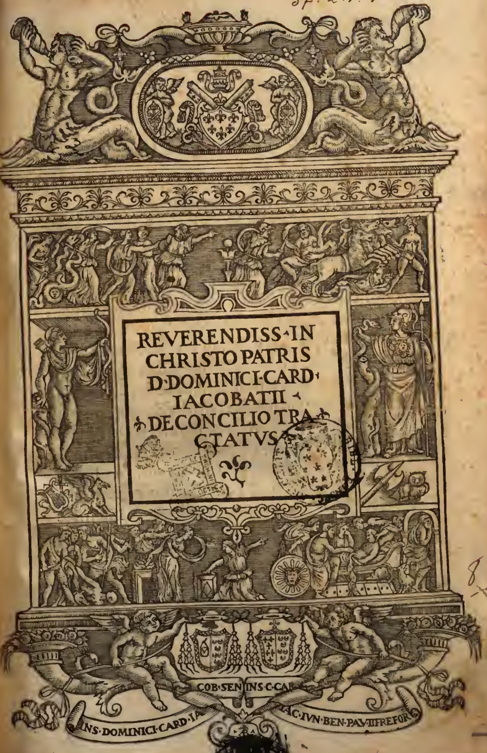
REVERENDISS· IN CHRISTO PATRIS D·DOMINICI·CARD· IACOBATII DE CONCILIO TRACTATVS

PRAEFATIO.

HABES Candide Lector tractatum de Conciliis Dominici Reuerendissimi Cardinalis de Iacobatiis cum suo perutili & copioso Indice Opus sane elegans multiplici doctrina copiosum, ac ceu pratum quoddam uariis sapientiæ flosculis undiq; ornatũ refertumq́;, structuraq; ipsius ueluti corporis quadam cõpage, Libris quæstionibus articulis miro ordine ceu mẽbris suis perbelle dispositũ ac distinctum. Quo fit ut illud tibi affirmare non dubitẽ, futurũ hoc opus nedum iuris ciuilis ac canonici sapientiæ cultoribus (ob singularem quæ in eo uiro fuit huiusce Scientiæ disciplinam eximiamq; peritiam & praxim) continuo usui & perq́; utile Sed & aliarum quoq; disciplinarum & sacræ præsertim Sophiæ professoribus & magistris ob multos qui in eo sunt & qui ad hanc Conciliorum materiam pertinent particulares & communes locos (ex optimis quibusq; & Illustribus ipsarum disciplinarum authoribus collectos, suisq; quęstionibus ut uidere poteris opportune applicatos) ualde iucundum & gratum, & hoc præsertim tempore q́; maxime necessarium. *Vale.*

Eorum quæ in hoc opere tractantur Index.

Lib. I.

Li. II.

✠ ii

Indicis iuxta ordinem librorum finis.

INDEX SECVNDVM ordinem alphabeti.

Bannitus

gium

Dictum

facie

Loqui

Papam

Papa

Priuilegia

F I N I S.

PAVLO III. PONTIFICI MAXIMO CHRISTOPHORVS CARDINALIS IACOBATIVS .S.D.

CVM duæ funestissimæ clades P. Beatiss. in christianam rempubli. inuasissent, eæq; omnem illius statum ac tranquillitatem penitus conuulsuræ viderentur, extitisti tu vnus qui sapientissime clauum tanti imperij tenere ac gubernacula tractare in maxima rũ calamitatum concursu ac fluctibus nosses. Nam simul ac pont. max. renunciatus es, nullam tibi moram interponendam putasti quominus afflictæ ac ꝑpemodum iacenti reip. opẽ ferres. Cumq; de concilianda inter principes christianos pace per literas ac per legatos aliquandiu egisses, tuosq; omnes conatus frustra esse cerneres: vltra q̃ ætatis vires ac senectutis molestiæ ferre videbantur, nullis neq; laboribus neq; sumptibus parcens accitis ad colloquium regibus niceam profectus es, vbi ita prosperos rerum omnium successus es consequutus, vt concordia tandem inter eosdem principes confirmata, ocium ac tranquillitatem reip. pepereris: nosq; ab omni iniuria tutos reddideris, labentes exceperis & conuertendorũ armorum in thurcas (communes hostes) ad extremum author fueris. Tam amplum ac nullius exempli officium non sine aliquo vitæ tuæ periculo cum reip. præstitisses, iure conquiescere ac te ipso tandem frui posse videbare: cum nullam de vniuerso christiano nomine bene merendi occasionem prætermittens, te ad depellendam illam alteram reip. cladem posthabitis omnibus tuis commodis contulisti: illoq; omnes cogitationes tuas teq; ipsum sic totum parasti, vt te nihil aliud noctes diesq; animo versare q̃ christiani imperij incolumitatem ac religionis dignitatem, facile omnes fateantur ac libenter prædicent. Gliscit.n. malũ hoc in dies longe lateq; easq; quotidie vires sumit vt maiorem fere tibi curam hæc labes incutiat q̃ rerum omnium aliarum procuratio. Qua quidem in re etsi dominum cuius causam agis prosperos euẽtus conatibus tuis subministraturum non dubito: vt tamen ego P. Sanctissimæ (qui tuum istum animum & optimam ac sanctissimam mentẽ non modo laudibus ad cœlum fero admirorq; vna cum bonis omnibus sed adiuuare etiam pro parte mea cupio) nauare in eo aliquam tibi operam possim, dominici Iacobatij patrui mei (qui primus in familiam nostram cardinalatum intulit) commentarios (prudenter vt mea fert opinio conscriptos & fortasse huic rei quam paras non inutiles) sub tui nominis amplitudine in apertum proferre decreui, & tuo potissimum nomini dedicare. Nam et hoc aptum eis inuulgandis tempus visum est quo concilij dies appetit: & libri ipsi ei potissimum inscribendi fuerunt ad quem omnia huius generis scripta iure optimo deferri debent. Quod si mihi habenda quoq; ratio voluntatis patrui mei, & quodammodo diuinandum fuit cui nam ille lucubrationes suas si viueret dicaturus esset, neminem profecto deligere alium q̃ te debui. Quid .n. illi optatius aut quid præclarius accidere posset q̃ vt eius vox in tanto rerum discrimine tibi in amplissimam hanc sacrosancti imperij sedem euecto (quem vnũ semper viuens plurimi fecit, ac omni laude & admiratione dignum præ cæteris iudicauit) aliquando vsui & ornamento esse quiret? Itaq; non dubito quin manibus eius in primis gratũ fecerim, q mortui memoriam apud te hoc (quale idcũq; est) munere renouauerim. Et simul uolui aliquod grati animi mei testimoniũ ac signum tibi dare. ita.n. de me meritus es vt magnitudinẽ tuorũ erga me meritorum nulla alia te sustinere q̃ grata animi memoria ac fide possim. Ego ad patrui mei laudes (quas referre neq; huius est loci neq; temporis) si quid iudicio tuo ac ista consilii ac singulari mentis altitudine qua præditus es dignum dixisse statues: satis magnas accessiones factas esse iudicabo: tuaq; commendatione illum satis ad celebritatem & nomen profecisse non dubitabo. Tu vero P. Beatissime qui magna semper spectaueris: sic alteram manum reip. porrigas, vt breui principibus ac populis christianæ persuasionis ad studium veræ religionis reuocatis, te a deo opt. max. toti christianæ reip. præpositum omnes merito gratulentur: ac veluti e coelo delapsum ad subleuandas hominum calamitates q̃ diuitissime venerentur.

DOMINICI IACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER PRIMVS.

A TRACTATVri de concilio, cōgruum duximus ab inuestigatiōe definitionis eius exordiri. Nomē igitur concilii vt inqt isidorus etimologiarū libro. 6. c. 16. tractū est ex more romano. tēpe enim quo causæ agebātur, conueniebant omnes in vnum, communiq; intentione tractabāt. Vnde cōcilium â communi intentione dictū est quasi consiliū: & consiliū quasi considiū, d litera in l transeunte. Vel concilium dictum est a cōi intentione, eo q in vnum dirigant omnes mentis obtuitum: cilia. n. oculorum sunt. Vnde qui sibimet dissentiunt, non agūt conciliū, quia non sentiunt in vnum. Ita tex. in. §: synodus. 15. di. c. 1. Vnde archi. ibi dicit concilium dictum a
B con & cilium: quia illuc homines cōgregantur vt conueniant, sicut cilia oculorum claudendo conueniunt. Vel concilium dicitur a concio concionis: quia illuc plures conciuntur. i. cōuocāt & cōgregantur. ¶ Alberi. in dictionario dicit cōcilium dictum a societate multorū in unum. Item cardi. in procē. cle. dicit concilium dictum a communi voluntate conuenientium. Aliqui dicunt cōcilium quod conuentū populi seu populorum diuersorum in vnū locum cōsulendi gratia significat, non a consilio siue consensu (vt nōnulli scripserunt) deriuari, sed a calando, hoc est a cōuocando, eo q omnes in vnum locum conuocentur: a quo locus ipse conciliabulum appellatur. Sed quia in conciliis ob multitudinem conuenientium mercatus fieri solebant, & necessaria comparari: factū est vt cōciliare cōparare atq; emere sit, & conciliatio pro conuentione accipiatur. Inde terentius prodi male conciliate, id est magno precio empte. Hinc etiā concilio pro eo vsurpamus, quod est amorem & beneuolentiam comparo. Vnde virgil. tu sceptra iouemq; concilias. Et ab
C hoc fit reconcilio, quod est in gratiam reduco: & reconcilior, in gratiam redeo. Sed in proposito nos conciliabulum non locum concilii, sed quadam vocabuli deprauatione quasi conuenticulum vel cōcionabulum appellamus. Inde dicimus hæreticorum & schismaticorum sodalitates vitandas: quia eorum cōuenticula non ecclesia (id est fidelium congregatio, de cōsecra. di. 1. ecclesia) sed conciliabula sunt appellanda: vt in. c. clericus. 24. q. 3. iūcto. c. multis. 17. di. Et deprauatur nomen ad detestationem illicite factorum: vt ibi dic. archi. Bal. tamen in. l. 1. C. de manu vindic. dicit q concilium aliquādo ponitur pro multitudine adunata & congregata authoritate superioris. Vnde virg. conciliumq; vocat diuum pater atq; hominum rex. Interdum tamen ponitur pro præsidentibus concilio: & ita dicit ibi glo. Interdum ponitur pro loco concilii: vt in. c. 1. de iudi. & in. l. penul. ff. de iusti. & iu. Posset tamen recte dici conciliū (si capimus eius etimologiam siue allusionem) quod supra dictum est ab isidoro, & dici
D tur in. d. c. 1. 15. di. Sed forte etiam nō abre dici posset concilium quasi concinnium sicut concinnare est conuenire, consentire, & componere: quia in concilio existentes conueniunt, inuicem consentiunt & componunt. Vel concilium dicitur quasi concionis vocium, & sic prolatio concilii: quia concio concionis etiam suggestum siue locum significat: ut liuius lib. 1. vocato ad concilium populo summissis fascibus in concionem ascendit. ¶ Si quæritur vnde dicatur concilium: tūc recte dicere possumus illud quod dicit alberi. & cardi. vbi supra. Imo & rectius dicere possumus concilium dictum a cōcilio cōcilias: eo q sit ad conciliādum mentes hominum per normam recte viuendi: quia conciliare est mentes hominum ad amorem trahere. vnde liuius li. 1. æneas aduersus tanti belli terrorem, vt animos aboriginum sibi conciliaret &c. Possemus etiam dicere concilium dictū a concio concionis: quia concionari est orare: vt salustius. concione aduocata huiusmo-

A di orationem habuit; quia ibi fiunt orationes, conciones, ratiocinia & disputationes publicæ. Item possemus dicere concilium dictum a concio concis, quod est conuoco: vt dicit archi. in. d. c. 1. 15. di. vel a populi consensu vel a coactione. ¶ Vel posset dici cōciliū quasi cordis conciliū (hoc est cordis in vnū intentum) siue cōcordium: eo q plurimorū corda vniuntur. Inde concordia a coniunctione cordis dicta est. l. reprahendenda. C. de institu. & substi. sub condi. fac. c. indemnitatibus. de elect. li. 6. & ibi archi. Vnde vnanimitas cordis vocū vnitate cōprobat̃. c. penul. de re iudi. in. 6. l. sicuti. ibi glo. in ver. voces. ff. de arbi. Voces enim sunt notæ earū quæ in anima sunt passionū: vt ponit bal. in ru. C. si quis aliquē testari prohibuerit in. 6. charta. Quicqd sit, oīs vocabuli allusio ad idem tendit. De quo etiam vide iaco. aluarottū in. c. 1. epm vel abbatem in vsibus feudorum. Vtrum aūt ab etymologia siue allusione vocabuli sit validum argumentū. vide in. l. 2. in. §. appellata: & remissiue ibi per doc. ff. si cer. peta. Et ad præmissa omnino vide cald. in suo repertorio in verbo conciliū: qui dicit conciliū dictum a concilio cōcilias. vnde B cōciliamur deo q̃si primo a gentilitate conuertimur: reconciliamur aūt quando post peccatū pœnitēdo reuertimur. ¶ Synodus autem interpretatur comitatus vel cœtus: vt dicit tex. in dicto. c. 1. 15. di. §. synodus. Et ē nomen græcū, quod latine idē est quod congregatio secundum abba. in d. c. omnis. Et vt dicit ibi archi. dicit̃ a syn quod est simul, & hodos via, quia plures ibi per diuersas vias ad eundem finē tendunt: secundum hugo. Cœtus etiam quid sit & quot modis sumatur, vide apud car. in cle. ne romani de elec.

Quid aūt sit cōciliū. s. tho. secunda secūdæ. q. 158. arti. 5. in rūsiōe ad 3. arg. dicit q cōciliū est in quo iudices inter se conferunt de agēdis: sicut quo supplicio aliquē dānare oporteat. Glo. tamē 17. di. in summa dicit diffiniendo, generale concilium est illud quod a papa vel eius legato cum omnibus episcopis statuitur. Sed ista est potius demonstratio q̃ diffinitio. Et quod dicit vel eius legato, intelligitur de speciali mandato papæ: vt dicit glo. in. c. regula eadem. di. 17. & in. §. porro. 3. di. & dicunt etiam ibi doc. Et quod dicitur ab omnibus episcopis, non intelligitur q necessario debeant interuenire omnes episco- C pi orbis: quia erit generale cōcilium etiam si non interueniant episcopi totius orbis: vt patet in. c. 1. 15. di. & in. c. sexta. 16. di. Vbi patet q aliquādo de centū & 50. episcopis, interdum de. 318. & plus & minus secundum facti contingentiam subsistebat & fiebat concilium. Et si hoc requireretur q omnes episcopi totius orbis interuenirent, nunquam posset fieri concilium generale: quia nunquam omnes episcopi totius orbis congregarentur: & vbi debent cōcilia sæpius fieri, daretur occasio in contrarium. Vnde quod dicitur omnibus episcopis, dicit̃ potius respectu authoritatis: quia fit a papa ad ligandum omnes: ita dicitur per cardi. in. d. glo. summæ. Vel posset dici quod dicitur omnibus episcopis, dictum non ratione necessitatis (quasi habeant oēs interesse necessario vt dicatur concilium) sed potius ad ostendendum q omnes possunt interesse: & q omnes tenentur ire ad concilium vocati, nisi impediti alias nō possent: vt in. c. quoniam & in. c. placuit. 18. di. Dicitur ergo in genere cōcilium cœtus, congregatio, coadunatio, siue collectio personarum in vnum authoritate superioris di- D sposita ad tractādum communi intentione de rebus necessariis. Quod etiam aliquando appellatur synodus: vt in. c. 2. ibi ab. de cle. nō residen. & dicit abb. in. c. omnis de elec. & tex. in fi. ibi iuncta suprascriptiōe & in. d. c. primo. 15. di. ¶ Sed si recte inspiciatur, etiam dicta diffinitio non est bona: quia non diffinit generale concilium, de quo agemus. Vnde cardi. de turre cremata 17. di. in summa recitatis quattuor diffinitionibus dicit tandem illis improbatis ponendo suam, q conciliū vniuersale est congregatio prælatorum maiorum ecclesiæ authoritate romani pontificis specialiter conuocata ad aliquid communi intentione solenniter tractandum in religione christiana, papa in concilio præsidente vel aliquo loco eius. Et istam eādem diffinitionem posuit iste cardi. in suo trac. de potestate papæ lib. 3. c. 5. Quæ similiter non placet, vt infra dico. Et huiusmodi concilium iura appellant synodum: vt supradictum est, & probatur in. d. c. 1. 15. di. ibi inter cætera autem concilia quattuor sunt venerabiles synodi, & ibi secunda synodus: & in versi. tertia synodus, quarta synodus, & quattuor synodi principales & in. c. sextam & in. c. quoniam

A am &.c. sexta. 16.di. & in.c.1. de sponsa. Et de prouinciali & aliis inferioribus a generali, in.c. quod super his de maio. & obe. & i.c. episcopus iuncto. c. placuit. &.c. non oportet de accusa. in.c. si episcopus metropolitan. cum tribus capitulis seq. & quasi per totum. 18.di. Proprie tamen synodus dicitur illa cõgregatio quam facit episcopus cum prælatis suis & clericis suę diœcesis: vt dicit abb. in.c. 2. de cle. non residen. Vnde ista confunduntur, & vnum sumitur pro reliquo: vt dic. osti. in.c. ego. N. de iureiu. & probat tex. in.c. sua olim de accusa. Vide abba. in.d, c. ego. N. ¶ Cœtus vero conuentus est vel congregatio. & sicut conuentus vel cœtus sic & concilium a societate multorum in vnũ appellatur: vt in. d.c. 1.15.di. & dicit isidorus vbi supra. Bal. tamen in.l.1. C. de tuto. & cura. illust. perso. dicit ꝙ cœtus est numerus decem personarũ. Bar. in.l. prætor. ff. de iniuriis: dicit ꝙ cœtus idem est quod turba. & ꝙ decem personę faciunt populum. Intelligendo ꝙ decem facerent cœtum, durũ esset dicere ꝙ cœtus equipolleret concilio: quia nõ credo ꝙ decem personæ tantum, facerent concilium, loquendo de generali concilio.

B Licet plura reperiantur concilia generalia celebrata cum paucissimo numero patrum: vt in. c. sexta. 16. di. & etiam cum minore numero q̃ cum decem episcopis: vt patet infra in articulo quare nicena dicatur prima. Quæ magis dici possunt localia. & si dicuntur generalia, illud est propter authoritatem papæ gesta approbantis. & vide cardinalẽ sancti sixti in.c. conuenientibus. 1. q. 7. Vnde cœtus nõ dicitur cõgregatio coadunatio & similia vt ostendatur idẽ esse proprie quod cõciliũ: sed sicut cõgregatio & cœtus est pluriũ personarũ coadunatio, sic concilium: non ꝙ tot personæ faciant concilium quot cœtũ. Aliquando etiam concilium potest appellari capitulum: vt not. abb. in.ca. consensus de reb. ecc. non alie. Sed quando loquimur de cõcilio, licet in dubio de generali videretur intelligendum vtpote digniori (vt in. l.2. C. de consulibus lib.12. l.1. &. 2. ibi bar. ff. de albo scribendo) tamen additur generale vel vniuersale vel prouinciale & sic de singulis. Et ista possunt induci ad statuta loquentia de cõcilio, synodo, vel cœtu, in quibus verba capiuntur in proprio significatu: vt in. l. quicquid astringendæ cum simil. ff. de verb. obliga. ¶ Datur tamen alia diffinitio concilij in terminis de quibus loquimur vltra supradictam, quæ est magis generalis: videlicet ꝙ concilium est generalis collectio cõuenientiũ fidelium præsertim episcoporũ authoritate summi põtificis regulariter conuocata, siue etiam constituta, vel aliquando christi siue ipsius concilij authoritate suffulta. Et istam diffinitionẽ posuit rosellus in tracta. de potestate papæ in quæstione quid sit concilium. Præmissa vero quam ponit cardi. de turre cre. in trac. de potestate papæ li.3. ca.5. (videlicet ꝙ est cõgregatio maiorum prælatorum ecclesiæ authoritate romani pontificis specialiter conuocata ad aliquid communi intentione solenniter tractandum in religione christiana, papa in ipso concilio præsidente vel alio loco eius) non videtur conuenire concilio ex toto orbe, & ad quod conueniunt imperator, reges, & alii laici homines. Vnde forte posset sic dici ꝙ concilium est congregatio prælatorum ex vniuerso orbe & aliarum personarum authoritate & de voluntate papæ conuocatarum ad aliquid communi intentione communiter tractandum in religione christiana, papa in ipso concilio præsidente vel alio loco eius, & aliquando christi siue ipsiusmet concilij authoritate suffulta. Hoc dico pro quãdo vel sedes vacaret vel papa esset hæreticus & nollet concilium conuocare: in quo non præsideret papa. Vnde dic. domi. in.c. propter lo primo in fi. 18.di. loquens de congregatione facta psis ꝙ concilium dicitur etiam vbi ecclesia caret pastore si prælati se congregant. Item concilium repræsentatiue dicitur ecclesia: vt ponit abb. in.c. significasti de elec. Vnde cõciliũ constantiense & basiliense intitulantur sacrosancta synodus vniuersalem ecclesiam repræsentans.

C

D

¶ Hoc autẽ nomẽ ecclesia quot modis dicatur, vide quod late habet ĩ trac. de bñficio. & quod dicitur in.c. fina. post glo. ne præla. vi. suas. 68. di. quorum vices. 7. q. 1. c. scire. Et in tabiena in verbo ecclesia. &.c. cum clerici de verb. signifi. de consecra. di.1. c. ecclesia. Io. an. in addi. ad specula. super rub. de immu. eccle. & in.c. fundamẽta de elec. de vsu pal. c.2. brix. in trac. de potestate eccle. cardi. de turre cre. in trac. de potestate papæ in princi. vbi etiã habes in quo differat a synagoga. &.c.2. &.3. quot modis sumatur. & latissime per gabrielem biel in lib. expositiõis missæ in parte executiua lec. 22. Et quo modo dicatur regina per archiepiscopum flo

A ren. in principio tertiæ partis, cũ tribus. §. seque. & de eius vnitate per eundem cardi. in primo libro in. 6. c. & quomodo dicatur sancta ibidem. c. 8. & late per eũdem gabrielem vbi supra. & ibidem quomodo dicatur catholica. & cardi. c. 13.

QVOT autem sint genera conciliorum, dic in effectu secundum innocen. in. c. graue de præben. ꝙ quattuor. Primum videlicet quod dicitur generale concilium, in quo præest papa vel alius eius loco: vt in summa. 17. di. & in pluribus capitulis eadem di. & dicitur in. c. significasti de elec. & dicetur pluries in progressu quæstionum examinandarum: quia debet concilium esse authoritate eius celebratum: alioquin non concilium sed conciliabulum & satanæ synagoga diceretur: vt in. c. multis, cum aliis pluribus. 17. di. & in. §. porro. 3. di. & latius infra in quæstione ad quem spectat congregare concilium. ¶ Secundum est concilium prouinciale, cui præest archiepiscopus vel patriarcha vel primas. de quo. c. sicut de accusa. & in d. c. graue: & c. 1. de offi. lega. & in. d. c. si episcopus metropolitanũ. cum tribus sequentibus. 18. di. ¶ Tertium est synodale, quod facit episcopus cũ prælatis & clericis suæ diœcesis vt in. c. decernimus. 18. di. & in. c. quod super his, de maio. & obedi. & dic. abb. in. d. c. ex gestis de cleri. non resi. de quo in. c. de cõciliis, & in. c. puenit & in. c. placuit. 18. di. & aluarottus in. d. c. 1. episcopum vel abbatem.

B

¶ Quartum est cõcilium religiosorũ quod capitulum vocatur: de quo in. c. in singulis, & in. c. ea quæ de statu mona. Et de his quattuor generalibus conciliis ponit cardi. in procœ. clemen. in. §. hæc sane in prin. & de tribus primis ponit abb. in. c. osius in quarto notabili de elec. ¶ Tex. tamen iuncta glo. in. c. conuenientibus. 1. q. 7. facit tantum duo gña conciliorum: videlicet vniuersalia vbi pẽst papa vel legatus. alia vero localia: ideo forte sic dicta quia astringũtur certo loco. Vide tamen tex. in. §. porro. 3. di. & glo. ibi. Vbi & vniuersale concilium appellat interdũ prouinciale, quod est illud quod facit legatus in prouincia sibi decreta authoritate papæ: vt in. c. secundo de officio lega. in sexto. Vide ẽt glo. 17. di. c. 1. quæ ponit tria genera conciliorũ: videlicet vniuersale & particulare siue prouinciale & episcopale.

C Primũ est quod celebrat papa vel eius legatus cũ omnibus episcopis. particulare siue prouinciale quod celebrat metropolitanus & primas cũ suis suffraganeis. 17. di. c. 1. & 92. di. si quis episcopus. & episcopale quod celebrat episcopus cum suis presbyteris. Primum non celebratur sine authoritate papæ: secundum non celebratur sine authoritate metropolitani vel primatis: nec episcopale sine authoritate episcopi. Metropolitanus tamen facit concilium sine authoritate primatis: vt. d. c. si quis episcopus. & episcopus sine authoritate metropolitani. 38. di. c. quando. & 12. q. 2. c. placuit. ¶ Cardi. ibi ĩ. d. c. 1. 17. di. & in trac. de potestate papæ li. tertio. c. 2. ponit generale cum papa: quod dicit traxisse originem a primo concilio per petrum cum apostolis. Prouinciale ponit aliud quod legatus de latere aut alius ad hoc missus celebrat cum primatibus, metropolitanis & episcopis suę legationis: aliud quod celebrat siue primas siue metropolitanus. & hoc traxit originem a cõcilio act. 20. quod celebrauit paulus. Aliud episcopale, ab illo quod celebrauit iacob. ierosolymis: de quo act. 21. Quę omnia redeunt in idẽ cum distinctione primo posita. Et idem etiam in effectu dicit ostien. in summa in ti. de consti. qui ponit conciliorum alia vniuersalia siue generalia, quæ fiunt authoritate papæ. 17. di. c. nec licuit. Alia particularia: quorũ quædam sunt prouincialia, quæ non possunt fieri sine authoritate primatis vel metropolitani. 18. di. c. 1. & c. qm̃ quidem. quædam episcopalia quæ nõ fiunt sine authoritate episcopi. 18. di. c. si. Et tale cõcilium magis appellatur synodus: vt in. c. sicut olim. §. 2. ad fi. de accusa. Et quod dicitur ꝙ non licet episcopo tenere cõcilium siue scientia metropolitani. 18. di. c. 3 intelligitur proprie sumpto vocabulo: vel de prouincialibus in quibus canones constituuntur. Vide ibi ostiẽ. ¶ Dicit tamen cardi. vt refert alexandrinus in. c. 1. 15. di. circa fi. in glo. ꝙ concilium vno modo dicitur vniuersale quando ex toto orbe congregatur concilium. & tunc istud dicitur generale concilium: & de isto loquitur iste tex. & glo. quod augustinus in epistola vocat plenarium. Alio modo vniuersale dicitur respectu authoritatis: puta quia papa aliquibus conuocatis de vna prouincia vel de curia decernit quod vult vniuersaliter obseruari. Et hoc satis potest dici vniuersale concilium siue canon vniuersalis concilii. Et hoc

D

A modo procedunt contraria in.c.isidorus.16 di.& in.c.celebritatem de conse.di.3.& in.c. nunc autem.21.di. Et hoc modo conuenit vna diffinitio cōcilii generalis de qua supra diximus restringendo, ad differentiam aliorum conciliorum quæ possunt fieri per laicos. Adde tamen ꝙ cardi. in procE.clemen. §.hæc sane.dicit ꝙ aliquando cōcilium vniuersale denominatur a loco in quo est celebratum (vt puta si quid dicatur gestum in concilio vienneñ.) sed per hoc non tollitur quominus dicatur concilium generale ex quo illud papa celebrauit.17.di.in prin. & c.2.&.c.nec licuit: quia omne concilium quod celebratur a papa dicitur generale, secundum ꝙ dicit feli.in.c.1.de pac.cum refert cardi. vbi supra. Sed car. hoc non dicit: sed ꝙ concilium vienneñ.ex quo fuerat celebratum per papam, etiam dicitur concilium generale: ratio quia vbi in cōcilio non præest verus papa vel alius eius nomine: non potest dici cōcilium generale sed potius conciliabulum. Non tamen dicit ꝙ omne concilium quod celebratur per papam dicatur generale. quia papa potest celebrare conciliū in patriarchio suo in vrbe: vt in.ca. adrianus.el.2.63.di. & non erit proprie concilium generale, sed simile patriarchali: vt in c.in synodo.63.di. ponit abb.in disputatione sua incipiente episcopus.

B

NVnc igitur primo videamus de cōcilio generali vt digniori. Licet aūt varia & diuersa fuerint generalia cōcilia quattuor tñ pre ceteris sunt obseruāda quasi quattuor euangelia: vel rectius loquendo sicut quattuor libri euangelii, vel totidem paradisi flumina: vt dicit tex. in.c. 1.15.di. quia in his velut in quadrato lapide sanctę fidei structura consurgit: vt in.c. sicut.15.di. inquit gregorius in registro.c.24.in primo libro.&.c.102.in.5.libro. Primū nicenum, secundum constantinopolitanum, tertium ephesinum, quartum calcedonense. De istis simul facit mentionem tex.in.c.1.cum duobus sequen.15.di.& in authen.de eccle.titu. in prin. & in. c. post translationem in prin. de renun.& in epistola nos reddentes in.§. suscipimus. C. de summa trini.& fi. catho. &.l.quicūq.C.de hære. & in.c.hanc consuetudinem.10.q.1. Ista enim quattuor concilia totam pene fidem complectūtur: vt dicit tex.in.d.c.1.&.c. sicut.& in ca. sancta ea.di. & in.c.sexta.16.di. Et ibi in dictis iuribus in uenies quot præsidentibus episcopis fuerint celebrata, & quid in quolibet principaliter fuerit sancitum, & seriosius per isidorum in libro conciliorum: & aliquid dicam infra in sequentibus. ¶ Sed & si qua sunt alia concilia quæ sancti patres pleni spiritu sancto sanxerunt, post horum quattuor authoritatē omni manent stabilita vigore: vt in.d.c.1.15. di. custodiendaq; & recipienda decernimus dicit tex.ea.di.ca. sancta romana in fi. pri. Et ista quattuor cōcilia principalia tex.in. c. sancta octo.16.di.appellat octo, ideo quia vt dicit ibi glo. octies sunt celebrata: & quattuor sunt dicta quia in quattuor locis sunt celebrata: vt in.d.c.sicut.15.di.& hoc idem dicit hugo & sequitur archi.ibi in. d. c. sancta octo. Sed cardi.de turre cre. improbat hoc per c.sicut.15.di. vbi gregorius tantum loquitur de conciliis quæ præcesserūt eum & tantum cōnumerat quinq; nec dicit quare sunt dicta octo, sicut in.d.c. sancta octo. Sed credo ꝙ male improbet archi. & hugo, quia nō dicunt ꝙ dicta quattuor concilia tēpore gregorii dicta sint octo, imo per illum tex. sancta octo, potius demōstratur cōtrarium: videlicet ꝙ dicta sint octo post tempora gregorii. ¶ Sed vna insurgit dubietas in.c.sexta q̄ in versi. prima vniuersalis synodus nicena circa principium.§.vult ꝙ nicena synodus sit celebrata tempore papæ iulii sub constantino magno contra arium præsidentibus.318.patribus episcopis: postea ibi (in alio versi.prima autem synodus nicena) dicit ꝙ fuit celebrata tempore sylvestri papæ & sub constantino & contra arium & præsidentibus 318. episcopis vt dictum est. Glo. ibi nihil dicit: sed archi.ibi dicit ꝙ iulius fuit tertius a sylvestro: quia successit marco, quod probat ex suprascriptione in.c. septuaginta.16.di. vbi athanasius alexandrinus scribit marco pape postulās capitula niceni cōcilii: ergo cū nondum fuisset pontifex iulius, celebrata videbatur synodus tēpore sylvestri qui fuerat immediate ante marcum. Confirmari videtur hoc per textum in.c.a subdiacono 93.di. vbi est tex. sylvestri in synodo æditus: & tamē non legitur ꝙ alia synodus quæ fuerit nicena instituta fuerit præsidente sylvestro, ad idem. c. præsul.2.q.4. Item facit tex. in. c. in sancta.2.q.7. qui est tex. iulii. vbi prohibet anathematizatos admitti ad accusandum: & dicit hoc fuisse statutum in nicena synodo: ergo apparet ꝙ ante eum fuerit nicena synodus. ¶ Non placet quod dicit archi. & cardina. de turre cre. ibi: videlicet ꝙ

C

D

A litera sit falsa: quia non est verisimile q in eodem.c.& a tanto tempore citra omnia volumina decreti remansissent mendosa. Archiepiscopus floren. in historia eccle. inti. 9.c. 2 post prin. refert celebratam tempore iulii licet dicat aliquos dicere sylueſtri. Deinde in c. 3. refert difficultatem supra tactam de tex. in.c. sexta, qui est tex. bedę in li. de tēporibus videlicet quia in principio dicit q tēpore iulii, & deinde in versi. prima autem synodus dicit q tēpore sylueſtri: & tamen de ista contrarietate nihil determinat. Tamen archiepiscopus ibi dicit aliquos dicere q constantinus vixit vsq ad tempus iulii, & sub eodem constantino fuit celebrata synodus nicena: vt in. c. continua. xi.q. 1. ideo totum tempus constantini deputatur celebrationi illius. Isti verum dicunt q constantinus magnus vixit vsq ad tempora iulii: quia imperauit annis. 31. vixit autem annis. 66. & syluester decessit anno duodecimo imperii constantini. post quem creatus est marcus, qui tantum sedit annis duobus, mensibus octo, deinde successit iulius qui sedit annis vndecim, vel secundum hieronymum annis. 14. sed secundum aliquos. 16. vt patet in historiis. ¶ Non tñ placet ista solutio. nam quantuncunq nicena synodus attribuatur cōstantino, non quadrat quod dicitur quo ad syluestrum vel iulium papam: quia satis fuisset dicere sub constantino & non sic varie vt aliquando dicatur præsidente syluestro, aliquando præsidente iulio. Vnde ego salua determinatione melius sentientium credo q tex. bene loquitur de vtroq pontifice: & q sub vtroq fuerit celebrata synodus nicena, quia hæresis arii quantuncunq improbata fuerit in concilio sub syluestro, nihilominus sæpius pullulauit: & propterea fuit necessaria secunda congregatio. Quod autem fuerit sæpius synodus cōgregata, voluit glo. pe. & archi. in. c. sancta octo. 16. di. & fuit dictum supra quando ista quattuor interdum sunt dicta octo. & q sub syluestro ponit historia tripartita in. 1. li. c. 12. & in pluribus. c. sequentibus colligitur tota illa hæresis etiam sub iulio. & etiam colligitur satis bene ex historia ecclesiastica li. 10. c. 1. & pluribus subsequentibus. Habuit enim ortum hæresis illa apud alexandriam præsidente ibidē alexandro episcopo: cuius nutu religiosissimus imperator constantinus voluit concilium congregare & de illa hæresi inter episcopos disceptari. Quinimo eadem hæresis instigante quodā

B

presbytero & eusebio repullulauit etiā mortuo constantino: vt patet in. d. li. 10. c. 12. & 13. propter quod habita est synodus constantinopolitana de eadem hæresi vbi iterum dānata est. & de omnibus latissime habetur in dicta historia tripartita in. 8. li. maxime in 13. & 14. ca. & qualiter sæpius ecclesiasticos vexauerit in pluribus lib. sequen. & qualiter iterū fuerit dānata in sardicen. concilio in. 4. li. ca. 24. durauit enim eadē hæresis etiā tempore liberii & post obitum iulii: vt in li. 5. c. 12. & sequen. & vsq ad tēpora damasi, vt in 5. li. ca. 28. & 29. Et q fuerit tēpore syluestri ponit isidorus in trac. de synodis de nicena synodo ca. 2. Vnde nō mirū si de eadē fit mētio q tēpore syluestri & tēpore iulii fuerit: & de hoc infra clarius dicetur. ¶ Non obstat q tam in secunda q̄ prima dicitur. 318. patrū, vt patet in. c. canones in prin. 15. di. & in epistola nos reddentes. C. de sum. tri. in. c. sancta octo. 15. di. & in authen. de eccle. titu. in prin. & in. c. quicūq. C. de hære. & in. l. nemo. C. de sacrosan. ecclesiis. quia in vtraq potuit esse idē numerus: prout in simili dicit archi. & doc. i. c. sextā in. § sed dubitatur. 16. di. q ideo sexta synodus et appellat̃ septīa ac pro eadē. hēt̃ quia in vtraq fuerūt iidē patres vt dicit tex. in. c. habeo librū. 16. di. Aliqui habēt de nicena prima q fuerit tm̄ de. 300. patribus in. c. hāc consuetudinē. 10. q. 1. sed respondet glo. in. d. c. canones in verbo. 318. q in maiori numero cōtinetur minor. Et potest dici q in quantū fit mētio de numero patrū, fuit ad ostēdēdū numerū qui improbarūt hæresim arii: qui fuerūt. 300. vel. 301. vt ī historia ecc. eo. li. 10. c. 1. & hoc fuit in prima congregatione cōcilii niceni, in quo accesserūt. 17. patres ario: & hoc colligit̃ ex pfatiōe cōcilii niceni. & in secūda cōgregatiōe replicatur statutū ab eisdē. 318. patribus. Nam de hoc cōcilio sępius fit mētio ī aliis cōciliis vbi eius gesta cōfirmātur, & replicatur statutum eius cōtinēs fidei fundamētū. ¶ Sed tex. in. c. hāc cōsuetudinē. 10. q. 1. q dicit de. 310. patribus. dicit cardi. de turre. cre. post glo. in canones in antepenul. colū. q si fuerunt. 318. bene fuerunt. 310. quia si pluris res est vtiq tanti. l. cū furti. ff. de in litē iuran. Sed ista responsio non placet: & in meo decreto habeo de. 318. etiā in illo. c. hanc consuetudinem. doc. ibi nihil dicunt. propterea vel fuit error scribentiū de. 310. vel forte in secūda cōgregatione fuerunt. 310. sed ascribit̃ omnibus. 318. qui fuerūt in prima, vbi illud idem fuę

C

D

A rat primo cōclusum. Et ꝙ eadē nicena fuerit sub syluestro & iulio & reputetur pro eadē, hoc etiā patet: quia etiā iulius defuncto constantino, sub cōstantio filio ipsius constantini multa passus est propter arianam hæresim cui fauebat constantius. Nam in exilium missus decem mensibus exulauit: quod patet in.c.regula.17.di. vbi reprehendit orientales qui congregauerant concilium sine authoritate papæ vel eius legati. Nec obstat quod dicitur de.c. in sancta.2.q.7. quia licet ibi referat statuta in nicena synodo, non sequitur ꝙ ipse propterea non interfuerit: vel potuit referre, & postea ab eo in secunda congregatione fuisse confirmata. Vide tex. in.c. similiter.3.q.6. qui ē iulii & in synodo. Congregata aūt fuit nicena synodus anno a natiuitate domini.315. vel melius.339. imperii autem constantini anno.16. Reperio in antiquis codicibus sic. Facta autem est hæc synodus apud niceā bithynniæ consulatu constantini augusti & licinii. 18. kalen. iulii. quę est apud græcos. 18. dies mensis eorum, secundum alexandriam. 31. Et placuit vt hæc omnia mitterentur ad episcopum vrbis romæ syluestrum. Et interposito symbolo in fine adiicitur. eos autem qui di-B cunt erat tempus quando non erat, & prius ꝙ nasceretur non erat, & quia ex nullis extantibus factus est, aut ex alia substantia vel essentia dicunt esse trepton (hoc est conuertibilem aut mutabilem) filium dei: anathematizat catholica & apostolica ecclesia.

¶ In cuius concilii præfatione præponuntur versus infrascripti.

Concilium sacrum venerandi culmina iuris
condidit: & nobis congrua fręna dedit.
Vt bene fundatus, iusto moderamine posset
intemerata gerens clericus ordo geri.
Pontifices summi veterū precepta sequētes
planius hęc monitis exposuere suis.
Hinc fidei nostræ se pandit semita: & omnes
errorum damnant dogmata sancta vias.
Quisq; dei famulus fuerit, chrīq; sacerdos
hoc sale conditus: dulcia mella fluit.

¶ Et vide quod ponit de symbolo idē cardi. s. sixti in.c. canones ante finem.15.di.

¶ Sed obstat prædictis: quia septima synodus nicena (quæ fuit secunda in nicea) fuit longe post constantinū & iulium: quia fuit tēpore hirene matris constātini sexti, & sub eodem constantino sexto per annos.400. & .49. post constantinum primum: & hoc consyderato tempore primi cōcilii in nicea.

ideo non potest dici ꝙ sexta & septima synodus habeātur pro eadem, & ꝙ iidem patres C fuerint in vtraq;. imo in ista septima statutū est dei imagines nō ēē delendas sed excolendas, & ꝙ qui aliter sentiret esset anathema, & nihil additū symbolo in prio niceno concilio ædito, & fuit tenta in basilica. s. sophiæ.

¶ Sed ad hoc rnderi pōt ꝙ illa septima de qua loquimur, fuit sub constantino magno, sub quo contra ariū potuit & bis & ter congregari synodus in nicea: & ex quo erat sub eodē pncipe & cōtra eandē arianā hæresim reputat̄ p vna: & ideo tā illa quę fuit sub syluestro ꝙ illa ꝙ fuit sub iulio, reputat̄ p vna. sed per hoc nō tollitur dubiū quare septima synodus etiā dicta fuerit sexta: sed bene declaratur ꝙ eadē prima quia fuit secundo loco tpe iulii congregata ad idem p eadē fuit reputata & bene. Vñ aduertendū ē ꝙ si quęrimus vtrum prima synodus nicena fuerit sub vtroq; pontifice syluestro & iulio, dico ꝙ sic: quia ante absolutum primum concilium nicenum decessit syluester & marcus & postea assumptus est iulius adhuc durāte concilio eodē. Vel si volumus ꝙ fuerit penitus absolutū tpe syluestri & marci & postea denuo per iuliū congregatū, bona erit solutio ꝙ ex quo conciliū fuerat iterū ad idē cōgregatū pręsidentibus eisdē. 318. patribus D semp p eodē reputatur. Et bona ē solutio supra primo loco dicta, quantūcunq; capitula fuissent ædita in dicta congregatione syluestri: vt probat tex. in .d.c. septuaginta. Et sic erit verum quod primo in prin.c. sexta dicit celebratum temporibus iulii, & in. §. prima dicit tēporibus syluestri, & bene ī vtroq; loco dicit primam synodum nicenam.

¶ Si vero quærimus quare sexta synodus dicat̄ septima, aduertendū est ꝙ tunc non loquimur simpliciter & absolute de nicena: sed de quattuor principalioribus (quę aliqñ sunt dicta octo) quarū sexta in ordine etiā dicit̄ septima. Et tūc qđ dictū ē supra ꝙ septīa synodus nicena fuerit per.449. annos post & ꝙ nō potuerūt interesse iidē patres, nō ē ad ppositū: qa nō loquimur de septima per respectū ad primā vel sextā nicenā: qa prima & septīa nō fuit neq; ē habita p eadē synodo sed p diuersis, & fuit septīa celebrata niceæ & ideo nō ē bona in illo pposito solutio ibi data. Vñ cū q̄ritur quare sexta synodus dicit̄ etiā septima: dicūt doc. in .c. sed dubitat̄ in .c. sexta.16.di. quia sexta fuit bis congregata ad idē p eosdē patres. Vñ glo. in verbo sextę

A synodi dicit q litera debet ibi dicere septimæ: quia non dubitasset eadem sexta synodus de eo quod papa fecisset, & sic q litera sextæ est falsa: quia debet dicere septimæ.

¶ Archi. ibi dicit q litera debet dicere sextæ quia licet etiam septimo congregata fuerit, tamen propter eosdem patres in vtraq congregatos, sexta non mutat nomen propter congregationem septimo factam ad idẽ & per eosdẽ patres. Allegat ad id ioan. de fan turiis: & id qđ archi. dicit ibi & cardi. alexandrinus. domi. nñ ibi dicit q vtraq litera põt saluari: qa vno respectu eo q idẽ patres & ad idẽ põt dicere sextæ. & quia secũdo loco fuit septiõ cõgregata, potest dicere septimę.

¶ Sed cardi. de turre cre. dicit q litera nullo modo potest dicere septimæ, sed oportet q dicat sextæ: quia septima synodus fuit post sextam bene per. 110. annos, ex quo no est verisimile q fuerint iidem patres: & q fuerit tunc soluta quæstio de canonibus sextæ synodi. Et sic per hoc reprobat glo. & hugo. Si glo. & hu. habuissent respectum ad septimam synodum quæ fuit celebrata nicææ, quæ fuit secunda cogregatio conciliũ nicææ bene diceret: quia vltra centum annos post sextam fuit vt infra dicet. sed glo. & hugo

B habuerunt respectum ad sextam quæ primo fuit congregata sub constantino quarto, postea post. 4. aut quinq annos sub iustiniano eiusdem constantini filio iterum congregata: & canones nondum in prima congregatione promulgatos promulgarunt in ista secunda: vt in. c. habeo librum 16. di. sed propter patres qui in prima & secunda cõgregatiõe sextę synodi interfuerũt qui iidem erant, & iidem canones sanciuerunt, non dicitur ista sexta mutasse, neq numerum neq nomen sextæ synodi. Et hoc dicit mihi vna glo. goffre. ad illũ. §. sed dubitatur, & excusatur glo. & hugo qui vocarunt septimam synodum secundam congregationem sextæ.

¶ Sed quare synodus nicena dicitur primatũ cum sedes constantanrinopolitañ teneat primum locum post sedem romanam apostolicam, quod fuit statutũ in synodo constantinopolitañ. vt inquit gratianus. 22. di. in. §. hac authoritate & in. c. constantinopolitanæ & in. c. de constantinopolitana ea. 22. di. quomodo ergo ponitur q nicena synodus sit primat vt dicit tex. in. c. sexta. 16. di. & c. canones cum duobus sequeñ. 19. di. Etsi dicatur q appellatur prima respectu numeri cõgregati (quia in ea fuerunt. 318. episcopi, vt in. d. c. sexta) quasi in nulla alia fuerit ita magnus numerus, videtur contrarium: quia in quarta synodo calcedoneñ. interfuerunt sexcenti & 30. episcopi præsidente leone & contra euthicen abbatem cõstantinopolitanum: vt est tex. in. c. sexta. in versi. quarta in calcedonio. Potest dici q C

ista synodus nicena dicatur prima, quia primo fuit celebrata in ordine a tempore constantini, in quo fuit facultas celebrandi magis vniuersaliter concilia: vt dico infra in sequenti quęstione: & videtur tex. in. c. canones. 15. di. Vel dicitur etiam prima quia maioris authoritatis propter maiora in ea stanita. nã in concilio ancyrano sunt regulę 24. statutæ, subscribentibus. 12. episcopis & in concilio neocesarieñ. 14. regulæ subscribentibus. 18. episcopis. quæ omnes fuerunt æditæ ante concilium nicenum: sed statuta nicena his præferuntur propter authoritatem eiusdem sancti & magni concilii: & quia in ea de causa fidei disputatum est, & æditum in ea symbolum fidei: cuius verba inspici possunt in ecclesiastica historia lib. 10. c. 6. & ponit isidorus in. d. c. 2. de nicena synodo. ¶ Nec obstat. §. hac authoritate cum aliis. §. quia stant ista simul q sedes

D constantinopo. sit maior respectu primatus & sedis episcopalis, sed nicenum cõciliũ sit dignius q̃ illud quod fuit celebratum in constantinopoli. quod maxime patet: quia in concilio constantinopolitano sub theodosio æditi sunt canones tres a. 150. episcopis, confirmantes fidem non violatam patrum 318. qui apud niceam bithiniæ conuenerunt. & ibi dicit eam fidem manere firmam & stabilem, & anathematizandam omnem hæresim & specialiter eunomianorum & arianorum, eudoxianorum, macedonianorum & spiritui sancto resistentium, & sabellianorum & marcellianorum & fotinianorum & & apollinaristarum. & in eodem replicatur symbolum in eadem nicena synodo ædi tum. Vide tex. in. l. quicunq. C. de hære. vbi horũ fit mentio & damnantur euthicianistę & appollinaristæ. Fuit enim in eo concilio niceno propter arianam hæresim concertatum acerrime: negantibus arianis filium esse consubstantialem patri. Vbi & viri sanctissimi congregati fuerunt: videlicet alexander alexandriæ episcopus & athanasius alexãdriæ diaconus, & pafnutius vir sanctissimus. cui tanta inerat gratia vt nõ minora

A signa faceret q̄ per apostolos fieret: cui maximinus dextrum oculum euelli, & sinistrum pollicem incidi fecit, & exilium indixit, quem in tanta veneratione constantinus magnus habuit, vt ad se sæpius eum vocaret & oculum qui ex confessione fidei ei fuerat euulsus auidioribus osculis sæpius demulceret. Item spiridion cyprius episcopus: cui post sepulturam filia ad ipsius patris interrogationem repetitum depositum insinuauit. Itē iacobus nisibenus epūs, & vt refert vincentius historialis etiam sanctus nicolaus mirana ciuitatis episcopus: & alii plures sanctissimi viri. Vbi est cōclusum christum homousion.i.eiusdem cum patre esse substantiæ confiteri debere. Ibiq etiam simplicitate fidei vir quidam in philosophū erectus qui maxime sua philosophia catholicos impugnabat, ad confitendum christum consubstantialem patri sua simplicitate verborū induxit: quem philosophum conuictum aliqui eusebium postea cesariēsem episcopum fuisse affirmant. In eadem synodo fuit æditum secundum post apostolos symbolum: vt in.d.c.canones. nam primum fuit æditum ab apostolis: videlicet credo in deum. secundum in concilio niceno, credo in vnū deum quod cantatur in missa ex ordinatione & instituto

B damasi papæ in concilo constantinopolitano: vt dicit archi. & alii in dicto.c.canones. vbi vide eum qui ponit singulares particulas æditas singulariter a quolibet apostolorum. Est tamen aliud symbolum athanasii, qui etiam fuit præsens in synodo nicena vt supra diximus: quod dicimus ad horas canonicas in prima, videlicet quicūq vult saluus esse. Et causa huius symboli in niceno concilio fuit veritatis explanatio circa dubitationes emergentes. Athanasii vero causa fuit quia cum postea pullularent hæreses, fecit athanasius symbolum erroris exclusiuū. Et vt dicit beatus thomas secunda secundæ.q.1.ar.9. addita sunt ista duo symbola, symbolo apost. non quia minus sufficienter fides catholica contineretur in symbolo apostolorū sed ad explanationē veritatis & exclusionem erroris. De quo vide late cardi. de turre crema. in.d.c. canones, 15.di. circa finem vbi ponitur ad quarum hæresum confutationem sunt addita verba singula. Et plenam explanationē & claram vide omnino in symbolo rufini: in quo omnia authoritate & exemplis probantur. quod vide insertum in epistolis beati hieronymi in secundo tomo.

C Vide tamē de symbolo osti. in.c. summa de sum. trini. & latius doc. in.c.1. de summa trini. & plene in rationali diuinorum officiorum in.4. tit.c. de symbolo. Inter gesta concilii martini romę celebrati repilogatur symbolum, vnum in nicea, necnon aliud in constantinopoli, aliud apud ephesum eiusdem effectus, licet per diuersa verba. quod describitur in epistola cyrilli & eiusdem concilii ad nestorium praua dogmatizantē: & inseritur in principio ephesini concilii, & in calcedonensi concilio, & quasi in omnibus aliis conciliis repilogatur de nouo & declaratur: maxime in conciliis toletanis. similiter in gestis agathonis de niceno & cōstātinopolitañ. Aliud insuper a sancto gregorio papa dictatum ponitur in principio registri eius. Et de symbolo damasi & de alio rufini & de alio de explanatione fidei ad cyrillū, vide inter epistolas beati hieronymi fol. 56. in.2. libro. Et plura alia symbola inuicē cum præmissis in effectu concordantia fuerunt quasi ad.30. ædita: quæ comperiuntur illi niceno conformia, & ab aliis priuatis & particularibus conciliis repilogata. ¶ Multę præterea in eodē niceno concilio æditę sunt constitutiones: quas si quis & earum tenorem inspicere voluerit ad viginti & vnam vsq, videat eusebium cesarieñ in historia ecclesiastica, in translatione rufini in li. 10. qui

D est ipsius rufini: qui totus liber tractat de cōcilio niceno. Tex. in.c. sexta. in versi. prima. in. §. sed q̄ nicena. dicit viginti tātum statuta fuisse: & viginti ponit isidorus in lib. de synodis in titulo de nicena synodo. Et tex. in.c. viginti, dicit q̄ plura fuerunt ædita quæ creduntur inserta in antiocheno concilio: sed viginti tantum capitula siue canones nicenæ synodi habentur in sancta romana ecclesia. In epistola autem athanasii & episcoporum ægypti (quorum scripta incensa fuerunt ab arianis) qua petebant a marco papa ad eos transmitti capitula nicenæ synodi legitur. 80. fuisse capitula. 40. lr̄is grçcis a grçcis & alia. 40. a latinis lr̄is latinis scripta. inquit enim athanasius suo & episcoporū nomine scribens marco loquens de nicena synodo. Nam quando prædictæ synodo cum beatissimæ memoriæ alexandro digno dei pontifice (id est alexandriæ magnæ ciuitatis episcopo) in diaconatus interfuimus officio, sub nostræ præsentię testimonio per beatos viros victorē & vincētium presby. apostolicæ sedis apocrisarios missa sunt prædi-

A ćto papę ſylueſtro cum aſtipulatione ſubnexa capitula ſeptuaginta. Sane pſentibus nobis. 80.ın memorata ſynodo capitula tracta ta ſunt: videlicet.40.a græcis græca ædita lingua,&.40.a latinis ſimiliter latina ædita lingua:ſed viſum eſt.3 1 8.patribus in prædicto cōcilio cōgregatis & .s.ſpiritu repletis & maxime iam dicto alexādro & apoſtolicæ ſedis apocriſariis vt decē capitula adunaren ut,atq; aliis congruis in locis inſererētur 1 & ad formam .70. diſcipulorum vel totius orbis terræ linguarū .70.tanti & tam excellentis concilii tenent capitula quæ omnem chriſtianorum informarent orbem & omnes ſub ſacerdotali & chriſtiano nomine degētes,vna fides & vna ſacerdotalis atq; clericalis regeret norma,nec quiſq; a ſuo diſſideret capite. ¶ Inſuper in ea ſynodo fuit ſuperata hæreſis ariana:quæ fuit periculoſior,quia circa myſterium trinitatis.& vniuerſalior,quia inuoluit multos epiſcopos & ſacerdotes, & liberium papam vt dicit archiepiſcopus floren.in ſua chronica,conſtantiū & valentem imperatores,& valentinianum iuniorem,& theodericum regē gothorum : & fere per totum orbem fuit diffuſa. De iſta hæreſi arii inquit hiero. in .c. ſecundæ
B 24.q.3.arius in alexandria vna ſcintilla fuit:ſed quoniam non ſtatim oppreſſa eſt, totum orbem populata eſt eius flāma. Fuit inſuper diuturnior. Quæ non ſolum ſuperata eſt per authoritates & diſputationes clariſſimorum doctorum, ſed etiam per multa miracula:vt patet in hiſtoria eccleſiaſtica.

¶ Et qđ dixi de..2 1 .canonibus ibidē æditis tex.in.c.ſeptuaginta.1 6 .di. dicit fuiſſe. 70. & tex.eſt athanaſii: qui atteſtatur. 3 0.fuiſſe a græcis græca lingua æditos,&.3 0.a latinis ſimiliter latina lingua æditos. quorum non niſi viginti habētur in romana eccleſia:alios abiiſſe in diſſuetudinē dicit̃ i.§. his ita.&.c. ſequenti incipiente viginti.xvi.di. Idem tamen iulius papa increpans epiſcopos orientales qui cieccerant athanaſium, pro athanaſio eiſdem epiſcopis direxit.2 1 .capitula aſſerens plura contineri. Iſidorus tamē in prin ci.de ſynodis dicit legi in decretis iulii papæ.70.capitula niceni concilii intra quæ vltra infraſcripta aliquibus connumeratis,dicit quoſdam ex cōſortio fratrū orięntalium teſtatos fuiſſe ſe vidiſſe nicenū cōcilium habens magnitudinem potiorē quattuor euāgeliorū & ad eius ſimilitudinem calcedonē ſe concilium ſcriptum eſſe. De illis tamen 2 1 . memoratis in hiſtoria eccleſiaſtica habemus.de primo in.c. ſi quis a medicis .5 5. di. De ſecūdo tex.in.c. quoniam.4 8.di. De C
tertio tex.in.c.interdixit.3 2 .di.licet ibi dicatur in ſupraſcriptione q̃ fuerit quartū capitulum:ſed eſt tertium ſecundum ordinem capitulorū in hiſtoria eccle. & iſidori. De quarto tex.6 4.di.c. illud. De .5. & ſexto nihil reperio:tamen allegatur tex in.c.habeatur.1 8.di.quod etſi eſt nicenæ ſynodi, tamē conuenit tm̃ fini determinationis quinti in vltimis verbis,nō tñ ſexti canonis: quorum quintū incipit ſequutur, vel ſecūdū hiſtoriā eccle.& ne.vel de iis. Et eſt ſenſus de iis qui cōmunione priuātur,ſeu ex clero ſeu ex laico ordine ab epīs per vnamquamq; prouinciam,ſententia regularis obtinet vt ii qui ab iiciuntur ab aliis non recipiantur. Et infra ſextum incipit. antiqua conſuetudo obtinuit vt vrbis romæ epiſcopus habeat principatum & omnem prouinciam ſua ſolicitudine gubernet. Et infra ſubiicitur in eodem ſexto capitulo,quod dicitur i.c.ſane. 6 5 .di. de quo infra in proximo capitulo. De iſto tamen ſexto capitulo aliter loquitur hiſto; eccle. De ſeptimo (quod ſecundū iſidorum inſeritur in fine ſexti)eſt tex. in.c. ſane D
6 5 .di. Octauum ponitur pro ſeptimo inter capitula,propter præcedens quod continet duo capitula ſimul, & incipit.de iis qui ſe cognominant catharos vel mundos,ſi aliqui venerint ad eccleſiam catholicam, placuit ſancto & magno concilio vt manus impoſitionem accipientes ſic in clero permaneant: hoc autem præ omnibus eos ſcripto conuenit profiteri q̃ catholicę & apoſtolicæ eccleſiæ dogmata ſuſcipiant & ſequantur. Et de iſto octauo eſt tex.in .c. mos & .c. quoniam mos.6 5 .di. Sed ab iſidoro ponūtur iſti duo canones ꝑ ſexto & ſeptimo. De nono & de cimo nihil reperio:quia continentur in prædicto octauo capitulo. De vndecimo tex.in c.ſi qui.& .c.quicūq;.8 1 .di. De duodecimo nihil. De tertiodecimo tex.in.c.de iis.2 6 .q. 6 . De decimoquinto & decimoſexto nihil. De decimoſeptimo tex.in .c. clericos.7 1 .di. De decimooctauo nihil. De decimonono in.c. quoniam. 47. di. &.c. quoniam multi 1 4.q.4.& .c.ſi quis ea.cau. &. q. De viceſimo tex.in.c. pœnit.9 3 .di. De viceſimoprimo nihil.

ET Aduertendum eſt q̃ iſta varietas numeri capitulorum ſurgit ex varietate ſcribentium : quia aliqui circunciſe refe

A runt & aliqui plura ponunt in eodem capitulo, & aliqui ordine peruerso. Sunt tamen alii canones in nicena synodo promulgati, de quibus habemus tex. in decretis: videlicet tex. in. c. nicena. 31. di. & c. mos antiquus. 65. di. qui ponitur supra in. 8. ca. & tex. in. c. ecclesiis. 68. di. & in. c. si quis confugerit. 1. q. 1. & tex. in. c. non oportet. 7. q. 1. q videtur in aliquo cōformari determinationi in. 18. c. synodus. & tex. i. c. iudices. xi. q. 1. & tex. in c. seruetur. xi. q. 3. & in. c. placuit. 16. q. 1. in. c. placuit de cōse. di. 3. Et hoc ideo potuit contingere, quia synodus fuit pluries cōgregata in eadē nicea: in qua etiā fuerunt additi canones. Connumerat eas ad longum omnes isidorus de synodis in titu. de primitiua ecclesia & synodo nicena. Praeterea aduertendum est q ubicunque dicitur septima synodus, semper intelligi debet de nicena si non additur de qua: quia illa fuit septima in ordine congregata, a tempore constantini magni: quae vt dictum est fuit saepius congregata. Et ista septima synodus fuit congregata sub hirene matre constantini sexti: vbi fuit sancitum sacras imagines de caetero non esse delendas sub anathemate: quod & postea in concilio ro-

B mae in basilica beati petri praesidente gregorio tertio est sancitū. & spiritum sanctū a patre & filio procedere. Et fuit a natiuitate domini anno. 764. vel secundum aliquos alios authores chronicarum anno. 778. congregatis. 330. episcopis secundum aliquos, sed secundum supplementum 310. episcopis. Et q per septimā intelligatur nicena dicit archi. & cardi. alex. in. c. sancta octo. 16. di. Et cōstantinopolitana fuit congregata secundo, quinto, sexto, & octauo loco: vt in. d. c. sancta octo. & in. c. sexta ca. di. Vnde licet tex. in. c. sicut. 15. di. dicat tantum de quattuor conciliis, & similiter. c. sancta ca. di. tñ quia fuerunt octies celebrata in quattuor locis, dicuntur etiam sancta octo concilia: quia nicenum fuit bis congregatum: & fuit primum a tempore constantini, & deinde septimo loco congregatum. Et istae duae congregationes quae apud niceam factae sunt, pro vna reputantur. Secundum, quintum, sextum & octauum fuerūt cōstantinopoli congregata, & istae quattuor congregationes quae factae fuerunt constantinopoli, pro vna reputantur, & dicuntur secundum constantinopolitanum concilium. Tertium ephesinum fuit, & licet duae congregationes factae fuerint ephesi, tamen se-

C cunda non fuit recepta, sed solum prima: & dicitur tertium ephesinum. Quartum dicitur calcedonense: quod non fuit nisi semel congregatum. Ita pe. archi. et domi. in. c. sancta octo. 16. di. Canones autem de septima synodo quae fuit nicena, habemus in. c. omnes psallentes. 38. di. & in. c. quoniam 69. di. & tex. in. c. si quis communem, & in episcopum. 1. q. 7. & tex. 16. q. 1. praedicator: & in. c. quoniam quibusdam. 18. q. 3. & in. c. clericus. 21. q. 1. & in. c. quomodo 21. q. 2. quod conuenit cum decimooctauo decreto facto in prima synodo nicena de qbus capitulis supradiximus, & in. c. omnis 21. q. 4. & in. c. clericos de cōse. di. 1. & tex. in. c. venerabiles imagines de consc. di. 3.

Quare autem in dubio quando dicitur septima, potius intelligatur nicena q̃ constātinopolitana: ratio potest esse, quia sexta & septima constantinopolitana reputantur p vna: quia vna confunditur in aliā, vt supra dictum est, & infra dicitur. & ideo quādo loquimur de septima, non potest intelligi in dubio de constantinopolitana sicut de nicena: sed est necesse q dicatur septima cōstantinopolitana, ad differentiam sextae constātinopolitanae. Ex his igitur patet non esse ab

D sonum q synodus nicena dicatur prima: de quo etiam dico in sequenti articulo.

SEcundum post nicenum habemus constantinopolitanum, primo loco cōstātinpoli congregatū: quod fuit celebratum tempore gratiani & theodosij imperatorum & damasi papae & cyrilli hierosolymitani & nectarii alexandrini: & praesidentibus secundum aliquos. 350. episcopis: secū dum aliquos. 150. quod est verius, vt supra dixi, & vult tex. in. d. c. sexta. in versi. secūda. & c. canones versi. secunda. 15 di. & in c. sancta romana ecclesia versi. secunda. 15. di. In qua fuit damnata haeresis macedonii constantinopolitani episcopi: qui negabat spiritum sanctū esse deum: vt in. d. ver. secunda. Vbi etiam damnata fuit haeresis apollinaris laodiciae episcopi, & sabellii: qui dicebant christi carnem inanimatam & in morte triduana diuinitatem commortuam fuisse. In qua etiam synodo suasionibus theodosii sedes constantinopolitana sublimata est in patriarchalem. & damnatis praefatis haeresibus addiderunt canones tres: quorum maxime author fuit beatus nectarius constantinopolitanus epus. ¶ Nūc omissa

A tertia & quarta synodo quæ non fuerunt cõstantinopoli tentæ, venio ad quintam.

QVINTA synodus etiam fuit constantinopolitana, quinta in ordine & secunda constantinopoli habita de anno a natiuitate domini. 538. secundum archiepiscopum florentinum, contra anthemum constantinopolitanum epm, sed & contra theodorum mopsuestieñ. vt etiam probat tex. in.d.c. sexta. in versi. quinta. Qui theodorus dicebat aliud esse dei verbum, & aliud christum: & negabat. s. mariã virginem fuisse dei genitricem, vt ibi dicitur. Et fuit tempore iustiniani imperatoris a quo libros legũ habemus reductos in volumina quibus vtimur: vt etiam dicit tex. in.c. quoniam sancta. 16. di. quæ fuit inchoata tempore agapiti, & finita tempore vigilii papæ. In qua synodo dãnata fuit hæresis. d. theodori episcopi mopsuestiensis, didimi, euagrii, & aliorum hæreticorum: qui dicebant gloriosam virginem mariam non deum & hominem peperisse, sed hominem tantum. & conclusum fuit vt gloriosa virgo maria nõ solum christotocos, sed etiam theotocos. i. dei mater, credatur & dicatur: hoc est eam deũ & hominem suo partu ædidisse. In qua etiam in B terfuit euthices archiepiscopus constantinopolitanus: & appollinaris patriarcha alexãdrinus, qui. 14. capitula contra theodori & sociorum blasphemias ædiderunt. Et intellige ꝙ fuerunt capitula inserta in sententia anathematis contra theodori blasphemias, & non canones. ¶ Sed hic etiam insurgit vna dubietas, de qua miror ꝙ doc. nihil dicant: quia tex. in.c. sexta in. §. quinta cl. 1. & in. §. quinta cl secundo, dicunt ꝙ ista synodus fuit tẽpore iulii, qui fuit vltra. 270. annos ante: quod est impossibile secundũ omnes historias. Credo ꝙ tex. sit corruptus & voluerit dicere tempore vigilii, cuius tẽpore fuit quinta synodus.

SEXTA autem synodus constantinopolitana, tertia fuit constantinopoli habita tempore agathonis papæ & constantini quarti imperatoris: vt in. c. quoniam sanctæ. 16. di. & in. c. sexta. in prin. ca. di. & in c. habeo librum. 16. di. Illucꝗ conuenientibus. 289. episcopis. alias. 150. episcopis, secundum tex. in. c. sexta in prin. & in. §. sexta eadem. 16. di. & duobus agathonis legatis: ioanne videlicet portueñ. episcopo & altero ioanne diacono viris eminentissimæ scientiæ: & cum his episcopis duobus, presbyteris duobus & cõstantino subdiacono. Sed C ego reperio in gestis istius concilii sic scriptum theodoro & georgio venerabilibus presbyteris, & ioanne venerabili diacono vicem agentibus agathonis sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ romæ. Et paulo infra dicitur. ioãne epo portueñ. abũdantio episcopo ciuitatis paternẽsis, ioanne epo ciuitatis regitanæ, locum præsentantibus. 125. venerabilium eporum sancti concilii antiquæ romæ: qui & proprias per subscriptiones demonstrantur in suggestione quæ ab eis facta est ad piissimũ imperatorẽ constantinum: neꝗ enim agatho personaliter interesse senio grauatus potuit. Ibiꝗ damnata est hæresis monochelitarum, alias monoselitarũ secundum tex. in.d.c. habeo librum in. §. item sancta. 16. di. qui vnam tãtũmodo in christo naturam, voluntatem, & operationẽ dicebant. Damnatus ẽ & macharius episcopus antiochenus & socii, & gregorius constantinopolitanus episcopus anathematizatus, qui eandem sequebatur hæresim: vt in. c. sexta in. §. sexta. 16. di. Sed postea eodem gregorio constantinopolitano conuicto, & postea resipiscente & confirmãte duas in christo naturas, volũtates, & operationes (sicut & ioannis chrysostomi, cyrilli, athanasii, basilii, gregorii, dionysii, hilarii, ambrosii, augustini & leonis papæ codices attestantur) conscripta sunt aduersus illam hæresim nouem capitula. De qua etiam in. d. c. sexta in versi. sexta in constantinopoli. & in. d. c. quoniã sanctæ. Fuitꝗ anno a natiuitate dñi. 677. al's secundum rubri. positã in actiõe. 1. in prin. 670. Et ante istã synodũ in concilio martini romæ damnata fuit eadem hæresis, & dãnati petrus & paulus. De D quo cõcilio beatus agatho scribẽs ad ipsam sextam synodum, sic inquit. Hanc igitur catholicam & apostolicæ sedis regulam & sanctum concilium, quod in hac romana vrbe sub apostolicæ memoriæ martino papa cõuenit, prædicasse synodice & constanter defendisse omnes cognoscimus. In eadem synodo damnatus ẽ polychronius, qui dixit vidisse & sibi apparuisse virum terribilem cãdidatum, qui dixisset ꝙ qui non cõfiteretur vnam voluntatem & dei virilem operationem, non esset christianus. & facta per eum chartula obtulit eam ponendam super mortuum ad eũ resuscitandũ. quo facto in publico, cum non resurrexisset mortuus, nec vellet abnegare hæresim, dãnatus est & depositus

A situs cum stephano & macario: vt patet in fine. 15. actionis. ¶ Et ista sexta synodus fuit bis congregata. primo sub constantino quarto, & soluta. 14. anno: deinde post quattuor aut quinq; annos iidem sancti patres congregati sunt sub iustiniano. 2. filio eiusdem constātini quarti. Et ī ista cōgre. promulgati sunt canones. 202. secūdū domi. & alios per eosdem sanctos patres qui fuerant in concilio constantini. qui & congregati postea secundo loco in concilio sub iustiniano canones promulgarūt ad correctionem ecclesie: vt patet in. c. habeo librū &. c. sequēti. 16. di. ¶ Canones istius synodi ponuntur in. §. ex his in. d. c. habeo librum. & est tex. ibidem in. §. item sancta.

¶ Sed hic insurgit vna dubietas: quia gratianus in. c. habeo librum in fi. in. §. ex his. dicit q̄ in prima congregatione sextæ synodi nullos canones constituerunt patres. & hoc probat tex. in. d. c. habeo librum: & tamen in. c. sexta. in. §. sexta dicit q̄ ędiderunt nouē capitula. vnde ex hoc archi. post hugo. in. d. §. ex his reprobat gratianū. Vel secūdū docto. quia tantum nouem ædiderant, propter paucitatem dicitur q̄ nō ædiderint canones: sed scripserunt nouem capitula in anathematizatione interius annexa. Et ideo dicit pręfatus cardina. q̄ si hug. & archi. bene legissent chronicas, non ita reprehendissent gratianum. Et verum dicit: quia tex. ibi in. d. §. sexta, nihil dicit de canonibus. ¶ Sed adhuc alia est dubietas: quia tex. in. c. quoniam sanctæ ea. 16. di. dic. q̄ synodus quinta fuit sub iustiniano, & sexta sub constantino. & sic videtur q̄ primo fuerit habita synodus quinta coram filio q̄ sexta per cōstantinum patrem. Dic licet multa inuoluant archi. hug. & domi. q̄ ille. tex. non loquitur de quinta synodo iustiniani secundi filii constantini quarti in. c. precedenti habeo librum: sed loquitur de synodo quinta coram iustiniano primo qui fuit compilator legum & ante constantinum. 4. & iustinianum. 2. eius filium. Et ita dicit ibi cardinalis de turre crema. & bene probat tex. ibi cuius verba sunt patrum in sexta synodo congregatorum pro ædendis canonibus quos in prima congregatione sextæ synodi non ædiderant, & diriguntur iustiniano secundo, filio cōstantini. 4. dicēdo quoniam sanctę & vniuersales synodi, quinta sub iustiniano augusto. Vide q̄ non dicit sub iustiniano filio augusti. vnde intelligit̄ necessario de iustiniano primo qui codices legum composuit, qui fuit filius iustini: vt in. §. est & aliud institu. de donationibus. Vnde C sequitur tex. sexta sub cōstantino patre tuo (nō dicitur patre suo) augusto. Et ibi subdit de mysterio fidei plenissime disputantes canones non fecerunt sicut cæteræ quattuor vniuersales synodi: propterea nos sacros canones conscripsimus. Et isti qui loquuntur, sunt iidem patres congregati in sexta synodo, ad idem in primo & secundo loco congregata: qui ędiderunt. 202. canones secundum archi. & domi. in. d. c. quoniam. Et q̄ loquantur patres de iustiniano primo qui leges compilauit, patet in. c. sexta. §. quinta ea. 16. di. & dicit glo. in. versi. cōstantini in. d. c. habeo librū, & dixi supra in quinta synodo: quia & coram iustiniano primo fuit disputatum de fide sicut fuit in aliis quattuor vniuersalibus: videlicet prima nicena. 2. constantinopolitana, tertia ephesina, quarta calcedonensi.

¶ DE septima synodo constantinopoli congregata, quare non fit mentio, infra clarius & supra dicitur. Sūt qui dicant in franconia post caroli victoriam a theophilatio & stephano insignibus episcopis adriani nomine francorum germanorumq; episcoporum synodum habitam: in qua damnata fuerit synodus quam septimam græci appellabant, in qua hæresis feliriana de tollendis imaginibus abrogata est proinde non mirum si de septima illa synodo tanq̄ abrogata non fit mentio. ¶ Sed quia illa non fuit celebrata constantinopoli, non potest de illa intelligi. Vnde verius potest dici q̄ q̄a sexta synodus primo loco congregata sub constantino nullos ædidit canones, sed tantum in secundo loco congregata sub iustiniano per eosdem patres æditi fuerunt: ideo, ambæ synodi pro vna tantum (scilicet sexta) computantur, in qua canones æditi sunt: & secunda non dicitur septima. Et vt dicit tex. in. d. c. habeo librum, oporteba vt synodus vniuersalis canones ecclesiasticos promulgaret. & ideo non fuit computata pro septima synodo illa sexta secundo loco congregata constantinopoli.

B

D

OCtaua synodus constantinopolitana, est quæ tempore adriani secundi & quarta constantinopoli habita fuit. In quadam natus est fotius constantinopolitanus episcopus et restitutus ignatius: vt in

A quit archiepiscopus in sua chronica. De qua synodo octaua est tex.in.c.adrianus el primo.63.di. ¶ Canones aūt istius.8.synodi sunt in decretis.54.di.c.abbati.81.di. in oībus.90.di.alienus &.c.siquis monachus.1.q.1.qui per pecuniā.5.q.6.siquis falsum 7.q.1.nihil.xi.q.3.non solum.18.q.2.definimus.26.q.7.pro qualitate cū seq. & aliis duobus sequē.28.q.1.nullus.de pœni.di.2 si qs semel. de cōse.di.2.timorē. ¶ Canones autem sextę synodi sunt in.c. habeo librum 16.di. cū duobus seq.&in.c.q̄n quidē.18.di.in.c.constantinopolitanę & in.c.renouantes.22.di.in.c.presbyterū.28.di.31.di.quoniam in romani.44.di.nulli clerico.77.di. subdiaconus.93.di.pcipimus.1.q.1.nullus 9.q.3.cū simus.12.q.2.apostolicos.12.q.2.nō licet alicui.21.q.4.nullus.27.q.1.siqs de cōs.di.1.iacobus de cōse.di.2.didicimus ¶ Alios canones secūdę & quitę synodi nō habemus in decretis quod ostendit tex.de quinta synodo in.c.quoniam.16.di. Et licet ibi tex.dicat ꝙ in sexta synodo non fuerunt ędīti canones (quod & apparet in gestis illius vbi nulli apparent æditi canones in omnibus.18.actiōibus tpe agathonis de quo etiā
B supra dixi) tamen istud contrariū soluit tex. in.c.præcedenti habeo librum. qui ostendit ꝙ bis iidem patres sunt congregati in sexta synodo cōstantinopoli.& ī.2.cōgre.diderūt canones vt supra dixi, & habetur pro vna, videlicet sexta: quia licet bis fuerint congregati, hoc tamen fuit ad idem: & ideo de illa septima constantinopoli habita nulla fit mentio nisi tanq̄ de sexta. ¶ Et aduertēdum ē ꝙ si quater fuerunt congregationes &. concilia habita constantinopoli, fit in iure mentio de synodo constantinopolitana tanq̄ de vna, videlicet de secunda, sicut de nicena quæ fuit bis congregata, fit mentio tanq̄ de vna. Vnde ponitur prima nicena, secunda constantinopolitana, tertia ephesina, quarta calcedonen. vt supra dictum est, & patet in dictis iuribus sæpius allegatis.15.&c.16.di. ¶ Aduertēdum est insuper ꝙ reperio tex.7.q.1.in.c.temporis qualitas in. §.vnde in quinta (qui est gratiani) ꝙ synodus constantinopolitana fuit cōgregata sub ioanne papa.8.cum.300.&.82. patribus: cui præfuit petrus presbyter cardi. & paulus anconitanus episcopus & eugenius ostien.episcopus. De qua non reperio factam mentionem in eius vita sed solum de cōcilio apud trecas habito. quod maxime

C affert dubietatem: cum ipse successerit adriano secūdo qui habuit vltimam constantinop. synodum. ¶ Sed posset responderi ꝙ ipsa synodus constantinopolitana octaua fuerit inchoata tempore adriani secundi & finita tēpore ioannis octaui. Et apud aliquos in isto concilio ioannis dicitur esse restitutum fotium: & propterea extare scriptū. quęcunq; in sanctos patriarchas ignatium & fotium scripta vel dicta sunt, anathema sunto.

TERTIA principalis synodus.200. episcoporum ephesi cōgregata est. In qua damnata fuit hęresis nestorii cum pelagianis, qui duas personas asserebat esse in christo: vt dic.tex.in.c.canones versi. tertia.15.di.sub theodosio iuniore imperatore & papa celestino primo: vel secundum aliquos sixto secundo. Supplementum chronicarum & archiepiscopus floren. dicunt damnatā in ea hæresim nestorii, qui dicebat beatam virginem mariam non dei sed hominis solummodo genitricem. Imo archiepiscopus innuit celebratam.300.episcopis cōgregatis, & idem dicit cardinalis de turre cremata in.c.9.& tex. in versi. tertia synodus, innuit ꝙ cum.200.episcopis fuit celebrata.
D Et sic videntur dici contraria. ¶ Ista contrarietas iudicio meo insurgit quia ista synodus debuit similiter fuisse bis congregata contra eundem nestorium. Et hoc innuunt mihi duo iura: videlicet tex.in.c.canones in versi. tertia synodus: vbi dicit tex. ꝙ congregata est contra nestorium qui duas asserebat esse personas in christo. et tex.in.c. sexta versi. tertia. vbi tex. dicit.300.patres congregatos contra nestorium episcopum constantinopolitanum, qui dicebat beatam virginem mariam non dei sed hominis solummodo genitricem, vt aliam faceret personam carnis aliā deitatis. Glo. alleg.in.d.c.canones tex.in.c.hanc consuetudinem.10.q.1.circa finem. vbi innuit tex.de.318.episcopis. Sed ille textus modicum facit: quia loquitur de niceno cōcilio & nō de ephesino. Dic tamē ꝙ ī maiori numero inest minor. sed hoc nō opponit neq; tollit contrarium.d.c.sexta versi. tertia in aliis, & maxime in qualitate hæresis. Doc. tamen dicunt tex.in.d.c. canones videtur innuere in.d.versi.tertia, ꝙ fuerunt duę synodi in epheso quando dicit prima. Et ibi glo. dicit hoc dici ad differentiā secundæ quæ fuit reprobata. allegat. c. quo

A niam sanctæ. 16. di. sed ibi tex. nihil dicit de synodo ephesina. ¶ Pro solutione igitur dico bis fuisse congregatā. tñ secunda cōgregatio nō fuit recepta: vt post archi. & doc. in. c. sancta octo. 16. di. dixi supra in fine primę synodi nicenę. Et q fuerit bis congregata etiā innuit tex. in illo versi. tertia synodus ephesina prima. & tex. in. c. sicut, ibi ephesinū etiam primum in quo nestorii impietas iudicatur. 15. di. & tex. in. c. sancta romana eccle. in ver. sanctam synodum ephesinam primā. Ergo innuit fuisse secundam congregationē ephesi: sed quia pluries cōgregata ē & quasi continuatiue contra eundem, reputatur pro vna. Glo. tamen in. c. necessarie de conse. di. 2. vbi in suprascriptione dicitur ex symbolo ephesino supplet tertio: & alleg. 15. di. ca. 1. 2. & 3. Quæ iura nihil dicūt vñ vel glo. est corrupta vel nesciuit quid diceret de ista synodo. Habemus tex. in. c. placuit, 15. q. 4. & tex. in. d. versi. tertia in. c. sexta. di. 16. fuisse facta. 15. capitula cyrilli alexandrini episcopi contra nestorii blasphemiā, illam anathemarizando. Et intelligo de capitulis condemnationis ipsius nestorii inclusis in sententia, & non q ibi fuerint ædita. 15. canones:
B vt dixi supra in. 6. synodo constantinopolitana tertio ibi congregata. Et in isto concilio symbolum etiam recitatur & ad longum explanatur symbolum in niceno concilio æditum, in quadam epistola cyrilli & cōcilii ad nestorium in singulis articulis tredecim anathema imponens.

Calcedonense quartum principale cōcilium celebratum extitit anno a natiuitate domi. 453. numero. 630. patrum: vt in. d. c. sexta. versi. quarta el primo & el. 2. & in. c. canones. §. quarta. 15. di. In prima tamen actione illius concilii non repperi nisi. 233. episcopos īterfuisse & plures magistratus, pfectos, cōsules, magistros, comites, patritios & senatores assistentes martiano imperatori. Quod celebratū fuit ī ecclesia sanctæ martyris euphemiæ: sed postea additi sunt alii plures vsq ad prælibatum numerum. 630. Sed in subscriptiōe canonū in eodem concilio æditorum reperio subscriptos tantum. 460. in antiquissimo volumine: præsidentibus paschasio episcopo lilibitano & lucētio episcopo ecclesię asculanę, vicariis beatissimi atq apostolici vniuersalis ecclesię papę leonis: qui primi subscripserunt. Et fuit celebratum authoritate leonis papę primi & prædicti martiani principis tempore iuuenalis ierosolymitani episcopi, & anatholii episcopi constātinopolitani contra euthicen constantinopolitanum abbatem: qui asserebat christum post humanā naturā assumptā non ex duabus naturis existere sed solam in eo diuinam naturā permanere, quasi humana in diuinam esset conuersa. Ob id damnatus ē euthices presul manicheorū, & dioscorus quondam alexandrinus episcopus, & nestorius qui etiam in ephesina synodo erat dānatus hæreticus vt supra dixi. & prædicat eadem sancta synodus christum deum sic natum esse de virgine vt in eo substantiam diuinę & humanæ naturæ confiteamur, dic. tex. in. d. §. quarta & d. c. canones. In qua synodo omnes libri manicheorum fuerunt cōbusti. Et in hac synodo plus damnarunt hæresim miracula q̄ disputationes patrū. Ibiq conclusum est duas in christo esse naturas vtq vnus idē christus deus & homo crederetur. Pręterea decreti fuerunt. 28. canones, quorum author fuit sanctus anatholius episcopus: vt habetur in. d. c. sexta in versi. quarta in calcedone. Vnde martianus præsens in concilio, de gestis in concilio ait vt habentur eius verba in. c. nos ad fidem cum seqē
D ti. 96. di. ¶ De isto concilio habemus canones: videlicet peruenit. 18. di. quoniam. 32. di. c. de aliena. 71. di. c. extraneo ea. di. c. quoniam. 75. di. c. peruenit. 86. di. c. quia in quibusdam. 89. di. c. peruenit. 101. di. & 7. q. 1. propter & xi. q. 1. coniurationum & palea. clericos. 2. q. 7. si clericus. xi. q. 1. nō licet. 12. q. 2. qui vere. 16. q. 1. quidam. 16. q. 1. c. quoniam. 16. q. 7. & c. eos. 20. q. 3. in. c. quidam 18. q. 2. in. c. si quis clericum. 21. q. 1. & c. si quis. 21. q. 2. a sanctis. 25. q. 1. in. c. si qua virgo cum seqē. 27. q. 1. si pater. 30. q. 4. & c. omnes. 36. q. 2. Habemus etiam tex. in. c. si quis de foro, compe. & c. clericus de vita & ho. cleri.

¶ Post prēmissa quattuor inter cętera tempore fabiani fuit concilium romę. 60. episcoporum, in quo damnata est hęresis nouati, qui negabat apostatas etiā pœnitentes recipiendos esse, & baptizatos rebaptizandos esse dicebat. Eodē tpe & origenes quorundā hęreses sustulit, affirmantiū animas hominū vna cum corporibus interire. Item & aliam hæresim helchesaitarum qui paulū apostolum omnino respuebant: quiq asserebāt ne

A gantes christum in tormentis nihil criminis
habere mō integri & recti sint cordis. De q
bus hæresibus & aliis pluribus vide plures
cōmemoratas in. c. quidā. 24. q. 3. & plures
hæreses damnatas in diuersis conciliis vide
in fine operis cardi. de turre cremata: & in
libro gestorum conciliorum.

¶ Adde & præmissis quod dicatur conciliū
generale, & quod lateranen. de quibus sæpe
fit mentio in suprascriptionibus decretaliū.
Et dic q̄ vtrunq̄ dicitur generale: sed id
in quo præfuit alexander tertius (quod fuit
celebratum anno domini. 1179. secundum
ioan. an. in .c. nemo deinceps de elec. in
6.) vocatur lateranense, quia illud tenuit
apud lateranum pro reformandis moribus
postq̄ apud claremontem henricum impe-
ratorem damnauerat, & venetiis ante fores
sancti marci prostratum in collo calcauerat.
Inita autem pace cessauerunt schismata in
ecclesia tempore eius. quæ durauerunt an
nis. 16. vt ponit vincentius historialis: &
refert archiepiscopus in chronica in secun-
da parte ti. 17. §. 10. Et de isto schismate
fit mentio in .c. 1. & ibi glo. & ioan. and. de
schisma. in anti. Et fuit etiam istud schisma
sedatum tempore eius vt dixi: quia sedit in
B pontificatu annis. 22. & multa fecit & edi-
dit capitula. ¶ Aliud vero concilium in
quo præfuit inno. 3. (quod fuit anno do-
mini. 1215.) vocatur generale concilium
vt no. glo. in cle. 1. de sum. trini. De quo
etiam aliquid infra: & glo. fi. in cle. 1. de im-
munita. eccle. & glo. 2. in .c. fi. de capel.
mona. Et omnino vide ioan. and. in no-
uella in. d. c. nemo deinceps. vbi ponit de di
uersis temporibus cōciliorum gregorii. 10.
& inno. quarti: & de concilio viennen. cle-
mentis. 5. & ibi per eum remissiue. Adde ta
men quo ad id gnale. dr̄ innocētii, q̄ ille tex.
in. d. c. fi. de capel. mona. probat cōtrarium:
quia concilium. c. 2. de statu mona. quod fu
it tempore alex. 3. vocat generale. & hoc dic.
calde. in verbo concilium versi. communi-
ter appellatione cōcilii. ad quod allegat tex.
iuncta glo. in. c. 1. de vsuris. vbi concilium
turonen. vocaē generale concilium. & glo.
ibi in. d. c. fi. dicit q̄ cōcilium generale voca
tur istud inno. ¶ Sed dico q̄ licet omnia fue
rint generalia concilia, tamen in dubio cum
loquimur de concilio generali, intelligimus
de innocentio tertio qui celebrauit conciliū
apud lateranum, ad differentiam concilii la-
teranen. celebrati per alexandrum. 3. apud C
lateranum. Super quo vide glo. in. d. c. fi. &
glo. in cle. fi. de immunita. eccle. & ioan. and.
in. d. c. fi. & d. c. 1. de vsuris. Et de aliis
pluribus conciliis per eundem ioan. and. in
c. nup de deci. in glo. 1. & latius in data. 6.
libri in fi. & de concilio alex. in .c. cum apo
stolica de iis quæ fi. a præla. per eundem.
¶ Item anno domini. 1405. in dictione ter
tia præsidente vrbano. 2. celebrata est syno-
dus placentiæ cum episcopis & abbatibus
tam galliarum q̄ etiam lombardię & tuscię.
Et ibi statuta fuerunt plura capitula: de qui-
bus vide per archi. in. c. statuimus in. §. sed
hoc. 1. q. 1. ¶ Sed dic q̄ non fuit anno
1405. sed. 1095. Et ē error manifestus: q̄a
per longa tempora ante. 1405. fuerat gratia
nus: quomodo ergo de illo fecisset mentio
nem? Et alia eius capitula plura ab eo edi-
ta vide in supplemento in eius vita. Iste
enim (vt legitur in chronicis) otto antea vo
catus, monachus eboracen. deinde cardi. osti
en. vir & sanctitate & doctrina excellens
aliud insuper habuit concilium apud clare
montem. vbi ita principes galliæ ad recupe
randam hierosolymam animauit vt trecen
ta millia hominum in militiam christi signo D
crucis suscepto armauerit in saracenos: qui
multa præclara gesserunt.

ITem plura alia fuerunt generalia conci
lia: quorum aliqua enumerantur in di-
cto. c. sexta. versi. prima annotatio vsq; ad
finem, & in libro conciliorum isidori. & ibi
quid in quolibet & per quot patres fuerit
statutum. De quibus multos habemus cano
nes: maxime de chartaginen. pluries con-
gregato & de septimo chartaginensi. 38. epi
scopoꝝ. de quo aug. meminit in pte. 2. cōtra
donatistas. c. 2. & 1 parte. 6. contra eosdē. c.
2. ī quo hæretici subscribere noluerūt. et cui
etiam ipse interfuit. Et tentum est post con
sulatum gloriosissimorum imperatorum ho
norii. 3. & theodosii. 8. augustorum. 8.
kalen. iunii in basilica restitutæ. Vbi cum
aurelius episcopus vna cum faustino episco
po ecclesiæ potentinæ legato ecclesiæ ro.
resedisset cum pluribus legatis diuersarum
prouinciarum. 107. canones promulgati
sunt: qui vt plurimum episcopalem & sa-
cerdotalem & cæteros alios sacros inferio-
res ordines & personas concernunt. Simi-
liter de aphricano canones. 98. ¶ Ad quod

A chartaginense concilium cyrillus episcopus alexãdrinus scripta dirigens, de niceno concilio inquit. Dominis honorabilibus sanctis fratribus episcopis aurelio & valentino sed & omni sanctæ cõgregationi in chartaginensi synodo congregatæ cyrillus salutans in deo charitatem vestram. Scripta venerationis vestræ multas habentia querimonias cum omni lætitia per filium nostrũ innocentium presbyterum suscepi: quibus a nobis speratis vt de scrinio nostræ ecclesię verissima exemplaria ex authentica synodo apud niceam ciuitatem metropolim bithyniæ a sanctis patribus constituta atq; firmata, sub nostræ fidei pfessione vestræ dilectioni porrigamus. Vnde domini honorabiles fratres salute præeũte necesse habui per harum latorem nostrum innocentium presbyterum fidelissima exemplaria ex authentica synodo in nicea ciuitate bithynniæ habita vestræ charitati dirigere: quod & in historia ecclesiastica requirentes inuenietis. de pascha vero vt scripsistis nũciamus vobis. 17. Kalẽdas maias nos futura indictione celebrare. Et alia manu, deus & dominus noster sanctam vestram congregationem custodiat: quod optamus chariss. fratres. B Extat & alia epistola de eadem re responsiua ad eandem synodum attici episcopi constantinopolitani. ¶ Item alii canones de aurelianensi primo æditi. 29. De aurelianen. secũdo. 29. episcoporum canones. 36. Item de arelatensi prio (habito tempore constantini, eo etiam tempore quo habitum est niceæ concilium 318. episcoporum) capitula ędita. 23. directa syluestro papę. De arelaten. secundo, capitula. 25. Item de arelaten. 3. canones quattuor. Item de agathen. 71. Item de antiocheno. 25. vbi subscripserunt. 30. episcopi. ¶ Habemus in decretis pro maiori parte canones prædictos & multos alios de concilio toletan. quod fuit. 13. vicibus congregatum: & in qualibet congregatione canones multi æditi. De bracharen. de concilio martini, de hispalen. de triburien. ilerden. gerundẽ. & meleuitã. cabilon. terraconẽ. magalen. turonen. parisien. elibertan. melden. magotien. rothomagen. remen. apud aluerniam. lugdunen. apud siluanũ, maticen. pictauien. apud compendium ciuitaten. salegustan, vuormacien. laudicen. geniten. apud placen. lateran. nauaten. magõtinen. epanen. frãconien. beluacen. apud valentiam, nanetẽ. vrbicen. Et quidẽ apud laodiciam phrigię ęditi sunt canones. 58. in sardicen. autem concilio canones. 21. quibus subscripsere episcopi. 59. C Fuerunt & multa alia cõcilia: de quorum principalioribus & eorũ canonibus fit pro maiori parte mentio per gratianum, & p isidorum de aliis. Habemus etiam plura capitula in decretalibus ex generalibus cõciliis quæ vide enumerata per doc. in. c. sicut olim, de accusa. maxime per ioã de anania. Sed illa potiora quę sunt inno. 3. in generali concilio lateranẽ. alia in sexto ex concilio lugdunen. alia clementis quinti in concilio viennen.

¶ Et aduertendũ ẽ q sępius reperiuntur capitula quæ non fuerunt in eodem concilio ędita sed in alio vel secundo vel tertio vel quarto loco & sic de singulis congregato: vt est videre in toletano. quod licet isidorus ponat de. 13. aliqui dicunt q. 17. vicibus fuit congregatum: & diuersi canones in singulis cõgregatiõibus diuersis temporibus factis editi fuerunt. Sed quia non intẽdo texere historiam de singulis conciliis, sed dilucidare aliqua concilia cõcernentia satis visum fuit aliqua de quattuor conciliis generalibus principalioribus dixisse: de aliis vero quo tẽpore celebrata fuerint, & quid in quolibet decretũ sit remitto de oĩbus seriose vsq; ad tempora moderni eugenii quarti ad summã tabienã in verb. cõcilium: & ad summã antoninã D in tertia parte in ti. 24. ĩ rub. de cõciliis generalibus, quę curiose collegit. quorum aliqua tamen non generalia & icumenica fuerunt sed quasi localia: quæ secundũ cardinalẽ sancti sixti ideo sunt dicta generalia, quia sunt vniuersaliter recepta & habuerunt locum in vniuersali ecclesia. Proprie tñ cõcilia vniuersalia icumenica sunt suprascripta octo concilia. 16. di. c. sancta octo. alia uero quę non excedunt prouinciam vbi facta sunt, dicuntur localia: quæ possunt appellari vniuersalia vel qa papa vel eius legatus eis interfuit, vel quia per papam confirmata, vel quia locum habuerunt in vniuersali ecclesia. Ita cardina. 1. q. 7. c. conuenientibus. Et de aliis pluribus cõciliis vide vltra collecta, in vltima impressione decreti facta lugduni & in chronica antoniana. Addo tamen q cõcilium lateranen. in quo est aliqualis variatio, dicit archidi. de deci. c. 1. in. 6. fuisse celebratũ anno. 1179. & turonen. 1096. concilium autem generale. 1317. vt dicit ioan. an. in. c. penul. de deci. Et etiam de lateranen. vide ioan. an. in. c. cum apostolica de iis quæ fiunt a prælа. sine cõsen. ca. De concilio lugdunen. vide

A albericum in suo dictionario in verbo concilium lugdunēse. Sed archi. in. c. 2. de deci. in 6. dicit ꝙ turonen̄ concilium quod fuit celebratum per vrbanum secundum, fuit anno domini. 1 96. vt dicit albericus in dictionario in ver. concilium. Item fuit aliud turonense sub alexā. 3. et istud fuit anno. 1 277. Illud gregorii decimi quando factum fuerit vide in. c. nemo deinceps de elec. in addi. ad glo. Cōcilium viennense inchoatū est anno 1 3 1 0. Kalendis octobris et finitum anno sequenti. 6. aprilis not. ioan. an. in c. c. cum sit de censi. Reliqua vide in chronica vincentii historialis, in antoniana, in martiniana, in tripartita et aliis historiographis: qui propter temporum et personarum et nominū varietatem generant aliquando confusionem et sæpius errant.

Nunc vidēdum ē ad quid et in quibus conferant & sint vtilia cōcilia. Et dic breuiter ꝙ primo conferunt quia per illa conseruatur religio christiana in vnitate fidei: quę primum vinculum est societatis humanę secundum chrysostomum, & hoc probat tex. in. c. canones. 1 5. di. ¶ Secundo sunt vtilia ad firmiorem & meliorem dilucidationem veritatis in dubiis: quia quod a pluribus

B sapientibus quæritur, facilius inuenitur. c. de

C quibus de bap. & rectius est consilium quod plurimorum iudicio comprobatur & magis integrum dicit tex. in. c. prudentiam de offi. delega. 64. di. c. extra conscientiam. ¶ Tertio conferunt ad eradicandos errores & vepres de agro dominico euellendas & hęreses extinguendas. c. clericos. 24. q. 3. c. sicut & c. excommunicamus cū simil. de hęre. sicut dictum est de niceno & aliis conciliis, in quibus damnatę sunt hęreses multorum. & ad culturam agri dominici: vt dicit constitutio frequēs. & ad plantandū & fouendum religionem: vt in. c. cum & plātare de priui. ¶ Quarto est vtilis congregatio conciliorū ad tyrānorum & infidelium superbiam humiliandam: vt in. c. ad apostolicæ de re indi. ¶ Quinto (vt ingtear. de tur. ere. in. d. c. canones) vtilis est ad refrenandā exorbitantiam quorundam pontificum: qui pontificatū suū aut spretis sanctorū patrum regulis pro voluntate exercent, aut simoniaca prauitate pōtificatum dehonestant, aut seculi vanitate aut vita scandalosa omnia confūdunt: sicut fuit congregatum per imperatorem concilium contra ioannem. 1 2. ¶ Vltimo confert ad extinguendā scandala quę suscitantur in ecclesia: vt dicitur infra in quęstione de causis ex quibus debet congregari concilium. C

Sed nunc videndū ē de origine cōciliorum: videlicet a quo tempore habuerunt ortum generalia concilia. Glo in c. futuram. 1 2. q. 1. dicit ꝙ a tempore constātini, allegat tex. i. d. c. 1. 1 5. di. vbi tex. hoc dicit. nam in præcedentibus annis persecutione fidei feruente, docendarum plebium facultas minime dabatur: & inde christianitas in diuersas hęreses scissa est quia nō erat episcopis licentia conueniendi in unum nisi tēpore constantini. Idem dicit bar. in. l. i. in. 7. col. in versi. de persona cui relinquitur. C. de sacrosanc. eccle. Tex. tamen in versi. isidorus. 1 6. di. innuit etiam cōcilia fuisse tempore clementis, qui fuit quartus a petro in pontificatu. Item tex. in. c. nunc autem. 2 1. di. innuit concilium habitū tempore diocletiani & maximiani imperatorū & marcellini papę & tex in. c. celebritatem de conse. di. 3. idē innuit: coniuncto eo quod legitur in historia ecclesiastica li. 5. c. 2 4. de die paschæ celebrando. Qui tex. est victoris papę qui fuit 1 3. a petro. ¶ A tpe victoris legimus tres synodos fuisse celebratas, vnā in alexādria in qua iussu eiusdem magna multitudo episcoporum cōgregata est: vt dicit policrates episcopus ephesi: vt patet per eius epistolam ad D victorem papā de paschate. Alia synodus de eadem materia est celebrata romę, eodem victore præsidente: vt patet. d. c. celebritatem. Tertia synodus dicitur celebrata in cęsarea palestinę: vt patet in eo. ca. historiæ eccle. cui dicitur interfuisse idem victor: vt dicitur in historia fratris martini de summis pon. Et ex pluribus aliis capitulis in. 5. & 6. libro in historia ecclesiastica apparet fuisse facta concilia ante constantinum. Item tempore cornelii papę qui prçessit tempora constantini leguntur celebrata duo concilia contra nouatum presbyterum qui negabat lapsos per pœnitentiā posse salutem cōsequi. Quorum vnum tentum est romæ: vt refert eusebius cesarien in historia ecclesiastica libro. 6. in quo fuit damnatus nouatus. Aliud fuit super eadem materia authoritate eiusdem cornelii. de quo meminit in epistola sua dionysius episcopus alexandrinus ad eundem cornelium: vt dicit ibidem idem eusebius. Item tempore dionysii papę leguntur celebrata alia duo concilia. vnum contra paulum samosatenum: & fuit celebratum antiochię in quo prçfuit epūs ostien: vt patet

A in libro. 6. eiusdem historiæ. Itē secundū antiochię. in quo idem paulus cōuictus ē: qui asserebat christum tantum hominem fuisse. Et tex. 13.q.2.in.c.placuit ostendit concilium celebratū tempore melchiadis, qui fuit prędecessor syluestri in pontificatu: vt patet in vita pōtificum. Item legitur in actibus apostolorum.c.15. congregata synodus super diffinienda quęstione si circuncidi oporteret & seruare legem moysi: conuenerunt apostoli & seniores videre de verbo hoc: cum autem magna conquisitio fieret, surgens petrus dixit viri fratres &c. Ex quibus arguitur tunc etiam presidente petro vt christi vicario cōgregatum fuisse cōcilium generale. Et ꝙ apostoli fecerint concilium antiochenū, vide glo. c. sacrosancta. 22.di. Et actuū 15. etiam ibi glo. ordinaria dicit dari exemplum faciendi cōuentum ad tractandum ea quę sunt necessaria fidei. Vnde glo.in.d.c.1. 15.di. dicit ꝙ ante tempora constantini licet fuerint celebrata concilia, non tamen ita generaliter sicut post tēpora costantini. Vult dicere glo. ꝙ ante tempora cōstantini si qua concilia fuerunt, illa proprie nō fuerunt generalia, quia non erat facultas congregandi
B episcopos propter persecutionem: sed quia constantinus dedit licentiam per vniuersum imperium fieri christianos & ecclesias fabricari (vt dicit tex.in. d. c. futuram) ideo tunc liberius concilia congregabantur & fiebant vniuersaliter ex toto orbe congregatis episcopis. Et ista ꝓprie dicebantur generalia. alio vero modo ante constantinum etiam erant cōcilia vniuersalia scilicet respectu authoritatis quia papa aliquibus cōuocatis de aliqua ꝓuincia decernebat quid vellet vniuersaliter obseruari. Et ita soluūtur contraria: videlicet c. isidorus, & actuum. 15. cum aliis concordantiis supra allegatis. Et ista est mens archi. in.d.c.placuit. 13.q.2. & facit tex. iuncta glo. in.c.conuenientibus. 1.q.7. Et per hoc patet solutio ad id quod dicitur in.c.1.15.di. & in. c. sexta. 16.di. vbi dicitur ꝙ nicena synodus fuit prima: quia debet intelligi prima generaliter cum episcopis vniuersi orbis celebrata & cū maiori solennitate & libertate: non ꝙ ante non fuerint alia concilia, vt die. glo. & doc.in.d.c.1. 15.di. Et ratio est quam ponit ibi tex. quia non dabatur facultas episcopis conueniendi in unum propter diuersas persecutiones vt supra dictum est, & propterea fuit celebratum in palatio constantini, vt dicitur in.c.sexta. 16.di. quia nō erant tam amplę ecclesię vt conuenire possent omnes episcopi orbis. Et fuit hoc factum de consensu
C papę: alias non potuisset celebrari nisi in ecclesia: vt in.c. preceptum. 2.q.2 & in.c. conuenior. 23.q.8. facit tex.in.c. qua fronte de appel. et dicit cardi. & refert alex.i.d.c. sexta: & idem post glo. in.d.c.1.15.di. Vide tamē latius quod dico in pręcedēti articulo: vbi ex animo quā nicena fuit synodus dicta prima. ¶ Sed in ista materia (videlicet a quo tempore habuerunt ortum ista generalia cōcilia de quibus loquimur) ego sub correctione aliter dicere: videlicet simpliciter ꝙ habuerint ortum a tempore primi pastoris: videlicet beati petri cui tradite fuerūt claues regni cęlorū. Prio patet ex illa authoritate act. 15. viri fratres oportet impleri scripturam super electione matthię: in qua interfuerunt apostoli & laici & mulieres, qui communi nomine dicebantur discipuli: & erat turba hominum quasi. 120. Item ex actuum. 6. cum factum est murmur grecorum aduersus iudeos, eo ꝙ despicerētur in ministerio quotidiano viduæ eorum: vbi cōuocatis discipulis omnibus data fuit facultas eligendi septē plenos spiritusancto & sapiēda &c. Itē fuit aliud act. 15. de quo supra dictū est. apostoli enim fecerunt concilia: vt dr. 22.di.c. 2, in glo. in versi. christianorum. Et etiam ortum habuerunt concilia aliorum pōtificum
D ante tempora constantini & syluestri: vt patet in concilio fabiani: vbi congregata est synodus contra hæresim nouatianam: & in cōcilio marcelli, 180. episcoporum. ¶ Nec ex eo ꝙ non fuerit maior multitudo episcoporum & personarum propterea dici debet ꝙ non fuerit generalis: vt patet in. d.c. sexta in pluribus versi. vbi interdum reperitur celebratum cōcilium de minori numero, interdum de. 150. episcopis & interdum de. 60. tantum, & aliquādo de triginta, aliquādo de 22. aliquando de. 18. aliquādo de. 15. &c. Et tamen post tempora constantini generalia concilia dicta sunt non tantum respectu authoritatis pontificalis, sed etiam respectu vniuersalitatis: quia omnes si voluissent potuissent cōgregari & libere. Nec ex eo ꝙ dicit tex.in.c. 1.15.di. ꝙ tempore constantini fuit maior libertas congregandi propterea possumus dicere ꝙ fuerint verius dicta concilia generalia, sed magis libera, quia cū maiori libertate congregabantur & potuerunt congregari. ¶ Accedit quoque ꝙ etiam post tempora constantini fuerunt maximæ

A persecutiones: ita ꝙ etiam non fuit facultas libera congregandi: & tamen omnia concilia generaliter celebrata post tempora constantini habita secundum distinctionem supra positam, proprie sunt dicta gñalia. Unde ex eo ꝙ constantinus præbuit facultatem congregandi episcopos libere, non potest ꝓprie dici ꝙ illa sunt magis appellanda concilia generalia q̃ alia quæ fuerunt celebrata ante tempora constantini. Videmus etiam in conciliis modernis (vt in constantien. & basilien. & nunc in lateranen. præsidēte iulio secundo) ꝙ in eis non fuerunt congregati episcopi omnium nationum imo aliqui dissenserunt, & tamen dicta sunt generalia concilia: ergo pari modo de celebratis ante tēpora constantini videtur dicendum ꝙ dicantur generalia propter papæ authoritatem & quia erat facultas vniuersis episcopis interessendi generaliter.

¶ Non obstat. c. 1. 15. di. quia non videtur dicere illud ad quod allegatur: videlicet ꝙ cōcilia generalia tantum fuerunt a tempore cōstantini, sed ꝙ canones generalium conciliorum a tempore constantini cœperunt. Imo potius videtur innuere contrarium: ꝙ etiam ante fuerūt generalia concilia, licet canones

B ipsorum generalium conciliorum fuerint a tempore constantini magis libere editi. Quod patet ex ipso volumine decreti: vbi nullos vel paucos canones ante tempora cōstantini in conciliis editos habemus: & siquos habemus ante, nō proprie sunt sub nomine concilii sed sub nomine pontificum. Unde proprie dico ꝙ concilia generalia siue vniuersalia sumpserunt exordium tēpore apostolorum: & dicta sunt concilia generalia sicut dicta sunt illa quæ fuerunt cōgregata post tempora cōstantini: canones tamē editi in conciliis ad instructionem plebium proprie fuerunt editi a tempore constantini. Nec proprie videtur conuenire in proposito ꝙ dicatur proprie cōcilium generale ratione authoritatis pontificalis tantum, cuius authoritate velit omnes per ordinata in concilio ligari: quia sic etiam solus papa potest statuere aliquid per quod omnes ligentur, & erit constitutio generalis sed non concilii generalis: vt in. §. sed quod principi insti. de iusti. & iu. cū. c. 1. de consti. in. 6. & c. regula §. porro. di. 3. cū simil. Sic etiam diceretur generale concilium quotiens papa in priuato consistorio cum cardinalibus aliquid statueret. Bene verum est ꝙ licet in concilio requiratur authoritas papæ (vt in ꝓgressu latius dicetur) non tamen propterea dicitur generale concilium ex sola papæ authoritate, intelligendo eo modo quo loquimur. Sed potius generale dicimus ad differentiam particularis cōcilii: vt supra in articulo præcedenti dictum est. ¶ Unde dico concilium generale dictum ab eius effectu, quia generaliter omnes cōuocanē & omnes conuocati cōsulunt. Et isto modo conuenit diffinitio supra facta de concilio, ēt illis congregationibus de quibus in actibus apostolorum: vt supra dictum est in illo articulo quot sint genera conciliorum in fine. Potest etiam illud dici generale cui papa ꝓbet authoritatem tanq̃ generali concilio, & decernit illud fore generale: & canones conciliares in eo editi pn̄t dici generales. Et isto modo etiam localia concilia dicuntur generalia ꝓpter papæ authoritatē, licet proprie non fuerint generalia. Concludo igitur concilia de quibus loquimur habuisse ortum tempore apostolorum post ascensionem christi & tempore illarum congregationum de quibus legitur in actibus apostolorum, de quibus supra dictum est. Et de conciliis generalibus ante tempora constantini & post tempora apostolorum, diximus supra ī principio huius articuli: vide licet aliqua de tempore victoris, aliqua tempore cornelii, aliqua tpe marcellini & aliqua tpe melchiadis pontificum. de antiquis conciliis clare in historia ecclesiast. inspici pōr.

¶ Sed quæ differentia est inter conciliū generale & lateranen? Dic vt dixi supra: videlicet ꝙ etiam lateranen. dicitur generale: sed alexādri appellamus lateranen. & innocentii generale, secundum glo. ī cle. 1. de immunita. eccle. & ꝙ lateranen. dicit̃ aliquando generale in. c. 1. de capel. mona. & turonen. vt de vsu. c. 1. Et quia quandoq̃ denoīantur a loco, ideo dicūtur lateranen. & ideo illa inno. dicuntur generalia ad discernendum ab illis alexādri: vt vide cardi. in cle. 1. de immuni. eccle. in tertia oppositione: & quod latius dixi supra in versi. adde etiā præmissis in præcedēti arti. cum dicit̃ de cōcilio calcedonen. ¶ Utrum autem concilium generale dicat̃ facere vniuersitatem, & concilium generale dicatur vniuersitas: cardi. notat ꝙ sic in. c. 1. de pac. ibi tex. & in. c. 1. de obliga. ad ratioci. quod dicit esse singulare.

Nunc videamus de modo tenendi concilium & de personis in concilio existentibus. Et primo vtrum possit esse

A conciliū sine papa. Et videtur ꝙ non: quia deficit caput, contra. c. cum non liceat de præscrip. c. & nō decet. 12. di. & 17. di. per totū. imo tunc dicitur concilium acephalum: vt 21. di. c. submittitur. Facit quod dicitur per inno. in. c. cū non ignores de preben. Ad idē 93. di. c. nulla ratione. Vñ debet esse præsens papa vel alius nomine eius: vt in. c. conuenientibus. 1. q. 7. Dic tamen ꝙ aliquando potest esse sine papa: vt videbimus in illo arti. quis congreget cōcilium, & in illo ex quibus causis congregetur.

¶ Secundo vtrum in concilio debeant esse aliqui præsidētes. Dicit bal. in. c. 1. de iudi. referendo ioan. andreæ ꝙ sic. idem glo. in. l. 1. C. di. manu vidie. Et ipsa met cōgregatio cōcilii eligit eos: vt dicit bal. in. d. c. 1. & refert mar. lauden. in trac. de concilio. q. 15. & fuit obseruatum in concilio constantien. in. 9. sessione. Papa tamen præsidet & preest concilio generali & præsidentibus in eo. vide in supraſcriptione in. c. 1. de simo. & 25. q. 2. c. si qs in supraſcriptiōe. & 32. di. c. nemo. 2. q. 7 eum pastoris. 25. q. vl. siquis dogmata 35. q. 8. quod quis. 24. di. nullus. 23. di. in nomine domini.

B ¶ Tertio quibus vestibus debeant indui existētes in concilio. Circa hoc est aduertendū ꝙ legitur exodi. 28. c. vbi dominus præcepit sacerdotem ornari variis vestibus distinctis a forma aliorum, vt ostendatur dignitas sacerdotii: quia per extrinsecū habitum denotatur grauitas intrinseca: vt in. §. fi. 41. di. c. ex studiis de præsump. in. c. quoniam de vita & hone. cleri. Nam de aliquo iudicatur secundum qualitatem vestium quas portat, de sen. excō. el. 2. & c. contingit & c. si iudex laicus eo. ti. li. 6. l. itē apud. §. si qs virgines. ff de iniuri. Et debemus vti vestibus conuenientibus officio: vt. 21. di. c. 2. & 3. & c. deus de vita & honest. cleri. 21. q. 4. c. 2. & 3. Et ibi exo. d. c. 28. & 35. dicit deus moysi. facies vestem sanctam aaron fratri tuo in gloriam & decorem in qua sanctificatus ministret mihi. Et in fine subiungit & vtentur eis aaron & filii eius quando ingredientur tabernaculum testimonii, vel quando appropinquant ad altare vt ministrent in sanctuario. Ex quo aduertendum est ꝙ quando intratur tabernaculum (hoc est ecclesiam) ad ministrandum in sanctuario non est vtendum quotidianis vestibus: vt ostendatur ꝙ sicut fit mutatio habitus extrinseci, sic & secundum spiritū agamus. Et sacra non nisi cū sacris vestibus sunt tractāda, de cōse. di. 1. c. 1. Vnde stephanus papa statuit sacris vestibus non nisi in ecclesiasticis & deo dignis officiis vti: de cōse. di. 1. c. vestimenta: & ezechielis. 44. non sanctificabant populum in vestibus suis. Habet ergo secundum hiero. religio diuina alterum habitum in ecclesiasticis officiis diuersum a communi hitu. Debent ergo vt ipsi prælati existentes in concilio vestibus sacris, quæ non debent fieri de vestibus seculariū. Vide glo. & doc. de conse. di. 1. c. ad impunitatē. zenze. in cle. 1. de celeb. mis. Quales esse debeāt & quid denotent, vide in tertio libro rationalis diuinorum officiorum. ¶ Item ibidem habere & tenere debent textum euangelii: vt dicunt doc. in. c. in nomine dñi. 23. di. & refert domi. in suo tractatu de concilio in. 5. q. Cum ergo concilium celebrandum sit in ecclesia (vt in. c. preceptū. 2. q. 2. & dixi in præcedenti articulo) cum etiam tractanda in eo sint quæ sunt religionis & fidei, & implorāda sit gratia spiritus sancti, & ibidem orandū pro consequenda gratia illuminātē corda præsidentium pro veritate manifestanda, expedit ꝙ cardi. prælati & illuc conuenientes sint induti pluuialibus, planetis & vestibus sacris, & cum mitris albis. hoc probat tex. in. c. quod sicut de elec. & tex. & glo. in. c. vt apostolicę de priui. in. 6. per argumentum a maiori, vt ibi notant doctores. Et debēt esse planæ & albæ & sine ornamentis: quia sunt in p̄sentia pontificis. sicut debēt vti episcopi in presentia legatorum: nisi ꝙ cardina. vtuntur mitris albis aliquando auriphrygiatis: vt appareāt aliqualiter magis ornati q̄ episcopi & alii inferiores prælati. D

¶ Et de cardinalibus ꝙ ita sint induti in concilio, ponit magister bernar. de rosagio in trac. de præe cardi. in ti. de insignibus car. q̄ sunt mitra, anulus casula & pluuiale. & dicit cardi. de turre crema. in suo trac. lib. 3. & domi. de sancto gemi. in. 6. q. sui tractatus de concilio. Denotat enim mitra scientiam vtriusq; testamēti per duo cornua: p anterius designans testamentum nouum, per posterius vetus: vt dic. specu. in suo rationali diuinorum officiorum in. 3. li. in rubrica de mitra. ¶ Papa aūt debet esse indutus vestibus pontificalibus. quę aūt sint illę cōnumerat specula in rationali diuinorum officiorum in principio. 3. libri. Et vltra ipse si voluerit, poterit etiam vti insignibus imperialibus: vt in. c. cōstantinus. 96. di.

¶ Sed quando interest imperator quibus

C

A vestibus ipse vti debet: De hoc nihil reperio et sed secūdū ꝙ apparet in .3.4.5. & pluribus aliis sequentibus sessionibus in concilio constantien. sedebit in habitu imperiali, & rex in habitu regio, & sic de singulis. De quo dicam aliquid infra de sessionibus imperatoris & regis. De quo etiā in cerimoniali in rubrica de sessionibus publicis: & ibi de pōtifice qui vadit ad concilium eum pluuiali rubeo & mitra preciosa. Item patriarchę & archiepiscopi non debent habere pallium in concilio generali: quia non possunt vti eo extra prouinciā suam: vt est casus in.c.1.&.c. ad honorem de autho. & vsu pal. nec ēt baculū pastoralem, quo etiā papa nō vtitur: vt in.c. vnico in fi. de sa. vnc. Ideo papa non vtitur, quia a deo non ab homine potestatem habet sed alii a papa potestatem habent. Et datur baculus, quia designat ei comissam coertionem: vt in.d.c. vnico in glo. vnde versus. In baculi forma prę sul datur hæc tibi norma. attrahe per primum, medio rege, punge per imum. attrahe peccantes, rege iustos, punge vacantes. Et ideo in concilio in pręsentia papæ & superioris, episcopus non vtitur. Facit quod dicitur in.c. volentes de offi. lega. & in.c. antiqua de priui. Significat enim baculus pastoralis B custodiam gregis dicit archi. in.c. disciplina. 45. di. vnde cum plenitudo custodię sit papę commissa, aliis autem in partem solicitudinis (vt.d.c. ad honorem) ideo in eius pręsentia non vtuntur, ne iudicentur plura capita in eodem corpore sicut monstrum, & in c. quoniam in plerisq; de offi. ordi. dic. domi. in trac. de concilio in.6.q. & aliquid per guliel. duran. in rationali diuinorum officiorū in rubrica de baculo pastorali: vbi quare papa non vtitur illo nisi in ecclesia treueren. in alemania.

SEcundo est videndum circa personas, de ordine tenendo in sedendo & similiter in subscribendo. In quo dicendum est ꝙ prælati in concilio existentes nō debēt sedere confusi, sed debent præmitti digniores: vt in.c. ex ore de priui. notat domi. in c. episcopos. 17. di. Et ordo erit ꝙ ī primo & eminētiori loco sedebit papa: quia est caput concilii & vicarius christi & caput totius ecclesię: vt in ele. romani de iure iu. & in.c. fundamenta de elec. in.6. & in.c. non decet. 12. di. &.c. ad romanam. 2.q.6. cum simil. Et est successor petri & vicarius iesu christi: vt in.c. 5. & in.c. licet de transla. præla. nam & romana & apostolica ecclesia est caput & cardo aliarum ecclesiarum a qua omnes alie ecclesię orbis disponente domino reguntur: vt in C c. sacrosancta. 22. di. Qui papa etiam patriarcha romanus appellatur: vt in c. fi. 22. di. & in.c. in nomine domini. 23. di. Est enim suus, primus patriarchatus orbis: vt in.c. sacrosancta. 22. di. & aliquid infra dicetur. Ideo super omnes primus sedebit. ipse enim author director & moderator est concilii: sine cuius authoritate non congregant̄ neq; tenentur concilia: vt. 17. di. per totum. ¶ Secūdum locum habebit cardinalis episcopus ostien. quia hoc habet ex speciali priuilegio concesso ecclesię ostiensi. & in consistorio papæ si superueniat, vel inter sedes patriarchales quando est pręsens in conciliis, post papam primus sedet. & ideo fauorabilior, ex quo cōsecrat papam & imperatorem inungit dicit osti. & refert ioan. an. & pe. de perusio in.c. antiqua de priui. Sed abb. ibi dicit ꝙ patriarchæ pręferuntur cardi. in concilio: & ꝙ hoc ideo dicit osti. ibi quia erat cardi. & sic tacite sentit abb. ꝙ cardi. ostien. nō præcedat. Sed dic contra: vt in locis supra allegatis ponunt doc. maxime domi. et alex. in.c. cleros. 21. di. Et hoc sine dubio de cardi. ostiensi: de aliis dicetur infra. & ideo datur locus honorabilior, quia sedis siue loci prioritas dignitatem D declarat: vt in.c. ex ore. §.1. de priui. &.d.c. antiqua &.c.1. &.c. statuimus de maio. & obe. Et ideo dicebat alexander papa quartus ꝙ post romanam nulla erat maior ecclesia ostiensi. romana enim est omniū mater domina & magistra: vt in.c. fi. §. in nullo in fi. de summa. tri. & in.l. fi. C. de sū. trini. & in.c. licet in fi. de elec. & in authen. de eccle. ti. §. 2. col. 9. Ita dicit osti. in verbo locum & in verbo post romanam ecclesiam in.d.c. antiqua. ¶ Tertium locum tenet de iure (nisi obuiet aliqua consuetudo eccle. romanę) patriarcha constatinopolitanus: vt in.c. constantinopolitanę &.c. de constantinopolitana. 22. di. eccle. enim costantinopolitana gaudet eisdē priuilegiis quibus eccle. romana: vt not. domi. in.c. renouātes. 22. di. ipsa enim appellatur noua roma: vt in.d.c. constantinopolitanę. Et licet ibi dicatur ꝙ tenet primum locum post papam, intelligitur nisi sit præsens cardi. ostien. episcopus propter speciale priuilegium ex causa predicta, vt supra dictum est: & dicit domi. in.c. episcopos circa finem 17. di. & doc. in.d.c. antiqua. ¶ Olim tamen ante concilium generale fuit alexandrina prima istarū quattuor: vt dicitur in.d.c. antiqua

A de priui. & est tex. in. c. sacrosancta. 22. di. Po
stea in concilio generali fuit constituta pri
ma post romanã ecclesia constantinopolita
na: vt ibi & dicitur in. c. sacrosancta, & in. c.
fi. & domi. in. c. constantinopolitanæ. 22. di.
Vbi in fi. colligit idem domi. ꝙ papa cum cõ
cilio potest auferre primatum vni ecclesiæ
in præiudicium alterius, & dare alteri.

¶ Quartum locum tenet alexãdrinus: quin
tum antiochenus, sextum ierosolymitanus:
vt in. c. renouantes. 22. di. & c. fi. ea. di. & in
d. c. antiqua. Et isti præferuntur cardi. in con
cilio & in subscriptionibus: vt dicit domi. in
c. renouantes. 22. di. & in. c. sequenti & in. c.
cleros. 21. di. in princi. Et idem ab. siculus:
quem sic intelligo in. d. c. antiqua. & ponit fe.
in rubri. de maio. & obedi. allegat pe. de mõ
te in sua monarchia in. 24. col. in versi. quin
to quæro.

¶ Consistit autem ista præcedentia & præe
minentia in sedendo & subscribendo, in re
spondendo & votando: vt dicit domi. in. c.
diffinimus. 12. di. Et cum aliquis præponi
tur vni de collegio, omnibus aliis inferiori
bus illo præponitur: ponit domi. i. c. renouã
tes in tertio nota. 22. di. & vbi vnus de con
cilio vel choro cedit venienti, sequens debet
B ei cedere & tertius illi & sic de aliis secũdum
domi. ibi in sequenti notabili. Quod intelli
ge quando is qui cessit erat in minori digni
tate & postponendus cessionario.

¶ Post hos patriarchas sequuntur aliæ quat
tuor sedes; scilicet aquilegien. bituricen. gra
den. & cãtuarien. de quibus in. c. conquestus
& in c. nunc vero. 9. q. 3. & in. c. erubescant
32. di. ponit archi. in. di. c. fina. 22. di. doc. in
c. constitutis de appel. el primo & do. in. c.
cleros. 21. di. & 99. di. c. 2. in glo.

¶ Istis tamen vltimis præferuntur cardina
les secundum consuetudinem curiæ: quia
principales sunt quattuor illæ supra nomi
natæ de quibus i. d. c. antiqua, & dicit domi.
in. d. c. fi. vbi inter istos vltimos etiam ponit
& cõnumerat archiepiscopum pisanum: de
quibus etiã plene in. c. cleros. 21. di. per do
mi. super glo. in ver. archiepiscopo. In du
bio tamen appellatione patriarcharum, intel
ligitur de primis principalibus: vt dicit do.
in. d. c. cleros.

¶ Dicit tamen domi. in. c. episcopos. 17.
di. ꝙ isti vltimi patriarchæ deberent de iure
præferri cardina. presbyteris. Et ita tenet ibi
alexandrinus. & idem domi. in suo tractatu
in. 7. q. & c. suprascriptionem. d. c. constitu
tis de appel. Q nec suprascriptio facit ius: vt
notatur in. c. quorundã de elec. in. 6. & glo.
in. c. 2. de rescrip. Et idem videtur voluisse C
pauli. in tractatu de visitationibus in. 2. q. prĩ
cipali, cum prius agit de patriarchis q̃ de car
dinalibus: dicens ꝙ illi obtinent post papam
principatum, & ꝙ post papam sunt primi in
ecclesia dei, allegat. c. omnes. 22. di. & ꝓbat
tex. in. d. c. cleros, cum dicit ꝙ patriarcha pri
mum post apostolicum obtinet locum. Pe.
de monte in suo trac. in. 5. q. mouet dubium
& non soluit, sed dicit seruandam consuetu
dinem: sed circunscripta consuetudine nihil
dicit nisi tantum de quattuor principaliori
bus patriarchis. quid dicendum infra la
tius examinatur. Et non est dubium ꝙ vbi
apparet de consuetudine seruanda est con
suetudo maxime curiæ in istis: vt dictum
est & patet in. c. legimus. 93. di. & i. d. c. epi
scopos. Vide domi. qui ponit de prædictis &
de ordine cardinalium, vt is præferatur qui
est in maiori ordine & dignitate: vt primo
præferantur episcopi cardinales, deinde
presbyteri, vltimo diaconi: vt. 79. di. c. opor
tebat & c. si quis ex episcopis &. 12. q. 2. cũ
redemptor. Dicit dominicus in. d. c. episco
pos post glo. 93. di. legimus, ꝙ consuetudo
romanæ ecclesiæ habet ꝙ cardi. diaconi præ D
ferantur presbyteris exceptis presbyteris car
dinalibus quantumcunq; ordo presbytera
lis sit melior diaconatu: vide ibi. Curia autẽ
vt quotidie videmus præfert cardinales om
nibus istis vltimis patriarchis. Sed isti vltimi
non proprie dicuntur patriarchæ sed prima
tes. Et inter patriarchas & primates non est
differentia nisi in nomine: vt patet. 99. di. in
summa & per totũ. ponitur in. c. duo simul
de offi. ordi. Vide late specu. in ti. de dispen.
iti. §. suntq; in prin. De quo infra dicitur: &
ponit pauli. in. d. 2. q. qui ponit patriarcham
venetiarum loco graden. cui fuit surroga
tus per nicolaum quintũ. Facit. 9. q. 3. c. nul
lus primas & d. c. conquestus. & idem repli
cat idem paulinus in trac. de sede vacan. §.
præmitto, versi. quarta sedes. Et ibi videtur
post sedem pontificalem ponere sedes cardi
nalium. Tertiam ponit imperatoris a sinistra
papæ & quartam ponit patriarchalem. Sed
iste non habet respectum ad id quod debet
fieri in concilio generali. Glo. tamẽ in. c. nul
li. 99. di. in verbo primas, mouet quæstionẽ
de patriarcha veneto: & nihil soluit. Sed solu
tio patet ex ꝓmissis ꝙ nõ annumeratur inter
primas sedes, & successit loco gradensis. Vn

A de patriarcha qui olim vocabatur graden-
sis hodie vocatur patriarcha venetus: vt dicit
brixien. in verb. patriarcha, versi. de patriar-
cha gradensi. Reperio tamen ꝙ quidam do
ctor papiensis nomine ioannes grassus in
quodã trac. de dignitatibus ĩ repeti. c. ex par
te de verb. signi. dicit ꝙ licet olim in primiti-
ua ecclesia patriarchæ essent primi post ro-
manum pontificem & pręcederent cardi. ta-
men postea in romana ecclesia tertium locũ
assumpserunt & sunt post cardi. alleg. tex. in
c. in nomine domini. 23. di. Qui tex. licet ad
aliud loquatur super elec. papæ, tamen in
illo versi. vbi loquitur de cardi. potest induci
ita contra sicut pro: quia ibi dicitur ꝙ cardi.
episcopi funguntur vice metropolitani: er-
go si funguntur eorum vice in electione pa
pæ, videtur ꝙ metropolitani alias sint maio
res & ꝙ episcopi cardi. postponantur patriar
chis.

¶ Sed quicquid dicat, de iure non discede-
rem ab authoritate domi. quo ad illos quat-
tuor patriarchas pricipales ĩ. d. c. episcopos:
qui etiam loquitur quo ad alios etiam infe-
riores istis quattuor. Quam tenuit pe. de mõ
te in trac. suo de monarchia in. 5. q. principa
li. refert & sequit̃ feli. in. c. 1. de maio. & obe-
B di. & alii supra relati. & clare probat tex. ĩ sua
suprascriptione in. c. constitutis el primo de
appel. vbi præfert patriarcham gradensem
presbytero cardi. sancti vitalis: qui si præfert
illum qui non est de quattuor principaliori-
bus, tanto magis debent præferri illi quattu-
or omnibus cardi. in concilio post cardi. o-
stien. vt dictum est. Et istæ suprascriptiones
sunt attendendæ: vt in. c. quorundam in glo.
in. c. episcopos de elec. in. 6. & glo. penul. in
cle. 2. de rescrip. ¶ Et hanc opinionem ꝙ pa-
triarchæ in concilio præferuntur (scilicet isti
quattuor primi) ipsis cardi. ponit abb. in. d. c.
antiqua de priui. vt supradictum est. Et si su
prascriptio probat in graden. tanto magis
in quattuor principalioribus: vt dictum est.
Et hoc corroborat quod dic. bal. in. l. si aliquã
§. cũ plenissima. ff. de offi. procõ. q loquitur
in legatis de latere: & dicit ꝙ legati de latere
qui dicuntur proconsules, habent tantum
iurisditionem quantam habent patriarchæ
archiepiscopi & episcopi & alii omnes in p-
uincia sibi commissa, & etiam maiorem om
nibus. Vnde si parificat legatum de latere pa
triarchis, ergo quando non reperitur legatus
ipse cardinalis, sequitur ꝙ maiorẽ habet præ
eminentiam patriarcha.

¶ Sed siquis vellet dicere contrarium, posset C
respondere ꝙ ex quo ibi suprascriptio loqui
tur in patriarcha graden. & in istis inferio-
ribus quattuor sedibus videmus quotidie ser
uari contrarium in capella papæ, idem vide
tur de aliis quattuor prioribus sedibus: quia
idem videmus de patriarcha constantinopo
litano & alexãdrino antiocheno & ierosoly
mitano, quibus præferuntur ipsi cardina. in
capella, & in moderno lateranen. concilio:
in quo siqui interfuerunt, non habuerunt
locum particularem post cardi. immediate,
sed sederunt primi inter episcopos: & qui
erat de assistẽtibus erat primus inter assisten
tes papæ, sicut in capella papæ. & sic ex con-
suetudine præponuntur eis episcopi cardi.
Stabitur ergo cõsuetudini curię: vt in dicto
c. legimus. 87. di. Nisi aliud dicamus in con
cilio generali q̃ in consistorio & capella pa-
pæ: vbi videmus ꝙ cardi. quantuncunq; sit
patriarcha constantinopolitanus, tamen se-
det in loco suo inter cardinales, & non pri
mus. & idem videmus in cardinali qui est pa
triarcha aquilegien. Sed nõ omnino videtur
ex hoc arguendum: quia aliquando consti-
tutus in maiori dignitate postponitur ratiõe
loci & temporis & receptionis: vt patet in. c. D
a collatiõe de appel. in. 6. & in. d. c. statuimus
& aliquid infra dicitur. Vnde videtur ꝙ quã
tuncunq; de iure patriarchæ deberent pręfer
re, tamen consuetudo non recipit. Idem ta
men domi. refert ibidem alex. & cardi. de tur
re cre. in trac. de potestate papę in. 3. li. in. c.
26. qui interfuit concilio basiliensi: dicit
ꝙ præferantur patriarchæ. Et videtur pro
bari ex gestis in cõcilio sextæ synodi cõstã
tinopolitanæ in principio. vbi primo sedit
imperator: deinde immediate a sinistris locũ
tenens papæ & aliorum episcoporum sa
cri concilii antiquæ romę: & a dextris ponũ
tur patriarchę. vnde videtur positi in honora
biliori loco, quia a dextris: iuxta bal. in. l. de
cernimus post glo. C. de sacrosan. eccle. &
sic ibi plus honorabant patriarchę q̃ tenẽtes
locum agathonis papæ, quod est contra tex.
in. c. conuenientibus, 2. q. 7. vbi in synodo
melden. primo nominantur locumtenentes
papæ q̃ patriarchæ. & est conueniens ꝑpter
notata i. c. sanctę & i. c. pastoralis de offi. dele
ga. & dico infra. Imo plus probat iste tex. ꝙ
imperator pręsidebat cõcilio, & erat medius.
& in pluribus locis actuum illius concilii le
gitur præsidente eodem piissimo & christo
amabili magno imperatore constantino in

secreta

A secretario sacri palatii qui cognominatur trullus, & deinde in principio alterius capituli, residentibus gloriosissimis consulibus & patritiis ex latere piissimi imperatoris constantini: & ex parte eius leuç sedentibus viris venerabilibus loci seruatoribus sanctissimi archiepiscopi antiquæ romæ agathonis, & qui cum eo erant dei amabiles episcopi: a latere autem eius dextro similiter sedentibus georgio sanctissimo archiepiscopo ecclesiæ constantinopolitanæ magnæ nouæ romç, &c. vt ibi in. §. actione. & clarius in prima & pluribus aliis locis dicit conueniente quoque sancta & vniuersali synodo quæ secundum imperialem sanctionem congregata est. Vnde ex his videtur ꝙ præferebãtur patriarchæ imo & consules, qui primo nominantur.

¶ Vnde res redditur difficilis. si.n. attẽdimus ordinem literę, sunt prius nominati tenentes locum papæ: si attendimus a quo latere, sunt magis honorati patriarchæ. Posset responderi ꝙ licet essent ad leuam, stabant in eminentiori loco cum imperatore: qui imperator etiam mandato papæ erat præsidens concilio. & propterea imperator erat a dextra quia repræsentabat etiam papam: & B simul cum illis & ipso iubente, omnia legebantur. Vel est dicendum ꝙ secundum locum patriæ, locus a sinistra erat honorabilior: & ad postulationem imperatoris papa miserat & authoritatem præbuerat concilio, prout patet in prima epistola. vel erat secundum tempora illa secundum quæ non erat ita libera facultas congregandi plebem, secundum ꝙ dicitur in. c. 1. 15. di. Et forte ista vltima responsio est verior, sed alia honorabilior. facit quod dicitur in. c. solitæ de maio & obe. & infra aliquid dicitur.

¶ Sed pro opinione ꝙ cardinales debeant præcedere etiam istos quattuor principales patriarchas, videtur ostien. & ioan. an. in. c. dilectus el primo de prçben. vbi tex. ostendit ꝙ episcopus prenestin. apostolicę sedis legatus, fuit postea factus archiepiscopus. Ex quo ibi dicit ostien. (& refert ioan. an. & ioan. de immo. ibi, & feli. in rub. de maio. & obedi. & ibidem cardi. quem infra refero in cle. ne romani de elec.) ꝙ hodie non esset sic: quia curia romana tenet ꝙ nulla dignitas sit hodie maior cardinalatu: cum ipsi cardinales vna cum papa iudicent omnes nec possunt iudicari ab alio ꝙ a papa & collegis suis. 9. q. 3. nemo &. c. sequenti. & idem replicat ostien. in. c. 2. de cle. nõ resi. & ibi refert ioan. an. Idem etiam clare ponit ioan. de immo in. d. c. dilectus: C respondens ad illum tex. ꝙ fuit secundum illa tempora in quibus archiepiscopus erat maior ꝙ cardinalis, sed hodie secus: quia non est post papam maior dignitas in ecclesia dei ꝙ cardinalatus. ipsi enim sunt vnum corpus cum papa, sicut canonici cum episcopo: & ipsi non solũ consulunt romanæ sed etiã toti vniuersali ecclesię: vt notat abb. in. c. bonę el secũdo de postu. prçla. & in eorũ depositiõe si est episcopus cardinalis, requirũtur. 72. testes, si presbyter. 64. si diaconus. 27. 2. q. 4. c. præsul. De cuius intellectu alias dicetur. De quo per doc. in. c. pertuas de maio. & obedi. & vide in specu. in ti. de testi. in. §. restat versi. 1. & ĩfra in isto arti. Et in. c. licet vniuersis, dicit ostien. ꝙ istud habet locum in suspectis testibus secundum gratianum ibi: vel de iuris rigore. vide infra remissiue in. 12. charta, versi. caueant. In eo autem quod dicit abb. ꝙ cardinales faciunt vnum corpus cum papa sicut canonici cum episcopo, contrarium videtur dicere bellamera in. c. nullus. 79. di. & refert alex. in. c. in synodo. 63. di. qui volũt ꝙ respectu particularis ecclesiæ romanæ canonici sancti petri & lateranen. sint proprie canonici papæ: D sed respectu vniuersalis ecclesiæ concilium dicatur capitulum papæ. Bene tamen verum est ꝙ cardinales cum papa faciunt sactum collegium: ibi vide alex.

¶ Et si dicatur ꝙ in tex. d. c. dilectus, non apparet ꝙ ille desiisset esse cardinalis, non esset bona solutio: quia satis esset ꝙ dimisisset titulum episcopatus preneftinensis: quia ex hoc non fuisset inter episcopos cardinales, sed omnino descendisset. ¶ Et si dicatur ꝙ remansisset archiepiscopus & cardinalis & præcederet alios episcopos cardinales, tũc apparet omnino ꝙ illud fuisset secundum illa tempora, vt dicunt dicti doc. quia hodie vt videmus primus gradus est episcoporum cardinalium. Sed posset dici ꝙ in. d. c. dilectus secundum illa tempora non erat quia archiepiscopatus teneretur maior dignitas: sed quia per adeptionem secundæ dignitatis vacabat prima iuxta. c. de multa. Quod videtur sentire abbas. in. c. bonæ el primo de postu. præla. in tertio notabili. Ad hoc ipsum etiam facit quod idem

C 1

A abb. ponit in. c. ecclesia el secundo de elec. ꝙ si per adeptionē cardinalatus vacant priora beneficia, non possunt postea de nouo obtineri: & ꝙ cardinalatus est maxima dignitas. Et ad præmissa pro hoc facit ille tex. in d. cap. per venerabilem, ibi sunt autem sacerdotes leuitici generis fratres nostri qui nobis iure leuitico in executione sacerdotalis officii coadiutores existūt, qui filii sint legi. quod legitur deutero. c. 17. Quem tex. dicit abb. siculus in ca. 1. de cle. non resi. ꝙ est melior de corpore iuris, qui probat ꝙ cardinalatus sit de iure diuino. Dicit tamen paui. in trac. visitationum in. 2. q. principali in. 3. col. ꝙ vsq; ad tempora clementis quinti & ioan. an. non fuerat seruatum ꝙ episcopi fierent cardinales, ne notaretur quidam descensus dignitatis: et ideo multos non esse factos cardinales in ecclesia dei tempore bonifacii octaui, de quibus summe fuisset prouisum ecclesiæ vniuersali. Bonam tamen asserit consuetudinem intantum dilatatam ꝙ quandoque de solis episcopis fit promotio cardinalium. & ideo ꝙ erubescat bonifacius octauus, qui licet inuenerit reuocatorias gratiarum & alia multa, hoc inuenire nesciuit. Allegat ioan. an. in cap. cum

B aliquibus de rescriptis. l. 6. i nouella: & refert ibi pragmatice in ti. de cardinalibus. Et idem replicat pauinus in extrauaganti ad onus in vltima charta: dicens per rationes ioan. an. ostendentes non notari descensum, bis fuisse pronunciatum in palatio apostolico pro impetrante præbendam, licet ipse bonifacius contrarium pronunciauerit in consistorio. Et vide domi. in. d. c. cum aliquibus in secunda col. qui idem replicat de rescrip. in 6. & vide omnino abbatem in cap. bonæ el primo de postula. præla. In vno tamen ille tex. in. d. c. per venerabilem facit in contrarium: quia si verum est dicere ꝙ cardinales succedant loco sacerdotum leuitici generis, ergo non est verum dicere ꝙ consuetudo curiæ hoc nouiter introduxerit, & ꝙ aliter esset in primitiua ecclesia: ꝙ scilicet patriarchæ & non cardinales præferrentur. Super quo infra dicetur latius, in articulo quo tempore habuerunt originem cardinales.

¶ AD idem etiam (ꝙ cardinalis præcedat) facit quod notat cardina. in cle. ne romani in. §. porro in tertio notabili in fine, ꝙ hodie cardinalatus est summus gradus in ecclesia post papam, allegat capitu. primum

C & secundum de offi. lega. in. 6. cum ibi notatis. Retuli supra post ostien. & ioan. an. in cap. dilectus el primo de præben. ꝙ cardinalis & non episcopus in suo officio est maior quocunq; episcopo. abb. in ca. quod super his in fi. de fide instru. ostien. in cap. ecclesia el secundo de elec. tex. iuncta glo. in cap. quanquam. 2. q. 7. bar. in. l. 1. §. si quis in. 1. col. ff. de appel. feli. in. d. c. quod super his vl. col. Ad idē facit quia cardinales censentur pars corporis papæ. 6. q. 1. §. verum, &. d. c. per venerabilem, & in. c. felicis de pœnis in. 6. Ad quod etiam archi. in ca. sacrosancta. 22. di. ostien. ioan. an. & alii in ca. antiqua de priui. & ostien. in. ca. cū ex eo de pœ. & remis. Idem ioan. an. post ioan. mo. in ca. 1. de schisma. in. 6. allegat 6. q. 1. si quis & l. quisquis. C. ad le. iu. maiesta. Imo sunt vnum corpus cum papa, vt dixi supra. & dicit abb. in. d. cap. bonæ el primo de postu. prælat. & dicitur latius infra charta sexta, versi. item cardinales dicuntur pars corporis papæ. Et sunt vere patritii scripti in diademate principis: vt in. sti. qui. mo. ius patriæ po. sol. §. filiusfamilias. & sunt specialiter fratres principis,

D & plus aliis priuilegiati: in cap. officii de offi. lega. in. 6. Ita dicit ioan. an. post ioan. mo. in. d. c. 1. de schisma. & appellantur reges: vt dicit ostien. & ioan. an. in. d. cap. dilectus.

¶ Ad idem facit ꝙ in promotionibus patriarcharum vocantur per papam cardinales, & de eorum consilio promouentur: iuxta notata in d. c. 1. de schisma. & in. c. super eo de hære. in. 6. quia papa explicat ardua cum cardinalibus, vt ibi. Imo dicit ostien. & refert ioan. an. in cap. antiqua de priui. ꝙ papa parum vel nihil potest facere sine consilio cardinalium. Pro quo est quod dicit abb. in cap. 2. post ostien. de cleri. non residen. De qua quæstione late in trac. barba. de cardinalibus. Quod vtrum sit verum simpliciter, etiam infra in illa quæstione vtrum papa possit contra capitula conclauis creare cardinales, aliquid dicitur. Item causæ cathedralium ecclesiarum solis cardinalibus cōmittūtur. Sed hoc forte parū est: quia committuntur referendæ: vt in cle. auditor de rescrip. quinimo cardinalibus nō committuntur causæ beneficiales non excedentes in valore summam. 60. ducatorum,

A alias cõmiſſio eſt nulla: vt ponit pauinus in extrauaganti ad onus: & refert feli. in ru. bri. de reſcrip. ad finem. Et hoc vigore conſti tutionis quæ publicatur ſingulis annis in pri cipio rotę. ¶ Sed omnino quo ad hoc ꝙ inter ſunt promotionibus patriarcharum, poſſet reſponderi a ſimili de metropolitano, qui eli gitur ab epiſcopis: vt in. c. metropolitano 63. di. & in. c. archiepiſcopus. 68. di. & tamẽ epiſcopi non præferuntur eis. ¶ Iſtã opinio nem ꝙ cardinales omnes ſimpliciter præfe rantur patriarchis in concilio & in omnibus tenet bernardinus de roſagio in ſuo verbo ſo trac. de poteſtate cardinalium. in rub. de maio. & prærogatiua cardinalium. allegar archi. & ioan. an. in. c. vbi periculum de e lec. in. 6. & ioan. an. in. c. pro humani, de ho mi. in. 6. vbi nihil dicunt in meis libris. Et idem bernardinus in. c. 2, immediate ſequẽ ti dicit ꝙ clemens. 6. natione gallicus & le mouicen. fecit conſtitutionem ꝙ in eccleſia militanti nulla ſit nec habeatur maior digni tas poſt papam cardinalatu, allegat in pro poſito illum tex. in ca. q̄q̄. 2. q. 7. & archi. ibi: qui etiam nihil dicit. Nec obſtat quod dicit bal. in. c. bonæ de poſtula. præla. ꝙ car

B dinalatus dicitur officium: quia etiam eſt di gnitas maxima quę facit eos illuſtres: vt in. l. ad ſimilitudinem, ibi bal. C. de epiſcopis & cle. & dicit idem bal. in. l. 1. ff. de offi. præ fec. præto. de quo infra latius, & per pauinũ in trac. de poteſtate capituli ſede vacan. in fi. in penult. char. 3. col. in fi. Bar. tamen in l. 1. in. §. ſiquis. ff. de appel. dicit ꝙ cardi nales non habent maiorem dignitatem epi ſcopis, ſed maius officium. ſ quis bal. in. d. l. 1. faciat cardinales maiores archiepiſcopis & epiſcopis, quos ęquiparat comitibus: & dicit eos ſpectabiles & non illuſtres, ſicut car dinales. Sed de hoc infra latius.

PROPTER iſtas varias doctorũ opiniões iſte articulus redditur difficilis: & oportet a liter q̄ in opinionibus doctorum inſiſtere, loquendo etiam de iſtis quatuor principa lioribus patriarchis. Et pro indaganda veri tate, primo perquiramus quæ ſint in propoſi to qualitates quę faciunt aliquem digniorem altero. Et primo in propoſito non videtur ꝙ ſit habẽda ratio ordinis. licet alias qui eſt ma ior in ordine, debeat præferri: vt in. c. ſtatui mus de maio. & obedien. quia ſic purus epi ſcopus præferretur presbytero cardinali, po ſito ꝙ epiſcopatus ſit ordo. de quo in. c. quo

C tiens de purga. cano. in. c. 1. de teſta. c. cum contingat de ætate & quali. & do. in prin. li bri ſexti, & 2 1. di. c. cleros: & in cle. pleriſꝗ de elec. Et tñ contrarium eſt magis verũ: vi delicet ꝙ presbyter cardinalis præferrur ſim plici epiſcopo ratione officii & non dignita tis ordinis: vt ponit cardi. zabarellus & abb. in. c. eccleſia lo. 2. de elec. & abb. in c. quod ſuper his de fide inſtru. & bar. in. l. 1. §. ſi quis in fi. primæ col. ff. de appel. & dicitur in c. q̄q̄. 2. q. 7. Probat tex. in. c. ſi abbatẽ de elec. in. 6. & in. c. 2. de cle. non reſi. & abb. ibi. de quo alex. de immo. in rub. ff. de iuri. omni um iudi.

¶ IN hoc articulo multa poſſent dici: ma xime quia tex. ex ordine literæ in. c. cum apoſtolis decenſi. prius deſcribit epiſcopos q̄ cardinales: & tex. in. c. venerabilis in ver bo culmina dignitatum de præben. quem tex. ad propoſitum pro ſingulari allegat flo. in cle. 1. de renunci. ꝙ epiſcopatus eſt cul men dignitatum, & tex. in. c. miramur. 61. di. & glo. in. c. 2. de præben. in. 6. & bona glo. in. c. quia periculoſum de ſen. excom. in. 6. Quæ iura licet innuant epiſcopos di gniores, tamen præſuppono contrariam opi pinionem veram, ꝙ imo cardinales præferã tur epiſcopis. De quo vide gondiſal. in trac. de dignitate cardinalium in. xi. quæſitõ. D & vltra prædicta loca. feli. in ru. de maio. & obe. & balencinum in. d. c. quod ſuper his de fide inſtru. & andream barbatium, in trac. de præſtantia cardi. in prima principali quæ ſtione. in quibus locis reperies concordan tes: & aliqd dixi ſupra proxima charta. Quia ſi contraria opinio non eſſet verior, fruſtra dubitaremus de patriarcha, ſi doctores face rent veriorẽ ſententiam ꝙ epiſcopus prefera tur cardinali. Vnde non videtur habenda ratio ordinis: vt qui maior eſt in ordine, iudicatur debere præferri. & ſi habenda eſſer iſta conſideratio ordinis, omnino patriarcha præferretur cardinali diacono.

¶ Similiter nec videtur habenda conſidera tio in nomine, vt is præferatur cui æquipol let nomen magis excellens: quia aliquando clericus ſimplex vocatur cardinalis: vt eſt tex. in ca. fraternitatem. 71. di. & archipre ſbyteri nominantur cardinales, quaſi prin cipales ſacerdotes, vt dicit glo. in cap. ſe cundo de officio archipresbyteri. & dicun tur iuxta ean. glo. a cardine: quia ſicut per cardinem regitur oſtium, ita per iſtos regi tur officium eccleſiæ. Et aliquando nomen

A cardinalatus pro episcopatu capitu. 16.q.c. relatio.7.q.1.c.pastoralis.&.24.di.c.presbyteri: & supra allegato.c.fraternitatem. Itē & episcopus appellatur aliquando summus pontifex & summus sacerdos: vt in.c.si episcopus ibi domi. 18.di.

¶ Similiter non videtur habenda consideratio ꝙ cardinales dicunt̄ illustres: qa sic possemus dicere ꝙ aliquo modo doctores æquiparentur cardinalibus: quia sicut cardinalis dicitur & doctor persona illustris notat bal. ī l.ad similitudinem.C.de episcopis & cle. & in.l.1.ff.de offi.prefec. præto.& doc.in.c.cū accessissent in.2.col.de consti.& alex.de immo.iu.l.1.in.2.col.ff.de iurisd.omnium iudi.& iason in.l.1.in.prin.3.col.ff.de offi.eius cui mandata est iuri.vbi dicit ꝙ æquiparātur præfectis preto.qui sunt illustres: vt in.l.1.§.fi.in versi.iudicaturos.ff.de offi.præfect.preto.glo.in.l.episcopale.C.de episcopali audi.& pauinus in trac.de ptāte capituli sede vacan.in penul.charta in fi.3.col. Sic etiam & doctor dicitur illustris qui legit per 20.annos secundum bar. & bal. in procc. ff. in fi. per tex. in. l. 1. in fi. vbi glo. C. de professoribus qui in vrbe constan
B stino. li. 12. & bar. in .l.exeo. ff. de testa. mili.& in procc. C. ad finem principii. & abb.in.c.proposuisti de proba. Et licet alex. in.l.1.ff.de offi. eius cui man.est iuri.dixerit contrarium (quem sequens iason respondendo ad primam ru.ff.vbi appellātur illustres dicit ꝙ ibi erat ratione alterius dignitatis secundum bar.ibi) tamen cōmuniter dicitur id quod supra dictum est, ꝙ efficitur illustris. Q̄d horū sit verius, pro nunc non examino sed posito ꝙ simpliciter non esset verum ꝙ doctor dicatur illustris, tamen in doctore qui est ad latus principis dicunt̄ ꝙ est illustris.l.quisquis in versi. illustrium virorum. C.ad.l. iuliam maies.vbi etiam dicit ang. ꝙ bartolus qui fuit assumptus consiliarius caroli fuit illustris quia omnes consiliarii consistorii principis efficiunt̄ illustres. Ad qd̄ facit quod dicit bar.in.l.1.C.de comi.& archia.li.12.& ad hoc facit quod dicit iaco.ruffus in.l.2.C.vt dignitatum ordo seruetur li.12.¶ Præterea etiam ex hoc cardinales non præferrentur patriarchis, quia & patriarchæ sunt illustres: quia sunt redacti ad instar regum, quia multas prouincias regunt dicit bal.in.l.1.§.1.ff.de offi.præfec.prę. Imo dicit spec.in.ti.de iur.omnium iudi.in.§.7.versi.secundum canones, ꝙ patriarchæ possunt dici superillustres. allegat.69.di.c. prouinciæ. de priui.antiqua & .94.di.c.1. Quinimo & tex. 96.di.c. cōstantinus, vult ꝙ senatoria & patriarcha dignitas maneat in ecclesia ī 4.patriarchis. & ita dicit specula. in rationali diuinorum officiorum in prin.2.libri. Imo speculator ibi in dicto versi.secundum canones, dicit ꝙ & papa dicitur supillustris. Et dicunt doc.in.l.1.ff.de iurisdi. omnium iudi. ꝙ superillustres sunt papa & imperator. & idem specu.eo ti. versi. maxime. & angelus in.l.pręcipimus.C.de appel. immol. & abb. in.c.solitę de maio.& obe.& bal.in.d.c.cum accessissent, de consti.& alex.in.d.l.1.ff.d̄ officio eius cui manda.est iuri. ī.7.col.¶ Et posito ꝙ papa & imperator non dicantur superillustres proprie ex quo sunt supra omnes gradus secundū. rin. & rai.in.l.fi.vbi senatores uel clarissimi.& ioan.an.in addi. ad specu.in ti.de iuri.omnium iudi.& alberi. in.l.imperium.ff. eo ti.& sic ꝙ dicantur supra superillustres & riuuli a quibus omnes dignitates descendunt (vt dicit angelus in rubri.ff.de iurisdi.omnium iudi.& bal.in. c. 1.quis dicatur dux, in vsibus feu. respondendo ad tex.in.c.solitę de maio.& obe. vbi imperator appellat̄ illustris ꝙ loquit̄ de imperatore græcorum, qui non est verus & vniuersalis imperator; vt notat prima glo. in.c. venerabilem de elec.& dicit immo in.d.c. solitę) & exinde aliqui voluerint ꝙ in ecclesia sunt papa qui dicitur superillustris siue supra superillustres, cardinales illustres, episcopi spectabiles, & qui mittuntur gubernatores ad regēdas prouincias clarissimi: sic inter laicos imperator superillustris, rex illustris, duces & comites spectabiles, & præsides prouinciarum clarissimi, licet aliquando confundantur. tamē non repio ꝙ cardinales dicantur superillustres, sicut dixi supra de patriarchis ꝙ dicuntur superillustres. imo quod plus est, nec reges dicuntur superillustres sed illustres: vt probat tex. in .c. nouit de iudi.ibi illustris regis franciæ circa prin. tex.& in.c nouit iuncta suprascriptione de offi.lega.& in.c.tuam de ordi.cogni.& in.c. ex speciali de iudęis. Vide quod dicitur ī ru. de tuto.& cura.illus.perso.& in.c.grandi de supplē.negli. præla. vbi dicitur excellens rex. æquiparantur enim reges præfectis prętorio: vt dicit bar.in.l.oēs populi in. 4.q. & in.l.1.ff.quod quisqz iuris.& bal.in.l.1.ī 1.& .2.col.ff.de offi.præfec.pto. Et sic licet cardi.appellētur aliquādo reges vt supra dixi

C

D

A (quod dicit ostien.& ioan.an.in.c.dilectus el primo de præben.) nõ per hoc ostenditur cardinalis maior patriarcha, qui etiam dicitur illustris sicut & rex: vt dicit bal.in.l.1.§.1.ff.de offi.præfec.præto.ponit iason in.d.l.1.de offi.eius iuri mãda.est,in versi.3, Imo secundum aliquos & episcopus dicitur illustris,& æquiparatur præfec. ꝑto.vt dicũt ostië.& anto.in.c.tuę de procu.& bal.in.l.nullus C.de decu.li.10.glo.& bal.in.l.episcopale.C.de episcopali audientia: vbi dicit bal. ꝙ et aliquando æquiparantur consulibus (per authen.sed hodie dignitas.C.de episcopis & cle.) q erant illustres.qđ dicit bal.in.l.1.ff. de offi.præfec.præto.cum dicit cardinales illustres sicut est consul.Et in.d.l.1.ff.de offi. præfecti præto.glo.& bar.volunt episcopos & cardinales æquiparari præfectis prætorio, qui sunt illustres. Vel saltem episcopi sunt illustribus similes: vt vult bal.in.l.ad similitudinem. C.de episcopis & cle.& ꝓbat tex.in.c.fi.de re iudi.in.6.ibi ad instar illustrium.& bar.in l.omnes populi in.4.q.principali.ff.de iusti.& iure. & vide qđ dicit ĩ cle. in plerisq; de elec.Item papa etiam appellatur patriarcha: vt in suprascriptione ad.l.victor.C.de summa trini.Igitur ex hoc ꝙ cardinales sunt illustres, non potest argui maioritas eorum ad patriarchas.

B SIMILITER si dicatur ꝙ cardinales dicunt proconsules vel præsides: vt in.c.2. iuncta suprascriptiõe de offi.lega.in.6.Potest rñderi ꝓ tales dicũtur potius clarissimi, & sic minus q̃ illustres: vt dicitur in.d.l.1.ff. de offi.eius cui man.est iuri. Item illud potest intelligi (vt declarat bal.in rubri.de offi. proconsuli & legi.) quando cardinales mittuntur extra prouinciam: alias quando sunt ad latus papæ, dicun ĩillustres per tex.in.l.1. C.de præpositis laborũ. Ad qđ facit ꝙ consiliarii principũ sunt illustres: vt in.l.quisquis C.ad.l.iul.maies. ibi angelus. & tales sunt cardinales qui sunt præsentes: vt in.c.fundamenta de elec.in.6. Inde dicit bal.in.c.bonæ el primo de postu.prela.ꝙ cardinales residẽtes in curia equiparãtur stellis fixis: quia sicut illæ non mouentur nisi motu orbis, sic cardinales prædicti non mouentur nisi motu papæ. sed cardinales legati æquiparantur constellationibus siue planetis, qui mouentur motu proprio nutu dei, ita legati nutu papæ: & quicquid faciunt præsumuntur facere nutu papæ. ita ibi dicitur.2.notabili. Et sic dico ꝙ ex hoc nõ credo habendam cõsiderationem in nomine: quia interdũ plus & minus attribuitur personæ, non habita cõsideratione ad dignitatem cui scribitur sed ad scribentem, & aliquando contemplatione C persona cui scribitur, Ideo dicit tex.& ibi dicunt doc.ꝙ consideranda est persona quæ loquitur, cui loquitur & de quo loquitur in.c solitæ de maio.& obe.bal.& car.ibi.In de beatus bernardus in quadam sua epistola scribens regi franciæ, dicit eximio regi frãcorum ludouico: & in progressu eiusdem epistolæ appellat eum excellentem.Et in gestis in concilio martini in epistola eiusdẽ martini ad amandum episcopum appellat regem francorum sigebertum precellentissimum.& est in fine gestorum in cõcilio. Proprie tamen rex dicitur illustris: vt probãt iura pręallegata, & dicit alexan.in.l.1.in.xi. col.versi.sub quo autem gradu compræhendatur rex de offi.eius cui mandata est iuri.Et bal.in.d.l.1.& bar.in.l.1.ff quod quisq; iuris,& in.l.omnes populi in.1.q.principali versi.4.quero.& bal.in.c.cum accessissent de consti.dicunt ꝙ rex æquiparatur præfectis prætorio: & idem dicitur ibidem de cardinalibus per bar.in.d.l.quod quisq; iuris. Et præfectus dicitur illustrissimus in authẽ. de appella.in.§.illo. Hodie tamen regibus datur titulus illustrissimo, serenissimo, excellentissimo, inuictissimo. Sed proprie regibus D conuenit illustris, excelsus, victoriosus, inclytus, sublimis, inuincibilis, excellens, magnificus, aut triũphalis: talia autẽ (videlicet serenissimus, inuictissimus, excellentissimus, inclytissimus, victoriosissimus, christianissimus, illustrissi.quæ sunt superlatiua) conueniũt proprie imperatori, Tex.in.c.solitæ de maio.& obe. dicit imperialis sublimitas & imperialis celsitudo, loquendo de imperatore græcorum. Vide tamen diuersos titulos secũdum diuersitatem officiorum omnino in.l.raptores.C.de ẽpis & cle.⁊ Addo tamẽ ad id qđ dixi supra de doctore, ꝙ licet cõis modernorum cõclusio sit ꝙ doctor qui legerit.20.annis si non assistit lateri principis non efficiatur illustris sed comes & dux per illam.l.1.in fi.C.de professo.qui in vrbe constantinopoli.li.12.est & dicitur comes vel dux quodam abusiuo modo, non proprie, per id quod dicit bal.in.c.ne quis dicatur dux vel marchio in vsibus feu.& abb.in.c.veniens de præscrip.& in.c. legebatur de maiori.& obedi.& cardi. in cle.ne romani.§.sane.in.6.q.de elec.quia

non poſſident comitatum ſiue ducatum.
A NVNC redeundo ad propoſitũ dubiũ
de patriarchis : ſiue dicamus cardi. illuſtres
ſiue conſulibus vel proconſulibus ſimiles,
nõ ſunt maiores. Poſito etiam (vt dicit do. in
c. 1. de ſchiſma, in. 6 & ponit abbas in cle. 1.
de exceſ. prӕla, & dictum eſt ſupra referẽdo
ioan. mona. in. c. 1. de ſchiſma,) ꝙ dicamus
cardinales eſſe vere patritios ſcriptos in dia
demate principis per tex. quẽ ipſe allegat in
ſti. quibus mo. ius patriӕ poteſtatis ſol. in. §. ſi
filiusfamilias, & probat tex. in. c. conſtanti
nus. 96. di. vbi imperator facit eos patritios
& conſules & cӕteris imperialibus dignitati
bus decorat. Et ꝙ dicantur pars corporis
papӕ. 6. q. 1. §. ſiquis. C. ad le. iuliã maieſt. l.
quiſquis. Et ꝙ ſint ſpecialius fratres princi
pis & plus aliis priuilegiati, de offi. lega. c.
officii in. 6. & in. c. ꝙ trãſlationem eo. ti. in an
tiquis. & ioan. an. in. c. quia periculoſum de
ſen. excõ. vt dictũ eſt. Et ꝙ propterea in qua
cumqꝫ diſpoſitione nunq̃ cenſeantur com
prӕhendi cardi. vt dicit ioan. mo. in. d. c.
quia periculoſum, & dicitur in. d. c. 1. de ſchi
ſma. in. 6. Et ꝙ eorum indulta non ſubiiciã
tur regulis cancellariӕ. de quo late agit paui
nus in extrauagan. ad onus. & feli. in. c. ad
B aures. xi. col. de reſcrip. Et ꝙ comprӕhendan
tur cardi. appellatione curialium vrbis roma
nӕ: quia comprӕhenduntur in fauorabilibus
& non in odioſis, dicit alberi. in rubri. C.
ſi a non compe. iudi. & ideo ꝙ de relicto
mille aureorum facto curialibus debebant
cardi. habere partem: vt dicit martinus lau
den. in ſuo trac. de cardi. q. 24. De quo quan
do cardi. comprӕhendantur in regulis & quando
in generali diſpoſitione comprӕhendantur
& quando non, uide. feli. in. c. quod ſuper
his, de fide inſtru. & in. d. c. ad aures & in. c.
eum in iure de offi. delega. Et quando com
prӕhendantur appellatione clericorum om
nino vide barbatium. in. c. in nr̃a in. 2. nota
de reſcrip. & plene in trac. ſuo de prӕſtã. car.
q. 7. Pauinus in extrauagan. ad onus, dicit
bis fuiſſe iudicatum cardi. comprӕhendi in
regulis.
¶ Et ex hoc ꝙ cardi. dicuntur patritii ſcripti
in diademate principis & videntur appellari
ſuperilluſtres (ſecundum ꝙ aliqui dicunt
in. d. l. 1. ff. de offi. eius cui manda. eſt iuri. &
diximus ſupra) nihilominus etiam ſi hoc eſ
ſet verum adhuc iſto reſpectu non propter
ea videntur cardi. prӕferri patriarchis: quia
etiam patriarcha dicitur ſuperilluſtris, vt ſu
pra dictum eſt allegãdo ſpeculatorem. Licet C
proprie papa tantum & imperator dicantur
ſuperilluſtres: vt ponit immo. in. c. ſolitӕ de
maio. & obe. Vbi dicit ꝙ cardi. dicuntur illu
ſtres: de quo ſupra, & in. d. l. 1. de offi. eius
&c. & in. l. 1. de iuriditiõe omnium, & in ru
bri. eo. ti. In qua materia varie loquuntur
doc. vt ibi inſpici poteſt. Vbi papa & impe
rator dicuntur ſuper omnes ordines & ex
tra: & ideo ꝙ potius dicantur ſupra ſuperil
luſtres: cum cӕteri ordines ab ipſis procedãt
c. 1. §. iudices de pace iuramento firman. di
cit alex. & iaſon. in. d. l. 1. Item & patriar
chӕ appellantur fratres papӕ: vt in. c. q̃ gra
ui, de crimine falſi. Et poſſunt dici plus cӕte
ris priuilegiati: vt patet ex infra dicendis. &
dicuntur patrum principes: vt in. c. cleros.
21. di.
¶ Et qđ dicitur ꝙ cardinales nõ comprӕhen
duntur in odioſis, idem mouent doc. de epi
ſcopis & patriarchis in locis prӕallegatis.
quinimo ioan. mo. in glo. ſuper extraua
gan. excommunicamus, mutauit opinionẽ
circa id qđ dixerat in. d. c. 1. dicens ꝙ ſibi nõ
erat credendũ qa dixerat pro ſe, quia erat car
dinalis. Et in illa materia quãdo in generali
diſpoſitione comprӕhendantur cardi. doc.
D varie ſunt loquuti & ſecundũ ꝙ materia eſt
proportionabilis: vt poteſt videri in. c. nemo
de elec. in. 6. & in. d. c. 1. de ſchiſma. & in. c.
quia periculoſum de ſen. excõ. in. 6. & ludo.
conſi. 498. & pe. de ancha. cõſi. 290. & late
feli. in. c. cũ in iure de offi. delega. Ideo per
hoc non plus videntur priuilegiati cardi. q̃
patriarchӕ.
¶ Similiter nec ex hoc ꝙ dicuntur reueren
diſſimi: vt in. c. a. ſubdiacono. 93. di. & in. c.
conſtantinus. 96. di. nam & patriarcha po
teſt dici reuerendiſſimus: quia epiſcopus
(quod plus eſt) dicitur ſanctiſſimus: vt in au
then. vt nulli. & l. victor. C. de ſumma trini.
&. §. & hӕc omnia in proœ. ff. & tex. in cle.
1. de pœnis. Et ſimiliter patriarchӕ dicũtur
ſanctiſſimi: vt ſupra dixi de ſexta ſynodo cõ
ſtantinopolitana, ibi ſedentibus georgio
ſanctiſſimo archiepiſcopo magnӕ conſtan
tinopolitanӕ nouӕ romӕ &c. Et de epiſco
pis in authen. de eccle. titu. per totum: & de
ſanctiſſimis epiſcopis per totum. Vbi etiam
clerici ſimplices & apocriſarii appellantur re
uerendiſſimi: vt in. §. ſancimus & in. §. reue
rendiſſimi eo. ti. Et ibi appellat patriarchas
beatiſſimos: vt in. c. ſi uero neceſſitas, cum
ſeq. Et epiſcopi appellantur reuerendiſſimi:

A vt in.l.de creationibus.C.de episco. andiē. & in.c.didici.1.q.7.Item & simplices monachi & clerici dicuntur reuerendissimi in authen.vt clerici apud propri.epi.& in authen. vt determinatus sit numerus clericorū post prin. ¶ Imo & patriarchæ appellantur sanctissimi & beatissimi: vt in authen.de mensura ordinandorum in prin. & per totum in authen.de aliena.& emphiteosi. §. hoc ēter seq.dicūtur sacratissimi, sanctiss. & deo amabiles. Item e̅pos deo amabiles, & clericos reuerendissimos, vide in dicta authen. quo modo opor. episcopos in.§. illud, cum sequen.vsq; in finem: vbi sæpius fiunt istæ intitulationes. Item & archimandritę dicuntur reuerendissimi: vt in epistola nos reddentes.C.de summa trini. Vndę ex similibus de nominationibus non videtur posse argui ꝙ cardi.præferantur episcopis & patriarchis. Et abbates dicuntur reuerendissimi: vt in authen.de monachis.§.competens.

DANTVR etiam cardinalibus multa vocabula in signum dignitatis: quia dicti sunt cardinales a cardine: vt notatur in clc. romani de iureiuran. &.22.di.c.sacro sancta.quia sicut in cardine vertitur & firmaē ostium,ita in cardi. & eorum consiliis
B firmatur & vertitur status ecclesię: vt dicit archiepiscopus flo.in summa sua in.3.parte in 22.ti.c.1.& aluarus de planctu eccle.li.2.arti.16. & archi.in.c. vbi periculum de elec. in.6. Et ipsi regunt mundum, dicit ostien. in.c.dilectus el primo de præben. Ad idem glo.in.c.2.de offi.archipresbyteri.itē.24.di. c.presbyteri.71.di.c.fraternitatem &.22.di. c.sacrosancta.vbi dicit tex.ꝙ apostolica sedes caput & cardo est a domino & nō ab alio constituta: & sicut in cardine ostium regitur,sic huius sanctæ sedis apostolicæ authoritate omnes ecclesię domino disponente reguntur. Et ex hoc videtur ꝙ sedes apostolica sit in papa ac cardinalibus(cardi.in.c.licet de elec.)& non in solo papa,ar. c. si gratiose de rescrip.in.6. Vide quod dicitur ī illo arti. quis sit maior vtrum papa an concilium: & cardi.in.di.c.licet in.10.col.sui tractatus.

Quod intelligo quando cardi. conueniunt cū papa: iuxta id quod dicitur.1. reg.2. dn̄i eīm sunt cardines terræ & posuit sup eos orben.& iuxta dictum iob.c.22.circa cardines cęli & militantis ecclesię deus pambulat, dū ad profectum ipsius vniuersalis ecclesiæ militantis in ipsis sanctæ romanę eccl.dn̄is cardi. munera suę gratiæ dispensat. Quod & in veteri lege præfiguratum est.3.reg.7.cum car-
C dines ostii templi & domus interioris ex auro conspiciuntur. Archi.& do.in.c.sacro sancta,dicūt primo ꝙ cardo dicitur regimē: vnde senatus cardinaliū a cardine nomen accepit quasi se regat & alios.idē ioan.de san.& lau. Vel secundum eundem archi.cardi.dīr ab eccle.roma.quę est cardo & caput aliarū. d.c.sacrosancta.&.25.q.6.§.vlti. Et dicunē sic duplici similitudie: qa sicut domus habet ostium & cardinem,sic ecclesia habet papam qui est ostium dei vel ecclesiæ, & cardi. qui sunt cardo super quem fundatum est ostium tale.vel quia sicut ostiū præest & cardo subest,ita papa præest & cardinales subsunt.

Sed idem in simili dicimus de patriarchis: q appellantur non solum potentissimi sed supra potentissimos. Item patriarcha constantinopolitanus appellatur papa: vt dicūt doctores in.c.si papa.40.di.cum enim archiepiscopus dicatur potentissimus vt infra dicitur, & patriarcha sit supra archiepiscopos (vt in.c.si clericus.xi.q.1.9.q.3.conquestus & dicitur in.c.antiqua de priui.& in.c.cleros 21.di.)ergo patriarcha dicitur supra potētissimos. ¶ Dicitur autem archiepiscopus ab archos qđ est princeps, quasi princeps episco-
D porum: vt dicitur.d.c. cleros. & ponit archiepiscopus in sua summa in ti.21.c.3.subdēs palliū ei dari in signum plenitudinis pontificalis dignitatis,quia est supra episcopos. De quo in.c.ad honorem, ibi glo.quando debeat vti & forma sub qua datur, de autho. & vsu pal. Item & patriarcha(vt supra dictū est) dicit̄ patrū priceps. d.c.cleros. & est primus post papā dignitate & authoritate. 80. di.vrbes &.c.seq.& albericus in dictionario in ver. patriarcha græce. Item vt dictum est propter amplitudinem dignitatis constātinopolitanus(qui est primus inter patriarchas)appellatur papa: vt ī.c.sane profertur circa finem,ibi glo.24.q.2.& glo. in.d.c.si. papa.40. di. Et ipsi etiam patriarchæ appellātur cardines: vt infra dico. ¶ Itē appellanē beatissimi: vt in authē.vt cū de appel. cognoscitur,in.§. siquis de parētibus col.8.& supra late dictū est. Et euangelistę dicuntur mundi cardines: vt.76.di.c.huius ergo. Ex his patet ꝙ cardi. non plus habent q̄ patriarchæ.

¶ Et si dicatur ꝙ cardi. appellantur fratres papæ: vt in.d.c. per venerabilem q filii sint legi. Respondetur ꝙ etiam appellantur patriarchæ fratres papæ: vt in.c.q̄ graui de crimine falsi. Quinimo ibi tex. innuit cardina-

A les appellari filios. Quod qualiter intelligatur ibi, doc. Quia aut permixtim nominat cardinales, & tūc propter episcopos cardinales, appellat fratres: vt ibi & in.c. ad falsariorum eo.ti. & in. c. fundamenta de elec. ibi glo. in. 6. & in.c. ad apostolicæ de re iudi. eo.li. Alioquī si singulariter vel vbi nō sunt episcopi nominet cardinales, appellat eos filios: vt in.c. licet. el. 3. de testibus. & patet in tex.d.c. ad apostolicæ. Item dicuntur filii spirituales ro. ecclesiæ: vt in.c. fęlicis in. §. per hoc quoque, de pœnis in. 6. Item aliquo modo & omnes fideles dicuntur fratres papæ: vt in.c. si papa. 40. di. Ergo congruentius patriarchæ dicūtur fratres q̄ cardinales: qui omnes mixtim dicuntur fratres ratione collegii. & quoscunque alios appellat papa filios dilectos: vt ī.d.c. q̄ graui. Vbi anto. post io.an. dicit idem quod mixtim cū episcopis vocat cardinales fratres: reges vocat charissimos, reliquos principes dilectos: alios (exceptis iudæis) appellat filios: vt in. c. dilectus, & in.c. dilecto de præben. Denominatur enim collegium a dignioribus: vt dicit glo. & doc. in.c. . de offi. lega. in. 6. ideo mixtim vocat fratres episcopos cardinales qui sunt in collegio simul cū presbyteris & diaB conis cardinalibus. Et tunc collegium denominatur a dignioribus, nisi digniores non sederent tanq̄ tales digniores: sicut in simili dicit glo. in.c. a collatione de appel. in. 6. quando episcopus sedet vt canonicus & nō vt episcopus. De quo etiam in.c. cum in ecclesia de pręben. & in. c. proposuit de concess. præben. & in.c. cū nostris eo.ti. vbi quis esset episcopus & præpositus in eadem ecclesia. & similiter glo. in procemio sexti vbi appellat papa scholares filios, etiam si sint inter scholares aliqui episcopi. Et ideo si episcopus est ī studio vt scholaris, sedebit tāq̄ scholaris, & cum præcedet rector. Ad quod facit quod voluit bal. in. l. si quando. C. de appel. de sententia lata per regē vt est comes: quia appellabitur tanq̄ a sententia comitis & nō regis. Et ideo nō īmerito mixtim & collegialiter appellat papa cardinales fratres, propter episcopos digniores in collegio existentes. Et ista non sunt aliena a proposito ordinis sedendi in concilio de quo loquimur. Et ideo ex hoc quod cardinales dicuntur fratres, nō potest argui quod præferātur archiepiscopis: quia & ipsi dicūtur fratres, vt dictum est. Imo ex hoc quod cardinales mixtim dicuntur fratres, & archiepiscopi etiā singulariter, potius innuitur contrarium.

¶ Item collegium cardinaliū appellatur sa- C crum collegium & senatus diuinus secundū bal. in trac. schismatis ī ru. si quis aliquem testari prohi. Ad hoc, c. ecclesia. 16. q. 1. c. cōstantinus. 96. di. doc. in cle. ne romani de elec. inno. in. c. cum te de re iudi. ioan. de immo. in. l. si quæramus. ff. de testa. & albericus in rub. ff. de statu hominū. & ibi dicit quod diaconi cardinales æquiparantur senatoribus. De quo late an faciāt collegium, ponit post ostien. & alios ioan. de ana. in. c. ad liberandā, de iudæis. & alexan. in. c. in synodo. 63. di. qui dicit quod respectu vniuersalis ecclesię faciunt sacrū collegium & appellatur senatus papæ. Et licet non per omnia habeāt potestatem antiquorum senatorum (vt dicitur in.c. cum te de re iudi. & in.c. ecclesia. 16. q. 1.) in aliquibus tamen habent plus: quia eligūt papam, vt in.c. in nomine domini. 23. di. quod nō faciebant senatores: vt in. c. venerabilem de elec. secundū eum: quia exercitus eligebat imperatorem & populus admittebat: vt in.c. legimus. 93. di. ¶ An aūt cū tex. in.c. ecclesia loquitur de presbyteris intelligatur de cardinalibus, feli. in. d. c. cum te, videtur dicere quod non. Sed ego credo contrarium, per id quod dico infra an cardinales restituāt ad famam. Non obstat quod non omnes cardinales D sunt presbyteri: quia denominatio vt in plurimis fit a cōmuniter accidentibus. l. nam ad ea de. ll. sic in proposito. Et ita cōmuniter videtur allegari ille tex. quod intelligatur de cardinalibus. ¶ Item appellatur sacer cœtus: vt in cle. ne romani in prin. de elec. dicit bernardinus de rosagio allegando dictam clementinam. & ioan. an. ibi. Qui etiam aliquando appellat ipsum sacrosanctū collegium apostolicum, aliquando ecclesiæ gremium. 23. di. in nomine domini. Qui etiam conatur ostēdere quomodo cardinales loco apostolorum successerūt. ¶ Similiter dicitur quod cardinalis propter amplitudinem dignitatis, non pōt recusari vt suspectus sine magna causa: vt dicit ostiē. ioan. an. anto. ioā. de. ana. ī. c. ad petitionē de accusa. Pro quo est quod dicitur in.c. cum olim, de offi. delega. Et late de hoc in tractatu de præstantia cardi. in. 2. parte. q. 3. & quod dicitur in.c. nouit de appel. & lanfrancus in c. postremo. 8. col. eo. ti.

¶ Sed nec etiam per hæc ostenditur cardinalis maior q̄ patriarcha, tum quia istud est loqui de collegio & non de singularibus personis cardinalium: vt infra dicitur, tum etiā

quia patriarchæ dicuntur lucernæ seu stellæ
A paratæ ante christum, quod ostenditur psal.
131. paraui lucernam christo meo. Item
nu. 24. orietur stella ex iacob, qui fuit io-
seph, per quē præfiguratur christus: vt patet
in summa archiepiscopi in ti. 32. c. 12. Item
& patriarchæ vocātur antistites: vt in. c. qua
traditione. 23. di. & ipsi etiā appellantur epi-
scopi: vt in. c. cleros. 21. di. & appellātur san
ctissimi & beatissimi: vt supra dictū est. Itē &
patriarchæ nō de facili recusantur suspecti.
Faciūt quæ dicūtur in. c. postremo de appel.
& in. l. non distinguemus. §. cū arbiter. ff. de
arbitris. & in. c. penul. de accusa. maxime qa
sunt ordinarii: vt dicitur in. c. cū speciali de
appel. &. c. secundo eo. titu. & in. l. nemo (ibi
glo. & bar.) C. de iurisd. omniū iudi. & in. l. a-
pertissimi. C. de iudi. De quo quid de iure ca
nonico, vide lanfrancum de brixia in. c. quo
niā contra in uerbo recusationes de proba.
Nec videtur simpliciter verum ꝙ cardinalis
non possit recusari suspectus, maxime quā-
do est iudex in causa alterius cardinalis: vt
specu. ī ti. 1. §. superest, versi. cardinalis. Nec
videtur maior ratio quare non possit recusa
ri suspectus cardinalis q̄ patriarcha, de quo
per modernos in. d. c. ad petitionē de accusa.
B ITEM cardinales dicuntur pars corpo
ris papæ & pars papatus. 6. q. 1. §. verum. &
ponit lauden. in cle. 1. de celebra. mis. & po-
nitur in glo. fi. in. c. penul. de offi. lega. & pro
bat in. c. felicis de pœnis in. 6. & ibi archi. &
ioan. an. & notatur in. c. 1. de offi. lega. in. 6.
Et per ioan. mo. in. c. 1. de schisma. in. 6. &
per ioan. de ligna. in. c. 2. de clc. non resi. &
diximus aliquid supra. Et est constitutio hen
rici septimi imperatoris quam inserit alberi
cus de rosata in rub. de summa tri. Ad quod
est quod etiam dicit ostien. in. c. requisisti de
testa. & ioan. an. ibi ꝙ inter papam & cardi-
nales maior est coniunctio (imo quasi iden-
titatis vnio) q̄ inter ipsum & alios: sicut ma-
ior est vnitas inter episcopos & cathedrales
ecclesias q̄ inter episcopos & alias ecclesias
inferiores. Et dicūtur facere vnū corpus cū
papa: vt in. c. antiqua per ostien. ioan. an. &
ant. de bu. de priui. & abb. in. c. bonæ el pri-
mo de postu. præla. Imo secundum glo. in
extrauaganti benedicti. xi. quæ incipit du-
dum, dicuntur liberi primi gradus & mēbra
capitis: alii vero non dicuntur liberi primi
gradus sed membra corporis &. 2. gradus,
ponit do. in. c. felicis ī fine de pœnis in. 6. &
ioan. an. & alii post eum ibi. Propter quod
martinus lauden. in paruo suo tracta. de car C
dinalibus dicit ꝙ de relictis vel donatis cor-
tui cardinaliū papa debet habere dimidiā: &
similiter ecōtrario de relictis vel donatis pa-
pæ debent habere cardinales dimidiam, nisi
ratione amicitiæ vel sanguinis fuisset papæ
relictum, ar. d. c. requisisti. Et propter hoc di-
citur ꝙ cardinalis non potest testari sine licē-
tia papę, quasi non sit integra persona sine pa
pa propter vnionem & incorporationē quā
cum papa habet: vt ponit ostien. in summa
de pœni. & remis. in. §. cui confitendum. &
abb. siculus in. c. cum esses de testa. Vbi an
sint tuti quo ad deum si simpliciter habent
licentiam de bonis ecclesiæ. Ad quod ioan.
an. in. c. de multa de præben. & sanctus tho.
secunda secundę. q. 185. ar. 7. Et ē quis bal.
in authen. licet. C. de episcopis & cle. intelle
xerit verū ī monacho vel religioso facto car
dinale (quod ponit bertachinus in tracta. de
episcopo lib. 4. q. 3. vbi dicit ꝙ seruanda est
consuetudo curiæ) tamen quia curia roma-
na hoc in quocunq; simpliciter seruat (quia
quando domini cardinales volunt testari, pe
tunt consensum & licentiam a papa) ideo ta
lis consuetudo seruanda est. Et licet aretin.
cōsi. 36. dicat cōtrariū, loquitur propter anti
quitatem temporis ꝙ præsumitur consensus D
& nihil præsupponit de consuetudine roma
næ curiæ. Quam intelligo quo ad bona ac-
quisita ratione cardinalatus: quia de patrimo
nialibus & acquisitis ex industria & sudore
secus est: vt dicitur in. c. cum in officiis. &. c.
relatum de testa. ponit gonsal. in trac. de car
dina. q. 8. Quod probatur: quia priuile-
giū concessum episcopo de testando intelli-
gitur de bonis ecclesiæ ne sit inutile, ponit fe
li. in. c. 1. de rescrip. & petrus de ancha. con.
182. Sic intelligo lauden. super quo etiam
vide lanfrancum charta. 12. in rub. de testa.
in suo trac. de cardinalibus. q. 54. Et sic per
hoc ratio prædicta generaliter nō erit vera.
¶ Itē cardinales quia sunt pars corporis pa-
pæ non præstant iuramentum fidelitatis, tan
q̄ inuiscerati & pars corporis: vt voluit idem
ostie. in. d. c. antiqua de priui. sicut iurant pa-
triarchæ & episcopi & alii: vt in. c. ego. N.
de iureiuran. vt dicit ostien. in. d. c. antiqua. a
quibus exigitur iuramentum tanq̄ ab extra-
neis & suspectis respectu cardinalium: a qui
bus nō exigitur quia sunt specialia membra
vnita capiti, ne a seipsis exigere iuramētū vi
deantur. Et si aliqui ex cardinalibus iurant,
sunt tantum cardinales episcopi: qui iurant

A ratione sui episcopatus.abb.& alii in.d.c.antiqua.Ipsi.n.cardinales episcopi cum iurant, non iurant tanq̃ cardinales sed vt episcopi secundum osti.ibi.& referunt alii post eum. Item & papa se annumerat inter cardinales secundum archi.in.c.sacrosancta.22.di. sicut imperator ponitur de numero senatorũ. l.ius senatorum, C.de dignitatibus li.12. Item & papa habet singularem diligentiam de salute corporali cardinalium. Vnde si cardinalis infirmetur,non minuitur ei sanguis sine papæ licentia speciali:vt dicit ostien.in.c.ecclesia vestra el.2.de elec.& in summa de pœni.&.remis.§.cui confitendum,versi.cui cardinales.Item non possunt sibi eligere cõfessorem sine licentia papæ,& eorum ordinarius confessor est papa:vt ponit idem ostien.in.d.versi.cui confitendum.& antoninus archie.florẽ.in sua confessione,q̃ incipit defecerunt,c.3.de cardinalibus:& ponit supplemẽ rum in uerbo cõfessio.3.versi.cui debent.Et intentum sunt papæ inuiscerari,ꝙ etiam nullam mutationem possunt facere sine voluntate papæ secundum consuetudinem romanæ curiæ:vt dicit idem ostien.in.d.versi.cui cardinales.Et qđ dicitur de eligendo confessorem,est verum in presbyteris & diaconis B cardinalibus,secus in episcopis:quia tales possunt sibi eligere hodie confessorem de iure communi: vt in.c.fi.de pœni.& remis.& dicitur etiam in locis prællegatis. Sed quo ad istam electionem cõfessorum,idem dicit de patriarchis:vt ibidem per ostien.versi.cui patriarcha.¶ Similiter dicuntur coadiutores & consiliarii papæ: vt in.c.fundamenta de elec.in.6.&.c.per venerabilem,qui filii sint legi.& sæpius dicit papa de fratrum nostrorũ cõsilio:vt in.c.fi.de elec.cũ similibus. Habẽt autem consulere non solũ romanæ sed vniuersali eccl'iæ:vt in.c.bonę el primo đ postu. prælat. & ibidem per abb. in sexto notabili. ¶ Item dicuntur vocati in ptem solicitudinis & collaterales,debent enim assistere in consiliis & arduis negociis papæ,dicitur in.c.ex posuit de dila.& ipsi sunt q habent gubernare totum orbem & rempublicam christianã. & fixum votum debent præstare secundum ioan.de ligna.in trac de bello.& participant de plenitudine potestatis cum papa: vt dicit ostien.& refert ioan.an.in.c.per venerabilẽ qui filii sint legi.in verbo iudicabũt.Et in verbo fratres dicitur ꝙ papa debet omnia communicare cardinalibus, et ꝙ dicatur ecclesia romana non in solo papa sed in cardinalibus vt dicit cardi.in.c.licet in.5.charta de elec. C qđ intelligo quando conueniunt cum papa.

¶ SED nec ex his & similibus videtur posse argui ꝙ præferantur patriarchis: qui & patriarcha tenet vicem apostolicam, præsidet enim archiepiscopis & episcopis, dicit tex.in.c.cleros.21.di.& tex.in.d.c.1.in fi.de offi.lega. in eo enim officio papam repræsentat.l.2.versi.omnia,C.de veteri iure enu. elc.Et ipsi dicuntur pars corporis papę: vt legitur in gestis in concilio martini in fi.in vltima epistola directa ad amandum episcopũ in fi.ibi & sigebertum præcellentissimum filium nostrum regem francorum pro suæ christianitatis remedio consultissime admonere atq; precari dirigere nobis ex corpore fratrũ nostrorum dilectissimos episcopos qui sedis apostolicę legatione (diuina concedente propitiatione) fungi debeant.Vnde patet ꝙ episcopos etiam dicit esse partes corporis fratrum suorum. et probat tex.in. c. solitæ (ibi magnum et honorabile membrum) de maio.& obe.ꝙ etiam patriarcha dicit̃ pars corporis papæ. ¶ Sed ad hoc posset responderi ꝙ aliud est esse pars corporis papæ, aliud pars corporis fratrum siue honorabile membrum ecclesię:vt dicitur ibi.nam large & generaliter capiendo,sic etiam quilibet christianus pars corporis papæ dicitur: iuxta illud D ioan.15.c.ego sum vitis vera &c. Vbi augustinus in homilia dicit:iste locus euangelicus fratres:vbi se dñs dicit vitem & discipulos suos palmites,secũdũ hoc dicit ꝙ est caput ecclesiæ nosq; membra eius. Sic & apostolus ad ro.12.sicut enim in vno corpore multa mẽbra hẽmus,omnia aut membra non eundem actum habent,ita multi vnum corpus sumus in christo.

ITEM cardinales habent ornatũ equorum & vestes preciosas sicut imperator:vt in.c.constantinus.96.di.quia habitus extrinsecus denotat grauitatem intrinsecam.elc.quoniam de vita & hone.ele.c.ex studiis de prę sump.41.di. c.fi.¶ Item pro cardinalibus si non habent ecclesiam nec hęredes qui faciãt expensas funeris,camera apostolica tenetur facere ponit gondisalnus in trac.de cardi.q.8.in fi.

¶ Sed ad hæc respõdetur ꝙ & patriarchæ vtũtur vestibus preciosis, & pro illis fit expensa funeris per ecclesiam sicut pro aliis episcopis: vt ponit abb. in.c.vt prætiritæ de elec. Sic & in.c.cupientes de elec.in.6.&.c. ex pte de accusa.ministrantur expensæ in causis

A & negociis aliis. Vnde ex his non probantur cardinales maiores patriarchis.

¶ ITEM cardinales dicuntur coadiutores & vocati in partem solicitudinis & collaterales: vt. d. c. fundamenta. §. decet. & supra dixi: vt sicut honoris prærogatiua lætantur sic ampliori authoritate fungātur, vt in. c. 1. de offi. lega. in. 6. ¶ Sed & omnes patriarchæ sunt prærogatiuis donati, dicuntur. n. honorabilia membra: vt. d. c. solitæ. Vnde dicitur patriarcha summus patrum, qui primum post apostolicum obtinet locum. 21. di. c. cleros: ergo ante cardinales. Sunt. n. in ecclesia multa mēbra, non tamen eundem actū habent: vt in. c. cum ex iniuncto de hære. & in. c. singula. 89. di. ¶ Item non solum cardinales sed & cæteri alii patriarchæ & episcopi dicuntur vocati in partem solicitudinis: vt in c. decreto. 2. q. 6. & c. ad honorē de autho. & vsu pal. Vnde & papa appellatur patriarcha: vt in. c. in nomine domini. 23. di. ad ostendendum coniunctionem & vnionem quam habent ipsi patriarchæ cum papa. Habet enim papa patriarchiū ecclesiam lateranensem: vt ibi in prin. tex. Facit tex. in. c. sacrosancta, cū pluribus seq. 22. di. & supraſcriptio epistolę quę incipit nos reddentes. C. de summa trini.
B vbi papa intitulatur patriarcha. & tex. in. c. cleros versi. ordo. 21. di. Imo & aliquando appellatur archiepiscopus: vt patet in gestis sextę synodi constantinopolitanę in prin. & in. c. statuimus ī supraſcriptiōe. 4. di. Aliquādo princeps sacerdotum, aliquādo summus sacerdos: vt. 21. di. c. cleros Aliquando archipresbyter: vt in d. supraſcriptione ad. d. epistolam nos reddentes. Aliquando cardinalis: vt dicit archi. & domi. in. c. sacrosancta. 22. di. ¶ Sed contrarium probatur ex tex. in. c. 1. (& ibi etiam lanfrancus) de renun. in. 6. Vnde ex his non videtur multum ponderādā prelatio ratione cognominis: quia secundum diuersa tpa sunt ecclesiasticis datę diuersæ denominatiōes. Et in concilio calcedonēsi papa sępissime vocatur archiepiscopus, & in c. intantum. 21. di. & in. c. 1. de consti. in. 6. & in. c. statuimus. in supraſcriptione. 4. di. & ibi per archi. & in. d. cōci. calcedonē. Vt exēplū. iulius episcopus agens vices sanctissimi archiepiscopi romanæ ecclesiæ leonis. aliquando sanctissimi & reuerendissimi leonis antistitis priscę vrbis romæ. Iterum exemplū. episcopi clamauerunt pap̄ leo sic credit. hæc fides leonis archiepiscopi, leo archiepiscopus sic sapit ita credit ita scripsit &c. Et de diuersis noībus in papa vide post ioan. an. in nouel la. 2. per doc. in. c. 1. de consti in. 6. ¶ Similiter & patriarchæ possunt dici consiliarii: vt patet i. d. c. expoſuit. de dila. Vbi & archiepiscopus fuit vocatus a papa p subsidio sedis apostolicę. fuit autē vocatus propter discordiam quam habebat gregorius papa cum federico imperatore: vt dicit ibi ioan. an. post ostien. C

SImiliter si habemus rationem priuilegiorum, patriarcha postq̄ recepit pallium ab ecclesia confert pallium archiepiscopis & metropolitanis qui sunt sub eo. Imo secundum albericum in verbo patriarcha & primas, etiam priusq̄ receperint pallium a sede apostolica, conferunt pallium metropolita. vt supra. Itē recipiunt iuramentum fidelitatis pro se & romana ecclesia ab archiepiscopis metropolitan. & episcopis. Item faciunt deferri crucem ante se, præterq̄ in vrbe roma & pręsente papa vel eius legato d̄ latere. Qui potest vti insignibus pa palibus: vt veste rubea parafreno albo, freno & calcaribus deauratis. Item appellatur ad eos omisso medio: licet de hoc vltimo sit controuersia inter doctores. Que omnia ponuntur. in. d. c. antiqua per doc. Est. n. patriarcha ordinarius & superior archiepiscopis sicut archiepiscopi episcopis: vt in. c. duo simul, de offi. ordi. ¶ Sed quo ad patriarcham constantinopolitanum dicitur ꝙ vltra alios habet duo specialia priuilegia & similia romanæ ecclesiæ: videlicet ꝙ deponit episcopos suos. ar. 3. q. 5. ꝙ suspecti. Item ꝙ appellatur ad ipsum omisso medio. qd̄ probari videtur per. c. renouantes. 22. di. & ibi glo. de hoc. De quo vide in summa pisanel la siue in supplemento in verbo patriarcha, versi. quot sunt. ¶ Item patriarcha ierosolymitanus confert omnes episcopatus sui patriarchatus: vt in cle. in plerisq; de elec. & dicit cardi. in cle. non potest in. 12. q. de peu. & idem cardi. in. d. cle. in plerisq; in. 8. q. D
¶ Vtrum autem ad cardinalē legatum appelletur omisso medio vide spe. in ti. de legato in. §. super est. versi. illud autē. & in ti. de appel. in. §. nūc tractemus, versi. & nunqd. ¶ Item patriarcha constantinopolitanus secundum aliquos potest deponere episcopos sibi subditos secundum specula. de lega. §. nunc ostendendum, versi. quod autem. Sed quo ad hoc nihil allegat: quia forte hoc habent ex priuilegio, & non de iure, de quo. 3. q. 5. ꝙ suspecti. 65. di. mos antiquus. allega

tur glo. in cle. in plerisq; de elec. i specu. in ti.
A de lega. in. §. nunc ostendendum in vltima col. in versi. quod autem. Et ibi dicit idem esse de patriarcha alexandrino. licet in illo maior sit dubietas: quia tex. in. c. mos antiquus narrat factū secūdū aliquos. Sic videt̄ q; & episcopus dānatur a metropolitano de officio ordi. romana in. 6. &. c. pastoralis, in antiquis. Sed illud non intelligitur deponendo, sed bene aliter puniēdo, dicit. anto. in. c. inter corporalia de trans. præla. sed hoc videtur reseruatum papæ: vt vbi alii comprouinciales cognoscunt sed non deponunt. Vide doc. in. c. accusatus &. c. dudum. 3. q. 6. Et de priuilegiis patriarcharū vide in c. eōquestus 9. q. 3. & in. c. 1. vt lite penden. &. 63. di. c. 1. &. 2. & in. di. c. antiqua. Et de cōstantinopolitana ecclesia q; gaudet iisdem priuilegiis quibus ecclesia romana, vide in. l. omni innouatione. C. de sacrosan. eccle. alberi. in. l. iubemus. C. eo. ti. Cōstantinopolitana tamē ecclesia consueuit esse schismatica: vt dicit glo. in c. 1. de sum. trini. in. 6. & probatur in di. c. q; suspecti. Et forte hodie propter suum peccatum passa est iugum: & vtinam aliqñ reuertatur, & viuat cum romana in vnitate fidei.
¶ Ista tamen non potest cardinalis etiā lega-
B tus: vt ponit specu. in ti. de legato. §. nunc ostendēdum. versi. quod autē dixi. Quinimo nec presbyter cardinalis quantumcunq; sit episcopus non exercet pontificalia sine speciali mandato papæ. allegatur ostien. in ca. ex tunc in. §. penul. circa finem de cle. non resi. Sed ibi loquitur in depositione episcopi, quę res est de specialiter reseruatis papæ. in. c. q; translationem de officio legati. ¶ Quam autem iurisditionē habeat collegium cardinalium sede vacante, disputat pauinus in extrauagan. ad onus. et dico infra in. q. quid si papa est effectus furiosus & inutilis.

ET cum sint diuersa priuilegia concessa cardinalibus: quia non agimus de cardinalibus legatis de latere sed de sessione in concilio, licet legatorum de latere sint ampliora priuilegia & facultates q̄ non legatorū (vt late patet in specu. in ti. de lega. per totum. & per archi. 2. q. 1. primates) tamen in cardinalibus simpliciter inter cætera est q; creditur ei asserenti se esse legatum: vt in. c. nobilissimus. 97. di. & dicit gondisaluus in trac. de cardina. in. 13. quæsito. Quod est verū præterq̄ si diceret specialem facultatem sibi commissam: quia non creditur sine literis, secundū ostien. & ioan. an. in. c. 1. de offi. lega. in. 6.

¶ Licet aūt non credatur cardinali in iis quæ papæ sunt reseruata si dicat sibi datam facultatem sine literis (vt in. c. 1. de offi. legati in. 6. C
per doc.) tamen si publice fuisset vsus aliquibus facultatibus papæ reseruatis & pluries, præsumeretur habuisse mandatum ratione præsumptæ veritatis tanti viri: vt dicit bal. in. l. exemplo. C. de proba. & maxime quādo talia reseruata essent de iis quæ cōsueuissent legatis cardinalibus concedi: vt in c. q; translationē, versi. etsi quædam de offi. lega. Vide quod dico infra in quæstione an legatus de latere possit congregare concilium, de intellectu. d. c. q; translationē. Et licet glo. & abb. in ca. cum olim el primo extendant. d. c. nobilissimus ad quemlibet notum & bonum virum, tamen communiter allegatur ad cardinales, & extrauagans bonifacii quæ incipit iniunctæ, licet loquatur in legato sedis apostolicæ q; ei sine literis non credatur, non tamen loquitur de legato de latere. ¶ Item ei creditur si asserit se delegatū vel sibi aliquid commissum viuę vocis oraculo, maxime cū est i curia: vt in ca. quod super his de fide instru. Et ibi ant. & abb. & in ca. cum iure. de offi. delega. & vtrobiq; per feli. & lap. allegatione. 33. ti. de hære. inno. in ca. cum olim el
primo de priuile. Quod verum est nisi esset D
in prǫiudiciū partis. & ideo si cardinalis producarur in iudicio in testē, deberet iurare, alias non probat eius dictum: vt dicit glo. in. d. ca. cum olim de priuile. & ibi abb. & ponit fe li. in ca. tuis. de testibus. Sed in commissis ei a papa creditur, sicut & dicto papæ. Potest tamen ei ad memoriam reduci si non recordatur, ponit bal. in. l. iurisiurandi. C. de testibus. ¶ Et ad prædicta adde q; licet nō stetur dicto cardinalis in præiudicium tertii, bene statur dicto papæ de iis quæ gessit in cardinalatu: vt in cap. querelam de elec. & in cle. 1. de reli. & vene. sanc. ponit iason in repe. l. admonendi in. 21. charta. ff. de iureiuran. Ergo in alterius præiudicium non credatur soli dicto cardinalis, angelus in cōsi. 182. Ad qd̄ etiam facit glo. notabilis in. c. sicut, de senten. excom. quæ ita limitat. c. nobilissimus. 97. di. Facit quod dicitur in. d. c. quod super his, q; nō statur testimonio vnius cardinalis etiā cum iuramento in præiudicium tertii, nisi attestaretur de actis factis coram se. Quod intelligitur vt dicit feli. in. d. cap. quod super his, ex condecenti non de iuris rigore. ibi vide. Ad idem est quod dicitur in cap. cum a nobis, & in cap. licet ex quadam de testi.

Refert

A Refert ioan. an. in .c. constitutis de appel.
& specu. in ti. de teste. §. 1. versi. quid
si aduocatus, ꝙ dicere solitus erat clemens pa
pa in alterius præiudicium non credendũ
cardinalibus. De quo late per doc. moder
nos, maxime feli. in. d. c. quod super his.
Pro hoc bonus tex. in. l. 1. C. de super
indicto li. 10. vbi bar. dicit non crẽdi car-
dinali asserenti se legatum. sed intelligitur
in reseruatis. De quo vide etiam ludo. in. l.
sciendum. ff. de verb. obli. tex. & glo. in
c. nobilissimus. 97. di. bal. in. d. l. iuris iu
randi. C. de testibus. Et quando credatur
eius verbo vel sigillo & circa legationem
sine literis, vide vltra prędictos iasonem in
l. admonendi. 80. col. & corsettum in re
pertorio ad abbatem, in verbo cardinalibus
an sit credendum. & feli. in. c. cum in iu
re de offi. delega. & ibi etiam quid in dele-
gato & aliis. Ibi ponit & corsettus mixtim
& remissiue in cardinale etiam legato, in ver
bo legatis cardinalibus. Et vtrum admitta-
tur probatio in contrarium, vide late de
vtroq; per barbatium in prima &. 2. q. scdi
tractatus de prestãtia cardinaliũ. & per gon
disaluum in. d. 13. quæsito. ¶ Aliud pri
B uilegiũ est ꝙ cardinales residẽtes in curia ro
mana excusantur a residentia in suis benefi-
ciis facienda propter assistentiam papæ, qui
omnium ecclesiarum gerit solicitudinem:
vt in proœ. sexti & in. c. cum instantia, de
censibus. Intelliguntur enim ex hoc serui-
re singulis ecclesiis: vt in. c. cum dilectus
de cle. non resi. Sunt enim cardinales coo
peratores in gubernatione vniuersalis eccle
siæ: vt. d. c. fundamenta. & papæ collate-
rales: vt in. c. penul. de offi. lega. in. 6.
¶ Non obstat. c. 2. de cle. non resi. vbi
propter non residentiam fuit cardinalis pri-
uatus: quia ille de quo ibi, non assistebat
papæ nec residebat in ti. suo. Ita dicit ioan.
an. in addi. ad specu. in ti. de cle. non re-
si. ad finem. Idem etiam cõsuluit oldra. cõs.
48. incipit ius commune. & etiã hoc habent
de iure communi sicut & alii familiares: vt
ibi per eum. De quo infra in quęstione de
vocatis ad concilium, si quandiu ibi resi-
dẽt percipiant fructus beneficiorũ. ¶ Itẽ ali-
ud priuilegiũ, quia requiritur maior nume-
rus testiũ in eorũ depositione: vt in. c. presul.
2. q. 4. vt dictũ est supra: & latius infra dicẽ
de illius tex. intellectu. ¶ Item aliud priui-
legium ꝙ si obuiant ei qui ducitur ad mortẽ
per iustitiam, habent ex consuetudine priui C
legium ꝙ possint eum a morte liberare po
nendo pileum suum super caput condemna
ti, dicit bal. in. l. addictos. C. de appel. & sali.
ibi. & aluarottus in. c. 1. episcopum vel abba
tem. & idẽ albericus in. l. addictos. C. de epi-
scopali audi. Et dicit ibi bal. & refert pau. de
castro, ꝙ ita seruatur de facto. ¶ Quod forte
etiam si esset verum dictum, non habebit lo
cum in crimine læsæ maiestatis: quia aduer
sus eum a quo sumit vires priuilegium, nõ
habet locum priuilegium. ar. l. nemo. C. de
episcopali audi. &. c. quia frustra de priui. &
in. c. si. de immu. ecc. &. c. tuarum de priui. &
xi. q. 3. priuilegium cum simil. Et idem forte
in damnato de hæresi. ar. c. vergentis de hæ-
re. Et istos duos casus exceptos posuit gon-
disaluus in suo tractatu de cardinalibus. Pro
quibus vide angelum in disputatione exor-
ta guerra. vbi per generalem cancellario-
nem bannitorum, non venit bannitus pro-
pter crimen commissum in rempublicam.
Pro quo vide omnino quod dicit bal. in. l.
quicumq;. C. de episcopis & cle. Addit &
tertium casum, si geminatum esset delictũ.
quem ponit ibi gondisaluus per. d. l. ne-
mo. Idem etiam forte quando delictum est D
atrox valde. pro quo est quod dicit petrus
de ancha. in. ca. ea quę in. 19. q. de regu. iu.
in. 6. &. in. cap. 1. de homi. Propter hor-
rendum. n. delictum interdum potest de-
linquenti denegari aduocatus: bal. in authẽ.
sed nouo iure. C. de serui. fugi. pro hoc bo
nus tex. in. l. per oẽs. C. de defenso. ciuitatũ.
Sic etiam crassatores puniuntur die feriata. l.
prouinciarum. C. de feriis. Et in istis reperti
in flagrãtibus & atrocissimis delictis, possũt
duci ad mortẽ imbauagliati ne loquãtur. ¶ Et
dicit bar. i. l. nõ tantũ. C. de appel. ꝙ ideo eos
qui ducuntur ad supplicium facit iudex im-
bauagliare ne loquantur, & quilibet pro eis
possit appellare: vt dicit bal. in. l. 1. in. 5. col.
C. ne de statu defunc. ¶ Similiter ꝑpter deli-
ctũ horrẽdũ quis dãnatur bestiis dilaniãdus
glo. in l. 2. ff. arbo. fur. cæsarũ. ad idẽ in. l. capi
talium, in. §. famosos. ff. de pœnis. Imo eti-
am in similibus licitum est aliquando trãsgre
di leges. i. l. aut facta. §. fi. ff. d pœnis. bal. i au
thẽ. sed nouo iure. C. d seruis fug. i. l. præscri
ptione. C. si cõtra ius vel vtili. publ. inno. in. c.
1. de cõsti. Idẽ forte dicen. in crimine falsi, p
l. lucius. ff. ad turpil. De hoc ẽt vide barbatiũ
in noua basilica q̃one sui tractatus. ¶ Sed ꝙ

A dictum sit in se verum de illo qui ducitur ad mortẽ obstat; quia si quis fugiat ad collũ sacerdotis portantis corpus dñi nr̃i iesu christi nõ per hoc cõsequitur immunitatẽ nec liberatur a morte. 13.q.2.quęsitũ. ¶ Item & confugientes ad domos cardinaliũ consequuntur immunitatẽ de iure, dicit ioan.an.in.c.usque de maio.& obe.qđ dictũ nõ repperi in meo. ¶ Aliud est priuilegiũ ꝙ si delegatur cã cardinali, subdelegat causam quo ad audientiã causæ, reseruata sibi sñia: vt est decisi. egidii 43. ¶ Item aliud priuilegium ꝙ licet alias si auditor intimat auditori esse cõmissionẽ sibi p̃ntatam, ante factã inhibitionẽ auditor possit procedere: secus si cardinalis intimauerit. ¶ Item cardinalibus intimantur cõmissiões ab auditoribus rotę, sed nõ inhibetur eis propter reuerentiã. decis. 25. de dolo & contu in antiquis. ¶ Item aliud, sicã fuit semel cõmissa cardinali & remissa vel alio quouismõ definat esse iudex, non cõmittitur vlterius inferiori a cardinale sine speciali mandato papæ: vt est alia decis. egidii. 37. & milis in verbo appellatio. Item cardinalis nõ inhibet alteri cardinali, decis. vltima de dolo & cõtu. in antiquis, sed ista sunt magis de stylo q̃ de iure. Ideo modicũ inferunt ad propositũ ista duo

B vltima priuilegia. ¶ Adde aliud ꝙ a sñia cardinalis cui est commissa causa appellatiõe remota, licet in aliis intelligatur de friuola (vt in.c. pastoralis de appel.) tñ a cardinale propter dignitatẽ cardinalatus nullo mõ licet appellare, ponit milis in verbo appellari non põt a sñia lata per cardinalem. & ponit paulus in trac. de ptãte capituli sede vacã. in penul. charta. 3. col. in fi. & ita dicit bal. in. l. 1. in 2. col. ff. de offi. præfec. præto. & ludo. in singulari in verbo appellatiõe remota in li. impressis. Sed alex. in. d. l. 1. intelligit in legato cardinale. ibi vide. Item aliud priuilegium etiã si nõ sit episcopus, põt cardinalis facere solennẽ benedictionẽ, doc. in. c. licet de elec. 23. di. c. in noĩe dñi. Et similiter põt conferre minores ordines, ostiẽ. & ioã. an. in. c. 1. de sup plen. negligẽtia prçla. & dicit lauden. in. 20. & 21. q. trac. de cardinalibus. ¶ Item põt cardinalis habere familiam armatam, dicit barbatius in trac. de prestantia cardi. in penul. charta in vltima quęstione. Sed ibi loquitur in legato. & bal. in. l. nam salutem. ff. de offi. prefec. vigilũ in. §. aitenim, idem dicit de episcopo, licet abb. siculus dicat contrarium in c. significasti in fine de offi. delega. Sed cum

baldo tenent moderniores ibi. in. d. c. significasti, & sic quo ad hoc idem dicendum in patriarchis. ¶ Aliud etiã priuilegium habent ꝙ eorum collegium facit senatum. 16. q. 1. ecclesia. successerũt enim loco senatorum: ideo romana ecclesia dicitur habere senatũ. specu. in ti. de legato. §. sequitur, post principium. de quo vide quod dixi supra. Et licet ibi tex. in. d. c. ecclesia loquatur de presbyteris, intelligit de cardinalibus: quia tũc cardinales sub nomine presbyteri nominabantur: vt patet in registro gregorii li. 9. c. 22. & in. c. q̃q̃ 2. q. 7. & dicit do. in. ca. cleros. 21. di. ¶ Item eorum collegium potest dispensare contra statutum per papam confirmatum. allegatur lanfrancus in. cap. constitutus de appel. & tex. & doc. in. cap. cum accessissent de consti. ostien. & ioan. an. in. cap. ad audientiam de cle. non resi. Sed ibi loquuntur simpliciter in omnibus collegiis & in factis, concernentibus ipsum collegium. ¶ Item conuocat generale concilium, bal. in. cap. olim de rescrip. & dicetur infra in quęstione ad quem spectat congregare concilium. Item potest dare licentiam extrahendi aquam de flumine publico nauigabili subiecto romanæ ecclesiæ ad alium

D locum: quia hoc potest senatus: vt in. l. quo minus. ff. de fluminibus. ¶ Itẽ põt cõdere legẽ non cõtrariam iuri sicut senatus. l. nõ ambigitur ibi doc. post albericum. ff. de. ll. De hoc vide barbatiũ in. c. translato in fi. de consti. Item aliud priuilegiũ est (vt supra dictum est) ꝙ possunt restituere ad famam: vt bar. in. l. 1. in. §. de qua. ff. de postu. inno. in. c. cum te de re iudi. & arch. in. c. hinc colligitẽ 2. q. 3. & bar. i. l. isamẽ. ff. de publ. iudi. & late in. c. cũ te, per feli. de re iudi. probat tex. i. c. 1. de schisma. in. 6. De quo an sit simpliciter verum, vidẽdum in dictis locis per modernos. & latissime barbatius post cardi. in cle. 2. in §. irritum de elec. qui concludit ꝙ si infamia e causata ex cõstitutiõe cardin aliũ, eos tollere posse, aliter non. ¶ Itẽ a sẽtẽtia collegii ipsorum non appellatur, sicut nec a sñia senatus. l. 1. ff. a quibus appellare non licet. Et cõsensus collegii requiritur qñ papa vult deponere vel excõmunicare cardinalem, ostien. in. c. ex gestis de cle. non resi. Q̃đ verũ ẽ ex cõdecẽti & ordinata ptãte: secus de nuda & absoluta: vt abb. ibi qui sic intelligit. Sed ista omnia concernunt collegium cardinalium sed non personas singulares.

A ¶ Item sunt & plura alia priuilegia: quia nõ iudicantur ab alio q̃ a papa. ioan. an. in. c. dilecto el. 1. de præben. c. 2. de cle. nõ resi. c. 1. de schisma. ℣ Item vbi indigent habent emolumẽta a papa & camera apostolica, ponit glo. pragmatice in ti. de cardinalibus. c. fundamẽta. & probat tex. in. c. vbi periculum, de elec. in. 6. & ibi domi. in. §. prohibitiõis, in primo notabili. Et dicit etiam ostien. in. d. c. antiqua q̃ debet papa diligere cardinales vt seipsum, & eis prouidere de necessariis: sic. n. erit vera dilectio & vnum corpus. Idẽ etiã dicit martinus lauden. in illo suo tractatu de cardinalibus in. 2. col. & idem replicat in. 3. col. allegat do. in. d. c. vbi periculum. Et idem etiã tenet gondisaluus in suo tractatu de cardinalibus. ℣ Item in suis titulis habent quasi episcopalem iurisditionẽ: vt in. c. iis quæ de maio. & obe. Dicit ioan. mo. ita respondisse sibi papam in. c. 1. eo. ti. Et qualiter sit prouidendũ cardinalibus ponit extrauagans nicolai quarti, quæ est inserta inter gesta cõcilii basilien. in aliquibus libris: quia in aliquibus libris plura inseruntur de gestis in illo concilio. Item qui iniuriatur cardinali, dicitur iniuriari papæ & romanæ ecclesiæ. Et q̃d plus

B est, ex sola verbali iniuria ei illata, debet quis puniri pœna. c. fœlicis de pœnis in. 6. ita dicit ioan. de ana. in. cap. 1. de maledicis in. 4. col. Sed de hoc vltimo dicto vellẽ magis cogitare. tex. tñ in. d. c. fœlicis, loqtur etiã de insequẽtibus cardinalem. Et de eorum priuilegiis ĩ specu. in ti. de legato in. §. sequitur, vers. fi. ostiẽ. in. d. c. antiqua. zenzelinus in extrauagãti execrabilis in verbo sublimitas, archi. 22. di. c. sacrosancta, & in. c. vbi periculum & in. c. fundamenta de elec. ℣ Aliud priuilegiũ habẽt q̃ concedũt indulgentias centũ dierũ, licet alii episcopi tantũ. 40. nisi in dedicatiõe ecclesiæ, vbi tunc conceditur episcopis annus vt in. c. cũ ex eo de pœni. & remis. Sed illud magis cardinales habẽt ex cõsuetudine a põtificibus tolerata q̃ de iure cõi: videlicet concedere indulgẽtias. Alia priuilegia ponit pauinus in extrauaganti ad onus. Item qñ legati de latere trãseunt marc, vtuntur vestibus rubeis, parafreno albo, freno & calcaribus deauratis. Item grauiores pœnæ infliguntur p̃cutientibus & persequentibus cardinales: vt in. c. fœlicis de pœnis in. 6.

¶ Item sunt aliqua priuilegia quæ ita conueniunt episcopis & patriarchis sicut cardinalibus: vt in. c. si. de priuile. in. 6. & aliud in. c. quãpericulosum, de snĩa excõis eo. li. & aliud. c. quod nõnullis de priuile. & aliud. c. si. de pœni. & remis. Et de iis quæ sũt episcopis cõcessa, dubitatur vtrũ habeãt cardinales: vt vide gondisaluum in quęstiõe. 13. in tractatu de cardi. Sed legatus de latere bene põt: vt abb.

C in. c. q̃ translatiõem de offi. lega. & glo. in. c. nostro de pœni. & remis. ℣ Itẽ est aliud priuilegium: quia cardinales sunt ĩ quasi possessione q̃ papa nõ possit ardua terminare sine consilio cardinalium. & ideo per bonifaciũ fuerunt omnia reuocata q̃ celestinus concesserat (vt episcopatus & abbatias) sine consilio cardinalium, & per benedictũ. 13. reuocata similiter statuta per bonifaciũ octauũ concessa marchianis, dicit ioan. mo. in. c. sup co de hære. in. 6. Sed idem ioan. mo. variauit: vt patet ex glo. pauini in extrauaganti vas electionis: & alia q̃ incipit vnigenitus. Hoc tamẽ magis cardinales hñt ex consuetudine: vt ibi in. d. glo. ¶ Vnde licet ista sint magna & plura dicãtur hẽre priuilegia, non tamen videtur maiora illis quæ habẽt patriarchæ: quia quo ad insignia illud est ratiõe legationis de quo ñ loquimur. De pœnis, & grauissimę pœnę infligũtur cõtra persequẽtes & verberantes episcopos: vt in cle. 1. de pœnis. ℣ Item cardinales nõ possunt deponere episcopos, sicut

D supra dictũ est de patriarcha cõstantinopolitano: vt in. d. extrauagãti ad onus p̃ pauinũ. De quo etiã ostiẽ. & doc. in. c. ex tuæ, de cle. nõ resi. & ostien. in. c. cũ ex eo de pœni. & remis. & in. ca. 1. de schisma, in. 6. & in cle. ne romani de elec. glo. in. c. nullus. 79. di. dicit pauinus in trac. ne sede vacan. in versi. prętermitto sexto, etiã si sedes vacaret. Et q̃d̃ q̃ papa nõ explicat ardua sine eorũ cõsilio, intelligitur de collegio cardinaliũ. Item cõis opinio est in cõtrariũ: videlicet q̃ nõ tenetur nisi ex decenti. de quo vide q̃d dico ĩfra in quęstione vtrũ papa possit contrauenire capitulis in cõclaui iuratis. ℣ Itẽ sede vacã. collegiũ cardinaliũ nõ põt dare vicariũ: vt ponit paulinus in. d. trac. in fine, quẽ vide. Quid autem possint cardinales sede vacãte vel quasi vacã. infra late dr̃ in qõne qñ papa efficeretur furiosus, vel ĩutilis vel esset captus ab hostibus vel infidelibus.

¶ Item vt supra dictũ est non possunt discedere de curia sine licentia papæ propter coniunctionẽ quam habent cũ papa. Sed dic q̃ idẽ dicẽdũ ĩ episcopis cõsequẽter & de patriarchis, vt dicit bertachinus in prima parte. 4. libri in trac. de episcopo. q. 2. ℣ Item cardinales solum a papa iudicantur: & si deponun

A tur,sine spe restitutiõis deponũtur: vt in. c. 2. de ele. non resi. sicut dicitur de doctore. i. l. 2. C. de liberis & eorum liberti. per bal. & de notario per eundem bal. in. l. 2. C. de manu missis vindicta. Licet aliter factum fuerit in petro & iacobo, de columna de quibus in. c. 1. de schisma. in. 6. & hodiernis temporibus in persona cardinalis sanctę crucis & cardinalis sancti seuerini. Et ideo acrius puniendi sunt, cum papæ assistant: sicut adam grauius peccauit, quãto deo proximior fuit, de pœni. di. 5. consideret. & exemplo luciferi de pœni. di. 2. principium. Et de istis isaias, q sunt isti qui vt nubes volant? vbi ostenditur q̃ debent cardinales vt refulgeant in sua dignitate esse vt nubes ꝑpter deuotiõem. scdo vt columbę, propter simplicitatem & puritatem quam habere debent. tertio cãdidiores niue, quo ad optimos mores & vitæ mundiciam. q̃rto rubicũdiores ebore antiquo quo ad charitatem & domini nostri iesu christi memoriam. ¶ Caueant igitur ne sint nebulæ & nubes sine aliqua deuotione. non capiantur superbia, quę est mater omniũ vitiorũ: non vana gloria, quæ euacuat omnem virtutem: nõ amore pecuniæ, quæ tanq̃ venenum est fugienda: nec amore parentum, ne eos in vita
B corroda. it tanq̃ musca morientes & eos post mortem despiciant: dicentes bene fecit mihi sed melius facere potuit, sed die noctuq; nõ cessent virtutibus studere. Ita dicit ostiẽ. in summa de pœni. & remis. §. cui confitendum versi. cui cardinales, refert martinus lauden. in suo trac. de cardi. & aluarus in. c. 16. in fi. in. 2. parte operis. & plene etiam ponit andreas siculus in trac. de cardi. in. 10. q. principali: vbi ponit quales debent esse cardinales vt promoueantur. ¶ Debet insuper in cardinalibus esse industria singularis. bal. in l. 1. ff. de offi. præfecti præto. ad fi. Item cardinalis debet esse prudens, non solum literarũ peritia verum & secularium rerum dispensatione: vt in. §. oportet. 36. di. in. summa. Qui tex. licet loquatur in episcopis, idem tamen dicunt doc. in cardinalibus. & vide ibi glo. quę vult q̃ clerici non solum debent habere peritiam sacrarum literarum, sed etiam secularium scientiarũ. Requiritur insuper ĩ cardinalibus fides explorata & motum maxima grauitas & sapiẽtia versans circa diuina: vt in. d. l. 1. ff. de offi. præfec. preto. Quæ licet loquatur in præfecto, idẽ tamen est in cardinalibus, qui illi æquiparãtur vt dicit ibi glo. sed non in retinendis cõcubinis: vt in. l. cum

qui. C. de episcopis & cle. Ad quæ vide etiã C aluarottum in. c. 1. episcopum vel abbatem. Item ibi dicit etiã ostien. vbi supra q̃ debent confiteri papæ & sunt a papa tantum iudicãdi: vt supra dictum est.

¶ Et de cardinaliũ statu & perfectiõe & gradu, & quales esse debent & vnde assumendi, vide oĩo archi. flo. in summa in. 3. parte ri. 22. in principio & c. 1. & 2. §. 1. & ibi etiã in. §. sequenti de eorum collegio: & in sequẽtibus. §. de eis per totum ti. & ibi multa pulchra dicta in epistola bernardi ad eugenium. Et in. c. 2. in. §. 1. dicit q̃ de alemania nõ cõsueuit ecclesia cardinales assumere ne secreta ecclesiæ pandantur imperatoribus qui sunt ministri ecclesiæ. & licet d̃ omni natione possint assumi, tamen cõuenientius de terris peculiaribus ecclesiæ assumunt̃: quia sunt liberiores in ferendis cõsiliis. Ibi vide archie. de titulis cardinaliũ. ¶ Et de eorũ numero late barba. in cle. 2. de elec. Et quot possint esse & de eorũ titulis, ponit etiã albericus in ru. de statu hominũ & martinus landen. in trac. de cardi. Et quales debeant esse cardinales, vide satis bene pet gondisaluũ in quinta quęstiõe principali in. 7. charta in. 8. q̃stio. vbi inserit illã pulchrã ep̃lam bernardi ad eugeniũ in li. d̃ cõsideratiõe. ¶ Et vide quot debẽt eẽ etiã D per aluarottũ i. c. 1. episcopũ vel abbatẽ. Pragmatica ĩ ti. de cardinalibus, dicit de. 24. sed illa statuta fuerũt facta in cõcilio basilien. & nõ recepta p papã eugeniũ nec successores. Bonum tamen esset q̃ non excederent illum numerũ: quia numerositate vilescit authoritas. 93. di. legimus. 59. di. si. officia. nam & multitudo onerosa nihil habet honesti: vt in authen. de referẽdariis añ fi. Et licet nõ fuerit recepta pragmatica, glosa tñ super illa est satis bona magistra. Et vide ẽ cardi. in cle. ne romani de elec.

¶ Et licet ex his videret̃ argui maioritas, tñ idẽ dicimus de patriarchis. quia similiter tñ a papa patriarchæ sunt iudicãdi: vt ponit idẽ ostiẽ. in sũma de pœni. & remis. ĩ. d. §. cui cõfitendũ in versi. cui patriarcha in prin. & ĩ. 2. col. Tales. n. grauius puniẽdi sunt q̃ inferiores: qa tales tot mortibus digni sunt quot ad subditos suos pditionis exẽpla trãsmittũt. xi. q. 3. præcipue. in. cap. magnę de voto. §. 1. Ad idem tex. 2. q. 7. sicut el. 2. vbi cõmittitur inquisitio criminum contra primatem, ne si languor in capite curatus non fuerit, totum corpus quod absit morbus inuadat. Ad idem in. c. 1. de transla. præla. vbi est tex.

A ꝙ punitur patriarcha quia transtulerat confirmatum in archiepiscopum ad sedem episcopalem: quia priuatur patriarcha potestate confirmãdi archiepiscopos. Ad idem. 24. q. 1. achatius. 9. q. 3. conquestus. 75. di. quod a patribus. & ibi omnia adducit ostien. Vnde ex hoc non censetur maior cardinalis ꝗ patriarcha. ¶ Quod dicitur non appellari a sñia cardinalis q̃n committitur causa appellatiõe remota, idem dicimus in episcopo qui iudicat ex prorogatiõe iurisditionis: vt est tex. ibi bal. in. l. episcopale. C. de episcopali audien. quia ab eius sñia non appellatur. & angelus in. l. 2. §. si quis in ius. ff. si quis ius dicenti non obtemp. ¶ Quod dicitur ꝙ restituunt ad famam intelligitur de collegio cardinaliũ simul: & magna est altercatio vtra opinio sit verior. ¶ Item ꝙ papa appellet seu cõnumeret se inter cardinales sicut imperator inter senatores (l. ius senatorium. C. de digni. li. 12. & martinus lauden. vbi supra) idem dicimus de patriarchatu: quia papa connumerat se inter patriarchas in. c. cleros. 21. di. & 22. di. per totum, & dictũ est supra. Et rationne perceptionis fructuum quia assistunt papæ, non plus habent ꝗ familiares episcopi, q
B cum assistunt episcopo percipiunt fructus in absentia: vt in. c. de cetero. & in. c. ad audientiam de cle. non resi. Et patriarcha & alii prælati in curia residentes & assistẽtes papæ, gaudẽt eadem prerogatiua: vt in. c. fi. de rescrip. in. 6. & in. c. cum dilectus de cle. non resi.

¶ Quod autẽ non possunt damnari nisi cũ maiori numero testium, illud priuilegium fuit concessum propter insolentias hæreticorum ad illos comprimendum: vt dicit ibi dominicus. vnde non tam est eorum priuilegium ꝗ in odium hæreticorum. Item ille tex. patitur alios intellectus: de quibus ibi per doc. Sed sanctus thomas secunda secundæ. q. 70. arti. 2. intelligit loqui simpliciter in cardinalibus: & adducit rationes bonas. Sed itellectus dominici ad. d. c. præsul tenetur, ponit specu. in ti. de testi. §. restat in prin. Alii intellectus dantur ibi, & per abbatem in. c. per tuas in fi. de maio. & obe. & per eundem post anto. in. c. licet. de testi. Nam cum papa possit dãnari cũ duobus testibus (vt dicit ibi glo. in. d. c. præsul.) tanto magis cardinalis.

SIMILITER non credo ꝙ cardinalatus possit dici maior ratiõe prioritatis & originis, qua ratione quis præfertur secundum ostien. in summa in ti. de maio. & obe. §. quibus versi. penul. & probatur. ff. de albo scribendo. l. 1. & C. de cõsuli. & c. 1. in. § verum. 28. di. cum simil. quia cardinalatus est C
de iure positiuo: vt ponit barbatius in consilio primo in prima parte cõsiliorũ, reuocando quod dixerat in suo trac. de præstantia cardinalium, tanꝗ magis ex antiquitate instructus: de quo aliquid infra. Sed patriarchatus sumpsit exordium ĩ veteri lege. legimus enim patriarchas noe, abraham, isaac, iacob & ioseph. Item & dauid prophetam & patriarcham noĩat petrus apostolus actuum. 2. Idem de ioan. baptista, qui fuit patriarcha & propheta: vt legitur lucæ. 1. Sic ergo patriarchatus fuit ante aduentum christi: & sic ante cardinalatũ, qui incœpit post. Quod etiã ostenditur. nam beatus petrus cum apostolis instituerunt & ordinauerunt presbyteros & episcopos curarum. 14. vt dicitur in historiis. nam idem nomen erat vtrisꝙ: vt ponit domi. in. c. cleros. 21. di. Et erat cura episcoporum in magnis ciuitatibus: vt legitur ĩ registro romanorum pontificum. c. 1. Præter istos autem episcopos & presbyteros intendentes curis suis, habuit petrus alios adiutores assistentes ad iudicandum in causis fidei & ad morum instructionẽ. vnde facta collatione cum paulo & barnaba, misit petrus iudam & barnabam & silam ad instruendum fratres: vt dicitur acti. 15. Et hi vocandi erant D
cardinales per rationem. c. sacrosancta. 22. di. cum dicit ꝙ sicut cardine regitur ostium, sic a sede apostolica vniuersus orbis: vt in. d. c. 1. folio. 1. in registro romanorum pontificum. & hoc probat tex. in. c. oportebat cum duobus sequentibus. 79. di. & dicetur aliqd infra. quæ iura sunt ex concilio stephani. ¶ Item petrus primo cathedrã antiochenam rexit septẽnio, ibiꝙ primo nomẽ christianorũ est exortũ: vt in. c. sacrosancta. 22. di. & in. c. mutatiões. 7. q. 1. ĩ glo. primo enim fideles appellabant discipuli vel fratres, vt dicit glo. in. d. c. sacrosancta. Deinde alio ibidẽ p moto (scilicet ignatio) romam ꝓfectus ẽ. 24. q. 1. rogamus. vbi annis. 25. mẽsibus. 7. diebus. 8. cathedrã regẽs, postea martyrio coronatus ẽ anno. 39. post passionẽ christi. 21. di. quãuis. 2. q. 7. beati. 22. di. sacrosancta. & ponit aluarus ĩ primo li. c. 31. dicũt doc. in. c. renouãtes 22. di. ¶ Aliqui dicũt ꝙ cardinales videñt habuisse originẽ tpe pontiani papæ: qui nõ ponitur in catalogo pontificũ, fuit autem anno 231. vt habetur in chronica. Item & marcellus (qui fuit anno. 304.) constituit. 15 cardinales in vrbe roma propter baptismũ

A & sepulturas hominũ. Facit quod habetur 79.di.c.1.&.d.c.oportebat &.c.siquis ex ipsis &.c.siquis pecunia. Hoc dicit archi.in.c. vbi periculum, in prima col.de elec.& idem ad literam aluarus de planctu ecclesiæ in 2.li.ar.16.& cardi.zabarella in cle.ne roma ni.§.porro de elec. Idem etiam albericus de rosata in rub. C. de summa tri. qui dicit ꝙ tempore donationis constantini non erant adhuc cardinales: sed tempore generalis synodi per syluestrum iam erant cardinales.2.q.4.c.præsul.qđ est idem cum eo quod dicit oldra.infra. Idẽ quod archi. dicit martinus de laude in suo tractatu de cardi.& gõdisaluus in.1.c.& barba.in trac.de præstantia car di. Et hoc clare consuluit oldra.consi.65. incipit quo tempore. & sequitur ioan. de ana.in.c.ad liberãdam de iudæis. Sed si tenemus ꝙ cardinalatus fuerit ante ius pontificium, & ꝙ olim cardinales appellarentur presbyteri (vt i.c.ecclesia.16.q.1.& in.c.ꝗꝗ.2.q.7.& facit tex.in.c.2.de officio archipresbyteri. & do.in.d.c.cleros.21.di. quod & clare videtur velle gregorius in registro li.9.c.22.) tunc tex.in.c.oportebat.79.di. & duobus sequẽ. clare ostendit ꝙ cardinales fuerũt tpe petri & apostolorum. Et facit quod le

B gitur in vita cleti papæ, qui dicitur ordinasse 25.presbyteros mãdato beati petri. Imo ille tex.i.c.oportebat.79.di.pbat simpliciter cardinales fuisse tẽpore beati petri.& ita ex illo tex.arguit eugenius.4.in literis scriptis ad archiepum cantuarien.quæ infra inseruntur.

¶ Sed obuiat premissis: quia si olim cardinales appellabantur presbyteri tanꝗ succedentes in locũ apostolorum qui omnes erant presbyteri, videtur ꝙ diaconi cardinales nõ succedant loco apostolorum nec possit intelligi de eis ꝙ fuerint tempore beati petri. Ad hoc respondet petrus cardinalis cameracen. in trac.de potestate ecclesiastica & pontifica li ꝙ etiam diaconi cardinales successerunt apostolis, etsi non in ordine presbyteratus, in ordine tamen diaconatus: & succedunt loco apostolorum quantum ad ordinem hierarchicum. Vnde ex laudabili consuetudine diaconi cardinales præferuntur episcopis, licet ordo episcopalis & presbyteralis sit dignior cardinalatu, sicut archidiaconus in suo archidiaconatu prefertur pluribus p̄sbyteris in ordine hierachico sibi subiectis. Vñ in historia damasi, de pluribus summis pontificibus dicit ꝙ fecerũt tot ordinatiões, tot presbyteros, tot diaconos, tot per diuersa loca

C episcopos. Ex quibus patet ꝙ presbyteri & diaconi romani præferuntur episcopis. Ita dicit idem cardi in.7.conclusiõe dicti tractatus. Dicit tamen oldra.(vt supra tactũ est) ꝙ tempore donationis factæ per constantinum syluestro non erant cardinales. Quod potest probari per tex.in.d.c.constantinus: qui facit mentionem de clericis romanæ ecclesiæ & tamen nihil dicit de cardinalibus: qui si fuissent nominasset. Dicit tamen idem oldra.ꝙ cardinales incœperunt quando postea syluester fecit synodum generalem.2.q.4.c.præsul. Sed repugnat dicto oldradi ꝙ marcellus & pontianus fuerunt ante syluestrum: nisi dicamus ꝙ in actu donationis non fuerunt cardinales sed post in synodo. Vide feli.in.c.cum te de re iudi. facit quod dixi supra. Dicit etiam archi in.d.c.vbi periculũ,in.4.col.ꝙ potentia cardinalium est a papa, & sic non ex lege veteri. Et quod dicitur in.cap.ecclesia.16.q.1.ꝙ ecclesia habet senatum intelligitur de iure positiuo. ex quo vt dicit ibi glo. sicut senatus restituit ad famã. Et ibi tex.dicit ꝙ sicut romani habebant senatum quorũ cõsilio oĩa agebant, sic & ecclesia habet senatum suum cœtum presbyterorum. ergo habet respectũ ad ius positiuum: & sic cœtus cardinalium est de iure cõmuni. De quo vide concordantes supra al legatos: & barbatiũ hoc disputantem in suo tractatu & in.d.consi.primo. D

¶ Et si bene consideretur, cardinalatus nõ videt ordo nec gradus ecclesiasticę hierarchię a christo istitutę nec ordini aut gradui aplõrũ succedẽs, sicut ẽpatus & sacerdotiũ. nam de statu hierarchico ecclesię nõ sunt nisi duo gradus siue status prælatorũ. maiorũ, videlicet qui succedũt apostolis: vt sunt episcopi, archiepiscopi & supiores.& minorũ. s.q succcessores sunt.72.discipulorũ,q dicunt prælati secũdi ordinis: quales sunt presbyteri curati. Probat tex.in summa.21.di.& in ca.in nouo ea.di. Et istis ex statuto & ordinario iure cõueniunt tres actus hierarchici primarie essentialiter & immediate a christo: qui sunt purgare, illuminare & pficere per sacramẽtorũ ministrationem & prædicationẽ. Ad hoc facit tex.i.c.corepi.68.di, vbi dicit, non legimus amplius ꝗ duos ordines inter discipulos dñi.i.12.apostolorũ &.72.discipulorũ. vnde iste tertius (loqnẽdo de corepis) processerit ignoramus: et qđ autẽ ratione caret, extirpare necesse est. Et in primitiua eccle.non erat cardinalatus: sed quisꝗ nomine sui ordi

nis erat contentus. Et olim idem erat episco
A pus qui & presbyter: vt dicit tex.in. c. legi
mus. 93. di. & i. c. olim. 85. di. sed postq̄ vnus
quisq; eos quos baptizauerat suos esse dice
bat non christi, cum prius ecclesiæ cōmuni
presbyterorum consilio gubernarentur, de
cretū est vt vnus de presbyteris præponeret
qui episcopus cognominaretur quasi super
intendens: vt dr̄ i dictis iuribus iuncto. c.
cleros. 21. di. Et hi prępōnebantur nō per ca
stella & vicos sed per ciuitates: vt in. c. episco
pi cum duobus sequen. 80. di. Postea aposto
li videntes prouincias longe ante christi ad
uentum diuisas, in illis præposuerunt archi
episcopos primates & patriarchas: vt in ca.
prouinciæ. 99. di. & in ca. vrbes et ca. in illis
80. di. De cardinalibus vt dictum est nihil in
primitiua ecclesia habebat. Et episcopus qui
dem nomen est dignitatis, presbyter ætatis,
diaconus hospitalitatis: vt in. d. ca. legimus
93. di. & clemens dicit in sua epistola, trans
sumptiue in. c. audire. 25. di. audire episcopū
attentius oportet & ab ipso suscipere doctri
nam fidei: monita autem vitæ a presbyteris
inquirere, a diaconis vero suscipere ordinē
disciplinæ. ¶ Post hæc crescens multitudo
presbyterorum & diaconorum ad vrbē con
B currentium, causam dedit vt vrbani presby
teri & diaconi ab eis distinguerentur nomi
ne cardinalis. Et hoc videtur verum, ni
si fortasse velimus q̄ olim presbyteri & car
dinales idem essent: sicq; q̄ etiā tempore bea
ti petri essent cardinales per illum tex. in. d.
cap. oportebat. 79. di. verisimile enim est q̄
crescente numero presbyterorum tempore
beati petri distincti fuerint vrbani presbyte
ri ab aliis sub nomine cardinalatus: sicut in
simili dicuntur canonici cardinales in eccle
sia compostellan. & rauennaten, 7. q. 1. pasto
ralis. glo. in cle. dignum de celebra. mis. Et q̄
presbyteri in ecclesia dicerentur cardinales
vide tex. in. c. 2. de officio archipres. qui est
leonis: & sic longe post.

¶ Et posito q̄ secundum aliquos dicātur car
dinales habuisse ortum deute. 17. & q̄ sa
cerdotes leuitici generis fuerīt cardinales (si
cut videtur velle tex. in. ca. per venerabilem
in. §. vt autem, qui filii sint legi. ostien. &
abb. in. c. ex gestis de cle. nō resi. 6. q. 1. si quis
cum militibus. & specu. in ti. de legato. §. se
quitur. in prin. & dicit aluarus in loco supra
allegato fuisse præfiguratiue) nomen tamen
cardinalatus vt supra dictum est, vel fuit a
tempore pontia. (vt arguit eugenius in lite
ris ad archiepiscopum cantuarien. de quibus
infra vel a tempore syluestri. Item etiam si C
habuissent ortum tempore apostolorum vel
in veteri lege (licet contrarium expresse con
suluerit in primo consilio barbatius, reuocā
do quod dixerat in suo tractatu q̄ cardinala
tus esset de iure diuino) non tamen essent o
rigine antiquiores. & tex. in. ca. cleros. 21. di.
per leuitas intelligit sacerdotes in versi. vnde
apud. ¶ Similiter si dicamus de cardinalibus
dictū illud, 1. reg. c. 2. videlicet domini sunt
cardines terræ & posuit super eos orbem (se
cundum q̄ voluit ostien. in ca. 2. de cle. non
resi. & archie. flo. i tertia parte summe ti. 22.
ca. 1. & alexan. in. d. c. q̄q. quod tamen male
allegatur: cū domini sit genitiui casus, quasi
dicat dominus est dominator orbis: ita dicit
glo. pragmatice in titulo de cardinalibus)
non erunt propterea origine antiquiores, vt
supra visum est: cum patriarchæ fuerint lon
ge ante. Dicit tamen petrus cardinalis came
racen. in suo tractatu de potestate ecclesiasti
ca & papali; q̄ sanctus petrus primo fuerit
summus pontifex q̄ episcopus romanus. nā
per illa verba pasce oues meas, dominus cō
stituit eum summum pōtificem. Similiter &
eisdem verbis dedit ei potestatem eligēdi se
dē vbicunq; vellet, & vt ibi esset particularis
episcopus. Vnde quattuor annis tenuit sedē D
ecclesiæ vniuersalis, nullam sibi particularē
ecclesiam eligendo, sed tanq̄ prælatus & ca
put omnium fidelium sedebat vbicunq; vo
lebat. Vnde licet in ierusalē iacobus statim
post passionem dn̄i a petro & apostolis fue
rit ordinatus episcopus, & petrus licet omni
bus præfuerit, nō tamen illam ecclesiam tan
q̄ sibi specialem elegit: sed post quattuor fe
re annos elegit sedem anthiochiæ, vbi sedit
annis septem & illam ecclesiam sibi appro
priauit. Deinde apparente ei christo & eidē
reuelante, sedem suam romā transtulit: &
ibi factus est romanus episcopus. & ita ex
tunc in petro & eius successoribus duo epi
scopatus cōcurrerunt (videlicet vniuersalis
eccl'iç & patriarchalis ecclesiæ romanæ) verū
q̄ tamē episcopatū a christo recipiendo. Et si
cut nomen papatus tempore petri & aliorū
apostolorum nō fuit in vsu ecclesiæ, ita nec
nomen cardinalis. sed postea crescente ec
clesia, ex deuotione fidelium hæc nomina
(sicut & nomina patriarcharum, primatum
& archiepiscoporū) in vsum venerūt: & a
sāctis patribus appbatis ecclesiasticæ ptātis
dictis nominibus papatus & cardinalatus: &

ex tũc in apostolis fuerũt, videlicet in petro
A dignitas papatus & in cæteris apostolis di-
gnitas cardialatus siue authoritas. Vnde dis
currẽdo per historiam actuum apostolorũ,
& aliarum ecclesiasticarũ historiarum & san
ctorum patrum decreta, apparet ꝙ ante diui
sionem apostolorum & anteq̃ per diuersas
mundi partes dispersi sunt apostoli petro tan
q̃ speciale officium gerenti assistebant tanq̃
cardinalatus officiũ gerentes, sicut nunc car
dinales assistunt papæ tanq̃ eius principales
assessores consiliarii & cooperatores in regi
mine vniuersalis ecclesiæ: sed postq̃ apostoli
a petro separati sunt in opus prædicationis,
diuersa loca perlustrãtes speciales sibi diœ-
ceses sortiti sunt. Vnde apparet ꝙ apostoli
prius fuerũt cardinales q̃ episcopi, seu prius
cardinalatus officium q̃ episcoporũ exercue
runt. & sic prius cardinales orbis q̃ vrbis: si-
cut & prius petrus fuit papa orbis. i. vniuer
salis ecclesiæ anteq̃ fuerit episcopus romanæ
ecclesiæ, & apostoli prius cardinales vniuer-
salis ecclesiæ q̃ episcopi. Ita dicit ipse petrus
cardinalis in dicto tractatu in. 4. &. 6. conclu
sione. Sed quicquid sit, ex his non probatur
ꝙ cardinalatus fuerit ante patriarchatum.

SI dicatur ꝙ ipsi cardinales eligunt pa-
B pam, & de eorum gremio eligitur (vt in. ca.
licet de elec. &. c. vbi periculũ eo. ti. in. 6. & in
cle. ne romani eo. ti. & ca. in nomine domini
23. di. & bonus tex. in ca. oportebat. 79. di.)
ista tamen exceptio ꝙ extra collegium sit ele
ctus, hodie non opponitur contra papam: vt
in. d. c. licet, nec ex hoc deberẽt cardinales di
ci digniores, tum quia etiam in electione ro
mani pontificis ante ista tempora interue-
niebant patriarchæ & alii inferiores, & si-
militer etiam de inferioribus a cardinalibus
eligi poterãt: vt est tex. in. d. c. in nomine do
mini. 23. di.

¶ Itẽ si poneretur casus ꝙ nullus superesset
cardinalis, tunc electio spectat ad clerum ro
manum: quia cardinales etiam appellantur
clerici romani. quibus cardinalibus clerici
romani succedunt secũdum ostien. & refert
cardi. in. c. licet de elec. clerus. n. romanus est
caput cleri totius mundi: vt dicit bal. in cap.
olim de rescrip. Et ꝙ cardinales dicantur de
clero romano, ponit bal. in. ca. quia propter
de elec. Et ꝓ clerus romanus succedat ponit
aluarus de planctu ecclesiæ in principio ope
ris in. 5. col. ₮ Vel ad canonicos lateranen.
secundũ archiepiscopum flo. i. 3. parte sum.
ti. 22. cap. 2. §. 4. incipit quantum ad secun-
dum. cum enim ipse papa sit episcopus eccle C
siæ lateranen. & illa sit eius propria parochia
merito videtur spectare ad eius canonicos.
₮ De hoc tamen vide in dictis locis & augu.
de ancona in tractatu de potestate papæ. q. 5.
ar. 2. Ostien. autem in ca. licet de elec. quem
sequitur anto. dicit ꝙ spectaret ad cleru ro-
manum. allegant. 23. di. in nomine domini,
& ca. si quis pecunia. 79. di. Vel ad conciliũ
generale. 63. di. d. ca. 2. & 3. Quod conuoca-
bit clerus romanus. 65. di. si forte. Quod vl
timum dicit, licet sit iustius, tamen primum
cõmodius & leuius propter periculum mo-
ræ. allegat. c. ne pro defectu de elec. Egidi. ta
men de bella mera in. d. c. licet, primo dicit ꝙ
ad clerum romanum per. c. in nomine domi
ni. 23. di. &. 79. di. c. 1. &. c. si quis ex episco-
pis, &. c. si quis pecunia. Deinde dicit ꝙ de-
bet congregari cõcilium vniuersale, ar. 63.
di. c. 1. & ca. 3. & per id quod legitur in. c. si
archiepiscopus, de tẽpo. ordi. in. 6. in. §. fi. Et
ꝙ tũc clerus romanus cõgregabit conciliũ,
ar. c. si forte. 65. di. Et istam vltimam ipse te
net propter periculum discordiæ inter capi-
tulum sancti petri & ecclesiæ lateranen. & re
liquum clerum. Sed hoc nihil est: quia simili
ter posset esse discordia in congregando cõ-
cilium: & si omnes essent concordes, cessat D
eius ratio. Vide augu. vbi supra: qui dicit ꝙ
tutius esset propter scãdalum quod posset se
qui (quia forte non reciperetur) ꝓ congrega
retur concilium. Sed verius est quod ostien.
car. & anto. & abb. in. d. c. licet dicũt: quia fa
cilior esset primus modus propter diuturnam
vacationem, iuxta cle. ne romani & cap. vbi
periculum in. 6. & ar. cap. ne pro defectu de
elec. & maxime si electus in papam recipere
tur. Pro quo facit ꝙ cardinales ex consensu
tacito cleri romani acquisiuerunt ius eligẽdi
papã: vt dicitur in. d. c. licet. Bal. in. l. non am
bigitur. ff. de legibus dicit ꝙ mortuis electo
ribus papæ, ptãs & dignitas pontificalis est
in vniuersali ecclesia. & ideo tacite videt̃ sen-
tire ꝙ ad concilium, quod repræsentat eccle
siam vniuersalem. Alexan. tamen in. c. in no
mine domini. 23. di. tenet contra ostien. & di
cit ꝙ ille tex. non probat sicut eum allegat o-
stiẽ. & allegat bal. in. l. vbi absunt. ff. de tuto.
& cura. datis ab iis, qui dicit ꝙ tunc deuolue
retur ad patriarchas. Cuius opinio etiã ei nõ
placet: nihil tamen quod ipse teneat conclu-
dit. Sed tu tene quod dicit ostien. cum quo
trãsit etiã abb. i. d. c. licet, & bene probat tex.
in. d. c. in nomine domini non impropriãdo

A literam. Vnde ad propositũ si inferiores habent electionem, ex hoc videretur quod deberent esse digniores & aliis praeferri: & tamen ex hoc nullum priuilegium praelationis consequuntur.

¶ Vnde omnibus praemissis consideratis, nõ videtur quod de iure cardinales sint praeferendi patriarchis. Pro quo etiam facit quod videmus patriarchas iudicare de metropolitanis siue archiepiscopis. quod idem importat: vt in authen. de monachis. §. fi. & de non alienandis §. nos igitur in glo. sunt enim synonyma archiepiscopus & metropolitanus & pro eodem ponuntur: nisi quod archiepiscopus dicitur ab archos quod est princeps & episcopus, quasi princeps id est summus episcoporum. Tenet enim patriarcha vicem apostolicam, & praesidet tam metropolitanis quam caeteris episcopis: vt dicit tex. in ca. cleros 21. di. metropolitanus autẽ dicitur a metros quod est mẽsura, & polis quod est ciuitas, quia sub certa mensura. i. numero ciuitatũ constituitur. 6. q. 3. scitote. Qui habet etiam obedire primatibus: vt in c. 1. 99. di. Et licet nulli archiepiscopi appellari debeant primates (vt dicit tex. in ca. nulli. 99. di.) tamen aliquãdo appellatione archiepiscopi comprehenditur

B primas: vt probat tex. in. d. c. cleros, cũ vult quod archiepiscopus praesidet metropolitanos: vt notat ibi alex. Vnde cum tex. ibi innuit quod archiepiscopus praesidet metropolitanis, loquitur de archiepiscopo primate, & non de nudo archiepiscopo: qui pro eodẽ ponitur cum metropolitano, vt supra dictum est. Ad quod adde quae dicuntur infra in versi. post primates sedebũt archiepiscopi. Non tamẽ est necesse quod archiepiscopus habeat illũ numerum sub se, scilicet decem episcoporum: vt ibi dicitur in. d. ca. scitote. Et metropolitani iudicant de episcopis. Vnde si cardinales essent maiores, sic deberẽt ipsi posse iudicare de patriarchis, quod nullomodo possunt: vt patet late ex dictis ostien. in summa de poeni. & remis. ¶ Quomodo autem patriarchae iudicẽt de metropolitanis, & primates archiepiscopi & metropolitani de episcopis, vide in. c. accusatus 3. q. 6. & ibi cardi. de iure cre. & tex. iuncta glo. in ca. frater noster. 16. q. 1. & 6. q. 3. deniq. & in ca. quãuis & in cap. dudum, 3. q. 6. Et vide quomodo depositio episcoporum est reseruata papae: vt in ca. inter corporalia de transla. praela. & in. c. sicut vnire de excessi. praelato, ibi glo. & glo. in cap. quod translationem de offi. lega. & in hoc multa iura possunt adduci. Quãdo aũt archiepus deponat episcopos vt dicit cardi. in. d. c. accusatus, vide quod supra dixi in ar. vtrum ad cardinalem legatum appelletur omisso medio. C

¶ Item facit quod quantuncunque patriarcha habeat facultatem deferẽdi crucem ante se (vt in cap. 1. vt lite penden. in glo. fi. & d. ca. antiqua) si cardinalis esset maior non posset patriarcha ipso praesente vti insignibus superioritatis: & sic non deberet posse deferre crucẽ ante se cardinale praesente, & tamen hoc nõ est prohibitũ nisi quando cardinalis mittitur legatus de latere vltra mare, quia tunc repraesentat papam: vt in cap. volentes de offi. lega. & dicitur in ca. antiqua de priuile. & ideo tunc non potest deferre crucem ante se illo legato praesente, vt. d. c. antiqua. Quod ideo est, quia etiam tunc legatus vtitur insignibus põtificalibus, vt supra dictũ est. alioquin secus, quia etiam eo praesente vtitur. ¶ Item facit, quod cardinalis nõ potest dare pallium archiepiscopo nisi de mandato papae, & patriarcha potest dare pallium ex sua propria iurisditione: vt dicitur in. d. cap. antiqua. ponit martinus lauden. in suo trac. de cardi. & specu. in ti. de lega. §. nunc ostendendum versi. quod autem. & de hoc dictũ est supra inter priuilegia patriarcharum, ponit supplemẽtum in verbo patriarcha, versi. quot sunt. D Dicit tamen abb. siculus in. c. significasti circa fi. de elec. quod dare pallium immediate depẽdet ab ecclesia ro. & quod datio pallii quam faciunt patriarchae archiepiscopis, non fit sine authoritate papae. ¶ Item facit tex. in. c. in nomine domini. 23. di. vbi dicitur quod cardinales fungũtur vice archiepiscopi: patriarcha aũt est maior archiepiscopo. ¶ Item facit quia arca noe repraesentat ecclesiam: vt dicit tex. extrauagan. boni. quae incipit vnam sanctam. & glo. ordinaria ibi. & glo. gene. c. 6. exponit arcam. i. ecclesiam. Vide textum hiero. in ca. quoniã vetus. 24. q. 1. Et inde dicit isidorus. arcam construxit noe de lignis imputribilibus, & christus eclesiã de victuris in sempiternum hominibus, quae sicut archa natat in fluctibus: tarcha de lignis quadratis est ecclesia de sanctis. Et grego. arca nanque ecclesiam significat. & idem dicit archi. in. c. a recta & c. quoniam. 24. q. 1. & 47. di. quantumlibet. Vnde hugo in li. de arca. c. 3. dicit. arca noe quam fecit securibus & dolabris ex materia lignorum & bitumine, ecclesiam quã christus fecit per praedicatores suos ex collectione populorum in vna fidei confessione

A designat. Idem augu. de ciui. dei li. 15. & cõtra faustum li. 1. Et hilarius de trini. li. 7. arca enim noe perquam designata est ecclesia, inundationibus concussa eleuata est in sublime: per noe autem christus designatur, secundum augu. contra faustũ li. 12. & multitudo animalium bonorum & malorum repræsentat bonos & malos. Et de ista arca vide multum late pauinum in glo. extrauagantis bonifacii vnam sanctam: vbi singulariter inuenies singula in arca ecclesiam repræsentasse. Et vide glo. & ioã. an. & alios doc. in c. firmiter de summa tri. & aug. in epistola. 99 ad euodiũ circa mediũ. Et tamẽ noe qui erat patriarcha fuit vocatus ad fabricãdũ arcã & præseruandum genus humanũ vt præfigurarer romanũ patriarchatũ. Et ideo græca lingua dicit patriarcha, i. summus patrũ, qa primũ post apostolicum tenet locũ in. c. cleros 21. di. Et guiliel. durãti in rationali di. offi. li. 2. c. 1. dicit ꝙ senatoria & patritiatus dignitas repræsentatur in ecclesia dei per patriarchas.

¶ Item videmus in festo omnium sanctorũ in lectionibus & in letaniis ꝙ ecclesia præponit patriarchas apostolis. Vnde posito sicut aliqui voluerũt ꝙ per apostolos intelli-

B gãtur cardinales (vt supradictum est) adhuc illis præponuntur patriarchæ. Item pro hoc facit quod ponit ioã. an. & refert ioan. de imo. in. c. 1. in fine de transla. præla. vbi dicit ꝙ durante suspensione patriarchæ ad quem alias spectat cõfirmatio archiepiscopi in sua primatia, recurritur tunc pro confirmatione obtinenda immediate ad papam, & sic legatus etiam de latere non videtur posse facere. Et ita etiam de episcopi confirmatione ꝙ abstineat, tenuit specu. in ti. de lega. in. §. nũc ostendendum, versi. sed nũquid poterit. Hodie tamen est textus ꝙ legatus de latere hoc possit facere, etiam de exemptis in. c. si abbatem in. 2. responso de elec. li. 6. sed satis est ꝙ simplex cardinalis non posset nisi ratione legationis: ex quo nõ potest argui ꝙ sit maior patriarcha. ¶ Nec obstat glo. in. c. 2. de offi. lega. in. 6. vbi legatos de latere appellat procõsules, cæteros pręsides. vnde primas qui esset legatus natus, minor censeri videtur. l. 1. & 2. ff. de offi. procon. l. emancipari. ff. de adop. Respõdetur enim ꝙ tex. ibi loquitur simpliciter in quolibet legato, licet in suprascrip. verba dirigantur cardinalibus. Item nos nõ loquimur in cardinale legato. Item præsidis nomen generale est, eo ꝙ etiam procõsules & legati cæsaris & omnes prouincias regentes præsides appellantur: vt in. l. 1. ff. de offi. præsidis. ¶ Nec etiam obstat si dicatur ꝙ cardinales quando mittuntur in legationem appellantur legati de latere, quod nomen nulli alteri attribuitur: vt patet in. d. c. 2. & ibi glo.

C Respõdetur enim ꝙ istud idẽ est dicere ꝙ di cũtur collaterales: quia ꝙ legatus cardinalis appelletur a latere est (vt supra dictum est) quia cardinales assistũt ad latus papæ, sed patriarchæ dicuntur tenere vices papæ: vt in. c. 1. de offi. lega. & in. c. cleros. 21. di. Sũt ergo vicem gerentes, igitur repræsentant personã papæ, l. 2. versi. omnia. C. de veteri iure enu. Omnia ergo in eum transeunt quæ ad papã pertinent cuius personam gerit: vt per bar. in. l. 1. §. ii quibus. ff. de lega. 3. & in ru. per totum. C. de offi. eius qui vicem alterius gerit: & bar. in. l. 1. ff. de tuto. & cura. datis ab iis, etiam dignitas: vt in ca. si. & in. c. a subdiacono, ibi glosa. 93. di. & bene bal. in authẽ. sed nouo iure. C. de ser. fugi. Item & patriarchæ & episcopi appellantur christi legati: vt in. c. accusatio in. h. 2. q. 7. & in clem. 1. de pœnis. ¶ De istis autem patriarchis & de eorum potestate vide per aluarottum in. c. 1. episcopũ vel abbatem. & vide in specu. in ti. de dispensatione in. §. fiunt quoq;. & aduerta s remissiones sibi factas per eum. Et vide eundem in ti.

D de lega. in. §. superest. versi. item patriarcha: vbi ponit ꝙ p̃riarcha legatus reuocat ex causa indulgentias & priuilegia per papam vel eius prædecessores concessa. Ibi tamen vide ioan. an. in addi. qui dicit ꝙ fuit mandato papæ vel potius quædam temperatio q̃ reuocatio. ¶ Item a maioritate rationis facit pro ista parte tex. in. c. cum apostolus de cẽsi. vbi archiepiscopis habentibus visitare prouinciam permittitur ꝙ cũ. 40. vel. 50. equitaturis incedãt, cardinali autem ꝙ cum. 25. Et est vltra inductionem factam supra in priu. ab ordine literæ, quia primo ibi nominatur episcopus & archiescopus q̃ cardinalis. l. 2. §. si prius. ff. de vulga. & pupil. & c. ii qui de pręben. in. 6. cum simil. ¶ Item facit ꝙ quatuor patriarchæ succedunt siue repræsentant locũ quattuor euãgelistarũ: vt in. c. scriptum est, in parte decisa de elec. & ibi notat abbas siculus. Ipsi autem euangelistæ dicuntur mundi cardines: quia per euangelia quattuor incessabili tuba didicimus quod & per orbem terrarum illum instruentes prædicamus & agimus, dicit tex. in cap. huius. 76. di. Et per hoc etiã patet patriarchas dici posse ecclesiæ car-

A dines sicut & cardinales, vt supra dictum est. Similiter apoca.4.c. patriarchæ designantur per quattuor animalia plena oculis ante & retro, quorum aliud habet faciē leonis, aliud est vitulo simile, aliud habet faciem hominis & quartum est simile aquilæ volanti (vt declarat ibi nicolaus de lyra) quæ nō leguntur de cardinalibus. Item dicuntur etiam lux: vt probat tex. in. c. hanc consuetudinē. x. q. 1. ibi hi qui modo sunt toto mundo euangelio corruscante lucidiores esse videntur. Ad idē tex. in. c. graue circa fidē presbē. vbi in materia cōcilii relaxatio suspensionis a collatione beneficiorū tantum ro. pontifici & quattuor patriarchis reseruatur: vt in hoc quoq; quattuor patriarchales sedes specialiter honorentur. Item patriarchæ etiam successerunt loco apostolorū & ad eos maiores causæ post apostolicam sedem sunt referendæ: vt in ca. 2. 80. di.

¶ Nō obstat si arguatur ex. c. fœlicis de pœnis, vbi imponitur pœna læsæ maiestatis cōtra verberantes vel persequentes cardinales, quæ non videtur posita de patriarchis: quia potest respōderi q; de illis tantū fuit statutum propter contingentiam casus in ipsos & nō in alios. ¶ Item videmus aliquando grauissi-

B mas pœnas infligi propter frequentiam sceleris quæ alias non infligerētur. Patet in pœna adulterii, quæ est maior q̃ pœna incestus & tñ adulteriū vincit ab incestu. 32. q. 7. adulterii. Item fere similes pœnæ sunt contra capientes episcopos: vt in cle. 1. de pœnis.

VNDE pro conclusione præsentis articuli (qui præferantur an alii cardinales post cardinalem ostiensem an patriarchæ) dicerem consideranda diuersa tempora: videlicet tempus ante legem, tēpus sub lege, & tempus gratiæ: iuxta illud quod dicitur post glo. in ca. consuluisti de cele. miss. & post glo. in ca. 1. de summa trini. Si enim cōsideramus tēpus ante legem, dico q; omnia ambulabant in tenebris, & homines viuebāt iure quodam naturali: in quo non dabatur discretio inter personas, sed vtebātur illo iure quod tibi vis fieri mihi fac &c. vt dicit. glo. in. d. c. 1. Si cōsideramus tempus sub lege, quo regebantur decalogo moysi a deo dato (quod est dicere ante aduentum christi: quo tēpore regebātur authoritate legum & prophetarum & erat cognitio dignitatis & præeminentiæ) tunc dico q; etiā si capimus sacerdotes leuitici generis repræsentatiue fuisse cardinales patriarchæ fuerūt digniores: vt legitur in libro gen. in pluribus ca. vbi maioris erant authoritatis & deo magis accepti fuerūt patriarchæ. ¶ Si vero cōsideramus tē-

C pus gratiæ, tunc si consideramus principium huius temporis & generaliter ante ascensionem christi, dico q; omnes erant pares: quia tunc apostoli & euangelistæ per quos cardinales & patriarchæ repræsentantur, ante ascensionem astiterūt christo pariter omnes: nec petrus præerat aliis apostolis, sed omnes erāt simplices sacerdotes de pœni. di. 1. c. quis aliquando in. §. ecōtra: & ca. quem pœnitet, dum dicit petrum & ioannē & cæteros apostolos viuente domino sacerdotes. Fuerunt enim ordinati sacerdotes a christo: vt ponitur in ver. pari in. c. in nouo. 21. di. Christus enim viuens inter homines solus præmissā in ecclesia habuit potestatē: vt. 24. q. 1. in ca. legatur. Similiter viuens inter homines primus sacerdotum fuit. 23. q. 8. cum a iudæis. ¶ Si tempus gratiæ consideramus post ascēsionem christi (quo tēpore per apostolos repræsentabantur etiam cardinales, in quo qui dē statu præerat petrus: vt in. c. in nouo. 21. di. & in. c. sacrosancta. 22. di. & in. c. dudum 3. q. 6. de quo vide multum bene in disputatione abbatis quę incipit episcopus quidā in 6. col.) tunc aut cōsideramus cardinalatum

D respectu prioritatis nōis. & sic præferebatur patriarcha: quia nomē patriarchatus fuerat ante, vt dictum est supra. & in. c. sacrosancta. 22. di. dum loquitur de moyse qui etiam fuit patriarcha: vt ponit archie. in. 3. parte sum. in ti. 32. in. c. 12. dū loquitur de ioanne baptista. in. 4. col. Sed cardinalatus nomen nondum initiū sumpserat: vt patet in. c. præsul. 2. q. 5. & in. c. a subdiacono. 93. di. Item & petrus fuit patriarcha antiochenus: vt patet in dicto. c. sacrosancta. & in ca. rogamus 24. q. 1. & in. c. mutationes. 7. q. 1. & papa appellatur patriarcha romanus ca. cleros iuncta glo. 21. di. & in suprascriptione ad. l. nos reddētes. C. de summa trini. Tempore enim syluestri reperitur originem habuisse nomē cardinalis in ecclesia: quia tempore donationis constantini non erant cardinales: quia tantum facit mentionem de clericis, vt dicit albericus in ru. de summa trini. & dictum est supra: Quinimo si recte considerentur illa iura, non videntur loqui de cardinalibus prout sunt hodie coadiutores papæ. Imo longe post appellati sunt consiliarii: vt probat tex. in. c. ecclesiasticis. 12. q. 2. & in. c. in parochia. 16. q. 1. & in. c. cōuenientibus (pa-

A rum ante medium illius tex.) 1.q. 7. Ex qui-
bus patet ꝙ illud quod dicit oldra. consi. 93.
nõ sit verum, nec quod dicit archi. in. c. vbi
periculum de elec. ꝙ habuerit ortum tẽpore
põtiani papę. Quos ex præmissis in duobus
videtur impugnare ludo. põtanus in vltimo
consilio (incipit vos estis lux mundi) in. 3.
col. quia vult ꝑ ante illa tẽpora fuerint etiã
cardinales, licet nondum nominarentur car
dinales. quod & videntur tenere communi-
ter magis doctores, distinguentes tria tem-
pora apostolorum per quos repræsentantur
cardinales. Et sic videntur velle omnes præ-
allegati in suis trac. de cardi. & aluarus de plã
ctu ecclesiæ in locis supra allegatis. item ꝙ
in nouo testamento priusq̃ sub nomine car
dinalis baptizati essent, nominarentur consi
liarii. Sed in hoc vltimo credo ꝙ male repræ
hẽdatur archi. & oldra quia posito ꝙ appella
rẽt cardinales cõsiliarii, potuerũt etiã omisso
vocabulo cardinalis vocari cõsiliarii: nec ꝑ
hoc sequitur ꝙ ante nõ fuerint nominati car
dinales. Item potuit esse ꝑ erant cardinales
(hoc est officium cardinalatus) & non no-
minarentur cardinales. Et vide quæ supra
dicta sunt: & tex. in. cap. pastoralis. 7. q. 1.
vbi videtur ꝙ cardinales fuerint tẽpore gre-
B gorii: vt patet in suprascrip. & similiter tex.
in cap. relatio. 16. q. 1. Sed illa iura magis lo
quuntur de episcopis, & probant ꝑ aliquan-
do episcopi appellantur cardinales: vt supra
dixi. Sed ego credo per illũ tex. in ca. oporte
bat cum duobus sequen. 79. di. (dum refert
ita instituisse beatũ petrũ) ꝑ a tempore bea-
ti petri sunt nominati aliqñ cardinales &
aliquando presbyteri: vt dicit grego. in regi
stro li. 9. cap. 2.

¶ Aut consideramus respectu ordinis, & sic
etiam non est dubium ꝙ maior est patri-
archa q̃ cardinalis, qui potest esse etiam dia-
conus: iuxta supra allegata circa principium
huius articuli, & in ca. quanq̃. 2. q. 7. & in ca.
puto ca. cau. & q.

¶ Aut consideramus respectu officii & admi
nistrationis & dignitatis inde consurgentis:
quia cardinalatus est officium: vt ponit bal.
in. c. bonæ de postu. prę. & pauinus in extra
ua. ad onus in vlti. char. & legistæ in. l. 1. §. si
quis in appellatiõe. ff. de appella. cal. in cõsi.
1. de transla. præla. Et in clemen. ne romani
de elec. per car. qui dicit ꝙ est summus gra-
dus & summa dignitas in ecclesia dei post pa
pam. Et est officium cum dignitate: vt etiam
est tex. in. c. querelam de elec. & tex. in cle. 1.
ante si. in versi. intelleximus de reliq. & vene. C
sanc. & in cap. cum ex literis in prin. de in in-
tegrum resti. ibi cum in minori essemus of-
ficio constituti. Ex quo dicit bar. in. l. 1. §. si
quis. ff. de appel. ꝙ licet cardinalatus non sit
maior dignitas q̃ episcopalis, est tamen ma-
ius officiu. ¶ Vnde considerando cardinala-
tum respectu administrationis & officii, aut
cardinalis est missus legatus de latere. & sic
præfertur cardinalis: vt in ca. antiqua de pri-
ui. & in. c. volentes de offi. lega. Aut sumus
in simplici cardinale post cardinalem ostien.
& tunc aut loquimur in cõsistorio aut capel
la papæ & in loco de dominio temporali ec-
clesiæ, & præfero cardinalem ratione assistẽ-
tiæ & irradiationis pontificis: quia tunc est
idem corpus, vt in. c. fœlicis de pœnis in. 6.
& in. c. 1. de offi. lega. in. 6. cũ simil. l. quisquis
C. ad. l. iuliam maiestatis & l. 1. C. de præpo
sitis laborum li. 12. Vnde videmus in capel-
la ꝙ quando duo diaconi assistũt ad latus pa
pæ & sic etiam vnus presbyter in missa, plus
honorantur q̃ cæteri alii quantumcunq; etiã
episcopi cardinales ratione assistentiæ.

¶ Aut sumus quando cardinalis non residet
nec in ꝓuincia nec in ciuitate vbi residet pa
pa, sed est in loco patriarchatus illius de cu-
ius præsidentia loquimur. & tunc dico patri- D
archã præferri. Hoc pluribus rationibus te-
nuit etiam solennis doctor dominus anto-
nius de capharellis in quibusdam suis alleg.
a fortiori in primate cantuarien. & in presby
tero cardinale, tum ratione loci iurisditionis,
tum ratione separatiõis a præsentia papæ eũ
illustrãte. & ideo dicitur ꝙ cardinalis absens
a curia est sicut piscis extra aquã. Pro quo ẽ
quod dicit abb. in. c. sane. 2. col. de foro cõpe.
vbi dicit de episcopo qui est in diœcesi alte-
rius ꝙ censetur persona priuata. Ad idem fa-
cit quod dicit bal. in ca. quia propter de elec.
ꝙ cardinales recedentes etiam spõte ab vrbe
sunt sicut trãsfugæ. Ad idẽ est tex. ille in. l. 1.
C. de præpositis laborũ li. 12. ibi quos lateris
nostri comitatus illustrat: qui tex. ratione assi
stentiæ appellat illustres. Et per illũ tex. dicit
bal. in ru. ff. de offi. procon. ꝑ dignior est car-
dinalis qui assistit papæ in curia q̃ qui est ex-
tra curiã. Et similiter tex. in. d. l. quisquis. C.
ad. l. iul. maies. vnde cardinalis q fuerat quin
quẽnio absens, deponitur in. c. 2. de cleri. nõ
resi. Et tamen tex. in. c. 2. de officio lega. in. 6
quando mittuntur extra appellat proconsu-
les: qui dicũt spectabiles, vt dicitur in. l. 1. ff.
de officio eius cui man. est iuri. & etiã præsi-
des

A des q dicātur clarissimi: vt in.d.l.1.& glo.i.l.1. ff.de officio psi. vbi ponit differētiā inter presidē & pconsulē: de quo dicēdū vt dictū est supra. ¶ Sic ergo qn̄ sunt ad latus papæ, sunt illustres & qn̄ extra, tātū clarissimi vl' spectabiles, qd' minus est. Qd' ēt declarat bal. in ru. ff. de offi. pcō. Vnde idē baldus in ru. de maio. & obe. dicit q subditi desiderāt psentiā regis, & multū letātur in ipso: & ideo guascones dicūt q nō subsunt regi angliē nisi ipso rege psente. allegat. l.1. ff. de offi. presi. ¶ Aut loqmur in alio loco indifferētet extra p̄iarchatū & extra assistētiā papę in quo cardīalis nullā hēt officii administrationē & similiter nec patriarcha. Et tūc aut sumus in actu reqrēte ordinē epalem: & pręferā p̄iarchā presbytero cardinali. imo & epm ēt pter ordinē quo caret cardinalis: vt. 2. q. 7. c. q̄q̄. & ibi dicta. & in. c. aqua de cōse. ecclesię vel alta. & in. c. quanto de consue. & in. c. statuimus de maio. & obe: cū simil. & supra proxime: qa nō habēt maiorē dignitatē isto respectu q̄ epi: vt dicit bar. in d. l. 1. §. si qs de appel. Vnde per illū tex. in. d. c. q̄q̄ dicit bertachinus in tractatu de epo q epus ēt præferēt psbytero cardinali: ita ipse i. 4. libro in prima pte. q. 12. eo. n. respectu dicunē epi tenere secūdum locū in ecclesia: vt in. c. ante oīa 40. di. ad idē. 32. d. oīm. habēt. n. eūdem ordinē

B cū papa p̄iarcha & archiepo: vt in. c. cleros. 21. di. Et de papa traditur ī proœ li. 6. & in proœ. clemē. ¶ Aut sumus qn̄ est cū epo cardinale vel qn̄ in alio actu nō ratione ordinis. & tunc ratione cōsuetudinis præferā cardinalē: vt supra in prin. huius articuli est dictū. potest. n. consuetudo qua papa scit & tolerat, in talibus dare prelationē, ponūt doctores post inno. in. c. statuimus de maio. & obe. Ad qd' ēt est decisio in nouis 430 (incipit itē fuit dubitatū vtrū præpositura) quæ est. 4. in ti. de elec. quæ dicit q in alemania præpositurę sunt dignitates. & q attēditur consuetudo loci. Facit quoq qd' dicit dn̄icus in. c. epus in fine. 17. di. qui dicit q valet cōsuetudo ro. cu. q diaconus cardinalis præferat presbyteris. allegat illā glo. in. c. legimus. 93. di. quæ non dicit hoc: sed q diaconi cardinales præferūtur presbyteris exceptis presbyteris cardinalibus, quibus ēt nitūtur parificari. De quibus vide cōcordantes infra in trac. de epis. in versi. deinde post archiepos. Et facit in pposito qd' dicit egi di. in. ca. si quis ex epis. 89. di. q licet cardinales psbyteri præferātur diacōibus & sint digniores fallit ī duob⁹ casibus. primo si deficiēte d nūero diaconorū assumat psbyter ad seruiēdū cū diacono: quia diaconus præferet, & ad manū dexterā papæ (& sic honorabiliori loco) sedebit.

Sed hoc ideo credo esse non q diaconus sit dignior: sed quia seruire & assistere papæ est propriū officium diaconi, & nō presbyteri qui assumitur in defectū alterius ad seruiendū. Vidi tn̄ seruari quādo in defectū diaconi assumitur ad seruiendū presbyter cardinalis (qui debet esse vltimus de præsentibus) q in præstando obedientiā præcedit presbyter, & prius præstat obedientiam q̄ diaconus: sed in recipiēdo osculū pacis pcedit diacon⁹. Qd' credo i primo actu obedientię fieri ne cōtingat diuisio ordinis collegialis intermediando diaconū: & quia actus obedientiæ non est actus assistētię papæ qui illustrat & facit q diaconi præferātur presbyteris, sicut est actus recipiēdi osculum pacis. ¶ Secundo si pter multitudinē presbyterorū cardinaliū & paucitatē diaconoꝝ vel breuitatē sediū aliqs de presbyteris cardinalibus sedeat cū diaconis ī eorū scāno: qa tunc primo sedebūt diaconi & postea presbyteri. similiter ēt credo q illud sit ne segregētur ab ordine alioꝝ presbyterorū cardinaliū, sed nō ex eo q diacōi dicāt ī digniori loco. & ideo qn̄ cogūtur ipsi presbyteri cardinales ire in locū vbi sedēt diaconi, debēt stare aliqualiter segregati a diaconis, ad ostēdendum q cōtinuatur numerus presbyterorū & q nō sunt vltimi

D inter diaconos. Sed si diaconus accedat ad sedēdū in scāno cū presbyteris, sedebit vltimus. ita dicit vbi supra egidius seruari in curia in diuinis officiis corā papa. Ratio quia qlibet in officio suo est dignior altero. ca. 1. de offici. archi. Ad propositū est qd' dicit bal. in. c. cū olim de cōsue. q dicit q cōsuetudo designat loca sedēdi. ¶ Aut sumus in terminis iuris circūscripta cōsuetudine. Et adhuc cōsideratis doctorū opinionib⁹ potius q̄ textibus q de hoc loquūt (q hic inde trahi possūt) pferrē cardinalē p dicta doctorū ī illo tex. in. c. q̄q̄. 2. q. 7. ītelligēdo q hieronymus esset cardīalis, qd' tenet aluarus ī suo trac. de plāctu eccl'ie. & ioā. de ana. in. c. ad liberandā de iudeis. & pbat clare ille tex. in. d. c. q̄q̄. 2. q. 7. & ī c. eccl'ia habet senatū. 16. q. 1. iūcto eo qd' scribit in regro beati grego. li. 9. c. 22. qa licet in dictis iuribus dicat de presbyteris nec fiat mētio de cardinalibus, illud erat qa tūc cardinales sub noīe psbyteri nūcupabāt. vnde ibi gregori⁹ noīando pbros tn̄ nulla facta mētiōe de noīe cardinalat⁹, designat ēt singl'ariter titulos ipsorę q hodie sūt pbr̄i cardīales: vt titulū sanctę susannę, titulū sāctę marcelli & sic de singl'is. De qb⁹ vide in specu. in ti. de libelli concep. §. nunc videndū, versi. si uero cardinales, & ibi ioan. an. in addi. Et presbyteri dicuntur habere titulū sed diaconi non: vt in. c. rainutius de testa. & ca. cū

venerabilis de cõsue.& cardi. in cle.ne romani
A de elec.de quo vide alberi.in ru.ff.de statu ho-
mi.¶ Et φ cardinales præferãtur loquẽdo ĩ ter
minis iuris,oĩbus aliis qualitatibus hinc inde
circũscriptis,tenet ẽt barbatius in dicto trac.de
præstantia cardinalium in.7.charta,versi.8.per
tex.maxime.in.c.ecclesia.16.q.1.& ibi dicit φ
ita cõiter tenetur.quod etiã ponit archi.in.d.c.
quãq̃.& ibi ẽt late alexan.& ludo.in vltimo cõ
si.vtũt.n. cardinales quibusdã singularibus in-
signibus specialitatẽ maioritatis denotantibus:
vt pileo rubeo.quo decorauit eos innocentius
quartus,vt legitur in eius vita:licet paulinus in
extrauag.ad onus dixerit de bonifacio octauo.
Per quẽ denotatur eos arctari vitã exponere ꝑ
christiãi noĩs augẽdi posteritate:hoc.n.denotat
color purpureus siue sanguineus.De quo in.c.
fœminę.30.q.5.& dicit ludo.in dicto consilio.
quod & ostendunt verba papæ quãdo dat pile-
um cardinalibus : videlicet accipe pileũ &c.sic
& in vestibus purpureis.Facit quod dicitur φ
clemẽs sex.per suam constitutionẽ declarauit
φ in ecclesia dei nulla sit maior dignitas post
papam q̃ dignitas cardinalatus facit ẽt.7.q.1.
pastoralis.¶ Aut loquimur in concilio.Et tunc
credo sine dubio de iure præferri patriarcham
cardinalibus post cardinalẽ ostien.qui præfer-
B tur oĩbus patriarchis vt supradictũ est,semp lo
quẽdo de quattuor principalioribus.de quo in
dicto.c.antiqua,&.c.renouãtes cũ pluribus ali
is.22.di.ꝑ dicta supra circa principiũ huius ar
ticuli.¶ Et ad hoc vltimũ moueor,tũ quia in cõ
cilio ita sunt cõsiliarii papæ pŕiarchę & cęteri si
cut cardinales:vt in.c.conuenientibus.1.q.7.
Tum ẽt quia nõ tm̃ sunt ibi cardinales vt præsi
dentes,sed vt de ipsis & papa votũ feratur & de
tur ab aliis:vt in.c.nũc aũt.21.di.& in.c. valen
tinian⁹.63.di.& in.§.hinc ẽt.17.di.& i.c.futu
ram.12.q.1.Tum ẽt quia hoc bene probãt illa
iura.c.diffinimus,cũ præcedẽtibus.22.di.& in
c.cleros.21.di.& sum cũ opinione dñ̃i ĩ.d.c.
epos.12.di.¶ Et ꝑ hęc remanet plene discussus
iste articulus:quẽ non reperies ab alio ita exa-
minatũ.licet credam φ consuetudo aliter obser
uabit. Ad quod facit quod dicitur ĩ cerimonia
li,vbi ponũtur pro patriarchis sedes distinctę &
intrãsuersum ante faciẽ pontificis ad lineã cum
postergali & gradibus:ex quo videt̃ denotari q̃
dã maior præminẽtia.licet secũdum ordinem
ponẽdi sedes,primo fiat mẽtio de sedibus cardi
naliũ,deinde de patriarchis.Et vbi fit mẽtio in
li.(in versi.& nota) φ pŕiarchę quattuor in mis
sis & aliis actibus siue sint parati siue nõ sedent
ante assistentes papæ,non contradicit supra di-

ctis:quia per illa verba magis demõstrat̃ locus C
q̃ præeminentia vel maioritas vel hodierna
consuetudo.¶ Et pro cardinalibus facit:quia si
seruamus ordinẽ literæ secundũ φ ponit albe-
ri.in ru.de statu hominũ,& arguit felinus ĩ ru.
de maio.& obe.de quo per eundẽ in.c.cũ dilc-
cta de rescrip.præponunt̃ cardinales oĩbus pa-
triarchis,& ponit de eis immediate post papã.
Sed nõ videtur bonũ argumẽtum ibi ab ordi-
ne literæ:quia alberi.ibi nõ intendit tradere or
dinẽ seruandum.Patet quia ẽt primo loquitur
de epis q̃ de archiepis,& nulli dubiũ φ primo
sunt ponẽdi archiepi q̃ epi:vt infra late dico.

CVm expleta examinatiõe huius articuli
vererer ne si casus accideret aliter obser-
uatẽ & cardinales præponeret̃,repperi
postmodũ in qbusdam meis reportatis lr̃as pa
pæ eugenii quarti directas sup ista materia ad
archiepm cantuarien.de quo est facta mẽtio su
pra.pro quo consuluit.d.dñs antonius de cã-
pharellis.erat enim cõtrouersia inter archiepm
prædictũ(qui est legatus natus,vt patet in.c.1.
de offi.lega.& ibi notat̃.& est metropolitanus
cãtuarien.prouincię & primas regni angliæ)&
inter cardinalẽ sanctæ balbinæ ĩ sedẽdo,in loco
& in voto & aliis in parlamẽtis regni angliæ.Et
licet nõ cẽseatur.d.archiepus per oĩa eiusdẽ di- D
gnitatis cũ quattuor pŕiarchis(vt in.c.si duo &
ibi doc.de offi.ordi.& infra dicit̃)& propterea
nõ videatur per omnia eadẽ ratio inter huius
modi quattuor pŕiarchas & presbyterũ cardina
lẽ,imo maior q̃ inter cardinalẽ & primatẽ qui
est inferior:tñ cõsideratis lr̃is ipsius eugenii ra
tiões eius vrgẽt ẽt contra istos quattuor pŕiar-
chas:& ꝑpterea hodie ex decisiõe põtificali vi-
dent̃ præferẽdi oẽs cardinales ipsis pŕiarchis.fa
cit qđ supra diximus de deliberatiõe facta per
clemẽtem.6.Et ideo nõ attẽtis aliis ambiguita
tibus iuris supra deductis,primũ locũ ante oẽs
pŕiarchas habebũt cardinales.¶ Et qa dictę lr̃ę
assignãt suas rationes,ideo visum est illarum
tenorẽ hic ascribere:qui talis est.

EVGENIVS epus seruus seruorũ dei
venerabili viro magrõ hẽrico archiepo cãtua-
riẽ.&c.Nõ mediocri dolore afficimur cũ inter
frẽs nr̃os epos seu alios ecclesiasticos dissidii
aliqđ exortũ eẽ percipimus:tũ ꝑpter malũ qđ
inde in ppl'is exẽplũ ꝑuenit:tũ qa cõtẽptus &
detractiõis ꝑbet̃ occasio.Proinde nõ pa͂r audiu͂
se displicuit dissẽsionẽ illã quã cũ dilecto filio
nr̃o ioã.tt.sanctę balbinę presbytero cardinale
nup tua frñitas habuit:cũ noua & insolita res
ipsa sit quæ nunc attentatur. In primis aũt ad
miramur satis cum per.14.annos & amplius

A Cum dilecto filio nr̃o hẽrico ti. sancti eusebii
presbytero cardinali in sedendo & i ferendis
votis sine altercatiõe vixeris & nullã secũ su
per hoc prorsus habueris disceptationẽ, quid
causæ sit q̃ nũc p̃mum i cõtentiõem venias
cũ ipso ioã. cardinale eadem p̃dito dignitate.
Nec qdem gnis regii erga ip̃m hẽricum ra
tio pretendi põt: qm & anteq̃ cardinalatus ip
sam foret dignitatẽ adeptus dũtaxat existens
vintonien. ep̃us, & voce & loco tibi cedebat:
postea aũt q̃ in cardinalẽ p fe. re. martinũ prę
decessorẽ nr̃um assũptus est, iure tibi & aliis
anpositus fuit & nũc ãponit̃. Q d̃ si sola car
dinalatus dignitas hãc in alio p̃latiõnẽ opata
est, cur in isto itidem nõ efficiet: cũ tñ ipse ar
chiep̃us, ille ep̃alẽ obtineat dignitatẽ: & illius
eccl'ia tu: sit suffraganea, istius vero nullo iu
re subiecta. ¶ Illud aũt de te nobis placuit ac
laudamus quod i tuę p̃testatiõis fine sub his
verbis addidisti: q̃ scilicet p præmissa aut ali
qd p te factum aut dictũ & habitũ seu facien
dũ dicẽdum vel habendũ, nõ intendis sacro
sanctã romanã ecclesiã matrẽ tuã seu iuramẽ
tũ tuũ eidẽ prestitũ aut venerabilẽ cœtũ eius
dẽ eccl'iæ cardinaliũ aliquẽue eo℞ in aliquo
offẽdere, aut eisdẽ aut alicui honori p̃uilegio
B p̃rogatiue seu dignitati p̃eminẽtiæ aut alicui
alteri iuri eo℞ i aliquo derogare seu iuramẽ
to tuo i aliquo cõtraire: sed q̃ eãdẽ sacrosan
ctã roma. eccl'iã cũ honoribus suis oĩbus pri
uilegiis p̃rogatiuis dignitatibus p̃eminentiis
gratiis & aliis iuribus suis qbuscũq; cũ oĩ re
uerẽtia mãutenebis ac defẽdes, & ab aliis ma
nuteneri & defendi p̃curabis. Per hoc plane
innuere videris si hoc sit romanæ ecclesiæ car
dinaliũ ius vt reliquos ãtecedãt eccl'iæ gradus
q̃ nolis i lite mota p̃sistere, imo ap̃l'icę sedis
stare iudicio: cuius iter alia p̃uilegia quę ma
nutenere & defendere p̃testaris, hoc ẽt est vt
de quibuscũq; ambiguis quæstiõibus q̃ i dei
eccl'ia accidũt valeat iudicare & sua authori
tate finẽ iponere. quãq̃ lõge fuisset decẽtius
añ motã cõtrouersiã, sedẽ ap̃l'icam cõsulere.
Quãtum aũt hęc cardinalatus dignitas sit su
blimis & aliis excellẽtior, & ita hactenus i ec
cl'ia reputata: si eius officiũ ac sancto℞ patrũ
statuta & consuetudinẽ tã apud hãc sedem q̃
gñalia cõcilia semp obseruatã scitueris dilige
ter scrutari, facile tibi innotescet. Quippe et
si huius dignitatis nomen quodmõ in vsu est
ab initio primitiuę ecclesię nõ ita expressũm
fuit, officium tamen ip̃m a beato petro eiusq;
successoribus institutũ euidẽter iuenies. Imo
vt inqt innocẽtius tertius ex veteri testamẽto
iussu dei traxit originẽ. asserit. n. id qđ deute. C
17. dicit̃ (vt p difficultate & ambiguitate iu
dicii accedatur ad sacerdotes leuitici generis
& iudicẽ q fuerit illo tp̃e, & obediat̃ ip̃o℞ iu
dicio q presunt loco quẽ dñs elegerit) de sum
mo põtifice intelligẽdum esse & fr̃ibus eius
.i. sanctę romanę ecclesię cardinalibus, q ei iu
re leuitico in executiõe sacerdotalis officii co
adiutores existũt. itaq; & ab exordio ecclesiæ
sicut & hodie, summis põtificibus in regẽda
gubernãdaq; vniuersali ecclesia assistebat. Et
vt ex cõcilio stephani papæ colligit̃ (dicentis
oportebat vt hęc sacrosancta dña nr̃a ro. ec
clesia iuxta qđ a beato petro & eius successo
ribus institutũ est, rite ordinaret̃ & in aposto
latus culmine vnus de cardinalibus presbyte
ris aut diaconis cõsecraret̃) datur manifeste
intelligi hos fr̃es nr̃os qui inter cardinales lo
cantur, tp̃e beati petri extitisse. In cõfinio aũt
niceni cõcilii beatus syluester (qui cœpit ec
clesiã regere anno incarnationis dñicę ducen
tesimo trigesimo vel circiter) in synodo gene
rali cõgregatis præsidẽs, hos coadiutores su
os nũcupauit cardinales, & magno admodũ
priuilegio insigniuit quale nullus p̃riarcha℞
archiepiscopo℞ & ep̃orũ in canonibus habe D
re repit: vt videlicet sine plurima testiũ mul
titudine dãnari nõ debeãt. ¶ Nec sine myste
rio triplex ordo in fratrũ nostro℞ collegio a
sanctis nr̃is prædecessoribus ĩstitutus est. nã
cũ summus põtifex vices dei gerat in terris,
decuit quẽadmodũ moysi præceptum fuit vt
oĩa ad exẽplum faceret sicut ei ostẽsum erat
in mõte, q̃ ad instar illius cęlestis hierarchiæ
in hac nr̃a ecclesia tres cõstituerẽt ordines as
sistẽtium papæ qui purgãtium illuminãtium
& p̃ficiẽtiũ fungerent̃ officio: veluti sunt dia
coni presbyteri & ep̃i cardinales, decuit ẽt cũ
summus põtifex christi repręsentet p̃sonam
vt quẽadmodũ christo cõuersanti in terris as
sistebãt apostoli, ita ẽt cardinaliũ cœtus ap̃l'i
cum repręsentãs, corã papa assisteret. reliqui
vero ep̃i vbiq; diffusi, ap̃los repræsentant ad
prædicandũ per orbẽ missos. Ipsos prætera
cardinales p honoris ac dignitatis eminẽtia,
p̃tem sui corpis sũmi põtifices appellãt. Ex
quo sine vlla dubitatiõe ostendit̃ post caput
ecclesiæ quod est papa, contigua sibi corpo
ris mẽbra qui sunt fratres eius cardinales pre
cęteris ecclesiæ membris ac partibus ho
norari debere, adeo quidem vt sacris cano
nibus sancitum sit eos qui in cardinalem ma
nus iniecerint violentas aut fugarint aut
insequuti fuerint seu ad hoc dederint con

siliū vel fauorē criminis, læsæ maiestatis reos
A maximis & multiplicibus pœnis esse plectē
dos si ipsi appl'ici throni violauerīt maiestatē
qđ in ipsos q p̄triarchas archiep̄os vel ep̄os
offenderint, statutū minime repitur. vt euidē
ter hinc liqueat tāto ampliorē cęteri dignita,
tē quāto plures seuerioresq̄ illā offendētibus
infligūť pœnæ. Sunt ēt & in signū pręeminē
tiæ ipsis fratribus nr̄is prę aliis eccl'iæ præla,
tis, & silr cū legati de nostro latere destināťur
prę aliis legatis multa ac magna p canones at
tributa priuilegia: q̄ tibi nota esse nō dubita,
mus. Hinc ēt constat cur a latere apl'ico mitti
eis solis & ñ aliis ap ppriať legati. Sed & ille
notissimus constātinus impator, aīaduertens
ad q̄ magnū ac publicū vniuersalis eccl'ię offi
ciū ipi fres nr̄i vocati essent sic inquit. volu,
mus ēt deinde sui ordinis reuerēdissimos cl'i,
cos sanctę romanæ ecclesię seruientes singu
los hr̄e illud sanctū culmē potentiæ & excel,
lētiæ cuius sanctissimus nr̄ senatus videť glo
ria adornari. i. p̄ritios cōsules fieri. quos certe
patritios cōsules secundum leges vt in sum,
ma dignitate cōstitutos impator p̄res sibi ele
git, & loco patrū a se honorari affirmat. Qđ
uero hęc dignitas tāto honore p̄fulgeat, nec
tuæ fraternitati nec cuipiā alteri molestum es
B se debet, quoniam vt sancti attestātur patres:
oēs patriarchales archiepiscopales ep̄ales ca,
thedrales aliasq̄ dignitates romana fundauit
ecclesia, sicutq̄ licuit vni ecclesiæ amplā alii
ampliorē & aliī amplissimā prout expedire
iudicauit tradidit potestatem. oēs enim tanq̄
vnius arboris rami ab vna eademq̄ radice &
vt diuersi aquarū riuuli ab eodē fōte p̄dierūt
licet vnus alio copiosior atq̄ vberior. Itaq̄ si
iustis ex causis & sp̄ūssācti īstictu (quo hāc se
dē regi credendū est) romana ecclesia venera
biliū cardinaliū cœtū ad cęlestis hierarchię si
militudinē cōditū & tanq̄ sui corporis ptē his
p̄uilegiis & honoribus illustraŕ decreuit, nec
tua ecclesia cui p apl'icā sedē p̄fectus es, nec
quisq̄ alius eccl'ię gradus ab eodē similiter a,
pl'ico throno originaliter īstitutus (quę oīa
de ipsorū fratrū nr̄orum cōsilio acta sunt) vl
lā succēsendi aut cōquerēdi causā habet, ne il
lud adducamus euāgelicū verbū, amice nō fa
cio tibi iniuriā, nunqd mihi nō licet de meo
facere qđ volo? Et sicut tu vis vt p̄uilegiis ec
cl'iæ tuæ ab hac sede cōcessis alię deferāt infe
riores eccl'iæ, ita eadē rōne par est vt ab eadē
sede huic cœtui īstituto tu similiter deferas &
reuerētiā pręstes. Multū etiā mouere te debet
diuturna p christianū ppl'm vbiq̄ seruata cō
suetudo: q̄ ēt si cętera deessēt, ex quo tā vetu C
sta ē vt eius initii mēoria nō extet in cōtrariū
p cōstituto iure habēda foret: p̄sertim qn̄ sci
ente & approbāte summo pōtifice, nō qdem
vno sed tot quot vnq̄ habuit eccl'ia id actū es
se dignosciť. in oībus. n. natiōibus ac regnis
& in anglia vt memorauimus hactenus hu,
iusmodi præeminentię cardinalibus delatus
est honor: q quidem non tā ipsis q̄ nobis (cū
nostra sint mēbra) attribui cēsendus est. Nec
minus his eccl'ię romanę cōsuetudo (q̄ caput
mr̄ & magr̄a est reliquaꝝ eccl'iaꝝ) idip̄m tibi
p̄suadeat: qua semp nullo vnq̄ cōtradicēte, in
cūctis actibus qbuscūq̄ prælatis p̄honorati
sunt. Idē in antiqs gn̄alibus cōciliis (p̄sertim
in duobus lugdunēsibus, in vno presidēte in
nocētio q̄rto, in altero gregorio decimo: quo
rū adhuc extāt acta) vsitatū fuit. Sic & i his sy
nodis nr̄is nr̄a ętate celebratis (de qbus etiā
apud regnū angliæ nō pauci adhuc supsunt
testes) obseruatū eē palā est, abn̄tibus et sum
mis pōtificibus. Idē & nūc nobis pręsidenti,
bus i hoc sacro icumenico seruať floren. cō,
cilio. His quoq̄ illud accedat q̄ ī sn̄iis et decre
tis tā huius sanctę sedis q̄ gn̄aliū cōcilioꝝ cū
de dignitatibus noīatim fit mētio, illa clausu
la adiici solet nō obstan. si cardinalatus p̄riar D
chali archiep̄ali ep̄ali seu alia quacunq̄ præ,
fulgeat dignitate, p quod ex ordine noīandi
quę sit maior luculēter apparet. Nec causeť
quispiā q̄ ordo ep̄alis presbyterio maior sit:
qm̄ in eiusmodi prælatiōibus officiū ac dig,
nitas siue iurisditio prępōderat ordini. Quē
admodū iure cautū ē vt archidiacōus nō pręs
byter suæ iurisditiōis obtentu archipresbyte
ro præferatur. simili modo diaconus vel sub
diaconus aliusue cl'icus nr̄ aut alicuius me,
tropolitani vicarius seu locū tenēs, in synodo
& alibi alios quocunq̄ ordine maiores etiā
ep̄os antecedit, p pter illius iurisditionē quā
exercet & personā quā repn̄tat. Sic & electus
ad eccl'iam cathedralē & confirmatus quanq̄
nondū cōsecratus rōne iurisditionis cunctis
ī sua diœcesi pręeminet. Quis ergo iā dubi
tarit cū q talia iura & canones cōdidit, & ta,
lē aliis tribuit ptātē posse eādē cū vult & ma
iorē suis mēbris tribuere? Si qs forte obie,
cerit prioris dignitatis potius esse rationē ha
bendā q̄ cardinalatus de nouo collati, cū ī re
giis tractatibus ac parlamētis qlibet vt suę ec
cl'iæ prælatus nō vt cardinalis intersit. Huic
obiectiōi euidēs respōdet ratio, nā quū p̄sōe
sint ecclesiasticę, sicut statuta ac p̄uilegia sua
rū ecclesiarū in his actibus seruāt, multo ma

A gis romanæ ecclesiæ cui vinculo obedientiæ
astricti sunt priuilegia & statuta seruare tenē
tur. Quibus nec ipsę psonæ eccle. nec alii
quicūq; tanq̄ inferiores derogare quomōli,
bet possūt. Cū igitur viri eccl'iastici ad actus
publicos vel priuatos vocātur, cū suis qualita
tibus ac prærogatiuis ab ecclesia institutis ad
mitti debēt. nā & cōtra honestatē publicā &
vniuersalis ecclesiæ politiā & in opprobrium
ecclesiasticę disciplinæ vergeret, si in quouis
actu diaconus presbyterū vel presbyter epi,
scopū aut eþus p̄riarchā pręcederet. Pręterea
in canonibus scriptū est vnūquenq; in colle
gio vel capitulo iuxta suæ receptionis tēpus
honorādū esse: & q̄ si postea aliqs admittaē
presbyter, cæteris tpe anterioribus præpona
tur q presbyteri non sunt. Quod si in ordine
maiori fit, hoc etiam multo amplius in digni
tate seu iurisditiōe q̄ in his actibus maior est
ordie, seruādū ē: vt supra de archidiacono &
archipresbytero dictū est. Quod si in post
receptis locū habet, eadē rōne ī iis qui prius
si qua de nouo eis obueniat dignitas. Hoc. n.
rationi consentaneū est vt dignius minus di
gnū ad se trahat, & res a potētiori & nobilio
ri denominetē. Qđ in ipsis cardinalibus eui,
B dēter seruaē: qui licet certarū ecclesiarū dū ad
cardinalatū assumūtur eþi sint, nihilominus
eos nō eþos sed presbyteros sanctæ ro. ecle.
cardinales sedes apl'ica appellat. Quinimo si
eis suas þores eccl'ias in titu. dimittat, nō am
plius sub noīe ecclesiarū sed tituli cardinala,
tus scribit, quasi ad maiorē dignitatē & iuris,
ditionē assūpserit: alioquin nō ascēdisse sed
descēdisse, nō honorari sed dehonorari uide
rētur. Quis ēt non videat cardinalatus digni
tatē archiepiscopali esse maiorē dignitate: qa
cū illa priuatę vnius p̄rię pręsit vtilitati, ista
publicę totius populi christiani: illa vnā dūta
xat regit ecclesiam, ista cū sede apostolica vni
uersas. & cū a nemine nisi solo papa iudicenē
cardinales, ipsi & p̄riarchas archiepiscopos &
reliquos ecclesię gradus cū sūmo pōtifice iu
dicāt. Quorū officio nomē ipsū cōsonat op
time, nā sicut sup cardinē uoluiē ostiū dom⁹,
ita sup hos sedes apostolica (totius ecclesiæ
ostium) quiescit & sustentaē. Nullū deniq; p
tua intētione proponis ecclesię romanæ pri,
uilegiū: qs. n. alius huic iuri positiuo & vni,
uersalis ecclesię obseruātię atq; apostolicę cō
cessioni (pręsertī quę apostolici throni mē,
brorūq; eius preeminētiā cōcernit) cōtrariū
priuilegiū dandi vllā omnino habet faculta,
tē? Neq; ēt cōsuetudine vlla tuā causam tue,
ris. q̄q̄ si qua prætēderetē, præter appostolicæ C
sedis cōsensum & approbatiōem, inefficax pror
sus censenda esset (vt proxime de priuilegio
dictū est) atq; irratiōabilis: qa per eā dignitas
cōfunderetē supiorū magratuū, turbationēq;
pareret in quolibet reipublicæ statu. Nā iu,
xta canones vniuersos nō posset alia ratione
subsistere nisi eā huiusmodi magnus differē
tiæ ordo seruaret ecclesiasticus: quia confun
deretur ordo, si cuiq; sua dignitas nō seruare
tur. Quāuis (vt pręd ictū ē est) ex frequētibus
actibus. 40. annorū spatio vsitatis, contraria
potius in regno anglię cōsuetudo firmata sit.
Hortamur itaq; te venerabilis frater & volu
mus vt prædictis rōnibus nr̄is ac nr̄orū præ
decessorum ordinatiōi atq; ecclesię vniuersa
lis obseruātiæ penitus acquiescas: sicut p tua
prudētia & deuotione quā ad romanā ecclesi
am & nos semp habuisti, te facturum spera,
mus. in reliquis vero siue tuā ecclesiā siue per
sonā cōcernētibus quæ nec rōni aut honesta
ti derogēt, p magna qua te oī tpe cōplexi su
mus ac cōplectimur charitate nos semp ppi
tios experieris. Datum florentię &c.

¶ QVO autē habitu vtātur p̄riarchæ, dic
q̄ qn̄ celebrāt, semp vtūtur pallio & vbiq;: &
si nō celebrāt, vtūtur chlamide rubea si nō sit D
regularis, & capello murello. & in hoc diuer
sificātur a cardinalibus, q vtūtur rubeo: & ex
hoc designaē q̄ cardinalatus sit dignior. Itē
cōtinuo faciūt deferri crucē ante se p totam
christianitatē argenteā vel aureā, licet nō in
pręsentia papę: archiepiscopi tn̄ faciunt tan,
tū deferri crucem ante se in sua diœcesi. Ita
dicit grassus in dicto. c. ex parte.

POst istos quattuor p̄riarchas sequūtur
cardinales de iure cōi, vt supra dictū
est. sed cōsuetudo vt dictū est pręponit
cardinales ipsis quattuor p̄riarchis: quæ ser,
uāda est. Et hoc mō ēt intelligo cerimoniale:
maxime qa a modico tpe cōpositū est de no
uo, & attenta declaratiōe eugenii. 4. de qua
supra. ℣ Post prædictos (videlicet cardinales
siue quattuor patriarchas vt supͣ) sequūē alii
patriarchæ in scānis aliis post cardinales hinc
inde. Primū locum tn̄ ante eos habebit vice,
camerarius, si erit prælatus paratus. Et ita ser
uatū legitur in cōcilio pisano præsidēte alexā
dro quinto, & in cōcilio cōstantien. pręsidēte
ioāne. 23. secundū cerimoniale. Licet (vt su
pra dictū est) domi. in. c. eþos. 17. di. & alexā.
ibidē, & idē domi. in. 7. q. in trac. de concillio
voluerint q̄ de iure cōmuni ēt isti vltimi p̄ri
archæ præferātur cardinalibus, & idē domi.

in.c.cleros.21.di.cũ loquitur indiffetẽter &
A gñaliter de pñarchis ĩ notabilibus. Sed cõsue
tudo curię aliter habet: quę semp seruãda est
vt in.c.legimus,93.di. ꝟ Et attẽde ꝙ cardina
les debent sedere scd̃m ordinẽ suũ: qa primo
epĩ: quos dicit bal.in.c.olim de rescrip.esse ꝑ
stantiores cæteris,& sic ẽt patriarchis.& sub
dit,nulli dubiũ diaconũ cardinalẽ præponi
epo florẽ.vel perusi.allegat.l.vnicã.c.de ꝑpo
sitis laboꝝ li.12 ¶ Post oẽs pñarchas sequũt
archiepĩ.de qbus & eorũ ordine & quot qui
libet habeat suffraganeos (ne sim in hoc ꝓli
xus) vide alberi.de rosata ĩ ru.ff.de sta.homi.
vbi cõnumerat circiter cẽtũ sedes archiepa
les: & late in prouinciali cancellarię apposto
licę. Et intelligo de archiepĩs nõ ponendo dif
ferẽtiã inter archiepos & primates.alioquin
si facimus duas distinctiones, primo ponam
primates ante archiepos: vt est tex.in.c.nulli
99.di.quia ab archiepiscopo appellaẽ ad pri
matẽ: vt ĩ.c.1.80.di. & ĩ.c.1.in summa.99.
di.quia dicit primas quasi primus prædidẽs.
ergo non archiepiscopus nisi largo modo si
cut quilibet ordinarius, dicit abb. siculus in
cap.sane de foro compe. Et fuerunt instituti
primates propter amplitudinem prouincia
rum, & dicti primates quia primas sedes te
B nent: vt.99.di.nulli.& ibi glo.in summa di
cit ꝙ archiepiscopi debẽt eis reuerentiã. ꝟ Li
cet.n.vt supra dictũ est, idẽ sit pñarcha & pri
mas (vt.99.di.c.1.in fi.&.c.nulli, ibi patriar
chas vel primates: & in.c.prouincię, ibi pñar
chas vel primates q vnã formam tenent licet
diuersa sint nomina.ea.di.&.in.c.duo simul
de offi.ordi. & .9.q.3.c.per singulas. probat
tex.in.d.c.cleros.21.di.vbi tantũ facta distin
ctione de patriarchis,nõ facta aliter mẽtione
de primatibus descẽdit post patriarchas ad ar
chiepiscopos, quasi idẽ sit pñarcha & primas.
qđ probat tex.in.c.cõquestus.9.q.3.vbi pro
eodẽ ponit primatẽ & patriarchã: imo ꝑmo
nominat primatẽ & postea patriarchã, qđ &
ponitur in.d.c.duo de offi.ordi.) sequẽdo tñ
opinionẽ ostiẽ.in.d.c.duo, dicendũ est ꝙ licet
sit idẽ officiũ,tñ maior est dignitas quattuor
pñarchaliũ sediũ & eis maior debeẽ reueren
tia: vt in.c.graue de prę̃b.in.6.& in.d.c.reno
uãtes.22.di.&.c.antiqua đ priui. Vnde dicit
specu.in ti.de dispẽ.in.§.sunt quoq ver. &
nota, illos quattuor principales proprie ap
pellari pñarchas: vt.22.di.p totũ,&.d.c.anti
qua: cęteros vero (videlicet aquileiẽ.gradẽ.to
letanẽ.cantuarien.bituricẽ.& similes) impro
prie appellari pñarchas: qa ꝓprie dicunẽ pri

mates. Et idem dicit specu.in ti.de iuris.om. C
iudi.in versi.secundũ canones.vbi etiã dicit
ꝙ vere & proprie patriarchæ dicũtur super
illustres: quia sunt maioris dignitatis & iuris
ditionis q̃ primates, qui dicuntur illustres. Et
sic distinguendo, tunc primo ponam prima
tes post quattuor patriarchas principales &
post cardinales. Vnde licet etiam alii appella
ti sint patriarchæ (vt aquileien. & gradẽ.tole
tanen.cantuarien.bituricen.& similes de qui
bus supra diximus) illud tñ non est proprie
sed improprie & abusiuo quodam uocabu
lo: quia potius dicuntur primates: vt dictum
est,& dicitur in.d.c.duo,& ponit aluarottus
in.c.1.episcopum vel abbatem.allegat.c.cle
ros.21.di.& rofre.in libello ordinis iudicia
rii.& albericus in verbo patriarcha & primas
in suo dictionario,& ponit tex.glo.& archi.
in.c.1.in.§.fi. de statu mona.in.6. ꝟ In locũ
autem patriarchæ gradensis per nicolaum
quintum surrogatus fuit patriarcha venetia
rum. Et quia olim aquileien. primatia fuit
diuisa in aquileien. & graden. remanserunt
ambæ desolatæ. igitur improprie vocantur
patriarchatus: vt dicit pauinus in tractatu ne
sede vacan.in. §.pręmitto sexto, versi. quar
ta sedes.allegat specu.in ti.de dispẽ.in.§.sunt D
quoq. item in versi.vtrum aũt ad cardinalẽ.
Nec appellaẽ ad eos omisso medio, sicut ad
cõstãtinopolitanũ: vt in.c. si clericus.xi.q.1.
¶ Sunt etiam primates in italia archiepisco
pus pisanus, in vngaria archiepiscopus strigo
niẽ.in alemania archiepiscopus magdebur
gen.in hispania archiepiscopus toletanen.in
frãcia viennẽ. & bituricẽ.de quo habetur in
c.fi.de maio.& obe.& in.c.exposuit de dila.
item & lugdunen. appellat se primatẽ gal
liarũ. in anglia archiepiscopus cãtuariẽ.in.c.
1.de offi.lega.& in.c.penul.de filiis presbyte
rorũ.& archiepiscopus eboracen.de quo in
c.1.de appel. ꝟ Et istorũ aliqui sunt legati na
ti: vt cãtuarien.eboracen.& viennẽ.qui inun
git regẽ francię.ad quos põt haberi recursus
per uiam querelę: vt in.c.1.de offi.lega.& in
c.pastoralis de offi.ordi.& in.c.1.eo.ti.in.6.
Vide pauinũ vbi supra dixi de istis primati
bus.multa etiam iura allegat specu. in.d.§.
sunt quoq, versi.& nota. Isti.n. inferiores nõ
proprie habent paria priuilegia cũ illis quat
tuor: de quibus patet in.d.c.antiqua. Non.n.
possunt deponere episcopos nisi de specia
li commissione papæ: vt ponit archi. in
c.primates.2.q.1.sicut potest constantinopo
litanus, vt dictum est supra, Nec possunt ab

A soluere excõmunicatos nisi prout habet̃ in c.penul.de offi.lega. Vide decisi.egi.70.in ordine de isto archiepiscopo cantuarien.legato nato. An autem possit legatus deponere episcopos,vide ibi archi.in dicto.c.primates: & doc.in.c.ex tunc de ele.non resi.& in.c.1.de transl.præla. Item non possunt dare pallium: nec possunt vbiq; facere deferri crucem ante se sicut illi quattuor(vt in.d.c.1.vt lite pẽ. &c. antiqua)sed tãtũ in loco suę primatię.& ita tenet ioan.gras.in.d.suo trac.de dignita.

¶ Et isti primates sedebunt ordine suo secundum dignitatem ecclesiarũ. ad quod vide in dicto libro prouincialis:vbi reperiuntur annotatę omnes ecclesię orbis & ordines & religiones tam virorum q̃ mulierũ,imperatores,reges & electores imperatoris,& de intitulationibus religionũ & subiectionibus quorumcunq;.

¶ Et uide ioan.grassum in.d.cap.ex parte in sua repetitione. Qui dicit lugdunen.qui dicitur galliarum primas,habere archiepiscopum grationopolitanum sub se:& quod est mirabile eum habere duas sedes lugduni(videlicet primatialẽ & archiepiscopalẽ)& duos vicarios siue officiales,& ab officiali archiepiscopali appellat̃ ad officialẽ primatiæ:quod

B videt̃ cõtra.c.2.de eõ sue.in.6.vnde denotat̃ ex his maioritas primatiæ ad archiepiscopatum. Vbi ponit q; si sunt plures primates qui concurrunt inter se,quis præcedet.& dicit q; ille qui erit dignior, vel per priuilegia, vt in c.p tuas in glo.de maio.& obe. Imo aliquando vt supra dictũ est primas dici pôt qlibet ordinarius tenẽs primũ locũ,late sũpto vocabulo,vt dicit abb.in ca.sane de fo.cõpe.cæteris enĩ cõcurrẽtibus,ratio priuilegii est habẽda:quod cum eo qui in ali.est potest.l.3. alioquin q; recurrendum erit ad ea quæ dicũtur in.c.1.& in.c.statuimus de maio. & obe. videlicet q; primo ordinati & assumpti . licet posteriores sint meliores,vt dicit glo.in.c.si.75.di. Si autẽ contingeret q; essent simul ordinati,debet recurri ad principem pro declaratione,quod etiam uidetur seruire inter plures archiepiscopos & plures episcopos & alios æqualis dignitatis,de quo etiã infra proxime. Et ibi etiam ponit q; primas habet archiepiscopos sub se:& a subditis archiepiscoporũ ab archiepiscopis appellatur ad primatem,c.1.99.di. De quo etiã ponit aluarottus in.d.c.1.episcopũ vel abbatẽ.& p hoc ẽ glo. in authen.clericus.C.de episcopis & cle. De quo etiam q; primates præferantur archiepiscopis,est tex.9.q.3.c.conquestus.21.di.c.1

C 17.di.multis.&.65.di.de persona. ỽ Adde q; alias longa & magna fuit altercatio inter burdegalen.& bituricen. archiepiscopos super iure primatiæ quæ adhuc non dicitur finita.de qua in.c.fi.de maio.& obe.in.c.exposuit de dila.in.c.venerabilis de dolo. & cõtu. Et dicit brix.in suo repertorio in verbo primas, q; cũ ipse esset legatus in regno frãciæ, vidit archiepiscopum bituricen.vti iure primatiæ in tota aquitania,vbi est sedes burdegalen ỽ Adde q; inter eodem tempore ordinatos,in dubio præfertur ordinatus a papa: vt in.c.per tuas de maio.& obe.& infra dico. Et itelligo de ordinatis ẽt prius promotis ad dignitate:alioquin primo ordinatus presbyter,simpliciter loquẽdo præferretur simplici clerico secundo loco ad episcopatũ promoto. Vnde intellige cæteris paribus : quia est dare maioritatem in episcopo promoro non ordinato ratione administrationis:vt dicitur in.c.trãsmissam de elec.& in ca.statuimus de maio.& obe.

Post primates sedebunt archiepiscopi, qui regibus æquiparantur: sunt enim ad instar eorum. debent enim habere 10. vel. xi. ciuitates quibus præsint in spiritualibus sicut rex in temporalibus:vt in.c.scitote.6.q.3. Ideo proprie potestas archiepiscopalis & regalis conueniunt: vt dicit grassus in suo tractatu de digni. in repetitione.c. ex parte de ver.sig. Et ex hoc posset inferri q; maior est dignitas cardinalatus q̃ regalis : qa si rex est æqualis archiepiscopo, & archiepiscopus est iferior cardinale,igit̃ & rex ẽ inferior cardinale,per regulã.c.authoritate de cõcess. præben.in.6.& probat tex.in.c.solitæ de maio.& obe.quando vult reges assurgere episcopis & eis iuxta se venerabilẽ sedem assignare,qui sunt inferiores archiepiscopis.qđ clarum videtur considerata spiritualitate. Et licet aliquando in archiepiscopis q; præsint 10.ciuitatibus de facto reperiatur contrariũ (vt patet in archiepiscopo florẽtino,pisano, tarãtasien. qui non habent nisi duos episcopatus & ciuitates sub se)hoc fortassis erat olim,hodie tñ plures habent sub se. Et similiter in rege.quod patet in regno boemiæ:vbi non est nisi ciuitas pragensis. & ideo merito dicuntur habere similitudinẽ:vt.d.c. scitote. Hodie tamẽ potest inspici in prouinciali q; sunt multi archiepiscopatus nõ habentes nisi vnã ciuitatẽ. Per.d.tex.c.scitote,dicit grassus vbi supra q; est vna differentia inter metro-

D

A politanū & archiepiscopum: qa archiepiscopus potest habere sub se plures q̄ decem vel vndecim ciuitates & vsq; ad centum, sed metropolitanus tantū 10. vel. xi. Sed si recte cōsideretur ille tex. loquitur secundum initium statuendi prouincias, non q̄ sit differentia in effectu inter archiepiscopum & metropolitanum, Et ista inuicem promiscue confunduntur: vt probat tex. in. c. nulli. 99. di. & patet ex dictis per ostien. in summa in ti. de offi. ordi. in. §. quod pertinet, uersi. sunt autē. & in speculo. in ti. de dispen. in. §. sunt quoq;. Ad quod est quod dicit bar. in. l. 1. C. de metropoli beryto, q̄ metropolitana ciuitas dicitur quæ habet archiepiscopum vel patriarchā. Pro quo glo. in. l. si duas. §. decet. ff. de excu. tuto. ¶ Archi. tamen in. c. præsenti de offi. ordi. in 6. in prin. facit differētiam inter archiepiscopum & metropolitanum: quia archiepiscopus est maior. Et dicit colligi ex tex. de priuilegiis archiepiscopi in prin. in authē. colla. 9. ibi non solum metropolitanus is sit sed etiā archiepiscopus. quæ rubrica est situata post titulum de sanctissimis episcopis secundum pauinum: quā nō habeo. Q ui etiam dicit q̄ opinio archi. est improbata per ioā. an. in. d. c. præsenti in glo. 2. Ad quod adde quæ dicta sunt supra in quæstione qui præferantur

B in sedendo, vtrum cardinales an patriarchæ, post articulum ad quem spectat electio papæ si deficerent omnes cardinales, in versi. vnde omnibus præmissis cōsideratis. Et isti etiā proprie dicuntur illustres qui habent plures ciuitates sub se: vt dicitur in. d. l. 1. de offi. præfec. præto. & in. d. l. 1. de offi. eius cui manda. est iurisd. ¶ Sed dic q̄ male dicit pauinus q̄ repræhendatur archi. a ioan. an. quia imo ioan. an. tantū eum refert & cum eo transit q̄ maior sit archiepus metropolitano. & idem ibi tenet domi. Et est verum: quia si vt supra dico archiepūs pōt habere vltra vndecim ciuitates sub se & nō metropolitanus sequitur q̄ archiepiscopus sit maior. Et de omnibus istis archiepiscopis, vide in ru. ff. de statu homi. per alberi. de rosata, & in. d. prouinciali.

¶ Q uando autem concurrerent inter se ipsi archiepi, dicit idem paui. q̄ præferentur exempti: vt in glo. in ca. per tuas de maio. & obe. Cuius contrariū tenet ibi abbas, vt præferatur primo promotus secundo promoto quantuncunq; exempto. quod maxime placet in concilio in præsentia papæ, ar. c. volentes de officio lega. deinde subiecti patriarchę

C constantinopolitano, deinde alexādrino, postea antiocheno, demum ierosolymitano: vt sic in æquali gradu dignitatis ecclesiæ prouinciarum ordinentur. q̄ si vltra archiepiscopatū habet aliquis corū aliā dignitatē vt supra diximus (vtpote primatiam vel quid simile) præferetur. Possumus dicere ponendo exemplū sicut in archiepiscopo coloniensi, qui est cancellarius italiæ: & archiepiscopo treuerēsi, qui est cancellarius galliæ: & archiepiscopo maguntinensi, qui est cancellarius germaniæ, qui habent eligere imperatorē cum marchione brandenburgen. comite palatino, duce saxoniç, & rege boemiæ: vt ponit baldus in margarita in ver. annus. & in ti. de pace cōstan. c. 1. §. in ciuitate. 3. colla. & ostien. in. c. venerabilem de elec. & vide glo. fi. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & alberi. in. l. bene a zenone circa prin. C. de quadriennii præscrip. & aluarottum in. c. 1. quis dicatur dux vel marchio in vsibus feu. & barbatiū in cle. 1. de iureiuran. & per pauinum in extrauagan. ad onus in antepe. charta. & cardinalem in cle. 1. in prin. de iureiuran. Vnde versus. maguntinensis, treuerensis, coloniensis: & palatinus dapifer, dux portitor ensis: marchio præpositus cameræ, pincerna boemus: hi faciunt regem seruantes ordine legem. Et si-

D militer dico q̄ archiepiscopi qui non habent supra se primatem alium, obtinent primū locum inter alios qui habent supra se primatē. quod voluit glosa in ca. per tuas de maio. & obe. quæ licet loquatur in episcopo, satis ex eius ratione idem colligitur de archiepiscopo. ¶ Item cæteris paribus etiam ille præfertur qui a maiori superiore reperitur promotus ad dignitatem: vt in. d. c. per tuas: nisi ordinatus ab inferiore, esset in maiori dignitate vel dignior vel vtilior vel magis peritus secundum ioan. an. & alios in. d. c. per tuas. Q uod inducit ibi abb. ad quæstionem duorum fratrum quorum vnus recepit a maiore militiā, alius a minore: vt is præferatur & dignior iudicetur qui recepit militiā a maiore, etiam si postea ab illo maiore alter militiam assecutus fuerit: per ea quæ ponuntur in. l. fi. ff. de albo scriben. ¶ Si reperiatur promotus ab eodem vel æquali & æqualiter, cæteris paribus ille præferetur qui præcellit alium merito vitæ, nobilitate vel scientia. 16. di. cap. sexta. & notat archi. eadē di. c. quoniā &. 75. di. c. si. etiam si alter fuerit prius promotus: vt dic. domi. in suo trac. de concilio. in. 7. q. Sed si sunt æquales quantū ad promotorem, tunc

A cæteris paribus ille præfertur qui primo ad dignitaté fuit promotus: vt in ca. episcopus 17.di.& in.c.1.de maio.& obe.etiam si secũ do promotus sit dignior facultatibus & honore secundũ inno i.c. statuimus (& ibi moderni) de maio.& obe.& dicit ioan.de immo la in.c.fi.in.3.col.de consti. Alioquin si omnes per omnia sint equales,recurre ad ea que sunt dicta & examinata supra de primatibus per quæ multa aperiuntur.

¶ Quid autem inter archiepiscopũ mediolanen. & rauennen. (inter quos fuit antiqua controuersia: vt dicit glo.3.in.leg.decernimus.C.de sac.sanc.ecclesiis) tex.in.§.hinc etiam.17.di.ostendit ꝙ archiepiscopus mediolanen. præfertur, & ex ordine scripture & quia ibi prius subscripsit q̃ archiepiscopus rauennen.qui actus denotat maioritaté: vt in.c.fi.& ibi doc.de offi.lega.in.6.& in.c. dilecta de rescrip. c.mandato de præben. in 6.& in.c.penul.de elec.in.6.Similiter tex. in c.bene quidem.96.di.cum glo.ibi.vbi prius respõdit mediolanen.deinde rauẽnen.Rationem autem cur prius subscripserit & responderit mediolanen.reddit tex.in.c. episcopos. 17.di.vbi videtur dicere ꝙ hoc fuit quia atté ditur tempus ordinationis cuiuslibet prælati ad considendum in consilio & subscribendum,sicut & in qualibet alia re.¶ Archi.post glosam & doc.in.c.bene quidem, argumentatiue videnẽ velle ꝙ mediolanen. præferatẽ. & clarius doc.in.§.hinc etiã.17.di. & idem martinus lauden.in trac.de digni.versi.decimo.Albericus de rosata in epistola inter claras.C.de summa tri.dicit se vidisse alias ita determinari ꝙ mediolanen. præponatur ratione antiquitatis,& quia in antiquis scripturis reperitur præponi. ¶ Sed si quis vellet tenere contrarium,facilis est responsio ad illa iura quæ videntur vrgere:videlicet ad tex.in c.bene quidem.96.di.& in.§.hinc etiã cum sequen.in.17.di.dicendo ꝙ ibi loquunẽ ratione prioritatis ordinis; quia ille laurentius archiepiscopus mediolanen.erat primo ordinatus q̃ archiepiscopus rauẽnen.& ideo præpositus fuit,quod ostendit vltimus.§.in.c.cõcilia.17.di.&.18.d.cap.placuit.In eo autem quod dicit ratione antiquitatis,& ciuitas rauẽnen.est antiquissima ciuitas italiæ:vt probat glo.i ru.infortiati. Et iuxta historias post confusa hominũ labia in babylone,vel vt alii volunt post troiẽ euersionem a thessalis condita est.cuius episcopus donatus est a valentiniano imperatore pallio ex candida lana quo non nisi imperator vtebatur. ex quo factum est vt aliquando rauennen. episcopi cum romanis pontificibus contendere ausi sint.Duodecim etiam ciuitates eidem episcopo subiecit; videlicet ariminũ,cæsenã,forliuiũ,forũ pompilium,fauentiã,forum cornelium (quæ immola hodie dicitur) bricium, bononiã,mutinam,regium,parmam,& placentiam.vnde archiepiscopatus erigitur.Sed mediolanum incœpisse habere archiepiscopum videtur tempore beati bernardi: vt patet in eius epistola ad mediolanen. 133.qui fuit post valentinianum. Item rauenna habet canonicos cardinales: vt per ioan.an.in c.bonæ el.1.de.postula.præla.glo.in.ca. pudor.32.q.2.glo.i cle.2.de cele.mis.& dicit i cle.ne romani de elec.Hoc tñ nihil facit:quia idem est in ecclesia mediolanen. non tamen ex hoc deberent præponi:quia sunt cardinales sine pileo rubeo & sine succo.

C

Deinde post archiepiscopos & metropolitanos sequuntur episcopi cuiuscunqꝫ sint gradus. qui oẽs inter suos collegas secundum gregorii papẽ decretum sedebunt secundum ordinem promotionis eorum,& qui primo ordinatus est primo sedeat:vt in.c.placuit.18.di.glo.& doc.in.cap. si.75.di.& in.c.episcopos.17.di.Vel quãdo per omnia sunt pares,ille qui plus elaborauit ꝑ ecclesia:vt.d.c. episcopos ibi glo. & ponit berta.in prima parte.4.lib.q.12.in trac.de episcopo,de quo etiam in specu.in ti. de citatione. §.iam de citatione versi. porro el.3. Quod intellige nisi sint prẽlati assistentes papæ: quia illi sedent super gradũ thalami põtificalis ad sinistram quãdo papa est præsens in cõcilio:alioquin sedebũt in loco suo.Et intelligitur de primo ordinato quantumcunqꝫ non prius electo vel assumpto siue prouiso: quia qui primo est consecratus siue ordinatus, præfertur illi qui primo fuit promotus ex quo non reperitur consecratus: vt dicit alexan.in.c.episcoporum.18.di.Quod etiã ponit bertach.in.d.trac.de episcopo i prima parte.4.lib.in.12.quæsito.quod ipse ostendit exemplo iacobi maioris,qui ideo appellatus est maior, quia primo adhæsit christo q̃ iacobus minor: & dictum est supra proxime. Quod idem alexan.in.d.c. episcoporum dicit esse verum in aliis locis q̃ in cõcilio, quo interueniunt episcopi non consecrati & vbi tractatur de actibus iurisditionalibus & non ordinis:quos potest exercere electus confirmatus non consecratus:vt in.c.transmissam

B (margin, left column)

D (margin, right column)

A de elec. & q ideo in concilio attenditur tempus promotionis, & in.c.canones. 15.di.idem replicat. Ad quod facit quod dicit cardinalis in cle.quāuis.in.q.5.de foro compe.de episcopo cōfirmato & non cōsecrato, & qd dicit inno. & alii in.c. trāsmissam de elec. q episcopus electus & confirmatus, ante consecrationē exercet ea quæ sunt iurisdictionis & cōcilia cōgregat, ergo quo ad iurisdictionalia in cōcilio sufficit q sit confirmatus. Et hoc cæteris paribus: alioquin si vnus epus cū dignitate pōtificali habeat aliā præeminentiam tunc officium & administrationem, præfertur habens maiorem præeminentiam: vt. d. versi. porro. & in.c.1.de maio.& obe. Ad quod est illud quod dicitur q diaconus cardinalis ratione officii & administrationis præfertur episcopo: vt ponit ostien. in.c.ecclesia el secundo de elec. & abb. in ca. super his de fide instru. ioan. mo. in ca. super eo de hære. in. 6. & tex. & doc. in ca. per venerabilem in. §. rationibus qui filii sint legi. glo. & doc. in.c. quāq 2.q.7. & idem abb. in.d. c. ecclesia, & dom. in c.1.de offi. lega. in.6. & bar. & doc. i. d. l. . §. si quis in appellatione. ff. de appel. Sic etiā ratione diuersi respectus aliqn dicitur quis maior: vt est videre i archidiacono & archipresB bytero: quia præfertur ratione officii archidiaconus: vt in. d. ca. 1. de offi. archi. optime decis. 430. incipit item fuit dubitatum, quç dicit q in locum archidiaconi succedit præpositus, & in locum archipresbyteri decanus. ad idem .c. perlectis. 25. di. glo. fi. in. c. statuimus de maiori. & obe. Sic & abbas in minoribus, maior est pre bytero in dignitate vel officio, licet sit minor in ordine: vt in. ca. tuā de æta. & quali. Et per hoc dicit domi. in cap. episcopo. 17. di. q in diuinis archipresbyter præcedet archidiaconū: sed extra diuina (vt in voce, loco & iurisditione) præcedet archidiaconus. Et sic intellige glo. & tex. in ca. pri. de offi. archi. 33. q. 5. est ordo. 93. di. a subdiacono. &. c. adhæc de offi. archi. De quo vide ostiēsem in sūma in ti. de offi. archi. §. 1. & idem etiam ioan. de ana. in. d. c. ad liberandam de iudæis. vbi dicit se vidisse dubitari bononiæ. Vnde ratione ordinis maior est simplex episcopus etiam presbytero cardinale: vt in. d. c. qq. & ibi dicta. & vbiq vbi tractatur iste articulus vter sit maior, episcopus an cardinalis, de quo aliquid dixi supra: & late barba. i trac. de præstā. cardi. in. 1. quæstione: & alexan. in dicto cap. quanq. Et ideo ante tempora clementis quinti, simplex episcopus non assumebatur ad cardinalatum C tituli presbyteralis vel diaconalis: & nisi vacasset titulus dari solius cardinali, nō creabatur cardinalis, sed a tempore clementis prædicti & successiue vsq nunc promouentur episcopi etiam ad cardinalatum tituli presbyteralis. De quo vide ioan. an. & do. in. c. cum aliquibus de rescrip. in. 6. & vide paulum in trac. visitationum in. 2. q. principali, in. 3. col. De quo vide etiam dicta supra de quatuor patriarchis & de dignitate & priuilegiis episcoporum: & multa solennia vide in trac. de episcopo per berta. & aliqua remissiue per brix. in vesi. quæ priuilegia sunt episcoporum. in verbo episcopus. Et uide quæ supra dicta sunt de bonifacio. 8. qui licet adinuenerit reseruationes, nesciuit tamen adinuenire promotionem episcoporum ad cardinalatum, in illo articulo vter præferatur cardinalis an patriarcha.

¶ NVNC de ipsa maioritate & prælatione dicimus q circa hāc maioritatem quæ in ecclesia capitur quattuor modis, multa sūt cōsiderāda. Aliqñ. n. habetur respectus tēporis. 17. di. §. hoc quoq &. §. verum. 96. di. d. c. bene quidem & de maioritate & obe. c. 1. Aliquādo personæ ordinātis vel constituentis: vt in. l. quidam. ff. de re iudi. l. vlti. ff. de al D bo scribē. c. per tuas de maio. & obe. Sic ille qui est receptus in canonicū authoritate papæ licet secundo loco, præfertur in assecutione præbendæ recepto quantumcunq primo loco authoritate inferioris: vt in. c. si qui de præben. in. 6. & in. c. si pro te de rescrip. co. li. & in. c. statuimus, ibi abb. de maio. & obe. Et promotus a principe potius q ab inferiore: vt in dicto versi. porro. & dicitur in. c. per tuas eo. ti. de maio. & obe. & dictum est supra in prælatione inter archiepiscopos in fi. illius articuli. Quid quando ambo sunt recepti authoritate papæ, vide ostien. in summa de maio. & obe. §. 1. & dicitur in. c. tibi qui de rescrip. in. 6. & in. d. c. statuimus, de maiori. & obe. ¶ Aliquando habetur ratio dignitatis, seu maioritatis officii: vt supra dictū est. Sic & petrus fuit maior apostolis in dignitate vel officio, sed in apostolatu seu ordine episcopali par fuit & æqualis. 2. q. 7. puto. 21. di. in nouo. Et secūdum hoc intelligitur. 17. di. multis sic: &. 21. di. §. in his omnibus, cū sequen. ca. Et de istis quatuor modis vide ostien. in summa in. d. §. 1. de offi. archi. & archi. & domi. in. d. c. quanq. 2. q. 7. & ioan. de san. ibidem. & ioan. de ana. in. d. c. ad libe

A randam.& barba.in.d.trac.in.8.char.& alua rum de planctu ecclesiæ circa finem primæ partis. Vbi post archi.dicit q persona præest personæ quinq modis:scilicet officio.21.di. in nouo.vitæ merito.2.q.7.beati.ordine.93. di.a subdiacono.administratione & dignitate:vt archipresbytero archidiaconus.de offi. archi.c.1.&ibi glo.consecratione:vt episcopus omnibus.21.di.c.1.Ita dicit archi.in.c. quis in.§.in his.21.di. Qui etiã dicit q hæc prælatio consistit in tribus:in iudiciis.21.di. inferior. in præceptis.21.di.nunc autem. in sacramentis.21.di.denique, secundum archi. qui ibi hoc notat in prædicto. §. in his. 21. di. ¶ Itẽ secundũ lan.in.d.c.in nouo & refert ibi.archi.est dicendũ q maior potestas attẽditur qnq ex dignitate ordinis,qnq ex dignitate consecratiõis qnq ex dignitate dispẽsatiõis siue administrationis.Petrus ãt ex prerogatiua consecrationis vel ordinis maiorẽ potestatẽ apostolis nõ habebat,sed ratione administrationis.Idem & cardi.in.d.ca.statuimus in.5.q.Vbi cõnumerat maioritatem dignitatis.d.c.dudum de elec.de offi. dele.ga.c.pastoralis.temporis de maio, & obe. c.1. senectutis.l.semper. ff.de iure immu. de transla. præla.quanto.dispẽsationis siue prælationis, de electione trãsmissam.de iudi. at si clerici.

B consecrationis;vt in.c.aqua de cõsecra.ecclesiæ vel altaris. ordinantis: vt.d.c. per tuas.ordinatiõis:vt in.c.statuimus de maio.& obe. Et ista ordinatiõis præfertur maioritati temporis.senectutis & ordinantis secundũ ostiẽ. & car.& abb.in.d.c statuimus.Et idẽ in effectu(licet reducat ad quinq)brixiẽ. in verbo maior.versi.in quibus. & vide ostien.in summa de ma.& obe.§.1. ¶ Dominicus in.c.1. de offi.lega.li.6 .referẽdo ostien.ibi connumerat.xi.prerogatiuas honoris & præeminẽtiæ.Prima est prælatiõis,qua minor propter iurisditionẽ prefertur maiori i ordine:vt de offi.archi.c.1.Secunda dignitatis:vt in.c.dudũ de elec.& in.c.pastoralis de offi.ordi.Tertia temporis.de maio.& obe.c.1. Quarta antiquitatis.ff.de iure immuni.l.semper.de trãsla.præla.quanto. Quinta consecrationis. de consecr. eccle vel al.c.aqua.de ma.& obe.cũ inferior. Sexta manus excellentis impositionis.de maio.& obe.cap.per tuas. Septima maioris ordinis.de maiori.& obe.statuimus. Octaua recognitionis feudi, qua laico tenẽtur clerici deferre:vt in.c.solitæ.§.verum de ma.& obe. Nona magisterii siue instructionis.35.q.9.veniam.ff.de dam.infec.l.si ædi. ob

bus.ff. de arbi.l. dicere. §. sed si de pluribus. C Decima honestatis siue sanctitatis.40.di.multi.de testi. in nostra. Vndecima honoris: vt in ca. 1.de offi. lega. in.6.

¶ De istis etiam aliqua connumerat abb. in ca. statuimus in secundo notabili de maio.& obe. Et vltra ponit prælationem ratione administrationis,allegat.c. trãsmissam de elec. Glo.in.c.lex.2.di.dicit maiores nobilitate,dignitate,antiquitate & scientia.Idem abb.ponit in. c. solitæ de maio.& obe. etiam aliquẽ præferendum ratione maioris præeminẽtiæ quia pręest dignioribus,argumento sumpto ex illo tex. Ad quod glo.in verbo canonicis, circa finem in.c. statutum in fi.de rescrip. in 6.Et alibi abb. notat tria quibus dicitur quis cõsocium in ecclesia præcellere in.c. dudum i.4.&.5.notabili:videlicet dignitatẽ,ętatẽ & tempus receptionis.Et de primo ponit exemplum secundũ inno.& alios si canonicus habet dignitatem annexam præbendæ vel est nobilior genere vel magis literatus.Et,glo.2 di.in.c.lex,dicit q maiores natu dicũtur nobilitate sciẽtia & ętate. Et illorũ vox dicitur põderosior in capitulo qui dignitate ætate & tẽpore in receptione præcedit secundum abb. in.d.c.dudum.¶ Similiter tex.& glo.in.c.super eo el.2.de testi. dicit aliquẽ præferẽdum D ratione potentiæ diuitiarum vel honoris & nobilitatis.& ibi abb.& alii moderniores trahunt ad multa & ad doctoratũ .Et in.c sedes post glo.de rescrip.dicunt doctores post ioã. an.q ad considerandũ,qui dicantur maiores in materia illius tex.non est dare certã doctrinam: sed iudex arbitrabitur secũdum potentiã diuitias, dignitatem & meritum cuiusq. De quo in specu.in ti.de rescrip.præsentatione.in.§.fi.versi.secũdum quæ sunt personæ. Et vide quæ ponuntur in.l.1.& in rub.C.ne liceat potentioribus. vbi agiẽ de cãcellariis, notariis & similibus. Et vide omnino pe. de ancha.in.c.1.in fi. de consti.& barbatium in repeti.l. cum acutissimi col.68. C. de fideĩ commis.& abb.& alios in.c.ex parte de alie. iudi.mutã.cau.fac. Et vide omnino domi. in cap. episcopos.17.di.vbi plura ponit de ista prælatione.¶ Decisio dominorum.430.(incipit item fuit dubitatum vtrum præpositura quæ est quarta in ti.de elec.)arguit ex pręeminentia quam habet decanus cuius decanatus est electiuus, habens curam animarũ & iurisditionẽ in canonicos ipsum eligentes & in clericos omnes ipsius ecclesiæ (licet nõ super præpositũ)tenẽs etiam sigillũ capituli

ad causas, & claues ad priuilegia & librum
A statutorum beneficiorum & cõsuetudinum,
& stallum superiorem in sinistra parte cho-
ri, & regens chorum in diuinis & conuocãs
ad capitulum, ꝙ dicatur habere principalem
dignitatem etiam super præpositum qui se-
det supra decanũ in choro & in capitulo &
præcedit eum in processionibus & aliis, quę
vna cum administratione arguunt præemi-
nẽtiam. & hoc maxime propter iurisdictionẽ
& curam quam habet decanus in eligentes
& clericos: quæ plus arguunt prælaturam &
maioritatẽ q̃ administratio temporalium vel
aliquid præmissorum quæ cõcurrunt in præ-
posito. Et ibi etiam deducit dicta ioan. an. in
cap. deliberatione de offi. lega. in 6. in no-
uella: ꝙ quia sedebat præpositus immediate
post episcopum, & subscribebat, uocabat ad
capitulum, tenebat sigillum non vt minister
sed vt præsidens iubens literas sigillari, con-
seruabat iura & priuilegia capituli, & velut
maior in collationibus & institutionibus ad
capitulũ spectantibus erat primus: propter-
ea præpositus præfertur, quia ista arguũt prę-
eminentiam & maioritatem. ¶ Similiter ma-
iorem aliquem appellamus quandoq; effica-
cia, quandoq; propter rem subiectam, quan-
B doq; authoritate ministrantiũ, quandoq; per
significationẽ: vt in. c. ecce. 95. di.
¶ Et quia dictum est maioritatem considera-
ri respectu senectutis, dicimus proinde iuue-
nes ad cardinalatum non esse aptos: cum ca-
reant rerum experientia, vt inquit ari. 7. ethi.
dicit tex. in. l. fi. C. de testa. mili. indignum nõ-
stris temporibus esse videtur cum qui stabi-
lem mentem nondum adeptus est sapientum
iura pertractare. Vnde ecclesiastici. 34. qui
nõ est expertus, pauca recognoscit. Inde etiã
aug. in sermone de iustitia dicit. regnũ enim
romanũ pacifice tandiu perseuerauit q̃diu sa-
pientes regere permiserũt: sed dum iuuenes
& inexpertos regere pmiserunt, tanq̃ iustitiã
ignorãtes acceptores personarum facti sunt:
& sic iustitiam perdentes, dominiũ orbis ter-
rarum perdiderunt. Iuuenes ergo imprudẽ-
tes, duces vel ecclesiarum pastores non cõsti-
tuendi sunt, ne ipsi simul cũ populo pereant:
tales enim si præsunt, nõ solum præterita &
futura non cogitant, sed ne audiant quod bo-
num est & verum aures suas obturant. taliter
etiam non solum iuuenes sed etiã antiquos
in diebus malis hoc facere frequenter, mini-
me dubitamus. Vita enim pastoris omnibus
prodesse debet, & quomodo hoc facere pote-

rit si iustitiam ignorauerit, & regnare in æter- C
num crediderit: isti memorari nouissima nõ
possunt, quia in æternũ viuere credunt. Vn-
de dicit bal. in. c. 1. de renun. & in. l. senium
post prin. C. qui testa. fa. pos. & in. l. cum anti-
quioribus. C. de iure delibe. & in. c. 1. de ma-
io. & obe. ꝙ plus valet vmbra senis q̃ arma
eloquentis iuuenis. vide iasonem in. l. gallus
in prin. ff. de libe. & posthu. Et dicit bal. in pe-
nul. col. ꝙ expedit regi a seniori. allegat. l. cũ
pater. §. pater pluribus. ff. de lega. 2. quia væ
regno cui rex puer erit, ecclesiastici. 10. Et in-
de glo. i. in. c. statuimus. 61. di. dicit ꝙ senes
præferũtur in electione. Et ad idẽ glo. in. c. 1.
35. di. & in respõsione & subscriptiõe. Vnde
cicero de senectute, non viribus aut veloci-
tate corporis res magnæ geruntur: sed consi-
lio authoritate & sententia. & rursus temeri-
tas est florentis ætatis, prudentia autem sene-
scentis. & iterũ decorus est sermo senis, quie-
tus & tremulus. facitq; sæpe ipsa sibi audien-
tiam diserti senis compta & mitis oratio. Et
dicitur ecclesiastici. 32. & bal. refert in. d. c. 1.
loquere maior natu, decet. n. te primum ver-
bum, supple & potentissimum. Debet enim
prior loqui: vt est tex. in. c. 1. de cõtro. feu. in-
ter pares: qui est singularis secundum ludo. D
in verbo senex. & bal. in. l. obseruare in. § an-
vero ad fi. ff. de offi. procons. & in. c. 1. circa
prin. in. ti. de cõtrouersia inuesti. apud pares.
¶ Et dicit ioan. de platea ꝙ in vocibus anti-
quiores præferuntur: vt ipse dicit in. l. 1. C.
de consulibus. lib. 12. Quandoq; tamẽ pro-
pter facundiam iuniori cõceditur primus lo-
cus in loquendo: vt legitur apud salustium
in iugur. ꝙ cum sylla & marius ad regẽ bo-
chum missi essent, sylla minor ætate propter
facundiam apud regẽ verba fecit. ¶ Iterũ in
inchoatione facienda, a senioribus inchoan-
dum est. tex. iuncta glo. in verbo a vetustiore
in. §. singulorum, insti. de rerum diui. & in. l.
1. ff. de acqui. rerum domi. ¶ Item in consen-
su præstãdo: vt in electionibus, sententiis, de-
liberationibus & responsiõibus tex. in. l. 1. C.
de præfec. sac. cubi. li. 12. glo. in cap. statui-
mus. 61. di. Vnde si ex forma statuti requira-
tur consensus agnatorũ vel cognatorum in
alienatione rerum mulieris vel minoris, pri-
mo debet requiri antiquior vt cõsensum ad-
hibeat. ¶ Item in electionibus vt senior pri-
us respodeat, loquatur, eligat & sua suffragia
præmittat. & hoc idem vult ioan. de platea in
d. l. 1. C. de consulibus li. 12. ¶ Item in lega-
tionibus vt antiquior præcedat eundo loquẽ-
do

A do stando vel sedendo, per.d.l.1.&.l.decernimus.C.de sacrosanc.eccle. Item senex praesumitur habere mentem sanam & perseuerantem in sanitate.l.senium.ibi bal.C.qui testa.fa.pos. Item & in sedendo senior debet antecedere: vt est tex.in.d.l.1.C.de praefec. sacri cubi.li.12.& inno.in.cap.1.de maio.& obe. Praerogatiua tamen ordinis praefertur senectuti: vt in.cap.a subdiacono.92.di.dicit abb.in.cap.statuimus de maio.& obe.& dixi supra. ¶ Item in senibus est grauitas. Vnde hiero.scribens augustino dicit quod bos senior grauius figit pedem. Item senior est maturitate sensus praestantior.cap.nisi cum pridem versi.alia, de renun. Item experientia doctior 26.q.4.sciendum.&.d.cap.porro. Vnde consilium senum melius est quam iuuenum.c.ex multa de voto. vide iasonem in.l.gallus in.14.col.in prin.de libe.& posthu. Item verba senis sunt authoritatis.l.si chorus.§.1.ff.de lega.3.vbi allegatur rusticum senem dixisse peculium sine pecunia fragile esse. Inde bar.in trac.de tyranno.4.col. dicit quod antiquior in domo habet quasi praerogatiuam congregandi alios de domo.&

B inno.& bal.in.d.cap.1.& alii. De quo vide latissimas remissiones per feli.in.ca.cum omnes de consti. videlicet quod vbi non est praelatus, senior de capitulo congregat capitulum, & potest cogi ad congregandum. non tamen habet nisi vnam vocem: & non potest facere contractus nomine ecclesiae nec agere in iudicio: quia non est praelatus. ¶ Ad idem bar.in.l.1.ff.de albo scriben. & tex.in.l.2.C.de praefec.pre.li.12.&.C.de offi.magistri offi.l.nemo.vbi dicit, is enim gradus ceteros antecedat quem labor prolixior & stipendia longiora fecerint anteire. Ad idem.C.de tyroni.l.fi.li.12. Hinc dicit tex. illum in locum decedentis quo ad dignitatem vel officium surrogandum esse qui antiquior reperitur.74.di.episcoporum.24.di.episcopus. Quod intellige nisi minor in collegio superiorem superet virtute & bonitate, tunc enim ille praeferendus est antiquiori: vt in.§.ordinationem in authen.de monachis.&.d.cap.episcoporum. Ad quod facit quod dicit abbas in.cap.1.de maio.& obe. quod quando agitur de promouendis non consideratur prioritas ordinationis, & consequenter nec senectutis (quae postponitur ordinationi, vt supra dixi) sed habetur respectus ad merita. Et hoc quod iunior superet virtute seniorem, requirit probationem per testes.40.tex.est singularis in leg.vnicuique.C.de proxi.sacro.scri.li.12. De quo vide alex. in.l.cum quid.ff.si.cer.pe.& ibi aliqua quando iuuenis praefertur doctori antiquo. Regulariter autem doctor antiquior praefertur iuniori.de quo quando & qualiter procedat late decius in.cap.clerici de iudi. Et doctori antiquo & excellenti probanti stylum vel consuetudinem alicuius curiae creditur secundum bar.in.l.de quibus ff.de.ll.de quo vide ibi iasonem. Sic quando aliquis habet citare capitulum, sufficit si det literas maiori de capitulo.archi.in c.comessationes.44.di. ¶ Item cessante consuetudine antiquior dicitur maior in capitulo. abb.in.cap.auditis.2.col de elec.& in capitulo cum olim.5.col.de re iudi. Et abb.in.cap. in causis de elec.dicit quod vbi non est praelatus, antiquior congregat capitulum.& allegat inno.in.c.2.de noui ope.numti.& dixi supra. Sed inno.ibi circa finem videtur dicere quod debent conuenire duae partes quae habent alios vocare.& idem videtur velle bar.

D in.l.omnes populi.in.6.col.ibi quarto secundo principaliter.ff.de iusti.& iure.& idem sentit milis.s.quod cessante consuetudine pertinet ad antiquiorem, in verbo vniuersitas, versi.xi. Sed prima opinio videtur verior in collegiis ecclesiasticis: videlicet quod ad antiquiorem. in aliis posset seruari alia opinio. De quo vide petrum de ancha.in repeti. cap.canonum in.15.charta.& late feli.in cap.cum omnes de consti.in vltima charta. Et vbi non reperitur scripturae authoritas nec doctorum, senes sunt requirendi, & sententiae eorum standum est.20.di.cap.de quibus. facilius namque inuenitur quod a pluribus senibus quaeritur.& senior praesumitur sapientior.26.q.4.cap.sciendum.specu.in titu.de aduocato.§.nunc tractemus, versi.habita. nam & senes magis temperati sunt quam iuuenes.l.clarum C.de autho.praestanda.l.fi.§.filii.C.de bonis quae liberis. vnde dicitur iob.12.cap.in antiquis est sapientia & in multo tempore prudentia. Item & in aduocando senior praefertur.specu.in ti.de aduocato §.iam nunc audiendum, versi.iuniores. Et inter duos extraneos ad idem officium eodem tempore, ceteris paribus praefertur antiquior: vbi alius non

fuisset pluries functus officiis & honoribus
A ciuitatis, vel functus maioribus officiis vel nisi filios haberet. l. in albo. & ibi bar. C. de de cu. li. 10. Vide abb. in. d. c. 1. de ma. & obe.

¶ Sed inter habentẽ filios & antiquiorẽ quis præferať, pro nũc non dico: puto φ attẽdatur subiecta materia. Tamen inter habẽtes filios præfertur cęteris paribus is qui plures habet filios. l. spurii. §. fi. ff. de decurio. ponit lucas de pẽna. in. d. l. in albo. Et inter antiquiorem & habentem filios multũ attẽdẽda esset subiecta materia in qua dubitaretř: quia aliqñ posset præferri antiquior, aliqñ habens filios: qa vbi esset paritas in ętate, & alius haberet filios alius nõ, tunc non est dubiũ præferri habentẽ filios. d. l. in albo. debetur. n. senibus obediẽtia & reuerẽtia. 23. di. his igř. l. semper. ff. de iure immu. vnde leui. 14. honora personam senis. Inde dicit bar. in. l. cum quid. ff. si cer. pe. φ testis senex in dubio præfertur iuueni. & idem bal. in. d. c. 1. de ma. & obe. Et senes præferunť minoribus. l. fi. ff. de proba. præsumitur. n. senex dicere verum, quia senectus ẽ propinqua morti: & ideo præsumitur ex senectute mortuus. l. si vt certo. §. nunc videndũ ff. commodati. l. mortis causa donare. & ibi
C glo. ff. de dona. cau. mor. & l. is. qui. ff. de fidei
B com. liber senectus. n. est vitę occasus secũdũ senecam. Inde apostolus ad hebrę. c. 8. quod antiquatur & senescit prope interitum est. Item senectuti deferendum est. d. l. semper ff. de iu. immu. C. de postulando. l. prouidendum. C. de aduoca. diuer. iudi. l. binos. archi. 61. di. statuimus. in authen. de appel. §. illud col. 4. Inde leuitici. 19. coram cano capite cõsurge. Et philosophus. 7. poli. natura quidem humano generi dedit hos seniores hos iuniores: quorũ quidẽ primos principari, secũdos subiici decet. nec indignum debet iunior existimare propter ętatẽ maiori concedere: honestum est enim iuuẽibus ministrare & obedire senioribus. ¶ Itẽ senem minori dolore decedere cicero in li. de senectute testatur. inquit. n. senes sic mihi mori vidẽtur vt eũ sua sponte nulla adhibita vi consumptus ignis extinguiť: & quasi poma ex arboribus si cruda sunt vi auelluť, si matura & cocta decidũt sic vitã adolescentibus vis aufert, senib⁹ maturitas. Item defertur seni ut suspirio contra eum remoueať. 34. di. fraternitatis. archi. 18. di. decernimus. notatur. i. l. si vt certo. §. custodiam. ff. cõmo. ibi dicit glo. φ facilius iuuenes fugiunt q̃ senes. Item præfertur in causis de-

cidendis. 20. di. c. de quibus. archi. 18. q. 2. C
c. diffinimus. Item in arrengando in publico concilio. bal. in. l. obseruare in. §. añ vero. ff. de offi. procõ. & lega. Item prior præstat consensum. l. 1. ibi bar. C. de ppo. sacr. cubi. glo. in. c. statuimus in verbo noui. 61. di.

¶ Sunt. n. senibus plura priuilegia concessa. Nam citatus vt psonaliter cõpareat, nõ arcta tur si quia debilis nõ valet equitare: vt deci. 18. ass. 226. inti. de iudi. in nouis. & milis in verbo citatio personalis. facit. c. placuit. 18. di. & ibi domi. & in. c. tanta. 86. di. vbi remittitur onus comparendi propter senectutẽ in concilio. Item nõ potest sine venia vocari in ius a iuuene: vt in specu. in ti. de actore. i. versi. sed nunquid edictum. Item mitigatur poena propter senectutem. l. quid ergo. §. poena grauior. ff. de ifami &. 86. di. tãta nequitia. & ibi archi. & ibi glo. allegat concordantes. & bal. in. d. c. 1. de maio. & obe. l. in metallũ. ff. de poenis. Vide albericum in dictionario in verbo antiquitas. & vide in. l. 2. ff. de termino moto. Sic & in impositione poenę. 26. q. 7. c. tempora, & c. hoc fit. ¶ Item sexagita annorũ non tenetur ire ad bellum. l. fi. & ibi bar. C. qui profes. vel. ęta. lib. 10. flo. in. l. inuiti la prima. ff. de testibus. ¶ Item notarius senex ne- D
gans scripturam propriam confectam tpe iuuentutis etiam cum iuramento, non incidit in poenam falsi: quia propter factum de lõgissimo tempore potest ignorari: & quia tẽpore forma literę solet variari, angelus in authen. de trien. & semis. §. fin aũt. & in. §. illi quoq. & in authen. de instru. cau. & fide in prin. doctores in authen, contra qui propriam. C. de non nume. pecu. Item excusatur a collecta imposita per capita pro mittendo in exercitum. l. 1. & 1. C. qui ętate li. 10. moderni in. l. 4. § actor. ff. de re iudi. Maiores. n. 55 annis ad munera personalia vocari non posse, manifesti iuris est. l. fi. C. qui ęta. se excu. li 10. l. 2. §. maiores in prin. ff. de decu. l. si vltra ibi glo. C. de decu. lib. 10. l. semper. §. 1. ff. de iure immuni. ¶ Item vbi agitur de delicto commisso, & est præsumptio ex qua deueniri oportet ad torturam contra plures inter quos sunt senes, inchoandum est a iunioribus: vt in. l. vnius in prin. ff. de quæstionibus. Et ideo a iuniori qa est a timidiori: vt ponit godofre. in trac. de quęstiõib⁹. i. 3. q. Facit. l. ex libero. §. 1. & l. 1. in prin. & ibi nõt bar. ff. de quõnib⁹. ¶ Item vbi plures sunt hæredes instituti: si

A agitur de depone͂dis tabulis testamenti, licet
alias deponi debeāt penes illū qui in plus re
peritur institutus vel apud ædē sacram vel
sit in iudicis arbitrio (.l.cęterę.§.penul.& fi.
ff.famil.ercis.) fallit si inter ęqualiter institu
tos sit senex: quia penes illū antiquiorē depo
nūtur.l.fin.ff.de fide.instru. Ad idem tex.in.l.
cum pr̄.§.pr̄ pluribus.ff.de lega.2.vbi inter
plures hæredes custodia clauium & anuli de
bet relinqui filio maiori natu pro quo bal.in
l.procurator.C.de ędem. Vide glo.in.ca. licet
de proba.in versi.graues.& glo.1.in fi.in.l.cū
quid.ff.si cer.peta.ibi doc. Idem de custodia
clauium arcis vel fortalitii: quia debent tradi
antiquiori.bar.in.d.l.cū pr̄.§.pr̄ pluribus.&
bal.in.d.l.procurator, & in consi.schismatis
C.si quis aliquem testa.prohi.de quo ēt vide
per iasonē.in.d.l.cum quid.ff.si certū pe.&
ibi ēt aliqua ad propositum per eum. ℣ Item
antiquior ex duobus notariis ad cautelā vo-
catis, tenebit originalia actorum.& idē de co
dicibus rationum mercatorum, ponit bal.in
c.qm̄ contra.1.6.col.versi. quid si iudex. de
proba. ℣ Item si plures in accusatione institu
enda cōcurrunt, senior est præferēdus: vt in
l.si plures.ff.de accusa.35.q.6.c.consangui
B neos. Item in optatione præbendaræ.c.fi.de
consue.in.6.alberi.in.d.l.cum quid.ff.si cer.
pe.in vlti.char.circa pri.versi.demo. ℣ Item
in prælatorum electione: quia senior est eli
gēdus.61.di.c.statuimus.84.di.ca.porro.&
74.di.c.fi.incipit cōsuluit, ibi maturiores eta
te.& tex.in.c.dudū de elec.&.24.di.c.quan-
do eps.ibi ętatem. Et vide glo.& alberi.in.d.
l.cū quid.& innocē.in.c.1.de maio.& obe.
Item senibus defertur in consiliis sequēdis.c.
dn̄o sancto.50.di.&.33.q.2.hoc ipsum.in fi
ne. vnde ecclesiastici.25.q̄ speciosum cani-
ciei iudiciū. Item q̄ speciosa veteranis sapien
tia & gloriosus intellectus & consilium. item
corona senum in multa peritia, & gloria illo
rum timor dei. ℣ Item defertur in absolutio-
ne ab excōmunicatione: quia vbi alias tene-
retur venire ad sedē apostolicam ex iniectio
ne manuum in clericum, seni defertur & re-
mittiē absoluendus ab epo.c.quāuis de sen.
excō. ℣ Item defertur seni: quia remittitur ei
onus eundi ad iudicem pro testimonio feren
do.c.si qui de testi. & ad domū eorū est mit
tendum. Et sic in senibus locum habet lex ad
egregias.ff.de iureiurā. secūdū glo.ibi q̄ alle-
gat de heredi.& falci.§.hinc nobis in fi.col-
la.1. ℣ Item deferē, quia inuiti non cogūtur
dicere testimonium: vt in.l.inuiti de testi.ca-
nonizata in.§.item inuiti.4.q.3.specu.ti.de C
testi.§.de testiū in prin. Quod est verum de
iure ciuili: sed de iure canonico videtur aliter
dicēdū.xi.q.3.quisqs.c.1.de crimine fal.glo.
& doc.ī.d.c.ī d.c.si q testiū de testi. Et ītelligūt
senes hoc casu q̄ sūt maiore.70.annis: vt i.C.
q ęta.l.1.& l.3.in prin.ff.de iure immu.ita di
cit glo.in.d.l.inuiti. Item in testimonii puri-
tate siue in testificatione.35.q.6.c.consangui
neos, & c.notificamus.& ideo testes seniores
præferūtur, vt dictum fuit supra: & est glo.1.
in fi.in.l.cū quid.& ibi bar.ff.si cer.peta. ℣ Itē
senes maiores.70.annis excusantur a tutelis
& muneribus.l.maiores.ff.de iure immu. l.
excusantur.ff.de excu.tuto.l.non tantū.ff.de
decuri. īsti.de excu.tu.§.item maior.70.glo.
in.l.fi.C.qui.ęta.li.10. Item & ab oībus mu-
neribus personalibus.l.si vltra.C.de decu.li.
10. ℣ Item defertur in constantia, quia ma-
ior est costantia in sene q̄ in iuuene: vt in.l.
ex libero.§.1.ff.de quęstionibus secundum
albericum de rosata: qui ita nōt in.l.cū quid
ff.si cer.pe.in vltima char. Pro hoc.12.q.1.c.
1.& insti.de iusti.& iure.§.his igitur in glo.
in verbo euertit.glo.in.c.ex studiis de præ-
sump. ℣ Item in malitia & astutia senex præ
ponitur: vt.l.pręcipiunt ędiles, ibi simplicio- D
ra esse.ff.de ędili.edic. & ibi hoc nōt alberi-
cus de rosata. Item in præstātia: quia docto-
res antiqui præsumuntur meliores q̄ noui,
vt dicit albericus de rosata.barto.& doc.in.d.
l.cum quid, per glo.ibi.ff.si cer.pe. Facit glo.
& qd̄ ibi notaē in authen.de monachis.§.fi.
col.1.& probatur in.c.1.de renū.& bal.in.l.
senium.C.qui testa.fa.pos. ℣ Item in serui-
tiorum exhibitione: vt est tex.in.c.statuimus
in fi.& ibi glo.fi.de maio.& obe.&.93.
di.a subdiacono.& facit.c.1.in fi.hic finitur
lex.&c.in vsibus feudorū. Item in consequen
dis priuilegiis.l.penul.ante finem.C.de con-
sulibus li.12.l.at qui originem.§.fi.ff.de mu
ne.& hon. Item in consequendis honoribus
& dignitatibus: vt in.l.pręclaram.C.de pri-
micerio ante fi.li.12.& in.d.l.penul.de
consulibus, cum concordantibus supra.
Item antiquiori dn̄o exhibēdum est seruitiū
pluribus dn̄is seruitio indigētibus: vt in.c.1.
in fi.hic finitur lex cōradi. Item scripturis an
tiquis crediē ēt in lapidibus sculptis. Item in
chronicis. vt vide alex.in.l.1.vbi hēs plenissi
mas remissiōes.ff.si cer.pet. Item in operib⁹
simul duobus locatis, cōuenit priori cōducto
ri añ satisfieri.l.in operis.ff.locati. ita limi-
tatur lex hęc opere.§.si patroni.ff.de ope.

liber. ¶ Itē dicūt ambo cardinales (videlicet A sancti sixti & alexā.) in.c.de qbus.20.di.de se nib⁹ ibi dictū intelligi nō solū ętate sed sapiē tia: allegant illud iob, in antiquis est sapien tia & in multo tpe prudentia. & quia multa viderūt, multa sciunt quia magis experti sūt. Vnde illis deferē in prælatione.61.di.statui mus.ī eleemosynę largitiōe.86.di.c.nō satis in pœnæ relaxatione.86.di.c.tanta.in verita tis inquisitione.d.c.de quibus.in morū instru ctione.12.q.1.c.1.Item seniores iubent eō gregari: vt si eorū industria negociū nō deci datur, saltem fusis precibus ad deū, diuina re uelatione detegatur secundū hugonē ibi.& sicut magistratus honorādi sunt: vt ibi alexā. tex.in.l.semper in prin.ff.de iure immu.

¶ Item vt supra tactū est defertur seni in re motiōe suspitionis incontinentiæ.34.di.c. fraternitatis.l.si vt certo.§.custodiam.ff.com modati.17.q.2.c.diffinimus, in verbo vetu la: ibi nōtarchi. Item in describēdis nomini bus: vt in.l.2.§.q oia.C.de veteri iure enu. ibi antiquitati habita est reuerentia. Item in subscriptionibus debet senex præferri iuue ni.17.di.c.cōcilia.glo.in.c.statuimus de ma io.& obe.61.di.c.statuimus.in.c.fi.de cōsti. B Item & in regimine.bal.in.l.cum antiquiori bus.col.penul.C.de iure delibe.l.cum pater pluribus.ff.de lega.2. fali.in.l.per hanc in primo respon.C.de tempo.appel. vnde ari, 3.topi.nemo ī duces eligat iuuenes quos nō constet esse sapientes. Et bal. ibi vę regno cuius rex puer est in.d.l.per hanc.quod scri bitur ecclesiastes.10.& dī in.d.l.cū antiquio ribus, & supra dictū est. ¶ Item in custodia: quia nō ita custodiē senex sicut iuuenis, quia cessat in eo suspitio fugę.l.si vt certo.§.custo diam.ff.commodati. Item antiquitati deferē circa statuta & constitutiones: vt in.c.contra statuta.25.q.1. b

¶ Multa eorum in quibus deferri debet seni bus ponit archi.in.c.dño sancto.50.di.videli cet in liberis corrigendis.9.di.vt veterum.in consuetudinibus sequendis.12.di.ridiculū. in consiliis.33.q.2.hoc ipsum in fi. Vnde am bro.in.1.li. hexamerō.senectus est in consi liis vtilior In consiliis quęrendis.20.di.c.de q bus.vnde legitur.3.reg.12.c.salomon se niores habuit in consilio suo: quorū consiliū quia non est secutus roboā eius filius sed eō filium præsumptuosorum iuuenum, decem partes regni amisit, vide tex.in.c.ecclesia.16. q.1. Vnde seniores prouincię cōgrega & eos interroga: facilius nāq inuenię qd a pluribus

C senioribus quęrię.d.c. de quibus.&.c.si quid vero.86.di.& archi.in.c.diffinimus.18.q.2. ¶ Valet.n.ętas ad præsumptionē suspitionis tollendam, ad prælationis collationem, ad morum informationē, ad iuris diffinitionē secūdum archi.ibi. Item dicit aplus, seniorē non increpaueris.nisi iuuenibus ad interitū exemplum præbeat: quia tunc dicitur male dictus puer centum annorum.2.q.7.paulus.& infra latius. In prælatis eligendis.62.di. sta tuimus.in retinendo morem circa testamēta C.de testa.l.testamēta.& in.c.quāta de trāla. præla. Et alia sex connumerat, quę non repli co quia sunt connumerata supra.& vide do mi.in.d.c.dño sancto.50.di. Item in veritatis perscrutatione: vt in.d.c.si quid vero, ibi sed præsentibus ecclesiæ tuæ senioribus. Item in liberis corrigendis: vt in.c.vt veterum & ibi glo.9.di. Et ideo sapiētes seniores appellanē: vt in.d.c.de quibus.20.di.ibi glo.in verbo se niores.& tex.84.di.c.porro. Item in oneris excusatione, cessatione a laboribus & militiæ: vt in authē.de quęstore.§.si vero, versi.Iesos, ibi aut canicie graues, & ibi glo.colla.6.

¶ Item vt dictum est, in sene maior est sapiē tia q̄ in iuuene.74.di.c.porro. Vnde cato ma D ior dicere solitus erat, externas & maximas respublicas ab adolescentibus labefactatas, a senibus sustētatas & restauratas fuisse. Item in temperantia: quia senes sunt magis tēpe rati q̄ iuuenes: vt dicit philoso.secundo ethi, ad hoc.l.clarum.C.de autho.prestan.& l. fi.§.filii aūt.C.de bonis quæ libe. Itē magis graues sunt senes, leuiores iuuenes: &.c.quo fundato in prin.4.di.& d.§.filii autem. Item maior castitas præsumię in sene q̄ in iuuene c.cū in iuuētute, de præsump.glo.in.c.frater nitatis.34.di. Item maior vigor deuotiōis & fidei in corpore senis & maior feruor spiri tus præsumitur q̄ in iuuene, probatur in.ca. 1.de rennū.& de pœni.di.1.c.secūda. Intelli ge tamē præmissa nō in illo seniore qui sola ętate abūdat & nō prudentia.84.di.c.porro. ibi dū appellat presbyteros, seniores propter prudentiam non propter etatem. Vnde gre go.li.30.moralium, iuuenes dici solent qui nulla consilii grauitate reprimuntur: senes vero non eos sacra scriptura vocare consue uit qui solo temporum quantitate sed qui morum grauitate maturi sunt. Vnde in li. sapien.senectus honorabilis est non diutur na neq annorum numero computata: ca ni.n. sunt sensus hominis & eius senectus vita immaculata. Et in sensu seniorū verbū

A dicit̃ ecclesiastici.9.c.& corona dignitatis senectus quæ in viis iustitiæ reperiet̃ .puer.c.16.Vnde glo.sup eccle.25.canũ caput decet habere sensũ & lõgeuã ętatẽ cognoscere cõsiliũ.Præsũptiue tñ senex iudicat̃ prudẽs vt ibi dicit tex.& puer.20.dr̃.gloria senũ est canicies.& ideo ait apostol°.1.ad timo.5.seniorẽ non increpaueris sed obsecra vt patrem.

¶Adde multos casus de pmissis, & aliquos alios circiter.47.enumeratos p cepol.in tractatu de impatore militũ deligẽdo.Idẽ tex.in c.paulus.2.q.7.vbi dicit.hæc regula tunc obseruãda est cũ culpa senioris suo exẽplo non trahit ad iteritũ corda iniquorũ:vbi ãt senior iuuenibus ad interitũ exemplũ præbet,ibi districta increpatiõe feriẽdus est.nã scriptũ est laqueus iuuenũ oẽs vos:quod est dicere q oẽs vos mali prelati estis laqueus iuuenũ malo exẽplo.& rursus maledictus puer cẽtũ annorũ.Vnde defert̃ senibus in morũ instructiõe.12.q.1.c.oĩs ętas.& ideo in corrigẽdis minoribus p qualitate delicti senioribus est attributa potestas.l.1.C.de emẽ.propin.nõt bal.in.l.si filius.C.de pria potes.¶Item puer biis senũ credẽdum est,& ex ipsis argumẽtũ sumere licet:vt pbatur in.l.si chorus.§.1.ff.

B de lega.3.nõt glo.2.in.c.cũ in iuuẽtute de psump.Et ideo dicit bar.in.d.l.si chorus.§.1.q ad pbãdum cõmunẽ vsum loq̃ndi,sufficit dicere hoc fuisse dictũ a senibus.& idem in.l.labeo.ff.de.supel.legata.vnde ecclesiastici.8.nõ te pterẽat narratio seniorũ,& ipsi.n.didicerũt a pribus suis.¶Et ex his apparet q ẽt in cõcilio habẽda est ratio senectutis.licet aliq̃ginrlones iuuenes paruipẽdẽtes senũ cõsilia ex abrupto assurgẽtes,temeritate ppria sępius incidãt in fouea,ignorãtes quãtum ponderet senũ morositas.Vnde alibi dicitur.est enĩ in sene psectior de diuinis cognitio,de humanis melior determinatio.Vnde iteq̃ iob vbi supra.in iis qui multo sunt tẽpore est prudẽtia.& ecclesiastici.32.vbi sunt senes nõ multũ loquaris.&ecclesiastici.8.nõ spnas hoĩem in sua senectute etenim ex nobis senescũt.Et quod dicitur sapien.4.ętas senectutis vita immaculata,intellige nisi esset inueteratus dierũ malorũ:sicut legit̃ de senibus qui accusarunt susannã,daniel.13.De defectibus aũt senectutis vide archie.flo.in libro primo siue prima parte summę in ti.5.§.6.

¶Adde q senectus est quadruplex.s.naturę.& hæc tendit ad defectũ.86.di.tanta.13.q.2.illud.Itẽ senect° grẽ.84.di.c.porro.vbi dicitur q canicies senũ prudentia est.& hoc senioducit ad perfectũ.20.di.de quibus.21.q.2.

C mallem.Item senectus culpę.& hęc ducit ad interitũ.2.q.7.paulus.Item est senectus eternę glorię.& hæc ducit ad æternũ præmiũ.de qua dr̃ cogitaui dies antiquos & annos ęternos in mẽte habui.Ergo tãtatus senio dr̃ qs vltra.70.annos.archi.in.c.1.de cler.ęgro.ibi vide.Et glo.ĩ proœ.clemẽ.qñ qs dr̃ senex.& in c.qm.in verbo senes,vt lite nõ contes.Valde aũt senex est octogenarius.2.reg.19.& tali seni nõ est sẽsus,vt ibi.vnde caro,nã in quo cũq̃ sene puerilis sẽsus.Sed grãdis natu dicit̃ qui annos quinquaginta natus est.l.2.§.fi.ff.de ori.iur.Vnde pter senectutẽ dat̃ alicui coadiutor:vt ĩ.c.1.de cle.ęgro.¶Adde his q̃ dicit ludo.ĩ repe.l.si vero.§.de viro ĩ penul.char.ff.solu.matri.& barthol.cepol.in trac.de imperatore militũ deligẽdo in prin.Et cęteris paribus in ecclesia ordinatus ad ordinẽ maiorem præfertur primo ordinato in minori.& ordinatus pfertur ẽt prius in ecclesia receptus,ẽt antiquiorib°ętate nõ ordinatis:vt ĩ.c.1.& in.c.statuimus de maio.&obe.& in.c.fi.de consti.Et primo receptus prefertur,nisi secundo receptus receperit dignitatem a principe.l.2.ff.de albo scriben.&.cap.per tuas de maio.&obe.Et nisi secũdo receptus fit rece-

D ptus ad beneficiũ requirens certũ ordinẽ quẽ habet secũdo receptus,quia pfert̃ primo recepto.de quibus vide archi.in.c.fi.75.di.& vide dicta supra in materia epi in.§.deĩde post archiepos.¶Adde ẽt q prerogatiua dignitatis nõ prefert̃ prerogatiue tpis,dicit ioan.an.in.d.c.statuimus.& refert abb.in vlti.glo.Sed intellige illud in terminis in quibus loquitur:videlicet qñ quis est primo receptus ad præbendã authoritate papæ,q pfertur secũdo venienti quãtũcũq̃ prius ordinato pter ius quęsitũ primo recepto.& idẽ inno.anto.& imol.in.d.c.statuimus.Cõsuetudo tñ in istis seruãda est.licet abb.ĩ.d.c.statuimus dixerit̃ q̃rto notabili q nõ valeret consuetudo cõtra illũ tex.sed vide bal.in.c.cũ olim de cõsue.vbi dicit q consuetudo designat loca sedendi & nõ debet ppostetari.& cõtra abb.tenet ostiẽ.& immol.ibi in.d.c.statuimus.& idem bal.ĩ l.obseruare in.§.anteq̃.ff.de offi procõ.& antiquiores clerici & doctores debẽt habere primũ locũ:vt nõt bal.in.d.c.cũ olim.Et de istis antiquioribus & senioribus vide plura dicta per ludo.in.d.l.si vero in.§.de viro in.53.fallentia.ff.solu.matri.

¶Et adde q nõ ita itelligi debet antiqorẽ pferri vt iunior aliqñ nõ possit pferri & virtute &

aliis: vt vide glo. 1. in. d. c. statuimus. & ludo. in. d. §. de viro. & alberi. i. l. nemo. C. de offi.
A magistri offi. & in. d. l. cũ quid. per alexã. Ad quod vide pulchrã epistolam beati ignatii p dama epo magnesiano nõ contẽnendo propter iuuẽtutem. vbi allegat exemplum de daniele, de samuele, de ieremia & salomõe, qui 12. erat annorum cũ protulit sniam de qua in. c. afferte de prçsump. Nonnunq̃ tamẽ digniores postponũtur: sicut est in tuscia, vbi fratres minores vadunt ante prædicatores q sunt digniores, ideo quia illud est ibi de consuetudine dicit bal. i. d. l. obseruare. Sed forte illud ẽ ĩ pcessiõibus & ĩ funerib⁹, vbi q sunt posteriores sunt magis proximi honorato & digniori, ad hoc glo. in. §. aliã insti. de bonorum possess. in verbo altiore. & bal. ibi in. d. l. obseruare, & immol. in. l. qui soluẽdo la secũda, ff. de heredibus insti. & alexan. in. d. c. episcopos. 17. di. ad hoc tex. in. c. plectis. 25. di. Aliud forte in sedẽdo: quia qui sedet primus magis propinquus honorabiliori & in altiori sede, est dignior: vt. d. §. aliã. 95. di. epus. ostien. ĩ summa post prin. & dicitur post ioã. an. in. c. deliberatione de offi. lega. in. 6. & decisio. 4. in ti. de elec. supra allegata. Ideo qui sedet ad manum dextram superioris dicitur magis honorari q̃ qui sedet ad sinistram. ale
B xan. in. d. c. episcopos. 17. di. allegat bal. post glo. 3. i. l. decernimus. C. de sacrosanc. eccle. Et ibi in tertio notabili bal. dicit ꝙ primogenitus regis sedet a dextris regis. ad hoc glo. 2. in. c. q̃ periculosum. 7. q. 1. Vnde bal. in. c. 1. §. marchio. tertia col. qui feu. da poss. dicit ꝙ barones debent sedere penes regem ordine consueto, & illis est honor. Ad hoc etiam est tex. in. c. solitæ de maio. & obe. vbi papa reprehendendo imperatorem dicit ꝙ non debebat patriarcham honorabile membrum facere sedere ad sinistram scabelli sui. Et ibi dicit immol. ꝙ episcopus debet sedere in codẽ loco cum imperatore & non sub eius pedibus. & ibi etiam dicit ꝙ sedere in alto loco, significat superioritatem. & similiter qui sedet ad dexteram, dicitur magis honorari. & sic ẽt in ambulãdo, vt ibi dicit. Similiter in subscribendo, in uocando & similibus: vt in. d. c. episcopos, & in locis supra adductis.

¶ Et de istis inferioribus dignitatibus & pẽminentiis (de quibus singulariter nõ intẽdo scribere sed tñ respectu principalium dignitatũ & in concilio) vide late feli. in ru. de maio. & obe. Vbi ẽt referẽdo doc. in. c. isidorus 16. di. ponit ꝙ epus doctor pfertur nõ doctori propter illã qualitatem: sicut & canonicus
C qui est maior altero nobilitate vita vel scientia, pfertur ẽt prius recepto. allegat doc. in. c. epos. 17. di. Quod ego nõ intelligo ita simpliciter sed iuxta materiã. d. c. statuimus. & ita ẽt ponit alexã. in. d. c. epos. Et de istis ẽt inferioribus late alexã. & domi. in. d. c. epos, vbi ẽt plene de religiosis: de qbus aliqd per felinũ in. d. c. statuimus: & late in tractatu canonicorũ regulariũ. de fœminis religiosis (videlicet canonissis) p eũdem in. c. dilecta, eo ti. de maio. & obe. Et d doctore & milit⁹ vide ĩ c. clerici de iudi. maxime philippũ deciũ: & alex. de immola in. l. cũ quid si cer. pe. Quomodo aũt attẽdatur maioritas inter homines diuersis respectibus (videlicet ĩferioris ad superiorẽ in honore & obseqo) vide remissiue albe ri. de rosata in dictionario suo in verbo maioritas. vbi habes de ista prelatione in istis inferioribus an attendatur ordo scripturę, ordo dãdi votũ, sedendi, ambulandi & sic de simili bus Adde ẽt dicta doctorũ in. l. 2. in. §. si prius. ff. de vul. & pupil. & feli. in. c. cũ dilecta in 5. col. de rescrip. Adde ẽt de istis aliis inferioribus dignitatibus in. d. cã. cleros. & in specu. in ti. de iuri. om. iudi. versi. secundũ canones. & in titulis propriis. & in ru. de prębẽ. p ioã.
D an. in additionibus ad specu. & in. c. 1. de consue. in. 6. per doc. Et multa ĩ pposito p martinũ lauden. in suo tractatulo de dignitate. vbi ponit ꝙ si in eadẽ psona cõcurrit duplex qualitas dignitatis (quia dux & comes in eadem prouincia) attenditur maior dignitas. inno. in. c. solitę de maio. & obe. bar. i. l. 1. §. si quis ff. de appel. Facit quod notat specu. ĩ. ti. de appel. in. §. nũc tractemus. Item habens plures dignitates vel gradus quorũ nullus p se sufficit ad pręcedẽdum alium, etiam nõ pręcedet virtute oĩm ipsorũ. ita ludo. consi. 333. incipit quo ad primam. Item inter habentes eãdem dignitatẽ, ille debet præferri qui prius ẽ dignitatẽ adeptus, ẽt si posterior eandẽ dignitatem fuerit pluries cõsecutus. l. 1. C. de consu. li. 12. & vide iaco. rufum in. d. l. 1. & bonũ tex. in. l. 2. C. vt digni. or. ser. li. 12.

¶ Similiter doctor & antiquior in dignitate, est præferẽdus cęteris paribus. l. 1. & ibi bar. ff. de obse. pa. præstan. & in. l. 1. & qd ibi nõt bar. ff. de albo scribẽ. de quo plenę decius in c. clerici de iudi. & p alios ĩ. d. l. 1. C. de cõsu. Quẽ tex. dicit esse singularẽ angelus in insti. de actio. in. §. quędã, dicẽs ꝙ si ego fui licẽtiatus 1418. & doctoratus 1422. sum pferendus omnibus illis doctoribus qui fuerunt docto

A rati & licentiati medio tempore illorũ quatuor annorum, licet priusq̃ ego fuerint doctorati, quod dicit memoriæ mãdandũ, & ha buisse de facto. Sed pro nũc ego subsisto pro pter incõueniẽtia quæ possunt sequi, & quia aliud est posse esse aliud esse. nam qui hodie est diaconus, & potest fieri presbyter quãdo vult, q̃ñ fit p̃sbyter deberet in ecclesia præferri oĩbus illis qui postea intrarũt & sunt ordinati successiue ad presbyteratũ: qḋ nõ est de mẽte legentiũ in. c. 1. de maio. & obe. Sed in hoc videtur alia ratio: quia ordo presbyteratus est maior diaconatu: in licentiato autẽ nõ expectantur nisi insignia. Doctores simpliciter transeunt: & nihil dicunt modernio res. sed tamen nihil dicitur esse actũ cum aliquid restat agẽdum. l. penul. C. de iis quibus vt indignis. l. soluendo. ff. de verbo. sig. Facit q̃stio. 10. posita per bal. i ru. C. de cõtra. emp. &. ff. de. ędēn. l. 1. §. edere nõ videtur. Quod certo scio habere locũ in cardinalibus: quia nihil effectualiter habent creati cardinales sine insignibus propter bullã eugenii. Requisi tus a reuerendissimo cardinale ascanio sfortia habui consulere p̃ reuerendissimo cardinale sancti seuerini qui fuerat creatus cardinalis simul cum cardinale de medicis hodie leone decimo, sed nõ simul admissus: qui

B non potuit consequi cardinalatum, sed mortuo innocẽtio. 8. intrauit conclaue cum aliis cardinalibus. ⁋ Et adde ꝙ abb. consilio. 20. & 21. dicit improbatam consuetudinem iure diuino, naturali, canonico & ciuili per quam archidiaconus præfertur vicario episcopi: & ꝙ potius dicitur pestis q̃ consuetudo propter ambitionem vecordiam & stultitiam a qua dicitur processisse: vt in. cap. legimus. 93. di. Quid inter militem & doctorem & de nobili vide in præallegatis locis. & nota præmissa: quia conferunt in genere ad discernendum quis debeat pręcedere: & si recte considerentur, dispellunt ab animo multas ambiguitates.

QVALIS autem debeat esse episcopus, p̃sequitur gratianus in. §. oportet. 36. di. vsq; ad finem. & latius in. c. qui ecclesiasticis: in. §. ecce ea. di. & in. §. oportet. 40. di. & vide in cap. sit rector 43. di. & ad ti. cap. 1. & primæ ad timo. 3. Et vide tex. nobilem in proposito super quibus examinantur episcopi quando ordinantur, in ea quia episcopus. 23. di. & vide nico. de lira super illud matthæi. 5. vos estis sal terræ. vbi plura prosequitur quæ in episcopo requiruntur. Et multa de eius præeminentia & qualis esse debeat, vide. s. hiero. in. 2. li. in ti. de septimo gradu ecclesiæ, q est ordo ep̃alis. Et greg. ĩ pastorali ostẽdẽs qualis debet esse ep̃us, dicit sit ep̃us in cogitatione mundus, in actione præcipuus, in silẽtio discretus, in ver bo vtilis, in operatione singularis, in contem platiõe suspẽsus, ætate antiquus, fide integer, pressura probatus, qui magis velit rerũ suarum proscriptionem q̃ ecclesiarum, aut subditos deserere. Multa etiam ponũt doc. in. c. cum in cunctis de elec. anni triginta sacer ot do, pura voluntas, & morum grauitas sapiẽtia sponsa parentis. concurrens fama, decus, hæc dant pontificale. In quo etiã debent concurrere illę. 12. conditiones apostolicæ regulæ ad ti. 1. &. 1. ad timo. 3. quæ tractantur a 25. di. vsq; ad. 50. & ab. 81. vsq; ad. 101. quę vt dicit ostien. non de facili reperientur oẽs in eodem homine: sed esset talis a deo requirendus. Et de illis. 14. cõditionibus quas ponit apostolus primę ad timo. 3. vide quod late ponit ostien. in summa de tempo. ordina. in. §. & cui per totum. & vide cardinalẽ sancti sixti in. c. qui episcopus. 23. di. ⁋ Adde ꝙ debet esse doctus. vnde pius papa secundus (vt refert platina in vita pontificum) dicebat indoctum episcopum asino comparãdum. & glo. ioan. mo. in. c. cum ex eo de elec.

D in. 6. dicit ecclesiam indigere maxime viris literatis, & non asinis ferratis. Et glo. in. l. qui cum vno, in versi. temporarium in fi. ff. de re. mili. dicit ꝙ episcopus indigne promotus meretur decapitari, ita dicit feli. in. c. si quãdo de rescrip. Sed istud est periculosum dictum nec glo. de hoc aliquid dicit. Verũtamen prudentem oportere esse episcopum non solum literarum peritia, sed etiam secularium negotiorũ dispensatione (ne sub nomine simplicitatis eius stultitia excuset) dicit tex. in. c. oportet. 36. di. considerent cuius locum teneant, sunt enim loco apostolorum cap. in nouo. 21. di. in. cap. quorum. 68. di. 35. di. ecclesiæ. 2. q. 7. acusatio, & infra clarius. Nec debet esse ęqualis aliis: sed sicut dignitate alios præcellit ita bona vita & sanctitate debet esse præstantior. 8. q. 1. nec sufficere. Vide quæ ponit gondisal. in trac. de cardinalibus in. 5. q. principali in quita char. versi. sed præmissis. ⁋ Et de vita quam tenere debet episcopus, vide bertachinum in trac. de episcopo li. 4. c. 1. dicitur enim episcopꝰ qua si superintendẽs & speculator (21. di. cleros. 8. q. 1. qui episcopatum) ab epi. quod est

A super & scopin quod est intendere, quasi su-
per alios intendens. Vide azonem i summa
de episcopis & clericis & glo. in ru. eo. ti. &
authen. ibi posita. Et de etymologia episcopi
& eorum statu (& quales esse debeant) vide
quod late psequitur archic. tio. in. 3. parte ti.
21. in prin. & latius. c. 2. per omnes illos. §.
vsq; ad. c. tertium eo. ti. & li. & in rationali di
uinorum offi. in. 2. lib. in ti. de episcopo. Et
ideo ex institutione clementis locus & cathe
dra episcopi sunt in ecclesia altiores, vt su-
perintendat & populum custodiat.
¶ Dicitur etiam præsul, quia in cõcilio præsi
det: facit. c. q translationem de tempo. ordi.
Item antistes, quasi stans ante alios. vel ab an
ti quod est contra: quoniam hæreticis contra
dicit, inquit specu. in suo rationali in secũdo
li. in ti. de episcopo. Item dicitur summus põ
tifex, siue summus sacerdos: vt do. in. c si epi-
scopus. 18. di. Est etiam præordinator in ciui
tate: vt in ca. perlectis. §. ad episcopum in fi.
25. di. Adde aluarottum in. c. 1. qui feu. dare
pos. & in. c. 1. episcopum vel abbatem. Et ali-
quando possunt dici cardinales. 21. q. 1. rela
tio. 7. q. 2. pastoralis. 71. di. c. fraternitatis in
fi. ita dicit archi. & domi. in. c. sacrosãcta. 22.
di. Item dicuntur vicarii apostolorum: vt in
B c. 1. de sacra vncti. Itẽ aliquando dii, aliquan
do angeli appellantur: vt in. c. sacerdotibus
xi. q. 3. & in. c. futuram. 12. q. 1. Ad hoc illud
exo. 22. diis non detrahes. & psal. 46. qm̃ dii
fortes terræ vehementer eleuati sunt. & psal.
81. ego dixi dii estis & filii excelsi omnes. Et
vide diony. de cælesti hierar. c. 12. Facit tex.
in. c. cum ex iniũcto de hære. qui licet loqua
tur in sacerdotibus, tanto magis in episcopis.
Et quomodo dicantur angeli, vide infra &. d.
c. 12. Et appellantur pupillæ oculi dei: vt sæ-
pius euaristus & anacletus in suis canoni-
bus allegãt illud, dominus ait qui vos tangit
pupillã oculi mei tãgit. & sæpius alex. in de-
creto de sacerdotibus idem replicat. Et in or-
dinatione clementis petrus vocat episcopos
doctores veritatis: quod & refert alex. vbi su
pra. ¶ Et cardinalis in prin. 3. notabilis in cle.
in plerisq; de elec. dicit q episcopi appellari
possunt serenissimi. Vide domi. post alios in
ca. fi. de re iudi. vbi tex. dicit q sunt ad instar
illustriũ. & ibi q dicuntur clarissimi. & in spe
cu. de iuris. om. iudi. q dicũtur spectabiles in
§. sed cautiones. Imo & illustres: vt dicit bar.
in. l. omnes populi in. 4. q. primæ principalis
in fine. licet bal. in. l. ad similitudinẽ. C. de epi
scopis & clericis, sit contra. Vide quod dictũ
est supra de cardinale & patriarcha. ¶ Itẽ ali- C
bi dicuntur sanctissimi christi legati, patres
& fratres & coepiscopi papę & columnę ec-
clesiæ. Ita dicit tex. in cle. 1. de pœnis, & vide
in. c. licet in fi. de accusa. & in ca. qualiter el se
cundo de accu. & in authẽ. de sanctissimis e-
piscopis colla. 9. & patres. 2. q. 7. qualis: &. 7.
q. 1. c. omnis. Et ad id q appellentur colum-
næ sanctæ dei est etiam tex. in. c. accusatio el
primo. 2. q. 7. &. 8. q. 1. c. moyses. & ignatius
in quadam epistola ad philadelphienses in fi
ne, inserta in li. de cælesti hierarchia. Item e-
piscopus dicitur speculator vitæ & morum
populorum, siue superintendens: vt in. c. cle-
ros. 21. di. Item & presbyter: vt. 93. di. c. le-
gimus, iũcta glo. Item episcopus dicitur ha-
bere apicem dignitatis: vt in. c. cum dilectus
de elec. & glo. in. c. 2. de præben. in. 6. dicit q
episcopatus est culmen dignitatũ. idẽ dicitur
in. c. venerabilis de præben. Et tex. in ca. mira
mur. 61. di. dicit q episcopus est constitutus
super omnes gradus. Item episcopi dicuntur
claues cæli: vt dicitur in epistola clementis
ad iacobum fratrem domini in penul. charta,
ipsi enim inquit habent potestatem clauden-
di cælum & aperiendi portas eius, quia cla-
ues cæli facti sunt. Item dicũtur throni dei:
vt legitur inter decreta papæ syluestri. Item D
dicuntur canonum ministri & custodes. 23.
q. 3. c. cum quibus. 21. di. c. 1. & notatur in. c.
cupientes. §. cæterum de elec. in. 6. Item so-
la manu se purgant. 8. q. 3. c. talia, & ca. vlti.
Itẽ præsides ciuitatũ. l. illicitas de offici. præ-
si. in. §. qui vniuersas. & bal. in. l. siue pars in
fi. C. de dilati. Itẽ dicuntur dñi sũmi sacerdo
tes vl' põtifices: q a pari cõsortio cõsecratiõis
& ordinis sunt cum apostolis præditi. 21. di.
in nouo. dicit domi. post hug. in. c. si episco-
pus. 18. di. Sunt enim vt supra tactum est lo
co apostolorum. d. ca. in nouo, & ca. eccle-
siæ. 35. di. & apostoli, erant episcopi: vt patet
act. 1. ca. ibi episcopatum eius accipiat alter.
Dicunt autem pontifices, quia primi inter sa
cerdotes: vt leui. 21. pontifex. i. sacerdos ma
gnus. 12. q. 3. c. pontifices. Item angeli: iuxta
illud apoca. 2. & angelo ephesi vel pergami.
per quod intelligebat ioannes episcopum il-
lius ecclesiæ, quod probat augu. in homilia
secunda super apoca. Et dionysius in. 17.
ca. angelicæ hierar. dicit q summus sacerdos
angelus dei appellatur. Item appellãtur prin
cipes: iuxta illud psal. 44. constitue eos prin
cipes super omnem terram. Vnde aug. super
eun. psal. cum dicitur pro patribus tuis nati

A sunt filii exponit pro patribus apostolis, pro filiis episcopis: quia eorum loco successerūt. Ad hoc tex. 68. di. c. fi. 35. di. c. ecclesiæ prīci pes. & de maio. & obe. c. 2. glo. in cle. 1. de baptismo. Item & christi: iuxta illud psal. 104. nolite tangere christos meos. Item dicuntur nubes: quia verbis prædicationis pluunt & bonorum operum miraculis coruscant. Appellantur etiam astra cæli: vt de his duobus ponit beatus greg. in epistola. 92. in. 4. li. Et sacerdotes appellantur angeli: ed diony. in epistola ad theophilum monachum, & mala. c. 2. Item legati dei & præcones veritatis. 7. q. 1. sicut vir in fi. ad idem. 2. ad corin. cap. 5. ibi pro christo legatione fungimur. & ad ephe. 5. & in. c. accusatio el primo. 2. q. 7. in fi. & in decretis sylvestri. Et ibi est tex. q qui costangit tāgit pupillā oculi dei. Item dicit specu. in ti. de lega. §. 1. versi. 89. q quilibet episcopus est quo ad quędam vicarius iesu christi: vt in c. vnico de sacra vnctio. & in. c. mulierē. 30. q. 5. & cle. 2. de pœnis. 2. q. 5. habet. 7. q. 5. fi. cut. Vide tex. 2. q. 7. accusatio: qui dicit q episcopi a deo sunt iudicandi: non ab humanis hominibus. & idē tex. in capitulo futurā. 12. q. 1. Quod autem dicantur vicarii dei, intelligitur in eorum diœcesibus: quia papa solus

B est vicarius christi: vt dicit albe. de rosata in ru. C. de episcopis & clericis.

¶ Item episcopus dicitur mediator dei & hominum. vide ad hebr. 5. omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur &c. Itē iudex: quia iudicat de peccatis: iuxta illud ioan. 20. accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata &c. Item pater spiritualis: iuxta illud apostoli, filioli quos adhuc parturio &c. Facit. 32. q. 4. c. recurrat. Item predicator & doctor: iuxta illud mat. vlti. c. prædicate euangeliū omni creaturę. pro hoc. 93. di. c. suis. esse enim doctorē præcipuū est officium in ecclesia: vt in. c. cū ex iniuncto de hære. Item rector. 43. di. cap. sit rector. 7. q. 1. suggestum. Item pastori iuxta illud. 1. pe. 5. pascite eum qui in vobis est dominicū gregem. 95. di. c. esto. Et ioan. vlti. pasce oues meas dictum est petro, quod conuenit papæ. & christus dixit ego sum pastor bonus &c. ioan. 10. Et de hoc nomine pastoris vide. 45. di. c. 1. & 8. q. 1. c. pastoralis. Et in multis iuribus appellantur pastores. 6. q. 1. ca. oues. 2. q. 7. c. oues & cap. præsumunt. §. opponitur, cum simil. Et dicitur religiosior quolibet abbate: vt in ca. nullus de elec. in. 6. Item dei ministri: vt. 2. q. 5. habet. vnde propheta. psal. 86. cum dicit fundamenta eius in

C montibus sanctis, intelligit de apostolis: & consequenter de episcopis qui eorum loco successerūt. Et psal. 44. ibi pro patribus tuis nati sunt tibi filii, glo hierony. de episcopis hoc exponens, inquit. Fuerunt in ecclesia apostoli patres tui, quia ipsi te genuerunt: nunc autem quia ipsi recesserunt a mundo, habes pro his episcopos qui a te creati sunt. sunt enim & hi patres tui, qa ab his regeneraris. & c. ecclesiæ principes in fi. 35. di. Ad quod vide bonū tex. in. c. finali. 63. di. Sunt ergo etiā fundamenta ecclesiæ: vt in. c. fundamenta de elec. in. 6. & aliquid dictum est supra. Item dicuntur oculi dei: vt est tex. in. c. oues. 6. q. 1. quia per eos deus contemplatur & speculatur & superintēdit custodiæ sui gregis. & ita dicit glo. nicolai super illud. 1. ad corin. 12. ibi & membra de membro. Hieronymus in prologo in malachiam assignat bonam causam quare dicantur oculi dei. & vide plura remissiue infra in quæstione quis sit maior vtrum papa an concilium in. 10. motiuo. & de istis plura per doc. in. c. fi. de re iudi. & archi. 2. q. 1. c. habet. Hodie tamen non quo ad mores sed quo ad renuntiationem proprii & communē vitā, monachi geruntvicē aposto-

D lorū: presbyteri vero quo ad administrationē sacramētorū. glo. 12. q. 1. videntes: & glo. 16. q. 1. ex authoritate. Et de multis priuilegiis episcoporum vide in specu. & ioan. an. in additio. in ti. de dispensa. vbi post enumeratos multos casus in quibus episcopi dispēsant, in versi. ipsi quoq ponit in quibus sunt priuilegiati.

¶ Idem de sacerdotibus. & ipsi enim dicuntur omniū fidelium patres. 96. di. c. quis dubitet. & dicuntur habere magnam dignitatē & officiū. 86. di. c. ecce ego. Et honorari debent & defendi a principibus mundi. 96. di. boni principes. & vide. xi. q. 1. sacerdotibus. 6. q. 1. sacerdotes & ca. seq. & c. ex merito. & ca. deteriores. 12. q. 1. futuram. xi. q. 3. absit. de hære. cum ex iniuncto. Et ipsi dicuntur reges. 12. q. 1. duo sunt genera. 1. petri. 2. Et dicuntur nuncii dei, de pœni. d. 1. c. quē pœnitet. Et alibi dicuntur ministri. 1. q. 2. sacerdotes. alibi antistites, de pœni. di. 1. in actione. & alibi præpositi ca. di. c. multiplex. Et præcedunt milites. ioan. an. in. c. co libentius de seruis non ordinan. Et præferuntur secundum aliquos abbatibus. 45. di. c. cū beatus. tex. tamen in. c. fi. §. 1. de offi. delega. in. 6. probat contrarium. & de honore eis exhibendo per

io.an.in.c.ei cui de præben.in.6. Et dicitur sa A cerdos quasi sacrū dan .21.di. cleros. Et antiquitus idem erant presbyteri & episcopi.d.c.cleros.93.di.legimus.inno.in ca.1.&.2.de pecu.cleri. Et bene ponit hierony.in.2.li.in cap.de sexto gradu ecclesiæ qui sacerdotum ordo est, ibi & cōstituas per ciuitatem presbyteros quemadmodum ego tibi disposui. vbi inquit vides presbyterum episcopum dici. Et presbyter græce latine senior. d.c.cleros.& presbyter nomen est ætatis, episcopus dignitatis: vt.93.di.c.legimus. ¶ Si autem sacerdos malus est equiparatur coruo in nigredine, quia propter vitia niger efficitur. item in raucitate, scilicet vocis: in voracitate, scilicet oblationū mortuorum: in fetore.s. spiritus, in garrulitate & in furto. vide glo. in ca. non omnis.2.q.7. Nec eorum stultitia debet sub nomine simplicitatis excusari. 36.di.oportet. Et eorum ignorantia nec excusatione nec venia est digna.38.di.si in laici .&.c seq. & supra dictum est. Et de excellentia sacerdotum vide gabrielē biel in li.expositionis missæ lec.4.& in li.diuinorum offi.li.2. Quinimo & presbyteri aliquando episcopi nominantur: vt dicit tex.in.c.ecce ego.95.di. Et de sacerdotibus & de episcopis & eorum nomi B nibus, vide in trac.de episcopo in præludiis domini bertachini.

¶ Conclude ergo φ non passim ad episcopatum sunt omnes promouendi sicut videmus hodie fieri: quorsi aliqui vix sunt digniores q̄ episcopi puerorum qui fiunt in festo innocentium, qui nullam habent dignitatē & qui modico tempore durant. sicut ad aliud propositum de cælestino dicit rofre.in ti.ne sede vacante in suo li.de ordi.iudi.qui durauit sicut ephimera, & interdictum de glande legē da, quod durat triduo: vt in.l.vnica.ff.de glā.de legen. Vbi etiam recitat φ ca. in nomine domini.23.di. fere habuit locum in electione innocentii quarti, qui prius fuerat sinibaldus presbyter cardinalis sancti laurētii in lucina, qui fuit electus anno domini .1243. mēse iunii post mortem gregorii.9. qui decesserat anno.1241.mense iulii. & post mortem domini cælestini (qui fuit gofredus mediolanen. & episcopus sabinen.) qui durauit per quindecim dies. & sic vacauit ecclesia dei fere per biēnium, quia cardinales electiones omnes impugnabant: ita vt mora fieret in derisum & contemptum toti mundo. Sed illa mora secundum scribentes historias & vitas pontificum, magis fuit quia cardinales decre uerant non eligere quempiam donec cardi C nales qui retinebantur carcerati a federico secundo, relaxarentur.

¶ Sed quid erit de episcopis nullatenentibus, de quibus per bal.in.l.1.C.de nudo iure quiri. tollen. & aluarot.in.d.c. .episcopum vel abba. Dic φ isti retinent dignitatem episcopalem: vt in cle. in plerisque de elec. Facit quod dicitur in cle.quamuis de foro compe. Et per illum tex. credo φ aliud sit de episcopis expulsis q̄ de istis nullatenen. quia expulsi retinent iurisdictionem quā exercere possunt extra diœcesim contra expulsores vt ibi: & in his attendi debet ordo sicut in aliis. Sicut in simili dicimus φ ratione facultatum vel muneris populi ecclesia non dicitur minus digna: vt in ca.legimus.93.di. Et an isti nullatenen. habebunt vocem ex quo dare vocem est iurisdictionis & non ordinis, dicetur infra in loco suo. Est in argumentum φ non sedet in.c.1.de ordi. ab episcopo qui relig. episco. & ponit cardinalis in cle. in plerisque in tertio quæsito de elec.

POST episcopos autem videretur φ deberēt habere locum corepiscopi ut patet ex ordine scripturæ.d.64.di.in summa, sunt enim instar.72.discipulorum, & cōsecrationem recipiunt: vt dicit tex.in.c.quia D 68.di. & minores ordines & commēdatitias & pacificas literas dabant: vt patet in.c. inter episcopos.68.di. Sed quia hodie sunt mortui ab ecclesia dei (vt in.c.hi vero & in.c. corepiscopi.68.di.) ideo de eis non est curandū: quia vsurpare volebant officium episcoporum, & ideo quia nō reperiuntur, nullam sedem habebunt.

¶ Et ideo post episcopos viderentur ponēdi protonotarii numerarii siue hodie participantes: quia isti succedūt loco euangelistarum: nam sicut euangelistæ præpositi fuerunt ad euangelizandū & describendum opera christi (vt inquit hierony. in prologo euangeliorum) sic & isti censentur præpositi ad scribendū acta & gesta papæ. assistunt enim ob hoc lateri papæ. Hoc vult brix.in verb. protonotarius: & grassus in illo suo trac. ad quod est glo. in ru.C. de tabulariis li.10. Qui aliquando scribæ, aliquando scriptores, notarii libellenses, memoriales, pragmaticales, epistolares, exceptores appellantur. l.præcipimus & l.in offerendis. C.de appella. Curia autem eos appellat notarios in literis papæ.12.q.2.c.cum redēptor. & glo.in.c.cupientes in prin.de elec. Sunt enim in dignitate constituti: quia nota

A rii principis.l.1.& ibi bar.C.de mādatis principū.l.eadem.§.hac.lege.ff.ad.l.iuliam repe. tex.in.l.1.&.2.C.de primi.& secūdicerio & nota.li.12.vbi in prin.l.2.dicit.præclaram nobilemq; militiam spectabilium tribunorū notariorum.Possent etiā vno modo dici illustres propter assistentiam papæ.& hoc satis ostendit glo.in.l.1.ff.de offi.quæsto.vbi glo. ponit tertium ordinem quæstorum qui est candidatus siue cancellarius principis,prępositus libris & sententiis principalibus in senatu legendis siue recitandis.l.2.§.deinde.ff.de origi.iu. quod proprie conuenit protonotariis in consistorio apostolico.Et ob hoc olim præferebantur episcopis & archiepiscopis,vt dicit brix.vbi supra.& a modico tēpore episcopi cœperunt istos præcedere propter eorum numerositatē:videlicet a tempore nicolai.4.vt dicit grassus in dicto trac.qui vult tātum intelligi de quattuor protonotariis qui vice euangelistarum successerunt,imo protonotarii videntur præcessisse vsq; ad tempora pii.2.qui postea fecit bullam q; episcopi præcederent.Vnde dicit abb.in.c.1.de priui. q; dignitas referendariorum vilescit propter numerositatem.93.di.legimus.& in authen. de referendariis circa finem.Dicit tamē brix.

B q; licet isti præcedant archiepiscopos & episcopos,tamen contrarium vidit seruari in cōcilio generali.& multum debet attendi tenor literarum in quibus creantur protonotarii. Hodie tantum sunt septē participātes & deferentes rochettum & pilcum more prælatorum. ¶Sunt qui dicūt protonotarios ortum habuisse siue institutos fuisse per clementem primum,ac deinde per fabianum pontifices: vt etiam dicit brix. Clemens enim diuisit regiones septem notariis qui diligenter martyrum res gestas conscriberent.& fabianus septem diaconibus regiones diuisit qui martyrum res gestas summa diligentia inuestigarent & scripto mandarent.ita legitur in eorū vita.Quòd autē hi fuerint protonotarii,aliter non reperio:conuenit tamen vocabuli allusio:quia protonotarius idē sonat quod primus notarius.Vnde ratione officii & dignitatis & assistētiæ principis videtur q; illis cōueniat locus post episcopos.

¶In cerimoniali tamen nihil de hoc dicitur. nec reperio hunc passum tactū nisi per grassum in.d.c.ex parte,qui eos ponit post episcopos:& dicit q; tempore suo isti præcedebant episcopos.Et loquitur de quattuor principalioribus,alios vero dicit potius esse protonotarios honorarios,qui magis honoris causa dicuntur creati:sicut in simili dicitur de iuribus administratoribus.l.quod si forte.ff.de solu. Et licet omnes sint in dignitate (maxime quia vt plurimum assumuntur de genere illustriū:& ideo vocantur illustres & reuerendi.& in eis multum attēditur communis stylus siue cōsuetudo:& primo receptus pręcedet nisi sit adiuncta illustris dignitas,quæ nō perditur per ordines ecclesiasticos sed augetur: vt in authen. episcopalis dignitas.C. de episcopis & cleri.) quia tamen in cerimoniali dicitur q; prælati assistentes papæ sedebunt super gradus thalami pontificalis papæ ad sinistram partem & protonotarii apostolici & clerici camerę ad dexteram,forte nō est facta mentio aliter de loco in cerimoniali an debent ante abbates vel immediate post episcopos locari.Nec reperio an tales sint vocādi ad concilium,nec an habeant vocem deliberatiuam vel consultiuam: vt infra in propriis locis dicemus. Quod credo omissum eo q; sunt officiales papæ & assistentes in seruitio.Sicut & in simili dicitur de subdiaconis & auditoribus rotæ qui debent sedere in parte anteriori ad pedes papæ.& de decano rotę qui seruit de mitra cum secretario,si non est prælatus & de duobus secretis cubiculariis q; sedebunt ad pedes papæ super planum.& hoc quia ipsi tanq̄ officiales concilii habent scrutari vota & gesta concilii scribere. D

POST præmissos sedebunt abbates: vt in.c.ex ore.& ibi siculus in quarto notabili de priui.allegat.c.1.de æta.& quali. Et inter abbates erunt digniores qui vtuntur mitra.vt in cap.vt apostolicæ.& ibi doc.de priui.in.6. Et isti abbates quibus est cōcessum ex priuilegio vti mitra:si sunt exēpti,in conciliis & synodis vti possunt mitra auri phrygiata,non tamen aureas vel argenteas laminas aut gemmas habente:quia abbatia reputatur inter inferiores dignitates & non inter excellentes:vt ponit abb.in c.per tuas el primo in glo.in verbo excellentioris de simo.De quo vide quod in cōtrarium dicitur in.c.2.de præben.in.6.& lap.allegatione.84.& tex.in cap.si quis deinceps.16.q.7. Non exēpti simplici alba & plana vtūtur.In aliis autem locis exempti & non exempti vti possunt mitra,secūdum tenorem priuilegii. ita dicit specul.in ti.de priui.circa fi.allegat constitutionem clementis quarti quæ incipit exigit: quam hodie habemus in.6.de priui. c.vt apostolicæ secundū ioan.an.in addi.ibi.

A Et intellige quod uti possint dictis mitris in cōcilijs & synodis epalibus & inferioribus, nō in cōcilio gñali: in quo nec episcopi uti possūt mitris auriphrygiatis sed tantū planis & albis. Et illud quod est concessum abbatibus, est potius ad restringēdum eorum excessus per dictum, c. ut apostolicæ: ut dicit glo. ibi. Et debent ipsi abbates uti uestibus conueniētibus religioni cuius ordinem professi sunt, quod requiritur in abbate: ut in ca. nullus de elec. in. 6. Et requiritur expressa pfessio nec sufficit tacita, ut ibi dicitur. Et dicitur abbas pater monachorum. Et alias appellatur archimādrita, i. princeps siue prior monachorum: ut in authen. de monachis in. §. cōpetens autem lex, colla. 1. & ibi glo. Et possunt appellari magistri: ut in authen. de monachis in prin. Et possunt dici præsules: ut in authen. de sanctissimis episcopis. §. si quis autem, colla. 9.

¶ Et post abbates sedebunt generales magistri religiosorum. quibus etiam additi sunt omnes prælati: qui secundum formam iuramenti quod præstant cum ad dignitates promouentur ire ad synodum obligantur: ut dicitur in cerimoniali in ru. qui habeant vocē deliberatiuam in concilijs. Pro hoc est quod

B dicitur in. c. ego. N. de iureiuran.

¶ Quid autem de alijs abbatibus qui non vtūt mitra nec sunt patres abbates? De istis uideretur dicendum quod debeant post poni canonicis cathedralis ecclesiæ: ut ponit dominicus in. c. quāuis el. 1. in. §. q̄q̄ de præben. in 6. Sed tu dic quod imo præponuntur: ut probat tex. in ca. fi. in prin. de offi. delega. in. 6. & tex. in. c. decernimus de iudi. per quem tex. bar. dicit abbates digniores & præponendos archidiaconis. Et quod abbas præponatur canonico ecclesiæ cathedralis, ponit bal. in. c. pastoralis de offi. delega. Et ibi moderni sequūtur dictum bal. distinguentes quod aut sumus extra ecclesiam cathedralem & extra actus processionales, & præfertur abbas. aut in processionalibus & si consuetudo habet quod præferatur abbas, debe præferri: si non est consuetudo, adhuc debet præferri per iura præallegata & authen. habita, quam bal. allegat. C. ne fi. pro pa. In hoc tamen ultimo feli. in. d. c. pastoralis impugnat modernos, sed rationes eius non quadrant: quia loquuntur magis respectu coniunctionis canonici cum episcopo q̄ de per se Ad quod facit quod abbatia est dignitas: ut in ca. exposuisti in glo. fi. de corpore uitiatis. & glo. & domi. & alii cōmuniter in. c. 2. de præben. in. 6. & doc. magis communiter in. d. c. decernimus. Cuius contrariū

C in canonico ecclesiæ cathedralis probat tex. in. c. statutū. §. 1. de rescrip. in. 6. Et ita seruat curia. ¶ De istis tamen abbatibus & quando dicātur abbates (ante benedictionē uel post) & quando uacant eorū beneficia, et quando abbatia dicatur dignitas, & quid de præposituris & prioratibus: vide late in trac. de beneficio in. 2. principali quęstione col. 15. versi. decimumtertium.

¶ Sed quæro circa præmissa quid de legatis & oratoribus qui mittuntur ad conciliū? De istis dic quod considerabitur persona & dignitas mittētis, & iuxta mittētiū ordinē sedebūt: qa funguntur uice aliorum: ut in. c. sane, & in. c. pastoralis de offi. deleg. & ca. 2. de offi. lega. Et licet oratores tales siue legati habeantur pro personis quæ sanctam rem & communem pacē & concordiā prosequuntur (ut in. l. fi. ff. de lega. & habeāt multa priuilegia, ut in toto ti. de lega. & in. l. 2. §. legati. ff. de iudi.) tamen quo ad dignitatem & honorem consideratur persona mittentis. Ex quo dicit grassus in dicto. c. ex parte quod alias requisitus de præcedentia oratorum regis francorum uel regis apuliæ, dixit præferendum oratorem re-

D gis francorū, allegat. c. per venerabilem qui filii sint legi. ubi apparet de maioritate regis francorum. ¶ Hodie tamen isti oratores sæpius sunt solicitatores & perturbatores concordiarum, & quęrunt impinguari a sede apostolica: & sepius seminant zizaniam contra sedem apostolicam ut appareant diligentes in negocijs suorum principum, & multa mala faciunt. ¶ Et si erunt oratores principū secularium prælati, sedebūt immediate post uicecamerariū (qui uicecamerarius hodie p tempore est urbis gubernator) secundum eorum ordinem. si erit orator regius, præcedet oratorem ducalem: & sic de singulis. Et post istos alii prælati: ut supra dictum est. Oratores autem laici siue clerici qui non sunt prælati, sedebūt in prima quadratura in sedibus humilioribus secundum dominorum suorū dignitatem: ita ut digniores sint propinquiores primis scamnis & papæ, & ita ponitur in cerimoniali in ru. de ordine sedendi in primis sessionibus. Et si adessent aliqui magni principes, sedebunt in scamno diaconorum cardinalium post omnes diaconos, ut ibidē dicitur.

¶ Ubi autem adesset imperator, non debet misceri inter cardinales uel prælatos, nec si

interierit

A interfuerit rex: quia secundũ quid in concilio quo ad ordines & spiritualia quę in concilio tractanẽ, prelati sũt maiores: vt in.c.solitę de maiori.& obe.& tex.in.c.si imperator.96.di. cum seq.& in.c.quis dubitet,cum sequen. & in.c.sicut,ea.di. Imo non debent de necessitate interesse: vt in.c.satis euidenter.96.di. nisi quando tractaretur de fide: vt in.c.vbinam legistis.& in.ca.nos ad fidem. 96.di.& dicetur infra in loco suo. Et hoc quia distincta est potestas laicalis a sacerdotali: vt in.d.c.solitę. & in.c.cum ad verũ.96.di,& in.ca.nouit,de iudi. Vbi autem adessent, debent habere sedes distinctas & seorsum de per se. propterea imperator habere debet sedem iuxta sedem papæ sed non tantę latitudinis aut longitudinis & a dextris papæ,propter stantes a sinistris.& erit ornata cum panno aureo post tergũ sed non supra caput,habebitq; scabellum paruũ ad pedes de viridi colore pictũ. Qui locus vbi sedebit imperator, non erit altior loco vbi tenet pedes papa.& tunc diaconi cardinales assistentes papæ qui consueuerunt sedere hinc inde in paruis scabellis,ipsi tunc non sedebunt apud sedem papæ,sed antę ipsam sedem hinc inde in paruis scabellis,vt erat mos
B antiquus,et hoc ne diaconus a dextris videatẽ sedere medius inter papã & imperatorẽ. Ita traditur in cerimoniali in ru.de ornando loco concilii & in ru.de ordine sedendi. Qualiter autem eius persona esse debeat ornata, ostendit tex.in.c.constantinus.96.di.

¶Reges autem habebunt sedes cum postergali vsq; ad spatulas: & erunt ornatę vt scãna cardinalium. Habebunt tamẽ puluinaria ex cramisino & scabellum viride sine gradib⁹. Et erunt situatę hinc inde non omnino ad lineam sedis papæ sed aliquantulum transuersæ (vt possit interspicere ad faciem pontificis) C
a dextris & a sinistris infra gradus sedis papalis: vt dicitur in dicto cerimoniali. Qualiter autem eorum persona debeat esse ornata,dicit baldus in.ca.solitæ de maio.& obe.q; rex debet esse indutus vestę purpurea: vt in. l. nullus,C.nulli licere in frenis & equestribus sellis.li.xi. Vbi glo.dicit chlamys militũ,purpura regum,stola sacerdotum, toga aduocatorum,bricus rusticorum, & cuculla monachorum: vt in.l.1.& per totum.C.de vestib⁹ oloberis.li.xi. Item reges habent solium,episcopi thronũ: vt in.c.innotuit de elec. Adoratur princeps,salutantur alii. C.de silentiariis.l.1.li.12. Et per hæc sit expeditus iste articulus de ordine sedẽdi: per quẽ etiam puto absolutum ordinem subscribendi. Bona tamen fuit cautela in concilio basiliensi tẽta, ad tollendum discordias quæ in talibus solẽt oriri. Ipsa.n.synodus in prima sessione decreuit & declarauit q; per quoscunq; actus nominationes intitulationes honoris exhibitiones tam in sedendo q̃ in quibuscunq; dictis aut factis dicendis aut faciẽdis per quoscunq; prælatos principes vniuersitates legatos vel nuncios nullum ius acquiratur,nulli D
pręiudicium generetur,nulliusue ius in proprietate vel possessione lędatur,nec ius vel titulus taliter vocem dandi vel concilio interessendi cuiq̃ acquiratur: sed vnũquemq; in eodem statu post cõcilium remanere in quo ante ipsius concilii celebrationem permanebat.

¶Libri primi finis.

A # DOMINICI IACO C

BATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS DE CONCILIO LIBER SECVNDVS

De loco concilii Articulus .1.

QVÆRITVR p̄ñter vbi debeat teneri cōciliū. Et dic ꝙ in loco tuto:vt ē tex.& glo.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6.Et facit cle. pastoralis eo.ti.De bet.n.eē in cōcilio libertas votādi.alioquin si metu tyrāni quis non auderet libere votare,nō teneref vocatus ad cōciliū cōparere:vt dicit inno.in.c.super iis de accusa.ponit martinus laudē.in trac.de cōcilio.q.5.& legiē in cōcilio agathōis in prima actiōe in fi.epſę intātum: vt dicit tex.24.q.1.alien⁹.ꝙ nō magis multitudini q̄ vnitati est attēdēdū.Et ī eodem cōcilio agatho scribit cōstantino.cōcedite liberā loquēdi facultatē:vt ab oībus cog

B noscaf ꝙ nullo terrore,nulla ptāte,nulla cominatiōe vel auersiōe quisq̄ p veritate loqui volēs phibit⁹ aut repulsus est. Vide qd dicif infra in quęstiōe vlterius quęro quid si vocatus ad conciliū non cōpareret. Et debet teneri conciliū in ecclesia:vt.2.q.2.c.pceptū &.23.q.8.c.cōuenior,dicit cardi.& refert alexan.in.c.sexta.16.di.& idē alex.post glo.in.c.1.15.di.& dixi supra in articulo a quo tempore habuerunt ortum concilia generalia.

De vocandis ad conci. Arti.2.

NVnc quęro q sint necessario vocandi ad conciliū,& q habeant vocē in concilio ,& qualē decisiuā an cōsultiuā. Et primo videf ꝙ tm̄ p̄iarchę primates archiepi & epi & maiores p̄lati,hoc pbat tex.in.c.1.&.2.17.di.vbi conciliū ḡnale appellaf synod⁹ epoꝝ.Ad idē 15.di.c.1.et.c.sicta vbi dicif ꝙ añ tpa cōstātini nō erat data facultas cōcilia cōgregādi siue in vnū cōueniēdi,& ibi cōnumerāf quattuor cōcilia ḡnalia pricipalia q̄ sunt sequēda sicut quattuor euāgelia,vt sup dictū est:ī qbus tantū fit mētio īteruenisse epos sctōs p̄res ex vniuerso orbe. Ad idē ī.c.sexta.16.di.vbi plura alia enumerātur & tm̄ fit mētio de epis.& sūt enumerata circiter.24.cōcilia,& nō fit mētio ꝙ interuenerit nisi rm̄ epi. Ad idē.c.oīa.12.di.ibi nec in cōciliis epoꝝ.&.16.di.habeo librū.& q̄si p totā illā & sequētem distinctionē. Et licet aliqñ iura vtātur vocabulo sacerdotū (vt.17.di.cōcilia)tñ noīe sacerdotū intelligūtur epi.& sili cū vtūtur noīe patrū(vt in.d.c. in versi.sub hoc sancti p̄res)intelligūtur epis vt ī versi.hoꝝ prior. Ad idē ē diff in itio ipsi⁹ cōcilii quā ponit glo.in.d.c.1.17.di.& supra in diffinitiōe cōcilii diximus:videlicet ꝙ cillud quod a papa vel eius legato cū epis celebraf,ergo nō cū iferiorib⁹. Ad idē videf tex. in.c.satis euidēter.96.di.ibi illicitū nāq̄ ē eū q nō fit in ordine epoꝝ sanctissimoꝝ eccl'iasticis intermisceri tractatibus.& ī.c.nos ad fidē,& in.c.vbinā legistis eadē di.vbi dicif phibitū esse impatori interesse nisi agaf cā fidei. Ad idē de epis in.c.bn̄ quidē.96.di.& facit.c. nō oportet,&.ca.qm̄ quędā cū aliis pluribus 18.di.per argumentū a parte ad totū:vt in.l. D quę de tota.ff.de rei vendi. Ad idem tex.in cap.multorum in fi.35.q.6.Ad idem facit ꝙ illi videntur tantum necessario vocandi q coguntur iurare venire ad concilium: tales autem sunt episcopi:vt in.ca.ego.N.de iure iuran.quibus venire negligentibus imponitur pœna,vt in.cap.placuit.18.di.ergo ipsi tantum & non inferiores sunt vocandi. Facit etiam.cap.si episcopus &.cap.decernimus.18.di.vbi patet quòd abbates & alii inferiores prælati non tenentur ire ad concilium prouinciale nisi vocati& ex magna causa.tenetur tamen archiepiscopus & episcopus infra sex mēses oībus abbatibus prouincię suę denūciare vt ea seruent quæ sunt statuta in concilio.ergo nec tenebuntur venire nec sunt vocādi ad conciliū generale. Suadet ēt ratio:qa si inferiores essent vocādi,cū sint plures numero q̄ sint epi & maiores prælati posset accidere ꝙ ex ipsorū votis aliqua contra episcoporum vota venirent statuenda.hoc autem videretur valde inconueniens attenta propria episcoporum in conciliis authoritate.sunt enim proprie omnes episcopi de concilio generali:vt probat tex.in.cap.si quis diaconus.50.di.ergo videf ꝙ inferiores

A non debeant vocari. Item ad idem est tex. in §. hinc etiam. 17. di. iuncto sequen. versi. episcopi vero. vbi dicit quod synodo congregata apud vrbem cum disceptaretur an deberet audiri accusatores symmachi papæ, remissa concilio deliberatione, episcopi congregati in synodo respōderunt symmachum immunem fore. & sic tantum de episcopis fit mentio. Item ibidem dicitur quod rex theodoricus requisitus respondit potestati pontificum remittendum symmachum in concilio. Ad idem 10. quęstione. 1. hanc consuetudinem 21. di. cap. nunc autem. 2. q. 7. §. item cum balaham in fi. iuncto. d. §. hinc etiā. 17. di. 63. di. adrianus el primo. Et si aliquis non episcopus interfuit, fuit repręsentatiue noīe papæ quia ab eo missus: est enim proprium episcoporum interesse conciliis gnalibus.

¶ Sunt ergo vocandi ad concilium omnes maiores prælati post papam. Papa enim preest in concilio tanq̄ caput: vt in. ca. significasti. & in. cap. licet de elec. & patet. 17. di. per totum. Item & cardinales, & eorum collegiū secundum ostien. in. ca. antiqua de priui. sunt enim cardinales collaterales romani pontificis qui est eorum metropolitanus: vt aliquā-
B do supra dictum est. & optime facit tex. quē adducit domi. in proposito trac. videlicet ca. ad apostolicę, versi. nos itaq; de re iudi. Sicut ergo metropolitanus est caput concilii & episcopi membra (vt in. cap. graue de pręben. & in. cap. sicut olim de accusa.) sic & collegiū cardinalium est speciale membrum papæ: vt satis supra dictū est in pręcedenti rub. vbi est tractatum de patriarchis. habent enim iurisditionē episcopalem in suis titulis: vt in cap. iis quæ de maio. & obe. Itē & patriarchæ & primates. 16. di. habeo librum. 1. q. 7. conuenientibus. Item & archiepiscopi. 17. di. §. hinc etiam. Item & episcopi. 15. 16. 17. di. per totum. & in cap. ego. N. de iureiuran. Vnde dicit bal. in cap. olim de rescrip. quod de necessitate ad concilium generale non nisi episcopi sunt vocandi. allegat inno. in. ca. graue de præben. Ad idem est quod legitur in calcedonen. concilio quod episcopi ibidem vidētes quosdam egyptiacos non episcopos qui de alexādria cum dioscoro hæretico calcedonē venerant tentantes interesse concilio, clamauerūt omnes quod concilium episcoporū esset, & quod alii expelli deberent, & ideo leo papa appellat concilium calcedonen. cōcilium episcopale.

¶ Sed imo videtur quod non tantum prælati superiores sint vocandi sed etiam inferiores.

Pro hoc videtur tex. in. ca. adrianus el. 2. 63. di. vbi dicit tex. celebratam synodum in patri- C
archio lateranen. cum. 153. episcopis religiosis & abbatibus. Ad idem. 1. q. 7. conuenientibus, ibi religiosi monachi dixerunt, capiendo monachos pro abbatibus: iuxta tex. in. c. fi. de simo. & cap. ex ore de priui. Et ita exponit glo. ibi. & colligit quod in synodo vniuersali debent interuenire abbates. quod & voluit archi. in. cap. statuimus in. §. sed hoc. 1. q. 1. & idem archi. & alex. in. d. c. conuenientibus 1. q. 7. Et ex hoc quod in prin. illius tex. fit mentio de abbate qui prefuit in concilio nomine adriani papæ, non sumitur quod abbates debeāt interesse & vocari ad concilium, sed ex versi. supra allegato. Imo ex illo prin. colligitur quod qui interuenit in concilio siue presbyter siue abbas non nomine suo sed papæ interuenit. patet, quia tales præferūtur patriarchis archiepiscopis & episcopis & aliis prelatis qui sunt in concilio: vt patet ex illo tex. & facit. ca. pręcipimus. 93. di. & cap. studuisti de offi. lega. & notat alexan. in. d. cap. conuenietibus. Vnde potest dici ideo tunc interfuisse abbates quia gerebāt uicem papæ. ¶ Similiter pro abbatibus quod sint vocandi, facit tex. in. cap. episcopus non debet. & in. cap. decernimus. 18. D
di. Item tex. in. c. quod super his de maio. & obe. Item. c. fi. de cau. posses. & ppric. &. c. sicut olim de accusa. Et ad idē sunt tria ca. 63. di. videlicet adrianus el. 1. vno mō inductū supra allegatū. & adrianus el. 2. &. c. cū adrianus. Item. c. anastasius. 19. di. Ad idē ēt facit quod dicūt doctores in. c. quia ppter de elec. vbi dicunt quod licet forma illis tex. habeat locū in ecclesiis siue prelaturis per quas dicitur ecclesia viduata, & nō in aliis īferioribus dignitatibus: tñ doctores cōmuniter volūt quod ēt habeat locū in abbatibus qa & ipsi pastores appellant: vt est tex. i. c. officii de elec. A pari videt quod iidē cōcilio sicut epi debeāt interesse & ad ipm vocari. Bal. in. c. 1. de iudi. 2. col. i ver. sed nunqd lo. 1. dicit quod a cōcilio possunt abbates vocari, qa cōciliū formatū habet iurisditionē: sed ad congregandū nō possunt trahi inuiti, quia nōdū formatum non habet iurisditionē. Ad quod vide quæ dicuntur infra in articulo de iis qui possunt īteresse in cōcilio.

¶ Adde tñ quod imo videtur quod non tm̄ abbates sed etiam clerici inferiores sint vocandi: vt. d. c. anastasius & in. c. olim. 95. di. Ad idem facit. c. 1. 15. di. in prin. vbi dicit quod sancti patres cōuenerūt: sub quo vocabulo ēt presbyteri possunt cōtineri. erāt. n. antiqtus idē presb-

A byteri & episcopi.d.c.olim &.2 1 .di.c.cleros 9 3 ,di.legimus.c.1 .&.2.de pecu.cleri.per in no. Ad idem est tex.& ibi doc.in.cap.si.de iis quæ fiunt a prælato:vbi etiam capitula cathedraliũ ecclesiarũ sunt vocanda & requirẽda. debẽt.n.interesse ad hoc vt si viderint aliqua tractari contra se possint appellare. ca.super eo de offi.dele.& etiam contradicere:vt in.c. nicena.3 1 .di. Ad idem tex.in.c.benequidem 9 6 ,di.vbi.in concilio leguntur fuisse presbyteri diaconi clerici & alii viri religiosi. Ad idẽ cap.anastasius.1 9.di. Item in gestis sextæ synodi constantinopolitanæ interfuerunt presbyteri abbates & monachi:vt legitur in prima actione in prin.in.c.conueniente in fine cap.& per totum. Et similiter in calcedonen. concilio interfuerunt & monachi & presbyteri,imo & presbyteri tenentes locũ episcoporum : sicut eusebius & constantius presbyteri tenẽtes locum anastasii episcopi niceæ & eusebius presbyter tenens locum macarii episcopi laodiciæ syriæ. Imo & archidiaconi:vt porphyrius archidiaconus agens vices vranii episcopi emissę phoenicis libani.sic & octatius presbyter tenẽs locum ioannis episcopi arecę:& sic de multis similibus,vt ponitur in prima actione ipsius concilii calcedonen.

D ad idem videt̃ tex.in.ca.in noĩe dñi.2 3 . di. Itẽ & de gregorio.1 0.legimus eũ vocasse beatũ thomã ad concilium propter eius eminentẽ scientiã : vt dicit archie.flo .in.3 .par. summę ti.2 4.c.2. Item ad hoc videtur tex. in.c.ad sedem.3 5 .q.5 . ibi in synodo habita in lateranen.consistorio conuocatis ad hoc opus epis & clericis atq̃ iudicibus diuersarũ prouinciarum. Vnde iste tex.videtur plus ꝓbare,ꝙ etiã laici sint vocandi si sunt iudices. pro quo ad idem est tex.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6 .vbi papa dicit se vocaturum ad concilium reges , principes seculares & ecclesiasticas personas.

¶ Sed de imperatore ꝙ debeat ĩteresse & vocari,vr̃ tex.in.c.futurã.1 2.q.1 .in.§.idẽ vero. vbi constantino imperatori in cõcilio præsidenti apud nicenã cũ querelę plures essent de ecclesiasticis propositę prelatis,respondit vos a nemine diiudicari potestis quia dei solius iudicio reseruamini.et similis tex.est in.c.contínua in.§.item cõstantinus:qui alias est prin. capituli.xi.q.1 . Idem ẽt refert in historia eccle.li.1 0.c.2. Idem etiam referũt chronicistę de constantino scribentes. Item de imperatore ad idem tex.in.cap.sexta.1 6 .di. ibi exequente piissimo principe cõstantino intra palatiũ suum simul cum legatis sedis apostolicę . &

C ibi in.§.quinta,vbi in cõstãtinopoli celebrata fuit synodus sub iustiniano imꝑatore. Ad idem tex.in.c.habeo librũ ca.di. Ad idẽ etiam tex.in.c.nos ad fidẽ.9 6 .di.vbi imꝑator voluit interesse in synodo ad fidem confirmãdam & sic iure proprio. Facit glo.in.cle.1 . de offi. uica.de importãtia verbi volumus. Ad idem tex.ĩ.c.sancta romana.1 5 .di.vbi loq̃tur tex. de pluribus cõciliis celebratis mediãtibus diuersis imꝑatoribus. Ad idẽ bonus tex.in . c. nũc aũt.2 1 .di.vbi valẽtinianus imꝑator interfuit cõcilio:qui assurgẽs aduersus calũniatores in sixtũ papã,in arbitrio eiusdẽ pontificis tribuit iudicare iudiciũ suũ.& tex.in.c.mãdastis.2.q.4. Ad idẽ ẽt tex ĩ.c.satis euidẽter.9 6 . di.vbi etiã probatur ꝙ per aliũ possit interesse.licet aliquomõ ẽt possit induci ĩ cõtrariũ. Ad idẽ rursus tex.in.c.1 .1 5 .di.vbi fuit celebratũ cõciliũ mãdãte cõstãtino imꝑatore.vnde plus ꝓbat ille tex.ꝙ de mãdato imꝑatoris debet congregari conciliũ: de quo latius in q.quis habeat congregare conciliũ. Ad idẽ in c.valentinianus.6 3 ,di.vbi valẽtinianus congregauit e͞pos in cõcilium.facit tex.in.c.quia sancta & in.§ .verum.6 3 ,di.

¶ Item de regibus est tex.in.cap.adrianus el primo & lo secũdo.6 3 ,di.vbi carolus rex frãcorũ fuit author cõcilii celebrati in pãarchio lateranen.vbi data fuit potestas imꝑatori isti tuẽdi ꝓlatos. Ad idẽ tex.in.c in synodo ea.di. vbi ĩ synodo in eccl'ia saluatoris cõcessa fuit ottoni primo regi theutonicorũ inuestitura e͞porũ instar cõcessiõis carolo prius datæ. Ad idẽ.ẽt tex.in.§ .hinc ẽt cũ seq.1 7.di.vbi theodericus rex cõgregato cõcilio,respõdit synodalis eẽ arbitrii decernere q̃aduersus symmachũ papã obiicebãtur. Ad idẽ ẽt.2 9.q.2 .ca.si quis ingenuus in suprascrip.vbi rex pipinus ĩterfuit cõcilio.facit ad id q̃d dicit̃ d regib⁹,ꝙ ipsi iniũgũtur vt in.c.1 .de sacra vnc.& ꝙ ipsi susceperũt ecclesiã dei tuendã,de quo tenent̃ reddere rõnem ĩ districto iudicio:vt in.c.principes.& in.c.regũ.2 3 .q.5 .videtur igitur interesse eorũ ꝙ sint in cõciliis. Ad idẽ tex.in.c.bñ quidem.9 6 .di.ibi eminentissimus vir prefectus pretorio atq̃ patritius agens etiam vices precellẽtissimi regis odoacris.& sic ille tex.ꝓbat ꝙ in cõcilio possunt reges interesse ẽt ꝑ aliũ. Et plus adhuc probat ex dictione etiam ꝙ prefecti pretorio & patritii debent interesse cõciliis.facit q̃d dicit̃ de dictione etiã.in.l. ẽt.C.si tutor vel ꝓcurator.bar.in.l.supra iter, in fi.§ .officium.ff.de aqua plu.arcenda.in.l.

A etiam.C.de fur.in.c.accusatus, §.quęstiõibus de hęre.in.6.in cle. dispendiosam,in fi.de iudi. l.quodcunq; . §.si quis ita. ff.de verb. obli. per bar.& bal.in.l.1. C.qui admitti. Et areti.in.cap.cum dilectus in glo.de accusa.& consilio.27.cũ simil. Ad idem ꝙ debent interesse reges,facit.31.q.1.illud insuprascrip. & hugo in.c.mãdastis.2.q.4. Facit etiã quod legitur in gestis concilii agathonis in principio cuiuslibet actionis: videlicet prælidentibus patritiis & consulibus aliquando,& aliquando residentibus & sedentibus ex latere piissimi imperatoris constantini. & sic laici etiam inferiores regibus videntur debere interesse.

¶ Et de his laicis inferioribus , etiam videtur tex.in.c.in nomine domini.23.di.ibi ꝙ siquis contra hoc nostrum decretum synodali sententia promulgatam : iuncto eo qđ supra dicitur sicq; reliquus clerus& populus. & tex.in.c.in synodo.63.di.ibi cum clero & populo romano &c, & in dicto.c.ad sedem 35.q.5.ibi in suprascriptione.& in.d.c.cõuenientibus.1.q.7.& in dicto.c.anastasius.19. di.& in.d.cap.ad apostolicę de re iudi.& glo. in.d.c.fi. de iis quę fiunt a prælato.& in.cap. adrianus el.2.63.di.Et ꝓ his facit ratio:q̃a cõ B cilium repræsentat ecclesiam vniuersalem, vt in.c.sicut in fi.15.di.sed ecclesia dicitur fidelium collectio.de consecr.di.1.in ecclesia. ergo videtur ꝙ quilibet fidelis debet admitti. Ad idem facit ꝙ act.15.factum fuit conciliũ cum apostolis presbyteris & aliis senioribus & honorabilibus viris .Facit ẽt quia in conciliis agenda sunt quę omnes fideles tangunt:vt in.c.in nomine domini.23.di. cum simil.ergo videtur ꝙ omnes fideles sint vocãdi:regula quod omnes cum simil in. 6 . Ad idẽ ẽt facit ꝙ oẽs curati presbyteri sunt pręlati.c.cum ab ecclesiarum de offi. ordi . & sicut eṗs gerit curã i suo episcopatu,sic & pręsbyter parochialis in sua parochia.in.ca.siepiscopus &.c.nullus,& in.ca.fi.de paroch.& in c. sicut. ibi archi.& domi.7.q.1.& in.c.cum sit,de ęta,& quali.cum simil.ergo videtur ꝙ ipsi sint vocãdi sicut maiores prælati.Pro quo est tex.in.d.c.concilia.17.di.vbi tex.appellat ca concilia sacerdotũ.& in.§.hinc etiã.di.vbi in concilio imperator præcepit ꝙ sacerdotes conuenirent.Similiter respectu ordinis cardinales diaconi & presbyteri non dicuntur maiores prelati:vt in.c.q̃q̃.2.q. 7. & supra dictum est in ꝓcedenti rubricasi. ergo ad cõcilia tantũ maiores prælati essent vocãdi,nõ

videretur ꝙ diaconi cardinales essent vocandi:quod est falsum secũdũ oẽs doc.Ad idem facit qđ ponitur in principio primæ actionis in cõcilio calcedonẽ. vbi interfuerũt plures cõsules,patritii,præfecti& magĩratus.Et de ꝑsonis ecclesiasticis ibi ꝓbatur idẽ in.7.cognitiõe:vbi in condẽnatione euthicis subscripserunt plures presbyteri.ex quo videtur ꝙ habuerint vocẽ. Item in concilio cõstantien.in senen.in pisano & in basilien,etiã oẽs inferiores prælati fuerunt admissi:vt dicit abbas in allegatiõibus qm̃ veritas in fi.qui dicit ꝙ post q̃ fuerunt admissi siue de iure siue de gra voce habere debuerũt nec poterãt excludi nec fuerunt exclusi,& fuerunt cõstituti in quasi possessiõe vocis dandę.Et plus ibi dicit ꝙ nõ solum prælati & clerici inferiores sed ꝙ etiã laici possunt ad cõcilium euocari, & eis potest vox cõmunicari ꝑ dictum.c.adrianus el 2.&.c.in synodo.63.di. Sed quo ad concilia basiliense & alia quæ nõ fuerunt canonica,nõ potuit quæri quasi possessio vocis dandę argumẽto eorũ quę ponũtur in.c.cum ecclesia sutrina de cã pos.& proprie.

¶ Sed contrariũ (ꝙ imo nec abbates dicantur de numero cõcilii)probat tex.& nõt ibi domi.in.c.eṗus.18.di.Et licet loquatur de con D cilio synodali,videtur idem & lõge plus per argumẽtũ a maiori de cõcilio generali. Videtur ergo ex varietate istorũ iurium ꝙ materia reddatur difficilis.Doc.tñ cõiter in.cap. graue de pręben.(maxime ioã.de immo.)dicunt ꝙ ad conciliũ generale sunt vocãdi eṗi totius orbis & alii supiores prælati,& in prouinciali cõcilio eṗi tãtum de necessitate. Alii addunt etiam & abbates in gñali. De quo domi.in dicto tractatu in.4.q. & idem domi. in.c.ad apſicę de re iudi.in notabilibus.Et archie.flo.in.3.ꝑte sum ti.24.c.2. & rosellus de ptãte papæ in ti.de cõciliis in.9.charta. & brixiẽ.in quodã suo tractatu de cõcilio.& archi.in.§.sed hoc intelligẽdũ est.1.q.1.in.ca. statuimus.Idem ẽr archi.& alexã.in.c.cõuenietibus.1.q.7.& idẽ alex.in.c.canones.15. di.Idem ẽt cardinalis de turre cre.in trac.de potestate papę.li.3.c.12.& in.c.gñalia. 17. di.in.4.q. vbi concludit ꝙ in voce decisiua & cõsultiua vocãdi sunt soli eṗi:quia est eorum qui habent potestatẽ clauiũ matthęi.18. & matthęi.5.vos estis sal terre.sed in consultiua tñ possunt vocari ẽt iferiores siue clerici siue laici:sicut fuit in constantien.& basilien. vbi dicit interfuisse inferiores episcopis.

¶ In ista materia quæ a paucis est posita (in

qua & doc. transeunt sicut muscipula inter
A pruna:vt dicit abbas in dicto. c .graue in fi-
nalibus verbis)collectis aliquibus ex dispu-
tatione eiusdem abbatis quę incipit episcop⁹
dicerem sic. Aut quęrim⁹ qui possunt interes-
se vel sunt admittendi in cōcilio gnāli: & iste
erit articulus de per se,qui infra examinabi-
tur.aut quęrimus qui sunt necessario vocan-
di ad cōcilium generale quando tractatur de
rebus & psonis ecclesiasticis:vt puta de duo
bus contendentibus de papatu vel de deposi
tione papæ vel similibus quæ cōcernerēt sta-
tum ecclesię.& tūc sine dubio laici cuiuscūq;
gradus non sunt vocandi:quia ad eos non
spectat tractare ecclesiastica:vt in.c.sacrosan
cta & in.c.massana de elec. 16.q.vl.laici.ca.si
de rebus eccle.nō alie.c.cām quę de pscrip.&
in.c. vbinam.& in.c.bn̄ quidem &.c.nos ad
fidē.86.di.& in.c.si per ordinationē cū tribus
sequentibus & præcedentibus.63.di.& simil.
ēt si imperator & reges fuerint:vt dictis iuri
bus.63.di.Potestas enim disponendi de ec-
clesiasticis data fuit clericis & nō laicis: quia
petro & apostolis & in personis eorum suc-
cessoribus ipsorum data fuit potestas de spiritua
libus disponēdi:vt in.d.c.bn̄ quidē,& d.c.no
uit &.ca.ecclesia de constitu.& bene in. cap.
B principes.23.q.5.& est extrauagans bonifa
cii quę incipit debent. Vnde laicis in ecclesia
sticis & aliis spiritualibus obsequēdi manet
necessitas non authoritas impandi:vt in.c.si.
de rebus eccle.nō alie.Et populus est docen-
dus & nō sequēdus.62.di.docendus.nisi es-
sent eis cōcessa aliqua ex priuilegio vel de cō
cōsuetudine(vt patet de cōsensu præstando
in electionibus ecclesiarum cathedraliū regni
post vel ante electionē)& esset de hoc tractā-
dū:vt in.c.cū terra.& in.c.cum inter vniuer
sas,& in.c qđ sicut de elec.& in.c.de hoc de si
mo.Sicut ēt dicitur de regibus franciæ & an
gliæ qui hn̄t priuilegiū cōferendi certa be-
neficia in suis regnis:vt in specu.inti.de lega
to.§.nunc tractemus,versi. sed nunquid. &
ioā.an.in addi.ibi.& in ti.de præbē.ad finem,
& doc.post glo.in.c.2.de præbē. in. 6. Et de
impatore,cui olim presentabatur electio pa-
pæ:vt in.c.agatho.&.c.sequenti.63.di.&.c.
in synodo.& in.c.reatina cū duobus sequen.
ea.di.vbi de his similibus p totā distinctionē.
De quo ēt p alex.i.c.impium.10.di.vbi etiā
vtrū possit acquiri ius cōferendi p regem lō
gissima prescriptiōe.de quo ēt in.c.dilectus
ultimo de prebē.& in.d.c.2.eo.ti.in.6. Vn-
de si hoc haberent ex priuilegio & constaret,

tunc essent vocandi. C
¶ Fallit nisi tangeret alicuius interesse pprīū
quia tunc deberet vocari:nō quia laicus pos-
sit interesse in concilio, sed quia non citatus
nō potest absens damnari nec de eo iudicari:
vt in.l.de vnoquoq;.ff.de re iudi.& in.l.con-
sentaneū.C.quomodo & quādo iudex,cum si
mil.Et ita intelligitur quod dicit in.c.ad apo-
stolicę de re iudi.& in.cap.propter ecclesias
.18.di.omnes enim de quorum factis agi-
tur sunt vocandi.Ita dicit immol. ioan. an.
anto.& alii loquendo de concilio prouinciali
in.d.ca. graue.Item & oēs sunt citandi quos
causa tangit:vt in.cap.abeuntibus.63.di.est
enim citatio de iure naturali,quę non potest
omitti nec a concilio nec a principe.l.facul-
tas.C.de iure fisci.li.10.l.nam ita diuus.ff.
de adop.& cle.pastoralis de re iudi.puta si tra
ctaretur de deponēdo imperatore:quę causa
tangit etiam laicos.possunt enim laici inter
esse concilio & vocari ad concilium pro iu
sticia petenda vel defendenda:vt in.ca.nouit
de iudi.dicit ioan.an. in. cap. fi. de iis quæ
fiunt a prēla.Bonus est tex.in.c.1.de spōsa.
¶ Fallit secūdo nisi papa vellet vt etiā laici ci
tarētur pōt.n.papa etiam laicos facere capa
ces rerum ecclesiasticarum siue spiritualium
maxime vocis dandę:vt in.d.c.adrianus el se D
cundo.63.di.2.q.4.mennam.96.di.bene
quidem. Potest enim laico dare potestatem
excōmunicandi.32.di.§.verum in glo.&
ioan.an.in.c.2.de præben.in.6.facit quod di
citur post glo.in.c.decernimus de iudi.Item
& ecclesiastica sacramenta ministrandi: vt in
cap. quanto, post glo. de consue. per doc.
dummodo non sint talia per quæ denigrare
tur status vniuersalis ecclesię:vt puta q con-
ficeret corpus christi:quod presbyteris tantū
& aliis superioribus est concessum:vt in.ca.
1.dę summa trini. ¶ Item ex demandatio-
ne papæ posset laicus omnia facere quæ sibi
essent demandata:& sic etiam confirmare &
chrismare,secundum glo.in.c.manus de con
secr.di.5.de quo quid tenendum,dic vt per
doc.in.d.c.quanto.& in.cap.peruenit.95.di.
Item potest etiā papa delegare laico cās spiri
tuales:vt in.c.2.(ibi glo.& doc.cū cōcordāti
bus)de iudi. Et isto mō possunt intelligi oīa
iura in quibus apparet laicos interfuisse cōci
liis in quibus tractatū fuit de rebus spirituali
bus quia interfuerūt tanq̄ inuitati,nō autem
tanq̄ qui iure suo necessario fuerint vocādi:
vt in.c.ad sedē.35.q.5.& in.d.c.vbinā.86.
di.cū aliis supra allegatis.Et sic ista fallētia nō

A proprie videtur cõuenire ad principale quę-
situm quo quæritur qui sint necessario vo-
candi ad generale concilium.

DE personis autẽ ecclesiasticis quæ sint
necessario vocandæ quando tractãtur res spi
rituales, dicendum est ꝙ aut loquimur in vo
ce deliberatiua decisiua siue diffinitiua, & cla
rũ est ꝙ omnes episcopi & alii maiores præ-
lati sunt necessario vocãdi: quia ipsi proprie
sunt de cõcilio generali: vt patet de omnibus
supra, & in oĩbus iuribus supra in principio
pro ista parte allegatis, & patet. 63. di. per to-
tum. Et bene ostenditur actu. 15. quando a-
postoli celebrarunt conciliũ, in cuius locum
successerunt episcopi: vt in. c. ecclesiæ princi-
pes. 35. di. & dictum fuit in præcedẽti rubri-
ca. De quibus dicitur psal. 44. pro patribus
tuis nati sunt tibi filii &c. Vbi glo. hiero. dicit
exponendo. fuerunt in ecclesia apostoli pa-
tres tui, quoniam ipsi te genuerunt: nunc au
tem quia illi recesserunt a mundo, habes
pro eis episcopos sunt. enim & hi patres tui,
quia ab eis regeris: cum enim episcopi suc-
cesserint iis quibus dominus ait matthæi. 5.
vos estis sal terræ, vos estis lux mundi, & ite
rum matth. 18. quæcunq; ligaueritis super
B terram &c. siue loquamur in voce deliberati-
ua siue consultiua, de necessitate ipsi episcopi
sunt vocandi. Ad quod etiã facit illud psal.
44. constitues eos principes super omnem
terram: quod de episcopis dictum intelligi-
mus. Et facit tex. ĩ. c. placuit. 18. di. vbi puniũ
tur si negligunt ire ad concilium. quod & po
nit abb. in. c. quod super his de maio. & obe.
& in. c. Ego. N. de iureiuran. ¶ Et cum supe-
rioribus prælatis intelligo etiam cardinales
quantumcunq; non sint episcopi cardinales,
propter amplitudinem dignitatis & assisten-
tiam papæ: vt in. d. c. antiqua, & in ca. ad apo-
stolicæ de re iudi. in. 6. & in. cle. pastoralis eo.
ti. Quæ duo iura sunt ædita in concilio & de
consilio fratrũ (videlicet cardinalium) & so-
nant ꝙ ipsi sunt necessario vocandi.

¶ Dubium tamen est de abbatibus & aliis in
ferioribus. Et quo ad abbates videtur ꝙ non
sint necessario vocandi per id quod dicit in-
no. in. d. c. graue de præben. vbi dicit ꝙ in cõ
ciliis prouincialibus non sunt necessario vo
candi abbates: vt in. c. episcopus non debet
18. di. Ad idem reperio allegatum petrum
& abbatem antiquum in. c. sicut olim in fine
de accusa. Sed ibi abbas dicit ꝙ non sunt cõ
pellendi, & ibi non loquitur præcise de abba
tibus, sed & de omnibus inferioribus episco
pis: & remittit se ad cap. fi. de iis quæ fiunt C
a prælatis vbi loquitur de capitulis cathedra
lium ecclesiarum, quę dicit non esse vocãda,
allegat inno. in. c. graue de præben. & vincẽ.
in. c. cum in veteri in glo. quæ incipit expe-
ctatum de elec. Antonius de butrio in dicto
cap. graue dicit tantum vocandos de necessi-
tate episcopos ad concilium prouinciale, per
ca. quoniã quidem. di. 18. licet ad concilium
synodale episcopi sint vocãdi etiam abbates
& sacerdotes & totus clerus diœcesis: vt in c.
decernimus. ea. di. & in. c. quod super his de
maio. & obe. vt dicit antonius & ioã. de imo.
in. d. c. graue. Ergo videtur ꝙ ad generale nõ
sint necessario abbates vocandi, sicut nec ad
prouinciale. Et pro hoc videtur bonus tex. in
cap. ex ore de priuile. qui posset etiam induci
in cõtrarium: ex quo ibi quo ad abbatem su-
mit argumentum etiam quo ad conciliũ ge-
nerale, quasi velit ꝙ abbates debent interesse
in conciliis generalibus. ¶ Et idem in effe-
ctu (videlicet ꝙ non sint necessario vocandi
abbates) vult ioan. an. post innocen. & ostiẽ.
in. d. cap graue. Allegat. c. quoniam quidem
&. c. episcopus &. c. placuit. & cap. ppter. 18
di. Hoc idem probat tex in. c. satis euidenter
96. di. in fi. ibi illicitũ nanq; est eum qui non D
sit in ordine sanctissimorum episcoporũ ec-
clesiasticis immisceri tractatibus. Hinc etiã
ostẽditur clarum esse ꝙ deliberare & statue-
re & reformare aliquid in cõcilio & in colle-
giis est iurisditionis: vt in. c. fi. de rebus eccle.
c. qualiter & quãdo de accusa. Sed hæc iuris-
ditio remansit penes magnos pręlatos. Olim
enim ecclesia regebat̃ per omnes sacerdotes:
vt in. c. olim. 96. di. ideo nõ mirũ si oẽs senio-
res vocabant̃ ad cõciliũ. Sed hodie est facul-
tas cõgregãdi libere: vt in. c. 1. 15. di. & distin
cta potestas episcopi a potestate inferiorum
sacerdotum: vt patet per totum de offi. or-
di. &. 6. q. 3 scitote. &. 9. q. 2. nullus. &
cap. episcopi. &. q. 3. c. per singulas, cum si-
mil. Ideo tantum ii vocandi sunt penes quos
remansit ista iurisditio: & sic tantummodo
episcopi. ¶ Bal. autem vt supra dictum est
vult ꝙ congegato concilio possint abbates
ad concilium vocari, sed ad congregandum
nõ possint inferiores episcopis trahi inuiti.
Sed si bene inspiciatur bal. potius videtur lo-
qui in cõcilio prouinciali: quia si abbates sũt
necessario vocãdi ad cõciliũ generale, frustra
diceret ꝙ non possunt trahi inuiti. ¶ Nec
obstat ꝙ episcopi vocant inferiores ad syno-
dos: vt in. c. decernimus. 18. di. & dicitur in

d.c.graue.quia illud verum est non vt statu-
A ant vel iudicent.sed vt eis facta in prouincia
li concilio insinuentur:vt in.d.c.decernimus,
& cap.sicut olim de accusa. Et pro ista parte
sunt omnia iura & aliæ rationes,p̄ episcopo
supra in principio adducta. Et p̄pterea istā
opinionē (q̄ non sint necessario vocādi infe
riores episcopis vt habeant vocē decisiuā)te-
nuit domi.in.c.1. & in.c.regula.17.di.& te-
nuit rosellus in suo tractatu de potestate pa
pæ.& tenuit etiā archie.flo.in dicta summa.
& car.de turre cre.vbi supra: & abbas in sua
disputatione episcopus.Nisi vt dicit abbas es
sent patres abbates:q̄a etiā essent necessario
vocandi.Si autē vocarentur ad habendū vo-
cem cōsultiuam,possent & alii inferiores vo
cari.¶ Et pro ista opiniōe facit ratio,vt euite
tur confusio:vt in.§.& ante quidē in proœ.
digestorum.& vt euitetur contemptio: quia
multitudo facit contemptibiles.93.di.legi-
mus.&.23.di.tales.& vt cessent cōtentiones
quæ plerunq̄ propter multitudinem oriun-
tur.facit quod dicit bal.in trac.de schisma.in
ru.C.si quis aliquē testa.prohi. Et vt cessent
discordiæ:vt in.c.nos ad fidem.96.di.sicut fa
ctum legitur in concilio basilien.vt legitur in
cerimoniali.& idem dicit cardi.de turre cre.
D vbi supra.De quo videmus in concilio senē-
si,vbi interfuerunt abbates & simplices cano
nici:vt patet in gestis cōcilii basilien.in prin-
cipio primæ sessionis,vbi fuit inter cæteros
pro natione italica dominicus de sancto ge-
miniano,qui erat auditor cameræ:& nicolaus
abbas sancti donati pro prælatis senen.domi
nii,& pro gallicana abbas vrsicampi:& pro
hispanica petrus alphonsi abbas sancti vincē
tii & canonicus toletan.pro germanica har-
tungus decretorū doctor & rotæ auditor,&
frater theodoricus de andel monachus ordi-
nis premonstraten.in decretis licētiatus eius-
dem ordinis procurator.& pro natione an-
glicana thomas de merdona canonicus asco
lan.in sacra pagina baccalarius.cum aliis e-
piscopis qui fuerunt in concilio senen.vna
cum præsidentibus nomine papæ pro loco
futuri concilii,qui factis pluribus altercatio-
nibus elegerunt ciuitatē basilien.in prouin-
cia bisuntinen.pro idoneo loco.¶ Ex quo vi
detur q̄ isti etsi non erant episcopi vel patres
abbates habuerint vocem decisiuam in con-
cilio senen.Ad quod potest respōderi q̄ isti
erāt procuratores nationū suarum,& tanq̄
procuratores actū fecerunt.Vel melius q̄ il
lud fuit ad deliberandum pro loco concilii

eligēdo.Item & ibi ea de causa generata est C
cōfusio.Item & patres abbates quantūcunq̄
dicantur habere quasi episcopalem iurisditio
nem,& abbas voluerit eos esse vocandos:
tamen quia nō sunt de numero episcoporū,
crederem non esse necessario vocādos:quia
de eis hoc iure nō cauetur sicut de episcopis,
nec habent episcopalem iurisditionem ratio
ne dignitatis abbatialis vt infra dico.¶ Et ad
omnia iura in cōtrariū adducta tenētes istā
partem possent respondere.Ad cap.ego.N.
de iureiuran.q̄ licet etiam abbates iurent vo
cati ire ad conciliū,nō sequitur propterea q̄
necessario ipsi sint vocandi,sed si vocātur q̄
tenentur ire.Item debet intelligi de concilio
eis conuenienti,nō de generali.¶ Ad.c.adria
nus & ca.in synodo,potest respōderi q̄ licet
ipsi abbates interfuerint concilio,non sequit̄
q̄ necessario fuerint vocādi,sed q̄ potuerint
interesse:vel q̄ iuerint nō vocati,vel q̄ ex vr
banitate fuerint vocati.Et tales admittēdi sūt
sicut de p̄uinciali cōcilio dicit ioā.an.in.c.gra
ue de præben.¶ Ad.c.cōuenientibus,1.q.7.
dicit̄ q̄ nō loquitur simpliciter de abbatibus,
sed de monachis:sed glo.est quæ exponit de
abbatibus.& potuit esse q̄ concilium admi-
serit omnes volentes ire. Et quod dicitur in
principio de abbate q̄ interfuerit,responde- D
tur q̄ interfuit vice & nomine adriani papæ:
& ideo vt dixi supra eo casu præfertur etiam
patriarchis,archiepiscopis & episcopis,vt ibi
notatur.¶ Ad tex.in.c.episcopus non debet
18.di.respondetur q̄ potius est contra:quia
si nō potest cogi ire ad synodū,ergo non est
necessario citandus.& ille tex.& quæ infra
adducuntur non loquuntur in concilio ge-
nerali sed in prouinciali & synodali episco-
porū.¶ Et similiter ad.cap.decernimus.ibi.n.
non vocantur vt statuant vel iudicent:sed vt
eis insinuentur gesta in concilio prouinciali.
¶ Ad.c.si.de causa posses.& proprie.non dici
tur q̄ iuerit coactus ad conciliū abbas.& pa-
triarcha ibi se fundat potius in possessorio.
Ad.c.anastasius.19.di.licet loquatur de con-
cilio generali,ibi nulla fit mētio de abbatibus.
nec sequitur presbyteri tenentur ire ergo &
abbates.Instātia tollit cōtrariū in.d.c.episco-
pus non debet,iuncto.c.decernimus.18.di.
Vel & melius secundum mathesillanum cū
ibi dicitur sine consilio episcoporum pres-
byterorum & clericorum,intelligitur de epi
scopis q̄ debent adesse vt iudices:presbyte-
ri vero & clerici (scilicet maiores,vt sunt ca
thedralium ecclesiarum canonici) dicuntur

A requiri vt consultores per.c.si.de iis quæ fiũt
a præla. Qui etiã respondet ad. c. vbinam le
gistis.96.di.ꝙ ibi agitur de articulo fidei: vbi
debent interesse laici: de quo infra dicetur.
¶ Ad capitulũ quod super his de maio.& o-
be. potest responderi ꝙ loquitur in concilio
episcopi & quando abbas habet plebẽ secun
dũ glo.ibi.& ca.nimis praua,de exces.præla.
vt concordet eũ.d.c.episcopus. Et etiã in ab-
batibus exemptis: qui etsi alias non tenentur
ire ad synodum (vt in.c.ex ore de priuile.) te
nebuntur ratione capellarum & plebis si per
se illas tenent & curam exercent: vt dicit abb.
in dicto.c.quod super his. Quibus adde qđ
plene ponit do.in.d.c.episcopus.& quod di-
cit in.d.c.nimis praua in glo.1.de exces.præ
la. ¶ Ad illa iura quæ innuunt inferiores epi
scopis interfuisse in conciliis. respondetur ꝙ
potuerunt interesse ex vrbanitate, vel vocati
pro illorum interesse Nec valet consequen-
tia interfuerunt, ergo de necessitate debuerũt
vocari. de hoc tamen dicetur infra in suo lo-
co. Adde etiam ꝙ licet abbates vocati non te
neantur ire ad synodum prouincialem: ta-
men (vt dicit domi in.d.c. episcopus) expe-
dit eis ire propter statuta quæ frequenter ibi
fiunt contra eos. quæ possunt impediri si sint
B præsentes. & idẽ refert feli. in.d.ca.quod su-
per his. Item & mendicantes & priuilegiati
alias non tenentur ire: vt in.d.cap.nimis pra-
ua,de exces.prę̨la. An autem & quando abba
tes & alii inferiores prælati teneantur ire ad
synodum prouincialem & quando ad syno-
dum episcopalem, vide ample domi.& alios
in.d.ca.episcopus.18.di. & doc.in.d.c.quod
super his,& archi.in.c.abbates.18.q.2. Et de
episcopo an teneatur ire ad concilium pro-
uinciale, idem in.c.si episcopus eadẽ.18.di.
Et monachi si sint vocati, si sũt claustrales nõ
tenentur ire: secus si habent plebes: vt in.d.c.
episcopus,& .d.c.quod super his. Et cistertiẽ.
non tenentur ire, archi.in.d.c. abbates. & vi-
de tex.in.c.si.ea.causa &.q. ad quem respon-
det archi.in præallegato.c.abbates. Et an con
cilium prouinciale quod procedit ad corre-
ctionem morum & reformationem (vt in.c.
sicut olim de accusa.) possit procedere cõtra
archiepiscopum, & quid si in concilio supra
archiepiscopum interest primas: doc. maxi-
me immol. in.c. graue de præben. Et an vo-
care ad synodum sit legis diocesanæ vel iuris
ditionis: in.c.dilectus de offi.ordi. & vide fe-
li.in.d.c.quod super his. & ibi late vtrum epi
scopus possit statuere in concilio contra ius

canonum. Et quãdo & quomodo possint in- A
feriora concilia statuere: domi. plene in sum
ma.18.di. & per totam illam distinctionem
vide de materia inferiorum conciliorum.
¶ De aliis presbyteris & clericis ĩferioribus
ad iura supra allegata respõdet abb. in dicta
dispu. ea sonare ꝙ fuerũt inuitati vt irent, nõ
ꝙ necessario tenerentur ire. Et potest aliter
responderi ꝙ illud fuit secundum priora tẽ-
pora cum non tantum creuerat multitudo fi
delium. Item dic ꝙ vbi de generali concilio
fit mentio, concilium presbyterorum expo-
ni debet.i.episcoporũ: vt vult glo.17.di.in.c.
concilia. simile in.c. non potest de re iudi. &
in.c.omnis oppressus.2.q.6. Nõ placet mihi
opinio abbatis in.d. disputatione: videlicet
ꝙ sint necessario vocãdi patres abbates: quia
licet isti etiam videantur habere quasi episco
palem iurisdictionem (vt in cle.1.de rebus ec
cle. non alie. in glo. in verbo proprii: & in
c.abbates de priui.in.6.& in cle.1.de rescrip.
ibi glo.& in ca.si.de regularibus in glo.) non
tamen habent episcopalẽ dignitatẽ nec suc-
cesserunt loco apostolorum sicut episcopi:
vt in.c.in nouo.21.di. quibus dictũ est quę-
cunqꝫ alligaueritis &c.math.18.& dixi su-
perius. ¶ Hodie tamen inoleuit consuetudo D
ꝙ etiam abbates & generales ministri ordi-
num religiosorũ & omnes qui cum promo-
uentur ad dignitatem, iurant venire ad syno
dum (iuxta.d.c. ego.N.) sunt vocandi ad ge
nerale concilium. Ita reperio factum in con
cilio cõstantien.& basilien.& refert cardina-
lis de tur.cre.in ru. qui ad concilia generalia
sunt vocandi. & idem brixien. in suo tracta-
tu. & dicitur in cerimoniali in ru. qui habent
vocem deliberatiuã in cõciliis. Et sic per istã
consuetudinẽ est approbata opinio archi. &
dominici in.d. trac. & cardinalis alexan. vbi
supra. De ministris tamen generalibus in cõ
trariũ facit tex. in.d.c. nimis praua. de exces.
præla.
¶ Aut loquimur in dando vocem consulti-
uam, & clarum est ꝙ etiam in rebus & perso
nis ecclesiasticis possunt & debent de hone-
state vocari etiam inferiores clerici: maxi-
me viri doctissimi & prudentes. Quinimo
etiam laici per iura supra allegata possent vo
cari: quæ vt dictum est intelliguntur ꝙ debẽt
inuitari vt consulant, non necessario vt deci-
dant. Ad hoc bene facit forma in subscriptio
nibus in cõcilio faciendis, vt consideretur di
uersitas inter maiores & inferiores: quia si est
episcopus, eius forma est laurẽtius episcopus

A mediolanen. iudicans subscripsi. alii presby-
teri, titius presbyter vel archimādrita mona
sterii sancti ioannis subscripsi. & imperatores
subscribunt non tanq̄ diffinientes, sed tanq̄
diffinita suscipientes: vt patet ex subscriptio-
nibus imperatorū in. 8. synodo. Et sic argui-
tur bene ꝙ episcoporum proprie in cōciliis
est decidere: vt dicit cardinalis de turre cre.
vbi supra. ¶ An autem teneatur quis ire ad
concilium quando clare constat ꝙ vocatur
ex causa notorie iniusta: puta quia causa est
inserta in citatione. Abbas tenet ꝙ non in. d.
c. ꝙ super his de maio. & obe. vide ibi inno.
& alios: qui multum ponderāt quando vo-
catus ex causa iniusta non auderet cōtradice
re. Tamen ꝙ teneatur cōparere pręseferunt
quæ dicuntur in. l. si quis ex aliena, de iudi. &
in. c. cum ordinem de rescrip.

¶ Quid autem dicēdum de capitulis cathe-
dralium ecclesiarum, an sint vocanda? Quo
ad prouincialia cōcilia est tex. ꝙ sic, maxime
quando tractanda ibi tangerēt capitula: vt in
c. fi. de iis quę fiūt a prælat. & ibi glo. loquitur
quid de laicis. & iura quæ allegat, etiam ha-
bent locū in generali concilio: de quibus sta
tim dicam. De istis autem capitulis cathedra
libus an sint vocāda ad concilium generale,
B dic per omnia sicut dictū est de inferioribus
abbatibus & ministris generalibus: videlicet
ꝙ possint inuitata interesse vt consulant.

¶ Fallunt etiam omnia prędicta in illis duo-
bus casibus de quibus supra diximus in lai-
cis: videlicet nisi tractaretur eorum interesse,
& nisi papa vellet eos citari. quia tūc propter
ipsorum interesse deberent de necessitate ci-
tari: vt dicitur in. d. c. fi. & cap. graue per doc.
Imo si viderent aliqua tractari quę cōcerne-
rent eorum interesse & possent eis præiudi-
care, ipsi possent appellare: vt in. c. super eo
de offi. dele. & in. c. nicena. 31. di. & ioan. an.
in. d. c. fi. Adde etiā ꝙ quādo tractatur de in-
teresse aliquarū prouinciarū particulariū, ꝙ
etiā vocari debēt vt saltē mittant procurato-
res. Imo etiā eo casu illorū votū maxime est
attendendum: vt in ca. cum longe. & ibi alex.
63. di. facit quod dicitur in cap. fi. de maio.
& obe.

¶ Aut loquimur quando in concilio genera
li tractatur non solū de rebus & personis ec-
clesiasticis sed, etiā de iis quę concernunt lai-
cos: vt puta sicut fuit tempore gregorii. 10.
vbi in concilio lugdunen. fuit tractatum de
tollendo impedimentum publicę honestatis
circa matrimonium: vt dicit ioan. an. in. c. nō
debet de consan. & affi. sicut etiam in casibus C
positis in ca. fi, in glo. fi. de iis quæ fiunt a præ-
la. & similibus qui concernerent statum vni-
uersalem fidelium. Et tunc si loquimur de lai
cis, dicerē ꝙ aut non tractatur de eorū præiu
dicio. & tunc sine dubio dico non esse vocā-
dos necessario vt decidant & diffiniant in cō
cilio. Pro hoc est tex. in. c. principes. 23. q. 5.
vbi dicitur ꝙ nec laici nec potestas secularis
debet se intromittere nec est necessaria in ec
clesia, nisi vt quod non præualent sacerdotes
efficere per doctrinæ sermonē, potestas hoc
impetret per disciplinæ terrorē. Quod intel
ligo etiā si in concilio tractaretur de causa quę
esset æque communis laicis ac clericis in ge-
nere: quia sicut in concessione priuilegii vel
rescripti nō est necesse citari etiam cum quē
causa tangit (vt in. l. penul. ibi glo. quæ cōsue
uit allegari singularis. ff. ex qbus cau. maio.)
nec in æditione statutorum, per superiorem
(vt in. l. omnes populi ibi. doc. ff. de iusti. &
iure. l. cunctos populos. C. de summa trini. &
in. c. cum olim de re iudi. & in. c. fi. de officio
lega. & in dicto. c. quod super his de maio. &
obe.) ita nec in proposito: quia laicis tractare
de rebus ecclesiasticis nullo modo permitti-
tur, vt supra dictum est. 96. di. in sum. &. 16.
q. vlti. cap. laici, cum aliis concordantibus ibi D
allegatis.

¶ Aut loquimur in casu vbi ageretur de eo-
rum præiudicio, & qui ita concernerent fa-
ctum laicorum vt clericorum. Et tunc glo. in
cap. fi. de iis quæ fiunt a præla. ponit tres ca-
sus in quibus necessario sunt vocādi. Primū
vbi specialiter sunt inuitati: vt in. cap. adria-
nus. 63. di. cl. 2. & iste casus non facit ad pro
positum. Aliū casum quando tractaretur cau
sa matrimonialis: vt in. d. ca. ad sedem. 35. q.
5. Et tertium quando tractaretur causa fidei
per tex. in. c. vbinam legistis. 96. di. Ioan. an.
in. d. c. fi. vult ꝙ etiam eo casu quo agitur cau
sa fidei & matrimonialis, non possint inter-
esse vt iudicent sed vt audiant: vt in. c. nullus
62. di. & idem ibi butrius eo. maxime quia
possunt postea ordinarii eis publicare: vt in
ca. decernimus. 63. di. & c. sicut olim, etiam si
essent excōmunicati: vt in. cre. sponso de sen.
excom. & idem cardinalis floren. Et hoc nisi
judicialiter ageretur contra eos vel pro petēda
vel defendenda eorum iustitia: quia tunc es-
sent vocandi: vt in cap. nouit de iudi. & supra
dictum est. & idem ioan. de immola in. d. c. fi.
Pro hoc facit ꝙ causa fidei est mere spiritua
lis, & de ea laicus nō potest se intromittere

A nisi exequendo ad mandatũ iudicis ecclesiastici: vt in.c.vt inquisitiõis.§.prohibemus de hęre.in.6. Imo nõ possunt laici de fide disputare: vt in.c.2.§.inhibemus eo.ti.& li.& in.l.3.C.de summa trini. Idem videtur dicendũ de causa matrimoniali, quæ est mere ecclesiastica: vt in.c.1.de consan.& affi.& in cle.dispendiosam cum simil.de iudi. ¶ Et hoc idem videtur tenere abbas in sua disputatione episcopus, & communiter doc.in omnibus locis: videlicet ꝙ etiam in istis non sint necessario vocandi, sed ꝙ inuitati possint venire, & etiam si ex se venerint non esse eiiciendos. Et ita dicunt procedere.c.ad sedem.35.q.5.& c.vbinam legistis.96.di.

¶ Et certe licet doc.sic communiter transeãt tamen si recte consideretur ratio tex.d.c.vbinam legistis, videtur ꝙ debet saltem imperator necessario vocari: dum dicit ꝙ causa fidei est causa vniuersalis, & non solum clericos sed etiã laicos concernit. Itẽ ille tex.loquitur in conciliis prouincialibus: vbi videtur maior ratio quare imperator non debeat interesse: quia quod in prouincialibus statuitur, non affert præiudicium in vniuerso, sed tantum in prouincia. Et si bene considerentur iura supra allegata pro imperatore, multũ stringunt: & maxime tex.in.c.1.15.di.ibi nicena synodus sub constantino imperatore peracta est. Nisi dicatur ꝙ ibi narratur factũ, non ꝙ constantinus pręstiterit authoritatem concilio & ꝙ fuerit necessario vocandus: vel ꝙ fuit in illo principio in quo fuit data facultas congregandi plebes. Pro hoc etiam est ratio: quia cum imperator sit dominus vniuersi (vt in.l.deprecatio.ff.ad.l.ro.de iac.) & luminare minus (vt in.ca.solitæ de maio.& obe.) & princeps & caput laicorum (vt in ca.in apibus.7.q.1.in glo.& glo.in.d.c.adrianus el.2.63.di.) cum in generali cõcilio sit tractandum de omnibus etiam laicis in vniuerso, propter eorum præiudicium conuenit ꝙ saltem eorum superior vocetur. Item interesse concilio & dare vocẽ, est magis iurisditionis ꝗ ordinis. Et inde est ꝙ electus cõfirmatus, qui habet ea quæ sunt iurisditionis (vt in.c.transmissã de elec.) habebit vocẽ in concilio: vt dicit alexan.in.d.c.canones.15.di. Sed imperator quo ad ea quę sunt iurisditionis inter laicos, est maior episcopo: vt patet in.c.solitę de maio.& obe.ergo videtur ꝙ imperator debet vocari ad cõcilium, propter omnimodam iurisditionẽ quam habet in laicos. Facit quod dicit cardi.in cap.licet.q.35.

de elec.vbi dicit ꝙ imperator est pars concilii, maxime vbi tractatur causa fidei: quia est aduocatus ecclesiæ, de elec.venerabilem.& in cle.romani de iureiuran. Et in tãtum eius interest ꝙ si papa est de hæresi suspectus, potest ab eo exigere vt indicet quid sentiat de fide.25.q.1.satagendum: iuncto eo quod ibi notat archi. Et hoc credo verum quando in cõcilio tractaretur aliquid quod tangeret laicos quod posset de iure per imperatorem expediri sine concilio: vtputa si tractaretur de reformanda ecclesia vniuersali tam in clericis ꝗ in laicis, & quo ad laicos posset per imperatorẽ reformari, & paratus esset se & illos reformare: alioquin videretur confundi iurisditiones & vsurpari iurisditiones contra not.in.c.nouit de iudi.& ca.venerabilem de elec.&.c.causam quæ el.2.qui filii sint legi. & quia neruus ecclesiasticę disciplinæ confunditur si sua vnicuiq; iurisditio nõ seruatur: vt xi.q.1.ca.peruenit. ¶ Et idem quod dico de imperatore, credo etiam de regibus & aliis principibus. ad hoc dicta inno.in cap.fi.de feriis.& sentit abbas in.d.disputatione per prędicta. & ad hoc potest esse ratio, quia tractatur virtualiter de eorum interesse.

C

¶ Sed si causæ tractandę essent mere spirituales, tunc dico vocari tantum vt audiat & tractet & consulat: & hoc in vno casu tantum, scilicet in causa fidei: sicut vult abbas in dicta disputatione episcopus parmen.& idẽ in effectu cardi.vbi supra, & tunc ad fidem confirmandam, non ad potestatem ostendendam: vt voluit abb.in certis allegationibus factis in cõcilio basiliensi. ¶ In causis autem matrimonialibus dicerem inuitandos laicos ad cõcilium tantum vt audiant & consulant: sicut fuit in.d.c.cum ad sedem.35.q.5. In aliis autem causis mere spiritualibus dicam idem de omnibus laicis per illum tex.in.c.vbinam legistis.96.di.videlicet ꝙ non sint vocandi nisi ageretur de alicuius interesse & in forma iudicii, vt supra dictum est: vel papa vellet eos vocari & habilitare ad dandum vocẽ etiam decisiuam siue deliberatiuam. ¶ Et licet mathesillanus in suis additionibus ad trac.d.antonii de bu.dicat ꝙ quando agitur de articulis fidei clerici & laici sunt vocandi, & ꝙ quicunq; voluerit interesse potest exprimere opinionem suam (quia agitur de communi præiudicio omnium: & quia posset tam bene scire sacram scripturam vnus laicus vel clericus & esse repletus spiritusancto quòd alios multos traheret ad suam sententiam

D

A 31.di.nicena.& vt innuit apostolus potest interdū reuelari paruulo, quod ignorat vir magnus: vt in.c.esto.95.di.) intelligo nō φ necessario sint vocandi, sed bene inuitandi vt cōsulant vel dent suam opinionem: quia vt ipsemet dicit non dicitur ibi φ sint iudices laici & clerici, sed imo φ decisio, & determinatio spectat solum ad episcopos: & sic concordat cū supradictis. Et sic potest intelligi quod reperitur factū in subscriptiōe multorū presbyterorum post episcopos in concilio calcedonē. in prima cognitione, ibi item septima cognitio in condemnatione cōtra euthicen presbyterum, vt patet in exemplis, ibi aunotheus episcopus andronopolitanæ ciuitatis iudicans subscripsi, itē genethlius epus argiuus iudicans subscripsi. Postea dicit andreas presbyter & archimandrita subscripsi in depositione euthicis per presbyterum timotheum. Item faustinus presbyter & archimādrita subscripsi in depositione euthicis quondā psbyteri & archimandritæ, itē martinus presbyter & archimandrita monasterii dii subscripsi in depositione euthicis quōdā presbyteri & archimandritæ per fratrem philippū. Itē petrus presbyter & archimandrita monasterii beati thalasii sub damnatione euthicis
B presbyteri quondā & archimādritæ per theodorū monachum subscripsi. Item subsequuntur plures alii presbyteri per seipsos subscribentes. Item iacobus diaconus & archimandrita syrorū subscripsi per locum monachi meū in depositione euthicis. Ex qbus omnibus patet φ abbates siue archimandritę subscripserunt, nō tanq̄ iudicantes sed tanq̄ diffinita suscipientes & approbātes: cum episcopi tantum vsi sint vocabulo iudicās &c. quis ageretur contra euthicen de causa fidei propter quam fuit depositus. In cæteris autē dic per omnia idem quod dictū est supra de causis ecclesiasticis personas clericorum tantum tangentibus.

¶ An autem præmissa habeant locum in cōcilio facto in patriarchio lateranen. quod papa facit cū clero & populo romano, vt in.c. in synodo.63.di. Dic φ illud non est tam generale, sed est simile cōcilio prouinciali: quia sicut papa est vniuersalis ecclesiæ episcopus & specialiter patriarcha vrbis romæ (vt in d.ca.adrianus el.2.63.di.) potest vt patriarcha facere prouinciale cōciliū. Et in isto concilio solū necessario sunt vocādi epi: sicut in cōciliis prouincialibus: vt.18.di.per totū, alii vero inferiores possunt citari vt cōsulant secundum rosellum in suo trac.de potestate papæ in ru.de conciliis. & abb.in dicta sua disputatione episcopus.; in qua multa videtur hausisse ex supradicto rosello. Quod credo verum cum in suo patriarchio vellet tractare aliqua non concernentia vniuersalem statum ecclesiæ: alioquin tunc diceretur magis concilium generale, maxime si essent generaliter omnes vocati ad concilium: vt dico infra in secunda proxima quęstione. Et limita etiā omnia præmissa semper nisi papa vltra eos quos necessario vocare debet, vel alios vocaret quia ipse præest in concilio tanq̄ rector & moderator totius ecclesiæ & pastor dominici gregis & omniū episcoporū epus: vt dicit in dicto cerimoniali. Ad hoc cap.ad apostolicæ de re iudi.in.6.63.di. in synodo & dicitur in.d.c.1.17.di.per alex. Et ita fecit gregorius.7.in cōcilio per eum indicto, scribens episcopis & abbatibus totius britāniæ vt vadant ad conciliū: vt patet in li.2. registri eius.c.1. Et adde φ si papa velit statuere vel per viam legis disponere de causis ecclesiasticis etiam non citatis nec inuitatis nec auditis laicis (vt in causa fidei & matrimonii vt dictū est) ipsi etiam inuiti tenentur acceptare, nisi essent de articulis iam per sanctos patres & concilia decisis: quia tunc dicendum vt in ca. maiores de baptis. alioquin sacrilegium esset de facto pontificis dubitare.19.di.in memoria.& in.c.nulli fas.& ioan.an.in.d.c.si.& rosellus vbi supra.

D ¶ Adde etiam prædictis φ prælati habentes vocem decisiuam possunt quando sunt omnes concordes & nullus contradicit papa absente in concilio generali admittere simplices clericos alias non habētes vocem: & hoc de consensu omnium: alias vno discrepante non possent eos admittere ad vocem decisiuam, sicut dicitur in electionibus, & in compromissariis eligendis: vt in.c. in causis & in c.quia propter de elec. Sicut etiam dicitur in electiōe romani pōtificis φ nō valeret etiā si maior pars statueret φ electus a maiori parte esset papa: quia requiritur φ sit electus a duabus partibus, vel quando esset amplectēda via cōpromissi: vt dicit in. c.licet de elec. Sed ad vocē cōsultiuā posset maior pars admittere simplices clericos: vt dicit abbas in.c. scriptū in.1.notabili de elec. Quod si possūt prælati papa absente, tanto magis poterit ipse papa habilitare simplices clericos.

¶ S B D quia diximus φ epi sunt necessario vocādi ad concilium: pone φ sit aliquis epus titularis

A titularis tantũ & nulla tenen. an debeat vocari sicut alii episcopi? Et primo videtur dicendũ ꝙ sic: quia iste retinet dignitatẽ ep̃alem: vt dictũ est supra in ru. de ordine sedẽdi. & dicit in cle. quãuis de foro cõpe. & ĩ cle. in plerisq; de elec. oĩa enim quę coherẽt psonę retinet. est. n. ep̃us gñalis, licet nõ administratiõe tñ numero ordine & honore secũdum ostic. & refert cardi. in. c. ĩter corporalia de trãsla. p̃la. & sic oĩa poterit quę sunt ordinis & dignitatis ep̃alis: vt dicit. d. anto. in. c. 1. de ordinatis ab ep̃o qui renun. episco. quia caret tñ loco, vt ibi.

¶ Sed cõtra videtur esse: quia dare vocẽ ĩ cõcilio, est non tñ ordinis, sed ẽt iurisditionis: vt abb. in allegata disputatione ep̃us: & alex. in. c. ep̃os. 17. di. & in. c. canones. 15. di. & dicitur in. c. dilectus de offi. ordi. & in. c. nimis de exces. prala. Ipsi autẽ nullã ep̃alem habẽt iurisditionẽ: vt i. d. c. 1. de ordi. ab ep̃o q renũ. episco. sequit̃ igr̃ ꝙ cũ nõ possint dare vocẽ decisiuã, non sint necessario vocandi ¶ Et similiter idem videretur dicẽdũ de ep̃is qui resignassent ep̃atui: vt in. d. c. 1. Ad hoc est qđ dicitur in. c. venerabilis de censi. & quod dicitur in. c. post trãslatiõnẽ de renuncia. Et idem
B de ep̃is in vniuersali ecclesia qui habent ordinẽ ep̃alem & nullius ecclesię titulum.

¶ Et hãc p̃tem repio tentã a quodã doctore ĩ concilio constantien. & credo ꝙ sit tractatus ioan. de lignano, qui fuisset cardinalis si non fuisset bigamus: vt dicitur in. c. at si clerici de iudi. qui vult ꝙ ep̃s titularis habeat vocẽ, argu. cle. quãuis de foro cõpe. sed ꝙ alii qui resignarunt ep̃atui & sunt ep̃i in vniuersali ecclesia, non habeãt vocem. Ipse tñ ioan. de lignano in. c. postulasti de rescrip. refert clemẽtem quintũ dixisse sibi ꝙ si nõ habuisset vxorẽ fecisset eum cardinalẽ Et ꝙ ipse respondit se nolle viuere de sanguine christi. & papa allegauit ei tex. vt determinatus sit numerus clericorũ ꝙ clerici possunt viuere de rebus ecclesiæ ẽt si habeãt patrimoniũ, ille vero replicauit hoc esse verum qñ seruirent ecclesiæ/& nõ qñ luxuriãtur de bonis ecclesiæ/quę etãt pauperũ. Dicit tñ anto. de butrio in. ca. sane de conuer. cõiuga. vrbanũ nõ p̃mouisse ioã. de lignano qa nouella filia ioan. an. q̃ erat ci⁹ vxor/noluit ingredi religionem iuxta dictũ cap. sane &. ca. vxoratus eo. ti. & hoc est verisimilius. Et de isto dicto ioan. de lignano vide feli. in cap. ad audientiam de prescrip. in 1. col. qui allegat eundem ioan. de lignano idem dicere in cap. episcopus de præben. Et ibi etiam dicit pontifices pro cardinalatu sæpius dare verba generalia ¶ Quẽ me non petente dei beneficio gratis & sine labore adeptus sum: pro quo diuinæ maiestati habeo gratias, cui honor laus & gloria in secula seculorum. C

¶ Sed de prædicta conclusione ego dubito: quia si vt dictum est retinet dignitatem episcopalem, illa in concilio videtur magis attẽdenda: quia nullus episcoporum potest prætendere iurisditionem dãdi vocem in concilio generali plusq̃ alius episcopus. & ideo nõ dicitur esse specialis iurisditionis istius vel illius ecclesiæ, sed in vniuersali ecclesia episcopus & in concreto cum aliis episcopis repręsentantibus ecclesiam: vt in cap. 1. 15. di. de quorum corpore est etiam iste episcopus quantũcunq; renunciauerit, vel aliter sit episcopus in vniuersali ecclesia. Hoc etiã videtur probari: quia doc. in. ca. episcopos. 17. di. maxime alex. volunt ꝙ electus in episcopũ confirmatus, quantũcunq; nondum cõsecratus, debet esse in concilio: quia potest administrare/& exercere ea quę sunt iurisditionis: vt in. c. trãsmissam de elec. Facit quod dicit cardi. in cle. quanuis de episcopo non consecrato in. 5. q. de foro compe. A pari videtur D
ꝙ iste ex quo retinet ea quæ sunt principalior a in episcopo vt supra dictu est, similiter posit & debeat interesse concilio & vocari & habere vocem. Quod intelligo de episcopo qui renunciauit loco tantum & non ordini dignitati & loco: vt in. d. cap. 1. &. d. c. post translationem. Et ratio est: quia episcopi existentes in concilio recipiunt iurisditionem omnes in genere a papa & non ratione alicuius particularis ecclesiæ. ¶ Fateor tamẽ ꝙ isti postponentur episcopis retinentibus locum & dignitatem: vt. d. ca. post translationem. Et hoc bene probat ille tex. in. d. c. inter corporalia, cum parificat electum cõfirmatũ episcopo qui cessit oneri & non honori.

¶ Et idẽ dicerẽ de ep̃is exitis spoliatis ep̃atu: quia isti possunt exercere iurisditionẽ cõtra spoliatores ẽt in aliena diœcesi. & propterea videntur tãto magis esse vocãdi: vt in cle. quãuis de foro cõpe. Et de ep̃is quorum ep̃atus occupãtur ab infidelibus: vt in. ca. 1. de paro. & in. c. 1. de præscrip. ¶ Et idẽ ẽt dicerẽ de cõmẽdatariis cathedralium ecclesiarũ: quia possunt oĩa q̃ electus cõfirmatus: vt in. c. is cui de elec. in sexto. ¶ Idem ẽt crederem dicendũ de protonotariis: attento ꝙ præferũtur abbatibus, vt supra dixim⁹ in ru. de ordine sedendi.

¶ Et idem repio teneri de capitulis cathedra
A liū ecclesiarū vacātium de maio.& obe.ca.iis
quæ &.c.cū olim. ¶ Sed de hoc dubito:qa ca
pitulū sede vacante,nō exercet ea quæ sunt
ordinis neq̃ per oīa quæ sunt iurisdītiōis epi
scopalis:vt dictis iuribus &.c.vnico ne sede
vacan.in sexto. ¶ Et idem puto de generali-
bus ordinum mendicantium q̃ non habcāt
vocē per notata in.d.c.nimis de exces.præla.
¶ Cardinales autē si sunt episcopi,sine dubio
habent vocem saltem rōne eṗatus.& hoc pla
nū est. De aliis p̄sbyteris cardinalibus & dia-
conis,idē dico q̃ habent vocē decisiuā qa sūt
in dignitate maiores eṗis nō cardinalibus:vt
supra dictū.est. Quod habeant vocē probat
tex.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6.& ī cle.
pastoralis co.ti.quæ iura sunt facta in cōcilio
de consilio fratrum.

¶ Sed quid si aliquis habet plures ecclesias
cathedrales inuicē annexas (vt in.c.1.ne sede
vacan.) vtrū habebit plures voces? Videtur
dicendū .p sic:quia plures ecclesias repn̄tat de
elec.c.scriptū &.c.penul.§.porro.eo.ti.in.6.
& de re iudi.c.cū olim & quæ ibi scribit ioā.
an.sup glo.1.in.c.quia intantum de præben.
¶ In cōtrariū facit q̃ ambæ reputanē p vna
& vnita assumit p̄tes illius cui vnitur:& idē
B dicitur eṗus vtriusq̃:& sedes eṗalis est apud
illā cui vnitur,vt dicitur post glo.in.d.c.1.ne
sede vacāte.& ī.c.sicut vnire de exces.præla.
& in cle.si vna de rebus eccle.nō alie.c.& tpis
qualitas.16.q.1.& bene in.c.recolētes de sta.
mona.Et hoc qn̄ vna vnita esset alteri extin-
ctiue:sed qn̄ duę essent ęque p̄cipaliter vni
tę & vnus eṗus retineret ambas,vel qn̄ vnus
eṗus haberet duas ecclesias cathedrales vnā
in titulū & aliam in cōmendā,esset maius du
biū.Et licet p dicta ioan.an.videreē dicendū
talē eṗum habere plures voces rōne pluriū
ecclesiarū,tn̄ in cōcilio generali nō videē pro
cedere sine dubio:quia vox prælatorū habeē
nō rōne ecclesiarū sed dignitatis eṗalis in p-
sona:& clarū est q̃ vnica tantum est in vna
p̄sona:& ideo pro vnica voce videtur recipiē
da.Facit qđ dixi supra de eṗo in ecclesia vni
uersali qui nō habet neq̃ titulū neq̃ locū,&
tn̄ habet vocē:ergo eṗi nō habent vocē rōne
ecclesiaꝝ.alioquin quilibet cardinalis eṗus
haberet ēt duas voces:vnam rōne eṗatus,&
alterā rōne dignitatis cardinalatus.& si plu-
res haberet ecclesias cathedrales & monaste-
ria iurisditionē eṗalē habētia,p singulis hr̄et
singl'as voces.& posset accidere q̃ vnꝰ habe
ret quattuor aut quiq̃ voces.Facit tex.& qđ
ibi diciē ī.l.si plures.ff.de pac.& qđ dicit bar. C
ī.l.si cōsul.đ adop.qn̄ cōsideraē p̄sōa vt p̄sōa:
vt ē in p̄posito.l de ī illo q mittir p̄curatorē.
¶ Et ista sūt cōsiderāda:qa nō repio bene ex-
aminata a doctoribus. Attendendū tn̄ est q̃
in oībus prævalet cōsuetudo:qa in his maxi
me attēdēda est:vt dictū est supra in ru.de or
dine sedēdi,& dicitur in.d.ca.eṗos.17.di.vn̄
si aliter cōsuetudo disponat,illa attēdi debet.
l.de quibus.ff.de.ll.cum simil.

AN AVTEM QVAN
do celebrādum est gn̄ale cōci
liū debeant vocari eṗi de vni
uerso mūdo,Tex.ī.c.1.15.di.
videtur velle q̃ sic.pro quo fa
cit ratio:qa si in gn̄ali cōcilio
tractātur ea q̄ in genere cōcernūt vniuersum
orbē,cōueniēs esse videtur q̃ etiā oēs eṗi de
vniuerso vocētur.Pro hoc facit tex.& glo.in
ca.exhibita de iudi.l.nā ita diuuˢ.ff.de adop.
l.fi.ī.fi.C.de autho.præstā.66.di.si archieṗus
&.8.q.1.licet.de tempo.ordi.ca.si archieṗus,
cū cōcordātibus.Ad idem facit tex.in.c.sicut
15.di.in fi.ibi quia dum vniuersali sunt con
sensu constituta.Ad idē tex.in.c.habeo librū
16.di.ibi oportebat enim vt synodus vniuer
salis canones ecclesiasticos promulgaret.Ad
idē tex.in.c.sancta octo vniuersalia,& in.c.se D
xta.16.di.vbi sepius dicitur de vniuerso or-
be.& in.c.nec licuit.16.di.& plura similia re
periuntur in quibus fit mētio de vniuersalita
te conciliorū.Ad hoc etiā facit quod legitur
ex gestis in.8.synodo vbi dicitur.qui basi-
lius imperator architectos ecclesiastici taber
naculi a finibus orbis cōuocauit:vt est tex.in
ca.adrianus el primo.63.di.& in.c.cōueniē-
tibus.1.q.7.ibi & sanctis vniuersalibus sex
synodis.Ad idem facit quia sicut in cōcilio
p̄uinciali debent omnes eṗi illius prouincię
conuocari & cōgregari.c.cum longe.63.di.
pariformiter in isto gn̄ali argu.apte ad totū
l.quę de tota.ff.de rei vēdi.In quo præest pa
pa q dicitur ēt patriarcha vrbis.c.in noīe dn̄i
23.di.& in.ca.sacrosancta cum sequen.22.
di.& in.l.nos reddentes.C.de summa trini.
Vrbs autem est caput orbis:vt in.c.beati pe
trus & paulus.2.q.7.&.d.cap.sacrosancta.
Vnde totus orbis est eius prouincia.ideo ex
toto orbe conuocare debet eṗos ad genera-
le concilium.Facit tex.in cap.anastasius.19.
di.& in cap.nunc autem.21.di.Ad idem est
diffinitio concilii posita per glo.17.di.cap.
1.q̃ est illud quod papa vel eius legatus
cum omnibus eṗis cōstituit.Ad idē facit q̃

A vniuersale cõcilium repñtat vniuersalẽ eccle siam: vt in.ca.cõfidimus.25.q.1.&.in.c.sicut 15.di.ergo videt̃ ꝙ oẽs prælati debeãt inter uenire. Itẽ facit qa si epi tenent̃ ire ad cõciliũ & debẽt itereſſe (vt in.c.ego.N.de iureiurã.) videt̃ ꝙ si quis nõ vocat̃ poſſet agere de cõ tẽptu: vt i.c.quod sicut de elec. ¶ In cõtrariũ faciũt multa iura.1 .&.16.di.in qbus appa‑ ret interueniſſe certũ numerũ e͞poꝝ in cõ cilio gñali & nõ e͞pos vniuersi orbis: sed aliqñ 318. aliqñ.150.aliqñ.200.aliqñ.600. aliqñ.18.aliqñ.17.aliqñ.16.aliqñ.60.aliqñ 30.& sic de singulis: vt in.c.canones cũ duo‑ bus sequen.15.di.& in.c.sexta.16.di.p totũ illũ tex. Itẽ facit rõ difficultatis impossibilita tis & citãdi & cõgregãdi. Itẽ ratio vitãdę cõfu siõis propter multitudinẽ: vt in.c.adrianus el primo.63.di.& in.c.nos ad fidẽ.96.di.& tex. in.§.hinc etiã.17.di.ibi conuocatis ex diuer sis prouinciis.& sic non ex vniuerso orbe.

¶ BREVITER in hoc videtur dicen dũ ꝙ aliqñ papa celebrat cõciliũ in suo pñar chio cũ clero & populo romano vocatis pre latis aliquaꝝ ciuitatũ: vt in.c.nũc autẽ.22.di. & in.c.in synodo.63.di. Q uo casu rõne prę sidentię papæ & quia tractatur ẽt de rebus cõ

B cernẽtibus vniuersalẽ ecclesiã, ẽt dicitur syno dus siue conciliũ gñale vt diximus supra in diffinitiõe cõcilii. Et in isto nõ requirit̃ cõ uocatio vniuersi orbis: vt i.c.guilisarius.23. q.4.ibi cũ epĩs quos ꝯgregare potui. Ad idẽ est quod legitur de hæresi nouatiana in cõ‑ cilio p corneliũ papã dãnata: vbi nõ vniuersi epi interfuerunt. ad quod capitulũ nouatia‑ nus.7.q.1. ¶ Aliqñ papa celebrat concilium vniuersale de toto orbe: quod ꝑpter eius dif‑ ficultatẽ & laborẽ nõ de facili fieri debet, sed solũ pro arduis & maximis rebus: vt qñ exor tæ essent hęreses quę magnos haberẽt autho res, & multitudo e͞poꝝ esset infecta: sicut di citur de hæresi ariana. & aliis hæresibus dam natis in quattuor pricipalioribus cõciliis, de qbus supra dictũ est: vt i.c.canones.15.di.& i.c.sexta.16.di. Et tũc debẽt vocari e͞pi de vni uerso orbe: vt i.d.c.canones. qa oẽs tãgit rła qđ oẽs cũ cõcordã.i.6.d.c.exhibita cũ mate‑ ria d iudi. l.nã ita diuꝰ, de ado. cũ simil. ¶ Hoc autẽ credo intelligi oportere nõ ita stricte ꝙ singulariter oẽs episcopi sint vocãdi qa hoc videtur impossibile. nunquam enim legitur fuisse tale concilium in quo ne vnus quidem episcopus remanserit non vocatus. Nec vi‑ detur possibile omnes conuenire. semper. n. aliqui erunt negociis impediti vel ęgroti.

Er ideo magis intelligo de vniuerso orbe vo candos distributiue, intelligendo per singu‑ las regiones orbis christiani. Vbi igitur non ageretur de hæresi & tam arduis & magnis rebus vel de facto papæ, posset nume‑ rus episcoporum cum quibus tenendum est concilium relinqui arbitrio papæ vel haben tis congregare concilium eius authoritate: dummodo per singulas regiones ad genera‑ le cõcilium sint vocati episcopi generaliter. Et multum inspici debet de qua re vel pro‑ pter quam causam papa vult congregare cõ cilium generale: quia si erit causa particularis alicuius prouinciæ non concernens vniuer‑ saliter omnes christianos, poterunt cõuocari oẽs de illa prouincia & aliis prouinciis pro‑ pinquis & de illis quas negocium tangit. Erit autem in arbitrio papæ quot & qui siue de quibus prouinciis sint vocandi: vt in. d. cap. guilisarius. Alios autem episcopos ca‑ tholicos aliunde venientes & intereſſe vo‑ lentes non crederem excludendos: vt patet in illo articulo de iis qui possunt itereſſe cõ cilio. Erit ergo hoc in arbitrio papæ quando non tangeret personam propriam papæ: nec causa esset grauis quæ cõcerneret vniuersos christianos. Nam illud est concilium genera

le quod papæ mãdato congregatur ipso præ sente vel alio eius nomine de ipsius specia‑ li mandato: iuxta notata in.§.porro.3.di.& in cap.1.&.2.17.di.& in summa. Nec vide‑ tur curandum si numerus prælatorum sit mi nor: exemplo apostolorum act.15.vbi cum apostolis seniores tantum prouinciæ iudęæ dicuntur conueniſſe, nec alii absentes apo‑ stoli fuerunt vocati. Imo quod plus est & in materia fidei cum ageretur de cessatione le‑ galium, solus beatus petrus & iacobus qui erat episcopus ierosolymorum, & paulus & barnabas (qui ierosolymam venerant ad de‑ terminandam quæstionem) leguntur conue niſſe. Facit quod dicitur in cap. ad apostoli‑ cę de re iudi. in.6.& in cap. quotiens & in cap. hæc est fides. 24.q.1.&.23.q. vlti. conuenior.16.q.1.frater noster. ¶ Et si di‑ catur ꝙ vniuersale cõcilium repræsentat vni uersalem ecclesiam: vt in cap. sicut.15.di. cum simil. Respõdetur ꝙ etiam conciliũ per papam congregatum vbi non omnes de vniuerso orbe congregati sunt, repræsen‑ tat vniuersalem ecclesiam: quia papæ præsen tia & authoritas cum congregatis prælatis ad celebrandũ generale conciliũ repñtat vniuer salem ecclesiam: vt in.§.nunc autem.17.di.

H 2

& in.c.licet de elec.ibi sacro approbante con
A cilio &c. Papa enī figuratiue ecclesiā repræ-
sentat: vt in.c.quodcunq.24.q.1.&.3.q.6.du
dū. Et sic cōcordant iura supra allegata.

VTRVM AVtē istud tale cōciliū qd nō est de vniuerso orbe sit tantæ authoritatis quantæ illud quod de vniuerso orbe congregat. Rosellus ī ti. de conciliis in. 4.q.in 1. col. videtur dicere q si conciliū generale de vniuerso orbe sit in dictū authoritate sedis apostolicæ & eius authoritate confirmatū, tunc videtur esse maioris authoritatis q̄ cōcilium quod faceret papa cū aliquibus prælatis de aliquibus prouinciis conuocatis. Mouetur aūt quia statuta in isto cōcilio quod nō est de vniuerso orbe, si essent cōtraria statutis in cōcilio de vniuerso orbe alias ęditis, nō haberent vim legis. allegat glo.in .l.fi.C.de legi. Secus tamen esset si generale conciliū vniuersale nō esset cōfirmatum authoritate sedis apostolicæ, & discreparet a cōcilio quod facit papa cū aliquibus prælatis in suo patriarchio lateranē. quia tūc esset maior snīa istius romani concilii. ¶ Ab
B bas tamen in sua disputatione epus, dicit q vna synodus dicitur maior alia & maioris authoritatis ex numero & qualitate personarū que interfuerūt in concilio: vt in.c. sexta. 16. di. Inde est q iura appellant quędā concilia vniuersalia: sicut legitur de octo vniuersalibus cōciliis in.c. sancta.&.c.seq.16.di.&.ca. cōuenientibus. 1.q.7. ad differētiā aliorū quæ nō fuerunt ita vniuersalia.

¶ MIHI videtur q iste articulus indigeret maiori discussione. Abb.in.d. disputatiōe verū dicit q rōne maioris numeri & qualitatis eorū qui in cōcilio interfuerūt, dicit vna synodus maioris authoritatis q̄ alia: sicut in simili dicit tex. iuncta glo.in.c.quis.21.di. vbi dicitur q petrus & paulus ro. ecclesiā sua pñtia & martyrio oībus ecclesiis vniuersi orbis prætulerūt. supplet glo. dignitate quia dignior cęteris: sed nō prioritate, quia antiochena præcessit eam in tēpore: vt.24.q.1. rogamus. ¶ Quod autē dicit rosellus q cōciliū qd faceret papa cū aliquibus prælatis ēt in maximo numero si nō essent plati de vniuerso orbe esset minoris authoritatis q̄ cōciliū vniuersale totius orbis, & q statuta in vniuersali essent maioris authoritatis, & q statuta ibi facta qsi essent contra statuta alias facta in cōcilio vniuersali non haberent vim legis per illā glo. ī d. l. fi. nō credo ita simpliciter verum. Et glo. parum videtur facere: quæ loquitur in lnia principis & non in lege ędita a principe, & maxime in concilio sicut est in proposito. & maxima est differentia inter casum & casum. Et alia consideratio esset si loqueremur de quattuor generalibus conciliis principaliori bus (quæ quia tangunt causam fidei, sunt obseruanda sicut quattuor dei euangelia: vt in c.sicut.15.di.) q̄ si loquamur de aliis quantūcunq vniuersalibus. & propterea pro nunc nō credo verum dictum roselli ita simpliciter. Ad quod facit q concilium romanæ ecclesiæ ibi dicitur esse vbi preest papa (qui dat robur concilio, vt in.c. significasti de elec.) & vbi sunt boni catholici.d.c.quāuis.21.di. & in glo. Vnde videtur q cum tale concilium factum per papam nō de vniuerso orbe, sit cōciliū romanæ eccl'ię sicut aliud vniuersale vbi papa pęest, sit paris authoritatis: ex quo in vtroq preest papa & illis dat parē authoritatē, & sunt boni catholici in vtroq. Similiter statuta cōcilii vniuersalis cōfirmantur authoritate solius papæ: vt ī.c. bene quidē versi. q si 96.di. Nec cōciliū generale potest facere cōstitutionē contra cōstitutionē papæ: vt dicit glo.in cle.2.in verbo inferiorē de elec. & ibi doc. Et facit qd' dicit in.c. significasti de elec. 9.q.3. cūcta p mūdū. Vñ videt cū vtriusq cōcilii authoritas sit ab eodē, q sint paris authoritatis, & ita arctēt statuta ī vno sicut ī alio: & potius sit recurrēdū ad.l. sedet posteriores cū materia. ff. de legib'. papa. n. solus reuocat cōstitutionē conciliarē: vt dico ī fra. Vnde nō ē bona illatio quia fuerūt a maiori numero statuta cōciliaria ędita, ergo sunt maioris authoritatis, si est papa præsidens in cōcilio de minori numero. Eo autē respectu q rectius dicitur iudiciū qd plurimorū snīis roborat nō p hoc dicit maioris authoritatis: qa & sępius ī minori numero est maior authoritas. Inde est q in electionibus nō sufficit solū q sit maior pars, sed oportet ēt q sit sanior. c. dudū & in.c. ecclesia el secundo de elec. ponit bar. ī .l. pōponius (alias incipit si vni) ff. de re iud'.
D
C

¶ Sed quia ista quæstio pendet ab illis quæ sententia sit magis attendenda vtrum concilii an papæ, & quid quando contraria sunt cōcilia (de quibus infra dicetur) ideo in illis exactius discutietur.

¶ SED videtur prædictis obstare: quia si papa cum aliquibus prouinciis (puta cum

A epiſcopis ſex vel ſeptē prouinciarum) excluſis aliis catholicis epis poſſet celebrare vniuerſale concilium, tunc totus ſtatus vniuerſalis eccleſię qui conſueuit diſponi p concilia vniuerſalia reſolueret ad voluntatē papę & paucorū epiſcoporū contra tex. & qd ibi dr in .c. de quibus. 20. di. Non enim cā fidei vnius arbitrio cōmittēda eſt, dicit archi. in. ca. anaſtaſius 19. di. Et p ampliores hoīes pfectiſsima veritas reuelatur, dicit tex. in. l. fi. C. de fideicō. Vñ ſi papa cū paucis prouinciis poſſet facere cōciliū vniuerſale qd eſſet tātę authoritatis ſicut cōciliū de vniuerſo orbe, fruſtra haberemus cōcilia vniuerſalia quę ſunt ordinata cū tāta maturitate: vt in. d. c. ſicut. 15. di. & in pluribus aliis. 16. di. Sed ad hoc rñſpōdetur ꝙ nō ſequitur ſi papa facit cōciliū gñale cū epis aliquarum ciuitatū ꝙ p hoc tollatur vniuerſale cōcilium: ſicut patet a ſimili de cōcilis aliorum inferiorum in. d. c. graue de pben. & c. ſicut olim de accuſa. vbi licet aliqua ibi tractetur quæ ī generali cōcilio, nō ppterea ē verum nō eē neceſſaria cōcilia vniuerſalia & gñalia propter alia grauiora & cū maiori authoritate tractāda ī qbus videtur requiri maius cōſiliū. ad hoc. §. hinc ēt. 17. di. & c. nūc autē. 21. di. Vt puta ſi

B eſſet cā fidei in qua eſſet error ſiue hæreſis q̄ magnā ptem catholicorum infeciſſet (iuxta tex. in. c. ſecādę. 24. q. 3. de hæreſi ariana, vt diximus ſupra ī ru. quot ſunt gña cōciliorum) tūc erit magis vniuerſale: vt ī. c. vbinā. 96. di. nō tñ ex hoc ſe gtur cām fidei q̄ nō repiret alias terminata, nō poſſe in alio gñali cōcilio nō vniuerſali toti⁹ orbis tractari pſertim vbi nō eſſet tāta infectio. 24. q. 1. quotiēs. & c. hęc ē fides. Et ſic videmus factū in cōcilio cōſtātiē. qd non fuit vniuerſale de vniuerſo orbe. vbi fuit dānata hæreſis ioānis huſs de boemia: & ioānis vvicleſ de anglia. ſicut ēt videmus ī. c. cū chriſtus de hære. vbi ſolus papa determinat articulū fidei. Pro quo tex. in. c. nolite. xi. di. & in. c. beati petrus & paulus. 2. q. 7. & ī. c. baſilicas. de cōſecra. di. 1. & dicetur in illo articulo an papa poſſit facere & quomō nouos articulos fidei. de quo in. c. canones. 15. di. & d. c. cū chriſtus. Et tāto magis qñ nō ageretur de cā fidei vel cōcernēte papā: vt dictū eſt in præcedēti dubio. Vnde nō cōuocātur gñalia cōcilia de vniuerſo orbe vt maior ſit illorum authoritas aut clauiū ptās, ſed propter maiorem authoritatem reputatiōis, & nōnunq̄ ad refrenādū exorbitantias quorundā pontificū nō ſecundū regulas ſanctorum patrū viuentiū. Et per hæc ſim expeditus de iſto articulo qui

ſint vocandi ad concilium. ¶ Vtrum autem vocati ad cōciliū habeāt ius reuocādi domū: vide quod dico infra poſt quōnem vtrū cōcilium cognoſcat de oībus cauſis & habeat ordinariam vel delegatam iuriſditionem. C

¶ De forma citatiōis ad cōcilium arti. 3.

NVNC SEQVItur videre de forma citationis ad cōciliū & qualiter debeat fieri vocatio. Glo. in. c. ſi epiſcopus, et ibi archi. 18. di. dicit ꝙ ſufficit vnica citatio. & probatur. 4. q. 5. quiſquis. Et ſic licet alias in iudicialibus requiratur trina. 24. q. 3. de illicita. 4. q. 5. quiſquis in ſumma. & . l. & poſt edictū. ff. de iudi. & in. c. cū cā in glo. 1. de offi. delega (de quo an ſit ſimpliciter verū, remitto ad doc. in. ca. ad petitionē de accuſa. & . l. ſi finita. §. iulianus ff. de dam. īfec. & c. cōſuluit de offi. delega;) tñ in hac ſynodali vocati[illegible] vt ibi. Idem ioan. an. i[illegible] tus de iureiurā. Id[illegible] requiſierint & ibi d[illegible]es de hære. & dicta

D glo. & archi. in. d. c. ſi epus. 18. di. Facit quod in ſimili idem ioan. an. voluit in. c. nō minus in verbo cōmoniti de immu. eccle. & inno. ī ſimili in materia electionis in. c. cū nobis, in verbo reuocare de elec. vbi vult ſimiles poti⁹ dici denunciationes & monitiōes q̄ citatiōes. allegat. c. quod ſicut eo. ti. §. ſi autē. & c. bonæ el ſecūdo de poſtu. præla. Ad idē eſt quod dicit glo. de vnica proteſtatiōe & oblatiōe in. c. cupientes. §. ꝙ ſi per viginti. in verbo propoſita de elec. Facit quod ponūt legiſtę in. l. ſi cōuenerit. ff. de pig. act. & in. l. qui romæ. §. cohæredes. & . §. ſcia. de verb. obli. & bar. in. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi. ff. de noui operis nun. Et idem in oībus interpellatiōibus extraiudicialib⁹ ī quibus regulr̄ ſufficit vnica. De quo vide late alex. in. d. §. ſi qsipſi prætori. & feli. in. c. ex literis. de conſtitu. Sicut & in ſimili dicitur de denunciationibus quæ fiunt venditoribus. ff. de euictio. l. ſi rē. §. vlti. & in. l. herēni us. eo. titulo. licet plures fieri poſſint ex vrbanitate: vt ī. c. plebs. 63. di. & . 18. di. epus. Et p hoc nota vnūquēq quis ex iuris diſpoſitione tenetur intereſſe ad certum actum (prout in propoſito: quia epiſcopi debent intereſſe in conciliis) etiam ſi actus explicandus alias eſſet iudicialis, ſufficit tunc vnica

requisitio siue citatio.de quo p cardi.in.c.con
A suluit & in.c.cũ cã de offi.delega.& ibi etiam doc.post glo.& dicit cardi.i.d.cle.1.de hære. in.18.q. Quinimo videtur q vbi nõ sumus in formali & iudiciali citatione, tunc sufficiat vnica. quod videtur contra tex.in.c.ex lris de constitu.& in.c.1.de supplen.negli.prala. Imo & plus videtur colligi q licet alias agatur ad incurrendam pœnã sicut est in proposito (quia non euntes ad concilium possũt puniri vt videbimus infra) sufficit vnica citatio. quod videtur contra tex.in.d.cap.1.&.d. c.ex lris & glo.in.c.1.in.§.si.de pace iura.fir. Do.in.c.si epus.18.di.absoluitse vnico verbo: videlicet q siue sit citatio extraiudicialis siue iudicialis, semper sufficit vnica nisi ius exprimat q debet esse trina. ¶ Sed tu de hoc vide late doc.in.d.c.cũ cã, maxime & feli.i.d. c.ex literis. Quibus adde glo.in clemen.1.i verb.factam de deci. quæ plus vult q etiam interdum vnica citatio facta p partem sufficit ad constituendum quẽ contumacem & incurrendum pœnã: de qua ẽt sufficit quomodocunq cõstet, licet alias requisitio partis nõ iducat contumaciã iudicialem vel pœnã, de sen.excõ.in audiẽtia & c.contingit.& de rapto.ca.excõmunicatiõi, & in cle.1.de vita & honest.cle. Vide cardi.in.3.&.5.notabili.&
B ioan.de immo.in.d.cle.1.de deci. ¶ Tene tñ menti doctrinam bal.in.l.nã ita diuus.ff.de adop.vbi dicit q quadruplex est citatio: vide licet legis iudicis ptis & collegæ.& ibi qñ sufficit vnica: vt i citatiõe legis: qa citatio legis habet vim pemptorii, similiter in citatione ptis: vt in.l.fi.ff.de eo per quẽ factum est.& iudicis vel trina vel vna peremptoria: & collegæ vna vide ibi eum.& latius de isto vltimo in.d.ca. cum cã. Et vide latius infra quando sufficiat vna vel trina quando agitur ad pœnam.

¶ FORMA autem huius citationis erit vt præsidentes in conciliis & citantes siue requirentes, citent & requirant singulos metropolitanos vt ipsi moneant omnes episcopos prouinciales suos.18.di.c.propter ecclesiasticas.& hoc propter impossibilitatem vocãdi oẽs qui in conciliis de vniuerso orbe interesse possunt.& hoc voluit rosellus & ponit do. in.c.si episcopus.18.di. Et istum modum seruauit grego.7.in congregatione concilii lateranen. vt patet in eius registro in literis scriptis sicardo episcopo aquileien. Quod intellige quando tãtum fit citatio vt intersint in cõciliis, non vt aliquis respondeat de aliquo crimine de quo accusaretur vel in aliqua propria causa: quia tunc deberet personaliter citari, vel alias per edictum vbi eius copia haberi non posset. sicut in omnibus aliis causis obseruatur iuxta formam cle.cãm de elec.& c.causam quæ de dolo.& contu.& in.ca.fi.de eo qui mittitur in pos.&.d.l.& post edictum de iudi.cum simil. Item intellige in citatione in qua omnes tam clerici q laici venirent citandi: quia tunc metropolitanus intimat suffraganeis vt omnes in suis diœcesibus faciãt pclamata generalia iuxta notata in.c.cum in tua qui matrimo.accusa.possunt & in.l.si eo tempore.C.de remissione pig.& in authen. si omnes.C.si vt se ab hæredi.absti.bene tex. in.c.decernimus.18.di.l.sed & si pupillus.§. præscribere cum simil.ff.de institor. Et istum ordinem citandi mandauit seruari gregorius 7.scribens sicardo aquileien.episcopo siue patriarchæ in concilio indicto in laterano, vt citaret & moneret suos suffraganeos vt irent ad concilium: vt patet in li.1.registri eius.c. 44.

C

¶ Item attendendum est ad formam: quia si fit citatio per papam vel eius legatum habentem ad hoc speciale mandatum, tunc si voluerit citat per viam præcepti mandando patriarchis archiepiscopis & episcopis vt veniant ad concilium in tali loco & tali tempore D initiãdum.l.aut qui aliter.§.1.ff.quod vi aut clam.& præfiget tempus infra quod venire debeãt. Et si non apponeretur tempus infra quod deberent comparere: si tamen apponatur tempus initii ipsius concilii cum competenti dilatione ad veniendum, esset satis: quia tempus concilii tunc interpellaret: vt in.l.magnam.C.de contrahen.& committen.sti.ca. potuit de loca. quia ẽt sine appositione tẽporis citatio valet, vbi maxime aliunde citatus potest certificari.c.cum dilecti de dolo & cõtu.c.eos in fi.de sen.excom.in sexto. Ad hoc quod dicitur in.ca.cum parati de appel.& in specu.in ti.de citatiõe.in.§.sequitur.versi.qd si non præfixeris.inno.& ostien.in.ca.fi.qui matri.accusa.pos.& per doc.post bar.in.l.qui ante Kalen.& in.l.liber homo la secunda.§. decem.ff.de verb.obli.& in.ca.2.de testi.cogen.& cardi.in cle.1.de foro compe. Item debet talis citatio fieri per literas apostolicas quando fit a papa: vt.d.c.cũ dilecti, verfi. volẽtes, vel si alegato, p eius literas cũ insertione tenoris facultatis ei concessæ: iuxta notata in.cap.præterea de dila.& in.c.cũ in iure de officio delega. Et idem dico si fieret per collegium cardinalium concorditer, eo casu

A quo pertinet ad eos congregare concilium: quia vt credo poterunt citare per viam praecepti cum repraesentent ecclesiam vniuersalē & papam: vt in cle. ne romani de elec. & in d.ca. vbi periculum. §. deniq. ¶ Si autem fieret ab aliquibus ex eis vel aliis inferioribus, tunc non fieret per viam citationis vel praecepti, sed per viam simplicis intimationis denūciationis siue requisitionis. Et ita intelligo quod dicit inno. in. d. ca. cum nobis de elec. de quo dixi supra. Ad idem. l. denūciasse. §. quid ergo. ff. de adulte. l. si fundum. C. de rei vendi. & quod ponunt doc. post bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi praetori. ff. de noui operis nunci. Et ratio huius est quia alii inferiores non habent eam superioritatem quā papa & omnes cardinales concorditer. & ideo alii tanquā pares, citant per modum requisitionis: vt in simili de canonicis procedentibus ad electionem citantibus concanonicos, dicitur in. d. c. cum nobis, & de collega. in. d. c. cum causa. de offi. delega. & ideo dicit bal. in. c. 1. de mili. vasal. qui contu. est, in. §. colla. ꝙ quando inferior monet superiorem vel parem, non est proprie imperium sed ordo iuris. Debet ergo fieri talis intimatio per inferiore sicut fit in caeteris aliis causis. l. denun

B ciasse. §. quid ergo. ff. de adulte. l. si fundum C. de rei vendi. Facit cle. causam in fine de elec. l. fi. C. de iis qui metu iudi. non appel. Et debet inseri causa quare requirit. vnde si causa est notoria (vt quia duo cōtendunt de papatu: quo casu necessariū est conciliū. 79. di. si duo) tunc cōuocans debet hanc causam intimationis allegare. Itē ꝙ is qui est in quasi possessione papatus requisitus vt cōgreget concilium non vult vel fingit vel differt aut vult cōgregare in loco non tuto: ideo ad tollendum schisma intimat conciliū in loco congruo, sufficit enim allegare eum esse notoriū schismaticum & quasi possessorem, absq; eo ꝙ aliter certiorentur: quia postea in concilio probabūtur. l. si adulterium cum incestu. §. idem poliori. ff. de adulte. cle. appellanti de appel. in glo. & doc. Et vide sali. in rub. C. de proba. ¶ Si vero crimen nō sit notorium (vt quia haereticus vel apostaticus) tunc ista causa debet intimari: & debet requiri papa vt cōgreget cōcilium. & si non facit vel negat, debet etiam de hoc fieri instrumentum, & per literas hoc intimari & etiam per literas aliarum honestarum personarum. Ita dicit rosellus.

¶ ITEM posset etiam quando per papam fit, fieri ista citatio generalis in palatio eius & in audiētia publica & in cōtradictis & in can

C cellaria, papa ex certa sua scientia ita volente & mandante, affigendo literas apostolicas in valuis sancti petri & aliis ecclesiis cathedralibus. Et arctabit citatos: vt ponunt doc. in ca. quoniam frequenter. §. porro post ioan. an. vt lite non contes. vt in simili videmus fieri de bulla coenae domini. Ita dicit rosellus in suo tractatu de potestate papae in ti. de conciliis, in quarto dubio principali.

¶ Sed recte consideranti istud dictum in proposito nō transit sine dubio, quia ioan. an. qui in proposito allegatur, in. d. c. quoniā frequēter in. §. porro, in glo. talis (alias in verbo impedit) nō dicit ita simpliciter: sed ꝙ quādo ad locū in quo est citādus vel ad eius domiciliū non est tutus accessus, citatio facienda authoritate apostolica fiat in palatio papali vel in audientia literarum publicarū ipso papa specialiter & ex certa scientia hoc mandante & postea affigatur valuis maioris ecclesiae ipsius loci vbi degit papa cum curia, & tunc ita arctat citatum acsi ad ipsum personaliter peruenisset etiā si fiat extra dies solennes quibus papa facere consueuit generales processus. Allegat extrauagantem bonifacii quę in-

D cipit rem non nouam, & cle. dudum de iudi. quae cle. praecise restringit dictam extrauagātem ad illos qui impediunt vel procurant ne citatio ad eos possit peruenire vel ad quos non patet tutus accessus. Et licet extrauagās etiam loqueretur cum dictione praesertim, ibi glo. exponit praecisiue pro tantum. vnde dum in extrauaganti dicebatur praesertim si impediant vel faciant ne citationes ad ipsos perueniant, glo. ibi exponit pro tantum: vt in casu ibi posito & aliis similem aequitatem habētibus. Et idem exponit glo. in verbo restringimus in cle. 1. de iudi. Nam ꝙ citatio facta voce praeconia vel in albo praetoris cōtra anglum arctet eum, videtur durum: quia non debet de facili ita esse credulus referentibus se citatum. ff. de eo per quem factū est. l. dolum. Et videtur contra stylum curiae, qui nō citatum a iure vel ab homine vult citari. Ergo tanto magis in casu nostro in quo tractatur de inuitando & citando ad comparendum in concilio generali vbi cessant omnes casus ibi positi in cle. ideo non videtur ꝙ deberet arctare similis citatio in albo praetoris: & maxime cum iura quae ad hoc allegantur, non loquantur in proposito. Non enim sumus cōtra impedientes latitātes vel ad quos

A non patet tutus accessus. Ad idem etiã facit ꝙ citatio per edictum est magis declarato ria præuiarum citationum & exaggeratio citationis iam factæ a iure vel ab homine for miter: vt dicit landinus & refert cardi. in. 6. notabili. & in. 2. oppo. i cle. 1. de iudi. & decis. 8. in ti. de dolo. & contu. & vox præconis nõ facile omnibus innotescit. authen. qui semel (& in corpore vnde sumitur) C. quomodo & quando iudex.

¶ Posset dici ꝙ si loquimur in ꝓcessibus generalibus quos papa consueuit facere in diebus solennibus (puta in die iouis sancta) tũc talis citatio siue processus ligat indistinctè sine alia prçãbula intimatione vel requisitione. Et hoc ratione inueteratæ consuetudinis, quæ est notoria per vniuersum orbem. c. cui deuctia de accusa. cap. ad nostram el secundo de iureiuran. c. fi. de cohabi. cle. & mulie. cum materia. Et hoc probat bene tex. in d. cle. 1. ibi extra dies solennes (iuncta glo. ibi quasi illum casum pro indubitato excipiat) ꝙ tales generales processus indifferenter ligant qui fiunt contra hæreticos & portantes arma saracenis & merces prohibitas, & imponẽtes noua pedagia, & falsantes bullas apostolicas: vt est glo. in ver. generales in dicta cle. 1. ¶ Ex

B tra autẽ illos processus factos in solennibus diebus de quibus in glo. in ver. solẽnes in. d. cle. 1. diceremꝰ aut loquimur in inferiore a papa qui vocaret ad concilium. Et crederem ꝙ talis non posset ita generaliter citare per edictum in curia. tum quia illa constitutio est localis & specialis: vt dicit ibi petrus de ancha. in. d. cle. 1. tum etiam quia iste modus citandi per edictũ instar albi prætoris est proprius ipsius papę: vt ibi per glo. & doc. in ver. papa. vel quibus papa cõcessit: vt in cle. 1. de foro compe. & decis. 8. in ti. de dolo. & cõtu. ¶ Et licet bar. in extrauaganti ad reprimendum, in ver. per edictum, & angelus. in. l. ad peremptorium. ff. de iudi. dixerint ꝙ citatio per edictum conuenit ordinariis & delegatis a principe & non aliis, etiã in minoribus causis (authen. qui semel. C. quomodo & quando iu. specu. in ti. de citatione. §. sequit. versi. & nota ꝙ vbertus. ioan. an. ibi & in. c. si quis contra clericũ in glo. penul. de foro compe. & in. c. pastoralis & cap. gratum de offi. delega. l. sancimus. C. de iudi. & bar. in. l. 2. C. de iuri. omnium iudi. & bal. in l. 2. C. quomodo & quando iu. & in. d. l. sancimus. & doc. ibi. Nisi tales delegati inferiores hoc haberent in mandatis a superioribus vel cõsuetudo hoc dictaret: vt dicit bal. in. d. l. 2. quia tunc facerent authoritate superioris) tamẽ idem bar. ibi in dicta extrauaganti vult tunc demũ fieri quando non patet tutus accessus vel quando citandi procurant ꝙ citatio ad eos non perueniat, propter æquitatem cle. supra allegatæ. Quam iudices seruare tenentur vt in authen. iusiurandum quod præstatur ab iis. §. C

1. & ex quo possunt citare per nuncium vel epistolam, non est æquũ ꝙ citent per edictũ: & si secus faciant, grauant & infringitur processus per iudicem appellationis. Vnde videtur ꝙ quantũcunꝙ posset inferior citare per edictũ, requiritur ꝙ concurrat alter ex illis casibus in. d. cle. quorũ in proposito quando fit citatio cõuocandi ad conciliũ vniuersale nullus interuenit: & ideo non poterit inferior citare per edictũ in proposito. ¶ Et licet immo. in. l. 4. in. §. prætor ait. ff. de dãno infec. videatur impugnare in hoc bar. non satisfacit ratio eius, quæ est quia facit lege permittente non debet dici grauare, argu. l. iniuriarũ. §. 1. ff. de iniuriis & l. gracchꝰ. ff. de adulte. Quia respondetur ꝙ non sequitur iura dant facultatem citandi per edictum, ergo quis nõ grauat si non seruata forma cle. causam de elec. incontinenti incipit a citatione per edictum: quia imo videtur peruertere ordinem. Item

D quia primo citari oportet personaliter si copia haberi potest, deinde ad domum &c. vt in. d. cle. quę annullat aliter factum, de quo in c. de illicita. 24. q. 3. & l. ad peremptorium. ff. de iudi. Vbi etiã quæritur per doc. an requiratur trina citatio vel sufficiat vna. de quo aliquid supra diximꝰ. Vnde debet primo citari personaliter vel per literas anteꝗ deueniatur ad edictũ: vt in. c. causam quæ de dolo & contu. & in. l. item ait. §. quod autẽ. & l. ergo. ff. ex quibus cau. maio. & l. 4. §. prætor ait cum aliis. ff. de damno infec. & ideo si quis peruertit ordinem grauat, & bene appellatur. c. exhibita de iudi. Et ideo bar. bene dicit ꝙ in casibus illius cle. ex equitate eius etiã iudices qui alias de iure ciuili possunt citare per edictũ, tenentur seruare formam & ęquitatem illius cle. 1. de iudi. & hoc videtur de mente dictæ decis. 8. de dolo. & contu. dum vult in addi. ꝙ speciale sit in papa. Quia alias regulariter contra: nõ enim valet nisi citatione prius facta ab homine vel a iure. Et forte idem immo, postea in. d. cle. in. 4. col. referendo eundem bar. transit cum eodem, non confisus ꝙ recte impugnauerit bar. imo idẽ immol. in. 5. col. in fi. eiusdẽ glo. in ver. albo, inquan

A tum dicit ꝙ esset æquum seruare de iure ciuili dictã cle. videtur expresse approbare opinionem bar. & arguendo per locum a speciali in cle. 1. de foro compe. Item intellige prędicta nisi citatio facienda esset inuitatoria & nõ arctatoria: vt est quando nõ est cõtradictor & citãtur interesse putantes: quia potest fieri per edictum a quocunq;: vt in ca. fi. de elec. & in authen. si omnes. C. si vt se ab herredi. absti. & in l. fi. C. de edicto diui adria. tollen. & l. si eo tempore. C. de remiss. pig. in authen. de hære. & falci. in. §. si vero adsunt. ff. si cui plusq̃ per. l. falci. l. 1. §. cum dicitur. l. hoc autem. §. 1. ff. ex quibus cau. in poss. eatur. & ca. cum in tua. qui matrimoniũ accusa. pos. Et vide cardi. cõsilio. 164. incipit in quæstione. & bene deci. penul. in ti. de dolo & contu.

¶ Aut loquimur in papa. & difficultas videtur insurgere ex supradictis: quia cle. videtur restringere dictam extrauagantẽ rem nõ nouam ad casus positos in. d. cle. & sic non videtur ꝙ in aliis dispositio dictæ extrauagãtis habeat locum. & ita in illis terminis loquitur ioan. an. Item ex varietate intellectuum ad illam cle. quorum aliquis est ꝙ sit speciale in papa: & sic ꝙ non inferiores. aliqui ꝙ specialitas sit ratione loci: quia in palatio apostolico solus papa. aliqui ꝙ specialitas in papa sit ꝙ post edictum nõ intimat illud, alii autem inferiores tenentur intimare in loco vicinio ri. & alii ꝙ differentia sit inter ius ciuile & canonicum: vt vide immol. in. d. cle. in. 5. col. in glo. in ver. albo. ¶ Sed non discedo ab opinione quæ videtur magis communis ꝙ specialesit in papa vt vult. d. decis. 8. in. ti. de dolo. & cõtu. alias superflua essent verba ibi posita papa specialiter & ex certa scientia id mãdante. Et est ista specialitas in papa in pluribus. primo quia tale edictum ab eo emanatum arctat vbicunq; & vndecũq;. & sic etiam extra prouinciã: quia est vicarius illius cuius est terra & plenitudo orbis terrarum, de de. ci. c. tua. 9. q. 3. cuncta per mundum: vt dicit glo. & abb. in. d. cle. Non sic in inferiori: vt dicit oldra. consi. 43. versi. ad quintam quæstionem. & bene paul. de castro, consilio. 487. col. incipit in causa. Item quia non tenetur aliter in propinquo loco intimare: vt immol. ibi. si fieret autem ab inferiori deberet in tali loco fieri vt verisimile sit posse ad citati notitiam peruenire. l. semper. §. hoc edictum. ff. quod vi aut clam. & oldra. in. d. consilio. 43. Item in palatio suo in curia: quia succedit loco albi prætoris. Item quia sine aliquali præambula sũmaria siue extraiudiciali cognitione ad effectum eo modo citandi. quod secus videtur in inferioribus: vt bar. in. d. extrauaganti in verbo per edictũ. Item & forte quia arctat plus: perinde est enim acsi quis esset personaliter citatus: & sic cõstituit quempiã contumacem, licet (vt dicit decisio. 16. in ti. de dolo & contu.) fictum. Tamen non audiretur volens probare citationem ad se non peruenisse: quia papa vult habere hanc citationẽ vim personalis citationis: vt dicit paul. in. d. cle. 1. & cardi. in fine ibi, postq̃ decreta est tanq̃ contra impedientem vel ad quẽ non patet tutus accessus. Sed nõ tantum arctat in inferiore: licet hoc nec in. d. cle. nec in. §. porro nec alibi quod viderim ponant doc. Ad quod inducor quia bal. in. l. properãdum. §. & si quidẽ versi. tertio oppono (opponendo ad tex. ibi de. l. 1. §. itẽ ex edicto. ff. quæ sententiæ sine appellatione rescin.) respondendo ad oppositionẽ dicit ꝙ ibi prius nõ fuerat citatus legitime personaliter siue ad domum, & ideo edictum ipsum ignorantem non arctabat ad sententiã: & si feratur nõ valet sententia, vt ibi dicit. cuius cõtrariũ videt̃ de edicto in palatio apostolico: vt videt̃ velle glo. in. d. cle. 1. in verbo personaliter. Et ideo edictum inferioris nõ videtur paris effectus cũ edicto papæ: quia in papa habetur pro personaliter citato etiam ad procedendum ad sententiam: vt vult dicta decisio. sed in inferiori secus si non fuit aliquando legitime citatus personaliter vel ad domũ, vt ibi. Et hoc videtur sentire abb. in. d. cle. 1. in vltima col. si recte cõsideretur. Et quod dico ꝙ censeatur fictus contumax secundum bal. in. l. ea quæ in 2. col. C. quomodo & quando iudex: iuncto etiã eo quod dicit circa finẽ ibi de contumace apparenter & existenter. De quo vide decisi. penul. de dolo & contu. & bar. in. l. fi. ff. de in integ. resti.

C

D

¶ Sed contra prędicta facit: quia si considera mus casus positos in cle. non videtur differẽtia in citatione per edictum in inferiore & in papa: quia si loquimur in impediẽte ne citatio perueniat ad eius notitiam, clarum est ꝙ habetur pro citato. d. c. quoniam frequenter. §. porro & in cle. 2. vt lite pen. & cle. causam de elec. & cle. vnica de renun. & cle. 1. de foro compe. & 5. q. 2. quidam. ff. de cu. ct. l. si dictum. §. si præsente. xi. q. 3. certum. de pœni. di. 4. in domo partis. l. iure ciuili. ff. de condi. & demõ. ff. de regu. iur. l. ad ea. §. semper. etiã si hoc faciat latitando. l. item ait. §. hoc autẽ

A ff.ex quibus cau.maio.specu.in ti.de cõtu.in
prin.& in.l.fulcimus.§.quid sit latitare.cum
§.seq.& fi.ff.ex quibus cau.in poss.catur.Ad
hoc.l.1.§.sed & aristo cũ concordan.in glo.
ff.quod vi aut clam. Similiter vbi non patet
tutus accessus etiam inferior citat per edictũ
vt dicitur in.d.cle.& in.d. extrauaganti & in
cle.1.de foro compe.&.d.c.accedens cl.2.vt
lite contest. ¶ Sed ad hoc respondet abb.
in.d.§.porro in.3.col.in papa nõ requiri vt
constet ꝙ malitiose impedit:quia si constaret
de impedimento non esset necessaria citatio
etiam in inferioribus.allegat inno.in.c.ad pe
titionẽ.de accusa.Et sic erit alia specialitas in
papa in huiusmodi citationibus per edictũ
in terminis cle.videlicet in casibus suis quòd
etiam si non constet quòd malitiose procura
uerit ne ad eum perueniret,nihilominus de-
cernitur citatio per edictũ. Et licet barbatius
ibi conetur impugnare abbatem,non tamen
bene:quia intelligo abb.quando papa in cita
tione per edictum in albo decernit tanq̃ con
tra talem,videlicet impedientẽ ne citatio per
ueniat ad eum,vel talem ad quem non patet
tutus accessus. licet forte in veritate nõ præ-
stiterit alias impedimentum & pateret tutus
accessus:quia valebit citatio per edictum.Po
B terit tamen citatus ostendere ꝙ pateret ad eũ
tutus accessus,& ꝙ nõ procurauerit nec im-
pediuerit quominus citatio ad eum perueni
ret:& dandus esset terminus ad purgandum
contumaciam & probandum contrarium.l.
3.§.si ad diem.ff. de re mili. bal.in.l.ea quæ
C.quomodo & quãdo iu.& ponit car.& im-
mol.post glo.in.d.cle.1.quia non insurgit
præsumptio iuris & de iure sed admittit pro-
bationem in contrariũ:vt dicitur in.d.cle.Et
ideo dicit decisi.16.in ti.de dolo & contu.
ꝙ talis poterit appellare infra decẽ dies: quia
est fictus contumax.& idem philippus in.c.
bonæ de appel.nisi constaret de ipsius scien-
tia:quia tunc non audiretur tanq̃ verus con
tumax.cle.si ante de dolo & contu.pe.de an-
cha.in cle.2.vt lite pen.& alex.in.l.properan
dum.§.sin autem reus.C.de iudi.quia nõ est
præsumptio iuris & de iure,vt dicit.d.decis.
Imo etiam admitteretur ad appellãdum etiã
si esset verus contumax secundum stylũ cu-
riæ:vt dicitur in fine illius decisi. De quo vi-
de quod dicitur in.d.cle.si ante. Quinimo
poterit probare ignorantiam edicti per iura
mentum:vt voluit decisi. vltima in ti.de do-
lo.& contu.vel saltem secundum aliã opinio
nem quã ponit ibi decisio si non poterit pro-
bari per iuramentũ (eo ꝙ præsumetur per- C
uenisse ad notitiam eorum quos tangit,de
cle.excom.minis.illud.16.q.1.quod dicitur
& in.c.1.de.postu.præ.)saltẽ excusatur a do-
lo & lata culpa propter nimiam distantiã.ff.
de decretis ab ordine facien.& ponitur in.c.
cũ in tua,qui matri.accusa.poss. maxime vbi
potest esse verisimilis ignorantia ex probabi
libus coniecturis.c.vt animarũ,de consti.in
6.Quia enim nõ est præsumptio iuris & de
iure,ideo admittitur probatio in contrarium
vel per iuramentum vel per alium modum
secundum qualitatem coniecturarum:vt di-
cit deci.vltima de concess.præben.& ali-
quando per vnum testem ad finem euitandi
pœnam contumaciæ. vide domi.in.c.pla-
cuit.18.di.& glo.in.c.tãta.86.di.& in.c.quis
quis.4.q.5.cum concor. Et maxime erit ista
specialitas in papa in casu cle. videlicet quan
do non patet tutus accessus ad citandũ,quod
posset esse sine culpa citãdi. Quæ omnia nõ
contingerent in inferiore:quia si non cõstat
ꝙ non patet tutus accessus non poterit citare
per edictum.facit quod dicitur in cle. pasto-
ralis de re iu.& si constaret oportet decernere
edictum in locis vicinis vbi verisimiliter ad
notitiam perueniat,vt dictum est supra. Sic
si non constat ꝙ impediat debet citare ad lo- D
cum vicinum & requirere alium iudicem:iu
xta.c.romana.§.contrahentes,de foro cõpe.
in.6.si non potest personaliter,etiam sunt re
quirendi amici & consanguinei: vt ponitur
in.c.causam quæ de dolo & cõtuma.ibi abb.
& dicit abb.in.d.cle.1.de iudi.l.4.§.prætor
ait.ff.de damno infec.ibi doc.Ad idem quod
dicit bar.in.d.extrauaganti ad reprimendum
in ver.per edictum.Vbi autem constat vel ꝙ
latitat malitiose vel molitur ne citari possit,
tunc in inferiore etiam non requiritur citatio
sed habetur pro citato:vt dictum est & dicit
bal.in.d.l.ea quæ.C.quomodo & quando
iudex.

¶ Addo etiam ꝙ licet.d.cle.restringat ipsam
extrauagantem bonifacii ad illos casus,tamẽ
non per hoc tollitur quin si papa velit aliquo
casu citare per edictum in curia,arctet citatũ
sicut erat in vim dictæ extrauagantis rem nõ
nouã. quia sic intellecta tunc illa dictio præ-
sertim in illa apposita,non staret restrictiue
pro tantũ sed ampliatiue & demõstratiue.&
hoc demonstrat.d.cle.1.de iudi. ibi propter
malitiam temporis tunc instãtis:& ibi nimis
rigorosum videtur.Vnde posset contingere
casus in quo illæ rationes cessarent:& papa

A vellet citari per edictum in curia & citantem arctari. Crederem tamen ꝙ tunc exprimi deberet ĩ ipso edicto citatorio. Facit.c.dudũ in verbo nos igiẽ de præbẽ.in.6.iũcto eo quod dicitur in ca.1.de.postu.prela.in.c.pastoralis de fide instru.in cap.cognoscentes de cõsti. & sic erit alia specialitas in papa ad dictã cle. Et propterea in proposito apertius dico ꝙ papa quantumcunq; non agatur contra impedientes ne citatio perueniat ad ipsos vel etiã vbi non constat ꝙ non patet tutus accessus, ex quo agitur de generali citatione & vocatione, poterit per generalem citationẽ in curia & affixionem citare ad conciliũ: & arctabit citatos secundum formã positam per ioã. an.in.§.porro, quam supra retuli. Pro hoc facit quod dicitur in.c.cum in tua, qui matri.ac eusa.pos. & in.c.quia diuersitatem de cõcel. præben.& post inno.in.c.si constiterit de accusa.& materia.l.nam ita diuus.ff.de adop.& c.ex tua de cleri.non resi.per angel.in.l.si vacantia.C.de bonis vacan.li.10.cum simil. Et maxime cum agatur de citando etiam personas de longinquo, ex quo potest deueniri ad generale edictũ: vt dicit paul.de cast.in.d.cõ si.48.incipiente in causa &c. Et per hoc habes expeditum istum articulum & intellectũ

B dictæ cle.1.de iudi.& forte non alibi ita bene. Vrbanius tamen & melius esset ꝙ papa nõ vteretur ista specialitate sed ꝙ citaret per archiepiscopos prouinciales, ad minus vt supra dictum est.d.c.propter.18.di.

¶An ad infligendam pœnam sufficiat vnica citatio. Arti. 4.

AN AVTEM si agatur ad pœnã imponendam (vt puta ratione cõtumaciæ) sufficeret vna citatio: ita ꝙ ad istã vnicam citationẽ non venientes sint puniẽdi propter cõtumaciam. Rosellus videtur velle ꝙ requiratur trina. allegat idem velle glo.4.q.5.quisquis. Pro quo etiam adducit.c.1.de pace iura.fir.in fi.& ca.1.de supplen.negli.prælа.&.l.emilius.ff.de mino. Et ita dicit intelligendũ quod notatur in.l.si conuenerit.ff.de pigno.act.&.l.in contractibus.§.penul.cum authen.hanc querelam.C.de non nume.pecu. Dicit tamẽ finaliter ꝙ pro leui pœna imponenda pro contumacia (puta suspensionis) sufficit vnica citatio: sed non excommunicaretur ex ista vnica citatione. Et per hoc videntur limitari omnia iura loquentia ꝙ in actibus extraiudicialibus sufficiat vnica citatio & interpellatio, vi de quæ adducuntur in.d.c.ex literis de cõsti. & in.d.l.si cõuenerit.& ĩ.d.l.de pupillo.in.§. si quis ipsi prætori: vt videlicet intelligantur limitata nisi agatur ad imponẽdam pœnam. Et erit ista vna alia fallentia ad illas quas ponunt doc.in dictis locis. C

¶DE isto articulo aliqd dixi supra in principio articuli de forma vocandi ad conciliũ. Pono tamẽ primo vnũ indubitabilẽ casum: ꝙ si qs citatus ad conciliũ denegasset expresse velle venire, sine dubio non esset vlterius vocandus etiam si ageretur ad pœnam quando monitus fuisset sub pœna. Ad hoc inducor quia si in citationibus iudicialibus non requiritur ꝙ vlterius citetur (vt ponitur in specu.in ti.de citatione.§.viso, versi.item si cõstare.& in ti.de contumacia.§.1.versi.de sexto.& in.c.ad petitionẽ post inno.de accusa.& post glo.in.c.de illicita.24.q.3.& glo.in cle.si aute de dolo & contu.ponit bal.in.l.ea quæ in prin.C.quomodo & quando iudex.& glo.in.l.fi.ff.de in integrum resti.ti.generali, quę allegat.l.fulcimus.§.fi.ff.ex quibus cau.in poss.eatur.& in.l.cõsentaneũ.& glo.in.l.tres denuntiationes.C.quomodo & quando iudex.&.l ex consensu ff.de appel.) idem videtur in extraiudicialibus. Facit ca.venerabilibus.§.secus de senten.excom.in.6 Et ꝙ in extraiudicialibus non sit vlterius requirendus, ponit anto.de butrio in.c.1.de supplen.negli.prælа.post ostien.& ponit cardi.ibi in primo notabili, qui dicunt ꝙ cautum esset facere instrumentum de denegatione. D

¶Sed bar.in.l.ex cõsensu circa fi.ff.de appel. dicit ꝙ citatus extraiudicialiter qui dixit se nolle venire, est iterum citandus nisi prima citatio fuerit peremptoria, allegat glo.hoc tenẽ.in.d.c.venerabilibus in.§.secus. Et idẽ in effectu videtur voluisse ioan.an.in addi.ad specu.in ti.de citatione in.§.1.in prin.cum nõ sit credendum nuncio hoc diceti.& idem videtur voluisse in glo.in cle.si ante de dolo & contu. Sed contrarium tenuit idem bar.in l.diuus post prin.& clarius in.l.fi.in.4.col.ff. de in integrum resti. Vbi etiam plus dixit: ꝙ etiam si nunquàm fuisset citatus & dixisset se nunquàm compariturum, nõ est vlterius citandus: sicut dicitur de appellante ab interlocutoria in.c.2.de dolo & contu.in.6.& idẽ etiam voluit inno.in.d.c.ad petitionẽ. Et ista

A est communis sententia legistarum: quod siue in iudicio siue extra dixerit non volo venire est verus contumax & non est vlterius citandus, etiam si in prima non fuisset citatus peremptorie, & ita refert clare angel. de arctio in. d. l. ex consensu. & allegat. l. fulcimus in. §. fi. ff. ex quibus cau. maio. Abb. siculus in ca. cu pa rati, concordando vult quod si in iudicio sit dictum nolo venire sic constet de contumacia & non sit vlterius citandus. si autem extra iudicium, tunc si in termino citationis non comparuerit, satis constet ex ista praesumptione veram fuisse relationem nuntii, & quod non sit vlterius citandus. Et idem ibi philip. qui male refert bar. in. d. l. ex consensu. ¶ Unde in proposito patet non esse vlterius citandum, quod & probat tex. in. c. licet de accusa. vbi ad vnam responsionem quod nolebant accusare imponitur silentium. Et hoc est clarum: quoniam verba sunt prolata in futurum: puta non veniam. quia hoc casu etiam in materia iudiciali est clarum quod non debet vlterius citari: vt vide alex. in consilio. 8 .in. 4. volumine de requisitionibus extraiudicialibus/ quod similiter eo casu sufficit vnica.

¶ Aut non respondit se non venturum vel nihil respondit, & tunc licet glo. in. d. §. fi. de

B pace iura. fir. videatur velle quod trina debeat esse citatio (quia in terminis illius textus incurrit poenam priuationis feudi. & tex. & glo. in. c. 1. de mili. vasal. qui contu. est) glo. tamen ibi videtur velle esse speciale in feudo: & bal. ibi in. 5. col. est enim speciale in materia feudali vt non possit vna fieri pro tribus: vt ibi per doc. Vel forte quod sufficeret trina vnico & eodem contextu verborum: sicut dicitur de apostolis qui petuntur instanter instantius & instantissime vnico contextu: vt in cle. 1. de appella. ¶ Quod & voluit romanus in. d. §. si quis ipsi praetori. Qui licet aliquo modo impugnetur, tamen ad poenam incurrendam si citatio fuisset missa vnico contextu verborum cum competenti dilatione ad comparendum (vt puta duorum mensium pro prima/ duorum pro secunda/ & reliquorum pro tertia & peremptoria) tunc sufficeret etiam ad incurrendam poenam, pro hoc tex. in. c. constitutionem de senten. excom. in. 6. maxime in proposito, propter difficultatem citandi episcopos de vniuerso orbe. Et videtur satis aequum, sicut quando citantur absentes de longinquo: qui possunt citari vnica citatione ad totam causam, & in prima vice potest mitti peremptorium: nec esset necesse vt tempus diuideretur in tres terminos/ sed satis posset vnus terminus in C confuso assignari: vt notat abb. in. c. cum dilecti de dolo & contu. & in ca. 1. & fi. de dila.

¶ Et de ista citatione quae fit vnico contextu verborum cum competenti dilatione pro primo/ secundo & tertio, & de eius forma & quando sufficiat ad incurrendam poenam, vide doc. post glo. in. d. c. de illicita. & post glo. in. c. constitutionem. de senten. excom. in. 6. & in cle. 1. post glo. de vita & honest. cle. in. c. dilecto de senten. excom. in. 6. in. c. reprachensibilis de appella. in. l. 2. ibi bal. C. quomodo & quando iudex. & in. d. ca. ad petitionem post inno. & in cap. ex tuae de cle. non residen. 5. q. 2. in summa. 4. q. 5. c. 1. cum simil. Vel si vnico verborum contextu vsque ad talem diem pro primo secundo & tertio peremptorio, anto. in. ca. consuluit de offi. dele. & in. l. fi. C. de reis qui reis. bal. in. d. c. 1. de milite vasal. qui contu. est, notatur in. c. cum ex literis de in integrum resti. in. c. ab eo per doc. de appel. in. 6. specu. in ti. de citatione in. §. viso. versi. item peremptorium potest. & ibi ioan. an. in addi. Et hoc maxime si cum comminatione: vt notat glo. in cle. 2. de excep. De quo vide omnino tex. & do. in. c. tum ex literis de integ. restitu. & doc. in. l. si finita. in. §. iulianus. ff. de dam. infec. &

D in. l. si apparitor. C. de cohorta. li. 12. & bal. in l. ad peremptorium. ff. de iudi. & angel. in. l. in peremptorio. ff. de iudi. & in repet. l. haec stipulatio si cui plus quam per legem fal. de quo vide tex. & doc. in. d. l. in peremptorio. & in cap. tum ex literis de integ. resti. & d. c. cum dilecti. ¶ Utrum autem peremptorium habeat vim comminationis vel econtra, notatur in. c. causam de rescrip. & decis. 24. in ti. de cita. & sententia. & bar. in. d. l. si finita. §. iulianus. & abb. in. d. c. cum dilecti/ de dolo & contu.

¶ UBI vero citatio fit non peremptoria modo praemisso vtrum requiratur trina ad incurrendam poenam, in hoc est difficultas. Et rossellus quidem videtur velle quod ex quo agitur de extraiudiciali citatione ad incurrendam poenam requiratur trina. Sed cum reuerentia mihi videtur quod sufficiat vnica etiam in hoc casu, primo per regulam quia in extraiudicialibus regulariter sufficit vna: vt i. d. §. si quis ipsi praetori. & in. d. glo. in. c. si episcopus. 18. di. & glo. in cle. 1. de haere. & in cle. 1. de deci. & bar. in. §. Cohaeredes in. l. qui romae. ff. de verb. obli. & cum concordan. quae adducuntur per modernos doc. in d. c. ex literis de constitu. alioquin si vocati ad concilium per vnam vocationem siue edictum non possent mulctari non

A non viderentur arctari ad veniendum in prima citatione: cuius contrariũ apparet in.d.c. si episcopus cũ aliis allegatis supra i loco suo qui sint vocandi necnõ ad conciliũ. Praeterea hoc videt̃ expresse tenere bal.in.d.§.fi.de pace iuramento fir. vbi agitur ad priuationem feudi.et dicit ꝙ sufficit vna. Quinimo & plus voluit/ꝙ ẽt si fuerit per edictũ & ꝑ proclama generale sufficiat.allegat.l.si eo tpe. C.de remis.pig.& in.c.humilis de maio.& obe. per inno.quia nõ citatur ad iudiciũ sed ad obsequiũ.sicut est ẽt in proposito. Facit.c.1.de noua forma fideli.ibi specialiter vel generaliter requisitus.& sic ꝑ edictum. Item pro hoc videt̃ tex.in.l.titia scio.§.vsuras.ff.de lega.2. vbi sufficit ꝙ vnica sit interpellatio & agitur ad incurrendã pœnã vsurarũ. ¶ Ad idem ẽt facit tex.in.l.mora in prin.ff.de vsuris. Itẽ facit tex.cũ illa glo.i ele.1.de deci. Et hoc ẽt videtur velle doc.in.c.penul.de foro cõpe.in il la quæstiõe de priore monito ne recedat a visitatore qui dicit velle eũ visitare: qa talis monitio æquipollet citatiõi licet sit extraiudicialis.secundũ.d.anto.ibi. & vt dicũt ibi doc.sufficit vnica. Idem dicit.d.anto.qñ agitur nõ ad cõdemnationem sed ad expensas cõtumaciæ

B in.c.qm̃ cõtra.14.col.in fine de proba. Idem archi.ad ꝑpetuandam iurisditionẽ in.c.nõ ita 2.q.6. Et ad illũ tex.in cle.1.de deci.quẽ in principio allegaui.posset respõderi ꝙ ibi fit ex permissiõe iuris.i.illius tex. Et ꝙ sufficiat vnica facit glo.singularis in ele.1.de vita & ho.cle.quæ vult ꝙ vbi agitur ad pœnã & in ra requirunt trinam monitionẽ/non sufficeret vnica: sed in proposito nullibi reperitur ꝙ requiratur trina: ergo &c. Quod dictum glo.ẽt replicat ioan.an.in.c.ex tuæ de ele.nõ resi.& ioã.de imol.in.l.si finita in.§.iulianus ff.de dam.infec.& ioan.an.in addi.ad specu. in ru.de cle.nõ resi.& anto.in.c.qm̃ frequenter.§.porro/vt lite nõ cõtest.imol.in.l.si vero §.de viro.ff.solu.matri.i.l.2.ff.de re iudi.idẽ abb.in.c.fi.de vita & ho.cle. Pro hoc ẽt facit qđ dicit bal.in.l.finali de iure deli.vbi vult ꝙ qñ citantur creditores interesse putãtes in cõfectiõe inuẽtarii/sufficit vnica citatio gñalis: qa ad quasi extraiudicialẽ actũ citant̃.qđ etiã refert alexã.in.c.si ep̃us.18.di. Ad idẽ est qđ dicit angel.in authẽ.de heredi.& falci.§.si qs autẽ.colla.1.ꝙ monitio faciẽda heredi de implẽda volũtate defũcti sufficit vnica ad priuãdũ hæredẽ hæreditate.& dicit etiã pau.de castro in cõsilio.165. Et maxime videtur verũ in proposito: qa cũ quilibet prelatus teneatur ire ad cõciliũ (vt in.c.placuit.18.di.) videtur citatus iuris ministerio/ & vnica citatiõe cõtutus cõtumax a iurẽ, maxime propter iuramẽtum quod præstat de eundo ad cõcilium in sua ꝓmotiõe: vt in.c.ego.N.de iureiuran. Et ꝑ hoc nõ credo verã opinionẽ roselli. Nõ obstat.c.1.de supplẽ.negli.pla.qa rñdet do.in.c.si cõtra vnũ de offi.dele.& põt respõdere ꝙ illa interpellatio fit supiori/iuxta.§.si quis ipsi prætori: & ideo requiritur trina: & ẽ vna de fallẽtiis ad rl̃am a doc.datã in materia. Nõ obstat.l.emilius.ff.de mino.qa solũ narrat factũ. Non obstat.§.fi.de pace iura.fir.qa non dicit aliquid de trina vocatiõe sed tm̃ de vocatiõe legitima: quã dico vnicam sufficere & eẽ legitimã. Nec glo.in.d.c.quisquis.4.q.5.hoc dicit. ¶ Sed obstat huic cõclusioni tex.in.c.1.de mili.vasal.qui contu.est. vbi dicit ꝙ si dñs vocat vasallũ in curiã quem dicit perdidisse feudũ vt sit cõtumax & possit procedi ad sententiam debet ter eum vocate cũ cõpetẽti dilatione: & eo nõ cõparente in tertia vocatiõe feudũ amittat. Sed ad illud põt respõderi secundũ.d.glo.i.d.cle.ꝙ ibi est quia ius vult trinã & non sufficit vnica ꝑemptoria: quod nõ

D est in casu nr̃o: quia nullibi reperitur ꝙ vocãdi ad concilium debeant trina citatione vocari. Et bene est cõsideranda glo.illa: quia tunc vult non sufficere vnicã peremptoriam qñ agitur ad pœnam/videlicet qñ ius requirit trinam. Non ergo est verum qñ agitur ad pœnam ꝙ semper requiratur trina: vt est videre in.d.§.vsuras, & aliis supra allegatis. Posset & alio mõ respõderi ꝙ ibi agitur ad priuatiõnem in forma iudicii: & in proposito agitur ad infligẽdam pœnam rõne contumaciæ: & satis est ꝙ eo modo sint contumaces quo iura constituunt quẽ cõtumacẽ puniendũ propter cõtumaciã. Et hanc solutiõem ponit bal. in.d.§.fi.de pace iura.fir.in penul.col.cũ dicit ꝙ in terminis illius.§.nõ citat̃ ad iudiciũ sed ad obsequiũ: quod & ꝓprie cõuenit in ꝓposito.allegat.l.mora.ff.de iudi. Vel põt dici ꝙ in illo casu ẽ speciale i feudo: qa cũ esset ꝑsonalis citatio, sufficere debebat vnica perẽptoria tm̃.l.cessante.C.quomõ & qñ iudex.in.c.cõsuluit per inno.de offi.delega.dicit bal.i.d.c.1.de mili.vasal.qui contu.est in.4.col.

s SED PONE ꝙ in ista generali citatione comparendi ad concilium non sit adiectum tempus, vtrum tenebitur quis comparere? Ista quæstio ponitur per specu. in titulo de citatione in.§.sequitur

versi.quid si non præfixit. & concludit ꝙ sic
A Et itelligitur ꝙ debeat cōparere cū primū po terit eū cōpetēti tempore.l.ab hostibus.§.1. ff.ex quibus cau.maio.l.quod dicimus. ff .de solutio.l.peculium . § . fi . ff .de statu liber. Sicut dicimus de citato ad certum termi num ꝙ licet in termino non possit com parere , debet tamen omnino comparere : vt in cap . cum dilecti de dolo & contu. Ad hoc cap.eos.§.fi.de sen.excom.in sexto. & cle.2 .de appel.& infra in quęstione sed quid si aliquis non venerit in termino. Et hoc vt potius appareat obediens q̄ contem nens superiorem. 2 .q .5.cap.quanto.& de postu.præla.cap.quanto. Sed bar . in.l.liber homo la secunda.ff.de.verb.obli.& in. l .qui ante Kalen eo.ti.tenet contrarium per.l.aut qui aliter.§.1.ff.quod vi aut clam. & tenent pe.& cy.in.l.fi.C.de feriis.& clarius petrus in l.ita stipulatus . ff . de verb . obli. Sed tu tene magis communem opinionem quam tenēt canonistę in cap.cum parati de appel.videli cet ꝙ valet citatio/& ꝙ citatus debet compa rere q̄ citissime potest / cum temperamento quodā ꝙ nō censeatur astrictus ilico currere. l.quod dicimus.&.l.ratū.ff.de solu. vt dicit abb.siculus ibi in.d.c.cū parati. Quam ēt di
B cit magis verā aretinus in.l.liber homo la se cunda.§.decem de verb.obli.

¶ Et licet angel .in .d.l. liber homo distin guat ꝙ aut ad effectū vt iudex possit mulcta re/& valet: aut ad effectum procedēdi ad par tis instantiā,& nō valet/& ita dicit seruare as sessores: & idē dicit in.l.p interualla.ff.de iu di. tamen alibi idē angel.in.l.1.in.§.hæc sti pulatio.ff.sicut plus q̄ p legē fal.distinguit ali ter,ꝙ aut citatur quis ad vnū actū pticularē, & citatio sine termīo nō valet: aut citat̄ gn̄alr & valet. Sed vtraq; distinctio cōfunditur per tex.in.d.c.cū dilecti .& .c.cū parati.quib⁹ nō potest rn̄deri secūdum aretin.in.d.§.decē. Et ista est veritas quicquid aliqui dixerint. Tuti us tn̄ esset apponer̄ diē: sed si nō apponat̄ va lebit. ¶ Istam tenet inno.i.c.fi.de feriis,& ca. fi.qui matri.accusa.possunt.ioā.an.in.c.cum parati.& anto.ioā.de immol.abb.philipp⁹ & alex.& car.in.d.c.cū parati. Et idem dicit de loco si nō apponat̄ locus,vt dicitur in.d.c.cū pati: qa intelligitur in loco soliti tribunalis.& ideo si a papa,debet venire romam , nisi loc⁹ cōcilii alias fuisset deputatus in præcedēti cō cilio: vt fuit i cōstantie.electus loc⁹ ī ciuitate papien.quia tūc ibi tenerētur compere,& cen serentur ad illū locū vocati.l.si locus,ff .de iu di.l.si cum dies.§.si arbiter.ff.de arbi.in argu C mentum.l.si vt proponis la secunda.C.quo modo & qn̄ iudex.glo.in.c.5.& ibi doc.de re scrip.per inno.in.c .consuluit de offi.delega. Et licet dentur aliquæ distinctiones tam in primo quando non est apposita dies , q̄ in se cūdo qn̄ nō est appositus locus,nō curo refer re: quia nō cōueniunt in casu nr̄o: & materia satis est sparsa in pluribus locis a doctorib⁹. Sed in proposito concludendum est vt di ctum est: videlicet ꝙ in vtroq; casu valet ci tatio.

¶ Sed si apponitur tempus ad initiandum concilium & comparendum,quantum tem pus debet assignari? Dic ꝙ debet esse cōpe tens sic vt possint omnes venire,alias nō ar ctaret & etiam post terminū: vt ponit bar.in l.aut qui aliter.ff.quod vi aut clam.& abb. in c.cum dilecti penul.col.de dolo & contu. & specu.in ti.de citatione in.§.1 .versi. item ꝙ facta est.& ibi bal. Et vide tex.& ibi glo. in.l. qui neq;.ff.de verb.sig.& bal.in.ca .1 . de mi lite vasal.qui contu.est, in vsibus feudorum in.3.col. ¶ Sed obstat: qa in registro gregorii 7.apparet ꝙ eodē anno bis fuit intimatum concilium,& in primo vix fuit datus termi nus mensis cum dimidio ad comparen dum : vnde videtur impossibile ꝙ possent D arctari existentes in partibus vltramontanis vlterioribus,maxime quia debent venire nō tanq̄ cursores: vt in . l . in itinere. ff.de verb. sig.& cap.cupientes de elec. in sexto . Et ad componendum sarcinulas debet esse tem pus: vt in. l .ab hostibus . ff . ex quibus cau. maio. ¶ Sed dic ꝙ illud fuit quia primum concilium non fuit vniuersale totius orbis sed tantum prælatorum italię : vt patet in 45.ca.vbi tantum dirigit literas prælatis & suffraganeis mediolanen. vt patet ibi in pri mo li.registri.d.c. 45 .&. 44. Quod patet: quia aliud secundo loco congregatum ha buit tempus vltra sex menses ad comparen dum : vt patet in secundo libro eiusdem re gistri.c.1.

SED PONE ꝙ tempus ad con cilium tenendum ēp rorogatū ,vtrū requiratur noua ci tatio an duret pri ma? Et videtur pri ma facie ꝙ deberet fieri noua citatio : qa perēptoriū edi

A ctum videtur circunductum . l. & post edi-
ctum peremptorium.ff.de iudi. Item quan-
do quis citatur ad aliquid & illud agitur ali-
ter vel in qualitate vel in substantia q̃ fuerit
specificatum in citatione, videtur factum par
te non citata . l. aut qui aliter in prin . & ibi
bar.ff.quod vi aut clam.&. l .qui ante Kalen.
ff.de verb.obli.quod ponit.d.anto.in.c. 1 .de
iudi. ¶ Sed dic cōtra: quia citatio durat ad diē
in quam facta est prorogatio . Ita dicit abb.
in cap.consuluit in glo.secunda de offi.dele-
ga.& cardi.flo.ibidem in . 4 . q .quando quis
est citatus ad totam causam: sicut in proposi-
to.& ita communiter doc.in.d.ca.consuluit.
Et videtur casus in cap.cum dilecti de dolo
& contu.ibi diutius expectatus, vbi licet diu
tius expectatus / tamen fertur sententia sine
alia citatione, de quo etiam abb.in.d.ca .cum
dilecti. Et maxime in proposito: in quo con-
currunt hæc, q̄ citatio est generalis / & est ad
actum successiuum / & est de longinquo / &
est a papa . quę omnia ibi considerantur in
d.cap.cum dilecti.& non agitur de certa cau
sa alicuius sed de vniuersali. Et per hæc patet
responsio ad.l.& post edictum : quia loqui-
tur in aliis terminis : videlicet in actore ab
B sente ,qui fecit citare secundum inno. in . d.
cap.consuluit. Inquantum ibi dicit q̄ debet
iterū citari, debet intelligi de honestate & nō
de necessitate. Facit quod dicitur in.l. 3 . ff.de
pignori. ¶ Non obstat.l.aut qui aliter: quia
non est aliter in qualitate nec in substantia:
quia tempus prorogatum est idem cum pri-
mo.l.sed et si manēte.ff.de pręca.l.dies cautio
nis.ff.de dam. infec . & in.c.in causis de offi.
dele. Item. d l.aut qui aliter, loquitur in de-
nunciatione noui operis facta a parte & non
in citatione : vt in simili respondet immol.
in cap.cum parati de appel . Facit quod dicit
bal.in.l.consentaneū col. 1 .C. quomodo &
quando iudex: q̄ si decurso peremptorio iu-
dex ordinarius delegat causam vel moritur
delegatus siue successor non tenetur de no-
uo citare sed sufficit q̄ semel tantum eum ci-
tet vt sciat & certificetur pars de persona de-
legati vel successoris. vide archi. in ca. de illi
cita . 24 . q . 3 .quem ita dicit bal. intelligen-
dum.& quod ponit inno . in cap . dudum el
2 . de elec . in glo. penul . Non obstat quod
ponit anto. & cardi . in . d . cap . consuluit.
vbi ponderatur tex . in aliam diem , & sic
quòd si in longius tempus requireretur
noua citatio : quia loquitur in citato ad
certum actum iudicialem in quo tractatur
de præiudicio partis : quod non est in pro-
posito.

C

SED QVERO an vocati ad cō-
cilium possint cō-
parere per procu-
ratorem? Et prima
facie videtur di-
cendum q̄ sic : qa
citatus ad iudici-
um si non est cita-
tus vt personaliter
compareat (vt in cap. 1 .de iudi.in. 6 .) po-
test comparere per procuratorem, ca .penul.
& fi.de iuramento calumniæ, cap. fi . de dila.
& cap.cum dilecti de dolo & contu . & tex .
in.c.cum parati in fi . & ibi hoc notant doc.
post ioan.an.de appel. Ad hoc. 18 . d.episco-
pus. Ad hoc ēt est quod dicit cy. & doc.in.l.fi.
C.de procuratoribus. Et si nuncius moriatur
in via , erit excusatus: vt dicit ibi . d . anto.in
d.cap.cum parati. Adde.C.qui petant tuto.l.
cum a matribus. cap . significante de pigno-
ri . Et sepius legitur in gestis conciliorum
interfuisse vnum pro alio : vt patet in ge-
stis sextæ synodi constantinopolitanæ sub
constantino imperatore & agathone papa D
celebratæ in prin . primæ actionis , ibi &
petro deo amabili presbytero & monacho
locum seruante sedis magnæ ciuitatis ale-
xandriæ. & ibi ioanne episcopo portuen .
abundantio episcopo ciuitatis pateruen . &
ioanne episcopo ciuitatis regitanæ locum
præsentantibus. 125 .venerabilium episco-
porum sancti conciliī antiquæ romæ: qui &
proprias per subscriptiones demonstrantur
in suggestione ab eis facta ad piissimū impe
ratorem constantinum. & ibi theodoro reli-
gioso presbytero & locum agenti theodori
deo amabilis archiepiscopi rauennæ . & ibi
georgio presbytero & monacho & apocrisa
rio theodori venerabilis vicarii sedis ieroso-
lymorum. ¶ Imo plus videtur ex hoc pro-
bari, q̄ vnus possit comparere pro pluribus:
sicut isti qui pro. 125 .episcopis comparue-
runt. Et hoc voluit abb . siculus in cap.scri-
ptum in . 3 . notabili de elec . vbi dicit q̄
vnus procurator poterit habere decem vo-
ces si sustinet vices totidem personarum
ipsum constituentium in concilio . subdens
q̄ in concilio generali & prouinciali ex cau
sa possunt constitui procuratores pro absen
tibus.

¶ Incontrarium facit ꝙ vocati ad concilium habent ibidem consulere: & sic videtur A electa industria personæ, l. inter artifices, de solu. c. fi. §. is aũt. de offi. deleg. & c. is cui co. ti. in. 6. cũ simil. ergo nõ videt ꝙ possit p aliũ explicari, qđ dicit abb. in. c. cõstitut⁹ de appel. & in. c. quia propter de elec. vbi dicit ꝙ in actu electionis non impeditus non potest cõstituere procuratorem: quia in actu electionis censetur esse electa industria personæ. & ideo dicit immol. in. d. c. cũ parati, ꝙ vbi qualitas causæ requirit personalem comparitionem, citatus simpliciter intelligitur citat⁹ vt personaliter compareat. Facit quod in simili dicit alex. in. d. l. fi. C. de procu. ꝙ vbi in actu requiritur consensus alicuius tunc censetur vocatus vt personaliter cõpareat, allegat bal. in. l. 1. C. qui admitti. Ad hoc bene tex. in. ca. fi. de maio. & obe. & quod dicitur in. c. cũ cõsuetudinis de consue. l. si quis mihi bona. §. iussum cum materia. ff. de acquiren. hæredi. vbi enim natura causæ requirit personalem comparitionem, non sufficit mittere procuratorẽ siqs non est impeditus. c. veniens de accusa. dicit car. in. c. querelam de procur. ¶ Et idem videtur dicendum si citatus quis fuerit vt se pñtet in concilio: quia videtur intelligẽdum tanto magis ꝙ personaliter: quia ꝑprie B præsentare se quis dicitur quando personaliter se præsentat: vt est glo. in cle. dudum de sepul. in verbo præsentari. pñs enim dicitur qui præbetur sensibus corporeis. l. 1. in prin. ff. de verbo. obli. Sic dicitur de præsentando per patronos ꝙ debet esse præsens si persona nõ sit nota: vt ponit abb. in capitulo ea noscitur de iis quæ fiunt a prel. sine consen. ca. Et vide decis. 203. incipit item nõ sufficit in nouis. & est tertia in ti. de iure patro. & calder. conci. 17. de iure patro. Ad idem quod dicitur per phi. post abb. siculum in. d. c. cum parati de statuto ꝙ mulier non possit contrahere sine presentia duorum propinquorum, ꝙ debet intelligi de præsentia in propria persona & non per procuratorem: quia verba statuti intelliguntur in proprio significatu l. 3. §. hæc verba. ff. de nego gest. l. 1. §. is qui nauem. ff. de exer. c. in nostra de iniur. cũm simil. De quo vide bal. in. l. 1. C. qui admitti. & vide consilium bar. quod incipit factum tale est, ceccholus. & bene per phili. in. d. c. cũ parati. & faciunt ad hoc omnia quæ ponuntur per doc. in. c. fi. in. §. is cui de officio delega. &. §. seq. Facit glo. in verbo personaliter in cle. 1. de vita & ho. cleri. & in. c. mulieres de sententia excom. per cardi. & per eundem C in cle. 1. de iureiuran. & vide eũ in. d. §. is cui in fine quando censetur electa industria personæ. Et quando quid debet fieri personaliter quod requirit præsentiam personalem & nõ per alium, vide in cap. cupientes. §. ꝙ si per viginti de elec. in sexto & in cap. dilectus de rescrip. l. sed et si pupillus. §. conditio. ff. de institio. In dubio tamen vocatus quis etiam a papa vt se præsentet, potest per procuratorem comparere nisi sit dictum ꝙ personaliter se præsentet: vt not. abb. in cap. penul. de iuramento calum. & idem abb. i. c. penul. de postu. præla.

¶ V N D E in hac materia an vocatus ad concilium possit per procuratorem comparere vel non, diceremus sic, ꝙ aut loquimur quando est citata aliqua vniuersitas capitulum vel ciuitas & similes. Et isto casu poterũt cõpere per procuratorẽ: vt in. c. fi. de iis q̃ fiunt a præla. & in. c. fi. de maio. & obe. & ibi glo. & car. in vlti. q. & l. sed si hæc. §. qui manumittitur. ff. de in ius vocan cap. 1. de syndico. Et hoc quia sic in dubio præsumitur citata, ne fraudentur ecclesiæ seruitio & propter rei impossibilitatem siue difficultatem d. cap. penul. de iura. calum. ibi glo. & in authen. de sanctissimis episcopis. §. si vero. & D cap. in pertractandis de iura calũ. Est. n. vniuersitas persona ficta, l. mortuo. ff. de fideiuss. & ideo non potest citari personaliter. ita bal. in. l. nam ita diuus. ff. de adop. Quod procedit etiam si esset vniuersitas citata a concilio in forma iudicii, etiam in causa in qua de sui natura nõ potest ĩteruenire procurator: vt dicunt ioan. an. & do. in. d. cap. 1. de iudi. in sexto. Facit quod dicitur in cap. dilectus el. 2. de simo. & in cap. romana. §. in vniuersitatem de sen. excom. in. 6.

¶ Aut citata est aliqua particularis ꝑsona. & tunc si est citata per papam vt personaliter compareat, non est dubium ꝙ debet personaliter comparere. Nec excusatur si mittat procuratorem: quia licet aliud sit in inferiore, tamen secus est in papa qui potest quem citare vt personaliter compareat etiam in quibuscunq; causis aliis q̃ a iure expressis. in inferiore secus: vt in. d. cap. 1. de iudi. & dicitur in. d. cap. fi. de maio. & obe. per cardi. in penul. q. Ad idem quod dicitur in cap. cum dilecti de dolo & contu. & in cap. fi. in glo. 2. de dila. & ibi doc. Aut est simpliciter citatus vt compareat. & si est citatus in concilio ad iudicium pro aliqua sua cau-

A fa, dic φ nisi natura causæ sit φ debeat comparere personaliter (vt in criminalibus in. ca. veniens de accusa.) potest comparere per procuratorē: vt in.c. querelam de procu. & l. 2. C. eodem. & l. 1. ff. eo. l. præsenti. §. cum autē. C. de iis qui ad ecclesias cōfugiunt. cle. pastoralis de re iudi. cū simil. ¶ Aut est citatus vt vadat ad concilium: & si sit dictum personaliter, non est dubium: quia etiā inferior in extraiudicialibus potest compellere ad personaliter cōparendū. 22. q. 5. de forma. tex. iuncta glo. 2. in. c. fi. de dila. & ca. fi. de qua. & quali. c. vbi periculum. §. quia vero de elec. in. 6. & c. fi. de maio. & obe. & dicitur in d. c. 1. de iudi. in. 6. Licet doc. ibi nō videātur facere differentiā inter iudicialia & extraiudicialia, nisi quòd in extraiudicialibus plures sunt casus qui requirunt personalem cōparitionem.

¶ Si autem non fuit dictum vt personaliter compareat, tunc si sumus in persona quæ habet vocem decisiuam in concilio, tenetur personaliter comparere. Vnde archiepiscopi & episcopi vocati ad concilium tenentur ire personaliter, nec possunt mittere procuratorē si non sunt impediti legitimo impedimen-
B to: vt in. c. epus. & in. c. si episcopus. & in cap. placuit. 18. di. & est tex. in ca. ego. N. (ibi ad synodū veniam nisi ꝑpeditus fuero canonica ꝑpeditione) & ibi doc. de iureiurā. vbi iurant vocati ire ad conciliū. Vnde si vocatus nō vadit, incidit in piurium: vt dicit abb. i. d. c. ego N. An aūt qn̄ est impeditus teneaᵵ oīno mittere procuratorē, infra late in alia quęstiōe. Et si epūs esset pauper qui non haberet ad faciendum expensas, dicit martin⁹ de laude. q. 501. φ poterit īponere charitatiuū subsidiū. allegat innō. in. c. 1. de statu mona. Et ex hoc dicit cardi. i. d. ca. fi. de maio. & obe. post inno. φ vocatus ad cōciliū sub pœna excōicatiōis si nō mittit aliquem excusatorē & excōicaᵵ, tenebit excōmunicatio. ¶ Et ad ꝑmissa facit quod dicit abb in. c. cōstitutus de appel. & in c. quia propter de elec. φ licet alias in actibus vniuersitatis possit quis constituere procuratorem vt intersit pro se, tamen secus est in actu electionis: quia nō impeditus nō potest procuratorem constituere, sed debet per se interesse: qa censetur electa industria psonę; vt dictum est supra. sic & sic dicendū est in ꝑposito. ¶ Sed contra præmissa facit quod legitur in gestis in concilio martini. c. 2. vbi episcopus rauennē. ecclesiæ misit maurū episcopum cesenaten. presbyterū ad compendum

C in concilio pro eo vt oīa eius nomine adimpleret quæ in concilio peragerentur, datis literis excusatoriis φ cū esset paratus ad iter cōsultū fuit ei ab exercitu & plebe ciuitatis propter incertas gentiliū excursiones & absentiā exarchi ne iret ad cōciliū, licet fuisset vocatus ꝑ apocrisarios papæ: qui ꝓcuratores ꝑ papā & conciliū admissi fuerunt. Sed pōt respōderi φ illud fuit ex grā. qḋ patet in verbis epistolæ episcopi cum supplicat φ eum non sicut absentē sed vt pñtem suscipere dignarentur: & propterea magis probat φ alioquin ꝑsonaliter comparere debuisset. Item ēt ibi allegabatur legitimum impedimentū: & ideo fuit admissa eius excusatio, & ita pōt responderi ad supra deducta de gestis in sexta synodo constantinopolitana.

¶ Aut loquimur in inferioribus qui non habent vocem deliberatiuam. Et tales cum potius videātur inuitati / maxime laici, si nō cōpareant personaliter / non videntur incurrere aliquam pœnam: & poterunt cōparere per procuratorem. Ad hoc. d. c. querelam de procur. cū concordantibus supra allegatis. Et bñ probat tex. in. c. bene quidē. 96. di. vbi præfectus prætorio loco regis theodati fuit in con-
D cilio. Ad idem tex. in. c. ad apostolicę de re iu di. in sexto, ibi per se, vel alios. Imo etiā si nec per se nec procuratorem cōparerent / non deberent de contumacia puniri: ex quo potius sunt inuitati. Et hoc nisi vel esset electa industria personæ (quia esset multū doctus & practicus) vel tangeret aliquo modo personā citati: quia tunc teneretur compere saltem ꝑ procuratorē vt. d. c. ad apostolicę, nisi esset dictum φ personaliter compareret: vt supra dictum est.

¶ Adde tamen φ licet alias quis teneatur personaliter in concilio comparere & non per procuratorem (vt dictum est) tamen si procuratorē constituat & illi de concilio velint procuratorē admittere, hoc poterunt ex gratia saltem ad euitādam pœnam cōtumaciæ: vt in simili dicit abb. in. d. cap. quia propter. in. §. illud de elec. & in. c. constitutus de appel. Generaliter autem in alia materia q̄ quādo quis est citatus ad concilium si aliquis citatur vt personaliter compareat, sufficeret mittere procuratorem si alias natura causæ non requirit personalem comparitionem. & hoc nisi in citatione exprimatur iusta causa quare velit contra regulam, cap. 1. de iudi. in. 6. φ personaliter compareat, & in citatorio appositum sit verbū personaliter: prout

A ponit notabiliter bal.in.l.1.§.vsus in fi.ff.de procura.refert feli.i.c.1.i.4.col.de re iudi.aliquid per eundē in.c.cum ordinē de rescrip.

SED QVIA dictū est φ prælati tenētur personaliter comparere: quæro vtrū si episcopus nō est citatus teneatur ire ad concilium: Et do.in.c.non oportet 18.di.dicit φ nō. & idem abb.per illum tex.in.c.ego.N.de iureiuran.& idem ioan.de immol.post ioā.an.ibidem.vbi dicit etiam si viderit alios episcopos ire ad cōcilium ipse non debet ire si non est vocatus. Quod videtur verum etiam si in præcedēti cōcilio esset præfixū tēpus: sicut patet in gestis cōcilii constantien.vbi fuerat statutum φ de decēnio in decēnium fieret cōciliū.nō.n.ꝑpterea ex solo aduentu tpis epi & alii qui tenentur ire ad conciliū cōstituerētur in mora/maxime vt possēt puniri:qa possibile esset φ tēpus decēnii esset prorogatum ipsis ignorātibus.& ꝑpterea tex.in.d.ca.ego N.requirit vocatiōem.Pro hoc tex.in.c.1.in
B fi.de pace iura.fir.vbi vasallus nō priuat feudo si nō defēdit dñm quē scit guerrā pati nisi postq̄ ter fuerit requisitus.& hoc videtur probare tex.in.c.qm̄.& melius in.ca.ꝑpter ecclesiasticas.18.di.vbi licet velit φ bis ī anno certo tpe debeat fieri conciliū ꝓuinciale vel saltem semel secūdum.c.qm̄.tñ dicit epos esse uocādos in.d.c.ꝑpter ecclesiasticas el primo & lo secūdo.Item qa posset qs etiā esse oblitus:quia decēnio inducitur obliuio:vt.l.peregre.ff.de acqui.pos.& ob hoc excusaē. Facit quod dicit bar.i.l.si quis delegauerit.ff.de noua.& in.l.si cui in prin.ff.de lega.1.dynus in regula imputari/in.6.Posset ēt esse mutata ꝑsona in epatu,& ideo iustā habere cām ignorantiæ.l.qui in alterius.ff.de regulis iuris.ca.cum quis eo.ti.in.6.cū cōcordan. Et hoc indubitanter est verū qñ tēpus est appositū pro cōcilio faciēdo:vt supra diximus factū & statutum in concilio constantien.

¶Sed vbi esset præcise præfixus terminus ꝑsonis in concilio existētibus adsecō...gandū & cōparendū sub pœna certa die,tūc forte nō requireretur alia citatio:quia dies interpellat pro homine.l.magnā.C.de cōtrahen. & cōmit.stipu.c.potuit de locato.&.l.2.C.de iura emphite.l.traiectiue.§.de illo.ff.de act. & obli.c.2.de concess.præben.&.c.ne ꝑ defectu de elec.ad idem in.c.cū in cūctis de elec. C &.c.licet canon eo.ti.in.6.cū aliis cōcordan. Et hoc tenet ale.ā.in.c.si epus.18.di.in prin. ꝑ notata in.c.cū inter vniuersas de elec.&.c. ecclesia nostra el secūdo eo.ti.Quæ oia intellige qñ nullomō esset vocatus ad concilium nec ꝑ edictū gñal'r:alioquin si esset appositū edictū,tunc dicendū vt supra late dictū est in quōne de forma citationis & sequētibus.

QVID AVTEM stante aduentū diei aliquæ ex ꝑsonis q̄ in cōcilio interesse debent essent mortuæ:an tenerent cōparere successores, & dies eos interpellet:vt ēt tanq̄ contumaces possint puniri si non compareant. Et videretur dicendū prima facie φ sic: quia illa quæ sunt facta in generali concilio, vidētur deducta in notorietatē,ita φ nō videntur excusari ii maxime qui ire tenentur: ideo nō videē necessaria alia citatio. Ad hoc.c.bonæ el primo de elec. & ele.pastoralis de re iudi.c.quanto de transla.prælа.c.cum sit de appel.c.venerabilem de elec.cum simil. maxime si præfixa fuisset dies ad concilium ꝑ papam.Facit.d.ele.pastoralis.de re iudi.ca.1.de causa posses.& proprie.& ibi doc.c.cū olim (ibi inno.ioan.an.& anto.)de re iudi. D

¶ Sed credo contrarium verius, tum quia dies præfixa & citatio facta prædecessori nō ligat successorem.c.quia.V.de iudi.& bal.in l.per diuersas.10.q.C.mandati.l.fi.§.& si prę fatam versi.tertio quæro circa finem.C.de iure delibe.Facit quod dicīt de rescripto re integra,cuius vigore non conuenitur successor: vt in.ca.significauit de rescrip.& de instantia in.d.c.quia.V.& per argumētum a maiori si post contractam pœnam successor non tenetur,ergo nec ex prędecessoris vocatiōe īcurrit. Ad hoc quod dicitur in.l.prima.C.ne ex delic.defunc.per bar.in.l.1.ff.de priua.delic. & in.l.q opus.ff.de noui opis nunci.l.3.§.qd autem.ff.quod quisq iuris. ꝟ Facit in proposito:quia sicut successor iudex debet de nouo citare saltem vnica citatione/quia mutata est persona(vt in.l.consentaneum,ibi bar.& bal.C. quomodo & quando iudex) a pari & in persona citādi. ꝟ Nec obstat quod dicitur de notorio:quia & in notoriis requiritur/citatio vbi potest cōpetere defensio.Abb.in.d.c.

A cum sit romana in fine in penul . notabili. de
appel. & idē in.c.1 .in.2.col.de causa poss. &
proprie. & in.d.c.bonæ el primo in.4.col. &
in.c.vestra ꝑpe fi.de cohabi.cle. & mu. & in
c.causam quæ in prima col. de rescrip. & latius in cap.cum olim in.6. col. de re iudi. &
in consi.68.in secundo volu.incipit quanq̄.
Procedit ergo quod dictum est non requiri
in notorio citationem/ quando clare constat
nullā citato cōpetere posse defensionē.quod
secus est ī proposito,vbi potuit qui successit
ignorare & credere nō teneri: & ideo quantumcūq̧ dicatur inductū notorium/ videtur
requiri citatio. De quo etiam vide glo. in ca.
ad nostram el tertio. & ibi ioan. an .butrius
& abb.de iureiuran.immol. in ca.cum olim
de re iudi. cap. porro de diuor. cap. fi. & ibi
doc. de elec. in sexto. & cardi. floren. in cle.
pastoralis . 13 . notabili de re iudi . ad idem
qui matri.accusa.pos.c.cum in tua. Et ꝙ non
teneatur successor facit quod dicit archi.in.c.
dudum.18.q.2.ꝙ licet prædecessori sint date tres dilationes/ nihilominus successor habebit quartam. sunt enim induciæ potius remedium causæ q̄ personę. Et hoc maxime in
proposito: cū simus in pœnalibus, in quibus
nō receditur a persona nec videtur tacite re-
B petitæ. Bal.in.l.1. C.de iis quæ pœnæ nomine. angelus in authen.de hæredibus & fal. §.
si quis autem non implens. Facit glo. in cle.
1 .de vita & hones.cle.in versi.3. Sunt enim
pœnæ odiosæ, & ideo actus non debent puniri nisi in casibus in iure expressis.l.& si quis
§.diuus.ff.de reli. & sump.fune. Bal. in.l.nemo martyres.C. de sacrosanctis ecclesiis. Et
a pœna excusat quælibet iniusta causa.glo.
& doc.in.d.l.1 .§. fi.ff. si quis ius dicenti non
obtemp.l.4.§.potest.ff.de liberali causa.glo.
in.l.plagii criminis. & ibi angelus. C.ad.l.iuliam de plagiariis. l.1 . in fi.de abige. Angelus in.l.prætor.§.hac actione.ff.de vi bonorum rap. & in.l.1 .ad finem prin.ff. de eo per
quem factū est/cum simil. Et videtur ad propositum satis tex.ibi in.d.§.fi. & tex.in.d.cap.
dudum.vbi post mortem prædecessoris etiā
successori de nouo fit mandatum. Item facit
ꝙ iste successor non reperitur vocatus ad cōcilium, & ideo nō debet ire: vt in.d.c.ego.N.
& diximus supra. Et sic non obstat quod dicitur de notorietate: quia non agitur vtrum in
notoriis requiratur alia citatio, sed vtrum successores sint astricti vigore præfixi termini.
quod non videtur , quia non reperitur citatio. ¶ Et idem dicendū esset si citato aliquo
prelato & eo mortuo surrogaretur in locum C
eius alius ante inchoatū conciliū: nā ex illa
citatione nō arctaretē talis successor ꝑ ꝓdicta.
¶ Sed quid si citat⁹ esset in periculo vitæ (vel
propter inimicitias vel propter potentiā superioris sui hoc prohibentis) an excusetur si
mittat aliū, & an de necessitate teneatur mittere? Gregorius.7.in.3 .li.sui registri scribens
sigifredo maguntinen.archiepiscopo dicit in
hæc verba. quod autē dicis quosdam fratres
non posse ad concilium conuenire ob principis inimicitiam, dicimus eis sufficere ꝙ de
suis clericis dirigāt qui pro eis valeant respōdere. De hoc tamen dic vt latius in sequenti
quæstione.

RVRSVS QVIA
dictū est ꝙ citatus ad
concilium debet personaliter cōparere si
non sit impeditus: qđ
si est impeditus ita ꝙ
non possit ire ad concilium , an teneatur
mittere procuratorē,
& si non mittat an censeatur contumax? Et
dic quòd tenetur mittere procuratorem vel
nuntium ad eum excusandum: sicut quan-
do quis est citatus vt personaliter compareat D
si est impeditus tenetur mittere procuratorem: vt in.c.querelam.de procu. & ibi cardi.
in.3 .8. & .10.quæstiōe. & bene tex.in.c.quia
ꝓpter de elec.debet enim in casu nostro mittere procuratorē ad allegādum impedimētū
& eum excusandū. Ad idem quod ponit idē
car.in.c.fi.in.5 . & .6 .q.de accusa. Facit tex. &
dicit ibi do.in ca.epus.18.di.ꝙ debet mittere substitutū. qui licet loquatur in prouinciali concilio, idem videtur dicendum in generali, vnde videtur ꝙ iste procurator vel nuntius sit admittendus etiam ad actus conciliares. de quo aliquid infra dicetur in proxima
quæstiōe. & vide tex. & glo.in.c.si ægrotās.5.
q.3 .Quod etiā fieri poterit per literas: vt ī.c.
placuit.18. di. ¶ Imo poterit etiam probare
impedimētum per vnum testem: vt dicit ibi
glo. & glo.86.di.tāta. & glo.fi. 4.q.5. qsquis.
& glo.in.c. ex literis, de in integrum resti. Et
hoc [illegible]xcusetur a pœna contumaciæ: vt dicit [illegible]d.c.placuit, & sic respondet ad illum
tex.[illegible]d.ca.ex literis: qui loquitur quando agitur de probando impedimento ad retractādum sententiam. Quo casu sufficit ꝙ fiat fides archiepiscopo non synodo: vt dicit.d.domi.in.d.cap.placuit. ¶ Imo plus voluit inno.

A in.d.c.querelam(quem improbat alex.in.d.l.quæsitum) ꝙ absq; alia probatione tenetur credere iudex excusatoribus. Quod dictum inno.forte posset saluari & esse verum in casu nostro quando quis vocatus ad cõcilium mitteret duos excusatores allegantes impedimentũ:quia esset eis credendum. Et plus voluit glo.in.c.quisquis.4.q.5.ꝙ etiam per suũ iuramentum poterit probare impedimentũ suũ.pro quo videtur tex.in.c.quia ꝑpter de elec.de quo vide infra quæstione proxima. ¶ Cautius tñ est ꝙ mittat procuratorẽ:iuxta notata per cy.& doc.in.l.1.C.de in integrũ resti. Ad quod tex.in ca.cõstitutus de appel.& c.cũ dilecti de dolo & contu.& c.cum parati de appel.in.c.tũ ex literis de in integrũ resti.

¶ Sed contra hoc videtur tex.& bal.in.c.cum parati de appel. vbi archiepiscopus citatur a legato:qui allegauit per excusatorem ꝙ fuerat in legatione regis,nec ꝑpterea excusatur a contumacia. Et sic licet quelibet iniusta causa excuset a dolo (vt i.l.1.§.fi.ff.si quis ius dicenti non obtemperauerit,& in.l.igitur.§.1.ff.de liberali causa,facit glo.in verbo de cætero.in.c.1.de postu.præla.in.6.)nõ tamen excusat a cõtumacia. ¶ Sed tu dic ꝙ ille tex.nõ probat dictum bal.quia papa ibi fuit motus,
B quia obtentu appellationis conabatur declinare iudicium legati,& ideo non admisit excusatorem impedimenti/quod non negabatur verum. Facit ad materiam quod dicitur in.d.c.cum dilecti de dolo & contu.& in.d.c.constitutus de appel. Et de materia per bal.in.l.1.ff.de diuer.& tẽpo.præscrip.l.penul.§.ad crimen de publi.iudi.c.veniens de accusa.& in.l.seruum quoq;.§.publice.ff.de procura.quando in causa criminali mittitur excusator. Quod & voluit bar.in extrauagãti ad reprimendũ in ver.neglexerit.quod reputat notabile immol.in dicto.§.ad crimen. Et glo.in.d.c.si ægrotans.vbi quando excusetur si mittat:& si nõ mittit quando excusetur:& quando sufficiat excusator & quando requiratur procurator. Et intellige ꝙ impedimentum sit legitimum,vnde simplex quartana siue febricula non excusat:vt in cap.placuit in glo.& do.18.di.& in.l.quæsitum de re iudi. Sed senectus excusat.96.di.tanta.& do.in.d.c.placuit. ¶ Quæ autem sint legi[illegible]ausæ,per glo.& archi.in.c.peruenit,[illegible].ca.placuit.18.di.& glo.& doc.in.c.communis 23.di.vbi etiam dicitur legitimum impedimentum grauis infirmitas suorũ. & vide in d.c.querelam,& d.l.quæsitũ per doc.& in.ca.

C ii qui de consecr.di.4.& glo.3.in.c.si quis iusto de elec.in.6.& l.2.ff.si quis cautionibus.& in.c.accedens el.2.vt lite non contest.glo.& doc.in.l.fi.ff.de in integ.resti.ti.generali.& in.c.ex ratione de appel. Et diligens inquisitor videat in locis in.d.l.quæsitum per doc.adductis,& post glo.in.c.quia ꝑpter de elec.& omnino tex.in.c.multum stupeo.3.q.6.

¶ Et prædicta procedũt in casu nostro:videlicet ad euitandum pœnam contumaciæ.in aliis autẽ casibus dic vt per doc.maxime immol.in.d.c.querelam.& moder.in.d.l.quæsitum,& in.d.l.1.post bar.ff.de diuer.& tẽpo.præscrip.& per angel.& immol.post glo.in l.si quis instituatur hæres.ff.de hære.insti.per bar.& alios in.l.2.ff.si quis cau.& archi.in.c.si ęgrotans.5.q.3.& plura vide remissiue per alex.in.d.l.quæsitum. ¶ Quibus adde materiam.c.ex transmissa de præscrip.& materiam.c.ex ratione cum cõcor.de appel.& vide latissimam distinctionem bal.quando ille qui nõ potest personaliter comparere teneatur mittere procuratorem vel non/in.l.2.§.si quis in iudicio.ff.si quis cautionibus.& ibi quando est impeditus & quando culpa eius oritur impedimentum,ibi vide plene per eũ.& etiã vide ibi per moder.& per abb.& alios in.d.c.cum dilecti,de dolo & contu.& in.d. D c.si ægrotans.5.q.3. ¶ Adde tamẽ quod dicit do.in.d.c.si episcopus.18.di.ꝙ licet venerit aliquis iam cœpto concilio,excusatur:quia præsumitur ꝙ iuste fuerit impeditus ex quo nõ contẽpsit:argumento.l.diuus.ff.de in integrum resti.ex illo enim quod sequitur præsumitur id quod præcessit.22.q.2.quod ait,& in cap.peruenit.& vide glo.in.c.scribam de præsump.

¶ Qualiter autẽ debeat probari impedimentum,tex.in ca.quia propter.§.fi.de elec.videtur velle ꝙ probetur per iuramentum.& aliquid dictum est supra in principio. multum attendi debet qualitas ꝑsonę & causæ & subiecta materia. Tamen magis cõmunis conclusio est secundum quod refert alex.& immol.in.d.l.quæsitum ꝙ sit arbitrarium inspecta qualitate impedimẽti & personarũ.quod & tenet glo.2.in.c.si quis iusto,de elec.in.6. De quo vide bar.in.d.l.quæsitum & in.d.l.2.si quis cautionibus,& anto.& immol.in.d.c.querelam,& in locis adductis per alexan.in d.l.quæsitum. Est tamen in proposito aduertendum vt dictum est ꝙ non sufficit quodlibet impedimentum,sed debet esse grauis necessitas quæ eum impediat:vt in cap.episco-

A pus & in.c.peruenit.18.di.& in cap.si ægrotans.5.q.3.

SED QVID si eo casu quo tenetur mittere procuratorem, nõ reperiat qui velit acceptare? cum inuitus nõ possit quis compelli: vt insti. de mãdato. §.mãdatum el.1. Videtur dicendum ꝙ non esset imputandum impedito, maxime si sit pauper impeditus. & hoc vult abb.in. d. cap.cum dilecti, in versi. sed dices de dolo & contu.post ostien.& ponunt alii ibi.

¶ Item quid si ille quẽ misit sit captus in via a latronibus, an episcopus qui eum misit poterit excommunicari tanq̃ cõtumax? Archi. referendo lau. videtur tenere ꝙ sic in.c. episcopus.18.di. Sed do.contra & ita refert lau. & archi. videlicet ꝙ non poterit excommunicari vt cõtumax. Et hanc credo fuisse opinionem lau. & archi. per tex. quem allegãt: videlicet in.l.cum a matribus.C.qui petant tu.& l.si.C.de condi. inser. Et forte ꝙ meus archi.

B est corruptus.

¶ Item quid si fuerit detentus in via? Glo.in ca.quoniam,18.di.in verbo vis,& domi, videntur velle ꝙ non excusatur, sed datur actio contra impedientem. allegat do.l.2, ff.si quis cautionibus,& glo.& doc.in.c ex literis de in integ resti. Sed si non sit soluẽdo impediens vel vis fuerit illata a magistratu, ꝙ tũc detur exceptio aduersus tale impedimẽtum. Sed ego credo ꝙ illud non habeat locum in vocato ad concilium: nisi dicatur factum ad obuiandum fraudibus quæ fieri possenr fingendo: Vel dic ꝙ datur restitutio in integrũ secundum glo.in.d.c.quoniam,& vide in ca. ex literis: & in argumẽtũ quæ dicuntur in.c. ex ratione de appel.

AT HIC quæro ex quo impeditus tenet̃ mittere procuratorem vt euitet pœnam contumaciæ, vtrum debeat vel possit mittere procuratorẽ qui habeat vocem deliberatiuã & decisiuam: vt sunt archiepiscopi episcopi & similes de quibus supra diximus. Et videtur prima facie ꝙ sic. nam & canonicus impeditus potest committere vocem alteri concanonico: vt in.c. quia propter de elec.& in ca.si quis iusto impedimẽto eo.ti.in.6. Et pro hoc facit tex.in.c.episcopus. & ibi domi.18. di. qui dicit ꝙ debet mittere legatũ siue substitutum,& idem tex.in.c.si ægrotans.5.q.3. ibi do. Item dare vocem in cõcilio est actus iurisditionis principaliter, nõ ordinis. & ideo vt supra diximus episcopus non consecratus habet vocem: vt in cap.episcopus.18.di. ergo videtur ꝙ possit delegare.c.quod sedes in glo.1.& ca. pastoralis de officio ordi. Et per hoc videtur ꝙ etiam posset mittere inferiorẽ episcopo, ex quo non attenditur ordo sed iurisditio: vt in cap. aqua de consecr. eccle. vel alta.

C

¶ Item facit ꝙ quando illud quod est gerendum non est ex sui natura malum siue illicitum, tunc quod quis potest per se potest per alium.l.quæsitum.ff.de in ius vocan. Item & persona illustris litigat per procuratorem & nõ per se.l.penul.C.de procura. Facit quia ad hunc effectum vsus procuratorũ est inuectus, vt qui nõ potest per se possit per procuratorem actum gerere: est enim edictum de procuratoribus prohibitorium, vt qui non sit prohibitus a iure censeatur admissus.cap.1.de procura. in.6. Ad hoc facit quod ponit ioan.an.in regula potest qs in.6.

D

¶ Nec videt̃ obstare si dicatur ꝙ dare vocẽ in concilio est proprium dignitatis episcopalis, & quod non videtur posse explicari per inferiorẽ: quia videmus simile in laico qui est incapax spiritualium: vt in.c. sacrosancta, & in.c.massana de elec.& in.c. causam quæ de præscrip.& tamen potest esse procurator in causis spiritualibus: vt in.c.1. de procura. in 6. Sic etiã non potest laicus tenere beneficiũ ecclesiasticum nec potest ei conferri,& tamẽ nomine alieno potest acceptare & inuestiri: vt in.c.accedẽs de prębẽ. Facit in simili ꝙ videmus in concilio vnũ subscribere pro alio: vt patet in subscriptione plurium episcoporum in concilio calcedonen. contra euthicẽ. Et similiter sæpius in gestis eiusdem concilii reperitur talis episcopus faciẽs verba pro tali episcopo &c.

¶ In contrarium facit: quia videtur esse proprium episcoporum, & electa eorum industria ad dandum vocem decisiuã in concilio: vt in.c. vbinam legistis.96.di. & per omnia iura antiqua: vt patet.15.di.c.1. vbi tantum fit mẽtio de episcopis & appellantur patres:

A vt in.c.sancta romana.15.di.& in cap.habeo librum.16.di.& in illo articulo qui dicatur habere vocem in cōcilio satis supra dictum est.ergo non videtur ꝙ possit alteri demādari.cap.fi.§.is autem cum materia de offi.dele.c.is cui eo.ti.in.6.Item videtur ꝙ hoc sit certum ministerium quod ei incumbit.ergo nō potest alteri demandari:vt in.d.c.fi.in.§.cæterum.

POSSET in ista quæstione cōcludi ꝙ si episcopus vocatus ad cōcilium impeditus mittit alium episcopum vel vocem suā committit alteri episcopo q similiter habet inter esse concilio (licet non teneatur) quia ex quo est impeditus excusat̄ & sufficit mittere procuratorem ad excusandum:vt in.c.peruenit & in cap.placuit cum aliis ibidem.18.di.& dictum est supra.&.5.q.3.si ægrotans.) non possit per supradicta.Et hoc nisi papa hoc ei mandasset vt procuratorem ad dandum vocem loco sui mitteret: iuxta notata in.d.cap.querelam de procura.Et poterit si velit demū consentientibus papa vel cōcilio:vel vbi papa non esset præsens/maiori parte repræsentantium concilium.& sic possumus inducere in proposito dictum.cap.quia propter.& cap.si quis iusto.& ibi ioā.an.Facit quod notat abb.in.c.constitutus de appel.& in.d.cap.

B quia propter in.§.illud.Et ita possumus intelligere quotiens legimus in gestis diuersorum conciliorū vnum dedisse vocem pro alio.Quod intelligo si accedat consensus papæ etiam si esset inferior episcopo & non de gremio concilii qui esset constitutus procurator:quia papa potest habilitare etiam laicū in concilio vt det vocem decisiuam:vt dictū fuit in ru.qui habeāt vocem in concilio.Ad hoc.63.di.adrian⁹.&.c.in synodo.Potest.n.papa cōmittere laico etiā tractare de spiritualibus:vt ponunt doc.post glo.in.c.decernimus de iudi.¶ Sic potest intelligi quod dixi supra in quæstione qui sunt necessario vocādi ad concilium/de illis qui in cōcilio senen.elegerunt basileam pro futuro cōcilio.Et sic etiam potest intelligi quod dictum est supra de episcopo rauennen.qui misit episcopum cesenatē.& deusdedit presbyterū.vel ibi erāt duo missi/vnus episcopus & alius presbyter:& propter episcopum tolerabatur presbyter procurator cum eo.Ad quod facit ꝙ principalis erat episcopus.vt patet ibi:quia ipse proposuit pro se & presbytero cōprocuratore.Item & ipsemet episcopus rauennatis ecclesiæ transmissis literis ad papam damnabat

C hæresim propter quam congregata fuerat synodus:& profitebatur duas operationes & duas voluntates in christo esse/& deū & hominem iesum christum per spiritum sanctū in vtero matris conceptum & natum in duabus naturis verū deum & hominem in vna persona,vtraq; operantem quę deitatis & humanitatis sunt.& sic non tantū per procuratores quātum per suas literas videtur dedisse vocem.In quo concilio fuerunt damnati cyrus alexādrinæ ecclesiæ episcopus/& sergius constantinopolitanæ ecclesiæ episcopus,& eius successores pyrrhus & paulus.

¶ Adde tamen ꝙ per literas non potest dari votum:vt est tex.in.d.cap.si quis iusto/in.§.absens.Sed ibi (in ipso concilio calcedonēsi) non fuerunt receptæ literæ pro voto:verum quia in illis cōstituebat.d.epūs suos procuratores & in illis confitebatur veritatem & impugnabat hæresim alias damnatam in persona cyri & sergii (quæ repullulabat ex scriptis pauli & pyrrhi successorū/qui postea in ista synodo martini fuerunt damnati) propterea fuerunt quidem receptæ,sed non pro voto:quia ad hoc faciendū erāt procuratores præsentes admissi ex gratia propter impedimentum vt dixi/qui erant daturi votum:quia nō

D poterat dari votum ante discussionē & propositionem factam in concilio.Et fuit istud concilium martini primi qui est sanctus,cuius festum celebratur.12.nouēbris,qui fuit de ciuitate tuderti.In quo cōcilio secundum quod in gestis legitur ex propositione secretarii fuerunt episcopi.102.de aliis superuenientibus.105.& ita etiam legitur in legenda ipsius.

¶ AVT loquimur quando episcopus mittit procuratorem ad concilium non episcopum & sine alio mandato vel licētia papę vel concilii quando papa nō adesset.Et non potest:quia est proprium episcopi dare vocem decisiuam in concilio,& videtur in hoc electa industria personæ.l.inter artifices.ff.de solu.& sic procedunt iura secundo loco adducta.Non obstat.l.1.§.vsus.de procura.&.l.penul.C.eo.ti.quia illę loquuntur in actibus & causis quæ possunt per se & per alium nomine eius explicari,& in qbus nō est electa industria personæ & dignitatis.¶ Similiter non obstat quod dicitur de laico in cap.1.de procura.& ca.accedens de præben.quia illa loquuntur in iis quorum est capax laicus.sed dationis vocis in cōcilio non est capax:vt in d.c.vbinam legistis.96.di.sicut nec in dando

A vocem in electione: vt in cap. sacrosancta & in.c. massana de elec. & in.c. bene quidem/& c. cum ad verum, &c. c. satis euidenter. 96.di. cum simil. Et ratio huius est: quia dare vocẽ est mere spirituale: vt in dictis iuribus. Item quando datur vox est actus qui cõsistit in faciendo, & est authoritatis dantis vocem. In istis autẽ spiritualibus non potest laicus neq; suo neq; alieno nomine authoritatẽ praestare. ponit ioan.an. in regula quod alicui de regu.iu.in.6. Facit glo. in cap. ad apostolicae & ibi doc. de excep. & ca.2. de aetate & quali. & doc. in.c.2. de iudi. ponit archi. in cap. laicis 16.q.7. & hoc vult paul. de liazariis in.c.1. de procura.in.6. & refert ibi do. Sicut enim omnis cõsensus qui requiritur ab aliquo ratione publici officii dicitur authoritas & nõ potest demandari (dicit bal. referendo inno. in.l.fi.in.§. necessitate in.7. col. C. de bonis quae libe.) sic & consensus qui requiritur ab episcopo in cõcilio, non videtur q; possit demandari. Et licet dare vocem in concilio sit iurisditionis, tamẽ exercetur adminiculo ordinis episcopalis: quia est proprium ipsorũ episcoporum: vt in.c. satis euidenter. 96.di. &.c. ego. N. de iureiu. & dicit ioan.an. in.d. regula quod alicui in mercu. & dictum est supra in ru. qui sint vocandi ad concilium. Vnde non potest cõmitti inferiori ab episcopo: B vt in.d.c. aqua de consecr. ecclesiae vel altaris. & in.d.ca. quod sedem in glo. de offi. ordi. & glo. in.c. peruenit. 96.di.

¶ Posset tamen dici (eo casu quo data esset simpliciter facultas constituendi procuratorem) q; si vnus episcopus impeditus constituisset suum procuratorem vnum clericum qui non sit episcopus & dedisset ei potestatẽ substituendi aliũ & ille substituisset vnũ episcopum, iste substitutus esset admittẽdus nõ minusq̃ si ab ipso principali fuisset substitutus. argumẽto.l. item eorum.§.1.ff. quod cu iusq; vniuer. nomine. & maxime si adsint illa verba constituo talem procuratorem & quẽcunq; substituendũ ab eo vel constituo talẽ procuratorẽ & committo vices meas illi quẽ ipse nominauerit. Quia tũc nominatus videtur facere tãq̃ fistula vel canale: sicut dicit in cle. religiosus de pcura. post glo. ibi, & in c. post cessionẽ de proba. per anto. & alios, & bar. i.l.1.§. caeterũ.ff. de acqui. poss. Et hoc in proposito voluit mathesillanus in quibusdã additionibus per eum factis ad antonium de butrio i dicto tractatu de schismaticis. & sentit ioã.an. in.d. regula quod alicui in mercu.

¶ Et ex his infertur q; qui est episcopus procurator alterius ad dandum vocẽ decisiuã in C casibus praedictis, poterit habere duas voces: vnam nomine suo & aliam nomine alterius cuius vices gerit, per dicta in.d.c. quia ppter &.d.c. si quis iusto. Facit quod dicitur in.l. si consul.ff. de adop. & in.c.a collatione de appel.in.6. & tex. iuncta glo. in.c. cum olim de re iudi. & ita tenet abb. in cap. scriptum, in.3. notabili de elec. Et ita legitur factum in concilio senen. & refertur in concilio basilien. vt patet in gestis ipsius concilii in prima sessione. vbi patet q; in electione loci ciuitatis basilien. archiepiscopus toletanus hispaniarum primas dixit se habere duas voces: vnam vt praesidens nationis hispaniae, secundum quã non posset consentire nisi requisita & cõsentiente sua praedicta natione, aliam vt archiepiscopus & primas hispaniarũ, secundum quã consensit in dicta electione loci ciuitatis basilien. Sed in contrarium facit tex. in.c. penul. §. porro de elec. in.6. & quod dicit ioan.an. in.c. quanuis de offi. delega. vbi dicitur q; habens duas voces vel plures nõ potest illas in diuersas partes contrarias dare. Et idem dicit abb. in.c. cum olim de re iudi. q; non potest quis dare vnam vocem tanq̃ procurator, & aliam contrariam nomine suo: quia non habet nisi vnum dictamen rationis. vnde debet D ambas dare in idem. ꝙ Fallit secundum abb. & alios in.d.c. cum olim quando fuisset data in mãdatis certa vox in specie: quia tunc illã dat vigore certi mandati, vtputa de eligendo talem, & sic potuit esse in casu archiepiscopi toletani. Et sic intellige quod dictum est q; vnam potest dare suo nomine & aliam contrariam nomine alterius. Sic etiam & multo magis intellige quando quis haberet duas voces iure proprio: quia non poterit dare cõtrarias: vt dicit ioan.an. in.d.c. penul. & abb. in.d. c. cum olim. Et adde ad dicta in in illo articulo de eo qui habet plures ecclesias in inuicem annexas vel separatas.

A TAMEN hic occurrit vna difficultas: quia si constitueret procurator vnus episcopus qui potest exercere & habere vocẽ in concilio, videt q; hoc possit facere etiã non habita licẽtia a papa vel concilio, dummodo

A non contradicant. Hoc videtur probari per dictum.c.quia propter,& dictum.c.si quis iu sto. vbi licet canonicus impeditus iusto impedimento non possit cõstituere extraneum in procuratorẽ qui habeat interesse electioni in capitulo celebrandæ,tamẽ bene potest cõ canonicũ etiã inuitis aliis concanonicis:quia ipsis volentibus etiam si non esset impeditus posset:vt in ca.scriptũ & ibi ioan.de immol. in.2.col.de elec.Quod dicunt ibi doc.habere locum etiã in aliis beneficiis inferioribus: vt domi.post immol.& phili.ibidem in.d.ca. si quis iusto.Facit quod dicitur in.l.si stipula tus fuero.ff.de verb.obli.& in.l.si sic.§.1.ff. de lega.1.Et dc hoc videtur tex.& ibi doc. in ca.si episcopus.18.di.qui dicit ꝙ episcopus impeditus debet mittere legatum,& do.ibi summat substitum,nec dicit ad allegandum impedimentum.vnde videtur ꝙ arctetur ad mittendum vnũ pro se qui intersit & det votum in concilio.¶ Sed ad hoc posset responderi ꝙ est alia ratio in concilio generali.tum quia tractantur plura & maiora.tum quia videtur magis electa industria in cõsulendo & dando vocẽ decisiuam q̃ in istis inferioribus collegiis in quibus non est tantum periculũ, & quorum electio expectat confirmationem

B & authoritatem superioris.¶ Quod tñ possit etiã in concilio generali,aliqui dicũt tex. & glo.hoc probare in.c.conuenientibus.1.q. 7.Quod non video probari posse nisi per illius principium,dum loquitur in tenentibus locum papæ.Sed a paritate rationis facit ille tex.& do.in.d.cap.si episcopus,magis q̃ a lius tex.

¶ Et si dicatur ꝙ posset contingere casus in quo episcopus constitueret procuratorem alium episcopum in dando vocẽ in certo actu & certo modo(quod videtur fieri posse:vt.d. c.si quis iusto & supra dixi,& sic iste procurator erit tanq̃ pica vel organum vel fistula vel canale:sicut in simili dicitur in glo.in cle.reli giosus de procura.& doc.in ca.post cessionẽ de proba.in excõmunicato procuratore dato ad substituendũ habilem)quo casu cessaret ratio pluralitatis negociorum & arduitatis rerum quæ ibidem tractantur & consideratio industriæ personæ. potest responderi ꝙ per hoc non cessat periculum:quia ibi gerũtur ea quæ non expectant aliam confirmationem vel determinationẽ. Nec videtur satisfactum licet procurator habeat mandatum certo modo limitatum:quia posset esse ꝙ si episcopus impedit⁹ esset præsens traheretur ex rationibus aliorum in aliam sententiã. Facit

C quod dicitur in.c.2.in glo. in versi.ciuilis,de arbi.in.6.& quod dicit abb.in.c.in genesi in.4.col.de elec.& in ca.3.in.fi.de iuta pa.& si sic fieri posset de facili/omnes detractarent & defugerent ire ad concilium.

¶ Fateor tamen si papa vel concilium absente papa sciret ꝙ daretur vox per procuratorẽ & toleraret,ꝙ talis tolerantia & patientia tacite validaret actum. Ad hoc est quod dicitur post glo.in.l.quis indubitati.C.de adulte.& in.l.reos.C.de accusa.& post glo.in.c.1. de iudi.in.6.& bar.in.l.penul.in.§.ad crimẽ ff.de publi.iudi.in vltima.q.& in specu.in ti. de procura.§.1.versi.sed pone ꝙ in causa in qua non poterat procurator.interuenire admissus fuerit, an processus subsistat. Et de materia qñ per patiẽtiam papa tacite videatur dispensare,vide quod dicitur in.c.cũ iamdudum de præben.&.c.penul.de supplen.negli. prælat.& in.c.oĩs.3.di.¶ Et sic saluatẽ opinio nẽ do.de.s.gemi.vbi supra & in quodam tractatulo de cõcilio,& rosellu: qui per dictum c.quia propter &.c.si qs iusto,videntur velle ꝙ possit episcopus committere vocem alteri episcopo vel existenti in concilio quando ipse est impeditus,quia intelligo papa vel con-

D cilio sciente & patiente.Quod crederem verum tantum in eo actu in quo esset toleratus nisi esset a principio simpliciter admissus pro illo principali.Facit quod dicitur in.l.barbarius.ff.de officio prætoris,& in.c.ad probandum de re iudi.& melius quæ notantur in.c. cum nuncius de testi.¶ Et ad præmissa facit ꝙ episcopi sunt in concilio tanq̃ iudices siue assessores:vt dicit inno.in.c.graue de præbẽ. Facit.2.q.6.placuit.xi.q.3.si episcopus.de re iudi.ad apostolicæ.§.nos ita in.6.& in.c.pro humani de homi.eo.li. Et ad præmissa etiam facit ꝙ quia in concilio requiritur præsentia & consilium,si impeditus præstare non potest præsentiam,nec consilium:quia consiliũ vnius non est consilium alterius.& ideo non põt alteri demãdari.Facit quod dicit ioã.an. in.c.1.ne sede vacan.in.6.& anto.de butrio in.c.cum consuetudinis de consue.&.c.cũ in veteri de elec.&.c.cum tempore de arbi.per doc.Et tanto minus crederẽ permissum quã do esset contentio inter duos de papatu: vt cesset fraus quæ fieri posset multiplicãdo voces. Si tamen episcopus qui vellet ire ad cõciliũ esset impeditus,& certioraret de omnibus difficultatibus & rationibus per partes hincinde adductis,& requireret eius cõsiliũ,

forte

A forte hoc casu posset alteri cōmittere vocem suam certomō dandā: & similiter si esset danda vox tm̄ in aliquo actu nō disputatiuo sed tm̄ dependenti a nuda voluntate habentium dare votum: quia tunc cessat ratio supra allegata. Et isto alio modo intelligo & restringo opinionē roselli & dominici supra adductas. & conuenit ad iura p eos allegata: videlicet c. quia propter & c. penul. de elec. in. 6. secundū quæ iura debet intelligi eorū opinio. Pro quo ēt faciunt dicta in dicta regula qd alicui.

VERITUR rursus an si eps̄ ē impeditus, teneatur mittere procuratorem ad recipiē dū statuta concilii? Et respondetur ꝙ sic in. c. ii eps̄. 18. di. & poterit quemcunq; mittere procuratorem. Et ratio huius est: quia quilibet episcopus tenetur recipere gesta in concilio & illa insinuare, & palam facere suo clerō & populo: vt in. c. si. 18. di. Vnde beatus grego. in registro li. 4. c. 96. dicit, mandamus vt

B nullus cōmunicōgregationi iteresse postponat, nisi aut corporis infirmitas quępiam fortasse vetuerit/ aut cuiusdam eum causæ iusta excusatio minime venire permiserit: ii tamē qui prohibente aliqua necessitate nequeunt in synodum conuenire, loco suo presbyterū aut diaconum dirigant: quatenus quæ a nr̄o vicario / deo auxiliante fuerint definita, ad eum qui absens est per ipsum quē miserit fida relatione perueniant: vt incōuulsa firmitate seruentur & nullus ea audeat occasiōis excusatione violare. ¶ Et idem si mitteret eps̄ procuratorem ad tractādū suas proprias causas: quia tunc etiā laicus poterit mitti: vt in. d. c. 1 de procura. in. 6. & ioan. an. in. d. regula quod alicui in mercu. & in. c. fi. de iis quæ fi. a præ. Et hoc quando causa tractanda non esset spiritualis sed temporalis: vel si esset spiritualis, laicus in iudicio nihil spiritualitatis haberet exercere sed solum in iudicio disputare de effectu actus spiritualis: & non quando ipse haberet exercere ipsum actum spiritualem/ vel ipsum de esse ad non esse vel de non esse ad esse deducere. Et ita intelligit illum tex. in. d. c. 1. de procuratori. in. 6. paulus de liazariis ibi: & refert ibi domi. in prin. & dictum est supra. Et ideo ibi dicitur ꝙ laicus potest assumi cōsiliarius & assessor in causis spiritualibus:

vtputa quando tractaretur de duabus electionibus in discordia celebratis. Et idem dicunt

C doc. maxime moderni in. c. decernimus de iudi. & bal. ibi: qui voluit ꝙ possit etiā pronunciare interlocutoriā, licet cautius fieret si sub nomine episcopi. Non tamen posset cōmitti causa spiritualis clerico & laico per episcopū, licet alias possit de rebus spiritualibus compromitti in clericum & laicum: vt dicit abb. in. c. contigit in fi. de arbi.

¶ An autem in istis operetur consensus partium/ & quid si non fuit opposita exceptio: vide aretinum in. d. c. decernimus. Vnde si esset commissa de consensu ptium causa matrimonialis laico/ vel si nō de expresso cōsensu tñ nō opponeret exceptio, valeret: vt videtur velle ibi aretinus ī. d. c. decernimus. Sed causæ matrimoniales nō debent cōmitti nisi epis: vt in. c. 1. de cōsan. & affi. & in. c. auditis de prescrip. & c. accedētibus/ de excess. prxla. c. multorum. 35. q. 7. Quæ etiam causæ quāuis sint iurisdictionis, non tamē possunt expediri siue adminiculo ordinis. Sicut ēt verberare clericum causa disciplinæ/ vt in. c. penitenit. 95. di. in glo. quod non debet fieri per laicum: vt in. c. vniuersitatis de sen. excom. nisi

D ratione incorrigibilitatis: vt dicit glo. 45. di. in summa. Nec videtur ꝙ etiam de consensu partium possint laico committi: & si committantur, quantumcunq; non opponatur/ non tamen videtur ꝙ validus sit processus. Facit quod dicitur in. ca. sciscitatus de rescrip. nisi hoc fieret per papam ex certa eius scientia: vt dictum est supra de laico qui potest dare vocem papa mandante, & dicitur in. d. ca. decernimus post glo. ¶ Sed pro nunc non decido an sit verum quod dicit ibi aretinus. Pridie tamen in quadam causa messanen. diuortii omnes tenuimus contra ꝙ non valeat processus etiam de consensu, etiam si non opponatur exceptio. Vide in. d. c. decernimus moderniores. Et ibi an laicus possit esse notarius in causis spiritualibus, & an syndicus/ an operarius/ an vicarius episcopi. & quid in clerico coniugato. De quo etiam per ioan. an. in. ca. cum ioannes de clericis coniuga. & in. c. vnico eo. ti. in. 6. & an tanq̄ assessor possit dictare sententiam in spiritualibus. & an possit clerico coniugato committi causa matrimonialis. Et de istis & multis aliis a quibus prohibentur laici in istis spiritualibus/ etiam vide ioan. de ana. in. c. sicut vno de here. in. 6. & per ioan. de immol. in. c. cōtingit/ de arbi. ¶ An aūt incidenter de cā matrimoniali vel

in possessorio sup matrimonio cognoscere
A possunt:vide bal.in.c.tuã de ordine cogni.& i
l.omni innouatione.C.de sacrosanc.eccle.
¶ Et per hoc patet ꝙ nõ obstat qđ dicit ioã.
an.in.d.rľa quod alicui:ꝙ qñ est mandatum
datum de certa persona eligenda/tunc potest
quasi fistula vel canale interuenire procura
tor dando vocem quantũcunq̃ persona pro
curatoris sit inhabilis puta laicus.tum in pro
posito propter maius periculum.tum quia si
sit laicus/propter incapacitatem tractandi spi
ritualia,vt in iuribus supra allegatis. & quia
non potest si non sit a papa habilitatus nec de
bet interesse in concilio:vt in.c.vbinam legi
stis.9 6.di.manet enim laicis obsequendi ne
cessitas nõ authoritas imperandi in talibus:
vt in.c.si.de rebus eccle.non alie. Et si episco
pus esset ille qui erit procurator ,dico idem:
quia non valebit constitutio/nec poterit pro
alio dare votum:quia episcopi qui vocan
tur ad concilium/nõ vocantur pro vno actu
tantum explicando.& ideo non videtur con
ueniens ꝙ ad vnũ actũ tm̃ procuratorẽ cõsti
tuere possit.Item quia in concilio debet fieri
disputatio rerũ gerẽdarum & tractatus & cõ
B sultationes plures in rebus gerẽdis / & de iis
quæ concernunt statum vniuersalẽ ecclesiæ.
¶ Et propterea ex istis & aliis superioribus
rationibus non credo ꝙ episcopus infirmus
& impeditus possit iure proprio procuratorẽ
eþum cõstituere(quantũcunq̃per eum illi es
set data etiam certa forma& de certa persõa)
in huiusmodi generali cõcilio vbi est papa &
collegium cardinaliũ & aliorũ prælatorũ to
tius orbis, quorum iudiciũ posset adducere
absentẽ impeditum in contrariã sententiam
dati mandati.Et propterea dicit bar.in.l.siqs
C.quę res.li.xi.ꝙ omnis actus qui habet fie
ri in conspectu principis/dicitur concernere
industriam personę.& ideo nõ potest p aliũ
explicari.d.l.inter artifices de solu.&.c.is cui
de officio delega.in.6.Et hoc nisi in casibus
supra notatis.in quibus cessant istę rationes.
¶ Et ex his non erit vera opinio roselli, qui
hoc casu simplr̃ tenet cõtrariũ per dictã notã
ioan.an.in.d.regula quod alicui. maxime vt
dictum est quando est in actu præstandi cõ
sensus ratione publici officii:vt est propriũ
episcopi in concilio/per illud dictum bal. in
d.§.necessitate.quod etiam replicat ioan. de
immol in.c.cum vos/in.4.col.de iis quæ fiũt
a præla.& in.ca .cum consuetudinis de con
sue.& est glo.in.ca.dudũ de rebus eccle.non
alie.in.6 tunc enim non potest per alium ex C
plicari:vt ponunt doc.in.d.§. is autem in.c.
si.de offi.de'ega.& cardi.ibi in.5.oppo.&. q.
1.Et ad hoc facit qđ dicit abb.in.c.si.in glo.2.
in.5.col.de dila. ꝙ vbi requiritur in aliquo
actu præsentia alicuius/ non potest per aliũ
explicari.de quo vide omnia quę fuerunt ad
ducta in prin.in illa quæstiõe generaliter po
sita/an vocatus ad concilium possit compa
rere per procuratorem.Et ad propositum est
dictum bal.in.c.quanuis de offi.dele. vbi di
cit ꝙ si ex quattuor consulibus debent inter
esse tres ad consulendum & pronuncian
dum / illi tres non possunt alium substitue
re.Adde etiam ꝙ sicut non potest episcopus
dare vocem per procuratorem in concilio /
ita nec etiam per literas. imo multo minus:
vt.d. ca .siquis insto.§.fi.de elec.in. 6 .& su
pra dictum est.

SEDQVID si aliquis non ve
nerit in termino
sed post conciliũ
congregatũ / vtrũ
debeat admitti: Et
videtur dicendum
ꝙ non.c. cum in D
tua/qui matri. ac
cusa. pos. quia ei
est imputandum qui non fecit in tpe id ad
quod tenebatur. Sed dic contra:quia quãdiu
concilium non est absolutum / poterit morã
purgare:vt in. ca .propter ecclesiasticas el. 1.
1 8.di.& ibi glo.& do.in. c.si episcopus. 1 8.
di.in primo quęsito. & dixi supra de illo qui
vocatus venisset iam cœpto concilio ꝙ excu
saretur tanq̃ impeditus.Et ita reperitur factũ
in concilio martini de stephano epo dorensi
qui petiit se in cõciliũ introduci post congre
gatã synodũ.ex quo cõstat ꝙ non põt se in
tromittere lapso termino sine licentia cõcilii.
¶ Et licet prima facie tex.in.d.c.ppter eccle
siasticas iuncta glo.videatur probare contra
riũ/qñ facit differentiã inter terminũ iuris &
statutũ ab hoĩe (sicut videtur in proposito)
tñ cõsiderãdũ est ꝙ nõ dicitur cõtracta mora
añ absolutũ conciliũ.Est.n .duplex citatio:ꝙ
compeat in termino/& ad cõciliũ.quãdiu igi
tur cõciliũ nõ est absolutũ,satis cõpuit in tpe
ad interessendũ in cõcilio licet nõ in termino
ad principiũ cõgregãdi cõcilii.Incurret ergo
pœnã cõtumacię/quia nõ in tpe (vt i.l.& si
post tres.& ibi bar.ff.si quis cautionibus)nõ

A tamen pœnam quia non interfuit concilio & quia non cõpuit. Facit quod dicitur in glo. in verbo diutius in.d.c.cum dilecti de do, lo & contu. Equitas enim suadet ꝙ moram vtriusq; actus per comparitionem ante actũ expletum purgasse censeatur.c.consuluit/de offi.delega.& do.in.d.c.si eṗus.18.di. Et mora modici temporis non præiudicat.l.si in le, ge.§.colonus:ibi bar.ff.locati. Nec mora in toto censetur cõmissa ratione partis: bar. in l.in fideicommissi.ff.de vsuris. Sic & cõmis, sa in altera ex alternatiuis.l.stichum in prin. ibi doc.ff.de solu. Et quia ista materia est bro cardica & lõga, vide i locis propriis. in.l.mora.ff.de vsur.archi.in.d.c.propter ecclesiasti, cas.l.magnam de contrahen. & commiten. stipu.regula mora/de regu.iu.in.6.l.mora & l.insulam.ff.de verb.obli.c.potuit de loca.cũ aliis similibus. Et eo magis videt̃ verũ quod dixi, ꝙ potest dici mora commissa in præparatoriis,& ideo purgabilis.l.sancimus.C. de fideicõmis. Ad quod adde quæ dicta sunt supra in quęstione quando in citatione non est adiectum tempus.

B SED HIC VLterius quæro vtrũ prælatus vocatus ad conciliũ possit imponere onꝰ subiectis ecclesiis vt soluãt charitatiuũ subsidium pro expensa itineris? In no. anto. & abb. tenet ꝙ sic in.c.1.de statu mona. & idẽ abb. in.c.conquerẽte de offi.ordi.& in. c.dilectus eo.ti.& belencinus in trac.de charitatiuo subsidio.q.21. Et idẽ qñ teneret̃ ire ad papã imperatorẽ vel regẽ: vt late idẽ belẽcinus in.20.q. ¶ AN autem eo casu quo prælatus vocat̃ ad concilium generale ad quod tenetur accedere (vt dictũ est per tex.18.di.c.placuit) & ad concilium prouinciale (vt in.c.eṗus ad synodum ea.di.& quasi per totam illam distinctionem) possit exigere charitatiuũ subsidiũ a monasteriis. Abb.in.c.dilectꝰ de offi. ordi. dubitauit, & similiter in.ca.1.de statu mona. sed doc.cõiter, ioan.an.& anto.& ioan.de imol.tenent ꝙ non in.c.dilectus de offi. ordi. & bal.in.l.siquis ad declinãdam.C.de eṗis & cle.& archi.& ioan.an.in.c.1.de præbẽ.in.6. Cardi.aũt in.d.c.dilectus de offi.ordi. & i.d.c.1.de statu mona.tenet contrariũ,& ita dicit consuluisse: videlicet ꝙ teneãtur,& ꝙ ita seruatur. Sed cõis opinio est ꝙ teneãtur de quo vide belencinum late in.d.trac.q.28. C

¶ De pœnis nõ veniẽtiũ ad con.arti.5.

VIDIMVS QVI teneantur venire ad cõcilium, nunc videamꝰ qua pœna sint plectendi contemnentes siue nolẽtes venire ad ipsum. Et dic ꝙ sunt excõmunicandi: vt in c.non oportet/ & in c.peruenit,& in.c.placuit.18.di. Et ista excõmunicatio prout colligitur ex glo.& hug.ibi in.c.si quis.18.di.est potius quædam suspensio q̃ separatio a communione fideliũ & participatione sacramentorum: iuxta.c.a nobis de excep. Vnde non erunt tales prohibiti celebrare diuina officia/ & recipere sacramenta ecclesiastica / & communicare cum ceteris episcopis & aliis: sed tantum erunt suspensi a communibus negociis cũ aliis episcopis. Nec poterũt interesse scrutinio episcoporũ nec consecrationi eorum & aliis communiter pertractãdis cum metropolitano & episcopis secundum hug.& refert cardi.de turrecre. in trac. de potestate papæ in materia cõciliorum.c.20.& ponit do. in.c. propter el 2.eadẽ di. Sed idẽ do.in.d.c.siquis episcoporum/ videtur velle ꝙ etiam poterunt excommunicari: & hoc erit in optione præsidentium in concilio.& idem dicit in. d. c. propter. Qui licet loquatur in conciliis prouincialibus, eadem imo & maior ratio videtur in concilio generali. Et vide eundem do. in c.placuit in fi.qui notat ꝙ quandoq; quis dicitur excommunicatus qui non est exclusus a sacramentis & communione fidelium sed ab actibus vniuersitatis. allegat.c.ex literis de consti.& 18.di.c.siquis el.1.& ibi glo. cũ sequenti. ¶ Vnde ex concilio arelaten. secundo dicitur. si quis autem adesse neglexerit vel cœtum fratrum antequam concilium dissoluatur crediderit deserendum, alienatum se a fratrum communione cognoscat, nec eum recipe liceat nisi in sequenti synodo fuerit absolutus: vt in.d.c.siquis. Et idem in concilio agathen. & terraconen. in duobus ca.sequentibus. Interim autem si pœniteat de peccato, recipitur ad pœnitẽtiam sed non ad cõmunionẽ episcoporũ/ nisi sit lapsus annus. Vide do.in.d.c.siquis, qui tex. loquitur in concilio prouinciali & trahitur ad gñale. D

Et si vocati sunt de illis qui iurauerunt secun
A dum formam,c.ego. N. de iureiuran. quia sunt periuri/ possent deponi a suis dignitatibus: quia periurium inducit pœnam depositionis: vt in .ca .querelam,& i.c.tua nos de iureiuran.& in.c.2.de rescrip.per moder. nos. Et ideo dico q siquis eorũ venit ad concilium & discessit illicentiatus anteq̃ synodus solueretur,debet excõicari/nec debet absolui vsq ad futurum cõcilium per iura prędicta. Facit.c.1.de iudi. Vñ iste excõicatus a synodo/nõ põt absolui p singulos prælatos synodi,sed ab ipsa synodo tm: vt in.c.graue de preben.& ponit archi.& do.17.di.i sũma.& idẽ do.in.ca .si quis autem.18.di. Et quia illicẽtiatus recessit/hẽtur pro cõtumace.non.n. dicitur venisse qui nõ stetit: vt in.d.c.1.de iudi.&.l.quęsitum.ff.de re iudi.non enim dicitur cõparuisse qui illicẽtiatus recessit. Vide quod dicit in.d.c.cõsuluit de offi.dele.& bar. in.l.si finita in.§.iulianus.ff.de dam.infec.xi. q.3.certũ.inno.in.c.calũniam/de pœnis. Vñ do.in.d.c.si quis/notat q ita dicitur cõtumax & ita punitur veniẽs & ante tẽpus/discedens sicut cõtumax nullo modo veniẽs.allegat.xi. q.3.certis,&.d.c.1.de iudi. Imo plus punitur
B qui illicentiatus recessit q̃ qui tarde venit: vt dicit inno.in.d.c.calũniam.vide bal.in.l.nam ita diuus.ff.de adop.

¶ Limitant tñ doc.in terminis.c.1.de iudi.nisi recessisset propter repẽtinum periculum: quia tunc nõ dicetur cõtumax ẽt si illicentiatus recesserit. Ita anto.ibi in.d.c.1.& ioã an. in.c.si postq̃ de elec.in.6. Et si esset ad synodũ citatus ad alicuius instãtiã & non repperisset partẽ aduersam in termino,si illicentiatus discederet post terminũ nõ esset cõtumax, ita immol.in.d.c.1.per tex.in.c.1.de dolo & cõtu.in.6. Qui plus voluit reprehẽdẽdo dñm anto,ibi q isto casu iudex non poterit prorogare terminũ in aliam diem secundũ tex. in c.consuluit de offi.dele.quia ille tex.loquitur in reo qui potuit habere legitimã causam nõ comparendi: sed secus in actore.

¶ Sed licet dictum ioannis de immo .sit in se verũ modo quo loquitur,tamẽ nõ credo verum q tex.in.d.c.cõsuluit habeat locũ tñ in reo. Vnde intelligendo dictũ immol.prout loquitur(videlicet qñ cõparet reus & nõ reperit actorem,& accusata contumacia actoris discedit sine alia petita licẽtia)fateor ppter accusatam contumaciam actoris q si recedat reus non erit cõtumax: quia tũc etiã si iudex proroget terminũ,propter accusatam contumaciã actoris nõ venientis/ in die prorogata
C nõ erit cõtumax reus si nõ fuit de nouo citatus: quia actor qui videt cõparitionem rei & accusationem suæ contumaciæ per reum factam in actis redactam,debet de nouo citare vel intimare prorogationẽ ad cõstituendum reum contumacẽ. Et ita videntur loqui doc. in.d.c.consuluit,maxime cardi.ibi in.9.q. ⁋ Bar.tamen & doc.in.l.qui ante Kalen.vidẽtur ẽt velle q debeat petere a iudice licentiam & scribere in actis: & q sic faciunt cauti procuratores. Licet tamen hoc sit cautũ,si nõ fecerit non erit cõtumax postq̃ accusauit cõtumaciam actoris/& elapso termino discedit: vt dicit immol.in.d.c.1.de iudi. Et ideo i hoc nõ meruit reprahendi anto.ab immol.quia ipse non loquitur quando reus comparens accusauit contumaciam actoris. Bal. tamen in.d.c.1.de iudi.dicit q erit in arbitrio iudicis facere vt citatus expectet citantem sicut econtra.

¶ Ex dicto tamen. d.anto.in.d.c.1.sequitur vnum: videlicet q capitulum consuluit. de offi.dele.habeat locum in actore sicut in reo: quia ipse vult in versi.oppono tertio / q si actus ad quẽ citatur est expeditus recedere potest,quia tacite videtur licentiatus. & ita dicit procedere.xi.3.ca .certum: &.18 di.ca.
D quoniam/&.c.siquis autem. Sed si actus non est expeditus in termino propter factũ partis citare facientis/& sic actoris(qui non cõparuit)non debet reus rẽ deserere: quia iudex potest differre in aliam diem: & si recedit cõtumax est,allegat.c.consuluit de offi.dele. Ex quo apparet eum voluisse q.c.consuluit habeat locum tam in actore q̃ in reo. & sic contra ioannem de immol.in.d.c.1.ex quo vult q reus non debet recedere non comparente actore,quia iudex potest differre. ⁋ Sed pro certo in hoc dominus anto. est sibi contrarius: quia in .c.consuluit/ vult q ille tex.habeat locum in reo & non in actore: quia in actore non comparente circunducitur edictum,& debet iudex iterato facere reum citari,allegat archi. xi.q.1.christianus. & ita respondet ad contrarium. l. & post edictum.ff.de iudi.& ideo requiritur noua citatio. Hoc idem ponit ibi ioan.an.& glo.2.& refert vtrumq milis in ver.citatio est necessaria. Subiungens ipse q eo ipso q iudex distulit actum facere in diem sequentem / præsumitur terminum prorogasse. allegat ibal. in.l.& post edictum in prin.ff.de iudi. licet contrarium in hoc voluerit anto. in.c.

A cum dilecti/de dolo & contu.secundū eum. ¶ Sed tu vide de hoc angelū & ioan. de imol. qui sunt contrarii in. l. de vnoquoq; ff.de re iudi. Et ad primum propositum ioan. an. in. d. c. consuluit in verbo expectare, dicit q; siue sit actor siue reus nō debet discedere illicētiatus: quia si altera pars postea venerit & allegauerit iustā cām absentiæ, poterit petere expēsas. Vnde ēt videtur velle q; tex.in. c. consuluit habeat locū tm in actore q̄ in reo cuius cōtrarium videtur voluisse in glo.2.

¶ Vnde dicerem q; si loquimur eo respectu quando circunducitur edictum, verum est dicere q; in. c. consuluit ideo nō fuit edictum circunductum quia loquitur in reo in cuius persona proprie non circūducitur edictū sed in persona actoris, sicut loquitur. l. & post edictum. Sed si loquimur respectu contumaciæ quia illicentiatus recedit, ita ille tex. habet locum in actore sicut in reo: quia si actor nō cōparet & reus sic, si reus discessit illicētiatus & postea actor veniret & allegaret iustā cām absentiæ, poterit petere cōdēnari reū in expensas: sicut ecōtra reus cōparens & petēs circūduci edictū, petita a iudice licentia pōt
B petere actorē cōdemnari in expensas. & tūc actus neq; in illa neq; in sequenti die fieri poterit sine noua citatione, sicut loquitur milis: alioquin ipso reo nō petente licentiā nec petente circunduci edictū nec accusante contumaciā actoris, esset cōtumax. Et ideo isto respectu nō est verū quod dicit immol. pdictū c. cōsuluit hēat locū tm̄ in reo nō cōparente in quo videt vt ipse dicit q; subsit maior æquitas: qa imo inno. ibi & alii volūt isto casu idē esse & in actore: quia si reus cōparet & nō actor, ex quo pōt iudex prorogare in aliā diē nō debet reus illicētiatus recedere: alioquin puniretur i expēsis, sicut & ecōtra actor: vt in c. 1. de dolo & contu. in. 6. Et vide cardi. in. d. q. 9. & doc. in. d. l. nā ita diuus, & in. d. §. iulianus, & in. d. c. cōsuluit. in qbus locis tm̄ loquūtur doc. ad finē puniēdi in expēsis rōne cōrumaciæ. ¶ Vide tñ plene de materia p ludo. q facit quattuor mēbra in. l. qui ante Kalen. ff. de verb. obli. & in specu. in ti. de contumacia in. §. 1. & doc. in. l. scire oportet/in. §. suffi cit. ff. de excusa. tu. & remissiue in locis per alex. in. d. l. qui ante Kalen. & per iasonem ibi adductis.

¶ Sed istud est in iudicio. in cōcilio aūt aliud est: quia si cōparet & illicentiatus recedit/punitur pœna cōtumaciæ, nec ita circūducitur edictū incitato ad cōciliū sicut ad iudiciū: vt dicit inno. in. d. c. cōsuluit, allegat dictū. c. sigs 18. di. & c. certū. xi. q. 3. Vnde si aliqs vocatus ad concilium expectasset per plures dies C alios absentes & postea etiam in die proroga ta illicētiatus rec. deret, puniretur tanq̄ contumax non expectato fine concilii: vt ibi dicit. Et idē dicit in electiōibus faciendis.

¶ Adde tamen q; si post comparitionem ad concilium superuenisset aliquod legitimum impedimentum repentinum quod alias excusaret ipso iure a comparendo (iuxta nota ta in. l. quesitū. ff. de re iudi. & l. 2. §. si quis. ff. si quis cau.) tunc si discederet illicētiatus, nō incurreret pœnam cōtumaciæ vt supra dictū est: & impune tunc posset recedere, quia videretur ipso iure licētiatus. Deberet tn̄ eo casu dimittere procuratorem qui allegaret excusatiōnē eius in concilio. Ita in simili in iudice dicit. d. anto. in. d. c. 1. in. 13. col. de iudi. sicut diximus qñ a principio impeditus tenetur mittere procuratorem ad excusandū. Et si esset in cōcilio ad iudiciū vocatus/& in quo quis potest litigare p procuratorem, nō solū teneretur dimittere procuratorē qui eum excusaret in concilio/sed etiam qui defenderet cām: vt dicit ibi. d. anto. in. d. c. 1. D

¶ Item si vocatus ad cōciliū pro cā contra ipsum instituta vel instituēda esset contumax, tunc oīa remedia quę sunt prodita cōtra cōtumaces haberent locum cōtra istum, de quibus vide in. c. tuæ & in. c. fi. vt lite nō contest. & in specu. in ru. de primo decreto in. §. iam de effectu, versi. & nota, & i. fi finita/in. §. iulianus. ff. de dam. infec. cū simil. Et in causis i quibus proceditur summarie (vt in causa hæresis: vt in. c. fi. de hære.) posset procedi ad diffinitiuam etiam lite non contestata. & maxime in concilio: vbi etiam videtur q; in omni causa possit veniri ad sententiam lite non cōtestata quando sic statueret concilium, propter eius potestatem. De quo dicetur infra in quęstione qualis sit forma procedendi & sniandi in concilio.

ADDe etiam aliā pœnam non venientibus ad conciliū vel ante finem recedentibus/ q; dicūtur incurrere pœnā dānatiōis ęternę: vtpote cōtēptores & subsannatores patris: hoc est papæ & vniuersalis ecclesię. Vnde dicitur prouer. 30. oculū qui subsannat patrem & qui despicit partum matris suæ/fodient corui de torrentibus, & comedent eum filii aquilæ. Vnde & theodosius

imperator scribens dioscoro dicit. si quis vero tam necessariam & vere deo amicam synodum prætermiserit & nõ omni virtute secundum prædictum tempus ad præfinitum locum peruenerit, nullam excusationẽ neq apud deum neq apud nostram inueniet pietatem: sacerdotalem enim conuentum non nisi quis mala conscientia sauciatus omittit. (A)

¶ Adde etiam ꝙ si vocatus ad concilium negligit venire / & non mittit nec se excusat, non statim puniendus est tanq̃ contumax: sed prius debet admoneri & requiri / & tandem citari ad videndũ se declarari: vt est tex. in.c.ꝑpter ecclesiasticas el.1. in verbo admoneant. 18. di. & ibi glo. Facit quod dicitur in.c. indigne. 12.q.2. & in.c. si aduersarius ꝑ doc. de eo qui mittitur in poss. cã rei seruan. & anto. in.c. repræhensibile de appel. & decis. 52. alias. 49. incipit item si petitur.

B SEDQVIA supradiximus quãdoq cõgregari cõcilium per pares & inferiores (quo casu vocatio ad cõcilium fit per modum requisitionis & nõ per modum authoritatiuę citationis) queritur vtrum ille cui fit talis intimatio / debeat credere tali intimanti? Et videtur ꝙ non: quia licet quis teneatur credere nuncio rõne publici officii (vt in.c. cũ parati de appel.) tamen secus est in nuncio priuato assumpto: vt dicit inno. in.c. qm̃ cõtra de proba. Item ex quo quis nõ est superior non est ei credendũ / maxime contra maiorem. xi. q.3. qui resistit. Facit quod dicitur in.c. at si clerici de iudi. & quod dicitur in.l. si quis ex aliena. ff. de iudi. C. si a non compe. iudi. per totum cum simil.

¶ Dic ꝙ aut iste qui vocat ad concilium allegat causam non efficacem vel nullam. Et nõ tenetur vocatus credere. l. vtrum. ff. de cõsti. pecu. l. si fideiussor creditori. ff. de fideiusso. Ad hoc quod dicitur in.c. cum in iure de offi. dele. & quod dicitur in.c.2. de dila. & quod dicit angel. & doc. in.l. si fideicõmissum. ff. de iudi. & in.l.1. §. qui nunciat. ff. de noui operis nuncia. videlicet ꝙ debet exprimi causa ĩ citatione. & quod dicit inno. in.c. prudentiã ĩ pri. de offi. dele. ꝟ Aut inseritur cã iusta & legitima sed non vera vel nõ verisimilis, vel ꝑsona quæ nunciat est suspecta & nõ authentica. Et similiter iuste spermi potest: argumẽto l. hæc autẽ ĩ prin. ff. si cui plusq̃ per legẽ falci. xi.q.3. iulianus. Facit quod dicitur in.c. ad aures / & in.c. dilect⁹ de tẽpo. ordi. Si autẽ dubitatur an sit vera vel verisimilis & ꝑsona q̃ mandat nũciari non est suspecta, tũc debet credi: vt. 23.q.1. quod culpatur. & ponit glo. in .d. c. dilectus. Vel debet seruari quod dicitur ĩ.c. si qñ de rescrip. vt rescribatur & certioretur.

¶ An autẽ ita debeat credi vt monitus arctet. dicerẽ in hoc ꝙ si cõiter tenet verã esse causam quæ inseritur vel cõstat eam esse veram aut verisimilem, tũc debet credi maxime qñ ꝑsona quę mãdat nũciari ẽ grauis & authentica: quia ex quo talis intimatio fit ĩ defectũ iudicis siue papæ nõ facientis debitũ suũ in cõgregãdo cõcilium / & cã subest cõgregatiõis, nõ ẽ opus ꝙ in insinuatiõẽ fiat probatio causæ / sed sufficit ꝙ allegetur cã vera vel verisimilis. Ad hoc quod dicit in.c. fi. de appel. & in.l. de pupillo. §. si quis ipsi. ff. de. de noui operis nun. ꝟ Nõ obstat tex. in.l.2. & .3. ff. qđ falso tuto. & acto. quia ibi intimatio nõ fiebat in defectũ iudicis, sed đ facto ptis / & nõ respiciebat principaliter ipsum intimãtẽ: vnde nõ tenebatur ei credere. Sed hic fit in defectũ iudicis. vnde sufficit allegare cãm verã vel verisimilẽ / quãtuncũq illa non probetur. Facit qđ dicit in materia electiõis per inno. in.c. cũ nobis in verbo reuocare de elec. & doc. in. ca. cũ inter vniuersas / & .c. corã / & .c. quia ꝑpter / de elec. & quod dicit bal. post inno. & alios in c.1. de maio. & obe. ꝙ antiquior congregat collegium. & abb. in.ca. in causis / de elec. ꝟ Et ex his patet responsio ad adducta in contrarium supra in principio. D

ATPONE ꝙ vocatus ad cõciliũ eodẽ tẽpore fit vocatus ab alio superiore, cui debet parere? Tex. ĩ ca. si episcopus 18. di. dicit ꝙ potius regi q̃ archiepiscopo. & idem dicit glo. & glo. in.c. repręhẽsibile. 23.q.8. Et ad idem tex. in.c. cũ parati de appel. vbi ꝓbatur ꝙ magis regi q̃ legato papæ. Papæ tñ magis q̃ regi: vt dicit ibi glo. & glo. in. di. c. repręhensibile. Glo. tñ in.d.c. cũ parati, videtur velle ꝙ magis legato q̃ regi: quia legatus repræsentat personã papæ, & ei obediendiendũ est

A tanq̃ papæ, facit. 93. di. c. si. & c. cõuenientibus 1. q. 7. & c. adrianus el. 1. 63. di. Sed hoc videtur contra tex. ibi. vbi fuisset excusatus epũs si fuisset in legatione regis vt allegabat. & ibi papa dicit ꝙ non debuit contemnere legatũ obtẽtu appellationis. & ita dicit ibi abb. in. d. c. cum parati. Item dicit glo. & doc. ibi & do. in. c. si episcopus, illud esse verum ꝙ vocatus ab archiepiscopo & a rege debet parere potius regi quando habet feudum & regalia a rege, alioquin potius debet obtemperare mãdato superioris: quia clericus vel sacerdos nõ subiicitur in aliquo iudici seculari. c. cum nõ ab homine de iudi. cum simil. Et per hoc dicit ibi inno. & ostien. ꝙ vocatus ad conciliũ ab archiepiscopo & rege, tenetur parere regi potius si ab eo habet regalia: vt dicit ostiẽ. ibi. Quod dicit verum inno. nisi vellet archiepiscopus eum intermittere mandatum regis, & venire omnino ad concilium: quia tunc debet ire ad concilium & obedire archiepiscopo: quia obediendum magis est spiritui quàm carni, vt dicit ibi inno.

¶ Abb. ibi in. d. c. cum parati referẽdo prędicta non acquiescit huic dicto etiam in papa: quia si prælatus est astrictus iuramento regi ratione feudi, non potest impediri etiam per B papam quominus seruet iuramentum regi, cui est astrictus ratione feudi. nam nõ potest papa tollere obligationẽ iuramentalem quæsitam laico. Adducit tex. in cle. pastoralis, de re iudi. & inno. in. c. cum inter. P. de renun. & dictum inno. in. c. inquisitioni de senten. excom. vbi dicit non esse obediendum papæ si ex eius mandato verisimiliter timetur scandalum vel aliquod malum futurum. Ad idẽ etiam est quod dicit inno. in. c. quanto de cõsue. ꝙ non est ei obediendum quando praeciperet aliquid contra statutũ vniuersalis ecclesiæ sine rationabili causa. Facit quod dicitur in. c. iulianus. xi. q. 3. & quod notat idẽ abb. in. c. ex multiplici in vltimo notabili, de deci. Et bonum. 216. consiliũ pauli de castro, incipit præsupposito. facit etiam. l. 2. §. merito, & §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. Et bene facit pro dicto abbatis tex. in. c. quæ in ecclesiarum, de consti. vbi prohibetur constitutio per laicos facta in præiudiciũ feudi ecclesiastici: pariformiter nõ videtur ꝙ papa possit in preiudiciũ regis & feudatari eius aliquid mandare. Dicit tamẽ abb. in fine quæstionis, ꝙ in dubio citatus debet parere papę: quia in dubio præsumendum est moueri cũ causa. allegat dictum. c. quæ in ecclesiarum, & l. fi. C. si cõtra ius vel vtili. publi. ¶ Dominus ioã. de immol. in. d. c. cum parati, vult ꝙ C quantumcunq; non subsit aliqua iusta causa faciendi tale mandatum per superiorẽ ecclesiasticum, nihilominus si illud faciat potius obediendum est ei q̃ regi, licet male faciat superior ecclesiasticus mandando non obediri regi: argumento. c. inter corporalia de trãsla. præla. cum simil.

¶ Sed salua pace eorũ videtur mihi ꝙ vterq; male dicat. Et primo abb. inquantum vult papæ non esse obediendũ si mandet pro modica causa & velit non obediri regi sed sibi, & ꝙ tunc potius parendum est regi. ¶ Et similiter ioan. de immol. male loquitur: inquantum vult ꝙ feudatarius vocatus a prælato inferiore a papa & a rege debet potius parere prælato quàm regi, quando a prælato fuit ei mandatum etiam sine iusta causa ne pareret regi. ¶ Et primo quo ad dictum abbatis inquantum loquitur de obligatione iurata, nihil ad propositã quæstionẽ: quia quantumcũq; papa nolit, feudatarium clericum ire ad regem, non per hoc tollitur iuramentum regi præstitũ. & venire ad papã potest sine metu periurii: quia cẽsetur in quocũq; iuramento excepta authoritas superioris: vt in. c. venientes, & in. c. ea te de iureiu. potius enim dif- D fertur tũc vel suspenditur iuramentum q̃ tollatur. Pro quo bene est quæstio quam ponit specu. in ru. de feudis in. §. quoniã, versi. 16. de barone & rege eodem tempore præcipiẽtibus subdito, vbi videẽ ꝙ magis sit parẽdum regi: vt ibi per eũ, quem vide satis ad propositum quæstionis nostræ. Et similiter non est ad propositũ dictũ inno. nec. in. c. inquisitiõi, nec. in. c. quãto: quia per tale mãdatum nõ fit contra statutum vniuersalis ecclesiæ, nec iuste potest sequi scandalum. & contra dictum abbatis tenet glo. in. d. c. cum parati, & in. c. repræhensibile de appel. & in. c. quo ausu, & in. c. si quis. 23. q. 8. Et in proposito est ratio: quia clericus tãtum respectu rei est subditus regi & nõ respectu personæ. & propterea nõ cognosceret de delicto clerici ad priuandum eum feudo: vt ponunt doc. in. c. verũ de foro cõpe. nec aliquam personalem executionẽ in eum facere posset: vt ibi. Et ideo cum plus iuris habeat papa in clericum quia ratione personę & ecclesiarum (vt in. c. cuncta per mundum, & c. per principalẽ. 9. q. 3.) ideo ei etiã ex sola voluntate saltem rationabili præcipiẽti (vt est in proposito cũ vocat ad conciliũ) est magis parendum q̃ regi. Facit etiam ꝙ

A omnis prælatus iurat papæ: vt in.c.ego.N. de iureiu. Et pro hoc adduco a fortiori decisi.e gidii.171.quę vult ꝙ citatus personaliter coram papa, de mandato vel iuramento fidelitatis quo imperatori astringitur se non bene excusat/ nec etiã per hoc ꝙ accessus per terram imperatoris non est tutus. & ibi assignat rationes.

¶ Quod autem dicit ioan. de immol. de archiepiscopo & alio inferiori prælato/ videtur contra tex.in.c.ex transmissa de foro compe. Licet ibi loquatur quando tractabatur causa feudalis quę est cognoscenda per dominum feudi: vt in.c.cæterum &.c. nouit/ de iudi. & in casu proposito loquimur quando ratione feudi vocat⁹ esset a rege. Vnde si est indiscretum prælati præceptum, debet potius ire ad regem. Et hoc modo limito glo. in.d.c. cum parati, & doc. ibi. & doc. in. c. si. episcopus 18.di.quando volunt ꝙ quando archiepiscopus & prælatus prohiberet ire ad regẽ & vocaret ad se, obediendum est prælato & spiritui potius q̃ carni: quia intelligo quando mãdatũ superioris inferioris papa vel legati est discretum & cum causa: alioquin si sine causa & ex nuda indiscreta voluntate prohiberet episcopum subditum & feudatarium regis,

B obediendum esset potius regi vocanti ratione feudi & ex iusta & necessaria causa. Ad hoc tex.in.c. nouit/ de iudi.&.c. causam quæ el tertio/ qui filii sint legi. & specu.in. d. versi.16. Si autem nõ haberet feudum nec esset subditus nec haberet aliquid a rege, tunc non solũ debet obedire suo prælato sibi mandanti ꝙ non accedat, sed ipse non tenetur accedere si nolit. Et sic procedit tex. in.c. si quis episcopus. 18.q. vlt. secundum hug. & refert domi.in.d.c. si episcopus. 18.di.

¶ Fateor tamen in proposito quãdo esset vocatus ad concilium episcopus ab archiepõ & eodem tẽpore a rege, & archiepiscopus vellet ꝙ episcopus intermitteret accedere ad regẽ & iret ad concilium, ꝙ deberet magis obedire archiepiscopo: vt dicit immol.in.d. c. cũ parati: quia tunc est cum iusta causa prohibitus. ¶ Non obstat tex.in.d.c. si episcopus. 18. di. qui videtur velle ꝙ primo debeat ire ad regem, quia respondetur vel ꝙ fuit ex⁹ eo ꝙ primo fuerat ab eo vocatus: vt vult glo.in.c. qui resistit.xi.q.3. Vel fuit quia voluit deferri regi: vt videtur velle ibi glo.in.d.c. si episcop⁹. facit tex. in. c. satis euidenter in. §. his itaꝙ 96.di. Vel quia poterat vtriꝙ satisfieri. vel secundum hug. & refert ibi. domi. fuit ad euitã dum scandalum. vel quia rex erat legatus

C papæ. Vel intelligitur quando non prohibet archiepiscopus ire ad regem qui primo vocauerat: quia non præsumitur prælatum tũc mãdasse in præiudiciũ regis, nisi hoc expressit, argumẽto.c. super eo/ de offi.dele. ¶ Et ad prædicta facit ꝙ potius videtur primo parendũ superiori naturali & proprio q̃ alteri. vnde in iis quæ sunt regularis obseruantiæ/ monachus debet potius obedire abbati q̃ episcopo: vt ponit inno.in.c. quanto de offi.ordi. & ponit glo.in.d.c. qui resistit.xi.q.3. & abb. in c. cæterum in.3.col. de iudi. & dicit archi.in d.c. qui resistit/ ꝙ magis est subditus monachus abbati quàm vxor viro. 33.q.5. noluit.

Quod dicit esse verum in iis quæ spectant ad officium abbatię, secus in iis quæ versantur in figura iudicii: quia tunc plus obedire debet episcopo.xi.q.1. de persona. &.c. in ven ditionibus.17.q.4. & in.c. abbatibus.12.q.2. ponit do. post hug. & lau.in.d.c. qui resistit.

¶ Vbi autem quis procurasset se vocari a rege vocatus ad concilium, nulli dubium ꝙ tenetur ire ad concilium: quia fraus non debet ei prodesse.c.2. de renun. & in.c. pastoralis. §. vltimo de offi.dele. vbi est tex. de hoc. ponit abb. in. c. proposuisti de foro compe.

D in illa quæstione quando est monitus prior a visitatore ne discedat quia vult ire ad visitandum/ & eodem tempore est vocatus a generali, cui debet obedire: de qua ibi per eum.

¶ Scias tamẽ ꝙ si citatus a domino super feudo/ codem tempore super feudo esset citatus ab ordinario/ posito ꝙ ordinarius habeat facultatem cognoscendi etiam de feudo, debet comparere coram domino feudi. Ista est glo. singularis in.c.1. de inuestitura in maritum facta in vsibus feudorum. quam ibi bal. dicit non esse alibi. & idem cardi. in.c. super literis/ de rescrip. Facit quod dicitur in.d.c. verũ/ de foro cõpe. &. c. cæterũ de iudi. d.c. solitæ de maio. & obe. &.c. nouit/ de iudi.

¶ In hac materia dicit inno.in.c. cum parati, ꝙ vocatus diligenter attendat quis maiori necessitate ducatur/ & qui prius mandauerit/ & cui prius fuerit obligatus/ & quis sit maior.

¶ Et idem inno.in.c. cum iandudum de præben. loquens in beneficiato in duabus ecclesiis cui vnus superior episcopus præcipit vt fiat sacerdos/ alius vt remaneat in diaconatu: vel vnus præcipit vt negocia ecclesiæ suæ prosequatur in curia regis/ alius vt negocia alterius ecclesiæ suæ prosequat̃ in curia papæ: vel vnus vocat ad electionem faciendam/ alius

A mandat vt ſtet ad ſeruiẽdum eccleſiæ. ex quo nõ poteſt duobus dominis ſeruire. 21. q. 1. c. 1. dicit ꝙ in illis pplexitatibus eſt prius obediendũ primo: quia ſecũdus videtur cum elegiſſe ſaluo iure primi/ de iureiuran. c. tua. de relig. domi. c. quia monaſterium. niſi forte in ſecunda eccleſia eſſent aliqua facienda in quibus vocatus eſſet neceſſarius: & prima nõ ſentiret incõmodũ vel ſi ſentiret modicũ ſentiret. nam tunc agendum eſſet cum ſuperiore vt eum cogeret dare licentiam: & ſi mora eſſet periculoſa/ ipſemet poſſet venire contra mandatum. non enim eſt maliciis hominum indulgẽdum. c. ſedes de reſcrip. cum ſimil. Quo ad illud aũt quod ipſe dicit quando vnus prælatus præciperet tractari negocia ſua in curia regis & alius in curia papæ, videtur indiſtincte ꝙ non ſit obediendum volenti vt liniget in curia regis: quia eſt contra tex. xi. q. 1. c. placuit. Facit. c. ſolitæ/ de maio. & obe. & quod dicitur in. c. 2. de foro cõpe. c. 1. & per totum. xi. q. 1.

SED pro pleniori declaratiõe iſtius difficultatis cui ſit prius obediendum; dicerẽ ſic ponendo primo aliquos caſus claros. Primus eſt quando citatus a duobus eodem tempore/ poteſt vtriq; ſatisfacere & corã vtroq; comparere. & debebit corã vtroq;
B comparere poſtquàm mandata ſunt compoſſibilia. Ita bar. in. l. 2. §. qui exhibẽdi. ff. de cuſto. reorum. Bonus tex. in. l. duorum. ff. de operis liber. glo. in verbo a rege in. d. c. paſtoralis. §. fi. & bonus tex. in. l. ſi quis in graui. §. ſi cũ omnes. ff. ad ſillanianũ. Facit quod dicitur in. c. 2. de maio. & obe. ¶ Secundus caſus eſt quando mandatum continet peccatum ſi exequatur. Et tunc non eſt parendũ ſine dubio: quia parendum eſt deo potius q̃ hominibus. xi. q. 3. ſi. dominus. c. qui reſiſtit, &. c. iulianus. Potius enim debem⁹ omnia mala pati q̃ peccato conſentire: glo. in. c. ſi quis/ de furtis. 22. q. 5. c. itane. Et vtilius ſcandalum naſci permittitur q̃ veritas relinquatur: vt in. c. ſane/ de tempo. ordi. in glo. &. c. qui ſcandalizauerit de regu. iu. & bene inno. in. c. inquiſitioni de ſenten. excom. ¶ Tertius caſus eſt quando quis maliciose procuraſſet ſe ab altero vocari vt excuſaretur a comparitione alterius: quia tunc non excuſatur, & omnino tenetur comparere: vt in. d. c. paſtoralis. §. fi. de offi. dele. quia malicia non debet ei prodeſſe: vt in. c. ſedes cum ſequen. de reſcrip. ¶ Quartus caſus erit quãdo quis citatur pro duabus cauſis ſimul & ſemel/ & altera ex dictis cauſis emerſit ex facto eius poſt primam citationẽ.
tunc enim tenetur in vtraq; reſpondere. l. ſed C
& ſi quis. §. illud. ff. ſi quis cau. & ſibi imputet, quia facto ſuo eſt poſitus in iſta perplexitate. Facit quod dicitur de inimicitia cõtracta culpa propria qua quis incidit in metum/ in l. ſi mulier. ff. quod metus cauſa. l. ſi merces. §. culpæ/ cum concor. in glo. ff. locati. Et quod dicitur de eo qui culpa ſua aſtringit̃ ad probãdum negatiuã, cuius eſt impoſſibilis probatio in. l. in illa ſtipulatione (alias hoc iure) ff. de ver. obli. & in. c. bonæ el primo/ de elec. & in. c. quoniam cõtra/ de proba. ¶ Quintus caſus ſit ꝙ quando epiſcopus vocatur ab archiepiſcopo & rege ſimul eodem tempore, licet debeat prius parere archiepiſcopo cæteris paribus ſecundum innocẽ. & oſtien. in. d. c. cum parati vt ſupra dixi, intellige verũ niſi dubitaretur de ſcandalo ſi non iret ad regem quia tunc debet potius parere regi. Ita do. poſt hug. in. d. c. ſi epiſcopus. 18. di. in vltima col. & refert feli. in. c. nihil de præſcrip. verſi. 27. quando &c.

HIS præſuppoſitis dic cõſiderandos duos caſus: videlicet vtrum ſit vocatus ab eodem an a diuerſis. Primo caſu ſi quis eſt vocatus eodem tempore ab eodem in diuerſis cauſis quarum vtraq; ante D
emerſerat, debet in vtraq; reſpondere & pro vtraq; comparere. l. qui de crimine. C. de accuſa. quia eodem puncto poteſt in omnibus ſatisfacere. l. accipientis. ff. de authoritate tuto. & dicit angel. in. l. ſi quis ſeruus. §. fi. ff. de cuſto. & exhi. reorum, quæ eſt dicta. l. 2. ſupra allegata. ¶ Et hoc quando vnus & idẽ vocat ad ſe. Sed ſi eſſent duo mandata diuerſa quæ ab eodẽ emanaſſent/ & eſſent vel ratione rei vel loci vel temporis contraria (ſic vt eſſet impoſſibile vtriq; parere) tunc dic ꝙ aut vnũ ſit pro publica vtilitate & aliud pro priuata. & parendum eſt illi quod ſit pro publica vtilitate: vt eſt tex. in. c. propoſuit de dila. & ponit ſpecu. in. d. §. quoniam/ verſi. 16. in fi. in ti. de feudis præallegato. Aut vtrunq; ſit pro publica vel pro priuata vtilitate. & tũc parendum eſt mandato primo loco facto ſiue emanato, niſi ſecundum reuocaret primũ iuxta notata in. c. cæterum de reſcrip. Facit. d. l. 2. §. fi. &. l. quiq; litigandi in prin. ff. de in ius vocan.

¶ Secundo caſu quãdo citatio ſiue præceptũ emanat a diuerſis, tunc ſi loquimur in papa vel inter clericos vel in materia nutritiua peccati inter laicos, ſine dubio mandato papę eſt

A parendum potius q̃ regi vel imperatori. d.c. placuit. xi. q. 3. c. nouit de iudi. & dicitur in. d. c. cũ parati/ post glo. etiã si citatus esset subditus regi ratione regni vel feudi. & etiã si man datum papæ esset pro faciliori & leui causa, per dicta post glo. in. d. c. cum parati. Et idem intelligo in legato papæ qui præcipit de mãdato papæ: vt in. d. c. cum parati. & erit alius intellectus ad illum tex. vltra doc. ibi, intelligendo semper ita ꝙ mandatum papæ vel legati non esset ex obseruantia inductiuũ peccati: vt supra dixi. ¶ Si autem loquimur in alijs superioribus, tunc si in legato & imperatore qui facit iure legationis/ & vtriusq; man datum est iustum, credo ꝙ legato parendum erit: & tanto magis si a legato & rege fuerit quis vocatus per prędicta. Si vero loquimur de vocato ab archiepiscopo vel episcopo ad concilium vel ad aliud & a rege/ iuxta. c. si episcopus, dic vt supra conclusum est.

¶ Si autem de alijs superioribus, tunc aut eorũ iurisditio est sub ordinata: quia vnus maior alius minor. & tunc si potest parere vtriq; dic vt supra. si autem nõ potest vtriq; parere, tunc debet ire ad maius tribunal & ei pareret: vt in. l. cõtra pupillum. §. qui ad maius. ff. de re iudi. & ibi bar. & in. d. l. 2. §. fi. ff. de custo. reorum. est enim regulare quando a duo

B bus emanant duo præcepta/ vt digniori obediatur: vt notat archi. in. c. per hoc/ de hære. in 6. Ad hoc tex. in. d. c. qui resistit. xi. q. 3. & 2. q. 6. c. qui se scit. ¶ Fallit primo nisi quis esset vocatus pro diuersis horis: quia tunc deberet vtriq; parere: vt vult glo. in. d. l. 2. §. qui exhibendi. ff. de custo. reorum. ¶ Fallit secundo nisi posset vni obedire per aliũ (puta per nuncium vel procuratorem) & alteri haberet seruire personaliter: quia tunc debet præponere actum personalem etiã obediẽdo minori. vt si a minori esset vocatus ad testificandum/ & a maiori pro causa pecuniaria, tunc corã minori comparebit personaliter & coram maiori per procuratorem, & hoc quãdo citatio est pro eadẽ hora. Pro hoc allegatur tex. in. l. 2. §. 1. ff. si quis cau. qui parum facit iudicio meo. & iaco. de arena & guiliel. de cunio ibi. Dictũ tamen est in se verũ/ ex quo nõ est mãdatum ab ambobus de personali cõparitione: quia potest vtriq; parere & diuersimode satisfacere. & hoc videtur velle ioan. an. in. d. c. cum parati: & in. c. fi. de rescrip. in verbo cõparuerit. ¶ Fallit tertio nisi iudex minor preoccupasset iurisditionẽ: quia vocatus postea a maiore excusabit se ratione præuentionis. Bal. in. l. senatus. C. qui accusa. non possunt. C

¶ Fallit & quarto secundum ioan. de immol. in. d. §. si ad maius/ nisi iudex maior non haberet immediatam iurisditionem in citatum sed mediatam. Exemplum in citato corã episcopo ab ipso episcopo & corã archiepiscopo ab ipso archiepiscopo: quia tunc tenetur citatus comparere coram episcopo, qui respectu sui subditi habet immediatam iurisditionem/ vt dicit ibi immol. Faciunt quæ dicunt in. c. romana de foro cõpe. in. 6. & in. c. romana de offi. ordi. co. li. & c. romana/ de appel. co. li. Ad hoc etiã facit quod dicunt doc. in. c. pastoralis de offi. ordi. ¶ Et an quod dicitur de archiepiscopo & episcopo/ dicatur de episcopo & alijs inferioribus, cardi. ibi in. q. 2. dicit ꝙ non: quia iurisditio inferiorum prælatorũ respectu episcopi non venit exclusiue sed cumulatiue. & idem in. c. cum ab ecclesiarũ in. 12. & 14. q. de offi. ordi. vide late abb. in c. cum ab ecclesiarum/ & c. pastoralis de offi. ordi. & in. c. si quis contra clericum/ & in. c. cum cõtingat/ de foro cõpe. Et ratio est: quia archiepiscopus non habet iurisditionem in subditos suffraganeorum nisi in casibus expressis: vt in. d. c. pastoralis per glo. & doc.

¶ Fallit & quinto nisi iurisditio inferioris in citatum esset propria ipsius ratione correctionis: vt diximus supra de abbate & episcopo. D quia tũc debet obedire monachus in iis quæ sunt regulæ potius abbati q̃ episcopo: vt dicit inno. in. c. quanto de offi. ordi. & abb. in. c. al legato. c. cæterum de iudi. & notat idem abb. in. c. inter cętera de appel. De quo vide cardi. qui distinguit inter causas maiores & minores in. d. c. quanto/ de offi. ordi. de quo etiam in. c. qui resistit in glo. xi. q. 3. & cardi. in. c. cũ ab ecclesiarum in penul. col. de offi. ordi. & in cle. ne in agro/ in. §. quia vero in. 8. q. de statu mona. & abb. in. c. cum cõtingat. xi. col. de foro compe. Non enim episcopus tunc se intromittet nisi per viam negligentiæ abbatis: vt in. d. c. quãto. vbi episcopus supplet negligentiam abbatis nõ reuocantis monachũ vagabundum ad claustrum. Vide ibi. d. abbatem siculum. & vide abb. in. c. si quis cõtra clericum/ & c. cum contingat de foro compe. in 7. col. vbi refert ioan. de lignano in cle. 1. de statu mona.

¶ Si autem superiores sunt pares in iurisditione/ & sumus extra quattuor illos casus indubitatos supra positos, tunc cardi. in. d. c. cũ parati dicit ꝙ si alter præuenit alterum in iurisditione super eo super quo citat/ corã illo

primo debet comparere per iura allegata ibi
A in glo. alioquin dicit obediendum illi qui est in maiori necessitate, d. l. 2. §. si cum omnes. & sic transit cũ inno. ibi. Dicit etiam attendendas alias coniecturas de quibus in. d. §. si cũ omnes, &, xi, q. 3. qui resistit. Ioan. de immol. in. d. c. cũ parati ponit tres casus quibus prius obedire debet illi cui magis astringitur: argumento. c. cum in officiis de testa. &. d. §. si cum omnes. Vbi autem est æqualis necessitas, parendum est primo vocanti, argumento. c. cæterum de rescrip.

¶ Potest & aliter dici secundum bar. in. d. l. 2. §. 1. ꝙ si vna causa est tempore peritura & alia non, debet comparere in causa quæ indiget maiori celeritate: vt. d. l. 2. §. fi. si nulla est tempore peritura & vna est grauior altera, in illa tenebitur respondere. l. contumacia. ff. de re iudi. & specu. in. d. versi. 16. Si causæ sunt equales, & vn primo citauit, erit coram illo comparendũ: vt. 24. q. vltima. §. ecce. l. quiq litigandi. ff. de in ius vocan. Sed si citant eodẽ tẽpore, in ista perplexitate dicit bal. in. c. expo suit de dila. ꝙ est locus gratificationi, vt eligat ipsemet coram quo velit comparere, adducit. l. si quis in graui. §. si cum omnes. ff. ad sillanianum. Et idem voluit iaco. butri. gu
B liel. bal. & omnes alii. in. d. l. 2. §. 1. ff. si quis cau. & bal. in. l. summa, versi. vicesimotertio quæritur. ff. de rerum diui. Non tamen intelligas ꝙ per hoc ꝙ iste citatus a duobus coram vno comparuit, sit liberatus a comparẽdo coram alio ad aliam citationem cessante necessitate primæ citationis: vt in. d. l. 2. §. fi. & ibi glo. ff. de custo. re. & in. l. qui de crimine. C. eo. ti. Et istam distinctionẽ posuit bar. in. d. l. 2. §. fi. ꝛ Et intellige ꝓmissa nisi in vna causa posset cõparere per se & in alia ꝑ procuratorem: quia in vna tenebitur personaliter comparere per se, in alia per procuratorẽ. & tunc non erit locus electioni. ioã. an. in. d. c. cum parati & in. c. fi. de rescrip. Alioquin si in ista perplexitate coram aliquo non cõpareat, poterit per vtrunq; superiorẽ mulctari. angel. in. d. §. qui ad maius: & ioã. de immol. ibidem.

¶ Adde tamẽ ꝙ si est vnus delegatus ad vniuersitatem causarum & alius ad vnam causam, & ambo eodem tempore citant, comparendum erit coram illo qui est specialiter delegatus in illa vna causa particulari, secundũ angelum in. d. §. qui ad maius. Pro hoc facit illa glo. & bal. in. d. c. 1. de inuesti. in marinũ facta: licet loquatur in duobus ordinariis. & tex. & doc. in. c. studuisti de offi. lega. Sed ioã. de immol. in. d. §. qui ad maius, dicit ꝙ est lo C
cus etiam hoc casu gratificationi: quia delegatus ad vniuersitatem causarum, respectu causæ expressæ in citatione habetur pro delegato speciali: argumẽto. c. pastoralis. §. fi. & qđ ibi notatur de rescrip. & in. c. ex tuæ cũ ibi notatis, de filiis presbyte. Et pro hac vltima opinione. ioan. de immo. facit tex. & quæ ibi ponuntur per doc. maxime abb. in. c. sane el. 2. de offi. deleg. Item facit ꝙ delegati ad vniuersitatem causarum dicũtur quasi ordinarii: vt vult. glo. in. c. cũ causã de appel. & in. d. l. fi. C. de iudi. & glo. & doc. in. l. si vni. ff. de re iudi. glo. in. c. statutũ. §. insuper in verbo moderatas de rescrip. in. 6. bal. in. l. si vt proponis. C. quomodo & quando iu. bar. & doc. in. l. more. ff. de iuri. omnium iudi.

¶ Sed quæ potest assignari ratio diuersitatis quare potius præferatur iudex specialis vnius causæ iudici generali in terminis illi⁹ glo. in. c. 1. de inuesti. in mari. fac. potius q̃ in proposito? Posset assignari ratio propter specialitatem quã habet causa feudalis, quæ spectat ad dominũ naturaliter: vt in. e. cæterũ cũ simil. de iudi. Itẽ quia delegatus ad vniuersitatem causarũ nõ est proprie ordinarius, licet respectu facultatis subdelegandi æquiparetur ordinario: vt dicũt doc. in locis supra alle D
gatis, maxime moderni in. d. l. more. Quod patet quia eius iurisditio expirat morte mandantis re integra: vt dicit bar. in. d. l. more. & abb. in. c. relatũ de offi. dele. & allegatur tex. in. c. fi. in. §. vt officium de offi. delega. in. 6. & per locum a speciali in. c. ne aliqui de hære. co. li. quod non est in iurisditione ordinaria: vt in. d. l. more. & in. l. cum proponebatur ff. de iudi. Item quia potentius est illud ius quod immediate ꝓuenit a lege q̃ illud quod prouenit ab homine ex permissione legis. facit. l. si ex pluribus. ff. de suis & legi.

¶ Et ex prædictis patet quid dicẽdum si quis vocetur corã ordinario & delegato, vel corã episcopo & eius vicario: quia debet comparere coram maiore. & maior dicitur ordinarius q̃ delegatus & episcopus q̃ vicarius in eadem iurisditione. l. iudicium soluitur. ff. de iudi. Et patet ex prædictis: & tenet barba. in d. c. pastoralis. in. §. fi. Qui idẽ dicit si citetur coram archidiacono & corã episcopo in eadem diœcesi, licet in diuersis territoriis: quia non attenditur maioritas respectu territorii, sed respectu personæ citantis: quia respectu territorii quilibet in suo reputatur maior iu

A dex.Glo.notabilis in.l.apud eum.ff.de manumiss.de quo vide dominū anto. in.c.cū ab ecclesiarum de offi.ordi.& supra aliquid dictum est. Et per prædicta etiā patet si rex habet guerrā cum barone & vterq; requirit vassallos, cui debet obediri vt in specu.in.d.versi.16. supra allegato. Idem de duobus regibus inter se habentibus bellū & duobus baronibus: & de habente feudum a duobus inuicem pugnantibus & eum requirentibus. De quibus in specu.in ti.de aduoca. in.§.1. versi. sed pone. De quo vide omnino bal.in l.1.in.§.ne aūt.C.de cadu.tollen.& ibi q; aliter dicēdū est de vasallo legio.& idē bal.in.l. quærit.ff.de statu hom.& in.l.1.2.3.q.ff.de rerū diui.& ioan.an.in regula contractus/in mercuri.& bal in.l.in operibus.ff.locati. Et de captiuo a duobus armigeris & relaxato ad fidem redeundi/ambobus cum vocantibus eodem tēpore cui debet parere. De quo per bal.in.l.in adoptiōe.C.de adop. & angel. in.d.l.contra pupillum.§.qui ad maius.ff.de re iudi. Et de incola vel ciue in duobus locis & ab vtroq; simul vocato ad munera, vide glo.in.l.ciues.C.de inco.li.10.

¶ Adde tamen q; eo casu quo a duobus quis est vocatus & est locus gratificationi, bene facit gratificādo digniori vel superiori/ vel illi qui est ei magis coiunctus. Ita dicit bal.in.l. summa rerum/in.23.quæstione.ff.de rerum diui.in quæstione duorum fratrum requirētium vasallum. Et ex his potest etiam decidi quid quando quis est eodem tempore vocatus a concilio & a papa/cui sit potius parendum: quod maxime etiam dependet ab illo articulo quis sit maior vtrum papa an conciliū, & cui sit magis parendū: de quo infra dicetur. Et ad præmissa omnia adde bal. in.l. generali la.2.C.de epi.& cleri & bal.& sali. in.l.qui senatus.C.qui accusa. non pos.& roma.in.l.3.§.1.ff.si quis cau.& anto.in.c.cum ab ecclesiarum/& in.c.pastoralis.§.fi.de offi. ordi.inno.in.c.in lateranēsi in fi.de præben. & anto.in.c.de monachis/co.ti.

B (marginal letter beside "cit gratificādo digniori")

¶ Adde quoq; q; contra.d.§.si cum omnes.l. si quis in graui.ff.ad silla.(per quem.§.dictū fuit q; oibus paribus est locus gratificationi) facit q; in fine ille tex.nō videtur hoc probare: quia vult q; si vir & vxor habent seruum & prius succurrat vxori q̄ viro, excusatur a pœna & e cōtra: sicut in precedēti versiculo in pluribus dominis si vni tantum opem tulit. & tamen videtur q; prius deberet succurrere viro tanq̄ digniori quia est caput mulieris: vt in.c.hęc imago.23.q.vl. Pro quo facit tex.in.c.1.in fi.hic finitur lex conradi: vbi dicitur q; antiquiori domino inter plures dnos seruitio indigentes est præstandum seruitiū. Nec in principio nec in fine illius.§.aliquid dicit tex.quando esset omnino paritas dominorū: imo finis.§.probat contrariū.& maxime facit ratio: quia in duob⁹ dominis aggressuram patientibus/non datur seruo in eodē momēto deliberādi facultas, ideo excusatur. ff.de exerci.l.1.in prin.& in.c.ponderet.50. di. Et ista videtur ratio illius tex.& bonus intellectus si bene ponderetur: & ostendunt illa verba ibi posita/ aggressuram paterentur. Et si bene cōsideretur, per istum intellectum minus restringitur ille tex. quia in primo dicto inquantum vult q; si potest debet ambobus subuenire, nimis restringeretur dicēdo q; tantū habet locum quando domini essent æquales: quia etiā si non sunt pares & potest/ debet ambobus succurrere.l.duorum.ff.de operis liber.& bar.in.d.l.2.in.§.fi.ff.de custo.reorum, & diximus supra. Et non q; tex. dicat seruum posse gratificari etiam quando domini nō sunt in discrimine & periculo vitæ: quia proprie ille gratificatur qui facit deliberate: vt in.c.duobus de rescrip.in.6.& in.c. cum aūt de iurepatro.l.si C.de lega. de elec. c.ecclesia el.2.in.glo.fi.

C (marginal letter beside "ris: vt in.c.hęc imago")

D (marginal letter beside "cum aūt de iurepatro")

¶ Non obstant verba tex.ibi eligit alteri esse auxilio, electione crimē eum cōtraxisse &c. quia non sunt prolata a iureconsulto ad demonstrādum libertatē ei esse cui magis velit opē ferre: sed ad demonstrandū q; pœnā cui tauit si cum nō posset ambobus/opem alteri tantū tulerit in eo discrimine. Quasi lex habeat pro verisimili q; elegerit subuenire cui melius potuit & viam meliorem, & maxime quia tex. ibi non ponit q; esset seruus pluriū eodem tempore/& q; domini essent pares. & ideo dicit tex.in. l. in operibus.ff. locati q; in operibus simul locatis duobus/ priori cōductori debet ante satisfieri. Et per illum tex. dicit specu.in ti.de feudo.§.1.versi.12.q; inter duos bellantes tenet vasallus succurrere cui prius est obligatus.c.īperialē.§.illud de prohi.feudi alie.l.2.C.q potiores in pig.habeantur. Itē habenda esset cōsideratio quis esset in maiori necessitate. item quis dignior. itē quis primo vocasset: vt patet ex supradictis.d.l.2. §.fi.de custo.reorū.& vide andreā siculum in d.c.pastoralis.§.fi. Vnde si poneremus in illo textu q; successiue fuisset seruus pluriū/prius debuisset subuenire primo. sicut dicimus in

duobus

A duobus dominis feudi.quis.n. diceret si dñi essent disparis conditionis/ & seruus potuisset cui voluisset opem ferre/ & habuisset tps maturis deliberandi.ꝙ non debuisset opem ferre digniori? nulli dubium ꝙ non posset tunc eligere,sed teneretur succurrere digniori sicut supra diximus de vocatis a duobus: vt in.l.contra pupillũ.§.cum ad maius:alias veniret plectendus, vt supra diximus. Communiter tamen ille. § .consueuit simpliciter allegari in materia gratificationis: vt ẽt allegat glo.in.d.c.ecclesia,& in.c.cum autem de iure pa.& communiter doc. ita allegant in iuribus & quęstionibus supra adductis.Et similiter glo.ibi.quæ allegat.l.fi.ff.de relig. & sump.fune.&.l.in naue.ff.locati &.l.paterfili um.ff.ad legem fal.Et angel.ibi in.d. §.si cũ oẽs,dum inducit ad duos dños habẽtes guerrã,& dicit ꝙ cõiter solet apponi in ca pl'is ꝙ teneat iuuare illum q magis opprimit. quinimo idem erit de iure etiã si non aponatur in clausulis:nec poterit seru⁹ gratificari ex quo non est in actu aggressuræ,intelligendo tex, vt supra dixi.℣ Et per hæc habes verum intellectũ ad illũ tex.quã ẽt videtur tenere spec.u.qñ in proposito eũ allegat in.d.versi. 12. B in ti.de feudo.§.1 . Vnde ex his sequitur ꝙ tunc datur seruo libertas gratificandi inter duos dños:et si nõ sint pares/ qñ patiunẽ aggressurã & sunt in facto:quia nõ datur seruo commoditas maturius deliberandi. Et isto modo bene allegatur ille tex.in materia gratificationis.Sed quando datur paritas dñorũ licet dictum doctorũ sit in se verum ꝙ ceteris paribus locus sit gratificationi(vt in allegata.l.ciues in glo.&aliis sup allegatis)tñ nõ conuenit ad illum tex.nec ad id debet allegari:quia non loquitur qñ sunt pares,imo potius innuunt cõtrarium eius verba in fi.vt supra dictũ est.Et ista cõsidera qa:non repio ꝙ aliqs adhibuerit diligentiã istam ad declarandum intellectum illius tex.d. §. si cum omnes.

VLTERIUS quæro quid si vocatus ad conciliũ nõ audet cõpere/quia non audet dare votũ liberũ? Dic ꝙ locus concilii debet esse tutus & liber omnibus ad votã dum:alioquin non tenebitur quis cõparere.Facit quod dicit inno. in.c.quod super his de accusa. & quod dicit martinus lauden.in trac.de concilio in. 5 .q. Pro hoc ẽt sunt gesta conciliorũ constantię. C & basilien.cõtra impedientes ire ad conciliũ. Facit ẽt quod dicitur in. c.accedens el . 2 .vt lite non contesta.& in cle.pastoralis de re iudi.& in.c.ex parte de appel. Facit quod dicit feli.in.c.1.de iudi.in glo.dum limites.& allegat bal.in.l.1.C.si rector prouin.& in.d.c.1. cuius dictũ non repperi in.d.c.1.Facit quoqꝫ quod dicit anto.& alii in.d.c.1.ꝙ propter potentiã maiorũ in concilio põt totum recusari suspectum,& adde quod dictum est supra in quęstione vbi debeat teneri concilium.

SED vtrum cõtra episcopos venientes ad concilium possit opponi aliqua exceptio,vt puta excõis?Dicẽdum est ꝙ sic: vt in.c.ad probandum de re iudi.& idẽ de aliis impedimentis/de quibus in.ca .scisscitatus de rescrip.Et ita reperio in quibusdam reportatis,quæ credo esse ioan.de lignano/incipiunt priusqꝫ & dixi supra in illa quæstiõe qui sint repellendi a concilio.

¶Qui possint interesse concilio.Arti.6.

DIXIMVS SVpra qui sint vocandi ad concilium, D nũc successiue quęro qui possint interesse in concilio generali? et alii oẽs venientes ẽt nõ vocati sint admittendi? Et videtur prima facie esse admittendos omnes fideles volentes interesse & neminem esse repellendum.Hoc primo probatur act. 1 vbi in cõcilio celebrato per apostolos super electione matthiæ interfuerunt & apostoli & laici & mulieres:apostoli enim faciebant cõcilium. vt est glo.22.di.in verbo christianorum/ ca. sacrosancta.Et idem ꝙ omnes fideles sint admittendi probatur secũdo ex ac.6.c.vbi fuit vocata multitudo discipulorum vt eligerẽt aliquos ad peragendum ministerium dispẽsationis quotidianæ.℣ Ad idem faciunt omnia illa quę fuerũt inducta p pte affirmatiua pro laicis supra in articulo qui sint vocandi ad concilium.vbi de monachis & presbyteris &archidiaconis interuenisse diximus i cõstantinopolitano & calcedonen.conciliis.Et ita videtur fuisse seruatum in concilio

L

pisano/constantien. & basilien. vbi oẽs abba
A tes magri/doctores/licentiati/presbyteri/re ligiosi & procuratores fuerũt admissi. ⁊ Ad quod tertio facit ꝙ illa quæ geruntur in vni uersali concilio tangunt gñaliter oẽs fideles cõmuniter: ergo videtur ꝙ quilibet possit in teresse. & ratio est, quia quod omnes tangit ab omnibus debet approbari. & rõne interes se cuiuslibet singulariter. l. sępe. ff. de re iudi. c. veniens de testi. &. c. cum super de re iudi. cum simil. ⁊ Quarto facit ꝙ cõcilium reprę sentat vniuersalem ecclesiam/vt sepius est di ctũ: sed vniuersalis ecclesia est collectio om nium fidelium: vt in. c. ecclesia de consc. di. 1. ergo videtur ꝙ ad hoc vt tale concilium veraciter repræsentans vniuersalem ecclesiã rite celebretur/ oẽs fideles aut saltẽ aliqui de quolibet statu pro se & aliis debeãt interesse.
¶ In contrarium facit ꝙ multitudo reddit nos cõtẽptibiles & parit discordiam: vt in c. adrianus. 63. di. &. c. nos ad fidem. 96. di. Vnde beatus chrysostomus in com. sup ioã. in prin. dicit. multitudo mater est seditionis & cõntumaciæ, paucitas magra disciplinæ. I ñ gregori. in registro & tex. i. c. 2. de pscrip. dicit ꝙ nihil cũ scãdalo nihil cũ forali strepi
B tu diffiniendũ est. Abb. siculus in. c. graue de præben. dicit ꝙ hoc non reperitur iure deci sum quod ipse viderit, nec glo. vel. doc. hũc articulum attingunt. Credo aũt eũ non intel ligere de necessario vocandis de qbus dictũ est supra: sed de iis qui necessario non sunt vocandi & volunt interesse. Vnde in hoc di cerem eos tantum admittendos qui necessa rio ad concilium sunt vocandi/de quibus su pra diximus: alios autem inferiores admittẽ dos secundũ necessitatem & occurrentiam rerum: quia interdum reuelatur paruulo qđ ignorat magnus: vt innuitur i. c. esto 95. di. l. potioris. C. de offi. rec. prouin. & aug. dicit senex a iuuene & episcopus tot annorum a collega needum anniculo paratus sum doce ri: vt in. c. si habes. 24. q. 3. Vnde si continge ret dubium iuris/posset etiam admitti infe riores: sicur patet in. c. cum ad sedem. 35. q. 5. Et plus & minus erit in arbitrio papæ & concilii: vt legimus factum in pluribus con ciliis: vt patet in gestis sextæ synodi constan tinopolitanę in prin. in. c. conuenientes. vbi connumeratis pluribus ẽpis dicit theopha nio ꝑsbytero & abb. venerabilis monasterii siciliæ quod dicit baias: georgio ꝑsbytero & monacho monasterii tenati positi i antiqua roma: conone & stephano ꝑsbyteris & mo nachis monasterii quod cognominatur do
C mus arsitia/positi similiter i antiqua roma: anastasio presbytero & monacho oratorio rum hic siti venerabilis patriarchii stephano ꝑsbytero & monacho discipulo macarii: ve nerabilis archiepiscopi theopoleos antio chiæ. Et patet ĩ pluribus aliis, vt supra dixi de cõcilio calcedonẽ. & patet etiã in. § . hinc etiã 17. di. & in. c. nunc autem in fi. 21. di. & in. c. in synodo. 63. di. & in. c. bene quidem. 96. di. &. 1. q. 7. conuenientibus.
¶ Et legimus secundum indigentiam & ne cessitatem admissos aliquando principes ꝓ tuitione ecclesiæ: vt in. c. sexta. 16. di. & in. c. futuram. 12. q. 1. Aliquando etiam ad fidem conseruandam: vt in. c. nos ad fidem. 96. di. Aliquando potius adulationis causa: vt in. c. satis euidenter in. § . his itaq; /in fine. 96. di. Aliquando ratione euitandi strepitus: vt in d. c. bene quidem. Aliquando ad maiorem iu stificationẽ: vt i. c. ad apostolice de re iudi. in 6. vbi papa offert vocare ad concilium etiã principes seculares. Aliquando ad maiorem solennitatem: vt in. c. in synodo. 63. di. Ali quando ad discernẽdum inter aliquos alter. cantes super ali qua ardua questione. Vnde in synodo celebrata coram cõstantino & he lena (quando fuit disputatum vtra lex iudeo D
rumne an christianorum esset præferenda) ꝓpositi sunt duo iudices: crato philosophus qui nihil terrenum habere volebat, & zenos mo qui in consulatu nunq̃ munus ab aliquo susceperat.
¶ In his & similibus secundum contingen tiam rerum & secundum ꝙ visum fuit papę & concilio, laici & clerici inferiores reperiun tur admissi ad consulendum & disputandũ. Possunt tamen interesse laici cum armis pro tuitione cõcilii: vt dicit bal. in. c. massana de elec. & refert martinus laudeu. q. 19. in trac. suo de concilio. ⁊ Item possunt interesse lai ci pro petẽda iusticia: vt dicit abb. in. d. dispu tatiõe quę incipit episcopus/in tertio dubio pricipali. & pe. de mõte in sua monarchia in 18. col. & ꝓ hoc adducit tex. i. c. 1. de spõsal. Et quando laici admittantur, vide post glo. in ver. inuitatur in. c. adrianus el primo. 63. di. immol. in. c. graue de præben. domi. in. c. decernimus. 18. di. glo. & doc. in. ca. fi. de iis quæ fiunt a præla. Alioquin non de bent interuenire nisi inuitati: vt in d. ca. adrianus in fi. & in ca. mulier. 23. di. & dictum fuit satis supra in ru. qui sunt necessario vocandi ad concilium. & ibi pñt

A uideri plura iura adducta in quibus laici & alii inferiores reperiuntur interfuisse cōciliis ex aliquibus causis. Et aliqñ solū ad p̄stan dum suam præsentiam: vt in.c. satis euidēter 96.di. & in.d.c. futurā. Et ad præstandum reuerētiam: vt in.d.§.hinc etiā.17.di. ¶ In prouinciali autem quid dicendum, vide inno. & immol.in.c. graue de præben. & domi.in.ca. decernimus.18.di. & dicetur ī loco suo si de hoc tractabimus: & aliquid dixi supra in illo articulo qui sunt necessario vocandi ad concilium.

¶ REPELLENDI tamen sunt a concilio & non admittendi hæretici: vt in.c.cum qui bus.24.q.3. & glo. in ver.idem basilius in.c.conuenientibus.1.q.7. Nisi forte essent admissi vt conuincerentur de hæresi ad sedā dam hæresim: vt fuit factum in concilio constantien. vbi duo hæresiarchę ioannes huss & hieronymus de praga combusti fuerunt. Et ī concilio florentin. vbi interfuit imperator græcorum & patriarcha cōstantinopolitan. cum multis aliis prælatis orientalis ecclesiæ. In quo concilio florētino præsidēte eugenio.4. fuit facta vnio inter græcos & latinos & ibi reducti sunt græci armeni & iacobini: B vt patet in decretis super hoc editis/ incipiūt cantate domino. & sedata est hęresis eorum: cōfessiq; sunt spiritum sanctū a patre & filio procedere & non a patre tm̄/ vt ipsi credebāt. item q̄ christi corpus in azymo & triticeo pane consecrarent, ac purgatorii locum crederent, & roman. pontificem verum christi vicarium & beati petri successorem legitimū agnoscerent, vtpote qui primū in orbe terrarum locū tenere habet, & cui orientalis & occidētalis ecclesia merito parere debet. Quæ vnio & concordia postea in partibus orientalibus non fuit acceptata: vt dicit cardi. de turre cre. in concilio basilien. vbi reducti sunt boemi & moraui, q̄ cōmunionem sub vtraq; specie toti populo esse necessariā dicebant: & opinio de beata virgine sine peccato originali cōcepta/ approbata est in decreto quod incipit elucidantibus. Sed cardi. de turre cre. in.d. trac.in.9.c. tertii libri dicit se fuisse p̄ñc: & q̄ data fuit boemis licentia disputandi & dicendi quicquid vellet in defensionē suorū errorū assignatis p synodū quattuor doctoribus catholicis/ qui in publica congregatione illis responderent: & factam fuisse longissimam cōcertationem: & q̄ quis manifeste conuicti essent/ fuisset condescensum illis in multis gratia lucrifaciendi eos, nihilominus recesserūt peccatis eorum promerentibus ita sordidi sicut venerant. C

¶ ET idem dicerem de schismaticis (videlicet q̄ sint repellendi) q̄d de hæreticis: vt. 24. q.3.c.cum quibus, quia cū his non est cōicandum: vt ca.cā & q.c. clericis: & ca. didicimus & c. omnes/ ca.cā.q.1. Ad hoc tex.7.q.1.deniq;. & quod ponit ostien. in ti. de schisma. §. quæ pœna, versi. sed exemplo. Et hoc nisi qñ correcti quærerent vnitatem: vt in.c. maiores & ibi. glo. in.fi.24.q.1. Facit tex. in.c. pudēda ea.cā & q. & in.c.1.24.q.7. ¶ Idem ēt dicerē de oībus aliis infidelibus: scilicet q̄ sint repellendi, & si constaret de declaratione, dicerem idē de notorie declaratis excōicatis/ cū sint priuati participatiōe sacramentorū & cōione fideliū: vt in.c.a nobis de excep. cū simil. maxime cū sunt incorrigibiles: iuxta notata ī.e.cū nō ab homīe de iudi. De quo ī.c. ad p̄bandū de re iudi. ¶ Idem dico de quibusdā aliis impedimētis de q̄bus in.c. scisttitatus de rescrip. & in.c. licet de elec. vt in impedimētis naturę. ¶ Et idem de mulieribus per dictū.ca. mulier 23.di. & .c. noua de pœni. & remis. & .c. in nono.21.di. ¶ Nec obstat quod dictum est supra ex. act.1. quia ibi nō dicit̄ q̄ in cōcilio qñ petrus verba fecit interfuerint mulieres, sed D q̄ erat turba hominū fere.120. & est separata dispositio a præcedenti/ qñ dicit q̄ apostoli erant in oratione vnanimiter perseuerantes cum mulieribus & maria matre iesu: postea .n. (cum dicit in diebus illis) describitur aliꝰ actus separatus & in tēpore. Præterea etsi interfuissent ibi mulieres, tunc non fuisset absonū: quia in ascensione dñi oēs fuerunt cōgregati/ expectantes spiritum sanctum & perseuerantes in oratione.

¶ Item ex hoc q̄.c.15. dñr conuenisse seniores cum apostolis/ non sequitur q̄ habuerint aliquam vocem saltem decisiuam. & potuerunt interesse admissi ex vrbanitate petri & aliorum apostolorū. Et maxime quia dubitatur vtrum illi seniores fuerint presbyteri an laici vel in aliquo ordine cōstituti: quia glo. exponit seniores ętate vel gradu. vnde possunt fuisse admissi ad cōsulendum super agēdis/ & decisio fuisse facta p petrū. Vn̄ hiero. in epistola ad augu. dicit petrus princeps fuit illius decreti & glo. super verbo tacuit omnis multitudo, supplet concordans cum petro. Nec obstat q̄ dicitur placuit spiritui sancto & nobis: quia ex hoc nō sequitur q̄ oēs decisiue votauerit/ & q̄ oēs habuerīt vocē decisiuā Nec obstat q̄ in persona omnium conscri-

pta fuit epistola ad fratres antiochiæ existen-
A tes: quia vt dicit glo. & hugo cardi. ibi factum fuit ne aliqua dissensionis occasio relinqueretur/ & ad ostendendum φ oēs consenserant in illo decreto: non tamen ex hoc sequitur φ omnes habuerint voces decisiuas. Vnde si qñ laici & alii inferiores religiosi & inferiores prælati siue curati vel simplices clerici repe-riuntur admissi, nō ex hoc infertur φ habuerint vocem decisiuam: sed vel nullam vel tñ consultiuam, vel si decisiuam, fuit de voluntate papæ/ qui potuit hoc illis concedere & ad illud habilitare: vt dixi supra in illo articulo qui sunt necessario vocandi ad concilium. Et de isto articulo ibi late: & per cardi. de turrecre. in. c. generalia in. 4. quæsito. 17. di. in summa. ¶ Et eodem modo respondetur ad illud actuum. 6. vbi loquitur de multitudine discipulorum/ & non fit mentio de mulieribus. Et quod dico de muliere, etiam modificarem nisi ex aliqua magna causa aliter visum esset papæ & cōcilio: vt quia esset vna magna domina vel regina quæ haberet interesse p aliqua sua particulari causa. ¶ Facilius tñ videntur admittendi presbyteri & alii religiosi φ laici, & laici φ fœminæ. & de fœminis nō ni
B si ex magna causa vt dictum est. Sicut videmus in simili in capella papæ: quia mulieres passim excluduntur, quantumcūφ prohibitum sit laicis & mulieribus intra cācellos altaris vbi psallitur sedere vel stare: vt in. c. 1. de vita & honest. cle. & quod dicit bal. in. l. 2. C. de sacrosanctis ecclesiis. & tñ laici in capella papæ admittuntur intra cancellos. Et facili⁹ admitti deberent in concilio qñ non volunt interuenire nisi ad videndum vt instruantur (facit quod dicitur in. c. ad nostram de cōsue. & quod dicitur i. c. fi. de rebus eccle. nō alie.) & non tanφ cōsulentes. bene tex. in. c. docendus. 62. di. & tñ non sunt admittendi nisi vt supra dictum est.

SED PONE φ aliqui φ non sunt de concilio admissi sunt ad conciliū, vtrum ex hoc poterunt allegare φ sint in quasi possessione interessendi in concilio. Istamquęstionē mouet anto. de butrio in. c. fi. in. 3 6. col. de cā posses. & proprie. & concludit φ non: dūmodo non fuerint admissi ad particularia concilia / vt ad dandum vocem. Vnde non poterunt allegare habere vel esse in quasi possessione iuris interessendi vel ingrediendi conciliū: quia hæc tolerantia concilii non videtur esse vt illis competat ius. Allegat bar. in. l. 1. §. hoe in
C terdicto. ff. de itinere actuφ priua. & ibi ponit anto. de illis peregrinis φ consueuerūt ire ad. s. iacobū & de illis qui cōsueuerūt ire ad molendinū alicuius/ φ per hoc nō possit allegari quæsita quasi possessio. Vide. cy. in. l. 2. C. de seruitu. & aqua. & post inno. in. c. bonæ de postu. præla. & flo. in. l. cum de in rem ver so. ff. de vsuris. & pau. de castro in. l. qui de iure familiaritatis. ff. de acqui pos. & doc. cōiter in. l. si certis annis. C. de pac. & in. ca. eum ec clesia sutrina/ de cā posses. & proprie. Alios concordantes allegat feli. in. c. cum in/ in. 6. col. & 7. de cōstitu. & cy. in. l. 2. C. quæ sit longa consuetudo.

¶ Libri secundi finis.

D

DOMINICI IACOBATII CARDI

nalis sancti clementis de de concilio liber tertius.

¶ Ad quē spectet congregare cōcil. Ar. 1.

POSTQVAM dictū est supra de vocandis ad concilium/ & iis qui possunt ei interesse, quero consequenter ad quem spectet congregare cōcilium? Et videtur φ ad collegium cardinalium. sicut videmus in electionibus φ maior pars capituli congregat ca-

A pitulum ubi non est ad quem alias de consuetudine spectet: vt inno. in. ca. 1. denoui operis nun. ibi ioã. an. & abb. & doc. in. ca. cum nobis de elec. & in. ca. in causis eo. ti. & abb. in. c. cum omnes de consti. & post bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. ¶ Et vbi sunt duç partes tantum præsentes tunc ille conuocant aliam partem: & valet quod tunc per vniuersitatem fit. l. obseruare C. de decu. li. 10. ff. quod cuiusq; vniuersi. no mine. l. plane. ff. de tuto. & cura. da. ab iis. l. fi. glo. in. ca. licet de elec. archi. 63. di. quanto. cũ simil. Imo etiã si est finis termini/ minor pars congregat: vt dicit abb. in. d. c. cũ omnes. de quo ibi plene per modernos. & in. c. 1. de ma io. & obe.

¶ Ad idem facit ꝙ cardinales sunt qui eligũt papam: vt in. c. in nomine domini. 23. di. & ĩ c. licet de elec. & in. c. vbi periculum / eo. ti. in 6. & cle. ne romani eo. ti. & succedunt sede va cante in iurisditionalibus/ in iis videlicet quç sunt vtilitatis ecclesiæ & necessitatis & indigẽt celeritate: vt dicit post glo. in. c. 1. de schisma. in. 6. per ostien. in. c. cum ex eo de pœni. & re. & in. d. c. vbi periculũ/ in. §. iidẽ quoq; & plene etiã in. d. cle. ne romani. Vnde si eli-

B gunt, videtur consequenter ꝙ ad eos spectet disponere ea quæ sunt electo necessaria: argumento. c. vt prænteritæ/ de elec. c. cupientes §. ad hoc &. §. si vero eo. ti in. 6. 65. di. c. si. in glo. Et bona est glo. in proposito ꝙ succedãt in. c. nullus. 79. di.

¶ Ad idem facit/ ꝙ in concilio etiam iudicatur de factis papæ: & papa facile si ad eũ spectaret/ differret congregare. Facit quod dicit in. c. nos si incompetenter. 2. q. 7. ¶ Item non est conueniens vt a potestate eius qui iudicãdus est dependeat an iudicetur: vt. ff. de eo qd certo loco. l. nõ vtiq;. Vnde si papa habet præesse in concilio per modum authoritatis. pesset & authoritatem præstaret in facto proprio si iudicandum esset de facto eius: cõtra not. in. l. 1. §. 1. ff. de authoritate tuto. & ĩ cle. si vna de rebus eccle. non alie. Item actio & passio eodem respectu multiplicarentur: cõtra id quod dicitur in. c. fi. de insti. & in. ca. postulasti de cõces. præben. ¶ Facit in simili qd dicit ꝙ in pcessu super criminalibus habet episcopus requirere cõsensum capituli, & tamen si proceditur contra capitulum non habet requirere consensum. ca. irrefragabili in glo. de offi. ordi. Et alioquin posset papa omnia dispergere/ dissipare & fidem peruertere/ nec ei dici posset cur hoc facis. 83. di. nemo. 8. q. 1. qualis. Quid enim si nollet cõgregare

C vel non posset/ vel si ostenderet se uelle cõgregare & dispergeret (qa impedimenta occulte interponeret/ dubitãs de se propter sua deme rita) quis diceret concilium ab alio tunc con gregari nõ posse, nisi qui vellet ecclesiã pone re in manibus vnius qui fidem christianã & statim vniuersalis ecclesiæ absq; vllo remedio libere posset funditus perdere? Non sic in foliis intelligenda sunt iura quæ dicunt papam concilium congregare debere / non sic in cortice: sed temperanda sunt in radice rationis & ex illa regulanda. Non enim in ver bis scripturarum est euangelium sed in sensu/ nõ in superficie sed in medulla. 1. q. 1. marchion. 16. q. 1. §. 2. 38. di. sedulo. 22. q. 5. de verb. sig. intelligentia. cum simil. Et si contrarium diceretur, frustra essent ædita iura quæ permittunt aliquo casu de papa iudicari. 40. di. si papa. & d. c. conuenientibus. Interest. n. vt male gesta quæ tendunt in confusionem vniuersalis ecclesiæ emendentur. 23. q. 4. nõ potest. & c. est iniusta. Igitur vt hoc fieri posset/ videtur decentius ꝙ a collegio cardinalium fiat cõcilii congregatio q̃ a quibuscunq; aliis.

¶ Ad idem facit exemplum apostolorũ, qui D interdum vocabant seipsos sine capite: vt pa tet act. 6. ca. in prin. vbi connocauerunt. 12. multitudinem discipulorum. ¶ Ad idem est ꝙ vocationes quæ fiunt ad concilium non sunt proprie citationes sed requisitiones, secundum inno. abb. ostien. cardi. & alios. in. c. cum nobis/ de elec. Tales enim requisitiones siue denunciationes fiunt per pares & minores in. c. 1. de sup. negli. præla. c. ex literis. de consti. de offi. dele. cum causa. & diximus supra. Nec tales requisitiones requirunt solennitatem peremptorii: vt in. c. si episcopus in glo. 18. di. l. fi. C. de iure fisci. li. 10. archi. in. c. 1. de pœnis li. 6. in verbo conuocat. Igitur necessitate magna imminente nõ solum per cardinales omnes sed etiam per minimum de vniuersitate fieri potest vocatio & congregatio concilii: & concilium debet vertere oculum plus ad causam conuocandi q̃ ad conuocantem.

¶ Ad idem etiam facit ꝙ data impotentia vel inhabilitate papæ ad congregandum concilium, potestas deuolui debet ad alios: vt in. c. si episcopus de sup. negli. præla. in. 6. Maiores autem post papam non sunt q̃ collegium cardinalium, qui papæ assistunt/ & sine quibus non potest ardua agere secundũ

ioan.mo.in.c.super eo de haere.in.6.& in
A c.ad apostolicę de re iudi.eo.li.c.p venerabi-
lem.§.si rationibus/qui filii sint legi. Ergo vt
euitetur circuitus qui posset allegari & fieri
rōne inhabilitatis/impotētię/negligētię/& qa
forte cōciliū cōgregādū est cōtra cū.ne au-
thorizet in facto pprio ipe papa/cōuenietius
videt ꝙ ad ipsos cardinales collegialiter spe-
ctet cōuocatio ꝗ ad papā.ptās.n.deuolutiōis
congregandi(data saltem notoria negligen-
tia superioris)videtur ꝙ ad proximiores fieri
debeat:de censi.romana/ versi.notoria i.6.de
offi.ordi.pastoralis.de appel.solicitudinē.§.si
vero.glo.in cle.quia contingit/ de reli.domi.
in verbo negligentia. Nec enim est absonū
ꝙ in concernentibus statū ecclesię inferio-
res suppleant negligentiam superioris: vt in
c.1.de supplen.negli.prǽla.& de elec.c.cū in
cunctis ad fi.Et si sic est ꝙ data inhabilitate &
negligentia papæ superioris potestas deuol-
uitur ad cardinales,sequitur ꝙ semper colle-
gium cardinalium habeat facultate conciliū
congregandi. ¶ Ad idem facit ꝙ secundum
aliquos in causis electionis papæ & in factis
eius/iudices sunt episcopi cardinales: cū ipsi
B habeant consecrare papam.79.di.per totum.
Ad hoc gesta cōcilii aphricani.c.15.& boni
facii.c.2.§.deniq.& niceni.c.3.&.6.Facit.c.
in nomine domini.23.di.

¶ Ad idem etiam facit ꝙ reperitur pluries an
tiquitus non solum congregatum concilium
per cardinales sed per imperatorem.15.di.c.
1.&.c.sancta romana.&.16.di.c.sexta.21.di.
ca.nunc autem.qui non solum cardinalibus
sed episcopis se habet cognoscere inferiorē:
vt in.c.valentinianus.63.di.& in.c.bō qui-
dem.96.di.de maio.& obe.solitę.& in.c.no-
uit de iudi.Ergo sequitur ꝙ hoc facere debēt
hodie cardinales,quia.n.olim nō erat episco
pis facultas congregandi plebes nec ecclesia
habebat potentiam compellendi nolentes ve
nire ad concilium/nec propter diuersitatē pa
rebant nec audebant cōgregari(vt.d.c.1.15.
di.&.c.sexta.16.di.)propterea implorabāt
imperatorū & regum subsidium/& ipsi con-
gregabant:vt patet in prin.aphricani conci-
lii.Vnde cum statim ecclesia potuit/hoc cor-
rexit:& non p principes sed per se cōgregat.
aliquando per imperatores ipsa rogante vel
postea ratificante:vt patet.17.di.per totū, &
maxime in.§.hinc etiā.& in gestis symmachi
c.9.vbi extēse ponit.§.hinc et. Q nq cōsul-
tu imperatoris & praesentia: vt patet in prin-
cipio calcedonen.concilii.& in gestis antio-
cheni concilii.ca.1.& in gestis syluerii papæ
c.1.Cessante igitur illa necessitate videtur ꝙ C
spectet ad cardinales:qui sunt post papā ma-
iores/vt supra dictum est. Item ad idem facit
ꝙ actus conuocationis concilii non videtur
esse actus authoritatiuus sed puri facti. igitē
competit eis de iure qui de facto congregare
possunt. Quod patet quia fieri potest etiam
ab inferiori: vt in.d.c.cum nobis, & ibi doc.
post inno.de elec. ¶ Ad idem facit quia sicut
vniuersitatem congregari a superiore non ē
de substantia(cum ipsamet possit se congre-
gare: vñ si ptes duę,vel tota vniuersitas a casu
congregaretur,valeret quod ageretur.l.obser
uare.C.de decuri.li.10.d.l.plane/ cum simil.
ff.quod cuiusq vniuersitatis nomine)sic vide
rur ꝙ a cardinalibus possit congregari nec
requiratur authoritas vel consensus supe-
rioris.i.papæ. ¶ Ad idem etiam facit quia ca-
su quo papa efficeretur haereticus/non dubi-
um ꝙ tunc ad alium spectat conuocatio ge-
neralis concilii: vt patet ex tempore marcelli
ni papæ,q cū idolis thurificasset,ilico in cōci
lio congregati sunt episcopi vt discuterent
quid agendum: vt in.ca.nunc autem.21.di.
Igitur ad quem melius ꝗ ad cardinales/ qui
sunt pars corporis papæ.6.q.1.§.verum.ca.
felicis/de poenis in.6.Facit.c.per venerabilē D
qui fi.sint legi.&.c.fundamenta de elec. Si-
mile potest poni exemplum de duobus con
rendentibus de papatu: vt in.c.si duo.69.di.
Similiter in cedente/ in furioso / in amente
& similibus.

¶ Et istam opinionem ꝙ ad collegium car-
dinalium spectet quando sunt duo conten-
dentes de papatu, tenuit hugo in.d.c.si duo.
& refert barbatius in.ca.ꝙ translationem in
32.col.de offi.lega.& ibi dicit glo.hugo.fuis
se allegatum multum in concilio pisano, &
in concilio constantien.Et ibi dicit ꝙ iura vo
lentia deuolui electionem papæ ad collegi-
um cardinalium / loquuntur quando per
mortē papæ vacat papatus: sed secus quan-
do sunt plures contendentes de papatu / qui
quaerūt scindere tunicam inconsutilem. quia
tunc stamus iuri antiquo quod deuoluebat
electionem ad concilium: vt in.c.si transla-
tus.79.di. Et sic fecerunt apostoli quando
elegerunt petrum caput suum: vt in.c.2.22.
di.Et in hoc successerunt episcopi(vt in.c.vi
dentes.12.q.1.)qui constituunt concilium.
Et hāc formā ab apostolis eis traditā seruare
tenenē. ¶ Et hāc opinionē ꝙ ad cardinales &
nō ad imperatorem spectet cōuocatio ponit

A notabiliter bal.in.c.olim de rescrip.& in.c.qa propter/de elec. Et eandem partem tenuerūt multi clarissimi doctores/cōsulentes in casu quo fuerunt plures contendentes de papatu tempore concilii pisani, per quod non fuit sedatum schisma qui voluerunt ꝙ tunc cardinales potuerint cōgregare illud concilium. Sed postea fuit concilium cōstantiæ/ in quo fuit sedatum schisma: quod ortum habuerat a tēpore vrbani sexti: qui bartholomæus antea nominabat̄ & erat barē. archiepiscopus, patria vt aliqui dicūt neapolitanus, vt alii volunt pisanus: qui extra collegium propter discordiam cardinalium assumptus/ dicebatur electus per impressionē romanorū. De quo est illud cōsiliū bal.in ru.C.si quis aliquē testa.prohi. & de quo idem bal. postea facit mentionem in.c.quia propter de elec. ¶ Et la te egi.qui recitat factum in.c.1.de iniu.in.6. propter quod schisma ortum habuit. Quia post publicationē vrbani & postq̄ fuerat cōsecratus & adoratus & electio intimata principibus christianis, aliquot mensibus post aliqui cardinales fugiētes ad ciuitatem fundensem elegerūt clementem septimū, qui robertus de gebenna antea vocabatur: qui postea transtulit curiam auinionem: ad quem aliqui cardinales de italia ad franciam accesse-

B runt. quod schisma incepit anno dñi. 1378. 27.martii. Clemēti adhæsit rex fraciæ/hispania/cathalonia/scotia & insula trinacriæ. cætera pars christianitatis vrbano: videlicet rex boemiæ & tota alemania & anglia/hūgaria/ italia. Et aliqui cardinales q causabātur factā sibi impressionem adhæserunt clementi: exceptis tribus: videlicet cardinale portuen. qui dicebatur florentin. cardinale prenestino/qui dicebatur pictauien. & cardi. ambianen. ¶ Post obitum vrbani assumptus fuit bonifacius. 9. petrus thomacellus nominatus, patria neapolitan. & post eum innocētius.7. & post eum gregorius. 12. angelus corarius antea cognominatus/ venet⁹ cardinalis.s. marci, præfati omnes antea creati cardinales fuerant a parte vrbani. post mortem clementis/ ab illa parte assumptus fuit auinione in pontificem benedictus. 13. petrus luna antea vocatus. Et inter hos duos fuit āno. 1410. schisma renouatū: interim recedentibus cardinalibus ab vtraq; parte & conuenictibus pisas, vbi in concilio assumptus est alexāder quintus frater ordinis minorū & archiepiscopus mediolanen. petrus antea vocatus: qui octauo pontificatus sui mense bononiæ decessit, cui suffectus fuit ioānes. 23. antea balthasar

C cossa vocatus/patria neapolitan. cuius industria cum esset bononiæ legatus concilium pisanum congregatum est: in quo fuit creatus alexander eius prædecessor / vt dictū est. Interim autem cum aliqui essent neutrales/ & aliqui ab vna obediētia ad aliam se transferret (sicut leodiē. & genuēses) passa est nauicula petri magnā concussionē. nam præsidentibus eodē tepore in ecclesia tribus pontificibus nōnulla enormia cōmissa sunt. quæ omnia tandem in dicto concilio constantien. sedata fuerunt, vbi creatus est martinus quintus oddo de columna nominatus (vt patet in gestis concilii constantien.) anno domini. 1417. octaua mensis nouembris, & coronatus. 21. eiusdem. In quo concilio sessione 39. fuit decretum vt electio ro.po. quæ in posterum fieret per impressionem nullius esset momenti, & vt non posset etiā metu cessante ratificari: ita tamen vt non liceret cardinalibus ad alterius electionem procedere/ nisi ille per impressionem electus cessisset vel decessisset, donec per generale concilium de illius electione fuerit iudicatū. De quibus omnibus etiam plene commemorat archi. florē. in sua summa in. 2. parte ti. 3. de superbia. c. xi. vbi loquit̄ de schismate, versi. sed quid cū

D duo. Et idē archie. in eadē summa ī. 3. par. ti. 24. de conciliis vniuersalibus, versi. de cōciliis circa fi. Et idē archie. in sua chronica in. 3. par. ti. 22. c. 2. §. 2. cū pluribus sequētibus. ¶ Item si diceremus quòd sine papa non posset congregari concilium / sequeretur perplexitas. nam aut contra papam qui est in quasi possessione papatus obiicitur quòd ipse non est verus papa vel ꝙ perdidit digni tatē: aut est cōtentio inter duos concertantes de papatu. Primo casu ad illū tantū qui est in quasi possessiōe spectat exercere quæ ad papam spectant: vt in.c. cōsultationibus/de iure patro. & patet in.d.§. hinc etiam. 17. di. 2. q. 4. mandastis. iurisditionalia enim exerceri debent per existentem in quasi possessione: vt in.c. cū olim de causa possess. & proprie. 3. q. 6. c. hæc quippe, & ibi glo. in.c. 2. de in integ. restitu. cum simil. Sed ꝙ ipse qui est in possessione papatus congreget non videtur verisimile: quia in cōcilio posset succūbere. ¶ Secūdo casu cū nullus de cōtendētibus de papatu est in quasi possessione, tunc videretur ꝙ nullus poterit congregare: quia nullus habebit potestatem exercendi iurisditionalia quæ cōpetunt tantū existenti in quasi posses-

A sione q̃uis alter eorum habeat proprietatē:vt in.d.c.cum olim/&.c.cum ecclesia sutrina de causa possess.&.c.querelam de elec.&.c.nihil & in.c.dudū/co. ti. Ad idē est quod dicitur in.l.si tibi.§.cum possessor.ff. de pac.cum si mil. ¶ Nec suffragatur si dicatur ꝙ qui habet proprietatem/poterit propria authoritate re cipere possessionem & administrare:vt in.c. ī nomine domini.23.di.& in.c.licet de elec. quia illud est verum quando non apparet le gitimus cōtradictor,vt ponunt doc.in.c.trās missam de elec. Et si ponatur possessio va cās,licet tunc valeāt gesta a proprietario (vt inno.in.d.c.2.de in integ.resti.)illud estverū quando nō esset cōtentio inter duos de pro prietate.Facit qđ dicit̄ in.d.c.cōsultationib⁹/ & ī.c.ex līis de iurepatro. ¶ Si autē vterꝗ erit in quasi possessione,tunc nulla pars obediet alteri: q̃a necesse est vt vnus sit schismaticus siue apostaticus.& tunc tā ratione excōmuni cationis q̃ defectus iurisdictiōis nō poterit cō gregare:q̃a suspensus:vt in.c. audiuimus.§. 1.24.q.1.& in.c. nouatianus. 7.q.1. & in.c. anastasius. 19. di.c. si celebrat de cle. exco. minis. Et quilibet dicet alium apostaticum: & ratione cōmuniōis alia pars efficiet̄ schis matica : quia qui communicat schismaticis/

B non communicat vnitati.24.q.1.schisma,& in.d.c.anastasius. Et si quilibet cōgregaret in parte sua,non esset cōcilium: vt patet ex eius diffinitione.nam spiritussanctus tantum de scendit inter congregatos in vnum. 24.q.1. loquitur,&.d.c. schisma. Et si ambo cōueni rent/quilibet vellet authoritatem interpone re & male. 7.q.1. factus est cornelius. Item prius determinaretur quis esset papa q̃ esset verum cōcilium ratione dubietatis in capite. & propterea videtur vt cesset omnis perple xitas ꝙ congregatio spectet ad cardinales.

¶ Addo etiam prædictis aliam rationē: quia hodie cōgregatio cōciliū fieri cōsueuit ex ar duis causis per quas vel fides vel status vni uersalis ecclesiæ turbatur. Hoc autē si cōtin gat in inferioribus papa/ possunt omnes per papam puniri, & etiam si cardinalis esset de ponitiuxta posita in.c.2.de ele.non resi.& in c.1.de schis.in.6.& in.c. ꝙ translationem/de offi.lega. ipse enim papa superior est omni bus.d.c.nonit/de iudi.& in.c.solitæ/de maio. & obe. Ipse enim omnes iudicat etiā non re cognoscentes superiorem , dicitur in.c. licet ex suscepto/de foro compe.glo.in.c. ex trās missa co.ti.lanfrancus in.c.si duobus/ de ap pel. Vnde ex quo inferiores possunt per pa pam puniri,non videtur quo ad eos necessa riā esse concilii congregationem. sequit̄ igi tur ꝙ sit principalius necessaria contra papā: & ꝙ si papa aberrat a fide vel tale quid cōmit tit propter quod debeat concilium cōgrega ri/huiusmodi concilii cōgregatio fit ratione potestatis & præeminentiæ siue authoritatis etiam contra papam: quia concilium genera le vniuersalem ecclesiam repræsentat. vnde: intitulatur sacrosancta generalis synodus in spiritu sancto legitime congregata vniuer salem ecclesiam repræsentans. facit. c. ma iores. 24.q.1. Quæ non potest errare: quia christus orauit pro ea ne deficeret:vt in.c.ma iores/de bap.&.24.q.1.a recta/&.c. pudēda. Ergo videtur ꝙ principalius necessaria sit e ius congregatio contra papam / quia nullo alio potest iudicari. Si ergo contra eum/ non videtur conueniens ꝙ ab eo fiat cōgregatio: vt in ru.C.ne quis in sua causa/& dictum est supra circa principium: alioquin posset sequi ꝙ ad notorium hæreticum spectaret concilii congregatio.& si papa esset notorie hæreti cus vel antiquati schismatis fautor & incorri gibilis & hæresum fomes & concilii congre gatio ad eum spectaret,non tam cōcilii esset congregatio q̃ christianę religionis dissipa tio. Et posset de facili sequi maius inconue niens. non enim est verisimile ꝙ ad congre gandum concilium condescenderet nisi per spicere primo se tutum,& sic notorie hæreti cus esset concilii caput. posset ꝗ esse author multorū malorum/& foret error peior prio re,quod est contra tex.& glo. in verbo item basilicas. 24.q.1. cum quibus. & tex. 1.q.7. conuenictibus. Ergo vt ista cessent/ dicamus ꝙ conciliū conuocatio & cōgregatio spectat ad cardinales & eorum collegium.

C (beside "pam puniri") — D (beside "tio. Et posset")

¶ Et vltra supra recitatos / istam partem etiā tenuit idem hugo in.c.si duo.78.di.secundū bal.in.d.c.olim de rescrip. qui dicit ꝙ glo.bar tholomæi brixien.est ibi truncata & est recur rendum ad glo.hugonis. Et intelligit de car dinalibus: hoc est de collegio & non de sin gularibus: quia cardinalium collegiū est epi scopis & patriarchis maius. Et subiungit ꝙ imperator nō potest cōuocare concilium gene rale,nec in vrbe (quæ hoc habet iure capitis l.cū in diuersis.ff.de relig.& sump. funerū) nec alibi. Sicut nec de iure nec de facto po test conuocare clerum romanum/ qui est ca put cleri totius mundi: argumento.l. de qui bus.ff.de lega. Nec clerum ierusalem & sici liæ: vt in cle. pastoralis/de re iudi. Nec clerū

A francię: quia illud regnum nullo iure subest imperatori: vt notatur in.c. ꝙ clerici/ de foro compe.&c.63.di.adrianus. Et idem in similibus regnis. ¶ Dicit tamen ꝙ licet imperator non possit congregare concilium, debet nihilominus iuuare statum ecclesiæ tanq̃ amicus/frater/patronus/debitorq; ecclesię. Et dicit distinguenda tēpora vt concordentur scripturæ. nam primum quando ecclesia parum militabat & parum poterat per se sola/ tunc multa priuilegia cōcessit imperatoribus quę postea sunt sublata: vt in.c. valentinianus/ & in.c. ego ludouicus.63.di. Et ecclesia militās plus incœpit posse q̃ imperium tēporale/in temporalibus triumphans: qui tamē improprie est triumphus. & tunc incœpit imperiū declinare & diuidi, & reges ei subtraxerunt obedientiam. Et ideo bene dicit ꝙ secundum nouam ecclesiam non potest congregare cōcilium imperator sed collegiū cardinalium. & vbi agitur de exauthoratione papæ/ nō requiritur eius authoritas secūdum bal. quem de verbo ad verbū refert andræas siculus ibi. ¶ Et istam opinionem etiam ponit idem andræas in.c. ꝙ translationem.32.col. de offi. lega. vt dixi supra.

B IN contrarium videtur quòd imo nō ad cardinales sed ad imperatorē spectat ista congregatio: quia videmus ꝙ olim imperator congregabat concilium: vt.15.di.c.1. & dicit glo. in libro cōciliorum in principio aphricani concilii. Item cōstantinus suo iussu & suis expensis congregauit concilium, & sedit in medio concilii imperialibus decoratus in humili cathedra: vt dicit historia tripartita lib.1.c.fi. & li.2.c.9. & c.13. & sequēti li.10.c.2. & c.3. ¶ Item de mandato & licentia imperatoris congregatum fuit concilium calcedonen. vt patet in principio eiusdē concilii. & quod plus est interfuit ibi regina. Cuius concilii verba sunt hæc. sancta & magna & venerabilis synodus quæ secundum gratiam dei decreto piissimorum imperatorum cōgregata est in calcedonē ciuitate metropoli &c. Et parū post. dominus noster piissimū & fidelissimū imperatorem erexit ad zelum sidei, q vndiq; sacerdotū pōtifices conuocauit. Et in fi.d.c. dicit̄ & loq̄tur īpator ex vniuersis enim puinciis religosissimi sacerdotes calcedoniam venerūt iuxta mādata nostra &c. Itē alibi in historia tripar. li.5.c.14. & sequen. cōuenerunt in italiam episcopi orientaliū non multi & occidentaliū vltra trecentos vt præcepto principis mediolani conciliū celebraretur. Et de hoc sunt multa iura. Similiter in C gestis sextæ synodi cōstantinopolitanæ/ præsidente constātino constantis filio & patre iustiniani imperatoris tēpore agathonis/ anno salutis.670. legitur q. secundū imperialem sanctionē congregata est: vt sæpius in principio singularum actionum replicatur, maxime primæ & quintæ. & de hoc etiā sunt plures tex. vt patet in gestis antiocheni cōcilii in c.1. in principio. & in gestis syluerii papæ. Et sunt plura capitula in decretis: vt videmus 16.di. habeo librum cum sequēti. Ad idem tex. in.c.11.15.di. & in.c. sexta in prin.16.di. & in.c. futuram.12.q.1. & in.c. continua/ in §. iuē constantinus.xi.q.1. vbi patet concilia celebrata præsidente cōstantino imperatore. Similiter de iustiniano in.c. sexta/ in.§. quinta in constantinopoli.16.di. Ad idem de valentiniano imperatore in.c. nunc autem.21. di. & c.2.q.4. mandastis. & in.c. valentinianus 63.di. ¶ Ad idem de martiano imperatore in.c. nos ad fidem.96.di. Ad idem in.c. si duo iuncta suprascriptione, in qua loquitur honorius imperator bonifacio papæ.79.di. Ad idē.c. continua.xi.q.1. vbi constantinus præfuit niceno concilio. Item carolus imperator constituit conciliū cum adriano.63.di. adria D nus el.2. Ad idē tex. in.c. sancta romana.15. di. vbi legitur de multis imperatoribus q̃bus mediantibus sunt cōgregata concilia. Et hoc patet ex gestis in cōcilio calcedonen. vbi leo papa cum lachrymis scribit imperatori vt cōgreget concilium: vt ponit anto. de butrio in suo tractatu: licet illam epistolam inter gesta non reppererim. Itē omnes libelli & petitione fiebant imperatori tanq̃ capiti: vt patet in d.c. futuram. Item relatis gestis eiusdem cōcilii per literas ipsius concilii, imperatores cæsares flauius valentinianus & martianus ipsa confirmantes/ pœnā adiecerunt cōtrauenientibus statutis in eodē concilio: vt patet in.16. actione eiusdē cōcilii. ¶ Et idē de iustinianus in.l. nos reddētes. C. de sūma trini. vbi fuit celebratum concilium sine scitu papæ, & decretum eius mittitur ad papam confirmandum. ¶ Item videtur ꝙ non solum ad imperatorem sed ad reges: vt.d.§. hinc etiam.17.di. Quo casu ipsi non debent aliquid cognoscere vel decernere/ sed ad iudicium concilii remittere: vt patet factum in concilio calcedonen. Et propterea egidius in.d.§. hinc etiam reprehendit regem franciæ, qui tēpore schismatis omnia faciebat per se cōsultis tantum episcopis regni sui & dominis temporalibus

A de genere & consilio: cum debuisset remittere concilio generali & episcopis ibi existentibus.

¶ Et istam opinionem ꝙ spectaret ad imperatorem & non ad cardinales/ & ꝙ in cogregando præferatur imperator collegio cardinalium, tenet barbatius in.c.ꝙ translationē/ in.3 2.col. de offi. lega. ea ratione præsertim quia cum olim ipsis esset onus congregandi/ & postea fuerit statutū ꝙ papa in posterum congregaret, sequitur ꝙ papa nolente congregare spectet ad imperatorē & non ad collegiū. Vnde sentit ꝙ primo ad papā, postea ad imperatorē & non ad collegium cardinaliū. Et ad hoc adducit glo.in.c.principes.23. q.5. Et cle.ne romani (quæ vult ꝙ electio papæ spectet ad cardinales) restringit ꝙ loquitur quando tractatur de electione sede vacante per obitum: alioquin nō ad cardinales sed ad concilium pertinebit. Sed de hoc dicā alibi. Sed ex eius dicto colligitur ꝙ quando est controuersia inter duos de papatu/ tunc congregatio spectat ad imperatorem & non ad collegium cardinalium.

IN contrarium videtur ꝙ nec ad cardinales nec ad imperatorem pertineat sed ad papam. Et primo ex carentia potesta-

B tis: quia nullus inferior potest vsurpare quæ tantum sunt principi reseruata vt in ca. quibusdam. §. præterea de verbo. significa. l. vectigalia & .l. non solent. C. noua vecti.insti. non posse.c.huic soli.17.di. Istud autem est de reseruatis principi: vt in.c.ꝙ translationē de offi. lega. & in.c.sicut vnire/ de exces. prælа. in glo. Intantū vt nec legato conueniat: quia quæ specialiter romano pontifici conceduntur, in generali mādato nō trāsferuntur: vt.d.c.ꝙ translationē. Ideo nec legatus ea potest: vt in. §.porro.3.di.notatur in.c. significasti/ de elec. ¶ Secūdo facit ꝙ regulariter a superiore collegii fit cōgregatio & a maiore ff. de albo scribendo.l.1. & de maio. & obe.c. 1. per inno. & latissimas remissiones ponit feli.in.c.cum omnes de consti. Papa autem est caput nō solum collegii cardinalium sed omnium collegiorum: vt in cle. ne romani/ & quæ ibi dicuntur, de elec.c.fundamenta/ eo.ti.in.6.cō simil.igitur. ¶ Item papa a nemine iudicatur nisi a deo: vt in.c.futurā. 12. q.1.nemo.9.q.3. & ibi glo. & in.c.facta/ & in c.cuncta per mundū ea.causa & .q. Facit tex. in.c.aliorum/ ea. causa & .q. vbi dicit. aliorū hominum causas deus voluit per homines terminari, sed sedis istius præsulem suo sine quæstione reseruauit arbitrio. Pro hoc etiam

C facit tex.in.c.si papa.40.di. & tex.in.c. in scripturis/ & in.c.satis euidenter.96.di. & .d.ca. tūc aūt, 21.di.ipse.n.pater sicut ecclesia mater est omnium.2.q.6.ad romanam. ¶ Item ipse solus sine concilio potest deponere imperatorem: vt in.d.c.ad apostolicę de re iudi. in.6.bar. & bal.in.l.fi.C.de.ll. & in.l. rescripta C. de præcibus imperatori offeren. 96. di.si duo/ & .c. imperator. Facit quod dicitur in.c. venerabilem de elec.glo.in. c. alius. 15.q.6. Vnde ostien.in.c.quanto de transla.præla. dicit ꝙ papæ & christi idē est tribunal. nam ecclesia militans fundata est ad instar ecclesiæ triumphantis: vt in cle. ad nostram de hære. In illa est vna omnium & supra omnes potestas: ergo & in ista. Facit quod dicitur in.c. nisi cum pridem de renun. ¶ Item cōcilia omnia dependent ab authoritate papæ.21.di. per totum: & de elec.c.significasti. ꝗ Itē papa regulariter in terris non recognoscit superiorem: vt in.c.licet de elec.in fi. & in. §. patet, 3. q.1. & .9.q.3. per totum. Igitur nō iudicatur a concilio/ nisi detur submissio tacita vel expressa.2.q.7.nos si incompetenter. Igitur ad hoc vt saltem tacita detur submissio/ exigitur conuocatio per papam.9.q.3.nemo & .c.aliorum/ cum simil. ꝗ Item papa est omniū christianorū & ecclesiæ caput & pater: & omnes

D christiani ad ipsum vt ad caput & patrem debent habere recursum.17.di. nec licuit. 9.q. 3.cuncta per mundum.24.q.1.rogamus. ergo ad eum vt ad caput spectat concilii cōgregatio: alioquin sine eo esset acephalum & sine capite, vt infra. Vnde videtur dicēdum ꝙ cum requiratur vt concilia communiter cōstent ex capite & membris vt habeant suam formalitatem (vt in.c.graue de præben. & ibi notata: quod patet in conciliis synodalibus episcoporum & prouincialibus archiepiscoporum.18.di.per totum) vbi concilium reperiretur congregatum sine authoritate papæ/ non esset formale: quia esset membrum absꝙ capitis authoritate, & sic monstrū.c.cū non liceat/ cū simil. de præscrip. eo enim ipso ꝙ a synodo generali excluditur caput seu capitis authoritas/ dissoluitur capitis & mēbrorum vnitas & causatur schisma. Nam in omni congregatione necesse est vnum regulare & regere secundum philosophum in politicis. ipse autem papa est caput concilii & orbis: vt supra dictum est, & dicitur in.c.regula/ cum duobus sequen.17.di. sequitur igitur ꝙ sine eo non potest consistere concilium/ &

ꝙ ad eum spectat illius conuocatio.

A ¶ Et per hoc patet ꝙ nullo modo potest spectare congregatio ad cardinales tātum: quia non videntur vt collegium posse cōuocare: nec consequenter alios actus collegiales facere: & sic nec ad concilium vocare. nam viderentur in schisma incidere/ tanquam ab apostolica sede diuisi. 23. q. 5. si nos &. c. non vos 24. q. 1. loquitur. 7. q. 1. nouatianus. tex. 17. di. i. c. multis. Schismatici autē ab omni actu iudiciario sunt suspensi ipso iure: vt in. c. audiuimus. §. finautem/ & in. c. didicimus. 24. q. 1. Et sic non habent ius conuocandi concilium: quia talis conuocatio est quædam citatio, vt dicit glo. in. §. hinc etiā. 17. di. quæ est actus iudiciarius. c. fi. de feriis. c. quoniam cōtra de probatio. ¶ Præterea omnis citatio ab illis debet emanare qui habent præeminentiam siue iurisditionem, supra illum qui vocatur. cle. pastoralis de re iudi. l. extra territoriū ff. de iuris. omnium iudi. c. vt animarū de cōsti. in. 6. ff. de iudi. si quis ex aliena. l. 2. ff. si qs in ius vocatus non ierit. c. super literis, & qd' ibi dicitur de rescrip. c. præterea de dila. cum simil. Hoc autem nō est in cardinalibus: qui non habent iurisditionem supra conciliū generale/ nec supra papam. Facit quod dicitur

B in. d. cle. ne romani in. §. nos inter cætera/ de elec. & in. c. vbi periculū. §. iidem quoque eo. ti. in. 6. non enim reperitur iure cautum, nec inuenitur in canonibus vnquam concilium a cardinalibus congregatū. Imo tex. in. d. cle. probat clare contrariū: quia irritat quicquid per collegium cardinalium fit de iis quæ spectāt ad papam. sed congregare concilium est de reseruatis papæ: vt in. c. ꝙ translationem de offi. lega. igitur cum hoc sit exorbitans vt inferior præcipiat superiori, sufficit non inueniri concessum vt censeatur prohibitum: de transla. prela. c. inter corporalia. 2. q. 4. c. cōsuluisti. 3 1. q. 1. ꝙ si dormierit. l. illā. C. de colla. Cum igitur solus papa habeat imperium & iurisditionē supra omnes fideles (vt. d. c. cuncta per mundum. 9. q. 3.) nullus videtur posse congregare concilium nisi papa.

¶ Nec etiam imperator, qui non potest ius causarum dicere romæ, nec in regnis ierusalem/ siciliæ vel franciæ citare hodie: quia ei non obediunt. nam quo ad obedientiam inspicitur possessio & non merum ius. C. de summa trini. l. 1. ita dicit bal. in. c. olim de rescrip. qui ex hoc infert ꝙ imperator non posset congregare concilium: quia nec clerū romanum nec clerum regni ierusalem & siciliæ, quia ei nō obediunt: nec clerum regni franciæ, quia illud regnū nullo iure subest ei. C

Vñ vult bal. in. d. c. olim/ ꝙ concilium formatū & essentiatū siue canonizatū a iure nō potest īperator facere nec ei præsidere: sed quandam congregationem facti, quæ potius dicitur conuenticulum. Et dicit ꝙ licet ioannes dicat quando ecclesiæ potestas deficit imperatorem supplere (vt. 24. q. 5. princeps) est intelligendum supplere id est patrocinari. Sed hoc dicit distinguendo tempora: quia considerato tempore moderno imperator non habet obedientiam. Sed istud non placet: quia etiam secundum antiqua tēpora quando cōgregabantur concilia per imperatores/ fiebat vel ad requisitionem papæ vel de eius voluntate/ vel postea papa confirmante. Vide quod dixi supra pro cardinalibus in fine.

QVOD autem ista conciliorū generaliū congregatio spectet ad papam/ sunt infinita iura: vt. 21. di. per totum. 17. di. per totum: maxime in ca. regula, ibi, sine eius authoritate concilia fieri non debere: nec vllum ratum est aut erit vnquam concilium quod eius non fuerit authoritate fulcitum. Qui tex. colligitur ex epistola iulii papæ contra orientales episcopos pro athanasio. Vbi plura de hoc ꝙ nō licuerit eis D sine authoritate papæ cōgregare conciliū/ latissime scribūtur & inseritur decreta niceni concilii. Et tex. in. c. multis. 17. di. vbi ait esse conuenticulum & conciliabulum & non cōcilium quod fit sine authoritate papæ. Et aliis iuribus sequen. 63. di. adrianus el. 1. et. 2. & in. c. quia sancta/ & in. c. in synodo/ & in. c. valentinianus. 96. di bene quidem. 3. q. 6. dudū & c. peregrina. 2. q. 4. mandastis. & q. 6. ideo & 3. di. §. porro. c. significasti de elec. de consecr. di. 1. ecclesia, & glo. in. c. ꝙ translationē/ de offi. lega. & in. c. 2. de transla. prela. cū multis similibus/ de excessi. prela. sicut vnire. Vnde papa pſidet gñali cōcilio: vt in suprascrip. ca. primi de simo. 2. q. 7. cum pastoris/ in suprascrip. 25. q. 2. si quis dogmata. 23. di. in nomine domini. Et sine papa concilium dicitur corpus acephalum. c. submittitur. 21. di. glo. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Nec cōciliū cū papa dicitur iudex sed consultor/ etiā in arduis. 9. q. 3. cuncta per mundum. inno. in. c. graue de præben. Item congregare concilium est proprie iurisditionis: vt supra dictum est, & ponit egidi. concilio. 99. incipit verū quia in. 4. parte q. 19. ¶ Ista aūt præeminentia clauis iurisditionis data fuit petro/ &

A in petro successoribus: vt in.c. solitæ/de ma io.& obe.notatur in.c.trãslato/ de cõsti. & in c.ad apostolicæ/de re iudi.in.6. & in cle.pa storalis circa fi.co.ti. Et sunt infinita iura: vt in.c.ita dominus.19.di.& in.c. sacrosancta 22. di. & in.c. fundamenta/ in prin.de elec. in.6. Facit quod dico in illo articulo quam iurisditionem habeat concilium. & in illo/ vtrum papa sit maior concilio, vt in.c.signifi casti de elec. Igitur &c.

¶ Quod videtur verum etiam si concilium esset congregandum contra papam, vt quia accusaretur de hæresi: quia sicut in facto pro prio imperator dat iudicem etiam contra se (vt.ff.de iis quę in testa.delentur.l.proxime) & eligit procuratorem cæsaris (.l.nec quicq̃ ff.de offi.procon.) sic & papa potest dare cõtra se iudicẽ, de quo late per inno.in.c.ex par te/de verb.signi. Et sic se submittere: vt in.c. nos si incõpetẽter.2.q.7.& in.c. mãdastis/& in.c.auditum.2.q.4. De qua submissione in fra latius dicam. Sic in criminali episcopus/ diaconus & presbyter eligit iudices.xi.q.1.iu dices.15.q.7.si autẽ.3.q.6.peregrina. ¶ Imo papa potest esse iudex in causa propria.c.cũ venissent/de iudi.& inno.& alii in.d.c.ex pte de verb.signi.& dicitur in.c.1.de proba.&.c.

B nunc autem.21.di. Ipse enim tanq̃ superior non videtur ꝙ debeat ab aliis inferioribus iu dicari.21.di. inferior. Et ideo dicitur ꝙ ne mo primã sedem audeat iudicare. Vnde nec ab augusto nec a regibus nec a populo iu dex omnium iudicabitur. aliorum enim ho minum causas deus voluit per homines ter minari, sed sedis apostolicæ pręsulem suo si ne quęstione reseruauit arbitrio: vt dicitur in. d.c.nemo/&.c.aliorum.9.q.3.cum tribus se quen.& supra dictũ est. Et sicut dicit ibi glo. concilium non iudicabit papam: & glo.in.c. mandastis.2.q.4.cum ipse sit maior ipso con cilio: vt in.c.significasti/de elec. ¶ Quinimo etiam si totus mũdus sentiret contra papam in aliquo negocio, videtur ꝙ sententiæ papę sit standum: vt notatur.24.q.1.c.hæc est fi des. ¶ Et licet glo.in.d.c. nemo/ arguat cõtra (quia orbis maior est vrbe) tamen ibi ad ar gumentum respondet ioannes ꝙ licet orbis maior sit ambitu non tamen authoritate. Al legat quod concludit glo.in.c. legimus.93. di.(quæ incipit & ideo) remittens ad ea quæ notantur.8.q.1.in istis.&.24.q.1.quodcũq. & dicam latius infra: Posset & magis accura te responderi ꝙ argumentum procederet si papa solũ vrbi & nõ orbi præesset sicut præ est: vt in.c. cuncta per mundum/ & in.c.per principalem.9.q.3. C

¶ Et etiam si contra papam necessaria est cõ gregatio & corrigendos eius excessus/ nõ videtur posse congregari sine eius licẽtia. Et ꝙ ad ipsum spectet/ probat tex.in.d. §. hinc etiã.17.di.& in.c.nunc aũt.21.di. iunctis.c. mandastis/&.c. auditum.2.q.4. ¶ Imo etiã si esset schisma & duo cõtendentes de papatu (79.di.si duo) adhuc videtur idẽ. & probat ille tex.in.d. §.hinc etiam. vbi dicitur ad sym machum papam spectare concilii congrega tionem/ licet tunc appareret ꝙ esset schisma: quia quidam clerici ab eo recesserant & fece rant schisma & adhæserant laurentio, qui cũ symmacho de papatu cõtendebat: vt legitur in chronicis & in gestis symmachi papæ. c. 8. ¶ Etsi dicantur ꝙ symmachus iam fuerat a concilio approbatus & reprobatus laurẽtius vt habet in gestis symmachi.c.8.&.c.9. Re spondetur ꝙ post decisionẽ factum fuit no uum schisma: quia aliqui ꝑpter crimina quę symmacho impingebant/ ab eo recesserunt & hoc fecerunt anteq̃ lata esset sententia su per dictis criminibus: vt in.d. §. hinc etiã in fi.de quo etiam infra plenius dicetur.

¶ Vnde in proposito ꝙ ad papam spectet cõ gregatio/ inquit isidorus in quodam.c. cano num, synodorum vero congregandorũ au thoritas apostolicæ sedi commissa est: nec vl lam synodum generalem ratã esse credimus siue legimus quæ eius non fuerit authoritate cõgregata vel fulcita: hoc authoritas testatur canonica: hoc historia ecclesiastica compro bat hoc sancti patres, confirmant. ¶ Ad idem facit ꝙ eius videtur esse concilii congregatio cuius est superioritas: sed huiusmodi est so lius papæ, cui oẽs de ecclesia & qui in cõcilio esse debẽt subsunt & obedire tenenẽ: vt in.c. obedientiam.93.di.&.24.q.1. rogamus. er go ad eum qui est superior spectat congrega tio. Facit quia similiter & in synodis episco porum & in prouincialibus spectat ad pri mum siue superiorem omnium congregan dorum: vt patet per plura iura.17.di. Ad idẽ tex.in.c.dudum.3.q.6.vbi dicitur non opor tere præter sententiam romani pontificis con cilia celebrare. ¶ Ad idẽ facit quod habetur 1.macca.4. vbi inter alia quæ simoni sa cerdoti magno totius populi & omnium sa cerdotũ consensu attributa sunt/ hoc est tan q̃ singulare summi põtificis priuilegiũ vt cõ uentus nõ cõuocaretur in regione sine ipso. Cũ igitur sacerdotium veteris legis figura sit D

A nouitestamenti secūdum apostolum, ad papam summū sacerdotē noui testamenti spectat congregatio, secūdū cardi. de turre cre. in. 3. li. de potes. papæ. c. 6. in prin. & versi. 5. vbi allegat similiter. 1. macca. ca. 30. sed corrupte: quia non est. c. 30. Item nec in primo li. c. 4. aliquid dicitur: sed tantum glo. 2. macca. c. 3. orditur telam pontificum. vbi ponitᵉ de simeone summo sacerdote filio oniæ. fueruntq; plures huius nominis. Et quod dicit cardi. vide: quia est. 1. macca. 14. Et vide alex. in. c. generalia. 17. di. & eundem. 17. di. c. synodum/ prima col. qui allegat q papa habet vniuersalem iurisdictionem. 2. q. 6. c. qui se scit. glo. in cle. ad nostram/ de hære.

¶ Item q ad papam spectet congregare cōcilium/ patet ex canonibus sacrorum conciliorum & in pluribus locis conciliorum. Vnde aymarus archiepiscopus remen. in libro de synodis ca. 18. & refert idem car. inquit. non mireris q ipsorum conciliorum authoritatem romano pontifici ascribamus: nā nulla concilia rata leguntur quæ apostolica authoritate fulcita non fuerint, vt damasus papa in decretis suis. c. 9. asserit: cui athanasius & iulius papa / nicenū quoq; concilium & reliqui patres astipulantur. Vide tex. in. c. regula. 17. di. ¶ Nec obstat. §. hic

B etiam, vbi fuit authoritate regis congregatū concilium generale: quia respondetur verum esse q non potest congregari cōcilium ab alio q̄ a papa nisi eo mortuo naturaliter vel ciuiliter: scilicet in casu hæresis. papa. n. si est hæreticus/ desinit esse papa. Quo casu videtur q potest congregari concilium per reges & principes & alios christianos: vt. d. §. hinc etiam. nam licet nullus possit papam arguere, fallit nisi sit hæreticus. 40. di. si papa. Quo casu videtur q iudex competens sit concilium generale: vt. 2. q. 7. §. item symmachus. & potest tunc a concilio generali damnari, secundum bal. in. d. c. olim de rescrip. de quo infra plenius dicam. ¶ Sed videtur adhuc contradicere tex. 9. q. 3. nemo. Sed ibi de papa catholico est sermo. ¶ Sed magis obstat. c. nunc autem. 21. di. vbi papa etiam ob hæresim non damnatur a concilio sed ei dicitur/ ore tuo teipsum iudica. Ad qđ responde q ibi est sermo de correcto & poenitente. Vnde si hæretic⁹ papa poeniteat/ tūc non deponitur, sed sibimet ipse indicit poenitentiam: sed si in hæresi perseuerat/ deponitur. Ita dicit egidius bellamera consi. 99. in fi. 16. q. in quarta parte ipsius consilii. Potest dari alia responsio/ vt dico infra in articulo qñ propter hæresim papa pōt deponi. C

¶ Vnde in concilio calcedonen. inter cetera quæ sunt obiecta dioscoro/ fuit q præsumpsit synodum facere sine authoritate sedis apostolicę, & ob id petitum fuit a paschasio & lucentio episcopis vicariis sedis apostolicę qui nomine leonis concilio interfuerunt vt eundem dioscorum eiicerent a concilio, nec aliquo modo intromitteretur vt sederet sed vt tantum ad audiēdū intromitteret̃: vt legitur in prin. primæ actiōis/ in. c. & residētibus. ¶ Idem patet in gestis eiusdem concilii: vbi missis ad leonem papam literis a cōcilio pro confirmatione gestorum obtinenda, leo papa cōfirmauit preterq̃ quo ad priuilegia quę vsurpauerat ecclesia constantinopolitana. Et licet ibi impatores videantur confirmare, illud est potius cuiusdā edicti inter subditos q̄ præstatiōis authoritatis: vt patet in. 16. actione. ¶ Et breuiter oēs sanctorū patrū authoritates nullā synodū generalem ratam esse clamant quæ authoritate pontificis congregata vel suffulta non sit. ¶ Imo nec legatus de latere ius habet congregādi concilium generale/ nisi sit ei specialiter a papa demandata conuocatio: vt in. d. §. porro. 3. di. & glo. 17. di. c. 1. & c. 2. q. 6. ideo huic el. 1. & c. 63. di. adrianus el primo. de quo latius infra dicetur. Vñ D versus, restituit papa, solus deponit & ipse. diuidit ac vnit, eximit atq; probat, articulos soluit, synodūq; facit generalē. transfert & mutat/ appellat nullus ab ipso. Ita dicit glo. in. c sicut vnire de excess. p̄la. & i. c. 2. de trasla. p̄la. de quo ēt glo. in. c. q trāslatione de offi. lega.

¶ Adde tñ q licet sint patres cōcilii vocati a nō habēte ptātē & cōgregati, nihilomin⁹ ex authoritate habētis cōgregare pcedere poterūt: vt de hoc est tex. in. d. §. hinc ēt. vbi apparet q p̄lati ex vocatiōe impatoris (ad quē nō videtur ptinere) venerāt ad cōciliū & pcesserāt in eā. Facit quod dicit bal in. d. c. olim de rescrip. q siue pueros cardinales siue p falsos papā eligāt ecclesia semp/ retinet possessionē: vt. l. quæsitū. ff. queadmodū seruitutes amit. qa nō pōt eccl'ia vniuersalis desinere possidere, qa nōpōt expelli. Et sic in pposito licet cōgregatio repiatur facta p nō habētē ptātē, qa tamen per hoc nō est abdicata. qsi possessio nec potestas ab ecclesia/ poterūt de facto congregati procedere ex authoritate habentis cōgregare. T ñ cōgregare conciliū absolute loquēdo est pprium roma. pontificis & non alicuius alterius inferioris: vt dicit beatus

thomas in secunda secundę.q.1.ar.10.

A ¶ Quid dicendum in hac materia: Breuiter pręsupposito ꝙ simus i casu in quo adsit necessitas congregandi conciliū (quod qñ sit infra aliquid dicet) & ꝓsupposito ꝙ secūdū iura antiqua & priora tpa in quibus nō erat pontificibus facultas cōgregandi cōciliū ista cōgregatio fiebat per impatorem (vt in.c.habeo librū.16.di.& in.c.sexta ea.di.& in.c.cōrinua.xi.q.1.& 63.di.ca.adrianus.cū aliis ꝓ impatore supra allegatis) postea aūt cōstitutum est ꝙ ad solū roman.pōtificem (vt.17.di.c.1.) spectet congregatio.respōdetur pręsupposito isto tpe quo de iure ista congregatio spectat ad papā libere.ꝙ sunt cōliderandi aliqui casus principales. Primus est qñ sum⁹ in casu in quo est vnus indubitatus papa. secundus est qñ sumus in casu in quo duo vel plures cōtēdunt de papatu, quia quilibet pręrendit se papam.

¶ Primo casu qñ est vnus & indubitatus papa, dicēdum est ꝙ indubitanter congregatio ipsius concilii spectat ad papā. qui ēt solus & sine cōsilio cardinaliū potest cōgregare concilium: vt dicit bal. in trac. de schisma. in 18.col.& .cardi.de turre cre.in.ca.8.li.3.de ptāte pape. Et idē dicit martinus laudē.in trac.

B de principib⁹.qui allegat tex.& glo.in.c.ꝙ trāslationem/de offi.lega.⁊ Notat do.in.c.ad apostolice.1.col.de re iudi.in.6.ꝙ est verum ēt vbi esset aliqua dubietas de viribus electionis eius.ꝙ ipse habebit cōgregare cōciliū: qa non est eo aliquis supior/ex quo repitur receptus: vt not.d.anto.in.c.licet in secūda col. de elec.⁊ Et hoc (ꝙ sine dubio tunc qñ est indubitatus papa ad eū spectet) clare probant oīa illa iura supra pro papa allegata. ponit alex.& archi.i.c.1.17.di.i.c.mādastis.2.q.4. & car.de turre cre.in.d.c.8.&.17.di.p totū: vbi oēs in hoc cōcordant. Intantū vt aliqui voluerint ꝙ licet iura loquētia pro impatore supra adducta innuant ꝙ spectet ad impatorem, nihilominus nō ꝓbant ꝙ eius authoritate: sed ꝙ vel mandato papæ, vel ꝙ imperator fuerit pñs nō authoritatiue.vel si in stinctu & requisitiōe impatoris.ꝙ hoc fuerit quia prælati compuerunt & interfuerunt qa voluerunt: vel quia papa ratum habuit. Alioquin nō potuisset impator cogere prælatos: vt in.c.vbinā legistis.96.di. Vel ꝙ si impator cōgregauit ꝓlatos/determinata i cōcilio postea ad papā cōfirmāda remiserit vł firmāda vt patet in exēplo in.l.nos reddētes.C.de sūmatrini. Vel ꝙ impator ad requisitionē vel iussum vel de licentia papæ & nomine papę congregari fecerit. Vel ꝙ si aliquando aliter factū est, eius gesta non valuerint nisi quantū papa approbauit. Vnde ex hoc non potest argui ꝙ quando est indubitatus papa imperator potuerit contra voluntatem papę cōgregare valide ipō irreq̄sito. Spectat ergo ad papā per iura supradicta pro rōne huius ptis papæ allegata. Quæ sine dubio ꝓcedūt ēt si agat cōtra papā de hæresi: vt in.§.hinc ēt 17.di.& in.c.mandastis/& in.ca.auditum.2.q.4. C

¶ Et licet bal.velit ꝙ qñ est congregandum cōcilium cōtra papam qa tractatur de eius exauthoratione/tunc nō requiratur eius authoritas (vt dicit ipse in.c.olim.in.4.col.de rescrip.& idem car.alex.in.c.synodum.17.di.in secunda col.& hoc quia ipse verisimiliter nunq̄ congregaret & idem cgi.in.cle.dudum in.4.notabili de sepul.& videtur voluisse caraldinus in allegationibus pro eugenio in casu hæresis tantum.pro quo facit ꝙ quando in aliquo casu requiritur consensus alicuius, si est contra eum agendum/tunc non requiritur eius consensus: vt ponitur de prælato in.c.edoceri de rescrip.glo.2.q.7.cum pastoris.l.cum non solum in glo. magna.C.de bonis quæ liberis) tamen cōtrarium credo verum, ex quo semel repeD ritur receptus & est indubitatus papa (nisi requisitus maliciose differret detractaret vel negaret velle congregare vt infra dicetur, vel nisi in casu quo esset factus post notorius hæreticus & requisitus vt congregaret nollet) per iura prædicta.

¶ Et licet quando est data potestas concilio iudicandi de papa/etiam videatur consequenter data potestas congregandi concilium sine eo (vt refert & sequitur feli.in.ca. super literis de rescrip.in.21.col.) illud intelligo verum quando papa requisitus nollet vel differret seu detractaret congregare, & sic faceret se alienum. Et hoc per d.§.hinc etiam (vbi est tex.ad hoc).17.di.&.d.c.mandastis.&.c.nos si incompetenter.in.§.item symmachus.2.q.7. Et hoc voluit anto.de butrio in suo trac.de schisma.in.4.charta.& probari lle tex.in.§.hinc etiam/hoc modo quia ibi etiam symmacho opponebatur hæresis: vt dicit ibi glo.in verbo immunis.& vult alex.in.d.c.si papa/in fi.añ penul.col.& tñ eius authoritate congregatū fuit conciliū: vt patet in tex.ibi i synodo cōgregata authoritate eiusdē symma

A chl. ¶ Et si dicaẽ ꝙ imo ibi tex. ꝓbat conciliũ congregatũ authoritate theodorici regis/ vt patet in prin. illius tex. Respõdeẽ ꝙ potestas theodorici fuit in faciẽdo cõgregari cõciliũ ad iuuandũ papã: quia potestas secularis est constituta pro auxilio spiritualis ptãtis: vt. c. cũ ad verũ. 96. di. appellãtur enim principes tpales defensores ecclesiæ: vt in cle. 1. de iureiurã. & in. c. venerabilẽ de elec. & tex. notabilis in. c. principes seculi, &. c. sequẽti. 23. q. 5. Vñ ẽt glo. ibi in verbo ꝓcepisset/ dicit ꝙ prælati vocati ad requisitionẽ regis cõparuerũt nõ ꝙ venire tenerentur sed vt eũ ab errore reuocarẽt. Et de vtroq(videlicet de notorio & de nõ notorio hæretico) ponit alex. in c. nunc autem. 21. di.

¶ Et licet in notorio hæretico videãtur doc. velle ꝙ absq alia requisitiõe ipsius cõgregari possit, tñ cautius est vt eo requisito cõgregetur: vt infra dicetur. Si tñ conciliũ congregaretur a seipso, tũc posset peti vt papa interponeret authoritatẽ: maxime qñ nõ constaret ꝙ esset hæreticus notorie, vel qñ illud qd teneret & saperet hæresim non ptinaciter asscreret. Et ita vnomodo intelligitur tex. in. c. nũc aũt. 21. di. Et si malicioſe denegaret, tũc ipsi prælati iam cõgregati possent procede-

B re. Vide cardi. de turre cre. i trac. de cõci. c. 8. & idem ẽt dicit anto. de butrio vbi supra. & dicit roſellus in trac. de concilio in. charta.

¶ Et si bene consideretur, bal. in. d. c. olim loquitur in casu schismatis: licet felinus in. c. super literis/ eũ simpliciter referat, quod patet ex verbis eius in principio/ dum dicit in hac cõgregatiõe &c. Et illud fuit schisma in quo rex frãcorũ subtraxerat obedientiã / & erant plures põtifices i ecclesia dei. Propterea ipse dicit ꝙ in illo schismate erat primo vtendũ verbis, vt i. c. nouit de iudi. secũdo herbis, tertio lapidibus. & vbi nõ sufficit ingenium ibi valeat armorũ præsidium & tutela. Et supra dixit ꝙ contra malos non est vtendũ malua vel emplastris sed gladio. ff. de offi. presidis. l. congruit. Et plura ibi dicit de bonifacio & benedicto inter quos erat schisma.

¶ Et immediate post dictũ suũ(ꝙ videlicet qñ agẽ de exauctoratiõe papæ non requiriẽ eius authoritas) subiungit mirabile dictũ hugonis in. d. c. si duo. 79. di. videlicet ꝙ propter scandalũ vitandũ vterq posset ꝑ conciliũ repelli(40. di. si papa) & tertius eligi qui nõ sit eiusdẽ scãdali ꝑsecutor. Et ideo bal. loqᵘtur qñ nõ cõstabat qs esset verus papa: & sic erat dubiũ cuius authoritate erat cõuocandũ conciliũ: & ideo nõ erat reqrenda authoritas alicuius ex illis. Sed secus vr̃ in casu qñ est certus

C papa qui dr̃ hæreticus & nondũ dãnatus est. Et patet ꝙ bal. loquitur in casu quo dubium est quis sit verus papa(cũ ipse dicit ꝙ schismaticus obstinatus/ hæreticus ẽ: & ꝙ qui nõ habet partẽ cũ deo/ nõ habet partẽ cũ eccl'ia) ꝓpter schisma qd tunc vigebat. ¶ Quod etiã tenet cardi. floren. in. d. c. licet in. 35. q. q vult ꝙ in papa hæretico debeat requiri & solicitari prius vt ipse cõgreget conciliũ: & si detractat, tunc succedũt cardinales vel imparor secũdum ordinẽ infra dicẽdum. Et hãc practicã in hæretico ꝙ primo sit requirẽdus papa vt velit cõgregare conciliũ, ponit cardi. de turre cre. in. d. 3. li. c. 8. col. 3. est. n. speciale in papa vt authoretur in facto ꝓprio: vt dr̃ i. c. eũ venissent/ de iudi. & patet i. c. nũc aũt. 21. di. vbi marcellinus seipsum iudicauit. ¶ Nec obstat ꝙ ibi nõ dr̃ cõgregatũ cõciliũ authoritate ipsiusmet marcellini sed ponᵘ cõgregari a seipsis epi: nã hoc fuit qa ibi ipse fuerat notorius idolatra. & sic cõcordo doctores. Vel est ibi suppõẽdũ ꝙ eius authoritatẽ: vel ꝙ si conciliũ seipsum cõgregauit/ marcellinus cõgregatiõem ratã habuit. quod patet ex verbis illius tex. in quo in seipm marcellinus dicit sñiam. Et hoc legr̃ i gestis põtificũ secũ

D dum egidium ibi.

¶ Sic est qd' iura dicũt ꝙ iudicare papã/ eius relinqtur arbitrio: vt. d. c. nũc aũt in fine/ vbi relinquiẽ ipsius sixti arbitrio iudiciũ ꝓpriũ. & in. 9. ad hęc. 17. di. Sic est ẽt quod dr̃/ ꝙ papa solius dei arbitrio iudicatur: vt in. c. aliorũ 9. q. 3. & in. c. facta/ cũ duobus sequẽ. Sic & ꝙ ipse in terris dei vicẽ tenet: vt in. d. c. fundamẽta/ de elec. i. 6. & i. c. vt nr̃m/ vt ecclesiastica beneficia, cũ simil. Nõ. n. habet supiorẽ ad quẽ possit haberi recursus: vt i. c. licet i fi. de elec. ipse. n. est q petri sedẽ & sedẽ tenet: vt dicit tex. in. c. hæc est fides. 24. q. 1. Itẽ ipse põ dicerẽ qs me iudicat: & excipere/ dñs est q me iudicat: vt dicit glo. 79. d. si qs pecunia. Vñ dicit hostiẽ. i. c. qro de trãsla. ꝓla. ꝙ papa & christus faciũt idẽ cõsistoriũ: ita ꝙ excepto peccato põt papa fere oĩa facere q̃ põt deus: & nisi circa fidẽ a nemine põt iudicari. idẽ abb. in. d. c. licet de elec. Vide ioã. i. c. ad honorẽ de autho. & vsu pal. & i. c. olim de resti. spol. Et sicut deo dici non potest cur ita facis(vt iob. xi. ca.) ita nec i iis quæ sunt iuris positiui pąpę põt dici cur hoc facis. 83. di. nemo. glo. in. c. qto de transla. præla. Ideo authoratur i facto ꝓprio & ideo seipsum iudicat sicut supra diximus.

A ¶ Hoc ēt contingit in impatore, qui dat iudicē procuratorē suū in cā ppria: vt in l.c. ex pte de ver. sig. &. C. si aduersus fiscū. l. 1. &. 2. & in l. nec quicq̄. ff. de offi. procon.

¶ Vnde ex quo papa vult vti sua potestate ī cōgregādo cōcilium, q̄tumcūq̄ sit cōtra eū congregādū/ad eum spectat: vt. d. c. mādastis &. d. §. hinc et/cū aliis supra allegatis. ¶ Non obstat ēt q̄ authoretur in facto proprio: qa vltra iā pxime dicta respōdetur ēt q̄ authoritas ei9 finitur pfecta cōgregatiōe/ i qua nihil agit̄ de facto ei9: post cōgregationē autē cōcilii confundit̄ authoritas in cōcilio & remanet forma cōcilii. Patet in simili. iudex. n. recusatus non pōt iuste cognoscere: & tñ si delegat alteri ante recusatiōnē/ ille poterit cognoscere authoritate recusati. Et p hoc respondetur ad illud q̄ actio & passio in eodē sunt incōpossibiles: quia non est verū q̄ iudicans & iudicādus reperiantur cōcurrere: cū authoritas papæ cōgregātis finiatur facta cōgregatione, & cōciliū postea est cognoscens de facto ipsius/ex quo congregat̄ cōtra ipm vt dictū est. Facit quod dr̄ in. c. iudex de offi. deleg. in. 6. & in. c. cū speciali de appel. Et ista fuit respōsio dñi anto. de butrio in. d. trac. schismatis

B ¶ Egidius tñ in cle. dudū in pri. in versi. quarto nota de sepul. dicit q̄ aut habemus vnum indubitatū papā/ & est talis cā de qua ipse iudicare possit, & tunc cōcilium gñale nō pōt cōgregari sine eo (vt. 17. di. per totū) nec cōgregatū potest aliquid statuere vel iudicare sed solum romanū pontificē cōsulere & apd eū instare vt facta per ipsum ratificet & cōfirmet: vt in. d. cle. dudum. ¶ Aut non est certus & indubitatus papa/ sed potius est dubium, & tunc istum casum conciliū habet iudicare: vt in. c. si duo. 79. di. ¶ Vel est notori9 hæreticus non possessor nec receptus: vt i. c. si papa. 40. di. Et tunc concilium poterit sine eo congregari & cognoscere & iudicare: qa non est verisimile q̄ christus ascendēs in cælum/ casum istū reliquerit indecisum: vt in simili dicit inno. in. c. ad apostolice de re iudi. in. fi. in. 6. & glo. in. ca. 1. de schisma. in. 6. Et idē dicit in papa qui dicitur nō canonice electus vel qui renūciauit/ & similibus ī quibus dr̄ q̄ desiit esse papa/ & in oībus aliis similibus casibus/ alias vt dicit possent sequi hæreses & schisma, quibus debet obuiari per vniuersalem ecclesiam. Et his casibus dicit non esse necessarium q̄ conciliū congregetur p ipsum papā: cum his casibus conciliū sit supra eum/ vt ipse dicit. & sufficit q̄ alio modo congregetur etiā si vnus solus fidelis catholicus illud deo iuuante procuraret congregari: argumēto. c. si quis præsbyterorum de rebus eccle. non alie. quia licet coacta cōgregatio sit actus iurisdictionalis, tamē de voluntaria secus. Vnde dicit non legi q̄ ad mādatum papæ illa quattuor generalia cōcilia fuerint congregata (quæ sunt priora & tenēda sicut quattuor euangelia/ vt pluries dictū est) licet nuncii papæ interfuerint in aliquibus eorūdem. ¶ Nec obstat. 17. di. per totū: quia quod ibi dicitur q̄ generalia cōcilia nō celebrantur sine authoritate papæ & eius mādato, fallit in casibus præmissis. Et est rō fallētiæ (vt ipse dicit) necessitas ineuitabilis cui aliter non potest prouideri: de regulis iur. quod non est licitum/ cum simil. & quia iudicium fertur in inuitum. l. inter stipulantē §. 1. de ver. obli. Et eodem modo respondet ad. ca. licet in fi. de elec. quia fallit in concilio generali in casibus præmissis. C

¶ Et istam opinionem etiā in vno papa de quo dubitatur an sit verus papa (vt quia tempore electionis erat hæreticus) tenet ockam in secunda parte sexti libri in. c. 83. vbi videtur plus velle/ q̄ non solum in pseudo papa hæretico sed etiā in vero papa hæretico cōgregatio concilii fieri possit sine eius authoritate. Vnde q̄tumcūq̄ quis fuerit in vera possessiōe papatus & verus papa, si tamē postea inciderit in hæresim poterit conciliū generale congregari sine eius authoritate per quoscūq̄ catholicos. Dicit tamen q̄ primo spectabit ad prælatos in lege diuina peritos/ secundo ad reges & principes & alias publicas potestates: tertio ad omnes catholicos viros & ēt ad mulieres. Sed quo ad hoc in vero & indubitato papa cui aliquid obiicitur, placet magis quod supra dixi / q̄ etiam ad papam spectet congregatio: & seruetur practica cardinalis/. p primo requiratur vt congreget conciliū. nisi electio esset facta de notorio hæretico cui ī actu receptiōis hoc obiiceret̄: vel nisi nō esset electus a. 2. ptibus vl' esset notorius intrusus. de quibus infra dicetur. D

¶ Et aduertendum est q̄ iura in hac materia diuersimode loquuntur. Quia aliquando dicunt q̄ non potest congregari synodus absq̄ authoritate sedis apostolicæ: vt in c. multis/ & in. c. 1. 17. di. Et aliqñ q̄ non valet cōgregatio quia legatus apostolicæ sedis non interfuit: vt in. d. §. porro. Et in. c. regu-

A la.17.di.& in.c.ideo.2.q.6.dicitur ꝙ soli pa pæ reseruata sunt priuilegia de congregan dis cõciliis. Et in.c.regula in fi.dr̃ nec vllum ratum est aut erit vnq̃ concilium quod eius nõ fuerit authoritate fulcitum.Et in.ca.man dastis.2.q.4.dr̃ nostra authoritate congrega ri iussit. ¶ Vnde ex ista varietate loquẽdi ali qui sũpserũt occasionẽ dicẽdi nõ esse neces sarium conuocationem concilii fieri per pa pam vel eius legatum/vel ꝙ ante conuoca tionem interueniat eius authoritas (vt vo luit.d.anto.de butrio in dicto suo trac.schi smatis/in.5.char.& rosellus maxime ꝑ tex. in.c.nunc aũt.21.di.ibi cuius rei gratia.col ligens ex illo tex.concilium fuisse congrega tum sine authoritate papæ.& idẽ per.§.hinc etiã:vbi fuit congregatum ad vocationem theodorici)sed ꝙ sufficit vt postea confirme tur vocatio & congregatio per papam, vel ꝙ postea papa authorizet cõcilium vt subsi stant gerenda in concilio.

¶ Vnde datur duplex practica in congregã do cõciliũ.Prima erit ꝙ papa indubitatus cõ ciliũ cõuocet.& tunc conuocando censebitˀ præstare authoritatẽ:& tunc erit vocatio au

B thorizabilis vera & formalis.Alia erit practi ca ꝙ requiratur prius papa vt congreget:&

C si differt congregare per seipsum,poterit cõ ciliũ congregari vel a seipso vel a quocunq; habẽte potestatẽ de facto:vt est impator.vbi si obedietur de facto,papa cõgregato sic cõ cilio assentiat & authoritatẽ interponat.& si non prætendat aliud interesse iuridicũ diei vel loci vel aliarũ circũstantiarum/tenetur il lud approbare:sicut fecit symmachus papa in.d.§.hinc ẽt.& ibi late doc.& legitur inter gesta symmachi.c.9.Alias si sine cã renue ret approbare vel cõsentire,appareret de ei fuga/& ꝙ id fieret vel eã ꝓtrahẽdi vel impe diendi ne cõcilium fieret.& talis audiẽdus non est qui hoc agit vt noceat.l.in fundo.ff. de rei vendi.Et si dicat interest mea/ quia vo lebam determinare diẽ & locũ,non est iusta quærela,ex quo nõ allegatur aliquod inter esse diei vel loci.ff.de eo qđ certo loco ꝑ to tum.& si quod diei vel loci interesse allegare tur,concilii est cognitio quod est iudex prin cipalis.ff.de ędilitio edic.l.ędiles la.1.§.itẽ sciẽdũ.l.si quis ex aliena.ff.de iudi.C.de fruc. & litiũ expens.l.terminato.c.super lris/&.c. fi.& cle.1.de rescrip.Et bene dicit inno.ioã. an.& alii in simili in.c.1.§.notoria de censi. in.6.& ita dicit.d.anto.in.d.trac.vbi supra. ¶ De quo vltimo ꝙ cognitio pricipaliter sit

concilii/dubito,nisi in casu schismatis inue teratiin quo loquit anto.De quo infra i quæ stione quid qñ inter duos est cõtẽtio loci vl' tpis/vtrũ possit forte dirimi.& vide in qõne quã infra pono/vtrum concilium possit pro nunciare se iudicem & cõstituere œcumenicũ concilium. C

¶ Et nota istam cautelã ad congregandũ cõ cilium sine supioris authoritate.Quã caute lam admitto qñ ratione alicuius scandali ad est necessitas/& papa requisitus differt:alias esset piculosum,si papa postmodũ nollet in terponere authoritatẽ/si nulla erat necessitas & ante congregationẽ nõ fuerat requisitus. Et hoc bene probat.§.hinc ẽt.vbi tex.dicit ꝙ epi suggesserunt ipm̃ symmachũ qui dice batur impetitus debere synodũ cõuocare:q2 cõciliorũ cõgregandorũ authoritas antistiti sedis apostolicę nõ minorũ subiacebat iudi cio.Et quod dicitur ꝙ a seipso poterit cõgre gari conciliũ,procedit ꝑ prædicta secundum d.anto.maxime qñ in exquirenda papæ vo luntate a principio ante congregationẽ præ cessissent indicia & præsumptiones de dila tando negocio aut impediendo ne cõgrega retur,aut qñ appareret verisimilis eius ipotẽ tia cõgregãdi, vel aliud quod dilatationem indicat/negocio celeritatẽ desiderãte & alias D diu dilatato.Ita præcise dicit.d.anto.in dicto trac.schismatis.vbi refert verba symmachi i d.c.9.& ponit rosellus in trac.schismatis in 6.charta.& infra latius dico.Tunc.n.loquẽ do in casu dñi anto.in inueterato schismate, tenebit cõgregatio ꝑ inferiores facta ẽt papa aliter prius non requisito.Et poterit oĩ hone stiori modo cogi ad interponendũ authori tatem,quã si interponere noluerit,tenebit cõ gregatio pro sedando schismate,ꝑ prædicta: maxime qñ est contentio inter duos,& igno ratur quis sit verus papa,& diu steterunt in schismate differẽtes cõgregare cõciliũ:vt in terminis suis de hoc infra dicam.

¶ Itẽ in his & similibus casibus restringerẽ dicta ista dñi anto.sicut supra dictũ est qñ est casus necessitatis cõgregãdi conciliũ:vt puta quia agit cõtra papã de cuius iure dubitatũ in actu electionis, vel quia nõ est a duabus partibus electus, vel quia hæreticus elect est cui i actu electiõis obiiciebatur hæresis. Et sic qñ ageretur causa papatus/& non fuis set receptus licet forte esset de facto intrusus tũc põt cõgregari ꝑ aliũ:vt dicit hugo in.c. si duo.79.di.& bal.in.c.olim de rescrip.& di cit ockam in.d.c.84.Facit tex.in.c.si quis pe

cunia.79.di.& dicit egi.in.d.cle. dudum de
A scpul. Vel a seipso concilium (vt dictũ est) congregaretur. Et intelligo semper ꝙ vrbanius & cautius esset facta prius requisitione. Sed qñ hæresis non est notoria & esset receptus & possessor, ipse congregat/ & nõ alius qñ ipse vult: & eius authoritate debet cõgregari ne spolietur papatu. ¶ Et idem dicerem qñ concilium non esset directe congregandum contra papam, sed ex nolitione & denegatione vel detractatione cõgregandi papa faceret se suspectũ & vrgeret maxima necessitas tenendi concilii: videlicet ꝙ facta prius requisitione cõciliũ posset per alios ad quos deuoluitur potestas vel a seipso cõgregari.

¶ Et idem dicendum quando duo contẽderent de papatu, s. ꝙ spectabit ad aliam tertiã personam si ipsi detractant, vel a seipso congregabitur conciliũ, vel per imperatorẽ vel regem vel catholicum quemcũq;. de quo late vide infra in quęstione sed pone ꝙ inter duos contẽdentes, Et facienda congregatio tunc non spectabit ad cardinales qui sunt diuisi in obediẽtia: quia cardinales sunt suspecti/ dicit alex.in.c.synodum.17.di.in secũda col. Alioqn cessãtibus ꝓmissis/ nõ nisi ꝓ cau
B sis arduis & statũ vniuersalis ecclesiæ tãgentibus (quæ habent terminari per sedem apostolicam & authoritate romani põtificis) debet concilium cõgregari.c.de iis.12.di.&.c. multis.17.d. Ita dicit alex.in.d.ca.synodũ in prima col.17.di. Alioquin in vno indubitato papa vbi nulla subesset necessitas, congregatio facta ꝑ inferiores papa sine eius authoritate/ esset nulla, nec posset cogi ad præstandum authoritatem cõcilio cõgregato si nollet: vt in.c. regula cum aliis similibus.17.di. Nec tex.in.ca. nunc autem/ per rosellum adductus probat contrarium: quia non dicitur ibi ꝙ fuerit concilium congregatum sine authoritate papę, & ideo sine alia requisitiõe cõgregatio esse posset periculosa. ¶ Dicerẽ tñ ꝙ in omni casu quo esset congregatum cõcilium sine authoritate papæ, qtumcunq; sit nullum si post papa ratificat & interponit authoritatem / gesta illius concilii propter papæ ratificationem valebunt: sicut fuit in gestis concilii calcedonen. quæ fuerunt confirmata per leonem: quia omnia nostra facim⁹ quibus nostram authoritatem impartimur: vt in.l.1.C.de veteri iure enucle. &. c. si apostolicę de pręben.in.6.

¶ Et quod dixi ꝙ quia cardinales sunt suspecti eo casu alius congregabit concilium, intelligo nisi tunc omnes conuenirent in congregando: quia tunc possent ipsi congrega- C
re saltem per modum requisitionis. vt fuit factum in concilio pisano tpe gregorii.12.& benedicti.13. In quo si cardinales vtriusq; obedientiæ fuissent concordes, recte antipapas schismaticos deposuissent & alium creassent: vt clare determinat anto. de butrio i suo tractatu schismatis in secunda qõne. ¶ Sed si alius congregaret concilium non requisitis cardinalibus qui sunt diuisi in obediẽtia (qa vna pars obedit vni alia alteri) tũc bene subsisteret congregatio sine eis: quia sunt suspecti. alioquin si conuenirent, bene possent ipsi congregare: de quibus vide quæ latius infra dico. Et intelligo causam papatus, siue dicatur papa male electus/ siue dicatur renunciasse/ siue dicatur ꝙ fuerit propria temeritate intrusus, siue dicatur iudæus/ hęreticus/ schismaticus/ inhabilis inhabilitate insurgente a natura quia fœmina, vel quia tẽpore electionis erat amens & furiosus aperte: vt dicit glo.i cle.ne romani, & cardi. de turre cre. in trac. de conci.in.8.ca.& alex. in.c. synodũ 17.di.& feli.in.d.c. super literis.

¶ In istis & similibus casibus qui considerãtur a doctoribus in.c.licet de elec.in materia nullitatis electionis & nullitatis tituli papatus, D
poterit congregari concilium sine papæ authoritate. Et hoc qñ non est in possessiõe papatus: sed si est in possessione & non est sine sensu (vt quia non est notorius furiosus vel amens) & non est notorius hæreticus sed alias electus/ & non de facto intrusus: sed receptus & admissus, qtumcũq; alias criminosus & hæreticus, debebit prius requiri vt ipse congreget: & si detractabit poterit ꝑ alios congregari. ¶ Et isto modo debet intelligi quod dicit bal.in.c. olim de rescrip. Et licet idem bal.in.c. quia propter de elec. videatur velle ꝙ in materia schismatis ista potestas cõgregandi spectet ad cardinales, intelligo etiã vt supra dictum est qñ esset schisma / et cardinales oẽs essent concordes vel vtriusq; partis maior pars inuicem concordarent. Intelligo ẽt nisi esset inter duos contentio de papatu exorta in ipsa electione/ & ipsimet cardinales electores ab vtraq; parte vellent congregare cõcilium pro submouẽda cõtentione: quia tunc ex quo ambo electi contendũt de papatu/ poterunt tunc cardinales congregare, & ad eos fiet deuolutio quasi sede vacãte: vt infra dico. Et tanto magis quando cessat suspitio: quia nondum sunt diuisi in obe-

A dientia. Et sufficiet isto casu ꝙ maior pars cõcordet secundum.d.anto.in.d.2.quęstione. Licet barbatius in.c.ꝙ translationem/in.23.col. velit contrarium (videilcet ꝙ tunc non fiat deuolutio ad cardinales, quia ipsi fuerunt causa contentionis) & alex.in.ca.synodum 17.di. Vbi autē esset sedes vacans/& necessitas subesset cui aliter quàm per concilium prouideri non posset, per cardinales posset etiã concilium cõgregari: vt dicit domi. in.c. propter/in fi. 18.di. Et petrus de monte in trac.de potestate papæ in.10.col. tenet ꝙ cardinales sede vacante cõgregare possunt conciliũ ad citius regulãdum electionem papę. de quo etiã infra in.2.casu, versi. sed pone. & idem dicit card. in.d.ca. licet de elec. in tertia quæstione in fine.

¶ Et ex his colligo vnum: ꝙ si sede vacante cardinales existẽtes in conclaui non possent esse concordes in electione/possent conuocare concilium. Et ad hoc facit illud quod dicit ostien. & alii in.c.licet de elec. (in illa quæstione quid quando nullus cardinalis superesset/ quia omnes essent mortui.) ꝙ tunc electio spectaret ad concilium vel ad clerum romanum, de quo infra dico. Et si tunc cardinales non essent omnes concordes in conuocã

B do cõcilio iuxta.§.iidem quoq;.c.vbi periculum, forte maior pars poterit. & si nec maior pars, forte etiã minor pars posset constituere aliam maiorem partem contumacem: vt in simili dico infra in secundo casu secũdi principalis membri. & dicit feli.in.c.super literis de rescrip. Hoc tamen fieri non posset q̃diu cardinales vel eorum maior pars est in conclaui/ & sunt parati ad eligendum: vt in cle. 2.§.porro de elec. & ibi glo. quia volẽtes eligere non possent priuari suo iure. Et quia cũ progressu temporis possent concordare/ & possent assumere alium modum: vt per viã compromissi. Item possent cogi ad concordandum per inuocationem brachii secularis (vt.17.di.c.nec licuit. &.23.q.5.de liguribus) ponit ostien.in d.ca. licet in penul. col. Facit quod dicitur in.§.praeterea in.c. vbi periculum de elec. in.6. ¶ Et intellige ꝙ non semper pro quolibet crimine congregabitur concilium contra verum papam: sed in casibus quibus infra dicetur debere congregari concilium. Quid enim si contra papam obiiciatur adulterium quod non est notorium/ & requiratur papa vt congreget concilium vel præstet authoritatem cõgregandi/ & papa differat, eritne bene ex se vel per potentiam alicuius laici congregatum tale concilium? non crederẽ: quia potius dicetur conuenticulum vel conciliabulum: vt dicit tex. in.c.multis.17.di. Requiritur enim vt sit tale C quid quod papæ obiicitur vt scandalizet vniuersalem ecclesiam: puta quia delictum est notorium & papa incorrigibilis: vt vult illa glo.in.c.si papa.40.di. de quo alibi plenius dicetur. Vel ꝙ adsit alia necessitas: puta periculũ quod pateretur christianitas ꝑpter discordiam principum christianorum. Vel ꝙ ecclesia & status christianitatis esset ita prolapsus in aliquẽ grãdem errorẽ (vel ex frequentia conuersandi cum iudæis & aliis infidelibus/ vel ex alia causa) ꝙ verisimiliter posset dubitari populum christianũ periclitari circa fidem.

¶ His & similibus casibus & non passim pro quolibet delicto & ad cuiusq; instantiã (etiã si contra papã & quidem requisitum agatur) habebit congregari conciliũ: quia posset esse causa alicuius schismatis. Satis enim videret si tunc absq; alia cõcilii congregatione posset sedari crimẽ quod ei obiicitur/ vel causa propter quam requiritur ꝙ cõgreget cessare. vel si se purgaret: vt fuit in leone papa, qui habuit.12.episcopos in sui purgatione: vt in.c. omnibus.2.q.4. Quinimo idem leo ostendit D ꝙ se ex propria voluntate voluerit purgare non ex necessitate, subiiciens non per hoc ꝙ sic se purgare voluit propterea similiter successores teneri: vt est tex.in.c.auditũ.2.q.4. ¶ Vbi enim non subest magna necessitas, est in potestate eius congregare quando ei placet. Et hoc in effectu vult anto. de butrio in d.c.licet, dum vult ꝙ quia papa non habet superiorẽ, si aliquid ei obiicitur/ de hoc non cognoscit cõciliũ nec aliquis viuens/ etiã si esset aliqua dubietas de viribus electionis. Quod dicit contra illos notandũ qui dicunt ꝙ tunc debet congregari concilium: quia eius peccatum nullus iudicat/ sed solius dei iudicio relinquitur: vt in.c.aliorũ.9.q.3. Et hoc videt satis rationabile: maxime quia videmus hodie de facili quosdam principes quærere festucam in oculis põtificum: & cum põtifices nolunt annuere eorum petitionibus, de facili in pontifices excandescunt/ & obedientiam subtrahũt/ & libertatem ecclesiasticam deprimunt & ad spiritualia manum apponunt, ita vt de beneficiis vacantibus & prælaturis non nisi pro velle ipsorum pontifices prouidere cogantur, & in spiritualibus ad angulum vt ita dixerim põtificatum restrixerint. Cum ta

A men ad sacerdotes voluerit deus quæ in ecclesia disponenda sunt pertinere: vt in.c.si imperator.96.di.& dominus noster iesus christus rex & iudex vsq ad diē passionis seruauit honorem pontificibus, quis illi nec dei timorē nec agnitionē christi seruassent. nam cum leprosum mundasset, dixit illi vade & ostende te sacerdotibus & offer donum: sacerdotem adhuc appellans quem sciebat esse sacrilegū: vt.93.di.dominus noster. Et propterea posset contingere alterius pontificis creatio & schisma oriri: a quo postq deus tēporibus istis nos liberauit, omni studio cauere oportet ne aliquod nouū suscitet. Quinimo quantumcunq illa glo.in.c.si papa voluerit ꝙ pro quolibet crimine notorio posset papa accusari si est incorrigibilis / & licet abbas in.c.significasti de elec. dixerit illam glo. cōmuniter approbari: tamē petrus de palude & communiter theologi videntur illā improbare: vt ponit archie. floren. in sua summa in.3.parte / ti.23.c.5.de potestate ecclesiastica signata per claues, versi.6.incipit quæritur vtrum papa possit deponi. & eodem li. ti.24.c.2.versi.7. Quod qualiter sit intelligendum/ & an sit causa sufficiens ad congregandum concilium / & an ex hoc possit papa accusari & deponi, alibi inferi⁹ dicet. Et ideo

B non passim contra papam proclamari oportet ad concilium: sicut quotidie aliqui nō verētur pro re minima: & si aliquid contra eos fiat pro tuitione & recuperatione rerum ecclesiasticarū/ & papa vtatur brachio ecclesiastico, proclamant ad futurum cōcilium: quia vt inquit carolus imperator in.c.in memoriā.19.di.loquens de papa, quis sedes apostolica durum et vix ferendum iugum imponat, tamen cum mansuetudine & humilitate pia deuotione est ferendum. Et beatus gregorius scribens archiepiscopo rauennen. inquit contra morem ecclesiasticum est si non patientissime toleratur etiam (quod a nobis absit) iniusta correctio: vt in.c.contra morem.100.di. Quinimo etiam si papa aliquid præciperet quod esset contrariū legi dei, quis ini.lo ei obediendum non esset (vt in.c. si dominus.xi. q.3.) nihilominus etiam tunc antequā esset cōuictus de hæresi & repertus incorrigibilis/ oporteret ei in cæteris obedire, xi.q.3.qui resistit/ cum duobus sequen. quod enim quantumcunq durum a papa præcipitur/ seruari oportet quod non est contra catholicā fidē. Facit.31.di.c.ante triennium.

¶ Vnde egidi.cōcilio.99.in.4.parte in fine 17.q.excusando benedictum.13.ꝙ non cōgregaret concilium, dicit ꝙ ex congregatione concilii poterat sequi maius schisma in ecclesia. tum quia schismatici vocati qui tunc erant non iuissent ad concilium/ nec catholici ad vocationem intrusi. nec simul cōuenissent, quia fuissent duo capita: nec principes seculares hoc potuissent sine papa. Et licet in casu eius (in quo tunc vigebat schisma) aliter videatur dicendum per prædicta & quæ infra dicuntur, tamen vbi nulla est causa hæresis & nullū schisma nec scandalum aliquod in ecclesia, nullomodo conuenit conuocare concilium propter periculum conteptus & inobedientiæ & inanem fatigationē prælatorum inveniendo ad concilium. Quinimo etiam quādo esset tale quid quod macularet personam papæ tantum ex quo non turbaretur ecclesia, non debebit ita faciliter congregari concilium/ maxime si papa vellet se purgare: vt in.c.auditum.2.q.4. Vnde est aliud remedium contra papam (etiam si se purgare noluerit, & sit ita malus ꝙ aliquo modo destruit bona ecclesiæ/ forte dando suis, & aliquod crimen committit) ad hoc vt non statim deueniatur ad congregationem concilii/ si ex malis operibus eius nō scādalizatur ecclesia: quia forte committit talia quæ offen- D dunt animam eius sed non sunt adeo notoria vel vniuersalia vt ex eis possit sequi scandalum si tolerantur. Erit tunc remedium ꝙ resistatur & contradicatur & reprehendatur cum omni modestia & māsuetudine qua fieri poterit: alioquin ꝙ resistatur ad faciem per potentes exēplo pauli apostoli, qui restitit ad faciē beato petro antiochię, quine iudæos cōuersos nimis scandalizaret, cōdescēdit eis in obseruatiōe legalium, propter quod inducebantur gētes ad iudaizandum: vt legitur ad gala.2.c.&.2.q.7.paulus.& ī.c.testes ī.§.itē paulus/ ea.causa &.q. Vel ꝙ ecclesia oret pro eo deum vt eum corrigat: sicut orando vicit hilarius papam liberium qui fauebat hæreticis. Et citra concilii congregationem si aliter fieri poterit (ne ex cōcilii cōgregatione schisma oriatur) & citra eius impugnationem siue depositionē omnis recta via perquiratur per quā retrahatur: alioquin relinquatur deo cura ecclesiæ suæ. scit enim quid nobis expediat. datur. n. interdum princeps malus propter peccata populi.8.q.1.audacter. & vbi deus voluerit percutiet eū: vt in.c.anastasius.19.di. Facit quod dicit in.c.nouit/ de iudi. ꝙ illud dic ecclesiæ/ in papa non hæretico intel

A ligitur.i.deo, orando scilicet vt ipsum inspi-
ret, & ecclesiæ triumphanti vt oret pro ipso
secundum ostien.in.c.proposuit de conces.
præben. Vbi autem contradicere & reptæhē
dere & resistere non sufficeret nec se purga-
re vellet/sicq̄ delictum deduceretur in noto-
rietatem & efficeretur scandalum in ecclesia,
tunc de remediis adhibendis quādo papa scā
dalizat ecclesiam & est notorius criminosus
& monitus non desistit/dicendum vt dicitur
latius infra in illa quæstione ex quibus causis
potest papa accusari per concilium:& in illa
quæstione sed quid si papa accusatus esset o-
mnino incorrigibilis:& alia ex quibus causis
debet cōgregari concilium:& in illa ex qui-
bus causis potest papa deponi.

¶ Nec satisfacit quod dicit anto.in casu isto/
q̄ cōcilium erit principalis iudex si papa alle
gat īteresse rōne loci vel tp̄is.quasi cōciliū de
beat decernere an sua sit iurisditio,secundum
q̄ videtur vel le per iura quę allegat:vel qua-
si voluerit q̄ quia se cōgregauit & pręuenit
eius sit iurisditio,iuxta.l.vbi acceptum &.l.si
quis postea de iudi.l.cum quædam puella.ff.
de iuri.omnium iudi.&.c.proposuisti/ de fo
ro compe.vel tanq̄ voluerit q̄ postq̄ reperi-
B tur congregatum, ex quo non reperitur ante
congregationem cōtradictum/ nequit dissol
ui.vel quia agitur contra papam qui a conci
lio debet iudicari,propterea dicit q̄ conciliū
sit principalis iudex: vt in glo.15.di.ca.sicut.
Quia facilis est responsio q̄ satis est q̄ non
fuerit sufficiens causa se congregandi/ & q̄
non potuerit congregari & sit irritum quod
per ipsum fit nisi reperiatur per papam ratifi-
catum:vt.d.c.1.&.c.multis/&.c.regula.17.
di.iuncto ca.dudum.3.q.6.¶ Nec miror q̄
dominus anto.(qui erat multum iustus & re
ctus) tunc ita indistincte loquutus sit: quia
zelo sedandi schismatis quod tunc vigebat &
a pontificibus nutriebatur/agebat vt conciliū
congregaretur & vt schisma tolleretur. Itelli
go igitur eū in casu suo,quando est talis cau
sa:videlicet fidei vel antiquati schismatis orti
in creatione pontificis(vt fuit statutum in cō
cilio constantien.)vel notorię hæresis in ele-
ctione oppositæ,vel dum sunt duo contendē
tes de papatu & facientes schisma qui forte
propter potentiam non possunt cogi: quia
tūc hoc casu etiā principes seculares possunt
apponere manum:vt vult glo.in.c.tua el.1.
de deci.Vbi dicit abbas q̄ illam glo.d.anto.
allegabat tempore suo contra illos qui con-
tendebant de papatu & faciebant schisma in
ecclesia dei nec poterāt corrigi per ecclesiam.
& sentit q̄ tunc ex quo nolunt congregare C
concilium domini temporales possunt ini-
cere manus in ipsos & eis inuitis facere sopi
ri schisma & dubium determinari per eccle-
siam,allegat quod in simili dicitur in.c.vbi pe
riculum de elec.in.6.

¶ Vnde nō pro qualibet causa & ad nutum
cuiusq̄ congregari debet cōcilium:sicut fuit
factum in concilio basilien.in quo disceden-
tibus aliquibus a papæ eugenii obediētia(li-
cet esset vnicus & indubitatus papa)congre-
gauerunt concilium: & eundem eugenium
priuarunt,& alium sibi delegerunt pontificē
quem felicem nominarūt prius sabaudię du
cem dictum amadeum, qui ea omnia egerūt
propria ducti voluntate / ex quo postea effe-
ctum est conciliabulū:vt dicit archie. floren.
in lib.3.ti.24.c.2.versi.7. Qui felix ductus
cōscientia q̄ primū nicolaus quintus in pon-
tificem post obitum eugenii assumptus est/
pontificatui cessit vt schisma sedaretur,& vi-
tam heremiticā delegit qua antea vtebatur.
fuit enim vir magnæ sanctimoniæ:qui obtē-
perare deo se existimabat eo casu pontificatū
acceptando.Et licet concilium illud basiliē.
dictum fuerit conciliabulum/quia contra vo
luntatem veri pontificis tentum: tamen nico D
laus quintus(qui eugenio successit) pro se-
dando schismate in ecclesia,postq̄ felix cessit/
approbauit omnes prouisiōes de quibuscūq̄
beneficijs & prælaturis/& consecrationes &
dationes palliorum/ & voluit possessores re-
manere veros titulares:vt patet ex eius bulla
inserta/in fine gestorū concilii basiliensis.

¶ Eo igitur casu quo adest causa necessaria
concilii congregandi ratione imminentis pe
riculi ecclesiæ(de quibus causis aliquid infra
dico in quæstione propria)si tunc papa detra
ctaret cōgregare conciliū/tunc ad collegium
cardinaliū deuolueret cōgregatio per.c.vbi
periculū.§.iidē quoq̄ de elec.ponit bal.in.c.
pastoralis/de rescrip.& ponit cardinalis in.c.
licet de elec.in.3.quæsito.Et in casu necessita
ris quando papa detractat & refugit congre-
gare/ vel est negligens, concilium seipsum
congregare posset,vt dixi supra:& dicit ro-
sellus in trac.concilii in.6.charta in.3.col.&
cardinalis de turre cre.in trac.de potestate pa
pæ li.3.c.8.col.9.& car.flo.concilio.150.in-
cipit quęsitum in.3.dubio.& abbas in.c.licet
de elec.& archie.floren.in.3.parte summæ ti.
24.c.2.versi.7.& anto.vbi supra.Et hoc casu
quando papa nō vult congregare/quia detra

ctat & confingit causas protrahendo (quia co
A gnoscit forte se irretitum talibus criminibus
vt timeat a concilio & quærit subterfugia) &
scandalum ex non cógregatione concilii generatur in vniuersali ecclesia, tunc congregato concilio per cardinales / poterūt petere vt præstet authoritatem concilio. Et secundum rosellum vbi supra poterunt cum cogere ad hoc: argumento. l. huiusmodi. §. fi. ff. de lega. 1. Et si permitteret se decoriari potius q̄ authoritatem interponeret, tunc concilium supplebit eius vices / & pronunciabit se legitime cōgregatum / & suam esse iurisditionem. per id quod ponit feli. i. c. super literis de rescrip. imo secūdum rosellum hoc casu concilium pronunciabit papam suspectum de hæresi. ¶ Cardinalibus autem negligentibus imperator congregabit. Et ita in casu negligentiæ dicit cardi. in. d. c. licet in. 3. & 4. quæstione: & pe. de monte in sua monarchia in. xi. col. & feli. in. c. querelam / de iureiu. Post quē prælati petita a papa licentia licet nō obtenta / poterūt congregare. vt vide feli. in. c. super literis / de rescrip. & infra latius dico. ¶ Et ista cōgregatio fiet per modum cuiusdam requisitionis & non authoritatis secundum inno. in ca. cum nobis de elec. & rosel. in. d. 6. charta
B col. 3. Et vide omnino quæ dico infra in vltimo mēbro huius quæstionis: videlicet quando est cōtētio de papatu inter duos, & vnus est in quasi possessione qui non vult congregare / & alius nullam habet possessionem. & ibi inuenies etiam authoritates aliorum doctorum quomodo fiat deuolutio de vno in alium in facultate congregandi concilium. ¶ Et ex præmissis apparet q̄ fatue faciūt qui ex abrupto intimant papæ concilium vel eū citant ad concilium: quia cum ipse sit omniū maior non potest ab aliquo citari: vt in cle. pastoralis / de re iudi. Nec potest quis incipere congregare sine voluntate papæ: quia conuocatio ad cōcilium est quedā citatio: vt glo. in. §. hine etiā. 17. di. quæ est quidam actus iudiciarius. c. quoniam contra de proba. ideo ab aliquo inferiori a papa fieri nō potest. Debet ergo quia sine papa nullum est ratū concilium (vt in. c. regula. 17. di.) prius cum omni humilitate requiri q̄ ipse ad quem spectat cōgregare velit cōciliū, quia causa necessaria subest. Qui si requisitus detractaret, tūc per viā requisitiōis (vt dicit inno. in. d. c. cum nobis) poterunt congregari prælati & congregati, indicere concilium: & post congregationem prælatorum faciētium concilium / prius concilium pronunciet se icumenicum concil
C lium in spiritu sancto legitime cōgregatum
cui subesse debet quilibet cuiuscūq̄ status & dignitatis etiam si papalis existat, & sibi cōpetere omnem iurisditionē & postea intimare. ¶ Vnū tñ non est omittendū q̄ si quādo cōcliū cōgregaretur a seipso sine vlla vocatione (vt forte fuit in casu. c. nunc autem. 21. di. ibi cuius rei gratia) vel etiā ex vocatione minus legitima (vt fuit in casu. §. hine etiā. 17. di.) licet tunc vt conciliū subsistat opus sit vt etiā ipse papa existens in quasi possessione papatus quantumcunq̄ accusatus authoritatē interponat vt concilium sit ratū (vt in. d. §. hinc etiā) tamē eo ipso q̄ papa patitur iudiciū fieri a concilio de causa sua, videtur ex hoc solo authorizari concilium / & valebit quicquid fiet per conciliū. Pro hoc tex. & quod ibi notatur in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. Ita dicit rosellus in. d. trac. de conciliis in quinta charta. Et hæc de primo casu quando sumus in vno indubitato papa.

SECVNDO casu quando sunt duo vel plures contendentes de papatu, hoc casu constitutio frequens in concilio constantien. ædita vult quòd a die quo insignia pōtificatus assumpserint infra annū censeatur indictum conciliū, & q̄ sine alia voca-
D tione infra dictum tempus prælati debent se congregare. ¶ Sed cessante dicta constitutione dic q̄ aut vnus primo fuit a tota ecclesia receptus: deinde post aliquod tempus recedentibus aliquibus ab eo / dicitur per impressionem fuisse electus vel aliquid aliud simile, & alius eligitur & recipitur: vt fuit in schismate exorto tēpore vrbani. 6. & in symmacho, vbi alium elegerunt. Et intelligo de recepto voluntarie / etiam si nulla forma sit in electione seruata: quia satis est q̄ facto appareat de voluntate cardinalium qui ipsum recipiūt in papam. sufficit enim qualitercūq̄ appareat de consensu cardinalium, quia sufficit q̄ singulariter accedant ad eum & adorēt sine obedientiam præstent: & sic sufficit etiā q̄ singulariter licet non capitulariter recepe rint. Et hoc voluit ostien. & refert. d. anto. in d. c. licet / de elec. in antepenul. colum. qui dicit q̄ per hoc illi cardinales qui erant auinione / & imputabāt vrbano q̄ nō fuerat capitulariter electus, nō bene allegabāt. ¶ Aut duo inueniuntur electi & recepti / & vna pars adhæret vni & alium dicit hereticum vel schismaticū vel econtra / & quilibet habet partem obedientiæ.

A ¶Primo casu quando est schisma barbatius in.c.ꝙ translationem de offi.lega.in.33.col. tenet simpliciter ꝙ cōgregatio concilii tunc non spectet ad cardinales sed ad imperatorē: maxime illa ratione quia tale schisma videt̄ nasci a cardinalibus qui duos elegerunt pontifices.ideo non est verisimile ꝙ congregarēt concilium, eum concilium sit iudicaturum de iure illorum: & quia timebūt perdere idolum proprium quod elegerunt. Item quia a principio facultas congregandi concilia spectabat ad imperatores,& res de facili reuertitur ad naturam suam.35.di.c.ab exordio. & l.si vnus.§.pactus ne peteret/ versi.quod in spem.ff.de pac. Item per glo.in.c.principes seculi.23.q.5.quæ dicit ꝙ vbi clerici faciunt schisma in ecclesia/laici habēt iurisditionem supra eos:ergo multo magis imperator. Sic etiam & patronus ecclesiæ potest agere contra rectorem ecclesiæ/male conseruantem & dilapidantem bona ecclesiæ: vt est glo.in.c. venerabili/de offi.delega. & in.c.ex parte de testi. Ipse tamen barbatius videtur etiam in casu schismatis simpliciter dicere ꝙ conuocatio spectabit ad cardinales: vt ipse ponit referendo bal.in.c.olim de rescrip.

B ¶Sed imo in casu proposito nō obstantibus premissis dico ꝙ ille qui primo est electus & receptus/ debet conuocare conciliū non obstante ꝙ aliqua parte obedientiæ fuerit spoliatus.per illum tex.in.d.§.hinc etiam (vbi per symmachum fuit facta congregatio concilii/vt supra dixi) & tamen symmachus contendebat cū laurentio de papatu: quia aliqui discesserant ab obedientia symmachi & adhæserant laurentio: vt patet in gestis symmachi.c.8.&.9. Et si dicatur ꝙ ideo ibi in.d.§.hinc etiā/ & in.d.c.9.vbi ponuntur verba d.§.hinc etiā/fuit congregatio facta per symmachum quia symmachus fuerat approbatus per concilium & laurentius reprobatus: & post approbationem aliqui recesserant ab eius obedientia,obiiciēdo ei aliqua crimina. & sic ꝙ nō erat contentio de papatu inter ipsos symmachum & laurētium, sed agebatur de criminibus impositis symmacho licet ip se esset approbatus: & propterea ad eum spectauit cōgregare. Respondeo ꝙ crimina fuerant obiecta ante latam sententiam/ & clerici aliqui recesserant ab eius obedientia: & tamē cum esset contentio de papatu cum laurētio & essent obiecta crimina symmacho, nihilominus symmachus congregauit concilium: vt patet in.d.§.hinc etiam,&.d.c.9.& dictū fuit supra. Et vide tex.in.c.bene quidem.96. di.vbi apparet ꝙ etiā illi synodo præfuit symmachus. Sed videtur prædictis repugnare ꝙ symmachus fuerat in concilio rauennen. confirmatus ante: vt patet in chronicis/ & in platina & supplemēto in vita symmachi. Sed dic ꝙ bis fuit cōtrouersia de papatu inter eū & laurētiū.vna orta in ipsa electiōe,pro qua fuit habita synodus rauēnæ. secūda postq̄ fuerunt ei obiecta crimina/ & reuocato laurētio clerici ab eo discesserūt: & anteq̄ esset approbatus in ista secunda cōgregauit concilium. Et de ista secunda synodo loquitur.§.hinc etiam/ quæ fuit celebrata romæ: vt ibi patet. quia tūc ambobus eiectis altinus episcopus iussu regis præsidebat.

C

¶Quinimmo si papa primo electus spoliaretur papatu non seruato iuris ordine, deberet primo & ante omnia restitui per concilium etiam non seruato iuris ordine/ anteq̄ posset accusari/ & anteq̄ teneretur accusantibus respondere: vt est tex.singularis in.d.c.nos si incompetenter in.§.item symmachus.2.q.7. Facit quod dicitur in.c.1.§.solet/ de resti.spolia.in.6. Ipse enim symmachus fuerat habitus & tentus alias pro indubitato papa: vt patet.16.q.1.in.c.in canonibus.vbi in concilio gangrensi vniuersa synodus surgens acclamauit ad decreta symmachi/ vt ita fiat rogamus: & dictū est octies exaudi christe: symmacho papæ/ viue dictum est duodecies. & postea fuerat spoliatus/vt dictum est. Et pro huius intelligentia vide.§.hinc etiam.17.di. &.d.§.item symmachus. Vbi colligit ioan. de fan.ꝙ cardinales & alii prælati qui recesserunt ab obedientia vrbani.6.ante latam sententiā super facto electionis eius,cōmiserunt schisma: & ꝙ ipse vrbanus ante omnia debebat restitui. Quod & videt̄ voluisse archie. floren.in secūda parte summę.ti.3.de superbia.c.xi.versi.sed quid eum duo.dum vult ꝙ illa congregatio concilii pisani non fuerit bona sed potius conciliabulum. Istud tamē pro nunc nō disputo: quia illa electio secundum aliquos fuit per impressionem,a qua habuerat ortum dictum concilium. Sed sunt videndi doc.in.d.c.licet/de elec.& in consi.bal. C.si quis aliquem testa.prohi. & in.d.c.in nomine domini.23.di.& dicetur aliquando in loco congruo vtrum potuerint procedere ad aliam electionem prima non cassata: vt in.c. considerauimus/&.c.auditis de elec.

D

¶Nec obstat tex.in.c.deus ergo/ in.§.patet 3.q.1.vbi vult tex.ꝙ spoliatus papatu nō sit

restituendus: quia loquitur in intruso in papatum violenter de facto & de facto spoliato. qui spoliatus non debet restitui: quia non est superior qui possit deiicere: vt dicit ibi tex. Et ex hoc sequitur ꝙ licet alias spoliatus sit ante omnia restituendus (vt in. c. in literis/ & in cle. 1. cũ simil. de resti. spo. & . 3. q. 1. redintegranda/ & per totum) fallit in papa violenter intruso eiecto/ qui non habet superiorem qui eum possit via iuris deiicere. ponit martinus lauden. in trac. de principibus. q. 70. & probat tex. in. c. in nomine domini di. 23. in versi. ꝙ si quis/ & glo. ibi in verbo audientia. Et ita intelligit illum tex. archi. ibi post glo. quæ dicit esse speciale in intruso ꝙ non detur restitutio. Et addit ibi archi. ideo non datur restitutio in. §. patet. quia nõ est superior coram quo petatur restitutio: secus autem in alio intruso q̃ in papa. Et ad idem allegat io. an. de fan. ibi. Vbi credo esse errorẽ: quia io. an. de fan. fuit post archi. & semper illũ allegat in sua lectura. Glo. tamẽ. 3. q. 1. in summa dicit esse speciale in papa ꝙ ei nõ datur restitutio si opponitur ei exceptio alicuius criminis vel non canonice institutionis per. §. patet. & ibi glo. cõnumerat casus in quibus nõ datur restitutio. & glo. præallegata in. d. c. in nomine domini.

A

B ❡Sed videtur ꝙ illa ratio illius tex. quã doc. sequũtur ibi/ non sit bona: quia similiter posset dici in eo qui non est notorie vel violenter intrusus/ ꝙ si eiiciatur de papatu, ex quo non habet superiorem, non sit restituendus, contra. d. §. item symmachus. ⁋ Sed dic ꝙ tex. cum ponderat ꝙ non habet superiorem; intelligit qui sit iudex superior & qui via iudiciali possit intrusum deiicere. Facit tex. in c. licet/ in fi. de elec. vbi dicit quiddã specialiter statutũ in ecclesia romana, quia nõ habet superiorem ad quem possit haberi recursus. Et quia loquitur de notorio intruso/ iuxta terminos. c. si qs pecunia. 79. di. ideo si de facto spoliatur nõ debet restitui. ⁋ Et inde sumpta occasione dicunt ibi doc. ꝙ si aliquis non est capax possessionis iuris vel rei a qua deiicitur/ nõ debet restitui. De quo. 14. q. 1. in glo. in summa, & in. c. ex parte de resti. spolia. & ponit glo. i. c. quo iure. 8. di. & abb. siculus in c. item cũ quis/ de resti. spolia. & idẽ in. c. licet in glo. in verbo exceptione de elec. Possidẽs aũt aliquo colorato titulo non potest amoneri sine causæ cognitione: vt per inno. & ostiẽ. de conces. preben. c. 1. in. 6. & in. c. licet epus/ de præben. eo. li. Et similiter ꝙ agẽs possessorio ĩ beneficialibus, debeat probare suã canonicã institutionẽ & iustificare possessionẽ ex titulo. De quo late post archi. ioan. de fan. in isto. §. patet. & inno. in. c. constitutus de filiis presby. & in. c. 1. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. & in. d. c. in literis/ & . c. ex parte de resti. spoli. & ioan. an. in addi. ad specu. in ti. de resti. spoli. in ru. & glo. in. cle. causam/ de causa poss. & proprie. & lapus allegatione 24. & . 30. oldra. cõsilio. 1. decisi. antepenultima in antiquis in ti. de resti. spoli.

C

❡Sed adhuc videtur ꝙ illa ratio illius tex. sit nimis generalis, eo ꝙ videtur militare in eiecto & spoliato nõ intruso violenter: qa si verus papa spolietur & alius se intrudat, verus papa nõ habet superiorẽ qui eũ restituat: nec intrusus habet superiorẽ qui eũ eiiciat. & sic videtur illa ratio cõtrariari multum illi. §. itẽ symmachus. ⁋ Sed tu dic ꝙ quãdo eiicitur verus papa, tũc intrusus siue spoliator habet superiorẽ ipsum met verũ papã, qui poterit congregare cõciliũ & dare authoritatẽ concilio/ & conciliũ poterit eum restituere: vt patet in d. §. hinc etiã. 17. di. & i. c. nũc aũt. 21. di. Nõ sic quando aliquis est intrusus in põtificatum de facto violenter/ & nõ est aliquis verus papa electus. tunc. n. non est superior qui possit eum deiicere. Intantũ ꝙ dicit cardi. & hug. in d. §. patet. & refert alex. ibi ꝙ etiã cardinales nõ poterunt esse iudices intrusi: quia licet cardinales obtineant vices metropolitani in cõfirmatione & consecratione papæ (vt in. c. in noĩe dñi. 23. di.) nõ tñ in iudicii potestate.

D

❡Sed videtur etiã ꝙ ista solutio nõ sit bona: quia congregare concilium spectat ad possessorẽ: vt in. c. hoc quippe. 3. q. 6. ibi ioã. de fan. & dicit in. c. cumana/ & in. c. querelã de elec. & . c. consultationibus/ de iurepatro. & infra latius dicetur. Vnde potest dari alia solutio quæ fuit egidii bellamera in. d. c. licet de elec. qui opponendo contra tex. ibi in fi. dum dicit ꝙ in romana ecclesia ideo specialiter aliquid statuitur quia non habet superiorẽ ad quem possit haberi recursus, de. d. §. patet dicit ꝙ gratianus habuit bonã mentẽ/ & ad intentionẽ intrusi se retulit ab intrusione deiecti: qui si adiret superiorẽ, haberet prouocare & sustinere partes actoris in iudicio restitutorio, nã ex parte actoris metimur iudicium. l. 1. in prin. ff. si pars hæredi. pe. Vnde si ipse peteret se restitui/ diceret se papã: quia alias nõ deberet restitui, argumẽto eorum quæ notãtur in c. cum ecclesia/ & . c. cum super/ & . c. dilectus de causa posses. & propri. & faciunt illa supra allegata

allegata cũ dr̃ ꝙ debet iustificare possessionẽ
A ex titulo vt dicunt doc. in.d.§.patet. Vnde di
cẽdo se papã/ iam diceret superiorẽ adiri nõ
posse.9.q.3.aliorũ.Et sic si aliũ tãq̃ sũpiorẽ
adiret pro restitutione obtinẽda,esset sibi cõ
trarius:quia cõfessio quæ sumitur ex petitiõe
eius esset cõtraria desiderio eius.& ideo de
beret denegari ei restitutio ar. c. solicitudinẽ
de appel.Vñ habito respectu ad psonam in
trusi,non inuenitur iudex cuius officio pos
sit per sententiam iudicari siue restitui vel eii
ci a possessione.

Sed si bene cõsideretur,ista non tollunt cõ
trariũ:quia omnia habent locũ in non intru
so,& tñ.§.item symmachus/vult ꝙ añ om
nia fiat restitutio per cõcilium.Quod conci
liũ multo magis iudicat de intruso:vt in.c.si
quis pecunia.79.di.ibi clericis & laicis deũ
timẽtibus:intelligendo per illa verba signifi
cari concilium,quod constat ex clericis & lai
cis deum timẽtibus.Conciliũ.n.est iudex qñ
tractatur causa papatus:vt in.c.si duo.79.di.
Vnde egidi⁹ in hac materia aliqualiter in
uolute loquens in declarãdo illa verba ꝙ ro
mana ecclesia nõ habet sũpiorẽ/ponit vnam
conclusionẽ quæ habet multas partes:videli
cet qñ electio & receptio papæ non apparet
B facta a duabus ptibus/ & dũ apparet electio
ẽt a duabus ptibus celebrata tñ cõstat paten
ter ex aliquo defectu notorio electionẽ esse
nullã/& ẽt dũ electio & receptio a duabus p
tibus apparent factæ sed constat euidẽter de
defectu notorio nullã reddẽte electionẽ ipo
iure(si videlicet duæ ptes in statu reclamãdi
existẽtes reclamãt propter defectũ huiusmo
di notorie apparẽtẽ/& nihilominus electus
papatũ nitit̃ vsurpare)tũc sũpior est ille qui
añ electionẽ erat sũpior ipsius electi si ipe ele
ctus aliũ q̃ papã sũpiorem habeat rõne ordi
nis vel domicilii vel delicti.& si ex priuilegio
alium superiorẽ nõ habeat etiã rõne delicti/
cessat priuilegiũ in casu isto: & illũ ordinari
um ĩ cuius diœcesi delictũ huius occupatio
nis seu vsurpatiõis exercebit vel morã trahet
aut repietur/pro superiore habebit. sed si in
diœcesi seu speciali districtu vrbis romæ &
non alibi hoc delictũ cõmittit ac originẽ do
miciliũ & morã trahit,nullũ quo ad iudicia
lia cẽsetur sũpiorẽ hr̃e:sed hoc nõ obstãte in
casu isto & quolibet casuũ pdictorũ quilibet
catholicus christian⁹ põt tali occupatori seu
vsurpatori bellũ indicere,ipm ab occupatiõe
& vsurpatione huiusmodi de facto & manu
militari expellẽdo. Vñ ad formã oppositio
nis respõdẽdo/dicit ꝙ dictũ grãni in.d.§.pa
tet nõ debet referri ad casus in secũda parte C
cõclusiõis cõprehẽsos,sed tãtũ debet referri
ad casus cõprehẽsos in prima.licet.n.quo
ad petendũ restitutionẽ nõ possit eiectus ad
sũpiorem recursum hr̃e,tñ quo ad puniẽdũ
notorie delinquẽtẽ/põt qlibet catholicus cõ
tra intrusum ad intrusi sũpiorẽ hr̃e recursũ
in casibus primæ partis cõcluõis prelibatæ.

Credo eũ velle dicere(licet trũcate loqua
tur)ꝙ qñ nõ apparet ꝙ papa sit electus a dua
bus ptibus,tũc quia dr̃ vere intrusus/nõ põt
ipe intrusus hr̃e recursũ ad sũpiorẽ:qa sic es
set sibi cõtrarius/fatẽdo se hr̃e superiorẽ / &
sic se nõ esse papam:quia papa non habet sũ
periorẽ.Et sic intelligitur ꝙ tunc bene quili
bet catholicus potest petere eius eiectionẽ:
& ꝙ quomodocũq̃ eiiciatur non restituitur:
quia nullus posset postea cũ eiicere. Sed se
cus qñ est electus a duabus partibus : quia
tũc non potest proprie dici intrusus,licet no
torie constet de aliquo defectu p quẽ electio
redditur nulla.Et ideo põt ex hoc respõderi
ad.§.item symmachus/ꝙ fuit restitutus
quia nõ erat intrusus:quia si fuisset intrusus
& de facto eiectus/nõ fuisset restitutus p.d.
§.patet. Vñ idẽ egi.ponit aliã cõclusionẽ ĩ
d.c.licet:videlicet ꝙ dũ cõstat euidẽter de ele D
ctione duarum partiũ(licet non cõstet de re
ceptione in papã)nec cõstat euidẽter de ali
quo defectu notorio nullã reddẽte electionẽ
ipso iure/& ẽt dũ constat euidẽter de electio
ne & receptiõe duarum partiũ nec est dare
partes in statu in quo de iure valeant recla
mare,quoscũq̃ defectus patiatur electus no
torios vel occultos/nullus est sũpior qui adi
ri possit.Et sic ĩtelligit̃ finẽ.d. c.licet.

Sed istud non tollit mihi contrarium de
§.itẽ symmachus/qui fuit restitutus. Et sic
rõ illa est nimis gñalis/ꝙ nõ inuenit̃ sũpior
qui possit illũ apostaticũ eiicere. Nec video
si datur superior qui potest restituere nõ in
trusum,quare ẽt virtualiter nõ detur sũpior
qui eiiciat intrusum : maxime quia cũ dat̃
restitutio/dat̃ alterius amotio.Facit quod di
cit tex.in.c.vñrabilẽ de elec.& tex.in.c.cũ ex
iniũcto/de hære.facit qd dr̃ ĩ.c.inter corpora
lia/de trãsla.prœla.Vñ prõ nũc nõ discedere
ab illa solutiõe abbatis in.d.c.licet,quã infra
referã in cõtrario ad.c.si quis pecunia:vt vi
delicet referatur ad difficultatẽ : quia non ita
de facili potest concilium congregari,quod
potest restituere/sicut restituit symmachum.

Sed adhuc videtur prædictis obstare tex.

A in.c.siquis pecunia.79.di.vbi si aliquis est in trusus in pontificatũ, vult ꝙ liceat cardinalibus & aliis clericis deum timẽtibus illum in uasorem anathematizare / & humano auxilio a sede apostolica illum expellere. Nõ reperio ꝙ doctores tangant istam contrarietatem. & multum obstat iste tex. si quis pecunia, qui dat facultatem anathematizandi hoc est excommunicandi, cum solennitate. glo.xi.q.3. si inimicus. Excommunicare enim est de lege iurisdictiõis: vt in .c. dilectus de offi. ordi. c. q̃to / & ibi glo. de cõ sue. & in.c. trãsmissã de elec. & ibi glo. & in.c. aqua de conse. ecc. vel alta. cum simil. Intantum ꝙ requirit causæ cognitionẽ: vt dr̃ post glo. in.c. nouit de offi. lega. Sed ad illũ tex. potest responderi ꝙ non dicit cardinales esse iudices intrusi vel ꝙ habeant iudiciariam cognitionem super iure intrusi: sed dat eis & quibuscunq; clericis deum timentibus & etiam laicis facultatem omni conatu cum eiiciendi & expellendi, ex quo non est formiter electus sed manu populari intrusus. Vnde possunt cardinales anathematizare tanq̃ priuati / idest habere illum intrusum p̃ anathematizato. Et hoc videtur velle cardi. in cle. 2. in. §. irritum de elec. & propterea tex.

B dat facultatem procedendi ad faciendum veram electionem. Facit tex. in. c. in nomine domini. 23. di. vbi si post factam electionem concordem bellica tempestas impediat verum papam inthronizari dat̃ ei facultas ad ministrandi / hoc non obstante. & si hominũ prauorum peruersitate impediuntur cardinales quominus gratuita in vrbe fiat electio nihilominus poterunt etiam si numero pauciores fuerint procedere ad electionem.

¶ Vnde dicit ibi domi. & alexan. in. d.c. in nomine domini / respõdendo ad contrarium in d. §. patet. 3. q. 1. & archi. ꝙ aut papa fuit spoliatus dicendo ipsum esse hæreticum. & tũc hæc exceptio ei obest. 8. di. quo iure. & de hac exceptione cognoscet concilium. 40. di. si papa. & cognito ꝙ non sit hæreticus / eũ restituet. & ita procedit versi. item symmachus. Quod videtur esse rationabile: quia opponitur exceptio notorii criminis / ipso iure priuatione digni: vt late examinat abb. in. c. item cum quis de resti. spolia. & latius in dispu. titius. ideo non datur restitutio nisi prius cognoscatur an sit hæreticus. Sed quo ad hoc adhuc obstat. §. item symmachus, qui vult ꝙ non tenetur accusantibus respondere nisi prius restituat̃. Ad quod facit tex. & quod ibi dicitur in.c. 1. de resti. spo. in. 6. Et symmacho etiam opponebatur exceptio hæresis: vt in. §. hinc etiam, & ibi glo. 17. di. Et pro hoc etiam facit quod dicitur infra / quando possit electo a duabus partibus obiici exceptio hæresis. Vnde nec ista videtur bona solutio. Aut opponitur papæ petenti restitutionem exceptio propter crimẽ intrusionis violentæ sine titulo, & hoc pendet ex articulo an agenti possessorio recuperãdę obstet exceptio nõ cãonicę institutiõis vt teneatur iustificare possessionẽ ex titulo. De quo dicendũ est vt in.c. in literis / &.c. ex p̃te de resti. spol. & iuribus supra allegatis in p̃posito. Vñ etsi papa debet restitui / habebit ostẽdere se canonice electũ ab habẽtibus facultatẽ: & sic iustificare possessionẽ ex titulo, sicut & cęteri alii inferiores / & in aliis bñficiis alioquin nõ esset restituẽdus p̃ illum tex. de quo vide ẽt ibi alex. Quod intelligit domi. ẽt si a principio fuerit intrusus dũmodo subsecuta non fuerit cõcordia & ratificatio per. c. licet de elec.

C

¶ Sed hoc vltimũ cõtradicit illi qđ diximus staturũ in cõcilio cõstantien: quia vr̃ limitandũ per illud quod dr̃ in cõstitutiõe frequens in. 39. sessione in. §. qui vero: quæ disponit qñ fuit electio meticulosa & electus intrusus / vt nõ possit p̃ sequẽtẽ cõsensum ratificari, de quo dicemus in examine p̃prii articuli. Et sic ex præmissis adhuc videt̃ domi. confundere illã rõnem illius tex. qui dicit ꝙ nõ habet superiorem, inquantũ vult ꝙ concilium restituat: cũ tñ & glo. ibi & glo. hic in verbo audiẽtia / & glo. ibi. 3. q. 1. summa velit ꝙ ad eũ regl'r spectat destituere ad quẽ spectat instituere. c. 1. &. 2. de capel. mona. & in. c. cum ex iniũcto de hęre. c. cũ et plãtare. §. ecclesiis de priuile. cũ simil. Qui. n. põt via iudiciali restituere / videt̃ posse ẽt eiicere: & q põt cõdẽnare / põt regl'r absoluere. c. inferior. 21. di. cũ cõtrariorũ eadẽ sit disciplina. l. 1. ff. de iisq sunt sui vel alie. iur. & insti. eo. ti. & in ti. de tutelis in prin. cum simil.

D

¶ Sed põt dici ꝙ ista sunt gñaliter vera, sed fallũt in aliqbus casibus vt patet in dictis iuribus. Sed si recte aduertat̃ solutio dñici & alexãdrini præsupponit ꝙ sit dare supiorẽ: ex quo vult ꝙ cõciliũ restituat, & ẽtiã ex quo vult ꝙ hẽat iustificare possessionẽ ex titulo: & sic cõtrariũ eius qđ p̃suppõit. §. patet cũ dicit ꝙ nõ habet superiorẽ. Itẽ præsuppõit aliud ꝙ ita papa habet iustificare possessionẽ ex titulo sicut qlibet alius inferior: cũ tñ papa nõ liget̃

A iure cōi(imo qd magis ē)colorare possessio nem ex titulo/est magis de stylo & consuetudine curiæ romanæ q̄ de iure:vt oēs(maxime ioā.de fan.)dicūt in.d.§.patet,post dec.i,679.de resti.spol.ī antiquis, & in locis su pra allegatis.Et sic vult q̄ stylus etiā liget pa pam.

¶Vnde posset ēt alr̄ responderi q̄ nō sequit̄ qui is potest restituere papā eiectū(vt in.§.itē symmachus)ergo pōt eiicere papā intrusū violēter:quia posset esse intrusus qui nō ha bet superiorē qui eum eiiciat.Et q̄ hoc posset referri ad factum:quod vr̄ probare.§.pa tet,qn̄ refert tex.in.d.c.si quis pecunia.79.di. Vel pōt referri ad difficultatē:quia nō tā de facili potest concilium congregari q̄ potest restituere/sicut fuit in.§.symmachus.& hoc ī simili ponit abb.in.c.licet de elec.supplēdo ad illū tex. inquantū dicit q̄ non hēt superiorem ad quem possit haberi recursus:supplet f.commode.non enim dicimur posse quod commode non possumus.l.nepos proculo. ff.de verb.sig.& idem abb.in allegationibus factis in concilio basilien.quæ incipiunt qm̄ veritas in.10.rōne in fi.Et quia conciliū nō semp sedet vt ibi,ideo spoliatus non restitui tur.¶ Et istā eandē solutionem sentit barba.

B in.c.q̄ translationem in.33.col.de offi.lega. & est vna de fallentiis quæ dantur ad regulā q̄ spoliatus debet ante oīa restitui in.l.naturaliter.§.nihil cōe/de acqui.poss.l.si quis ad se fundū.C.ad.l.iul.de vi.c.1.de resti.spol.in sexto.& in.c.in literis cū seq.de resti.spol.& d.§.patet/ &.§.item symmachus supra adductis.

¶Sed ista solutio non satisfacit:quia licet nō commode congregetur concilium,non sequitur q̄ non sit dare superiorē qui restituat super quo se fundat ille tex.ex quo sequuta congregatiōe poterit cōciliū restituere.Nec iura quæ dicunt aliquē spoliatū restituendū/ pōderant difficultatē facti in restituendo/ vt ex hoc impediatur restitutio quominus fiat. Videmus.n.q̄ præbēt iura authoritatē parti ēt post longum tēpus recuperare rem ꝓpriā qua qs est spoliatus vbi in recuperatione est difficultas:vt patet in recuperatione alicui⁹ magni & fortis castri & fortalitii vel alicui⁹ ciuitatis etiā post decenniū:vt dicunt doc.in c.oli el primo de resti.spol.maxime imol.& angelus in.§.quadrupli.17.col.insti.de act. bar.in.l.1.§.cū igitur.ff.de vi & vi armata. Ponit bal.in.l.fi.C.de iis qui a nō dn̄o manu mittuntur.

¶Vnde posset & alr̄ responderi q̄ imo tūc videtur permitti eiectio oī conatu qn̄ nō ha C bet superiorem per.d.c.si quis pecunia. Vel potest responderi q̄ romana ecclesia non ha bet aliquem superiorem singularem domi nū ad quē in occurrentibus dubiis possit ha beri recursus:& ideo multa specialia sunt in troducta in electione romani pontificis. & q̄ intrusus ideo eiectus non restituitur/quia non habet superiorē,sicut est in aliis inferioribus ecclesiis quæ habent superiorem.¶ Nec per hoc dicitur q̄ cōciliū(q̄ tu nō sit supius papa vero & indubitato)si in electione papę occurrat dubiū non habeat cognitionē/ pro pter periculū vniuersalis ecclesiæ.nec si hoc casu quo de papa cognosceū diceretur supior (de quo dicetur infra)propterea habetur in cōsideratiōe/propter difficultatē cōgregādi. nec pōt vere dici superior,quia nō in oībus simpliciter est supior.Et p dictū.§.patet/vo luit egi.(referendo ibi gratianū)q̄ licet alias quilibet violentus & p̄do sit restituendus(vt in.c.in literis cū simil.de resti.spolia.)secus est in intruso in sedē apostolicam,quia non restituitur.Ita dicit ipse in.c.1.de iniu.in.6. & pono infra in illa quæstione sed vltra præ dicta pone q̄ aliqui principes velint præfige re terminū papæ ad congregandum concilium &c. D

¶Pōt declarari ista solutio per verba magis cōsona literę:q̄ tunc demum datur facultas cardinalibus & clericis & laicis anathematizandi & humano auxilio a sede ap̄lica pellē di intrusum qn̄ papatus & sedes apostolica per violentiam occupatur,quo casu si spolia tur quia non inuenitur superior cuius officio ille apostaticus spoliatus si restitueretur postea posset excludi,ideo nō restituitur.Et hoc habet locū siue referamus ad factū eius qui per potentiā violenter manu militari & populari occupat,siue referamus ad ius:qa ex quo sedes vacat saltem de facto(quia nullus est in possessione papatus qui sit verus papa ad quem possit haberi recursus)ideo li cet per cardinales talē anathematizare & hu mano auxilio pellere.quod fit iuris authorita te,& alias non liceret si non esset per violentiam populari vel militari tumultu intrusus. ideo iuris authoritate propter carentiā supio ris/de facto eiectus non restituitur.

¶Sed obstat inquantum dicit si quis pecunia: quia videtur q̄ si papa per pecuniā obtineret pontificatum / possit humano auxilio per cardinales & alios pelli a sede apo

ſtolica & anathematizari &c. Sed dic ꝙ ille
A tex. debet intelligi qñ cum pecunia vel hu,
mana gratia vel populari tumultu interue,
nit etiam violentia intruſi: vt probat tex. in
d. §. patet: & tex. in. d. c. ſiquis pecunia/ ibi in,
uaſorem illum &c.

¶ Ad. §. item ſymmachus, dicendum eſt ꝙ
ſymmachus erat ſpoliatus/ & etiam impete,
batur ꝙ reſponderet obiectis criminibus in
concilio. ideo fuit decretum ꝙ non prius te,
neretẽ reſpõdere ꝗ reſtitueretur. Et forte ab
actore ſpoliatus etiam non tenebatur reſpõ,
dere. & ſi a tertio & criminaliter impetebatᷣ,
erat de maiori parte ſubſtantiæ: quia de pa,
patu. Vide in. d. c. 1. de reſti. ſpolia. in. 6.

¶ De exceptione hereſis in papam.

SED QVID SI
papa eſt electus a
duabus ptibus iu
xta formã. c. licet,
vtrum poterit cõ
tra eũ opponi ex,
ceptio hæreſis: Et
glo. quinta in. d. c.
licet, goff. philip,
B pus & vin. (ſecun
dum ꝙ referunt egidius & oſtien. ibidem)
& ioannes. 21. di. §. nunc autem. & in. c.
ſi papa. 40. di. & in. c. ſi quis pecunia. 79. di. &
calde. in. d. c. licet, & bal. ibi (qui dicit ꝙ qui
excipit de hæreſi, non proprie excipit ſed di,
cit nullũ eſſe) tenẽt ꝙ ſic. ¶ Sed alanus/ vinc.
(vt refert ioã. an.) & inno. cõpoſtel. ioã. an.
anto. cardi. & abb. petrus de ancha. & ioan.
de immol. videntur velle ꝙ poſt electionem
factã formiter a duabus partibus & receptio
nem, non poſſit opponi exceptio hæreſis/ ſed
bñ poſſit accuſari per. c. ſi papa. 40. di. quod
& refert domi. in. c. vbi piculũ in. §. cęterum
ĩn glo. in verbo idoneo/ de elec. in. 6. Et idẽ
videtur velle cardi. in. cle. ne romani. §. pe,
nul. de elec. & henricus boich in. d. c. licet. Et
hoc p rõnem illius tex. q gñaliter prohibet
poſſe opponi aliquã exceptionẽ. Quo ad id
qđ dr̃ de accuſatiõe, vide doc. in. c. in fidei/ de
hære. in. 6. Pro quo facit. 17. di. §. hinc ẽt, &
§. ſereniſſim⁹. &. 2. q. 7. §. itẽ ſymmachus. Et
in hoc dicũt cũ releuari: quia cũ debeat eligi
papa a duabus ptibus vt ibi, releuarᷣ primo/
quia ipſe ẽt cõnumeratur in numero duarũ
ptium: & ſecũdo quia cõtra eũ poſtꝗ eſt ele,
ctus nõ põt opponi aliqua exceptio. ¶ Vtrũ
aũt hoc ſit verum ſimpliciter ꝙ ipſe compu C
tetur in numero duarũ partium, vide ibi la,
rius per doctores poſt glo. quia non pro,
cedit ſine dubio: quia glo. tenet ibi contrariũ
de quo vide ibi in. d. c. licet diſtinctionẽ bal.
& cardi. in. 9. q. Et abbas ibi vult tũc demum
cõputari vocẽ electi qñ prius fuit ab aliis ele
ctus/ & ipſe poſtea cõſentit electioni de ſe fa
ctæ: quia tunc non põt dici ambitioſus. Et ſi
ipſe ante dediſſet vocẽ ſuã alteri, põt recede,
re ab electiõe quã fecit & accedere ad electio
nẽ de ſe factã: quia admittitur variatio p ac,
ceſſum: vt ibi eſt tex. & dicũt doc. ¶ Adde ẽt
ꝙ licet quis nõ poſſit eligere ſeipm (vt in. c.
ſi. de inſti.) tñ ſi electio papæ cõmitteretur a
cardinalibus vni/ ille poſſet eligere ſeipm. &
hoc caſu nõ hẽt locũ. c. ſi. Ita dicit archie. flo.
in tertia parte hiſtorię ſuæ ti. 21. c. 4. Quod
ideo dicit quia tunc vice oĩm aliorũ eligit. &
dicit hoc eueniſſe in ioanne. 22. De quo du
bito ſi non fuiſſet data ẽt facultas eligendi ſe
ipſum, & contrariũ videtur velle oſtien. in. d.
c. licet.

¶ Sed contra opinionẽ inno. & relatorũ ſu,
pra & aliorũ ſequacium, facit ꝙ ſi põt accu,
ſari a fortiori videtur ꝙ poſſit cõtra eũ exci,
pi: quia cui damus actionẽ multo magis ex, D
ceptionẽ. l. 1. §. ait prętor. ff. de ſupficiebus.
&. l. cui damus. ff. de regulis iu. c. qui ad agẽ,
dum eo. ti. in. 6. ¶ Aliqui reſpondent ꝙ illa
regula non habet locũ in poſſeſſoriis adi,
piſcendæ poſſeſſionis: vt fuit ioã. an. in. d. c.
licet, qui remittit ſe ad. d. c. qui ad agendum.
Sed cardi. in. d. c. licet/ tenet ꝙ imo veritas eſt
in contrarium. i. ꝙ illa regula non habet lo,
cũ in poſſeſſoriis recuperandæ in quibus nõ
obſtat exceptio dñii, tñ in poſſeſſoriis adipi,
ſcendæ & retinendæ ſic in quibus obſtat ex,
ceptio dominii: vt ponit dy. in. d. regula qui
ad agendum.

¶ Cum opinione inno. tenet etiam ioan. de
ligna. in. d. c. licet. Pro qua opinione facit ſe
cundum egidium bellamera ibi / ꝙ aut ta,
lis electus poſſidet. & tunc ceſſat exceptio,
quia ceſſat actio. ff. vti poſſi. l. 1. §. interdi,
ctum autem. exceptio enim eſt actiõis exclu
ſio. l. 2. in prin. ff. de excep. Aut poſſedit & eſt
ſpoliatus. & tunc ſtatim nulla exceptio,
ne audita reſtituendus eſt. c. item cũ quis. &
c. ĩ lr̃is de reſti. ſpolia. & in papa ſpoliato tex.
in. d. §. itẽ ſymmachus. 2. q. 7. Aut poſſeſſio
nem nũꝗ habuit. & tunc adhuc idem: quia
cum talis electio vim confirmationis habeat
(vt ibi &. 23. di. in nomine dñi) nulla exce,

A prio debet eius executionē impedire. Ad hoc qd legī in.c.constitutus de appel.&in.c.accedens de accusa.& per egi.in.c.quod sicut de elec. Et quia si esset aliud dicēdū ī aliis, secus vī dicēdū in hoc casu electiōis papæ/in quo aliquid speciale quo ad hoc statuitur: vt.d.c. licet in fi.& simile in.c.indēnitatibus.§.sane &.§.verū eo.ti.in.6.ad regulā qui ad agēdū. ¶ Volendo tenere opinionē inno.pōt respōderi ꝙ regula est vera qñ ad idē est agēdum & excipiendum/& ad idem tēdit actio & exceptio: vt dicit inno.in ista materia in.c.iter dilectos de excess.prælа.quia actio siue accusatio tendit ad vindictam/& non ad persecutionem rei familiaris: sicut exceptio quæ proponitur pro defensione iuris vel rei familiaris. Vñ in proposito qñ papa accusatur de hæresi actio siue accusatio tendit ad pœnam: quia tendit ad hoc vt priuetur & amoueat a papatu, sed qñ excipitur ꝙ est hæreticus/nō impedit: nec per talem exceptionem remoueri pōt a papatu, nec per eā tollitur titulus papatus. Et ideo quia exceptio & actio tendūt ad diuersa, non habet locū regl'a cui dam⁹ actionē & exceptiōem: imo tūc aliqñ dat actio & nō exceptio. Vñ in simili si peritus vel criminosus qui pōt priuari beneficio recipit beneficiū & agit super illo cōtra tertiū, B reus non pōt excipere de crimine ad effectū vt ipse repellatur ab agendo & petendo suū beneficium/& tñ pōt contra eū agere vt priuet: vt dicit cardi.in.c.cōstitutis in fi.de appel. Facit quod dr̄ i.c.dilecti de excep.vbi de materia & in.c.sup iis &.c.accedēs de accusa.& quod dr̄ in.c.1.de excep.&.c.2.de confes.

SVB isto articulo cōprehendendo plures casus, dic secundū egidiū bellamera ꝙ aut queritř vtrū electio facta de heretico & pertinaci ad papatū sit ipso iure nulla. Et dicendū est ꝙ sic argumēto.c.quicūꝗ §.hæretici autem de hære.in.6.& quod not. 19.di.anastasius in prima glo.&.2.q.7.sacerdotes, cum ibi notatis per glo.& archi.& qd notat.24.q.1.in summa.&.ca.cū &.q.c.1.2.&.3. Facit dictum apostoli ad titū.c.3. ad finē. Et facit ratio: quia in natura nō pōt verū caput in totū a corpore seu mēbris separari, nā sicut ep̄us est caput ecclesiæ suæ particularis (vt in.c.nouit/de iis quæ fiunt a prala.7.q.1.c.scire &.c.deniꝗ) sic & papa est caput vniuersalis ecclesiæ: vt in.c.significasti de elec. Et sicut non potest separari ab episcopo capitulū eccl'iæ (vt in.c.cum non liceat de præscrip.) ita dicendum est in papa. Sed hæretici & schismatici sunt diuisi & separati ab ecclesia: vt in.c.firmissime de hære.&.24.q.1. C per totum, igitur papa hæreticus tanꝗ separatus ab ecclesia non est papa: & electio de eo facta erit nulla. & idem si non sit vir sed mulier. ¶ Sed si sit vxoratus & vxor non potest induci ad seruandum continentiam, cohabitabit cum ea: vt dicitur post glo.in.c.si. quis pecunia.79.di.& dicit anto.& abb.in c.licet.& dicit domi.in.c.vbi periculum.§. cæterum de elec.in.6. ✓ Vtrum autē eo casu retinebit pontificatum, dicitur ibi in.d.c.si quis pecunia ꝙ sic. Imo secundum ꝙ dicit mathesillanus in addi.ad trac.anto.de butrio, eo casu si papa non potest induci ad renunciandum/ex quo vxor non vult seruare continentiam posset propterea deponi: vt refero infra in quæstione quando papa passim committit simoniam & est incorrigibilis/ vtrum possit deponi. Q uod dictum mathesillani an sit verum, vide in.d.c.si quis pecunia: quia non videtur ꝙ papa possit post electionem a papatu eiici nisi propter hæresim, & maxime quia ꝙ papa non possit retinere vxorem, videtur esse de iure positiuo: præsertim si cardinales fuissent conscii tempore electionis ꝙ erat vxoratus.

¶ Et idem in infante, s.ꝙ sit nulla: quia non est capax ordinis secundum.d.anto.ibi. Et D idem si sit iudæus/paganus/non baptizatus & fidei christianę inimicus: vt ponunt doc. in.d.c.licet.maxime egi.in.5.quæsito, in verbo absꝗ vlla exceptione, in versi.sexto dico. Et ibi etiam ponit idem si sit mulier. Et idem videtur ioanni.an.in nouella dicendum de monacho. Q uod non est simpliciter verum vt ibi notat abb.in quarto notabili, & ponit cardi.in.28.quæstione, qui simpliciter tenet contrarium in.d.c.licet, quod late examinant doc.in.d.c.licet.

¶ Et idem si sit furiosus secundum anto.& abb.in.d.c.licet. Q ui abb.simpliciter intelligit in omni exceptione per quam iure diuino vel naturali infertur ꝙ non possit esse papa: quia tales exceptiones non solum inficiunt ius habendi sed etiam possidendi. & dummodo furiositas fuerit ante & tpe electiōis secūdū anto.ibi. ✓ Idem si opponatur ꝙ fuerit electus adhuc viuēte papa cum forte crederetur mortuus, vel ꝙ esset ita tempestate maris oppressus ꝙ euadere non posset: quia non valeret electio: quia viuus est non solum qui viuere potest sed qui mori potest/ notatur.ff.de manumis.testa.l.qui

A duos,vnde non dicitur mortuus cui de vlti mo vitæ spiritu aliquid superest/notat glo. in.c.commissa de elec.li.6.Ita dicit bal.in.d. c.licet.

¶ Quid autem de corpore vitiato, Glo. in c.in nomine domini/in verbo gremio,dicit ꝙ non est idoneus. Sed dic contra:quia licet non debeant eum cardinales eligere, tamen post electionem exceptio ꝙ sit corpore vitiatus/ eum non repellit secundum doc. ibi in.d.c.in nomine domini. maxime alex. ibi,qui etiam ponit ꝙ non poterit opponi ꝙ non sit de gremio cardinalium,& idem dicit abb.i.4.notabili.d.c.licet. Quãuis.n.cardinales alias peccent eligendo aliquẽ inhabilẽ in habilitate insurgente de iure positiuo,tamen post electionem non poterit cõtra eum excipi.

¶ De hermaphrodito muto & surdo dicit ibi bal.in.d.c.licet ꝙ non est quærendum: quia cardinales non facerent ita fatuam electionem,& de ineptiis non est quærendum. Sed imo videt̃ ꝙ posset cõtingere maxime in hermaphrodito/cuius vitium potest occultari.& forte in eius persona electio non retractaretur,si magis incalesceret sex[a] masculinus per tex.& dicta ibi in.l.quæritur. ff.de statu hominum.

B ¶ ADDO ad istud primum membrum distinctionis egidii inq̃tum ponit de hæretico pertinaci, videri idem dicendum de quocunq; hæretico siue notorio siue occulto,& siue pertinaci siue non pertinaci: scilicet ꝙ si constat eum tempore electionis fuisse hæreticũ/electio fuit nulla: ex quo tunc tpe electionis erat in firmo proposito tenendi damnatam opinionem.Et q̃tumcunq; post factã electionem & detectam hæresim non esset pertinax,non sufficeret forte ad remanendũ in põtificatu: qa ex quo tẽpore electiõis nõ poterat eligi & electio fuit nulla,non cõualesceret:& præsumeretur mutasse opinionẽ potius vt remaneret in pontificatu.Licet aliter videretur dicẽdum si post factam electionẽ factus fuerit hæreticus/& in illa hæresi nõ fuerit pertinax:quia tunc remanebit pontifex,ex quo a principio vera & bona fuit & valida fuit electio. Rõ in primo casu est qa ex quo tempore electionis reperitur ipsum esse extra ecclesiam, non poterat esse caput ecclesię:vt dicũt doc.in.d.c.licet.& vide quæ dicuntur infra in illa quæstione de papa qui post congregatum concilium anteq̃ sit conuictus reuocat opinionem.& in alia ex quibus causis possit papa deponi.

C ¶ AVT quæritur nunquid papa qui labitur in hæresim post electionem & receptionem & pertinax est,desinat ipso iure esse papa.Et dicit idẽ egidius ꝙ sic argumẽto.c.vt cõmissi post prin.de hære.in.6.accipiendo ibi verbum potius correctiue seu expositiue,prout ibi accipit ioan.an.in nouella.& argumento.c.cum secundum eo.ti.& li.&.c. fœlicis.§.si quis vero de pœnis in.6.Et licet illa iura non videant̃ ligare papam(argumẽto.c.proposuit de cõcess.præben.) vrgent allegata in proximo membro immediate añ. & quia dicitur de hæretico pertinaci in.c.dixit apostolus.24.q.3.&.d.c nũc aũt.Et intelligo egidium in pertinaci siue fuisset talis hæreticus occultus & postea in hæresi depræhẽsus & conuictus/siue aliter factus notorius hæreticus,ꝙ talis desinit esse papa:vt in.d.c.si papa.40.di.& dico in prællegatis quæstionibus.

¶ Aut quæritur vtrum cõtra electum in papam/possit excipi de hæresi. Et tunc si huiusmodi hæresis est notoria & quærimus de iudiciali oppositione,non potest per tex.in d.c.licet in fi. Vult dicere ꝙ non possit excipi iudicialiter:quia ex quo non habet superiorem/non est coram quo possit ventilari

D tale iudicium. Sed hoc non haberet locum postq̃ esset congregatum concilium generale,coram quo tractatur causa papæ sup hæresi: vt dicitur in.c.si papa.40.di. Item tenẽtes istam opinionem ꝙ non possit obiici etiã exceptio hæresis,mouentur per tex.qui vult ꝙ statim papa post electionem a duabus ptibus consequitur plenum ius,& prohibet generaliter obiectionem cuiusuis exceptionis.In qua opinione fuit inno. ioan. an. ioannes de lignano & tardi floren. ostien. & compostel.Sed si est verum ꝙ possit obiici omnis exceptio quæ vulnerat titulum papatus ratione defectus insurgentis ex inhabilitate iuris naturalis vel diuini(vt vult anto.& abb.siculus in.d.c.licet)electio facta de hęretico est nulla:quia est præcisus ab ecclesia/vt supra dictum est: & sicut potest opponi exceptio ꝙ est iudæus siue paganus/eodem modo videtur dicendum de hæretico,loquẽdo de notorio hæretico & de nondum possessore pontificatus.Et isto modo potest intelligi glo.in.d.c.licet,& alanus & vincentius:videlicet in notorio hæretico & ante susceptam administrationem,sed postq̃ administrauit,abbas vult ꝙ non possit excipi sed

A accusari de hæresi: & sic cum opinione innocen. Si autem quærimus de extraiudiciali oppositione (videlicet subtrahendo & denegando obedientiam huiusmodi hæretico notorio pertinaci / vel eum non admittendo / vel a papatu remouendo) potest fieri & opponi per notata per glo. & archi. 24. q. 1. in summa. & quæ dicuntur in. c. vestra / de cohabi. cle. & mulie. & de diuor. c. significasti per inno. & in. ca. constitutus / de filiis presby. & tex. est planus secundũ ipsum egidium in d. §. patet. 3. q. 1.

¶ Aut hæresis non est notoria. Et talis exceptio non est admittẽda. imo hoc casu electus in papam admittendus est ad possessionem: & si est spoliatus / est restituẽdus ante omnia non obstante prædicta exceptione. Et ita intelligit egi. §. itẽ symmachus. &. §. hinc etiã ante fi. argumẽto. 3. q. 1. episcopis. 2. q. 4. omnibus & c. mandastis. &. 8. q. 4. nonne. Et ita procedunt notata per archi. in. c. vbi periculum / in. §. cæterum in fi. super verbo idoneo.

¶ Et sunt prædicta vera de electo a duabus partibus nõdum recepto. sed in electo a duabus partibus & recepto ab eis libere. ipsa libera receptione durante / si de his patenter cõ-
B stat / dicit idẽ egidius in. d. c. licet (quãdo examinat defectus reddentes electionem nullã in versi. secunda ergo conclusio) ꝙ nulla poterit opponi exceptio nec fieri contradictio iudicialis vel extraiudicialis, nec de hæresi aut alio crimine vel defectu notorio vel occulto eligentiũ vel electi / nec de simonia vel impressione in electione cõmissa: & ꝙ absq; vlla tali exceptione ab vniuersali ecclesia talis pro romano pontifice est habendus. ⁊ Et ad hoc mouetur per generalitatem illius tex. in fi. quam ita effusam in materia tam periculosa nõ præsumit distinguere, maxime cum nec glo. nec doc. distinguant. & præsertim in electiõe facta per impressionẽ, in qua etiã nihil ponũt speciale & ideo dicit tenendũ ꝙ non possit obiici. ⁊ Et ad. c. in nomine domini & c. si quis pecunia, respondet se fateri ꝙ electus & inthronizatus per impressionẽ nõ est apostolicus sed apostaticus: & ꝙ a cardinalibus & aliis clericis deum timentibus & laicis tanq̃ anathematizatus & inuasor a sede apostolica debet pelli. Sed secus dicit in proposito. ait enim ꝙ si talis per impressionem electus / libere esset receptus in papam a duabus partibus & duraret talis receptio / & de his manifeste appareret, tunc non posset de impressione excipi: sed deberet romanus pontifex ab ecclesia vniuersali haberi. & vale- C
bunt omnia quæ faciet quasi per prætoris tuitionem. l. 1. §. idem pomponius. ff. quod fal. tuto. Et hoc ideo quia receptio & obedientia libera dominorum cardinalium habet vim confirmationis secũdum ostien. ibi: & authoritate. d. c. licet (vt euitetur maius malum) nõ obstante quocunq; defectu / dat ei facultatem administrandi papatum etiam si nõ sit papa, & arctat omnes christifideles ad ei obediendum tanq̃ papæ. Pro quo facit ille tex. in. c. in nomine domini. 23. di. qui vult ꝙ statim postq̃ est electus possit administrare. ⁊ Intellige tamen ꝙ in casu præmisso licet contra talem nõ possit obiici de hæresi / tamen bene poterit accusari: & in hoc cõcordãt oẽs doc. in. d. c. licet. ⁊ Vide de ista materia quę recito post egidi. in illa quæstione qñ papa passim committit simoniam dando prælaturas pro pecuniis / modicũ ante fi. & insertã bullã iulii in quæstione vtrum simonia inficiat ipso iure papalẽ electionẽ. & in secunda quæstione illam sequẽte: videlicet quando obiicitur aliquid contra papam per quod dicitur ꝙ nõ sit verus papa / cum sequen. ⁊ De ista autem exceptione per impressionem alibi latius dicetur. & hodie est constitutio frequens ædita in concilio constantien. vltra ea quæ dicũtur D
in. c. licet de elec. & in. ca. in nomine domini 23. di. & quod dicit abb. in. c. abbas / quod metus causa.

¶ De exceptione ꝙ sit hæreticus notorius, videtur dicẽdum vt supra dixi ꝙ quia talis exceptio vulnerat titulum papatus habendi & possidendi / potest opponi: vt ponit abb. in. d. ca. licet / in glo. 3. Quod intelligit etiã in electo a duabus partibus, sed ante possessionẽ. Et hoc videt̃ sentire egi. in quocunq; delicto notorio reddẽte electionẽ nullam: quia non potest adiri superior. Ita ipse sentit in illo articulo vtrum electio illa vrbani fuerit nulla in cõsilio. 99. Quinimo si recte inspiciatur / idem abbas loquitur in quocunq; hæretico etiã occulto ante tamen possessionem & administrationem (quod videtur esse contra illud quod dicit egidi. in vltimo membro supra) sed post possessionẽ vult ꝙ tantũ possit accusari & nõ excipi. Et sic patet ꝙ licet alias q̃primum est electus a duabus partibus / talis possit ilico se ingerere administrationi, tamen si impediatur de facto (puta si obiiciatur hæresis) talis exceptio impediet administrationem ipsi sic a duabus partibus electo. Quinimo si tempore celebratæ electionis

conciliū teneretur/ & contra electum & possessorem obiicerer notoria hæresis, conciliū A posset per se cognoscere: quia sufficit φ allegetur notoriū. & sicut potest opponi φ nō est electus a duab⁹ partibus, pariformiter & multo magis opponi potest φ est notorius hæreticus. Et concilium procedet tanq̄ contra notorium hæreticū sine alia accusatione: vt patet ex iis quæ ponit anto. in. c. vestra/ in. 3. col. de cohabi. cle. & muli. Licet doc. post electionem (quia potest ilico se ingerere administrationi) in hæretico ēt simpliciter dicant φ non possit excipi/ sed φ debeat accusari, non aliter distinguendo. ¶ Et si recte inspiciatur, ista mea opinio nō contrariatur dictis doctorum in. d. c. licet; quia eorum dubietas est φ contra electum in papam a duabus partibus & receptum nō potest obiici exceptio etiam notoriæ hæresis quominus remaneat papa & administret papatum: quia sola exceptio notoriæ hæresis non suspendit eum ab administratione papatus: sed debet accusari / secundumq; dicunt in. c. infideli de hære. in. 6. Et in casu nostro dicitur φ postq̄ est cōgregatum concilium/ ita potest procedi contra papam hæreticum notorie per viam exceptionis sicut per viam accusationis: quia cōcilium iudicat de hæresi papæ siue illud sit per viam ac- B cusationis siue exceptionis / sine differentia. Facit quod dicitur in. c. 1. in fi. de excep. & in c. super iis &. c. accedens/ de accusa.

¶ VNDE concludendo ex præmissis dicendum est φ si quærimus vtrū hereticus habeat titulū papatus, dicēdum est φ non/ siue fuerit hæreticus ante electionē siue sit factus hereticus post electionē/ & siue fuerit & sit in possessione pontificatus vel non: vt in. c. si papa. 40. di. Et de hæresi semper poterit accusari in concilio: vt in. d. c. si papa, & dicitur in. c. super eo de hære. ¶ Si autē quærimus vtrum possit excipi de hæresi ante electionem, clarū est φ sic: quia vulnerat titulum pontificatus habēdi & possidēdi. Si vero quærimus postq̄ est electus a duabus partibus/ vtrum electio sit nulla, dicendum est φ sic/ ex quo tempore electionis erat hæreticus. Si autem post electionem sit hæreticus, desinit ipso iure esse papa: vt de his duobus casibus supra dicitur.

¶ At si quærimus vtrū possit excipi postq̄ est electus ad amouēdum eum a pontificatu, dicendum est φ nō poterit si fuit receptus, tum quia non est superior ad quem possit haberi recursus, tum quia ex quo ipse receptus nihil petit (cum iam possideat) cessat actio/ & con-

sequter exceptio quæ est actionis exclusio: vt dicit abbas in. c. licet in glo. in verbo exce- C ptiōe. Et hoc siue sit hæreticus notorius siue occultus: ex quo est electus receptus & pacifice administrat, vt supra dictum est.

¶ Si autē nūq̄ fuit receptus nec admissus nec administrauit, tunc autheresis est occulta. & non potest excipi per. c. licet/ ex quo est electus a duabus partibus, nec poterit impediri quin administret: vt in. c. in nomine domini 23. di. quia virtualiter non requiritur aliqua receptio nec admissio: quia ipso facto quod a duabus partibus reperitur formiter electus/ potest propria authoritate administrare. d. c. in nomine domini secundum inno. & refert cardi. in. 14. quæsito in. c. licet de elec. Sed debet accusari secundū cōmuniorem opinionē in. d. c. licet. Et hoc probat tex. in verbo redarguere quod denotat accusationē in. d. c. si papa/ secundum henricum in. d. c. licet. ¶ Aut hæresis est notoria, & impeditur iste electus qui nunq̄ possedit quia nō admittitur & subtrahitur ei obedientia. Et isto modo exceptio admittitur: quia talis inficit titulum & ius habendi & possidēdi. Et hoc videtur velle abb. post anto. in. d. c. licet: cum ipse abb. tantū cō siderat si fuit vel non fuit adeptus possessionē, nec considerat an sit notorius hæreticus / sed D simpliciter loquitur in quocūq; hæretico. Et hoc tenet egidius hic, cum vult hoc posse opponi extraiudicialiter per glo. & archi. 24. q. 1. in summa. ¶ Non obstat quod dicit de vrbano ioan. de fan. in. §. item symmachus. 2. q. 7. tum quia vrbanus erat possessor papatus/ nec obiiciebatur ei exceptio hæresis, tum quia erat dubium an metus esset iustus, & an electio facta per metum esset nulla. Secundū autem egi. ista exceptio notoriæ hæresis non potest opponi iudicialiter: quia sufficit φ sit electus a duabus partibus ad hoc vt nulla ei exceptio possi obiici: vt in. d. ca. licet. quinimo (quod plus est) sufficit quomodocunq; fuerit nominatus in papam secundum ostie. & anto. in. d. c. licet.

¶ Et opinio egidii videtur comprobari communiter, nam inno. immol. compostel. ioan. de ligna. henri. ioan. anto. car. simpliciter loquentes, non distinguunt an iudicialiter vel extraiudicialiter / an hæreticus notorius vel occultus: sed simpliciter volunt φ post electionem a duabus partibus & acceptationē subsecutam electi / nulla possit ei obiici exceptio etiam hæresis, sed φ debet accusari. ¶ Sed secundum opinionē abbatis siculi (qui

A considerat possessionem anteq̃ cœperit administrare) potest obiici de hæresi & aliis exceptionibus iuris naturalis & vulnerantibus titulum & ius possidendi. Pro quo videtur tex.in.d.c.licet:q ad hoc vt nulla posit obiici exceptio/ requirit ꝙ sit electus & receptus a duabus partibus. Et hoc dicit ostien. ibi in verbo receptus. Et hoc mihi placet. Licet eo respectu vt posit per seipsum administrare/ sufficiat etiam si non fuisset receptus secundum ioan.an. qui sic refert ostien.in hoc.

¶Si autem ista exceptio notoriæ hæresis opponitur post electionem/receptionẽ & administrationem,in hoc non reperio ꝙ doc. aliquid specifice dicant: sed ex quo simpliciter loquendo dicũt electo a duabus partibus recepto & admisso non posse obiici de hæresi non distinguendo de occulta vel notoria,videntur velle ꝙ non posit excipi sed accusari. Et istud clare ꝓsequit̃ egidius hic in eo qui est electus a duabus partibus & receptus & durat receptio/ vt supra dicitur.& rationes eorũ quæ diuersæ sunt/ procedunt etiam in notoria hæresi.

¶Sed postq̃ esset cõgregatũ cõciliũ ad discutiendum de viribus tituli papatus,mihi videtur etiam si per viam exceptionis notoriæ

B hæresis procedatur/ꝙ talis exceptio esset admittenda:quia ad accusandum non sic de facili solet accedi,& esset causa fouendi hæreticũ caput in sede apostolica.& in notoriis non requiritur petitio neq; libellus neq; accusatio,maxime in materia peccati & tangẽte publicam vtilitatem:vt dicitur in.c.vestra/ maxime per anto.in.42.col. Et poterit conciliũ procedere per viam inquisitionis secundum anto.ibidẽ col.37.versi.venio ad quartũ. Et notoriũ sufficit ꝙ allegetur & proponatur: vt in cle.appellanti/de appel. Et super notorio procedit̃ ad executionem sine sententia: vt in.l.ictus fustium/ibi bar.ff.de infamibus.

¶Non obstat ꝙ.c. licet/ prohibet opponi omnem exceptionẽ:quia ad hoc respõdet ibi abb.Item illud intelligitur ꝙ per exceptionẽ non impediatur administrare:sed ꝙ nõ possit per concilium amoueri ille qui non esset nec esse posset papa / non fuit sensus illius tex.nec ꝙ hæreticus remaneret papa. Et hic adde quæ dicentur infra in illo articulo an sit sufficiens causa congregandi concilium propter simoniã in versi. sed quæro vlterius.

¶ET ex his patet ad quem spectabit congregatio cõcilii in primo casu secũdi mẽbri: quia si reperitur vnus electus a duabus partibus formiter/ & voluntarie receptus, si de electione constat nec tempore electionis constitit notorie de aliquo crimine ipso iure inficiente titulum papatus / vel si non constat de electione & receptione a duabus partibus tamen non est dare casum in quo partes valeant reclamare nec alius est intrusus, spectabit congregatio concilii ad talẽ possessorem excluso contradictore. Si autẽ est tale quid ꝙ inficit ipso iure titulum papatus/ & nondum ille receptus est/ & est casus in quo licite partes valent reclamare, tunc si nullus est in possessione/congregatio spectabit ad cardinales ex quo habent iustam causam reclamandi,& nullus electus est verus papa:quia obstat tale quid ꝙ ipso iure inficit titulum papatus/ quod allegatur ante electionem vel in ipso actu electionis:alioquin semper cõgregatio spectabit ad eum. C

ALIVS & secundus casus secundi principalis membri erit quando sunt electi duo & recepti:& vna pars adhæret vni & alterum dicit hæreticum, vel e contra altera pars alterum dicit papam/ & alium schismaticum: & sic vtraq; pars habet partẽ suæ obedientiæ/ & vterq; est in possessione partis suæ. Et tunc videtur ꝙ nullus ipsorum conuocabit,sed potius ecclesia dicetur quasi vacare: vt dicitur in.c.1.de schisma. in.6. ex quo non constat nec de vero papa nec de vera alicuius quasi possessione papatus.& tunc vel cardinales vel habentes supplere per viã requisitionis congregabunt,& facta congregatione concilium sibiipsi authoritatem interponet. Ita dicit rosellus in.4. q.in.8. colũ. allegat tex.in.c.si duo.79.di. vbi duobus de papatu cõtendẽtibus cognoscit cõciliũ, nec dicit tex. quis conuocabit conciliũ.& allegat rosel. gesta bonifacii,ca.2. Quod & videtur tenuisse pe.de ancha.in quadam sua responsione facta ad oratores regis franciæ in concilio pisano.& anto.de butrio in allegationibus pro concilio pisano.& do. in.ca.placuit 18.di. Et idem etiam dicit rosellus quando esset vnus notorie hæreticus/per.c.si quis pecunia.79.di. D

¶Sed tu dic ꝙ isto casu vterq; propter possessionem suam conuocabit obedientiam propriam si voluerint effectualiter facere,& conueniẽt in vnum & erit concilium verum legitime congregatum. Et ad hoc facit quod ponit oldradus in consilio.22.&.23.de duobus electis ĩ imperatores & administrãtibus iura imperii,& infra dicitur. Licet alexã.in.c.

A 1.17.di. voluerit ꝙ cardinales (ex quo nullus est verus papa) congregabunt. Sed cardi. in.c.licet.in.2.q.de elec. vult ꝙ ad imperatorem spectet solicitare ꝙ concilium congregetur/ & ꝙ ipsi possessores papatus congregent obedientias suas. Hugo tamen in.c. si duo.79.di. (& refert abb. in.c.fraternitatis de hære. dicit ꝙ hoc casu congregatio spectabit ad cardinales. ¶ Sed quod vterqꝫ si voluerit possit, facit in argumētū.C. de testa.l.1.&.C. ad macedo.l.3.&.l.si arbiter.C. de sententiis. 8.q.4. nonne. notat glo. & innocen. in.ca. nihil de elec. & in.c. querelam. & de causa. pos. & proprie. cum ecclesia &.c. cum olim. ponit ostien. de resti. spoli.c. in literis, &.d.c. cū ecclesia. Ad idē de elec. eumana, de iurepatro. consultationibus, cum simil. Et ita dicit etiā cardi. in.c. licet in trac. schismatis.q.2. de elec. videlicet ꝙ vterqꝫ congregat obedientiā suā de qua est in quasi possessione & in qua habetur pro vero papa. Et ita dicit intelligendum ḋ. hinc etiam.17.di. vbi symmachus qui contendebat de papatu cum laurentio / congregauit concilium: quia intelligendum est ꝙ symmachus erat in possessione papatus quo ad ampliorem partem catholicorum. Quod

B intellige vt supra dictum est, ꝙ laurētius spoliauerat symmachum de aliqua minori parte obedientiæ: & propterea fuit congregatio facta per symmachum, alioquin non valuisset forte ipsa congregatio si ambo in ipsa electione fuissent statim possessores diuersæ obedientiæ, nisi ambo conuenissent in vnū & quilibet cum sua obedientia. Et istam opinionem ꝙ ipsi conuenientes in vnum congregent cōciliū/ tenet cardi. de turre cre. in trac. de potestate papæ li.3.c.8.col.6. Egidius tamen in cle. dudum de sepul. videtur velle ꝙ spectet ad cardinales. & idem dicit in omnibus casibus in quibus est dubium de papatu.

¶ Tu tene cum cardinale. Et hoc dicit esse cautius anto. de butrio in trac. schismatis: videlicet ꝙ ambo suæ quasi possessionis faciāt congregationem in vnum: licet ratio. certitudinis videatur dicere ꝙ nō sit necesse. ¶ Et aduerte ꝙ quando allego anto. in trac. schismatis/ est ille ad quem fecit suppletiones dominus mathesillanus: sed quādo dico in allegationibus suis, intelligo de certis aliis allegationibus quæ eo mortuo postea fuerūt repertæ: quæ disputant vtrum valuerit congregatio concilii pisani facta per cardinales sine papa, & an cōtendentes sine primo restitue-

di. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ duo pōtifices eo dē tpe esse nō possunt. Nā licet vtrūqꝫ ipsorū

C esse papam (inquantum prætenderetur multiplicatio papatus siue posse esse plures summos pontifices) sit contra articulum fidei (videlicet vnam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam: vt in.c. factus/ & in.c. nouatianus cum.c. sequen. & in.c. non autē/ & ibi notatur in.glo.7.q.1.& in.c. in apibus ca. causa &.q.& in.c. si episcopus.23.di.&.1.ad cor. 1.& ad ephe.2.&.4.) tñ ex quo vterqꝫ prætēdit apud se papatū & nō apud alterū, vterqꝫ ex iusta causa potest habere coloratam possessionem/ qua possessione priuari non debet ante causæ exitum: vt lite pen. per totum c.2. cum materia de in integrum resti. & ideo vterqꝫ congregat suam obedientiam in codē loco/ & sit vnitas concilii.

¶ Vide quæ infra in alia quæstione latius dico propter dicta cardi. alexan. in.c. synodum 17.di. qui videtur velle ꝙ istud sit potius de expedienti q̄ de iure. & tantum in vno casu hoc admittit: scilicet qñ ex alio capite esset dubium quis esset verus pontifex/ & non cōstaret ꝙ vnus eorum haberet duas partes: alioquin tenet simpliciter ꝙ pertineat ad cardinales. quia vbi constaret ꝙ vnus ex eis in electione habuisset duas partes cardinaliū, tunc

D quia ille esset verus papa / ad illum spectaret congregare. ¶ Sed tu dic ꝙ cardinalis quē allegat (videlicet in.ca. licet de elec.) loquitur quando duo sunt contendentes de papatu in schismate inueterato, ita ꝙ nullo modo posset discerni qs sit verus papa: vt fuit in schismate vrbani. & ideo dicit ꝙ tūc spectabit cōgregatio ad cardinales. & idē virtualiter sentit alex. Et si essent ita potentes ꝙ nō possent induci ad congregandum cōcilium/ & cardinales non possent, isto casu etiam principes seculares possent apponere manus / & ipsos cogere ad sedandū schisma etiā iniiciendo in eos manus, & faciendo sopiri schisma & dubiū declarari per cōcilium: vt dicit abb. in.c. tua el.1.in glo.1.de deci. Et ꝙ vterqꝫ possit cōuenire & quilibet cū sua obedictia, etiā sentit archie. flo. in secūda parte summæ in ti.3.de superbia.c.xi. versi. sed quid cū duo. inqtum vult ꝙ illa cōgregatio cōcilii pisani facta per cardinales fuerit cōciliabulum contra voluntatē vtriusqꝫ gerentis se pro papa, ex quo nō apparebat ꝙ per eos stetisset quominus schisma tolleretur. postea enim apparuit ex cessione facta per gregorium in concilio constantien. ꝙ fuerat paratus cedere secundum con

A uentionem inter eum & benedictum factam & reducere in ecclesiam vnionem. & inquantum vult ꝙ non licuerit concilio pisano priuare ambos/ & creare alexandrum.

QVIS autem tunc interponet authoritatē cōcilio quando adhuc non cōstat quis sit verus papa, die ꝙ nullus: qa sufficit sola cōgregatio hinc inde facta & in vnum collecta: quia cōgregando satis videtur ad quem spectat authorizasse: vt in.c. nunc aūt. 21. di. ¶ Vel dicēdū est ꝙ cū tūc ecclesia dicat quasi vacare (sicut dicimus qñ papa est hæreticus vel schismaticus: vt in.c.1. de schisma.) propter istā scissurā quæ est i ecclesia/ ipsummet concilium sic cōgregatum per ambos & per quemlibet de sua obedientia in vnum/ interponet authoritatem sibiipsi: vt probatur in.c. si duo. 79. di. vbi cōcilium cognoscit duobus de papatu contendentibus/ nec dicit quis authoritatē interposuerit: vt patet ex gestis bonifacii.c.2. Et ratio huius ꝙ nullus possit interponere authoritatem anteꝗ sit discussum & iudicatum quis sit verus papa, est quia ex quo electio debet esse a duabus partibus &
B. duo reperiuntur electi/ videtur verisimile ꝙ neuter habuerit duas partes collegii in eadē electione: & consequēter ꝙ neutra electio ipsorū potuerit esse valida. & paria sunt non esse & esse sed non apparere. l. duo sunt titii. ff. de testa. tute. & .l. in lege. ff. de contrahen. emp. cum simil. Et sic procedit quod dicit rosellus vbi supra: videlicet ꝙ facta congregatione per vtrunꝗ de sua obedientia in eodē loco (ex quo nullus denegat cōgregare obedientiam suam) post congregationem ratione incertitudinis quis sit verus possessor & papa. d. l. duo sunt titii. ff. de testa. tute. concilium sic congregatum sibiipsi authoritatē interponet. Quod fieri potest: vt infra dicitur in quæstione illa vtrum papa possit cogi ad præstandum authoritatem concilio. & hodie videtur prouidere constitutio frequens ædita in concilio constantien.

¶ Nec obstat quod dictū est ꝙ vna pars cōmunicabit schismatico & per cōmunicationem efficietur schismatica quia non communicat vnitati. 24. q. 1. schisma. & facit tex. in.c. nuper de senten. excom. Schismaticis. n. non est communicandum. 24. q. 3. clericus. dicente domino ad moysen. separamini a tabernaculis hominum istorum durissimorū & nolite tangere de omnibus quæ sunt eorū: vt in. c. didicimus ea. causa. q. 1. Et quod alibi dicitur. nolite eos in domum recipere / nec eis dixeritis aue, quia qui eis dicit aue communicat operibus eorum malis: vt in.c. omnis ea. etiam causa. q. 1. Et quod ibi legitur de sancto ioanne euangelista/ referēte beato policarpo: qui cum apud ephesum balneas ingressus fuisset / & vidisset in eis cherintum schismaticum, recessit nō lotus/ dicens fugiamus hinc ne & balneæ nos corrūpant in quibus lauatur cherintus inimicus veritatis: vt in. d.c. omnis. ¶ Albericus etiā in. l. iubemus C. de sacrosan. eccle. 3. col. exemplo ioannis qui aufugit e balneo propter cherintum/ refert ꝙ cum idem policarpus obuiasset martioni schismatico dicenti sibi agnoscis ne me? respondit agnosco primogenitum satanæ. d. c. omnis. Et. 3. reg. 13. ostēditur, cū. n. decē tribus scissæ fuissent a tribu iuda & beniamin/ & relicto rege suo alium sibi foris constituissent/ & tandem iret ad eos quidam propheta vt peccata ipsorum exprobraret eisdem & vltionem futuram prædiceret, panem apud illos edere & aquam bibere vetitus est: quod cum non custodisset/ statim diuina censura percussus est: & inde regrediēs a leone in itinere deuoratus. 7. q. 1. deniꝗ. Quod & ponit ostien. in summa de schisma. in. §. quæ D poena/ versi. sed exēplo. ¶ Cum schismaticis enim nō potest fieri concilium. 24. q. 3. cum quibus: iuxta illud psal. 25. non sedi cum cōcilio vanitatis/ & cum iniqua gerentibus nō introibo: odiui ecclesiam malignantium & & cum impiis non sedebo.

¶ Hoc inquam in casu isto non obstat: quia ad hoc respondetur ꝙ ratione facti dubii & intricati tunc participantes schismaticis euitarent excommunicationem & peccatum. Et ita dicit abb. siculus in ru. de schisma. in fi. & ioan. de ana. ibidem. & ponit egidius bellamera in cle. dudum in prin. in versi. sed pone de sepul. & late idem archie. floren. in secūda parte summæ in ti. 3. de superbia. c. xi. versi. sed quid eū duo. De quo etiā aliquid infra in quæstione quando inter duos contendentes agitur de congregando concilio: & in quæstione vtrum papa possit accusari de schismate. ¶ Item quia hæc participatio fit ad cōgregandum conciliū pro tollendo schismate, tunc nō incurritur poena: sicut in simili de excommunicatis dicitur in. c. cum desideres & .c. inter alia/ & .c. quod in dubiis post glo. de senten. excom. vbi plures cōnumerantur casus in quibus participans excommunicato

nõ incurrit excommunicationem. Pro quo
A etiam bonus tex. in propoſito in.c.ſi uere de ſenten.excom. Tempore enim neceſſitatis ſine peccato cõmunicatur ſchiſmatico & excommunicato: vt ibi. & nulla eſt maior neceſſitas q̃ cauſa ſedãdi ſchiſmatis & contentionis papatus: vt. 12.d.c. omnia. Facit tex. in cle.ne romani in.§.cæterũ, & ibi glo.de elec. vbi dicitur ꝙ poſſunt cardinales quantumcunq; aliqui ex eis reperiantur excõmunicati procedere ad electionẽ romani pontificis: vt ibi dicit tex. Nec tunc cum excommunicatis participantes incurrunt excommunicationẽ vel pœnã aliquã: quia id fit lege permittẽte. 23.q.4.ĩfideles. Facit vulgata.l. gracchus C. de adulteriis.&. l. nec in ea cum ſequenti ff.eo.l. ſeruus §. ſi quis riuum/ cum ſimil.ff. de riuis. Schiſmaticis autem non licet cõmunicare niſi quando correcti quærunt vnitatẽ: vt in.ca. maiores, & ibi glo. fi.24.q. 1. Facit tex.in.c.1.23.q.7. & in ca. pudenda circa fi. 24.q.1. Non enim ſemper geſta per vniuerſitatem redduntur nulla ex admixtione inhabilium cum habilibus: vt ponunt doc.in.c.fi. de procu. & in.c.nobis de ſimo. & bene in.c. cum vintonien.de elec.74. di. quorundam.
B 3.q.9. pura.de offi.dele. cum ſuper abbatia. de elec.c.illa.&.l.pedius.ff. de arbi. & in.l.1. §.item quæritur.ff. de aqua quoti. & æſtiua. de quo in regula vtile per inutile de regulis iuris in.6. Ex hoc maxime quãdo talis eſt mixtura vt non poſſit diſcerni quis ſit verus papa. Ad hoc facit.§. generaliter.l.3.ff. de dona.inter virum & vxo.l.1. §.1.ff. quod falſo tuto.c.1.de iurepatro.in.6. Item ratione mixturæ diuerſam & contrariam naturam habentiũ. vnde magis/dignum trahit ad ſe minus dignum.c. quanto de indi.c.quod in dubiis/de conſecr.eccle.vel alta. congruũ enim eſt vt id quod reperitur vtilius & melius in alio/participet reliquũ.c.1.ne ſede vacan.l.1. C.de rei vxo.act.l. 2.C.communia de lega. l.1.ibi bar. ff. de legatis. ¶ Item videmus ꝙ aliquando vnus participat de natura alterius & conſequitur ex perſona alterius quod nõ habet ex ſua.l.filio præterito.ff.de ĩiuſto rup. & irri.teſta. Et patet in vxore, quæ habet priuilegium ex perſona viri.32.q.1. ſi quis. Et cognatio ſpiritualis contracta cum vno/ trahitur ad alios.30.q.3.c.poſt ſuſceptũ. de cogna.ſpiri.c.1. Sic propter pupillum non vtẽdo via/tamen ſeruitutem viæ retineo.l. ſi cõmunem.ff. quemadmodum ſerui. amit. Sic dicimus de patronatu clerici & laici: vt in.c. 1.de iurepatro.in.6.& abb.in.c.fi.eo.ti.& deciſ. 266. in antiquis de gratiis & iurepa.
C ¶ Item nõ poteſt compromitti in laicum de re ſpirituali/ſed in clericum & laicum ſic.c. cõtingit &.c.per tuas de arbi. Sic quando eſt dubium ex quo competat ius agendi ſit mixtura & coniũctio ex duobus ſenatuſconſultis.l. 1. §. quid ſi hoc ipſum de libe.agnoſ.l. gallus.§.ille caſus.ff.de libe.& poſthu. Item pro defenſione fidei licita eſt vnio cum paganis. nam & maccabæi qui erant viri ſancti vniuerũt ſe cum romanis qui erant pagani: vt patet.1. macca. 8. & canes enim eccleſiæ pro pace toleramus.23.q.4.quidam. Et deus quandoq; per malos facit vindictam.23.q.5. §.hinc notandum. Et in fauorem fidei etiam excõmunicati & tyrãni poſſunt requiri pro auxilio & admitti ad teſtimonium: vt in.c.in fidei/&.c.præſidentes de hæreti.in.6. Et propter dubium in quo territorio ſit cõmiſſum delictum/ admittitur iudex vtriuſq; ſimul.l. iuriſperitos.§.cum omnium.ff.de excuſa.tuto.c.illorum de ſenten.excom. ¶ Et ideo dicti exiſtentes in quaſi poſſeſſione partis ſuę, impunc & ſine aliquo metu alicuius cenſuræ (etiam ſi vnus eorum eſſet verus papa & alter eſſet ſchiſmaticus) poſſent hoc caſu communicare cõgregando concilium & in vnũ
D conueniendo/ per prædicta ¶ Vbi autem iſti exiſtẽtes in quaſi poſſeſſione diuerſarum obedientiarum nollent congregare, tunc congregatio ſpectabit ad cardinales: vt dicit cardi.flo.in.d.c.licet de elec.in. 3.q. tractatus de modis tenendis vt inter plures contendentes habeatur vnus verus papa.

SED PONE ꝙ inter duos contẽdentes de papatu vnus eſt in poſſeſſione qui non vult cõgregare/ & alius nullã habet poſſeſſionẽ, vel ꝙ ille q eſt ſolus papa eſt hęreticus & requiſitus non vult congregare concilium: quid agendum? Et videretur prima facie dicẽdũ ꝙ ad cardinales ſpectet congregatio: quia quando eſt cõtentio inter duos/ & nullus eſt receptus/nec conſtat ꝙ aliquis eorum fuerit electus a duabus partibus iuxta ca. licet de elec.non eſt curandum quis eorum ſit in poſſeſſione: quia non poteſt haberi niſi iniuſta poſſeſſio. Et hoc voluit alex.in. ca. ſynodum

A 17.di. ℣ Sed iudicio meo contrariũ est veritas: vt patet ex dictis in præcedenti articulo ĩ quo ratione quasi possessionis partis suæ obedientiæ quilibet congregat: & sic habetur respectus ad possessionẽ. Nec est verum ꝙ ex quo non cõstat quis sit verus papa/ de illorũ possessione non sit curandum tanq̃ de notorie iniusta: quia sic in omni casu & in omni causa posset dici non esse curandũ de possessione ex quo nõ constat de proprietate. quod est falsum p ea quæ dicuntur in.c.2. de in integ.resti.& in.c.in literis de resti. spolia.cũ simil. Itẽ cũ possit esse ꝙ ille qui est in possessione habeat bonum ius in papatũ/ nõ video quin hoc posit postea in cõcilio ostendere. Nisi dicamus ꝙ alexan. voluerit intelligere qñ constaret notorie ꝙ nullus eorum habuisset voces duarum partium. quo casu quilibet posset eiici per.c.si quis pecunia.79.di. Sed etiam isto casu ratio eius non fuisset bona: quia potuissent ex aliqua causa postea cardinales concordare ꝙ electus a maiori parte esset verus papa: vt.d.c.licet.

¶ VNDE videtur dicendum ꝙ quando sunt duo de quorum electione a duabus partibus non constat/ & alter est in possessione, si ille qui est in possessione vult congregare/ ad eum spectat congregatio ratione possessionis eius: vt in iuribus supra allegatis. c.querelam/ &.c.cumana de elec.&.c.ex literis / & c.consultationibus de iurepa.&.c. 2.de in integ.resti. & . c. cum ecclesia sutrina de causa pos.& proprie.&.c.hoc quippe. 3.q.6. per ioan.de fan. Facit quod dicitur de intruso cõferente beneficia & administrante: vt in. c.nihil de elec. & de hæretico possessore ibidem. Et in.l.barbarius.ff.de offi.preto.per iasonẽ. ℣ Nec obstat ꝙ non constat possessorem fuisse electum a duabus partibus: quia satis est ꝙ nõ constet de contrario: argumẽto eorum quæ dicuntur per bar.in.l.apud trebatium.ff. de aqua plu.ar.& in . l. quidam in suo. ff.de condi.insti.& in.l.cum res . C . de proba . & quæ dicuntur per feli.in.c.illud de præsump. post alios & per anto.& immol. in.c. ex insinuatione / de procura. in regula. 1 .de regu. iu.in.6.in.c.licet heli/ de simo.cum simil.

B

¶ Et si is qui est in quasi possessione papatus cui competeret ius congregandi per iura prędicta non vult congregare/ videretur ꝙ ille qui non est in possessione posit congregare concilium & illi authoritatem præstare, & sic tanq̃ proprietarius vti iure suo (vt dicitur in simili in.d.c. consultationibus) maxime quando agitur de actu celebrando ante litem motam super proprietate/ vt in dictis iuribus: ex quo ipse existens in possessione nõ vult conuocare. Item quia proprietas absorbet causam possessiõis: vt in.c.cum dilectus de causa poss. & proprie. C

¶ E contrario videtur ꝙ nullomodo posit. Primo quia non constat si alius sit verus papa: quia posset esse ꝙ possessor esset verus papa. Et quando dicitur ꝙ proprietarius potest vti iure suo & acquirere sibi possessionẽ, intelligitur de illo quem constat esse verum proprietarium. quod non est in proposito: in quo non constat aliquem esse a duabus partibus electum. Item debet intelligi quando acquirendo possessionem per actum facti/ non spoliat alium sua possessione, sicut esset in proposito: quia si non possessor congregaret concilium spoliaret quasi possessione verum possessorem ipsius papatus. quod non est dicendum: vt patet in dictis iuribus in.d. c.cumana / & . c . consultationibus/ per doc. ℣ Sed & hæc haberent locum quando vterꝙ esset in discordia electus/ & ignoraretur quis esset verus papa. D

VNDE in isto casu posset dici ꝙ aut ille qui est possessor est notorius intrusus & occupator fauore populari. Et tunc dic prout dictum est supra in secundo casu: & serua quod dicitur in.c.si quis pecunia.79.di.& in.c.in nomine domini.23.di. & in.§.patet.3.q.1. ꝙ debet fauore populari eiici omni conatu. ℣ Aut non est notorius intrusus & occupator, sed est notorius hæreticus quem ex veris probationibus constat esse notorie hæreticum. Et tunc si requisitus nõ vult, tũc poterit alter coelectus cum cardinalibus congregare / non iure authoritatis & tanq̃ verus papa sed vt cardinalis & quilibet catholicus: quia vera congregatio tunc proprie spectabit ad cardinales ratione incertitudinis pontificatus: & procedet dictum hugonis clare in hoc casu. nec coelectus dabit nec interponet authoritatem concilio. Et tunc nõ dicitur spoliare possessorem: sicut nec cardinales vel imperator vel alii prælati inferiores spoliarent verũ papam qui requisitus nõ voluit cõgregare imminente necessitate tenen

A di concilium/si ipsi congregarent. Et licet coe lectus cum cardinalibus congregando etiam ipsum spoliaret sua quasi possessione, teneret tamen congregatio: ex quo recusat cōgregare, vel propter notoriam hæresim in qua est pertinax. Et sic potest intelligi quod dicit alex. in. c. synodum. 17. di. in prin. secun de col. quia non est verisimile hoc ipsum facturum. & quia notorius hæreticus contra quem fit congregatio non retinet ius habendi nec possidendi papatum / ideo per alios fieri potest congregatio: & quia non constat de eius canonica electione poterit fieri etiam ipso non requisito: quia si in notorio hæretico recepto hoc aliqui sentiunt (vt supra dixi in primo membro) multo magis in isto. Et ideo non potest dicere se spoliatum: quia notorie constat de iniusta eius possessione & ꝙ non est papa. ¶ Ad quod facit ꝙ exceptio notorii defectus proprietatis / obstat spoliato petenti se restitui. c. ad decimas de resti. spol. in. 6. & c. significasti de diuor. & c. constitutus de filiis presby. & deci. 2. in antiquis de resti. spol. & decis. 3. eo. ti. in nouis. Facit quod dicitur in c. vestra de coha. cle. & mu. vbi si aliquis se subtrahit a notorio fornicatore / non datur B restitutio rectori notorio fornicatori agenti 32. di. præter hoc. Et vbi ex restitutione nutritur peccatum / non datur restitutio. c. literas de resti. spol. glo. 3. q. 1. in summa. Et euidens iniusta possessio / non causat possessorium: vt dicit inno. in. c. cum ecclesia sutrina, de causa poss. & proprie. De quo vide omnino abb. in. c. si constiterit de accusa. 2. col. & in locis propriis. ¶ Et licet dicatur ꝙ debeat de hæresi accusari non excipi: tamen quia nititur ad hoc vt non teneatur concilium / poterit hoc ad istum finem eo inuito per cardinales fieri.

¶ Aut possessor papatus non est notorie intrusus / & est legitima causa quare debeat congregari concilium (vt quia dicitur ꝙ papa est hæreticus / licet aliter notorie non constet de hæresi: vel quia tenet aliquam nouam opinionem hæreticam quæ nondum reperitur damnata: vel si esset schismaticus & in possessione pontificatus: vel quia propter dubium exortum in electione dicitur ꝙ non fuit receptus: vel quia obiicitur ei quippiam quod vulnerat titulum papatus / & scandalizat vniuersalem ecclesiam) & nihilominus ipse detractat congregare / & alius qui prætendit se papam non potest, quid agendum? Et in hoc est aduertendum: quia licet alias non possit congregari concilium sine authoritate papæ / & in illius potestate & voluntate sit illud congregare / & validare & dissoluere (vt dictum est supra, & patet per totam illam di. 17.) tamen quando imminet necessitas congregandi & ipse detractat / potest per indirectum compelli ad illud conuocandum. Non enim potest papa facere legem ꝙ si ipse prolabitur in hæresim, de ipsa non redarguatur: vt vult illa glo. in. c. si papa 40. di. alias posset exponere periculo vniuersam ecclesiam / contra dictum apostoli. 2. ad corin. 13. dicentis secundum potestatem quam dominus dedit mihi ad ædificationem & non ad destructionem. Vnde præceptum est in veteri lege deutero. 13. Si in vna ex ciuitatibus quas dabit tibi dominus audieris dicentes eamus & seruiamus diis alienis, percuties habitatores ciuitatis illius in ore gladii & succendes eam igni / & erit sine habitaculo in eternum. Et mathathias memor præcepti interfecit eum qui ad aram sacrificaturus accesserat inquit tex. in. c. si audieris 23. q. 5. & habetur. 1. macca. 2. ¶ Et ideo possunt catholici insurgere aduersus papam hæreticum ex præcepto diuinæ legis, cui ipse sicut & cæteri subiectus est. Facit quod dicitur in. c. quæ in ecclesiarum/ de consti. & in. c. 1. de proba. & c. cum venissent/ de iudi. & 25. q. 1. sunt quidam. de pœni. di. 5. consideret. xi. q. 3. excellentissimus. Facit in proposito quod dicunt doc. in. c. nouit de iudi. ꝙ etiam papæ potest fieri monitio publica quando est hæreticus, etiam illa ꝙ si te non audiuerit dic ecclesiæ. de quo per ostien. & ioan. an. in. c. proposuit de concess. præben. & de hoc alibi latius dicetur. Licet in aliis criminibus sit secus: vt ibi. ¶ Et licet glo. in. c. si papa / videatur dicere contrarium / quia via denuntiationis in papa videtur inutilis, illud est verum vt illa via amoueatur: posset tñ esse vtilis, quia seipsum posset emendare. & si nō audit possunt catholici insurgere & illi resistere: quia papa non potest aliquid facere verbo vel facto aut aliquid statuere per quod

A turbetur vniuersalis status ecclesiæ & populus christianus ponatur in grauidißimo discrimine & periculo fidei, per hoc quod dicit inno. & doc. c. q̃ro de consue. & in. c. inquisitioni/ de sen. excom. vbi dicit nõ esse parendum papę q̃n præciperet aliquid quod contineret hæresim. Et licet circa spiritualia habeat plenã potestatem/ & possit prohibere episcopis officium chrismandi, tamen si hoc faceret sine magna causa aliis nota/ non deberet sustineri, tanq̃ faciens contra generalem statum ecclesiæ, non enim debet sine causa vti plenitudine potestatis/ dicit inno. in. c. innotuit de elec. Imo ipse curare debet vt salus vniuersalis ecclesiæ semper salua sit. 24. q. 1. memor. & 25. q. 1. quæ ad perpetuam. & ea. causa. q. 2. si ea. debet enim esse constructor & conseruator non destructor & dissipator ecclesiæ, vide oĩno glo. in. c. quæ ad perpetuam. 25. q. 1. Vnde vt dicit cardi. cõsilio. 150. (incipit quæsitũ) non est obediendũ præceptis papæ nutritiuis schismatis. Et de dictis inno. vide abb. in. c. ad hæc & in. c. si q̃n de rescrip. & ibi modernos multa ad propositũ cumulãtes. & I. c. quę i ecclesiarũ de cõsti. ¶ Inde ẽt videm⁹ q̃ licet dñorũ iura in seruos feruẽtur, tñ si dñs nimia in seruos seuitia vtatur cõtra ius naturale/ iure ciuili ꝓditum est ne auxiliũ contra B seuitiã vel famẽ vel intolerabilem iniuriam denegetur seruisq iuste deprecantur: vt insti. de iis qui sunt sui vel alie. iuris. §. sed & maior. & in. l. 2. ff. eo. ti. Sic & pater cogitur filiũ emancipare q̃n est nimis seuerus in filium. l. necauus. C. de emancipa. liberorum. & l. quidam cum filium. ff. de verb. obli. cum materia 2. q. 7. c. quæritur. Sic & subditi possũt resistere superiori iniuste iniuriam vel violentiam inferre volenti, dicit in. l. vt vim. ff. de iustitia & iure. Nec debet subditus in malis præceptis obedire sed resistere. xi. q. 3. qui resistit. & in. c. imperatores & in. c. iulianus ea. causa & q.

¶ Nec est obediẽdum præcepto papæ q̃n ex hoc præsumitur vehementer turbandus status ecclesiæ vel alia mala ventura. Imo eo casu obediens peccat, cum debeat mala futura præcauere: vt dicit inno. in. c. inquisitioni de sen. excõ. glo. fi. in. c. ne dei de simo. & cardi. in c. licet/ in. 6. quæsito de elec. & late alex. in. c. imperium. 6. di. ¶ Et ideo non debent subditi tolerare papam hæreticum & volentem facere legem ne de hæresi posset accusari vel cognosci. Ad hoc ille tex. in. c. si papa. 40. di. qui vult q̃ licet papa a nemine posset iudicari, illud est verum nisi reperiatur a fide deuius. q̃ C rex. est ex gestis bonifacii martyris/ & nõ simpliciter papalis dispositio. Si enim papa statuere vellet q̃ non posset accusari vel redargui de hæresi, tolleret subditis defensionem/ quam princeps tollere non potest: vt in cle. pastoralis de re iudi. Cum. n. papa labitur in hæresim/ minor est omni catholico: quia iuri diuino contradicit: & ideo potest a fidelibus redargui. sicut paulus redarguit petrum: vt legitur ad gala. 2. & 2. q. 7. paulus. & in. c. testes. §. item paulus ea. causa & q. & diximus supra. ¶ Et etiam huius ratio est: quia quando papa labitur in hæresim/ tendit ad necem & damnationem subditorum. & ideo iuste possunt populi contra eius mandatum resistere: quia obedire oportet magis deo q̃ hominibus: vt in. c. iuratos. 15. q. 6. Vide quod dicitur in. c. anastasius maxime per gl. 19. di. ¶ Si igitur papa non potest facere legem q̃ non posset redargui de hæresi (vt in. d. c. si papa) a pari videtur q̃ non possit procrastinare & differre concilii congregationem quæ necessaria est in ecclesia de n. quia plus est facto vniuersalem ecclesiam & subditos scandalizare q̃ verbo, de appel. dilecti. 43. di. c. 1. 27. q. 2. si qui vxorem. ibi glo. & tex. in. c. si papa. 40. di. qui vt dixi non est simpliciter cõ D stitutio papalis/ sed habetur ex gestis bonifacii martyris. Et ideo cessat ratio q̃ prædecessor non potest ligare successorem / quia par in parem non habet imperium: vt in. c. innotuit de elec. 21. di. inferior/ cum simil. q̃a cessat in proposito / ex quo est constitutio martyris. Et si etiam esset solum constitutio papalis: quia cum papa dicitur hæreticus/ tũc etiam virtualiter dicitur q̃ est minor quolibet catholico, etiam cessaret prædicta ratio / & ligaretur constitutione edita per prædecessorem contra hæreticos: vt in. c. achatius & ibi glo. 24. q. 1. & c. anastasius. 19. di.

¶ Et idem eadem ratione dicere possumus quando tractatur probabile dubium de papa tu: quia tunc etiam tractatur de bono vniuersalis ecclesiæ. Et si non posset congregari cõcilium propter prohibitionem papæ / posset scandalizari tota ecclesia: & forte cogerentur obedire hæretico & ei qui non esset ver⁹ papa. Vnde vt dictum est potest induci ad congregandum concilium/ ad quod faciẽdũ ex debito obligatur. Et si non facit vel negligit vel differt requisitus, quia tunc notoria est eius negligentia (vt in. c. romana. §. notoria de censi. in. 6.) facit se suspectum de hæresi

A & apostasia. Et si sine causa negat, facit se notorium schismaticum nolendo congregare concilium: & per eum scandalizatur vniuersalis ecclesia, ex quo impetitur de hæresi & requiritur vt congreget concilium/ & ipse denegat vel subterfugit. Et tunc congregabunt concilium cardinales: vel alius (puta imperator) si ipsi negligerent: vt dictum est supra. ¶ Et prædictæ rationes habent etiam locū in vero papa recepto & possessore quādo subest causa congregandi concilium: vt quia contra eum obiicitur quod sint aliqui qui volunt eum accusare quod aberrauerit a fide & factus sit hæreticus. Ergo multo magis in illo qui non est receptus & contendit de papatu, vel de cuius formali electione duarum partium non constat, vel qui est notorius hæreticus: vt dictum est supra in primo principali membro.

¶ Sed his videtur obstare quod quando loquimur in duobus inter quos est contentio de papatu, quia tunc cardinales sunt suspecti (quia de facto eorum erit iudicandū) videtur quod ad eos nullo modo spectet tunc conuocatio: vt dicit alex. in. c. synodum in secūda col. 17. di. & dicit glo. in. c. si duo. 79. di. & barbatius, qui tenet quod non spectet ad eos dicta ratione in. d. c. quod translationem in. 33. col. de
B offi. lega. sed ad imperatorem. ¶ Sed ad istud dictum & consequenter ad glo. respondet alex. in. d. c. synodum in. 3. col. verum esse quod isto casu quia cardinales sunt suspecti ad iudicandum / non spectabit ad eos tale iudicium quis de duobus contendentibus sit papa: sed quod quia sunt cardines terræ. 22. di. c. sacro sancta/ & quia ad eos deferuntur ardua (quia sunt sacerdotes leuitici generis, vt in. c. per venerabilem qui filii sint legi.) ad eos congruētius primo post papam spectat congregatio concilii, quod concilium iudicabit quis sit verus papa. Et ibi etiam respōdet ad. §. hinc etiam. 17. di. de quo etiam vide quod dixi supra.

¶ Si vero loquimur in vno indubitato papa contēnente congregare cui in faciē non obiicitur hæresis sed in absentia sic quod posset in ecclesia periculum afferre si non timet palam obiiceretur, idem eo casu dicendum erit/ quod tunc posset per alios concilium congregari. vel per cardinales/ secundum quod dicit bal. in c. pastoralis de rescrip. & dixi supra. vel per ipsummet concilium. vel per imperatorem si cardinales non possent vel nollent secundum bal. ibi. ¶ Et hoc habet etiam locum quando esset vnus solus indubitatus papa C nolens congregare / etiam si esset alia causa necessaria congregandi quæ posset afferre periculum in ecclesia quam hæresis. tunc enim pertinebit ad cardinales, ipsis vero cardinalibus negligentibus vel nolentibus ad imperatorem: secundum quod dixi supra in primo membro, & tenet barbatius in. d. c. quod translationem. præterquam in casu schismatis orti culpa cardinalium in electione discordantium: quia tunc nec ad papam nec ad cardinales spectabit congregatio, sed ad imperatorem secundum eū. ¶ Sed ipsemet barbatius in. c. cum olim de rescrip. referendo ibi dicta bal. videtur dicere contrarium quod imo ad cardinales: sicut supra dictum est & dicit alex. in. d. c. synodum/ vt supra retuli.

¶ Et de hoc ad quem spectet congregatio, vide cardi. in. c. licet in. 3. & 4. quæstione de elec. ¶ Et secundum cataldinum in allegationibus ad confutandum monitorium per basilienses decretum contra eugenium in. 23. charta, quando est vnus indubitatus papa & non vult congregare concilium vt tenetur ob necessitatem ecclesiæ vniuersalis/ tunc cōgregatio deuoluitur ad cardinales: sed si cardinales nollent vel essent negligentes/ deuoluitur ad patriarchas: & postea ad imperatorem. Et sic præponit patriarchas imperatori. D
¶ Sed mihi plus placet quod ad imperatorem ante patriarchas: quia de patriarchis non reperitur iure cautum quod ad eos spectet concilii cōgregatio plusquam ad alios prælatos, quibus secundum doctores præponitur imperator. Et hoc videntur tenere alex. & car. de turrecre. vbi supra. ¶ Et omnibus prædictis negligentibus posset congregari per reges. 63. di. adrianus. & d. §. hinc etiā. 17. di. vel per alios principes. 23. q. 4. c. sicut el. 2. secundum cataldinum. ¶ Item & per prælatos: qui petita licentia licet non obtenta congregabunt concilium: vt dicit feli. in. c. super literis de rescrip. post pe. de monte. & alex. 15. di. c. si papa: quia ex quo sine iusta causa denegatur/ habetur ac si fuisset concessa. Allegat inno. in. c. licet de regulari. & legistas in. l. 2. §. voluntate solu. matri. ¶ Et si prælati essent negligētes ex quo causa est necessaria, posset vnus solus & quilibet catholicus/ vt supra dixi.

¶ Et si simus in notorio hæretico, quantumcunque sit hæreticus (ex quo est solus & in quasi possessione pontificatus) non per hoc excludo eum a congregatione concilii si velit illud congregare, nec dico quin

A primo debeat requiri vt congreget (vt dixi supra) ex quo est in quasi possessione. Et ꝙ debeat requiri vt congreget / videtur etiam velle cardi. in . d . c. licet in . 4 . q . circa fi . & imperatore solicitante: vt ipse dicit. Et ratio etiam esse posset: quia posset corrigi & reuocare suum errorem iuxta posita post glo. in. c. si papa. 40. di. Nec videtur negligens non requisitus. ¶ Et licet in notoriis non exigatur monitio ad conuincendum negligentiam dato temporis cursu in quo quis actum facere potuit quantum, cumqꝫ non sit statutus terminus (vt in simili videmus in. c. 1. in. §. notoriade censi. in. 6.), tamen adhuc videtur voluisse cardi. ꝙ si quis papa sit notorius hæreticus, si nullomodo monitus est vt se emendet nec requisitus non potest dici negligens nec hæreticus nec incorrigibilis nec potest deponi. 24. q. 3. dixit apostolus. 21. di. nunc autem. & . d . c. si papa . 40 . di . Vbi autem esset hæresis & negligentia & fuisset requisitus, tunc aliud videretur dicendum. Et secundum cardi . de turre cre . in . 8 . c . trac. de conci. in versi. ad quintam / & in versi. ad quartam, datur notabilis practica / vt primo requiratur vt se emendet & reuocet errorem

B per bullas proprias: & vt si sit incorrigibilis / cardinales ab obedientia eius recedẽtes cõgregent concilium. vide ibi multum distin. etc. ¶ Sed quando est occultus, requiritur congregatio concilii ad discutiendum vtrũ sit hæreticus: vt in. d. c. nũc aũt. 21. di. & in. §. hinc ẽt. 17. di. & . §. itẽ symmach⁹. 2. q. 7. Et si recusat & differt, seipsum tacite condemnat non faciendo illud ad quod tenetur pro se dando scandalo vniuersalis ecclesiæ: sicut fecit marcellinus papa qui thurificauerat idolis: vt patet in . d . c . nunc autem . qui statim contra se concilium congregauit secundum aliquos: licet ibi videatur congregatum a seipso. Facit tex . in . l . item ait prætor. §. fi. ff. ex quibus causis maio. & bene tex. in. c. si forte. 65. di.

¶ V N D E concludo ꝙ siue sit vnus papa hæreticus siue sint plures contendentes de papatu, si ille qui est in quasi possessione non vult congregare eo casu quo necessaria est conuocatio concilii, cardinales (hoc est eorum collegium) poterunt concilium conuocare: vel ipsis negligentibus collegialiter, poterunt aliqui particulares de collegio conuocare per modum monitionis & requisitionis. quia in actibus capitularibus cum agitur de interesse alicuius ecclesiæ particularis, potestas agendi in primis incumbit prælato: & si prælatus negligens sit, potestas deuoluitur ad capitulum: & capitulo negligente potestas deuoluitur ad particulares ipsius ecclesiæ: vt not. abb. in. c. cum olim de testi. & idem cardi. anto. & immol. ibi. & in. c. dilecti de maio. & obe. & per latum allegatione. 51. ¶ Et etiam si particulares faceret minorem partem totius collegii, negligentibus aliis possent vocare maiorem partẽ: & data corũ cõtumacia posset minor pars pronunciare se constituere concilium generale & suam esse iurisditionem: vt dicit feli. in. c. super literis in. xi. col. de rescrip. & petrus de monte in sua monarchia in. 16. charta in versi. sexto quarto. ¶ Ipsis autem negligentibus posset congregare concilium etiam imperator. Et hoc voluit egi. di. in. c. si papa. 40. di. quia alias esset frustratoria prouisio. c. si papa. & frusta esset quod dicitur ꝙ papa potest de hęresi accusari. Et etiam bal. dicit idem. c. pastoralis / & . c . olim de rescrip. & etiam pe. de monte. C

¶ Huius ratio est: quia quando imminet necessitas ecclesiæ / & is ad quẽ spectat non vult prouidere, dicitur ecclesia quasi vacare. vnde potestas papæ remanet in ecclesia vniuersali. Item iurisditio deuoluitur ad cardinales omnes concordes. c. vbi periculum de elec. in. 6. in. § . iidem quoqꝫ. quia qui sunt potiores post papam / illi habent supplere. l. 1. ff. de albo. scribẽ. & sic cardinales. Facit quod dicitur de archidiacono, qui supplet defectum episcopi in. c. 1. de offi. archi. Et omnia quæ sunt consequentia ad electionem papæ, spectant ad cardinales, de elec. c. vt præterite / & . c. cupientes. § . ad hæc & . §. si vero de elec. li. 6. Facit. c. si forte post glo. in verbo neglexerit. 65. di. Facit quod dicitur in. c. 1. de renun. in. 6. Ipsi enim in iis quæ concernunt electionem papæ repræsentant vniuersalem ecclesiam / & eius vice funguntur. glo. in. c. nullus el secundo. 79. di. D

¶ Nec obstat. §. irritũ in cle. ne romani supra allegatus: vbi irritantur omnia quæ fiunt per cardinales quæ spectãt ad papam. Quia respondetur ꝙ licet congregatio concilii spectet ad papam vt dictum est / & cardinalibus ibi sit prohibitum ne se intromittant nisi de casibus ibi positis, tamen non prohibentur cardinalibus ea quæ concernunt electionem / sed alia extrinseca quæ

A spectant ad papam. Vnde cum hoc casu con uocatio concilii sit necessaria vt perueniatur ad habendum vnum romanum pontificem/ & per hoc prouideatur acceleratæ prouisioni ecclesiæ romanæ, merito ad collegium cardinalium deuoluitur & pertinet tanq̃ quid annexum electioni & prouisioni pontificatus. Item ibi in. §. iidem quoq;/ excipitur nisi aliquod grande & euidens periculum imineret cui ipsis videretur occurrendũ: igitur in proposito propter periculum satis dicuntur posse. ¶ Et istam considerationem habuit cardinalis. S. eustachii in quodam trac. super facto papatus. & ponit andreas siculus in cle. ne romani referendo cardi. & dicit feli. in. c. super literis de rescrip. & est glo. in. c. nullus. 79. di. & idem andreas siculus in. d. c. ꝙ translationẽ col. 30. Ad quod faciunt illa quæ dico in illa quæstione quid quando papa esset effectus inutilis/ demens vel furiosus. de quo etiam dictum est supra in primo membro huius distinctionis.

¶ Et ista militant siue sedes vt dictum est supra in primo principali membro vere vacet siue quasi & ficte vacet. Et ideo ipsi poterũt cõuocare etiã forte per viam authoritatis citando quoscũq;/ ex quo sunt cõcordes oẽs (vt in

B d. §. iidem quoq;) & sedes vacat. Alioquin q̃ñ non essent concordes/ per viã requisitionis: vt dicit inno. in. c. cum nobis de elec. & roselIus in loco alias supra allegato. Vel etiam ꝑ viam authoritatis quo ad terras romanæ ecclesiæ subiectas, propter verbum terra ecclesiæ in. d. §. iidẽ quoq; positum, in quibus terris videtur eis data plena authoritas prouidẽdi. Et si non essent omnes concordes, duæ partes quæ essent præsentes possent alios constituere in mora/ & per eos posset fieri congregatio concilii per viam requisitionis siue monitionis vel denunciationis: vt dicit inno. in d. c. cum nobis olim, & dictum fuit supra. & ponit bal. in. c. olim de rescrip. ¶ Et hoc probatur per tex. in. c. 1. 17. di. vbi tex. dicit ꝙ cõcilium regulariter non potest congregari sine authoritate papæ: ergo infertur ꝙ aliquãdo possit: sed nullus potest esse iustior casus in quo hoc possit fieri q̃ quando papa requisitus non vult vel detractat congregare/ & imminet necessitas congregandi. igitur ista congregatio fiet per alios: & primo per cardinales.

¶ SED videtur ꝙ ipsi cardinales sint suspecti q̃ñ sunt diuersæ obedientiæ: quia vna pars adhæret vni & altera alteri. vel quãdo ipsi in eligendo fuisset discordes eligendo duos: q̃a videtur tractari de eorum interesse: vt dicit barbatius in. d. c. ꝙ trãslationem de offi. lega. & alex. in. d. c. synodũ. 17. di. Et maxime hoc posset contingere q̃ñ essent illi met cardinales qui discordes eligissent duos & fuissent in culpa/ & omnes viuerent. ¶ Sed dic ꝙ omni casu siue sint in diuersa obedientia assumpti de nouo post causatum schisma etiam in vetera tum/ siue fuerint in culpa per discordiam eligendo plures, si postea conueniunt ipsi congregabunt concilium & ad ipsos fiet deuolutio. Et hæc videtur mens cardi. & petri de monte. & aliorum supra relatorum. Et idẽ si maior pars concordaret. de quo videndum infra in illo articulo quid si cardinales essent inter se discordes in congregando concilium vel de modo vel de loco. C

¶ Sed tunc obstat: quia videtur ꝙ cardinales qui sunt inferiores citent superiorem in quẽ non habent iurisditionẽ: vt in cle. pastoralis cum simi. de re iudi. Respõde ꝙ illi quos dicimus hæreticos vel priuatos nõ possunt dici superiores, quia titulum papatus amiserũt vt. 24. q. 1. didicimus. &. c. 1. de schisma. Facit quod in simili ponit ioan. an. in. c. vt commissi de hære. in. 6. Quo ad alios detractãtes conuocationem/ hoc fit lege permittente ratione deuolutionis: quia ex quo ĩminet necessitas & papa negligit, inferior supplet. c. primo de sup. negli. præla. &. c. si epis: &. c. 1. co. ti. in. 6. l. vt perfectius. C. de annuali exceptione. c. si forte. 65. di. cum simil. D

¶ CARdinalibus aũt negligẽtibus vel nõ volentibus & aliis ad quos fit deuolutio, tũc ipsamet ecclesia poterit seipsam congregare: sicut legitur de apostolis qui seipsos congregarunt act. 6. c. Et hoc voluit cardi. S. sixti & cardi. alex. in. c. nunc autẽ. 21. di. vbi dicũt ꝙ contra papã hæreticum põt etiã procedi via denunciatiõis euangelice: vt si non se correxerit dicatur ecclesiæ. i. concilio. ad quod congregandũ poterit inuitari: & si noluerit/ poterũt prælati seipsos cõuocare & congregare: vt ibi latius per eos. Qd & voluit egidi. in. c. si papa/ versi. octauum dubiũ. 40. di. & dixi supra. Igitur ecclesia sic coadunata sibiipsi authoritatem interponere poterit, ex quo in ea residet potestas pontificalis: & poterit decernere congregationem de se factam esse legitimam. ¶ Nec in casu isto erit necessaria citatio: quia præsens vtpote certus nõ indiget vt certioretur: vt in regula eum qui in. 6. & ponit archi. 82. di. proposuisti. c. bonæ el. 1. de

A elec.c.1.de iudi. Et hoc quãdo papa nollet interponere authoritatem postq̃ est facta congregatio: alioquin si papa vellet interponere authoritatem etiam post congregationem minus legitime factã (quod potest) tunc concilium sumeret authoritatem a papa: vt in d.§.hinc etiam.17.di.

¶Nõ obstat si dicatur ergo iste occultus hæreticus spoliatur: & tamẽ quãdo quis nõ est notorius hæreticus nec per veras vel fictas concludentes probationes conuictus sed per solas præsumptiones vel coniecturas habetur hæreticus occultus, si petit se restitui non potest denegari restitutio: vt in.ca.porro/ & ibi doc.de diuor.& probat tex.in.§.itẽ symmachus.2.q.7.cui symmacho opponebatur hæresis: vt in glo.17.d.§.hinc etiam, & supra dixi. Quia respõdetur q̃ tunc quoniam denegando vel detractando congregare cum imminet periculum ipse facit se magis suspectum, tunc ipse spoliatur lege permittente/ & non datur ei restitutio: quia efficitur schismaticus notorius, nec ꝓprie dicitur spolium: vt supra plene dictum est. ¶Quod in simili probatur: quia si spoliasti me & incontinenti spolio te, hoc facio authoritate iuris

B & nõ datur restitutio: vt in.l.3.§.cum igitur ff.de vi & vi armata. Et patet quia multi sunt casus in quibus spoliatus non restituitur: vt 3.q.1.in glo.summæ. Sed in ꝓposito ex quo iuris authoritate fit, non dicitur spolium nec potest petere restitutionem.l.iuste possidet cum materia.ff.de acqui.pos.& dictum est supra.

¶Nec obstat quod dicit̃ q̃ est iudex in causa propria.l.proxime.ff.de iis quę in testa.delentur.& prius ipsemet iudex declarat an sua sit iurisditio: vt in.ca.super literis de rescrip. Quia multipliciter quis repellitur ab actu propter suspitionem: vt patet in teste/ iudice prælato/ tutore & similibus. Et vbi suspitio in principali concludit ad præambulũ, quis excluditur a principali & præambulo: sicut si iudici opponatur suspitio, quia tẽdit ad principale & præambulum (& sic an sit sua iurisditio) repellitur ab vtroq;.c.cum speciali de appell.& c.suspitionis de offi.delega. Sic si dicitur infamis vel seruus, inno.in.c.cũ super de offi.delega.l.quidã.ff.de re iudi. Si igitur papa est suspectus in principali (vt quia est suspectus de hæresi) tunc cũ detractat cõgregare/ erit suspectus in declarando suã esse/ iurisditionem: & in vocatione vtiq; non expectatur/ nec requiritur eius consensus.

¶ET si nec a papa nec per cardinales nec a seipso conciliũ congregaretur & immine- C ret necessitas cõgregandi (puta si esset dissentio de papatu/ vel papa esset hæreticus notorius) vt dictũ est posset fieri per imperatorẽ: quia eius ẽtiam interest ne scandalizetur orbis propter dissensionem papatus vel hæresim.d.§.hinc etiam/ & c.si forte.65.di. Satis enim censerẽtur cardinales negligentes quã do esset notoria hæresis/ vel apostaticus notorius/ vel schisma & dissensio notoria inter duos: vt in.d.c.romana in.§.notoria de censi. in.6. Et minor pars collegii & quilibet christi fidelis ad expellẽdum notorium hæreticum in papatũ intrusum/ posset eo casu cõcilium congregare: vt in.d.c.si quis pecunia.79.di. & d.c.si forte, & in.c.in nomine domini.23. di. Et bene probat ille tex.in.d.c.si quis pecunia/ ibi cardinales & alii clerici & laici, qui omnes non sunt aliud q̃ concilium. vbi enim est notoria hęresis vel notoria apostasia/ possunt maiores per inferiores redargui.d.§.notoria. Et quilibet posset conuocare conciliũ (etsi nõ per viã authoritatis/ quia hoc est solius papæ.d.iuribus.17.di) saltẽ per viã requisitionis vel monitionis/ per dicta innocen. in d.c.cum nobis olim de elec.vt alias supra dictum est. D

¶Potest igitur imperator congregare concilium suadentibus necessariis causis congregationem, & papa ac aliis ad quos spectat negligentibus vt dictum est. Et isto modo procedunt iura adducta supra pro imperatore q̃ ad eum spectet concilii conuocatio: quia ipse est aduocatus & defensor ecclesiæ: vt in.ca.bene quidem.96.di. Intantum vt dicat cardi.in.d.c.licet.q.4.adeo interesse imperatoris fidẽ defendere, q̃ si papa est suspectus de hæresi/ potest ab eo exigere vt respondeat quomodo sentiat de fide.25.q.1.satagendũ, iuncto eo quod ibi notatur per lau. & archi. quod est notabile. Et ex his infert q̃ imperator dicitur esse pars concilii, quia ad eum spectat conseruare pacem & vnitatem ecclesiæ: vt in.§.hinc etiam.17.di.ipse enim est brachium ecclesiæ, & eam tueri debet vbi videt eam in necessitate constitutã.23.q.5.c.principes. ¶Cum ergo deficiunt papa & cardinales/ & est necessitas congregandi concilium, spectabit ad imperatorem. Ad quod facit q̃ negligente archiepiscopo conuocare vicinos episcopos/ populi congregant.65.di.ca.si. Imperator aũt repræsentat populum christianum post papam.l.2.§.cum enim loco

C. de veteri iure enucl. & allegat idem cardi.
A dicta per inno. in. c. 1. de maio. & obe. ¶ Imo etiam primates & archiepiscopi hoc poterūt: vt dicit do. & cardi. de turre cre. in. c. propter el. 1. in fi. 18. di. & cataldinus in dictis allegationibus factis ad confutandū monitoriū factum per basilienses contra eugenium. Sed vt supra dixi credo φ prius pertineat ad imperatorem q̄ ad patriarchas. verum si patriarchæ congregarent omisso imperatore/ credo φ concilium subsisteret: quia neuter cōgregat authoritatiue. ¶ Et si essent duo schismatici inter se discordes, idem erit.

¶ Et prædictorum est ratio, quia in schismaticos & apostaticos & hæreticos etiam laici pricipes dicuntur habere iurisditionem: vt est tex. iuncta glo. in. c. principes. 23. q. 5. vbi quando deficit potestas ecclesiæ, supplet potestas secularis. Et ideo cum sunt plures cōtendentes de papatu & scindentes tunicam incōsutilem (hoc est ecclesię vnitatem) si non potest fieri vnio/ possunt insurgere principes seculares: vt. d. c. principes. & melior tex. in. ca. de liguribus ea. causa & q. Et hoc vult glo. notabilis in. c. tua^l de deci. & ibi dicit abb. φ eo casu in tales electos fouentes siue faciētes schisma in ecclesia dei/ possent principes secu-
B lares mittere manus & eis inuitis facere dubium sopiri & determinari per ecclesiam. Et adducit tex. in simili in. c. vbi periculum de elec. in. 6. vbi laici habent iurisditionē in cardinales ad faciendum seruari statuta in. d. ca. vbi periculum: vt ibi in. §. præterea. de quo etiam in cle. ne romani. §. porro de elec. Et ita fuit factum in congregatione concilii cōstantiensis. Faciunt in proposito quæ dicuntur in. c. cum non ab homine / de iudi. Et sic concordantur omnia adducta pro parte cardinalium/ imperatoris & aliorum.

¶ Et quod dictum est φ papa/ cardinalibus/ imperatore/ patriarchis & aliis prælatis negligētibus, quilibet catholicus vbi imminet necessitas vniuersali ecclesiæ/ potest conuocare: non intelligas φ decernere casum necessitatis congregandi spectet ad ipsum talem catholicum, quia sic quilibet posset facile turbare romanam ecclesiam. sed debet aliunde cōstare de causa necessaria congregationis faciendæ: vt si fuisset ante per papam & cardinales determinata causa necessaria congregationis 1 vel si esset patens & notoria hæresis quæ scandalizaret vniuersalem ecclesiam/ cui aliter q̄ per concilium non posset prouideri secundum iudicium omniū catholicorum.

¶ Non obstat φ eo casu quo non cōuocatur ad mandatū papę & vbi papa non interuenit nec authorizat, nō dicitur concilium sed cōciliabulum siue conciliū acephalum: vt. 18. di. multis. Quia ipsa sancta synodus sic conuocata tanq̄ habens omnē potestatem pontificalem sede vacante siue quasi vacante, poterit sibiipsi authoritatem interponere. & in illa in casu prædicto residet omnis potestas, & eius caput tūc erit christus: vt ponit ostiē. & refert glo. in. c. 1. de schisma. in. 6. vt supra dictum est, & infra latius dicitur in quæstione an possit papa cogi authorizare conciliū. C
Et communiter omnes dicunt quando legitime est facta congregatio sine papa, φ caput est christus. Et ita dicitur in concilio constantien. videlicet φ conciliū generale habet immediate potestatem a christo: quod intelligitur vel papa non existente/ vel quando papa est hæreticus & nō vult obuiare periculo imminenti ecclesiæ.

¶ ET ex his patet (& erit alius casus) φ si vnus solus esset electus & in papam receptus qui non administraret & dubitaretur aliquo modo an esset verus papa quia ei fieret contradictio super papatu/ & alius esset possessor possessiōe aliquo modo colorata (vt quia ante præsentem electionem gerebat se pro papa/ & prætendebat alias electionem antea de se factam esse validam) si possessor ad quē spectat congregatio cōcilii, vt supra dictum est nollet congregare concilium, eo requisito si cardinales non essent omnes cōcordes/ ex quo imminet necessitas congregandi concilium pro sedando huiusmodi schismate/ electus & receptus posset tunc ipsum congregare cum aliquibus cardinalibus/ quantumcunq; esset tractandum de facto proprio per supra dicta: non tamen per viam authoritatis anteq̄ constaret de eius vel alterius vero titulo, sed tanq̄ quilibet catholicus. D

¶ Ex præmissis etiam patet φ cum sunt plures in discordia electi, si vnus reperitur habere duas partes vocum/ ad illum spectat conuocatio concilii: quia statim potest administrare non obstante aliqua contradictione: vt in. c. in nomine domini. 23. di. Nec potest ei obiici aliquid quominus administret & se gerat pro papa: vt in. d. c. licet de elec. ¶ Et si nullus haberet duas partes, tunc quia nullus est verus papa/ nullus habebit authoritatē congregandi concilium: vt dicit alex. in. d. c. synodum. & in. c. si duo. 79. di. De quo vide infra in proxima secunda quæstione.

A NON obstant supra adducta pro cardinalibus cõtra indubitatum papam: videlicet ꝙ ad eos & non ad papã spectare debet cõgregatio. Et primo ad id quod dicitur ꝙ maior pars collegii congregat collegium, respõdetur illud esse verum quando congregatio non spectat ad alium: vt in proposito, in quo spectat ad ipsum papã qui vult congregare: vt. d. c. ideo el. 1. 2. q. 6. &. 17. di. per totum. & sumus in casu in quo conuocat superior: in quo non loquuntur illa iura, sed quando vocantur ab inferioribus. ❡ Non obstat etiam quod dicitur ꝙ cardinales eligũt papam: quia ex hoc nõ sequitur ꝙ ad eos debeat spectare concilii congregatio postq̃ est papa qui congregat. Nec obstat quod dicitur ꝙ nõ est honestum vt dependeat a facto papæ qui est iudicandus: quia vt dictum est/ ipse potest authorizare in facto proprio ad cõgregandum concilium. sed iudicium de eo non dependet ab ipso sed a concilio: vt in. c. sicut. 15. di. ❡ Ad alia motiua facilis est respõsio: quia vt dictum est, si papa nõ vult vel detractat congregare/ tunc poterunt cardinales congregare: vt in. d. c. si duo, &. c. si quis pecunia. 79. di. &. ca. in nomine domini. 23. di.

B ❡ Non obstat ꝙ apostoli seipsos cõgregarũt: quia ex hoc non sequitur ꝙ ad papã non spectet conuocatio concilii. Vnde quando ipse vult congregare cõcilium/ nec differt vel detractat congregare, requiritur ꝙ ipse congreget (vt hodie est statutum per plura iura supra allegata) etiam si contra eum esset cõgregandum: vt dictum est. d. §. hinc etiam, &. d. c. nunc autem. Item non negatur quin conciliũ seipsum possit congregare eo casu quo papa & alii ad quos successiue spectat differrent congregare: vt dictum est. Item in congregatione apostolorũ erat etiam petrus/ qui erat caput & princeps. & ideo eius authoritate erat huiusmodi congregatio. Vnde beatus cyrillus in libro thesau. inquit ꝙ apostoli in euangeliis & epistolis & in omni doctrina affirmarunt petrum esse loco domini in eius ecclesia, eidem dantes locum in omni capitulo & congregatione electione & confirmatione. Et eo casu quo papa & cardinales simul vellent concilium congregare, non est dubium quin possint.

❡ Non obstant etiam iura adducta pro imperatore similiter contra indubitatum papã. Quia ad illa respondetur fatendo ꝙ pluries sunt congregata cõcilia per imperatores: sed aut de facto aut authoritate papæ vel papa postmodum ratum habente/ & non propria C authoritate ipsorũ imperatorũ: & si propria authoritate non fuerunt valida: vt supra dixi in primo membro in principio. Aliquando enim iura dicunt exequente imperatore: vt. 16. d. ca. sexta synodus. aliquando dicunt sub tali imperatore: vt. d. c. habeo librum / & c. quoniam: &. 16. d. c. 1. aliquando dicunt ꝙ imperator congregauit authoritate papæ. 2. q. 4. mãdastis. ❡ Item quicquid fuerit de iure antiquo (quia nõ erat facultas cõgregãdi plebes: vt in. c. canones. 15. di.) hodie certũ habemus ꝙ pertineat ad solum papam: vt. 17. di. per totum. ibi alex. in. c. synodum, & supra dictũ est. ❡ Nec est verũ ꝙ conuocatio concilii sit facti: quia est authoritatis: vt. 17. di. c. 1. &. c. nec licuit. 3. di. §. porro. 2. q. 6. ideo el primo. 2. q. 4. mandastis. Et si de facto fit congregatio/ non erit concilium sine authoritate papæ: vt clare probat tex. in. §. hinc etiã. 17. di. nisi vt dictum est quando detractat cõgregare vbi est necessitas. Et ista adde ad illa quę dicta fuerunt in primo membro istius principalis quæstionis quando loquimur de vno indubitato papa. Et ibi plura vide quæ hic non dicuntur: & hic dicuntur aliqua quæ ibi non dicuntur per diuersas doctorum authoritates. D

SED pone ꝙ nec papa nec cardinales nec imperator curat congregare concilium & imminet necessitas (vel propter schisma vel quia papa est hæreticus) quid agendum? Dic secundum alexã. post petrum de monte ꝙ prælati seipsos congregabunt. & si minor pars sit prælatorum congregatorum aliis recusantibus conuenire, poterunt constituere maiorem partem cõtumacem & facere concilium. facit quod dicitur in. c. cũ nobis de elec. & dixi supra. Vel patriarchæ tanq̃ antiquiores & principaliores (vt in ca. antiqua de priuil.) congregabũt. Et volentes facere concilium/ possunt impetrare licentiã a papa: & si negat vel est periculum ab eo petere licẽtiam, habebitur perinde ac si esset eis data licentia/ argumẽto eorum quę ponit car di. in cle. ne in agro de statu mona. & per archi. 8. q. 1. quia episcopi. Et etiã si papa prohiberet, ex quo imminet necessitas/ nihilominus etiã illa minor pars poterit pronũciare se facere cõciliũ & iurisditionẽ esse ad se deuolutam: vt vide latius alex. in. d. c. synodum. 17. di. & vide quæ dicam infra in quæstione vlterius quæro quot debent esse præsentes in cõcilio, & plene supra dixi.

A SED quid si papa non vult congregare vel congregato non vult authoritatem interponere, an poterit ad hoc cogi ex quo subest causa legitima cõgregandi & celebrandi concilii? Dic addẽdo ad supradicta q sic, licet nõ pręcise: quia posset pati se potius decoriari, sicut dicitur de seruo nolente adire hæreditatem: vt in. l. cum proponas. C. de hæredi. insti. & in. l. cum nõ solum. §. necessitate. C. de bonis quę libe. Causatiue tamẽ cogi posset: quia si ipse qui tenetur noluerit/ poterunt per alium suppleri eius vices: sicut aliquando iura volunt suppleri vices papæ in casu negligentię in rebus minus arduis: vt in c. statutum de præben. in. 6. Facit quod dicit bal. in. c. licet de elec. in. 2. col. vbi ponit an cogi possint cardinales ad eligendum. & dicit q sic indirecte vt propria voluntate concordent non autem vt cõcordent in eum quem vult populus/ puta in martinum vel tuschũ: quia hoc modo libertas vulneraretur vel arctaretur, quod fit quotiens aliquid extraneũ adiicitur vel detrahitur. ff. qui & a quibus. l. si optio. ff. de condi. & demonstr. l. titio centum §. 1. Sic videmus in. c. vbi periculum, q cardinales indirecte coguntur per subtractionẽ victualium ad celerius eligendum: & si exirent conclaue non facta electione/ cogi possunt etiã per seculares ad reintrandũ conclaue donec cõcordauerint: vt in. c. vbi periculum/ in. §. præterea. & dicitur in cle. ne romani/ in §. porro de elec. Sic & populus supplet vicem episcopi negligentis conuocare alios episcopos ad ordinandum episcopum: vt in ca. si forte. 65. di. Sic & abbates supplent negligentiam episcopi: vt in. c. 1. de supplen. negli. prælа. Et maxime quãdo est causa in qua agitur de interesse omniũ: sicut in simili ponit glo. de congregatione concilii prouincialis in. c. cum simus cum sequen. 9. q. 3. Sic & capitulum supplet vicem episcopi: vt in. c. 1. ne sede vacante in. 6. & ca. quia diuersitatem cum simil. de conces. præben. & bonus tex. in c. si episcopus de sup. negli. præla. in. 6. & optimus tex. in. cap. vnico de cleri. ægro. eo. li. 7 Vnde in proposito si cardinales voluerint/ poterunt supplere vices papæ in congregando vt dictum est, & concilium iam congregatum/ supplebit vices eiusdem: & papa suscipiet contra se iudicium etiam inuitus. l. inter stipulantem. §. 1. de verb. obli. Et datur tunc cautela q concilium pronũciet papam nolentem authorizare concilium esse de hæresi suspectum: & loco eius concilium authoritatem interponat.

C ¶ Et si petatur quomodo authorizet in facto proprio. respondeo q multi sunt casus in quibus quis authorizat in facto proprio. & legatus de latere authorizat sibiipsi cõtrahenti nomine papæ. glo. & doc. in. l. si consul. ff. de adop. sic in proposito ex quo concilium repræsentat vniuersalem ecclesiam. Item quia venit supplendo ad negligẽtiam papæ, qui etiã poterat in facto proprio authorizare: vt. d. c. cum venissent de iudi. & cap. nos si incompetenter. 2. q. 7. Item si bene consideretur/ nõ censetur authorizare in facto proprio: cum concilium repræsentet vniuersalem ecclesiã cuius caput est christus, nec est factum proprium alicuius. & quia est periculum in statu ecclesiæ/ potest papa cogi præstare authoritatem: sicut dicimus in tutore qui cogitur authorizare in facto pupilli quando apparet de necessitate pupilli: vt dicit bar. in. l. si tutor. ff. de authoritate tuto. Item est cautela q concilium primo pronunciet se legitime cõgregatum, quod potest: sicut quis potest se pronunciare iudicem competentem: vt in. c. super literis de rescrip. Et ita fuit factum in concilio constantien. vt patet in. 1. ca. tertiæ sessionis.

D SED quia dictum est ad quos deuoluitur facultas cõgregandi papa non existente vel nolente: posne q sit discordia inter imperatorem & cardinales vel inter imperatorẽ & patriarchas (quia quilibet in loco suo vult cõgregare concilium) quid faciendũ? Dic vt dictum est q primo pertinebit ad cardinales: ipsis aũt nolentibus vel negligẽtibus ad imperatorẽ. Vel secundum catal. dinum primo ad patriarchas postea ad imperatorem: deinde ad primates/ postea ad archiepiscopos/ successiue ad alios episcopos qui seipsos congregabunt: alioquin postea ad reges & ad alios principes successiue vt consulatur ecclesiæ, vltimo ad quemq catholicum potentem. Et licet tunc nullus congreget authoritatiue, tamen per quemcunq contingat effectualiter congregari cõcilium, ipsum poterit subsistere pro vtilitate ecclesiæ.

¶ Sed si esset scissura quæ tẽderet ad noxam, nõ posset fieri discordia de loco si vacat ecclesia per mortẽ papę: quia tex. in cle. ne romani prouidet q ĩ loco vbi sedes vacat fiat electio. Sed si esset incertitudo loci vacationis propter schisma inueteratum, tunc dicendũ est q primo pertinebit ad cardinales qui possũt

A vocare prælatos, & non ad imperatorem qui non habet potestatem super eos: vt in.c.si imperator. 96.di. cum simil. ¶ Sed quo ad imperatorem & patriarchas, quia hodie forte patriarchis nō obtemperaretur, dicerē ꝙ ad imperatorem primo/ vt supra sæpius dixi: & vt dictum est / via intimationis & fraternæ requisitionis. Facit ad hoc.c. solitæ de maiori. & obedien.

DIXIMVS SVpra ꝙ duobus cōtendentibus de papatu si neuter vult conciliū congregare pro sedādo schismate / cardinales illud congregabūt: quæro nūc quid si duo electi essent in quasi possessione papatus & nollent congregare? Dic ꝙ deuoluitur congregatio ad cardinales secūdum cardi. in.d.c. licet in. 9. quæstione/ & supra dictum est. Et si cardinales essent discordes, dicit cardi. in.d.c. licet in. 4. q. trac. ꝙ imperator cōgregabit. allegat.c. si. 65. di. & bal. idem tenentē in. c. pastoralis de rescrip. & ponit petrus de monte in sua monar

B chia in sexta charta in quæstione ad quē spectet cōgregatio concilii. ¶ Ego fateor ꝙ quādo cardinales nollent congregare/ vel essent diuisi æqualiter in collegio/ vel detractarent/ vel essent notorie negligētes, imperator posset congregare quando subest causa legitima congregandi: vtputa quia papa est hæreticus vel quia occurrit casus fidei, vt dixi supra in quæstione sed pone ꝙ inter duos: & primo articulo siue membro quādo est vnus indubitatus papa. Ad quod facit.d.ca. si quis pecunia. 79. di. &.c. nos ad fidem. 96. di. & §. hinc etiam. 17. di. cū simil. iuribus in quibus imperator reperitur congregare concilium, maxime illis quæ loquūtur per verba sub tali imperatore: vt in.c. habeo librum. & in.c. quoniam. 16. di. & per verba præsidente tali imperatore: vt in.c. sexta cum simil. 16. di. & voluit cardi. de turre cre. in.c. 8. in versi. ad septimam. ¶ Et tunc procedunt rationes cardi. florē. in.d.c. licet ꝙ quantūcunq; imperator sit laicus, tamē quando agitur de causa fidei & de papatu permissa est laicis principibus potestas super clericos: vt in.d.c. vbi periculum, & cle. ne romani. §. porro. maxime imperatori, qui est aduocatus & defensor ecclesiæ: vt in.c. venerabilem de elec. & in cle. 1. de iureiurā. & do. in.c. ecclesiæ meę. 96. di. & in ca. tibi domino. & in. c. ego ludouicus

C 63. di. cardi. in cle. 1. §. dudū de iureiuran. & inno. in.c. licet ex suscepto/ de foro compe. Et tenetur defendere vniuersum clerum: vt in.c. bene quidem. 96. di. & maxime cum tractatur causa fidei: vt in. c. vbinam legistis ea. di. Quod & videtur voluisse bal. qui notabiliter loquitur in materia in.c. olim de rescrip. dum finaliter dicit ꝙ si nolunt vti rationibus compescentur armis/ per.l. nullus. C. de iudæis. & latius in.c. pastoralis co. ti. Quasi velit quando papa non vult congregare & subest causa/ ꝙ principaliter spectat congregatio ad cardinales alioquin ad imperatorem.

¶ In casu autem proposito non credo ita absolute ꝙ imperator habeat congregare. sed credo ꝙ primo inducēdi sint cardinales ad cōcordiam maxime vbi discordia esset tantum de appēditiis (scilicet de loco & tempore) & essent cōcordes ꝙ concilium cōgregaretur. videmus enim in simili ꝙ ratione scandali & publici interesse quis cōpellitur ad pacē: vt in.l. congruit/ ibi bar. ff. de offi. præsi. & ca. cū inter de elec. & in authen. de mādatis prin. in §. deinde. & quod dicitur in ru. de treuga & pace per abbatem. & per bar. in.l. furti. ff. de iis qui notantur infa. & per albericum in. l. æquissimū. ff. de vsufruc. cum simil. & in pro

D posito ad hoc bonus tex. in.c. placuit. 90. di. etsi non directe/ saltem per indirectum. Ad quod facit quod ipsemet cardi. dicit (quod in simili notatur in.d.c. vbi periculum) ꝙ sicut cardinales cogūtur per indirectum per subtractionem victualium vt eligant papam, eodem modo possunt per indirectum cōpelli vt ingrediantur conclaue: & si aliqui sunt egressi ꝙ denuo ingrediantur, ne sint melioris conditionis nō parentes q̃ se offerentes. Pro hoc adduco etiam in simili quod dicit domi. in.c. propter el. 18. di. in finalibus verbis. vbi dicit argumēto illius tex. ꝙ si ecclesia caret pastore/ possent archiepiscopi & primates congregare conciliū. quod inducit ad cōcilium pisanum. Vnde non videtur velle ꝙ incontinēti possit se intromittere imperator in omni casu. quod & videtur voluisse bal. in.d.c. olim. ¶ Item esset prius habēda consideratio an maior pars collegii voluerit congregare: quia tunc tanq̃ factum prius a collegio fieri debet congregatio: vt in ti. de iis quę fiunt a maiori parte. Vel si essent cardinales diuisi in obediētiis/ & maior pars vnius obedientiæ adhæreret alteri integræ parti, tunc cōgregatio facta per illam partem integram

iunctā cū maiori parte alterius obedietiæ an-
A te imperatorē/forte valeret si p hoc tolleretur schisma: vt quia sequeret̄ vnio obedientiarū.
¶Et forte idem esset dicendum quando cardinales essent negligentes: scilicet ꝙ non in continenti se intromittet imperator, sed considerabitur causa propter quā protrahunt, & si est notabilis negligentia necne. Item quia secundum ꝙ dicit cataldinus in allegationibus factis pro eugenio, post cardinales spectabit congregatio ad patriarcham constantinopolitanum, qui habet primam sedem post romanam: vt. 22. di. c. 2. cum duobus sequē. Et hoc forte melius secundum illa tempora/ quibus florebat illa ecclesia: vt videtur velint domi. in. d. c. propter el. t. in fi. 18. di. Sed hodie forte loco illius ad alios primates si vellēt pertinebit ad quos rationabiliter prius deferretur q̄ ad laicos. ¶Sed si bene aduertatur, doc. videntur præponere imperatorem primatibus: quod videtur rationabilius propter maiorem facilitatem, quod ostēdit alex. in. c. 1. 17. di. & cardi. de turre cre. in li. 3. de potestate papæ ca. 8. & dixi paulo ante supra in quæstione sed pone &c. pluries tenēdo istam partem ꝙ primo pertineat ad imperatorem. Vno tamen casu posset esse vera opinio ca-
B taldini, quando concilium esset congregandum super rebus concernentibus personas ecclesiasticas/ & super rebus spiritualibus & ecclesiasticis nihil tangentibus laicos: vt in simili dixi supra ī illo articulo qui possunt interesse cōcilio: siue in illo qui sunt necessario vocādi ad cōciliū. Et ista adde ad illa quæ supra dicta fuerūt in illo articulo de duobus cōtēdētibus de papatu/ in q̄stione sed pone ꝙ inter duos cōtēdētes. Sed si nō fuisset seruatus iste ordo/ & imperator primo cōgregaret vel primates, nō credo ꝙ propterea deberet cōcilium dissolui: quia & imperator supplet negligentiam ecclesiasticorum / & alii ecclesiastici habent supplere maiorum negligentiā: vt supra satis dictum est, de quo vide quę ibi supradicta fuerūt. Et ad præmissa facit quod ponit do. in. c. 1. in. 4. col. de sup. negli. præla. in. 6. Et quod dicitur in. c. 1. de treuga. & pace. ꝙ non pro omni negligentia prælatus deponitur (vt in. c. quicquid in glo. 1. q. 1.) sed solū pro graui & tali vt videatur deducta in delictum. Ad hoc quod dicit abb. in. c. ea quę de statu mo. & bal. in. l. mācipia in versi. quęro an officialis. C. de seruis fugi.
¶Possent etiā induci cardinales vt deputarēt vnum vicarium siue administratorem / si eis videretur expediens: quia ex quo duo cōten-
C dunt de papatu/ ecclesia dicitur quasi vacare: vt in. c. 1. de schisma in. 6. & in. c. si duo. 79. di. Ideo videtur ꝙ possint deputare administratorem donec interim congregetur concilium & causa in eo expediatur: vt in simili vult inno. in. c. 1. ne sede vacante, & quod dicitur per archi. in. c. pontifices. 7. q. 1. & in. c. obitū/ & in. c. si. 61. di. & in. c. is cui de elec. in 6. Et vt facilius expedire possint quę veniunt facienda pro electione vnius veri pontificis, omnia quæ sunt cōsequutiua ad electionem videntur eis licere: vt dicit idem cardi. in. 3. q. dicti tractatus. quia vt ipse dicit non ita potest limitari collegium cardinalium sicut inferiora alia collegia quibus hoc prohibetur in. c. si. de sup. neglī. prela. in. 6. ¶Quod etiā tenuit petrus de ancha. in quodam tractatu schismatis in. 6. q. vbi vult ꝙ siue papa sit captus a schismaticis hæreticis vel paganis/ siue sit factus demens fatuus vel furiosus schismaticus vel hæreticus (quod intelligo notorie) iurisditio deuoluitur ad collegium cardinalium, qui poterunt deputare vnum vicarium qui administret. Allegat in argumentum. c. si episcopus de sup. negli. præla. in. 6. dicens ꝙ nec hoc casu habet locum prohibitio cle. ne romani. §. irritum: nec. §. iidem quoq;. c. vbi
D periculum de elec. in. 6. Nam dicit ꝙ in casibus prædictis cessat ratio illorum iurium/ quæ loquuntur quando verisimiliter vacatio est parum duratura: vt in fine. d. cle. sed in casibus prędictis (captiuitatis &c.) nō speratur liberatio de proximo. Si ergo habet locum d. §. iidem quoq; quando imminet necessitas defendendi terram ecclesiæ vel eius partem, multo magis quādo imminet vniuersalis ecclesiæ necessitas: quæ in propsito quia incertū est quanto tempore sit duratura/ habetur pro perpetua. l. sufficit. ff. de condi. indebi. notaē in cle. etsi principalis de rescrip. Quinimo in d. q. videtur dictus petrus plus velle, ꝙ in dictis casib⁹ succedat collegiū cardinaliū in administratiōe ēt in casib⁹ specialiter reseruatis papæ: ita vt possint etiā cognoscere de appellationibus deuolutis ad papā/ confirmare electiones prelatorum immediate subiectorum papæ/ & conferre beneficia reseruata. Super quibus vlterius in præsentia non me diffundo: verū infra in loco suo aliquid dicā. ¶Et aliqui allegant ꝙ contrariū eius quod dicitur de furioso/ videtur velle calde. in. c. licet de elec. Sed ibi calde. non loquitur nisi de hæretico: & dicit quòd si ei obiicitur hæresis / & probabiliter

A probabiliter dubitatur an opinio quam tenet sit hæretica, interim debet admitti ad regimē: & multo fortius si fuit admissus perseuerabit, & administrabit omnia q̄ spectāt ad papā tum, de quo ibi per eum: super quo vide ibi doc. Sed ad propositum dubium vide glo. in c. nullus. 79. di. & quod dico infra in quæstione ex quibus causis possit concilium congregari. & latius in illa quæstione quid si papa efficitur furiosus vel demens vel inutilis vel capitur ab hostibus.

¶ Ex quibus etiam sequitur notabilis limitatio ad. d. c. si. ꝙ licet/ alias ecclesiis cathedralibus non possit dari visitator siue administrator sede vacante (quia spectat ad papam) tamen vacante sede apostolica quod est maius poterit collegium cardinalium deputare visitatorem qui est idem quod administrator: vt notat do. ibi in. d. c. fi. & notat in. c. is cui de elec. in. 6. Quod dictum licet sit notabile, tamen non credo verum/ maxime in casu schismatis seu hæresis papæ & similibus, prout inferius dicam. quia talis administrator posset esse causa vt diutius nutriretur schisma, & vt augeretur: qa si prius erāt duo contendentes de papatu / viderentur postea

B esse tres. pro ut euenit tempore gregorii. 6. qui sibi substituit in spiritualibus vnum administratorem, cum quo & quodam alio fuit ei postmodum contentio de papatu.

¶ Possent etiam induci cardinales vt concorditer facerent vnam prouisionem siue ordinationem: vel statutum ꝙ quicquid faceret maior pars ipsorum comparatione minoris (quantumcunq; non esset maior pars vniuersitatis totius collegii) pro tollenda discordia valeret: quia tunc valeret votum maioris partis quantumcunq; non esset maior pars collegii. Ita dicit glo. in c. si cui in verbo præter de elec. in. 6. ponit abb. in. c. constitutus de appel. & ibi lanfrancus. & idem abb. in. c. ecclesia el. 1. de elec. & ponit ostien. in summa de elec. in. §. qualiter, versi. & nota, alias quid si duobus. Sic enim dicunt doc. in. d. c. si cui. valebit quod fit ab vno ex canonicis si canonici prius statuant omnes simul congregati ꝙ omnes debeant comparere ad eligendum in certa die: & si vnus tantum canonicus venerit habeat vocem omnium aliorum & censeatur totum capitulum & electio facta per ipsum valeat. & valebit isto casu electio vnius tantum comparentis: ex quo nullus alius comparet. Et ita dicit lapus abbas obtinuisse, & refert ibi domi. Idem dicit inno. in. c. cum nobis de elec. si est periculum in mora/ & est res in vltimo momento præfixi termini, etiam sine alia deliberatione prius per canonicos facta: quia vniuersitas residet in vno. 65. di. c. si. l. sicut. ff. quod cuiusq; vniuersitatis nomine. Et sic licet non valeat factum a maiori parte capituli nisi sit sanior & maior pars totius capituli (vt in. c. 1. de iis quæ fi. a ma. par. cap. l. nulli. & l. plane/ ibi glo. ff. quod cuiusq; vniuer. no.) hoc est eorum qui intersunt in capitulo, quod capitulum constituitur ex præsentibus vt dictis iuribus & in. d. c. ecclesia: dummodo præsentes cō gregati sint duæ partes conuocandorum ipsius collegii vniuersitatis siue capituli. d. l. nulli & l. plane/ & glo. & doc. in. d. c. 1. & glo. & doc. in. c. cum inter vniuersas de elec. & in. l. 3. ff de decretis ab ordi. faci. tamen in proposito factum a maiori parte præsentium (q̄uis non sit maior pars totius colllegii) valebit propter huiusmodi ordinationem. Vnde licet in electione papæ requiratur ꝙ duæ partes collegii consentiant, possunt tamen cardinales statuere omnes simul ꝙ electus a minus q̄ duabus partibus sit papa. Et ita interdum seruatur: vt dicit compostel. in. c. licet de elec. & sequuntur ioan. an. anto. ioan. de immol. & abb. ibi. & refert glo. i. la in. d. c. si cui. & glo. in verbo reprobamus. & doc. in cle. 2. de elec. ¶ Adde tamen quod in electione papæ voluit cardi. in cle. 1. de elec. ꝙ ex quo cardinales non tenentur aliter vocare absentes, licet per. d. c. vbi periculum/ teneantur per decem dies expectare eos nihilominus præsentes constituunt collegium solit: quia in actibus etiam in quibus debent vocari absentes, non computantur in numero nisi ii tantum qui debent vocari: vt in. c. quia propter de elec. in verbo debent. & sic cum dicitur ꝙ de iure debent esse præsentes duæ partes totius collegii (vt. l. plane. ff. quod cuiusq; vniuer. no.) non intelligitur ꝙ sint in parte absentium computandi illi qui non debēt vocari. Allegat inno. in. c. ecclesia el. 2. de elec. in verbo contemptum. Vnde multo magis in proposito videtur ꝙ possint statuere quod dictum est pro concilio congregando: & multo magis valebit, quia hoc tendit ad vtilitatem vniuersalis ecclesiæ/ vt cesset discordia inter cardinales. Ad quod facit per locum a minori ꝙ quando est statutum ab oībus de collegio ꝙ nō valeat quod fit nisi oēs consentiant/ non valebit vno postea discordante a toto collegio, & tamen si agatur

C D

P

de vtilitate ecclesiæ valebit non obstante sta-
A tuto: vt dicit abb. in dictis locis. & bene faci-
unt quæ ipse ponit in allegationibus in con-
cilio basilien. in responsione ad quartum ca-
sum. igitur in proposito propter periculum
ecclesiæ & vtilitatem quæ sequitur valebit:
quia imminet necessitas ecclesiæ, & quia sic
tollitur discordia cardinalium. ¶ Vbi autem
nollet hoc facere nec cōcordare/ & appareret
ꝙ facerent animo diffugiendi(vt in simili di
cit bal. in. d. c. olim)tunc vt supra dictum est/
poterit imperator cum aliis prælatis concili-
um congregare.

¶ Aduerte tamen ꝙ illud quod dico debere
esse duas partes conuocandorum præsentes
vt possit dici concilium, intelligendum est
in casu proposito qñ ob defectū papæ alius
cōgregat conciliū. Secus vero vbi concilium
congregatur ad mandatum papæ: quia supe
rior potest eos constituere contumaces. Vn-
de alii non venientes videntur se fecisse alie-
nos, & sufficit si præsentes non sint duæ par-
tes: vt in. c. cum nobis olim/ & quod ibi dicūt
doc. de elec. ad hoc. 23. q. 4. guilisarius. Et sic
intelligi debent omnia iura quæ exprimunt
numerum episcoporum qui conciliis inter-
fuerūt. in quibus apparet ꝙ interdū fuerūt in
paruo numero: vt in. c. sexta. 16. di. & nō fue
B runt duę partes oīm de vniuerso orbe cōuo
candorum: quia fuerūt vocati authoritate pa
pæ, cuius vocatio est authoritatiua. alia vero
quæ fit per inferiores/ est potius quædā requi
sitio siue denunciatio: vt sæpius dictū est per
notata per inno. in. d. c. cum nobis. Et ideo nō
proprie constituunt vocatos in contumacia
sicut fit in vocatis a papa: sed potius dicuntur
vocati seipsos facere cōtumaces, vt ipsis post-
positis præsentes possint procedere. ¶ Si ve-
ro oēs cardinales essent cōcordes sede quasi
vacante/ vel eo casu quo ad eos est deuoluta
potestas congregandi, forte idem esset: cum
tunc videatur ꝙ possint vocare per viam ci-
tationis authoritatiue & per viam præcepti
(vt dictū est supra in articulo de forma citan
di)maxime in terris ecclesiæ. Et per hec limi-
ta oīa illa iura quæ requirūt duas partes con-
uocandorū: vt non procedant in papa, sed in
inferiori.

¶ Adde tamen quod in lucubrationibus ioā.
milis aduocati cōsistorialis(cuius repertorio
vtimur)repperi manu eius propria scriptū:
scilicet ꝙ illud quod dr̄ duas partes conuocā
dorū debere esse præsentes vt faciāt collegiū
est verum in vniuersitatibus laicorū: secus au C
tem in collegiis & capitulis ecclesiarū. allegat
inno. in. c. cum nobis. Item dicit esse secus in
conciliis generalibus, in quibus non reperi-
tur ꝙ duæ partes totius mundi conueniant.
imo sufficit ꝙ aliqui licet numero pauci sint
præsentes: & aliis non venientibus in termi-
no assignato, qui venerūt repñtant absentes.
allegat. c. sexta. 16. di. vbi reperitur ꝙ cōciliū
generale fuit factum interdum cum. 96. epi-
scopis, qui sunt parua admodū pars respectu
eporum totius mundi. Et sic ex his apparet ꝙ
non esset proprie limitatio ad illa iura & glo
sas quæ requirūt ꝙ sint duę partes præsentes,
si non habent locum in capitulis ecclesiarum
sed tantum inter laicos: quia concilium gene
rale non est collegium laicorum sed ecclesia-
sticorum. ¶ Tu in hoc considera quod dicit
abb. in. c. cum omnes de consti. & feli. ibi, ꝙ
aut est maior de vniuersitate qui habet facul
tatem citandi & mulctandi. & tunc ad citatio
nem illius non venientes constituunt se alie
nos: & præsentes etiam si non sint duæ par-
tes possunt actum explicare, vel maior pars
ipsorum: quia ipsi faciunt capitulum, & ab-
sentes constituunt se contumaces / & non
computantur tunc in numero duarum par-
tium. allegat glo. in cle. vt circa de elec. & ioā. D
an. in. c. in causis de elec. & idem dico in con-
gregatione concilii generalis ratione impos-
sibilitatis per dictum ioan. milis supra. Aut
non est aliquis superior sed collegium vel
vna pars vult aliam congregare. & tunc quia
est quædam requisitio(vt. d. c. cum nobis)re
quiritur ꝙ sint præsentes ad minus duæ par-
tes congregandorum. Et hoc nisi instaret tē-
pus alias præfixum ad actum expediendum
& periculū esset in mora vel actus postea vl
terius expediri non posset: vt in. c. cum inter
vniuersas. & d. c. cum nobis de elec. & d. c. cū
omnes de consti. Et per hoc patet qñ valebit
conuocatio ad concilium facta per cardina-
les eo casu quo est facta ad eos deuolutio/
prout. d. §. iidem quoq; & per supradicta. &
vide quæ infra dicuntur in quæstione quot
debeant esse præsentes in concilio vt consti-
tuant concilium.

VLTERIUS quarto pone ꝙ
duo sunt in discordia papatus
& quilibet in possessione par-
tis & cōueniūt cū cardinalibꝰ q
libet cū obediētia sua in vnū lo
cū vt qđ decreuerit de cōuocādo cōcilio fiat:

A vtrum sufficiat maior pars omnium simul iunctorum / an requiratur maior pars vtriusq; obedientiæ de per se? Casum habes multum notabilem q sufficiat maior pars omnium cardinalium in vnum iunctorum sicut erant prius / & q non requiratur maior pars vtriusq; de per se, in.c.1. & ibi nõt anto. de paroch. Et ad propositum huius quæstionis vide quæ dico infra in quæstione quãdo vota darentur per nationes / quomodo diceretur maior pars, de quo vide quæ dicuntur in cle. plures de iurepatro. & latius per feli. in.c. pastoralis in fine de rescrip.

VLTERIVS quero pone q duo sint in discordia papatus & nullus sit in possessione, quis tunc congregabit concilium? Dicerem q aut est clarum quisnam habeat bonum ius in papatum, & ille indubitanter congregabit concilium, ex quo notorie constat q est verus papa: & alius non poterit eum impedire. pro hoc tex. in.c. in nomine domini. 23. di. Aut non constat quis sit verus papa / & est dubium quis habeat bonum ius in papatum. & iste videtur casus quem mouit glo. in.c. si duo. 79. di. vbi dicit glo. concilium conuocandum ad cognoscendum quis eorum habeat ius: quis autem habeat congregare non declarat.

B

¶ Sed dicerem q isto casu cardinales congregabunt: quia ex quo neuter ipsorum possidet aliquam partem / & per nullam partem reperitur aliquis ipsorum receptus, habetur ecclesia pro vacante: & ideo sicut electio spectat ad cardinales & rursus ex quo cardinales habent in arduis periculis prouidere ecclesia vacante (vt in. c. vbi periculum in. §. iidem quoq; de elec. in. 6.) ipsi cõgregabunt. Facit bene tex. in.c. si episcopus de sup. negli. præla. eo. li. & in.c. si cui de offi. dele. eo. li. Et cum ista sint consequentia ad electionem, nõ censentur eis prohibita, ex quo sedes isto casu dicitur vacare: cum non possint aliter prouidere, & si alium eligerent nõ sedaretur schisma. Et ad hoc faciunt omnia quæ dicta sunt supra in versi. sed pone q inter duos contendentes de papatu in responsionibus ad motiua adducta pro cardinalibus, & in responsione ad. §. irritum in cle. ne romani. Et hoc tenet etiam rosellus in secunda col. in.4.q. illa ratione: quia ius conuocandi non potest spectare ad illum qui non est in quasi possessione exercendi iurisditionem quantũcunq; haberet bonum ius, per.c. cum ecclesia & c. cum olim de causa posses. & proprie. & c. querelam de elec. & dicta in.l. barbarius de offi. præto. & c. nihil de elec. Sed ista ratio eius in proposito ita gñaliter posita inter duos contendentes / non satisfacit: quia posset esse casus in quo nulla subsistente quasi possessione inter duos contẽdentes de papatu / posset quis exercere iurisditiõem: vt in primo casu qñ inter duos contendentes nullo existente in possessione constaret notorie quis esset verus papa: vt in primo membro dixi per tex. in.d.c. in nomine domini. Imo tunc congregãdo acquirit quasi possessionem: quod fieri põt / vt supra diximus, de quo in.c. cõsultationibus de iure pa. cum simil. & infra proxime dicitur. C

¶ Sed vr̃ præmissis & glo. in.d.c. si duo / obstare quod not. anto. in.c. licet de elec. qui dicit q cũ papa non habeat superiorem, vbi est aliquod dubiũ de viribus electionis eius / de hoc non cognoscit conciliũ vel alius viuens: q dicit notandum cõtra illos qui dicũt congregandum conciliũ. Sed ego intelligo antonium qñ contra vnũ papam receptum aliquis vellet opponere de viribus electionis: & nõ qñ est contentio inter duos de papatu / vt loquitur illa glo. in.d. c. si duo. Quinimo plus videtur voluisse cardi. alex. in.c. synodum in 3. col. 17. di. q quando constat quis sit verus papa / ille conuocabit quantumcunq; alius sit possessor: quia tunc ille omni conatu est eiiciendus. De quo cogitandum: quia dictũ eius procedit quando alius est notorius intrusus: vt in.c. si quis pecunia. 79. di. Nec in proposito responsio per rosellum data ad d.c. in nomine domini satisfacit: quia dicta responsio habet solum locum quãdo est probabile dubium quis ex contendentibus sit papa: & conuenit ad istud secundum membrum (in quo tãtum ipse loquitur) & nõ ad primum quando constat q alter est verus papa. D

¶ Et sic patet ex præmissis q quando est quæstio de papatu etiã inferior cõgregat cõciliũ: vt dictum est supra, & ponit ioã. an. in.c. licet in verbo cardinalibus de elec. & ibi ẽt flo. & dñ in.c.1. de renũ. in. 6. & in.d.c. si duo. 79. di. & bal. in.c. olim de rescrip. Notãdum est tñ temperamentum datũ per eundem rosellum ad dicta inno. in.c. 2. de in integ. resti. & ad dicta doc. post inno. in. c. cumana. Quod temperamentum vtroq; modo est notabile & menti tenendum. Primo quando vult

A ꝙ illud quod dicunt doc . in . c . cumana & in. c. transmissam de elec. & in . c . consul⸗tationibus de iurepatro. (ꝙ proprietarius potest actum exercere & adipisci possessionem & gerere quæ spectant ad eum nullo alio existente in possessione) sit verum quando nullus alius apparet contradictor. Secundo dum vult dictum innocen. in. d. capitulo. 2. de in integr. resti. (scilicet quòd quando vterq; contendit se possidere vel vterq; prætendit ius habere & neuter est possessor/ vel qñ est contentio inter eum qui prætendit se possessorem & inter proprietarium & est dubium tam de possessione quàm de proprietate, capitulum admittit vtrumq; ad vocem dandam cum protestatione ꝙ illius censeatur vox quem constabit esse verum possessorem vel proprietarium/ vt in. d. c . cumana. intelligendo semper ꝙ quasi, possessor præfertur proprietario: vt in. d. c . consultationibus/ &. c. cum ecclesia de causa poss. & proprie.) non habere locum inter duos contendentes de papatu: quia nullus debet admitti ad administrandum. Facit ad hoc bona glo . in. c. non autem. 7. q. 1 . Ergo vtroq; modo est notabilis limitatio in casu eius/ quando est dubium quis sit verus possessor vel titularis.

B Pro quo facit tex. & ibi dicta in. l. fi. C. de edic. diui adria. tollen. & inno. in. c. in præsentia de proba. Item facit quod ponit archi. in. c. eum qui de præben. in. 6. iunctis iis quæ ibi dicit ioan. an. videlicet ꝙ licet electus & confirmatus habeat administrationem, tamen si propria authoritate intret possessionem / incidit in pœnam illius tex. Quod intelligit ioá. an. interueniente violentia, & non aliter. de quo per cardi. in cle . vt ii qui . §. illi / de æta. & quali.

¶ Et hoc arguit ꝙ vera sit opinio illorum qui voluerunt ꝙ vbi est controuersia de possessione eligendi / tunc iudex debet prohibere vtrũq; eligere argumẽto. l. penultimæ. ff. de aqua quoti. & æsti. vt refert inno. in. fi. d. c. 2. de in integ. resti. Qui dicit illos male intelligere illam. l. quia erit vera opinio in casu isto quando sunt duo contendentes de papatu & est dubium quis sit verus papa: quia debent prohiberi ne aliquis ipsorum administret. Pro hoc tex. in. c. si duo. 79. di. & quod ibi dicit alex. & multum bene tex. iuncta glo. in. c. non autem. 7. q. 1 . quam vide. Et sic temperatur. c. in nomine domini. 23 . di. ¶ Quando autem constaret notorie ꝙ alter esset verus papa, non obstante contradictione alterius / tunc habebit locum, c. in nomine domini. quia non obstan. contradictoribus, poterit verus papa administrare & concilium congregare. C Faciunt quæ dicta sunt supra in quæstione de duobus contendentibus in versi. sed pone ꝙ inter duos &c. maxime per abb. in. c. si contiterit in vltima lectura ad illum tex. in secunda col. de accusa. Et hoc tenuit pe. de ancha. in trac. schismatis in . 9 . col . vbi dicit ꝙ tunc est imputandum schisma illi qui esset minus canonice electus, & deberet eiici omni conatu. allegat. d. c. si quis pecunia . 79. di. Et hoc voluit cardi. de turre cre. in. 8 . c . trac. de concilio, in versi. ad sextam rationem . qui dicit ꝙ tunc non est necessaria concilii congregatio ad inquirendum quis sit verus papa: sed ad eiiciendum intrusum / & ad mandandum quòd omnes fideles pareant & obediant vero papæ . Et ita dicit legi factum tempore damasi contra vrsinum: & tempore cornelii contra nouatianum . Et de tali contentione dicit non loquitur. c. si duo. 79. di. secundum gratianum ibi in. §. sequenti. Et ista in effectu fuit mens alex. in. c. synodum. 17. di. in. 3 . col. qui loquitur quando clare constat ꝙ vnus fuit canonice electus per duas partes/ & alius non qui est intrusus.

D ¶ Et prædicta omnia limita nisi duo contendentes de papatu/ essent electi contra fas temeritate concertantium: vt in. d. c. si duo. 79. di. Quod intelligo non solum quando constat ꝙ neuter illorum est electus a duabus partibus cardinalium (vt videtur intelligere illum tex. ibi glo. & egidius bellamera , licet nondum emanasset. c. licet de elec. & alex. in d. c. si duo) sed etiam quando aliũde constat indubitanter & clare non solum ex nullitate electionis sed etiam ex alio capite ꝙ nullus ipsorum est papa: alioquin ille tex . nullam decideret difficultatem nec aliquam afferret vtilitatem: tex. autem ad eum sensum referri debet per quem pinguius & vtilius subuenit. l. 1 . in fi. ff. ad municipal. ponit zenzelinus in cle. 1 . de præben. Item secundum aliquos potest intelligi vt prouideat ille tex. quando factum esset tam antiquum & intricatum & contineret tot dubitationes hinc inde vt non posset declarari: sicut fuit tempore schismatis inter gregorium. 12 . & benedictum . 13 . Quod videntur innuere verba illa forte contra fas / ibi posita: quod verbum forte/ dubitationem notat. ¶ Quinimo & per antiquos aliquos fuit intellectus ille tex . etiam vbi timeretur

A scandalum si alter eorum remaneret: & allegatur ibi q ita notauit dominus perciuallus de mediolano.& tenet cardi. ibi secūdum q notat alexan. in primo notabili ibi.& glo. in.c.si forte.63.di. in verbo nullus, quando allegat tex.in.d.c.si duo. tunc enim dicitali, quid detrahendum seueritati, vt in ca.vt constitueretur.50.di. Quam glo. pro singulari allegat abb. in illis suis allegationibus pro defensione concilii basiliensis. Qui illam intelligit etiam si altera ex dictis electionibus teneat: secundum q eum referēdo facit magnum festum feli.in.c.2.in.3.colum.de praescrip. Quod est notandū ad illa quae ponuntur in.c.sane de tempo.ordi.& in ca.qui scandalizauerit/ de regu. iur. Quinimo cardina. ibi intelligit etiam in casu quo est incertitudo de iure apud doctos & graues viros, vel quo est incertitudo ratione facti ita intricati q veritas nō posset elici. Alioquin nō deberet noua electio fieri: sed prius per concilium esset terminandum quae ambarum electionum valeret: vt videtur velle glo. in. d. ca.si duo.& egi. & alexan.ibi per c. consideramus, &.c.auditis de elec.

B ¶ QVID autem de duobus electis in imperatores qui dant priuilegia/ vtrum valeant? Vide oldra. consi. 22.&.23. vbi videtur tenere quòd non, & q interdictus est vsus impetrantibus: quia pendet ex euentu, nisi priuilegium amborum in idem tenderet. Bal. tamē in prooe.decretalium videtur tenere cōtrarium: quia vsus possessionis non debet cuiq̄ ex duobus auferri nisi priuilegia essent contraria: quia ratione cōtrarietatis impediretur vsus/ & expectari deberet exitus, nisi etiam constaret de alterius intrusione vel notoria iniustitia: vt ibi per eum. de quo aliquid in summa. 24.q.1. Dicit etiam idem bal. in.d. prooe. q licet alias imperator debeat esse legitime electus (alioquin enim non esset ei obediendum: vt ponit archi. in. c. quid culpatur. 34.q. 1.) si tamen dubium est an sit intrusus/ nō tenetur cedere possessioni si est colorata possessio. Et si sit schisma, locus est gratificationi: & qui semel acceptauerunt eum/ non possunt ei subtrahere obedientiam. Item ponit de duobus cōtendentibus de papatu, q si ambo concedunt mihi vnum & idem castrum/ valebit concessio: quia ius meum in altero ex concedentibus de necessitate concluditur. & ita dicit tenere oldradum. Et ista faciunt ad dicta supra in praecedentibus quaestionibus. ¶ Et de istis duobus simul vtrum valeant priuilegia, vide ioan.an.in addi.ad specu.in ti.de rescrip. praesenta. §.fi.versi. item q obtentum/ circa medium.& late per albericum de rosata in. l. bene a zenone. C. de quadriennii praescrip. & ibi salice. Vbi etiam quid si super eadem materia ab ambobus sunt concessa priuilegia, an ambo vel alterum robur habeat vel pendeat ex futuro euentu. Et ibi de imperatore/ an ex sola electione ante confirmationem possit administrare. De quo in praeallegata addi. ioan.an.& aluarottus in.c.1. quis dicatur dux. Vbi plura de concernentibus personam imperatoris. & vide post glo. in verbo reges doct. in cle. romani de iureiuran.& vide alexan. in ca. per venerabilem in.24.col. qui filii sint legitimi. C

E DPONE QVOD ambo contendentes de pontificatu sint in possessiōe partis suae obedientiae,& vnus deneget vel detractet congregare: concilium/ alius autem velit congregare: vtrum possit? Et videtur prima facie quòd nō: quia congregando conciliū icumenicum/ videretur spoliare alium secum contendentem saltem possessione partis suae: sicut dictum est supra de proprietario & possessore in cap. consultationibus de iurepatro. & in ca. cum mana de electione,& ca.cum ecclesia sutrina de causa poss. & proprie. Et ante congregationem deberet restitui: vt in. §. item symmachus. 2.q.7.3.q.2. si primates: & supra dictum est. Ad idem facit q inter duos possessores eiusdem rei communiter potior est conditio prohibentis. l. sabinus. ff. de communi diui. regula in re communi/ cum simil. in. 6. ¶ Ad haec quia cum ista sit materia quae tantum tangit vnum ex duobus quantum alium, non debet vnus sine alio ei se immiscere. l. quod maior/ cum materia ad municipal. cap. cum omnes de consti. cum materia. Praeterea si vnus ex duobus possessoribus congregaret, posset esse ille qui nullum ius haberet in pontificatu: & sic ille qui haberet ius esset frustratus delusus & contemptus. ad quod est quod dicitur in. c. cum dilectus de causa poss. & proprie. ¶ Itē aut iste qui vult congregare concilium icumenicum/ vocat illos de obedientia alterius. Et tunc ex quo ille qui conuocat/ se praetendit papam, qui sunt sub alterius obedientia quo ad eum sunt schismatici: & cū schismaticis non est communicandum/ vt supra D

dictum est: nec ad concilium sunt vocãdi, vt
A 24. q. 1. didicimus. Item illi qui erant sub al-
terius obedientia, si comparebunt / subtrahẽt
se ab obedientia superioris: hoc autem nulli
licet propria authoritate anteq̃ constet supe-
riorem damnatum de crimine. inno. & ioan.
an. in. c. 1. de schisma. inno in. c. per tuas de
simo. in. c. si de tempo. ordi. facit quod dici-
tur in. c. si papa. 40. di. post glo. Non enim
decet a capite membra recedere. 12. di. non
decet. c. non licet de præscrip. Aut non con
uocat illos de obedientia alterius, & tũc non
erit generale siue icumenicum & canoni-
cum concilium: quia non erunt vocati de
vniuerso orbe. 15. di. c. 1. 16. di. habeo librũ
& in. c. sancta, & in. c. sexta, & in. c. non licu
it/ cum simil. ¶ Item accideret aliud inconue
niens: quia cum tractatur de interesse alte-
rius partis, non videtur procedendum con-
tra eos ipsis non citatis. l. de vnoquoq;. ff. de
re iudi. l. consentaneum. C. quomodo iudex.
24. q. 3. in. c. de illicita. l. nam ita diuus. ff. de
adop. cum simil. ¶ Item potestas conuocan-
di & exercendi iurisditionem/ competit ratio
ne quasi possessionis & non proprietatis: q; a
exercitium iurisditionis est fructus qui con-
petit possessori. c. eum ecclesia sutrina / & . c.
B cum olim de causa poss. c. querelam de elec.
Cum igitur qui vult congregare non sit in
aliqua possessione alterius partis nolentis
congregare, videtur q; non possit congrega-
gare illo nolente. Et qui non vult, videtur de
sistere a faciendo illud quod non potest. 2. q.
1. in primis. l. fi. C. si a non compe. iudi. c. at si
clerici de iudi. c. ad audientiam de consue.
cum simil. Posset enim obiici ei qui se im-
miscet rei ad ipsum non spectanti/ regula nõ
est sine culpa: cum simil. Similiter etiam pos-
set obiici volenti/ q; possessio eius non est vni
uersalis: quia non habet possessionẽ alteri-
us partis. ¶ Item inter remedia a iure prodi-
ta vbi plures prætendunt possidere & alter
inquietat alium, datur interdictum vti possi
detis/ & nullus priuatur possessione sua: & iu
dex declarando qualitatem possessionis, pro
nunciat vti possidetis/ & prohibet alteri per
aliũ vi fieri in sua possessione/ & cognoscit de
proprietate: vt in. l. 1. & . l. si duo & in. l. 1. ff. &
C. vti possi. in. c. licet de pba. Et dantur hmõi
remedia ẽt respectu possessiõis siue quasi pos
sessionis iurisditiõis: vt. d. c. licet: quia hæ qua
si possessiones iurisditiões & superioritates
possunt esse apud plures insolidũ. d. c. licet. l.
inter tutores. ff. de adminis. tuto. l. 1. ff. de offi.

consulis. per doc. in. l. põponius, & . l. in sum- C
ma. ff. de re iudi. Vel si timetur de scandalo,
sequestratur possesssio: vt dicunt glo. bal.
& alii in. d. l. 1. C. vti possi. Ad quod illud
quod dicitur in. l. æquissimum. ff. de vsufruc.
& . c. in præsentia de proba. & . l. fi. C. de edic.
cum simil. Vel quando per omnia sunt pa-
res, poterit pronunciare eos possessores pro
dimidia insolidum, argumento. l. si finita. §.
cum autem. ff. de dam. infec. & mandabit par
tibus ne se inquietent: vt dicit bar. & sali. in
d. l. 1. C. vti possi. & cognoscet iudex de pro-
prietate interim. Vnde qui vult congrega-
re, non debet impedire alium in sua parte
possessionis antequàm sit diffinitum quis sit
verus papa. ¶ Ad idem facit quòd potest
diffiniri vnico momento quis sit papa per
sortem. Nec videtur hoc iure prohibitum:
quia vt legitur act. 1. sors cecidit super mat-
thiam: vt. 21. di. cleros/ in prin. in glo. & glo.
in summa. 26. q. 2. & tex. ea. causa & quæ-
stione/ non exemplo. Et istud iudicium sor-
tis non est improbatum a iure: vt patet in. c.
fi. de sortile. post glo. fi. Sors enim non est
aliquid mali: vt in cap. sors. 26. q. 2. Et sor-
te multa dirimi iura permittunt. l. si duobus
C. communia de lega. l. si qui sunt. ff. fa-
mil. ercis. & . l. sed cum ab eo. ff. de iudi. glo. D
& ioan. an. in. d. c. licet causam de proba. Et
sæpius in veteri lege committebatur aliquid
iudicio sortis: vt patet numeri. 16. & . 26.
ibi glo. Et q; in causa papatus possit ad sci-
dãdum schisma procedi per sortem, videtur
voluisse cardi. in consi. 150. incipit quæsitum
sæpe, de quo latius aliquid infra dicemus. Tũc
enim sortes videntur prohibitæ, quando illis
vtimur ad præscientiam & diuinationem fu-
turorum, sic procedit. 26. q. 2. per totum.
¶ In contrarium (q; imo ex quo alius non
vult procedere ad congregandum concili-
um iste possit) facit quòd vbicunq; duo sunt
eiusdẽ rei consortes/ & res indiget refectione
siue restauratione, si vnus nolit restaurare/ a-
lius consors poterit rem etiã inuito consorte
restituere & restaurare. tex. est in. l. si vt pro-
ponis. C. de ædificiis priuatis. l. cum duobus
§. idem respondit. ff. pro socio. Et si post re-
staurationem differt per quattuor menses,
dominium totius rei transit in restaurantem
etiam ipso iure: vt dicunt glo. & doc. in di-
ctis locis. Et ibi bal. in. d. §. idem respondit/
trahit ad habentes molendinum commune
indigens refectione. ponit bartholomæus ce-
pol. in trac. de vrba. serui. in ti. de refectione/

A in versi. 4. quaero. Qui trahit praemissa nō solum ad socios eiusdē rei sed etiā ad alios quomodocūq existentes in cōmunione. De quo in extrauagāti federici quae incipit sancimus de iure protimeseos / vbi late dicitur. Vnde ex quo ecclesia romana hoc casu indiget congregatione concilii pro vnione & restauratione, quia vnus denegat cōgregare / videtur q alius qui vult possit etiam inuito illo qui denegat congregare. Et videtur plus probare: q si post congregationem nō vult se vnire / ipso iure perdiderit titulū papatus. ¶ Item vbicunq actus ex sui natura indiget expeditione, tunc semper praefertur ille qui vult q actus expediatur. l. his consequenter. §. sed & cum monumentum, versi. item tamen. ff. fa. mil. ercis. vbi praefertur volens cōstruere monumētū / & cogitur cohaeres. Facit etiā quod dicit albericus in. l. intantū. ff. de rerum diui. de scholari qui vult aperire ostiū domus de mane bona hora & alius contradicit, q si est hora eundi ad lectionem / praefertur ille qui vult domum aperire. Sic in proposito praeferetur qui vult congregare, quia imminet necessitas congregandi.

PER haec casus redditur dubius: nec ita reperio eum tactum. Rosellus inter duos contendentes possessores super pontificatu / simpliciter dicit q nullus poterit conuocare nec authoritatem praestare concilio: quia ecclesia dicitur tunc quasi vacare: vt in. c. 1. de schisma. sed tūc quilibet per viam intimationis poterit conuocare: & concilium sic conuocatum sibiipsi praestabit authoritatem / vt dictum est supra. Allegat. c. si duo. 79. di. allegat etiam gesta concilii bonifacii. c. 2.

B ¶ Egi. in cle. dudum in prin. in versi. sed pone de sepul. ponit quaestionem inter duos cōcorditer electos a cardinalibus, sed asserentibus primam electionem factam per impressionem notoriam / primo electo hoc negāte. & sic in casu quo constat alterum esse papam verum, sed dubium est quis ipsorū sit ille qui est verus papa: & quilibet habet sequaces, & vtraq pars asserit suum esse verum papam & alium esse schismaticum cum sequacibus, ita q tota ecclesia est diuisa: cū vix reperiatur aliquis episcopus qui non sit pro vna parte: sicut fuit tēpore benedicti. 13. quia schisma tāto tēpore durauerat q vix cōtingebat quin ab vtraq parte essent creati noui episcopi. Et ibi quaerit qualiter istae duae partes (quarum vna est schismatica & alia catholica) simul possint coniungi ad constituendum totam ecclesiam & faciendum concilium generale. C. Et ibi arguendo primo / dicit videri impossibile: quia pars schismatica videtur esse extra ecclesiam, & maxime quando adeo est firmata & radicata: quia videtur trāsire in haeresim. Nam licet inter schisma & haeresim a principio possit notari aliqua differentia (vt ipse etiam late ponit in. c. in fidei de haere.) tamen schisma postq̄ est radicatum & post pertinacem adhaesionem / cēsetur etiam haeresis. 24. q. 3. inter schisma. Vnde si pars schismatica sit duplo maior (vt potest esse) diceturne q illa pars faciat concilium? Dicit videri durū hoc asserere, maxime si pars catholica minor reclamat & aliū approbat. Dicit tamen q quando non est schisma clarum & notorium alicuius partis, tunc sequētes vnam partem vel aliam / non possunt dici clare schismatici nec esse extra ecclesiam / ex quo schisma non est clarum & indubitatum. Et hoc etiam tenet archie. floren. in secunda parte summae in ti. 3. de superbia. c. xi. versi. sed quid cum duo. & ioan. de ana. & abb. in ru. de schisma. Ex quo similiter videtur concludere q forte ratione dubii debēt omnes admitti ad congregandū cōcilium: & vt cesset mala suspicio / status omnium approbari & omnes iuramento con- D stringi. Dicit tamen q nec hoc sine scrupulo dubiū transiret: & q prouideat deus / & saluis animabus fouētes schisma de medio tollat: quia aliter res videtur inextricabilis. Et sic remanet ambiguus & nihil decidit.

¶ Anto. de butrio in suo trac. de schismate / dicit q quando vna pars christianorum adhaeret vni & altera alteri, tunc si consideretur quilibet de per se / neuter habet facultatē totam ecclesiam vniuersalem congregandi de facto nec de iure: quia neuter est in quasi possessione totius vniuersalis ecclesiae: nec de facto alteri obediretur / repugnāte conscientia quae non habet eum pro papa. Vnde dicit q sine aliqua ipsorum contendentium requisitione potuerunt cardinales congregare concilium pisanum. ¶ Idem videtur velle petrus de ancha. in certis suis allegationibus factis pro concilio pisano. Eius fundamentum est q iura quae loquuntur de congregatione generalis concilii, praesupponūt necessario vnū esse quem pro papa vniuersalis ecclesia recognoscat / & vnam apostolicam sedē. Allegat 17. di. per totū. & cū illi canones non possint adaptari in casu in quo est diuisio ecclesiae & inter duos de papatu contendentes contro-

A uersia, non habebit locũ illorum iuriũ dispositio. l. ita autem. ff. de administr. tuto. c. indem nitatibus in fi. de elec. in. 6. Et idem etiam tenuit idem pe. de ancha. in responsionibus factis ad oratores regis romanorũ in eodẽ concilio pisano. ¶ Pro his facit quod ponũt doc. post inno. maxime cardi. in. c. ad hæc in fi. de offi. archi. ꝙ vbi episcopus & archidiaconus qui habẽt instituere decanos rurales de iure nõ possunt concordare, non valet illud quod facit vnus sine reliquo/ argumento. c. causam de offi. delega.

¶ MIHI videtur ꝙ articulus iste cõtineat in se aliquã difficultatem. Et si loquimur de duobus in controuersia assumptis ad pontificatum, hodie prouidet constitutio frequens in concilio constantien. ædita: per quam possunt plures similes casus decidi/ & tolli schismata. ¶ Sed adhuc illa circũscripta/ dicit alex. in. c. synodum in. 2. col. circa fi. ꝙ ex quo sunt duo contendentes, ꝙ quilibet cõuocet simul vniendo obediendiam suam/ istud magis est ex expedienti q̃ de iure: quia si nullus est electus a duabus partibus, nullus est papa & nihil possunt. si vnus est electus a duabus partibus, ille poterit/ & alius debet eiici omni conatu: vt in. c. si quis pecunia/ & c. si duo. allegat cardi. in trac. de potestate papæ/ li. 3. c. 8.
B Et dicit ꝙ tunc concilium debebit congregari per cardinales/ quando sunt duo electi in discordia: ex quo nullus habet duas partes. Nec videt hoc casu quomodo quilibet ex existentibus in controuersia/ habeat cõgregare suã obedientiam: ex quo cõstat ꝙ nullus est papa: & tunc non est curandum de quasi possessione alterius. ¶ Et verũ dicit ex quo constat de vero papa/ & ꝙ alius est intrusus: vt in. c. in nomine domini, 23. di. & in. c. si quis pecunia, 79. di. Sed nos loquimur quãdo est dubium aliunde de duobus quis ipsorum sit verus papa: prout contingit tẽpore schismatis quando ambo sunt electi ab vtraq; parte. Et tunc stabunt quæ dicta sunt in pluribus præcedentibus quæstionibus, ꝙ quilibet poterit congregare in vnum obedientiam suã & facere concilium. & tenuit anto. de butrio, vt supra dixi in alia quæstione: quod ipse ponit in quodam suo tractatu de schismate. & cardi. flo. in. c. licet in. 2. q. de elec. & fatetẽ etiã ipse alexan. in isto casu tantum in. d. ca. synodũ: videlicet quando duo contendentes sunt possessores, & ignoratur quis sit verus papa aliunde q̃ ex electione facta in controuersia vel a duabus partibus. ¶ Sed hoc videtur contradicere ei quod ꝓxime supra retuli ex eodẽ C anto. in suis allegationibus & pe. de ancha. qui dicunt ꝙ absq; aliqua requisitione cardinales congregabunt concilium. ¶ Sed dic ꝙ illud intelligitur quando illi cõtendentes starent in quasi possessione/ & nollent congregare conciliũ & schisma nutrirent. vel quando vellet vterq; ipsorum authorizando congregare: quia non possunt ratione ambiguitatis. Facit quod dicitur in. l. duo sunt titii. ff. de testa. tute. & dicit rosellus vbi supra. Alioquin si ipsi vellent congregare & cum effectu facerent, valeret congregatio ab eis facta per modum requisitionis: vt pluries dictum est. Et hoc debet addi addicta supra in principio.

SED nunc redeundo ad principalem quæstionem/ quando vnus denegat & alius vult & vterq; possidet, dic ꝙ si verũ est quod supra diximus (ꝙ cum sunt duo contendentes/ ambo possunt cõgregare obedientias suas in vnum locum) & voluit cardi. & alii supra relati: & si ipsi cardinales possunt seinuicem vnire & cõgregare conciliũ sine contendentibus/ ex quo ipsi nolunt congregare (vt ipsemet anto. de butrio & pe. de ancha. voluerunt & dixi supra) etiam si non sunt omnes cardinales cõcordes, sequitur ꝙ ista conuocatio sicut ipsi volunt non erit au- D thoritatiua siue per viam authoritatis/ sed per viam cuiusdam intimationis & requisitionis: vt in. c. cum nobis olim de elec. & supra dictum est. Sequitur deinde ꝙ sicut hoc poterũt cardinales a seipsis/ ita multo magis cum altero ex contendentibus de pontificatu. Vnde si ille qui cupit concilium conuocare/ requisitis cardinalibus vtriusq; obediẽtiæ cum eis conueniret & conuocaret concilium, etiã inuito alio poterit fieri. Nec in hoc obstabit ꝙ vocentur illi cardinales qui quo ad eũ sunt schismatici: quia quãdo fit ad sedandũ schisma/ poterunt interuenire: nec tunc cum eis participantes dicuntur incurrere aliquã pœnam/ vt supra satis dictum est. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ spoliatur nolens congregare: quia inter alios casus in quibus non datur restitutio spoliato/ est quando ex restitutione generatur scandalum vel nutritur euidens peccatum, vt esset in proposito, 3. q. 1. in summa. & ca. literas de resti. spolia. Item non videtur proprie spoliari, ex quo est quædam conuocatio per viam intimationis & requisitionis.

¶ Et per hunc modum credo ꝙ volens congregare poterit alio inuito. Quinimo etiam si cardinales alterius obedientiæ nollent con

A uenire cum eo, eodem modo per viam requisitionis poterit cū imperatore & sua obedientia requirere alios alterius obedientiæ & congregare concilium. Et suppono ꝙ duo contendentes & existentes in quasi possessione/ non sint electi contra fas: & sic sumus extra terminos.c.si duo.79.di. Et quādo recusans congregare/allegaret aliquid honestum (ratione loci vel temporis vel simile) non credo ꝙ anto.de butrio & petrus de ancha. intellexerint dictum suum in isto casu: quia loquūtur in casu gregorii.12.& benedicti.13. qui diu detractauerant congregare concilium, & in casu antiquati schismatis.

¶Et idem credo quādo imperator nollet vel negligeret conuocare requisitus: quia posset ipse cum sua obedientia & aliis prælatis neutralibus omnibus requisitis/ per modum requisitionis & intimationis conuocare & coadunare concilium. nam aliorum malicia & negligentia (quæ est causa nutriēdi schismatis) non debet impedire volentes cōgregare concilium pro sedando schismate. Nam (vt legitur in gestis concilii martini in quinto secretario siue libro in.c.sancta synodus dixit) non est vtile bonū cū malo destruere.i. cum hæreticis orthodoxorū patrum verba & dogmata exurere: similiter nanq̧ est inhonestū B malum amplecti & cū eodem bonum indiscrete proiicere. Facit quod diximus supra in articulo quis congreget concilium: videlicet ꝙ imminente necessitate etiam per minimum de vniuersitate potest fieri congregatio, & concilium debet vertere oculum plus ad causam conuocandi q̄ ad conuocantem. Pro hoc est quod ponit feli.in.c.super literis in.18.col.in versi. amplia secūdo/de rescrip. qui allegat in trac.de potestate papæ petrum de monte in.16.col. versi. sexto quæro: qui vult ꝙ minor pars concilii in congregatione potest citare maiorem partem: & data eorum contumacia/potest minor pars pronunciare se constituere concilium generale & suā esse iurisditionem. Hodie tamen constitutio frequens videtur prouidere huic casui quando sunt duo cōtendentes de papatu/& dispone re quomodo tunc debeat fieri concilium: & per eam tolluntur multæ difficultates de præmissis. licet illa constitutio nō fuerit recepta: vt alibi dico. ¶ Et ex his apparet ꝙ ista eorum quasi possessione, licet alter deneget/ ex quo propter eorum discordiam imminet necessitas congregandi concilii/non impeditur congregatio per alios (vel per cardinales si sunt concordes/vel per imperatorem vel patriarchas & alios prælatos) etiā cum altero ex C dictis contendentibus quasi possessore partis suę: licet alter solus in discordia nō posset. Et sic intelligo rosellum vbi supra.

ED pone ꝙ ambo existentes in possessione cōtendentes de papatu, sunt contenti congregare concilium/sed est differentia de loco vel tempore (& ille qui est iunior in ætate & fuerat iunior in collegio vel habet minorem partem obedientiæ, dicit nomines tria vel quattuor loca neutralia & ego eligam vnum/& sic sedabitur schisma quia cōgregabitur concilium in illo loco: & alius replicat ꝙ ipse nominet/ q̄ est iunior vel quia est in minori parte obediētię) quid agendū.

¶Si attenderemus illud quod dicunt doc.canonistæ in.c.1.de paroch. & legistæ in.l.1. C.quando non peten.partes; & in.l.1.C.de iis qui se defe.li.10.& in.l.fi.C.cōia de lega.& in.§.quedā insti.de act. videret ꝙ maior & antiquior deberet nominare & infirmior eligere: sicut dicitur inter duos cōsortes vel fratres mercatores vel cohæredes: quia illa est magis communis opinio, quam tenent canonistæ in.d.c.1. Licet abb.in.d.ca.1.& legistæ videantur magis inclinare in contrariā sen D tētiam in locis præallegatis: vt late disputando ponit iason in dicto. §. quædam & ponit alex.de immol. in addi. ad bartolum in.l. 1.C.de petitione bonorum subla. Quam opinionem tenuit sanctus aug. in sermone de communi vita clericorum.53. ibi cum dicit ad ipsum sane qui maior est pertinet diuisio/ & ad fratrem eius electio.

¶Sed contrarium videtur dicēdum: quia in proposito illius quæstionis doc.loquuntur inter duos vel plures habentes diuidere, hic autem in habentibus se vnire: qui est casus penitus contrarius. Et istud credo verum: videlicet ꝙ non cogantur seruare illum ordinem (ꝙ maior nominet & minor eligat) non ista ratione solum quia iste videtur casus cōtrarius, sed quia non sunt concordes nec agitur de re quæ sit in dominio ipsorum: quia non possunt duo pontifices esse eodem tempore. glo.7.q.1.nō aūt, & dicitur in.c.licet de elec. Et quia in casu proposito non est dare superiorem: vt in.c.deus/in.§.patet.3.q.1.& in.c. licet in side elec. alioquin diceré esse locum opinioni canonistarum. ¶ Et per hoc dico ad illum tex.in.d.c.1. de paroch. ꝙ habebit locū siue agatur de re diuidēda siue de vnione

facienda: videlicet ꝙ antiquior eliget: & erit
A vna ampliatio ad illum tex.
¶ Et per hoc patet ꝙ licet alias quando est le
gata seruitus viæ vel itineris, ad sciẽdum cui
pertinet electio sit inspiciẽdum in quem ver⸗
ba dirigantur (vt dicitur in. l. si via. ff. de serui.
rusti. prædi. & in. l. si cui in prin. de serui. & in
l. qui duos/ & in. l. legato generaliter. ff. de. ll.
primo. & dy. in regula in alternatiuis: & be⸗
ne bartholo. cepol. in trac. de serui. vrba. in
ru. qualiter qs vti debeat seruitute post pri.)
tamen si legatariis data esset electio/ & legata
rii quibus legata est via vel iter vel alia serui⸗
tus simpliciter sine vlla determinatiõe sed su
per toto nõ essent cõcordes (qui possent per
iudicẽ cõpelli ad cõcordandũ: vt ponit ange⸗
lus in. l. itinere. ff. de serui. rusti. prædi.) iudex
poterit eos cõpellere per istũ modũ/ cogẽdo
maiorẽ facere partitũ iuniori de pluribus par
tibus fundi vt eligat vnũ pro itinere. ⁊ Et hoc
addo ad distinctionẽ bar. in. l. huiusmodi in
§. fi. ff. de lega. 1. (qui voluit quãdo nõ cõcor
dant partes rem debere diuidi sorte) ꝙ tunc
dispositio non sortitur effectum per. l. fi. C.
communia de lega. quia quando ii quorum
est electio non concordant/ & potest fieri fi⸗
nis per modum prædictum, iudex ad id co⸗
B gere poterit: alioquin dispositio nõ sortietur
effectum. Quod intelligo q̃diu non concor⸗
dant: vt voluit angelus in. d. l. itinere.
¶ Vnde ad propositum videretur dicendum
ꝙ contendentes deberent cogi ad sortiendũ.
Sed quia nõ est dare superiorem qui eos ad
hoc cogat (vt in. d. §. patet. 3. q. 1. & in. c. licet.
de elec.) poterunt cogi, secundum ꝙ dictum
est supra in quæstione quando papa nõ vult
concilium congregare an possit ad hoc cogi:
videlicet ꝙ potest cogi non præcise sed cau⸗
satiue. quia poterunt suppleri vices eius per
cardinales/ qui eligent locum. Et si cardinales
nollent/ nec maior pars eorum vtriusq; obe
dientiæ, tunc poterit suppleri per impera⸗
torem/ & successiue per alios ad quos fit de⸗
uolutio congregationis cõcilii: de quo supra
dictum est. Nam ex quo nolunt concordare
de loco, perinde est ac si nolint ꝙ conciliũ te⸗
neatur: & sic faciunt se alienos tanq̃ fouẽtes
schisma/ vt supra satis dictum est.
¶ Fateor tamen ꝙ si contendentes de papatu
per seipsos concordarent modo prædicto de
tempore & loco (hoc est ꝙ minor ad nomi⸗
nationem antiquioris eligeret locum & tem
pus) & sic ille qui diceretur habere eligere eli
geret certum locum & determinatum tem⸗
pus/ & sic cõuocaretur concilium, valeret cõ
uocatio: & locus & tempus electũ ex alterna C
tiuis subsisteret, ex quo est pro sedendo schis⸗
mate. Quia si hoc possunt separatim (quili⸗
bet congregando suam obedientiam in vnũ
vt dictum est) multo magis poterit vnus cõ⸗
gregare vtranq; obedientiã de voluntate alte
rius/ & eligere locum vel tempus ab alio no
minatum, vt euitetur circumitus. ⁊ Non ob⸗
stat ꝙ quando sunt duo contẽdentes/ nullus
debet admitti ad administrandum (vt in. d.
glo. 7. q. 1. non autem, & c. si duo. 79. di.) &
ꝙ potestas deuoluitur ad cardinales per. §.
iidem quoq;. ca. vbi periculum de elec. in. 6.
Quia respondetur ꝙ cõgregando cõcilium
vt cognoscat quis ipsorum sit papa, non dici
tur eis concedi administratio ei: quia conci⸗
lium iudicabit super papatu, & tunc deuolui
tur potestas congregandi ad cardinales quã⸗
do ipsi duo contendentes de papatu quæ⸗
runt nutrire schisma: sed quando concordãt
ꝙ schisma tollatur & cognoscatur de iure
vtriusq; & congregant concilium (cuius de
iure est cognitio ad quẽ de contẽdentib⁹ spe
ctet papatus, vt vult glo. in. d. c. si duo) nõ da⸗
tur negligentia ex qua fit deuolutio: & ideo
concilium discutiet de iure vtriusq;. Et intel
ligo quando electio nõ est omnino notorie D
nulla & contra fas facta temeritate cõcertan⸗
tiũ secũdũ. c. si duo. quo casu possunt cardina
les procedere ad electionẽ alterius: quia con
stat clare ꝙ neutra electionum valet & ꝙ nul
lus ipsorum electorũ habet ius, & esset scan⸗
dalum si alter remaneret: maxime ex quo nõ
esset adhuc admissus vel receptus aliquis ex
eis ad administrandum. Alioquin requirere⸗
tur declaratoria super nullitate, per notata in
ca. cum secundum de hære. in. 6. & c. ad apo⸗
stolicæ de re iudi. & quod dicitur in. c. rodul⸗
fus de rescrip. Vel per modũ eorum quę po⸗
nuntur in. c. considerauimus de elec. & in. c.
auditis eo. ti. quia quando dubitaretur quę ip
sarum electionum valeret/ cognosceret con⸗
cilium, nec cardinales deberẽt procedere ad
electionem tertii: vt ponitur in. d. c. si duo.

ET adde etiam ꝙ quãdo inter duos cõ
tendentes de papatu esset controuersia
in congregãdo per viam authoritatis,
tunc neuter duorum contendentium posset
præesse in cõcilio tanq̃ caput propter incer⸗
titudinem tituli, nec posset sumere authorita
tem cõcilium ab eius persona: quia is quem
non constat fuisse in quasi possessione solũ/

A vel de cuius bono iure notorie non constat vel est in controuersia, non potest vocare cõcilium vocatione authoritatiua/ ex quo contendit cum alio de papatu. sed tantum cardinales quãdo omnes sunt concordes: qui succedunt/ vt dictũ fuit supra in articulo de forma citationis. d. ca. vbi periculum. §. iidem quoq;, & cle. ne romani.

ADDE quoq; ꝙ quando duo vel plures se gererent pro pontifice, constitutio cap. frequens in concilio constancien. ædita/ statuit ꝙ quilibet ipsorum pro romano pontifice se gerentium teneatur infra mensem a die qua scientiam habere potuit alium vel alios assumpsisse papatus insignia vel in papatu administrasse/ sub pœna amissionis iuris si quod forte esset ei quęsitum in papatu & inhabilitatis ad quaslibet dignitates actiue & passiue ipso facto indicere cõcilium ad terminum anni proximi: quem statuit & abbreuiat dicta constitutio ipso facto ex dicta causa/ q̃tumcunq; terminus penderet vltra annum: vt quia forte esset in principio decennii alias a dicta constitutione statuti. & tenetur dictum conciliũ indicere & publicare per suas literas competitori vel competitoribus/ prouocando ipsum vel ipsos ad causam in loco prius deputato per conciliũ:
B qui semper debet deputari in quolibet concilio pro futuro concilio celebrando/ vt dicit dicta constitutio. Item debet cæteris prælatis & principibus intimare/ & se trãsferre personaliter ad dictum locũ, nec inde discedere donec per cõcilium causa schismatis fuerit terminata. Et interim nullus ipsorum contendentium de papatu/ præsidebit vt papa in ipso cõcilio, imo eosdem contendentes suspendit ipso iure ab administratione papatus postq̃ ipsum cõcilium incœptum fuerit: nec vult eis vel alicui eorum sub pœna fautoriæ schismatis a quoq̃ obediri.

SIMILITER dico ꝙ possent duo cõtendentes cõcordare de loco per viã sortis. Quod licet. vnde prouer. 16. sortes mittuntur in sinum, sed a domino temperantur, ⁊ Et licet non admittatur iudiciũ sortis quando sunt omnia paria inter duos electos/ vt notat ostien. in. c. fi. de sortile. & bal. in. l. si duobus. C. communia de lega. & doc. communiter, maxime archi. 25. q. 2. in summa. & ponit bal. in. l. finali in prin. C. communia de lega. quia non est de modis traditis in. c. quia propter de elec. intantũ ꝙ dicit card. in. c. fi. de sortile. ꝙ ĩ omni modo quo peruenitur ad titulum beneficii in quo requi- C ritur canonica institutio, vt in. c. 1. de reg. iur. in. 6. nunq̃ admittitur iudiciũ sortis. & idem replicat in. c. licet in fi. de proba. quod intelligit verum in. d. c. fi. nisi hoc fieret authoritate papæ. Ex quo bal. in. l. meminimus. C. quando & quibus quarta pars debetur. dicit ꝙ nõquam res dirimitur sorte nisi in casib⁹ a iure permissis. & angelus in. l. sed cum ambo. ff. de iudi. dicit nihil dirimendum sorte reprobata: sed si nõ est improbata, vbi dubium est super facto nunq̃ recurritur ad sortem: quia factum debet plene probari per illum qui super facto fundat intentionem suam. l. actor cum simil. C. de proba.) si tamen dubium est in iure/ & non reperitur certa forma a iure tradita, si non tractatur de præiudicio tertii vel partes non discordant/ vel præiudicium non est graue, admittitur iudicium sortis/ & maxime vbi tractatur solum de præiudicio ipsorum discordantium: iuxta. l. fi. C. cõmunia de lega. Et idem in effectu videntur sentire doc. in ca. fi. de sortile. & in ca. licet de proba. & bar. in. l. si duo. ff. vti possi. Vbi autẽ est concursus plurium ad eandem præbendã qui mutuo se impediũt in possessiõe, fine sorte capitulũ gratificatur/ dicit ioan. an. in. c. duob⁹ de rescrip. in. 6. & refert angelus. in. d. D l. sed cũ ambo: nec est necessariũ iudiciũ sortis. Quãdo aũt dicat sors improbata/ late per totũ. 26. q. 2. Similiter etiã dicimus ꝙ per cõfessionẽ tituli beneficialis non potest adiudicari beneficiũ: vt decis. 16. in ti. de resti. spol.

¶ VTCVNQVE sit, nihilominus in proposito credo admittendũ iudiciũ sortis. tum quia non agitur de titulo papatus: tum quia ex quo agitur pro sedando schismate, licet alias in dubio a iudicio sortis videatur abstinendum (vt voluit abb. etiam in extraiudicialibus in. d. c. fi. in. fi. per. c. 1. eo. ti. & bal. & angelus vbi supra) tamen ex quo non agitur de præiudicio tertii nec de titulo papatus directe/ sed de loco & tempore tenendi cõcilii & de bono publico, satis videtur dicendum valere. Ad quod facit quod dicit abb. & ioã. de immol. & referunt moderniores in. c. licet de proba. quia licet alias iudicium sortis non admittatur vt illius vigore iudex habeat procedere ad adiudicationẽ rei, tamen bene admittitur vt per illud dirimatur quis sit actor vel reus. l. sed cum ambo. ff. de iudi. Ita videtur in proposito: cum tantum agatur ad dirimendam controuersiam de loco/ et non agatur de titulo papatus. Et ita aperte concludit

A abbas siculus in ca.1.ne sede vacante in secū da col.limitando illum tex.in.c.fi.de sortile. Facit in proposito quod legit luc.1.vbi patet φ per sortem eligebatur quis deberet inter sacerdotes ponere incensum,dum dicit secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit vt poneret incensum in domo dei.Et de hoc etiam.1.parali.24.vbi sorte distributæ sunt hebdomadæ quibus successiue.24.sacerdotes ministrare debebant.Et sorte iubet dominus dirimi vter ex duobus hircis debeat sacrificari/quod maius videtur: vt patet leui.16.Et sorte diuisa est terra familiis & tribubus hebræorum.& de ista assignatione cuili bet ex tribubus per sortem habetur in libro iosuæ.13.c.cum pluribus sequentibus.Et.1.reg.cap.10.ibi & cecidit sors super tribum beniamin.Et possent allegari infinita alia loca in veteri testamēto:vt 1.parali.25.&.26.& nehemiæ.9.&.10.& hester.3.9.&.13.& in psal.21.30.77.&.124.& prouerb.1.16.&.18.& sapien.2.3.&.4.& ecclesiastici.6.14.&.17.& isaiæ.34.& ieremiæ.13.& danielis.12.& ioelis.3.& plurimis aliis locis. Et de iona & matthia in.c.nō exēplo.26.q.2.& de iosue ibidem in summa.Et de aliis de quibus ponit sanctus tho.in secūda secundæ.

B q.95.ar.8.Imo plus videtur velle ille tex.1.parali.24.in fi.φ etiam sacerdotium sorte distribuebatur:vt ponit ibi glo.Facit quod dictū est supra de matthia act.1.& in ca.cleros 21.di.& in.d.c.non exemplo.26.q.2.¶ Pro quo etiam facit quod supra dictum est φ licet ex confessione aduersarii non possit adiudicari titulus beneficii(vt in.c.1.de eo qui mittitur in poss.in.6.&.d.decis.)tamen quando non ex toto vellet causare suum titulum ex cōfessione/admittitur confessio: puta quā do aduersarius confiteretur obitū vltimi possessoris(quo non probato non posset adiudicatio fieri)bene admittitur confessio/ex quo nō probatur per illam directe titulus aduersarii.Similiter dicitur quando ex confessione coadiuuatur ius partis quod erat dubiū:vt dicitur in.d.c.1.& in.c.duob⁹ de rescrip.in.6.per do.Similiter ad colorandum titulum in possessorio:vt vult decisio supra allegata.

¶ Ad idem est quod voluit cardi.in.d.consi.150.quod est vltimum in ordine.& est idem quod ponitur in lectura in forma in.c.licet de elec.vbi videtur velle φ etiam per sortem potuisset sedari schisma quod tunc vigebat inter benedictū.13.& gregorium.12.quo d & sequitur pe.de mōte in sua monarchia in

C versi.septimus modus tollendi schisma.Qui limitāt illud quod dicitur φ sors est prohibita/ad casum quo agit & vtimur illis ad præsciendum & diuinationem futurorum:sed secus quando agitur ad tollendam controuersiam & discordiam.allegat idem petrus glo.26.q.2.c.1.vbi pro tollenda dubitatione & sedanda discordia licet procedere per sortes. ad idem allegat etiam glo.in.c.cleros.21.di. Et istam conclusionem refert etiam feli.in.c. capitulū ad fi.de rescrip.Pro quo facit quod dicit aug.in lib.psalmorum/transumptiue 26.q.2.c.sors.φ sors nō est aliquid mali sed res in humana dubietate diuinam indicans voluntatem.

¶ E T licet non indifferenter liceat illis vti, aliquando tamē etiam in spiritualibus sertato debito modo posset quis vti sortibus etiā consultoriis: iuxta illud prouer.sortes mittūtur in sinum sed a domino temperātur.Cum enim non superest humanum consilium,tūc recurrimus ad diuinum.22.q.2.c.quæritur 23.q.fi.fi nulla.Et eum ignoramus quid agere debeamus,hoc solum habemus residuum vt oculos ad te domine leuemus: vt dicitur 2.parali.20.Licet non debeamus capere in exemplum quod aliquando in sanctis factū esse legimus.Pro quo etiam facit tex.in.c.nō

D exemplo.26 q.2.quod & voluit glo.in.c.cleros in prin.21.di.& idem dicit glo.in summa.26.q.2.quæ tenet etiam in electionibus in casu necessitatis & dubio admitti iudiciū sortis.¶ Et licet archi.in.vtroq loco reprobet glo.per.c.fi.de sortile.& do.in.d.c.cleros/& clare dicunt omnes in.d.c.fi.de sortile.tamen illud est quando tractatur φ sorte dirimatur quis electorum debeat remanere in dignitate.Sed eo respectu quo glo.summæ.26.q.2. refert augustinū scripsisse quibusdam cum ciuitas esset obsessa & dubitaret clerus qui ipsorū deberent fugere & qui remanere φ sorte esset dirimendum/non videtur improbari:quia non tendit ad titulum alicuius beneficii.Et ideo in proposito illa glo.satis ostendit sortis iudicium posse sustineri in proposito in quo ageretur de eligendo locum & tēpus.Et similis glo.cum dubitatur & est altercatio tempore persecutionis quis debeat remanere in ciuitate & quis fugere/habetur in ea.aduersitas.§.1.in.ver.hoc etiam.7.q.1.

¶ Tenendū est igitur indubitāter sortes esse illicitas per magicas incātationes/vel ad exercendas aliquas vanitates vel ad diuinationes vel ad inquirendum occulta & futura,& in omnibus

A In oībus superstitionibus / in iis maxime in quibus consiliū requiritur a dæmonibus : vt in.c.ita nos.2 5.q.2. Sors autem diuisoria, si debito modo fiat(ita q̄ nō adsit aliqua super stitio / nec diuina oracula ad terrena negocia conuertantur / & veritas aliter haberi non possit / & fiat cum dei reuerentia & in rebus temporalibus)erit licita: sicut in proposito, in quo nō agitur de dādo titulo papatus nec de re aliqua spirituali. Et ideo videtur q̄ sorte talis controuersia loci & tp̄is bene sopiri poterit / ex quo alr̄ tolli non pōt / maxime cum nō agatur de præiudicio magno nec de præiudicio tertii sed tm̄ ipsorū discordantiū) per supradicta.

¶ An possit aūt sustineri opinio glo. prædictarum & laurē. & cardi.(scilicet q̄ qñ agitur inter duos contēdētes de papatu / licet eis sortiri papatū inter se pro sedando schismate) q̄ nūc nō discutio: qa nō reperitur iure cautū q̄ papatus detur per sortes. Imo contrariū probatˀ ex supradictis: & not. alex. in.c. in nomine dn̄i 2 3 .di. in prin. secunda colum. Alioquin frustra essent prodita iura quæ prouident inter contendētes de papatu q̄ conciliū congregetˀ vt in glo. in.c. si duo.79.di. ¶ Nec obitat qd̄ dicit cardi. in.d.c. licet. & in.d. consilio. quem ita simpliciter refert feli. in.d.c. licet de proba. B & in.d.c. capitulū: allegans idē tenere pe. de monte in sua monarchia in.3 2. col. Quia loquitur in casu suo in illo schismate antiqua, to: i quo erat dubiū an fuerat vera impressio cardinaliū in electione vrbani / & improbabile de iis quæ inter eos euenerāt an metus eos apprehenderat sufficiēs / & dubiū ius & præiudiciale vniuersæ christianitati. Vnde non mirū si cardi. sic dixit de materia sortis. ¶ Et p hoc patet q̄ non erat necessaria limitatio felini nec vera, cum conatur saluare cardinalem a cōtrarietate in.d.c. capitulū in penul. colū. de eo qd̄ car. dixerat in.c. licet / q̄ in beneficialibus non sit locus iudicio sortis: & contrariū in.d. consilio. 1 5 0. & d.c. licet de elec. q̄ iudicio sortis dirimitur causa tituli papatus inter duos contēdentes de papatu. Quia nō ē simpliciter verū q̄ titulus papatus inter duos cō tendentes sorte possit dirimi: nec fuit talis intentio cardinalis nisi in casu suo, vbi erat dubium ius / & afferebat præiudicium vniuersæ christianitati.

¶ Et si dicatur q̄ iudiciū sortis non habet locū in facto incerto(vt dr̄ in.l.1.C. vti possi. & vult ioan. an. in.d.c. licet de proba.) respondetˀ q̄ in casu illo nō erat dubiū factū, sed vtrum ex tali facto cardinales poterant allegare iustū metū. ¶ Adde tm̄ q̄ ad iudiciū sortis nunq̄ deuenitur nisi partibus cōsentientibus, vel ad petitionē alterius de cuius præiudicio agitur d.l. si cū ambo. & .d.l. si duobus cōia de lega. Ita dicit abbas in.d.c. fi. & cardi. in.d.c. licet. Inter laicos tm̄ cū proceditur ad electionē ad aliquod officiū / & inter clericos vbi agitur de rebus tp̄alibus, non vr̄ prohibitū. & ita solet fieri per balottas & breuia. & ideo extractiones quę fiunt ad fortunam de bussula / valent. A quibus tm̄ ēt inter eos tutius esset abstinere / secundū q̄ not. abb. in.d.c. fi. quia militat eadē rō quæ in electionibus ad dignitates ecclesiasticas. C

¶ VIDE vltra prædicta in materia sortis / ionæ ca.1. vbi nautę miserunt sortes ad sciendū cuius cā esset orta tp̄estas in mari: & cecidit sors sup ionam: propter quod missus est in mare, & cessauit tempestas. Et ibi dicit glo. q̄ matthias sorte eligitur & hic fugitiuus sorte deprahenditˀ, nō agitˀ virtute sortium sed voluntate dei / qui sortes regebat incertas, nō ergo hoc exēplo debemus credere vel vti sortibus: quia priuilegia singulorū non possunt legē facere cōem. voluntate dei pharao & nabuchodonosor iudicio somniorū futura cognoscunt, nō tm̄ ideo vbiq̄ somniis est credēdū. ¶ Et vltra ēt de materia vide ananiā in.d. c.fi. & doc. in.l.1.C. vti possi. & in.l. huiusmodi. §. si. ff. de lega.1. & in.l.1.C. qn̄ nō petē. partes. & remissiue per feli. in.d. ca. licet causam de proba. & latius per eundē feli. in.c. capitulū de rescrip. vbi tenet idem quod cardi. in.d. consilio. Vbi omnino vide. &.2 6.q.2. per totā quæstionē, & qñ sunt licitæ & quot sunt earū genera. & vide ananiā in.d.c. fi. & de materia late in.d.l. si duobus. C. cōia de lega. & angelū in.d.l. sed cū ambo: qui distinguit si agitur de præiudicio tertii, si cā est grauis vel leuis præiudicii / si agitur ad probandū factū vel ius. & vide plene angelū aretinū in.§. si ex testamēto, insti. qui satisda. cogantur. D

¶ Et de isto iudicio sortis quare & qñ fuerit licitū in veteri lege / & quomō aliter accipitur sors in sacra scriptura & aliter in vsu hominū, vide oīno cardi. de turre cre. in.§. his ita respōdetur.2 6.q.2. & ibi allegat dionysiū / q̄ in mathia sors fuit quidā radius de coelo descendēs ostēdens apostolis electionē matthiæ dei voluntate. ¶ Et de sorte & vbi & quæ & qñ sit permissa vel phibita, in summa angelica in verbo sors, in versi. vtrum sit licitum. Et late cardi. de turre cre.2 6.q.2. in summa, vbi

Q

A ponit aliquas sortes esse diuisorias/alias consultorias/alias diuinatorias.& de singulis quę & quãdo sint licitæ vel illicitæ. Et vide sanctum tho.secunda secundæ.q.95.ar.8. Et ibi ꝙ sors diuisoria est cũ agitur quid cui sit adhibẽdũ: siue sit res possessa, siue sit honor seu dignitas/siue pœna aut actio. consultoria est cũ inquiritur quid agere oporteat. diuinatoria est cum quæritur quid sit futurum. Ibi vide.& qualiter dicatur sors cecidisse super mathiam.

Quid aũt sit sors diuina, dicit stapulensis in scholiis eccle.hierar.diony î.3. pte quinti capitis ꝙ est quoddã petitũ & diuinitus ostensũ signũ, diuinã voluntatem declarãs, & humanæ fragilitatis deo reuerẽter arbitriũ committẽtis ambiguitatem tollẽs. Et ibi ponit plura exẽpla ex veteri lege ꝙ sors diuina nõ est secũdũ cõem vsum hominũ ꝑ breuia vel denarios. Et ad illud ꝙ sors cecidit sup mathiã, respõde vno modo secũdum alex.iii. c.in nomine dñi.23.di.in prin.secũdę col.alio modo vt dicunt præfati in dictis locis allegantes bedam sup actus apostolorũ, alio mõ secũdum glo.& doc.in.d.c.fi.de sortile.& alio mõ in sũma angelica in ver.sors.

B SIMILITER põt dici ꝙ possent ad cõcordãdũ inter se de loco/committere electionẽ loci vni vel duobus vel tribus quorũ iudicio stetur.l.si quis arbitratu/cum materia.ff.de ver.obli.l.dudũ.&.l.fi.C.de cõtrahen.emp. Facit quod dr̃ in.c.cũ inter canonicos,&.c.cũ dilectus de elec.&.c.ex pte de arbi.cũ simil. Imo cardi.de turre cre.in.c.8. de conci.in versi.ad sextã, vult etiã ꝙ de ipso papatu quis ipsorũ contendentiũ sit bene electus/possit remitti iudicio alicuius sapientis: sicut fecit symmachus & laurentius, qui submiserũt se iudicio regis theodorici de quo supra feci mẽtionẽ Facit ad propositũ id quod dicitur in.c.nisi essent de præben.

QVID autem si locus fuerit semel deputatus/& postea ex aliqua causa papa nolit accedere ad illũ locum (quia forte timeret impressionem) vtrum licite recuset? & vtrum possit tunc prohibere cardinalibus ne accedant ad illum locum? & an eo casu cardinales debeant parere, & quid agendum stãte schismate? Vide petrum de ancha.consilio.65.incipit pro declaratione.vbi in illo schismate tempore gregorii & benedicti, concludit ꝙ omnino teneantur ire ad locũ saonæ alias per procuratores gregorii acceptatum/ & ꝙ cardinales tenentur ire etiam contra prohibitionem papæ. C

SED quæro vlterius an contendentes de papatu/debeãt in toto processu concilii esse præsentes? Et puto idẽ dicendũ de eis quod de aliis litigãtibus/eo casu quo cõciliũ habet iudicare de papatu vel de titulo ipsorũ: quia tali casu papa subiicitur cõcilio: vt notatur.15.di.c.sicut sancti,& per archi.in.c.sup eo de hære.in.6. Sufficit.n.ꝙ in allegationibus & in aliis defensionibus per se vel alios se defendãt: in consiliis vero & deliberationibus poterunt excludi/vt concilium sit magis liberum. Et ad hoc vt concilium non dicatur acephalum sufficicit ꝙ sit legitime authoritate papæ vel alias conuocatũ/vel postmodum approbatum vt supra dictum est.

QVI autem habeant dirigere conciliũ quando contendentes sunt expulsi, dic ꝙ illi qui sunt maiores ibi puta cardinales: argumento eius quod not. inno.in.c.1.de maio.& obe. Et quando erunt præsentes dicti contendentes de papatu in concilio, poterunt semper vti insignibus põtificalibus donec causa terminetur: quia nõ debent interim priuari sua quasi possessione: vt per totum ti.vt lite pendente. D

ET si cõtingat ambas electiões declarari nullas/& procedi ad nouam electionem, vtrum poterit alter ex illis contẽdentibus de nouo eligi? Dic vt per abb.in.c. consideramus in vltimo notabili de elec. vbi vult ꝙ in inferioribus si omnes electores cõsentiunt/poterit de nouo eligi: secus in contendentibus super papatu, ibi vide eum.

6 ED pone rursus ꝙ sit differentia inter papam & cardinales de modo vel loco congregandi concilium (sicut fuit tempore eugenii, qui volebat concilium celebrari ferrariæ & transferri de basilea ferrariam vel bononiam: & tempore antiqui schismatis inter diuersas obedientias quando postea fuit congregatum constantiæ) quid agendum in huiusmodi discordia? Dic ꝙ ad eum ad quẽ spectat congregatio concilii (de quo supra satis plæne dictũ est) spectat eligere locũ modũ & tẽpus: vt.d.c.mãdastis.1.q.4.&.d.§.hic ẽt. Fallit in tribus casibus. primo qñ locus qui deputaretur non esset tutus habentibus venire ad concilium: vt in clemen.

A pastoralis de re iudi. & per doc. maxime anto. in. c. ex parte de appel. & ponit cataldinus in allegationibus pro eugenio. & dr in. c. accedens cũ materia sua/ vt lite non contesta. quia tunc non tenerentur cõparere, nec forte sub saluo conductu: vt dicitur in. d. c. accedens. ¶ Secundo fallit qñ locus fuisset bene deputatus per conciliũ in praecedenti cõcilio & nõ subesset legitima causa illũ locũ mutandi. Et ita fuit statutũ in cõcilio cõstantiẽ. in. 39. sessione in constitutione quae incipit frequẽs. & ita voluit abb. in suis allegationibus factis in concilio basilien. (incipientibus qm̃ veritas verborũ &c.) in. 7. rõe/ad defensiõem ipsius concilii basilien. qui allegat dictã cõstitutionẽ frequens: quae vult q absq̃ euidenti necessitate non possit papa mutare locũ. Et si forte esset necessitas (puta obsidionis/ guerrarũ pestis/ & similis) tunc de cardinalium aut duarũ ptium ipsorũ consensu & subscriptiõe tñ deputare poterit locũ viciniorẽ illi deputato per cõcilium, eiusdẽ tñ nationis: nisi idẽ impedimẽtum esset in tota natione. Si tñ hoc papa seruare nollet & nõ maliciose hoc faceret ad turbandũ cõciliũ, forte posset aliũ locũ deputare/ dũmodo tutũ concilio & patribus in illo cõgregandis/ & alias salubrẽ & conuenientẽ: quia locus cõstituitur ad voluntatẽ eius qui

B cõgregat cõcilium: vt in. c. ad apostolicae de re iudi. ¶ Tertio fallit qñ papa vellet mutare locum maliciose vt impediret cõgregationẽ cõcilii/ & detractaret & differret vt concilium nõ cõgregaretur cõtra eũ: quia tunc possent cardinales & alii vt supra dictũ est ad quos spectat cõgregatio, locũ deputare. Pro hoc. c. anastasius. 19. di. & d. c. si forte. & d. §. hinc est. Maliciis enim hoium nõ est indulgẽdum: vt in. c. plerũq; de rescrip. c. auaritiae de elec. in. 6. l. in fundo cũ concor. ff. de rei ven. Et hoc casu qñ nõ datur aliquod interesse rationem loci vel tpis, dicit dominus anto. in suo tractatu vt supra retuli/ q non esset audiendus: vt. ff. de eo quod certo loco per totũ. & maxime post cõgregatũ cõcilium si esset schisma: quia cognitio mutãdi loci & temporis esset concilii: vt ipse ibi dicit.

POSSENT etiã praemissis addi duo alii casus: videlicet quando iã esset cõgregatũ conciliũ de ipsius consensu & postea vellet aliũ locũ deputare sine causa, vel qñ esset inchoatus processus cõtra papã: quia tũc nullo modo posset transferri sine consensu cõcilii iã congregati: quia post congregatum cõcilium & authoritatẽ per papam praestitam congregationi/ ipse subiicitur iudicio concilii: vt voluit glo. 15. di. c. sicut. & iudiciũ redditur in inuitũ. l. inter stipulantem. §. sacrã. ff. de ver. obli. Et sic ẽt postq̃ inchoatus est cõtra eũ processus: vt voluit abb. in. 8. & . 10. rañõe in supradictis allegañõibus in defẽsione ipsius cõcilii. & idem rosellus in. 4. q. in 10. col. in fi. & loquitur dominus anto. vbi supra.

C

¶ Sed ego credo q isti duo casus debeant intelligi secũdũ vltimã fallentiã/ qñ animo dissoluendi & annihilãdi conciliũ fieret & nulla subesset causa legitia: & sic isti duo casus cõprahenduntur in secũda & vltima fallentia. Alioquin posset papa pro libito voluntatis ẽt per indirectum dissoluere & impedire cõcilium/ nec posset prohiberi. l. 17. d. c. nec licuit. maxime in aliis causis vbi non tractatur causa fidei vel bonũ vniuersalis ecclesiae: vt ibi & rosellus in. 4. q. in. 10. col. De hoc tñ qñ possit dissoluere pro libito voluntatis/ latius dicem in ppria quaestione. ¶ Adde tñ q si data fuerit patribus de concilio potestas eligẽdi locum pro futuro cõcilio/ intelligit de prima vice. et ideo nõ poterunt vlterius eligere / nec facta electiõe variare. Ita dicit abb. siculus in. d. sermone habito in concilio basilien. qui incipit maximũ. ponit & refert feli. in. c. innouamus D de treuga & pace / ad intellectum. l. boues §. hoc sermone. ff. de verb. sig.

SED pone papam renunciasse pa patui sed postea penitentia du ctum negare se renunciasse / & cardinales velle alium eligere: quis tunc cognoscet & quid agẽdum? Io. an. in. c. 1. de renun. in. 6. remittit se ad dicta in. c. licet de elec. in verbo cardinales & ibi videtur velle q debet stari determinationi concilii.

¶ TVNC quaero quis habebit congregare concilium? Dic q pertinebit ad populum & clerum romanũ. Ita dicit do. in. c. 1. de renũ. in. 6. ad hoc. 65. di. c. si forte/ secundũ eum. & ponit. d. benedictus capra/ & lanfrancus ac philip. ibidem. Ad quod adde quae dicta fuerunt supra in quaestione quis haberet eligere papã si omnes cardinales essent mortui. ¶ Sed ego dicerem illud verum respectu romanae ecclesiae/ & pro faciliori expeditiõe nouae electiõis vt congregaretur cõciliũ multorũ praelatorũ: vt puta priarchii papae. Sed respectu cognitiõis an ille esset verus papa/ & an cardinales possent procedere ad aliã electiõnẽ, crederem tenẽdum ordinem supra da

A tū.quia ex quo nō pertinet ad papā q nō reci
pitur pro papa & dr̄ resignasse, tunc ēt non
spectat ad cardinales:quia eis nō creditur q
hoc asserunt(.s.ipsum resignasse)& ipsi sunt
in cā.Seruabitur ergo ordo præmissus.& cō
gregabitur vel per patriarchas, vel eis negli
gentibus per impatorē vel reges vel aliquos
magnos prælatos: & data vnius negligentia
alius cōgregare habebit.vel seipsum concili
um cōgregabit:vt supra dictū est. Vel primo
ptinebit ad impatorē,postea ad p̄iarchas pri
mates & archiep̄os & ad alios successiue: vt
supra dictū est. De quo vide infra in quæstio
ne de papa negante se cessisse/ qn̄ cardinales
procedunt ad aliam electionem.

SED QVAERO EO
casu quo imperator pōt con
gregare conciliū contra papā
vtrū poterit cogere prælatos
vt vadāt ad concilium?Istam
quęstionem mouet alex.post
egi.in.§.hunc ēt.17.di.Et ibi cōcludit ꝙ si p̄
lati vocati/sua sponte voluerint ire ad conci
liū,poterunt:allegat quod dixit in.c.1.ea.di.
Alioquin ꝙ non possint cogi nisi forte rōne
feudi secularis:quia tunc ipsi ep̄i essent astri
cti obedire imperatori conuocanti conciliū/
B p̄notata in.c.solitæ de maio.& obe.&in.c.ro
mana.§.debet de appel.in.6. Non tñ contra
libertatē vel statum ecclesiæ propter feudum
quod ab imperatore haberent deberent im
peratori obedire:vt in.c.iulian⁹,& in.c.si do
minus.xi.q.3.& dicitur in.§.si.hic finitur lex
conradi &c.Quinimo potius tunc deberēt
dimittere feudum;quia sic sunt astricti per iu
ramētum:vt in.c.ego.N.de iureiuran.Vnde
dicit tex.i.c.aduersitas 1.§.cū vero.7.q.1.qn̄
totius ecclesię salus quæritur/& fides ipugna
tur,necesse est vt ex aduerso prælati accedāt
& in die belli seipsos murū opponant p do
mo dei. ¶ Ad quod adde quæ diximus de epi
scopis vocatis a diuersis eodem tempore.

SED quid si papa tantum est ele
ctus et nondū consecratus/ vtrum
poterit cōgregare concilium?Di
cēdū est ꝙsic,tū quia simulatq; est
electus,habetur pro confirmato
nec indiget cōfirmatione/dicit bal.in.ca.1.in
fine principii/qui feu.dare pos.Et statim pōt
administrare:vt in.c.in nomine dn̄i.23.di.dr̄
in.c.licet/& in cle.nc romani de elec. Tum
quia ēt episcopus confirmatus nōdum conse
cratus/pōt congregare suū concilium: vt di
cit inno.& refert abbas siculus in.c.transmis
sam in glo.fi.de elec. Tum quia congregare C
conciliū est iurisditionis: vt in.c.quod sicut
de elec.dicitur in.c.quod translationē de offi.
lega.& in.c.aqua de consecra.eccle.vel alta.
& in.d.c.trasmissam.& ea quæ sunt iurisdi
tionis exerceri possunt per electū confirma
tum licet nō cōsecratum:vt in.c.nosti &.d.
c.transmissam de elec.

VTRVM AV
tem legatus sedis a
postolicę de latere pa
pæ possit congrega
re conciliū? Videtur
dicendum ꝙ sic:quia
factum legati de late
re & factū sedis apo
stolicę æquiparātur:
vt in.c.si abbatē de elec.in.6. Item concilium
generale dicitur illud quod a papa vel eius le
gato statuitur:vt in.c.regula.§.porro.3.di.
Item hoc videtur tex.sentire in.c.regula.17.
di.ibi nec romanæ ecclesiæ legatus inter
fuit.

¶ SED dic ꝙ contrarium est veritas/ꝙ le
gatus de latere non potest congregare conci
liū generale iure suę legationis nisi de specia
li mandato papæ. Et ita tenēt oēs post glo. in
d.§.porro.& glo.17.di.in.c.regula. in ver. D
legatus,supplet ad hoc specialiter destinatus.
& idē ibi domi.& glo. in sūma ea.di.& glo.
et doc.in.d.§.porro.& glo.in.c.ideo.2.q.6.
& doc.cōiter in.c.ꝙ translationē de offi.lega.
& alex.in.c.generalia.17.di.post glo.quæ est
glo. summæ. Ista enim quæ sunt specialiter
reseruata papæ(vt est facere generalē syno
dū)non possunt per legatū sine papæ manda
to speciali explicari:vt in.c.ꝙ translationē/
de offi.legati. Nec in generali mandato iuris
ditionis concessæ legato/cēsentur venire hu
iusmodi specialiter reseruata principi:vt.d.c.
ꝙ translationem.regula in generali in.6. Pro
hoc tex.in.l.2.ff.de offi.eius cui māda.ē iuri.
vbi mādata iurisditione gn̄ali/nō transit p̄ās
cōcilii faciēdi. Et hoc idē tenuit hugo & lau.
& cōiter oēs in.d.§.porro.& ioā.de fātutiis i
d.c.regula.17.di. Idē specu.& ioā.an.in ti.de
legato.§.supest,versi.sed nūquid.& ostien.in
sūma.§.3.versi.sed nūquid legatus. ¶ Ad idē
facit quod ponit barbatius in.c.nisi spālis/ de
offi.lega. Vbi respondendo ad illud quod
dicitur in glo.fi.ibi(videlicet ꝙ i generali mā
dato concesso legato non veniunt ea quæ
sunt meri imperii & reseruata papæ)dicit ꝙ
propterea vt ibi dicit bal. legatus cardinalis

A non potest concedere castra & iurisdictiones ecclesiæ sine speciali delegatione vel confirmatione papæ: vt in. l. prohibere. §. plane. ff. quod vi aut clam. quia nec ipse princeps talia concedit de facili. Et q̃ reputatur impossibile illud quod solus princeps facere potest per. l. apud iulianũ. §. si. ff. de lega. 1. Et ad idẽ quod dicit idẽ bal. in. l. 1. §. si initio. ff. de offi. præfec. vigil. q̃ legat⁹ nõ põt cõcedere castra nisi habeat in mãdatis. Et ad idẽ q̃ censeatur impossibile quod dependet a voluntate principis, est tex. in. l. 4. ff. de fideicõ. liber. secũdũ angelũ in. l. 1. ff. de inoffi. testa. ¶ Sed q̃ imo non reputetur impossibile/allegat barba. l. in tercidit. ff. de cõdi. & demonstra. Et respõdet ad. l. apud iulianũ/ q̃ procedit in iis quæ non cõsueuit princeps facere (vt vedere plateas & similia) sed in iis quæ cõsueuit princips facere, licet quippiã dependeat a potestate ipsius solius/ nõ cẽsetur impossibile sed cẽsetur venire in mãdato. Vide quæ dico infra ad intellectũ. c. q̃ translationẽ. ¶ Non obstat. c. si abbatẽ: quia et ille tex. posset induci in cõtrarium, inquãtũ ponit vt diuersa factũ papæ & factũ legati: & æquiparatio ibi facta/ est quo ad ibi specialiter inducta. ¶ Nõ obstat. §. porro/ nec tex. in. c. regula: quia qñ fit mẽtio de legato, intelligitur de speciali & indiuiduali mãdato papæ. Et ita probãt bene illa iura. & facit tex. in

B c. conuenientibus. 1. q. 7.

¶ Dicit tñ rosellus in. d. trac. in. 4. q. principali post prin. q̃ hoc ipso q̃ demandatũ est legato celebrare cõciliũ/ cẽsetur ei cõmissa potestas cõgregandi conciliũ per. c. 1. de iudi. in. 6. & per regulã qui vult cõsequẽs vult antecedẽs. l. ad rem mobilẽ. & l. ad legatũ de procu. Vnde si in bulla legationis est data facultas celebrandi conciliũ generale/ poterit postea legatus sine alio speciali mandato papæ congregare conciliũ: quod est menti tenendũ. ¶ Et hoc forte non procedit eo casu quo conciliũ iam esset cõgregatum authoritate papæ/ & data facultas legato de latere celebrãdi cõciliũ: quia tunc nõ intelligitur de nouo cõcilio congregando/ sed de iã congregato celebrando: quia in istis facultatibus cõcessis legatis de latere, licet contra cõcedentẽ videatur facienda larga interpretatio (vt in. c. olim de verb. sig. cũ simil.) illud forte est verũ in iis quæ consueuerunt demãdari faciliter: sed in iis quæ sunt reseruata principi & nõ consueta demandari, forte est stricta interpretatio facienda. Et ad hoc est ille tex. in. l. 2. ff. de offi. eius cui mãdata est iuri. Et hoc videtur probare ille tex. in. d. c. q̃ translationẽ, ibi sæpe fuere legatis indulta. Q uẽ tex. ibi abb. dicit singularẽ q̃ aliqua eorum quæ sunt reseruata principi, si diu conceduntur legatis p̃ principẽ/ videntur illa transire sine speciali concessione. Et licet in illo tex. dicat q̃ illa reseruata principi transieant in legatũ, illud intelligi nõ ex consuetudine illa cõcedendi legatis/ sed ex quadam approbatiõe romanæ ecclesiæ (& idem bal. ibi post in no.) vel qñ hoc esset factũ per tñ tẽpus q̃ initii eius non esset memoria in contrariũ: quia tunc haberet vim priuilegii: vt in. c. quod quibusdam de verb. sig. argumẽto eorũ quę dicũtur in. c. peruenit de censi. & l. de in rem verso. ff. de vsu. ¶ Sed recte intuenti ille tex. probat illud quod supra dico: videlicet q̃ in facultate concessa legato de latere/ licet ex consuetudine passim concedẽdi legatis iure legationis & ex quadam larga interpretatione veniant illa quę alias nõ cõpetunt iure legationis ipsi legato, tamen nõ veniunt illa quæ insignum priuilegii singularis sunt tñ summo põtifici reseruata. Et pondero verba tex. ibi & si quædã/ q̃ in illis quæ sunt singularis priuilegii nõ possit plus se intromittere q̃ ei conceditur: & sic de his faciẽda est stricta interpretatio in literis facultatis. Mãda memoriæ, quia iste est verus intellectus ad illũ tex: quia plus est illud D quod papa sibi reseruauit in signũ singularis priuilegii põtificatus & vniuersalis dñii/ q̃ illud quod nõ in signũ singularis priuilegii sibi specialiter reseruat. Et istum intellectũ videtẽ sensisse glo. in. c. quæ de causa. 2. q. 5. in verbo quicquid. & glo. in verbo vices in. c. mandata de præsump. & d. anto. in. d. c. q̃ trãslationem in secũdo notabili. ¶ Et licet sit inter doctores cõtrouersia vtrũ ex generali mãdato legationis possit legatus apponere manus ad specialiter reseruata papæ in. d. c. q̃ translationẽ, tñ in proposito qñ sunt facultates restringendæ vel ampliandæ/ vera videtur conclusio prædicta. Et ratio in primo casu quare veniant in generali facultate concessa legato illa quæ de facili consueuerunt demandari quantumcunq̃ specialiter reseruata papæ (posito q̃ ex consuetudine concedendi aliis venirent) est quia ex consuetudine faciendi præsumitur mandatum, bal. in. c. cum olim in primo notabili de consue. allegat tex. in. l. titianus. ff. q̃ cum eo. Ratio autem secundi dicti (quare non veniant reseruata in signum singularis priuilegii quæ non sunt consueta concedi) est quia in generali mandato non veniunt insolita. l. sed

A & si quis. §. quæsitum/ibi bar. & alii. ff. si quis cau. & l. fistulas. §. frumenta. ff. de contrahen. emp. Per quem tex. dicit bal. in. d. c. cum olim ꝙ insolita concedi episcopis/non censentur cōcessa in gnāli cōcessiōe. Et licet alias demā data iurisditiōe censeātur oia demandata sine quibus iurisditio explicari non pōt (vt in. c. 1. & c. præterea de offi. dele.) ēt si sint maiora (vt i. l. quotiēs. C. de iudi.) tñ illud intelligi dū modo illa sint eiusdē speciei: vt voluit bar. in l. 2. in. 2. col. ff. de iuri. oi m iudi. Et hoc astruit in proposito ꝙ legato censeantur concessa illa quæ indifferēter consueuerunt cōcedi aliis legatis, & non illa quæ sunt diuersæ speciei & reseruata in signū singularis priuilegii. Et hoc videtur voluisse abb. siculus in. c. dilectus de filiis presby. qui respondendo ad. c. ꝙ translatione ad aliud ppositū, dicit ꝙ illud fuit ex speciali cōsuetudine sedis apostolicę & ex certa scientia vt ille casus absolutionis ab excōmunicatiōe ex iniectione manus in clericos transeat ex generali legatione propter piculū animarū. & sic videtur restringere illū tex. ad illū casum tm̄. ¶ Quòd aūt congregatio cōcilii sit papæ reseruata in signū singularis priuilegii & vniuersalis præeminētiæ, probant oia illa iura. 17. di. per totū. & 2. q. 6. ideo. & ponit glo. in. d. c. ꝙ translationē & ibi de aliis ca

B sibus reseruatis specialiter papæ. & in. c. sicut vnire post glo. de exces. prala. de quo etiā per ostien. in. d. §. quid pertinet. ¶ Et in proposito ꝙ non censeatur data facultas congregādi sed congregatū celebrādi, facit tex. & ibi dicta in cle. literas de rescrip. quia mandatū intelligiē de iis quæ erant in esse tpe mandati, nisi verba clare aliter demōstrēt. Ad idē cle. 1. de cēsi. & c. cū capella de priuile. l. nomen. §. filio. ff. de lega. 3. l. fi. §. caio. ff. de libe. lega. cum simil.

¶ De conciliis autem prouincialibus an possit legatus illa conuocare & celebrare sine licentia papæ: licet glo. in. d. §. porro videatur dicere ꝙ non/& in hac opiniōe fuerit hugo & landinus, tñ contrariū ibi tenent cōmuniter doc. & anto. de butrio, ioan. an. bal. cardi. flo. & ioan. de immol. in. d. c. ꝙ translationem. Et adducitur ad hoc. c. sicut olim de accusa. qa patet ibi ꝙ inferiores possunt: ergo & legat⁹ de latere. Quod & tenuit specu. in ti. de legato/in. §. supest/versi. sed nūquid legatus ecclesiæ romanæ. & ostiē. in summa in ti. de legato in. §. qd pertinet/versi. sed nūquid legatus. Dicit tñ ioan. an. in addi. ad specu. in. d. versi. sed nūquid legatus, ꝙ de stylo curiæ romanæ pp̄ter dubiū opinionū qñq; hoc specialiter cō

ceditur legatis vt possint congregare concilium prouinciale. Nō obstat tex. in. d. l. 2. ff. de off. eius cui man. est iuri. qui vł simpliciter dicere ꝙ demādata iurisditiōe nō veniat facultas cōgregādi conciliū. qa ille tex. loquitur in alio dissimili concilio: videlicet manumissionis faciēdæ. & ita dicit specu. ostien. & ioā. an. vbi supra. de quo dicetur latius in loco suo. C

VLTERIVS quæro: clarum est ꝙ vbi in cōcilio papa ē præsens ipse habet supremā præsidentiam in eo. (25. q. 2. si quis dogma/in suprascrip. 35. q. 9. c. quod quis in suprascrip. de cōsecr. di. 5. in suprascrip. c. in die. quia ipse est caput ecclesiæ, & consequenter concilii. 24. q. 1. rogam⁹. ad idē. c. 1. in suprascrip. de simo. & in. c. in nomine dn̄i. 23. di. & c. nullus. 88. di. i suprascrip. & 2. q. 7. cū pastoris/in suprascrip.) quid si papa non sit præsens, an debeat iteresse per cōmissarios/& quot poterūt præsidere noīe papę?

¶ Et dicendum est ꝙ vt conciliū valeat debet esse authoritate papæ cōgregatū: vt sepius dictum est. Ideo dicēdū est ꝙ erit in arbitrio papæ quot velit habere præsidētes: quia in hoc diuersitas reperitur. nam in cōcilio meldensi præfuit noīe papæ petrus archidiaconus/petrus præsbyter/& abbas sanctæ sabinæ tenētes locū adriani papę. 1. q. 7. conuenientibus. D Item in concilio constantinopolitano in. 5. actione pro ioāne papa. 8. præfuerunt petrus præsbyter cardinalis/& paulus anconitanus eṗus/& eugeni⁹ ostien. eṗus: vt. 7. q. 1. c. hoc nequaq̄. Item in sardicen. cōcilio præfuit osi⁹ corduben. eṗus/& vincētius capuanus eṗs/& ianuarius beneuentan. & calepodius neapolitan⁹. sanctæ romanæ ecclesiæ legati: vt in c. prima anotatio. §. quarta. 16. di. Item adrianus papa in. 8. synodo misit ad præsidendum in eadē donatum eṗm ostien. & stephanum neophesinū eṗm/& marinū diaconū sacte romaneecclesię: vt. 63. di. c. adrianus el. 1. Itē in carthaginen. concilio præfuit faustinus legatus romanæ ecclesiæ. Item in calcedonen. similiter alii. ¶ Ex quibus apparet papam posse nuncios præsidentes mittere ad concilium tēturos eius locum si ipsemet nolit interesse, & quos & quot voluerit pro suo arbitrio.

¶ Tertii libri finis.

A # DOMINICI IACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER QVARTVS. C

¶Quando congregandum sit concilium. Arti. 1.

VIDIMVS QVIS congreget conciliũ: sequitur videre quãdo debeat cõcilium cõgregari. Et in hoc aduertendũ est: quia istud potest dupliciter capi: videlicet qñ debeat cõgregari cõcilium/id est quo tempore, vel quando id est ex quibus causis debeat congregari. ꝟ Et quo ad primum quando debeat congregari: si loquimur in synodalibus episcoporum & prouincialibus conciliis, hoc planũ est per plura iura. 18.di. & notatur in. c. graue de præben. & ibi tex. & in. c. sicut olim de accusa. & gregorius in registro li. 3. c. 9.

B ¶De generali concilio non reperio determinatum a iure certum tempus: in concilio tamen constantien. fuit statutum in. 39. sessione de anno domini. 1417. die. 9. mẽsis octobris in. c. frequens/ ꝙ primum a fine illius cõcilii in quinquennium immediate sequens, secundum vero a fine illius immediate sequentis concilii in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo celebretur. Et hoc idem tempus fuit per approbationem. d. cap. frequens statutum in basilien. concilio.

¶Et cum oratores henrici regis franciæ & angliæ missi ad martinum quintum de anno domini. 1425. die. 27. mẽsis nouembris/ anno. 8. pontificatus eius, propositis quibusdam coram eodem martino (qui fuerat creatus papa in concilio constantien.) inter cætera petissent abbreuiari tempus septennii ad congregandum concilium statutum in concilio constantien. ad annũ, & congregari basileæ pro reformanda ecclesia in capite & in membris: respondit martinus oratoribus per verba infrascripta. Quoniã in sermõibus vestris dixistis de reformatione in capite & in mẽbris, certi reddimur ꝙ non intelligitis de capite christo: restat igitur vt de persona nostra loquuti fueritis. ad quod dicimus ꝙ licet sit rex vel princeps quantũcunq; magnus, ipsum tamẽ manet necessitas obsequendi non authoritas imperandi: quibus non obstantibus contenti sumus nedum ad postulationẽ tanti regis sed ad aduisationem cuiuslibet boni christiani quãtumcunq; parui/ in quo deformati sumus reformare nosipsos: & vos ambasiatores rogamus vt de reformationibus nostris si quas videtis/ nos aduisare velitis, vt de vobis reformationẽ debitam faciamus. scimus nos ex fragilitate humana posse peccare: sed confidimus in misericordia diuina ꝙ dolum & latam culpã semper a nobis abesse constabit. ꝟ Item fuerunt in respõsione allegatę causæ cur non erat expediens tũc concilium fieri. primo quia tempus concilii fuerat in concilio ordinatum: & si aliter fuisset statutum / potuisset præbere dissensionis occasionẽ. item propter diuersitates principũ. D item propter contemptum sedis apostolicæ. Ex quibus & aliis causis videbatur ꝙ concilium tunc non erat sedaturum errores: imo verisimiliter nouum morbum & forsan incurabilem pariturum. Quibus non obstan. idem martinus conclusit se semper paratum & vacare debitæ ac optatæ reformationi ecclesiæ / & concilium tempore suo cõuocare. ꝟ Simile fere responsum reperio factum per sixtum quartũ oratoribus regis franciæ, missis contemplatione laurentii medices tempore belli inter ecclesiam romanam & florentinos.

¶Ex quibus videtur ostendi ꝙ non sit determinatum tempus ad congregandum concilium generale a iure statutum. Quod etiam maxime ostenditur ex registro gregorii septimi. qui scribens sicardo aquileien. episcopo, narratis quibusdam excessibus tam principũ q̃ sacerdotum qui ecclesiam christi sponsam omni irreuerentia conculcantes quasi vilem ancillam opprimebant, proinde conciliũ. 9. kal. februa: indictione. 12, romæ indixit congregandum in prima hebdomada quadragesimæ sequentis/ vt tanto periculo occurreret: adhortans eum vt in termino cõcilii adesset

cum suis suffraganeis episcopis. Et sic postea
A eodem anno.5.Kal.septemb.indictione.12.
in principio secundi libri scribit vniuersis e-
scopis & abbatibus britanniæ monês eos ad
conueniendum,vt cum frequentia aliorum
eiusdem ordinis quæ suæ dispensationis &
christianæ religionis ordo requireret exequi
valeret:narrans quomodo in maligno mun-
dus positus erat, & quomodo ad hoc mater
ecclesia inuitabat,cum plura tempora illa ad-
uersus eos diabolicæ fraudis arma demõstra
rent & bella protupisse. quod concilium in-
dixit tenendũ secunda hebdomada quadra-
gesimæ futuræ: & sic sex mensibus vel circa
assignatis ad interessendum.Ex quo etiã ap-
patet ꝙ eodem anno. quo concilium tenue-
rat in laterano/indixit aliud concilium tenen
dum in futuro anno romæ. Et sic apparet ꝙ
non erat certum tempus statutum ad con-
cilium tenendum: sed erat in arbitrio papæ/
prout necessitas exigebat.Et aduertẽdum est
ꝙ causa cur fuerit in primo concilio præfixũ
tam breue tempus ad comparendum, est vt
arbitror quia illud concilium non fuit gene-
rale ex toto orbe/sed tantũ cum prælatis ita-
liæ:vt patet ex alia eius epistola sequenti scri-
pta episcopis mediolanen. ecclesiæ suffraga-
neis: videlicet brixien.cremonen.bergamen.
B lauden. nouarien. hipporigien. taurinen.
alben.asten.aquen. terdonen. & cæteris qui-
busdam.In quo concilio inter cætera ibi ge-
sta/excommunicauit & anathematizauit ro-
bertum giuscardum ducẽ apuliæ & calabriæ
atꝙ siciliç/cum omnibus fautoribus quousꝙ
resipiscerent.

¶ Sed certe si considerẽtur verba illius sequẽ
tis breuis directi supradictis episcopis, ibi o-
stenditur ꝙ erat præfixum tempus vnius an-
ni:& ꝙ de anno in annũ debebat teneri.Cu-
ius verba sunt hæc.non incognitũ vobis esse
credimus in romana ecclesia iandudum con
stitutum esse vt per singulos annos ad deco-
rem & vtilitatẽ sanctæ ecclesiæ generale con
cilium apud sedem apostolicam sit tenẽdum.
Ex quibus verbis deprahenditur ꝙ singulis
annis debet teneri concilium generale,quod
patet, quia idẽ gregorius reperitur tenuisse
conciliũ de anno in annum. ¶ Sed potest re-
sponderi ꝙ illa fuerunt concilia non de vni-
uerso orbe:sed vel de eius patriarchio(vt su
pra dictum est)vel de prælatis italiæ/qui po-
terant singulis annis visitare limina aposto-
lorum.Alioquin fuisset impossibile vt præla
ti longe vltra montes constituti possent ve-

nire singulis annis & redire.& illa etiam con C
cilia quæ erant non de vniuerso orbe/appel-
lantur generalia:vt supra dictũ est. ¶ Sed ob-
stat:quia idem gregorius in eodem libro ad
eadem cõcilia aliquando inuitat etiam præla
tos vltra montes:vt patet in eodem libro re-
gistri in primo breui secundi libri, quod diri
gitur omnibus episcopis & abbatibus britã-
niæ. Ad quod potest responderi ꝙ licet ali-
quando inuitaret aliquos vltra montes,nõ ta
men vniuersaliter omnes in singulis conci-
liis de anno in annum: sed aliquando vnius
patriæ aliquando alterius/ prout videbat ex-
pedire: ex quo non erant concilia in quibus
tractaretur de fide sed tantum de reformatio-
ne morum.vnde illos vocabat quos videbat
indigere reformatione. Et probatur potius
ꝙ arbitrarium est tempus ad tenendum con
cilium generale de vniuerso orbe:sed conci-
lium patriarchii papæ(siue non de vniuerso
orbe)debet teneri de anno in annum. Et di-
cendũ est ꝙ illud fuit in illa feruentia boni:
postea non ita de anno in annum sed pro ar
bitrio papæ.

¶ Sed postea per dictam constitutionem fre
quens(in qua etiã dicitur liceat summo pon
tifici de fratrum suorum sanctæ romanæ ec-
clesiç cardinalium consilio terminũ ob emer D
gentes forte casus abbreuiare,sed nullatenus
prorogetur)fuit statutum tempus ad tenen-
dum concilium de decennio in decennium.
In qua etiam statuitur ob emergentes casus
licere pontifici locũ pro concilio celebrando
assignatum de fratrum suorum consilio mu
tare.Et in.44. sessione eiusdem constantien.
concilii pro loco proxime tunc futuri cõcilii
fuit deputata & assignata ciuitas papiensis.&
ibi ante lapsum quinquennium cœptum est
celebrari: deinde vero translatum est in ciui-
tatem senen.& in.d.ciuitate senensi vt volunt
pragmatici/ ciuitas basilien. fuit assignata &
electa pro concilio ineũdo post septennium:
allegantes hoc constare per publicum instru
mentũ celebratũ senis anno domini. 1424.
pontificatus martini quinti anno septimo/ &
die. 19.februa. de quo etiam patet in prima
sessione illius concilii basilien. Et ibi inseri-
tur tenor bullæ martini directæ petro archi-
episcopo cretensi/ & iacobo archiepiscopo
spoletano/& petro abbati de rosatio/ & leo-
nardo de florentia generali prædicatorum,
quos mittebat papiam pro celebrando conci
lio iuxta ordinationem in concilio constan-
tien.factam.Quibus data fuit facultas illud

A transferendi protogandi mutandi & dissol-
uendi: & in alia ciuitate ad quã transferri vo
luissent continuandi tenendi & celebrandi:
& locum pro alio futuro concilio inde ad se-
ptennium celebrando nominandi deputan-
di & assignandi. Per quos presidentes dicitur
locus basilien. deputatus & per deputatos na
tionum (italicæ/gallicanæ/germanicæ & an-
glicanæ) confirmatus. ¶ Similiter inseritur a-
lia bulla martini: in qua deputat iulianũ car-
dinalem sancti angeli legatum sedis aposto-
licæ ad ciuitatem basilien. quã asserit deputa
tam pro concilio ineũdo antea in ciuitate se-
nen. & ꝙ quia propter notoriã ægritudinem
interesse non poterat/ eundem mittebat pro
reformatione pace & sedandis hæresibus.
Vbi idem cardinalis postea per literas euge-
nii (qui successerat interim in pontificatum)
declarauit ibidem esse cõcilium celebrandũ.
¶ Deinde ex basilea translatum est bononiã,
deinde ferrariam, deinde ex ferraria florentiã
per eugenium quartum/ vbi interfuit. quod
colligitur ex dictis abbatis in suis allegatio-
nibus factis in dicto concilio contra eugeni-
um. & legitur in gestis dicti concilii basilien.
in tertia bulla eugenii inserta in gestis dicti
concilii basilien.

B ¶ Quinimo quantum potest colligi/ etiam
dicta constitutio frequens non fuit obserua-
ta de tempore martini: quia licet fuerit infra
quinquennium celebrari inchoatum conci-
lium papię post finitum concilium constan-
tiæ & deinde senis, protractum tamen fuit vl
tra quinquenniũ: quia a. 1417. vsꝗ ad. 1424.
Item supradicti oratores in sua petitione de
abbreuiando tempus concilii/ & de congre-
gando basileæ (qui petebant tempus septen-
nii a concilio senensi in basilien. abbreuiari)
non fuerunt exauditi: vt supra patet. Item tẽ-
pore eugenii similiter: quia cõcilium basileæ
(quod magis fuit conciliabulum/ vt infra di
co) non fuit dissolutum ante annum. 1438.
de quo anno fuit in illo cõcilio priuatus eu-
genius nono Kalen. febru. Et sic nunꝗ repe-
riuntur obseruata interstitia temporum sta-
tuta in. d. c. frequens. ¶ Nec etiam a tempore
eugenii citra: quia ab illo tempore non repe
ritur celebratum aliquod concilium. & sic vi
detur ꝙ dicta constitutio non fuerit vsu rece
pta circa tempus celebrandi concilium, & ꝙ
abierit in desuetudinem. Facit tex. & quæ ibi
dicuntur in. c. 1. de treuga & pa. & maxime
quia non habet decretum irritans. Ad quod
facit quod dicit archi. & alii in. c. cum de be-
neficio de præben. in. 6. & quæ dicuntur in. l.
de quibus. ff. de. ll. Facit quod dicitur in. §. le C
ges. 4. di. & domi. in summa. xi. di.

¶ Sed obstat præmissis: quia costitutio illa
vult ꝙ concilia hoc ordine celebrẽtur: videli
cet primum a fine illius concilii constantien.
in quinquenniũ immediate sequens/ secũdũ
vero a fine illius immediate sequentis cõcilii
in septẽniũ/ & deinceps de decẽnio in decen
niũ perpetuo. ex quo videtur ꝙ illius vigore
duo præcipiãtur: celebrari cõciliũ & celebra
ri certo tẽpore. Vnde si non sit celebratum in
tẽpore, videtur ꝙ omnino debeat celebrari. l.
celsus. ff. de arbi. c. cũ dilecti de dolo & cõtu.
quia authoritas constitutionis repræsentatur
in vtroꝗ mandato. Vnde sequitur ꝙ siue cõ-
cilium fuerit celebratum in tempore assigna
to siue post tempus antequam papa mutaue
rit voluntatem/ debet dici celebratum autho
ritate papæ & mandato eius si aliquando au
thoritas papæ intercessit de concilio celebrã-
do. d. c. cum dilecti. & in. c. quo iure. 8. di. & c.
cum super de offi. delega. & c. vlti. de resti.
spoli. ¶ Vnde dico ꝙ licet respectu temporis
celebrandi cõcilii (videlicet inquantum vult
ꝙ celebretur de decennio in decennium/ &
quod nequeat prorogari) possit dici abisse in
desuetudinẽ/ vel ꝙ non fuerit recepta: tamen
ratione actus gerendi. 1. concilium celebran- D
di/ non videtur sublata, nec circa alia: videli-
cet circa mutationem loci & abbreuiationẽ
tẽporis, vbi eueniret casus ꝙ hodie celebra-
ret cõciliũ & aliud subsequeter ante lapsum
decennii per abbreuiationem factam per pa
pã. Et ad hoc facit quod dicit vincẽtius & re-
fertanto. de bu. in ca. ex parte de consti. ꝙ
ex non obseruantia constitutionis non tol-
litur constitutio. ideo si vacat aliquo tempo-
re beneficium/ & numerus canonicorũ non
impletur, per hoc non tollitur statutum de
numero taxato. Et bar. in proœ. ff. §. & an-
tea. vbi dicit ꝙ ex eo ꝙ nullus vtitur lege/ nõ
propterea lex tollitur. & idem bar. post cy. in
l. fi. C. de iure do. impe. Idem ioan. an. in. c.
ioannes de cle. coniuga. Et per non vsum
præsentandi/ non perditur quasi possessio iu
rispatronatus. calde. consilio. 15. de iurepa-
tro. & multa similia possunt adduci. Vnde ex
his non videtur in totum sublata dicta con-
stitutio frequens/ sed solum inquantum fuit
contrauentum. Vnde videtur ꝙ nõ recte eu-
genius impugnabat concilium basiliense, ar-
guens ex lapsu septennii statuti in dicto ca.
frequens/ ꝙ non debebat teneri cõcilium ba-

silex. quia non videbatur sublata constitutio
A respectu concilii celebrandi/ licet nō esset in tempore congregatum: maxime ex quo prętendebatur causa pro sedāda hæresi/ & fuerat requisitus vt congregaret vel vt authorizaret. Nec etiam ratione deficientis authoritatis eius: quia vt allegabatur affuerat legatus de latere missus per martinum quintum / tēpore cuius concilium sumpserat initiū: qui legatus postea per eugeniū quartū licet post lapsum dicti termini fuerat confirmatus. cuius legati authoritate potuit concilium congregari: vt in. §. porro. 3. di. & per archi. 17. di. in summa. Et plura alia adducit abb. in illis suis reportatis pro iustificatione concilii basilien. & quia nimis subtiliter allegauerat, noluit eugenius vnquàm eum recipere in gratiam.

SED PRO INTELlectu illius cōstitutiōis quęro: vtrum cum ipsa vult ꝙ primū cōciliū in quinquēniū a fine constantiensis & secundum in septennium & postera de decennio in decennium celebrentur (subiungens vt sic per quandam continuationem/ semper aut concilium vigeat aut per termini pendentiam expectetur) sensus eius
B sit, quòd statim post concilium primum finitum possit secundum inchoari & finito secundo tertium, ita ꝙ semper concilium vigeat: vel ꝙ vno termino durante possit aliud concilium inchoari expediendum tempore sequenti.

¶ Et de vtroꝙ videtur dicendum ꝙ sic: quia ad rationem alternatiuæ sufficit alteram partem esse veram. l. si is qui ducenta. ff. de rebus dubiis. l. hæc verba ille. ff. de verb. sig. Sed sic est ꝙ in constitutione dicitur alternatiue per quandam continuationem semper aut concilium vigeat aut per termini pendentiam expectetur, vt sic sit sensus ꝙ satis sit vel ꝙ concilium vigeat vel ꝙ expectetur: quia natura alternatiuæ est ꝙ altero sublato ponit alterum d. l. hæc verba. Sed si post finitum primum inchoetur secundum, tunc per cōtinuationem semper conciliū viget, ergo videtur satisfactū cōstitutioni. c. frequēs. ¶ Et istc intellectus videtur cōuenire ad illud quod factū legimus in cōcilio calcedonensi. vbi apparet in procemio ipsius libri ꝙ vigente adhuc concilio in nicea / imperatores valentinianus & martianus adhortantur patres ire in calcedonen. ciuitatem, vt ea quæ de sancta & orthodoxa fide a sanctis patribus definita erant confirma- C rēt, ne diutius orthodoxorum multitudo diuersis modis errando seduceretur.

¶ Sed inspicienti verba cōstitutionis/ iste nō videtur verus sensus eius: quia ex hoc sequeretur ꝙ de vno concilio ad aliud non esset distantia requisita a cōstitutione. quæ vult ꝙ a primo concilio in quinquennium celebrando sit septennium vsꝙ ad secundi celebrationem, & a secundo concilio in septennium celebrando sit decēniū vsꝙ ad tertii celebrationem. Sed si vno durante posset aliud inchoari/ non esset integra distantia data a constitutione: & ex hoc sequeretur quædam cōfusio & cumulatio plurium conciliorum se inuicē confundentium contra mentem constitutionis. Item similiter in proposito si immediate post finem quinquennii inciperet secundum concilium, non esset aliqua distantia de vno ad aliud/ sed esset continuatio cōcilii. ¶ Item ex hoc sequeretur aliud inconueniens: ꝙ prælati debentes celebrare concilium/ possent eligere partem alternatiuæ quam vellent, & semper concilium tenere vel semper concilium expectare. Et isto modo tenendo/ constitutio non posset dici abisse in desuetudinē vel non fuisse vsu recepta: quia sic vel conci-
lium florentinum quod fuit vltimum/ adhuc D
duraret per continuationem, vel postꝙ fuit absolutum adhuc duraret tempus cōcilii expectandi/ videlicet decennium: licet sint lapsi sexaginta anni & vltra ꝙ non fuit cōcilium generale celebratum, nisi istud nunc apud lateranum. quod est contra sensum constitutionis: quę vult plura concilia celebrari cum certi temporis distantia. ¶ Item sequeretur aliud inconueniens: ꝙ si post finitum quinquennium / in primo anno septennii celebraretur secundum concilium/ & tertium postea in fine decennii post septennium, tertium concilium non esset celebratum infra decennium a secundo cōcilio sed in. 16. anno post: quod est directe contra mentē constitutionis.

¶ POTEST dari alius intellectus ad dictam constitutionem/ vt non ante inchoetur cōcilium ꝙ omnino completum sit tempus: & sic primum non possit inchoari nisi lapso integro quinquennio/ & secundum lapso integro septennio/ & tertium post lapsum decennium. Et tunc alternatiua posita in constitutione resoluitur in coniunctiuam. l. sæpe ff. de ver. sig. videlicet vt sit sensus ꝙ per continuationem semper concilium vigeat & per

termini pendentiā expectetur, successiue non
A eodem tempore. & sic ꝙ prelati celebrent pri
mum concilium in quinquennium: & illo fi
nito expectetur secundū vsq ad septenniū:
& illo secundo finito expectetur tertium vsq
ad decenniū. Et sic erit mens cōstitutionis ꝙ
cōtinuatiue semper sit alterū ex duobus/ vnū
tamen post reliquum: videlicet ꝙ concilium
actu vigeat vel ꝙ ad certum terminum expe
ctetur, vigebit quando celebrabitur: expe
ctabitur quando illo celebrato & finito/ pen
det tempus ad aliud celebrandum.

¶ Et istum intellectum reperio tenuisse ioā.
milis de brixia aduocatum consistorialem in
quibusdam reportatis post obitū eius reper
tis & manu ipsius propria scriptis: ea ratione
quia illud verbum in septenium/ intelligitur
scilicet finitum: quia obligatus ad aliquid fa
ciendum infra certum tempus/ non tenetur
illud facere nisi in fine illius temporis. ff. de
condi. & demon. l. non putabam. & .l. si in an
nos, & notat bar. in. l. qui hoc anno. ff. de ver.
obli. & bal. in. l. 1. C. quādo dies legati cedat.
Notat hoc ioan. an. in. c. in singulis/ de statu.
mona. vbi dicit ꝙ si concilium debet celebra
ri de triennio in triennium/ intelligitur ꝙ se
cundum concilium distet a fine primi conci
B lii per triennium: ita ꝙ secundum concilium
non poterit celebrari ante completum trien
nium computandum a fine primi concilii. Et
ita allegat anto. de butrio in. d. ca. in singulis.
& hunc intellectum dicit fuisse approbatum
in concilio papien. ibi inchoato & finito se
nis. quod inchoatum est post quinquēnium
completum a fine concilii constantien. Ergo
talis intellectus est seruandus/ quem papa ap
probat: argumento. c. quod dilectio de con
san. & affi. & ioā. an. & butrius ibi notāt. Vbi
ponunt alium casum de statuto paduano di
sponēte ꝙ de male ablatis fieret conciliū sin
gulis quattuor mensibus: quia de mente sta
tuentium est ꝙ post lapsum quattuor men
siū a fine primi cōcilii computandorū & nō
ante fiat concilium. Et hoc dicit milis demō
strari per verba dicti. c. frequens, cum dicit ꝙ
sic per quandam cōtinuationem semper aut
concilium vigeat aut per termini pendentiam
expectetur, per quæ verba dicit ꝙ in termi
no assignato ad concilium celebrandum/ vo
luit concilium pendere & expectari deberet
non penderet autem nec expectaretur si illo
durante secundum cōcilium inchoaretur: er
go clare patet ꝙ ante septennium completū
a fine primi concilii nō potuit concilium in

choari. ¶ Pro isto eius intellectu videt̄ facere
illud quod dixi ꝙ oratores petierunt abbre
uiari tempus septēnii ad annum: quia si tunc C
potuisset inchoari/ nō petiissent abbreuiari:
ergo durāte septēnio vidētes ꝙ nihil poterāt/
hoc petierūt. Et similiter etiā papa martinus
sic interpretatus est, quādo eis denegauit ab
breuiationē/ & voluit expectari vsq ad post
perfectum septennium.

¶ Ex isto intellectu sequitur ꝙ nunq̄ cōciliū
celebrabitur de decennio in decennium: quia
si post completum decēnium debet inchoari
celebratio concilii/ & sic in primo anno secū
di decēnii, tunc erit annus vndecimus: & a
liud concilium sequēs celebrabitur in anno
vigesimosecūdo, computato priori decēnio.
¶ Item posset sequi ꝙ cōcilium quod incho
aretur finito primo decennio / & sic in anno
vndecimo vt dictum est, nō perficeretur in
fra annum/ sed duraret biennio: & sic incipe
ret currere aliud decenniū post annū duode
cimū: & sic anno. 13. qui inciperet currere a
fine concilii. Et sic si in alio sequenti decēnio
debet expectari finis præcedentis decēnii in
choati in anno. 13. deberet expectari integer
annus. 23. & aliud concilium inchoandum
deberet incipi anno. 24. computando a prin
cipio decennii præcedētis. & si similiter istud D
sequens concilium vlterius decennii de anno
vigesimoquarto/ duraret biennio, deberet in
cipi tertium tertii decennii anno. 37. & sic de
singulis. Vnde non satisfieret constitutioni
volenti ꝙ quolibet decennio reperiatur cele
bratum vnum concilium: quia sic intelligen
do semper postponitur de tempore. & maxi
me quia plerunq̄ cōcilia durant etiam in triē
nium & vltra anteq̄ dissoluantur: vt patet in
cōcilio constantien. quod incœpit anno do
mini. 1414. quinta nouembris, & finitū est
anno domini. 1418. vigesimasecunda apri
lis. & in conciliabulo basileæ, quod durauit fe
re septennio: inchoatū est enim. 1431. septi
ma decēbris, & finitū est. 1438. octauo kal.
aprilis. ¶ Item sequitur aliud ꝙ tempus decē
nii nunq̄ videretur assignatum ad cōcilium
celebrandū: sed esset assignatum ad expectā
dum, ex quo ante lapsum integri decēnii nō
potest aliud inchoari. ¶ Item posset sequi vt
experientia demonstrat ꝙ non congrega
retur in primo anno post lapsum primi de
cennii/ quod totum cedit ad expectandum &
quiescēdum: quia oportet habere tempus ad
colligendas sarcinulas. Ad hoc facit quod
dicitur in. c. pōderet. 50. di. & in. c. cupiētes in

A prin.in verbo infra mẽsem de elec.in.6.dicit tex.in.l.ab hostibus.ff. ex quibus causis maio. Et sic inter tempus congregandi cõcilii & tenendi concilii posset esse tãta dilatio ꝙ nõ solum in decimo nõ celebraretur sed nec in 15.anno/propter difficultates quę occurrũt, maxime prælatis longe distantibus. ¶ Et ex hoc sequeretur aliud ꝙ illud quod supra dixi de inobseruantia constitutionis frequẽs tam in concilio senensi q̃ in conciliabulo basiliensi/quo ad tempus non esset verum: quia secũdum istum intellectum satis videretur obseruata & recepta, quia adhuc penderet tempus ad celebrandum concilium.

¶ SED in contrarium videtur ꝙ sensus ipsius constitutionis sit ꝙ primum concilium post cõstantiense celebrari debeat intra illud quinquennium/ & secundum intra sequens septennium/& tertium sequens intra decennium / & sic deinceps de decennio in decennium: ita ꝙ semper in quolibet decennio reperiatur concilium celebratum/ nec ad celebrandum debeat expectari ꝙ totum decẽnii labat. Ad hoc facit ꝙ ex natura illius dictionis in (quæ importat actum debere intra tẽpus expediri) hoc demonstrari videtur.l.si in annos.ff.de condi.& demonstra.l.1.§.in flumine.ff.de fluminibus &.l.1.§.deinde.ff.de

B cloacis.& vide ordra.consi.49.in.4.col. ¶ Et licet bar.in.l.gallus.§.ille casus/ voluerit ꝙ quando dictio in adiicitur tempori in accusatiuo significet extra tẽpus per.l.si cui legetur ff.de lega.1.tamẽ illud procedit eo respectu an in principio vel in fine temporis debeatur, in hoc autem non discordat siue in ablatiuo siue in accusatiuo adiiciatur ꝙ semper significat intrinsece itatem/ vt illud quod disponitur comprehendatur in aliqua parte temporis & non post tempus: vt in.l.eum qui kalendis ff.de verb.ob.voluit bal.in ru.ff.sol.matri.& areti.in.d.§.ille casus allegat dictã.l.si in annos. Quod est verũ etiã si dictio in adiiceret præterito tẽpori: vt voluit.alexan.in.d.§.ille casus, improbando ioan. de immola. Et licet innocen.in ca.propter sterilitatem de locа.exponat.d.l.si in annos.10.id est post annos.10.tamen paul.de castro declarando illã l.dicit ꝙ vltima die debetur: & potest dici satis post/ex quo lapsi sunt.10.anni. Et ꝙ infra tempus debeat actus expediri, tex. est elegãs in.l.1.§.si intra.ff.de successorio edicto: qui parificat siue dicatur in cẽtesimum diem siue intra centesimũ diem. ¶ Itẽ considero ꝙ verba constitutionis dicunt ꝙ generalia cõcilia debeant celebrari in quinquennium/septennium &c.si autem labitur integrũ quinquẽ

C niũ vel septẽnium &c. non dicitur celebratũ conciliũ in septenniũ: quia verbum celebrẽtur denotat perfectionẽ explicationis actus/ vt infra illud tempus sit perfectum conciliũ. Et hoc etiam ostendunt illa verba vt sic per quãdam continuationẽ semper aut conciliũ vigeat aut per termini pendentiam expectetur, quem terminum liceat summo pontifici abbreuiare sed nullatenus protogetur. prorogari autem non dicitur aliquid post finitum tẽpus/sed cum adhuc tẽpus durat.l.sed & si manẽte.ff.de preca.l.dies cautioni.ff.de dam.infec. ¶ Item si intelligitur ꝙ post posset celebrari concilium, tempus satis diceretur prorogatum / cuius contrarium ostendit dictio nullatenus: quę nihil aliud importat q̃ ꝙ per nullũ modũ & per nullã viã. Facit glo. in verbo nullatenus/in cle.vt ii qui de æta.& quali.ioã.de ana.in.c.qa frustra de vsu.& glo.in verbo nullatenus in cle.1.de seq.poss.& fruc.

¶ Non obstat quod dicit ioan. an. in.c.cum singulis: cuius verba sunt. non putarem sufficere in fine primi triennii facere vnum capitulum prouinciale & statim in principio secundi triennii facere aliud: quia id potius esset facere capitula de sexto anno in sextũ an

D num q̃ de triennio in trientuum: & multo tẽpore posset sic tardari ordinis reformatio. Vnde potius videtur facere pro eo quod dico q̃ contra: quia apparet velle ꝙ in quolibet triennio reperiatur fieri vnum capitulum. Et sic etiam dico ꝙ non sufficit in fine vnius decenni fieri vnum concilium / & in principio alterius aliud: quia expectãdo postea ad finẽ alterius sequentis decennii/esset facere concilium de.20.annis in.20.annos: nec reperiretur concilium celebratum infra decenniũ/ vt est mens cõstitutionis. Quinimo si sic intelligeretur, esset facere fraudẽ legi: quę non sine mysterio dicit de decennio in decenniũ, sed ad ostendendum distantiam vnius concilii ab alio. Et ita ex hoc impugno primũ intellectum. ¶ Non obstant iura quæ pro eo allegantur sonantia ꝙ obligatus ad aliquid faciendum infra tempus certum / non tenetur illud facere nisi in fine temporis: quia fateor. Et hoc facit potius pro q̃ contra: quia si in fine temporis, ergo intra tẽpus decennii sed in fine decẽnii: vt satis habitũ est ex dictis.d.§. ille casus. Probant ergo iura quæ allegat ꝙ concilium debet celebrari in fine decẽnii. Et hoc videt satis æquũ, vt in principio decẽnii expectetur

A expectetur concilium per tpis pendẽtiam/&
in fine decẽnii intra tñ decenniũ inchoet &
celebretur & vigeat cõcilium. Pro ista opi-
nione vide omnino quod not.do. in proposi
to in.c.propter el primo. 18.di.vbi dicit ꝙ qñ
est actus successiuus, nõ videtur a lege tẽpus
assignatum ad finiendum sed inchoandum.
allegat cle.sicut de appel.

¶ Et si vis tenere ꝙ lapso integro decennio
statim debeat inchoari & teneri conciliũ / &
illo concilio absoluto incipiat currere aliud
secundum decennium / & secundo decẽnio
finito statim inchoetur aliud cõciliũ/quo ab-
soluto similiter incipiat currere tertium de-
cẽnium, ita ꝙ semper conciliũ vigeat vel ex
pectetur: quis verba videãtur repugnare(quæ
volunt ꝙ ilico finito vno decẽnio in quo est
celebratũ conciliũ debeat incipere aliud de-
cẽnium ad expectandũ & celebrandũ concili
um/per illa verba de decẽnio in decẽnium)
tamen si vis impropriare literam, potes dice-
re ꝙ intelligitur de decẽnio finito in decen-
nium finitum.l.si filiofa.§.si vir in quinquẽni
um.ff.solu.matri. Nec peccabis in spiritum
sanctum quẽcumque intellectum teneas: quia
quilibet intellectus tendit ad satisfaciendum
constitutioni, cuius mens fuit ꝙ ordinato cer
to tpe concilium teneatur. Item concedi etiã
B possetꝙ si tempus quo conciliũ viget protẽ-
deretur vltra decẽnium(puta si concilium in
cœptum celebrari in vltimo anno præcedẽ-
tis decẽnii duraret adhuc vltra bieñium) tẽ-
pus decẽnii inciperet currere post illud biẽ-
nium quo vltra decẽnium finitum esset cõci
lium: quia in constitutione nõ est præfinitũ
tẽpus ad finiendum/siue post inchoatũ cõci-
lium quanto tempore debeant durare sessio-
nes. Facit quod dicit do.vbi supra. Et secũ-
dum istos intellectus etiam cõcluditur ꝙ cõ
stitutio ipsa quo ad præfixum in ea tempus/
non fuit recepta & abiit in desuetudinẽ: vt
supra dictum est.

ADDE tamen prædictis ꝙ vt cesset
suprascripta difficultas/fuit declaratũ
in concilio basiliensi in vndecima ses-
sione / si tenenda est (non illius authoritate,
sed quia opportune prouidisset vel propter
concordiam subsecutam) ꝙ verbum illud
in decennium in prædicta constitutione po-
situm / intelligi debeat vt decennium totali-
ter compleatur /. & eo integre completo ex
tunc facultatem conciliũ generalis celebran-
di incipere. & si casu aliquo contingat eos
qui in conciliis generalibus interesse tenen- C
tur in principio temporis non aduenire/ de-
clarat non propterea dictam concilii celebrã
di facultatem expirare: sed vt quam primum cõ-
mode fieri poterit celebretur. Ne autem diu
differri possit, statuit vt per viginti dies ante
prædictum decennii tempus completum /
vel aliud si forsan ex causa per concilium
præfigi contingat, romanus pontifex per se
vel legatum aut legatos suos/necnon archie
piscopus in cuius prouincia vel diœcesi fue-
rit concilium celebrãdum/ & omnes præla-
ti vicini loco celebrationis concilii per quat-
tuor dietas vulgares, cessante impedimento
canonico in propriis personis / vel eo obsi-
stente per viros idoneos ad hoc vicarios con
stitutos adesse teneantur / vt de loci disposi-
tione & aliis præparatoriis concilii valeant
habere tractatum. Die autem inchoationis
concilii generalis præfinita, ii qui ibidem fue
rint/missam de sancto spiritu solenniter cele
brent: & concilium ex eo die stabilitum &
inchoatum esse efficaciter censeatur. Verum
propter multas necessitates quæ contingere
possunt venientibus ad concilium, exhorta-
tur dicta synodus eos qui tunc præsentes fue
rint/ vt ad ardua negocia cõcludenda nisi de-
centi expectatione absentium moderata con D
gruo interuallo temporis nõ procedant: sed
sic diuino timore præuio procedañ in cũctis
cũ debita grauitate/sicut tãta magnitudo ne-
gociorũ vniuersalis eccl'iæ exigit & requirit.

¶ Ex qb⁹ causis cõgregãdũ sit cõci. Arti. 2.

VIDIMVS DE
tempore tenendi con
ciliũ: videam⁹ nunc ex
quibus causis concili-
um debeat congrega-
ri. Et in hoc dicendũ
est ꝙ generalia conci
lia non pro leuibus
sed grauissimis & ar-
duis causis congreganda sunt: non enim de
facili prælati a suis ecclesiis euocandi & fati-
gandi sunt, debent enim esse causæ quæ ha-
beant dubium quod concernat vniuersa-
lem & totam ecclesiam: vt aliquid dixi supra
in illo articulo ad quem spectet congregare
concilium, & infra latius dicam.

¶ Et in hoc crederem considerandum: quia
aut concilium est congregandum contra pa
pam. Et in hoc dico/ primo posse congrega-
ri in causa hæresis quando papa dicitur hæ-

A reticus: vt in. c. si papa. 40. di. & glo. in ca. si. quis pecunia. 79. di. & c. in fidei de hære. in 6. per doc. & anto. in. c. fraternitatis in primo. notabili de hære. albericus in ru. C. de hære. vbi ponit plenas remissiones. 17. di. §. hinc etiam. & cardinalis cōsi. 150. in. 4. arti. innocē. in. c. ex parte de verbo. sig. Quod intelligit cardi. de turre cre. & cardinalis alexan. in. c. nunc autem. 21. di. etiam si non esset aperta hæresis sed esset tale crimen quod appareret saperet hæresim: quia ex hoc poterit concilium congregari. De quo in. d. c. in fidei: & latius dico infra in articulo an possit papa accusari de hæresi.

¶ Item secundo ratione schismatis tollendi: sicut fuit concilium constantinopolitanum octauum. 300. episcoporum. vbi sublatum est schisma ignatii & fotii: & restituto ignatio fotius anathematizatus. Similiter vt legitur in historia ecclesiastica / in concilio romæ celebrato sedatum est schisma secundum inter vrsinum & damasum. vbi depulso vrsino & in episcopum neapolitanum promoto / confirmatus est in apostolica sede damasus. Similiter legitur de schismate quarto / inter symmachum papam & laurentium sublato prima vice per compro-

B missum factum in theodoricum regem gothorum: qui rauennæ residens auditis partium legatis / pro symmacho pronunciauit, & laurentius pronunciatus est nuceriæ episcopus. Postmodum exorto de nouo schismate inter eosdem & manu armata symmacho spoliato; & hoc sopitum est per concilium / restituto symmacho & laurētio eiecto: vt in. c. symmachus. alias. c. nos si incōpetenter / in. §. itē symmachus. 2. q. 7. & c. i. §. hīc ēt 17. di. & dixi supra in articulo ad quē spectet cōgregatio qn̄ inter duos est cōtentio de papatu. Similiter aliud septimum schisma sedatum est per concilium approbato zenone & reprobatis theodoro & petro cum eo contendentibus. Similiter in tertio schismate inter bonifacium papam primum & eulalium antipapam: approbatus est bonifacius & eiectus eulalius in nepesinum episcopum promotus per honorium imperatorem. Similiter in. 16. schismate inter benedictum papam nonum / & quendam ioannem vocatum syluestrum. 3. amotum & vi eiectum quia antipapa erat. Post hoc aliud schisma inter gregorium papam. 6. qui præfato benedicto surrogatus est / & inter quē-

C dam alium quem ipse gregorius in administratione spiritualium sibi substituerat / & inter quēdam alium qui contra hos duos cōtendebat. sedatum est per henricum imperatorem secundum: qui congregato concilio & illis amotis clementem. 2. pontificem creari curauit. Et similiter factum est cum esset cōtentio inter leonē quintū & christophorū: & leone in carcere turpiter mortuo ac eiecto christophoro / elect[us] fuit sergius. 2. vt ponit alex. in. d. c. si duo. 79. di. Simile legitur in gestis concilii constantien. vbi sedatum est schisma antiquatum inter tres contendentes vt dixi supra. & fuerunt priuati duo videlicet ioannes. 23. & benedictus. 13. & gregorius 12. cessit: & assumptus est martinus quintus. Et de istis schismatibus sedatis vide infra vbi connumerantur remedia ad tollendum schisma / post quæstionem ex quibus causis possit papa deponi. ¶ Et hoc voluit abbas in d. c. licet de elec: q̄ conciliū propter schisma debet congregari: & latius egidius in. c. in fidei in. 42. char. cum refert conclusiones domini pampilonen. in. 9. conclusione de hære. in. 6. & petrus de ancha. in. 8. quæstione sui tractatus. Quamuis dn̄s anto. in dicto. c. licet videatur velle per illum tex. q̄ non possit congregari conciliū propter schisma: vt refert abb. ibi in. 3. col. qui dicit q̄ contrarium est verum. Pro quo dicit esse casum in

D c. si duo. 79. di: ad quod dicit sæpi[us] pīsis & cōstantiæ in conciliis fuisse illum tex. allegatū.

¶ Item tertio congregatur quando agitur causa papatus: quod potest contingere pluribus modis. vt si diceretur electio nulla: vt de elec. licet. Vel si papa diceretur intrusus / nōq̄ electus vel apostaticus: vt in. c. si quis pecunia. 79. di. Vel si essent duo electi: vt in. c. si duo. 79. di. & probatur. 2. q. 7. c. nos si incompetenter. §. item symmachus. Vel si electio non esset facta a duabus partibus: vt dicit ibi glo. & doc. post egidium bella mera: & quilibet gereret se pro papa. Ad quem casum trahunt doc. illum tex. quis adhuc non esset tex. in. c. licet de elec. quod ponit ibi cardinalis in 3. col. 3. quæsiti. Vel si diceret electio facta per impressionem: sicut fuit tempore vrbani sexti: vt ponit bal. in. l. 1. C. si quis aliquē testa. prohi. & in. c. quia propter de elec. & in constitutione frequens / facta in concilio constātien. in. §. qui vero. Vel si renunciasset papatui / & cum cardinales vellent procedere ad alterius electionem vel alium elegissent

A negaret se renunciasse/& forte quilibet haberet sequelā, tūc esset causa congregādi concilium: vt do. post ioan.an.in.c.1.de renun. in.6.& in.c.licet per doc.de elec.&bona glo. in.c.non autem.7.q.1. Et quid quando esset notoria resignatio vtrum tunc cardinales possent procedere ad electionem, vide rosel lum in.3.q.de conci.in.49.char.versi. fateor tamen. & late doc.ibi in.d.c.1. Vel si per potentiam alicuius principis secularis fuisset assecutus papatum: vt in.di.c. si quis pecunia 79.di.& in.c.in nomine domini.23.di. ponit bal.in ru.C.si quis aliquem testa.prohi. in.9.col. Item posset congregari concilium quando subesset aliqua necessitas ecclesiae cui verisimiliter prouideri non posset sine concilio & sedes vacaret. Quòd enim tunc cardinales possint concilium conuocare/est glo.in cle.ne romani de elec.& ponit alex.in.c.synodum.2.col.17.di.ibi in.d.c.1. ponit petrus de monte in sua monarchia in 4.q.de concilio in.2.char.& abb.in.d.c.licet de elec.in.3.colum.&feli.in.c.super literis in 21.col.de rescrip. Item congregari potest concilium quando papa vellet se purgare de aliquo crimine de quo esset infamatus:vt legitur de beato damaso.2.q.7.nos circa fi. Et de sixto:vt in.c.mandastis.2.q.4. & in.c.nūc

B autem circa fi.21.di.Similiter de leone:vt in c.auditum/& in.c.omnibus circa fi.2.q.4. Sed ista congregatio non intelligitur ad deponendum papam,sed de eius voluntate:vt in dictis iuribus.

Item quarto cōgregari pōt concilium qn̄ papa committeret tale quid propter quod scādalizaretur vniuersalis status ecclesiae & esset incorrigibilis:quia erit sufficiens causa ad cōgregandum concilium. Ad hoc moueor quia posito φ non esset vera illorū opinio qui voluerūt φ isto casu esset etiā sufficiēs causa ad eū deponendum (vt voluit abb.in.c.significasti de elec.& in.c.quoties de simo.& in allegationibus quae incipiunt quoniā veritas, post glo.in.c.si papa.40.di.& rosel.in sua monarchia:& petrus de ancha.in.4.quaesito sui tractatus: & ludoui. in pluribus consiliis: de quo dicam infra in quaestione ex quibus causis papa possit in concilio accusari) tamen non sequitur non est causa sufficiens ad deponendum eum, ergo non est sufficiens ad congregandum concilium. Patet quia videmus φ concilium cognoscit de causa electionis papae:vt in.c.si duo.79.di. & tamen electio spectat ad cardinales.d.c.licet. & valet sententia lata per cōciliū contra papā quo C ad ecclesiam militātem. Sic etiam dicimus in matrimonio, nam licet homo non separet quos deus coniunxit,33.q.2.quos deus, ecclesia tamen cognoscit quando dubium est de matrimonio. & posset contingere φ separaret illos quos deus coniunxit/ idest qui legitime erant copulati: & nihilominus valeret talis separatio quo ad ecclesiam militantē,cognito tamen de errore/semper reuocabitur talis sententia: quia non transit in rē iudicatā:vt in.c.lator/&c.tenor &.c.cō sangui nei de re iudi. Sic in proposito posito φ non possit conciliū priuare papā propter crimē scandalizans ecclesiam vniuersalem, tn̄ non sequitur φ non sit causa sufficiens ad congregandum concilium. Et hunc eundem spiritum habuit alex.in.c.synodum.17.di.in.2. col.

ET si dicatur ista erit inutilis congregatio:quia si papa non velit emendari & concilium non possit eum corrigere,erit frustratoria congregatio/& praelati de vniuerso fatigabuntur incassum. frustra enim expectatur casus cuius euentus nihil sit operaturus. dy.& ioā.an.in regula nullus pluribus/de re D gu.iur.in.6. Respondetur φ non omnia pro quibus concilium congregatur/sortiuntur effectum in concilio: vt videmus de gestis concilii florentini vbi sedatum fuit schisma ecclesiae orientalis & facta vnio ambarum ecclesiarum/romanae videlicet & orientalis ecclesiae:vt patet ex bulla eugenii & imperatoris paleologi scripta in graeco.cuius originale in graeco & latino cum subscriptionibus papae eugenii & cardinalium & imperatoris & aliorum/habetur in archiuio nostro in basilica beati petri cum sigillo plūbeo papae & aureo imperatoris:& cuius tenorem hic inserere volui vt sequitur.

EVGENIVS episcopus seruus seruorum dei ad perpetuam rei memoriam. Consentiente ad infrascripta charissimo in christo filio nostro ioanne paleologo romanorum imperatore illustri/& locumtenentibus venerabilium fratrū nr̄orum patriarcharum/& ceteris orientalē ecclesiam repraesentantibus, letentur coeli & exultet terra. Sublatus est enim de medio paries q occidentalem orientalemq; diuidebat ecclesiam:& pax atq; cōcordia rediit, illo angulari lapide christo q fecit vtraq; vnū/vinculo for

A tissimo charitatis & pacis vtrumq iungente
pariete & perpetuæ vnitatis fœdera copulā-
te ac cōtinēte. postq̄ longā mœroris nebulā/
& dissidiidiuturni atrā ingratamq caliginem
serenū omnib⁹ vnionis optatæ iubar illuxit.
Gaudeat mater ecclesia,quæ filios suos hacte
nus inuicem dissidentes iam videt in vnitatē
pacēq redisse:& q̄ antea in eorū separatione
amarissime flebat,ex ipsorū mō mira concor
dia cū ineffabili gaudio oīpotenti deo gratias
referat.Cuncti gratulētur fideles vbiq p or-
bē:& q christiano cēsent noīe matri catholi
cę ecclesiæ collætētur.ecce.n.occidētales oriē
talesq patres post lōgissimū dissensionis atq
discordiæ tēpus/se maris ac terre periculis ex
ponētes oībusq supatis laboribus, ad hoc sa
crū icumenicum cōcilium desiderio sacratissi
mæ vnionis & antiquæ charitatis redintegrā
dæ gratia/læti alacresq cōuenerūt.& intētio-
ne sua nequaq̄ frustrati sunt.post lōgam. n.
laboriosamq indaginē/ tādem spiritussancti
clementia ipsam optatissimā & sanctissimam
vnionē cōsecuti sunt.Quis igitur dignas oī-
potētis dei beneficiis gratias referre sufficiat?
quis tantæ diuinę miseratiōis diuitias nō ob-
stupescat?cuius vel ferreū pectus tātæ super
næ pietatis magnitudo nō molliat? Sunt ista
B prorsus diuina opa non humanæ fragilitatis
inuēta : atq ideo eximia cū veneratiōe susci-
piēda/ & diuinis laudibus prosequenda.Tibi
laus,tibi gloria tibi, gratiarūactio christe fōs
miarum:qui tm̄ boni spōsæ tuę catholicę ec
clesiæ cōtulisti,atq in generatiōe nostra tuę
pietatis miracula demōstrasti/ vt enarrēt oēs
mirabilia tua. Magnum siquidē diuinūq mu
nus nobis deus largitus est:oculisq uidimus
quod ante nos multi cum valde cupierint as
picere nequiuerunt. Conuenientes enim la-
tini & gręci in hac sacrosancta icumenica sy
nodo,magno studio inuicem vsi sunt vt in-
teralia etiam articulus ille de diuina spiri-
tussancti processione summa cum diligen-
tia & assidua inquisitione discuteretur. Pro
latis vero testimōiis ex diuinis scripturis/ plu
rimisq authoritatibus sanctorū doctorū oriē
taliū & occidentalium:aliquibus quidem ex
patre & filio/quibusdā vero ex patre per filiū
pcedere dicētibus spiritumsanctū , & eandē
intelligentiam aspicientibus oībus sub diuer
sis vocabulis,græci quidem asseruerunt q id
quod dicunt spiritumsanctum ex patre pro
cedere,non hac mente proferunt vt excludāt
filium:sed quia eis videbatur vt aiunt latinos
asserere spiritumsanctū ex patre & filio pro-
cedere tanq̄ ex duobus principiis & duabus C
spirationibus , ideo abstinuerunt a dicendo
q spiritussanctus a patre procedat & filio.La
tini vero affirmauerunt non se hac mente di
cere spiritumsanctum ex patre filioq proce
dere vt excludant patrem quin sit fons atq
principium totius deitatis(filii scilicet ac spi-
ritussancti) aut q id q spiritussanctus pro-
cedit ex filio filius a patre non habeat / siue q
duo ponant principia seu duas spirationes:
sed vt vnum tantum asserant esse principi-
um vnicamq spirationem spiritussancti/
prout hactenus asseruerunt. Et cum ex his
omnibus vnus & idem eliciatur veritatis sen
sus,tandē in infrascriptā sanctā & deo amabi
lem eodē sensu eadēq mēte vnionem vnani
miter concordarunt & consenserūt. ¶ In no-
mine igitur sanctæ trinitatis patris & filii &
spiritussancti hoc sacro vniuersali approban
te florentino concilio ,diffinimus vt hæc fi-
dei veritas ab omnibus christianis credatur
& suscipiatur sicq omnes profiteantur q spi
ritussanctus ex patre & filio eternaliter est,&
essentiā suam suumq esse subsistēs habet ex
pr̄e simul & filio/ & ex vtroq eternaliter tāq̄
ab vno principio & vnica spiratione proce-
dit:declarantes q id quod sancti doc. & pr̄es
dicūt ex patre per filium procedere spiritum D
sanctū,ad hanc intelligentiam tendit vt p hoc
significetur filiū quoq esse secundum gręcos
quidē cām/secundū latinos vero principium
subsistentiæ spiritussancti sicut & patrem, Et
quoniam oīa quæ patris sunt/pater ipse vni-
genito filio suo gignendo dedit præter esse
patrem,hoc ipsum q spiritussanct⁹ procedit
ex filio / ipse filius a patre eternaliter habet,a
quo etiam eternaliter genitus est. ¶ Diffini-
mus insuper explicationē verborum illorū
filioq/veritatis declarandæ gratia & imminē
te tunc necessitate licite ac rationabiliter sym
bolo fuisse appositam.Item in azymo siue fer
mētato pane triticeo corpus christi veraciter
confici:sacerdotesq in altero ipsum dn̄i cor-
pus conficere debere/ vnūquēq scilicet iuxta
suæ ecclesiæ siue occidētalis siue oriētalis cō-
suetudinē.¶ Itē si vere pœnitētes in dei cha-
ritate decesserint anteq̄ dignis pœnitētię fru
ctibus de cōmissis satisfecerint & omissis,eo
rū animas pœnis purgatoriis post mortem
purgari:& vt a pœnis huiusmodi releuentur,
prodesse eis fidelium viuorum suffragia(mis
sarū scilicet sacrificia/orōnes & eleemosynas
& alia pietatis officia)quę a fidelibus pro ali-
is fidelibus fieri consueuerunt secundum ec-

A clesiæ instituta. Illorúq; animas qui post baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt/illas etiam quæ post contractam peccati maculam vel in suis corporibus vel eisdem exutæ corporibus prout superius dictum est sunt purgatæ, in cœlũ mox recipi & intueri clare ipsum deum trinum & vnum sicuti est / pro meritorum tamen diuersitate aliam alia perfectius. Illorum autem animas qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere pœnis tamen dispa ribus puniendas. Item diffinimus sanctam appostolicam sedem & romanum pontificem in vniuersum orbem tenere primatum & ipsum pontificem romanum successorem esse beati petri principis apostolorum, & verum christi vicarium/totiusq; ecclesiæ caput/ & omnium christianorum patrem ac docto

C rem existere, & ipsi in beato petro pascẽdi re gendi ac gubernandi vniuersalem ecclesiam a domino nostro iesu christo plenam potestatem traditam esse: quemadmodum etiam in gestis icumenicorũ conciliorum & in sacris canonibus continetur. Renouantes insuper ordinem traditum in canonibus ceterorũ venerabilium patriarcharum: vt patriarcha constantinopolitanus secundus sit post sanctissimum romanum pontificem, tertius vero alexãdrinus, quartus autem antiochenus, & quintus ierosolymitanus: saluis videlicet omnibus priuilegiis & iuribus eorum. Datũ florentiæ in sessione publica synodali/solenniter in ecclesia maiori celebrata anno incarnationis dominicę millesimo/quadringentesimo/trigesimonono/pridie nonas iulii. ponti ficatus nostri anno nono

B

D

Ego eugenius catholicę ecclesiæ eps ita diffiniens subscripsi.
Ego antonius epus ostiensis cardinalis bononiensis: supradictas diffinitiones veras & catholicas esse affirmo & me illis subscripsi.
Ego braunda episcopus portuensis/cardinalis placẽtinus: suprascriptas diffinitiões veras & catholicas esse affirmo & me illis subscripsi.
Ego. N. tituli sanctę crucis presbyter cardina lis, suprascriptis diffinitionibus tanq̃ veris & catholicis me subscripsi.
Ego. F. tituli sancti clementis presbyter cardinalis, suprascriptis diffinitionibus tanq̃ veris me subscripsi.
Ego. A. tituli sancti marci presbyter cardinalis me subscripsi.
Ego iul. tituli sanctę sabinæ præsbyter cardinalis me subscripsi.
Ego prosper tituli sancti georgii ad vellus aureum diaconus cardinalis de columna, me subscripsi.
Ego dominicus sanctæ mariæ in via lata sanctæ romanæ ecclesiæ diaconus cardinalis me subscripsi.

¶ Quæ vnio etsi postmodum nõ fuit obseruata nec in ptibus illis recepta vt supra dictũ est, nõ ppterea fuit inutile illud cõciliũ: quia in eo fuit disputatũ & cõclusum & græci cõuicti: & ex hoc sequitur bonũ q̃ catholici fiunt firmiores in fide. Item posset contingere q̃ cõuictus viso scandalo corrigeretur/vel saltem ecclesia eum toleraret cum maiori patientia expectãdo & orãdo pro eo. Facit quod dicit hugo in. c. cum ad verum. 96. di. qui dicit q̃ concilium potest audire causas ciuiles contra papam, sed non potest eum compellere nec executionem facere contra eum. Sic in proposito potest congregari conciliũ/

A quantumcunq; non possit deponi. Et intelligo quando debet congregari ratione criminis scandalizãtis vniuersalẽ ecclesiam / q; debet ante huiusmodi congregationẽ præcedere denunciatio vt se emendet & non sit incorrigibilis. Ita anto. de butrio in. c. 2. de accusa. & refert martinus de laude in trac. de principibus. q. 200. Vbi plus videtur velle q; ratiõe incorrigibilitatis possit damnari. & ad hoc allegat ipse anto. de butrio in. d. c. 2. inducendo cõtra conciliũ quod vult procedere cõtra papã ante denũciationẽ factã / q; non possit. Sed mihi videtur q; an. nõ dicat q; quia ad hoc vt papa possit accusari debet præcessisse denunciatio / propterea possit deponi. Quod autem possit cõgregari / sensit alexan. 15. di. in sũma in. 9. charta. & idẽ alex. in. c. nunc autẽ. 21. di. Vbi dicit hoc probari per illum tex. quia licet ibi marcellinus thurificasset idolis inuitus, non tñ proprie poterat dici hæreticus, & tñ propter scandalũ vniuersalis ecclesiæ fuit ibi congregatũ conciliũ. Ad quod adde quod dicitur infra / in illa quæstione qñ principes volũt subtrahere obedientiã si denegatur congregatio cõcilii: & in illa. q. an papa possit accusari de heresi vel simonia. vbi late de hoc.

B ¶ REPERIO q; quidam hispanus eps gaddicensis in quodã suo tractatu de potestate papæ referendo antoniũ de butrio & mathesillanũ in trac. schismatis. ponit septem casus ex quibus potest congregari conciliũ cõtra papã. Primus est qñ est probabile dubiũ iuris vel facti vter ex duobus sit verus papa. allegat glo. in præallegato. c. si duo. 79. di. Secũdus est in crimine hæresis: & generaliter quãdo est quæstio de articulis fidei / vel super eis connexis vel depẽdentibus. allegat glo. in. d. c. si papa. 40. di. & in. c. anastasius. 19. di. Et hoc casu dicit q; opinio generalis concilii præualet opinioni papæ. allegat tex. iũcta glo. in. c. sicut in si. 15. di. ¶ De hoc tñ latius dicam in quæstione vter sit maior / papa an concilium. Adde nihilominus ad id quod hic dicitur de articulis fidei. q; glo. in. c. q; translationẽ de offi. lega. videtur velle q; tunc non sit necessaria congregatio concilii. sed q; solus papa possit determinare causam fidei: licet glo. i. c. anastasius. 19. di. videatur velle contrarium.

¶ Sed tu dic secũdum abb. siculũ in. c. maiores de baptis. q; nõ obstat ille tex. in. c. anastasius: quia ideo ibi requirebatur conciliũ quia papa voluit decidere aliquid contra aliquod statutũ ecclesiæ. quod non poterat sine concilio: quia vbi in causa fidei constat de iudicio totius ecclesiæ, papa nõ potest aliquid decernere contra statutũ ecclesiæ. Et istud idem videtur sentire abb. in. c. p translationẽ de offi. lega. Et quod dicit q; papa nõ potest aliquid decernere contra statutũ ecclesiæ, intellige in proposito / hoc est in causa fidei: quia etiã papa põt statuta per ecclesiã (hoc est concilium) reformare: vt videbimus in illo articulo quæ sit maior / sententia papæ an cõcilii. ¶ Sed cõtra abb. de directo sentit andreas barbatius in d. c. q; translationẽ. & adducit tex. in. c. habeo librũ. 16. di. qui loquitur per verbũ oportet, quod importat necessitatẽ: vt in. c. cũ ab vno de re iudi. in. 6. Sed ille tex. hoc nõ pbat. ¶ Adducit ẽt. dictum. c. anastasius. ad quod satis respondet abb. Allegat & beatũ bernardũ, quẽ refert archi. i. c. nõ decet. 12. di. qui dicit q; papa non est dñs episcoporum sed est vnus exeis. Adducit simile de dicto euãgelii math. 19. q; apostoli cũ christo sedebũt iudicaturi. 12. tribus israel. Adducit ẽt act. 15. &. 16. &. 20. Sed in dictis locis non colligitur q; solus papa nõ possit decidere articulũ fidei absq; alia cõgregatione concilii. Sed pro ista eius opinione multũ stringit tex. in. c. vbinã legistis 96. di. ibi in quibus de fide tractatũ est, quæ vniuersalis est / quæ omnium communis est &c.

C

D ¶ Vnde in hac quæstione potest dici q; aut quæritur vtrũ papa possit se intromittere sine cõcilio de causa fidei. Et sine dubio dicendũ est q; sic: quia & inferior a papa potest se intromittere declarãdo rudibus: vt in. c. 2. 80. di. sic enim & capitula cathedraliũ ecclesiarũ sede vacante possunt procedere contra hæreticos: vt in. c. ad abolẽdum de hære. & declarare ipsos errare in fide. ¶ Aut quæritur vtrum papa solus circa dubiũ exortũ circa articulos fidei / possit sine cõcilio decidere / nec teneatur requirere nec cõgregare conciliũ. Et iste articulus depẽdet ab illo arduo dubio vtrũ papa possit facere nouos articulos fidei solus. De qua materia i. c. cũ christus de hære. & i. c. canões. 15. di. & in. c. hoc aũt. 19. di. Et vr̃ q; circa dubia nõ decisa / sit ppria pe͞as papæ decidere. 24. q. 1. hæc est fides & c. quotiens. sed si alias per concilia & põtifices essent decisa / nõ posset sine cõcilio: & ita pcedit. c. anastasius, & quod dicit in. c. sicut. 15. di. Et de isto articulo alias alibi latius dicetur. Credo tñ q; tutius esset q; non solus sine cardinalibus & aliis theologis decideret noua dubia: & tanto melius si cum concilio. ¶ Aut quæritur vtrũ cũ articuli fidei nouiter emergens sit sufficiẽs

A ad congregandum concilium. Et dico ꝙ sic. & isto modo pro maiori parte reperiũtur cõgregata cõcilia. An autem si ipse papa nollet congregare tunc cõcilium nec decidere dubium, possit per se conciliũ cõgregari: dicerẽ salua determinatione romanæ ecclesiæ ꝙ si propter exortũ dubium fidei generatur scandalũ inter fideles (vt quia forte propter cõtrarias sententias exorirentur inimicitiæ & bella inter fideles) concilium posset congregari per eos ad quos spectat post papã / & per modos supra dictos in illo articulo ad quem spectet congregare concilium. & hoc per dicta in sæpius allegato, c. si papa. 40. di. Vtrum autem esset sufficiens causa tunc ad procedendum contra papam detractantem congregare cõcilium / quasi fecerit se suspectum ꝙ voluisset nutrire huiusmodi discordias, crederẽ ꝙ non: sed crederẽ ꝙ essent seruanda illa quę dicuntur quando papa dicitur incorrigibilis criminosus.

¶ Tertius casus quem ponit idem episcopus est in materia nutriente schisma præsertim inueteratum / ne populus christianus sit in diuisione. allegat quæ habentur in capitulo vbi sana / &. c. schisma. 24. q. 1. & tex. in. c. teneamus. 1. q. 1. ¶ Quartus casus est quando

B notorie est graue crimen ex quo multũ scandalizatur ecclesia data incorrigibilitate ipsius papæ: propter quod dicit ꝙ posset deponi. allegat glo. in. d. c. si papa. Quintus casus est in factis in quibus contingit turbari vniuersalẽ statum ecclesiæ & periclitari ecclesiam, quod est graue delictum etiam in papa. quod dicit non esse sustinendũ a clero: quia etiã si papa de hoc se nõ corrigeret / dicit ꝙ posset deponi a concilio, allegat dictum, c. si papa. Sextus casus est vbicũꝗ papa reperiret a fide deuius: vt in. d. c. si papa. Septimus casus est vbi induceret nouus ritus prorsus diuersus a ritu antiquo in quo nutritus est populus christianus: quia vt dicit etiam isto casu debet cõgregari concilium generale, quod vt etiam dicit super hoc habet potestatẽ: quia est graue crimen & sapit hęresim. Nam super hoc paulus reprehendit petrum: vt notatur in ca. paulus 2. q. 7. Et ita refert tenere. d. anto. & mathesillanum in. d. trac. Licet ego non reperiam in meo libro ita simpliciter positũ: nisi forte loqueretur in casu illius schismatis antiquati.

¶ Inducit tamẽ idem episcopus prædicta ad decretum concilii constantien. in principio ipsius, quod ponit tantum tres casus in quibus debet congregari concilium contra papam (videlicet in iis quæ pertinent ad fidem / in spectantibus ad extirpationẽ schismatis / & C in spectantibus ad reformationem ecclesiæ in capite & membris) & dicit ꝙ virtualiter omnes dicti septem casus includuntur implicite in illis tribus casibus, imo aliqui expresse: vt in iis quæ pertinent ad fidem: includitur secũdus casus supra positus / & sextus & septimus. Itẽ secũdus casus positus per cõciliũ cõstantien. (videlicet in iis quæ pertinẽt ad extirpationẽ schismatis) ponit in primo & tertio casu supra posito, & sic tres primi casus & duo vltimi manifeste includuntur in primis duobus casibus positis in ipso decreto concilii constantien. Quartus casus quando notorie est graue crimen ex quo multum scandalizatur ecclesia / & quintus casus (in factis in quibus cõtingit turbari vniuersalem statum ecclesiæ & periclitari ecclesiã) manifeste includuntur in tertio casu ipsius decreti concilii constantien. scilicet in iis quæ pertinent ad reformationem ipsius ecclesiæ in capite & in membris. nam quartus casus compræhenditur sub reformatione capitis / & quintus sub reformatione membrorum: vt ipse dicit patere cuilibet intuenti.

¶ Et si dicatur ꝙ magis late & extensiue de hoc loquitur dictum decretum cõcilii in ter- D tio suo casu reformationis in capite & in mẽbris: quia videtur comprachendere non solũ prædictum quartum & quintum casum / sed etiam ꝙ non data incorrigibilitate papæ possit concilium reformare caput. Respondet verum esse quod potest reformare, sed non deponere nisi data incorrigibilitate. Et quantum ad dispositionem dicti decreti / dicit ꝙ præfati doctores (scilicet anto. & mathesillanus) dicunt ꝙ debet dari incorrigibilitas vt ipsi præsupponunt in quarto casu. Itẽ ad illud etiam quod potest allegari per prædictum decretum constantien. generaliter & indistinctæ ꝙ conciliũ habeat potestatem reformandi mẽbra etiã in casibus in quibus nõ contingit vniuersalẽ statũ ecclesię perturbari & ecclesiã periclitari. respondet ꝙ secundum tẽpora ipsius decreti & ea quæ tunc occurrerunt propter illud schisma / indubitãter propter malã vitã illorũ qui erant in ecclesia pro maiori parte perturbabat vniuersalis status ecclesiæ & periclitabatur ecclesia, attẽtis infinitis guerris & infinitis aliis malis & scandalis quæ tunc vigebant maxime in viris ecclesiasticis: & per consequens reformatio membrorũ videbatur necessario facienda per con

A cilium generale. Adducit.c.nemo. 83.di. & ca.qualis.8.q.1. Vnde infert concilium generale habere potestatem reformandi in capite & in membris iuxta decretum dicti concilii. Vel aliter respondendo videtur fateri ꝙ concilium etiam cessante incorrigibilitate papæ possit congregari pro reformatione in capite & membris. & adducit cardinalem floren. in tractatu schismatis: cum dicit ꝙ illud quod dicitur ꝙ papa habet plenitudinẽ potestatis/debet intelligi nõ solus sed tanq̃ caput vniuersalis ecclesiæ. ita ꝙ ipsa potestas est in ipsa ecclesia tanq̃ in fundamento, sed in papa tanq̃ in principali ministro per quẽ hæc potesta sexerceatur: ita tamẽ ꝙ præcedat clauis discretionis, vt ponit inno. in.c. quãto de iureiurã. Et ꝙ potestas sit in ipsa ecclesia, adducit tex. in.c. legimus. 93.di. vbi dicitur ꝙ orbis maior est vrbe. & tex. in. ca. ita dominus 19.di. Et ex his infert ꝙ potestatis plenitudo est in papa modo non erret: si tamen errat debet corrigi per conciliũ generale, apud quod est plenitudo potestatis tanq̃ in fundamẽto. Et secundum cardinalem vt ipse refert/ non potest papa per suas constitutiones alio modo facere resistentiam: quia hoc esset subuertere vniuersalem statum ecclesiæ, quod non potest: vt in.c. proposuit de concess. præben. B vbi notatur. Et hoc dicit cardinalis in dicto trac. in quæstione. 45. qui allegat etiam inno. in.c. quod super de voto. Item ponit quod dicit cardinalis in alia quæstione: ꝙ potestas conciliĩ est a deo, intantum ꝙ vniuersitas ecclesiæ non potest transferre potestatem in papam sic vt desinat esse penes ipsam: quia esset contra ius diuinum & exempla sanctorũ patrum. Quod dicit cardinalis in dicto tractatu in.q. 48. Vbi etiam dicit ꝙ concilium generale est super ius positiuũ, cum habeat plenitudinem potestatis.

ET ex his dictus episcopus infert plures conclusiones. Prima est ꝙ plenitudo potestatis sit in ipsa ecclesia siue in vniuersali ecclesia tanq̃ in fundamento. secunda ꝙ potestas cõcilii est a deo. tertia ꝙ potestatis plenitudo est in ipso papa/ modo non erret: si tamen errat ꝙ huiusmodi errores corriget conciliũ. quarta ꝙ congregatio concilii potest & debet iudicare difficilia. quinta ꝙ generale cõcilium non subiicitur iuri positiuo. Et ex præmissis dicit probari & iustificari dictos tres casus qui sunt positi in cõcilio cõstãdiẽsi/ maxime de reformatiõe in capite & in membris: quia si concilium potest corrigere errores papæ/ ergo ipsum papam reformare: & si concilium iudicat difficilia / ergo potest reformare membra. Et subdit ꝙ aliqui doctores (sicut petrus de ancharano/ & petrus pauli de ancona / & quidam alii qui scripserunt tempore concilii constantiensis) tenent ꝙ in C causa hæresis schismatis & in iis quæ concernunt vniuersalem reformationem ecclesiæ/ maior sit authoritas concilii q̃ papæ, & ꝙ in his sit potius obediendum deliberationi concilii q̃ papæ. ad quod allegant quod notatur 15.di.c. sicut, &. 40.di. si papa, &. 2.q.7.c. nos si incompetenter, §. item symmachus, &. 19. di. anastasius, &. 25.q.1. sunt quidam/ cũ duobus sequentibus.

Sed ista sic simpliciter dicta per eum/ pro nunc non firmo: sed dicam de hoc in illo articulo quis sit maior/ papa an concilium: & in illo ex quibus causis possit papa deponi. Et non teneo ꝙ plenitudo potestatis non sit in solo papa, sed in ecclesia tanq̃ in fundamento & in papa tanq̃ in principali ministro: vt dicit cardinalis in.d. tractatu schismatis, & alii qui eum sequuntur. Sed in proposito nostro vnum est colligẽdum quod sequitur ex suprascripta solutione prima: ꝙ si illud fuit dispositum in concilio constantiensi de reformatione in capite & in mẽbris propter schismata quæ vigebant tempore illius concilii, D infertur ꝙ illud decretum non erit vniuersale nec semper poterit congregari concilium ex illa causa, maxime si papa sit paratus per seipsum/ & se & membra corrigere. Et si recte inspiciatur, non dicit illud decretũ ꝙ concilium simpliciter & semper debeat congregari pro reformatione in capite & in mẽbris: sed ꝙ propter illud fuit congregata synodus constantien. & ad schisma & hæreses sedandum, cum tunc non esset qui vellet congregare: & ideo spectabat ad conciliũ congregare & omnia reformare. Et ideo si papa esset paratus corrigi & corrigere/ reformari & reformare, forte ista sola nõ esset sufficiẽs causa congregandi conciliũ eo nolẽte & contradicente, ex quo nõ est incorrigibilis nec hoc facere detractat per notata in.d. ca. si papa. 40.di. &. 17.di. in pluribus ca. Et vide omnino quod dico infra in illa quæstione quis sit maior/ papa an concilium: & vide quæ dicta sunt supra in.q. ad quem spectet congregare concilium/ in versi. sed pone ꝙ inter duos.

Egidi⁹ bellamera in cle. dudũ i pri. in versi. quarto nota/ dicit ꝙ qñ habemus verũ & indubitatũ papam, ipse habebit congregare cõ

A cilium & iudicare. 17.di.per totū: sed quādo est dubium quis sit papa/ vel quando dicitur factus notorius hęreticus/ vel qn est talis causa de qua ipse iudicare non possit (puta causa propria in qua non possit sibi ius dicere: vt in ru. &. l. 1. ne quis in sua causa ius sibi dicat) vel cūm quæritur an sit papa/ vel an sit canonice electus in papā/ vel an propter hæresim vel renunciationē desierit esse papa (vt in.c.si duo.79.di.& in.c.si papa.40.di.& in.c.1.de renun.in.6.& idem dicit in omnibus similibus casibus) tunc erit sufficiens causa cōgregandi cōcilium. quod poterit cogregari/ procurante etiam quocunq; catholico/ etiam sine papæ voluntate: cum etiam quattuor generalia concilia non reperiantur congregata ad mandatum papæ, licet nuntii papæ interfuerint in aliquibus eorundem. Et sic dicit limitanda iura. 17.di.per totum, & tex.in.c.licet in fine de elec. De quo etiam vide supra post prin. huius articuli. ¶ Sed ista non sunt sic simppliciter vera, vt patet ex præmissis: qa vbi est papa/ ipse debet prius requiri vt congreget: vbi autem est dubium, dic vt plene dictum est in quæstionibus præmisis. & adde hic illa quæ ponuntur infra in illo articulo vtrum semper papa in causa fidei teneatur cōgregare concilium: vbi ponuntur plures casus propter quos reperiuntur cōgregata concilia. Et ad illud quod dicitur q congregatur tunc concilium sine papa, vide in quæstione ad quem spectet congregare concilium quæ dicta sunt supra in pluribus articulis: & si debet prius requiri quando est tractandum de facto papæ si non detractat congregare.

B

¶ Item potest congregari concilium quādo cardinales non possent concordari in electione papæ: vt in cle.ne romani, & dixi supra in quæstione quis congregare habeat conciliū in primo & tertio mēbro. ¶ Et quod supra dicitur intelligitur quando potest congregari etiam contra voluntatem papæ: quia quando per papam & de eius voluntate congregandū est/ plures causæ recitantur infra in quæstione quando papa in causa fidei teneatur congregare concilium.

¶ Quandoq; enim cōgregantur concilia nō directe contra papam. & tunc congregabitur concilium propter sedandam hæresim. Vnde theodosius imperator mandato dato vt episcopi conuenirent ad congregandū concilium ephesinum/ inquit, quia leo papa cogitabam nō esse tutum absq; sancta synodo & vbiq; sanctarum ecclesiarum præsulibus hu-

iusmodi quæstionē de fide enodare, necessarium duximus vestrā conuenire fraternitatē. C Et ex causa fidei quattuor principalia concilia reperiuntur congregata: vt in ca.canones 15.di.& in.c.sexta.16.di. Et in concilio agathonis & cōcilio martini/ & fere in omnibus conciliis ad extirpandam hæresim reperitur facta synodalis congregatio. Et vide in.c.anastasius.19.di.in glo. vbi dicitur q vbi agitur de fide/ papa debet requirere consiliū episcoporum. Quod intellige quando quęstio fidei non fuisset per ecclesiam prius determinata & diffinita, & propter difficultatē non posset per eū & collegium cardinaliū diffiniri. Vide tex.de hoc in.c.de quibus causis.28.di.& vide cardi.de turre cre.in trac.de potestate papæ in fi.vbi a.c.24. vsq; in finem operis narrantur hæreses damnatæ per concilia.

¶ SED quæro vtrum semper papa in causa fidei teneatur congregare concilium generale? Videtur q nō: quia vt dicit tex.in.c.maiores de bap.quæstiones maiores maxime fidei ad sedem petri sunt referēdæ.c.quotiens 24.q.1.& sic ad papā.& romana ecclesia dicitur magistra fidei.22.di.c.omnes. Facit capitulū hæc est fides.24.q.1.glo.in ca.in istis.4.di.ca.ipsi &.c.nemo.9.q.3.24.q.4.sicut.sanctus tho.in secunda secūdæ.q.1.ar.10. ¶ Sed glo.in.c.anastasius.19.di.videtur velle q teneatur congregare concilium. Sed dic q illa glo. intelligitur vt supra dixi quādo esset maximum dubium & tale q non posset per papam & cardinales diffiniri: & ita dicit abb. in disputatione episcopus. vel vbi papa vellet aliquid decidere contra alias statuta per ecclesiam circa fidem: quia tunc tenetur congregare concilium, & procedit.d.glo.in.c.anastasius. Vide alex.in.c.sicut.15.di.& in.d.c.anastasius, & ponit abb.in.d.ca. maiores de bap. Et de isto articulo vide quod late dico infra post quæstionem vtrum concilium possit tollere constitutionē papæ: & in alia quæstione propria vtrū papa in causa fidei teneatur semper congregare cōcilium/ in versi.etiam per hoc infertur. D

ITEM reperiuntur congregata concilia p sedādis discordiis inter principes christianos/ & ad reducendum eos ad pacem: est enim officium dominorum cardinalium semper suadere domino nostro papæ vt ponat pacem & quietē inter principes christianos: vt notat in.c.nouit de iudi. ¶ Itē & pro reformatiōe ecclesiæ in capite & in membris & ad extirpāda hęreses errores & schismata.

A Ita legitur in gestis cōcilii cōstantiē, in prin. &c. 1 o. &c. 1 5. sessione. & in gestis concilii basilien. reperitur relatum in. c. sanc. Item in gestis eiusdem cōcilii basilien. in. c. sacrosancta generalis synodus basilien. vltra causam hæresum & extirpationem errorum & reformatiorem ecclesiæ in capite & in membris / additur regum & regnorum cæterorūq́ christianorum adinuicem authore discordiarū procurante dissidentium pacificatio. Item legi in quibusdam literis fœ. re. sixti. 4. responsiuis oratoribus regis franciæ (in fauore laurentii medices missis pro pace a papa impetranda / & inter cætera etiam dicentibus concilium debere congregari) q̄ propter illa tria concilia poterant peti cōgregari & debebāt. & respondebat ad ipsorum petitionē q̄ quo ad hæreses & discordias / tunc non vigebant: & quo ad reformationē / quando tempus adesset procuraret cōciliū congregari vt posset se & alios reformare. ¶ Congregantur igitur concilia etiam ad correctionem excessuum: vt in ca. non oportet. 1 8. di. notat do. in cap. peruenit ea. di. & in. c. 1. &c. c. de eulogiis ea. di. & in. c. sicut olim de accusa. vbi aretinus. Et licet illa iura loquantur in inferioribus cō ciliis, tamen ad eundem effectum ordinatur generale conciliū secundum inno. in. c. gra- B ue de præben. Item in omnibus casibus in quibus agitur de rebus arduis vniuersalē ecclesiā tangentibus: argumento. c. multis. 1 7. di. & in. l. humanum / & quæ ibi bal. C. de legibus.

¶ Item reperiuntur concilia congregata vt super tractandis & disponendis in vniuersali ecclesia / maturius & sanius consilium habeatur in emergentibus: quia rectum est consilium quod plurimorum sentētiis roboratur: ca. prudentiam post prin. de offi. delega. Vnde ecclesiastici. 6. multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum. & prouer. xi. vbi multa cōsilia ibi salus. Vnde & beatus cyprianus in epistola ad stephanum suo & concilii nomine inquit ad quædam disponenda & consilii communis examinatione limitanda / necesse habemus cōuenientibus in vnum pluribus sacerdotibus cogere & celebrare concilium.

¶ Item reperitur congregatū cōcilium cum ecclesia habet magnos & potentes hostes ac perturbatores. Hac de causa gregorius tertius / leonem tertium imperatorem in concilio anathematizauit, quia imagines christi & gloriosę virginis mariæ & sanctorum deleri & incendi fecerat constantinopoli. Vnde C gregorius cōgregato romæ cōcilio fere mille episcoporum, romam & italiam totam ab eius obedientia & potestate liberauit & vectigalia interdixit: vt legitur in chronicis in eius vita. & vide de consecra. di. 3. relatum. ¶ Sic & gregorius. 7. contra henricum imperatorē. 3. conciliū romæ congregauit. 1 1 o. episcoporum, quia scindere vnitatem ecclesiæ moliebatur / & cupiditate pecuniarum episcopatus & alia beneficia ecclesiastica per simoniam committebat, eundemq́ excōmunicauit & dignitate regia priuauit: vt in suplemēto chronicarū legitur. ¶ Sic & inno. 4. contra federicū secundū eidem insidias parātem / concilium congregauit lugduni anno 1 2 4 9. in quo federicum omnium consensu imperio & regio titulo priuauit. vide in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6.

¶ Item reperitur congregatum conciliū propter necessitatem & persecutionem ecclesiæ cum ipsa indiget christianorum principum auxilio, & pro recuperādis ciuitatibus & dominiis ab infidelibus occupatis: vt legitur fecisse vrbanum secundum, qui conuocato cō cilio apud aluerniam expeditionem in saracenos & infideles persuasit pro recuperanda ierosolyma: ibiq́ trecenta hominū milia pro D ea expeditione cruce signauit.

¶ Item pluries reperiuntur congregata concilia ad condendos canones cum maiori consilio. Nam licet papa sit supra ius / vt in. c. proposuit de concef. præben. & ad eum spectet condere canones (vt. 2 5. q. 1. c. sunt quidam, & in proœ. sexti & cle. & late in ru. de cōsti.) tamen ad meliorem siue maturiorem reformationem fidelium sæpius congregata sunt concilia: vt est videre in infinitis decretalibus in decretis & in decretalibus, in. 6. & in cle. Et hoc vt acceptabiles magis fierent canones & maiori cum æquitate & patientia reciperentur.

¶ Item reperiuntur etiam congregata concilia gratia supernæ reuelationis impetrandæ a deo: vt legitur act. 1. ca. Item leguntur cōgregata concilia ad confirmationem præteritorum conciliorum & canonum & maiorem fidei firmitatem. Patet quia in omnibus fere cō ciliis semper confirmata sunt & approbata gesta quatuor principalium cōciliorum: vt patet in gestis concilii martini / agathonis / syluestri, & in multis similibus: vt in. c. quoniā 16. di. Et de præmissis vide cardi. de turre cre. qui ponit plures ex præcedentibus casibus.

A ¶ Item vt voluit cardi. floren. in. c. solitæ de maio. & obe. deberet congregari concilium propter excessus pontificum qui de facili pro re minima faciunt & nutriunt bella. Allegat ostien. in. c. vnico in. §. in veteri de sacra vnctione. qui dicit q spiritualis gladius etiā ex leui causa interdū mouet guerras & nutrit: & q non deficiet pestis ista donec quisq suis terminis sit contentus. ¶ Itē dicit q expediēs esset congregare concilium ad regulandā potestatem papæ vt non absorberetur potestas aliorum prælatorum: & fierent canones conciliares qui non possent reuocari sine cōcilio ad hoc vt daretur occasio celebrādi concilia. Credo q non bene dicat cum loquitur de regulanda authoritate papæ per constitutiones conciliares: cum papæ potestas sit a deo & non restringibilis a quoquam / vt sæpius dictū est: debet tamen esse ad cōstructionē.

¶ Item quandocunq videtur romano pontifici potest congregari concilium & ex quacunq causa voluerit: quia istud est proprium romani pontificis: vt dicit beatus tho. in secunda secundæ. q. 1. ar. 10. & 17. di. per totum. Et causa quam princeps habet pro vera / semper est legitima. & vbi non apparet causa / præsumitur in papa: vt in. c. quæ in ecclesiarum cum materia de consti. Vnde
B gregorius. 7. cōgregauit concilium apud lateranū ad reformandum mores sacerdotū & principum, qui ecclesiam opprimere & confundere non verebantur propria ducti cupiditate: vt patet in registro eius in primo libro, c. 44: scribens sicardo aquileien. episcopo. Et iterū aliud congregauit pro reformādis moribus: vt in. 2. li. c. 1.

¶ Item quia vt dictū est concilia debent congregari ad correctionem excessuum (vt dicit do. in. c. peruenit / & alii: & in. c. non oportet 18. di.) ideo maxime aduertendum existimarem ad publicos concubinarios & præsertim clericos: quorum hodie ob impunitatem nimis excreuit numerus / nō sine magno pusillorum scandalo & bonorum dolore. Cum enim per iura pōtificia interdictus sit laicis cōcubinatus (vt in. c. dicat / & c. nemo / & c. meretrices / & c. in eo. 32. q. 4. cum simil.) multo magis intelligitur & est clericis prohibit⁹. Dicit enim beatus thomas in. 4. sentē. di. 33. ar. 3. q habere concubinam est contra legem naturæ & peccatum mortale. & ioan. an. in regula sine culpa / in mercu. & abb. in. c. vt clericorum de vita & ho. cle. Quod si ita est in simplici concubinatu, quanto magis in sacrilegio. ¶ Et quādo clericus est notorius concubinarius, est suspensus quo ad se & quo ad
C alios: vt in. c. vestra de coha. cle. & mulie. & maxime vbi fornicatio est diuturna notoria & scandalosa: vt dicitur in cap. q̄ sit de exces. præla. De quo vide late per abb. in. c. at si clerici in prin. de iudi. Et a talibus iura prohibēt missam audiri: vt in. c. nullus / & in. c. præter hoc. 32. di. Imo & tales prohibentur promoueri etiam ad minores ordines: vt. 33. di. c. 1. & c. laici. & d. regu. sine culpa. Fornicator enim & auarus vterq est idolatra: vt in. c. idolatria. 28. q. 1. & apostolus ad ephe. 5. hoc autem scitote q omnis fornicator aut immundus aut auarus quod est idolorum seruitus / non habebit hæreditatem in regno christi & dei. Igitur ratione scandali quod generatur in ecclesia (vt non deducat plebem ad infidelitatis errorem / cum videt contemptum religionis in clericis & prælatis) prouidendum esset. Et hæc pestis propter nimiam contagionem indiget ferro ignito. c. ecce, 24. q. 3. Scabiosa enim ouis a caulis est repellenda, ne tota domus / massa corpus & pecora ardeant corrumpātur putrescant & intereant: vt in. c. resecandæ ea. causa & q. Et adeo abominabilis est clericus notorius concubinarius vt aliqui voluerint ipsum effici irregularem. De quo vide in ca. sicut / & ca. vestra de
D coha. cle. & immol. in. c. 1. de iudi. 5. col. De his enim tex. inquit, ferro abscindenda sunt vulnera quę fomentorum non sentiunt medicinam: vt in. c. plurimos. 82. di. & simile dictum vide in. c. in canonibus. 16. q. 1. Vnde synodus basilien. in. 20. sessione, vult tales ipso facto priuatos esse triū mensiū spatio fructibus beneficiorum / cōuertendis in fabricā ecclesiæ: & si moniti non desistunt, vult tales priuari omnib⁹ beneficiis & dignitatibus & ad ea & eas inhabiles esse. Et intelligit publicū concubinariū nō solum eum qui per sententiam & confessionem seu rei euidentiam est notorius, sed etiam qui suspectam & infamatam de incontinentia mulierē tenet, prohibens prælatis ne occasione pecuniarii quęstus aliquos tolerent, pœnā dupli ei imponēdo qui pro pecunia eos tolerauerit. nec filios ex tali concubinatu procreatos apud patres habitare permittit.

¶ Item causa vrgens est etiam ad extirpandam simoniam vt concilium per papam congregetur. Vnde dicit beatus grego. in registro li. 9. ca. 49. da operam vt synodus ad eradendam ipsam hæresim cōgregari possit. lo

A quens de iis qui manus polluunt ex ordinationibus cupiditate auaritiæ ducti. Vbi etiã maxime detestatur auaritiã, quã diuino testimonio dicit esse idolorum seruitutem: subiungens, quis igitur post hoc locus contra auaritiam tutus esse præualeat, si illi a sacerdotibus aperitur ecclesia dei? quomodo ouium septa inuiolata custodiat qui intrare lupũ inuitat? proh nefas manus illicito munere polluit/ & alios se benedictione credit erigere: cũ ipse iam sit propria iniquitate substratus, & sua nihilominus ambitione captiuus. Et aurea verba cõtra emẽtes episcopatus vide in. l. si quenq̃. C. de episcopis & cle. ⁋ Sic & cõtra vsurarios, contra plebiũ deuoratores/ nouas tallias & collectas imponẽtes/ libertatẽ ecclesiasticã opprimentes & ecclesiarũ bona occupantes/ barros lusores & blasphemos: & propter alia crimina pro quibus papæ videbitur opportunum concilium congregare, vbi & quando voluerit pro reformandis moribus poterit ipsum cõgregare, vt supra dictũ est.

¶ Quid agendum cum papa efficitur inutilis &c. Arti. 3.

B QVID AVTEM si papa efficeret̃ furiosus vel demens vel inutilis vel esset captus ab infidelibus: Videt̃ ꝙ ista quæstio dependeat ab illo articulo an hoc casu deuoluat̃ iurisditio ad cardinales. Et de episcopo capto ab infidelibus hæreticis vel schismaticis/ ꝙ capitulum succedat est tex. in cap. si episcopus de supp. negli. præla. in. 6. & hoc considerato videtur ꝙ idẽ multo magis deberet esse in collegio cardinalium. Bar. in. l. vbi absunt. ff. de tuto. & curato. datis ab iis/ vult ꝙ vacante papatu sicut episcopo capitulum sic succedãt cardinales in iurisditione. & ad hoc allegat inno. in c. iis quæ de maio. & obe. ad idem est glo. in c. nullus. 79. di. & ostien. in. c. cum ex eo de pœni. & re. & bal. in. d. l. vbi absunt.

¶ Breuiter dic ꝙ opinio cõtraria est vera hodie per ca. vbi periculum. §. iidem quoq;. & per cle. 1. §. irritum de elec. vbi glo. & doc. tenent contrarium/ ꝙ collegium cardinalium tantum succedat in iurisditione in iis quæ tẽdunt ad celeriorem expeditionem electionis futuri pastoris & in iis in quibus esset necessitas vrgens vel aliquod grãde & imminẽs periculum: alioquin de aliis quæ sunt papæ reseruata/ sede vacãte non possunt se intromittere. Et ita glo. disputat in. c. 1. de schisma. C in. 6. quæ multa adducit pro collegio cardinalium. Vnde de prouisionibus no se intromittunt vt dicit ibi glo. de aliis autem arduis & vbi imminet periculum & in necessariis & vtilibus reipub. christianæ satis habent iurisditionem, ita ꝙ possunt etiam delinquentes anathematizare. 79. di. c. si quis pecunia: vt dicit ibi glo. quod & tenet bertachi. in tractatu de epo/ quarta parte. q. 19. Et vide alex. de immola in. d. l. vbi absunt: vbi bene ponit. & augu. de ancona in. 3. q. in. 8. & 9. articulo.

¶ Et istud est clarum sede per renunciationẽ vacãte vel per obitũ. Sed in proposito est maior difficultas: q: sedes nõ dicitur vacare si papa efficiatur furiosus vel sit captus ab hæreticis vel schismaticis vel infidelibus. Verũ est ꝙ glo. in. d. c. 1. de schisma. tenet esse idem siue ecclesia vacet siue dicatur quasi vacare: puta si papa esset schismaticus. & tex. in. d. c. si episcopus, videtur ista æquiparare: dum dicit ac si sedes per mortem vacaret, quem tex. dicit petrus de ancha. procedere etiam si sit captus ab hostibus vel a latronibus seu piratis. ⁋ Ex quo videtur ꝙ sit quædã similitudo siue ecclesia vacet per mortem siue dicatur quasi vacare eo ꝙ superior est impeditus, & maxime quando esset inutilis: quia ecclesia dicitur viduata & vacare siue prælatus sit mortuus siue factus inutilis: vt in. c. inter corporalia de transl. præla. Et mulier ita dicitur vidua si habeat virũ inutilem sicut quando vir est mortuus: vt dicit glo. in. l. fi. C. de plagiariis. Et in similib⁹ pulchra adducit iason in. l. fi. ff. de officio eius cui man. est iuris. Et æquiparãtur mortuus & inutilis: vt. d. c. inter corporalia. ⁋ Ex quibus videret̃ ex quo cardinales in iurisditionalibus nõ possunt se intromittere in administrando quæ sunt reseruata papæ, ꝙ tũc deberet congregari concilium / vel ꝙ cardinales deberent procedere ad alterius electionem, maxime quãdo est inutilis/ quo casu ecclesia dicitur viduata & vacare. sed ad electionem procedere non possunt: quia altero viuente reperirẽtur duo capita in ecclesia contra. c. quoniam in plerisq; de offi. ordi. ideo videtur ꝙ debeat congregari concilium. Et si possent procedere ad electionem/ deberent vacare acceleratæ electioni, & non succederent in administratione papatus: vt. d. §. iidẽ quoq;. Nec aliquo modo videntur posse procedere ad electionẽ ex alia vacatione q̃ mor- D

tis vel

A tis vel renunciatiõis: vt dictũ est. Facit in proposito quod dicit abb. in. c. ad petitionẽ de accusa. & in. c. licet de elec. & in disputatione episcopus: ꝙ licet cardinales habeãt eligere papam quando papatus vacat per mortem vel renunciatione, secus si per priuationẽ: quia in hoc sunt seruanda iura antiqua: videlicet. c. si duo. 79. di. quæ non reperiuntur reuocata: & ideo sunt seruanda, vt in cle. ne romani in prin. & sic ꝙ tunc pertineat ad concilium, ex quo est congregatũ. Et ita dicit fuisse obiectũ in cõcilio pisano: licet postea fuerit concordatũ ꝙ pro illa vice transferret potestatẽ in collegiũ cardinaliũ, qui postmodũ elegerũt ꝓprio & concilii noĩe. de quo quid iuris dicetur infra. Ex quo patet ꝙ licet qñ papa est omnino inutilis/ secũdum quid dicatur papatus vacare (vt in. d. c. inter corporalia) non tñ dicĩ sic vacare vt per hoc cardinales posśint procedere ad alterius electionẽ: ad quam solũ possunt procedere qñ per cessionẽ vel mortẽ vacat. & in illis terminis loquũtur iura. c. in nomine dñi &. c. vbi periculũ &. c. licet/ & cle. ne romani, de electione loquẽtia. Vnde idem videtur dicẽdum in proposito (ex quo non sumus in casu in quo cardinales succedant/ nec habeant procedere ad electionẽ alterius) ne deficiat prouisio ꝙ consulatur & congregeĩ cõcilium. Nec vr̃ in proposito vera glo. in. d.
B c. 1. de schisma. qa vt dicit domi. i. c. si apostolica de ꝓbẽ. in. 6. in. 1. q. ille tex. qui loqtur qñ vacat sedes/ nõ habet locũ qñ est quasi vacãs: puta quia papa est captus a schismaticis. Et licet ratio quæ ibi assignatur/ quæ dr̃ fuisse ioã. an. nõ videatur bona per. §. sane in cle. ne romani de elec. & conclusio ostien. in. c. dura ibi allegato/ videatur ẽt concludere in cõtrariũ: dictum tñ est in se verũ. Ex quo apparet ꝙ illud quod dicitur de sede vacante in. d. §. ũdẽ quoq; & in cle. ne romani/ nõ habet locũ nec põt trahi ad sedẽ quasi vacantem. & sic multo minus cardinales possunt procedere ad electionem qñ est ecclesia quasi vacãs: & minus succedũt in iurisdictione/ præterq̃ in casu. d. c. vbi piculum in. §. ũdẽ quoq;. Facit ẽt in proposito quia captus & furiosus possunt redire ad priora, ex quo oĩa recuperarẽt. l. succurritur cum seq. &. l. ab hostibus. ff. ex quibus causis ma. l. fi. C. sentẽtiã passis. Facit ẽt quod dicitur in. c. si episcopus de paroch. &. c. 1. de præscrip. 7. q. 1. c. pastoralis. & in. §. ab hostibus insti. quibus mo. ius pa. po. sol. & ff. de capti. & postliminio reuer. per totum. 16. q. 3. prima actione. 34. q. 2. cum per bellicam.

Vnde tam in omnino inutili q̃ in capto ab
C hostibus & in furioso nõ possunt cardinales procedere ad aliam electionẽ: nec isto respectu ecclesia dicitur proprie vacar̃. Et pro hoc facit quæstio posita per bal. in. c. licet de elec. cũ ponit de papa oppresso tẽpestate maris ita ꝙ euadere non potest. vbi vult ꝙ interim cardinales nõ possunt procedeŕ ad electionẽ. Et de furioso vide quod dicit bar. in. l. ergo. ff. ex quibus causis ma. ... vl

¶ Sed profecto si bene consideretur, videtur potius dicendũ (& est prima questio) ꝙ cardinales interim administrare habeant: ex quo nõ possunt procedere ad eligendũ aliun/ & cõcilium non põt in modico tpe congregari: cũ interim non possit negari quin ecclesia romana sit in periculo. Vnde non immerito interim cardinales illo modico tpe quo congregabitr̃ cõcilium/ administrabunt: cũ concilium nõ possit statim congregari. Vnde apparet ꝙ nos nõ sumus in terminis. c. vbi periculum/ vel cle. ne romani, vbi cauetur ꝙ cardinales nõ possint aliquid administrare de iis quæ pertinẽt ad papam eo viuo/ ad hoc vt sede vacante vacent accelerationi electionis & ne cõtingat differri electio: qa in casibus præmissis cardinales non possunt nec habẽt pro
D cedere ad electionẽ, & sic cessat ratio prohibitionis illorũ iurium. Et videtur ꝙ sit locus aliis iuribus/ & ꝙ collegiũ cardinaliũ succedat in iurisditionalibus sicut alia capitula. d. ca. si ep̃us: &. c. iis quæ, &. c. cũ olim cum simil. de maio. & obe. &. c. 1. eodẽ ti. in. 6. vbi in oĩbus iurisditionalibus (in quibus maxime est vtile vel necesse expediri id de quo agitur) capitulum succedit, ex quo nõ reperitur iure prohibitum: vt fuit de mente inno. & ostien. in. c. ad liberandam de iudæis. & refert pauinus in trac. de potestate capituli sede vacante in prima parte/ in quæstiõe an capitulũ sede vacante succedat in oĩ iurisditione. Imo ẽt ꝙ cẽsetur ordinaria eius iurisditio: vt ponit idem pauinus in secunda. q. principali. ibidem. & maxime est verum vt ipse dicit in dicta quæstione an capitulũ sede vacãte/ si in proximo successor nõ est futurus. Item facit ratio: qa si cardinales nõ succedunt, interea ecclesia pateretur: maxime quia vt dictũ est non sic de facili cõgregatur conciliũ/ quod haberet prouideret & videretur ꝙ ecclesia esset sine capite. ⁊ Et licet glo. in. d. c. 1. de schisma. & doctores dicãt quasi hæreticũ esse dicere ꝙ vacãte papatu ecclesia sit sine capite/ quia semper caput est christus: tamẽ in actu administrandi si

S

A vacat vel quasi vacat papatus, si cardinales nō possunt administrare / & alius nō reperitur q succedat / & ad electionē alterius non pōt pro cedi, ecclesia esset sine administratore licet nō sine capite. Et multū pateretur: quia quod ignorat quāto tpe sit duraturū / habetur pro perpetuo: vt in. l. sufficit. ff. de condi. & demō. & dī in cle. etsi principalis de rescrip. Et perpetuum dī illud quod tolli pōt per diuinū miraculum: vt in. c. fraterninatis de frigi. & malefi. ponit anto. in. c. consultationibus in. 2. quæstio de cle. egrotan.

¶ Ad tollēdum igitur hāc dubitatē succedāt in administrādo cardinales q sunt capitulum vniuersalis ecclesiæ: vt nōt ostiē. in. c. ad liberandā de iudæis. & bal in. l. cū multa. C. de bonis quæ libe. & probat tex. in cle. ne romani de elec. ponit barba. in trac. de præstantia cardinaliū in. 2. quæstiōe principali col. 9. ponit alex. in. c. in synodo. 63. di. & dictū est supra in illo articulo q præferātur in cōcilio quattuor p̄iarchæ pricipales an cardinales. Et hoc cōuenit dispositiōi illius. §. iidē quoq: dū dicit nisi occurreret necessitas & nisi aliqd grāde & euidēs piculū immineret &c. Nullū. n. pōt esse maius piculum q̄ qn̄ cardinales essēt impediti pcedere ad elec. & nullus īterim succederet ad administratiōnē / & nullus esset in B ecclesia q posset exercere iurisditionē / & ecclesia staret sine gubernatore: & posset forte ī fluctibus periclitari & agitari nimis, licet nō possit perire. Vnde obuiandū est piculis. 42. di. quiescamus. de simo. c. matthæus. c. vbi periculū de elec. in. 6. 1. q. 1. si quis neq, cum simil. Et clarius innuitur ex illo tex. q cardinales succedāt, cū subdit vt qa eos oporteret de aliqua terra ecclesiæ prouidere vel aliqua eius parte. Vnde si in parte ratiōe piculi, multo magis in toto / & sic in piculo vniuersali: argumēto a uthē. multo magis. C. de sacrosanc. ecclesiis. & l. quæ de tota. ff. de rei vēdica. Imo (qđ plus est) sede vacāte cardinales habēt supplere defectū mortui papæ: vt probat tex. in. c. si quis pecunia. 79. di. quod tenuit hugo ea rōne qa durat vniuersitas. Et licet hoc forte nō teneretur sede oīno vacāte (quia debent cardinales vacare acceleratæ electioni) tn̄ qn̄ ecclesia nō vacat sed pastor impeditur, tunc videtur omnino tenēdū: maxime cū etiam sede vacante omnino per mortē vel resignationē, qn̄ oportet vacare acceleratæ electioni / vbi est necessitas possint iurisdictionē exercere: vt dicitur in d. §. iidē quoq. Et ēt tūc possent reuocare ex causa legatū de latere per papā & collegium creatū: vt ponit ioan. an. in. c. 2. de offi. lega. in 6. & ostiē. in. c. tū ex literis de in integ. resti. Qui ēt vult q officiū legati de latere nō expi ret / licet literas nōdū expediuisset. Et q collegiū possit reuocare legatū, etiā dicit archi. in d. c. 2. & dicit lapus abbas idē tenuisse ricardū cardinalē in. c. vt animarū de cōsti. in. 6. Imo vt dicit post paul. & ioā. de immola in cle. ne romani de elec. pōt collegiū pro aliquo periculo imminēti in terris ecclesiæ creare vnū legatum, & vbi subest necessitas etiā nolentem secundum aliquos: vt ponit barba. in d. cle. ne romani in. §. irritum. Et licet non possit sine cōcilio priuare cardinalatu nolentem ire, tamen aliter mulctare poterit. Et vt dicit pauinus in extrauagāti ad onus in quarta col. ex quo collegium cardinalium seruat opinionem ostien. & ita sunt interpretati. d. cap. vbi periculū & clem. ne romani, ab huiusmodi interpretatione non potest recedi / quisostien. non viderit dicta iura. Et si hoc est verum sede omnino vacante, multo magis qn̄ non vacat sed est impeditus papa. C

¶ Et si dicatur q. c. si quis pecunia (dū dicit liceat cardinalibus & clericis deū timētibus &c.) intelligitur de cōcilio / quod constat ex cardinalibus & clericis & laicis &c. prout voluit rosellus / & diximus aliquādo ad intellectum illius tex. Respondetur q quia ille tex. est pars capituli in nomīe domini / vbi apparet q illo tēpore in electiōe papæ interueniebant etiā cū cardinalibus clerus & populus, intelligi pōt de cardinalibus nō conciliariter cōgregatis vt possint expellere apostaticū in trusum sine canonica cōcordi electiōe / & illum anathematizare: & sic supplere vices papæ mortui. Et istū intellectum ad illū tex. sentit car. in. d. cle. ne romani / in. §. irritum / in. 2. oppo. de elec. licet respondēdo ad illū tex. teneat per illū tex. nō probari q cardinales succedāt in iurisdictione tenēdo vices papæ mortui. loqtur tn̄ qn̄ sedes oīno vacat & incūbendū est acceleratæ electiōi. ¶ Et ex hoc ēt pōt argui q licet alias cardinales sede oīno vacāte nō possint cōcedere indulgētias vltra concessas eis ex cōsuetudiē (vt dicit brix. i suo reptorio in verbo īdulgētia) forte hoc casu quo cessat rō. §. iidē quoq / aliter videretur dicendū: ex quo ecclesia nō dicitur vacare sed quasi vacare: nec cardinales habent vacare acceleratæ electioni / sed habent supplere vices papæ. Quod pro nunc relinquo discutiendum: cum dare indulgentias maxime plenarias nō sit de iis quæ sunt vrgentis necessitatis, vt vult D

A d.§.iidem quoq;. De quo vide quæ dico ĩfra
in quæstione de potestate concilii sede vacan
te. Et pro nunc credo ꝙ non: quia solus papa
est assumptus in plenitudinem potestatis: vt
in.c.quodcunq;.24.q.1.de quo in.c.cum ex
eo/de pœni.& re.& ad eum tãtum spectat da
re plenarias indulgentias.
¶ Et ad præmissa ꝙ cardinales succedant/fa-
cit quod dixi supra il illo articulo ad quẽ spe-
ctet congregare concilium in tertio casu se-
cundi membri.vbi dico ꝙ quando imminet
necessitas congregãdi concilii & papa detra-
ctat/deuoluitur facultas ad cardinales: & ꝙ il
lo casu non sit locus.§.iidem quoq;/allegan-
do cardinalem sancti eustachii. Ad idem facit
tex.in.c.per venerabilem qui filii sint legi.dũ
ponit illud deutero.17.ꝙ ardua dubia debẽt
per sacerdotes leuitici generis, expediri: qua
les sunt cardinales qui dicuntur sacerdotes le
uitici generis vt dicit ibi tex. ¶ Ad idem facit
ꝙ qñ prelatus sua culpa priuatur aut su-
spenditur vel est in mora aut in remotis &c.
tunc ille succedit in iurisditione cuius con-
silio debuit ipse prælatus administrare: vt in
c.1.in.§.cum vero,&.§.vbi vero ne sede và
cante in.6. Nulla aũt põt dici maior mora q̃
quando captus est ab infidelibus/vel est furio
sus demens vel inutilis factus.tales.n. repu-
B tantur quasi mortui ciuiliter: vt in.d.c.si epus
& ibi petrus de ancha. Constat autẽ ꝙ ardua
papa consueuit expedire cum consilio cardi-
nalium.6.q.1.si quis cum militibus, & dicit
ioan.mo,& alii post eum in.c.super eo/de hę
re.in.6. Igitur cardinales succedẽt etsi non p
se administrantes, saltem dando coadiuto-
rem furioso vel inutili &c. vt in.c.1.de cle.
egro.in.6. Qui tex.multum facit in proposi-
to.nam vult ille tex.ꝙ licet alias causæ datio
nis coadiutoris episcopo vel superiorib⁹ præ
latis sint de causis maioribus & referendis ad
sedem apostolicam, tamen quando sunt in
remotis / propter euitãda dispendia succedit
capitulum in dando coadiutorem. & sic mul
to magis viderentur succedere cardinales, ex
quo agitur de maiori dispendio q̃ quando e-
piscopi sunt in remotis/ propter difficultatẽ
congregandi concilium: & quia nullum ma
lus dispendium q̃ vbi caret vniuersalis eccle
sia administratore: & quia sumus in casu in
quo non est superior ad quem possit haberi
recursus: vt in.c.significasti/&.c.licet in fi.de
elec.& in.§.patet, versi.sed in hoc.3.q.1. Et
profecto ille tex.in.c.1.in sua ratione multũ

vrget. Facit tex.in.c.fi.de supplẽ.negli.prela. C
in.6.vbi ratione negligentiæ & ne detur diu
turna vacatio & propter periculum/deuolui
tur datio administratoris ad illum ad quem
alias de iure non spectat. Facit etiam tex.in
c.venerabilem in versi.nunquid de elec. Ad
idem facit quod diximus supra in.q.quando
cardinales sunt discordes in congregando
concilium.vbi sub dubio in casu illo dico ꝙ
cardinales possunt deputare administratorẽ
interea. ¶ Vnde sine dubio videtur dicẽdum
in proposito (in quo subest magna æquitas)
ꝙ isto casu vt euitetur circuitus cardinales
possent dare vel coadiutorem vel administra
torem vel vicarium: sicut in simili dicit cardi.
in.c.licet in.3.q.trac.schismatis de elec. in se-
xto modo tollendi schisma. quod refero in-
fra in illa quæstione quando inter duos est
contentio de papatu, si verus papa nõ curat
vt tollatur schisma / an poterit ita deponi si-
cut schismaticus. Quod etiam dicit petrus
de ancha.in trac.conci.in.6.q. & ꝙ daretur
administrator vel decanus cardinalium vel
alius episcopus cardinalis, qui in habitu &
præeminentia viueret vt consueuerat in car
dinalatu: & non assumeret quoquo modo ali
qua insignia pontificatus/ne præstaretur oc-
casio schismatis: vt ibi dixi. D
¶ Et si dicatur ꝙ collegium cardinalium nõ
potest deputare vicarium (vt voluit paulinus
licet sub dubio/in trac.de potestate capituli
circa fi.) respondeo ꝙ ipse loquitur quando
sedes omnino vacat & est vacandum accele
ratæ electioni/& sedes est paruo tempore va
catura: & non quando sedes non vacat/ quia
papa viuit, sed est quasi vacans/quia papa est
omnino inutilis. Quinimo cat.in.c.licet in
2.q.vult ꝙ collegium cardinalium sede va-
cante posset deputare vicarium seu admini-
stratorem: quia non potest limitari collegiũ
cardinalium sicut alia inferiora collegia. ita
dicit in.d.c.licet de elec. Ad idem facit tex.&
quod ibi dicitur in.c.eos (in.§.clericis) de tẽ
po.ordi.vbi qñ prælatus est suspensus/ cleri
ci possunt recipere ordines a vicinis p̃latis.
Ad idem facit tex.in.c.fundamẽta de elec. in
6. vbi cardinales dicuntur coadiutores pa-
pæ.si igitur in vita sunt coadiutores eo casu
quo est cõpos mẽtis & nõ inutilis, multo ma-
gis qñ est furiosus vel captus ab hostibus vel
effectus inutilis. Ad idẽ facit ꝙ cardinales in
facto papatus funguntur vice metropolitani:
vt in.c.in noĩe dñi.23.di.sicut ergo metropo

A licanus est iudex in causa an episcopus sit canonice electus, & sicut ad eũ sit deuolutio qñ negligit suffraganeus (vt in.c.ad reprimendam de offi.ordi. &. 9.q.3.c.cum simus. vide glo. & doc.in.c.1.de supplen.negli.præla.in 6.& doc.in.c.2.&.c.quia diuersitatem de con cess.præben.) & ipse dat coadiutorẽ suffraganeo, vt in.c.penul.de clerico egro.pariformiter videtur dicendum in cardinalibus/qui in facto papatus vt dictum est funguntur vice metropolitani. Itẽ ex quo ad eos spectat electio papæ, similiter videt̃ ꝙ ad eos spectare debeat prouidere ecclesiæ quasi vacãti/dãdo coadiutorẽ vel administratorẽ (quod est minus), d.authen.multo magis: maxime cũ de proximo prouisio est necessaria propter picu lũ romanæ ecclesiæ. ꝛ Ad idem facit: quia in oĩbus casibus in quibus ille penes quẽ est iurisditio ipso iure/suspenditur vel priuatur vł aliter in exercitio impedit̃, iurisditio eius deuoluitur ad alium ei magis propinquũ. Patet per totum de supplẽ negli.prælati, patet in sub delegato.c.si is cui de offi.dele.in.6. Similiter in defectũ vnius ordinarii habetur recursus ad alium.l.vt perfectius. C.de annali excep. Facit quod dicitur in cle.1.de foro compe. Et est regulare ꝙ vbicunꝙ ille ad quẽ pertinet

B non põt actũ explicare/alius debet surrogari a iure vel ab homine: vt in.l.si longius. ff. de iudi.l.si cum dotem.ff.solu.matri.ca.is cui de elec.in.6.c. si hæredes de testa. & autentica hoc amplius. C. de fideicõ. & plura similia: & quæ adducunt̃ per glo.in.c.1.de schisma. in 6.post ostien.in.c.cum ex eo de pœni. & re. Ad idem facit qđ dicit archi.in.c.si papa. 40. di. ꝙ licet alias si papa est negligens remissus & insufficiens ecclesiæ/non possit deponi siue amoueri (vt dicit glo.in verbo insufficiens de renun. in. 6.) tamen secus esset in imperatore si efficeretur omnino inutilis. quod etiam ponit ibi do.in.d.c.si papa, quia imperator poterit deponi/& etiam pro quocunꝙ peccato de quo esset incorrigibilis: vt dicit ibi glo. A pari idem videtur dicendum in papa quando ex superueniẽti ægritudine esset effectus omnino inutilis (ita ꝙ esset omnino stupidus & sine sensu) ꝙ tunc ne ecclesia patiatur, saltem cardinales darent vel coadiutorem vel ipsi administrarent vel vnum deputarent qui administraret donec congregaretur concilium ad prouidendum indemnitati ecclesiæ. ꝛ Accedit ad præmissa quod dicit petrus de ancha.consi.410.(incipit vi so & diligenter inspecto. & refert alex.in. c. per venerabilem in. §. ꝙ autem/in.27. char. qui filii sint legi.) ꝙ vbi est schisma in ecclesia/ordinarii poterunt exercere illa quæ sunt reseruata papæ, & idem dicit de cardinalibus ꝙ possent administrare & omnimodam iurisditionem exercere in reseruatis papæ, maxime in iis in quibus versaretur periculum animarum ex dilatione: quia necessitas non habet legem. c. quando de consue.cum similꝛ. Et licet dictum ostien.in.c. 1. de schisma. in.6. (videlicet ꝙ vbi deficit papa de iure vel de facto, papalis iurisditio deuoluitur ad cardinales: qa nõ est verisimile ꝙ deus voluerit gregem suum sine rectore relinquere) improbetur in casu vacationis p̃ mortẽ/ propter verisimilem breuem vacationem: vt.d.c.1.in fi. & in cle.ne romani post glo. in verbo non consonam. tamen sicut in schismate inueterato dicitur ꝙ cessat ratio, sic dicendum videtur in proposito quando papa est captus vel factus furiosus vel demens. Pro quo faciunt plures casus in quibus vbi iudex proprius deficit/ exercitium iurisditionis deuoluitur ad alium etiam alias incapacem.l.ait prætor. §. si debitorem. ff. de iis quæ in frau.cre.l. sed si alius. §. bellissime/ibi

D bar. ff. quod vi aut clam.l.generali. C. de tabu.li.10.l.nullus/ibi glo. C. de iudeis. ca. olim/ibi abb. de resti. spolia. Vnde multo magis idem dicendum est in proposito. ꝛ Accedit præterea ꝙ cum etiam in proposito cesset ratio.d.c.vbi periculũ & cle.ne romani (p̃ quam prohibetur cardinales vti aliqua iurisditione, vt videlicet vacẽt acceleratæ electioni) poterũt cardinales prouidere rebus incũbentibus vniuersali ecclesiæ.

¶ Nec dicatur ꝙ cardinales nullam habeant iurisditionem per.c.vbi periculum. § iidem quoꝙ & cle. re romani: quia illa iura loquuntur in casu suo/ quando oportet cardinales vacare acceleratæ electioni, quia vacat pontificatus per mortem vel renunciationem vel simili casu. & non quando superest papa/ licet inhabilis ad exercendum incumbentia ecclesiæ vniuersali: quia tunc non videtur dubitandum quin collegium cardinalium habeat amplissimam & maiorem iurisditionem cæteris aliis collegiis, ad quæ deuoluitur iurisditio in morte prælati: vt in.c.iis quæ/&.d.c.cum olim de maio. & obe.cũ simil.sicut supra dictum est. Et hoc bene probat. d. cle.ne romani, quando

A vult ꝙ possint prouidere de camerario & sũmo pœnitentiario / & in . §. irritum. Et hoc in effectu vult glo . in verbo sede vacante in.c.1.de schisma.in.6.& doc.ibidē. Et si bene aduertatur, hoc probat ille tex. quia si papa non prohibuisset collegio restitutionem illorum cardinalium , arguitur ꝙ alias potuissent. Et non dubium quin facultas prouidendi de camerariato & pœnitentiaria (quę sunt de maioribus officiis in ecclesia dei) potest dici esse iurisditionis supremæ, propter ea q̃ incumbunt maiori pœnitētiario. Facit quod dicitur in.l.imperium.ff.de iuri.om.iudi. Item non potest negari quin collegium cardinalium dicatur senatus: vt dicit̃ in cle. 2. de elec. 16.q.1.c.ecclesia habet senatum . ex quo videtur ꝙ maiorem habeat iurisditionem q̃ cętera alia collegia, ad istar senatus qui habebat facultatem legis cōdendæ: vt in. §. senatuscōsultum insti.de iure naturali. Facit quod dicit barba.in.c.translato circa fi.de consti. Barbatius tñ in cle.ne romani in. §. irritũ/vult ꝙ ille tex.non intelligat̃ de collegio cardinaliũ: videlicet.c.ecclesia. Dicit nihilominus ꝙ sede vacāte collegiũ cardinaliũ pōt restituere ad famã de quo dictũ est supra in articulo de mō sedendi in concilio. Et sic ex præmissis vr̃ ꝙ collegium cardinaliũ habeat succedere. Qui
B nimo si recte consideretur. §. iidem quoq̃ / & §. irritum, bene probant ꝙ collegiũ cardinalium succedit in iurisditionalibus: ex quo prohibent vti aliqua iurisditione tm̃ in casu q̃n habet vacare acceleratæ electioni, & ẽt illo casu si imminet aliqua necessitas , concedũt vti iurisditiōe . ergo clare probant ad cardinales spectare iurisditionē, sicut in cęteris collegiis dicitur.

NON pōt negari quin arti. iste sit dubius / propter rationes hinc inde vrgētes. nec reperio bene decisum a doctoribus. Et considero quòd casus positi in proposito (videlicet quādo captus est ab hostibus vel hæreticis vel schismatis / vel est factꝰ demēs vel furiosus vel propter infirmitatē inutilis / & similes) nō sunt casus qui cōueniant in terminis dicti. §. iidem quoq̃ & cle. 2. de elec. que loquūtur q̃n debet procedi ad electione futuri pōtificis, & res est duratura modico tēpore, & papatus vacat vel per renūciationem vel per mortem / vt supra dictum est. quo casu non agitur de tanto periculo : quia agitur de dilatione puo tempore duratura, & q̃n non imminet necessitas nec periculum. In proposito autē non inducitur vacatio aliqua per quam possit procedi ad electionē alteriꝰ: C
quia papatus non vacat. Nec his casibus pōt papa amoueri, licet sit factus insufficiens ad pontificatum: vt dicit do.in.c. sedulo.38.di. & in effectu doc.i.d.c.licet de elec. & ponit glo. & do.in.c.1.de renũ.in.6.in verbo īsufficiēs. Sicut in simili dicitur de episcopo grauato infirmitate incurabili: ꝙ non debet amoueri ab episcopatu sed dandus est ei coadiutor : vt dicit tex.& glo.in verbo perpetuo/ & doc.in.d.c.1.in.§.1.de cleri.egro.in.6. Vnde non videtur ꝙ illa iura possint allegari in proposito/ nisi in argumentum. Glo.tamen in.d.c.1.de schisma.loquitur sede vacante, & non ponit istũ casũ imo ex suis ratiōibus innuit in aliis casibus contrariũ. multæ enim adducuntur rationes pro cardinalibus : quibus cum difficultate potest responderi, nec glo. respōdet. Tex.in.c.1.ne sede vacā.in.6.quo ad deuolutionē iurisdi. parificat ista duo si vacat p mortē vel p suspensionē. & sic in hoc pificat mortē ciuilē naturali: vt ibi domi. & doc. post glo. in.d.c.si episcopus, & in.c.placuit.16.q.1.et 2. in glo.& similiter in . c . susceptum de rescrip.eo.ti.

¶Petrus de ancha. In trac. schismatis in.6.q. tenet simpliciter ꝙ siue papa efficitur hæreticus vel schismaticus notorie / vel demens vel D
furiosus / siue captus a schismaticis hæreticis vel paganis / vel mente captus , iurisditio deuoluitur ad cardinales: qui poterunt si voluerint / deputare vicarium qui administrabit iura romanæ ecclesiæ. Item in prouinciis poterunt constituere præsides & rectores. Itē ipsi poterunt cognoscere de appellationibus deuolutis ad papam , & confirmare electiones prælatorum immediate subiectorum papæ, & beneficia reseruata sedi apostolicæ cōferre & plura alia consimilia. Et licet non habeatur expressum in cardinalibꝰ de deuolutiōe iurisditiōis tñ postq̃ in inferioribus ecclesiis dictis casibus est expressum a iure / debēt dicta iura extēdi ad apostolicā sedē a maioritate rationis, nã maius est in ea periculum si careat defensore vel administratore q̃ in aliis ecclesiis: vt in.c.vbi periculum de elec. Ita dicit ipse petrus de ancha . & idem replicat in suis responsionibus factis in concilio pisano ad oratores regis franciæ. Et idem etiam replicat in.d.consilio. 410 . dicens ꝙ licet opinio ostien . videatur bene reprobata per glo . in cap. 1 . de schisma.in. 6 . in modica vacatione paruo tempore duratura, tamen in duratura longo tēpore æqua videtur opinio ostien.

A & ꝙ illud quod prouisum est in inferioribus
ecclesiis / habeat locum multo magis in se-
de apostolica, vbi est maius periculum. Ergo
in proposito cardinales succedūt in plena iu-
risditione.
¶ Sed dominus anto. rosellus in sua monar.
in. 3. q. prin. ī trac. de conci. tenet ꝙ in casibus
præmissis (& similiter hæresis & schismatis)
non deuoluatur iurisdictio ad cardinales / sed
ad concilium, quod debet congregari. & re-
spondet ad contraria. Et primo ad dictum. c.
vbi periculum. §. iidem quoq; (dum dicitur
ꝙ collegium cardinalium habet iurisditionē
papæ in arduis occurrētibus) dicit ꝙ ille tex.
loquitur in aliis negociis non concernenti-
bus papam vel eius personam, nam in illis/
tex. ibi dicit contrarium: quia dicit ꝙ de alio
negocio se nō intromittāt nisi aliquod grāde
periculum occurrat. Ista enim generalitas &
exceptio facta ab ista generalitate ꝙ prouide-
ant cardinales vbi est grande periculum, non
se extendit ad prouisionem faciendam de pa-
patu vel persona papæ: quia de illa fuit spe-
cialiter dictum vt procedant ad electionē ar-
gumēto. l. stipulationes cōmodissimum / &. l.
doli clausula. ff. de verborū obli. &. l. sanctio
legū. ff. de pœnis. Vnde dicit ꝙ cardinales
B non possunt cognoscere de hæresi papæ / &
declarare ipsum hæreticum & perdidisse di-
gnitatem. nec possent cognoscere de eius ele-
ctione an fuerit canonica / nec inter duos cō-
tendentes de papatu / vel de aliquo quem di-
cerent apostaticum: quia ista sunt reseruata
conciliis: vt in. c. si papa. 40. di. &. 79. di. c. si qs
pecunia. vbi potestas non datur tantum car-
dinalibus, sed & aliis clericis & laicis deum
timentibus: & sic omnibus fidelibus / qui ni-
hil aliud sunt q̄ concilium. Idem in. c. si duo
ea. 79. di. &. c. in nomīe domini. 23. di. Et sub
iungit esse bn̄ notandum tex. illum in. d. §.
iidem quoq;: quia etiam si casus esset pericu-
losus & non esset necessaria multa celeritas
vel opportuna, tunc etiam non haberent talē
iurisditionem. Nec est verum ꝙ istæ disce-
ptationes sint præambulæ ad electionem: li-
cet foret possibile ꝙ eis determinatis esset lo-
cus electioni. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ dispo
sitio. c. vbi periculum in. §. iidē quoq; / est de-
rogatiua iuris communis / nō correctiua siue
abrogatiua: quia ipsamet lex quæ dicit ꝙ car
dinales nullam habeant potestatem vel iuris-
ditionem pontificis sede vacante, excipit præ
terq̄ vbi imminet periculum grauissimū vel
perditio terrarum ecclesiæ &c. & ideo cum
sit derogatiua in illis duobus casibus, videtur C
posse extendi ad alios casus similes ex identi-
tate rationis / per dicta per bar. in. l. si constan-
te in. 9. q. ff. soluto matri. & probatur per tex.
in dicta cle. ne romani; cum loquitur quādo
deficit camerarius vel pœnitētiarius / & dero
gat. d. legi ratione magni periculi. Quia re-
spondet ꝙ. ll. derogatoriæ non possunt exten
di ad casus similes qn̄ sunt taxatiuæ præser-
tim in materia odiosa. l. 2. C. de patribus qui
fili. distrax. Et idem qn̄ non est materia mere
fauorabilis nec mere odiosa / vt est ista: quia
tunc lex derogatoria taxatiua non extenditur
ad alios casus / ex quo taxatiue loquitur. l. in-
bemus in fi. C. ad trebel. Licet si esset materia
omnino fauorabilis / extensio fieret ad casum
similem per. l. illud. C. de sacrosan. eccle. Vel
fieret extensio per aliam legem: vt. l. ob ęs. C.
de prædiis mino. & hunc dicit esse casum. d.
clemen. ¶ Similiter respondet ad illud ꝙ car-
dinales funguntur iure metropolitani. Nam
illud est verum largo modo & improprie. &
solum isto respectu ꝙ eorum electio habet
vim electionis & confirmationis. d. c. in noīe
domini. 23. di. &. c. licet de elec. ¶ Ad illud ꝙ
ardua debent expediri per sacerdotes leuitici
generis: & sic per cardinales. d. c. per venerabi D
lem, respondet ꝙ illud procedit quando papa
cum cardinalibus iudicat. Sed quando papa
non potest (vt in causa papatus) tunc sacer-
dotes leuitici generis sunt omnes episcopi &
concilium religiosorum clericorum: qui epi
scopi dicuntur sacerdotes leuitici generis,
quia in ordine sunt pares cum papa / & di-
cuntur fratres papæ. c. q̄ graui / de cri. fal.
¶ Ideo vult idem rosellus ꝙ ad concilium de
uoluatur cognitio in casibus propositis: quia
ardua concernentia statum ecclesiæ vniuersa
lis & fidei / semper sunt terminata per conci-
lia generalia. Allegat gesta act. 1. vi. 15. &.
21. c. & ꝙ ad sedandas hæreses semper sunt
congregata concilia: vt. 16. &. 17. di. per to-
tum. Et ad iura quæ habent ꝙ in collegiis va-
cante capite potestas deuoluitur ad capitu-
lum vel maiores post caput, dicit ꝙ fallit in
cardinalibus per. d. §. iidem quoq;. & glo. in
c. 1. de schisma. in sexto. Nec obstat ꝙ ipsi car
dinales creant papam: quia pontifex non est
solū papa ex facto ipsorum cardinalium / sed
etiam ipsius electi in sui electionem cōsentiē
tis. & ideo cardinales sine eius consensu non
possunt eum deponere: vt in. c. si. 79. di.
Nā postq̄ est electus potestas papæ est a deo /
licet cardinales determinent personā. Datur

A alia respõsio per guliel.in.c.nullus.79.di.quã refero in illa quæstione vtrum sede vacante possit collegium cardinalium creare aliũ cardinalẽ subsistẽte necessitate. Ad quod est tex. c.inter corporalia de trãs.præla.cũ ponit exẽplum de episcopis qui a metropolitanis consecrantur sed non deponuntur: & cum dicit ꝙ solus episcopus honorem dare potest sed non potest solus auferre. Vnde concludit ꝙ in casibus prædictis (hæresis schismatis/furiositatis/amẽtiæ/capturæ a piratis/& similibus) cognitio est concilii & non cardinalium: & ideo ꝙ debeat congregari cõcilium, & sic directe contra petrum de ancha. Quam etiam opinionem videtur tenere cardi.de turre cre. in suo trac.de potestate papæ.c.8.in versi. ad octauam rationem.

¶ Sed si bene aduertatur, rosellus & cardina. & eorũ rationes procedũt quãdo cardinales vellent iudicare directe de papa & de hæresi vel schismate & aliis male gestis per papam quæ directe concernerent personam papæ: & non quando papa non potest exercere eõcernentia statum põtificatus & imminent cãsus expediendi concernentes gubernium ipsius ecclesiæ, quo casu aliter videtur dicendũ: Et verius videtur quod dicit petrus de an-

B cha. Ad quod facit quod dicit anto. de butrio in.c. licet de elec. vbi vult ꝙ contra papam quantumcunꝙ electum a duabus partibus/ possit obiici exceptio furoris, quia per furorẽ etiam impeditur matrimonium carnale/ & furiosus cõparatur bestiæ: argumẽto.l.sed & si quecũꝙ.ff.ad.l.aquil. Quod intelligit quãdo esset furiosus tempore ipsius electionis/ & de facili posset furor probari: vt euitetur illud quod posset esse ꝙ reduceretur ad sanã mentem. Vnde per hoc videretur dicendum quod in superuenienti furore aliter esset dicendum: videlicet ꝙ nõ posset obiici contra papam ad remouendũ eum a papatu per cardinales: quia in hoc non succedunt, ad quod tex. & quæ ibi dicũtur in.c.dilectus de sponsa. Et sic ex hoc etiam videtur dicendum ꝙ in furioso non deuoluatur iurisditio nec ad cardinales nec ad concilium quando furor superuenisset/ anteꝙ esset sublata omnis spes redeundi ad sanam mentem. Vbi autem sublata esset omnis spes, tunc etiam non esset procedendum ad electionem alterius secundũ bal. in.d.c.licet de elec. & infra dicitur ad quẽ tũc deuoluitur iurisditio prouidendi in rebus occurrẽtibus ecclesiæ vniuersali. Et idem quod dominus antonius videtur tenere abb.ibi.

¶ Ioannes gerson in tractatu de auferibilitate papæ in.19.q.ponit plures casus in quibus C concilium poterit procedere ad electionem noui pontificis. Inter quos primus est quãdo papa esset captus a saracenis & esset sublata omnis spes redeundi: vel quando fuisset probatum per testes ꝙ esset mortuus apud saracenos/ licet forte non esset verum. quia tunc concilium poterit creare nouum papam: & primus hoc casu videbitur destitutus per cõcilium. Secundus casus est quando congregato concilio per papã, postea papa esset effectus omnino inutilis propter indispositionẽ corporalem vel propter carentiam vsus rationis. Et sic videtur velle ꝙ his casibus habeat prouidere concilium. Et ibi etiam ponit alios casus: videlicet vbi omnes cardinales essent mortui: vel vbi ipsi non possent facere fidem de electione per eos celebrata: vel vbi subditi non essent præstaturi obedientiam nisi alteri eligendo/ ex quo contingeret sedari schisma: vel vbi iurasset & vouisset pro sedãdo schismate cedere & postea nollet, propter quod crearetur scãdalũ in populis qui crederent non teneri aliquẽ ad obseruantiã iuramenti vel voti. ¶ Istis casibus dicit procedẽdum ad electionem alterius pontificis. Quod est contra illud quod dictum est supra. d.c. sedulo/ D &.d.c.licet, & in.c.1.de renun.in.6. quia istis casibus papatus non vacat: & non est verum simpliciter ꝙ concilium succedat ad prouidẽdum/ vt infra dicitur. De quo vide omnino quæ dico infra in illa quæstione vtrum quando papa est exauthoratus vel depositus per concilium electio futuri pontificis spectet ad cardinales an ad concilium. Et ibi vide omnino: & in illa quæstione vtrũ sede vacante succedat concilium in reseruatis papæ: & in alia vtrũ possint sede vacante ex causa imminẽtis necessitatis cardinales creare aliquẽ cardinalem: & quid quo ad cõciliũ. Et in dictis quæstionibus reperiũtur multa quę faciũt ad propositum nostrũ. Et si electio papę a principio fuisset bona & fuisset receptus, ꝗdiu non constaret de eius morte (etiam si tempestate maris vel captiuitatis ita fuisset oppressus ꝙ nõ videretur habẽda spes de eo siue de conualescentia ad sanã mentem) si de alio fieret electio/ electio esset nulla secũdum bal.d.c. licet de elec.in.1.q. ¶ Vnde volendo tenere iurisditionẽ deuolui ad cardinales sicut dicitur de aliis collegiis/ potest responderi ad primã rationem non esse verum ꝙ tunc tractetur de persona papæ vel de causa papatus/ sed de

A provuidendo indemnitati romanæ ecclesiæ. quod tex. ibi concedit posse fieri: quia in casibus propositis non loquimur de procededo ad alterius electionem & ad decisionem si papatus vacat. Nec est verũ φ. §. iidem quoque sit lex derogatiua: sed tantũ ponit casum specialem.

BREVITER in isto articulo sic concludere, distinguẽdo casus. Et primo φ interdum quærimus de persona ipsius papæ si debet & per quem amoueri a papatu/ vel procedi ad decernendum locũ esse vel non esse deueniendi ad electionẽ alterius pontificis. Et tunc si loquimur in papa hæretico vel apostatico vel schismatico amouendo, dicerem cognitionem esse cõcilii & conciliũ esse conuocandũ hoc casu, per tex. in.c.si duo iuncta glosa.79.di.&.d.c. si papa/ &.d.c. si quis pecunia ea. di. vbi datur facultas cardinalibus & clericis & laicis fidelibus deum timentibus anathematizare. Quod secundum φ dicit rosellus/ nihil aliud est q̃ cõcilium: quod constat ex cardinalibus & aliis episcopis clericis & laicis, maxime considerata origine conciliorum, vbi etiam laici interueniebant.c.in nomine domini.23.di.& patet in discursu plurimorum conciliorum.c. 1.15.di.&.63.di.c.adrianus el.1. & in.c. ad

B sedem.35.q.5.& dixi in discursu quæstionis qui sint vocandi ad cõcilium & qui possint interesse concilio. Et φ concilium sit iudex in causa hæresis contra papam, tenet archi. 40. di. si papa.& alberi. in ru. de hære. & remissiue per eũ & doc. in.c. in fidei de hære. in.6.& in.c. proposuit de cõcess. præben. per ostien. ioan.an.car.& alios.& in.c. sicut.2.q.7.&.17. di.§. hinc etiã.&.15.di. sicut in glo.&.c. nunc autem.21.di. Et ratio est in his casibus quia directe agitur causa papatus/ & directe signatur persona papæ an sit vel nõ sit papa. Et ad congregandum concilium tunc succedit collegiũ cardinaliũ ad quos deuoluitur iurisdictio: quia illi qui sunt potiores post papam, illi habent succedere.l.1.ff. de albo scriben. sicut archidiaconus supplet vices episcopi.c.1.de offi. archi. Et istam opinionem posuit cardi. cameracensis in quodam tract. facto tempore schismatis super facto papatus: tenens isto casu deuolui ad cardinales iurisdictionem cõgregandi cõcilium.& ponit barba. in clemẽ. ne romani & in.c.φ translationem de officio lega.& glo. in.c. nullus.79.di.& felinus in.c. super literis de rescrip.& dixi supra in arti. quando inter duos contendentes de papatu nullus est receptus sed vnus est in possessio, ne qui non vult cõgregare. Succedent igitur

C isto casu cardinales in iurisditione congregãdi cõcilii,& non in determinando casum hæresis vel schismatis: quia hoc spectabit ad cõcilium: vt in di. cap. si duo.79.di. Sed si ageretur de hæresi papæ mortui, tunc successor esset iudex. Ita dicitur in.d.c. in fidei & ponit alberi. in.d.ru. Qui dicit ita fuisse seruatum tempore clementis quinti: coram quo impugnabatur de hæresi memoria bonifacii octaui/ procurante rege franciæ, existentibus accusatoribus dominis gulielmo de nogareno & gulielmo plasiano. Et ibi vide alberi. qui multum notabiliter ponit quæ fuerũt allegata φ concilium & non successor deberet iudicare. & inter cætera allegabatur similitudo: quia memoria nestorii fuerat damnata in cõcilio ephesino. vide eum. De quo vide quod latius pono infra post quæstionem quando papa possit deponi. & quod ponit barba. in cle. ne romani in.87. motiuo & quod dico in quæstione vtrum & quando papa possit accusari.

¶ Et alia ratio quare cõciliũ est iudex in causa qñ papa dicitur hæreticus vel schismaticus/ est quia tũc dicitur ecclesia quasi vacare: vt in.c.1.de schisma. in.6.& in.c.1. de præscrip. Et agitur causa papatus: & ista cognitio an sit hereticus est cognitio tituli papatus

D quia si est hæreticus, perdidit titulum ipso iure: vt ponit ioan. an. in.c. vt commissi de hære ti. in.6.& patet.19.di. anastasius,& in.d. ca. si papa.40.di. Cuius tituli decisio spectat ad cõcilium: vt in.d.c. si duo. Et esset procedẽdum ad electionem alterius quãdo esset pertinax. & ideo nõ potest deputari administrator: qa sumus in terminis quando postq̃ est declaratus hæreticus/ ecclesia nõ potest stare diu vacans, quia est procedendum ad aliam electionem. Et ideo quãdo agitur de titulo papatus/ dicitur φ petenti restitutionẽ obstat exceptio hæresis notoriæ: vt in.c. quo iure.8.di. Facit quod dicitur in.c. ad decimas de resti. spolia. Cognoscere autem de titulo papatus est proprium ipsius cõcilii: vt in.c. si duo.79.di. Igitur cessat deuolutio ad cardinales cognitionis huius articuli si papa sit hæreticus vel nõ: quia etiã si papa esset hæreticus notorius, ante sententiam declaratoriã non possunt cardinales procedere ad alterius electionẽ/ etiã si ad eos eo casu spectaret electio: vt in.c. cũ secundum de hære. in.6. Ad idem tex. in ca. ad apostolicæ de re iudi. in.6. De quo viden,

A dum in supradicta allegata quæstione quādo papa est depositus/vtrum concilium vel cardinales habebunt eligere successorem in papatu:de qua quæstione vide infra. Igitur in hæretico iurisdictio deuoluitur ad concilium quo ad cognoscendum de titulo papatus:sed quo ad congregandum concilium succedent cardinales: qui postq̄ papa erit declaratus & erit procedendum ad nouam electionem, succedent in eligendo, de quo habetur latius in supra allegata quæstione. Et ideo isto casu non erit locus deputandi administratorem. Et idem dicendum de schismate & apostasia/quæ sonant hæresim: quia congregato concilio per cardinales/erit procedēdum ad declarandum & amouendum eum concilio. quo amoto erit per ipsos cardinales procedēdum ad electionem alterius:vt disputatur in præallegata quæstione.

¶SI vero loquimur in casu in quo nō agitur causa cōcernēs personā papæ & titulum papatus/sed succedēdi in administrādo(vt in capto ab hostibus vel piratis/vel ab infidelibus vel hæreticis vel schismaticis)in his casibus dicerem ius administrandi nec ad cardinales nec ad cōcilium deuolui. Sed si captus ab infidelibus vel schismaticis(a quo de facili posset inquiri eius voluntas) ipsemet vnū de collegio cardinalium voluerit deputare in administratorem vel vicarium/hoc facere poterit: quia non amisit dignitatem pontificalem.d.c.pastoralis.7.q.1.&.c.prima actione.16.q.3. Ad hoc moueor p dicta doc. in.d.c.si episcopus.vbi volunt ꝙ in casu illius.c.episcopus captus iniuste poterit deputare vicarium: ergo multo magis in casu isto, in quo non est ad quem posset haberi recursus:vt in.d.c.licet de elec.&.d.§.patet.3.q.1. Ipse enim est iudex in causa propria(vt dicitur in.c.cū venissent de iudi.& in.c.1.de proba.)quando sumus in vno indubitato papa, licet secus sit quando est dubium quis duorū sit papa:vt voluit mathesil.in.d.tract.ad anto. de butrio:quia tunc erit iudex cōcilium. Interim tamē si non possit de facili haberi eius voluntas(vel propter distātiam vel propter arctam custodiam) cardinales ministrabunt in iis quæ sunt necessitatis & in quibus dilatio afferret periculum in ecclesia:per dicta in §.iidem quoq;.& quę infra dicuntur. Sic etiā videmus ꝙ captus a piratis siue latronibus habetur pro præsente/& potest constituere pro curatorem:vt in.l.absentem.ff.de ver.sig.ibi glo. Sic & nomine capti ab hostibus datur curator bonis.l.ab hostibus.ff.ex quibus cau. maio.& vide doc.in.c.accedens de procura. C vbi detentus a tyranno vel a latronibus/constituit procuratorem. Igitur a pari ipse papa sic captus posset deputare vicarium siue administratorem. Et per hoc patet ꝙ bonifacius octauus(qui fuit captus procurante rege frāciæ per dictum gulielmum de nogareno/qui volebat iustificare capturam tanq̄ factam de persona hæretici)potuisset constituere administratorē & vicarium in papatu, ex quo nō erat manifestus hæreticus & captura iniusta: vt late disputat idem alberi.in rub.de hære. Non enim statim quia captus debet papatu priuari. Ad quod facit ꝙ quando petrus erat captus & seruabatur in carcere/oratio fiebat sine intermissione pro eo,& non fuit pro cessum ad electionē alterius: vt legitur act. ca.12. Nec est addēda afflictio afflicto: vt.c. ex parte de cleri.ægro.

¶Sed si papa captus nollet vel non posset deputare vicarium vel administratorē, vel non esset spes liberationis eius nec via redēptionis(ad quam ecclesia teneretur argu. eorum quæ ponit bar.in.l.quanuis in.3.notabili.ff. solu.matri.iuncto eo quod ponit specul.in ti.de iudi.§.vniuersalia/versi.illud,& quod dicitur in authen.contra cum.C.ad trebel.ita ꝙ pro hac causa etiam sacra vasa possunt alienari:vt in.c.sacrorum.12.q.2.&.l.sancimus D C.de sacrosan.eccle.ca.apostolicos &.c.aurū ea.causa &.q.& immobilia secundum do. consi.14.)prima facie ex quo non est spes redemptionis nec liberationis & nollet deputare vicarium, istis casibus videretur dicēdum ꝙ esset congregandum concilium & ꝙ vera sit opinio domini rosselli/ꝙ in hoc casu non deuoluatur iurisditio nec administratio ad cardinales nec ipsi possint administrare.ergo multo minus in coadiutorem alium deputare:quia nemo dat quod non habet.c.ꝙ autē de iurepatro. Ad quod facit in argu.tex.in.c. 1.§.si autem de cle.ægro.in.6.vbi quādo est discordia inter episcopum & capitulum super deputando coadiutore/debet denunciari sedi apostolicæ.

¶Sed mihi videtur aduertendum ꝙ aut agitur de decidendo vtrum per hoc sit procedēdum ad electionem noui pontificis,& dico ꝙ talis cognitio erit concilii,& ista iurisditio deuoluitur ad concilium,quia agitur tūc causa papatus/cuius cognitio(vt dictum est)est ipsius concilii:vt.d.c.si duo.79.di. Et ita possumus intelligere isto casu opinionē roselli

esse verã. Aut quærimus de deuolutione iu-
A risdictionis circa gubernium ecclesiæ & admi
nistrationis rerum spiritualium & tempora-
lium, maxime earum quæ non expectant di-
lationem. Et tunc dicẽdum est ꝑ tutius sit te-
nere hoc casu ꝙ cardinales possint deputare
vnum administratorem donec cõcilium ge-
nerale congregetur. Et ita procedit quod di-
cit petrus de ancha. in. d. trac. & in responsio-
nibus per eum factis ad oratores regis fran-
ciæ. Vel ipsi interim administrẽt, quia in hoc
& similibus casibus succedunt in iurisdictio-
nalibus, & hoc propter periculum dilatio-
nis: quia antequã concilium congregetur,
ecclesia vniuersalis multum pateretur in iis
quæ quotidie occurrunt in administratione
papatus. Ratione enim imminentis necessi-
tatis multa conceduntur quæ alias non con-
cederentur: sicut videmus in. c. 1. in fi. ne sede
vacan. in. 6. ꝑ episcopo in remotis agente cu
ius consilium esset requirendum/proceditur
ad prouidendum eo non expectato. idem in
ca. 1. post prin. de cleri. ægro. in. 6. Similiter
archiepiscopus dat administratorem propter
periculum (licet alias ad eum non spectet)
quando capitulum est negligens. c. fi. de sup-
plen. negli. præla. in. 6. Facit quod dicitur in
ca. si diaconus. 81. di. de conse. di. 4. c. baptis-
B mi: de officio proconsu. l. aliquando. ad legẽ
corne. de fica. l. furem/cum simil. Ad quod vi
de quod dico in quæstione illa vtrũ sede va-
cante cardinales & concilium possint exer-
cere reseruata papæ. & etiam vide quod di-
xi supra in illa quæstione quando ad cardi-
nales spectat congregatio concilii/quid agen
dum quando cardinales essent discordes: in-
cipit diximus.

¶ Et tunc etiã crederẽ hoc casu ꝙ tantũ vnus
de collegio cardinaliũ deberet deputari, per
hoc quod dicitur de iconomo in. c. cũ simus
9. q. 3. & in. c. qa in quibusdã. 89. di. & quod
dicit in. c. 1. de syndico. Vel (sicut nuper fuit
factũ post electionẽ adriani sexti in hispania
existẽtis ante aduẽtum eius ad vrbẽ) possent
singulis mẽsib⁹ tres de collegio (vn⁹ de quo-
libet ordine) ministrare simul: videlicet vnus
episcopus/vnus presbyter/vnus diaconus.
Et hoc quãdo loquimur in papa capto ab ho
stibus infidelibus/hæreticis/vel a schismati-
cis vel piratis. Sed si papa esset effectus furio-
sus/& esset deueniendum ad dandum ei cu-
ratorẽ (quantuncunqꝫ enim sit supra omnes,
tamen etiam videtur posse procedi ad dandũ
ei curatorem) deberet dari vnus de cardinali-
bus. Nam sicut dicit tex. licet lex erubescat fi-
lios esse castigatores parẽtum (vt in authen. C
de nuptiis. §. si vero expectetur. & glo. in. c. cũ
ex iniuncto de here. & dicit glo. in. c. 1. de cle
ri. ægro. in. 6.) tamen quando pater est furio-
sus/lex dat filium in curatorem patri: vt in. l.
si pater. C. de curatore furio. & in. l. 2. ff. eo. ti.
Et similiter hoc casu (videlicet ꝙ cardinales
succedant) videtur dicendum: de quo infra
latius. Sed quo ad dandum curatorem papæ
qui non habet superiorem (vt in. d. c. licet) ali
ter videtur dicendum. & contrarium credo
verum ꝙ non possit dari curator, sed vel co-
adiutor vel administrator/& non tam coadiu
tor q̃ administrator ecclesiæ romanæ, cuius
officium cessabit cessante furore vel papa in
furore mortuo: argumento. c. grandi de sup-
plen. negli. præla. in. 6. Et in isto casu etiã pro
cedit quod dicit petrus de ancha, vbi supra. &
cardi. in. 3. q. in. d. c. licet/in trac. schismatis:
dum volunt ꝙ cardinales possent deputare
administratorem.

¶ Et idem quod in isto casu dicerem quando
esset propter infirmitatem inutilis/scilicet ꝙ
ipsemet posset sibi eligere coadiutorem: & si
nollet vel diceret se sufficientem, tunc dice-
rem omnino congregandum concilium ra-
tione discordiæ inter eos. Et hoc probat in si-
mili ille tex. in. c. 1. in. § si autẽ de cleri. ægro. D
in. 6. quando dicit ꝙ consulatur sedes aposto
lica, quando est differentia inter episcopum
qui dicit se sufficientẽ & non egere coadiuto
re & capitulum/contrarium dicens & prætẽ-
dens, & in argu. est. d. c. si duo. 79. di. Et tunc
declarato ꝙ sit locus dãdi coadiutorẽ (quãdo
esset factus taliter inutilis ꝙ nõ posset per se
administrare) si ipse sibiipsi voluerit sufficien
tem dare coadiutorem/poterit: alioquin car-
dinales deputabunt administratorẽ ecclesiæ
per prædicta.

¶ Et idem dicerem quando papa oppressus
esset vi tempestatis/vel quando contingeret
aliquis casus in quo non posset de facili ex
quiri de voluntate eius ratione maximæ di-
stantiæ vel captiuitatis: scilicet ꝙ medio tem
pore collegium cardinalium succedat in ad-
ministrãdo, propter periculum ne ex dilatio-
ne ecclesia vniuersalis nimis patiatur. Hoc
tamẽ quod dicit pe. de ancha, in locis præal-
legatis de tẽpore schismatis inter duos cõten
dentes de papatu, non sic simpliciter admitte
rem vt cardinales deputarent administrato-
rem, propter periculum maioris schismatis/
ne contingeret ꝙ ille tertius procuraret sic si-

A bi vendicare pontificatum. Si tamen cardinales omnes essent concordes (sicut dicitur de via cōpromissi amplectēda i.c.licet de elec.) & ipsi possent ipsis contendentibus auferre omnem administrationem vsq; ad tempus declarationis concilii, isto casu (subsistente maxime necessitate imminentis periculi) credo ꝙ possent.

¶ In capto autem ab hostibus, do. in. d. c. si episcopus/considerat si est in bello iusto vel iniusto (vel melius licito vel illicito) captus: iuxta dicta in. l. hostes. ff. de capti. Quasi cōsideret an sit factus seruus. Sed hæc consideratio non videtur bona: quia superueniente tēpore gratiæ cessat ista seruitus, glo. di. 1. ius gentium, maxime inter christianos. 12. q. 2. cum redemptor. bal. in. l. 1. in prin. C. de cadu. tollen. de quo vide dicta. in. d. l. hostes. Et maxime in papa qui non habet superiorem nec ligatur legibus. l. princeps. ff. de legibus. & in papa. c. proposuit de concess. præben. cum simil. Et ideo non videtur bona consideratio dominici: dū vult ꝙ episcopus captus ab infidelibus vel fidelibus quibus a papa est indictum bellum/non possit constituere vicariū: alias secus si a tyranno vel alio fideli esset captus. Sed quicquid sit, ꝙ episcopus aliquando

B nō possit dare vicarium si est captus/posset esse alia ratio: quia est ad quem potest haberi recursus vt prouideat de administratore: vt in. c. si. de supplen. negli. præla. in. 6. Secus in papa, in quo cessat ista ratio: quia non habet superiorem. & contra personam eius quādiu non aberrat a fide catholica / non potest dici licitū bellum: vt dicit alberi. in. d. ru. de hære. quando ponit quæstionem de bonifacio. 8. Et siue papa sit captus ab infidelibus siue a fidelibus/ siue etiam ab iis quibus ipsemet papa bellum indixisset/siue a piratis siue a tyrānis, semper videtur eadem ratio vt ipse possit deputare administratorem & vicarium ecclesiæ romanæ: qui administrabit donec procuratur relaxatio. Ad quod facit quod ponit d. anto. in. c. consultationibus in. 2. q. de cle. ægro. ꝙ capto ab hostibus fidei & exuli non datur coadiutor (& idem etiam dicit calderinus in verbo coadiutor) sed ipsemet per vicarium suū officium exercebit. Allegat cle. 1. de foro compe. & d. c. fi. ¶ Et si apparuerit nullā subesse spē liberationis & ipse nec vellet vel non posset deputare ecclesiæ administratorem, decernet concilium cum cardinalibus si est congregatum/esse vel non esse deueniendum ad deputandum administratorē. & isto alio casu pcedit opinio roselli. Qua

C deliberatione facta, tunc ipsimet cardinales deputabunt. Et si concilium non esset tunc in esse nec reperiretur congregatum nec tractaretur de eligendo alium in papam/ & si esset etiam concilium congregatum & non ageretur directe causa papatus vel de persona papæ, etiam cardinales soli deputabunt: per dicta in illa quæstione quis succedat in electione quando papa esset depositus per concilium: quia cardinales succedunt & deputabunt. Et sic procedit opinio petri de ancha. & aliorū qui volunt ꝙ cardinales deputēt.

¶ Quid autem vbi esset controuersia inter papam & collegium vel inter cardinales/vel vbi non posset resciri voluntas papæ, vtrum sit casus & locus deputandi administratorē vel coadiutorem vel non? Eo casu videtur ꝙ tūc congregabitur conciliū, quod decernet deueniēdum ad dandum administratorem vel coadiutorem. qua declaratione facta cardinales procedēt ad deputandum administratorē ecclesiæ romanæ: qui deputabunt vnum qui administrabit donec saltem concilium cum cardinalibus prouiderit de liberatione ipsius papæ. qui deputatus omnia administrabit cū cardinalibus. qui deliberabunt etiam an esset cōgregandum conciliū. Et si viderent libera-

D tionē papæ facilem, dicerem ꝙ non ita repēte esset congregandum: quia quandiu esset spes relaxationis & liberationis/non crederē concilium congregari debere, ne propter lōgiorem moram relaxatio ipsius papæ reddetur difficilior. Vbi autem aliter fieri non posset, congregabitur cōcilium vt agatur de celeriori ipsius relaxatione. Et tūc si ipsemet papa deputasset administratorem, forte deberet congregari cōcilium per cardinales cum consensu etiam ipsius administratoris per eūdem papam deputati/ad quem alias spectaret cura gregis dominici. c. is cui / cum materia de elec. in. 6. Et hoc videtur velle cardi. in. c. licet in. 2. q. de elec. Qui administrator omnia habebit gerere cum consilio cardinaliū: argumento. c. 1. de schisma. in. 6. & c. ad apostolicæ de re iudi. eo. li. & argumento eorum quæ dicūtur de capitulo (ꝙ sede vacante nō potest facere statutū contrarium ecclesiæ vel prælato) in. c. cum omnes de consti. & in. c. sicut de iureiuran.

¶ SI autem loquimur quādo papa est demens effectus vel mēte captus vel furiosus, tunc (quicquid dixerit alex. in. c. synodū. 17. di. & cardi. in tract. de potestate papæ li. 3. c.

A 8. qui voluerunt ꝙ cardinales congregabunt concilium vt deliberetur vel de illo amouendo vel de dando illi coadiutorem) ego dicerē ex quo ratione dementiæ vel furoris superuenientis non perdit dignitatem nec iurisdictionem quam habebat (vt in.l. qui furere. ff. de statu homi.l. 1. §. quis. ff. de postu. de supplē. negli. prēla. c. grādi in. 6. ff. de iis qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso) ꝙ imo non posset amoueri. Quod & ponit dominus cardinal. in quibusdam allegationibus factis in cōcilio. & tex. & ibi dicta in. c. si. 15. q. 1. & ponit gaspar de calderinis & abb. in. c. licet de electione. qui vult ꝙ licet ante electionem posset obiici similis exceptio / non posset post, sed esset dandus coadiutor per. c. 1. de cle. ægro. in. 6. Nam furioso & dementi datur etiā coadiutor: vt dicit anto. in. c. cōsultationibus in 6. q. de cle. ægro. ibi quia propter infirmitatē senectutis & dementiæ nō dicitur ecclesia vacare. Et est tex. in ca. 1. in. §. si vero de cle. ægro. in. 6. Qui etiam probat per argumentum de capitulo ecclesiæ inferioris ad capitulum ecclesiæ romanæ: ꝙ ad cardinales spectabit dare coadiutorem papæ. & ideo tunc non esset tractandum de illo amouendo, sed esset per cardinales dandus illi coadiutor & administrator ecclesiæ.

B ¶ Et istam opinionem (ꝙ hoc casu sit dandus coadiutor) ponendo exemplum & quæstionem in imperatore qui est effectus mente captus vel inutilis / tenet bal. in. l. non ambigitur. ff. de. ll. Et idem in papa tenet mathesil. in. d. trac. ad anto. de butrio in quinta charta. vbi dicit ꝙ si papa efficitur demēs aliquo casu, vt prouideatur indemnitati ecclesiæ nō debet occidi nec papatu priuari: quia non est addenda afflictio afflicto. l. deuius. ff. de offi. præsi. ca. penul. de cle. ægro. 7. q. 1. quis. Ad quod facit quod ponit bal. in ti. de successione feudi in fine prin. cum dicit ꝙ si consuetudo dictat ꝙ primogenitus succedat in regno & primogenitus est a natura demens / secundo genitus erit rex: si autem ex accidenti efficitur demēs / tunc dabitur ei curator, quia in persona eius est iam radicatum ius regiæ potestatis. allegat. c. grādi de supplen. negli. prela. in. 6. & archi. 2. q. 5. §. item obiicitur. & de elec. cum inter / in nouella. Ita videtur dicendū in proposito. Sicut etiā dicitur in. c. 1. post glo. in verbo insufficientem de renun. in. 6. ꝙ papa non potest deponi propter insufficiētiam. & ponit domi. & ipsemet alexā. in. c. sedulo. 38. di. Item durum esset vt dicit mathesil. ꝙ expectaretur mors naturalis eius: q̄a posset sic viuere longo tempore: & esset absurdum ꝙ tūc nullus illo tempore posset exercere spectantia ad solius papæ officium. Et ideo dicit ꝙ potestas solius summi pontificis deuoluetur tūc ad collegiū cardinaliū / & ad illum coadiutorem qui fuerit ab eis datus papæ. & ꝙ hæc potestas expirabit superueniente sana mente: argu. l. cum aliis. ff. de cura. furio. & c. cum cessante de appel. De hoc autem vtrum ratione furoris possit opponi exceptio contra papā & remoueri a papatu, vide omnino calde. in repertorio in verbo papa / versi. an contra papam admittatur exceptio tu es furiosus. vbi vide & in. d. c. licet. & quod supra dixi post. d. anto. C

¶ Et idem quod dicitur de demente / videtur dicēdum de illo qui esset factus omnino inutilis. Quia aut erat omnino inutilis anteq̄ esset electus. & tunc poterit amoueri: quia electio non valuerat secundum. d. anto. & doc. in. d. c. licet de elec. Et hoc modo procedit opinio archi. & domi. in. d. c. si papa in fi. cum dicunt ꝙ quando est inutilis deponetur. Sed tu dic ꝙ imo ibi archi. & domi. loquuntur in imperatore: qui quando est inutilis siue ante siue post electionem deponitur: vt. 15. q. 6. c. alius. & c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Si vero post electionē papa esset effectus omnino inutilis. nō poterit excipi contra eū de insufficiētia nec amoueri: vt dicit glo. in. c. 1. in verbo insufficientē de renū. in. 6. quia nullo casu potest deponi nisi propter hæresim: vt dicit ibi glo. Et eo casu tamen esset ei dandus coadiutor, vt dicitur de demente. Et intelligo non tantum de insufficienti & de inutili secūdum exemplum glo. ibi in. d. c. 1. de renū. in 6. (videlicet ex defectu literaturæ vel senectutis vel infirmitatis) sed etiam de reddito inutili quocūq; alio modo post adeptum papatum. cuius defectus cognitio erit concilii: quia agitur causa de persona papæ. Dicere etiā ꝙ si loquimur de deputando coadiutore donec aliter congregetur concilium / hæc potestas deuoluetur ad cardinales per supradicta. sed si loquimur de deputādo perpetuo administratore & coadiutore quisemper vsq; ad mortem esset coadiutor & administrator, tutius crederem concilium congregari ad cognoscendum causam ipsius defectus papæ. Et hoc modo dico veram opinionem roselli & cardi. de turre cre. & alexan. & credo verum quando cessaret omnis spes ꝙ rediret ad sanā mentem / ꝙ non posset tunc amoueri. D

amoueri. Et idem si esset casus discordiæ inter cardinales vel cum papa / & ageretur de
A deputando perpetuo administratore: quia non posset tunc amoueri per prædicta. Ad quod facit quod voluit. d. anto. in. d. c. licet. quia pœnitentia iniungitur furioso. Vnde licet ante electionem possit obiici de furore vt impediatur electio (vt. 33. di. c. maritum / & c. communiter) tamen post electionem non poterit secundum abb. & d. anto. ibi in. d. c. licet. Et ex quo nō potest amoueri / videtur deueniendum ad dādum coadiutorem: vt in. c. 1. de cle. egro. in. 6. Et quando videtur cessasse spes, concilium tunc non congregabitur vt deputet administratorem coadiutorem vel vicarium vsq ad tempus sanæ mentis vel superuenientis mortis: sed vt decernat dubium ān sit deueniendum ad dandum coadiutorem vel administratorem vel vicarium perpetuum / vel quid agendū. Et tunc illius electio erit cardinalium: sicut dico in quæstione quando papa est amotus a papatu ad quem spectat electio alterius / ad concilium ne an ad cardinales.

¶ Et ex his possunt decidi plures quęstiones. Puta de anno. 1521. mortuo leone. 10. cardinales elegerunt adrianum presbyterū cardinalem ti. sanctorum ioannis & pauli ab
B sentem in hispaniis: & anteq̄ innotesceret ei⁹ acceptatio ob difficultatē itineris & bella q̄ vigebant / vacauit sedes per plures menses. ideoq collegium cardinalium mandauit auditoribus rotę & aliis vt ministrarent iustitiā. item deputauerunt signaturam hoc modo, placet sacro collegio / suo & nominati in papam nomine. & dicitur nominati, quia anteq̄ constet de acceptatione / non potest dici electus sed potius nominatus: vt dicit ostiē. in. c. licet de elec. Fuit dubitatū vtrū hoc possent facere cardinales, ex præmissis aūt apparet q sic: quia ecclesia poterat dici quasi vacare: & non eramus in terminis. §. ildem quoq / & ele. 2. quia electio erat celebrata, nec cardinales tenebantur vacare acceleratæ electioni. Item si bene consideretur, nec tex. d. §. iidem quoq / nec tex. clemen. contrariatur: quia nulla est maior necessitas q̄ vt iustitia ministretur. & ideo etiam merito ad collegium appellabatur & causas committebat.

¶ Sed quid si papa absens esset infirmus & non acceptaret vel differret respondere / vel non posset administrare nec venire ad sedem suam? Ex præmissis videtur dicēdum idē q̄d dictum est de inhabili & capto. & idem dicēdum est de quocunq modo impedito.
C ¶ Sed quid si papa acceptaret & differret siue procrastinaret aduentum / nec aliter prouideret de legato, an gesta valerent si signatura diceret suo & electi nomine? Videtur q non, quia collegium sine papa nō videtur aliquid posse: vt in simili per totū de iis quę fiūt a prælato. Sed credo cōtrarium verius per dicta in l. barbarius de offi. prætoris, & c. ad probandum de re iudi. quia alioquin multum curia pateretur.

¶ QVIS aūt in casibus præmissis congregabit cōciliū, patet ex supradictis in arti. proprio q papa circūscripta causa furoris & dementiæ, in qua in papa non reperitur consensus & æquiparatur infanti. l. humanitatis. C. de impu. & aliis substi. & in spe. ti. de primo & secundo decreto. §. 4. versi. pone q pupilli. Et non habet consensum: vt in. l. si a furioso / si bar. & doe. ff. si cer. pe. Et impeditur cōtrahere matrimōium carnale: vt in. c. dilectus de spon. / In quibus casibus furoris & demētiæ congregabūt cardinales / vt supra dictum est. in aliis si sit factus inutilis & insufficiens, ipsemet papa: vel si non posset ipse (quia detentus ab hostibus) cardinales soli / vel cum administratore si fuisset deputatus: vt dicit car D
di. vbi supra. Et intellige prædicta secundum d. anto. quādo furor potest de facili probari: alias secus, vt ipse dicit in. d. c. licet. furiosus enim aliquādo æquiparatur mortuo: vt dicit bal. in. d. l. humanitatis. 3. col. & bestiæ secundum. d. anto. in. d. c. licet, argumēto. l. sed & si quęcūq. ff. ad. leg. aquil. Et ideo isto casu congregabūt cardinales: in aliis autē casibus vbi est administrator vel coadiutor datus propter debilitatem corporis / vel datus administrator quia papa est in carceribus vel inutilis / & congregari debet concilium, tunc si potest haberi authoritas papæ eius authoritate debet congregari: vt. 17. di. per totum. alioquin requiritur authoritas siue cōsensus cardinalium & administratoris: vel si discordarent / solius administratoris si papa eum deputasset, vt dictum est: quia est actus iurisditionis, qui ad administratorem spectat: vt in. d. ca. is cui. alias ad cardinales qui non iure deuoluto / sed quia imminet necessitas poterunt concilium congregare propter publicam vtilitatem & ad tollendum scandalum quod posset oriri in ecclesia maxime quando papa est captus: quia tūc ecclesia est quasi vacans: vt. d. c. si episcopus quibus negligentibus poterunt cōgregare patriarchæ

A & quilibet alius secundum ordinem supra alias dictum (vt imperator & alii prælati) per modum intimationis & requisitionis: vt in c.cum nobis olim de elec.post inno.& supra plene dixi.

¶ SED videtur prædictis obstare: quia vbi cessat omnis spes redeundi ad sanam mentem, videtur ꝙ debet congregari concilium pro deputando perpetuo administratore/ vel ꝙ imo hoc casu debeant cardinales procedere ad electionem alterius, quia est mortuus ciuiliter: sicut dicitur quando est depositus infra in quæstione propria. Facit quod dicitur in.c.susceptum de rescrip.in.6.æquiparatur enim mors ciuilis naturali. Sed ad hoc respõdetur ꝙ nihil est qđ possit papā a papatu deiicere nisi cessio vel hæresis/ vt in allegato.c.si papa.vel his similia quæ hæresim sapiant: vt est schisma & apostasia &c.

¶ Et si dicatur ꝙ in omni vacatione deuoluitur potestas creandi papam ad cardinales (vt in.c.licet de elec.)& ꝙ isto casu vere vacat papatus, & ideo poterunt procedere ad electionem alterius: vt voluit gerson in.d. trac.de auferibilitate papæ in.19.q. Respondetur ꝙ q̃tumcunq; quo ad nos videatur sublata spes redeundi ad sanam mentem, tamē

B possibile esset ꝙ efficeretur postea sanæ mentis: quia nihil impossibile apud deum: vt dicitur lucę.1.c. Et legitur iudith.7.&.8.c. ꝙ eum ozias constituisset expectandam misericordiam dei ad quintam diem ante deditionē ciuitatis oloferni, iudith.increpans oziam dixit ad presbyteros chambri & charmi. quod est hoc verbum in quod consensit ozias vt tradat ciuitatem æssyriis si intra quinq; dies non venerit nobis adiutorium? & qui estis vos qui tentatis dominum? non est iste sermo qui misericordiam prouocet/ sed potius qui iram excitet & furorem accendat: posuistis vos tempus miserationis domini, & ad arbitrium vestrum diem constituistis ei. sed quia patiēs est dominus/ in hoc ipso pœniteamus &c. Vnde isto casu dicendum est ꝙ erit dandus per cardinales vicarius siue administrator siue coadiutor ad tempus donec concilio congregato decernatur de dando perpetuo administratore/ hoc est ad vitam papæ: quem etiam cardinales eligent. Et si miraculose papa rediret perfecte ad sanam mentem (ita ꝙ esset talis qui vellet & posset per se bene administrare) cessaret etiam officium coadiutoris siue administratoris: vt supra dictum est.

SED quid si papa efficitur inutilis, C quia corpore vitiatus & tam deformis ꝙ generat scandalum/ & maxime si sua culpa: vt quia fuissent abscissæ nares/effossus oculus/ & manus abscissæ. Glo. in verbo de gremio in.c.in nomine domini.23.di.dicit ꝙ non poterit esse papa: & ideo videtur ꝙ cardinales poterunt procedere ad electionem. Sed glo.& archi.in.c.si.79.di. videntur velle ꝙ nulla exceptio possit ei opponi nisi tantum hæresis: vt.40.di.si papa, & dicitur in.c.licet de elec. ¶ Dic secundum domi.in d.c.in nomine domini/ verum esse ꝙ ille qui esset corpore vitiatus/ non deberet eligi per cardinales: sed postq̃ est electus/ non potest de hoc contra eum excipi, & multo minus si superueniat vitium. Et idem quod domi. ibi dicit alex Et prædicta videntur habere locū etiam in obsesso a dæmonibus: vt.33.di.c. maritum/ cum duobus sequen. De quo vide quæ dico infra/ in arti.an papa possit cogi ad cedendū, & infra latius circa finem sequentis articuli, in versi.sed vlteri⁹/ & in sequētibus.

SED an sit sufficiens causa si papa passim committat simoniam dando prælaturas pro pecuniis/ congregandi concilium? Aduertendum est ꝙ non quæro an sit sufficiens causa ad deponendum: quia de D hoc dicetur infra in quæstione ex quibus casus post congregatum concilium possit papa deponi. Et si quidem propter simoniam quæ committitur scandalizatur vniuersalis ecclesia, quando est incorrigibilis videtur ꝙ est legitima causa ratione scandali congregādi concilium: vt in.c.si papa.40.di.& abb. in.c.significasti de elec.& in allegationibus suis in duobus locis. de quo tamen latius infra dicemus. Si autem non est omnino notorie inuolutus simoniæ/ nec aliter apparet de scandalo vniuersalis ecclesiæ, hoc dependet ab illo articulo vtrum papa committat simoniam & in eum cadat vel non/ & an possit accusari de simonia.

¶ Et in hoc articulo considero ꝙ crimen simoniæ est grauissimum: quia beatus petrus apostolus protulit sententiā contra simonem magum pecunia tua tecum sit in perditionē/ quoniam donū dei existimasti pecunia possideri. quæ verba prolata fuerunt contra simonem magum qui tentauerat emere donum spiritussancti: vt patet act.8. Et inde beatus grego. in registro li.9.ca.40.inquit, scimus nanq; quanta animaduersione simoniam apostolorū princeps insequutus

A est, qui primam damnationis sententiam cõtra simonem protulit dicens / pecunia tua tecum sit in perditionem quia donum dei pecunia existimasti possideri: vt in. c. saluator 1.q.3. Qui tex. declarat illam authoritatem intelligi de rebus ecclesiæ: dum dicit. Donum quippe dei est spiritussanctus / & donum dei est res ipsi ecclesiæ oblata. & si bene aduertis, simon magus (qui ad fidem ficte accessit) non spiritumsanctum quo ipse erat indignus sed donum eius emere voluit, vt ex venditione signorum quæ per eum fierēt multiplicatam pecuniam lucraretur. nec apostolus emptionem spiritussancti (quam bene fieri non posse nouerat) sed ambitionem questus & auaritiam quæ est idolorum seruitus, in eodem simone exhorruit / & eū maledictionis iaculo percussit. Et subiungit/ quisquis res ecclesiasticas &c. Vnde ibi tex. loquitur de ementibus res ecclesiasticas: & sic non tantum de prohibitis quia simoniacis.

¶ Similiter tex. in. c. patet. 1. q. 7. dicit patere simoniacos primos & præcipuos hæreticos ab omnibus fidelibus esse respuendos. & subiungit / omnia enim alia crimina ad comparationem simoniacæ hæresis quasi pro nihilo reputantur. & idem habetur in. c. per tuas
B de simo. ergo simonia est hæresis. Idem tex. in. c. præsbyter / ibi simoniacam hæresim. & cap. benedictio illi in maledictionem conuertitur qui ad hoc vt fiat hæreticus promouetur. 1. q. 1. & c. quisquis / & c. cum liqueat ea. cau. & q. & tex. in. ca. cauendum 1. q. 7. ibi per simoniacam hæresim. Similiter. 1. q. 6. ego autem. ibi si non per simoniacam hæresim. i. præmia quibusdam se eligentibus præbendo &c. ergo hæresim committit qui dat pecuniam vt eligatur ad beneficiū. Ad idem tex. in. c. quanto. 1. q. 5. vbi dicit simoniam hæresim. Et bonus tex. in §. sed cum omnes. 6. q. 1. vbi dicit simoniacos hæreticos / & similes iis qui committunt crimen læsæ maiestatis. Et vide in. §. sed licet. 6. q. 1. & in cap. qui studet. 1. q. 1. quid enim aliud est q̄ capitale crimen & simoniaca hæresis. ¶ Vnde & gregorius septimus li. 1. sui registri scribens cuidam henrico regi appellat simoniam hæresim. Et idem eo. li. scribens rodulfo duci sueuiæ dicit. in sacris canonibus prohibitum est vt ii qui per simoniacam hæresim (hoc est interuentu precii) ad aliquem sacrum ordinem gradum vel officium promoti sunt, nullum in sancta ecclesia vlterius ministrādi locum habeant: nec qui in crimine fornicationis iacent/ missas celebrare aut inferiores ordines in ecclesia exercere debent. Item vbiq; inuehendo contra simoniacos, nunq̄ aliter appellat simoniam q̄ hæresim: vt etiam infra dico/ post ea quæ refero de sancto gregorio. Et idē in li. 1. scribens cabilonen. episcopo dicit q rex repudiato turpi simoniacæ hæresis mercimonio idoneas ad sacrū regimen personas promoueri permittat. Et idem eodem li. scribens diensi comiti/ inquit loquens de hugone episcopo. nos enim eum admonuimus vt contra simoniacam hæresim totis erigatur viribus. Et semper in infinitis locis (in omnibus libris vbi de simonia erat mentio) vocat simoniam hæresim. Et. 1. q. 1. erga: vbi dicit simoniacos deponendos. Et in. c. fertur. 1. q. 1. fertur simoniaca hæresis. Et subiungit. vulnerato itaq; pastore quis curandis ouibus adhibet medicinam? aut quomodo populum oratonis clypeo tueatur qui iaculis hostiū sese feriendum exponit? Ex quo arguitur damnabilior simonia in superiore q̄ in inferiore. Et ibi dicit tex. q simōia fuit prima hæresis quæ surrepsit cōtra ecclesiā dei. Similiter in. c. eos 1. q. 1. vbi dicit q tolerabilior est hæresis macedonii & eorū qui circa ipsum sunt sancti D
spiritus impugnatorū impia hæresis/ q̄ simoniacorum. illi. n. creaturam & seruū dei patris & filii spiritūsanctum delirando fatetur: isti vero eundem spiritūsanctum efficiunt suum seruū. Ex quo patet q non minor est hæreticus simoniacus q̄ verus hæreticus: imo plus delinquit. Item tex. in. c. quotiens de simo. appellat simoniam hæresim. Ad idem tex. in. c. licet el. 2. de simo. vbi pificat crimen læsæ maiestatis & crimen simonie. Et vide bonū tex. & glo. in. c. sane. 15. q. 3. & in. §. porro. &. §. seq. 6. q. 1. Et bona glo. in. c. si quis superstite 79. di. & ibi vide archi. ¶ Et simoniacus est infamis: vt in. c. si quis præbēdas. 1. q. 3. Et episcopus deponitur si præbendas vel præposituras vendit: vt in. c. si quis episcopus / iuncta glo. 1. q. 3. Et pulcher tex. est in. l. si quenq̄. C. de episcopis & cle. vbi æquiparat simoniam crimini læsæ maiestatis: & dicit tales infames perpetuo & deponendos. ¶ Et si simonia sit cōmissa in ipsa electione papæ, tex. videtur clarus q debet eiici per concilium in cap. si quis pecunia. 79. di. vbi dicit quod si quis pecunia fuerit in apostolica sede inthronizatus/ non apostolicus sed apostaticus habeatur, liceatq; car

A dinalibus & aliis clericis deum timentibus & laicis inuasorem illum anathematizare. Cardinales autem clerici & laici deum timentes nihil aliud sunt q̄ concilium vt (sæpius replicat rosellus in monar. & maxime in trac.de conci.in. 3. q.) in proposito. d. c. si quis pecunia. Ergo concilium eiicit papam simoniacum: ergo propter simoniam potest congregari concilium. ¶ Et plus dicit tex. in.d.c.eos.1. q. 1. hi detrahunt spiritui sancto, æqualiter peccantes cum iis qui blasphemauerunt dicentes christum in belzebub eiicere demonia: & iudæ comparantur qui iudæis occisoribus christum vendidit. Et subiungit.in eis non est gratia spiritus sancti.i.sacerdotii sanctitas, quia quod non acceperunt non habent. ¶ Et φ iudas commiserit simoniam christum vendendo / est tex.in.c.qui studet.1. q. 1. & ibi archi. & vide in. c. abiit. xi.q. 3 Et alienus a sacerdotio in canonibus apostolorum pronunciatur qui ante vel post manusimpositionem pecuniam dederit. Et in. §. ex illa. c. placuit 1.q.1. dicit φ simoniaci sicut & alii hæretici a fide exorbitant: & ideo consequenter de illis intelligitur quod de aliis decernitur. Et sunt verba gratiani inferentis ex authoritate

B ambrosii & gregorii (videlicet ex tex. c. petrus/ &.c.cum omnis.1. q. 1.) φ simoniaci sunt hæretici, quia sicut & alii hæretici a fide deuiant. Et in.c.iudices / & ibi in glo. dicitur φ propter simoniacos fuerit destructa ierusalē. ideo tex.dicit/propter vos sion quasi ager arabitur & ierusalem vt custodia pomarii erit. quod est michææ. 3. ¶ Dicuntur etiam simoniaci lepra respersi sicut giezi. 1. q. 1. cito turpem. & legitur. 4. regum.ca. 5. quando nahaman syrus fuerat mundatus a lepra ab eliseo: & giezi recepit duo talēta & vestes mutatorias duas, ex quo ipse lepra percussus est. vnde tex.in.c.cum ordinaretur. 1. q.1. dicit.qd'accepit/ aurū fuit: quod dedit/ lepra fuit. Vnde simoniacis lepra datur. Ad idem tex.in.c.qui studet ea. cau. & .q. & alibi dicitur φ simoniaca pestis sui magnitudine alios morbos vincit: vt in ca. sicut el. 1. de simo. Ad idem cap. quicunq; &. c. sequen. vbi appellatur simonia hæresis. Et intantum φ si ecclesia per simoniam sit consecrata / dicitur execrata: vt in cap. ecclesia 1. q. 4. nec potest in ea celebrari: vt dicit calde. in trac. de ecclesiastico interdicto in 2. char. Vnde & beatus grego. in registro li. 4. c. 95. (præpositis verbis φ dominus

C cathedras vendentium columbas euertit) inquit, & cum prima simoniaca hæresis sit contra sanctam ecclesiam exorta, cur non perpenditur / cur non videtur φ eum quem quis cum premio ordinat/ prouehendo agit vt hæreticus fiat. Et idem replicat li. 7. c. 108. ibi vulgatum est φ in galliarum partibus sacri ordines per simoniacam hæresim conferantur. Et paulo post. vt cum liqueat hanc hæresim ante omnes radice pestifera surrepsisse (subiungens) cur non cauetur cur non perpenditur φ benedictio illi in maledictionem conuertitur qui ad hoc vt fiat hæreticus promouetur. Et iterum eodem li.7.c.12. fertur autem simoniacam hæresim (quæ prima contra dei ecclesiam diabolica plantatione surrepsit / & in ipso ortu suo telo apostolicæ vltionis percussa atq; damnata est) in regni vestri finibus dominari. Similiter li. 4. c. 97. regi francorum scribens / ibi nunciatum nobis est φ sacri ordines per simoniacam hæresim. i. accepto precio conferuntur. Et rursus li. 9. ca. 49. post detestatam auaritiam (quam diuinæ lectionis testimonio dicit esse idolorum seruitutē (inquit. da operam vt synodus ad eradendum

D ipsam hæresim congregari possit, de simonia loquens. Rursus eodem li. 9. ca. 40. inquit, vestra fraternitas hanc primam oblationem omnipotenti deo offerat, vt a subiectis sibi ecclesiis errorem simoniacę hæreseos cōpescat. Idem etiam greg.7.in.registro li. 1. cap.70. scribens aquensi electo. vbi hortatur eum ad penitus simoniacam hæresim enacuandum. Et est grauius delictum homicidio, licet homicidium horribilius: vt dicit ibi glo. & doc. in .d. ca. sicut el. 1. de simo.

¶ Ex præmissis apparet quantum iura execrantur simoniam: quia vt plurimum dicunt eam hæresim. Licet stricto modo & proprie non sit hæresis: vt late ponunt doc. inno. ostien. ioan. an. anto. cardi. abb. & ioan. de anania in cap. quotiens de simo. Nisi crederet quis φ gratia spiritussancti posset precio acquiri: quia tunc esset proprie hæreticus secundum inno. ostien. ioan. an. henricum boich/anto. cardi. flo. in. d. ca. quotiens. & refert abb. siculus / & ibi communiter doc. In aliis autem qui quærit per pecuniam ordines vel beneficiū acquirere, nō est proprie hæreticus / sed improprie. Ita.n. appellatur propter detestationem criminis. ¶ Vnde dicit archi. in. c. nos sequētes in. § sed licet post hug.

A quòd simoniacus non dicitur proprie hæreticus. i. male sentiens de articulis fidei, sed dicitur hæreticus. i. sacramentorum peruersor: quia peruertit formam & modum tribuendi sacramenta: quia sunt danda gratis ipse autẽ ꝑcio ea tribuit vel accipit. c. cũ in ecclesiæ de simo. Facit quod in simili dicitur de excõmunicato ꝙ dicitur hæretic⁹. 4. q. 1. c. ꝙ autem. quia illud est verum large. Vnde percutiens clericum hæreticum non est excommunicatus (vt in. c. si vero de sen. excom.) sed percutiens clericum excommunicatum incurrit excommunicationem: vt dicit inno. in d. c. si vero. De quo vide cardi. in cle. ne romani. §. cęterum/ de elec. ¶ Vnde etiam beatus thomas in. 4. sen. di. 25. dicit ꝙ simoniaci non sunt proprie & per se loquendo hæretici (cũ non habeant aliquam falsam opinionẽ) sed dicuntur hæretici propter similitudinem actus: quia ita operantur ac si existimarent donum spiritussancti pecunia possideri/ quæ existimatio esset hæretica. Et idem in effectu dicit astesanus in summa in. 2. pte li. 6. ti. 55. c. 2. & domi. 6. q. 1. nos sequentes. §. sed licet. & archie. flo. in. 2. parte ti. 1. c. 5. in prin. Hæreticum autem proprie dicimus eũ qui male sentit de articulis fidei: vt patet in ti. de hære. continet tamen hæresis sub se plures species.

B de quo vide glo. & cardi. in. c. firmissime de hære. & glo. in. c. illi qui. §. quia vero. 24. q. 3. Improprie tamen multi dicuntur etiam hæretici: vt in proposito dicitur de simoniaco. Etiam proprie hæreticus dicitur qui male sentit de sacramentis ecclesiæ: vt in. c. ad abolendam eo. ti. de hære. & vide in glosis allegatis. ¶ Sed licet simoniacus non proprie dicatur hæreticus emẽdo spiritualia vel illis annexa, tñ vt dictũ est qñ qs crederet posse emi & pecunia acquiri gratiam spiritussancti/ tunc talis simoniac⁹ esset proprie hęretic⁹: vt dicit inno. & alii in. c. quotiens de simo. vt credidit posse emi simon magus. 1. q. 1. c. qui studet. & c. saluator. 1. q. 3. Quod bene ponit ostiẽ. in summa in ti. de hære. in. §. 1. & doc. vbi supra allegati in. d. c. quotiens. & feli. in ru. de simo. & decius bene cõsi. 151. in. 2. col. incipit maximi.

¶ Et quare hoc crimen dicatur maius cęteris criminibus & quomodo, vide archi. 1. q. 7. cap fi. Et vide beatum grego. in registro, qui dicit, cum omnis auaritia sit idolorũ seruitus, quisquis hanc in ecclesiasticis dignitatibus dandis non præcauet/ infidelitatis perditioni subiicitur etiam si fidem quam negligit teneC re videatur. 1. q. 1. cum omnis. Et gratianus fere per totam causam primam detestatur crimen simoniæ. & ipse in. d. §. sed cum omnes dicit simoniacum esse hæreticum. & dicit ꝙ non quæritur, an quis sit hæreticus aliter sed an commiserit simoniam/ & consequenter ipse hæresim. Et sic vult simoniacum/ proprie esse hæreticum. & ita intelligit esse mentem gratiani domi. in. d. c. fi. § hæc licet/ versi. sed cum omnes supra allegato. Imo & tex. siue statutum in concilio calcedonen. in. 14. actione (incipit si quis) vult ꝙ nõ solum is qui ordinat alium pro pecunia sit priuandus & deponendus/ & ordinato nihil proficiat ordinatio, sed ꝙ etiam mediator si est clericus ipso facto a proprio gradu decidat, si vero laicus vel monachus anathematizetur. Vnde etiam ille tex. in. c. quæro (quod est. c. fi. 6. q. 1. & est aug.) dicit quæro ergo quis peccet grauius, an qui nesciẽs hæresim incurrerit/ an q sciens ab auaritia. i. ab idolatria nõ recesserit. subiungẽs se nõ audere iudicare qs sit deterior: an hęreticus in cui⁹ vita pręter id ꝙ hæreticus est/ non inueniunt homines qđ repræhendant, an catholicus pessimis moribus existen. quæ verba ponuntur continuatiue ad sequentia in crimine læsæ maiestatis & crimine simoniæ. Et vt dicit

D tex. simoniacus est idolorum seruus: quia auaritia quæ in simonia continetur/ est idolorum seruitus, in. c. saluator. 1. q. 3. nõ enim simon magus emere volebat spiritũsanctum, sed donum emere querebat vt lucrum faceret. Et quia ita est ꝙ cultor idolorum est hæreticus, sequitur ꝙ simoniaci qui nõ nisi propter auaritiam pecunias quærunt/ hæretici dicantur. Et de hoc vide tex. in. c. cum omnis auaritia, 1. q. 1. Et ꝙ simoniacus sit hæreticus dicit inno. in cap. firmissime de hære. ¶ Addo vnam rationem cui cum difficultate potest responderi. ꝙ cum ex causa fornicationis liceat dimittere vxorem quoad thorum (vt in cap. discretionem/ cum simil. de eo. qui cogno. consan. vxo. suæ) & auaritia dicatur fornicatio & idolatria, propter auaritiam simoniacus potest separari ab ecclesia: quia etiam propter spiritualẽ fornicationẽ hoc est idolatriam fit separatio matrimonii quoad thorum. Vide tex. qui hoc probat in cap. idolatria. 28. q. 1. Et tex. in. ca. cito turpem. 1. q. 1. ostendit ꝙ grauius est crimen simoniæ q̃ auaritiæ. Et sic simoniacus dicitur idolatra, & consequenter hæreticus. Vnde etiam dicit tex. in. c. ex multis. 1. q. 3.

A nusq̃ reperitur in euangelio dñm nostrũ tan ta seueritate/tam districta cẽsura iustitiæ pec cantes corripuisse sicut qñ de templo eiecit ementes & vendentes(per quos simoniaci de signantur)quia non solum eloquio increpa uit,sed etiam facto flagello de funiculis ver berans / omnes eliminauit de templo . Et hi simoniaci dicuntur facere domum dei spelũ cam latronũ. Imo & clarius vult ibi tex. circa principium ꝙ de venditione beneficiorum est idem iudicium quod de prohibitis quia simoniacis. Vnde ibi calcedonen.concilium quod est vnum ex principalibus,simili pœ na condemnat eos qui ecclesiasticum benefi cium interuentu pecuniæ acquirunt / & eos qui sacram manus impositionem per quam spiritussanctus confertur mercari dignoscũ tur.Ecce ꝙ ex parilitate vtriusq̃ criminis idẽ iudicatur. Ad idem,c.qui studet/ &.c.venden tes.1.q.1.

¶Vnde infero ꝙ sicut memoria hæretici post mortem potest damnari(vt in.l.4.C.de hæ re.24.q.2.c.sanc.sicut & eius q est reus crimi nis læsæ maiestatis:vt in.l.fi.C.ad . l.iul. ma ie.dicitur in.§.per contrarium insti.de hære di.quæ ab intestato defe.& in.l.qui a latroni bus.ff.de testa.& in.l.ex.iudiciorum/ibi glo.

B C.de accusa.)sic damnari potest memoria si moniaci per iura præallegata.Facit quod di citur in.c.a nobis de sen.excom.Et hoc vide tur velle ioan.de platea in . §.sunt præterea/ insti.de publi.iudi.iuncto eo quod dicit in.d. §.per contrarium.vnde & propter magnitu dinem criminis iura appellant simoniam pe stem quæ sui magnitudine alios morbos vin cit:vt in.c.sicut cl.1.de simo. Vnde & media tores contra huius sceleris authores/ in dete statione criminis admittuntur in testes : vt in.c.1.de testi.in.6. Quinimo tanta est hu ius criminis labes ꝙ serui aduersus dños/& quilibet criminosi admittuntur ad accusan dum:vt in.c.tanta de simo.Imo & socius cri minis ad accusandum admittitur:vt in . c . si quis superstite.79.di . De quo dicendum vt in.c.licet cl.2.de simo.cum concordan. &.d. c.si quis. Ex his ergo patet quando simonia cus dicatur in genere seu improprie & quan do proprie hæreticus.

¶An simonia cadat in papam Arti.4.

NVNC q̃ritur vtrũ simonia ca dat in papã & illaqueetur hoc crimine. Doc.communiter vi dentur dicere ꝙ sic. Primo hoc dicit beat⁹ tho.in.4.sen.di.25. q.3.arti.3.ad secũdũ arg.q dicit ꝙ illorũ opi nio est erronea/ qui dicunt ꝙ in papã non ca dit simonia.nam si papa pro aliquo spirituali munus acciperet,ita simoniam committeret sicut & alius homo:quia est cõtra iustitiam/ legem diuinam & naturalem , quibus papa subditus est sicut & cæteri homines .Et idem ponit archie.flo.in.2.parte ti.1.c.5.versi.est autem. ¶ Et hanc eandem opinionem ponit idem beatus tho.in secunda secundæ.q.100. arti.1.in responsione ad septimũ arg.& dicit ꝙ papa sicut quilibet alius incurreret simo niã/ si reciperet pro aliqua re spirituali pecu niã de redditibus ecclesiæ alicuius:& similiter recipiendo pecuniam ab aliquo laico non de bonis ecclesiæ. imo ꝙ in papa est grauius q̃ in aliis:quia peccatũ tanto grauius est in ali quo homine quanto maiorem obtinet locũ. Ad hoc.xi.q.3.præcipue.40.di.homo chri stianus.c.quãto de iureiuran.&cardi.in trac. de potestate papæ.q.65.Hoc idem refert & tenet archi.12.di.c.1.& ponit ibidem do.q dicit ꝙ si papa vellet derogare respectu iuriũ patrimonialium clericorum vel detrahere ꝓ prietati rei ecclesiæ/sine causa non posset qa non est dominus sed administrator bonorũ

D ecclesiæ. licet possit detrahere iuri tituli be neficii ipsorum clericorum : quia sunt positi vt custodes isti clerici:ideo potest illos remo uere vt ei placet . Non tamen dicit ꝙ posset vendere titulum beneficii:imo innuit contra rium : inquantum opponendo ibi ad distin ctionẽ doc.in.c.ex pte cl.1.de offi.delega.alle gat.c.si quis & .c.saluator.1.q.3.Et idem in ef fectu(ꝙ papa illaqueatur crimine simoniæ) dicit astesanus in summa ti.55.c.2.&cardi.s. sixti in trac.de potestate papæ.q.96.& pe.de palude in quarto sen.di.25.q.4.conclusione 3.Hoc intelligunt doc.nostri(licet pe.de pa lude vbi supra multa inducat contra talem distinctionem)in iis quæ sunt prohibita quia simoniaca. Ita glo. in cap. cum pridem de pac. anto.de butrio& ioan . de immola ibi. Idem domi.12.di.ca . 1 . & doc . post glo. in cap. ex parte . d. de offi.delega. Idem in supplemento / in verbo simoniacus primo/ versi.fi.Idem augu.de ancona.q.74.ar.4.Idẽ ostien.c.1.ne prælа.vices suas: secundum ꝙ refert abb.siculus in reperi.c. extirpandæ. §. qui vero/de prębẽ.& in.d.c.1.de simo.Et idẽ ioã.an.qui refert ostiẽ.in.d.c.1.de simo.diẽs ꝙ nõ tollitur infamia.l.3.C.de generali abo litione.Item est species mali:& sic vitanda.c. cum ab omni.de vita & ho.cle. ¶ Et idẽ via

A detur pe. de perusio in effectu velle in.d.c.1. de simo. Et idem etiã ibidem cardi.& in.c.cõstitutus de relig.do. Dicit tamen ꝙ potest papa vendere titulum beneficii,quia est de iure positiuo. Et sic videtur velle ꝙ sit de simonia,cis quia prohibitis. Licet in.d.c.cõstitutus dicat ex causa tantũ licere prophanare huiusmodi spiritualia quæ sunt de iure positiuo.

¶ Idem in effectu videtur sentire inno.in.c. tua circa fi.de simo.anto.& ioan.de immol.in d.c.ex parte. qñ loquũtur de simonia mẽtali: quia sentiũt ꝙ vẽdere spiritualia sit de prohibitis qa simoniacis. Idẽ aluarus de plãctu ecclesiæ in.2.parte ar.14.dicens ꝙ vẽdere prohibita quia simoniaca (vt sunt sacramenta) etiam prohibetur in veteri testamento.1.q.1. qui studet.& in his papa cõmitteret simoniã: secus in iis quæ sunt simoniaca quia prohibita ab ecclesia: vt vendere beneficia/ sepulturas & similia. Et sic sentit simpliciter etiam si beneficia haberent ordinis executionem.allegat.c.nõ satis/&.c. cũ in ecclesiæ de simo. Ad idem pe.de ancha.in.d.c.ex parte. & ioan.de ligna.in.d.c.1.de simo. Et ratio huius est quia prohibita eo ꝙ simoniaca/sunt prohibita iure naturali & diuino,cui papa est subditus: vt dicit idem aug. Sed in iis quæ dicuntur simo

B niaca quia prohibita a lege canonica,quia papa est supra legem(.l.digna vox. C.de.ll.ca. proposuit de concess.præben.) ipse non ligatur.& ideo in talibus non cadit simonia in papam. Ad idem bona glo.in.c. etsi christus in verbo mala/de iureiuran.

¶ Per istam distinctionem glo.& doc. in dictis locis videntur velle ꝙ in iis quorum vẽditio erat prohibita in veteri testamento (vt sunt sacramenta & huiusmodi spiritualia.1.q.1.q studet.& in.c.sicut eunuchus: & latius ponit exemplum anto.in.d.c.cum pridem in sacramentis ecclesiæ de quibus fit mẽtio in.c. veniens de renun.voluit allegare in.c.veniẽs in glo.de transac.) papa committit simoniam vendendo illa, quia illa sunt prohibita quia simoniaca. Secus autẽ in simoniacis quia pro hibitis,quę sunt illa quę facta sunt simoniaca per constitutionẽ ecclesiæ: sicut in terminis d.c.ex parte secũdum glo.ibi: vt dare pastum post receptionem in canonicũ, item dare aliquid pro benedictionibus nubentium / pro baptismo / pro ponendis prælatis in sede. Et de his illa glo. in cap. etsi christus dicit plura exempla haberi in.c.cum in ecclesiæ/ & in ca.sicut pro certo / & in.c. ad apostolicam de simo. Alii ponũt exemplum si venderet vicariam/ castaldatum/aduocaturam/iconomatũ & similia: vt in.c.ad nostrã de simo.&.1.q.3. C saluator. Ita archie. flo. in loco prææallegato. & vide ioã.an.in.c.1.ne præla. vices suas. Similiter si venderet hospitalia & alias administrationes temporales: vt dicit abb. in.d.c.1. & in.d.§.qui vero. Idem etiam goff. in summa.qui similiter dicit ponẽdo exemplum in vicaria/castaldatu/aduocatura & huiusmodi in versi.committitur aũt simonia. Et tex.in.d. c.saluator.1.q.3.iũctis duabus glo.(vna quæ incipit sicut: alia quæ incipit nonne) videtur quo ad emptionem facere istam differẽtiam inter officium præpositi/ iconomi vicedomini/ defẽsoris/aduocati siue castaldi ac iudicis, & inter officium archipresbyteri/ archidiaconi/canonici/ monachi/ & cuiuslibet ecclesiastico officio mancipati. Vide ibi glo.

¶ Theologi parisienses nõ admittunt istam distinctionem: vt dicit se vidisse brixien. in repertorio in verbo simonia/in versi. quædã. Henricus boich in.c.1. ne præla. vices suas/ dicit distinctionem glo.posse sustineri: licet sanctus thomas & ioãnes in summa cõfessionis.q.67.velint papam ligari simonia simpliciter. Sed petrus de palude vbi supra multa adducit contra istã distinctionem, de quo vide alexã.in.c.latorẽ.1.q.1.vbi late examinat. D Et conclusio eius est ꝙ in simplicibus beneficiis papa non committat simoniam: secus in dignitatibus vel episcopatibus nisi aliquando ex causa necessaria.vide eum, quia multum arguit ad vtrunq; partem. Archi. indistincte in.c.1.2.di.reprobat opinionem beati thomæ: & sic simpliciter videtur tenere ꝙ in papam non cadat simonia.bar.vero in.l.1.ff.ad l.iuliã de ambitu/ dicit ꝙ in curia romana nõ habet locũ simonia sicut nec in curia ĩperatoris.l.iulia de ambitu. Quod dicit verũ quo ad ipsum papam,secus quo ad curiales. Idẽ sentit henricus boich in.c.1. ne præla. vices suas,si fiat principe sciente vel authorizante/ alias secus.& distinguit vt dicit glo. in. d. ca. ex parte/&.c.etsi christus. Et idem pe.de perusio in.c.1.de simo. Et idẽ bar.in.l.barbarius in 2.col.ff.de officio pto. Et sic sentit simpliciter ꝙ in papã non cadit simonia. Sali. in rub. C. ad.l.iul.de ambitu/ dicit ꝙ in curia cessat hodie ambitus.& idem glo. in.l.1.ff. &.C.ad.l. iul.de ambi.& glo.in.c.presbyter.32.di.&.1. q.6.c.fi.& glo.in.l.barbarius.ff. de offi. præto. Idem angelus in.l.1.C.ad.l.iuliã de ambi. qui dicit ꝙ in curia romana venduntur omnia officia: & nõ mirum/quia est effecta mo

narcha simoniæ. Quod dicit sali. intelligi si
A detur principi pro honore vel officio haben-
do: secus si stātibus ad latus papæ. Et sic sim-
pliciter sentit ꝙ in papam nō cadat simonia.
Ostiē.ioan.an.domi.& alii in.c.pro humani
ut.§.cū igitur/de homi.in.6.dicūt ꝙ dans pe
cuniam pro papatu incidit in.l.iuliam de am
bitu.& ꝙ non obstat quod dicitur ꝙ in roma
na curia non habet locum lex iulia de ambi-
tu: quia illud intelligitur in principe postꝗ̄
est canonice electus. ℣ Petrus de palu. in.4.
senten.di.25. dicit ꝙ etsi peccatum non evi-
tat, pœnam tamen iuris positiui (cui nō sub-
est) semper euadit. Vnde nec suspensionem
nec huiusmodi pœnas iuris sui timet: sicut
nec etiam erit excommunicatus si percutiat
clericum. Dicit etiam idem petrus (& refert
archie.floren.vbi supra) ꝙ ille qui emeret be
neficium vel ordinē a papa/pœnas iuris non
incurreret: quia sicut papa potest dispensare
in pœnis iam incursis, ita etiam ꝙ non incur
rantur: sicut posset priuilegium alicui con-
cedere quòd percutiendo clericum non esset
excommunicatus, licet non libenter faceret.
quando autem dat pro pecunia / videtur di-
spensare ꝙ liceat retinere: sicut quando sci-
enter dat irregulari / eo ipso dispensat cum
eo. Vnde qui habuit beneficium per simo-
B niam in curia, si habet conscientiam ꝙ ema-
nauit de conscientia papæ conferentis, pœ-
nitēdo de peccato non tenetur resignare sed
potest retinere. ℣ Et sic videtur velle ꝙ vende
re ordinem vel beneficium sit de simoniacis
quia prohibitis: in quibus papa dispēsat. Vel
eius opinio simpliciter est ꝙ papa non illa-
queetur crimine simoniç. Item concordat cū
cardi.flo.in.d.c.1.ꝙ in istis beneficialibus nō
committitur simonia per papam: quia prohi
bitio venditionis eorū est ex ordinatione ec
clesiæ. Et idem videntur velle omnes glo.su-
pra allegatæ. & sic ꝙ papa vendendo benefi-
cium non committat simoniam. Et idem vi-
detur velle cy.in.l.1.C.ad.l. iuliam de ambi.
℣ Bal.in.l.barbari* in.4.col.de offi.ꝓto.dicit
ꝙ papa & imperator possunt vendere officia
secularia absꝙ simonia & prauitate aliqua,
quia hoc non est prohibitū iure diuino sed
ciuili. Si autem papa vendat episcopatus &
prælaturas, nō decidit aliter: sed remittit se ad
dicta in.c.agatho.63.di.&.c.cum pridem de
pac.&.c.si quis pecunia.79.di.
¶ DOMINVS abb.siculus in.c.1.de si-
mo.disputat istam quæstionem vtrum papa
vendendo beneficia committat simoniam/&

illaqueetur isto crimine, & dicit ꝙ non reppe
rit tactum nisi per cardi.ibi. Et idem abb.lati- C
us in repetitione.c.extirpandæ in.§.qui ve-
ro de præben.& in.c. cum pridem de pac.&
in.c. cum venissent in.3.col.de iudi. vbi di
cit ꝙ pro hoc nō potest ab aliis damnari sed
seipsum condemnat. Et in omnibus locis cō
cludit si est beneficiū quod requirat sacri or-
dinis executionē/ꝙ ratione illius ordinis pa-
pa non possit vendere illud sine vitio simo-
niæ, & ꝙ ipse committeret simoniam. Et in-
quantum glo.in.d.c. cum pridem de pac. &
c.ex parte de offi.delega.& aliæ similes volūt
ꝙ in beneficialibus committatur simonia ex
ordinatione ecclesiæ & non ex dispositione
diuina, & ꝙ hæc beneficia non fuerunt ordi-
nata per deum/nec in se essentialiter sunt spi
ritualia sed ex ordinatione ecclesiæ accedunt
spiritualibus, dicit ipse ꝙ in contrarium est
tex.in.c. ex multis.1.q.3.& in.c.nouit: & ꝙ
quando beneficium habet annexam potesta
tem clauium, ex quo tūc pecunia accessorie
etiam datur pro illo ordine/papa illaqueetur
simonia. Et sic sentit abbas distinctionē illam
inter simoniaca quia prohibita & prohibita
quia simoniaca: sed ꝙ quādo in eodem subie
cto concurrit prohibitio veteris & noui testa
menti/tūc papa committat simoniam. Idem D
etiam tenuit abbas in illis suis allegationibus
factis in concilio basiliensi.
¶ Pro ista opinione abb.est.tex.in.c.sicut eu-
nuchus.1.q.1.vbi patet ꝙ emere sacerdotiū
est prohibitum in veteri testamento. & patet
2.macca.c.4.&.1. Et intantum est prohibitū
ꝙ ignis sacrificii extinctus est antiocho iaso-
ni vendente sacerdotium, qui.70. annis ste-
terat absconsus viuens sub aquis: vt dicit ibi
tex.& ponit vincentius historialis li.5.c.73.
referendo augu. Et glo.ibi in.d.c.sicut/colli-
git argumentum ꝙ vendere ordines est pro-
hibitum in lege veteris testamēti. Et per hoc
non videtur verum quod dicit pe. de palude
vbi supra: qui vult ꝙ vendere ordines sit pro
hibitum a lege positiua: quia imo a lege ve-
teri. Pro quo facit tex. in. c.in nouo.21.di.
& in.c. legimus. 93.di. ℣ Istam opinionem
abbatis sequitur summa angelica in verbo si
monia: vbi tenet cum panormitano. & addu
cit glo.in.c.licet de pœnis: quæ vult ꝙ cū or-
do sit sacramētum cui adhæret executio, qui
vnum vendit/vendit & reliquū.1.q.3.si quis
obiecerit,&.c.saluator. & ideo simoniam cō
mittit. & tex.in.c.ex diligenti de simo.iuncta
glo.ibi & diuinis & humanis legibus. Et istas

A duas glo. allegat ipsemet abb. in. d. c. 1. & in §. qui vero, allegat etiam tex. in. c. altare. 1. q. 3. vbi altare & decimas per pecuniam dare & vendere spiritumsanctū est simoniaca hæresis & glo. exponit altare id est quæ altari offeruntur/ vel in administratione altaris vel in ecclesia. Et similis tex. est in. c. presbyter. 1. q. 1. Sed hoc non probat ꝙ de iure veteris testamenti sit ista prohibitio (& similiter tex. in c. reperiuntur. 1. q. 1.) nisi per quādā æquatio nem: quia æquiparatur vēdere episcopatum vel ecclesiam & spiritumsanctum.

¶Dicit tamen abb. ꝙ quando beneficiū non haberet ordinis executionē, licet papa nō illaqueetur cōstitutione iuris positiui/ tamē cū eo cōtrahentes bene ligantur. & sic ꝙ ementes non possent sine peccato ministrare in beneficio per simoniam cum papa commissam recepto. allegat quod ponit ioan. an. in regula cui licet/ in. 6. in mercu. Ad quod vide bal. in. l. digna vox. C. de legibus. & quod dicit cy. & bal. in authen. quibuscunq;. C. de sacro sanc. eccle. & benedictus de plūbino in. l. lucius. §. lucius. ff. de fideicō. liber. Bar. & angelus in. l. 1. ff. quod quisq; iuris. & doc. in. c. vt animarū de consti. Quod vltimum an sit verū, vide in. d. summa angelica in verbo simo-

B nia quinto/ versi. vltimo: vltra id qđ relatū est supra tenere pe. de palu. & ponūt alii moderniores post abbatē in. d. c. 1. de simo. & in. d. c. ex parte de offi. delega. archi. & do. 12. di. c. 1. vide & feli. in. c. de cætero de re iudi. Et istud etiā quod tenet abb. videtur tenere ioā. de ana. in. d. ca. 1. in. 6. col. cum dicit ꝙ papa in dubio non cēsetur dispensare: vt in. c. 2. de schisma. Et idem ioan. de ana. ponit exēplū de ecclesia sancti petronii, cui fuerat concessum ꝙ possent eligere duos vel tres sacerdotes/ quibus dabatur potestas commutandi omnia vota sancti antonii & sancti iacobi & alia/ & conuertendi pecunias ad opus fabricę sancti petronii: & dicit ꝙ illi cū quibus esset dispensatum nulla subsistēte causa nisi tantū occasione ruinæ dictæ ecclesiæ/ nō essent tuti quo ad deum. De hoc tamen vltimo quid tenendum, vide moderniores in locis supra allegatis.

¶Sed quo ad primum dictum abbatis, pro eo facit quod dicit inno. & refert ioan. de ana. in. c. per tuas el. 2. de simo. ꝙ episcopus qui emit episcopatum non potest licite ordinare clericos: quia illa collatio procedit ex illa emptione beneficii: & ideo ꝙ omnes ordinati ab eo non recipiunt ordinis executionem.

Quod intelligit anto. nisi fuisset toleratus, de quo vide in. c. cū non liceat post abb. de præscrip. Sed quo ad primū dictum abbatis, in C contrarium videtur tenere ioan. de ana. in. d. ca. 1. de simo. Pro qua opinione allegat tex. in. c. constitutus de relig. domi. vbi ille episcopus concessit illi abbati de quo ibi omne ius quod habebat tam in monasterio q̄ in ecclesiis pertinētibus ad ipsum monasteriū constitutis in diœcesi ipsius episcopi/ pro certa annua pensione pecuniæ scilicet. 8. denariorum. Et licet ibi allegaretur simoniaca prauitas (quia in illo iure quod concedebat episcopus/ erat connexitas spiritualitatis & temporalitatis) tamen ibi contractus non iudicatur simoniacus. Quod ideo fuit, quia vt ipse dicit pecunia censebatur data pro temporali & non pro spirituali: vt ibi declarāt doc. Et do. anto. in versi. secundū dubium &c. sic dicit in proposito ꝙ pecunia censetur data pro titulo beneficii nō pro ordinis executione, vt res valeat potius q̄ pereat. c. abbate sancti de verbo. signi. Nec obstat ꝙ vendito vno ex connexis/ censetur & alterum venditum: vt in. c. si quis obiecerit. 1. q. 1. quia dicit ꝙ ibi est sermo in talibus connexis quorum vnum sine altero stare non potest/ sicut nec anima sine copore & corporaliter viuere.

D ¶Et pro ista opinione facit tex. & quod ibi dicunt doc. in. d. c. ex literis/ de iurepatro. ꝙ licet alias non possit vendi iuspatronatus tanq̄ quid spirituale vel spirituali annexum (vt in. c. quia clerici/ & in. c. de iure/ de iurepatro. facit quod dicitur in. c. quanto de iudi.) tamē si venditur quid venale (vt villa vel castrū) transit etiam iuspatronatus quod est in villa: quia cōtractus videtur initus & pecunia data super iure temporali & non pro iurepatronatus: sed iuspatronatus transit accessorie/ vt ibi dicitur. Et sic iuspatronatus quod est quid annexum spiritualitati/ trāsit accessorie cum temporalibus. l. in modicis/ & quod ibi notatur. ff. de contrahen. empt. & sic magis dignū potest accedere minus digno: vt ibi notat abb. Sic in proposito pecunia censetur data pro titulo beneficii (videlicet pro fructibus & redditibus qui capiuntur ex beneficio) & non pro ordine: licet ordo videatur quid annexum titulo beneficii/ & quid accessoriū ad titulū. Facit quod dicit idem abb. in. d. §. qui vero: videlicet ꝙ in ordinatione datur potestas clauiū in habitu nō in actu, sed in institutione vel collatione beneficii datur executio illius potestatis: vt in. c. adiicimus in. §. ec-

ce/cum.c.sequenti.16.q.1.Non enim potest
A quis quātūcūq; sit presbyter,soluere vel liga
re alterius parochianum vel in alterius eccle
sia celebrare sine rectoris licentia.cle.1.de fo
ro compe.c.cum omnis de pœni.& remis.
c.cunctis.16.q.1.9.q.2.fere per totū.& de
paroch.ca.vt dominicis/&c.nullus cū simil.
Sic ordo siue illius executio non censetur vē
ditus in collatione beneficii: sed venit tanq̄
quid accessorium.Et si recte inspiciatur,cu-
iuslibet ementis mens est illa:quia non atten
dit ad illud quod est oneris,sed ad emolumē
ta prouenientia ex beneficio & ad valorem.
qui hodie tātum attēditur vt feteat: cum iam
non erubescant dicere q; beneficia dantur ad
viginti pro centum / & officia ad decem pro
centum:quod audire abhorret natura.Et istā
opinionē tenet pe.de ancha.in.c.1.in.2.char
ta de consti.

¶Sed contrariam conclusionem & opinio-
nem ponit & sequitur andreas barba.in.d.c.
ex parte de offi.delega.licet remittat se de-
terminationi ecclesiæ.Et similiter dominus
ioan.carapha in quodā suo trac.de simonia/
nihil concludendo remittit se determinatio-
ni sanctæ romanæ ecclesiæ:quæ vt dicit vide
tur tenere q; ista simonia nō cadit in papam.

¶Dominus feli.in.c.1.de simo.dicit opinio-
B nem abbatis esse communem:& eam ipse te
net.Sed idem feli.multum animose & sim-
pliciter in.d.ca.ex parte dicit quòd commu-
nis opinio est q; papa in simoniacis quia pro
hibitis/non illaqueatur nec committit illa vē
dendo simoniam.Imo dicit q; istę solutiones
ex diuturno vsu sunt factæ de spontaneis ne
cessariæ.allegat.c.ad apostolicā de simo.sub-
iungēs q; illud quod datur papę/datur sacra-
rio petri:nec est proprium papæ,sed prodest
danti tanq̄ facienti opus piissimum.Ex quo
videtur velle q; qui dat pecuniā papæ nō so-
lum non illaqueatur simonia,sed nec peccat
imo meretur.Itē adducit ratiōnē aliam:quia
cessante tali redditu(qui vt dicit maximus
est)ecclesia contemneretur.& ex hoc conclu
dit q; papa vendendo huiusmodi spiritualia
non illaqueetur crimine simoniæ.Vnde hęc
varietas feline?maxime cum etiam ibi facias
mentionem de dictis per te in.d.c.1.de simo.
contra opinionem abbatis.¶Ex dictis eius
potest elici vna ratio contra eum.Nam qua
ratione ipse vult si papa vendit beneficium
quod non requirit ordinem,q; licet ipse non
illaquetur crimine simoniæ/bene tamen sit
simoniacus & quo ad deum non sit tutus qui

C cū eo contrahit/& sic q; in correlatiuis sit di-
uersa dispositio p dictā mercurialē ioā.an.in
regula cui licet,licet alias regulariter sit secus/
vt patet per domi.in.c.1.de tēpo.ordi.in.6.)
eadem ratione videretur dicendum q; quan
tumcunq; beneficium quod venditur habeat
siue requirat sacrum ordinem,non videatur
vendi ordo sacer/qui vendi non potest(vt in
ca.qui studet.1.q.1.cum simil.)sed beneficiū
siue titulus beneficii propter redditus ipsius.
& q; sit separata dispositio ex eodē actu ven-
dendi: vt pro vno non censeatur data pecu-
nia sed pro alio/quantumcunq; allegetur cō
nexitas ordinis cum beneficio.Licet sit secus
regulariter in connexis:vt in.c.si quis obiece
rit.1.q.1.& in.c.translato cum materia de cō
sti.Et fortius in isto casu q̄ in alio:quia re-
stringitur odium/& in præcedēti ampliatur.
Non enim præsumitur quis velle facere a-
ctum per quem illaqueetur & incidat in pœ
nam.l.item apud labeonem.§.si commu-
nem.ff.de iniu.l.si quis seruum in fi.ff.de ser
uo corrupto.Bar.post glo.in.l.non solum.§.
sed vt probari.ff.de noui operis nun.doc.in
ca.cum ex officii de præscrip.maxime anto.
de butrio.bal.in.ru.C.de fide instru.versi.iu-
xta hoc quæro.bar.in.l.is qui reus/versi.sed
quæro in accusatione.ff.de publi.iudi.Non D
enim præsumitur animus nocendi.bar.in.l.
fluminum.§.fi.ff.de dam.infec.

¶Feli.autem in.c.ad audientiam el.2.in.5.
col.versi.tertia declaratio de rescrip.(cum po
nit quæstionem vtrum papa possit impone-
re pensionem super beneficiis sine causa/&
an ii quibus assignatur pensio si hoc deduxe-
rant prius in pactū sint tuti in foro conscien
tiæ) videtur tenere cū glo.bernar.& q; pos-
sit & q; tales sint tuti.Et ibi allegat q; si tales
non essent tuti in foro conscientiæ,pontifi-
ces ista non tolerassent & talibus formā de-
dissent per cōstitutiones suas:vt dicit de mar
tino.5.eugenio.4.& paulo.2.Vide ibi eum:
quia allegat sanctum thomam & alios plu-
res contra/& alios pro.Addit tamen q; licet
alias vbi papa dispensat in prohibitis a solo
iure positiuo/sufficiat sola voluntas pro cau
sa etiam quo ad deum nedum in foro contē
tioso(per dicta inno.in.c.cum ad monaste-
rium circa medium de statu monach.& car.
in repetitione.c.perpēdimus in.9.col.de sen.
excom.cū allegatis ibi per eum)tamen quā-
do lex canonica esset fundata in aliqua ratio
ne descendente a iure diuino vel a ratione de
scendēte mere a dictamine rationis naturalis

A fine causa non valeret dispensatio, allegat abbaté in repetitione.c.per tuas in.xi. col. versi. nec obstat de arbi. Quo casu dicit ét φ dispésatio non valeret etiam in foro contentioso: vt est quando tolleret alicui actionem, quæ licet sit a iure inuéta/tamé descendita iure naturali. Et idem dicit quádo lex canonica esset fundata super bono publico / & dispensatio papæ præiudicaret illi bono publico, φ tunc talis nó esset tutus in foro conscientiæ, & idé dicit vbi papa dispensaret ex affectione carnali. Et ita intelligit abbatem in.c.de multa in 4.col.versi.ex prædictis infero.& in.c.per venerabilem post ioan.an.qui filii sint legi.& in d.§.qui vero in.37.col.& in.c. cóstitutus de relig.domi. Vnde si recte perpenditur/mens feli. videtur restringere glo. in.c. ex parte & in.c.cum pridem.nec per hoc declaratur si papa vendendo beneficium habens ordiné annexum/incurrat simoniá. Et quod dicit quando dispensaret affectione carnali/ nó videtur tutum quod ipse dicit de.c.1.vt eccle.benefi. &.c.tuam de æta. & quali. quæ loquuntur in inferioribus papa.

EX PREMISSIS redditur valde ambiguum quid tenendum sit in quæstióe abbatis. Pro cuius opinione B adduco tex.iuncta glo.in.c.saluator circa fi.1. q.3 vbi tex. dicit φ védere archipræsbyteratú archidiaconatú vel præpositurá/ est vendere columbam id est spiritum sanctú quantum est in vendente. & allegat augustinum hoc dicentem. & glo. ibi in verbo in subiecto/ supplet quia ista habent curam animarú annexam. Et clarius glo.quæ incipit sicut in ecclesia bononien.quæ ostendit φ quando est annexus ordo vel tale officium quod requirit ordinem/illud est de prohibitis quia simoniacis: & sic prohibitum in veteri testaméto & iure diuino.

¶ In ista materia posset sic dici φ si quærimus vtrum papa committat simoniam hoc est illaqueetur crimine simoniæ quo ad pœnam iuris positiui, clarum est φ non: quia cum sit supra ius (vt in.l. digna vox. C.de legibus) non ligatur a seipso vt. l.penul.ff. de arbi.4. q.4.nullus.c.fi.cum materia de insti.& ioan. an.in.d.regula cui licet. & doc.in.c. vt animarum de consti.in.6.& in.c.1.in glo.in verbo ab omnibus de costitu.&.c. innotuit de elec. Conditori enim canonum licet contra suam constitutioné dispensare: vt in.c. cum ad monasterium/ibi innocé. & doc.de statu mona. cle.2.de elec.c.proposuit de concess. præben. cum simil. Et intantum dico hoc verum φ etiam si hoc fieret in prohibitis quia simoniacis, quo ad pœnas a iure cómuni additas C talibus simoniacis/papa nó ligaretur. ¶ Et ideo in quæstione abbatis dico φ papa vendendo beneficia habentia ordinem annexum/ nó dicitur illaqueari pœnis a iure communi inflictis contra tales: nec isto respectu potest dici simoniacus per iura prædicta. Credo tamen φ qui recipiunt talia beneficia ab eo per pecuniá/ipsi bene subiiciantur pœnis iuris cómunis. Nec eos excusat φ eú papa simoniam commiserint, tum quia papa in dubio non censetur dispensare nisi hoc dixerit: vt in.c.14 ibi glo.& doc.de schisma. tum quia non potest negari quin tales peccent. & in materia concernente peccatú/ mixtura superioris vel papæ nó excusat: vt.25.q.1.omne.&.c.null. 36.q.2. Et ideo si successor voluerit tales punire pœnis a iure communi contra simoniacos ementes beneficia inflictis, iuste poterit. Nec poterunt se excusare quia cum prædecessore contraxerunt: cum non ligauerit successorem.cle.ne romani in prin. cum simil. de elec. Et vtinam successores ita punirent: cum iam ex impunitate huius sceleris vsurarii mercatores/literarum penitus ignari/passim postpositis viris dignis promoueantur. D Vnde impossibile videtur quin flagellum dei appropinquet: cum ista multipliciter offendant deum & non leue pariant scandalum in ecclesia: quia cum cæcus cæcum ducit / ambo in foueam cadunt ca. cum sit de ætate & quali.

¶ Hoc tamen intelligerem verum nisi appareret de intentione papæ φ vellet dispensare & de eius certa scientia: per ea quæ ponútur in.d.ca.2.de schisma. & in.c. veniens de filiis presby.&.51.di.qui in aliquo.&.54.di.si seruus.& oldra.consi.325.cum septem consiliis sequen. quod dicitur in.l.quidam consulebat de re iudi. Hoc est φ sit certus de qualitatibus personæ cui per pecuniam prouidet/& de illius intrinseca inhabilitate. Facit quod dicitur in.c.cócertationi post glo.de appel.&alex.có si.114.incipit titius/in primo volu. vt sciat si sit ignarus literarum / & persona cui propter malos mores rationabiliter nó esset prouidédum. Vnde ioan.an.in.d.c.2.& cardi.post eú dicunt φ quando præmittitur causæ cognitio, præsumitur dispensatio/ etiam si non dicat dispensamus. adducit.c. ad audientiá de appel. Non tamen requiro φ sit certioratus de pœnis a iure inflictis: quia papa habet sclé

tiam iuris: vt in.c.1.de cõsti.in.6. Ad hoc est
A quod dicit innocen.in.c.cum ad monasteriũ de statu mona.& specu.in ti.de lega.in.§.breuiter circa fi. Si autẽ papa sciret omnes qualitates & prouideret, tunc satis esset tutus in foro consciẽtię vt posset retinere beneficiũ/& nõ incurreret pœnas iuris positiui. Vnde nõ teneretur resignare, sed posset retinere beneficium salua cõsciẽntia: quia in talibus papæ authoritas supplet, tollendo tacite pœnas iuris positiui. Et hoc tenet rosarius in summa/ in verbo simonia primo/ versi.2.& pe.de palu.in.4.senten.di.25.in.4.q.& conclusione 3. Facit quod dicit angelus in.l.2.C.de crimine sacrilegii/ ꝙ papa potest vnico verbo pronunciare aliquem sacerdotem.& quod notat inno.in.c.1.de sacra vnctione: qui dicit ꝙ si non esset constitutio ecclesiæ / sufficeret dicere sis presbyter absqꝫ alia solennitate. Hinc est etiam ꝙ papa solo verbo potest facere episcopum: vt dicit angelus in.l.1.per illum tex.C.de sententiam passis. Et tales erunt veri episcopi & presbyteri, licet alias sit omissa forma ab ecclesia introducta. Sic in proposito quando papa scit omnia & vult, censetur tacite dispensasse/ vt non dicatur simoniam incurrere qui dedit ei pecuniam pro beneficio. quod est clarum in beneficio in quo non
B requiritur ordinis executio. Pontifices tamen sic prouidendo, male faciunt & debent omnino abstinere: quia vt dicit cardi. in.d.c. constitutus/ minoratur deuotio. & boni pontifices abstinent: vt ipse dicit in ca.1.de simo. Hodie autem propter hoc perdita est omnis deuotio: quia roma facta est frons meretricis.

¶ Sed vbi esset tale beneficium quod requirit ordinis executionem, licet frater angelus in summa angelica in verbo simonia quinto/in versi.finali, velit ꝙ sit idem/& petrus de palude vbi supra: tamen intelligerem eos quo ad pœnas iuris positiui, id est ꝙ talis emens beneficium esset securus ꝙ nõ posset postea de tali emptione puniri, sed quo ad retẽtionem beneficii in foro consciẽtiæ/istud dependet a quęstione abbatis: quia si tenemus ꝙ papa vẽdens beneficium requirens ordinis executionem illaqueetur crimine simoniæ (sicut vult abbas in.d.§.qui vero, & in.d.c.1.&.c.cũ pridem/ & de quo infra dicetur. quasi videatur vendere ordines: quod est prohibitum quia simoniacum, quia etiam iure diuino prohibitum: vt in.d.c.sicut in glo.1.q.1.) tunc crederem ꝙ quantumcũqꝫ papa habuisset certam scientiã omnium, tamen ille qui emisset/ non
C esset tutus quo ad deum: nec posset salua cõscientia retinere beneficium nisi aliter ꝗ per solam scientiam papę appareret ꝙ papa cum eo ex causa dispensasset. Et sic intelligo quod dicitur in.d.c.2.post glo.de schisma. Moueor ad hoc: quia quãtumcunqꝫ papa in iis quæ sunt iuris positiui ex sola volũtate & sine aliqua causa dispẽset (vt vult inno.in.c.cum ad monasterium de statu mona.& per abb.in.c. at si clerici in.§.de adulteriis in.6.col. de indi.& in.c.tum ex literis/de in integ.resti.facit tex.glo.& bar.in.l.relegati.ff.de pœnis) tamẽ vbi lex positiua haberet in se rationem ex lege diuina vel naturali, si papa dispensat sine causa vel cum causa quæ non sit vera / tunc dispensatus quo ad deum non est tutus. Vide abb.in.c.de multa in.4.col.de præben.& in.c.per venerabilem in.2.col. qui filii sint legi. Et ratio est quia dispensationes nõ debent fieri propter particulare bonũ siue interesse, sed propter bonum publicum: vt ibi dicitur in.d.c.de multa, alioquin vbi non est causa rationabilis dispensandi, non dicetur dispensatio sed dissipatio. Vide ricardum in.4.senté. di.38.q.8.articulo.1. dum allegat bernardum de consideratione ad eugenium papam 14.c. Vnde glo.in.c.non est de voto/ dicit ꝙ
D vbi papa dispensat sine causa vera in iis quæ sunt de iure diuino, dispensatus nõ est tutus quo ad deum. Et vide ioan.de immol.in.c.cũ olim in.2.col.de cleri.coniug.& abb.in.c.cũ venissent in.5.col.de iudi.& in.c.significasti de elec. ¶ Crederẽ tamen quando immineret aliqua necessitas sedi apostolicæ/ ꝙ illa esset satis rationabilis causa dispensandi, quando persona cui prouidetur est idonea & causa est vera & non in literis conficta: per id quod dicit cardi.in.d.c.constitutus de relig. domi. Et isto casu ille cum quo esset dispensatum/ posset retinere beneficium salua conscientia: dummodo nõ soluatur pecunia pro emptione executionis ordinis specifice sed tantum detur pecunia pro beneficio, nec geratur in mente pecunia acquirere ordinem. Et isto casu limitarem opinionem abbatis in.d.§.si vero, & in.d.c.1.& aliis locis supra allegatis.

¶ QVID autem dicendum in quæstione eius, iudicio meo dependet ab illo vtrum pecunia data pro beneficio requirente ordinem sacrum in sui executione / censeatur etiam data pro ipso ordine: quia vt dicit tex. in.c.si quis obiecerit.1.q.3.quisquis horum alterũ vendidit, neutrum inuenditum dereliquit. Et

similiter

similiter tex.in.c.saluator ea.cã.&.q .subiun-
A git ac per hoc eũ qui rem ecclesiæ vendit vel
emit,simoniacus esse intelligitur/ex quo ven
ditur vnum sine quo alterũ non prouenit. Et
præterea dicitur ꝙ emens vel vendens eccle-
siam/dicitur emere vel vendere spiritum san-
ctũ: vt in ꝑallegato.c.ꝑsbyter.1.q.1.Quẽ spi
ritũ si papa emere vel vẽdere voluerit/erit si-
moniacꝰ: vt ĩ.c.qsquis/& ĩ.c.bñdictio.1.q.1.
Imo hęreticus esset habẽdus: vt diximus suꝑ
ꝑ dicta inno. & aliorũ inc. quotiẽs de simo.
¶ Putarem posse dici ꝙ si papa venderet de
per se episcopatum/qui est ordo (vt in.c.1.de
testa.& in.c.quotiens de purga.cano.& in.c.
cleros.21.di.&.88.ad hoc per doc.& do.in
proœ.6.)tunc salua determinatione roma-
næ ecclesiæ posset dici ꝙ papa inuoluatur cri
mine simoniæ.Et idem esset si venderetur sa-
cerdotium de per se vel alius ordo sine titulo
beneficii vel specifice cum titulo beneficii: qa
est de prohibitis quia simoniacis, quibus pa-
pa inuoluitur vt supra dictũ est.Et olim erat
prohibitum emere sacerdotiũ in lege veteri:
vt in.c.eos.1.q.1.vbi tex.allegat.29.ca-
nonem apostolorum & actus eorum & ter-
tium & quartum librum regum: vbi alienũ
oĩno a sacerdotio pronunciant eũ qui aliquã
do dederit vel acceperit pecuniam in aliquo
B tempore siue ante manus impositionem siue
post.Et glo.ibi refert de ieroboã ꝙ quicunq
volebat implebat manũ suam & fiebat sacer
dos excelsorum: & propter hanc causam do
mus ieroboam euersa est & deleta de superfi
cie terræ.Ex quo patet ꝙ prohibitio vẽditio-
nis sacerdotii fuit in veteri lege introducta,
sed multo magis in episcopatibus: quia licet
olim in primitiua ecclesia nõ esset differentia
inter episcopos & presbyteros(vt in.c.cleros
21.di.)postea tamen quia presbyteri ordina
bant alios indiscrete, petrus cum aliis aposto
lis restrinxerunt potestatem conferendi cha-
racteris/& per prouincias creauerũt certos ha
bentes illã ꝑtãtem cõferẽdi characteris quos
vocarunt eꝑos,& ordinauerunt vt alii presͨ-
byteri nõ possent conferre sacramenta q̄ ho
die reseruãtur episcopis: vt in.c.legimus/ ibi
glo.93.di.& dr̃ per doc.in.d.ca.cleros, & in
proœ.6.Faciunt quæ dicuntur in.c.quanto
de consue.Facit ꝙ in ordinibus ecclesiasticis
confertur gratia spiritussancti/quę multum
in ecclesiasticis ordinibus operatur, si autem
non datur gratis non est gratia: vt dicit tex.in
c.gratia.1.q.1.Et in.c.gratiã ea.cã &.q.dicit
ambrosius grãm cũ ordinareris nõ accepisti/
quia gratuito eam non meruisti. Et in cap. C
presbyter.1.q.1.cũ dicit tex.ꝙ emere spiritũ
sanctum est simonia, supplet glo.i.ordinẽ &
alia officia quæ dona sunt spiritussancti. Et
inde colligit glo.ĩ.c.sicut eunuchus.1.q.1.q̄
incipit iste antiochus/ꝙ est argumẽtum ex il
lo tex.ꝙ in veteri testamẽto simonia erat or-
dinẽ emere.Ergo vel ꝑ ordine sine bñficio vł
ꝑ bñficio & ordie specifice pecuniã recipiẽdo
qa est de ꝓhibitis qa simõiacis/ papa illaquea
tur crimine simoniæ secũdũ magis cõem opi
nionẽ.non tñ illaqueatur nec subiicitur pœ-
nis additis contra tales simoniacos per ius po
sitiuũ: quia ipse est solutus legibus: vt.l.prin-
ceps.ff.de.ll.&.d.c.proposuit. ¶ Verum autẽ
subiiceretur pœnis positis in decreto constã-
tien.cõcilii contra simoniacos in.43.sessiõe,
crederẽ ꝙ non: quia nõ loquitur de papa,nec
magis ligatur illa q̄ aliis cõstitutiõibus.& qa
ipe non ligatᷣ decretis conciliaribus: quia est
supra cõcilium: vt in.c.significasti de elec.&
infra late disputatur.
¶ Si autẽ papa cõfert beneficiũ requirẽs ordi
nis executiõem nulla facta mẽtione de ordi-
ne,tunc si non gerat in mente vẽdere ordinẽ
non erit simoniacus: quia titulus beneficii se
cundum oẽs glo.in.d.c.ex parte/&.c.etsi chri
stus/est de iure positiuo.& ita sit vera opinio D
cardi. et aliorum sequentiũ vt supra. Et isto
casu dicerem non videri pecuniã recipi pro
ordine sed tñ pro beneficio & redditibus: qđ
in papa potest admitti/vt possit separare ordi
nis executionẽ ab ipso beneficio. Nam vbi
vult/liberat aliquẽ vt non teneatur ministra-
re in ordine requisito in bñficio quod habet:
& potest facere ꝙ deseruiat per substitutum/
sicut quotidie videmus: vt in.d.c.extirpandæ
in.§.qui vero de præben. Licet de hoc alex.
videatur dicere contrarium in.d.ca.latorem
1.q.1.quando beneficium habet annexum
ordinem: vt quia non posset conferri nisi a-
ctualiter in sacerdotio constituto. ¶ Non ob-
stat.c.si quis obiecerit/ &.c.saluator.1.q.3.
quia illa iura loquuntur in inferiore a papa:
qui non potest separare ordinis executionem
a titulo beneficii sicut papa,qui est dominus
omnium beneficiorum & ei sunt omnia be-
neficia manualia: vt in cle.1.vt lite penden.
¶ Vnde ex his patet ꝙ non obstat quod dicit
abb.si conferatur beneficium presbytero iam
ordinato(qui tantum in habitu habet pote-
statem clauium/ & cui executio ordinis de-
mandatur in ipsa institutione vel collatio-
ne beneficii: vt in.§.ecce sufficienter/ & in

A c.seq.16.q.1.)φ cum executio ordinis sit cõnexa sacramento ipsius ordinis, vendendo executionem ordinis videtur vendere ipsum ordinem & donum dei: quia vt dictũ est nec executio ordinis videtur vendita si papa non vult.

¶Debet tamẽ papa abstinere propter alios: quia licet quo ad se non incurrat simoniam, non tamen euitat peccatum, saltem mali exẽpli & scandali subditorum. In hoc enim subiectus est sicut & ceteri: vt in .c. nos si incompetenter. 2.q.7. Imo grauius peccat: vt in.c. homo christianus. 40.di. Non enim potest papa facere id per quod denigratur seu decoloratur status ecclesiæ. 1.q.7.ca. etsi illa 25.q.1. sunt quidam. Quia cum ceteri debeant ab ipso sumere exemplum sanctitatis (argumẽto.c. in causis de re iudi.&.c. magnę de voto) licet sit supra ius/debet tamen legibus viuere: vt in.l. ex imperfecto / ibi bal.C. de testa.&.l. digna vox.C.de.ll.&.l.4.C.ad.l. fal.& bal. vtrobiq;. Nam ex his minoratur in eis deuotio: & periculum est ne extinguatur, dum videtur tanta indignitas in summo põtifice vt pro pecunia tribuat quæ pro virtutibus conpensanda sunt: vt dicit cardi. in. d.ca. constitutus de relig.do. Ideo debet abstinere

B etiam eo casu quo nullam incurrit simoniã: vt dicit ostien. cardi.& abb.in.d.c.1. de simo. Facit quod ponit specu. in ti. de dispens. in. §. nunc breuiter/ versi.12. vbi ponit φ papa nõ potest dispensare in iis per quæ decoloratur status ecclesię. 1.q.7.& si illa. 25.q.1. sunt quidam,&.c. quæ ad perpetuam. ℣ Inuoluitur igitur ęque crimine simoniæ sicut & quilibet alius in iis quæ sunt prohibita quia simoniaca. Et in hoc omnes doc. concordant tam in d.c. ex parte q̃ in.c. cum pridem,&.c. etsi christus, cum aliis supra allegatis.

¶Idem (& clarum est) si emeret pontificatum: vt ponit ostien.& do.in. c. pro humani de homi.in. 6. Et eo magis illaqueatur hoc casu, quia committitur eo tempore quo non est papa. Facit quod dicitur in. c. sicut de iureiuran. & quod ibi not. abb. de iuramento præstito ante promotionem, & quod in.c. de hoc de simo. de pecunia data in electione. Omnis enim potestas est a deo: vt. 22. q. 2. sicut etiam,&.23.q.1. quid culpatur circa fi. 2.q.4. quæsitum,& apostolus ad ro.13. non est potestas nisi a deo. Ideo non est acquirenda per pecuniam. ℣ Et licet dicatur φ lex iulia de ambitu non habeat locum in curia (vt in.l.1.ff. ad.l. iul. de ambitu / & supra est dictum) illud dicitur respectu principis qui electus est canonice, & est super omnes / & est solutus legibus: vt in.l. princeps legibus.ff. de ll.&.c. cuncta per mundum. 9.q.3. vt dicunt doc. post ioan. an. in.d.ca.1. de homi. in. 6. Et intelligo sicut supra dixi. Et ibi in.d.c.1. dicitur quid de imperatore qui emit imperium. Ante ergo q̃ sit electus, incidit in simoniam: imo & in pœnas a iure positiuo statutas contra simoniacos. Vnde videretur φ & in pœnas.c. in nomine dñi. 23. di. Inde dicunt glo. & doc. in.c. cũ non liceat de præscrip. φ põt a prælato recedi qñ est notorius simoniacus.& glo. in.c. sacerdos. 2.q.7. Et vide in.c. p tuas el 2. de simo.& vide de pœna in epo rex. notabile in.l. si quenq̃. C. de epis & cle. Vnde licet exceptio simoniæ commissæ in electione nõ possit obiici papæ postq̃ reperitur electus a duabus partibus cardinaliũ & receptus (vt in c. licet post glo. de elec.) tñ nõ dubitatur quin possit obiici cardinalibus qui per simoniã elegerunt: vt in.c. si transitus. 79. di.& ponit ioã. an. in.d.c. licet in glo. in verbo exceptiõe, quæ incipit & sic.& idem ibi cardi. anto. ioan. de immo.& abb.

C

¶Nec obstat φ papa non ligatur iure positiuo/ vt in.c. proposuit: quia põt dici φ cũ agitur ante papatũ adeptum de incurrenda pœna, supponitur φ non sit papa/ & ita bene ligetur (quia nondum est papa) sicut quilibet alius. Ad quod facit quod dicitur φ cõtra papam electum a duabus partibus cardinaliũ/ potest opponi omnis exceptio per quam infertur naturaliter hoc est de iure diuino ipsum non esse papam: vt dicunt doc. maxime abb. in.d.c. licet. Sed talis est ista: quia in iure diuino erat prohibitum emere pontificatum: vt in cap. eos. 1. q. 1. & dictum est supra. igitur. ℣ Quinimo egi. bellamera in cap. in nomine domini. 23. di. plus voluit: φ etiam si simonia sit occulta / quo ad deum & in foro conscientiæ electus incidit in pœnas illius cap. nec habebitur pro papa. Quod & videtur admittere alex. ibidẽ. Emere enim summum sacerdotium maxime abhorrebãt in veteri lege: vt patet in cap. sicut eunuchus. 1. q. 1. & vide glo. nicolai de luce cap. 1. cum dicit de caipha quod emerat pontificatum. ℣ Et φ papa inuoluatur crimine simoniæ emendo vel dãdo pecuniam pro papatu, vide tex. glo. & doc. in. c. si quis pecunia. 79. di. Et not. alex. in.c. in nomine dñi. 23. di. φ dare

D

pecuniam pro pontificatu sit species hæresis.
A Et ꝙ emendo pontificatũ incurratur simonia, tenet idem alex.in.d.c.latorem.

¶ VTRVM aũt papa possit accusari de simonia/ & si per simõiam est electus an possit amoueri/ & quid in cardinale, dicemus in loco proprio. Et inducitur ille tex.c.si quis pecunia(maxime intelligendo de electione facta a cardinalibus: quia est pars.c.in noĩe dñi 23.di.)ad ostẽdẽdũ ꝙ ista sola cã est legitia cã cõgregãdi conciliũ qñ per pecuniã aliquis est inthronizatus in papatu sine cõcordia cardinalium: quia non apostolicus sed apostaticus est censendus/ vt dicit ibi tex. qui etiã subdit liceat cardinalibus & aliis clericis & laicis deum timentibus inuasorem illũ anathematizare: qui non sunt aliud q̃ concilium. Et intelligitur de concilio quod constat ex cardinalibus & aliis clericis & laicis fidelibus: vt dicit rosellus vt supra retuli. Vnde & in veteri lege numeri. 16. legitur ꝙ core qui summũ sacerdotium ambiebat/ terra viuum degluti uit cum dathan & abiron: vt referunt doc. in d.c.licet de elec.

¶ Et licet ille tex.in.c.si quis pecunia/ intelligatur communiter ꝙ quando aliquis est simoniace electus non in concordia nec a duabus partibus cardinalium/ tunc debeat omni
B conatu eiici & tunc obstet simonia vt probat tex.in.§.patet.3.q.1.versi.sed hoc.tamẽ crederem q̃nquis esset a duabus partibus cardinalium electus per simoniam, q̃tumcunꝙ ex hac causa non possit amoueri ꝙ nihilominus est sufficiens causa congregandi conciliũ ex supradictis ad prouidendum ne similis abusus in ecclesia dei pullulet, & vt in posterum saltem non fiant similes electiones. ¶ Quod intelligo esse clarum in papa electo & nondũ recepto nec administrante/ propter dicta in.c.licet de elec. & quæ infra proxime dico. Et in electo & recepto videretur ꝙ forte in foro conscientiæ electus per simoniam non est verus papa/ per rationes prædictas & per dicta egi.quę infra refero. quod videtur sequi alex.in.c.in nomine domini.23.di. Vnde ẽt in papa electo & recepto erit sufficiens causa ad congregandum concilium/ licet non ad deponendum. quod.n.dicitur non posse obiici exceptionẽ simoniacę electionis(vt.d.c.licet in glo.& in cle.ne romani) illud videtur intelligendum quominus possit administrare & habeatur pro vero papa: non tñ quin dicta de causa possit congregari cõcilium.& saltem vt supra dico erit sufficiens causa ad prouidendum futuris electionibus, & ad puniendum cardinales similes electiones facientes,& de ipsa simonia sic commissa eos accusandum: vt in.c.si quis pecunia. 79. di. dicit immol.in.d.c.licet. Ad quod facit illa glo. in d.c.si quis pecunia. C

¶ Quibus addo vnam rõnem irrefragabilẽ vltra iam dictas: videlicet ꝙ tex.in.c.in nomie domini excommunicat electum per venalitatẽ. ex quo habeo ꝙ exceptio excõis quæ insurgit ex constitutione disponente de papali electione potest obiici contra papam/ & reddit electionem nullam: vt latius infra dico/ & fuit opinio inno.ostien.& ioan.an.in.d.ca.licet. ergo per simoniã electus quia excommunicatus ex illa constitutiõe non videtur verus papa saltem in foro poli. Super quo bene cogitandum existimo. & pro nunc non decido: sed dicam in illa quæstione an papa possit accusari de simonia & deponi: ibi videbimus. & vide infra vbi refero per egi. dicta & rationes eius, quæ magis ampliant istam opinionem. Et si bene consideretur ille tex. in.c. in nomine domini(qui habet decretum irritans nec reperitur correctus) principaliter est factus propter simoniam: vt patet ibi in prin. per simoniacę hæresis trapezitas. ¶ Nec obstat ꝙ tex.in.d.c.licet/ vult non posse opponi D aliquam exceptionem electo a duabus partibus(& sic nec excõmunicationis nec simoniæ) nec etiam contra cardinales/ vt in cle.ne romani. quia illud fuit statutum sic pro euitãda discordia & schismate, que vt plurimum propter similes exceptiones & contentiones contingebant: vt probat tex.in sui prin. non autem per hoc fit quin electus remaneat excommunicatus & simoniacus: & quin debeat ex hoc posse congregari cõcilium vt cessent similes abusiones. ¶ Nec obstat tex.in.c.agatho.63.di. vbi dabatur certa quantitas pecuniæ imperatori pro consecratiõe papæ. quia vt ibi dicunt doc. non dabatur pro consecratione: sed tẽpore consecrationis qñ præsentabatur electio imperatori/ soluebatur antiquitus certũ quid pro recognitione multorũ beneficiorum receptorum ab imperatoribus: & illo tpe videbat cõueniẽtius q̃ alio. sicut hodie datur romanis in coronatione pecunia/ pro iucunda assumptione.

¶ Item facit alia ratio difficilis. in electione simoniaca papæ nihil aliud est nisi venalitas voti & iustitiæ in dando votum: vt probat.d.ca.in nomine dñi. Sed istud est de prohibitis ꝗa simoniacis: vt patet in veteri

A lege amios. c. 2. ibi pro eo φ védiderit pro argento iustum, quod glo. exponit. i. iustitiam. & sic ibi prohibetur véditio iustitiæ: quæ virtualiter fit in papa cũ per simoniam eligit: cũ ipse ratione papatus habeat ministrare iustitiam & sit futurus vicarius christi. Facit quod legitur de demetrio qui cõstituit alchimum summũ sacerdotem pro pecunia: vt patet. 1. macca. 7. & de bachide. 1. macca. 9. & de iasone qui summũ sacerdotium emit ab antiocho. 2. maccabæorum. 4. & quia fecit ritum gentium, ideo simonia hæresis nuncupatur quod refert frater antonius ampigollus in libro introductorio qui aurea de biblia nuncupatur/ in. c. de prælatis & principibus malis. Igitur ex quo papa illaqueatur huiusmodi prohibitis quia simoniacis (vt supra satis dictum est) ipse non poterit secum dispensare postq̃ erit receptus. Confirmatur hoc per illũ tex. in. d. c. in nomine domini: qui cũ loquatur de electione papæ/ loquitur per verbum hæresis simoniacæ, quasi velit ostendere φ proprio & stricte ista simonia in electione papæ commissa dicatur hæresis. Et sicut hæresis proprie dicta reddit papæ electionẽ nullam (vt dicitur in. c. licet de elec.) sic & simonia ista: qa qui vendit votum/ vendit gratiã sibi a deo da-

B tam, ergo prohibitum quia simoniacũ: vt i. c. gratia. 1. q. 1. & emens vota a cardinalibus/ virtualiter emit vicariatũ christi: & sic facultatem ligandi & soluendi & sacramẽta ministrandi, quod est de stricte prohibitis quia simoniacis: vt iuribus supra allegatis patet. Facit tex. in. d. c. sicut eunuchus. 1. q. 1. & quod dictũ est de prohibitione emptionis sacerdotii in veteri testamento. Item facit quod legitur gene. 25. ca. & ibi glo. nicolai de lira vbi quæritur vtrũ iacob qui emerat primogenituram ab hesau cõmiserit simoniã, ex quo primogenitura habebat annexum sacerdotium qđ debebatur primogenito. Et ibi tantũ excusat eum φ non cõmiserit simoniam/ quia diuina voluntate sacerdotiũ erat destinatum iacob: iuxta illud iacob dilexi hesau autẽ odio habui. Et ita etiam ponit beatus tho. in secunda secundæ. q. 100. ar. 4. ad tertiũ. Hesau autẽ bene peccauit/ vt ibi. Vnde ibi patet φ etiam in veteri testamento erat prohibitum emere temporalia quæ habebãt annexũ sacerdotiũ: prout erat primogenitura, multo magis videtur in proposito in emptiõe pontificatus principaliter & votorum quæ creant pontificem, ex quo videtur sibi quærere titulum papatus. Et pro hoc fortiter facit tex. in. c. cito turpem/ in sua ratione. 1. q. 1. vbi ponderat φ maius crimen est simonia q̃ idolatria arguẽdo a grauitate pœnæ. sed idolatra si eligatur / electio est nulla: sicut dr̃ de hæretico in. d. c. licet. ergo & electio simoniaca est nulla C

¶ Nec obstat φ ista ratio militat etiam in inferioribus electionibus in quibus vẽdere votum non est proprie de prohibitis quia simoniacis/ & in quibus papa dispensat vt satis supra dictum est. Quia respondetur φ facultas quæ per talẽ electionem tribuitur romano põtifici/ descendit immediate a deo per traditionem clauium factã petro: vt patet matth. 16. Sed in aliis inferioribus descensiue a petro: & sic mediate persona petri, & consequenter papæ. Clarum est autẽ φ plus attenditur causa immediata q̃ mediata: vt in. l. si mulier. ff. rerum amo. ca. de cętero de homi. & vbi causa immediata est certa/ mediata nõ curatur. 16. q. 7. & hoc. 28. q. 1. idolatria. de consecr. di. 4. nemo tollit. 1. q. 1. vt euidenter. de ver sig. abbate in fi. Item facit quod dicit tex. in. c. saluator. 1. q. 3. cum dicit simoniam cõmitti ambitione & spe lucri: & sic per auaritiam quæ est idolorum seruitus. vnde dicit simoniacum esse idolatram: & consequenter hæreticum.

¶ Item facit quod dicit pe. de palude in. 4. sen. di. 25. in. 4. q. vbi probãdo quod papa illaqueatur vitio simoniæ, dicit omne peccatũ est deuiatio ab aliqua lege/ naturali vel diuina vel humana recte posita. vnde aug. dicit φ peccatum est dictum vel concupitum vel factum contra legem æternam. quæcunq; autem lex loquitur, iis qui sub lege sunt loquitur: vt dr̃ ad ro. 3. Ex quo potest sic argui. oĩs homo faciens contra legem cui subiectus est peccat: sed omnis homo vendens spirituale pro temporali peccat contrã legem naturalẽ diuinam / cui omnes subiecti sunt tam papa q̃ alii: sed huiusmodi est emens votum pro adipiscendo pontificatu: ergo talis peccat &c. non nisi peccato simoniæ in eo quod est prohibitum quia simoniacũ. ideo &c. Sed ista ratio videtur gñalis/ & non propria in proposito vbi agitur de põtificatu: sed tñ infert φ papa inuoluitur peccato simonię, sicut dicit beat⁹ thomas & dixi supra. Vnde ista rõ conuenit ibi in illo articulo vtrum dando beneficia pro pecunia papa commitat simoniam. D

¶ Similiter pro hoc facit quod dicit egi. in. d. c. licet/ & in. d. c. in noĩe dñi. 23. di. φ ille tex. ponit tria substantialia per quæ vult electionem esse nullam & per quæ imponitur pœna illius tex. alia ait esse ad bene

esse. Primum quod electio fiat per cardinales. A secundum quod electio fiat sine venalitate: & sic quantum ad hoc pure & syncere atque gratuite celebretur. Et sic intelliguntur verba in narratiua ibi posita / ibi simoniace hæresis.& in. §. quapropter in prin.decreti siue canonis illius tex.ibi nimium præcauētes ne venalitatis morbus aliqua occasiõe surreperet.& in. §.quod si prauorū/ibi pura syncera atque gratuita. Ita quod ille tex.pro maiori parte videtur factus propter simoniā. Tertium est quod huiusmodi electio syncere & nō per seditionē ministretur.& hoc manifeste demõstrāt verba litere in.d.§.quod si prauorū/ibi pura syncera atque gratuita.quia illa quæ fiunt per seditionem & coactionē / non dicūtur fieri pure & syncere.

¶ Et similiter facit.d.tex.in.§.quod si quis.ibi per seditionē vel præsumptionē aut aliquod ingeniū.nam in qualibet coactione interuenit præsumptio.& in qualibet simonia interuenit prauum ingeniū.Et hoc videtur clare probare tex. in.c.si quis pecunia.79.di.qui tex.est pars.c. in noie domini:& in aliquibus addit.Nec videtur verum quod dr quod ille tex. loquitur de electiõe facta per alios quam per cardinales.quod patet per illa verba sine concordi & canonica electiõe cardinalium:ergo loquitur de electiõe B facta per cardinales.Sicut nec capitulū in nomine dñi.quia verba eius ostendunt contrariū/ibi in primis cardinales epi diligentissimi sint simul de electione tractantes. & ibi mox christi clericos cardinales adhibeant.& in. d. § quod si prauorū/ibi cardinales epi cū religiosissimis clericis,subaudiendo præsbyteris & diaconis cardinalibus. Item si sic intelligeretur c.si quis pecunia, illa verba pecunia vel gratia humana / superflua essent / vel saltē deberet subaudiri maxime.quod videtur absonū: & esset restringere mentem illius tex.Nec obstat quod dicitur / quod contra electū per cardinales si habet consensum duarū partium non põt opponi aliqua exceptio,vt in.d.c.licet.quia ille tex.tpe.c.in nomine dñi nōdum emanauerat:& quia ille tex.c.licet euacuaret ex toto.c.in noie domini,quod est cõtra volūtatē doctorum. ꝑ Et per hoc dicit egi.in.d.c.in noie domini/in versi.secundo quæritur.quod tex.ibi debet intelligi in verbo electus / gñaliter: hoc est siue per cardinales siue per alios fuerit facta electio:sed si per cardinales, tunc si celebrata fuerit per seditionem vel impressionē vel simoniam contra decretum ibi positum / erit nulla ratione impressionis vel simoniæ sed si per alios quam per cardinales fuerit celebrata,tūc in oī casu erit nulla etiā si impressio & simonia cessarēt. Et iste videtur verus sensus illius tex. qui loquitur generaliter de electione contra decretum ibi positū/& nulliter si per impressionem vel simoniā: alias frustra totiens repetit de venalitate. Et inspiciēdo principiū ipsius tex. venalitas & simonia dedit causam illi edicto.in dubio aūt debet stari verbis edicti.ff.de exerci.l.1.§.si is .l.prospexit.ff.quod & a quibus.&.l.non aliter.ff.de lega.tertio. ꝑ Accedit quod ex illo tex.cõiter elicitur quod electio facta per impressionē est nulla.nec põt assignari ratio diuersitatis quare similiter non sit nulla electio facta per simoniā: maxime cū magis ille tex.fundet se super simonia. & idē replicatur in.c.si qs pecunia. 79.di. Et iura idē volunt in electionibus aliorum inferiorum 1.q.1.per totū.de simo.cū in ecclesiis/&.c.matthæus,cum simil.&.c.penul.de elec.&.c.quisquis eo.ti.

¶ Et ad glo.in.d.c.si quis pecunia/respondetur quod vel est opus illam intelligere in aliis inferioribus electionibus vel illā negare secundū egi.Sed hoc vltimū repugnat: quia dictū est quod electio per simoniam est nulla: vt patet ex dictis doe.in.c.cū pridem de pac.& in.c.nisi de D renun.& in iuribus supra allegatis.& ex extrauagāti martini inserta in gestis cõcilii cõstātiensis in.43.sessione. In dubio aūt vt dictū est/melius est intelligere tex. secūdū propriū sensum quam trahere ad sensum subauditū per dictionē maxime.l.1.§.si is qui naue.ff.de exerci.cū simil. Item illa verba in tex.c si quis pecunia(videlicet sine concordi & canonica electione)sunt copulatiue coniuncta & cū qualitate:non debet igitur diuisim & sine qualitate intelligi. Facit quod dr in glo. in cle. dudū de sepul.in verbo pacta. Item tex.non loquitur simpliciter de electione facta sine cardinalibus,sed cū qualitate sine cõcordi & canonica electione cardinaliū.nō.n.diceretur canonica electio quæ per impressionem aut popularem tumultum vel per pecuniam fieret.

¶ Et si dicatur ergo sequitur ex tex. d. ca. si quis pecunia / quod si electio papæ fiat ex humana gratia erit nulla. quod videtur absonum: cum & in inferioribus sit secus: vt in cap.cuam de æta.& quali.& in ca.si.de simo. Respondetur quod illud verbum humana gratia / intelligitur de gratia humana ad actū deducta per dationem & receptionem seu per promissionem vel pactionem interuētu

A pecuniæ vel rei temporalis &c.quæ inducût expressam simoniam. Et φ ita intelligi debeat patet, quia cum iste tex.sit extractus ex corpore.c.in nomine domini/illa verba humana gratia videntur addita per gratianum secundum egi.in.d.c.si quis pecunia in.3.&.5. col.quia non sunt in.c.in nomine domini.Et sic videtur egi.velle φ electio facta a cardinalibus per simoniam sit nulla. quod & latius pono infra referendo dicta eius quæ posuit in.c.licet de elec.Et opinionem eius videtur clare probare tex.in.§.patet,3.q.1.q allegat illû tex.in.d.c.si quis pecunia. Sed tu dic φ communiter tenetur contrarium: φ electio papę q̄tumcunq̄ a cardinalibus per simoniam facta / non est ipso iure nulla , & φ talis sic simoniace electus est habendus pro papa ab vniuersali ecclesia. Et hoc etiam tenendo alex.in.d.c.si quis pecuniam/respondet ad illum tex.φ procedit quando est facta electio sine concordia quia non interuenerunt duæ partes cardinalium/sumêdo argumentum a contrario sensu illius literæ:vel φ ibi loquitur in nuda inthronizatione sine aliqua electione.de quo ibi plenius p eum.Sed ille tex.in.d.§.patet ostendit directe contrarium,in versi. vel qui per simoniá

B irrepserunt non sunt habendi inter episcopos.Adde quæ dico infra in quæstione vtrû papa possit accusari de apostasia,vbi omnino vide,maxime in versi.sed hic consequenter. vbi ponitur de intellectu istius tex. Et vide archi.12.di.c.1. Et si dicatur in casu quo p simoniam est electus,ad quid proderit côgregari concilium si ex causa simoniæ papa nô potest deponi: Respondetur φ saltem vt habentes eligere pûniantur/ & ne in posterû attêtent similem simoniacam electionê facere/& vt papa de commissis pœniteat.

EGI. bellamera in.c.licet/examinat istû passum vtrum electio simoniacę facta de papa sit nulla & possit contra eum excipi φ sit per simoniam electus:qui prolixe more suo illud.c.legit per.35.char.& in diuersis locis de hoc facit mentionem. Ex dictis eius elicio φ aut quærimus de illo qui est electus a duabus partibus cardinaliû ius eligêdi habêtiû & receptus ab eis libere q̄ libera receptio durat & de his patenter constat. & tunc non potest opponi non solû exceptio φper simoniam sit electus sed nec hæresis vel alteri9 criminis vel defectus eligentiû vel electi,tum p tex.illum qui prohibet aliquâ exceptionê possé opponi:ttâ quia receptio & libera obedientia cardinaliû habet vim côfirmatiôis. Addo & aliâ rônem per eum tactam.quia ideo ius vult haberi pro pôtifice etiam illû qui in rei veritate nô esset verus pon.quia nô posset haberi recursus ad supiorem:qa ex defectu superioris si aliud diceretur/sequerenẽ schisma ta atq̄ scandala,quibus obuiari debet in vniuersali ecclesia maxime. Non tñ intelligitur φ si talis sic electus & receptus sit hæreticus ptinax/nô sit hæreticus:nec p hoc efficitur φ sit verus papa. Vñ licet nô possit excipi côtra eû de hæresi vel alio crimine /non negant ibi doc.quin possit accusari:vt ipse dicit.Et hoc casu qñ debet accusari/cessat illa ratio tex. qa nô hêt superiorê:licet.n.non sit supior/posset peti côgregari côciliû/ vt supra sæpius dictû est.Et ratio hui9 quare tûc nô pôt opponi exceptio côtra electum/est quia iura habent eû pro vero q̄diu est in possessione sic a duab9 partibus electus & receptus:nec p hoc efficitur verus papa, sed iura habent pro vero ex câ.Facit quod dicitur in.l.barbarius.ff.de officio prætor.& in.c.ad probandû de re iudi. Sic videmus in simili in.l.penul.ff.de iusti.& iure.& in.l.ingenuû.ff.de statu hominû.& de iis qui sunt sui vel alie.iur.l.filiû diffinimus. & qñq̄ non admittitur probatio in contrarium:vt in.c.is qui de spon.cum concordan.

D Aut loquimur in electo a duabus partib9 nondû recepto. Et in hoc recitat opiniones. Prima est φ possit opponi argumêto.1.q.1. ordinatiôes.&.1.q.3.ea quæ.&.23.di.i noie dñi.&.79.di.si quis pecunia.&.c.vbi periculû.§.cęterû de elec.in.6.& quod ponit inno. in.c.quod sicut i glo.& sic côtempti/ in versi. in alio autê casu de elec. Et in hac opinione fuit inno.in.d.c.licet.in glo.additionali ad finê/in versi.itê quid si corrupti.& ostiê.& ioã.an.in nouella ibidê.Sed ego nô habeo istam additionê ad innocêtium in codicibus quos habeo.nec repio φ hoc sentiat ostiê. nec ioã. an.sed bene dicût φ possit accusari sed nô excipi.Et receptio in electo a duabus partibus modicû opatur:quia statim post electionem concordem a duabus ptibus/pôtad ministrare:vt in.d.c.in noie dñi.23.di.secûdum inno. ostiê.& alios in.d.ca.licet.De quo vide q̄ dixi supra in articulo ad quê pertinet côgregare côciliû/in secûdo mêbro distinctionis/ in versi. sed quid si papa.Et ad glo.in.c.1.&.c.si quis pecunia.79.di.respondent istâ tenentes φ saluatur in simonia per eligentes vel electû cômissa extra talê electionem. Ad quod addu

A cunt,d.capitulũ in nomine domini/ versi.ꝙ si prauorum.&.c.si quis pecunia,exponendo ibi humana gratia pro simonia cõmissa aliter ꝗ per pecuniam:vt in.c.si.de simo.

¶ Alia & secũda opinio penitus contraria est ꝙ nõ possit opponi exceptio simoniæ.Cuius opinionis fuit ioã.79.di.c.1.&.c.si duo &.c.si qs pecunia.Et ibi glo.ioan.intelligit illa iura in simonia in ipsa electione cõmissa.Faciunt quæ dixi supra in prællegato articulo quis habeat congregare conciliũ/in versi.sed pone quòd inter duos.Et hanc vltimam opinionem ipse fundat.Nam quidã sunt defectus intrinseci: vtputa illi qui ab intra directe & de per se inficiunt naturalia electionis principia. vt defectus potestatis in eligẽtibus:quia facta per nõ cardinales/ vel in possessione cardinalatus non existentes.Vel defectus numeri minorisꝗ a duabus partibus. vel defectus rei:vt quia facta ad ecclesiã nõ vacãtẽ.vel defectus personæ electæ:vt ꝗa hæreticus/iudæus vel paganus:vel quia dicitur renunciasse iuri suo/ iuxta notata in.c.1.de renun.in.6. vel defectus formæ electionis:vt quia dicitur nõ interuenisse consensum eligentiũ,argumento,l.obligationũ substantia.ff.de act.& obl.in fi.de verb.sig.intelligentia,&.c.in.iis. vel defe
B ctus libertatis in consensu & similibus. Et de his dicit posse excipi contra papalem electionem/dummodo cõstet de illis notorie.Et ratio secundum eum est/quia ista reddunt electionem nullam:vt ponit inno. in.d.c. quod sicut,in glo.& sic cõcepti.Et ratio rationis est/ quia defectus principiorũ naturalium super quibus fundatur essentia rei ipsam essentiam tollit.ff.ad exhibendum.l.iulianus.§.sed & si quis.argumen.1.q.1.cũ paulus.& de presby. non bap.veniens.¶ Alii sunt defectus extrinseci:vtputa illi qui naturalibus principiis electionis de directo & de per se nõ obuiãt, nec illa directe & de per se inficiunt/ sed ab extra veniunt per constitutiones positiuas: sicut excommunicatio vel suspensio in eligentibus/ aut defectus ordinis vel ætatis in electo / aut defectus solennitatis in forma concilii generalis.c.quia propter eo.ti. Et tales electum a duabus partibus nõ repellunt.Et est ratio diuersitatis,quia naturalia difficilius immutantur:vt in.§.sed naturalia insti.de iure naturali.& quod ponit inno.in.c. quæ in ecclesiarũ de consti.& in.c.quia plerique de immuni. eccle.Vnde licet ius positiuũ.c.licet/ tollat defectus extrinsecos/& respectu illorũ papalem electionem separet ab aliis electionibus speciliter statuendo,tamẽ defectus intrinsecos non tollit sed sustinet:quia in naturalibus electionum principiis ista cum aliis electionibus participat/ nec receditur ab antiquis iuribus nisi inquantum reperitur expressum. C
Modo vitiũ simoniæ in papali electione cõmissum non est defectus intrinsecus sed extrinsecus.nam licet notet & aggrauet personas simoniam committentes,tamen principiis naturalibus electionis directe & de per se non obuiat/nec illa directe & de per se inficit.Nam licet simonia aliqualiter captiuet affectum(intantum ꝙ aliquid de libertate animi videtur tollere: vt in.d.c. vbi periculũ.§. cæterum in.6.de elec.)tamen de per se & directe non obuiat cõsensui naturali:cum eius corruptio ab illo immediate ꝓcedat:& tamẽ eadẽ causa cõtrariorũ naturaliter esse nõ potest.ff.de solu.l.ꝗ hominẽ in fi. Licet secus sit in metu:quia metus etsi ab extra causatur/ab intra consensum generat: & sic naturalibus electionis principiis directe cõtrariatur. Vel quo ad metũ ratio est,quia metus spirituisancto(qui concomitari & dirigere debet eligẽtium mentes)aduersatur:ideo iura volunt ꝙ inficiat ipso iure. Sed licet hoc in metu ordinauerint(vt in.d.§.cæterũ. ꝑ quo vide abb. siculũ in.c.abbas de iis quæ vi/&.d.c.licet:& quod infra late disputo)tamen quo ad papalem electionem de simonia hoc non ordinarunt:imo contrarium/ statuendo nullam exceptionem admitti. Adde in proposito quæ late pono in illo principali articulo ad quem spectet cõgregatio cõcilii/in quæstione quãdo sunt duo contendentes de papatu discordes/ in illa quæstione quid quando papa est electus a duabus partibus vtrum possit excipi contra eum de hæresi. & quod infra latius dico in secunda proxima quæstione quando obiicitur contra papam aliquis defectus per quem dicitur ꝙ non sit verus papa. D

¶ Sed pro alia parte (ꝙ simonia inficiat ipso iure papalẽ electionẽ in electo a duabus partibus nondum recepto/& ꝙ possit de illa excipi)arguit egi.primo quia imo vitium simoniæ est defectus intrinsecus/ mentem eligentium ab intra vulnerans atque inficiens: quia qui pro aliquo explendo pecuniam vel promissionẽ recipit/ animũ suum ab intra ligat: vt in.§.cæterum.& voluit inno.in.d.c. quod sicut de elec. ¶ Secundo quia rationes tactæ de metu(de quibus infra dicto)vendicant sibi locum in simonia:& quia similiter iura de simonia sicut de metu quo ad annullandas ele

A ctiones inferiores statuerunt: & æque obuiat simonia spirituisancto & naturalibus principiis electionis. & æque ab intra animos eligentium captiuat simonia ac metus: quia neutrũ tollit libertatẽ arbitrii, sed vtrunq ligat & captiuat: metus ex intentione vitandi periculum, simonia ex intentione consequendi lucrum. Et in metu electio papalis est nulla: vt latius istum passum infra subiicio. ergo similiter videtur dicendum de simonia. ¶ Tertio quia iura de metu & simonia in ista materia electionis papæ vniformiter loquuntur cum inhibitione & decreto: videlicet, c. in nomine domini. 23. di. & ca. si quis pecunia. 79. di. Nec obstat q decretum ibi positum solũ respiciat defectum q electio ipsa non fuisset celebrata a cardinalibus, vt voluit glo. 79. di. c. 1. & c. si duo/ & c. si quis pecunia. quia imo respicit & simoniam & impressionẽ: alioquin impertinenter illa iura de simonia & impressione contexuissent tantum phylacteriũ. Itẽ hoc esset contra intentionẽ nicolai papæ ibi: qui propter seditionem & venalitatem quæ in intrusione facta per cardinales immediate ante eum interuenerant/ motus fuit ad condendum illos textus: vt apparet ibi ex ordine literæ, & ex chronicis illius temporis. Et prouisio illorum iurium esset infructuosa, & cõtra communem intellectum qui colligitur/
B q electio facta de papa per impressionem sit nulla. Vnde dicit esse casum expressum in. d. c. in nomine domin. §. q si quis contra/ q electio papæ facta per simoniam sit nulla: quia clausula decreti ibi posita debet referri ad verba dispositiua & principaliter intenta. Modo attendendum est q ibi duo principaliter disponuntur. primũ est q electio fiat per cardinales: secundum est q fiat absq morbo venalitatis pura syncera & gratuita. igitur aliter facta quàm per cardinales/ & nõ pure simpliciter & absq venalitate sed cum morbo venalitatis, est ipso iure nulla. ¶ Et si dicatur q etiam. d. §. q si quis cõtra/ nõ solum vitiat papalem electionem per venalitatem sed etiam per gratiam hominum: & sic q simonia non pactionalis redderet electionem papæ nullã/ contra notata in. c. fi. de simo. Respondet egi. q illud debet intelligi secundum lecta & notata in. d. c. fi. vt iura cum iuribus cõcordent/ & vnum capitulum declaretur per aliud: vt in. c. cũ expediat de elec. in. 6. ¶ Quarto per tex. d. c. licet. qui non determinat aliquid de communibus defectibus alias electiones ipso iure inficientibus: nec statuit illos defectus non obstare electioni papali. saluo defectu C ea. quia propter, quẽ expresse tollit. Nec obstat q ibi dicitur in. d. c. licet/ contra electum a duabus partibus nullam exceptionẽ admitti. quia intelligitur de exceptionibus quę personæ electi indignitatem respiciunt. & ideo de respicientibus eligentes necesse fuit facere nouam prouisionem in cle. ne romani. §. penul. de elec. Nec potest tex. intelligi indifferenter de quacunq exceptione. Quod probatur. cum enim exceptio sit actionis exclusio (. ff. de excep. l. 2.) supponit actionem & actionis propositionem iudicialem: quia aliter non potest fieri eius exclusio. modo supposita actione seu iure formato electi/ cessat omnis exceptio: quia secundum hoc esset verus papa/ qui a nemine iudicari posset. Vnde siue sit papa siue non/ non potest interuenire iudiciale certamen: quia non est superior: vt dicit. ibi tex. in fi. d. c. licet. Ergo si proprie debet capi exceptio, oportet intelligi relatiue ad exceptiones quæ concernunt indignitatem personæ electi: alioquin non posset proprie dici exceptio, quia deficeret actio. ¶ Quinto quia intelligere q possit obiici exceptio simoniæ, non derogat aliis iuribus quæ volũt contra electos posse opponi multiplices defectus etiam alios q personæ & formæ/ inficientes ipso iure: vt metum & similes. D
¶ Et ex his concludit bellamera posse obiici de simonia contra papam electum etiã a duabus partibus anteq sit receptus, & electionẽ papalem per simoniam factam esse nullam. Et idem ponit in quodam suo tractatu. & idẽ in. c. in nomine domini. 23. di. Et cum eo videtur transire alex. in. d. c. in nomine domini. Et idem sensit ipse egi. in cle. ne romani de elec. & vbiq fuit eius opinio. ¶ Ex quibus elicitur q simonia commissa in electione pontificis/ est sufficiens causa congregandi concilium. Intelligo tamen egidium quando notorie constat de simonia/ vel de facto vel alias per probationes in iudicio factas: & licet sit electus non tamen est adhuc receptus in papam de facto/ quando opponitur exceptio. Alioquin si esset dubium de simonia, tũc deberet admitti ad regimen & administrationẽ papatus: quia si hoc fit in hæretico (vt ponit calde. in. d. c. licet) multo magis in simoniaco. Et quod dicit quando non est receptus/ intelligo de facto: quia receptio in papa non est necessaria, vt vult inno. & ostien. & alii in. d. c. licet. quia simulatq est electus/ põt propria authoritate administrare: vt. d. ca. in noie dñi.

A ¶Conclusionem autem egidii(ꝙ electio facta de papa per simoniam sit nulla)pro nunc non affirmo: vt patet in præcedentibus. maxime quando simonia non fuisset commissa cũ tot ex cardinalibus quin remãsissent duæ partes sine corruptione. quod vltimum concludit vno. & refert egi. 13. charta. ¶ Et contrarium ꝙ electio quantũcunq simoniaca a cardinalibus facta (si alias rite facta sit) valeat nec possit cassari nec tolli quin sit verus papa quãtumcunq criminosus & irregularis esset electus, etiam ponit archiepiscopus flo. in. 2. parte summæ ti. 3. de superbia. c. xi. versi. sed quid cum duo. Quæstionẽ autem alibi vide infra in illo articulo an de simonia possit papa accusari & deponi. ¶ Hodie tamẽ est bulla ædita per iulium papam secundum cõtra aspirantes ad papatum simoniace. Quæ imponit grauissimas pœnas: & vult ꝙ electio sit nulla/ & ꝙ cardinales possint indicere concilium. Cuius tenor sequitur & est talis.

IVLIVS episcopus seruus seruorum dei ad perpetuam rei memoriam. Cum tam diuino q̃ humano iure in spiritualibus præcipue detestabiliter simoniæ sit labes prohibita/ & longe magis in electione romani põtificis vicarii iesu christi domini nostri

B abhominabilis sit & vniuersali ecclesiæ perniciosa, nos qui regimini eiusdem vniuersalis ecclesiæ meritis licet imparibus annuente domino præsidemus, cupientes quantum cum deo possumus in præmissis pro tantæ rei necessitate ac periculi magnitudine vt tenemur in posterum salubriter prouidere: de fratrũ nostrorum sanctæ romanæ ecclesiæ cardinaliũ consilio & vnanimi consensu/ hac nostra perpetuo valitura cõstitutione apostolica auctoritate & de potestatis nostræ plenitudine statuimus ordinamus decernimus & diffinimus ꝙ si (quod deus pro sua clementia & in omnes bonitate auertat) contigerit postq̃ nos vel successores nostros successiue ipse deus ab huiusmodi vniuersalis ecclesię regimine absoluerit (humani generis inimico procurãte & ambitione vel cupiditate ad hoc incli nãte seu impellente) electionẽ romani pontificis ab eo quem eligi cõtinget vel ab aliquo seu aliquibus de cœtu cardinalium quomolibet votum dantibus per simoniacam hæresim in dando promittendo vel recipiendo pecunias bona cuiusq generis castra officia vel beneficia seu promissiones & obligationes commissam/per se vel alium seu alios quomodocunq & qualitercunq etiam in duarũ partium vel omniũ cardinalium vnanimi cõcordia quomodolibet etiam per viam assumptionis vnanimiter nemine discrepãte etiam

C sine scrutinio factæ celebrari vel fieri: nõ solum huiusmodi electio vel assumptio eo ipso nulla existat/ & nullam eidem sic electo vel assumpto administrandi in spiritualibus & temporalibus facultatem tribuat, sed etiam cõtra dictum sic electum vel assumptum de simoniaca labe a quocũq cardinale qui eidẽ electioni interfuerit opponi & excipi possit sicut de vera & indubitata hæresi/ ita ꝙ a nullo pro ro. pontifice habeatur. Quinimo ipse sic electus a priori suo cardinalatus & alio quocunq honore ecclesiis cathedralibus etiã metropolitanis & patriarchalibus monasteriis dignitatibus & aliis quibuscunq beneficiis & pensionibus quæ tunc obtinebat in titulum vel in commendam aut alias quomodocunq/ eo ipso absq alia declaratione priuatus existat. & idem electus non apostolicus sed apostaticus & tanq̃ simoniacus & hæresiarcha & ad prædicta omnia & singula perpetuo inhabilis habeatur & sit: nec huiusmodi simoniaca electio per subsequentẽ ipsius inthronizationem seu temporis cursum aut etiam omnium cardinalium adorationẽ seu obedientiam vllo vnq̃ tempore conua-

D lescat. liceatq omnibus & singulis cardinalibus etiam illis qui huic simoniacæ electioni seu assumptioni consenserint etiam post inthronizationem & adorationem seu obediẽtiam/ ac etiam vniuerso clero & populo romano/ necnon subditis & sancti angeli de vrbe ac quarumuis aliarum romanæ ecclesiæ arcium præfectis castellanis capitaneis & aliis officialibus (quocunq homagio seu iuramẽto vel cautione præstitis non obstantibus) a talis electi etiam inthronizati obedientia & deuotione impune & quandocunq discedere/ ipsis fidei romanæ ecclesiæ & obedientiæ futuri romani pontificis canonicæ intrantis nihilominus astrictis permanẽtibus: & eum vt magum ethnicum publicanum & hæresiarcham euitare. ¶ Ad cuius quoq confusionem possint cardinales qui præfatę electioni se opponere voluerint (si præsumpserit se regimini vniuersalis ecclesiæ prætextu talis electionis ingerere) auxilium brachii secularis contra eum implorare: nec tales ab eius obedientia discedentes, tanq̃ tunicæ domini scissores aliquarũ propter dictum discessum pœnarum seu censurarum vltioni subiaceant. ¶ Cardinales vero qui eũ sic simoniace ele-

A gerint,a suis ordinibus & etiam cardinalatus titulis & honore ac quibuscunq; patriarchalibus/archiepiscopalibus/ episcopalibus & aliis prælaturis ac dignitatib9 & beneficiis quę in titulum vel commendam tunc obtinebât/ vel in quibus seu ad quæ ius tunc habebunt, absq; alia declaratione priuati existant/ nisi ab illo penitus & cum effectu discesserint/ & reliquis cardinalibus qui huiusmodi simoniæ non consenserint infra terminū octo dierum postꝗ fuerint ab eis requisiti personaliter si fieri poterit(alias per edictum publicū) se absq; fictione vel fraude vniuerint & coniunxerint.& tūc si præfatis aliis cardinalibus se vniuerint & cōiunxerint,in pristinum statum &ad pristinos honores & dignitates etiā cardinalatus ac ecclesias & beneficia quibus præerāt & quæ obtinebāt/ redintegrati rehabilitati ac restituti & repositi,ac ab huiusmodi simoniæ labe & censuris & pœnis ecclesiasticis quibuscunq; absoluti eoipso existant. ¶ Mediatores vero ꝓxenetæ trapezitæ tā clerici ꝗ laici cuiuscunq; dignitatis qualitatis & ordinis fuerīt ēt patriarchali archiepiscopali siue episcopali vel alia seculari mūdana siue ecclesiastica dignitate præditi etiam quorumcunq; regum & principum oratores vel nuncii huius simoniacæ electionis participes/sint

B omnibus suis ecclesiis beneficiis prelaturis & feudis ac aliis quibuscunq; honoribus & bonis eoipso priuati, & ad similia inhabiles/ac etiam actiue & passiue intestabiles:& eorum bona ipso facto ad instar reorum criminis læsæ maiestatis fisco apostolicæ sedis applicentur, si prædicti delinquentes ecclesiastici fuerint vel alias romanæ ecclesiæ subditi: bona vero & feuda taliter delinquentiū non subditorum secularium/fisco secularis principis in cuius territorio bona sita fuerint ipso facto similiter applicentur. Ita tamen ꝙ si infra tres menses a die quo notum fuerit illos simoniā commisisse vel participasse / principes dicta bona fisco suo actualiter non applicauerint, extunc illa fisco ecclesiæ romanæ applicata censeantur & sint eoipso absq; aliqua similiter declaratione. ¶ Promissiones quoq; & obligationes siue sponsiones propterea quandocunq; etiam ante tempus dictæ electionis etiam extra personas cardinalium per quoscunq; alios quomodocunq; ac cū quauis inexcogitabili solennitate & forma/etiā iuratæ conditionales siue euētuales & in forma ex commissarum ex quacunq; causa etiam depositi mutui cambii confessionis de receptis

donationis arrendamēti vel venditionis permutationis vel alterius cuiuscunq; cōtractus etiam in ampliori forma cameræ apostolicæ factæ, sint nullæ & inualidæ & ad agendum inefficaces : nulusq; illarum vigore cogi vel constringi possit in iudicio vel extra:liceatq; omnibus ab illis impune absq; aliquo metu siue periurii nota recedere. ¶ Et insuper liceat cardinalibus qui electioni prædictæ simoniacæ interfuerint & a præfato sic electo discesserint,adhibitis secum aliis cardinalibus/ etiam illis qui huiusmodi simoniacæ electioni cōsenserint & postea eisdem cardinalibus in dicta simonia non complicibus se vniuerint,si se cū eisdem vnire voluerint(alioquin sine eis)ad alterius nihilominus pōtificis electionem non expectata alia sententia declaratoria simoniacæ electionis huiusmodi(eadem tamen præsente nostra constitutione semper in suo robore permanente)libere/alias tamē canonice deuenire : & concilium etiam generale indicere & conuocare in loco idoneo prout eis videbitur expedire. Nō obstātibus cōstitutionibus & ordinationib9 apostolicis & præcipue fœlicis recordationis alexandri papæ.3.quæ incipit licet de euitanda discordia/ & aliorum romanorum pōtificum prædecessorū nostrorum etiam in conciliis generalibus ęditis/cęterisq; contrariis quibuscūq;. D ¶ Inhibentes postremo omnibus & singulis sanctæ romanę ecclesiæ cardinalibus qui pro tempore erunt & eorum sacro collegio/ne apostolica sede vacante prædictis cōtrauenire vel cōtra præmissa vel aliqua præmissorū statuere disponere ordinare vel aliquo modo facere seu attentare præsumant quocunq; exquisito colore vel causa/sub excōmunicationis latæ sentētiæ pœna:quā ipso facto incurrant,& a qua non nisi per romanum pontificem canonice electum absolui possint nisi in mortis articulo. Decernētes ex nūc irritū & inane si secus super his vel aliquo præmissorū a quoꝗ scienter vel ignoranter etiā per nos cōtigerit attentari. ¶ Vt aūt præsentis constitutionis decreti statuti ordinationis ac inhibitionis nostrę huiusmodi tenor ad oīm notitiam deducatur:volumus præsentes literas nostras in valuis basilicę principis apostolorum/necnō cancellariæ ac in acie campi floræ affigi:nec aliam earundem literarum publicationis solennitatem requiri aut expectari debere,sed huiusmodi affixionem pro solenni pupblicatione & perpetuo robore sufficere. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc

A paginam nostrorũ constitutionis ordinationis decreti statuti diffinitionis applicationis approbationis & inhibitionis infringere vel ei ausu temerario contraire: si quis autẽ hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorũ petri & pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum romæ apud sanctum petrum anno incarnationis dominicæ. 1505. decimonono Kalendas februarii, pontificatus nostri anno tertio.

AN AVTEM IN proposito ratione simoniæ per papã commissæ quia vendit ordines & episcopatus & beneficia/ sit sufficiens causa ad congregandum conciliũ, considerandũ est ꝙ aut est talis simonia quæ sonat in hæresim iam damnatam, & dicendum est idem quod supra dictum est in casu hæresis. Aut est simonia quę est prohibita in lege veteri & etiã in iure positiuo: vt de iis quæ sunt prohibita quia simoniaca/ vt dictũ est. & tũc si monitus nõ desistit a venalitate istorũ spiritualiũ & beneficiorum, erit sufficiẽs causa congregandi

B concilium. Ita videtur velle glo. in. d. c. si papa. 40. di. Et ita videtur sentire cardi. in. c. proposuit de concess. præben. qui dicit ꝙ licet papa habeat hanc potestatem vt quicquid agat vel dicat accusari non possit ab homine nisi de hęresi, tamẽ potest moneri clam si mortaliter peccat in secreto/ & palã si palã peccat, nã subiacet euangelio de monitione loquẽti. 2. q. 1. si peccauerit. &. c. nouit de iudi. & glo. in d. c. si papa. Tamen in eo quod dicitur dic ecclesiæ / non subiacet nisi in hæresi. Ideo si est impœnitens, dicẽdum est ecclesiæ, id est deo (orando vt eum conuertat) & ecclesiæ triumphãti vt oret pro ipso: sed nõ poterit a quoq̃ iudicari/ etiam si imperator & totus clerus & totus populus conueniant. Attendat tamen animam suã esse in manibus suis, & ꝙ ei iudicium terribilius imminet & intolerabilior cruciatus. 9. q. 3. nemo. &. c. aliorũ. Ponit etiã egi. in. c. anastasius. 2. col. 19. di. dicit ostien. ioan. an. cardi. & alii in. c. proposuit de cõcess. præben. & innocen. in. c. ex parte el. 1. de ver bo. signi. Facit quod dixi supra in quæstione ad quem spectet conuocare conciliũ. Ex quo videtur ꝙ quando non committeret passim simoniã vẽdẽdo beneficia & ea quæ sunt prohibita quia simoniaca/ per modum præmissum esset procedendum & non ad congregã

C dum statim conciliũ. Subiungit tamen idem cardi. ꝙ quando persisteret impœnitẽs/ posset haberi pro male sentiente in fide, de pœnis. c. graue/ & glo. in. d. c. si papa. & propterea posset deueniri ad congregationem concilii. & ita dicit abb. in. d. c. proposuit. Et glo. in. d. c. si papa/ dicit ꝙ propter incorrigibilitatem quia est cõtumax dicitur hæreticus, quia cõtumacia est hęresis: vt in. c. si qui presbyteri. 81. di. & cõtumax dicitur infidelis. Quod est verum (secundum quod dicit domi. in. d. c. si papa) quando cum rebellione & obstinatione viuit/ in delictis perseuerando & recusando bona agere & nolendo corrigere seipsum. Ad quod facit quod notabiliter ponit abb. in. c. quæsiuit de diuor. vbi vult ꝙ licet alias excepta causa fornicatiõis spiritualis vel carnalis non sit licitum dimittere vxorem, nihilominus si vir conatur ducere vxorem ad aliud delictum nec potest compesci/ tunc potest fieri separatio quia est præsumptio infidelitatis. Et per illud dixi aliquãdo ꝙ si vir conatur ducere vxorẽ ad cõcumbendum cum alio nec desistit / vxor poterit petere separari quo ad thorum. Et similiter quando cõtumacia induceret schisma in ecclesia. Quæ indu

D cit domi. ad ea quæ fuerunt in concilio pisano gesta in. d. c. si papa. Sic enim fuit conciliũ congregatum ad deponendum ioan. 22. nõ propter hæresim/ sed propter incorrigibilitatem, quia erat venator & lubricus: vt refert dominus cataldinus de boncõpagnis in quibusdam allegationibus factis in concilio pisano/ directis ioã. 23. Incorrigibilitas igitur erit causa sufficiens congregandi concilium, & ad hoc est bonus tex. in. c. quorundã. 34. di. ponit henricus boich in. c. licet de elec. An autem ad papam deponendum/ infra late dico. Et intellige ꝙ non incontinenti habeat locum illa admonitio dic ecclesiæ: sed demum quando delictum factum est publicum, tunc habet locum/ illud dic ecclesiæ id est cõcilio. Ita dicit abb. in. d. c. ꝓposuit. & videtur velle alexan. in. c. in nomine domini. 23. di. Ratio est, quia secundum abb. vbi supra vix potest accidere ꝙ ex peccato publico papæ non scãdalizetur ecclesia: iuxta illud propheticum si is qui est vnctus peccauerit, faciet populũ delinquere/ propter malũ exemplum: vt in. c. magnę de voto. Facit tex. in. d. c. si papa. ibi nihilominus innumerabiles populos cateruatim secum ducit primo mãcipio gehennæ/ cũ ipso plagis multis in æternum vapulaturus.

& dicit abb.ibi in.d.c.proposuit. De quo vi-
A de quod latius dico infra post materiã depo-
sitionis in quæstione quando dicatur scanda
lizari ecclesia.Et idem dico quando esset no-
torie simoniace electus in papam:sed si nega
retur ꝙ simoniace/ adhuc iudicium est conci
lii: vt dicit alex.in.d.c. in nomine domini. Si
igiẽ simonia esset occulte cõmissa (quia duo
tres vel quattuor tãtũ hoc sciunt) tũc posset
moneri occulte & habere locum prima pars
denunciationis euangelicæ:& si monitus nõ
desisteret,q̃uis non esset publicum posset ta-
mẽ dici ecclesiæ id est deo (hoc est orari deus
pro eo:sicut dicit ibi ostien. nam ipsemet pa-
pa est ecclesia : vt dicit egi.in. c. si. papa. 40.
di.)sed non posset quo ad vltimam partẽ di-
ci ecclesiæ,id est concilio/ex quo non est pu-
blicum:nec esset legitima causa congregan-
di concilium contra papã:licet alias in se deli
ctũ simoniæ sit grauissimũ/vt supra dictũ est.

SED QVAERO VL-
terius/pone ꝙ obiicitur con
tra papã aliquis defectus ra-
tione cuius dicitur ꝙ non sit
verus papa quantũcunq; re-
periaẽ electus a duabus parti
bus cardinalium (vt exẽpli gratia si dicatur
iudæus / non baptizatus/paganus/inimicus
B vel persecutor fidei nostræ/vel mulier/vel a-
lia exceptio quæ iure diuino vel naturali in-
fert eum nõ esse nec posse esse papam & per
quã inficitur ius habendi & possidendi)vtrũ
ex hoc debebit congregari concilium? Et vi-
detur prima facie dicendum si non negatur
electus a duabus partibus cardinalium & est
receptus/ ꝙ nõ possit opponi talis exceptio,
ex quo est in administratione:vt ponit inno.
& ioan.an.& cõpostel. in.c.licet de elec.quia
tex.ibi in cle.ne romani.§.cæterum/prohibet
aliquam exceptionem opponi:& dictum est
aliquid supra.Quinimo nec exceptio hære-
sis:vt in.c.si papa.40.di.ibi redarguere:quod
verbum denotat accusationẽ secundum ala.
vin.inno.ostien.compostel.ioan.an.& henri
cũ in.d.c.licet,& archi.in.d.ca.si papa & in.c.
vbi periculum eo.ti. Imo etiã nec potest ac-
cusari de crimine hæresis nisi quæ probari
possit:vt in.d.c.si papa. aut de crimine noto-
rio ecclesiã scandalizãte/&de quo est incorri
gibilis:quia cõtumacia dicitur hæresis. 81.di.
si qui presbyteri. & contumax dicitur infide
lis.38.di.nullus &.d.c.si papa secũdũ egi.bel
lamera:qui hoc notat in.d.ca.licet. De quo
aliquid alibi supra diximus in illo articulo ad

quem spectet congregare concilium,in quæ C
stione quando sunt duo vel plures contẽden
tes de papatu/ versi. quid si papa est electus a
duabus patibus &c.

¶ Vtrum autem crimen notorium scandali-
zans de quo est incorrigibilis possit obiici e-
tiam ad deponendum , alibi in loco proprio
infra latius dicetur:quia nõ procedit sine du-
bio.Subdit etiam idem egi.ꝙ tunc erit iudex
competens concilium generale / secundum
archi.in.c.in fidei de hære.in.6.& ioan.an.in
nouella:ar.17.di.§.hinc etiam.2.q.7. nos si
incompetenter.§.his ita in fi.& abb.in ca.fra
ternitatis de hære.ṽ Et idẽ dicit quando sunt
duo qui sunt in discordia electi/& nescitur qs
sit verus papa. allegat hugonem in. c. si duo
79.di.Quod dicunt verum doc.in.d.c. in fi-
dei/papa viuo:quia eo mortuo successor est
iudex secundum ioan.lauren.henri. & nota-
tur.24.q.1.c.1.secundũ eundem egi.Quod
& tenet archi.ioã.an.&domi.in.c. in fidei de
hære.in.6.& infra latius dicetur in loco suo:
& diximus aliquid supra in illo articulo quid
si papa efficiatur furiosus vel demens &c.Ex
quo videtur ꝙ non possit ex prædictis causis
& exceptionibus congregari concilium : de
quo aliquid dixi supra in quæstione illa ad
quem spectet congregare concilium/in ver- D
si.sed quid si papa est electus.

CIRCA istam difficultatem posset
fieri huiusmodi distinctio ex dictis do
ctorum in.d.c.licet. ꝙ interdum papa
non est electus a cardinalibus/ sed est merus
intrusus & occupator papatus per impressio
nẽ. interdum licet sit electus a cardinalibus,
non tamen est electus a duabus partibus car
dinalium/vel non apparet ꝙ sit electus a dua
bus partibus. interdum constat ꝙ est electus
a duabus partibus, tñ de facto nõ est recept⁹
in papã quia obiiciũtur aliqua ratione quorũ
diciẽ nõ esse bona electio & non recipitur in
papã.interdũ cõstat ꝙ est electus & receptus
a duabus partibus,sed obiiciunẽ aliquæ exce
ptiones cõtra eũ,interdũ non excipitur cõtra
eũ sed accusatur. interdũ & vltimo constat ꝙ
est electus a duab⁹ partibus & receptus a car
dinalibus, sed per metũ & impressionem.

¶ IN primo casu(quando non est electus
a duabus partibus sed est merus intrusus)nõ
solum potest contra eum excipi sed debet o-
mni conatu eiici a pontificatu inthronizatus
apostaticus, & ob hoc poterit congregari cõ
cilium:vt in.d.c.si quis pecunia.79.di.

¶ Secundo casu(quando est electus sed non

a duabus

a duabus partibus / vel si a duabus partibus
A non constat / vel secundū abb. siculū in.d.c.li
cet qn̄ electores non sunt cardinales, & forte
cardinales processerūt ad alterius electionē)
similiter poterit contra eū obiici ꝙ sit iudæus
paganus / & sic de aliis de quibus supra: quia
tunc virtualiter agitur causa papatus: quia ne
gatur papa, ex quo nō cōstat electum esse a
duabus partibus nec est recept⁹ & cardinales
processerunt ad electionem & admissionem
alterius. Et tunc causa est discutienda in con
cilio. & ideo debebit congregari conciliū per
c.si duo. 79. di.

¶ Tertio casu (quando est electus a duabus partibus / & tamen nōdum receptus nec administrans) dicendum est ꝙ poterunt obiici exceptiones quæ iure diuino vel naturali inferunt ipsum non esse papā vel non posse esse papam / & per quas inficitur ius habendi & possidēdi: quales sunt illæ ꝙ sit iudæus / paganus & c. Et similiter si negantur aliqui ex electoribus fuisse cardinales / secundum abb. in.d.c.licet in antepenul.col. Et erit sufficiēs cā ad congregandum cōcilium. Non tamen obstabit ei ꝙ non sit de numero cardinaliū / secundum eundē abb. in notabilibus: sed bene obstabit si dicatur ꝙ est infans / mulier vel furiosus & c. sed intellige de furioso tempore
B re electionis, & non de eo qui postea effectus esset furiosus: vt dicit dominus anto. in. d. ca. licet. Istæ & similes bene possunt obiici: exceptiones autem inferentes inhabilitatem iuris positiui (vt ꝙ sit coniugatus / vel ꝙ sit monachus / vel ꝙ sit laicus) non possunt obiici. Et de bigamo quidem hoc dicit anto. in. d. c. licet. Et ꝙ exceptio ꝙ sit vxoratus non possit opponi / facit quia in ecclesia orientali etiā sunt vxorati: vt in. c. cum olim de cleri. cōiuga. 31. di. c. nicena. De infante dicunt ostien. anto. & alii ꝙ possit obiici nisi spiritusancto esset facta electio, quia non est capax ordinis. non tamen pōt opponi de nullitate actus ex persona agentium secundū. d. anto. ibi in vl. ti. col. & cardi. in. 25. q. & glo. 1. in fi. & in. §. ceterum in cle. ne romani. Quod intelligo de exceptiōe act⁹ nulliter gesti ex inhabilitate personę actum gerētis: vtpura quia erat excōicatus, vel aliquid tale. Sed secus si diceretur ꝙ non essent aliqui ex duabus partibus eligentium cardinales / vel ꝙ aliquis eorū esset furiosus tpe electiōis / & sic de similibus inhabilitatibus a natura. Non tñ obstat si excipiꝰ ꝙ sit facta in loco interdicto electio / secūdū cardi. in. c. 1. in. 6. quæstiōe de postul. pla. & doc. in. c. vbi periculū de elec. in. 6. & doc. C
in. c. cū inter eo. ti. cū simil. De interdicto personæ vide in. §. ceterum in glo. & immol. ibi vbi de rōne diuersitatis inter interdictū loci & personæ. & do. in. §. porro / in glo. c. vbi periculū. ¶ Et ita dicunt cōiter doc. in. d. c. licet. & dixi aliquid supra vbi actū est de exceptione hæresis in papam / in pagi. 149. ¶ Et clarius procederent tales exceptiones qn̄ essent notorię: quia possunt obiici vt ex dictis causis congregari debeat concilium: quia istis casibus virtualiter agitatur cā inualiditatis tituli ipsius papatus. Et quod dictū est de cardinale eligente furioso / intellige de cuius furore apte constaret: alias secus secundū. d. anto. in. d. c. licet. Item intellige nisi sine eius persona remaneret numerus duarū partiū cardinalium eligentium: quia talis exceptio non obstaret q̄tumcūꝙ electus nōdū esset recept⁹ nec administraret. Et de istis vide quæ late dicta sūt supra in quæstione ad quē spectat congregare conciliū in secundo casu principali / versi. sed quid si papa est electus a duabus partibus & c.

¶ VTRVM aūt hoc casu posset obiici ꝙ sit notorie excōicatus & declaratus: licet tex. in cle. ne romani velit prætextu similis exceptionis non posse retardari quominus fiat D
electio / & c. licet tollat oēm exceptionē / & licet supra simpliciter ponēdo exēplum tenuerim ꝙ non in eligēte, in electo tñ iste articul⁹ nō procedit sine dubio: cū ostiē. inno, ioā. an. in nouella videantur velle ꝙ talis electus sic notorie excōicatus nō sit papa. Vnde ponentes questionē / nūero de electo a minori q̄ duabus partibus cardinaliū qui pro electo se gerit & cui cardinales electores obediūt, ex quo tā ipse q̄ obediētes sunt ipso facto excōicati (vt vult tex. in. d. c. licet) si postea superueniet maior cōcordia cardinaliū ita ꝙ habeat duas ptes / nūquid erit papa, dicunt ꝙ non: quia in excōicato nequeūt cardinales accedentes cōsentire, cū & ipsi sint ligati eadē sentētia cū ipso. Quod intellige verū secūdum ioan. an. in d. c. licet, nisi pri⁹ esset recōciliatus illis dissentiētibus / & postea oēs ēt dissentiētes de nouo consentirēt & eligerēt. Et ita vidētur sentire oēs in. d. c. licet: & ꝙ anteq̄ sit reconciliatus & absolutus / non erit papa. Et pro hoc facit ꝙa si aliter diceretur, ex eadē constitutione ligarētur & cōmodū sentirent / cōtra notata in. c. quia frustra de vsur. cū simil.

¶ Non obstat. §. ceterum in. d. cle. ne romani quia ibi tñ loquūtur de eligentibus quibus

A nō vult posse obiici de excommunicatione. Imo ille. §. posset induci pro quia si tantum est prouisum de excommunicatione ꝙ non obstet electoribus, ergo quo ad electum remanet in dispositione iuris. & datur intelligi (ex quo etiam de electo facile similiter dispo ni potuisset) non prouidendo ꝙ in persona electi ius commune vendicet sibi locum in cōtrarium. l. 1. in fi. ff. ad municipales. & si remaneret in dispositione iuris, electio facta de excommunicato est nulla. c. ad apostolicæ. & c. fi. de cle. excō. minis. c. cum inter. R. de elec. & in. c. cum dilectus de cōsue. Facit quod dicitur in prin. dictæ cle. in quantum vult remanere iura antiqua incorrecta. Sed certe hoc parum facit: quia tex. §. cæterum loquitur de quacunq; excōmunicatione suspensione vel interdicto insurgente aliunde q̄ ex ipsamet constitutione. Secus in proposito quādo minor pars cardinaliū elegisset. quo casu tā electus q̄ eligētes sunt excōicati: vt in. d. c. licet. ¶ Non obstat tex. d. c. licet in fi. in quantū vult non posse opponi aliquā exceptionem: quia debet intelligi preterq̄ de exceptione insurgēte ex ipsamet cōstitutione. Bar. in. l. 1. ff. quod vi aut clam bal. in. l. 1. 5. col. C. de cōdi. indebiti, salice. in. l. ita pudor. C. de adul. butrius

B in. c. item cum quis de resti. spolia. ioā. de imol. in. c. ex parte de offi. delega. & idem butrius in. d. c. licet. Inde dicitur ꝙ persona loquens semper censetur excepta. l. inquisitio/ ibi bal. C. de solu. glo. & bar. in. l. 1. ff. de sena. & bar. in. l. si mercedem. §. si habitatoribus. ff. de actione empti.

¶ Item facit ꝙ vbi a iure vel statuto tollūtur exceptiones/ nō censetur sublata exceptio inhabilitatis personæ agentis. Et ideo admittitur exceptio nullitatis sententiæ ex defectu personæ iudicantis (puta ꝙ non sit iudex) licet a iure dicatur ꝙ nulla exceptio admittatur contra sententiam: vt est glo. in cle. 1. de seques. poss. & fruc. Restringit tamen istud dictum butrius in. d. c. licet in vltima colum. quando non subest persona cum qua possit iudiciū nullitatis agitari: vt est in papa. Que restrictio non placet: quia est contra dictam glo. & doc. ibi & abb. hic, qui simpliciter loquuntur. Et vbi a statuto tollitur omnis exceptio/ non censetur sublata exceptio inhabilitatis agentis: quia (vt dicit butrius in. d. c. licet) actus electionis papæ non subiicitur ex toto iuri positiuo, sed procedit magis secundum metum ius naturæ. & ideo admittitur exceptio ꝙ non est electus a cardinalibus: item exceptio ꝙ cardinales nō consenserūt / & ꝙ q̄ elegerunt nō sunt cardinales. Et

C si a statuto tollitur omnis exceptio contra instrumentum/ non erit sublata exceptio ꝙ instrumentū/ non est publicum: vt dicit bar. in d. l. 1. ff. quod vi aut clam: & refert etiam abb. in. d. c. licet. Vbi ergo detrahitur qualitati super quam ius se fundat quod tollit exceptiones, semp talis exceptio poterit opponi: vt in exceptione ꝙ non est electus a duabus partibus cardinalium: vt ibi dicit abbas. & in. c. iſ eū quis de resti. spolia. Et propter similes exceptiones quātūcunq; fuisset admissus & receptus ab illis eum eligētibus (quia nulliter) per concilium poterit agi ne administret & ne admittatur & recipiatur per alios cardinales. & si esset conciliū congregatum, posset per cōciliū eiici & amoueri a pontificatu. ¶ Et cum doctores in. c. licet dicunt ꝙ non potest excipi sed debet accusari, mens eorum est ꝙ illis casibus non debet impediri in administratione sine concilio: quia accusari nō potest nisi in concilio. d. c. si papa. 40. di. & c. in fidei de hære. in. 6. Et ideo vbicunq; concilium esset congregatū, exceptiones quæ alias opponi nō possent sine cōcilio (vt esset post q̄ esset electus a duabus partibus formiter

D & receptus) tunc in concilio opponi possent & cōcilium procederet sine alia accusatione: quia non ob aliud doctores in. d. c. licet volūt ꝙ non possint obiici illæ exceptiones sed debeat accusari nisi ad hoc vt cōgreget cōciliū/ & per conciliū declaretur si obstāt vel nō obstāt exceptiones illæ: nō ꝙ sine accusatione possit conciliū iudicari nō possit. Et hāc credo esse indubitatam mentem doctorū in. d. c. licet. ¶ Item si loqueremur de excommunicatione contra electū aliunde q̄ ex ipsa constitutione insurgente, possumus dicere ꝙ non esset bona consequentia: contra electum a duabus partibus non potest de ipsius excommunicatione excipi/ ergo ipsius excōmunicatio eius electionē nullam non reddit. Patet instantia: quia cōtra electū confirmatū/ de crimine nō notorio nō potest excipi (vt in c. constitutis de appel. de cōces. præben. post electionē. §. fi. de accusa. c. accedens) & tñ illud crimē licet occultū electionē nullā reddit: vt in. c. cum in cunctis. §. fi. de elec. Ad idē est quod supra di ximus, ꝙ contra electū a duabus partibus de hæresi non potest obiici siue excipi, & tamen electio facta de hæretico est nulla & potest accusari secundum inno. compostel. ioan. an. & alios supra adductos in. d. c. licet.

¶ Ex quo patet ꝙ contra electum de excõica
A tione insurgente ex dispositione.d.c.licet sine
dubio potest opponi:quia virtualiter dicitur
electiõem fuisse nullam. Si vero opponatur
de alia excõicatione,tunc super isto articulo
egi.in.d.c.licet/prius videtur tenere cõtra in
no.ostien.& ioan.an.quia licet in inferiorib⁹
electionibus a papali electio facta de excõi
cato sit nulla(per.d.c.cũ dilectus,& per.c.illa
&.d.c.cũ inter de elec.)tñ secus dicit videri di
cendũ in electo ad papatũ/per tex.in.si.d.c.li
cet : qui prohibet omnem exceptionẽ. Item
quia licet excõicatus quo ad cętera videatur
positus extra ecclesiam,tñ(dicit ipse)reuera
adhuc est intra ecclesiam.& ideo si sit occul
tus, facit oĩa quæ rõne publici officii ad eũ
in ecclesia pertinent:vt in.c.ad probandũ de
re iudi.cum ibi notatis. Imo & excõicare po
test:vt not.inno.in.c.si vere de sen.excom.ar
gumẽto.24.q.1.in sũma. Et ideo dicit ꝙ ex
cõmunicatio non adimit titulũ beneficii ex
cõicato , licet suspẽdat eum ab officio & per
ceptiõe fructuũ:vt in.c.veritatis de do.& cõ
tu.notat.in.c.postulasti in.1.glo.de cle. ex
cõ.mini.& in.c. cũ bonæ de ęta .& quali. in
glo.fi. Imo valet collatio per ordinariũ facta
excõmunicato:vt not.guiliel.de mõte laudu
no in cle.auditor in glo.fi.de rescrip.& in cle.
B 1.de relig.domi.super verbo fortius. de quo
in.c.ad apostolicę de cle .excom. minis.post
glo.& cardi.consilio.40. Facit ẽt in proposito
quod dr̃ in.d.c.si vere de sen.excõ. ꝙ iniciẽs
manus violẽtas in clericũ excõmunicatum/
incidit in pœnã canonis si quis suadẽte . 17.
q.4 .si aũt esset extra ecclesiam percussus/per
cutiens non esset excõicatus: vt videmus in
clerico hæretico.4.q.1.c.ꝙ autẽ . Adducit ẽt
ꝙ sicut actus ciuiles sunt interdicti excõicato
actiue ita & passiue:vt iuribus supra allega
tis.igitur sicut excõicati ẽt publice non sunt
actiue prohibiti sed permissi hanc electionẽ
de papa celebrare(vt in.d. §.cęterum/cle.ne
romani)ita nec passiue quominus eligi vale
ant. Et adducit ꝙ bñ faciunt dicta per cõpo
stel.quæ ponit glo.1.in.d.§.cęterũ. Et ex his
in principio videtur velle ꝙ non posset obii
ci contra electum in papã a duabus partibus
non receptum/ꝙ sit notorius excõicatus. Re
fert tñ ostiensem & ioan. an .dicere ꝙ si talis
excõmunicationis vitium est occultũ eccle
sia de hoc non iudicabit : vt in. c .sicut de si
mo.sed cauere debet sic electus ne ędificet ad
gehennam:vt in.c.per tuas de simo. nam ig
norantia probabilis excusat,non autẽ crassa

vt in.c.ad apostolicę de cle.excom.minis.
¶ Ex qbus sic collectis inferri videtur ꝙ elec C
tio facta de papa excommunicato non defi
cit in suis naturalibus,& ꝙ per cõsequens vi
detur valere:quia exceptiões a iure positiuo
ortum trahẽtes non videntur inferiores ele
ctiones inficere secundũ eum . Qui finaliter
residet in contraria opinione(& sic cum in
no.ostien.& ioan.an.)ea potissimum ratione
quia secundũ iura antiqua ille qui iniuste &
scienter dignitatem occupat absq; canonico
titulo/reddit se ipso iure inhabilẽ ad eandem
sic ꝙ electio facta de eo a modo (maxime in
illa vacatione) ad huiusmodi dignitatem
est nulla:vt legitur & notatur in.c.dudum de
elec.&.c.cõmissa.§.1.de elec.in.6 .& ita ob
seruat cancellaria secundũ eum. ergo p cõsen
sum illicitum & occupationẽ iniustã papatus
a minus canonice electo factã sic electus con
sentiens & occupans factus est saltẽ pro illa
vice inhabilis & ineligibilis ad papatũ : cum
prædicta iura antiqua non reperiãtur corre
cta. Si enim ad aliqua iura specialia inhabili
tat excõmunicatio ipsum excõicatum,quod
est maius/quod dignius quod potẽtius/quod
spiritualius/quod periculosius ius in hoc se
culo q̃ papatus . item quid flagitiosius/qd dã
nabilius/ quid maiori pœna dignũ , q̃ crimẽ D
quod directe contra deum/contra totã eccle
siam/contra totum populũ christianũ & fidẽ
ipsam cõmittitur in occupatione papatus,ex
qua schisma vniuersale & infinita animarũ
picula oriunt. ¶ Non obstat ꝙ iura positiua
papã non ligent:quia dũ agitur de ista pœna
cõtrahẽda supponit ꝙ nõ est papa:& ꝑ plus
ꝙ ipsa pœna cõtracta/papa amodo in illa va
catiõe esse nõ põt.ex qbus dicit opinionẽ ĩno.
ostiẽ.& ioã.an.verã. Ex quo sequit ꝙ sicut qñ
obiicit ꝙ est notorie iudæus/nõ baptizat⁹ &
simile/ex dictis causis debet cõgregari conci
liũ,sic et si obiiciatur ꝙ est notorie excõicat⁹.
Quæ conclusio mihi videtur dubia: & non
minus periculosa q̃ alia de simonia quam su
pra retuli.& credo ꝙ deceperit egidium au
thoritas inno.ostien.& ioan.an. supra relata.
¶ Sed cum reuerentia / casus & quæstio ip
sorum est longe diuersus:quia ipsi loquun
tur in excommunicatione causata ex ipsamet
cõstitutione cap.licet : & ideo non est mi
rum si tunc electio facta de eo sic excom
municato / sit nulla & possit contra eum
excipi de tali excommunicatione . & hoc
etiam tenet ibi.d.anto.in.d.c. licet/ in penul.
colũ.ibi admittetur etiam exceptio permissa

A ex capite istius statuti. Et maxime pcedit eorũ conclusio: quia. c. licet/ nõ solũ excõmunicat talem electũ a minori parte, sed etiã eũ recipientes. Vnde etiã quia contra formã illius capituli erat primo electus/ & electio reperiebatur nulla, nõ potest per accessum validari: quia & accedentes tanq̃ cõmunicantes & recipientes excõmunicantur per eandem cõstitutionẽ. c. licet. Ideo non mirũ si potest cõtra talem sic se gerentẽ pro papa/ excipi q̃ sit excõmunicatus: quia virtualiter opponitur cõtra eum q̃ non est canonice electus/ sed contra formã ipsius constitutionis in cuius pœnam incidit, & ipsum non esse papam. Et ideo non mirum etiam si ad cognitionẽ ipsius exceptionis dicitur debere congregari cõcilium, cuius est cognitio cũ agitur causa papatus: vt in. c. si duo. 79. di. ¶ Sed non sic simpliciter loquendo est vera ista conclusio in qualibet exceptione excõmunicationis aliũde insurgente. Et ideo non credo q̃ post electionem formiter factam a duabus partibus/ posset obiici contra papam q̃ sit notorie excõmunicatus: siue q̃ propterea electio sit nulla quia facta de excõmunicato. Et credo q̃. §. cæterũ in cle. ne romani (qui prouidet circa electores) in sua ratione virtualiter imo mul-

B to magis prouideat in persona electi q̃ non possit obiici de excõmunicatione. Patet ratio eius quod dicit. d. anto. in. d. ca. licet de electo per simoniã, cui non potest opponi q̃ sit electus per simoniã (per glo. in. c. si quis pecunia) & tamen cardinales possent accusari de simonia: vt in. c. si transitus. 79. di. &. d. glo. in d. c. si quis pecunia: & dicit anto. & immol. in d. c. licet, & dictũ est supra, & hoc propter maius periculum quod est in persona electi q̃ eligentiũ. Ideo secũdũ quod dicit illa glo. etiã si probata esset simonia contra cardinales, licet possent ipsi puniri/ non propterea posset papa deponi, de quo alias latius dicetur.

¶QVARTO casu (quando est electus a duabus partibus & receptus) etiam si obiiciantur aliquę exceptiones iuris naturalis vel diuini (vtputa q̃ sit mulier vel furiosus) q̃uis istæ inficiant ius possidendi, non poterũt opponi sed bene poterit accusari/ ex quo est receptus & possessor. Licet dominus anto. simpliciter dicat q̃ posset opponi similes exceptiones/ nec aliquid dicat quid si sit possessor, tamen ita cõmuniter dicunt doc. in. d. ca. licet: vt plene ibi per abbatem. In casibus tamẽ pręmissis crederem (vt supra proxime dico) & etiã si esset notorius hæreticus/ & teneretur concilium/ & concilium a se procederet, q̃ posset de illis excipi quantũcunq̃ esset receptus/ ex quo est præcisus ab ecclesia: quia nullo tempore potest esse papa. & sufficit q̃ notoriũ allegetur: vt alias supra dixi per cle. appellanti. Nõ vt ex sola oppositiõe exceptiõnis statim amoueat: sed vt cõciliũ cognoscẽdo decidat. Et vide quę dicta sunt supra in articulo quis congregat concilium circa finẽ. C

¶DE quinto casu (quando per viam accusationis proceditur) dicetur infra in propria quæstione.

¶SEXTVS & vltimus casus (videlicet quando est electus a duabus partibus & recęptus sed per impressionem) depẽdet ex hoc q̃ si electio per impressionem & metum facta tenet, non videtur requirenda concilii congregatio nisi ad cognoscendum de qualitate metus, & an veniat rescindẽda vel purgandus metus, quia est verus papa: si nõ tenet, videtur requiri congregatio saltem ad iudicandum super nullitate electionis. & tunc videtur tractari causa papatus, iuxta. c. si duo 79. di. de quo articulo infra late dicetur. ¶ Est tamen aduertendum q̃ licet post electionem nõ possint opponi exceptiones inhabilitatis insurgentis ex iure positiuo, tamen ante electionem celebratam bene potest obiici cõtra illũ quẽ cardinales vellent eligere in papã exceptio inhabilitatis insurgẽtis ex iure positiuo: vt homicidii/ vel q̃ sit bastardus siue nothus seu mãser/ vel exceptio adulterii vel fornicationis notorię, iuxta. c. vestra de coha. cle. & muli. vel similes, iuxta. c. accedẽs de accusa. &. c. inter dilectos de excess. prœla. ¶ Istã conclusionẽ ponit hugo & refert alex. in. c. si quis pecunia in glo. 1. in prima cõclusione. 79. di. Et ratio potest assignari quia facilius impediẽ promouẽdus q̃ deiiciatur iã pmotus. 25. q. 1. §. vl. c. ex tenore/ ibi glo. de tempo. ordi. Tamẽ in contrarium facit tex. in. §. cęterum in cle. 2. de elec. vide quod dico supra proxima quæstione/ incipit vtrũ aũt hoc casu. D

NVNC ad principale dubiũ (vtrũ electio papæ facta per impressionẽ sit nulla vel nõ) procedendo per cõtraria primo videẽ q̃ electio teneat: qa gesta per metũ tenẽt, sed veniunt rescindẽda per actionẽ q̃d metus causa, ff. &. C. quod me. cau. c. abbas & e. ad audientiã eo. ti. 15. q. 6. authoritatẽ. ff. de dolo. l. eleganter. C. de inutilibus stipulationibus. l. dolo per cy. quod si est in inferioribus electiõibus q̃ tenẽt, eo magis in papali pptẽ periculũ. ¶ Secũdo facit q̃ electio papalis est

exempta ab omnibus formulis nec astrin-
A gitur ad aliquas formas. Vnde dicit tex. in. c.
licet in fi. ꝙ in electione facienda de romano
pontifice statuitur aliquid speciale plusq̃ in
aliis electionibus. intantum ꝙ sufficit ꝙ
valeat iure naturali licet non valeret alias de
iure positiuo secundum inno. in ca. quod si-
cut de elec. Cum ergo in alis electiōibus ge-
sta per metum teneant (vt dicit cardi. in. d. ca.
abb.) sequitur ꝙ tanto magis in electione pa
pæ debeat tenere nec debeat dari in ea rescis
sio. item quia deest superior ad quem possit
haberi recursus: vt in. d. c. licet in. fi. Metus au
tem non tollit naturalem consensum. l. mu-
lier. §. penul. ff. quod metus causa. l. si cũ exce
ptione. §. qui vim intulit. ff. eo. ti. C. de inuti-
libus stipulationibus. l. dolo, iuncta. l. obliga-
tionum substãtia in fi. ff. de act. & obli. & de
baptismo. c. maiores. §. sed obiicitur. 23. q. 4.
displicet. &. 15. q. 1. merito. &. c. sacris / quod
metus causa, cum simil. ¶ Tertio facit tex. in
c. licet de elec. qui tantũ requirit electionẽ fie
ri a duabus partibus, & vult non posse oppo
ni aliquam exceptionem: ergo nec exceptio-
nem ꝙ per metum elegerint. & cũ tantum re
quirat consensum duarũ partium, etiã si me-
tus interuenit est satisfactũ verbis: quia me-
tus non tollit cõsensum. d. l. mulier. §. penul.
B ff. qđ metus cã. &. d. c. maiores de baptismo.
¶ Quarto facit ꝙ sufficit substantialia inter-
uenire in actu vt actus teneat. ff. de confir. tu-
to. l. naturali. §. si quæratur. vnde aditio & re-
pudiatio quæ a solo consensu dependent, li-
cet per metum fiant tenẽt. d. l. si mulier. §. me
tu / &. §. si coactus, quod metus causa. Sic
ergo cũ tantum requiratur consensus duarũ
partium in electiōe papæ, sufficit alterius spe
ciem (videlicet vel liberi vel coacti) interue-
nire: argumento notatorũ p bar. in. l. 1. ff. de
verb. obli. vel saltem casus erit omissus & re-
manebit in dispositione iuris. l. commodissi-
me. ff. de lib. & posthu. Igitur si non dixit tex.
c. licet ꝙ esset nulla si consensus fuisset coa-
ctus, standum erit sicut in aliis actibus / in qui
bus gesta per metũ regulariter tenent de iure
d. c. abbas. c. 1. & ibi glo. per locum a speciali /
quod metus causa in. 6. ¶ Quinto inducun-
tur pro hac parte iura in materia electionis
papæ loquentia. Et primo tex. in. c. si quis pe-
cunia. 79. di. vbi sub vna determinatione pe-
cunia humana gratia & tumultus proferun-
tur. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupil. Eodẽ
modo. c. in nomine domini. 23. di. in. §. si qs
cõtra. Ad idẽ. c. vbi periculũ in. §. præterea.

vbi licet arctet & inhibeat & pœnã adiiciat, C
tamen vltra non progreditur annullando: ar
gumento notatorũ. l. non dubiũ. C. de. ll. Itẽ
eo. ca. §. ceterum: quia ibi loquitur de arcta
tione iuris & hominis, quæ tamen electio-
nem nullam non reddit. Facit ꝙ ita aduersa-
tur libertati necessitas iuris sicut & hominis
l. libertas in prin. ff. de statu hominum. ¶ Itẽ
facit ꝙ in electione papæ multa sunt specia-
lia introducta / inter quæ non est ꝙ electio
facta per metum sit nulla: ergo stabit sicut in
ceteris electionibus. 2. q. 5. consueuisti. &. c.
inter corporalia de trãsla. præla. Ergo valebit
electio. c. quod sicut / ibi inno. de elec. c. abbas
ibi cardi. quod metus causa.

¶ IN contrarium facit: quia verior vide-
tur opinio ꝙ metus & impressio in electio-
nibus prælatorum vitiant electiones ipso iu-
re. quod probatur per. c. osius / &. c. bonæ el
1. &. c. quisquis / &. c. quod sicut de elec. & per
notata per inno. ostien. compostel. ioã. an. &
alios in dictis iuribus. & per notata. 6. q. 1. si
quis per glo. & archi. & in. c. insinuante q cle.
vel. vo. per glo. & doc. &. 79. di. c. 1. per hug.
& archi. Item facit quod dicit inno. in. d. c. li-
cet in glo. 1. in versi. si tamen interuenisset im
pressio in addi. ¶ Induci etiam potest pro ista
parte tex. in. c. in nomīe domini. 23. di. in. §. D
ꝙ si prauorũ. &. §. ꝙ si qs / ibi populari timul
tu / & ibi cõcordia canonica, canonica. n. non
est quę fit contra canones, cuiusmodi est quã
do interuenit metus & coactio. 6. q. 1. si quis.
¶ Ad idem etiam facit ꝙ electio si fit per me-
tum & impressionem / dicitur facta contra li
bertatem ecclesiasticam: quia affert impedi-
mentum personis ecclesiasticis. Facit tex. in
d. c. quisquis de elec.

¶ Ad idem facit ratio tertia quã adducit pe.
flandrinẽsis / cardi. sancti eustachii in qbusdã
allegationibus de electione vrbani. 6. factis.
qui dicit ꝙ actus qui a solo libero cõsensu to
tale suum esse recipit / per superadditam vio-
lentiam vel impressionem ipso iure redditur
nullus: sed electio papæ a solo cardinalium
arbitrio & libero consensu recipit totaliter &
perfecte suum esse completum: ergo per vio
lentiam & impressionem ipso iure redditur
nulla. Maior propositio declaratur. nam licet
regulariter contractus & similes actus si per
vim vel impressionem fiant valeant sed de-
beant retractari per superiorẽ (vt per totũ. ff.
&. C. quod metus causa: & declarat glo. ind.
cap. abbas / quod metus causa) hoc vt
ipse dicit contingit propter duas causas.

A Prima eſt quia contractus huiuſmodi non
recipiunt perfectionem ex ſolo libero arbi-
trio: ſed ad promisſionem quidem' neceſſa-
ria eſt executio / quæ eſt promisſi obſerua-
tio: ad venditionem autem donationem &
ſimiles contractus traditio rei. ff. quod metus
cauſa. l. metum. §. quod licet / &. §. volẽti. eo.
ti. c. ad audientiam. de renun. c. quidam. de cõ
ſue. ex literis. de rei vendi. L. quotiens. Et de
hoc notatur de ſpõſa duorum. c. tuas in glo.
prima. ¶ Secunda ratio eſt quia in iſtis adiri
poteſt ſuperior qui de metu cognoſcat. l. 1.
ff. quod metus cauſa. in illis autem qui ex ſo-
lo libero cõſenſu recipiunt totale & cõpletũ
ſuũ eſſe / hoc non vẽdicat ſibi locum. illi enim
actus ſi in eis interueniat vis vel metus / ſunt
ipſo iure irriti. Et ratio eſt: quia cõſenſus nõ
eſt / ſi eſt vulneratus & infectus per adiũctio-
nẽ violentiæ, & ſuũ nõ poteſt producere effe-
ctum in eſſe. ¶ Adducit etiã ſimile in excom-
municatione, quæ trahit ſecũ totalem ſuũ ef-
fectum. & ideo non ſuſpenditur per ſuperue-
nientem appellationem: quia vel ſtatim tra-
hit ſecum executionem, vel ſtatim eſt nulla:
de appel. paſtoralis. de ſen. excom. cum non
ab homine. &. c. venerabilibus eo. ti. in glo. &
poſt diffinitiuam in. 6. Secus in aliis quæ nõ
B ſtatim habent ſuum effectum ſeu ſuum cõ-
pletũ eſſe / ſed neceſſaria eſt executio. Et iſta
licet teneant / tamen ſuſpenditur eorum exe-
cutio & ipſorum effectus per appellationẽ.
Et ſi iuſta repetitur, caſſatur eorum effectus:
vt. ff. ad turpilianum. l. 1. de offi. delega. paſto
ralis. & de appel. per totũ. ¶ Item ſimile: quia
actus qui per ſe ſortiuntur totalem effectum
ſuum (ita ꝙ non eſt neceſſarium ſuperioris
miniſterium) non impediuntur per iuramẽ-
tum de non agendo. Alii vero actus qui ad
conſecutionem ſui effectus miniſterio ſupe
rioris indigent, per iuramentum de non agẽ
do vel faciendo / effectualiter impediũtur: vt
notat plene ioan. an. in. c. dilecto de præben.
& de regu. iur. quod ſemel / in nouel. in. 6. E-
lectio aũt papæ ex ſolo libero conſenſu cardi
naliũ eligentium & electi producit effectum
completum, nec expectatur ſuperioris confir
matio: quia non eſt ſuperior ad quem posſit
haberi recurſus in. d. c. in nomine domini / &
d. c. licet. Et ex quo cardinales non poſſunt
quærere de meritis perſonæ electæ (vt. d. c. li-
cet) nec de electionis forma (vt in. c. cum no
bis de elec.) nec de meritis perſonarũ eligẽ-
tium (vt in. d. cle. ne romani) debẽt ſaltem de
efficacia & veritate electionis quærere. glo.

magna. 8. q. 1. ſi ergo. & inno. in. c. quod ſicut C
de elec.
¶ Ad idem facit quod in pluribus ſimilibus
caſibus videmus / in quibus non ſufficit ſolus
conſenſus naturalis niſi cum qualitate liber-
tatis. patet in matrimonio carnali de ſponſa.
cum locum / &. c. veniens / &. c. requiſiuit / &. c.
gemma eo. ti. 27. q. 2. ſufficiat. ff. de ritu nup.
l. non cogitur. C. de ſponſa. l. fi. Et procedit
argumentum de matrimonio carnali ad ſpi-
rituale: vt in. c. inter corporalia de trãſla. pręſ-
la. ¶ Simile etiam videmus in dote / ꝙ requiri
tur cõſenſus liber. ff. quod metus cauſa. l. mu
lier. §. ſi duos. Simile in ingreſſu religionis /
& ſic in matrimonio ſpirituali. 34. q. 2. nõ ſa
tis. & quod metus cauſa. c. 1. Itẽ in voto. 32.
q. 1. integritas. 15. q. 1. nõ eſt. de voto. c. licet.
Item in teſtamento: vt. C. ſi quis aliquem te-
ſta. prohi. l. 1. ff. de teſta. l. teſtamentum in. fi.
argu. C. de ſacroſanc. eccle. l. 1. Item in aliena
tione rerum eccleſiaſticarum. 16. q. 1. in ca-
nonibus. de iureiuran. peruenit el. 1. Item in
manumisſione. ff. qui & a quibus. l. 3. &. l. ſi
priuatus. Itẽ in confesſione. 15. q. 6. c. 1. 31.
q. 2. lotharius. ff. de quæſtiõibus. l. 1. §. diuus.
& de confeſ. c. fi. poſt prin. primę glo. Item in
datione iuriſditionis: vt. ff. de iudi. l. 2. §. 1. &
ff. de appel. l. conſtat. Et in multis aliis ſimili- D
bus caſibus qui poſſunt colligi ex doctori-
bus in. d. ca. abbas quod metus cauſa, maxi-
me modernioribus.
¶ Item pro iſta parte facit ꝙ geſta per metũ
nõ valent ipſo iure quãdo iura nõ prouident
de beneficio retractãdi: vt. ff. quibus ad liber.
procla. non licet. Simile eſt in electione pa-
pæ: quia deficit ſuperior ad quem posſit habe
ri recurſus: vt. d. c. licet. ¶ Et pro iſta in effe-
ctu cõcludit etiam pe. flandrinen. cardi. ſancti
euſtachii in quodam ſuo tractatu facto occa
ſione ſchiſmatis exorti tempore vrbani ex ra
tionibus pręmisſis. Qui etiam adducit ꝙ in-
ter actus humanos papæ electio eſt ex libero
cardinaliũ eligentiũ & electi cõſenſu, & inde
ſuum eſſe completũ recipit. Et ratio eſt quia
licet cardinales ſint in eligẽdo miniſtri, tamẽ
in inſtanti quo conſenſus canonice eligentiũ
& electi inuicem coniunguntur, deus dat ele
cto ſuum locum & plenariam regiminis po
teſtatẽ in mundo: vt patet ioan. vlti. & math.
16. & de elec. ſignificaſti. de maio. & obe. ſo-
litæ. Et propterea alibi dicit tex. ꝙ eius pote
ſtas non eſt ex homine / ſed a deo, de iudi. no
uit. de tranſla. prælа. c. 1. qui filii ſint legi. per
venerabilẽ. Et licet a deo ſit omnis poteſtas,

A tamen hæc sola est quæ immediate ab eo processit: vt notatur in.c.1.de transla.præla.c.2. in glo.1.& per inno. de foro compe.ca. licet el.1.& paul.in cle.præsenti de cen. Nefas autem esset dicere ꝙ deus(qui est summa veritas/summa puritas/summa simplicitas)actui per vim extorto ac a iure diuino & positiuo damnato suam potestatem daret in mundo cum qua habet concurrere gratia spiritussancti: vt satis probat.1.q.1. gratia/&.c.ordine/&.c.sicut, & fere per totam illam quæstionē. 57.di.si quis in ægritudine:de cōsecra. di.4. solet.de baptis.c.maiores. Adducit etiam pro singulari tex.in.d.c.in nomine domini: ponderans & deducens effectū singulorum verborum,ex quibus dicit apparere ibi tex.ꝙ electio est ipso iure nulla.

¶ Ad quod facit quod ponit bal.in.l.1.§.sed & q domini.C.de latina liber.tollen.vbi colligendo vnum notabile (videlicet ꝙ nō licet illudere populo) inducit contra cardinales qui dicunt coronasse papam fictitie, dicentes per metum fecisse/quia interdum est licitum fingere. l.1.§.fuit.ff. de dolo. Et ibi videtur velle ꝙ non valeat electio per metū.& si non valet electio/non valet coronatio: quia non potest quis intrare ad apostolatū nisi fors electiua cadat super eum sicut in electione mathiæ. Quia enim ibi requiritur voluntas/si quis per totam vrbem portaretur a populo & elero coronatus tanq̄ papa,non tamen esset papa:quia electio papæ est potius diuina q̄ humana.& ideo alias nisi per istud,ostium intretur/impossibile est ad papatum perueniri: vt ipse dicit. Licet idem bal.censuerit electionem vrbani.6.validam/& nō adeo meticulosam vt inficeretur,in ru.si quis aliquē testa.prohi. Sic etiam dicit bal. in.l.cum te per illū tex.C.de pignori.ꝙ si papa alias fuit electus spōte a cardinalibus sed postea per metum coronatus/non propterea vitiatur præambula electio: quia licet alias actus subsequens voluntarius purget metum(vt in.l.2. C.quod metus causa)tamen subsequens meticulosus non inficit actum principalem præcedentem spontaneum. ¶ Quod etiam tenet & sequitur alex.de immol.in.d.l.2.qui inducit ad quæstionem e conuerso ꝙ si electio fuit nulla quia per impressionem facta & coronatio spontanea/per coronationem purgatur metus. Quod an sit simpliciter verum,vide quod dico infra in.6. sequenti charta / in quæstione quæ incipit, item alia quæstio supposito &c.

B

¶ EX his articulus redditur dubius vtrum electio dicatur nulla vel non. Et si quis vellet replere chartas in hac materia,multę reperiūtur allegationes clarissimorū virorū quæ factę fuerunt tempore schismatis vrbani sexti, quæ sunt inter se contrariæ: de quibus facit mentionē abb.in.c. licet in glo.in verbo exceptione de elec. C

¶ Pro nūc tantum referam succincte aliquas conclusiones egidii. Prima est ꝙ sicut in aliis electionibus leuis metus vitiat electionē(vt notatur post glo.& ostien.in.c. insinuāte qui cle.vel vo.& in.c.si quis.1.q.6.ibi archi.& in c.quisquis de elec.)idem erit & in papali electione propter maius periculum: vt in.c.vbi periculum de elec. in.6. & in.c.fundamenta in.§.decet eo.ti.& li. & quia plus aduersatur metus in hac electione papali ecclesiasticæ libertati/& maior est offensa & culpa inferentium metum: vt patet in ratione. c. quisquis. Ex quo sequitur ꝙ quęcunq; minę laicorum & quicunq; metus quorū terror turbaret seu impediret ecclesiasticā libertatem quā in electione iura requirūt siue in tractando siue in deliberando siue in eligendo, vitiarent papalem electionem. Ita egi. in.d.c.quisquis/versi.eum igitur in.7. quæsito/iuncto.14.quæsito. Quod intellige dummodo non essent minæ omnino vanæ siue metus omnino vanus qui diceretur mouisse animū eligentiū. l.si quis ab alio.ff. de re iudi. ibi vani timoris nulla est ęstimatio. Nam tunc vix crederetur eligentibus dicentibus se timuisse vel libertatem in tractando deliberādo vel eligendo nō habuisse vel perdidisse/nisi haberēt alias præsumptiōes pro se. Sic ergo medius timor qui in aliis non sufficeret, sufficit in electionibus & etiam in papali. Ex quo videtur ꝙ verior sit opinio illorum qui dicunt etiā in inferioribus electionibus ꝙ electio per metum facta sit nulla. Et ita ponitur in.d.c.quisquis. & idē glo.in.c.abbas quod metus causa.& in.c.bonæ el.1.de ele. Facit tex.in.c.dilectissimi.8.q.2.& in.c. in nomine domini. 23.di. & in.c. vbi periculum in.§.cæterum de elec.in.6.& tenet anto.in.d.c. abbas. Et est ratio quia sunt aliqua in quibus exigitur libera voluntas, & sic non simplex sed cum qualitate libertatis. & tunc licet coacta voluntas sit voluntas/tamen non est libera: ideo inficit casus in quibus exigitur libera voluntas. Huiusmodi enim est actus electionis: vt in.d.ca. quisquis/&.c.vbi periculum. Sicut in simili dicitur de ingressu religionis: vt in.c.1.qđ metus causa. D

& in matrimonio:vt in.c.cum locum despõ
A sa.cum simil. Igitur electio per metum facta erit ipso iure nulla. Facit quod notat glo.23.q.5.notificasti/ibi directa voluntas id est libera. Et ita ponit.d.anto.in.d.c.abbas:quicquid dixerit cardi.ibi & in.c.licet de elec. Et cũ anto. sentit abb.siculus cum modificatione in d.c.licet,& in.d.c.quisquis,&.d.ca. abbas. Et facit decisio.58.incipit item fuit dubitatum de illo/in ti.de renun.allegat.c.in nomine domini.23.di.&.77.di.c.1.inno.& ostien.in.c. quod sicut de elec. Licet inno.fuerit sibi contrarius:quia in.c. quisquis tenet ꝙ electio sit nulla.in.c.quod sicut dixit contrarium ꝙ nõ sit ipso iure nulla:vt refert abb.siculus in.d.c. quisquis in glo. ¶ Quæ conclusio in papali electione procedit clare quando metus est illatus electoribus de eligendo certum: quia tunc est cõtra propriam rationem vocabuli. nam eligere est vnum de pluribus voluntarie capere. Vnde non est electio vbi non est voluntas libera.23.q.5.ad fidem.&.d. c. vbi periculum.§.cæterũ. vbi dicitur ꝙ cessat electio vbi amittitur libertas eligendi. Et hoc dicit abb.in.d.c.licet/& in.d.c.abbas,& adducit ad electionem factam de rectore per ciuitatẽ compulsam a tyranno. de quo per bar. in trac.de tyranno.

B ¶Et hanc conclusionem(ꝙ electio papæ per metum facta sit nulla)tenet idem egi. in consi.97.(incipit quæstiones)sequendo opinionem illorum qui hoc concluserant in concilio auinione celebrato per cardinales tẽpore schismatis. cum quia iura quæ generaliter dicũt ꝙ electiones per metum factæ sint nullæ/debent habere locum in electione romani pontificis:quia nõ reperitur tex.qui ab illa generalitate excipiat hũc casum. tum quia actus de se irretractabilis/per metũ citius redditur infectus ꝙ ille qui est retractabilis: vt patet ex glo.& tex.in.l.generaliter.§.fi.ff. qui & a quibus.tum quia ratio libertatis animorum eligẽtium obquam aliæ electiones per impressionem redduntur nullæ, multo magis militat in electione papæ,tum quia illa iura reperiũtur cõfirmata in electione romani põtificis per.c.in nomine domini.23.di.quę iura non sunt sublata per.c.licet de elec.tum quia tex.ipse in prin.aperit se addi ad alia iura.tum quia ostien.& cæteri doc. dicunt alia iura non esse sublata. Et inde sumpta occasione ponit idem egi.plures intellectus ad verba illius tex.c.licet ibi absq; vlla exceptione. quos etiam ponit in dicto.c.licet: cõcludens illa verba referri ad omnes exceptiones quæ de necessitate requirũt aditum superioris,nõ ad alias. Vnde omnes exceptiones per quas electio venit irritanda/item omnes exceptiones reddentes electionem ipso iure nullam quæ tamen dubiæ & non claræ seu notoriæ existunt quia expectant aditum superioris, sunt sublatæ etiam si sint dubiæ in iure & si concernant personas eligentium vel electi: sed si sint exceptiones concernentes personas eligentium vel electi quæ sint claræ in iure & in facto, poterit excipi. Vnde quando notorie est electio facta per impressionem vel per simoniam,hic non est necessarius aditus superioris: sed authoritate canonis licet etiam laicis talem expellere.d.c. in nomine domini. igitur tales obstabunt. In aliis autem exceptionibus q; impressionis alias tamen reddentibus electionem nullam/ in facto notoriis & in iure claris, vtrum sit necessarius aditus superioris & sit locus prohibitioni exceptionum:licet sit dubium/ibi tamen cõcludit ꝙ est idem, maxime si sit talis notorietas in qua non debet adiri iudex.& hoc per.c. in nomine dñi. Cuius ratio fundatur in naturali ratione ꝙ notorio intruso cui cõstat nullũ ius cõpetere/non debet obediri ne participetur in crimine criminoso. Quę ratio tex.militat in omnibus casibus similib⁹ casui impressionis & simoniæ in electiõe:quos casus tex. ille æquiparat exceptioni hæresis notoriæ in qua sit pertinax & non velit corrigi. Et idẽ de aliis exceptionibus concernẽtibus personas eligẽtium vel electi:quia si certum est ꝙ reddunt electionem nullã notorie/poterunt opponi: secus si sit aliqua dubietas in facto vel in iure. ¶ Ita concludit ipse egi.in.d. consi. in quo ad longum disputat de quæstionibus cõtingentibus in electione vrbani,& ibi vtrum debuerit credi cardinalibus asserẽtibus eum non electum nec receptum voluntarie:& an potuerint recedere & alium eligere. Et plura alia dubia ponit in consilio.99.contingentia post obitum clementis.7.quando cardinales intrantes conclaue iurarunt etiam pro sedando schismate ꝙ electus cederet si aliter prouideri non posset.
C
D

¶Et eandem materiam de electione per impressionem facta ꝙ sit nulla/ prosequitur idẽ egi. per multas chartas in cle. ne romani de elec.& ibi seriose narrat totum factum schismatis cum subscriptione cardinalium. Et ibi etiam quærit vtrum tunc via concilii fuisset expediẽs in illa electione vrbani per impres

A ſionem facta. & concludit illam electionem
nullam/ nec per quoſcunq; actus conſecuti-
uos potuiſſe ei aliquod ius quęri, & electionē
factam ab illis diſcedentibus ab vrbano de
clemente validam, & in ſimili caſu non expe
dire viam concilii propter incōuenientia plu
ra quæ ad longum deducit, & in primis ne ſe
quatur maius ſchiſma: maxime ſi concilium
vellet iudicare neutri competere ius in ponti
ficatum & tertium potificem eligeret.
¶ Plures alias perſuaſiuas rationes addu-
cit, & inter cætera ꝙ licet papa poſſit in ſua
cauſa ius dicere (ſicut dicitur de principe. l. 1.
& 2. C. ſi aduerſus fiſcum) illud dicit procede
re quando non agitur ſuper eius principatu:
quia tunc vt priuatus interuenit in cauſa. ad
quod nihil allegat. Item ratione impoſſibilita
tis: quia cum congregari non poſſit ſine au-
thoritate papæ/ principes hoc facere non po-
terunt. Sed ad iſta ſatis videtur reſponſum in
quæſtione quis congregat concilium. Et ad
præmiſſa etiam facit quod ponit idem egi. in
ca. 1. de renun. in. 6. vbi ponit vtrū papa poſ-
ſit cogi ad renunciandū. & concludit ꝙ non/
etiam per cōcilium generale. Quod facit ad
illud quod quæſitum fuit tempore ſchiſmatis
vrbani/ an illi qui ſe gerebant pro pōtificibus
B poterant cogi ad cedendum. de quo aliquid
dicetur infra. Vbi etiam dicit ꝙ etiam ſi papa
ſe ſubmiſerit determinationi concilii/ nihilo-
minus poterit ante ſententiam reſilire etiam
iam completa inquiſitione. nec poterit inui-
tus iudicari, ſed dicendum erit ei vt ſeipſum
iudicet: vt in. c. nunc autem. 21. di. quantum-
cunq; inuentus fuerit inſufficiēs vel inutilis.
de quo ibi per eum in verſi. quarto queritur.
¶ Et de via ceſſionis pro ſedando ſchiſmate
inter duos contendentes de papatu, vtrū ex-
pediat vide eundē egi. per plures chartas. vbi
proſequitur etiam alios modos pro ſedando
ſchiſmate per plures etiam tractatus diuerſo-
rū doctorū in. c. in fidei de hære. in. 6. Quos
ſummatim adduco infra in illa quæſtione qn̄
eſt contētio inter duos de papatu & vnus eſt
verus papa & differunt ſedare ſchiſma/ vtrū
etiam papa verus poſſit deponi.
¶ SECVNDA concluſio erit quādo ele
ctores compelluntur eligere aliquem de cer-
to genere perſonarum vel de certa natione.
Et in hac cōcluſiōe licet abb. ſiculus in dictis
locis voluerit ꝙ talis electio valeat/ quia non
adimitur omnino libertas eligēdi ſed reſtrin-
gitur (ſicut videmus in conſuetudine quę po
teſt reſtringere libertatem eligēdi ad certum
genus perſonarum/ vt notatur in. c. corā per
ioan. an. de elec. iuncto. c. cum dilectus de cō C
ſue. & c. abbate de verb. ſignifi.) tamen con-
trarium tenet præfatus cardi. in dictis allega-
tionibus & egi. in. d. c. licet. Tum quia non eſt
proprie dare rationē diuerſitatis quare magis
in vno caſu q̄ in alio: qa iura quæ volunt ele-
ctiones factas per metū eſſe nullas/ ita militāt
qn̄ in ſpecie eſt facta impreſſio ſicut quando
in genere: quia verba & ratio ęque conueni-
unt quando eſt facta impreſſio de eligendo
aliquem de certo genere perſonarum, ergo
idem quod quādo impreſſio eſt indefinita. l.
illud cum vulgaribus. ff. ad. l. aquil. ff. de pac.
l. quod dictum. c. tranſlato & c. nam concupi
ſcentiam de conſti. Ratio enim quare dicitur
electio nulla, eſt quia per metum aufertur li-
bertas eligendi: quæ ita conuenit in iſto ſicut
in illo caſu. Item quia generaliter iura loquū
tur & indiſtincte. 19. di. ſi romanorū. l. 3. ff. de
offi. præſi. Itē quia maior videtur ratio pro-
hibitionis quando in ſpecie fit impreſſio de
certo genere perſonarū q̄ quando in genere/
vtpote quę eſt periculoſior: ar. 63. di. ca. vota,
8. q. 1. nec nouum, de conſecr. d. 4. ſicut. Item
quia compellere aliquē ad eligendum de cer
to genere perſonarum/ perinde eſt ac cogere
ad eligēdum petrum vel ioannem: quia vbi- D
cūq; genus in aliqua diſpoſitione poſitum/ ex
natura rei de qua agitur arctatur ad vnā ſpe-
ciem, perinde eſt poſtq̄ ad vnam ſpeciem eſt
deſcenſum ac ſi a principio ſpecies eſſet in di
ſpoſitione expreſſa. Vnde ſi mandatur proui
deri tibi de beneficio quod duxeris acceptan-
dum, ſi cum aliquod vacat illud acceptas, ge-
nus expreſſum in diſpoſitione/ coarctatū eſt
ad iſtam ſpeciem & eſt perinde ac ſi a princi-
pio iſtud beneficiū fuiſſet expreſſum in im-
petratione de conceſ. præben. quia cunctis in
6. & cle. cum ei quem de conceſ. præben. ca.
cum in multis de reſcrip. in. 6. Facit. c. ſi pluri
bus de præben. eo. li. Sic ergo ſi coactio fit de
eligendo de certo genere perſonarum & qui
eligitur eſt de illo genere, perinde eſt ac ſi ad
eligendum illum nominatim & ſpecifice coa
ctio facta fuiſſet. Sed coactio facta de eligen-
do certam perſonam/ reddit electionem nul-
lam: vt in præcedenti concluſione. Igitur eo-
dem modo dicendum eſt de iſta / quando fit
coactio de eligendo de certo genere perſona
rum ſecundum cardi. ¶ Et ad contrarium ab-
batis reſpōdet ipſemet cardi. in dictis allega-
tionibus (licet fuerit anteq̄ fuiſſet abbas) fa-
tendo ꝙ conſuetudo poteſt inducere vt ele-

A ctio fiat de certo genere personarũ vel vt eligatur vnus ex incertis:sed hoc nõ est proprie compellere vel impressionẽ facere, sed magis inefficacem dispositionẽ seruare,ad quod ratio coarctat quemlibet & astringit. xi.q.3. illa propositorum.de consti.c.canonũ. 1. di. c.consuetudo. Nec sequitur quicquid potest lex vel consuetudo potest princeps / ergo & populus:quia intelligitur habere locum in illis & quo ad ea quæ sunt iurisditionis eius & infra terminos potestatis ipsius, cuiusmodi non est electio:quia in electionibus vanç voces populi non sunt audiendæ. & magis populus est docendus q̃ sequendus.c.ad nostrã de consue. Ad hoc tex. in.c.legimus. 93.di. de consti.ecclesia.96.di.bene quidem. de rebus eccle.non alie.c.fi.cum simil. I unctis.c.in nomine domini. 23. di.&.c. si quis pecunia. 79.di. Et hoc corroborat quod dicit bal.in.d. ca.licet de elec.in.2.col.in fi.cum vult ꝙ licet cardinales indirecte cogi possint vt eligant & concordent, non tamen possunt cogi vt concordent in eum quem vult populus/puta in martinum vel tuschum: quia hoc modo libertas vulneratur.

¶ Tertia cõclusio erit ꝙ etiã si metus inferatˀ sub alternatione (puta vt eligatˀ talis vel talis ex tali natiõe) similiter electio erit nulla:quia B ita per talem subalternam impressionem aufertur libertas arbitrii in eligendo sicut in simplici impressione:quia licet impressio subalterna distinguat inter genus quod optat,non tamen in proposito extenuat metũ,nec differũt impressio subalterna & impressio in genere/nisi in hoc ꝙ subalterna videtur denotare maiorem affectionem ad illum quem prius nominat.ff.de vsufruc.l.quotiens. non tamẽ per hoc restringitur facultas ad illum solum. ¶ Nec obstat.ff.de lega.3.l.cũ pater.§.penul. &.l.peto.§.fratre.& ad trebel.l.hæredes mei. §.fi.& qd notatbar.in.l.si cognatis.ff. de rebus dubiis.quia illa non ex verbis sed ex mẽte disponentis in re propria & in habente ordinem affectionis ordinate procedunt: quæ cessant in isto casu. & ideo standum est verbis.ff.de excerci.l.1.§.in re igitur dubia. Nec obstat.ff.de lega.2.l.si ita relictum. §.penul. & de verb.ob.l. si ita stipulatus fuero decem aut quindecim.&.l.inter stipulantẽ.§.2.quia loquuntur in disiunctione summarũ,nos autem loquimur in disiunctione rerum:vbi secus.ff.de cõsti.pecu.l.illud. ¶ Vnde ex his patet ꝙ electio papæ facta per impressionẽ est nulla. Et quia tunc agitur causa papatus, erit legitima causa congregandi concilium: vt in d.c.si duo.79.di.& ponit cardi.in.d.c.licet in. 31.quæstione.& licet eius opinio sit ꝙ valeat electio facta per metum,tamen vult ꝙ cognitio huius quæstionis sit concilii. Et ꝙ electio sit nulla/ voluit etiam ioan.de immol.contra cardi.in.d.c.licet,illa ratione quia sicut matrimonium carnale contractum per metum est ipso iure nullum(vt in.c.cum locũ de sponsa.)ita & spirituale. Et idem etiam tenet philippus francus in.c.vbi periculum in.§.prætera de elec.in.6.per tex. & glo.ibi in verbo electio. Ad quod etiam adducit glo. singularem.23.q.5.c.notificasti:subiungens ꝙ intãtum metus reddit electionem nullam ꝙ si electio fuit meticulosa a principio/nõ possent postea cardinales cõsentire vel ratificare. Adducit bal.in.c. quisquis de elec. & in consilio posito in.l.1.C.si quis aliquem testari prohi. & sic cõcordat cum dictis supra. Et ꝙ electio papæ per metum facta sit nulla / ponit idem bal.in.l.fi.§.1.i vl.col.versi.extra quæritur & sequenti.C.communia de lega. Remittit tamen se finaliter ad dicta per eũ in.d.l.1. Et ibi considerat quid si metus fuit causa finalis & quid quando fuit in circunstantiis/in.d. versi.extra quæritur. Et ꝙ sit nulla/vult hodie cõstitutio frequens/ ædita in concilio constantien.in.39.sessione/sæpius replicata in gestis cõcilii basiliẽsis. Et quod dicitur de electione D ꝙ sit nulla,secus esset si fuisset libera / sed inthronizatio & receptio siue coronatio esset meticulosa:quia per hoc non vitiaretur electio quæ fuit concorditer & sine metu celebrata:vt dicit bal.in.l.cum te. C.de pignoribus,& supra dixi.

¶ RESTAT respondere ad cõtraria/quæ volũt & inferunt electionẽ valere. Et ad primũ respõde ꝙ licet regulariter gesta p metũ valeant,tamen sunt aliqui casus excepti / inter quos erit iste ꝙ electio per metum facta sit nulla: vt patet ex adductis pro parte contraria,& dicit in.d.c.abbas/ quod metus causa. innocen.in.c.quod sicut/in glo.magna de elec. Quinimo licet in aliis requiratur metus qui cadat in constantem/tamen in electionibus sufficit leuis metus: vt ponit archi. in c.primo,1.q.6.& ponunt doc.in.c.insinuãte post glo.q cle.vel vo.& egi.in.d.c.quisquis. ¶ Ad secundum respõde concedendo in electione papæ non astringi cardinales ad aliquam formam: sed hoc non concernit formam ꝙ electio sit libera/sed concernit substãtiam. ¶ Quod dicitur quod sufficit naturalis

A consensus,& ꝙ metus illum non tollit conce
ditur:sed requiritur ꝙ sit liber. ¶ Quod dici,
tur ꝙ non est superior ad quem possit haberi
recursus/facit magis pro q̄ contra:vt patet ex
adductis pro parte contraria: quia si non po,
test adiri superior/nō potest fieri rescissio,&
propterea erit ratio specialitatis ꝙ sit nulla.
Quod dicitur de inferioribus electionibus/
contraria opinio est vera:quia etiam sunt nul
læ:vt in.c.osius,& in.c.cum terra,&.c.sacro,
sancta,&.c.quisquis de elec. & dictum est in
contrariis pro alia parte. ¶ Ad tertiū quod di
cit ꝙ sufficit consensus duarum partium/re,
spōde verū esse dūmodo sit liber. ¶ Quod di
citur ꝙ remouet omnis exceptio/ergo & ista
19.di.si romanorū:quia qui omne dicit nihil
excludit.c.quia circa de priuile.cum simil.Di
co verū/ dummodo alias electio sit canoni,
ca:vt dicit hugo.91.di.c.1.Et tūc cōtra per,
sonam electi & formam electionis quādo est
canonica/nihil potest opponi:sed an electio
sit nulla vel minus canonice celebrata / bene
debet quæri:vt ponit ostien.& ioan.an.& alii
in.d.c.licet. ¶ Ad quartū ꝙ sufficiat substātia,
lia interuenire in actu,respōdetur ꝙ istud est
vnum de substantialibus : quia requiritur ꝙ
sit liber consensus in electionibus:& sic cum
B qualitate libertatis/ vt dictū est in contrariis.
Vnde iura de repudiatione & aditione loquē
tia,tantum requirunt consensum sicut in cæ,
teris in quibus datur rescissio per actionem
quod metus causa. ¶ Quod dicitur de omis,
sione casus/facit pro: quia tunc nulla per iu,
ra alias inducta.c.osius.c.quisquis de elec.ca.
in nomine domini.23.di.&.c.si quis pecunia
79.di. Quinimo non est omissus si bene ad,
uertatur/cum dicit ꝙ nō est superior ad quē
possit haberi recursus:quia hoc nō est aliud
dicere q̄ ꝙ deficit executor ad rescindēdum.
ergo aliud in electione papali, quia erit nul,
la etiam si aliæ inferiores valerent:quia pos,
sent rescindi.d.c.abbas quod metus causa, &
ibi dicta.
¶ Ad quintum respondetur ꝙ licet quidam
dicant.c.si quis pecunia non probare de per
se (quia non loquitur expresse de electio,
ne, sed de inthronizatione facta per pecuni,
am gratiam vel tumultum absq; canonica
& concordi electione cardinalium,vel de ele
ctione non facta a cardinalibus secundū car,
di.floren.in.d.c.licet in.31.questione,& vult
ca.1.79.di.)tamen egi.in.d.c.licet/dicit.d.c.
si quis pecunia &.c.in nomine domini loqui
de electione facta a cardinalibus. Et colligi,
tur ex facto notato.in.c.in nomine domini in
glo.3.super quo facto fundantur ambo capi C
tula:quia.c.in nomine domini a quo depen,
det.c.si quis pecunia, loquitur de electione
benedicti intrusi / quæ facta fuit a cardinali,
bus post mortem stephani:vt patet in chroni
cis damasi & in libro aureo historiali,quæ al
legare licet.20.di.de quibus.& de elec.c.ve,
nerabilē. Facit ꝙ alias doctores antiqui ine,
pte allegassent ad hoc dicta capitula. & quia
nisi.c.in nomine domini loqueretur de ele,
ctione cardinaliū nullum dubium haberet,
& frustra alias de violētia & tumultu tam ac,
curate loqueretur:cum sit certum electionē
factam ad papatū per alios q̄ per cardinales
esse nullā,nec requirerenē tot qualitates adie
ctæ in illis iuribus: concordi/ canonica, sine
violentia/tumultu/pecunia &c.quia quando
non esset facta a cardinalibus, etiam sine illis
qualitatibus esset nulla: vt in.c.licet de elec.
Et ꝙ electio papæ facta per seditiones & cō,
spirationes sit nulla,bonus est tex.in.c.victor
97.di. ¶ Nunc ad.c.si quis pecunia, respōdet
ꝙ illa regula(quando sub vna determinatio,
ne plura ponuntur / debent æqualiter deter,
minari)nō procedit quādo in vno casu sub,
est ratio libertatis quæ non subest in alio: vt
dicunt doc.moderni in.d.l.iam hoc iure.Vn D
de licet pecunia/gratia humana & popularis
vel militaris tumultus æqualiter ibi determi,
nentur, non tamē subest eadem ratio in vno
ex dictis casibus quæ in alio:quia quando e,
lectio fit per tumultum adimitur libertas eli,
gendi:quod est directe cōtra illum tex.cum
dicit sine concordi & canonica electione.ca,
nonica enim nō potest dici electio in qua de,
ficit naturale principium ipsius electionis/ vi
delicet libertas & puritas consensus : vt dicit
inno.in.d.c.quod sicut de elec.Præterea si be,
ne consideretur tex.in.d.c.si quis pecunia/nō
potest induci in oppositum nisi per argumē,
tū a contrario sensu:videlicet ꝙ sicut est nul,
la electio quando pecunia gratia vel popula,
ri tumultu sine concordi cardinaliū consensu
est facta,ita a cōtrario sensu seqtur ꝙ quādo
fit cum concordi consensu / sit aliqua. Vnde
sicut secundum magis communem opinio,
nem ibi/est valida quando per pecuniam vel
humanā gratiam est facta/modo sit facta con
corditer a duabus partibus cardinaliū, ita &
si per metū(vt etiā tumultus & metus æqua,
liter determinentur) per argumentum a con
trario sensu. Quod argumentum a cōtrario
nō procedit qn̄ resultat contrarietas iurium:

vt patet in.l.1.§.huius rei de offi.eius cui mã
A da.est iuri.& in.c.publicato de elec.& in.c.si
gnificasti de foro compe. ¶ Item illa regula
(ꝙ æqualiter sub vna determinatione posita
debent æqualiter determinari) procedit nisi
sit diuersa ratio in altero determinabilium se
cundũ angelum in.§.hinc nobis/in authen.
de hæredi.& fal.& ponit immol. in. l. gaius
in.3.col.ff.solu. matri. Quod clare procedit
in dispositione legis; vt dicit alex.& moderni
in.d.l. iam hoc iure. ¶ Ad.c.in nomine domi
ni/dicitur ꝙ non probat ꝙ valeat electio fa
cta per metum: imo potius probat cõtrariũ.
Ad.§.præterea respondetur ꝙ licet non an
nullet electionem aliter factam/ tamen sup
pleri debet per rationes & alia iura. nec ille
tex.intendit determinare an electio papæ fa
cta per metũ sit nulla. Ad.§.cæterum in ele
ne romani/dicitur ꝙ potest induci pro: quia
loquitur in exceptionibus contra personas
cardinalium,& subdit iuribus circa eandem
electionem alias æditis in suo robore permã
suris: ergo aliæ inficientes libertatem eligendi
poterunt opponi. Et licet excõmunicatio &
interdictum sit arctatio iuris, tamen non vul
nerat directe cõsensum (qui debet esse liber
in electione) sicut facit metus. ¶ Ad vltimũ
ꝙ sunt multa specialia/responde ꝙ licet hoc
B non sit expresse positũ de electione papæ, in
cluditur tamen a maioritate rationis propter
defectum superioris. Item includitur quia si
est speciale in electionibus inferioribus & in
matrimonio carnali, ergo & in isto casu/ qui
virtualiter includitur in illis ex quo non re
peritur contrariũ statutum in isto. Ad quod
facit.c.1.quod metus causa, arguẽdo de per
sona electi ad eligẽtes. Et ex his apparet quid
fuerit dicendum de electione vrbani: super
quo bal.in ru.C.si quis aliquẽ testa. prohi. &
cardi.cameracen. egidi.& alii plures tantum
laborarunt.

SED pone in proposito ꝙ cardinales e
rant in concordia eligendi sed populus
nõ cõtentabatur, cui suasum est vt face
ret rumorem/& sic præsumeretur electio im
pressiua: cardinales autem dicunt se sponte
elegisse. Clarum est ꝙ hoc casu credetur car
dinalibus pro validitate electionis existenti
bus, ex quo sunt concordes & hoc asserunt
sine aliquo metu: & potius tũc præsumetur ꝙ
malitiose populus tumultuatus sit.

SED quid si econtra cardinales dicũt ꝙ
per impressionem & displicenter elege
runt? Si attendimus; quod diximus su
pra post archi.1.q.6.c.1.& quod dicunt doc. C
in.c.insinuante qui cle.vel vo. (ꝙ in electio
nibus ad annullandum sufficit leuis metus/
nec requiritur ꝙ sit talis qui cadat in virũ cõ
stantem) videtur dicendum ꝙ electio esset
nulla & ꝙ esset credẽdum cardinalibus si cũ
eorum assertione in veritate cõcurrat tumul
tus popularis/ qui verisimiliter causauit me
tum. Bal.in.d.c. licet mouet quæstionem: &
vult ꝙ non credatur cardinalibus nisi appa
reãt alia signa verisimilia & probabilia & ma
xime notoria: quia contra factum proprium
non licet venire nisi factum sit metus causa.
per vim facta autem dici non potest: quia vis
absoluta non cadit in acto verbi sed facti: vt
ponit ioan.an.in. c.sacris quod metus causa.
& vis conditionalis est quædam plica volun
tatis ad non amatum vel desideratum, & est
idem quod metus. ¶ Ego dubitarem de dicto
bal.si essemus anteq̃ papa fuisset receptus &
adoratus/nisi constaret de malitiosa suasione
& tumultuatione populari. Ad quæ diffiniẽ
da forte requireretur cõcilii congregatio/ cũ
ipsius electi potestate: qui etiam posset admi
nistrare p.c.in nomine domini.23.di.& vide
quod dico infrà in secũda & tertia charta.

SED PONE CARDI
nales intrare cõclaue pro ele D
ctione facienda/ & propter
practicas forte factas ante in
gressum non clauso concla
ui statim ꝑcedere ad electio
nem/ nulloq; facto scrutinio aut alio tractatu
vel modo in eligendo adhibito duas partes
conuenire in vnum & eligere: an erit vali
da talis electio? Et videtur quòd non: quia
non fuit seruata forma ca. vbi periculum.
itẽ quia pendente scrutinio vota emissa non
reperiuntur. Contrariũ tamen concludit egi.
in.d.c.licet.in.16. char. quia nec scrutinium
nec scrutinii pendentia est de substantia vel
de forma huius electionis: quia in electione
romani pontificis cardinales non arctantur
ad certam formam / nec. c. quia propter nec
ad aliam formã q̃ ipsi velint: vt dicunt doc.in
d.c.licet.& ideo si conueniт inter eos vt pro
cedatur ad expediendum non aliter seruatis
interstitiis temporum.c.vbi periculum, pote
runt procedere ad electionem. Quod etiam
sentit.d.anto.in.d.c.licet: qui vult ꝙ qualiter
cunq; constet de eorum voluntate / sufficit.
Et inducit hoc contra illos de auinione qui
allegabant contra vrbanum ꝙ non fuerat ca
pitulariter electus,& dicit ꝙ male allegabãt.
Facit

A Facit quod diximus supra per id quod ponit
glo. & doc. in. c. si cui de elec. in. 6. Ad quod
vide quod dicit cardi. in ele. ne romani in. 7.
q. de elec. & refert alex. in. ca. si quis pecunia
79. di. Quod dicit egi. procedere et si cardina
les ordinassent inter se procedere per viam
scrutinii: quia omnino valeret electio secun-
dum eum. Et sic ista non erit sufficiens causa
congregandi concilium, etiam si talis electio
non reperitur facta per inspiratioem sed per
ingenium secundum quod dicit tex. in. d. c.
in nomine domini: dummodo non fuerit cele-
brata in omnibus contra dispositionem illius
tex. ¶ Si tamen isto casu electio ab aliquibus
qui facerent duas partes esset simoniaca & per
ingenium facta, multo magis secundu egidi.
non valeret/ per ea quae dicta sunt in praecede
ti articulo: & in illo an simonia per papam
commissa sit sufficiens causa cogregandi co
cilium: & per ea quae in sequenti qone dnr.
Pro quo facit ro propter duo specialia quae
in hac electione concurrunt: & etia arg. l. 1.
C. de dotis promis. Et licet casus in puncto
iuris essent dubius, in hodie sine dubio (pro-
pter bullam iulii quae declarat electionem de
papa simoniace factam esse nullam esset nul
la. Et licet eius electio praestiterit causam edi-
cto, non ideo minus bene fecit prouidendo
B vulneri cui cognouit medelam adhibedam.
Et ideo isto casu esset sufficiens causa cogre-
gandi cociliu. Quod verum intelligo hodie
siue anteqesset receptus & adoratus siue post
etiam ad amouendum eu a pontificatu. Et li-
cet prouisio bullae sit bona, tame propter ma
lignantes vereor ne sit multu periculosa. Sed
quia supra dictum est quando papa est si-
moniace a cardinalibus electus/ est sufficies
ca congregandi concilium: ex quo talis exce-
ptio qd est electus per simoniam non potest
papae opponi/ ad quid proderit congregare
concilium? dic vt saltem cardinales punian-
tur. ¶ An autem ex hoc tales committentes
simoniam poterunt priuari cardinalatu, tex.
in. §. ceteru in cle. ne romani videtur velle q
non: quia vult non posse illis obiici aliquam
exceptionem. Sed ille tex. non obstat: quia lo
quitur ad finem q non repellantur ab eligen
do, sed non prohibet ne puniantur de tali si-
moniaca electione. Imo q possint puniri po
nit anto. & immola in. d. c. licet, per glo. in. c.
si transitus/ & in. d. ca. si quis pecunia. 79. di.
qui volunt q de tali simonia possint puniri.
Et poena contra simoniacos est depositioni: t
vt in. c. de hoc/ & in. c. insinuatum de simo. in
c. cum clerici/ ibi glo. & doc. de pac. Et hoc le C
bulla iulii declarat ipsos ipso iure priuatos.
& vtina seruaretur: quia tales sunt causa rui-
nae sedis apostolicae.

SED quid si cardinales oes ex-
tra conclaue existetes/ in suis
domibus dant vota cora no-
tario & consentiunt in eun-
dem, an erit papa ex quo co-
currunt vota duarum parti-
um? Egi. in. 16. char. in. d. c. licet, dicit vtinam
casus non occurrat quia esset occasio magni
schismatis: quia verba scribentium ibi sonat
in negatiuam/ sed tex. in affirmatiuam: nec re
peritur expressum per aliquem tex. q sit ne-
cessaria communis congregatio nisi prout legi
tur in. c. vbi periculum/ & in cle. ne romani;
Postea dicit q. c. licet/ procedit vbi non est fa-
ctum conclaue, vel si est factum nullus est in
gressus. Concludit tame salua determinatio-
ne ecclesiae, q talis non erit papa per. §. sta-
tuimus in. d. c. licet/ ibi plena cocordia/ & ibi
nisi maior concordia intercesserit. & per iura
in. 6. & cle. quae sunt noua. & quia vnus pos
set alios trahere ad votu suum ratioe aliqua/
iuxta. l. si in tres. ff. de arbi. & ppter periculu
& consuetudinem coiter seruatam. Sentit tn
q hoc casu deberet congregari concilium vt D
saltem declararetur vtru valeret talis electio.
¶ Cardi. tn in ele. ne romani in prin. in. 7. q.
vult q si omnes cardinales ante ingressum
conclauis per inspirationem essent cocordes/
& eligerent etiam non expectatis absentibus
infra. 10. dies, teneret electio. & idem dicit si
non omnes sed duae partes elegissent. Et q te
neat electio non expectatis. 10. diebus/ tenet
glo. & doc. in. c. vbi periculum de elec. in. 6.
sed q ante ingressum conclauis glo. non di-
cit. sed bene cardi. in cle. ne romani in. d. 7.
quaesito in fi. & sequitur alex. in. c. si quis pecu
nia. 79. di.

ET ad materiam electionis papae per
impressionem factae vide plures quae-
stiones quas examinat idem egi. in. d.
ca. licet, concernentes schisma exortum tem
pore vrbani sexti: videlicet quae & quales mi
nae faciant iustum metum in electione papae.
de quo per eum in cap. quisquis de elec.
¶ Item posito q acclamatio popularis com-
minatoria inducat iustum metum/ & q talis
acclamatio ante ingressum conclauis romae
costituti & cardinalibus pro duabus partib
gallicanis existibus facta fuerit prius de roma
no vel italico sed in fine in puncto electio-

Y

A nis celebrandæ facta fuerit de romano/& tamen non fuerit electus romanus sed italicus: an censenda sit nihilominus electio impressiua? Et concludit q̄ sic: dicit tamē finaliter esse dubium & cogitandum.

¶ Item alia quæstio. vtrum subsistente iusta causa timoris, de iure præsumi debeat electores quibus inferebatur metus/passos & secutos fuisse illum metū? Et licet aliqui dicant q̄ sic si protestati fuerint in actu vel ante actū & non aliter(argu. de offi. delega. pastoralis: q̄d metus causa. c. 1. de appel. si iustus) ipse tamē concludit contrarium: quia vt protestatio sit necessaria/oportet q̄ sit expresse cautū in iure: quia casus in quibus iura requirunt protestationem sunt speciales: & quia negligentia protestandi debet obesse negligenti & non alijs. Quòd autē in electione papæ nulla fiat impressio/non tantum respicit cardinales sed totam christianitatem: quia est fauor publicus. l. 1. §. fi. ff. de iusti. & iure. & ideo culpa priuatorum non obest. 1. di. ius publicum. de arbi. c. cum tempore. de foro compe. si diligēti. cum simil.

¶ Item alia quæstio. supposito q̄ cardinales ante metus illationem fuissent deliberati ad non eligendum italicum, & postea metu de

B italico eligendo vrgēte mutassent voluntatē & italicum elegissent/cum animo tamen & intentione quòd electus verus papa esset/ id tamen non facturi metu huiusmodi non illato: nunquid nihilominus erit talis electio impressiua/& sic ipso iure nulla? Et cōcludit q̄ sic. & dicit pro hoc esse casum in. d. c. quisquis de elec. Ex quo videretur q̄ etiam isto casu esset congregandum concilium/ex quo agitur causa papatus: iuxta. d. c. si duo. 79. di. & omni casu quo præsupponitur electio nulla/ & in hoc est discordia.

¶ Item alia quæstio. pone q̄ cardinales facta electione per impressionem, eadem die prandio solum intermedio & eadem impressione durante ac in eodem conclaui adhuc clauso/ instantibus aliquibus eorum qui erant de natione electi & inferentium metum ipsam electionem renouarunt: nūquid hoc iuuare potest aut ad nouā electionem inducendam aut ad præcedentis electionis purgationē faciendam? Et concludit q̄ non iuuabit quominus electio omnino sit nulla/per notata in ca. 1. quod metus causa: & in. l. 2. C. eo. per cy. & bar. Et adducit in proposito pulchrū tex. in l. 1. ad fi. C. de rap. virg. & in. l. 3. §. si quis volentem. ff. de libero homine exhi. argu. de rescrip. statutum. §. si quid autem. de censi. exigit/ad fi. in. 6. & cle. nolentes. §. q̄ si secus de hære. Per quæ iura concludit q̄ secunda electio videtur ascribenda præcedenti timori: quia contra eorum voluntatem & libertatem facta videtur & præsumitur. pro hoc. C. de procu. l. quicunq;: & authen. ibi posita: & quę ibi per cy. C

¶ Item alia quæstio. supposito q̄ post electionem impressiuam cardinales electum receperint & installauerint & coronauerint ac eidem vt papæ obedierint/ in loco tamen impressionis & durante potestate laicali impressionē causante/ & sic durāte causa impressionis eiusdem: vtrum per præmissa purgatum fuerit vitium in electione cōmissum? Et concludit q̄ prædicta quattuor (videlicet receptio/installatio/coronatio & obedientia) tantū eidē metui subiacentia non operātur præcedētis electionis confirmationē/nec etiā inducūt nouā electionē nec nouæ electionis effectum, per notata præsertim per cy. & bar. in l. 2. C. quod metus causa. Et istam dicit esse opinionem ioan. de ligna. in. 3. tractatu ædito in materia illius schismatis. Licet aliqui p̄ intruso scripserint, inter quos est bal. in ru. C. si quis aliquem testari prohi. de quo etiam ponit bal. in. l. fi. §. 1. cōmunia de lega. qui aliter videt̄ sentire in. l. 1. §. sed & quid omini. C. de lati. liber. tollē. si ponimus q̄ ibi loquat̄ de eadē electiōe vrbani. Martinus de laude in trac. de cardinalibus. q. 88. referēdo bal. in. c. quisquis de elec. dicit q̄ si cardinales per metum elegerint aliquem in papam/non possent postea cōsentire in talem per metum electum, nec possent cardinales in hoc dispensare. & hoc vt tollatur omnis occasio violādæ libertatis. Et istud est verius. Alexan. de immol. in. l. 2. C. quod metus causa/ponens quæstionem transit cum bal. in. d. rub. 14. col. videlicet q̄ metus impressionis in electione/purgatur per spontaneam coronationem. Sed hoc intelligitur in spontanea coronatione: & non quando electio receptio installatio & coronatio facta fuit in eodem loco impressionis & durante eadem causa & potentia metus/sicut ponitur quæstio. Quæ conclusio non videtur vera si est verum quod bal. dicit in. d. ca. quisquis/q̄ cardinales qui per metum elegissent non possent postea in ipsum consentire nec in hoc possent dispensare vt tollatur occasio violandæ libertatis. quod etiam concluditur infra in proxima sequenti quæstiōe. Adde quæ dicta sunt supra in pri D

cipali articulo an electio facta per impreſ-
A ſionem ſit nulla.
¶ ITEM alia quæſtio. Quid ſi prædicta
quattuor (videlicet receptio inſtallatio coro-
natio & ꝙ præſtita fuerit obedientia) libere
emanaſſent? Et concludit ꝙ ſit idem: quia ele
ctio requirit ſaltem conſenſum & voluntatē
eligentium ſecundum omnes: ſed ex prædi-
ctis actibus voluntas huiuſmodi non infer-
tur. nam non nouam electionem facere ſed
iam factam exequi intendebant. Adducit no
tata de acqui. poſſeſ. l. 3. in prin. in glo. 3. in fi.
& argumentum. ff. de condi. ob cauſam. l. 3.
§. ſubtilius. & ff. de aequi. hæredi. l. is qui pu-
tat. Et quia in requirentibus examinationem
& deliberationem / conſequentis diſpoſitio
antecedentis diſpoſitionem non inducit: vt
notat ſtephanus in ele. ſummus de ſen. exeō.
& not. glo. & bar. ff. de procura. l. ſi quis cum
procuratorio nomine. §. fi. Et patientia ſeu
approbatio tacita in inferioribus a papa/non
dat ius in beneficio, licet ſecus ſit in papa: vt
notat henricus de præben. dilecto. Et præſer
tim cum ingreſſus fuit vitioſus: vt notatur
per oſtien. ioan. an. & henricum in. c. ex ore/
de iis quæ fiunt a ma. parte ca. Et pro hoc fa-
cit quod dicit bal. in. l. fi. in prin. C. cōmunia
de lega. ꝙ ſi in electione pontificis eſt de-
B fectus in materia ſubſtātiali vel forma eſſen-
tiali in origine/ & effectus & conſenſus taci-
tus in obſeruatione, non conualeſcit propter
nullitatem. Allegat. c. innotuit de elec. Et ibi
reſpondet ad. l. 1. C. de ſupel. lega. De quo
& per eum in conſilio ſchiſmatis in. 14.
col.
¶ Iſta concluſio videtur mihi difficilis: & li-
bēter voluiſſem eūdē egidi. videre in ſuo no
uo tractatu in. 34. q. principali: quo ſe remit
tit/ dicēs ꝙ ibi plenius examinat iſtā quæſtio
nem. Et contrarium concluditur ſupra cum
allego alex. de immol. in. l. 2. C. quod metus
cauſa/ poſt bal. in. d. ru. C. ſi quis aliquem teſta
ri prohi. cum vult metum purgari per ſpon-
taneam coronationem. Quæ concluſio vide
tur ſecurior pro ſedando ſiue euitando ſchi-
ſmate. licet contraria forte de iure videatur
verior: quam communiter tenent doc. in. d.
l. 2. vt refert martinus in electione vrbani ibi
quia ſi electio a pricipio fuerit nulla propter
impreſſionem, licet per inſtallationem & co-
ronationem ſpontaneam purgetur metus
vt ex nunc/ non tamen videtur validare præ-
ambulam electionem nullam: quia per in-
ſtallationem & coronationem non ſit noua
electio/ quæ videtur requiri in propoſito poſt C
metum purgatum, maxime cum in papa nō
requiratur poſt electionem aliqua confirma
tio nec inſtallatio de neceſſitate: vt in. c. in no
mine domini. 23. di. & dicitur in. c. licet de e-
lec. Et hoc videtur bal. velle in. d. l. 1. C. de la.
liber. tollen. d. §. ſed & qui domini. Et iſtam
cōcluſionem videtur tenere clarius in. 1. l. 2.
C. de iis qui propter metum iudicis non ap-
pellauerunt. Et ex hoc infertur vnū quod di-
cunt doc. in. d. l. 2. C. quod metus cauſa: ꝙ li
cet alias ſit verum ꝙ actus acceſſorius ſiue cō
ſecutiuus ad principale qui eſt ſpontaneus
purget præambulū metum in principali, tñ
illud intelligitur qa illud principale erat reſ-
cindendum per actionem quod metus cauſa
quæ cenſetur ſublata per ſpontaneum ſubſe
quentem conſenſum: ſed ſecus erit quando
illud principale fuiſſet nullum: vt in propoſi
to/ & in caſibus ſpecialibus in quibus geſta
per metum non tenent ipſo iure. de quibus
in. c. abbas/ quod me. cau. per regulam nō fir
matur in ſexto. & ideo non purgatur retro,
ſed vt ex nunc, quod nota.
¶ Item alia quæſtio. vtrum poſt electionem
receptionem inſtallationem coronationē &
obedientiam impreſſiuas, cardinales egreſſi
de loco meticuloſo & conſtituti in loco libe- D
ro/ poſſint propria authoritate & abſq; cauſæ
cognitione ab obedientia intruſi ſe ſubtrahe-
re? Et concludit ꝙ ſic, & reputat pro caſu cla-
rum tex. in. c. in nomine domini. §. ſi quis cō
tra. 23. di. & clariorē in præallegato. c. ſi quis
pecunia. 79. di. & clariſſimum. 3. q. 1. §. pa-
tet/ verſi. vnde ſupra. & maxime ſi impreſſio
& intruſio ſint notoriæ: & ſic non obſtet
quod opponi poſſet de. §. item balaham. 2.
q. 7. ¶ Verū in iſta concluſione exiſtimo co-
gitandum: ex quo ante declarationem nulli-
tatis electionis non videtur ꝙ rationabiliter
poſſit recedi ab obedientia. Facit quod dici-
tur in. c. conſtitutus de appel. & c. cum non li
ceat de pſcrip. Et conſiderandū maxime eſſe
ſi non omnes cardinales eſſent concordes.
de hoc tamen latius alibi dicendum. ¶ Et
prædictæ concluſiones pro maiori parte vi-
dentur extractæ ex concluſionibus factis in
allegationibus cardi. ſancti euſtachii tempo-
re illius ſchiſmatis. Nec mirandum eſt: quia
ambo ſecuti ſunt partes domini clementis:
cum ambo eſſent vltramontani / & egidius
eſſet auinionen. archiepiſcopus.
¶ Item alia quæſtio. Suppoſito eo quod in
vacatione gregorii. xi. contigit (videlicet

A ꝙ anno a natiuitate domini. 1378. die. 17. mensis martii obiit in vrbe dominus gregorius papa. xi. relictis. 23. cardinalibus superstitibus: quorum. 16. erant tunc præsentes in vrbe: videlicet. 12. non italici / duo italici & duo romani. &. 7. erant absentes: quorum sex auinione commorabantur, septimus autem videlicet dominus ambianen. erat in tuscia illuc missus per gregorium modicũ ante eius obitum. dicti autem. 16. pręsentes die septima mensis aprilis tũc proxime sequẽtis cõclaue intrarũt, & die proxime sequẽti causante metu mortis per populũ romanũ illato bartho. baren. archiepõpũ elegerũt: & postea simulatꝙ cõmode potuerũt reduxerunt se ad locũ liberũ videlicet ad ciuitatẽ fundanã. 12. de electoribus antedictis vna cũ prædicto domino cardinale ambianen. oẽs videlicet non italici: & præsentibus tribus de aliis cardinalibus electoribus scilicet duob⁹ italicis & vno romano & audientibus / & intelligẽtibus sed nõ cõsentientibus, absentibus tñ & irrequisitis aliis septem cardinalibus scilicet vno romano de electoribus qui erat cardinalis sancti petri & remãserat in vrbe ægrotus / & prędictis sex aliis cardinalibus qui auinione morabantur: dominũ clementẽ papam. 7. elegerunt) quæritur vtrum ex contemptu prædictorum cardinaliũ absentiũ talis electio ruat.

B Et concludit ꝙ non: quia licuit cardinalibus præsentibus de loco impressiuo ad locũ liberũ pro eligendo transire, in præallegato. §. ꝙ si prauorũ. Nec enim ex huiusmodi transitu puniri aut grauari debuerunt, ff. de riuis. l. seruius. §. si quis riuũ. C. de adul. l. gracchus. 23. q. 4. qui peccat. 27. q. 1. de viduis. de dona. per tuas. Et dicit casum decisum esse per. d. §. ꝙ si prauorũ, iuncto. c. vbi periculum. §. 1. de elec. in. 6. Nõ enim ius iam formatũ & quæsitum alicui ex facto alterius iniurioso alicui auferri debet / de regu. iur. indultum, & regula factũ legitime in. 6. ff. de itinere actuꝙ priuato. l. 1. in. fi. & vtrobiꝙ concordant. C. de inoffi. testa. l. si quis in suo. Nec contemptus cardinalis sancti petri obfuerit: quia venire non poterat. e. quia propter. §. 1. de elec. & quia contemptus vnius non nocet in ista electione. Nec nocere potuit nõ consensus seu dissensus vel contradictio trium præsentiũ: quia consentientes faciebant duas partes de 16. electoribus, maxime quia dominus ambianen. superueniens numerum auxit: vt d. ca. vbi periculum. §. sane / versi. si vero. Et hoc videntur tenere doc. in. d. ca. vbi periculum. §. 1. in glo. 10. diebus. de quo etiam vide infra in quæstione quot debeant esse præsentes in concilio vt possit dici concilium.

C ¶ Et vtrum sit credendum cardinalibus asserentibus se per metum electionem fecisse, remittit se ad suũ nouum tractatum. q. 8. & ad dicta in. d. c. vbi periculum in. 6. De quo vide bal. in ru. C. si quis aliquem testa. prohi. & in ca. licet de elec & quod supra diximus.

¶ Item alia quæstio & conclusio: ꝙ si electus a duabus partibus minus canonice / fuerit receptus a duabus partibus per violentiam & impressionem / & tale vitium adhuc durẽt vel cardinales suæ libertati dederit & simul atꝙ potuerunt reclamarint / & de prædictis appareat euidenter, ei potest per christifideles contradici: imo potest talis per cardinales & alios christifideles clericos & laicos a papatu repelli per. d. c. in nomine domini. §. ꝙ si quis. &. §. quisquis: &. d. c. si quis pecunia / versi. liceatꝙ cardinalibus. Quæ iura loquũtur etiam de inthronizato. ✓ Sed ista conclusio non procedit sine dubio anteꝗ̃ sit declaratum electionẽ & receptionem a duabus partibus per impressionem esse factam: quia. c. si quis pecunia & . c. in nomine domini loquuntur de inthronizato populari vel militari tumultu, & non de inthronizato a cardinalibus & maxime a duabus partibus, maxime quia potest dubitari de impressione quãdo tertia pars non consensit. Erit tamen isto casu congregandum concilium. D

¶ Item alia quæstio. quid si electus a duabus partibus pure & alias rite atꝙ canonice / in possessionem papatus per violentiam se intrudit vel cardinales ad se recipiendum & sibi obediendum per impressionem inducit, cum forte vellent spiritu diabolico ducti ab eius canonica electione per pœnitẽtiam resiliret vtrum ex tali violentia vel impressione perdiderit ius quod per electionem acquisiuerat / & propterea minus ei debeat obediri? Et concludit ꝙ non: videlicet ꝙ nõ perdidit ius quod per electionẽ acquisiuerat: quia per electionẽ fuit verus papa & nullis cõstitutionib⁹ positiuis ligari potuit. c. significasti / &. c. innotuit de elec. &. c. proposuit de cõces. præb. e. l. princeps legibus, ff. de. ll. Et quia cõstitutiones quę puniũt illos qui sibi ius dicũt, sunt mere iuris positiui. l. extat. ff. quod metus causa. C. de iudi. l. nullus. C. vnde vi / si quis in tantam, &. l. vltima. de præben. cum qui in 6. Et quia edictum quod metus causa / refertur solum ad metum aduersus bonos mores

A illatum, non ad aillum metum quẽ magistra tus recte intulit: vt in.l.3.ff.quod metus cau-sa. Et ex his & aliis etiã concludit ꝙ non pro-pterea est ei minus obediendum
¶ Item alia quæstio. quid si cardinales elegis-sent hæreticum vel per impressionem/ & cre dentes ꝑpter iuris ignorantiã electionẽ cano nicam omnes vel saltem duę partes sic electũ ad papatum spõte recepissent & forte ei per annum sponte obedissent tanq̃ papæ, postea ad cor reducti reuolutis libris & consultis pe ritis repperissent electionem nullam/ & pro-pterea inter se constituissent ab eius obedien tia recedere & alium in papam elegissent & illi obedirent tanq̃ papæ: vtrum primus sic a cardinalibus derelictus hoc non obstante sit habendus pro papa ab vniuersali ecclesia? Et concludit ꝙ sic: quia iuris ignorantia non excusat cardinales: vt i.c.ignorãtia de reg.iu. in.6.& qa propriã turpitudinẽ allegarent.& quia proprium factum impugnarent.& quia tex.in.c.licet/ electum & receptum absq; vlla exceptione mandat haberi pro romano põ-tifice: contra quẽ tex.cardinales nõn possunt dispensare, cum illo ligentur: vt in cle.ne ro-mani. ¶ Item quia iura habẽt ꝙ electus & cõ firmatus in pacifica possessione cõstitutus, añ examinationẽ suę causę et diffinitionẽ nõ de

B bet eiici a sua possessione.8.q.4.nonne, cum concordan. A quibus iuribus licet reperia-tur recessum quo ad electum in papam / dũ eius inthronizatio extitit vitiose attentata(vt per violentiam & impressionem)& dum car dinales qui obediunt non constituunt duas partes(vt dicit intelligendum,d.c.in nomine domini/ & c.si quis pecunia/ &.§.patet: ne cõ trarientur concilio generali in.d.c.licet)non tñ reperitur recessum in casu in quo inthro-nizatus & receptus est a duabus partibus pu re & libere.& ideo non dicit extendendũ ad istum casum iura prædicta. ¶ Et istam cõclu sionem ponit salua determinatione sedis apo stolicę & romanæ ecclesiæ ne facultas detur malis cardinalibus calumniandi & generan-di schisma & scandala in ecclesia dei. Saluo tñ secundum quosdã nisi incontinenti(hoc est post modicum tempus)pœnituissent & va-riassent/ & factum esset notorium eis: argu-men.de pœni.d.3.diuortium.&.ff.de diuor. l.si.pœnituerit. Modicum autem tempus ar-bitratur illud infra quod posset deliberari su per facto & super iure. quod dicit posse esse quandoq; vnius quandoq; duorum quan-doq; trium mensium secundum qualitatem

facti & casus contingentis & secundum arbi trium boni viri: argumento.c.de causis de of C fi.delega. Nihil enim fieri vel deliberari põt nisi cum tempore.50.di.põderet.de testi.prę terea.& de elec.commissa in.6. Licet enim forte causa non sit sufficiens ad hoc vt per re ceptionem & obedientiam videatur causari noua electio vel purgari vitium precedens, tamen posset esse casus.c.licet: quia præsu-mitur cessare vitium ex libera receptione & obedientia dominorum cardinalium. Cum enim præsumptio tollatur fortiori præsum-ptione(.ff.de in integrũ restitu.l.diuus, ponit inno.in.c innotuit de eo qui fur. or recepit) si domini cardinales statim fecerint diligen-tiam de veritate inquirenda / & statim ea re-perta ab eo tanq̃ intruso recesserunt, apparet ꝙ non existimarunt purgatum vitium: sed si diu cum eo remanserunt / colligitur quo ad eos omnes præsumptio bona propter longã moram.& ideo damnatur variatio & incon-stantia in eis: & præsumitur ꝙ totum a malo forte procedat. Relinquit tamen hoc vlti-mum indecisum/ sicut & præmissam princi-palem quæstionem, Ponitq; idem esse de ele cto per simoniam, retinendo vt credo suam opinionẽ: quæ est ꝙ electio papę facta per si-moniam sit nulla/ vt supra retuli. Ex supradi- D ctis videtur & per.§.ite symmachus.2.q.7. ꝙ anteq̃ sit cognitum per concilium de hære si, non erit spoliandus sua obedientia nec amouendus a papatu. De quo vide quæ di-cuntur in.c.licet de elec.& supra de exceptiõ nibus quæ possunt obiici contra papam.

NVNC redeundo ad prose-quendum principalem quæ-stionem ex quibus causis de-beat congregari conciliũ: po-ne ꝙ imminet necessitas refor mandi ecclesiam in capite & in mẽbris pro-pter varios excessus qui continuo committũ tur/ & papa non curat congregare concilium requisitusq; detractat & negligit, quid facien dum? Dic vt supra dictũ est quando est con trouersia inter duos de papatu, ꝙ ex quo re-quisitus non vult vel negligit /alii(vt cardi-nales & successiue ad quos deuoluitur) con-gregabunt: quia hoc ipso ꝙ ipse non vult vel contemnit / facit se participem & suspectum ex quo ecclesia indiget reformatione. Quia vt dicit tex.in.c.error.83.di. error cui non re sistitur approbatur.& negligere arguere per-uersos cum possis / nihil aliud est q̃ fouere. nec caret scrupulo societatis occultæ qui ma-

nifeſto facinori deſinit obuiare. & tex. in ca.
A quid prodeſt/ & in.c.conſentire ea,di.& in.c.
qui conſentit. xi. q. 3. non poteſt ſuo errore
non pollui qui alieno conſentit. Vnde quan
tumcunq; papa bene viuat, ſi negligit corri-
gere eccleſiam indigentem reformatione re-
quiſitus vel fingit vel detractat/ & propterea
requiſitus ꝙ congreget concilium contem-
nit, alii congregabunt: vt ſupra dictum eſt.
Quia hocipſo ꝙ contemnit/ facit ſe ſuſpe-
ctum de fide. nã pertinacia in delicto non ca
ret ſcrupulo hæreticæ prauitatis: vt dicit tex.
in.c.grauẽ de pœnis. Ad idem eſt quod dici-
tur in.c.ſi papa in glo. 40. di. & doc.in.c.pro-
poſuit de conceſ. præben. Et facit quod di-
cit abb.in.c.quæſiuit de diuor. ꝙ ſi vir nõ de-
ſiſtit ab inſolentia inducendi vxorem ad pec
candum / eſt ſufficiens cauſa ſeparandi quo
ad thorum: quia eſt ſuſpicio cuiuſdam infide
litatis/ ratione cuius fit regulariter ſeparatio.
allegat.c.idolatria. 28. q. 1. An autem hodie
(cum nihil boni videmus & ad ſuperos a-
ſtræa receſſit) indigeremus concilio pro re-
formatione nihil dico: deus ſcit.

¶ Et intellige quando eſſet requiſitus ex cau-
ſa neceſſaria/ & non malitioſe ad peſſun-
dandam eccleſiam: vt principes facere conã-
B tur qui nullam reuerentiam habent eccleſiæ
romanæ niſi ad emungendum ab ea ius de-
cimãdi & priuilegia & iurapatronatus & pra C
gmaticas & monarchias & nominationes. &
vtinam quieſcerent/ & non continue amplia
rent: ita vt iã ipſis videantur data & non eccle
ſiaſticis bona eccleſiaſtica, quæ vſurpant pro
arbitrio/ & dant in prędã militibus ſuis.

SED ADDENDO
ad ea quæ in fine tertii libri
dicta ſunt, quęro an poſſit cõ
gregari concilium per com-
miſſarios papæ. Dic ꝙ ſic ſi
eſt ad hoc datum mãdatum,
1.q.7.c. conuenientibus. & in.c.hoc nequa-
q̃ in ſupraſcrip. 7.q. 1. 63. di.adrianus. & in
ca. ſeptuaginta. 16. di. & ca.2. 17. di. & ibi
glo. & in ca.ꝙ tranſlationem de offi. lega. in
glo. & c. in ea ſynodo. 100. di. Et patet in ge-
ſtis concilii baſilien. vbi inſeritur tenor bullæ
martini quinti: qui miſit quatuor commiſſa-
rios ad congregandum concilium ſenis, qui-
bus dedit facultatem congregandi celebran-
di transferendi & diſſoluendi. & quoſcunq;
prælatos ad concilium conuocandi.

Libri quarti finis.

D

A

DOMINICI IACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER QVINTVS.

C

¶Q uales debeant eſſe interfu-
turi concilio. Arti. 1.

VIDIMVS EX
quibus cauſis poſſit &
debeat cõgregari con
ciliũ: nunc videamus
quales debẽt eſſe per-
ſonæ in concilio con
gregandæ. Et primo
dic ꝙ debent eſſe iuſti
& ſapiẽtes. vnde os iu
ſti meditabitur ſapientiam, & lingua eius lo-
quetur iudicium. Os enim ſumitur hic non
pro ore corporis (quia eius actus non eſt me
ditari) ſed pro ore animæ, quod eſt intelle-
ctus eius/accipiẽs ab ore veritatis & per me-
ditationem traiiciens in memoriam. Medita
tur igitur os, id eſt intellectus iuſti ſapientiã,
& exinde lingua eius loquitur iudicium: hoc
B eſt rectitudinem iudicii quod ex ſapentia ſu-
mit. Vnde inquit iacobus apoſtolus in. 3. ca.
ſuæ epiſtolæ. hæc eſt pudica/pacifica/mode-
ſta/ſuaſibilis/bonis conſentiens/plena miſeri
cordia/iudicãs ſine ſimulatione. de quorũ ex-
poſitione beatus tho. in ſecũda ſecũdæ. q. 45.
ar. 6. ad tertiũ. Inde cõſtãtinus imperator aga
thoni papæ ſcribẽs pro concilio celebrãdo di
cit, hortamur veſtrã paternã beatitudinẽ per
præſentem noſtram piam ſacram/dirigere vi
ros vtiles & modeſtos notitiam habentes to-
tius a deo inſpiratæ doctrinæ/ & peritiã irre-
præhenſibilem habentes dogmatum/ induẽ-
tes perſonam veſtræ apoſtolicæ ſedis: vt legi
tur in prin. geſtorum in concilio agathonis.
Et vide in. c. conuenientibus. 1. q. 7. vbi dicit.
non oportet nos qui epiſcopi ſumus indige
re doctrina, ſed aliorum eſſe doctores: malo-
rum doctorum mala eſt doctrina, eccleſia de
malis doctoribus ſacerdotes non recipit.

¶Et ideo debent eſſe ſapiẽtes quia vt inquit
ariſto. duo ſunt opera ſapientis: quorũ vnum
eſt non mentiri de quibus nouit, alterum ve-
ro mentiẽtem manifeſtare poſſe. Et prouer.
1. c. ſapientia foris prædicat, in plateis dat vo
cem ſuam: in capite turbarum clamitat/& in
foribus portarũ vrbis profert verba ſua &c.

Vnde & beatus ambro. in epiſtola ad ſimpli-
cianum de ſapiente dicit. Sapiens non metu
frangitur/non poteſtate mutatur: non attol-
litur proſperis/non triſtibus mergitur. vbi e-
nim ſapientia ibi virtus animi/ibi conſtantia
& fortitudo. ſapiens ſemper idem eſt animo:
non minuitur non augetur rerum mutatio-
nibus: nec vt paruulus fluctuat vt circunfera
tur omni vẽto doctrinæ, ſed manet perfectus
in chriſto/ fundatus charitate/ radicatus fide.
ſapiens igitur defectus rerum ignorat/& va-
rium animum neſcit: ſed fulget ſicut ſol iuſti
tiæ/qui in regno patris ſui fulget. ¶ Ideo au-
tem debent eſſe iuſti, quia lux oritur iuſto &
rectis corde letitia, pſal. 96. Et ambro. in lib.
officiorum inquit. talis debet eſſe cõſiliarius
qui nihil nebuloſũ habeat/ nihil fallax/nihil
fabuloſum/ nihil ſimulatum, quod vitã eius
& mores refellat: nihil improbum aut mali-
uolum quod auertat conſulentes. Quia om- D
nis qui nocet non eſt ſapiens: vt. 6. q. 1. ſapi-
ens. Vnde & eccleſiaſtici. 25. ꝗ ſpecioſum ca
niciei iudiciũ, & presbyteris cognoſcere con
ſilium. ꝗ ſpecioſa veteranis ſapientia, & glo-
rioſus intellectus & cõſilium. corona ſenum
multa peritia, & gloria illorũ timor dei. Vbi
glo. inquit. audiant presbyteri & eccleſiarum
præpoſiti, quia nõ licet eis ignorare legis ſciẽ
tiam & ſapientiam.

¶Et ideo etiam aliud eſt quod requiritur/ ꝙ
ſint tales qui habeãt rerum experientiã: quia
quandoq; experientia ſupplet illiteraturã. vt
dicit ſpecu. in ti. de iudice delegato. § . 8. ver-
ſi. item ꝙ eſt illiteratus. Vnde in promouen-
do non ſufficit ſcientia niſi quis habeat ex-
perientiam. C. de. agentibus in rebus. l. pe-
nul. li. 12. & de elec. cum in cunctis. de ſuppl.
negli. præla. ca. 2. li. 6. 39. di. ca. petrus. Sic &
experto dicitur eſſe credendum. c. ſi. de frigi.
& malefi. l. 1. ff. de ventre inſpi. l. certi. C. de iu
di. & ff. ſi menſor falſum modum dixerit. l. 1.
& per totum, & c. propoſuiſti de proba. Ideo
experientiam habere debent, quia ipſa eſt re-
rum magiſtra. l. 2. § . nouiſſime. ff. de ori. iu. l.
legatis. §. ornatricibus de lega. 3. c. vbi peri-
culum cum ſimil. de elec. in. 6. Sic intelligo

quod dicitur ꝙ creditur bono doctori asserē-
A ti in certa curia esse in causis certam consue-
tudinē: vt dicitur in.l.1.C.si mulier secundo
nup.& in.l.de quibus/maxime ꝑ modernos
papienses.ff.de.ll.quia intelligo in docto &
experto in eadē curia doctore/propter eius
practicam & experientiam illius curiæ: tunc
enim non tam dicitur probari consuetudo
per expertum & famosum doctorem ꝗ pro-
bari quidam stylus. Quo casu non est abso-
num stare dicto experti & excellētissimi do-
ctoris. Facit quod dicit collectarius in.c.1.de
sponsa. Vnde & ecclesiastici.34. vir in mul-
tis expertus cogitabit multa: & qui multa di-
dicit enarrabit intellectum. & qui nō est ex-
pertus/pauca cognoscit.

¶ Requiritur etiam ꝙ sint docti: iuxta illud
quod supra dictum est de cōstantino ad aga-
thonē pro sexta synodo congreganda. Inde
& aug.in.4.li.de doctrina christiana.debet di
uinarum scripturarum tractator & doctor/
defensor veræ fidei ac debellator erroris/&
bona docere & mala dedocere: atqꝫ in hoc o-
pere sermonis cōciliare auersos/remissos eri
gere/nescientibus quid agitur quid expecta-
re debeāt intimare. Vnde & beda de templo
salomonis loquens dicit. frustra sibi officium
doctoris vsurpat/qui dilectionem catholicæ
B fidei ignorat: neqꝫ sanctuarium domino sed
ruinā sibi ædificant qui docere alios regulam
quam ipsi non didicere conantur. Sic & cice-
ro.li.2.rheto.peritia dicendi in tribus consi-
stit natura/doctrina & vsu. natura ingenio/
doctrina scientia/vsu assiduitate. hæc sunt e-
nim quæ non solum in oratore sed in vno-
quoqꝫ homine artifice expetuntur vt aliquid
efficiat.

¶ Et adde ꝙ cū doctrina requirit̄ bonitas &
vitę sanctimōia. Vnde ambro.li.2 officiorū.
qs in cœno fontē requirat? qs e turbida aqua
potū petat? itaqꝫ vbi luxuria est vbi intēperā-
tia/vbi vitiorū cōfusio, quis inde sibi aliquid
hauriēdum existimet? quis non despiciat mo
rum colluuionem? quis vtilem alienæ causæ
iudicet/quem videt inutilem vitæ suæ. Et ite
rum quomodo eum potes iudicare consilio
superiorem/quem vides moribus inferiorē?
supra me debet esse/cui me cōmittere paro.
an vero idoneū cū putabo q mihi det cōsiliū
qui non dat sibi: & mihi eum vacare credam
qui non vacat sibi? Et iterum. in acquirendis
consiliis plurimum adiungit vitæ probitas/
virtutū prærogatiua/beniuolentiæ vsus/fru-
galitatis gratia. Vnde seneca epistola.45.qđ
sentimus loquamur/quod loquimur sen- C
tiamus, concordet sermo cum vita: ille enim
promissum suum impleuit qui cū videas illū
& cū audias, idem est. Sic & aug.super ioan-
nē. doctrina per malos est palmes in sepe, bo
trus inter spinas: caute lege ne dū quęris fru-
ctum laceres manum: & eum audis bona di
centem ne imiteris mala facientem. Sic & am
bro.super psal. beati immaculati. ante vita ꝗ
doctrina quęrenda est: vita bona sine doctri-
na gratiam habet, doctrina sine vita integri-
tatem non habet. Et ioan.chryso.in li.de com
pūctione cordis. docere & nō facere/non so-
lum lucri nihil sed & damni plurimū affert:
grandis enim condemnatio est componenti
quidem sermonem suum/vitam vero suam
atqꝫ opera negligenti. Et iterum idem chry-
so. super illud matthæi quæcunqꝫ dixerint
vobis facite/inquit, doctrinā accipiamus non
mores: apibus herbæ non sunt necessariæ
sed flores: sic & vos flores doctrinę colligite/
& conuersationes relinquite.

¶ Et generaliter quę sint requisita in personis
habentibus in concilio dare vocem, vide bea
tum grego.in.15. capitulo sui pastoralis: &
transumptiue gratianum in.c.sic rector.43.
di.& vide eund.grego.in.registro li.1.c.24.
& vide in.c.oportet.8.q.1.& in.§.oportet. D
36.di.vsqꝫ ad finē illius distinctionis. Et ad-
de quod supra dictum est de episcopis/in illo
articulo quomodo debeant sedere existentes
in concilio. Item requiritur ꝙ habeāt zelum
religionis christianæ: iuxta illud psal.68.ze-
lus domus tuæ comedit me. Debēt igitur ha
bere zelum ad reformationem ecclesiæ. Vn-
de vide in proposito quod dicitur in.c.dudū/
& in.c.ecclesia el.2.de elec.& ioan.an.in.c.in
genesi co.ti. Adde ēt quod dicit bal.ibidē in
c.1.in.3.col.versi.sed contra primū/ꝙ conci-
lium est congregatio multorum & maximo
rum virorum, nō tamen debet aliquis loqui
nisi prius cōcessa licentia. Ita dicit ipse ibi cir-
ca fi.in versi.vltimo nota.

¶ De exordio concilii. Arti. 2.

VIDIMVS DE
qualitatibus persona-
rū in concilio congre
gandarū: nunc viden
dum est quod debeat
esse exordium tenen-
dum in ingressu con-
cilii. Et dicēdum est ꝙ
primo præmissa sole-
mni processione omniū prælatorū debet cele-

A brari missa de spiritusancto: quia si hoc est servandum per inferiora capitula quando se congregant pro electione prelati (ut ponit inno. & alii in. c. cum nobis olim de elec. & in. c. cum ecclesia sutrina de causa posses. & proprie. & in. c. cum terra de elec. & ioan. de lignano in c. quia propter eo. ti.) multo magis in concilio generali ubi maius est periculum: exemplo salvatoris / dicentis cum venerit ille spiritus veritatis ille docebit vos omnem veritatem: ut patet ioan. 16. Ita dicit do. in suo tractatulo de conci. q. 5. & petrus de monte in suo tractatu de concilio. q. 4. ¶ Ad quod facit / quod duo potissime necessaria sunt ad rite & bene celebrandum concilium: videlicet primum illuminatio veritatis in diffiniendis & agendis in concilio: secundum est unanimitas patrum congregatorum in synodo in concludendis, ut omnium sit una mens & una sententia & unus sensus. Utrunque istorum attribuitur spiritui sancto, de primo patet per illud ioan. 14. spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia & suggeret vobis omnia quaecunque dixero vobis. De secundo patet ex illo ad ro. 8. ipse. n. spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii dei. ubi glo. spiritus sanctus communis est
B patri & filio amborumque unio, per quam fit societas & unitas / qua efficimur unum corpus unici filii dei: unitas enim nos compaginat quam fecit charitas quae non est nisi a spiritusancto. ¶ Item debet cantari hymnus veni creator spiritus / exemplo apostolorum qui orando accipere meruerunt spiritumsanctum: ut patet act. 1. & 2. c. & 24. q. 1. audivimus: & ibi notatur. ¶ Item debent ante diem quo inchoandum est concilium indici rogationes in civitate ubi concilium celebratur: & in omnibus collegiatis ecclesiis eiusdem civitatis debet saltem semel in hebdomada collegialiter missa de spiritu sancto celebrari, in qua tam celebranti quam interessentibus & audientibus vere poenitentibus & confessis datur certa indulgentia: videlicet sacerdotibus missas celebrantibus annus, & interessentibus, 40. dies de indulgentia, sicut reperitur factum in gestis in concilio constantien. Debentque praelati & omnes alii christifideles vacare ferventius orationibus ieiuniis eleemosynis & aliis piis operibus pro imploranda divina gratia: ut quae in concilio gerenda erunt / foelicem exitum consequi mereantur. ¶ Item leguntur letaniae & antiphonae & aliae devotae orationes. Item per unum ex patribus de concilio debet fieri sermo conveniens gerendis in concilio. Et post missam spiritussancti solenniter celebratam in loco concilii debet haberi per aliquem C praelatum aliquis sermo conveniens celebrationi ipsius concilii: sicut factum fuit in basilien. concilio, licet non fuerit ratum, ubi celebrata missa per philibertum episcopum constantien. habitus fuit sermo per iulianum cardinalem sancti angeli (qui erat in concilio praesidens in pontificalibus sedens super cathedram ad hoc deputatam, astantibus praelatis in pontificali habitu cum mitris planis in capitibus suis) assumpto per eum themate mundamini qui fertis vasa domini isa. 52. c. Et in concilio constantien. celebrata missa per iordanum episcopum albanen. cardinalem de ursinis / cantatis letaniis & aliis devotis orationibus porrectis ad deum, habitus est sermo per papam ioan. 23. qui assumpsit pro themate veritatem diligite zachariae. 8. c. Exemplum huius habemus a salvatore nostro iesu christo, qui congregatis discipulis semper praedicabat: ut patet matth. 5. c. & aperiens os suum docebat eos dicens. Item & a beato petro act. 15. Item ab apostolo paulo qui praedicavit maioribus natu ecclesiae ephesinae: ut patet act. 20. ca.

¶ Et adde quod antequam prima sessio celebretur, indicitur omnibus conciliariis triduanum ieiunium, ad quod tenentur ex precepto / & solui non debet: ut dicit gulielmus in rationali divi. of. D fi. in rub. de aliis ieiuniis / in versi. generalis quoque. Facit tex. in. c. quoniam. 18. di. ibi dum synodus agitur super canonicis & evangelicis negotiis oportet congregatos episcopos in meditatione & solicitudine fieri custodiendorum divinorum & vivificorum domini mandatorum. ¶ Item quando papa cum praelatis debet intrare concilium, debet associari cum sacra pompa & clero ad locum concilii. Et missa ista solenis non solet semper in omnibus sessionibus cantari sicut in prima: sed papa audita missa privata vadit ad concilium cum pluviali rubeo & mitra preciosa. Et facta oratione per eum ante altare ascendit ad sedem: & facta reverentia per cardinales cum cappis laneis, duo seniores diaconi cardinales accipiunt dalmaticas / & unus eorum stolam & manipulum quia est cantaturus evangelium: & subdiaconus etiam paratur, deinde accedunt ad pontificem & imponunt illi sandalia, & dicuntur psalmi quam dilecta &c. & interim alii praelati accipiunt paramenta sibi convenientia omnes rubei coloris. Et facto aliquanto silentio, diaconus car-

dinalis a dextris surgens / alta voce præfatur
A orate. & mox tam pontifex super faldistoriũ sibi paratum q̃ alii sine mitra in terra genu flexi orant versi ad altare. Surgens deinde põtifex solus / aliis prostratis permanentibus, absolute dicit hanc orationẽ in competẽti tono. Adsumus domine sancte spiritus / adsumus peccati quidem immanitate detenti sed in nomine tuo specialiter congregati: veni ad nos & esto nobiscum / & dignare illabi cordibus nostris: doce nos quid agamus / quo gradiamur, & ostende quid efficere debeamus: vt te auxiliãte / tibi in omnibus placere valeamus. esto solus suggestor & effector iudiciorum nostrorum qui solus cum deo patre & eius filio nomen possides gloriosum. non nos patiaris perturbatores esse iustitiæ / qui summã diligis æquitatem: non in sinistrum nos ignorantia trahat / nõ fauor inflectat / non acceptio munerum vel personæ corrumpat: sed iunge nos tibi efficaciter solito tuæ gratię dono, vt simus in te vnum & in nullo deuiemus a vero: quatenus in nomine tuo specialiter collecti / sic in cũctis teneamus cum moderamine pietatis iustitiã vt hic a te in nullo dissentiat sententia nostra, & in futuro pro bene gestis consequamur præmia sempiterna. Et est oratio quæ in singulis congregationibus vtũ
B tur auditores & referendarii. Qua finita omnes respondent amen. Et deinde diaconus a sinistris surgens / dicit erigite vos. Et omnes surgunt deinde cantores cantant antiphonã exaudi nos domine: quoniã benigna est misericordia tua / secundum multitudinem miserationum tuarum respice nos domine. Et postea iterũ diaconus a dextris versus ad patres dicit orate. & similiter omnes procumbũt, & aliquantulũ orant secrete. Deinde surgens diaconus a sinistris / dicit erigite vos. & omnes surgunt: & pontifex omnibus stantibus detecto capite dicit hãc orationẽ absolute. mẽtes nostras quęsumus domine paracletus qui a te procedit illuminet / & inducat in omnẽ sicut tuus promisit filius veritatem: qui tecũ viuit & regnat in vnitate eiusdẽ spiritus sancti deus per omnia secula seculorũ / amẽ. Qua finita / iterum omnes genuflectunt. & tũc fit litania: quæ per duos ex cãtoribus pronunciatur & omnes respondent. Et post versum illum vt domnum apostolicũ &c. surgẽs pontifex cum mitra benedicit synodum, dicens (faciendo crucem) vt hanc synodum & omnes gradus ecclesiasticos bene ✠ dicere dignetis. & omnes respondent te rogamus audi nos. Iterũ Dicit / vt hanc synodum & omnes gradus ecclesiasticos bene ✠ dicere & regere digneris. & omnes respondent te rogamus audi nos. Iterum tertio vt hanc synodũ & omnes gradus ecclesiasticos benedi ✠ cere regere & cõseruare digneris. & respondetur te rogamus audi nos. Et procumbente iterũ põtifice litania perficitur. Deinde surgunt omnes: & pontifex sine mitra versus ad altare / dicit oremus. & diaconus a dextris flectamus genua: & diaconus a sinistris leuate. & pontifex da quæsumus ecclesiæ tuæ misericors deus, vt sancto spiritu cõgregata / hostili nullatenus incursione turbetur: per dominum nostrum iesum christum filium tuum / qui tecũ viuit & regnat in vnitate eiusdem spiritus sancti deus per omnia secula seculorum / amen.
¶ Tunc diaconus petit benedictionem pro euangelio. & imponitur incensum a pontifice more solito: & cantatur euangelium com petens rei de qua agitur / cum luminarib⁹ & cerimoniis consuetis. Et in fine pontifex osculatur librum & incensatur more consueto. & presbyter cardinalis paratus cum pluuiali seruit papæ de libro & nauicula incensi / ac si põtifex celebraret. Finito euangelio omnes sedent. & pontifex patres hortatur verbis conuenientibus ad faciendũ decreta / assignans
D rationes cur ita sit faciendum. Deinde surgẽs sine mitra / incipit hymnum veni creator spiritus. & omnes genuflectunt: & ipse etiam postq̃ incœperit genuflectit / procumbens super faldistorium quousq; primus versus perficiatur. Deinde omnes surgũt capitibus detectis: cãtoresq; (& patres si volunt) prosequũtur hymnũ. In fine pontifex dicit emitte spiritum tuum & creabuntur. & omnes respondent & renouabis faciem terræ. Et pontifex / oremus. deus qui corda fideliũ sancti spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodem spiritu recta sapere / & de eius semper consolatione gaudere: per dominũ nostrum iesum christum filium tuum / qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdẽ spiritus sancti deus per omnia secula seculorũ / amẽ. Et demũ duo cãtores dicũt benedicam⁹ domino: & alii respõdent deo gratias. ¶ Quibus finitis / diaconus legit decreta facienda: & rogat patres an placeant. qui incipiendo a summo pontifice / respondent placent vel non placent. Et protonotarii apostolici & clerici camere atq; tabelliones alii rogati / decreta notant & in publicam formam redigunt: de quibus fit bulla sigillo apostolico munita. ¶ Ita reperi ordinatũ in

A libro cerimoniali: vbi dicit ita fuisse seruatũ in cõcilio cõstãtien. & basilieñ. Etsi in basilien. propter multitudinem defuit in sanctos episcopos reuerentia, & superabundauit temeritas atq; arrogantia: cũ non pluris fieret opti mi cuiusq; antistitis sententia q̃ minimi cano nici: vt ibi dicitur.

¶ In prædictis cerimoniis non esset inconueniens si præponeretur edictum q͂ nullus admitteretur in concilio ad dandum vocem ni si esset confessus: & si esset episcopus vel presbyter nisi antea celebrasset: si esset diaconus vel alius, nisi de manu presbyteri recepisset deuote eucharistiæ sacramentum. præterq̃ si esset de personis quæ inuitæ essent tractę ad concilium, ne de male gestis reciperẽt cõmodum. Pro hoc facit q͂ & in inferioribus collegiis (maxime apd̃ regulares) ita fieri cõ sueuit: ergo multo magis in isto. & in cõsilio basilieñ. in. 12. sessione in. c. queadmodũ/ fuit statutũ vt hoc etiam seruaretur & vt iurarētur in electionibus prælatorũ. vnde quia est consuetudo laudabilis, seruanda est. c. fi. de consue. Forma autem iuramenti est. iuro eũ eligere quem vtiliorem credam/ nec illi dare vocem quem sciuero vt eligatur procurasse. Item facit tex. in. c. audiuimus. 24. q. 1. quia

B cum non habitet in cordibus eorum qui semetipsos a compage corporis christi se abrumpunt/ non descendit in tales gratia spiritussancti: qui non nisi super congregatos in vnum descendit/ vt ibi. & glo. in. c. cum eccle sia de causa posses. & proprie. Et propterea abiiciuntur excommunicati & hæretici a cõ ciliis: vt ibi dicitur & dictum est supra. Et si indicitur triduanum ieiunium, tacite indicitur confessio: quia primum ieiunium est abstinere a peccatis: vt dicitur in ru. de obseruã. ieiuni. Debent igitur primo se mundare a peccatis, ita dicit tex. & ibi doc. in. c. habeatur. 18. di. Per sacramentum enim eucharistiæ sumptum / quis efficitur vnum corpus cum christo. de consecra. di. 2. c. in christo pater. Et hoc sacramentum pietatis est & signũ vnitatis & vinculũ charitatis. de consecra. di. 2. c. hoc est sacramentum/ & c. quia passus. & 23. q. 4. ipsa pietas.

¶ Alium ordinẽ per omnia fere similem vide positũ in vltimo capitulo in gestorũ concilii cõstantien. De ordine autem tenendo in conciliis prouincialibus, vide omnino gregorium in suo pastorali. & de ordine tenẽdo in concilio synodali vide pauinum in tractatu visitationum in. 2. parte. q. 1.

¶ Quomodo existentes in concilio se gerere debeant. Arti. 3. C

VLTERIUS quæro quomodo se gerere debeant prælati existentes in concilio/ & a quibus debeant cauere? Dic q͂ debet inter eos cessare omnis simultas & omne odiũ: vt in. c. habeatur. 18. di. Item debent cessare indiscretæ voces/ strepitus & tumultus fabulæ vanæ & risus ac obstinatæ disceptatiõ tumultuosæ vo ces: ne obstrepentium turba confundat iudi ciorum silentia/ & ne contentiosæ voces sensus audientium perturbent. Ita dicit tex. toletani cõcilii in. c. in loco. 5. q. 4. & infertur in gestis concilii constantien. & basilien. & est primum. c. vndecimi toletani concilii/ sic inquiens. In loco benedictionis cõsidentes domini sacerdotes, nullis debent aut indiscretis vocibus perstrepere aut quibuslibet tumultibus perturbari/ nullis etiam vanis fabulis vel risibus agi/ & quod deterius est obstinatis disceptatiõibus tumultuosas voces effundere. si quis enim (vt apostolus ait) putat se religio sum esse non refrænans linguam suam sed seducens cor suum, huius vana est religio. D cultum enim suum iustitia perdit quando silentium perit/ & iudicium obstrepentium turba confundit: dicẽte propheta erit cultus iustitiæ silentiũ. debet ergo quicquid aut con sidentium consultationibus agitur aut ab accusantiũ parte proponitur sic mitissima verborum relatione proferri, vt nec contentiosis vocibus sensus audientium turbent/ nec iudicum vigorem tumultu eneruẽt. quicunq; ergo in conuentu cõcilii hæc quæ præmissa sunt violanda crediderit & contra hæc interdicta aut tumultu aut cõtumeliis vel risibus concilium conturbauerit, iuxta diuinæ legis edictum (quo præcipitur eiice derisorem/ & exibit cum eo iurgium) cum omni dedecore de concessione abstractus a communi cœtu secedat/ & trium dierum excõmunicationis sententiam perferat. Vnde dicit tex. in. c. irre ligiosa de consecra. di. 3. irreligiosa est cõsuetudo per quã qui debent diuina officia attendere, saltationibus turpibus inuigilant/ & can tica mala canentes religiosorum officia perturbant. Et vide pulchrum tex. qui conuenit in proposito/ in. ca. decet de immu. eccle. in. 6. qui est tex. gregorii. xi. in cõcilio lugdu

A nen.vbi plura cõnumerãtur quibus instruimur qualiter debeamus nos gerere in ecclesiis. Sicut dicitur ꝙ turbans officium diuinũ de iure ciuili punitur pœna capitis: vt in.l. si quis in hoc genus/ & authen.ibi posita, de episcopis & cle. sed de iure canonico debet eiici de ecclesia.glo. & doc. in ca. dilectis de appel. Sic etiam in.d. concilio toletano.dicitur ꝙ ne iudicum vigorem tumultu eneruent debent eiici extra concilium. Imo(vt dicunt ibi archi.& alii) si talis tumultuosus nõ vult exire,debet per vim eiici foras: argu.ca. veniens de senten.excom.& c.cum voluntate.§.si qui vero.

¶ Debet etiam in conciliis cessare omnis malitia & prauitas & affectio. Vnde basilius in principio.8. synodi inquit. cõmonemus vos fratres vt cũ multo pudore & reuerentia conueniatis ad hanc sanctam synodum, nullam vitiosam motionem vel affectũ ferentes/nec ad cõtentiosam voluntatẽ respicientes. Adde tex.in.c.si quis a vero.3.q.4. & vide tex.in.c. iudicet.3.q.7. Vnde isti contentiosi & inquieti eiiciuntur de concilio: vt in.d.c.in loco, & dicitur in glo.fi.per doc.in.c. ex tenore de tẽpo.ordi. Sic iura socium rixosum compellũt ad dissoluendum societatem. l. si conuenerit ff. pro socio. Sic & verbosus aduocatus potest aduocatura priuari. glo. singularis in.l. B ex ea.ff. de postu. & ludo. in singularibus in verbo aduocatus. Et ꝙ contentiosus monachus arbitrio superioris sit puniendus, vide tex.in.c.si quis monachus.90.di. Et propter rixas & contentiones alimenta alias in domo præstanda præstantur extra domum, dicitur in.l.sicut.ff.de operis liber.authen.cui relictũ C.de indicta viduitate.bal.in.l.1.C.de lega.l. penulti. ff. vbi pupil.educari debeat. l. gaio, §.1. ff. de alimen. & ciba. lega. ibi bar.cum concor. Tales enim contumeliosi & contentiosi puniuntur per præsidentem: vt in cap. dilectus de pœnis. Imo & sunt expellendi a communitate: vt in.l.omne.§.fi.& ibi notat.ff. de re mili. Facit tex.in.l.fi.ff.de offi. procura.cæsaris. Et ideo constitutio dicti concilii toletani in.d.ca. in loco.5.q.4. dicit tales eiiciendos cum dedecore a concilio & cœtu aliorum: & vltra etiam excõmunicantur tribus diebus. Et simile in.c. neminem. 45.di. & in.c.ex literis de consti. vbi quis ad tempus cõmunione priuatur. Vnde & veritas math. 5. præcipit nihil per cõtentionem agere. 16. q.6. c.consuetudo. Vnde beatus grego. dicit nihil agendum cum forali strepitu in.c.2.de

C præscrip. Vnde præsumitur contra illum qui per clamorem est electus, nec tenet huiusmodi electio. ita fuit statutum in concilio sardicen. vt in.c.osius de elec. Quandiu enim aliquis in cõtẽtionibus & perturbationibus est/ non recte iudicat: vt in.c. illa præpositorum/ cum seq.xi.q.3. Et contra similes irrisores & detractores vide tex.in.c.ex merito.6.q.1.

¶ Item existentes in concilio non debent cõspirare ad destructionem sicut legitur factũ per iudæos contra apostolos act. 5.c. sed ad dignitatem & authoritatem apostolicam cõseruandam: nõ ad inquietationem & perturbationẽ bonorum operũ(sicut legitur cõgregatũ cõci.act.6.ca.contra beatum stephanũ) sed ad pacẽ & quietem fidelium. ¶ Item debent dicere veritatem postposito omni timore: quia qui non libere veritatem pronunciat proditor est veritatis.xi.q.3.nolite. nec debet quis timere magis hominem ꝙ deum: vt in c.quisquis.xi.q.3. Non enim ad gloriam & ostentationem: iuxta illud prophetæ. nõ sedi cum cõcilio vanitatis/ & cũ iniqua gerentibus nõ introibo. Nihil etiã vendicet odium nihil fauor vsurpet/nihil præmium euertat: vt in.c. cum æterni de re iudi.in.6. & in.c. quattuor xi.q.3. Inde tex.in.c.habeatur.18. di. vult ꝙ debeant cessare simultates. Et inde etiam beatus greg.in registro li.1.c.1. inquit. a quo cõ D cilio procul absint odia/facinorũ nutrimẽta: atque inuidia interna tabescat, & nimis execrabilis animorũ discordia: sacerdotes suos cõcordia deo placita & charitas recognoscat. hæc igitur omnia cũ maturitate & tranquillitate gerite/vt dignissime possit episcopale cõcilium approbari. ¶ Et rursus idem gregorius in.c.2.eo.li.ad iustinum prætorem siciliæ. vnde per omnipotentem dominum rogo in cuius tremendo iudicio nostrorum actuum posituri rationes sumus vt eius respectũ sem per gloria vestra ante oculos habeat: & nunꝙ quomodolibet ex quo inter vos vel parua dissensio prouenit/admittat. nulla vos lucra ad iniustitiam pertrahant: nullius vel minæ vel amicitiæ a rectitudinis itinere deflectãt.

¶ Ab existentibus igitur in concilio ꝙ longissime abesse debet pusillanimitas & timor. Vnde cassiodorus super illud psalmistę dulcis & rectus dominus/ inquit. cum audis ꝙ dominus tuus dulcis est / attende quid diligas: cum audis ꝙ rectus/ attende quid timeas: vt amore & timore dei excitatus/legẽ eius custodias. Inde ait lactantius in li.2. diuinarũ institutionum/timiditas in sapiente esse non debet.

A debet, & ioan.chryso. in sermone de ioan.baptista/facile deuiat a iustitia qui in causis non deum sed hominẽ pertimescit. Et vide in proposito tex.in.c.graue satis/& in.c.quicunq;/& in.c.nemo/&.c.quisquis.xi.q.3. ¶ Contra aute istos qui se substrahunt ab operibus bonis quæ possunt vel debẽt facere/clamat psalmista. deum non inuocauerunt, illic trepidauerunt timore vbi nõ erat timor. Trepidauerunt igitur non posse opera spiritualia perficere, ideo offenderunt: trepidauerunt corporalia bona posse amittere, ideo pdiderunt: trepidauerunt corpora mortalia posse amittere/ideo aberrauerunt.

¶ Debent ẽt iis studere quæ pertinẽt ad honorem & decorem domus dei/pacis & vnitatis fidei christianæ. Tales sunt de quibus isaias c.60. omnes isti congregati sunt tibi: hoc est ad ea quæ pro te agenda sunt in concilio. ¶ Non debẽt esse desides siue negligentes: q̃a vt inquit salustius in cateli. vbi socordiæ aut ignauiæ te tradideris, nequaq̃ deos implores irati enim infestiq; sunt. Et cicero in.2.li.offi. contẽnuntur ii qui nec sibi nec alteri prosunt vt dicitur, in quibus nullus labor/nulla industria nulla cura est. ¶ Debet in eis esse sollicitudo & solertia cõis boni & publicæ non priuatæ vtilitatis. vnde.2. macca.4. commu-

B nem vtilitatem apud te cõsidera. Et cicero in lib.de ami. mihi autem non minori curæ est qualis respublica post mortem meam futura sit q̃ qualis hodie sit. Sic leo pa. ad theodosiũ imperatorẽ inquit. vnde error secũdæ ephesinæ synodi originem traxit: dum priuatæ causæ religionis exercentur obtentu, cõmissum est impietate paucorum quod vniuersam ecclesiam vulnerat. Vnde tex.in.l.de pupillo.§. si quis riuos.ff.de noui operis nun.cum concordan.in glo.dicit q; vtilitas publica est præferenda priuatæ. & in.c.bonæ de postula.præla.&.7.q.1.c.scias. vbi tex.dicit/nam plurimorum vtilitas vnius vtilitati vel voluntati præferenda est. Et subdit. non ergo bene intelligunt ecclesiasticas regulas qui hoc negãt causa vtilitatis vel necessitatis fieri posse/quotiens communis necessitas aut vtilitas persuaserit. Et tex.in.c.gaudemus qui filii sint legi. dicit q; publica vtilitas est q; aliquis cõuertatur ad fidem christi. vnde tex.8.q.1.in scripturis/dicit q; qui plus intendit vtilitati propriæ q̃ communi non amat christum.

¶ Nec vt in fi.præcedentis arti.dictum est/debet quis loqui nisi prius obtẽta licentia. Qua impetrata debent insuper cum maturitate proponere/non præcipitanter & leuiter. Vnde seneca li.de beneficiis/ velox consilium sequitur pœnitentia. Et laertius diogenes de vita & moribus philo. consilio maxime dicebat bias contraria sunt festinantia & ira. Et idem seneca in prouer. sunt enim duo contraria consilio: festinatio & ira. Et vide tex. ambrosii in.c.ira cum seq. & gregorii in.c. summopere.xi.q.3. ¶ Nulla tristitia aut delectatione moueri eos oportet. Vnde cõmenta tor.6.ethi.duo sunt consiliarũ insipientes/delectatio & tristitia: & multos præcipitant. Idẽ aug.homilia.1. corda sequentium delectationem indebitam & fugientium tristitiam debitam sæpius seducuntur.

C Ongregato concilio quæ est prima causa quæ propõi debeat? Dic q; olim in concilio toletan.17.in.3.ca. fuit statutum q; in primis tribus diebus in initio cõcilii non agerετur nisi tantum de fide ac demum de aliis rebus spiritualibus nullo secularium interposito. Verba autem illius concilii sunt ista. trium dierum spatiis percurrente ieiunio, de ministerio sanctæ trinitatis vel aliis spiritualibus rebus siue pro moribus sacerdotum corrigendis nullo secularium assistẽte in synodo habeatur collatio: ita nempe vt dũ de scripturis sacris cũ diuino timore p triduum habita fuerit altercatio, eiusdẽ sanctæ trinitatis iuuamine cetera negocia pagantur. D

¶ Quomodo sit procedendum in concilio. Arti. 3.

VISO QVALIter existentes in concilio se debeant habere, videamus qualiter sit procedendum in conciliis/& qualiter scrutanda vota. Et videtur dicendũ q; sint scrutanda vota singulorum: & q; singulariter debeant dare votũ & singulariter respondere. Ad hoc facit tex.in.c.olius de elec. &.17.di.§.hinc etiam.96.di.in.c.bene quidem.1.q.7.conueuenientibus.de pac.c.1.22.q.4.c.actio quarta.26.q.6.si iubet.&.c aurelius.24.q.2.sane præfertur.&.c.sequenti.35.q.9.quod quis commisit vbi bonus tex. Et idem sæpius videtur factum in pluribus antiquis conciliis. Et ita olim procedebatur per vota & subscriptiones singulorum: vt.d.c.§.hinc etiam.&.d.cap.quod quis. & patet in prima & aliis subsequentibus actionibus concilii

Z

A calcedonen.vbi episcopi subscripserunt dam nationi euthicis.& aliquando vnus pro alio. Et potest etiam pro omnibus simul synodus respondere: vt factum nouissime videtur in concilio constantien.in prima cessione/versi. quia vero.vbi ad schedulã officialiũ deputato rũ in concilio cardinalis alta voce interrogãs sciscitatus est vtrum omnia & singula in supradicta schedula cõtenta ipsi synodo placerent.omnesq; & singuli prælati in synodo existẽtes(concordes nemine discrepante)respõderunt placent. Et similiter in concilio basilien.ad instar constantien.vbi episcopus constãtien.alta & intelligibili voce sciscitatus est si placerent quæ erant lecta.cardinalisq; præsidens(videlicet iulianus diaconus cardinalis sancti angeli)primo/deinde cæteri omnes & singuli prælati nullo discrepante responderunt vna voce placent.

¶Et istum ordinem ponit anto.de butrio in ca.1.de pac.qui dicit q vnus nomine omniũ interrogat quãdo lus vel cõstitutio fit ab vniuersitate vel populo/facta propositione vtrũ ei placeat:& populus respondet placet.& tũc erit lex.Et ait q debet fieri propositio per maiorem de vniuersitate/vel per alium ad hoc B electum.Allegat.l.1.ff.de legibus: vbi dicit ad literam dari hãc formã/&.c.osius de elec. & ibi doc.ponunt istum ordinem. Dicit tamẽ cardinalis in.d.c.osius & ioan.de immol. ibidem q sufficit q facto fiat responsio: puta per positionem partiti ad balottas albas vel nigras.allegat bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.& iure.Sed ibi ioan.de ligna. vult q non sufficiat respondere facto/sed q requirantur verba:sicut fuit factum in illo.c.osius.Ipse tamen cardi.& immol. ibi tenent contrarium/ q etiã sufficiat q facto respondeatur sine verbis.Quinimo plus voluit cardi.i.c.1.de obliga.ad ratioci.q etiã sufficit si taceant:quia cẽsentur cõsentire:quia vbicunq nõ requiritur expressus consensus/tunc taciturnitas habetur pro consensu, maxime in re coucupiscibili & meritoria.Et idem ipse replicat in.c. in genesi/in.4. q. de elec.Idem etiã vult abb. in d.c.osius in primo notabili.vbi dicit q in cõcilio generali vnus ex prælatis proponit totã materiam constitutionis faciendæ & interrogat conciliũ vtrum velit sic statuere.& si concilium acquiescat/habetur illud pro statuto. & idem dicit seruari in vniuersitatibus secularibus.Qui etiam post bar.in.d.l.omnes populi/dat aliam practicam,vt proponatur materia in confuso: hoc est vt vnus proponat C placeat prouidere super tali materia.postmo dum assurgant consultores/dantes super illa materia varia consilia statuendi.& illud consiliũ quod obtinebitur in vniuersitate/ erit lex siue statutum vniuersitatis.

¶Primus tamen modus(q vno proponente factũ/synodus respondeat)placet.Et iste modus seruatus est in concilio lateranen.præsenti.& scrutata sunt etiam vota omnium postea singulariter.Et etiam antiquitus sic aliquãdo fuit obseruatum.& pluries sic repetitur factum in concilio martini: vt legitur in gestis ipsius concilii.& eodẽ modo in concilio sardicen.in.c.2.de elec. & in cõcilio aphricano: vt in.c.1. de pac. & sæpius in concilio calcedonen. vt patet in secunda cognitione in ca. credimus.vbi in fine dicitur reuerẽdi episcopi clamauerunt hæc catholica fides/huic omnes credimus/in hac baptizati sumus/in hac baptizamus &c. Et in eadem secunda cognitione post epistolã leonis dicitur q post lectionẽ epistolæ leonis reuerẽdi episcopi clamauerunt.hec patrum fides/hæc apostolorũ fides &c. omnes ita credimus/orthodoxi ita credimus &c. Et sæpissime legitur in dicto concilio calcedonen.& in communi pro omnib⁹ respõsum/& sępius in particulari quisq; D dando per se votum suum.Et de hoc etiã videtur tex.in.d.c.actione.22.q.4. Item videtur tex.in.c.vnico de obliga.ad ratio.Et similiter tex.in.c. bene quidem/potest intelligi q omnes simul responderint.& potest intelligi q singulariter.Similiter omnia fere iura superius allegata(dum dicunt sancta synodus dixit/vel vniuersi dixerunt)possunt intelligi q omnes simul vel omnes separatim dixerunt.Et pro hoc facit quod ponunt doc.in.c. quia propter de elec. vbi post factum scrutiniũ interrogatur si placet q publicentur vota: & omnes simul respondent q sic. Item possunt etiam duo respondere nomine omnium:vt est tex. in cap. petimus. xi. q. 1. Et similiter vnus pro omnibus: vt ponit hugo in ca. bene quidem, 96. di. Et sic etiam videmus quod publicatis votis & facta collatione votorum/vnus eligit prælatum nomine omnium in.d.ca. quia propter de elec. ibi glo. & doc. & in. ca. causam quæ eo.ti. Et hoc conuenientius videtur,vt euitetur tumultus & res recipiat faciliorem exitum. Item si vnus.ff.de arbi. & bene tex. in ca.cum ab vno de re iudi.in.6.

¶Sed forte etiã post interrogationẽ q qui

A libet subscriberet (sicut olim fiebat) esset conuenientissimus ordo : quia in subscribendo quis magis accurate procedit, & verisimiliter vult intelligere quid subscribat. Facit quod dicitur in.l.etiam/in glo.C.quod cũ eo. & in.c.si quis presbyterorum post glo.de rebus eccle.non alienan. & in.l.si ita stipulatus §.grisogonus.ff.de verb.ob.& in.l.diuus. §. item senatus . ff . de falsis . & .c.inter dilectos de fide instru.& in.l.emptor. § .lucius. ff . de pac.& in.l.fi.C.plus valere quod agitur,cum simil. Et ita pro maiori parte in oĩbus actionibus in quattuor principalioribus cõciliis fuit processum subscribendo determinationibus in concilio factis per ipsos episcopos .aliqñ scribendo nomine proprio sub ista forma basilius eṗus seleuciæ isauriæ iudicans subscripsi , aliquando iuuenalis episcopus ierosolymorum diffiniens subscripsi. Et aliqñ tanq̃ alterius locumtenẽdo: vt quintilius eṗs eracleę tenens locum anastasii sanctissimi eṗi thessalonicen.diffiniens subscripsi. Aliquando maletius episcopus larisanæ secundæ ecclesiæ faciens sermonẽ tam pro dorino episcopo apameorũ q̃ pro me diffiniens subscripsi. Aliqñ syluanus eṗs corduben.subscripsi,& ego herclius eṗs pro eo subscripsi quia erat infirmus. Aliqñ ego venantius eṗs hierapolitanæ ciui

B tatis subscripsi: subscripsi vero per notarium meum theodosium. Et aliqñ(vt reppert in calcedonen.cõcilio in fine primæ actionis)elias episcopus adrianopolita, diffiniẽs per romanũ episcopũ meroensem(eo ꝙ nesciam literas)subscripsi.& ibidem iterum cauinas eṗs ciuitatis phaunæ diffiniẽs subscripsi per episcopũ dionysiũ / propterea ꝙ literas ignorẽ. Sed isti forte ignorabãt literas latinas.ꝙ.n.essent penitus literarũ ignari, nõ est verisimile: cũ sit cõtra iura/q̃ volũt eṗm esse literatũ: vt ĩ c.cũ in cũctis & in.c.cõgregato de elec.cũ simil.3 6.di.q ecclesiasticis/&.§.eccei si.&.5 1. di.c.si.cum simil. Aliqñ ibidem eulogius pbr̃ hortatu vranii episcopi ciuitatis hymeriorũ syrię diffiniens subscripsi. Item calosirius episcopus atsconitę per eliam primum diaconẽ meum subscripsi. Aliquando longinus agẽs vices dorothei episcopi neocesarię diffiniens subscripsi. Item aliquando atticus episcopus nicopolis quæ est in metropoli veteris epiri/ decernens cum sanctis patribus ac diffiniens subscripsi. Aliquando simpliciter aurelius episcopus ciuitatis.N.his gestis subscripsi/ nõ adiiciendo iudicans. Similiter inferiores episcopis non reperiuntur adiicere verbum iu

C dicans vel diffiniens : sed tantum dicere ego talis presbyter archimandrita vel monachus subscripsi. ¶ In gestis autem octaui concilii legati papæ vsi sunt hac subscriptione: videlicet ego donatus dei gratia episcopus sanctæ ostien.ecclesiæ/locum obtinens domini mei adriani summi pontificis & vniuersalis papę omnia quæ superius leguntur (huic sanctæ & vniuersali synodo præsidens vsq ad voluntatem eiusdem eximii præsulis)promulgaui & manu propria subscripsi. Eadem forma vsi sunt secundus & tertius legatus : videlicet stephanus nepesinæ ecclesiæ episcopus &c. marinus romanæ ecclesiæ diaconus &c. Eadem item forma in calcedonen .synodo quando depositus est dioscorus consentiẽtibus omnibus de cõcilio, vsus est paschasius legatus papæ cũ dixit in eũ sententiã narrãs quomodo leo papa ipsum deposuisset & dãnasset, & subiungens/ sancta hæc synod⁹ quæ placent canonicis regulis super memorato dioscoro decernere non moretur. Et tunc anatholius episcopus constantino.& quilibet de concilio sententiam dedit, dicendo eum alienũ iudico omnis sacerdotalis siue episcopalis ministerii. Idẽ reperitur in subscriptiõe martini papæ : sic videlicet, martinus sanctæ catholicę & apostolicę ecclesię vrbis romę e- D piscopus huic diffinitiõi cõfirmatiõis orthodoxæ fidei & damnationi sergii/ constantini/ pyrrhi & pauli statuens subscripsi. Et sic maximus sanctæ aquileien . ecclesiæ præsul , cõ firmãdo dãnãdo & statuẽdo vna cũ 1 0 3 . eṗis se subscripsit/ quilibet in eadẽ forma. Simili mõ legimus factas subscriptiões in concilio cui gregorius papa iunior circa tp̃a leonis & cõstãtini iunioris imperatoris romæ præsedit: videlicet gregorius sanctę catholicę & apostolicę eccle. vrbis romę eṗus huic cõstituto a vobis promulgato subscripsi: angelus eṗus ferentinen. huic cõstituto a vobis promulgato subscripsi. & similiter subscripserũt eṗi.2 1 . præsbyteri.2 4.diaconi.4. Similiter in synodo symmachi papæ tp̃e theodorici regis in.6ª.actione. 2 1 8 . episcopis in concilio existentibus præsidente symmacho subscriptũ est. symmacus eṗus sanctæ catholicæ ecclesiæ vrbis romę huic cõstituto a vobis inspirãte dño pacto subscripsi. eulalius eṗs syracusanæ &c. simil̃r oẽs subscripserũt. Similiter in cõcilio papiæ celebrato per bonifaciũ papã contra clericos cõcubinarios fuerũt factę similes subscriptiones. Idẽ legĩ ĩ.6.c. aphricani cõcilii vbi gẽnadius dixit, q̃a vobis sunt dicta/ ꝓpria debem⁹

A subscriptione roborare, & ab omnibus episcopis dictū est fiat fiat. Sic etiā vicarii epi senioris romæ in conclusione octauæ vniuersalis concilii dixerunt, quoniam prouidentia dei in prosperum finem omnia deuenerunt negocia ecclesiæ, oportet nos in scriptis manu propria hæc roborare secundum synodicam consequentiam.

¶De pœnis impedientium concilium. Arti. 5.

SED quæro qualiter puniri debent impedientes congregare conciliū vel impedientes euntes ad conciliū? Tex. in ca. placuit el. 2. in fine de consecra. di. 3. nullam impo nit pœnam, sed tātum prohibet impediri diē Concilii. Vnde glo. ibi remittit ad. c. quoniam quidem. 18. di. vbi do. dicit ꝙ est pœna arbitraria ex quo a iure non exprimitur. c. de cau sis de offi. delega. & ita dicit tenere ioan. de deo. Sed hugo & archi. dicunt inponendam pœnam. c. placuit & ca. si episcopus. 18. di. quia ibi sunt statutę canonicæ pœnæ sicut lo quitur tex. in. d. c. quoniam.

¶Sed mihi videtur ꝙ nō bene referatur archi. nec bene consideretur tex. in. d. c. quoniā

B per do. quia ille tex. habet duas partes. prima est qualiter puniātur principes seculares impediētes: & dicit ꝙ cōmunione priuētur. alia pars est ꝙ si quis archiepiscopus hoc neglexerit agere absꝗ necessitate vel vi, canonicis pœnis subiaceat. Vnde loquitur de archiepiscopis negligentibus. Ipse tamen archidia. habet relationem ad pœnas canonicas. Quod paret dum allegat. c. sicut olim de accusa. in si. vbi est imposita pœna suspensionis cōtra negligentes. & similiter tex. in. c. si quis episcoporum. 18. di. dicit communione priuetur. & loquitur in negligentibus ire ad conciliū. Vnde archi. non loquitur de impedientibus congregare conciliū vel impedientibus euntes ad conciliū ne vadāt. Et si habeat cōsideratio ad illa verba vel vi posita in tex. c. quoniā, quasi velit ꝙ metropolitanus per vim impediat cōgregari conciliū/ & ꝙ in metropolitano & psonis ecclesiasticis sit alia pœna ꝗ in principibus secularibus (& sic saluetur quod refert do. & alex. ibi post eum) dico ꝙ nō loquitur ille tex. de archiepiscopo impediente per vim concilium: sed imo cum dicit si quis metropolitan⁹ hoc neglexerit agere absꝗ necessitate vel vi, intelligo tex. de vi illata ipsi archiepiscopo vt excusetur/ alias nō. Quod

C ostendunt verba sequētia. s. seu aliqua rationabili occasione/ subiaceat canonicis pœnis. Et in metropolitano quidem negligēte proprie est pœna suspēsionis ab executione officii: vt vult ille tex. & doc. omnes ibi in. d. c. sicut olim. In impedientibus autē si sunt principes seculares, est ibi tex. in. d. c. quoniam/ ꝙ cōmunione priuantur. Vbi glo. supplet principes posse excommunicari etiam a sacerdotibus. 96. di. duo sunt. xi. q. 3. c. si aūt vobis. In talibus. n. subsunt principes epis: vt in. c. oēs de maio. & obe. In aliis aūt si sunt notoria/ & talis princeps seu imperator post monitionē canonicā se non emēdauerit, excommunicabitur. 63. di. valentinianus. Et vbi esset nimis seuerus & iniuriosus, tūc papa vicarius summi regis cognosceret etiam de nō notoriis/ etiā si sine infamia inquireret. & si sit accusator, admittet accusationem secundū inno. in. c. 1. de offi. ordi. Et licet ille tex. in. d. c. quoniam/ videatur loqui in cōciliis prouincialibus, idē tamē multo magis erit in generalibus conciliis. Vnde cardi. ibi dicit ꝙ tales impedientes concilia sunt habendi pro hostibus publicis: & si sunt personæ priuatę/ tenentur lege iulia de vi publica, quasi impedientes legatos oratores vel comites. Sicut qui impedit venientes pro suis causis romam/ tenetur lege iulia

D de vi publica: vt. ff. ad. l. iuliā de vi publi. l. lege iulia de vi publica cauetur. etiam si impediens sit in magistratu/ vt ibi. Et tales possunt puniri a papa: quia in eum peccāt/ qui venientibus ad concilia securitatem promittit. & ideo impedientes efficiuntur de foro ecclesię c. cum sit de foro cōpe. c. nō minus cum seq. de immuni. eccle. Imo tales dicuntur cōmittere crimen læsę maiestatis secundum rossellum, allegat. l. 1. ff. ad. l. iul. maiesta. Et quia tales impedientes concilia peccant aduersus rempublicam, ideo tenentur læsæ maiestatis: vt. d. l. 1. Quinimo tales videntur subiici illis pœnis quibus subiiciuntur impedientes omnia illa bona opera propter quæ concilium congregaretur. & ideo si conciliū pro sedanda hæresi congregaretur, tenebuntur tanquām fautores hæresis. c. a. si aduersus/ & ca. excōmunicamus de hære. Similiter si pro tollendo schismate, habendi essent schismatici. Et si pro reformatione ecclesiæ in capite vel in membris, mererentur pœnas eorum qui fouerēt similia delicta pro quibus concilium congregari deberet. 23. q. 3. qui potest 83. di. error.

¶Item adde ꝙ licet sint prædictæ pœnæ im

positæ & quæ infra dicuntur, nõ propter hoc
A credo ꝙ euitent alias pœnas a iure proditas.
Et ideo si vocatus ad concilium impediatur
per tertium, ille tenebitur vocato ad interesse
actione in factum ex edicto. ff. de eo per quẽ
factum est, &. ff. ne quis eum qui in ius voca
tus est vi eximat. Et maxime tenentur crimi-
ne læsæ maiestatis quando impediunt con-
uocando homines ad seditionem: vt. d. l. 1.
cum enim tunc lædant maiestatem papæ, te-
nentur pœna legis iuliæ maiestatis. l. eadem
ff. eo. ti. Facit quod dicitur in. l. q̃squis. C. ad. l.
iul. maies. & i. c. ad apostolicę de re iudi. in. 6.
vbi probatur ꝙ etiam tales sacrilegium com
mittunt. Et ideo etiã si esset imperator, si mo-
nitus a talibus turbationibus non desisteret/
posset imperio priuari: vt. d. c. ad apostolicæ:
& dicit rosellus in sua monarchia in trac. cõ-
cilii in fine. 13. principalis quæstionis/ versi.
quæro quid de impedientibus.
¶ Sed tu adde ꝙ tales impedientes tenentur
ẽt pœna imposita in bulla cœnæ domini de
impedientibus venientes ad sedem apostoli-
cam pro suis causis & negotiis. Ita dicitur in
concilio cõstantien. in. 15. sessione in. c. quod
incipit sacrosancta synodus. vbi per conciliũ
etiam excõicantur & anathematizantur oẽs
huiusmodi impedientes cuiuscunq; dignita-
B tis status gradusue fuerint, etiam si pontifica-
li imperiali regali vel alia quacunq; ecclesia-
stica vel mundana præfulgeant dignitate. Itẽ
terrę ipsorum sic impedientium dummodo
non vltra vnam diœcesim contineant, simili-
ter ciuitates villæ castra oppida & quælibet
alia loca in quibus patratores huiusmodi ex-
cessuum seu eorum receptatores vel ipsis cõ
sentientes fauentes aut dantes auxilium con
silium vel fauorem publice morantur, & lo-
ca in quibus personæ huiusmodi detinueren
tur ne venire possent ad concilium, oĩa sup-
ponuntur ecclesiastico interdicto. Et tales im
pedientes omnibus diebus festiuis mandan-
tur pulsatis campanis & candelis accensis de
nunciari. nec possunt absolui ab aliis q̃ a ro-
mano pontifice preterq̃ in mortis articulo:
nec tunc nisi prius præstita per eos sufficien-
ti cautione de parendo mãdatis ecclesię. Qui
bus pœnis etiam subiiciuntur illi qui aude-
rent vel præsumerent talibus vel eorum ali-
cui impendere beneficium absolutionis: qui
bus interdicitur officium prædicationis/ le-
ctionis/ administrationis sacramentorum &
audientiæ confessionũ. Et idem ẽt repilogatiue
statuitur & ponitur in cõcilio basilien. in pri-
ma sessione: & in. 2. sessione eiusdem basilieñ.
cõcilii. vbi ẽt vltra statuitur ꝙ nullus in con- C
cilio existens vel ad ipsum accedens possit a
quoq̃ (ẽt si papali dignitate fulgeat) directe
vel indirecte in lęsionem vel perturbationẽ
cõcilii citari seu euocari ad alium locũ ẽt ro.
curiã, aut ne ad conciliũ veniat q̃tolibet im-
pediri. decernendo quoscunq; processus con
tinẽtes cẽsuras priuationes inhabilitationes
translatiões prælatorũ & quascunq; alias pœ-
nas cõtra præmissos cõciliares fulminatas vel
in posterũ fulminandas/ irritas & inanes. Et
idem ẽt statuit in quarta sessione conciliũ cõ-
stantien. ¶ Vnde ex his patet ꝙ istas pœnas
incurreret etiam papa cũ suis fautoribus ne
teneretur cõcilium (etiam si illi essent reges
vel imperator) q̃n illud per inferiores a papa
legitime cõgregaretur ex causis legitimis cõ-
cernentibus fidẽ & bonũ vniuersalis ecclesię.
Sed de papa esset melius cogitandum.

¶ An existentes in concilio percipiant fru
ctus suorum beneficiorum Arti. 6.

ITEM QVAE-
ro vtrũ vocati ad cõci
liũ quandiu sunt in cõ
cilio/ debeãt gaudere
priuilegio de percipiẽ
dis fructib⁹ in absen- D
tia? Et videtur ꝙ sic.
Nam pcipiunt fruct⁹
qui sunt in seruitio e-
piscopi: vt in. c. de cętero/ &. c. dilectus de cle.
non resi. & dantur existentibus in studio: vt
in. c. licet de pręben. Et similiter de existentib⁹
in seruitio papæ vel legati de latere: vt in. d.
c. dilectus. sicut etiam debent percipere cardi-
nales existentes in curia: vt dicit oldra. consi.
48. incipit ius cõe, & dixi supra in quæstiõe
quis præferatur/ vtrum cardinalis an patriar-
cha in concilio. Sicut ẽt residẽtes in studio cu
riæ romanæ: vt in. c. cũ de diuersis de priuil. in
6. Et studẽtes in studio vrbis romæ: vt in ex-
trauagãti bõifacii. 8. sup qua cõsuluit oldra.
cõsi. 17. vbi consuluit deberi fructus etiã si
nõ fuisset facta mẽtio de statuto ꝙ tenebatur
primo facere primã psonalẽ residentiã. Et idẽ
sup indulgẽtia cõsuluit cõsi. 322. de quo per
doc. in. c. si. de rescrip. 6. Et absens rõne ecclię
pticularis debet pcipere fruct⁹: vt dr̃ in. c. ex
parte el. 2. & in. c. ad audiẽtiam de cle. nõ resi.
ioã. an. & do. in. c. si. de cõsue. in. 6. Ergo mul-
to magis existẽtes in cõcilio: cũ sint ibi p̃ vti-
litate ecclesiæ vniuersalis. Et hoc fuit statutũ
in cõcilio constan. in. 19. sessiõe/ & in cõcilio

A basilien. in prima sessione.c.penul.sub ru.de fructibus beneficiorum percipiẽdis. vbi fuit statutum q a die quo iter arripuerint ad eun dum ad concilium/& quandiu ibi permanse rint/ & postq̃ recesserint per tantum tempus quo ad domicilium suum possint reuerti, ha beant percipere fructus suorum beneficiorũ cum ea integritate qua eos perciperent si in ipsis beneficiis residerent. Et similiter alii cu riales beneficiati qui de suis beneficiis ad præ fatum concilium non accesserunt/alias tamẽ præsentes in curia in eodem concilio labora uerunt, etiam si primam non fecissent perso nalem residentiam consuetam. Hoc verum nisi quis propter sua demerita tractus fuisset ad concilium: quia de male gestis non debet reportari præmiũ.c.sedes cum seq.de rescrip. c.postulastis de concess.præben.cum simil.

¶ Quid dicẽdum de distributionibus quo tidianis? Attẽta ratione tex.in.c.vnico de cle. non resi.in.6.& quæ dicuntur ibi/& in.c. li cet de præben.credo q debeantur: quia coa cti & pro publica vtilitate vocantur ad con cilium.sicut etiam videmus in exititiis: vt po nit calde.consi.17.in titulo de concess.præbẽ. & doc.in.d c.vnico. intelligendo si erant an te consueti seruire & diuinis interesse: vt ibi

B dicitur.

¶ Quot debent esse præsentes ad con stituendum concilium. Arti. 7.

VLTERIUS quæro quot debeant esse præsentes in con cilio,vt possit dici cõ cilium. Et videtur di cendum q ad minus debeant esse præsen tes duæ partes vocan dorum episcoporum de vniuerso orbe (videlicet eorum qui volũt & debẽt & possunt interesse) per notata per doc.in.l. nulli/ & in.l. plane. ff. quod cuiusq vniuer.nomine.& in.l.nominationum.C.de decu.li.10.& quod dicitur post glo.in.c. bo næ de postu.præla.& ca.1. de iis quæ fiunt a maio.parte ca per ioan.an.Et q tunc sit verũ valere quod fit a maiori parte illarum duarũ partium præsentium l. quod maior/ ibi bar. ff.ad municipales.& est tex.secundum bar.in l.omnes populi/ in. 2. quæstione principali ff.de iusti.& iure. Licet (vt ipse dicit) glo. ibi aliter dicat: videlicet in.l. fi.C.de prædiis de cu.li. 10. ibi nec ex tabella decretum recitari sed curialium vel maioris partis curiæ &c.

Quasi dicat q non sufficiat solum esse voca C tos nisi veniant: & q debeant esse duæ partes vocandorum præsentes secundum q refert abb.siculus in.c.in causis in.4.colum.de elec. Qui videtur velle finaliter q tunc requiran tur duæ partes quãdo vniuersitas seipsam cõ gregat: alias si ad vocatiõnẽ superioris suffi ciat maior pars citatorũ. Pro hoc glo.in.l.ali ud.§.refertur.ff de regu.iu.& inno.in.c.2.de nouo operis nunci. Ad.idẽ.l.2.ff. de decre.ab ordi.facien.& in.l.nominationum.C. de de cu.li.10. Item glo.magna & archi.in.c.quan to.63.di.& glo.in.c.fi.de arbi.in.6.& inno.in ca.ecclesia el.2.de elec.Pro quo tex.in.c.quia propter de elec.anto.abb. & ioan. de immol. in.c.cum inter vniuersas de elec.& glo. ioan. an. butrius & abb. in ca. 1. de iis quæ fiunt a maio.par.ca.& idem anto.& abb.in ca.bonæ el.2.de postu. præla. & idem abb. in.c.cum omnes de consti.& abb.& immol.in ca.cum nobis de elec.& domi.in.c.vnico in.§.si vero de cle.ægro.in.6.& glo.& anto. in. c. licet de elec.& glo.penul.ibidem in.d.c.licet.& idem decisio egi.275.& glo in c.quanto.3.q.2. Et istam dicit esse communem ioan. de immol. in.c.humilis de maio.& obe.& abb.in.d.c.cũ omnes.& immol.in.c.1.de iis quæ fi.a maio. D par.ca. Quod & refert ibi feli.qui ponit alios concordãtes in.d.c.cum omnes in.33.&.34. col.in.prin.de consti.

¶ Et hoc est regulariter simpliciter verum in vniuersitatibus & collegiis: q ad hoc vt dica tur collegium posse aliquid facere debent ad minus duæ partes ipsius collegii esse congre gatæ,cõputatis etiam absentibus qui fuissent vocandi: per iura prædicta secundum anto. in.d.c.cum inter vniuersas. Et intelligit ioan. an.in d.c.1.de iis quę fiũt a maio.par.ca.car. & alii post eũ in locis præallegatis de duabus partibꝰ vocãdorũ.& nõ q necessario debeãt esse præsentes duæ partes totius collegii. Et licet immol.in.d.ca.fi. in hoc discrepet a ioã. an.abb. tamen in. d. ca. cum inter vniuersas dicit q maior pars deseruientium sufficit (al legat tex.in.c.hoc ius.10.q.2.) sed q requiri tur ad hoc vt actus non possit impugnari vt omnes deseruiẽtes sint vocati ad capitulum. quod dicit verum non solum in actibus ele ctionum sed aliis quibuscunq actibus capi tularibus. Item q ad hoc vt actus valeat re quiritur vt duæ partes residentium sint præ sentes: quia potentiæ capitulares resident in duabus partibus,sufficit tamen maior pars il larum duarũ partium residentium. Et sic dicit

A iura reducenda ad concordiam quæ videtur contraria in.c.in causis,& sic seruari in tuscia in vniuersitatibus ciuitatum, Et qui sint vocandi & de quo loco & quando/& si consuetudo in hoc sit attendenda/ & quando nominatim vel generaliter, traditur post glo. in. d. cap. cum omnes.vbi omnino vide bal.in versi.vel opponitur:& in.d.c.cum inter vniuersas: & d.c.cum nobis/& ca.corã de elec.& in.c.hoc ius,10.q.2.in versi.ibidem deseruientium,& l.2.C.de decu.li.10.& l.fi.ff.de decre.decu.& glo.in.c.præsentium/de testi.in 6.& in.c.fi.de maio.& obe.& in.c.cum in ecclesiis de præben.in.6.& in.c.quis de offi. ordi. in.6.& in ca.bonæ el.2.& in.c.quia propter/& in ca.in genesi de elec.& per feli.plene.in.d.c.cum omnes/in.22.col.cum seq.

¶Et hoc intelligere oportet in actibus vniuersitatum collegialiter expediendis secundum deci.egi.supra adduct im,secus in expediendis a singularibus qui sunt per modum vniuersitatis cõgregati; quia tunc sufficit q̃d facit maior pars, & habet locũ quod dicitur in.d.l.quod maior.ff.ad municipal.Et hoc tene menti ad id quod dicitur q̃ valet factum a maio.parte.Facit quod dicitur in.d.c.cum omnes/quando sufficiat q̃ ratificentur vel den-

B tur vota separatim & non omnibus vniuersaliter simul congregatis.de quo ibi vide feli.

¶Quinimo quando agitur de spectantibus ad singulos iure tamen collegii,tunc nõ sufficit maior pars si minor cõtradicat. vnde maior pars collegii nõ posset facere gratiam alicui de redditibus qui proueniunt ad singulos iure collegii contradicente minori parte: vt dicit abb.in.c.fi.de iis quæ fiũt a maio.par.ca. Vnde licet sufficiat maior pars capitularium congregatorum ad cõstituendum capitulũ, tamen ad explicandum actum validum non sufficit maior pars congregatorum contradicente minori parte cũ tractatur de bonis spectantibus ad singulos iure collegii distrahendis, per prædicta per abb. adducta in.d.ca.fi.

¶Generaliter aũt in actibus collegii nõ sufficit illos de collegio separatim consentire,sed oportet q̃ sint tanq̃ collegium congregati: vt post glo.dicitur in.d.c.cum omnes: quia maturius fit deliberatio per cõgregatos. De quo etiam in.c.in genesi de elec.& bar. in.l. omnes populi in.7.col.de iusti.& iu.butrius in ca.quoniam de iurepatro.abbas in.c. cum ecclesia de causa posses.& proprie.& in.c. gratum de postu.præla.bal.& angelus in.l. non ambigitur.ff.de.ll.Vnde dicit bal.in.l.fi.C.quibo.cedere po.q̃ vbi nõ est capitulum totum vel maior pars/ non potest ibi esse actus capitularis, & ideo non potest procedi contra

C capitulum q̃ aliquid fecerit/ nisi probetur q̃ capitulariter deliberato cõsilio hoc fecerint: vt consuluit angelus consi. 243.(incipit visis)per glo.in.l.si ex dolo in.§.an municeps ff.de dolo.& in.l.aliud.§.referuntur.ff.de regu.iur.& in.l.metũ §.animaduertendũ.ff.quod metus causa. Et ideo non imputatur delictũ vniuersitati tanq̃ factũ ab vniuersitate/si non præcedente tractatu & communicato consilio factum est/ dicit abb.in.c. dilectus el. 2. de simo.Imo bar. in.l.aut facta in. §. fi.dicit q̃ etiam si leuato vexillo & pulsata campanã fuerint homines ad aliquid faciendum / non propter hoc dicitur q̃ vniuersitas deliquerit. Quod verũ intellige in delicto & actu momentaneo/vt est homicidiũ;quia in actu continuato & successiuo(vt exemplum in rebellione & bello) quẽ a suis patitur ciuitas perpetrari/ videtur vere delictum ciuitatis. Ita dicit pe.de ancha.consi.153.incipit ex narratis. & ioan.de anania in.d.c.dilectus.

¶Et quod dicitur actum collegii debere collegialiter & non separatim expediri, limita nisi sit præstandus consensus in actu qui potest per singulos irritari. Vnde actus qui ra-

D tione contemptus potest per contemptos irritari, potest etiam & per singulos separatim vitium purgari dicit bal.in.d. c. cum omnes in.6.colũ.de consti.Item intellige q̃ procedit quando actus qui debet per collegiũ expediri,consistit in iure & per ipsum agitur de iure efficaciter creando: sed vbi actus consistit in facto ad executionem iuris iam causati. sufficit consensus non collegialiter præstitus.Ita singulariter dicit inno.in.c.bonæ el 2.de postu.præla.Vnde si papa mandat capitulo vt aliquem eligat, debet fieri collegialiter;si aũt papa alicui præbẽdã cõferat & mandet capitulo vt illũ recipiat.poterit si collegiũ nõ cõgregetur/per particulares etiã nõ collegialiter expediri,quod etiam ponit bal. in.l.si cut.ff. quod cuiusq̃ vniuersi.nomine.& doc. in.c.eam te de rescrip.¶ Item procedũt præmissa quando fit mentio de collegio per verba denotãtia communionẽ: vt cum scribitur capitulo.secus si per verba denotantia singularitatem:vt si scribatur canonicis: quia tunc sufficit consensus singulorum non collegialiter secundũ anto.in.d.c.cum omnes:& speculum in ti. de syndi. versi. porro. & oldrã consi. 400. incipit in executione, ponit petrus ra-

uennas(cuius sunt præmissa relata)in suo al
A phabeto aureo/ in verbo collegium. Quod
est verum secundum eundem specu. vbi su-
pra/nisi fuisset dictum omnes canonici: quia
intelligeretur collegialiter. Immol. tamen in
ca.quanto de iis quæ fiunt a prela.& abbas in
ca.2.de cõiug.leprosorũ/ & domi.in.c.ad de
cimas de resti.spolia.in.6.& in.c.si canonici
de offi.ordi.in.6.& bar.in.l.rescriptum.ff.de
pac.volunt(vt refert idem petrus)ꝙ vbi in-
definite fit mentio de canonicis/ videatur scri
ptum capitulariter. Sed tu omnino vide bal.
in.d.c.cum omnes/in.5.col. vbi bene distin-
guit quomodo cognoscatur quando cõmis-
sio censeatur facta vt collegio vel singulari-
ter. Et de ista materia vide plura ad saturitatẽ
per feli.in.d.c.cũ omnes in.14.col. cum sex
aliis sequentibus &.24.cum seq.

¶ Vnde in proposito cum agatur de icume-
nico hoc est totius orbis concilio/ & sint vo-
candi omnes episcopi vniuersi orbis ad con-
cilium vniuersale vt dictum est supra in illo
articulo qui sint vocandi ad concilium, vide-
tur ꝙ duæ partes episcoporũ totius orbis ad
minus debeant esse præsentes in concilio vt
icumenicum concilium dici possit. Et tunc
quod facit maior pars illarum duarum par-
tium præualebit in concilio/ea ratione, nam
B duæ partes repræsentant totam vniuersitatẽ:
tex.in.l.nulli.ff.quod cuiusq; vniuer. no. &
d.l.nominationum.ergo maior pars istarum
duarum partium est maior pars totius. vni-
uersitatis. Et si essent præsentes in cõcilio plu
res q̃ duæ partes vniuersitatis siue episcopo-
rum vniuersi orbis, tunc nõ sufficeret maior
pars duarum partium ad validitatem actus:
sed requireretur maior pars ipsorum præsen-
tium: vt dicit abb.& alii in.d.ca.cum omnes
vbi etiam dicit ꝙ in isto numero duarũ par-
tium non essent numerandi illi qui non habe
rent vocem: vt in cle.quod circa de elec.& ibi
cardi.in.12.charta. Vnde abbates inferiores
& alii presbyteri & clerici qui dicuntur non
habere vocem decisiuam in concilio (vt di-
ctum est supra in illo articulo qui dant vocẽ
in concilio) non computarentur in numero
duarũ partium. Et in aliis collegiis nõ essent
vocandi illi qui nõ cõsueuissent residere nisi
esset tractãdum aliquid arduũ & insolitum:
vt dicũt doc.in.d.c.cum omnes: & anto.in.d.
c.1.in fine de iis quæ fiunt a ma.par.ca. Imo
& vocari a superiore, si comparere nolunt fa-
ciunt se alienos/ ita vt non sint cõputãdi in
numero capituli siue vniuersitatis seu colle-
gii/nec in numero absentium nec in nume- C
ro duarum partium) secundum quod notat
abb.in.c.cum nobis in.3.& sequen. notabili
de elec.

¶ E diuerso videtur ꝙ etiam si non sint duæ
partes episcoporum totius orbis (dummodo
sit maior pars) sufficiat ad hoc vt possit dici
concilium icumenicũ. Quod videntur velle
multæ glosæ: vt glo.in.d.c.cũ omnes/ & glo.
in.c.quia propter de elec. & glo.in.c.fi.de ma
io.& obe.& tex.in.d.c.1.de iis quę fiũt a ma.
parte cap.in collegiis & aliis vniuersitatibus.
& idem glo.in.c. cum nobis de elec. idẽ glo.
in.c.cum inter vniuersas de elec.idem abb.in
ca.in causis de elec. videtur tex.in.c.hoc ius.
10.q.2. Nec obstant supra adducta de dua
bus partibus: quia secundum guliel.& alanũ
loquuntur in decurionibus/ de quibus non
est facienda comparatio ad clericos. Spurii
enim possunt esse decuriones (ff.de decurio
nibus.l.spurii) sed non clerici: vt in.c.1.de fi.
presby.& ita refert cardi post ioan.an.in.d.c.
1.de iis quæ fiunt a ma.par.ca. Quinimo io-
an.de immol.in.d.c.fi.& in.d.c.1.dicit ꝙ cõ-
munis opinio nõ videt̃ iure ꝓbari ꝙ in col-
legiis ecclesiasticis requirant̃ duę partes prę-
sentes vocandorũ, sed ꝙ sufficiat maior pars.
& respondet ad.c.fi.& ad ca.hoc ius. 10.q.2. D
&.c.obeuntibus.63.d.& ad.l.quotiens.C.de
lega.li.10. Licet finaliter videatur sentire idẽ
esse in collegiis ecclesiasticis quod in secula-
ribus: & ꝙ in practica seruaretur opinio io-
an.an.licet de rigore iuris posset defensari ꝙ
sufficiat maior pars, quod etiã simpliciter vo-
luit compostel.in.c. quia propter de elec. se-
cundum archi.in.d.c.quanto.

¶ Sed imo videtur ꝙ ad effectũ subsistentiæ
concilii generalis non requirantur nec duæ
partes nec maior pars omniũ episcoporum
totius orbis. Patet quia cum infinita concilia
reperiantur celebrata, nunq̃ reperitur ꝙ fue-
rit cõgregata maior pars episcoporum: quia
cum in toto orbe sint vltra tria milia episco-
porum (de quibus vide pro magna parte nu
meratos per albericum de rosata in ru.ff.de
statu ho.& potest inspici in prouinciali) nun
q̃ tamen reperitur factum aliquod cõcilium
quod excesserit numerũ episcoporum.630.
vt fuit in calcedonen. vt patet in.c. adrianus
el.2.63.di.de concilio congregato temporẽ
caroli magni cum.153.episcopis tantum. &
17.di.in.§.hinc etiam: vbi.77.episcopi tan-
tum subscripserunt. & patet in.c. sexta syno-
dus.16.di.vbi enumerantur multa concilia in

A quibus etiam fuerunt episcopi longe mino- ris numeri. Et tamē nullus diceret ꝙ illa non fuerint vera Icumenica concilia, & maxime illa quattuor (nicenum/cōstantinopolitanū/ ephesinum & calcedonen.) quæ vt inquit sæ pius greg. in registro suo/ & est tex. in. c. sicut 15. di. sunt seruāda sicut quattuor euāgelia: vt diximus supra in principio huius tractatus.

IN ista materia potest sic concludi ꝙ ali- quando collegium siue concilium est cō- gregatum authoritate superioris. Et tunc non veniētes vocati ad capitulum siue ad cō ciliū/videntur se constituere alienos & cōtu maces: vt in. c. cū nobis de elec. & ibi doc. 23. q. 4. c. guilisarius. Et tunc tā in collegiis infe- rioribus q̄ in concilio generali, collegium si- ue concilium remanet in comparentibus & præsentibus q̄uis non sint duæ partes & q̄uis non sit maior pars habentiū interesse. Ita in- no. in ca. 2. de noui operis nun. & clarius ibi ioan. an. allegat. c. quod sicut/ & dicta in. c. cū nobis de elec. Et clarius abb. in. c. in causis in 4. col. de elec. referēdo doc. canonistas idem tenere in. c. 1. de maio. & obe. & i. d. c. 2. de no- ui operis nunci. Et idem abb. in. c. cum inter vniuersas in penul. colum. de elec. allegat. c. quod circa de elec. in ele. & idem videtur di- B cere in. c. cum nobis in. 6. col. de elec. dum se remittit ad. c. in causis, & idem abb. in. c. cum omnes de cōsti. Et vtrobiq̄ tam in. d. c. in cau sis/q̄ in. c. cum omnes, refert contrariū teneri per legistas: vt etiam isto casu quando fit vo- catio per superiorem / requiratur ꝙ sint duæ partes præsentes. Et plus dicit idem abb. hoc esse verum ꝙ vocati præsentes etiam si non sint maior pars/possunt actū explicare, si mo do non veniētes fuerint vocati per superio- rem/alioquin secus in non vocatis: quia in ta libus plus operatur contemptus vnius q̄ con tradictio plurium: vt in. c. bonæ el. 2. de elec. Vnde possent agere non vocati de contēptu/ & possent facere actum retractari, allegat. c. sicut de elec.

¶ Sed hoc vltimum licet sit verū in aliis vni- uersitatibus & collegiis, tamen non credo ve rum in vocatione facta ad concilium gene- rale per papam, tum ex eo ꝙ citatio fit gene- raliter & omnes arctat vt dictū est supra in quęstione quæ sit forma citationis ad conci- lium, tum etiam quia papa potest facere con- cilium cum prælatis aliquarum prouinciarū sicut ei videtur, & erit concilium generale & icumenicum: vt etiam dixi supra de concilio quod papa cōgregare voluerit in suo patriar chio/in illa quęstione an ad cōcilium sint vo- candi episcopi omnes de vniuerso orbe, tum C etiam propter quandam impossibilitatē vo- cādi singulariter & personaliter prælatos vni uersi orbis. Item nec erit verum in electione romani pontificis: in qua secundum ostien. in. c. licet de elec. (& refert ibidem egi. in. 12. char. versi. primo principaliter quæritur) e- tiam si aliqui contempti forent iniuste (vt quia videntes impressionem instare timentes ne fieret impressio aufugissent/ aut alias pro- pter periculum ad electionem non venis- sent) etiam si propter hoc appellassent ne sine se celebraretur electio, nihilominus electus a duabus partibus esset verus papa/ non ob- stante contemptu illorum absentium & ap- pellantium: quia contemptus non reddit ele ctionem nullam sed annullandam, & in pro- posito non est superior qui possit eam annul lare/ vt. d. c. licet. De quo aliquid supra in quę stione an electio papæ per impressionem di- catur nulla/inter conclusiones elicitas ex egi dio, & est glosa ordinaria & ibi doc. in. c. vbi periculum in verbo. 10. dierum de elec. in. 6. Et intellige secundum eundem egi. ibi in. d. c. licet in versi. dixi primo in fi. dummodo cō- tempti non sint in tanto numero ꝙ eligentes non faciant duas partes. Et respondet ad. l. si in tres. ff. de arbi. ꝙ ibi secus ppter formā da tam compromissariis. Et idem quod inno. D & abb. tenuit anto. in. d. c. cum nobis: & car- di. in. d. c. in causis/in quæstione illa disputata per bononien. Licet idem cardi. in. d. c. cū no- bis voluerit contrarium/ꝙ vocatione etiā fa- cta a superiore debeant esse præsentes duæ partes. Sed idem cardi. in. c. ecclesia el. 2. in 14. q. voluit ꝙ vocati non venientes fecerūt se alienos/ & ꝙ capitulum remāsit in præsenti- tibus q̄uis non sint duæ partes. Licet postea se non firmet: cum primo dicat aliud esse in collegiis secularibus q̄ in ecclesiasticis, & vlti mo dicat idē esse in vtrisq̄: sed habendā esse considerationem an constat ꝙ absentes no- lint venire / vt tunc præsentes q̄uis non sint maior pars faciant collegium: sed si nō cōstat ꝙ nolint venire/ secus. Et in fine remanet am biguus: dicens ꝙ tutius esset curare vt inter- essent duæ partes/ vt vitentur opiniones.

¶ Sed pro concordia posset dici ꝙ aut quæri mus ad finē ꝙ non venientes quibus est pre- fixus & restrictus terminus iuris ad actū ex- plicandum, fecerint se alienos & sint consti- tuti in contumacia / taliter ꝙ postea valeat a- ctus factus in termino restricto per superio-

rem aliter nō expectato termino iuris. Et tūc
A non sufficit ꝙ maior pars sit præsens, sed requiruntur duæ partes: quia virtus collegii & potētię capitulares cōsistunt in duabus partibus, quando agitur de cōgregando collegiū: vt.d.l.nulli/&.l.plane/&.d.l.nominationum. & inno.in.d.c.2.de noui operis nunci. Et cū terminus ad actum explicādum sit inductus in fauorem collegii, potest collegium restringere causa subsistente: vt quādo forte est procedendum ad electionem, secundum ꝙ voluit ostien. & refert abb. in.d.ca. cum nobis. Quod (scilicet restringere terminū) nō posset fieri per superiorem/secundum inno.in.c. ecclesia el. 2.de elec. Licet cōtrarium videatur velle & male in.d.c.cum nobis/secundum.d. anto.& abb.in.d.c.cum nobis: quia etsi consuetudo dat ei facultatem congregandi, non tamen restringendi terminum/ qui est inductus in fauore collegii: vt in.c.si diligenti (eū vulgaribus.) de foro compe. ¶ Aut ad finem expediendi actum non in termino restricto, sed in termino iuris vel in termino consueto vel alias deliberato & formiter a capitulo assignato. Et tunc non est necesse ꝙ sint præsentes duę partes vt actus valeat, sed sufficit maior pars: quia constituit non venientes contumaces, non vt possit eos punire tanꝗ contumaces/ sed quo ad hoc vt potestas capituli re-
B maneat penes comparentes & præsentes: vt voluit inno.in.d.c.2.& in.c.1.de maio. & obe.& ioan.an.in ca. in causis de elec. & dicit abb.in.d.c.cum nobis in.6.col. Quod intelligo etiam si venientes & pręsentes nō essent maior pars capituli: vt voluit inno. in.d.c.1. de maio.& obe.& in.c.2.de noui operis nunci. Cum quo transeunt communiter canonistæ: vt refert & sequitur abb. in.d.c. in causis de elec.& in.c.cum omnes de consti. Qui in vtroꝗ loco refert legistas tenere contrarium. allegat bar. in.l. omnes populi. ff. de iusti.& iure.& ponit bal.in.l.magnā.2.col.C.de con trahen.& commit.stipu. Et hęc procedunt in inferioribus collegiis: sed in concilio generali quando vocatio ad cōcilium fit authoritate papæ (qui potest terminū etiam iuris abbreuiare vt ei placet: vt in.c. proposuit de cōcess. præben.) constituuntur non venientes contumaces/ & actus a paucis veniētibus potest explicari: & facit vt potentia concilii resideat in venientibus / & vt non venientes possint mulctari. Facit in proposito constitutio frequens in concilio constantien. edita: & quæ dicta sunt supra de authoritate concilii quod papa per se facit cum aliquibus de certis pro-
C uinciis / non citatis omnibus de vniuerso orbe.& quod dicitur in.c. significasti de elec. & in.l.fi.C.de.ll.

Ad quem autem spectet conuocatio in concilio generali, satis plene dictū est supra ꝙ ad papā.17.di.per totum. In aliis collegiis dic (vt dicitur in.c.1.de maio. & obe.& in ca.2.de noui operis nunci.& in ca.irrefragabili. §.cæterum de offi.ordi.) ꝙ aut non est superior per quem congregetur. Et tunc refert an simus in aliis collegiis/an in concilio generali. Primo casu dic ꝙ ad cōgregandum collegium & monendum (& maxime restringēdo terminum) requiritur ꝙ sint duæ partes totius collegii ad minus præsentes.& procedunt iura primo loco allegata.l. nulli &.l.plane.ff.quod cuiusꝗ vniuer.no.& l. nominationū cum aliis supra allegatis. C. de decu.li.10. Ita dicit ostien.& refert abb.in d.c.cum nobis: & bene anto.de butrio in.c.licet in penul.col.de elec.quia potentiæ capitulares consistunt in collegio: & collegium cō sistit in duabus partibus/ dum est in congregando & in essentia. & valet quod tunc fit a maiori parte ipsarum duarum partiū (vt dictum est) etiam restringēdo terminū. Quod est intelligēdū verū nisi instaret finis termini:
D quia tunc etiam si non essent duæ partes nec maior pars, ea ratione possent præsentes & minor pars procedere ad perficiendum actū: & etiam minor pars posset conuocare maiorem partem, & constituere eam cōtumacem si non veniret. Ita abb.& refert feli. in.d.c.cū omnes de cōsti.& dicitur in.d.c. cum nobis/ & in.c.in causis de elec. Et idem quando esset periculum in mora, vel si actus tunc non expediretur non posset vlterius expediri: vt in dictis iuribus & in.c. cum inter vniuersas de elec. vel alia necessitas reipublicæ. quia tunc etiam decuriones & priores ciuitatis possent transgredi statuta ciuitatis & leges: vt ponit bar.in.l.eum nauarchorum. C. de nauicula- riis li.xi. Facit quod dicitur in.c.fi.45.di.& 66.di.c.fi.

¶ Secundo casu quando sumus in concilio generali, sufficit non solum maior pars/ sed quicunꝗ de vocatis comparuerint & fuerint præsentes facient & constituent concilium/ licet absentes sint longe maioris numeri: quia præsentes venientes repræsentātabsentes, qui vocati fecerunt se alienos a concilio non veniendo: vt in.d.c.cum nobis.& tex. in ca. guilisarius.23.q.4. ponit rosellus in.13.

A char. in quæstione an vt possit dici esse concilium/sit opus q adminus sint præsentes duæ partes(incipit videamus)in versi,igitur dico. Et idẽ reperio tenuisse milis in qbusdã suis allegationibus:videlicet q regula q debeant esse duæ partes vel maior pars præsentes in collegiis,non habet locum in conciliis generalibus/per tex.in.c.sexta.16.di.vbi nunq̃ in conciliis reperitur q fuerit maior pars episcoporum. Imo aliquando solum reperiuntur interfuisse.150.episcopi:vt patet ibi in.d.ca. sexta.& per alia. iura idem demonstrantia in ca.adrianus el.2.63.di.& in.§.hinc etiã.17. di.Et idẽ in effectu domi.in suo trac.de schismate in.q.8.& mathesil. in additionib⁹ ad tractatum inchoatum per anto. de butrio in. 6. capitulo principali in.3.quesito. ¶ Et hoc intelligo quando per papam vel eius authoritate congregatum esset cõcilium.Si vero ob defectum papæ alius conuocat, tunc reperio q quidam doctor qui scripsit contra conciliũ pisanum(quem credo fuisse ioan. de ligna.) dicit q isto vltimo casu necessario debet esse præsentes duæ partes vocandorũ.Sed hoc videt̃ impossibile in cõcilio generali, ad quod vocantur omnes episcopi de vniuerso orbe. & ideo dico q est idẽ quod supra dixi: & ne-
B scio considerare vnde insurrexerit ista differentia quando per papam vel per aliũ/dummodo legitime congregetur. Vnde quod supra dictum est quando ab alio q̃ a papa congregatur,intelligo quando conciliũ seipsum congregat formiter & in casibus a iure permissis(vt supra retuli in quæstione quis congregat concilium quando forte papa detractaret cõgregare/& subest causa hæresis propter quam necessario requiritur cogregatio concilii)vel quando præfixus esset terminus ad concilium celebrandum per supradicta. Alioquin esset conciliabulum: vt in.c.multis.17.di.

¶ Et per hæc patet q non est vera opinio abbatis antiqui quam refert anto.de bu. & opinio petri quam refert abb.siculus in.d.ca. cũ nobis/in conciliis generalibus: qui voluerũt q nunq̃ potestas maioris partis deuoluitur ad minorem nisi in casu delicti:vt in.c. gratũ de postu.præla.Nec erit vera eo casu quo instaret dies quæ constituit alios in mora.c.potuit de loca.l.magnam.C.de contrahen.& cõmit.stipulatione. vel aliter immineret periculum / prout communiter imminet in conciliis generalibus: quæ non congregantur nisi propter imminentes necessitates & graues causas hæresis schismatis vel papatus & similes.c.1.15.di.c.si duo/&.c. si qs pecunia.79. C di.In his enim casibus minor pars dicit̃ maior & sanior,debet enim attendi quod obiicit minor pars quando est iustius & vtilius: vt dicitur in.c.1.de iis quæ fiunt a maio.par.ca. Cũ enim alii sint contumaces/ & minor pars curet occurrere periculis & cõpareat & sit præsens, ipsa constituet concilium genetale per iura prædicta.Facit quod dicit ioan.an.in ca. irrefragabili de offi. ordi. q si archiepiscopi vocant subditos ad concilium/& ipsi non veniunt in termino eis assignato,conuincuntur de negligentia & potestas deuoluitur ad accedentes etiam numero pauciores.Ius enim vniuersitatis residet in vno:vt i.c.gratũ de postu.præla.& in.c.1.in glo. de elec. non debet enim nocere diligentibus malitia & negligẽtia aliorum.Et hoc in proposito multum notabiliter per plures rationes consuluit ludo; ro.consi.366.incipit quæritur nũquid.quod ponitur de verbo ad verbum in quibusdam libris inter gesta concilii basilien. post medium.26.sessionis ante literas boemorum ad papam.

¶ Dicit tamẽ in proposito rosellus vbi supra vnum notabile verbum:q licet alias in casibus supra propositis remaneret concilium D etiam in duobus(per dicta in.d.c. cũ nobis) tamen de honestate deberent constringi tot ad comparendũ & interessendũ in concilio q possent audire causas criminales episcoporũ,& sic q ad minus essent duodecim.15. q.7.fœlix.&.2.q.5.presbyter.inno. plene in ca.graue de præben.¶ Et hoc quando in concilio nec esset papa nec aliquis habens authoritatem ab eo cum speciali mandato,nã si papa esset præsens,ipse solus cum vno episcopo adueniente tempore statuto faceret concilium/aliorũ absentia non obstante: quia ipse est caput concilii & supra concilium: vt in.c. significasti de elec.Et ipse solus potest audire causas criminales episcoporum / & vni soli delegare: vt in.c.veritatis de dolo & cõtuma. & in.c.cum dilectus de accusa.sic in proposito.Facit quod dicit illa glo.in.§.refertur in.d. l. aliud : videlicet q illud quod facit maior pars eorum qui præsunt vniuersitati & deputati loco totius ciuitatis,valet: vt.d.l. nulli/& l.municeps.ff.ad munici.&.d.l. quod maior. quia enim illi præsunt & sunt deputati loco totius ciuitatis,repræsentant totam vniuersitatem : sicut quando duæ vocatorum partes repræsentant vniuersitatem. Vnde a fortiori

A multo magis in papa, qui solus praeest vniuersali ecclesiae & est caput fideliū.d.c.proposuit de concess.praeben.c.sacrosancta.22.di.c.cum diuersis de priuile.in.6. ponit aug. de ancona.q.19.ar.2.&.q.20.per totam quaestionem. Vnde magister aluarus de planctu ecclesiae in prima parte ar.23. dicit ꝙ qui nō vult habere papam pro capite, nec christum caput habet nec erit membrum de corpore eius mystico scilicet catholicae militantis ecclesiae. Vnde constitutionem factam a papa/ dicimus factam ab vniuersali ecclesia: vt in ca.pia de excep.in.6. In ipso enim repraesentatur tota ecclesia. & ideo ipse dicitur ecclesia corporalis.1.q.3.si quis obiecerit.7.q.1.scire debes. Ad idem est quod ponit ostien. in.c. postulastis de concess.praeben.& in.c.scriptū de elec.& refert fede.de senis consi.1.& ioan.an.in.c.1.ne sede vacan.in.6.& in.c.a collatione de appel.eo.li.ꝙ si ep̄us vt ep̄us in capitulo vnū vel duos canonicos habeat in sententia sua eiusdem voluntatis, obtinebit etiam si totum residuum capituli sit contra: quia tantum habet episcopus vt episcopus quantum totum capitulum: igitur vno vel duobus ad partem episcopi accedentibus/ibidem dicitur esse maior pars. Ita & fortius dicendum in papa. ¶ Vtrum autem dictum ostien.sit in B se verum/pro nunc nihil dico: quia ioan.an.& domi.in.d.c.a collatione examināt ad longum/& illud reprobāt. Sed in proposito sufficiat allegasse in argu. dictum illud ostien. in d.ca.postulastis/& tanti viri iudicium, quod confert ad propositum nostrum.

¶ Et sic ex praemissis patēt plures limitationes ad regulam.l.nulli/&.l.plane, quę vult ꝙ debeant esse praesentes duae partes. Vt primo non procedat in conciliis generalibus, secundo vt nō habeat locum de iure canonico quādo vocatio fit per superiorem, tertio secundū aliquos (puta cardi.in.d.c.ecclesia supra allegato: & milis in quibusdam allegationibus suis/qui allegat inno.in.d.c.cū nobis) vt non habeat locum in collegiis ecclesiasticis sed laicorum. quarto vt non procedat quando est periculum in mora. quinto similiter qn̄ non posset vlterius actus explicari/q̄a esset in momēto expediendus. sexto qn̄ subesset aliqua necessitas si actus differretur. septimo vt non computentur ii qui non habent vocem, cle. vt ii qui/de aetate & quali. Et similiter qui nō sunt vocandi.& similiter ii qui vocati recusarūt cōparere: vel si cōstaret ꝙ nec venire nec interesse possent nec curarent excusari, quia si peruenit vocatio ad eorum notitiam, eorū C contumacia repraesentat eos absentes & in co actu extraneos a collegio. Facit quod dicitur in.l.properandum.§.cum autem.C.de iudi. in.c.prout de dolo & cōtu.ostien.& ioan.an. in.c.ecclesia el.2.in verbo ad cōtemptum de elec.& ponit mathesil. in dictis additionibus in.d.c.1.in.3.q. Et cum omnes praemissae limitationes conueniant in concilio generali (quia congregatio ecclesiasticorum/quia periculum in mora/quia necessitas/& alia supra allegata) constat etiam quare minor pars cōstituat generale concilium per supradicta.

¶ Adde etiā praedictis ꝙ licet postq̄ duae partes collegii sunt congregatae dicantur constituere collegiū & capitulum & valeat quod fit a maiori parte ipsarum duarum partium, hoc fallit nisi agat de eligendo papā: quia tūc nō sufficeret maior pars praesentiū in capitulo, sed requiritur ꝙ electio sit facta a duabus partib⁹: vt est tex.in.d.c.licet de elec.ibi anto.& alii. Et sufficit ꝙ sint duae partes praesentiū in conclaui/dummodo absentes fuerint expectati congruo tēpore: de quo in.c.vbi periculum de elec.in.6. Ita dicit abb.in.d.c.licet. In inferioribus autē electionibus in quibus casibus sint vocandi absentes, vide anto.in.d. c.licet & doc.in.d.ca.cum omnes de consti. D

¶ Post congregatum autem concilium quia generale concilium est quaedam vniuersitas (ibi enim nō vt singuli sed vt vniuersitas habent disponere: quia repraesentat vniuersalē ecclesiam/de consecra.d.1.ecclesia) ideo ibidem standum erit iudicio plurimorum. 65. di.c.1.dicit abb.in.c.1.in.3, notabili de pac. ¶ Item adde ꝙ vbi agitur de eligendo nouū locum pro concilio inter ipsos episcopos in concilio existentes, tunc non sufficeret maior pars: imo etiam vno tantum contradicēte non valeret electio noui loci sine causa, ex quo semel cōcilium determinauerat locum. Ita notabiliter per plures ratiōes cōsuluit ludo.cōsi.352.incipit quaeritur primo. De quo vide quod latius dico in illa quaestione vtrū papa possit pro libito voluntatis dissoluere vel transferre concilium: & melius in quaestione quando patres in concilio sunt discordes/quorum sententia debeat praeualere: Dic vt dixi ibi item vlteri⁹: vbi omnino vide etiā praemissa & in quaestione illā sequēti. ¶ Adde praedictis ꝙ praesidentes in concilio generali loco papae/debent in actu gerendo omnes simul concorditer consentire: alias contradictio vnius inficit totū, licet alias contradictio

minoris

A minoris partis collegii vel concilii non inficiat actum, quia standū est sententiæ plurimorum. l. ta dicit abb. siculus in. c. penul. de statu monach. in. 2. col. & ita dicit debere intelligi tex. 6 5. d. c. 1.

¶De iurisditione concilii. Arti. 8.

SED hic est videndum quā iurisditionem habeat concilium: & vtrum concilium cognoscat de litib⁹ & causis quę occurrunt tractandæ. Et videtur ꝙ sic, patet ex multis iuribus, vbi apparet in conciliis causas ciuiles & criminales esse diffinitas. patet in. c. 1. de pac. in. c. 1. de iudi. in. c. 1. de libel. obla. in. ca. 1. & ibi abb. de sponsa. in. c. ad sedem, 3 5. q. 5. idē abb. in. c. licet de elec. inno. & alii in. c. graue de præben. & de causis criminalibus. 2 1. di. c. fi. 4. q. 5. c. 1. 2 1. q. 5. c. si quis a proprio. & in. c. diacōi. 1 2. q. 2. & in. c. si quis clericorū xi. q. 1. Ad idem facit tex. iuncta glo. in. c. primates. 2. q. 1. vbi glo. dicit ꝙ synodus authoritate romani pontificis congregata pōt priuare seu damnare episcopos. Et ad idem tex. in. c. nullus. 5. q. 4. & idem tex. in. c. inter ceteras. 1 0. q. vlti. Et ad idē. c. si clerici. xi. q. 1. ad idē c. præsbyteros / &. c. ioannes chryso. 5 0. di. B ad idem. c. si quis episcopus / &. c. certum / &. c. episcopos / &. c. irritam. xi. q. 3. & in. c. 1. de pac. &. c. 1. de iudi. &. c. si quis / &. c sicut de hęre. cum simil. Facit etiam ratio: quia si papa congregat concilium, videtur dare ei omnē potestatem cognoscendi de causis argu. c. pręterea de offi. delega. Item synodus vniuersalis habet authoritatem supremā a christo immediate: vt patet in gestis concilii constantien. Similiter idem videmus in concilio apostolorum act. 1. vbi vacante apostolatu elegerunt duos ex omnibus / barnabam & mathiam.

¶Vnde patet ex dictis iuribus ꝙ concilium potest iudicare de omnibus causis. nā & cardinalem deposuit: vt in cap. 2. de cle. non resi. Item decernit censuras: vt in. c. si quis episcopus / & in. c. sicut de hære. cū simil. Quod clare probat tex. in. c. omnibus. 2 4. q. 1. iuncto cap. notandum. 2 4. q. 3. quia tex. in. c. omnibus vult ꝙ si quis contempserit domum dei (. i. ecclesiam & episcopos insimul conciliariter cōgregatos) sit illis sicut ethnicus & publicanus. quod est dicere ꝙ debeant illum talem excōmunicare: vt probat tex. in. d. c. notandum. Et ꝙ concilium generale decernat censuras & excommunicare possit etiam vacante papatu, ponit abb. in. c. 1. in. 5. notabili C de iudi. & in allegationibus quoniam veritas. Et licet dicatur ꝙ concilium prouinciale possit excommunicare & decernere censuras (vt ponit anto. in. c. 1. de iudi. in. 5. oppo. allegat archi. 3 4. di. quorundam: & tex. 3. q. 3. si quis episcopus. & . 1 2. di. de iis in fi. & 1 8. di. per totum) illud est verum in concilio cum superiore / hoc est archiepiscopo: sed nos loquimur in concilio generali de per se siue papa. nam vbi præsidet papa non dubitamus. Et ita intelligo tex. in. c. aduersus de immu. eccle. & alia similia iura.

¶Et ꝙ concilium possit iudicare de omnibus causis, videtur argui etiam ex practica vniuersalium antiquorum cōciliorum: quæ videntur exercuisse reseruata papæ. Et ita sæpius comperimus factum in calcedonen. cōcilio / maxime in. 1 0. actione. vbi audita propositione & querela basiani episcopi ephesi ꝙ esset passus violentiam & eiectionem ab episcopatu & spoliatus omnibus bonis per stephanum episcopū, qui opponebat eū non ordinatum sed sede ephesina vacante / collecta seditiosorum turba in episcopatum intrusum fuisse: basianus e contra replicauit se D inthronizatum per clerum & populum & confirmatum per imperatorem & se pacificū possessorem quattuor annorum / & plures ordinasse episcopos & cum aliis tanq̄ ephesi episcopū communicasse. Et interrogante sancto concilio stephanum si consiteretur ipsum fuisse episcopum pacificum possessorem quadriennio. respondit non vt episcopus sed vt tyrannus: & cum eiectum fuisse a sanctis patribus / & a sanctissimo regiæ ciuitatis romæ leone & a flauiano constantinopolitanæ vrbis & ab alexandrino & antiocheno patriarchis. Et allegatis hinc inde pluribus violentiis & exceptionibus, tandem synodus calcedonen. relectis canonibus iudicauit vtrumq indignum episcopatu, & præcepit ambobus cessare ab administratiōe episcopatus donec prouideretur de alio: interim autem ambos remanere in ordine episcopatus & a sanctissima ecclesia pascendos, quibus decreti sunt annis singulis ducenti solidi. & pronuntiauit bona siue a stephano siue quocunq alio / basiano direpta, post iudicia les probationes ab iis qui abstulerant vel causa læsionis fuerant restitui debere. Quæ sententia est actio vndecima eiusdem cōcilii.

A Quare autem dicatur prima/ secunda/ tertia actio & sic deinceps, ponit glo. 16. q. 3. c. prima actione. ⁊ Idem etiam patet in. 13. actione d: contentione inter athanasium episcopū parenorum/ & clericos qui eum propria authoritate expulerāt ab episcopatu, qui ter vocatus vt responderet criminibus quæ ei obiiciebantur & se purgaret/ tandem vt contumax epatu priuatus est nisi infra octo mēses coram antiochiæ episcopo & eius consilio se purgaret: & eius loco suffectus est sauianus. ⁊ Similiter in. 7. actione eiusdem calcedonē. concilii. vbi confirmatur concordia inita inter maximum antiochiæ episcopum & iuuenalē ierosolymorū episcopū: & vbi post multam contentionem determinatum fuit ꝙ sedes antiochēsium habeat duas phœnicias & arabiam: sedes autem ierosolymorū habeat tres palestinas. Idem etiā in fine nonæ actionis: vbi restituit ibas ad episcopatū quo fuerat priuatus tanꝗ male de fide sensisset, cognita eius innocētia/ ꝙ esset verus orthodoxus. Ad idem est tex. in. c. habeo librum. 16. di. ibi oportebat enim vt synodus vniuersalis canones ecclesiasticos promulgaret. & sic etiam vltra id ad quod est principaliter cōgregata statuit. Et ibi loquitur de sexta synodo sub con-

B stantino & postea sub iustiniano congregata contra hæreticos qui dicebant vnam operationem & vnam volūtatem esse in christo: vbi anathematizati sunt illi hæretici. Nisi dicas ꝙ ille tex. loquitur de canonibus concernentibus fidem: & sic circa illud ad quod erat congregatum concilium. ⁊ Huc accedit ꝙ videmus in cōciliis prouincialibus cognosci de causis prælatorū, & ea posse suspēdere prælatos & capitula quæ deliquerunt: vt dicitur in. c. graue ibi pe. de ancha. in. sexto notabili de præben. Imo secundum ꝙ ipse ibi dicit etiam solus metropolitanus sine concilio prouinciali potest corrigere excessus prælatorum: vt in. c. 3. de æta. & quali. & ideo multo magis potest concilium generale. Quinimo (vt dicit ibi idem petrus de ancha. in nono notabili) solus archiepiscopus potest absoluere a sententia excommunicationis lata per synodum, igitur multo magis concilium generale.

¶ Imo & corā concilio accusantur criminaliter vel ciuiliter prælati & alii clerici inferiores vt est ibi tex. licet cōtra prælatos diffinitio prohibeaē. Et ibi dicitur post inno, ioā. an. & alios vtrum in ventilatione causæ contra episcopos & alios inferiores requirat nu-

C merus taxatus. 12. episcoporum, de quo. 3. q. 8. c. suggero, &. 15. q. 7. in summa, & per abb. in. c. non potest de re iudi & ibi feli. & anto. in. c. 1. de iudi. Et in dictis locis an concilium condemnat/ & an condemnatum absoluit: & an quādo delegatus cognoscit causam contra personam episcopi/ requiratur numerus. 12. episcoporum, de quo pe. de ancha. in dicto. c. graue in vlti. q. & ibi etiā ioan. de imol. in. d. c. graue in. 9. col.

¶ Vnde ex his patet in cōcilio examinari etiā causas ciuiles & criminales: & sic non causas fidei schismatis & reformationis ecclesiæ tantum. ⁊ Quinimo videtur ꝙ etiam de causis laicorum cognoscat: vt est tex. iuncta glo. 2. in. c. de conciliis. 18. di. vbi est regula ꝙ concilium iudicat de omnibus querelis quæ inter diuersos ecclesiæ ordines oriri solent. laici enim etiam de ordine ecclesiæ esse dicuntur: vt in. c. duo sunt genera. 12. q. 1. Et licet tex. loquatur in conciliis prouincialibus, fortius potest extendi ad generale concilium: cū eadem sit ratio. item tex. in. c. multis. 17. di. & in. c. habeaē, & in. c. propter ecclesiasticas. 18. di. vbi dicitur ꝙ omnes controuersiæ debent in concilio sopiri vt ieiunium offeratur, ad quod etiam laici tenentur: vt in. c. 2. de obser.

D ua. ieiu. Item tex. in. c. non oportet. 7. q. 1. itē tex. in. c. scitote. 6. q. 3. Facit ꝙ cōcilia sunt inuenta secundū ritum gentilium, nam romani in gentilitate omnia in conciliis determinabant: vt in cap. 1. §. synodus. 15. di.

¶ E DIVERSO videtur quòd concilium non possit de omnibus causis vniuersaliter cognoscere/ sed tantū de causis pro quibus est congregatum. Quod probatur primo ex authoritate leonis papæ: qui scribens anatholio episcopo cōstantinopolitano, cum reprehendit ꝙ induxisset calcedonen. synodum ad decernendum sedē cōstantinopolitanam esse primā post romanam/ cum prius esset alexandrina, dicens. quibus auditis & nunquàm antea tentatis ita præueneris excessibus vt sanctam synodum ad extinguendam solum hæresim & ad confirmationem fidei catholicæ studio christianissimi principis congregatā/ in occasionē ambitus tui trahas. Et iterum, in totius ecclesiæ perturbationem superba hæc tēdit elatio: quæ ita abuti voluit concilio synodali vt fratres in fidei tantūmodo negocium conuocatos/ ad consentiendū sibi aut deprauando traduceret aut terrendo compelleret. ⁊ Ad idem nicolaus papa in. 2. epistola quam scribit michaeli imperatori:

A quæ fuit lecta in.4.actione concilii calcedonensis/ vt refert cardi.de turre cre.licet illā nō reppererim in dicta .4.actione insertā. Qui inquit,Quòd vero strenuum virum ignatiū patriarcham vestro speciali deposuistis arbitrio/ & fotium de laicali agmīe vobis improuide in eius loco surrogaitis episcopū,æqua nimirer ferre non possumus: maxime cū horum duorum negociū inuestigari & nobis renuntiari non diffinire mandauerimus.Vnde apparet ꝙ tantum de causis fidei debet cōcilium se intromittere : & non de aliis nisi sit per papam ei specialiter concessum. ¶ Item respectu laicorū facit ꝙ nō est maior authoritas concilii q̄ papæ/imo exceptis aliquibus casib⁹ est inferior: vt in.c.significasti de elec. 4.di.c.in istis.3 5.q.9.c.veniam:&dicetur in sua quæstione propria.Sed papa extra terras ecclesiæ non iudicat de causis mere secularibus inter laicos nisi in certis causis:vt in.c.licet ex suscepto/&.c.si.de foro compe.&in.c. nouit de iudi.&in.c.cum sit generale de foro compe.qui filii sint legi.c.tanta/&.c.lator.ergo multo minus generale cōcilium. ¶ Item facit ratio:quia si generale concilium posset audire omnes causas/duraret perpetuo: quia semper sunt litigantes,nec causæ in breui tēpore instrui nec consequenter expediri pos

B sunt.l.properādum cum materia. C.de iudi. Non enim ante debet recedere quis a concilio q̄ sint expeditæ causæ propter quas congregatum est concilium : vt in.c.certum.xi. q.3.& tamen si debet per costitutionem frequens de decennio in decennium teneri cōcilium , oportet absolui concilium in breui/ saltem vt infra dictum tempus decēnii sit aliquanta vacatio & intermissio: sicut vidimus in concilio constantien. quod durauit annis tribus,ab anno.1414.vsq; ad annum.1417. ¶ Item facit quia iudicare de vniuersis causis est propriū sedis apostolicę.9.q.3 .episcop⁹. & in.c.cuncta per mundum.& in.c. per principalem ea.cau.&.q.Sed si concilium hoc faceret / esset ponere diuisionem inter papam & concilium / & essent duo suprema tribunalia: & concilium exercendo reseruata papæ causaret schisma,contra tex.in. ca .in apibus.7.q. 1 .Facit quod dicit bal.de regno in authen.hoc amplius. C.de fideicom.in versi.quæro an filii.&in.l.penul. C.de condi.in ser. & in.l.si viua matre. C. de bonis maternis. ¶ Item generalia concilia sumunt authoritatem a papa:vt.17.di.per totū. &.c.significasti de elec.ergo tantum & tantam autho

ritatem habent quantum & quantam demandatur a papa.Facit quod legitur de leone papa,qui tantum approbauit gesta concilii calcedonen.in concernentibus fidem: vt in fine ipsius concilii apparet , vbi approbantur gesta concilii præterq̄ quo ad priuilegia per constantinopolitanam ecclesiam vsurpata. C

¶ Item patet ab exemplo ex gestis cōcilii basilien.quia multa quæ facta reperiuntur contra voluntatem papæ, propter contradictionem eugenii nullam vim habuerunt/ nisi q̄tum postea per eum & successores fuerunt expresse approbata;Vnde tantam vim & iurisditionem recipit concilium quanta tribuitur a papa. Et licet aliqua in eodem concilio basilien. gesta receperit regnum franciæ in sua pragmatica ,id facit potius de facto q̄ de iure.& inde est ꝙ nunq̄ papa pro tempore in concessionibus quarumcunq; gratiarum aliquid vult concedere per quod videatur approbari illa pragmatica.Quapropter vt existimo deberent magis aduertere quomodo soli inter christianos contradicant sedi apostolicæ ne incidant in laqueum. c.deniq; & quod ibi archi.dicit.7.q.1.Propter quod dicit etiā cardi.de turre cre.(in.3 .li.in.c.40.i trac. de po.papæ/in fi.illius. c .)ꝙ omnia aut sunt falsa aut fuerunt irrita quæ gesta fuerunt in

D dicto concilio basilien. Item pro hoc facit quod dicit glo. 1 .in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6 .ꝙ concilium in actu iurisditionis siue exercitio non est iudex cum papa,sed consultor. Et idem videtur sentire inno.in.d. ca. graue de præben.vbi dicit ꝙ episcopi in concilio non sunt iudices sed assessores. Facit quod dicitur in.c.si episcopus.xi.q.3 .& in.c. placuit.2.q.6.Sic ergo videtur ꝙ concilium non habeat vniuersalem iurisditionem cognoscendi de omnibus causis / stante in sede apostolica vero & indubitato pontifice : sed tantum possit se intromittere de iis ad quorum determinationem & diffnitionem extitit congregatum de voluntate papæ.Et istam opinionem ponit & sequitur cardi . de turre cre. in dicto trac. de po . pa . in . 3 .li . cap. 38.

PRO huius quæstionis decisione/duxi prius referre quædam dicta egidii de bellamera in proposito fere ad verbum : quia pauci illa habent, & sunt pulchra in ista materia aliquibus additis . Vnde cum quæritur vtrum penes concilium generale sit clauis iurisditionis præsertim papa viuente & præsidēte : egi.consi.99.in. 16.q.

A dicit ꝙ si sumas cōcilium seorsum a papa & seclusa causa hæresis in papa/clauis iurisditionis non est penes concilium nisi inquantum archiepiscopi & episcopi sibi iurisditiones & territoria inuicem cōmunicarent: quia nō faciunt aliquod corpus iuris/ nec tanq̄ faciētes tale corpus aliquā iurisditionē acquirunt, & præsertim in papā excepto casu hæresis: vt in ca. si papa. 40. di. & in. c. nemo. xi. q. 3. Imo papa dat authoritatem conciliis: vt in. c. significasti de elec. 17. di. per totum. Et propterea beatus tho. in secunda secundæ. q. xi. ar. 2. in solutione vltimi argu. dicit ꝙ authoritas vniuersalis ecclesiæ residet in romano pontifice principaliter. Et idem tho. in. 4. senten. di. 20. ar. 4. q. 3. in cor. arti. dicit ꝙ papa habet plenitudinem potestatis sicut rex in regno: sed episcopi assumuntur in partem solicitudinis/ tanq̄ iudices singulis ciuitatibus præpositi. & eo. li. di. 18. q. 2. arti. 2. quæstiuncula. 1. ad primum argu. dicit ꝙ deus contulit petro clauem ordinis & iurisditionis, & ab eo in alios descendit qui vtranq; habent. Vnde matth. 16. leguntur claues promissæ petro/ & eidem ioan. vlti. exhibitæ. ergo dum papa præest concilio, ipse est ille qui habet plenitudinem potestatis. ¶ Confirmatur. Certum

B est christum dei vnigenitum/ regem regum & dominum dominantium fuisse vnicum totius orbis caput & dominum, qui vnicum reliquit vicarium/ videlicet petrum. inter beatos enim apostolos fuit discretio potestatis: & licet omnes essent apostoli, petro tamen a domino cōcessum est (& ipsi inter se voluerunt idipsum) vt reliquis omnibus præesset apostolis & principatū teneret apostolatus: qui etiam eādem formam suis successoribus & reliquis episcopis tenendam tradiderunt, dicit tex. in. c. sacrosancta. 22. di. Ex quo patet petrum & eius successores esse caput totius christianitatis & ecclesiæ vniuersalis vel saltem vicarium capitis/ scilicet christi. Igitur clauis iurisditionis & superioritatis totius orbis est penes papam & non in concilio tanquām a papa separato: licet non possit dici concilium generale in quo nō præsidet summus pontifex vel alius loco ipsius, vt supra dictum est.

¶ Pro his etiam faciunt omnia illa iura quæ habent potestatem summi pontificis nō fuisse ab homine sed a deo / de transla. prælato. c. penul. & vlti. 21. di. quanuis. 22. di. omnes. ¶ Item pro hoc facit quod dicitur in. c. nouit de iudi. Et patet ꝑ ista verba pasce oues meas prolata per christū. quæ soli petro dicta fuerunt tanq̄ capiti & pastori: vt patet ioan. vlti. de elec. significasti. §. 1. de maio. & obe. solitæ §. nobis olim. & in petro successorib⁹: vt ibi, & notatur. 19. di. quæcūq; ligaueris. 24. q. 1. ca. quodcūq;. & plene probat tex. in. d. c. solitæ §. nos autē/ ibi nobis enim in beato petro cōmissæ sunt oues. & iterū in. d. §. ibi quod dominus dixit ad petrū/ & in petro dixit ad successores ipsius quodcūq; ligaueris &c. Idem dicit inno. 4. sacro approbante concilio in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. in. §. nos itaq;/ ibi cum iesu christi vices teneamus in terris nobisq; in beati petri persona sit dictū quodcunq; ligaueris &c. Ad idem est cle. pastoralis in. §. nos tam eo. ti. ¶ Et per hoc dicit egi. concludendum ꝙ per prædicta verba (videlicet pasce oues meas) in petrum sunt translatę claues: alias si diceremus eas esse æqualiter penes alium, quomodo essent penes petrū? Imo sequeretur christum non reliquisse vnicum vicarium sed plures: & per consequens non vnum caput sed plura, quod esset monstruosum, de offi. ordi. quoniā. C. de posthu. hęredibus insti. l. 3. & esset cōtra. c. quodcūq; 24. q. 1. & omnia iura tā diuina q̄ humana ponētia vnitatē capitis. ¶ Clauis autē iurisditionis seu eius effectus cōsistit in discernēdo & diffiniendo. in discernendo videlicet inter lepram & lepram / sanguinem & sanguinem: per quæ denotantur crimina vtriusq; fori sin- D gula singulis referendo. inter causam & causam: quod forum vtrūq; concernit, vt videatur quid iuris: vt in. c. per venerabilem. §. pe nulti. qui filii sint legi. & est cognitio veritatis iustitiæ partem tangentis. Igitur ista clauis nō est penes cōcilium generale: alias oporteret dicere ꝙ nō esset penes pontificē. quod dicere esset hæreticum: cum illa verba pasce oues meas dicta fuerint in singulari, & similiter illa quodcunq; ligaueris &c. Et ideo dato ꝙ apostoli parem acceperint potestatem, nō tamē potest negari quin beatus petrus illam principaliter receperit. de quo latius dicemus in illo articulo de superioritate papæ ad concilium, ad quod notata per innocen. in cap. quod super his de voto: & de foro cōpe. licet ex suscepto: & in extrauagāti vnā sanctam.

¶ Itē facit quod dicitur in. c. in nouo. 21. di. per archi. vbi licet alias disputet an apostoli fuerint epī, tn̄ certū est ꝙ fuerūt presbyteri secūdū cōem opinionē per illa verba hæc quotiēscūq; feceritis &c. quę sunt in canone missæ: vt notat de cōsecr. di. 2. c. in christo semel

& per archi.75.di.in.c.φ dic.Episcopi autem
A successerũt loco apostolorũ.21.di.in nouo:
& in.c.ecclesiæ.35.di.Vnde licet quo ad ordinem beatus paulus & alii apostoli fuerint æquales beato petro, non tñ quo ad iurisditionem nec quo ad pleuitudinem administrationis.c.beati petrus.2.q.7.notat.glo.in d.c.in nouo.21.di.& ibi archi.post lau.Igitur sicut apostoli fuerunt subiecti beato petro tanq̃ capiti non autem æquales in iurisditione,ita concilium est papa inferius:vt in.c.significasti de elec.Præsidentes autem in concilio non possunt dici maiores apostolis.Igitur cum clauis iurisditiõis debeat esse in maiori & in capite,non poterit dici φ sic in concilio generali vt a papa separato:in quo sunt episcopi,qui sine papa repræsentent apostolos sine petro qui erat caput.Cum ergo concilium non sit caput,iurisditio nulla põt esse in concilio sed in papa tantum qui est caput.
¶ Facit in proposito quod dicitur φ beatus petrus ante passionem fuit vna cum aliis apostolis creat⁹ apostolus(vt in.d.c.in nouo) post passionem autem & resurrectionẽ fuit creatus pastor per illa verba pasce oues meas &c.de elec.significasti.Et sic debet intelligi 50.di.c.considerandum/&.c.fidelior.Quod patet:quia in authoritatibus adductis in.d.c.
B in nouo.21.di.vtebatur verbis futuri tẽporis/ scilicet dabo tibi &c.& post passionem dicit pasce &c.Et hæc verba pasce &c.fuerũt dicta beato petro,non autem aliis apostolis: quia dixisset pascite in plurali.Per illa autem verba dedit ei claues:vt in.d.c.significasti de elec.& in.c.solitæ.§.nobis de maio.& obe. Et per illa verba non recepit ordinem / quia iam fuerat ordinatus cum aliis apostolis pari cõsortio in cœna domini ante passionem/ vt dictum est.Ergo clare patet clauem iurisditionis sic translatam in petrum/& de petro in successores,φ nõ in apostolos & sic successores.i.episcopos:& consequenter nec in cõcilium generale.Ad idem facit φ christus ante resurrectionem elegit petrum apostolorum principem sed distulit confirmationem vsφ post resurrectionem,vt discipuli quibus prę esse debuit præberẽt assensum in typum electionis faciendæ:vt dicit archi.in.d.c.in nouo.cũ nullis inuitis detur eps,argu.c.nullus 61.di.Sic ergo aut ista clauis iurisditiõis fuerat a christo translata in petrum:& sumus in claro,aut volumus dicere φ nõ:quod esset nefas dicere.& tũc habebit eã ex electiõe apostolorũ,argu.c.cũ ab ecclesiarũ de offi.ordi.per inno.& per eũdem in.c.eã satis de offi.archi.Vnde dato φ clauis iurisditionis fuisset penes apostolos aliquo tpe, tamen electo beato petro in principem per alios apostolos/dicta clauis quæ tunc fuit in ipsum trãslata nõ potuit remanere penes apostolos: sicut in simili dicitur in.§.sed quod principi insti.de iure natu.gen.& ciuilis& in.l.2.§.nouissime &.§.post originẽ.ff.de origi.iuris. C
¶ Item vlterius facit φ vnum est caput nostrum christus vna fides/ vnum baptisma de excess.prælã.frequens.§.fi.in cle.& sic christi vicarius vnus est caput in terris tã temporalium q̃ spiritualium:quia christi cuius est vicarius est terra & plenitudo ei⁹/de deci.c.tua.& omnia commisit beato petro: alias non dimisisset vicarium perfectum, qui tamen op⁹ imperfectum non nouit de baptis.c.maiores §.sed adhuc.Igitur istam clauem concessit beato petro & successoribus eius/& non concilio.Ipse enim beatus petrus princeps apostolorum a dño constitutus est,vt ab ipso veluta quodam capite in membra dona dei diffunderentur / & velut a fonte in riuos spiritualis vigor descenderet,19.di.c.ita dominus.Si igitur iurisditio ab eo vt vero capite & successorib⁹ eius deriuatur,necesse est cõcludere in eo clauem existere iurisditionis D & successoribus eius:alias ab eo in alios deriuari non posset argu.1.q.7.daibertum:& de iurepatro.quod autem cũ simil.Sed clarum est φ romanus pontifex/aliorum tam epõrũ q̃ quorumcũφ aliorũ ecclesiasticorum iurisditionem & potestatem restringit & ampliat: quam restrictionẽ facere potest ex eo φ minores prælati omnes potestatem habent ab eo/& ipse a solo deo.21.di.quis.Et hoc potest ratione principatus & iurisditionis quam habet super omnes:vt per inno.in.c.cum ex eo de pœni.& remis.& ostien.& ioan.an.ibi.Et hoc etiam tenuit guiliel.de mon.in sacramentali.in ti.de claue ordinis:dicens φ clauem iurisditionis solus & insolidũ & immediate & plenissime petrus a deo habuit & eius successores apostolici,cęteri vero apostoli & prælati mediate & particulariter siue descensiue a petro.21.di.in nouo.19.di.ita dominus.&.24.q.1.loquitur.Idem etiam tenet in ti.de claue iurisditionis/in versi.nonõ quis habet: dicens φ claues habet christus(.xi.q.3.nemo)el.1.& tota trinitas, qa inseparabilia sunt eius opera ad extra / de consecra.di.4.ca.fi.Et consequenter solus papa diuina & ordinaria christi institutione

A d.c.loquitur/&c.ita dominus.Ipse enim solus papa habet plenitudinem potestatis:vt in ca.ad honorem/de autho.& vsu pallii.Sed ipse postea cõmittit cuilibet partem suam certam videlicet episcopis & aliis/secundum q in corpore ecclesiæ multa sunt membra. 86. di.in singulis.in quæ ab ipso tanq̃ a capite ordinaria iurisditio deriuatur:vt.d c. ita dominus. Ex quibus patet q clauis iurisditionis non potest esse penes concilium.

¶Nec obstat si dicatur q illa verba quodcũq ligaueris super terrã &c. (de quibus matth. 16.)dicta fuerint a christo petro & aliis apostolis,qui pari consortio potestatem acceperunt cũ petro:vt in.c. in nouo 21.di.& in.c. loquitur.24.q.1.Et ex quo episcopi successerunt loco apostolorũ(vt.d.c.in nouo,&.35. di.ecclesię,& de sacra vnctione.c.vnico.§.penul.) & concilium non est aliud q̃ quædam congregatio generalis episcoporum & superiorum & inferiorum prælatorum in vnũ cõgregatorum:si apostoli & consequenter episcopi parem potestatẽ acceperunt cum petro & consequenter cum papa,videtur q similiter clauis iurisditionis sit penes concilium generale in quo sunt episcopi qui in parte constituunt generale conciliũ,quod nõ est aliud

B q̃ quoddam corpus imaginarium quod cõprehendit omnia sua membra.ff. de fideius. l.mortuo,de regu.iur.l.hæreditas.c.romana §.in vniuersitatem de senten.excom.in.6.& de rescrip.ca.eam te.¶Q uia respondetur q cæteri apostoli pari consortio potestatem acceperunt quo ad clauem ordinis/non quo ad clauem iurisditionis.& ita dicit glo.& archi. & communiter doc.in.d.c.in nouo,&.24.q. 1.quodcũq,&.2.q.7.c.puto.& guliel.de claue iurisditionis in prin.Nam etiam sacerdotes potestatem ligandi & soluendi habent ratione ordinis/si alias habẽt debitam materiã: vt in ca.1.de summa trini.qui successerunt loco.72.discipulorum ab apostolis electorum:vt.d.c. in nouo in fi. Et ista clauis ordinis proprie concernit forum conscientiæ inter deum & hominem: & principaliter collata est petro per illa verba quodcunq ligaueris &c.24.q. 2.ca. legatur.Q uinimo licet per clauem iurisditionis romanus pontifex non posset tã episcopis q̃ presbyteris auferre clauem ordinis ,potest tamen exercitiũ suspẽdere materiamq subtrahere vt ea non vtantur:non tamen propter defectum clauis sed propter defectum debitæ materiæ in quã valeant ipsam exercere.de ordi.ab episcopo

C qui renũ.epis.c.1.cum ibi notatis:de renũci. ad supplicationem.& per notata per inno.in ca.1.de schisma.& per guliel.in ti.de charactere cum simil.in sacramẽtali:& per modernos in cle.in plerisq de elec.Et pro diffinitione si dubium inter leprã & lepram / causam & causam/sanguinem & sanguinẽ fuerit exortum,ad sedem apostolicã in qua clauis iurisditionis existit debet haberi recursus: cuius sententiam qui superbiens contempserit obseruare/mori præcipitur: vt in.c.per venerabilẽ.§.si.qui filii sint legi.Facit quod ponit beatus tho.in.4.sen.di.18.Vnde in proproposito concilium vt certum corpus separatũ a papa vel saltẽ in eodem concilio præsidente/etsi haberet clauem ordinis,nõ tamẽ materiam in quam illam exerceat nisi inquantum prælatis est per papam concessa.Q uod intellige non de potestate conficiendi/quæ concernit corpus christi verum. Sed loquor quo ad subditos in quos est clauis huiusmodi exercenda, quos habẽt prælati qui sunt ex concilio ex concessione papæ.& clauis iurisditionis omnino a papa vt capite est in alios quoscunq ecclesiasticam potestatem habentes deriuata . ergo nec clauis iurisditionis est penes concilium nec exercitium clauis ordinis quo ad materiam/nisi inquantũ est a papa eis materia concessa . Ita dicit egidi. in.d. consi.99.

D ¶Nec etiam obstat quod scribit augu. super ioan.videlicet q quando ecclesia excommunicat/ligatur excõmunicatus in cœlo: & eũ reconciliat ecclesia/& in cœlo soluitur recõciliatus:si ergo hoc in ecclesia fit,petrus quando claues accepit ecclesiam sanctam significauit.Verba sunt tex.24.q.1.c. quodcunq. Ex quibus probabiliter videtur argui q claues fuerũt datæ ecclesiæ:& q ipsa ecclesia sancta ligat & soluit. Cum autem ecclesia sit vna & indiuisibilis(.24.q.1.c.loquitur)quæ est domini incõsutilis tunica desuper contexta (vt in.c.quoniam vetus ca.cau.&.q.) vnicaq columba scribitur in canticis(vt in extrauagãti bonifacii.8. vnam sanctam in prin. &.24.q. 1.d.c.loquitur. qui est tex.notabilis in proposito)videtur q in concilio generali per quod repræsentatur ecclesia sit clauis iurisditionis etiam seorsum a papa. imo & authoritate cõciliorum videtur sedes apostolica supremam habere potestatem.17.di.§.hinc etiã/ ibi deinde conciliorum venerandorum authoritas singularem in ecclesia tradidit potestatem. ¶Q uia respondetur concedendo q quando

A papa excommunicat ecclesia ligat/quãdo facit claue non errante:nã ecclesia militans potius declarat talem ligatum vel absolutũ penes ecclesiam triumphantem/de sen. excom. a nobis el. 2. cũ enim sit spiritualis potestas qua ecclesiasticus iudex dignos recipere & indignos excludere debet a regno (vt scribitur in extrauaganti ioan. 22. quæ incipit quia quorundam: & per gulicl.in ti.de claue ordinis post prin.)papa excommunicando reputat illum indignum, & eodem modo reputatur apud ecclesiam triumphantem/ & censetur a regno exclusus. Faciunt quæ dicuntur in.c.fundamenta in prin.de elec.in.6.& in.d. c.quodcũq;/archi.intelligit per ecclesiam authoritatem. Vnde cum ille iam ante ligatus esset apud ecclesiam triumphantem,circa illũ nihil operatur clauis/ cum iam ante ligatus esset. 1.q.1.vt euidenter notatur.20.di.§.2. & per glo.in.d.c.quodcunq;. Et quem ecclesia militans absoluit/ penes triumphãtem ita esse declarat. non enim presbyter aut papa dimittit peccata sed christus,de poeni.di.1.c. verbũ.& de consecra.di.4.c.nemo.& hoc expresse dicit tex.in.d.c.quodcũq;.24.q.1.nũc ergo ꝙ petrus ecclesiam significauit quando fuerunt ei dicta illa verba a saluatore nostro

B quodcũq; ligaueris &c.fuit vt vnitas denotaretur. Et pro hoc facit extrauagans bonifacii. 8. vnam sanctam. & exponit archi. ibi verbũ significauit. i.sub signo & nomine ecclesiæ recepit. Non tamen loquitur ibi de claue iurisditionis: quia illa fuit principaliter in in petro & successoribus vt in capite & principe. ¶ Et si dicatur quia fuit in petro & est ac fuit in successoribus,bene est in ecclesia(tan q̃ christi vicarius sit in ecclesia / & ecclesia sit in ipso cui est matrimonialiter copulata.7.q. 1.c.scire:de testa.requisisti.§.si vero) non ex hoc sequitur clauem iurisditionis esse in ecclesia & in papa separatim:cum ibi non sit separatio sed vnitas.24.q.1.c.loquitur:de summa tri.c.1.§.vna.sed est penes roman. pontificem ecclesiæ sanctæ caput seu vicariũ iesu christi capitis. Imo intantum est clauis iurisditionis in papa ꝙ animæ sunt ei subiectæ: vt notat inno.de sacra.non iteran.c.1.in prin.

¶ Nec est verum ꝙ papa habeat potestatem a cõcilio:quia habuit a deo immediate, vt supra sępius dictum est. Nec obstat.§.hinc etiã supra in contrariũ adductus:quia beatus petrus habuerat ante & principaliter iurisditionem a deo: vt dicit ibi glo.in verbo iussione. vel exponitur ibi tradidit id est traditam esse ostendit secundum ioan. de fan. & archi. ibi. & archi. post ioannem de fantu. in.ca.in nouo in glo. in.21.di. Et propterea henricus boich in cap.tanta de excess. prała.dicit quòd clauis non est aliud quàm auctoritas siue potestas pascendi regendi & disponendi gregẽ domini diuersimode, quæ primo fuit promissa/vt ibi tibi dabo claues: secundo fuit data & tradita/ vt ibi pasce oues meas: tertio fuit realis executio demandata, vt ibi accipite spiritum sanctum/ euntes in vniuersum orbem &c. prout ista deducuntur per compostel. & alios doctores in.c. translato de consti. Et in huiusmodi clauibus collatis petro a christo notatur scientia & potestas/ dicitur in summa. 20. di. §. 2. Et huius promissio & datio fuit directa petro & in persona eius successoribus ipsius, & ita vniuersali ecclesiæ. Nam christus dixit vobiscũ sum vsq; ad consummationem seculi: & tamen bene sciebat christus ꝙ petrus non duraret in carne vsq; ad finem seculi. Data est igitur hæc potestas petro vni primo vt capiti ecclesiæ, & vt vnitas denotaretur: prout ista patent.24.q.1.loquitur cum simil. Et de ista materia vide quę dico infra in illo articulo/ vtrum sede vacante possit concilium exercere reseruata papæ: & in alio vtrũ sede vacante possit creare cardinales: & in illo q̃ sententia debeat præualere/papæ an cõcilii: & latius in illo quis sit maior/papa an concilium. Et ideo dicit gulicl. in suo sacramẽtali ꝙ clauis est apud trinitatem authoratiue/ & essentialiter apud christum ex merito passionis eius, & apud papã actualiter seu instrumentaliter.

¶ Et aliqui dubitant vtrum sit vna: vt ibi tanta est clauis petri, d.c.tanta de exces. prela. vel plures: vt ibi tibi dabo claues &c. Vnde dicitur ꝙ est vna essentialiter sed plures effectualiter. Sicut & in simili dubitatur in.l.3.§.ex contrario. ff. de acqui. possess. vtrum sit vnũ vel plura dominia. De quo etiam in.l.1.&.2. ff.si ager vectig. & in.l. domini prædiorum C.de fundis patri.li.xi.& in.l. licet. C. de acquiren. possess. ¶ Alii dicunt ꝙ sunt duæ: videlicet vna potestatis/ alia discretionis. De quo vide per henricum in.d. c.tãta,& guliel. in suo sacramentali. Et hoc ponit hugo super illud math. 16. dum dicit per claues designari potentiam & scientiam, & idem ioan. 20. & ibi etiam idem glo. interlinearis. Et vide late doc.in.d.c.tanta,&.24.q.1.c.manet. & bonam glo. in verbo claues. 20.di.§.2.& inno.in.c.quãto de consue. Et vide sanctum

C

D

tho.in.4.sen.di.18.q.1.ar.1.& di.19.q.1.ar.
A 2.& do.in.c.vt constitueretur.51.di.& anto. in.c.1.§.vna/versi.nota ex litera, de summa tri.& doc.in.c.noua quædam de pœni. & remis. Et in dictis locis comperies q aliqui dicunt plures esse claues, quarum altera est sciētia discernendi inter peccata seu inter lepram & lepram, alia ligandi & soluendi: vt. 20.di. §.2 & de pœni.& remis.c.noua/ibi claues in plurali,& de sum. tri.in.c.firmiter.§.vna vero. Et secundum hoc vnus haberet vnam claue sine altera: videlicet scientiam sine potestate/ vel potestatem sine scientia.

¶ Item alii dicūt q vna est clauis spiritualiū/ alia temporalium, per.c. per venerabilem.§. penul.qui filii sint legi. Alii q vna est clauis examinandi diffiniendi & censuras decernēdi/alia confessionem audiendi & reconciliādi, de quo per ostien.in summa ti.de pœni.& remis. & hoc in parte prosequitur ioan. 22. in extrauaganti quia quorūdam. Alii & forte verius dicunt q est vna clauis. & pro hoc ille tex.in.c.tanta est clauis. Et licet postea dicat claues/ intelligitur dici pp̄ter diuersos effectus: scilicet claudendi & aperiēdi. Et hæc est clauis ligandi & soluendi. & sic claudit ostiū regni cœlestis indigno (non tamen errando) & aperit digno. Alius effectus est super
C
B hoc discernere & discutere: quod est scientiæ. quæ nō sufficeret sine potestate: vt.d.§.2.20. di.& tenet guliel.de mōte laudu. in ti.de claue iurisditionis. Et sic cum quis possit habere clauem sine scientia & scientiā sine claue, clare patet: scientiam discernendi nō esse clauē: quia non sufficit scientia ad diffiniendum sine claue, vt. d.§.2.20.di. Ex quo patet q ad doctores vel magistros alicui⁹ studii vel vniuersitatis nō pertinet declarare papam schismaticum vel hæreticum: quia licet habeant scientiam non tamen habent clauem. Scientia igitur nō est clauis: sed bene dirigit habentem clauem vt discrete vtatur claue. Vnde sicut in clauigero clauis materialis requiritur discretio ostiū claudendi & aperiendi, sic sciētia est opportuna ad dirigendum clauigerū clauis spiritualis: quia qui bene discernit inter lepram & lepram, bene ligat & bene soluit. Et q sit clauis sine scientia, patet quia in ordinatione est clauis ordinis: vt in.d.c.firmiter.§. vna de summa tri. & clauis iurisditionis in cōfirmatiōe vel alias in canonica promotione de elec.c.nosti/&.c.transmissam/ & c.dudum el.2.§.tandem. Et per hanc confirmationem electionem vel aliam promotio-

nem vel ordinis collationem non confertur scientia: vt de æta. & quali.cum sit.39.di.ca. petrus.de renun.c.nisi.§.pro defectu. Non enim acquiritur scientia nisi cum labore: in authen.de quæstore.§.hæc omnia: de edili. edic.l.præcipiunt.16.q.1.c.sic viue. C

¶ Et ex his patet q sit vna clauis. & sic q non obstat quod dicitur q vna clauis potest esse penes papam/alia penes concilium. sicut penes eundem possunt esse diuersæ iurisditiones diuersis respectibus: vt patet in episcopo qui habet ordinariam & delegatam in negocio heresis: vt in.c.ad abolendam.§.penul.de hære.& aliquando eadem persona potest duplici iurisditione vti: vt in.c.cum ex officii de præscrip.& ibi doc. Ergo multo fortius diuersæ claues possunt esse penes diuersos. nā vbi duo iura cōcurrunt in eadem persona, idem est ac si concurreretent in diuersis personis.l. cum quidam.C.de admini.tutorum.notatur in.l.rescriptū.§.fi.& in.l.si plures.ff.de pac.facit quod dicitur in.c.a collatione de appel. in 6. Vt separatorum separata sit ratio.argu.l.in commodato.§.penul.ff. cōmodati. sicut etiā vna iurisditio potest esse penes vnum & alia ordinaria penes alium: vt in.c.sane el. 2.de offi.delega.

¶ Sed tamen adhuc idem videtur dicendum etiam si sit vna iurisditio clauis. Nam eadem ordinaria iurisditio potest esse penes diuersos.ff.de offi.consul.l.vna: quia iura incorporalia possunt esse penes diuersos insolidum l.loci corpus.§.competit.ff. si seruitus vendicetur.l.1.§.fi.&.l.eadem.§.cato/&.l. stipulationes non diuiduntur.ff. de verb.obli. non mirū igitur si iurisditio quæ est quid incorporale. Facit quod dicit inno. in.c.cū nostris de concess.præben. Vnde nō mirum si ista iurisditio sit penes papam & conciliū,& sic penes duos insolidum. Item quandoq in diuersis personis permanent duæ iurisditiones/ vna maior altera minor: vt patet in delegata & ordinaria.d.c.sane.& quandoq etiam æquales: vt patet in ordinariis & inquisitoribus in negocio hæresis procedentibus: vt in.c. vt officiū/&.c.per hoc de hære.in.6. Et eadē iurisditio æqualis est penes diuersos: vt patet in diuersis delegatis.de offi.delega.prudētiam.§.1.& eo.ti.c.cū plures in.6.& in l.1.§. si plures.ff.de exerci.& ibi per bar. Vnde videtur q siue sint duæ claues (vna superior alia inferior/vel ambę omnino equales) siue sit vna non videtur absurdū dicere vnam penes papam & aliam penes concilium æqualem vel D

A minorem/superiorem aut inferiorē, aut eandem esse penes vtrunq; : videlicet papam & concilium. ¶ Sed ad hoc respondetur q̄ præmissa non habent locum in claue supremæ iurisditionis : quia suprema iurisditio est penes vnum solum & vnicū caput. clauis enim iurisditionis supremæ data fuit a deo in petro etiam successoribus (vt dictum est) tanq̄ vicariis iesu christi. Ideo romanus pontifex non est beati petri vicarius sed successor & christi vicarius. de iureiuran. cle. romani in princi. Et licet alibi nominetur vicarius petri (vt. 63. di. ego ludouicus. 1. q. 1. c. non quales. &. 1. q. 7. c. quotiens) illud est ex impropria loquutione, vel expone id est vicariā gerens quā gessit beatus petrus : quia vicarius nō dat vicarium : vt in. c. cleros de offi. vicarii. & ita dicit glo. in. d. cle. romani super verbo vicarium.

¶ Sed quid dicendum quādo papa est lapsus in hæresim damnatā & est pertinax: quia tūc definit esse vicarius christi/ ex quo est hæreticus & incorrigibilis (vt dicitur in. c. in fidei de hære. in. 6. & in. d. c. si papa. 40. di.) penes quē erit tunc clauis iurisditionis, an forsan penes concilium/ quod agit ad depositionem papę? Egi. in. d. consi. 99. dicit q̄ erit apud conciliū

B ex ordinatione prædecessorum concilio assistente: & q̄ non videtur hoc absonum q̄ (attenta sanctitate patrum maxime in primitiua ecclesia) dei interposita ordinatione hoc fuerit factum. ad hoc adducit. c. canones/ & &. c. sicut/ cum multis simil. 15. di. & c. si ille 50. di. & c. cum marthæ de celebr. mis. Sic enim prædecessor in casu hæresis damnat successorem. & successor etiam in casu hæresis est iudex prædecessoris: vt in. c. achatius/ & c. maiores. 24. q. 1. Pro hoc est quod notat archi. in. c. anastasius. 19. di. nam visum est in iis quæ sunt fidei/ potius concilio q̄ vni personæ se committere. Et sic videtur hęc potestas descendisse a potestate vicariatus petri/ q̄ concilium in casu hæresis reprehendat & damnet papā: & sic non immediate a deo sicut est clauis petri. Et hoc videtur etiam de mente iurium & glo. videlicet tex. in. d. c. si papa, & in §. hinc etiam. 17. di. & c. nunc autem. 21. di. & in. c. significasti (& ibi remissiue per ioan. an.) de elec. Et sic videt̄ q̄ clauis iurisditionis proprie sit apud papam & non apud conciliū nisi in casu hæresis, & tunc permissiue. Et ex his videtur q̄ non possit concilium se intromittere de aliquibus aliis causis ab hæresi nisi inquantum esset ei a papa data authoritas. Et hoc tenet egi. in cle. dudum in. 4. notabili de sepul. & videtur esse mens glo. & inno. in. c. C ex gestis de cle. non resi. Ad præmissa vide omnino quod late dicitur infra in illo arti. vtrū sit maior/ papa an concilium.

¶ Nunc ad principalem quæstionem gundisal. episcopus gaddicen. in quodam suo paruo tractatu, præsupponendo primo plenitudinē potestatis esse in ecclesia vniuersali vt in quodam principali fundamento & consequenter in concilio/ sequendo opinionē car. di. zabarella in repe. c. licet de elec. (quā dicit tenere theologos/ maxime alex. de ales in. 4. senten. & aug. de ancona in trac. de potestate ecclesiæ/ & franciscū de mairone in. 4. senten. di. 20.) finaliter remanet dubius, dicēs q̄ aut papa cōgregat concilium & præest concilio, & tunc ipse solus habet iurisditionem ordinariam/ & prælati in cōcilio sunt assessores: sed cū mortuo papa vel delecto vel contra papā hæreticum vel propter schisma cōcilium est congregatum, tunc concilium dicitur habere iurisditionem ordinariam: primo quia nō est ibi principalis præsidens; secundo quia istis casibus videtur esse plena potestas penes concilium. Dicit tamen q̄ q̄diu papa præest concilio etiā congregato contra eum in casu hæresis vel schismatis, anteq̄ sit declaratus/ D concilium dicitur habere iuriditionem delegatam quantum ad illam causam. si autē ponimus papam depositum, concilium dicitur habere ordinariā. Et sic ista eius opinio vult q̄ iurisditio concilii fundetur ex sentētia ipsius concilii: quod videtur absonum.

QVID dicendum? Ego dicerem q̄ iste articulus depēdet ab alio: videlicet quam iurisditionem habeat concilium/ an ordinariam vel delegatam. & isto articulo examinato habetur respōsio ad principalem quæstionem, vtrum cōcilium possit cognoscere de omnibus causis & quomodo. Et in isto articulo primo potest cōsiderari cōcilium de per se sine authoritate vel præsentia papæ. Et in casu in quo subsistit sine præsentia & authoritate papæ (vel quia papa recusauit requisit⁹ cōgregare/ quia debebat forte congregari contra eum, vel quia est causa fidei & contra papam notorium hæreticum: vt in. c. si papa. 40 di. &. c. in fidei per doc. de hære. in. 6. cū simil. vel quia agitur causa papatus eo q̄ est dubium quis sit verus papa: vt in. c. 1. de renun. in. 6. per doc. & quod dicitur in. c. licet de elec. vel quia secundum tosel. tractandū est de bono vniuersalis ecclesiæ: vt in

c.1.ibi glo.15.di. quæ causa si omitteret nec
A determinaretur / scandalizaretur ecclesia iuxta glo. in.d.c.si papa, & papa nō vult vt fiat cōciliū,& generaliter in omnibus casibus in quibus cōcilium potest iudicare de papa : de quibus dicemus infra) dico ꝙ concilium habet ordinariam iurisdictionem:quia illam habet hoc casu a lege vel principe. d.ca. si papa 40.di.&.c.si quis pecunia.79.di.cum supra allegatis.quia his casibus nō potest quicq̄ papa disponere sine concilio,& cōtraria sententia concilii istis casibus prævalet voluntati papæ:vt dictis iuribus:& dicam in illa quæstione quæ sententia prævaleat / vtrum papæ an concilii quando sunt contrariæ.

¶Nec obstat secūdum rosel, si dicatur ꝙ ille tantum dicitur habere iurisditionem ordinariam qui illam habet a lege vel a principe cū territorio:vt voluit iaco. butriga. & bal.in.l. more maiorum,& in.l. & quia. ff. de iurisditione omnium iudi.vnde quia concilium nō habet territorium cohærēs iurisditioni.l. pupillus.§.territorium.ff.de verb.sig.consequēter non dicitur habere iuriditionē ordinariā, quia secundū rosel.in sua monarchia in trac. de conci. quæstione quam potestatem habet concilium/char.14.conclusio bal.non est vera. Nam episcopus de iure codicis erat ordi-
B narius iudex,& tamen codē iure codicis non habebat territorium,allegat.l. episcopale. C. de epis.audien.licet hodie habeat territoriū: vt in.c.cum contingat de foro compe.Et licet glo.in.l.si qui ex consensu/& bal.ibi & in d.l.episcopale/referant quosdam hoc dixisse, tamen illud non sequuntur ibi paulus de castro & sali. Sed videtur quod ibi dicitur per rosel.esse cōtra tex.in.c.scitote.6.q.3.vbi diu ante.c.cum contingat habebant episcopi territoria. Tamen quod ipse dicit ꝙ ad esse iurisditionis ordinariæ nō requiratur cōnexio territorii,patet per plura exēpla quæ ponit glo. in.d.c.cum cōtingat:videlicet in domino super familiam / in magistro super discipulos. C.ne.fi.pro pa.authen.habita.vbi glo. dicit ꝙ doctor potest delegare , ergo ordinarius. La iudice.C.de iudi.& iudices chartularii habēt iurisditionem non restrictam ad certas personas,& nō habent territoriū/& sunt iudices ordinarii.l.fi.C.vbi & apud quem.Et sic non saluatur quod dixit bal.ꝙ quando est iurisditio ordinaria & vniuersalis requiritur territoriū: vt dixit in.d.l. & quia. Et ideo de essentia iurisditiōis ordinariæ nō est ꝙ cohæreat territorio:vt vult bar.& alii in.l.1.ff.de iurisditione omniū iudi. Sed si cōmittatur cū territorio, bene est ordinaria.l.1. §. cum vrbem. ff. de offi.præfec.vrbis.l.fi.C.vbi & apud quē. Sed secundum eum si sine territorio indeterminate non respectu certi territorii vel certarum personarum committatur,talis indefinita iurisditio data a lege vel principe/ etiam erit ordinaria.l.1.ff.de iudi.&.d.l.fi. Allegat quod dicitur de archidiacono in. d. c. cum contingat. & quod dicitur de vicariis generalibus episcoporum / qui faciunt idem tribunal cū episcopo:vt in.c.1.de offi.vica.in.6.& in.c.2.de consue.eo.li.&. c.romana de appel.eo. li. & quod dicitur de arbitris qui eligūtur ad cognoscendum de causa suspitionis: vt in.c. cum speciali de appel.& in.c.legitima eo.ti.in 6.& in.c.iudex de offi.delega.eo. li.l. fi.C. de iuri.omnium iudi.& in.l.fi.C. de cōsti.pecu. Igitur cum concilium habeat iurisditionem a lege mortua. 40. di. si papa/ vel a papa qui dat ordinariam(cum sit lex animata in terris: vt in authen.de consuli.in.fi.) dicitur habere iurisditionem ordinariam,cum habeat iurisditionem in omnes indefinite. C

¶Sed certe si bene consideretur,male repræhēdit bal. q̄a nō dixit aliud q̄ ipse rosel.velit: quia licet dicat ꝙ iurisditio ordinaria dicatur illa cui cohæret territoriū,non tamen dixit ꝙ D
non sit dare ordinariam iurisditionē sine territorio. De quo etiam vide bal. in.c. pastoralis de rescrip.in fi. primæ col,vbi vult ꝙ licet aliqui voluerint iurisditionē delegatorū sibi mutuo deferētiū & habentiū cognoscere cuius sit iurisditio esse iurisditionem ordinariā, ipse tamen ibi dicit tales iudices esse analogos / & magis accedere ad naturam delegatorum.

¶Et quando dicatur quis habere iurisditionem ordinariam vel delegatam , licet in hoc ipse rosellus multum se extendat/ pro nunc remitto ad dicta doctorum in.d.l.fi.C.vbi & apud quē:& in.d.l.more/&.l.& quia.ff.de iurisditione omnium iudi.& in specu. de iurisditione omnium iudi.in prin.& per bal.in.c. 1.§.fi.in.3.col.de pace iura.fir.vbi dicit ꝙ iurisditio ordinaria est supra territorium sicut nebula supra paludem ex qua generatur per actiuam potentiā solis.& per eundem bal.in l.si plures/in.6.col.C. de cōdi.insertis. & per lapū allegatione. 88. Et quomodo capiatur & dicatur territorium , vide feli. in. c. rodulphus in.18.colū. de rescrip. Et vtrum potestas & authoritas fori pœnitentialis sit limitata ad territoriū sicut fori contentiosi, cardi.in

A cle.dudum.§.statuimus de sepul.in.4.&.5. q.ostien.in summa de poeni.& re.§.cui cõsi tendum.glo.16.q.1.c.1.dicitur in.c.omnis de poeni.& remis.¶ Et vbi dicitꝫ ꝙ datur per legem principem vel statutum,hoc est intelligendum vt per bal.in.l.1.ff.de offi.consul. in.4.col.& est deci.361.incipit item fuit du bitatum,quæ est in ti.de offi.vica.vbi dicitur ꝙ nullus potest dare iurisditionem ordinariam nisi princeps vel lex vel vniuersitas vel consuetudo.Vnde saltem isto respectu quia ab vniuersitate episcoporum concilium recipit iurisditionem (ex quo cum adest causa necessario congregandi concilium/ & papa detractat & omnes ad quos sit deuolutio sunt negligentes,concilium potest a seipso cõgregari/ vt diximus supra in quæstione quis con greget concilium)illa vniuersitas simul iuncta ipsorum episcoporum dicenda est habere ordinariam iurisditionem:vt in.c.nunc au tem.21.di.& in.§.itẽ symmachus.2.q.7.Et isto vno casu habebit locũ iura primo loco adducta.quantũcunq; & tunc visibiliter concilium dicatur corpus acephalum id est sine capite:vt in.c.submittitur.21.di.licet omnis vniuersitas debeat habere caput:vt per inno. in.c.cum non ignores de cle.non resi.& do.
B in.d.c.submittitur.quia tunc & verius caput dicitur christus:vt in.c.vnico de sacra vnc.& in.c.1.de schisma.in.6.Et de ordinaria iurisditione vide late per canonistas post inno.& ostiẽ.maxime per dominum anto.de butrio & alios moderniores in.c.cũ causam de appel.per lanfrancum & ostien.in summa de offi.ordi.

¶Sed hic incidit vna difficultas:si concilium haberet iudicare de papa,quomodo posset dici ꝙ habeat ordinariam iurisditionem velut sibi a principe lege vel consuetudine datam? maxime tenendo vt supra diximus post egidium in consi.99.ꝙ clauis iurisditionis non est penes concilium immediate a deo sed mediate/ & permissiue a romanis põtificibus:& sic ꝙ ipsemet papa dedit ordinariam iurisditionem concilio iudicandi de se & ꝙ submisit papalem dignitatẽ inferioribus/ videlicet episcopis in cõcilio existentibus.¶ Potest dici ꝙ quantumcunq; concilium iudicet de papa vt de priuata persona,non tamen iudicat de potestate & dignitate pontificali:quia si papa est hæreticus/ non est papa sed persona priuata:quia ilico amisit dignitatem pontificalem.& si dubitatur vter duorum sit verus papa,non iudicatur de persona papæ:quia ignoratur quis sit verus papa/ sed discernitur vter illorum sit papa,& anteq̃ decernatur neu ter potest dici papa,sed sunt & vterq; ipsorũ C est vt priuata persona:quia etiam posset cõtingere ꝙ neuter esset papa.Et sic non obstãt iura dicentia papam nõ habere superiorem: vt in.c.licet de elec.& ꝙ solius dei iudicio pa pa iudicatur:vt in.c.nemo/& in.c.aliorũ.9.q. 3.quia illa iura loquuntur in vero & indubitato papa:& ad hoc faciunt illa quæ dicuntur in illa quæstione an papa possit se submittere iudicio alicuius.¶ Sed adhuc obstat quia videtur ꝙ istis casibus non possit dici conciliũ habere iurisditionem ordinariam:argu.eorũ quæ dicuntur in.c.statutum de hære.in.6.& c.cum causam de appel.cum simil.Sed dic ꝙ eo casu quo est congregatum legitime concilium contra papam hæreticum vel super causa papatus,etiam cognoscet vniuersaliter de aliis causis inferiorum vniuersaliter pendẽte concilio occurrentibus.

¶SECVNDO potest considerari concilium cum authoritate papæ ipso absente/ seu cum legato eius qui præest concilio.Et tunc tantam authoritatem habebit conciliũ quanta erit demandata a papa ipsi legato cum concilio:& habebit delegatã.Et hoc videtur voluisse ioan.de immol.in.c.graue in.4.quæsito in materia conciliorum extra glo.de præ D ben.Et hoc intelligit in persona ipsius legati. sed de aliis dicit idem quod dicitur de prouinciali concilio:vt infra dicetur.¶ Nec obstat si dicatur ꝙ sedis apostolicæ legatus dicitur habere ordinariam iurisditionem:vt in.c.2.de offi.lega.in.6.cum simil.quia illud intelligitur in legatis ad certam prouinciam,& non ad certum actum vt hic.illi enim habent ordinariam/ ratione territorii.d.c.2.&.c.fi.eo.ti.in antiquis:& c.1.de loca.vbi patet ꝙ possunt ædere statuta:vt in.c.fi.de offi.lega.& feli.in.c.super literis in.22.colum.in prin.de rescrip.Allegat martinũ de laude in trac.con ciliorum.& ad eum se remitit in.24.q.incipit quærto an congregati in concilio:quam quæstionem non habeo in meo libro.¶ Sed ꝙ videatur habere delegatam,bene faciunt quæ leguntur in actionibus concilii calcedonen.vbi præfuerunt legati nomine papæ,& illa tantum fuerunt approbata quæ concernebant fidem.

¶Anto.de butrio in.d.c.graue/videtur velle ꝙ in cognoscendo episcopi existentes in cõcilio sint ordinarii,sed in diffiniẽdo sint assessores.Finaliter tamen de opinionibus primo

recitatis dicit/ tene quam vis, nec se firmat.
A ¶ Domi.in consi.65.incipit discutiam/ in.4. colum.dicit ꝙ licet concilium dicatur habere iurisditioné ordinariã iuxta notata per inno. in.c.graue,tamen illud est ex accidenti id est quando coadunatur cõciliũ:sicut dicimus in legato ꝙ habet ordinariam de offi.lega.ca.1. li.6. & est ex accidenti quãdo creatur a papa, de offi.lega.c.1. ¶ Abbas ibi in.d.c.graue dicit ꝙ in ista materia inno.& cæteri ibi in.d.c. graue transierunt sicut muscipula inter prunas. ¶ Rosellus vbi supra dicit ꝙ conciliũ integraliter consideratum & concretum cũ persona papæ vel eius legati dicitur habere iurisditionem ordinariã:quia illam habet a lege vel a papa. ¶ Et istam etiam tenet ioan.de imol.in.d.c.graue/extra glo. in.3. quæstione quæ possunt expediri in concilio.& dicit ꝙ si alius loco papæ præest in concilio,tunc idem est dicendũ quod dicitur de concilio prouinciali / quod potest cognoscere de causis quæ vertuntur inter episcopos & clericos. 2.q.6. placuit.xi.q.3.si episcopus/forte cõ.4.seque. Item poterit cognoscere de omnibus causis clericorum:dummodo factum sit notorium, vel si res non patitur dilationem/vel in breui potest liquidari. Ipse tamen archiepiscopus qui præest concilio vel qui habet potestatem diffiniendi, debebit hoc facere de consilio &
B assensu aliorum de concilio vel maioris partis/de tempo.ordi.si archiepiscopus.& de accusa.c.sicut olim. De causis autẽ archiepiscoporum non cognoscet prouinciale conciliũ diffiniendo, sed superioris iudicio reseruantur: vt in.d.ca.graue in verbo metropolitani &.c. Et ista dicit vera in causis ciuilib⁹: sed in criminalibus potest concilium audire causas inferiorũ episcopis & diffinire.16.q.7.c.1.& 2. Et isto secundo alio modo possunt intelligi iura primo loco adducta. ¶ Quod intelligo quando cõcilium reperitur simpliciter cõgregatum & non ob causam fidei tantũ:quia tunc procederẽt iura secundo loco adducta. Sed causas criminales episcoporũ poterit cõcilium prouinciale audire / sed non diffinire sine licentia papæ.3.q.6.quis liceat/&.c.multum stupeo/&.c.dudum/&.c.accusatus.&.3. q.8.ca.1.& de iudi.ca.1. Et est ratio/ quia ista causa est de reseruatis principi:vt in.c.ꝙ trãslationem de offi.lega.in glo.& in.c. inter corporalia de transla.prælato. Facit tex. & quod ibi dicitur in.c.si abbatẽ de elec.in.6. Et hoc quod dicit immo.de concilio prouinciali/ est idem in effectu cum eo quod dicit ioan. an. in.d.c.graue. Imo inno.ibi etiam vult ꝙ episcopi in cõcilio prouinciali de per se sine cõcilio sunt vt iudices ordinarii in omnib⁹ causis clericorum quæ ad concilium referuntur
C 6.q.3.scitote.18.di.c.1.&.2. ¶ Mihi placet opinio illorum qui volunt ꝙ tunc cõcilium in cognoscendo habeat ordinariã sed in diffiniendo delegatam/argu. eorum quæ ponuntur in cle.auditor de rescrip. & quod dixi supra de gestis in concilio calcedonen.& procedũt tertio modo iura primo loco adducta/ꝙ papa habuerit rata gesta & diffinita per conciliũ:alioquin secus/per iura secundo loco adducta.

¶ ALIQVANDO consideratur concilium vt cui præest papa. Et dico ꝙ papa est ordinarius cũctorum & totius orbis: vt in.c. cũcta per mundum/&.c.per principalem.9. q.3. Et isto modo cõsiderato concilio/dicitur habere ordinariam ratione ipsius papæ, qui est caput concilii & habet potestatem a deo/ in authen.quomodo opor.episcopos/in princi. Et ita intelligo rosellum vbi supra. & isto modo concilium habebit cognitionem omnium causarum. Sed cõsiderando alios prælatos in concilio existẽtes simul cum papa / separatim a papa,tunc dico concilium nullam habere iurisditionem,sed prælati tunc potius
D dicuntur consultores:quia solus papa est qui habet plenitudinem potestatis. c. proposuit de concess.preben. Et hoc voluit immol.in.d. ca.graue:& inno.ibi.& glo.in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.cum aliis supra allegatis:& ponit martinus lauden. in trac. concilii.q.4. Et sic procedunt secundo modo iura secũdo loco adducta. Et ex hoc patet ꝙ non erit vera opinio abb.in.c. consensus de rebus ecclesiæ non alie.(qui voluit ꝙ conlium habet iurisditionem) si intellexit quando concilium est sine papa vel eius legato/nec agitur cõtra papam hæreticum vel de causa papatus.

AN AVTEM concilium possit deponere episcopos/& quot personæ requirãtur in depositione episcopi & an omnes debeant esse concordes,& quot requirantur in depositione presbyteri & quot in depositione diaconi & subdiaconi (loquẽdo de concilio prouinciali) & vtrum sint assessores episcopi ibi existentes vel iudices ordinarii, & vtrum metropolitanus possit deponere & remouere episcopum ab episcopatu & in monasterium detrudere vel pronunciare amouendum:de omnibus vide late per abbatẽ & alios in.c.2.incipit non potest/ de re iu. di.doc.

A di.doc.15.q.7.in summa, & in.c.graue (ibi petrus de ancha.) de præben. Et ad præmissa adde quæ dicta fuerunt supra in.q. vtrum eo dem tempore sit clauis iurisditionis penes cõcilium & papam, quia satis conferunt proposito nostro. & quæ dicam infra in.q. vtrum cõcilium possit concedere iura principis: & in illo alio articulo vtrum diffinitio vel constitutio conciliaris sit edenda sub nomine papæ vel concilii: & in quæstione infra posita/ vtrum concilium sede vacãte possit disponere contra iura positiua & illa tollere. Et ex his patet quando cõcilium poterit excõmunicare & censuras decernere. Et similiter patet ꝙ concilium potest constituere & statuere de seruis clericorum sine authoritate alicuius principis: quia sunt sub iurisditione temporali ecclesiæ, de quo doc.in.c.ecclesiarum seruos 12.q.2.

AN autem tunc in concilio generali quo ad processum causarum sit seruãdus ordo iudiciarius, ioan.an.in.d.ca.graue dicit ꝙ sic, & refert martinus lauden.in trac.de principibus/in.q.482. Quinimo nõ posset concilium omittere solennitatem iuris positiui nec supplere defectus. Pro hoc quod dicitur in cle.ne romani de elec. & in c.significasti eo.ti. & in.d.quæstione vtrũ sede
B vacante possit concilium disponere cõtra iura positiua: & in alia infra/ vtrum concilium possit tollere constitutionem papæ.

SED quæro vtrum concilium possit vices suas alteri delegare aliquibus de concilio contradicentibus? Et dicendum ꝙ sic: quia iurisditio competit concilio & vniuersitati non vt singulis: sufficit ergo maiorẽ partem concilii in hoc consentire/ de consti. c.cum omnes: & de iis quæ fiunt a maio.par. ca.c.1. & l.quod maior.ff.ad municipa.cũ simil. & dixi in quæstione ex quibus personis & quot constituitur concilium.

¶Vtrum autem poterit concilium cõmittere laico vices suas/ eo casu quo agitur de cã papatus vel ad papæ depositionem? Dico ꝙ non per notata in.c.decernimus de iudi. tum quia laicus non potest tractare de causis spiritualibus: vt ibi/ & .c.sacrosancta & .c.massana de elec. tum quia inferior a papa non potest habilitare laicos ad tractandum causas spirituales, nisi esset data potestas concilio a papa/ per notata in.d.c.decernimus/ & .c.quanto de consue. tum quia quando agitur ad depositionem/ est causa criminalis: vt.d.c.decernimus, **C** nec concilium potest derogare iuri positiuo: vt in cle.ne romani/ibi glo. & dicitur infra in quæstione prædicta vtrum concilium possit tollere constitutionem papæ.

¶An vocatus ad conci. habeat ius reuocandi domum. Arti. 8.

ITEM QVAE, ro an eo casu quo quis est vocatus ad concilium habeat ius reuocãdi domũ? Dicit anto. in.d.c.graue/ꝙ si ẽ vocatus quis super aliquo crimine, tenetur respondere nec habet ius reuocandi domum: sed in aliis causis pro quibus non est quis vocatus/ habebit ius reuocandi domum. Et hoc inducit ad intellectum.c.1.de iudi. dicens ꝙ ideo fuerat quo vult deus ibi interrogatus quia habebat ius reuocandi domum, quia non fuerat specialiter vocatus pro illo negocio. ad quod est tex. in.c.fi.de dila. Inno.in.d.ca.graue/ dicit ꝙ in concilio omnes tenentur respondere de sin- **D** gulis querelis ac si citati essent, 18.di.ca.propter ecclesiasticas, & .c.quoniam quidem. Et in hac opinione fuit pe.de perusio in.d.c.graue/ secundũ ꝙ refert ibi ioan.de immo. Qui tunc respondet ad. cap.1.de iudi. ꝙ ibi fuit facta interrogatio ne posset postea cõcilium recusari. sed in criminali secus: quia habebũt ius reuocandi domum nisi sint citati/ & in citatione expressa sint crimina super quibus vocantur. 5.q.2.c.vl. Et quod dicitur ꝙ in ciuilibus tenetur quis respondere/ refert quosdam intelligere de concilio prouinciali vel episcopali, sed secus in generali: quia in illo cuilibet competit ius reuocandi domum, argu.c.fi.de dila. & .c.fi.de foro compe. Ipse tamen concludit contrarium. s.idem esse in generali quod in prouinciali. allegat.2.q.7. §.item symmachus. ✝ Martinus lauden.in trac.de principibus.q.502. tenet simpliciter (referendo inno.in.d.c.graue) ꝙ cõpetat ius reuocandi domum.

COncludendo tu dic secundum ioan. an. (& fuit mens ipsius inno. & ostien.) ꝙ siue generale siue particulare conci-

A liū pro aliquibus specialibus negociis emergentibus conuocetur, in aliis (siue criminalia siue ciuilia sint) competit ius reuocandi domum: vt in.d.c.fi.de foro compe.&.c.fi.de dila. Si vero non pro specialibus causis sed indistincte & generaliter fieret cōuocatio (siue sirgnale siue prouinciale vel synodale concilium) non habet locum ius reuocandi domū si agatur de ciuilibus.d.c.propter ecclesiasticas/&.c.quoniam quidem.& voluit glo.2.in c.1.de iudi.in verbo interrogatus/ibi quia omnes causæ tunc in synodo tractabantur. In criminalibus autem competit: quia in illis non tenetur quispiam respondere nisi ad hoc specialiter sit citatus/ expressis etiam criminibus super quibus accusatur. 5.q.2.ca.fi. Et idem in effectu tenet ioan.de immo.in.d.c.graue. Super quo vide abb.in.c.2.de dila.& eundem in.d.ca.1.in versi.alia solu.de iudi. Qui in effectu concordant in præmissis. Et idem etiam alex.in.c.de cōciliis.18.di.in.fi. ¶Pe.de ancha.in.d.c.graue/videtur velle in penul.col.ꝙ si existentes in concilio accusentur/semper tenentur respondere, quia concilia principaliter celebrantur pro reformatione morum: vt in.ca.in singulis de statu monach. Sed dictum eius posset esse verum qñ B episcopus accusaretur de aliquo crimine notorio & scandaloso subditis eius/de quo episcopus impeteretur a subditis: sed secus esset si ageretur de aliquo crimine de quo specialiter & a certa persona impeteretur ad deponendum ab episcopatu, & non venisset paratus quia non fuisset ab illa persona ad cōcilium citatus. Pro quo facit illud quod dicūt ibi doc.ꝙ ideo cōciliū cognoscit de criminibus non seruata forma.c.qualiter & quando de accusa.quia concilium agit super reformatione morum & ex officio/& quia modico tempore sunt moraturi. Vide pe.de ancha. ibi in.d.c.graue in primo quæsito.

¶Arti. 9.

CONSEQVENter quæro vtrum concilium possit pronunciare se iudicem/& se constituere generale concilium? Et dicendum est ꝙ quando cōciliū est legitime congregatum/& papa requisitus detractat interponere authoritatem, C sicut potest ipsummet concilium authorizari in facto proprio (vt dictum est supra in illa quæstione quis congregat concilium) ita poterit pronuntiare se iudicem competentem/ & se constituere concilium/ & in se esse iurisditionem. Ita dicit petrus de monte in suo libello de papa.16.col.ibi sexto quæro quot personę: & refert feli.in.c.super literis in.18. col.de rescrip. Et hoc etiam ponit do.in trac. schismatis.q.8.& ita fuit practicatum in concilio constantien.in.1.c.tertiæ sessionis: & aliquid diximus supra in prædicta quæstione quis congregat concilium.

¶Quinimo plus voluit feli.in.d.c.super literis, ꝙ concilium est iudex in cognoscēdo an crimen obiectum papæ sit tale ꝙ eius iurisditio & cognitio spectet ad concilium, per prædicta: & quia iudex causæ præparantis est ēt iudex causæ præparatæ.l.ordinarii/in verb. ab eodem iudice. C.de rei vendi.l.minor in fi.prin.ff.de mino. Quod & dicunt in simili doc.in.c.1.§.notoria de censi.in.6. Sup quo adducit plura similia cardi.post lapum in.6. q.in cle.præsenti de censi. Et quod dicitur in c.1.de offi.dele.in.6.post glo.& post glo.in c.accusatus de hære.in.6.& in cle.2.de iudi. D Et plura per quæ potest iudicari de connexis. & bal.in.c.si pro debilitate de offi.delega.l.2. & ibi angel.de iuri.omnium iudi. Et quod ponit ludo.consi.332.incipit quo ad primū. vbi ait ꝙ licet papa ex decreto concilii cōstātien.non possit derogare statutis illius concilii nisi ex magna causa rationabili & euidēti, tamen ad papam spectat hoc arbitrari.

¶Ad quod facit quod ponit alex.in summa 15.di.char.18.reprehendendo abbatē: qui pro fundamento ꝙ concilium cognoscat de aliis causis ꝗ solius hæresis contra papā, assumit ꝙ etiam cognoscit de causa papæ cū dubitatur an sit hæreticus vel non: & sic ꝙ non sit bona ratio ꝙ ideo concilium cognoscat de causa hæresis/quia papa eū est hæreticus desinit esse papa: vt in.c.achatius &.c.audiuim' 24.q.1. Quia respondet alex.ꝙ ista qualitas ꝙ papa sit hæreticus dat iurisditionem concilio ad cognoscendum de ea: quia vbi certa qualitas dat iurisditionem non habenti, si de dicta qualitate dubitetur/ille cognoscit de ea an sit vera vel non summarim vsq ad finem/vt possit postea procedere ad decisionem ipsius causæ cap. si clericus laicum

(& ibi cōmuniter doc.) de foro compe. ma-
A xime anto. & ipsemet abb. ibi: & bar. in. l. pre
scriptione. C. si contra ius vel vti. pu. Ideo no
mirum quando dubitatur an papa sit hæreti-
cus/ si cognoscat concilium: non tanq̄ habēs
iurisditionem supra papam, sed tanq̄ præpa-
rans fundamētum iurisditiōis quam sibi præ
tendit competere/ cognoscit an papa sit hære
ticus vel non. Et in hoc secundum eum fuit
deceptus abbas in suo fundamento.

¶ Facit etiā quod dicitur post inno. per ioan.
an. & alios in. d. c. romana. §. notoria. supra al
legato de cēsi. in. 6. ꝙ vbi data est aliquo casu
potestas iudici procedēdi sup notoriis, si du-
bitetur vtrū quippiam sit notoriū/ ipsemet iu
dex hoc cognoscet. Et de hoc vide bonā glo.
in. c. 1. de offi. delega. in. 6. quæ dicit de coser
uatoribus ꝙ si sit dubium vtrum excessus sit
notorius & consequenter an sit eorum iuris-
ditio, cognitio erit ipsorummet conserua-
torum/ qui summarie examinabunt. Et illam
glo. cōmendat etiam abb. in. c. si clericus lai-
cum/ in. 6. col. de foro compe.

¶ Et hoc in fi. intelligit feli. dummodo cōstet
prius de negligentia cardinalium in congre-
gatione concilii: per id quod dicit cardi. in. c.
licet de elec. & in consi. 15 o. incipit sæpe quę
situm. quia ista congregatio concilii spectat
B ad cardinales, & ipsis negligentibus ad impa
torem: & eo negligente prælati conueniunt
petendo licentiam ab asserto papa: & ea etiā
non obtenta discedere poterunt secundū pe-
trum de monte/ vt ipse dicit. ℣ Sed ista restri-
ctio non conuenit ad quæstionem: quia nos
non quærimus quomodo sit congregandum
concilium: sed postq̄ est legitime congrega-
tum, an possit pronuntiare se competentem
iudicem & iudicare ꝙ crimen obiectum pa-
pæ est tale ꝙ eius cognitio spectat ad cōciliū.
Tamen pro ista conclusione (ꝙ conciliū hoc
cognoscere habeat) tenet ggi. i. c. licet de elec.
vbi vult ꝙ si capiatur ille qui dicitur papa in
pertinacem hæresim lapsus, an fuerit perti-
nax/ erit cognitio ipsius concilii: similiter quā
do est dubium vtrū quod papæ impingitur
sit vera hæresis quia non reperitur damna-
tum ante iudicium contra papam/ concilium
met habebit cognoscere vtrum illud tale sit
hæreticum. Et de hoc supra dixi in arti. an pa
pa possit accusari de hęresi vel simonia.

¶ Articulus decimus. C

AN AUTEM CON
ciliū generale possit re-
cusari vt suspectū, doc.
post glo. in. c. 1. de iudi.
dicunt ꝙ non. & maxi-
me vt dicit ibi abb. quā-
do ibi præest papa, qui
est ordinarius ordinari-
orum. 9. q. 3. cuncta per
mūdum, & in. c. per principalem. & idē anto.
de butrio ibi. qa papa nulli suspectus est/ nisi
sit causa eius propria: vt notatur in. c. cū venis
sent de iudi. Idem etiam cardi. flo. ibi, quia
tota ecclesia non potest errare. 24. q. 1. a recta.
Et idem ibi ioan. de immo. quia in papā veri
similiter non cadit suspitio. Idem etiam dicit
lanfrancus in. c. postremo in. 8. q. de appel.
℣ Prouinciale tamen bene potest recusari: vt
dicūt doc. in. c. licet ex suscepto de foro com-
pe. & glo. & doc. in. c. in singulis de statu mo-
na. & lanfran. in. d. c. postremo.

¶ Et ex his infero ex quo doc. ibi loquuntur
de concilio cui papa præest, ꝙ quantūcunq̄
abb. ibi loquatur per dictionē maxime (quæ
est implicatiua: vt in. l. etiam. C. de eo qui pro D
tutore) nihilominus si consideramus concili-
um sine papa ipsum poterit recusari vt suspe
ctum: sicut dicitur de cōcilio prouinciali: ibi-
dem in. d. c. 1. & in. c. in singulis de statu mo-
na. Et hoc voluit catal. in allegatiōibus factis
ad confutandum monitoriū decretum per
basilienses contra eugenium in. 18. char. ℣ Et
ex hoc etiam apparet ꝙ glo. in. d. ca. 1. relata
ad tex. ibi (qui loquitur in synodo non gene-
rali secundum. d. abb. ibi) non sit vera: & ita
communiter reprobatur a doctoribus ibi. Li
cet saluari possit dicendo ꝙ loquuta fuerit de
concilio generali: vt ibi dicit abbas, & in. ca.
licet ex suscepto in. 3. notabili de foro com-
pe. In inferioribus conciliis igitur non est ve
ra glo. quia imo tota vniuersitas potest recu-
sari: vt in. c. licet in fi. de foro compe. & in cle.
pastoralis in. § notorium/ ibi pisanæ ciui-
tas. de re iudi. 3. q. 5. quia suspecti. & in spe-
cu. ti. de requisitione consilii. 4. col. vbi dicit
ꝙ quis potest recusare suspectos omnes do-
ctores ciuitatis. & alb. in. 2. parte statuto-
rum. q. 100. & abbas in. d. ca. licet. Et in-
telligo verum quando ex iusta causa fit re-
cusatio: alias præsumeretur fieri in fraudem:
vt dicit bal. in. l. hoc modo. ff. de condi.

A & demonstr. & ad idem est quod dicit calde. cõsi. 6. in ti. de appel. Eo ipso. n. ꝙ caput synodi est suspectũ/ & tota synodus est suspecta, dicit bal. in. l. 1. in. 2. col. C. si rector prouinciæ, & quando maiores de concilio sunt suspecti vel etiam caput vel metropolitanus, est suspecta synodus siue cõcilium totum. 3. q. 5. quia suspecti: & de procu. c. consulti secundũ vincen. & ostien. & refert anto. in. d. c. 1. Quidicit ꝙ si principale caput (vt metropolitanus) non est suspectum/ forent tamen alii maiores suspecti, esset relinquendum arbitrio iudicis vt ponderaretur qualitas psonæ an esset multum constans caput/ quod de facili non moueretur ad dicta aliorum: vt per hoc non posset recusari, alias sic. Quod intelligit. d. abb. in. d. c. 1. secus quando remotis suspectis remaneret synodus in perfecto numero qui requiritur secundum qualitatem causæ: quia propter suspitionem quorundam non poterit tota synodus recusari, argu. c. fi. de procu. & c. dilecto de testi. & regu. vtile 1. 6. & quod notatur in. c. gratum de postul. præla. & in. l. sicut. ff. quod cuiusꝙ vniuersi. no. cum ius aliorum recusatorum remaneat in nõ recusatis: vt in dictis iuribus. ¶ Quod ẽt dicit. d. anto. in. d. c. 1. procedere quando teneremus ꝙ assistentes capiti in concilio essent simplices cõ-

B sultores: quia tunc habenda esset ratio vtrum caput esset multum constans. Sed quia in cõcilio prouinciali sunt assessores vel coniudices/ sine quorum cõsensu non iudicat archiepiscopus (iuxta notata per inno. de præben. graue/ &. 1. 5. q. 7. episcopus: & glo. in. ca. licet de offi. ordi. & per ostien. de libel. obla. c. 1.) ista de causa poterit archiepiscopus alias non suspectus recusari propter suspitionem aliorum de concilio: quod est notabile. & inducit ad quæstionem an quando ordinarius arctatur ad pronunciandum secundum consiliũ assessoris, si assessor est suspectus/ possit ipse ordinarius allegari suspectus de quo per eũ & abb. siculum ibi.

¶ Et per hoc patet ꝙ non sit vera opinio illorum qui simpliciter voluerunt ꝙ synodus nõ possit recusari, illa ratione quia ex quo ex diuersis diœcesibus confluunt episcopi / videtur impossibile ꝙ omnes sint concordes: sed secus in ciuitate quæ est corpus mixtum. d. c. licet/ &. §. notorium. respondendo ad. c. quia suspecti. 3. q. 5. ꝙ illud cõcilium fuit ibi principaliter contra ioan. chryso. Quia imo tantum adducitur ibi in exemplum: & bene probat ille tex. ꝙ synodus potest recusari cum

loquitur de athanasio episcopo parenorum, C qui vocatus ad synodum recusauerat ire eo ꝙ inimicus esset qui iudicabat: quam excusationem admisit calcedonen. synodus. Quinimo dicit bal. in. l. 1. C. si rector prouinciæ / ꝙ propter caput suspectum potest totum collegium recusari. Quod vltimum est intelligẽdum quando vniuersitas subesset ei (per notata per ioan. an. in addi. specu. in titulo de iudice delegato. §. fi. versi. item ꝙ ex pluribus quem omnino vide) & quando illud caput esset ita potens ꝙ illi vniuersitas non auderet contradicere secundum bal. in. d. ca. 1. de iudi. & refert ibi feli. Sic etiam si vnum de vniuersitate habeo suspectum, potero petere illum remoueri quis alii possint ferre iustam sententiam/ secundum abb. in. c. causam quæ de offi. dclega. quod inducit ad scholarem debentem intrare examen & habẽtem aliquem ex doctoribus suspectum: & dicit se credere ꝙ potest petere ipsum remoueri. quod & ponit lanfrancus in. c. cum speciali in. 8. quæsito in prin. de appel. Et sic limito quod idẽ abb. dixit in. d. c. 1. & retuli supra: vt videlicet quãdo remotis suspectis remanet concilium perfectum/ tunc non possit recusari: debent tamen illi qui essent suspecti si petatur remoueri ꝗdiu examinabitur causa illius qui ha- D bet iustam causam suspitionis/ per prædicta.

¶ Et ex his infertur ꝙ etiam concilium generale in quo papa nõ est ꝑsens/ poterit recusari suspectũ sicut alia concilia ꝓuincialia. Et fa cit ratio quia habetur ad quẽ tunc possit habe ri recursus/ scilicet ad papam: loquendo quãdo est vnus indubitatus papa. Sed secus erit quando in illo præest papa, ex quo tunc non est dare superiorem ad quem possit haberi recursus: vt in. c. licet de elec. & in. §. patet. 3. q. 1. & ex quo tunc episcopi in concilio existentes sunt tanꝗ assistentes & consiliarii/ de præben. graue per inno. & quia papa non potest recusari suspectus: vt dicit abb. post ostiẽ. & alios in. c. querelam in glo. 1. de elec. Ideo tunc concilium non potest recusari. Et hoc credo verum: licet doc. in. d. c. 1. transeãt sub silentio in concilio generali in quo papa non præest. ¶ Et credo ꝙ glo. ibi male reprehẽdatur/ quæ dicit ꝙ conciliũ non põt recusari: qa proprie eius intentio fuit loqui de conciliõ gñali papa præsente: quia ille tex. est ex concilio aphricano. Item patet quia in tex. ibi videbatur agi de episcopatu per illa verba/ nam adimi ei episcopatum &c. quem adimere non poterat concilium prouincia-

A prouinciale: quod licet possit cognoscere de causis criminalibus episcopi, non tamen pōt illas diffinire: vt. 3. q. 6. quis, & dicitur in. d. c. graue de præben. Et multo minus vbi agitur de adimendo episcopatum: vt ibi, & in. c. inter corporalia de transla. præla. & c. φ transla tionem de offi. lega. in glo. de quo latissime per butrium in. d. c. 1. de iudi. in. 5. opposi tione.

¶ Limito etiā prædicta nisi concilium esset legitime congregatum contra papam quia esset hæreticus/ vel quia ageretur de causa papatus: quia tunc non poterit concilium recusari. tum quia concilium non pōt errare: qa ecclesia non errat, quæ nihil aliud est q̄ concilium: quia christus orauit pro ecclesia sua: vt in. c. maiores de bap. 24. q. 1. a recta/ & c. pudenda. Tum etiam quia si tunc posset recusari, esset aperire viam impeditiuam concilii cō tra papā/ saltem protractiue: quia ilico recusaretur concilium suspectum, argu. c. nōnulli de rescrip. & c. ex tenore eo. ti. & l. properādum. C. de iudi. cum simil. tum etiā quia tunc concilium est supra papā: vt per abbatem & alios post eū in. c. significasti de elec. & in alle gationibus quoniam veritas. & nullum tunc habet superiorem nisi deū/ a quo immediate dicitur habere potestatem: vt in gestis conci-

B lii constantien. in. 4. sessione, & dicetur infra in illo arti. quis sit maior vtrum cōcilium an papa. Tum etiam quia tunc non est superior ad quem possit haberi recursus. Et sic restringo doc. in. d. c. 1. de iudi. qui volunt φ concilium generale non possit recusari: quia intelligo quando in illo præest papa / vel quando est legitime congregatum contra papam.

¶ Et si dicatur φ concilium non est propriæ ecclesia nisi repræsentatiue: quia ecclesia vniuersalis constituitur ex collectione omnium fidelium, vt in. c. ecclesia de consecr. di. 1. Et φ de illa vniuersali dicitur φ non potest errare quia pōt fides remanere in vno: sicut fuit in beata virgine in passione dñi: & sicut collegiū remanet in vno, vt in. c. osius de elec. & in. ca. gratum de postu. præla. Et φ isto modo intelligitur φ ecclesia non potest errare quia christus orauit pro ea, & non de concilio generali, quod pōt errare: vt. 3 6. q. 2. c. placuit/ & ibi glo. ca. cau. & q. de puellis, & ea. cau. & q. c. 1. iūcto. c. fi. pcedētis. q. scilicet. c. de raptoribus. glo. & ibi archi. 20. di. c. 1. & patet in concilio ariminen. quod est perpetuo damnatum. 15. di. c. sancta in prin. & 24. q. 1. aduocauit, vbi imperator cassauit gesta concilii: & late prose- C quitur abb. in. c. significasti de elec. ¶ Respondetur φ ex quo quando cōcilium iudicat cō tra papam hæreticum super concernente hæresim, non videtur φ possit errare tam faciliter q̄ in aliis non notoriis. & si pōt errare/ non sequitur φ propterea possit recusari vt suspectum: vt in simili patet in matrimonio in. c. tenor/ & c. lator/ & c. cōsanguinei de re iudi. cum simil. Item quando agitur causa contra papam hæreticum per concilium, tunc clauis iurisditionis est solum penes concilium: vt voluit egi. consi. 99. & dixi supra/ eum referendo in illo arti. an clauis iurisditionis sit penes concilium, & ideo merito non debet posse recusari & per alias rationes supra tactas/ & quia tunc non habet superiorem/ nec hoc casu reperiuntur iura disponentia φ sit procedendum ad electionem arbitrorum: vt in. c. cum speciali de appel. & c. legitima eo. ti. in. 6. cum concordan. ¶ Crederem tamē si papa aliquos de concilio iuste haberet suspectos/ φ illi possent & deberent q̄diu eius causa tractaretur remoueri, per dicta supra cum retuli abb. in. c. causam quæ de offi. deleg. qa hoc non esset recusare concilium, ex quo remanet subsistentia concilii/ per ea quæ ponit abb. in. d. c. 1. de iudi. & supra retuli. D

¶ Adde tamen prædictis φ licet concilium non possit recusari vt suspectum, tamen præsidentes in concilio bene possunt recusari vt suspecti: vt ponit abb. siculus in. c. penul. in glo. super verbo & appellatione de sta. mona. Quod intellige quando in concilio non præsidet papa: qui non potest recusari/ vt dictum est supra. De aliis autem inferioribus vtrum & quando possint recusari & quomodo, vide doc. in. c. cum speciali de appel. in. l. apertissimi. C. de iudi. & ibi in prin. vide remissiue albe ri. & in. d. c. quia suspecti. 3. q. 5. & summistas in ti. de appel. & ca. secundo requiris eo. ti. & in. c. legitima eo. ti. in. 6. & c. iudex de offi. delega. eo. li. cum simil.

¶ Arti. xi.

VLTERIVS hic quæro vtrum cō cilid possit adiri per viam querelæ? Non reperio istum articulum tactum a doctoribus: sed tantum brixien. in verbo cō cilium / dicit φ sic, pro quo dicit esse tex. in. c. generalis in fi. 54.

A di . Sed ille tex,hoc non probat: quia est tex.
gelasii,& verba diriguntur in eum cum dicit
si super hac re cuiul q̃ verax nos querela pul
sauerit,vnde nihil loquitur de cõcilio.Quin
imo prima facie videtur dicendum ꝙ non:
sicut videmus in metropolitano/ qui non po
test adiri per viam querelæ: vt in.c.pastoralis
de offi.ordi.&.9.q.3 .quasi per totum,&.c.ro
mana de foro compe.in.6. Domi.in.c.de cõ
ciliis.18.di.loquendo in concilio prouincia
li/ dicit ꝙ põt adiri per viam querelæ: & ibi
est tex.de hoc. Vnde idem videtur dicendum
de cõcilio generali,quod si præsupponamus
in eo papam præsidere /nulli dubium est.ca.
grauis de resti.spolia.c.tum ex literis(cũ vul
garibus)de resti.in integ.9.q.3 .conquestus
de foro cõpe.cõquestus:de feriis cõquestus,
cum infinitis similibus. Si ibidem nõ præest
papa sed legatus nomine papæ,videtur idem
per.c.1.de offi.lega.vbi legatus potest adiri
per viam querelæ.& maxime si tenemus cõ
cilium cui præest legatus habere eandem iu
risditionem quam habet concilium prouin
ciale: vt in.c.graue & ibi ioan.de immo.de
præben.& diximus supra.Sicut ergo põt adi
ri per viam querelæ concilium prouinciale,
pariformiter & multo magis concilium gene
B rale. ¶ Si autem loquimur eo casu quo po
test esse & est concilium sine papa/quia forte
contra eum fuit legitime congregatum,eodẽ
modo videtur dicendum: cum tunc repræ
sentet vniuersalem ecclesiam: vt supra dixi
mus in illo arti. quam iurisditionem habeat
concilium.

¶Arti. 12.

SED quæro quomodo gesta
concilii quæ mandantur lite
ris/intitulantur: vtrum suffi
ciat ponere gesta in tali gene
rali concilio,an sit necesse ꝙ
exprimatur locus in quo ce
lebratur concilium: Cardi.in proœ cle.in.3.
col.dicitur sentire ꝙ non. Et idem tenet feli.
in.c.1.in.4.col.de sponsa.pro quo allegat
glo.in.c.vbi periculũ de elec.in.6. ¶ Sed cer
te si bene inspiciatur,nec car.nec glo. hoc di
cit:sed ꝙ debet exprimi ꝙ gesta sint in conci
lio generali/quia papa celebrat generale con
cilium.17.di.per totum. Et ideo quando ibi
dicitur in eo quod dicit in viennen.concilio/
congruentius fuisset dictum in generali con
cilio:non per hoc dicitur ꝙ non debeat poni
locus. Quinimo ostendit car. contrarium/
cum sumit argumentum ꝙ locus debet ex
primi in instrumento. & clarius probat
glo.in.d.cap.vbi periculum: vbi ad ver
bum concilio / addit scilicet generali & edi
cto lugdunen. Et hoc dico verum quia o
pus est scire vbi fuerit editum generale con
cilium: sicut videmus in concilio generali
viennen.&c. ¶ Non tamen credo ꝙ sit opus
exprimere locum loci:sed quo ad lateranen.
propter notorietatẽ episcopatus papæ suffi
cit expressio loci generalis: in aliis autẽ anti
quis inuenitur expressus ẽt locus pticularis:
vtpote in quibus interdũ vltra hoc ꝙ est posi
tus locus ciuitatis/ẽt reperitur positus loc⁹ ec
clesię in qua fuit celebratũ gñale cocinlium.

¶Arti. 13.

SED HIC
quæro qualiter de
beat edi cõstitutio
in concilio,vtrum
sub nomine papæ
qui ibi præest /an
sub nomine conci
lii,& sub cuius no
mine dictari debe
ant acta concilii:
In hoc iura varie reperiuntur loqui: quia
aliqñ editur nomine papæ & cõcilii,nam ali D
quando dicitur sacro approbante concilio:
vt in.c.sacro de sen.excom.& in suprascrip.
c.ad apostolicæ de re iudi.in.6. & in cle. ad
nostrũ de hęre.in cle.1.de magis.in.cle.i.de
vsur.in cle.attẽdẽtes de sta.mona. & de elec.
li.6.in.c.vbi periculũ in versi.hoc sacro,vbi
hoc not.domi. ꝙ in edenda constitutione cõ
ciliari papa est ille qui principaliter statuit/&
concilium se habet approbatiue. Dicit etiam
ostien. in.c.qualiter de elec. & refert feli. in
cap.1.in.3.ampliatione de consti. & in.c.
1.in fi.de treu. & pa.& in.c.1.in fi.prin. de
pac. ¶ Item dicitur aliquando sacri concilii
approbatiõe statuimus: vt in.c.pro humani.
de homi.in.6.& in cle.1.de hære. Aliqñ hoc
sacro concilio attestante: vt in cle.quia con
tingit de religi.domi. Aliquando sicut statui
mus in concilio: vt in.c.cum tu de vsur. Ali
quando cum sancto concilio deliberatione
pręhabita: vt in.c.ad apostolicæ de re iudi. in
6. Aliqñ suadente concilio: vt in.c.fi.de bap.
Aliquando de consilio fratrum nostrorum
& sacri approbatione concilii: vt patet in.c.li
cet de elec. Aliquando sacri authoritate con
cilii prohibemus: vt.c.nimis de iureiur. ali
quando decernente nobiscum sancta syno
do: vt in.c.scelus.2.q.1. Aliquando de consi

A lio concilii: vt in.d.c.ad apostolicæ de re iudi. in.6.

¶ Aliquando apparet constitutio edita nomine concilii tantum: vt in exemplis infra positis. Nam aliquando dicitur commune totius concilii anathema prolatum est: vt in.c. de laicis. 12.q.2. Aliquando placuit sancto concilio: vt in.c.de iis/ & in ca.placuit. 12.di. Aliquando sancta synodus dixit/ vel sancta synodus respondit: vt in.c.bene quidem.96. di. Aliquando placuit huic sancto concilio: vt in.c.fi.30.di.& in.c.q̃q̃.23.di. Vel ab vniuersis episcopis dictum est satis placet/ ea.di. ca.illud.aliquádo statuit hęc sancta synodus: vt in.c.quidam monachi.16.q.1. Vel placuit omnibus residentibus in sancta synodo: vt in ca.1.ea.cau.& q.& in.c.1.de.iudi. Aliquádo vniuersi de synodo dixerũt: vt in.c.1.de pac. Aliquando ad interrogationem si omnibus placet statuite/ synodus respõdit placet: vt in ca.osius de elec.& d.c.bene quidem. Et sic de multis similibus/ vbi in persona concilii gesta loquuntur: vt in.c.quoniam/ & in.c.interdixit.32.di.& in.c.diffinit.17.q.4.45.di.c.de iudæis.47.di.c.quoniam multi. vbi dicitur iuste censuit sancta & magna synodus. Ad idẽ ca.3.de rebus eccle.non alie.& in.c.1.de obliga.ad ratioci.de offi.custo.c.fi.de successioni B bus ab intesta.c.2.22.q.5.decreuit.12.q.2. apostolicos.21.q.2.si quis iam translatus: & 21.q.3.c.vnio. cum multis similibus.

¶ Aliquando sub nomine papæ tantum: vt patet pro maiori parte in omnibus iuribus editis in concilio generali: vt in.c.nõnulli de rescrip.in.c.ne pro defectu cum duobus seq. de elec.in c.cum sit de æta.& quali.in.c.quoniam contra de proba.in.c.vt debitus/ cũ duobus seq.de appel.in.c.nulla.de conces. præben.c.de multa de præben.cũ seq.in.c.in aliquibus cum duobus sequen.de deci.in.c.sed nec/ & c.sententiam sanguinis/ ne clerici vel mona.& in.c.non debet de consan.& affi. Et in multis aliis similibus in.6. vt in.c.1.& c. vbi periculũ cum multis aliis sequẽ.de elec. & c.1.de re iudi.& aliis pluribus. & idem in clementinis. ¶ Aliquando apparet edita con stitutio nomine papæ per approbationẽ papæ ad constitutionem concilii: vt in.c.in lateranensi de præben.in.c.aduersus de immu. eccle.iuncto.c.non minus eo.ti. Aliquando per relationem constitutionis conciliaris & noui iuris editionem nomine papæ & approbationem cõcilii: vt est tex.16.q.1.c.in canonibus iuncta suprascrip. vbi symmachus papa statuit ex authoritate gangrensis concilii C & synodus approbauit: vt patet ibi in fine illius tex.ibi vniuersa synodus surgens acclamauit/ vt ita fiat rogamus: dictum est octies exaudi christe/ symmacho papæ vita sit dictũ est duodecies. Sicut reperitur aliquando acclamatum imperatoribus in concilio martini & in calcedonen. & agathonis.

QVID dicendum? petrus cardi. cameracen. in trac. de po.eccle. & pa. videtur velle ꝙ sub nomine papæ/ a quo omnis virtus & authoritas cõcilii procedit: & ꝙ poterit addi sacro approbante concilio/ sicut in aliis conciliis antiquitus obseruabatur.allegat.c. damnamus de summa tri. in.§.nos autem.& in.c. vnico de summa trini.in.6.& in cle.1.eo.ti.& cle.ad nostrum de hære.& cle.1.de vsur. Vnde simpliciter dicẽdum videtur prima facie ꝙ omnis constitutio quæcunque sit facta in concilio debeat edi. nomine papæ: quia cõstitutio sumit robur a cõfirmante/ non a cõcedente. Ad hoc tex. in ca.si apostolicæ de præben.in.6.omnia enim nostra facimus quibus nostram authoritatẽ impartimur dicit imperator in.l.1.C.de vete ri iure enucle. Ad idem facit quod dicit bal. in.l.ex placito.3.colũ. C. de rerum permu.ꝙ statuta spoletana confirmata per papã/ dicun D tur statuta papalia. Facit quod dicitur in.l.more (maxime per iasonem).ff.de iuri.omnium iudi.in glo.vbi ponitur materia quando con firmans dicatur dare.& in.l.si cæterarum.§.fi. ff.de testa.mili. Facit glo.in.c.ex frequẽtibus de insti.quę vult ꝙ excommunicatio lata per inferiorem approbata a papa/ dicitur papalis excommunicatio quo ad absolutionem. Vide quod dicitur in specu.in.ti.de sententiis in §.vt autem in.8.col.versi.quid si papa. Facit quod dicit inno.& alii in.c.1.de cõfir.vti.vel inuti.& tex.in.c.si apostolicæ sedis legatus de præben.in.6.& glo.8.q.2.in summa. Sic tutor datus filio emancipato a patre in testamẽto & a prætore confirmatus/ nõ dicitur testamentarius sed datiuus.dicit glo.in.§.fi. insti. de tutelis. Et optime facit illud quod ponunt doc.in.c.ad audiẽtiam/ & in.c.porrecta/ & in ca.examinata de confir.vti.vel inutil.& feli.in ca.per tuas de maio.& obe. & milis in verbo beneficium manuale.& remissiue idem feli in.c.constitutus de rescrip.ꝙ si papa cõfirmat beneficium manuale datũ monacho/ & hoc ex certa scientia.non poterit amoueri ad nutum abbatis: quia sumit vires a potestate & authoritate confirmantis/ qui ex certa sciẽtia

A potest & facit ipsum perpetuum & eius natu ram mutat. Vnde cum concilia sumāt omne robur a papa (vt in c. significasti de elec.) nec possint haberi aliqua concilia rata sine papæ authoritate (vt patet. 17. di. per totū) & statuta cōcilii cōfirmentur authoritate & cōstitutio ne papę (vt in c. bene quidem. 96. di. in versi. ꝙ si) & canones editi ab aliis pontificibus nō cōfirmentur per conciliū sed per papam (vt in c. qualiter & quando el. 2. de accusa. quia inferior non cōfirmat gesta superioris: vt in ca. 1. & 2. de confirma. vtili vel inutili) & so lus papa præsente concilio deponat impera torem (vt in c. ad apostolicæ de re iudi. notat aretinus in d. c. qualiter & quādo) videtur ꝙ omnia edita in concilio debeant denominari a papa. Ad idē facit ꝙ res denominatur a di gniori. glo. in c. 1. in verbo fratribus de renū. in. 6. & in c. 1. de offi. lega. in. 6. Facit quod dicitur in c. ꝙ in dubiis de cōsecr. ecclesiæ vel altaris. & in c. vnico eo. ti. in. 6. & in c. si is cui de præben. in. 6.

¶ Abbas in c. osius in. 3. notabili de elec. & in c. 1. de pac. in vlti. notabili/ dicit ꝙ debet lex vel constitutio edi sub nomine concilii & non nomine papæ tantū: quia ibi tex. nul lam facit mentionem de papa qui ibi præside bat. Dicit tamen ꝙ quando materia legis ori

B ginatur a papa, licet concilium approbet/ ta mē lex edenda est nomine papæ a quo sum psit vigorem & originem. nam & sine conci lio papa potest legem condere. c. cuncta per mundum. 9. q. 3. glo. in c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Quando autē materia legis a con cilio originatur, tunc nomine concilii est lex edenda. nam in concilio interest papa vt ca put. pro hoc. c. osius de elec. & c. 1. q. 7. conue niētibus. Quinimo dicit ꝙ maioris roboris est constitutio totius ecclesiæ q̄ solius papæ tantum. allegat c. cum dilecti de elec. & quod notat archi. 18. di. in summa. Sed de hoc in fra latius dicetur in loco suo. Idem etiam re plicat abb. in c. consensus de rebus eccle. nō alie. & idem in c. 1. de sponsa. Idem ibi alexā. qui dicit ꝙ vbi aliquid statuit papa ad motū seu suasionem concilii/ illud ascribitur conci lio & non papæ: secus si papa sit principalis promotor, quia tunc ascribitur papæ & non concilio: vt in c. licet de elec. & in c. aduersus de immuni. eccle. & in d. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. iunctis suprascrip.

¶ Sed si recte aduertatur/ ista distinctio nihil est: quia semper papa vel alius præest conci lio & a capite debet regulari & ei attribui qđ fit per concilium, argu. § religiosum insti. de

C rerum diui. & l. cum in diuersis/ ibi bar. ff. de relig. & sump. fu. 13. q. 2. in ecclesiastico ibi glo. & vt dictum est supra res denominatur a digniori. Bal. tamen in l. 2. C. de manumis. vindicta/ dicit ꝙ non est vis vtrum pronun ciantes sententiam in concilio/ dicant nos cō cilium vel nos archiepiscopus de consensu concilii nostræ ecclesiæ. & allegat archi. 17. di. c. generalia. Et loquitur in concilio prouin ciali: dicens ꝙ a tali constitutione siue sentē tia poterit solus archiepiscopus sine concilio absoluere & eius suffraganeus suum subdi ditum quia est sentētia iuris, per c. nuper de sentē. excō. vbi idem domi. & late alex. in fi. Immol. tamē in c. 1. de pac. vult ꝙ cōstitutio edita in concilio ita attribuitur etiam conci lio per quandam communicationem sicut & papæ: quia papa cōmunicat concilio autho ritatem. Et idem notat ibi anto. de butrio: qui dicit ꝙ licet papa ibi sit sicut caput, tamen po testas legis condendæ non dependet ab ipso solo sed etiam a concilio.

¶ Et hoc videtur probari ex gestis plurimo rum conciliorum, in quibus apparet ꝙ sub communi nomine papę & concilii sunt edi ta & gesta. Patet ex gestis calcedonen. concilii in depositiōe dioscori: quia postq̄ dioscorus D tertio monitus noluit cōparere, tunc pascha sius legatus leonis papæ ad synodū dixit/ vo lumus ediscere a vestra sanctitate qua pena dignus sit: synodus dixit/ quæ placita sunt ca nonibus fiāt. paschasius dixit iubet reuerētia vestra vt vltione canonica cōtra eū vtamur, cōsentitis an aliud placet. sancta synodus di xit etiam cōsentimus, nullus dissentit/ totius synodi volūtas est. Vnde iulianus episcopus hipponē. dixit ad legatos leonis, petimus ve stram sanctitatem (in eo ꝙ magis inter cæte ros eminētis/ habentes locum sanctissimi pa pæ leonis) iustam in contumacem promul gate vindictam/ ac regulis insitam cōtra eum ferte sententiam: omnes enim nos & sancta synodus concors efficitur sententiæ vestræ sanctitatis. Paschasius dixit/ quod placet bea titudini vestrę vnanimiter proferatur. & ma ximus antiochenus episcopus dixit quod vi detur sanctitati vestræ censendum/ in hoc concordes efficimur simul. Et post hoc lega ti apostolici pronunciauerunt sententiam in dioscorū. & postea anatholius episcopus con stantinopoli. & omnes de concilio sententiā dederunt/ dicendo eum alienū iudico sacer dotalis siue episcopalis dignitatis. ¶ Ex his ap

A patet ꝙ legati apostolici in concilio qui primo loco existunt primo proferunt sententiã si synodus iubet/ & post illos omnes alii secundum ordinem: & ex vnitate voluntatis & concordia dependet vigor sententiæ, & sic ita cõstitutio & decretatio tribuitur concilio sicut legatis papæ/ & sub nomine omnium cõcorditer editur.

¶Nec obstat quod legitur act. 15. c. vbi iacobus qui erat episcopus ierosolymitanus etiã præsente petro protulit sententiã/ dicens ego iudico non inquietari eos &c. & epistola ibidem scripta sumit exordium ab apostolis & cõcilio/ dicens apostoli & seniores fratres iis qui sunt antiochię &c. & iterũ placuit nobis simul collectis in vnum eligere &c. & iterum sequitur visum est spiritui sancto & nobis nihil vltra imponere. & nihil dicitur sub nomine petri qui erat pręsens. ¶ Quia respõdetur ꝙ ita fuit ibi nõ contradicẽte sed volente petro/ & quia actus originabat ab ipso cõcilio. vel & aliter ꝙ ibi non fuit aliqua constitutio edita/ sed quædam ordinatio facta pro tunc per omnes apostolos: & ideo ab illis sub nomine omnium aliis intimata. Vel potest aliter respõderi vt infra in fine huius articuli dicet. Vnde potest dici ꝙ quãdo papa est præ-

B sens/ tunc acta concilii debent dictari sub nomine papæ qui est caput cõcilii: vt in c. osius &c. significasti de elec. 1. q. 7. conuenientibus. ipse enim est vniuersalis concilii præsidẽs: vt patet in suprascrip. in. c. si quis. 35. q. 2. &. 2. q. 7. cum pastoris. 25. q. vlti. c. si quis dogma. 35. q. 9. c. quod quis. c. 1. in suprascrip. de simo. c. in nomine domini. 23. di. Quinimo concilium petit a papa vt constitutionem faciat. 12. q. 2. c. ecclesiarum seruos. Et conciliũ debet consentire iustis statutis: vt est tex. 12. q. 2. si episcopus. Et vbi papa est presens/ con ciliũ nihil potest statuere sine authoritate papæ: vt est tex. in. c. bene quidem in versi. ꝙ si cuiuslibet. 96. di. Vnde dicit sanctus tho. contra impugnantes religionem in. 4. c. in ante penul. col. ꝙ sancti patres in concilio congregati nihil statuere possunt sine authoritate papę. Et vbi papa est præsens/ ei ascribuntur acta cõcilii: argu. c. si qui de præbẽ. in. 6. quod ponit alex. in. c. anastasius circa fi. 19. di. Habito autẽ consensu concilii/ dicitur sacro approbante concilio: vt ostendunt iura supra primo loco allegata.

¶Et istam conclusionẽ postea positã reppe ri per pe. cardi. cameracẽ. in trac. de po. eccle. & pa. in. 2. q. tertiæ partis/ versi. secundo quęritur. & bene probat tex. iuncta glo. in. e. ex gestis de ele. nõ resi. ¶ Nisi papa aliter fieri vo

C luerit: videlicet ꝙ sub nomine vtriusꝙ (videlicet suo & concilii) decretum edatur. Ad quod facit gestũ in concilio martini, vbi subscribendo damnationi sergii/ constãtini/ pyrrhi & pauli processit per viã subscriptionis: subscribendo videlicet martinus sanctæ catholicæ & apostolicæ ecclesiæ vrbis romæ episcopus huic diffinitioni confirmationis orthodoxæ fidei & damnationi sergii/ constantini/ pyrrhi & pauli statuens subscripsi. & sic etiam maximus sanctæ aquileien. ecclesiæ episcopus/ confirmando/ damnando & statuẽdo vna cum. 3. episcopis se subscripsit, quilibet in eadem forma. Sic in concilio cui præfuit gregorius iunior tempore constantini iunioris imperatoris romę: videlicet gregorius sanctæ catholicæ & apostolicæ ecclesiæ vrbis romæ episcopus huic cõstituto a nobis promulgato subscripsi. & oẽs pariformiter subscripserũt. Et idem in symmacho qui tempore theodorici regis in synodo per eum habita cum. 218. episcopis præsidens in. 6. actione dixit/ sanctorum patrum statuta firmantes expressis sententiis sancimus &c. & symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit, ꝙ si aliqui hæc transgressi fuerint & talia præsum

D pserint/ quod super his vobis videt pari adiuratione manifestate. Cumꝙ surrexissent & paulo post iterũ consedissent dixerũt. si quis hæc hodie in hac synodo prohibita infringere præsumpserit, si clericus fuerit gradu proprio careat/ si monachus vel laicus communione priuetur. Et infra dum resedissent facto silentio vniuersa synodus dixit. quisquis clericorum aut monachorum vel laicorum tam maioris ordinis q̃ inferioris post hãc formam a nobis prolatam his decretis contraire præsumpserit/ statutis canonicis velut schismaticus percellatur. & subscripserunt symmachus episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ vrbis romæ huic constituto a nobis inspirante domino peracto subscripsi. Similiter episcopus mediolanen. & alii sub eadem forma subscripserunt. Et iterum in eadem. 6. actione quãdo dicit aliqua statuta renouãda/ subscripsit: & alii omnes pariformiter subscripserunt. Similiter in concilio aphricano. c. 6. & in concilio papiæ habito per bonifaciũ & his similibus fuit, quia ita voluerunt illi pontifices ex humilitate procedere.

¶SED vbi papa non esset præsens in concilio, tunc acta dictabuntur sub nomine con

cilii,& postea transmittentur per papam ap/
A probanda,& ita procedunt iura secundo loco adducta. Et ita videtur fuisse factum in con/ cilio calcedonen. celebrato absente papa. Et ita respondet præfatus cardi. ad iura quæ di/ cunt concilium diffinit,ꝙ loquuntur vel quã do dicitur papa a fide deuius pertinaciter: vel vbi papa non fuerat præsens sed alias autho ritatem præstabat: sicut in concilio contra symmachũ in.§.hinc etiam.17.di.

¶Et ex his patet quis debeat præferri in ordi ne scripturæ/vtrũ papa an concilium. Quia videtur ꝙ papa vbi papa in concilio præfuit, alioquin concilium: quia confirmatio sequi/ tur editionem cõstitutionis: vt per totum de confir. vtili vel inutili & d. l. 1. C. de ve. iure enucle. Quicquid videatur brix. dubitasse in repertorio in verbo papa: qui dicit multum fuisse super hoc in cõcilio basilien. discepta/ tum. & pro papa allegat de consecra. di.2.c. in quibus in suprascrip. vbi dicitur leo epi/ scopus & sancta synodus. Et allegat ad idem epistolam athanasii ad marcum papã: & epi/ stolam stephani archiepiscopi ad damasum papam: & epistolam aurelii carthaginen. epi/ scopi ad innocentium papam: & tex. de con/ secra. di.2. ego berengarius: & de eo qui co/ gno. consang. vxo. suę. c. cum haberet. xi. q. 3.
B theugualdum. Et vbi quandoq; papa postpo nitur/ dicit hoc factum ex humilitate papæ, allegat. 12. q. 1. dilectissimus. 97. di. victor. Facit quod dicit tex. de beato greg. in. c. si quis super his. 2. q. 7. & quod dicitur in. c. nihil de præscrip. Et ista videtur fuisse mens præfati cardi. cameracen. ꝙ vbi hoc factum reperitur sub nomine concilii/ illud processerit ex hu/ militate papæ. Et de brixien. in dicto verbo papa/facit mentionem feli. in postilla ad mo narchiam petri de monte circa fi. in versi. his expeditis: quãdo examinat quæstionem quis sit maior/vtrum papa an conciliũ. Et ad præ/ missa facit tex. in. c. noli/ & in. c. ego. 9. di. Et ideo si aliquando in cõcilio vbi papa præfuit reperiatur lex edita sub nomine cõcilii & nõ papæ, vel illud fuit in principio nascentis ec/ clesiæ/vel ex humilitate papæ/ vel quia sic ei placuit edi nomine concilii sequuta approba tione ipsius papæ. Ad præmissa facit tex. in. c. quis/ iũcto. c. prouida de elec. in. 6. vbi proba tur ꝙ concilium dicitur facere id quod facit papa in concilio, quod etiam probat tex. in. c. non minus/iuncto. c. aduersus de immu. ec/ cle. Et maxime hoc procedit quando conci/ lium tenetur in absentia papæ/ & constitutio mittitur cõfirmanda ad papam: & videtur ꝙ constitutio originatur a concilio & sub nomi ne concilii/edenda papa approbante. & ideo merito videtur præponendum nomen con/ cilii tanq̃ necessariũ, ex quo gestũ a papa (vi/ delicet confirmatio) necessario debet sequi: iuxta notata in. c. examinata/ & in. c. venerabi lis de confir. vtil. vel inutil. & in. c. inter dile/ ctos de fide instru. C

¶Et si dicatur ꝙ cum agitur de reformatio/ ne in capite & in membris/ necessario debe/ ret edi sub nomine concilii. Respondet præ/ fatus cardi. ꝙ non est alius qui possit authori tatem præstare q̃ ipsemet papa: quia non est dare superiorem. & ti. C. ne quis in sua causa ius sibi dicat/ non habet locum in papa: vt in ca. si papa. 40. di. & dicitur in. c. cũ venissent de iudi. & ideo sialiter hoc casu factum repe ritur, etiam non de necessitate sed ex humili tate processit.

¶Egidius tamen in cle. dudum de sepul. in prin. in. 4. notabili dicit ꝙ licet concilium ge nerale possit instare apud papam vt constitu tionem faciat vel approbet vel gratam & ra/ tam habeat, tamen concilium non debet con stitutionem facere. & dicit hoc colligi ex illo tex. cle. a contrario sensu. Quod intelligit ni/ si in casibus in quibus concilium iudicare po test de papa: vt in causa hęresis, vt in. c. in fidei de hære. in. 6. & in causa papat*. 79. di. si duo, & similibus. Et hoc intelligo quando conci/ lium vellet sine authoritate papæ vel contra eius voluntatem aliquid statuere de non con cernentibus fidẽ. Facit quod dicitur in glo. in ca. in istis. 4. di. Et ratio est, quia concilia su/ munt robur ab authoritate papæ. c. significa/ sti de elec. Et cum ista opinione egidii vide/ tur esse glo. & do. in. d. c. vbi periculũ, & glo. & inno. in. d. c. ex gestis: quia solus papa ha/ bet potestatem authorizandi & statuendi & non concilium: vt refert abbas siculus ibi. D

¶Non obstat quod legitur act. 1. vbi electio mathiæ ad apostolatũ fuit facta ab omnibus apostolis & ascribitur apostolis cum dicitur statuerunt duos: & non dicitur ꝙ petrus sta/ tuit. Similiter act. 6. cum dicitur ꝙ apostoli conuocantes multitudinem discipulorum di xerunt non est bonum derelinquere nos ver bum dei: & subiungitur constituamus super hoc opus, & deinde & imposuerunt eis ma/ nus: & non dicitur ꝙ petrus imposuit. Ad idẽ act. 8. vbi dicitur ꝙ miserunt petrum & ioan nem. Ad idem actuum. 15. vbi iacobus iu/ dicauit: & epistola dicitur facta non nomine

petri ſed apoſtolorũ & ſeniorum fratrũ. Ad
A idem act.21.quando paulo fuit iniunctum a
congregatione ſeniorum vt ſe conformaret
in ceremoniis legis moſaicæ ,actio ibi notatꝰ
communis cum ſubditur hoc ergo fac quod
dicimus . & in omnibus prædictis capitulis
(videlicet in.1.6.15.&.21.) apoſtoli erant
conciliariter congregati. Iſtis enim reſpon
detur ꝙ licet ſub nomine vniuerſali fuerit de
cretatũ, non tamen ex hoc ſequitur ꝙ conſti
tutio debeat edi nomine cõcilii.ſicut quando
dicitur placuit ſancto cõcilio, non ex illo in-
nuitur ꝙ conſtitutio ſub nomine cõcilii de-
beat edi de neceſſitate: ſed potuit ſi aliquãdo
ſecus contigit/ex humanitate & tolerantia pa
pæ fieri ad maiorẽ firmitatem : quia quod fit
per conciliũ/ virtualiter fit per papam qui illi
præeſt. Vnde dicit oſtien. in. c. qualiter el.2.
de accuſa.ꝙ conciliũ nõ confirmat cõſtitutio
nes ſed approbat,ſed papa eſt qui confirmat:
quia confirmatio eſt actus ſuperioritatis : vt
ponit bal.in.l.fi.C.de.ll.&cardi.in.c.ſignifica-
ſti in.10.contrario de elec. & feli. in. c.1.de
treu.& pa.

Articulus. 14.

VLTERIVS
quia contingit inter-
dũ ꝙ conſtitutio re-
B nouatur in alio con-
cilio,quæro a quo cõ
gruẽtius denomina-
bitur/a primo ne cõ-
cilio an a ſequẽti? Fe
li.in.c.1.de pac. dicit
ꝙ congruẽtius denoiatꝰ a ſecũdo.allegat glo.
in verbo cõcilio in.c. vbi periculum de elec.
in.6.Sed illa glo. nõ ita ſimpliciter loquitur:
ſed dicit ꝙ ex quo illa conſtitutio fuerat reuo
cata per adrianum & ioannem/ potius ſumit
vigorẽ ex renouatione celeſtini quinti & ex
approbatiõe bonifacii. Quinimo cõtra hoc
videtur tex in.c.quia intentionis de priuile.&
in proœ.6.& in.c.1.de præben.eo.li. vbi di-
citur quòd qui innouat nihil de nouo facit
ſed vetus cõſeruat.idem tex.in.c.ex parte de
priuile. Vnde abbas in.d.ca.quia intentionis/
diſtinguit ꝙ vbi ius antiquum eſſet penitus
ſublatum tunc dicitur de nouo dari, alias ſe-
cus quãdo nõ eſſet ſublatum. Et ſic cõcordat
cum glo.in verbo cõcilio:quæ dicit ꝙ conſti
tutio illa erat penitus reuocata/ & merito ſu-
mit robur ab innouatione . Et pro hoc facit
tex.in argu.in.c.1.de poſtu.præla. vbi inno-
uãs poſtulationẽ caſſatã/dicitur de nouo po-
ſtulare. Pro felino facit quod dicit tex. & ibi
doc.in verbo cum adiicit in.l.1.§. ſi quis ſim C
pliciter.ff.de verb. obli. vbi cum additur vel
detrahitur primæ diſpoſitioni dicitur creari
noua diſpoſitio.l.ius ciuile.ff.de iuſti.& iure.
Sed hoc parum facit: quia nos loquimur in
nuda innouatione & non cum adiicitur pri-
mæ. Ad quod facit tex.in.c.non minus iũcto
ca.aduerſus de immuni. eccle. Poſſet ſaluari
quod dicit feli. eo caſu quo prima conſtitutio
vel non ſeruabatur(iuxta.c.1.de treu.&pa.)
vel fuerat abolita per contrarium vſum .In-
terdum tamen idem canon attribuitur duo-
bus pontificibus:vt.12. q.1.in.c. neceſſaria.
Quod intelligit feli.in.d.c.1.de pac.quando
ſecũdus aliquid addidit.allegat.l.fi.ff.de ope-
ribus publi.

Item adde prędictis ꝙ vbi papa dicit ſtatui
mus de conſenſu concilii/vel nobiſcũ decer-
nente concilio(iuxta.c.ſcelus.2.q.1.&.c. ni-
mis de iureiuran.cum ſimil.)tunc illa eſt po
tius conſtitutio concilii ꝗ papæ , ſecundum
abb.in ſermone maximum.56.col.verſi.55.
in vltima parte.allegat archi.17.di.in princi.
ponit feli.in.c.1.de pac.&.in.c. eãte.25.col.
de reſcrip. vbi videtur magis dicere ꝙ ſit po-
tius vtriuſq; : quod mihi placet per notata in
d.c.graue de præbẽ. Itẽ adde ꝙ per iſta ver D
ba ſacro approbante concilio dicitur conſti-
tutio cõciliaris,ſecundum domi.in.conſi.44.
quod intellige per quandam communicatio
nem ſecundũ anto.in.c.1.de pac. & immol.
ibidem.Si tamen diſpoſitio continet aliquot
capitula in quibus non eſt replicata iſta clau-
ſula,tunc in illis aliis capitulis nõ dicetur di-
ſpoſitio conciliaris ſed papalis/vt ipſe dicit in
d. conſi . nec dicetur tunc papa facere contra
cõcilium reuocando conſtitutionem in illis
aliis capitulis vt dicit ibidem do.

Item adde prædictis ꝙ per iſta verba in cõ
ſtitutione poſita(videlicet ſacro approbante
concilio) non probatur ꝙ conſtitutio fuerit
edita in concilio/ ſed ꝙ fuerit poſtea appro-
bata per cõcilium,dicit ioan. mona.ioan. an.
& domi.in.c.vbi periculum de elec.in.6. Ita
refert & dicit eſſe ſingulare feli. in. c.1.in.4.
colũ. de ſponſa. Sed ſi bene aduertatur/do-
minicus hoc non dicit:ſed ꝙ conciliũ ſe ha-
bet approbatiue in conſtitutionibus concilia
ribus : & ꝙ papa principaliter ſtatuat / bene
probat ioan.an. Dic vt dixi in quęſtione prę-
cedenti qualiter debet edi conſtitutio in con-
cilio.

¶Articulus .15.

A SVCCESSIVE quæro vtrum papa poſſit tollere ſtatuta concilii. Videtur ꝙ non. Et pro hoc eſt tex. in cap.ſicut.15.di.vbi dicit tex.ꝙ ſtatuta concilii ſunt ſuſcipienda & veneráda ſicut quattuor euangelia: ſed cõtra quattuor euangelia papa nõ poteſt diſpẽſare:vt dicit glo.& doc.in.c.propoſuit de cõceſſ.præben.25.q.1.c.ſunt quidam.19.di.ca.ita dominus.§. hoc autem. ergo nec contra ſtatuta concilii. Et conſiderandum eſt ꝙ verba illius tex.ſunt verba beati greg qui erat papa.ſicut autem ipſe debebat venerari talia ſtatuta concilii ſic & ſucceſſores. Nec obſtat ꝙ tex.d.c.ſicut/loquitur de.4.conciliis principalioribus:quia tex.ſequens(qui incipit ſancta romana eccleſia) poſtq̃ locutus eſt ſimiliter de dictis quattuor cõciliis,poſtea ſubiungit. ſed & ſi qua ſunt concilia a ſanctis patribus inſtituta/poſt illorum.4.authoritatem cuſtodienda & recipienda decernimus.¶ Et ad idẽ videtur tex.in.c.contra ſtatuta.25.q.1.vbi dicit tex.ꝙ contra decreta patrum condere aliquid vel mutare nec huius quidem ſedis poteſt authoritas. Et hoc videtur velle glo. in.c. B legimus.93.di. & fuit diffinitum in concilio cõſtantien.& baſilien. ꝙ concilium habet immediate poteſtatẽ a deo, & ꝙ quilibet etiã papa tenetur obedire præceptis & ordinationibus concilii in quinta ſeſſione cõſtantien. & in.2.ſeſſione baſilien. Ad idem ſunt plura iura.25.q.1.vbi dicitur ꝙ papa debet inſtituta patrum vſq; ad animam & ſanguinem tueri in.c.ſunt quidam.& alia ſimilia in.c.ſequẽ. &.c.violatores/&.c.prima ſalus/&.c.quæ ad perpetuam/&.c.nulli fas/&.c.a ſanctis, & fere per totam illlam quæſtionem:&.20.di.ca.decretales/&.c.de libellis.4.di.c. in iſtis.16.di.c.ſancta octo.19.di.§.ex hoc autem.¶ Ad idem eſt authoritas leonis papæ ad martianum imperatorem: qui ſcribens de canonibus nicenæ ſynodi dicit ꝙ nulla poſſunt improbabilitate conuelli/nulla nouitate violari. Et ſubdit.in quo opere auxiliante chriſto fideliter exequẽdo neceſſe eſt me perſeuerantem exhibere famulatum:quoniam diſpenſatio mihi credita eſt, & ad meum tendit reatũ ſi paternarum regulæ ſanctionum quæ ſpiritu dei ſpirante ſunt cõditæ me quod abſit cõniuente violentur.¶ Et ꝙ nõ poſſit papa tollere ſtatuta cõcilii/conſuluit in effectu ludo. in concilio baſilien.conſi.380.vbi vult ꝙ papa non potuerit prouidere de dignitate electiua cõtra conſtitutionem concilii baſilien. volẽtis eo caſu eccleſiæ prouideri per viã electionis. Ad quod facit quod ponit archi.poſt glo.15.di.c.ſicut: videlicet ꝙ papa nõ poteſt reuocare ſtatuta concilii contra ſalutẽ & ſtatum vniuerſalis eccleſiæ. C

¶SED in contrarium (ꝙ imo papa poſſit tollere ſtatuta conciliorum) eſt tex.in.c.ſignificaſti de elec. vbi dicitur ꝙ in ſtatutis conciliorum ſemper excipitur authoritas romani pontificis:cum concilia ſumant robur ab authoritate papæ & romanæ eccleſiæ. Et licet tex.loquatur de romana eccleſia,tamen in papa idem dicit tex. in.c. bene quidem circa fi. 96.di. Et hoc dicit glo.in.c.vbi periculum in verbo concilio generali/de elec.in.6.vbi dicitur ꝙ adrianus papa & poſtea ioannes.21.licet non fuerit æquum potuerũt reuocare illã conſtitutionem editam in concilio (videlicet.c.vbi periculum) etiam ſine requiſitione concilii. Idem ibi ioan.an.domi.& glo. in.d.ca.ſicut.15.di. Ad idẽ eſt tex.in.c.cum in cunctis/iuncto.c.innotuit de elec.vbi patet ꝙ licet diſpoſitio.d.c.cum in cunctis/fuerit edita in concilio generali & concerneret decorem eccleſiæ,nihilominus papa in.d.c.innotuit dicit ꝙ quia par in parem nõ habet imperium/ D ſucceſſor non potuit ligari nec arctari ad obſeruantiam illius.c.ſi nolit. Ad idem.c.2.iuncto.c.propoſuit de conceſ.præben.&.c.2.eo.ti.in.6. Ad idem.c.nonnulli de reſcrip. iũcto c.ſtatutum eo.ti.in.6.vbi reuocatur factum in concilio. Ad idem.c.ſtatuimus/iuncto ca.conſtitutionem de ſenten. excom.in.6.vbi declaratur geſtum in cõcilio per ſolum papam. Ad idem tex.in.c.vt circa iuncto.c.qui cõtra de elec.in.6.vbi reſtringit a papa conſtitutio conciliaris. Ad idem.c.licet canon iuncto ca.ſtatutum eo.ti.& li. Ad idem.c.ne pro defectu de elec.iuncto cap.quanq̃ eo.ti.in.6. Ad idem.d.c.licet canon,iuncto.c. cum ex eo & ca.commiſſa de elec.eo.ti.& li. Quæ conſtitutio conciliaris fuit poſtea reuocata per bonifacium.8.per extrauagantem piæ ſolicitudinis:vt vide deci.dominorum.199.incipit item licet. Ad idem. c. ſubdiaconus & ſequẽ. &.c.epiſcopus.77.di,quæ etſi ſunt iura concilii/etiã tolluntur per cle. generalem de æta. & quali. Ad idem tex.in.c.ideo/ iunctis duobus.§.immediatis.25.q.1.c.regulæ.29.di.1.q.7.c.neceſſaria,&.c. requiritis ea. cau. & q. Et multa his ſimilia reperiuntur in iure: in quibus interdum interpretatiue/interdũ limitatiue

mitatiue

mitatiue/interdũ dispensatiue & interdũ tol-
A lendo penitus cõstitutiones conciliares, iura procedunt. ¶ Vnde ꝙ papa possit tollere cõstitutionem cõciliarẽ sine alio concilio/ tenẽt cõiter doc.in.c.significasti de elec.vbi ioã.an. & alii post eum volunt ꝙ possit illas immutare sine consensu cõcilii,& tollere & limitare. & idẽ doc.in.d.c.vbi periculũ eo.ti.in. 6.maxime domi.in glo.super verbo cõcilio. ¶ Similiter dicitur ꝙ solus papa confirmat cõstitutiões concilii non e contra cõciliũ constitutiõem papæ: quia cõfirmatio est actus superioritatis: vt dicit cardi.in.c.significasti in. 10.cõtrario de elec.ponit feli.in.c.1.in fi.de treu. & pa.& in.ca.1.in.3.ampliatione de consti.bal. in.l.1.C.de.ll. Vnde concilium non confirmat sed tantum approbat constitutionem papæ: vt ibi dicitur. Et ꝙ possit tollere statuta concilii præterꝗ in concernentibus fidem ponit feli.in.d.3.ampliatione. Pro hoc facit quia (quod plus est) non solũ tollit & limitat constitutiones conciliares sed damnat cõcilia: vt patet in concilio ariminen. in quo (vt dicit hiero.in dialogo aduersus luciferianos) sub noĩe vnitatis & fidei infidelitas scripta est.quæ oĩa per damasum papam cõdẽnata liberio annullata sunt. Vnde aug. vocat illud conciliũ latrociniũ. De cuius cõcilii damnatiõe est tex.in.c.sancta in.§.in primis.15.
B di. Sic est ẽt de cõcilio ephesino secũdo: quod annullauit leo papa in calcedonẽ.cõcilio. Sic videm⁹ de cõcilio aquisgranẽ.vt in.c.placuit 36.q.2.quod a hiero.improbatũ in.c.tria ca. cã &.q. Sic & de concilio cõstantinopolitano 330.eporum tpe constantini de imaginibus dei & sanctorũ tollendis: qđ postea stephanus papa romæ reprobauit. qđ ponit vincẽtius historialis li.24.c.174.vbi etiã de aliis similibus cõciliis reprobatis in eodẽ li. diffuse ponit.de quibus ẽt ponit diffuse cardi.de turre.cre.in trac.de ptãte papæ li.3.c.62. ¶ Licet ad ista posset respõderi ꝙ illa cõcilia sic reprobata/fuerunt cõcilia sine sedis apostolicæ authoritate congregata.

ET pro conclusiõe huius quæstiõis dic ꝙ ĩ statutis cõciliorũ dupliciter aliqua continẽtur.quia quædã sunt quæ cõcernũt ius diuinũ circa fidem: sicut in nicena synodo cõtra arium statutum fuit ꝙ filius esset æqualis & cõsubstantialis patri. & sicut in cõcilio constãtinopolitano determinatũ est spiritũsanctum esse verũ deum/& sic de aliis: vt patet.15.di.ca.1. Et talia sic determinata non põt papa tollere vel cõtrariũ statuere: quia nõ põt tollere statuta cõcilii in iis quæ pertinent ad articulos fidei. Et sic intelligitur quod dictũ est ꝙ debent statuta quattuor cõciliorũ seruari sicut quattuor euãgelia,& ꝙ papa nõ dispẽsat cõtra quattuor cocilia principalia: vt in.d. c.sicut.15.di.ibi glo. Et ita intelligitur qđ dr̃ ꝙ papa debet requirere & statuere cũ consilio eporum: vt in.c.anastasius.19.di.ibi glo. Quod qualiter intelligatur/vide quod latius dico infra proxima quæstione. Et hoc vult sanctus tho. in secũda secũde.q.1.arti.vlti. & idẽ sanct⁹ in quolibeto.4.arti.13. Et sic intelligitur quod dr̃ ꝙ papa non dispensat contra quattuor cõcilia/nec cõtra dictũ apostoli nec contra quattuor euãgelia: vt est glo.in.c.proposuit de concess.præben.& in.c.post translatiõem de renũ.in glo.& glo.in.c.literas de restit.spolia.& glo.in.c.quæ ad perpetuã/& glo. in.ca.sunt quidam.25.q.1.& glo.in.c.cum ad monasteriũ de statu regula.& glo.in.c.ex multis.1.q.3.ponit ostien.in summa in ti.de dispensa.in.§.1.versi.alicuius.quod etiã ponit abb.in.c.ꝙ trãslationẽ de offi.lega. Et in.c. maiores de baptis.& in.d.c.post translationẽ est casus ꝙ etiam cõtra vnũ ex quattuor conciliis principalioribus disponit interpretãdo. Sic videmus ẽt interpretari cõtra verba euãgelii: vt ꝙ in ore duorũ vel trium stet omne D verbum, vt in.c.in omni de testi. & tñ in depositione cardinalis requirit maiorẽ numerũ: vt.2.q.5.c.1.&.2. Et si contra euangeliũ/ eodem mõ cõtra illa quattuor cõcilia quæ sunt seruãda sicut quattuor libri euangelii. Quod intelligendũ est præterꝗ in iis quæ sunt de articulis fidei: quia in præmissis casibus non disponitur de articulis fidei. Et ita dicunt doc.in d.c.post translationẽ: quia in aliis ꝗ in articulis fidei dicit ibi ioan.an.& refert pe.de ancha.est supra omnia concilia per.d.ca.significasti: & in illis aĩa eius manica eius. Et quia ista quattuor concilia repræsentant omnes fideles (vt dicit alex.in.c.in nomine domini 23.di.in.2.col.) vtrum etiam in iis quæ cõcernunt articulos fidei possit papa interpretari & modificare sine concilio generali, vide quod late pono infra in quæstione vtrum papa in causa fidei teneatur semper cõgregare concilium.

¶ QVAEDAM vero continentur in ipsis statutis conciliorum tanꝗ instituta iuris positiui: puta de ætate & qualitate ordinandorum: vt ex.6.synodo in cap. subdiaconis.77.di.ex carthaginen. concilio

A in.c.placuit ea.di.ex agathen.concilio,in.c.e-
piscopus ea di .ex concilio toletano in.ca .in
veteri ea.di.quæ oïa sunt sublata per clemen
tem in cle.generalē de æta.& quali. Et de gra
dibus impedientibus matrimonium & his si-
milia concernentia reformationem morum/
correctionem & punitionem criminum . Et
ista proprie dicuntur statuta conciliorū:quia
quo ad illa quæ sunt fidei/potius conciliū de
clarat illa quæ implicite erant in sacra scriptu
ra q̄ de nouo aliquid instituat. ¶ Et isto se-
cundo modo intelligitur quod cōiter dicunt
doctorēs: videlicet ꝙ papa potest tollere sta-
tuta concilii.Ad hoc quod dicitur in.c.in istis
4.di,34.di.c.fraternitatis.82.di.ca.præsbyter
9.q.3.aliorum ibi glo.Pro quo vide quod di
co infra in proxima quęstione:& dicit domi.
in.c.in istis circa finem.4.di.& in.c.sicut in fi.
15.di. ¶ Sic dicitur ꝙ papa potest restituere
quos concilium damnauit:vt in.c.conueniē-
tibus.1.q.7.quia a papa concilia capiuntro-
bur:vt.d.c.significasti.& non possunt congre
gari sine papa,17.di.per totum.& post cōgre
gationem confirmat statuta & diffinita in cō
cilio:vt in.d.c.bene quidem.96.di.& in.c.1.
25.q.1.Et ponit sanctus tho.in quæstiōibus
de potentia.q.10.ar.4.vel & melius materia
B 10.q.4.in respon.ad.13.argu. vbi dicit ꝙ si-
cut posterior synodus potestatem habet inter
pretandi symbolum a priori synodo conditū
ac ponendi aliqua ad eius explanationem,ita
& romanus pontifex hoc sua authoritate po
test:a quo sententia synodi confirmatur & ad
ipsum a synodo appellatur.Ex quo innuitur
ꝙ ad papam etiam pertinet in iis quæ sunt in
quattuor conciliis statuta circa fidem / decla-
rare dubia quæ emergere contingeret,dum-
modo declaratio siue interpretatio siue expla
natio non contineat aliam fidem sed eandem
magis expositam. Et ita voluit idem sanctus
in secūda secunde.q.1.ar.10.in respō.ad se-
cundū argu.&hoc ideo quia romani pōtificis
authoritate congregantur & in eis statuta cō
firmantur. ¶ Quod & patet ex gestis calcedo
nen.concilii,vbi nuncii apostolici ad subscri
ptionem & confirmationem requirebantur.
Vnde in.6.actione dr.in oībus synodis apo
crisarii apostolici decreti sententias/ primo ꝓ
pter summam authoritatē eiusdem sedis con
firmabāt,quia alias nullū robur habebāt.25.
q.1.ca.1.& ibi glo.cū dicit ꝙ verbū oportet/
importat honestatē & non necessitatē ibi: qa
statuta concilii concernentia ea quæ sunt iu-
ris positiui/nō ex necessitate sed de honesta-
te papa tenetur seruare. C
¶ Et hanc distinctionē ponit domi.in.d.c.si-
cut.15.di.Hanc ēt distinctionem etiā posuit
sanctus tho.in tractatu cōtra impugnātes re
ligionē in.c.4.i. penul.col.Vbi ēt inquit. nec
tū papa qn̄ aliquid aliter facit q̄ a sanctis pa-
tribus statutū sit/contra eorū statuta facit : qa
seruatur intētio statuētium etiam si nō seruā
tur verba statutorū:quæ non possunt in om
nibus casibus & in oībus tēporibus obserua-
ri seruata intētione statuētium / quæ est vtili-
tas ecclesiæ:sicut & in oī iure positiuo accidit.
¶ Et idē sanctus in quolibeto.4.ar.13.dicit
ꝙ est vnū genus canonū qui instituti sunt iu
re diuino:sicut ꝑtinentes ad articulos fidei ad
substātiam sacramentorū/aut manifestā habē
tes cōnexionem ad legem diuinā siue natura
lē.& in talibus papa dispensare non pōt:quia
isti habēt efficaciam ex institutiōe diuina. Se
cūdum genus canonū est eorū quos institue
rūt patres de iure positiuo.licet.n.canones a
sanctis patribus vnanimiter instituti/ dicātur
cōditi a spiritu sancto,non tū oēs dicuntur ꝑ-
tinere ad legē nature vel legem diuinā/sed ad
ius hūanum siue positiuū.& in hoc genere ca
nonū romanus pontifex pōt dispēsare, a quo
cunq; sint conditi etiā si ab apostolis.Ita.n.re
fert cardi.in.3.li.cap.54. licet verba docto- D
ris.s.nō ita per oīa habeāt.Et hoc videtur sen
tire.oēs illæ glosæ supra allegatæ,maxīe glo.
in verbo durū in.d.c.post translationē.&abb.
& alii in.d.c.ꝓposuit/& in.d.ca.significasti de
elec.Et hoc ēt ponit domi.in cōsi.44 .incipit
dn̄s noster papa. vbi voluit ꝙ martinus papa
quintus potuerit de nouo cōcedere exēptio-
nes cōcessas ꝑ gregorium,12.quæ fuerāt in
cōcilio reuocatæ.Et ꝑallegatam distinctionē
posuit ēt aug.de ancona in trac.de po.papæ
q.10.arti.8.Et hoc est clarū ꝙ in iis quæ con-
cernūt mores correctiōem & punitiōem cri-
minum/papa potest tollere statuta concilii.
¶ Verum qa sunt aliqua quæ licet nō sint de
iure positiuo sed de iure diuino/ tū non con-
cernunt directe articulos fidei,vtrū in talibus
possit papa tollere statuta cōcilii? Et ī istis est
cōsiderādum secūdū casuū exigētiam/vtrum
in totū tollat vel limitet vel declaret vel dispē
set,& vtrū cā subsistēte vel nuda volūtate.Ex
emplū in decimis:vt traditur in.c.a nobis de
deci.in monacho ꝙ possit hr̄e ꝓprium: vt in
d.c.cū ad monasteriū de sta.mona. Et in ma-
trimonio in gradib⁹ diuina lege ꝓhibitis:vt ī
c.lrās de resti.spolia.post glo.Et ꝙquis possit
habere duas vxores: vt in.c.vl.de transac. vt

A fuit in aliquibus patriarchis tempore veteris legis dicitur in.c.gaudemus de diuor. Item in matrimonio non consummato: vt in.c.ex publico de conuer.coniuga. Super bigamia: vt in.c.lector.34.di.& in.c.2.post glo.de bigamis. Et in iuramento & voto: vt in.c.quanto post glo.de iureiuran.& in.ca.1.de voto. Cõtra apostolum/in.c.sunt quidam.25.q.1. Cõtra vniuersalem statum ecclesiæ/in.c.quæ ad perpetuam in glo.ca.causa &.q.&.d.glo. in.c.proposuit de conces.preben.& glo.in.d.c.literas. Item ex aliqua magna causa ꝙ monialis vel monachus contrahat matrimoniũ: vt.d.c.cum ad monasterium. Et aliquos similes casus vide per specu.in ti.de dispẽsa.in.§.nũc breuiter/versi.penul. Et sic de aliis similibus, in quibus potest interdum aliquomodo vti potestate papali maxime interpretando & declarando: vt in.ca.licet ex quadam de testi. 34.di.c.lector.77.di.c.placuit/&.c.subdiaconus.c.nec licuit.17.di.ibi glo.& in.ca.sancta 15.di.cum simil.etiam vbi res concernit vniuersalem ecclesiam: vt in terminis.c.non debet de consan.& affini. Et circa hæc non insisto: quia sicut poterit circa ea dispensare, ita circa disposita de illis poterit modificare vel declarare statuta conciliaria. ¶ Et propterea cõsiderari potest vna generalis doctrina quã ponit sanctus tho.in.d.arti.13.quolibeti.4. B vbi dicit ꝙ papa habet plenitudinem potestatis in ecclesia, ita ꝙ circa omnia quæ sunt instituta per ecclesiam vel ecclesiæ prælatos papa dispensat/quia hæc dicuntur esse iuris positiui: circa ea vero quæ sunt iuris diuini vel naturalis non dispensat, quia habent efficaciã ex institutione diuina. Et vltra inferius dicit ꝙ in iis solis quæ sunt de lege naturæ(.i.præceptis moralibus)& articulis fidei & sacramẽtis nouæ legis non dispensat/quia hoc non esset posse pro veritate sed contra veritatem. Et idẽ in effectu sentit petrus de pal.in trac.de po.eccle.ar.5.

¶ Et circa præcepta moralia considerare oportet ꝙ illa manserunt integra: iuxta illud math.5.non veni soluere legem sed adimplere, nõ sic de iudicialibus & cerimõialibus: vt in.c.trãslato de cõsti.& ĩ epistola ad gala.fere per totum. Et circa sacramenta attẽdere oportet ꝙ essentialia sacramentorũ(sicut est materia & forma)sunt de iure diuino: sed accidentalia(vt sunt ritus & cerimoniæ)sunt de iure positiuo, sicut & alia quę adhibentur circa sacramenta vel vsum eorum: sicut vasa/vestes/tempora & similia de quibus de consecra.di.1.per totum. Et sic attendendum est quomodo dicatur ꝙ non dispensat contra præcepta C moralia nec contra sacramenta nouæ legis. Dicit tamen hug.& lau.& refert archi.in.ca.porro.66.di.ꝙ papa potest immutare formam traditam ab apostolis circa ordinationem episcoporum: vt videlicet possit vnus vel cum socio alio consecrare episcopum licet ad minus ex ordinatione apostolorũ non a paucioribus q̃ tribus debeat episcopus ordinari. Et idem dicit archi.posse concilium sede vacante, quod pro nunc de cõcilio sede vacante non ita simpliciter affirmo. Et vlterius dicunt ꝙ ecclesia potest omnem formam immutare præter panis & vini in missa & baptismi, de consecra.di.2.c.liquido.

¶ Sed in ista materia episcopus brixien.antea torcellanus in trac.quando papa possit dispẽsare contra ius diuinum: dicit in respon.ad 14.argu.ꝙ essentialia sacramentorum sunt de iure diuino(vt est materia & forma/& in aliquibus minister)& circa ista papa non dispensat nec immutat: accidẽtalia autem sunt de iure positiuo(vt sunt ritus & cerimoniæ)& circa ista certo modo dispensat & mutat. Vnde dicit idem episcopus & idem pe.de pa. vbi supra(quicquid dixerit archi.in.d.c.porro.)ꝙ quicquid est de substantia sacramento D rum/est de iure diuino & immutabile per papam, & ꝙ in hoc conueniunt doctores, allegat henricum in.5.quolibeto.q.36. ¶ Idem tamen quod archi.tenet domi.in.d.c.porro. Et idem videtur tenere inno.ioan.an.& anto. de butrio in.c.fi.de sacra.non reiterandis. vbi dicunt ꝙ de ritu apostolorum reperitur in epistola ad titum ꝙ tantum imponebant manus ordinandis & orationem fundebant nec erat alia forma: sed ab ecclesia postea statutæ sunt aliæ formæ quæ sunt de necessitate seruandæ. & ideo papa & ecclesia in talibus formis potest statuere & cõstitutiones facere nõ contrarias constitutionibus dei.

¶ Possent concordari dicendo ꝙ quando episcopus improbat archi.in.d.c.porro.intelligit de formis sacramentorum inuentis a legẽ dei: & tales formæ tanq̃ de substantia sacramenti sunt immutabiles a papa. & quod dixit archi.(ꝙ papa potest mutare formas sacramẽtorum præter baptismi & eucharistię) intellexit de formis ab ecclesia inuẽtis. & hęc conueniunt ad id quod dicunt doc.in.d.ca.fi. ¶ Aduertendum tamen est ꝙ archi.ibi dicit de forma data ab apostolis in consecratione episcopi/quod debent adesse ad minus

A tres episcopi: & tamen dicit ꝙ papa vel concilium sede vacante posset illam formam immutare. & sic loquitur de forma data a lege & iure diuino. per quod videtur ꝙ concordia supra data non quadret. Vnde augu. de ancona. q. 58. ar. 3. dicit ꝙ in formis sacramentorum non cadit dispensatio: sed illis debet vti ecclesia quibus ipse christus immediate vsus est vel apostoli qui ab ipso acceperũt. vnde videtur esse contra archi. Dicit tamen in eadem. q. ar. 5. ꝙ bene potest dispensari in ritu sacramentorum. Vnde in formis sacramentorum videtur varietas inter theologos & canonistas: sed de hoc dic vt dico in fine sequentis quæstionis, quæ adde hic.

¶ Non obstat. c. sacrosancta. 15. di. ibi sed & si qua sunt concilia a sanctis patribus instituta post illorum quattuor authoritatem custodienda decernimus. quia intelligitur vbi concilia cõcernerent articulos fidei: vel si accipitur dictũ de aliis in quibus papa dispensat/ intelligitur de inferioribus ꝙ ipsi debent ea custodire. Item & circa quattuor concilia dicit aug. de ancona in trac. de po. pa. q. 60. ar. 8. ꝙ licet papa contra illa non dispenset in iis quæ spectant ad explicationem fidei, tñ in iis quæ spectant ad ordinationem & dispensationẽ

B statu fidelium pro illo tempore currentis bñ dispensat. Et ibi respondet ad. c. cõtra statuta/ ꝙ vel loquitur de humilitate: quia sicut christus sacramenta quæ ecclesiæ mandauit seruanda primũ suscepit, idem dicendum in papa/ non necessitate obsequendi sed humilitate & authoritate imperandi, vel secundo respondet vt infra proxime dico. Sic ca. contra statuta. 25. q. 1. cum dicit nec huius sedis potest authoritas/ intelligitur de statutis pr̃m cõcernentibus ea quæ sunt fidei. Ad hoc bene tex. in. c. si is qui præest. 16. q. 3.

¶ Ad illud quod dicitur de concilio constantien. & basilien. respondetur ꝙ illud non fuit fa[c]tum in generali concilio: nondum enim erãt ex tribus obedientiis omnes in eadẽ sententia. Imo patres aliarũ obedientiarũ reclamauerunt quãdo illud statutũ fuit per patres obedientiæ ioannis. 23. & ideo stante dubio casu schismatis non potuit poni pro authentico decreto. Ita dicit cardi. de turre cre. in trac. de po. pa. li. 2. c. 99. in prin. & reperio ꝙ eum refert supradictus episcopus brixien. in quodam suo trac. in quæstione vtrum papa possit dispensare contra ius diuinum/ in respon. ad primũ & vsq; ad quartũ argu. ¶ Et si dicat de martino quinto & eugenio ꝙ stete-

runt illi decreto. Respondet episcopus prædictus ꝙ si hoc fecerunt ex sua humilitate/ nõ potuerunt præiudicare successoribus, allegat 2. q. 7. nos si incompetenter: & quod fecit symmachus in. §. hinc etiam. 17. di. & sixtus 2. q. 4. mandastis. pro quo est tex. in. ca. innotuit de elec. De quo vide quod dico infra in illo arti. vtrum papa possit trãsferre & dissoluere concilium pro libito voluntatis: vbi teneo contra rosellum. ibi vide rationes contra dictam constitutionem frequens: quæ adde hic. ¶ Et plus dixit idem episcopus (quasi præscius eorum quæ nunc occurrunt) ꝙ nisi illa decreta verbis vel clara intelligentia moderentur aut vt melius loquar prout iacent reuocentur, in futuro poterunt scandalum generare. Quod hodie videmus. & propterea excitentur qui aures habent: vt sicut innouarunt bullam pii per quam declarantur hæretici appellantes ad futurum concilium, ita quod pluris refert procurent declarari non validum dictum decretum/ & tanq̃ de facto factum reuocari & annullari. Repugnat enim decretum illud dictis multorum sanctorum patrum, qui ponunt papam vniuersalis ecclesiæ caput & principẽ. repugnat quia videtur tollere monarchiam ecclesiæ quæ est in vno capite: de qua diximus in illa quæstione vtrum papa possit cardinales creare sine consensu cardinalium. Illud decretum in aliquibus vult papam tenere principatum: deinde vult eum subesse concilio, quantũcunq; iura & sancti patres & antiqua concilia velint papam dare authoritatem & robur conciliis. Illud decretum deponit papam a papatu & sua superioritate & præeminentia / etiã si cõcilium non sit congregatũ contra eũ. Ex quo videtur patere ꝙ solũmodo fuit editum vt haberet locum in illo concilio constantiensi ad tollendum schisma: quia tunc in ecclesia non erat vnus indubitatus papa, sed tres quorum quilibet gerebat se pro papa: cum nullus remanserit nec iudicatus fuerit verus papa. propterea magis fuit locale & particulare illius concilii constantiensis ad sedandum schisma q̃ vniuersale. Verba sunt dubia: quæ præstant occasionem congregandi conciliabula & generandi schisma. Quid magis scandalosum in ecclesia, an ꝙ admittatur & toleretur appellatio ad futurum concilium / quod intelligitur in quo præest papa vel alius eius nomine (quod facere fuit & recte interdictum ad comprimendum temerarios) an tolerare statutum

A ꝙ papa teneatur obedire concilio etiam circa reformatiōem ecclesiæ, audebit quiuis fraterculus congregare conciliabulum/ & asserere papam ei subesse. Et ꝙ decretū illud fuerit tantum locale, ostendit verbum in ipsius decreti principio cū dr̄ ꝙ ipsi synodo in spiritusancto cōgregatæ quilibet ēt si papalis dignitatis existat obedire tenetur, ergo de illa tātū synodo constantien. loquitur. Idem etiā ostēdit confirmatio facta per martinum, cum instantia & protestationibus petita ab oratoribus regis poloniæ & ducis lituaniæ ante dissolutionem siue in ipsa dissolutione concilii in. 45. sessione, vbi papa decreta in materiis fidei conciliariter facta / approbat & ratificat & non aliter nec aliomodo: fecitq; illud iterato dici per fiscalem aduocatum consistorii. Ex quo ostendit ꝙ noluit ratificare illud decretum quod tantum erat factum per partē obedientiæ ioānis. 23. & non per alios: & sic non conciliariter, & non erat de materia fidei. Multa possent adduci quare illud decretum non liget papam. vnde vide infra in dicta quæstione vtrum papa possit dissoluere concilium sua nuda voluntate. ¶ Et per hæc patet responsio ad consilium ludo. 380. qui fuerat basilien. ꝙ concilium non fuit receptū siue eius decreta nō fuerunt recepta plusq̄ reperiebātur statuta. Vide tñ cardi. de turrecre.
B in dicto trac. in li. 2. c. 99. & c. sequen. vbi ponuntur improbationes illius decreti, tam in concilio constantien. q̄ postea in concilio basilien. repilogati. Deleatur igitur de libro illud decretum (vt dixit dictus episcopus) ne parua scintilla serpendo si non statim opprimatur incendat totum orbem, c. resecandæ 24. q. 3.

¶ Adde tamen prædictis ꝙ licet papa dispenset contra statuta per concilium, tamen hoc facit non ita de facili / sed cum magna difficultate & causa subsistēte: vt est tex. in. c. post translationem circa fi. de renun. & dico aliqd in illa quæstione vtrū sufficiant clausulæ generales ad tollendum statuta concilii. ¶ Vtrū autem dicatur constitutio cōciliaris ex eo solo ꝙ in ea dicitur sacro approbante concilio, domi. in. d. consi. 44. dicit ꝙ sic: quia omnia nostra facimus quibus authoritatem impartimur vt in. l. 1. C. de veteri iure enucle. & c. si apostolicæ de præben. in. 6. Quod intelligo per quandam communicationem (vt dicit anto. & immo. in. c. 1. de pac.) & non ꝙ magis proprie & principaliter attribuatur authoritati & potestati conciliari q̄ papæ: vt supra dixi in quæstione qualiter debeat ædi constitutio in concilio / & in proxima supra quæstione. C

¶ Arti. 16.

ALTERIUS quæro vtrum conciliū possit tollere constitutionem papæ? Glo. & ibi doc. in cle. 2. in verbo īferior de elec. dicūt ꝙ non / nec directe nec indirecte: vt in. c. venientes de iureiuran. secundū pe. de ancha. in. d. cle. ne romani. Et ratio est quia prās concilii recipit vigorē a potestate papæ: vt in. c. significasti de elec. & in. c. cūcta per mūdum. 9. q. 3. Alioqñ enim potestas a superiore nō recipitur / sed est inferior quis per quandā subordinationem: vt ꝙ ab inferiore appelletur ad superiorem: puta ab epō ad archiepiscopū / qui habent iurisdictiones distinctas. quia licet epus sit inferior, non tñ recipit potestatē ab archiepo: vt in. c. pastoralis in prin. de offi. ordi. & dicit cardi. in. d. cle. 2. Sed concilium non solum dicitur inferius papa iure ipsius subordinationis, sed etiā quia recipit potestatē a papa. & ideo non pōt tollere legem papæ, quinimo nec pōt confirmare constitutionē papæ: vt dicit ostien. in. ca. qualiter de elec. quia cōfirmatio est actus superioritatis: vt dicit bal. in. l. fi. versi. vlterius nota. C. D de. ll. ponit feli. in. c. 1. in fi. de treu. & pa. & in c. 1. in. 3. amplitione de cōsti. Et ad hoc & ad præcedētem quæstionē faciūt ea quæ ponuntur in illa quæstiōe vtrū papa sit maior concilio. ¶ Dicit tñ archi. in. c. porro. 66. di. ꝙ cōciliū gñale sede vacāte pōt disponere cōtra iura positiua & illa tollere. Et idē ponit do. de sancto gemi. in consi. 65. incipit discutiā. vbi dicit ꝙ licet sede apostolica repleta conciliū generale sit inferius papa præterq̄ in causa hæresis. 40. di. si papa, tñ quando sedes apostolica vacat / conciliū generale habet potestatem disponēdi sicut papa ēt contra ius commune editū a papa, allegat archi. in. d. c. porro. & ibi consuluit ꝙ valuerit cōfirmatio facta per concilium de concessione facta per benedictū papā chartusiensibus. Itēq; concilium possit disponere cōtra legem papæ / ponūt inno. ioan. an. & anto. in. c. fi. de sacra. nō reiteran. vbi idem dicere videntur. Facit in simili: quia sicut capitulum sede vacan. reuocat constitutionem episcopi (vt ponit fede. de senis consi. 16.) pariformiter videretur dicendum de concilio ad papam. licet secus sit in cardinalibus / qui recipiunt facultatem condendi legem

A a papa:vt dicitur in.d.cle.ne romani. Quin imo archi. plus videtur velle q̃ sede vacante vniuersalis ecclesia siue concilium pōt mutare formā traditam in consecrandis episcopis ab apostolis:videlicet q̃ vbi ordinauerūt apostoli ne minem consecrandum in epm nisi ad minus cū tribus episcopis (exemplo iacobi qui fuit ordinatus a petro iacobo & ioanne) ecclesia & concilium posset istam formā mutare,& statuere q̃ vnus aut duo episcopi possent ordinare episcopū:quia vt ipse dicit/pōt ecclesia vniuersalis mutare omnē formā sacramentalem præter formā panis & vini & baptismi. Et cū.c.porro sit tex. anacleti papæ, videtur q̃ conciliū possit tollere statutū apostolorum cōfirmatum authoritate papæ. Et tñ vult idem archi.q̃ papa si hodie vellet ordinare epm ,nō posset solus nec cū vno epo consecrare illa forma durāte. Et sic videtur q̃ maior sit potestas concilii q̃ papæ. Et idem refert & sequitur ibi do.in.d.c.porro. Vnde videtur q̃ conciliū possit tollere cōstitutionem papę & apostolorū. Et fuit ista originalis opinio lau.ibi. Item q̃ non nisi cum tribus episcopis fiat consecratio / est tex. concilii toletani in.ca.episcopus.23.di. Ad idem tex. lucii papæ in.c.si archiepiscopus de tempo. or-
B di. Et sic concilium tollit constitutionem apostolorum per concilium & plures romanos pontifices comprobatam. Ad idem tex.in. c. episcopi/qui est niceni concilii,& tex. in. ca. cōprouinciales(qui est tex.anitii papæ).64. di. De isto articulo vide etiam quæ dicta sunt supra in proxima quæstione: de quo etiam infra.

¶ Tex.tñ probat contrarium (q̃ concilium sede vacan.non possit tollere cōstitutionem papæ)in.c.1.de libel.obla. vbi concilium ad hoc vt posset reclamanti canonice responderе/petiit vt ipse seruaret legem canonicā. Et ille tex. facit pro glo.illa in verbo inferior in d.cle.ne romani:quæ idem vult: videlicet q̃ concilium non possit etiam sede vacan.tollere constitutionem papæ. Et hoc mihi placet: quia concilium debet seruare canones antiquos:vt in.c.in nona.16.q.7. Imo potest ad obseruandum cogi per papam: vt probatur ex tex.c.si quis.25.q.2. Item concilium tenetur consentire iustis statutis:vt in.c.si episcopus in fi.12.q.2. Et istam opinionē disputādo per plures chartas tenuit barbatius in cle. ne romani de elec.

¶ Istud tñ limita vt pono infra in illa questione vtrum conciliū sede vacante possit dispo-
nere contra iura positiua. Et quod dicitur in.c.porro, intelligo q̃ illud quod immutatū sede vacan. approbetur tacite vel expresse postmodum per papā cum cōcilio:quia semper in iis quæ statuuntur in conciliis intelligitur excepta authoritas papæ:vt in.c.significasti de elec. & dicit aug.de anco. in trac.de po. pa .q.60.ar.8.in respon. ad secundum argu. Ad consilium dominici pōt responderi q̃ ipse ibi loquitur in confirmatione facta per concilium, & non de tollenda cōstitutione papæ. Et quod dicit q̃ possit contra ius cōmune,intelligo similiter quia illud est postea expresse vel tacite approbatum per papam. confirmare autem quod est concessum a papa non iure superioritatis sed per modū executionis/fieri potest etiam per inferiorem.

¶ Et pro ista opinione facit quod dicit glo.in c.in istis.4.di.& glo.in.c.nemo.9.q.3.vbi dr̄ q̃ potius standum est sententiæ papæ q̃ concilii si contrariantur,& in glo.in.c.quodcūq̃ 24.q.1. De qua quæstione dicemus infra latius. Non enim potest concilium restringere voluntatem papæ sine eius consensu, io. ā. an.in.c.nouit de iudi. Imo nec eo consentiē-
te:vt dicit idem ioan.an.in.c.ecclesia de cōsti. & notat.21.di.in.§.nunc autē.quia eius potestas est a deo:vt in.§.hinc etiam.17.di. & D
in.c.sacrosancta.22.di. Et ideo dicitur q̃ non potest præscribi contra eius supremā potestatem:quia esset præscribere contra deū/nō recognoscendo vicarium eius in superiorē: vt dicitur in.c.q̃ trāslationem de offi.lega.in.ca. bonæ de postul.præla.bal.in.l.1.C.de emancipa.libe.&in.l.2.C.de serui.& aqua. Et idem intelligo non solum si concilium expresse abrogare vellet constitutionem papæ,sed etiam si non abrogando expresse/facere vellet cōstitutionem contrariam cōstitutioni papæ/non posset:vt probat illa glo.in.d.cle.2. Et est verum vbi nō tractatur de causa fidei.quia causam fidei papa debet determinare cum consilio cōcilii:vt dicit glo.i.c.anastasius ,& ponit ibi domi.19.di.& idem domi.in.c.sicut.15. di. Et sic intelligo glo.96.di.in.c.legimus.

¶ De cardinalibus autem vtrum sede vacante possint dispensare contra cōstitutiones papæ vel addere aut minuere,dic q̃ non. Et hoc ponit archie.flo.i.3.pte ti.22.c.2.§.collegiū cardinalium/post aug.de anco. Et ibi quam iurisditionem habent cardinales sede vacante.

¶ Ad illud quod dicitur de capitulo q̃ reuocat constitutionem episcopi , respondetur q̃

A ideo est quia capitulum est successor episcopi vt in.c.3.de supplē.negli.prælaandin. . . & ita respondet barbatius in.d.cle.ne romani in.6. col.in notabilibus. ¶ Non obstat quod dicit archi.in.d.c.porro:quia eius opinio est reprobata per cardi.& per alexan.ibi, inquantū voluit φ papa non posset consecrare episcopū solus vel cum vno episcopo forma illa durāte:quia imo contrarium est veritas.quia vt dicit cardi.ibi/illa forma non est meri iuris diuini: & cum papa consecrat solus vel cum vno/ tacite dispensat: vt dicitur in.c. diuersis fallaciis de cleri.coniuga.& in.c.veniens de filiis presby.cū simil. Et istam opinionē sequitur alexan.in.c.archiepiscopus.66.di.dicens φ per illa verba formam dantibus(posita ibi in tex.c.porro)hoc inductum est pro forma: quia si non esset.c. porro non haberetur pro forma.Et φ non sit de forma φ adsint tres episcopi/sed potius ex quadam reuerentia ipsius sacramēti,probat multis rationibus cardi. in d.c.porro.quę postea refert alex.in.d.c.archiepiscopus. Illud aūt quod traditum est nobis ab apostolis/ est potius quidā ritus quàm de forma vel substantia. Et idem dicunt inno. ioan.an.& anto.in.c.si.de sacra. nō reite.quo ad ordinem presbyteratus: dicentes formas B adinuentas per ecclesiam.quia ab apostolis tantum habemus φ manus imponebant & orationem fundebant super eos: vt in epistola ad titum. vnde si non fuissent aliæ formæ ab ecclesia statutæ/sufficeret dicere sis presbyter. ¶ Sed egidi. bellamera in.c.presbyteri 68.di.dicit φ regulariter omnia illa de quibus non constat vtrum sint de substantia vel non / inuenitur tamen in iure φ debent fieri, talia dicuntur esse de substantia nisi inueniatur in iure expressum quòd non sint de substantia.Notat ray. in summa titu. de ætate ordi.§.quid si aliqua. & roffre.eo.ti.§. vnctionem autem.& ostien. in summa de sacra vnctione.§.a quo/versi.consimiliū.Ad quod vide quæ dicta sunt supra in proxime præcedenti arti.

¶Sed quicquid sit(siue hoc sit de forma & substantia siue nō)omnes doc. volunt & ipsemet archi.in.d.c.porro/ φ papa potest immutare istam formā φ adsint tres episcopi. & idem de aliis formis in presbyteratu dicūt doc.in.d.c.de sacra.nō reite.Dispēsat ergo papa in istis sacramentalibus prærerq̄ in forma sacramenti panis & vini & baptismi: vt dicit ibi archi.Sed qcquid sit,ex dicto archi.sequitur(siue sit ex forma ecclesiæ & cōstitutionē summorum pontificum siue ab apostolis)φ conciliū potest reuocare tales constitutiones C sede vacāte.¶ Sed ad dictum archi.respōdeo (vt supra dixi)φ si concilium sede vacāte aliquid immutat ex aliqua causa de constitutionibus pontificalibus,in illa immutatione intelligitur excepta authoritas successoris in papatu: & sic dependet ex voluntate papæ an sit rata vel non.Vnde quod facit concilium/ est potius reuocatio per modū consilii q̄ alicuius authoritatis. Si tamen contingeret casus ineuitabilis necessitatis ecclesiæ cui aliter non posset prouideri(puta quia non reperirentur episcopi)dicerem eo casu posse concilium reuocare cōstitutionē papalem. de quo dic vt infra proxima.q.

ET per hoc transitur ad aliam quæstionem/vtrū papa in causa fidei teneatur semper congregare conciliū episcoporū.Tex.in.c.maiores de bap. probat φ non, vbi dicitur maiores causæ vt causę fidei referūtur ad sedē petri.Idē dicit tex.in.c.quotiens 24.q.1.& tex.in.c.omnes.22.di.vbi dicit tex. φ romana ecclesia dicitur magistra fidei. & ad eā recurrit hieronymus in.c.hæc est fides 24.q.1. Facit tex.in.c.nec licuit.17.di.&.c. sicut.23.q.4.& ponit sanctus tho.in secunda secundæ.q.1.ar.10.Vnde dominus noster D Iesus christus lucæ.22.dixit ego pro te rogaui petre vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Vna enim debet esse fides toti⁹ ecclesię:iuxta apostolum primæ ad cor.1.& tex.in.c.loquitur.24.q.1.Constat autē quod dicitur de sede apostolica/idem intelligi de papa: quia id quod facit papa/dicitur facere sedes apostolica & e contra:vt ponit ioan.an.in.c. si abbatē de elec.in.6.& cardi.in cle.quia contingit de religi.domi.in.5.quæsito. ¶ Et φ hoc possit papa sine concilio/ voluit glo.in.c.φ translationē de offi.lega.Et bene prosequitur & tenet aug.de anco. in trac. de po.pa.q.10.ar.1. &.2.vbi ponit φ ad papam spectat determinare quid est hæresis,& in.3.φ ad papam spectat aliquid addere vel diminuere ad ea quæ sunt fidei.

¶Sed in contrarium facit tex. in. c. habeo librū.16.di.& tex.in.c.sicut.15.di.&.d.c. anastasius.19.di.& act.15. vbi in cōtentione an conuersi deberent circūcidi,vocati sunt apostoli & cōgregatum conciliū: & non fuit delata quæstio petro nec conclusa per eum tantum/ sed per ipsum cum aliis. ¶ Ad hoc est etiam quod dicit archi.12.di.ca.non decet.

A vbi referendo beatū bernar.dicit ꝙ papa non est dominus episcoporum sed vnus de episcopis.ergo ipse cū episcopis hoc facere debet.¶ Ad quod facit ꝙ quattuor cōcilia principaliora quæ concernunt fidē & sunt seruanda sicut euangelium(vt in.c.sicut.15.di.)repræsentant omnes fideles:vt dicit alex.in.c.in nomine domini.23.di.in.2.col. Vnde videtur ꝙ sine concilio papa de fide determinare non possit. Et hanc opinionem ꝙ papa sine concilio non possit)simpliciter tenuit barba.in.d.c.ꝙ translationem.Et respōdet ad.c.hæc est fides.24.q.1.& ad.c.in istis.4.di. & ad ca.aliorū.9.q.3.ꝙ illa iura non loquuntur quādo papa vellet decidere articulum fidei. & ad ca.maiores/ ꝙ causa fidei referenda est papæ scilicet tanꝗ capiti & nō vt per ipsum solum decidenda. ¶ Pro eo facit quia quod non est a papa inuentum/ non debet ad eum spectare determinare:sed illa quę sunt fidei nō sunt a papa inuenta:vt patet.1.petri.1.ꝙ nō volūtate humana allata est aliquando prophetia/ sed spiritusancto inspirati locuti sunt sancti dei homines:ergo. ¶ Item facit illud.1.ethi. vnusquisꝙ bene iudicat de iis quæ nouit/ & horum est bonus iudex:sed plures sunt in ecclesia magistri & doctores qui melius sciunt B illa quæ sunt fidei ꝗ papa:ergo ad eos magis spectat,& sic ad cōcilium.Itē fides est cōmunis omnibus fidelibus:& cum agitur de fide/ causa vniuscuiusꝙ fidelis agitur:ergo ad omnes fideles spectat determinare quæ sunt fidei.Adhoc tex.in.c.vbinam legistis.96.di.

¶ CIRCA hoc dicendum est ꝙ interdū potest occurrere dubium maximū circa fidē. & tunc debet congregari conciliū:quia(vt dicit domi.in.d.c.anastasius)committere fidem nostrā iudicio vnius/ est valde periculosum. Quod maxime est verum quando dubium esset maximū apud papam cū cardinalibus. Et hoc voluit abb. in disputatione sua quæ incipit episcopus.& ponit alex.in.d.c.anastasius.&.15.di.in prin. Quod etiam intelligit quando papa vellet statuere circa fidem contra illud quod esset alias statutum in cōciliis: quia tunc deberet conuocare cōcilium.vt dixi supra in præcedenti quæstione:& idē alex. ponit.15.di.c.sicut.& abb.siculus in.d.c.maiores de bap.quod & sentit aug.de ancona in trac.de po.pa.q.60.ar.8. Alioquin quādo nō occurreret maximum dubium/ etiam causas fidei potest solus papa vel cum cardinalibus decidere:vt est tex.in.d.c.maiores. Deus enim non permittit papam errare in decisione eorum quæ ad fidē pertinent:vt legitur in chronicis de leone papa. Pro hoc glo.24.q.1.ca. C quodcunꝗ.tex.24.q.1.in fede.&.c.hæc est fides.&.c.quoniam vetus.

¶ Et licet glo.in.c.a recta.24.q.1. videatur innuere contrarium,intelligit sanctus tho.in quoli.9.ar.vlti.(secundū ꝙ refert brixien.in quibusdā responsionibus factis cōtra panor. in illa parte ibi vlterius idem reuerēdissimus &c.circa fi.)ꝙ intelligitur considerata persona ipsius papæ secundum se:sed considerata prouidētia dei qui ecclesiā suā spiritusancto dirigit vt nō erret(sicut domin⁹ promisit ioā.16.ꝙ spiritus aduenięs doceret omnē veritatem)certū est ꝙ iudiciū papæ in iis quæ ad fidem pertinent errare nō potest.Vnde & caiphas ꝗuis nequam tamen quia pontifex legitur prophetasse.Et ibi infert ex dicto sancti thomæ ꝙ magna est differentia inter opinionem papæ & sententiam papæ: quia opinio quæ est de iis quę pertinent ad personā papæ potest errare:sed in iis quæ pertinēt ad sententiā papæ(quod est ratione officii publici)nō permittit assistente spiritusancto errare:quia potius operabitur ꝙ sententiam ferret contra illud quod opinabat: sicut euenit in caipha, qui nō intelligebat ꝙ ex morte christi deberet saluari genus humanū. Sicut legitur etiā D de liberio papa:qui deprauat⁹ arianorū perfidia(quibus fauebat in gratiam constantii imperatoris)progressus in conciliū ea intentione vt pro arianis sententiam ferret,subito a deo percussus graui dysēteria expirauit/sicut beat⁹ hilarius ei prædixerat:& sic nō permisit spūs sanctus ꝙ veritati fidei cōtradiceret. Facit quod dicitur ioan.xi.hoc nō dixit a semetipso,sed ex suo officio cū esset pontifex anni illius.Et probatur hoc ex illo tex.c.hęc est fides/ibi si apostolatus tui iudicio comprobatur.¶ Vnde voluit idem brix.ꝙ si cōtrariatur sententia papæ sententiæ concilii/ potius sit standum sententię concilii:pro hoc glo.in.c.in istis.4.di.& glo.in.c.quodcunꝗ.24.q.1. Quid de hoc sentiam dicam postea:quia illæ glo.concludunt contrarium: sed glo.in.c.legimus.93.di.& glo.in.c.nemo.9.q.3 bene dicunt ꝙ sit standū potius sententiæ concilii.

¶ Et quia ista cōclusio videtur/ directe cōtraria textui.& iis quę ibi dicūtur i.c.si papa.40.di.(vbi quando papa est hæreticus/ potest accusari & declarari depositus: quod si in his starctur sententiæ eius potius ꝗ totius concilii/fieri nō posset, quia semper se tueretur ex sua sentētia) ideo domi.in.d.ca.in istis.4.di.

A dicit ꝙ si papa vellet aliquid statuere cõtra fi-
dem quod certitudinaliter appareret contra
fidẽ, tunc staretur sententiæ concilii: quia isto
casu cõcilium habet iurisditionem in papã.
allegat. d. c. si papa. Quinimo hoc casu quo
certitudinaliter esset contra fidẽ, etiam si vel-
let statuere cum consensu episcoporũ de con
cilio/non posset: vt in. c. quæ ad perpetuam
25. q. 1. & dicit alexan. in. d. c. in istis. Et idem
dicit ꝙ præualeret sententia concilii quando
vellet aliquid statuere cõtra vniuersalem sta-
tum ecclesiæ iuxta notata in. c. nulli de sentẽ.
excõ. & per anto. in. c. quanto de consue. Vn-
de non posset tollere contra omnes clericos
canonem si quis suadente. 17. q. 4. quia esset
statuere contra vniuersalem statum ecclesiæ.
Sed de hoc (quia est mere de iure positiuo)
esset melius cogitandum. sed secus de priuile
gio fori: quia illud bene est de iure diuino: vt
est glo. in. c. si imperator. 96. di. & ponit car-
di. in repeti. c. perpẽdimus: & refert alex. in. d.
c. in istis. Et idẽ dicit si vellet statuere ꝙ pos
sit eligere sibi successorem: quia præferretur
sententia cõcilii: vt in. §. his omnibus. 8. q. 1.
in glo. vel si vellet deponere omnes episco-
pos de mundo: vt dicit glo. in. c. per principa
lem. 9. q. 3.

B ¶ Si vero vellet aliud statuere, tunc etiam si
non conueniret consuetudini regionis/ con-
cilium posset contradicere: sicut patet de con
tinentia in ecclesia oriẽtali non recepta ab epi
scopis. quia non peccant matrimonium con-
trahendo: vt in. c. cum olim de cle. coniuga.
31. di. c. nicena. Sed istud intelligo simplici-
ter in casu illo. c. nicena: in quo noluerunt illi
de ecclesia orientali renunciare iuri suo cum
ageretur de ipsorum præiudicio. nam etiam
si contra consuetudinẽ regionis papa ex cau-
sa statueret; dicerem præferendam sententiã
papæ sententiæ concilii per. c. ad nostram de
cõsue. & ea quæ ponuntur in. c. fi. de sponsa
duorum. Dicit tamen domi. ꝙ si papa resiste-
ret expresse contradicendo / deberet seruari
sententia papæ etiam eo casu quo esset con
tra consuetudinem regionis: quia lex princi-
pis quantũcunq; dura/seruanda est. l. prospe-
xit. ff. qui & a quibus. & c. in memoria. 19. di.
& maxime statuendo in iis quæ pro animad-
uersione criminum sunt edita: quia in his re-
uocat statuta cõcilii, vt dictum est supra. nisi
reuocando statueret quod esset irrationabile
omnino vel impossibile. 4. di. c. erit autem. Et
vltra dictã glo. in. d. c. in istis. 4. di. (quæ vult
sentẽtiã papæ preferri sentẽtiæ totius cõcilii)
adde aliã glo. in. c. quodcũq;. 24. q. 1. & aliam
in. c. nemo. 9. q. 3. In contrariũ vide glo. in. c. C
legimus. 93. di. Sed de ista quæstione alibi la-
tius dicam.

¶ Sed ad quæstionem vtrum debeat cum cõ
cilio in prædictis statuere, adde quod dicit ar
chi. domi. & alex. in. c. canones. 15. di. & ioan.
an. & anto. de butrio/ & ioan de ana. post ala-
num/ & vincen. in. c. cum christus de hære. in
illo arti. an papa possit facere nouos articulos
fidei. vbi dicunt ꝙ articuli fidei sumuntur stri
cte/large & largissime. Articuli stricte sum-
pti sunt omnes qui continentur in symbolo
credo in deum &c. quos fideles explicite sci-
re tenentur. & circa hos papa nihil potest
disponere vel ordinare. Largo autem modo
sumitur articulus cum vltra contenta in sym
bolo compræhendit diffinitiones factas per
romanos pontifices vel per cõcilia: quale est
tres personas esse æquales / & alia plura: vt
15. di. c. 1. 2. & 3. Et quo ad hos articulos cre
ditur sufficere ꝙ laici eos implicite credant:
sed a clericis habẽtibus curã animarum (qui
habent alios docere) & a prælatis debent sci-
ri explicite. Et in istis papa disponere non po
test quatenus respiciũt fidem sine cõcilio, ex
quo sunt iam determinata per cõcilia. 15. di.
c. sicut. 19. di. §. hoc autem. Largissime vero D
sumitur articulus secundum ꝙ respicit om-
nem veram sententiam circa fidem nondum
diffinitam/ & de qua ante diffinitionem licet
dubitare sicut licuit ante diffinitionẽ de iam
diffinitis. 24. q. 3. dixit apostolus. Quæ spe-
cu. in ti. de legato. §. nũc breuiter/ versi. 2. vo-
cat articularia fidei. & refert anto. in. d. c. cum
christus. Et in istis procedit potestas papæ, &
ad ipsum spectat talia determinare: vt in. d. c.
maiores de bap. & in. c. hæc est fides. 24. q. 1.
Et hoc figuratũ fuit in moyse, qui fuit rector
hebræorum sicut papa rector christianorũ, &
cui reseruabãtur quæstiones emergẽtes de le
ge determinandæ: iuxta illud exodi. 18. esto
tu populo in iis quæ ad deum pertinent, vt
ostẽdas eis cerimonias & ritũ colendi. Vnde
aug. ego non crederem euangelio si non cre
derem ecclesiæ. Et cyrillus in li. thesau. vt
membra maneamus in capite, in nostro a-
postolico throno romanorum pontificum
maneamus, a quo nostrum est quærere quid
credere & quid tenere debeamus. Vnde au-
gu. de ancona in trac. de potestate papæ. q. 10.
arti. 3. referendo beatum augu. in li. de vera
religione. c. 16. dicit ꝙ in iis quæ sunt fidei ta
lis regula est seruanda, ꝙ falsa & dãnata sem-

pet sunt respuenda / vera vero & approbata
A semper sunt tenenda: dubia autẽ tandiu sunt
credenda q̃diu aliud doceat ratio vel contra-
rium præcipiat sanctæ matris ecclesiæ autho
ritas. Vnde dicit ꝙ papam posse addere su-
pra illa quæ sunt fidei/dupliciter potest cõtin
gere: vel quantum ad dubiorum determina-
tionem & interpretationem/vel quantum ad
occultorum & implicitorum explicationẽ.
& vtroq; modo papa potest aliquid addere su
pra illa quæ sunt fidei. Adducit tex. 24.q.1.c.
quotiens/ &. 14.di.c.sicut quædam.
¶ Et hoc modo intelligo quod dicitur ꝙ pa-
pa potest solus facere nouos articulos fidei:
videlicet ꝙ est verũ secundũ vnam acceptio-
nẽ articuli id est de tali quod credi oportet cũ
prius hoc nõ oporteret. Sed secus si accipiatꝰ
stricte/vt dictũ est: quia quod hoc modo est
articulus/semper fuit articulus. & ideo cõsti-
tutio de illo disponẽs/semper trahitur ad prę
terita: vt dicitur in.d.c.cum christus/ & in ca.
cum tu de vsur. Et sic intellligo etiam sanctũ
thomã in secundasecundæ.q.1.ar.10. Et eun
dem s. in quæstionibus de potẽtia dei. q.10.
arti.10.vel & melius materia.10.q.4. in re-
spõs.ad.13.arg. videlicet ꝙ papa possit solus
B nouos articulos facere declarãdo vel adden-
do, sed secus tollẽdo aliquid de articulis iã fir-
matis. ⁋ Et si dicatꝰ ꝙ etiã athanasius cõposuit
symbolum/ & tamen non erat papa: ergo vi-
detur ꝙ possit multo magis hoc fieri per pa-
pam. Respondet idem sanctus ꝙ athana. nõ
fecit hoc per modũ symboli, sed potius per
modum cuiusdam doctrinæ: quæ quia inte-
gram fidei veritatem continebat/ authoritate
pontificum est recepta vt quasi regula fidei ha
beatur.
¶ Non obstat quod dicitur ꝙ non debet spe-
ctare ad papã quia nõ est a papa inuentum.
quia respondetur ꝙ sicut per homines deo or
dinante sunt nobis data diuina eloquia, ita &
per homines dubia ipsius fidei declarantur.
⁋ Ad illud quod dicitur ꝙ vnusquisq; bene
iudicat quæ bene nouit: dicẽdum est sicut di-
citur. 20.di.c.decretales, ꝙ aliud est causis ter
minum imponere/aliud scripturas sacras di-
ligenter exponere. Vnde in quęstionibus in-
surgẽtibus circa fidem/nõ solũ est necessaria
sciẽtia sed etiã potestas: iuxta illud/tibi dabo
claues regni cœlorũ. in altera dans ei scientiã
discernendi inter lepram & lepram: in altera
dans potestatẽ eiiciẽdi aliquos ab ecclesia vel
in eam recipiendi. Ideo cõueniens est vt per
papã cum aliquibus doctoribus & magistris
ei adiunctis/dubia circa fidẽ decidãtur. ⁋ Ad
illud de.c.vbinam legistis, dicitur ꝙ aliud est C
scire tãtummodo quid homo credere debeat
ad adipiscendam vitam beatam quæ non est
nisi æterna, aliud est scire quemadmodum
hoc ipsum & piis opituletur & cõtra impios
defendatur: quia primum pertinet communi
ter ad omnes fideles, secũdum vero ad sum-
mum põtificem & alios maiores de ecclesia.
Et ita respondet aug. de ancona: qui hoc po-
suit in dicto trac. de po.pa.q.10.ar.1.
¶ Sed videtur etiam obstare ꝙ papa potest
etiam vni laico committere causam fidei: vt
in.c.in synodo(ibi bellamera post glo.) 63.
di. Sed dic ꝙ aut est causa fidei in qua non re-
uocatur in dubium an sit hæresis/ sed potius
dubitatur de facto q̃ de iure: videlicet an per
istum sit commissa hæresis. Et talem causam
potest papa committere laico. facit glo.in.§.
verũ.32.di. Aut dubitatur de iure, videlicet
an sit hæresis vel non. & non debet papa com
mittere laico: quia scãdalizaret ecclesiã, quod
ei non permittitur. Vide alexan. in.d.cap. in
synodo.

VTRVM autem concilium possit fa
cere constitutionem ꝙ papa possit sibi
eligere successorem, vide in illa quæ-
stione vtrũ conciliũ possit sede vacante dispo D
nere cõtra iura positiua: & post quæstionem
vtrum concilinm possit immutare constitu-
tionem papæ. Et ad istam quæstionem adde
quæ dicta fuerũt supra in illo arti. ex quibus
causis debet congregari concilium.

¶ Articulus. 17.

SED HIC QVAERO
vtrum statuta concilii dican
tur statuta hominum? Abb.
siculus in.c. licet ex quadam
in penul. notabili de testi. ex
illo tex. dicit ꝙ statuta conci-
lii dicuntur statuta hominum non dei. & sic
quantũcunq; dicantur a deo promulgari per
ora principũ(vt in.c.quo iure.8.di.)& spiri-
tus sanctus præsumatur loqui per os eorum
qui sunt in cõcilio generali(vt in.c.si ille.50.
di. & tex.in.c.violatores. 25.q.1.) non pro-
pterea dicuntur ius diuinum sed humanum.
Pro hoc bonus tex.in.c. nõ debet de consan.
& affi. ius enim editum a præsidentibus in ec
clesia militanti/non dicitur diuinum sed hu-
manum. tex.1.di.in prin. Ius tamẽ diuinum
magis stringit q̃ humanum: vt in.c. literas de
resti. spolia. quia præcepta dei sunt præcepta
iuris naturalis quæ sunt de necessitate salutis:

A sed statuta humana sunt de iis quæ non sunt per se de necessitate salutis/sed solum ex institutione humana: & ideo possunt esse aliqua impedimenta propter quæ aliqui ad obseruãda huiusmodi statuta non teneantur: vt dicit archi. post.s.tho.in ca.vtinam.76.di.de quo per doc.in.c.nam concupiscentiam de consti. Idem tamen abb. in.c.1.de iura. calum. dicit legem canonicã in parte dici diuinam & in parte positiuã,allegat.c.qualiter el.2.de accusa.& ca.nimis de iureiurã.q̃a habito respectu ad causã efficiẽtẽ immediatã/ dicit̃ humana: sed respectu causæ efficiẽtis quia diuinit⁹ per ora principũ promulgata,dicitur diuina.d.c. quo iure.8.di.l.fi.C.de præscrip.lõgi tẽporis. ¶Dicerem q̃ si constitutio conciliaris disponit circa concernentia legem diuinam(vt circa articulos fidei)tũc dicitur ius diuinũ: vt in c.sicut.15.di.si circa concernẽtia moralẽ philosophiã/ dicitur ius humanũ. Ad hoc quod dicit calde.in proœ.gregoriano.potest etiam dici humana respectu causæ efficientis , licet etiam contineat in se aliquid concernens legem diuinam,& sic probat tex. in præallegato.c.non debet de consan.& affi.& ad hoc faciunt ea quæ dicta sunt in illo arti. vtrum papa tollat statuta concilii. Quando autem lex
B humana ex cõtrauentione non liget ad peccatum mortale,vide feli.in.c.quoniam cõtra de proba.in vlti.notabili.

¶Articulus .18.

VLTERIVS quia dictũ est q̃ papa tollit statuta cõcilii & cõtra illa dispẽsat(vt in ca.1.& ibi doc.de cõstitu.in.6.vbi ex sola editione secundę cõstitutiõis vel legis reuocatur prima , quia papa censetur scire iura & habere ea in scrinio pectoris sui)quid si prima constitutio est conciliaris,vtrũ sufficiant clausulæ generales ad tollendum statuta concilii? Archi.in ca.1. de consti.in.6.dicit q̃ non: quia quando aliquid impetratur contra conciliũ generale vel concilium lateranense/debet de eo fieri mentio aliter q̃ per clausulas generales. & p̃ hoc est tex.in.c.ex parte/& in ca.fi. de capel. mona.& in.c.eam te de æta.& quali.& in.c.nonnulli de rescrip.Et ratio assignatur/quia constitutio conciliaris cẽsetur habere tacitã clausulam derogatoriam ad postea concedenda. Facit tex. in.c. vnico de exces. præla.in. 6.& quod dicitur in.l.si quis in principio testamẽti.ff.de lega.3.& in.l.fi.C.si cõtra ius vel vtili. C
pu.Et de isto dicto archi.facit mentionẽ ioã.an.in.d.c.vnico de exces.præla.in.6.Ad idem facit etiam de eo mentionem bal.in.l.humanum.C.de legibus.Idem etiã ludo.in.l.si vero.§.de vero in.23.fallentia.ff.solu.matri. & ioan.de ana.in.c.cum in diœcesi in vl.col. de vsur.& aluarottus in.c.1.post prin.in ti.cõstitutiones feudales,& oldra.consi.326.incipit q̃ articuli dati,& consi.328.ad idem primo. Et ludo.consi.436.in.7.col.ibi sexta principalis ratio,& vitalis in clausulis suis fol.5.& benędictus consi.157.fuit dispensatum. De quibus etiam meminit feli.in.d.c.nõnulli.6.col.vbi assignat rationem quia fit multorum authoritate. & fuit ratio ludo.in.d.consi.Ad quod.l.dubium.C.de repu.&.c.prudentiam de offi.delega.¶Item illa ratio quæ assignatur q̃ constitutio conciliaris habet tacitã clausulam derogatoriam ad postea cõcedenda vt dictum est,virtualiter est inno.& ostien.in.c. penul.de capel.mona.secundum iura quæ in fine allegat inno.Et licet ante videatur dicere q̃ non sit differentia inter constitutionẽ conciliarem & alias non conciliares,expresse tamen feli.in.d.c.nõnulli/videtur aliquo modo impugnare dictum archi.primo propter D
inno.in.d.c.penul.qui dixit q̃ quantum ad faciendam mentionem/ non est differentia inter constitutiones concilii & alias alterius iuris.secũdo quia archi.nõ videtur sentire illud ad quod allegatur. tertio quia iure non probatur.quarto quia si hoc esset verum/non oportuisset in.d.c.nonnulli ponere clausulam derogatoriam ad rescripta , per quod dicit q̃ etsi specialiter hoc fuit factum ibi in.d.c.nonnulli & in certis aliis iurib⁹.secus tamẽ est in aliis constitutionibus cõcilii.Dicit nihilominus finaliter q̃ non esset tutum discedere a dicto archi.

QVID dicendũ? Dico aduertendũ q̃ ista est materia multum sparsa in iure: q̃a aliquãdo agitur q̃n secũdũ rescriptum tollat primum habens clausulam derogatoriã ad postea cõcedenda per clausulas generales: & est materia.c.1.de rescrip.Et de rescripto ad lites est materia.c.cęterum/& ca.pastoralis eo.ti.De literis ad beneficia in.c. eam te &.c.capitulum de rescrip.in.c.tibi qui eo.ti.in.6.& i.c.si propter/&.c.duobus eo.ti. & li.c.ex parte el.1.de offi.delega.&.c.ei cui & in.c.quodam de præben.in.6.cum simil. ¶Aliquãdo agitur quando priuilegium ha-

bens clausulã derogatoriam tollatur a rescri-
A pto: vt in.c.cum ordinem de rescrip. & in.c.
1.eo.ti.&.25.q.2.in summa. Aliquãdo in vl-
timis voluntatibus: vt in.d.l. si quis in prin-
cipio testamenti.ioan.an. in regula quod se-
mel/in mercuria.& ange.consi.313.& gene-
raliter in cõtractibus & vltimis voluntatibus
domi.in.d.c.1.de consti.in.6. Aliquando de
rescripto ad ius cõmune: vt.d.c. nonnulli/ &
in.c.1.de consti.in.6.&.l.fi.C. si cõtra ius vel
vti pu. Aliquando de rescripto ad indulgen-
tiam.de quo per archi.in summa.25.q.2. Ali
quando de cõstitutione ad ius cõmune: vt in
c.cũ dilectus/ & in.c.cũ ad hoc de cle.non re-
si.& in.c.1.de excess.prælа.in.6. Aliquãdo de
iure ad ius: vt in.c.1.de consti.in.6.&.l.sed &
posteriores.ff.de.ll.&.l.non dubium.C.eo.ti.
Aliquando de priuilegio ad ius commune.
& vide multa quæ allegat ioan.an.in ru. de
priui.& post cum doc.in.c.1.de excess.prælа.
in.6.& in specu.de instru.edi.§.nunc autem
versi.& scias.& in ti.de rescrip.præsentatione
§.ratione/versi.item quod est contra. Aliquã
do de priuilegio ad priuilegium: vt in.c. ve-
niẽs de præscrip.& in cle.1.de sepul. Et mul-
ta alia consilia de similibus: vt calde.cõsi.2.de
B priuile.cardi.cõsi.52.federi.consi.234.& car
di.consi.142.paul.de castro consi.53.& con
si.312.& cardi.consi.137.ludo.consi.327.
&.436.cardi.consi.104.& fede.consi.47.

¶ ISTIS omissis, solum tangẽdo casum/
vtrum per clausulas generales tollatur con-
stitutio concilii generalis? Credo consideran
dum per quẽ modum papa procedat: quia si
procedit per viam constitutionis vel legis, sa
tis erit generalis clausula non obstante qua-
cunque constitutione in contrarium faciente,
sicut in tollendo alia iura quæ non essent cõ-
ciliaria. Et hoc per id quod dicit bal. in.l. hu-
manũ.C.de legibus. & quod dicit abb.in. d.
c.nõnulli.& domi.in.c.vt officium/in.§. de-
nique de hære.in.6.& immol.in.cle.1.in vlti.
notabili de sepul.& dicit glo.in verbo nosca-
tur in.c.1.de consti.in.6.& paulus de castro
in.l.fi.C.si contra ius vel vti.pu. Nec archi.lo-
quitur quãdo constitutio conciliaris tollatur
per secundam constitutionẽ, sed quando ali-
quid impetratur contra constitutionem con-
cilii generalis. Et isto vno modo potest intel-
ligi dictũ inno.in.d.c.ex parte: cũ vult quod non
sit differentia in faciendo mentionẽ inter con
stitutionem conciliarem & aliud ius scriptũ.
Et hoc etiam limito vt procedat secũdum quod

ponit paulus de castro in.d.l.fi.nisi lex præce C
dens haberet clausulam derogatoriam ad se-
quentem: quia tunc non valeret lex sequens
nisi faceret specialem mẽtionem illius serua-
ta certa forma: vt ponit bal.& alii in.l. huma-
num.C.de.ll. Secundo etiam limito nisi pri-
ma constitutio esset facta in priuilegium ali-
cuius personæ.l.2.§.legatis. ff. de iudi. quia
istis duobus casibus deberet fieri specialis mẽ
tio. Ad hoc est quod dicitur post glo.in.c.gra
ue de offi.ordi.& in.§.si qua vero.C. de iusti
niano.C.confir.

¶ Si autem procedit per viam priuilegii vel
rescripti, in hoc videtur differentia ex di-
cto archi.quia si ius cõmune non habet clau
sulam derogatoriam ad sequẽtia/ tollitur per
clausulas generales.l.fi.C.si cõtra ius vel vtili.
pu.c. si apostolica de præben.in.6. Sed secus
videtur in cõstitutiõne cõciliari: quia ex quo
est edita a pluribus videtur facta cum maiori
maturitate/ & propterea videtur habere clau
sulã derogatoriã ad sequentia & nõ tolli per
clausulam generalem non obstantiarum per
dictum archi.sicut non tollerentur iura quæ
specifice haberẽt clausulam derogatoriam ad
sequentia: vt in.d.c.1.de excess.prælа.in.6.in
d.c.cum dilectus/ & in.c.cum ad hoc de cle.
nõ resi. Vnde archi.in hoc videtur facere dif- D
ferentiam inter constitutionem conciliarem
& ius commune: quia nisi ius commune ha-
beat clausulam derogatoriam ad sequẽtia/ &
in eo id specialiter caueatur (vt in exemplo
d.c.1.&.c.cum dilectus &.c.cum ad hoc) nõ
habet eundem effectum quem habet consti-
tutio conciliaris: quæ licet non habeat aliter
clausulam derogatoriam/ nec specifice id in
ea caueatur, continet tacite in se clausulã de-
rogatoriam.& ideo simpliciter posita cõtinet
maius robur: quia difficilius ei derogatur. &
non sufficit clausula generalis non obstante
quacunque lege in contrarium faciente. ¶ Sed
certe si recte inspiciamus iura quæ allegãtur
pro constitutione conciliari, non probant quod
constitutiones conciliares videantur habere
maiorem efficaciam vel maius robur quam alia
iura: quia quælibet lex vel canon cẽsetur ha-
bere clausulam derogatoriã: vt in.l.nec dam-
nosa/ & in.l.rescripta.C.de precibus impera.
offe. & in.l.fi. C. si contra ius vel vti. pu. Et
quo ad id quod dicitur in.d.c.ex parte & aliis
iuribus quod quia non est facta mentio de con-
stitutione conciliari/ rescriptum censetur sur
reptitiũ: non dicitur quod contrarium sit in aliis
iuribus non conciliaribus.

REVERA

A REVERA difficile est iudicatu quidnam sit tenendum. Et ideo considerando dictum archi. & iura/dicerem sic. Et primo quo ad dictum archi. dico contra felinum ꝙ imo archi. hoc clare sentit ꝙ ad derogandū constitutioni cōciliari in rescripto vel priuilegio/ non sufficit generalis mētio per clausulā non obstante &c. dicit enim archi. ꝙ certi sunt casus in quibus nō valet rescriptum nisi fiat mentio de iure contra quod impetratur: vt in. c. nōnulli de rescrip. in ca. cam te de æta. & quali. in cap. cum dilectus & in cap. cum ad hoc. de cle. non resi. Quod specialiter intelligi potest quādo impetratur contra concilium generale: vt de rescrip. nonnulli. vel lateranense: vt in ca. penul. & vlt. de capel. monacho. Et subiungit idem dicēdum de quolibet iure in quo istud specialiter continetur. & idem quando iuris ordo peruertitur: vt in. c. causam quæ de rescrip. Et per eadem verba replicat istud dictum domi. in. c. 1. in. 7. opinione de excess. præla. in. 6. Nunc ergo in proposito ex dicto archi. satis colligitur mens eius ꝙ quando rescriptū vult tollere constitutionem conciliarem etiam non habentem clausulam derogatoriam ad postea concedenda, requiritur quod faciat mentionem de constitutione B conciliari/ & non sufficiunt clausulæ generales. & æquiparat constitutionem conciliarem in hoc aliis iuribus habentibus clausulam insertam ꝙ de eis debeat fieri mentio, quæ est clausula derogatoria ad postea concedenda. ¶ Et sic dictum archi. est satis clarum in se. & si hoc non sentiret, non fuisset ad hoc allegatus a tot doctoribus quos supra retuli. In hoc tamen fateor ꝙ aliqua iurium quæ allegat possunt in aliquo retorqueri contra eum: vt ca. nonnulli de rescrip. quod est constitutio conciliaris: & ibi dicitur ꝙ non valeat rescriptum contra illum tex. nisi in eo fuerit facta expressa mentio de illo iure conciliari. In hoc nulla resultat maior specialitas in constitutione conciliari quàm in aliis iuribus: quia vbi in aliis iuribus est apposita clausula ꝙ non valeat rescriptum vel priuilegium nisi fecerit expressam mētionem de illo iure, non valebit rescriptum contrarium habens tantū clausulam generalem non obstante: vt in hoc potest poni exemplum in. d. c. 1. de excess. præla. in. 6. Ad idē. l. 1. C. si nuptiæ ex rescripto petantur. & in. l. ratas. C. de rescindenda vēdi. Et in. l. 1. C. de naturalibus liberis. & satis bene tex. in. l. humanum in fi. C. de. ll. & in. l. 2. C. de summa tri. In quibus exemplis idem est quod in constitutione conciliari: quia non sufficeret clausula generalis non obstāte aliqua cōstitutione in contrariū faciēte, sicut nec in terminis. d. c. nonnulli. C

¶ NVNC ergo ad conclusionē quæstionis dico ꝙ interdum constitutio concilii generalis habet clausulam derogatoriam ad postea concedenda vel decretum irritans/ vel formā ad futura cōcedenda. & isto casu non solum non sufficit clausula generalis non obstante aliqua lege/ sed nec sufficit specialis (puta dicendo non obstāte aliqua lege conciliari) sed requiritur indiuidua mentio: vt in. d. c. nonnulli. quia debet dici non obstante cōstitutione in concilio generali edita ne quis possit trahi vltra duas dietas. Et in hoc non facio differentiā inter constitutionem conciliarem & pontificalē. Et ita seruat stylus curiæ cum in literis apponit clausulam non obstantibus constitutionibus de vna vel duabus dietis dummodo non vltra tres in cōcilio generali (. d. c. nōnulli) & per bonifacium (. c. statutum eo. ti.) editis. Vnde consuetudo ostendit ꝙ ita sit necessaria indiuidualis mentio de cōstitutione bonifacii sicut de cōstitutione concilii generalis. Et idem seruatur de constitutione generali in concilio viennen. in cle. 1. de regula D iuris/ & de extrauaganti martini quinti idem disponentis: quia indiuidualiter vtriqꝫ derogatur. habet enim. d. cle. decretū irritās/ quod sapit clausulam derogatoriam ad postea concedenda. s. fi. cō tempore de elec. in. 6. cum similit. Item etiam derogatur in indiuiduo concilio viennen. in cle. quia contingit de religi. domi. quia habet certam formam committēdi hospitalia. Et hoc etiam modo potest intelligi dictum inno. in. d. c. ex parte de capel. mona. cum vult ꝙ non sit differentia inter ius cōmune & cōstitutionem conciliarē quo ad faciendam mentionem.

¶ Aliquando cōstitutio conciliaris nō habet aliquā clausulam derogatoriā ad postea concedenda. Et tunc dico etiam nō sufficere fieri mentionē ad derogandū per generales clausulas (videlicet nō obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis in contrariū &c. vel non obstante aliqua lege in cōtrariū faciente) sed debet fieri specialis mētio de concilio generali: ita ꝙ dicatur non obstante aliqua lege vel cōstitutione etiā in cōcilio generali edita in contrariū disponente. Nec requiro ꝙ faciat nominatim indiuidualē mentionem de cōtinentia vel de canone (sicut in

A præcedenti casu vbi dicitur de vna vel dua-
bus dietis &c. fit mentio de concilio generali
& cõcilio viennen. in indiuiduo) sed sufficit
specialis: scilicet non obstãte aliqua cõstitu-
tione conciliari in contrarium edita. Ita in-
telligo. c. ex parte/&.c. fi. de capel. mona. &
ca. eam te de æta. & quali. Et ita intelligo di-
ctũ archi. in. d. c. 1. de consti. in. 6. Et ita videt
velle ioan. an. in. c. 1. de exces. præla. in. 6. in
distinctione: dũ dicit in primo mẽbro distin-
ctionis aut non nominatim sed per æquipol
lentiam nominis. quasi dicat ꝙ æquipollet di
cere non obstante tali lege vel non obstante
aliqua lege cõciliari: quia ex quo exprimitur
ꝙ constitutio est conciliaris, satis videtur spe
cialis mentio facta de illa, maxime cum idem
ioan. an. referat verba archi. in vltima opinio
ne (videlicet de constitutione conciliari) ex-
tẽdendo. c. ex parte &. c. fi. ad omnem casum
quo impetraretur contra concilium genera-
le. Et bene probant illa iura. d. c. eam te &. d.
c. penul. & fi. vbi ostenditur ꝙ nulla mentio
erat facta de constitutione conciliari. c. 2. de
statu mona. Vnde nec generaliter: & sic nul-
lo modo poterat papa instrui. & ideo tanꝗ
surreptitie impetratum non valebat: quod se
cus fuisset/si potuisset papa instrui per gene-
B ralem clausulam non obstante constitutione
concilii generalis in contrarium edita. tunc
enim tanꝗ eo certificato per ęquipollẽtia ver
ba/cessasset surreptio. Et idem videtur sentire
domi. in effectu, cum refert distinctionẽ ioã.
an. in. d. c. 1. de exces. præla. in. 6. & idem pau
lus de castro in. d. l. fi. C. si contra ius vel vti.
pu. in. 3. col. cum allegat ioan. an. Pro hoc fa-
cit ꝙ quãdo fit testamentũ inter liberos, illud
tacite dicitur continere clausulã derogatoriã
ad alia subsequentia: vt in authen. hoc inter li
beros. C. de testa. Ita ꝙ per subsequens testa-
mentũ non cẽsetur reuocatum primũ nisi in
secũdo fiat specialis mẽtio de primo: vt ponit
paulus de castro & cornius in. d. authen. hoc
inter liberos. & socinus in. l. si mihi & tibi. §.
in legatis de lega. 1. & clarius in. cõsi. 163. in
7. col. nec sufficit clausula generalis cassans &
reuocans omne aliud testamentũ &c. Parifor
miter dicendũ videtur in constitutione cõci-
liari (quæ vt dictũ est habet in se tacitã clausu
lam derogatoriam ad sequentia rescripta) ꝙ
nõ sufficiat clausula generalis nõ obstãtibus
legibus & cõstitutionibus apostolicis, nisi di
catur nõ obstante aliqua lege etiã si sit conci-
liaris. Licet quod dicitur de testamento sit di-
uersa materia: de qua in. l. si quis in principio
testamẽti. ff. de lega. 3. & in regula mercuriali C
quod semel/vt supra dixi. Et ista clausula nõ
obstan. quãdo fit mentio in ea de concilio vir
tualiter, quia nõ est omnino generalis & va-
ga sed derogatiua constitutionis cõciliaris cõ
trariũ disponẽtis/videtur includere in se po-
tius specialem mẽtionem ꝗ generalẽ. Et ideo
archi. in dicto suo & eum sequentes/dicunt
esse idẽ in constitutione conciliari quod in iu
re in quo specialiter id cauetur ꝙ debeat illi
derogari vt tollatur (iuxta. d. c. 1. de exces. prę
lato. &. d. l. 1. C. si nuptiæ ex rescripto pe. &
d. l. ratas. C. de rescin. ven. cum aliis supra alle
gatis) æquiparando istos duos casus, & in eis
similiter ponendo clausulã generalẽ deroga-
toriã legi: dicendo specialiter non obstante. l.
1. si nuptiæ ex rescripto petantur. vel & me-
lius (quia illa mentio esset plus ꝗ specialis
& quasi indiuidua secundum bar. in. d. l. fi.)
dicendo non obstãte lege theodosiana in cõ-
trarium disponente.
¶ Videtur alio modo posse intelligi dictum
innocen. in. d. c. ex parte ꝙ non sit differentia
in faciendo mentionẽ constitutionis concilia
ris vel alterius iuris: quia ita debet fieri men-
tio specialis alterius iuris habentis clausulam
derogatoriam sicut cõstitutionis conciliaris. D
& ista per æquipollentia verba erit specialis
mẽtio & non generalis: quia per illam potest
princeps instrui qui concedit rescriptum. Et
isto modo intelligo etiã bal. in. d. l. fi. C. si con
tra ius vel vti. pu. & hoc clare ponit paulus
de castro in. d. l. fi. in. 3. colum. & idem pau-
lus in consi. 53. in princi. Nec credo quòd
sit necesse vt expresse nominetur lex/vt di-
xi in primo exemplo: quia illa videtur quæ-
dam specialissima & indiuidua mentio, quæ
non requiritur secundum paulum de castro.
¶ Verum est ꝙ salice. in. d. l. fi. dat alium in-
tellectum ad. d. c. ex parte, vt intelligatur &
habeat locum non tantum in constitutione
conciliari sed in quocunꝙ iure: quia intelli-
git illum tex. quando illud contra quod re-
scribitur foret statutum pro salute eorum ad
quorum petitionem nunc rescribitur contra
rium: quia requiritur tunc specialis deroga-
tio ad hoc ꝙ illud ius tollatur. & ita erit in a-
lio iure communi sicut in constitutione con
ciliari. ¶ Similiter anto. de butrio dat alium
intellectum in. d. ca. ex parte/non ponendo
differentiam inter constitutionem concilia-
rem & alia iura: videlicet ꝙ ius cõmune quã
tum ad tollendum vitium præsumptæ falsi-
tatis & obreptionis semper censetur habere

clausulam derogatoriã ad rescripta. Unde di
A cit q vt excusentur literæ a vitio falsi vel obre
pti/necesse est facere mẽtionem de iure in re-
scripto emanãte cõtra ius:sed vt excusentur
a vitio surreptiõis non. Et ita intelligit illum
tex.i.d.c.ex parte,allegat inno.in.c.cu dilecta
de rescrip. Sed inno.& cardi.in.d.c.ex parte
dãtalium intellectũ:q ibi papa nõ ponit pro
constãti,sed loquitur dubitatiue per verbum
credimus. Quicquid dicat,ille tex.& alia iu-
ra conciliaria probãt bene intellectũ archi.in
d.c.1.de cõsti.in.6. Et de intellectu ẽtilli tex.
vide eundem feli.in.d.c.nõnulli in.6.char.in
versi.sed cõtra,& in.8.char.2.col. Et per hoc
patet qñ gratia censeatur surreptitia cũ nõ fa
cit speciale mẽtionem de constitutiõe cõcilia
ri,de quo etiã vide milis in verbo gratia: vbi
licet a principio dicat gratiam simpliciter sur
reptitiã,postea videtur concludere contrariũ
cum allegat innocentium in.d.c.ex parte:&
ioan.an.in.d.c.nonnulli.& anto.in.d.cap.ex
parte. Sed ad concordandum dic vt supra
dictum est.

¶ Aliquando ponitur gñalis clausula nõ ob-
stan. Et in hoc bar.in.d.l.si.ponit triplicẽ mo-
dũ derogandi legi:quia aliqñ dicitur aliquo
in contrarium nõ obstante/vel non obstã.ali
qua lege. Quod in his casibus nõ sufficit:qa
B est nimis vaga, sed opus est q dicatur nõ ob-
stante quacunq lege quæ in contrariũ loque
retur. Nec esset necesse specificare siue expri-
mere legẽ:quia illa esset idiuidualis. Sed pau
lus de castro dicit idẽ si dicatur non obstante
quacũq lege:quia subintelligit scilicet cõtra
riũ disponente. Unde p istam clausulam non
obstãte quacũq lege in contrariũ disponente
vel per illam non obstante quacũq lege/tolli
tur lex cõtraria:& satis est facta mẽtio ad illã
tollendã,quantũcunq qualibet lex dicat hr̃e
clausulã derogatoriã gñaliter secundũ.l.nec
dãnosa.C.de precibus impe.offe. Et ideo
bene bal.in.d.l.si.dicit q aliqñ lex phibet im-
petrari in specie aliquod rescriptum in cõtra
rium:& requiritur specialis mentio siue spe-
cialis clausula non obstante,q̃ habet vim spe
cialis expressionis:vt in exẽplis proxie supra
positis. Aliqñ prohibetur rescriptũ gñaliter p
viam regulæ.l.nec damnosa.& tunc sufficit
generalis derogatio siue gñalis clausula non
obstante/siue generalis mentio. Quod intel
ligo modo non sit multum incerta & vaga:
vt in primo exẽplo bar. videlicet non obstan
te aliquo in contrarium faciente/ nulla facta
mentione de lege. Et his casibus quando clau

sula est generalis non obstante aliqua lege,
nunq̃ censetur derogatum constitutioni con C
ciliari/licet bene censeatur derogatum aliis
legibus non habẽtibus clausulam derogato-
ria ad postea concedẽda.& in hoc est differen
tia inter alia iura & constitutiones cõciliares.
Et hoc mõ non põt habere locũ dictũ inno.
in.d.c.ex parte: quia imo est differentia inter
alia iura & iura cõciliaria in faciẽdo mentio-
nẽ:quia ista vltima mẽtio per clausulas gene
rales sufficit quo ad alia iura, quæ nõ sufficit
quo ad ius conciliare. Et hoc probãt iura ibi
in.d.c.ex parte p inno.in fine adducta:videli-
cet.c.eam te de æta.& quali.&.c.nonnulli de
rescrip. Et sic intelligitur archi.& qui eũ refe-
runt in.d.c.1.de consti.in.6.

¶ Istud tamẽ posset limitari(secundũ aretinũ
in.c.at si clerici in.§.de adulteriis de iudi.& re
fert feli.ibi)nisi cõstitutio conciliaris imper-
sonaliter permitteret facultatem dispẽsandi:
quia tunc sufficeret clausula generalis sicut in
aliis iuribus absq expressione concilii: & sic
restringitur dictum archi. Et ratio est:quia ex
quo a cõcilio permittitur facultas dispensan-
di/papa redditur facilior ad dispensandũ con
tra cõcilium,& facilius eliditur per clausulas
generales constitutio concilii:quæ licet in du
bio dicatur habere clausulam derogatoriam D
ad concedenda, cessat tñ tunc hæc ratio quia
ipsa constitutio dat facultatẽ dispẽsandi:& tol
lere videtur clausulam derogatoriã ad conce
denda/ex quo ex se habilitat ad concedenda.
faciunt quæ dicuntur in.c.cognoscẽtes & in
ca.si.de consti. Et ideo isto casu sufficeret clau
sula generalis non obstante quacunq cõtra-
ria constitutione vel lege/absq eo q addere-
tur conciliari: quia sicut tollerentur aliæ le-
ges contrariæ ita & conciliaris. Et hoc alio
modo posset intelligi verum dictum inno.
in.d.c.ex parte. Et istã limitationem existimo
veram in proposito & notandam.

¶ Et per hæc sit expeditus iste articulus. vtrũ
concilium tollatur per clausulas generales.
& vide quo ad istam vltimam limitationem
quod dico infra in.2.proxĩa quæstione. Item
adde prædictis q non obstat quod dicitur q
dispositio habens tacitã clausulã derogatoriã
tollitur p clausulas gñales(per dicta bal.in.l.
hũanum in secũdo qsito/ in versi. aduertatis.
& bar.in.l.si ĩprin.ff.de lega.2.quos refert fe-
li.in.d.c.nõnulli/in.16.col.in.3.fallentia)qa
non loquuntur in derogatione constitutio-
nis per rescriptum,sed in derogatione consti

A tutionis per aliam constitutionem siue statuti vel reformationis per statutum vel reformationem: ad quod vt dictum est sufficit generalis derogatio, vt dicit ibi bal. & nō est differētia eo casu inter constitutionem concilia rem & ius commune / vt dictum est. Quod autem dicit bar. in. d. l. fi. ibi non fuit nec tacita nec expressa volūtas testatoris: vt ipse dicit in. l. si quis in principio testamēti de lega. 3. & refert feli. in. d. 3. fallen. Item ibi bar. loquitur in priuata dispositione priuati hominis, qui debet apertius legē di ere: vt in. l. veterib⁹. ff. de pac. & dicit bal. in. d. l. humanum.

SED pone ꝙ papa sacro approbante cō cilio reuocet omnes exemptiones cōcessas a prædecessore / addendo ꝙ non intē dit nouas cōcedere sine certa forma: vtrum si papa postea illas concedat sine illa forma / dicatur facere contra constitutionem concilii? Istam quæstionem determinat dominicus consi. 44. incipit dominus noster papa. & ibi concludit ꝙ non dicitur facere contra constitutionem concilii: quia licet quo ad eam partem in qua reuocantur exemptiones dicatur constitutio conciliaris, non tamen quo ad illam in qua dat formam postea concedendis: quia clausula sacro approbāte concilio in pri B ma parte posita / non debet referri ad sequentem dantem formam concedendis: quia alioquin videretur papa se subiicere concilio, qđ non præsumitur: quia ecclesia romana non priuilegiat aliquem contra se: vt in. c. cum instantia de censi.

VTRVM autem si in rescripto apponatur clausula motus proprii & ex certa sciētia & plenitudine potestatis / iuncta eum clausula non obstan. dicatur derogatum constitutioni conciliari non habenti clausulam derogatoriam ad postea concedenda: dicerē ꝙ sic, maxime addita clausula (quæ cōiter apponitur) nō obstantibus cōstitutionibus per quas gratia posset impediri vel differri, per ea quæ ponuntur per doc. post lapum in ca. quis de rescrip. in. 6. & ponit milis in verbo motus ꝑ prius, quod & sentit feli. in. d. c. nonnulli in. 4. fallentia primæ regulæ. & 4. fallentia secundæ regulæ.

Arti. 19.

SED vtrum epūs vel legatus vel alius inferior ipso papa / dispensat contra conciliū generale? Ista ē materia de qua in. c. at si clerici in. §. de adulteriis de iudi. per glo. quæ tenet ꝙ non. & doc. in ca. dilectus el. 1. de præben. & idē glo. & doc. in. c. cū dilectus de elec. & in elc. 1. in verbo eligatur de elec. de tēpo. ordi. c. dilectus / ibi inno. de fili. presby. c. fi. & in. c. 1. co. ti. ioan. de ana. in. c. cum in diœcesi de vsu. archi. 15. di. sicut. 27. q. 1. virgines. 56. di. in summa. ꝑ ludo. remissiue in cōsi. 325. incipit quo ad primū, late per ioan. an. in. c. 1. in glo. penul. de supplen. negli. præla. in. 6. in nouella. & per specu. in ti. de dispēsatione in. §. nūc de epōrum / versi. verū vt tanta opinionū varietas. Et vbi simplr ponit regulā in qbus epūs dispēsat & in qbus nō, postq̄ posuit infinitos casus in qbus pōt & in qbus non / dat regulā ꝙ in adulterio & in iis q̄ sūt illo minora pōt epūs dispēsare nisi repiatur ꝓhibitū, ī maioribus adulterio nūq̄ pōt dispēsare nisi inueniatur expresse cōcessum. Sed ista est regula gñalis: in proposito aūt nr̄o vtrum dispenset cōtra constitutiōem conciliarē videndū est. Et breuiter procedēdo per conclusiōes, in. §. de adulteriis anto. de butrio dicit ꝙ epūs non dispēsat cōtra constitutiōem conciliarē: quod maxīe videtur ꝓcedere si cōstitutio contineat canonē latæ sententiæ vel inhabilitatē vel aliā quā pœnam. Et idē tenet. d. anto. de butrio in c. nonnulli de rescrip. videlicet ꝙ in illo ca. epūs nō dispensat per dictā glo. in. d. c. dilecti de elec. & idē dicit in. c. de multa de ꝑben. ꝙ in illo nō dispensat quia est cōstitutio cōciliaris. Pro quo vide tex. in cle. 2. iūcta suprascrip. de elec. & idē ioā. an. in. c. fi. de offi. primice. post ostien. Vnde non posset legatus vel epūs statuere ꝙ minor. 30. annis possit eligi in epūm / vel ꝙ quis possit habere duo beneficia curata cōtra cōcilium gñale. Et idem tenet abb. in. c. dilectus de filiis presby. & in legato de latere: scilicet ꝙ non dispēset cōtra cōciliū nec cōtra canonē cōcilii. Vnde nō dispensat cōtra cōciliū pictauien. cū filiis sacerdotū ꝙ possint promoueri vt succedāt in ecclēsia paterna immediate / siue sint filii sacerdotis in sacerdotio geniti siue añ sacerdotiū: vt dicit abbas in. d. c. dilectus / & in. c. fi. de filiis presby. & late domi. post archi. 56. di. in summa. & si sit legatus & adsint merita personæ cum qua petitur dispensari, nisi alias subesset necessitas siue vtilitas ecclesiæ: vt dicit domi. ibi in summa, & abb. post alios in. d. cap. fi. & d. cap. dilectus.

C

D

SED contra ioan. an. & anto. de butrio tenet abb. in. d. §. de adulteriis: qui dicit quòd vbicunq; constitutio conciliaris concedit facultatem dispensandi / episcopus

semper poterit contra illam dispensare arti. A cap. nuper de senten. excom. nisi fuerit dictum quod tantum per papam possit dispensari. & ratio est quia cum in constitutione conciliari semper intelligatur excepta authoritas papae (vt in. c. significasti de elec.) oportet intelligere quod videatur concessa inferiori a papa. ¶ Adducit etiam quod dispensando non dicitur episcopus facere contra concilium, sed potius exequi voluntatē concilii. Facit quod dicit glo. in verbo tolli in cle. ne romani de elec. quod bene potest adiuuari constitutio poenam adiiciendo. & idem ponit ioan. an. in d. cap. fi. de filiis presbytero. quod sentit glo. in ca. quisquis de elec. & glo. in ca. postulasti de cle. excom. minis. & in. c. in quibusdam de poenis. & abbas siculus in omnibus dictis locis: qui allegat ad hoc innocen. in ca. dilectus de temporibus ordi. ¶ Item quod dispensatio respectu personae dispensantis est fauorabilis, quia saepius est necessaria: vt in. c. vt cōstitueretur/ & in. c. domino sancto. 50. di. & 1. q. 7. exigunt/ & ca. dispensationes. Secus tamen si concilium non indulgeret facultatem dispensandi sed generaliter statueret: tunc enim episcopus non posset. Et ita dicit loqui iura per. d. anto. allegata. & intelligit praedicta etiam si constitutio concilii contineret canonem latae sententiae, ex quo ipsa B met cōstitutio indulget dispensationem. Sed hoc est poti⁹ limitare & declarare opinionē ioan. an. & anto. de butrio quam contrariari.

¶ Et hoc idem ponit abbas in ca. quisquis in glo. fiat. quam recitat pro vltima de elec. Et intelligit etiam si constitutio conciliaris concedens dispensationem/ non dixit per quem: quia cum de papa non dubitetur, oportet intelligere inferioribus a papa concedi. Vide dictam glo. in. d. ca. quisquis. quae ex alio mouetur quare in casu illo episcopus etiam dispenset/ quia erat casus inferior adulterio. Ex quo infertur vnum: quod quantumcunque constituio conciliaris non daret facultatem dispensandi, ex quo non vetat/ si delictum est inferius adulterio/ episcopus dispensabit etiam contra talem constitutionem conciliarem, vt infra dicetur. ¶ Illud tamen quod dicit abbas (quod quando constitutio conciliaris impersonaliter loquitur de facultate dispensandi/ episcopus potest dispensare) prima facie videtur durum quia in omni cōstitutione prohibitiua videtur reseruata facultas dispēsandi quis in illa nihil dicatur de dispēsatione: quia intelligitur scilicet per eū qui habet alias facultatē dispensandi: quia semper videtur reseruata potestas superioris, & exceptū istud ius speciale. c. venientes cū concordan. C in glo. adductis de iureiuran. cap. dudum de praeben. in. 6. cum simi. Sed de hoc dicendū est vt latius infra dico referendo opinionem aretini & opinionem felini contrariam aretino.

¶ Aliquando tamen constitutio concilii loquitur generaliter/ nec permittendo nec vetando dispensationem. Et tunc dicit abbas in d. §. de adulteriis quod in adulterio & aliis inferioribus criminibus dispēsabit episcopus nisi reperiatur ei prohibitum: in aliis autē maioribus criminibus regulariter non poterit dispensare nisi expresse videatur ei indulta facultas dispensandi. Et ita intelligit archi. 15. di. sicut: & dicit communiter hoc teneri. adducit tex. in ca. dilectus de tempo. ordi. Et ratio huius est quia dispensatio vulnerat ius superioris & illud tollit. 23. q. 4. ca. displicet. 1. q. 7. §. nisi rigor in glo. contra notata in cle. 2. de elec. & ca. cum inferior de maio. & obedien. Quod non procedit sine dubio: vt supra dixi & infra dicetur. Quod etiam limita verum excepta excommunicatione: in qua quamuis sit conciliaris constitutio quae nec vetat nec permittit/ poterit episcopus dispensare, dicit milis in verbo dispensare non potest D episcopus/ referendo anto. de butrio in dicto. §. de adulteriis/ in penul. colum. in versi. conclude &c. Posset forte addi alia limitatio nisi ex consuetudine praescripta aliter per episcopum factum reperiretur: vt in ca. fi. de consue. quia consuetudo facit dispensationē valere quae alias non valeret ar. de cele. miss. ca. pernitiosus, dicit specu. in ti. de dispensatione, §. nunc de episcoporum/ versi. verū vt tanta &c. Quae autem dicantur maiora crimina adulterio, vide doc. ibi in. d. §. de adulteriis post glo.

¶ Vbi autem esset constitutio conciliaris nō disponens circa crimina & nec permitteret nec vetaret dispensationem, per istam distinctionem non deciditur. Vnde sequendo opinionem anto. & ioan. de lignano in dicto. §. de adulteriis, etiam dico quod non poterit dispensare contra concilium generale, & hoc ponunt domini de rota in dec. 5. incipit item in religioso/ de iurepa. Et idem videtur sentire innocen. in. c. dilectus de tempo. ordi. qui tantum dat ei facultatem dispensandi in casibus a iure permissis. & ibi ponit omnes casus permissos & prohibitos

A episcopo. De quo in specu. in ti. de dispensatione / in. §. nūc de episcoporum per totum. Et idem ꝙ non possit dispensare/ tenet cardi. in cle. 1. de elec. qui dicit ꝙ nec legatus de latere poterit dispensare contra illā cle. quæ est constitutio conciliaris. Et idem quod domini de rota tenet immol. & abb. in. d. cle. 1. & videtur idē tenere glo. ibi in verbo eligat. Quin imo nec per viam vnionis epus poterit contra illam constitutionem dispensare: vt sentit petrus de ancha. post paulū de liazariis ibi in. d. cle. Et tenet etiam andreas siculus ibi idē quod domini de rota supra, licet alias episcopus ex causa posset facere constitutionem contra ius canonicum, allegat bal. in. l. omnes populi. ff. de iustitia & iure; & dominos de rota deci. 255. & abb. in. c. at si clerici in. §. de adulteriis de iudi. Et ꝙ nec legatus de latere dispenset/ tenet immol. in ca. officii de elec. refert & sequitur lanfrācus in. c. nullus de elec. lib. 6. Et ibi vide vtrum saltem cum tacite professo dispenset episcopus ad prælaturam sui ordinis subsistente causa: quia. c. nullus requirit expressam professionem vt quis possit eligi ibi vide. Et idē tenet abb. in. c. dilectus de filiis præsby. Vnde non dispensat ꝙ filius succedat immediate patri in ecclesia eius: nisi ex

B aliqua causa concernente vtilitatem ipsius ecclesię (vt dicit ibi ipse post ostien.) & nisi talis sit filius qui ex legitimo matrimōio sit natus: alias secus. De quo dic vt plene per eum in. c. fi. de filiis præsby. & vt supra dictum est.

¶ Aretinus tamen in. d. §. de adulteriis/ sequēdo opinionem. d. anto. dicit corroborando illam ꝙ verba enunciata impersonaliter in dubio referuntur ad eum ad quem illud factum spectat de iure: vt in. l. si seruus la. 3. §. q mar garitam / & ibi notatur. ff. de lega. 1. & in auth. si quando. C. de consti. pecu. Et quod sumitur ex regula in. c. 1. de rescrip. videlicet ꝙ verba priuilegii vel legis si possunt aliqd operari, debent reduci ad ius cōmune inquantū fieri potest: vt in ca. cum dilectus de consue. Vnde dicit ꝙ hoc casu q̄ si constitutio conciliaris concedit facultatem dispensandi, operabitur duos effectus. primo ꝙ licet nō sufficiat clausula generalis ad tollendū cōstitutiōem conciliarem (vt dicit archi. in. ca. 1. de consti. lib. 6. & bal. in. l. humanum. C. de. ll. & dixi supra proxima. 2. quæstione) isto casu sufficiet generalis. & alius effectus erit ꝙ papa erit facilior ad derogandum & dispensandū contra constitutionem cōciliarem. vide quod dixi supra dicta proxima quæstione. ¶ Sed dn̄s

C feli. in. d. §. de adulteriis / sequendo opinionē abbatis impugnat quod dicit aretinus, primo per tex. in c. in quibusdam de pœnis / ibi nisi cum eis fuerit dispensatum: & dicit glo. ibi p episcopum: & tamen illa constitutio est constitutio conciliaris. & per tex. in. ca. quisquis de elec. ibi nisi cum ipso fuerit dispensatum: & glo. dicit ibi. s. per epm. & dicit ibi abb. nota ꝙ episcopus dispensat contra constitutionem cōcilii. Item quia dictum archi. in. d. c. 1. & bal. in. d. l. humanum, ipse non habet pro vero.

¶ Sed ego dico ꝙ illud est verissimum: vt dico supra in penul. præcedenti. q. Et ex ibi dictis patet responsio ad. c. non nulli de rescrip. ꝙ quod ipse arguit hic a speciali ad impugnādum dictum archi. quia vt supra colligitur ex dictis meis/ non potest argui a speciali ex illo tex. & aliis similibus iuribus: quia illa nō solum requirunt mentionem generalem sed specialem & quasi indiuiduam. Et ideo remanet conclusio archi. vera ꝙ in omnibus cōstitutionibus conciliaribus non sufficit ad illas tollēdas clausula gn̄alis non obstan. sicut in aliis iuribus: quia constitutio conciliaris tacite continet in se clausulā derogatoriam ad cōcedenda. Et licet non placeat ista vltima ratio

D eius, tamen per tex. & glo. quas allegat cōtra aretinum pro opinione abb. placet mihi eius opinio ꝙ quantūcunq; impersonaliter constitutio conciliaris det facultatem dispensandi/ nihilominus etiam episcopus poterit dispensare, & hoc per notata in ca. nuper de sen. excom. ibi glo. quia censetur concessa facultas dispensandi inferiori a statuente. l. dies cautioni. §. duas. ff. de dam. infec. & d. cap. nuper. & hoc expresse dicit glo. in. ca. quisquis de elec. in verbo fiat. ¶ Item placet mihi simpliciter quod dicit aretinus: ꝙ vbi ex constitutione conciliari est permissa aliis dispensatio, si papa dispensat contra illam/ sufficit clausula generalis ad tollendum illam. vnde satis erit si dicatur non obstan. aliqua lege in contrariū disponente. nec erit necesse facere mentionē de conciliari: quia ex quo concilium habet clausulam permissiuam dispensandi, cessat tunc ratio dicendi ꝙ constitutio conciliaris continet clausulam derogatoriam ad postea concedenda/ ex quo habet clausulam permissiuam ad dispensationes faciendas. Vnde eo casu non potest dici habere clausulam derogatoriam/ sed magis permissiuam. Et hanc limitationem ad dictum archi. in. c. 1. de cōsti. lib. 6. pono in supradicta proxima quæstio-

A nc circa finem.
¶ Contra opinionem abbatis quam sequitur feli. in .d. § .de adulteriis/ & cum opinione aretini simpliciter transit decius in.d. § .de adulteriis. Et respondet ad.c. in quibusdam de pœnis/ &.c.quisquis(iura allegata in contrarium) φ non sunt conciliaria, nam licet dicatur talis in concilio/ vel talis approbante concilio, non propterea dicitur constitutio conciliaris: vt declarat abb.in ca.1.de sponsa.in.5. notabili, & in.c.1.de pac.in vltimo notabili, & remittit se ad dicta per eum in.c.1.de iudi. ¶ Sed hæc responsio nō placet: quia nec abb. hoc dicit in dictis locis, &.d.c.in quibusdam &.c.quisquis/ sunt conciliaria: vt patet in suprascrip.& patet in pluribus iuribus conciliaribus contrarium eius quod ipse dicit.
¶ Sed contra opinionem abbatis & rationē supra assignatam dum allegatur per me ca. nuper de sen.excom.(φ ex quo non est reseruata per concilium potestas dispensandi/ censetur concessa inferiori & sic episcopo, quantumcunque impersonaliter concilium loquatur) facit quod dicit cardi.in.c.dilectus de tē. po.ordi. vbi dicit φ tex.in.d.ca.nuper de sen. excom.(dum vult φ quando conditor canonis non reseruat sibi absolutionem/ videtur
B aliis concedere facultatem relaxandi) loquitur in absolutione ab excommunicatione/ & non habet locū in dispensatione: quia dispensatio est iuris communis relaxatio: vt in glo. §.nisi rigor.1.q.7.& in specu.ti.2.§.dispensatio in prin.& anto.in.c.per venerabilem qui filii sint legi.idem & cardi.in.d.c.dilectus in.2. q.& ponit ludo. in con.325. incipit quo ad primum. Et ideo semper intelligitur prohibita nisi reperiatur permissa. absolutio autē ab excōmunicatione/ fit secundum ius: ideo intelligitur permissa nisi reperiatur prohibita. Pro quo etiam facit glo.in.c.cupientes in.§. cæterum/ in verbo suspensos de elec.in.6.vbi non vult φ.c.nuper habeat locum in dispensatione, sed tantum in excōmunicatione. De quo tamen vltimo ibi plenius per do.& doc. in cle.1.de hære.post glo.& per abb.in ca.2. de solu.& in.c.tam literis de testi. Vnde dicit archi.in.c.licet canon super verbo carere/ φ superstitiosa & inutilis est obiectio de.c.nup. quia non loquitur in dispensatione/ quæ vulnerat ius cōmune. Et ibi referendo opinionē inno.cum illo transit φ episcopi non possunt dispensare nisi vbi est a iure concessa dispensatio: & φ non possunt dispensare etiam contra iura condita a papa. Et ibi plus dicit/ φ nec episcopi possunt dispensare contra iura
C per ipsosmet condita nec contra approbatas consuetudines, licet illa possint alias tollere vel limitare: de quo ibi latius per eum. ¶ Sed ad hoc respondetur φ dictum cardi.& archi. intelligitur quando constitutio non concedit dispensationem, cuius contrarium est in proposito: quia quando constitutio cōciliaris cōcedit dispensationem, ita habebit locū in dispensatione illud quod dicitur in.c.a.nuper sicut in absolutione ab excommunicatione. & ita voluit inno.& refert idem cardi.in.d.c.dilectus de tempo.ordi. Item contra illud quod dicit cardi.tenet specu.in ti.de dispē.versi.23. & refert ioan.de immol.in ca.post translationem de renun.secundū φ ponit andreas barbatius in.c.φ translationem de offi. lega. qui pro hoc adducit glo.in.c.postulasti de cle.excom.minis.quæ extendit.c.nuper ad dispensationem: & glo.in ca.præterea de vsur.& in ca.at si clerici in.§.de adulteriis de iudi. & in c.de simoniacæ de simo.& idem glo.in.d.ca. nuper.& glo.& inno.in.d.c.dilectus.& idem glo.in.d.c.φ translationem de offi.lega.
¶ Et per hoc infertur φ legatus de latere possit dispensare contra concilium. quod & voluit glo.secundum eum in.c.quæ de causa.2.
D q.5.& in.c.mādata de presump. Sed illæ glo. non dicunt aliquid de constitutione concilii: sed quod ipse dicit intelligo simpliciter verū: quando concilium concedit dispensatiōem: quia si poterit episcopus/ multo magis legat' de latere. Sed vbi conciliū non concedit neque prohibet expresse dispensatiōem etiam legato de latere, glo.cōmuniter tenent φ non possit dispensare contra conciliarem constitutionem. Hoc voluit glo.in cap.dilectus el.1.de præben.iuncto.c.2.de cōcess.præben.& glo. in.c.penul.de filiis præsby.& glo.in.c.cū dilecti de elec.& glo.in cle.1.de elec. Quod & tenet abb.in.d.c.cum dilectus de elec. qui allegat tex.in.c.post translationem de renun. vbi papa reddit se difficilem in dispensando cōtra concilium. Et idem abb.in.c.dilectus de filiis præsby.& domi.in summa.56.di. Ad idē etiam ipse abb.in.d.c.post translationem, allegat specu.in ti.de legato & in ti.de dispēsatione in.§.& consequenter/ versi.& generaliter.& idem specu.in eo.ti.de legato.§.nunc tractemus/ versi.de illo. Et hoc etiam est potius declarare & limitare opiniōem ioā.an.in d.c.si.& anto.in.d.§.de adulteriis/ quàm contrariari.
¶ Adde etiam quod dicit bal.in trac.schismatis

tis in ru.si quis aliquem testa.prohi.ꝙ cardinales non possunt dispensare nec suspēdere cōstitutiones concilii: quia non habent iurisdictionem talem & tantam per quam si haberēt possent perturbare vniuersalem statum ecclesiæ. vnde nō possunt dissoluere illud quod pro totius mundi vtilitate sancitum est & sacro concilio illudere.allegat tex.in cle.ne romani.Et idem refert andreas siculus in.c.trāslato in penul.col.de consti. ¶ Et ex hoc colligitur vnū notabile/ꝙ quo ad hoc minus pōt collegium cardinalium ꝙ episcopus.ratio q̄a si mortuo papa debent vacare acceleratæ electioni futuri pontificis (vt in.d.cle.ne romani) si loquimur viuente papa siue eo, nō erit collegium perfectum. & sic vnus cardinalis episcopus plus poterit in episcopatu suo ꝙ collegium cardinalium: & poterit solus plus ꝙ cum collegio. Sed ista illatio non videtur bona: quia collegium est etiam anteꝙ intrent conclaue / & collegium cardinalium dicitur etiam sine papa: quia est collegium siue capitulum vniuersalis ecclesiæ: vt dicit bal.in.l.penul.C.de bonis q̄ liberis/circa mediū. Vide q̄d dicit alex.in.c.in synodo.13.di.Et ideo bona est ratio quam assignat bal.in.d.ru.C.si qs aliquem testari prohibuerit. ¶ Adde tū præmissis multa bona dicta ioannis milis circa facultatem episcopi in dispensando.quæ ponit in verbo dispensatio in versi. dispensare non potest legatus/cū.22.versiculis sequentibus: quorum maior pars concernit casus contra constitutiones conciliares.

Limita tū prædicta in legato de latere nisi hoc faceret de expresso & speciali mandato papæ: quia tunc valeret ei⁹ constitutio etiam si esset cōtra conciliū: quia (vt dicit.d.anto.in.d.c.penul.de filiis præsby.in.6.) illud quod facit legatus de latere ex speciali commissione papæ/non tam factum legati ꝙ papæ dicitur.secus si ex generali. Allegat glo.in.c.literis de rescrip.facit tex.in ca.si apostolicę de præben.in.6. & dicunt doc.in c.ꝙ translationem de officio legati.

¶ LIMITA etiam secundo omnia prædicta ꝙ illud quod dicitur ꝙ ep̄us vel legatus non potest dispensare contra concilium, est verū nisi ex magna causa necessitatis vel vtilitatis.Ita limitat abb.siculus in.d.§.de adulteriis.& idem abb.in.c.cum dilectus de elec.qui allegat ad hoc deci.rotæ.255.alias 253.incipit item in religioso.& est in ti.de iure pa.quinta. Allegat.1.q.7.c.tali/&.c.exigunt,& ca.exposuisti de præben.& ioan.de ligna.qui dicit ita seruari. Et idem abb.in.d.c.dilectus/&.c.si.de filiis præsby.& ibi cęteri doc.qui dicunt vt tactum est ꝙ licet alias episcopus non dispenset ꝙ filius sacerdotis succedat in ecclesia paterna, illud est verum nisi vbi subesset necessitas vel vtilitas ecclesiæ. & sic ex aliqua magna causa necessaria poterit dispensato. ¶ Eandem limitationem posuit ēt bal.in.l.omnes populi.ff.de iustitia & iure: qui vult ꝙ ex magna causa episcopus posśit statuere contra canones. ¶ Quam etiam limitationem ponit milis in verbo dispensare potest episcopus.allegat.d.decisiōem: ad quā etiam se remittit ad cognoscēdum quæ sunt magnæ causæ. ¶ Eandem etiam limitationē ponit specu.in ti.de dispensatione in.§.nunc de episcoporum / versi.verum autem cū illegitimis: vbi dicit ꝙ licet alias episcopus non possit dispensare cum illegitimis, tñ ex magna causa poterit dispensare vt promoueātur ad ordines sacros & ad beneficia minora simplicia. ¶ Eandem etiam limitationem post dictam deci.posuit ludo.consi.325.incipit quo ad primum/in.3.col. Quã intelligit hoc vbi oriretur aliqua vrgens causa de nouo & incognita verisimiliter cōcilio tempore editæ cōstitutionis/argumē.l.si hominem.ff.mandati. Per quod dicit abb. multū limitari prędicta, adducit in simili quod notat inno.in ca.quod super iis de voto. ¶ Et istam limitationem ponit pōtanus in singulari suo quod incipit sed an possit episcopus: & feli.in.c.1.in.7.fallentia de consti.& in.d.§.de adulteriis. Quam limitationem intelligit veram vbi de facili superior consuli non posset / alias secus: per.l.diui fratres.ff.de pœnis: & per.l.diuus pius claudio.ff.de falsis.vbi enim superior non potest adiri de facili/ & imminet magna necessitas ineuitabilis/& periculum est in mora,pōt etiam propria authoritate quis venire contra iuramentum proprium: vt dicit inno.in.c.venerabilem de elec.& bal.in.l.non dubium.C.de legibus.Pro quo facit tex.in ca.1.de clerico egro.in.6. vbi ratione distantiæ locorum conceditur episcopo indigenti coadiutore/sibi assumere vnum vel duos de consensu & consilio sui capituli vel maioris partis/ absq; hoc ꝙ veniat ad sedem apostolicam,ad quā alias venire teneretur / vt ibi dicit tex. & hoc propter dispendia & necessitates. Et ad idem tex.in.c.1.in fi.ne sede vacan.in.6. vbi si ep̄us esset in remotis,non expectatur eius consiliū quod alias requiritur & expectatur. ¶ Hanc etiam conclusionem (ꝙ episcopus dispenset

A quando de facili non poteſt adiri ſuperior &
periculum eſt in mora) ſentit aretinus in.d.
§.de adulteriis in.4.col.allegat in argumen-
tum quæ habentur in.c.nihil de elec. & quæ
ponunt doc.poſt inno.in.c.licet ex ſuſcepto
de foro compe.
¶ Sed contra iſtam limitationem adduco io-
an.an.& petrus de ancha.in cap.1.de ætate &
quali.in.6.& domi.ibi: qui impugnantes ar-
chi.ibi & in.c.licet canõ de elec.in.6.volũt ꝙ
epiſcopus etiam ex magna neceſſaria & vtili
cauſa & etiam cum cauſæ cognitione non di
ſpenſat cum patiente defectũ ætatis in digni-
tatibus curatis propter cõcilium generale.c.
cum in cũctis in.§.inferiora de elec. ¶ Cum
qua opinione etiam tranſit ibi philippus: &
cum ioan.an.ibi (vt refert ipſemet archi.in di
ctis locis) dicit referendo oſtien.pro opinio-
ne ſua, ꝙ licet idem quod ipſe ſentiat oſtien.
in.c.cum dilectus de elec.tamen dicit ꝙ in cõ
trariũ eſt curia romana/ & ꝙ ſic pronũciauit
bonifacius papa in facto electionis epiſcopi
eduen. ¶ Sed licet pro opinione archi. mul-
ta poſſent adduci quæ ipſe ponit in.d.c.licet
canon & cum eo ſit oſtien.in.d.cap.cum di-
lectus & benedictus capra in.d.ca.1.de æta
te & quali.in.6.tamen contra archi.eſt com-
B munis opinio: vt dicit domi.in.d.cap.licet in
glo.in verbo carere.quę etiam eſt contra ar-
chi.contra quem eſt etiam ioan.mo.in.c.cu-
pientes in.§.denique eo.ti.& li.de elec. & etiã
benedictus in.d.c.licet canõ tranſit contra eũ,
& dicit oppoſitam opinionem eſſe cõmuné.
& cum iſta ſunt communiter doc.in.d.ca.cũ
dilectus. Vnde iſta opinio aperte deſtruit iſtã
limitationem, niſi dicamus ꝙ aliud ſit quãdo
imminet magna & ineuitabilis neceſsitas &
periculum eſt in mora/& ad iſtum caſum re
ſtringatur iſta ſecunda limitatio: quod eſt di-
recte contra opinionem aliorum ſupra alle-
gatorum/vt conſtat per eorũ exempla. Vnde
poſſet dici ꝙ ideo in caſu archi. non concedi
tur diſpenſatio etiam ex magna neceſſaria &
vtili cauſa/quia concilium generale prohibet
epiſcopis & punit contrafaciẽtes: vt patet cir-
ca finem.d.c.cum in cunctis de elec. & ideo
non conuenit huic limitationi, quæ eſt qñ
concilium vel permittit diſpenſare vel quan
do loquitur impersonaliter nec vetando nec
permittendo diſpenſationem nec imponen-
do aliquam pœnam: quia vbi imponit pœ-
nam reſtringuntur dictæ limitationes, vt pa-
tet infra proxima reſtrictione.
¶ LIMITA etiã & tertio niſi canõ con-
cilii eſſet canon pœnitẽtialis: quia cum pœ-
nitentiæ ſint arbitrarię (vt in cap.deus qui de C
pœni.& remiſ.& in.c.menſuram/ & ibi glo.
de pœni.di.1.) poterit epiſcopus in tali cano
ne diſpenſare: vt in.c.quem pœnitet de pœ-
ni.di.1.& dicunt doc.poſt glo.in.d.§.de
adulteriis. Quod intelligo niſi caſus de ſe eſ-
ſet reſeruatus papæ, per notata in.c.ꝙ tranſla
tionem de offi.lega.& in.d.§.de adulteriis. Et
qui ſint iſti caſus pœnitentiales reſeruati pa-
pæ, habetur in.c.2.de pœni.& remiſ.in.6.&
per oſtien.in ſũma de pœni.& remiſ.in.§.2.
¶ ALIAM & quartam limitationem vi-
detur ponere feli.in.c.1.de ſponſa.niſi conſti
tutio conciliaris non originaretur principali
ter a concilio ſed a papa approbante cõcilio:
quia tũc epiſcopus poterit diſpenſare: vt ſunt
illæ quæ in ſupraſcriptione haberent nomen
papæ. quia dicit ꝙ maioris ponderis & matu
ritatis ſunt illæ quæ originãtur a concilio: vt
ſunt illæ in quibus dicitur ex concilio tali &
his ſimilia, & hoc propter concurſum multa
rum opinionum in idem, allegat.l.3.C.de fi-
dei com.&.c.de quibus.20.di.&.c.prudentiã
de offi.delega. Quia in propoſitis per vnum
de concilio/ datur cuilibet libera facultas cõ-
tradicẽdi.31.di.c.nicena.quod ſecus videtur
in propoſitis per papam in præſentia cõcilii, D
in quibus non videtur affuiſſe tanta maturi
tas, tum propter reuerentiã papæ / cui cęteri
pro parte aſsiſtunt: iuxta.c.1.in verbo huma
ni moris eſt.16.q.2.& quod notant inno. &
bal.in.c.ꝙ ſuper iis de maio.& obedi. tũ quia
data diſcrepantia inter papam & alios/præua
let papæ ſententia vbi de fide non agitur ſecũ
dum glo.in.c.in iſtis.4.di.&.c.ex multis.4.q.
3.glo.24.q.1.c.quodcũque.15.di.ſicut. ¶ Sed
iſtæ rationes videntur ridiculæ, quia vel præ
ſupponunt exiſtentes in concilio papa præ-
ſente nõ habere libera vota/vel ꝙ ſint tot be-
ſtiæ quot epiſcopi. Item contrariantur etiam
diſpoſitioni multorum iurium & gloſarum
de quibus feci mentionem in illa.q.qualiter
debeant edi conſtitutiones in cõcilio: in qui-
bus apparet ꝙ eduntur approbante conci-
lio, & tamen epiſcopus in illis non diſpen-
ſat. Et ideo ipſe non firmat pedem: & in con-
trariũ allegat glo, & quod ibi notat abbas in
cle.1.in verbo eligatur de elec.
¶ ALIAS inſuper duas limitationes col-
lige ſupra in ſecundo membro diſtinctionis.
Reſtringe tamen dictas limitationes niſi ca-
non concilii pœnam indiceret quæ non poſ-
ſet imponi niſi per papam, exemplum in de-

positione episcopi,3.q.6.c.quis,& in.c.mul⸗
A tum/&.c.dudum.tunc enim sicut solus papa potest deponere,ita videtur conueniens ꝙ solus papa possit dispensare. Ita dicit ostien.& declarat anto.de butrio in vltima col.in.c.2. de bigamis.quod & ponit aretinus in.d.§.de adulteriis in.3.col.Quod videtur verum qñ quis non potest imponere pœnam ex defectu potestatis,secus si ex priuilegio personæ: quia tunc videtur ꝙ possit dispensare ob cessantem rationem anto.de butrio:quia tali casu qui non potest condemnare potest absoluere: vt est tex.bar.& bal.in.l.h.C.vbi senatores vel clarissimi.ne illud quod inductum est in fauorem/retorqueatur in odium. Ita dicit decius in.d.§.de adulteriis in.4.col.

¶Restringe etiam similiter dictas limitationes nisi essemus in casibus papæ tantũ reseruatis:iuxta notata in.c.ꝙ translationem de off.lega.& in cap.sicut vnire de exces.prela. & in specu.in ti.de dispen.in.§.nunc breuiter. quia in his se nõ intromittit alius inferior nisi ex speciali commissione papæ:vt.d.c.ꝙ translationem,&per dicta in.3.limitatione.quod & ponit ioan.an.in.d.ca.1.de supplen.negli. præla.in.6.& specu.in.d.versi. verum vt tãta

B &c.¶ Amplia omnia supradicta habere locũ in constitutione concilii facta etiã papa proponente:vt vult illa glo. in verbo eligatur in cle.1.iũcta suprascrip.de elec.& in cle.ne romani iuncta suprascrip.eo ti.

¶An autem episcopus possit facere aliquam constitutionem synodalem declaratiuam circa probationes vel numerum testium præter modum inductum a constitutione conciliari(vt puta ꝙ per vnum testẽ de visu & duos de auditu vel fama / vel per.4.testes singulares/ vel per confessionem extraiudicialem coram quocunqȝ presbytero,possit conuinci quis de prauitate vsuraria)vel circa cautionẽ præstandam tollendo vel mutando/de qua fit mentio in cõcilio lugdunen.in.c.q̃q̃de vsu.in.6.vel dando certam formam(vt restitutio vsurarum non possit fieri nisi per manus episcopi)& his similia, vide quæ ponit ioan. de ana.in.c.cum indiœcesi de vsuris.& vide bal.in.l.eos.C.de vsuris.

¶Et ex præmissis elici potest vna conclusio/ ꝙ in casu in quo consuetudo potest introduci contra ius scriptum (vt traditur in.c.fi.de consue.& in ca.consuetudinis.xi.di.& in.l. de quibus.ff.de.ll.& in.l.2.C.quæ sit longa consuetudo.& in cap.consuetudo.1.di.& in cap.leges.4.di.cum simil.) non ita de facili poterit introduci contra ius conciliare,quantumcunqȝ esset consuetudo in se rationabilis:quia si esset irrationabilis nullo mõ valeret,vt dicitur in locis supra allegatis. nec valeret contra concilium generale de quo in c.quia in omnibus de vsur.& in terminis cle. C

1.de vsur.quod dicit bal.in ti.de pace cõstan. in.§.nos romanorũ in.8.col.versi.vnde non valet,nec etiam de vsuris minimis:vt in.l.eos ibi.doc.C.de vsuris.Et hoc est gñale ꝙ nunq̃ valet consuetudo quando est nutritiua peccati/nedum quando est contra concilium:vt in ca.ex parte de consue.Et ideo forte non valeret consuetudo cõtra concilium generale de quo in.c.2.de cõces.præben. ¶ Sicut dudum querebatur in rota vtrum esset bona materia quæ deducebatur per fratrẽ ierosolymitanũ/ ꝙ in præceptoriis & prioratibus illius religionis ex cõsuetudine erat introductũ ꝙ nõ habebat locum cõcilium generale de quo in.c. 2.de conces.præben.Et videbatur dicendum ꝙ non:quia ꝙ in beneficiis non habeat locũ deuolutio contra concilium generale/nõ possit introduci consuetudo : quia conciliũ habet clausulam derogatoriam ad postea concedenda, & videtur continere tacitum decretũ irritans/ex quo videtur prohiberi consuetudo:iuxta dictum archi.in.c.cum de beneficio de præben.in.6.& quia talis consuetudo videtur irrationabilis : quia illud decretum est factum ad obuiandũ vacationibus beneficiorum & contra negligẽtes:sicut & in.c.ne pro defectu de elec.Et ideo vt ibi dicit in.d.ca.2. verũ est ꝙ in casu ꝓposito bona videbat̃ materia ex alio capite: videlicet quia in hospitalibus non habet locũ.c.2.de conces.præben. vt voluit calde.in consi.1.de supplen.negli. præla.& feli.in.c.de quarta de pręscrip.& isti appellantur hospitalarii:& eorum præceptoriæ/balliuatus/prioratus & beneficia sunt quędam administrationes. Vnde ista saltem ratione in istis posset introduci consuetudo cõtra concilium generale : quia proprie non sunt beneficia vt loquitur concilium/ & sunt manualia.Sed hoc non tollit deuolutionem : vt in cle.1.de supplen.negli.præla. ¶ Adde prædictis ꝙ ioan.an.in.c.cum laicis/& in.c.nonnulli de rebus eccle.nõ al.ie.& bal.in ti.de pace constan.in.4.col.in verbo nos romanorũ/ volunt simpliciter ꝙ nihil valet consuetudo aliquid inducens contra concilia gñalia summorum pontificum. Et idem refert & sequitur iason in.l.de quibus in.18.col.ff.de legibus. D

A ¶Arti. 20.

SED vlterius quæro vtrum possit concilium limitare cõstitutionem papæ? Tex. videtur sentire ꝙ sic in.c.presbyter.82.di. vbi modificat canones apostolorum de quibus in cap.presbyter.81.di. ergo a pari & papæ. Probat tex.in.c.de libellis.20.di. vbi primo ponit canones conciliares/postea põtificum/ postea sanctorum patrum. Sed de hoc dic vt dixi supra tertia proxima quæstiõe. Non obstant ista iura: quia intelliguntur de constitutionibus editis in cõciliis in quibus papa præfuit/ vel quas papa approbauit. vnde dic vt ibi dixi.

VTrum autem vnum concilium possit confirmare vel limitare vel in totũ reuocare constitutionem alterius concilii, tex.& doc.in.c.q̃m quidẽ.18.di. dicunt ꝙ sic. Et in dubio dicit ibi glo. ꝙnisi de primo decreto siue prima cõstitutione primi cõcilii sit facta mentio in secundo/statur primo, dũmodo sit solennis & potioris authoritatis. Quin imo plus voluit glo.25.q.2.in summa/ ꝙ etiã simpliciter in dubio videtur standũ primo. Sed glo.in.c.domino sancto.50.di.& glo. in ca.in canonicis.19.di. dicunt illud procedere
B q̃n illa decreta essent particularia, secus autẽ si generalia: quia tunc standũ est posteriori. Quod declarãs ibi alex.in.d.c.q̃m/ dicit ꝙ si sũt decreta particularia (vtpote edita in conciliis prouincialibus quę sunt incorporata in volumine decretorũ) tunc eligere debemus quod est potioris authoritatis / & illi standum est: si autem sunt generalia concilia, cum illa sint æqualis authoritatis / standum est vltimo. De quo vide quæ latius dicuntur in illa.q. q̃n est diuersitas inter diuersa concilia vel inter patres/ cui sit standũ Et vtrum & q̃n vna constitutio reuocet aliam & an debeat fieri mentio de prima in secũda/ & quid in statutis & quid in rescriptis & quid in priuilegiis & testamentis, vide post glo.in.d.ca. C
quoniam/& doc.in.c.1.de consti.in.6.

¶Arti. 21.

VLterius quæro vtrum cõcilium possit statuere ꝙ papa possit sibi eligere successorẽ? Videtur ꝙ sic, quia petrus elegit clementem sibi successorem: vt.8.q.1.si petrus. Dic cõtra: vt ponit bal.in.c.licet in vltima.q.de elec.& tenet glo.in.§.his omnibus 8.q.1.quæ loquitur in papa.& archi.79.di.si trãsitus.& abbas in.c.accepimus de pac. Licet brix.teneat contra in verbo an papa. De exẽplo quod dicitur de beato petro/ dic vt per alex.in.d.c.si petrus. Et hoc adde infra in quæstione vtrum concilium sede vacante possit disponere contra iura positiua/ versi. vtrũ autem. Et pro opinione bal. bene facit quod ponit alex.in.c.in nomine dñi.23.di.in.2.col.in prin.in notabili in quo tradit ꝙ conueniẽtius per electionem proceditur ad creãdum papã q̃ per successiõem vel per sortes/ vt de omni gẽte possit esse vnus papa & ab omni gente approbari. Et ibi respondet ad factum moysi & aharon circa sacerdotium/ & ad electiõem matthiæ. de quo supra in q̃one an duobus cõtendentibus de papatu/ admittatur iudicium sortis. ¶ Tractare tamen bene potest papa cũ D
cardinalibus de electione futuri successoris, nõ autem eligere. Vide doc.in.d.c.si trãsitus 79.di. Et vtrum conuenientius per prædecessores daretur successor q̃ per electionem cardinalium/ & an per sortem sicut in electione matthiæ, vide quod multum ample per plures quæstiones dicit cardi. sancti sixti in ca.in nomine domini.23.di. Et vtrum papa posset statuere ꝙ liceat sibi & aliis pontificibus eligere successorẽ, vide doc.in.c.licet / & in cle. 2.de elec.

¶Libri quinti finis.

A # DOMINICI IACO- C

BATII CARDI. S. CLEMENTIS DE CONCILIO LIBER SEXTVS.

¶Arti. 1.

VLTERIVS quæro vtrũ papa habeat authoritatem a cõciliis generalibus: Tex.in.§.hinc etiam 17.di.videtur innuere ꝙ sic,cũ dicit conciliorũ venerandorum authoritas singularẽ in ecclesiis tradidit potestatem. Ad idem videtur tex.in ca.dudum.3.q.6.ibi quoniam sanctam romanã ecclesiam primam omnium ecclesiarum esse voluerunt.& tex.in.c.in nouo 21.di.ibi ipsumq; principem suum esse voluerũt.vbi videtur ꝙ ab apostolis data fuerit petro potestas.

¶Sed in contrarium facit tex.in.ca.sacrosancta.22.di.vbi dicitur ꝙ romana ecclesia non
B ab apostolis sed a christo saluatore nr̃o primatũ obtinuit.& tex.in.c.ĝuis.21.di.vbi dicitur ꝙ nullis synodicis constitutis romana ecclesia cęteris ecclesiis est prælata. Ad idẽ tex. in.c.omnes.22.di.vbi dicitur ꝙ christus solus fundauit romanã ecclesiam. Ad idem in c.aliorum.9.q.3.vbi dicitur ꝙ ecclesiæ romanæ omnes subiiciuntur. Et dicit glo.in.d.c.dudum/& in.d.§.hinc etiam ꝙ principaliter ecclesia romana sumpsit robur & habuit authoritatem a christo sed secundario a conciliis. Quod ... videtur voluisse ioan.an.in.c.significasti super glo.in verbo authoritas de elec. & in.c.nouit de iudi. Nec est verũ ꝙ ab apostolis petr⁹ primatũ acceperit sed a deo:vt ſę pius dictũ est.& est tex.in.c.rogamus.24.q.1.& tex.in.c.decretis circa fi.21.di.Quæ iura probant petrum electũ a domino in summum sacerdotem supra alios apostolos. vnde dicit chryso.super illud ioannis vlti.pasce oues meas.præteriens autem dominus alios/ petro loquitur:eximius.n.apostolorum erat petrus & os discipulorũ & vertex collegii. Et ideo videtur ꝙ præallegata iura non sint inter se contraria:vt dicit archi.in.d.§.hinc etiã. & exponit tradidit.i.traditã esse ostendit,quasi velit ꝙ concilia declarauerunt a christo ecclesiæ datam authoritatem.& ita allegat tenere ioan.de fan.ibi.quod & tenet cardi.in.d.§. hinc etiam.Quinimo secundum eundem archi.tex.ibi probat(ex eo ꝙ dicit iussione domini)ꝙ iussio domini primo dedit authoritatem ecclesiæ.& sic sentit idem quod glo.in.d. §.hinc etiam,& glo.in.d.ca.dudum. ¶ Sed ꝙ potestas papæ sit a deo simpliciter non a conciliis,notat domi.in.d.c.ĝuis.21.di.& abb.in c.1.de transla.prælа. & idem anto.de butrio & cardi.floren.ibidem.Qui respondet ad illud quod dicitur ad ro.13.ꝙ omnis potestas est a deo(& refert ibi ostien.)ꝙ intelligitur largo modo, & hoc mõ dicitur potestas imperatoris esse a deo:sed non immediate/sicut potestas papæ. De quo videndum quod dicitur in.c.nouit de iudi. & in.c.per venerabilem qui filii sint legi.Glo.tamẽ in.d.c.1.dicit ꝙ imperator habet potestatem a populo. & est tex.insti.de iu.na.in.§.sed quod principi/allegato in glo. ¶ Et ista potestas data fuit papæ secundũ inno.ibi in.d.c.1.per illa verba tu es petrus &c. & tibi dabo claues regni D cœlorũ matth.16.Et per hoc data fuit petro potestas ligandi & soluendi.21.di.ca.in nouo/&.c.ĝuis.Aliqui tamen dicunt datam potestatem per illa verba ioan.vlti.pasce oues meas.Tancredus in.c.significasti de elec.& refert ibi ioan.an.dicit ꝙ per illa verba tibi dabo claues fuit electus/& per illa pasce oues meas fuit confirmatus. De hoc dic vt dicitur in.c.translato de consti.& de ista materia alibi ad plenum dicetur in illa quæstione vtrũ papa sit maior concilio.

SED quo ad principalem quæstionem vtrum potestas papæ sit data a conciliis an sit a deo immediate,placet mihi opinio ꝙ sit a deo immediate(& hoc videtur clarum per dicta iura supra allegata.& vbi reperitur ꝙ concilia aliquid disponant in fauorẽ authoritatis papæ,illud est magis per viã cumulatiuam declarationis / siue demonstrationis & replicationis/ siue commemorationis & executiõis potestatis a deo datæ per supradicta verba)& ideo ꝙ nullam papa a conciliis receperit potestatem. Et placet expositio ioan.de fan.in.d.§.hinc etiam:dum dicit tradidit.i.traditam esse ostendit, secundũ quod refert ibi archi. Et hoc ostendit nicolaus papa qui

A qui scribens michaeli impatori dicit,ista ergo priuilegia huic sanctæ ecclesiæ a christo sunt donata:a synodis nõ sunt donata sed solũmo do celebrata & venerata : per quæ non tam honor q̃ onus nobis incũbit, l te in eadẽ epi stola dicit.proinde aduertendũ est ꝙ nõ nice na nõ deniꝗ vlla synodus quodq̃ romanę ec clesiæ contulit priuilegiũ, quæ in petro nouerat eã totius iura potestatis plenius meruisse/ & cunctarũ christi ouium regimẽ accepisset sicut beatus præsul bonifacius attestatur, vni uersis episcopis per thessaliam cõstitutis scri bens. ¶ Vnde ex his dicendũ est ꝙ concilia effectiue siue causaliter non dicuntur dare au thoritatem sedi apostolicæ, sed tantum execu tiue & declaratiue . executiue quidem per a ctus qui sonant potius in pati q̃ in agere/ ex quibus nulla vis dispositiua resultat. Vnde agatho papa in suggestione quã sextæ syno do misit/ita scripsit.beati petri authoritatẽ vt pote apostolorũ omniũ principis semper o mnis catholica christi ecclesia & vniuersales synodi fideliter amplectẽtes in cũctis sequutę sunt. Declaratiue vero dicũtur dedisse/ qa ma xime per vniuersalia concilia declaratum est christiano populo quanta sit eminentia apo stolicę sedis.vñ in concilio cõstantinopolita no scribit veneramur secũdum scripturas &
B canonũ diffinitiones sanctissimũ antiquæ ro mæ episcopum / primum esse & maximum episcoporũ. Q uinimo nec ab vniuersali ec clesia hæc papalis potestas pendere dici po test:quia absonũ est potestatem qua quis ab soluitur vel ligatur in anima in foro poli/de pẽdere immediate ab illo vel illis qui eadem potestate ligantur vel soluũtur:cum ergo pa palis potestas petro & successoribus eius da ta extendat se ad soluendũ & ligandum om nes de militanti ecclesia, impossibile est ab a liquibus de ecclesia imo nec a tota ecclesia po testatem clauiũ petro collatam causaliter de pendere. Et ex hoc infertur secundum eundẽ ioã.de fan.in.d.c.dudũ/ꝙ cõcilia nõ possunt restringere potestatẽ papę,ex quo a conciliis illã nõ habuit, quod & sequit alex.in.d.c.du dũ.Q uinimo nec eũ cõsensu papæ possunt concilia restringere eius potestatẽ:vt dicit in c.nũc aũt.2 1,di.& ponit ioan.an.in.c.ecclesia de cõsti.quia eius potestas est a deo immedia te, dicit brix. in suo reper.in verbo conciliũ nõ potest. Facit.c.nouit de iudi. ibi quia pote stas nostra non est ex homine sed ex deo . & tex.in.c.per venerabilem/qui filii sint legi.ibi constitutus a deo iudex viuorũ & mortuorũ.

Et faciunt quæ dicuntur in illo arti. de pro missione facta in conclaui de non creandis C cardinalibus. & quod dicitur infra/ an papa possit se submittere alterius iurisditioni. Et si bene consideretur, de hoc ꝙ papa non rece perit authoritatem aliquam a conciliis/ vide tur tex.in.d.cap.significasti de elec. cum dicit ꝙ in omnibus conciliis censetur excepta au thoritas papæ.& ibi cum omnia concilia per ecclesię romanæ authoritatẽ & facta sint & ro bur acceperint,& bene tex.in c.bene quidem circa fi.96.di.

¶Articulus .2.

CONSEQVENTER quæro quæ senten tia debeat præferri vtrũ papæ an cõcilii, si inuicẽ cõtrariatur? Et videtur prima facie ꝙ stetur sentẽtiæ cõcilii. Primo quia rectius est iudicium quod pluri morum sententiis roboratur.c.prudentiã de offi.dele.& .c.64.di.c.extra conscientiã.& dicit tex.in.l.vltima ad finẽ.C. de fideicom. ꝙ per ampliores hoĩes perfectissima veritas reuela tur.& ari.in politicis dicit ꝙ plus vidẽt oculi D q̃ oculus.& tex.in.c.de quibus.20.di.dicit se niores prouinciæ cõgregate & eos interroga te:facilius nanq; inuenit quod a pluribus se nioribus quæritur. Accedit maxime cõsidera tio cõditionis personarũ quę interueniunt in concilio:quia interueniunt epi/qui tenent vi cẽ apostolorũ.c.in nouo.21.di.itẽ multi pręs dicatores qui habẽt cõsuetudinẽ euangelizã di populo.similiter excellentes doctores/ qui occulta sacræ scripturæ mysteria elucidãt in star prophetarũ.& alii viri excellentiores to tius orbis: quibus verisimiliter cõuenit illud apostoli.1.ad corin.12.vnicuiꝗ datur mani festatio spiritus ad vtilitatẽ:alii quidẽ per spi ritũ datur sermo sapiẽtiæ: alii vero sciẽtiæ se cundũ eundẽ spiritũ:alteri fides in eodẽ spi ritu. Et hi spiritusancto ducũtur:vt in.c.viola tores.25.q.1.ex quo dicit apostolus.1.ad co rin.14.spiritus aũt est qui loquitur mysteria. ¶ Accedit quod dicit aristo.in politicis ꝙ vbi sunt homines liberi pollẽtes ingenio & virtu te, melius est regi cõmunitatẽ a pluribus sa piẽtibus virtuosis q̃ ab vno. tum quia in tali regimine iudiciũ est magis liberum a passio nibus timoris/cõcupiscentiæ/ inuidiæ/ amo ris vel odii.tum quia in iudicio plurium me

A lius cognoscitur quid sit iustum aut iniustũ/ bonũ aut malum. & propterea regimen aristocraticum (hoc est plurium sapientum) est naturale: intantum vt fere concurrat cum regimine monarchico/ hoc est vnius. cum impossibile sit q vnus per se omnia videat ordinet diffiniat & exequatur. Quinimo vt dicit idem philosophus regimen aristocraticũ tũc corrumpitur & desinit esse rectum / quando sapientes ex successu temporis continua administratione reipublicæ diuites effecti/ voluptatibus & solatiis vacantes peruertunt sæpe iudicium & pauperes opprimunt. Hoc autẽ cum non possit contingere in concilio generali, eo magis videtur excellentius hoc conciliare aristocraticum regimen & consequenter præferri monarchico. ¶ Accedit quod dicit sanctus bernardus / q lepra proprii cõsilii eo perniciosior est quo magis occulta: & q̃to magis ea quis abundat tanto sibi sanior esse videtur. Hæc illorum est qui zelum dei habent sed non secundũ scientiam, sequẽtes errorẽ suum, & sic obstinati in eo vt nullis velint cõsiliis acquiescere. hi sunt vnitatis diuisores/ inimici pacis/ charitatis expertes / vnitatẽ timentes/ placentes sibi & magni in oculis suis. quæ maior superbia q̃ vt vnus homo B toti cõgregationi iudiciũ suum præferat tanq̃ ipse solus habeat iudiciũ dei, idolatriæ scelus est nolle acquiescere & quasi peccatum idolatrandi.

¶ Secũdo pro hoc est tex. iuncta glo. in. c. legimus. 93. di. vbi dicit̃ q orbis maior est vrbe. & ibi glo. infert q sententia & statutum concilii præfertur sententiæ papæ. Ad idem glo. in. c. nemo/ in verbo ab omni clero. 9. q. 3. & glo. in. c. sicut. 15. di.

¶ Tertio probatur a simili in epo & capitulo: quia sicut se habet capitulũ cum epo sic se habet conciliũ cum papa, qui est caput concilii: vt sæpius dictũ est. e. ita dñs. 19. di. & c. rogamus. 24. q. 1. sicut epus est caput capituli, vt in. c. nouit de iis quę fiunt a prę́la. sine con. ca. Sed sic est q sententia epi non est maior sentẽtia capituli etiã si habeat secũ aliquos de capitulo/ dummodo non faciant maiorem partem: vt notatur in cap. postulastis de conces. præben. & in. c. a collatione & ibi ioan. an. de appel. in. 6. ergo & a pari discordante concilio, sententia papæ non debet præualere sed concilii.

¶ Quarto pro ista parte facit illud act. 15. cum orta est contentio vtrum adhuc oporteret vti circũcisione. vbi apostoli cum petro & C senioribus ad tollendam seditionem cõgregati in concilio loquutus est petrus, ac deinde iacobus: ex cuius sententia postea dicitur tunc placuit apostolis & senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis &c. ac demum fratribus antiochiæ syriæ & ciliciæ scribentes de iis quæ statuerant/ dixerunt visum est spiritui sancto & nobis &c. Ex quibus apparent duo. primum q non ex sententia petri sed potius iacobi conciliũ statuit: & sic sentẽtia concilii non sub nomine petri præualuit. Quinimo iacobus protulit determinationẽ dubii & non petrus. & licet in sententia non essent discordes petrus & iacobus, tamen magis determinatio dubii processit a iacobo q̃ a petro. & conclusio fuit a concilio & non a petro. vnde fuit magis sententia concilii & ex voluntate concilii q̃ petri quantumcunq esset caput: & si concilium contradixisset, forte non fuisset sententia petri obseruata. Vnde videtur illorum exemplo q sententia concilii debeat præferri sententiæ papæ. ¶ Item infertur secundo ex illo q quicquid fit per cõcilium dicitur fieri per spiritũ sanctum, cum dicitur visum est spiritui sancto &c. Ex quo sequitur q concilium nõ potest errare: quia vbi est spiritus sanctus / ibi veritas. Et fides D ecclesię non est in sapiẽtia hominũ sed in virtute dei: vt dicitur. 1. ad corin. c. 2. Papa autem ex quo quotidie errat, sequitur q concilii sentẽtia spiritusancto munita debeat præferri.

¶ Quinto demõstratur quadam naturali ratione. Nam quemadmodum naturalis capitis operationes nullæ sunt solutis aut separatis vel resilientibus siue impeditis omnibus aliis membris (vt in. c. cum nõ liceat de præscrip.) sic in mystico corpore ecclesiæ non debet posse papa caput ecclesiæ disponere membris aliis omnibus resiliẽtibus, sicut nec e contra: quia vt dicit tex. in cap. illi offerunt 1. q. 1 frustra truncato capite fidei/ quis cætera membra habere se iactat. concilium autem vt vnum corpus mysticum (quod repræsentat ecclesiam) comprehendit papam qui est caput, & etiam comprehendit membra/ hoc est prælatos & alios. ergo videtur maior authoritas concilii / caput & totum corpus repræsentãtis, quàm partis scilicet capitis repræsentãti: quia partes per se non habẽt plus authoritatis suo toto integrali vel maiori parte integrali, argumento. l. quod maior. ff. ad municipales. Inde dicit tex. in ca. quæ contra. 8. di. & in. c. si. de sponsa. duorum / quòd

A turpis est pars quæ suo non congruit vniuerso.

¶ Sexto facit ꝙ christus videtur ecclesiam constituisse non in solo petro (quem apostoli videntur constituisse principem.21.di.c.in nouo) sed in omnibus apostolis: iuxta illud psal.86.fundamēta eius in mōtibus sanctis, per montes significans apostolos & prædicatores/ quibus tota huius ecclesiæ cura commissa videtur: vt in.c.fundamenta de elec.in 6.& in.c.ita dominus.19.di.& in.c.1.de reliquiis & vene.sanc.eo.li. Pro hoc est quod dicitur ioan.20.ca.ibi.accipite spiritūsanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Quæ verba omnibus simul congregatis dicta fuerunt, vt ostenderet ꝙ parem omnibus tribueret potestatem: vt dicit tex.in.c.loquitur.24.q.1. Ad idem tex.in.c.in nouo.21.di.ibi cæteri vero apostoli cum eodem/ pari consortio honorem & potestatem acceperunt. Ergo ecclesia non est in solo petro. Et ꝙ ecclesia non sit in solo petro sed etiam in aliis apostolis / & quod claues datæ sint petro pro omnibus/& ꝙ pares fuerint in potestate, latæ examinat abb.in allegationibus in concilio basilien. quæ incipiunt quoniam veritas

B &c.in decima ratiōe. Quia ergo ecclesia fuit constituta nō in solo petro (quia christus fundauit ecclesiam super petrum non tanꝙ in se vnum sed in persona petri nomine totius ecclesiæ, vt in ipso vno significatiue & figuratiue vna significaretur ecclesia.24.q.1.c.quodcunque: & sic ex hoc denotaretur vna ecclesia non plures.24.q.1.c.loquitur) potius dicendum est ipsam in omnibus apostolis constitutam fuisse, licet in petro vt in vno figuratiue / quæ erat tamen in omnibus apostolis principaliter substantialiter & effectiue iuxta illud aug. super ioannem homilia.50.petrus quando claues accepit ecclesiā sanctam significauit. Ex quo videtur ꝙ substātialiter & effectiue potestas clauium principaliter sit in ecclesia/& in petro significatiue. Vnde sequitur ꝙ maior est sententia concilii ꝙ papæ.

¶ Septimo facit tex.in.c.sicut sancti.15 di.cū dicit de conciliis generalibus, dum v'i sunt constituta consensu / se & non illa destruit quisquis præsumit absoluere quos ligant aut religare quos absoluunt. Et pro hoc facit quod statutum fuit in concilio aphricano: videlicet vt in omni periculo ecclesiæ deberet

C conuocari concilium: & non dimisit ista pericula decidenda summo pontifici soli, vt probatur in concilio calcedonen.in.62.ca.dum dicit in hoc enim & aliis fidem tangentibus statutum est vt ad concilium recurratur. Vnde sequitur ꝙ maior est sententia concilii quia de causa fidei tanꝙ grauissima iudicat & non solus papa. & in causa hæresis & schismatis recurrendum est ad concilium.15.di.cap.sicut.19.di.anastasius, ibi archi. qui dicit ꝙ periculosum est causam fidei vnius hominis iudicio committere. ¶ Ad quod facit ꝙ papa solus qui est homo potest peccare in cap.achatius.24.q.1.& 21.di.cap.nunc autem.& d.cap.anastasius. Sed concilium (.i.ecclesia & collectio fidelium) non potest errare.24.q.1.a recta, & de bap.cap.maiores, & in cap.quodcunque.24.q.1.quia christus redemptor noster orauit pro ecclesia ne deficeret fides eius.21.di.cap.1.in fi. dum dixit ego pro te oraui petre ne deficiat fides tua. Quæ authoritas debet intelligi non de fide personali ipsius petri: quia aliquando errauit, tum quando christum negauit, tum quando paulus restitit ei ad faciem: vt in

D §.item paulus.2.q.7.& in cap.paulus ea.cau.& q. Vnde illa authoritas debet intelligi de fide ecclesiæ pro qua christus orauit: vt dicit glo.in cap.a recta.24.q.1. fides enim ecclesiæ non est in sapientia hominum sed in virtute dei: vt.1.ad corin.cap.2. Et ꝙ concilium errare non possit, tenet ioan.an.post ostien.in ca.a nobis de sen.excom. ¶ Nec obstat quod dicitur ꝙ & apostoli omnes errarunt/ & fides remansit tantum in beata virgine: & ideo ꝙ concilium errare potest. Quia respondetur ꝙ quando apostoli errauerunt, non erant conciliariter congregati: vnde non erat concilium, & si fuissent congregati cōciliariter, posset probabiliter argui ꝙ fides non in sola beata virgine remansisset, quod dicere forte non esset alienum a fide: cum christus rogauerit pro discipulis vt seruarentur a malo: vt patet ioan.17. quomodo autem fuissent seruati a malo si fidem perdidissent: quam qui perdit/ non habet vltra quod perdat. Similiter lucæ.22. cum dicit simon ecce satanas expetiuit vos vt cribaret sicut triticum: ego autem rogaui pro te vt non deficiat fides tua, &

Ec a

A tu aliquando cōuersus cōfirma fratres tuos. Ex qua authoritate elicitur ꝙ licet petrus negauerit tunc christum tamen quia ilico pœnituit & foras exiuit flendo amare, ex tunc fidem retinuit. Ad quod facit quod dicit tex. ambro. 50. di. in cap. fidelior, ꝙ petrus post negationem factus est fidelior: & quia fidem se perdidisse defleuit ideo maiorem gratiam reppetit ꝗ amisit: & ideo committitur ei cōfirmare fratres suos. Ex quo patet ꝙ nec fratres eius coapostoli fidem omnino amiserunt: quia cōfirmatio præsupponit permanentiam in fide: vt in. c. 1. ante ti. de sacra vnctione. & ideo nō dixit conuerte fratres tuos sed confirma: quia persistebant in fide, sed nō ita constantes sicut petrus post negationem. Quod patet quia postꝗ christus respexit petrum, recordatus est petrus verbi iesu & exiuit & fleuit amare/ firmiorē fidem per cōuersionem retinens. ¶ Et si dicatur ꝙ si erant dubii in fide/ satis dicebantur infideles: vt in. c. 1. de hære. Respondetur ꝙ non erant inconstātes & dubii per quādam pertinaciam, sed per quādam cogitationem & dubitationē ex primis motibus forte propter eius mortē: propter quod nō defecerant a fide. & hoc modo dubius in fide non dicitur infidelis/ secundū

B ioā. an. & alios in. d. c. 1. Idē patet ex eo ꝙ christus cōmendauit matrē suam beato ioāni euāgelistæ in cruce: vt patet ioan. 19. videreť aūt temerariū dicere ꝙ christus cōmēdauerit matrē fidelissimā homini infideli. Imo cōtrariū ostēditur, cū euāgelista dicit cū vidisset iesus discipulū ſtātem quē diligebat. quō diligebat si erat infidelis? quod verbū vt in pluribus qñ loquitur scriptura de ioāne/ repetitur. Itē cōmuniter asseritur de sancto ioāne ꝙ perseuerauerit semp in innocētia absq; culpa mortali: cōstat aūt ꝙ nō permāsisset innocēs si in sola beata virgine remāsisset fides: quia nō pōt dici innocēs is cui deficit fides: quia impossibile est sine fide placere deo, vt dicit apostolus ad hebræ. xi. Item patet quia post resurrectionem cū nunciatum fuisset apostolis ꝙ dñs resurrexisset cucurrerūt ad sepulchrum: quō si non credidissent ita cucurrissent? Similiter matth. 28. cum apparuisset mariæ magdalene & alteri mariæ dixit, nolite timere, ite & nunciate fratribus meis vt eant in galileā/ ibi me videbunt. & similiter ioan. 20. vade ad fratres meos & dic eis ascendo ad patrē meum &c. Si fuissent infideles, quomō vocasset eos fratres suos? ¶ Et si dicatur ꝙ mar. 16. dicitur ꝙ cum maria magdalene nūciasset apostolis de resurrectiōe christi & ꝙ eum vidisset / illi non crediderūt, imo vt dicitur lucæ. 24. verba mulierū visa sunt sicut deliramēta añ apostolos & non crediderūt illis. Facilis est responsio ꝙ non tenebantur credere mulieribus in re tam ardua: nō ꝙ nō haberēt fidem ꝙ domi- C
nus esset resurrecturus. bene autē crediderunt petro: cui credere tenebantur / & ad quē ex officio pertinebat docere. Vnde lucæ. 24. dicit ꝙ duo ex discipulis cū redirēt de emaus inuenerunt congregatos. xi. & eos qui cū ipsis erant/ dicentes ꝙ surrexit dñs vere & apparuit simoni. Vnde cū non credidissent mulieribus/ confirmauit eos petrus: & recte verificatum est verbū christi & tu aliqñ conuersus confirma fratres tuos. Item cum multi alii essent qui crediderant in christum qui fuerant ab eo sanati (vt de samaritana ioan. 4. de cēturione matth. 8. de chananæa matth. 15. de regulo ioan. 4. de cęco illuminato mar. 10. & lucę. 18. & ioan. 9. & de aliis pluribus matth. 14. & ioan. xi.) quorum aliqui absentes non habuerunt infra illud triduū notitiam passionis christi, dicemus ne illos perdidisse fidem? quomō etiam cēturio alius dixit in passione vere homo iste filius dei erat / confitendo humanitatē & diuinitatem in vnitate eiusdē per
D sonę? ¶ Sed quia vt plurimū dicitur ꝙ in sola beata virgine in passione christi remāsit fides (vt dicit sanctus tho. in. 3. sen. di. 3. q. 1. ar. 2. quæstiuncula. 2. ad primū argu. & ponit guliel. durandi in rationali diuinorum officiorū in quinta feria hebdomadæ palmarum: & archie. floren. qui hoc ponit multū assertiue in 4. parte summæ ti. 15. c. 41. in. § . 1.) posset concordari/ dicendo ꝙ in beata virgine semper mansit firmissima fides sine aliqua dubitatione, quæ sonat infirmitatem fidei: sed tātum fuit in ea dubitatio admirationis dum considerabat eum quē tā digne genuerat sic ignominiose tractari: & ꝙ in apostolis fuerit aliqualis titillatio & primus motus dubitationis cui non assentiebat ratio, in qua verificatur quod christus dixerat ꝙ satan cribaret eos. ¶ Similiter non obstat quod habetur. 36. q. ii. cum dicitur ꝙ rapta non possit contrahere matrimonium cum raptore: quæ fuit constitutio conciliaris, & tamen contrarium voluit hiero. in. c. tria, & ambro. in cap. deniq; ca. eā &. q. Quia respondetur ꝙ illi statuto fuit derogatum: vt in ca. accedens de rap. & idem erat de iure ciuili quod erat statutū ī cōcilio: vt in. l. 1. C. de raptu virgi. Ex hoc aūt ꝙ fuit illi statuto derogatū, non propterea sequitur

A ꝙ dicatur cōcilium errare. nam statuta interdum variātur secundū qualitatē temporum: vt in. c. non debet de cōsan. & affi. Et interdū reuocatur ab vno concilio ex aliqua causa quod statutum fuit in alio concilio: vt patet in. c. vbi periculū de elec. in. 6. nec per hoc cō uincitur errare. sicut & papa variat, & reuocat constitutionē prædecessorū & aliqñ suā.

¶ Octauo faciunt pro ista parte omnia illa quæ adducūtur pro parte cōcilii in illa quæstione (quam petrus de monte appellat mare magnum & procellosum) vtrum conciliū sit supra papam: quam infra amplissime pono, & de qua latissime per alexan. 15. di. in summa. & tex. in. d. c. sicut. 15. di. vbi vult statuta cōcilii seruari sicut quattuor euangelia. & tex. in. c. sancta romana ea. di. qui dicit concilia alia si qua sint vltra illa principaliora/ etiā recipienda & custodienda: ergo & a papa: ergo sententia concilii præferenda est sentētiæ papæ. Ad idem tex. in. c. contra statuta, 25. q. 1. qui dicit nec huius sedis authoritas potest immutare decreta patrū: ergo maior est sententia patrū q̄ papę. Similiter tex. in. c. manet/ & c. memor. 24. q. 1. & in. c. sunt quidā/ & ca. quæ ad perpetuā. 25. q. 1. In quibus iuribus videtur probari ꝙ cōtra vniuersalem statum ecclesiæ papa non potest aliquid facere: sicut

B in simili dicitur ꝙ non posset tollere priuilegium canonis si quis suadente. 17. q. 4. vt dicit ioan. an. & doc. in. c. nulli de sentē. excom. & cardi. in repeti. c. perpendimus eo. ti. & anto. de butrio in. c. quanto de consue. (Sed de priuilegio canonis si quis suadente potest dubitari/ vt alias dictum est: quia illud clerici habuerūt ab ecclesia: vt vide pulchre inno. qui connumerat priuilegia cōcessa ecclesiæ in. c. nouerint de senten. excom. Sed de priuilegio fori ꝙ non possit tollere/ dicitur in. d. c. nulli. & est glo. in. c. si imperator. 96. di. & dicit alex. in. c. in istis. 4. di. de quo vide etiā infra.) Nec deponere omnes episcopos: vt in glo. 9. q. 3. ca. per principalem. Nec subiicere clericos iurisdictioni iudicicis secularis: vt ponit abb. in. c. 2. de maio. & obe. Allegatur glo. in c. si imperator. 96. di. ponunt legistæ maxime moderni in. l. est receptum. ff. de iuri. omniū iudi. Et facit bene tex. iuncta glo. in. c. quanquàm de censi. in. 6. Et de ista quæstione an possit deponere oēs epōs/ & an possit deponere vnum solum episcopū sine causa, vide quod latissime examinat barbatius per plures chartas in. c. ꝙ translationē de offi. lega. post abbatem in sua disputatione episcopus.

& multa his similia quæ contra vniuersalem statū ecclesiæ papa non potest facere: vt in. c. C proposuisti ibi doc. post glo. de cōces. præbē. Ergo videtur ꝙ omniū episcoporū sententia præferatur sententiæ papæ: maxime cum iudicent de papa, vt in vulgari. c. si papa.

¶ Nono facit ad hoc argu. de cōcilio prouinciali ad archiepiscopū. Qua ratiōe. n. iudicat concilium prouinciale de archiepiscopo/ & prævalet prouincialis concilii sententia sententiæ archiepiscopi (vt in. c. sicut post glo. 2. q. 7. & in. c. multis. 17. di. & in. c. si quis clericus. xi. q. 1.) eadē ratione sententia generalis concilii dicenda est maior & præferenda sententiæ papæ.

¶ Decimo pro hoc facit exēplum apostolorū act. 8. & de sacra vnctione. c. 1. cū dicitur cū audissent apostoli qui erant ierosolymis quòd recepit samaria verbū dei/ miserunt ad eos petrū & ioānnem. Ex quo videtur ꝙ apostoli qui repræsentabant ecclesiā & mittebant petrum/ erant maiores petro & eorū sententia præualebat: ergo & sententia ecclesiæ id est concilii in quo repræsentatur ecclesia/ debet præferri sententiæ papæ solius.

¶ Vndecimo facit quia hoc videtur decisum in concilio constantien. in quinta sessione & in concilio basilien. in secūda sessione: vbi di- D
citur ꝙ concilium habet potestatē a deo immediate cui qlibet ēt papalis dignitatis tenet̄ obedire. Si ergo papa tenet̄ obedire concilio, sentētia concilii prævalet sentētiæ papæ.

¶ Duodecimo facit qa vt legit̄ in chronicis beatorū clemētis lini & cleti, petrus elegerat clemētē in suū successorē i papatu: sed postea conciliū gn̄ale cōsiderans hoc non cōuenire vt quis possit sibi eligere successorē, spreta electione facta per petrū/ elegit linū/ postea cletū, & deinde iterū assumptus fuit clemēs. Ex quo constat ꝙ sentētia cōcilii præfuit sentētię beati petri. Et sic videt̄ ꝙ sentētia cōciliū debet præferri sentētię papę. Facit qd dicit̄ in glo. in c. si petrus. 8. q. 1. & 1. §. his oībus ea. cau. & c. q. & in. c. si trāsitus. 79. di. & abb. in. c. accepimus de pac. & in cle. ne romani de elec. per doc. & legit̄ in ep̄la eiusdē clemētis ad iacobū ap̄lm.

¶ Decimotertio facit quia si concilium generale potest resistere papæ turbanti statum vniuersalis ecclesiæ (vt dicit anto. de butrio in. c. quanto de cōsue. dū vult ꝙ requirat̄ consiliū cleri/ & ꝙ sine concilio nō possit papa tollere dictū canonē si quis suadente, supplēdo ad dicta inno. ibi) videtur ex hoc ꝙ si concilium sentiat vnum (puta si dicat ꝙ ex eo quod facit

A papa turbatur status vniuersalis ecclesiæ) & papa dicat contrarium, præferenda sit sententia cõcilii: exquo potest papæ resistere. 25.q.1.c.quæ ad perpetuam, maxime cum concilium repræsentet ecclesiam vniuersalem: vt dicunt doc. in c. significasti de elec. & vide bonã glo. in. §. nisi rigor. 1.q.7. Quæ plus voluit: ꝙ non solum quando turbatur status vniuersalis ecclesiæ non potest per papam dispensari, sed etiam si in aliquo decoloratur status ecclesiæ non poterit per eum dispensari. quod & posuit archi. in c. sunt quidã. 25.q.1. Igitur sententia concilii sentientis cõtra papam & dicentis decolorari vel turbari statum ecclesiæ/ semper debebit præferri, ex quo tunc potest illi resistere. Et maxime hoc videretur verum/ quando cum sententia concilii concurreret aliquod capitulũ alterius papæ prædecessoris: quia contrarium fuisset alias statutum eius quod hodie papa sentiret, & sic tũc concurreret cum sententia concilii etiam sententia papæ: & posset dici sententia vniuersalis ecclesiæ / scilicet capitis & membrorum.

¶ Decimoquarto pro ista parte facit quia clarum est ꝙ caput ecclesiæ est christus: vt patet ad colo. c. 1. ibi oĩa per ipsum & in ipso creata B sunt, & ipse est caput corpis ecclesię. Et ibi supplet glo. interlinearis quia vnita est christo gratia & natura vt capiti. Et dicit ibi aug. caput ecclesiæ, i. corporis, quia ita se habet ad ecclesiam sicut caput ad corpus. ¶ Et iterum apostolus in eodem. 1. c. adimpleo ea quę desunt passionũ christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia. Ecce appellat ecclesiam corpus christi/ saltem mysticum: & si ecclesia corpus christi mysticum est/ oportet ꝙ christus sit eius caput. ¶ Et idem apostolus ad ephe. 4. veritatem autem facientes in charitate crescamus in illo per omnia qui est caput christus: ex quo totum corpus compactũ & connexum per omnem iuncturam subministrationis &c. Et ibi supplet glo. corpus. i. ecclesia, cum de illa loqueretur apostolus, quod patet ex præcedentibus cum dicit & ipse dedit quosdam quidem apostolos/ quosdam autem prophetas/ alios vero euangelistas/ alios autem pastores & doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii/ in ædificationem corporis christi donec occurramus omnes in vnitatẽ fidei &c. Et ibi supplet glo. nicolai in ædificationem corporis christi/ scilicet mystici quod est ecclesia. ¶ Et iterum ad ephe. ca. 1. clarius idem apostolus dicit, & oĩa subiecit sub pedibus eius, & ipsum dedit caput super omnem ecclesiam quæ est corpus C ipsius. ¶ Ad idem apostolus. 1. ad corin. 12. ibi sicut enim corpus vnum est & mẽbra habet multa, omnia autem mẽbra corporis cũ sint multa/ vnum tñ corpus sunt: ita & christus. Vbi glo. exponit ita & christus caput & corpus dicitur propter ineffabilem vnitatem capitis & membrorum. Est ergo caput ecclesiæ/ & erit vsqꝫ ad consummationẽ seculi: vt patet matth. vlti. ca. ecce ego vobiscũ sum omnibus diebus vsqꝫ ad consummationem seculi. Quod est verũ, quia si solus papa esset immediatum caput ecclesiæ, mortuo papa ecclesia remaneret sine capite. quod dicere non est longum ab hæresi: vt dicit glo. in. c. 1. de schisma. in. 6. in verbo sede vacãte, allegat. ca. 1. & 22. di. ¶ Et ꝙ christus etiam sit caput ecclesiæ secundum ꝙ homo, ponit sanctus tho. in 3. par. q. 8. ar. 1. & in tertio sen. di. 13. q. 2. ar. 1. & 2. & tex. in. c. 1. de voto li. 6. & extrauagans bonifacii/ incipit vnam sanctam. & apostolus ad ephe. 5. c. quoniã vir caput est mulieris/ sicut christus caput est ecclesiæ. Et rursus sed sicut ecclesia subiecta est deo in christo/ ita & mulieres viris &c. Et iterũ sicut christus fouet ecclesiam: quia mẽbra sumus corporis eius/ de carne eius & de ossibus eius. D ¶ Si ergo christus est caput ecclesiæ/ & sic cõcilii (quod repræsentatiue dicitur ecclesia) sequitur ꝙ iudicium cõcilii est iudiciũ infallibilis veritatis: quia vbi christus ibi veritas: iuxta illud ioan. 14. ego sum via veritas & vita. Et consequẽter videtur ꝙ iudicium & sententia concilii debeat præferri iudicio & sententię papæ/ tanq̃ iudicium veritatis, cum papa possit errare. Quòd autem conciliũ dicatur ecclesia/ probatur act. 15. vbi dicitur placuit apostolis & senioribus & omni ecclesiæ: & tamen ibi non erat tota omnino ecclesia. & ponunt doc. in ca. significasti de elec.

¶ Decimoquinto pro ista pte facit illud matth. 18. cum christus volens soluere apostolis quæstionem de superioritate dixit. si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum: si te audierit/ lucratus eris fratrem suum: si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc vnum vel duos &c. ꝙ si non audierit eos dic ecclesiæ: si aũt ecclesiã non audierit/ sit tibi sicut ethnicus & publican⁹. Et non dixit dic petro: & vltimũ iudicium reseruat ecclesiæ tanq̃ iudicium supremũ: ergo maius est iudicium ecclesiæ q̃ papæ. Quod maxime patet: quia illa verba dirigebantur

A petro: si ergo voluit petrum recurrere ad iudicium ecclesię in eo quod dixit dic ecclesiæ, sequitur q iudiciũ ecclesiæ sit superius. Quod & clarius patet: quia illi authoritati etiã persona papæ est supposita: vt dicitur in ca. si papa 40. di. & in. c. nouit de iudi. Ergo quo ad eum intelligere oportet dicta verba dic ecclesiæ. s. vniuersali: quæ cum non possit tota congregari/ oportet intelligere de ecclesia repræsentatiue: & sic de concilio. Et sic patet q expositio glo. nicolai ibi cum exponit dic ecclesię. i. prælato/ nõ potest verificari in persona papę, qui est superior omnibus & non habet prælatum superiorem: vt in. c. licet de elec. Unde necessario oportet intelligere de ecclesia. i. de concilio. Et consequenter sententia siue iudicium concilii debet præferri iudicio papæ.

¶ Decimosexto facit q concilium aliqñ iudicat papam: vt in. c. si. papa. 40. di. ca. anastasius 19. di. cum concor. ergo maius est iudicium cõcilii, & debet præferri sniæ & iudicio papę ❡ Nec obstat tex. ibi dum dicit q nullus mortalium eum iudicat: quia respõdetur q loquitur singulariter/ hoc est q nulla singularis persona potest eum iudicare: & non loquitur de cõcilio. Et similiter dicitur ad. c. nemo &. c. fa

B cta. 9. q. 3. ❡ Confirmatur hoc naturali ratione. Papa. n. dicitur caput concilii: in corpore autem humano caput est ordinatum ad directionem & gubernationem membrorũ/ nec debent membra recedere a capite. i. ab obediẽtia capitis: & tamen si caput in corpore humano efficiatur languidum seu infirmũ, licitum est membris illud ligare & cauterizare/ ne totum corpus languor inuadat si non fuerit in capite curatus. c. ecce autem. 24. q. 3. ita etiam si papa efficeretur furiosus/ & habens ensem in manu exiret palatium/ & quos sibi obuiam reperiret occideret, vtiq liceret subditis inferioribus eũ capere & ligare. Si igitur papa sentiret aliquid quod non conueniret honesto, quare concilii sententia non deberet præferri iudicio papæ? q̃uis concilium sit inferius papa? ❡ Nõ obstat quod dicitur summus pontifex: quia vt dicit bernardus in libro de consideratione ad eugeniũ, papa est summus non consummatiue sed cõparatiue/ nõ comparatione meritorum sed ministrorũ: est. n. summus inter ministros/ & summus pontifex respectu aliorum pontificum.

¶ Decimoseptimo facit quod legitur act. 15. iuncto eo quod dicitur ad gala. 2. Nam in cõcilio tertio habito cum apostolis in. d. ca. 15. cum exorta esset quæstio de obseruatione legalium & an gentiles tenerentur ad obseruã- C dum circuncisionem, paulo & barnaba asserẽtibus q non/ fuit determinatum gentiles non teneri ad obseruationem legaliũ: sed q abstinerent a contaminationibus simulachrorum & fornicatiõe & suffocatis & sanguine. Et ita fuit determinatum in illo cõcilio: vt patet ibi tunc placuit &c. Et in. d. c. 2. ad gala. paulus restitit petro ad faciẽ, quia dabat occasionem vt aliĩ fideles non obseruarent decretũ dicti concilii tertii de quo in. d. c. 15. act. reddens causam resistentiæ/ quia reprehensibilis erat eo q non ambularet ad veritatem euangelii. ex quo habetur q decretum cõcilii debet seruari sicut euangeliũ, & q debet præferri authoritati & sententiæ papæ. Quod patet quia nõ reperiebatur saltẽ expresse contineri in euangelio id super quo paulus reprehendebat petrum. Facit quod dicitur in. c. sicut. 15. di. vbi dicitur q illa quattuor concilia debent venerari vt quattuor euangelia. Et forte q illud dictum gregorii posset dici sumptũ ex illo verbo apostoli in. d. c. 2. nisi essent verba quę sequuntur in. d. c. sicut: illa videlicet quia in his velut in quadrato lapide fidei structura cõsurgit. Patet igitur potius seruandum quod est in concilio decretum q̃ quod per papam in D contrarium attentaretur/ & sententiam concilii præferendam esse sententiæ papæ.

¶ Decimoctauo facit quod legitur actuum 10. & xi. c. vbi apparet q tempore apostolorum in tanta veneratione erat conciliũ & cõgregatio apostolorum & seniorũ/ q putabatur non licere etiam ipsi petro quicq̃ ardui facere absq aliorum apostolorũ & seniorũ deliberatiõe. Et propterea cum petrus baptizasset cornelium qui erat gentilis (vt legitur act. 10.) quia cũ eo comederat, quando fuit reuersus vbi erat congregatio apostolorum/ obiecerunt ei q introisset ad viros præputiũ habẽtes & manducasset cũ illis: & petrus fuit coactus se coram illis excusare/ & ostendere q illud fecerat ex reuelatione diuina. Ex quo patet q concilium iudicabat de petro, & q petrus tenebatur ad obseruationem decretorũ per concilium, & sic q maior est sententia cõcilii & præferenda sententiæ papæ.

¶ Decimonono facit quia si præferimus sententiam papæ sententiæ concilii, cum concilium repræsentet ecclesiam vniuersalem/ sequeretur q ecclesia vniuersalis posset errare: cum tamen christus orauerit pro ea q nõ deficeret fides eius. nec potest errare: vt in cap. a

recta.24.q.1.ibi glo. Et sic sequeretur ꝙ arti
A culus & vnam sanctam catholicam eccle-
siam/non esset verus: quia si errat/non est san
cta.¶ Et ꝙ iudicium ecclesiæ præferatur iudi
cio papæ/ostendit epistola directa per conci-
lium aphricanum papæ celestino. vbi inter a-
lia dicit. Deprecamur vt deinceps ad vestras
aures hinc venientes non facile admittatis,
nec a nobis excommunicatos in cōmunionē
vltra velitis recipere: quia hoc etiam in nice-
no concilio diffinitum esse facile animaduer
tet venerabilitas tua. Nam si de inferioribus
clericis vel laicis videtur ibi precaueri, quan-
to magis hoc de episcopis voluit obseruari/
ne in sua prouincia communione suspensi a
tua sanctitate temere vel festinato præprope
vel indebite videantur cōmunioni restituti.
Presbyterorum quoq; & sequentium clerico
rum improba refugia sicut te dignū est repel
lat sanctitas tua: quia & nulla patrū diffinitiōe
hoc ecclesiæ derogatum est aphricanæ, & de-
creta nicena siue inferioris gradus clericos si-
ue episcopos ipsos suis metropolitanis epi-
scopis apertissime commiserunt. Prudentissi-
me.n. iustissimeq; viderunt quæcunq; nego-
cia in suis locis vbi orta sunt finienda: nec pru
B dentiæ alicuius gratiā spiritussancti defuturā
qua æquitas a christi sacerdotibus & pru-
denter videatur & constantissime teneatur.
Maxime ꝙ vnicuiq; concessum est si iudicio
offensus fuerit cognitorum/ad concilia suæ
prouinciæ vel etiam vniuersale prouocare:
nisi forte quisq̄ est qui credat vnicuilibet pos
sedeum nostrum examinis inspirare iustitiā
& innumerabilibus congregatis in nicenum
concilium sacerdotibus denegasse. Nam vt
aliqui tanq̄ a tuæ sanctitatis latere mittantur/
in nulla inuenimus patrum synodo institutū:
quia illud quod pridem per eūdem coepisco
pum nostrum faustinū tanq̄ ex parte niceni
concilii exinde transmisistis, in conciliis verio
ribus quæ accipiuntur nicee/a sancto cyrillo
coepō nostro alexandrinæ ecclesiæ & a vene
rabili attico cōstantinopolitano episcopo ex
authentico missis (quæ etiam antehac per in
nocentium presbyterū & marcellinum sub-
diaconū per quos ad nos ab eis directa sunt/
venerabilis memoriæ bonifacio epō prædecessori
cessori vestro a nobis transmissa sunt) tale ali
quid non potuimus reperire. Executores etiā
clericos vestros quibusq; petentibus nolite
mittere/nolite concedere, ne fumosum typū
seculi in ecclesiam christi quæ lucem simpli-
citatis & humilitatis diem domini videre cu-
pientibus præfert/videamur inducere. Fi C
nis epistolæ, & alia manu/dns noster sanctita
tem vestram æuo longiore orantem pro no-
bis custodiat domine frater &c.¶ Ex huius e-
pistolæ serie patet ꝙ iudicium ecclesiæ siue
concilii præfertur iudicio papæ: quia non est
credibile ꝙ vnicuilibet deus inspiret exami-
nis iustitiam/& deneget innumerabilibus sa
cerdotibus in concilio congregatis, & frustra
ecclesia & concilia congregarentur, si papæ
iudiciū deberet præferri/& concilia ei in sen-
tentiis subderentur.

¶ Et istam partem ꝙ stetur sentētiæ concilii/
non papæ quādo cum papa concurrit tātum
minor pars, tenuit abb. siculus in allegationi-
bus quoniam veritas/in tertio casu principa-
li: ea potissimum ratione quia raro in cōgre-
gatione omnes concordant/& semper papa
etiam si esset hæreticus habebit aliquod votū
pro se, nam & arius in voto suo habuit, 17.e-
piscopos. & sic papa posset exponere pericu-
lo ecclesiam.¶ Item quia vt aliquid dicatur fa
ctum ab episcopo & capitulo/requiritur ꝙ
maior pars capituli concurrat cum episcopo:
vt de iis quæ fiunt a maio. parte ca. per totum.
sic vt aliquid dicatur factum a papa & conci-
lio/debet interuenire maior pars cōcilii: alias
parum vel nihil esset de authoritate concilio D
rum. Et hoc videtur sentire glo. in. c. nemo. 9.
q.3. Et pro ista parte videt tex. in. ca. puto. 2.
q.7. vbi dicitur ꝙ vnius epī vel vnius prouin
ciæ authoritas non potest tollere quod p vni
uersæ ecclesiæ statutum firmatum est. & pau-
lo ante dicitur ꝙ petrus a paulo fuerit repræ-
hensus. Ita ꝙ tex. ille loquitur de quocunq;
episcopo ēt romanæ ecclesiæ: & sic de papa.
Et sic sententia concilii maior est q̄ papæ.

¶ IN CONTRARIVM facit ꝙ si
cōcilia sumūt robur a papa (vt in. c. significa-
sti de elec. & in. c. bene quidē. 96. di. & dicit
sanctus tho. in secunda secundæ. q.1. ar.10. &
probant omnia illa iura. 16. &. 17. di.) sequi
tur ꝙ omne iudiciū concilii descendit ex au-
thoritate papæ: ergo standum est potius sen-
tentiæ papæ (cui⁹ est principalior authoritas)
q̄ concilii/quod ab eo authoritatem recipit.
Facit. c. volentes de offi. lega. c. super quæstio
nū. §. porro. de offi. delega. c. si a subdelegato
eo. ti. in. 6. cum cōcordan. in regula accesso-
rium in. 6.¶ Item ꝙ præferatur sententia pa-
pæ/facit illud deutero. 17. quod habetur in
c. per venerabilem qui filii sint legi. cum dicit
dominus, si difficile & ambiguū apud te iudi-
ciū esse perspexeris inter causam & causam/

sanguinẽ & sanguinẽ &c. vade ad locũ quem
A elegerit dominus: veniesq ad sacerdotes leui
tici generis & ad iudicem qui fuerit in illo tẽ
pore/quæresq ab eis: qui indicabunt tibi iudi
cii veritatem, & facies quicquid tibi dixerint
qui autem superbierit nolens obedire sacer
dotis imperio/ex decreto iudicis morietur ho
mo ille. Quam authoritatẽ exponendo tex.
in.d.c.per venerabilem/ dicit locum esse ro
mã: & sacerdotes leuitici generis esse cardina
les. Iudex vero & sacerdos super eos est pa
pa: qui ostendiẽ per dictam authoritatem ha
bere supremũ iudicium quando discordant
sacerdotes. & sic ꝙ statur iudicio papæ discor
dantibus patribus ab eius iudicio. ¶ Nec ob
stat responsio quam facit abb. in dictis allega
tionibus: videlicet ꝙ illa authoritas loquitur
quando difficultas oritur ex iudicio minorũ
iudicum / a quibus recurritur ad maiores sa
cerdotes leuitici generis. item ꝙ loquitur qñ
sententia sacerdotum concurrit cum senten
tia iudicis summi sacerdotis: & non quando
discordat/ vt in proposito. Quia respondetur
satis esse ꝙ ex illo tex. innuitur ꝙ sit suprem⁹
sacerdos ad quem etiam discordantibus sacer
dotibus leuitici generis(& sic prælatis cardi
nalibus) debet haberi recursus, cuius iudicio
B stari debet. Et ad hoc facit illud quod dictum
fuit moysi vt constitueret iudices in popu
lo, qui quicquid magni esset referrent ad
moysen. ¶ Ad idem tex. iuncta glo. in cap.
nemo. 9.q.3. vbi dicitur nemo iudicabit pri
mam sedẽ: neq enim ab augusto/neq ab om
ni clero/neq a regibus / neq a populo iudex
iudicabitur. Et ibi glo. dicit ꝙ si totus mũdus
in aliquo negocio sentiret cõtra papam, stan
dum esset potius sententiæ papę. 24.q.1. ca.
hæc est fides. Ad idem faciunt omnia illa mo
tiua & rationes quæ inducuntur pro papa in
illo arti. vter sit maior vtrum papa an concili
um. Et hoc tenet glo. in.c. in istis. 4. di. & vide
tur sentire glo. in.c. quodcunq. 24.q.1. Facit
c. enimuero. 19. di. & de summa trini.c.1. in
fi. & de bap.c. maiores.

¶ Et hanc eandem opiniõem tenet alex. in.d.
c. in istis. Quã ẽt tenet ioan.an. in.c. significa
sti(& refert ibi abb. siculus) de elec. Et eandẽ
tenet ibi abb. quando papa moueretur melio
ribus rationibus & authoritatibus ꝙ̃ conciliũ.
Quia conciliũ potest errare, sicut dicitur er
rasse super matrimonio contrahendo inter
raptorem & raptam. vnde dictum hierony
mi fuit prælatum statuto concilii. 36.q.2. ca.
tria. iuncto.c. placuit. ¶ Et pro ista parte do bo

num tex. in.c. dudum. 3.q.6. vbi apostoli con
stituerunt supremam potestatem esse in pa C
pa, nec quicq præter scientiam romani pon
tificis decerni debere ẽt circa concilia. Ex quo
sequitur ꝙ apostoli qui constituebant conci
lium(vt patet act. 6. & .15.) voluerunt roma
ni pontificis sententiam præferri sententiæ cõ
cilii. Et hoc firmat tex. in. c. si. 10. di. vbi factũ
papę præualet facto omnium episcoporum.
¶ Et istam videtur tenere ioã.an. in.c. licet de
consti. in.6. Et eandẽ ponit milis in verbo pa
pa est maior concilio. Idem & ostien. in.c. pro
posuit de concess. præben. & glo. in.c. contra
morem. 100. di. 8.q.3.c. nonne. xi. di.c. nolite.
Facit tex. in.c. non decet. 12. di. ¶ Hanc etiam
dicit cõiter teneri a doctoribus do. de sancto
gemi. in.d.c. in istis: videlicet potius standum
sententiæ papæ ꝙ̃ concilii. Et hanc partem te
nuit archi. flo. in. 2. parte summæ/ in ti. 3. de su
perbia/ in.c. xi. versi. schisma autem. Hanc etiã
tenet feli. in.c. 1. de pac.

QVID dicendum in ista materia?
Doctores cõsiderant aliquos casus.
Primum si sumus in causa fidei / &
papa vult aliquid statuere contra fidẽ, standũ
est potius sententiæ concilii. Quod & ponit
archi. vbi supra. & omnes in.d.c. proposuit.
& cardi. in ca. significasti in. 10. contrario de D
elec. & feli. in.c. 1. de pac. & in.c. 1. in. 3. am
pliatione de consti. & spec. in ti. de dispensa.
§.1. versi. alicuius etiam. & glo. in.c. ex mul
tis. 1.q.3. & in.c. quodcuq. 24.q.1. Quia pa
pa non dispensat contra quattuor principalio
ra concilia/ quæ continent normam fidei: vt
in.c. sicut. 15. di. & ibi glo. & archi. & in.c. post
translationẽ de renun. & in.c. anastasius. 19.
di. Imo etiam omnibus episcopis consentien
tibus non posset papa contra articulos fidei
statuere: vt in.c. quæ ad perpetuam. 25.q.1.
¶ Et ꝙ non dispenset contra quattuor conci
lia, vide glo. in. §. nisi rigor. 1.q.7. & glo. in.c.
proposuit de concess. præben. Nec contra di
ctum apostoli. 25.q.1. sunt quidam. & glo. in
§. his omnibus. 8.q.1. Quod intelligit glo. in
d.ca. proposuit/ in iis quæ concernunt fidem:
pro hoc. xi.q.3.c. si is qui præest. & tenet abb.
ibi in.d.cap. proposuit. In istis qñ papa vult
hoc facere, debet prẹualere sententia concilii
sententiæ papæ.

¶ Alius casus est qñ papa sentiret vnum per
qd turbaretur stat⁹ vniuersalis ecclesiæ/ & cõ
ciliũ cõtradiceret ne turbaretũ ecclesia vniuer
salis. Et standũ esset etiã isto casu potius sen
tentiæ concilii ꝙ̃ papæ. Allegant.c. sunt qui

dam.25.q.1. Et dicit rosellus in sua monar-
A chia quo ad dictum inno.in.c.quanto de con
sue.& in.c.inquisitionis de sen.excom.(ꝙ qñ
papa perturbat bonum vniuersalis ecclesiæ
non est ei permittendum)quo ad id quod di
cit non esse ei permittendum non posse intel
ligi melius q̃ a concilio. Non enim debet ei
pareri quando ex eius mandato multa mala
oriri possunt: vt notat inno.in.d.c.inquisitio-
nis. Quia ipse papa summe curare debet vt
sal⁹ vniuersalis ecclesiæ salua sit.25.q.1.quæ
ad perpetuam,&.c.contra statuta / & c.a.si ea.
25.q.2. ¶ Et ista est cã quare papa nõ potest
deponere omnes episcopos.9.q.3.c.per prin
cipalem. Nec tollere priuilegium canonis si
quis suadente.17.q.4.vt dicit domi.in.d.c.in
istis:&doc.in.c.nulli de sen.excõ.Sed quoad
hoc priuilegiũ(vt supra dictum est) dubitat
alexã.quia est mere iuris positiui,licet dicat a
liud de priuilegio fori, quod est concessum
clericis de iure diuino: vt dicit glo.in.c.si im-
perator.96.di.& declarat cardi.in.c.perpendi
mus in repe.de sen.excom.Et in hoc põt po-
ni aliud exemplum,de quo vide abb.siculum
in.c.2.de maio.& obe. ¶ Similiter qñ vellet
statuere ꝙ possit sibi eligere successorẽ: quia
B nõ valeret.8.q.1.§.his omnibus.Quia istud
esset mutare statum vniuersalis ecclesiæ secũ
dum domi.ibi in.c.in istis. ¶ Similiter quan-
do decoloraretũ status vniuersalis ecclesiæ. qa
preualeret sententia cõcilii sententię papę/qñ
papa tale quid sentiret.glo.in.§.nisi rigor.1.
q.7.quæ allegat.c.& si illa ea.cau.&.q.
¶ Similiter quando papa vellet aliquid quod
esset contra ius diuinum vel naturale/vel vel
let tale quid quod esset peccatum lege natura
li vel diuina,tunc sententia concilii contrariũ
sentientis præferretur sententiæ papę: vt no-
tant doc.in.d.c.proposuit de concel.præben.
Et hoc quia papa non dicitur posse statuere
quæ inducerent peccatum,& ideo non posset
statuere ꝙ liceret adulterari: quia est contra
præceptum legis diuinæ exo.20. non me
chaberis &c. ad hoc tex. in.c. etsi christus
de iureiuran.Posset tñ aliquando vt euitetur
maius malum permitti aliquid quod est pro
hibitum lege diuina vel naturali: puta lege di
uina prohibitum est homicidium (vt patet
exo.eodem.20.c.ibi nõ occides)& tñ lex po
sitiua pluries permittit & mandat hominẽ oc
cidi: vt in.c.cũ homo / & in.c.si homicidium
23.q.5.Et ratio est tunc quia lex est & nõ ho
mo qui occidit/quando mandatur occidi qui
dignus est morte.l.palam.ff.de ritu nup.&.c.

homicidas ea.cau.&.q. Et tunc non est pro-
prie homicidiũ: vt.d.c.si homicidiũ.c.qui ma
los ea.cau.&.q.Secus si non esset dignus mor C
te: quia non valeret tunc mandatum.C.vt ne
mo priuatus.l.2.&.C.de iis qui ad ecclesias
confu.l.si seruus.Sic etiam si lex vel papa ve-
taret sine causa ne filio præstarentur alimen
ta/non valeret mandatum. sed cum causa sic
vt si esset hostis ciuitatis.l.minime.ff.de religi.
& sump.fu. ¶ Si vero illud quod præcipitur
esset tale quid quod esset peccatum lege posi
tiua,tunc semper præferretur sententia papę/
q est supra ius &non ligatur legibus iuris po
sitiui.d.c.proposuit.l.digna vox/&.l.princeps
legibus.C.&.ff.de.ll. cũ simil.& dicit archie.
in.d.versi.schisma aũt. Si vero esset tale quid
ꝙ esset dubium an esset contra fidem/ vel es-
set peccatum lege dei vel naturæ / & sentẽtia
concilii aduersaretur sententiæ papæ, tunc si
esset solus papa in sua sententia & concilium
generale in alia/adhuc præferretur sententia
concilii sententiæ papæ. Sed secus si cum pa-
pa concurreret sententia concilii patriarchii
eius(videlicet concilii prouincialis romani)
& sedes apostolica siue romana ecclesia (hoc
est papa cum cardinalibus & suo prouin-
ciali concilio)sentiret contrarium eius quod
sentiret concilium generale: quia tunc præfer
retur sententia papæ,ex quo papa non est so-
lus siue cum paucis in sua sententia sed cum D
sententia romanæ ecclesiæ.24.q.1.c.quoniã
vetus.
¶ Et hoc tenet rosellus in loco supraallegato
in antepenul.colum.dictæ quæstionis: qa ma
iores quæstiones deferuntur ad sedem apo-
stolicam: vt in.c.maiores de bap. & quia chri
stus rogauit pro petro vt non deficeret fides
eius.21.di.c.1. Quod debet intelligi de fide
eius.i.ecclesiæ ei specialiter commissæ.c.hæc
est fides.24.q.1.&.cap.a recta ea.cau.&.q.Et
pro hac cõclusione allegat glo.in.c.quodcũꝗ
24.q.1.Nam quando aliæ ecclesiæ dissentiũt
ab ecclesia romana,tunc dicitur schisma.&ec
clesia nullo modo potest dici ecclesia in qua
est schisma.c.pudenda in fine.24.q.1.Sed cũ
oporteat semper esse ecclesiam(quia non defi
cit eius fides: vt in.d.c.a recta) sequitur ꝙ illa
erit vera ecclesia in qua apostolicæ sedis sen-
tentia sit: quæ hominum malicia extingui nõ
potest.d.ca.pudenda/ &.c.omnes in fi.22.di.
Quia ex quo est dissensio in vniuersali/rema
net veritas in ecclesia specialiter petro cõmis-
sa,videlicet in ecclesia romana.d.c.pudẽda/&
c.omnes.& de hoc sanctus tho.in secunda se-

A cūdæ.q.5.ar.10. ¶ Ex quibus elicit cõclusio/nem ꝙ si iudicandus est vnus episcopus, illū papa iudicat non synodus prouincialis .7.q.1.ca. quis.item si est dissensio inter archiepi/scopos vel in ecclesia de causis fidei / sedes apostolica iudicat. & si est dissensio inter vni/uersalem & romanam ecclesiam in qua præest papa, attenditur iudicium sedis apostoli/cæ & romanæ ecclesiæ nisi vniuersalis eccle/sia siue generale concilium habuisset aliquā/do iudicium sedis apostolicæ a quo nunc ipa sedes apostolica di crepa ret: quia tunc præ/ferretur sententia ecclesiæ vniuersalis siue cõcilii generalis quod habuit alias decisionem vna cum papa & sede apostolica.item si esset contentio inter episcopos vel concilium & illuc conuenientes,tunc sententia sedis apo/stolicæ attenderetur & illorū qui cum ea sen/tirent/ & non aliorum qui ab ea discreparent. Et finaliter concludit ꝙ in tribus tantum casi bus subiicitur iudicium & sententia papæ iu dicio & sententiæ concilii: videlicet in casu hæresis/schismatis/ & vbi agit de bono vni/uersalis ecclesiæ principaliter & non secūda/rio.& ita dicit fuisse statutum tempore suo in concilio constantiensi.

¶ Sed si bene aduertatur,ista doctrina rosel li videtur aliqualiter diminuta. tū quia posset B occurrere casus q̃ cõcerneret bonū vniuersa lis ecclesię,& ex cõtraria illius decisiõe nõ tur baret status vniuersalis eccl'ię: vt exēplū in.c. nicena.31.di. vbi sol⁹ pafnuti⁹ cõtradixit ni cenæ synodo volenti statuere ꝙ epi/ pbri/ diaconi & subdiaconi cū vxoribus quas ante consecrationem duxerant non dormirent. & præualuit eius sententia. Et ibi glo.sumit ar/gumentum ꝙ vnus potest contradicere toti vniuersitati si allegat ratiõabilem causam: vt in.c.1.de iis quæ fi.a ma.par.ca. ¶ Tum quia posset esse casus in quo esset dubium verum concerneret bonū vniuersalis ecclesiæ (quod posset dependere ex futuro euentu) & nõ tur baretur status vniuersalis ecclesiæ ex illius de cisione: vt exemplū si papa vellet alienare ali quod dominium tēporale ecclesiæ per quod diminueretur multū dominium ecclesię for te ad habendū pecunias pro sustinendo bel lo cuius euentus est dubius/ & dubium vtrū sit iustum bellū vel iniustū. certe ex huiusmo di alienatione posset sequi bonum & malum ecclesiæ romanæ,non tñ sequeretur scandalū in vniuersali ecclesia,

¶ VNDE potest addi prædictis ꝙ aut lo/quimur in iudicio discretiuo aut in iudicio voluntatis iuncto cum plenitudine potesta/tis ipsius papæ.Si loquimur de iudicio discre tiuo,tunc si sumus in causa fidei alias per con cilia diffinita/dicendum est vt dictum fuit su pra ꝙ illius sententia præponitur quæ inni/titur decisioni alias factæ in illis quattuor cõ ciliis principalioribus, quæ sunt tenenda vt quattuor euangelia: vt in.c.sicut.15.di. Et si papa solus inniteretur decisioni alias factæ, licet totum concilium teneret contrarium/ se quēda esset sententia papæ: vt.24.q.1.ca.hęc fides. Et in hunc sensum intelligenda est glo. in cap.nemo.9.q.3.quæ vult ꝙ si totus orbis sentiret contra papam/ standum esset senten/tiæ papæ. Et pro hoc facit ꝙ principatus dat⁹ fuit petro, cui terreni simul & cœlestis impij iura deus commisit: vt in.c.omnes.22.di. Et bon⁹ tex.21.di.in.c.1.in fi.&.7.q.1.c. muta tiões.80.di.c.in illis in fi.&.22.di.§.prima et go sedes.2.q.7.puto.21.di.c.in nouo.c.con/siderandum.50.di.cap.sacrosancta.22.di.Et chryso.super illud lucæ.22.ego pro te roga/ui petre &c.dicit/ omissis aliis venit ad petrū cęteris prælatū. Item aug.super illud petrus ambulabat super aquas ait / dicit primo apo/stolo,i.petro in ordine apostolorum firmo & pręcipuo. Idem tex.in. c.fundamēta in prin. de elec.in.6.archi.22.di.c.sacrosancta.& tex. in.c.cum beatissimus.24.q.1. Et bonus tex. in ca.ita dominus.19.di.ibi vt in beatissimo petro apostolorum omnium summo princi/paliter collocatet,vt ab ipso quasi quodā capi te dona sua velut in corpus omē diffūderet. Et sicut in superioribus est vnus deus (vt in c.1.&.c.damnamus de summa trini.) ita & in terris debet esse vnus dei vicarius cui alii om nes inferiores pareāt, sicut & in cœlis diuersi angelorum ordines parēt.89.di.c.ad hoc. Et ideo deus vnam ecclesiam constituit nõ plu/res.c.loquitur.24.q.1.vt vnus esset dei vica/rius & ecclesiæ sponsus & non plures.quia ecclesia militans similis est triumphanti,teste ioāne in apoca.c.21.& dicit glo.in cle.ad no stram de hære. Item vnus solus priuatus qui moueretur melioribus rationibus & authori tatibus noui & veteris testamēti,deberet præ ferri omnibus aliis etiam sententiæ papæ: vt dicit abb.siculus in.c.significasti in.2.colū.de elec.& maxime vbi illius iudicium confirma tum reperitur per alia concilia. Nam & possi bile esset ꝙ fides christi remaneret in vno so/lo/ sicut & ius vniuersitatis in vno solo rema net: vt in.c.gratum de postula. præla.sicut & remansit fides post passionem christi tantum

in beata virgine: nam omnes alii scãdalizati A sunt, & tamen quia christus ante passionem orauerat pro petro vt nõ deficeret fides eius, non dicitur defecisse si remansit in vno solo/ nec dicitur errare si veritas remanet in vno so lo. Vnde dicit glo. in. c. quis. 2 1. di. ꝙ vbi sunt boni ibi est ecclesia romana, & ita dicit abb. in. d. c. significasti in. 2. &. 3. col. & in disputa tiõe episcopus in. 3. char. Si ergo hoc cõtinge re potest in vna priuata persona, q̃to magis in papa: qui est caput ecclesię/ christi vicari⁹/ & qui habet potestatis plenitudinem: & cui verisimiliter magis assistit spiritussanctus/ ex quo assumpsit eum in vicarium. Quòd si in priuato & in papa solo potest hoc contingere vt sententia eius præferatur sententiæ con cilii propter meliores rationes & authorita tes noui & veteris testamenti, quanto magis quando papa & eius sententia concordat cũ conciliis generalibus: cum tunc non sit tantũ sententia papæ sed etiam concilii, maxime lo quendo de conciliis principalioribus concer nentibus fidem. & multo magis esset ve rum/ si papa ita vellet de plenitudine potesta tis.

¶ Si autem sentẽtia concilii in causa fidei con B curreret cum eo quod alias fuisset determina tum in conciliis (maxime in quattuor princi palioribus conciliis) & esset approbatum iam per sedem apostolicam, tunc præferretur sen tentia concilii sententiæ papæ/ q̃tumcunq; pa pa etiam ex plenitudine potestatis vellet con trarium: quia in iis quæ sunt fidei iam semel approbata/ papa subiicitur iudicio concilii: vt in. c. anastasius. 1 9. di. & in. c. si papa. 40. di. & c. sicut & ca. sancta. 1 5. di. cũ simil. Licet enim papa habeat plenitudinem potestatis, tamen illam debet sic commensurare vt clauis non aberret: vt dicit inno. in. c. quanto de consue. & in. c. cum ad monasterium de statu mona. & in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. ¶ Quin imo ex quo aliqua pertinentium ad fidẽ sunt in conciliis determinata, si contrarium velit papa determinare/ non potest. Imo posset ac cusari tanq̃ hæretic⁹ si contrariũ ptinaciter as sereret. 40. di. c. si papa. Quinimo do. in. c. ha beo librũ. 1 6. di. dicit propter verbũ oportet ibi positũ (qd̃ importat necessitatẽ: vt in. c. cũ ab vno de re iudi. i. 6.) ꝙ papa sine cõcilio nõ ꝓmulgat canones fidei, & multo minus reuo cat statuta cõcilii gñalis disponẽtis circa fidẽ: vt dicit idẽ domi. post hugo. in. c. sancta octo 1 6. di. Et dicit ibi esse casum pro glo. in. c. si cut, 1 5. di. ꝙ papa non reuocat statuta conci lii circa fidem sine consensu concilii. De quo C vltimo dic vt dictũ est supra in loco suo pro prio/ in illo arti. vtrũ in causis fidei papa sem per teneatur congregare concilium.

¶ Si vero loquimur in causa fidei super arti culo emergẽti nondũ diffinito/ & loquimur in iudicio discretiuo, in dubio videretur regu lariter potius standum iudicio vniuersalis cõ cilii contra papam solum contrarium sentiẽ tem. Quod videtur velle glo. in. c. anastasi⁹. Pro hoc tex. in. c. sicut in fi. 1 5. di. c. contra sta tuta/ & c. sunt quidam. 2 5. q. 1. Vnde dicit ar chi. in. d. c. anastasius/ ꝙ periculosum esset fidẽ nostram committere arbitrio vnius hominis. & idem dicit & sequitur domi. ibi in. d. c. ana stasius. Quia in iis quæ concernunt fidem papa debet stare iudicio concilii: vt in. d. cap. sicut. 1 5. di. Hinc sumpta occasiõe dominus cardi. & alex. in. d. c. anastasius, dicunt ꝙ licet alias causæ fidei nondũ decisæ referantur ad sedem apostolicam. 2 4. q. 1. c. quotiens. & sic ad papam (vt in. c. sacrosancta. 2 2. di. & in ca. maiores de bap. & in. c. hæc est fides. 2 4. q. 1. vbi papa solus corrigit errores circa fidem) ta men vbi esset maximum dubium circa fidẽ ita ꝙ papa cum cardinalibus dubitaret, tunc non deberet papa sine concilio decidere/ sed conuocare cõcilium vniuersale episcoporũ. D Et ita tenet abb. siculus in disputatione episco pus/ in. 3. char. & ita dicit intelligi glo. in. d. c. anastasius. Similiter quando papa vellet alias statuere vel decidere contra alias statuta per ecclesiam circa fidem, tunc debet conuoca re concilium. quod & ponit idem abb. in. d. c. maiores. Et isto modo potest intelligi ꝙ sen tentia concilii præfertur sententiæ papæ. Et in simili casu dubio facta fuit congregatio in ierusalẽ sup circuncisione: vt legitur act. 1 5. Nec per hoc innuitur ꝙ concilium sit supra papam/ vel ꝙ minuatur potestas papæ: quia tunc eius potestas includitur in cõcilio: quia tota ptãs est apud ecclesiã, sed papa est caput totius corporis ecclesię. ¶ Alioquin si dubiũ circa fidem non esset magnum, papa posset illud decidere sine concilio. & cum nusq̃ repe riatur nec in veteri nec in nouo testamento ꝙ concilium sit supra papam non errantem etiam in causa fidei/ vel ꝙ concilium necessa rio sit vocandum/ vel ꝙ papa teneatur sequi eius iudicium, si papa etiam in factis fidei mo ueretur melioribus rationibus & authoritati bus & diffinitionibus q̃ concilium/ standũ es set sententiæ papæ: vt dicit abb. in. d. disputa tione, & in. c. significasti de elec. Quia conci lium

lium potest errare: vt patet in concilio arimi-
A nēsi & ephesino secūdo. Patet etiam in aphri-
cana synodo celebrata tempore cypriani, de
qua facit mentionem augu. in li. 7. de vnico
baptismo. Et in aliis multis: vt in concilio a-
quileien. quod recusauit recipere fidem in
concilio constantinopolitano canonice tra-
ditam: vt dicit vincentius in historiali. c. 21.
& cap. 26. & in concilio aquisgranen. in ca.
placuit. 36. q. 2. iuncto ca. tria/ eadem causa
& q. & ibi glo. & tenet glo. & archi. in cap. 1.
20. di. in verbo illorum.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ ecclesia non potest errare, vt in. c. a recta, 24. q. 1. quia intelligitur de ecclesia vniuersali: vt de consecra. di. 1. ecclesia. Sed concilium repræsentatiue dicitur ecclesia, in concilio enim vere non est vniuersalis ecclesia: vt dicit abb. in dictis locis. Vel posset dici quòd concilium non potest errare quando eius gesta alias per vniuersalem ecclesiam vel saltem per romanam ecclesiam aliquando fuissent recepta. ¶ Conceditur tamen ꝙ in dubio concilium & ecclesia specialis non præsumitur errare: vt dicit ioan. an. in ca. a nobis in verbo ecclesiæ de senten. excom. & ꝙ sit necessario probandus error, maxime de ecclesia romana, quo erro-
B re probato reuocatur eius sententia: vt in. c. cū olim de do. & contu. vt dicit idē ioan. an. in. d. c. a nobis. de quo in. c. tū ex literis de in integ. resti. Tamen illud quod dicitur ꝙ ecclesia non potest errare/ intelligitur de ecclesia vniuersali & generali: quæ simul congregata non potest errare: vt in. d. ca. a recta. & dicit ioan. an. in. d. ca. a nobis. & abb. in disputatione episcopus, & in. ca. significasti de elec.

¶ Si vero cum papa concurreret sententia siue iudicium sedis apostolicæ/ hoc est cardinalium & concilii prouincialis ipsius papæ, tunc etiam si dubium circa fidem emergens esset arduum & maximum/ præferretur sententia papæ: secundum quod dicit rosellus/ vt supra retuli. ¶ Vbi autem dubium non esset arduum & maximum/ & totum concilium sentiret contra papā/ nec appareret quis fundaretur melioribus authoritatibus, tunc licet sententia concilii videretur præferenda per dictum archi. in. d. c. anastasius (quia iudicium discretionis præsumitur eminentius & verius in pluribus quàm in vno: vt in ca. prudentiam eum concor. de offi. delega. cum non magis præsumatur vnus habere spiritū veritatis ꝙ̄ omnes alii simul in dei nomine cō-
C gregati & in vnum iudicium concurrentes) tamen si papa nollet assentire decisioni ipsius concilii, concilium non posset statuere cōtra voluntatem & sententiā papæ: quia deficeret potestas in concilio/ quod sumit robur a papa. Et ideo de plenitudine potestatis papa posset impedire concilium ne statutum desuper promulgaret. Et hoc videtur sentire cardi. de turre cre. in. 3. li. c. 64. in secunda colū. ¶ Quid autem tunc esset faciendum & obseruandum circa dictum dubium emergens, hoc nō reperio decisum, sed crederem ꝙ qui teneret & obseruaret vnam vel aliam partem non propterea esset dānatus si in ea obseruatione & opinione moreretur anteꝗ̄ decisio esset firmata per ecclesiam eum papa per id quod in simili ponit abb. in ru. de schisma. in fi. & archie. flo. in secunda parte summæ/ in ti. 3. de superbia/ in. c. xi. versi. sed quid cū duo. vbi disputando dicit ꝙ tempore schismatis vrbani & clementis non erant in peccato qui adhærebant vni vel alteri parti propter dubium quis esset verus papa. Ad hoc facit in argu. l. regula/ & l. 2. ff. de iuris & facti igno. & c. ad apostolicæ de cle. excom. vel interdic. minis. & cap. vt animarum de consti.
D in. 6.

¶ Barbatius tamen in. c. ꝙ translationem in xi. colum. dicit ꝙ licet etiam inferiori a papa se intromittere super articulis fidei/ declarando rudibus: vt in. c. 1. 80. di. Sicut & capitula ecclesiarum sede vacāte procedere possunt contra hæreticos & declarare eos errasse in fide & illos punire: vt in ca. ad abolendam de hære. Tamen si oriretur aliqua difficultas super articulis fidei non decisis, licet glo. in. d. ca. ꝙ translationem/ simpliciter dicat ꝙ talis causa sit referenda ad papam qui solus potest nouos articulos non decisos facere/ & nihil dicat de concilio, tamen ipse dicit ꝙ solus papa sine concilio non potest decidere causam fidei: & ideo oporteret congregare concilium. ¶ Primo hoc probat per tex. in ca. habeo librum. 16. di. vbi tex. vtitur verbo oportet/ quod importat necessitatem: vt in ca. cum ab vno de re iudi. in. 6. Item per tex. in ca. sicut. 15. di. Item quia videtur absurdum & periculosum committere causam fidei arbitrio illius quem ecclesia potest iudicare hæreticum: vt in. c. si papa. 40. di. Et quia orbis maior est vrbe: vt in cap. legimus. 93. di. Et per glo. quæ dicit hoc formaliter in. d. cap. anastasius. 19. di. Et dicit quòd

A illud quod dicitur in euangelio dic ecclesiæ (vt in cap. nouit de iudi.) fortius erit dicendum ecclesiæ, i. papæ & concilio quando agitur causa fidei: quia papa & concilium repræsentant ecclesiam vniuersalem/ quæ errare non potest: vt dicit. glo. in cap. maiores de bap. Nec per hoc diminuitur potestas papæ: nam & ipse includitur in concilio tanq̃ princeps & caput. ¶ Item ad idem est quod dicit beatus bernardus (quem refert archi. in cap. non decet. 12. di.) q papa non est dominus episcoporum sed est vnus ex episcopis. ergo papa cum episcopis debet decidere causam fidei: & sic cum concilio generali. Ad hoc cap. mulier el. 2. 33. q. 5. vbi episcopus dicitur vicarius dei. quod est intelligendum in parte / non in totum, sicut dicitur in sacerdote: vt dicit ibi glo. & probatur in. c. inter de pœni. di. 3. ideo episcopi habent interesse cum papa in causa fidei. Adducit authoritatem euangelii q vos qui sequuti estis me sedebitis iudicãtes duodecim tribus israel. sicut ergo christus iudicabit cum discipulis, ita & papa cum episcopis qui successerunt eorum loco: vt in cap. in nouo. 21. di. Adducit etiã q dixit dñs petro & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebũt

B aduersus eum. designans q potestas sit in ecclesia: & consequenter q ecclesia sit illa quæ habeat decidere causas fidei vna cum papa ecclesiæ capite. Item adducit illud act. 15. vbi in illo concilio petrus primo locutus est tanq̃ principalis, ac post iacobus, qui vsus est verbo iudico: & placuit cæteris q non fieret circuncisio: & scripserunt ad eos qui erant antiochiæ sub ista conceptione verborum/ placuit nobis collectis in vnum &c. Ex quo elicit q si solus petrus potuisset illum articulum fidei decidere, apostoli qui erãt pleni spiritusancto nullatenus se intromisissent. Ad idem est q paulus præcipiebat seruari præcepta apostolorum & seniorum. verbum autem præcepta sonat in iurisditionem contentiosam cap. eam te de rescrip. Et similiter act. 16. cum paulus & timotheus transirent per ciuitates / monebant conuersos vt custodirent dogmata quæ erant decreta ab apostolis & senioribus qui erant ierosolymis. verbũ aũt decreta importat iurisditionẽ contentiosam, l. 1. §. 1. in verb. vel cognoscens decreuit ff. de consti. prin. di. 4. in fi. §. hæc etsi legibus / versi. decretum vero necessitatem facit. Ergo vt iudices apostoli &

C seniores iudicarunt causam fidei. ¶ Ad idem adducit quod legitur act. 20. vbi paulus dixit maioribus natu ephesiorum. attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos spiritussanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quam acquisiuit sanguine suo. Vnde non ad solum papam sed ad eum cum concilio spectat decisio causæ fidei. Non obstat ca. maiores de bap. vbi dicitur q causa fidei referenda est papæ: quia intelligitur vt capiti. Non obstat cap. hæc est fides. 24. q. 1. & quod voluit glo. in cap. in istis. 4. di. & c. p. aliorum. 9. q. 3. vbi dicitur q solus papa potest confutare errores fidei. quia non loquuntur qñ papa vellet decidere articulum fidei secundum eum.

¶ Sed ista modicum obstant: quia ad primũ respondet glo. in. d. cap. cum ab vno / q verbum oportet non semper importat necessitatem sed aliquando honestatem. 25. q. 1. cap. primo. Ad cap. sicut/ dicitur q loquitur de articulis fidei iam decisis. Ad alias authoritates (quæ innuunt q cum concilio papa debeat hoc facere) respondetur q non negant quin solus papa hoc possit, maxime cum collegio cardinalium: in quibus repræsentatur specialis ecclesia / videlicet ecclesia

D romana: vt supra aliquando dictum est. Et ipsemet in fine non videtur negare quin papa cum cardinalibus hoc possit. Et ideo papa solus poterit etiam articulum fidei non decisum de nouo facere: vt late dicitur in cap. 1. 15. di. per alexan. & dixi supra.

¶ AVT agitur non de causa fidei / sed de dubio an aliqd esset peccatũ lege dei vel contra ius naturale. & tunc illius sententia præfertur quæ conformatur legi diuinæ & legi naturali. Et quando papa vel alius superior mandat aliquid quod est peccatum, vtrum sit illi obediendum / materia est in cap. ad aures de tempo. ordi. & in ca. non semper cum tribus sequen. & in ca. qui resistit. xi. q. 3. & in cap. non decet. 12. di. & per ostien. in summa de maio. & obe. in. §. & ad quid ad fi. versi. ad huius. & in cap. literas per doc. de resti. spolia. Et in proposito loquendo quando papa præciperet aliquid extraiudicialiter quod de se euidenter esset peccatum, dicendũ est q obediẽdum est deo magis q̃ ei. & vide bonas ratiões quare tunc non sit obediendum papæ per alex. in cap. si dominus. xi. q. 3. ¶ Sed si esset dubium an quod præcipitur sit peccatum

A vel non, dicendum est quòd si is cui praecipitur habet conscientiam quòd sit peccatum & iniustum quod praecipitur/ debet deponere conscientiam, alioquin si non potest illam deponere nec se cōformare eum conscientia papae, debet sequi conscientiam suam propriam (vt in. c. per tuas de simo.) & tolerare patienter si papa eum puniat vt in. d. c. literas & in. c. inquisitioni de senten. excom. Quando autem illud quod praecipitur est de se iniustum licet cui praecipitur videatur iniustum/ & quando aliquid praecipitur per viam iudicii & sententiae quid dicendum, dic vt per sieulum in. d. c. ad aures, & doc. in locis supra allegatis.

¶ Et ex his apparet quando hoc casu praefertur sententia concilii: quia quando praecipitur aliquid euidenter iniustum per papam, praefertur sententia concilii iustum sentientis. sed si esset dubium vtrum esset iustum vel non, praefertur sententia papae: quae etiam praefertur omni casu quo concilium vellet aliquid apparenter iniustū/ & papa illud quod esset iustum. Et similiter vbi cum sententia papae concurrit sententia patriarchii eius siue prouincialis concilii: vt dictum est supra. Et vbi appareret ꝙ papa melius sentiret caeteris omnibus/ praefertur sententia papae sicut in simili fuit in. c. nicena. 3 1. di. in pafnutio con B fessore, qui contradixit vniuerso concilio & praeualuit eius sententia.

¶ AVT agitur de materia in qua est differentia inter papam & patres concilii/ quae est iuris positiui. Et tunc aut est differentia super cōdendo ius nouum. & tunc si lex quam papa vult edere non habet qualitates legis de quibus in cap. erit autem lex. 4. di. nec conuenit religioni nec disciplinae nec consuetudini patriae nec loco & tēpori, praefertur sententia concilii contradicentis editioni talis legis. & possunt episcopi in concilio existentes contradicere: quia non conuenit lex con suetudini regionis/ nec habet suas qualitates. Ita vult glo. & domi. ibi in. d. c. in istis. 4. di. sicut fuit factum in ecclesia orientali/ quae non recepit legem de continentia seruanda. ex quo non peccant episcopi & alii in sacris constituti qui matrimonio vtuntur: vt in cap. cum olim de cle. coniuga. & in. d. ca. nicena. Quod est verum quando papa non contradiceret sed taceret: quia si expresse con tradiceret episcopis, seruanda esset sententia papae/ ex quo sumus in iis quae sunt iuris positiui: quia lex principis quantumcunque sit C dura/ seruanda est. l. prospexit, ff. qui & a quibus. 1 9. di. ca. in memoria. & maxime si vellet statuere in iis quae tendunt in animaduersionem criminum cum in iis papa possit venire etiam contra iam statuta per concilium: vt dicit archi. in ca. sicut. 1 5. di. in princi. & ita dicit domi. in. d. ca. in istis, & cardina. alexan. ibi in fi. ¶ Si autem lex siue constitutio habet qualitates legis (quia honesta/ iusta/ rationabilis/ iuxta naturam & consuetudinem patriae/ loco & tempori conueniens/ vtilis & necessaria) tunc praefertur sententia papae: quia praeminet vniuersis vt praelatus magister & princeps, & potestatis habet plenitudinem. 2. q. 6. ca. decreto. & de autho ritate & vsu pallii cap. ad honorem. Et quia lex habet suas qualitates, ab omnibus custodienda est. 1 2. di. cap. 2. Et hoc tenet hugo & archi. in. d. cap. in istis. Et vbi subditi nollent acceptare rationabilem constitutionem, posset eos ad hoc compellere. & ita dicit factum archi. in cap. de liguribus. 2 3. q. 5. & refert cardi. de turre crema. in. d. ca. 6 4. Quinimo etiam si constitutio non haberet suas qualitates (quia non conueniret consuetudini regionis & esset dura) si papa de plenitudine potestatis vellet eam seruari, possent subditi D compelli ad obseruandum: vt dictum est. d. l. prospexit.

¶ AVT AGITVR de iure antiquo tollendo. Et tunc si concilium vult quòd lex tollatur & papa contradicit, standum est sententiae papae, dicto capitulo in istis. 8. q. 1. ca. illud/ & c. dilectissimi, glo. in ca. veniam. 3 5. q. 9. & 2 4. q. 1. haec est fides. ¶ Sed si papa vellet tollere constitutionem factam a concilio (quod posset/ vt dictum fuit supra in articulo proprio) si concilium contradiceret quia quod papa vellet facere esset irrationabile vel impossibile/ & lex edenda per eum non haberet qualitates requisitas, standum esset sententiae siue contradictioni ipsius concilii. Ita dicit domi. in dicto ca. in istis in fi. Quod intelligo verum quando esset omnino impossibilis: quia impossibilium nulla est obligatio. Sed si non esset impossibilis sed alias dura/ & papa vellet omnino tollere antiquam constitutionem a cōcilio editam & nouā edere (forte sibi fauorabilem & romanis pontificibus pro tēpore) & de nuda voluntate & potestatis plenitudine ista statueret, crederē seruandam esse sententiam papae. Et ita vult expresse glo. quā doctores sequūtur in. c.

A vbi periculum/in verbo concilio generali de elec.in.6. Facit tex.in.c.conuenientibus. 1. q.7. vbi papa restituit quos concilium damnauit. Et ex hoc apparet ꝙ posset poni exemplum ꝙ si papa vellet, solus posset tollere constitutionem frequens in concilio constantien.editam. ¶ Aliquando (& tertio) papa aliquid vult de plenitudine potestatis & procedit dispensando/ & concilium contradicit. Et hoc casu præfertur sententia papæ in iis in quibus pōt dispensare.nam non potest concilium restringere potestatem papæ sine eius consensu: vt dicit ioan.an.in.ca. nouit de iudi. Imo nec cum eius consensu: quia potestas eius est a deo: vt in. §.hinc etiam. 17. di.& in.c.sacrosancta.22.di. Ita dicit ioan. an. in.c.ecclesia de consti. Et ideo in dispensando præfertur sententia papæ. Facit tex.in. c. venia.m.35.q.9.& vide quæ dicta fuerunt in illo arti.vtrum papa reuocet constitutiones conciliares. ¶ Et prædicta procedunt quando concurrit diuersitas iudicii inter concilium & illum qui est verus & catholicus papa: quia si esset hæreticus vel non habitus pro vero papa & in controuersia papatus, tunc sine dubio sententia concilii semper præferretur: vt in.c. si duo.79.di.& in.d.c.si papa.40.di.

B Restat respondere ad contraria: ad quæ ex prædicta distinctione apparet responsio. Ad primum ꝙ rectius est consilium quod plurimorum sententiis roboratur, respondetur illud esse verum nisi aliquis probabilioribus & melioribus rationibus mouere tur in contrarium: quia tunc illius solius sententia & non plurium præferretur: vt dictum est supra. Pro hoc tex.in.l.1.in versi.sed neque.C.de veteri iure enucle.& tex.in.c.1.de iisque fiunt a maio.par.ca.& in ca. nicena.31.di. Sepe.n. deus reuelat aliqua paruulis quæ abscondit sapientibus: vt in.c.esto subiectus. 95.di. Et ita respondet abb.siculus in.c.1.de consti.in vltima col. ¶ Ad illud quod dicitur de aristocratia & regimine plurium ꝙ sit melius/ negatur hoc: quia finis regiminis est pax: pax autem & vnitas subditorum melius conseruatur per vnum quam per multos. Ita dicit. s.tho. in opusc.20.scilicet de regimine principum/a.c. 2. vsque ad. 8. &. 1. contra gen. ca. 42. Item philosophus. 12.metaphy.dicit ꝙ multitudo principatuum est mala. & refert abb.siculus in.c.nouit in. 3. col. de iudi. Et idem sanctus thomas in quarto sen. di. 20. ar.4. quæstiuncula. 3. vbi agit de indulgentiis/ dicit ꝙ papa in ecclesia habet plenitudinem potestatis sicut rex in regno, penes quem tota potestas residet. Et ꝙ ista potestatis plenitudo melius resideat in psona vnius quam plurium/probat tex.in.c.legimus. 93. di. vbi ponitur quare fuit institutum ꝙ vnus præesset omnibus. ¶ Ad id quod dicitur ꝙ papa potest errare/respondetur ꝙ non est verisimile ꝙ deus hoc permittat. Pro hoc glo. in cap. quodcunque.24.q.1.& in.c.in sede ea. cau.& q. Et licet glo.in.c.a recta ea.cau.& q. dicat papam posse errare/ intelligitur secundum se & considerata ipsius persona, & non tanquam vicarius dei cui dat scientiam intellectus: iuxta illud sapien.10. iustum deduxit dominus per vias rectas/& dedit illi scientiam sanctorum. Et ita respondet brixien. in quibusdam suis allegationibus confutantibus allegationes abbatis factas in concilio basilien. Item etiam concilium potest errare: vt dictum est supra de concilio arimincensi & aliis. ¶ Et ad id quod dicitur ꝙ ecclesia non potest errare (vt in.c.a recta.24.q.1.) respondetur (vt sepius supra in proposito dictum est) illud esse verum de ecclesia vniuersali/hoc est de collectione omnium fidelium, de consecra.di.1.c.ecclesia: quia deus non permitteret ꝙ omnes fideles errarent in fide. Nam & remansit fides in beata virgine aliis deficientibus post passionem, vt ostenderetur ꝙ non posset deficere fides pro qua christus orauit cum dixit petro & ego pro te rogaui vt non deficiat fides tua: vt dicit glo in d.c.a recta,&.21.di.c.1. Et non intelligitur de ecclesia repræsentatiue: sicut est concilium quod repræsentat ecclesiam vniuersalem, non ꝙ in eo sit vniuersalis ecclesia: quia impossibile est omnes simul fideles congregari. Ita dicit abb.in.d.disputatione episcopus/ in.3.col.& in.d.c.significasti de elec.& dicit ioan.an.in.c.a nobis/in verbo ecclesia de sen. excom. Qui dicit ꝙ etiam pro ecclesia speciali præsumitur ꝙ non erret nisi error probetur, allegat de frigidis.c.fraternitatis.& maxime loquendo de ecclesia speciali hoc est de romana ecclesia: pro qua in dubio semper præsumitur/de reli.& vene.sane.ca.1. Facta tamen fide de errore, bene eius sententia reuocatur: vt in ca. cum olim de dolo & contu. secundum ioan. an. ibi.ad hoc cap. tum ex literis de in integ.resti. Item & si dicatur ꝙ ecclesia non potest errare in iis quæ sunt fidei, non sequitur ꝙ sententia concilii generaliter in omnibus debeat preferri sniẽ pape/ maxime in iis quæ sunt iuris positiui: quæstio autem de qua agitur est absolute posita quæ sententia

A præferatur/vtrū papæ an cōcilii. vnde posito ꝙ in articulis fidei præferatur sententia cōcilii/ non ita erit in aliis: vt patet ex supradictis.
¶ Ad secundū (ꝙ orbis maior est vrbe) dicit ꝙ non obstat: quia papa præest orbi & vrbi, orbi generaliter/vrbi specialiter. I ta domi. in c. nemo. 9. q. 3. ¶ Ad dictum sancti bernardi respondetur ꝙ non præsupponimus sententiam papæ superbā & irrationabilem/ sed ratione fulcitam.
¶ Ad tertiū de epo & capitulo/ respōdetur ꝙ similitudo non est bona: quia capitulū habet authoritatē a iure cōmuni, & non sumit robur ab authoritate episcopi / sicut concilium sumit robur ab authoritate papæ: vt in. d. c. significasti de elec. itē episcopus non potest solus actū exercere sine capitulo, sicut papa potest solus sine concilio.
¶ Ad quartū ex act. 15. respondetur ꝙ licet præualuerit sententia iacobi/ & illā concilium sequutū sit, non tamen petrus contradixit sententiæ iacobi/ sed illā poti⁹ approbauit. ex quo apparet ꝙ nō potest induci in proposito quęstionis nostrę quādo sententia papæ cōtradicit sententiæ cōcilii. ¶ Et quod dicitur ꝙ sententia cōcilii tanꝗ munita spiritusancto debeat præferri, respōdetur illud verum qñ cum cōcilio papa & omnes sunt concordes/ sicut ibi fuit:
B quia vbi sunt plures cōcordes congregati in nomine domini/ dominus in medio eorū est matth. 18. Sed vbi sententia papę discordat a sententia concilii, nō dicitur ꝙ sententia cōcilii, sit sententia spiritussancti.
¶ Ad quintū respōdetur ꝙ licet sub noīe concilii cōprehendatur caput, nō sequitur ꝙ sine capite dignior sit sententia cōcilii. & cōuenienti⁹ est ꝙ mēbra nō differētiātur a capite ꝙ̄ e cōtra: vt in. c. cū non liceat de præscrip. & c. nō decet. 12. di. Et dignius est caput ꝙ̄ residuū corporis sine capite: quia locus efficitur religiosus vbi caput est humatū licet mēbra sint alibi sepulta: vt in. l. cū in diuersis. ff. de reli. & sump. fune. isti. de rerū diuisi. § religiosum. ibi. glo.
¶ Ad illud qđ dicitur ꝙ debet totū præualere parti/ & sic cōciliū totū papæ qui est pars cōcilii, respōdetur ꝙ illud debet intelligi qñ illud totū est vnitū ipsi parti: sed vbi discrepat caput. i. papa a cōcilio, tunc nō est cōcursus totalis. cū ptās papæ nō sit a concilio sed a deo: vt in. c. nouit de iudi. sed bene potestas & volūtas cōcilii depēdet a papa: vt. 17. di. per totum: qua cessante/ concilium nihil potest.
¶ Ad sextū respondetur ꝙ potestas principaliter data fuit petro nō solū significatiue vel figuratiue, sed vere principaliter & fundamentaliter. christus. n. constituēs vnā ecclesiā/ vnū voluit esse caput & principē. 24. q. 1. loquitur, & 21. di. c. 1. vbi probatur ꝙ christus petrū ecclesiæ præfecit/ vt conseruaret vnitatem. Et sicut apud apostolū vnū est corpus/ vnus spiritus & vna spes vocatiōis nostræ: & vnus domin⁹/ vna fides/ vnū baptisma & c. (vt est tex. 24. q. 1. d. c. loquitur) ita vnus est dei vicarius in terris & vna ecclesia & vnū corp⁹ mysticū 3. q. 4. engeltrudam. Et vt christus vnitatē manifestaret, vnitatis eiusdē originē ab vno incipientē sua authoritate disposuit. Et licet apostolis omnibus post resurrectionē suā parem potestatē tribuat decēs sicut misit me pater & ego mitto vos, tamen ad vnum loquutus/ super vnū ædificat ecclesiam: vt dicit tex. in. d. c. loquitur. Ideo quia ecclesia vna, vnum & nō plura capita debet habere/ quod est papa. 9. q. 3. aliorum. & ideo petrus solus designatus est caput ecclesię: vt in. c. rogamus. 24. q. 1. Et ideo petrus dictus est cephas quod interpretatur petrus (hoc est lapis) vt legitur ioā. c. 1. ¶ Est igitur christus principale ecclesiæ fundamentū: qui eandem primo fundauit in petro/ & de petro in successoribus. Et ꝙ fundamentū ecclesiæ fuerit in petro probatur quia
D si ecclesia non fuisset fundata in petro solum sed super totam ecclesiā vniuersalem, sequeretur ꝙ ipsa ecclesia esset fundamentū suiipsius quod dicere est absonum. Quod autem christus sit principale fundamentum, demonstrat apostolus, 1. ad corin. 3. & 1. q. 1. c. cum paulus, ibi fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est quod est christus iesus. c. veniens de presby. nō bapti. & c. fundamenta de elec. in. 6. Quod autem christus primo & principaliter fundauerit ecclesiam in petro & successoribus, probat tex. in cap. 1. de homi. in. 6. & aliis iuribus infra proxime adducendis. & in cap. cum beatissimus. 24. q. 1. vbi dicitur ꝙ petrus a domino principatum accepit. Quod autem post petrum in apostolis & successiue in aliis episcopis, dicit tex. 21. di. ca. 1. ibi simpliciter vero maiorum & minorum sacerdotum in nouo testamento discretio ab ipso christo sumpsit exordium: qui. 12. apostolos tanꝗ maiores sacerdotes/ & 72. discipulos quasi minores sacerdotes instituit, petrum vero quasi in summum sacerdotē elegit, dum ei præ omnibus & pro omnibus claues regni cœlorū tribuit & a se petra ei petri nomen imposuit atque pro eius fide se specialiter rogasse testatus

est,& vt ipse ceteros confirmaret / subiunxit
A dicens ego pro te rogaui petre vt nō deficiat fides tua & tu aliqñ conuersus cōfirma fratres tuos. ¶ Et φ pricipaliter in christo/ & de christo primū in petro & successoribus/ deinde in apostolis & successiue ac consequenter in episcopis qui succedunt loco apostolorum (vt in.c.ecclesiæ pricipes.3 5.di.) probat tex.in.c. ita dominus.1 9.di.ibi sed huius muneris sacramentum ita dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit, vt in beatissimo petro apostolorum omnium summo principaliter collocaret/ & ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet. Appellat ergo petrum caput & apostolos corpus. Et ibi. hunc enim in consortium indiuiduæ vnitatis assumptum / id quod ipse erat dominus voluit nominari dicendo tu es petrus &c. vt eterni templi ędificatio mirabili munere gratiæ dei in petri soliditate consisteret. ¶ Ad idem per omnia tex. in.c.fundamenta in prin.de elec.in.6.

¶Et si dicatur φ tex.ibi referendo psalmum. 86. (scilicet fundamenta eius in montibus sanctis) dicit per montes apostolos & prædicatores ecclesiæ insinuari quibus tota huius ædificii fabrica confidenter innititur. sicq́ videtur
B inferri φ non in vna persona petri fundamentum collocatum sit sed in omnibus apostolis & prædicatoribus / & sic in ecclesia vniuersali: cum psalmus iuxta vulgatam editionē dicat fundamēta eius & non fundamētū,& in mōtibus sanctis & non in mōte sancto: sicut & alibi dicit leuaui oculos meos ad montes vnde veniet auxilium mihi/ ad montes.s.spirituales.i.ad sanctos dicit glo.& archi. in ca.sacrosancta.2 2.di. Dic dicendū φ non obstat: quia illud intelligitur secundario post petrum.i.φ apostoli post petrum fuerunt secundaria fundamenta. Et ideo petrus dicitur primus q ordinatus fuit sacerdos. & primus conuertit populum ad fidem,& alii oēs ab eo habuerunt confirmationem & potestatē prædicandi & conuertendi populum: vt dicit domi.in.d.c.in nouo. Q uinimo tanta fuit differentia inter petrum & alios apostolos quāta est hodie inter papam & alios episcopos: vt dicit domi.in.c.sacrosancta.2 2.di.

¶Ad id quod adducitur ex.2.ca.ad ephe.(scilicet dum dicit superædificati super fundamētum apostolorum & prophetarum) similiter respondetur vt supra: videlicet φ intelligitur secundario. Q uod ostendunt verba sequentia/ ipso summo angulari lapide christo iesu in quo omnis ædificatio constructa crescit. C
vbi dicit aug.nec apostoli vel prophetæ in quibus fundata est ciuitas se tenerēt in se, in christo totum innititur primo fundamēto: quod fundamentum in summo est & non in imo/ vt in corporali fabrica. Igitur fundata est ecclesia primo in christo/ & postea in apostolis cum petro: sed principaliter in petro. & ideo fundamenta eius in montibus sanctis: videlicet in apostolis/ prędicatoribus & doctoribus ecclesiæ, inter quos ē primus petrꝰ/ cui datus fuit principatus. Et ideo in christo principaliori fundamento: & post christum in petro principaliter eiusdē christi vicario & successore, vt ab ipso capite electo dona sua in corpus omne (videlicet aliorum apostolorū/ prędicatorum & doctorum) diffunderet: vt in.d. c.fundamenta de elec.in.6. Papa enim qui vices dei tenet in terris (vt in.c.1.vt ecclesiastica beneficia,& in cap.ad apostolicæ de re iudi.in sexto) a deo potestatem sumpsit: vt in.c.nouit de iudi. quia christus potestatē dimisit petro vicario suo & per ipsum successoribus eius: vt in cap.quanto de transla.præla.& in.c.licet eo.ti.&.c.solitæ de maio.& obe. Et consequēter cum petrus & successores idem tribunal habeāt cum christo/ & sic eandem iurisditionem (quia omnia possunt quę christus claue D
non errante: vt dicit ostien.in.d.ca.quanto de transl.præla.& inno.in.c.quanto de iureiurā. & refert abb.in.c.proposuit de concess. præben.) merito principaliter in petro ecclesiæ fundamentum a christo constitutum est. Sic & vicarius episcopi eandem iurisditionem & tribunal habere dicitur cum episcopo, & in iurisditiōe maxime cęteris aliis præponit: vt in.c.1.de offi.vica.in.6. Fuerunt ergo apostoli æquales in ordine/ non tamen in iurisditione cum petro/ in quo principaliter ecclesia in oībus a christo fundata est. Sic papa etsi in ordine parem habet potestatem cum episcopis, solus tamen habet iurisditionem in omnes / & a nemine iudicatur: vt in.c.nemo.9. q.3.cum seq.& solus ceteris aliis in omnibus præpositus est. & ei tantum dominus verba dirigit & caput designat,d.c.loquitur.2 4.q.1. & in extrauaganti vnam sanctam/ ibi glo.pauini. Et hoc bene probat ille tex.in.d.c.fundamenta,& tex.in.d.ca.sacrosancta, vbi dicitur φ non ab apostolis sed a saluatore christo petrus primatum obtinuit. Q uod ostendunt verba domini ioan.vlt. simon ioannis amas me: & cum petrus respondisset, ter dixit illi pasce oues meas, quæ verba ad petrum tantū

A dicta sunt. Et quod christus dixit ad petrum,
in petro dixit ad successores ipsius / dicit tex.
in.c.solitæ de maio.& obe. Et petro tantũ di-
ctum fuit tu es petrus & super hanc petram
ædificabo ecclesiam meam matth. 16. Petra
autem erat christus, & ita exponit glo. nico-
lai. Et sic primum fundamentum est christus
1.q.1.cum paulus.qui & ecclesiã postea fun
dauit in petro principaliter vt dictum est, re-
linquens in petro ecclesiæ fundamentũ. Vn-
de dicit tex.22.di.c.1.ꝙ omnes dignitates ec
clesiæ a romana ecclesia instituuntur: illã ve-
ro solus dominus ipse fundauit/ & super pe-
trã fidei mox nascentis erexit, q petro æternæ
vitæ clauigero/ terreni simul & cœlestis im-
perii iura commisit. Ad idẽ bonus tex. in ex-
trauaganti vnam sanctam.

¶ Non obstat quod dicitur in.c.in nouo.21.
di.& in.c.sacrosancta.22.di.ꝙ cęteri aposto-
li pari consortio cum petro honorem & po-
testatem acceperunt.& in.c.loquitur.24.q.
1.ibi hoc erant vtiq; cęteri apostoli quod pe-
trus fuit pari consortio præditi potestatis &
honoris. Quia debet intelligi in ordine non
in administratione & iurisditione. Vel potest
dici ꝙ ante passiõem discipuli erant sub chri-
sto & non sub petro (& ideo cum petro erãt
B tunc in pari consortio) sed post passionẽ fue-
runt sub petro/ & ei deferebant. Vnde in pen
tecoste primum sermonem fecit petrus: vt
legitur act.2. Et hoc vult glo. archi.& domi.
in.d.c.in nouo.

¶ Non obstat quod dicitur in.c.in nouo / &
apostoli ipsum in principem habere volue-
runt: quasi nõ a christo sed ab apostolis prin-
cipatum acceperit. Quia respondetur ꝙ simi
liter intelligitur secũdario: quia primo a chri
sto principatum acceperat: vt dicit archi.in.c.
sacrosancta.22.di.& dicit ibi clare tex. ꝟ Si-
militer dicitur ꝙ a synodis romana ecclesia ac
cepit potestatem.17.di.§.hinc etiam / versi.
deinde. Quia debet intelligi secundario/non
principaliter: vt dicit ibi.glo.in verbo potesta
tem/ & archi.in.d.c.in nouo in prin.& ibi io-
an.de fan. Vel debet intelligi declaratiue nõ
collatiue.3.q.6.c.dudum. Petrus enim in ad-
ministratione & iuriditione fuit maior om-
nibus apostolis.80.di.c.in illis, quod probat
tex.24.q.1.c.est aliud. Vbi beatus ambro.di-
cit ꝙ est aliud piscandi genus/ quo genere so
lum petrũ dñs piscari iubet dicens mitte ha-
mum & eum piscem qui primo ascendet tol-
le. Intelligens per hamum iurisditionem in
qua petrus præfuit aliis apostolis: quia hamo
i.ferro putridæ carnes abscinduntur. Ita dicit
ibi glo.& .82.di.c.plurimos. Item soli petro C
lu.5.dicitur ꝙ ducat in altum, cum aliis dictũ
fuerit ꝙ laxent retia: quia ipse solus petrus de
bet ducere in altũ.i.disputationum: vt.24.q.
1.c.non turbatur, quia ei soli reseruantur ma
iores causæ/de bap.maiores,&.17.di.c.mul-
tis.24.q.1.c.quotiẽs.ꝟ Sic moyses & aharon
fuerunt pares in consecratione, sed in admini
stratione moyses fuit maior.22.di.c.sacrosan
cta. Vnde cum dicitur ꝙ potestas fuit conces
sa toti ecclesiæ/debet intelligi sub petro, & nõ
principaliter etiam ecclesiæ: quia est vna po-
testas & non duæ/ & est insolidum in papa.
sed in aliis tanq̃ vocatis in partem solicitudi-
nis, nisi quando papa esset hæreticus: cum
tunc perdat dignitatẽ ipso iure/ & nõ sit papa.
Et potestas ista tunc in hoc casu cõtra eum re
manet in ecclesia: vt in.c.si papa.40.di.& in
c.in fidei/ibi doc.de hære.in.6. Quòd enim
extra ecclesiam non possint haberi claues ec-
clesiæ, est bonus tex.in.c.audiuimus.24.q.1.
Alioquin ista potestas tota non est in eccle-
sia vniuersali papa existente catholico & sede
petri non vacante: alias duo insolidum istam
potestatem possiderent, quod est impossibile.
& esset ponere in ecclesia duo pricipia, quod
similiter est incõueniẽs: vt.24.q.vlti.c.quidã D
§.cerdoniani.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ ecclesia haberet
plura fundamẽta: quia respondetur ꝙ tantũ
vnicum est fundamentum in ecclesia.s.chri-
stus, quod christi fundamentum idẽ est quod
petri ex demãdatione christi: qui ascensurus
ad patrem, ne ecclesiã sine pastore deseteret/
petro curam ecclesiæ cõmisit, vt suę stabilita-
te fidei cęteros in christiana religione firma-
ret: vt dicit tex.in.d.c.1.de homi.in.6. Idem
tex.in.c.1.22.di.ibi.illam vero solus ipse fun
dauit & super petram fidei mox nascentis ere
xit, qui beato petro eternæ vitæ clauigero ter
reni simul & cęlestis iura imperii cõmisit. Idẽ
tex.in.c.ita dominus.19.di.ibi hunc enim in
consortium indiuiduæ vnitatis assumptũ id
quod ipse erat dominus voluit nominari, di-
cendo tu es petrus & super hanc petram ædi
ficabo ecclesiam meam: vt eterni templi ædifi
catio mirabili munere gratiæ dei in petri soli
ditate consisteret. Nec per hoc dicuntur plu-
ra principia vel plura capita: vt clare ostendit
extrauagans bonifacii vnam sanctam/ibi.igi
tur ecclesiæ vnius & vnicę vnum corpus/ vnũ
caput, non duo capita quasi monstrum: chri-
stus videlicet & christi vicarius petrus petriq;

successor/ dicente dño ipsi petro pasce oues
A meas &c. Et ibi per. 5. argumenta osten-
dit vnitatem praesidentis. Ad quod vide quod
dico infra in quaestione quis sit maior vtrum
papa an conciliũ in. 5. motiuo pro parte pa-
pae. vbi latc vtrum sit vnum vel plura funda-
menta. Et bene in proposito tex. in. c. loquitur
24. q. 1. ¶ Praeterea si diceres summam pote-
statem datam ecclesiae vniuersali & non petro
tanq̃ capiti/ & eam esse apud concilium ip-
sam repraesentans, sequeretur ꝙ dissoluto cõ
cilio (quod etiam raro teneri consueuit) ces-
saret totius fidei & ecclesiae fundamentum, &
cum ardua quotidie dirimẽda occurrant/ nõ
esset qui diffinire posset, cum ad totam eccle
siam vniuersalem aditus sit impossibilis: quia
impossibilis est congregatio omnium fideliũ
orbis: & ecclesiae collectio per concilium nõ
est facilis. Ideo dicendũ est ꝙ potestas omni-
moda etiã maiorum causarum sit in petro: &
consequenter in papa & sede apostolica. d. c.
maiores/ & d. c. multis.

¶ Ad authoritatem ex ioan. 20. respondetur
sicut supra dictum est ꝙ illa authoritas respi-
cit dignitatem ordinis/ in qua omnes apostoli
cum petro fuerunt pares: vt dictum est. d. ca.
B in nouo. Et ideo ad illũ tex. in. c. audiuimus
24. q. 1. cum tex. ibi dicit ꝙ petrus pro omni
bus & prę omnibus accepit p̃tãtem, dicit glo.
pro oĩbus dictũ ad denotandum vnitatem:
quia vna est ecclesia/ & est illa quae capiti est
vnita: vt in. c. loquitur. 24. q. 1. prae omnibus
dicit glo. dictum ad denotandum praelatio-
nem & praeeminentiã. Et bene etiam ostẽdit
ibi tex. ꝙ quo ad ea quae erant ordinis dederit
parem authoritatem apostolis: cum dicit vn-
de cum omnibus discipulis parẽ ligandi atq̃
soluendi potestatẽ dominus daret/ petro pro
omnibus & prae omnibus &c. Vnde haec pa-
ritas tñ est in potestate absoluendi & ligãdi,
& in illa etiam praeeminentia quaedam petro
data est (& idem videtur sentire glo. in. c. ro-
gamus ea. cau. & q. & hoc etiam dicit abb. in
disputatione episcopus in. 4. q. & diximus ali
quando supra) & non in iurisdictione & admi-
nistratione/ vt dictum est: quia illa tantũ pe-
tro conuenit, cui ambae claues datae sunt/
& ordinis & coertionis siue administratio-
nis.

¶ Non obstant verba homiliae sancti aug. cũ
dicit ꝙ petrus quando claues accepit ecclesiã
sanctam significauit cap. quodcunq̃. 24. q. 1.
Quia verũ est ꝙ significauit ecclesiã in vni-
tate, ideo. n. dabantur vni/ quia vna est eccle-

sia: vt. d. c. loquitur. 24. q. 1. Non tamen figu- C
ratiue & significatiue/ sed quia pro omnibus
& prae omnibus verba ad eum dicta sunt (vt
d. ca. audiuimus. 24. q. 1.) significauit ecclesiã
propter quam dabatur ei potestas clauium:
quia si non significasset ecclesiam in quã pote
statem clauiũ exercere debebat, frustratoria
fuisset potestas ei data nisi fuissent in quos de
beret potestas exerceri. Et ideo intelligiẽ pas-
siue/ argu. eorum quae ponuntur in. l. 1. ff. de
iuri. omnium iudi. & l. 2. §. post originẽ ver-
si. post haec. ff. de origine iuris, de qua authori
tate latius dicetur infra in illo arti. quis sit ma
ior vtrum papa an concilium. Item intelligi-
tur ꝙ datae fuerunt claues petro non vt ipse
solus illam potestatem haberet: quia si petro
tantum datae fuissent claues, iam non esset in
ecclesia qui absoluere posset/ nec aliqua recõ
ciliatio hodie fieret in ecclesia. Ideo datae fue-
runt in eo omnibus praelatis & futuris succes
soribus in ecclesia per deriuationem ab eo in
eos. Ideo dicit ambro. ꝙ in beato petro om-
nes nos sacerdotes claues accepimus. Et hoc
ipsum est petrum cum claues accepit ecclesiã
sanctam significasse: vt. d. c. quodcunq̃. 24. q.
1. Vnde dicit ibi archi. si hoc tantum petro dĩ
ctum est vt eius personã non transgrediatur,
nõ facit hoc ecclesia. i. eius authoritas. Et ideo D
pro omnibus apostolis, quia omnes apostoli
receperunt potestatem ordinis sicut & petrus
& parem petro: vt. d. c. audiuimus/ & in. c. lo-
quitur ea. cau. & q. & d. c. in nouo. Et pro hoc
est illud ioan. 20. & cũ haec dixisset insufflauit
& dixit eis. accipite spiritumsanctum: quorũ
remiseritis peccata remittuntur eis/ & quorũ
retinueritis retenta sunt &c. Et illud matth.
18. amen dico vobis quaecunq̃ alligaueritis
super terrã erũt ligata & in coelo, & quaecũq̃
solueritis super terram erunt soluta & in coe
lo. Ideo pro omnibus apostolis/ quia & pro
aliis praelatis & caeteris episcopis qui succedũt
loco apostolorũ: vt in. c. ecclesiae principes
35. di. & in. c. videntes. 12. q. 1. Et pro sacerdo
tibus vniuersalis ecclesię: vt in. c. 1. de summa
trini. & in. c. absit. xi. q. 3. quia etiam sacerdotes
succedunt loco apostolorum quo ad sacramẽ
torum dispensationem: vt vide glo. & e cõt
dantes in. d. c. videntes. Ideo etiam datae sunt
ei claues prae omnibus/ quia praepositus est in
administratiõe & iurisdictiõe. Ista igitur pote
testas iurisdictionalis data est ei vni, quia vnũ
voluit christus pastorem & vicarium qui ei⁹
vices teneret in terris: vt in. e. 1. cum concor-
dan. de homi. in. 6. Et istam solutiõem sentit

ioan.an.in.c.ad liberandam in.6.col.de iudę.
A ¶ Et per hoc solutum est sextum argumen-
tum. Cui solutioni adde quæ dico in illo arti.
vtrum concilium posit cognoscere de omni
bus litibus & controuersiis occurrentibus in
concilio sine papa/& quam iurisditionem ha
bet concilium. & latissime vide ad plenũ om
nia examinata in illo arti, quis sit maior vtrũ
papa an cõciliũ. ¶ Et non obstat illud ioã.20.
c.& in.c.audiuimus.24.q.1.nec nota inno.
in.d.c.nouerit: quia loquũtur de potestate or
dinis: vt patet ex verbis ipsiusmet inno. qui
connumerat priuilegia concessa ecclesiæ.

¶ A D septimũ de.c.sicut sancti/ responde͂
ꝙ loqtur in causa fidei. Item illa authoritas lo
quitur de conciliis cum authoritate papæ. &
sic non est ad propositum in quo loquimur
quando contrariatur sententia concilii sente͂-
tiæ papæ. Item interdum solus papa reuocat
etiam constitutiones conciliares: vt diximus
supra in quæstione propria. ¶ Similiter ad il-
lud de concilio aphricano ꝙ in omni pericu-
lo ecclesiæ debeat cõuocari concilium, respõ
detur ꝙ non sequitur ergo sententia concilii
debet prẹualere sententiæ papæ / nec ꝙ papa
non posit diffinire quæ in concilio diffiniun
tur præter causas fidei: vt supradictum est. Et
B licet concilium iudicet de causa fidei/ & papa
etiam iudicat de causis fidei: vt in.d.c.maiores
de bap.& supradictũ est. ¶ Ad illud ꝙ papa
potest errare/ & ꝙ periculosum est committe
re causam fidei iudicio vnius/ patet responsio
ex distinctione supra data: quia interdum re-
uelat̃ minori quod maior nescit: vt in.c.esto
95.di.& in.c.si habes.24.q.3. Et papa si mo-
ueatur melioribus rationibus etiam in causa
fidei quæ nõ reperitur decisa/ debet ꝓferri: vt
supra dictũ est. ¶ Et quod dicitur ecclesiã nõ
posse errare/ dictum est supra illud intelligi
de ecclesia vniuersali: cum concilia sæpius re
periantur errasse.36.q.2.c.tria/ iuncto.c.pla-
cuit. Et licet illi.c.fuerit derogatũ, non sequi-
tur ꝙ concilium non errauerit. Et plura alia
concilia reperiuntur errasse: vt supra dictum
est. Item hoc magis fortificat responsionem:
quia.c.accedens de rap. est constitutio papa-
lis/ &.c.placuit fuit constitutio conciliaris: er-
go solus papa reuocauit constitutionem con
ciliarem. & sic præfertur sententia papæ sente͂
tiæ concilii.

¶ Ad octauum respondetur ꝙ illa iura non
probant ꝙ quando sententia papæ cõtraria-
tur sententiæ concilii/ debeat præferri senten
tia concilii: quia in illis iuribus & statutis cõ-
ciliaribus interuenit etiam sententia papæ: qa
edita sunt per concilia cũ authoritate papæ: C
& sic ibi concurrit sententia papæ cum sente͂
tia concilii iam terminata, & ideo nõ possũt
per solum papam tolli nisi cum distinctione
supra posita.

¶ Ad nonum respondetur ꝙ non est bona si
militudo: quia archiepiscopus si iudicatur a
concilio prouinciali/ potest habere recursum
ad superiorem, videlicet legatum vel papam.
quod non est in papa/ qui non habet superio
rem: vt in.c.licet de elec.cũ simil. Facit quod
dicimus in arti.submissionis.c.nos si incom-
petenter.2.q.7.& in.l.est receptum.ff.de iuri
ditione omnium iudi.

¶ Ad decimũ ex act.8.respondetur ꝙ non se
quitur, apostoli miserunt petrum & ioanne͂
ergo erant maiores petro. Quia enim tunc
incipiebat publicari fides / & gentes opere &
exemplo inducebãtur ad credendum, mise-
runt ioannem & petrum propter vitæ sancti
tatem & miraculorum potestate͂. nam ad pe-
tri vmbram sanabãtur infirmi: vt legitur act.
5.& petrus exemplo christi se humiliauit vt
induceret illos ad fidem. ¶ Vel aliter respon-
detur ꝙ vna est missio quæ fit per authorita-
tem: sicut quando papa mittit legatum/ & rex
balliuũ. Alia quæ fit consulendo & suade͂do. D
& ista potest fieri ab inferiore de superiore. &
talis fuit illa missio petri: sicut si de con-
silio consiliariorum regis mitteretur rex ali-
quo pro salute populi. Et isto modo re-
spondet archie.flo. in illo arti. quis sit maior
vtrum papa an concilium: imo in illo articu-
lo de potestate iurisditionis in ecclesia/ in.3.li.
ti.23.c.3.§.7.

¶ Ad vndecimum respondetur ꝙ illa ordina
tio illorum conciliorũ non reperitur appro-
bata nisi in iis quæ concernunt fidem: & con
cilium basilien.non fuit verum concilium, vt
sæpius dictum est. Et ideo non potuerunt sta
tuere tale quid per quod restringeretur pote
stas papæ penes quem est plenitudo potesta-
tis: vt in.c.cũ ex eo de pœni.& re.& in.c.pro
posuit de conces.præben. Vel debet intelligi
ꝙ quilibet etiam pontificalis dignitatis tene-
tur obedire in iis quæ concernunt articulos
fidei iam per ecclesiam & concilia declaratos:
vt in.c.sicut.15.di.

¶ Ad duodecimum respondetur ꝙ oĩa fue-
runt facta de voluntate petri/ & clemens re-
nuntiauit pontificatui. ergo si non renuntias-
set (vt dicit ibi glo.in.c.petrus.8.q.1.) seqtur
ꝙ sententia petri præualuisset. & sic illud non

fuit factum per concilium, sed quia sic voluit
A clemens. Item illud potest dici habitum fuisse pro bono & receptum ad tollendum malum exemplum ne quis eligeret sibi ex testamento successorem, non ad impugnandum sententiam petri.

¶ Ad tertiumdecimũ respondetur ꝙ ex resistentia nõ denotatur maioritas nisi de facto: ex resistentia autem facti quis non dicitur maior de iure, imo potius innuitur contrarium: quia resistentia proprie est inferioris contra superiorem: vt in.c. qui resistit. xi. q. 3. & glo. in verbo obedientiã in.c. ad aures de tempo. ordi. Sicut cum quis resistit iudici volenti eũ de facto spoliare: vt dicitur in. l. iuste possidet ff. de acqui. po. ses. C. vnde vi. l. 1. in fi. & glo. penul. in cap. ex literis de offi. delega. cum simil.

¶ Ad quartumdecimum respondetur ꝙ licet christus sit caput ecclesiæ & consequenter cõcilii, non sequitur ꝙ sententia concilii dissentientis a papa sit præponenda: quia non est cõcilium nisi authoritate papæ congregatũ: vt dicunt iura. 17. di. per totum. tunc ergo est concilium quando papa est cum concilio, & christus est caput. ¶ Item quando dicitur ꝙ christus est caput ecclesiæ/ intelligitur de ecclesia vniuersali. Et licet etiam sit caput concilii, non tamen sequitur ꝙ concilium habeat immediate authoritatem a christo & ꝙ sententia concilii sit infallibilis & præponenda sententiæ papæ sicut sententia christi, sed imo cõcilia sumunt robur a papa: vt in. d. c. significasti, & in. d. 17. di. per totum. Imo & cõfirmãtur a papa vt ab aliis custodiantur. 25. q. 1. c. 1. Et semper in conciliis excipitur authoritas romanæ ecclesiæ: vt in. c. ideo permittẽte 25. q. 1. Et licet christus dicatur caput ecclesiæ vniuersalis, non sequitur ergo iudicium concilii est iudicium infallibilis veritatis: qa vt supra dictum est concilia sæpe errauerunt. Et illa authoritas ꝙ ecclesia non potest errare, intelligitur de ecclesia vniuersali/ & non de repræsentante: vt dicitur in. d. cap. significasti per ficulum/ & dicta disputatione eãdem. Et illa authoritas ex act. 15. intelligitur de ecclesia repræsentata per apostolos & seniores & alios ibi congregatos, & non de vniuersali. Nec sequitur si etiam sub nomine ecclesiæ veniat concilium/ ꝙ iudicium concilii debeat præponi iudicio papæ. tum quia vbi est dissensio cum expirte/ concilium non repræsentat ecclesiam/ quãdo caput est catholicũ: quia non est concilium sine capite: vt in. c. multis

B

cum concordan. 17. di. Tum quia ibi act. 15.
C petrus fuit in concordia cum aliis apostolis & senioribus. & ideo non potest inferri ꝙ sicut ibi sententia concilii fuit approbata/ similiter debeat præponi sententia concilii sententiæ papæ discordantis a concilio: quia si petrus discordasset & non assensisset sententiæ concilii, non præualuisset ibi sententia cõcilii.

¶ Ad quintumdecimũ ex matth. 18. respondetur ꝙ illa authoritas dic ecclesiæ/ intelligitur de prælato vbi agitur de inferiori a papa. & ita omnes exponunt vbiq; & in. c. nouit de iudi. Et conceditur ꝙ quando papa non est hæreticus/ illa authoritas non conuenit personæ papæ nec põt in eo habere locũ: vt sæpius dictum est, & dicit ostiẽ. & alii in. c. proposuit de concess. præben. Quod ideo est qa papa est superior ipsa ecclesia repræsentata. & ideo per illud potius probatur ꝙ sententia papæ debet præferri sententiæ concilii. Et de intellectu illius authoritatis/ late in illo articulo quis sit maior vtrum papa an concilium.

¶ Ad sextumdecimũ dicendum ꝙ loquitur in causa fidei quando papa est hæreticus & amisit dignitatem pontificalem. ¶ Ad illud ꝙ quando caput est languidum & discrepat a
D mẽbris licet illud cauterizare, respondetur ꝙ modicum facit ad propositum: quia illud in relligi debet quando indigeret cauterizatiõe, & esset talis ægritudo per quam totum corpus destrueretur si illud non fieret. hoc autem nõ contingit in papa nisi tantum in casu hæresis. licet enim alias committat tale quid per quod scandalizatur ecclesia, non est tale delictũ in papa propter quod possit deponi/ nec tale qd propter quod possit ab eo recedi (vt supra dictum est) sed magis esset ei resistendum de facto. Et quando sententia papæ non est fundata in aliqua ratione, dictũ est in supradicta distinctione/ in iis quæ sunt fidei præferendam esse sententiam concilii iudicio discretiuo. at nos non loquimur quando papa est hæreticus vel scandalosus vniuersali ecclesiæ: sed quando est catholicus/ & eius sentẽtia differt a sententia concilii.

¶ Ad decimũseptimum de controuersia sup obseruatione legalium ex act. 15. & ad gal. 2. respõdetur ꝙ in eo in quo paulus reprehẽdebat petrum/ bene dicitur ꝙ petrus nõ ambulabat ad veritatem euangelii virtualiter: quia discrepabat a nouo testamento, licet expresse illud non contineret euangelium. & ideo

A ex illo non infertur ꝙ debeat præferri senten tia concilii sententiæ papæ: sed magis ꝙ sit re sistendum sententiæ papæ scandalizantis ec clesiam.

¶ Ad decimumoctauũ respondetur ꝙ petrus sæpe ex humilitate consentiebat & permitte bat aliqua fieri per concilium: sicut quando fuit missus a concilio/ vt legitur act.c.8.& in c.vnico de sacra vnctiõe/ & dictum est supra in respon.ad.10.contrarium. Sępe enim pe trus communicabat cęteris apostolis quod potuisset solus facere: vt patet act.c.3. ❡ Item respondetur ꝙ licet petrus propria volunta te voluerit se purgare, non per hoc notatur ꝙ maior sit sententia concilii: sicut patet in leone papa: vt est tex. in cap. auditum. 2. q.4.

¶ Ad decimũnonum respondetur ꝙ si loqui mur in iudicio authoritatis siue potestatis iu risditionis, ex quo isto iudicio nullum reperi tur maius(vt in.c.patet.8.q.3.) papa præferẽ do se in authoritate huius iudicii omnibus a liis fidelibus(qui siue sint congregati siue nõ/ eius sunt oues: quia in illa potestate data pe tro pasce oues meas/ non est distinctum inter has vel illas: vt in extrauaganti vnam sanctã/ & in.c.solitæ de maio.& obe.) non per hoc

B præfert se vniuersali ecclesiæ/ quæ est corpus cum capite suo: sed bene præfert se vniuersa li ecclesiæ prout vniuersalis ecclesia nominat corpus vniuersitatis fidelium subditorum ipsi christi vicario. Tum quia si loquimur de iudi cio discretionis, si etiam papa in aliquo casu vel aliqua materia præfert iudicium suũ iudi cio aliorum existentium in concilio/ nõ per hoc existimat vniuersalẽ ecclesiam posse dã nabiliter errare. Tum quia quando papa ca tholicus discrepat a cõcilio, nõ dicitur cõciliũ repræsentare vniuersalem ecclesiã: ex quo nõ est perfectum concilium sine capite, vt. 17. di.multis. Tum etiam quia licet vniuersalis ecclesia non possit errare(vt in.c.pudenda/ & in.c.a recta.24.q.1.) nõ sic est in concilio, qđ reperitur pluries errasse: vt de ephesino.2. & ariminẽsi supra dictũ est. Tum et quia nõ om nis error est damnabilis aut obuius sanctita ti: cum ecclesia in multis fallat & fallatur(vt in.c.a nobis el.2.de sen.excom.) & tñ hoc nõ derogat sanctitati militantis ecclesiæ, & sic nõ peccat in articulum fidei & vnam sanctam ca tholicam ecclesiam.

¶ Ad epistolam concilii aphricani responde tur ꝙ potius illa innuit contrarium(ꝙ senten tia papæ præferatur) cũ concilium supplicat papæ. Et eum infertur ꝙ non est verisimile ꝙ deus magis vnicuilibet inspiret iustitiã ꝗ om- C nibus sacerdotibus in concilio congregatis, satis responsum est supra in solutione ad pri mum contrarium &c.

¶ Ad.c.puto.2.q.7.respondetur ꝙ per argu. a contrario concludit contrarium in aliis ꝗ in articulo fidei. Nam cum arguit ꝙ petrus qui tenebat principatum apostolatus fuit re prehensus a paulo/ & ꝙ sententia pauli fuit prælata: & sic ꝙ petri(quia erat vnus etsi sum mus) sententia fuit correcta: sic ꝙ multo mi nus vnius episcopi vel prouincialis concilii sententia debet præferri iudicio concilii vni uersalis. respondetur ꝙ correctio petri facta per paulum/ fuit super articulo fidei: quia age batur de obseruatione legalium. & ideo etiã in hoc potuisset sentẽtia cõcilii vniuersalis p̃ ferri sentẽtiæ ipsius petri, vt supra actũ est. in aliis autem quæ non sunt fidei secus: quia petrus habebat principatum. Et sic argumen tum illud aug. ab exemplo pauli qui repræ hendit petrum, conuenit tantum in articulo fidei: in quo vel vnius episcopi(etiã si roma næ ecclesiæ) vel vnius prouincialis cõcilii iu dicium non erit præferendũ iudicio vniuer salis concilii: nec posset cõtra illud quod iam per vniuersale concilium statutum & firma- D tum esset contrarium disponere. & maxime quia tex. loquitur in articulo iam firmato per concilium vniuersale. In aliis autem eũ exẽ plum de petro & paulo non conueniat(vide licet in iis quæ non essent de articulis fidei) cũ tex. dicit vel vnius episcopi authoritati/ non potest intelligi de episcopo romanę ecclesiæ/ & sic de papa: sed de aliis inferioribus episco pis. Et hæc expositio conuenit rubro ibi posi to per gratianum.

¶ Sed pone ꝙ papa in fraudem facit aliquos episcopos titulares ad hoc vt vel stetur sentẽ tiæ suæ/ vel eo casu quo esset propter hære sim abiiciendus vt impediat concilium. Dic ꝙ isti tales episcopi poterunt per conciliũ ex cludi: argu.ff.de eo qđ certo loco.l.nõ vtiq. & glo.40.di.si papa. Et idem esset si de nouo erigeret plures ecclesias cathedrales: quas eo casu quo tractaretur de hæresi papæ/ forte nõ posset erigere ante absolutam quæstionem: argu.l.de statu.ff.de testa.& glo.in.§.si.insti. quibus est permiss.facere testamentum.l.1.in prin.ff.de lega.3. Faciunt quæ dicuntur in.c. inter dilectos de excess.prælat.& in.c.accedens de accusa.

¶Arti. 3.

A VLTERIVS quæro si est contrarie
tas inter diuersa con-
cilia/ vel patres in cõ-
cilio existentes sunt
discordes inter se, cui
parti sit adhærẽdum?
Et videtur ꝙ stãdum
erit maiori parti: qa
existentes in cõcilio sunt ibi vt vniuersitas,
ideo præualet quod fit a maiori parte: vt in.c.
primo de iis quæ fiunt a maio.par.ca.l.quod
maior.ff.ad muni.l.aliud.§.refertur.ff.de re-
gu.iuris.65.di.ca.1.2.&.3.Ita dicit abb.
sicul.in.c.1.in.3.notabili de pac.

Latius potest dici ꝙ interdum senten-
tiæ sunt contrariæ in diuersis conciliis
generalibus.& tunc illius cõcilii debet
teneri sentẽtia/ cuius antiquior & potior ex-
tat authoritas.50.di.c.domino sancto in fi.Et
intelligo potiorem dignitate.& authoritate,
& non ꝙ tantum sit antiquior tempore: quia
tunc sententia recentioris concilii esset ser-
uanda secundum hugonem ibi: & refert ibi
etiam domi. Facit quod in simili dicit tex. in
B c.in canonicis.19.di.vbi dicitur ꝙ in canoni
bus illa sententia & ille canon tenendus est
quem sedes apostolica approbauit.&si aliqui
canones sint qui sunt recepti ab omnibus ec-
clesiis,prçponantur illis quos quidam non re
ceperunt: eis vero qui ab omnibus non re-
cipiunt,ꝓponas eos quos plures grauioresq;
recipiunt. Quod intellige dũmodo æquali
rationi innitantur: alias autem standum fo-
ret illis qui meliori & efficaciori rationi inhe
rerent/ etiam si essent minoris authoritatis vel
a paucioribus recepti secundum hugo.in.d.
c.in canonicis.l.1.§.sed quia.C.de veteri iu-
re enucle.c.1.de iis quç fiunt a ma.par.ca.Fa
cit quod dicitur ꝙ in electionibus non tantũ
maioritas numeri requiritur sed & sanioritas:
vt in.c.quia propter cum simil.de elec.Vnde
fit ꝙ grauitas persoñarum æquipollet am-
pliori numero ex aduerso consistenti. Vnde
dicit hugo in.d.c.in canonicis, ꝙ si papa sta-
tuit contra statuta alicuius concilii vel papæ
vel augustini vel alterius,præualet eius con-
stitutio/ argu.18.di.quoniam quidẽ.præterq̃
si statueret contra articulos fidei vel contra
præceptum alterutrius testamẽtorum vel cõ
tra generalem statum ecclesiæ.contra quæ pa
pa statuere non potest nisi declarando: vt in
ca.sunt quidam.25.q.1. Diximus supra quã
do papa possit tollere constitutiones cõcilia- C
res sibi vide vtrum declarando. Vnde leo pa-
pa ostendens in similibus non attendendam
tantum numerositatem sed potius authorita
tem scribens anatholio episcopo dicit. nulla
sibimet de multiplicatione congregatiõis sy-
nodalia concilia blandiantur, neq; trecentis il
lis &.18.episcopis quantũlibet copiosior nu-
merus sacerdotum vel comparare se audeat
vel præferre: cum tanto diuinitus priuilegio
nicena sit synodus cõsecrata, vt siue ꝑ paucio
res siue ꝑ plures ecclesiastica iudicia celebrẽ-
tur/ omni penitus authoritate sit vacuũ quic-
quid ab illorum fuerit constitutione diuer-
sum. Vnde patet ꝙ non sufficit ꝙ sit maior
numerus, nisi sit potior & dignior authoritate
& melioribus innitatur rationibus. Et idẽ sen
tit idem leo scribens episcopis in calcedonẽ.
synodo congregatis. Idem etiam nicolaus pa
pa in epistola ad michaelem imperatorẽ: vt
habetur in.8.synodo contra fotium & suos
qui arguebant depositionem ignatii factam
cum tot episcopis quot fuissent in niceno cõ-
cilio. Respondet enim. nos quidẽ non nume-
rosum tantum sanctorum episcoporum col
legium niceni vel calcedonen.concilii/ cęte-
rorũq; sanctorum patrum synodicas consti-
tutiones sequimur, sed eorum liberales vene D
ramur iustas & diuinitus inspiratas senten-
tias: & non tantum pro suorum multitudine
obseruantur a nobis quia reuera multi in per
sonis fuere, sed in validissimis sententiis eos
perpendimus plures.

¶VNDE sequendo dicta cardi.& alex.
post eum in.d.c.domino sancto/ quæ in effe-
ctu eadẽ sunt (quæ ponit idem cardi. in trac.
de po.pa.li.3.c.63.& idem ipse cardi.in.d.c.
domino sancto) dicendum est ꝙ aut loqui-
mur in conciliis vniuersalibus aut in particu
laribus siue prouincialibus. Si de vniuersali-
bus, tunc aut inter se.& cõsiderandum est an
discordia inter illa sit in materia fidei/ an in a-
liis statutis positiuis pertinentibus ad bonum
regimen ecclesiæ & ecclesiasticam disciplinã.
Primo cãu in materia fidei si discordia inueni
retur inter concilia vniuersalia (quod nõ cre
dimus) standum esset sententiæ antiquio-
ris siue prioris concilii: dum tamen fuerit
vniuersale / plenarium & romani pontifi-
cis approbatione fulcitum & roboratum. Cũ
tale concilium in fide / stante diuina assisten-
tia errare non possit quia christus orauit pro
ecclesia/ vt supra dictũ est ex lu.22.c.&.c.a re
cta &.c.pudenda.24.q.1.iuxta illud saluato-
ris

A ris quodcunque petieritis patrem &c. cui praemittit si duo ex vobis cōsenserint super terram &c. & iterū vbicunque duo vel tres con gregati fuerint in nomine meo, ibi ego sum in medio eorum: vt in.c.audiuimus ea.causa &.q.& iuxta illud matth. vlti. ego autem vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. Et cum fides sit simplex & incommutabilis (vt ait augu. & leo papa) non potest sequens concilium priori in veritate aduersari/ nisi alterum ipsorum a veritate fidei deuiaret quia a vero non nisi falsum dissonat. Aut ergo controuersia vera non est (quod magis credendum est) aut aliquod illorum catholicū non est: quod magis de posteriori praesumēdum esset, ex quo primum totius ecclesiae acceptatione approbatum esset. quia si in eo statuta vera nō fuissent, nullatenus deus permisisset approbari: quia vniuersalis ecclesia non potest errare, vt dictum est: quia a spiritusancto fulciri & moueri ad postulandum cēsetur: iuxta illud apostoli spiritus postulat id est postulare facit, & spiritus impetrat: vt d.ca. audiuimus. & tex.in. e. violatores. 25. q. 1. ibi & a sancto spiritu instinctu cuius ac dono dictati sunt &c. Ad quod patet exemplum de cōcilio ephesino primo/ in quo nestorii impietas est reprobata: cuius concilii B gesta approbata fuerunt: vt in capitulo sicut. 15.di. & in. cap. sancta octo 16.di. & de ephesino secundo, quod diffiniuit contraria & fuit reprobatū per concilium calcedonen. Vnde sanctus tho.in. 4. contra gen.ca. 25. dicit quod cum dicitur in calcedonen. concilio quod patres apud cōstantinopolim con gregati doctrinam nicenae synodi roborauerunt, non est intelligendum per modum additionis/ quasi aliquid minus esset inferentes: sed per modum declarationis, ea quae de spiritu sancto dicta sunt/ contra eos qui eum do minum respuere tentauerunt scripturarum testimoniis roborantes. Vnde & beatus hilarius li. 5. de synodis in defensione synodi calcedonensis, contra quosdam criminantes eandem synodum quia aliqua videbatur addidisse quae non erant in niceno concilio / ita dicit. nescientes regulam & consuetudinem conciliorum sic noua posterioribus conciliis prout necessitas emergētium haeresum exegit sanxisse decreta, vt tamen illaesa permaneant quae dudum antiquioribus conciliis contra veteres haereticos fuerunt promulgata. nam si post niceni concilii statuta nihil amplius liceret recipere, qua authoritate spiritum sanctum vnius gloriae cum patre audēremus asserere: quod ibi constat omnino tacitum fuisse. C

¶Si vero concilia reperiuntur dissonantia & contraria circa ea quae sunt iuris positiui/ circa regimen humanae vitae aut disciplinam ecclesiasticam, magis standum videtur posterioribus; l. non est nouum. ff. de legibus. c. 1. de cogna. spiri. quia eorum materia est variabilis.e. non debet de consan. & affi. Saepe enim priora supplētur moderātur & corriguntur. Vnde aug.in li. 2. de baptis. contra donatistas dicit. saepe priora a posterioribus emendantur (cum aliquo rerum experimento aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat) sine vllo typo sacrilegae superbiae / sine vlla inflata ceruice arrogantiae/ sine vlla contētione liuidae inuidiae: sed cum sancta humilitate / cum pace catholica / cum charitate christiana. In talibus ergo nō habet locum antiquitas: quoniam aliqua superioribus temporibus erant conuenientia / quae nostris valde inconuenientia forent & dispēdiosa. Sicut patet in canonibus apostolorum circa dispositionē de clerico fornicario: cuius poena erat depositionis, hodie autem est mitigata per gangren. conciliū: vt. 82. di. ca: presbyter. Similiter de concilio niceno. vbi D sedes alexandrina habebat primū locū post romanā ecclesiā: & per concilium constantinopolitanū sextū sedes constantinopolitana est praeposita alexandrinae: vt in.c. renouantes. 22. di. dicitur, & in.c. antiqua de priuile.

¶Si vero loquimur de vniuersalibus conciliis in comparatione ad prouincialia siue particularia, tunc si discordia est inter generale concilium & prouinciale / & est discordia in materia fidei, semper praeferēda est sententia concilii generalis/ siue illud sit prius siue posterius: vt in cap. summittitur. 21. di. & ponit sanctus augustinus in libro secundo de bapti. contra donatistas / ibi: & ipsa concilia quae per singulas regiones vel prouincias fiunt/ plenariorum conciliorum authoritati quae fiunt ex vniuerso orbe christiano, sine vllis ambagibus cedere. Et infra loquendo de cypriano inquit. si autem concilium eius attenditur, huic est vniuersae ecclesiae posterius concilium praeponendum / cuius se membrum esse gaudebat. nam & concilia posteriora prioribus apud posteros sunt praeponenda: & vniuersum partibus semper optimo iure praeponitur. ¶Si vero discordia inter generale concilium & prouin

A ciale sit in alia materia quam fidei (vt quia in iis quae spectant ad disciplinam ecclesiasticam) dicendum est quod in loco suo standum est sententiae siue statutis concilii prouincialis si sit antiquius quam illud concilium generale, nisi in canonibus concilii generalis posterioris contineatur clausula derogatoria prioribus localibus: dum tamen statuta prouincialia sint rationabilia. Et ratio est quia canon generalis non extenditur ad res vel loca in quibus specialiter est prouisum. l. sanctio legum. ff. de poenis. c. 1. de consti. in. 6. Si tamen statuta concilii prouincialis fierent post concilium generale, nō valent quatenus sunt contraria statutis in concilio generali: per id quod habetur in. c. quod super iis de maio. & obe. & c. cum omnes de consti.

¶ SI VERO loquimur de conciliis prouincialibus siue particularibus inter se, tunc aut loquimur de celebratis in diuersis prouinciis aut de celebratis in eadem prouincia successiue. Et primo casu in materia fidei illud est praeferendum quod authoritati sacrae scripturae aut sanctorum patrum innititur. Probatur ex. c. placuit cum glo. 36. q. 2. vbi statur determinationi concilii melden. dicentis quod raptor potest post peractam poenitentiam B sibi matrimonialiter copulare puellam raptam: & non concilii aquisgranen, dicentis contrarium. Et hoc quia sententia concilii melden. conformis est sententiae diuinae legis: vt patet in. c. tria ea. causa & q. vbi sententia hiero. ideo praefertur / quia roboratur authoritate diuinae legis & authoritate melden. concilii: vt dicit ibi glo. in. c. si autem / ea. cau. & q. secundum alexan. in. d. cap. domino sancto. ¶ Sed ista iura modicum faciunt in proposito nostro: quia loquimur in conciliis prouincialibus & particularibus, concilia autem illa fuerunt generalia circa concernentia disciplinam ecclesiasticam. quo casu illud concilium debet praeferri quod iuuatur authoritate veteris vel noui testamenti: vt in. c. de libellis / ibi glo. 20. di. quae allegat. d. cap. tria / & cap. placuit. 36. q. 2. Et quod illa fuerint concilia generalia, apparet quia quādo doctores dicunt quod generalia concilia aliquādo errauerunt / adducunt iura praedicta: vt in disputatione abbatis quae incipit episcopus: & in cap. significasti de elec. per eundem. Praeterea causas fidei nullus potest diffinire nisi sedes apostolica, aliquando sine / aliquando cum conciliis generalibus quando dubium esset maximum: vt in cap. maiores

de bap. &. 24. q. 1. quotiens. nam istud est de C reseruatis principi: vt vide glo. & doc. in cap. quod translationem de offi. lega. Et ideo non videtur ista bona distinctio quando inter concilia particularia est discordia in articulis fidei: sed probant illa iura potius quod quando est discordia inter generalia & agitur de iis quae concernunt ecclesiasticam disciplinam, illius sententia praefertur quae innititur decisioni sacrae scripturae. quod & voluit illa glo. in. d. cap. de libellis. 20. di. Et istam conclusionem ipsemet alex. ponit in sequenti membro / cum dicit, si vero discordia sententiarum sit circa alia (puta regimen vitae & disciplinae ecclesiasticae) sit ista cōclusio sexta: quod vtriusque cōcilii sentētia habebit vigorem in loco siue prouincia sua licet sint contrariae / dum tamen non sint contra ius naturale aut diuinum: & sic illius erit tenenda sententia quae innititur authoritati iuris diuini & sacrarum scripturarum. allegat cap. illud. 12. di.

¶ Si autem sententiae sint conciliorum eiusdem prouinciae, tunce sententiae posterioris concilii est standum: quia secunda constitutio tollit primam cap. 1. de consti. in. 6. l. sed & posteriores. ff. de legibus: & in. c. cum in / D & in cap. cum omnes de consti. / ponit bar. in extrauaganti ad reprimendum in verbo non obstantibus. Si autē nō apparet quod sit prius vel posterius aut praestantioris authoritatis, illa sententia erit sequenda quae est maioris pietatis & misericordiae. 9. di. cap. sana / secundum eundem alex. Posset addi & alius casus quando sententiae sunt contrariae / & vna recipitur a pluribus & alia a grauioribus. Et tunc dicit tex. in. c. in canonicis / aequalis tamen authoritatis eas habendas puta: de pluribus legibus & constitutionibus contrariis loquens. Et quando secunda tollat primam & quando limitet / & quid qñ prima est generalis secunda vero specialis vel econtra, vide bar. in extrauagan. ad reprimendum / in verbo non obstantibus. & doc. maxime domi. in. c. 1. de consti. in. 6. Et ibi quid de extrauagāti ad ius / & quid qñ sunt a diuersis vel ab eodē / & quid qñ adsunt clausulae derogatoriae vel nō: & in c. 1. de excess. prael. in. 6. in. l. fi. C. si contra ius vel vtili. pu. Et quid quo ad statuta contraria / ibi domi. & de statutis bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. & iu. & domi. ibi in. d. c. 1. Cy. in. l. 2. C. de testa tute. bar. in. l. gallus. in. §. quidā recte / in. fi. ff. de lib. & posthu. & domi. in. c. 1. de iureiu. in. 6. & in pluribus aliis locis.

A ¶ INTERDVM sententiæ sunt diversæ inter patres in concilio existentes. Et tunc dicendum est quòd aut materia super qua est controuersia inter patres/habet concomitantiam vel affinitatem cum aliis diffinitis in sacra pagina, & illorum sententia est præferenda quæ innititur authoritati sacrarum scripturarum & canonum/quantumcunque alia pars esset maior numero: quia non est sanior, nec semper in conciliis generalibus attendi debet maioritas numeri. Et hoc probat ille tex. in. d. cap. domino sancto/ per argu. a minori. 50. di. Facit quod dicitur in cap. 1. de iis quæ fiunt a maio. par. ca. & cap. quia propter, & in cap. ecclesia el secundo de elec. & bonus tex. in proposito in ca. nicena. 31. di. Et patet exemplum de ariminen. concilio, vbi cum inter patres numero. 830. fuisset dissensio/ & maior pars esset in errore (vt patet ex historiis) non fuisset consultum stare decisioni maioris partis. Vnde & damasus papa scribens episcopis per illyricum constitutis dicit. nec enim præiudicium aliquod fieri potuit per numerum arimini congregatum: quando constat nec romanum episcopum (cuius ante omnia decebat expectare decretum) nec vincentium (qui tantis annis episcopatū inuiolabiliter custodiuit) nec alios talibus præbuisse assensum. Et idem B patet in concilio ephesino secundo/ & pluribus aliis conciliis quæ errauerunt, in quibus maior pars declinabat a vero.

¶ Et per hoc patet quòd in actibus conciliaribus attenditur maioritas numeri, quando cum maioritate numeri concurrit sanioritas. esset enim valde absonum ꝙ vbi appareret euidens ratio veritatis/ staretur multitudini contrarium asserenti. nec semper arguēdum est a multitudine. & ideo ioannes chrysosto. arguens iudæos qui conuenerant vt multitudine vincerent quem ratione superare non poterant, ait, a veritate se nudos professi sunt qui se multitudine armauerant. Et ideo vbi non esset nisi solus numerus, si ex contrario appareret de euidenti ratione veritatis/ illa attenderetur. Et licet ioan. an. in. d. cap. ecclesia el secundo in materia electionis voluerit ꝙ requiratur maioritas & sanioritas/ quicquid dixerit glo. in. d. cap. in canonicis (quæ voluit ꝙ in electionibus semper numerus præiudicet/ licet maior sit dignitas & maius meritum ex parte altera) tamen sola sanioritas non sufficit sine maioritate numeri in electione secundum ioan. an. Et sic erit differentia in hoc quo ad concilia.

¶ Archi. in cap. nicena. 31. di. allegat pro C & contra. & quòd sufficiat solum maioritas numeri/ allegat cap. 1. 2. & 3. di. 65. Sed ꝙ non semper stetur maiori parti/ allegat. d. c. nicena/ & cap. ecclesia el secundo de elec. Et soluit dicendo ꝙ licet regulariter stetur maiori parti in omni dispositione vel ordinatione vniuersitatis/ in authoritatibus sanctorū/ in datione tutoris/ in remissione facienda a creditoribus & similibus (intelligendo maiorem partem eam quæ maiori ratione & pietate ducitur: vt. 19. di. sana, &. 40. di. multi in fi.) tamen in dubio præsumitur pro pluribus (. 61. di. nullus) nisi specialiter probetur contrarium/ in cap. dudum &. c. congregato de elec. Et sic videtur velle ꝙ illa dicatur maior pars quę maiori ratione & pietate ducitur. & hanc dicit fuisse opinionem tancredi & philippi in capitulo primo de iis quæ fi. a maio. parte cā.

¶ Et hanc opinionem tenet compostel. in. d. cap. ecclesia/ secundum quod refert domi. in d. cap. nicena. Qui finaliter dicit quòd si agitur non de gerendo actu sed de impediendo ne actus fiat per vniuersitatem, tunc quantum ad impediendum sufficit cōtradictio minoris partis (imo vnius solius) magis ratio- D nabilem causam assignantis quàm assignet maior pars/ vt dicit esse casum in. d. ca. nicena/ & in. d. ca. 1. de iis quæ fiunt a maio. par. ca. 7 Si autem agitur de actu gerendo ad finem vt valeat, tunc sequendo glo. in cap. cum omnes de cōsti. distinguit ꝙ aut spectat ad plures vt singulos: & tunc requiritur omnium consensus. ff. de serui. rusti. prædi. l. profundum. Aut spectat ad plures non tamē vt collegium/ sicut contingit in pluribus patronis vnius ecclesiæ. & tunc requiritur maior pars. Et dicitur hoc casu maior pars non respectu omnium habentium ius/ sed respectu aliarum partium quæ essent minores: vt notant doc. in. c. quoniam de iurepatrō. & in cap. ecclesia de elec. Aut spectat ad plures vt collegium, & tunc requiritur maior & sanior pars: vt patet in. d. ca. ecclesia el secundo. Fallit in electione papæ, vbi duæ partes requirūtur: vt in. c. licet de elec.

¶ Sed si recte consideretur, istud quod dicit domi. (quòd quando agitur nō de gerendo actu/ tunc contradictio vnius cum ratione sufficit) nihil est: quia nunquàm est dare contradictionem in tractandis in collegio quin agatur de gerendo aliquo actu. &

propterea doc. in cap. cum olim de cle. con,
A iuga. dant alios intellectus ad cap. nicena,
quod ad istud propositum allegat ipse. Et in,
ter cætera dicunt quòd ideo papa etiam cum
maiori parte concilii non potuit indicere cō,
tinentiam ecclesiæ orientali ipsa reluctāte, quia
continentia est res quæ potest suaderi / impa,
ri autem non. 32. q. 1. c. integritas. Nam erat
inducere vitam valde arctiorem & strictiorē
ipsis clericis promotis: contra notata in. c. ge,
sta. 74. di. & regula quod omnes tangit / in. 6.
de regu. iu. Et ideo bene dicit tex. in. d. c. cum
olim / ꝙ ecclesia orientalis non admisit votum
continentiæ: quia noluerunt renuntiare iuri
suo / nec se obligare illi voto / neq; expresse
neq; tacite approbare legem illā niceni con,
cilii de qua in. d. cap. nicena / &. c. aliter. 31. di.
Pro hoc facit quod dicit domi. in. c. ab exor,
dio. 35. di. ꝙ licet clericis iam promotis non
possit superior indicere asperiorem vitā eis
inuitis (vt habetur in. c. proposuisti. 82. di.
& regula quod omnes) tamen si indicit statū
asperiorem redeundo ad statum antiquum
a quo erant collapsi, non requiritur consen,
sus omnium. Vnde sequitur ꝙ in. c. nicena
vbi non erat redire ad statum antiquum, ex
quo volebant indicere vitam asperiorem re,
B quirebatur cōsensus oīum. Et vide in propo,
sito quod notat per inno. in. c. super eo de re,
gularibus. &. d. anto. ioan. de immo. & abb. si,
cu. post osten. in. c. cum dilecti quod metus
causa. & archi. in. c. gesta. 74. di. & lapum alle
gatione. 85. in. 1. col.

¶ Et ideo vbicūq; vniuersitas vult facere sta,
tutum derogans iuri singularū personarum;
requiritur cōsensus oīum & nō sufficit cōsen
sus maioris partis. Et ita cōsuluit ange. in cō
si. 270. incipit visis & examinatis. de quo dice
tur infra. Et facit ad quæstionem vtrū maior
ps vniuersitatis possit per impositiōem one,
ris grauare singulos de vniuersitate. de quo p
bar. immol. & ludo. in. l. 4. §. actor. ff. de re iu
di. & glo. in. l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. &
bal. in. l. 2. C. quæ sit lon. con. & in. l. etiam. C.
de execu. rei iudi. Et videtur concludi si sit
ex cā necessaria / ꝙ possit: secus si ex causa vo,
luntaria. de quo vide feli. in. c. cum dilecta in
43. col. de rescrip. Similiter quando fieret a,
ctus in fauorem personarum non imminen,
te necessitate sed ex sola voluntate: secundū
ioan. an. in. c. vnico de rerum permu. in. 6. &
glo. inno. ostien. ioan. an. anto. & ioan. de im,
mol. in. c. cum omnes de consti. & idem ioan.
an. in regula quod omnes in. 6. Ex quo in,
fert. d. anto. in. d. cap. cum omnes / ꝙ contradi C
ctio vnius impedit relaxationē banni vel pœ
næ: quia tales & similes actus non sunt neces
sitatis. Inde etiam inno. in. c. humilis / in. 2.
col. de maio. & obe. dicit ꝙ non valet trans,
actio capituli nisi omnes consentiant (cum
sit actus voluntarius) nisi euidenter tende,
ret in vtilitatem ecclesiæ. Inde etiam compo
stel. (quem refert & sequitur ibi abb. sicu,
lus) in. 2. col. in cap. cum vintoniensis de e,
lec. dicit quòd vbi agitur de admittendo ad
vocem in capitulo vnum extraneum / vnus
solus impedit voluntatem aliorum. Item cō
tradictio vnius tunc impedit quando est
cum contemptu: quia tunc plus operatur
contradictio illius contempti q̄ prouisio plu
rium: vt in cap. bonæ el. 2. de elec. Nam con
temptus potest agere de contemptu ad retra
ctandum actum: vt in. c. quod sicut de elec.
ponit ioan. de immol. in. c. 1. in primo nota,
bili de iis quæ fiunt a ma. par. ca.

¶ Fateor tamen ꝙ vbicunq; minor pars in a,
ctibus collegialibus fundaretur ratione, pos
set impedire decretum maioris partis. Et hoc
not. anto. in. d. cap. 1. & idem ioan. de immo,
la ponendo exceptionem ad regulam quan,
do factum a maiori parte valeat; quia facilius D
actus gerendus impeditur a minori parte q̄
efficiatur vt aliquid statuatur. Et ideo quan,
do minor pars allegat rationabilem causam
cur aliquid non debeat fieri / impedi ne a,
ctus fiat: vt dicūt doc. in. d. c. 1. vnde dicit bal.
in. c. fi. de præsump. quòd vnus cum iustitia
potest impedire vniuersos. allegat archi. in. c.
episcopum. 61. di. Et idem quod dicit archi.
dicit & domi. in. d. ca. nicena. Et quod dici,
tur ꝙ factum a maiori parte valet / intellige
quando agitur de actu gerendo nouiter, sed
secus si agatur de actu gesto refirmādo: puta
si forte semel concilium elegisset aliquem in
certum casum / & eo deficiente electio expi,
rasset / & postea iterum vellet eundem reeli,
gere: quia tunc non posset etiam vno tantū
de concilio contradicente. Ita notabiliter po,
nit ludo. consi. 352. incipit quæritur in. 3.
col. Sicut dicitur ꝙ in refirmando officialem
requiritur omnium consensus, & vno de vni
uersitate cōtradicente impeditur actus: vt in
authen. de defenso. ciui. ad fi. & ponit abb. &
lanfrancus in cap. constitutus de appel. & ia,
son in. l. iuris gentium. §. fi. ff. de pac. post
angelum & ludo. in ru. de arbitris. Sic erit
in proposito ꝙ si semel concilium elegisset
& decretasset, in faciendo contrarium requi,

feretur concursus voluntatis omniū/& vnus
A contradicens actum impediret: vt dicit ludo. in.d.consi. 352. De quo etiam per feli.in.ca. cum omnes de consti. & ibi vide fallentias ad dictam regulam ꝙ factum a maiori parte valeat.

¶Sed huic vltimæ cōclusioni videtur obstare quod ponit abbas in sermone habito in cōcilio basiliensi/qui incipit maximū & insupportabile onus, vbi vult ꝙ ēt si agatur ad destructionē eius qđ fecit vniuersitas, valet qđ fit a maiori parte: vt ibi in.13.char. in respōsione ad sextam particulam. Vbi etiam dicit ꝙ iura quę allegantur quando de eo quod factum est concorditer nemine discrepante dicitur ꝙ non possit contrarium statui nisi pariter omnes cōsentiant, nullomodo probant id ad quod allegantur/aut ꝙ loquuntur in casibus specialibus. Et idem sentit abbas in alio sermone qui incipit quoniam veritas/in.18. char. in versi.ad quartum: dum dicit ꝙ tex. in præallegato authentico continet casum specialem.

¶Et licet abb.& ludo. fuerint eiusdem voluntatis cōtra eugenium, tamen in hoc fuerunt directe contrarii: quia abbas vult ꝙ maior pars cōcilii potuerit reeligere locum in auinione/non obstante ꝙ auinionēses cessassent
B in solutione septuaginta millium aureorum promissorum pro galeis, ex quo ex causa distulerant/vt decretaret concilium de decima eis danda pro securitate recuperationis dictorum.70. millium, & quia non longa fuerat eorū contumacia. Sed ludouicus vult ꝙ nullo modo maior pars concilii nec omnes vno tantum contradicente/potuerit reeligere eundem locū in auinione: sed ꝙ debuisset procedi ad electionē alterius loci/ sicut fuerat comminatum in decreto prius facto in euentum cessationis in solutione dictorum septuaginta millium. Imo ꝙ minor pars potuisset eligere alium locum etiam contradicente maiori parte: quia fecisset se alienam, & ius fuisset deuolutum ad minorem partem (imo etiam ad vnum contradictorem) vt posset alium locum eligere.

¶Quid dicendum in casu ipsorū? Mihi placet opinio ludouici non obstantibus allegationibus abbatis: quia credo ꝙ concilium in illo casu nō potuisset procedere iterū ad reeligendū locum pro cōcilio in auinione/cōtradicente minori parte ipsius concilii: cui erat ius quæsitū eligendi alium locum simul atq; cessatū fuit in solutione virtute ipsius decreti.

Et ad dictū inno. in.c. in nostra de iniuriis respōdet ipsemet ludouicus ꝙ intelligitur quādo minor pars nō contradicit cū maior pars contrariū statuit. ꝙ Ad.c.1. de his quæ fiunt a maio. pār. ca. dicitur ꝙ verus est sensus quem ponit abbas: videlicet ꝙ quandocunq; aliquid sit factum vel statutum vniuersaliter ab omnibus de vniuersitate concorditer, nihilominus si maior pars vniuersitatis postea statuat contrariū valet: quia refertur ad omnes quod fit a maiori parte: vt in.l. aliud. §. refertur. ff. de regu. iur. Quæ regula etiā vendicat sibi locum in conciliis vniuersalibus/ vt valeat quicquid fit a maiori parte: vt dicit ipse abb. in.d. sermone. & probatur ex statuto niceni concilii in.c. sane.65. di. etiam si tēdat ad præiudiciū aliquorum in quorū fauorē erat in prima vnanimi ordinatiōe. Et in hoc sit vt ipse dicit maledicta illa glo. credo eū hoc dicere de glo. in verbo constitutū in.d.c.1. quę videtur velle contrariū: Sed pro illa glo. allegat ludo. bal. in.l. veterē. C. de autho. prestan. qui tenet contrarium. Sed ipsemet abb. in.d. glo. in verbo constitutū/dicit ꝙ illa glo. non loquitur ita generaliter sicut solet allegari, sed restringit se ad casum quo statutum concernit præiudiciū absentium. Et in hoc dicit eam notandam ꝙ in præiudicium absentiū D non possunt præsentes aliquid statuere, licet duę partes essent pręsentes. Et sic ipsemet sentit ꝙ maior pars in præiudiciū aliorū nō sufficit. nā & vocare absentes esset superfluū/ nisi eorū præsentia posset impedire statutū in cōtrariū. Et in hoc (videlicet in iure quæsito minori parti/& in pręiudicio ipsi⁹/& in vtilitate vniuersalis ecclesiæ) fundat se ludouicus: & etiā quia agitur de reeligendo locū quem nō poterāt reeligere per illū tex. in authē. de defenso. ciui. §. fi. Itē & quia schedula quæ fuerat cōfecta cum auinionensibus in concilio/ fuit ad concordandū patres dissidentes, quorum aliqui nolebāt venire ad decretationem loci/ & aliqui cōtra. & propterea in schedula dictum est ꝙ nisi auinionenses infra certum tempus soluissent pro galeis mittendis in gręciam dicta.70. millia concilium deberet procedere ad nouā electionē loci/ ex quo fuerat quæsitū ius illis qui volebant eligere nouum locū. Quinimo ipse idē abb. in dicto sermone in principio illi⁹ particulæ in.4. char. inter cætera fundans se super iure quæsito auinionensibus (quibus fuerat intimatum ꝙ concilium elegerat locum in auinione: & auinionenses acceptauerant/& ad multa se parauę

A rant) vult φ propterea non poterat cōcilium illam loci electionem reuocare, seu illos ad tam angustum tempus astringere ad soluendum tantam quantitatem pecuniarum sine quacunq; competenti cautela. allegat bar. in l.qui absenti.ff.de acqui.posses.& doc.in.c.1. de concess.præben. Et propterea verior videtur opinio Iudo.in illo casu, quam etiam replogat petrus de monte in responsionibus factis per eum ad dictum sermonem abbatis/ in.20.char.in versi. sexto multum deuote, &c.

SED quicquid sit, ex his possunt colligi plures limitationes ad regulam φ factū a maiori parte teneat. Et primo quando agitur de iure finito renouādo in alterius præiudicium.d.§.fi. Item quando agitur de negociis multum arduis: quia non sufficerent duæ partes præsentes in præiudicium alterius partis absentis: vt dicunt omnes in.d.ca.1. Item si agatur de compromittendo in aliquē potestatem eligendi: quia nō possunt reliqui de collegio etiam vno tantum contradicēte: quia non possunt ius singulorum deteriorare eis inuitis/ dicit abbas in.c.cum vintoniensis/ in primo notabili circa fi.de elec.& dicitur in.c.licet eo.ti. ¶ Item quādo aliquid concor-

B diter nemine discrepante est statutum nō reuocatur ad alicuius præiudicium nisi vel omnibus præsentibus/ vel causa subsistēte si hoc fit a maiori parte: vt in.d.c.1. Et innuit abb.in d.sermone: quando vult φ si omnes deberēt esse præsentes & concordes, sequeretur incōueniens φ si subesset aliqua vrgentissima cā/ non posset ob contradictionem vnius solius aliquid statui: & per indirectum auferretur potestas statuendi: cum tamen quotidie statuta varientur humana: vt in.c.nō debet de cō san.& affi. ¶ Item fallit quādo ageretur de ponendo supernumerarium pœnitentiariū per cardinales sede vacante: quia tunc requiritur φ fiat nemine discrepante: vt in cle.ne romani.§.eo tamen/ iuncta glo.de elec.in verbo cœtus. Et ibi vide doc. quid si papa mandat electionē celebrari concorditer/ & vnus cōtradicit, an sit satisfactum mandato? Et ibi vide barbatium in primo notabili quando dicatur quid factum cōcorditer. Item si electo vltramontano vnus contradicat/ non poterit admistrare vt electus in concordia: vt in.c.nihil de elec.& glo.in.c.cupiētes.§.ad hæc/ in verbo concordem eo.ti.in.6. Vide cardinalem & barbatium ibi in.d.cle.ne romani in.§.eo tamen de elec. ¶ Itē restringitur dicta regula

C vbi subest necessitas vel vtilitas statuēdi: alio quin cessante necessitate vel vtilitate/ oportet φ omnes consentiant: vt voluit glo.inno.& abb.in.d.c.cum omnes de consti.& abb.in.d.c.cum vintoniensis.& vno contradicente isto casu non potest collegiū nuda voluntate aliquid statuere: vt.d.c.cum omnes. Idem quādo vniuersitas vellet aliquid statuere contrarium iuri communi: vt dicit bal.in.d.l.veterē C.de autho.præstan.& dicitur in.c.humilis secundum vnum intellectū de maio.& obe. & ponit Iudo.in.d.cōsi.352. Idem etiam quādo vellet statuere ad reuocationē eius quod erat ordinatum in honorem & vtilitatem ecclesiæ: quia tunc maior pars non potest contradicente minori: vt ponit inno.in.c.accedētibus de priuile. dicitur in.d.c.cum omnes.& Iudo.in.d.cōsi.352. ¶ Item fallit dicta regula quando requiritur iudicium plurium per viā consilii: quia cum requirens non teneatur illud sequi (vt in.c.cū in veteri de elec.& bar. in.l.1.§.si plures.ff.de exercitoria) potest minorem partem præferre maiori nec actus vitiatur, ponunt doc.post ioan.an.in.c.nec episcopi de tempo.ordi.& angelus & immo.in l.ad principem.ff.de appel.& angelus in.l.maiorem.ff.de pac.& ioan.an.in regula nullus ex consilio/ de reg.iu.in.6.& bal.in.l.1.in.6.

D q.ff.de offi.consu.refert feli.in.xi.fallentia in d.c.cum oēs. Ex qua fallentia infertur vnum: φ cum existentes in concilio sint consultores respectu papæ (vt dicitur in.c.graue de præben.) quicquid faciat papa etiam cum minori parte illorum/ præualebit maiori parti aliorum. De quo vide quod dictū est in illa quæstione quæ sententia præualeat/ vtrum papæ an concilii.

¶ Alias fallentias ad dictam regulā vide per feli.d.c.cum omnes: quæ non ita conueniūt ad casum concilii. ¶ Item adde φ quādo ageretur de actu gerendo in concilio per præsidentes loco papæ/ tūc nō sufficeret φ fieret a maiori parte præsidentium. quinimo hoc casu contradictio vnius ex præsidentibus inficit totum: licet alias sit secus in contradictione minoris partis totius concilii siue capituli, in quibus standum est dispositioni plurimorū. Ita dicit abb.in.c.in singulis/ in glo.in verbo in istis de statu regularium. allegat ita intelligi tex.65.di.c.1. ¶ Item dictam regulam intellige veram esse nisi maior pars esset priuata propter delictum suum: quia tūc potestas totius vniuersitatis residet in non delinquentibus.c.bone.&.c.cū nobis/ cum simil.eo.ti.&

A c. gratum de postul. præla. dicit abb. siculus in d. c. 1. in glo. in verbo ratiõabiliter/ de iis quæ fiunt a maio. par. ca. ¶ Et ad præmissa faciunt quæ dicta fuerunt in illo articulo quot personæ debeant esse præsentes vt faciant concilium: ibi vide.

Quod autem in electionibus non solum sit considerandus numerus sed et habenda sit cõsideratio ad authoritatẽ (videlicet ꝙ sit sanior pars) tenet glo. in. c. ecclesia el. 2. de elec. Imo ꝙ sola sanioritas præponderet numero nisi in numero esset magnus excessus/ & ꝙ sufficiat sanioritas sola in electionibus etiã si non sit maior pars, tenet cõpostel. in. d. c. ecclesia: & inno. in. c. scriptum/ & in. c. quia propter de elec. Sed cõtrarium (ꝙ requiratur ad validitatem electionis/ concursus maioris & sanioris partis capituli) tenent pe. abb. antiquus/ egidi. ostien. & ioan. an. in. d. c. ecclesia. Vnde si vna pars sit maior respectu numeri & alia sit maior respectu sanioritatis/ & iter istas duas discordes electiones non detur excessus sed quædam æqualitas (ita ꝙ vna pars eligentium nõ excedat in duplo alteram partem iuxta. c. si quãdo de elec. in. 6. & sanioritas non sit tanta ꝙ appareat excedere numerum) tunc neutra illarum debebit confirmari secundũ glo. & ab B batem siculum in. d. c. ecclesia el. 2. de elec. Et fuit opinio. ostien. ibi & vincentii/ vt refert ioan. an.

¶ Sed bene considerando glo. in. d. ca. ecclesia non ponit istum casum/ licet ad hoc eam allegat abb. siculus ibi: quia non loquitur quando ex vna parte est numerus & ex alia sanioritas: sed quando numerus & sanioritas simul hincinde sunt æquales/ & in vtraq; concurrit idem numerus & eadem sanioritas. quo casu clarum est ꝙ propter concursum neutra poterit confirmari. l. duo sunt titii. ff. de testa. tu te. ff. de vsufru. l. quoties. Assignat glo. rationem/ quia nulla dicitur facta a maiori parte: vt in. c. cumana/ & in. c. ecclesia el. 1. & in. c. in genesi de elec. Sed vincentius & ostien. simpliciter dicunt ꝙ quando ab vna parte est solum numerus ab alia sanioritas, neutra poterit confirmari. non prima/ quia non est facta a sanioritate: non secũda quia non est facta a maiori parte. In dubio aũt illa pars quæ est maior numero præsumitur sanior: vt in. c. de quibus. 20. di. & in. c. dudum el. 1. de elec. ponit d. anto. in. c. ea noscitur/ de iis quæ fiunt a plã. & albe. in. l. 1. versi. sed neq;. C. de veteri iure enucle. Et ex his sequitur vnum: ꝙ dictum archi. & domi. in. d. c. nicena / & doctorum in d. c. 1. & bal. in. d. c. fi. de præsump. (videlicet C vbi volunt ꝙ quando minor pars allegat rationabilem causam etiam vnus solus impedit expeditionem actus) non habebit locum in electionibus: quia in illis sufficit ꝙ sit maior pars, & contradictio minoris non sufficit si maior pars excedat in nũero in duplo q̃uis minor sit sanior: vt dicit tex. in. d. c. si quando de elec. in. 6. Quia intantum iura præsumũt pro excessu in magno numero ꝙ non admittunt probationem in contrarium, nisi velimus saniorem partem intelligi non respectu sanioris iudicii sed tantum dignitatis zeli & meriti personarum: vt notat abb. in. c. dudũ in. 3. notabili de elec. tunc. n. sic capiendo etiã in electionibus esset vera opinio prædictorũ in. d. ca. nicena / & bal. & aliorum in. d. cap. fi. ¶ Item sequitur aliud ex proxime dictis/ ꝙ q̃tumcunq; minor pars sit sanior & excedat in sanioritate (vt quia in maiori parte nulla datur sanioritas) non propterea poterit confirmari electio minoris partis: quia non concurrunt duo/ videlicet excessus in numero & sanioritas, quæ duo requiruntur in electionibus copulatiue. & sic sanioritas nihil operatur vbi non est maior pars/ nisi ad impediendum confirmationem electionis factã a maiori parte. D

¶ Vnde conclusiue dicendum est prout dicunt doc. in. d. c. ecclesia el. 2. ꝙ aut numerus multum excedit, & tũc sufficit numerus/ nec habetur respectus zeli & meriti & authoritatis: vt in. d. c. si quando. Aut numerus non intantum excedit, & tunc si authoritas & meritum alterius partis non multum excedunt/ debet præferri numerus: quia ille modicus excessus non sufficit ad hoc vt nũerus confutetur / argu. c. etsi quæstiones de simo. Aut authoritas & meritum multum excedunt, & tũc electio maioris partis non debet confirmari/ nec etiam electio sanioris partis: quia nõ concurrunt illa duo copulatiue secundum quod communiter volunt doc. in. d. c. ecclesia. In electione autem papæ non requiritur ista sanioritas: quia nec in. c. licet nec in. c. vbi periculum in. 6. nec in cle. ne romani de elec. aliquid dicitur de sanioritate, Imo inquantum illa iura volunt ꝙ non possit eligentibus opponi aliqua exceptio excommunicationis suspensionis vel interdicti (secundum ꝙ dicit illa cle. circa fi.) contrarium innuitur. Et hoc clarius ostẽdit tex. in. d. c. licet/ in versi. ex hoc tamen: dum dicit ꝙ non vult præiudicare ex

hoc aliis ecclesiis in quibus maior & sanior
A numerus requiritur. Et ratio potest esse in e-
lectiõe papæ/q̃a debet fieri a duab⁹ partibus;
vt in.d. ca. licet. vnde propter excessum nu-
meri non habetur respectus ad sanioritа-
tem.

¶ VTRVM autem in aliis actibus capi-
tularibus q̃ in electionibus requirantur ista
duo copulatiue.glo.in.l. vbi absunt.ff.de tu-
to.& cura.datis ab iis/tenet φ nonsimo φ di-
gnitas & authoritas præferatur numero. &
idem bar.in.l.pomponius.ff.de re iudi. In cõ
trarium faciunt omnia illa iura quæ volũt φ
in actibus collegialibus factum a maiori par
te valet vt in.l.nulli.ff.quod cuiusq; vni. no.
L.quod maior ad munici. &.l. nominationũ
C.de decuri.li.10.Immol. in.c.1.de iis quæ
fiunt a maio.par.ca.vult φ non sufficiat ma-
ioritas numeri / sed etiam debeat concurrere
authoritas & sanioritas.& idem immol.in.l.
pomponius/in.4.col.ff.de re iudi.& damnat
consuetudines & statuta quæ contrarium di-
sponunt etiam si sint iuramẽto firmata. Et idẽ
indistincte voluit abb. siculus in oibus vni-
uersitatibus in.c. ecclesia el.1.de elec.dicens
esse casum in.d.ca.1.de iis quæ fiunt a maio.
B par.ca. ¶ Et ex hoc videtur dicendũ φ in qui-
buscunq; vniuersitatibus ecclesiasticis debeãt
illa duo copulatiue interuenire(videlicet mã
ior numerus & sanioritas)in quibuscunq; a-
ctibus capitularib⁹ vel vniuersitatis/ p.d.c.1.
Et ita intelligitur glo.in.§.nũc quæritur.63.
di.& in.d.c.ca noscitur.& ibi doc.& abb. sicu
lus in.c.quia propter de elec. Et in vniuersita
tibus secularibus idem dicendum videtur si
sumus in terris ecclesię per.d.c.1.sed in terris
imperii sufficit maioritas numeri sine saniori
tate per notata in.d.l. nominationum/& aliis
iuribus supraallegatis. Albe.tamen in authẽ.
hoc ius porrectum.C.de sacrosanc.eccle. di-
cit vidisse obseruari φ attenditur maioritas
numeri sine sanioritate.& loquitur in vniuer
sitate ecclesiastica. Sed contra illud est tex. in
c.præsentium post prin.de testi.in.6.& tex.in
d.c.1.

¶ Et si dicatur φ idem videretur dicendũ dẽ
iure ciuili: quia vbi defecit ius ciuile sup sa-
nioritate/suppleuit ius canonicũ, & propter
ea debet seruari in vtroq; foro: vt in.c.si in
adiutoriũ,10.di.& in.c.1.de noui operis nũ.
Respondetur φ illud procederet vbi in illa
specie ius ciuile nihil disponeret.secus in pro
posito vbi specifice in casu reperitur disposi-
tio iuris ciuilis. Pro quo est tex.in.c.1.& ibi

inno.de rebus ecclesiæ non alie.in.6.licet lo-
quatur in casu conuerso/in quo ius ciuile re- C
quirit maiorem solenuitatem: dicendo φ au
then. hoc ius porrectum non seruatur quo
ad maiorem solennitatem in alienatione rei
ecclesiasticę. ¶ Vnum tamen scias circa locũ
eligendum φ quando patribus data est pote-
stas eligendi locum pro futuro concilio / in-
telligitur de prima electione, nec poterũt va-
riare vlterius. Pro quo est tex. in.l. bo-
ues. §. hoc sermone. ff. de verbo. signi.
ponit abb.in.d. sermone qui incipit maximũ
& insupportabile onus/in.24.col. refert feli.
in.c.innouamus de treu.& pa. Et omnia præ
missa adde ad ea quæ dicta fuerunt in quæ-
stione quot debeant esse præsentes in conci-
lio.& quæ dicuntur in quæstione vtrum vnũ
conciliũ possit cõfirmare vel limitare vel re-
uocare constitutionem alterius.

SED hic pone φ actus explicandus sit
per corpora nationum vel officiorum
vel collegiorum(vt fuit in concilio basi-
lien. vbi procedebatur per nationes & non p
capita)vtrum dicetur maior & sanior pars il
la in qua reperientur plures voces non habi
to respectu nisi ad capita nationum coniun-
ctim / an erit habendus respectus ad maiorẽ
partem cuiuslibet nationis vt dicatur haberi D
vox illius nationis: ita φ si sunt decem colle-
gia vel nationes / sex dicantur facere maiorẽ
partem: & ab illis sex collegiis sint vota maio
ris partis cuiuslibet collegii,& non coniũgã-
tur vota minoris partis alicuius collegii cum
votis maioris partis alterius collegii vel na-
tionis.

¶ Istam quæstionẽ mouet & examinat abb.
sicul.in.c.scriptum iii. 8. notabili de elec. Et
dicit φ licet alias vbi diuersa corpora coniun
gũtur in vnum ad aliquem actũ explicandũ
non vt diuersæ vniuersitates sed vt faciant
vnum corpus, computentur voces per capi-
ta & non secundum corpora(vt ibi in.d.cap.
scriptum)secus tamen est quãdo diuersa cor
pora conuenirent ad aliquem actum explicã
dum tanq; corpora diuersa non vt faciãt vnũ
corpus: quia tũc ad validitatem actus nõ suf
ficit maior pars singulorũ, sed oportet vt con
ueniat maior pars ipsorum corporum: vt si
sunt tria corpora/conueniat saltẽ maior pars
duorũ corporũ.allegat ad hoc tex. issta glo.
in.c.pastoralis in primo respõso de rescrip.
Et ideo ioan.an.ibi dicit φ si electio spectaret
ad certum præiatum pro tertia parte/& ad ca
pitulum pro alia tertia parte & ad clerum ci-

A uiratis pro alia tertia parte, non sufficit ad va liditatem electionis ꝙ electus habeat totum clerum & minorem partem capituli/ licet ipsi sint plures numero: quia tunc non concurrit nisi vna vox: quia clerus totus non habet nisi vnam vocem, capitulum vero aliam, sed non potest dici capitulum vbi nō est maior pars: vt in allegato. c. 1. de iis quæ fi. a maio. par. ca. Item si prælatus & maior pars capituli eligerent vnū/ & clerus cū reliqua pte capituli eligerēt alium, valeret electio facta a plato & a maiori parte capituli/ licet in numero personarum ipsi essent pauciores aliis: quia vt dictum est tunc habetur respectus ad corpora & non ad capita personarum. Et dicit idem abb. sic fuisse factum in concilio basilien. in quo procedebatur per nationes: videlicet ꝙ ad validitatem actus oportebat ꝙ concurreret maior pars nationum/ licet forte in maiori parte nationum essent pauciores numero: vt quia forte aliæ nationes dissentientes erāt plures in numero personarum. ¶ Adde eundem abbatem in. d. c. pastoralis de rescrip. in fi. prin. Et pro his vide. d. anto. in. d. c. scriptū/ in. 5. col. & ioan. de immola in secunda col. & eundem anto. in. c. 1. de paroch. & eūdem abbatem in cap. postulasti de concess. præ-

B ben.

¶ Cardi. autem alexan. 15. di. ca. 1. circa finē/ non admittit quod dicit abbas: quia in concilio non congregantur nationes ex christianis tanꝙ diuersa corpora nationum, sed congregantur omnes tanꝙ oues vnius pastoris christi/ apud quem non est distinctio græci & latini, ideo debet attendi maior pars respectu totius, & singuli a pastore suo & patrefamilias videntur in consideratione habendi, allegat in simili quod dicunt legistæ in. l. fi. C. de impube. & aliis substi. per. l. lucius. §. titius testamento de lega. 2. Dicit tamen ꝙ si esset consuetudo explicandi vota in conciliis per nationes (vt in constantien. & pisano & aliis factum est) tunc opinio abb. esset vera. Et addu cit glo. in cap. vnico ne sede vacante in. 6. & falice. in. l. quoniam. C. de appel.

¶ Tu adde quod ad propositum dicit bal. in l. si ad scribatum ad fi. C. de appel. ꝙ quando actus debet expediri a duobus collegiis, non sufficit vnum collegium cū minori parte alterius/ sed requiritur maior pas vtriusq; & minor pars non reputatur membrum collegii: ergo actus expeditus ab vno collegio & minori parte alterius / non censetur factus ab vtroq; collegio. Allegat notata in. c. a collatione de appel. in. 6. per ioan. an. cum reprobat opinionē ostien. in. d. c. postulasti de con- C cess. præben. quod & ponit federi. in consi. 1. Ad idem similiter abbas siculus in consi. 57. (incipit ex infrascriptis literis) in primo volu. in. 8. col. dicit ꝙ si papa mandat episcopo senensi vt aliquid expediat cum consulibus, non sufficit ꝙ episcopus cum consulibus faciat maiorem partē: sed requiritur ipse & maior pars consulum/ per illum tex. in. d. c. pastoralis de rescrip. Ad quod etiam vide feli. in. c. cum omnes in. 19. col. de consti. vbi dicit ꝙ ex variis coniecturis discernūtur & ex subiecta materia qn̄ conueniant vt diuersa corpora & qn̄ vt vnum corpus. & idem abb. in. d. c. scriptum. Et pro hoc facit glo. & ioan. an. in c. 1. ne sede vacan. in. 6. & in. c. a collatione de appel. in. 6. vbi dicitur ꝙ si episcopus & capitulum habent aliquid agere, non valet actus nisi cum episcopo concurrat maior pars capituli sine episcopo, quia veniunt vt duo corpora separata. Et in hoc reprobatur opinio ostien. in. d. c. postulasti de concess. præben. Et idem dicit abb. siculus in. d. c. postulasti, & sen titioan. an. & doc. in. c. statutum de elec. in. 6. vbi limitat præmissa nisi vbi conuenirēt duo corpora in vnum vt facerent in illo actu vnū corpus: qa tunc staretur iudicio maioris par- D tis personarum. Et hoc sentit bar. in. l. fi. ff. de collegiis illicitis. Et de ista materia potest inspici quod dicitur in trac. de beneficio ioā. de sylua in. 2. par. q. 17. vbi adducuntur aliqua similia. & quæ ponit feli. in. d. cā. pastoralis in fi. versi. vbi duo corpora.

¶ Et dudum in quadam causa papien. capellaniæ vbi erant patroni descendentes a diuersis/ & ab vna parte tres ab alia quattuor: q̄tū cunq; vnus vltra illos tres qui faciebant medietatem haberet vnum ex illis quattuor (ex quo alii tres remanentes non consenserāt in eundem ab aliis præsentatum/ sed in alium) dn̄i non habuerūt respectum ad illū vnum/ ex quo non fuerat maior pars illorum quattuor concurrens cum illis tribus alterius partis: sed canonizarūt gratificatiōem p̄sentati a tribus ex quattuor. Et inter alia etiā allegabatur cardi. in cle. plures de iurepa. & rochus in trac. de iurepa. in. 2. q. ad fi. in versi. ipse vel is a quo &c. Verū est ꝙ licet cā fuerit sic votata, non tamen fuit pronuntiatū propter alia quę in causa occurrerunt.

¶ Sed si bene aduertatur, conclusio dominorum non transit sine dubio quando iuspatronatus originatur ab vna persona: quia tunc

ex quo agitur de vna voce originaliter quæ A propter plures a diuersis filiis descendētes diuiditur in plures, illi plures non videntur cōuenire vt plura corpora sed confunduntur in vnum. Et quod allegat rochus in versi. ipse vel is a quo/ ꝙ hoc dicat cardi. in cle. plures de iurepa. male videtur allegare: quia cardi. loquitur quando iuspa. originatur a pluribus & non ab vno tantum. Et si bene aduertatur, cum cardinalis ponit exēplū de decē habentibus vnam vocem & duobus habentibus aliā/ sentit ꝙ præsentatio facta a minori parte de decem cum vno ex illis duobus non valeat. Et considerandum est ꝙ quia sumus in patronis laicis qui præsentant vt singuli/ valet præsentatio facta a maiori parte cōparatione minorum: vt in. c. quoniam/ de iurepa. & in. c. ecclesia de elec. alioquin si requireretur maior pars ab vtroq; latere, tunc non diceretur facta præsentatio a maiori parte sed ab vtraq; parte: & sic habere ambas voces & non maiorē partem. Et hoc videtur sentire ioan. de sylua in. d. 17. q. in fi. & videtur feder. consi. 1. (cū respondet ad contraria) approbare quæstionem siue exemplum positum in iurepatronatus.

B Quomodo autem cognoscatur quando conueniant vt facientes vnu corpus vel diuersa corpora, dicit abb. in d. c. scriptum ꝙ ex variis circunstātiis poterit deprehendi. Nam si dantur voces in vnū, nō potest dici ꝙ conueniant nisi tanq̄ in vnum corpus. & idem abb. in. d. c. pastoralis. Itē discernitur ex verbis statuti & materię subiectę: vt ponit idē abb. in. d. c. pastoralis. ¶ Sed decius ibi videtur impugnare abbatem cū vult ꝙ quando duo corpora cōueniunt vt separata/ requiritur maior pars amborum: sed quādo vt faciant vnū corpus/ sufficit maior pars omnium simul iū torū. quia vt ipse dicit idē videtur in vna conclusione quod in alia p rationem abbatis/ volentis ꝙ a maiori parte totum corpus repræsentetur. Sed iudicio meo ipse non bene concepit mentem & rationem abb. quæ fuit ꝙ illud quod fit a maiori nūero personarum vtriusq; collegii simul/ nō dicitur factum a duobus collegiis separatis (quia non est maior pars numeri vtriusq; collegii de per se) sed ab vno ex confusione & vnione amborū: sicut patet ad sensum/ vt ipse abbas dicit. Et ex his patet quomodo numerāda sint vota in conciliis.

¶ Vbi autē materia super qua est controuersia non esset clara & euidens (vt oppositū per rationem & authoritatem sacræ scripturæ & C sanctorum patrum diffinitionem manifeste ostendatur falsum) sed haberet probabilē rationem ad vtranq; partem, tunc regulariter statur maiori parti. quæ in dubio ꝑsumitur sanior: vt dictum est/ & dicitur in. d. ca. scriptū. vbi enim est maior pars/ ibi præsumitur esse ecclesia: vt. s6. di. c. apostolica. Et ideo in tolet ano concilio dicitur ordinatum ꝙ cum quælibet synodus agitur/ aut pacifice inter pontifices quicq; diffinitur, si pauciores per nescientiam vel contentionem forte dissentiunt/ aut commoniti plurium sententiæ cedant/ aut ab eorum cœtu cum dedecore & cōfusione abscedant/ aut excōmunicationis annuæ luant pœnam.

SED quid si contingeret difficultas ꝙ vota essent in plures & varias partes diuisa/ & non posset dari maioritas numeri in vna plusq; in alia nec rationis nec authoritatis? Tunc dicerem attendendam esse distinctionem quā ponunt doc. maxime ioā. de immol. in cle. ne romani in. 1. col. de elec. & mathesil. in suo tractatu quando sunt variæ opiniones doctorum/ quæ sit tenenda. Ex qua distinctione possunt elici aliquæ conclusiones in proposito. ¶ Sed vt cessaret ista varietas, voluerunt & obseruarūt antiqui patres vt veritas dilucidaretur in conciliis/ in intimatione D concilii exprimere materiam super qua foret disceptandum: mandando vt episcopi prius in suis prouincialibus conciliis deliberarent, & quid fuisset visum patribus in prouincialibus conciliis congregatis/ per nuncios ad vniuersale conciliū mittendos explicarēt. Quod patet ex authoritate aug. contra donatist. qui dicit, non enim potuit res ista tot altercantiū nebulis inuoluta ad plenarii concilii illustrationem confirmationemq; deduci, nisi prius diutius per orbis terrarum regiones multis hinc atq; hinc disputationibus & collationibus episcoporum pertractata esset.

¶ Et hoc vltimum posset contingere quando papa non esset præsens in concilio/ q̄uis eius authoritate fuisset congregatum: sed si papa sit pręsens/ videtur impossibile ꝙ iste casus occurrat, nisi esset casus de articulo fidei nondum deciso: in aliis autem non videtur ꝙ possit occurrere. Et ratio est quia episcopi in concilio vbi præest papa/ sunt sicut cōsultores: vt dicitur in. c. graue de præben. & glo. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & diximus supra. Et quando requiritur iudicium pluriū per viam consilii, tunc requirens consilium

A non tenetur illud sequi: vt in.c.cũ in veteri/ ibi doc.de elec.& in.c.cum olim de arbi.bar. plene in.l.1.§.si plures.ff.de exerci.cum concor. Nam potest minorem partem præferre maiori,nec actus viciatur secundum ioan.an. & alios in.c.nec episcopi de tempo.ordi.post inno.Quem etiam sequuntur immola & angelus in.l.ad principem.ff.de appel.& angelus in.l.maioré.ff.de pac.& ioan.an.in.c.nullus ex consilio.ff.de reg.iu.in.6.& bal.in.l.1. in.6.q.ff.de officio consu.¶ Et hoc verum est nisi requirens teneretur sequi consiliũ ex statuto vel consuetudine:quia tunc non sufficeret minor pars/sed requireretur necessario ꝙ haberet maiorem partem:vt dicitur in dictis locis.Sed hoc non reperitur statutum in iure ꝙ papa teneatur de necessitate sequi vocem maioris partis episcoporum in concilio consulentium/ si votum eius concurreret cũ alia parte minori. Propterea videtur ꝙ vbi præest papa, contingentibus istis diuersitatibus & difficultatibus (quia vota essent diuisa in plures partes) illa pars esset tenenda quã papa vellet.

SED si nõ essent diuisa vota nisi in duas partes/& res esset secundum vtranq; partem dubia/& papa esset cum minori pte
B vtrũ deberet præualere pars minor propter authoritaté papæ: quasi minor pars tũc dicatur sanior,& quia papa requirens vota habet episcopos in concilio tanq̃ consultores. In hoc existimo si nõ ageretur de causa fidei neq; de causa contra papam,ꝙ illa pars præualeret in quam papa inclinaret:quia si hoc est quando solus papa vult vnum & totum concilium aliud(ꝙ papa præfertur secundum dicta supra in proxima quæstione) multo magis q̃n cum aliqua parte concilii papa sentiret/debet præferri eius voluntas siue iudicium. Et ad hoc facit quod voluit ostiẽ.in.c.postulasti de concess.præben.ꝙ quando episcopus in actu explicando cum cõsilio capituli habet interesse vt episcopus/tantam vocem habet ipse solus q̃tam vniuersum capitulum:& ꝙ si cũ episcopo est vnus solus canonicus/eius sententia debet præualere. Et licet eius opinio ibi communiter reprobetur,tamen esset vera in persona papæ respectu concilii:hoc est ꝙ nõ solum tanta est vox papæ sed ꝙ etiam prępõderat voci vniuersalis cõcilii/ nisi vt supra dictum est in causis fidei. & de hoc dictum est supra in quæstione quæ sententia pręferatur vtrum papę an concilii.

¶ Non obstat si dicatur ꝙ episcopi qui sunt in cõcilio sunt tanq̃ participes officii:ex quo videtur ꝙ tunc quando actus est explicandus
C cum eo qui est particeps officii,si dicitur ꝙ cũ illius consilio fiat/tunc consilium capitur pro consensu: vt in.c.venerabili iuncta glo.de offi.delega.& ideo ꝙ de necessitate papa teneatur sequi vota maioris partis episcoporũ existentium in concilio. Quia respondetur ꝙ episcopi existentes in concilio non sunt participes authoritatis/sed vt dictũ est tanq̃ consultores: quia omnis authoritas concilii dependet ab authoritate papæ,& a papa eius gesta confirmantur: vt.17.di.per totum,&.c. significasti de elec.& dictum est supra.

¶ Arti. 4.

SED PONE ꝙ congregato cõcilio vacet sedes apostolica,vtrũ cõcilium possit omnia facere quæ poterat papa/vel quã potestaté habeat. Et videtur ꝙ omnia quæ papa poterat possit concilium.nam concilium generale repræsentat vniuersalem ecclesiam:vt in.c. sicut in fi.15.di.ponit abb.in disputatione episcopus/& in.c.significasti de elec.& in con
D cilio constantien.in pluribus principiis plurium sessionum.& alex.in.c.1.15.di.Sed vniuersali ecclesiæ data est potestas clauium cũ data est petro:vt in.c.quodcunq;.24.q.1.vbi dicitur ꝙ quando petrus accepit claues/ecclesiam sanctã significauit. Ergo videtur ꝙ ecclesia vniuersalis sic synodaliter congregata/possit sede vacante omnia administrare ad quæ potestas clauium se extendit:quia cum potestas data petro & per petrũ consequenter ecclesiæ / per papam exerceatur & explicetur,vacante sede videtur penitus residere tale exercitium in ecclesia/ quæ poterit istũ habitum potestatis reducere in exercitium & in operationem.

¶ Secundo ecclesia vniuersalis repræsentatur per concilium, & mortuo papa non dicitur remanere ecclesia sine capite:quia caput eius est christus.Si ergo christus ascẽsurus in cœlum dimisit pastorem quem sciebat moriturum, non est verisimile ꝙ voluerit ecclesiam sine potestate exercendi necessaria & contingentia in ecclesia dimittere,cum autem nõ dixerit ad quem possit haberi recursus in reseruatis papæ mortuo papa, videtur necessa

rio dicendum ꝙ dicta potestas remaneat in
A vniuersali ecclesia/ & consequenter in concilio. Pro quo facit glo. in. c. 1. de schisma. in 6. in verbo vacante. & bene tex. in. c. si gratiose de rescrip. in. 6. vbi licet papa moriatur, tñ sedes apostolica non moritur/ per quam designatur dignitas pontificalis secundum lapũ ibi. Si ergo dignitas non moritur, necessariũ est penes aliquem illius executionem existere: & in nullo conuenientius q̃ penes concilium. Sicut in simili de episcopo fit deuolutio administrationis ad capitulum. c. his quę/ &. c. cum olim de maio. & obe. glo. in. c. 2. ne prę la. vices suas/ cum simil.

¶ Tertio facit ꝙ ita videmus obseruatum in aliquibus conciliis. cõstantien. enim conciliũ sede vacan. confirmauit archiepiscopum lugdunẽsem; dedit etiam indulgentias & dispensauit super irregularitate. & sic exercuit reseruata papæ: vt in. c. ꝙ translationem de offi. legati. Et idem dicendum de concilio senensi, quod dedit indulgẽtias. & de cõcilio basiliẽsi. Quod & refert gerson in. xi. consideratione in trac. de po. eccle.

¶ Quarto facit ꝙ cardi. in trac. vnionis in. 1. q. dicit ꝙ penes vniuersalem ecclesiam vacan
B te papatu consistit vniuersale regimen, eo ꝙ est congregatio fidelium: vt in. c. ecclesia de cõsecra. di. 1. c. debitum de biga. c. fundamenta de elec. in. 6. Dicit etiam bal. in. l. non ambigitur. ff. de legibus ꝙ mortuis electoribus papæ pontificalis authoritas residet in congregatione fideliũ/ quia catholica ecclesia est ipsa fidelium collectio. & ibi in præcedenti quæstione vult ꝙ mortuo imperatore succederet populus romanus si non esset papa. Si igiť penes ecclesiam vniuersalem/ ergo & penes concilium: quia ecclesia vniuersalis repræsentatur per generale concilium, quo congregato consistit potestas penes ipsius concilii potiorem partem. ergo concilium succedit in regimine & administratione vniuersalis ecclesiæ. Quod videtur velle pauinus in trac. ne sede vacan. in prældiis/ in versi. præmitto sexto in. 2. col. Sed ꝙ vacante imperio succedat papa/ est extrauagans ioan. 22. quæ incipit si fratrum & coepiscoporum. quæ fuit solenniter glosata per egidium bellamera post zenzelinum.

¶ Quinto facit ꝙ concilium generale habet potestatem immediate a christo: vt patet in concilio constantien. in quinta sessione. & ꝙ concilium repræsentat vniuersalem ecclesiã: quod intelligitur sede vacante vel quasi/ secũdum rosellum in sua monar. in. 43. char. in 3. col. Quæ sic coadunata/ tanq̃ habens om- C nem pontificalem dignitatẽ potest sibi ipsi authoritatem interponere: quia tunc apud eam residet omnis potestas papæ. nec dicetur tũc acephala siue concilium acephalum: cũ eius caput sit christus ex quo sedes vacat. Ergo si pontificalis potestas est tunc in cõcilio, sequitur ꝙ omnia poterunt per concilium expediri quæ per papam possent si sedes non vacaret. alioquin sequeretur ꝙ mortuo papa ecclesia remaneret sine pastore aliquo in terris: quod non est præsumendum/ vt dixi supra. Et possent contingere multa grauissima in quibus oporteret vti plenitudine potestatis/ & de papa non posset ita de proximo prouideri. quod non est dicendũ: quia christus oĩa bene disposuit tanq̃ bonus paterfamilias secundum inno. in cap. pro humani de homi. in. 6.

¶ Sexto facit ꝙ ista quæ fiunt a conciliis/ dicuntur fieri suggestione & instinctu spiritus sancti: vt in. c. si quis diaconus in prin. &. c. si ille. 50. di. & tex. in. c. violatores. 25. q. 1. Et dicit bal. in trac. schismatis in prin. ꝙ spiritus sanctus loquitur per ora eorũ qui sunt in cõcilio/ per. d. c. si ille. 50. di. & probatur act. 15. ibi visũ est spiritui sancto & nobis. & in pluribus sessionibus in concilio constantien. & basilien. dicitur sancta synodus in spiritu sancto legitime congregata. Præsumitur enim ibi interuenire spiritus sanctus: iuxta illud/ vbi duo vel tres congregati fuerint &c. c. audiuimus 24. q. 1. dici ra lex. in. c. illa. 12. di. ¶ Ex quibus patet ꝙ si recipit potestatem a spiritu sancto & a christo qui est tunc caput ipsius concilii/ & sic est ꝙ vbi inhabitat spiritus sanctus & christus ibi est omnis potestas (iuxta illud matth. 28. data est mihi oĩs potestas in coelo & in terra: quia omnis potestas est a deo. 23. q. 1. c. quid culpatur. & apostolus ad ro. 13.) sequitur ꝙ vacante sede omnis potestas remanet in concilio, cuius caput est christus/ & in quo concilio habitat spiritus sanctus. D

¶ Septimo adducitur tex. in. c. si quis pecunia 79. di. vbi patet ꝙ mortuo papa/ cardinales & alii clerici & laici deum timentes (q vt supra sæpius dictum est/ nihil aliud sunt q̃ concilium, quod ex cardinalibus & aliis prælatis ac clericis deum timentibus constat) excommunicant inuasorem & intrusum in papatũ. & sic collectio clericorum hoc est conciliũ exercet iurisditionem vacante sede romana. Et maior

A maior pœna non est in ecclesia q̃ anathematizatio: vt in. c. corripiantur. 24. q. 3. ergo cũ possint maiora/ possunt & minora: de deci. ex parte el. 3. Item facit tex. in cle. ne romani, vbi cardinales prohibentur vacante papatu aliquid exercere de spectantibus ad papã/ & de concilio nihil dicitur: ergo conciliũ potérit sede vacante omnia exercere, argu. l. cũ prætor. ff. de iudi. & c. nõne de præsump.

¶ Octauo adducitur authoritas christi apud matth. 18. si peccauerit in te frater tuus &c. & si non audierit eos dic ecclesię, de qua in. c. nouit de iudi. & in. c. si peccauerit. 2. q. 1. In qua authoritate designatur data potestas ecclesiæ exercẽdi iurisditionẽ: q2 frustra diceretur ecclesiæ si ecclesia nõ reciperet iurisditionẽ & coertionẽ. Et si restringeret̃ ista authoritas exponẽdo dic ecclesiæ. i. plato (vt in. c. nouit de iudi.) & sic restringẽdo ad platũ tantũ, sequeret̃ ꝙ vbi nõ esset platus cui diceretur/ nõ esset loc⁹ illi authoritati. & sic fuisset christus diminute loquutus/ & nõ prouidisset in oĩ casu: quod dicere est hæreticũ. Itẽ sequeretur ꝙ in papa (qui nõ habet superiorem) authoritas illa esset frustratoria: cuius cõtrariũ dicunt doc. post glo. in. c. si papa. 40. di. & ostiẽ. in. c. proposuit de cõces. præbẽ. qui dicit ꝙ in papa illa authoritas intelligit̃ dic ecclesiæ hoc est oret ecclesia deũ pro eo. Ergo vere intelligit̃ illa authoritas de ecclesia vniuersali: & cõsequẽter de cõcilio repræsentãte ecclesiã vniuersalẽ. ꝟ Itẽ cũ christus loqueret̃ petro, nõ est verisimile ꝙ voluerit vt diceret sibiipsi, nisi saluãdo vellem⁹ dicere ꝙ qñ dicebat si peccauerit in te/ loqueret̃ tanq̃ petro & nõ tãq̃ plato: & cũ diceret dic ecclesię tũc etiã loqueret̃ ei tanq̃ plato & superiori. cũ non sit absurdũ ꝙ quis fungatur duplici iure: iuxta notata in. l. si consul. ff. de adop. Sed per hoc nõ efficeretur quin sequeretur ꝙ illa authoritas in papa (q nõ habet superiorẽ) esset superflua. Quinimo rectius videt̃ intelligẽda pprie de cõcilio/ ppter difficultatẽ & impossibilitatẽ cõgregãdi ecclesiã vniuersalẽ. Si igit̃ pprie itelligit̃ de cõcilio, seqt̃ ꝙ cõciliũ possit exercere etiã ea quæ sunt põtificalis dignitatis: q2 posset illa authoritas exerceri contra epõs/ archiepõs & alios maiores, quorũ depositio spectat ad solũ papã: vt in. c. ꝙ trãslationẽ de offi. lega. & in. c. 1. de transla. præla. ꝟ Et si dicat̃ ꝙ tũc illud dic ecclesiæ/ intelligeret̃ de ecclesia simul cũ papa q est ppositus ecclesiæ (vt in. c. ita dñs. 19. di. & in. c. sacrosancta. 22. di.) & cuius est authoritas & potestas deponẽdi epõs, sequeret̃ ꝙ tũc mortuo papa ista authoritas nõ haberet locum neq; posset exerceri respectu totius vniuersalis ecclesiæ/ q̃tũcũq; immineret casus & periculũ esset in mora si expectaret̃ creatio noui põtificis. qd' dicere est absurdũ, cle. cũ sit de magistris. c. ex ore de priui. & l. 3. cũ simil. C. de condi. inser.

C ¶ Nono adducũt̃ iura, primo, tex. in. c. ex gestis de ele. nõ resi. vbi cõciliũ deposuit cardinalẽ, qd est ppriũ papę: vt in. c. 1. de schisma. Itẽ conciliũ põt deponere epõs & excõicare 10. q. 2. c. si. incipit si qs eps. 9. q. 2. c. nullũ in si. cũ seq. xi. q. 3. c. si qs epus/ & c. certũ. & 18. di. c. si qs aũt. Itẽ epus qui recusat iudiciũ cõcilii generalis & recusat ibi rñdere: ipso facto est depositus: vt in. c. quisquis. 4. q. 5. Itẽ papa existens in concilio generali sententiam prius a toto concilio latã promulgat & exequitur. 12. q. 2. de laicis. Itẽ conciliũ etiã episcopos depositos in synodo/ restituit: vt in. c. certum/ & c. irritã/ & c. epus. xi. q. 3. Et tamẽ ista sunt de reseruatis papæ: vt in. c. 1. & 2. de transla. præla. & c. ꝙ translationẽ ibi glo. de off. lega. & c. sicut vnire ibi glo. de exces. prælat. & c. maiores de bap. Itẽ tex. i. c. si duo. 79. di. vbi quando est dubiũ quis sit papa/ tũc iudiciũ est cõcilii: vt dicit ibi glo. & sic conciliũ est iudex in casu dubio, ergo multo magis D quando nullus est papa, potest exercere iudiciũ & est iudex in rebus cõcernentibus pontificalẽ dignitatẽ & potestatẽ eius. Imo & põt induci etiã a minori/ quia si iudicat de eius dignitate (hoc est de papatu) iudicãdo quis sit papa, multo magis de iis quæ ad papam spectãt. Itẽ pro hoc tex. in. c. si trãsitus. 79. di. vbi olim conciliũ eligebat papam & prouidebat de papatu. multo magis ergo de spectãtibus ad papam se poterit intromittere.

¶ Item facit quod legitur act. 1. vbi patet ꝙ vacante episcopatu iudæ proditoris/ omnes apostoli & discipuli simul tractauerũt de successore & elegerũt duos ex omnibus (scilicet barrabam & matthiã) & cecidit sors super matthiam. Si ergo petrus qui erat plenus spiritusancto passus est vt omnes prouideret̃ in cõmuni, præsumendũ est ꝙ hæc potestas erat penes conciliũ apostolorũ. Et licet tunc non essent epatus sicut hodie distincti (vt in. c. olim. 95. di. & dicitur in. c. eum causam de proba.) bene tñ habebãt epat⁹ in cura. 1. q. 1. christus. vnde dicitur act. 1. de iuda/ & episcopatum eius accipiat alter. ꝟ Item facit ꝙ apostoli euntes per mundũ ordinabant presbyteros per singulas ecclesias act. 14. prope fi.

A Et per presbyteros vniuersalis ecclesia gubernabatur: vt.d.c.olim.95.di. Et per ecclesiam fuit ordinatum vt ex presbyteris eligerentur qui essent supra alios & appellarentur episcopi: vt.d.c.olim/ & .c.legimus.93.di. Ergo etiã sine papa ecclesia sola vtebatur ista potestate promouendi episcopos. igitur dicendum est q sede vacante possit ista & his similia / licet alias papæ reseruata.

¶ Vlterius pro ista parte adducitur tex.in.c. vnico de schisma.in.6. vbi sede vacante prohibetur collegio sedis apostolicæ admittere illos cardinales per bonifa.8. priuatos ad futuram electionem: ergo si hoc non fuisset prohibitum/ collegium potuisset. & nullus dubitat q illud erat de arduis, iuxta.c.2.de cle.non resi. ☞ Ad idem facit q mortuo papa collegiũ potest quicquid potest papa viuens quia ecclesia est nomen iurisditionis. Sed ecclesia nõ perdit iurisditionem suam per mortem papæ c.si gratiose de rescrip.in.6. ergo quicquid iurisditiõis erat in papa viuẽte erit in collegio: & multo magis in concilio/ in quo sunt et cardinales. Imo vt dicit andreas siculus in.c.trãslato i penul.col.de cõsti. collegiũ poterit ẽt facere legem vniuersalem/ per tex.16.q.1.c.ecclesia habet senatum / iuncto.c.constantinus

B 96.di. vbi patet q ecclesia habet senatum: sed senatus habebat facultatem condendi legem vniuersalẽ: vt in.§.senatusconsultũ insti.de iure naturali/ gentium & ciuili. ergo & senatus apostolicus/ hoc est collegium cardinaliũ, igitur a pari & fortiori ipsum conciliũ. Sed andreas non firmat pedem in eo quod dicit de lege vniuersali, & nõ est sine dubio. & pro nunc de collegio sine papa non videtur verũ. Sed si est dubium de cardinalibus tantum, nõ videtur dubitandum in cõcilio/ vbi sunt cardinales & episcopi.

¶ Item facit q papa non potest sibi successorẽ eligere.8.q.1.c.si petrus/ & .c.moyses. sed collegium cardinalium potest papam eligere: ergo saltem quantum ad hoc potest aliqd quod non potest papa viuens. Item mortuo papa collegium cardinalium fungitur vice metropolitani: vt in.c.in noĩe dñi.23.di. q̃d debet exponi.i. vice papæ: qui ẽt dr̃ metropolitanus: vt in.c.sua de offi.vica. nec alius tunc põt esse metropolitanus romanæ ecclesiæ. Itẽ facit q si iurisditio legati de latere nõ expirat mortuo papa (vt in.c.2.de offi.lega.in.6.) minus in collegio cardinaliũ, q̃d non minorẽ iurisditionẽ habet q̃ legatus: q̃a non duraret iurisditio legati si collegiũ apostolicũ non cessetur. & si hæc dicũtur in collegio cardinaliũ,

C multo magis in concilio gñali tũc congregato/ in quo cardinales interueniũt & sunt eius pars.l.q̃ de tota.ff.de rei vendi. Et q mortuo papa cardinales succedãt in iurisditiõe/ tenet bar.in.l.vbi absunt.ff.de tuto.& cura.datis ab iis, de quo videndum in illo arti. q̃n papa efficiẽ inutilis vel est captus vel demẽs &c. Et si cardinales/ multo magis cõciliũ. ☞ Accedit q vbi est schisma in ecclesia & cõtentio inter duos de papatu, tũc dicitur sedes quasi vacare: vt dr̃ in.c.vnico de schisma.in.6. Et si eo tpe ordinarii exercẽt reseruata papæ, licite faciũt & valẽt gesta. Hoc expresse cõsuluit petrus de ancha.in cõsi.410. incipit viso & diligẽter inspecto. & idẽ petrus ponit in trac. schismatis circa fi. Igit̃ si hoc faciũt valide ordinarii, multo magis cõciliũ/ in quo residẽt oẽs ordinarii: ita q põt dici ordinarius ordinariorũ. Et istã ptem vr̃ velle felinus in.c.querelã circa fi. de iureiu.cũ allegat pe.de monte in sua monarchia/ q cõciliũ licite põt se intromittere de spectãtibus ad papã si in expectãda successiõe noui põtificis imminet magna necessitas.

SED q conciliũ non hẽat facultatẽ excedẽdi ea q̃ spectant ad papã sede vacãte, facit q mortuo papa dr̃ sedes vacare: vt in

D cle.ne romani de elec.cũ simil. de quo vide q̃ infra ponũtur in ppria q̃one. & si vacat/ sequitur q non possit qs exercere papalẽ ptãtẽ, ex quo nõ reperitur statutũ q sede vacãte ad aliquẽ deuoluatur ista ptãs põtificalis. Et accedit dispositio illius ele. quæ vult q ad cardinales nõ deuoluiẽ: & habet q officia cõquiescũt & plures iurisditiões suspẽdunẽ. Itẽ phoc facit illud ioã.15. sine me nihil potestis facere. q̃d adducitur p aug.de ancona in trac.de po.pa. q.3.arti.9. ☞ Item patet q̃a exercitiũ istius potestatis fuit cõmissum petro tanq̃ capiti a quo hæc potestas in alios diffunderetur: vt in.c.ita dñs.19.di. & in.c.loquitur.24.q.1. & in.c.fũdamẽta de elec.in.6. Ex quo patet q oẽs administrantes debẽt a petro & sic a papa eius successore deriuari. cum vero ecclesia vniuersalis mortuo papa remaneat vt corpus sine capite a quo habet procedere eius authoritas & a quo debet diffundi ista potestas, sequitur q illo mortuo penes cõciliũ nulla remanet iurisditio siue potestas administrãdi ea quæ nõ reperiuntur cõmissa nec demandata: & maxime quæ sunt reseruata in signum priuilegii singularis ipsi romano põtifici. ☞ Item quia omne robur concilii/ deriuatur a papa: vt in c.significasti de elec. quo mortuo videtur tũc

A remanere concilium sine robore: vt ibi iuncta dicta cle. ne romani.

¶ Et istam partem(q concilium sede vacante non possit exercere reseruata papae) nec succedat in eius vicariatu/ ponit abb.siculus in cle.ne romani super glo.in verbo nō consonam de elec. ¶ Non obstat quod dicitur q petro fuerunt datae claues figuratiue: quia ecclesiam significauit/ vt in.c.quodcunq.24. q.1. Quia(vt supra dictum est in illo articulo cuius sententiae sit standum vtrum papae an concilii: & plenius dicetur in illo articulo quis sit maior vtrum papa an concilium)nō tantum figuratiue sed vere principaliter & fundamentaliter datae fuerunt claues petro. Et cum dicitur q cum petrus claues accepit ecclesiam sanctam significauit/ intelligitur q non accepit pro persona sua tantum sed etiā successorū & pro omnibus aliis praelatis futuris per deriuationem ab eo in eos. Et ideo dicit glo. super illud matth. 16. quodcūq ligaueris, q habet claues oīs ecclesia in episcopis & presbyteris.& hoc dicit ioan.an. in ca. ad liberandam/in.6.colum.de iudaeis.

¶ Sed obstat tex.in ca.omnibus.24.q.1. qui dicit q ista domus dei per quam designatur ecclesia/ etiam accepit claues: ergo non tantum pro successoribus sed vniuersaliter pro

B omnibus. Non reperio aliquem qui ilium tex. alleget in hoc, nec aliquid de hoc ibi dicit archi. Sed potest responderi q petrus recepit claues pro se & successoribus & etiam pro vniuersali ecclesia descēsiue ab eo/ vt ab ipso quasi quodam capite deus dona sua velut in corpus omne diffunderet: vt dicit tex. in cap. ita dominus. 19. di. & in cap. fundamenta de elec. in. 6. Et sic q potestas quae est in ecclesia sit descensiue in praelatis ecclesiae a petro. & sic intelligitur ecclesia recepisse claues eo q episcopi & alii praelati vniuersalis ecclesiae & consequenter concilium illam potestatem recipiant a papa: & non q omnimoda potestas sit in ecclesia sicut in papa / & non q principaliter & authoritatiue sicut petro claues eidatae cēseātur. Ad quod facit ille tex.in.c.in nouo: dum dicit qui autem spernit eos/ eum a quo missi sunt & cuius funguntur legatione spernit, & ipse indubitanter spernetur a domino. ¶ Secundo potest intelligi q ecclesia receperit claues ex illo ioā.20. sicut misit me pater & ego mitto vos: haec cū dixisset insufflauit & dixit eis accipite spiritū sanctū, quorū remiseritis peccata remittūtur eis,& quorū retinueritis retēta sunt: vt in. c. audiuimus/ & in cap. loquitur.

C 24.q. 1. Et illa verba sunt respectu ordinis, in quo apostoli & consequenter alii episcopi fuerunt pares petro: vt.d.c.loquitur/ & dicitur in.d.c.in nouo.21.di. ¶ Vel tertio dicēdū est prout dico infra in proxima quaestiōe circa finē: & latius in quaestione illa qs sit maior vtrū papa an cōciliū. vbi disputatur vtrū conciliū habeat iurisditionē coercitiuam: & etiā declaratur illa authoritas augustini.

¶ Non obstat si dicatur q successores pōtifices & futuri praelati & sacerdotes nō soli repraesentant vniuersalē ecclesiā: vt est tex.in.c. ecclesia de cōsecra.di.1. qa ecclesia cōsistit in vniuersitate omniū fideliū. & ideo nō verificat dictū aug.in.d.c.quodcūq.qui dicit q ecclesiā significauit. Quia respōdetur q pter vnitatē ipsorū membrorū in ipso corpore ecclesiae/ ipsum corpus ecclesiae dicitur saepe recipere habere & exercere siue operari quę officialia eius mēbra vel aliquod etiā vnū membrorū recipit habet aut operat, licet illud tale cōuenire nō possit toti vniuersitati mēbrorū/nec veraciter dici possit de ea nisi per figurā synecdochen denominādo totum a parte. Vnde in simili est illud apostoli primae ad corin. 10.sedit populus manducare, quod exponit glo.i.quidā de populo,totū pro parte ponendo. Vnde dicendum est q vniuersali ecclesiae datae sunt claues non in omnibus mēbris eius sed in aliquibus mēbris eius tantū: & plenitudo potestatis data est illi in vno mēbro tantū(scilicet principali) quod est caput in corpore/quod est romanus pontifex. Vnde ambro.in li.de poenitētia dicit q ius ligandi & soluendi solis sacerdotibus est permissum. quod & dicit tex. in ca. 1. in. §. vna vero de summa tri.& fi.catho.& facit tex.in.c. noua de poeni.& remis. Et idē ambro.vbi sup. ius ligandi & soluendi habet ecclesia quae veros habet sacerdotes. Vnde archi. in cap.ecclesiae charitas de consecra.distinc.4.dicit.ecclesia dicitur facere quod eius ministri faciūt secundum instituta: puta paruulos baptismo offerre / baptizare & peccata dimittere. Pro hoc facit glo. psal. decimiseptimi quae est augu. quae dicit. attende regulam vnitatis capitis & corporis, quasi enim vna persona est caput & corpus. ideoq vna voce vtitur caput cum membris, licet ea quae dicuntur ad diuersa referantur: quaedam enim soli capiti conueniunt / quaedam solis membris / quaedam capiti & membris. item quae mēbris conueniunt, quędā praeteritis/quędā

D

A præsentibus quædam futuris/quædam perfectis quædam imperfectis conueniunt: & tñ in tanta diuersitate vna vox est / & quasi vna persona loqui videtur.

¶ Vnde respondendo ad primum motiuum in contrarium/dicitur ꝙ claues datæ sunt soli petro & in eo successoribus eius. Vnde dicit beatus cyril. christus plenissimam potestatẽ petro & eius successoribus commisit: & nulli alii q̃ petro quod suum est plenum sed ei soli dedit. alii enim in partẽ solicitudinis sunt vocati: vt in.c.decreto.2.q.6.&.c.ad honorẽ de autho.& vsu pal. Et hoc quomodo claues datæ sint petro, latius q̃ alibi examinabo in ii. q. quis sit maior vtrum papa an concilium.

¶ Et ꝙ concilium non succedat in reseruatis papæ/facit quod dicit cardi. in cle. ne romani §. irritum/in versi. quarto quæro. vbi dicit ꝙ licet mortuo papa potestas dandi indulgentias remaneat penes romanã ecclesiam(quæ mori non potest / nec vnq̃ potest esse nulla: vt in.c.pudenda.24.q.1.)non tamen in exercitio. Vnde infert cardi. ibi ꝙ exercitium talis potestatis interim dormitat, seu ꝙ est sine executione. Sicut dicitur in simili ꝙ ecclesia habet vtrumq̈ gladium sed temporalem nõ in

B exercitio: vt infra in propria q̃one dicetur. Ex quo sequitur ꝙ nec etiam cardinales sede vacante possunt dare indulgentias: vt in.d.cle. ne romani. ponit brix in repertorio in verbo indulgentia. Quod intelligo vltra indulgentias centum dierũ eis ex consuetudine concessas: quia sede vacante non credo eos priuatos priuilegiis illis competentibus alias ex tolerantia pontificum vel alias de iure communi ratione dignitatis cardinalatus, sed quãdo vellent concedere maiores vel plenarias. & de hoc vide infra in solutione ad tertium contrariũ/& in vltimo motiuo contra concilium infra cum refero ioannẽ gerson. Vnde patet ꝙ dato ꝙ ista potestas remaneret penes concilium tanq̃ repræsentans romanam & vniuersalem ecclesiam in habitu, tamen nõ in exercitio. Pro quo facit ꝙ cum ecclesia militans habeat vnum caput: stat ecclesiæ triũphantis(vt dicit illa glo.in.c.ad nostrã de hære.& in.c.ad hoc.99.di.)quæ habet vnum caput.i.deum qui omnia gubernat & omnia administrat, sic & ecclesia militãs habet vnũ caput scilicet papam/qui omnia administrat & sine quo potestas papalis exerceri non debet. Præterea ouile debet esse distinctum a pastore, ecclesia autem est loco ouilis: & papa loco veri pastoris scilicet christi/cuius locum tenet in terris: vt in.c.vnico vt eccle.bene.&.c. q̃to de transla. præla.&.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.&.c.pro humani de homi.in.6. Nõ ergo debet ouile pascere sed pasci/nec occupare officium pastoris. Pro hoc.c.in sancta.2. q.7. Pro hoc etiam facit ꝙ vicariatus fuit datus solũ petro & successoribus: vt supra glo. in verbo consonam in cle.ne romani de elec. Ad hoc.c.licet de transla.præla.& in.c.vbi periculum.§.cæterum de elec.in.6.&.c.fundamenta in.§.ipsa quoq̈ de elec.eodem li. Si secus diceremus, sequeretur absurdum ꝙ non esset necesse eligere papã ex quo penes omnes alios(& sic concilium)resideret petri potestas.& ita in simili dicit glo. de collegio cardinalium in.d.cle.ne romani: & immol. ibi post alios.

¶ PRO solutione huius dubii dicit cardi. de turre cre. in trac. de po. pa. in.3.lt.in.41.c. ꝙ concilium vniuersale congregatum sede apostolica vacante/ante creationem romani pontificis possit & valeat exequi omnia quæ necessario occurrerent pro regimine & tuitione ecclesiæ: vbi per dispositionem iuris nõ posset prouideri & quæ sine magno dispendio prorogari non possent vsq̈ ad creationẽ

D futuri pontificis. ¶ Abb.in cle.ne romani dicit ꝙ sede vacante vicarii christi potestas non transit in concilium. Postea arguit ex.c. quodcunq̈.24.q.1. Ait tamen glo. ibi facere pro prima opinione.& de hoc esse cogitãdum. Tamen idem quod cardinalis cõcludit abb. siculus in sua dispu. episcopus in.4. dubio: qui dicit se nõ vidisse alicuius authoritatem super isto dubio. & vult ꝙ isto casu sede vacante concilium erit administrator necessarius non voluntarius. Pro quo facit ꝙ sicut in necessitate vnum membrum vtitur officio alterius & non aliter(vt in.c.ad hæc/ &.c.singula.89.di.).ita & totum corpus hoc est concilium necessitate instante debet fungi officio capitis quod est papa: vt in.c.rogamus.24.q.1.& in.c.sacrosancta.22.di.& in c.ita dominus.19.di. Ita videmus in capitulo ꝙ in casu necessitatis fungitur vice episcopi q est caput: vt i.c.nouit & c.q̃to de iis quæ fiunt a præla. ad idem in.c.fi. de supplen. negli.præla.in.6.

¶ Et istam conclusionẽ ẽt sequitur pe. de mõte in monar. in.q. an in aliquo casu conciliũ sit supra papam / in.6.conclusione,& ponit feli.in.d.cap. querelam de iureiuran. ¶ Et pro ista parte facit tex.in.c.vbi periculum in.

A §.iidem quoq; de elec. in.6. vbi licet cardinales nihil possint sede vacante exercere de reseruatis principi (vt in. §. irritum in cle. ne romani) tamē vbi subesset necessitas pro defensione terrarū ecclesiæ vel vbi aliquod grande & imminens periculum occurreret, tunc possent se intromittere si omnes essent concordes/ per verbum ibi omnibus & singulis. & ita dicit ibi glo. Ex quo idem videretur dicendum in concilio q; si omnes de concilio essent concordes quando imminet necessitas pro regimine ecclesię/possent se intromittere. Et pro ista parte facit quod multum ample per plura motiua ponit pe. de ancha. in allegationibus factis pro concilio pisano in .6.q. vbi quærit vtrum cardinales vacante sede propter hæresim papæ vel schisma inueteratum possint exercere reseruata papæ. Et ibi dicit q; licet non sit ista materia clare decisa per textus, tamen ipse sentit q; iurisditio deuoluatur ad cardinales cum duabus limitationibus: videlicet in casu quo subest necessitas & vtilitas ecclesiæ, secundo quando cardinales adhibent omnem curam ad extirpandum hæreses & schisma. Et ad. c. vbi periculum/& cle. ne romani, respondet q; ibi est sermo ī casu quo vacatio sedis est modico tēpore duratura: sed in extirpādo schismate & hæ

B resi (quæ non ita de facili extirpantur) diu sedes vacat, & ideo succedunt cardinales in administrādo reseruata papæ cum illis duabus restrictionibus. Et ibi ponit q; possunt construere vnum vicarium generalem in temporalibus & spiritualibus, item cōstituere rectores & præsides in terris ecclesiæ, item confirmare electionem prælatorum & conferre beneficia reseruata papæ.

¶Quę omnia non habeo ita simpliciter pro veris: vt dixi supra/& infra in pluribus sequētibus quæstionibus, & maxime supra in illo arti. quid quando papa efficitur furiosus vel inutilis. Et cum. d. clemē. velit quòd quando imminet periculum grande tunc possint se intromittere dummodo omnes sint concordes, videtur dicendum idem requiri in concilio/vt dictum est. Vnde primo anteq̄ concilium apponeret manum ad ea quę sunt reseruata papæ/prius esset facienda discussio an casus imminēs indigeret propter periculum celeri remedio & an in hoc omnes essent cōcordes, postea autem quando discuteretur de modo prouidendi illi necessitati, forte non esset necesse quòd omnes concordarent/sed sufficeret maior pars: sicut in aliis actibus.

C Et hoc esset satis conueniens: propter difficultatem concordandi omnes in concilio existentes. ¶ Et ex hoc colligerentur duo. primo intellectus illius tex. in. §. iidem quoq; quòd non requireretur quòd cardinales omnes essent concordes in deliberatione de modo prouidendi sed sufficeret maior pars. & quod tex. ille cum dicit vel nisi aliquid tam grande & tam euidens periculum immineret q; omnibus & singulis cardinalibus præsentibus concorditer videretur illi celeriter occurrendum / intelligatur q; omnes & singuli haberent esse concordes quòd illi casui periculum imminens periculum esset necessariū prouidere non expectata creatione futuri pontificis propter periculum in mora: & q; nō requireretur q; essent concordes in modo prouidendi, sed satis esset q; fieret per maiorem partem. Et hoc conuenit rationi illius tex. qui prouidet acceleratæ prouisioni futuri pontificis: quia in modo prouidendi posset esse discordia. sicut in simili dicit glo. in verbo non consonam in fi. cum allegat. c. quia diuersitatem/ in cle. ne romani de elec. ob qua discordiā non posset prouideri imminenti periculo & esset causa dilationis futuræ electionis: & facilius possunt cardinales cōcordari in isto articulo q; casus im-

D minens sit periculosus & indigens accelerata prouisione quàm in modo prouidendi. Et hoc credo verum, cum etiam conueniat verbis illius tex. quæ videntur sonare q; vnanimis concordia sit in deliberando si casus imminens sit talis cui sit celeriter prouidendum ante electionem futuri pontificis. Et similiter dico in casu cle. ne romani, §. irritum/ cum datur facultas eligendi siue surrogandi pœnitentiarios sede vacante: quia sufficeret maior pars in eligendo personam pœnitentiarii postquàm esset deliberatum prius concorditer necessariam esse surrogationem nullo discrepante. Et idem videtur dicere cardi. in. §. irritum in. 8. quæsito. Et notandum est hoc: quia ibi doctores nihil enucleant nec hoc tangunt. ¶ Et si illud est determinatum in cardinalibus sede vacante quando non est concilium congregatum, idem videtur dicendum in concilio congregato/ad quod spectat prouidere in occurrentibus tempore vacationis sedis: quod videtur succedere in locum cardinalium in prouidendo necessitatibus imminētibus ecclesiæ sede vacāte. Et ex hoc sequit̄ aliud q; ille tex. in. d. §. iidē quoq; non habet locum qñ congregatū reperiretur

A concilium tempore vacationis sedis. Quin imo eo casu posset satisfieri vtrique casui: q cardinales se non intromitterent nisi accelerate electioni futuri pontificis/ & cōciliū prouideret imminenti necessitati ecclesiæ. Licet in hoc vltimo sit plus dubietatis: quia cardinales sunt pars concilii cum quibus videtur prouidendum imminenti necessitati ecclesię. Et hoc considera: quia nihil dicunt ibi doctores de concilio, nec etiam cardinalis nec abbas in locis prealleg. itis: sed tantum q concilium pōt se impedire si necessitas magna vrget nec aliter potest prouideri/ nec potest expectari creatio futuri pontificis. Nec dicunt si in hoc omnes de concilio habeant esse concordes, vt vult ille tex. in cardinalibus in. d. §. sidem quoque. Et ideo idem videtur dicendum in concilio quod in cardinalibus: cum non sit dare rationem diuersitatis bonam.

¶ Ioannes gerson cancellarius parisien. in trac. de potestate eccle. in. xi. consideratione dicit. cum quærimus vtrum papa mortuo vel electo possit concilium exercere omnia quæ potest papa, primo dico q potest constituere sibi papam vnum modo solito per electionē cardinalium, vel alio modo per compromissum vel per viam spiritus sancti, item dico q B pōt multa alia, sicut practicatū est in concilio constantien. in diuersis sententiis & decretis respicientibus iurisditionem coactiuam: vt in vocatione & depositione papæ. Sed quo ad hoc potest respōderi q illud fuit propter schisma inueteratū quod sapiebat hæresim. Idem dicit practicatum in excommunicando interdicendo & absoluendo & relaxationibus interdicti: vt fuit in causa tridentina & argentina. ¶ Dicit tamen q circa gerēda sunt aliqua quæ non possunt exerceri nisi per suppositū determinatum. Vnde distinguendo dicit q aut illa sunt talia qualia nullus potest exercere nisi sit papa nec per commissionem nec aliter, vel sunt talia quæ cōmitti possunt per aliquē vel aliquos per quos hæc exerceri non possent sed alius capax est. Ponit exemplum de curato non sacerdote: qui potest committere simplici sacerdoti non habenti plebē aliquam q in cura sua celebret missam/ audiat confessiones/ absoluat & ministret eucharistiam: & sic de reliquis spectantibus ad sacerdotium, poterit igitur similiter concilium committere sacerdotibus vt agant talia/ quæ nec concilium per se nec illi sacerdotes sine commissione vel licentia concilii possent exequi saltem licite. Quo autem ad primum membrum an sint talia quæ nullus possit exercere C nisi sit papa, dicit excommuniori doctorum sententia q quo ad ea quæ sunt ordinis/ nulla sunt talia: qa potestas ordinis est æqualis omnibus sacerdotibus/ comprahendendo more apostoli episcopatum sub sacerdotio: non. n. videtur inquit q sit aliqs actus ordinis in quē possit papalis authoritas/ quin in illum possit de facto potestas episcopalis. Circa illa autē quæ sunt iurisditionis / dicit q conciliumin defectum papę possit illa exercere: vt in subiiciendo episcopo tales populos quales voluerit pro sacramētorū licita & rata ministratiōe. Et ita dicit practicatum in eodem concilio circa samaritas legatos eis dādo qui licite possent oīa q̄ sunt ordinis & spiritualis iurisditiōis. Et subiūgit quo ad idulgētias: q cū hęc potestas respiciat claues quo ad forum pœnitentiæ, si hæc potestas non fuerit per superiorem quo ad vsum limitata/ cum cōueniat cuilibet episcopo/ poterit etiam dare indulgentias: & cum concilium habeat curam communitatis ecclesiæ/ ei cōuenit sicut papæ. De quo dic vt supra cōclusum est & infra dicet.

Restat respondere ad cōtraria. Ad primum satis dictum est supra. ¶ Ad secundū dicitur fatendo q ex ista conclusione satis est prouisum ecclesiæ. Et cū dicitur q mortuo episcopo fit deuolutio administrationis ad capitulum, respondetur negādo assumptum in iis in quibus est administratio solius episcopi: qa fructus reseruātur successori: vt in c. c. quia sæpe de elec. in. 6. Et si beneficiorum collatio spectat ad solum episcopum sine capitulo/ mortuo episcopo capitulum se non intromittit: vt in. c. 1. ne sede vacan. in. 6. Item regula affirmatiua q succedat capitulum in administratiōe tanq̄ legitimus & necessarius administrator, intelligitur salua in prohibitis ratihabitiōe successoris eligēdi & promouendi/ ac in necessitate ineuitabili & euidenti vtilitate ecclesiæ & bonorū eius: attenta etiam distantia locorum & diuturnitatis vacationis vel quasi/ vere vel ficte, & aliis pensatis quæ in dispensationibus & aliis similibus attendi consueuere: saluis quoque priuilegiis consuetudine vel præscriptiōe: & nisi sedes apostolica aut prælatus impeditus aliter duceret prouidendum, sunt enim multæ fallentiæ ad dictam regulam: vt vide in trac. ne sede vacante per pauinum. Et ideo ex illa regula non potest formari contrarium: quia sicut conciliū dicitur necessarius administra-

A tor & non voluntarius, ita & capitulū respe-
ctu episcopi: & ideo non potest allegari pro
contrario. Et ad id quod dicitur ꝙ non est ve
risimile ꝙ christus dimiserit ecclesiam sine ad
ministratore, etiam respōdeo per omnia sicut
dicit illa glo. in verbo non consonam in cle.
ne romani de elec.

¶ Ad tertium (ꝙ ita fuerit seruatum in aliqui
bus conciliis) respondetur. Et primo quo ad
concilium cōstantiense dicitur ꝙ id quod fa-
ctum fuit tunc/ cum factum fuerit tantū per
vnam obedientiam (scilicet ioan. 23. q̄ apud
alias duas obedientias, s. gregorii & benedicti
non credebatur facere concilium vle siue ec
clesiam catholicā repræsentare) non est mul-
tum curandum: sicut nec alia multa decreta
quæ ibi facta fuerunt. Et ideo quando marti-
nus quintus approbauit gesta illius concilii,
tantum approbauit in iis quæ concernebant
fidem. ¶ Item & datur quo ad indulgentias
alia responsio ꝙ indulgentiæ concessæ in illo
concilio non fuerunt plenariæ, quæ reseruā-
tur romano pontifici: vt in. c. cū ex eo de pœ-
ni. & remis. & glo. in cle. 2. eo. ti. in verbo pœ-
na. probatur in. c. ad liberandam de iudæ. &
oldra. consi. 271. incipit quæstio talis est. & di
citur in. d. c. ꝙ translationem de offi. lega. po-
B nit. s. tho. in. 4. sen. di. 20. ar. 4. quæstiuncula
3. Concilium autem bene potest dare suffra-
gia orationum & indulgentias sicut alii præ-
lati: vt in. c. quod autem/ & in. c. cum ex eo de
pœni. & remis. Quinimo abb. siculus in suis
allegationibus in sermone habito in concilio
basilien. (incipit maximū) in. 30. charta/ versi.
& si dicatur, dicit ꝙ concilium generale pōt
etiam dare indulgentias plenarias per dicta
inno. in. c. quod autem de pœni. & remis. Et
idē dicit. d. abb. in cle. 2. de pœni. & remis. &
feli. in sermone de indulgentia plenaria sim-
pliciter trāsit cum abbate siculo. Sed eius opi
nio non videtur vera: & contrariū sentit car.
de turrecre. in trac. de po. pa. in. 3. li. in. c. 43.
& ioan. an. in. c. ad liberandam de iudæ. in. 6.
col. Et ꝙ non sit vera opinio abbatis/ apparet
ex iis q̄ dixi in illa q̄ōne vtrū cōciliū habeat
iurisditionem cognoscendi de litibus & cau-
sis. & de hoc forte infra latius dicā. Et ista opi
nio placet (videlicet ꝙ concilium non possit
dare plenarias indulgentias) nō obstante opi
niōe ioā. gerson & abb. felini & pauini, quos
saluo tantum in aliis indulgentiis non plena-
riis iuxta. c. cū ex eo de pœni. & remis. ¶ Ad
id quod dicitur de concilio basilien. respōde-
tur ꝙ in illo cōcilio multa præsumptuose in
totius ecclesiæ perturbationē facta sunt. ¶ Ad
illud de concilio senensi (super quo se fundat C
etiam abb. in. d. sermone maximum) respon-
detur ꝙ illud fuit de mente & voluntate mar
tini papæ & sub bulla eiusdē. & ita refert car-
di. in. d. c. 43. in fi. se etiā audiuisse sępius basi-
leæ ex bonę memoriæ domino paduano/ qui
fuerat vnus de præsidentibus in dicto senensi
concilio.

¶ Ad quartum negatur assumptum, & quod
dicit bal. in. d. l. non ambigit/ intelligitur quo
ad electionem de papa mortuis electoribus.
& est quæstio quā supra examinauimus vtrū
electio deuoluatur ad concilium an ad clerū
romanum: vide ibi dicta.

¶ Ad quintum respondetur ꝙ ex hoc ꝙ con
cilium potest aliquo casu sibi ipsi authoritatē
interponere forte contra papam hæreticum/
non sequitur ꝙ omnis pontificalis potestas
remaneat in concilio nisi respectu cognitiōis
causæ hæresis contra papam: vt in. c. si papa
40. di. c. fraternitatis de hære. & i. c. in fidei eo.
ti. in. 6. ¶ Ad illud ꝙ possent contingere va-
cante papatu aliqua grauissima &c. respōde-
tur ꝙ est prouisum per supradictam conclu-
sionem: quia concilium tunc est necessarius
administrator, vt supra dictum est.

¶ Ad sextum respondetur ꝙ motiuū nō con D
cludit: quia dato ꝙ inhabitet spiritussanctus
cōciliū/ non sequitur ꝙ aliam potestatem re
cipiat q̄ a spiritusancto datam: non reperitur
aūt ꝙ data sit potestas pontificalis cōcilio se-
de vacāte. Item authoritas matthæi. 28. loqui
tur in christo: ideo non sequitur ꝙ eadem po
testas sit in cōcilio. Sicut dicimus de papa ad
concilium: quia maior est authoritas papę q̄
concilii: & quantumcunq; papa præsit, non
tamen concilium recipit ipsius potestatē om
nimodam. Item & concilia sæpius errarunt:
vt supra alias dictum fuit.

¶ Ad septimum de. c. si quis pecunia/ respon
detur ꝙ si illo casu quo aliquis est notorius in
trusus in papatum conceditur concilio eie-
ctio illius, non sequitur ꝙ vacante sede om-
nis pontificalis potestas sit in concilio: quia
non fit extensio de vno casu ad alios in mate-
ria iurisditionali. l. magistratibus. l. eum qui/
& l. fi. ff. de iuri. omnium iudi. Vel responde-
tur ꝙ illud fit illo casu ex vi facultatis conces-
sæ ex illo textu. Et istam vltimam solutionem
ponit cardi. in cle. ne romani in. § . irritum in
2. oppo. Sed prima plus placet. ¶ Ad cle. ne
romani respondetur de regula brocardica ꝙ
casus omissus habetur pro omisso. l. cōmo-

dissime de libe. & posthu.

A ¶ Ad octauum de authoritate. matthęi. 18. respondetur ꝙ ex illa nõ sequitur ꝙ potestas pontificalis remanet in concilio. Item mortuo papa etiam illa authoritas potest ꝑ prælatos in ecclesia vniuersali existentes exerceri: & quo ad episcopos & archiepiscopos quando esset periculum in mora & casus non reciperet temporis dilatiõem/est satis prouisum per suprascriptam conclusionem.

¶ Ad nonum,& primo ad.c.2.de ele.nõ resi. respondetur ꝙ illud fuit factũ a concilio præsidente ꝑ pa.Et ad iura ibidẽ allegata/ dicitur ꝙ loquuntur de concilio cũ papa vel de eius mandato voluntate vel ratificatione.¶ Ad.c. si duo/dicitur ꝙ si habet cognitionem in aliquo casu/non sequitur ergo omnem potestatis plenitudinem. patet in cardinalibus in.c. licet de elec.qui eligunt papam, tamen sede vacante non possunt se intromittere de spectãtibus ad papam,d.cle.ne romani.¶ Ad illud quod legitur act.1.respondetur ꝙ in illo concilio fuit etiam petrus.& ipse tanꝙ principalis proposuit negociũ: & fecit hoc ad maiorem firmitatem & propter ecclesiæ nouitatem.Nam & postea ipse solus prouidet de e-

B piscopatibus: vt in.c.in illis.17.di.& apostoli receperunt prædicandi potestatẽ ab eo vt eũ in superiorem recognoscerent/ licet dñs misisset omnes: vt dicit archi.in.c.ita dñs.19.di. Potest enim papa exercere aliqua maxime ardua cum concilio: vt.d.ca.ex gestis.& in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.cum simil.¶ Ad illud ex act.14.c.ꝙ apostoli eũtes per mundũ ordinabãt presbyteros per quos vniuersalis ecclesia gubernabatur/ & ꝙ per ecclesiã fuit ordinatum vt ex presbyteris eligerentur qui essent supra alios & episcopi appellarentur vt in allegato.c.olim.95.di. Respondetur ꝙ totum fiebat authoritate petri,& ideo non sequitur ꝙ vacante sede / sola ecclesia possit illud facere.¶ Ad.c.si transitus/datur responsio ꝙ loquitur secundum illa tempora secundũ quę interueniebat vniuersus clerus in electione papæ: vt in.c.in nomine domini.23.di. & c.obeũtibus/cũ pluribus similibus ibidẽ.63. di. Vel ꝙ illi religiosi vocabãtur ad cõsensum ꝑstãdũ electioni factæ & nõ faciẽdę: vt sic cõcordet cum.d.c.in nomine domini. Item ex hoc non sequitur ꝙ conciliũ succedat in omnibus casibus papæ reseruatis sede vacante. ¶ Ad illud ex.c.1.de schisma.in.6.& ad plura motiua quę sequuntur,dic vt ꝑ glo.& doc. ibi in verbo vacante.¶ Ad illud ꝙ ecclesia est nomen iurisditionis/ & ꝙ ipsa non perdit iurisditionem mortuo papa,conceditur ꝙ non C perdit omnimodam iurisditionem,sed differtur exercitium administrationis vsqꝫ ad creationem alterius futuri põtificis.¶ Ad illud ꝙ collegium cardinalium habet facultatem cõdendi legem vniuersalẽ(quod dixit andræas siculus)dic ꝙ opinio contraria est verior/quã ponit ibidem,d.anto.in.d.c.trãslato. Nec obstat ꝙ ecclesia dicitur habere senatum: quia hoc sonat ꝙ cardinales cum papa faciunt senatum.& papa solus in foro canonico potest facere legem vniuersalem: quia ipse solus in hoc habuit potestatem a deo de transla.pręla. c.1.& ꝙ filii sint legi.c.per venerabilẽ. Quo autẽ ad laicos principes/ senatus & populus romanus.l.non ambigitur.ff.de.ll.secundum d.anto.in.d.c.translato/ & decium ibidẽ.¶ Ad illud ꝙ collegium eligit papã quod non põt papa viuens.respõdetur ꝙ illud qđ facit collegiũ/facit non sua propria authoritate sed papæ & cõcilii: vt in.c.licet de elec.&.c.vbi periculum eo.ti.in.6.& cle.ne romani eo.ti.&.c. in nomine dñi.23.di.Et ita his vltimis motiuis respondet augustinus de ancona.q.3.ar. 9.in trac.de po.pa.¶ Ad opinionem bar.in.l. vbi absunt/ respondetur ꝙ illa est reprobata: vt ibi dicit alex.de immola.

¶ Non omitto ꝙ illud quod dicit petrus de ancha.consi.410.incipit viso ꝙ,sequitur alexandrinus in.c.per venerabilem/in.§.ꝙ autem/qui filii sint legi.in.21.&.27.char.videlicet ꝙ vbi est schisma in ecclesia ordinarii possunt exercere omnia quæ sunt papæ reseruata. Et idem dicit de cardinalibus / maxime in iis quæ concernunt bonum animæ.& sic ꝙ sede vacãte & cardinales & alii ordinarii hoc possunt.ex quo videretur idem dicendum de concilio.Sed dic ꝙ illud dictũ forte non procedit ita simpliciter & sine dubio / sed in casu qui cõcerneret periculum animæ: & ꝙ idem est de concilio.Et eorum dictum intellige vt supra dixi quando imminet necessitas & res non recipit temporis dilationem.Et ibi dispẽsans astringebat dispensatos ad petendam cõfirmationem a papa vero cessante schismate. Item ibi alexander papa confirmauit omnia illa,igitur si non confirmasset/forte nõ valuissent nisi ad illos excusandum a pœna.l.furti §.qui iussu.ff.de infamibus in glo.ff.de aqua plu.arcen.l.ꝗꝗ in prin.de rebus eorum.l.sed si pecunia.§.1.ff.quod falso tuto.& acto.l. interdum.l.& generaliter.ff.de noxalibus.bonus tex.in.l.fi.C.de magistratibus conueni- D

A dis / iuncta glo, tex. cum glo. in. c. 1. 27. di. & ca. diaconi. 28. di. Accedit q̄ videmus iit istis reseruatis principi nec ciuitatem nec aliquē inferiorem posse manum apponere. l. 1. §. de qua. ff. de postulando. ponitur in. c. cum te de re iudi. post inno. l. fi. C. de iis qui veniam impetrauerunt. in authen. quibus mo. natu. effi. legi. §. quoniam, de quo per doc. in. c. q̄. translationem de offi. lega. Nec talia principi reseruata possunt quæri consuetudine. c. bonæ el. 2. de postu. præla. per doc. de præscrip. c. cū nobis post glo. & post bar. in. l. testamenti factio. ff. de testa. & in authen. sed hodie. C. de natalibus resti. Et si sic est / ergo non obstat cōsilium petri de ancha.

¶ Arti. 5.

QVÆRO CONSEQVENTER vtrum conciliū possit absoluere dispensare & alia facere quæ ad solum papam pertinent / simpliciter loquendo etiā sede non vacante? Et videtur dicendum q̄ sic. Et de hoc videtur tex. in. c. episcopus de loco. 7. q. 1. vbi episcopus de licentia

B concilii potest transferri de ecclesia ad ecclesiam. Et tamen translatio episcoporum est de reseruatis papæ: vt in. c. q̄ translationem de offi. lega. & in. c. 1. & c. quanto de transla. præla. Ad idem videtur tex. in. c. presbyter. 82. di. vbi imponitur pœna depositionis presbytero fornicario. ¶ Item deponit cardinalem: vt in. c. 2. de cle. non resi. Item deposuit patriarcham alexandrinum / qui fuit ausus excōmunicare leonem papam. Item plures reperiuntur episcopi depositi & restituti a concilio: vt in capitulo ioānes. 50. di. & c. si qs episcopus xi. q. 3. c nullus episcopus. 5. q. 4. & 2. q. 2. ca. scelus. Item facit statuta generalia de electione papæ & de salute animarum. c. in nomine domini. 23. di. & cap. ex multis. 1. q. 3. & c. virgines. 20. q. 4. c. visis. 16. q. 2. Item dedit primatum ecclesiæ romanæ. 17. d. §. hinc etiam. c. dudum. 3. q. 6. cap. aliorum. 9. q. 1. ¶ Transfert quoq; in papam iurisdictionē etiā priuatiue ad alios episcopos. d. ca. dudum / & c. quis. 3. q. 6. c. sacrosancta. 22. di. de pœni. & remis. c. cū ex eo. Et cognoscit de depositione papæ: vt in. c. nunc autem. 21. di. & c. si papa 40. di. Item concilium decernit censuras: vt in. c. si quis episcopus / & ca. sicut de hære. Et multa his similia reperiuntur per cōcilia gesta quæ sunt papæ reseruata. de quibus etiam

C vide supra proxima quæstione in nono contrario.

¶ Et hoc tenet ioan. gerson cancellarius parisien. in trac. de po. eccle. in. xi. consideratione. qui dicit q̄ sæpius fuit practicatum in concilio constan. de diuersis sententiis & decretis respicientibus exercitium iurisdictionis coercitiuæ: sicut in vocatione & depositione papæ / sicut in excommunicatione & interdicto relaxatione & absolutione factum fuit in cā tridentina & argentina. in quibus omnibus introducitur sancta synodus loquens decernens & diffiniens, sicut inuenitur in primis conciliis tempore apostolorum & aliorū q̄ concilium loquebatur & non papa etiam dū viuebat: vt legitur act. 15. & c. 6. Ita dicit ipse in dicta. xi. consideratione. ¶ Et ista conclusio etiam videtur approbari per tex. in. c. super quibusdam de verb. sig. ibi vel lateranen. concilii largitione concessa. Quem in hoc dicit esse singularem abb. siculus ibi. vbi patet q̄ concilium generale concedit pedagia guidagia & salinaria, quæ non nisi a principibus conceduntur: vt ibi & in cap. innouamus de censi.

D SED tu tene q̄ contrarium est veritas: quia non potest concilium viuēte papa se intromittere de reseruatis papæ. Et pro hoc est glo ab omnibus approbata / quam allegat pro singulari petrus de mōte in vltima quæstione & vltima conclusione suæ monarchiæ papæ: quæ est in. c. 2. de cle. excō. mini. ¶ Non obstat tex. in. d. ca. episcopus de loco: quia secundum hugonem ibi debet intelligi de synodo congregata authoritate papæ. Et ibi refert domi. post archi. & ioan. de fan. q̄ illud debet intelligi factum cum authoritate papæ, & q̄ concilium a se non posset. ¶ Et ita debet intelligi. c. mutationes. 7. q. 1. vbi si interuenit concilium / interuenit cum authoritate sedis apostolicæ. Et de hoc est tex. q̄ si debet fieri per concilium / tunc debet fieri cum authoritate papæ, in. c. sicut alterius circa fi. ca. cau. & q. ¶ Et ita etiam potest intelligi tex. in. c. ex gestis de cle. non resi. vbi in concilio fuit priuatus cardinalis: quia illud fuit factū authoritate papæ, qui qñ vult potest exercere ardua cum concilio: vt dicit ibi inno. & tex. in. c. ad apostolicę de re iudi. in. 6. ¶ Et eo mō potest responderi ad. c. ioannes in prin. & in §. asclepius. 50. di. & in. §. penul. & fi. q tex. est palea. Ad alia autem iura supra allegata & ad

illud ꝙ concilium dedit primatū ecclesiæ ro-
A manæ/dictum est in quæstione vtrum papa & romana ecclesia sumpsit robur a conciliis. Et ꝙ cognoscat de causa papę, supra & infra dicitur quando/videlicet in causa hæresis: vt.d.cap. si papa/ & in cap. in fidei de hære. in.6.

¶ Et ista opinio illius glo.in.c. clerici de cleri. co.excom.mi.probatur ratione: quia si concilium posset exercere reseruata principi / iam esset ponere duo principia siue duo capita in ecclesia, quod est directe contra multa iura: vt in.c.loquitur.c.audiuimus.c.alienus.c.omnibus.24.q.1.cap.quoniam de offi.ordi. Pro quo facit ꝙ duo insolidum eandem rem possidere non possunt.l.3.§.si duobus vehiculū ff.commodati. Sed papa verus & vnicus est, insolidum in quasi possessione exercendi & concedendi ista similia in signum superioritatis reseruata.d.c.ꝙ trāslationē de offi. lega. in glo.&.d.c.1.de transla.præla.cū simil.ergo non potest esse penes concilium eodem tempore.

¶ Accedit ꝙ papa dicitur sponsus ecclesiæ 97.di.c.ecclesiæ meæ: & c.quoniam de immu.eccle.in.6. Et sicut vir caput est mulieris
B (vt in.c.cum caput.33.q.5.) & sicut vxor est subdita viro (vt in.c.hæc imago/ & in.c.mulier ea.cau.&.q.) sic & ecclesiæ caput est papa: vt in.c.aliorum.9.q.3. Sicut & petrus datus fuit caput ecclesiæ: vt in.c.rogamus.24. q.1. Ipsi enim datus est principatus: vt in.c.ita domi nus.19.di.cum simil. & in eo successoribus: vt.d.ca.ita dn̄s/ & in.c.fundamenta de elec.in.6.& in.c.sacrosancta.22.di. Et sicut spō sus pest sponsæ (vt.d.c.mulier/&.c.hæc imago) ita papa præest ecclesiæ vniuersali: vt in c.significasti de elec. Et sponsus eodem tempore non potest esse nisi vnicus. & spōsa chri sti ecclesia incorrupta est & pudica / vnā domum nouit / vnius cubiculi sanctitatē in casto pudore custodit: vt dicit tex.in.c.loquitur 24.q.1. Et solus papa vocatus est in plenitudinem potestatis, cæteri alii in ecclesia prelati vocati sunt in partem solicitudinis: vt in.c.de cręto/&.c.seq.2.q.6.& in.c.ad honorē de au cto.& vsu pal. Et quomodo papa dicatur habere plenitudinem potestatis/ & episcopi assumpti in partem solicitudinis quasi iudices singulis ciuitatibus ꝓpositi (propter quod soli fratres ab eo appellātur) vide.s.tho.in.4.sen. di.20.ar.4.quæstiuncula.3. ¶ Item sicut vir administrat bona vxoris & gubernat vxorē vt l.ii.l.si ego.ff.de iure dotium.c.per vestras de dona.inter virum & vxo.l.doce ancillam
C C.de rei vendi.cum simil.) sic papa gubernat vniuersalem ecclesiam & gregem dominicū: quia petro & successoribus in eius persona dictum est pasce oues meas/non distinguendo inter has & illas: vt patet ioan.vlt.ca.& in c.solitæ de maio.& obe.& in extraua. vnam sanctam. Ipse enim est vicarius christi/ successor petri/ rector ecclesiæ vniuersalis & dominici gregis director: vt dicit tex.in.c.vbi periculum in.§.cęterum de elec.in.6. Et multa his similia vide infra in quæstione vtrū papa ligetur voto suo & iuramento: & alia quæstione quis sit maior vtrum papa an concilium. Non ergo potest esse eadem potestas eodem tempore pencs superiorem ac gubernatorē & gubernatum: alioquin esset dare confusionem / & dicere ecclesiam militantē non esse ad instar triūphantis quæ habet vnum caput quod oīa gubernat: vt glo.& ibi doc.in cle.ad nostrum de hære.

¶ Et si eadem esset in ecclesia vniuersali siue in concilio potestas, iam non esset in papa potestatis plenitudo nec esset superior concilio (sicut videbimus in quæstione propria) contra tex.in.d.cap.significasti. Nec esset ecclesiæ vnum caput & monarcha, contra illud quod dicit. s. tho.in prima parte.q.103.arti.3.&
D multitudo principum mala est, & principatus optimus est vbi vnus principatur: vt dicit philosophus.2.poli.& refert abb.siculus in.c. nouit de iudi. Et contra tex.in.c.in apibus.7. q.1.&.c.quoniam de offi.ordi.& in.c.loquitur.24.q.1. ¶ Item non esset tam necessaria & acceleranda electio pontificis si concilium posset omnia administrare: sicut in simili de collegio cardinalium dicit glo. & doc. in cle. ne romani in verbo consonam de elec.

¶ Et si dicatur ꝙ papa non est sponsus ecclesiæ sed christus (vt est tex.ī.d.c. loquitur in fi. 24.q.1.) dicendū est secundū.s.tho.ī trac.cō tra impug.relig.ꝙ sponsus ecclesiæ ꝓprie christus est, de quo dicitur ioā.c.3. qui habet spō sam sponsus est. ipse enim de ecclesia suo nomine filios generat: alii autem dicuntur sponsi sicut ministri sponsi / exterius cooperantes prædicationis verbo aut dispensatione sacramentorum ad generatiōem filiorum spiritualium: quos quidem non sibi sed christo generant. Qui quidem ministri intantum sponsi dicuntur inquantum vicem veri sponsi in tota ecclesia gerunt, qui vniuersalis ecclesiæ spō sus dicitur. Sic & rector dicitur sponsus sug

A ecclesiæ/& ecclesia vxor rectoris:vt in.c.sicut 21.q.2. Et tota ciuitas & diœcesis dicit vxor episcopi:vt in.c.sicut alterius.7.q.1. Vnde dicit ostien.in.c.ad apostolicæ de deci. in prin. ꝙ tota ciuitas & diœcesis censetur vna parochia episcopi,& quilibet potest ab eo sacramẽta recipere sicut a parochiano & speciali rectore:vt i.c.officium de offi.archipres.&.50.di.c.in capite. Et ipse dicitur sponsus,& in signum desponsationis portat anulum/& ecclesia eo mortuo dicitur viduata: vt in.c.ne pro defectu/& in.c.quia propter de elec. Et vide domi.& cardi.& alex.post eos in.d.c.sicut alterius.7.q.1. Et vide aug. de ancona in trac. de po.pa.q.19.arti.1.qui idem dicit quod. s. tho. vbi supra. & feli. in cap. 1. de const.

¶ Et ad tex.in.c.super quibusdam & abbatẽ ibi responde ꝙ intelligitur quando conciliũ fuit legitime congregatum authoritate papę/ vel cui præfuit papa. Et ita notat ibi abbas ꝙ si ipse papa qui habet iura suprema sibi reseruata concedit illa solus,multo magis eo existente in concilio concedet cũ concilio/quod sumit robur ab authoritate ipsius papæ. d.ca. significasti de elec. Ad quod facit ꝙ ibi in.d.

B c.super quibusdam est sermo de concilio lateranen. in quo præfuit alexander secundum glo.fi.in cle.vnica de immu.eccle.& idẽ si fuit innocentius tertius vt ibi dicitur. Vbi autem non præesset papa nec ei⁹ authoritate essent concessa pedagia, non credo ꝙ posset solum concilium illa concedere,tum quia non reperitur iure cautum,tum quia vt dicit. s.tho.in trac.contra impug. relig. & refert & sequitur car.sancti sixti in trac.de po.pa.q.56. existentes in concilio non possunt aliquid statuere sine authoritate papæ.quod & põderat feli.in.c.1.in.4.col.de sponsa. Authoritas aũt debet præcedere actum : iu.l.obligari in. §. tutor.ff.de autho.tutorum,& bar. in.l.si quis mihi in. § .iussum. ff.de acqui. hæredi. in.no. & alii in. c. cum consuetudinis de consue.

¶ Sed videtur obstare tex.in.c.omnibus.24. q.1.vbi dicit tex.ꝙ ecclesia etiam claues accepit:ergo videtur ꝙ pariformiter possit vti plenitudine potestatis sicut petrus. Sed ad hoc respondetur per id quod subiicit idem tex. videlicet ac potestatem ligandi & soluendi. quod soluit contrarium : hoc enim est dicere in iis quæ sunt ordinis/in quibus apostoli fuerunt pares petro:vt in.c.in nouo.21.di.& sæpi⁹ supra dictum est. Sicut etiã dictum fuit respondendo ad authoritatem aug. cum dicit ꝙ quando petrus claues accepit ecclesiã significauit

C (vt in capitulo quodcũq.24.q.1.) ꝙ intelligitur eũ accepisse pro se & successoribus & aliis futuris prælatis: quia alias sede vacante non esset qui posset absoluere & expirasset potestas cum petro. de quo late videndum in quæstione quis sit maior/vtrum papa an cõcilium. ¶ Posset etiam dari alia solutio. Si. n. volumus tenere ꝙ omnis potestas sit data ecclesiæ etiam respectu potestatis iurisdictionalis, posset dici ꝙ talis potestas data censetur ecclesiæ in habitu:sed ꝙ quo ad actum & exercitium ipsius viuente papa indubitato sit tantum penes papam/qui solus tunc dicitur habere plenitudinem potestatis. Facit quod dicitur in.c.causam quæ qui filii sint legi. & in. c. nouit de iudi. vbi patet ꝙ licet papa habeat iurisditionem tẽporalem in habitu, tamẽ exercitium ipsius iurisditionis est translatum per ecclesiam in imperatorem. ideo nonpõt papa imperatore viuente exire in actum iurisdictionis temporalis/& quod habet in habitu deducere in exercitium : quia christus dixit petro qui exemerat gladiũ & percusserat malchũ/ vt gladium mitteret in vaginam : vt legitur ioan.18.c. Nisi casualiter ex aliqua magna cã

D & ardua:quia tunc bene poterit eam in exercitium deducere ex authoritate dei: vt in.c.per humani de homi.in.6.& tex.(ibiq; notatur) in.c.per venerabilem qui filii sint legi. Posset enim ex aliqua magna causa priuare aliquẽ principem secularẽ:sicut est tex. de rege frãciæ in.c.alius.15.q.6. Item & mortuo imperatore ecclesia bene poterit deducere ad actũ huiusmodi iurisditionem quam habet in habitu:vt in.c.licet ex suscepto/de foro compe. Et intellige sane in terris imperii:quia in terris ecclesiæ semper potest exercere temporalem iurisditionem:vt in.c.si duobus de appel. & ibi notatur. De hoc tamen vtrum ecclesia habeat vtrunq; gladium & exercitium eius quando vult,vide infra in proprio loco in pe nul.q. ¶ Et ex hoc patet ꝙ viuente papa ecclesia nõ potest exercere quę sunt papæ reseruata, sed bene mortuo papa & necessitate subsistente:vt dictum est in quæstione præcedenti. Et pro hoc facit bene tex.in.c.per venerabilem qui filii sint legi. ibi is vero super eos sacerdos siue iudex existit cui dominus inquit in petro quodcunq; ligaueris super terrã erit ligatum in cœlis:eius vicari⁹ qui est sacerdos in eternum secũdum ordinem melchisedech/ cõstitutus a deo iudex viuorum & mortuo

rum.vbi apparet ꝙ papa est iudex super oẽs
A alios prælatos & cardinales/ quos dicit sacer,
dotes leuitici generis.

¶ Vnde patet ex præmissis ꝙ viuente indubi
tato papa non poterit concilium de reserua,
tis papæ se intromittere : quia illud exercitiũ
iurisditionis est solum in papa: vt in terminis
cationis si quis suadente. 17.q.4. Nec dispen,
sare in secundo & tertio gradu consanguini,
tatis/nec cum irregularibus : vt vult illa glo.
in.d.c.clerici de cle.excom.minis. Nec pote,
rit pallium dare archiepiscopis quod sumitur
de corpore beati petri,in.c.significasti de elec.
& sic de similibus reseruatis papæ. Et sic non
poterit se intromittere de creandis cardinali,
bus: quia est de arduis : vt dicitur in.c.super
eo/post ioan.mo.de hære.in.6.& in.d.c.ex ge
stis. quia etiam creare cardinales est potesta,
tis papæ. Sunt enim in papa aliqua per modũ
potestatis & aliqua per modum iurisditionis:
vt dicit immol. in cle. ne romani in prin. de
elec. Idem videmus in collegio cardinalium,
ꝙ licet habeat facultatem eligendi & creandi
papam/ tñ non potest nec sede vacante crea,
re cardinales: vt est glo. & ibi omnes doc. in
d.cle. ne romani in verbo potestatis de elec.
licet sit minus q̃ creare papam.

B ¶ Et hanc conclusioné ponit simpliciter aug.
de ancona in.q.3.arti.9.in trac.de po. pa. Et
ibi respondet ad aliqua contraria: maxime ad
illud ꝙ ecclesia est nomen iurisditionis : sed
ecclesia nunq̃ perdit iurisditionem per mor,
tem papæ : ergo quicquid iurisditionis erat
in papa/eo mortuo est in ecclesia. Quia re,
spondet ꝙ ecclesia non perdit iurisditionem,
sed bene perdit ad tempus dictæ iurisditionis
actualem administrationem: quia actualis ad
ministratio non fit nisi per papã: mortuo igi,
tur papa cessat illa actualis administratio vsq
ad creationem alterius. Et pro hoc facit quod
ponit alex.15.di. in summa.q.35.vbi ponit
minus præiudicii esse ꝙ exercitium iurisdi,
tionis differatur vsq ad creationem noui põ
tificis q̃ ꝙ eius suprema potestas ad aliquem
deuoluatur. ℣ Et pro ista conclusione idem
aug. adducit illud ioan.15.cum christus dixit
apostolis suis sine me nihil potestis facere. &
vide quæ dico latius infra in proxima quæ,
stione. Et hæc adde ad dicta in illa quæstione
de quibus causis & litibus possit cognoscere
concilium. vbi inter cætera dicitur ꝙ ex quo
concilium sumit authoritatem a papa, tantũ
potest quantum fuerit ei concessum a papa/
quando est vnus indubitatus verus papa in
ecclesia qui præest vel cuius authoritate cõ,
C missarius in ipso concilio præest.

¶ Et si dicatur ergo ad quid proderit congre
gatio concilii quando est indubitatus papa?
frustratoria enim videtur determinatio.c.illa
12.di.(vbi dicitur ꝙ saluberrima est commẽ
data authoritas conciliorum in ecclesia) si oia
dependent a voluntate papæ? Est dicendum
ꝙ est saluberrima authoritas conciliorum/
quia cum maiori maturitate censentur edita
eius statuta: quia rectum est iudicium quod
plurimorum sententiis roboratur. Item ideo
saluberrima quia concorditer cum papa in,
dubitato/& sic interueniẽte spiritu sancto sta
tuuntur conciliorum decreta : vt in.c.si quis
diaconus/& in.c.si illé.50.di.& act.15.ibi vi
sum est spiritui sancto. & iuxta illud si duo vel
tres congregati fuerint in nomine meo &c.
vt in.c.audiuimus.14.q.1. Item est saluberri
ma conciliorum cõgregatio: quia si papa vel
let aliquid minus honestum, posset per conci
liũ prouideri per illa remedia quæ dicta sunt
supra quando est incorrigibilis: videlicet resi,
stendo & alia faciendo ibi dicta. Item est salu
berrima quia iudicium multorum potest tra
here sententiam papæ male sentientis ad ve,
ritatem a multis aperiendam, argu. notatorũ
in.c.quoniam de iurepatro. ℣ Non obstat si D
dicatur ꝙ concilium reuocat sede vacante ea
quæ sunt iuris positiui: vt vult archi.in.c.pot
ro.66.di. Quia respondetur vt dictum est in
illa.q.vtrum concilium possit reuocare con,
stitutionem papalem. dic vt ibi: quia declara
tur dictum archi.ibi/ & vide quod statim se,
quitur. ℣ Non obstat tex. in ca.sicut excellen
tiam.23.q.4. vbi concilium promouet ali,
quem ad episcopatum: quia ibi illud fuit fa,
ctum authoritate papæ.

¶ Arti. 6.

DIXIMVS ꝙ. concilium sede
vacante non se in,
tromittit de reserua
tis papæ : quarto
vtrum conciliũ se,
de vacante possit di
sponere cõtra iura
positiua & illa tolle
re? Istam quæstio,
nem examinaui in illo arti. vtrum concilium
possit tollere constitutionem papæ. dic vt ibi
dixi. Quibus adde quod notat abb. siculus
in.d.cle.ne romani. qui notat illam glo. pro
singulari in verbo inferiorem ad hoc videli,
cet

A tet ꝙ nõ posit conciliũ sede vacante nec tollere nec contradicere vel aliter violare constitutionem papæ. Quod limitat nisi in iis in quibus concilium esset supra papam: quia tunc habet potestatem a deo, quod quando sit/allegat. 19. di. anastasius, &. d. cap. si papa 40. di. Adde etiam ꝙ posset bene adiuuare legem papæ adiiciẽdo pœnam: vt dicit glo. in. d. clemen. in verbo tolli. & ponit ioan. an. in cap. fi. de offi. archipresbyteri. Item adde ꝙ illud quod ponit glo. in verbo inferiorem (ꝙ concilium non possit sede vacante violare constitutionem papalem) limitarem nisi esset aliqua magna & vrgens causa quæ non reciperet aliquam temporis dilationem / ita ꝙ non posset expectari creatio noui pontificis: quia tunc posset concilium venire contra constitutionem papæ. Hanc limitationẽ colligo ex iis quæ dixi in immediate præcedẽti quæstione, & quæ dixi in illa quæstione vtrum legatus & episcopus dispensent contra concilium generale. vbi multa ad propositum allegata/ vide.

VTRVM autem concilium posset facere constitutionem quòd papa posset sibi eligere successorem, ꝙ non ponit bal. in cap. licet de elec. & refert barbatius in clemen. ne romani de elec. & ibi B quid de cardinalibus etiam cum papa. ibi vide eum in princi. 9. colum. Et vide istam quæstionem latius infra. 3. sequẽti. q. incipit sed hic vlterius quæro. de quo etiam supra post quæstionem vtrum vnum concilium posit limitare & tollere constitutionem alterius concilii. Rex tamen potest determinare in regno suo in vita sua quis erit rex post mortem suam: vt dicit bal. in procemio gregoriano. & refert barbatius in. d. clemen. ne romani in. 9. colum. Vide omninò supra post illam quæstionem vtrum vnum concilium posit confirmare vel limitare alterius constitutionem.

¶ ET ISTA faciunt ad quæstionem vtrum concilium posit conferre beneficia. & concluditur ꝙ non nisi præsidente papa. de qua quæstione vide per plura motiua & columnas in trac. de beneficio domini ioan. de syluagalli in secunda parte & in. 2. q. & vide quæ dicta sunt in quæstione vtrum cõcilium posit exercere reseruata papæ. ¶ Vnde si loquimur papa vero in ecclesia existẽte, clarum est ꝙ hæc potestas conferendi maiores dignitates (vt episcopatus abbatias & similes) pertinet ad solum papã: vt dicitur post glo. in ca. quanq̃ de elec. in. 6. & in. c. in illis 80. di. vbi patet ꝙ solus petrus prouidebat C de maioribus dignitatibus. ad idem. 22. di. c. 1. De aliis inferioribus beneficiis potestas prouidẽdi fuit data episcopis: vt in. c. omnes basilicæ. 16. q. 7. &. 10. q. 1. c. regenda. Si loquimur sede vacante, sicut capitulum quod repræsentat ecclesiam cathedralem (vt in ca. relatum de testa. cl. 2.) non succedit in potestate conferendi beneficia spectantia ad collationem solius episcopi (vt in. c. vnico ne sede vacante in. 6. & dicitur in. c. cum olim de maio. & obe.) & sicut vacante sede non intromittunt se cardinales nec ipsorum collegium de episcopatibus & aliis quæ sunt reseruata papæ (vt in cle. ne romani de elec. & in. c. vbi periculum eo. ti. in. 6.) ita nec concilium quod repræsentat ecclesiam/ sede vacante se intromittit de episcopatibus & aliis dignitatibus.

¶ Et istam conclusionem posuit abb. siculus in sua disputatione quæ incipit episcopus/ in 4. quæsito. qui dicit ꝙ non potest dici plenum concilium nec plena ecclesia sine papa. 17. di. cap. multis &. c. significasti de elec. quia non potest concilium sine papa infringere antiquas ordinationes nec iura & præeminentias papæ violare. c. quæ ad perpetuã/ D &. c. nulli. 25. q. 1. glo. in verbo inferiorem in. d. cle. ne romani. dixi supra in quæstione vtrum concilium posit tollere constitutionem papalẽ. & aliquid supra proxima quæstione. Faciunt quæ dicuntur in. c. per venerabilem qui filii sint legi. & in. c. licet de elec. Et est generaliter verum in omnibus quæ voluntarie geruntur per cõcilium, quòd sede vacante & sine vero papa non potest sicut nec capitulum sede vacante sine episcopo: vt dicitur in. c. vnicò de maiori. & obe. in. 6. & in cle. 1. de hære. Ita dicit abb. in. d. q. episcopus. de quo etiã latius in. d. trac. de beneficio/ in. d. 2. quæstione secundæ partis.

¶ Articulus. 7.

SED PONE quòd sede vacante immineat magna & ardua necessitas (quæ forte fert secũ ineuitabile periculũ & non recipit negocium temporis dilationem) cui cõcilium nõ potest prouidere nisi per creatio-

A nem vnius vel duorum cardinalium mittendorum ad aliquas partes longinquas: vel pone quòd concilium est congregatum contra voluntatem papæ (quia erat necessitas cõgregandi & ipse detractabat) & concilium indiget aliquibus cardinalibus: vtrum his casibus concilium poterit creare cardinales?

¶ Istam quæstionem non reperio ab aliquo positam. Bene habemus vt supra dixi ꝙ sede vacante non possunt cardinales creare aliquem cardinalem: vt notat glo. in verbo potestatis / & doc. ibi in cle. ne romani, q̃ improbat opinionem hugonis in. c. nullus. 79. di. quam refert ostien. in cap. licet de elec. quod etiam ponit collectarius & ioan. de ligna. in d. cap. licet de elec. Et andreas sicu. in ca. translato in penul. col. de consti. vbi improbat dicta bar. in. l. vbi absunt. ff. de tuto. & cura. datis ab iis / in q̃tum voluit ꝙ sede vacante appelletur ad collegium cardinalium, & similiter etiam improbat opinionem hug. in. d. ca. nullus ibidem / videlicet in. d. cap. translato de consti. & vide glo. in verbo vacante de schisma. in. 6. Et ad rationem per quam hugo mouebatur (quòd ex quo possunt papam eligere / multo magis cardinales) respon-

B det guliel. qui tenuit contra hugonem / ꝙ datur instantia: quia capitulum sede vacante eligit episcopum / & non confert beneficia ad solius episcopi collationem spectantia. cap. illa / ne sede vacante. & cap. vnico eo. ti. in. 6. Vnde licet vacet sedes / non dicitur propterea ecclesia acephala: quia vt sæpius dictum est christus est caput. Nec tenẽt locum capitis ipsi cardinales (vt voluit ibi glo. in. d. cap. nullus / & in. d. ca. vnico de schisma. in. 6. & in cle. 2. in verbo non consonam de elec.) sed tantum vicem curię. l. nominationum. C. de decurio. secundum lau. & archi. & domi. ibi. Nec succedunt nisi in iis quæ tendunt ad accelerandã papæ electionem. Nam ꝙ sedes vacet / & interim nullus sit qui possit exercere quæ sunt supremæ iuridictionis, non incõuenit: quia facilius & citius potest papa creari q̃ concilium cõgregari: vt in simili dicit alex. 15. di. in. 35. q. Et omnis potestas suprema fuit in petro & successoribus tantum / nec legitur alteri data: vt. d. c. ita dominus / & c. a. in nouo sæpius allegatis.

¶ Et licet contingat casus quòd concilium reperiatur congregatum, lex non debet esse posita vt tantum adaptetur ad vnum casum sed debet esse gñalis. l. iura / & l. ex iis. ff. de legibus. Vnde si concilium non succedit papæ mortuo generaliter in suprema potestate, similiter nec in creatione cardinalium / quæ est de supremis: vt dicitur in. d. cle. ne romani / & in cap. ex gestis de cle. non resi. & in cap. super eo de hære. in. 6. Et si non succedit concilium in quo etiam intersunt cardinales suo iure, minus videtur ꝙ succedat in casu particulari quando est congregatum sine papa & quando dicitur casus necessitatis instantis: quia est defectus in potestate. 1. q. 7. daibertum.

C

¶ Accedit ꝙ si sede vacante collegium cardinalium pro necessitate ecclesiæ vellet creare aliquem cardinalem vel creare aliquem iam cardinalem legatum & cogere vt iret in legationem, non posset eo inuito: quia hoc (scilicet cogere cardinalem) est de pertinentibus ad papam quæ non possunt exerceri nisi per papam, qui habet potestatem super cardinales: vt dicit paulus & cardi. & alii in. d. cle ne romani. licet bene possent cardinales creare legatum volentem: vt ibi dicitur. De quo supra dixi in illo arti. quid si papa esset factus inutilis & furiosus &c. & ibi vide opiniones de hoc. Similiter videmus ꝙ collegium cardinalium non posset reuocare legatum a papa creatum (vt dicit ioan. an. in addi. ad specu. in ti. de legato / in. §. finitur / versi. sed nunquid.) nisi ex magna causa: vt dicit ostien. in cap. tum ex literis in prin. de resti. in integ. De quo vide in. d. cle. ne romani per doc. & dixi in eadem quæstione quid quando papa esset effectus inutilis demens vel furiosus &c. A pari videtur idem dicendum in concilio: quia eadem ratio militat in eo, quia sunt reseruata papæ.

D

¶ Sed in casu proposito videretur dicẽdũ propter necessitatem imminentem & periculosam ecclesiæ quæ non reciperet dilationem & cui aliter prouideri non posset, ꝙ imo concilium hoc posset facere: quia necessitas non habet legem / de consecra. di. 1. cap. sicut non alii. 48. di. cap. quoniam, de consue. cap. q̃to: & 1. q. 1. remissionem. in authen. vt ii qui se perhibent habere res mino. §. si vero tantum / ibi glo. cap. quod non est licitum de regu. iu. cap. 3. de furtis. cap. pastoralis ibi glo. de offi. ordi. & bonus tex. in cap. etsi illa. 1. q. 7. cum multis concordan. Cessat etenim lex vbi necessitas imminet. ff. de excusa. tuto. l. non solum. §. si. ff. de offi. proconsu. l. aliquãdo. ff.

A ex quibus causis maio. l. sed & si per prætorem. §. fi. ff. de offi. eius cui mandata est iuri. l. 1. C. de operis liber. l. 1. ibi glo. in verbo consul. C. de testamen. l. cum antiquitas. ff. de manu. in testa. l. qui potuerunt. l. 2. §. quod diximus. ff. si quis cau. cum similibus. Necessitatis enim causa iuris dispositio omittitur siue suspenditur. l. casus ibi bal. C. de testa. Et ratione necessitatis fit dispensatio/ aft inno. in. c. eam te de æta. & quali. glo. in ca. exposuisti de præben. & ibi ostien. qui vult q episcopus dispensat contra concilium generale ex causa necessitatis. Et ad hoc in proposito possent infinita adduci. ¶ Itē facit ad hoc q si potest anathematizare intrusum in papatū in. c. si quis pecunia. 79. di. (quod & ponit lau. & cardi. in. d. cle. ne romani de elec.) quæ pœna est maior pœna quam habet ecclesia (vt in ca. corripiantur. 24. q. 3.) & hoc propter necessitatē quia non est tunc papa ad quem possit haberi recursus (vt in §. patet. 3. q. 1.) poterit a simili in necessitate creare cardinalem vnum vel duos. ¶ Item dicimus quando est schisma & contentio inter duos de pontificatu/ quòd concilium cognoscit cuius sit pontificatus, & hoc propter necessitatem quia non est alius superior: vt in
B ca. si duo. 79. di. Sed hoc est de maioribus causis & supremis: vt dicitur in ca. vbi periculum de elec. in. 6. Ergo & ex vrgenti & aliter ineuitabili necessitate poterit creare cardinalem.

¶ Ad idem adduco gundisal. de villa diego in trac. de potestate cardinalium. in. 6. q. vers. vlterius: qui in illa quæstione vtrum sede vacante collegium cardinalium possit aliquē cardinalem creare legatum & compellere, dicit quòd licet alias pars negatiua sit vera quam ponunt paul. & cardina. in. d. cle. ne romani, tamen vbi occurreret casus instantis necessitatis de occurrendo rebus romanæ ecclesiæ qui differri non posset & consuli nō posset negocio commode per alium quàm per cardinalem/ tunc posset compelli. ¶ Ad idem adduco. §. iidem quoq; in. d. c. vbi periculum, &. §. irritum in. d. clemen. ne romani. vbi propter imminens periculum conceditur cardinalibus exercere reseruata papæ. ¶ Ad idem etiam adduco conclusionem suprapositam/ in illa quæstione vtrum sede vacante concilium possit exercere reseruata papæ, vbi similiter est conclusio abbatis siculi/ & petri de monte/ & cardi. de turre cre.; q propter instantem necessitatem illud concedatur concilio quod alias non posset cessante necessitate. Pro quo illc tex. in
C c. etsi illa. 1. q. 7. ¶ Ad idem adduco ostien. in cap. tum ex literis de in integrum resti. & specu. in titu. de legato. §. finitur/ versi. sed nunquid. vbi concludunt quòd ex magna & euidenti causa collegiū cardinalium possit reuocare legatum de latere missum per papam de consilio eorum: quia sæpius etiam minor reuocat factum superioris: vt in ca. accedēs. 50. di. & hoc ex magna & euidenti causa. ¶ Et licet ioan. an. in addi. ibi videatur dicere quòd hodie sit secus propter. d. cle. ne romani/ non videtur verum: quia imo clementina in casu necessitatis permittit aliqua cardinalibus sede vacāte/ quæ prohibuit alias simpliciter: sicut & in. §. iidem quoq; ca. vbi periculum de elec. in. 6. Et licet pe. de ancha. restringat. §. iidem quoq; ibi dicendo quòd habet locum in casu suo (videlicet in necessitate pro defensione ecclesiæ) tamen ille tex. in versi. vel nisi aliquid tam grande/ videtur ampliare præcedens dictum (videlicet si esset necessitas pro defensione ecclesiæ) ad aliud grande & imminens periculum. Præterea. §. iidem quoq; loquitur in cardinalibus tantum sede vacante/ & non in cardinalibus cum cōcilio vt in quæstione proposita. D

¶ Ad idem adduco consilium petri de ancha. 310. incipit viso & diligenter. qui dicit quòd vbi est schisma in ecclesia/ in iis maxime quæ concernunt bonum animæ possunt ordinarii & collegium cardinalium exercere reseruata papæ & hoc propter necessitatem & periculum animarum. quod dictum refert & sequitur alexandrinus in cap. per venerabilem in. §. quòd autem in. 27. charta/ qui filii sint legi. ¶ Ad idem est quod dicit idem pe. de ancha. in tract. schismatis pro concilio pisano in sexta quæstione in fine. vbi concedit ratione schismatis/ cardinales posse deputare administratorem siue vicarium in papatu qui exerceat reseruata papæ. Et si ista sunt vera in cardinalibus, multo magis in concilio/ quod est maius: cum ibi etiam intersint cardinales. & aliquando iudicat de papa: nec in. d. ca. vbi periculum, nec in dicta clemen. ne romani/ aliquid reperitur sede vacante prohibitum concilio. ¶ Ad idem in simili adduco quòd videmus sacerdotem qui habet limitatam iurisditionem tam quo ad personas (quia non potest absoluere aliquem nisi sit parochianus eius:

A vt in.c.omnis vtriusq; sexus de pœni. & re- mis. §.ecce. 16.q.1.&.c. placuit de pœni.di. 6.)q̃ etiam quo ad casus (quoniam multi sunt casus reseruati a quibus ipse regulariter absoluere non potest) in articulo necessitatis posse absoluere omnes homines & ab omnibus peccatis & ab omnibus sententiis: vt dicitur in.c.a nobis/ & in.c.sactis de sen.excom. & in.c.prudentiā in.§.sexta de offi. deleg.& in.c.pastoralis.§.p̃terea de offi.ordi. ¶ Quin i no secundum glo.in.d.c.a nobis eo casu poterit & laicus absoluere/ & tamen non habet claues: vt in.c.1.de summa tri.& in.c.noua de pœni.& remis.cum simil. Et vide glo. notabilem & doc.in.d.§.præterea.vbi habetur q laicus potest illum de quo ibi in confessione audire/ non tamen absoluere. Sed de hoc vide doc. in dictis locis: satis est q necessitas facit vt liceat cōfiteri laico. Sic dicimus in baptismo q in mortis articulo a quocunq; etiā muliere dari potest: vt in.d.c.1.de summa trini.1.q.1.c.quod quidam.de consecra.di.4.a quodam/ &.c.romanus: &.24.q.1.c.Iudbia- conus.§.sed istud. Et vide plures casus concessos laico tempore necessitatis in.c.quanto de consue.

B ¶ Sic videtur dicendum in proposito q propter instātem necessitatem ecclesiæ cui aliter prouideri non potest & negocium dilationē non recipit/ sede vacan.cōcilium possit creare cardinalē vnum vel duos secundū necessitatem: & maxime si ad tollēdum omnem dubietatem postea illorum creatio confirmaretur per futurum papā. Sed quando est superstes indubitatus papa, q̃tumcunq; ipse retraxerit se a congregatione concilii/ & propterea pro necessitate ecclesiæ fuerit concilium congregatum, forte isto casu (etiam si alias in casu necessitatis liceret) nullo modo liceret cōcilio creare cardinalem: quia tacite videretur spoliare papam potestate sua/ argu.eorū quę ponuntur in.c.querelam de elec.& in.c.consultationibus de iurepatro.& in.c.2.de in integ.resti.cum simil. Facit quod dicitur in.c.si diligenti de præscrip.

¶ Si tamen esset causa tam grauis q̃ illa propter quam esset congregatum concilium cōtra papam qui detractabat ipsum congregare (vtputa si forte papa suspectus esset de hæresi/ & posset si celeriter non prouideretur inficere totum orbem tali hæresi) & non posset aliter prouideri q̃ per promotionem alicuius in cardinalem qui posset sua authoritate/ potentia & scientia extinguere talem hæresim/ & huic promotioni papa nollet aliquo pacto assentire & res non reciperet temporis dilationem: forte posset concilium isto casu (ex quo iam esset congregatum / & papa detractando faceret se suspectum / & causa esset tam grauis) quantumcunq; viueret papa indubitatus/ procedere ad creationem vnius vel duorum cardinalium pro ratione necessitatis in ecclesia. tunc enim concilium suppleret potius vices papæ q̃ papam spoliaret: ex quo immineret ecclesiæ periculum & res esset tempore peritura/ argu.tex.in.c.si episcopus de supplen.negli. præla.in.6. Sic etiam cardinales non dicuntur spoliare papam congregando concilium ex quo ipse detractat/ licet congregatio concilii sit de reseruatis papę: vt in.c.post translationem in glo.de offi.lega.&.17.di.per totum, & supra dixi. Idem etiam dicerem quando esset contentio inter duos de papatu/ nec appareret quis esset verus papa: vt in.d.cap.si duo.79.di. tunc enim concilium si necessitas occurit (vt supra dictum est) etiā poterit creare cardinales his & similibus casibus: quia vltima necessitas facit alias licitum quod de se non est licitum, 26.q.6.c.vl.de consecra.di.1.sicut non alii: de offi.consu.l.1.glo.in.l.1. C.de operis lib.ff.de offi.proconsu.l.aliquando.ff.ad legem cor. de sica.l.furem.81.di.c.si diaconus.de consecra.di.4.ii qui/ &.ca.baptismi: cum multis simil.supra allegatis. Deberet tamen expectari postea confirmatio per futurum verum pontificem. ¶ Sic videmus q necessitas cogit episcopum transferri: vt in.c.nisi cum pridem de renun.& in.c.mutationes.7.q.1. Item est iusta causa dispensandi/ de præben.exposuisti.inno.de æta.& quali.eam te.10.q.3.vnio. Et dauid comedit panes propositionis ex necessitate, quod non licebat nisi sacerdotibus. & apostolos per sata spicas vellentes sabbatho contra legem, christus innocentes vocauit.25.q.1.§.his ita.de consecra.di.5.discipulos. ¶ Contingentia tamen casus sede vacante videtur impossibilis in tam modico tempore vacationis sedis imminere non potest tanta necessitas cui per celerem electionem papæ non posset prouideri / vel per alium modum q̃ per creationem noui cardinalis. Et conclusio in §.præterea videtur periculosa: quia multa possent confingi alicuius magni contemplatione / qui posset exponere ecclesiam periculo. ideo nō vr̃ bona. Et vr̃ obstare: quia si est verū q claues fuerunt datæ petro tantū respectu admi-

A nistrationis & iurisditionis & non omnibus
apostolis / & consequenter nec ecclesiæ vni-
uersali (vt supra dictũ est) videtur ꝙ ob defi-
ciẽtem iurisditionem concilium nihil posset
etiam subsistente quacũq; necessitate, ad hoc
quod dicitur in. l. vltima. C. si a non compe.
iudi. & in. c. at si clerici in prin. de iudi. & ca.
ad audientiam de consue. &. 2. q. 1. in pri-
mis cum simil. quia deficiente claue non po-
test aliquid.

¶ Non obstat quod supra dicitur de presby-
tero qui absoluit in casibus reseruatis subsistẽ-
te necessitate per dicta in. c. a nobis &. c. sa-
cris supra allegatis: quia aliud est quãdo quis
habet potestatem limitatã/ aliud quando nul-
lam. Nam presbyteris data est potestas mini-
strandi sacramenta/ audiendi confessiones/
absoluendi & similia: vt in. c. 1. de sum. trini.
&. c. omnis/ &. c. noua cũ simil. de pœni. & re
mis. Sed quidã casus sunt qui reseruantur pa-
pæ in prerogatiuã superioritatis ex ĩstitutio-
ne ecclesiæ & pontificũ, non ꝙ sit defectus in
persona ipsius presbyteri. imo antiquit⁹ idẽ
erat presbyter quod eps. 21. di. cleros. 93.
di. legimus. doc post inno. in. c. 1. &. 2. de pe-
culio cle. 95. di. olim/ cũ simil. & petrus apo-
stolus dicit se presbyterũ in. d. c. legimus. 93.
di. Igiẽ non est mirũ ex quo presbyter habet
B executionẽ ordinis licet in aliquibus solũ in
habitu, si postea subsistente necessitate dedu-
caẽ ad actũ. Sic in simili dicitur ꝙ vnus eps
demandat & cõmittit alteri episcopo ea quæ
sunt ordinis episcopalis: quia per talem com
missionẽ nihil ei de nouo tribuit: quoniã eps
cui cõmittitur/ ante talẽ cõmissionẽ habebat
omnia quę ministeriũ cõsecrationis desiderat,
sed nõ poterat ea exercere in aliena diœcesi:
qa nõ licet mittere falcẽ ĩ messem alienã. 6. q.
3. scriptũ. c. venerabilẽ de elec. Ita dicit glo.
in ca. aqua in fi. de consecra. eccle. vel alta. &
glo. in. c. quãto de consue. Facit quod dicitur
in. c. nouit de offi. lega. post glo. & in cle. 1. de
foro compe. ¶ Sed secus vbi est omnimodus
defectus in persona: sicut videmus ĩ laico qui
in casu necessitatis licet possit audire cõfes-
sionẽ, tamẽ propter defectũ clauis ordinis nõ
potest absoluere: vt dicitur in. d. c. pastoralis
§. præterea/ post glo. de offi. ordi. & vide glo.
in. c. placuit cl. 1. 16. q. 1.

¶ Sic videtur dicẽdum in proposito ex quo
clauis iurisditionis tãtũ diciẽ data petro/ & in
hoc apostoli nõ fuerũt pares petro sed tantũ
in ordine (vt diciẽ in. c. in nouo. 21. di.) ꝙ cõ-
sequẽter clauis ista iurisditiõis nõ sit in eccle-
sia & consequẽter nec in concilio. & si nullo C
modo ecclesia habet istius iurisditionis admi-
nistrationẽ, videtur ꝙ mortuo papa etiã sub-
sistente necessitate quacũq; nõ potest exerce-
re istã iurisditionẽ nec cõsequẽter creare car-
dinales: quod est iurisditionis volũtariæ. d. c.
q̃to/ &. c. aqua/ &. c. nouit. &. l. 2. ff. de offi. pro
cõsu. ¶ Et hoc videtur voluisse aug. de anco
na q. 20. ar. 5. in respon. ad quæsitũ/ cũ dicit,
vnde christus eligẽdo petrũ pastorẽ ecclesiæ/
dedit ei singularẽ potestatẽ clauiũ vt dicit iu-
risditionẽ quando dixit tibi dabo claues: sed
potestatẽ clauium vt importat ordinis conse-
crationem tradidit ei simul cum aliis/ quãdo
dixit accipite spiritũ sanctum. Dixi aliqua re-
ferẽdo dicta egi. in illa quæstione vtrũ conci-
liũ possit cognoscere de omnibus litibus. &
aliquid in alia questione quę sentẽtia debeat
prævalere/ vtrũ papæ an concilii. & dicetur
infra in. q. quis sit maior vtrum papa an con-
cilium.

¶ Sed ad hoc potest responderi ꝙ imo & cla-
uis iurisditionis etiam fuit data apostolis: sed
mediãte persona petri: quia principaliter pe-
tro & successoribus, & descensiue per petrũ
apostolis & per successores aliis archiepisco-
pis episcopis & prælatis ecclesiæ. Et hoc vo-
luit archie. floren. in summa sua / in. 3. par. D
in ti. 23. c. 5. §. 3. incipit septima/ in. 4. col.
& cardi. de turre cre. in. 2. li. ca. 54. & pluri-
bus sequen. Alioquin sequeretur ꝙ hodie e-
piscopi qui successerunt loco apostolorum
(vt in cap. in nouo. 21. di.) nullam habe-
rent iurisditionem: cuius contrarium appa-
ret in. c. cum episcopus, & per totum de offi.
ordi. in. 6. ¶ Item si diceremus ꝙ conciliũ &
ecclesia non habet clauem iurisditionis, con-
cilium non posset iudicare de papa: cuius cõ-
trarium apparet in. d. c. si duo &. c. si quis pe-
cunia. 79. di. Sic legimus concilium depo-
suisse cardinalem: vt in. c. ex gestis de cle. nõ
resi. & si potest deponere poterit creare: quia
eius est instituere cuius est destituere: vt in
cap. cum ex iniuncto de hære. Similiter con-
cilium deposuit patriarcham alexandrinum/
quia præsumpserat excommunicare papam
leonem. Multos similiter legimus episcopos
depositos & restitutos per concilium: vt in. c.
ioãnes. 50. di. xi. q. 3. c. si quis episcopus. 5. q.
4. c. nullus episcopus. Item cõciliũ excõmu-
nicat/ & sic exercet censurã ecclesiasticã: vt in
c. si quis eps & in c. sicut de hęre. Et tex. in. d.
sicut. 15. di. dicit ꝙ se & non cõcilia destruit
qui præsumpserit absoluere quos cõcilium

A ligauit vel ligare quos absoluit. & apostoli e- legerunt matthiam in episcopum post domi ni resurrectionem: vt legitur act. 1. & in. c. cle ros in prin. 21. di. Et q matthias fuerit elect⁹ in episcopum/ patet ex authoritate scripturæ & episcopatum eius accipiat alter: vt dicit̃ in psal. 108. loquendo de iuda. Et sic de multis his si- milibus. De quo etiam vide plura adducta in illo articulo vtrum concilium cognoscat de omnibus causis & litibus.

¶ His accedit q apostoli receperunt potesta- tem immediate a deo ex authoritate matth. 18. quodcunq; alligaueritis super terram erit ligatum & in cœlis. vbi glo. interlinearis sup plendo dicit vinculo anathematis. Et glo. beati hiero. ibi dicit. potestatem tribuit apo- stolis/ vt sciant cum a talibus condemnantur humanam sententiam diuina sententia robo rari. Quod videtur probari ratione. nã nulli dubium est q apostoli & alii christi discipuli omnem potestatem iurisdictiõis quam habue runt non receperunt immediate a petro sed a christo: quia christus est qui loquitur apo- stolis. d. c. 18. & ioan. 20. & lucæ. 6. vbi beatus ambro. dicit q ad propagandum salutis hu- manæ auxilium per terrarum orbem satores fidei misit. Et simile habetur lucæ. 10. de. 70.

B discipulis: quia apparent immediate missi a christo. & lucæ. c. 9. Sil'r matth. 16. cum dñs loquitur ad petrum dicens & tibi dabo claues regni cœlorum & quodcũq; ligaueris super terram &c. dicit ibi glo. ordinaria super ver- bo quodcunq;/ habent quidem eandem iudi ciariam potestatem apostoli quibus post re- surrectionem ait accipite spiritũsanctũ quo- rum remiseritis &c. Et sic declarat illud ioan. 20. intelligi etiam de iudiciaria potestate. Et bene etiam probatur math. vlti. cum dicit. da ta est mihi omnis potestas in cœlo & in terra: euntes ergo docete omnes gentes baptizan- tes eos in nomine patris & filii & spiritussan- cti/ docentes eos seruare oĩa quæcunq; man- daui vobis: ecce ego vobiscũ sum omnibus diebus vsq; ad consummationem seculi. Et inter cætera mandata erat illud quod dictum fuerat math. 18. si peccauerit in te frater tuus &c. & si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus. & sequitur incontinenti / amen di- co vobis quæcunq; alligaueritis &c. Vnde beatus cyril. super illud lucæ. 10. rogate &c. dicit postq̃ dixit rogate dominum messis/ hoc fecit per seipsum. Ita q per seipsum mi- sit eos: sed ipsa missio vt videtur fuit collatio potestatis: ergo.

¶ Et multum videtur facere tex. in. d. c. in no- uo. 21. di. vbi postq̃ dixit q petro datæ sunt C claues, subiungit cæteri vero apostoli cum eodem pari consortio honorem & potesta- tem acceperunt. Noto illa duo verba hono- rem & potestatem/ quæ videntur innuere iu- risdictionem, & ex quo continuatiue postq̃ di xit de verbis dictis petro/ refert de apostolis, videtur loqui de eadem potestate quæ da- ta fuerat petro: sed petro data est vtraq; cla- uis ordinis & iurisdictionis: ergo & apostolis. Idem tex. in. c. loquitur. 24. q. 1. vbi postq̃ dixit hoc erant vtiq; cæteri apostoli quod pe- trus fuit/ subdit pari consortio prediti & ho- noris & potestatis. Noto primo quod dicit q apostoli idem fuerunt quod petrus in autho ritate. si idem/ ergo habuerunt vtranq; clauẽ ordinis & iurisdictionis. Quod autem pote- stas idem sit quod iurisdictio/ probatur in. l. 1. ff. de offi. proconsu. & lega. & in. l. 1. iuncta glo. ff. de tutelis. licet aliquando possit esse po testas sine iurisdictione: vt notat cardi. in cle. ne romani in. §. irritum in primo notabili de elec. Quod autem honor importet exercitiũ iurisdictionis / est tex. & ibi ponunt inno. & ioan. an. & petrus sanson (secundum quod re fert albericus de rosata in verbo honor in suo dictionario) in cap. licet causam de D proba. Quod videtur denotari: quia sicut e- piscopi qui successerunt loco apostolorum habent ordinariam iurisdictionẽ in suis dioe- cesibus (vt per totum de offi. ordi.) ita vide- tur q etiam apostoli habuerint iurisdictionẽ coercitiuam: & sic non solum claues ordinis sed etiam iurisdictionis. Et licet glo. in. d. c. lo- quitur/ & in. d. c. in nouo dicat q omnes apo- stoli fuerunt pares in ordine sed secus in ad- ministrationis plenitudine, non dicit tamen q petrus solus habuerit administrationem/ sed q petrus fuit prælatus in exercitio admi- nistrationis. Facit tex. in cap. quis. 21. di. & tex. in. c. ita dominus. 19. di. & in. c. fundamẽ ta de elec. in. 6. & optimus tex. in cap. in illis 80. di.

¶ Et hanc opinionem tenuit abb. in allega- tionibus in concilio basilien. in. 10. ratione in. 10. char. & idem abb. in disputatione epi scopus/ in. 4. q. circa fi. Item non reperitur q petrus dederit potestatem apostolis sed christus: vt dicit tex. in. c. noua de poeni. & re miss. Ex quo sequitur q omnis potestas con- cilii censetur haberi a christo immediate & non a papa. Et istam opinionẽ tenuit cardi. flo. in trac. schismatis in. 45. q. per notata per

A Inno.in.c.quanto de iureiu.&c. c.quod super his de voto. Quam refert & sequitur abb. sicu lus in præfatis allegationibus quoniam verius in concilio basilien. factis / in. 13. char. in vltima ratione: videlicet ꝙ ista potestas iurisditiõis sit in ecclesia, & data fuerit petro tanꝗ principali pro ecclesia: & sic ꝙ sit in ecclesia plenitudo potestatis. ex quo sequitur ꝙ sine dubio posset in casu proposito creare cardinales.

¶ Sed ad hoc potest sic responderi secundum s. tho. in primo sen. di. 12. ꝙ cum dicitur aliquis habere potestatem immediate ab aliquo alio / potest intelligi duplici modo: vel q̃tum ad immediationem virtutis / vel quantũ ad immediationẽ suppositorum agentium a quibus habetur talis potestas. Primo modo dicitur ꝙ omnis virtus authoritas potestas & iurisditio quæ est in papa siue in alio quocunqꝫ prelato est a christo immediate. hoc patet: quoniam a nullo alio potest talis potestas conferri nisi per potestatẽ existentem in christo siue collatam a christo: sicut nulla causa secunda potest agere nisi per virtutẽ causæ primæ. Si loquimur secũdo mõ de immediatione quæ est ex parte suppositorũ agentiũ siue

B potestatem conferentium (quomodo tunc quis dicitur a christo immediate potestatem aliquam suscipere qñ inter accipientẽ ptãtem & ipsum christum conferentem non est aliquod medium / scilicet suppositum suscipiẽs a christo & conferens ipsam potestatem alteri) dicimus ꝙ solus petrus immediate a christo potestatem iurisditionis accepit: cui soli dictum est pasce oues meas / & tibi dabo claues regni cœlorum. Et sic cęteri apostoli mediante petro a christo potestatem acceperunt & non immediate a christo. Vnde beatus leo in sermone tertio dicit, magnum & mirabile dilectissimi huic viro consortium potentiæ suæ tribuit diuina dignatio vt si quid commune cum eo voluit cęteris esse principibus (videlicet apostolis) nunquid nisi per ipsum dedit. s. petrum quicquid aliis non negauit. Sed primo modo (videlicet quantum ad immediationem virtutis) omnes apostoli possunt dici habuisse potestatem iurisditionis a christo: quia ab eo proficiscitur omnis potestas ecclesiæ. Et hoc modo potest etiam dici omnibus prælatis ecclesiæ immediate data potestas iurisditionis a christo. Pro hoc cap. 1. §. vna vero de summa trini. quia omnis potestas est a deo: vt in ca. quid culpatur. 23.

¶ Sed ista responsio per istam distinctionem sic generaliter / non satisfacit: quia non tollit C contraria, per quæ apparet ꝙ etiam loquẽdo de immediatione quæ est ex parte suppositorum agentium / non probatur ꝙ a petro cęteri apostoli potestatem receperint sed potius contrarium ꝙ imo immediate a christo. Vnde posito ꝙ eo modo loquendo de immediatione suppositi agentis / sit verum dicere petro principaliter datã esse clauẽ iurisditiõis (quia inter christum & petrum nullo medio potestas data reperitur) non tamen probatur ꝙ postea potestas data fuerit apostolis mediãte petro, & ꝙ a petro postea apostoli receperint potestatem iurisditionis. Nec respõdetur ad authoritates supra in contrarium adductas: per quas apparet contrarium / ꝙ imo potestas iurisditionis videatur data immediate a christo apostolis sicut & petro. Et probatur hoc a simili, ex hoc enim ꝙ data est potestas clauiũ petro / non sequitur ꝙ successores in papatu dicantur recepisse potestatem a petro siue a deo mediante petro: quia imo potestas papæ est immediate a deo / vt in. c. nouit de iudi. qa data est dignitati, executio aũt p̃sonæ. Quod patet: quia papa nõ dicitur vicarius petri sed dei: vt in. c. 1. vt eccle. bene. & bonus tex. in c. 1. de homi. in. 6.

¶ Vnde magis firmiter & particulariter re- D spondetur. Et primo ad authoritatem matth. 18. dicitur ꝙ videtur proprie loqui de potestate iurisditionali ex contextura verborum: cum prius dicat dic ecclesiæ / & deinde si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Quæ authoritas loquitur de potestate iurisditionali: quia vt dicit ibi glo. nicolai super dic ecclesiæ / tunc sunt inducendi testes ad facti probationem, & ibi sit tibi sicut ethnicus & publicanus / dicit etiam glo. nicolai. i. separetur ab aliis fidelibus per excõmunicationem & censuras, & post dicta verba ethnicus & publicanus / subiungit immediate amen dico vobis quæcunqꝫ alligaueritis &c. Vnde apparet ꝙ de eadem potestate iurisditionali loquitur de qua prius loquutus est. ¶ Vnde ad prædictam authoritatem matth. 18. respondetur ꝙ per dictam authoritatem non habetur ꝙ sit tunc data actu aliqua iurisditio, sed bene promissa vel insinuata danda in futurum eis & successoribus: quia ante passionem christus non dedit aliquam potestatem discipulis: quia tunc christus per se regebat. Sicut nec fuit tunc data petro / sed tantum promissa matth. 16. videlicet tibi dabo

claues &c. & quodcunq; ligaueris &c. Et ita

A dicit archie. flo. in summa in. 3. li. in. 23. ti. in c. 5. versi. quantum ad quintam. Et ad authoritatem beati hiero. ibi cum dicit ꝙ ptãtẽ tribuit apostolis/ rñdetur ꝙ exponi debet. i. tribuere promisit. loquutus est. n. hiero. more scripturæ de potestate promissa ac si data fuisset. ¶ Sed istud nõ soluit contrarium: quia illud ioan. 20. accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c. fuit post passionem. Et glo. ordinaria matth. 16. super verbo quodcũq; dicit per illa verba datam apostolis potestatem iudiciariam: vt supra dixi. & est ex authoritate hiero. cuius verba sunt ista: videlicet habent quidem eandẽ iudiciariam potestatem alii apostoli quibus post resurrectiõem ait dominus accipite spiritum sanctum quorum remiseritis &c. quæ sunt verba ioan. 20. quę fuerunt prolata post resurrectionem. Et subiungit glo. habet etiã omnis ecclesia in presbyteris & episcopis: sed ideo petrus specialiter accipit vt omnes intelligant ꝙ quicunq; ab vnitate fidei & societate eius se separauerit/ nec a peccato solui nec cœlum potest ingredi.

¶ Videtur difficile contrarium: & non reperio aliquem qui de illa glo. faciat mentiõem.

B Sed ego responderem ꝙ cũ glo. dicit ꝙ apostoli habent eandem iudiciariam potestatem quã dñs promisit petro in illo tex. matth. 16. per illa verba & tibi dabo claues &c. & quodcunq; ligaueris &c. tantum intelligitur de iudiciaria potestate discernendi inter lepram & lepram. i. discernendi inter peccata: & sic de potestate ordinis & non de iudiciaria fori cõtentiosi. tum quia illa authoritas matth. 16. loquitur de potestate ligandi & soluendi a peccatis. Tum etiam quia glo. vlterius postea se magis declarat/ cum dicit homo cum reconciliatur ecclesiæ per iudiciũ sacerdotis. Et iterum infra. vt enim in homine post febris purgationem debilitas quædam remanet quę febris non est a qua nõ cito purgatur, sic in homine post criminum remissionem pro quã iudicium ecclesiæ subiit/ ipsius peccati debilitas remanet. Et sic apparet ꝙ loquitur de iudiciaria ptãte discernẽdi inter peccata. Facit ꝙ dicitur in c. per venerabilem qui filii sint legi. Et ideo s. tho. respondens ad illam authoritatem ioã. 20. dicit in. 4. sen. di. 19. ar. 1. Ad absolutiõem peccatorũ requiritur duplex potestas scilicet ordinis & iurisditiõis. prima quidam potestas est in omnibus sacerdotibus æqualiter, non autem secũda. & ideo dictum domini ioan. 20. quo dedit apostolis communiter potestatem dimittendi peccata/ intelligitur de potestate quæ sequitur ordinem. Vnde & sacerdotibus quando ordinãtur illa verba dicuntur. ¶ Et si dicatur ꝙ non possit intelligi de potestate ordinis/ quia illam habuerãt in cœna domini cum facti sunt sacerdotes: respondet. s. tho. in quarto di. 24. q. 2. arti. 3. ꝙ dominus dedit discipulis suis sacerdotalẽ potestatem quantum ad principalem actum añ passionem quando dixit accipite & manducate: vnde subiungit hoc facite in mei cõmemorationem. sed post resurrectionem dedit eis potestatem sacerdotalem q̃tum ad actum secundarium qui est ligare & soluere. ¶ Potest etiam intelligi dictum domini quantum ad ostensionem seu vsum dictæ potestatis: secundum illum modum loquendi scripturæ quo cõsueuit dicere rem fieri cum innotescit secundum pe. de palude: & refert archie. flo. in summa in. 3. par. in ti. 23. c. 5. in. §. 2. Sed expositio sancti thomæ videtur magis consona dictis sanctorum secundum. d. archie.

¶ Ad alias authoritates ex lucæ. 6. 9. & 10. respondetur ꝙ non dicitur cum christus misit discipulos ꝙ dederit eis aliquam potestatẽ

D iurisditionis: sed ea de quibus loquebatur (vt prædicare & infirmos curare) erãt potius ad bonum animæ & ratione ordinis q̃ contentiosæ iurisditionis/ & missio erat ad euangelizandum & instruendum in fide: iuxta illud ioannis. 20. sicut misit me pater & ego mitto vos. vbi glo. nicolai supplet misit me. s. ad veritatem fidei docendum in iudea, & ego mitto vos ad hanc veritatem publicandam per totum mũdum. Quinimo nec legitur ꝙ 70. discipuli etiam a christo missi (vt patet lucæ 10.) fuerint facti sacerdotes per christum sicut apostoli: qui in cœna vltima cũ dixit hoc facite in mei commemorationem fecit eos sacerdotes: vt patet lucæ. 22. & dicit archie. vbi supra. Et licet tex. in. c. in nouo. 21. di. dicat ꝙ 70. discipuli teneant locum sacerdotum, nõ sequitur ex hoc ꝙ fuerint facti sacerdotes a christo nisi in figuram: vt sicut discipuli illi erant sub apostolis, ita presbyteri sub episcopis.

¶ Ad tex. in. c. in nouo respondetur ꝙ licet glo. ibi & in. c. loquitur. 24. q. 1. respondeat ꝙ est sermo de paritate quo ad ordinem. & archie. flo. vbi supra in. 2. §. dicat ꝙ quis eandem potestatem & æqualem in conficiendo habuerint omnes apostoli & episcopi & sa-

A cerdotes,tamen q̃tum ad potestatem ligandi & soluendi/plenitudinem habuit petrus potestatis & iurisditionis.& dicat sic intelligi. c. in nouo.& idem in. §.3. dicat quod ait anacletus.21.di.in nouo(videlicet φ cæteri apostoli eum eodẽ petro paricõsortio honorẽ & ptãtem acceperũt)intelligẽdũ quantum ad potestatem consecrationis non q̃tum ad administrationem seu iurisditionem: nihilominus secundum inductionem supra factam ponderando verba honorem & potestatẽ & intelligendo ea importare iurisditionem & exercitium iurisditionis,non est bona respõsio glosarum. Vnde potest dari alia respõsio φ apostoli fuerint pares in consortio in honore & potestate/ qa sicut petrus recepit claues ordinis & iurisditionis sic & apostolis datæ fuerũt claues ordinis & iurisditionis: sed apostolis iurisditionis discernendi inter lepram & lepram in foro animæ: & in hoc dicũtur pares. verum aliter fuerunt in petro & aliter in apostolis: quia in petro immediate a christo qui recepit tanq̃ caput plenitudinem potestatis: apostoli vero mediante petro receperunt potestatẽ iurisditiõis,tanq̃ in partẽ solicitudinis asciti: vt in.c.decreto.2.q.7.& in.c.ad honorẽ de autho.& vsu pal. Et per hoc erit responsio
B φ sicut hodie episcopi habent iurisditionem ordinariam qui sunt loco apostolorum(vt in c.ecclesiæ.35.di.& d.c.in nouo)sic intelligẽdum est de apostolis φ ipsi eo modo habuerunt potestatem iurisditionis respectu petri quo nunc episcopi respectu papæ: quia papa habet potestatis plenitudinem/episcopi vero sunt in partẽ solicitudinis vocati. ¶ Vnde archie.flo.in sua summa in.3.par.in ti.23.c.5. §.1.dicit φ principatus seu potestas data apostolis est septuplex. primo potestas baptizãdi. secundo potestas prædicandi & temporalia accipiendi. tertio potestas sacerdotalis conficiendi soluendi & ligandi. quarto potestas pontificalis confirmandi & ordinandi. quinto potestas miracula operandi. sexto potestas recte conuersandi. septimo potestas iurisditionis sententiandi. Vnde psal.138.dicitur de apostolis/nimis honorati sunt amici tui deus, nimis confortatus est principatus eorũ. vnde ioan.15.vos dixi amicos.& apostolus ad ro.8.dicit φ primitias spiritus acceperunt. & sicut fuerũt priores tpe dicit glo.ita potiores copia gratiæ. Nimis autẽ.i.valde honorati sunt a christo & ecclesia constituti iudices seculi/ lumina mundi/ pastores primi ecclesiarum: nimis etiam.i.valde confortatus.i.roboratus & firmatus est principatus eorum.i.potestas.
C excedit enim omnem principatum terrenũ. ¶ Et circa septimam potestatem iurisditionis notandum est φ apostoli facti episcopi habebant potestatem excõmunicandi fideles manifeste peccantes, quod faciẽtes tradebãt eos satanæ vexandos corporaliter: vt fecit paul. apostolus erga illum corinthium qui nouercа abutebatur.1.ad cor.5. Istã tamen potestatem quæ ad iurisditionem pertinet recognoscebant apostoli se habere sub petro. Ideo dicit archie.vbi supra in.7.potestate in.d.ti.23. in.§.3.in prin.φ potestatem iurisditionis iudicandi & sententiandi in foro pœnitentiæ & foro contentioso etsi apostoli omnes habuerunt a christo,ita tamen vt essent sub petro: ipse autem petrus immediate a christo accepit omnem plenitudinem iurisditionis. Et sic omnis eius successor.i.papa plenitudinẽ potestatis habet a christo.c.nouit de iudi.alii aũt episcopi & prælati in parte habent & omnes a papa. Vnde ambrosius dicit,est aliud piscandi genus quo genere solum petrum domin⁹ piscari iubet dicens mitte hamum & eum piscem qui primum ascenderit tolle eum.24.q.3.est & aliud.vbi glo.dicit per hamum intelligimus iurisditiõem/ quia petrus præfuit aliis: quia hamo.i.ferro resecantur carnes putridæ.82.di.c.plurimos.& ideo solus petrus pis
D catur hoc piscandi genere: ipse enim potestatem ligandi atq; soluendi præ aliis habet. De his plenius dicam in illo articulo quis sit maior/ virum papa an concilium. vbi omnino videndum est latius: quia ibi inserũtur plures aliç pulchræ difficultates.

¶ Ad illud quod dicitur φ concilium reperitur deposuisse cardinalem & patriarcham & episcopos,dicendum est illud fuisse vel quia interfuit papa & deposuit cum consilio concilii/ vel fuit factum authoritate papæ: vide quod dixi in illo articulo vtrum concilium cognoscat de omnibus causis & litibus. ¶ Sed adhuc posset dari alia solutio ad hęc: videlicet φ q̃uis nullã apostoli recepissent iurisditionem & consequenter nec cõciliũ nec alius q̃ petrus,tamen in proposito ista iurisditio & authoritas illo casu imminẽtis necessitatis data fuit per papam per.d.§.iidem quoq;.& cõsequenter ratione instantis necessitatis cui aliter prouideri non potest/collegium sede vacante poterit creare vnum vel duos cardinales. Et ita posset restringi opinio hugonis in c.nullus.79.di. Sed vt dictum est conclusio hugonis videtur periculosa,& magis tenen

dum est contrarium: quia stantibus aliis car-
A dinalibus satis posset per illos prouideri: &
non videtur possibile φ sit dare casum cui
non posit aliter prouideri, propterea con-
clusio & dubium/de impossibili videtur.

¶ Arti. 8.

SED HIC VL-
terius quæro vtrũ
cõcilium posit sta
tuere φ papa pos-
sit sibi eligere suc-
cessorem? Bal. in
ca. licet in vlt. q. ar-
guit primo φ non.
allegat glo. 8. q. 1.
§ his oĩbus. Sed il-
la glo. loquitur de papa. Postea allegat alios
contra/per. c. adrianus. 63. di. Tandem con-
cludit φ si concilium vellet facere statutum
generale de quocunq; papa/nõ posset. Et idẽ
videtur velle si papa vna cum cardinalibus
hoc vellet facere φ non posset: quia ius eligẽ
di non est apertum eis ante obitum. sicut nec
electores imperii vna cum imperatore pos-
sunt mutare formã pro statu imperii genera
liter constitutam. ¶ Doc. communiter in cle.
B ne romani de elec. dicunt φ licet papa cũ car
dinalibus posit edere constitutionem circa
formam eligendi futurum pontificem (vt ibi
& in. c. vbi periculum de elec.) tamẽ non põt
papa facere constitutionem generalem φ li-
ceat papæ eligere sibi successorem: quia nec
moyses hoc fecit: vt in. c. moyses. 8. q. 1. Et ra
tio huius est quia aliud est potestatem cardi-
nalium restringere circa electionem/aliud si-
bi in posterum rescribere & per constitutio-
nem sibi reseruare. quod non licet: quia aliqñ
aliis indulgere possumus quæ nobis reserua
re non licet/cle. si vna de rebus eccle. non alie.
secundum pe. in. d. cle. Et abbas in. c. accepi-
mus de pac. dicit φ licet papa posit potestatẽ
dare alteri eligendi sibi successorem (. 7. q. 1.
petisti) tamen non põt ipse facere generalem
constitutionem de eligendo per seipsum sibi
successorẽ. ¶ Quòd aũt de eligendo sibi suc
cessorẽ cũ authoritate cõcilii statuere posit,
faciũt in argumentum omnia illa iura quę lo
quuntur de forma eligendi romanum ponti-
ficem quæ sunt edita approbante cõcilio. Sic
videretur in proposito, maxime cum ecclesia
etiam circa sacramentalia (quod plus est) pos
sit aliquid immutare siue addere: vt dicitur in
c. vnico de sacra vnc. & dictum est supra.
¶ Propter inconueniens placet qđ dicit bal.
nec debet trahi in exemplum quod facit pe-
trus. 8. q. 1. si petrus/dicit cardi. in. d. cle. ne ro C
mani. Vide in. d. c. accepimus de pac. & supra
in penul. quæstione præcedenti. vbi vide om
nino.

¶ Arti. 9.

VLTERIVS
quæro si in concilio
congregato contra pa
pam reperitur papa
exauctorat⁹ & deposi
tus per concilium &
debet fieri electio no-
ui pontificis, ad quem
spectabit electio/vtrũ
ad concilium an ad cardinales? Abbas siculus
mouet quæstionem in. c. licet in. 4. col. de e-
lec. & ibi tenet φ ad concilium. Rationem as
signat: quia iura quæ dicunt electionem spe
ctare ad cardinales/loquuntur quando vacat
papatus vel per mortem vel per renuntiatio
nem. Sed quando vacat per priuationem vel
quia concilium decreuit in discordia duorũ
nullum esse papam, tunc spectat ad conciliũ:
quia hoc videntur velle iura antiqua in. c. si
duo. 79. di. quæ iura in hoc casu non reperiũ
tur correcta. Dicit tamen fuisse super hoc dis
ceptatum in concilio constantien. & pisano: D
& φ ad euitandã discordiam fuit obtentũ pro
illa vice φ cõcilium transferret ptãtem suam
in collegium cardinalium. & ita cardina-
les elegerunt ex authoritate propria & con-
cilii.
¶ Petrus car. cameracen. in trac. de po. eccle.
& ponti. mouet quæstionem in. 12. proposi-
tione. Et ibi videtur concludere φ licet alias
regulariter spectet ad cardinales electio papę
sede vacante, tamen attento statu schismatis
tunc currentis tempore vrbani/concilium in
teruenire debebat in electione papæ: & φ col
legium cardinalium non debebat totaliter ex
cludi ab huiusmodi electione propter dubiũ
quod poterat oriri. tũ quia nõ est clarũ φ per
concilium possent illo iure eis concesso pri-
uari. tum quia si aliquo casu cardinales essent
priuati iure eligendi/remanet dubiũ ad quos
deuolueretur ius eligendi: quia aliqui magni
doctores tenerent φ rediret ad romanos/
tanq̃ ad eos qui hanc potestatem eligendi in
electores papæ transtulissent: vt ipse ponit in
9. 10. xi. & 12. conclusione. Concludit tamẽ
ad sedandum scandala φ concilium deberet
concordare cum cardinalibus/ne daretur fa-
cultas malignandi & alia schismata generãdi

A Et sic car. cameracen. habuit spiritum propheticum: quia ita secutum est.

¶ Sed idem abbas mouet quęstiōem in.c. ad petitionem in.3. notabili de accusa. Et ibi nihil determinat: sed motiuum eius tendit ad hoc ꝙ spectet ad collegium cardinalium per illum textum. vbi in inferioribus collegiis si aliquis priuatur/ electio reuertitur ad collegium & non ad priuantem. Et ibi ponit ꝙ si aliquis prælatus vel abbas priuaretur in curia romana/ beneficium vacaret in curia. allegat glo. quæ est in verbo mori in cle.1. vt lite penden. Sed tu vide in hoc decisiōem.13. in antiquis in ti. de præben. ¶ Verum idem abbas in disputatione episcopus in. 5. dubio arguit ad vtranq; partem. Primo pro parte cōcilii/ ꝙ valeat electio facta per concilium. allegat. c. susceptum de rescrip. in. 6. vbi prouisio facta in casu mortis non includit aliū casum vacationis/ maxime quando venit correctiue ad ius antiquum: quia non debet extendi iuris correctio ex similitudine ratiōis. bar. in authen. quas actiones. C. de sacrosan. ecclē. regula quæ contra eum simil. in. 6. Vnde quia iura antiqua non prouiderūt huic casui, remanebit electio apud concilium/ secundū ꝙ iura antiqua voluerunt potestatem eligendi consistere penes concilium generale: vt in c. si transitus. 79. di. & in. c. sacrosancta. 22. di. B vbi tex. notat ꝙ apostoli de nouo elegerunt petrum in pontificem & in suū caput: & hanc formam suis successoribus & reliquis episcopis tenendā tradiderunt. Vnde epi qui succedunt loco apostolorū (vt in. c. ecclesiæ. 35. di; &. 12. q. 1. videntes. &. 93. di. legimus. & i. c. ī nouo. 21. di.) habebūt eligere papā ex ordinatiōe apostolorū. nā conciliū consistit ex ipsis epis: vt supra dictū est in quæstione qui debeant interesse in concilio. Quod. n. non reperitur innouatum/ quare stare prohibetur. l. præcipimus. C. de appel. ¶ Item adducit tex. in. d. c. si duo. 79. di. & ca. si quis pecunia ea. di. in quibus iura vtuntur verbis conuenientibus concilio. Item probat quia vacāte sede potestas eligendi residet in habitu & in actu penes concilium: ergo potest concilium eligere etiam in casu cardinalibus concesso. & maxime quia casus iste non fuit præuisus per papam cum dedit cardinalibus potestatem eligendi: non enim cogitauit papa de casu quo concilium esset congregatum tempore electionis/ & iura non trahuntur ad casum non cogitatum. l. si hominem. ff. mandati: &. c. olim de re iudi. ¶ Concludit tamen pro parte cardinalium/ & sic ꝙ electio spectet ad cardinales per tex. in cle. ne romani/ iuncta glo. in verbo moriente de elec. & quia illa dispositio fuit inducta ad celerem prouisionem futuri pontificis. quæ ratio militat isto C casu: quia difficilior foret prouisio per concilium ratione multitudinis quæ parit discordiā: vt in. c. nos ad fidem. 96. di. & in. c. adrianus el. 1. 63. di. Itē per theoricā dyni in. l. ex ca. §. insulā. ff. de verbo. obli. (quā refert bal. in. l. deo nobis. C. de epis. & cleri.) ꝙ vbi mors ciuilis operatur omnem modū quem mors naturalis/ dispositum in morte naturali habet locum in ciuili quæ est per priuationem. Pro hoc. d. l. deo nobis de epis. & cle. &. l. incidit. ff. de condi. & demon. & in. l. actione §. publicationem. ff. pro socio. De quo per ioan. an. in. c. cum sis de cōuersi. coniuga. qui licet non approbet dictam theoricam, tamen illam dicit idem abbas probari per. d. cle. ne romani in glo. ioan. an. ibi. Et pro hoc tex. in c. in nomine domini. 23. di. qui non fundat se in vacatione per mortem/ sed tantum narratiue prosequitur illum modum vacationis. Ad idē arguit ex iuribus volentibus ex identitate rationis fieri extensionem etiam in pœnalibus. l. 2. ff. ad turpil. ca. si postq̄ de elec. in 6. Vide domi. in. c. 1. de tempo. ordi. in. 6. & D doc. in cle. 1. de elec. Item ex ratione: quia inferiora collegia eligunt in omni casu vacationis (vt. d. c. ad petitionem) ergo idem in proposito. Et cum hac vltima opinione per rationes proxime dictas transit & concordat cum opiniōe sua quam tenuit in. c. ad petitionem de accusa. Et sic videtis ꝙ abbas in hoc fuit sibi ipsi contrarius.

¶ Cancellarius parisien. ioannes gerson in tractatu de po. eccle. in. xi. consideratiōe dicit (vt supra tactum est) ꝙ mortuo papa vel electo/ concilium poterit sibi constituere vnum papam modo solito per electionem cardinalium vel alio modo per compromissum vel per viam spiritus sancti (si probabiliter speraretur ita posse fieri ꝙ omnes concordarent in vnum) vel forte per expectationem diuini miraculi, sicut fuit in matthia. Et concludit non esse dubium quin mortuo vel electo papa concilium possit sibi facere vnum caput.

¶ Istam tamen vltimam opinionem abbatis (ꝙ electio spectet ad cardinales) tenet aretinus in. d. c. ad petitionem de accusa. ex theorica supra allegata/ quæ traditur in. l. ex ea pte §. insulam. ff. de verbo. obliga. & bal. in. l. deo

nobis.C.de epis.& cle. ¶ Et hanc opinionem
A etiam sequitur dominus gūdisal.de villa die-
go in trac.de cardi.in.5.quæsito principali in
6.col.per illam glo. in verbo moriente in.d.
cle.ne romani.Et respondet ad.c.si duo,ꝙ in-
quantum dicit vniuersitatis consensus/ non
loquitur de concilio generali sed de collegio
cardinalium:alias cū tex.ille fundet se in ele-
ctione facta in discordia,sequeretur ꝙ cardi-
nales haberēt debilius ius in electiōe papę q̄
alii inferiores in eligendo prælatum suum:
quia cardinales propter electionem factam
in discordia essent priuati iure eligendi/ & in
feriora collegia non.cum tamen in electione
papæ multa sint specialia inducta in fauorem
eligentium & electionis:vt patet in.d.ca.licet
de elec.& in.d.cle.ne romani.

¶ Dñs ioan.de immo.i.d.c.licet / videtur taci
te sentire ꝙ electio spectet ad concilium : dū
in vltimo notabili improbando opinionem
d.antonii(qui voluit ꝙ ex eo ꝙ papa non ha
bet superiorem / etiam non habebit supe-
riorem qui cognoscat de viribus electio-
nis) & innitendo opinioni cardinalis, te-
net contrarium/ꝙ imo ad concilium spectat
cognitio & debebit super hoc congregari cō
cilium per.d.c.si duo.& ita dicit practicatum
B in concilio in facto schismatico. Nisi salue-
mus immol.dicendo ꝙ eius dictum solū lo-
quatur respectu congregationis concilii &
iudicii faciendi super discordi electione : &
non ꝙ ad concilium spectet electio in euen-
tum annullationis vtriusq; electionis.Et pro-
fecto in illo casu videtur vera opinio ioan.de
immo.quia ratio quæ assignatur per antoniū
non est sufficiens:videlicet quia papa non ha
bet superiorem.quia illud vendicat sibi locū
in indubitato papa:sed quando sunt duo qui
se gerūt pro papa,quia vterq; posset esse ma-
le electus/& sic posset esse ꝙ neuter haberet
ius,tunc non habet locum ꝙ non habeant su
periorem:quia vterq; habet superiorem con
cilium in articulo illo. Et ideo tūc cognoscit
concilium:vt alias dictum est per.d.c.si duo
79.di.

¶ Pro prima opinione in fauorem cardinaliū
contra concilium/aliqui adducunt glo.in ca.
1.in verbo prædecessor de renun.in.6. quæ
dicit ꝙ celestinus dicitur prædecessisse/ & tñ
renuntiauerat.vnde quo ad effectum ita dici
tur mortuus qui est depositus respectu digni
tatis amissæ sicut ille q in rei veritate est mor
tuus naturaliter.Ad idem glo.in.c.si propter
tua debita de rescrip.in.6.in verbo vacarent.

¶ Et in ista opinione fuit ioan.de ana. & feli.
in.d.c.ad petitionem.qui dicunt ꝙ illa glo.in C
verbo prędecessor decidit casum pro cardina
libus.Et ꝙ sub verbo vacationis includatur
omnis modus/est glo.in verbo vacationibus
in.c.cupientes in prin.de elec.in.6.& in.c qa
sæpe de pręben.eo.li.Sed tex.in.c.susceptum
de rescrip.in.6.in verbo mortis/ probat ꝙ in
iis in quibus est faciēda stricta interpretatio,
priuatus cedens & similes non venirent sub
verbo decedentis vel morientis : vt declarat
glo.in.c.q̄uis el.2.de præben.in.6.In aliis ve
ro fauorabilibus forte veniret sub nomine
decedentis priuatus & cedens/per ea quæ ha
bētur in.l.sed si mors in prin.ff.de dona.inter
vi. & vxo.licet glo.sentiat contrariū in loco
allegato allegans.16.q.1.c.placuit el.2.secū
dum aretinum in.d.c.ad petitionem.

¶ Facit pro cōcilio deci.46.fastoli.quę vult
ꝙ si mandatur prouideri de præbenda ceden
te vel decedente tali/non veniat modus pri-
uationis. & refert feli.in.c.in nr̃a in.37.co-
rolario.Sed illud limita nisi etiam esset clausu
la siue alio quouis modo : quia veniret etiam
modus priuationis,vt dicit lapus allegatione
77.in.4.q.Et ratio quare non veniat quando
non est adiūcta clausula siue alio quouis mo
do / est quia nunq̄ mors ciuilis æquiparatur D
naturali nisi vbi a iure exprimitur : vt dicit
glo.in.d.c.placuit/& ioan.an.in.d.c.susceptū.
Ad idem facit ꝙ si aliquis deliquit in alterius
diœcesi,potest puniri ratione delicti ibi com
missi per illum in cuius diœcesi deliquit : vt
in.c.fi.cum simil.de foro compe. & dicit glo.
in.c.placuit el.1.16.q.1.quæ vult ꝙ vterq;
iudex poterit illum punire. Ergo a pari si cō-
ciliū est quod illum deponit, satis videtur ꝙ
in eius manibus vacet:quia ratiōe delicti est
effectus superior. Item facit ꝙ si concilium
habet facultatem priuandi & destituendi/eius
dem cōcilii debet esse facultas instituēdi.c.1.
&.2.de capel.mona.c.cum ex iniūcto de hę-
re.Item ratio ad obuiandum periculo diutur
næ vacationis(vt in.d.c.vbi periculum/ & in
d.cle.ne romani) quando concilium reperi-
tur congregatum/ videtur cessare : quia non
expectat temporis dilationem. & ideo ex illa
ratione non plus conuenit ꝙ cardinales eli-
gant q̄ concilium.

¶ Istam opinionem pro concilio / tenet bar-
batius in.c.ꝙ translationem in.32.col.de of-
fi.lega.& in.33.col.quia de iure antiquo ele-
ctio papæ spectabat ad concilium/per.c.si trā
situs.79.di.& quia apostoli elegerunt petrū
in pontificem

A In pontificem & suum caput. 22. di. ca. 2. & quia hanc formam tradiderũt successoribus tenẽdam. Et sic episcopi qui sunt apostolorũ successores (vt in. c. videntes. 12. q. 1. & in. c. in nouo. 21. di. & in. c. ecclesię. 35. di. & in. c. legimus. 93. di.) habẽt eligere papã ex ordinatione apostolorum: quia ex ipsis cõstituitur conciliũ. Et dicit esse casum in. d. c. si duo 79. di. vbi duobus contendentibus de papatu/ illis depositis electio spectat ad cõciliũ & cardinales: & sic non ad solos cardinales. ¶ Sed ista ratio eius est nimis generalis: quia ita habet locum quãdo papatus vacaret per mortem vel resignationẽ sicut quando vacaret per depositionẽ priuationẽ siue exauthorationem. Mouetur etiam per illam authoritatem euangelii si peccauerit in te frater tuus &c. dic ecclesiæ: non dixit dic collegio cardinalium. & sic ecclesia est illa quæ habet eligere papa deposito vel renunciante/ vt ipse dicit. Et sic vult plus ꝙ concilium habeat eligere etiã quando papatus vacaret per renunciationem: & sic ꝙ cardinales habeant eligere tantum in casu mortis sicut loquitur cle. ne romani. cuius casum dicit nõ trahendum ad alios casus & sic mortis ciuilis. & ꝙ glo. ibi in verbo moriente non bene loquitur quando vult extendere casum mortis naturalis ad
B cessionem & sic ad mortẽ ciuilem. & in effectu omnia sunt fundamenta abbatis in. d. disputatione episcopus. ¶ Idem tamen barbatius in cle. ne romani in. §. eo aũt/ examinãs hũc articulum & arguens ad partes per plures colũnas, videtur tenere ꝙ electio spectet ad cardinales/ & respondet ad motiua in cõtrarium adducta: licet in fine dicat adhæreo tamen decisioni sanctę romanæ ecclesiæ. Vide eum quia multa adducit quæ confirmant opinionem pro cardinalibus.
¶ Glo. tamen in. d. c. si duo super verbo contra fas, ad terminos illius tex. expresse dicit ꝙ q̃ñ vtriusꝙ electio est damnata/ nõ propterea cardinales erũt priuati iure eligendi. & sic expresse vult ꝙ etiam eo casu quo vacat papatus cassatione electionis/ ad cardinales spectet electio alterius pontificis. Quantumcunꝙ eadem glo. voluerit ꝙ iudicare vtrũ electio vnius vel alterius sit bona/ non spectet ad cardinales (quia essent iudices in causa propria) sed ad concilium. Et sic licet concilium casset vtranꝙ electionẽ, tamen electio futuri pontificis spectabit ad cardinales & non ad concilium secundum glo. ibi.
¶ Abbas qui concludit pro cardinalibus respondet ad contraria per eũ primo loco adducta. Et primo ad materiam. c. susceptum/
C dicit ꝙ procedat in ambitiosis & odiosis: sed concessio facta cardinalibus de eligendo papam est fauorabilis/ licet afferat præiudiciũ concilio: quia attenditur ad id quod principaliter intendit vt iudicetur constitutio fauorabilis vel odiosa, allegat notata in. l. exceptionem. ff. de condi. indebiti: & glo. in. c. sciant & in ca. statutum/ & in cap. si. de elec. in. 6. Adde bal. in. l. illud. C. de sacrosanc. eccle. qui notat post glo. quòd quantumcunꝙ lex prohibeat extensionem, tamen vbi subest eadem ratio debet fieri extensio/ non obstante prohibitione legis nisi per aliam legem esset determinatũ contrarium in casu illo, assignat rationem/ quia tunc non tam dicitur extẽsio ꝙ inclusio in iure. allegat glo. in. c. 1. de tempo. ordi. in. 6. Et vide eundem in. l. iis solis. C. de reuocandis dona. Et idem dicit abb. ibi in d. disputa. allegat bar. in. l. si constante. ff. so. lu. matri. Vbi aũt lex apponeret pœnã/ semper diceretur constitutio pœnalis: vt ibi per bal. Et quo ad materiam. c. susceptum/ ꝙ sit odiosa/ vide domi. ibi & feli. in. c. in nostra in 37. corola. & bal. in ca. eum accessissent de consti. Et non obstat secundum abbatem ꝙ
D inducatur legum correctio: quia ius abrogatiuum non debet extendi ad correctionem alterius iuris per identitatem rationis, sed ius derogatiuum bene extenditur: quia vt ipse dicit potius declaratur mens constituentis ex identitate rationis/ per. d. glo. in. d. c. 1. Bal. tamen in. d. l. illud/ dicit ꝙ nõ obstat tex. in. l. 2. C. de patribus qui filios distraxerũt, vbi casus cassatos nõ possumus extẽdere nec ampliare ad alios casus: quia aut agimus de fauore/ & fiet extẽsio, secus si de odio: vt ibi per eum. Vide tamẽ plene de ista materia extensionis per domi. in. d. ca. 1. ¶ Item respondet ad. c. si duo: quia debet intelligi ꝙ aut loquatur antequã potestas esset translata in cardinales/ aut ꝙ loquatur de collegio cardinaliũ. nã & ipsi faciunt vniuersitatẽ vel collegiũ: vt in. d. cle. ne romani. ¶ Ad illud ꝙ vacante sede potestas residet in habitu & actu in cõcilio, respõdet ꝙ concilium non debet se impedire de pertinẽtibus ad papam nisi vbi necessitas vrget. Item non potest tollere constitutionem papalem: vt dicitur in ca. significasti de elec. ¶ Ad. c. si transitus/ respondet ꝙ religiosi vocantur ad consensum electionis factæ & nõ faciendæ. Vnde debet reduci ad terminos. c. in nomine domini. 23. di.

A ¶Mihi videtur ꝙ ista quæstio nõ meruit ita disputari: & ꝙ illi patres in illo cõcilio quæ fuerunt nodum in scirpo. nã præsupposito etiã ꝙ, c. si duo loqueretur in electione discordi facta per cardinales, nõ reperio iure cautũ ꝙ electio tunc debeat deuolui ad cõcilium. Licet enim glo. ibi velit ꝙ eo casu quo agitur de electione quæ dicitur facta contra fas/ iudex erit concilium, non tamẽ cardinales essent priuati iure eligendi vt dicit ibi glo. Et si essent priuati, non reperio ꝙ ad conciliũ heret deuolutio: quia potius electio deberet heri secundum ordinem datum in, c. in nomine dñi. 23. di. Facit quod diximus in illa quæstione supra / quando essent mortui omnes cardinales, ad quem tunc deuolueretur electio papæ: quia conuenientius ad clerum romanum vt ibi dictum est. Imo recte inuenti sensus illius tex. in, d. ca. si duo/ est ꝙ duo erant de facto intrusi temeritate concertantiũ: nõ enim dicitur ꝙ duo seruato ordine in eligendo fuerint in discordia electi sed intrusi temeritate concertantium. & ideo subiungit tex. nullũ ex eis futurũ sacerdotem permittimus. Et ideo non dicit ꝙ debeat congregari concilium ad iudicandũ vel ad eligẽdum futurum sacerdotẽ: sed tex. considerat intrusionem & temeritatẽ amborum. ideoꝙ decernit

B neutrum ex intrusis habendũ pro papa / sed alium eligendum. Vnde subiungit tex. sed illum solũ in sede apostolica permansurũ censemus, quẽ ex numero clericorum noua ordinatione diuinũ iudiciũ & vniuersitatis consensus elegerit. Et sic est sensus ꝙ nullus qui fuerit temeritate cõcertantiũ intrusus habeatur pro papa, sed qui erit electus formiter: quod denotant illa verba quẽ diuinũ iudiciũ & vniuersitatis consensus elegerit. & sic ꝙ ex electione acquiratur papatus & nõ ex intrusione tumultuaria. Et bene ostendunt verba gratiani ibi quæ immediate sequuntur: dum declarat ꝙ ille tex. non debet intelligi de apostatico per apostasiã ordinato a cardinalibus & religiosis clericis & inthronizato.

¶Nec reperitur aliquis tex. in iure qui velit ꝙ ad cõcilium spectet electio papæ. Quinimo tex. in. c. in nomine domini. 23. di. secundum illa tempora (secundum quæ admittebãtur etiam abbates & alii religiosi) dicit ꝙ electio spectet ad cardinales, qui habent vocare vocandos ad electionem. & sic nihil de concilio. Et similiter nec in cap. si transitus 79. di. aliquid dicitur de cõcilio, sed tantum de electione quæ fieret per ecclesiastici ordinis personas. quod intelligitur de iis ad quos alias spectat. Et vbi vult religiosos vocari ad consensum præstandum in electione/ intelligitur de iam facta, & nõ ꝙ præstent cõsensum electioni faciendæ, & sic reducitur ad terminos, cap. in nomine domini. 23. di. ¶ Et iura quæ adducuntur ꝙ loquantur in casu mortis vel cessionis/ male adducuntur: quia tex. in cap. vbi periculum & ele. ne romani/ non disponunt ad quem spectet electio, sed tantum prouident de modo electionis & occurrentibus sede vacante, & præsupponunt illa iura ꝙ ad cardinales ante spectabat electio quomodocũꝙ sede vacãte. Et ideo male allegantur illa iura ꝙ loquãtur tantum in casu quo per cessum vel decessum spectat electio ad cardinales. Quinimo tex. in. c. licet de elec. nullum modum vacationis ponit: & disponit quomodo vacãte ecclesia cardinales habeant procedere ad electionem. & tex. in. c. in nomine domini 23. di. narrat facto tum non quòd disponat vt tantum quando sedes vacat per obitum debeat procedi ad electionem. Quod patet: quia si aliter interpretaremur illũ tex. sequeretur vnũ ꝙ quomodocunꝙ aliter contingeret vacatio sedis (etiam si per resignationẽ vel alio quocunꝙ

D modo) non prouidisset ꝙ procedi deberet ad aliquam electionem. & sic fuisset prouisum ecclesiæ vt tantũ ageret de eligendo papam quando per obitum sedes vacaret: & si aliomodo vacaret non posset procedi ad aliquam electionem. & sic sedes deberet remanere perpetuo vacans: cum tamen intentio conditoris illius capituli fuerit prouidere omni casu sedi vacãti. ¶ Similiter tex. in. c. si 79. di. qui prouidet de electione papæ facienda per cardinales/ nõ ponit aliquẽ modũ vacationis sicut nec. c. licet. Ergo videtur promissum in quacunꝙ vacatione sedis & quomodocunꝙ vacet papatus: quia vbi nullus modus vacationis exprimitur, tunc omnis modus comprehenditur secundum lapum allegatione. 6. in secunda colum. decis. 1. in titu. de rescrip. & glo. in verbo vocationibus in cap. cupientes in prin. de elec. in. 6. & domi. in. d. ca. susceptum in penul. colum. & ponit feli. in. d. ca. in nostra in. 32. & 37. corolario.

¶Posset tamen attentari secundum vnam expositionem quam pluries supra feci ad ca. si quis pecunia. 79. di. quòd per illud probetur quòd vbi non est facta concors electio & cardinales sunt taliter discordes vt non

A possit inter eos conuenire/ succedit concilium in electione papæ: quia vt alias exponendo dixi illa verba illius tex. (liceat cardinalibus & aliis clericis & laicis deum timentibus eiicere inuasorem) exponi possunt id est concilio, quod cõstat ex cardinalibus & aliis clericis & laicis deum timentibus. Qui tex. sic intellectus aperte probat quòd concilium eo casu quo aliquis papa pellitur a papatu/ debet postea eligere alium papam per illa verba / extra vrbem congregati in loco in quo eis placuerit electionem faciant. ¶ Sed ad illum tex. est responsio: quòd cum tex. dicit quòd si intra vrbem nequeunt electionẽ perficere in loco extra vrbem congregati in quo eis placuerit electionem perficiant / intelligitur de iis quorum est electio, videlicet de cardinalibus & aliis clericis: quia ius eligendi non potest cadere in laicum. c. sacrosancta/ & cap. massana de elec. Vnde apparet quòd verus est intellectus glo. datus ad illum tex. liceat clericis & laicis eum anathematizare & expellere: videlicet quòd debent referri singula singulis: videlicet cardinalibus & clericis anathematizare: quia est proprium ecclesiasticorum qui habent claues: vt in cap. quanto de consuetu. & laicis B expellere humano auxilio a sede apostolica. Et per hoc apparet quòd non est vera opinio alexan. ibi circa fi. qui voluit quòd etiam laicus anathematizet authoritate illius canonis. quia laicus non habet claues neque ipsarum executionem: vt in ca. 1. de summa trini. & dictum est supra. & dicitur in cap. noua de pœni. & remis. & in c. sicut de hære. cum similibus. 96. di. ca. bene quidem. Et dicit glo. in verbo mortis in cap. pastoralis de offi. ordi. quòd licet in casu necessitatis laicus possit audire confessionem / non tamen poterit absoluere quia non habet claues.

¶ Vno tamen casu vult constitutio frequens quòd concilium possit prouidere de papa quando electio fuit alias celebrata per metum & cardinales denuo ad electionẽ processissent: quia tunc datur ibi facultas concilio prouidendi de papa. Quod forte non seruaretur: quia constitutio illa non fuit per martinum confirmata (vt alibi dico) & non seruatur maxime in fine sui: sed de hoc alibi latius dicitur. Et ad prædicta omnino vide quæstionem quam supra pono / quid si papa efficiatur furiosus vel demens vel inutilis verum & per quem debeat prouideri de coadiutore vtrum per cardinales an per concilium. C

¶ Nec obstat quòd in concilio constantien. si fuerit electio celebrata de martino quinto non solum per cardinales sed etiam per prælatos nationum: quia respondetur quod ideo ita fuit illa electio celebrata quia sic fuerat ordinatum in eodẽ concilio in. 40. sessione. Et ibi assignatur ratio propter illud schisma quod iam fuerat antiquatum & tunc extinctum/ & quia omnes qui gesserant se pro pontificibus fuerant in eodem concilio priuati: vt patet ex verbis ipsius cõcilii ibi cum dicitur. & ne attento statu ecclesiæ in posterum super dicta electione vlla retractio vllusue scrupulus in mentibus hominum resideat/ sed ex illa sequatur vnio certa & perfecta fidelium, de expresso consensu & voluntate concordi cardinalium statuit quòd hac vice duntaxat ad eligendum summum ponti. vna cum cardinalibus sex prælati de qualibet natione adiungantur. Et sic ibi potius innuitur contrarium / cum dicit pro. ea vice duntaxat. quod bis replicat / scilicet in principio & in fine: quia alioquin spectabat ad cardinales. Et ratio potuit esse quia tempore schismatis multi erant creati cardinales de vnaquaque obedientia. D

¶ Et quòd non spectet ad concilium / tenuit rosellus in illa quæstione quando est schisma: vtrum etiam verus papa possit cogi ad cedendum. quem ibidem infra refero in eadem quæstione. ¶ Et hanc opinionem (quòd non pertineat ad concilium sed ad cardinales) repperi tenere ioannem de syluagalli in trac. de beneficio in secunda parte. q. 22. Et illam dico verissimam.

¶ Articulus. 10.

SED PONE quòd papa vult facere aliquid arduũ (puta depõere regẽ vel cardinales vel imperatorem) vtrũ de necessitate tenebitur congregare concilio. Dicendum est quòd nõ. In rege tex. 15. q. 6. alius. in cardinalibus in c. 1. de schisma. in. 6. In impatore tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. li. 6. bar. & bal. in. l. fi. C. de legibus/ & in. l. rescripta. C. de precibus impe. offe. & tex. in. c. duo sunt quippe. 96. di.

A Et in patriarcha cōstantinopolitano tex.in.c. qua traditione.2 2.di.⁊ Et ex hoc patet ꝙ licet concilii debeat cōgregari propter grauia & magna occurrentia in ecclesia vniuersali vt diximus supra, tñ vbi non tractatur eā fidei quæ nō possit decidi per eum / potest si vult, etiam illa ardua expedire non congregato concilio.

¶Sed cōtra præmissa est quod dicit milis in verbo papa non potest impatorem, vbi dicit ꝙ papa non pōt deponere imperatorē / licet possit deponētibus cōsentire.allegat glo. 15. q.6.alius.Et idem dicit de rege francia, allegat archi.ibi in.d.c.alius. Q immo plus ibi vult milis/ꝙ impator possit bene deponere papam si papa ad hoc se illi subiiciat de consensu cardinalium.Sed de hoc dic vt dico infra in qōne an papa possit se subiicere alicu. iusiudicio.Inno.ioan.an.& alii in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.cōiter tenēt ꝙ papa etiā sine concilio pōt deponere imperatorē:debet tñ deponi ex magna & ardua & non leui causa.Et videtur velle bal.in.l.nō ambigitur.ff. de.ll.& doc.post glo.i.c.1.si de inuesti. feudi inter dominū & vasallū lis oriatur.Et bal.i.l.si.C.de.ll.dicit ꝙ oportet ꝙ cā sit grauis & notoria ex qua turbaretur vniuersalis status christianitatis vel ecclesiæ.

B SED vtrū papa possit transferre vnum epm inuitū.Dicit barbatius in.c.ꝙ trāslatiōem de offi.lega.ꝙ ipse vidit cōstitutionē editā in concilio cōstantiē.ꝙ papa nō possit epm inuitū transferre sine cōsensu maioris partis cardinaliū.de quo ibi vide:& in.c.nisi de renū.&.c.1.&.2.de trāsla.pla.Et ibi etiā late per eū an papa posset deponere oēs epos vel vnum ēt sine causa.de quo ibi late per eū. &per abb.in.c.fi.de cōfir.vti.vel inuti.& in disputatiōne sua quæ īcipit eps. & per eundē barbā.in trac.de præstantia cardinalium. de quo etiam vide late deciū in.d.c.fi. Et cōmunis videtur opinio ꝙ sine causa nō possit inuitum transferre per ioan.an.in regu.quod ob gratiā in mercu.; & abb.in.c.fi.de postul. præla.vbi dicit ita fuisse statutum in concilio pisano præsidente alexandro.& idem abb.in dispu.ta.episcopus & in.c.constitutus de relig.domi.dicit ꝙ idem fuit statutum in concilio constantiēn. Et idem tenet & sequitur ludouicus in consi.345.incipit circa primum. qui refert ita statutū in concilio constantien. & in concilio pisano.Et idem dicit brixiēn.in repertorio suo in verbo papa an possit.& idē feli.in.c.quæ in ecclesiarū in.27.col.de cōsti.

¶Bal.tñ in.l.rescripta de precibus impera. offe.voluit contrarium / quia beneficia sunt manualia papæ.Et pro eo facit ꝙ in eo ferè perpetuo requiritur causa:vt.d.c.quæ in ecclesiarum.& glo.in.c.per principalem.9.q.3.quæ vult ꝙ possit papa sine causa vnum episcopum priuare sed non omnes, quia turbaretur status ecclesiæ.Sed si bene consideretur, illa glo.non dicit ꝙ sine causa secundum cardi.imo etiam in beneficiis quicquid papa facit debet facere cum iustitia: cardi.consilio 142. Materia est multum examinata in diuersis locis: vide remissiones in locis præallegatis. Si non obstarent statuta in dictis conciliis,forte aliter esset tenendum in translatione q̄ in priuatione: quia per primā non ex toto separatur ab ecclesia. Vide milis in verbo prælatus non transfertur,qui aliud dicit de iure aliud de æquitate.

¶Arti. xi.

VLTERIVS quia diximus ꝙ sede vacan.concilium non exercet reseruata papæ,quæro mortuo papa penes quē in terra nearpotestas? & si apud ecclesiam vniuersalem quæ nunq̄ moritur(vt in.c.turbat.12.q.4.iuxta illud math. 28.ego vobiscum sum vsq; ad consummationem sæculi) quare penes concilium non sit exercitiū plenitudinis potestatis, cum nō possit perpetuo esse penes papam qui moritur/& concilium repræsentet ecclesiam vniuersalem vt sæpius dictum est. Ad quod dicendum ꝙ plenitudo potestatis manet in ecclesia vniuersali multipliciter,& primo considerato pastore & capite principali. s. christo qui eā fundauit vt in.c.1.&.2.di.22.c.fundamenta cum simil.de elec.in.6.cle.romani de iureiuran. Ipse enim est summus sacerdos & caput principale ecclesiæ quæ est corpus eius & plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur dicitur ad ephe.1.ca.vbi glo.dicit ideo dicitur omnia in omnibus quia omnia ab ipso sunt quia membra nihil conferunt sed ipse omnia membris,quia eius virtute sunt quod sunt. Licet enim deficiat vicarius,non deficit principalis de cuius potestate dicitur danielis.7.potestas eius potestas æterna quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur. & dauid psal.

A 109. tu es sacerdos in æternũ secundum ordinem melchisedech. qui panẽ & vinũ obtulit: vt patet genesis. 14. Sic & christus in sacrificio eucharistiæ panem & vinum in corpus & sanguinem suum consecrauit/ cuius similitudinem præmisit melchisedech. ¶ Item dicitur potestas papalis mortuo papa manere in ordinatione diuina: sicut dicitur ꝙ dignitas episcopalis manet in aliqua ecclesia etiam mortuo episcopo. Pro hoc. c. quoniam abbas de offi. delega. quod intelligitur donec sedes apostolica quæ instituit episcopatum in tali ecclesia / vult ꝙ talis dignitas maneat in illa ecclesia: alioquin si sedes apostolica reuocaret dispositionem illam/ iam dignitas episcopalis nõ diceretur esse vlterius in præfata ecclesia. sicut patet de ciuitate quæ priuata est dignitate episcopali: vt in. c. ita nos. 25. q. 2. Et facit quod dicitur in. c. 1. de priuile. & in cle. 1. de pœnis. ¶ Item dicitur ꝙ potestas papalis etiã mortuo papa manet in sede apostolica: vt in. c. si gratiose de rescrip. in. 6. vbi dicitur quia sedes apostolica nũꝗ moritᵣ. Vnde dicit ibi archi. & ioã. mo. ꝙ licet habẽs papatũ vel dignitatẽ imperialẽ sit corruptibilis, tamen imperium & dignitas papatus semper sunt: vt in authen. quomodo opor. episcopos. §. licentiam colum. 9. & c. d. ca. si gratiose.

B Vnde mortuo papa non dicitur extincta plenitudo potestatis nec existere, sed vacare siue administratore iuris vel facti carere/ de concess. præben. ca. cum nostris. Vnde beatus leo in sermone consecrationis suæ dicit ꝙ in sede petri viuit potestas & excellit auctoritas. ¶ Item dicitur manere potestas papalis etiam papa mortuo in ecclesia habitualiter & in potẽtia: quia in ecclesia semper manet potestas ad eligendum personã quæ succedit in tali dignitate, & exercetur aliquibus casibus in quibus necessitas astringit ad illa exercenda: vt visum est supra in quæstione vtrum sede vacante concilium possit aliqua de reseruatis papæ exercere. Ad hoc. c. si duo 79. di. ¶ Dicitur etiã manere suprema potestas quo ad actualẽ eius administrationẽ. Et tunc videtur dicendũ ꝙ quo ad plenã administrationẽ plenitudinis potestatis/ papa mortuo tale exercitiũ non manet in ecclesia: vt in ca. 1. de schisma. in. 6. & in cle. ne romani de elec. & diximus supra. vnde dicitur tunc sedes vacare id est carere administratore.

¶ Nec ꝑpter hoc ꝙ nullus succedit papæ in plenitudine administrationis potestatis eius sequitur ꝙ nõ sit sufficienter prouisum ecclesiæ: quoniã nullum detrimentũ patitur ecclesia si per paucos dies vacet administratio plenitudinis illius potestatis. maxime cum per

C cardinales & alios prælatos & episcopos vniuersalis ecclesiæ qui sunt vocati in partẽ solicitudinis in aliis necessariis/ prouideri possit ecclesiæ in iis quæ non expectant temporis dilationẽ maxime animam concernentibus. Nec si diceremus ꝙ sede vacante plenitudo potestatis manet in ecclesia vniuersali/ magis esset prouisum ꝗ dicẽdo ꝙ remanet reseruãda futuro successori: quia vbi conciliũ nõ reperiretᵣ congregatũ/ deberet expectari eius cõgregatio, quæ esset longior & perniciosior expectatio ꝗ electio successoris modico tẽpe duratura: vt in. c. vbi periculũ/ de elec. in. 6.

¶ Et si dicatur ꝙ posset remanere in collegio cardinaliũ quod est collegiũ apostolicũ. Respondetur ꝙ nec sic esset melius prouisum: quia cardinales sede vacãte debent incũbere accelerãtę prouisiõi successoris: vt. d. c. vbi periculũ/ & . d. cle. ne romani. nec tunc possunt vacare expeditioni eorum quę sunt papæ reseruata. Item posset esse causa inducendi ad malignandum & differendam futuram electionem. Item hoc dictis de causis eis est prohibitũ: vt. d. cle. ne romani. & in. §. iidẽ quoꝗ d. c. vbi periculum.

D ¶ Et si dicatur a simili secundũ arist. 3. poli. c. 8. ꝙ regimen ciuitatis debet cõsistere secundũ ordinatã politiam apud valentiorem partem ipsius ciuitatis. Respondetur ꝙ hic non agitur de regimine vnius ciuitatis, sed vniuersalis ecclesiæ & omnium catholicorum. ideo non est bona similitudo & argumẽtatio a parte ad totum: quia ratio diuersa: quia potestas ciuilis oritur a ciuibus & a populo. potestas aũt papæ est a deo: vt in. c. nouit de iudi. ad hoc glo. in. c. 1. de trãsla. præla. Itẽ cõmunitas ciuitatis bene est capax ptãtis & regiminis ciuilis: sed vniuersalis ecclesia nõ est in oĩbus suis mẽbris capax ptãtis ecclesiasticæ: qa aliqui reges/ aliq imperatores & principes/ aliqui cardinales & aliqui patriarchę &c. quorũ aliqui non sunt capaces administrationis dictæ potestatis.

¶ Vnde cardinalis de turre cre. in trac. de po. pa. li. 1. c. 71. dicit ꝙ aliqñ diuersitas fideliũ in corpore ecclesiæ accipit per respectũ ad perfectionem (quæ maxime attẽditur secũdum charitatem: iuxta illud apostoli ad colo. c. 3. super omnia charitatem habete quæ est vinculũ perfectionis) prout quidã aliis sunt perfectiores. Aliquãdo per respectũ ad actionẽs

A & hæc est distinctio officiorum. nam officiũ ab efficiendo(vna mutata litera) dicitur secundum isidorum in li.etymo.efficere autem a quo sumitur nomen officii/ importat actio nem tendentem in aliud, & ideo officia proprie dicuntur actus qui referuntur ad alios. vnde in diuersis officiis esse dicuntur qui ad diuersas actiones deputati sunt. Aliquando accipitur per respectum pulchritudinis ecclesiæ.& secundum hoc accipitur differentia graduum : prout scilicet in eodem statu vel officio vnus est alio superior in officio. vnde apostolus prime ad corin.12 .dicit diuisiões gratiarum sunt.glo.gratias hic appellat gradus & ordines q sunt in officio ecclesiæ. Ista autem diuersitas non reperitur in ciuitate:igitur. ¶ Et si dicatur ergo mortuo papa ecclesia perdit iurisditionem. dic φ licet ad tempus perdat actualem administrationem iurisditionis,non tamẽ extinguitur quia est penes christũ:vt dicitur in.c.1.de schisma,& dicit archie.flo.in.3.par.sum,ti.22.c.2.§.3.Adde q̃ dico infra in.3.sequenti quæstione:vbi ponitur vtrum concilium habeat iura reseruata principi,& supra in quæstione vtrũ sede vacante possit omnia quæ poterat facere papa, cum duabus aliis sequen.

B ¶Arti. 12.

SED pone φ sede vacante remittitur aliquid determinandum iudicio vel voluntati ipsius concilii quod ante determinationem dissoluitur,vtrũ poterit vlterius per conciliũ determinari vel declarari? Domi.in cõsi.65. in.4.col.(incipit discutiam)dicit φ nõ: quia arbitrium determinandi remissum concilio extinguitur,sicut per mortem & extinctionẽ arbitrorũ extinguitẽ potestas arbitralis de offi. delega.c.vno delegatorum.l.item si vnus. §. item si plures.ff.de arbi. Et idem esset si refertetur ad concilium tanq̃ iudicem : qa mortuo vel reuocato iudice ordinario accidentali (sicut est legatus)re integra expirat eius iurisditio:vt in.c.3.& fi.de offi.lega.in.6. Ita & concilio dissoluto expirat eius iurisditio.& officium.Quod mihi placet quo ad hoc φ non possit causam diffinire : actitata tñ corã concilio facerent fidem coram aliisi iudicibus, & non dicerentur extincta sicut actitata coram aliis iudicibus:iuxta.l.2.C.de edendo, & ca. quoniam contra de proba. &.c.si eo.ti. & l. cum lite &.l.cum apud.ff.iudicatum solui:& in cle. sæpe de verbo.signi.&.c.causam quæ de testi.&.c.inter dilectos cum simil. de fide instru. C

¶Arti. 13.

SED hic quarto pone φ cõcilium cognouit de causa papæ & absoluit ipsum,vtrum poterit condemnare eos qui indebite eum vexarunt? Et intellige eo casu quo concilium potuit cognoscere de causa papæ vel quĩ do papa permisit ex humanitate/ vt supra dictum est,alioquin nullus iudicat de papa : vt 17.di.§.hinc etiam,&.21.di.c.nunc autem, &.40.di.c.si papa:&.9.q.3.nemo cum pluribus capitulis sequen.

¶Tex.in.§.hinc etiam,17.di,inquantum refert concilium restituisse calumniantes siue accusantes symmachum / probat φ sic,imo plus φ non solum possit illos iudicare/ sed illos restituere. Ad idẽ est quod legitur de damaso: qui accusatus de adulterio & facta synodo purgatus est a.44.episcopis, qui etiam damnarunt concordium & calixtum diacones accusatores eius/ & proiecerunt eos de ecclesia.

¶Dic secundum alex. ibi in.d.§.hinc etiã.φ tales poterit concilium condemnare ratione cõnexitatis causæ per tex.in.l.1.C.de calumniatoribus. Et idem dicit de testibus falsum deponentibus.c.ad aures de pœnis. Dicit tñ hoc fieri debere in eadem sententia in qua ab soluitur papa, vt ipso officio mercenario iudicis.i.concilii condemnentur.facit quod dicitur in.c.præterea de offi.delega. Alias autẽ si non in eadem sententia sed ex interuallo, non concilium sed papa solus vel cum concilio vel alius eorum iudex competens poterit eos punire/ per ea quæ dicit glo. quã doc. sequuntur in.d.l.1.C.de calum. ¶ Quod autem dicitur de restitutione & recuperatione prioris dignitatis/ illud fuit ex misericordia: vt dicit ibi tex. quia schismaticus rediens ad vnionem priorem/non recuperat priorem dignitatẽ:vt notat ibi domi.& dicitur in.c.quia diligentia de elec. Et illud fuit ex quadam concordia & de voluntate papæ. vnde non tam fuerunt restituti per concilium q̃ per papam. Et ideo ibi egidius dicit φ quando alii qui calumniose discedunt ab obedientia papæ facientes schisma, vt postea concordetur negocium & restituatur obedientia papæ/ pro pace ecclesiæ in melius reformanda expedit φ dispensatiue & misericorditer restituantur. Vbi dicit alex. φ multo magis illud D

A expediret fieri dum ageretur de pace ecclesiæ
in facto contendentiũ de papatu. Facit quod
dicitur in.c.in nostra de iniuriis:& in.l. venia
C.de in ius vocando:& in.c.q̃to de iureiurã.
cum simil.de bonis hinc inde restituendis fa-
cta pace.

¶ Arti. 14.

SED HIC
q̃ro vtrũ papa pos-
sit se submittere iu
dicio concilii vel
impatoris aut alte-
rius? Et q̃ papa pos
sit se subiicere quã-
do agitur de titulo
papatus, videtur q̃
sic per.l.est receptũ
ff.de iuri.omnium iudi. & notata in.c.in syno
do.63.di.&.c.nos si incompetenter.2.q.7.&
in.c.mandastis.2.q.4. Ad hoc.c.sane el.2.de
offi.delega.&.c. magnæ de voto,&. c.omnis
de pœni.& remis.per glo.in.c.innotuit de e-
lec.&.c.cũ inferior de maio.& obe. Pro hoc.
est glo.in.c.venio.3.q.9.& glo.in verbo apo
stolicam in.c.in synodo.63.di.

¶ Secundo facit quia q̃uis sit quæstio de vica
riatu christi an sit apud vnum vel alium, nõ
B per hoc subiicitur dignitas vicariatus sed per
sona. Nec enim est quæstio de vicariatu
christi absolute an sit vel talis potestas relicta
seu commissa fuerit, sed an apud talem per-
sonam existat. Facit quod notat ioan.an.in.c.
1.de renun.in.6.vbi dicit q̃ plenitudo pote-
statis absolute considerata est a deo, sed est in
hoc vel illo per cooperationem humanam.s.
per consensum eligentium & electi. Vnde
potest renũtiare papatui ex iusta causa / & in
vtilitatem reipublicæ & pro exoneratione cõ
scientiæ suæ. Quare ergo occurrente eadem
causa vel maiori non poterit se subiicere nõ
dico simpliciter hominibus sed veritati vt vi-
deatur veritas an apud eum existat papatus?
& maxime si ageretur ad sedandum schisma
24.q.1.in summa/& in.c.didicimus ea.cau.
&.q.per glo.

¶ Nec obstat si quis diceret q̃ plenitudo po-
testatis non potest subiici: vt in.c.bonæ el.2.
per inno.de postula.præla.& in.c.cum nobis
de præscrip.per ber.& doc. facit quod habetur
in.c.volumus.16.q.4. Quia respondetur q̃
sic subiiciendo se veritati/ non subiicitur per
modum iurisditionis. Facit quod notat ioan.
an.in.c.1.de renun.in.6.in quæstione quid si
sit quæstio q̃ cardinales referunt papam renũ
tiasse/& ipse contendit de contrario. Et ibi di
cit illo casu papam esse iudicẽ & habere co- C
gnitionem per modum iurisditionis. Vnde
oportet dicere hanc submissionem non esse
per modum iurisditionis/ sed quadam natura
li obligatione, qua etiã astringitur romanus
pontifex.di.1.ius naturale,&.c.ius gentium,
&.c.si homo.27.q.1.&.19.q.2.duæ sunt.fa-
cit quod dicit̃ in.c.1.de proba. Et q̃ talis sub-
missio non possit fieri per modum iurisditio-
nis/ constat: quia aut ista iurisditio dicitur or-
dinaria,& est ei subalternata. c. decreto.2.q.
6.c.ad honorem de autho.& vsu pal. aut de-
legata,& est eadem/ licet aliter apud delegatũ
aliter apud delegantem. Primum probatur
in.c.dudum de præben.in.6. secundũ in.l.mo
re.ff.de iuri.omnium iudi. Non enim potest
papa retinendo vicariatum/ a se abdicare po-
testatem vicariatus. facit quod in simili ponit
inno.in.c.in causis de elec.& in.c.cum super
de offi. delega. tex. in. l. legatus.ff.de offi.
præsi.

¶ Et si dicatur si sumus in simplici submissio
ne quodam iure naturali / tunc videtur fru-
stratoria: quia non poterit sibi legem impone
re a qua nõ liceat recedere.l.penul.ff.de pac.
imo nec sibi imperare, vt in.l.penul.ff.de ar-
bi. Potest responderi illud verum esse in nu- D
da dispositione, sed vbi transit in conuentio-
nẽ tenetur seruare.l.sicut.ff.de act. & obliga.
facit.l.si.C.de pac.inter empto.& vendi.& q̃d
notatur per ioan.an.in.c.ex literis de consti.
& quod dicitur in.c.1.de proba. Ad idem.c.
noli.23.q.1.vbi hosti fides est seruanda, imo
graue est fidem fallere dicit tex.in.l.1.ff.de
consti.pecu.& in.c.ex te de iureiu. facit tex.in
c.ignorantes.22.q.4.&.c.venerabilem de e-
lec. Et maxime quando conuentiones sunt
publicæ/ eo magis sunt seruandæ.de pac.l.cõ
uentionũm. Papa enim subiicitur legi naturę.
faciunt quæ ponuntur.25.q.1.c.quæ ad per-
petuam/&.c.quidam / cũ pluribus similibus
capitulis illius quæstionis: quia & lege & exẽ
plo tenetur subiectos in illa dirigere.24.q.1.
c.manet &.c.officii. Sequitur ergo q̃ si volũ-
tarie se subiecit/ tenet̃ implere. Ad hoc quod
notatur in.l.digna vox.C.de.ll.& bal.in.l.qui
se patris. C.vnde liberi.& quod notat glo.in
c.non liceat.12.q.2. Probatur.63.di.ca.inter
nos. vbi ponitur de facto papæ & imperato-
ris quæ debent mutuo seruari. Quod maxi-
me videtur minus dubitabile si iurasset se vel
le stare iudicio alicui⁹/ vel si casus aliter esset
irreparabilis: puta propter schisma. de quo

iuramento alibi latius attingemus. Et facit
A quod dicit antonius de butrio in cap. 1. de consti.

¶ Sed adhuc videtur obstare: quia si recusat seruare postq̄ se submisit/ nullum videtur remediū: quia q̄tumcunq; ex hoc peccet, nisi simus in casu hæresis nullus poterit esse executor siue corrector siue superior. 40. di. si papa. 9. q. 3. aliorum. c. proposuit de conces. præben. Ad hoc respondetur ꝙ non esset verisimile ꝙ vellet ecclesiæ vniuersali illudere. Quòd si cessaret perseuerantia huiusmodi voluntatis, licet non sit dare superiorem/ nō propterea cessaret obligatio iuris naturalis qua se astrinxit & debitor existit seruare. d. c. 1. de proba. Facit quod dicitur in. c. cum ad monasteriū de sta. regula. & in. c. quæ in ecclesiarum de cōsti. & c. quia plerique de immuni. eccle. & c. per venerabilem qui filii sint legi. & in. c. 1. de schisma.

¶ Et si dicatur ꝙ potest reuocare obligationem: vt in. l. qui fundos. C. de omni agro deserto cum simil. Respondetur ꝙ ibi est sermo de priuilegio concesso subditis, quod potest reuocare: vt ponit in. c. nouit de iudi. Et hoc verum ex iusta causa: vt in. c. suggestum de deci. cum simil. secus si ex iniusta & volunta-
B ria causa. Et hoc quando per modum donationis: quia donationem non debet reuocare sine iusta causa. c. non enim. 22. q. 2. secus si per modum commissionis: vt notat bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi.

¶ Et si dicatur ꝙ ex quo agitur de honore sedis apostolicæ/ videtur necessarius consensus cardinalium, qui cum eo participant in honore: vt in. c. fundamenta de elec. in. 6. quia sunt fratres & pars corporis: vt in. c. per venerabilem in. §. verum qui filii sint legi. Similiter si dicatur ꝙ ex quo agitur de præiudicio subditorum/ requiritur etiam eorum consensus: sicut in simili dicit inno. in. c. auditis de p̄scrip. vbi dicit ꝙ interest subditorum ne mutent dominos. Et idē inno. in. c. quanto de iureiu. vbi quando tractatur de præiudicio populi, requirendus est ipsius consensus vel maioris partis regni ab ipso rege. Facit quod dicitur in. c. fi. de rescrip. & in. c. dilecti de maio. & obe. & 96. di. constantinus/ & in. c. intellecto de iureiu. & in consi. pauli de castro. 72. incipit quia frustra. Respondetur ꝙ præmissa arguunt ꝙ non de necessitate sed ex quadā decētia interueniat illorum consensus vel consilium. Facit quod ponit inno. in. c. fi. de maio. & obe. vbi in via voluntaria requiri debet

consensus vniuersitatis, secus in via necessa-
C ria. Ad hoc. c. cū doceri de rescrip. facit quod dicitur in. c. 1. ne sede vacan. in. 6. Itē respondetur ꝙ illa procedunt in illis qui sunt astricti iure positiuo. sed romanus pontifex est solutus legibus: vt in. c. proposuit de conces. præben. Item non reperitur aliqua cōstitutio iuris diuini quæ astringat romanum pontificē ad requirendum consensum cardinaliū: igitur videtur data libera facultas. 2. q. 6. consuluisti & de trāsla. præla. c. inter corporalia. Facit quod dicit archi. in. c. vbi piculū de elec. in. 6. vbi dicit ꝙ si quam potestatem habent cardinales habent ab homine nō a deo. si igitur a iure positiuo requiratur consensus vel consilium, hoc non dependet a maiori q̄ sit romanus pontifex, qui nō ligatur iure positiuo: vt in. d. c. proposuit.

¶ Item contrarium videtur verum: quia in agendis per romanum pontificem nec cōsensus nec consilium cardinalium de necessitate requiritur: vt ponitur in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. vbi glo. inno. & doc. & archi. in c. q̄nis de offi. ordi. super verbo consilio eo. li. Et probatur per. c. significasti de elec. vbi dispositiones papæ non alligantur hominum consensu, imo nec concilii generalis: quia si sententia concilii generalis contrarietur sen-
D tentiæ papæ/ sententia papæ est p̄ferenda: vt ibi dicit ioā. an. de quo latius dicitur supra in loco pprio. Vnde vt dicit bellamera in. c. in synodo. 63. di. consensus cardinalium non requiritur de necessitate nisi quando tractatur de eorum præiudicio: quia nōn sunt proprie sicut canonici cum episcopo suo. & idē dicit in. c. nullus. cl. 2. in. fi. 79. di. q̄ respectu ecclesiæ particularis romanæ canonici sancti petri & ecclesiæ lateranen. sunt proprie canonici, respectu autem vniuersalis ecclesiæ concilium generale est capitulum papæ. Dicit tñ ꝙ cardinales sunt assumpti consultores ipsius papæ: non tamen ꝙ faciant vnum collegium cum papa respectu vniuersalis ecclesiæ, nec respectu particularis romanæ ecclesiæ dicuntur cardinales collegium. & idem refert alex. in. d. c. in synodo. Item titulus papatus sic inhæret papæ ꝙ nullus alius in hoc participat vt in. c. factus est cornelius. 7. q. 1. Et nomine suo & non nomine ecclesiæ dicitur habere papatum: vt plene cōstat in. c. ex parte de arbi. & c. cum super de causa posses. & propri. notat archi. in. c. vbi periculū in glo. magna de elec. in. 6. & ioā. an. in cle. ne romani eo. ti. Nec in hoc titulo aliquis ex subditis pōt sibi

A vendicare aliquid iuris, cum sit vnicus qui habet plenitudinem potestatis: vt in.c.decreto 2.q.6.&.c.ad honorem de autho.& vsu pal.

¶ Item si papa se submittit pro veritate manifestanda an ipse sit verus papa/ nullum fit præiudicium vicariatui christi sed personæ submittentis: quia non quæritur de vicariatu/ sed an sit apud talē: & sic de præiudicio ipsius personæ & non dignitatis. Ad hoc.c.penul.de re iudi.& quod notat inno.in.c.dilectus el.2.de præben. vbi ponitur ꝙ si inferatur quæstio instituto vel confirmato super beneficio/ nō vocatur conferens confirmans siue instituēs: quia est translatum plenum ius in institutum c.penul.de præben.&.c.si.de concef.præben. Sed electio papæ non expectat aliam confirmationem: vt in.c.in nomine domini.23.di.&.c.licet de elec.igitur non debet requiri aliꝰ consensus cardinalium. ¶ Similiter defensio tituli spectat ad electum siue prouisum/ non ad eligentes vel prouidentes: c.cum inter de elec. Et frequenter tales prouisi se submittunt iudicio alicuius, c.nisi essent de præben.cap. constitutus &.c.sup eo de transac. Facit quod notat inno.in.c.dilecti de maio.& obe. cum

B ponit distinctionem quando agitur de re vel de persona.& quod notat idem inno.in.c.cū ecclesiasticę de excep. quando ponit de interesse communi vel priuato.& in.c.cum ex officii de præscrip. Et si agatur de quasi cōi/ cū sit popularis defensio (vt in.c.dudū el.2.de elec.&.c.super iis de accusa.) adhuc non oēs subditi contradicentes admittuntur.

¶ ET ꝙ papa cum agitur de papatu possit se subiicere/ facit vltra adducta tex.in.c.ex pꝛꝛ de verbo.sig.&.c.nos si incompetenter.§. item cum balaham &.§.item symmachus.2.q.7.&.c.nunc autem.21.di. Cum enim cardinales tantum præstent consilium in gerēdis per papam (vt in.c.fundamēta de elec.in.6.) graue est ꝙ astringatur papa ad illorum consensum. ¶ Nec obstat.96.di.ca.vbinam legitis: quia ibi non dicit requiri consensum imperatoris.item ibi loquitur de fide.

¶ Item facit alia ratio: quia qñ est dubiū quis sit verus papa, ad comperiendam veritatem nulla melior via ꝙ via iustitię: cui omnis creatura est subiecta.l.iustitia.§.iuris pᵗæcepta ff.de iustitia & iure. Hæc aūt via pōt practicari per viam submissionis & est facilior: igitur illa amplectēda.cle.1.de summa tri.C.de appel.l.ampliorem.ff.de auro & argen.lega.l.pediculis.§.labeo.

¶ Præterea ꝙ admittatur submissio in eo quī non recognoscit superiorē/ est tex.ibi in verbo subiicere potuit in.c.per venerabilem qui filii sint legi. Et per illam literam dicit ostien. ꝙ licet nec laicus possit se subiicere alterius iurisditioni sine consensu proprii iudicis, illud est verum in feudalibus: vt notat in summa de arbi.in.§.de qua re sub.§.impeditur/ versi.sed nunquid vasallus, secus in aliis per illum tex. Ad hoc facit quod dicitur in.c.1. de iudi.& in.c.penul.de foro compe. C

¶ Et istam partem affirmatiuam tenuit glo. in.c.in synodo in verbo apostolicam.63.di. & glo.in.c.nemo.9.q.3.& hugo & ioan. de fan.& do.in.c.nos si incompetenter. Et respōdent ꝙ ioan.an.male soluit in.c.ecclesia de consti.quia eius solutio non conuenit verbis illius tex.in verbo terminentur/ & in verbo diffinitum. Et eandem ēt sentir glo. in proœ. sexti in verbo seruus. Et ibi do.in.7.col.dicit ꝙ papa potest in se prorogare iurisditionem iudicis secularis/ potius tamen ex humilitatē ꝙ ex debito.& idem archi.in.c.si quis suphis 2.q.7.idem ostien.ioan.an.& ioan.de ana.in c.cum ex iniuncto de hære. Et istam videtur tenere alex.in.d.c.in synodo.63.di.licet tandem remaneat dubius vtrum possit se submittere alicuius laici iudicio: & se remittit ad dicta in.c.inferior.21.di. Et ibi videtur simpliciter transire in partem negatiuam, ꝙ nō possit se alteri subiicere nisi in casu conscientiæ. D Et in.d.c.in synodo/ dicit ꝙ longe minus videtur ꝙ possit se subiicere imperatori quādo agitur de causa hæresis: quia tūc habetur pro priuato & non pro papa/ vt dicitur in.c.si papa.40.di.& sicut priuatus clericus non potest se subiicere laico (vt in.c.si diligenti/ &.c.significasti de foro compe.) ita nec tali casu papa, in quo habetur pro priuato. Dicit tamen ꝙ si tractaretur de hæresi papæ & esset paratus corrigi/ tunc posset hoc committere imperatori & sic laico: & etiam posset permittere vt caperet informationes de hæresi sua.allegat ad hoc ibi bellamerā in.6.&.7.col.

¶ Item pro ista parte affirmatiuā facit tex.in d.c.si quis super his.2.q.7.& tex.in.d.c.cū ex iniuncto, cum allegat exemplum de christo qui se submisit iudicio iudęorum cum dixit quis ex vobis arguet me de peccato? Et idem pe.de perusio ibi in.d.c.cum ex iniuncto. vbi dicit ꝙ ex quo papa habet plenitudinem potestatis/ potest se submittere iudicio alterius quod non potest clericus in iudicialibus sine licentia sui prælati: vt in.c.significasti de fo.

compe. Et facit etiam pro ista parte tex. in. c.
A ad apostolicæ de re iudi. in. 6. ibi parati erامus vocare reges prælatos & principes tam ecclesiasticos quam seculares. Et tex. in. c. 1. de renun. in. 6. quia si potest renúciare/ multo magis se submittere.

SED in contrarium(quod papa non possit se submittere iudicio nec cócilii nec aliorum/ nec constituere aliquem iudicé supra se qui iudicialiter & authoritatiue possit personam ipsius iudicare siue per modú commissionis siue submissionis)facit primo quod electio summorum pontificú deo est reseruata. 79. di. c. electioné. Secundo quia in terris non est superior qui papam eiiciat. vt in. c. licet de elec. in fi. Tertio quia potestas papæ est a deo & non ab homine/ de iudi. c. nouit. Quarto quia per talem declarationem nó potest constitui titulus in papatu: quia licet in inferioribus beneficiis prouideri possit officio superioris, in papatu tamen nullo modo d. c. licet in fi. de elec. Quinto quia per istá viam papa videretur sibi eligere successoré/ patiendo alteri dari papatum: quod esse non potest. 8. q. 1. §. his omnibus eum glo. & 79. di. si transitus. Sexto quia non posset pa
B pa cum bona conscientia cósentire quod papatus daretur alteri non vero papæ. quod posset euenire. & tale peccatum non esset cómittendum etiam pro sedatione schismatis. 13. di. fere per totum. Septimo quia etiá se submittendo/ ab alio iudicari non potest. 21. di. d. c. núc autem. vbi fuit necesse quod papa ferret sententiam in seipsum. Octauo quia de iure communi est clarum quod papa non potest se submittere/ nec ab aliquo iudice iudicari quacunque authoritate fungitur. 9. q. 3. ea. nemo & c. aliorum. Nono quia quædá sunt quæ impediunt submissionem: vt in. c. si diligenti & c. significasti de foro compe. quæ ad hunc casum singulariter adaptari possunt. Decimo facit exemplú alexandri tertii/ qui expresse refutauit talé submissionem: & postea edidit tex. in. c. licet de elec. in concilio lateranen. vbi diffinit quod circa dubia electionis papæ non habetur superior.

¶ Non obstat. d. c. nos si incópetenter/ & alia iura concordantia supraallegata: quia ibi est sermo de quadam decentia. non autem de necessitate. iuxta notata in. l. digna vox. C. de legibus. Et ideo ibi archi. post vincentium exponit iudicio. i. discretione. Et addendo ad glo. dicit quod quidam dicunt per. l. est receptum ff. de iuri. oium iudi. quod ille qui est supra omne forum(vt est papa) potest se subiicere iudici
C seculari. quia ipse potest destruere forum/ cóodere & diminuere. quod dicit vincentius non tenendum in. c. ecclesia de consti. & quod (vt supra dictum est) tex. in. c. nos si incompetenter debet exponi iudicio. i. discretione. Et ita ipse transit: plus etiam dicens post vincentium quod legatus de latere nó potest se subiicere alicui infra papam nisi in iudicio animæ. quod est exceptum: vt in. c. ne pro dilatione de pœni. & remis. & hoc ponit vincentius in. c. volentes de offi. lega. Et cum istis trásit egidius bellamera. Hanc autem conclusionem etiá posuit martinus de laude in trac. concilii in. 3. q. & remittit se ad dicta per eum in trac. de principibus in. q. 368. Hanc etiam cóclusionem tenuit ioan. an. in. c. ecclesia de consti. & abb. cum refert & sequitur in. c. significasti in. 5. col. de foro compe. Et respondet ad. c. nos si incompetenter. 2. q. 7. & c. mandastis & c. auditum. 2. q. 4. quod loquuntur de submissióe ex humilitate: vt ostendunt verba. d. ca. auditum in. fi. dum dicit. hoc autem facientes non legem præscribo ceteris qua id facere cogantur. Et idem ponit aluarus de planctu ecclesiæ li. 1. ar. 32. Et abb. pro ista parte assignat rationem. quia cum non agatur de bono papæ sed dei/ ex hoc irrogaretur iniuria deo si
D vicarius eius iudicaretur a laico puta imperatore. & ait quod non potest renunciare illi priuilegio: & quod in. c. nos si incompetenter sumitur iudicium pro discretione. & quod illud. c. narrat factum: sed de iure fieri non potest.

¶ Et eandem opinionem tenent anto. abb. immol. & domi. in. d. ca. ecclesia. & ioan. an. in. c. ad nostram de consue. & cardi. in. c. significasti in. 2. oppo. de foro compe. Et ad. c. nos si incompetenter vltra supra dicta illis tribus modis(videlicet quod factum narrat/ & quod iudicium sumitur pro discretione/ & quod ex nimia humilitate papa subiecit se iudicio imperatoris)respondet ipse quod papa subiecit se sponte volens recipere correctionem tanquam monitionem/ non quod fecerit illum suum iudicem. Et idem tenet archi. in. d. c. nos si incompetenter & idem tenent anto. immol. & domi. in. d. c. significasti. Et idé abb. in. c. at si clerici in. 3. col. de iudi. qui dicit hoc notandum contra illos qui rudi ter allegant illú tex. in. c. nos si incompetenter. & idem ipse tenet in. c. P. & G. penul. col. de offi. delega.

¶ Et ad. l. est receptum/ respondet immol. in d. c. ecclesia/ quod ibi poterat superior prorogare iurisdictionem inferioris: quod nó est in casu

A isto in quo clericus non potest prorogare iurisditionem laici. Sed melius potest responderi q d.l. est receptum/loquitur in magistratibus qui quantumcunq sint de superioribus tamen ipsi habent superiorem a quo possunt iudicari, sed papa nullum habet superiorem nisi deum: vt in.c.nemo.9.q.3.& in.c.licet in fi.de elec. Pro hoc facit quod dicit beatus tho. in quarto sen.di.19.q.1.ar.3.quæstiũcula.3. ad tertiũ. vbi probat q qs non põt dare alicui potestatem q eum excõicet. Et eũ refert cardi.de turre cre.in suo trac.de po.pa.q.25. Et latius idem cardi. ponendo quæstionem refert in.c.104.in.2.li.vbi per.xi.motiua probat papam nõ posse se submittere iudicio alicuius. Et respondet secundum vincen. & archi.ad.c.nos si incompetenter/q iudicium sumitur pro discretione:ita q ad discretionem illorum dicebat papa se velle omnia illa emẽdare, non autem dixit q iurisditione illorum emendaret. item licet dicat q imperator mittat nuncios qui inquirant & examinent quæ iudicata erant, non tamen dicit q illorum authoritate reuocarentur. Ipse tamen respõdet q aut se submittit inq̃tum homo ex sua humilitate / non q constituat sibi superiorem: & potest. & hoc voluit etiam aluarus in trac. B de planctu ecclesiæ. Aut se submittit alicui vt possit iudicare de persona & dignitate eius & eum deponere: & non potest. bene tamẽ posset in aliquibus causis in quibus haberet cũ aliquo controuersiam super aliquibus iurib9. ad eum vt personam priuatam pertinentibus ad tollendum controuersiam se ex benignitate submittere secundum eum.

¶ Ad.c.adrianus cum.c.sequẽti.63.di.respõdetur q q̃tumcunq papa dederit potestatem carolo in electione romani pontificis & leo ottoni, non per hoc sequitur q se subiecerit iudicio imperatoris: sicut nec hodie subiicitur cardinalibus licet ipsi habeant potestatem eligendi papam: vt in.d.ca. vbi periculum cũ simil.de elec.in.6. Et ex ista ratione (quia cardinales habent ius eligendi) etiam respondetur q satis ex tali submissione dicitur tractari de cardinalium præiudicio, & q ideo requiri deberet ipsorum consensus. & quia sunt pars corporis papæ: vt in.c.1.de offi.lega.in.6. & quia faciunt collegium cum papa: quia in administratione rerum vniuersalis ecclesiæ congregantur vt papæ consulant & eum in gerẽdis dirigant, licet forte respectu particularis ecclesiæ romanæ non dicantur facere collegium secundum alex.in.d.c.in synodo. Sunt enim cardinales inhærentes sedi apostolicæ sicut stellæ in firmamento cœli dicit bal.in.l.cũ multa.C.de bonis quæ libe. Et (vt supra etiã relatum est) plus dicit idem bal.in.c.bonæ el 1.de postu. præla. q cardinales residentes in curia æquiparantur stellis fixis, quæ non mouentur nisi motu orbis sicut & cardinales nõ mouentur nisi motu papæ: & cardinales legati æquiparantur constellationibus siue planetis, qui mouentur motu proprio nutu dei sicut & legati nutu papæ. Et quicquid faciunt præsumitur facere nutu papæ: vt in.c.1.de postu.præla. Ideo dicuntur facere collegium cum papa: & appellatur sacrum collegium/ vt dicit alex.in.d.c.in synodo. Facit quod dicit ioan.de ana.post ostien.in.c.ad liberandã de iudæis. & in cle.ne romani de elec.& in.c. 1.in verbo sede vacante in glo.de schisma.in 6. Et hoc respectu dicitur supremum collegium ecclesiæ romanæ. Et collegium reuerendorum dominorum cardinalium potest dici senatus papæ, licet non per omnia habeant potestatẽ antiquorum senatorum: vt ponit abb.in.c.cũ te de re iudi.& dicitur in.c.ecclesia.16.q.1. Imo in aliquibus longe plus habent q̃ antiqui senatores romani: quia eligunt papam: vt in.c.in nomine domini.23.di. senatores autẽ non eligebant imperatorem: quia eligebatur D ab exercitu / & populus obediendo admittebat: vt in.c.legimus.93.di. Vnde ex his non videtur q papa sine consilio cardinalium possit se subiicere alicui.

¶ Innocentius tamen in.c.ex parte de verbo. sig. dicit q quando agitur cum papa de rebus vel iuribus/tunc sic est procedendum: quia si papa contra alium vel alius contra eum mouet quæstionẽ super aliquibus rebus vel iuribus/eligendi sunt arbitri pro vtroq / vt iudicium procedat sine suspitione. argu.xi.q.1.si clericus.3.q.5.quia suspecti. Et licet hoc sit honestum, tamen non negat quin alicui possit causam delegare: sicut imperator facit causas suas & imperii sui tractari per procuratores suos qui ab eo sunt dati iudices / licet sint iudices ordinarii.C.vbi causæ fisca.per totum C.si aduersus fiscum.l.1.& 2. Et ita dicit seruari de consuetudine: quia papa similes suas causas delegat aliis. Pro quo bene facit tex.in c.ad apostolicæ de re iudi.in.6. Si autem papæ aliquis vellet crimen obiicere, tũc dicit q de hoc nullus põt cognoscere.9.q.3.c.facta/ nisi de hæresi: vt in.c.si papa.40.di. Item q̃n de potestate vel de sententiis eius agitur/ nullus nisi ipse solus cognoscit.9.q.3.ca.ista

sunt.c.nemo &.c.seq. Et sic videtur ꝙ cardi. A de turrecre. habuerit eundem spiritum in effectu cum inno. Et idem sentit angelus in. l. est receptum. ff. de iuri. omnium iudi. & idem bal. & paulus de castro ibi.

¶ Et idem quod dicitur de papa videtur dicendum de imperatore: qui licet sint iudices in causa propria/ & possint de causa propria per seipsos iudicare(vt in. l. & hoc tiberius. ff. de heredi. insti. & in. l. proxime. ff. de iis quę in testamento delentur. & doc. in. l. 1. C. ne quis in sua causa: & in. c. cum venissent de iudi. Et idem videtur in ciuitatibus non recognoscentibus superiorem: vt per bal. in. l. 1. ad fi. C. de sententiis quæ sine cer. quantita. & bar. in. l. si alius. §. bellissime. ff. quod vi aut clam. Et est tex. in. c. nouit de iudi. vbi rex francorum qui non recognoscit superiorem iudicat de causa propria. quod est verum secundum siculum ibi inter subditos) nihilominus etiã tales non recognoscentes superiorem/ poterunt se submittere iurisditioni & iudicio alicuius tacite vel expresse: vt dicunt doc. in. d. l. est receptũ. Quod vt dicit ibi bal. fecit imperator tempore quo fuit facta pax constantiæ. Allegat ad idem cy. & odofredum: dicens ꝙ nõ propterea præiudicauit successori per. l. prouidendũ B C. de decu. li. 10.

¶ Et hæc submissio fieri poterit vel per viam compromissi vel per viam prorogationis/ vel expressi cõsensus in aliquem vel et taciti consensus. Vnde vt dicit ibi angelus in. d. l. est receptum/ si sunt duo domini vnius castri qui habeant in solidum iurisditionem, si vnus delinquat/ tacite videtur se submittere iurisditioni alterius condomini. Cuius opinio in hoc non est vera: quia par in parem non habet imperium secundum paul. de castro ibi. & cõtrarium tenent bar. & bal. in. l. fi. ff. de re. iudi. & bar. in. l. inter tutores. ff. de admi. tuto. & refert alex. de immol. in. d. l. est receptum. ꝩ Et ex hoc patet ꝙ etiam alii superiores iudices possunt se submittere iurisdictioni inferioris. Vnde archiepiscopus posset se submittere iurisdictioni sui suffraganei. Facit bene quod dicitur post glo. penul. in. c. cũ inferior de maio. & obe. & qõ quam ibi ponunt doc. vbi aliquo respectu archiepiscopus potest subesse archidiano.

¶ Quę submissio si bene consideretur secundum albericum in. d. l. est receptum/ est nullius momenti & parui effectus: quia si contingeret appellari a sententia/ omnino causa reuerteretur ad manus superioris. Quę consideratio est vera in papa: sed in aliis habentibus superiores/ forte non procedit: quia per talem C submissionem ipse superior efficitur inferior illius, & non appellaretur ad eum sed ad alios superiores. & sic in illa causa si appellaretur/ non appellaretur ab episcopo suffraganeo ad archiepiscopum sed ad patriarcham vel ad legatum vel ad papam. Et ratio est quia nullus appellat ad seipsum: vt patet in diffinitione appellationis: vt probatur in rubri. de appel. & in specu. de appel. Et ideo non videtur bona consideratio alberici, qui voluit restringere tex. in. d. l. est receptum/ dicendo ꝙ loquatur quando maior submittit se iurisditiõi minoris qui non sit eius subditus: quia ille tex. debet intelligi indistincte in inferiori a papa. In papa autem non potest habere effectum: quia non habet superiorem nisi deum: vt in d. c. aliorũ. 9. q. 3. Et in eo si nollet seruare sententiam/ est verum ꝙ submissio eius esset nullius effectus. & hoc probat tex. in. c. mãdastis & c. auditum. 2. q. 4.

¶ VNDE in papa aut loquimur de submissione in foro pœnitentiali. & dicendum est ꝙ talis submissio fieri poterit: vt est glo. in c. nemo. 9. q. 3. & glo. in. c. sane de offi. delega. & dicunt doc. in. c. omnis de pœni. & remis. Et ratio est quia tunc confessor tenet locum D dei: & non a subdito iudicatur eius causa sed a deo, item vt dicitur infra in. 13. conclusiõe tunc papa non subiicitur in q̃tum papa sed vt priuata persona. ꝩ Aut loquimur in foro iudiciali seculari. & nullo modo poterit se subiicere: quia faceret iniuriam deo/ vt supra dictũ est: cũ nõ solũ non possit seipsum sed nec clericos subiicere iudicibus secularibus/ sic ꝙ laici iudicarẽt omnes clericos generaliter: quia clerici hoc priuilegium habent a deo/ & turbaretur vniuersalis status ecclesiæ: vt notatur per cardi. in. c. perpendimus de sen. excom. & abb. in. c. 2. de maio. & obe. & in. c. proposuit de cõcess. preben. & in. c. literas de resti. spolia. & in. d. c. ecclesia de cõsti. & in. d. c. at si clerici 14. col. de iudi. inno. l. d. c. 2. ludo. in. l. si vero in. §. de viro. ff. solu. matrimo. Quia ea quæ sunt de iure diuino/ papa non potest tollere 25. q. 1. c. sunt quædam bona. glo. in. c. si imperator. 96. di. & in. c. q̃q̃. de censi. in. 6. Causam autem spiritualem potest bene committere laico/ maxime si committat tanq̃ executori: vt vide in. c. decernimus de iudi. ꝩ Nõ obstat. c. nos si incompetenter: quia responsum est supra ꝙ ibi papa non submisit se iudicio imperatoris: sed sensit si quid minus bene reperiretur

A peteretur per eum in subditos gestum q̃ facta inquisitione diligenti per missos ab imperatore/ ipse esset paratus illa per se emẽdaret & non q̃ imperator iudicaret de rebus gestis per papam. & est potius quædam spontanea oblatio/ ad demonstrandum q̃ nihil reperiretur quod male gestum per eum dici posset. Et eodem modo est tex. in. d. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Et hanc conclusionem etiam ponit ioan. de ligna. in. d. cap. ecclesias dicens quòd cum papa sit vicarius dei / non potest diminuere potestatem sibi a deo traditam.

¶ Aut loquimur in foro ecclesiastico. Et tũc aut de persona papæ iudicanda. & similiter non potest se submittere alicuius iurisditioni: quia extra casum hæresis non potest ab aliquo iudicari: vt in. d. ca. si papa. 40. di. dicit innocen. in. d. ca. ex parte, & doc. in. c. in fidei de hære. in. 6. Et est conclusio sancti thomæ in. 4. senten. di. 19. & alberti magni & bonauenturæ & ricardi de media villa: vt refert alexan. in. d. ca. nos si incompetenter. vbi probat hanc conclusionem pluribus rationibus. ℣ Fallit nisi papa se subiicere vellet alicuius iudicio ex quadam humilitate: vt de hoc est tex. quem ita intelligit domi. ibi & archi. post hugonem in ca. si quis. 2. q. 7. & est tex. beati grego. qui ex sua humanitate vt plurimum de se loquendo loquebatur in singulari: vt patet in cap. nihil de præscrip. Vel intelligo illum tex. non quòd subiecerit se iudicio alicuius qui eum haberet iudicare (cum non posset vt supra victum est) sed suæ propriæ correctioni & emendationi. Quod concipio ex verbis illius tex. cum dicit veniat ad sedem apostolicam: cum tamen ipse esset caput sedis apostolicæ. & ibi ante confessionẽ beati petri/ & ibi sententiam suã. quasi dicat sententiã beati petri & sic iudicium dei, cuius iudicio tantum papa est suppositus: vt in cap. aliorum/ cum præcedenti & seq. 9. q. 3. Et sic proprie loquitur tex. in. d. ca. ad apostolicæ: quia ibi papa dixit se paratum congregare principes, & q̃ si in aliquo rex fuerat læsus per ecclesiam / ecclesia parata erat de consilio concilii ei satisfacere. Non dicit quòd concilium vel principes iudicare deberent, sed ipsamet ecclesia. ℣ Item fallit nisi vellet se purgare ad conuincendum maliciã æmulorum, & ad ostendendam ex superabundanti sua humanitate se innocentem: non tamen quòd subiiceret se alicuius iudicio. & ita procedit cap. mandastis/ & cap. auditum 2. q. 4. ℣ Item fallit vbi esset contentio inter duos de titulo papatus/ vel vbi esset schisma tale q̃ non posset discerni quis esset verus papa: quia forte ita antiquatum quòd saperet hæresim contra fouentes: sicut fuit tempore gregorii. 12. & benedicti. 13. & ioannis. 23. vel quando ageretur de titulo papatus contra illum qui nunquàm fuisset receptus pro papa: vel quando in actu electionis insurrexisset dubium quis esset verus papa. Quia his & similibus casibus quando agitur contra dubitatum papam (quibus casibus est iudicium concilii: vt in cap. si duo. 79. di.) tunc poterit fieri submissio concilio generali: quia non est proprie submissio papæ nec papalis dignitatis. Facit quod dicitur per doc. in ca. cum super de causa poss. & proprie. & quòd dico infra ponendo modos quibus tollitur schisma. & quod ponit cardi. in ca. licet de elec. & in consi. 105. incipit quæsitum.

¶ Aut loquimur quando tractatur nõ de persona papæ sed de aliquibus iuribus concernentibus interesse alicuius particularis ecclesię vel alterius personæ vel bonorum eius & sic de simil. Et tũc poterit se submittere iudicio concilii: vt est tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. intelligendo allo modo q̃ principes & conciliũ congregandi deberent esse iudices. Item in similibus casibus poterit causam alteri delegare: vt dicit glo. & ibi doc. in. c. nullã. 2. q. 4. in. l. bene a zenone (quæ loquitur in imperatore). C. de quadrien. præscrip. & glo. in. c. cum dilecta in verbo procuratricem circa fi. de confirma. vtili vel inutili. & abbas in ca. si quis contra clericum de foro compe. & ludo. consi. 509. incipit circa propositam. & innocen. in. d. c. ex parte de verbo. signifi. facit quod dicitur in. c. cũ venissent de iudi.

¶ ET AD PRAEDICTA (quòd papa non possit se subiicere alteri) faciunt illa quæ dicuntur infra in illo articulo an papa ligetur capitulis conclauis iuratis & votatis. Nec videtur sufficienter responsum ad capitulum nos si incompetenter / dicendo quòd sumitur iudicium pro discretione/ vel quòd narrat factum ex humanitate: quia verba tex. ibi legitimo terminentur examine / & ibi indiscussum vel indefinitum remaneat, ostendunt quòd tex. loquatur de vero iudicio. & ita ibi domi. ponderat illum tex. & videntur dicere moderni in dicto ca. ecclesia, & in. d. l. est receptum. Sed adhuc

A datur responsio φ illa verba non respiciunt iudicium imperatoris cui papa ibi/se subiicit: sed referuntur ad illum qui pro informatione trasmittitur, qui debet diligenter rē examinare vt vera possit fieri relatio. ¶ Similiter c.1. de renunci. non obstat: quia per renunciationem papa remanet sine papatu. & ideo tūc non agitur de praeiudicando dignitati pontificatus/sicut ex submissiōe papae. ¶ Unde pro confirmatione praedictorum bal. in. d. l. est receptum dicit allegando tex. ad hoc in cap. per venerabilem qui filii sint legi. & . l. apud consilium (& quod vtrobiq; habetur). C. de manu. vindic/φ ideo imperator siue papa non potest se subiicere inferiori nisi in foro poenitentiae, quia cum possit in propria causa iudicare/submittendo se derogaret suae iurisditioni, quod non potest facere/argu. l. sed et si in seruum. §. si quis iudex. ff. de arbi. quia ex quo per seipsum potest actum explicare, non potest salua dignitate & honestate sui imperii alteri se submittere/argu. l. quia ratio. ff. de condi. institu. Allegat inno. odo. fre. cy. & tho. de for. Ad quod facit φ potestas papae non est ab homine sed a deo: vt in cap. nouit de iudi. & ideo cum tractatur de eius iurisditione persona vel dignitate, merito non debet dici posse se subiicere: quia eius B eiectionem & iudicium deus sibi reseruauit: vt in. c. aliorum. 9. q. 3. & c. facta/ ea. cau. & q. & in. c. eiectionem. 79. di.

¶ Sed milis in verbo papa non potest imperatorem in fi. videtur velle simpliciter si papa subiiciat se imperatori de consensu cardinalium/φ possit per imperatorem deponi. allegat ad hoc glo. in. c. in synodo. 63. di. Sed postea se non firmat/ cum remittit se ad archi. in. d. cap. nos si incompetenter post glo. primam ibi.

¶ Quidam doctor q edidit repertoriū ad felinū/dicit φ papa potest bene se subiicere cōcilio generali per illam glo. in cap. nemo. 9. q. 3. & glo. in. d. cap. nos si incompetenter. quas dicit ita intelligendas, cum dicunt φ papa potest se subiicere/intelligitur. s. generali concilio. Ad quod etiam allegat glo. in. c. anastasius 19. di. quae cum dicit φ concilium generale est maius papa, dicit φ debet intelligi quando papa se submisit concilio generali & non aliter. Sed istius opinio est diuinatiua ad illas glosas: ideo tene cum distinctione supra posita. ¶ Hinc sumpta occasione virtualiter respondendo ad adducta in contrarium, decius in. d. c. ecclesia de consti. dicit φ verior opinio C in puncto iuris est φ papa possit se submittere/ sed opinio communis est in contrarium. Sed tu dic in omnibus vt supra dictum est: & responde ad motiua eius quae supra sunt posita prout etiam supra est responsum.

¶ Egidius autem bellamera in cap. in fidei de haere. in. 6. dicit φ papa non potest supra se aliquem iudicem constituere qui iudicialiter seu authoritatiue possit personam ipsius iudicare: & hoc siue per modum commissionis siue per modum submissiōis hoc facere velit. quia stante potestate papali & vicariatu christi penes eum, si diceremus eum habere superiorem/ implicaret contradictionem: quia si verus papa est christi vicarius, de necessitate infertur ergo supra omnes & etiam supra concilium cap. significasti de elec. Facit cap. nemo iudicabit/& cap. quicunq; cum seq. 9. q. 3. Sic ergo superior qui personam eius iudicare habeat/esse non potest: quia sic esset illi inferior: & sic esset contradictio. Item iudicium fertur in inuitum. l. inter stipulantem §. 1. de verbo. obli. Et in iudicio quasi contrahitur. l. 3. §. idem scribit. ff. de peculio. & ex isto contractu nascitur obligatio. l. omnem ff. de iudi. quae de necessitate astringit, insti. de obli. in prin. Sed sub hac conditione si velit nulla contrahitur obligatio. ff. de act. & D obli. l. sub hac. Et ideo sententia debet habere necessariam executionem ne sit delusoria ff. de mino. l. minorem. 25. annis cui fidei commissum: & . ff. de iudi. l. si praetor: & de rei vendi. l. qui restituere. & ne vis fiat ei. l. 3. in prin. Sed papa non posset aliquam commissionem vel submissionem facere quin eam reuocare posset. ff. de iudi. l. iudicium soluitur. ff. de lega. 3. l. si quis in prin. testa. quia sibi ipsi imperare non posset. ff. de arbi. l. penul. Item nec huiusmodi commissarius siue compromissarius posset in vi commissionis vel submissionis papam inuitum coarctare vel cōtra eum sententiam executioni demandare: quia nullus homo potest verum christi vicarium (solius dei iudicio reseruatum) iudicare. d. cap. nemo/ & c. aliorum. 9. q. 3. & ca. nunc autem. 21. di. Ad hoc facit φ hoc priuilegium sedis apostolicae non est inductum solum in fauorem personae sed in fauorem etiam ecclesiae & principaliter. & sic per papam renunciari non potest. d. cap. si diligenti / & cap. significasti de foro compe. 12. q. 2. cap. non liceat.

A ¶ Et ꝙ papa non possit se submittere iudicio alterius/ tenet ioãnes de ligna. post vin. in. d. c. ecclesia de consti. vt supra dictum est exponendo tex. vt supra, videlicet iudicio id est discretione. Ad quod inducit quia cum sit dominus omniũ a nullo potest iudicari (. 9. q. 3. ca. cuncta per mundum) nisi in foro pœnitentiæ cũ tunc sacerdos fungatur vice dei. Ita dicit ioan. de ligna. in. d. cap. ecclesia. Si enim in se iurisditionem non habet/ non potest in alium transferre: regula nemo potest. ¶ Nec obstat quod dicitur ꝙ iudex vnus potest se submittere iurisditioni & iudicio alterius: vt in. l. ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad trebellianum, & in. l. est receptum de iuri. omnium iudi. Quia illa submissio fit authoritate legis in inferiore a principe authoritatem publicam approbantis: quæ legis auctoritas non potest habere locum in papa/ quia est supra omnem legem, cap. proposuit cum similibus. de concess. præben. nec per legem suam vel prædecessoris eius vel alicuius alterius astringi potest. c. fi. de rescrip. l. nõ potest. ff. de. ll.

¶ Et licet iaco. butri. & bal. in d. l. est receptũ/ dicant quòd imperator in causa propria potest se submittere, non loquuntur de submissione iudiciali quo ad personam ipsius imperatoris. Quod patet: quia ipsimet volunt ꝙ submissio quam fecit imperator tempore quo facta fuit pax constantiæ/ non præiudicat successori. l. prouidendum. C. de decu. li. 10. Facit quod dicitur in. c. per venerabilem. §. verum/ qui filii sint legi. ¶ Similiter non obstat quòd imperator dat iudicem in causa quã habet cũ subdito/ & deputat procuratorem fisci & procuratorem cæsaris qui cognoscunt de causis quæ vertũtur inter fiscum vel cæsarem & subditos ipsius imperatoris. quia licet ex ordinatione imperatoris tales sententiæ contra cameram fiscalem vel cæsaris mandentur executioni sicut mandarentur contra priuatum, tamen personam imperatoris personaliter nõ astringunt: quia sicut imperator non potest astringere se per seipsum/ ita nec per alium. ¶ Item non obstat ꝙ contractus initus per principem cum priuato de iure tenet & principem astringit/ vt dicitur in. d. l. digna vox. C. de. legibus, & in. c. 1. de proba. Quia superioritas non arguitur ex contractu: quia ita potest maior sicut minor contrahere: cum contractus sint iuris gentium/ vt in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure.

C ¶ Nec poterit se submittere si agatur de titulo papatus inter duos: quia hæc iurisditio cognoscendi de causa papatus non est penes papam. C. ne quis in sua causa in rubro & nigro. sed est penes concilium generale: vt patet ex iis quæ dicuntur in cap. si papa. 40. di. & in cap. licet de elec. & 79. di. c. si duo. Igitur non poterit istam iurisditionem in alium transferre: argu. d. ca. significasti de foro compe. ¶ Et licet ista ratio non militet in papa qui potest cognoscere de causa propria (vt in cap. cum venissent de iudi. & d. l. 1. C. ne quis in causa propria. & C. si aduersus fiscum. l. 1. & 2. sicut dicimus & de episcopo in causa suæ ecclesiæ secundũ bar. in. d. l. 1.) tamen videtur vera vbi ageretur de causa hæresis contra papam: quia propter hæresim si sit pertinax, habetur tanquàm priuatus/ & perdidit ius papatus: vt sæpius dictum est, & dicetur in illo articulo an papa possit accusari de hæresi & an possit deponi per concilium. Si tamen esset contentio inter duos de papatu, posset etiam verus papa consentientibus illis quorum interest pro maiori scandalo vitando & pro pace procuranda ac vnione facienda se submittere discretioni aliquarum personarum iuratarum: dummodo & alius competitor idem faceret. Et sic potest intelligi alio modo ca. nos si incompetenter secũda quæstione septima, secundum egi. in. d. cap. in fidei. Quod intelligo non quòd tales haberent exercere aliquam iurisditionem vel superioritatem in verum papam per ea quæ dicta sunt supra: sed ꝙ tractarent vnionem & intrusum inducerent ad præstandum obedientiam vero papæ. Facit quod dicitur in cap. nisi essent de præben. in. c. cum pridem de pac. & in. c. dilectus el. 2. de simo. D

ET EX ISTIS dominus cardinalis pampilonen. posuit adhuc. 13. conclusiones infrascriptas, quas refert egi. in. d. ca. in fidei. Quarum aliquæ licet videãtur præsupponere aliqua cõtraria præmissis (vt patet de secunda & septima) tamẽ illas intelligere oportet secundũ præmissam distinctionem.

¶ Prima igitur conclusio est quòd contentio de titulo papatus non est principaliter contentio romanæ ecclesiæ vel sedis apostolicæ, sed propria & personalis ipsius qui contendit & dicit se papam. Probatur per l. papinianus. §. si ex causa. ff. de inoffi. testamen. & per. l. si hæres. ff. ad legem falcis

A ¶Mihi videtur ꝙ ista quaestio nõ meruit ita disputari: & ꝙ illi patres in illo cõcilio quaesiuerunt nodum in scirpo. nã praesupposito etiã ꝙ.c.si duo loqueretur in electione discordi facta per cardinales, nõ reperio iure cautũ ꝙ electio tunc debeat deuolui ad cõcilium. Licet enim glo. ibi velit ꝙ eo casu quo agitur de electione quae dicitur facta contra fas/ iudex erit concilium, non tamẽ cardinales essent priuati iure eligendi vt dicit ibi glo. Et si essent priuati, non reperio ꝙ ad conciliũ heret deuolutio: quia potius electio deberet heri secundum ordinem datum in.c. in nomine dñi. 23. di. Facit quod diximus in illa quaestione supra/ quando essent mortui omnes cardinales, ad quem tunc deuolueretur electio papae: quia conuenientius ad clerum romanum vt ibi dictum est. Imo recte intuenti sensus illius tex. in.d.ca. si duo/ est ꝙ duo erant de facto intrusi temeritate concertantiũ: nõ enim dicitur ꝙ duo seruato ordine in eligendo fuerint in discordia electi sed intrusi temeritate concertantium. & ideo subiungit tex. nullũ ex eis futurũ sacerdotem permittimus. Et ideo non dicit ꝙ debeat congregari concilium ad iudicandũ vel ad eligẽdum futurum sacerdotẽ: sed tex. considerat intrusio-

B nem & temeritatẽ amborum. ideoꝙ decernit neutrum ex intrusis habendũ pro papa / sed alium eligendum. Vnde subiungit tex. sed illum solũ in sede apostolica permansurũ censemus, quẽ ex numero clericorum noua ordinatione diuinũ iudiciũ & vniuersitatis consensus elegerit. Et sic est sensus ꝙ nullus qui fuerit temeritate cõcertantiũ intrusus habeatur pro papa, sed qui erit electus formiter: quod denotant illa verba quẽ diuinũ iudiciũ & vniuersitatis consensus elegerit. & sic ꝙ ex electione acquiratur papatus & nõ ex intrusione tumultuaria. Et bene ostendunt verba gratiani ibi quae immediate sequuntur: dum declarat ꝙ ille tex. non debet intelligi de apostatico per apostasiã ordinato a cardinalibus & religiosis clericis & inthronizato.

¶Nec reperitur aliquis tex. in iure qui velit ꝙ ad cõcilium spectet electio papae. Quinimo tex. in.c. in nomine domini. 23. di. secundum illa tempora (secundum quae admittebãtur etiam abbates & alii religiosi) dicit ꝙ electio spectet ad cardinales, qui habent vocare vocandos ad electionem. & sic nihil de concilio. Et similiter nec in cap. si transitus 79. di. aliquid dicitur de cõcilio, sed tantum de electione quae fieret per ecclesiastici ordinis personas. quod intelligitur de iis ad quos alias spectat. Et vbi vult religiosos vocari ad C consensum praestandum in electione/ intelligitur de iam facta, & nõ ꝙ praestent cõsensum electioni faciendae. & sic reducitur ad terminos, cap. in nomine domini. 23. di. ¶ Et iura quae adducuntur ꝙ loquantur in casu mortis vel cessionis/ male adducuntur: quia tex. in cap. vbi periculum & cle. ne romani/ non disponunt ad quem spectet electio, sed tantum prouident de modo electionis & occurrentibus sede vacante. & praesupponunt illa iura ꝙ ad cardinales ante spectabat electio quomodocũꝙ sede vacãte. Et ideo male allegantur illa iura ꝙ loquãtur tantum in casu, quo per cessum vel decessum spectat electio ad cardinales. Quinimo tex. in.c. licet de elec. nullum modum vacationis ponit: & disponit quomodo vacãte ecclesia cardinales habeant procedere ad electionem. & tex. in.c. in nomine domini 23. di. narrat factum: non quòd disponat vt tantum quando sedes vacat per obitum debeat procedi ad electionem. Quod patet: quia si aliter interpretaremur illũ tex. sequeretur vnũ ꝙ quomodocunꝙ aliter contingeret vacatio sedis (etiam si per resignationẽ vel alio quocunꝙ

D modo) non prouidisset ꝙ procedi deberet ad aliquam electionem. & sic fuisset prouisum ecclesiae vt tantũ ageret de eligendo papam quando per obitum sedes vacaret: & si aliomodo vacaret non posset procedi ad aliquam electionem. & sic sedes deberet remanere perpetuo vacans: cum tamen intentio conditoris illius capituli fuerit prouidere omni casu sedi vacãti. ¶ Similiter tex. in.c. 1. 79. di. qui prouidet de electione papae faciẽda per cardinales/ nõ ponit aliquẽ modũ vacationis: sicut nec.c. licet. Ergo videtur prouisum in quacunꝙ vacatione sedis & quomodocunꝙ vacet papatus: quia vbi nullus modus vacationis exprimitur, tunc omnis modus comprahenditur secundum lapum allegatione. 6. in secunda colum. decis. 1. in titu. de rescrip. & glo. in verbo vocationibus in cap. cupientes in prin. de elec. in. 6. & domi. in.d.ca. susceptum in penul. colum. & ponit feli. in.d.ca. in nostra in. 32. &. 37. corolario.

¶Posset tamen attentari secundum vnam expositionem quam pluries supra feci ad ca. si quis pecunia. 79. di. quòd per illud probetur quòd vbi non est facta concors electio & cardinales sunt taliter discordes vt nõ

A possit inter eos conuenire/ succedit concilium in electione papæ: quia vt alias exponendo dixi illa verba illius tex. (liceat cardinalibus & aliis clericis & laicis deum timentibus eiicere inuasorem) exponi possunt id est concilio, quod cõstat ex cardinalibus & aliis clericis & laicis deum timentibus. Qui tex. sic intellectus aperte probat quòd concilium eo casu quo aliquis papa pellitur a papatu/ debet postea eligere alium papam per illa verba / extra vrbem congregati in loco in quo eis placuerit electionem faciant. ¶ Sed ad illum tex. est responsio quòd cum tex. dicit quòd si intra vrbem nequeunt electionẽ perficere in loco extra vrbem congregati in quo eis placuerit electionem perficiant / intelligitur de iis quorum est electio, videlicet de cardinalibus & aliis clericis: quia ius eligendi nõn potest cadere in laicum. c. sacrosancta/ & cap. massana de elec. Vnde apparet quòd verus est intellectus glo. datus ad illum tex. liceat clericis & laicis eum anathematizare & expellere: videlicet quòd debent referri singula singulis: videlicet cardinalibus & clericis anathematizare: quia est proprium ecclesiasticorum qui habent claues: vt in cap. quanto de consuetu. & laicis
B expellere humano auxilio a sede apostolica. Et per hoc apparet quòd non est vera opinio alexan. ibi circa fi. qui voluit quòd etiam laicus anathematizet authoritate illius canonis. quia laicus non habet claues neq; ipsarum executionem: vt in ca. 1. de summa trini. & dictum est supra. & dicitur in cap. noua de pœni. & remis. & in. c. sicut de hære. cum similibus. 96. di. ca. bene quidem. Et dicit glo. in verbo mortis in cap. pastoralis de offi. ordi. quòd licet in casu necessitatis laicus possit audire confessionem / non tamen poterit absoluere quia non habet claues.

¶ Vno tamen casu vult constitutio frequens quòd concilium possit prouidere de papa quando electio fuit alias celebrata per metum & cardinales denuo ad electionẽ processissent: quia tunc datur ibi facultas concilio prouidendi de papa. Quod forte non seruaretur: quia constitutio illa non fuit per martinum confirmata (vt alibi dico) & non seruatur maxime in fine sui: sed de hoc alibi latius dicitur. Et ad prædicta omnino vide quæstionem quam supra pono/ quid si papa efficiatur furiosus vel demens vel inutilis verum & per quem debeat prouideri de coadiutore vtrum per cardinales an per concilium. C

¶ Nec obstat quòd in concilio constantiensi fuerit electio celebrata de martino quinto non solum per cardinales sed etiam per prælatos nationum: quia respondetur quòd ideo ita fuit illa electio celebrata quia sic fuerat ordinatum in eodẽ concilio in. 40. sessione. Et ibi assignatur ratio propter illud schisma quod iam fuerat antiquatum & tunc extinctum/ & quia omnes qui gesserant se pro pontificibus fuerant in eodem concilio priuati: vt patet ex verbis ipsius cõcilii ibi cum dicitur. & ne attento statu ecclesiæ in posterum super dicta electione vlla retractio vllusue scrupulus in mentibus hominum resideat/ sed ex illa sequatur vnio certa & perfecta fidelium, de expresso consensu & voluntate concordi cardinalium statuit quòd hac vice duntaxat ad eligendum summum ponti. vna cum cardinalibus sex prælati de qualibet natione adiungantur. Et sic ibi potius innuitur contrarium / cum dicit pro ea vice duntaxat. quod bis replicat / scilicet in principio & in fine: quia alioquin spectabat ad cardinales. Et ratio potuit esse quia tempore schismatis multi erant creati cardinales de vnaquaq; obedientia. D

¶ Et quòd non spectet ad concilium / tenuit rosellus in illa quæstione quando est schisma vtrum etiam verus papa possit cogi ad cedendum. quem ibidem infra refero in eadem quæstione. ¶ Et hanc opinionem (q; non pertineat ad concilium sed ad cardinales) repperi tenere ioannem de syluagalli in trac. de beneficio in secunda parte. q. 22. Et illam dico verissimam.

¶ Articulus. 10.

SED PONE q; papa vult facere aliquid arduũ (puta depõere regẽ vel cardinalem vel imperatorem) vtrũ de necessitate tenebitur congregare conciliũ. Dicendum est q; nõ. In rege tex. 15. q. 6. alius. in cardinalibus in c. 4. de schisma. in. 6. In impatore tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. li. 6. bar. & bal. in. l. fi. C. de legibus/ & in. l. rescripta. C. de precibus imperatori offe. & tex. in. c. duo sunt quippe. 96. di.

A Et in patriarcha cõstantinopolitano tex.in.c. qua traditione.22.di. Et ex hoc patet ꝙ licet concilíú debeat cõgregari propter grauia & magna occurrentia in ecclesia vniuersali vt diximus supra, tñ vbi non tractatur cã fidei quæ nõ possit decidi per eum / potest si vult, etiam illa ardua expedire non congregato concilio.

¶ Sed cõtra præmissa est quod dicit milis in verbo papa non potest impatorem, vbi dicit ꝙ papa non põt deponere imperatoré / licet possit deponẽtibus cõsentire. allegat glo. 15. q.6. alius. Et idem dicit de rege francia, allegat archi. ibi in. d. c. alius. Q uinimo plus ibi vult milis/ꝙ impator possit bene deponere papam si papa ad hoc se illi subiiciat de consensu cardinalium. Sed de hoc dic vt dico infra in qõne an papa possit se subiicere alicuius iudicio. Inno. ioan. an. & alii in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. cõiter tenẽt ꝙ papa ẽt sine concilio põt deponere imperatoré: debet tñ deponi ex magna & ardua & non leui causa. Et videtur velle bal. in. l. nõ ambigitur. ff. de. ll. & doc. post glo. i. c. i. si de inuesti. feudi inter dominú & vasallú lis oriatur. Et bal. i. l. fi. C. de. ll. dicit ꝙ oportet ꝙ cã sit grauis & notoria ex qua turbaretur vniuersalis status

B christianitatis vel ecclesiæ.

SED vtrú papa possit transferre vnum epm inuitú? Dicit barbatius in. c. ꝙ trãslatiõem de offi. lega. ꝙ ipse vidit cõstitutiõné editá in concilio cõstantié. ꝙ papa nõ possit epm inuitú transferre sine cõsensu maioris partis cardinaliú, de quo ibi videt & in. c. nisi de renũ. & c. 1. & 2. de trãsla. pla. Et ibi etiã late per eũ an papa posset deponere oẽs epos vel vnum ẽt sine causa, de quo ibi late per eú & per abb. in. c. fi. de cõfir. vti. vel inuti. & in disputatione sua quæ ĩcipit eps. & per eundẽ barbá. in trác. de præstantia cardinalium, de quo etiam vide late deciú in. d. c. fi. Et communis videtur opinio ꝙ sine causa nõ possit inuitum transferre per ioan. an. in regu. quod ob gratiá in mercu. & abb. in. c. fi. de postu. præla. vbi dicit ita fuisse statutum in concilio pisano præsidente alexandro, & idem abb. in disputa. episcopus & in. c. constitutus de religi. domi. dicit ꝙ idem fuit statutum in concilio constantién. Et idem tenet & sequitur ludouicus in consi. 345. incipit circa primum. qui refert ita statutú in concilio constantien. & in concilio pisano. Et idem dicit brixién. in repertorio suo in verbo papa an possit, & idẽ feli. in. c. quæ in ecclesiarú in. 27. col. de cõsti.

¶ Bal. tñ in. l. rescripta de precibus impera. offe. voluit contrarium / quia beneficia sunt manualia papæ. Et pro eo facit ꝙ in eo semper præsumitur causa: vt. d. c. quæ in ecclesiarum. & glo. in. c. per principalem. 9. q. 3. quæ vult ꝙ possit papa sine causa vnum episcopum priuare sed non omnes, quia turbaretur status ecclesiæ. Sed si bene consideretur, illa glo. non dicit ꝙ sine causa secundum cardi. imo etiam in beneficiis quicquid papa facit debet facere cum iustitia: cardi. consilio 142. Materia est multum examinata in diuersis locis: vide remissiones in locis præallegatis. Si non obstarent statuta in dictis conciliis, forte aliter esset tenendum in translatione q̃ in priuatione: quia per primã non ex toto separatur ab ecclesia. Vide milis in verbo prælatus non transfertur, qui aliud dicit de iure aliud de æquitate. C

¶ Arti. xi.

VLTERIVS quia diximus ꝙ sede vacan. concilium non exercet reseruata papæ, quæro mortuo papa penes quẽ remaneat potestas? & si apud ecclesiam vniuersalem quæ nunq̃ moritur (vt in. c. turbat. 24. q. 4. iuxta illud math. 28. ego vobiscum sum vsq; ad consummationem sæculi) quare penes concilium non sit exercitiú plenitudinis potestatis, cum nõ possit perpetuo esse penes papam qui moritur / & concilium representet ecclesiam vniuersalem vt sæpius dictum est? Ad quod dicendum ꝙ plenitudo potestatis manet in ecclesia vniuersali multipliciter, & primo considerato pastore & capite principali. s. christo qui eã fundauit: vt in. c. 1. & 2. di. 22. c. fundamenta cum simil. de elec. in. 6. cle. romani de iureiuran. Ipse enim est summus sacerdos & caput principale ecclesiæ quæ est corpus eius & plenitudo eius qui omnia in omnibus adimplet vt dicitur ad ephe. 1. ca. vbi glo. dicit ideo dicitur omnia in omnibus quia omnia ab ipso sunt quia membra nihil conferunt sed ipse omnia membris, quia eius virtute sunt quod sunt. Licet enim deficiat vicarius, non deficit principalis de cuius potestate dicitur danielis. 7. potestas eius potestas æterna quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur, & dauid psal. D

A 109. tu es sacerdos in æternū secundum ordinem melchisedech. qui panē & vinū obtulit: vt patet genesis. 14. Sic & christus in sacrificio eucharistiæ panem & vinum in corpus & sanguinem suum consecrauit/cuius similitudinem præmisit melchisedech. ¶ Item dicitur potestas papalis mortuo papa manere in ordinatione diuina: sicut dicitur ꝙ dignitas episcopalis manet in aliqua ecclesia etiam mortuo episcopo. Pro hoc. c. quoniam abbas de offi. dele ga. quod intelligitur donec sedes apostolica quæ instituit episcopatum in tali ecclesia / vult ꝙ talis dignitas maneat in illa ecclesia: alioquin si sedes apostolica reuocaret dispositionem illam/iam dignitas episcopalis nō diceretur esse vlterius in præfata ecclesia, sicut patet de ciuitate quæ priuata est dignitate episcopali: vt in. c. ita nos. 25. q. 2. Et facit quod dicitur in. c. 1. de priuile. & in cle. 1. de pœnis. ¶ Item dicitur ꝙ potestas papalis etiā mortuo papa manet in sede apostolica: vt in. c. si gratiose de rescrip. in. 6. vbi dicitur quia sedes apostolica nūꝗ moriē. Vnde dicit ibi archi. & ioā. mo. ꝙ licet habēs papatū vel dignitatē imperialē sit corruptibilis, tamen imperium & dignitas papatus semper sunt: vt in authen. quomodo opor. episcopos. §. licentiam colum. 9. & . d. ca. si gratiose.

B Vnde mortuo papa non dicitur extincta plenitudo potestatis nec existere, sed vacare siue administratore iuris vel facti carere / de conces. præben. ca. cum nostris. Vnde beatus leo in sermone consecrationis suæ dicit ꝙ in sede petri viuit potestas & excellit authoritas. ¶ Item dicitur manere potestas papalis etiam papa mortuo in ecclesia habitualiter & in potētia: quia in ecclesia semper manet potestas ad eligendum personā quæ succedit in tali dignitate, & exercetur aliquibus casibus in quibus necessitas astringit ad illa exercenda: vt visum est supra in quæstione vtrum sede vacante concilium possit aliqua de reseruatis papæ exercere. Ad hoc. c. si duo 79. di. ¶ Dicitur etiā manere suprema potestas quo ad actualē eius administrationē. Et tunc videtur dicendū ꝙ quo ad plenā administrationē plenitudinis potestatis/papa mortuo tale exercitiū non manet in ecclesia: vt in. c. 1. de schisma. in. 6. & in cle. ne romani de elec. & diximus supra. vnde dicitur tunc sedes vacare id est carere administratore.

¶ Nec ꝑpter hoc ꝙ nullus succedit papæ in plenitudine administrationis potestatis eius sequitur ꝙ nō sit sufficienter prouisum ecclesiæ: quoniā nullum detrimentū patitur ecclesia si per paucos dies vacet administratio plenitudinis illius potestatis. maxime cum per cardinales & alios prælatos & episcopos vniuersalis ecclesiæ qui sunt vocati in partē sollicitudinis in aliis necessariis/prouideri possit ecclesiæ in iis quæ non expectant temporis dilationē maxime animam concernentibus.

C

Nec si diceremus ꝙ sede vacante plenitudo potestatis manet in ecclesia vniuersali/magis esset prouisum ꝙ dicēdo ꝙ remanet reseruāda futuro successori: quia vbi conciliū nō reperiretur congregatū/deberet expectari eius cōgregatio, quæ esset longior & perniciosior expectatio ꝙ electio successoris modico tpe duratura: vt in. c. vbi periculū/de elec. in. 6.

¶ Et si dicatur ꝙ posset remanere in collegio cardinaliū quod est collegiū apostolicū. Respondetur ꝙ nec sic esset melius prouisum: quia cardinales sede vacāte debent incūbere accelerationi prouisiōi successoris: vt. d. c. vbi periculū/&. d. cle. ne romani. nec tunc possunt vacare expeditioni eorum quę sunt papæ reseruata. Item posset esse causa inducendi ad malignandum & differendam futuram electionem. Item hoc dictis de causis eis est prohibitū: vt. d. cle. ne romani. & in. §. iidē quoq; d. c. vbi periculum.

D

¶ Et si dicatur a simili secundū arist. 3. poli. c. 8. ꝙ regimen ciuitatis debet cōsistere secundū ordinatā politiam apud valentiorem partem ipsius ciuitatis. Respondetur ꝙ hic non agitur de regimine vnius ciuitatis, sed vniuersalis ecclesiæ & omnium catholicorum. ideo non est bona similitudo & argumētatio a parte ad totum: quia ratio diuersa: quia potestas ciuilis oritur a ciuibus & a populo. potestas aūt papæ est a deo: vt in. c. nouit de iudi. ad hoc glo. in. c. 1. de trāsla. præla. Itē cōmunitas ciuitatis bene est capax ptātis & regiminis ciuilis: sed vniuersalis ecclesia nō est in oībus suis mēbris capax ptātis ecclesiasticæ: quia aliqui reges/aliq imperatores & principes/aliqui cardinales & aliqui patriarchę & c. quorū aliqui non sunt capaces administrationis dictæ potestatis.

¶ Vnde cardinalis de turre cre. in trac. de po. pa. li. 1. c. 71. dicit ꝙ aliqñ diuersitas fideliū in corpore ecclesiæ accipit per respectū ad perfectionem (quæ maxime attēditur secūdum charitatem: iuxta illud apostoli ad colo. c. 3. super omnia charitatem habete quæ est vinculū perfectionis) prout quidā aliis sunt perfectiores. Aliquādo per respectū ad actionē

A & hæc est distinctio officiorum. nam officiũ ab efficiendo(vna mutata litera) dicitur secundum isidorum in li. etymo. efficere autem a quo sumitur nomen officii/ importat actionem tendentem in aliud. & ideo officia proprie dicuntur actus qui referuntur ad alios. vnde in diuersis officiis esse dicuntur qui ad diuersas actiones deputati sunt. Aliquando accipitur per respectum pulchritudinis ecclesiæ. & secundum hoc accipitur differentia graduum : prout scilicet in eodem statu vel officio vnus est alio superior in officio. vnde apostolus primæ ad corin. 12. dicit diuisiões gratiarum sunt. glo. gratias hic appellat gradus & ordines q̃ sunt in officio ecclesiæ. Ista autem diuersitas non reperitur in ciuitate: igitur. ¶ Et si dicatur ergo mortuo papa ecclesia perdit iurisditionem. dic ꝙ licet ad tempus perdat actualem administrationem iurisditionis, non tamẽ extinguitur quia est penes christũ: vt dicitur in. c. 1. de schisma, & dicit archie. flo. in. 3. par. sum. ti. 22. c. 2. §. 3. Adde q̃ dico infra in. 3. sequenti quæstione: vbi ponitur vtrum concilium habeat iura reseruata principi, & supra in quæstione vtrũ sede vacante possit omnia quæ poterat facere papa, cum duabus aliis sequen.

B ¶ Arti. 12.

SED pone ꝙ sede vacante remittitur aliquid determinandum iudicio vel voluntati ipsius concilii quod ante determinationem dissoluitur, vtrũ poterit vlterius per conciliũ determinari vel declarari? Domi. in cõsi. 65. in. 4. col. (incipit discutiam) dicit ꝙ nõ: quia arbitrium determinandi remissum concilio extinguitur, sicut per mortem & extinctionẽ arbitrorũ extinguitur potestas arbitralis de offi. delega. c. vno delegatorum. l. item si vnus. §. item si plures. ff. de arbi. Et idem esset si referretur ad concilium tanq̃ iudicem: qa mortuo vel reuocato iudice ordinario accidentali (sicut est legatus) re integra expirat eius iurisditio: vt in. c. 3. & fi. de offi. lega. in. 6. Ita & concilio dissoluto expirat eius iurisditio & officium. Quod mihi placet quo ad hoc ꝙ non possit causam diffinire: actitata tñ corã concilio facerent fidem coram aliis iudicibus, & non dicerentur extincta sicut actitata coram aliis iudicibus: iuxta. l. 2. C. de edendo, & ca. quoniam contra de proba. &. c. si eo. ti. & l. cum lite &. l. eum apud. ff. iudicatum solui: & in cle. sæpe de verbo. signi. &. c. causam quæ de testi. &. c. inter dilectos cum simil. de fide instru. C

¶ Arti. 13.

SED hic quæro pone ꝙ cõcilium cognouit de causa papæ & absoluit ipsum, vtrum poterit condemnare eos qui indebite eum vexarunt? Et intellige eo casu quo concilium potuit cognoscere de causa papæ vel quãdo papa permisit ex humanitate/ vt supra dictum est, alioquin nullus iudicat de papa: vt 17. di. §. hinc etiam, &. 21. di. c. nunc autem, &. 40. di. c. si papa: &. 9. q. 3. nemo cum pluribus capitulis sequen.

¶ Tex. in. §. hinc etiam. 17. di. inquantum refert concilium restituisse calumniantes siue accusantes symmachum / probat ꝙ sic. imo plus ꝙ non solum possit illos iudicare/ sed illos restituere. Ad idẽ est quod legitur de damaso: qui accusatus de adulterio & facta synodo purgatus est a. 44. episcopis, qui etiam damnarunt concordium & calixtum diacones accusatores eius/ & proiecerunt eos de ecclesia.

¶ Dic secundum alex. ibi in. d. §. hinc etiã, ꝙ tales poterit concilium condemnare ratione cõnexitatis causæ per tex. in. l. 1. C. de calumniatoribus. Et idem dicit de testibus falsum deponentibus. e. ad aures de pœnis. Dicit tñ hoc fieri debere in eadem sententia in qua absoluitur papa, vt ipso officio mercenario iudicis. i. concilii condemnentur. facit quod dicitur in. c. præterea de offi. delega. Alias autẽ si non in eadem sententia sed ex interuallo, non concilium sed papa solus vel cum concilio vel alius eorum iudex competens poterit eos punire/ per ea quæ dicit glo. quã doc. sequuntur in. d. l. 1. C. de calum. ¶ Quod autem dicitur de restitutione & recuperatione prioris dignitatis/ illud fuit ex misericordia: vt dicit ibi tex. quia schismaticus rediens ad vnionem priorem/ non recuperat priorem dignitatẽ: vt notat ibi domi. & dicitur in. c. quia diligentia de elec. Et illud fuit ex quadam concordia & de voluntate papæ. vnde non tam fuerunt restituti per concilium q̃ per papam. Et ideo ibi egidius dicit ꝙ quando alii qui calumniose discedunt ab obedientia papæ facientes schisma, vt postea concordentur negocium & restituatur obedientia papæ/ pro pace ecclesiæ in melius reformanda expedit ꝙ dispensatiue & misericorditer restituantur. Vbi dicit alex. ꝙ multo magis illud

A expediret fieri dum ageretur de pace ecclesiæ in facto contendentiũ de papatu. Facit quod dicitur in.c.in nostra de iniuriis:& in.l. venia C.de in ius vocando:& in.c.q̃ro de iureiurã. cum simil.de bonis hinc inde restituendis facta pace.

¶ Arti. 14.

SED HIC q̃ro vtrũ papa possit se submittere iudicio concilii vel impatoris aut alterius. Et ꝙ papa possit se subiicere quãdo agitur de titulo papatus, videtur ꝙ sic per.l.est receptũ ff.de iuri.omnium iudi. & notata in.c.in synodo.63.di.&.c.nos si incompetenter.2.q.7.& in.c.mandastis.2.q.4. Ad hoc.c.sane el.2.de offi.delega.&.c. magnæ de voto.&. c.omnis de pœni.& remis.per glo.in.c.innotuit de elec.&.c.cũ inferior de maio.& obe. Pro hoc. est glo.in.c.venio.3.q.9.& glo.in verbo apostolicam in.c.in synodo.63.di.

¶ Secundo facit quia q̃uis sit quæstio de vicariatu christi an sit apud vnum vel alium, nõ

B per hoc subiicitur dignitas vicariatus sed persona. Nec enim est quæstio de vicariatu christi absolute an sit vel talis potestas relicta seu commissa fuerit, sed an apud talem personam existat. Facit quod notat ioan.an.in.c.1.de renun.in.6.vbi dicit ꝙ plenitudo potestatis absolute considerata est a deo, sed est in hoc vel illo per cooperationem humanam.s. per consensum eligentium & electi. Vnde potest renũtiare papatui ex iusta causa / & in vtilitatem reipublicæ & pro exoneratione cõscientiæ suæ. Quare ergo occurrente eadem causa vel maiori non poterit se subiicere nõ dico simpliciter hominibus sed veritati vt videatur veritas an apud eum existat papatus. & maxime si ageretur ad sedandum schisma 24.q.1.in summa/& in.c.didicimus ea.cau.&.q.per glo.

¶ Nec obstat si quis diceret ꝙ plenitudo potestatis non potest subiici: vt in.c.bonæ el.2. per inno.de postula.præla.& in.c.cum nobis de præscrip.per ber.&doc.facit quod habetur in.c.volumus.16.q.4. Quia respondetur ꝙ sic subiiciendo se veritati/ non subiicitur per modum iurisditionis. Facit quod notat ioan.an.in.c.1.de renun.in.6.in quæstione quid si sit quæstio ꝙ cardinales referunt papam renũtiasse/& ipse contendit de contrario. Et ibi dicit illo casu papam esse iudicẽ & habere cognitionem per modum iurisditionis. Vnde C oportet dicere hanc submissionem non esse per modum iurisditionis/ sed quadam natura li obligatione, qua etiã astringitur romanus pontifex.di.1.ius naturale.&.c.ius gentium. &.c.si homo.27.q.1.&.19.q.2.duæ sunt.facit quod dicit̃ in.c.1.de proba. Et ꝙ talis submissio non possit fieri per modum iurisditionis/constat: quia aut ista iurisditio dicitur ordinaria, & est ei subalternata. c. decreto.2.q.6.c.ad honorem de autho.& vsu pal. aut delegata, & est eadem/ licet aliter apud delegatũ aliter apud delegantem. Primum probatur in.c.dudum de præben.in.6.secundũ in.l.more.ff.de iuri.omnium iudi. Non enim potest papa retinendo vicariatum/a se abdicare potestatem vicariatus. facit quod in simili ponit inno.in.c.in causis de elec.& in.c.cum super de offi.delega.tex.in.l.legatus.ff.de offi. præsi.

¶ Et si dicatur si sumus in simplici submissione quodam iure naturali / tunc videtur frustratoria: quia non poterit sibi legem imponere a qua nõ liceat recedere.l.penul.ff.de pac. imo nec sibi imperare, vt in.l.penul.ff.de arbi. Potest responderi illud verum esse in nuda dispositione, sed vbi transit in conuentio- D nẽ tenetur seruare.l.sicut.ff.de act.& obliga. facit.l.fi.C.de pac.inter empto.& vendi.& q̃d notatur per ioan.an.in.c.ex literis de consti. & quod dicitur in.c.1.de proba. Ad idem.c. noli.23.q.1.vbi hosti fides est seruanda. imo graue est fidem fallere dicit tex.in.l.1.ff.de consti.pecu.& in.c.ea te de iureiu.facit tex.in c.ignorantes.22.q.4.&.c.venerabilem de elec. Et maxime quando conuentiones sunt publicæ/eo magis sunt seruandæ.de pac.l.cõuentiõum. Papa enim subiicitur legi naturæ. faciunt quæ ponuntur.25.q.1.c.quæ ad perpetuam/&.c.quidam / cũ pluribus similibus capitulis illius quæstionis: quia & lege & exẽplo tenetur subiectos in illa dirigere.24.q.1. c.manet &.c.officii. Sequitur ergo ꝙ si voluntarie se subiecit/tenet̃ implere. Ad hoc quod notatur in.l.digna vox.C.de.ll.& bal.in.l.qui se patris.C.vnde liberi.& quod notatur glo.in c.non liceat.12.q.2. Probatur.63.di.c.ã.inter nos. vbi ponitur de facto papæ & imperatoris quæ debent mutuo seruari. Quod maxime videtur minus dubitabile si iurasset se vel se stare iudicio alicui*/ vel si casus aliter esset irreparabilis: puta propter schisma. de quo

iuramento alibi latius attingemus. Et facit A quod dicit antonius de butrio in cap. 1. de consti.

¶ Sed adhuc videtur obstare: quia si recusat seruare postq̄ se submisit/ nullum videtur remediū: quia q̄tumcunq; ex hoc peccet, nisi simus in casu hæresis nullus poterit esse executor siue corrector siue superior. 40. di. si papa. 9. q. 3. aliorum. c. proposuit de conces. præben. Ad hoc respondetur ꝙ non esset verisimile ꝙ vellet ecclesiæ vniuersali illudere. Quòd si cessaret perseuerantia huiusmodi voluntatis, licet non sit dare superiorem/ nō propterea cessaret obligatio iuris naturalis qua se astrinxit & debitor existit seruare. d. c. 1. de proba. Facit quod dicitur in. c. cum ad monasteriū de sta. regula. & in. c. quæ in ecclesiarum de cōsti. & c. quia pleriq; de immuni. eccle. & . c. per venerabilem qui filii sint legi. & in. c. 1. de schisma.

¶ Et si dicatur ꝙ potest reuocare obligationem: vt in. l. qui fundos. C. de omni agro deserto cum simil. Respondetur ꝙ ibi est sermo de priuilegio concesso subditis, quod potest reuocare: vt ponit̄ in. c. nouit de iudi. Et hoc verum ex iusta causa: vt in. c. suggestum de deci. cum simil. secus si ex iniusta & volunta- B ria causa. Et hoc quando per modum donationis: quia donationem non debet reuocare sine iusta causa. c. non enim. 22. q. 2. secus si per modum commissionis: vt notat bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi.

¶ Et si dicatur ꝙ ex quo agitur de honore sedis apostolicæ/ videtur necessarius consensus cardinalium, qui cum eo participant in honore: vt in. c. fundamenta de elec. in. 6. quia sunt fratres & pars corporis: vt in. c. per venerabilem in. §. verum qui filii sint legi. Similiter si dicatur ꝙ ex quo agitur de præiudicio subditorum/ requiritur etiam eorum consensus: sicut in simili dicit inno. in. c. auditis de ꝑscrip. vbi dicit ꝙ interest subditorum ne mutent dominos. Et idē inno. in. c. quanto de iureiu. vbi quando tractatur de præiudicio populi, requirendus est ipsius consensus vel maioris partis regni ab ipso rege. Facit quod dicitur in. c. fi. de rescrip. & in. c. dilecti de maio. & obe. & 96. di. constantinus/ & in. c. intellecto de iureiu. & in consi. pauli de castro. 72. incipit quia frustra. Respondetur ꝙ præmissa arguunt ꝙ non de necessitate sed ex quadā decētia interueniat illorum consensus vel consilium. Facit quod ponit inno. in. c. fi. de maio. & obe. vbi in via voluntaria requiri debet consensus vniuersitatis, secus in via necessa- C ria. Ad hoc. c. edoceri de rescrip. facit quod dicitur in. c. 1. ne sede vacan. in. 6. Itē respondetur ꝙ illa procedunt in illis qui sunt astricti iure positiuo. sed romanus pontifex est solutus legibus: vt in. c. proposuit de conces. præben. Item non reperitur aliqua cōstitutio iuris diuini quæ astringat romanum pontificē ad requirendum consensum cardinaliū: igitur videtur data libera facultas. 2. q. 6. consuluisti & de trāsla. præla. c. inter corporalia. Facit quod dicit archi. in. c. vbi piculū de elec. in. 6. vbi dicit ꝙ si quam potestatem habent cardinales habent ab homine nō a deo. si igitur a iure positiuo requiratur consensus vel consilium, hoc non dependet a maiori q̄ sit romanus pontifex, qui nō ligatur iure positiuo: vt in. d. c. proposuit.

¶ Item contrarium videtur verum: quia in agendis per romanum pontificem nec cōsensus nec consilium cardinalium de necessitate requiritur: vt ponitur in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. vbi glo. inno. & doc. & archi. in c. q̄nis de offi. ordi. super verbo consilio eo. li. Et probatur per. c. significasti de elec. vbi dispositiones papæ non alligantur hominum consensu, imo nec concilii generalis: quia si sententia concilii generalis contrarietur sen- D tentiæ papæ/ sententia papæ est ꝓferenda: vt ibi dicit ioā. an. de quo latius dicitur supra in loco ꝓprio. Vnde vt dicit bellamera in. c. in synodo. 63. di. consensus cardinalium non requiritur de necessitate nisi quando tractatur de eorum præiudicio: quia non sunt proprie sicut canonici cum episcopo suo. & idē dicit in. c. nullus el. 2. in. fi. 79. di. q̄a respectu ecclesiæ particularis romanæ canonici sancti petri & ecclesiæ lateranen. sunt proprie canonici, respectu autem vniuersalis ecclesiæ concilium generale est capitulum papæ. Dicit tñ ꝙ cardinales sunt assumpti consultores ipsius papæ: non tamen ꝙ faciant vnum collegium cum papa respectu vniuersalis ecclesiæ, nec respectu particularis romanæ ecclesiæ dicuntur cardinales collegium. & idem refert alex. in. d. c. in synodo. Item titulus papatus sic inhæret papæ ꝙ nullus alius in hoc participat: vt in. c. factus est cornelius. 7. q. 1. Et nomine suo & non nomine ecclesiæ dicitur habere papatum: vt plene constat in. c. ex parte de arbi. & c. cum super de causa posses. & propri. notat archi. in. c. vbi periculū/ in glo. magna de elec. in. 6. & ioā. an. in cle. ne romani eo. ti. Nec in hoc titulo aliquis ex subditis pōt sibi

A vendicare aliquid iuris, cum sit vnicus qui habet plenitudinem potestatis: vt in. c. decreto 2. q. 6. &. c. ad honorem de autho. & vsu pal.

¶ Item si papa se submittit pro veritate manifestanda an ipse sit verus papa / nullum fit prę iudicium vicariatui christi sed personæ submittentis: quia non quęritur de vicariatu / sed an sit apud talē: & sic de pręiudicio ipsius personæ & non dignitatis. Ad hoc. c. penul. de re iudi. & quod notat inno. in. c. dilectus el. 2. de præben. vbi ponitur ꝙ si inferatur quæstio instituto vel confirmato super beneficio / nō vocatur conferens confirmans siue instituēs; quia est translatum plenum ius in institutum c. penul. de præben. &. c. fi. de conces. præben. Sed electio papæ non expectat aliam confirmationem: vt in. c. in nomine domini. 23. di. &. c. licet de elec. igitur non debet requiri aliꝰ consensus cardinalium. ✝ Similiter defensio tituli spectat ad electum siue prouisum / non ad eligentes vel prouidentes: c. cum inter de elec. Et frequenter tales prouisi se submittunt iudicio alicuius. c. nisi essent de præben. cap. constitutus &. c. sup eo de transac. Facit quod notat inno. in. c. dilecti de maio. & obe. cum B ponit distinctionem quando agitur de re vel de persona. & quod notat idem inno. in. c. cū ecclesiasticę de excep. quando ponit de interesse communi vel priuato. & in. c. cum ex officii de præscrip. Et si agatur de quasi cōi / cū sit popularis defensio (vt in. c. dudū el. 2. de elec. &. c. super iis de accusa.) adhuc non oēs subditi contradicentes admittuntur.

¶ ET ꝙ papa cum agitur de papatu possit se subiicere / facit vltra adducta tex. in. c. ex parte de verbo. sig. &. c. nos si incompetenter. §. item cum balaham &. §. item symmachus. 2. q. 7. &. c. nunc autem. 21. di. Cum enim cardinales tantum præstent consilium in gerēdis per papam (vt in. c. fundamēta de elec. in. 6.) graue est ꝙ astringatur papa ad illorum consensum. ✝ Nec obstat. 96. di. ca. vtinam legistis: quia ibi non dicit requiri consensum imperatoris, item ibi loquitur de fide.

¶ Item facit alia ratio: quia qñ est dubiū quis sit verus papa, ad comperiendam veritatem nulla melior via q̄ via iustitię: cui omnis creatura est subiecta. l. iustitia. §. iuris præcepta ff. de iustitia & iure. Hæc aūt via pōt practicari per viam submissionis & est facilior: igitur illa amplectēda, cle. 1. de summa tri. C. de appel. l. ampliorem, ff. de auro & argen. lega. l. pediculis. §. labeo.

¶ Prætereа ꝙ admittatur submissio in eo qui non recognoscit superiorē / est tex. ibi in verbo subiicere potuit in. c. per venerabilem qui C filii sint legi. Et per illam literam dicit ostien. ꝙ licet nec laicus possit se subiicere alterius iurisditioni sine consensu proprii iudicis, illud est verum in feudalibus: vt notat in summa de arbi. in. §. de qua re sub. §. impeditur / versi. sed nunquid vasallus, secus in aliis per illum tex. Ad hoc facit quod dicitur in. c. 1. de iudi. & in. c. penul. de foro compe.

¶ Et istam partem affirmatiuam tenuit glo. in. c. in synodo in verbo apostolicam, 63. di. & glo. in. c. nemo. 9. q. 3. & hugo & ioan. de fan. & do. in. c. nos si incompetenter. Et respōdent ꝙ ioan. an. male soluit in. c. ecclesia de consti. quia eius solutio non conuenit verbis illius tex. in verbo terminentur / & in verbo diffinitum. Et eandem ēt sentit glo. in proœ. sexti in verbo seruus. Et ibi do. in. 7. col. dicit ꝙ papa potest in se prorogare iurisditionem iudicis secularis / potius tamen ex humilitatē q̄ ex debito. & idem archi. in. c. si quis sup his 2. q. 7. idem ostien. ioan. an. & ioan. de ana. in c. cum ex iniuncto de hære. Et istam videtur tenere alex. in. d. c. in synodo. 63. di. licet tandem remaneat dubius vtrum possit se submittere alicuius laici iudicio: & se remittit ad D dicta in. c. inferior. 21. di. Et ibi videtur simpliciter transire in partem negatiuam, ꝙ nō possit se alteri subiicere nisi in casu conscientiæ. Et in. d. c. in synodo / dicit ꝙ longe minus videtur ꝙ possit se subiicere imperatori quādo agitur de causa hæresis: quia tūc habetur pro priuato & non pro papa / vt dicitur in. c. si papa. 40. di. & sicut priuatus clericus non potest se subiicere laico (vt in. c. si diligenti / &. c. significasti de foro compe.) ita nec tali casu papa, in quo habetur pro priuato. Dicit tamen ꝙ si tractaretur de hæresi papæ & esset paratus corrigi / tunc posset hoc committere imperatori & sic laico: & etiam posset permittere vt caperet informationes de hæresi sua. allegat ad hoc ibi bellamerā in. 6. & 7. col.

¶ Item pro ista parte affirmatiuā facit tex. in d. c. si quis super his. 2. q. 7. & tex. in. d. c. cū ex iniuncto, cum allegat exemplum de christo qui se submisit iudicio iudęorum cum dixit quis ex vobis arguet me de peccato? Et idem pe. de perusio ibi in. d. c. cum ex iniuncto. vbi dicit ꝙ ex quo papa habet plenitudinem potestatis / potest se submittere iudicio alterius quod non potest clericus in iudicialibus sine licentia sui prælati: vt in. c. significasti de fo.

compe. ¶ Et facit etiam pro iſta parte tex. in. c. A ad apoſtolicæ de re iudi. in. 6. ibi paranteramus vocare reges prælatos & principes tam eccleſiaſticos q̃ ſeculares. Et tex. in. c. 1. de renun. in. 6. quia ſi poteſt renũciare/ multo magis ſe ſubmittere.

SED in contrarium (ꝙ papa non poſſit ſe ſubmittere iudicio nec cõcilii nec aliorum/ nec conſtituere aliquem iudicẽ ſupra ſe qui iudicialiter & authoritatiue poſſit perſonam ipſius iudicare ſiue per modũ commiſſionis ſiue ſubmiſſionis) facit primo ꝙ eiectio ſummorum pontificũ deo eſt reſeruata. 79. di. c. eiectione ¶ Secundo quia in terris non eſt ſuperior qui papam eiiciat. vt in. c. licet de elec. in fi. ¶ Tertio quia poteſtas papæ eſt a deo & non ab homine/ de iudi. c. nouit. ¶ Quarto quia per talem declarationem nõ poteſt conſtitui titulus in papatu: quia licet in inferioribus beneficiis prouideri poſſit officio ſuperioris, in papatu tamen nullo modo d. c. licet in fi. de elec. ¶ Quinto quia per iſtã viam papa videretur ſibi eligere ſucceſſorẽ/ patiendo alteri dari papatum: quod eſſe non poteſt. 8. q. 1. ꝟ. his omnibus cum glo. &. 79. di. ſi tranſitus. ¶ Sexto quia non poſſet papa cum bona conſcientia cõſentire ꝙ papa- B tus daretur alteri non vero papæ, quod poſſet euenire. & tale peccatum non eſſet cõmittendum etiam pro ſedatione ſchiſmatis. 13. di. fere per totum. ¶ Septimo quia etiã ſe ſubmittendo/ ab alio iudicari non poteſt. 21. di. d. c. nũc autem. vbi fuit neceſſe ꝙ papa ferret ſententiam in ſeipſum. ¶ Octauo quia de iure communi eſt clarum ꝙ papa non poteſt ſe ſubmittere / nec ab aliquo iudice iudicari quacunq; authoritate fungatur. 9. q. 3. ca. nemo & c. aliorum. ¶ Nono quia quædã ſunt quæ impediunt ſubmiſſionem: vt in. c. ſi diligenti &. c. ſignificaſti de foro compe. quæ ad hunc caſum ſingulariter adaptari poſſunt. ¶ Decimo facit exemplũ alexandri tertii/ qui expreſſe refutauit talẽ ſubmiſſionem: & poſtea edidit tex. in. c. licet de elec. in concilio lateranen. vbi diffinit ꝙ circa dubia electionis papæ non habetur ſuperior.

¶ Non obſtat. d. c. nos ſi incõpetenter/ & alia iura concordantia ſupraallegata: quia ibi eſt ſermo de quadam decentia non autem de neceſſitate, iuxta notata in. l. digna vox. C. de legibus. Et ideo ibi archi. poſt vincentium exponit iudicio. i. diſcretione. Et addendo ad glo. dicit ꝙ quidam dicunt per. l. eſt receptum ff. de iuriſdi. om̃ium iudi. ꝙ ille qui eſt ſupra omne forum (vt eſt papa) poteſt ſe ſubiicere iudici C ſeculari, quia ipſe poteſt deſtruere forum/ cõdere & diminuere. quod dicit vincentius non tenendum in. c. eccleſia de conſti. & ꝙ (vt ſupra dictum eſt) tex. in. c. nos ſi incompetẽter debet exponi iudicio. i. diſcretione. Et ita ipſe tranſit: plus etiam dicens poſt vincentium ꝙ legatus de latere nõ poteſt ſe ſubiicere alicui infra papam niſi in iudicio animæ, quod eſt exceptum: vt in. c. ne pro dilatione de pœni. & remiſ. & hoc ponit vincentius in. c. volentes de offi. lega. Et cum iſtis trãſit egidius bellamera. ¶ Hanc autem concluſionem etiã poſuit martinus de laude in trac. concilii in. 3. q. & remittit ſe ad dicta per eum in trac. de principibus in. q. 368. Hanc etiam cõcluſionem tenuit ioan. an. in. c. eccleſia de conſti. & abb. eum refert & ſequitur in. c. ſignificaſti in. 5. col. de foro compe: Et reſpondet ad. c. nos ſi incompetenter. 2. q. 7. &. c. mandaſtis &. c. auditum. 2. q. 4. ꝙ loquuntur de ſubmiſſiõe ex humilitate vt oſtendunt verba. d. ca. auditum in. fi. dum dicit, hoc autem facientes non legem præſcribo ceteris: qua id facere cogantur. Et idem ponit aluarus de planctu eccleſiæ li. 1. ar. 32. Et abb. pro iſta parte aſſignat rationem, quia cum non agatur de bono pa- D cis, ſed dei/ ex hoc irrogaretur iniuria deo ſi vicarius eius iudicaretur a laico puta imperatore. & ait ꝙ non poteſt renunciare illi priuilegio: & ꝙ in. c. nos ſi incompetenter ſumitur iudicium pro diſcretione. & ꝙ illud. c. narrat factum, ſed de iure fieri non poteſt.

¶ Et eandem opinionem tenent anto. abb. immol. & domi. in. d. ca. eccleſia, & ioan. an. in. c. ad noſtram de conſue. & cardi. in. c. ſignificaſti in. 2. oppo. de foro compe. Et ad. c. nos ſi incompetenter, vltra ſupra dicta illis tribus modis (videlicet ꝙ factum narrat / & ꝙ iudicium ſumitur pro diſcretione / & ꝙ ex nimia humilitate papa ſubiecit ſe iudicio imperatoris) reſpondet ipſe ꝙ papa ſubiecit ſe ſponte volens recipere correctionem tanq̃ monitionem / non q̃ fecerit illum ſuum iudicem. Et idem tenet archi. in. d. c. nos ſi incompetẽter & idem tenent anto. immol. & domi. in. d. ca. ſignificaſti. Et idẽ abb. in. c. at ſi clerici in. 13. col. de iudi. qui dicit hoc notandum contra illos qui rudiier allegant illũ tex. in. c. nos ſi incompetenter. & idem ipſe tenet in. c. P. &. G. penul. col. de offi. delega.

¶ Et ad. l. eſt receptum, reſpondet immol. in d. c. eccleſia/ ꝙ ibi poterat ſuperior prorogare iuriſditionẽm inferioris: quod nõ eſt in caſu

A isto in quo clericus non potest prorogare iu
risditionem laici. ¶ Sed melius potest respon
deri ꝙ.d.l.est receptum/loquitur in magistra
tibus qui quantumcunq; sint de superioribus
tamen ipsi habent superiorem a quo possunt
iudicari, sed papa nullum habet superiorem
nisi deum: vt in.c.nemo.9.q.3.& in.c.licet in
si.de elec. Pro hoc facit quod dicit beatus tho.
in quarto sen.di.19.q.1.ar.3.quæstiūcula.3.
ad tertiū.vbi probat ꝙ qs non pōt dare alicui
potestatem ꝙ eum excōicet. Et eū refert car
di.de turre cre.in suo trac.de po.pa.q.25. Et
latius idem cardi. ponendo quæstionem re
fert in.c.104.in.2.li.vbi per.xi.motiua pro
bat papam nō posse se submittere iudicio ali
cuius. Et respondet secundum vincen. & ar
chi.ad.c.nos si incompetenter/ꝙ iudicium su
mitur pro discretione: ita ꝙ ad discretionem
illorum dicebat papa se velle omnia illa emē
dare, non autem dixit ꝙ iurisditione illorum
emendaret. item licet dicat ꝙ imperator mit
tat nuncios qui inquirant & examinent quæ
iudicata erant, non tamen dicit ꝙ illorum au
thoritate reuocarentur. Ipse tamen respōdet
ꝙ aut se submittit inq̄tum homo ex sua hu
militate/non ꝙ constituat sibi superiorem:
& potest. & hoc voluit etiam aluarus in trac.
B de planctu ecclesiæ. Aut se submittit alicui vt
possit iudicare de persona & dignitate eius &
eum deponere: & non potest. bene tamē pos
set in aliquibus causis in quibus haberet cū
aliquo controuersiam super aliquibus iurib⁹.
ad eum vt personam priuatam pertinentibus
ad tollendum controuersiam se ex benignita
te submittere secundum eum.

¶ Ad.c.adrianus cum.c.sequēti.63.di.respō
detur ꝙ q̄tumcunq; papa dederit potestatem
carolo in electione romani pontificis & leo
ottoni, non per hoc sequitur ꝙ se subiecerit
iudicio imperatoris: sicut nec hodie subiici
tur cardinalibus licet ipsi habeant potestatem
eligendi papam: vt in.d.ca.vbi periculum cū
simil.de elec.in.6. Et ex ista ratione(quia car
dinales habent ius eligendi)etiam responde
tur ꝙ satis ex tali submissione dicitur tractari
de cardinalium præiudicio, & ꝙ ideo requiri
deberet ipsorum consensus. & quia sunt pars
corporis papæ: vt in.c.1.de offi.lega.in.6. &
quia faciunt collegium cum papa: quia in ad
ministratione rerum vniuersalis ecclesiæ con
gregantur vt papæ consulant & eum in gerē
dis dirigant. licet forte respectu particularis
ecclesiæ romanæ non dicantur facere colle
gium secundum alex.in.d.c.in synodo. Sunt
enim cardinales inhærentes sedi apostolicę si
cut stellæ in firmamento cœli dicit bal.in.l.cū C
multa.C.de bonis quæ libe. Et(vt supra etiā
relatum est)plus dicit idem bal.in.c.bonæ el
1.de postu. præla, ꝙ cardinales residentes in
curia æquiparantur stellis fixis, quæ non mo
uentur nisi motu orbis sicut & cardinales nō
mouentur nisi motu papæ: & cardinales lega
ti æquiparantur constellationibus siue plane
tis, qui mouentur motu proprio nutu dei si
cut & legati nutu papæ. Et quicquid faciunt
præsumūtur facere nutu papæ: vt in.c.1.de
postu.præla. Ideo dicuntur facere collegium
cum papa: & appellatur sacrum collegium/
vt dicit alex.in.d.c.in synodo. Facit quod di
cit ioan.de ana.post ostien.in.c.ad liberandā
de iudæis. & in cle.ne romani de elec. & in.c.
1.in verbo sede vacante in glo.de schisma.in
6. Et hoc respectu dicitur supremum collegi
um ecclesiæ romanæ. Et collegium reueren.
dominorum cardinalium potest dici senatus
papæ, licet non per omnia habeant potestatē
antiquorum senatorum: vt ponit abb.in.c.cū
te de re iudi. & dicitur in.c.ecclesia.16.q.1.
Imo in aliquibus longe plus habent q̄ anti
qui senatores romani: quia eligunt papam: vt
in.c.in nomine domini.23.di. senatores autē
non eligebant imperatorem: quia eligebatur D
ab exercitu/ & populus obediendo admitte
bat: vt in.c.legimus.93.di. Vnde ex his non
videtur ꝙ papa sine consilio cardinalium pos
sit se subiicere alicui.

¶ Innocentius tamen in.c.ex parte de verbo.
sig.dicit ꝙ quando agitur cum papa de rebus
vel iuribus/tunc sic est procedendum: quia si
papa contra alium vel alius contra eum mo
uet quæstionē super aliquibus rebus vel iuri
bus/eligendi sunt arbitri pro vtroq;/ vt iudi
cium procedat sine suspitione, argu. xl.q.1.si
clericus.3.q.5.quia suspecti. Et licet hoc sit
honestum, tamen non negat quin alicui pos
set causam delegare: sicut imperator facit cau
sas suas & imperii sui tractari per procurato
res suos qui ab eo sunt dati iudices/licet sint
iudices ordinarii.C.vbi causę fisca.per totum
C.si aduersus fiscum.l.1.&.2. Et ita dicit ser
uari de consuetudine: quia papa similes suas
causas delegat aliis. Pro quo bene facit tex.in
c.ad apostolicæ de re iudi.in.6. Si autem pa
pæ aliquis vellet crimen obiicere, tūc dicit ꝙ
de hoc nullus pōt cognoscere.9.q.3.c.facta/
nisi de hæresi: vt in.c.si papa.40.di. Item qñ
de potestate vel de sententiis eius agitur/
nullus nisi ipse solus cognoscit.9.q.3.ca.ista

sunt.c.nemo &c.e.seq. Et sic videtur q cardi.
A de turre cre.habuerit eundem spiritum in effectu cum inno. Et idem sentit angelus in. l. est receptum.ff.de iuri.omnium iudi.& idem bal.& paulus de castro ibi.

¶ Et idem quod dicitur de papa videtur dicendum de imperatore: qui licet sint iudices in causa propria/& possint de causa propria per seipsos iudicare(vt in.l.& hoc tiberius.ff. de heredi.insti.& in.l.proxime.ff.de iis quę in testamento delentur. & doc.in.l.1. C. ne quis in sua causa:& in.c.cum venissent de iudi. Et idem videtur in ciuitatibus non recognoscentibus superiorem:vt per bal.in.l.1.ad fi.C.de sententiis quæ sine cer.quantita.& bar.in.l.si alius.§.bellissime.ff.quod vi aut clam. Et est tex.in.c.nouit de iudi.vbi rex francorum qui non recognoscit superiorem iudicat de causa propria. quod est verum secundum siculum ibi inter subditos)nihilominus etiā tales non recognoscentes superiorem/ poterunt se submittere iurisditioni & iudicio alicuius tacite vel expresse:vt dicunt doc.in.d.l.est receptū. Quod vt dicit ibi bal.fecit imperator tempore quo fuit facta pax constantiæ. Allegat ad idem cy.& odofredum:dicens q nō propter ea præiudicauit successori per.l.prouidendū
B C.de decu.li.10.

¶ Et hæc submissio fieri poterit vel per viam compromissi vel per viam prorogationis/vel expressi cōsensus in aliquem vel et taciti consensus. Vnde vt dicit ibi angelus in.d.l.est receptum/si sunt duo domini vnius castri qui habeant insolidum iurisditionem,si vnus delinquat/tacite videtur se submittere iurisditioni alterius condomini. Cuius opinio in hoc non est vera: quia par in parem non habet imperium secundum paul.de castro ibi.& cōtrarium tenent bar.& bal.in.l.si.ff.de re.diui.& bar.in.l.inter tutores.ff.de admi.tuto. & refert alex.de immol.in.d.l.est receptum. ꝑ Et ex hoc patet q etiam alii superiores iudices possunt se submittere iurisditioni inferioris. Vnde archiepiscopus posset se submittere iurisditioni sui suffraganei. Facit bene quod dicitur post glo.penul.in.c.cū inferior de maio.& obe.& qō quam ibi ponunt doc. vbi aliquo respectu archiepiscopus potest subesse archidiano.

¶ Quę submissio si bene consideretur secundum albericum in.d.l.est receptum/est nullius momenti & parui effectus:quia si contingeret appellari a sententia/omo causa reuerteretur ad manus superioris. Quę considera-tio est vera in papa:sed in aliis habentibus superiores/ forte non procedit: quia per talem submissionem ipse superior efficitur inferior illius,& non appellaretur ad eum sed ad alios superiores. & sic in illa causa si appellaretur/
C non appellaretur ab episcopo suffraganeo ad archiepiscopum sed ad patriarcham vel ad legatum vel ad papam. Et ratio est quia nullus appellat ad seipsum: vt patet in diffinitione appellationis:vt probatur in rubri. de appel. & in specu.de appel. Et ideo non videtur bona consideratio alberici,qui voluit restringere tex.in.d.l.est receptum/ dicendo q loquatur quando maior submittit se iurisditioni minoris qui non sit eius subditus: quia ille tex. debet intelligi indistincte in inferiori a papa. In papa autem non potest habere effectum: quia non habet superiorem nisi deum: vt in d.c.aliorū.9.q.3. Et in eo si nollet seruare sententiam/est verum q submissio eius esset nullius effectus.& hoc probat tex.in.c.mādastis/ &.c.auditum.2.q.4.

¶ VNDE in papa aut loquimur de submissione in foro pœnitentiali. & dicendum est q talis submissio fieri poterit:vt est glo.in c.nemo.9.q.3.& glo.in.c.sane de offi.delega. & dicunt doc.in.c.omnis de pœni. & remiss. Et ratio est quia tunc confessor tenet locum
D dei:& non a subdito iudicatur eius causa sed a deo.item vt dicitur infra in.13.conclusiōe tunc papa non subiicitur inq̄tum papa sed vt priuata persona. ꝑ Aut loquimur in foro iudiciali seculari. & nullo modo poterit se subiicere:quia faceret iniuriam deo/ vt supra dictū est:cū nō solū non possit seipsum sed nec clericos subiicere iudicibus secularibus/sic q laici iudicarēt omnes clericos generaliter: quia clerici hoc priuilegium habent a deo/& turbaretur vniuersalis status ecclesiæ:vt notatur per cardi.in.c.perpendimus de sen.excom.& abb.in.c.2.de maio.& obe.& in.c.proposuit de cōcess.præben.& in.c.literas de resti.spolia.& in.d.c.ecclesia de cōsti. & in.d.c.at si clerici 14.col.de iudi.inno.i.d.c.2.ludo.in.l.si vero in.§.de viro.ff.solu.matrimo. Quia ea quæ sunt de iure diuino / papa non potest tollere 25.q.1.c.sunt quædam bona.glo.in.c.si imperator.96.di.& in.c.q̄q̄.de censi.in.6. Causam autem spiritualem potest bene committere laico/maxime si committat tanq̄ executori:vt vide in.c.decernimus de iudi. ꝑ Nō obstat.c.nos si incompetenter: quia responsum est supra q ibi papa non submisit se iudicio imperatoris:sed sensit si quid minus bene reperiretur

peritetur per eum in subditos gestum ꝙ facta inquisitione diligenti per missos ab Imperatore/ ipse esset paratus illa per se emẽdaret & non ꝙ imperator iudicaret de rebus gestis per papam, & est potius quædam spontanea oblatio/ ad demonstrandum ꝙ nihil reperiretur quod male gestum per eum dici posset. Et eodem modo est tex. in.d.c.ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Et hanc conclusionem etiam ponit ioan. de ligna. in.d. cap. ecclesia: dicens quòd cum papa sit vicarius dei / non potest diminuere potestatem sibi a deo traditam.

A

¶ Aut loquimur in foro ecclesiastico. Et tũc aut de persona papæ iudicanda. & similiter non potest se submittere alicuius iurisdictioni: quia extra casum hæresis non potest ab aliquo iudicari: vt in.d.ca. si papa. 40. di. dicit innocen. in.d. ca. ex parte, & doc. in.c. in fidei de hære. in. 6. Et est conclusio sancti thomæ in. 4. senten. di. 19. & alberti magni & bonauenturæ & ricardi de media villa: vt refert alexan. in.d.ca. nos si incompetenter. vbi probat hanc conclusionem pluribus rationibus. ℣ Fallit nisi papa se subiicere vellet alicuius iudicio ex quadam humilitate: vt de hoc est tex. quem ita intelligit domi. ibi & archi. post hugonem in ca. si quis. 2.q.7. & est tex. beati grego. qui ex sua humanitate vt plurimum de se loquendo loquebatur in singulari: vt patet in cap. nihil de præscrip. Vel intelligo illum tex. non quòd subiecerit se iudicio alicuius qui eum haberet iudicare (cum non posset vt supra victum est) sed suæ propriæ correctioni & emendationi. Quod concipio ex verbis illius tex. cum dicit veniat ad sedem apostolicam: cum tamen ipse esset caput sedis apostolicæ. & ibi ante confesionẽ beati petri/ & ibi sententiam suã. quasi dicat sententiã beati petri & sic iudicium dei, cuius iudicio tantum papa est suppositus: vt in cap. aliorum/ cum præcedenti & seq. 9.q.3. Et sic proprie loquitur tex. in. d.ca. ad apostolicæ: quia ibi papa dixit se paratum congregare principes, & ꝙ si in aliquo rex fuerat læsus per ecclesiam / ecclesia parata erat de consilio concilii ei satisfacere. Non dicit quòd concilium vel principes iudicare deberent, sed ipsamet ecclesia. ℣ Item fallit nisi vellet se purgare ad conuincendum maliciã æmulorum, & ad ostendendam ex superabundanti sua humanitate se innocentem: non tamen quòd subiiceret se alicuius iudicio. & ita procedit cap. mandastis/ & cap. auditum

B

2.q. 4. ℣ Item fallit vbi esset contentio inter duos de titulo papatus/ vel vbi esset schisma tale ꝙ non posset discerni quis esset verus papa: quia forte ita antiquatum quòd saperet hæresim contra fouentes: sicut fuit tempore gregorii. 12. & benedicti. 13. & ioannis. 23. vel quando ageretur de titulo papatus contra illum qui nunquàm fuisset receptus pro papa: vel quando in actu electionis insurrexisset dubium quis esset verus papa. Quia his & similibus casibus quando agitur contra dubitatum papam (quibus casibus est iudicium concilii: vt in cap. si duo. 79. di.) tunc poterit fieri submissio concilio generali: quia non est proprie submissio papæ nec papalis dignitatis. Facit quod dicitur per doc. in ca. cum super de causa possess. & proprie. & quod dico infra ponendo modos quibus tollitur schisma. & quod ponit cardi. in ca. licet de elec. & in consi. 105. incipit quæsitum.

C

¶ Aut loquimur quando tractatur non de persona papæ sed de aliquibus iuribus concernentibus interesse alicuius particularis ecclesiæ vel alterius personæ vel bonorum eius & sic de simil. Et tũc poterit se submittere iudicio concilii: vt est tex. in.c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. intelligendo alio modo ꝙ principes & concilium congregandi deberent esse iudices. Item in similibus casibus poterit causam alteri delegare: vt dicit glo. & ibi doc. in.c. nullã. 2.q.4. in. l. bene a zenone (quæ loquitur in imperatore). C. de quadrien. præscrip. & glo. in.c. eum dilecta in verbo procuratricem circa fi. de confirma. vtili vel inutili. & abbas in ca. si quis contra clericum de foro compe. & ludo. consi. 509. incipit circa propositam. & innocen. in.d.c. ex parte de verbo. signifi. facit quod dicitur in. c. cũ venissent de iudi.

D

¶ ET AD PRAEDICTA (quòd papa non possit se subiicere alteri) faciunt illa quæ dicuntur infra in illo articulo an papa ligetur capitulis conclauis iuratis & votatis. Nec videtur sufficienter responsum ad capitulum nos si incompetenter / dicendo quòd sumitur iudicium pro discretione/ vel quòd narrat factum ex humanitate: quia verba tex. ibi legitimo terminentur examine/ & ibi indiscussum vel indefinitum remaneat, ostendunt quòd tex. loquatur de vero iudicio. & ita ibi domi. ponderat illum tex. & videntur dicere moderni in dicto ca. ecclesia, & in. d. l. est receptum. Sed adhuc

A ¶ Et φ papa non possit se submittere iudicio alterius/ tenet ioānes de ligna.post vin.in.d. c. ecclesia de consti. vt supra dictum est exponendo tex.vt supra, videlicet iudicio id est discretione. Ad quod inducit quia cum sit dominus omniū a nullo potest iudicari (.9.q.3.ca. cuncta per mundum) nisi in foro poenitentiae cū tunc sacerdos fungatur vice dei. Ita dicit ioan. de ligna. in. d. cap. ecclesia. Si enim in se iurisditionem non habet/non potest in alium transferre: regula nemo potest. ¶ Nec obstat quod dicitur φ iudex vnus potest se submittere iurisditioni & iudicio alterius: vt in.l. ille a quo. §. tempestiuum.ff. ad trebellianum, & in.l.est receptum de iuri. omnium iudi. Quia illa submissio fit authoritate legis in inferiore a principe authoritatem publicam approbantis: quae legis authoritas non potest habere locum in papa/ quia est supra omnem legem, cap. proposuit cum similibus. de conces. preben. nec per legem suam vel praedecessoris eius vel alicuius alterius astringi potest.c.fi.de rescrip.l.nō potest.ff.de.ll.

¶ Et licet iaco.butri.& bal. in d.l.est receptū/ dicant quòd Imperator in causa propria potest se submittere, non loquuntur de submis B sione iudiciali quo ad personam ipsius imperatoris. Quod patet: quia ipsimet volunt φ submissio quam fecit imperator tempore quo facta fuit pax constantiae/non praeiudicat successori. l. prouidendum. C. de decu. li. 10. Facit quod dicitur in. c. per venerabilem. §. verum/qui filii sint legi. ¶ Similiter non obstat quòd imperator dat iudicem in causa quā habet cū subdito/& deputat procuratorem fisci & procuratorem caesaris qui cognoscunt de causis quae vertūtur inter fiscum vel caesarem & subditos ipsius imperatoris. quia licet ex ordinatione imperatoris tales sententiae contra cameram fiscalem vel caesaris mandentur executioni sicut mandarentur contra priuatum, tamen personam imperatoris personaliter nō astringunt: quia sicut imperator non potest astringere se per seipsum / ita nec per alium. ¶ Item non obstat φ contractus initus per principem cum priuato de iure tenet & principem astringit/ vt dicitur in.d.l. digna vox. C. de.legibus, & in.c.1. de proba. Quia superioritas non arguitur ex contractu: quia ita potest maior sicut minor contrahere: cum contractus sint iuris gentium/ vt in.l.ex hoc iure.ff. de iusti. & iure.

¶ Nec poterit se submittere si agatur de titulo papatus inter duos: quia haec iurisditio cognoscendi de causa papatus non est penes papam. C. ne quis in sua causa in rubro & nigro. sed est penes concilium generale: vt C patet ex iis quae dicuntur in cap. si papa. 40. di. & in cap.licet de elec. &. 79. di. c.si duo. Igitur non poterit istam iurisditionem in alium transferre: argu. d.ca. significasti de foro compe. ¶ Et licet ista ratio non militet in papa qui potest cognoscere de causa propria (vt in cap.cum venissent de iudi. &. d. l. 1. C. ne quis in causa propria. &. C. si aduersus fiscum. l. 1. &. 2. sicut dicimus & de episcopo in causa suae ecclesiae secundū bar. in. d. l. 1.) tamen videtur vera vbi ageretur de causa haeresis contra papam: quia propter haeresim si sit pertinax, habetur tanquàm priuatus / & perdidit ius papatus: vt saepius dictum est, & dicetur in illo articulo an papa possit accusari de haeresi & an possit deponi per concilium. Si tamen esset contentio inter duos de papatu, posset etiam verus papa consentientibus illis quorum interest pro maiori scandalo vitando & pro pace procuranda ac vnione facienda se submittere discretioni aliquarum personarum iuratarum: dummodo & alius competitor idem faceret. Et sic potest intelligi alio modo ca. nos D si incompetenter secūda quaestione septima, secundum egi. in.d. cap. in fidei. Quod intelligo non quòd tales haberent exercere aliquam iurisditionem vel superioritatem in verum papam per ea quae dicta sunt supra: sed φ tractarent vnionem & intrusum inducerent ad praestandum obedientiam vero papae. Facit quod dicitur in cap. nisi essent de praeben. in. c. cum pridem de pac. & in. c. dilectus el. 2. de simo.

ET EX ISTIS dominus cardinalis pampilonen. posuit adhuc. 13. conclusiones infrascriptas, quas refert egi. in. d. ca. in fidei. Quarum aliquae licet videātur praesupponere aliqua cōtraria praemissis (vt patet de secunda & septima) tamē illas intelligere oportet secundū praemissam distinctionem.

¶ Prima igitur conclusio est quòd contentio de titulo papatus non est principaliter contentio romanae ecclesiae vel sedis apostolicae, sed propria & personalis ipsius qui contendit & dicit se papam. Probatur per l. papinianus. §. si ex causa. ff. de inoffi. testamen. & per. l. si haeres. ff. ad legem falcis

A &. l. ratio. C. de hæredi. vel act. vendi. per notata per innocen. & ostien. in cap. cum super de causa possess. & propric. & cap. in literis de restitu. spolia. & cap. dilectus el 2. de preben. & ca. ex literis de proba. ca. ex parte de arbi. c. quia. V. de iudi. c. si gratiose de rescrip. in. 6.

¶ Secunda conclusio est ꝙ contentio super falsitate vel veritate criminum impositorum papæ indubitato / non est romanæ ecclesiæ vel sedis apostolicæ sed propria & personalis ipsius papæ. Probatur in. c. nos si incompetenter. 2. q. 7. & §. item hieronymus & §. item symmachus ea. cau. & q. & in. c. mandastis. 2. q. 4.

¶ Tertia conclusio est ꝙ sententia declaratoria lata contra eum qui dicit se papam & de papatus titulo contendit, non cedit in infamiam vel dispendium romanæ ecclesiæ vel sedis apostolicæ: sed sententia declaratoria lata contra papam indubitatum cedit in infamiam romanæ ecclesiæ vel sedis apostolicæ propter iacturam eiusdem. Primum probatur quia non fuerat contractum vinculum spirituale inter eum qui succubuit & romanam ecclesiam. Secundum probatur quia tũc fuerat contractum vinculum spirituale inter B eum qui succubuit & romanam ecclesiam: vt in cap. inter corporalia de transla. præla. Nam status eius non reuocabatur in dubium: & ignominia sponsi transit ad sponsam & econtra. Non autem quando vinculum non fuit cõtractum propter carentiam tituli canonici: sicut apparet ex sententia declaratoria super statu lata / quæ facit ius quo ad omnes: vt in. l. ingenuum. ff. de statu homi. & vt ibi dicitur ab omnibus habetur pro veritate. Probatur quod dixi de ignominia in. l. 1. ff. rerum amo. & l. 1. in fi. ff. de iniu. & in. l. aduersus. ff. de crimi. expila. hære.

¶ Quarta conclusio est ꝙ interest romanæ ecclesiæ tam pro honore q̃ pro vtilitate & libertate ipsius ecclesiæ ꝙ feratur sententia declaratoria super statu contendentis de titulo papatus (videlicet vt maneat in possessione pacifica si canonice est electus / vel vt ab omni possessione eiiciatur si sit intrusus. probatur per cap. in nomine domini. 23. di.) & quod econtra interest romanæ ecclesiæ tam pro honore q̃ pro libertate ipsius ecclesiæ ne sententia declaratoria feratur contra papam super criminibus ei impositis nisi esset hæresis per cap. anastasius. 19. di. iuncto. d. cap. mandastis. 2. q. 4. Probatur etiam quia C primo casu sententia ferretur contra eum qui esset intrusus & non papa. secundo casu manifeste ferretur contra papam verum & indubitatum, qui etiam post sententiam maneret papa licet diffamatus.

¶ Quinta conclusio est quod ad officium papæ non pertinet contendere de titulo papatus: sed ad personam ipsius papæ cui mouetur quæstio de titulo papatus / pertinet contendere de papatu non nomine papatus vel romanæ ecclesiæ sed nomine proprio ipsius se papam esse contendentis. item quod ad officium papæ pertinet contendere de iuribus papatus & iura papalia tueri. Verunq autem est necessitatis. Probatur in. l. qui fundum. §. si tutor. ff. pro empto. & in l. interdum. §. qui tutelam. ff. de fur. iuncta l. fi. ff. quod falso tutore autho.

¶ Sexta conclusio est quod vbi duo contendunt de titulo papatus & vnus est verus papa alter falsus / sed non potest discerni verus a falso ꝑpter magnos errores intercedentes argu. l. 1. ff. de eo qui pro tuto. in prin. (prout fuit tempore schismatis benedicti D ioannis & gregorii) ex necessitate salutis & vinculo iuris humani atq positiui debent se submittere inquisitioni veritatis & declarationi finaliter in vim iustitiæ vt cognoscatur & discernatur verus a falso. Et hanc submissionẽ auidius cuperedebet qui de iure suo cõfidentius agit: exemplo illius quod legitur. 3. reg. 3. & dicitur in. c. afferte de præsump. de illa muliere quæ feruentius petebat superstitem infantem consociæ dari. item pastor debet eripere oues de manibus luporum.

¶ Septima conclusio est ꝙ sicut papa indubitatus tenetur ex debito salutis & ex bono iustitiæ ne ledatur vel iacturam subeat inferior se veritati & iustitiæ ministrandæ submittere (ca. cum venissent de iudi. cap. cum nobis de præscrip. & ca. cum ad audientiam. & de confirma. vtili vel inutili ca. cum dilecta. l. bene a zenone circa medium & ibi glo. C. de quadrien. præscrip. & l. est receptum & ibi glo. ff. de iuri. omnium iudi.) ita papa dubitatus & is qui dicit se papam & de titulo papatus cõtendit / ex debito salutis & iustitiæ ac vnionis se submittit iustitiæ. Probatur ex æquiparatione quæ fit articulorum fidei & status vniuersalis ecclesiæ: vt notat archi. in cap. sicut sancti. 15. di. Constat au-

tem quòd vbi est quæstio de articulis fidei/
A papa indubitatus subiicitur iustitiæ: vt in.c. anastasius. 19. distinctione. Ergo & vbi est quæstio de totali statu vniuersalis ecclesiæ/ subiicitur iustitiæ papa dubitatus: cum etiam si esset papa indubitatus necessario subiiceretur. ne sit melioris conditionis dubitatus quàm indubitatus: argu. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obli.

¶ Octaua cōclusio est quòd papa dubitatus & is qui dicit se papam, quando de papatu contendunt subiiciuntur iustitiæ vt priuatæ personæ: & vt seruetur æqualitas in exhibitione iustitiæ & discussione veritatis, nullus reputatur papa tempore examinationis ipsius veritatis a totali ecclesia. licet etiam tunc temporis nihil innouaretur super eo quod diceretur quòd ante adhæserunt cardinales vni quàm alteri/ argu. ca. 1. vt lite pendente. Sed quando papa dubitatus vel indubitatus contendit super iuribus papalibus vel iuribus priuatis cum sibi subditis non referentibus ei quæstionē status, tunc subiicitur iustitiæ vt papa: & sic non vt priuata persona sed vt publica & principalis persona & caput ecclesiæ: vt. d. cap. cum venissent cum simil. Pro quo est quod notat innocen. & ostien. in
B cap. in literis de resti. spolia. vbi quæritur de subditis in beneficio quod per intrusionem possidetur non referentibus quæstionem do minū super titulo. pro quo. l. 1. & per totum ff. quod cum falso tuto. autho.

¶ Nona conclusio est q̄ concilium generale in negocio schismatis quando de titulo papa tus inter duos contenditur/ est iudex competens, vt discernat præcedente debita inquisitione verum papam a falso: vt notat. glo. in. c. si duo. 79. di. quam sequitur archi. argu. ca. si quis episcopus el. 1. 6. q. 4. quod intelligit q̄n non est suspectum. Quod probatur per. d. c. si quis episcopus. nā quando synodus prouincialis est suspecta propter diuisionem episcoporū in condemnatione vel absolutione vnius ex episcopis illius prouinciæ/ tunc habetur recursus ad metropolitanum alterius prouinciæ & aliquos ex suffraganeis, vt pariter residētes causam huius episcopi diffiniāt. Suspectū ergo merito dicitur quādo omnes episcopi orbis essent adhærentes duobus cō tendentibus de papatu. nam sicut vnū caput ex duobus esset suspectum ad causam decidendum (quia in propria causa iudicaret) ita & omnes episcopi ei adhærentes & pro papa eum reputātes sunt suspecti. c. insinuante (& ibi notatur) de offi. delega. c. accedēs el. 2. vt
C lite non contesta. l. vnica. C. si quacūq; prædi. po. ibi cum sua suorumq; donio iurisditionē eius euitare.

¶ Decima conclusio est q̄ vbi concilium generale propter adhæsionē est suspectū vtriq; parti, non propterea deberet veritas manere occulta & iniustitia nō iustitia ministrari. Nā licet non sit dare superiorem qui ad oculum mōstrari possit (vt in. c. licet de elec.) & licet concilium generale sit suspectum, non propterea bonum iustitiæ est supprimēdum, ex quo posset aliquo modo iustitia ministrari: sicut esset si ex consensu ambarum partium certi numero pari deputarentur: vt in ca. iudices. xi. q. 1. Tunc enim verum esset dicere quòd verus papa eos deputasset, ex quo ipsi ambo quorum vnus est verus & alius falsus/ eos deputassent. & sic valeret. l. 1. §. verbis edicti. ff. quod falso tuto. autho. Vel si ex consensu amborum quorum principaliter interest essent electi iudices cōpetentes propter necessitatē imminentem, quæ legi non subiicitur. l. 2. in principio. ff. ad legem corneliam de iac. Nam propter hoc dubium & obstaculum quod vertitur in contentione duorum de titulo papatus contendentium tollendum per tramitem rectitudinis, eligenda est via quæ tamen non sit præceptis D
euangelicis contraria nec decretis sanctorum patrum aduersa: vt in cap. sicut quondam. 14. di.

¶ Vndecima conclusio est q̄ iudices deputati per papam indubitatū vel etiam dubitatū qui in vim iustitiæ se submisit, non procedūt aliqua sua propria authoritate & iurisditione etiam si per se haberent iurisditionem ordinariam: sed solum procedunt ex authoritate ipsius papæ deputantis eos. & sic non erunt superiores papa nec papa eis inferior: vt in. l. etsi præter. ff. de offi. eius cui māda. est iurisdi. & glo. sentit in. d. l. bene a zenone dum allegat dictam. l. etsi pter. Et sic non obstat. 9. q. 3. nemo. &. c. aliorum. Imo & ipse papa censetur sententiare per seipsum quod sententia tur per tales authoritate eius deputatos: argu men. l. item. §. si decuriones. ff. quod cuiusq; vni. no. &. l. vna in fi. ff. de offi. præfec. præto. Nec obstat. c. nunc autē. 21. di. quia vel ibi non fuit facta submissio, vel si facta fuit ipsi iudices noluerunt vti ipsa submissione qua poterant, nec vti sua authoritate ordinaria/ qua non poterant per dictum capitulum nemo.

A ¶ Duodecima conclusio est ꝙ duobus contẽdentibus de titulo papatus quorum quilibet suos habet adhærentes, submissio quæ fieret non esset propter adhærentes submittenti, sed propter competitorem & eius adhærentes qui dicunt eum non papam sed intrusum. Unde vterque eorum reputatur ab altero persona priuata & occupatrix sedis apostolicæ, & hac consideratione vterque eorum reputat submissionem factam per competitorem esse factam per intrusum: & sic per priuatam personam iustitiæ suppositam, quæ potest se subiicere iurisditioni alterius. l. 1. ff. de iudi. l. si qui ex consensu. C. de epis. audien.

¶ Decimatertia conclusio est quòd papa dubitatus qui de titulo papatus contendit, submittendo se iudicio humano/ censetur se submittere quemadmodum se submittit papa indubitatus confessori suo in foro pœnitentiali. Nam tenetur parere & ligabit eum sententia illius: vt notatur in. d. cap. nemo 9. q. 3. Nam licet papa se submittat, effectus tamen submissionis concernit papam non vt papam sed vt hominem priuatum: quia papa vt papa non habet superiorem sed vt homo: argu. cap. si gratiose de rescrip. in. 6. Et sic submissio ista fit per papam: attamen effectus submissionis concernit papam non vt papam sed vt personam priuatam dicentem apud se esse papatum. Eodẽ modo quando papa alicui concedit vt ipsi concedenti det indulgentiam plenariam, nam concessio est papalis, sed executio concessionis terminatur in eum vt hominem priuatum secundum cardinalem pampilonen. C

¶ Libri sexti finis.

A DOMINICI IACO- C
BATII CARDINALIS. S. CLEMENTIS: DE CONCILIO LI. 7.

¶Arti. 1.

SED QVIA
diximus supra qd
sede vacãte conci
liũ possit: pone, a-
liq cardinales dis-
cesserũt a papa in-
dubitato & adhæ
serunt regi frãciæ
qui tunc defende
bat quendam ini-
micum & rebellem papæ cui papa mouerat
bellum: & asserentes papam esse contumelio
sum & intolerabilem cardinalibus/ sçuum &
tyrannum, iuxta cõsilium ludouici. 523. con
cilium congregari curauerunt: asserentes ꝙ
papa in capitulis conclauis promiserat cardi
nalibus infra biennium post assumptionem
suam congregare concilium & elapsum erat
fere septennium, & ꝙ ideo ipse vna cum aliis
cardinalibus qui cum eo erant fuerat negli-
B gens & contumax: cum præsertim adesset
necessitas congregandi pro incunda pace in
ter christianos principes/ & pro reformatiõe
ecclesiæ in capite & in membris propter ali-
qua notoria crimina scandalizantia ecclesiã:
deinde ipsi citarunt papam ad cõcilium. Ipse
autem papa vt ostenderet se non detractare
concilium obtulit se paratum ad illud con-
gregandum/ & statim illud indixit per vni-
uersum orbem. Pręfati autem cardinales vo-
cati ad concilium congregatum per papam/
recusauerunt venire. quinimo moniti & iussi
vt desisterent a congregatiõe concilii per eos
nulliter congregati non destiterunt, allegan-
tes non esse sibi tutum accessum ad conciliũ
congregatum per papam/ & concilium esse
a se recte congregatũ eo ꝙ ex negligẽtia pa-
pæ congregatio ad eos deuoluta fuerat. Papa
his auditis processit contra illos & declarauit
eos schismaticos/ & concilium per eos cõgre
gatum esse conciliabulum: & processit ad
creandum nouos cardinales sine requisitione
patrum qui erant in concilio. Rebus sic se ha
bentibus moritur papa: veniuntq; cardina-
les schismatici & petunt se admitti ad electio
nem futuri pontificis. Cardinales qui erant in
concilio papæ dicũt ꝙ non possunt eos reci-
pere nec debent, nec etiam possunt illos resti
tuere. declarati schismatici econtra allegant
processum factum per papam contra ipsos/
esse nullum: cum ipsi nihil vnq̃ cõmisissent
nec machinati fuissent contra papam. item
ꝙ cum voluissent comparere/ non patuit eis
tutus accessus. quinimo cum parati essent ad
iter vt comparerent/ & nihil aliud expecta-
rent q̃ saluũconductum, nullo dato eis respõ
so/ statim ex abrupto fuerat processum cõtra
illos ad declarationem. quod aiebant potius
factum ex odio quia quæsierant reformatio-
nem in ecclesia q̃ iuridice: subiungentes ꝙ
stante congregatione duplicati concilii papa
non potuerat creare nouos cardinales sine re
quisitione consilii concilii: & ꝙ imo sic creati
cardinales non erant admittendi in concla-
ue.

¶Modo ex his de multis dubitatur. Primo
vtrum isti cardinales potuerint sic conuocare
concilium. Secundo vtrum potuerint legiti
me recedere ab obedientia papæ, maxime cũ D
allegarẽt metum eo ꝙ papa consueuit incar-
cerare cardinales: & si non/ tertio vtrum di-
cendi sint schismatici. Quarto posito ꝙ pro-
cessus factus per papam contra illos funda-
tus fuerit super notoria subtractione obediẽ-
tiæ & congregatione conciliabuli, vtrum pos
sit dici nulliter & iniuste processum per papã
stantibus præmissis/ ꝙ nullo iuris ordine ser
uato fuerunt excommunicati & declarati
schismatici: & quia non fuerunt personaliter
citati/ & quia causæ & notorietas narratæ in
processu negantur. Quinto quis de his cog-
noscere debeat: an concilium per papam con
gregatum/ an alterum per. d. cardinales con-
gregatum/ an ambo simul adunata (maxime
cum dicti cardi. si non admittuntur/ procede
re velint ad electionem cum suo concilio:
quod si fieret/ apertum esset schisma quia in
vtroq; concilio assumeretur a diuersis cardi-
nalibus vnus in pontificem) an sit expectan-
dus futurus papa. Sexto vtrum præfati cardi
nales schismatici debeant admitti in cõclaue
in creatione futuri pontificis ne oriatur schi-
sma de nouo. Septimo vtrũ cardinales creati
per papam durante concilio dicantur veri
cardinales & sint admittendi in cõclaue; ma-

xime eo ꝙ creati fuerũt sine requisitione cõ-
A cilii & in discordia aliquorum cardinalium.

ET quo ad primũ vis dependet ab illo vtrum papa & alii cardinales fuerint in tali negligentia ꝙ fuerit deuoluta ista potestas ad eos: quia vt supra dictum est in il lo articulo ad quẽ spectet cõgregatio concilii qñ sumus in vno indubitato papa / tunc clarum est ꝙ sine eo non potest congregari cõcilium: alias est conciliabulum & acephalum / & conuenticulum non concilium: vt 17. di. per totum, maxime in. c. nullus. & hoc quando ipse vellet. Sed si nollet & differret maliciose / cum tamen esset necessaria causa congregandi, tunc succedunt cardinales oẽs vel maior pars si omnes non concordant. & si maior pars negligit / potest minor pars collegii: vt in. c. si quis pecunia. 79. di. & c. in nomine domini. 23. di. & diximus supra in quęstiõe propria. Et maxime vbi est prefixus terminus ad actum explicãdum: sicut est in pro posito in quo fuit datum biennium. & sic alii videntur se fecisse alienos. vnde actus poterit explicari per minorem partem collegii presentem. & minor pars poterit conuocare maiorem: vt dicitur in. c. in causis / & in. c. cum
B nobis de elec. & dicit abb. in. c. cum omnes de consti. Et maxime loquendo in generali con cilio, in quo etiam minor pars congregat maiorem: vt dixi in illo arti. quot debet esse pręsentes in concilio. Imo & quilibet catholicus quando omnes essent in negligentia: vt ibi dictum fuit, & in illa quæstione ad quem spectet congregare concilium. Et ꝙ omnes fuerint in negligentia (videlicet papa & alii cardinales) est quod ipsi allegant, quia dies interpellat pro homine: vt in. l. magnam. C. de cõtrahẽ. & cõmitten. stipu. l. traiectitię. §. de illo ff. de act. & obliga. l. 2. C. de iure emphiteo. cap. potuit de locato. l. & post tres. ff. si quis cautio. & in. l. celsus. ff. de stipu. seruo. & l. insulam. ff. de verbo. obliga. cum simil. Cum ergo non solum biennium sed septennium reperiatur lapsum, constat de notabili negligentia cap. 1. §. notoria de censi. in. 6. ex quo apparet ꝙ per adiectionem diei non requirebatur alia requisitio papæ vt ipse cõgregaret si volebat, vt ipso recusante & similiter aliis cardinalibus ipsi succederent per dicta iura. Et maxime cum esset promissio iurata quæ non admittit moræ purgationem, ponit specu. in ti. de aduocato. §. 1. versi. sed nunqd is qui iurauit, & anto. in. c. breui de iureiu. facit quod dicitur in. l. nam & postea. §. si is. ff. de. l. Et multum bene ange. in repeti. l. insulã ff. de verbo. obliga. in. 6. col. in versi. sexto fal- C lit / assignat rõnem quia facta est executio irretractabilis: vt. l. si quis maior. C. de transac. Et eadem ad literã sunt verba bal. in. d. l. magnam in co. versi. sexto fallit. C. de contrahen. & commit. stipu. Et latius ioan. de immol. in l. insulam in. 7. char. ff. de verbo. obli. quia iuramentum habet vim clausulę rato manente pacto, & vim alterius clausulæ si non valet quod ago vt ago: vt ibi late per eum. Et alexan. de immo. in. d. l. insulam in. 20. col. versi. duodecimo fallit. Nec poterat secum super tali iuramento vel voto dispensare vel se absoluere: vt ponit. d. anto. in. c. 1. de consti. de quo dicetur latius infra. Quod videtur indubitanter verum quando iuramentum est directum ad vtilitatem tertii cum quo contraxit. facit quod dicunt doc. in. c. 1. de proba. ꝙ papa ligatur ex contractu suo inito cum alio l. digna vox. C. de. ll. & l. cæsar. ff. de publica. Itẽ facit ꝙ omnino papa ad hoc erat obligatus ex dictamine cõstitutionis frequens editæ in concilio constantien. & sæpius replicatæ in concilio basilien. & ex promissione iurata ante & post assumptionem. Facit quod dicitur post glo. in verbo pacta in cle. dudũ de sepul. & in. c. constitutus de rescrip. & ꝙ funi- D culus duplex &c. c. 1. de treu. & pa. & materia. c. cum accessissent de consti.

¶ Nec satisfit si dicat ꝙ licet lapsum esset biẽniũ / non tamen sublata erat facultas congregandi: quia etiam post biennium poterat pa. congregare cõcilium: cum esset ad duo obligatus / scilicet ad congregandum concilium & infra bienniũ. si aũt non fecit infra bienniũ nõ erat sublatum quin omnino post bienniũ teneretur: argu. c. cum dilecti de do. & contu. & c. bonæ de elec. & c. constitutus de appel. & in. l. celsus. §. sed ipse. ff. de arbi. & c. ad apostolicę de re iudi. in. 6. Et si adhuc poterat. nõ videtur taliter contracta negligentia ꝙ priuatiue esset deuoluta potestas ad alios cardinales: & quin si ipse hodie velit / congregare possit & moram purgare si velit: cum quãdo vult possit cõcilia congregare transferre mutare & dissoluere pro libito voluntatis: vt in c. nec licuit & in. c. nullus. 17. di. dicit rosel. in trac. conci. in. 5. char. & diximus supra. Vnde cũ papa possit dispositus nũc habita opportunitate ad congregandum / videtur ꝙ hoc facere possit. ℞ Quia respondetur ꝙ ex quo facta deuolutione deducta est res ad actum inclinationis / non videtur ꝙ possit se de cõgre-

gatione noua intromittere: sed bene ꝙ teneatur intimato & congregato authoritatem interponere, sicut fecit symmach⁹: vt in. §. hinc
A etiam. 17. di. & patet in gestis symmachi. c. 9. & dicit anto. in. d. trac. schismatis. Item facit quod dicitur in. c. 2. de concess. præben. & in c. 1. de supplen. negli. prælà. in. 6. & c. 1. ne se de vacan. eo. li. vbi postq̃ est deuoluta potestas ad alium / non est facultas negligenti se vlterius intromittendi. Item obstat constitutio frequens, quæ prohibet loci mutationem sine causa. Item si sic posset postq̃ est ei intimatum concilium / illud dissoluere vel alibi conuocare, frustra fieret conciliorum conuocatio quando fieret per inferiores contra papam: quia nunq̃ posset romanus pontifex etiam hæreticus cōdemnari: quia citatus per concilium / confugeret ad flebile dissolutiōis remedium: vt pulchre dicit abbas in allegationibus factis in concilio basilien. quæ incipiunt quoniam veritas / prope fi. cum ponit causas ex quibus eugeni⁹ poterat deponi. & latius faciunt ad hoc decem notabiles rationes quæ allegantur per abbatem in eisdem allegationibus / quare eugenius non potuerit transferre concilium in ferrariam. ¶ Et ex his quo ad primū / videt ꝙ. d. cardi. potuerint indicere & intimare congregationem concilii:
B & ꝙ post talem intimationē non licuerit papæ postq̃ fuit præuentus / se intromittere nisi in præstando authoritatem. l. si quis postea / & l. vbi acceptum. ff. de iudi. l. penul. ff. de iurisd. om. iudi.

¶ Non obstat etiam si dicatur ꝙ ex quo papa ipse volebat congregare concilium & iam ei cauerat oēs, ipsi debebāt abstinere / eo ꝙ papa apposuerat manum: argumento eorū quæ dicuntur in. c. vt nostrum de appel. & quod dicitur in. l. secunda. C. de rela. maxime cum tenere concilia generalia sit capitis / hoc est romani pontificis: vt habetur di. 17. per totum. Quia responderi potest ꝙ hoc bene staret nisi precessisset requisitio ex parte ipsorum cardinalium: per preuentionem autē fit vt nō possit vlterius mutari cōcilium / iuxta dictam cōstitu. frequens. Et in hoc an erat mutandum / debebat esse iudex conciliū congregatū: vt dicit. d. anto. in. d. trac. schisma. & supra retuli. Et præsumitur ex quo concilium congregabatur contra eum / ꝙ aliud intimauerit ipse animo protrahendi & diffugiendi. Facit quod dicit bal. in. c. olim in. 4. char. de rescrip. vbi videtur velle ꝙ isto casu quando concilium cōgregatur contra papam / non requiritur eius authoritas: quia nō est verisimile ꝙ effectualiter teneret concilium. Item possunt etiā dicere cardinales ꝙ locus per papam deputatus non est eis tutus: qui non solum debet esse tutus eis sed etiam eorum procuratoribus & aduocatis. nec sufficit si sit tutus procuratoribus nisi sit tutus etiam ipsis cardinalibus: vt
C ponunt doc. maxime anto. & alii moderni in c. ex parte de appel. ad hoc tex. & ibi dicta in cle. pastoralis de re iudi. ¶ Pro præmissis facit quod voluit milis in quibusdam allegationibus suis ad intellectum. c. frequens contra eugeniū ꝙ non potuerit mutare vel transferre cōcilium propter tria: quia in concilio erat proposita causa hæresis & reformatiōis ecclesiæ in capite & in membris & pacificationis principum christianorum: quæ omnia sunt in isto edicto.

¶ Sed quo ad istud primū dubium credo cōtrarium verū. & præsuppono ꝙ nos sumus in vno indubitato papa & pacifico possessore papatus: qui secundum ꝙ iura volunt / cōgregat concilia & cōgregata disiungit & disiuncta congregat. 25. q. 2. §. si ergo. dicit catal. in allegationibus factis contra monitorium basilien. decretum contra eugenium. Et rosel. in tractatu conciliorū dicit ꝙ papa cōuocat concilium / ipsum tenet & absoluit prout ei videtur. allegat tex. in. c. nec licuit cū rubrica sua 17. di. Ipse est qui potest resoluere & absoluere quod concilium male damnauit. 8. q. 3. c. cuncta per mūdum. Et facta papę excusantur quis videantur iniusta. 16. di. c. 1. Et licet
D papa faciat quod nobis videtur iniustum, nihilominus est iustū. 23. q. 4. §. de tyriis. ¶ Itē considero ꝙ sumus in casu in quo non est cōgregatum concilium sed tantum indictum sine scitu & authoritate papæ. Et in quo post indictionem concilii factam q̃primum papa cognouit illos cardinales affectare cōcilium, ante aduentum diei concilii per cardinales indicti ipse tanq̃ caput & ad quem spectabat verum concilium congregare / publicauit ipsum tenendum in laterano & principibus catholicis intimauit.

¶ His sic pręsuppositis dico ꝙ non licuit cardinalibus indicere cōcilium & multo minus indictum prosequi postq̃ papa apposuerat manū. tum quia nullibi in iure reperitur ꝙ cōgregatio concilii facta vnq̃ fuerit a cardinalibus: cum hoc sit de reseruatis principi: vt in c. ꝙ translationem de offi. lega. ibi glo. Et cardinales prohibentur etiam sede vacante exercere aliqua de reseruatis principi: vt in cle. ne

romani.§.irritum de elec. Et q̄uis posſint ea A quæ ad celerem pontificis prouiſionem ten dunt(vt in.c.vbi periculum. §.iidem quoq; de elec.in.6.ſicut ſupplent communiter doc. ad paragraphum irritum.& ponit car.in.c.li. cet de elec.)hoc nō conuenit in propoſito:qa hi domini non ideo intimauerunt concilium vt poſſet celerius romanæ eccleſiæ prouideri de pontifice:quia extabat indubitatus ponti fex,nullaq; ineuitabilis neceſſitas hoc fieri ex abrupto cogebat. Tum quia ipſi non conſti tuebant collegium cardinalium:quia non ſo lum erant ſine capite ſed nec erāt duæ partes totius collegii: imo nec dimidia ſed minima pars collegii:nec fuerunt collegialiter cōgre gati/quia aliqui eorum erant abſentes. Vnde dicit bal.in.c.olim ex literis de reſcrip. q̄ car dinales non poſſunt vt ſinguli congregare concilium.& idem refert martinus lauden. in.2.ſuo trac.de cardinalibus. ¶ Nullius etiā termini præfixi collegio cardinalium ad expli candum actum qui alio tempore expediri nō poſſet inſtabat finis:nō ibi collegii locus:nul la aliorum de collegio ad concilium congre gandum requiſitio,nullum erat mora pericu lum vniuerſali eccleſiæ allatura: non maior B tunc q̄ prius romanæ eccleſiæ neceſſitas erat. Vnde vt ſtudeā breuitati, prohis hic cenſean tur adducta omnia illa iura quæ adducuntur in illo articulo quot perſonæ requiruntur ad cōſtituendum conciliū vniuerſale. Item vbi doctores volunt facultatem congregandi cō cilium deuolui ad cardinales ob negligentiā vel denegationem vel detractationem papæ, nunq̄ dicunt deuolutionem fieri ad ſingula res de collegio cardinalium. Nec etiam de epiſcopis vel presbyteris vel diaconis cardina libus ſed tantum de collegio loquuntur:vt la te oīa applicata ſunt in illo articulo ad quem ſpectet congregare concilium:quæ ſimiliter breuitatis cauſa quatenus ad propoſitum fa ciunt hic cenſeantur repetita. Nulli ibi aderāt authoritate papæ ad celebrandum concilium ſuffulti:contra ea que habētur. 17.di.per to. & in. §. porro.3.di. Nulla facta eſt ſcrutatio votorum collegarum:cum tamen in his plus ſit contemptus vnius q̄ contradictio pluriū c.bonæ el.2.de elec.

¶ Nec quiſpiam obiiciat aliquādo factum in antiquis conciliis: vt quando a ſeipſis patres congregati contra marcellinū papam/ de ip ſius cauſa conſultarunt.21.di.c.nunc autem. Nec q̄ ita factum fuit in conſtantien.& baſi lien.conciliis: & q̄ ſine papæ authoritate ali quando per cardinales aliquando per patriar C chas vel imperatorem vel prælatos vel reges ſeu principes & per quemlibet catholicum datur facultas concilii congregandi,vbi eccle ſiæ vrget neceſſitas: ſicut in cardinalium edi cto allegatur. Quia facilis eſt reſponſio q̄ contra notorium idolatram(ſicut fuerat mar cellinus)q̄uis papam vnicum & pacificū poſ ſeſſorem,etiam ſine ipſius authoritate congre gari potuit concilium per alios ſi fuit in negli gentia congregandi intra tempus intra quod potuiſſet congregare. Facit quod dicitur in c.romana. §.notoria de cenſi.in.6.& quod di cit bal.in.l.1.in.7.q.C.qui admitti.&ad aliud propoſitum idem bal.in.l.emancipata.C.qui admitti. quia cōtra hæreticum notorium qui non eſt papa & qui non habet facultatem au thorandi/cōgregatio requiritur ſolū ad eū de clarandum:vt dictum fuit in illo arti.ad quē ſpectet cōgregatio concilii in verſi. ſed pone. & latius infra in.q.vtrum papa deponatur propter hæreſim. Et ſic intelligo doc. volentes q̄ quando congregandum eſt concilium cō tra papā/ ſi agitur ad eum exauthorandū nō requiritur eius authoritas in congregando vt vult bal.in.c.olim de reſcrip.& egi.in cle. dudum de ſepul.& alex.17.di.c.ſynodum.& roſel.& catal.in quibuſdā allegationibus pro D eugenio contra monitorium per baſilienſes decretū. Quia intelligo in papa notorie hæ reticotin quo ſecundum aliquos concurrere debet ēt negligentia,quam incurrit ſimulatq; incidit in hæreſim & non congregat: vt dicit roſel.in trac.concilii in.6.char.in prin.1.col. Sed in propoſito non obiicitur papæ no toria hæreſis. Quinimo aliqui voluerunt etiā in notorio hæretico q̄ niſi ſit prius requiſitus non dicatur negligere:& q̄ non dicatur ne gligens in congregando anteq̄ ſciamus an velit corrigere ſe & reuocare errorem ſuum. Et ideo in caſu noſtro nulla commiſſa eſt negligentia. Vnde non videtur conueniēter dici eū nō eſſe requirendū: quod videtur vo luiſſe alex.in.c.ſi papa.40.di.& car.de turre cre.in.c.8.de conci. Et ſic intelligo & reſpon deo ad.c.nunc autem.quia marcellinus publi ce thurificauerat idolis: & ſic erat idolatra no torius.& propterea illi ſine eius requiſitione ſeipſos congregauerant. Et ſecundum illos qui volunt q̄ concurrat negligentia/ forte q̄ marcellinus fuerat requiſitus & negligens:& non procurauerat congregari concilium in tra tempus intra quod potuiſſet congregari c.1.§.notoria/ibi doc.de cenſi.in.6. licet hoc

A vltimũ fit diuinare ad illum tex. Item intelligitur ille tex. ꝙ post congregatum conciliũ ibi papa interposuit authoritatẽ suã: quã censetur interponere simulatq; scit causam suã agitari & tacet.l.cum pater. §.libertis. ff. de lega.2. & ponit rosel.in trac.conci.in.5.char. in.2.col. in fi. & dixi supra in.q.quis congreget concilium, maxime cum fuerit ibi præsens.

¶ Nec obstat quod dicit̃ de concilio cõstantien.tum quia illud fuit congregatum authoritate ioã.23.a principio.tũ quia erat schisma. & aliq detractauerant congregare cõcilium: & sic poterat congregari per alios: vt dictum fuit alias per.c.si duo.79.di. Quod intelligitur in pluribus cõtendentibus de papatu quorum nullus est possessor saltem integræ obedientiæ: quia sic secundo modo possunt intelligi prædicti doctores volentes non requiri authoritatem papæ quando agitur contra eũ ad eum exauthorandũ. quod voluit rosellus in trac.conci.in.4. q.quæ loquitur qñ vterq; erat possessor alicuius partis. & voluit pe. de ancha.in responsionibus factis in concilio pisano ad oratores regis franciæ. Vnde multo magis quando sunt a principio duo contendentes de papatu & neuter eorum possessor:
B vt proprie loquitur.d.c.si duo. Et sic non est bona allegatio de concilio constantien. vbi fuerat schisma inueteratum. & plures contendentes de papatu/& negligentes in concordãdo circa congregationem concilii: vt satis dictum fuit in illo arti.ad quem spectet concilii conuocatio.

¶ Et per hoc patet non obstare quod in edicto intimationis & requisitionis allegatur, ꝙ quando agitur de congregando concilio pro reformatione capitis non pertinet concilii cõgregatio ad papam. Quia ex præmissis appa ret hoc esse notorie falsum & contra tex.in.d. §.hinc etiam. & contra dicta doctorum, quæ pro maiori parte loquuntur in casu notoriæ hæresis, qui non est casus noster: in quo q̃uis in edicto imperatoris vel regis allegetur causa hæresis, illa allegatur quo ad alios in diuersis mundi partibus. & tunc omnino ad papã esset recurrendum & requirendum vt cõgregaret concilium: vt in.c.vbinam legistis/& in c.nos ad fidem.96.di. & patet in gestis conciliorum, & in.c.adrianus el.1. cum simil.63. di. & omnes dicunt. Quinimo etiam si esset congregandum in casu hæresis non notoriæ contra papam, similiter esset requirendum vt congregaret. & ad eum pertinet, vt dicũt doc. & dixi supra in arti.ad quem spectet congregatio concilii: vbi etiam in notorio hæretico secundum aliquos dixi ꝙ omnino debet fieri requisitio. Et in illo cui simpliciter obuciebatur hæresis/est tex.in. §.hinc etiam.17.di. & in. §.item symmachus.2.q.7. nam & symmacho fuit obiecta hæresis secundum quod dicit burrius in suo tractatu schismatis. & dicũt doc.in.d. §.hinc etiam. C

¶ Et si dicaturq; satis fuit requisitus/quia dies interpellat pro homine vt ipsi allegant. respõdeo vt infra. Et si præsupponimus in.d. §.hĩc etiã concilium congregatum a seipso & interpositam authoritatem a papa, idem est effectus ꝙ etiam vbi agitur de hæresi occulta, requiritur in concilio vt subsistere possit ꝙ papæ authoritas interueniat.

¶ Minus etiam est bona allegatio concilii basilien. quia illud cœpit exordium ab authoritate papæ. & postea post obitum martini eugenius illi adhæsit: vt patet in gestis illius cõcilii. Quinimo allegare illud concilium est contra cardinales: quia postq̃ papa eugenius illud quæsiuit dissoluere & illud trãstulit/fuit effectum cõciliabulum: vt sæpius dixi supra referendo cardinalem de turre cre. & archie. flo. hoc dicẽtes. Et ponit catal.in dictis allegationibus. ¶ Et licet multi tunc scripserint cõtrariũ (maxime abbas in dictis allegatiõibus quoniam veritas) tamen moti sunt eo ꝙ concilium erat congregatũ. & iam eugenius citatus & processus inchoatus contra eum: & sic erat fundata iurisditio concilii. & super istas rationes se fundant: quod non est in casu nostro/in quo nondũ est congregatum aliquod concilium. Et postq̃ papa indicit concilium, illud quod cardinales egerunt fit irritum: cũ ad eos non spectet vbi papa ipse vult congregare: quia ipse est caput. & nullus potest ei dicere cur ita facis. 83.di.nemo. Et in eo semp præsumitur causa.c.quæ in ecclesiarum de cõsti. Et eius potestas est a deo.21.di.q̃uis.22. di.omnes & in.c.nouit de iudi. D

¶ Nec similiter nituntur bono fundamento cum allegant constitutionem frequens editam in concilio constantien. quia ipsi sciunt vel scire debent ꝙ papa non ligatur illa constitutione conciliari: quia vt videbimus in loco proprio ipse est supra concilium.c.significasti de elec. ipse tollit mutat & reformat constitutiones conciliares: vt ibi dicit̃ & diximus supra in proprio loco. Nec potuit illud concilium imponere legem papæ: vt.d. §.hinc etiam. nec illa constitutio reperitur edita cum

papa nec aliquando confirmata, ideo non li
A gatur illa. ¶ Et si poneremus concilium sine papa (quia tūc erat sedes vacans vel quasi vacans propter schismata) & diceremus tunc cōcilium habuisse potestatem a christo (qui solus proprie dicitur & nullus alius caput ecclesiæ: ad ephe. c. 1. 24. q. 1. c. loquitur. glo. in. c. vnico de schisma. in. 6. & 1. q. 1. cum paulus) adhuc non potuisset edere constitutionē per quam papa ligaretur: quia par in parem non habet imperium: vt in. c. innotuit de elec. Ipse enim est dei vicarius. 79. di. si quis. & a deo habet plenitudinem potestatis. 82. di. ca. proposuisti. Et vt dicit bal. in. l. rescripta. C. de precibus impera. offe. maior est papa: potestas q̄ sanctorum: vt in. c. de libellis. 20. di. Et si velit concilium dissoluere vel mutare vel transferre, si sit catholicus non prohibetur: vt fuit cōclusum per clarissimos iuris interpretes de translatione facta per eugenium de concilio basilien. ¶ Item dicta constitutio in nullo cōuenit in casu nostro: quia non prohibet ne papa mutet locum & transferat concilium / si bene ponderentur illius verba: quæ solum loquuntur de loco alias ante in præcedenti concilio assignato pro futuro concilio celebrando: & iste non est casus noster. ¶ Item dicta
B constitutio dat papæ facultatem mutandi locum de consensu duarum partium cardinalium: quod seruatum fuit, quia de consensu fratrū indixit papa cōciliū. & nullibi in dicta constitutione est data facultas inferiori a papa indicere concilium. Et maxīe debet cōsiderari in proposito q̄ nec in casu negligentiæ vt quis possit supplere & concilium indicere statuitur aliquid: quia constitutio considerauit q̄ si quando est vnus indubitatus papa daretur facultas inferiori indicendi concilium / id esset causa creandi schismatis: cum tñ mens constitutionis fuerit tollere schisma: vt in. d. §. si vero. Et bene est ponderandū q̄ cum cōstitutio velit concilium teneri de decennio in decennium & locū assignari in concilio, nihil tamen statuit quid si in dicto tpe papa nollet tenere vel non teneret concilium. & hoc ideo quia noluit apponere manus ad fortia / & ad ligandum samsonem, in quo papæ potestas repræsentabatur secundum isidorū iudi. 13. vel secundum greg. & verius iudicum. 16. Quia vbi est vnus indubitatus papa, eius potestatem restringere vel per viam deuolutionis in alium transferre / non poterat. c. significasti cum materia de elec. Et cum dicit nullatenus prorogetur, cum impersonaliter loquatur / cōprehendit ipsummet concilium: & magis est consilii q̄ præcepti, nec vltra procedit
C deuoluēdo in aliū ius cōgregādi. Facit quod dicit. s. tho. in secunda secundæ. q. 186. arti. 9. quem allegāt abbas & alii moderni in. c. nam concupiscentiam de consti. vbi discutiunt q̄n constitutio vel lex sit consilii vel præcepti. Et quod sequitur in. §. si vero in. d. constitutione totū concernit casum quo est schisma & quæstio inter plures de papatu. quo casu ē iudiciū concilii: vt in. c. si duo. 79. di. sæpius allegato. Et in hoc ita reperio responsum oratoribus regis franciæ a deputatis in concilio florentino cum oratores peterent dari tertium locū pro tertio concilio celebrando, fundantes se super constitutionem frequens in. §. si vero. Et similiter non est casus noster: quia illa cōstitutio loquitur de concilio congregato non mutando. At in casu nostro nullum est congregatum concilium: sed tantummodo hinc inde indictum, & per papam authoritatiue: vt 17. di. per totum, quod a cardinalibus fieri nō poterat etiam si papa denegasset congregare concilium: ex quo non omnes erant concordes & maior pars imo fere oēs erant cum papa. & si aliter fuisset, etiam nō potuissent nisi per viam denunciationis & monitionis: vt diximus in arti. de mō citandi ad conciliū: quia
D non agitur in casu schismatis vel contra papā notorie hæreticum. ¶ Et sic patet q̄ mihi in præmissis non contrariatur: quia loquens in concilio iam congregato ex illis tribus causis & cū authoritate papæ / dicit q̄ ppter scandalū non potest mutari. Et per hoc etiā patet q̄ nō obstat quod dicitur q̄ concilium habet cognoscere an sua sit iurisditio: vt feli. ponit in. c. super literis de arbi. sicut iudex eligit arbitros ad cognoscendum de causa suspicionis: vt in cap. cum speciali de appel. quia adhuc nō est concilium.

¶Quod autem dicitur in intimatione q̄ dies interpellat pro homine / & q̄ dicitur negligēs quādo in die præfixa non congregauit: vt est glo. in verbo negligētiā in cle. quia cōtingit de religi. domi. Dico esse verum / sed nō liberat hominem ab obligatione: vt in. l. si mādato. §. paulus & ibi bar. ff. mandati. vnde dato q̄ cesserit dies biennii / non liberabatur ab obligatiōe concilii cōgregandi, ad quod congregādum tenebatur vigore capitulorum & per constitutionem frequens. & quod non fecerat infra biennium / poterat facere etiā pōst biennium: nec erat subtracta ei facultas. Et quia ipsi etiam fuerūt negligentes / compensanda

A sanda est hincinde negligentia. l. si ambo ibi doc. ff. de cōpensa. Facit quod dicit bar. in. l. si duo. §. fi. ff. de cōsti. pe. & dominus mathesil. in norabilib⁹ suis/ nota. 51. & pau. de castro/ alex. de immo. & refert iason in. 8. notabili in l. si quis maior. C. de transac. Et ideo congregare remansit papæ. c. in pari de reg. iu. in. 6. facit quod dicitur in. c. cum ecclesiasticæ &. c. dilecti de excep. Ipsi enim prætendentes ad se factam deuolutionem congregandi/ non plus temporis habere poterant q̄ eis papa statuerat cle. 1. (ibi doctores) de supplen. negli. prxla. Facit quod dicitur in. c. 2. de cōcess. præben. & in. c. statutū de præbē. in. 6. & ioā. an. in regula contra eū in mercu. de reg. iu. in 6. & in. c. ne pro defectu de elec. Vnde cū iā præterisset tempus duplicatū, non minus ipsi ad quos deuolutio facta fuisset fuissent negligentes q̄ papa. Et licet dies interpellet pro homine ad actum expediendum, nō reperio ꝙ propterea causet deuolutionē expediendi actum in alios in stipulatione non comprænhensos. Et si causaret (vt dixi) vtiq; ista mora ita per ipsos fuisset cōtracta/ qui tanto tēpore tacuissent/ sicut per papā: nec potuissent procedere ad cōgregandū conciliū nisi prius requisito papa vt congregaret, & nisi de nouo

B papā morosum reddidissent. Facit quod ponit bar. in. l. irē illa/ in versi. quæro quid erit. ff. de cōsti. pecu. Et quod dicitur in. c. significāte de pigno. Et vbi nō interest alicuius particulariter/ in extraiudicialib⁹ semper admittitur purgatio moræ, ex quo nō fit ius alterius deterius: vt dicit immo. in. l. insulā. ff. de verb. obliga. Item in obligationibus in quibus post morā nō succedit obligatio ad aliud/ semper admittitur purgatio morç. l. si seruus. §. sequitur. l. interdū. §. fi. ff. de verbo. obliga. Ita bartholomęus de sali. in. l. semel mora in. 4. char. ff. solu. matri. Itē vbicūq; dies est variabilis ad voluntatē promittentis/ semper admittitr purgatio moræ: quia q̄diu variare potest nō dicitur sic in mora vt purgari nō possit. Ergo in proposito licet papa promisisset infra biēniū cōgregare conciliū/ cū esset in potestate eius dlem ex causa differre (quia ista sunt de eius suprema potestate: vt in. d. c. ꝙ trāslationem) sine interpellatione non dicitur mora cōtracta. l. ita stipulatus/ versi. ꝙ si ab initio. ff. de verbo. obli. ponit immol. in. d. l. insulam. ff. de verbo. oblig. Et ꝙ dies esset variabilis, dicitur in. q. vtrum papa possit cōtrauenire suæ promissioni, & in illa vtrū possit cōcilium transferre. Itē quo ad alios cardinales quibus nulla reperitur præfixa dies/ non potest dici ꝙ sine requisitione dicantur fuisse negligētes: cum dies non constituat eos in mora. Item nunq̄ dicitur quis in mora quantumcūq; dies cum interpellauerit, quando est difficultas in expeditione actus. l. si vehenda. §. penul. ff. ad le. rho. de iac. l. 1. §. frater. ff. de colla. bonor um l. mora ibi glo. & flo. ff. de vsuris. & in. l. quod te. ff. si cer. peta. Impedimenta enim excusant cap. ex ratione de appellationibus. &. c. commissa de elec. in. 6. cum similibus. An autem fuerint domino nostro impedimēta & difficultates (qui fuit semper occupatus in recuperandis bonis ecclesiæ) notorium est.

¶ Similiter non obstat ꝙ obligatio fuit facta cardinalibus/ & sic tertio/ & sic obligatur ex contractu suo: vt in. c. 1. de proba. Quia hic non est aliqua stipulatio per quam quæratur aliquid cuiquām singulariter, sed quædam capitulatio quæ non arctat papam nisi ex cō decenti pro bono regiminis ecclesiæ. Et si esset singulariter quæsita actio, faceret contra eos: quia non potuissent deuenire ad agendum & consequenter ad concilium congregaudum sine aliis cardinalibus, qui non fuerunt in negligētia & nisi petita venia, vult glo. approbata in. l. bñ a zenone. C. de qua-

D driennii præscrip. Facit quod dicitur in glo. in. l. 4. C. de obsequiis patro. præstan. quòd subditus non potest superiori litem mouere nisi prius illo requisito. Item ad excusandum a mala fide & a peccato dies apposita non impedit purgationem moræ: & ad causandum malam fidem & peccatum dies non interpellat pro homine, ponit ostien. in summa. de præscrip. & refert abbas in capitulo final. li de præscrip. ponunt legistæ in. l. si ex legati causa. ff. de verborū obliga. Ad idem facit quòd vbi lex mandat aliquid fieri/ intelligitur si fuerit petitum: vt dicit paulus de castro in. l. vniuersa. C. de precibus imperato. offe. Et quis non incurrit pœnam etiam si sit adiectū tempus si nō fuit requisitus: vt ponit pau. de castro in consi. 166. incipit videtur. & ibi dicit ꝙ non dicitur in mora. Item facit ꝙ in capitulis factis tēpore gregorii. 12. erat appositus mensis, & tamen doc. scribentes contra eum fundantes se in mora/ dicunt ꝙ fuit requisitus. vide pe. de ancha. consi. 282. Item semper admittitur purgatio moræ ex æquitate canonica in foro conscientiali: vt in. l. si seruum. §. sequitur. ff. de verb. obliga. ponit bal. in consi. 14. in. fi. in. 5. vol. incipit super primo puncto. Quinimo recte intuen-

A ti hic non conuenit quærere vtrum admittatur purgatio moræ, sed potius vtrum papa ex non congregatione concilii in tempore inciderit in periurium, & si sic, vtrum simulatq postea indixit / censeatur se absoluisse vel secum dispensasse.

¶ ET profecto articulus in se non videtur magnæ difficultatis: qa si fuit iusta causa propter quam distulit/ excusatur a periurio: vt in c. peruenit de iureiu. In iuramento. n. multæ subintelliguntur conditiones: videlicet re in eodē statu manente/ item facultas/ item commoditas & aliæ his similes, de quo in. c. quemadmodū de iureiu. Ad hoc quod dicitur per bal. in. l. fi. C. de non nume. pecu. & d. l. si vehēda. §. 1. versi. idem iuris. ff. ad. l. rho. de iac. ca. querelam de iureiu. ca. significante de pigno. & inno. in. c. super iis de accu. de eo qui iurauit soluere & non potuit. ¶ Et si in inferiore statur iuramento eius si dicat se fuisse impeditum (vt vult deci. 303. in anti. multo magis in papa. in quo semper præsumitur iusta causa ex quo ita distulit: vt in. d. ca. quæ in ecclesiarum cum materia de consti. & cy. & alii in. l. rescripta. C. de preci. impe. offe. & maxie quia quælibet leuis & minima causa excusat a dolo. l. igitur. §. potest. ff. de libe. cau. l. plagii la. 2. C. ad le. fauiā de plagi. & in dubio nō

B debet præsumi q voluerit incurrere periurium. Et posito q nulla subesset causa, dico q sicut in iuramento præstito in conuentione & pacto ab inferiore intelligitur excepta authoritas superioris (videlicet nisi superior aliter duxerit faciendum: vt in. c. venictes & ibi doc. de iureiu. & in. l. imperatores in prin. ff. ad municipa. glo. & doc. in. c. constitutus de rescrip. glo. in ca. de forma. 22. q. vl.) & sicut iussus iudicis excusat a mora/ vt notatur in. l. fi. ff. de lege commiss. secūdum bal. in. c. fi. de sequest. posses. & fruc. & consequēter excusat a periurio (quia quicquid excusat a mora excusat a periurio: vt in. c. breui de iureiu. bar. & doc. in. l. quod te. ff. si cer. pe. & in. l. labeo in fi. ff. de iureiu. q aūt iussus iudicis excuset a periurio/ ponit ostien. in summa in ti. de iureiu. §. quot species/ versi. itē si iuro) ita multo magis videtur in proposito q papa nō sit periurus ex quo ipsemet pōt arbitrari an infra dictum tēpus fuerit tenendum vel non: quia p hoc non fiebat q non deberet cōgregare nec capitula auferebantur sed in hoc differebantur. Facit quod dicitur in. l. quotiēs. de preci. impera. offe. & in. c. ex parte tua de offi. delega. quia princeps tollendo exceptionem dilatoriam non dicitur tollere ius.

C ¶ Pro hoc facit q licet iuramentum auferat facultatem purgandi moram (vt allegata. l. si quis maior. C. de transac. & dixi supra) nō est verum in foro pœnitentiali: quia non efficitur periurus qui iurauit soluere ad tempus & soluit post. glo. in. c. apud misericordem. 32. q. 1. ludo. in singularibus in verbo iuramētū. Vnde licet nō possit papa tollere iuramentū per quod alteri aliqui quæreretur, tamen quādo non tollit vim iuramenti/ sed dilationem aliquam cōcedit super ipsius obseruantia, potest: quia differens non dicitur trangressor. hoc expresse ponit domi. in. c. 2. de renun. & refert feli. in. c. constitutus in. 14. col. in versi. generaliter de rescrip. Multo magis ergo in proposito, ex quo est iuratum in materia in qua nihil quæritur alteri & in qua agitur de iis quę sunt principi reseruata, quo casu ex quo sumus in materia in qua est excepta papæ authoritas, semper poterit dispensare etiā sine cā: vt dicit domi. in. d. c. 2. de renū. allegat ioan. an. in. c. q̄to de iureiu. & dicit feli. in. d. c. cōstitut. vbi supra, & ī. 13. col. versi. limita secūdo. Et si hoc ī persona alterius, multo magis videtur voluisse in persona sua ne incurrat periurium. Facit etiā quod dicitur q princeps potest tollere bona quæ sunt quęsita ex

D temporis cursu / hoc est ex præscriptione: qa iste modus acquirendi est iure ciuili induct9: vt insti. de vsucap. in prin. & ideo princeps potest illa tollere etiā sine causa: vt dicit angelus in. l. lucius. ff. de euic. & bal. in. l. fi. C. sententiam rescindi non posse. & dicit feli. in ca. quæ in ecclesiarum/ in versi. quarta declaratio de consti. Sic ex dilatione istius congregationis ex quo nullum præiudiciū est generatū congregationi concilii, non dicitur incurrisse periurium: quia credendum est q noluerit incurrere & q secum tacite dispensauerit.

¶ Nec dicat aliquis ex quo agitur de facto eius proprio q non possit vti sua authoritate pontificali in seipsum: quia istud esset diminuere authoritatem papæ qua dicitur esse supra ius in iis quæ concernūt personam eius: vt notatur in. c. proposuit de conces. præben. Et hoc ostendit aperte tex. in cap. 1. de renun. in sexto. nam licet alias non valeat renuntiatio nisi sit admissa per superiorem (vt in cap. admonet / & cap. quod in dubiis de renun. tamen ualet renuntiatio pape, & ipsemet illam admittit: quia non est alius superior vt in. c. licet de elect. Si autem esset verum q non posset in personam suam exer

A cere authoritatem in concernentibus perso, nam eius non valeret resignatio. Quinimo ipse solus est qui seipsum iudicat & qui au, thorizatur in facto proprio: vt in .§. hinc etiam. 17. di. & in.c. nunc autem .21. di. & in.c.cum venissent (vbi de hoc) de iudi. & dicitur in.l.1.ff.de offi.procu. cæsa. Quin, imo non solum papa sed quilibet alius qui non habet superiorem, si aliquid iurauit in materia dispensabili pot seipsum absoluere & secum dispensare: vt ponit pe. de ancha. in.c. venerabilem de elec. & dicit feli.in .c.1. 17.col. de consti. de quo latius dictum est in arti. proprio. Et dispensare videtur hoc ip, so ꝙ habet notitiam iuramenti & certam sci, entiam actus (vt dicitur in .d.c. constitutus & in.l. quidam consulebat.ff. de re iudi.) quā do actum contrarium facit. Pro quo sunt duo vltima consilia oldradi cum rationibus eius. & dicitur in.c.2. de schisma. & in.c.diuer sis fallaciis de cle. coniuga.

¶Non obstat quod dicitur ꝙ vbi est iuratū non admittitur purgatio moræ quia est fa, cta executio a lege. quod & ponit bar. in .l. qui ob rem .ff. de condi.inde. & clarius in.l. si insulam.ff.de verbo.obli.in versi.vlti.in ma teria. Quia licet sit verum ꝙ quando est facta B executio a lege vel homine non admittitur purgatio moræ, non tamen est illa ratio quā do interuenit iuramentum ꝙ non admittitur quia est facta executio a lege: quia cum ho, die in quocunꝙ contractu simpliciter appo, natur iuramentū, sequeretur ꝙ in terminis.c. potuit de loca. post biennium non admitte, retur purgatio: quod est falsum. Et ideo di, co ꝙ non admittitur purgatio moræ, non ex vi executionis factæ a lege (vt voluit ange, lus in. d. l. si insulam) sed ex vi ipsius iura, menti quod importat validitatē actus omni meliori modo: prout in.l.cū pater in. §.filius matrem.ff.de lega.2. Vnde pro executiōe o, bligationis iuramentū quod operatur execu tionē actus omni meliori modo quo potest/ purgationē moræ impedit: cum sit perinde ac si ille qui se obligauit/ se astrinxisset ꝙ mo ra esset impurgabilis: iuxta. l.sancim⁹ ibi ni si pacti.C.de fideiuss. Et hoc cessat ex æquitate canonica in foro pœnitētiali, in quo semper admittitur purgatio moræ: vt latæ ponit alex. de immol.in.d.l. si insulā in.20.col.in versi. 12. fallit.ponit bal.in.l.qui crimē.xi.q.C.qui accusa.nō pos.& moderni in.l.si quis maior C.de trāsac. Sicut in simili etiā dicimus de pœ na in foro pœnitētiali: quæ non potest exigi/ vt dicit abb.in.c.suā de pœnis. Et ratio ratio, C nis est quia correcto & pœnitenti nunꝗ de, negatur venia .de pœni.di.1.in prin. & p to, tū, dicitur in regula peccati venia de regu.iu. in.6. Et ecclesia nunꝗ claudit gremiū redeun ti: vt in.c.super eo de hære.

¶Nec est verum ꝙ per lapsum diei in cōtra, ctu vbi est appositū iuramentū dicatur facta executio a lege, nec respectu facti siue obli, gationis nec respectu pœnæ in contractu sti pulatæ: quia licet quis incurreret periuriū ex lapsu diei, non tamen sequitur ꝙ sit facta exe cutio obligationis vel pœnæ si esset adiecta. Et hoc esse verū ostendit expresse bar.in.d.l. si insulā in versi.vlti.in materia. vbi distinguē do primo ponit ꝙ aut est facta executio a le, ge vel ab homine: & non admittitur purga, tio moræ. aut non est facta executio: & tunc aut est appositū iuramentum, & non admitti tur purgatio &c. Ex quo apparet ꝙ diuersum est quando est facta executio a lege & quan, do est appositum iuramentum. ergo non est vera ratio ꝙ vbi est iuramentum/ per lapsum diei dicatur facta executio a lege. nisi intelli, gatur angelus respectu incursi periurii. quod vt dictū est nō videtur voluisse incurrere ex li dilatione. Pro facto.n. papæ semper præsu mitur: vt in.c.non nos. 40. di. & dicit bal. in D l.rescripta. C. de preci. impera.offe. Accedit etiam quod dicit angelus / bal. & immol. in d.l.si insulam, quod etiam post executionem legis admittitur purgatio moræ quando mo ra non tendit ad damnum alicuius nec ius stipulantis factum est deterius: vt in.l.man, cipiorum.ff.de optione lega. sicut est in pro, posito.

¶Et si dicatur ꝙ post requisitionem non ad, mittitur moræ purgatio.c.si.de loca.c.cū ber, toldus de re iudi.& c.ex tuæ de cle.nō resi. & sic propter præuentionē in intimando quæ sa pit & habet vim requisitionis papa nō potuit vlterius indicere cōcilium: quia ista facultas deuoluta fuerat ad cardinales priuatiue: iux, ta.c.nulla de cōces. præbē. & quod notat car. in cle.si de beneficio de prębē. & quod dicitur in cle. 1.de supplen.negli.præla. & in.c.licet eo. ti. & in.c. ne pro defectu de elec. cū simil. Respōdeo) quāuis quo ad hoc satis sit supra responsum) ꝙ ista deuolutio etiam si fuisset facta non esset facta priuatiue: cū simus in re seruatis principi in signum supremæ potesta tis, in quibus nullibi reperitur iure cautum ꝙ habeat locum deuolutio maxime priuatiue. Facit quod dicitur in ca. quod translationem

A de offi.lega. Item in vim capitulorum non est cautum ꝙ lapso biennio potestas deuolua tur ad cardinales. Vnde non pôt causari præ tensa deuolutio per negligentiam nisi vel per cõstitutionem frequens (quæ non obstat vt supra deductum est) vel quia essemus in casu necessariæ congregationis & papa detractaret congregare, quod nõ est in proposito: quia simulatꝙ fuerat per eos sine authoritate papæ indictum (quod facere non præmissa aliqua alia humili requisitione non poterant iuxta notata in.c.1.de supplen.negli.præla.& doc.in.c.propter.18.di.) papa ipse indixit reuocando indictũ per eos. Quod potuit, quia istud est propric authoritatis papæ: quia nullum est ratum concilium sine eius authoritate, vt patet per totam.17.di.& maxime vbi est indubitatus papa vna cum collegio cardinalium. Ideo valde mirum est cur ista attententur contra religionem. Et quis dubitat postꝗ papa nunꝗ ante fuerat requisitus & nunc ꝗprimum facta est ei intimatio statim ipse concilium indixit, ꝙ ei nulla mora ascribi potest/ & ꝙ satis ostendit habuisse semper animum tenendi concilium habita opportunitate.

B ¶ Et positioꝙ fuisset per dominum nostrum contracta mora, ex quo poterat super obligatione in conclaui facta etiã cũ iuramento secum dispensare & facere se absolui/ maxime subsistente aliqua causa saltem in prorogatione termini (vt istã quæstionem alibi ad plenum examinauimus: quæ est multum diffusa, & in qua etiam reuocatur in dubium vtrũ ipsæ promissiones in conclaui factæ ligent) ipso irrequisito & in contumacia non aliter ꝗ per eorum interpellationem non constituto, non poterant ita ex abrupto ad proponendum edictum statuendo diem & locum concilii procedere. & stante dicto impedimento non currebat tempus biennii, c. dilecto de verb.sig.&.c.quia diuersitatem de concef.præben. Nec poterat dici morosus vt in.d.l.si vehenda.§.idem iuris.ff.ad le.rho.de iac.cum aliis supraallegatis.

¶ Et vtrum dicatur legitime impeditus & negligens/ est relinquendum arbitrio ipsiusmet papæ, qui potest dicere ius in causa propria: vt in.c.cum venissent de iudi. Cum.n. arbitrium esset boni viri (vt in.l. continuus ff.de verb.obli.§.cum ita.& cardi.in cle.1.in §.fi.in.3.q.de concef.præben.& glo.in.c.si clericus de præben.in.6.) quia non est superior qui habeat arbitrari/ vt in.c.licet de elec. vtrum impedimentum fuerit iustum vel nõ/ erit etiam arbitrii eius: cum iudex & bonus vir arbitretur vtrum sit impedimentum legitimum: vt in cap.quia propter.§.illud de elec.per doc.& glo.in cap.penul.de elec.in.6. in glo.2. In cuius locum ipsemet succedit: vt bonus est tex.in cap.nunc autem in fi.21.di.& facit.§.hinc etiam.17.di. Et maxime in proposito in quo sunt causæ notoriæ bellorum & recuperationis ciuitatum ecclesiæ: vt fecit. C

¶ Et pro nunc respondetur ad id quod dicit auto.in.d.cap.1.de consti.ꝙ ipse loquitur in alio casu: videlicet in iuramento præstito pro sedando schismate, quo casu posset illud tolerari: quia tunc non seruans iuramentum est nutritor schismatis, & absolutio esset quædam destructio quæ tunc non est impendenda: vt in cap.legatur.24.q.2.facit quod ponit inno.in cap.romana de sen.excom.in.6. Item non loquitur quando absolutio fit ex causa/ vel non ad finem penitus liberandi sed tantum diem protelandi: quæ omnia in absolutione in casu proposito sunt maxime consideranda. Item in casu antonii de butrio ignorabatur vtrum gregorius.12.an benedictus.13.an ioannes.23.esset verus papa. & ideo non poterant se absoluere.24.q.1.c.quicunꝗ. Nos autem sumus in vno indubitato papa & possessore. de quo in loco proprio alibi latius diximus. Et parcant mihi prędicti patres: in ista intimatione non ostendunt zelum bonum, ita ex abrupto absꝗ aliqua reuerentia.s.domini nostri & aliorum patrum & sine aliqua requisitione statim a seipsis statuendo locum (& forte non tutum s.domino nostro & aliis patribus) & tempus acsi pontificatus esset ad eos deuolutus. D

¶ Sed posito ꝙ ista facultas congregandi esset ad eos deuoluta per lapsum termini, non per hoc erat sublata papæ facultas congregandi: & propterea stante congregationem actualiter factam ipse indixit conciliũ & seruat quod promisit licet non in tempore, debent cardinales conquiescere ab vlteriori cõcilii prosecutione. Primum probatur ex iis quæ notant doc.in.c.statutum de præben.in.6.vbi licet per illum tex.post mensem esset deuoluta facultas ad ordinarios conferendi beneficia in romana curia vacantia, si tñ papa post mensem cõferret vel executores vigore literarũ ꝑ quas grauatur ordinarius cõferrẽt/ teneret collatio: quia per talẽ deuolutionem

A non est adempta papæ facultas cōferendi.& valebit eius collatio si præuenerit ordinariū: vt ibi. Et ad idē facit quod notat anto.i.c.2.de concess.præben.vbi dicit ꝙ nullus supplet ne gligentiā papę nisi in casu.d.c.statutū.Et cum hæc deuolutio fieri non possit nisi eius vel le gis authoritate, nulli dubium ꝙ penes eum eadē vel maior remāsit potestas: vt in.c.dudū de præben.in.6.¶ Secundū probatur ex no tatis per doc.in.c.inter dilectos de excess.præ la.& per id quod dicitur in.c.vt nostrum de appel.& quod dicit ludo.in consi.335.inci pit circa primum/ & pe.de ancha.consi.54. videlicet ꝙ per appositionē manus papæ cen setur taliter ad eum aduocatum negociū ꝙ quicquid fit per aliū est nullum. & maxime quando appositio manus papæ fit ante perfe ctum negocium: quia tunc quicquid sequi tur/est omnino nullū,maxime vbi est decre tum irritans: vt est tex.in.c.si eo tempore de elec.in.6.& est bona deci.394.incipit item si lite pendente.& est.10.in ti.vt lite penden. & alia fastoli.4.eo.ti.

¶Nec obstat si dicatur ꝙ ex negligentia dici tur perdidisse facultatē congregādi, maxime quia fuit multū notabilis per lapsum tanti tē poris: argu.tex.in.c.tibi qui de rescrip.in.6. B &.c.si clericus de præben.eo.li.& in.c.capitu lum de rescrip. Quia respondetur ꝙ illa iu ra loquuntur in formulis datis in gratiis qui bus est præfixus terminus. Et nihilominus se cundum opinionem glo.in dicto ca.si cleri cus, quandiu præbenda non est alteri colla ta/negligens potest illam petere/argumen.c. si tibi absenti. Sic videtur in proposito quòd antequàm sit congregatum concilium/ papa etiā si fuisset negligens potuerit ipse indice re conciliū: quia adhuc res erat integra,licet tēpus quod sibi præfixerat esset elapsum.¶ Po test dari alia solutio ꝙ quādocunq; ex tēporis lapsu inducitur quædā tacita renūciatio,tunc lapsus termini inducit priuationem/& causat ius deuolutiuū in alium: vt in gratiā in qua assignatur tempus mensis ad acceptandum (vt in cle.1.de concess.præben.& dicit domi. d.c.tibi qui) inducitur priuatio & deuolutio. ¶ Itē exemplū in tempore dato ad petēdum bonorum possessionem: cuius elapsus indu cit priuationem vlterius petendi & operatur ius deuolutiuum: vt ponit bal.in.l.1.C.qui admitti in septima quæstione / versicu.si vis saluare. & idem in iure conferendi iuxta ca. nulla/ & ca.quia diuersitatē de conces.præ ben. Secus vbi tempus non inducit tacitam renunciationem: vt in.l.1.& ibi bal.C.de C restitu.in integrum.&.l.si ego.ff.de nego. gestis.

¶SED OBSTAT quòd per so lam citationem dicitur iurisditio præuenta: vt in.l.si quis postea (ibi angelus) ff.de iudi.& in capitulo penultimo de foro com petenti.&.l.vbi acceptum.ff.de iudi. Facit quod dicitur in capitulo relatum & cap.gra tum de offi.delega.& quæ dicuntur in ca pitulo ex tenore de rescriptis. Cum ergo ip si præuenerint in intimando concilium, vi detur quòd intimatio postea per papam fa cta non possit eos impedire quominus pos sint in loco & tempore per eos statuto con cilium tenere. Quinimo videtur quòd ista secunda intimatio facta per papam / sit facta ad diffugiendum concilium, tum quia in dictum est per papam in loco eis non tuto vt dicunt, tum ex longitudine temporis sta tuti ad illud tenendum: cum in dubio di lationes sint abbreuiandæ.l.1.C.de dila. ca pitulo significauerunt de testi.cap.frequens de restitu.spolia.in.sexto.¶ Sed respondetur quòd tunc præuentio per citationem fundat iurisditionem cum citatio est valida, secus si est nulla: vt dicit archi.in cap.non ita secun da quæstione sexta. sed cum non potuerint D intimare nisi prius facta requisitione (vt su pra dictum est) eorum intimatio non fun dat iurisditionem. Item præuentio habet lo cum in pari iurisditiōe: vt in.l.si pluribus.ff. de lega.1.& in.l.1.ff.de offi.consu. sed iuris ditio papæ non habet parem, tertia quæstio ne prima.§.patet &.d.cap.licet. Igitur cum isti soli sine requisitione aliorum collegarum nullam habuerint facultatem intimandi (vt dictum est) nullam iurisditionem fundauit prædicta eorū præuentio. Item etiam tūc de mum habet locum præuentio quando alius non fuit impeditus quominus præueniret in exercitio iurisditionis: vt bar. notabiliter in.l.si maritus.ff.de adul.& ludo.in singulari bus in verbo iurisditio/incipit vbi sunt duo. Item vbi princeps vult actum explicare / nō habet locum præuentio inter eum & inferio rem: quia apponendo manus aduocat ad se omne negocium.d.ca.vt nostrum de appel. maxime re existente integra: quia nondū est concilium congregatum.

¶Ad id quod dicitur assignationē longioris temporis facere præsumi factū ad diffugien dum, respondetur ꝙ si consideratur assigna tio breuis per cardinales facta (videlicet duo

A rum mensium) apparebit ꝙ non erat sufficiens ad tenendum generale concilium vniuersi orbis: quia intra duos menses non poterat deduci ad notitiam omnium suffraganeorum per prouincias existentium. & ipsi non habebant authoritatem patrum ad congregandum concilium, etiam si ad eos fuisset deuoluta facultas: eo ꝙ volebant reformare caput totius ecclesiæ, cuius rei iudicium est totius ecclesiæ: vt in cap. nemo. 9. q. 3. iuncto. c. si papa. 40. di. Et ideo tempus statutũ per papam fuit conueniens ad cõcilium vniuersale congregãdum. in quem effectum misit multos egregios viros ad omnes principes christianos & ꝑlatos ecclesiæ vt interessent. Quod non fecerunt ipsi: qui tantum edictum posuerunt, cum eorũ non esset potestas citandi tantum per edictum ad concilium: vt late dictũ est supra in forma citationis seruanda. maxime quia vocatio eorum erat quædam requisitio & non citatio, cum non sint superiores: vt in c. cũ nobis ibi doc. de elec. & supra dictũ est.

¶ Ad id autem quod dicitur locum non esse tutum, non oportet aliter respondere: quia locus concilii debet esse tutus/ & debet conueniri de loco tuto: iuxta notata in cle. pastoralis in. §. notorium de re iudi. & in. c. accedẽs

B el. 2. vt li. nõ contes. Et si qa non assignatur locus tutus/ appelletur, omnis processus postea factus erit nullus: vt dicit. d. anto. in. c. licet de elec. in. 6. col. & facit cle. pastoralis de re iudi. vbi videt tex. Quod nota pro monitorio facto cardinalibus vt debeant personaliter cõparere/ ipsis petẽtibus sibi assignari locum tutũ & ob non assignationẽ appellantibus. Sed his respondetur ꝙ oblatus est saluusconductus iuxta. d. c. accedens vt li. non contes. & vt non possint allegare ꝙ non teneantur se credere saluo cõductui (vt. d. c. accedẽs) oblata est fideiussio regum. Item eum ipsi fuerint in causa vt solitæ eorum residentiæ locus nõ sit eis tutus/ ipsis est imputandum. l. si mulier ff. quod metus cau. & dicetur infra in quęstione an valuerit processus contra eos factus. Itẽ interim nõ debent ipsi se intromittere de tenendo concilio donec fuerit deliberatum de loco.

¶ ITEM ad illud quod dicitur ꝙ ex lapsu temporis facta est deuolutio ad cardinales priuatiue / quia post lapsum termini papa fuit priuatus facultate vlterius congregãdi. respondeo ꝙ illa iura quæ allegantur in sua materia loquuntur in iure positiuo / quo papa non astringitur: sicut in simili dicit se li. de ca. si. de insti. & de. c. per vestras de iure C patro. ꝙ illa regula est data a iure positiuo cui papa non subiicitur. ita dicit in cap. 1. in. 17. colũ. de consti. Sic in proposito illa iura quæ allegantur causare deuolutionem/ sunt de iure positiuo: videlicet ꝙ si collatio non fiat infra sex menses sit ille priuatus & deuoluatur ad proximum superiorem in. d. cap. nulla de concess. præben. ideo papa non subiicitur illis. Quod & tenet ibi anto. dum dicit ꝙ nullus supplet negligentiam papæ.

¶ Itẽ datur alia solutio cõtra quam nõ potest replicari: videlicet ꝙ nullibi reperitur iure cautum si papa non congregat concilium/ ꝙ propter eius negligẽtiã deuoluatur facultas cõgregandi ad cardinales, nec ad hoc tendũt doc. in hac materia loquentes. quia si hoc esset, iam transierunt tot tempora ꝙ non fuit tentum aliquod concilium ꝙ ad quemlibet catholicum esset facta deuolutio concilii cõgregandi, nec esset opus facere vim in obligatione facta per papam de congregando infra biennium. Et hoc ostendunt omnia iura in materia loquentia circa congregationem concilii, maxime. 17. di. in quibus nunquàm dicitur ꝙ ob negligentiam papæ alius possit congregare concilium. Sed doc. qui voluerunt deuolutionem fieri ad cardinales quando non congregat papa, loquuntur quando D papa hoc facere detractat malitiose/ & requisitus non vult congregare / & est necessitas congregandi: non ꝙ causetur ad eos deuolutio ex papæ negligentia quæ deprehendatur ex decursu alicuius temporis: sed potius ex papæ malitia & dolo / quæ arguuntur ex indiciis, cum post factas debitas requisitiones ipse cessat vel non vult congregare. Et licet dolus probetur ex perspicuis indiciis. l. dolum. C. de dolo, tamen qui illum allegat debet ipsum probare: quia in dubio nõ præsumitur quis dolosus: vt in. l. quoties. §. qui dolo. ff. de dolo. dicitur in. c. 2. post glo. de renũ. in. 6. Et cõiecturæ per quas probatur debent esse indubitatę, ita ꝙ animũ iudicis reddant certum secundum specu. in ti. de expẽsis. §. si. versi. tu aũt. Et quælibet etiam leuis causa excusat a dolo: vt in. l. plagii la. 2. C. de plagiariis. ¶ Si dicatur ꝙ cõstitutio frequens considerat negligentiam, responde vt supra dictum est.

AD secundum dubium an licite recesserint ab obedientia papæ præfati cardinales ostẽdit metus qui iuste causat absentiam & fugam, exemplo christi qui

A fugit a facie herodis, & pauli qui a fratribus per murum demissus est in sporta. 7. q. 1. ad uersitas/ & c. si iustus de appel. & ff. & C. qd metus cã per to. & l. interpositas. C. de trãsac. Et excusat si est metus carceris. l. qui in carcere. ff. quod metus cau. qui allegatur in edicto eorum. Vbi enim probatur potẽtia alicuius & mala eius consuetudo, est probatus metus. bar. in. l. 1. ff. quod vi aut clam. l. de pupillo. §. ipsi prętori. ff. de noui operis nun. vñ recte quis fugit a facie venturæ iræ. Quod maxime eos excusat, quia quærebant vt concilium contra caput congregaretur. 7. q. 1. ad uersitas. ¶ Item quando prælatus est simoniacus/ notorius fornicator vel non seruat canones, potest ab eo recedi & ei obedientia subtrahi. c. nulli. 19. di. & 16. q. vlti. sanc. 24. di. nullus. 32. di. nullus. 81. di. c. si qui el. 1. & in papa est tex. 19. di. anastasius. Si ergo papa est schismaticus vel hæreticus/ nullus debet ei reuerentiam exhibere: quia in exemplum culpa vehementer extenditur quando pro reuerentia ordinis peccator honoratur. 83. di. nemo. Ergo similiter in notorio criminoso incorrigibili & per quem scãdalizatur ecclesia. ad id est exemplum de ioanne. 12. a quo cardinales non quia hæreticus sed quia lubricus
B & venator & incorrigibilis erat recesserunt/ & ipsum mediante ottone imperatore deposuerunt & leonem ei surrogauerunt. ¶ Item potest resiliri ab obedientia eius qui cõfingit schisma vel hæresim absq; eo q illa prædicet 24. q. 1. c. 2. in glo. quia cum excommunicatis & similibus nec verbo vel salutatione vel in cibo est participandum. 24. q. 1. omnis & c. miramur. xi. q. 3. excõmunicatos. de excep. c. ab excommunicato. de sen. excom. quod in dubiis cum simil. Vnde dicitur numeri. 16. recedite a tabernaculis hominum impiorum & nolite tangere quæ ad eos pertinent ne inuoluamini in peccatis ipsorum. 30. q. 1. omnes. 1. q. 1. si quis.

¶ Sic etiam reperitur factum in symmacho a quo oẽs clerici hoc est cardinales recesserũt propter crimina ei obiecta: vt in. §. hinc etiã 17. di. ¶ Nec obstare videtur q illi recedentes/ ex misericordia fuerũt ad sua officia & beneficia restituti. Quia potest responderi q illud fuit eo q illud quod symmacho obiecerant erat falsum, & de facto symmachum papatu spoliauerant: vt in. §. item symmachus 2. q. 7. Idem legimus de liberio, a quo tanq̃ ab hæretico cardinales se separarunt. facit. 6. q. vlti. sane.

¶ Et q a prælato criminoso & hæretico sit recedendum/ patet per multa iura. 1. q. 1. si quis C
24. q. 1. omnis & cap. quæ dignior. 24. q. 2. sane. de elec. c. quia diligentia. de hæ re. c. excommunicamus. §. credentes. & 24. q. 3. clericis. & q. 1. c. 1. & 1. q. 1. non oportet & c. non liceat. Et qui. n. peccat & q peccanti cõsentit/ vterq; damnatur. 24. q. 3. qui aliorũ xi. q. 3. ita corporis. & c. qui consentit. 83. di. quid enim. Vnde glo. 2. q. 1. notũ/ vult q tribus modis quis cõsentit. s. cooperando/ nõ corrigendo/ non defendendo. Et quo ad simoniacos in ordine notorie & notorios fornicatores, q ab eis sit recedẽdum patet in. §. verum. 32. di. & in. c. si quis a simoniacis. 1. q. 1. Et a prælato notorie criminoso crimine inducente suspensiõem ipso iure quo ad se & quo ad alios, q possit recedi ponit anto. i. c. vr̃a de coha. cle. & mu. & domi. in. c. sicut sacerdotes 2. q. 7. & idem innocẽ. in dicto cap. vestra, & ostien. & ioan. an. in. c. per tuas el. 2. de simo. & in. c. 1. de schisma. abb. & moderni in. c. cũ non liceat de pręscrip. & ibi glo. Et glo. in. d. c. sicut sacerdotes. 2. q. 7. ponit. 5. casus qbus põt recedi a p̃latis añ s̃niam: videlicet si sunt hæretici vel exõicati/ vel nõ seruãtes canones vel simoniaci vel notorii fornicatores. ad qđ facit quod replicant doc. in. c. ex tenore & in D
cap. fi. de tempo. ordi. & in. c. sciscitatus (maxime per abb.) de rescrip. Et idem quod glo. in. c. nonne. 8. q. 4. refert glo. in. d. c. non liceat & glo. in. c. nullus. 32. di. & glo. in summa. 8. q. 4. Et bene facit illud quod examinat. s. tho. in secunda secundæ. q. 12. arti. 2. vbi ponit q propter apostasiam principis licite ab eo recedunt subditi: & respondet ad plura exempla in contrarium adducta. ¶ Sic & a prælato nõ seruante canones licitum est subditis eius recedere, quando facit illud ex contemptu vel quia non credit illis canonibus: vt dicitur in d. cap. non liceat. & idem abb. in. c. ego. N. de iureiu. Et posset deponi: vt ponit immol. in cle. 1. de æta. & quali. de quo per archi. in cap. quicunq;. 81. di. Ad quod adde immol. in. c. 1. de consti. in fi. ibi vtrum tunc requiratur monitio. & vide alex. in. l. ita stipulatus. ff. de verbo. obli. in. 5. col. ¶ Similiter & prelatus qui amisit gratiam papæ/ potest euitari a suis subditis secundum abb. in. c. veniens de præscrip. & ibi ponit alios casus in quibus licet subditis recedere ab obedientia prælati. Et vide eum in. d. cap. ego. N. de iureiu. vbi ponit q ex solo contemptu deponitur. 4. di. §. hæc etsi legibus. glo. in. c. generali de elec.

in.6.Si crederet aũt ꝙ papa nõ haberet ptãtẽ condendi canones: esset hæreticus: vt ibi.

A ¶Ex his videtur ꝙ si propter crimen notoriũ(videlicet vltra hæresim schisma vel apostasiã)licet recedere ab obedientia papæ,multo magis hoc licebit in crimine in quo reperitur incorrigibilis & per quod scandalizatur ecclesia: quod parum differret ab hæresi propter cõtumaciam,vt dicit illa glo.in.d.c.si papa.quæ crimina notoria & scandalizantia allegantur in cardinalium edicto. ¶ Ad quod facit ꝙ prælatus remouetur propter scandalum ab ecclesia: vt in.c.nisi cũ pridem de renun.archi.7.q.1.c.suggestum.abb.in.c.1.de elec.

¶SED in contrarium(ꝙ non sit recedendum a prælato criminoso ante sententiam in eum latam)facit tex.in.c.nonne & ibi bona glo.in summa.8.q.3.15.q.vlti.sciscitantibus 6.q.2.si tantum/&.c.placuit.& maxime ratio ne scandali vitandi. Vnde& dominus noster iesus christus iudæ corpus suum tradidit/ de consecr.di.2.c.non prohibeat &.c.sequen.ne generaretur scandalum contra iudam. Item facit ꝙ omnia illa iura quæ sonant licite recedi a prælato in certis casibus de quibus in iuribus supraallegatis/loquuntur in inferioribus prælatis a papa,in quibus est alia ratio.nã ab illis receditur quando sunt criminosi in omnibus criminibus inducentibus ipso iure suspensionem quo ad se & quo ad alios: vt dicitur in.d.c.vestra de coha,cle.& muli.&.c.1.de schisma.& in.c.cum non liceat de præscrip.& do.2.q.7.sacerdotes.Hoc autem nullo modo accidit in papa, qui ex nullo crimine est suspensus ipso iure a papatu nisi in casu hæresis: vt in.d.cap.si papa sæpius allegato 40.di.

B

¶QVID dicendum? Dic ꝙ a papa nõ est recedendum nec ei obedientia subtrahenda nisi in casu quo incidisset notorie in hæresim iam damnatam(vt in terminis.c.1.de sum.tri.& in simil.)& monitus nõ resipiscit: quia tunc non expectatur alia sententia nisi declaratoria: vt in.c.cum secundum de hære.in.6. Et ideo quia est priuatus ipso iure pontificatu/est minor quolibet catholico: vt dicit glo. in.c.achatius el.1.24.q.1.& tunc potest & debet discedi ab eius obedientia quia non est papa.Ita glo.1.in.c.anastasius.19.di.quam omnes sequuntur,archi.dominicus/egidius & alex.ibi.& feli.in.c.si quando de rescrip.

¶Non obstat quod dicit abb.in.c.inquisitioni de sen.excom.vbi defendit cardinales qui discesserant ab obedientia gregorii & benedicti:& dicit ꝙ reuocati non tenebantur comparere quia turbatus fuisset status ecclesiæ,& præsumebantur mala futura & ꝙ impediretur cõcilium.Quod & posuit egi.consi.97.& in cle.ne romani,& refero supra in quæstione principali an simonia per papam commissa sit sufficiens causa congregandi concilium in arti. an possit obiici contra electionem papæ ꝙ sit meticulose facta.Et de illo schismate inueterato & electione loci ciuitatis saonę facit mentionem anto.de bu.in.c.quod ad consultationem de re iudi. qui fuit vnus de missis ad concordandum de loco. cuius loci electionem prius approbauit gregorius/postea autem penituit vt ibi dicitur. Hoc autem ꝙ turbaretur status ecclesiæ & præsumãtur mala futura & impeditum iri concilium,non est in casu nostro: in quo ex eorũ comparitione non imminet aliquod periculum/nec mala futura timeri possunt(sed potius ex eorum absentia/per quam fit schisma)& quia papa indixit concilium nec ab eis adhuc est cõgregatum.Inde etiam dicit ioan.de fan.in.§.itẽ symmachus.2.q.7.ꝙ cardinales qui discesserũt ante sñiam ab obediẽtia papę vrbani.6. fuerũt schismatici.Et idem dicit domi.in.d.c. anastasius/etiam de cardinalibus qui discesserunt ab obedientia gregorii.12.s.ꝙ cardinales qui ante sententiam discesserunt fuerunt schismatici.Et idem replicat ioan.de ana.in ru.de schisma.qui dicit illos fuisse puniẽdos tanq̃ schismaticos.allegat tex.17.di.§.hinc etiam.& subiungit referendo domi.ibi/ꝙ verbum ante tempus ibi positum potest referri non ad tempus sententiæ depositionis,sed ꝙ intelligitur ante tẽpus.s.a iure permissum. Et sic ꝙ vbi non expectatur aliqua sententia condẽnatoria(vt est quando est notorius hæreticus de hæresi iam damnata)liceat recedere non expectata sententia: sicut quis potest a superiore recedere quando est a iure notorie suspensus: iuxta ea quæ plene notantur per omnes in.c.tua & in.c.vestra de coha,cle.& mulie.secundum ioan.de ana.& supra satis dixi.

C

D

¶Sed quo ad greg.12.fuit alius casus: quia fuerat tunc schisma inueteratum & promissio iurata.& ideo pe.de ancha.in consi.65.(incipit pro declaratione)& idem pe.de ancha.in responsione facta ad oratores regis frãcię in.5.char.in versi.per prædicta videtur responsum/multum defendit illos cardinales. Sed in cardinalibus q discesserunt ab vrbano

A videtur verum quod dicit ioan.de fan.ꝙ non
potuerint discedere/ex quo nondum erat de
claratum vtrum illa electio fuisset nulla, su-
per qua multę fuerunt doctorum opiniones.
& ideo stante dubietate non poterant recede
re ab eius obedientia/& committere schisma
eligendo clementem. 2.q.7.sicut sacerdotes
&.8.q.4.nonne.vbi de hoc. Quinimo idem
domi.in.§.hinc etiam.17.di.dicit inducẽdo
illum tex.ꝙ cardinales qui recesserunt a ciui
tate lucana anteq̃ gregorius.12.fuisset depo
situs a cõcilio pisano (qđ fuit anno.1408.)
fuerunt schismatici:quia nõ licet recedere ab
obedientia ante tempus etiam si papa dicatur
hæreticus.

¶ Egi.in.§.hinc etiam.17.di.dicit ꝙ cardina
les discedentes ante sententiam ab obedien-
tia papæ sunt schismatici. & ponit duos ca-
sus in quibus licet discedere: videlicet in casu
hæresis (quæ impingebatur symmacho) & in
casu scandali, quando propter crimen scanda
lizaretur ecclesia. Sed in hoc vltimo dicit ad
uertendum: quia in alio casu q̃ hæresis non
potest ferri sententia per quemcunq; de mũ
do contra papam.9.q.3.c.nemo/&.40.di.ca.
si papa. Et ideo ipse exemplificat ibi de hęresi.
dicat enim papa quicquid vult quod non pla
B ceat, non tamen poterit accusari nec damna-
ri de aliquo nisi inciderit in hæresim: vt in.c.si
papa.40.di.poterit tamen cum eo seruari for
ma tradita ab ostien.in.c.proposuit de cõcess.
præben. Ita dicit egi.in.d.ca.anastasius, & di-
cunt doc.in.d.c.proposuit.

¶ Et oportet intelligere ꝙ hæresis quæ sym-
macho obiiciebať erat occulta, & ideo ipsi re-
cedentes fuerunt schismatici: quia symma-
chus fuit absolutus, sed clerici (hoc est cardi
nales) ex gratia fuerunt restituti. Et ideo dicit
idem egi.in.d.ca.anastasius (& refert alex.) ꝙ
quando hęresis esset occulta/non esset recedẽ
dum a papa nec ei subtrahenda obedientia,
& similiter in quocunq; alio crimine quantũ
cunq; graui & notorio: sed tunc potius debe
bit moneri papa per concilium. Et assignat
egi.rationem in.c.anastasius/propter incon-
ueniens quod sequeretur: quia alias semper
esset in posse subditorum contra prælatum
confingere hæresim & dicere eum incidisse
in hæresim iam damnatam: quod esset scan-
dalosum. de quo est tex.in.§.hinc etiam.17.
di. Congregato tamen cõcilio bene posset ac
cusari de hæresi occulta iam damnata q̃ pos-
set probari: vt voluit archi.ioan.an.& alii in
d.c.in fidei de hære.in.6.& dixi supra, & illa
probata tunc poterit subtrahi obedientia ab
eo, imo & dãnari de tali hæresi si conuincitẽ & C
pertinaciter persistit in suo errore: vt in cap.si
papa.40.di.&.c.dixit.24.q.3.& diximus su-
pra.

¶ Et isto modo possunt defendi cardinales
qui discesserant a ciuitate lucana subtrahen-
do obediẽtiam gregorio.12.ante depositio-
nem: quia cõstabat eis ꝙ gregorius erat schi-
smaticus & confingebat multas causas vt nõ
congregaretur concilium & schisma tollere-
tur. Vnde quantũcunq; ante nõ esset lata sen
tentia (quia forte videbant ꝙ concilio iã con-
stabat de eius malitia) potuerunt licite recede
re, sicut dico quando iam probata est hæresis
occulta: quia simulatq; est conuictus/res est
effecta tam clara vt propter notorietatem hæ
resis appareat ꝙ desiit esse papa. ꝟ Et hoc vide
tur etiam velle do.in.d.§.hinc etiam.vbi sal-
uando cardinales dicit posse responderi ad il
lum tex.in.d.§.hinc etiam/ꝙ tempus ibi po-
situm non refertur ad sententiam sed intelli-
gitur ante tempus a iure permissum, & ius
permittit discedere si superior est notorie a
iure suspensus. allegat cap.tua de coha.cle.&
mulie. & quod ipse dixit in cap.nerui.13.
di.

¶ Vbi autem confiteretur suum errorem & D
paratus esset corrigi, tunc non deponeretur:
vt dicitur in cap.nunc autem.21.di.& ponit
egi.in.c.eiectionem.79.di.& aluarus de plan
ctu ecclesiæ in li.1.arti.5.& dicitur in.c.in fi
dei de hære.in.6.& alex.in.d.c.si papa in pri-
ma oppositiõe. Ad quod facit quod dicit bal.
in.l.rescripta.C.de preci.impe.offe.vbi dicit
ꝙ papa a nemine cogitur etiam si dicatur hæ-
reticus, allegat capitulum qua traditiõe.22.
di. ꝟ Quinimo plus vult egi.in.d.c.anastasi⁹,
ꝙ in duobus schismaticis gerentibus se pro
papa nõ debet eis subtrahi obedientia. & po
nit exemplum in schismate tempore grego-
rii.12.& benedicti.13.qui vt tolleretur schi
sma in ecclesia recusabat viam cessionis, &
omni conatu firmabat potestatẽ suam in pa-
patu & per omnem viam qua poterat im-
pediebat viam cessionis: propter quod clerus
& populus & cardinales obedientiæ eius &
reges franciæ & castellæ cum prælatis & po-
pulis suorum regnorum subtraxerunt se ab
eius obedientia & tenuerunt eum inclusum
in suo auinionen. palatio. Dicit tamen finali-
ter esse cogitandum per id quod ipse dixit in
c.vnico de iniu.in.6.& remittit se ad dicta in
ca.in fidei de hære.in.6.& ad consilium.99.

In quibus locis vt supra retuli videtur voluis
A se contrarium/ & ꝙ non posset cogi ad viam cessionis:contra id quod supra retuli de concilio pe. de ancha. 65. contra gregoriũ. 12. qui vult ꝙ cardinales potuerunt ei subtrahere obediẽtiam & ire ad locum saonæ. Quod etiam posuit cataldinus in suis allegatioibus factis pro ioan. 23. contra gregorium. 12. in 10. char. versi. sed hic occurrit.

¶ Et idem etiã (videlicet ꝙ cardinales potuerint illis subtrahere obedientiam) ponit car. in suo trac. posito in. c. licet de elec. in versi. aliũ & octauum modum. Et pe. de ancha. in responsione ad oratores regis fran. vult ꝙ ex quo ioannes / gregorius & benedictus erant schismatici, erant declarati per sententiam sacrorum canonum nec requirebatur alia sententia hominis etiam declaratoria. Et respondet ad ca. cum secundum de hære. in. 6. ꝙ debet intelligi cum in bonis est facienda executio: secus cum in pœnã afficit personã. nam tunc debeo a persona simulatꝙ lata est sñia recedere: quia non requiritur executio facti sicut in bonis. Et dicit ꝙ hoc voluit tex. in. c. didicimus &. c. omnis &. c. quæ dignior 24. q. 1. quia ꝗprimum probatum fuerit cos esse schismaticos, talibus denegatur omnis
B audientia. c. in nomine domini. 23. di. Et ista faciunt ad ea quæ in papa hæretico infra dicetur in. q. vtrum possit per concilium deponi. Et ad prædicta adde abb. in. c. cum non ab homine de iudi. in. -. col. & doc. in. c. peruenit de appel & feli. in. c. rodulphus de rescrip. dum dicunt ꝙ quando delictum est notorium/ nõ requiritur declaratoria. & ibi vide do. in. d. c. cum secundum.

¶ Et ex præmissis patet si tenemus opinionẽ petri de ancha. & catal. & cardi. ꝙ etiam a papa schismatico licet recedere & illi obedientiam subtrahere/ non solum quando est notorie schismaticus sed etiam quando est dubiũ quis duorum sit verus papa & per eos nutritur schisma/ propter scandalum in fide, quia tunc schisma quod nutritur antiquatum trãsit in hæresim: vt supra diximus. Et hoc etiam ad longum posuit pe. de ancha. in trac. de schismate in. 7. q. vbi probat ꝙ mixtura cardinalium creatorum a non vero papa non facit quominus possint se retrahere & se inuicem coniungere ad congregandum concilium vt compellantur ad sedandum schisma.

¶ NVNC ergo redeundo ad propositum, vtrum licuerit ipsis cardinalibus discedere & se subtrahere ab obedientia papæ, ex quo nõ erat casus notoriæ hæresis vel schismatis vt supra: Et dicendum est ꝙ non. Ad quod facit C
illud iudæ apostoli. hi sunt qui segregant semetipsos / animales / spiritum non habentes. Inde & bernar. sic est inquit oĩs qui ab vnitate recedit / nec dubites quin ab eo recesserit spiritus vitæ. Ad hoc tex. in. c. quemadmodũ 23. q. 7. cardinales enim sunt pars corporis papæ: vt in. c. si quis cũ militibus. 6. q. 1. &. l. qsquis. C. ad. l. iul. maies. glo. in. c. penul. de offi. lega. & ĩ. c. fœlicis de pœ. ibi archi. & ioã. an. Ideo non debent a capite discedere, quia omnia membra caput sequuntur: zachariæ. 13. de consecra. di. 3. celebritatem. Facit authen. de eccle. ti. in prin. de prescrip. cum non liceat. de iis quæ fiunt a præla. nouit. 12. di. nõ decet. Et qui non habet papam pro capite nõ est vnum membrum de corpore mystico ecclesiæ nec christum qui est caput habet pro capite. Et a discessu nullus excusatur ignorãtia vel timore. 20. di. c. si decreta. 12. q. 2. qui & humanis. vbi de hoc notatur. &. 16. di. quod dicitis. Nec quisꝗ a papæ obedientia recedẽs excusatur propter multitudinem etiam si totus mundus discederet: vt in. c. multi in fi. 2. q. 1. ibi non minus ardebunt qui cum multis ardebunt. Ita dicit aluarus de planctu eccle. 26. ar. primi libri. Vñ patet ꝙ a papæ obediẽtia nullo modo est recedendum, & maxime D
vbi est vnicus indubitatus papa vt in proposito: quia ante sententiam non est ab eo recedendum etiam si esset hæreticus occulte: vt est tex. in. d. §. hinc etiam. vbi clerici qui recesserant ante sententiam ab obedientia symmachi restituuntur ex misericordia ad officia ecclesiastica. Et hoc idem probatur per glo. in summa. 24. q. 1. & in cap. acharius ea. cau. &. q. &. xi. q. 3. c. cui & de elec. c. nihil.

¶ Sed vtrum isti cardinales dicantur obediẽtiam subtraxisse (ex quo hucvsꝗ tantum recesserunt & concilium intimarunt papæ, & vt dicunt cum reuerentia vt superiori) si non procedunt aliter ad vlteriora, in hoc est vis. Existimo distinguendũ ꝙ aut recesserunt timore ducti non animo subtrahendi obediẽtiam papæ, & clarum est ꝙ tunc excusantur per iura primo loco allegata, & licite ac sine pœna potuissent recedere a curia: quia qui ex timore facit non dicitur facere. 23. q. 6. §. ex his. 57. di. cap. 1. de pœni. di. 7. nullus. ff. de regu. iu. qui ex timore. Non obstat quod dictum est ꝙ nullus excusatur ignorantia vel timore: quia ibi est sermo de discedentibus ab vnitate ecclesiæ delinquendo & commit

A tendo in canones. Similiter non iudicarem eos posse dici subtraxisse obedientiam si discessissent ad indicendum concilii congregationem. tum quia excusarentur propter promissionem eis in conclaui factam, tum etiam quia illi qui coniurant de re licita vel vt sint magis securi, non dicuntur subtrahere obedictiam. Ita inno. in. c. 1. de schisma. & refert ioã. de ana. in ru. eo. ti. Et sic limito quod dicit in. l. fi. ff. de collegiis illicitis: videlicet ꝙ subditi non possunt inter se inire foedus. Dicit tamen inno. ꝙ in dubio semper præsumitur cõtra coniurantes. xi. q. 1. c. si qui clerici. Faciunt quæ dicuntur in. c. coniurationũ. xi. q. 1. cum 4. sequen. ca. ⁊ Eretiam eos excusarem quantumcunq; ad eos nõ spectaret conuocare cõcilium, si modo id credebant sibi licere ratiõe negligentiæ vt ostendunt in suo edicto. quia quantumcunq; teneantur scire canones & ignorantia eos non excuset (vt late doc. in. c. cũ in cũctis de elec. & in cle. 1. de æta. & quali.) licet per hoc peccassent (quia ex officio suo tenentur scire canones: vt. 3 8. di. c. nulli/ &. c. quæ ipsis/ &. c. omnes. & dicitur per car. maxime in. d. cle. 1. nam & quilibet tenetur indagare quæ ad eius spectant officium: vt dicitur in. c. innotuit de elec. & in cle. 1. de consan. &
B affi. per car. & maxime in arduis/ vt ibi dicitur quia præsumitur sciens nec excusat ignorantia) non tamen dicerentur subtraxisse obediẽtiam: quia ille dicitur subtrahere obedientiã qui facit signa subtractiõis obedientiæ/ necessario inferentia subtractionem obedientiæ: vt in. c. quecũq; ibi domi. 3 0. di. ⁊ Sed aduertendum est ꝙ discretio est mater virtutũ: vt in. c. 1. de offi. custo. & ratio est anima legis. l. cum ratio. ff. de bonis damna. c. ex eo de elec. in. 6. Vnde bene considerando isti non renuunt velle papã pro superiore. Quapropter non proprie dicuntur inobedientes: vt patet in. c. grauem de exces. præla. Facit quod plene dicit domi. post glo. 4. q. 1. in sum. Item etiã facit quod ponit bar. in. l. hostes in penul. q. ff. de capti. Et si quis petant cõcilium congregari & dicant papã reformandũ. nõ ob hoc subtrahitur obedientia: quia & superior per inferiorem aliquando arguitur: vt patet in. §. item cum balaham. 2. q. 7. & in. c. cum petrus/ &. c. petrus ea. cau. &. q. Item paulus reprehendit petrum: vt in. c. testes. §. item paulus. & in ca. paulus/ & in. c. puto. ea. cau. &. q.

¶ Sed multum facit contra cardinales ꝙ si timore ducti diuertebant & bono zelo ducebantur, non debebant confugere ad regem franciæ/ qui tunc erat apertus hostis papæ: ex quo videntur incidisse in extrauagantem qui
C sint rebelles: vbi non solum sunt rebelles qui resistunt principi (vt in. l. 2. C. de desertoribus li. 1 2. & in. l. amissione. §. qui deficiũt. ff. de capi. dimi.) sed etiam qui quomodocũq; aliquid machinantur contra honorem principis. Similiter si quis non obediat principi in concernentibus prosperitatem imperii etiam si sit rebellio contra personam ipsius principis & non contra imperium, omni casu dicitur rebellis: vt est tex. in. d. extrauaganti q sint rebelles/ ibi contra nostrum honorẽ aliquid machinantur. & ibi bar. Vel saltem erunt trãsfugæ: quia qui mutando locum recedit de terris subiectis principi & vadit ad hostes rebellando/ vocatur transfuga: vt. ff. de pœnis. l. si quis aliquid. §. transfugæ. & de captiuis & postlimi. reuer. l. postliminiũ. §. transfuga. & de re mili. l. proditores. & ponit bar. in verb. tenore in. d. extrauaganti qui sint rebelles. Et rebellis largo modo dicitur omnis inobediens: siue sit in nõ obediendo quo ad causam/ siue impediendo delegati iurisdictionem. c. si quando &. c. significasti de offi. delega. siue impediendo exequentes eius mandata iniuste & violenter. c. ex literis eo. ti. Vnde domi. cap. si.
D 3 8. di. dicit ꝙ ille dicitur rebelliter viuere qui scienter & contumaciter recusat facere id ad quod de iure arctatur, quod inducit ad statuta. Bar. tamen in. d. extrauaganti vult cõprehendi omnes qui cum essent subditi expresse rebellant principi/ transfugiendo & cõuertendo se ad hostes: per. l. proditores. ff. de re mili. Et in verbo rebellando dicit. quod dicitur de officialibus/ intelligitur de iis qui principaliter & directe sunt pro principe: vt legati & vicarii principis, non aũt reges vel ciuitates quæ ab eo habent iurisditionem. Et si est rebellio contra rectores per romanam ecclesiam positos in italia/ erit locus constitutioni extrauagantis: vnde ipsi qui contra terras ecclesiæ se armarunt/ satis comprehenduntur. Et sic erit rebellis etiam ille qui non paret iudici ipsius principis: vt dicitur in. d. c. sane de offi. delega. & in. d. extrauaganti qui sint rebelles. Et bene faciũt dicta cypriani ad togarianum/ quæ refero in sequenti quæsito. Ergo rebellis dicatur ille etiam qui non paret iudici bonus est tex. in. c. ea quæ in. §. 1. de statu mona. ibi cõtumaces & rebelles. & in. c. 2. de noui operis nun. nam rebelles dicuntur illi omnes qui sunt in proterua & notoria inobediẽtia: vt notat angelus in. l. 2. §. fi. ff. de iudi. alle.

gat glo.in.l.si certarũ.§.fi.in glo.fi.ff.de testa.
A militis.quæ modicum facit:loquitur enim in
legato qui reseruauit sibi primam vacaturam
& excommunicauit rebelles.vnde non decla
rat glo.quis dicatur rebellis:sed potius ibi po
nit rebelles pro contradictoribus. Vnde be-
ne bal.in.l.si vero in.§.quid ergo (vbi legit
eandem glo.in.d.l.si certarum) dicit ꝙ ver-
bum rebellis est vocabulũ generale pro quo
libet subdito contradicente facto & authori-
tati superioris:ille autem qui nõ est subditus
dicitur proditor.allegat cle.pastoralis de re
iudi. Attenta tamẽ vocabuli etymologia pro
prie ille videtur dici rebellis qui post factam
pacem iterum redit ad bellum. dicitur enim
rebellio secundum decium in.d.c.sane el.2.
de offi.delega.quasi belli iteratio.Sed ista allu
sio vocabuli non proprie conuenit secũdum
ꝙ capitur communiter a bar.& aliis:qui vo-
lunt hoc ipso ꝙ subditus est infidelis principi
& adhæret hosti dicitur rebellis. & verbũ re-
bellãdo exponit ibi bar.i.resistendo & nõ obe
diendo.Et isto vocabulo nunq̃ vtebantur an
tiqui legum conditores secũdum quod dicit
bar.in.d.extrauagãti in verbo rebellis,sed est
nouum vocabulum. Vnde potius videtur
dicendũ ꝙ rebellis dicatur quasi reus belli &
B quasi causa belli & contra quem moueri de-
bet bellum,cuius appellatione non compræ
hendũtur exiriti:vt dicit bal.consi.67.in.2.
volu.incipit dominus papa. Nec dicitur re-
bellis nisi fuerit condemnatus, nec sufficeret
sola confessio delicti: vt dicit paul.de castro
cõsi.30.incipit omisso ordine in fi.verbis. Et
ꝙ rebellio nõ dicatur quasi iteratio belli/ pro
bant plura iura.tex.in.c.fi.de ꝓben. & in cle.
1.in verbo rebelli. & in verbo inobedientes
& rebelles,de iureiu.& tex.38.di.c.vl.& tex.
in.c.vbi periculum.§.porro de elec.in.6.De
quo in clausula cõtradictores & rebelles/per
albericum in.l.fi.C.de edicto diui adri.tollẽ.
versi.si autem aliquis contradictor.

¶Aduertendum est ꝙ clarum esset si cardina
les confugissent ad regem vt facerent circa
bellum conditionem papæ deteriorem/tunc
eorum inobedientia cum adhęsione facta re-
gi/fecisset eos rebelles:quia essent inobediẽ-
tes papæ in concernẽtibus prosperitatem pa-
pæ,& essent schismatici licet non strictissime.
Facit quod dicit bar.in.l.2.§.occisorum.ff.
ad silla. vbi sola scientia de machinationibus
factis contra principem vel rempubicam cui
quis subest/facit eum teneri de maleficio.l.
quisqs.C.ad.l.iuliã maies.Sed si cõfugissent
ad terras regis vt essent magis tuti, tunc non
dicerẽ eos rebelles:quia magna est dr̃a inter C
inobedientes & rebelles. quod ponit tex. &
ibi doc.in.c.intra quattuor de maio.& obe.&
probat tex.in.d.cle.1.ibi inobedientes & re-
belles/quæ ponit vt diuersa.ponit feli.in ca.si
quis in.4.col.de maio.& obe.quia inobedien
tia non concernit statum principis:ideo non
est proprie rebellio.Et ideo statutum loquẽs
de rebellione/nõ habet locum in inobediẽte
secundum anto.& abb.in.c.sane.el.2.de offi.
delega.secundũ ꝙ refert feli.in.d.c.si quis.Et
abb.in.d.c.sane & anto.ponunt differentiam
inter contumacem & rebellem:quia rebellio
est cum aliquali resistentia,quod non requiri
tur in inobediente:vt dicitur ibidem in.d.ca.
sane el.2.de offi.delega.per moder.& in.d.c.
intra quattuor.Vnde consideratis circunstan
tiis posset probabiliter dici ipsos non subtra-
xisse obedientiam. quod maxime videntur
ostendere in suo edicto, vbi omnia referunt
ad.s.d.n.Non enim confugiens ad locũ tu-
tum põt dici rebellis.l.pręsenti. C. de iis qui
ad ecclesias cõfugiũt.c.inter alia de immuni.
eccle.Vnde ex sola fuga nisi aliud appareret,
ex quo minæ præcesserant & timor iustus
inerat/non iudicarem eos subtraxisse obediẽ
tiã. Et hoc tenet aug.de anco.in li.de.po.pa. D
q.25.ar.1.in responsione ad secundũ argu.
vbi dicit ꝙ multi resistunt præceptis dei & vi
carii eius vel ex amore male inflãmante vt a-
liquod temporale commodum cõsequãtur/
vel ex timore male humiliante ne super eos
aliqua pericula & incõmoda inducantur,qui
tamen schismatici non dicuntur:quia nec ab
vnitate membrorum ecclesiæ nec ab vnitate
capitis se diuidere ex animo intendunt,& ista
diuisio satis habet per aug. in li.de quæstio-
nibus euangeliorum. ¶ Si tamen verum est
ꝙ aliqui ex eis etiã armati post conflictũ ra-
uennę cũ exercitu gallorũ progressi sunt ad
occupandum ciuitates ecclesiæ & ꝙ moue-
runt bellum contra rectores in dictis ciuitati
bus & castellanos per romanam ecclesiã ibi-
dem positos,tunc per dicta bar.in.d.verbo re
bellando/videntur nõ posse excusari ab aper
ta rebelliõe. Q̃ñ aũt hæc subtractio obediẽ-
tię fiat/vide q̃d late dico infra in proprio arti.

ET ex his respondetur ad tertium du-
bium ꝙ non videntur dicendi schisma
tici: quia nullam scissuram in ecclesia
fecerunt.Vnde aug.contra faustum ponẽdo
differentiam inter schisma & hæresim dicit.
schisma est eadem opinantem atq; eodẽ ritu
colentem

A colentem quo cæteri solo congregationis de lectari dissidio, inde isidorus in libro etymologiarum dicit nomen schismatis a scissura animorum dictum esse. Scissio autem vnitati opponitur, vnde peccatum schismatis dicitur quod directe & per se opponitur vnitati/dicit beatus thomas in secundasecundæ.q. 39. articu. 1. Idem etiam dicit glo. in cap. quia diligentia de elec. est enim vocabulum græcum: vt ibi, & dicit tex. in cap. schisma vicesimaquarta quæstione. 1. Schisma siquidem ipsum quod nomen græcum est scissuram sonat: sed in vnitate scissura esse non potest, non ergo vnitati communicat qui schismaticis cõmunicat: partes sibi fecerunt & ab eo quod vnum est semetipsos segregãtes spiritũ nõ habent. Cũ ergo per discessum ipsorum cardinalium adhuc nulla reperiatur illicita diuisio per inobedientiam ab vnitate ecclesiæ, sequitur quòd adhuc prædicti cardinales non possunt dici schismatici.

¶ Aduertendũ tamen est quòd quando quis se principaliter scindit a papa & ab ecclesiæ vnitate nihil aliud contra fidei articulos asseuerans, tunc talis licet possit dici schismaticus etiam stricte sumptò nomine schismatis/tamen a principio hæreticus non dicetur:
B quia ex eo solo quòd ab ecclesia vel a pontifice se separat non videtur aliquid contra fidei articulos dicere vel asserere vt in hæresim prolabatur, potest enim velle esse diuisus & tamen ecclesiam vnicam confiteri. Et in hoc est differentia inter schisma & hæresim: quia hæresis est quæ dicit peruersum dogma: sed qui se ab vnitate scindit adhuc peruersum dogma non tenet: quia non obstante discessu esse potest quòd credat vnicam apostolicam ecclesiam. Vnde bal. in cap. licet de electione dicit quòd hæreticus non credit in ecclesia triumphanti, schismaticus vero nõ credit in ecclesia militanti: sed qui credit & tamen per superbiam intumescit vt tyrannus vel per ignauiam vt asinus vel per maliciam vt vulpes, hic non est hæreticus, allegat c. generali de elect. Posset tamen aliquomodo dici schismaticus. Vnde prouerbiorũ. 6. per hominem apostatam glosa interlinearis intelligit schismaticum. ibi homo apostata, vir inutilis/ graditur ore peruerso/ annuit oculis/terit pede/digito loquitur/prauo corde machinatur malum & omni tempore iurgia seminat, huic extemplo veniet perditio sua, & subito conteretur nec habebit vltra medicinam sex sunt quæ odit dominus, & septimum detestatur anima eius: oculos sublimes/linguam mendacem/ manus effundentes sanguinem innoxium / cor machinans cogitationes pessimas / pedes veloces ad currendum in malum / proferentem mendacia/ testem fallacem/ & eum qui seminat inter fratres discordiam. C

¶ Sed aduertendum est quòd quia schismatici sui schismatis verbis aut perseuerãtia causas quærunt/quæ nullæ esse possunt nisi prophanæ & ab ecclesia cõdemnatæ, ideo postea temporis spatio schisma in propriam & veram hæresim labitur: quia non potest suam scissuram verbis aut factis defendere nisi dicat vel quòd salus extra ecclesiam possit esse (quæ conclusio ab ecclesia est pro hæretica iam damnata. 24. q. 1. cap. quoniam vetus circa fi.) vel quòd possunt esse duæ vniuersales ecclesiæ / contra articulum & vnam sanctam catholicam ecclesiam. Ita dicit rosellus in monarchia, in quæstione an dignitas papatus semel quæsita possit perdi in. 6. charta. qui dicit quòd ita intelligit glo. 2. ad 6. 7. q. 1. cap. non autem. Vnde vereor si post intimatum concilium per. s. dominum nostrum (ad quem hoc spectat) se non subie- D cerint voluntati eius/ & a suis cœptis non destiterint volendo a seipsis concilium tenere & antipapam erigere, quòd tunc erunt vere & proprie schismatici: quia tunc quicquid fecerunt/ ambitiose factum esse ostenderent. Vnde apostolus ad colocenses secundo inquit. inflatus sensu carnis suæ & non tenens caput ex quo totum corpus per nexus & coniunctiones subministratum & cõstructum crescit in augmentum dei. Hoc autem caput est ipse christus, cuius vicem in ecclesia gerit summus pontifex, & ideo schismatici dicuntur qui subesse renuunt summo pontifici & qui membris ecclesiæ ei subiectis communicare recusant. Ita beatus thomas in secundasecundæ. q. 39. arti. 1. in corpore articuli. Et qui non habet papam pro capite non habet christum pro capite: vt in capitulo nolite. xi. di. &. 12. di. quis nesciat. vicesimaquarta quæstione. 1. quicunque. 93. distinc. qui cathedram. 1. q. 1 vin ecclesia. de pœniten. di. 3. si quis autem. de spon. duorum cap. vi. dicit aluarus de planctu eccle. in li. 1. ar. 24.

¶ Quinimo licet ostien. in tu. de schisma. dixerit illos qui se diuiserint a capite si aliud ca-

A put sibi non constituant potius dici acephalos & malos quàm schismaticos (18.q.2. abbatibus, & referunt alii doc.in.ru.& in.c. 1.eo.ti.) tamen cardi.ibi dicit ꝙ imo ex quo nullum supra se agnoscunt / & consequenter a romana ecclesia dicuntur diuisi, tales dicuntur schismatici. Et licet ioan.de ana. voluerit saluare ostien. in eo qui non recognoscit caput episcopi sed caput ecclesiæ romanæ, in proposito non tuetur cardinales: quia ipsi separant se a papa qui repræsentat ecclesiam, & consequenter sunt schismatici. Vnde augu. de anco. in li. de po.pa.q.25.ar.1. in fi. dicit ꝙ schismaticus is est qui sponte & ex animo per manifestam rebellionem se subtrahit ab vnitate ecclesiæ tam capitis quàm membrorum. Et idem aug.in.26.q.ar.1. in fi. dicit ꝙ non sufficit in ecclesia seruare congregationem vel vnitatem membrorum sine vnitate capitis: imo hoc ipso ꝙ tyranni vniunt sibi membra ecclesiæ & diuidunt ipsa ab vnitate & obedientia capitis cui simul cum eis deberent subiici / schismatici censendi sunt. Vnde cyprianus in epistola ad papam cornelium dicit, nec aliunde hæreses obortæ sunt aut nata sunt schismata, nisi inde ꝙ sacerdoti dei nõ obtemperatur / nec vnus in ecclesia ad tẽpus

B sacerdos & ad tempus iudex vice christi cogitatur.

¶ Et si agerent ad creandum antipapam, tũc essent strictissime schismatici cum admixta hæresi: quia ex quo niterentur sibi constituere aliud caput in ecclesia / peccarent in illum articulum fidei & vnam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam: quia illam scindere quærerent: vt vide ioan.an.& abb. post eum in.c.at si clerici in.15.col. in prin. de iudi. Vestis.n. domini quæ fuit inconsutilis remansit indiuisa vt per eam designaretur vnitas ecclesiæ.16.q.vl.c. sicut domini vestimentum. ponit glo.in.d.cap. quia diligentia, & dicit idem aug.in præallegata.25.q.in prin.& ideo non fuit scissa sed sorte data: vt patet ioan.19. Et hoc est quod dicit tex.in.c.inter hæresim.24.q.3. dum dicit ꝙ a principio schisma diuersum ab hæresi esse potest, cæterum nullum schisma est nisi sibi aliquam hæresim confingat vt recte ab ecclesia recessisse videatur. Vnde cyprianus in epistola ad rogatianum inquit, hæc sunt initia hæreticorum & ortus atque conatus schismaticorum male cogitantium vt sibi placeant / præpositum superbo tumore contemnant: sic de ecclesia receditur / sic altare prophanum foris colloca-

tur / sic contra pacem christi & ordinationem atque vnitatem rebellatur. C

¶ Et quòd illi qui renuunt subesse romano pontifici (qui caput est vniuersalis ecclesiæ) dicantur schismatici / est tex.in.c.non vos.23.q.5.& .24.q.1. hæc est fides, & cap. quoniam vetus.12.di. præceptis. Inde etiam cum.10. tribus relicto rege suo a tribu iuda & beniamim scissæ sunt alium sibi regem constituentes, dñs dedit illas in perditionem: vt legitur in.3. regum, & est tex.in.c.denique.7.q.1. Et cũ vir quidã dei ad eos missus esset qui futuram punitionem prædiceret / panem apud illos edere prohibitus est: quod cum non custodisset / diuina sententia inde rediens a leone deuoratus est.1.q.1.cap. si quis inquit.7.q.1. denique. Inde etiam core dathan & abiron cum complicibus quia moysi duci israel & aharon summo sacerdoti obedire noluerũt tanquam schismaticos terra viuos deglutiuit legitur numeri.16.& in.c. licet de elec. & ca. non afferamus.24.q.1. De quo vide epistolam cypriani ad magnum, vnde transumptiue est.d.cap. denique. Nec obstat tex.in.d.ca. denique.7.q.1.in fi. vbi dicit core dathan & abiron non cõmisisse schisma. Quia in vtroque loco supplet: videlicet tale quale nouatiani qui nouam ecclesiam constituerant. D

¶ Et non solum schismatici censentur qui a subiectione romani pontificis faciunt se alienos & subesse recusant, sed & qui membris ecclesiæ romano pontifici subiectis communicare recusant.24.q.1. schisma. Quod patet ex diffinitione posita per ioan. de ana. in ru. de schisma. cum schisma nihil sit aliud quàm illicita discessio eorum inter quos vnitas esse debet / seu illicitus ab vnitate vel vniuersitate discessus. Et hanc etiam diffinitionem posuit raymundus in summa in ti. de schisma. Vel breuius est illicitus ab vniuersitate vel vnitate discessus. Datur & alia diffinitio. (quæ fuit ostien.) quòd est illicita diuisio per inobedientiam ab vnitate ecclesiæ facta.24.q.1. aduocauit. Et ista vltima conuenit respectu inobedientiæ & diuisionis a capite.

¶ Vnde patet ex præmissis quòd nisi præfati cardinales acquiescãt indictioni cõcilii factæ per papam vna cum collegio reueren. cardi. ipsi ostendent velle apostatare ab ecclesia romana seque diuidere ab ipsius vnitate. Et si recte consideretur tex.in ca. vnico de schisma. in.6. fuit longe minor reatus & culpa in pe-

A tro & iacobo de columna (qui nihilominus fuerunt declarati schismatici) quàm ipsorum ecclesiam impugnantium, si ipsi non desisterent & niterentur creare antipapam. nam in proposito omnia quæ circa conuocationem concilii nunc fiunt per papam/ fiunt cum sacro collegio cardinalium. & ideo bene aduertant ne quicquam contra attentando / faciant se alienos & schismaticos: cum ex his appareat nullam apud eos esse tenendi concilii sine capite vero authoritatem: sicq; seipsos vniuersalis ecclesiæ hostes (non tenentes ipsius vnitatem) se constituerent. 24. q. 1. alienus. Imo & barbaris peiores forent. 1. q. 1. nonne. 24. q. 1. non afferamus. ¶ Ipsi enim sciunt romanã ecclesiam a domino ipso primatũ obtinuisse. 22. di. ca. sacrosancta. Ad quam petri sedes ex antiochia iubente domino translata est. 24. q. 1. rogamus. Quæ caput est omnium ecclesiarum. l. 4. & 5. C. de summa trini. Quæ principatum obtinet nationum. 2. q. 7. beati petrus. & bonus tex. in. c. quis. 21. di. Quam principes apostolorum omnibus aliis vrbibus in vniuerso mundo tam sua pręsentia quàm venerãdo triumpho prætulerunt: eamq; glorioso sanguine martyrii christo domino consecrarunt: vna B die passi vt pro merito ad christũ pariter peruenirent, in vno loco ne pro gloria alteri roma deesset, sub vno persecutore vt pro pari si virtute æqualis crudelitas vtrunque perstringeret vicesimasecunda distinctione cap. sacrosancta. ca. fundamenta de electione in sexto & d. cap. beati. Quam in hanc gloriam prouexerunt vt sit gens sancta/ populus electus/ ciuitas sacerdotalis & regia, per sacram beati petri sedem caput totius orbis effecta: vt in dicto cap. fundamenta de electione in sexto. Cur autem muneris ecclesiastici sacramentum dominus in beato petro apostolorum omnium summo principaliter collocauit nisi vt ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet? d. ca. fundamenta/ & d. c. sacrosancta. & ne quisquam ab ipsius petri & pauli societatis vnitate seipsum separare auderet. 24. q. 1. quicunq;. ¶ Postquàm igitur papa cũ sacro cardinaliũ cœtu in hac sacratissima ciuitate concilium indixit, si quid vltra attentauerint. d. cardinales / euidenter ostendent se velle ponere sedem ad aquilonẽ & fieri similes altissimo: eritq; eorum conuentus non concilium sed conciliabulum & satanæ conuenticulum, & ipsi veri schismatici, decimaseptima distincti-

one ca. multis. Et istis adde illa quę dicuntur C infra in illo articulo vtrum papa possit accusari q; sit schismaticus.

NVNC QVOAD quartum videtur (cum simus in vno indubitato papa & processus sit fundatus super notorietate delicti) quòd sine aliqua obseruatione terminorum papa potuerit procedere ad declarandum eos schismaticos. ¶ Et primo quia in processu qui fit per papam non est opus seruare ordinẽ iuris. tex. & ibi doc. in cap. in causis de re iudi. item tex. in. l. 1. in verbo destruit & in verbo de plano. ff. de cõstitu. princi. Præterea in processu principis non requiritur citatio dummodo iusta causa subsit / dicit bal. in. l. 2. in prin. C. quomodo & quando iu. per notata in. l. is qui reip. causa abest post glo. ff. ex qui. cau. maio. Et valet sententia principis parte non citata/ dicit bal. in. l. ne causas. C. de appel. Et maxime vbi papa procederet de plenitudine potestatis: vt voluit innocen. ostien. & immol. in cap. in nostra de procurato. quia valebit processus parte absente.

¶ Secundo quia in facto notorio (vt voluit calde. in repe. cap. vestra de coha. cleri. & D muli. in. 8. char. referendo innocentium: & ostien. in cap. tua co. ti.) licet non constet iudici vt iudici de notorio. si alias factum est notorium, tenet eius sententia irreuocabiliter quanuis non sint factæ probationes super notorio. cum igitur in proposito agatur de facto notorio, multo minus requiritur citatio. Item dicit bal. in rub. qui feudum dare pos. & in proemio in vsibus feu. q; papa debet fauore vniuersalis ecclesiæ id est romanę ferre sententiam contra tenentes bona romanæ ecclesiæ ipsis nõ citatis de plenitudine potestatis. quod ponunt doc. in. c. olim de re iudi. & videmus in die iouis sancta quando legitur bulla cœnę domini, vbi omnes excommunicantur.

¶ Et quòd sine citatione & aliqua probatione super notorio possit procedi / tex. est clarus in cap. bonæ el primo de elec. & ibi abbas in tertio & quinto notabili. Et de ordine iuris super notorio est tex. in. c. ad nostram el. 3. de iureiu. vbi etiam si aliquis iurauit seruare in omnibus causis ordinẽ iudiciarium/ nõ tenetur seruare in notoriis. Ad idẽ glo. in l. ictus fustium. ff. de iis qui notan. infa. & glo.

A in.l.1.C.qui & aduersus quos. Specu.in ti.de expensis.§.fi.in fi.oldra.consi. 18. versi. ad quartum. secunda quæstione. 1. manifesta, ibi domi.& glo.in.c.cum olim de re iudi. & bal.in.l.cum fratrem.C.ad filla. & idem in.l. postq̃ liti in.4.col.C.de pac.Ioan.an.in.c. 1. de litis contesta.in.6. & tex.cum glo.c.super eo de testi.cogen. Et inno.in.c.cũ in tua / qui matri.accusa.pos.& post inno.doc.communiter in.c.vestra de coha.cleri.& muli.Inno.in c.ex parte de verb.sig.car.in.c.veniens in.4. oppo.de fi.presby.do.in.c.fi.de re iudi.in.6. cum simil.

¶ Notorium enim non indiget probatione, sed sufficit allegare & proponere illud: vt in cle.appellanti in glo.de appel.ca.2. ibi ioan. an.vt lite non contes.bal.in.d.l.1.C.qui & aduersus quos.l.si vero.§.qui pro rei qualitate ff.qui satisda.cogan.l.emptorem.ff.de actio. empti.lapus allegatione.1. Notoriũ siquidem est illud quod ante oculos situm est: vel est veritas in mentibus hominum ita radicata q̃ euelli vel eradicari non potest / & in reliquiis permanet. Item eius termini / conscientiam iudicis non fallunt nec fallere possunt, dicit bal.in.l.ciues.C.de appel. Et vbi est notorium ibi non est disputare sed disputatum esse

B dicit bal.in.l.1.C.quomo.& quan.iu. Et ideo sufficit illud allegare nec est necesse excipere vel p̃bare: vt ibi dicit,& in.d.l.ciues post glo. & in authen.qui semel. C.quomo. & quan. iu. Et maxime in proposito vbi ipsemet papa dicit & affirmat sibi constare de notorio. Ex quo abbas in.d.cap.ad nostram dat iudici pro cautela vt pronũciet crimem notorium: quia etiam si non esset notorium valebit processus ordine non seruato, ex quo procedit tanq̃ super notorio, allegat cle.pastoralis, & ibi etiam hoc ponit in primo nota.de re iudi. & glo.in verbo declarato / ibi. Facit quod notat inno.in.c.tua de coha.cle.& muli.

¶ De citatione q̃ non requiratur / habetur in c.cũ olim de re iudi.& in.c.bonæ el.1.(ibiq̃ notat abb.)de elec.& in.l.2.§.q̃ si de frumẽtaria.ff.de administra.re.ad ciui.pertinen.& in.d.l.ictus fustium.& vtrobiq̃ per bar. Et inno.in.c.quanto de transla.præla.& in cap. cum sit romana in.§.fi.de appel. Et apostolus excommunicauit corinthium absentem & non citatum: vt dicit tex.in.d.cap.cum sit romana de appella. Et vbi constat absenti nullam competere defensionẽ / in notorio nõ requiritur citatio, quod dicunt doc.in locis prę allegatis, & car.in.d.c.cum olim / & in.c.proposuit de appel.& in cap.repræhensibilis in C prin.& in glo.3.eo.ti. Et sic procedit quod dixit inno.in.d.c.quanto, & idem inno.in ca. ex insinuatione de appel.& archi.in cap.quæ lotharius.2.q.1.& tex.in cap.venerabilem de elec.& in.c.bonæ el.1.eo.ti.vt dicit abbas sicu.in.d.cap.cum olim.in.7.col.de re iudi. & doc.omnes maxime car.in.d.cap.vestra.

¶ SED ad hoc respondent.d.cardinales de clarati q̃ licet alias papa & imperator etiam in delictis grauioribus possint ferre sententiam in absentem (vt ponit ange.in.l.reos.C. de accusa.) tamen non possunt ferre sententiam contra omnino non citatum vel contra citatum ad locum notorie non tutum / dicit angelus in.l.si accusatoribus.C.de accusa.& idem ange.in.l.princeps legibus.ff.de.ll. Dicunt q̃ non esse verum quod dicit bal.in.l. nec causas.C.de appel.quinimo ipsemet bal. dicit contrarium in.l.fi.C.de.ll.& ange.in.d. l.princeps legibus.& legistæ communiter in l.si quis arbitratu.ff.de verbo.obli.per moder nos,& canonistæ in.c.1.de causa posses.& propri.& tex.& glo.in.l.is qui reipublicæ causa abest / loquitur in priuilegio & non in sententia: vt dicitur in.d.l.si quis arbitratu.

¶ Item dicunt dicti declarati schismatici & D excommunicati quòd quo ad censuras non potest omitti citatio etiam in notorio: vt not.ange.in.d.cap.vestra in.38.col.& duabus seq.& doc.cõmuniter maxime abb.in.7. col.in.c.cũ sit romana de appel.& idẽ abb.in consi.33.incipit iudex in.1.volu.& idem abb.in.d.c.cum sit in fi.de appel. Et saltem videtur debere præcedere vna monitio seu citatio ad audiendum sententiam: vt sic limitetur tex.in cap.sacro (qui requirit trinam) de sen.excom.vt dicit do.in cap.1.in.4. col.de offi.delega.in.6.& dicitur in cap.1. de iudi.maxime per feli.& abb.in.20.col. ibi. Et ratio huius est / quia excommunicatio fertur etiam propter contumaciam.xi. q.3.episcopi.ponit alexan.in.d.cap.cum sit. Et quod dicitur quòd apostolus excom municauit corinthium absentem & irrequisitum, supplet glo.anto.& doc.ibi quòd non fuit requisitus per edictum peremptorium (quia non requiritur edictũ peremptorium necessario) sed bene antea fuerat admonitus. Vel dicendum est eum tunc non fuisse requisitum / sed antea sic per apollinarem apostoli discipulum.

¶ Item etiam generaliter in notorio non de-

bet omitti citatio: quia nullum est malefici
A um tam notorium vt non possit habere excusationes siue circũstantias occultas excusantes secundum ioan.an.& anto.in.c.2.de dila. & glo.in ca. bonæ el.1.de elec. & in.c.cum dilectis de purga.cano. & dicit inno. in.d. ca. vestra/ & in ca. tua de coha. cle. & mulie. & milis multum notabiliter in verbo notoriũ an excuset. Ad idẽ est quod dicitur in.c.porro/ de diuor. in glo.& in ca. 1.de causa poss. & proprie. & in dicto cap.ad nostram. & glo.in.l.fi.ibi bal. C.de legibus.& tex. in clemen.pastoralis de re iudicata: vbi annullatur processus ex defectu citationis quantumcũque processum esset tanquàm super notorio. Quinimo plus probat ille tex. quòd quamcunque imperator interlocutus fuisset esse notoria super quibus procedebat, nihilominus annullatus fuit processus ex defectu citationis. Et sic contra dictum abbatis in dicto capitulo ad nostram/de quo supra. Nihil enim est tam indubitatum quin recipiat quandam solicitam dubitationem: vt in auth. de tabellionibus circa medium constitutiõis. Et deus omnipotẽs noluit punire peccata sodomorum quæ erant manifesta & notoria sine citatione, dixit enim descendam &
B videbo vtrum clamorem qui venit ad me opere compleuerint: vt in capitulo deus omnipotens.2.q.1.& in cap. qualiter & quando/de accusa.& gene.18.vbi notat nico.hoc dici non quia deus indigeat tali inuestigatione, sed vt doceantur per hoc iudices non sententiare donec diligenter veritatem inquisiuerint.

¶ Et hoc replicat glo. magna in extrauaganti rem non nouam: quæ vult quòd licet in notoriis non sit iuris ordo vsquequaq; seruandus, tamen in citando & sententiando omitti non potest. allegat dictum capitulũ ad nostram de iureiurã.& 2.q.1.in primis.& de diuor.c.porro. Et per istud genesis. 18. vbi dicit quòd factum erat notorium: & tamen deus prius voluit probare quàm iudicare. Probat etiam a simili, confitens præsens (qui habetur pro citato) per confessionem facit factum notorium, cap.fi.de cohabi.cleri.& mulie. & tamen remanent in eum partes iudicis in sententiando vel præceptum dando licet non in cognoscendo. ff. ad le. aquil. proinde. ff. de iudi. l. si debitori. ¶ Et illa glosa late disputat in illa extrauaganti an papa possit procedere contra aliquem sine citatione. & subtili disputatione concludit quòd non. Ad idem adducit illud gene.4. vox sanguinis C
fratris tui clamat ad me de terra. Quod & ponit archi. secunda quæstione prima, capi. lo quæ lotharius, vbi vult quòd quando procedit contra certam personam semper in notoriis requitur citatio: & ita dicit seruare curiam.

¶ Et idem sentit calde.in.d.cap.vestra in nona charta. vbi ait quòd quando proceditur contra certam personam etiam in notoriis requiritur citatio, licet forte secus quãdo proceditur contra aliquam vniuersitatem: tunc enim vt ait tenet sententia in notoriis etiã sine citatione propter periculum, & ita sæpius seruat curia. ¶ Et de hoc latius doc. in capitulo cum olim de re iudi. & bar. in. l. ictus fustiũ. ff. de infami. & in dicto capitulo vestra/ maxime cardinalis. Qui respondet ad capitulum cum olim/ & ad dictum cap. quanto de translatio. prælato. quòd ibi constabat iudici nullam defensionem posse competere, quo casu etiam abbas in dicto capitulo bone el primo in quinto notabili vult non requiri citationem. Et de his in consilio aretini 165. & sparsim in pluribus locis per doc. ¶ Ad idem est quod similiter legitur de adam genesis tertio: cuius peccatum antequam deus puniret vocauit eũ & audiuit defensionẽ D
eius. Pro hoc etiam facit quòd ex quo istud allegatũ notorium erat excusabile/non poterat in eo procedi sine citatione ipsorum cardinalium. hoc aperte ponit areti. in.d. consi. 165.in.3.arti.2.dubii: ponit car.in.d.c.vestra in.12.quæsito.quod etiam intelligit aretinus non solum in sententia dispositiua sed etiam in sententia declaratoria: de quo dicetur infra.

¶ Quinimo etiam si fuissent citati/non tenebantur comparere propter locum eis notorie non tutum: quia vt dicit ipsemet papa in cle.pastoralis de re iudi. desiperet qui saperet huiusmodi citationes arctare citatum. & ibi hoc bene ponit glo.in verbo notorio, & car. & immol.& doc.in.c.ex parte el.1.de appel. Nolentes enim accedere ad ecclesiam timentes ibi impressionẽ in actu electionis/possunt petere a capitulo vt statuatur locus tutus & idoneus in quo timeri non possit: & si secus fiat/potest appellari. & erit casus in quo etiam extra ciuitatem & extra ecclesiam celebrari poterit electio: & in quo maior pars tenetur ire ad minorem vel saltem in loco tuto diem præfigere. Ita dicit abbas in.c.bone el.1.in.2. notabili de elec. Et satis est ad iustificandam

A appellationem si probetur ꝙ verisimiliter ti-
mebatur impressio, nec oportet ꝙ probetur
impressionem fuisse sequutam: vt dicit ibidẽ
abb. post glo. in. d. c. bonę. Vnde cum esset in
proposito impressiõis timor realis circa actus
conciliares gerendos contra papam & perso
nalis, non potest dici ꝙ tenerentur mittere
procuratorem iuxta tex. & dicta in. c. qa pro-
pter de elec. & dicit glo. in verbo metuebant
& abbas ibidem in. d. ca. bonæ. quod & ponit
alia glosa ibi in verbo secure. Locus enim iu
dicii debet esse tutus. c. cum dilecta de confir
ma. vti. vel inuti. c. venerabilibus. § secus de
sen. excom. in. 6. ca. accepimus de fide instru.
c. cum personæ de priui. in. 6. glo. in. c. horta-
mur. 3. q. 9. glo. penul. in cle. appellanti de ap
pel. & ludo. in. l. si vero. §. de viro. xi. fallẽ. ff. so
lu. matrimo. anto. in. c. vestra. 38. col. de coha.
cle. & mulie.

¶ Et vt dicit car. ibi in. d. c. ex parte/ quia quã-
do quis est citatus & locus non est tutus pro-
pter guerras, statim poterit appellare coram
honestis viris (& ita intelligit ostien. ibi) etiã
absq; eo ꝙ aliter excipiat vel de nullitate agat
ob locum non tutum. Et est vtilius: quia faci
lius iustificatur appellatio q̃ deducatur nulli-
tas principaliter & q̃ probetur exceptio. Et
B dicit ibi inno. anto. car. & immol. in verbo li-
bere/ supple. i. prius nõ opposita exceptione.
Et dicit immol. curiam de stylo ita seruare vt
concedat literas in causa appellationis inter-
positæ propter locum non tutum etiam si de
exceptione opposita non appareat, quasi non
sit necesse exceptionem opponere anteq̃ ap-
pelletur. & ita tenet ioan. mo. in. c. concerta-
tioni de appella. in. 6. Quinimo ex quo quis
citatur ad locum manifeste nõ tutum/ etiam
absq; eo ꝙ appelletur vel excipiatur citatio
est ipso iure nulla: vt. d. cle. pastoralis in. §. no
torium. bar. & immol. in. l. de ætate. ff. ad tre-
bel. & anto. in. d. c. vestra. 38. col. Sicut & cita
tio notorie nulla non arctat citatum/ in. c. que
relam de procu. in. l. quæsitum. ff. de re iudi. &
dicit inno. in. c. præterea de dila. Et ꝙ non sit
necessaria exceptio/ ponit etiã bar. in. l. fi. in. 3.
col. ff. de in integ. resti. allegat. l. sciendũ. ff. de
lega. 1. q̃ nihil facit. & oldra. in cõsi. 43. incipit
q̃ritur. & abbas & alii. c. 2. de dila. & glo. in ver
bo notorio in. d. cle. pastoralis in. §. notoriũ.

¶ Et dicitur locus non tutus non solum habi
ta consideratione ad locum in quo procè-
ditur sed etiam ad locum per quem debet
accessus haberi/ puta guerrarum: vt dicit an-
to. de bu. in. c. accedens el. 2. vt lite non cõtes.

Et idem ratione personę ad quam debet iri: C
vt dicunt doc. in. c. si iustus de appel. ponit im
mol. in. d. cle. pastoralis in notabilibus. ponit
exemplum bar. in. d. l. fi. de crudelitate tyran-
ni/ de seditiõibus ciuitatum/ de seductoribus.
Nec sufficit ꝙ sit tutus procuratori si causa est
grauis vel si quis citatus est vt psonaliter cõ-
pareat. Nec etiam sufficit si sit tutus ei & non
procuratoribus/ si causa non est talis naturæ
vt in ea cogatur interesse personaliter: quia
nullus tenetur interesse personaliter si nolit:
vt in. l. fi. de procura. & in. c. 1. de iudi. in. 6. &
dicit ostien. bal. immol. & abbas in. d. c. ex par
te. & refert ibi alex. Idem immol. & alex. in. d.
l. de ætate. ff. ad trebel. & bene glo. in verbo
fautoribus in cle. 1. de foro compe.

¶ Quinimo plus probat ille tex. i. d. cle. in. §.
notorium/ ꝙ ex hoc solo ꝙ citans habet odio
citatum/ dicitur citatus non tutus: & si nec ex-
cipiat nec appellet citatio erit nulla. Similiter
si ciuitas ad quam citatur prosequitur odio ci
tatum. Similiter si citãs habet grandem exer-
citum qui potest offendere citatum/ dicitur ta
lis citatus ad locum non tutum: vt in. d. §. no
torium. & glo. ibi. quæ allegat specu. de cita-
tione. §. 1. versi. item ꝙ citatio. Quis enim in
proposito dixisset eis vt comparerent, si locus D
nõ tutus/ si persona terribilis/ si magnus exer-
citus? nonne quęlibet etiam cõstantem hæc
terrerent? certe plusq̃ iustus est metus. d. ca. si
iustus. Vnde dicit bal. in. c. 1. q feu. dare pos.
in. 7. col. ꝙ metus est infirmitas voluntatis/ cõ
silii vulnus/ animæ tristitia/ volũtarii & inuo-
luntarii permixtio/ & res libertati contraria.
Imo etiam si offeratur saluusconductus non
tenetur quis se committere sub saluocondu-
ctu: vt dicit ibidẽ ioan. de immo. in. d. cle. pa
storalis. & tex. & doc. in. d. ca. accedens. & glo.
in verbo secure in. c. statutum. §. cum vero de
rescrip. in. 6. & glo. in. d. c. ex parte/ & ibi doc.
& immol. in. l. nam quod. §. non omnis. ff. ad
trebel. maxime vbi agitur causa capitalis: vt
d. §. non omnis. Angelus in. l. 2. §. quod di-
ximus. ff. si quis cau. & de materia latissime p
angelum in disputatione bononien. & sali. in
l. reos. C. de accusa. & in. l. cum indulgẽtia. C.
de sententiam pas. & doc. post bar. in. l. is qui
reus. ff. de publi. iudi. & alberi. in. 4. parte sta-
tutorum. q. 39. incipit quæro etiam aliã quę-
stionem. & in addi. ad maleficia angeli in ver
bo fama publica. Vnde gibellinus etiam cũ
saluoconductu nõ erit tutus vbi regunt guel
phi vel e contra/ dicit glo. in verbo non au-
dens in. d. c. statutum/ in. §. cum vero. Imo ẽt

si culpa citati sit effectum vt locus non sit ei
A tutus/ non propter hoc tenetur comparere: quia magis inspicitur iustitia vel veritas q̃ delinquentis fauor. de excep. c. cum inter. ff. de mino. l. papinianus exul: de cõces. pręben. c. quia diuersitatem. Ita dicit archi. & ioan. an. & domi. in. d. §. cum vero. Et vbi oportet appellare, quia non datur accessus tutus ad iudicem/ admittitur appellatio in absentia. d. c. si iustus. Et extra locum actus exercetur qñ in loco non est tutum: vt in cle. q̃uis de fo. compe. & in. c. statuimus de offi. delega. in. 6. Et ideo papa approbauit coronationem factam de henrico imperatore extra vrbẽ propter timorẽ regis roberti/ dicit paulus de liazariis in. d. c. statuimus.

¶ Et ꝙ non tenerentur comparere facit ad propositum consilium bellamerę. 16. incipit factum est tale. vbi consuluit ꝙ episcopus auinionen. citatus a papa vt sequeretur eũ genuam, non tenebatur ire/ quia nõ erat illi tutum. Quinimo quando citatio est nulla siue notorie iniusta, licet alias notorium regulariter non releuet ab ordine saltem illud proponendi (vt. d. glo. in. d. cle. appellanti. l. si adulterium cum incestu. §. idem pollioni. ff. de adul.) tamen releuat hoc casu propter noto-
B riam iniustitiam vel nullitatẽ citationis/ etiã resultantem quia facta est ad locum non tutum. Ita dicit butrius & immol. in. c. 2. de dila. & idem bu. in. d. c. vestra in vl. col. de coha. cle. & mulie. Et bene feli. in. c. cum ordinem in. 16. colũ. de rescrip. vbi respõdet ad diuersitatem notoriæ suspitionis iudicis & citationis ad locum non tutum. ad quam diuersitatem respondet etiam alex. in. d. c. ex parte.

¶ Et si dicatur ꝙ citatio arctabat ipsos schismaticos etiam ad locum non tutum propter eorum demerita & notoriam subtractionem obedientiæ: quia illa regula ꝙ citatio ad locum non tutum non arctat citatum/ non habet locum quando locus non est alicui tutus ratione delicti ipsius citati, ne delicta remaneant impunita secũdum bal. in. l. omnes in vl. col. C. de epis. & cle. Respondẽt præfati declarati schismatici ꝙ nõdum ipsi erant declarati delinquentes/ nec ante cognitionem delicti debebant citari ad locum non tutum: quia eorum delictum non erat notorium per sentẽtiam vel confessionem vel facti euidentiam: vt dicit glo. in. c. ex parte el. 1. de verb. sig. & ponit immol. in. d. cle. pastoralis in prin. in quinto notabili: qui vult ꝙ iudex vt possit procedere super notorio debet ante oĩa per sententiam interlocutoriã declarare illud esse notorium. Non enim fuerãt reperti in flagrãti crimine notorii facinoris vt posset contra eos absentes non legitime citatos procedi ad sententiam: vt dicitur in. c. quanto de transla. ꝑla. & ponit inno. in. c. cũ olim de re iudi. & ostien. in. c. statuimus de offi. delega. in. 6. & refert immol. in. d. cle. pastoralis in. §. cęterũ in. 2. oppositione. Vbi autem non est certum ꝙ in facto notorio non competat defensio absenti/ semper debet fieri citatio: vt dicit abb. & felinus in. 10. col. in. c. cum olim de re iudi. & idem abb. in consi. 68. incipit q̃q̃. C

¶ Quinimo licet papa se fundauerit sup notorio eorum delicto, non per hoc quod non erat notorium fuit factum notorium. Et ideo quando superior in sententia fundat se super notorio & non est notorium, eius sententia retractatur: vt dicit specu. in ti. de notorio. §. 1. post prin. ponit paul. car. & immol. i. d. cle. pastoralis, vbi videtur tex. de hoc. ¶ Et vt præiudicet sentẽtia interlocutoria super notorio a qua non est appellatũ tanq̃ contra ius litigatoris, oportet declarari qualiter sit notorium (an iuris vel pręsumptionis vel facti, an actꝰ continui an transeuntis an interpollati) cũ aliter procedatur in vno q̃ alio: vt in. c. vestra & in. c. tua de coha. cle. per inno. & ostien. & D in specu. in ti. de notorio. §. 1. & fi. Ita dicunt ꝑfati doctores in. d. cle. pastoralis. Iuxta quod etiã dicit anto. in. d. c. vestra in. 48. col. ꝙ quãdo procedit iudex tanq̃ super notorio aliter non seruato iuris ordine, si illud in rei veritate non est notorium processus erit nullus.

¶ Quinimo glo. illa notabilis in. d. extrauaganti rem non nouam/ mouet quæstionem in versi. item quæro secundo, aliquis per papam est citatus/ & subest causa depositionis sed de ea non constat confessiõe vel alia probatione, deponitur an depositus possit de iure petere rescindi dictam sententiã. & ibi per plures notabiles rationes cõcludit ꝙ talis sententia debet rescindi. Et ibi etiam respondet ad id quod posset obiici ꝙ papæ potuisset cõstare secreto/ ꝙ non sufficit.

¶ Præterea non est credendum verbis narratiuis papæ volentis aliquem priuare iure suo quem priuare non posset nisi probata culpa: vt dicit abb. sicu. in cle. 1. in fi. de proba. p tex. in ca. 1. de feudo sine culpa non amittendo. vbi dicit. bal. ꝙ quando agitur contra aliquẽ qui ratione culpæ venit priuandus, semper necessaria est declaratio culpæ. Nec dicendi sunt declarati schismatici esse notorie culpa-

biles & notorie subtraxisse obedientiam: cũ enim a principio se receperint florẽtiam/ am= A biguum erat an vellẽt subtrahere obediẽtiam necne. Quando autem factum super quo dicitur resultare notorium est dubium/ sem= per debent sup illo recipi testes. ff. qui satisda cogan. l. si vero. §. qui pro rei. ponit inno. & ostien. in. d. c. tua de coha. cle. & muli. refert calde. in repe. c. vestra. & domi. in. c. manifesta in si. 2. q. 1. & dicitur in. c. si peccauerit. §. si. & c. deus omnipotens. §. si qñ. 2. q. 1. Quin= imo etiã si parte absente proceditur tanq̃ sup notorio/ debet probari factum notorium: vt voluit anto. in. d. ca. vestra in versi. vbi autem proceditur in absentẽ. & probat tex. in. l. hæc autem. §. 1. ff. ex quibus causis maio. Si enim nõ cõstat iudici vt iudici de notorio vel si ipse ignorat notorium, processus erit nullus non facta prius probatione super notorio: vt po= nit petrus & cy. bal. & angelus in. l. ea quidẽ C. de accusa. & angelus in repe. l. si vacãtia. C. de bonis vacan.

¶ Et licet anto. in. d. ca. vestra in fi. voluerit qñ iudex procedit per inquisitionem ex officio/ q̃ credatur iudici asserenti notorium factum (per ea quæ dicuntur in. c. qualiter & q̃ ãdo de accusa.) tamen contraria sentẽtia videtur B verior, quam ponit sali. in. d. l. ea quidẽ in. 5. q. per glo. in. c. ad nostram de iureiu. quæ vult q̃ siue iudex ignoret notorium siue sciat no= torium in alio loco q̃ in sua prouincia vel lo co sui iudicii, non præsumitur cognitum iu= dici vt iudici/ & ideo semp debet probari. po nit bal. in authen. qui semel. C. quomodo & quando iudex. & areti. cõsi. 165. Quis aũt sciebat vtrum cardinales recepissent se florẽ= tiam magis timore ducti/ q̃ vt aliquid contra papam machinarentur? Hoc enim erat in eo rum animo, & ideo probatur iuramẽto pro= prio: vt in. c. si vero de sen. excõ. & in. c. statu tũ. §. cum vero de rescrip. in. 6. & l. c. vt circa de elec. eo. li. cum concordan. in glo. d. cap. si vero.

¶ Accedit q̃ vbi papa attestatur vel narrat aliquid non a se vel coram se gestum, tunc illud attestatur de quo recepit fidem ab alio/ quæ non videtur sufficiens ad probandum aliquid gestum in præiudicium alterius. pro batio enim in præiudiciũ partis non potest recipi contra partem nisi ipsa citata: vt in. c. 2. de testi. Ideo non plene standum videtur tali assertioni: quia talem defensionem non po= test tollere papa: vt in cle. pastoralis de re iu. di. Ita dicunt moderniores in. c. cum a nobis de testi. & fuit opinio calde. & d. anto. in cap. C post cessionem de proba. & in. c. fi. de succes. ab intesta. ponit ioan. an. in regula non licet in mercu. Quinimo abbas in. d. c. eũ a no= bis/ videtur voluisse q̃ nisi simus in iis in qui bus papa habet supremam potestatem (vt in beneficialibus & spiritualibus: vt in cle. 1. vt lite pen.) in præiudicium alterius non cre ditur assertioni papæ/ per ea quæ ponuntur in. c. deus omnipotens. 2. q. 1. & quæ dicun= tur in. c. in oĩ negocio de testi. Quicquid sit, illud nõ negatur a doctoribus q̃ in iis quę sunt in præiudicium tertii/ non creditur papę ad plenam probationem si narrat factum su= per quo se non fundat nec a se vel coram se factũ attestatur: vt late dicunt glo. & doc. in. d. cle. 1. de proba. & car. consi. 98. incipit papa vnnit. & abbas in. c. dudũ circa medi. de pri= ui. quis enim ex illa attestatione prẽsumptio resultet, non tamen plena probatio: cum in illo facto decipi ab alio potuerit.

¶ Et licet si papa dicat sibi constitisse de certo crimine alicuius/ & propterea illum ipso iu= re priuatum beneficio quod mandat alteri cõ ferri/ non possit probari contrarium (q̃ vide licet de iure non inducitur priuatio ipso iure quia non reperitur a iure expressum: vt vo= luit pe. de ancha. in consi. 338. incipiente vl= D tra alia) quasi tunc papa declarauerit factum dubium iuris, bene tñ admittetur qs ad pro= bandum contrarium factum: videlicet crimẽ non per illũ sed per aliũ fuisse cõmissum: vt dicitur in. d. cle. & in. d. c. cũ a nobis. & abb. in d. c. dudum de priuile. & in. d. cle. 1. Vnde prę fati declarati dicunt se velle ostẽdere causam discessus & timoris/ & q̃ a iure non denega= tur eis.

¶ Et quantumcunq̃ papa asserat esse noto= rium quod nulla possit tergiuersatione cela= ri, & doctores (maxime inno. in. d. c. vestra/ & bal. in. d. l. ea quidem/ & ange. in. d. l. si vacan= tia/ & car. & abb. in. d. c. cum olim de re iudi.) voluerint quãdo notorium nõ potest inficia= tione fieri dubium (puta quia est notum om nibus) q̃ tunc ferri possit sententia parte non citata. c. euidentia de accusa. tamen vt ipsimet volunt si eo casu pars non citata velit proba= re se habere excusationem legitimam/ de= bet admitti, & probata excusatione sententia erit nulla.

¶ Et plus voluit notabiliter milis in verbo notorium. i. ipsa qualitas notorii. q̃ licet ipsa qualitas notorii possit probari pte absente (vt voluit. d. anto. in. d. cap. vestra in. 2. col. etiam

A ipsa non citata secūdum eundem anto. ibi.in
46. col. versi. nunquid in notoriis:quia talis
probatio est modici præiudicii, quia fit ad fi-
nem vt iudex possit tanq̄ in notorio procede
re ordine non seruato) tamen probatio ipsi⁹
facti quod notorium dicitur nō potest ad fi-
nem condemnandi diffinitiue fieri non voca
ta parte:quia vt ipse milis dicit,hoc nullo iu-
re cauetur nec aliquis doctor hoc dicit. & si
qui dicerent/ male dicerent:quia diaboli-
cum esset dicere ꝙ vbi necessaria est proba-
tio,illa possit fieri parte non vocata etiam ad
pœnam capitalem:quia hoc esset tollere de-
fensionem,quæ non potest per legem huma
nam auferri per. d. cle. pastoralis de re iudi.
quod etiam replicat idem milis in verbo no-
torium quotiēscunq;. Semper enim vbi pōt
competere defensio etiam in notoriis necessa
ria est citatio: vt in.c. cum sit romana in fi.de
appel.& ibi abb.in penul.notabili.& idē abb.
in.c.1.in.2.col.de causa posses.& propric. &
in.c.bonæ el.1.in.4.col.de elec. & in ca.cum
olim in.6.& sequen.col.de re iudi.& in cap.
causam quę i.1.col.ad fi.de rescrip.& in cōsi.
68.incipit q̄q̄ in.2.vol.& in.d.ca.vestra ꝑpe
fi.de coha.cle.& mulic.Et probatio ꝙ factum
sit notorium/requiritur:vt late dicit car.in.d.
B c.vestra in.2.quæsito.glo.&doc.in.c.bonę el
1.de elec.

¶ Nec refragatur ꝙ papa narret ꝙ eorum de
lictum ita erat notorium ꝙ nulla poterat in-
ficiatione celari,& ꝙ propterea nulla require
batur probatio nec citatio:vt in.c.euidentia
de accusa.&in.c.cum dilectis de purga.cano.
& in.c.de manifesta.2.q.1.c.fi.de coha.cle.&
mulie.c.ad apostolicæ.§.& vt ad ꝑsens de re
iudi.in.6.&dixi supra proxime.Quia quan-
tumcunq; sit talis notorietas quæ non possit
tergiuersatione celari/omnino secundum ali
quos citatio requiritur:vt dicit glo.in.d.ca.cū
dilectis.allegat.24.q.3.de illicita. & anto.ibi.
Tamen sine dubio illud est verū postq̄ con-
stat esse notorium quod tergiuersatione non
potest celari.at hic de notorietate tantū ex as-
sertione constat:de qua quia aliter non cōstat
requiritur probatio,vt supra dictum est.

¶ Nec similiter refragatur ꝙ papa loquatur
de plenitudine potestatis & suppleat defect⁹:
quia tex.in.d.cle.pastoralis in.§.cęterū / vult
ꝙ nō sufficiat ista suppletio de potestatis ple
nitudine contra eum qui non fuerat citatus/
vel citatus ad locum non tutum/ vel cui po-
terat competere defensio & non fuit auditus.
Nam clausula ex certa scientia & de potesta-
tis plenitudine non tollit defectus naturales:
vt bal.in.l.2.C.de serui.&in.c.intra quattuor C
de maio.& obe.Et generaliter in iis quæ non
dependent a potestate papæ/nō supplet clau
sula ex certa scientia vel de potestatis plenitu
dine:vt in pluribus locis replicat abb. vt in.c.
quæ in ecclesiarum de consti.vl.col.& in.c.cū
a nobis.2.col.de testi. & in cle.1. de proba.
& in.c.cum inter de excep.Et licet deci. 230.
(incipit papa, quæ est in ti.de confir. vti. vel
inuti.)velit ꝙ papa ex certa scientia confirmā
do gesta per legatum & supplendo oēs defe-
ctus/ videatur suppleuisse omnem solennita
tem(videlicet partis vocationem& alia solen
nia)necnon substantialia(videlicet potestatē
legati & veritatem causarum) non contraria
tur prædictis:quia licet suppleat defectum ci
tationis illo casu/est qa illud dependet a mera
potestate papæ:quia loquitur in vnione facta
per legatum de ecclesia sine dismembratiōe:
quia beneficia sunt ei manualia, & vnit & dis
membrat etiam parte nō vocata: vt in cle.1.
vt li.penden.iuncto.c.illa ne sede vacan.& in
c.sicut de exces. præla. Facit quod dicitur in
d.c.cum olim de re iudi, quando rescriptum
est gratiosum 1 in quo non requiritur voca-
tio partis/ vt ibi dicitur.Et quod dicitur ex cer
ta scientia/idem est quod de plenitudine po- D
testatis.æquipollet.n.clausula ex certa scien-
tia & clausula de plenitudine potestatis: vt di
cit abb.in.c.cum inter de excep.& in ca. cum
olim de re iudi.& bal.in.l.eos. C. de appel.
glo.in.c.ad hæc de rescrip.Sic ergo dicta clau
sula non potuit auferre defensiōem dictis de-
claratis.Nec processus papæ ex certa scientia
& de plenitudine potestatis valet contra non
citatum etiam subditum:vt dicit abb.in.d.ca.
cum olim,& in.c.1.in.2.col.de causa posses.
& ꝑpri.per.d.cle.pastoralis.& bal.in.l.fi. C.
de.ll.& in procemio feudorū.12.col. Quod
& ponit aretinus in.d. consi.165.quod est
notabile consilium in simili materia,cui sub-
scripserunt multi clarissimi doc. vt dicit feli.
in.d.c.cum olim in.12.col.quod semper alle
gatur in materia: & vidi postea ad illud consi
lium haberi recursum per dominum ioannē
de campegio & dominum iasonem in qua-
dam simili causa illorum de ballionibus de
perusio. Quod verū est etiā si procedat tanq̄
super notorio:quia vt dicit abb.in.d.cōsi.68.
in fi.& in consi.33.in.1.volu.per.c.consuluit
de appel.multa dicuntur notoria quæ in veri
tate non sunt notoria.

¶ Nec obstat quod dicit egi.in deci.411.ꝙ

denunciatio non requirit partis citationem
A per cap. venerabilem in. versi. obiectio-
ni ergo de elec. Quem tex. refert. allegatum
per gregorium. xi. indutum pontificalibus in
capella / iacobo de cena aduocato suo fiscali,
ad corroboratiõem processuum tunc per eũ
publice factorum in die veneris sancta cõtra
florentinos, excommunicando personas / ac
ciuitates & loca supponendo interdicto eccle
siastico. Qui ẽt vt dicit egi. allegabat aliud: vi
delicet ꝙ sup notorio ꝓcedebat. & aliud alle-
gat egi. ꝙ causa suberat. per. c. romana. § . pe-
nul. &. c. dilecto de sen. excom. in. 6. Et in con
clusiõe dicit. coadiuuare potest plenitudo po
testatis ẽt sine iniustitia cum vera notorietas
supponitur. ℣ Ex quo apparet ꝙ loquitur nõ
in sola notorietate asserta sed in vera notorie
tate & causa iusta de quibus constabat. & sic
in casu vbi erat notorium inexcusabile. Et sic
intelligit illam decisionem felinus in. d. ca. cũ
olim in. 12. col. Et sic intelligitur. d. anto. in. d.
c. vestra: dum vult ꝙ in declaratoria cum pro
ceditur super notorio / non requiratur citatio.
qui allegat cap. repræhensibilis de appel. vbi
ostien. & ioan. an. dicunt ꝙ in sententia decla
ratoria super censuris non requiritur citatio:
quia debet intelligi quando est notorium in-
B excusabile. Et ita procedit tex. in. c. venerabi-
lem de elec. & ita intelligit abb. qui hoc dicit
in. c. peruenit de appel. cum remittit se ad li-
mitationem quã ipse ponit in. d. c. vestra circa
fi. Vnde qñ notoriũ est excusabile, siue simus
in cẽsuris siue nõ / siue in condẽnatoria siue in
declaratoria / requirit̃ semper citatio. Et ita ẽt
concludit aretinus in. d. consi. 165. in. xi. col.
& felinus in. c. rodulphus circa fi. in versi. intel
lige secundo de rescrip. allegat abbatem in si-
mili in. c. accepta de resti. spolia. Et ita dicit in
telligi card. in. c. extirpandæ in. 7. col. de præ-
ben. & immol. post guliel. in cle. pręsenti de
censi. Inexcusabile autem factũ dicitur blas-
phemia / transitus sine papæ licentia ad aliam
ecclesiam / & his similia: post quorum notoriã
perpetrationem non conuenit excusatio / vt
dicitur i. d. c. tua. Quod nõ erat in proposito:
qa non erat notoriũ cur dicti declarati se con
tinuissent florẽtię. Item in casu illo potest re-
sponderi ad decisionem illam / ꝙ procedeba-
tur contra ciues occupantes vel detinentes in
iuste res & bona romanæ ecclesiæ & qui pro
curauerãt ciuitates ecclesiæ ab ea deficere / &
iniustum bellum contra ecclesiam mouerãt.
quo casu (vt dicit ostien. in. d. c. cum olim &
refert abb. ibi in penul. col.) põt ferri in absen
tem sententia non dato libello nec lite conte-
stata. Et ꝙ ea de causa fuerint interdicti florẽ C
tini, testat̃ platina in vita ipsius gregorii. Sic
etiã spoletani qui de facto occupabant certã
terram / fuerunt excommunicati ab vrbano,
quod & sequitur bal. in procc. feudorum in
12. col. & ludo. in singulari. 678. & in. l. 1. C.
de hæredi. insti. & marianus sozzinus in ru.
de dila.

¶ SED ad præmissa replicant præfati no-
uiter electi cardinales ꝙ bene & formiter fue
runt declarati: quia prius moniti & lapso ter-
mino non resipiscentes declarati, vt constat
p bullas monitoriales & declaratorias. aiũtq
vera fuisse omnia quę in illis narrantur / & fal
sum esse quod allegant se non fuisse citatos:
cum ex sequẽtibus ea vera fuisse / clarissime
demõstretur. ex sequẽtibus enim etiam præ
terita declarantur: vt in. c. per bellicam. 34. q.
2. 33. q. 1. requisisti. l. si qui. C. de adul. ca. scri
bã ibi glo. de pręsump. Nam origo rebellio-
nis contra dominum nostrum ex nulla pro-
cessit probabili causa, sed ex nuda ipsorum
voluntate. cum enim debuissent eum cũ aliis
cardinalibus sequi bononiã proficiscentem
ad comprimendos hostes ecclesiæ / ipsi floren
tiæ se continuerunt: quo tempore nulla ad
huc suberat causa suspitionis aut timoris. qđ
non ad aliud fecerunt q̃ ad papam inuoluen D
dum tunc in mortis articulo constitutum &
retrahendũ eũ ab incœpto. & vt rem illi diffi
ciliorem facerent / discedentes de florentia se-
quuti sunt partes inimicorum eius, & conci-
lium ex abrupto intimarunt / nullo mõ prius
ipso vt illud congregaret requisito. illudq pi-
sis postmodum tenere tentarunt, monẽdo &
citãdo sanctitatẽ eius / & pertinaciter asserẽdo
illud esse verũ conciliũ q̃uis sine volũtate pa
pæ & collegii cardinaliũ fuisset congregatũ.
℣ Ex quibus liquido ostenditur notoria sub-
tractio obedientiæ: sicut & ex perseuerantia
in tenendo concilio / & procedendo contra
papam vsq in pręsentem diẽ. vnde apparet
illud esse notorium facti continui. Nam vt
dicit specu. & calde. (& refert anto. in. c. vestra
& sequitur car. ibi) notorium facti continui
est cum quis persequitur dominum suum
cui promiserat fidelitatem: vt in. c. venera-
bilem de elec. & c. grauem de exces. præla.
¶ Et licet anto. in. d. c. vestra videatur impug-
nare hoc exemplum (quia actus iuramenti
non est continuus / & factum persequutiõis
non semper potest esse nisi in aptitudine) tñ
in proposito cum adhuc stet concilium / non

A potest esse quin dicatur notorium facti continui: quia quis factum persequutionis non semper sit in esse actuali, tamen in proposito cum vsq; ad finem vitæ ipsius papæ durauerit ipsa persecutio & tenuerint conciliabulum/ & adhuc non cessent pertinaciter asserere ipsum esse verum concilium & legitime cōgregatum, est notorium facti continui nō solum aptitudine sed in actu continuo. Est enim istud aliud genus persequutionis q̄ armorum tantum, quæ nō semper sunt in actu sicut hoc. Accedit quod dicit bal. in. l. cum fratrem. C. de iis quibus vt indignis/quòd bene potest esse notoriū permanens licet actus alias in se nō sit permanēs. Pro hoc est quod dicit ioan. an. & refert anto. in penul. char. in d. c. vestra. ¶ Et si hoc non esset notorium facti continui, posset etiam obiici exēplo quod ponit anto. ꝙ turris asinellorum est in porta rauēnati, quod ipse dicit esse notorium facti continui: & tamen non semper erit porta rauennas nec turris asinellorum, etsi continuo stat turris & porta/ & tale notorium per seipsum conseruatur. Sic & persequutio continuo stetit/& stat conciliabulum: & licet non sit perpetuo mansurum nec singulis horis fiant sessiones, tamen per seipsum conseruatur. & ita potest dici actus continuus
B persequutio ista continuata: quæ non tātum est in mente subditi continuo a persequutione non desistentis sed etiam est in actu locus cōcilii/ sicut est turris asinellorum. Facit preterea ꝙ illud etiam dicitur continuū quod non semper se exhibet oculis hominum: vt in. l. si quis ita legauerit & ibi bar. ff. de condi. & demon. l. ex facto. §. rerum. ff. de hæredi. insti. l. 1. §. quotidiana. ff. de aqua quoti. & æstiua. ¶ Similiter posset obiici exemplo communiter posito a doctoribus in. d. ca. vestra: videlicet ꝙ clericus detinetur in carceribus (vt in. c. dilectis de appel.) quando carceres publice se exhibent oculis omnium: vel ꝙ clericus in aliqua ecclesia facit residentiam, licet enim non semper in ecclesia moretur/ tamē est notorium facti continui secundum dominum anto. ibi in. d. c. vestra. Et sic papa in suo monitorio attestatur delictum eorum fuisse notorium facti permanētis quod nulla poterat tergiuersatiōe celari. Ex quo patet ꝙ papa potuerit iudicare de eo quod erat ei notum vt notorium/ licet notorium non fuerit aliter in actis probatum & allegatum: vt est tex. & ibi notat abbas in. 4. notabili in. c. dudum el. 1. de elec. cum tale notorium facti permanentis non indigeat probatione sed sufficit ꝙ allegetur. solum enim istud est illud quod releuat
C ab onere probandi. sed secus in notorio iuris vel notorio actus transeuntis, quæ requirunt probationes: vt dicitur in. d. c. manifesta. 2. q. 1. & d. c. sicut de re iudi. & dicit abb. in. d. cap. dudum.

¶ Item allegāt ꝙ paulo ante cum morarentur florentiæ nec adhuc aperuissent animum suum, papa benigne interpellauit eos vt conferrent se bononiam propter ea quæ occurrebant cū ipsorum & aliorū collegarum consilio agenda. Vnde etiam si alia non fuisset facta monitio, poterat contra eos procedi tanq̄ super notorio sine alia citatione: sicut fecit paulus qui excommunicauit corinthium/ vt supra dictum est in. d. c. cum sit romana in fi. & ibi glo. de appel. Et præterea postq̄ ex florētia discesserunt & ad inimicos papæ se contulerunt fuit contra eos iuridice processum per plura monitoria & nuncios & breuia/ competenti termino ad comparendum eis assignato. in quibus promissa est illis sub fide pontificia & securitas & venia si redissent. Ex quo non solum tanq̄ super notorio sed super occulto processus factus/ dici posset validus, tanq̄ seruata omni via recta & valida: maxime cū papa in ordine iudiciario non subiicia
D tur regulis donati/ vt dicitur in. c. in causis de re iudi.

¶ Et si dicatur ꝙ monitoria affixa fuerunt tātum in vrbe per edictum/ & ꝙ quia agebatur ad cēsuras debuissent personaliter citari (per notata per inno. in. c. si aduersarius de eo qui mit. in pos. causa rei seruan. & in. c. ad petitionem de accusa. & deci. 1. in ti. de feriis. & deci. 13. de sen. excō. in antiquis. & deci. 7. de sen. excom. in nouis etiam in facto notorio. & in. c. cū sit romana in fi. ibi abb. de appel. & abb. in consi. 33. in. 1. volu.) Respondetur primo ꝙ factum erat notorium & inexcusabile/ & nulla poterat tergiuersatione celari. & constabat nullam posse competere defensionē: quia post requisitionem factam per datarium/ arripuerant fugam ad regem franciæ & papā ad conciliabulum citauerant. in tali autem casu valet citatio per edictum: vt dicit abbas met in. d. con. 33. in finalibus verbis: & dicitur in d. c. cum sit romana. Imo videtur ꝙ eo casu non fuisset necessaria citatio/ per id quod dicit abb. in. c. cum olim de re iudi. & in. c. 2. de causa pos. & proprie. & in cap. 1. & cap. ad nostram el. 3. de iureiu. & in. c. causam quæ de rescrip.

¶ Et si dicatur ꝙ in excommunicatione (vt A supra dictum est) omnino requiritur personalis citatio / etiam si constet non competere defensionẽ: vt patet in simili per illud gene. 18.&.3.&.4.c. Respondetur ꝙ ex quo constat nullam competere defensionem / & factũ est tam notorium vt non possit aliquo modo negari / sufficit citatio per edictum, & non requiritur hoc casu personalis / q̃uis agatur ad censuras sicut non requiritur in declaratoria iuris excõmunicationis incursę: vt dicit abb. in.c. peruenit el. 1. & in. c. repræhensibilis de appel. & felinus in.c. cum olim in. 8. col. & dictum est supra. Et hoc vult illa deci. egi. 411. & maxime in proposito est clarum: quia pręcessit monitio quantumcunque simpliciter ad comparẽdum: vt vult abb. in. c. 1. de iudi. in. 20. col. Vnde suffecit monitoriũ per edictum vt comparerẽt / ad declarãdum, ex quo antea fuerant requisiti per datarium vt venirent bononiam ad papam vbi erant alii collegæ. Item allegatur notitia monitorii ante fulminationem censurarũ: quod sufficit ad sententiam etiam si citatio sit per edictum postea secuta. Ita dicit deci. xi. in ti. de dolo & contu. incipit item si de speciali. & alii. 16. circa fi. eo. ti. Item etiam dicitur ꝙ fuerunt citati in B loco vbi tenebantur residere, iuxta notata in. c. ex tuæ de cle. non resi. Item allegatur ꝙ nõ erat locus tutus nũcio ad citandũ mediolani propter inimicitias & potẽtiam ipsorum ibi & inimicorum papæ. propter quod tales citationes per edictum papæ arctant perinde ac si personaliter fuissent citati: vt vult extrauagans rem non nouam, & dicitur in cle. 1. de iudi. Et maxime quia ipsi fuerunt in causa ꝙ citatio non potuit peruenire ad eos / per hoc ꝙ iuerunt mediolanum, vnde haberi debebãtur pro citatis: vt dicitur in cle. 2. vt lite pendẽ. Item maxime in papa citatio per edictũ arctat citatum: vt dicitur in. d. cle. 1. de iudi. moderni in. c. quoniam frequenter. §. porro / vt lite non contes.

¶ Ad illud quod asserunt ꝙ non tenebantur comparere ad locum non tutum, replicant electi cardinales ꝙ cũ a principio fuerint requisiti nulla suberat excusatio loci non tuti / ipsi enim debebant bononiæ comparere / & non diuertere ad regem franciæ, & si postea citantur romæ quæ est communis patria (vt in. l. roma ad municipa.) & quæ est refugium omnium oppressorum (vt in. c. ad romanam el. 2. 2. q. 6.) non iuste allegant locũ non tutum, ipsi enim fuerunt qui fecerũt sibi locum non tutum romæ rebellando contra C papam. ideo non possunt allegare locum nõ tutum. bal. in. l. omnes la. 2. C. de epis. & cle. Facit quod dicunt doc. in. l. si mulier. ff. quod metus cau. & in. l. si fundum. §. si imperator ff. locati. ☞ Non obstat quod dictũ est supra aliquem non esse citandum ad locum non tutum / quantumcũq̃ locus non sit tutus culpa eius: vt dicit archi. ioan. an. & do. in. d. §. cũ vero / in. c. statutum de rescrip. in. 6. Quia ad hoc respondet bal. in. d. l. omnes / ꝙ intelligitur de culpa aliunde proueniẽte q̃ ex delicto de quo inquiritur: vt puta ratione partialitatis. Alioquin si citatio fieri non posset & posset allegari locus nõ tutus, sic etiã potuissent allegare iacobus & petrus de columna in ca. vnico de schisma. in. 6. & iniuste fuissent dãnati: cuius contrarium ibi patet. Sic & de federico quo ad processum contra eum factum, de quo in ca. ad apostolice de re iudi. in. 6.

¶ Quod autem dicitur ꝙ non sic creditur verbis narratiuis papæ ad faciendum aliquẽ criminosum / vt non possit probari contrarium. Respõdent electi cardinales ꝙ quicquid per papam narratũ est / est de gestis cum eo & contra eum & quæ sunt notoria. Vnde nõ D oportet considerare an standũ sit verbis narratiuis de iis quæ notoria sunt ex se per facti euidentiam. d. c. euidentia & c. de manifesta. Item in huiusmodi eorum priuatione papa processit potius tanq̃ iudex instigante procuratore fiscali: ideo non est impugnanda ex verbis narratiuis bulla priuationis, cum ab eius sententia non appelletur: vt in. c. cuncta per mundum. 9. q. 3. Et in eo quod ipse pronunciauit / ipse solus adiri potest: vt in. c. cum ex literis & ibi doc. de in integ. resti. Ipse enim est iudex etiam in causa propria: vt dicitur in c. cum venissent de iudi. Et ab eo non nisi ad ipsum met habetur recursus: vt dicitur in. c. si quando de rescrip. & in disputatione abbatis (incipit episcopus) sæpius allegata: & dictũ est in illo arti. vtrum possit appellari a papa ad cõcilium. Et vbi est aliquid factum ex certa scientia & de plenitudine potestatis, potest aliter non præcedente causæ cognitione priuare aliquẽ iure suo: maxime in iis quæ sunt in plena potestate eius & contra personas ei subditas. Ideo merito licet propter scandalũ vniuersalis ecclesiæ non posset simul omnes episcopos priuare (vt in ca. per principalẽ. 9. q. 3.) tamen vnum vel duos vel tres sicut est in proposito priuare potest nulla causa allegata:

A gata: vt ponitur in. c. quòd translationem per barba. de offi. lega. & per abb. in. d. disputatio ne episcopus: quia semper in principe (etiam si non appareat) præsumitur causa subesse: vt dicitur in cap. quæ in ecclesiarum de con. sti. de quo dictum est aliquid supra in quæstione propria. Vnde pius. 2. in. epistola. 5. quia priuauerat deiterum maguntinum episcopum sine citatione / excusat & tuetur suum processum per multa exépla, & per causas tunc in priuatione non allegatas: vt refert feli. in. d. ca. cum olim.

¶ Ad illud quod allegatur q̄ papa erat contumeliosus & intolerabilis, respõdetur q̄ hoc non excusat eorum rebellioné & contumaciam. tum quia non plus erat eis intolerabilis quàm cæteris aliis cardinalibus / & tamen cæteri alii cardinales etiã antiqui sequuti sunt eum. Ex quo non parua præsumptio est contra eos quòd voluerint ponere sedem ad aquilonem & fieri similes ei: contra tex. in ca. quoniã vetus. 34. q. 1. fatiscat inuidia romani culminis / recedat ambitio cum successore piscatoris. Vnde petrus ra. super illud apostoli. 1. ad coriu. 13. charitas non est ambitiosa / dicit quòd ambitio est simia charitatis. charitas enim patiens est pro æternis / am-

B bitio autem patitur omnia pro caducis: charitas benigna est pauperibus / ambitio diuitibus: charitas omnia suffert pro veritate / ambitio pro vanitate. Ita dicit ioan. an. in vlti. quæstione in mercu. qui refert plinium secundum ad vespasianum cõmendando catonem dicere quòd cato erat ambitionis hostis. & vale. lib. secundo ca. vlti. de catone dicit q̄ eius domus erat ambitioni clausa. ℣ Oris. n. gladio facta pastoris ferienda non sunt. 2. q. 7. oues. Et persecutionis tempore patientia necessaria est, septima quæstione. 1. fuggestum. non enim militem militiæ desertorem fieri oportet. l. desertorem. ff. de re mili. Et domino auxilium familia ferre debet & armis & manu & clamoribus & corporis obiectu. l. cum dominus. ff. ad silla. Item petrus & andreas relictis retibus sequuti sunt dominum: vt patet marci. 1.

¶ Sed ad hoc respõdent dicti declarati quòd ipsi nulla cupiditate vel ambitione ducti præmissa fecerunt: sed vt aliquando in tot annorum curriculis fieret vt par erat concilium / ita reformarentur mores in curia prolapsi vt aliquando discerneretur lolium a tritico / vt laxata malorum fræna comprimerentur / tot manifesti ausus in posterum exularent / sta-

tus ecclesiasticus in dei honore & timore cõtineretur. Ad hoc allegant quòd sæpius du- C dum antequàm ipsi discederent petitum fuit vt concilium congregaretur: & quòd cum vidissent rem negligi & esse in omnibus pro ratione voluntatem, ipsi concilium captata oportunitate indixerunt / ad quos erat vt verisimiliter credebant facta deuolutio congregandi: locumq; elegerunt in italia satis commodum & vbi alia concilia tenta fuerunt videlicet pisas. Et licet papa postea apud lateranum concilium congregari procurasset, eis non erat tutum illo venire: & propter exercitum papæ & eius potentiam non poterat esse libera facultas pro veritate loquendi: & quòd non potest dici concilium vbi non est omnimoda libertas. & quòd ideo continuauerant indictum a se concilium & distulerant adhærere lateranensi. Allegant etiam ante acceleratam contra se sẽtentiã, sic vt cum venirent ad comparendum / præuenti fuerint in cõdemnatione. Allegant certa breuia ex quibus aperte constat de iusto metu. Allegant appellationem interpositam: & q̄ non fuerat assignatus locus tutus. Allegant capitulum conclauis: & quòd postquàm cessauit metus cupiunt & petunt discuti quorum causa sit melior (electorumne an declaratorum cardinalium) & quod fuerit verum & D quod adulterinum concilium.

¶ Econtra electi cardinales replicant causam ipsorum apparuisse notorie iniustam: quia si ad bonum finẽ vt prætendunt hoc faciebant non debebant adhærere inimicis papæ / & cum armis eorum proficisci contra terras ecclesiæ vt fecerunt: & quòd ciuitas pisana erat sub ditione florentinorum qui tunc adhærebant inimicis papæ. & quòd post indictum concilium a papa nunquàm petierunt decerni locum pro concilio omnibus tutum: nec obtulerunt dissoluere illud quod ipsi indixerant, sed semper processerunt in suo conciliabulo ad faciendum decreta / ad imponendum decimas & alia diuersa onera clericis / ad sequestrandum & occupandum beneficia curialium & maxime cardinalium sequentiũ partes papæ, procurando in totũ auferri obedientiã a papa quod nõ cõuenit iis qui bono zelo ducuntur. & q̄ hoc non erat reformare sed deformare & schisma in ecclesia procurare. quod maxime ostẽderunt cũ papã nulla causa allegata ab administratione põtificatus suspendere sunt ausi: cũ tamen ex sola causa

A hæreſis hoc tantum in concilio legitime congregato licitum fuiſſet. Quæ oĩa ex ſola paſſione ſe feciſſe oſtenderunt, vt papa nõ fieret compos voti ſui & opprimeretur a ſuis inimicis/ quibus ipſi adhæſerunt, & ideo ꝙ ipſi legitime ſunt declarati ſchiſmatici: & ꝙ conuentus per eos habitus fuit conciliabulum. Quæſtio facti eſt/ detegatur veritas & ſoluat apollo: hoc vnum certum eſt, ꝙ non habent excuſationẽ continuando etiam hodie conciliabulum & ſe de reſeruatis papæ intromittendo.

Quinti dubii ſolutio depẽdet ex duobus. Primo vtrum conciliũ congregatũ per cardinales declaratos ſchiſmaticos fuerit verũ concilium, & de hoc ad plenum dictũ eſt ſupra vbi dictum eſt ꝙ non præmiſſa papæ requiſitione non potuerunt congregare concilium: & poſtq̃ papa concilium indixerat/ debebãt ceſſare ab vlteriori proſequutione concilii. Quod maxime apparet, quia iam papa declarauerat illud eſſe conuenticulum ſatanæ & non conciliũ. Et cautius feciſſent præfati declarati, ſi poſtq̃ papa poſt eorum intimationem concilium indixerat/ procuraſſent vniri concilium authoritate papæ/ & petiiſſent locum tutum pro concilio: & non fuiſſet ſchiſma.

B ¶ Secundo vtrũ ex quo ſedes apoſtolica vacat, ſit concilii iudicare an cardinales declarati ſint bene declarati & an electi ſint bene electi. Et quo ad hoc videtur prima facie dicendum ꝙ ſic. Primo quia concilium eſt iudex inter duos de papatu contendentes, quo caſu dicitur eccleſia quaſi vacare: vt dicitur in ca. ſi duo, 79, di. Et ſi eſt iudex inter duos contendentes de papatu/ multo magis inter cardinales contendentes de electione futuri pontificis & inter ſe diſſidentes.

¶ Secundo quia ex quo ſedes vacat/ ſupremum iudicium eſt ipſius concilii: quia non datur maius q̃ in vniuerſali eccleſia/ quæ per concilium repræſentatur: vt dicitur in, c. ſignificaſti de elec. & ſupra ſępius dictum eſt. Cũ ergo agatur de re graui inter perſonas graues & eccleſiaſticas & de re ſpirituali/ cuius iudiciũ non poteſt eſſe iudicis temporalis ẽt ſupremi (vt in cap. cum ad verum/ & in cap. bene quidem/ & cap. ſatis euidenter/ & cap. duo ſunt genera/ & cap. ſi imperator/ & fere per totam diſtinctionem, 96. di.) ſequitur neceſſario ꝙ non ſit iudicium alterius q̃ concilii generalis.

¶ Tertio facit ꝙ ſicut dixi in præcedentibus/ ſecundum aliquos concilium ſubſiſtente aliqua neceſſaria cauſa poſſet creare vnum vel duos cardinales. ergo poteſt etiam iudicare inter cardinales contendentes de ſuo ſtatu: quia cuius eſt inſtituere eſt & deſtituere. c. cum ex iniuncto de hæreti. cap. cum & plantare. §. in eccleſiis de priuil. cap. 1. & 2. de capel. mona. cum ſimil. Et concilium depoſuit cardinalem: vt in vulgari ca. ex geſtis de cle. non reſi. C

¶ Quarto facit ꝙ iſtud concilium lateranenſe fuit principaliter congregatum propter. d. cardinales declaratos qui concilium indixerant; & hoc authoritate papę/ cuius etiam authoritate de conſilio concilii ſeu eo approbãte fuit ſententia lata contra tales tanq̃ ſchiſmaticos. ex quo ſequitur ꝙ mortuo papa omnis poteſtas cognoſcendi de dicta cauſa ſit eiuſdem concilii: ſicut ſi cardinales comparuiſſent viuente papa & petiiſſent diſcuti iterum de huiuſmodi geſtis per ſanctitatem eius, papa cum concilio hoc facere potuiſſet: ſicut ſæpius fuit cognitum in niceno conſtantinopolitano & calcedonenſi conciliis de ario & dioſcoro. Quòd autem poſt congregatum concilium ſit eius poteſtas cognoſcendi, videtur innuere. d. anto. in. d. trac. ſchiſmatis: dum dicit ꝙ loci & temporis vbi congregari debeat concilium cognitio/ eſt ipſius concilii poſtq̃ eſt congregatum. allegat. l. ædiles. ff. de ędili. edic. &. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. &. l. terminato. C. de fruc. & li. expen. Idem dicit goffre. de monte abbas ſancti honorati in ſuo opuſculo quod morte pręuentus reliquit imperfectum: vbi vult ꝙ poſt congregatum cõcilium/ caput concilii eſt chriſtus. Et ideo ꝙ concilium ex ſe ſine papa ſubſiſtit/ etiam ſi cõtingat papam mori morte ciuili vel naturali. allegat ioã. an. in cle. ne romani in glo. in verbo non conſonam. D

¶ Ad idem facit ꝙ concilium eſt iudex in cauſa ſchiſmatis in eccleſia: vt patet in pluribus eiectionibus factis in concilio de ſchiſmaticis põtificibus: & vltimate de tribus pontificibus in conſtantien. cõcilio depoſitis. Ad idem quoq; facit ꝙ bulla indictionis concilii ſonat quòd proceditur ad congregandum concilium pro totali extirpatione ſchiſmatum & hæreſum. ſequitur ergo quòd concilium ad hoc congregatum/ habeat facultatem cognoſcendi an veniant admittendi pro ſedando ſchiſmate.

¶ E DIVERSO videtur ꝙ concilium

A non possit se intromittere. Tum quia istud est de reseruatis papæ quæ sunt prohibita cõcilio sede vacante: vt diximus supra in quæstione propria. Tũ quia quod iã fuerat declaratũ per papã cũ concilio/nõ potest conciliũ sine papa reuocare: vt diximus supra in quæstione vtrũ conciliũ possit reuocare constitutionem papæ. Sed in cõcilio lateranen. papa cũ concilio declarauit, d. cardinales schismaticos & cũ electis cardinalibus omnia gessit/ declarãdo conciliũ pisanũ esse conciliabulũ. quod pisis indixerant cardinales declarati & tenere curarunt: postea vero mediolanum & deinde lugdunũ transtulerunt. ¶ Igitur si loquimur de concilio lateranen. per papam tentũ, non potest esse iudex: quia non potest solum reuocare quod cum papa decreuerat. Facit quod dicitur in cle. ne romani / in verbo inferior de elec. & in. c. venientes de iureiu. & quod in simili dicitur de pluribus iudicibus in ca. prudentiam de offi. delega. & cap. cum causa eo. ti. & in. l. sicuti. ff. de arbi. facit etiam. c. si episcopus. 12. q. 2. in fi. Et semel cõcilium lateranen. functum est officio iudicãdi contra schismaticos. l. iudex postq̃. ff. de re iudi. & c. in literis de offi. delega. Et vbi deest iurisdictio quis non iudicat. l. fi. C. si a nõ compe. iudi. c. at si clerici cum simil. de iudi.

B ¶ Minus autem habebit facultatem iudicandi concilium declaratorum, quod fuit iudicatum conciliabulum & satanæ conuenticulum: vt in ca. audiuimus. 24. q. 1. Item nec vnum nec alterum: quia vtrunq́ esset iudex in causa propria. C. ne quis in sua causa ius dicat/in rubro & nigro. Nec simul iuncta ista duo concilia: quia vtrunq́ tueretur partem suam. Item si verũ concilium procedat cum conciliabulo/ nulliter procedit. cap. cum super abbatia de offi. delega. Pro hoc est quod dicitur in. c. fi. de procu. &. c. nobis de simo. c. super quæstionum. §. si vero de offi. delega. Et dũ scienter admittitur aliquis inhabilis ad exercendum actum ad quẽ admittentes non possunt habilitare, actus fit nullus. d. cap. fi. & in ca. massana / & in. c. illa de elec. Et propter vnum animal morbosum rescinditur venditio plurium. l. cum eiusdem generis. ff. de edili. edic. Et multa similia possunt adduci de quibus per regulam vtile per inutile nõ vitiatur. Et sic videtur quòd nec ista duo concilia simul iuncta possint de his iudicare. ¶ Accedit quòd cum sint declarati schismatici & hæretici, tales abiiciendi & non admittendi sunt in conciliũ: vt in capitulo didicimus, vicesimaquarta quæstione. 1. & dictum est supra in loco suo. Et cum talibus non est communicandum: vt in. c. aduocauit/& cap. omnis ea. cau. & q. C

¶ QVID TENENDVM. Videtur prima facie dicendum sicut diximus supra quando est contentio inter duos de pontificatu & vterq́ est in quasi possessione obedientiæ partis suæ/ quòd vterq́ potest congregare obedientiam suam in vno loco. & insimul se vnire & concilium celebrare pro tollendo schismate: de quo late dixi in illa quæstione ad quem spectet congregatio concilii. Et ibi respondetur ad illud quomodo nõ obstat quod dicitur quòd non est participandum cum schismaticis. ¶ Sed credo contrarium verum: quia ille casus est diuersus ab isto: quia ille est casus inter duos qui gerebant se pro pontificibus & ignorabatur vter esset verus papa, nos autem loquimur in cõtrouersia quæ est inter cardinales quotũ tantum vna pars est declarata schismatica: item inter concilium per indubitatum papam indictum & concilium quod per verum papam fuit declaratum conciliabulum. Vnde ex præmissis videtur concludendum quòd concilium non poterit esse iudex / sed debebit expectari creatio futuri pontificis. Facit quod in simili dicitur post archi. in cap. in fi. D dei de hære. in sexto, q̇ de hæresi papæ mortui cognoscit successor. Sic in proposito de iis quæ gessit prædecessor / fit iudex successor. de quo etiam per albericum in. l. 1. C. de sacrosanc. eccle. Ad hoc etiam tex. & ibi dicta in capitulo tum ex literis de in integ. resti. Et pro hoc videtur tex. in capitulo primo de schisma. in. 6. vbi papa requirit de gestis per se contra schismaticos q̇ habeatur consensus romani pontificis, & sic successoris. ¶ Et ad contraria est facilis responsio. & bulla intimationis concilii non dat facultatẽ cognoscendi de schismaticis damnatis per papam, nec illos redintegrandi. & ille tex. in. d. c. 1. de schisma. in. 6. videtur factus pro isto & sequenti dubio.

VNDE INTRANDO sextum dubium videtur q̇ isti declarati non sint admittendi in cõclaue. Primo per illum tex. in. d. cap. 1. de schisma. in. 6. vbi iacobus & petrus de columna propter verba schismatica ac blasphema & maledica in papam/ fuerunt declarati schismatici. & ibi papa excommunicauit omnes personas etiam si essent cardinales qui eosdem iacobũ & pe

A trum pro cardinalibus tenerent/aut ad cardi-
nalatum seu ad dandum vocem in electio-
ne futuri pontificis admitterent/vel eis in hoc
fauorem præstarent, a qua excommunicatio-
ne voluit tales non posse absolui sine expres-
sa licentia romani pontificis, nec ēt per colle-
gium cardinalium sede vacan. Ex quibus pa
tet ꝙ tales declarati ad nullum actum pos-
sunt admitti, & admittentes, sunt excommu-
nicati.

¶ Nisi diceremus illum tex. continere parti-
cularem decisionem contra illos tantum / &
non facere ius: quasi si papa in illo casu non
declarasset illos schismaticos non admitten-
dos/potuissent sede vacante admitti, pro quo
facit quod notat ibi domi. qui dicit / nota ar-
gumentum ꝙ collegium cardinalium sede
vacan. potest restituere depositum per papā.
℣ Sed hoc videtur contra id quod dicitur in
prooemio gregoriano/ & quod dicit̃ in. c. 1.
de consti. ex quo illa constitutio est inserta in
corpore iuris. Nam non debet intelligi tex.
ꝙ contineat ius speciale & particulare: quia
non pro priuato commodo sed pro commu
ni vtilitate fit lex, vt in cap. erit autem. 4. di. Et
non fuisset inserta in volumine sexti si non li
garet vniuersaliter: vt infra latius dico. Et do.
B ibi non firmat notabile, sed remittit se ad cle.
2. de elec. vbi doc. dicunt contrarium. ℣ Vn-
de posito ꝙ sit verior opinio inno. de qua in
ca. cum te de re iudi. (videlicet ꝙ collegium
cardinalium restituit famæ: de quo in. d. cle.
ne romani/ & in. l. 1. in. §. de qua cum concor
dan. ff. de postulando) tamen isto casu non
posset restituere cardinales declaratos schis-
maticos: vt in. d. cap. 1. de schisma. in. 6. Tum
quia hoc tunc non cōpetit eis iure proprio vi
uente etiam papa. ergo nō poterit collegiū se
de vacante restituere: vt voluit anto. & refert
immol. in. d. cle. ne romani: & idem immol.
in. d. c. cum te. Ergo minus poterit tanq̃ iure
deuoluto sede vacante: quia non succedunt
in iurisditionalibus papæ. vt. d. cle. 2. Tum e-
tiam quia sumus in infamia inflicta per sen-
tentiam papæ, quam inferior non potest
relaxare: quia inferior &c. vt in. d. cle. ne
romani in prin. Tum etiam quia hoc est pro
hibitū per. d. c. 1. de schisma. in. 6. & quia non
succedunt sede vacante in iis quæ sunt reser-
uata papæ, etiā si tex. ibi in. d. c. 1. de schisma.
non prohibuisset illos schismaticos recipi &
ad electionem futuri pontificis admitti / om-
nino non successissent in exercitio admini-
strationis papalis / nec potuisset ipsorum

cardinalium collegium illos declaratos schis- C
maticos restituere: vt dicit glo. in verbo sede
vacante in. d. c. 1.

¶ Et per illum tex. in. d. c. 1. videtur absoluta
sexta quæstio: videlicet ꝙ dicti cardinales nō
sunt admittendi in conclaue etiam cum pro-
testatione / propter prohibitionem illius tex.
℣ Et quia non est communicandū cum schi-
smaticis: vt dicit tex. in. c. quæ dignior. 24. q.
1. & dixit dominus per moysen / separamini
a tabernaculis hominum impiorum, & noli-
te tangere quæ ad eos pertinent ne inuolua-
mini in peccatis eorum. Deinde qui se a core
dathan & abiron non separarunt, poenas sta
tim pro impia conuersatione persoluerunt/
dicit tex. in. c. didicimus ea. cau. & q. Et tex. in
c. omnis ea. cau. & q. dicit ꝙ q dixerit eis aue/
cōicat operibus eorū malis. Et ibi legitur de
ioanne ꝙ fugit balnea in quibus cherintus se
lauerat/referente beato policarpo. Excutien-
dusq́ est pedum puluis, ne fatiscentibus per-
fidię sterilis siccitatibus tanq̃ humi aridæ ate-
nosæq́/mentis vestigiū polluatur. d. c. quę di
gnior. Et homo dei (qui secundum glo. ordi.
3. regum. 13. fuit gad propheta) iussus ne pa
nem ederet & vinum biberet apud schismati
cos, quia non seruauit sed apud eos pransus D
est/statim diuina censura percussus est: quia
inde rediens morsu leonis in itinere necatus
est. 7. q. 1. cap. deniq́, & 1. q. 1. si quis inquit.
℣ Præterea qa declaratis hæreticis & schisma-
ticis obstat exceptio notorię hęresis in electio
ne pontificis: quicquid dixerit cardi. in. d. cle.
ne romani in. §. cæterū. qui allegat lau. & zen
zeli. idem tenere. & dicit ꝙ cum talis exce-
ptio non obstet electo (videlicet papæ/qui de
hæresi tantum pōt accusari: vt. d. c. si papa, &
nō contra eū de ea excipi/vt vult inno. in. c. li
cet de elec.) similiter nō obstabit electoribus.
& idē immol. ibi. 3. col. Et idē refert alex. in. c.
si duo. 79. di. qui allegat ioā. an. in. c. vbi peri-
culum in prin. de elec. Et pro eis facit glo. in
verbo cæterum: quæ dicit ꝙ per illū tex. in. d.
cle. §. cæterū/approbatur opinio cōpostel. in
c. licet, & ioānis in. c. si quis apostolicæ. 78. di.
etiam quo ad actum electionis faciendæ:
videlicet ꝙ non possit obiici aliqua exceptio
electoribus.

¶ Sed mihi vr̃ ꝙ cardi. in hoc multū erret/cū
dicit de papa ꝙ cōtra eum non pōt excipi de
hæresi vt ab electione repellatur. Et inno. quē
allegat hoc non dicit: sed loquens in termi-
nis illius tex. in. c. licet, dicit ꝙ postq̃ papa est
electus a duabus partibus non obstat ex-

A ceptio hæresis sed magis debet accusari per d.ca.si papa. Et ideo idem cardinalis cautius est locutus in.d.c.licet.vbi loquitur de exceptione opponēda postq̄ est electus. sed ante electionē ꝙ possit opponi de hæresi ad hoc vt nō eligatur quia hæreticus/nō videtur doctoribus dubitādū in.d.c.licet quin obiectu exceptionis hæresis repellatur ab electione passiua. Sed dubiū est an postq̄ est electus possit cōtra eū excipi de hęresi. & in isto casu etiā videtur verior opinio ꝙ obstet exceptio hæresis(maxime si sit notoria) ad effectū vt impediatur receptio. Et de hoc latissime dico in illo arti.ad quē spectet congregare concilium/ in versi. sed quid si papa est electus a duabus partibus. dic vt ibi. Et ad glo. in verbo cæterum/respondetur ꝙ nō loquitur in exceptione hæresis, sed in terminis illius cle. videlicet excōmunicationis suspēsionis vel interdicti. Et bene loquitur bal.in.d.c.licet: dū dicit ꝙ cū obiicitur de hæresi/ proprie non est exceptio sed nullū esse. Et ideo cū glo. ibi ad tex. nulla exceptione/ supplet nisi de hæresi, non bene ponit casum exceptionis: quia opponere de hæresi non est excipere sed nullum esse secūdum bal.ibi.quasi dicat ꝙ hæreticus electus in papā non est papa.

B ¶Præterea ex alio capite non est bona ratio cardi.in.d.§.cæterū: quia nō est verum dicere ꝙ si exceptio non obstat electo non obstabit electoribus: quia cle.quo ad personas eligentium loquitur de exceptione excōmunicationis vel suspensionis vel interdicti, videlicet ꝙ illius prætextu non repellātur ab eligēdo papā. & ita loquitur glo.ibi in.d.§.cæterū in fi.supra allegata. Et vt dicit ibi cardi.excōmunicatus proprie non dicitur hæreticus: q̄a iniiciens manus violentas in clericū excōmunicatū est excōmunicatus, sed iniiciēs manus in clericum hæreticū non est excommunicatus: vt dicitur in.c.si vere per inno.de sen.ex.com. Sed tex.in.d.c. licet quando dicit electū a duabus partibus cardinalium concorditer esse verum papā absq; vlla exceptione/loquitur simpliciter non restringēdo se ad casus aliquos exceptionis. Et ideo non videtur bona ratio cardinalis/ꝙ si exceptio non obstat electo nec electoribus: quia aliter loquuntur iura in excipiendo quo ad electū/aliter excipiē do quo ad eligētes. Et multę possunt esse exceptiones si recte consideretur obstantes eligentibus quæ non obstabunt electo: sicut in exemplo electori posset obiici exceptio ꝙ non habet vocem/ quia priuatus est cardinalatu iuxta ca.1.de schisma.in.6. vel quia non potest se gerere pro cardinali, eo quòd non fuit publicatus nec admissus ad illum ordinē iuxta bullam eugenii: & sic de similibus, quæ non possunt obiici electo in papam. Sicut & in aliis inferioribus electionibus potest obiici electoribus exceptio quòd non habent vocem in capitulo quia non sunt in sacris iuxta cle. vt ii qui de ætate. & quali. electo C autem quòd nō sit in sacris exceptio non obstabit ad impugnandum electionem de persona eius factam: quia sufficit quòd faciat se promoueri infra annum a die receptionis, vt dicitur in.d.cle.vt ii qui. ¶ Item pro hoc facit quia posito quòd nulla possit obiici exceptio contra electores, tamē non negant iura quin exceptio consurgēs ex ipsa constitutione obiici possit: vt est tex. & ibi doc.de elec. in ca. licet. Et ideo poterit contra eos obiici exceptio excommunicationis & schismatis insurgentis ex dispositione ipsius ca.1.de schisma. in.6. Sicut dicitur in.d.cap.licet/de exceptione excōmunicationis insurgentis ex illo tex. ꝙ potest obiici papæ contra formā illius tex. electo & eum recipientibus, licet ibi tex. prohibeat obiici posse exceptionem aliquam alicuius defectus notorii (puta excommunicationis suspensionis/interdicti & similes) contra electum in papam. D

¶Et si dicatur quòd istud esset verum si ille tex. in dicto cap.1. faceret ius, ad hoc est responsum supra quòd tex. in dicto.ca.1. facit ius: quia non debet intelligi continere ius speciale sed vniuersale. Et pro hoc facit quòd sententia principis habetur pro lege/ vt in. c. in causis de re iudi. intantum ꝙ (vt dicit angelus in.l.1.ff. de feriis/& in.l.item veniunt. §. cæterū.ff.de peti.hæredi.) imperator rescribēdo sentētiando vel epistolā trāsmittēdo intelligitur ius cōdere, quod licet limitēt moderni in.c.pastoralis de fide instru, dicendo ꝙ facit ius sicut aliæ extrauagātes, & idem ibi cardi. tamen illud est verum nisi illa sententia sit in corpore iuris clausa: quia tunc facit ius sicut aliæ leges. Ita dicit bar. & doc. in.l.cum prolatis.ff.de re iudi. Ex quo sequitur ꝙ licet sententia sit contra aliquem, facit tamen ius quo ad omnes. Quinimo quantumcunq; sententia concernat certas personas, nihilominus si est inserta in corpore iuris/ inducit legem generalem & ligat omnes. Ita dicit ostien. in.c. cum super de sepul. & sequitur ioan. an. & anto. ibi. & refert & sequitur feli. post domi. in.ca.1.in.7.colū.de consti. Quinimo plus

A dico/ ꝙ si recte inspiciantur & considerentur verba illius tex. clare ex illo tex. colligitur ꝙ papa voluit in posterum generaliter omnes ligaret ita vt decreto quod particulariter fecit contra petrum & iacobum / in similibus in posterum ligarentur omnes. Patet per tex. ibi in fi. dum dicit ibi vt dictorum malitia non inueniat successorem. & ibi & punitæ transgressionis exemplar retrahat alios ab offensa. & ibi statuimus & decernimus vt ipsa inuiolabiliter obseruentur / & ꝙ similes excessus & culpę pœnis similibus in posterum puniantur. Quæ omnia arguunt papam voluisse facere de dicta sententia legem generalem. quod colligitur ex iis quæ dicit glo. in verbo perpetuo in ca. vt circa de elec. in. 6. & ibi do. & bal. in. l. 3. ff. de. ll.

¶ Item ille tex. in. d. ca. 1. videtur decidere ꝙ per concilium nihil fieri posset sede vacante circa restitutionem ipsorum cardinalium vel absolutionē receptatorum seu fautorum ipsorum. Quod patet ex tex. ibi/ absq; expressa licentia romani pontificis non possit absolui. Et cum ille textus loquatur de electione futuri pontificis, intelligitur sede vacante. ergo cum vult non posse absolui sine expressa licentia romani pontificis / intelligit de suc-
B cessore in pontificatu. Ergo videtur decidere ille tex. ꝙ circa tales declaratos schismaticos sede vacante nihil possit fieri, sed debeat expectari electio futuri pontificis. ⁊ Et sic in proposito videtur dicendum ꝙ sede vacante concilium non debet facere iudicium de præfatis cardinalibus declaratis, & ꝙ non debent admitti in conclaue ad electionē futuri pontificis: sed debet expectari electio futuri pontificis, qui vel solus vel cum consilio concilii deliberet super tollēdo dicto schismate & de cardinalibus declaratis.

¶ Sed videtur quòd contra illum tex. posset obiici quòd ideo nō potuerunt dicti petrus & iacobus admitti in conclaue in electione pontificis / quia illud fuerat prohibitum per papam. Vnde si non prohibuisset expresse (sicut non fuit prohibitum in sententia contra istos lata) videtur quòd debuissent admitti per argu. a contrario. l. 1. §. huius rei. ff. de iuri. omnium iudi. ergo videtur ꝙ & isti debeāt admitti. Sed ad hoc patet responsio ex iis quæ supra dixi ꝙ ille tex. continet ius. ⁊ Item ex argumento sumpto ex illa glo. ibi in verbo sede vacante, quæ facit simile argumentum in cardinalibus: videlicet quòd si ibi nō fuissent prohibiti / potuissent petrum & iacobum declaratos schismaticos admittere. Et tamen ibi glo. concludit contrarium contra hugo. ioan. & ostien. in locis ibi allegatis. quos etiam reprobat in cle. 2. in verbo non consonam / & in verbo potestatis de elec. cum qua transeunt ibi doc. C

¶ Et aduertendum est quòd cardinales declarati ibi (scilicet petrus & iacobus) etiam allegabant sæuitiam bonifacii. 8. qui fuit persecutor columnensium & gibellinorum / & ꝙ nullibi erat eis locus tutus (ita vt sarra columnensis cum diu in nemoribus latuisset / & inde in manus piratarū incidisset, remigio admotus multas calamitates perpessus sit, quàm quàm sic exilium pati mallet ꝙ sæuitiam bonifacii experiri: vt legitur in platina in vita ipsius bonifacii) & tamen præfati petrus & iacobus cardinales nunquam fuerunt admissi in conclaue / nec inter cardinales recepti sede vacan. nec postea assumpto benedicto. xi. ad pontificatum. Qui licet receperit eos in gratiam & restituerit eis bona, non tamen cardinalatum: vt communiter tenent doc. per extraua. eiusdem benedicti incipiētem dudum bonę memorię: quanuis nonnulli per eandē extraua. velint ipsos fuisse ab eo. benedicto etiam ad cardinalatum restitutos.

¶ Vnde ex præmissis patet ꝙ nec concilium lateranen. nec cōciliabulum poterit de his cognoscere: nec aliquis ex dictis cardinalibus declaratis deberet admitti in conclaue in electione futuri pontificis, sed deberet expectari creatio futuri pōtificis, cuius erit cum consilio fratrum vel concilii discutere quid fieri expediat. D

¶ SED obstat præmissis ꝙ clemens in illorum cardinaliū restitutione prohibuit illum tex. allegari: & mandauit dcleri de li. 6. infra mensem sub pœna excōmunicationis latæ sententiæ. Cuius extrauagātis tenor est vt infra sequitur. CLEMENS episcopus seruus seruorū dei ad perpetuā rei memoriā. In supremæ dignitatis specula diuina prouidente clementia constituti: attēdentes nobis incūbere ęquum ab iniquo ac iustum ab iniusto discernere / corrigenda corrigere ac deformata in melius reformare / & quæcūq; sunt deuia iuxta traditam nobis desuper potestatē & gratiam ad viam reducere veritatis, curis continuis angimur & sedulis vigiliis excitamur ad ea semper inspicere & efficacem operam adhibere per quæ sibiinuicem misericordia & veritas obuient / iustitia & pax amplexentur se, honorq; dei / cultus iustitiæ / æquitatis

debitã/ reformatio ecclesiæ & tranquillitas si
A delium subsequantur, a domo domini cun⸗
ctis iniquitatibus & iniustitiis procul pulsis.
Ex certis igitur iustis/ veris/ legitimis ac ra⸗
tionabilibus causis (quas ex certa scientia ad
honorem ecclesiæ respectum habentes non
duximus præsentibus exprimendas sed sub
silentio præterimus) constitutionẽ illam quæ
incipit ad succidendos redactã in corpus ca⸗
nonis li. 6. sub ti. de schismaticis, omnemq́
aliam constitutionem decretalem vel cano⸗
nem sententiã vel processum similes senten⸗
tias articulos vel materias seu substantiã cũ
prædicta constitutione ad succidendos conti
nentes, omnẽq́ ipsarum constitutionum/ de
cretaliũ aut canonum sententiarũ & processu
um quorumcunq́ (verbo vel literis/ in scri⸗
ptis & sine scriptis/ in vita vel in morte/ secre
te vel publice/ quomodocunq́ qualitercũq́
qñcunq́ vbicunq́ & ex quibuscunq́ causis
coloribus vel titulis editorũ) effectũ vel effi
caciam/ omniaq́ subsecuta quomodolibet ex
eisdẽ seu post ipsos/ & dictorum subsecutorũ
omnẽ efficaciã & effectum de apostolicæ po
testatis plenitudine ex certa scientia tollimus
reuocamus cassamus annullamus & viribus
vacuamus/ ac nullius omnino fore vel fuisse
decernimus roboris vel momẽti. Decernen
B tes constitutiones decretales canones senten
tias & processus prædictos & quemlibet seu
quãlibet eorũdẽ/ omniaq́ subsecuta quomo
dolibet ex ipsis & post ipsos & prædictorum
subsecutorum quomodocunq́ omnẽ effica⸗
ciã & effectum pro reuocatis cassatis annulla
tis & vacuatis ac nullis haberi & nullius esse
vel fuisse roboris vel momenti. Et quicquid
illis contra quos dictus canon cõstitutio vel
decretalis est edita supradicta vel quæuis alia
constitutio sententia processus vel canon e⸗
iusdem cum dicta constitutione substantiæ
formæ tenoris vel sensus/ eosdẽq́ vel similes
articulos continens cum eadem abstulit vel
ademit inhibuit vel interdixit, ipsis plenissi⸗
me reddimus damus/ concedimus largimur
& relaxamus ac in integrũ restituimus ex cer
ta scientia in omnibus & singulis eorundem;
quos omnes articulos pro expresse nomina⸗
tis & nominatim & singulariter ac specialiter
expressis haberi volumus, tanq̃ nobis notis
plenarie/ ac singulariter & sigillatim cognitis,
de eiusdẽ plenitudine potestatis interdicentes
expresse omnibus christifidelibus ne consti⸗
tutione prædicta vel decretali seu quauis alia
sententia processu vel canone similis substã⸗
tiæ/ sensus/ articulorum/ materiæ atq́ formæ
C vti audeant quomodolibet in iudicio vel in
scholis, idq́ expresse sub excõicationis pœ⸗
na præcipimus, quã contrarium facientes in
currere volumus ipsofacto. Mãdamus quoq́
constitutionem prædictã ad succidendos/ &
omnem aliã constitutionem decretalem sen
tentiã vel processum aut canonem sub qua⸗
cunq́ forma verborum existant, eorundem
cum dicta constitutione ad succidẽdos sub⸗
stantiæ tenoris sensus articulorum & formę,
de libris & voluminibus infra vnius mensis
spatium post præsentis constitutionis noti⸗
tiam penitus aboleri / nec conscribi vlterius
in eisdem: ac perinde habeãtur quo ad om⸗
nia ac si nunq̃ eædem constitutiones decreta
les sententiæ processus & canones huiusmo⸗
di editi promulgati seu conscripti fuissent.
Omnes autem cuiuscunq́ dignitatis condi⸗
tionis & ordinis præeminentiæ aut status
existant (ecclesiastici vel mundani) qui con⸗
tra supradicta vel ipsorum aliquod quomo⸗
dolibet agere vel omittere seu venire præ⸗
sumpserint, excõicationis sententia authori⸗
tate præsentium esse decernimus innodatos:
a qua nullatenus nisi per sedem apostolicã ab
soluãtur. Nulli ergo oĩno hominũ liceat hãc
paginã nostræ reuocatiõis/ cassationis annul
lationis/ vacuatiõis/ cõstitutiõis/ redditionis/ D
datiõis/ cõcessionis/ largitiõis/ relaxatiõis/ re⸗
stitutionis/ interdicti & mãdati infringere. Si
quis autem hoc attentare præsumpserit, indi
gnationem omnipotentis dei ac beatorum
petri & pauli apostolorum eius se nouerit in
cursurum. Datum lugduni tertio nonas fe⸗
bruarii/ pontificatus nostri anno primo.

¶ Vnde per hoc videtur q́ ille tex. nõ possit
ad hoc allegari, nisi diceremus q́ illa consti⸗
tutio clementis in ea parte qua mãdauit illũ
tex. ca. ad succidendos non allegari & abole
ri de corpore iuris/ non fuit recepta: cum vt
videmus adhuc hodie reperiatur in volumi⸗
ne sexti. & militat eius ratio, quæ adhuc põt
allegari. c. nouit de iudi. Quinimo si benè
inspiciatur, ista extrauagãs clementis satis a⸗
perte probat q́. d. c. 1. facit ius.

¶ Quid dicendum? Dico q́ omnino non es-
sent admittendi per alias rationes supra alle⸗
gatas. & quia illa reuocatoria non est nota/
sed fuit ad partem concessa illis de domo, &
non reperitur inserta in corpore iuris nec q́
fuerit recepta: cum nondum dictum. c. ad suc
cidendos reperiatur deletum de volumine
sexti/ & continue allegetur & commentetur a

doctoribus. Et martinus papa qui successit li
A cet nō immediate post in papatū (qui fuit ex eadem domo de columna) noluit illum tex. de libris deleri. Et decretalis benedicti quæ euacuat illū tex.c.ad succidendos (quæ est in serta inter alias extrauagantes) corrigit solū illum tex. inquantum concernit personas illas contra quas fuerat editus. inquātum autē concernit vniuersitatem / decisio eius ligat omnes, & allegari potest sicut ratio iuris correcti allegari potest: vt dicitur post glo.in.ca. nouit de iudi. Vnde licet habuerint gratiam dātes causam edicto, non per hoc erit reuocarum edictum quo ad decisionem quo ad alios Et doc. maxime dominicus & philippus dicunt tex.d.c.1.in parte reuocatū: sed posito ꝙ esset reuocatus & in totum correctus / tamē recte allegatur decisionis ratio: vt.d.c. nouit, glo.in.c.fuerunt.7.di.l.1.C.de latina liber. tollen. glo.in prima consti.codi. glo.& bar.in.l. 1.ff.de coniungen.cum emanci. libe. & in.l. 2.C.de veteri iure enucle.

¶Ad vitandum autem schisma si declarati nollent acquiescere creationi noui pontificis priusꝗ restituerentur, possent alii cardinales eis promittere & vouere ꝙ quicunꝗ ex eis erit papa ipsos restituet. Quod fieri posset
B pro euitando tanto malo: quia ex causa iura aliquando inuitum & non petentem absoluunt ab excommunicatione: vt dicitur per abb.in.c.ab excōmunicato de rescrip. & quia multa tolerantur ad euitandum scandalum, vt supra diximus, de quo per feli.in cap.2.de præscrip.tex.& glo.in.c.lator de cle.excom. minis.& in.c.2.de tempo.ordi. facit quod dico in arti. quando est schisma inter duos contendentes de pontificatu / qui sunt modi tollēdi schisma. ¶ An autem si nec sic contentarentur / possent alii cardinales eos admittere & restituere (quasi ex imminenti & euidenti necessitate hoc eis liceat / iuxta.§.iidem quoqꝫ in.c. vbi periculum de elec.in.6.) saltem cum cōsilio concilii, credo ꝙ non per rationem.d.c. 2. quod hoc eis prohibet / quæ ratio potest allegari. Tum etiam quia sicut cardinales non possunt creare alios cardinales sede vacante (vt in glo.in verbo potestatis in cle. 2. de elec.) ita a pari nec depositum restituere: vt ibi dicitur. Tum quia non sumus in terminis.§. iidem quoqꝫ. qui loquitur tantum in casu suo in defensione ecclesiæ, & cum imminet grande periculum secundum pe.de ancha.ibi, & cum etiam requiritur consensus omnium nemine discrepante / vt vult glo.ibi.

¶Sed adhuc posset instari: quia in terminis d.c.1.nō erat periculum ne oriretur schisma C ob pontificatum sicut in proposito: quia cum per schismaticos in eorum conciliabulo sit papa suspensus ab administratione, nisi admittantur & vniantur cum aliis / ipsi procedent ad electionem pontificis cum.d.suo conciliabulo: & sic reperientur in ecclesia duo electi: & sic apertum schisma / de quo nō poterat dubitari in terminis illius.c.1. Item posset allegari bulla per quam indictum est cōcilium: quæ dicit ꝙ papa congregare intendit concilium etiam pro sedando schismate. si ergo cōcilium lateranense ad hoc est congregatum, poterit ante creationem futuri pontificis determinare an isti fuerint male declarati / & an sint in electione admittendi necne. maxime cum allegent suam quasi possessionem, qua spoliarentur si prius non discuteretur de eorum iure.3.q.1.per totum. ¶ Sed facilis est ad præmissa responsio: quia si in casu illo vbi non adeo illi cardinales deliquerant / tex. ille prohibuit ne admitterentur ad electionem futuri pontificis, multo magis videntur excludendi in casu nostro. Et sic videtur ꝙ ille tex. magis militet in proposito a maioritate rationis, authen. multo magis cum simil.C.de sacrosanc. eccle. ¶ Nec ratio euitandi futuri D schismatis & antiqui sedandi debet esse causa admissionis ad electionem. Tum quia ibi in tex.d.c.1.hoc non disponitur, cum idē casus contingere poterat in terminis illis: quia ex non admissiōe illorum potuisset oriri maius schisma & antiquum non sedari. & nihilominus statutum fuit ne admitterentur ad electionem. Tum etiam quia si aliter diceremus, reportarent schismatici commodum de sua malitia / contra iura vulgaria. c.sedes.c.ex tenore.c.plerumqꝫ cū simil.de rescrip. ¶ Non obstat ꝙ pro sedando schismate multa reperiuntur aliquando tolerata & iura permittūt: quia illud fuit vt plurimum inter contendentes de papatu vel ratione fidei, & non in separantibus se ab obedientia papæ vt in proposito. Item ista ratio sedandi schismatis non videtur militare in proposito: nam eorum admissio in cōclaue etiam posset esse causa maioris schismatis: quia quilibet vellet illum eligere qui esset magis accommodus parti eius. ¶ Ad illud quod dicitur ꝙ spoliarentur quasi possessione, respondetur ꝙ per sententiam in eos latam tanꝗ schismaticos dicuntur omni iure priuati, & sic nullam retinuerunt possessionem. & est de casibus in quibus spoliatis

A non datur restitutio, 3. q. 1. in glo. sum/ mæ.

¶ Sed remanet adhuc ambiguum quodnam erit remedium aperto schismati ex nō admis sione dictorum declaratorum in conclaue: eo quod eligerent sibi pontificem nitentes potē/ tia regis franciæ, qui etiam subtraheret obe/ dientiam romanę ecclesiæ. Dicerem si ex hoc sequeretur concordia/ quod forte cum protesta/ tione isto casu tātum possent admitti, ad hoc est quod dicunt doc. in. c. cum dilectus de eō/ sue. & in. c. illa de elec. & in. c. cum ecclesia su trina de causa possess. & proprie. Et ita ī simili in schismate ioan. 23. & benedicti & grego/ rii reperio tentum ab aliquibus doctoribus. ¶ Et si sic nollent acquiescere, dicerem ipsos coercendos per principes sceulares: quibus hoc casu data est potestas ab ecclesia, vt quod non valent sacerdotes efficere per doctrinæ sermonem, hoc potestas impetret per disicipli næ terrorem: & qui intra ecclesiam positi eon tra fidem & disciplinam agunt/ principum ri gote conterantur: ipsamque disciplinam quam ecclesiæ authoritas exercere nō præualet/ cer uicibus superborum potestas principalis im ponat: vt dicit tex. qui ad hoc est notabilis in c. principes. 23. q. 5. Et ad hoc bñ facit quod B dicit alberi. in. l. 1. C. de here. vbi auxilio prin cipū secularium sunt sedata multa schismata, & glo. cū doc. in. §. porro in verbo cōpellāt ī. d. cle. ne romani de elec. & in. d. ca. vbi periculū §. prætetea. vbi per laicos compelluntur car/ dinales. Et si non possent sic coerceri, forte quod facta protestatione occulte coram notario & testibus & nō aliter possent admitti: iuxta no tata in. c. cum. M. de cōsti. & . l. non solum. §. morte. ff. de no. ope. nun. & in. l. pacta nouissi ma post bal. C. de pac.

AD septimum dubium videtur prima facie dicendum prætactos cardinales creatos congregato concilio non esse veros cardinales ex pluribus. Primo quia pen/ dente concilio ita debet fieri iudicium de per sona papæ sicut de aliis, ex quo agitur de te/ formatione in capite & in membris/ quæ est vna de causis ob quas congregantur conci/ lia: vt diximus supra in quæstione ex quibus causis congregantur concilia, & patet in ge/ stis concilii constantien. ergo pendente iudi/ cio non potest procedere ad creationem car/ dinalium. Facit quod dicitur in. c. ex literis de iu. tepa. & in. c. cum a.ua de elec. & in. c. 2. de in integ. resti. vbi pendente lite quis non potest procedere ad electionem/ vel saltem aliqui non possunt eligi. Pro hoc est quod dicit spe/ C culum in ti. de inquisitiōe in. §. nunc videndum/ versi. quid si inquisitio. vbi vult quod quando est facta commissio inquisitionis in capite & in membris/ interea non potest aliquis de illo collegio promoueri. 81. di. c. tantis daniel. de accusa. c. omnipotens. de testi. c. si. de simo. ca. accusatum cum simil. Vnde etsi pendente iu dicio non potest quis priuari vsu iuris sui (vt in. c. sæpe de appel.) nec illius exercitio (vt ibi & in. l. 1. §. integer. ff. nihil debet innouari pen. appel. cum simil.) tamen saltem respectu promouendorum videtur aliter dicendum/ maxime in proposito: quia est congregatum concilium ad generaliter reformādum in ca pite & in membris. Vnde merito videtur quod caput tunc non possit membra promoueret quia iste est alius casus quam in quo loquuntur doc. in dictis locis. Et hoc maxime in proposi to, tū quia exitus iudicii cōcilii posset esse cō trarius huic creationi factæ per papam (præ/ sertim sine consilio vel consensu cardinaliū) secundum notata in. c. super eo de hære. per ioan. mo. Tum etiam quia si posset creare car dinales pendente iudicio concilii, posset face re iudicium concilii frustratorium: quia crea ret forte tot cardinales quod cum eis posset om/ nia pro voluntate sua expedire. Ad idem fa/ D cit quod videmus pendente iudicio suspitionis contra iudicem/ ipsum supersedere in cogni tione causæ principalis: vt in. l. apertissimi. C. de iudi. in. c. cum speciali de appel. in. c. iudex de offi. delega. in. 6. ¶ Ad idē quoque facit (vltra hoc quod iudiciū redditur in inuitū. l. inter stipu lātem. §. sacram. ff. de verbo. obli. cum simil. & quod conciliummet congregatū habet cogni tionem etiam de capitulis in conclaui inter cardinales celebratis/ inter quæ erat illud quod vsque ad certum numerum & de consensu ip/ sorum cardinalium crearētur) quod faceret con tra promissionem per eum factam/ contra ea quæ ponuntur in. c. 1. de proba. & in. l. cæsar ff. de publica. ¶ Item si papa posset congrega to concilio cardinales creare, illuderetur iudi cio concilii & frustratoria esset cōgregatio, & fieret contra. l. est receptum. ff. de iuri. omniū iudi. & . c. nos si incompetenter. 2. q. 7. Sicut enim inter instituentem & institutum/ inter dantem & recipientem debet esse differentia (vt in. c. fi. de insti. vnde prætor seipsum tuto rem dare non potest. l. prætor. ff. de tuto. & cu ra. datis ab iis) sic & inter iudicandum & iu/ dicantem; ex tali enim tacita submissione videtur papa sibi interdixisse creationem

cardinalium concilio durante. Facit quod dicitur in.c.fi.de matri. contracto contra inter. eccle. & in.c.2.de in integ.resti. Et ꝙ non possit durante concilio creare cardinales/fuit expresse statutum in concilio basilien.in.4. sessione. vbi creatio cardinalium concilio durante facta irritatur: & tunc creati pro cardinalibus se gerentes/priuantur dignitatibus habitis & ad futuras inhabilitantur.

A

¶ Et licet inferius dicam^a ꝙ papa potest creare cardinales non obstante iuramento per eũ in conclaui praestito, non obstat: quia non intelligitur post congregatum concilium pro reformatione in capite & in membris. Ad quod facit illud quod alias dictum est post.d. anto. ꝙ licet alias concilium sine papae authoritate non subsistat (vt. 17.di.per to.) tamen postq̃ est congregatum eius authoritate/recipit in se omnem iurisditionem. Pro hoc est quod dicit feli.in.c.super literis de rescrip. ꝙ concilium postq̃ est congregatum recipit iurisditionem cognoscendi an crimen quod obiicitur papae sit tale propter quod sit contra eum procedendum: quia iudex causae praeparantis est iudex causae praeparate.l.ordinarii C.de rei vendi.

B ¶ ISTE articulus est mihi valde difficilis. Et si quaerimus quid conueniat, nõ dubito ꝙ laudabile fuisset non creare: vt in simili ponit oldra.in consi.62.incipit & circa haec. Sed si voluit/non attento quid decuerit, videtur ꝙ potuerit ex plenitudine ptãtis suę/ quae non est subiecta regulis iuris: vt in saepius allegato.c. proposuit, & c.1.vt eccle.bene.& cle.3.vt lite pen.cum simil. Item quia diximus ꝙ posset concilium transferre & dissoluere, & ꝙ existẽtes in concilio dicũtur consultores siue assessores: vt dicitur in.c.graue de praeben. Item ꝙ potest tollere cõcilii statuta & decreta quae concernunt bonos mores. Item quia modus creandi cardinales non est de iure diuino.

¶ Contra ex alio capite videtur ꝙ non potuerit: quia licet eius potestatis plenitudo non sit subiecta nexibus iuris, debet tamen esse regulata ne generet scãdalum in ecclesia, quod contingeret in proposito: quia si illuderetur concilio per quod repraesentatur vniuersalis ecclesia, nulli dubium ꝙ omnes patres & alii catholici scandalizarentur/expectantes reformationem & videntes dissolutionem honesti. Et contra statum vniuersalis ecclesiae papa non dispensat.c.sunt quidam.25.q.1.d.c. proposuit in glo. Et maxime si ista fuit vna de causis propter quas congregatum est concilium, quia tentabat creare cardinales vltra numerum & contra modum factae promissionis: & anteq̃ esset de ista causa in concilio cognitum/non expectato iudicio concilii creauit istos nouos cardinales. Et si papa tale quid facit per quod scandalizatur vniuersalis ecclesia/congregatur concilium contra eum & potest ei resisti: vt supra diximus/& dicitur in saepius allegato.c.si papa.40.di. Facit quod dicitur post inno.in cap.inquisitionis de sen. excom.& in.c.quanto de consue. C

¶ Et si dicatur ꝙ tẽpore exorti schismatis vrbani ac deinde gregorii/benedicti & ioannis fuerunt hincinde plures creati anticardinales qui remanserũt cardinales/& sic ecclesia quasi vacante (vt dicitur in.c.1.de schisma in.6.) ergo multo magis in proposito, vbi habetur vnus indubitatus papa & ecclesia non vacat. Respõdetur illud fuisse propter omniũ quasi possessionem pontificatus in sua obedientia, & ad sedandum schisma eos toleratos fuisse. Item illi fuerant creati ante indictum & congregatum constantien.concilium, & non reperitur ꝙ durãte concilio aliqui fuerint spreto concilio creati cardinales. & ideo non sine causa fuit postea hoc statutum in. 4. sessione concilii basilien. vt supra dixi. Item etiam dato ꝙ patres in concilio existentes dicantur cõsultores, si tamen in electione non fuit requisitum eorum cõsilium/electio siue promotio ipsorum non debuit valere: vt est tex. & ibi dicitur materia in.c.cum in veteri de elec. & bar.in.l.1.§.si plures.ff.de exerci.& in.c.cum olim de arbi. D

¶ IN isto arti. crederem sic dicẽdum ꝙ aut concilium directe congregatum est cõtra papam cui obiicitur tale quid propter quod nõ est papa/& de facto venit a papatu amouendus tanq̃ intrusus: vt quia dicitur ꝙ est haereticus & schismaticus vel tale quid quod infert eum non esse papam, iuxta ea quae ponũtur in.c.licet de elec. Et tunc crederem ꝙ nõ posset creare cardinales sine consilio concilii & aliorũ cardinalium, & ratio est/quia his casibus vulneratur eius potestas. Facit quod dicitur in.d.ca.si papa: & quia hoc ipso ꝙ desiit esse papa cessauit potestas pontificatus. Et licet illud tale quid fuerit forte occultũ/& pendente iudicio non videretur quis spoliandus sua quasi possessione (iuxta notata in.c.2.de in integ.resti.& in.c.consultationibus de iure pa.& c.cum a nade elec.l.lite ordinata.C.de libera.cau.& vt lite pen.per to.) tamẽ ex quo concilium reperitur principaliter congrega-

A tum propter illud quod impedit papam vti plenitudine suæ potestatis/ & ex quo creatio cardinalium debet fieri cum cōsilio aliorum cardinalium(vt dictum est supra/ & dicitur in.c.super eo de hære.in.6.post ioan.mo.)& quia quando papa creat cardinales sine volūtate aliorum cardinaliū illud facit ex suæ potestatis plenitudine (vt dicetur infra in quæstione de iuramento præstito in conclaui de non creando vltra certum numerum cardinales)merito dicetur non valere creatio nouorum cardinalium sine voto aliorum & ipsis inconsultis:quia tunc proprie (vt dicit in simili bal.in.c.olim de rescrip.)est intrusus/& de facto amouendus & extrudendus. Et ita in simili videntur concludere doc.in.d.c.licet de elec.quando contra papæ electionem obijcitur exceptio hæresis vel iuris naturalis: puta ꝙ sit fœmina vel furiosus/& similia. Et ad hoc etiam facit quod dicit oldra in consi.22. &.23.de duobus imperatoribus electis eodē tempore & administrantibus, ꝙ non valent priuilegia per eos concessa diuersis personis/ secus si eidē:quia omnino vnus ex eis remansurus est verus imperator.De quo etiam per bal.in ru.decretalium. & ibi etiā quid de duobus contendentibus de papatu & concedentibus mihi vnum & idem castrum. ¶ Et ideo
B non obstant dicta ꝙ lite pendente quis non debet priuari sua quasi possessione: quia hoc ipso ꝙ effectus est hæreticus/priuauit seipm sua quasi possessione.& si fuit mulier/ nunꝙ habuit veram quasi possessionem: vt in.c.noua de pœni.& remis.& qui facit aliquid lege permittēte nō spoliat: vt diximus supra in illo arti.quis congregat concilium in versi.sed pone ꝙ inter duos in.3.char. ibi non obstat &c.

¶ Aut opponitur tale quid quod nō directe vulnerat plenitudinem potestatis eius: vt qa dicitur ꝙ est ebriosus/intolerabilis/ vendens episcopatus/fornicator/& his similia.Et tunc si quęritur quid decet,dico ꝙnō deberet creare cardinales sine consensu cardinaliū & consilio concilii propter turbationem ipsius concilii repræsentantis statum vniuersalis ecclesiæ:quod quia est congregatum pro reformatione etiam capitis, videns sibi adimi potestatem & illudi siue contemni & creari cardinales ipso spreto/turbaretur. propter quod pōt de facto obuiari potestati papæ propter scandalum: vt fuit dictum in quæstione an quādo papa est incorrigibilis possit deponi,& de remediis contra papam incorrigibilem. Nam & papæ venienti contra vniuersalem statum ecclesiæ potest resisti/ꝗtumcunqꝫ non agat aliās contra fidem: vt dicit abbas post inno. in c.quanto de consue. C

¶ Aut sumus in casu in quo papa de facto creauit cardinales sine consilio concilii.Et tūc si concilium principaliter est congregatum per papā propter aliquod grande factū quod imminet in ecclesia,valebit creatio cardinaliū sine concilio.Ratio est quia papa non est subditus concilio,imo ab eo concilium sumit robur: vt sæpius allegato ca.significasti de elec. nec per congregationem concilii est diminuta eius pontificalis potestas sed potius aucta. Facit quod dicitur in.c.dudū in glo.3.q.6.& in glo.in.§.hinc etiam.17.di. ¶ Nec obstat dictum statutū concilii basilien.quia illud loquitur specialiter durante illo concilio & nō generaliter.Item si illud conciliū non fuit receptum,multo minus obstabit. Item ēt quia papa non ligatur statutis conciliaribus: vt supra sępius dictum est.Item illud statutū potius probat contrarium:quia si nō fuisset specialiter ita statutum in illo concilio/arguitur ꝙ eugenius illud potuisset facere etiam sine concilio.

¶ Aut est principaliter congregatum contra papam ob causas prędictas: videlicet quia vēdit episcopatus aut propter quippiam simile. D
Et tunc si creasset cardinales pro pecunia ab eis recepta & sic per simoniā,quia concilium est congregatum ad extirpandam simoniam & ad sedandum scandalum vniuersalis ecclesiæ & cauendum ne similes promotiones fiāt/ forte ꝙ isto casu non valeret creatio ipsorum per simoniam facta, non quidem ex defectu potestatis sed ex defectu modi & subiecti:qa modus est simoniacus/& subiectum(hoc est persona)est simoniacum.iura autem volunt ꝙ simoniacus per simoniam receptus/efficiatur inhabilis & nō recipiat titulum dignitatis siue beneficii. Quòd enim efficiatur inhabilis,notat compostel.ioan.an.& anto.in.c.penul.de elec.& abb.in cap.de simoniacæ de simo.Et ꝙ nō acquirat titulum/dicitur in glo. in.c.nisi essent de renun.& anto. ibi in prin. d.c.nisi.& doc.in.c.cum pridē de pac.& ioan. an.in.c.per tuas de simo.& dicitur in.c.veniens & in.c.matthęus de simo. & in ca.super hoc de renun.&.1.q.1.c.ordinationes.& cōstitutio martini in cōcilio constantien.in.43. sessione.quę vltra hoc ꝙ vult ex talibus electionibus confirmationibus siue prouisionibus simoniacis non quæri aliquod ius,excō

municat etiam dantes & recipiētes quoſcūq́
A etiam ſi eſſent cardinales. Vnde poſito q̄ illa conſtitutio non liget ſucceſſores (vt in.c.innotuit de elec.& in cle.ne romani in prin.) tamen bene ligantur cardinales. Faciunt etiam ad præmiſſa illa quæ ponit abb.in ſua repeti. c.extirpandæ in.§.qui vero/de præben. cum vult q̄ papa vendendo epiſcopatus illaqueetur crimine ſimonię/& non valeat promotio. De quibus feci mentionem in illo arti. an ex hoc q̄ papa paſſim committit ſimoniam / habeatur ſufficiens cauſa congregandi concilium. vbi etiam dico q̄ congregatio concilii erit facienda ad finem ſaltem puniendi cardinales qui ſimoniacas electiones faciunt. Sic in propoſito etiam dato q̄ papa non illaqueretur, non tamen cardinales euitabunt pœnā ſaltem quominus concilium quod ad hoc eſt congregatum illos amoueat ab officio & dignitate cardinalatus. Facit quod dicit abb. in ſermone quoniā veritas poſt medium in.5 5. char. verſi. deſcendamus ad aliud membrum. vbi vult q̄ concilium poſſit priuare cardinales. Et licet ego dixerim contrarium quando cum concilio non concurrit voluntas papæ, tamen in propoſito illa opinio erit vera ſimpliciter/q̄ concilium etiam contra voluntatē
B papæ priuabit iſtos tales cardinales ſic per ſimoniam aſſumptos ad cardinalatū. tum quia iſto caſu iudicium papæ eſt ſuſpectum, quia agitur de reuocando creationem per eum ſimoniace factam. tum quia concilium quod eſt congregatum pro reformatiōe/in hoc eſt iudex. Item etiam quia huiuſmodi ſimoniaca creatio durante concilio ſine concilii ad extirpandam ſimoniam congregati conſilio facta non niſi per concilium retractari poteſt: quia non eſt dare alium ſuperiorem. & ſi papa cōcilio exiſtente in eſſe poſſet omnia pro libito volūtatis/ fruſtra fieret diſcuſſio an poſſit trāſferre vel diſſoluere concilium. Item fruſtra diceretur papam non poſſe facere legem q̄ ipſe non ligetur peccato: & fruſtra diceretur q̄ poſſit reſiſti papæ aliquid facienti propter quod ſcandalizatur eccleſia / vt dictum eſt.

¶ Aut creatio cardinalium non fuit ſimoniaca. Et tunc ſi non eſt ſcandaloſa vniuerſali eccleſiæ(vtputa in tam exceſſiuo numero q̄ dignitas cardinalatus fieret ludibrio, argu.c.legimus.9 3.di. quia forte excederet numerum 72. iuxta illud lucæ.1 o.ca. deſignauit & alios 72. per quos repræſentantur preſbyteri, vt dicit ibi glo.) credo q̄ valeret talis promotio quanuis reperiretur facta ſine conſilio concilii vel reclamante concilio: quia creare cardinales eſt poteſtatis pontificalis & non concilii: vt dictum eſt in illa. q. vtrum ſede vacan. conciliū poſſit creare cardinales. Nec per cōgregationem concilii ſuſpenſa ſiue diminuta eſt poteſtas papę: vt in ca. nunc autem.2 1. di.& in.§.hinc etiam.1 7.di.& quod dictum eſt in illa.q. quę ſententia pręualeat/ papæne an concilii. C

¶ Arti. 2.

SED PONE q̄ cardinales ſchiſmatici reſtituātur, vtrum recuperabunt etiam beneficia & dignitates & bona in alios tranſlata? Videtur dicendum q̄ nō per tex.& dicta in.l.fi. C.de ſententiam paſ.& in.c.quis de reſcrip. in.6. ioan.an. in regula ſine culpa in mercu. oſtien.& alii in.c. ex tuæ poſt glo. de cle. non reſi. Quia vt dicit domi. in.§.hinc etiam.1 7. di. cardinales ſchiſmatici redeuntes ad vnionem non recuperāt dignitatem priorem niſi de miſericordia. remittit ſe ad.c. quia diligen
D tia de elec. Et ad hoc faciunt multa bona dicta feli. in.c.ſuper eo de offi. delega. vbi nunq̄ in diſpoſitione cenſetur tolli ius tertii nec ei derogari. Sed ibi in multis dictis ius tertii nō erat acquiſitum ex priuatione reſtituti ad gratiam. quo caſu nō habet locum quod dicitur in.c.q̄uis de reſcrip.in.6. & in.l. gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de libe. & poſthu. vt ponit petrus de ancha. in conſi.2 0 9. incipit probata tanti viri. Quia quando eſt ius quæſitum tertio ex condemnatione, ibi reſtitutio facilius derogat iuri tertii q̄ quando reſtitutio eſt gratioſa: vt ſentit ibi pe. de ancha. Sed bene facit quod per dicta iura, c.q̄uis de reſcrip. in.6.& c. ex multiplici de deci. cum ſimil. dixit dominus anto. in.c. at ſi clerici in.§. de adulteriis in 4. col. poſt ioan. de ligna. de iudi. q̄ ſi fit diſpēſatum cum aliquo cuius beneficia fuerāt per priuationem impetrata/ non valet diſpēſatio in præiudicium impetrātis cui ſaltem fuerat quæſitum ius ad rem, per.c. dudum de elec. (& ibi ponit hoc ioan.an.) & c. vt conſtitueretur. 5 o.di. Et quod dixit cardi. in.d.c. quia diligentia (videlicet q̄ reſtitutus ex banno ad bona/non recuperat bona per fiſcū alienata) ſentit abb. in.c. ex tuæ circa fi. de cle. nō reſi. & in

c. intra

A c. intra quattuor de maio. & obedien. & in. c. 1. de paro. doc. in. l. fi. C. de sententiam pas. & in. d. §. & quid si tantum. Sic & bar. in. l. 2. ff. de in ius vocan. post glo. dicit quòd princeps remittendo pœnam, in dubio non videtur remittere pœnam parti debitam. & refert feli. in. d. cap. super eo de offi. delega. vbi allegat plures concordan. in quibus non censetur princeps tollere ius tertii. Et sic videtur ex his quòd dicti schismatici non recuperarent beneficia in alios translata.

¶ Sed videtur esse dicendum quòd si eorum restitutio non fit per viam dispensationis sed per viam restitutionis / & si translatio & ius aliis quæsitum trahit originē & causam simpliciter a condemnatione ipsorum tantum & non a nouo pacto vel cōtractu inito cum fisco, tunc per talem restitutionem recuperabunt etiam bona in alios translata ac si omnia eorum bona in alios translata adhuc essent penes fiscum. Ita bal. in. l. gallus in. §. & quid si tantum de libe. & posthu. & ibi moderniores, & petrus de ancha. in dicto capitulo quanuis in secunda columna/versi. & concludit ex prædictis. & consilio. 409. incipit probata tanti viri sæuitia. & bal. in. l. si pater ff de adop. & egi. deci. 743. & 744. & re-
B fert feli. in capitulo intra quattuor de maioritate & obedientia, & in capitulo super eo in secunda columna de offi. delega. Et sic videretur quòd dicti cardinales recuperarent officia & beneficia etiam in alios translata.

¶ Sed dic contrarium: quia præcedens dictum non intelligitur de bonis & beneficiis in alium translatis facto hominis / & sic ex collatione facta per papam: sed quando sunt in alios translata vigore ipsius sententiæ condemnatoriç, puta si sint bona quæ ipso facto quòd aliquis est condemnatus / deberent alteri applicari: vt in exemplo statuti quòd bona homicidæ applicentur parti. quo casu facta condemnatione bona sunt effecta statim ipsius partis ex actu ipsius sententiæ. ponit angelus in. l. pater filium ff. de adop. & alexan. in dicto. §. & quid si tantum. Licet etiam hoc casu contrarium tenuerit idem alexan. in consilio. 313. (incipit nec arguendi) in sexta columna in secundo volumine. & bal. in dicto. §. & quid si tantum in penultima columna, & refert iason ibi in secunda limitatione in sextadecima columna. Quod videtur intelligendum nisi quando ratio condemnationis concerneret non solum papam sed etiam alium immediatū dominum, vtputa vicarium aliquem ecclesiæ: quia si subditi rebellassent a domino mediato & immediato (vtputa si in papam commisissent crimen læsæ maiestatis & contra suum dominum etiam rebellassent) & papa postea restitueret tales subditos & rebelles, non per hoc restitutio extenderetur ad iura concernentia ipsum vicarium qui in illos habebat superioritatem & iurisditionem omnimodam post papam. Ita notabiliter cōsuluit pe. de ancha. consilio. 161. vbi etiam concludit quòd per talem restitutionem si aliqui erant mortui & sunt restituti quo ad honores statum famam & bona in casu quo esset eis vtilis talis restitutio vel necessaria, non propterea conualidarentur illorum testamenta, sed illis succederent venientes ab intestato propter defectum extremi a quo: vt. l. qui ex liberis. ff. de secundum tabul. facit. l. bonorum ff. rem ratam haberi.

C

¶ Vnde videtur dicendum quòd præfati cardinales non recuperabunt beneficia. ponit abb. in capitulo quia diligentia in fi. de electione. & omnes in dicto. §. & quid si tantum, & in. d. l. fi. & dicto capitulo quanuis. Nisi vbi restitutio esset plenissima: puta si per principem restituerentur in integrum non obstante aliqua condemnatione quam vellet haberi pro non facta & de ea non posse obiici/cum inhibitione & decreto annullatiuo: vt fuit in restitutione facta a clemente dominis columnensibus petro & iacobo. quia tunc omnia recuperarent etiam in alios translata. Ita dicunt moderni in dicto. § & quid si tantum, & egi. & cardi. floren. in. d. c. quia diligētia in tertia quæstione. Qui videtur intelligere quòd per hoc non aufertur ius tertio/ sed tantum de facto denegabitur iustitia propter inhibitionē aliter iudicandi, sed non de iure. Vnde licet talis restitutio directe nō valeat, valebit tamen per indirectum quia a magistratibus non reddetur ius secundum formam in. d. §. & quid si tantum in glo. in 2. limitatione. allegat in simili bar. in consi. 187. (incipit domini priores) & abbatem in. c. ecclesia sanctæ mariæ de cōsti. in repeti. Isto ergo casu si bona fuissent in aliū translata titulo oneroso, posset ipse tertius habere regressum contra fiscum per. l. 1. & 2. C. de quadrien. præscrip. secundū ioā. de immol. in d. cap. quia diligentia de elec. ponit feli. in. c. si de consti. Et ꝙ plenissima restitutio sufficiat, innuit ioan. an. & domi. in. d. ca. quanuis. vbi D

Pp

A dicunt quòd licet restitutio illius qui fuit pri-
uatus beneficio & degradatus non trahatur
ad beneficia / illud verum est nisi esset plene
restitutus. Multo magis in proposito quando
esset plenissima restitutio. Pro hoc est consi-
lium abbatis. 192. incipit in quæstione hære
dum, qui vult ꝙ restitutus per papam etiam
ad bona cõfiscata / recuperabit res emphyteo-
ticas etiam alteri concessas, & idem egi. in. d.
deci. 743. & 744.

¶ Ad obuiandum autem omnibus dubieta-
tibus posset fieri restitutio etiam ad omnia in
alios translata. Quod princeps ex causa face
re potest secundum bar. in. l. quæcunq;. C. de
fide instru. li. 10. & ponit feli. in. d. c. intra quat
tuor. & bal. in ti. de pace constan. in. 12. col. in
verbo priuilegia omnia. Quia ratione pacis
potest princeps auferre bona vnius & dare al
teri: vt in. l. lucius. ff. de euic. & in. l. item si ver
beratum. §. 1. ff. de rei vendi. & dicitur in cap.
quæ in ecclesiarum de consti. & bal. & ange-
lus in. l. bene a zenone. C. de quadri. pręscrip.
vbi pro pace habenda potest donare res pri-
uatorũ. ¶ Item princeps ratione pacis & pro-
pter publicam vtilitatem potest remittere in-
iurias & dãna illata priuatis: vt late dicitur ma
xime p modernos in. l. venia. C. de in ius vo-
B can. & canonistæ in. c. in nostra de iniu. & in
c. quanto de iureiu. & bal. angelus & moder-
ni in. l. conuentionum. ff. de pac. & per francis
cum de platea in trac. restitutionum in ru. de
restitutione bellantium in. §. 74. & remissiue
per balencinum in. d. c. quanto. vnde ratione
publicæ vtilitatis princeps poterit restituere
etiam quo ad bona in alios translata. Ita dicit
abb. in. c. 1. ĩ primo nota. de paroch. põit areti.
in. d. §. & quid si tantum. allegat extrauag. de
pace constan. in verbo priuilegia. refert & se-
quitur ibidem sozzinus cum modificatione
quãdo aliter pax haberi nõ potuisset. de quo
plene per modernos in. d. l. venia. Ad hoc fa-
cit quod dicit alex. consi. 94. in. 5. vol. incipit
visis & sæpius recensitis: videlicet ꝙ princeps
pro habenda pace sui territorii potest castrũ
subditi dare alteri.

¶ Et ex pręmissis apparet vtrum prędicti car
dinales recuperabũt locum in collegio: quia
licet alias bar. in. l. 2. ff. de decu. in prin. & in. l.
1. C. de iis qui in exilium dati li. 10. dicat ꝙ
non / & ꝙ fuit practicatum tempore romei de
pepulis in quibusdam doctoribus expulsis:
qui postea licet fuerint restituti per legatum
non tamen recuperarunt locum in collegio
ab aliis occupatum (quod ponit etiam feli. in C
d. cap. super eo de offi. delega. qui videtur e-
tiam velle quòd locus non recuperetur eti-
am si restitutio fuerit plenissima, quasi locus
fuerit acquisitus doctori ex condemnatione
& sententia) tñ si recte consideretur ratio in-
nuit contrarium ad consi. petri de ancha.
409. quod ipse allegat, quia quando acquisi-
tum est ex condemnatione, facilius restitutio
derogat iuri tertio quæsito ex sententia / & re-
stitutus quis censetur etiam ad bona in alium
translata, & ideo etiam quo ad locum debet
illud intelligi nisi sit per principem facta ple-
nissima restitutio vt dictum est. & maxime si
posita esset etiam clausula quòd redintegra-
ret eos perinde acsi nunq̃ in crimen schisma-
tis incidissent, quod potest papa fingere: vt in
cle. 1. in glo. de immu. eccle. ad quod bonum
est consi. calde. 12. in ti. de rescrip. & abbatis
84. in. 1. vol. in. 4. col. & 3. Sed quo ad istam
clausulam tantum calde. vult ꝙ licet persona
habilitetur vt ex tunc, non tamen præiudicat
iuri tertio quęsito. & idem videtur sentire car.
ana. & areti. in. c. ad petitionem de accusa. qui
non loquuntur in casu plenissimę restitutio-
nis. Et eodem modo intelligo bal. in. c. consti
tutus in. 2. col. de rescrip. & abb. in. c. ex tuæ D
ad fi. de cle. non resi. cum volunt ꝙ clericus
depositus & restitutus ad pristinum statum /
non recuperet beneficia in alium collata:
quia intelligitur nisi esset plenissima restitu-
tio.

¶ Dominus ioan. de ligna. in. d. cap. quia di-
ligentia loquendo in hæretico reuerso dicit
secundum ioan. & vin. ꝙ recuperat iurapa-
tronatus, nisi prius contra ipsum lata fuisset
sententia secũdum bar. per tex. 1. q. 7. c. ma-
ximum. Quod improbat ibi ioan. de ligna.
quia in hæretico non est opus sententia cum
sit priuatus a lege: vt in cap. cum secundum
de hære. Vnde dicit ꝙ aut bona sunt alii con
cessa, & tunc dato ꝙ redeat / illa non recupe-
rat. c. q̃uis de rescrip. in. 6. Si non sunt aliis
concessa, tunc debet ponderari modus resti-
tutionis: quia si solum reconciliatur, nihil de
bonis recuperat: sed si reconciliatur & resti-
tuitur plene, tunc recuperat bona. ¶ Vtrum
autem hoc casu efficiatur habilis ad bene-
ficia, est considerandum per quem restitui-
tur: quia remanet infamis infamia iuris, quę
non tollitur nisi per principem. vnde si ab in
feriore restituitur, erit inhabilis. Si a princi
pe, aut solum reconciliatur: & idem, aut ple
ne restituitur. et tunc secus: quia si p princip̃e

A plene restituitur,tūc quo ad omnia per prin-
cipem potestatē habentem restitutus intelli-
gitur considerata forma gratiæ/ꝙ sit plenissi-
ma & quo ad bona & personam restituti: vt
supra dictum est.

¶ Et adde ꝙ quantūcunq; aliquis fuerit resti-
tutus per principē,nullo tamen casu de mun
do recuperabit fructus pceptos ab alio. Tex.
est in authen.idem de nestorianis.C.de hære.
quē tex.ad hoc reputāt singularē angelus im
mol.raphael/alex.& areti.in.d.§.& quid si tā
tum.& bal.in.c.domino guerrā ti. hic finitur
lex in vsibus feu. & in.l.1.C.de hæredi.insti.
& in.l.nam ad ea.C.de.ll.& in.l.fi.in.9.colū.
C.de sententiā pas. & angelus in authen. vt
cum de appella.cognoscitur/ in.§.si quis de
parentibus.bal.consi.359.in fi.incipit pro-
ponitur in.1.volu. Et est communis opinio
secundum iasonem in.d.§.& quid si tantum.
vbi ad hoc allegat plures concordantes: licet
ipse fuerit in contraria opinione post nellum
de sancto geminiano in trac. bannitorum in
prima parte tertii temporis,q.7.per plures ra
rationes per eū assignatas ibi in.d.§. & quid
si tantum.Cuius opinionem credo veram in
casu quo restitutio fieret per viā iustitiæ (iu-
xta.l.1.§.fi.ff. de quæstio.) & non per viam
B gratiæ: quia tunc non solum talis restitutio
tolleret iura alteri quæsita & in alium transla-
ta ex illo actu aduersus quem concederetur
restitutio(vt in.l.ꝙ si minor.§.sceuola.ff.de
mino.& dicit raphael in.d.§.& quid si tantū.
& ponit nellus in.d.trac.bannitorū in prima
parte tertii temporis in.xi.q.in fi.& est bonus
tex.in.l.si ex causa in prin.ff.de mino.& me-
lior tex.in.l.in causæ la.1.in.§.interdum.ff.
eo.ti.)sed etiam isto casu fieret restitutio fru-
ctuum medio tempore perceptorum:quia ei
qui restituitur per viā iustitiæ/ pinguius suc-
curritur a iure: vt in.d.§.sceuola.& restitu-
tio per viā iustitiæ/tantū restituit quantū ab-
stulit id aduersus quod petitur restitutio: vt
in.l.qui proprio.§.itē quęritur.ff.de procura.
Et de hoc est bonus tex.in.l.ꝙ si minor in.§.
restitutio.ff.de mino.quem adde ad tex.in.l.
videamus la.2.in.§.in fauiana.ff.de vsur. su-
per quo se fundat iason cum tenet contrariū
in.d.§.& quid si tantum. Et de hoc est bona
glo.in.c.super causa in verbo beneficia.2.q.
4.& alia in.c.clericus victum.91.di.& glo.fi.
in.c.pastoralis de appella.quæ omnes allegāt
tex.in.l.penul.ff.de re mili.& volunt quando
quis restituitur per viam iustitię ꝙ recuperet
omnes fructus medii temporis. Et hoc vo-
luit alexan.de immol.in consi.142.incipit C
viso processu / in vltima columna in quinto
volumine.

¶ Et si dicatur quòd bona fides debet excusa-
re eum in quē bona sunt translata & qui fru-
ctus percepit bona fide ab illo qui iniuste fue
rat damnatus/ sicut illum qui consecutus est
ex persona illius qui iuste fuerat condemna-
tus: iuxta.l.certum.C.de rei vendi.& cap.gra
uis de resti.spolia.cum simil. Respondetur ꝙ
licet bona fides ita illum excuset in vno casu
sicut in alio,tamen fiscus qui iniuste in alium
transtulit non debet excusari: & in defectum
fisci is in quem res translata reperitur quan-
uis fuerit ignorans/non excusatur. Casus est
multum notabilis in.d.l.in causæ la.1.in
§.interdum / versi.pomponius quoq;.ff.de
mino.iuncta.l.quòd si minor.§.restitutio.ff.
eo.ti. Et huius ratio potest assignari quia ta-
lis restitutio quæ innititur iustitiæ fit a lege li
cet iudicis ministerio,quæ non sinit aliquem
sine sua culpa priuari vel deiici a gradu suo:
vt in.c.satis peruersum.56.di.cum simil. Et
is in quem bona reperiuntur translata per fi-
scum, poterit agere contra fiscum si titulo o-
neroso in eum trāslata reperiātur per fiscum:
iuxta.l.1.&.2.C.de quadri.præscrip. ponit
ioan.de immol.in.d.ca.quia diligentia, & re- D
fert feli.in.d.c.intra quattuor.

¶ Articulus .3.

AN AVTEM tales cardinales sic
ex gratia restituti
teneantur abiura-
re schisma, abbas
in.d.c.quia diligē-
tia dicit ꝙ sic/ sicut
& hereticus: iuxta
ca.si qui voluerint
1.q.7.& in.c.ego
berengarius de consecra.di.2.& in.cap.con-
uenientibus prima quæstione.7.& quod di-
citur in capitulo ad abolendam de hære.&.c.
super eo & cap.accusatus eo.titu.in.6. Imo
dicit abb.ibi quòd non debent recipi ad vni-
tatem ecclesiæ nisi prius abiurato schismate.
& de forma abiurationis ponitur in.d.c.ego
berengarius &.d.cap.conuenientibus, & ca.
si qui voluerint, & in ca.quotiens eadem cau
sa.1.& quæstione.7.qui tex.etiam loquitur
in schismatico. Quinimo illa iura requirunt
quòd per propriam scripturam fiat huius-
modi abiuratio & quòd manu propria sub-
scribatur.

A ¶ Et amplius si ex schismate vel hæresi eius q abiurat schisma vel hæresim fuissent multæ ecclesiæ scandalizatæ/deberet copia illius abiurationis ad oēs illas transmitti, vt quę male fuissent ædificatæ de peruerso / gauderent & ædificarentur de cōuerso: vt dicit tex. in. d. ca. ego berengarius in fi. & ponit gundisal. de villa diego in trac. de hære. in. 24. q. Et debet fieri talis abiuratio non in occulto sed in publico: quia notoria crimina & orbem scandalizantia publica pœnitentia tolli debent: vt in c. in capite. 50. di. & i. c. fi. 26. q. 6. & glo. ibi in sum. Et ita fecit berēgarius, qui coram. 113. episcopis hæresim romæ abiurauit: vt patet in. d. c. ego berengarius in fi. Imo & tex. iuncta glo. in. d. c. si qui voluerint / exigit cautionem de parendo mādatis ecclesiæ & eius statuta obseruando. Facit quod dicitur de absolutione danda excommunicatis, a quibus recipitur cautio de parendo mandatis ecclesiæ: vt in. c. ex tenore/ & in. c. cum desideres / & in c. nuper/ &. c. per tuas de sen. excom.

¶ An autem talis absolutio possit per procuratorem peti, dicitur in. d. c. cum desideres per doc. Et in proposito si considerentur iura superius allegata, videtur ꝙ hoc personaliter facere deberent, & maxime per tex. in. d. c. in ca-
B pite. 50. di. In excōicato tamē curia seruat cōtrarium: quia absoluit per procuratorem habentem ad hoc mandatum: vt est deci. 24. in ti. de sen. excom. in anti. Et de solennitate seruanda quādo recipitur ad vnitatem schismaticus, vide plene in pontificali in. 4. li. in ti. de ordine recipiendi hæreticū vel schismaticū.

¶ Arti. 4.

SED AN SI schismatici volūt redire ad vnitatē/ sint restituēdi ad priora? Tex. i. §. hīc ēt. 17. di. ostēdit ꝙ fictum dicit ꝙ cū schismaticis qui discesserāt a symmacho papa est misericorditer agendum, & eos esse restituendos ex misericordia ad officia ecclesiastica. Quod est clarum vbi agitur pro pace ecclesiæ: qa vt tollatur schisma & scissura ecclesię/debet restitui, & ita dicit ibi alex. & tex. in. §. illud de clericis ea. di. Et aliqñ schismaticus pōt cogi ad vnionē: vt. 23. q. 6. c. schismatici. Vnde aug. de anco. in trac. de po. pa. dicit ꝙ licet alias hæreticus relapsus nō debeat recipi ab ecclesia, tñ schismatici redeūtes ad vnitatem semꝑ sunt recipiendi. ꝟ Et diuus aug.
C in epistola. 50. ad bonifaciū comitē in penul. char. inquit. Verū in huiusmodi causis vbi ꝑ graues dissensionū scissuras nō huius aut illius hōis est periculū sed populorū strages iacent, detrahendū est aliquid seueritati vt maioribus malis sanādis charitas sincera subueniat. habeāt ergo isti de præterito detestabili errore sicut petrus habuit de mendaci timore amarū dolorē, & veniant ad ecclesiam christi verā hoc est matrē catholicā: sint in illa clerici/sint eṗi vtiliter qui cōtra illam fuerūt hostiliter. non inuidemus, imo amplectimur/optamus/hortamur, & quos in viis aut sepibus inuenimus intrare cogimus, etsi nōdum quibusdā persuademus, ꝙ nō res eorū sed ipsos quærimus. Apostolus petrus qñ saluatorē negauit & fleuit & apostolus mansit, nondū acceperat promissum spiritūsanctū. sed multo magis isti eū non acceperūt: qui a corpis cōpage diuisi (quod solum corpus viuificat spiritussanctus) extra ecclesiā & cōtra ecclesiā ecclesiæ sacramēta tenuerūt, & tanq̄ ciuili bello nostris cōtra nos erectis signis armisq̧ pugnauerūt. Veniant/fiat pax in virtute ierusalē, quæ virtus charitas est: cui sanctæ ciuitati di-
D ctū est fiat pax in virtute tua & abundātia in turribus tuis. nō se extollāt aduersus maternā solicitudinē, quā pro ipsis & pro tātis populis quos decipiūt vel decipiebāt colligēdis/ & habuit & habet. non superbiant ꝙ sic eos suscepit, nō referant ad elatiōis suę malū quod facit ipsa propter pacis bonum. sic multitudinibus per schismata & hæreses pereūtibus subuenire consueuit.

¶ Sic ergo ex his colligitur ꝙ pro pace ecclesiæ sunt restituendi. alias aūt cessante cā non sunt restituēdi: qa incidens semel in schisma/ nō pōt amplius promoueri: vt in. c. nos consuetudinē: 12. di. &. 1. q. 7. c. cōuenientibus/ cū sequē. notat abbas in. c. quia diligētia de elec. Nec tuetur cū ꝙ paratus sit abiurare schisma: qa postq̄ semel incidit in notoriū schisma/ nō pōt amplius administrare sacramēta: vt in. c. dilectus &. c. fi. de tēpo. ordi. Potest tñ semper ex gratia cū eis per solū papam dispensari qñ schisma est contractū quia discesserūt ab obedientia veri papæ, & non per aliū inferiorē: vt dr̄ in. d. c. qa diligētia in prima oppōne ꝑ abb.

¶ Non obstat quod dicit aug. de anco. ꝙ schismatici semꝑ sunt recipiendi qñ sunt parati abiurare schisma: quia intelligo quantū ad vnitatē cum ecclesia & superiore, & nō ꝙ

ſint reſtituendi ſemper ad priores dignitates
A honores & loca. Ad quod facit quod dicit idē
abb.in.d.oppo.referendo oſtiē.ibi ꝙ illud qđ
dicitur ꝙ poſtq̄ quis eſt paratus redire poſt
peractā pœnitētiā efficiē nouus homo (vt in
c. ferrū. 50.di.) debet intelligi ꝙ quo ad deū
pœnitēs non deſpicitur: vt in. c. quemadmo
dum de iureiu. ſed ſecus quo ad eccleſiam mi
litantē: quia ex quo ſemel efficitur inhabilis,
non recipitur ab ea vlterius ſine diſpenſatio-
ne ad adminiſtrādum/ per tex. ibi in.d.c. quia
diligentia & cap. quia circa de biga. &. d. cap.
dilectus & cap. fi. & ca. poſt tranſlationem
de renun.

Articulus .5.

QVAERO DE-
inde vtrū papa qui
iurauit aliquid in cō
claui & vouit quæ
nō ſeruauit, poſſit
dici periurus/ & ta-
liter ꝙ nō poſſit ſe
abſoluere & ꝙ poſ
ſit cōpelli ad ſeruā
dū iuramentū (exē
plū ſi iuraſſet & vouiſſet ꝙ teneret cōcilium
intra biennium/ & ꝙ nō crearet cardinales ſi-
B ne conſenſu omniū donec eſſet reductus nu
merus ad. 24. cum commemoratione conſti
tutionis frequēs in concilio cōſtantien. editæ
& conſtitutionis baſilien. quę incipit cū ſum-
mo pōtifici) & ſi nolit an poſſit ei ſubtrahi o-
bedientia?

Egi. in.c. 1. de iniu. in. 6. videtur tenere ꝙ
teneatur ad obſeruationē & ꝙ cōpelli poſſit,
& exēplificando de iuramento præſtito in cō
claui per benedictū. 13. dicit ꝙ ipſe erat no-
torie periurus & per conſequens infamis. al-
legat. l. ſi quis maior. C. de trāſac. Adducit gu
liel. de monte lau. & bar. ff. de iis qui no. in-
fa. l. lucius. & iaco. butri. in. d. l. ſi quis maior.
Licet petrus de bellapertica & bal. remiſſius
locuti fuerint ſecundum eum: & hoc ſecun-
dum. ll. Sed ſecundū canones goffre. in ſum.
de iureiu. §. quæritur an periurus, verſi. ſed
hæc omnia / tenet periurum ſimpliciter eſſe
infamem. Sed ioan. & archi. in hoc variant. 6.
q. 1. quicūq. De quo per henricum boich in
c. cum dilectus in. 3. diſtinctione de ordi. co-
gni. vbi dicit ꝙ talis infamia eſt infamia facti
quæ deletur per pœnitentiam. ſed in infamia
iuris ipſe henricus aliter diſtinguit.

Egidius tamen in. d. c. 1. ex notatis in diuer
ſis locis colligit concluſionem infraſcriptam:
ꝙ ſi iuramētum fuit ſolenniter præſtitum & C
erat de futuro eiuſq; violatio cedit in graue
præiudicium tertii, tunc talis violatio reddit
ipſum periurum infamē. & hoc maxime ve-
rū eſt ſi violatio eſt notoria & ex ea magnum
ſcandalum oritur: quia notorietas & ſcanda-
lum augent peccatū & pœnam peccati: vt pa
tet ex iis quæ notantur in. l. ſi quis aliquid. §.
qui abortiōis/ &. l. aut facta in fi. ff. de pœnis.
de tempo. ordi. ca. quæſitū. & de præſcrip. c.
nihil. Infames autem/ a dignitatibus excluſi
ſunt, l. 2. C. de digni. li. 12. & regula infami-
bus in. 6. & notata per inno. in. c. per inquiſi-
tionem de elec. & quod notatur de fideiuſſo.
peruenit. & de iureiu. ſicut noſtris. Deierans
enim dicitur belua. 22. q. 2. c. homines.

Et ſi dicas talem nō eſſe ipſo iure priuatū
ſed priuandum (iuxta ea quæ dicuntur in. c.
querelā de iureiu.) egi. dicit hoc eſſe verū in
inferiore/ qui habet ſuperiorem qui eum pri
uare poteſt, ſed in principe ſuperiore carente
ceſſat illud ſuffragium iuris poſitiui. & ideo
oportet ꝙ ſemper remaneat impunit⁹ (quod
eſt abſurdū) vel ꝙ de facto habeatur pro pri-
uato. Et eodē modo videtur ꝙ poſſet reſpon
deri ad. c. nonne. 9. q. 4. Fatetur tamen idem
egi. ꝙ iſta non ſunt ſecura nec credit ea vera.
Argumētatiue autē dicit poſſe induci ꝙ ma- D
gis debeat puniri papa in pari delicto q̄ alius.
ſuper quo ſe remittit ad. c. cum quidam de iu
reiu. Ad idem eſt quod dicitur per glo. in. ca.
præſul. 2. q. 5. & in. c. alius. 9. q. 3. Item indu-
cit illud quod ſolet dici/ ꝙ in mortali peccato
cōſtituti non debent (ſaltem dum in peccato
perſeuerant) promoueri ad eccleſiaſticas di-
gnitates. imo etiā tunc promoti/ ab eis repelli
debēt. Facit quod dicit in. c. ſicut noſtris de iu
reiu. & de cle. excom. miniſ. c. ſi celebrat. Vide
tamen inno. & doc. in. c. inter dilectos de ex-
ceſ. præla. & in. c. accedens de accuſa. & in ca.
ex tenore &. c. quæſitum de tempo. ordi.

ISTAM opinionē ꝙ papa obligetur ad
obſeruandū iuramentū) tenet anto. de butrio
in. c. 1. de conſti. qui voluit etiā ꝙ non poſſit
creare cardinales cōtra iuramentū & votum
propriū/ ea ratione quia papa aſtringitur ſuo
voto & iuramento nec ab illis pōt ſe abſolue-
re, notatur. 15. q. 6. authoritatē. de voto. c. non
eſt. notat glo. in. c. q̄ro de iureiu. & ibi doc. &
inno. in. c. cū inter de renun. Et anto. in. d. c.
1. dicit cōtra gregorium. 12. (qui in conclaui
ante papatū iurauerat & vouerat renunciare
papatui pro ſedando ſchiſmate quod durauę
rat. 30. annis/ & hoc publicauerat per vniuer-

A sum orbem) ꝙ erat astrictus ad obseruationē iuramenti & voti, & etiam quia iurauerat & vouerat non creare cardinales, & tamen contra iuramentum & votū creauerat quattuor cardinales: inter quos vnus fuit gabriel de condelmariis/qui postea fuit eugenius quartus.

¶ Et idem (ꝙ nō possit seipsum absoluere) ponit abb. siculus i. d. c. 1. Ad hoc facit quod dicunt doc. post archi. & ioā. an. in. c. si. de poeni. & remiss. in. 6. vbi volunt ꝙ non potest papa vel episcopus sibi remittere pœnitentiam ei iniunctam a sacerdote. Ad idem est quod ponit ioan. de immol. in. d. c. 1. qui dicit ꝙ licet princeps & papa non ligentur suis legibus positiuis (vt in. l. princeps legibus. ff. de ll. & notatur in. c. nō dubium de sen. excom.) tamen ligantur lege diuina & naturali. c. quę contra mores. 8. di. 2 5. q. 1. c. sunt quidam. & c. non licet. 1 0. di. Quod autem seruare iuramentum sit de iure diuino, ponitur math. 5. & in. c. etsi christus de iureiu. redde deo iuramēta tua. Tenemur enim iuramēta seruare, quia hoc concernit religionem & diuini cultus reuerentiam. & eorum transgressio mortale peccatum inducit. 2 2. q. 2. c. primum / & c. animaduertendum. Vnde dicitur leui. 1 9.
B non periurabis in nomine meo. Et est de pręceptis primę tabulæ, quæ sunt indispēsabilia 2 2. q. 4. c. necesse. & infra dicitur: & declarat sanctus tho. in prima secundæ. q. 1 0 0. ar. 8. Et est vt præceptum: vt in. c. etsi christus de iureiu.

¶ Nec tuetur authoritas iurantis: vt patet in c. si is qui. xi. q. 3. Et maxime quia hoc iuramētum habet illos tres comites, veritatem iudiciū & iusticiam: vt in. c. animaduertendū. 2 2. q. 2. vnde debet illud seruare, quia obligatur lege diuina.

¶ Et idem in voto: vt patet psal. 7 5. vouete & reddite dn̄o deo vestro. & nume. 3 0. si quis virorum votum domino vouerit aut se cōstrinxerit iuramento, non faciet irritum verbum suum: & per totum. c. Et hoc maxime ponderandum est quando concurrunt iuramentū & votum: quia licet iuramentum præstetur aliquando principaliter parti / & tunc possit remitti per partem ita ꝙ non indiget qui iurauit alia absolutione (q̄uis iurans principaliter obligetur deo: vt dicitur in. c. 1. de iureiu. & bar. in. l. labeo. ff. de iureiu.) votum tamen semper principaliter præstatur deo: vt dicit sanctus tho. in secunda secundę. q. 8 8. arti. 5. imo soli deo, vt ibi dicitur.

C ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ est maius bonum creare cardinales propter vrgentes ecclesiæ necessitates: quia ex quo iurauit tenetur seruare iuramentum: nam potest cum minori bono saluari, & iuramentum seruari pōt sine dispēdio salutis eternæ. c. debitores de iureiu. Sicut dicimus in illo qui iurauit non assumere episcopatum. 8 5. di. c. florētinum. ¶ Item facit ꝙ generatur scandalum ex non obseruatione iuramenti apud christianos. Vnde (secundum quod supra diximus) ab aliquibus tentum est ꝙ ex hoc potest deponi per illam glo. in. c. si papa. 40. di. videretur enim effici infamis, si alias nō esset legibus solutus quia papa. 6. q. 1. infamis. 2 2. q. 5. si quis. Et tales nō possunt ecclesias regere: regula infamibus in. 6. c. querelam de iureiu. ¶ Et ex quo quis est pertinax in piurio, videtur male sentire de fide. 3 8. di. c. fi. Et hoc fuit dictum contra gregorium. 1 2. & benedictum. 1 3. qui nō seruabant iuramentum. Imo quia fama erat gregorium dixisse se non astringi ad obseruādum illud iuramētum, dicebatur ꝙ propterea poterat contra eum procedi tanq̄ contra hæreticum: quia dicebat permissum quod lege diuina erat prohibitum. 2 4. q. 3. ca. hæresis & c. quidam. & quod habetur in cle. 1. §. fa-
D ne de vsur. & cle. ad nostrum de hære. & c. 3 0. di. per to. ¶ Item facit ꝙ tenetur illud seruare propter constitutionem frequens / & constitutionem cū summo pontifici, supra allegatas: quæ iura quia non repugnant canonibus & sunt per patres in concilio edita, seruanda videntur. 2 5. q. 1. c. confidimus / & c. quæ ad perpetuam / & c. sunt quidam / & c. contra. Facit. c. sancta octo. 1 6. di. Quinimo in eodem concilio basilien. in. 2 3. sessiōe fuit inter cætera statutum illud de. 2 4. cardinalibus in d. c. cum summo pontifici. & etiam ꝙ papa iuret ante receptionem ꝙ prosequetur celebrare generalia concilia iuxta dictam cōstitutionem frequens.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ illa iura intelligun tur quo ad ea quæ sunt fidei: vt dicit glo. in. d. c. quæ ad perpetuam. Quia concernit decorem vniuersalis ecclesiæ. posset enim deformari collegium cardinalium per promotionem imperitorum & adolescentulorū / si pro libito papa posset promouere contra volūtatem cardinalium: vt vidimus nostris temporibus, quia qui dignitatem quā habet nō cognoscit / illā dehonestare non reformidat. Ideo senes assumi debent. Ad quod facit tex. in. c. si. 8 4. di. & tex. in. c. 1. de renun. Secus autem

A facere videtur contra tex. & ibi dicta. 1.q.7. c.etsi illa.24.q.1.memor. Facit quod dicit in. no.in.c.q̃to de consue. & quod dicit specu. in ti.de dispensa. §.nunc breuiter/ versi.12. vbi status. ¶ Vnde ostien.in.c.2.de cle.non resi. voluit ꝙ solus papa sine consilio cardinaliũ non possit deponere cardinalem.de quo per ioan.an.in.c.1.de supplē.negli.præla.& in.c. clerici de vita & ho.cle.p doc.& marti.de lau. de in trac.cardi.versi.33.& doc.ibi in.d.ca.2. Ergo pariformiter nec reuocare constitutionem quæ tangit oēs cardinales quo ad creationem ipsorum. Facit quod dicitur in.c.inquisitioni de sen.excom.& in.c.cum ad monasterium de statu regu. & quod infra latius dicetur.& quod dicit aug.ad ianuarium, saluberrimã esse authoritatem decretorum conciliarium reformationem ecclesiæ in capite & in membris cõcernentium.ad quod archi.in.c. porro.68.di.& glo.in.c.per principalem. 9. q.3.

¶ Item facit ꝙ constitutio frequens & similiter alia de creandis cardinalibus ad certũ numerum/ fuit edita in concilio constantien. & postea repilogata in basilien.& nunc in capitulis iterum replicata & iurata. Ex quo videt̃ ꝙ sit maioris authoritatis: iuxta glo.in cle du B dum in verbo pacta de sepul.& quod dicitur in simili in.c.licet de iureiu.in.6.post glo. Funiculus enim triplex difficilius rumpitur: vt in.c.1.de treu.& pa.& in authen.itaq; C.cõmunia de succes. ¶ Facit etiam quod dicitur in.c.cum non deceat de elec.eo.li.vbi dicitur ꝙ constitutio iurata non censetur sublata. & in.c.quis de pac.eo.li. Ideo videtur ꝙ nõ possint de facili tolli/ & ꝙ non debeat illis sine graui causa derogari. Quod fortius apparet: quia in eodem concilio constantien. fuit diffinitũ ꝙ ipsa synodus habet immediate authoritatẽ a christo.& ꝙ ei quilibet cuiuscũꝙ status (ẽt si papalis authoritatis & dignitatis sit) tenetur obedire in iis quæ pertinent ad reformationem ecclesiæ in capite & in membris: vt patet in.4.sessione. & sic papa tenetur obedire & stare determinationi illius concilii/ tam circa modum celebrandi concilii q̃ circa modum creandi cardinales: & maxime quia gesta illius concilii fuerunt per martinũ quintum in cõcilio illo approbata. Vnde tenetur illa sequi. Ad hoc tex.& ibi dicta i.c.sicut.15. di.& in.c.anastasius.19.di.& tex.in.c.sancta octo.16.di.

¶ Et si dicatur ꝙ illa iura sonantia ꝙ papa tenetur venerari & obseruare concilia / intelliguntur de conciliis circa fidem, & quòd martinus quintus in sua confirmatione tan C tum confirmauit gesta concilii constantien. in materia fidei & nõ in aliis: vt patet in. 45. & vlti.sessione illius concilii. Respondetur ꝙ illud decretum dicti concilii tangit fidem ꝙ potestas illius concilii fuit immediate a deo & ꝙ quilibet etiam si sit papalis dignitatis tenetur illi obedire circa reformationem &c. & circa reformationẽ in capite est decretũ de non creandis cardinalibus & constitutio frequẽs. sequitur igitur ꝙ papa teneatur illis obedire quasi sint a deo disposita: quia quicquid est causa causę est causa causati.l.manumissiones.ff.de iusti.& iu. Et maxime eo ꝙ per iuramentum & votum se obligauit deo & cardinalibus: quia lege diuina & naturali ipse ligatur: vt supra dictum est. & infra latius dicetur. Et si contrauenirer/ grauius aliis peccaret, cum sit in maiori dignitate: vt in.c.cum quidam de iureiu. Facit quod notatur per ioan.an.in.c.magnæ post prin.de voto. Et ideo in futuro iudicio plus cæteris puniretur. Vnde glo.in.c.præsul.2.q.5.dicit ꝙ sicut papa super omnes præeminet sine comparatiõe tanq̃ diabolus damnabitur secundum ioan. de immol.in.d.c.1.de consti.& glo.in.c.aliorum.9. D q.3. Qui ioan.de immol. adducit de pœni. di.1.post prin.

¶ Inde etiam dicitur ꝙ papa & imperator ligantur suo cõtractu: vt in.c.1.de proba.quia ligantur iure naturali.d.c.1.& l.cæsar de publica.& l.digna vox.C.de.ll. Et licet deus subiecerit leges principi, non tamen subiecit contractus nec conuentiones/ dicit bal.in.c.1.de natura feudi.& dicitur in.d.c.1.de proba. Et licet non sit subiectus regulis arctatiuis (vt dicit bal.in.l.2.in.xi.col.C.de serui.& aqua) tamen bene subiectus est obligationibus cõuentionibus & pactis: vt probat idem tex. & ibi bal.in.c.1.de natura feudi. Et ibi ipse inducit ad comitem papiæ ꝙ non posset per imperatorem priuari sine ipsius culpa. Inde etiam bal.in.l.qui se patris.C.vnde liberi/ voluit si imperator concedit alicui feudum recepta pecunia / & vtitur verbo indulgemus, quòd non sit donatio sed venditio: & ideo quòd non possit reuocari. Et idem dicit paulus de castro in.l.digna vox.C. de.ll.& in.l.1.§.si qua vero.C.de iustini. C.confir. Imo plus, paulus de castro in d.l.digna vox/ vult ꝙ intantum ligatur princeps ex contractu vt nec etiã de plenitudine

potestatis possit contrauenire. quid enim ma
A gis contrarium fidei humanæ q̃ ea quæ inter
cos placuerint nõ seruare? vt in.l.1.ff. de pac.
vbi bal. refert aristotelẽ admonuisse alexãdrũ
vt promissa obseruaret/ & q alias malus finis
sequeretur. ¶ Quinimo cynus in.d.l. digna
vox (& refert bal. & moderni in.d.l.1.) dixit
quod etiam deus obligatur ex sua promissio
ne. Ad quod vide bar.in.l.1.§. non fuit in fi.
ff. de dolo. pacta enim sunt de iure gentium/
quod est immutabile.l. ex hoc iure. ff. de iu-
sti. & iu. &.§. sed naturalia insti. de iure natu.
gen. & ci. Princeps enim licet sit solutus lege
positiua, non tamẽ est solutus a dictamine le-
gis naturalis nec a lege naturæ: quia est ani-
mal rationale politicum dicit bal.in.l.2.C. de
serui. & aqua. ¶ Imo & capitula facta per im-
peratorẽ cum subditis, debent seruari & non
debent infringi etiam per successores: vt dicit
bal.in.d.l. digna vox & d.ca.1. Et pacta inita
per federicum imperatorem & ciuitates lom
bardiæ sunt seruanda per successores: vt in.c.
1. de pace constan. ibi bal. & in.d.ca.1. Tales
enim contractus qui fiunt cum principe ha-
bent naturam bonæ fidei contra dominũ, di-
cit bal.in.c.2.§. si quis vero de pace constan.
B Et dicit bal.in.c.1.in.§. fi. qui feu. da. pos. q
C rationes & naturales constitutiones ligant e-
tiam principem: quia potentius est ius natu-
rale q̃ principatus.

¶ Et huc facit ad id quod dixit egi. in consi.
12. & refert feli.in.c. ad audientiam de præ-
scrip. q papa ligatur iure positiuo prohiben-
te alienationẽ bonorum ecclesię (vt in.c. non
liceat papæ.12.q.2.) & in iis quæ concernũt
substantiã cõtractus propter rationẽ natura-
lem. De quo vide in.c. sine exceptione.12.q.
2. per lauren. de rodulphis in.31.q. quia in il
lo casu ratio egidii non multum placet: quia
est nimis larga, cum omnis lex ratione consi-
stat.1.di.ca. consuetudo & l. cum ratio. ff. de
bonis dam.

¶ Et quamuis princeps non ligetur lege le-
gis ligatur tamẽ lege conuentionis & contra-
ctus/ dicit bal.in.l.1.ff. de consti. princi. Inde
etiam cardi. in.d.ca.1. de proba. dicit q pacta
inita per imperatorẽ cum subditis suis, sunt
seruãda per successores imperii nec possunt
reuocari. Ita dicit ipse in.2. notabili: & dicit
esse ad hoc singularẽ tex.in.d.c.1. de proba.
Et idem dicit in alio habente potestatem le-
gis condendæ: vt in papa, allegat quod dicit
bar.in.l. ciuitas. ff. si certum pe. & in.l. cæsar. ff.
de publica. & tex.in.l. penul. C. de dona. inter
vi. & vxo. Si autem non obligaretur ex suo
contractu, tunc non esset contractus vltro ci C
troq obligatorius: & per indirectum interdi
ceretur principi cõmertium hominum: quia
nullus vellet cum eo contrahere/ vt dicit bal.
in.l. princeps legibus. ff. de.ll. & late dicitur in
d.c.1. de proba. Habet enim subsistentiam a
iure naturali/ quod per principem reuocari
non potest: vt in.l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pu.
& inno. in.c. quæ in ecclesiarũ de consti. Idẽ
ponit cy. in.l. digna vox. C. de.ll. & clari⁹ bal.
in consi.271. in.1. volu. incipit casus, & in.d.
l. digna vox. Ad idem etiã sunt notabilissima
cõsilia baldi in.1. volu. (videlicet.456. cum
duobus sequen. & maxime in sequentibus)
vbi dicit q imperator non potest mutare sta
tum nec minuere honorem veterum vasallo
rum nec supprimere dignitatem non vacan-
tem quæ non est in abstracto sed est in substã
cia/ sine causa. quia ius quæsitum alteri nõ po
test supprimere, sed de iure sibi aperto bene
potest disponere pro libito voluntatis: vt in
ca.1. qui successores teneantur. colla.10. Et
princeps licet de perpetuo possit facere cor-
ruptibile, nõ tamen in præiudicium alterius
licet sit dominus mũdi: vt ipse dicit in imme-
diate sequen. consi. ¶ Ad quæ quando prin-
ceps obligetur, adde que pulchre ponit iason
in.l. ex imperfecto. C. de testa. & bal. in.c.1. D
de natura feudi. Et bene facit cõsi. cardi.147.
vbi licet papa reuocet omnes cõcessiones de
rebus ecclesiasticis, tamẽ non intelligitur re-
uocasse contractum censualem ab eo cõces-
sum: quia non vt papa sed tanq̃ priuatus cen
setur gessisse.

¶ Et dicit idem Ioan. de immol. in.d.c.1. de
cõsti. q inctãtum papa astringitur suo voto &
iuramento q non potest seipsum absoluere
propter id quod notatur.15.q.6. authorita-
tem & c. si. de insti. quia inter absoluentem &
absolutum debet esse distinctio personarum.
Ad hoc facit quod dicitur in.d.c. fi. de institu.
& in.c. per nostras de iure pa. Nemo enim im
perare sibi neq se prohibere potest: vt dici-
tur in.l. penul. ff. de arbi. Facit quod notatur
in.c. sane de offi. delega. & in.c. non est de vo
to. vbi sine causa dispensatus super voto dici-
tur non tutus quo ad deum: quia ibi iudica-
bitur eo teste quo iudice, vt dicit ibi glo. alle-
gat.9.q.3. aliorum. Vnde secundum do. an-
to. subiectus erit papa determinationi.c. om-
nis vtriusq sexus de pœni. & remis. quia li-
cet non astringatur lege positiua, astringitur
tamen mente legis & naturali æquitate deter

minante aliquid circa peccatum, allegat ad hoc ioan.an.in.c.significasti in verbo iurisdi A ctioi de fo.compe. Qui hoc ibi aperte dicit: cum sit homo qui peccare potest habet se sub mittere pœnitentiario: quia cum non habeat superiorem ad quem possit recurrere/ habet se per seipsum alteri submittere: quia secundum legis diuinæ veritatem cui est subiectus necesse habet pœnitere. ideo astringitur ad obseruationem mentis dicti.c.omnis quo ad deum. Quod & ponit & sequitur an to.de butrio & domi.in.c.1.de consti. vnde nō poterit nec se per seipsum absoluere/ nec per alium facere se absolui.

¶ Dicit tamen ioan.de immol.in.d.c.1.ꝙ licet male faciat non seruando in sua persona id quod habetur in.d.c.omnis vtriusꝙ sexus forte per hoc non habebit locū contra eum pœna ibi inserta: cum ipse non sit subiectus iuri positiuo: vt in.c.proposuit de conces.prę ben. & sic ꝙ non astringatur lege canonica sed lege diuia & naturali: & ideo ꝙ male faciat propter naturalem & diuinā legem quā in se continet.d.cap.omnis. Quod clarius tenet & prosequitur andreas sicu.in.d.c.1.de cōsti. illa potissimum ratione quia siue confessio fuerit instituta in paradiso(cum dixit dominus adæ/ adam vbi es: & fecit eum confiteri B peccatum suum) & papa ligatur lege diuina, siue fuerit introducta per traditionem ecclesiæ vniuersalis(vt vult glo.singularis de pœ ni.di.5.in summa) & papa ligabitur constitutione tāgente statū vniuersalis ecclesiæ. Inde abb.in.d.c.significasti in.7.col.dicit ꝙ constitutio papæ fundata super ius diuinum/astringit papam quo ad mentem licet non quo ad verba & pœnas quæ adduntur vltra ius diuinum. Et astexanus in sum.li.5.ti.10.ar.5.dicit ꝙ papa tenetur confiteri sed ꝙ non tenetur seruare constitutionem.c.omnis.

¶ Dicit tamen domi.in.c.iniustum.10.di.ꝙ papa peccat non seruando illum canonem. & hoc ex quadam naturali ratione/ quæ ita astringit papam sicut alios. Quod intelligit dominus anto.in.d.c.omnis in.1.q. ex quadam decētia æquitatis & nō ex necessitate. Quod intelligo respectu temporis & pœnarum & aliorum in.d.c.inductorum pér conciliū generale ibi, & non respectu confessionis: quia tenebitur confiteri & pœnitere de cōmissis. Vnde licet papa possit dispensare ꝙ aliquis diutius differat cōfessionem ꝗ ab ecclesia institutum sit, non tñ poterit dispensare ꝙ quis saluetur sine confessione: vt dicit.s.tho.in.4. sen.di.17.q.3.ar.1.questiuncula.5.refert & sequitur cardi.sancti sixti in trac.de po.pa.q. C 46. Et dominus abb.in.c.q̄to in.3.col.de iureiu.dicit ꝙ papa non potest sine causa remittere obligationem deo quæsitam per iuramē tū: vt.24.q.1.manet.23.q.4.si is qui. Ex quo infert ꝙ si papa non pōt absoluere aliū a iuramento in honorē dei facto/ multo fortiꝰ nec seipsum: arg.c.fi.de insti.& c.per nostras de iurepa.& quod notat ioan.an.in.c.significasti de fo.compe. Facit in simili ꝙ nec episcopus potest seipsum absoluere a iuramento: vt in c.at si clerici.§.de adulteriis de iudi. De quo per archi.& ioan.an.in.c.2.de consti.in.6. & in regula cui licet in mercu. & ioan.calde.in c.de illis in.7.q.de sponsa.per cy.& bal.in au then.quibuscunq; modis.C.de sacrosanc.ecclē.& in.l.cum ipse.C.de cōtrahē.emp.& bal. in.l.digna vox.C.de.ll.& petrus de ancha.in. repeti.c.canonum in.12.q.de consti.& in.d. c.2.eo.ti.in.6.

¶ Et ex eorum dictis(maxime abbatis)sequitur si loquimur in iure naturali insurgēte ex lege, ꝙ licet ex condecenti teneatur papa ad obseruationem/ tamen non arctatur pœnis illius legis: sed si in iure naturali insurgente ex promissione propria ipsius papæ/ tenetur de necessitate ad obseruationem. Facit quod D dicitur in.d.c.1.de proba. Et sic etiam quia ligaretur proprio voto quo ad deū, ideo ita ipse teneretur obseruare sicut quilibet alius catholicus. facit quod dicitur in.c.magnæ de voto. Pro hoc etiam facit glo in.c.quanto in verbo absolui circa fi.de iureiu. quæ vult ꝙ quando votum & iuramentum honeste & licite seruari possunt/papa sine causa commutare nō pōt. Facit quod dicitur in cap.etsi christus de iureiu.& quod dicitur in.c.2.de sponsa.& in specu.in ti.de lega.in.§.nunc ostēdendū/ vers.hoc quoq;.& dicit abb.in.c.cum inter de re tiun. Quod intelligitur nisi esset iuramentū ad vtilitatem alicuius priuati. tunc enim tale iuramentum videtur habere implicitam conditiōem/ nisi per illum priuatum remittatur: & ex quo agitur de illius vtilitate tantum/ potest per illum priuatum remitti. facit quod dicitur maxime per anto.in cap.sicut de sponsa.

¶ Istam etiam conclusionem ꝙ papa teneatur obseruare votum & iuramentum nec possit seipsum absoluere, tenet abb.in.c.quanto/ de iureiu.quia si non pōt alium sine causa absoluere/fortius nec seipsum. Dicit tamē ꝙ in dubio præsumitur causa quo ad ecclesiā mi

litantem: vt in.c.non est de voto. & per legi- A stas in.l.fi.C.si contra ius vel vti.pu. Ad idem est quod dicitur in.c.quæ in ecclesiarū de cō-sti.& idem replicat abb.referendo ad idem.d. anto.in.c.cum inter de renun. ¶ Idem etiam (ꝙ non possit se absoluere) tenet abb.in dis-putatione episcopus in.4.col.in fi. Idem vi-detur tenere petrus de ancha.(sed in casu gre gorii.12.tantum) in regula accessorium in 82.col.de regu.iu. Et idē petrus de ancha.in cōsi.65.incipit pro declaratiōe, vbi refert de regulo qui rediit carthaginem ne iusiuran-dum violaret: ostendendo etiam apud infide les iuramentum esse seruandum.

¶ Et idem (ꝙ non possit seipsum absoluere) posuit idē abb.in.c.proposuit de concess.pre-ben. Facit quod in simili dicitur de episcopo & aliis inferioribus a papa qui in votis a se emissis nō possūt se absoluere: vt ponit abb. in.c.magnæ de voto, quia non potest quis au thorizari in facto proprio.l.1.ff.de autho. tuto.& in cle.2.de rebus eccle.non alie.& idē abb.in.c.at si clerici.in.§.de adulteriis in.4. col.de iudi. vbi dicit ꝙ si episcopus fecisset cō stitutionem iuratam non posset ea stante cō-tra ipsam dispensare cum nō possit seipsum a iuramento absoluere: quia inter iudicantē B & iudicatum debet esse differentia.4.q.4.ca. nullus. Episcopus enim ligatur suis constitu tiōibus ponit bal.in authē.quibuscūq.C.de sacrosanc.eccle.& in locis supraallegatis. Vn̄ si receptat furem incidit in excommunicatio nem vigore constitutionis suæ hoc dispone-tis: vt ponit bal.in.§.ad hæc in.5.col.de pace iura.fir. De hoc (quādo episcopus ligetur sua constitutiōe) vltra allegata plene in.d.c.2.de consti.in.6.post archi. dicitur late per berta-chinum in trac.de episcopo in.2.parte li.4.q. 16.& bal.in.d.§.ad hæc. Et deus seruat vo-tum: vt patet psal.21. vota mea reddā in con-spectu timentium eum.

¶ Facit pro ista parte quod dicit bal.in.l.1.in prin.ff.de pac.dum allegat magistrum sen.ꝙ etiam ipse deus obligatur ex promissione & ex pacto. Pro quo facit quod legitur gene.9. ibi/ecce ego statuam pactum meū vobiscū, & neq̄ vltra interficietur omnis caro aquis di luuii. arcumq; meū ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me & inter terram. Ad idē facit quod legitur gene.17.& exodi.34. inibo pactum videntibus cunctis.& leuitici 26.& numeri.18.& .25.& deute.7.& .2.reg. 23.& .2.parali.6. Et isaiæ.55.feriam vobiscū pactum sempiternum. Et iere.31.feriam do-mui israel & domui iuda fœdus nouū non se cundū pactū quod pepigi cū patribus eorū. C & iterum.33.si irritū fieri potest pactū meū cum die & pactum meum cum nocte vt nō sit dies neq; nox, & pactum meum irritū esse poterit cum seruo meo dauid. Et ezechi.16. iuraui tibi & ingressus sum pactū tecum ait dominus deus. & iterum.34. faciam cum eis pactum pacis & cessare faciam bestias pessi-mas de terra. Et malachiæ.2. misi ad vos man datū istud vt esset pactum meū cum leui di-cit dominus exercituū: pactum fuit cum eo vitæ & pacis.

¶ Et de iuramento legitur gene.22. per me-metipsum iuraui. Et exo.33. vade in terram quam iuraui abraham isaac & iacob. Et deu-te.29. sicut iurauit patribus tuis.& .31. intro-duces eos in terram quam daturum se patri-bus eorum iurauit dominus.& .1.regum.3. iuraui domui heli ꝙ non expietur iniquitas. Et psal.88. semel iuraui in sancto meo.& ibi dem sicut iurasti dauid in veritate tua.& .94. quibus iuraui in ira mea.& .109. iurauit do-minus & non pœnitebit eum.& .131. iura-uit dominus dauid veritatem. Et isaiæ.45. in memetipso iuraui.& iterū.54.& .62. Et iere. 22.& .44.& .51.& lu.1.

¶ Pro hoc etiam facit ꝙ si papa non pōt sine causa absoluere a iuramento nec a voto de D per se (vt de iuramento in.c.qto de iureiu.& de voto in.c.non est & c.magnę de vo.) mul to fortius quando concurrunt votum & iura mentum debet teneri ad obseruandum: quia sicut dictum est triplex funiculus difficilius rumpitur.c.1.de treu.& pa.l.si adulterium cum incestu.ff.de adul.cum simil. Quinimo vbi ex causa fit absolutio, hoc fieri debet cau-sa cognita & parte vocata: vt ponit inno.in.c. ad aures quod metus causa.& abb.in.c.1.pe nul.col.de iureiu. specu.in.ti.de legato.§.nūc ostendendum/versi.24.& sequēti. Quod si-ne dubio est verum in inferiore a papa: sed in papa forte sufficit ꝙ sciat causam: quia for te poterit absoluere absq; alia discussione ip-sius causæ/per ea quæ ponuntur in.c.veniēs de filiis presby.& in.l.quidam consulebat.ff. de re iudi.& maxime cum in papa semper præsumatur causa: vt.d.c.quę in ecclesiarum/ & supra dictum est.

¶ Si tamen votum & iuramentum essent in fauorem tertii & sic esset quæsitum ius ter-tio, tunc etiam in papa videretur requiri & causæ cognitio super iustitia causæ & citatio partis, per ea quæ ponuntur in.c.1.de causa

A posses.&c.c.intra quattuor de maio.& obe.& in cle.pastoralis de re iudi.&.l.de vnoquoq; ff.de re iudi.cum simil. Quando enim iuramentum est licitum & obligatorium alteri, non debet relaxari nisi vocata parte: vt dicitur in.d.c.1.de iureiu.& oldra consi.186.& 120.&pe.de ancha.cõsi.199.incipit pdictis subtiliter.&pau.de cas.cõsi.216.incipit psup posito. Et si per contrauentionẽ incidit in periurium non datur absolutio: vt ponit fede.in consi.30.inci.factum tale est.& ludo.consi.326.incipit in præsenti consultatione.anto.& immol.in.c.debitores de iureiu.bal.in.l.1.ad fi.C.si aduersus rem iudi.& in authẽ.quod eis.C.de nuptiis. Imo isto casu quando concernit tertium, etiam eo citato si ex causa petitur absolutio/tunc eo casu potest dari absolutio quando iuramẽtum est illicitum/metu vel dolo extortum/ vel de soluẽdis vsuris vel quippiam simile: vt dicit car.in cle.romani §.fi.q.16.&.17.de iureiu.&pau.de castro in præallegato consi.216. Vnde si iuramẽtum est licitum & honestum(sicut videtur esse in proposito)tunc non potest peti absolutio: vt ponit archi.ioan.an.&do.in.c.quis de pac.in 6.& idem paul.de castro in.d.cõsi.216.& angelus i.l.si quis pro eo in prin.ff.de fideiusso.

B & ludo.consi.437.incipit in casu proposito/ in versi.quo ad tertium.& idem paulus in authen.sacramenta puberum.C.si aduersus vendi.

¶Item facit q obligatio de non creandis cardinalibus sine consilio aliorum cardinalium nec vltra numerum/videtur habere dispositionem & originem a iure diuino, licet postea consuetudine & humana constitutiõe videatur confirmata: vt per bonifacium.8.& plures alios postea in principio assumptionum eorum. Quòd autem habuerit ortum a iure diuino, probatur exẽplo veteris legis: quia sic fuit regimen synagogæ.quod mixtum videbatur ex monarchia siue regno in persona moysi/& aristocratia siue consultoria aliquorum optimatum in septuaginta senioribus.& in spiritualibus erat aharon summus sacerdos, & postea alii sacerdotes leuitici generis coadiutores: vt legit deute.17.c. Qui ordo sequendus proponitur in ecclesia in.c. per venerabilem qui filii sint legi. per quem tex.etiam abb.ibi & in.d.disputatione episcopus/dicit de iure posse defendi q papa non possit facere ardua sine consilio cardinalium: quia ista eorum quasi possessio q debeat haberi eorum consilium/est de iure diuino, de quo infra latius dicetur, & late feli.in rubri. de constitutionibus.

C ¶Confirmatur hoc: quia christus ecclesiam suam tanq̃ sibi dilectissimã instituit optimo regimine gubernandam, nã de synagoga(de qua minus videtur)dixit quid est quod debui vltra facere vineæ meæ & non feci ei/isa.c.5. In cuius figura in regina saba cum vidisset sapientiam salomonis & ordinem domus & ministrorum eius/non remansit spiritus præ admiratiõe. Clarum autem est(vt inquit ari.3.poli.q melius est illud regimen quod est mixtum & cum consiliis optimatum & procerum(quod aristocraticum appellatur)q̃ illud q̃d est in monarchia & principatu vnius, quod potest faciliter declinare in tyrannidẽ. de quo vide archi.in.c.ius naturale.1.di. Est enim monarchia vnius principatus, dicta a monos quod est vnus/& archos quod est princeps, quasi vnus princeps: vt dicit glo.in c.fundamenta de elec.in.6. Et licet beatus tho.in prima parte.q.103.ar.3.velit q ex sui natura principatus vnius sit melior: tamen saltem consideratis circunstantiis(quia euitatur tyrannis & quia rectum est iudiciũ quod plurimorum sententiis roboratur.c.prudentiam de offi.dele.g. quia in vno solo non reperitur tanta prudentia sicut in pluribus/vt

D dicitur.3.poli.& quia euitatur seditio/dũ optimates de principatu participant: & quia in veteri lege sic repertur institutum/vt supra dictũ est)videtur q ex his papa debeat exercere ardua cum consilio cardinalium, ergo multo magis vbi est iuratum & votatum quòd sine eorum consilio non creabit cardinales.

¶Facit in simili quod legitur act.6.vbi non solius petri sed nomine omnium apostolorum in ordinatione diaconorum dictum est constituamus viros boni testimonii &c.& non dixit petrus constituã. Sic & iacobus nõ a solo petro sed cum apostolis ordinatus est episcopus ierosolymitanę ecclesię: vt.c.1.§. de episcopis.46.di. Et in electione matthiæ dicitur/statuerunt duos: & non dicitur statuit petrus. Quæ omnia ostendunt papam eorũ exemplo debere requirere consilium cardinalium: maxime in proposito stante promissione/iuramẽto & voto. Ad quod facit quod ponit bal.& notat iason in.l.placet per illũ tex. C.de sacrosanc.eccle. q princeps debet omnia ponderosa facere non de per se sed cum consilio procerum suorum & senatorum, allegat.l.humanum.C.de.ll. Sicut e contra ad

uocati & etiam consiliarii dominorum debēt de arduo dubio consulere principem: vt dicit \[A\] f.ili.in.l.fi. C.de pac. Ex quo iason in.d.l.pa. cet inducit φ eodem modo papa non debet explicare ardua sine consilio cardinalium. & ad hoc adducit.c.per venerabilem qui filii sint legi.in versi.rationibus igitur. quod adducit abbas in.c.ex gestis de cle.non resi. quod & ponit paul.de castro in rege poloniæ in con. si.72.

¶ Accedit φ ecclesia militans fundata est ad instar triūphantis: vt dicit glo.in cle.ad nostrū de hære. in hierarchia autem triūphantis ecclesiæ aliqui sunt superiores assistentes & alii qui inferiores ministrantes/iuxta dictum danielis.7. Sic igitur in ecclesia militante a christo institutus est status papalis in petro per illud pasce oues meas.c.solitæ de ma.& obe.& status cardinalium loco apostolorum (vt in c.in nouo.21.di.& cap.sacrosancta.22.di.& probat tex.in.c.oportebat cū seq.79.di.iun. cto.c.senatus.16.q.1.& cap.q̄q̄.2.q.7.) qui sunt assistētes. Postea sunt episcopi/ministrātes papæ. ¶ Vnde legitur ad ephe.4.&.1.ad corin.12. φ vnicuiq; nostrum data est gratia secundum mensuram donatiōis christi: propter quod ascendens in altum/dedit dona ho\[B\] minibus: & ipse dedit quosdam quidem apostolos/alios euangelistas/alios pastores & doctores &c. Ex quo constat a christo factā esse statuum distinctionem & non per institutionem ipsius ecclesiæ vel alicuius puri hominis. ideo nec per hominē tolli potest aut confundi.25.q.1.sunt quidam. Vnde sequitur φ si papa non seruat officia istorum statuum a christo institutorum (scilicet φ cum assistentia cardinalium distribuat dignitates officia & creet alios cardinales) dicitur confundere ordinem hierarchicum ecclesiæ.xi.q.1.c.peruenit. & abutitur potestate sua: quia exercet eam ad destructionem & non ad ædificationem: vt dicitur ibi ad ephe.4.&.2.ad corin. 10.&.13. ¶ Ad quod etiam facit φ vt dicit car.flo.in.c.licet de elec.in.18.col.in versi.op ponitur ad hoc/aliud est papa aliud ecclesia romana: quia ecclesia romana non est in solo papa, sed in papa cum cardinalibus qui sunt pars corporis papæ siue ecclesiæ quæ constituitur ex papa tanq̄ ex capite & ex cardinalibus tanq̄ ex membris, argu.6.q.6.§.verum versi.quisquis.& de pœnis.c.fœlicis in.6.vbi colligitur φ ecclesia subiicitur periculis cum sit iniuria alicui cardinali. Er φ cardinales sint pars corporis papæ / no atla adinus & cardi.

in cle.vlti.de celebra.mis. Inde etiā car.in.d. c.licet/colligit ex prædictis φ plenitudo po\[C\] testatis non est in solo papa sed in papa & ro. ecclesia vel in papa cum cardinalibus. Aliud enim est sedes apostolica / aliud qui sedet in ea hoc est papa. Facit.c.si gratiose de rescrip. ad quod bonus tex.in.c.si quis super his.2.q. 7.iuncta supra scrip.&.2.q.6.decreto.& ibi etiam dicitur φ plenitudo potestatis est in ecclesia.

¶ Vnde dispensare contra statuta conciliorū & proprium iuramentum / non videtur esse proprium ipsius papæ solius, sed cū toto collegio cardinaliū: & silr discernere an sit legitima cā dispensandi. nam vt dicit bernar. lepra proprii consilii eo perniciosior est quo magis occulta. alioquin non tam dispensatio q̄ dissipatio vocari poterit.1.q.7.ca.dispensationes. ¶ Ad quod etiam facit φ eligere papam est proprium vniuersalis ecclesiæ: vt patet osee 1.congregabuntur filii iuda & filii israel pariter & ponent sibimet caput vnum. in quorū locum propter difficultatem cōgregandi vniuersale ecclesiam successerūt cardinales per constitutiones conciliares: vt in.c.in nomine domini.23.di.&.79.di.per to.de elec.licet.& cle.2.eo.ti.&.c.vbi periculū eo.ti.in.6. ¶ Pa\[D\] riformiter videtur φ cum eorum consensu debeant creari cardinales, stante decreto concilii constantien. ac promissione iuramento & voto, alioquin videretur per indirectū auferre eis potestatem eligendi creando contra voluntatem eorum quoscunq; vellet. & posset eligere sibi successorem contra cap.1.8. q.1.

¶ Item φ teneatur ad obseruādum/arguitur ex eo quod dicit glo.in.c.1.§.si.qui feu.da. pos.quæ dicit φ princeps non potest disuestire vasallū feudo sine culpa. quod ideo est (vt dicit bal.ibi) quia bonæ & naturales consuetudines ligant principem: quia potentius est ius naturale q̄ principatus. Sicut etiā dicit bal. in.c.cum venissent in fi. de iudi. quod principis priuilegium non rumpit testamentum: quia potentius est & fauorabilibus testamentum q̄ priuilegium, allegat archi.88.di. c.episcopus. Ad quod etiam facit quod dicit tex.in.l.1.in versi.huius edicti æquitas naturalis est.ff.de pac.vbi.videtur velle φ seruare pacta sit de iure naturali.i.gētium. Item quia in ore principum firmior debet esse veritas: iuxta illud quæ procedunt ex labiis meis nō faciam irrita, vt dicitur psal.88. Et idem dixit bal.quod glo.prallegata in.l.qui se patris in

A 10 colum. C. vnde liberi: videlicet ꝙ non potest princeps reuocare feudum subdito concessum ex conuentione (nisi secundum naturã rei vel precario fuerit cõcessum) sine subditi culpa. Et idem replicat bal. in. c. 1. de noua forma fidelitatis, vbi dicit ꝙ papa non potest auferre feudum vasallo sine culpa, cũ in eo habeat vtile dominium. Inde cy. in. l. digna vox. C. de. ll. dicit quod princeps potest contrahere cum subditis, & tenetur illis de iure gẽtium & ciuili: quia naturalis ratio cooperatur. l. bona fides. ff. depositi. Imo mol. tamen in. c. 1. de proba, dicit ꝙ princeps non obligatur ex contractu ciuiliter subdito, de quo latius ibi per doc.

¶ Ad idem facit quod dicit bal. in. l. ex imperfecto. C. de testamẽ. vbi dicit quod aut actus dirigitur in principem ab alio, vt quia alius instituit eum hæredem, & tunc vtitur iure cõmuni nec est solutus legibus. Aut actus confertur a principe in alium: & tunc solutus est iure communi & vtitur iure proprio. l. penul. C. de dona. inter virum & vxo. & hoc quo ad principis potentiam, quia quo ad honestatem est secus: quia vtitur iure communi: vt. l. digna. vox. Aut recipit perfectionem ab alio, vt est contractus: & tunc vtitur iure

B cõmuni & non iure proprio. l. cæsar. ff. de publica. Ex quo patet ꝙ tenebitur semper ad obseruationẽ promissorũ, nec poterit illa reuocare de sua potentia. c. 1. de proba. Et ita etiã concludit angelus in. d. l. digna vox. Inde dicit bal. in. d. l. digna vox / ꝙ capitula facta per imperatorem cum subditis nõ debent infringi per successorem nisi ex parte subditorum interuenisset dol⁹. Ad hoc adducit glo. in auth. de defen. ciui. §. nulla, & ibi infert ad pacta facta inter imperatorẽ & regem francorũ. Et idẽ in. c. 1. de proba. ad pacta facta inter regẽ francorum & regẽ angliæ: & ad pacta inita inter imperatorẽ federicũ & ciuitates lombardiæ, quæ cõtinentur in ti. de pace cõstan. Et idẽ bal. in. l. fi. in. fi. C. de trãsac. ad pacta inita inter papã & imperatorẽ cum ciuitatibus ꝙ sunt seruãda nisi interuenerit dolus. Et idẽ bal. in. c. 1. de natura feu. dicit ꝙ licet de⁹ subegerit papæ canones & imperatori leges, nõ tamen subegit eis obligationes & cõtractus. vnde obligantur sicut priuati homines. Et arguit contra celestinum qui de mane vni faciebat gratiã, & de sero auferebat & alteri cõferebat. Et idẽ bal. in conclusionibus iuris canonici dicit ꝙ licet Imperator sit dominus legũ non tamẽ est dominus morũ. idẽ dicendũ in papa. Et idẽ bal. in. l. 4. C. de seru. dicit ꝙ licet

C princeps sit legibus solutus nõ tamen est solutus dictamine rationis: quia est animal rationale politicũ, & nulla authoritas nec principis nec senatus potest facere ꝙ princeps nõ sit animal rationale mortale / nec eũ absoluere a lege naturæ vel a dictamine rationis vel a lege æterna; Hinc etiam dicit bal. in. l. & in legatis. C. ad leg. fal. ꝙ deus princeps & ecclesia vtuntur iure cõmuni in casibus a iure expresis.

¶ Ad idem est quod dicit cardi. in cõsi. 147. quod incipit dominus noster. vbi etiam sunt plura ad propositũ. maxime quod dixit inno. in. c. nouit de iudi. vbi dicit ꝙ licet imperator reuocet leges per quas concessum est priuilegium ecclesiis, tamen priuilegia durant. Et est ratio secundum cardi. in. d. consi. quia dispositio legis cõcedentis priuilegiũ non subdito, non tenet tanq̃ lex (. l. fi. de iuri. omniũ iu. di. c. ecclesia de consti. &. c. fi. co. ti. in. 6.) sed tenet tanq̃ contractus vel quasi, & talis est irreuocabilis. c. 1. de proba. Ad idẽ est quod dicit bal. in ti. de pace cõstan. in. §. omnes: videlicet ꝙ omnes contractus qui fiunt cum principe habent naturã bonæ fidei. Et in. §. patronos eo. ti. dicit ꝙ cõtractus celebratus cum principe habet vim legis quando vitio caret. D
Facit quod voluit idẽ bal. in. l. 2. C. de liberis & eorũ libe. Et idem bal. c. 1. de natura feu. dicit ꝙ federicus primus qui fecit cõmune papiæ comitẽ in certis castris / non potest reuocare, vt dictũ est supra. Et idẽ bal. in. c. 1. §. ad hæc in. 7. col. de pace iura. fir. per glo. ibi dicit ꝙ si venditus est lacus perusinus ad quinquenniũ, non potest auferri de plenitudine potestatis quin emptores possint agere ad interesse contra commune.

¶ Vnde licet papa sit supra ius positiuũ, non tamẽ est supra ius naturale gentiũ. & sicut nõ potest constitutio disponere ꝙ non fiat iustitia, eodem modo nõ posset papa venire cõtra cõuentiones initas cum eo: quia veniret cõtra iustitiã & contra rationẽ naturale, & cõtra ius prætoriũ quod vult pacta seruari, quæ verba vt dicit bal. in. ru. de consti. fuerunt posita in ore prætoris a deo. Facit quod dicit inno. de administratore qui iurauit seruare iustitiã: in. c. 1. de consti. Leges. n. sunt diuinitus per ora principũ promulgatæ. 16. q. 3. c. nemo. 8. di. c. quo iure. xi. q. 3. c. imperatores. l. fi. in. fi. C. de prescrip. lõgi tẽpo. dicit archi. in. c. 2. de prescrip. in. 6. Vnde dicit bal. in. l. antiochensium ff. de priuile. credi. ꝙ princeps debet seruare

conuentiones factas cum subditis : & supra A dictum est. Et plus dicit idem bal. in. c. 1 . de natura feu. quòd imperator vel papa cum tota potestate sua/non potest sine causa priuare regem vel ducem vel marchionem feudatarium, nisi forte infeudatio tēderet ad euersionem imperii vel papatus : vt dicit idem bal. in authen. omnes peregrini. C. cōmunia de succes. & ponit lauden. in trac. de principibus/versi. 367. & in. d. cap. 1. de natura feu. Pacta enim etiam per principem sunt seruanda, & illis astringitur, d. c. 1. de proba. &. c. 1. de pac.

¶ Et deus ipse ligat̄ ex pacto: vt patet gene. cap. 9. ibi ecce ego statuam pactum vobiscū &c. neq; erit deinceps diluuium super terrā. & ibi arcum meum ponam in nubibus, & erit signū fœderis inter me & terram &c. cū concordantibus supra allegatis. Et si deus astringitur pacto, multo magis papa qui iurauit aliquid quod est honestum & licitum in sua assumptione. & maxime quando fuisset geminata obligatio & promissio ante pōtificatum & post: argu. eorum quæ ponuntur in. l. fi. C. ad leg. fal. l. antiquæ. C. ad velleia. & authen. siue a me eo. ti. & insti. de act. §. de constituta. c. etsi christus de iureiuran.

B Et quod dicit bar. in. l. cum sciamus. C. de agricolis & censitis li. xi. & roma. in. l. nuda. ff. de dona. bal. & pau. de cas. in. l. publia. ff. depo sici. doc. in. c. si cautio de fide instru. cū simil. Inde etiam delicta recipiunt augmētum per reiterationem secundum inno. & bal. in cap. nouit de iudiciis, cum similibus.

¶ Et si dicatur quòd aliud est quando per papam aliquid deducitur in pactum & conuentionem cum alio : quia posset cōcedi ipsum alteri naturaliter obligari & teneri ad obseruandum: vt in. d. cap. 1. de proba. & in ca. 1. de natura feu. sed in proposito non est celebratus aliquis contractus, sed sunt quædam capitula in conclaui inter cardinales inita & postea per papam approbata in vim cuiusdam ordinationis siue constitutionis & legis inter eos, quæ est reuocabilis ad nutum introducētis. l. omni innouatione. C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. C. de testa. l. si quis in principio de lega. 3. cap. cum olim de re iudi. Vnde posito quòd papa teneatur ex condecenti illa seruare, tamen potest illa reuocare ex quo est lex & ordinatio quædam. sicut etiam lex mutatur ratione temporis, capitulo non debet cum simil. de consangui. & affi.

¶ Ad hoc respondetur quòd potentius est ius & potentior prohibitio quæ causatur per C viam constitutionis : vt ponit innocen. in ca. quanto de consue. & bal. in. l. 1. ff. de consti. principū. Facit quod dicit cy. in. l. in vrbe ff. de statu homi. & ibi bal. & tex. in. l. 1. ff. ad municipa. & ibi bar. Et vide quod dicit alexan. in. l. ciuitas circa fi. ff. si cer. pe. de contractu inito cum ciuitate/quòd habet vim legis quo ad ciues. Vnde licet pactum vel contractus vel conuentio facta per papam obtineat vim legis (vt. l. penultima. C. de dona. inter virum & vxorem) tamen est fortius quàm lex: quia illud seruare tenetur, & ex quo consensu duorum perficitur/ non potest dissensu vnius tolli : vt ponit cy. bar. & bal. in. l. digna vox. C. de legibus. &. d. anto. in dicto capitulo primo de consti. Imo potest legem condendo seipsum ligare/ ponit ioan. mo. in cap. 1. de consti. in. 6. & bal. in. l. 2. C. de sententiis ex peri. reci. Vnde videtur ꝙ fortius sit vinculum capitulorum istorum q̄ pacti & conuentionis, ex quo per viam cuiusdam constitutionis facta sunt.

¶ Item potest responderi quòd ista ordinatio facta cum cardinalibus trāsiuit in vim cuiusdam quasi contractus inter papam & cardinales, vnde efficitur irreuocabilis: vt voluit D innocen. in cap. in nostra de iniu. & in. c. nouit de iudi. & in. c. dilectus de tempo. ordi. & cap. quæ in ecclesiarum de consti. & specu. in titu. de censi. §. nunc dicendum. & de instru. edi. §. nunc vero. &. d. anto. in capitulo primo de consti. Nam priuilegium concessum subdito transiens in vim contractus non potest reuocari. bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. & in. l. eos qui de excusa. munerū. in 10. li. C. & in. l. quod semel. ff. de decre. ab ordi. facien. & in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. anto. in cap. cū. M. de constitu. ¶ Facit quod dicitur in capitulo ad apostolicam/de simo. & quod dicit bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. & in. l. si cum mihi. ff. de dolo. & in. l. nuptæ. ff. de sena. & quod dicitur in. d. cap. nouit de iudi. pau. de castro in. l. digna vox. C. de legibus. glo. penul. in. c. ad apostolicæ de re iudi.

¶ Et abb. in. d. c. nouit post inno. & alios ibi, dicit ꝙ si princeps facit priuilegiū vel statutū in non subditum/ videtur facere contractum siue conuentionē cū eo. & ideo si reuocat nō nocet illi, sicut nō noceret reuocatio cōtract⁹. sed cum subdito cōuentio nō potest reuocari nisi secundum ipsius naturā. l. fundi. C. de fundis patri. li. 10. dicit bal. in. d. l. qui se patris.

A Vnde posito ꝙ capitula emanarint per viam ordinationis, transierunt in contractum & sunt irreuocabilia: maxime quo ad iuramentum de tenendo concilium infra biennium quod est licitum & honestum pro reformatione ecclesiæ.

¶ Ad quod ea quæ dicuntur in.d.ca. quanuis de pac. in. 6. & alexan. consi. 42. in penulti. colum. in. 1. volu. videlicet quòd a tali iuramento non potest peti absolutio, maxime cũ tale iuramentum sit appositum super eo ad quod tenebatur virtute cõstitutionis frequẽs in concilio constantien. editæ, ad quam erat astrictus ex quo videtur illã approbasse quia omnia nostra facimus quibus authoritatem impartimur. l. 1. C. de veteri iure enucle. cap. si apostolicæ de præben. in. 6. & ita consuluit bal. in consilio. 86. in tertia parte. Ex quo videtur quòd non possit illã tollere sine concilio. l. omnis res. ff. de regu. iur. Facit quod dicit archi. in cap. sicut. 15. di. post glo. ibi/ quòd papa non potest reuocare statuta concilii contra salutem & statum vniuersalis ecclesiæ. & quod dicit innocen. in capitulo inquisitioni de sententia excommunicationis & in. c. quanto de consue.

¶ Et maxime ex quo vellet venire contra vt se absolueret a iuramento & voto: & sic ex B propria sua voluntate sine aliqua causa. Et sic non sumus in casu in quo agitur de iis quæ concernunt mere ius positiuum, & in iis quę dependent plene a potestate eius: sed vbi est non solum obligatio in vim legis (videlicet constitutionis conciliaris frequens per eum approbatæ) sed obligatio naturalis virtute iuramẽti per quod obligatur parti, & obligatio facta deo virtute voti: & sic iuris diuini. Et sic sunt plura vincula, primo ipsa constitutio frequens, quæ habet conformitatem cum antiquis canonibus sanctorum patrum / qui pluries statuerunt tenenda concilia: vt 17. & 18. di. per totum. & fuit pluries confirmata: vt in cõsilio basilie. & per ipsummet deinde, secundo promissio ante & post assumptionem replicata: tertio iuramentum/ quarto votum/ maxime appositum ad obseruantiam dictæ constitutionis.

¶ Vnde si doctores in altero tantum dubitant (vt supra diximus de iuramẽto quod est præstitum parti: vt in cap. quanto de iureiu. post glo. & in voto in cap. non est de voto) videtur quòd non dubitarent doctores vbi omnia concurrunt quòd nõ possit se absoluere. Facit quod dicitur quòd si alicui est concessa facultas dispensandi cum nato de C adulterio, non poterit dispensare si etiã natus ex duplicato adulterio: vt ponit ioan. an. in addi. ad specul. in ti. qui filii sint legi. in ru. in versi. quęro si natus, & versi. huic quęstioni. & oldra cõsilio. 147. factum tale est/ quidam rex. & ludo. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. & consilio. 316. ad fi. ibi quarto probatur. & abbas in. c. per venerabilem. 8. colum. ibi his præsuppositis/ qui filii sint legi. ¶ Similiter quod dicit bal. in. l. eam quam C. de fideicommis. in. 12. colum. vbi vult quòd si est dispensatum cum filio spurio non narratis qualitatibus ꝙ erat spurius natus ex adulterio & incestu / non valet legitimatio. quod pulchre examinat alexan. de immol. in consi. 62. incipit nobilis vir in. 1. volu. ¶ Et similiter de excõmunicato pluribus excõmunicationibus: vt dicitur post glo. in. c. ex parte de offi. ordi. Et de pluribus iuramentis: vt in glo. c. licet de iureiu. in. 6. Et de reiterata promissione in authen. siue a me. C. ad velleia. Et de pluribus cõfirmatiõibus: vt in glo. in verbo pacta in cle. dudum de sepulturis. ¶ Sicut etiam si alicui data est facultas dispensandi cum adultero & cum incestuoso, non poterit dispensare cum adultero & incestuoso simul vbi agitur de præiudicio tertii. De D quo est disputatio calde. incipit papa. & ponunt doc. in capitulo at si clerici in. §. de adulteriis de iudi. & in. l. secunda. ff. de verbo. obliga. & angelus aretinus in institu. de act. in. §. omnium. & gundisaluus de villa diego in trac. de lega. in. 14. quæstione. & ioan. an. in addi. ad specu. in versi. huic quæstioni. de quo vide plura in. l. 2. ff. de verbo. obliga. in illo articulo quando sub simplici contineatur mixtum. ¶ Vnde sicut quando agitur de præiudicio partis/ non dicitur posse tollere ius & dominium rei meæ a me sine causa (vt in. l. item si verberatum. ff. de rei vendi. & in capitulo quæ in ecclesiarũ de constitu. per doc. & in. l. lucius. ff. de euic. & notabiliter archi. in. c. per principalem in prin. 9. q. 3. quod pulchre ponit cardi. consi. 147. in vlti. colum. ponens quæ dicit inno. in. c. quæ in ecclesiarũ de consti. & in. c. debitores de iureiu. & in. c. quia plerique de immu. ecclesiarum vbi dicit ꝙ si princeps sine causa facit constitutionem contra ius naturale per quã dominia de vno transferũtur in aliũ, non est seruanda etiã in foro iudiciali: de quo vide feli. late in. d. c. quæ in ecclesiarũ) eodem modo videtur dicendum ꝙ non possit cõtrauenire

A pro arbitrio promissioni factę de tenẽdo con
cilium: maxime quia ꝙ fiat concilium vide,
tur cõcernere bonũ vniuersalis ecclesię. Vn,
de nõ videtur ꝙ papa possit disponere cõtra
statutũ cõcilii si ꝑ talẽ dispẽsationẽ vel reuocã
tionẽ decoloraretur vniuersalis ecclesię stat⁹:
vt. 1. q. 7. etsi illa. specu. in. ti. de dispẽsatiõe in
§. nunc breuiter/ versi. 12. vbi status. & quod
dixi supra. & quod ponit archi. in. c. sicut. 15.
di. Sic intelligũtur glo. quæ dicũt ꝙ papa nõ
potest dispẽsare contra vniuersalẽ statũ eccle
siæ: vt notat in. c. literas de resti. spolia. Ita di,
cit abb. in. c. significasti de elec. in. 3. colũ. facit
quod dicitur in. c. sunt quidam. 25. q. 1.

¶ Itẽ vbi dicitur ꝙ papa absoluit a iuramẽto;
semper intelligit claue discretiõis precedẽte:
vt dicit glo. in. d. c. q̃to. Cũ ergo in proposito
nulla sit discretio nec causa dispẽsandi contra
dicta capitula/ imo cũ sit maxima necessitas tẽ
nẽdi cõcilii, nõ debet posse secũ sine cã dispẽ
sare nec tollere ꝓmissa honestã. Itẽ ꝙ debeat
illa seruare nec possit se absoluere, facit ꝙ cã
pitula cõtinẽt illa quæ sunt in se licita & perti
nẽtia ad bonũ vniuersalis ecclesię: puta cõgrẽ
gare conciliũ, & ꝙ nõ possit creare cardinales
vltra numerũ. 24. iuxta cõstitutionẽ cõcilia,
rẽ, nec infeudare res ecclesiæ & similia. Cũ er
B go secundũ aliquos papa nõ possit ardua ex,
pedire sine cardinalibus vt dictũ est supra (si,
cut de principe sine cõsilio procerũ argu. c. in
tellecto de iureiu. dicit pau. de cas. in cõsi. 72.
in. 6. col.) videt ꝙ nec creare cardinales. qđ
ponit bal. in. c. 1. de natura feu. & ponit post
ioã. mo. in. c. super eo de hęre. l. 6. vbi dicit ꝙ
gesta ꝑ papã quę erãt ardua/ retractata fuerũt
quia gesta sine cõsilio cardinaliũ. Idẽ archi. in
c. sunt quidã. 25. q. 1. in pri. ostię. & ioã. an. in
c. antiqua de priui. cardi. & im mol. in. c. ex ge
stis de cle. non resi. Et ex hoc dixit bal. in. l. fi.
C. de diuer. rescrip. ꝙ papa vrbanus respon,
dendo oratoribus perusinis quærentibus ex,
peditionem pro factis ciuitatis/ dixit ꝙ nego
ciũ erat arduũ & ꝙ nõ poterat in camera ex,
pediri sed erat expediendũ in consistorio cũ
cardinalibus. & ꝙ idem respondit carolus in
in ciuitate pisana.

¶ Et idẽ (ꝙ nõ possit expedire ardua sine car,
dinalibus nec deponere nec excõicare cardi,
nales sine cõsilio cardinaliũ) tenet abb. in. c. 2.
de cle. non resi. Ad quod tex. in. c. per venera
bilẽ qui filii sint legi. & ibi abb. quẽ tex. etiã ad
hoc allegat abb. ibi in. d. c. 2. & tex. in. d. c. fun,
damẽta de elec. in. 6. & iura quæ dicũt de fra,
trũ nostrorũ cõsilio: vt in. d. c. super eo/ & c. a.

de renũ. in. 6. & in. c. ad apostolicę de re iudi. C
in. 6. & i. c. 1. de schisma. eo. li. cũ simil. Et bal.
in. l. cũ. multa. C. de bonis quæ liberis. vbi di,
cit ꝙ in infeudatione rerũ preciosarum debet
interuenire consensus cardinaliũ. Idẽ ioã. de
san. archi. & domi. in. c. cũ redẽptor. 12. q. 2.
Idẽ car. alex. in. c. nõ liceat papæ in fi. 12. q.
2. licet in. d. c. cũ redẽptor ea. cau. & q. aliter di
xerit. ¶ Ad quod etiã faciunt quæ dicit abb. in
c. constitutus de religi. domi. vbi vult ꝙ sine
peccato nõ possit alienare de bonis ecclesiasti
cis vt dicit in. d. c. non liceat. & plus etiã dicit/
ꝙ nõ posset priuare aliquẽ beneficio maxi,
me epatu vel dignitate sine causa. de quo in,
fra late in locis remissiue allegatis. ¶ Et ꝙ nõ
possit alienare res ecclesiæ romanæ sine cõsi,
lio cardinaliũ, ponit archi. in. d. c. nõ liceat. 12.
q. 2. & in. c. adrianus el. 2. 63. di. & late feli. in
c. ad audientiã de pręscrip. & per abb. in. c. du
dũ el. 2. de elec. & i cõsi. 41. in. 1. volu. & aliqđ
infra in solutiõe post adducta in cõtrariũ.

¶ Ad quod multũ bene quod ponit hẽricus
boich in. c. magnæ de voto. vbi super illo ar.
quæ liceãt/ deceãt & expediãt papæ, dicit ꝙ li
cet ostiẽ. dixerit oĩa licere papæ quæ nõ sunt
cõtra fidẽ, tamẽ intelligi debet dũmodo nõ of
fendant deũ per peccatũ mortale, allegat quę
dicuntur. 40. di. c. si papa: q̃a in hoc nulla ptãs D
nulla dignitas nullũ priuilegiũ posset pecca,
torẽ excusare. allegat. 12. q. 2. non liceat. nulli
n. christiano licet peccatũ mortale cõmittere
c. fi. de ꝑscrip. In his tñ (scilicet in quib⁹ papa
peccar mortaliter sicut & qlibet ali⁹) aut quę,
rit quo ad transgressionẽ decalogi & oĩa alia
quorũ commissio vel omissio ex lege diuina
veteris aut noui testamẽti iudicat peccatum
mortale: & eo casu sunt ꝓmissa vera. aut quę,
rit de iis quę ex lege canonica mortalia sunt:
& in his oĩbus licet ei quicquid libet (vt in. c.
proposuit de concess. præben. & c. fi. de simo.)
tamen sine sufficienti causa non decet. xi. q.
1. peruenit. l. digna vox. C. de. legibus. Quæ
causa debet sumi ex qualitate negocii/ perso,
næ/ loci & temporis. 19. di. ca. 1. & 2. Iustitiã
autem ministrare semper expedit. c. 1. de re
iudi. in. 6. Cessante ergo causa non potest pa,
pa contrauenire capitulis iuratis. vide cardi.
12. q. 2. d. c. non liceat.

¶ Inde dicit ostien. & ioã. an. in. c. antiqua de
priui. ꝙ papa parũ vel nihil facere debet si,
ne consilio cardinalium, cum sint vnum cor,
pus cum eo. & quando mittit cardinalem le,
gatũ vocatur legatus de latere papæ. Et ideo
non iurant fidelitatem papæ sicut alii episco,

A pi: vt dicitur in.d.c.antiqua. & maxime stan te antiquata consuetudine hoc faciendi cum cardinalibus, quae consuetudo dat iurisditio nem: vt. 9. q. 3. conquestus. de foro compe. cum contingat cum simil. Vnde dicit ioan. mo. (vt supra dictum est) in.d.ca. super eo/ multas collationes de episcopatibus & abba tiis per celestinum sine cõsensu cardinalium factas fuisse cassatas per bonifaciũ successo rem, & similiter ꝙ per benedictum.xi. fuerũt suspensa statuta quae bonifacius eius praede cessor cõcesserat marchianis sine cõsilio car dinalium/ eo ꝙ tangebant ardua, licet aliqua essent iusta. Quę omnia refert ioan. an. in. d. ca. super eo de haere. in. 6. & vide martinum de laude in trac. de cardinalibus/ versi. 2. Et secundum quod dicit idem ioan. mo. & refert cardi. in. d. c. 2. non praesumitur ꝙ faciat eum bona cõscientia si illa faciat sine consilio car dinalium, & debent per successores reuoca ri. Et non valet cõsuetudo ꝙ papa possit ex plicare ardua sine cõsilio cardinaliũ secundũ abba. in. d. c. 2. de quo per feli. in ru. de cõsti.

¶ Et posito ꝙ papa possit explicare etiã ardua sine cardinalibus & creare cardinales (de quo arti. late in locis supra allegatis per doc. & al beri. in ru. C. de. ll. & in locis late etiã pósitis

B per feli. in ru. de consti. vbi ponit an consue tudo vel lex possit hoc introducere. & per ra tõne in. l. placet. C. de sacrosan. eccle.) tamen nullus negat quin ex quadã honestate & cõ decentia debeat ardua explicare cũ cardinali bus: cũ dicantur pars papatus. vnde laeso car dinale dicitur laesus papa: vt dicit ioan. an. in c. foelicis de penis in. 6. Et dicuntur inuisce rati papae. ostien. in. c. antiqua de priui. Et car dines terrae ioan. de fan. in. c. sacrosancta. 22. di. ostien. ca. 2. de cle. non resi. Item dicuntur coadiutores papae in officio papatus: vt in. d. c. per venerabile. §. rationibus qui filii sint le gi. & in. c. fundamẽta de elec. in. 6. Et fratres: vt in. c. q̃ grauí de crimi. falsi. & in. c. ad aposto licę de re iudi. Et vocati in partẽ solicitudinis: vt in. c. ad honorẽ de autho. & vsu pal. Et di cũtur collaterales: vt in. c. 1. & . 2. de offi. lega. in. 6. Et pars corporis. 6. q. 1. §. verũ. De qui bus plura dicta sunt in arti. de ordine sedẽdi in cõcilio/ q̃ praeferãtur cardinales ne an quat tuor patriarchae, vide cardi. in. c. licet de elec.

¶ Et princeps licet sit legibus solutus, tñ pro fitetur se legibus viuere: vt insti. qbus mo. testa. infir. in fi. & . C. de. ll. l. digna vox/ & . C. de testa. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto. bal. de bo nis quę libe. l. cũ multa. & . ff. de lega. 3. l. ex im perfecto. & . 8. di. quę cõtra. & . c. in singulis de sta. mo. & in. c. peruenit. xi. q. 1. Papalis. n. ptãs debet esse auctrix & cultrix honestatis & iusti

C tię: vt in. c. 1. §. sed diuersum in ti. de aliena. feu. siue sint leges ab eo siue ab alio cõditę: vt in. l. nã magistratus. ff. de arbi. ¶ Inde dicit ꝙ licet papa sit dñs beneficiorũ & in illis habeat plenitudinẽ ptãtis (vt in. c. 2. de pben. in. 6.) & dicantur omnia beneficia esse ei manualia (vt in cle. 1. vt lite penden.) ita vt dicatur ꝙ possit aliquẽ priuare beneficio sine causa (vt ibi notatur, & in. c. per principalẽ. 9. q. 3.) tñ illud debet intelligi modo per hoc non faciat iniustitiã: vt dicit car. in cõsi. 142. incipit vt. dež. Imo abb. in. c. cõstitutus de religi. domi. vult ꝙ sine causa nõ possit. de quo in. d. c. per principalẽ. 9. q. 3. & in disputatione eius quae incipit epš. & in. c. fi. de confir. vti. vel inuti. & ibi decius. & barbatius in. c. ꝙ translationẽ de offi. lega. Vnde bal. in. c. 1. in. §. adhaec de pa ce iura. fir. dicit ꝙ si papa de plenitudine ptã tis auferat alicui bñficiũ/ debet eidẽ prouidere de alio aequalẽti. refert feli. in. d. c. 1. de pba.

¶ Et si hoc est ꝙ debet explicare ardua cũ car dinalibus stante maxime antiquata cõsuetu dine/ & sic vbi nulla interuenit obligatio vel promissio vel pactũ, multo magis in proposi

D to videtur ꝙ debeat teneri etiã de necessitate ex quo interuenit promissio cũ iuramento & voto. ¶ Itẽ ꝙ teneatur seruare votũ facit ꝙ vo uẽdo quis promittit deo: vt in. c. nõ est de vo to. Et vouere est de iure diuino: iuxta illud psal. 75. vouete & reddite dño deo vestro, vt dictũ est supra. & in. c. magnae de voto. & ec clesiastae. 5. si quid vouisti deo/ ne moreris red dere: displicet. n. ei infidelis & stulta pmissio. sed qdcũq; voueris redde: multoq; melius est nõ vouere q̃ post votũ pmissa nõ reddere. Si ergo est de iure diuino/ & cõtra ius diuinum nõ põt papa dispẽsare cũ alio (vt i. c. sunt qdã 25. q. 1. & . d. c. q̃ in ecclesiarũ de cõsti. & . c. etsi chrs & . c. qto in glo. de iureiu. & . d. c. nõ est de voto) multo minus cũ seipso poterit: ar. d. c. fi. de insti. iũcto. c. per nostras de iurepa. In iis enim quę sunt de lege naturę & in praeceptis diuinis non potest per hominẽ dispensari, & praesertim in praeceptis primae tabulae q̃ ordi nant directe ad dilectionẽ dei: vt dicit. s. tho. in secunda secũdae. q. 88. ar. 10. Accedit quod ex inobseruantia voti dicitur quis incurrere infidelitatem: quia non obseruare votum est frangere fidem deo: vt dicit. s. tho. in secunda secundae. q. 88. ar. 3. & . 10. & . q. 89. argu. 8. Sed de infidelitate papa arguitur & accusatur

& deponitur a papatu: vt in.c.si papa. 40. di.
A ergo ex non obseruantia voti poterit deponi
maxime concurrente periurio. Facit quod di
cit s.tho.in secunda secundæ.q.89.ar.8.de
obligatione iuramenti & voti.

¶ Item facit ad hoc ꝙ licet papa dicatur ha
bere plenitudinem potestatis, tamen debet in
telligi modo reguletur per consilium cardi
naliũ: quia vt dicit car.in c.licet de elec.& in re
pe.c.perpendimus de sen.excom. non debet
assentatores papæ volentes illi complacere/
illi suadere ꝙ omnia possit pro libito, quasi
etiam possit illicita/ & sic plusq̃ deus: quia ex
hoc sequuntur multi errores & pericula in ec
clesia. Hinc dicit archi. referẽdo lau.in c. sunt
quidam, 25.q.1.ꝙ papa non potest facere le
gem generalem super vniuersali statu eccle
siæ sine cõsilio cardinalium. quod & sequitur
cardinalis in d.repe.c.perpendimus.& abb.si
culus in disputatiõe episcopus 1.5.col. Hinc
dicit etiam cardi.ibi in d.ca. perpendimus ꝙ
non posset tollere.c.si quis suadente sine con
silio cardinaliũ. ¶ Vnde propter arduitatem
huius facti quod est creare cardinales (vt in
quit bernar.in 4.li.de consideratiõe ad euge.
quia iudicant totum orbem) multo magis va
luit obligatio & promissio & tenet obserua
B re. Ad quod facit qđ dicit ostiẽ.in c.1.de cle.
non resi.ꝙ licet dicatur ꝙ solus papa sine cõ
silio cardinalium possit priuare episcopum
(vt.2.q.6.c.ideo,&.9.q.3.c.cuncta) non sic
simpliciter dicitur de cardinale, sed maxime
fuit reuocatum in dubium vtrum hoc pos
sit sine consilio cardinaliũ vel concilii facere.

¶ Item si debet intelligi plenitudo potestatis
cum claue discretionis (vt.d.c.q̃to/ & supra
dictũ est) videtur ꝙ capitula sic inita per car
dinales quantũcunq; existant regulatiua po
testatis papæ/ sint propter bonum publicum
seruanda. Patet in simili: quia ius ciuile non
potest tollere ius naturale nec ius diuinum
in §.naturalia/ insti.de iure na.gen.& ci.& in
c.sunt quidam, 25.q.1.& dictum est supra.
Tamen bene potest illud modificare & inter
pretari causa suadẽte: vt patet in l.si vnus.C.
de testa.& in.c.cum esses eo.ti.& in l.fi.C.de
fideiuss.& in.c.relatum (& ibi doc.) de testa.
Facit quod dicit bar.in l.oẽs populi/ de iusti.
& iu.& in.c.cum contingat de iureiu.& in.c.
a nobis post glo.de deci. ¶ Nec per hoc dici
tur tolli plenitudo potestatis, sed ad tempus
suspẽdi donec sit numerus. 24. sicut dicimus
ꝙ papa non videtur tollere ius tertii sine cau
sa/ cum ad tempus tollit: vt dicitur in l.quo

tiens.C.de precibus impera.offe. Sic ergo di
camus in proposito ꝙ ex causa propter licen C
tiam summorum pontificum licuerit cardi
nalibus facere dicta capitula in conclaui: &
multo magis postq̃ fuit per papam compro
bata. Facit quod dicit tex.in c.2.de præben.
in.6.ꝙ licet papa in bñficialibus habeat pleni
tudinem potestatis, tamen in aliquibus hoc
specialiter ei contulit consuetudo.

¶ Item licet dicatur ꝙ papa possit tollere
contractus qui sunt iuris ciuilis (.s. ipsam
actionem: vt in l.2.ff.de origi.iu.& dicitur in
l.ex hoc iure.ff.de iusti.& iu.) non tamen po
test facere quin iustitia reddatur mihi: vt po
suit inno.& abb.& feli.in.36.col.in.c.quæ in
ecclesiarum de consti. Similiter licet possit va
lidare contractum nullum (vt in.c.1.de trã
sac.) illud est verum quando agit tanq̃ sum
mus pontifex, sed quando se obligat & con
trahit tũc obligatur tanq̃ priuatus & tenetur
obseruare: vt dicit car.in consi.147.in.2.col.
per.c.1.de proba.& ideo non poterit promis
sionem reuocare. Et inducit ad illud quod di
xit bal.in authen.de defenso.ciui.de promis
sione facta per federicum lombardis/ ꝙ tene
tur obseruare.& in similibus obligationibus
non præsumitur causa in principe: quia alias
de facili posset reuocare contractus omnes D
cum eo factos. quod ponit abb.& feli. post
cum in.40.col.in.c.quæ in ecclesiarum de
consti.& idem feli.in.c.ad audientiã de præ
scrip. Quod ĩducit ad illud quod dicit bal.in
c.1.de na.feu.de comitatu papiæ ꝙ non pos
sit per federicum reuocari: de quo supra. Et
non sine mysterio hoc fuit statutum in conci
lio basilien.in.23.sessione: scilicet quòd ha
beant assumpti ad pontificatum capitula ista
iurare.

¶ Item videtur per locũ a minori ꝙ nõ pos
sit reuocare: quia si papa potest renũciare pa
patui (vt in.c.1.de renũ.in.6.) multo magis
potest se astringere ad certo modo admini
strandum põtificatum. authen. multo magis
C.de sacrosan.eccle. Item si est vera opinio
supra relata ꝙ papa possit cogi ad renuncian
dum papatui pro sedando schismate (de qua
late infra) eodem modo videtur ꝙ pro pace
& vnione redimẽda inter papam & cardina
les & bono regimine ecclesiæ/ possit cogi ad
obseruandum capitula iurata & votata quæ
sunt rationabilia.

¶ Et pro ista parte quod teneatur obseruare
quod ante iurauerat/ possent adduci in argu
mentũ.c.cum adeo.de rescrip.l.si quis postea

A ff.de iudi.l.cum quædam puella.ff.de iuri.omnium iudi.16.q.1.c.3.cle.1.de renun.itē de diuor.c.gaudemus ad fi.51.di.c.designata.&.c.exantiquis.54.di.vt saltē vitetur scandalum quod in subditis & in ecclesia generari posset ex inobseruantia voti & fractione fidei, ratione cuius scandali potest procedi cōtra papam & accusari in concilio (maxime quando est incorrigibilis) iuxta glo.in.c.si papa.40.di.& quæ dico infra in quæstione propria. Et licet abbas in.c.cū venissent de iudi. loquendo in papa alienante terras ecclesię & scandalizante ecclesiam dixerit ꝙ præsumitur causa in papa, tamē ipsemet contrarium posuit in.c.quæ in ecclesiarum de consti.de quo vide feli.in cap.ad audientiam de præscrip.

IN CONTRARIVM (ꝙ papa non ligetur illis capitulis & ꝙ possit seipsum absoluere a iuramento & voto) primo facit ꝙ prælatus nō conuenitur post trāslationem de eo quod ante translationem fecit: vt in.cap.si quis iam translatus.21.q.2. quia aliud fingitur hodie q̄ fuerit heri.50.di.c.ferrum, proprie enim assimilatur ferro quia sicut ferrū de terra tollitur & purgatur & ad meliorem vsum conuertitur, ita & papa per B electionem & assumptionem ad papatū sanctificatur: vt in ca.non nos.40.di. Ideo postq̄ translatus est non requiritur de gestis ab eo ante adeptum pontificatum.

¶ Secundo facit ꝙ sicut seruus qui tempore seruitutis poterat cōueniri actione negotiorum gestorum, post manumissionē minime cōuenitur propter status mutationem (vt in l.eum actum.ff.de nego.gest.& in.l.1.C.an seruus ex suo facto. facit.l.is cui cum glo.ff.de alimen.& ciba.lega.) sic videtur dicēdum in papa ꝙ de eo quod in conclaui promisit dum erat cardinalis factus papa nō possit inquietari sed soli deo habeat de voto & iuramento reddere rationem.c.etsi christus de iureiu. Sic dicimus ꝙ per mutationem personę mutatur status rei: vt in.l.vnica.C.de impo.lucra.descrip.lib.10.& ponit specu.in ti.de cle.coniuga.in versi.adhuius autē. Et ex mutatione officii vel dignitatis dicitur aliquid alicui esse illicitum quod alias erat licitum.c.lex continētiæ.31.di. Et mutatione cōditionis & status variatur dispositio.l.cū quis &.l.si cum cornelius.ff.de solu.c.quemadmodū de iureiu. Et mutatione status ciuitatis tollitur effectus sententiæ prius latę.bal.in.l.cum ex oratione in notabili.3.ff.de excusa.tuto.

¶ Tertio facit ꝙ sicut per ingressum religionis quis absoluitur a iuramento & voto (vt C in.c.scripturæ de voto.& per inno.in.c.debitores de iureiu.) ita videtur dicendum in papa ꝙ per adeptionē summi pontificatus censetur absolutus a iuramento & voto: cū omnis religio consistat in pōtificatu, & in melius videtur commutatio. Facit quod dicit bal. in d.c.debitores, & quod infra dico de commutatione in melius, ꝙ non dicitur esse transgressio.

¶ Quarto facit ꝙ in iuramento semper intelligitur excepta authoritas superioris.25.q.1.§.his ita.& de iureiu.c.venientes.& doc. late in.c.cōstitutus de rescrip.& ioā.an.& anto in.c.non est de voto. Igitur in tali iuramēto in cōclaui emisso potest assumptus in papam (cuius authoritas censebatur excepta) ex vi iuramenti contrauenire & dispensare.

¶ Et ista inferunt de iuramento præstito ante pontificatum. ¶ Ad quod etiam quinto facit ꝙ inquantū reperiuntur sede vacante facta, videntur nulla: quia ab illis celebrata qui nullam habēt iurisditionem. Et hoc per tex. in cle.ne romani.§.irritum de elec. vbi sede vacante cardinales nullam recipiunt iurisditionē sed tātum possunt illa explicare quæ faciunt ad celerē electionem futuri pontificis. D Idē voluit glo.in.d.c.vbi periculum in.§.iidē quoq; de elec.in.6.& glo.in.c.1.de schisma.in.6.& tex.in.§.cæterū.d.c.vbi periculū. qui expresse disponit ꝙ similes ordinationes etiā si sint iuratæ non valeant. Et si dicatur ꝙ minora collegia succedunt in iurisditionalibus vacante sede episcopali (vt in.c.his quæ &.c.cum olim de maio.& obedien.& in.c.ad abolendam de hære.) nō refert: quia præclusa est via cardinalibus se immiscendi in iurisditione pontificali ad hoc vt vacent acceleratæ electioni faciendæ propter imminens periculū ex tarditate: vt.d.§.irritum. facit quod in simili dicitur in glo.in.c.accusatus in.§.sane de hære.in.6. Itē posset esse alia ratio, quia claues datæ sunt petro tantum & successoribus immediate a christo: vt in cap.in nouo 21.di. Et ipse est q tenet vices christi: vt in.c.ad apostolicę de re iudi.& in capitulo pro humani de homi.in.6. Vnde dicit specu.in ti.de lega.in.§.nunc ostendendum, versicu.89. quod papa est petri successor & vicarius iesu christi, vicem non puri hominis sed veri dei gerens in terris.& in.c.1.&.2.de transla.prælat.& vide tex.in.c.vnico vt eccle.benefi.& in cle.1.in prin.de iureiu.& in.c.vbi peri-

culum. §. cęterum circa medium de elec.in
A 6. Igitur non potest talis potestas esse in collegio: quia si in collegium transiret ista potestas papæ, sequeretur ꝙ christus plures successiue constituisset vicarios. ita ꝙ papa mortuo transiret vicaria in collegiũ/ & papa creato extingueretur potestas in collegio, & iterũ mortuo papa collegium potestatem resumeret, quod videtur absonum, argu. l. qui res. §. aream de solu. cum concordan. Ideo in eos non transit aliqua iurisditio. & vt cesset omnis occasio vsurpãdi supremam potestatem quæ est in papa tantum(vt in. c. ꝙ translationem de offi. lega. & vide bal. in. l. rescripta. C. de precibus impera. offe.)cardinales sede vacan. in nullo succedunt in iurisditione papæ. Vnde non possunt facere constitutiones vel ordinatiões: vt. d. §. irritum &. d. §. ceterum. quia facere constitutiones est iurisditiõis: vt voluit glo. in. l. 1. ff. de iuri. omnium iudi. & inno. in. c. cum accessissent de consti. & in. c. ecclesia sanctæ marię eo. ti. Probatur in. l. nulli. C. de sententiis & interlo. omniũ iudi. bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. &. c. vt animarum de consti. in. 6. Et per hoc patet ꝙ nõ videtur vera opinio bar. in. l. vbi absunt. ff. de
B tuto. & cura. datis ab iis, qui voluit ꝙ vacante sede papali appellatur ad collegium cardinalium sicut appellaretur ad papam si viueret, ex quo mortuo papa cardinales nõ succedũt in iurisditione papæ: vt ibi est tex. & glo. quæ ibi hoc voluit in. d. §. irritum ponendo differentiam inter collegium cardinalium & alia inferiora collegia. Et hoc voluit alex. de imol. in. d. l. vbi absunt. qui reprehendit illam glo. c. nullus. 79. di. quæ voluit ꝙ vacan. sede cœtus cardinalium tenet locum papæ. quia imo ecclesia vacan. eius caput & sponsus est christus: vt voluit glo. in. d. cle. & in cap. 1. de schisma. in. 6. Et ꝙ non habeant iurisditionẽ cardinales/ adducit bal. hoc tenentem in trac. schismatis. i. 2. col. versi. suppono. & vide car. in. c. licet. in. 3. q. de elec. Et maxime hoc procedit quo ad ea quæ sunt principi reseruata: & quo ad creationem cardinalium, quos nõ possunt ipsi cardinales creare sede vacan. vt late dicitur in. d. cle. 2. de elec. post glo. in verbo potestatis. & in. c. nullus. 79. di. & dictum est supra in quæstione propria. Alioquin si diceremus ꝙ succederent, sequeretur absurdum ꝙ non esset necessarium papam eligi/ ex quo cœtus cardinalium christi vicariatũ haberet, nec esset expediens propter contrarietatem quæ posset inter eos exoriri. Ita dicit glo. in verbo non cõsonam in. d. cle. 2. Et maxime in ordinationibus ipsorum in quibus ipsi nullam habent potestatem & cõcernunt plenitudinem potestatis papæ, de qua nõ possunt ipsi tractare sine papa. facit quod dicitur in. c. 1. de transla. pręla. & in. c. ꝙ translationem de offi. lega. Et hoc est clarum quã do sedes vacat/ & imminet fieri electionem: vt est in quæstione proposita. in aliis autẽ casibus vide quæ dico supra in quęstione quid si papa est effectus inutilis vel furiosus. C

¶ Sexto facit quod dicit petrus de ancha. in. c. venerabilem de elec. vbi dicit ꝙ si ille qui iurauit in materia dispensabili non habet superiorem/ potest ipsemet secũ dispẽsare. Quod si admittitur in inferiore a papa nõ recognoscente superiorem/ multo magis admittendũ est in papa, & maxime quando ex causa secũ dispensat: vt dicit abb. in. d. cap. 1. de consti. & feli. in. c. constitutus in. 8. col. de rescrip. vbi dicit ꝙ papa potest seipsum absoluere. Et idẽ vult bal. in. l. non dubium in antepenul. col. allegando inno. C. de. ll. quod dicit esse notatu dignum. ¶ Et idem refert feli. in. d. c. 1. 17. col. versi. sexta declaratio. qui respondet ad regulã. c. fi. de insti. &. ca. per nostras de iurepa. Primo ꝙ in hoc potest prouideri quia põt committi alteri absolutio iuxta glo. in. c. sane el. 2. de offi. delega. & in. c. nemo. 9. q. 3. ĩ glo. & quod dicitur in. c. oĩs de pœni. & remis. Ad D quod facit quod in simili dicitur ꝙ deficiente superiore potest quis sibiipsi ius dicere: vt dicitur post inno. ĩ. c. olim el. 1. de resti. spolia. & bene tex. in. c. vnico de mili. vasal. qui contumax est in feu. Secundo ꝙ illa est regula iuris positiui, cui papa nõ subiicitur, d. c. proposuit de conces. præben. Facit quod in simili dicitur ꝙ quis absoluitur a voto per ingressum religionis: vt in. c. scripturę de voto. & a iuramento in melius commutãdo: vt dicit inno. in. c. debitores in fi. de iureiu. & glo. in. c. tua nos de iureiu. vbi de hoc, & supra dictum est.

¶ Septimo ad idem facit ꝙ iuramentum debet habere suos comites/ veritatem iudicium & iustitiam: vt in. c. animaduertendum. 22. q. 2. &. q. 1. c. & iurabũt. & de iureiu. c. etsi christus. Vnde debet habere discretionis iudiciũ & authoritatem. l. 2. ff. de iureiu. Cum ergo cardinales nullam habeant iurisditionem in papam, non possunt recipere ab eo iuramentum nec potest illis obligari: quia deficit authoritas & discretionis iudicium, sicut in simili dicit bal. in proœ. grego. ꝙ clerici non te

A nentur iurare rectori laico de obediendo ei/ quia non possunt se illi obligare.c.significasti de foro compe.&c.c.at si clerici.de iudi. cum simil.ponit archi.in.c.placita.15.q.4.

¶OCTAVO facit φ ardua potest papa solus facere sine cardinalibus: vtputa creare cardinales secundum magis cõmunem opinionem in.d.c.super eo de hære.in.6. & ioã. de ligna.in.c.2.de ele.non resi.& late in locis infra remissiue positis in respõsiõibus ad cõtraria.& in locis supra adductis pro alia pte: & abbas & moderniores ibi in.d.c.2.post car. qui dicit φ licet ostien. ibi sub dubio dixerit φ papa non possit facere ardua sine consensu cardinalium, tamen põtifices hoc non admittunt.nec quod ipse ostiẽ.dixit iure probatur. Imo & glo.ibi voluit φ solus papa possit deponere cardinalẽ sine aliorum cõsensu.quod & tenuit ibidem idem abb. & in disputatiõe episcopus.& ioan.de immol.in.c.dilectus el 1.col.1.de preben. Vnde glo.1.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6.dicit φ papa solus põt deponere imperatorem/ reges & quoscunq alios.& de rege franciæ est tex.in.c.alius.15.q.6.& de imperatore ponitur in.c.in istis.4. di.& in.c.venerabilem de elec.Et φ aliquando reperitur factum cum cõcilio hoc fuit de B honestate:vt dicit ibi glo.vel si interuenit cõcilium/interuenit approbando non authorizando, secũdum glo.& inno.in.d.c.2.Quia papa est qui habet plenitudinẽ potestatis.2.q.6.decreto.& non subiicitur canonibus nec ab eis authoritatem habet, sed potius e contra:vt in.c.significasti dẽ elec.Et ipse oẽs iudicat & nullus ipsum.2.di.omnes.9.q.3. nemo.Ratio prædictorum est quia essent restrictiua potestatis papę, contra dicta inno. in.c.2. de transla.prala. Vnde dicit.s.tho.in 4. sen. di.24.q.3.ar.3.ad.8. argu.φ papa non vtitur baculo sicut alii episcopi quia nõ habet coarctatam potestatem, quę designatur per curuitatem baculi.

¶Similiter facere legem generalem quod connumeratur inter ardua(vt in.l.humanũ C.de.ll.&authen.habita.C.ne filius pro pa.) potest papa solus sine cardinalibus.ponit albe.in ru.C.de.ll. facit quod ponit archi.in c.quę ad perpetuam & in.c.sunt quidam.25.q.1. & in.c.quis de offi. ordi.in.6. Ad idem facit.l.fi. C. de.ll. vbi imperator facit legem generalem sine proceribus suis. ergo multo magis hoc poterit papa sine cardinalibus. Et propterea alberi.in.d.ru. dicit φ illa clausula quæ consueuit apponi in bullis de fratrum nostrorum consilio magis emanat de honestate φ de necessitate. & idem alberi.in.d.l. C humanũ. Et licet ille tex.velit φsi quid in publica priuatave cã emerserit necessariũ quod nouam formam generalem exposcat/ id debere discuti ab omnibus proceribus & patribus conscriptis, & cum omnes consenserint tunc demum in consistorio principis recitari vt vniuersorum consensus authoritate principis firmetur &c. debet intelligi de honestate & non de necessitate secundum bar.bal. & alios ibi.quod ostendit in sui principio ille tex.dum dicit humanum esse probamus &c. Et idem dicitur in authentica habita.C.ne fi. li. pro pa.ibi habita deliberatione abbatum, videlicet non de necessitate sed de honestate. & ponit domi.in.d.cap.super eo de hære. in.6.

¶Pro hoc facit quod dicit glo.in.c.fundamẽta de elec.in.6.in.§.decet/in versi.contigerit quæ dicit φ papa non cogitur petere consilium cardinalium.quod ostendit ibi tex. qui loquitur euẽtualiter, videlicet in quibuscũq contigerit eorum consilia peti. Ad idem facit tex.in.c.saluo.9.q.3.vbi dicit φ saluo in omnibus romanæ ecclesiæ priuilegio nullus metropolitanus potest sine consilio prouincialiũ episcoporum causas tractare. Ergo romana D ecclesia quæ repræsentatur in papa(secundũ bal.in authen.quas actiones.C.de sacrosanc. eccle.& archi.in.c.1.de prescrip.in.6.& in.c. fundamenta de elec.eo.li.)non tenetur requirere consilium aliorum, ergo nec cardinalium.

¶Item cum sit maior potestas concilii φ cardinalium(vt in.c.si papa.40.di.)& quæcunq ardua citra pertinentia ad fidem possit sine cõcilio explicare. 9.q.3. cuncta/ multo magis poterit sine cardinalibus. Præterea papa solus est qui habet vniuersalem iurisdictionem,& ipse est summus qui omnia potest:vt dicit glo.in cle.ad nostrũ de hære. vnde paulus.1.ad corin.6.dicit,nescitis φ angelos iudicabimus/ φto magis secularia? vt in.c.per venerabilem qui filii sint legi. Et vide glo.in d.cle.ad nostrũ,quę dicit ecclesiam istam militantem exemplatam esse diuinitus a triumphante.allegat illud exodi.25.in fi.vbi fuit dictum moysi φ omnia faceret sicut fuerat ei monstratũ in monte. & illud apocalyp.21. vidi ierusalem sanctam descendentem de coelo.Sicut ergo in ecclesia triumphãti vnus est solus princeps deus cui omnia obediunt & qui omnia administrat, ita in ista militanti

debet esse vnus qui præsit omnibus (scilicet
A papa) cui omnes obediát & qui omnia administret. Ad quod illud. 12. metaphy. multitudo principatuum mala (ponit abb. in. c. nouit de iudi. in. 3. col.) ergo vnus debet esse princeps. facit tex. in. c. in apibus. 7. q. 1. Ergo papa solus sine cardinalibus. nam potestas data fuit petro & successoribus principaliter (vt in. c. in nouo. 21. di. & c. 1. de transla. præla. & in. c. solitæ de maio. & obe.) & non cum cardinalibus.

¶ Ipsi enim petro æternæ vitæ clauigero terreni simul & cœlestis imperii iura cõmisit dñs/ dicit tex. in. c. 1. 22. di. quia petro fuit dictum pasce oues meas: vt. d. c. solitæ. & ei data potestas ligandi & soluendi. 24. q. 1. quodcunq;. & d. c. solitæ/ & c. ad apostolicæ de re iudi. in 6. & c. per venerabilé qui filii sint legi. & ipse habet discernere inter leprã & leprã. Ergo nõ habet requirere consiliũ cardinaliũ de necessitate. ¶ Et ipse est q solus tenet locũ dei in terris: vt in. c. q̃to de transla. præla. & c. 1. vt eccle. bene. Et est vicarius iesu chri: vt in. c. fi. de trãsla. pla. & in. c. inter corpalia eo. ti. & in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in. c. 1. de homi. & in. c. vbi periculum in. §. cæterum. de elec. eo. li. Et factum ab eo dicitur factum a deo: vt. d.
B c. q̃to. Nec disputandum est de eius potestate ne lingua transiens super terram ponat os in cœlum. 21. di. c. intantum. & ioan. an. in regula actus legitimi de regu. iu. Et nõ solũ circa cœlestia terrestria & infernalia ipse gerit vices dei/ sed etiam super angelos bonos & malos, quibus maior est iurisdictione/ sacramentorũ administratione/ cognitione & præmio. Ita disputando dicit archie. flo. in. 3. par. sum. ti. 23. ca. 6. & ad idem ibi refert augustinum de anco. in trac. de po. pa. Qui allegant chrysostomum dicere q homini mortali omniũ quæ in cœlo & quæ in terra sunt potestatem commisit deus. & validiorem cœlo ecclesiam esse monstrauit. Quod & refert feli. in. c. 1. in. 3. col. de consti. qui post. s. tho. in trac. contra errores græcorum. c. 66. dicit q papa est primus & maximus omnium prælatorũ. & allegat eundem tho. in. dicto trac. c. 71. dicétem q papa in totam ecclesiam christi vniuersalem prælationem habet. Et chrysostomum homilia. 85. dicétem q iacobum localiter in loco terminauit, petrum autem totius orbis magistrum & doctorem ordinauit. Et eundé super act. apos. dicétem q petrus a filio super omnes qui filii sunt accepit potestaté non vt moyses in vna gẽte sed in vniuerso orbe. Et q dicere papam non habere vniuersalis ecclesiæ primatum est error similis errori dicentium spiritũsanctum a filio non procedere. C
nam ipse christus dei filius ecclesiam suã consecrat & sibi cõsignat spirituſancto quasi suo charactere & sigillo: & similiter christi vicarius suo primatu & prouidentia vniuersalé ecclesiam tanq̃ fidelis minister christo subiectam conseruat. Ita beatus tho. in dicto trac. c. 66.

¶ Et refert feli. quod idem tho. in trac. contra impug. religi. dicit q sponsus ecclesiæ proprie loquendo est christus, alii autem dicuntur sponsi sicut ministri spõsi exterius cooperantes ad generationem spiritualium filiorũ, quos quidem non sibi sed christo generant: qui quidem ministri intantum sponsi dicuntur inquantum vicem veri sponsi obtinét. & ideo papa qui obtinet vicé veri sponsi in tota ecclesia vniuersali/ ecclesiæ spõsus dicitur. Et q̃uis epus sue diœcesis sponsus sit & presbyter suæ ecclesiæ, non per hoc sequitur q sint plures sponsi vnius ecclesiæ. Et ratio est quia sacerdos suo ministerio cooperatur episcopo tanq̃ principali, & similiter episcopi papæ, & papa christo. Vnde christus papa episcopus & sacerdos non cõputantur nisi vt vnus spõsus ecclesiæ: vt per eundem tho. in. 4. di. 24. q. D
3. ar. 2. quæstiun. 1. ad tertium argu. & . 38. q. 1. ar. 2. & dixi supra in quæstione vtrũ concilium possit illa facere quæ potest papa. Et scotus in quarto in trac. de perfectione statuum in. 9. q. dicit q papa est vicarius christi nõ solum inquantum christus fuit ecclesiæ prælatus sed inquantũ fuit totius mundi dominus. & q iuste de statu & bonis fidelium põt ordinare. Vnde & beatus tho. in trac. de regimine prin. dicit q omnes reges & principes christiani & omnes fideles tenentur esse subditi romano pontifici. Et inno. in. c. 1. de offi. ordi. dicit q papa est vicarius summi regis & præest regibus & imperatori: & q si quis eorum esset nimis seuerus vel iniuriosus, papa cognosceret etiam de non notoriis/ & inquireret si adesset infamia vel si accusaretur. Et idem domi. in. c. certum, 10. di. Et dicit inno. in. c. cum dilectus de foro compe. q papa est ordinarius omnium. & in. c. cum oporteat in glo. magna de accusa. q vniuersi subsunt papæ. Et car. in. c. ad hæc de offi. archi. dicit q papa dicitur cardo oĩum ecclesiarum. Et tho. de erroribus græcorũ. c. 72. dicit q est de necessitate salutis subesse romano põtifici. quod etiam dicit extrauagans bonifacii vnam san

ctam,& glo.in.c.ad nostram de haere. in cle.
A Ergo patet ꝙ ei soli est data suprema pote-
stas nullis vinculis alligata.
¶ Vnde de eius potestate multa pulchra di-
cta ponit grego.7.in.2.libro registri in-
dictatu suo.& inter caetera ꝙ romanus pon-
tifex iure dicitur vniuersalis, ꝙ solus põt de-
ponere episcopos vel reconciliare, ꝙ illi soli
licet pro temporis necessitate nouas leges cõ
dere ac nouas plebes congregare, ꝙ solus
potest vti imperialibus insignibus: ꝙ solius
papae pedes omnes principes deosculantur,
ꝙ illius solius nomen in ecclesiis recitatur/
ꝙ hoc nomen est vnicum in mundo, ꝙ illi li
cet imperatores deponere, ꝙ illi licet de sede
ad sedem necessitate cogente episcopos trãs-
mutare, ꝙ nulla synodus absq; precepto eius
debet generalis vocari, ꝙ nullum capitulum
nullusq; liber canonicus habetur absq; illius
authoritate, ꝙ sentẽtia illius a nullo debet re-
tractari/& ipse omnium solus retractare põt,
ꝙ ipse a nemine iudicari debet: ꝙ romanus
pontifex si canonice fuerit ordinatus meritis
beati petri indubitanter efficitur sanctus (te-
stante sancto euodio papien. episcopo & mul
tis sanctis patribus astipulantibus: sicut in de
cretis beati symmachi papae continetur) ꝙ ca
B tholicus non habetur qui non concordat cũ
romana ecclesia, ꝙ a fidelitate iniquorũ sub-
iectos potest absoluere.
¶ Ipse enim est qui tenet monarchiam mun
di & habet vtrunq; gladiũ: vt dicit deci.vni-
ca in ti. qui filii sint legi. Nam & moyses cuius
successor est papa / habuit vtrunq; gladium
33.q.2.admonere. Et dominus noster iesus
christus vtroq; gladio vsus est: vt in.c.nouit
de iudi.& ibi plene per doc.& in extrauagan
ti vnam sanctam.& ponit aluarottus in.c.1.
episcopum vel abb. in vsibus feu.& pono in-
fra late in quaestione propria. Et tanta est eius
potestas ꝙ ipse dispẽsat in omnibus praeterꝗ̃
in articulis fidei. abbas post alios in.c.propo-
suit de cõces. praeben. Ipse enim solus est re-
ctor vniuersalis ecclesiae: vt dicit ibi tex.& i.c.
vbi periculum.§.caeterũ de elec.in.6.& san-
ctus tho.in.2.opus.ca.65.&.66. Et eius ptãs
est a deo, vt ibi. Et a deo habet ipsius potesta-
tis plenitudinem, ponit bal.in.l.rescripta. C.
de precibus impera.offe. Ipse est qui dispen-
sat contra apostolum.34.di.c.lector. & cõtra
canones aposto.82.di.presbyter. & cõtra ve
tus testamentum in decimis non dandis, de
deci.ex parte/&.c.seq. dicit glo.in.d.c.propo
suit & ibi doc. Ipse cõtra ius diuinum dispo-
nit in particulari: vt in.c.si quis ĩuifeli.col.2.
de maio.& obe. Interpretatur & limitat ius di C
uinum: vt in.c.a nobis de deci. ibi glo. & feli.
in.c.quae in ecclesiarum col.6.veri. secunda
conclusio de consti. alias est in.10.col. Et ibi
adducit multas authoritates & multa cumu-
lat quae potest papa. quibus adde petrum de
ancha.in.c.licet de feriis, & in.c.nulli de sen.
excom.& multum bene in.c.rursus qui cle.
vel vouen. Et ꝙ solus a deo habeat plenitudi
nem potestatis, vide tex.in cle. pastoralis in fi.
de re iudi.&.2.q.6.c.qui se scit. Et sicut eccle
sia vniuersalis est vnum corpus, ita & vnum
caput tantum habet qui est papa: vt dicit glo.
in.c.causam quae el.2.qui filii sint legi. Est.n.
maior sanctis.20.di.de libellis. nam ponti-
ficatus aut sanctum suscipit aut sanctum fa-
cit: vt in.c.non nos.40.di.& multum notabi
liter dicit grego.7.in registro in.2.li. in dicta
tu suo: vbi sanctum euodium & symmachũ
hoc dicentes allegat, vt dixi supra.
¶ Item est maior apostolo in potestate: vt in
c.sacrosancta.22.di.& dicit deci.1.in ti. de bi
ga.de quo in.c.sunt quidam.25.q.1.& abb.
in.d.c.proposuit. Imo dispensat aliquando &
immutat vniuersalem statum ecclesiae: vt in
c.non debet de consan.& affi.&.31.di.ca.1.
&.68.di.ca.corepiscopi. licet glo.in.c.literas D
de resti.spolia.& in.d.c.proposuit dixerit cõ
trarium secundum ioan.an.& alios ibi in.d.
c.proposuit. Et in effectu dispensat in omni-
bus non concernẽtibus fidem secundũ abb.
ibi, qui etiam vult ꝙ possit liberare aliquem a
voto absq; aliqua cõmutatione quemadmo-
dum posset ipse deus. Et generaliter potest fa
cere omnia quae potest ipse deus claue nõ er-
rante: vt dicit ostien.in.c.ꝗ̃to de transla. prae-
la.& inno.in.c.quanto de iureiu. cum idẽ sit
consistorium dei & vicarii eius secundũ eos,
& refert abb.in.d.c.proposuit. Et dicitur lega
tus petri: vt in.c.in sancta.2.q.7. Et eius pote
stas & potestatis plenitudo est libera: vt in
cle.1.vt lite penden. Et quando vult quod fa
cit/non propria sua sed diuina authoritate fa
cit: vt in.c.ꝗ̃to de transla.praela.& in.c.inter
corporalia post prin.eo.ti. Et intantum ꝙ di-
cit.d.anto.in.c.si.25.col.de cau.posses. ꝙ illa
plenitudo potestatis quam habet papa non
põt ab alio possideri, qa illã habet a domino.
& ideo nõ potest ab inferiore possideri: quia
est incapax. & idem doc.in.ca.cum nobis de
prescrip. Et ideo est imprascriptibilis, abb. in
ca.bonae memoriae el.2.de postu.praela.post
inno.& in.c.cum non liceat de praescrip.& in

A ca.omnis anima & in.c.cum instantia.2.col. de censi.Et tanta est eius potestas ꝙ pōt quic quid vult: vt dicit anto.in.c.cum venissent de iudi. Et solum deum habet superiorem & iu dicem: vt in.c.aliorum.9.q.3.&.ca. facta ea. cau.&.q.

¶ Et generaliter dicit ostien. ponendo regu lam(& refert ioan.an.in.d.c.proposuit)ꝙ pa pa tantam habet potestatem ꝙ quicquid di cat vel agat/accusari vel damnari non potest ab homine nisi de hæresi.40.di.si papa. ponit specu. in ti. de accusato / versi.2.&.3. Nec potest ei dici cur ita facis: glo.in cap.ad apostolicæ de re iudi.in.6.9.q.3. ca. cuncta per mundum & .c. aliorum / cum duobus sequen. Et ipse est pater patrum & con currit in iurisditiōe cum quolibet ordinario, dicit ioā.mo.in.c.si eo tempore de elec.in.6. & bal.in.c.1.qui feu.dare pos.in.1.col. ¶ Et de eius potestatis plenitudine potes videre al uarottum in.c.1.episcopum vel abbatem.2. char.post bal.in.d.l.rescripta.& in specu.in ti. de legato/in.§.nunc ostendendum: & in.§. nunc breuiter in ti.de dispensa. & aliqua per feli.in.c.quæ in ecclesiarum de consti. & ali qua in.c.2.& aliqua in.c.fi.de maio.& obe.&

B aliqua in.c.si quando de rescrip. & aliqua in c.nonnulli eo.ti.& in.c.1.de consti. ibi bal. Vide abb.in.c.ad hæc de rescrip. & ioan.an. in.c.ex publico de conuer.coniuga. & in ca. vbi periculum de elec.in.6.& late per andre am siculum in.c.fi.in prin. de consti. ¶ Dicit tamen inno.in.c.innotuit de elec.ꝙ papa nō debet vti ista plenitudine potestatis sine cau sa. & contra vniuersalem statum ecclesiæ nō debet vti sine causa magna & aliis manifestas: vt ponit idem inno.in.c.quāto de consue. & bal.in.l.fi.C.senten.rescin.non pos. ¶ Et dicit bal.ꝙ non est disputādum cum principe de potentia sed de scientia sic.ita dicit in.l.1.ff.de consti.prin. Et de ista plenitudine potestatis dicitur si libet licet, dicit bal.in.c.1.de con sti. & vide abb.in.c.1.vt eccle.bene. Ista. n. potestatis plenitudo est supra debitum pasto ralis officii: vt ibi dicitur. de qua etiā vide in d.cle.1.vt lite pen.in.c.proposuit de conces. præben.c.per venerabilem.§.rationibus qui filii sint legi.ioā.an.in.c.1.de cōsti.in.6.tex. in cle.pastoralis in fi.de re iudi.2.q.6.c.decre to.bal.in.ca.1.de consti.& in.l.2.in.43.q.C. de serui.& aqua. Est enim ista plenitudo po testatis plenitudo arbitrii nullis iuris positiui subiecta regulis: vt ibi. Et an indifferenter pos sit illa vti, abb.in cap.illa quotidiana de elec.

C ¶ Et an in dubio per clausulas generales nō obstan.censeatur velle illa vti,bal.in.l.si testa mentum,C.de testa.anto.& immol.in.c.quæ in ecclesiarum de consti.alex.de immol. in.l. quanq̄.C.de testa.mili.& in.l.quidam consu lebat.ff.de re iudi.pau.de castro in cōsi.280. incipit in facto pſenti. Et in casu dubio vtrū censeatur velle illa vti, abb.in.c.fi. de matri. contracto contra inter.eccle.

¶ Vnde ex his patet ꝙ potestas papæ quę est sine cardinalibus, non potest coarctari nec per cardinales nec per aliquem alium nec per ipsummet nisi a solo deo a quo illam ha bet vt supra dictum est. Et sicut alii clerici nō possunt etiam paciscendo renuntiare priuile gio ꝙ non conueniantur coram non suo iu dice sine licentia sui episcopi(vt in.c.si diligē ti &.c.significasti de foro compe.) nec priui legio canonis si quis suadente(vt in.c.contin git de sen.excom.) eodem modo non potest papa renuntiare suæ potestati nec alium sibi parem vel superiorem constituere sine volū tate dei cuius iudicio est suppositus: vt.d.ca. aliorum. Nec eius potestas potest ab aliquo nec a concilio restringi: vt dicit ioan. de fan. in.c.dudum.3.q.6.& alex.ibi. Nec etiam eo consentiente: vt dicitur in cap. nunc autem. 21.di.& ponit ioan.an.in.c.ecclesia de cōsti. D quia eius potestas est immediate a deo: vt in c.sacrosancta.22.di.&in.c.quis.21.di. ¶ Ip se siquidem dicitur leo. Vnde rabanus li.8.c. 1.dicit,leo quidem fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum: & in amos leo ru giet,quis non timebit: leo quidem præpo situs ecclesiæ intelligitur. Ita rabanus. Vnde papa dicitur summa potestas nullis capitulis siue limitationibus subiecta secundum bal. in proœ.ff.vnde nec potest se submittere iu risditioni alicuius: quia tenderet in opprobri um papalis status & sedis. Sicut in simili dicit abb.in.c.ecclesia de consti. ꝙ papa nō posset subiicere omnes clericos iudicio seculari, qa hoc priuilegium fori habent clerici a deo: vt notat inno.in.c.2.de maio.& obe.& glo.in.c. si imperator, 96.di.& glo. in cap. q̄q̄ de censi.

¶ Nec obstat tex.in.c.nos si incompetenter 2.q.7.& in.c.maudastis &.c.auditum.2.q.4. Quia respondet ioā.an.in.d.c.significasti de foro compe.ꝙ ibi narratur factum ex huma nitate,& nō ꝙ ex necessitate papa se subiece rit, quod ostendunt verba in fi.d.c.auditum, ibi hoc autem faciens non legem præscribo cæteris qua id facere cogantur. Et ex quo nō habet

A habet superiorem(vt in.c.licet de elec.)ipse-
met voluit se submittere. nec fuit submissio
derogatiua põtificalis p̃tãtis,sed ex quadã vr-
banitate ppria ad ostẽdendũ q erat insons il
lorũ criminũ quæ ei obiiciebatur. quod & di
cit alua.de plãctu eccle.li.1.ar.32.Et vt dicit
abb.in.d.c.significasti/ibi in.d.iuribus narrãt
factũ & nõ ius:quia de iure hoc fieri nõ põt,
cũ redũdet in opprobriũ dei cuius est vicari⁹,
allegat eũdẽ ioan.an.in.c.ecclesia de cõsti.&
archi.in.d.c.nos si incõpetẽter.& de hoc lati⁹
diximus in alio loco.Et de eius p̃tãte vide bo
nã glo.in verbo priuamus in.c.ad apostolicę
de re iudi.& specu.in loco vbi supra in ti.de
accusato/in versi.item papa.¶ Ipse.n.nõ ligatĩ
aliqua lege positiua.c.ad petitionẽ de accusa.
cũ simil.Et põt facere q facta habeãtur p in-
fectis:vt in cle.1.in glo.de immu.eccle.Et nõ
solũ ipse nõ ligatur sua lege/sed nec quilibet
inferior ligatĩ propria lege secũdum archi.&
refert ioã.an.in.c.2.de consti.in.6.De quo vi
de ibi.& bal.l.§.ad hæc de pace iura.fir.&ber
tachi.in trac.de ep̃o parte.2.li.4.q.16.& idẽ
bal.in.l.1.§.similiq modo.C.de latina liber.
tollẽ.Ipse.n.promissiões factas subditis põt
pro libito reuocare secũdum inno.in.c.in no
stra de iniu.Et cõtractum cũ eo initum siue
B concessionẽ per eum factam reuocare potest
secundũ bal.in.l.1.ff.de consti.prin.quia de
plenitudine potestatis omnia ei licent / etiã si
videãtur iniusta secundũ inno.in.c.q̃to de iu
reiu.& bal.in.l.cum te spõsæ.C.de dona.an-
te nup.Et quod erat validum põt annullare
16.q.1.c.de his.& de iis quæ fiunt a prela.ca.
cũ apostolica.Et de nihil facit aliquid & de ali
quo nihil.de cõsecra.di.2.c.reuera.l.1.C.de
rei vxo.act.in prin.Et q viuat legibus nõ est
de necessitate sed de verbo honestatis;dicit
bal.in.l.digna vox.C.de.ll.Et disputare de eo
quẽ princeps elegit vtrum sit dignus/est sacri
legiũ.17.q.4.c.sacrilegium in glo.Et in eo so
lo est sedes libertatis/ & põt præferre minus
æquũ magis æquo,secũdum bal.in.l.2.C.de
serui.& aqua.Est.n.idẽ consistorium siue tri-
bunal papæ & dei:vt i.c.q̃to(ibi inno.& ioã.
an.)de transla.præla.& supra dictũ est.Vnde
dicit bal.q qñ est iuramẽtum quod sapit mo
nopolium vel cõtra publicum bonũ(vt sunt
statuta artis quæ sunt iurata & sapiunt mono
poliũ)nõ est seruãdum,ita dicit ipse in.l.si ad
excludẽdã.C.de iureiu.Similiter qñ iuramen
tum tẽdit in peiorẽ exitũ.vt est in proposito si
bene cõsideretur:quia vno contradicẽte(etiã
vbi esset necessitas ecclesiæ)nihil posset.&

tale iuramentum videtur in seipso naturali-
ter malum,& ideo non seruandum.l.iuris C
gẽtium.§.naturaliter ibi bal.ff.de pac.& glo.
in.d.c.vbi periculum in.§.ceterum,in verbo
humana lex.

¶ NONO facit quia si diceremus quòd
papa teneretur ad obseruãtiam capitulorum
& non posset se absoluere,sequeretur quæ-
dã cõtradictio:scilicet q haberet plenitudinẽ
potestatis restrictam & esset papa.Ista autem
sunt repugnantia/q sit papa & non habeat li
berã potestatis plenitudinem.l.vbi repugnã-
tia.ff.de regu.iu.Non enim potest quis face-
re etiam paciscendo q tollat sibiipsi libertatẽ
rei propriæ re propria existẽte:vt in.l.nemo
ff.de pac.Et vbi aufertur domino libera po-
testas disponendi de re sua / fit contra bonos
mores:vt in.l.in re mandata.C.mandati.& in
l.nemo exterus.C.de iudæ.& in.l.sed si lege
§.consuluit.ff.de peti.hære.Facit quod dici-
tur in cap.si.de condi.appo.quòd conditio-
nes quæ sunt contra substantiam actus viti-
ant actum & non tenet conuentio:sicut in
proposito quòd non possit creare cardinales
vltra certum numerum nec sine consensu/
est contra substantiam plenitudinis potesta-
tis põtificalis,quæ debet esse plena & libera:
vt in.d.cle.1.vt lite pen.Ad idem facit quod D
dicit ioan.an.in cap.cum instantia de censi.&
referunt moder.in.c.cum nobis de præscrip.
vbi dicit quòd papa non potest aliquem pri-
uilegiare contra seipsum.facit tex.in.l.com-
petit.C.de præscrip.30.annorum.Et ideo
non poterit aliquam particularem personam
vel religionem priuilegiare quòd non pos-
sit eum excommunicare / vel quòd vocati
non teneantur ad eum ire.Et est ratio secun-
dum abb.sicu.ibi quia papa qui tenet locum
dei in terris(vt in cap.q̃to de transla.præla.
&.cap.1.vt eccle.bene.)non potest aliquem
eximere a sua potestate:cum per hoc exime-
retur a potestate dei.Vnde contra summam
potestatem papæ non valet præscriptio:vt
ponit inno.in cap.2.de postula.præla.De
quo vide late modernos in cap.cum nobis
de præscrip.& quod ponit bal.in authen.
quas actiones in fi.de sacrosanc.eccle.Et q
eximat aliqua a sua potestate continet repu-
gnãtiam ad plenitudinem potestatis eius:si-
cut in simili dicimus quòd deus non potest
facere q facta non sint facta,quia continet
repugnantiam & contrarietatem in eodem:
quia hoc nihil aliud est dicere quàm q faciat
falsa.Vnde aug.contra faustũ ait.quisquis ita

A dicit si omnipotens est deus faciat vt quæ facta sunt nõ fuerint, non videt hoc se dicere si omnipotes est faciat vt ea quæ sunt vera falsa sint. Sicut.n.non potest fieri ꝙ facta in veritate non sint facta (vt in.l.in bello. §. factæ ff.de capti.) sic in simili impossibile est ꝙ papa habeat potestatis plenitudinem & illã nõ habeat quia seipsum illa priuauerit.

¶ Et si dicaẽ ꝙ papa quo ad ea quæ sunt iuris positiui põt facere.vt q̃ facta sunt hẽantur ꝓ infectis (vt in cle.1.i glo.de immu.eccle.) dic hoc nõ esse verũ quo ad veritatẽ, sed quo ad effectũ: vt dicit car.ibi in.d.cle.1. Facit quod dicit.s.tho.i trac.cõtra errores græcorũ.c.68. &.73.dũ loqtur de plenitudine ptãtis datæ ꝑ verba quodcũq; ligaueris &c. Vñ si est adeo nõ põt ab inferiore minui.c.cum inferior de maio.& obe. vñ dr̃ actuũ.c.5.si opus dei est nõ poteritis dissoluere illud. Igitur si est verus papa, non poterit eius ptãtis plenitudo a quoq̃ nec ab ipsomet minui. Ita dicit aluarꝰ de plãctu eccle.in.1.li.arti.32.quia.n.nõ habet superiorẽ, non põt per parẽ vel inferiorẽ iudicari: qa eius ptãs est a deo vt supra dictũ ẽ. Et istã conclusionẽ ponit aug.de anco.q.61. ar.4. vbi dicit ꝙ si papa eximeret aliquos a seipso negaret se dei vicariũ & incideret in er-

B rorẽ manichęorũ ponẽtium ab alio pricipio spiritualia & ab alio tpalia eẽ producta. seipm aũt negare nõ põt sicut in simili dicit apostolus.2.ad timo.2.deus fidelis ꝑmanet/ seipsum negare nõ põt, quod & ponit ioan.an.in.c.cũ istãtia de cẽsi. Quod clarũ est quo ad spiritualia: vt vide feli.in.c.cũ non liceat de præscrip. in fi. Sic vr̃ dicendũ in proposito ꝙ cũ ꝑ ista capitula tollatur plenitudo ptãtis põtificalis/ nõ potuerit se obligare. Et ex hoc vr̃ ꝙ vel iuramentũ istud ꝑstitum nõ liget vel ꝙ debeat relaxari, faciũtq; dicunẽ in.l.si quis pro eo. ff. de fideiusso.& calde.cõsi.8.&.9.de iureiu. & bal.in.l.fi.§.fi.post glo.C.de bonis quæ libe. & tex & ibi doc.i.c.sicut el.1.de iureiu. Et ibi expsse abb.siculus ponit qõnem.& concludit quo ad ista capitula quæ faciũt cardinales in conclaui & iurant seruare/ ꝙ iuramẽtum nõ ligat, tanq̃ fuerit iuratũ in preiudiciũ dignitatis pontificalis. Et hoc vr̃ clare ꝑcedere in quantũ illa capitula sunt restrictiua põtificalis authoritatis: vt est ꝙ nõ possit creare cardinales vltra nũerum. Quod et posuit calde.cõsi. 3. vbi et voluit ꝙ nõ liget iuramẽtum ꝑstitum post assumptionẽ incõtinenti: qa ea quæ incõtinenti fiũt videtur inesse.l.lecta.ff.si cer. pe. & facit in proposito quod dr̃ in.c.1.&.c.arta

dus.8.q.3. Istam et conclusionẽ posuit pe.de ancha.tã in regula accessoriũ de regu.iu.i.6. q̃ in cõsi.suo.282.in fi.incipit in auxiliũ veritatis: videlicet ꝙ licet rõne schismatis tollẽdi inter duos contẽdentes de papatu possint fieri capitula & iuramẽta & vota quibus ligarentur, nõ sic in vno indubitato papa. Et hãc etiã conclusionẽ tenuit feli.in.c.1.de proba.in.4. col.& alex.8.q.3.in summa. & latius barba. ꝑ istas & alias ratiões in cõsi.1.in.1.volu. Et idẽ reperio quẽdam eꝑm scripsisse: qui refert ꝙ sede vacan.ꝑ obitũ eugenii ex voto cardinalis bononiẽ.fuit cessatũ a simili capitulatiõe tanq̃ nulla. Et idẽ vr̃ sentire eꝑs brixien.in quibusdã allegatiõibus: in qbus vult ꝙ papa possit creare cardinales nõ obstan. voto & iuramẽto ꝑstitis i cõclaui. Et idẽ in effectu voluit martinus de laude in trac.de cardinalibus. q. 33. vbi dicit ꝙ si papa ante electionẽ iurasset in manibꝰ cardinaliũ se renũciaturũ papatui ad beneplacitũ ipsorũ, tale iuramẽtum tanq̃ ꝑstitũ cõtra libertatẽ vicarii dñi nr̃i iesu christi nõ valeret. Quod intelligo nisi esset ꝑstitum ꝓ sedãdo antiquato schismate ꝑ cõsi.petri de ancha.supraallegatũ. quod & voluit rosel.quẽ refero in illa.q.vtrũ qñ papa ẽ incorrigibilis & scãdalizat ecclesiam/ possit deponi.

¶ Accedit et ad ꝓpositũ ꝙ nõ posset cardinalis in electiõe dñi nr̃i papæ renũciare voci suæ dãdæ in pñria aliorum cardinaliũ: vt notat ostiẽ.& ioã.an.in.c.nisi cũ pridẽ de renũ.& ponit idẽ laudẽ.in qõne sequenti. qa illud est publicũ authoritate & vtilitate cui renũciari nõ põt.l.ius publicũ.ff.de pac. Ergo mlto minus poterit papa renunciare creationi incerti nũeri cardinaliũ, quod esset directe cõtra eiꝰ ptãtem/ & est publicæ authoritate & vtilitate, imo & necessariũ & insepabile ab eius ptãte l.1.&.3.ff.pro socio.l.quis ergo casus.ff.de peculio. Et pro hoc facit bene in ꝓposito tex. in.c.1.de his q̃ fiũt a maio.parte ca. vbi dicit ꝙ iuramẽta q̃ sunt ꝑstita ꝓ cõsuetudine seruanda, qñ sunt cõtra sanctorũ patrũ instituta non tam iuramẽta q̃ periuria sunt censenda.

¶ Ex quo arguiẽ ꝙ non iuuãtur cardinales ꝓtextu cõsuetudinis faciẽdi capitula sicut dr̃ cõsuetũ a tpe bõifacii citra. & hoc roborari statuto cõcilii basiliẽ.qa de iure nõ tenẽt iuramẽta sup eis ꝑstita sed potius dicẽda sunt periuria. Et ita expsse dicit tex.in.d.c.sicut nr̃is de iureiu. & pro hoc tex.in.c.1.de iureiu. In. 6. Et maxime non videntur valere quãdo est appositum ꝙ vno dissentiente etiã si maior pars consentiat nõ possit illos creare: cum tamen

A ẽt ſi illorũ conſenſus de neceſſitate eſſet req-
rendus, ſufficeret cõſenſus maioris partis: vt
in.l.quod maior.ff.ad municipa. Illud.n.dr̃ fa
ctum ab oĩbus de capitulo quod fit a maiori
parte: vt dicit glo.in.c.nõ põt de re iudi. Et qđ
fit a maiori pte/dr̃ factum cõcorditer: vt dicit
glo.fi.in.c.1.de maio.& obe.& glo.in.c.vbi
piculũ.§.iidẽ quoq; de elec.i.6. Facit glo.i.c.
in ſingulis de ſtatu mona. de quo ẽt doc.in di
ctis locis,& quæ dicũtur in.c.cũ oẽs de cõſti.
Cũ ergo in gerẽdis p collegiũ cardinaliũ ſuf-
ficiat maior pars (vt probat ille tex.i.d.§.iidẽ
quoq;) p argumẽtum a ſpãli aſtringere papã
q; debeant haberi vota oĩm nihil eſt aliud q̃
tollere ei plenitudinẽ ptãtis, quę coarctari nõ
põt: vt dicit petrus de ancha.in.d.conſi.282.
in fi.quia eſt a deo: vt.d.c.ad apoſtolicę de re
iudi.in.6.&.d.c.nouit de iudi. Eſt.n.poteſtas
papæ indiminuibilis eo exiſtẽte papa: vt dici
tur in trac.de eccleſia qui attribuitur.s.tho.&
incipit quæ eſt iſta quæ proceſſit.

¶ Et ſi bene cõſideret allegare conſuetudinẽ
faciẽdi ſimilia capitula a tpe bonifacii/facit cõ
tra cardinales, ex quo nunq̃ reperiũtur obſer
uata.c.1.cũ materia de treu.& pa. Item qa nõ
eſt a iure pfixus certus numerus cardinaliũ,
ſed eſt in arbitrio papę. Imo albe.de roſata in
B ru.ff.de ſtatu homi.dicit q; decẽs eſſet q; eſſẽt
72.vt iudicẽt oẽs natiões. Imo tex.in cle.ne
romani/i.§.porro. innuit q; cardinales debẽt
eſſe plures numero licet nõ ſit pfixus certus
numerus. Et plures dixerũt idẽ quod alberi-
cus/q; ad minus deberẽt eſſe.72.& tot dicit eſſe
titulos in vrbe quẽadmodũ tot fuerũt diſcipu
li dñi nr̃i ieſu chriſti,& qa tot fuerũt linguæ.
Reperitur ẽt q; tpe pontiani papæ qui nõ po
nitur in catalogo fuerũt.236.cardinales: vt
habetur in chronicis & refert martinus de lau
de in trac.de cardinalibus in.q.2.quod etiam
ponit cardi.flo.in.d.§.porro.in.3.notabili.
Erit ergo in arbitrio papæ: vt dicit martinus/
argu.ca.de cauſis de offi.delega.&.l.1.§.fi.ff.
de iure delibe.& dicit albericus in.d.ru.

¶ Ad idẽ facit q; cardinales ſunt ſubiecti pa-
pę ſicut & ceteri oĩm nationũ: vt in.c.cũcta p
mũdum.9.q.3. Sed inferior non põt appo-
nere onus ſuo futuro dño per quod grauet
eius libera ptãs: vt dr̃.8.q.3.attaldus.& poni
tur in.c.ſignificaſti de elec.l.1.§.quæ honorã
dæ.ff.quarũ rerũ actio non datur.& glo.8.q.
3.in ſum.& dicit petrus de ancha.in.d.conſi.
282. Ergo cardinales nõ poſſunt facere capi
tula nec onerare futurũ papã. Quinimo ſe-
cũdũ opinionẽ illorũ qui volũt q; cardinalatus

ſit de iure poſitiuo, papa qui eſt ſupra ius poſ C
ſet extinguere dignitatẽ cardinalatus vbi nõ
eſſet ſcandalum in vniuerſali eccleſia: vt vide
quod diſputat barbatius in trac.de præſtantia
cardinalium in prima quæſtione principali.

¶ Et quantũcunq; iuramẽtum fuerit pſtitum
poſt aſſumptionẽ/non obeſt: qa in talibus cõ
tractibus decretis & cõſtitutiõibus ſpectatur
initium: vt dicit glo.notabilis in.c.dudũ cl.1.
de elec.l.3.§.ſcio illud.ff.de mino.cũ cõcor-
dan. Et iuramẽtum recipit interpretationẽ ſe
cũdum intentionẽ iurantis: vt dicit glo.in.c.
breui de iureiu.& probat tex.in.c.1.co.ti.i.6.
Et maxime in foro conſcientiæ: vt dicit inno.
in.c.veniẽs de iureiu.& ponit philippus in.d.
c.1. Quinimo hoc vr̃ facere rem magis ſuſ
pectã: cũ magis propter continuitatẽ arguat
eſſe idẽ actus: vt in.l.duos.§.duo rei ibi glo.
& bar.ff.de duobus reis.& quod bene dicũt
doc.in.l.2.C.quod metus cã.quia nõ præſu-
mitur nec eſt veriſimile q; papa ſpõtanee vo
luerit ſe obligare: ſicut non eſt veriſimile q; il
le qui habet iuſtã defenſiõem velit ſoluere.&
ideo iſta præſtatio iuramenti arguitur magis
inuoluntaria q̃ volũtaria. Nec iuramentũ ſup
plet veritatẽ conſenſus: vt dicit bal.in.l.ſi pe-
cuniã.ff.ſi cer.pe. Nec operatur vltra intẽtio-
nem conſenſum.l.fi.& ibi bal.C.de non nu- D
me.pecu. Nec addit vinculum religionis vl-
tra conſenſum ſecũdum bar.in.l.titia.§.im-
perator ad fi.ff.de lega.2.& oldra.conſi.120.
Et q; non præſumatur cõſenſiſſe voluntarie,
facit quod ponũt doc.de metu/quãdo eodem
tpe quis per metũ ſe obligat & poſtea incon-
tinẽti ſoluit: aiunt.n.quia durat eadẽ cã metus
q; non dr̃ purgatus p ſolutionẽ: vt dr̃ in.d.l.
2. Vnde in propoſito quis diceret q; volunta-
rie ſe obligauerit, ex quo ilico poſt aſſump-
tionem iurauit: cũ tunc adhuc vix haberetur
pro papa,& veriſimiliter poterat ſuſpicari q;
turbaret eius promotio. Facit quod dr̃ in.c.
verũ de iureiu. Et qñq; metus ſtatus vel hono-
ris eſt iuſtus metus: vt vide bonã glo.in.c.cũ
dilectus quod metus cã.quis.n.in tanta ſtatus
mutatiõe & in pſentia tantorũ patrũ pſume-
ret adeſſe liberũ cõſenſum? Facit quod dr̃ in
l.1.§.q̃ honorãdę.ff.quarũ rerũ actio nõ dat.
& glo.notabilis.20.q.3.c.pſens clericus, q̃ in
cipit argumẽtũ &.22.q.4.c.vnuſquiſq; i glo.
vbi ea quę promittuntur ob reuerentiã, non
tenent. Ad quod bonus tex.in.l.penul.ff.
de fur. preſumitur enim mẽs cõcuſſa ob ma-
gnam reuerentiam. glo.22.q.4.§.ex his
& non libera; vt ibi. Facit quod dicitur poſt

A inno.in.c.1.quod metus cã. & quod dr̃ in.c. cãm matrimonii de offi.delega.& glo.8.q.1. c.si ergo.& tex.in.c.licet ea.cau.&.q.

¶ Et maxime considerandum est ꝙ cum agitur de materia subiecta contractui quæ sit in nr̃o cõmertio & quæ per stipulatiõem acquiratur, si dr̃ cõtractus vltrocitroq; obligatorius/non præsumitur meticulosus nec inuolũtarius quia aliquid datur propter illud quod ex contractu acquiritur. Vnde si quis det pecuniam vel aliud vt assequatur fundum, præsumitur de facili ꝙ voluntarie voluerit soluere & dare vel obligari/ quia acquirit illud quod est in cõmertio nostro: vt de cõtrahen.emp. per to. Sed in proposito cum papatus non detur nec acquiratur aliquo dato sed ex electione, non fit verisimile ꝙ quis voluerit se obligare sine cã. l.cũ de indebito. §.fi.ff.de proba. c.si cautio de fide instru. maxie in iis quæ dependebant a mera voluntate & arbitrio eius. Vnde vel opor.et dicere ꝙ coactus & timẽs illud fecerit post pontificatum vel inconsiderate, & cũ agatur de obligatiõe facta deo (videlicet iuramẽto & voto) stari debet dicto & conscientiæ eius an intenderit se obligare: qa nõ præsumitur immemor suę salutis. 1.q.7. sancimus. c.significasti ibi glo.de homi. Facit

B quod dicitur in.c.si vero de sen.excõ.el.2. & in.c.vt circa de elec.in.6. & in.c.vltra tertiam de testi.cum simil. videlicet ꝙ ea quæ dependent ex animo/ probãtur medio iuramento. Nec debet prẽsumi hoc promisisse vt acquireret pontificatũ/ne prẽsumamus delictũ & simoniã, quod in dubio non pr̃sumitur: vt in.l. merito ibi doc.ff.pro socio.l.si post motã. C. de peti.hære.& bar.in.l.nõ solũ.§.sed reprobari.ff.de noui ope.nunci.

¶ Item ratiõe magni gaudii mens pr̃sumitur alterata: vt dicit glo. insti. de libertinis in.§. serui. Et facit bene tex. in.c.cum apud.xi.q. 3. vbi vult in similibus actibus tumultuosis differri executionẽ sni ę principis ad.30.dies. Et sic videtur ad id quod dicit do.i.c.1. de iureiu.in.6.qa intelligit qñ est iuratũ nõ incontinẽti post. Et ex celeritate actus pr̃sumit̃ fraus: dicit tex.in.l.si ventri.§.fi.ff.de priuile.credi. bal.in.l.eã quã.C.de fideicõ.in antepe.col.& in.l.post cõtractũ.ff.de dona.c.1.de renũ.i.6. Facit tex.cũ glo.5.q.5.§.itẽ labiũ.vbi testis qui nõdum lecto sibi articulo deponit ita esse pr̃sumitur falsarius. Facit quod dr̃ de iudice q de mane habet pcessũ & in vesperis iudicat: vt in.l.prolatã.C.de sententiis.& in.c.ponderet.50.di.qa non præsumitur vidisse acta. Et cõsilium sapiẽtis pcipitatũ non valet: vt dicit C
anto.in.c.si p debilitate de offi.delega. Et propter festinantiã non pr̃sumitur quis deliberasse: vt in.c.tũ ex literis de in integ.resti. Et sicut approbatio capitulorũ adeo celeriter facta pr̃sumit̃ indeliberata, ita & iuramẽtũ & votũ de sup factũ.glo.in.l.cũ patronus.§.si patronũ. ff.si qd in frau.patro.& pro eodẽ actu reputatur.glo.in.l.si cõuenerit.ff.de pigno.act. bal. in.1.cõsti.codi. Et sicut non valet votũ indeliberatũ (vt voluit glo.in.c.dudũ de cõuer.cõiuga.) sic nec iuramẽtũ indeliberatũ.l.2.C.ad leg.iul.maiest.& quod habet in.c.sicut el.1.de iureiu. Et insolita cautela inducit suspitionẽ. glo.in.l.si quis sub conditiõe.ff.de cõdi.insti. Et indeliberata cõfessio nõ nocet.c.ex literis de diuor. ¶ Et quis non pr̃sumitur velle dimi nuere suam dignitatẽ/sicut non pr̃sumitur renũciare beneficiũ multis laborib⁹ acquisitũ. ca.super hoc de renun.l.cũ de indebito.ff.de proba. sicut nõ pr̃sumitur ꝙ aliquis sibiipsi mẽbrũ absciderit.55.di.c.si.& ibi notat̃. Quod maxime arguitur ex sequẽtibus: quia statim qñ potuit contrauenit. ex sequentibus.n.præsumimus animũ de præterito.l.si ii qui adulterii.C.ad.l.iul.de adul.in authen.vt nulli iudi.§.si quis vero.34.q.2.cũ per bellicã.c.scribam ibi glo.de præsump. D

¶ ET ex his apparet ꝙ tale iuramẽtum vel nõ ligat tanq̃ cõtra bonos mores (vt in.c.nõ est obligatoriũ) vel est de facili relaxandũ. Faciunt quæ dicũtur in.c.cũ cõtingat de iureiu. & in.d.l.si qs pro eo post bar.ff.de fideiusso. Et ꝙ tale iuramẽtum quod tendit in præiudicium dignitatis in inferiore a papa/ potius dicat̃ periuriũ, est tex.in.d.c.sicut nostris de iureiu. qñ iuramentũ est præstitũ ante promotionem quia videtur cõtinere simoniã: vt in summa.8.q.3.ibi glo.& domi.qui allegat hugo.dicentẽ ꝙ super hoc est quoddã concilium romanum.& idem dicit in.c.1.de iureiu.in 6. Sed qñ est præstitũ ante & post, est tex.in ca.artaldus.8.q.3. Et ad hoc facit quod dicit domi.in.d.ca.1.de iureiu.in. 6. ꝙ si minister prouincialis ordi.minorũ iurauit renunciare infra trienniũ in manibus capituli prouincialis, cũ ex cõstitutionibus ordinis debeat renũciare in manibus generalis vel capituli generalis/tale iuramentum eum non ligat per illum tex.in.d.c.1.

¶ Ad idem facit ꝙ vbicunq; causa prohibitiõis est de iustitia positiua & mutabili, tunc iuramentum super ea appositum est seruandũ/sed potest per papã super ea materia dispẽ

A satis: si vero causa prohibitionis est de iustitia nō positiua sed immutabili, tūc iuramētū su, per illa appositū est nullū, verba sunt bal. in. l. non dubiū in antepenul. col. C. de. ll. Cum er go potestas dignitatis pontificalis sit de iure diuino introducta (vt in. c. nouit de iudi.) iura mentū appositū super capitulis restringenti, bus & alterātibus in aliquo dignitatē & po, testatē pontificalē/ erit nullū, tanq̄ appositū su per prohibitione iustitię immutabilis: cū ius diuinū sit immutabile. e. a nobis de decimis. &. §. sed naturalia insti. de iu. natu. gen. & ci. ¶ Et per hoc patet φ non obstat. c. debitores eū simil. de iureiu. quia illa iuramēta sunt po sita super prohibitiōe de iustitia positiua, quæ est mutabilis: vt in. c. nō debet de cōsan. & af, fi. Et cū ep̄us nō ligetur suo statuto prohibiti uo/ multo magis nec papa, posuit bal. in. l. di, gna vox. C. de. ll. referendo archi. & ioan. an. in. c. 1. de cōsti. in. 6.

¶ Et ideo cū in omni iuramento intelligatur excludi omne quod non est licitum (vt in. c. veniens/ & in. c. q̄to de iureiu. & ibi anto. & bar. in. l. societatē/ in. §. arbitrorū. ff. pro socio. & bal. in. l. alias. ff. de iureiu. & in. l. si procura, tor. ff. de cōdi. indebiti) nō extēditur nisi ad ea quæ legitime fiunt: vt dicit glo. 3. in. c. 2. de ar B bi. quia non debet esse iniquitatis vinculū: vt in. c. quanto de iureiu. & 22. q. 4. c. inter cæ, tera. Vnde cum iniquum sit restringere pon tificalis dignitatis potestatem, consequenter dicendum est ipsum non ligari tali iuramen, to tanq̄ cōtinente quid illicitū. ¶ Ad idē facit quod ponit. s. tho. in secūda secundæ. q. 89. ar. 9. in respōsione ad terciā argu. vbi dicit φ q̄n sub iuramento promittitur aliquid quod est dubiū vtrū sit licitū vel illicitū vel simpliciter vel in aliquo casu, tunc ep̄us potest dispēsare super tali iuramēto. q̄n autē sub iuramēto p, mittitur aliquid quod est manifeste licitū & vtile, tunc nō videtur habere locū dispēsatio vel cōmutatio nisi aliquid meli⁹ occurrat ad cōmunē vtilitatē faciendū: quod maxime vi, dentur pertinere ad potestatē papæ/ qui habet curā vniuersalis ecclesię. Vel etiā absoluta re, laxatio: quę etiā ad papā pertinet in omnibus generaliter quæ ad dispensationē rerū eccle, siasticarū pertinent, super quas habet pleni, tudinem potestatis.

¶ Nūc in pposito ēt si esset dubiū vtrū sit bo, nū φ papa se obligauerit prædictis capitulis, posset forte illis non obstantibus expedire ec clesiæ vniuersali noua creatio cardinaliū: si er go in dubiis ep̄us dispēsat, multo magis dispē sabit papa. Silr pōt dici in cōmutatione iura, C mēti: quia q cōmutat nō dicit fractor iuramē ti: vt in. c. peruenit el. 2. de iureiu. Quia si sit cā necessaria mittēdi legatū/ & adsit vir doctis simus & expertus & tali legationi accommo dus, q̄s diceret φ nō posset papa eū creare car dinalē etiā reclamātib⁹ cardinalibus: cū sem per in iuramēto subintelligat clausula re in eodē statu manēte. 22. q. 2. ne quis. & c. quē, admodū de iureiu. Et pōt ex causa deferi iura mētū: vt. d. c. quēad modū. &. l. si. ff. qui satisda, cogā. Et videt esse præsumptio iuris & de iu re (cōtra quā nō admittitur pbatio in cōtra, riū) pro eo quod facit papa: vt in. c. quę in ec, clesiarū de cōsti. Et iniquū est nō rūpere legē vbi ęquitas suggerit: vt dicit tex. ibi glo. in authē. vt sine prohibitione matres colla. 7.

¶ Vnde si loquimur de iuramēto facto in cō claui cū erat cardinalis, nō ligat p iura supra adducta. Et ex quo nūc est alia psona/ posset seipsum absoluere: vt supra dixim⁹ allegādo petrū de ancha. in. c. venerabilē de elec. i casu quo nō est alteratus status ipsius persone. fa, cit quod dicitur in. c. sicut de iureiu. ergo mul to magis postq̄ est mutatus/ puta si sit factus papa: q a tunc est superior cardinalibus. ¶ Vn nō obstat quod dicit archi. in. c. nō est. 22. q. 1. φ quis nō pōt seipsum absoluere: & refert D abb. in. c. dilecto circa fi. de præben. q a loquit in inferiore & q̄n non est mutata persona & q̄n iuramētū habet suos comites. Pro hoc fa, cit tex. & quod ibi dicūt doc. in. l. si cōsul. ff. de adop. & q̄ dicūt in. c. cū ex officii de pscrip. & in. c. licet de offi. ordi. ff. de autho. tuto. l. acti, piētis. de ritu nup. l. 3. de cōtrahē. emp. l. sistu, las. §. 1. & de offi. præsi. l. 1. In iis. n. quæ sunt voluntariæ iurisditionis/ bene pōt quis iudi, care in facto proprio: vt dicit glo. in. d. l. si cō sul. De quo late vide in. c. per venerabilem in §. videbat in glo. super verbo tanq̄ principe & ibi doc. q si filii sine legi. vbi ponit vtrū prin ceps possit legitimare propriū filiū, & quādo possit authorizare in facto proprio.

¶ Et idē etiā dicendū vbi non est alteratus sta tus psonæ: vt quando postq̄ est papa iurauit. quia si iuramētū præstitit vt homo/ debet pos se se absoluere tanq̄ is q tenet vicē dei: vt in. d. c. 1. vt eccle. bene. cū semper in iuramento cēseat excepta papalis authoritas: vt. d. c. veni entes de iureiu. Itē facit φ nō præsumit quis iurare vel vouere cōtra seipsum. vnde si pro mitto te iuuare cōtra quascūq̄ psonas vel ar mare currū meū cōtra quācūq̄ personā p te/ nō intelligit ista promissio cōtra meipsum

A vt dicit cy.in.l.inquisitio.C.de solu. Ideo nō præsumitur ꝙ papa iurādo voluerit per tale iuramentum derogare in aliquo suæ pontificali dignitati, ad hoc.l.1.ff.de sena.& in.l.ad.ministratores.§.fi.ff.de excusa.tuto.&.l.fra ter a fratre.ff.de condi.indebi. Item vbi illud quod promittitur incipit esse iniquum vel in melius explicabile, semper illa promissio debet rescindi: vt in.l. ex facto de vulga. & pupil.&.c.suggestum de deci. ¶ Nec etiã debent capi promissiones vt contineant sensum captiosum.l.cum aquiliana.ff.de transac. vel vt ius cocedentis lædant.l.si domus.ff.de.seruit. vrba.prædi.

¶ Item posito ꝙ iurauerit & vouerit capitula & ꝙ teneatur ad obseruandum, tamen per huiusmodi capitula non est ei adempta facultas illa reuocandi quando ex aliqua causa aliter ei videbitur. Pro quo facit quod in simili dicitur in.l.si quis in principio testamenti.ff. de lega.3. & quod ponit ioan. an.in regula quod semel de regu.iu. & quod dicitur per glo.in.c.vltima voluntas.13.q.2.& bar.in.l. cum duobus.§.idem respondit.ff.pro socio. Et idem ioan.an.in.c.dilecto de præben.de illo qui iurauit non reuocare testamentum, & ꝙ si nihilominus reuocat valebit testamētū:

B quia non potest quis sibi legē adiicere a qua non liceat recedere. et si aderit causa / poterit sine metu periurii: quia potest dici temerariū iuramentum, quasi iurauerit non facere melius. nec enim datum est homini tam bene facere quin possit facere melius: vt in c.cum marthæ de cele.mis. Et si hoc in inferiore, q̃to magis in papa. Pro hoc bonus tex.in.c.fi.de rescrip.in.6. vbi tex.iuncta glo.penul.ꝙ quãtumcunq; papa profiteatur reuocando indulgentias de percipiendis fructibus in absẽtia ꝙ in posterum non concedet illas, tamen si contra illam protestationem de nouo illas cōcesserit / tenet concessio: quia vt dicit glo. nō potuit legem sibi imponere a qua non liceret ei recedere.l.si quis in principio.ff.de lega. 3. Facit quod dicitur de clausula derogatoria in aliqua constitutione posita, quę per legem contrariam cum alia clausula illi derogatoria reuocatur. & quod dicitur similiter de priuilegio alicui concesso / ꝙ reuocatur q̃uis cunq; talis reuocatio sit in preiudicium illius cui concessum est: vt patet in materia.c.1. de excessprælaa.in.6.& in cap.1.de consti. eo. li.

¶ Et in contractibus sæpius videmus quod actus factus contra iuramentum valet: vt in c.dilecto cum materia de præben. Et si dicatur ꝙ ex contrauentione efficitur periurus, ibi respondet doc. ꝙ ante actum contrauentionis non est periurus sed postq̃ contrauenit: a quo periurio sicut potest inferior absolui / ita & papa. & maxime quia ex contrauentione ipsorum capitulorum si bene cōsideretur non aufertur ius alicuius nec præiudicium fit alicui: quia non sunt hinc inde obligatoria sed tantum restrictiua potestatis papæ, ex quo tolerabilior est contrauentio q̃ in d.c.fi. ¶ Nec obstat ꝙ non habet superiorem qui eum absoluat: vt in.c.licet de elec. Quia tanto magis videtur ꝙ possit seipsum absoluere. sicut videmus ꝙ renunciat papatui in suismet manibus (vt in.c.1.de renū.in.6.) & tenet renunciatio: licet alii episcopi non possint renunciare sine eius licentia: vt in.c.nisi cum pridem in fi.de renun.& in.c.inter corporalia de transla.pla.&.c.1.eo.ti.&.c.quod translationem ibi glo.de offi.lega.

¶ Ad idem (ꝙ non teneatur ad obseruantiã capitulorum) facit ꝙ omnis christi actio nostra est instructio. sed cum christus dedit claues petro / dedit illi absolute potestatem ligãdi & soluendi absq; aliqua restrictione: & dicendo quodcunq; nihil excepit, vt dicit tex.

D in.d.c.solitæ. Imo interrogatus quotiens dimitteretur peccatori, respondit, est ei non solum septies sed septuagiesseptiens / ponendo finitum pro infinito: vt in.c.quemadmodum de iureiu. Ergo quod non fuit factū per christum nō potest fieri per inferiorem, & sic per cardinales. ¶ Accedit ꝙ cardinales debent eligere idoneum qui habeat & possit prodesse oibus fidelibus: sed si papa vno ex cardinalibus contradicente non posset venire cōtra aliquod ex dictis capitulis non esset electus idoneus / ex quo ligata esset eius ptãs. quod etiã cederet in exemplum aliarū ecclesiarū, contra id quod dicitur in.l.si quis aliquid.§. qui abortionis / ibi res pessimi exempli.ff.de pœnis.&.l.1.ff.ad macedo.l.diuus.ff.de re iudi.&.xi.q.3.c.præcipue. Non enim potest papa facere q̃diu est papa ꝙ ipse nō sit iudex omnium solus: vt in.c.cuncta per mundum 9.q.3. Nec potest a se abiicere suã potestatẽ & iurisditionem per ea quæ notantur in.c. cum venerabilis in glo.hic patet de censi. & in.c.pastoralis in glo.si ita de dona.& dictum est supra. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ cardinales verentur ne papa faciat aliquid minus bene: quia debent eligere bonum, nec est verisimile ꝙ papa velit aliquem grauare vel facere

A contra iustitiam: quia pro eo & eius sanctitate præsumendum est. 40. di. ca. 1. xi. q. 3. absit 8. q. 5. in glo. lunensis. 37. di. qui de mensa. 7. q. 1. omnis. 24. q. 1. c. cũ beatissimus. Nec præsumitur ꝙ aliud faciat ꝗ christus cuius est vicarius vel petrus cuius est successor. 28. q. 1. c. sic enim.

¶ Ad idem facit quia si cardinales non possunt disponere de redditibus cameræ apostolicæ (vt in. c. vbi periculum. §. prouisiõis/ in versi. per eum dispositiõi futuri põtificis reseruãda de elec. in. 6.) quod est minus, multo magis non possunt disponere de potestate ipsius papæ & minus illam diminuere, quæ est maioris importãtiæ ꝗ ipsi redditus. Et maxime quia ille tex. in. §. iidem quoq;/mandat ꝙ tantum vacent acceleratæ electioni: nec vult ꝙ possint intendere aliis nisi immineret aliqua vrgens necessitas. Et est tex. in. §. cæterum: qui vult ꝙ pactiones obligationes condicta & intendimenta omnia siue iuramẽti siue alterius cuiuslibet fuerint vinculo firmitatis innexa/ sint cassa & irrita: & ꝙ nullus quomodolibet teneatur ad illa obseruãda, & ꝙ nullus ex eorum trangressione notam vereatur fidei nõ seruatæ. ¶ Ex quo apparet nõ potuisse illa capitula per cardinales ordinari/ B & neminẽ ad ea obseruandum teneri: & sic minus papam obligari, nec per viam constitutionis nec per viam pacti nec per viã obligationis nec per viam iuramenti/vel cuiuslibet alterius vinculi per quãuis dictionẽ significati. Hoc autẽ idem est dicere quod nullo modo secundum archi. ioan. an. & domi. in. c. indẽnitatibus. §. si qua vero de elec. in. 6. glo. in cle. grauis de sen. excom. & in. c. pastoralis. §. penul. de ele. egro. & de sepul. ca. 1. ad fi. & de hære. c. vt officium. §. compescendi. Et similiter cum ibi dicitur siue cuiuslibet alterius fuerint firmitatis vinculo innexa: tanta abundantia & pinguedo verborum ponitur ad maiorem expressionem. glo. in cle. 1. in verbo alia quæuis de iudi. & glo. in cle. ne romani de elec. Et consequenter nec per viã voti: quis votum & iuramentum æquiparentur: vt in. c. 1. de voto. Quinimo non solum non obligatur tali voto vel iuramento, sed etiam meretur non obseruando: propter verba in d. §. cæterum posita. I. sed non indignæ laudis titulum mereatur: cum lex etiam humana testetur deo magis transgressiones huiusmodi ꝗ iurisiurãdi obseruatiões acceptas. Facit. l. si quis inquilinos. ff. de lega. 1. l. iuris gentium. §. & generaliter. ff. de pac.

¶ Et considerandum est ꝙ ille tex. prohibet actum & iuramentum, vnde iuramentũ non C dat robur actui: iuxta posita per bal. in. l. non dubium in antepenul. col. C. de le. & per bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. & i. l. cum lex eo. ti. & i. l. is cui bonis. ff. de ver. ob. & i. l. cũ pater. §. filius matrem. ff. de lega. 2. Vnde ibi in d. §. cæterum/ est tex. clarus ꝙ huiusmodi capitula quumcunq; iurata non arctant. & maxime cum cardinales sede vacan. nihil possint ordinare vel statuere nisi ad accelerandã papæ electionem: vt in. d. §. iidẽ quoq;. ¶ Ad quod facit ꝙ & lex mortua sæpius annullat iuramentum (vt in regula non est obligatorium/ cum simil. de regu. iu. & in. l. si quis cau. & in. l. adigere in 6. ff. de iurepa. quo casu vt dicit ibi glo. lex obtinet vicem apostolici) ergo multo magis & lex viua. l. 1. ff. de consti. prin. Quod maxime etiã procedit in proposito: quia lex canonica est quæ prohibet iuramentum, ne dicatur non posse prohiberi per laicos iuramentum. c. 1. de iureiu. in. 6. c. ecclesia de cõsti. c. fi. de foro compe. in. 6. Vñ patet ꝙ papa non tenet̃ seruare tale iuramentum, nec potest dici periurus nec requiritur absolutio. Et certe licet ille tex. videatur loqui de conuentionibus circa concernentia actũ electionis vt libera non ex affectione vel simoniaca sint, tamen ex quo tam generaliter D loquitur/ videtur etiam voluisse ꝙ non possint cardinales facere similes ordinatione sicũ etiam virtualiter sint impeditiuæ electionis liberæ, Imo & in quolibet iuramento intelligitur clausula saluo honore meo: vt in. c. ego N. ibi glo. de iureiu. Si autẽ in inferiore hoc verum est (ꝙ non arctetur ad obseruandum iuramentum contra honorem suum vel ecclesiæ suæ) multo magis erit verum in papa: cui quicquid detrahitur/ detrahitur sanctæ sedi apostolicæ.

¶ Non obstat si quis dicat ꝙ licet potestas papæ non possit diminui, tamen eius vsus põt arctari & restringi siue limitari, sicut in simili dicitur ꝙ princeps non potest tollere ea quæ sunt iuris naturalis (vt i. §. sed naturalia insti. de iure natu. gen. & ci. & in. §. fi. insti. de legi. agna. tute. & in. §. minus insti. de hæredi. quę ab intes. deferun. & in. c. sunt quidam. 25. q. 1. & voluit cardi. in repeti. c. perpẽdimus de sen. excom.) tamen bene potest limitare illud quod est iuris naturalis, insti. de libertinis in prin. &. c. non debet de consan. & affi. & in. l. manumissiones. ff. de iusti. & iu. ponit inno. & abb. in. c. quæ in ecclesiarum de consti. bar.

in proœ.ff.col.3.bal.in.l.2.in.fi.C.de precl. A impera.offe.& in authen.ad hæc.C.de vsu.albericus in.1.par.statutorū.q.7.potest enim ex causa aliquādo dispensare cōtra illud, ꝑ Et ideo non obstat ꝙ ipse sibiipsi potest limitare & coarctare suā potestatē,cum quilibet possit renūtiare iuri suo,c.ad apostolicā de regula. Quia respondetur ꝙ in casu nostro non potest limitari ista eius potestas ratione perplexitatis & contradictionis resultantis:quia potestas de qua agimus est principium agendi, sicut colligitur ex philosopho.9.metaphysi. vbi agit de potētia actiua. Vnde implicat cōtradictionem ꝙ habeat potestatem plenā & nō possit exire in actū si adsit debita materia: quia tunc posset & nō posset.sicut in eodem tempore quis non potest esse sanctus & peccator.1.q.1.c.sicut christus.vel dignus & indignus.74.di.c.2.vel legitimus & illegitimus/de clandes.despon.c.si.liber & seruus; ff.de libe.cau.l.duobus.& dicit lex,ridiculum esset eandem fœminam vt nuptā & non nuptam admitti.ff.de condi.& demon.l.filia. Et maxime quia ista plenitudo potestatis in papa est potestas iurisditionis: quia secundum potestatē ordinis æqualis est aliis episcopis: vt in.c.in nouo.21.di.ibi glo.& in.c.loquitur.24.q.1. B Dispensare autem in iuramentis & creare cardinales est iurisditionis. Si ergo non potest illam in exercitium deducere sine alterius consensu/non erit plena: quia nō esset libera.Bar.in.l.inter bonorum,ff.de adminis.tuto.&.l.creditor.§.lucius in fi.ff. mandati.

Vnde dicit bal.in.l.2.C.de serui.& aqua in.6.col.in versi.item nota ꝙ si papa,ꝙ plenitudo ptātis est arbitrii plenitudo nulli necessitati subiecta/nullisꝙ iuris publici regulis limitata: Et trib⁹ modis dicitur aliquid liberū, primo quod non cogitur.ff.de arbi.l.3.§.1. Secundo modo quod non corrigitur.ff.de lega.3.l.fideicommissa.§.q̄q̄. Tertio modo qđ æqua lege libertatis fertur.ff.de arbi.l.item si vnus.§.si in duos &.§.principaliter,&.l. penul.&.ff.mādati.l.creditor.§.lucius. Et subiungit ꝙ in principe est sedes libertatis:& potest præferre magis æquo.minus æquum/&. magis bono minus bonum. Inde dicit idem bal.in.c.1.qui feu.dare pos.in.1.col.ꝙ habens liberam administrationem non tenetur alterius consilium ruminare.

Item pro hac parte facit ꝙ papa nō potest a se abdicare papatū pro parte: quia est quid indiuisibile.l.imperator la.2.ff.de statu homi. Et ista est vna de rationibus allegatis per ange.in authen.de monachis.§.fi.in illo arti.an C donatio facta per constantinum valuerit. Et ad idem est quod ponit bal.in præludiis feudorum in.3.char.in illa quæstione vtrum donatio per imperatorem facta de castro imperii valeat,dum improbat opiniōem illorum qui dixerūt ꝙ potest imperator minuere imperium per res & non per quotas:quia est falsum:quia imperium est ad similitudinē corporis humani,a quo si abscinditur membrū/iam non est vlterius corpus,& idem ipse bal. in.l.1.C.de nouo codice compo. Vnde dicit domi.in.c.1.de renun.in.6.ꝙ papa nō potest facere statutū per quod ipse ligetur: quia nemo potest sibiipsi imperare.l.penultima.ff.de arbi.ponit bal.in.l.digna vox.C.de.ll.& refert & ponit bertachinus in trac.de epo in.2. parte li.4.in.16.q.qui allegat concordantes. Ideo non poterit a se abdicare papalem potestatem,contra officii sui debitum minuēs honorem papalis maiestatis submittendo se capitulis:argu.eorum quæ habentur in authē. de hæredi.& fal.§.1.ponit bal.in.l.digna vox C.de.ll.Facit etiam quod dicit bar.in.l.prohibere.§.plane.ff.quod vi aut clam.& bal.in.l. 1.in.4.col.ff.de offi.præfec.vrb.& ea quæ ponit bal.in.l.1.C.de nouo.C.cōponē.& quod D dicitur in.c.intellecto de iureiu.& in præludiis feudorum,quando dicitur ꝙ imperator non potest minuere imperium, Et quod dicitur post bar.in proœ.ff.de donatione constantini.& feli.in.c.ad audiētiam de præscrip. & paul.de cas.consi.72.ꝙ papa non potest suam supremā potestatem alicui prælato cōcedere abdicando illam a se. Facit tex.in.c.dudum de preben.in.6.ibi penes nos maior vel eadem remansit potestas &c. Cum igitur capitula ista pro parte abdicent potestatem papæ,non valent.

Facit etiam in proposito quod ponit bal.in c.licet in.fi.de elec.vbi vult ꝙ sicut electores imperii nō possunt mutare formam electionis futuri imperatoris/ita non possunt cardinales mutare formam electionis futuri pontificis.a pari igitur nōn potuerunt facere ista capitula restrictiua & ligantia futurum pontificem. Vnde dicit bal.ꝙ omnes ecclesiæ mūdi & omnes clerici non possunt auferre papatum papæ.allegat archi.in.c.lex.2.di. Inde dicit bal.in ti.de pace constan.in verbo amplius/ꝙ non potest princeps cōcedere alicui regalia in præiudicium successorum. Imo secundum ꝙ voluit pati.de castro consi.72.

A incipit quia frustra in.9.col,versi,circa tertiũ, ipsemet princeps potest per seipsum reuocare male gesta per eũ. sicut in simili dicitur in c.si quis presbyterorũ de rebus eccle. nõ alie. & dictum bal.approbat feli.& decius in.d.c.1.de proba. Vnde si papa teneretur seruare votum & iuramentum, sequeretur ꝙ pro parte esset subiectus cardinalibus & eorũ ordinationi: quod est contra id quod in simili dicitur in.l.si pater & in.l.si duob⁹.ff.de libe.cau. vbi non potest quis esse pro parte seruus & pro parte liber. Ad idem.l.ideoq̃ &.l.libertas ff. de manumis. testa. Ad idem glo. in.c.fi.de clan.despon. vbi nõ potest quis esse pro parte legitimus, vt supra dictũ est. Ad idem est quod ponit ioan.an.in addi.ad specu.in ti.de natis ex libero vẽtre.vbi dicit ꝙ si pater emãcipat filium hoc pacto vt habeat vsumfructũ in bonis quærendis, valebit emancipatio sed non talis reseruatio vsusfructus. Sic dicendũ est in proposito, reiiciantur capitula & tenebit electio/ & recipiet liberã potestatis plenitudinẽ.d.c.fi.de condi.appo.debet enim papa cum sit vnicus & indubitatus habere plenam & liberam potestatem vt petrus & alii successores: debet siquidẽ esse papa nomine & re. Ita dicit bal.in trac.schismatis in ti.si quis ali- B quem testa.prohi.

¶ Item pro ista parte facit ꝙ si papa in agendis teneretur habere cõsensum cardinalium/ sequeretur inconueniens maximum, nam dicit bal.in.l.fi.in.§.necessitate.C.de bonis quę libe.ꝙ vbicũq; consensu præstatur ab eo qui habet officium a publico/ talis consensus dicitur authoritas.huiusmodi autem sunt cardinales: vt in.c.per venerabilẽ qui filii sint legi; sequitur igitur ꝙ si eorũ consensus haberet vim authoritatis & dicerẽtur præstare authoritatem, essent duo authorizantes & duo capita in eodem corpore/ & quoddam monstrũ contra.c.in plerisq;.§.prohibemus de offi.ordi.& cõtra articulum fidei & vnam sanctam catholicam ecclesiam. Ad hoc.7.q.1.factus.& bona glo.in verbo succederet in.c.non autem ea.cau.&.q. ¶ Ad idẽ facit quod dicit.d.anto.in.c.trãslato in vlti.col.de consti.ꝙ ptãs cõdendi legẽ vniuersalem spectat ad solũ papã in foro ecclesiastico, quia solus habet hãc potestatem a deo: vt in.c.1.de transla.præla.& in.c.per venerabilẽ qui filii sint legi. Et cardinales nullo modo hoc possunt etiam sede vacante: vt in cle.ne romani.§.1.de elec. ergo multo minus facere possunt capitula & ordinationes quæ concernunt vniuersalem statũ ecclesiæ. ¶ Ad idem facit ꝙ iuramẽtum quod est maioris boni impeditiuum non est C obligatorium.declarat pe.de palude in.3.sen.di.39.q.1.arti.3. Quia iuramentum nõ debet esse vinculum iniquitatis: vt in.c.quanto de iureiu. Istud autem potest esse maioris boni impeditiuũ: quia posset esse maius bonũ creare cardinales q̃ non creare vltra numerũ iuratum: quia forte fieret creatio de viris qui essent ecclesiæ vtilissimi & necessarii. Ergo vel hoc iuramento non ligetur vel secum dispenset. ¶ Ad idem facit quod dicitur in.c.3.de iureiu.& in.c.1.& in.c.magnæ de voto: videlicet ꝙ licet votum & iuramentum etiam iustum commutare in melius.

¶ Ad præmissa etiam facit ꝙ istud iuramentum est in foro conscientiæ: quia in foro iudiciali non habet superiorem qui eum iudicet: vt in.c.licet de elec.& in.§.patet.3.q.1. Intãtum ꝙ dicit hugo de sacramentis in.2.par.ꝙ potestas summi pontificis cum deuiat/ a solo deo iudicari potest a quo instituta est. facit.c.si papa.40.di.&.c.nũc aũt.21.di.&.§.verum 17.di.& plura sunt iura sæpius allegata.9.q.3. Sed pro papa præsumendum est in dubio xi.q.3.c.absit. Ergo si in foro cõsciẽtiæ nõ seruat iuramentũ, præsumendum est ꝙ ex causa rationabili illud faciat.ad hoc quod dicitur D in.c.quæ in ecclesiarum de consti. Ergo a nobis non est iudicandus aut arguendus.

EX ISTIS redditur quæstio nõ parum difficilis. Prima facie autem videretur distinguendum inter capitula: & dicendum ꝙ loquendo ex quadam condecẽtia si non subest aliqua apparẽs legitima causa non seruandi/ & sunt capitula quę non tẽdunt in diminutionem põtificalis dignitatis, tenetur ea obseruare: vtputa quia iurauit tenere concilium infra biennium (& similia) tenetur ex quadam condecentia id facere/ nõ de necessitate: quia de tempore tenendi concilii non reperitur a iure diuino statutum, & constitutio frequens non ligat eum (vt alibi latius dico, & ad hoc facit illud quod dictum est supra per henricum boich in.c.magnæ de voto) sicut nec ius commune. Sed si iurasset illa ad quæ tenetur & obligatur ex sua pontificali dignitate & per constitutiones conciliares & per quæ contrarium faciendo offenderet creatorem (vtputa ꝙ nõ infeudaret & alienaret maiorem partem rerum & ciuitatũ ecclesiæ romanæ/ & ꝙ non venderet episcopatus & alias dignitates, nec faceret illa per quæ scandalizaretur ecclesia & similia) tunc

videtur dicendum q̄ ad ista obseruanda te-
A neretur de necessitate, maxime in prohibitis iure diuino.3 5.q.9.c.quod quis. &.12.q.2. c.non liceat. ¶ Quanuis etiam quo ad hoc q̄ nō possit infeudare terras ecclesiæ/ contrariū tenuerit alex.de immol.in consi. 224.incipit in re in.6.volu.

¶ Vnde in iis quæ sunt legis canonicæ saltē ex decentia sed in concernentibus legem diuinā ex necessitate obligatur. Vnde dicit bal. in.l.penul.C.de bonis quæ libe. q̄ papa non potest concedere magna feuda sine consensu cardinalium.de quo etiam bal.in.proœ. feudorum. & aluarottus in.c.1. episcopum vel abbatem.Facit quod dicit archi.& do.in.d.c. non liceat/ q̄ papa non potest alienare bona ecclesiæ sine causa : & si secus facit/ peccat & reuocanda est alienatio.Et idem archi.& do. in.c.12.di.allegantes sanctū bernar. ad euge. q̄ papa est administrator & non dñs rerum ecclesiæ,dicunt q̄ non potest sine causa detrahere proprietatem rei ecclesiæ / nec pro libito volūtatis alienare bona ecclesiastica. Et ita intelligit glo.in.c. cum venissent de iudi. quæ dicit q̄ res ecclesię romanę sunt proprię papę,scilicet ad rationabiliter dispensandum & non ad dissipandum pro libito voluntatis.
B Pro quo vide quæ ponit feli.in.c. ad audientiam de præscrip.& quæ ponit pau. de castro in consi.72.incipit quia frustra/q̄ non potest rex alienare iura regni sine consensu procerum:& si alienaret/posset ipsemet alienationem reuocare per.c. si quis presbyterorū de. rebus eccle.non alie.&.l.iubemus.§.sane.C. de sacrosanc.eccle. ¶ Imo secūdum felinum in.d.c.ad audientiam si non cessaret alienare res ecclesiæ in suos & scādalizaret ecclesiam, ex hoc posset congregari concilium & deponi.Et licet alias in principe præsumatur causa(vt in.c.quæ in ecclesiarum de consti.)etiā in casu alienationis rerum romanæ ecclesiæ (secundum q̄ dicit abb. in.c. cum venissent de iudi.)tamen ipse contrarium dicit esse verum prout ipsemet abbas dixit in.d.c.quæ in ecclesiarum/ q̄ eo casu non præsumitur causa. & quod dixit q̄ præsumatur causa in. d.c. cum venissent/ credit dixisse causa blandiēdi papæ. Ad quod faciunt quæ dicta sunt supra, pro prima parte.

¶ Quinimo nec potest auferre iura & bona vnius ecclesiæ sine causa etiam dando alteri: vt dicit glo.22.di.c.1.& glo.& ibi late domi. 10 di.c.1.Vnde licet possit priuare vnū prælatum episcopatu & dare alteri/ & auferre titulum & totum corpus vnius ecclesiæ & dare alteri/ & vnire vnam ecclesiam alteri/ & cō
C cedere priuilegia vnius alteri, non tamen auferre bona vnius & dare alteri nec partē episcopatus vnius diuidere sine causa & dare alteri:vt dicit ibi domi.Ex causa tamen potest: vt in.c.præcipim⁹.16.q.1.& glo.in.d.c.1.10. di.& glo.in.c.1.22.di.cum concordan.Facit quod in simili dicitur de statuto vel constitutione continente idem quod ius commune edito ab habente potestatem legis condende/ q̄ non tollitur ita faciliter nec censetur sublatum per legem cōtrariam:vt dicitur late per alex.de immol.in.l.1.ff.ad leg.falci. & anto. in.c.1.de rescrip.& domi.in.c.1.de consti. in 6.propter aliud vinculum adiectum, licet alias sit secus : quia frustra precibus imploratur &c.l.1.C.de thesauris li.10.&.l.1.ff. ad municipa. Similiter facit ad illud quādo quis promittit iurat vel vouet id ad q̄d alias tenetur:vt ponit.d.abb.in.c. clericus in vlti, q.de iureiu.& quod dicitur in.c.licet &.c.per tuas de voto. Similiter quod dicitur in.c.vt super de rebus eccle. de eo qui iurat non alienare bona mensæ.

¶ SI autem sunt capitula quæ tendunt in diminutionem status pontificalis(vt q̄ non possit creare cardinales vltra numerū vigintiquatuor sine cōsensu omnium cardinaliū)
D non obligant tanq̄ diminutiua pontificalis dignitatis/ vt supra dictum est,nec sunt seruanda,cum periuria & temeraria censeantur : vt dicit glo.in.c.intellecto de iureiu. ¶ Ad idem est quod dicit bal.in.l.prohibere.§.plane. ff. quod vi aut clam.vbi dicit q̄ iurisditiones supremæ sunt sacrum sacrorum, & ideo non sunt in marsupio principis. Et quod dicit idē bal.in.c.1.quæ sunt regalia, iuncto eo quod idem dicit in ti.de pace constan.in versi. amplius/q̄ princeps nō concedit regalia in præiudicium successorum.& ponit feli.in.c.1.in versi.quarto declara de proba.& idem ibi decius.Per quod reprobatur quod dicit raphael cumanus in consi.142.qui consuluit pro illis de malatesta de arimino q̄ per concessionem vicariatus acquisiuerant facultatem fabricandi sal sicut & alia regalia.

¶ Et si papa non potest subiicere clericos laicis & disponere q̄ laici iudicent clericos cum clerici habeāt hoc priuilegium a deo & quia turbaretur vniuersalis status ecclesię(vt dicit abb.in.c.2.de maio.& obe.& in.c.proposuit in.4.col.de concef.præben. & in.c. literas in 5.colum.de resti. spolia.& ludo. in.l.si vero

A in. §. de viro. ff. solu. matri. & ĩ singulari. 414. & referunt moderni in. l. est receptum. ff. de iuri. omniũ iudi. pro quo allegatur glo. in ca. si Imperator in verbo discuti. 96. di. ad quod facit quod dicit pe. de ancha. post alios in. c. nulli de senten. excom. de priuilegio canonis si quis suadente/ꝙ a clericis tolli non potest) multo minus poterit seipsum & suam potestatem a se abdicare. Facit quod dicitur in. c. ecclesia de cõsti. & d. l. est receptũ. & quod dico in illo arti. an papa possit se subiicere iurisditioni alterius. Et nunq̃ valet donatio principis quãdo est expropriatiua dignitatis & supremæ iurisditionis eius: vt in. d. l. 1. per bal. C. de nouo. C. compo. & in. d. consi. pau. de castro. 72.

¶ VNDE videretur in proposito dicendũ ꝙ aliqua teneretur obseruare aliqua nõ. Sed præmissis non obstantibus credo simpliciter ꝙ quæcunq; sint capitula & quantũcunq; honesta & licita, prætextu talis iuramenti & voti præstiti ante assumptionem & post incõtinenti/nõ ligatur illis. Et hoc quia quantumcunq; quod iurat sit de se licitum, tamen modus iurandi est prohibitus. Et ideo non astringitur virtute iuramenti. Ad hoc est quod notabiliter dicit ioã. an. in. c. ad nostram el. 3. de

B iureiu. vbi vult ꝙ quantumcunq; illud quod alteri iuratur sit de se licitum & ad illud quis teneatur, tamen si per vim extorquetur si iurans non seruaret non incurreret periurium. Et idẽ voluit ludo. in singularibus suis in verbo iuramentum/incipit iurat aliquis. qui assignat rationem quia infertur iniuria illi a quo extorquetur. c. legebatur de maio. & obe. & quia debet superior quantum potest auferre occasionem periurii. l. 1. C. de indic. vidui. l. 1. cum simil. C. si aduersus vendi. vel saltem debet a tali iuramento absolui secundũ doc. in. d. c. ad nostram. Quod procedit quãdo iuramentum non est præcise per metum extortum/sed contra consilium & desiderium iurãtis. Et est simile in iuramento quod fuit extortũ ab archiepiscopo neapolitano in promotiõe eius per capitulum: vt ibi dicit anto. post ioã. an. Et bene facit ad propositum. 84. consilium do. de. s. gemi. quod est notabile consilium vbi agitur de similibus iuramẽtis. quod consilium incipit in nomine indiuiduę trinitatis quia istud dubium &c.

¶ Sed obstat quod dicit archi. in. c. nõ est in fi. 22. q. 1. vbi dicit ꝙ cũ aliquid iuratur in casu non licito, si tamen quod iuratur est licitum/seruãdum est, allegat tex. 22. q. 4. c. si aliquid

Sed potest responderi ꝙ ipse loquitur in iuramento absolute voluntario: sed in proposito loquimur in iuramento inuolũtario & extorto propter reuerentiam & quasi per metũ & extorto tempore illicito timore perdendi pontificatũ & in turbatione promotionis siue factæ siue faciendæ. C

¶ Sed ista responsio non videtur bona: quia omne iuramẽtum dolo vel vi præstitũ quod potest seruari sine interitu salutis æternæ est seruandum: vt dicitur in. c. si vero de iureiu. & ponit deci. 401. incipit item si agenti. & est deci. 16. in ti. de resti. spolia. Sed ad hoc respõdetur ꝙ vbi iuramentũ est per vim vel metũ vel dolũ vel fraudẽ extortũ, quia turpiter est receptũ ecclesia absoluit ex se/nec est necesse ꝙ aliter moneatur ille cui fuit præstitum ad relaxandũ. Item contrauenięs tali iuramẽto/in quo non fuit animus obligãdi non peccat mortaliter: vt ponit abb. in. d. c. si vero. nec peccat petẽdo absolutionem, quia facit iure permittente: vt voluit oldra. consi. 120. & refert milis in verbo iuramẽtum semper. Alioquin iuramenta dolo vel fraude præstita essent seruanda contra authen. sacramenta puberũ. C. si aduersus vendi. &. c. cum contingat de iureiu. Et daretur materia committendi fraudẽ, contra. l. cum ii. §. si cum lis. ff. de transac. & D c. plerũq; cum simil. de rescrip. Verum est ꝙ ecclesia quæ non iudicat de occultis (vt in. c. 1. vt eccle. bene.) in foro iudiciali vult tale iuramentum seruari/ne det materiam deierandi. Sed quia in dubio talia iuramenta promissoria per vim vel metũ extorta nõ præsumũtur voluntaria (vt dicitur in. d. ca. si vero in fi. per abb. & in. c. verum eo. ti.) propterea ex se ecclesia a tali iuramento absoluit. In foro autem conscientiæ si tempore iuramenti præstiti in rei veritate non fuit animus obligandi, quia deus interrogat cor & non manum (vt in. c. si quid inuenisti. 14. q. 5.) & respicit voluntatem & non opus, sed lex econtra (vt in c. si quis non iratus. 15. q. 1.) ideo quo ad deũ tunc non ligatur iuramẽto nec indiget absolutione: quia deus recipit iuramentum prout ex corde procedit: vt in. c. humanę aures. 22. q. 5. dicit abb. sicu. in. d. c. si vero circa fi.

¶ Nunc ergo in proposito quia non est verisimile ꝙ papa qui habet liberã potestatis plenitudinem voluerit seipsum ligare/maxime considerato tempore præstiti iuramenti (scilicet ilico post ipsam promotionem in tanta status mutatione: in qua temporis angustia nõ fuit facultas maturius deliberandi: vt in. l.

1.ff.de exerci.in prin.& in.c. pōderet.50.di.) A non possumus nisi inuoluntarium iudicare iuramentum & minus honeste extortum, & cum papa non sit subiectus iudicio alicuius (vt in.c.aliorum/& in.c.facta.9.q.3.)merito stari debet eius conscientiæ:& excusari debet si capitula non seruat,tanq̃ iuramētum & votum fuerit indeliberate factum. ¶ Accedit φ quia capitula sunt in genere iurata, nō artāt ad illa quæ sunt contra libertatem ecclesiasticam:vt in.c.1.de iureiu.in.6.ergo nec ad ista quæ sunt contra potestatem papæ. Item etiā si non essent contra libertatem,videtur φ cōtrauueniendo non incidat in periuriū/& sufficit φ faciat se absolui in foro conscientiæ a suo confessore:cui se submittere potest,iuxta c.omnis de pœni.& remis.Et pro hoc adduco deci.primam in ti. de iureiu. quæ vult φ vbi quis iurat in genere seruare consuetudines & statuta ecclesiæ/non obstante iuramento poterit sine metu periurii cum causa & sine causa supplicare papæ contra ea:quia nō est verisimile φ voluerit se intantum arctare φ nunq̃ contra illa statuta impetraret: iuramenta aūt huiusmodi sunt interpretanda secundum intentionem iurantis.allegat.d.c.humanæ aures.22.q.5.Et quod dicitur de iuraB mēto,dicendum est & de voto: quia paribus passibus ambulant:vt notatur in.c.1.& in.c. debitores de iureiu.& in cap.licet & in.c.magnæ de voto,& dicit abb.in.d.c.si vero in.2. col. facit quod dicit petrus de ancha.in.c. rursus qui clerici,vel voue.Imo tāto minus astringit votū quāto etiam in foro iudiciali votum per metum extortum non ligat:vt in cap.1. quod metus causa. & ponit in fi. verbis abb. in.d.c.si vero.

¶ Et maxime posset venire contra capitula quādo subesset aliqua necessitas vel spiritualis vtilitas,quo casu quilibet etiā inferior potest venire contra proprium iuramentum:vt dicit inno. in cap. venerabilem de elec.dicitur in.c.2.&.c.quanto de iureiu. & philippus in.c.1.de iureiu.in.6. ¶ Et si loquimur de iuramēto prēstito ante assumptionē,nō est dubitandū:quia quod fecit vt cardinalis/potest vt papa reuocare:sicut qui fecit aliquid tanq̃ canonicus potest reuocare factus episcopus, vt dicit bal.φ est tex.in.d.c.sicut nostris de iureiu.Et ideo talia capitula iurata in cardinalatu/non astringunt postea in papam assumptum:vt dicit ibi abb.& calde.in consi.3.de iureiu.& ponit feli.in.c.1.de proba. & dictū est supra.Facit quod dicitur in.c.a collatione de appel.in.6.& quod dicitur in.l.si is qui.§. C fi.ff.de excep.rei iudi.Sicut & translatus non conuenitur de eo quod fecit ante translationem.21.q.2.c.si quis iam translatus. Item & quia non valuerunt huiusmodi capitula ratione defectus potestatis cardinalium qui ea ordinarunt:quia ipsi non succedunt in potestate pontificali/nec possunt talibus intēdere quia debent vacare acceleratæ electioni:pro ut diximus supra per.c.vbi periculum.§.cæterum de elec.in.6.& cle.ne romani eo. ti. & per alias rationes supra in hoc adductas. Et quia sede vacāte nihil innouari debet in præiudicium ecclesiæ,quia non est qui ius pontificalis dignitatis tueatur: vt dicitur in tex.in c.1.ne sede vacan.12.q.2.c.si qua de rebus.Facit tex.& ibi dicta in.c.cum omnes/de consti. & per alias rationes supra adductas, ne bis idem replicetur.

¶ Si vero loquimur post assumptionem,censetur etiam turpiter exactum ratione proximitatis assumptionis & cuiusdam contiguitatis:vt dicit calde.in.d.consi.5.& non voluntariæ præstitum. Ad hoc est bonus tex.in.c. cū venissent de insti.in versi.ipse vero timens.& glo.ibi in verbo abiurasse.Facit quod dicitur post glo.in.c.dudum de conuer. coniuga. & in iuramēto tex.& ibi dicta in.d.c.sicut de iu- D reiu.Et facit etiam quod dicitur in.c.literaturam de voto: quia videtur promissio indeliberata,vt supra dictum est. Et facit quod dicunt doc.in.l.2.C.quod metus cau.φ eadem causa metus præsumitur durare in solutione; quæ fuit in promissione quando incontinenti fit solutio. Item quia tale iuramentum videtur inualidum ratione ambitionis & turpitudinis:vt in simili dicit domi in.d.consi. 84. circa princi. Et maxime ostenditur iuramentum inualidum & inuoluntarium,quia descēdit ab actu ex sua origine nullo defectu potestatis statuētium & a iure reprobato. & ideo non ligat:vt bene consuluit calde.in consi.9. in titu.de iureiu. Et maxime quia reprobatus est ratione publicæ vtilitatis: vt patet in.d. §. cæterum,pro quo etiam glo.& bal. in.l.fi.§. fi.C.de bonis quæ libe. Et ex aliis rationibus supra pro ista parte adductis.

¶ Quibus adde φ tale iuramentum non solum videtur continere diminutionem potestatis pontificalis sed diminutionem status totius ecclesiæ,qui magis decoratur ex assumptione plurium dignissimorum virorum, & magis a pluribus defenditur & potētior efficitur ecclesia.ex quo videt φ talis promissio

magis

magis sit damnosa q̃ vtilis ecclesię vniuersali.
A Et ideo tale iuramentũ non sit seruandũ per supradicta. Ad quod facit glo. & quod ibi dicunt doc. in c. 1. de in integ. resti. in. 6. de prælato qui iurauit non contrauenire cõtractui, ꝙ ratiõe damni põt oĩno petere restitutionẽ in integrum aduersus contractũ non obstante iuramẽto. Et simile est quod dr̃ in. c. si quis presbyterorum & c. vt nostrũ de rebus eccle. non alie. Et ratio adducta per abb. in. d. ca. cũ venissent, in prælato qui anteq̃ sit administrator ecclesiæ non põt per suum iuramentum vinculare se & obligare ad non administrandum: quia quẽadmodum nõ põt sponte a se abdicare titulũ prælaturæ (c. quod in dubiis & c. ca. veniens de renun. l. legatus. ff. de offi. presi.) ita non põt titulo remanente obligare se ad fideliter non administrãdum iura ecclesiæ. Facit tex. in c. peruenit el. 1. de iureiu. vbi iuramentum nõ potest astringere prælatum quominus possit repetere bona ecclesiæ. Et iuramentum quod contra libertatẽ ecclesiasticam est præstitum/non tenet. ita summ. antil. lum tex. doc. in. d. c. sicut nostris de iureiu. Et hoc maxime esset verũ vbi proprie non contrauenirẽt iuramẽto sed differret: puta si illud ꝙ promiserat infra biennium tenere concilium/distulisset ad aliud tẽpus. quia non dicitur
B voti transgressor qui aliquo modo distulit implere si postea implet: vt in. c. non est de
C voto. de quo dixi supra in quęstiõne de cardinalibus vtrum licite discesserint & sint schismatici. ¶ Et istam opinionem ꝙ papa non ligetur istis capitulis conclauis / tenet alex. de immol. in consi. 124. incipit in re tam graui, sequendo opinionem barbatii in suo consilio primo in subscriptione ad illud consiliũ primum. & est consilium alex. in. 6. vol. consilio eius.

Restat nunc respondere ad contraria. Et primo ad illud egi. ꝙ incurrat periuriũ & infamia & ꝙ deierãs dicatur bestia. respondeꝙ illud est verum qñ iuramẽtum habet suos comites: videlicet veritatẽ iudicium & iustitiã vt in c. animaduertendum 22. q. 2. & ea. cau. q. 1. c. & iurabũt. & de iureiu. c. etsi christus. In isto aũt iuramento deficiunt duo vltima: videlicet iudiciũ. i. discretio secũdum glo. in. d. c. etsi christus. quã intelligo necessariã tam ex parte recipientis q̃ iurãtis quæ. n. discretio suadet vt in assumptione exigatur tale iuramẽtum & incontinenti quasi indeliberate & inuoluntarie? Et iustitia: quia non cõuenit ꝙ ptãs pontificalis sit coarctata nuda voluntate inferioris. ele. ne romani in prin. de elec. & c. cũ inferior de maio. & obe. C
¶ Similiter autem & votum debet habere tres comites (vt dicit. s. tho. in. 4. sen. di. 38. q. 1. ar. 1. quæstiuncula. 1. in corpore. & in secunda secũdæ. q. 88. ar. 1. & referũt doctores nostri in. c. literaturã de vo.) videlicet deliberationẽ propositũ & promissionẽ. Quomõ vero põt dici cũ deliberatiõe & ex proposito factũ, qd in actu assumptiõis (vbi nõ fuit maturius deliberãdi facultas) factũ est, & qd vt verisimile est ab inuito extorquet? Faciunt q̃ dicũtur in c. põderet. 50. di. & in. l. fi. C. de iure delibe. & authẽ. offeratur. C. de litis cõtes. & d. l. 1. ff. de exerci. Et non põt negari quin exactio talis iuramenti sit præter omnem honestatem ratione exigentium & temporis & actus, & quin sapiat quandã cupiditatem ambitionẽ & inciuilitatẽ, & quin sit turpiter exactum. ¶ Et sic respondetur ad secundum quo dicitur ꝙ iuramentum est de iure diuino quo papa ligatur/& ꝙ est de præceptis primæ tabulæ quæ sunt indispensabilia. Quia respondetur ꝙ non sequitur ꝙ debeat propterea iuramentum seruari in omni casu. alioquin ille qui iurat quod est illicitum, teneretur obseruare de iure diuino/contra ea quæ ponuntur 22. q. 4. in malis. & fere per totam quæstio- D nem illam. & in regula in malis de regu. iu. in 6. Nec posset papa absoluere a iuramento fidelitatis subditos principis, cõtra tex. in. c. nos sanctorum. 15. q. 6. & in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. ¶ Et si dicatur ꝙ iuramentum & votum præstantẽ deo, & ideo nullus potest dispensare. respondetur quod ad fidelitatem deo debitam non pertinet ꝙ homo faciat id quod est malum vel inutile vel maioris boni impeditiuum. & ideo cum dispensatur super tali voto vel iuramento, talis dispensatio non impedit fidelitatem deo debitam. Quod probatur ex tex. in. c. non est de voto. & glo. in. d. cap. tua nos de iureiu. quia non dicitur voti vel iuramenti transgressor/qui illud in melius commutat. Nec dicitur iuramenti transgressor qui ex iusta causa illud deserit. l. fi. ff. qui satisda. cogã. Et vbi melius est quod eligitur quàm illud quod iuratur, si deseritur iuramentum superioris authoritate/non dicitur quis transgressor, dicit pe. de palu. in. 4. sen. di. 39. q. 3. ar. 4. Et idem. s. tho. in secunda secundæ. q. 89. ar. 9. dicit ꝙ dispẽsatio quæ fit in iuramento non se extendit ad hoc ꝙ aliquid contra iuramẽtum fiat (quia hoc est impossibile) sed cũ obseruanda iuramenti cadat sub

A diuino precepto/quod est indispensabile)sed dispensatio ad hoc tendit vt id quod sub iuramento cadebat non cadat sub iuraméto/tanq̃ non existens debita materia iuramenti. Et idē dicendū in voto: vt ponit.d.tho.in secunda secundæ.q.88.ar.10.in solutione secundi argumenti.

¶Ad illud de scandalo respondetur ꝙ cum papa deserit iuramentū ex causa/ tale scandalum passiuum non est curādum, ex quo non oritur ex male gestis papę: vt dicit.s.tho.in secunda secundæ.q.43.ar.7.&.8.quia tunc videtur esse ex malicia sicut scādalum phariseorum de quibus matth.15.vtilius aūt scandalum nasci permittitur q̃ veritas relinquatur: vt dicit tex.in.c.qui scandalizauerit de regu.iu. Et per ꝑmissa patet respōsio ad illud quod vltimo loco dicitur/ꝙ ratione scandali potest accusari in concilio.quia non est scandalum: Imo scandalū magis oritur ex astrictione papæ quæ surgit ex dictis capitulis. & est scādalum passiuum/de quo non est curandum: vt supra dictum est. ¶ Ad id quod dr̄ de gregorio & bñdicto, respondetur ꝙ ipsi iurarunt illud quod erat licitum & non impeditiuū maioris boni/qa tendebat ad sedandū schisma.

B ¶NON obstat constitutio frequens: quia respondetur ꝙ papa non ligatur constitutione conciliari, quia est supra conciliū: vt in.c. significasti de elec. & examinabit̄ in proprio loco. Quod maxime patet: quia ipse est qui tribuit authoritatem & robur conciliis, vt dicit ibi tex. Et cū potestas statuendi dependeat a iurisditione(vt in.l.omnes populi de iusti.& iu.in.c.cum omnes de cōsti.)& minor nō habeat iurisditionē in maiorem.l.nam magistratus de arbi.nec par in parem/vt in.c.innotuit de elec. nec minoris nec paris decretum maiorem aut parem ligat. Cū ergo conciliū tantum in materia fidei & non in materia reformationis iurisditionem aut superioritatem habeat in papam, ipse non tenetur ad obseruantiam nec constitutionis frequens nec alterius de non creandis cardinalibus. Hoc probatur per.§.hinc ēt.17.di.vbi cū symmachus accusaret, conciliū cognouit de cā fidei, de aliis vero criminibus totā eius causam dei iudicio reseruauit. Ad idē tex.in.§.patet.3.q.1.& in.c.licet de elec.in fi. vbi dicitur ꝙ ipse non habet superiorē. Et multa sunt iura quæ volunt ꝙ excepta causa fidei papa a nemine iudicatur: vt in.c.si papa.40.di.&.9.q.3.per to. Imo standum est sententiæ papæ / si papa contradicat concilio: vt supra dictū est & dicemus latius alibi. Vñ.s.tho.in trac.cōtra ipug. reli. & in qōnibus de po.dei.q.10.ar.4.ad 13.argu.dicit ex gestis calcedonen.concilii

C haberi ꝙ gesta concilii debent cōfirmari a romano pōtifice.ergo a romano pōtifice sumūt robur. Pro quo facit tex.in.c.cū in cunctis iūcto.c.innotuit de elec. vbi probatur ꝙ papa etiam cum concilio non pōt legem imponere successori. Nam decretū.c.cum in cunctis fuit factū in concilio lateranen. & quod plus est concernit decorem ecclesiæ, & tñ papa arguit in.d.c.innotuit ꝙ ad eius obseruantiam non arctatur. ad idē est.c.2.de conces.prębē. iuncto.c.proposuit eo.ti.&.c.2.eo.ti.in.6. Et c.nōnulli de rescrip. factum in concilio reuocatur per.c.statutū eo.ti.in.6. & a solo papa. Et dicit ioā.an.in.c.vbi periculum de elec. in 6.in glo.super verbo concilio/ ꝙ quia constitutio illa tam vtilis approbatione tanti concilii fuerat edita non fuit æquū absq̧ requisitione cōcilii reuocare, de plenitudine tñ potestatis papa illud potuit. ¶ Et sic patet ꝙ glo.in.c. legimus.93.di.super verbo maior/ cū voluit ꝙ statuta concilii ꝑiudicāt statuto papæ si cōtradicant, male loquitur: quia potius est e cōuerso ꝙ statutum papæ pręiudicat statutis cōcilii qñ sunt cōtraria.glo.24.q.1.c.quodcūq̧ super verbo ecclesiam.25.q.1.ca.sunt quidā in fi.glo. Imo si recte inspiciatur.d.glo.in.c.le

D gimus (quæ tātum dicit ibi haberi argumentū ꝙ statuta concilii pręualent) potius sentit contrariū/cum se remittit ad id quod dixit in c.nemo.9.q.3.vbi dicit ꝙ nemo iudicat papam: & si totus mūdus esset contra papā/standum esset magis sententiæ papę. Ad quod facit tex.in.c.cuncta per mundū.9.q.3.vbi a snīa cōcilii appellatur ad papā. ergo papa est superior concilio in iurisditione.l.1.ff.quis & a quo appel.&.ff.de appel.l.imperatores. Pro hoc etiam tex.in.c.constitutionem(quod est gregorii.9.)iuncto.c.statuimus de sen.excō.in.6.quod restringitur per.d.c. costitutionē. ¶Non obstat tex.in.c.sicut.15.di.vbi.s.grego.papa dicit se venerari concilia sicut quatuor euangelia. Quia respondetur ꝙ loquit̄ de quattuor conciliis principalioribus: videlicet niceno constantinopolitano ephesino & calcedonen. quæ pro fide christi defensanda celebrata fuerunt & de fide tractant & disponūt: qa in cā fidei papa debet concilii sententiā sequi: vt ibi notatur, & in.c.anastasius.19.di. Quod patet dū in ratione eius tex.dicit quia in his velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura consurgit. Et q̄q̄ idem tex. subdat.

A & cuiuslibet vitæ cõmunis atq; actionis norma consistit, non propterea sequitur q; omnia decreta in quibus consistit simpliciter norma vitæ & actionis edita per concilium / sequi debeat papa: sed illa tantum in quibus cõsistit fidei structura & consistit norma cõmunis vitæ & actionis. Cum enim lex duo copulatiue ad effectum alicuius dispositionis exigit, ibi vt dispositio locum habeat requiritur copulatorum veritas & cõcursus. ff. de diuor. l. quod ait. §. ait lex. l. si hæredi plures. ff. de condi. insti. Vnde vt papa teneatur sequi & venerari concilium/ requiritur q; illud disponat de fide & de norma communis actionis & vitæ: quia in omni statuto & decreto fidei consistit communis actionis & vitæ norma. & illud fuit dictum ad ostendendum dignitatem & excellentiam illorum quattuor cõciliorum. Similiter dum tex. subdit cum vniuersali sint consensu constituta, non intendit q; in omni materia decretum quodlibet vniuersali consensu constitutum / sit papæ venerandum & sequendum: sed q; in causis fidei sint veneranda quia sunt vniuersali cõsensu constituta. Et ratio rationis est/ quia facilius potest errare vnus solus etiam papa in causa fidei(vt in. c. achatius. 24. q. 1. & in. c. anastasius. 19. di.) q̃ vbi est vniuersalis ecclesia: vt in. c. a recta. 24. q. 1. ¶ Nec obstat q̃d dicit tex. di. 15. c. sancta romana/ ibi sed & si qua sunt concilia a sanctis patribus instituta post istorum quattuor authoritatem etiam custodienda & recipienda decernimus: quia illud verbum cõcilia intelligitur scilicet similia expressis videlicet prædictis quattuor / quæ de fide loquuntur. Facit quod dicitur in. l. ita pudor. C. de adul. & in. l. ob es. C. de prædiis mino. Item ille tex. si bene inspiciatur, cum mandat recipere & custodire/ videtur probare q; ad hoc vt decreta in concilio edita seruentur & recipiantur/ debet interuenire papæ authoritas. Nec contrariatur tex. in. d. c. sicut in fi. dũ dicit se & non illa destruit quisquis præsumpserit absoluere quos ligant aut ligare quos absoluunt, vt sic sit argumentum q; papa non possit destruere statuta concilii. quia respondet glo. ibi q; illud intelligitur in articulis fidei: quia in aliis concilium non potest papæ legẽ imponere. 35. q. 9. veniã. 17. di. §. hinc etiam. &. c. significasti de elec.

B

¶ Ad iura adducta in contrariũ(videlicet. c. confidimus &. c. q̃ ad perpetuã &. c. sunt quidã &. c. contra. 25. q. 1.) respondet tex. ea. cau. & q. in. §. his ita/ q; sancta romana ecclesia canonibus non alligatur sed illis authoritatem impartitur: & q; in capitulis conciliorũ cum aliquid obseruandum decernitur, statim subinfertur nisi authoritas romanæ ecclesiæ aliter imperauerit, vel saluo tñ in oibus iure sanctæ romanæ ecclesiæ. vel salua tñ in omnibus apostolica authoritate. Ita dicit ibi tex. in. d. §. his ita respondetur. cum enim papa dispẽsat non destruit. Vnde. s. tho. in prima secũdæ. q. 96. ar. 5. ad tertiũ argu. dicit q; principes subduntur legi propria voluntate quo ad vim directiuam legis/ non autẽ quo ad vim coactiuam. Et in trac. cõtra impug. religi. exponendo illud. 25. q. 1. c. contra statuta patrũ condere aliquid vel mutare nec huius quidem sedis põt authoritas, dicit q; hoc verum est in illis quę statuta patrũ determinauerũt eẽ de iure diuino / sicut sunt articuli fidei q determinati sunt per cõcilia. sed illa quæ sancti patres determinauerunt esse de iure positiuo / relicta sunt sub dispositione papæ vt possit ea mutare vel dispensare secundũ oportunitates tẽporum & negociorũ. sancti enim patres in conciliis nihil statuere potuissent nisi authoritate romani pontificis interueniente. sine qua etiã nec concilium congregari põt. Et hoc in effectu vult glo. in. d. ca. sunt quidã/ cũ dicit q; papa dispensat contra generale statutũ ecclesiæ sed non contra articulos fidei. Facit quod dicit glo. in verbo aliorũ in. c. de libellis. 20. di. vbi vult q; in decisionibus causarũ non debet iudicari secũdũ scripta hieronymi vel augustini omissis canonibus. Et glo. sequens vult q; in decisionibus causarum sint magis sequẽdæ authoritates doctorũ legum vel canonũ qui nitũtur authoritate canonũ vel legum q̃ doctorum ecclesiæ. quod intelligit verũ illa glo. sequens nisi authoritas doctorum ecclesiæ nitatur authoritate noui vel veteris testamẽti. Et illam glo. allegat pro singulari ludo. in singularibus suis/ in verbo authoritas. Et cum his concordat glo. in. c. post translationẽ de renũ. vbi vult q; papa dispensat cõtra quattuor concilia & contra apostolum dummodo nihil statuat contra fidem.

C

D

¶ Ad illud quod dr̃ q; concernit decorẽ ecclesiæ & q; aliter faciẽdo ipsa decoloratur & scãdalizatur, R ñde secũdũ. s. tho. in pdicto trac. cõtra impug. religi. q; qñ papa aliquid aliud facit q̃ a sanctis patribus sit statutũ, non facit contra statuta patrum: quia seruatur intentio statuentium quæ est vtilitas ecclesiæ. sicut in omni iure positiuo accidit: derogatur enim statutis præcedentibus per statuta sequen

A tia.l.sed & posteriores.ff.de.ll. Ad idem.c.nō debet de consan.& affi. & gregorius dispēsat cōtra statuta conciliorum in gradibus prohibitis in matrimonio:vt in.c.quædam.35.q.3. Et hoc dispensare nō est violare canones siue scandalizare vel mutare statum ecclesiæ/ sed poti⁹ obseruare:nec est abiicere canones vniuersalis ecclesiæ siue contemnere,sed pro tpe moderari prout vtilitas & necessitas exposcit.ad hoc tex.in.c.basilicas de cōsecra. di.1. Ad papā enim spectat interpretari decreta concilii.c.nō licuit.17.di.ca.nonnulli de sen.excō.& hoc vult glo.in.d.c.nō licuit.Et in cōcilio constantien.declaratū est supremā potestatē in ecclesia esse in romano pōtifice,& dictum est supra in illo arti.an possit papa tollere statuta concilii.

¶Nec obstat quod dr̄ ꝙ qa dicta constitutio fuit pluries repilogata est maioris authoritatis.quia ēt si centies fuisset repilogata,satis est ꝙ papa nō ligatur constitutiōe conciliari/ vt dictū est. Et quod dr̄ ꝙ cōstitutio iurata nō censetur sublata per simplicem reuocationē sicut nec cōstitutio confirmata/vt in.d.glo.in verbo pacta.Rñdetur ꝙ hoc intelligitur respectu inferiorū/& nō in papa q est supra ius. & cōceditur ꝙ constitutio frequēs non cēsetur sublata: sed dr̄ ꝙ non ligat papam quantūcunꝙ iurata & sæpius repilogata & votata.

B Et est simile ac si papa iurasset & vouisset seruare canones,cum tñ sit supra canones nec ligetur iure positiuo:vt in.d.c.proposuit.quia nō prohiberet illos transgredi ex causa.l.si.ff.qui satisda.cogā.l.si ex falsis.C.de transac. Et cōuenit quæstio de epō quam ponit ioan.an.in regula quod alicui. Et bene cōsiderādo licet adsit multiplicatio vinculorū,qa tñ in eodem actu & eodē instanti fit hec multiplicatio/ipsa reputatur pro vno salte in deliberando.qa.n.non habet interuallū tpis confirmatio votū & iuramētum / non ita arctant dicit glo.in.d.l.si conuenerit.ff.de pigno. act.anto.in.c.fi.de consue.& bal.in.1.consti.C. Et licet funiculus duplex difficilius rumpatur,non tñ dicitur ꝙ non rumpatur, ergo rumpitur, & maxime vbi subest causa.

¶ Ad id quod dr̄ ꝙ cum simpliciter sit dubiū inter doc.vtrum papa possit ardua explicare sine cardinalibus, multo magis erit dubium vbi est adiectū iuramentum & votū. Respōdetur ꝙ hoc argumētum procederet qñ debito modo esset iuratū & votatum,quod nō est in proposito,ex quo iuramētum fuit extortū in assumptiōe:vt supra dictū est. Ad præmissa etiā facit ꝙ ex quo cōsuetudo non pōt introduci per quā papa priuetur potestate explicādi ardua sine cōsilio cardinaliū/& sic ꝙ non possit creare cardinales sine eorum consensu (vt est cōis opinio,vt refert barba.in trac.de præstantia cardinaliū in.2.q.in qua licet ipse teneat contrarium,tñ in suis consiliis postea reuocat illā opiniōem)pariformiter non pōt iuramēto ligari:quia quod non facit consuetudo/nec iuramentum:vt in.c.1.de iureiu.in 6. Et ad præmissa etiam conueniūt oīa illa iura quæ volunt ꝙ actus factus contra iuramētum teneat,vt saltem si non seruatur iuramētum vel votum/ valeat quod fit in contrariū:vt dicitur in.c.dilecto de præben.& in regula quod semel in mercu.& in.l.si quis in principio testā.ff.de lega.3.in.c.vltima volūtas.13.q.2.& glo.in.c.cū marthæ de celebra.mis.in.c.si inter de sponsa.cū simil.& in specu.de instru.edi.§.cōpēdiose/versi.sed qd si.Vnde saltem posset dici ꝙ ex nō obseruatiōe ad summū incurreret periuriū,sed creatio cardinaliū non posset retractari per dicta iura. & hoc quando ligasset tale iuramentum:sed vt dico non obligat per supradicta.

C

¶Non obstat quod dicit ꝙ synodus haberet immediate authoritatē a christo cui debet parere quilibet cuiuscunꝙ status etiā si papalis &c.Quia respondetur ꝙ illud potuit tolerari in cōcilio constantien.propter schisma quod tūc vigebat:quia ignorabatur quis esset ver⁹ papa.& ideo conciliū nō poterat recipere authoritatē a papa:quia tūc conciliū erat supra eos qui pro papa se gerebāt,eo ꝙ agebatur de cā papatus & cōtra schismaticos & nutritores antiquati schismatis: vt in.c.si duo.79.di. Et si bene cōsideretur/illud decretum vr̄ speciale de illa synodo tantū,cū dicit hæc sancta synodus &c.alioquin concilium sumit authoritatē a papa:vt patet.17.di.per to.& in.c.bene quidē.96.di.vbi dr̄ ꝙ sedes apostolica statutis synodalibus tribuit firmitatē. Vnde.s.tho.(vt supra dictum est)in.10.q.de po.dei/dicit hoc apparere ex decretis synodi calcedonen.in.6.actione.vbi apocrisarii apostolici authoritate eiusdē sedis cōfirmabant & subscribebāt vt decreta robur obtinerent. Quod ēt patet in fine eiusdē cōcilii,vbi papa approbat illā synodū quo ad gesta circa fidē,& noluit approbare quod statutū erat de primatu sedis cōstātinopolitanę post primā:cum tunc nondū esset facta prima post romanam sicut hodie: vt in.c.antiqua de priui.& in.c.sacrosancta iuncto.c.sequen.22.di. Idem patet in ge

D

A stis nicenæ synodi, quæ ipsa misit ad papam
pro approbatione. Vnde tex.in.c.significasti
de elec.& notat abb.sicu.in.c.super quibusdã
de verbo.signi.dicit ꝙ concilia oĩa per roma
næ ecclesiæ authoritatem facta sunt & robur
acceperunt, & in eorum statutis romanæ ec-
clesiæ patenter excipitur authoritas.facit tex.
in.c.dudũ.3.q.6. Item põt responderi ad il
lud decretũ constantien. ꝙ nõ fuit decretum
vniuersalis concilii sed solũ a patribus obedi
entiæ ioannis.23.vt patet in gestis illius con
cilii. Imo ioannes post fugam cõquestus est
ꝙ quędam ordinauerant cõtra authoritatem
sedis apostolicæ. Et quod dicitur de confir-
matiõe martini in pertinẽtibus ad fidem, intel
ligitur de cõfirmatione in iis quæ statuta fue
rant postq̃ cõcilium erat plene congregatũ/
& non vnius obedientiæ tantum.
¶ Et si dicatur ꝙ illud decretũ est repilogatũ
in concilio basilien. rñdetur ꝙ ob id non est
tanq̃ decretum vniuersale existimandũ: quia
quantumcunq; a principio authoritate marti
ni fuerit, d. synodus cõgregata, tñ quia in mul
tis errauit/non est de illa curandum. Quod
patet quia postea eugenius non simpliciter
oĩa decreta & gesta illius synodi cõfirmauit.
Nec sequitur fuit legitime congregata, ergo
B oĩa eius gesta & decreta sunt firma quasi a pa
pa emanatia. quod patet ex. 2. ephesina syno
do vniuersali: quæ fuit legitime congregata
authoritate leonis papæ & pro causis fidei, &
tñ errauit in fide de duabus voluntatibus &
operationibus in christo. vnde vehementer
repræhenditur ab eodem leone papa. Et simi
liter in cõcilio melden. & aquisgranẽ. vt in.c.
si autẽ/& in.§.hac authoritate iuncto.c.pla-
cuit.36.q.2.vbi decretũ fuerat non posse ra-
ptam contrahere cum raptore: quod authori
tate hieronymi fuit cõfutatum. Vnde nõ suf
ficit conciliũ fuisse legitime congregatũ a pa
pa, sed etiam requiritur ꝙ decreta in eo edita
sint per papam approbata & ab ecclesia rece-
pta. Et ꝙ decretis concilii papa possit deroga
re, ponit ludo.consi.332.incipit quo ad pri-
mum in fi. Et ibi ꝙ hoc põt ex causa euidenti
iusta & rationabili: & ꝙ eius est arbitrari qñ
sit iusta & rationabilis. allegat glo.in.c.cũ illo
rũ.in.§.ꝙ si claustrales/ver.mutilationẽ mẽ-
bri/& ver.effusionem sanguinis de sen.excõ.
¶ Non obstat quod dicitur de papa ꝙ ligatur
suo cõtractu.l.cæsar.ff.de.publica.& in.c.1.
supra allegato/& aliis in eodẽ proposito addu
ctis. Quia respõdetur ꝙ ista ordinatio cardi
naliũ si fuit facta per viã cõstitutiõis, licet tũc
transeat in quasi contractũ/tñ ex causa põt re
uocari per principem voluit inno.in.c.in nr̃a C
de iniu.& dicitur in.c.nouit de iudi.& in.c.di
lectus de tẽpo.ordi.& in.c.1.&.c.cum oẽs de
consti.& cardi.plene in repeti.c.perpẽdimus
de sen.excom.& in consi.147.incipit dñs no
ster papa.& lapus allegatione.100.quæ inci-
pit an statutũ in vl.col.& ioan.an.in addi.spe
cu.in ti.de censi.§.nũc dicendum/ versi.quid
si vniuersitas.d.anto.in.c.1.de consti.immol.
post alios &.d.anto.in.xi.& penul.col.in.c.q̃
in ecclesiarũ de cõsti.& anto.i.c.cũ.M.7.col.
eo.ti.& bal.in.l.qui se patris in.xi.col.C.vnde
liberi, & in.l.si cum mihi. ff.de dolo, archi.in
c.quicunq;.xi.q.1.inno.in.c.nuper de testi.&
domi.in.c.licet in prin.penul.col.de elec.in
6.anto.in.c.in nr̃a de iniu.cardi.in cle.1.§.
porro.in.3.q.vbi ponit de donatione constã-
tini de iureiu.
¶ Et quod supra dr̃ in contrarium ꝙ efficitur
irreuocabilis/intelligitur respectu nõ subdi-
torũ.& ita loquitur inno.in.d.c.nouit, a quo
oẽs alii deriuantur idem tenentes. Et in papa
semp præsumitur cã: vt in.c.quæ in ecclesiarũ
ibi doc.de consti. Item respondetur ꝙ talis
ordinatio nõ tenuit ad onerãdum futurũ pa-
pam, nec in hoc habuerunt iurisditionẽ: vt di
ctum est p glo.in.d.§.irritũ in cle.ne romani D
de elec.&.ca.vbi piculum eo.ti.in.6.& pe.de
ancha.in regula accessoriũ. Et si dicat facta
per viã contractus post assumptionẽ, ad huc
nõ ligat: vtpote cõtra potestatem ei a deo da
tã. Vnde ioã.an.i.c.ecclesia sanctæ mariæ de
consti.voluit ꝙ sicut papa non põt se subiice
re iudicio iudicis secularis quia faceret iniuri
am deo, ita non põt suam papalẽ potestatem
subiicere consensui cardinaliũ. quod maxime
fieret p illud capitulum ꝙ vno cõtradicẽte nõ
possit cardinales creare. Itẽ erit nulla ratiõe
suspitionis insurgentis ex celeritate actus: qa
statim post assumptionẽ reqsitus est vt cõfir
maret, ergo sine causę cognitiõe, & non vr̃ fa
ctũ ex certa scientia: vt in.c.1.&.2.& ibi nota
tur de cõfir.vti.vel inuti. Et eodẽ modo dico
de voto & iuramẽto indeliberato: vt supra di
ctũ est in iurib⁹ allegatis. Pro ista parte facit
15.q.1.nõ est.& quod dicit bal.in.l.diuus.ff.
de in integ.resti. Et forte posset dici meticu
losa ppter dubiũ ne cardinales resilirẽt in cõ
tinẽti ab electione. facit quod dicitur in.l.in-
terpositas.C.de transac.amissio.n.lucri & di
gnitatis inducit metum, dicitur in.c.abbas
quod metus cau.& in.l.non est verisimile.§.
si fenerator.ff.quod metus cau.

A ¶ Item pōt respōderi aliter ꝙ posito ꝙ princepsobligetur ex suo cōtractu, tn hic non est ꝓprie cōtractus: qa non est vltrocitroꝙ obligatorius: vt in.l.labeo.ff.de verb.sig. Imo ex talibus capitulis resultat quoddā dedecus & ignominia papę: qa cardinales fiunt ei pares/ & aliquomō superiores, ex quo bene deprahenditur ꝙ non volūtarie confirmauerit iurauerit & vouerit. Nec potuerūt cardinales hoc ab eo extorquere cū post assumptionē essent inferiores.c.cū inferior de maio.& obe. &.c. innotuit de elec.l.nā magistratus.ff.de arbi. ¶ Quinimo posito ꝙ obligaretur, tñ ratione nouæ causæ potest princeps infringere contractū a se gestū: vt dicit bal.in.l.fi.ff.de sena. & immol.&.d.anto.in.c.cū.M.in.4.col.de cōsti. Hinc dicunt doc.in.c.quāto de iureiu.ꝙ licet princeps faciendo pacē cum hostibus nō possit remittere dāna data subditis sine cōsensu subditorum, tñ illud est verū nisi agat de bono publico: puta si nō posset aliter haberi pax/ & expediret populo pacē fieri. quia ēt sic ꝑiudicat subditis: cum tunc vtiliter gerat eorum negociū. Quod etiā ponunt doc.in.c.in nr̄a de iniu.& legistæ in.l.venia. C.de in ius vocan.& in summa ange.in verbo bellū.& in pisanella eo.verbo. & franciscus de platea in

B trac.restitutionū in.§.74.& sūma baptistina in verbo bellum.& rosarius eo.verbo. & remissiue ꝑ balēcinum in.d.c.quāto de iureiu. Vnde quod plus est/ licet princeps nō possit auferre dn̄ium rei mequ sine cā, tñ cū cā poterit qñ agitur de bono publico.l.itē si verberatum.ff.de rei vendi.&.l.vēditor.§.constat.ff. cōia prediorum.& in.l.lucius.ff.de euic.& late dr̄ in.c.quæ in ecclesiarū de consti. ¶ Et sic patet ꝙ ēt si cōcedat papā huiusmodi ordinatiōibus ligari, tñ ratione publicæ vtilitatis & necessitatis poterit contrauenire illis capitulis. publica aūt vtilitas & necessitas posset oriri ex multis: puta qa indiget ꝑsona digna quam mittat legatū de latere: & sic de similibus. Et ꝑ hoc respondetur ad oīa illa quę sunt adducta ad corroboratione ꝙ princeps ligatur ex contractu/ & ꝙ non potest reuocare infeudationes & similia.

¶ Non obstat quod dr̄ ꝙ potentior est ꝓhibitio quæ fit per viā legis vel cōstitutiōis ꝗ quę fit simpliciter: qa illud est verū respectu inferiorum/ q constitutione & lege magis ligant̄ ꝗ simplici prohibitiōe. secus in papa q est supra legē: vt in.l.digna vox.C.de.ll.cum simil.

¶ AD id aūt quod dicitur ꝙ deus posuit in ore principis illud verbū pacta seruabo, satis expr̄ dictis est responsum: qa intelligitur qñ pacta sunt licita/ & licito modo contracta & non quasi ꝑ extortionē. Vnde etiā dici pōt ꝙ deus posuit in ore ꝑtoris/ gesta ꝑ metum rata non habebo: vt dicit bal.in ti.de cōtrouersia inuestitu.in prin.in vsibus feu. Itē respondet ꝙ ista ꝓprie nō sunt pacta sed q̄dā ordinationes iuratæ & votatę vt dictum est: & nullam cōtinēt stipulationē: & sunt de iis q cōcernūt pōtificalē ptātem. & vbi subest causa ēt pacta rescinduntur. Vnde dicit tex.ff.de pac.l.iuris gētium.i.§.& gn̄aliter ꝙ quotiēs pactū a iure cōi remotum est/ seruari hoc nō oportet: & si stipulatio sit interposita de iis pro quibus pacisci nō licet, seruāda non est sed oīno rescindēda nec iusiurādum de hoc exactū seruare oportet. Et tex.i.§.sed si fraudādi iūcto.§.ꝑceden.dicit ꝙ pactum fraudādi cā factum/ est iniquum aut superuacuum. Et ex pacto interdum actio nascitur vel tollitur quotiens lege vel senatuconsulto adiuuatur.l.legitima ibi glo.ff.eo.ti.

C

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ debet esse differētia inter absoluentem & absolutum, responsum est supra ex adductis pro ista parte negatiua. Vbi datur responsio per feli.in.d.c.i.de cōsti. Et sic etiā cūdr̄ ꝙ quis nō authorizatur in facto ꝓprio/ rn̄detur ꝙ est verū in inferiore sed secus in papa: vt in.c.cū venissent de iudi. ¶ Quod aūt dr̄ ꝙ qñ iuramētum seu votum est in fauorē tertii/ requiritur causæ cognitio ēt in papa sup iustitia causę, non obstat quia intelligitur de licito & obligatorio iuramento. quod non est in casu nostro/ vt dictū est. Item intelligitur in iuramento pręstito ꝑ inferiorem & inferiori: quia propter ius tertio quæsitum requiritur illius citatio: vt.d.ca.i.de causa posses.& cle.pastoralis de re iudi. Nos autem sumus in papa qui iurauit inferiori, & qui non potest accusari ab aliquo nec habet superiorem coram quo possit cognosci: vt in.c.licet de elec.nisi tantum in causa hęresis: vt.d.c.si papa.40.di.& supra sæpius dictum est. De quo vide in specu.in ti.de accusato.in versi.item papa & imperator.

D

¶ Non obstat etiam quod dicitur de statu aristocratico & de ecclesia triumphanti ad cuius instar debet esse ista militans/ & ꝙ petrus non solus sed nomine omnium dixit constituamus viros boni testimonii super hoc op[us]. Quia conceditur ꝙ ita ēt cum consilio cardinaliū debent ardua ex quadā honestate expli cari: sed non propterea dicitur ꝙ moysi ptās vel petri sine consultoribus esse nō possit. Et

A si in actu requiritur consilium, non sequitur ꝙ sit de necessitate sequendũ: vt in.c.cũ in veteri cum concordan. de elec. Nec per hoc ꝙ papa ex causa creat contra illa capitula cardinales/tollit̃ status aristocraticus. Nec legit̃ in veteri testamẽto ꝙ per capitula moyses a cõsultoribus vel petrus ab apostolis vel viris boni testimonii fuerit aliquãdo astrictus ad certum modum gubernandi ecclesiam: & quòd nihil posset facere etiam vno tantum contradicente. Item negatur quòd regimen mixtum sit melius. imo vt dicit abb. sicu. in cap. nouit in. 3. colum. & .12. metaphy. multitudo principatuum mala est. Item. 70. senio res qui erant sub moyse iudicabãt causas minores/sicut sub papa episcopi & alii inferiores de ecclesia: vt in.c. cleros &.c. in nouo cũ duobus seque.21.di. ¶ Quod autem dicitur ꝙ principatus aristocraticus sit melior monarchico, cõtrarium probat ex in.c. legimus 93. di. (vbi redditur ratio cur fuerit institutum vt vnus præesset omnibus) & supra ostenditur: & dicetur latius in quęstione an papa sit maior consilio.

¶ Ad id quod dicitur de electione matthiæ/ dicit pe. de palude in trac. suo de eccle. po. ꝙ solus petrus hoc facere poterat. Si ergo cum B aliis fecit admittendo eos ad sortem/vel cum ipsis instituendo diaconos septem, hoc fecit dans exemplum successoribus suis/non ꝙ solus non haberet potestatem sine aliis. vnde aliquando nominantur apostoli/ aliquãdo petrus: vt appareat ꝙ eorũ consilio faciebat/ & nõ ꝙ ad hoc necessitaret. Et bene est tex. in.c. in illis. 80. di. vbi dicitur ꝙ petrus in ciuitatibus in quibus olim apud ethnicos primi flamines eorum atꝗ primi legis doctores erãt/ præcepit poni episcoporum primates & patriarchas. Et ponderandum est quod dicit poni præcepit: quia per hoc tollitur quod dicitur in.c. præceden. ꝙ apostoli & successores posuerunt. intelligitur enim præcepto petri & successorum. ¶ Ad illud de institutione status asstistẽrium, dicendum est necessariũ esse aliquos assistere papæ a quibus accipiat consilia vt sunt cardinales qui successerunt apostolis. Sed sicut petrus non tenebatur de necessitate sequi apostolorum cõsilia, ita nec papa. qui potest etiam ab aliis q̃ a cardinalibus accipere consilium: vt. 12.q.2. ecclesiasticis, &.16.q.1.c. in parochia. & .1.q.7.c. conuenientibus.

¶ Quod autem dicitur ꝙ plenitudo potestatis est in tota ecclesia: vnde dispensare contra tales ordinationes non potest solus papa sine cardinalibus. respondetur ꝙ plenitudo potestatis aliter & aliter est in ecclesia & in papa: C quia principaliter in papa: vt late dico in arti. an papa sit maior concilio. Item nõ sequitur: quia in tali dispensatione non requiritur potestatis plenitudo. item quia tales ordinationes non ligant: vt dictum est per. §. cęterum/ & alia ad hoc adducta. & nõ est necessarium ꝙ absolutio a iuramento vel voto, fiat ex plenitudine potestatis. Nec est verum dicere ꝙ plenitudo potestatis non sit in solo papa: vt patet in .c. ad honorem de autho. & vsu pal. Quod patet ex. c. q̃uis. 21. di. vbi dicitur ꝙ romana ecclesia non synodicis institutis prælata est super alias, sed voce dei dicentis ad petrum tu es petrus &c. certum est autẽ ꝙ tunc petrus nondum erat episcopus romanus vocatus, ergo prælata est aliis quia ille qui fuit eius pastor prælatus est aliis. & sic ponitur ecclesia pro prælato. Facit illud matth. 18. si te non audierit dic ecclesiæ. vbi glo. i. prælato. de quo in.c. nouit de iudi. & de hoc dicetur aliquid infra. Et ꝙ sit in solo papa ista plenitudo potestatis, tex. est formalis in cle. pastoralis in fi. de re iudi. de quo dicam in arti. an papa sit maior concilio.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ dictũ iuramen D tum fuit appositum super eo ad quod teneba tur virtute constitutionis conciliaris/ & quòd propterea nõ potest absolui nec tolli sine cõcilio. quia vt supra dictũ est papa non est suppositus illi constitutioni freques, & solus potest tollere constitutiones conciliares. nec requiritur absolutio vbi non est iuramẽti obligatio. c. quanto de iureiu. Et vt dictum est nõ dicitur voti transgressor qui illud implere differt vel in melius commutat: vt in.c. scripturæ &.c. non est de voto. & in.c. peruenit el. 2. de iureiu. Nec in ea parte vbi vno tantum cõtradicente impeditur creare cardinales/ roboratur iuramentum aliqua conciliari constitutione. Et ex causa superuenienti omnino potest venire contra suam promissionem, maxime in illis pertinentibus ad potestatem eius quæ non proprie transferuntur vel communicantur, nec ex promissione alteri acquiritur aliquid sed tantum restringitur papæ potestas: vt est promissio de non creando cardinales vel de tenendo concilium. Ad hoc est quòd dicit bal. in.l. fi. ff. de senato. & imol. post anto. in. 4. colum. in.c. cum. M. de consti. & quod diximus supra post dictũ ino. quod ponunt abb. & alii in.c. nouit de iu

di. Facit quod dicitur in.c.si. de dona. & in.c.
A ad apostolicam de simo.in.c. si. de rescrip. in 6. & in.c.1. de concess.praeben.eo.li.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ non potest dispensare contra statutum cōcilii quando illud reuocādo decoloratur vniuersalis status ecclesiæ. Respōdetur ꝙ non tollitur statutum concilii de tenendo cōcilio nec reuocatur, nec ex nō obseruatione promissionis & absolutione a iuramento decoloratur status vniuersalis ecclesiæ, ex quo promissio fuit illicite extorta, imo conforme est vniuersali ecclesiæ ꝙ ab illicitis promissis & iuramentis quis absoluatur.c.debitores &.c. peruenit &.c. si vero de iureiu. ¶ Non obstat ꝙ pro reformatione nostris temporibus maxima est necessitas tenendi concilium: quia posset respondere papa, volo tenere concilium sed si astringar ad certū tēpus & extorqueatur obligatio incongruo tēpore nō teneor ex tali promissione & obligatiōe capitulorū/ q̄uis tenear ob necessitatē imminētē, cui prouidere spectat ad papā ex sua libera ptāte: vt patet per to. 17. di. ¶ Et multa sunt quæ reuocantur quantumcunq; sint iusta, quia non sunt bene ministrata: sicut dicitur de statutis concessis marchianis/ quæ
B fuerant inconsultis cardinalibus concessa: vt ponit ioan.an.in.d.c. super eo de hære.in.6. & in simili patet. 1.q.1. per totum &.q. 4.ea. causa.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ papa debet explicare ardua cum cardinalibus. respondetur ꝙ communis opinio est in contrarium. Glo. est singularis quā ibi not. abb.in cle. ne romani de elec. Facit.c.conquestus/ &.c.ipsi/ &.c. cuncta per mundum.9.q.3. & quæ dicit archi. in c.quæ ad perpetuā, & in.c. sunt quidam. 25. q.1. & in.c.quāuis de offi.ordi.in.6. & albericus in ru. & in.l.humanum.C.de.ll. & in authen.habita.C.ne filius pro patre. & geminianus in.c.super eo de hære.in.6. & in.c.1. de schisma.eo.li. Et abb.in.c.2. de cle.nō resi. vbi vult ꝙ non valeat consuetudo ꝙ papa non posit cre[redacted]fucardinaliū. consuluit paul. de castro consi. 280. incipit in facto præsenti in penul.col. & do.anto. in.c.sane de cle. coniuga. & egi. in cap. non liceat papæ. 12.q.2. in. 21. colum. Et ista est communis opinio: vt patet etiam in aliis locis supra in. 8. motiuo adductis, & ex aliis infra plenissime allegaris.

¶ Et cum dicitur ꝙ cardinales sunt in quasi possessione sic faciendi & ꝙ de hoc est consuetudo antiqua, respondetur ꝙ consuetudo cōtra papæ potestatē nihil operatur.c.quanto cū materia de consue. Sicut nec præscriptio: vt ponit bal.in authen.quas actiones.C.de sacrosanc.eccle. Item ista quasi possessio nō acquiritur ex actu liberalitatis & decētiæ: iuxta posita in.l.si certis annis.ff.de pac. de quo vtrū obstet tpis cursus/ infra plenius dico. Sic etiā dicitur de imperatore ꝙ solus sine suis baronibus potest exercere ardua: vt dicit hugo in cap. leges. 4. di. & refert domi.in.d.cap. super eo.
C

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ votum sit deo/ & est de iure diuino/ & nō potest ei cōtraueniri, quia illud est verum quando votum habet sua concomitantia/ per quæ aliquis ligetur: vt supra dictū est. Quod non est in proposito: quia videtur potius extortum quàm vltro emissum, & deus iudicat papam. 9.q.3. facta.

¶ Ad vltimū dum dicitur ꝙ si potest renunciare pontificatui/ multo magis se astringere potest ad certa capitula. respondetur ꝙ plus est restringere pōtificalem dignitatem ratione cōtradictionis & perplexitatis q̄ in totum cedere pōtificatui. Item dubitat in mente sua vtrum voluerit se astringere. Item adest modus qui irritat actum quantumcunq; de se licitum: quia ante & incontinenti post assumptionem iuramentum & votum extortum est. D

¶ A D authoritatem car.in.d.c. licet, dico ꝙ non est vera: quia imo plenitudo potestatis est in solo papa sine cardinalibus: vt dixi supra ponderando.c.q̄uis.21.di. & illud matth. 18. & tex.in.d.cle. pastoralis in fi. de re iudi. Ad quod facit quod dicunt doc. ex sententia cyril. & chryso. ꝙ aliæ potestates sūt ab hominibus: ideo detrahere potestati aliorū est iniustitia: sed qui detrahit potestati papæ quæ a deo est in euangelio & scripturis sanctis posita in hæresim labitur. 22. di.c. omnes. dū etiā aliter interpretatur scripturas q̄ spiritus sanctus efflagitat. 24.q.3.c. quidam in fi.

¶ Et si dicatur ꝙ quando petrus claues accepit ecclesiā significauit (vt videtur sonare tex. aug.in.c. quodcūq; ea.cau.q.1. & aug. in sermone de apostolis dicit ꝙ petrus ecclesię personā gessit. quod & ponit abb. sicu. in allegationibus factis in concilio basilien. incipiunt quoniā veritas &c.in. 10. ratione. & dico infra in quæstiōe an papa sit maior cōcilio.) & sic ꝙ quæ dicuntur de petro/ intelliguntur de ecclesia habēte potestatē. quæ quia nō potest esse semper congregata/ loco eius sunt cardi

A nales. & sic q claues sunt in papa cum cardinalibus. Respondetur q tex. in. d. cle. pastoralis/ tollit contrarium: quae vult q plenitudo potestatis est data papae in persona beati petri. Item respondetur q claues non possunt dici datae cōgregationi, quia aut essent datę toti simul congregatae vel cōcilio ipsam repręsentanti, & tunc non posset absolui vel ligari nisi ab ecclesia congregata vel concilio, aut essent datę singularibus de ecclesia: & tūc sequeretur q pueris & mulieribus essent datae claues. Oportet ergo dicere q accepit ecclesia claues vel petrus pro ecclesia: inquantum non accepit vt ipse solus claues exerceret, sed etiam alii eius successores qui futuri erant in ecclesia & vt ad alios praelatos per petrum potestas clauium deriuaretur: vt dicit. s. tho. in. 4. sentē. di. 24. q. 3. ar. 2. quaestiun. 3. ad primum argu. & in. 4. contra gen. c. 76. Quapropter ista potestas non potest esse in multitudine vel communitate sed in vno tātum. Vnde dicit inno. in. c. cum accessissent de cō. sti. q cum vniuersitas habet rectorem iurisditio non est penes vniuersitatem sed penes rectorem. Et beatus cyrillus episcopus alexandrinus (vt refert idē sanctus tho. in opusc. contra errores grę.) dicit. vt membra maneamus B in capite nostro apostolico throno romanorum pontificum: a quo nostrum est quaerere quid credere & quid tenere debeamus, ipsum venerantes/ ipsum rogantes prae omnibus: quoniam ipsius solius est reprehendere/ corrigere/ statuere/ disponere/ soluere & ligare loco illius qui ipsum ędificauit, & nulli alii quod suum est plenum sed ei soli dedit: cui omnes iure diuino caput inclinant, & primates mundi tanq̄ ipsi domino iesu christo obediunt. Et ideo romana ecclesia repraesentatur in papa secundum archi. in. c. 2. de praescrip. in. 6. & in. c. fundamenta de elec. eo. li. & bal. in authen. quas actiones. C. de sacrosanc. ecclesiis. Vnde cum fit mentio de romana ecclesia vel de sede apostolica, etiam potest intelligi de papa sine cardinalib⁹. Pro hoc est. c. sacro sancta romana ecclesia non ab apostolis sed ab ipso saluatore nostro primatū obtinuit, sicut beato petro apostolo dixit/ tu es petrus & super hanc petram aedificabo ecclesiam meā. 22. di. ad idem tex. in. c. ad romanam ecclesiā el. 1. & . 2. 2. q. 6. Et non dubium est q taliter appellans intelligitur appellare ad papam: vt patet in. c. per principalem. 9. q. 3. ad idem in c. cuncta per mundum ea. cau. & q. & probatur in. ca. nemo iuncto principio. c. sequentis ea. cau. & q. Vnde beatus ber. ad eugenium inquit/ de toto mundo appellatur ad te. Et in C concilio constantinopolitano dicitur. si quaestio veniat in conciliū de romana ecclesia, nō liceat dicere sententiam cōtra summos senioris vrbis romę epōs. Et idem ber. ad eugeniū dicit, cęteri in partē solicitudinis vocati sūt tu vero in plenitudinē potestatis. Cōcedis ergo q sedes apostolica & romana ecclesia accipitur pro tota congregatione cleri cum cardinalibus & papa tanq̄ cum praesidente: in quo priuilegia sedis & ecclesiae romanae quo ad primatum & potestatis plenitudinē totaliter resident. Vnde tex. in cle. 1. de iureiu. dicit q romanae ecclesiae caput est christus, & romanus pontifex eius vicarius. & clarius tex. in cle. pastoralis de re iudi.

¶ Et q solus papa possit creare cardinales, bene facit q omnis potestas ecclesiastica aut est ordinis aut iurisditionis: vt dicit. s. tho. in. d. c. 76. quarti contra gen. dicitur in. c. transmissam de elec. & in. c. aqua de conse. eccle. vel alra. facit quod dicitur in. c. fi. de elec. Si loquimur de potestate ordinis, nulli dubium est q solus papa potest quoscunq vel episcopos vel presbyteros vel diaconos ordinare. tex. est in. c. in nouo. 21. di. & in. c. q̄to de consue. Si de potestate iurisditionis (vt est dare administrationem) est tex. in. c. quia diuersitatem D in parte decisa de concess. praeben. vbi dicitur quia diuersitatem corporum sępe sequitur diuersitas animorum, ideo potestas iurisditionis a principio fuit vni collata. quasi dicat q multitudo potestatū est mala ratione contrarietatis quę sequitur ex varietate animorum: & ideo vnus datus fuit princeps in omnibus papa. Et hoc in effectu dicit idē tho. in. d. c. 76. in. 4. cōtra gen. Pro hoc etiā facit q ptās data fuit petro in singulari: vt vbi dicitur tibi dabo claues &c. matth. 16. & pasce oues meas &c. ioan. vl. & quodcūq ligaueris &c. matth. 16. & c. solitae de maio. & obe. & c. quodcūq 24. q. 1. Et ideo innuit tex. in. d. c. in nouo. 21. di. q solus acceperit ptātem iurisditionis ligādi & soluendi, sed caeteri apostoli pari consortio potestatem acceperūt ordinis: vt dicit ibi glo. ad idem. 24. q. 1. c. loquitur. Vnde petrus primus accepit potestatem iurisditionis, licet simul fuerint ordinati sacerdotes. Et si prim⁹ accepit iurisditionem, in hoc nō erant pares 2. q. 7. c. puto. nā si alii apostoli accepissent simul potestatem a christo immediate sicut petrus, tunc nō vnus primus accepisset nec ab vno profecta esset in pluresta nq̄ a capite/ cō

tra,d.cap.loquitur.24.q.1.&.c. ita dominus 19.di. Ergo potestas petri descendit in alios.
A pro quo bonus tex.in.c.fundamenta de elec. in.6. Pro hoc etiam faciunt infinitæ authoritates in quibus ostenditur ꝙ in singulari nominatur petrus. Vnde.s.tho.in opusculo contra errores græcorum.c.66.referendo cyrillum patriarcham alexan. dicit ꝙ sicut christus accepit a patre plenissimam potestatem, ita & petro & eius successoribus plenissime commisit, & nulli alii ꝗ petro quod suum est plenū sed ei soli dedit: vt paulo ante tactū est. Et plures authoritates similes colliguntur ex relatione ipsius sancti in dicto primo opusculo contra errores græ.ca.64.65.66.67.& 68. Et in fine refert chrysostomum dicētem ex persona filii loquentem/ pasce oues meas id est loco mei præpositus esto fratrū. Et idē sanctus in.4.contra gen.dicit ꝙ soli petro dixit tibi dabo claues regni cœlorum, vt ostenderetur ꝙ potestas clauium erat per eum ad alios deriuāda. Vnde ex præmissis patet ꝙ in solo papa est potestatis plenitudo, pro quo ille tex.notabilis in.d.cle. pastoralis de re iudi. in.fi. vbi dicitur ꝙ christus dedit plenitudinē potestatis romano pontifici in persona beati petri. & tex. in parte decisa in.d.ca. quia di-
B uersitatem. Et in persona beati petri dictum est & successoribus eius pasce oues meas: vt dicit tex.in.c.solitę de maio.& obe. Et de hoc latius dicetur in articu.an papa sit supra conciliū. Quæ potestatis plenitudo potest quicquid vult: vt dicit bal.in.c.1.de consti. & est supra debitū officii pontificalis: vt dicit tex.in c.1.vt eccle.bene.

¶ Vnde miror quomodo aliqui velint ꝙ per capitula possit potestas pontificalis astringi. ¶ Et si dicatur potestatē datam papæ ad ædificationem non ad destructionem) iuxta apostolum.2.ad corin.vlti.) nō sic intelligitur ꝙ solum possit ea quæ ad ædificationē tendunt, sed ꝙ potestas ei data est ad finem vt ędificet: sicut dicimus ꝙ homini datus est intellectus & liberum arbitrium ad bene operandū siue vt bene operetur, & tamen nō est necesse ꝙ quicquid agit per intellectum & liberum arbitrium sit opus bonum.

¶ Sed dicat mihi qui vult papam astringi ad obseruandum iuramentum & votum, quæ honesta patitur & quæ est ædificatio ꝙ papa etiam si sit necesse & ecclesiæ expediens non possit creare cardinales vno tantum contradicente? Ista nō est ædificatio, sed vera destructio & contra iuris dispositionē: quæ vult ꝙ factum a maiori parte teneat: vt de iis quæ fiunt a ma.par.ca.per to. Et si recte inspiciatur, C
inter illa capitula conclauis sunt aliqua quæ directe tendunt contra potestatem pontificalem & ad vtilitatem particularem ipsorū cardinalium: vt patet in capitulis reseruationū & regressuum & similium. ¶ Et si dicatur ꝙ saltem teneatur infra biennium tenere concilium quia sapit publicum bonū & non debet vtile per inutile vitiari. Respondetur verum esse ꝙ vtile quod est separabile ab inutili nō debet vitiari per inutile, nisi illud vtile causetur ab inutili: quia tūc etiam vtile vitiatur. ff. de verbo.obliga.l.1.§.siquis ita. &.C.de fideiusso.l.cum lex.&.C.de legibus.l.non dubium. Ita ponit iaco.de are. vt refert cy. in.l. scimus.C.de dona.& refert ioan.an. in regula vtile in mercu. Ita est in proposito: quia licet tenere concilium infra biennium sit in se vtile tamē causatur ab inutili, hoc est ab illicita promissione facta in conclaui & in assumptione papę & statim post: quę est improbata: vt in.c.sicut nostris de iureiu. & in.c.arraldus 8.q.3.& supra dictū est. ¶ Et si bene aduertatē, doc.tenentes ꝙ papa tenetur ad obseruationem iuramenti & ꝙ non potest creare cardinales contra iuramentū/ non loquuntur simpliciter sed in casu gregorii & benedicti: qui D
quicquid iurauerant, fecerant pro sedando schismate / quod aliter non poterat sedari. & ideo in casu illo tenebantur ad obseruationē iuramēti: sed secus vbi non subest aliqua causa maioris boni si exigitur ante vel in ipsa promotione iuramentum.

¶ Non obstat tex. in.c. per venerabilem qui filii sint legi. Et ad id quod ibi dicitur de sacerdotibus leuitici generis ꝙ sunt fratres papæ qui ei in executione sacerdotalis officii coadiutores existunt, ex quo papa de iure diuino tenetur exercere ardua cū eis: vt videtur velle ibi sumere argu.abb.sicu.& alex. Respondeo nō solere dici ex illa authoritate ꝙ de iure diuino cardinales sint coadiutores papę in executiōe officii papalis. Et si tenemus quod dicit ibi abb.& alex. ꝙ cardinalatus sit de iure diuino ex illa authoritate deute.17.(de quo vide quod supra dixi in proprio articulo) adhuc ex illa nō sequitur ꝙ papa solus nō possit ardua explicare sine eis si eorum consensum vel consilium habere noluerit. Imo versiculus immediate sequens (scilicet is vero super eos) ostendit contrariū: cum dicit ꝙ tantum successori petri dictum est quodcunq; ligaueris &c. & sic papæ soli qui reputatur iu-

A dex, cũ sacerdotibus leuitici generis. ille enim versiculus is vero super eos/exponit quod su pra dixerat & ad iudicem: vt dicit ibi io ã. an. Vnde ex illo tex. non habetur ꝙ solus iudex sine sacerdotibus leuitici generis non possit iudicare ardua. Item potest dici ꝙ illud erat præceptũ iudiciale, vt ibi patet: ideo non obligat in nouo testamento nisi ex noua institutione. quapropter nunc non est de iure diuino. Multa enim erant in veteri testamẽto de iure diuino quæ modo non sunt in nouo testamento: vt cerimonialia & iudicialia, vt est clarum apud theologos. Et in primis apud. s. tho. in prima secũdę. q. 104. ar. 3. & ad hoc est glo. nicolai de lira exo. 21.

¶ Nõ obstat quod dicitur eo. c. in versi. sane/ ꝙ ex vi vocabuli deuteronomium comprobatur vt quod in veteri lege decernitur in nouo testamento debeat obseruari. Quia intelligo in hunc sensum ꝙ illud quod fuit statutum ꝑ in arduis recurratur ad sacerdotes leuitici generis & iudicem qui fuerit illo tempore / debet obseruari in nouo testamento: hoc est quòd in arduis debet recurri ad papam tanꝗ ad supremum iudicem & ad cardinales tanꝗ sacerdotes leuitici generis in executione officii papæ coadiutores: non ꝙ ipsi

B soli iudicent, vel ꝑ papa non possit iudicare sine illis. Item potest aliter responderi ꝙ iudicialia nõ sunt sublata taliter ꝙ illorum obseruatio obliget ad peccatum, sed tantum quia non obligant in lege noua (vt dicit nicolaus de lira in. d. c. 21.) si tamen seruarentur tanꝗ ex lege veteri obligatoria/ esset mortiferum: vt dicit ibi nicolaus. ¶ Quod autem papa arguit ibi ex vi vocabuli deuteronomiũ (quod secunda lex interpretatur & euangeliũ significat: vt dicit glo. beati hiero. deutero. 1.) non videtur ita accipiendum ꝙ sicut tempore veteris legis ex vi illius tex. deute. 17. in arduis recurrendum erat ad sacerdotes leuitici generis & iudicem pro tempore existentem ita necessario faciendum sit in nouo testamẽto; sic vt illius præcepti omissio obliget ad peccatum taliter ꝙ aliter fieri non possit nisi omitteretur ex contemptu. Nec ex hoc habetur ꝙ iudex leuitici generis haberet de necessitate cum sacerdotibus iudicare. Quinimo glo. nicolai in. d. c. 17. dicit ꝙ interdum vtrũꝗ officium (sacerdotis & iudicis) concurrebat in eadẽ persona: sicut fuit in heli summo sacerdote, vt patet. 1. reg. 1. & 4. Et ꝙ etiam poterant diuisim causas decidere: quia in spiritualibus causis habebatur recursus ad summum sacerdotem & in temporalibus ad iudicẽ. Et subiungit quòd hinc inoleuit consuetudo

C quòd ab inferioribus iudicibus ecclesiasticis appellatur ad papam & ab inferioribus iudicibus secularibus ad regem seu imperatorem.

¶ Et ex hoc colligitur ꝙ non sit vera conclusio quam ponit abb. & sequitur alexan. in. d. c. per venerabilem, ꝙ est de iure diuino ꝙ papa non possit explicare ardua sine cardinalibus: quia hoc non sequitur necessario ex illo tex. Et propterea ioan. an. ibi in verbo fratres nostri, intelligẽdo illum tex. loqui in cardinalibus/ dicit ꝙ decet papam omnia illis cõmunicare. quod verbum decet importat honestatem: vt in. c. cũ non deceat & in. c. fundamenta. de elec. in. 6. Vnde cum ille tex. in. d. c. per venerabilem dat normam, dicendum est ꝙ illam dat subditis/ non papæ: qui nec seipsum nec successorem potest ligare. c. innotuit de elec. & ele. ne romani eo. ti. Seruare tamẽ debet illã de honestate ad euitandum peccatum & scandalum, non ex necessitate. ¶ Et quo ad id quod dicit ioan. mona. de collationibus episcopatuum & abbatiarum ꝙ fuerunt reuocatæ in dubium & aliquæ carũ cassatæ, ioan. an. ibi in. d. c. super eo/ miratur ꝙ fuerũt cassatæ illæ promotiones. Verum non mirum:

D quia eadem potestate cassare poterat illas successor qua prædecessor concesserat. d. c. innotuit, & ele. ne romani de elec. cum simil. Ad hoc facit quod dicit ioã. an. in. c. cũ ex eo de pœni. & remis. allegando inno. ꝙ papa potuit inferioribus prælatis restringere potestatem dandi indulgẽtias/ quia hæc potestas ipsorum ab eo est.

¶ Similiter nõ obstaret si allegaretur promissio facta a bonifacio octauo (a quo similia capitula inchoatunt & postea per multos pontifices replicata sunt in principio assumptionis: scilicet ꝙ papa promittit se cum consilio cardinalium recturũ ecclesiam) quia per hoc non potuerũt ligari successores. d. c. innotuit. Et ex proprio iuramento non potest suã plenitudinem potestatis restringere/ quin cõtrafaciẽdo valeat quod facit per supradicta pro ista parte: cum non propterea quia sunt facta per multos post bonifacium plus ligent successores ꝗ facerent capitula in corpore iuris clausa, quibus non ligatur: vt in allegato cap. proposuit. facit quod dicitur in. c. si. in fi. de rescrip. in. 6. ¶ Nec suffragari potest temporis longitudo: quia vt diximus contra præscriptionem papa dispẽsat: quia est ius quod ae

quiritur ex dispositione a iure communi cau sata.d.ca. quæ in ecclesiarum de consti. Facit
A quod dicit bal.in.l.2.in.6.colum. versi. sexto quero.C.de serui.& aqua: videlicet ꝙ contra plenitudinē potestatis papæ non potest præscribi.16.q.4.c.volumus.

¶ Et si dicatur ꝙ tempus cuius initii memoria hominum non est in contrarium/ operatur in istis quæ sunt reseruata principi vt etiā ex cursu tanti temporis per inferiorē possint acquiri: vt dicitur in.d.c.per venerabilem versi.videbatur/qui filii sint legi.& in cap. super quibusdam/de verb.signifi.& ponit bar.in.l. infamē.ff.de publi.iudi.& in.l.1.ff. de aqua. plu.arcen.& dicitur in.c. cum nobis de præscrip. Primo respondetur ꝙ si considerentur tempora, non fuit hoc seruatum per tempus cuius initii non sit memoria in contrarium. quia non multo post secuta sunt tempora vrbani.6. sub quo incepit schisma quod durauit vltra.40.annos: quibus non cucurrit præscriptio, vt dicitur in.c.1.de præscrip. postea creato martino & eo mortuo successit illi eugenius: & ab illo tēpore citra nunq̄ fuit tentum concilium. Vnde si capitula a tempore bonifacii habebāt ꝙ teneretur concilium intra biennium, patet ꝙ non fuerunt in ob-
B seruantia, & tempore meo non vidi aliquem ex summis pōtificibus qui illa seruauerit sed bene contrauenerunt. vnde non potest allegari talis præscriptio. Ad quod facit quod dicit pau.de cas. cōsi.280.(incipit in facto præsenti) ꝙ licet alias in casibus alienationū interuenire consueuerit subscriptio cardinaliū (quod habet concomitantiā cum dispositione iuris.12.q.2.cum redemptor.35.q.9.ca. quis,& notatur in.c.cum a nobis de testi.) tamen papa ad hoc nō astringitur si non vult: sicut nec tenetur alia expedire de consilio fratrum cardinalium si non vult: vt ibi dicitur & in.c.non liceat papæ ea,cau.&.q. quia non potest ei dici cur ita facis: vt dicit glo.in.c.q̄to de transla.præla.& ibi allegat plures concordantes. ¶ Item secundo respondetur ꝙ cōtra plenitudinem potestatis papæ quia illam habet a deo non cadit aliqua præscriptio etiam per tempus cuius initii nō extat memoria: vt ponit inno.in.c.bonę el.2.de postu.præla.& archi.in.c.volumus.16.q.4. & abb. in.c.omnis anima de censi.& in.c.cum instantia ad fi. eo.ti. & in ca.ad audientiam in fi. & in cap. cum nobis de præscrip.& in.c.nouit.10.col. de iudi.& in.c.fi.in.1.notabili de consti.& in c.cum contingat.1.colum.de foro compe.& idem anto. ibidem in versi. dic quædam in
C xi.colum. Bal. in authen. quas actiones.C. de sacrosanc. eccle.& melius in repe.l.1.in 10.col. versi.quid ergo dicemus.C.de emancipa.libe.& in.l.fi.post prin.ff.de iusti.& iu.& idem abb.in.c.1.ad fi.vt lite pen.& idem bal. in.d.l.2.C.de serui.& aqua. Et in propriis terminis ꝙ cardinales non possunt præscribere ꝙ papa non possit exercere ardua sine requisitione & cōsensu ipsorum, ponit idem abb. in.c.ex gestis de cle.non resi. Et ratio est: quia esset præscribere contra supremam potestatem quā habet a deo. & in effectu esset præscribere contra deum/quasi præscribens nollet eius vicarium in superiorē. Et idem pau. de castro in dicto consilio.280.in antepenul. colum. & vide do. in cap. sacrosancta in.2. colum.22.di. Et quòd non possit præscribi contra supremam potestatem/ vide immol. in.c.quanto de consue.& in.c.1. post. butri. de consti. ¶ Non obstant in cōtrarium adducta de.c.per venerabilem &.c.super quibusdam, quia non loquuntur in plenitudine potestatis sed in iis quæ competūt papæ ratione cuiusdam specialis prærogatiuæ, nō in signū supremæ potestatis, vt vide abb.in.d.c. cū nobis,& areti.in.l.more in.4.col.versi.tu dic.ff.
de acqui.hæredi. De quo per feli. qui allegat D
istos & plures alios cōcordan.in.d.c.cum nobis,& in ru.de consti.

¶ Non obstat quod dr̄ ꝙ cardinales sunt pars corporis papæ: quia illud intelligitur respectu læsionis: quia si læditur cardinalis videtur lædi in honore etiā papa; iuxta. c. fœlicis de pœnis. Item intelligitur per similitudinem, inquantum non in potestate sed in executione potestatis exercet aliqua per ipsos tanquā per immediate ei adhærentes,& pro quanto papa eos admittit secum ad curam & regimē ecclesiæ: quæ cura commissa fuit soli petro: vt dictum est/ & dicit grego. super illud ioan. 21.ascēdit petrus & traxit rete &c. Quod autem dicitur ꝙ licet sit solutus legibus tamen debet viuere secūdum leges, hoc intelligitur ex quadā decentia: ne alioquin eius leges ipse summet ligent, contra.l.digna vox,C.de ll.& l.princeps legibus.ff.eo.ti. Item nō reperiuntur leges nec canones qui velint ꝙ papa in agendis circa concernentia dicta capitula/ teneatur habere cōsensum cardinalium de necessitate, & iura ostendunt ꝙ papa in arduis non astringitur habere consensum cardinalium sed solum eorum consilium requirere: vt patet in.c.2. de renun.in.6.& in cap. super eo de

A per eo de hęre. eo.li. & in cle. 1 .in versi.nos
pmissis de iureiu.& in cle.pastoralis ī fi.de re
iudi.& in.c.1.de schisma.eo.li.6. Et clare p,
bat tex.in.c.fundamēta de elec.in.6.dū dicit ꝙ
decet cardinales q papę in executiōe officii sa
cerdotalis coadiutores assistūt hr̄e libera cōsi
lia. Ex quo tex.duo colligunt.primū ꝙ cardi
nales sūt coadiutores ī executiōe & nō in deli
beratiōe,secūdū ꝙ eorū est cōsulere & nō cō
sētire vel deliberare. Et idē pbat tex.ī.d.c.p ve
nerabilē q filii sint legi. ¶ Nec obstat tex.in.c.
ad apostolicæ de re iudi.dū dicit cū fratribus
nr̄is & sancto cōcilio deliberatiōe phabita di
ligēti,quasi velit ꝙ cardinales nō solū in exe,
cutiōe sed in deliberatiōe assistāt. Tum qa il,
lud verbū deliberatiōe phabita refertur ad p,
sonā ipsius papę loquētis tm̄,tum ēt qa nō ne
gat quin si papa velit deliberare cū cardinali,
bus/possit:sed dr̄ ꝑ nō astringit de necessitate.
¶ Ad illud quod dr̄ p bal.in.l.cū multa.C.de
bonis q̄ libe.ꝙ papa cū vult infeudare pcio,
sa(vt esset magna ciuitas)debet hr̄e consen,
sum cardinaliū qui sunt caplum vniuersalis
ecclesiæ,& seqtur aluarottus in.c.1.in prin,in
ti.epm vel abbatē in vsi.feu. Rn̄detur ꝑ si bn̄
inspiciat,bal.ibi vult ꝙ possit qn̄ subest neces
sitas ēt iniuste vēdere & alienare/mō non fa,
B ciat aīo ditādi consanguineos nec sit cōtra sta
tutū ecclesiæ romanæ,qa tūc successor rescin
dit. Et licet in fi.dicat qn̄ sunt bona pciosa(vt
esset magna ciuitas) ꝙ debet interuenire con
sensus cardinaliū,nō loquit qn̄ vellet papa de
plenitudine ptātis vēdere sine cōsensu cardi,
naliū. Item pōt dici ꝙ dictū bal.qn̄ aliter sen,
tiret nō esset verū.& cōtrariū ponit pau.de ca
stro cōsi.280.incipit in pn̄ti.nec archi.ī.d. c.
cū redēptor.12.q.2.quē bal.allegat/dicit con
trariū.nec iura q̄ loquunt de cardinalibus di,
cuut de consensu cardinaliū sed tm̄ de cōsilio
fratrum nr̄orum. Vel si eius dictū est verū/in
telligēdo ipsum qn̄ verisimiliter turbaret sta,
tus ecclesiæ ex huiusmodi alienatiōe secun,
dum inno.& alios in.c.inquisitiōi de sen. ex,
com.adhuc in casu proposito nō tenebit pa,
pa seruare virtute capitulorū iuramētum vel
votū:quia est turpiter extortū/vt supra dictū
est. Sicut dr̄ de eleemosyna ꝙ non est putāda
eleemosyna fide illicite acquisitis fit: vt in.c.
nō est putāda.1.q.1. Et sicut si pro cōsequen
da iustitia aliquid promittitur: vt in.l.2.ff.de
condi.ob turpem cām.l.quod euitandi.C.eo
dē. Vel si ex stipulatione per vim extorta exa
cta esset pecunia: vt in.l.ex ea stipulatiōe.ff.
eo. Et plura possent adduci exēpla ī simili: vt
in.l.1.ff.de concus.& in.l.nō licet.ff.de cōtra, C
hen.emp.sicut si promittitur p beneficio con
sequēdo. Et aliqn̄ quod de se est licitū si dedu,
cat in pactum fit illicitū: vt in.c.fi.de pac. Et ra
tione modi & tēporis multa de se licita fiunt
illicita: vt in.c.1.41.di.ibi archi.facit quod dr̄
de iuramento pstito de seruādis statutis in. c.
1.de iureiu.in.6. Vnde dato ꝙ capitula in se
cōtineant illa quæ de se sunt licita, tn̄ ratione
tēporis promissionis & promittentis sunt il,
licita: vt.d.c.sicut nostris de iureiu.&. 8.q.3.
artaldus/cum simil.facit quod dicitur in.c.1.
41.di.in.c.sciendum.29.di.

¶ Non obstat quod dicitur de tyrannide &
ꝙ malum guberniū plurimorum pontificū
præstat occasionē capitulandi. quia respōde,
tur ꝙ non tā illis pōtificibus q̄ cardinalibus
hoc imputandū est propter eorum malas ele
ctiones. Nec hoc excusat quia vitia non tran
seunt in successorē in dignitate: vt in.c.cura
de iurepa. Nec conuenit propter pdecessores
astringere successores: argu.eorū quæ ponū,
tur in.c.fi.ne præla.vi.su.& quæ dicūtur in re
gula non debet de regu.iu.in.6. Nec de faci,
li pōt causari tyrannis in pōtifice, qui nō pōt
excedere dies petri/nec ci datur carnis succes
sio,nec in papā cadit tyrannis,quia proprie ty
rānus est ille qui vult vsurpare iura pricipis: D
vt in.l.sacri affatus(& ibi bal.)de diuer. res,
crip. Et eadem ratio est in imperatore quæ
in papa. vnde nec imperator posset sine pro,
ceribus aliquid arduū facere,cuius contrariū
constat esse verū: vt in.l.1.ff.de consti. prin.
& pbat tex.& ibi bal. qui dicit ꝙ princeps in
l.humanum.C.de.ll.loquitur ex humanitate.
Et per ista sit expeditus iste articulus, quem
non reperies alibi ita examinatum.

ADuertendum tn̄ est ad vnū quod ēt di
cit alex.8.q.3.in sum.ꝙ licet alias pa,
pa p huiusmodi capitula nō possit re,
stringere suā pōtificalē ptātem sicut nec impa
tor minuere potestatē imperii , cauere tn̄ de,
bet papa ne vtatur plenitudine ptātis sine ra,
tionabili cā:quia vt inqt bernar. ad euge. vbi
necessitas vrget excusabilis est dispēsatio: vbi
vtilitas prouocat dispēsatio laudabilis est. Re
quirit igitur cā rōnabilis/necessitas & vtilitas.
Vnde idē bernar. quomō non indecens tibi
voluntate pro rōne vti,& quia nō est ad quē
appelleris/ptātem exercere & negligere ratio
nē? Et idem,qūo permissio papæ licitum fa,
cere valuit qd̄ malū fuit? Et tex.hila. papę in
c.nulli fas.25.q.1.dicit.nulli fas sine stat᷒ sui
piculo vel diuinas cōstitutiōes vel apostoli,

Te

A ex sedis decreta temerare: quia nos qui potētissimi sacerdotis administramus officia talis transgressionū culpa respiciet. Et idē bernar. ad robertū ostendēs eū non esse tutū quo ad deū cū quo sine rōnabili cā papa vtitur dispēsando plenitudīe ptātis inquit. quid tibi frustra quispiā blāditur de absolutiōe apostolica, cuius cōsciētiam diuina tenet ligatā sniā? tolle occasiones, remoue blandimēta, adulatiōibus claude aures, te interroga de te: quia tute melius nosti q̄ alius, attēde cor tuū / discute intentionē/consule veritatē, tua tibi cōscientia respōdeat. Facit quod dr̄ in glo.in.c. non est de voto. Imo ex hoc vult alex. ibi in fin. q̄ si papa sine cā vtatur plenitudine ptātis contra huiusmodi votū & iuramentum, peccet mortaliter, allegat tex.in.c.cū ad monasteriū in fi.de sta.regu.& glo.i.d.c.nō est,&glo. in.c.sunt quidam.25.q.1.

SED ibi loquūtur respectu dispensati q̄ nō sit tutus quo ad deū. in casu proposito aūt credere distinguendum. Quia si tenemus papā nō astringi ad obseruandū dicta capitula vt supra dictū est, tunc dicerē put abbas summat tex.in.c.quāto de iureiu. q̄ aut papa sciēter iurauit illicitū & nō indiget absolutione (maxime si gessit in animo illud nō seruare vt ibi) nisi ad cautelā: vt vult tex.ie&a glo.in c.cū quidam & in.c.verum de iureiu. Quod

B est verū in foro iudiciali in quo in dubio creditur habuisse animū obligādi, alioquin nec absolutio ad cautelā requireretur quo ad deū si nō habuit aīm obligandi: vt in.c.si vero el 2.& ibi abb.sicu.penul.& vl.col.de iureiu. Esset tn̄ poenitentia iniungēda/eo q̄ iurasset illicitum: vt vult abb.in.c.sicut nr̄is de iureiu. & tex.in.d.c.q̄to. An aūt illud transgrediēs peccet mortaliter, dicerē q̄ ex quo illud iuramētum est illicitū quia turpiter receptū & turpiter iuratū/item quia posset vergere in p̄iudicium publicae vtilitatis & esse contra honorē & in restrictione dignitatis pōtificalis (sicut esset istud q̄ non posit dare ep̄atus non excedētes valorem ducentorū sine votis cardinalium p balottas/quod capl'm satis vr̄ reipsa illicitū, item sicut esset istud q̄ vno cōtradicēte nō posit nec valeat creatio cardinaliū: quod est contra oīa iura/q̄ volūt valere factū a maiori parte) in talibus nō peccar mortaliter cōtraueniendo. Et hoc vr̄ velle abb.in.d.c.sicut nr̄is/& in.c.2.de iureiu.& maxime in p̄posito vbi vr̄ fuisse iuratū indeliberate. Facit qd̄ dr̄ p̄ q̄h est p̄stitū iuramētum ex calore iracūdiae nō ligat: vt in.c.sicut ex literis de iureiu.

C Et maxīe si non habuit aīm se obligandi: qa non peccat nō seruādo, quia deus cor interrogat, 24.q.1.sique.& dicit abb.i.c.si vero el 2.penul.& vl.col.de iureiu. Si aūt habuisset aīm obligandi p̄pter mixturā aliquorū capitulorū q̄ non sunt directe illicita nec contra dignitatē pōtificalem, qa tn̄ turpiter iuratum est & turpiter iuramētum receptum/quātumcunq̄ posit seruari sine interitu salutis aeternę/pōt ab illo absolui recta via absq̄ eo q̄ cogatur illud recipiens relaxare. Ita dicit abb.in c.2.& in.c.verum de iureiu.

¶ Aut ignorāter iurauit illicitum qa credebat licitū.& deberet illud seruare si aliquo licito mō est obseruabile. Et multo magis idē dicēdum est si de se est licitū & sciēter iurauit. Et istis casibus si vtēdo plenitudine ptātis cōtrauenirent/forte peccaret mortaliter & procederet qd̄ dicit alexan.ibi in summa. Deberet tn̄ absolui, & posset seipsum absoluere tanq̄ a iuramēto turpiter recepto: vt dr̄ in.c.si vero el 2.de iureiu.& in.c.verum eo.ti.&.d.ca.2.eo.ti. Et ista sint dicta salua semper determinatione sanctae matris ecclesiae.

¶ Arti. 6.

SED moueo hic ad propositū vnā q̄onem. papa vult p̄

D mouere vnum vel plures ad cardinalatū non subsistente aliqua iusta cā/& p̄mouendi nō sunt p̄sonae ex quibus ecclesia honoretur, quinimo indigēt dispēsatione sup irregularitate rōne criminis vel illegitimitatis vel aetatis/& forte in vna & eadē p̄sona concurrunt plures defectus in quibus necessaria est dispensatio: vtrum isto casu papa p̄mouendo & dispensando peccet mortaliter/& an posit seipsum absoluere a iuramento & voto ante facto ad effectum vt illos promoueat, & vtrum tales sic promoti erunt veri cardinales?

¶ Et vr̄ prima facie dicendū q̄ papa peccet/& q̄ non valeat talis p̄motio. Hoc primo probatur: quia oīs dispēsatio debet esse cum cā: vt in.c.innotuit de elec. 1.q.vl.c.dispensationes/& ca.talia & ca.exigunt alias non valet. Imo peccat qui sine causa dispensat: vt dicit inno.in cap. diuersis fallaciis de cle.cōiuga. & in.c. veniens de filiis presbyterorum. dicit pau.de cas. in consi. 117. incipit notandum in.2.col. Et si causa quae allegatur est falsa/dispēsatio est ipso iure nulla: vt consuluit oldra.cōsi.256.incipit elemens ep̄us. Ad idē quod dr̄ in.c.2.de fi.presby.li.6 adhoc.l.1.ff.

A de natalibus resti. Et vbi nō est causa vel necessitas vel nō expedit dispensari si dispensatur/non dicitur dispensatio sed dissipatio, dicit ioan.an.in.c.nisi cū pridem in.§.personae in verbo discretionis de renun. Et vbi dispēsatio est inordinata/si facta fuerit pōt reuocari per successorē, dicit inno.in.d.c.diuersis fallaciis.allegat.81.di.quicunq;.&.51.di.c.quē in aliquo. Nec debet papa vti potestate absoluta sine causa.bal.in.l.fi.in.1.col.versi.dicit inno.C.de quadri.praescrip.inno.& ioā.an.in d.c.innotuit de elec.

¶ Item videtur q in proposito nō conueniat nec aliquid operetur absolutio: quia quaerit absolui ante peccatū cōmissum, ex quo vult absolui a iuramēto & voto vt possit promouere inhabilē: quod nō esset absolui sed peccandi licentiam recipere. absolutio autem nō cadit in nondum ligatū: vt dicit inno.in.c. venerabilibus de sen.excō.in.6. Et nō poenitenti nō datur absolutio: vt in.c.romana(ibi inno.)de sen.excō.in.6.&.24.q.2.c.legatur. vbi dicit tex.q nō est auditum sub isto coelo nec legit oīno q detur venia alicui volēti peccatū cōmittere vel volēti in errore durare vñ dātes florē.absoluet nō si po chi nō si pēte & c. Quinimo hoc videt esse peccare in spiritū sanctum: quia cōtendit abiicere & remouere illud quod posset impedire electionē peccati. nam veniēdo contra votū & iuramentū (vt promouēdo indignū) mouetur ad peccatū: & occurrit ei diuina seueritas puniēs illud peccatū: & ipse illam abiicit studiose promittēs sibi impunitatem vt peccet liberius. & sic non est remissibile/neq; in hoc seculo neq; in futuro: vt dicit tex.i.c.qualis.25.di.de poeni.di.1.c.si sacerdos.§.pōt. Vnde dicit glo.ibiq; nec christus p talibus in passione orauit, sed pro eis qui ignoranter crucifigebāt eū / dicēs pater ignosce illis quia nesciunt quid faciūt.

B

¶ Item facit qa dato q capitula siue illicita siue licita nō ligēt papā, tñ ipse promouēdo in dignū indignitate requirēte dispēsationē non solū scādalizat ecclesiā qa cōtrauenit voto & iuramēto sed qa agit tale qd quod ēt si nō iurasset nec vouisset/apd plātos doctos & clericos & laicos ēt idiotas & quoscūq; catholicos reputatur indignū vniuersali ecclesię, quā nō debet scādalizare: vt in.c.si papa.40.di. Sicut nec papa dispēsat cōtra gñalem statū ecclesiae (vt d'r in.c.sunt qdam.25.q.1.post inno.i.c.cū dilectus de tēpo.ordi.8.q.1.§.his oībus) ēt si dispēsatio nō sit in iis quae fidē concernūt si ex dispensatiōe decoloraret statūs ecclesiae

1.q.7.c.etsi illa. dicit anto.in.c.cū ad monasteriū de sta.mona. sicut videret in pposito si ponerent illegitimus in nūero patrū in quorū collegio vr abhominabile q recipiant illegitimi quos nunq̄ admisit. Vñ vr q talis pmotio nō valeat & possit p cardinales impugnari & per successorē reuocari qa timor scādali reddit aliquē ipromouibilē ēt si alias esset pmouibilis & nullū pateret defectum, tex. cū glo.in.c. cū olim de cle.cōiuga.inno.in ru.de consue. tex.in.c.cū teneamur de pben. quanto magis in proposito vbi sumus in persona de se omnino inhabili ad promouendum. C

¶ Vñ posito q papa nō veniret arguēdus si solū carnalitate ductus pmoueret plures cōsanguineos cōtra ordinē capitulorū/ēt si pmoueret inhabilē inhabilitate accidēali qa nō esset doctor vt requirerēt capitula, tñ qñ ductus nuda carnalitate pmouet inhabilē naturali inhabilitate(qa minorē annis/ qa spurium vel aliquo crimine irretitū quod deiiceret pmotū/ iuxta.c.fi.de tēpo.ordi.cū simil.)& qualē ecclesia romana & dignitas cardinalatus non consueuit hre nec recipere/& talē q non possit esse in aliquo vtilis eccclesiae, nulli dubiū q scādalizat collegiū cardinaliū ac curiales & alii catholici. Et pptera talis promotio fit nulla. maxie qa vt dicit bal.in.l.tutor petit in.§.1. in prin.ff.de excusa.tuto.qñ papa pmouet cōsanguineos ad dignitates psumit facere istinctu carnis & sanguinis/nō instinctu spiritus sancti. Facit quod dicit anto.& abb.de elec.c. licet in.6.col.qñ opponit cōtra papā exceptio q iure naturali inficit pmouendū. potissimū qa ēt si non iurasset nec vouisset, teneret promouere habiles & nō inhabiles. Si ergo iurauit & vouit nō pmouere aliquē vltra nūerū & in numero nisi sit doctor, licet posset ex aliqua vtili cā ipsi ecclesiae eo casu vltra nūerum & doctū licet non doctorē pmouere(vt conclusum est in pcedēti qōne)non vr q valeat pmotio si vltra pmissa requirit dispēsatio circa psonā: qa non vr q possit dispēsando non tm̄ aduersus capitula sed vtēdo iure speciali & dispēsando contra canones & decreta .s. patrū/ venire cōtra capl'a. licet.n. alias vbi in persona pmouēdi non requirit dispēsatio admitti debeat q possit contrauenire iuramēto & voto, non sic qñ dispēsat contra capl'a & vltra cōtra cāones cōciliares & sanctorū prūm: qa sic vtitur potestate sua ad perniciem ecclesie. D

¶ Facit quod dicitur de facultate prouidendi de certis beneficiis alicui data/ q intelligit de prouidēdo personis qualificatis & non cum

A quibus necessaria est dispēsatio: vt dr̄ per pe
trū de ancha, in cle. literas de ꝑben. & doc. ī. c.
cū de bñficio de ꝑben. in. 6. Et semp in simili-
bus ītelligiẽ clausula seruatis seruādis. ad hoc
c. pastoralis de priuile. dr̄ per feli. ī. c. cū eccle-
siasticæ de excep. & in. c. in nr̄a de rescrip. Et
semp intelligiẽ cōcessio seruato iuris ordine:
vt in. c. cām q̄ (& ibi multa similia) de rescrip.
& in. c. 1. in. 7. 9. & xi. col. p feli. eo. ti. p doc. in
c. fi. de postu. ꝑla. in. c. pastoralis de priuile. l. si
qñ. C. de inoffi. testa. cōsi. anto. de bu. 19. in. 7.
col. Et semp data facultate eligēdi intelligitur
de ꝑsona idonea: vt in. c. si p debilitate de offi.
delega. de consti. c. ex pte in glo. vl. c. is cui in
glo. 2. de elec. ī. 6. & in. c. cām eo. ti. in anti. bal.
in authē. habita penul. col. C. ne fili⁹ pro pr̄e. l.
vt gradatim. ff. de mune. & honori. ❡ Et si ali-
ter diceremus in ꝑposito, multę specialitates
& ꝓhibitiōes cōcurrerēt circa idē cōtra nota
ta in. l. 1. C. de dotis promis. & esset dispēsatio
in pluribus (cōtra votū/cōtra iuramētum/cō
tra ꝓmissionem factā cardinalibus) sup inha
bilitate ꝑsonæ sine cā aliqua, cōtra canones tā
cōciliares q̄ papales & sanctorū patrū: vt in. c.
cū in cūctis & in. c. innotuit de elec. & de ęta.
& quali. per to. & in cle. generalē eo. ti. c. si gēs
anglorum. 56. di. quod multum detestatur il-
B legitime natos. c. fi. de filiis presby. cum simil.
¶ Et cū papa nō possit alienare bona ecclesię
sine peccato vbi nō subest legitima cā (vt po
nit archi. 12. q. 2. c. nō liceat) multo min⁹ po
terit alienare ꝑsonas idoneas & vtiles ecclesię/
postponēdo illas & promouēdo ꝑsonas inha
biles. Facit quod dr̄ in glo. in. c. nō est de vo.
ꝙ qñ dispēsatio est sine cā etiā si sit papalis/di-
spēsatus nō est tutus quo ad deū. facit q̄d no-
tat glo. in. c. dudū de elec. & p inno. & ioā. mo
na. in. c. cū inter. P. de renū. notaẽ in. c. quanto
de iureiu. Et papa ita illaqueaẽ peccato sicut
& cæteri: qa nō habet potestatē peccādi. 41.
di. c. 1. & c. cū adeo de rescrip. & c. significauit
de offi. ordi. Hinc est ꝙ mādato iniusto papę
no est parēdū: vt in. c. si qñ ibi doc. de rescrip.
c. nō semp. c. si dñs & c. iulianus. xi. q. 3. ❡ Et si
dicaẽ ꝙ papa hēt plenitudinē ptātis, dr̄ ꝙ non
debet illa vti nisi ex cā: vt dicit inno. in. c. inno
tuit de elec. & idē ibi ioā. an. & bal. in. l. fi. in. 1.
col. ī versi. dicit īno. de q̇driē. ꝓscrip. vt dictū ē.

SED præmissis nō obstantibus credo ꝙ
creatio huiusmodi cardinaliū valeat. Pri
mo p dicta in ꝓcedenti arti. quia plenitu
do ptātis papæ est a deo: vt in cle. pastoralis ī
fi. de re iudi. Et pōt de sua ptāte absoluta quic
quid vult & mutare quadrata rotūdis excepta
violatiōe fidei, dicit ostien. in. c. proposuit de
cōces. ꝓben. & anto. in. c. cū venissent in versi. C
opponiẽ de iudi. Et eius authoritas volat sup
aera: vt dicit ibi ioā. an. Et tantā ptātem habet
ꝙ q̄uis faciat & dicat quicquid sibi placuerit
accusari non pōt neqꝫ dānari ab hoīe nisi sit
hæreticus: vt dicit ostiē. in. c. proposuit de cō
ces. ꝓbē. Ipse. n. habet cœleste arbitriū. l. 1. C.
de sūma trini. Et de nihilo facit aliq̄d, de cōse
cra. di. 2. c. reuera. Et facit vt quod factū est ha
beaẽ p infecto. cle. 1. de imuni. eccle. Immu-
tat naturas rerū & est ei pro rōne volūtas. nec
pōt ei dici cur ita facis: vt dicit glo. in. c. quāto
de trāsla. ꝓla. & ibi dicūt doc. ꝙ habet idē cōsi
storiū siue tribunal cū christo, & idē in. c. quā
to de cōsue. Et ꝓpterea contrauenīēdo capl'is
& dispēsando cū ꝑsonis cum q̄bus vult, vale-
bit quod ab eo fiet/ ex quo ptātem habet quā
nec ipsemet nec aliq̄s de mūdo pōt ei auferre
vel restrīgere: vt dictū ē late in ꝓcedēti q̄ōne.
❡ Sic ergo de ptāte papæ nō est dubitādum:
vt p ostiē. & doc. in. c. magnæ de vo. & glo. in
verbo ecclesiā in cle. ad nr̄m de hære. & inno.
& doc. in. c. quod sup iis de vo. & in. c. licet de
foro cōpe. & s. tho. in trac. cōtra impugnā. re
ligi. & in li. 4. cōtra gē. c. 76. & idē sanctus cō
tra errores gręcorū. c. 66. & in extraua. vnam
sanctā. Quia oīa ei licēt ꝓter peccatū: vt dicit D
ostiē. in. d. c. magnę. Quod ei restringit ibi io
an. an. ad peccatū q̄d esset cōtra legē diuinā:
secus si ex cōtrauentiōe legis positiue. Cū er-
go in ꝓposito creare cardinalē illegitimū mi-
norē vel criminosum nō sit cōtra legē diuinā,
seq̄tur ꝙ papa vtēdo ptāte sibi data nemini fa
cit iniuriā. & ī his solū deū expectat iudicē: vt
in. d. c. aliorū. Et dispēsando super illegimita
te, poterit & valebit ꝓmotio. Nō obstat q̄d dr̄
ꝙ in dispēsatiōe req̄ritur cā: qa illud est verū
in inferiore a papa, q non dispēsat nō ꝓmissa
causæ cognitiōe: vt in. d. c. veniēs de fi. ꝓsby.
Sed in papa nō requiritur causæ cognitio, &
semper in principe ꝓsumitur causa: vt in. c. q̄
in ecclesiarū de consti. Et in principe sola vo
luntas est pro ratiōe: vt in. § . sed quod princi
pi insti. de iure natu. gē. & ci. Et ex quo est su
pra ius (vt in. l. princeps legibus. ff. de. ll. & c.
proposuit de conces. præben.) cōtrauenīēdo
legibus & dispēsando cōtra ius positiuū/non
peccat: qa nō ligatur iure cōi. d. c. ꝓposuit &
l. digna vox/ & l. princeps legibus cum simil.
Prohibitio aūt de illegitimo & minori est de
iure positiuo: vt in. c. cū in cunctis. de elec. &
c. fi. de fi. ꝓsby. & c. innotuit de elec. & de æta-
te & quali. p to. & non de iure diuino. Et ideo

A dispensando non peccat etiamsi sine cā fiat. & ita dicit inno. in. c. cū ad monasterium de sta. mona. Et licet abb. in. d. c. non est de vo. non approbet illud dictū inno. in dispensatione q̄ fieret super pluralitate incōpatibiliū(iuxta. c. de multa: quia bona ecclesiæ dicūtur dei: vt in c. cum ex eo de elec. in. 6.) tñ in iis in quibus nihil communicat ius diuinum/ non vr̄ dicere contra inno. Et ita etiam restringo cardi. in c. dudum el. 2. in. §. insuper in. 6. q. de elec.

¶Q uinimo reperiẽ ꝙ plures illegitimi fuerūt summi pōtifices. Vnde dicit tex. in. c. osius 56. di.(qui est tex. damasi papæ) ꝙ osius papa fuit filius stephani subdiaconi: & bonifacius filius iocūdi presbyteri: & fœlix filius fœlicis presbyteri: & agapitus filius gordiani presbyteri: & theodorus papa filius theodori epi: & siluerius papa fili⁹ siluerii episcopi: & deusdedit filius iocūdi presbyteri: & fœlix tertius filius fœlicis presbyteri. & gelasi⁹ filius valerii epi. & q̄ pluries alii de sacerdotibus nati fuerūt summi pōtifices. ▾ Et licet archi. domi. & alii ibi scribētes conentur illum tex. reducere ad concordiā, dicendo ꝙ illi fuerūt geniti añ sacerdotiū vel in legitimo matrimonio(vt in ecclesia orientali) vel legitimati p subsequēs matrimoniū ante ordinatiōem parentū, videB rur ꝙ talis expositio sit cōtra intentum illius distinctionis/ in qua ponitur ꝙ filii presbyterorū non sunt promouendi. & ibi subiungitur ꝙ si non fuit paternæ incontinētiæ imitatores sed morū honestas eos cōmendabiles fecerit, possunt promoueri: vt in exēplo pluriū summorū pōtificū in. d. c. osius. & in tex. sequēti subiūgitur ꝙ vndecūꝗ hoīes nascātur si parentū vitia nō sectantur nō sunt eiiciēdi. Sed posito ꝙ dicta expositio sit vera quo ad summos pōtifices cōnumeratos in. d. c. osi⁹ (vt et sentit idē gratianus in. c. cenomanēsem. in. §. cū ergo ea. di.) tñ in aliis inferioribus a sūmis pōtificibus ꝙ fuerint promoti dispēsatiue ab ecclesia, patet in. c. apostolica ea. di. & in. d. c. in notuit de elec. & in pluribus de filiis psby. ga, vbi in eis sunt aliæ virtutes/ iuste cū eis ecclesia dispēsat. Nam & dñs nr̄ iesus christus nō solū de alienigenis(sicut fuit de ruth) sed et de adulterinis cōmixtiōibus(vt de bersabee) nasci dignatus est: vt dicit tex. in. c. dñs nr̄ ea. di. Imo vt dicit chrysostom⁹ sup matth. in. c. nūꝗ ea. 56. di. magis resplēdet ille q natus est ex parētibus a virtutibus psus alienis q̄ ipse q fuerit dei virtute mirabilis. Et si papa cū dispēsat cōtra capl'a dispēsat cū talibus, tūc vr̄ ꝙ dispēsatio sit cū cā propter pmoti virtutes & cessat quod dictū est. Sed si esset talis q eēt paternæ incōtinentiæ imitator/ & psona oino illiterata/ & in quē pr̄na flagitia hęreditaria successiōe descēdissent(puta si esset & ipse adulter notorius retinēdo alterius vxoīē) qa tales sunt deo abhomīabiles, forte cū eis dispensando papa peccaret/ & dispēsatus nō esset tutus quo ad deū/ licet quo ad militantē ecclesiā exceptiōe tutus esset: vt dicit illa glo. i. d. c. nō est: quia tūc scandalizaref ecclesia & decoloraretur status ecclesiæ. 1. q. 7. ca. etsi illa. & ita pcedunt supraadducta de scādalo & turbatione status ecclesiæ. Alioquin pmouendo vnū suum consanguineum qui non esset talis, licet alias esset illegitimus vel minor si in eo plures splenderēt virtutes/ valeret promotio & non peccaret vt dictum est.

C

¶N O N obstat quod dr̄ ꝙ non datur absolutio volēti peccatū committere: qa nō absoluit se de futuro cōmittendo sed de pterito, videlicet a iuramēto & voto pstitis in capitulis. qua absolutiōe facta non dr̄ venire contra votū & iuramētum, nec indiget vlterio ri absolutiōe vel licētia in promouēdo. Item quod dr̄ ꝙ peccatū in spiritū sanctū nō remittitur, illud intelligiẽ de impœnitētia finali & desperatiōe: vt dicit glo. in. d. §. pōt. ▾ Ad illud quod dr̄ ꝙ in data facultate dispēsandi sine puidendi alicui intelligiẽ in persona alias idonea, nō obstat: qa per capitula nulla datur papæ facultas sed potius restringiẽ: vt dictū ē in pcedenti qōne. ▾ Ad illud quod dr̄ ꝙ non pōt alienare bona ecclesiæ sine peccato, rñdetur ꝙ nō est verū ꝙ non pmouendo aliquas psonas habiles cēsetur illas alienare: qa nō oībus pōt dari dignitas cardinalatus, & satis est ꝙ dignitas detur idoneis, nec arctaẽ dare magis idoneis: vt dicitur in. d. ca. cum in cūctis. bar. in. l. cum quidam de lega. 2. & . dicitur in c. constitutus de appel.

D

¶Tñ adrianus papa in quarto sen. in qōne, vtrū male dispēsans bñficia teneaẽ ad restitutionē ecclesiæ char. 36. vult ꝙ cōferēs beneficium minus digno postposito digniori/ peccet. Pro quo facit tex. in. c. 1. vt eccle. bene. Verū dic vt p doc. in. d. c. cū in cūctis & in. d. c. cōstitutus & in. c. licet ergo(ibi glo. magna). 8. q. 1. vbi vr̄ cōis cōclusio ꝙ licet peccet eligēdo min⁹ idoneū si pōt hr̄e magis idoneū, tñ si nō eligit magis idoneū/ mō eligat alias idoneum tenebit electio. ibi vide quomō intelligaẽ magis idone⁹. & qd si sit d eadē vel alia eccl'ia. ¶ Credo tamen ꝙ quando papa sola carnalitate ductus promoueret plures qui essent

incapaces & romanæ ecclesiæ inutiles, prop-
A ter periculũ quod imminet vniuersali eccle-
siæ ex malis promotionibus ꝙ esset sufficiẽs
causa petendi congregari concilium. & ꝙ si
detractaret, posset per seipsum cõgregari per
dicta supra in quæstione propria: quia tũc vi
deretur facere se alienum & suspectum de fi-
de: vt sępius dictum est supra.

Arti. 7.

SEDQVID si aliqui principes
velint pręfigere ter
minum papæ vel
duobus de papatu
contendentibus in
tra quem congre-
gent cõcilium vel
cedant vel inter se
cõcordent ad hoc
vt sequatur vnio/ cum comminatione ꝙ nisi
intra terminum prædictũ fecerint ipsi se sub-
trahent ab obedientia, an dicti principes hoc
facere poterũt? Et est quæstio egidii: quã pro
maiori parte insero propter illius diligẽtiam
in recitando aliorum opiniones, aliquibus ad
ditis quæ conferunt ad præmissa & ad ea quę
infra dicent. licet pro magna pte ex pręmissis
B pateat ad eã solutio, & plura dicãtur in arti. an
papa sit maior cõcilio / vltra ea q̃ in decisiõe
huius articuli hic per egidium dicuntur.

¶ Videtur autem ꝙ principes hoc facere nõ
possint. Primo ratione deficientis potestatis:
quia si aliqui principes vel reges aliquam po
testatem ad hoc haberent/ eandem vel similẽ
etiam cæteri reges & principes haberẽt. Alio
autem vel aliis dissentientibus potior est con
ditio prohibentis seu nõ consentientis: argu.
ff. de. serui. rusti. prędi. l. per fundũ. de cõmu-
ni diuiden. l. sabinus, de aqua pluuia. arcen. l.
in concedendo. C. de autho. pstan. l. fi. de pro-
cura. ca. 1. de iudi. c. causam quę. de maio. &
obe. c. intra quatuor. & c. humilis. Quod ma
xime verum est qñ agitur de congregatione
cõcilii per eos ad quos nõ spectat cõgregare
vt late dictũ est in propria. q. ca. cũ ad verum
96. di. & c. vbinam legistis ea. di. Ergo &c.

¶ Secundo facit ꝙ cen. augustus nec omnis
clerus nec reges nec populi possunt iudicare
seu arctare verũ papam. 9. q. 3. nemo iudica
bit. Nec de spiritualibus pręsertim de ordina
tione sedis apostolicæ se intromittere: vt in. c.
bene quidem. 96. di. Inferior enim non põt
arctare superiorẽ. ff. de arbi. l. penul. ff. ad tre-
bel. l. ille a quo. §. tempestiuum. 21. di. inferi-
or. & de maio. & obe. cum inferior/ cum simi
libus. Sed de necessitate salutis oportet crede C
re omnes reges subesse romano pontifici/ ma
xime in spiritualibus: vt in extrauaganti bo-
nifacii vnam sanctam, & c. solitę de maio. &
obe. ergo.

¶ Tertio facit impossibilitas & contrarietas.
nam non põt perueniri ad concordandũ seu
ad congregandum concilium nisi concurrat
consensus vtriusq; contendentiũ: & si discor-
dant impossibile est hoc fieri. ergo. l. impossi-
bilium cum vulga. de regu. iu. Sed ista ratio
procedit inter duos contendentes tantum: &
non cum est vnus indubitatus papa.

¶ Istis & pluribus aliis rationibus ponit hãc
conclusionem egi. in. d. c. in fidei in. 7. par. de
hęre. in. 6. (vbi impugnat viam cessionis pro
benedicto. 13. pro quo plures doctissimi vi-
ri scripserunt: inter quos fuit episcopus pam
pilonen. qui propter suas allegationes factus
fuit cardinalis/ vt ipse dicit) & latius in. c. vni-
co de iniu. in. 6. vbi ponit ad longum seriem
ipsius schismatis. & quomodo post requisitio
nem benedicti per carolum regem francorũ
vt acceptaret viam cessionis, oẽs cardinales il
lam amplexi sunt excepto isto cardinale pam
pilonen. vnde rex franciæ subtraxit obe-
dientiam benedicto. Et ꝙ ad cedendum non D
debeant cogi ponit bal. in. c. pastoralis de res-
crip. & latissime idem egidius in consi. 99. Et
vtrum ad hoc potuerint compelli/ dixi supra
& latius infra. Multi tñ scripserunt in contra-
rium. & hos sequuti fuerunt in concilio re-
gis parisiis: adeo vt ipse dicit ꝙ de anno domi
ni. 1398. facta fuit subtractio obedientiæ ge
neralis eidẽ benedicto/ eo ꝙ noluerat accep-
tare viam cessionis.

¶ Quarto facit ꝙ si diceretur principes posse
comminando subtrahere obedientiã, ex hoc
daretur occasio contra papam cõtinuo rebel-
landi / hæreses & errores plurimos in sede a-
postolica inducendi & sedem contẽnendi ac
vilipendendi: contra ea quæ ponuntur in. c.
ad romanã. 2. q. 6. & in. c. cuncta per mundũ
& in. c. per principalem/ cũ multis aliis. 9. q.
3. Huiuscemodi aũt maliciis obuiandũ est. l.
in fundo. ff. de rei vendi. & de diuor. c. gro.

¶ Quinto facit ꝙ si papa requisitus nollet ce
dere, si ad hoc compelleretur/ faceret hoc per
metum: & sic videretur renunciatio ipso iure
nulla: sicut dicitur de electione per metũ fa-
cta ꝙ sit ipso iure nulla / vt supra satis plene
ostendimus. licet secus esset in renunciatione
inferioris a papa: vt ponit inno. in. c. sup hoc

A de renũ.& dicit in.c. abbas/quod metus cau. Et etiam ex hoc posset propter vulgi opinio nes sequi nouum schisma. Et ista ratio proce dit quando compelleretur ad cedendum.

¶ Sexto facit tex. 40. di. si papa, vbi patet ꝙ nullus potest arguere culpas papæ quantũ cunꝗ magnas. Et ꝙ quantumcunꝗ sit culpa bilis/non est aliud remedium ꝗ orare ad deũ pro eo: vt dicit ostiẽ. in.c. proposuit de cõces. præben. ipse enim est supra ius & supra om nia concilia: vt in. c. significasti de elec. Et vt dicit ibi ostien. papa sui ipsius tantam habet potestatem ꝙ quicquid faciat & dicat accusa ri nõ potest neꝗ damnari ab homine nisi pro hæresi: vt.d. ca. si papa. Et cum eo seruatur il lud denunciationis euangelicæ si sit impœni tens dic ecclesiæ. i. orari debet ad deum pro eo. alias si imperator & totus clerus & popu lus simul conuenirent non poterunt eum iu dicare: quia anima eius est in manibus ipsius & ei iudiciũ terribili[9] imminet: vt dicit ostiẽ. in.d.c. proposuit.

¶ Septimo facit quia quod totam ecclesiam respicit/absꝗ totius ecclesiæ examinatione & consilio expediri nõ debet. C. de autho. præ stit. l. 1. in fi. & ff. de aqua plu. arcẽ. l. in cõcedẽ do. de natalibus restituẽdis. l. vlti. de maio. &

B obe. intra quattuor/&.c. humilis. Subtrahere autẽ obedientiam romano pontifici est quid dam magnum & arduum statũ totius eccle siæ respiciens, ergo non debet posse sine con cilio obedientia subtrahi. facit. c. cum omnes de consti. & regula quod omnes in. 6.

¶ Octauo facit ꝙ papa in subditos habet ple nitudinem potestatis. ex quo sequitur ꝙ si pa pa aliquid facit vel præcipit, obediendum est ei etiam si sit dubium/dummodo conscientia vinci possit: vt dicit ostien. in. d. ca. proposuit. Qui sic intelligit. 23. q. 1. quid culpatur. & quod legitur & notatur in.c. si quando de re scrip. Fatetur tamẽ ꝙ si certũ sit ꝙ illud quod præcipit est mortale/recognoscedus est papa cœlestis id est christus. xi. q. 3. iulianus. &.c. qui resistit/cum multis capitulis ibi. Quia ec clesia triũphans nunꝗ fallit nec fallitur, ideo si consciẽtia tua tibi dictet ꝙ non obedias nõ recedas ab ca, sed excommunicationem susti neas patienter de sentẽ. excom. a nobis cl. 2. & in cap. in quisitioni. etiam si erronea sit nisi posis deponere errorem. c. per tuas cl. 2. de si mo. Vbicunꝗ ergo peccatum mortale insur git ex lege diuina non debet obediri: vbi ve ro ex lege humana siue canonica/ semper est obediendum de consti. c. si. Et sic intelligitur quod dicitur ꝙ papa est supra ius, intelligitur enim de iure positiuo. de consuc. c. fi. na qui C potest instituere potest destituere. 12. q. 1. re. &c. & de elec. innotuit. §. mulia. Et patet ex iis quę notãur de prębẽ. c. extirpãdæ. §. 1. & plenius de tẽpo. ordi. ad aures. §. 1. secũdum ostien. Nec mirũ, quia dispensare potest etiã contra apostolũ/sine læsione tamen fidei. 34. di. lector. &.c. presbyter &.c. seq. 78. di. &.c. presbyter. 82. di. Et contra vetus testamentũ quo ad decimas: vt in. c. ex parte de deci. Et in voto. c. 1. de. vo. & in iuramento. 15. q. 6. ca. 2. de rescrip. c. constitutus. Non potest ta men contra vniuersalem statum ecclesiæ di spẽsare. 24. q. 1. memor sum, &.c. si ea destrue rem. 25. q. 2. Quod intelligo in fidei subuer sionẽ (alias hoc ei non aufero) & si velit mu tare quadrata rotundis. quid enim si vellet fa cere statutum ꝙ omnes clerici de mundo cõ traherent? quod nõ prohibet lex diuina. Nec potest dispensare vt monachus habeat pro prium. de quo dic vt nota. in.c. cum ad mona sterium. §. fi. de sta. mona. & tene ꝙ in omni bus potest dispensare dũmodo nõ sit contra fidẽ, & dummodo per dispẽsationẽ eius eui denter non nutriatur peccatum mortale nec inducatur subuersio fidei nec periculum ani marum. nam in talibus nullam habet penitus contra deum potestatem. Sic intelligo. 25. q. D 1. sunt quidam, 15. di. sicut. Ergo contra legẽ canonicam potest dispensare indistinctè, nec est peccatũ mortale euidẽter. Et iunge quod notatur de resti. spolia. c. literas. Tamen si sine causa hoc faciat, quis aliquos exoneret/ in a liquibus tamen se potest onerare. Et iunge quod notatur de vo. magnæ. §. 1. secundum eundẽ ostien. Nunc ergo si papa aliquid prę cipit quod non continet peccatum mortale/ & sibi obediri mandat: si nondũ amisit ius pa patus (quia nondum est depositus nec renũ ciauit) est ei obediendum. Sicut dicimus de prælato homicida vel irregulari, qui iuste te net dignitatem/& per consequens iuste ei o beditur quousꝗ renunciet vel deponatur: vt notatur per inno. in.c. cum nostris de cõces. præben. prope fi. primæ glo.

¶ Nono facit quod papæ etiam schismatico vel hæretico est obediendũ donec fuerit mo nitus saltem bis & donec fuerit per sententiã ecclesiæ in generali concilio congregatæ de claratus talis. Facit quod dicit apostolus ad ti tum. 3. hominem hęreticum post primam & secundam admonitionem deuicta, sciens ꝙ subuersus est qui eiusmodi est. Faciunt quæ

dicuntur in. c. 2. de hære. & quod dicitur de
A papa ꝙ de hæresi potest iudicari per concilium generale in.c.si papa.40.di.&.c.in fidei de hę re.in.6.

¶ Decimo facit ꝙ vnionem ecclesiæ impedire vel ad prorogationem schismatis tendere/ nõ facit aliquem verum schismaticum. Nam schisma est nomẽ græcum/ & nõ sonat aliud q̃ quãdam diuisionem: vt notatur per ostien. in summa de schisma. §. 1. &. 2. sed certum est ꝙ esse potest ꝙ verus papa vniat se ecclesiæ quantum potest, & nihilominus vnionẽ ecclesiæ impediat & ad prorogationem schismatis tendat per vias indirectas. & tamen talis diuisus ab ecclesia dici non potest: quia cũ vniat se ecclesiæ quantum potest/ dicitur vnitus ecclesiæ tanq̃ caput & sponsus. Licet enim ille qui ab obedientia ecclesiæ scienter diuisus est dicatur proprie schismaticus & si schisma sit inueteratũ sit hæresis, tamẽ secus est in schismatico indirecte id est in illo qui nõ est ab ecclesia diuisus sed ei vnitus licet causet diuisionem. Nam primo casu quãdo quis ab ecclesiæ obediẽtia est diuisus/ magis est propinquus peccanti in illum articulum credo vnam sanctam ecclesiã catholicam. nec potest opinionem suę diuisionis saluare nisi ali-
B quem errorem sibi confingat per quẽ defendat hanc diuisionem sibi licere. & ideo si diu perseueret in schismate, ex hoc præsumitur cõtra ipsum: vt habet. 24. q. 3. inter hæresim. Sed in illo qui diuisus non est sed procurat diuisionem/ cessat ratio.

¶ Vndecimo facit ꝙ vero papæ est obediendum in licitis & honestis non obstante quacunq; subtractione obediẽtiæ facta per quẽcunq; principem temporalem vel per quoscũq; prælatos obediẽtiæ eius. Igitur ista subtractio de iure est nullius effectus. patet enim ꝙ per subtractionem obedientiæ papa non desinit esse papa, ex quo subtrahens obedientiam non habet potestatem deponendi. 9. q. 3. nemo. Nec metus subtrahenti illatus tollit culpam licet eam attenuet. c. sacris/ quod metus cau. Nec metus perditionis beneficiorum vel temporalitatis comminatus cẽsetur iustus. nam non est iustum incurrere maius malũ (puta animę damnationem per peccatum) ad euitandum minus malum/ videlicet perditionem temporalium: iuxta illud euangelicum, quid prodest homini si vniuersum mundũ lucretur/ animę vero suę detrimentũ patiatur. Facit. 12. q. 1. præcipimus. &. C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. Quod autẽ propter inobedientiam homo peccet mortaliter, C
patet quia ista est iusta causa excõmunicandi/ de maio. & obe. si quis cum glo. quod fieri non debet nisi pro peccato mortali. xi. q. 3. nemo episcoporum.

IN contrarium (ꝙ imo possit requiri cũ comminatione & per subtractionem obedientiæ) facit ꝙ etiam princeps nõ recognoscens superiorem/ iure gentium quo bella indicuntur ligatus est: adeo ꝙ si alicui etiam subdito suo magnã iniustitiã notorie inferat/ nec a subdito requisitus sufficienter satisfacere velit, subditus potest indicere ei bellũ. Ad hoc sunt ea quę ponuntur per doc. in. l. hostes. ff. de capti. & postli. re. & quod dicit innocen. in. c. olim el. 1. de resti. spolia. vbi quando quis non potest rem suã qua est spoliatus recuperare & non habet superiorem/ potest bellum indicere pro ea recuperanda. allegatur qui filii sint legi. per venerabilẽ. §. 1. versi. fi. & de regu. iu. c. quod non est licitũ. Non enim potest princeps in totum tollere iustitiam subditi sui: quia hoc esset cõtra ius naturale gentium/ quod per principem tolli non potest: vt ponit innoc. & alii in. c. quæ in ecclesiarũ de consti. Et prædicta habent locũ etiam in principe spirituali qui est papa: & sic ex iusta causa potest indici bellum papæ. Fa- D
cit quod dicitur in. c. dominus noster. 23. q. 2. & in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iu. Et hoc maxime videtur verum in tẽporalibus/ saltẽ præter casus a iure expressos in authen. quomodo opor. epis. in prin. colla. 1. di. 10. quoniam idem. 96. di. c. cum ad verum.

¶ Ratio ista naturalis ita habet locũ in principe spirituali sicut in tẽporali. sicut enim papa potest aliis indicere bellũ (vt ponit bar. in d. l. hostes. ff. de capti. & per inno. de foro cõpe. licet, & in. c. quod super iis de vo. & lignanus in trac. de bello. & dicitur in. c. 1. de treu. & pa.) ita econtra ei potest indici: quia cõtrariorũ eadem est disciplina. iura vulgaria. Imo videtur maior ratio in eo propter maiorẽ dignitatem. C. de epis. & cle. l. presbyteri. Facit quod dicitur in. c. cum quidam de iureiu. & in. c. homo christianus. 40. di. Alias sequeretur inconueniens: ꝙ si papa occuparet maiorem partem regni francorum & sæpius requisitus nollet restituere, rex non posset vi armorum recuperare: quod videtur absonum. Similiter si papa efficeretur hæreticus notorius/ & quæreret subuertere fidem catholicã & statum ecclesiæ discolorare ac in regnum vel imperium mutare/ aut possessiones eccle

A siarum & vasa & vestes cum quibus debet in ecclesia deseruiri sine rationabili causa occupare/ & bona quorumcunque prælatorũ sibi appropriare/ & statum vniuersalis ecclesiæ peruertere & conturbare, & debite requisitus a talibus abstinere nollet, quare non posset ei bellũ indici si aliter prouideri non posset/ falsē negando/resistēdo/defendendo & obediētiam subtrahendo? Ita dicit egi. in. c. 1. de iniu. in. 6. quia si hoc propter temporalia licet, multo magis ꝓpter spiritualia quæ sunt preciosiora. C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. 12. q. 1. præcipimus. Cum enim mandata papæ super his sint iniusta & sine dei offensa & læsione propriæ conscientiæ non possit ei obediri, sequitur ꝙ deo est obediendum. 25. q. 1. c. sunt quidam. &. c. vl. §. fi. & quod notat ioan. 5. di. in prin. & dictum est supra per ca. iulianus/ &. c. qui resistit. xi. q. 3. cum simil. Facit quod dicitur in. c. fi. de præscrip. &. c. fi. de consue.

Quinimo plus dicit egi. in. d. c. 1. de iniu. in. 6. ꝙ si papa propter hoc ferret sententias & censuras in non obediētes, sententiæ tales nō ligarent, tanꝗ errorem iuris manifeste continentes, argu. de sen. excō. per tuas. c. solet eo. ti. in. 6. & ff. quæ sententiæ sine appella. resc in. l. 1. B Sicut enim principale præceptũ de iure non valet ita nec quæcunque sententia vel pœna ipsum corroborans valere debet. C. de legibus. l. nō dubium. ff. de pac. l. si vnus. § illud. de fide instru. c. inter dilectos. §. cum igitur cum simil. Ad hoc facit ꝙ intruso per violentiam in papatum potest bellum indici nō solum defensiuũ sed etiā inuasiuũ pro expulsione ipsius a papatu absque spe audientiæ vel restitutionis ipsius: vt. 23. di. c. in nomine domini in fi. 79. di. si quis pecunia. 3. q. 1. §. patet. Et est ratio quia non est superior qui de hoc tunc possit iustitiam facere: vt dictis iuribus/ &. c. licet de elec. Et ex ista ratione dicit ibidē idem egi. ꝙ si papa faceret vnā magnā iniustitiā vni principi tēporali & ipse debite requisitus nollet emendare, posset ille princeps offensus per viā facti suā iustitiā a papa inuito exigere mouēdo & faciendo ei bellũ: cum papa non habeat superiorem ad quem possit haberi recursus. Et hoc si sit notoriũ: quia in casu dubio aliter videretur esse dicendum.

Confirmantur prædicta: quia ratione scandali vitandi (puta nutriendi schismatis) si nō esset dare aliu m modum concordiæ, videtur ꝙ teneretur cedere per notata per inno. in. c. nisi cum pridem in. §. propter malitiam de renũ. Nam episcopus assumptus est pro hominibus non e contra. debet enim salutē spiritualem ouiũ sibi cōmissarum plus ꝗ suam personalem præsidentiā diligere: quia bonus pastor ponit animam (id est vitam) suā pro ouibus suis. C Itē probatur quia quādo papa mandat aliquid ex quo vehementer presumitur turbandus status ecclesiæ vel alia mala vētura, ei obediri non debet: quia tunc ei obediendo quis peccaret/ dicit inno. in. c. inquisitioni de sen. excom. Et ibi plus dicit ostien. ꝙ non est obediendum papæ in aliquo contra deum. quod colligit ex iis quæ dicuntur in. c. proposuit. §. fi. de concef. præben. & de voto. c. magnæ. §. 1. & ibi ioan. an. Sed sic est ꝙ quando esset cōtentio inter duos de papatu, non posset expectari nisi magnũ scandalum in ecclesia & schisma diu duraturum & multas hęreses pariturũ. & si esset vnus verus papa qui esset criminosus notorius & incorrigibilis ac perseuerans continue in crimine notorio scandalizante vniuersalem ecclesiā, ex quo tunc tali non esset obediendum (vt patet ex iis quæ dicuntur in cap. vestra/ & cap. quæsitum de coha. cleri. & mulic. &. c. quæsitum de tempo. ordi. & dicitur in. c. si papa. 40. di.) videtur ꝙ possent principes postꝗ subest D causa hũc & illos requirere & terminũ præfigere sub cōminatione & obedientiam subtrahere. Facit quod dicit in. c. anastasius. 19. di. De quo quando ista subtractio fieri possit/ latius dicitur supra. Bal. tamē in. c. pastoralis de rescrip. videtur velle quando est quæstio inter duos de papatu & est schisma/ ꝙ possint cogi per principes seculares ad eligēdum arbitros. & istam etiam inter alias ponit cardinalis in. c. licet de elec.

QVID dicendum? Istam quæstionem ad longũ examinat egi. in causa schismatis tempore benedicti in c. 1. de iniu. in. 6. & ibi respondet ad rationes pro prima parte adductas. Et postꝗ narrauit originē schismatis & schedulam cōclauis in electiōe ipsius benedicti, inserit etiam literas caroli regis franciæ iustificantis subtractionē obedientiæ ab ipso benedicto. & consideratis prædictis, tandem nihil decidit / sed remanet ambiguus. Quia autē omnis subtractio obedientiæ a romano pōtifice est valde perniciosa & schismatis ac hæresum generatiua, propterea pro decisione huius quæstionis an & quando possit fieri ista subtractio / præmitto vnam cōclusionē quæ fuit eiusdem egidii in

d.c.in fidei de hære.in.6. Et hoc ad ostendendum ꝙ non debent cardinales vel principes A seculares subtrahere obedientiá romano pótifici tam facile, sed omni conatu tenédas esse potius quascunq; alias vias q̃ subtractionis. Quæ conclusio multa continet ad ostendendum primatum & monarchiam papæ. quæ pro maiori parte tractantur in illo articulo quis sit maior papa an conciliũ: vbi latius de hoc. Igitur conclusio sit ista ꝙ omni lege (naturali etiam brutis insita/ diuina & humana) cõuenit cuilibet corpori mystico statui & ordini vnum præesse caput/ ducem videlicet ac rectoré cuius ducatu & regimine cætera ducantur membra & illius subiiciantur obediétiæ & ditioni, quod & inanimata corpora appetunt suo modo. Cũ enim plures præsident vni mystico corpori seu politiæ/ difficilis ad modum (ne dicam impossibilis) est congrua illius duratio, membris talis corporis naturali vitio vix in vnum conuenientibus & consentientibus sed ad diuersa tendentibus. Vnde coactus fuit ari. in. 12. metaphy. confiteri necessario esse vnum supremum ens aliorũ entium causatiuum & directiuum/ dicẽs, entia nolunt male disponi, vnus ergo princeps. Cœlestia etiam corpora ab vno reguntur & B mouentur primo mobili: & inferiora nõ aliter bene disponuntur. Vnde hierony. ad rusticũ monachũ, in apibus vnus est princeps, & grues vnã sequũtur ordine literato. 7. q. 1. in apibus. Sic & imperator vnicus est in politia humana/ cui obedire oportet. Cũ.n. respu. romanorũ prius sub regimine populi & dein de senatus diu fuisset, visum tádem est esse aliter non posse cõmode gubernari q̃ regimen illi⁹ vni soli in totũ cõmittẽdo. ff. de origi. iu. l. 2. § nouissime. ff. de offi. præfe. præto. l. vni ca: ibi regiminis reipublicæ ad imperatores perpetuo translatis. Et merito quia vt ait ari. in politicis impossibile est diu esse ciuitatem sine principe, cui cæteri de populo obediant & ipsius legibus teneantur astricti. cuius omne placitũ & voluntas animo aliquid statuendi elicita legis habet vigorem, quam transgredi nulli licet. ff. de consti. prin. l. vna. & l. 1. ff. de. ll. & C. eo. ti. l. leges. ꝟ Præsumitur etiam omni præsumptione iuris & de iure (contra quam non admittitur probatio in contrariũ) omnem legem siue ordinationẽ eius iustam esse & ex causa rationabili factá, & q̃tũcunq; sit dura seruanda est. l. prospexit. ff. qui & a quibus. & hoc ex vi authoritatis condentis. melius enim fuit sic statui q̃ iustitiam legis conditę in dubium reuocari: quia alias nunq̃ aliquid certum vel securum statueretur, & C sic nũq̃ populus certa lege regeretur/ ex quo venirent plura scandala. Inde dicitur deute. 17. non obediẽs principi morte morietur & auferes malum de medio israel: malum videlicet contentionis/ iurgii/ inobedientiæ & subuersionis.

¶ Et intantum vni principi obediendum est, ꝙ licet dicatur ꝙ non possit rem vnius sine causa dare alteri (.l. item si verberatum. ff. de rei vendi. l. lucius. ff. de eule. inno. & alii in c. quæ in ecclesiarum de consti.) tamen semper præsumitur in eo causa iusta/ intantũ ꝙ non admittitur probatio in contrariũ, dicunt doc. in. l. rescripta. C. de preci. impera. offe. & in dictis locis. Quinimo si constaret de non causa, tamen omnino parendum esset ei & obseruanda eius dispositio propter pręsumptionem violentam quę pro principe facit vt ponit bar. in proœ. ff. & in. l. 2. §. siquis a principe. ff. ne quid in loco publico. & dicitur in d. l. rescripta. Et huic sententiæ consonat lex diuina, quæ vult non auferri per principem rem alicuius sine causa (vt patet ezechie. 46. ibi & nõ accipiet princeps) & tamen si faciat, est ei obediendũ & tenet ac valet inter subditos ita gestũ/ nec licet ei resistere: vt habetur D 1. reg. 8. ibi hoc ius regis erit/ vsq; in finẽ, deũ enim solum habebit vltorem: vt contigit in saule.

¶ Si igitur tanta est potestas secularis principis vt vni soli subdantur omnes & vt ei etiá de iure diuino resistere non liceat sine pœna peccati mortalis (vt enim inquit apostolus ad ro. 13. qui potestati resistit dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationẽ acquirunt) quanto magis in ecclesia militante decet esse vnum caput & rectorem membrorum & suppositorum ecclesiæ sanctæ dei, sub cuius capitis ducatu & præsidentia oues eis cõmissæ pascantur. Ista enim ecclesia militãs est ad instar supernæ ecclesiæ triumphantis: vt ioan. in spiritu vidit apoca. 21. ibi & ego ioannes vidi sanctam ciuitatẽ ierusalem descẽdentem de cœlo, id est ad instar illius quæ vnum solũ deum habet præsidentẽ. Et moysi iusso a domino arcam construere per quam designatur militans ecclesia, dictum est fac secundum exemplar quod tibi in monte (id est in cœlo) monstratũ est exo. 25. ad quod. 89. c. ad hoc. Igitur ex diuina dispositione vnum solum debuit habere rectorem & præsidentem, cui necesse est om

A nes alios obedire. Et in hac ratione fundatur
extrauagans vnã sanctã. Multiplicatio enim
principum non est nisi ad destructionẽ poli,
tiæ cuiuscunq; & in malum subditorũ. vnde
prouer. 28. propter peccata terræ multi prin
cipes eius. Vt enim docet. s. tho. in secundase,
cundæ. q. 104. ar. 1. sicut actiones rerũ natura
lium procedunt ex potentiis naturalibus, ita
etiam operationes humanę procedunt ex vo
luntate humana, oportuit autẽ in rebus natu
ralibus vt superiora mouerent inferiora ad
suas actiones per excellentiam naturalis vir,
tutis diuinitus superioribus collatæ. vnde e,
tiam oportet in rebus humanis vt superiores
moueant inferiores ex vi authoritatis diuini
tus ordinatæ.
¶ Vnde datus est a christo vnus præsidẽs seu
princeps ecclesiæ militanti/ qui fuit beatus pe
trus: cui ab ipso christo datus est principatus
& potestas super alios apostolos & super to,
tam vniuersalem ecclesiã militantem: & non
solum potestas sed etiã plenitudo potestatis,
cui nunq̃ licuit nec licebit in aliquo contra,
ire. Vnde in figura dictum fuit iacob gene.
27. seruiant tibi populi & adorent te tribus,
& esto dominus fratrũ tuorum. Et sic cum o
mnes apostolos christus fratres esse voluerit
B math. 23. hũc super alios voluit habere prin
cipatum. Vnde cyril. super illud lucæ. 22. er,
go rogaui pro te petre vt nõ deficiat fides tua
dicit, omissis cæteris venit ad petrum vt eum
ostenderet cunctis prelatum quẽ confirmare
cæteros voluit/ cum ipsum cæterorum prin,
cipem deputaret: hoc enim decebat eum qui
robur erat & petra ecclesiæ. Et subdit, & hoc
intelligendum teneas non solum de aposto,
lis sed de omnibus qui vsq; ad finẽ seculi fu,
turi sunt fideles. Et chryso. super illud ioã. vl.
pasce agnos meos/ dicit, eximius enim apo,
stolorum erat petrus, & dux discipulorum &
vertex collegii. Et rabanus super illud matth.
16. tibi dabo claues &c. dicit, qui regẽ coelo,
rum maiori præ cæteris deuotione confessus
est, merito præ cęteris collatis clauibus regni
coelestis donatus est. corpori enim suo my,
stico (id est fideliũ vniuersali ecclesię) vnum
solum caput deputare decreuit. Et ideo glo.
ibidem ait, specialiter petro potestatem ligan
di & soluendi concessit vt nos ad vnionẽ in,
uitaret: ideo enim eum principẽ apostolorũ
constituit vt ecclesia vnum principalem chri
sti haberet vicarium, ad quem diuersa mem,
bra ecclesiæ recurrerẽt si forte inter se dissen,
tirent. Et ad hoc dicta beatorum leonis & cy,
priani de quibus. 24. q. 1. c. cum beatissimus
&c. loquitur. C
¶ Plenitudinem autẽ huius potestatis quam
alibi textus nominat supremam potestatem
extra de regula. c. licet, ponit (vt supra etiã di,
ctum est) cyrillus in libro thesaurorũ dicens/
nulli alii q̃ petro christus quod suum est ple
num sed ei soli dedit. Et ambro. etsi aliis im,
peratur vt laxent retia, soli tamen petro dictũ
est duc in altum, & ideo non turbatur nauis
quæ petrum habet: quemadmodum enim
turbari poterat/ cui præerat is in quo firma,
mentum ecclesiæ est, de quo. 24. q. 1. non
turbatur. Et glo. 24. q. 1. c. est aliud/ super il,
lud matth. 17. vade ad mare & mitte hamũ
& eum piscem &c. dicit, hamo id est ferro pu
tridæ carnes resecantur: vnde quia petrus ha
bet potestatem ligandi & soluendi præ aliis,
ideo solus piscaẽ hoc piscandi genere & ideo
ei soli dictum est mitte hamum: sed quia per
rete intelligitur inquisitio veritatis, mittere re
tia omnibus apostolis est concessum.
¶ Nec obstat pręmissis quòd ait anacletus pa
pa (& habetur. 21. di. in nouo) videlicet q;
cæteri apostoli cum petro pari consortio ho
norem & potestatem acceperunt. & hoc idẽ
ait cyprianus papa. 24. q. 1. c. loquitur. Item
nec q; petrus illam quam habuit præeminen D
tiam super alios & cunctam ecclesiã accepit
a voluntate & consensu aliorum apostolorũ:
vt in prædic. c. in nouo. ex quo videtur q; ve,
tãtibus illis vel hodie episcopis (qui in locũ
apostolorum successerunt/ vt ibi habetur)
illa solueretur. ¶ Quia dicẽdum est quod de
pari potestate ibi dicitur/ intelligendum esse
quantum ad ordinem & dignitatem episco,
palem (quæ non recipit magis & minus) nõ
de potestate iurisditionis vel administratio,
nis, in qua fuit maior petrus. Et ita dicũt glo.
in vtroq;. c. & pro contrario allegant dictum
augustini in li. de baptismo quod habetur. 2.
q. 7. puto. & decretum beati clementis q; in,
ter apostolos non fuit par institutio sed vnus
præfuit omnibus. 80. di. in illis, & ibi glo. di,
stinguens vt supra. ¶ Ad illud autẽ q; petrus
accepit potestatem ab aliis apostolis & de eo
rum voluntate fuit eis prælatus: dicendũ est
quòd hoc voluerunt voluntate consequente
& acceptante præcedentem dei ordinationẽ,
non voluntate præcedente & causante dictã
potestatem. Et hanc solutionem expresse po,
nit tex. anacleti qui habetur. 22. di. c. sacrosan
cta vltra medium. vbi sic habetur, inter bea,
tos apostolos quædã fuit discretio potestatis:

& licet oẽs essent apostoli, petro tamen a do
A mino cõcessum est(& ipsi inter se voluerunt idipsum)vt reliquis omnibus præesset apo stolis. Istam. n. potestatem a christo & non ab apostolis emanasse, expressius ponit ille tex. in prin. &. c. omnes eadem di. Et potestatis huius emanatio probatur ex suprascriptis.

¶ Nec obstat etiam paritas quam videtur inducere beatus ambro. inter petrum & paulũ/ dicens. inter illos quis cui præponatur incertum est: puto enim illos æquales esse meritis qui æquales in passione fuerunt: vt habetur 2. q. 7. beati. Quia dictio meriti soluit contrarium: nam prelatione impares fuerũt. Vnde hiero. super epistolã ad gala. (& est ea. cau sa. & q. c. paulus el. 2.) ait. paulus petrum reprehendit, quod non auderet nisi se non imparem sciret. & sequitur. hoc non de officio ecclesiasticæ dignitatis sed de puritate vitæ & sanctitate conuersationis intelligitur: solus enim petrus inter apostolos primatum gerebat. hæc illę. Hanc autem petri potestatem in ordine dignitate iurisditione & administratione(licet non in cumulo meritorum / miraculorum ac puritatis & sanctitatis)transfundit christus in omnes & singulos veros & ca
B nonice intrantes petri successores & vniuersalis ecclesiæ summos pontifices christi vicarios. & quod petro quo ad hoc dictum est/dictũ fuit in persona eius successoribus ipsius, in quos solos est deriuata potestas ecclesiæ: dicente domino ioan. 10. fiet vnum ouile & vnus pastor, qui eandem quã petrus in iurisditione & ordine ad regimen huius ouilis habebit potestatem. Absonum enim esset dicere q̃ christus ecclesiam suam (quam sanguine suo sibi in sponsam copulauerat, & cuius membris & suppositis id est fidelibus suis ex quibus ipsa constituitur. promiserat illud q̃d habetur math. vlti. ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq; ad consummationem seculi) solam & absq; regimine dimiserit: cum illud non possit intelligi solum de apostolis & discipulis ibi præsentibus, qui non erant vsq; ad consummationem seculi in hac præsenti vita permansuri. Itẽ dixit omnibus diebus/non particulariter vestris. & ita necessario intelligẽdum est de omnibus fidelibus eius qui ecclesiam constituerunt & qui in ea omnibus diebus vsq; ad consummationem seculi erunt. imo tunc omnes erũt tales: quia fiet vnũ ouile & vnus pastor. Et ideo par est potestas quo ad hoc successorum petri, licet non merita paria.

¶ Et istam considerationem habuit tex. in. c. 1. de homi. in. 6. & inno. in. c. ad apostolicę de re iudi. in vlti. glo. non enim(vt ipse cum reuerentia loquendo dicit)videretur dominus fuisse discretus si post mortem petri humanã naturã a se creatã sine regimine vnius personæ reliquisset. Et adde illud quod ipse notat de foro compe. cap. licet el. 1. in glo. magna. Ridiculum enim esset aliter opinari. imo euacuaretur fides & sacramenta ecclesiæ sine quibus non est salus, si post petrum non remansisset habens ad hoc potestatem. quod de alio dici non potest q̃ de eius successore qui fungitur vice illius cui succedit. Nec de pluribus hoc potest dici: quia christus vnico suo ouili vnicum decreuit pastorem, & cuilibet politiæ vnicus debetur præsidens: vt supra dictum est. Hæc autem ecclesiæ fides quæ non est alia q̃ fides petri deficere nõ potest: dicẽte domino lucæ. 22. ego rogaui pro te petre vt non deficiat fides tua &c. per illud tua intelligens eam fidem quæ in cunctis fidelibus vsq; ad mundi cõsummationem futura erat, & ponens singulare pro plurali/& temporale pro quasi perpetuo vel saltẽ æqualis cum hoc seculo durationis. Sic etiam in ista materia posuit finitũ pro infinito math. 18. dicens D nõ solum septies &c. quod exponitur id est totiens quotiens. Cum enim christus ita suã ædificauerit ecclesiam vt portæ inferi non valeant præualere aduersus eam (vt habetur math. 16.) necesse fuit claues ligãdi atq; soluendi sine quibus ecclesia nõ staret remanere post petrum: aliter portæ inferi aduersus eam præualerent.

¶ Et hæc potestas data petri successoribus/ tradita fuit sub figura deute. 17. vbi sic ait dominus populo israel. Si difficile & ambiguũ apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinẽ/ causam & causam/ leprã & nõ lepram, & iudicũ intra portas tuas videris verba variari: surge & ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus, venies q; ad sacerdotes leuitici generis & ad iudicem qui fuerit illo tẽpore, quæresq; ab eis/ qui iudicabunt tibi iudicii veritatẽ: & facies quodcunq; dixerint qui præsunt loco quem elegerit dominus/ & docuerint te iuxta legem eius: sequerisq; sententiam eorum / nec declinabis ad dexteram vel sinistram. qui aũt superbierit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tẽpore ministrat domino deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille, & auferes malum

feres malum de medio israel. Nota quod A dicit sacerdotis imperio. in hoc enim exprimitur figura potestatis traditæ summo sacerdoti qui pro tempore præest in ecclesia. Et glo. ibi ait christus sacerdos in æternum secundum ordinem melchisedec, vicarios sibi constituit quibus ait qui vos audit me audit & qui vos spernit me spernit: iure ergo damnationis sustinet sententiam, qui contemnit diuinitatis potentiam. De prædicta authoritate plenius habetur in. c. per venerabilem qui fi. sint legi.

¶ Et ber. ad euge. papam inquit, age indagemus adhuc diligentius qui sis/ quam geras pro tempore personam in dei ecclesia. quis es? sacerdos magnus/ summus pontifex/ tu princeps episcoporum / tu hæres apostolorum. Et infra potestate petrus/ vnctiõe christus: tu es cui claues traditæ, cui oues creditæ sunt. sunt quidẽ & alii cœli ianitores & gregum pastores: sed tu tanto gloriosius quanto & differentius vtrũq; præ cæteris nomen hæreditasti. habent illi sibi assignatos greges singuli singulos, tibi vniuersi crediti / non vni vnus. nec modo ouium sed & pastorum tu pastor esse factus. Et infra. ergo iuxta canones tuos alii B in partem solicitudinis tu in plenitudinem potestatis vocatus es. aliorum potestas certis arctatur limitibus: tua extenditur in ipsos qui potestatem super alios acceperunt. nõne si causa extiterit tu episcopo cœlum claudere/ tu ipsum ab episcopatu deponere & tradere satanæ potes? stat ergo inconcussum priuilegium tuum tibi, tam in datis clauibus q̃ in ouibus commendatis. Et subdit. cũ quisq; cæterorum habeat suam, tibi vna commissa est grandissima nauis/ facta ex omnibus ipsa vniuersalis ecclesia toto orbe diffusa.

¶ Ad idem sunt decreta agathonis & symmachi summorum pontificum de quibus 19. di. sic omnes &. 40. di. non nos. & iura fere innumera in quibus narratur cuiusli bet summorũ pontificum decreta esse inconcusse tenenda, tanq̃ diuina ipsius petri voce firmata. Licet. n. omnis potestas sit a deo(vt habetur ad romanos. 13.) potestas tñ papæ singularius & magis immediate est a deo q̃ alia quæcũq;: quia sicut deus generaliter est in omnibus rebus creatis per essentiam pñtiam & potentiam/ in suis aũt fidelibus est speciali quodam modo p gratiam & charitatẽ, sic licet in electione oĩum C potestatum deus operetur/ quodam tñ singulari modo operatur in electiõe summi pontificis. & ab illo deriuatur oĩs alia potestas & status qui est in ecclesia quãtum ad dationem iurisditionis nõ ordinis: vt late psequitur aug. de anco. i. li. de eccle. po. q. 1. ar. 5. in corpore eiusdẽ, quinimo. 1. 2. 3. &. 4. ar. eiusdem qõnis. Et. q. 45. &. 46. prosequitur qualiter oẽs principes ei subiiciantur saltem quantũ ad mandatorũ ipsius obseruatiõem: imo secũdum q; habet in toto orbe terrarũ spiritualium & tpalium vniuersalem iurisditiõem, licet administratio nẽ immediatam tpalium non recipiat nisi in certis territoriis. vices. n. illius gerit in terris solus quẽ deus fecit heredem vniuersorũ, & qui existens in hoc mundo fuit verus naturalis & vniuersalis dñs & rex nr̃. de quo prius dictum fuerat per prophetã deus iudiciũ tuum regi da &c. & illud postula a me & dabo tibi gentes hereditatem tuã & possessionem tuam terminos terræ psal. 2. &. 71. Et ille est verus intellectus illius tex. ita dicit inno. in. c. licet ex suscepto in glo. magna de fo. compe.

¶ Plus dicit præfatus doctor aug. in pœmio dicti libri in forma. error est vt puto D pertinaci mẽte non credere romanũ pontificem vniuersalis ecclesiæ esse pastorẽ/ petri successorẽ & christi legitimũ vicarium, supraq; spiritualia & tpalia vniuersalẽ nõ habere primatũ. Et subdit. in quẽ errorem multi labonẽt ex dictæ potestatis ignorãtia: quæ cũ sit infinita(eo q; magnus dñs & magna virtus eius & magnitudinis eius non est finis) omnis creatus intellectus in eius perscrutatiõe inuenitur deficere. Hęc ille. quẽ præsertim in eo quod de tpalibus dicit non prosequor: quia hic nõ agitur de hoc. & quod de infinitate dixit/ hyperbolice dixit per respectum ad quamcunq; aliã creatam potentiam.

¶ Petrus ẽt de palude in trac. de iurisditiõe ecclesiasticæ ptãtis in. 4. ar. principali(vbi late psequitur de potestate papę) ponit tres cõclusiones de hoc. vnam videlicet q; ptãs papæ est a solo christo & immediate. secũdã q; non est ab ecclesia aliqualiter. tertiãq; ab ipso & sub ipso est & emanat oĩs iurisditio ecclesiastica & tpalis. Quæ ipse multũ diffuse probat authoritatibus & ratiõibus multis. Ex cuius potestatis plenitudine supra dei ecclesiã & eius quoscunq; status

singulares potest statuta vniuersalia & per
A petua seu particularia localia & personalia
cōdere ac statuere/ & ea put ei visum fuerit
reuocare: cū nec sua (.ff.de.ll.l. princeps)
nec suorū prædecessorum (quia par in pa
rem nō habet impium) nec totius ecclesię
(quia inferior est ipso) lege ligetur: vt ap,
paret per iura cōia. Q m̄ vt dicit beat⁹ tho.
in prima secundæ.q.96.ar.5.in respon. ad
tertiū argu. princeps qui superiorem non
habet solutus est ab oi lege sua & alterius
saltem quo ad vim coactiuā: nam quantū
ad vim directiuam princeps nō est solutus
a lege, sed debet voluntarius non coactus
eā implere. tn̄ eam mutare potest & circa
eam dispensare & de nouo statuere totiēs
quotiens. Quod verum est dūmodo nihil
statuat contra ius naturale/ quod in nouo
& veteri testō continetur: quia legem dei
& superioris infringere non potest. Et si di
ceret se aliquid posse contra legem & præ
sertim articulos fidei, erraret & tunc defice
ret omnis potestas eius: quia præcisus es,
set ab ecclesia. & per hoc desineret esse ca,
put: illius dicente domino deute.17. non
poteris alterius gentis hominem facere re
gem qui non sit frater tuus. frater aūt no,
B ster esse desineret (& per consequens rex &
caput) si in fide erraret. quia extra ecclesiā
non possunt esse claues ecclesiæ: nec pōt
esse caput qui non est de corpore, cum ca,
put sit pars corporis.

❡ Et licet per hæresim abscinderetur a cor
pore ecclesiæ eoipso quo ad deum & eccle
siam triumphantem, tn̄ quo ad militantem
(quæ non iudicat de occultis & humanū
requirit declaratorium iudicium) ante sen
tentiam toleraretur: adeo φ etiā accusatus
de hæresi si ante sententiā spoliaretur vel
ei obedientia subtraheretur/ esset restituen
dus.2.q.7.nos si incompetenter/ versi. itē
symmachus. ad quod.c.nōne.8.q.4. Et sic
tali casu non esset sibiipsi papa sed nobis
sic/ propter tolerantiam & communem
errorem quo creditur & teneri debet vt
papa ante iudicium in eum latum per cō
cilium generale, ad quod pertinet. & in ca,
su illo esset synodus maior papa, & orbis
vrbe.40.di.si papa. & notatur.15.di. sicut
sancti. &.19.di. anastasius. &.9.q.3.nemo
24.q.1.quodcunq. &.25.q.1.sunt quidā
cum simil.

❡ NEC per paulo ante dicta (scilicet
de non discessu a papa ante sententiam)
discessus a papa qui per populi acclama,
tionem fuisset creatus papa restitutionem C
requirit: quia acclamatio populi & impres
sio notoria faciunt φ non requiratur sentē
tia, sed de facto expelli debet vt de facto p
violentiam se ingessit. 79.di.si quis pecu,
nia/ ibi liceat cardinalibus. & infra ibi a se,
de apostolica pellere. &.16.q.7.sane. Qd
prosequitur gratianus.3.q.1.§.patet. vbi
arguit φ speciale est in intruso in sedem a,
postolicam/ φ nou restituitur licet quili,
bet alius violentus & prædo sit restituen,
dus. ¶ Et de intellectu illius.c.si quis pecu
nia &.d.§.patet vide ad plenū supra in ar,
ti. an sit sufficiens causa si papa passim cō,
mittat simoniam congregandi concilium.
& in illo sed quæro vlterius pone φ obii,
citur contra papam aliquis defectus ratio
ne cuius dicitur φ non sit verus papa &c.
vtrum ex hoc debebit congregari concili,
um. & ad propositum in illa quæstione ad
quē spectet cōgregare conciliū/ in versi. se
cundo casu quando sunt duo vel plures
contendentes de papatu &c.

❡ Alias autem claue non errante est ei ob
temperādum, & singuli inferiores ordina
tioni eius resistere non possunt: cum eius
potestas & ro. eccle. a nullo alio q̄ ab ipso D
christo immediate pcesserit.21.di. q̄uis. &
di.22.c.1.&.ca. sacrosancta. & alii omnes
status ecclesiastici & cunctæ aliæ inferio,
res ecclesiæ a papa sunt instituti & ordina
tionē acceperunt. Licet enim christus creā
do apostolos & discipulos creauerit statū
episcoporum & curatorum qui in eorum
locum succedunt (.21.di. in nouo) tamen
papa & prædecessores eius instituerunt ec
clesias cathedrales, ciuitates diœceses & ter
ritoria distinguendo/ & dignitates cathe,
drales erigendo de nouo/ & illis de perso,
nis idoneis pronidendo. Et ita non solum
instituerunt personas in ecclesiis sed ipsas
cathedrales sedes & præsidentiam in illis
ac honorem & iurisditionem eis compe,
tituram, & ita cęteri inferiores prælati hęc
oia a papa immediate acceperunt: prout
confitetur clemens.80.di.ca. in illis & seq.
Et grego. inquit, sancta ro. ecclesia ita vices
suas impciuit aliis ecclesiis vt in partē es,
sent vocatę solicitudinis nō in plenitudinē
ptātis. Et iulius papa/ ipsa ecclesia quæ pri
ma ē ita reliqs ecclesiis vices suas credidit

A largiendas vt in partem &c.2.q.6.de decre-
to/&c.c.qui se scit.&di.19.ita dominus/ibi vt
ab illo quasi a quodã capite &c. extra de vsu
pal.ad honorem. ꝟ Et quemadmodum status
istos statuit romana ecclesia &ordinem inter
eos dedit,ita cũ ei videtur illos destituit & re
uocat;&ordinem mutat: sicut apparet de se-
de alexandrina quæ erat secunda post roma-
nam & nunc est tertia:.& de constantinopoli
tana quæ non erat inter sedes apostolicas pa-
triarchales/&nunc est prima inter eas.22.di.
sacrosancta &.c.qua traditione/&.c.renouan
tes.

¶Et si dicatur ꝙ erectio sedis constantinopo
litanę fuit facta per synodũ in constantinopo
li celebrata,hoc esse non potest: quia licet fa-
ctum fuerit in synodo nou tñ authoritate sy-
nodi sed authoritate papæ ad supplicatiõem
impatoris & prælatorũ in synodo constituto
rũ: vt apparet in.d.c.renouantes/ibi petimus.
Quinimo adde ꝙ in calcedonen. cõcilio leo
papa hanc translationem præter eius scientiã
& voluntatem factam expresse improbauit:
vt patet in gestis ipsius concilii, licet in sexta
synodo constantinopolitana(de qua in.c.re-
nouantes.22.di.)postea statutum fuerit ꝙ es
B set prima post romanam, de quo etiam vide
card.de turre cre.in quæstione quam iurisdi
tionem habet concilium.

¶Præterea deponit ipsos epõs & restituit.3.
q.6.accusatus.&.2.q.6.ideo.Diuidit vnũ epi
scopatũ in duos & duos in vnũ vnit.16.q.1.
pręcipimus,&.c.&temporis qualitas.Eximit
episcopos & abbates a potestate suorũ ordi-
nariorũ/& etiam cęteros clericos inferiores
16.q.1.frater noster.de priui.si papa in.6. &
notatur in.c.1.de transla.episcopi.& in.c.an-
tiqua de priui. Religiones & ordines nouos
instituit &destituit.c.fi.de relig.do.in.c.vno
co.ti.in.6. ꝟ Imo etiam dispensat contra a-
postolum,non tamen in iis quæ articulos
fidei concernunt. & contra generale sta-
tutum ecclesiæ: vt apparet in.c.non debet
de consan.& affi.& notatur in cap.sunt
quidam.25.q.1.vbi plene de hoc.Et inno.in
c.post translationem in fi.de renun.ponit ꝙ
dispensat contra quattuor concilia & contra
euangeliũ verba sed non contra mentem. &
per ostien.in summa de rescrip.§.quas vires/
versi.si sit destructiuum.& per specu.in ti.de
dispensa.§.nunc breuiter dicendum. & per
archi.iu.pręallegato.c.sunt quidam.Licet for
san fatendum esset ꝙ vbi vellet vniuersalem
statum ecclesiæ turbare non posset:prout no
tatur.9.q.3.per principalem/&in.d.ca.sicut C
sancti.& per inno.in.c.inquisitioni in glo.fi.
de sen.excom.

¶Et ex ista superioritate & præeminẽtia quã
habet super omnes ecclesias ac ministros &
supposita ipsarum,infertur necessario ꝙ non
põt ex quacunqꝫ causa crimine vel delicto ꝑ
quemcunqꝫ hominem iudicari/quantuncũqꝫ
sit grauissimi scandali causa: quia cunctos iu
dicat/ipse vero a nemine iudicatur.40.di.si
papa,neqꝫ enim ab augusto neqꝫ ab omni cle
ro neqꝫ a regibus neqꝫ a populo/cunctorũ iu
dex papa iudicatur.9.q.3.nemo &.c.aliorũ
&.c.cũcta per mũdum. Vnde sicut dicit glo.
in.d.c.nemo/&.4.di.in istis/&.d.c.sicut san-
cti.&.c.quodcunqꝫ.24.q.1.si totus mundus
esset in opinione cõtra papam/opinio solius
papæ præualeret contra totum mundum nisi
in materia fidei:quia tũc esset pręcisus ab ec-
clesia/vt superius dixi.

¶Et hoc ratione humana & diuina nititur ꝙ
superior per inferiorem iudicari non possit
21.di.c.inferior cum seq. Vnde inferioris in
superiorem sententia quantumcunqꝫ sit iusta
& a vera causa ꝓcedat nulla est ipso iure.nec
de cã vel veritate ordinationis inferioris cõ-
tra superiorem inquiritur:vt ea.di.c.si. ꝟ Sed D
quod plus est licet in causa fidei papa superio
rem habeat (totam.s.ecclesiam/vt superius
est dictum) tamen conuicto marcellino pa-
pa per propriam confessionem de idolatria,
nullus in eum ausus est ferre sententiam:sed
ei met remiserunt sententiam/dicẽtes tuo ore
iudica causam tuam ea.di.c.nunc autem. eo
ꝙ prima sedes(vt superior & a qua aliæ pro
cesserunt) a nemine iudicari potest. vnde
isaiæ.10. nunquid gloriabitur securis con-
tra eum qui secat in ea &c.vbi multa ponun-
tur ad propositum nostrum materialia exem
pla.

¶Sed licet nõ possit ab homĩe puniri,nõ ob
hoc euitabit diuinam vltionem,sed quãto ali
is superior est tanto grauius punietur.9.q.3.
aliorum.40.di.nõ nos &.c.homo christianus
25.q.1.nulli fas.Quinimo glo.in præallega
to.c.aliorum/dicit ꝙ debet sine venia puniri.
quod intelligitur dictum ob difficultatem
dationis veniæ & quia maximæ ei infligen-
tur pœnę:quoniam iudicium durissimum
fiet iis qui præsunt,sapientiæ.6. Ad quod
est glo. super illud psal.50. tibi soli pecca-
ui &c.

A EX præmissis igitur infertur ꝙ non pōt quis subtrahere obedientiā ex solo suo sensu/ nullo iuris adminiculo suffultus. Quia non debet quis inniti prudentiæ suæ: vt in.c.ne innitaris de consti.q̄ sunt verba hiero. Et de ista superioritate papæ vide quod dico in arti. quis sit maior/ papa an concilium. Et cōtra contrariantes canonibus/ vide verba tex. beati clementis. 37. di. relatum. & tex. iuncta glo. in.c. violatores. 25. q. 1. vbi sunt verba damasi papæ. 4. (qui incœpit præsidere anno dñi. 371.) in concilio generali. & tex. i.c. nulli fas. 19. di. vbi sūt plura verba beati grego. & idē grego. in.c. institutiōis & in.c. de ecclesiasticis/ & in.c. ecclesiæ/ & in.c. imperiali. 25. q. 2. Et verba sancti hilarii. 25. q. 1. nulli. de cuius authoritate vide in.c. sancta romana. §. iam nunc. 15. di. Et aug. in li. de doc. christiana. de quo. 19. di. in canonicis. Ad idem etiam verba adriani primi (qui præfuit anno dñi. 771.) in cōcilio generali romæ celebrato anno. 774. vbi etiam de regibus & principibus secularibus fit mētio. 25. q. 1. generali. Ad idem quoqꝫ verba nicolai primi in concilio generali (qui præfuit anno. 858. & fuit vir sanctissimus, cui post beatum gregorium vix vllus comparandus est). 25. q. 2. c. si quis dogmata. Et idem nicolaus clero con-

B stantinopolitano. 20. di. c. decreta. Et idem nicolaus scribens episcopis gallicanæ ecclesiæ 19. di. c. si romanorum. Et idem scribens michaeli imperatori & igmaro archiepiscopo in c. scit sancta &. c. ridiculū. 12. di. Ad idē sunt verba beati hiero. quæ habentur. 24. q. 1. hęc est fides: & idem hiero. scribens ad lucianum 12. di. c. illud. Ad idem verba beatissimi leonis papæ. 61. di. statuimus. Et plenius. 19. di. c. 1. vbi in fi. sunt notabilia verba nicolai. Ad idem verba agathonis (qui p̄fuit anno. 678. & miraculis claruit & martyrio coronatus est). 19. di. c. 2. Ad idem verba stephani quinti (cuius meritis galli eo tempore de normānis triumpharunt anno dñi. 885). 19. di. ca. enimuero. Ad idem verba In concilio melden. vt in.c. 1. de consti. Ad idem verba gelasii papæ: qui præfuit anno. 494. vt habetur 15. di. c. sancta romana.

¶ Hæc dicta sint vt discant tacere ignari canonum, arbitrantes ꝙ canones & decretales vt loquuntur fuerint & ab eo tempore authoritatem receperint quo tyrānis curiæ romanæ aliena vsurpare vendicare/ & suis non contēta finibus quos paritas dignitatis & ordinis æquales fecerat subiicere conata est: vt dicit egi. in. d.c. in fidei. Quinimo vltra præmissa si attendant isidorum in prœmiali episto- C la conciliorum, cœperunt canones condi tempore apostolorum/ & a tempore clementis primi qui petro successit publicari apud fideles: licet vt ipse ait in. 6. etymo. li. ante tempora syluestri primi & constantini imperatoris non daretur facultas generalia concilia celebrandi: vt patet. 15. di. c. canones, &. 16. di. c. placuit. §. item primus.

¶ Attendant igitur prædicti canonū impugnatores verba & decreta sanctorum patrum: qui vt inquit beatus petrus apostolus nō voluntate humana sed spiritu sancto inspirati locuti sunt. 2. pe. 1. Et ex hac inspiratione spiritus sancti & potestate data petro per christū per illud matth. 16. tu es petrus & super hāc petram ędificabo ecclesiā meam, & post quod cunqꝫ ligaueris super terram &c. & per illud ioan. vl. pasce oues meas, data est omnibus petri successoribus potestas condendi canones/ ita vt quod per eos ordinatū fuerit perinde habeatur ac si a beati petri ore emanasset. quin potius ac si a christo ipso, qui solus romanam fundauit ecclesiam & talem dedit vicariis suis in alios potestatem: quam qui auferre vel diminuere conatur pertinaciter contrariū asserendo/ fidem violat & in hæresim D labitur vt patet ex verbis sanctorum doctorum ecclesiæ & aliorum patrum, quorū infinitę sunt authoritates. 19. di. sic omnes/ cum pluribus capi. illius di. &. 22. di. per to. & maxime tex. in.c. sacrosancta ea. di. &. 24. q. 1. c. manet/ &. c. quodcunqꝫ. &. c. cum beatissimus &. c. hæc est fides &. c. si petrus cum multis aliis ea. cau. & q. Ad idem de transla. præla. c. 1. de elec. fundamenta in. 6. Et ideo glo. 24. q. 1. in.c. ille qui, dicit ꝙ sexto modo dicitur hæreticus qui vult auferre priuilegiā ro. ecclesiæ. 22. di. omnes. & septimo qui trāsgreditur pręcepta sedis apostolicæ. Ad idem glo. 25. q. 1. violatores. &. 19. di. nulli fas. & ioan. an. in.c. generali in glo. in verbo inhibemus de elec. in. 6. Tales enim veniūt cōtra articulum fidei vnam sanctam ecclesiam. pro quo. 23. di. c. q̄q̄.

¶ Ista autem sint inserta (quæ fere ad verbū sunt egidii in. d.c. in fidei de hære. in. 6. & d.c. vnico de iniu.) ad ostendendū ꝙ subtrahere se obedientiæ romani pontificis nihil aliud est q̄ se a fide separare & a christo qui caput est ecclesiæ se subtrahære. Et quia pauci sunt qui opera egidii habeant, ideo pono fere ad verbum eius dicta aliquibus additis.

A QVid dicēdum: Vt tactum est supra
in quæstione ad quem spectet con-
gregare concilium, aliter dicendum
est in vno indubitato papa & aliter in duob⁹.
contendētibus de papatu & fouentibus schis-
ma. quia si sit vnus indubitatus papa & papa
tus possessor, nullus princeps poterit eum
compellere neq; terminum aliquem ei præfi
gere ad congregandum concilium/neq; obe
dientiam illi subtrahere per rationes & iura
proxime adducta: sed si causa esset necessaria
pro vniuersali ecclesia & in causa hæresis con
tra eum, bene possent principes eum require
re & apud eum instare vt congreget concili
lium (sed non statim obedientiam subtrahe-
re) & ipso detractante & diffugiente/ per viā
deuolutionis aliis negligentibus congregare
concilium, & alias per omnem aliam viam
procurare vt ab aliis congregetur: vt dictum
fuit in supradicta quæstione.

¶ Et de ista materia quando possit subtrahi
obedientia romano pontifici, remitto ad eā
quæ dixi supra de cardinalibus qui discesse-
runt a iulio. 2. & concilium ei intimarūt. Vbi
quando possit a papa vel inferioribus disce-
di propria authoritate, colligo ex dictis doc.
in. c. anastasius. 19. di. & in. c. sacerdotes el. 1.
2. q. 7. & in. c. nerui. 13. di. maxime domi. &
B post ioan. an. in. c. vrā de cohā. cle. & mulie. &
per ostien. in. c. per tuas de simo. & doc. in
c. constitutus de appel. 24. q. 1. c. 1. & in. c. 1.
de schisma. in. c. cum non liceat de præscrip.
& 8. q. 4. nōne. & ibi bona glo. in summa e⁴. C
cau. & q. ibi vide. ¶ Et alia circa præfixionem
termini ad congregandum concilium quæ-
stio/fuit tractata supra per plura dubia quan
do est vnus indubitatus papa. Sed qñ sunt
plures contendentes de papatu, etiam in su-
pradictis ad plenū colligitur q; ex quo vnus
ex contendentibus est verus papa licet incer-
tus/ & in papa vero est suprema potestas, nō
poterit aliquis princeps eis præfigere aliquē
terminum nec subtrahere obedientiam sub
comminatione/nisi cesserint vel concordaue
rint. Poterunt tamē induci ad sedādum schis
ma per alia remedia quæ pono infra in quæ-
stione quando sunt duo vel plures contendē
tes de papatu & non curant sedare schisma,
vtrum possint per concilium deponi. Et si re
quisiti nolunt congregare concilium/ & ten-
tatis omnibus remediis non curant vel negli
gunt vel nolunt sedare schisma, tunc poterit
eis subtrahi obedientia/ & per eos ad quos es
set facta deuolutio congregari concilium/ &
subtrahi obedientia ita ab illo qui est verus
papa qui non curat tollere schisma sicut ab il
lo qui cōtendit de papatu & occupat. De quo
dic vt ibi. & in quæstione vtrum ad tollendū
schisma possit etiam verus papa cogi ad ce- D
dendum.

¶ Libri septimi finis.

A # DOMINICI IACO- C
BATII CARDINALIS. S. CLEMENTIS: DE CONCILIO LI. OCTAVVS.

¶ Arti. 1.

DIXIMVS ex qbus causis possit per viã exceptionis contra papam congregari concilium: quæro nunc vtrum possit accusari. Et primo vtrũ possit accusari de hęresi vel simonia. Et iste articulus habet dependentiam ab illo ex quibus causis possit papa a concilio deponi: de quo latius infra dicetur. verum quia plures sunt casus in quibus licet possit accusari non tamen deponi/ & aliqui in quibus non potest accusari nec deponi, primo pro nunc videndum est vtrum possit accusari de istis duobus. Et primo de hæresi.

¶ Videtur autem ꝙ non. nã loquendo de accusatione iudiciali & ad finem deponendi &
B de canonice electo, iste non habet superiorẽ: vt vult tex. in. d. c. licet in fi. sed vbi non est iudex non datur iudiciũ: vt in. c. forus de verbo. sig. in. § in omni igitur. ꝶ Præterea clarum est ꝙ valet sententia q̃tumcunq; iniusta contra ius litigatoris lata/ per transitum in rẽ iudicatã: vt in. c. cum inter de re iudi. Si igiẽ diceremus ꝙ papa posset de hæresi accusari/ posset contingere ꝙ falso accusatus deponeretur. & sic verus papa a papatu eiiceretur, cũ tamen nõ habeat superiorem nisi solum deũ: vt in. c. nemo & in. c. aliorum cum pluribus sequẽ. 9. q. 3. ꝶ Nec obstat si quis attẽtaret posse dici ꝙ ex quo est hæreticus/ est segregatus ab ecclesia: vt in. c. 2. 4. q. 1. & de hære. per to. Quia tunc sedes dicitur vacare vel quasi vacare: sede aũt quasi vacante non est superior ad quẽ possit haberi recursus: & sede vacante cardinales se non intromittunt nisi de iis quæ spectant ad celerem electionis expeditionem: & camerarius (cuius officium non expirat) de iis se non intromittit: vt in cle. ne romani de elec. Facit quod dicitur in. c. vnico post glo. de schisma. in. 6. Nec alius potest dici succedere in iurisditione nisi collegium: sicut in iurisditione prælati dicimus succedere capitulum: vt in. c. penul. & fi. de supplen. negli. præla. in. 6. de maio. & obe. cum olim. & cap. 1. eo. ti. in. 6. & cap. 1. de insti. in. 6. & c. vnico ne sede vacan. eo. li. cum simil.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ hoc casu concilium habet potestatem. quia videtur contra tex. in d. c. licet. Et si loquimur de cõcilio prouinciali romano/ ecclesia romana vacante nullus in iurisditione succedit: vt. d. cle. ne romani. & sic nullus poterit concilium conuocare. & si non vacat, papa est/ & solus præest/ & solus concilium conuocare potest. Si loquimur de vniuersali concilio, hoc etiam nullus potest authoritatiue cõuocare nisi papa/ qui vniuersalis dominus est: vt diximus supra & patet 17. di. per to. ꝶ Nec potest dici ꝙ aliqui cardinalium vel prælatorum possent conuocare: quia par in parem &c. c. innotuit de elec. Nec principes temporales hoc facere possunt: vt in. d. cle. ne romani in prin. Et si hoc facerent ex commissione ipsius papæ hæretici/ iam ipsum approbarent in papã: argu. c. quod autẽ de iure pa. Et si suasu alicuius (forte imperatoris vel regis vel prælati) ipsa vniuersalis ecclesia se in eodem loco per modum generalis concilii congregaret, non per hoc haberet potestatem generalem / sed solum singuli in singulos suos subditos. 9. q. 3. c. per singulas. Sola enim romana ecclesia habet potestatem de omnibus iudicãdi. 9. q. 3. ipsi sunt. c. cuncta per mũdũ/ & c. per principalem. de priui. antiqua. de autho. & vsu pal. ad honorẽ. Nec alius q̃ papa eam dare potest: vt in. c. ꝙ trãslationem de offi. lega. Et ideo solus papa canonizat sanctos, eo ꝙ sunt ab omnibus honorandi: vt notatur in ru. de reli. & vene. sanc. Facit. 24. q. 1. hæc est fides/ & c. quodcunq;.

¶ Et ex his egi. ponit conclusionem ꝙ de directo papa non potest iudicialiter accusari de hæresi ad finem condemnandi eum & pœnã infligendi: sed si accusatio capiatur pro extra iudiciali examinatione ad effectum finalis deliberationis tendente, tunc papa qui dicitur in pertinacem hæresim lapsus/ poterit de ista hæresi in generali concilio per eũ vel de eius aut duorum cardinaliũ seu cuiuslibet alteri⁹ D

A mãdato vel rogatu cõgregegato accusari. Et hãc opinionẽ reperio approbatã in certis allegationibus factis in fauorem eugenii quarti incipiunt etsi plurimi:quas credo fuisse bri xienſis. Et ita intelligitur quod dicitur ꝙ concilium cognoſcit de hæreſi papæ: vt fuit obſeruatum tempore clementis quinti:vt ponit abb.in ru.de hære.& ſpecu.in ti. de accuſato verſicu. item papa.& marti. lauden. in trac. concilii in prima quæſtione. & dixi ſupra & infra late dicam.& dicitur in. c. ſi papa,& in d.c.in fidei de hæreti. in.6. videlicet quòd in cõcilio diſcutitur an ſit hęreticus & pertinax: & cum per concilium declaratur talis,eſt ab eo diſcedendum & alius eligendus. Et ſic intelligitur tex.in.d.cap.licet,& iura per quæ dicitur ꝙ papa poteſt accuſari de hæreſi.79.di. ſi duo in glo.& notata in.c.in fidei de hære.in 6.&oſtiẽ.in ſumma de accuſa.§.quis accuſari poteſt.& quod legitur & notatũ.93.di.legimus.&.4.di.in iſtis.&.15.di.ſicut in.ſi.19.di. anaſtaſius.&.24.q.1.pudenda.&.2.q.4.man daſtis.& quæ ſcripſit archi.in.d. c. anaſtaſius. Et ſic poteſt intelligi quod dicit inno. in. c.ex parte el.1.de verbo.ſigni. cũ dicit ꝙ ſi aliquis vult aliquod crimẽ obiicere papę/de hoc nullus cognoſcere poteſt niſi agatur de hæreſi.&

B cardi.flo.ibidẽ.& oſtiẽ.& ioã.an.in.c. propoſuit de conceſ. præbẽ. Ad quod facit illa glo. 2.q.7.in.c.ſicut laudabile: quæ vult ꝙ concilium iudicare poteſt de papa ſed non damnare. & ſic poterit de hæreſi in concilio accuſari. An autẽ poſſit ſe ſubiicere iuriſditioni concilii,vide ſupra late in loco proprio. Et per hoc etiam dicit egi. ꝙ ſi papa ſubiiciat ſe quo ad hoc iuriſditiõi cõcilii generalis authoritate ipſius congregati, poterit per cõcilium iudicari:argu.notatorum.40.di.ſi papa. 2.q. 7.nos ſi incompetẽter,&.d.c.mandaſtis.ff.de iuri.omnium iudi.l.eſt receptum.&.xi.q.1.ſi clericus. & argu.eius quod ſcripſit hugo.73. di.in ſynodo.& archi.in.d.c.in fidei, & ibi cõmuniter per doc.¶ Intelligendo tamen iuxta præallegatam diſtinctionem quando extraiudicialiter & nõ per viã iudicii ordinarie proceditur,alioquin dicit idem egi. verã eſſe opinionem illorum qui tenent contrarium per notata in.d.c.nos ſi incõpetẽter.& per ea quæ leguntur & notatur in.§.hinc etiã.17.di.& c. nunc autẽ.21.di.iunctis notatis.24.q.1.c.1. ea potiſſimum ratione,quia aut hoc fieret per modum commiſſionis & hoc non:quia non habet iuriſditionem in ſeipſum. aut per modum verbalis ſimplicis commiſſionis. & hoc etiam non,quia non poteſt ſic renũtiare priuilegio ſuæ dignitatis/de foro compe. ſi diligenti,&.c. cum tẽpore de arbi. Et ſic ex his vi- C

detur ꝙ papa non poteſt iudicialiter accuſari in cõcilio ſed tantum extraiudicialiter. & idẽ concludit per omnia in ſimonia,ſemper ſequens ſuam opinionẽ ꝙ poſſit papa de ſimonia accuſari.

¶ Ipſe tamen egi.in.d.c.licet in.32.char.ponendo quæſtionem vtrum electus a duabus partibus & receptus(qui prætextu cuiuſcũq; criminis in eum obiecti vel exceptionis vel cõtradictionis a papatus adminiſtratione impediri non poteſt) poſſit accuſari in concilio generali de aliquo crimine vel defectu maxime notorio quod reddat papalem electionẽ nullam ipſo iure , & vtrum de hoc in concilio conuictus vel confeſſus poſſit per concilium deponi ſeu declarari intruſus & ordinari de deiectione ipſius: ipſe remittẽdo ſe ad prædicta dicit ꝙ licet quo ad iudicialem examinationem diſcuſſionem ordinationẽ ac finalem deiectionẽ videatur hoc poſſe fieri in concilio,tamen de veritate ipſe eſt valde dubius,nam licet vniuerſale concilium vniuerſalem eccleſiam repræſentet,tamen ſupra vel vltra vniuerſalem eccleſiam nihil habet nec poteſt/ & tamen illud vniuerſale concilium

D arctat vniuerſalem eccleſiã ad habendum talem pro papa etiam ſi papa non ſit.igitur nõ poteſt eum non habere pro papa ſeu ordinare de eo non habẽdo pro papa,nec examinare vel diſtinguere an ſit vel debeat haberi pro papa,& ſi debet eum habere pro papa/igitur pro ſuperiore,igitur non poteſt in eum iuriſditionem exercere.21.di.inferior.de maio.& obe.cum inferior.Itẽ talis examinatio diſcuſſio vel ordinatio abſq; authoritate ſuperioris fieri non poteſt: & tamen dicit tex.in.d.c.licet ꝙ nõ poteſt ad ſuperiorem haberi recurſus. hoc caſu ergo ceſſabit ratio conſtitutionis. c. licet: & conſequenter cõſtitutio ſuper falſa & erronea ratione dicetur fundata. ¶ Item non obſtat ſi dicatur ꝙ quia fuit edita in concilio generali, non debet includere ipſum concilium.l.inquiſitio de ſolu.& ideo per conciliũ edita per conciliũ tolli poteſt,de regu.iu. omnis res. Quia reſpondetur ꝙ facta fuit in concilio cum papa. Ideo licet poſſit per conciliũ cum papa reuocari,tamen a ſolo concilio nõ poterit:vt notat archi.in.c. vbi periculum de elec.in.6.& paul.in cle. ne romani eo.ti. nec eſt verum concilium illud in quo papa non reſidet nec eius authoritate celebratur. Et

Vv 4

A incapaces & romanæ ecclesiæ inutiles, prop-
ter periculū quod imminet vniuersali eccle-
siæ ex malis promotionibus ꝙ esset sufficiēs
causa petendi congregari concilium. & ꝙ si
detractaret, posset per seipsum cōgregari per
dicta supra in quæstione propria: quia tūc vi
deretur facere se alienum & suspectum de fi-
de: vt sępius dictum est supra.

Arti. 7.

SEDQVID si aliqui principes
velint prę̄figere ter
minum papæ vel
duobus de papatu
contendentibus in
tra quem congre-
gent cōcilium vel
cedant vel inter se
cōcordent ad hoc
vt sequatur vnio/ cum comminatione ꝙ nisi
intra terminum prædictū fecerint ipsi se sub-
trahent ab obedientia, an dicti principes hoc
facere poterūt? Et est quæstio egidii: quā pro
maiori parte insero propter illius diligētiam
in recitando aliorum opiniones, aliquibus ad
ditis quæ conferunt ad præmissa & ad ea quę
infra dicent. licet pro magna pte ex pręmissis
B pateat ad eā solutio, & plura dicāturin arti. an
papa sit maior cōcilio / vltra ea q̄ in decisiōe
huius articuli hic per egidium dicuntur.
¶ Videtur autem ꝙ principes hoc facere nō
possint. Primo ratione deficientis potestatis:
quia si aliqui principes vel reges aliquam po
testatem ad hoc haberent/ eandem vel similē
etiam cæteri reges & principes haberēt. Alio
autem vel aliis dissentientibus potior est con
ditio prohibentis seu nō consentientis: argu.
ff. de. serui. rusti. prędi. l. per fundū. de cōmu-
ni diuiden. l. sabinus. de aqua pluuia. arcen. l.
in concedendo. C. de autho. pstan. l. fi. de pro-
cura. ca. 1. de iudi. c. causam quę. de maio. &
obe. c. intra quatuor &. c. humilis. Quod ma
xime verum est qn̄ agitur de congregatione
cōcilii per eos ad quos nō spectat cōgregare
vt late dictū est in propria. q. ca. cū ad verum
96. di. &. c. vbinam legistis ea. di. Ergo &c.
¶ Secundo facit ꝙ cen. augustus nec omnis
clerus nec reges nec populi possunt iudicare
seu arctare verū papam. 9. q. 3. nemo iudica
bit. Nec de spiritualibus pręsertim de ordina
tione sedis apostolicæ se intromittere: vt in. c.
bene quidem. 96. di. Inferior enim non pōt
arctare superiorē. ff. de arbi. l. penul. ff. ad tre-
bel. l. ille a quo. §. tempestiuum. 21. di. inferi-
or. & de maio. & obe. cum inferior/ cum simi
libus. Sed de necessitate salutis oportet crede C
re omnes reges subesse romano pontifici/ ma
xime in spiritualibus: vt in extrauaganti bo-
nifacii vnam sanctam, &. c. solitę de maio. &
obe. ergo.
¶ Tertio facit impossibilitas & contrarietas.
nam non pōt perueniri ad concordandū seu
ad congregandum concilium nisi concurrat
consensus vtriusqꝫ contendentiū: & si discor-
dant impossibile est hoc fieri. ergo. l. imposi-
bilium cum vulga. de regu. iu. Sed ista ratio
procedit inter duos contendentes tantum: &
non cum est vnus indubitatus papa.
¶ Istis & pluribus aliis rationibus ponit hāc
conclusionem egi. in. d. c. in fidei in. 7. par. de
hęre. in. 6. (vbi impugnat viam cessionis pro
benedicto. 13. pro quo plures doctissimi vi-
ri scripserunt: inter quos fuit episcopus pam
pilonen. qui propter suas allegationes factus
fuit cardinalis/ vt ipse dicit) & latius in. c. vni-
co de iniu. in. 6. vbi ponit ad longum seriem
ipsius schismatis. & quomodo post requisitio
nem benedicti per carolum regem francorū
vt acceptaret viam cessionis, oēs cardinales il
lam amplexi sunt excepto isto cardinale pam
pilonen. vnde rex franciæ subtraxit obe-
dientiam benedicto. Et ꝙ ad cedendum non D
debeant cogi ponit bal. in. c. pastoralis de res-
crip. & latissime idem egidius in consi. 99. Et
vtrum ad hoc potuerint compelli/ dixi supra
& latius infra. Multi tn̄ scripserunt in contra-
rium. & hos sequuti fuerunt in concilio re-
gis parisiis: adeo vt ipse dicit ꝙ de anno domi
ni. 1398. facta fuit subtractio obedientiæ ge
neralis eidē benedicto/ eoꝙ noluerat accep-
tare viam cessionis.
¶ Quarto facit ꝙ si diceretur principes posse
comminando subtrahere obedientiā, ex hoc
daretur occasio contra papam cōtinuo rebel-
landi / hæreses & errores plurimos in sede a-
postolica inducendi & sedem contēnendi ac
vilipendendi: contra ea quæ ponuntur in. c.
ad romanā. 2. q. 6. & in. c. cuncta per mundū
& in. c. per principalem/ cū multis aliis. 9. q.
3. Huiuscemodi aūt maliciis obuiandū est. l.
in fundo. ff. de rei vendi. & de diuor. c. ḡro.
¶ Quinto facit ꝙ si papa requisitus nollet ce
dere, si ad hoc compelleretur/ faceret hoc per
metum: & sic videretur renunciatio ipso iure
nulla: sicut dicitur de electione per metū fa-
cta ꝙ sit ipso iure nulla / vt supra satis plene
ostendimus. licet secus esset in renunciatione
inferioris a papa: vt ponit inno. in. c. sup hoc

de renū.& dicit̄ in.c. abbas/quod metus cau.
A Et etiam ex hoc posset propter vulgi opinio nes sequi nouum schisma. Et ista ratio procedit quando compelleretur ad cedendum.

¶Sexto facit tex. 40. di. si papa. vbi patet ꝙ nullus potest arguere culpas papæ quantūcunq; magnas. Et ꝙ quantumcunq; sit culpabilis/non est aliud remedium q̄ orare ad deū pro eo:vt dicit ostię.in.c.proposuit de cōcess. præben. ipse enim est supra ius & supra omnia concilia: vt in.c. significasti de elec. Et vt dicit ibi ostien. papa suiipsius tantam habet potestatem ꝙ quicquid faciat & dicat accusari nō potest neq; damnari ab homine nisi pro hæresi:vt.d. ca.si papa. Et cum eo seruatur illud denunciationis euangelicæ si sit impœnitens dic ecclesiæ. i. orari debet ad deum pro eo.alias si imperator & totus clerus & populus simul conueniant non poterunt eum iudicare:quia anima eius est in manibus ipsius & ei iudiciū terribili immiuet vt dicit ostię. in.d.c.proposuit.

¶Septimo facit quia quod totam ecclesiam respicit/absq; totius ecclesiæ examinatione & consilio expediri nō debet. C.de autho. præstā.l.1.in fi.&.ff.de aqua plu.arcē.l.in cōcedēdo.de natalibus restituēdis.l. vlti.de maio. &
B obe.intra quattuor/&.c.humilis. Subtrahere autē obedientiam romano pontifici est quiddam magnum & arduum statū totius ecclesiæ respiciens,ergo non debet posse sine concilio obedientia subtrahi.facit.c. cum omnes de consti.& regula quod omnes in.6.

¶Octauo facit ꝙ papa in subditos habet plenitudinem potestatis.ex quo sequitur ꝙ si papa aliquid facit vel præcipit,obediendum est ei etiam si sit dubium/dummodo conscientia vinci possit:vt dicit ostien.in.d.ca.proposuit. Qui sic intelligit. 23.q.1. quid culpatur. & quod legitur & notatur in.c. si quando de rescrip. Fatetur tamē ꝙ si certū sit ꝙ illud quod præcipit est mortale/recognoscēdus est papa cœlestis id est christus. xi. q.3. iulianus.&.c. qui resistit/cum multis capitulis ibi. Quia ecclesia triūphans nunq̄ fallit nec fallitur. ideo si consciētia tua tibi dictet ꝙ non obedias nō recedas ab ea,sed excommunicationem sustineas patienter de sentē. excom. a nobis el. 2. & in cap.in quisitioni. etiam si erronea sit nisi possis deponere errorem.c.per tuas el.2.de simo. Vbicunq; ergo peccatum mortale insurgit ex lege diuina non debet obediri: vbi vero ex lege humana siue canonica/ semper est obediendum de consti. c.fi. Et sic intelligitur quod dicitur ꝙ papa est supra ius,intelligitur enim de iure positiuo.de consue.c. fi. na qui C potest instituere potest destituere.12.q.1.recte.& de elec.innotuit.§. multa. Et patet ex iis quę notātur de præbē.c.extirpādæ.§.1.& plenius de tēpo.ordi.ad aures.§.1. secūdum ostien. Nec mirū,quia dispensare potest etiā contra apostolū/sine læsione tamen fidei.34. di.lector.&.c.presbyter &.c. seq.78. di. &.c. presbyter.82.di. Et contra vetus testamentū quo ad decimas: vt in.c.ex parte de deci. Et in voto.c.1.de.vo.& in iuramento. 15.q.6. ca.2.de rescrip.c.constitutus. Non potest tamen contra vniuersalem statum ecclesiæ dispēsare.24.q.1.memor sum,&.c.si ea destruerem.25.q.2. Quod intelligo in fidei subuersione(alias hoc ei non aufero) & si velit mutare quadrata rotundis.quid enim si vellet facere statutum ꝙ omnes clerici de mundo eō traherent:quod nō prohibet lex.diuina. Nec potest dispensare vt monachus habeat proprium.de quo die vt nota.in.c.cum ad monasterium.§.fi.de sta.mona.& tene ꝙ in omnibus potest dispensare dūmodo nō sit contra fidē,& dummodo per dispēsationē eius euidenter non nutriatur peccatum mortale nec inducatur subuersio fidei nec periculum animarum.nam in talibus nullam habet penitus D contra deum potestatem. Sic intelligo. 25.q. 1.sunt quidam.15.di.sicut. Ergo contra legē. canonicam potest dispensare indistinctè,nec est peccatū mortale euidēter. Et iunge quod notatur de resti.spolia.c.literas. Tamen si sine causa hoc faciat,q̄uis aliquos exoneret/ in aliquibus tamen se potest onerare. Et iunge quod notatur de vo.magnæ. §.1. secundum eundē ostien. Nunc ergo si papa aliquid pręcipit quod non continet peccatum mortale/ & sibi obediri mandat:si nondū amisit ius papatus (quia nondum est depositus nec renūciauit) est ei obediendum. Sicut dicimus de prælato homicida vel irregulari, qui iuste tenet dignitatem/& per consequens iuste ei obeditur quousq; renunciet vel deponatur:vt notatur per inno.in.c. cum nostris de cōcess. præben.prope fi.primæ glo.

¶Nono facit quod papæ etiam schismatico vel hæretico est obediendū donec fuerit monitus saltem bis & donec fuerit per sententiā ecclesiæ in generali concilio congregatæ declaratus talis. Facit quod dicit apostolus ad titum.3.hominem hęreticum post primam & secundam admonitionem deuita, sciens ꝙ subuersus est qui eiusmodi est. Faciunt quæ

dicuntur in.c.2.de hære. & quod dicitur de
A papa ꝙ de hæresi potest iudicari per conciliũ generale in.c.si papa.40.di.&.c.in fidei de hę re.in.6.

¶ Decimo facit ꝙ vnionem ecclesiæ impedire vel ad prorogationem schismatis tendere/ nõ facit aliquem verum schismaticum. Nam schisma est nomẽ græcum/ & nõ sonat aliud q̃ quãdam diuisionem: vt notatur per ostien. in summa de schisma.§.1.&.2. sed certum est ꝙ esse potest ꝙ verus papa vniat se ecclesiæ quantum potest, & nihilominus vnionẽ ecclesiæ impediat & ad prorogationem schismatis tendat per vias indirectas. & tamen talis diuisus ab ecclesia dici non potest: quia eũ vniat se ecclesiæ quantum potest/ dicitur vnitus ecclesiæ tanq̃ caput & spõsus. Licet enim ille qui ab obedientia ecclesiæ scienter diuisus est dicatur proprie schismaticus & si schisma sit inueteratũ fit hæresis, tamẽ secus est in schismatico indirecte id est in illo qui nõ est ab ecclesia diuisus sed ei vnitus licet causet diuisionem. Nam primo casu quãdo quis ab ecclesiæ obediẽtia est diuisus/ magis est propinquus peccanti in illum articulum credo vnam sanctam ecclesiã catholicam. nec potest opinionem suę diuisionis saluare nisi ali-
B quem errorem sibi confingat per quẽ defendat hanc diuisionem sibi licere. & ideo si diu perseucret in schismate, ex hoc præsumitur cõtra ipsum: vt habet.24.q.3.inter hæresim. Sed in illo qui diuisus non est sed procurat diuisionem/ cessat ratio.

¶ Vndecimo facit ꝙ vero papæ est obediendum in licitis & honestis non obstante quacunq; subtractione obediẽtiæ factæ per quẽcunq; principem temporalem vel per quoscũq; prælatos obediẽtiæ eius. Igitur ista subtractio de iure est nullius effectus, patet enim ꝙ per subtractionem obedientiæ papa non desinit esse papa, ex quo subtrahens obedientiam non habet potestatem deponendi.9.q.3.nemo. Nec metus subtrahenti illatus tollit culpam licet eam attenuet. c. sacris/ quod metus cau. Nec metus perditionis beneficiorum vel temporalitatis comminatus eẽset iustus. nam non est iustum incurrere maius malũ (puta animę damnationem per peccatum) ad euitandum minus malum/ videlicet perditionem temporalium: iuxta illud euangelicum. quid prodest homini si vniuersum mundũ lucretur/ animę vero suę detrimentũ patiatur? Facit.12.q.1.pręcipimus.&.C.de sacrosanc.eccle.l.sancimus. Quod autẽ propter inobedientiam homo peccet mortaliter, C
patet quia ista est iusta causa excõmunicandi/ de maio. & obe. si quis cum glo. quod fieri non debet nisi pro peccato mortali. xi.q.3.nemo episcoporum.

IN contrarium (ꝙ imo possit requiri cũ comminatione & per subtractionem obedientiæ) facit ꝙ etiam princeps nõ recognoscens superiorem/ iure gentium quo bella indicuntur ligatus est: adeo ꝙ si alicui etiam subdito suo magnã iniustitiã notorie inferat/ nec a subdito requisitus sufficienter satisfacere velit, subditus potest indicere ei bellũ. Ad hoc sunt ea quę ponuntur per doc. in.l.hostes.ff.de capti.& postli.re.& quod dicit innocen.in.c.olim el.1.de resti.spolia. vbi quando quis non potest rem suã qua est spoliatus recuperare & non habet superiorem/ potest bellum indicere pro ea recuperanda. allegatur qui filii sint legi per venerabilẽ.§.1.versi.fi.& de regu.iu.c.quod non est licitũ. Non enim potest princeps in totum tollere iustitiam subditi sui: quia hoc esset cõtra ius naturale gentium/ quod per principem tolli non potest: vt ponit innoc.& alii in.c.quæ in ecclesiarũ de consti. Et prædicta habent locũ etiam in principe spirituali qui est papa: & sic ex iusta causa potest indici bellum papæ. Facit quod dicitur in.c.dominus noster.23.q.2.& in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.& iu. Et hoc maxime videtur verum in tẽporalibus/ saltẽ præter casus a iure expressos in authen.quo.modo opor.epis.in prin.colla.1.di.10.quoniam idem.96.di.c.cum ad verum. D

¶ Ratio ista naturalis ita habet locũ in principe spirituali sicut in tẽporali, sicut enim papa potest aliis indicere bellũ (vt ponit bar.in d.l.hostes.ff.de capti.& per inno.de foro cõpe.licet.& in.c.quod super iis de vo.& lignanus in trac.de bello.& dicitur in.c.1.de treu.& pa.) ita econtra ei potest indici: quia cõtrariorũ eadem est disciplina, iura vulgaria. Imo videtur maior ratio in eo propter maiorẽ dignitatem. C.de epis.& cle.l.presbyteri. Facit quod dicitur in.c.cum quidam de iureiu.& in.c.homo christianus.40.di. Alias sequeretur inconueniens: ꝙ si papa occuparet maiorem partem regni francorum & sæpius requisitus nollet restituere, rex non posset vi armorum recuperare: quod videtur absonum. Similiter si papa efficeretur hæreticus notorius/ & quæreret subuertere fidem catholicã & statum ecclesiæ discolorare ac in regnum vel imperium mutare/ aut possessiones eccle

siarum & vasa & vestes cum quibus debet in
A ecclesia deseruiri sine rationabili causa occu-
pare/ & bona quorumcunque prælatorũ sibi ap
propriare/ & statum vniuersalis ecclesiæ per-
uertere & conturbare, & debite requisitus a
talibus abstinere nollet, quare non posset ei
bellũ indici si aliter prouideri non posset/ sal-
tẽ negando/ resistẽdo/ defendendo & obediẽ-
tiam subtrahendo? Ita dicit egi. in. c. 1. de in-
iu. in. 6. quia si hoc propter temporalia licet,
multo magis propter spiritualia quæ sunt pre-
ciosiora, C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. 12.
q. 1. præcipimus. Cum enim mandata papæ
super his sint iniusta & sine dei offensa & læ-
sione propriæ conscientiæ non posit ei obe-
diri, sequitur quod deo est obediendum. 25. q.
1. c. sunt quidam. &. c. vl. §. fi. & quod notat
ioan. 5. di. in prin. & dictum est supra per ca.
iulianus/ & c. qui resistit. xi. q. 3. cum simil. Fa
cit quod dicitur in. c. fi. de præscrip. & c. fi. de
consue.

¶ Quinimo plus dicit egi. in. d. c. 1. de iniu.
in. 6. quod si papa propter hoc ferret sentẽtias &
censuras in non obediẽtes, sententiæ tales nõ
ligarent/ tanquam errorem iuris manifeste conti-
nentes, argu. de sen. excõ. per tuas. c. solet eo.
ti. in. 6. & ff. quæ sententiæ sine appella. re-
B scin. l. 1. Sicut enim principale præceptũ de
iure non valet ita nec quæcunque sententia vel
pœna ipsum corroborans valere debet. C. de
legibus. l. nõ dubium. ff. de pac. l. si vnus. §. il-
lud. de fide instru. c. inter dilectos. §. cum igi
tur cum simil. ¶ Ad hoc facit quod intruso per
violentiam in papatum potest bellum indici
nõ solum defensiuũ sed etiã inuasiuũ pro ex-
pulsione ipsius a papatu absque spe audientiæ
vel restitutionis ipsius: vt. 23. di. c. in nomine
domini in fi. 79. di. si quis pecunia. 3. q. 1. §.
patet. Et est ratio quia non est superior qui de
hoc tunc posit iustitiam facere: vt dictis iuri
bus/ & c. licet de elec. Et ex ista ratione dicit
ibidẽ idem egi. quod si papa faceret vnã magnã
iniustitiã vni principi tẽporali & ipse debite
requisitus nollet emendare, posset ille prin-
ceps offensus per viã facti suã iustitiã a papa
inuito exigere mouẽdo & faciendo ei bellũ:
cum papa non habeat superiorem ad quem
posit haberi recursus. Et hoc si sit notoriũ:
quia in casu dubio aliter videretur esse di-
cendum.

¶ Confirmantur prædicta: quia ratione scan
dali vitandi (puta nutriendi schismatis) si nõ
esset dare alium modum concordiæ, videtur
quod teneretur cedere per notata per inno. in. c.
nisi cum pridem in. §. propter malitiam de
renũ. Nam episcopus assumptus est pro ho- C
minibus non econtra. debet enim salutẽ spi-
ritualem ouiũ sibi cõmissarum plus quam suam
personalem præsidentiã diligere: quia bonus
pastor ponit animam (id est vitam) suã pro
ouibus suis. ¶ Itẽ probatur quia quãdo papa
mandat aliquid ex quo vehementer præsumi
tur turbandus status ecclesiæ vel alia mala vẽ
tura, ei obediri non debet: quia tunc ei obe-
diendo quis peccaret/ dicit inno. in. c. inquisi-
tioni de sen. excom. Et ibi plus dicit ostien. quod
non est obediendum papæ in aliquo contra
deum. quod colligit ex iis quæ dicuntur in. c.
proposuit. §. fi. de conces. præben. & de vo-
to, c. magnæ. §. 1. & ibi ioan. an. Sed sic est quod
quando esset cõtentio inter duos de papatu,
non posset expectari nisi magnũ scandalum
in ecclesia & schisma diu duraturum & mul-
tas hęreses pariturũ. & si esset vnus verus pa-
pa qui esset criminosus notorius & incorri-
bilis ac perseuerans continue in crimine no-
torio scandalizante vniuersalem ecclesiã, ex
quo tunc tali non esset obediendum (vt pa-
tet ex iis quæ dicuntur in cap. vestra/ & cap.
quæsitum de coha. cleri. & mulie. & c. quæsi-
tum de tempo. ordi. & dicitur in. c. si papa. 40.
di.) videtur quod possent principes postquam subest D
causa hũc & illos requirere & terminũ præfi-
gere sub cõminatione & obedientiam sub-
trahere. Facit quod dicitur in. c. anastasius. 19.
di. De quo quando ista subtractio fieri posit/
latius dicitur supra. Bal. tamẽ in. c. pastoralis
de rescrip. videtur velle quando est quæstio
inter duos de papatu & est schisma/ quod posint
cogi per principes seculares ad eligẽdum ar-
bitros. & istam etiam inter alias ponit cardina
lis in. c. licet de elec.

QVID dicendum? Istam quæstio-
nem ad longũ examinat egi. in cau-
sa schismatis tempore benedicti in
c. 1. de iniu. in. 6. & ibi respondet ad rationes
pro prima parte adductas. Et postquam narrauit
originẽ schismatis & schedulam cõclauis in
electiõe ipsius benedicti, inserit etiam literas
caroli regis franciæ iustificantis subtractionẽ
obedientiæ ab ipso benedicto. & consideratis
prædictis, tandem nihil decidit/ sed remanet
ambiguus. Quia autẽ omnis subtractio obe
dientiæ a romano põtifice est valde pernicio
sa & schismatis ac hæresum generatiua, pro-
pterea pro decisione huius quæstionis an &
quando posit fieri ista subtractio/ præmitto
vnam cõclusionẽ quæ fuit eiusdem egidii in

d.c. in fidei de hære.in.6. Et hoc ad ostenden dum ꝙ non debent cardinales vel principes A seculares subtrahere obedientiã romano põtifici tam facile, sed omni conatu tenẽdas esse potius quascunq; alias vias q̃ subtractionis. Quæ conclusio multa continet ad ostendendum primatum & monarchiam papæ. quæ pro maiori parte tractantur in illo articulo quis sit maior papa an conciliũ: vbi latius de hoc. Igitur conclusio sit ista ꝙ omni lege (naturali etiam brutis insita/ diuina & humana) cõuenit cuilibet corpori mystico statui & ordini vnum præesse caput/ducem videlicet ac rectorẽ cuius ducatu & regimine cætera ducantur membra & illius subiiciantur obediẽtiæ & ditioni, quod & inanimata corpora appetunt suo modo. Cũ enim plures præsident vni mystico corpori seu politiæ/difficilis admodum (ne dicam impossibilis) est congrua illius duratio, membris talis corporis naturali vitio vix in vnum conuenientibus & consentientibus sed ad diuersa tendentibus. Vnde coactus fuit ari. in. 12. metaphy. confiteri necessario esse vnum supremum ens aliorũ entium causatiuum & directiuum/ dicẽs, entia nolunt male disponi, vnus ergo princeps. Cœlestia etiam corpora ab vno reguntur & B mouentur primo mobili: & inferiora nõ aliter bene disponuntur. Vnde hierony. ad rusticũ monachũ, in apibus vnus est princeps, & grues vnã sequũtur ordine literato. 7.q.1. in apibus. Sic & imperator vnicus est in politia humana/cui obedire oportet. Cũ.n.respu. romanorũ prius sub regimine populi & deinde senatus diu fuisset, visum tãdem est eã aliter non posse cõmode gubernari q̃ regimen illi⁹ vni soli in totũ cõmittẽdo. ff. de origi. iu. l.2.§ nouissime. ff. de offi. præfec. præto. l. vni. ca: ibi regimentis reipublicæ ad imperatores perpetuo translatis. Et merito quia vt ait ari. in politicis impossibile est diu esse ciuitatem sine principe, cui cæteri de populo obediant & ipsius legibus teneantur astricti. cuius omne placitũ & voluntas animo aliquid statuendi elicita legis habet vigorem, quam transgredi nulli licet. ff. de consti. prin. l. vna. & l.1. ff. de. ll. & C. eo. ti. l. leges. ꝟ Præsumitur etiam omni præsumptione iuris & de iure (contra quam non admittitur probatio in contrariũ) omnem legem siue ordinationẽ eius iustam esse & ex causa rationabili factã, & q̃tũcunq; sit dura seruanda est. l. prospexit. ff. qui & a quibus. & hoc ex vi authoritatis condentis. melius enim fuit sic statui q̃ iustitiam legis conditę in dubium reuocari: quia alias nunq̃ C aliquid certum vel securum statueretur, & sic nũq̃ populus certa lege regeretur/ ex quo venirent plura scandala. Inde dicitur deu. tc.17. non obediẽs principi morte morietur & auferes malum de medio israel: malum videlicet contentionis/ iurgii/ inobedientiæ & subuersionis.

¶ Et intantum vni principi obediendum est, ꝙ licet dicatur ꝙ non possit rem vnius sine causa dare alteri (.l. item si verberatum. ff. de rei vendi. l. lucius. ff. de euic. inno. & alii in. c. quæ in ecclesiarum de consti.) tamen semper præsumitur in eo causa iusta/ intantũ ꝙ non admittitur probatio in contrariũ, dicunt doc. in. l. rescripta. C. de preci. impera. offe. & in di ctis locis. Quinimo si constaret de non causa, tamen omnino parendum esset ei & obseruanda eius dispositio propter prẽsumptionem violentam quę pro principe facit: vt ponit bar. in proœ. ff. & in. l.2.§. siquis a principe. ff. ne quid in loco publico. & dicitur in d. l. rescripta. Et huic sententiæ consonat lex diuina, quæ vult non auferri per principem rem alicuius sine causa (vt patet ezechie. 46. ibi & nõ accipiet princeps) & tamen si faciat, est ei obediendũ & tenet ac valet inter subditos ita gestũ/ nec licet ei resistere: vt habetur D 1.reg. 8. ibi hoc ius regis erit/ vsq; in finẽ. deũ enim solum habebit vltorem: vt contigit in saule.

¶ Si igitur tanta est potestas secularis principis vt vni soli subdantur omnes & vt etiã de iure diuino resistere non liceat sine pœna peccati mortalis (vt enim inquit apostolus ad ro.13. qui potestati resistit dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationẽ acquirunt) quanto magis in ecclesia militante decet esse vnum caput & rectorem membrorum & suppositorum ecclesiæ sanctæ dei, sub cuius capitis ducatu & præsidentia oues ei cõmissæ pascantur. Ista enim ecclesia militãs est ad instar supernæ ecclesiæ triumphantis: vt ioan. in spiritu vidit apoca. 21. ibi & ego ioannes vidi sanctam ciuitatẽ ierusalem descẽdentem de cœlo, id est ad instar illius quæ vnum solũ deum habet præsidentẽ. Et moysi iusso a domino arcam construere per quam designatur militans ecclesia, dictum est fac secundum exemplar quod tibi in monte (id est in cœlo) monstratũ est exo.25. ad quod. 89.c. ad hoc. Igitur ex diuina dispositione vnum solum debuit habere rectorem & præsidentem, cui necesse est om

A nes alios obedire. Et in hac ratione fundatur extrauagans vnā sanctā. Multiplicatio enim principum non est nisi ad destructionē politiæ cuiuscunq; & in malum subditorū. vnde prouer. 28. propter peccata terræ multi principes eius. Vt enim docet. s. tho. in secunda secundæ. q. 104. ar. 1. sicut actiones rerū naturalium procedunt ex potentiis naturalibus, ita etiam operationes humanę procedunt ex voluntate humana, oportuit autē in rebus naturalibus vt superiora mouerent inferiora ad suas actiones per excellentiam naturalis virtutis diuinitus superioribus collatæ. vnde etiam oportet in rebus humanis vt superiores moueant inferiores ex vi authoritatis diuinitus ordinatæ.

¶ Vnde datus est a christo vnus præsidēs seu princeps ecclesiæ militanti/ qui fuit beatus petrus: cui ab ipso christo datus est principatus & potestas super alios apostolos & super totam vniuersalem ecclesiā militantem: & non solum potestas sed etiā plenitudo potestatis, cui nunq̄ licuit nec licebit in aliquo contraire. Vnde in figura dictum fuit iacob gene. 27. seruiant tibi populi & adorent te tribus, & esto dominus fratrū tuorum. Et sic cum omnes apostolos christus fratres esse voluerit

B matth. 23. hūc super alios voluit habere principatum. Vnde cyril. super illud lucæ. 22. ergo rogaui pro te petre vt nō deficiat fides tua dicit, omissis cæteris venit ad petrum vt eum ostenderet cunctis prelatum quē confirmare cæteros voluit/ cum ipsum cæterorum principem deputaret: hoc enim decebat eum qui robur erat & petra ecclesiæ. Et subdit, & hoc intelligendum teneas non solum de apostolis sed de omnibus qui vsq; ad finē seculi futuri sunt fideles. Et chryso. super illud ioā. vl. pasce agnos meos/ dicit. eximius enim apostolorum erat petrus, & dux discipulorum & vertex collegii. Et rabanus super illud matth. 16. tibi dabo claues &c. dicit, qui regē cœlorum maiori præ cæteris deuotione confessus est, merito præ cæteris collatis clauibus regni cœlestis donatus est. corpori enim suo mystico (id est fideliū vniuersali ecclesię) vnum solum caput deputare decreuit. Et ideo glo. ibidem ait, specialiter petro potestatem ligandi & soluendi concessit vt nos ad vnionē inuitaret: ideo enim eum principē apostolorū constituit vt ecclesia vnum principalem christi haberet vicarium, ad quem diuersa membra ecclesiæ recurrerēt si forte inter se dissentirent. Et ad hoc dicta beatorum leonis & cypriani de quibus. 24. q. 1. c. cum beatissimus & c. loquitur.

C ¶ Plenitudinem autē huius potestatis quam alibi textus nominat supremam potestatem extra de regula. c. licet, ponit (vt supra etiā dictum est) cyrillus in libro thesaurorū dicens/ nulli alii q̄ petro christus quod suum est plenum sed ei soli dedit. Et ambro. etsi aliis imperatur vt laxent retia, soli tamen petro dictū est due in altum, & ideo non turbatur nauis quæ petrum habet: quemadmodum enim turbari poterat/ cui præ ratis in quo firmamentum ecclesiæ est, de quo. 24. q. 1. non turbatur. Et glo. 24. q. 1. c. est aliud/ super illud matth. 17. vade ad mare & mitte hamū & eum piscem &c. dicit, hamo id est ferro putridæ carnes resecantur: vnde quia petrus habet potestatem ligandi & soluendi præ aliis, ideo solus piscat hoc piscandi genere & ideo ei soli dictum est mitte hamum: sed quia per rete intelligitur inquisitio veritatis, mittere retia omnibus apostolis est concessum.

¶ Nec obstat pręmissis quod ait anacletus papa (& habetur. 21. di. in nouo) videlicet q; cæteri apostoli cum petro pari consortio honorem & potestatem acceperunt. & hoc idē ait cyprianus papa. 24. q. 1. c. loquitur. Item nec q; petrus illam quam habuit præeminentiam super alios & cunctam ecclesiā accepit D a voluntate & consensu aliorum apostolorūs vt in prædic. c. in nouo. ex quo videtur q; venitatibus illis vel hodie episcopis (qui in locū apostolorum successerunt/ vt ibi habetur) illa solueretur. ¶ Quia dicēdum est quod de pari potestate ibi dicitur/ intelligendum esse quantum ad ordinem & dignitatem episcopalem (quæ non recipit magis & minus) nō de potestate iurisditionis vel administrationis, in qua fuit maior petrus. Et ita dicūt glo. in vtroq; c. & pro contrario allegant dictum augustini in li. de baptismo quod habetur. 2. q. 7. puto. & decretum beati clementis q; inter apostolos non fuit par institutio sed vnus præfuit omnibus. 80. di. in illis, & ibi glo. distinguens vt supra. ¶ Ad illud autē q; petrus accepit potestatem ab aliis apostolis & de eorum voluntate fuit eis prælatus: dicendū est quod hoc voluerunt voluntate consequente & acceptante præcedentem dei ordinationē, non voluntate præcedente & causante dictā potestatem. Et hanc solutionem expresse ponit tex. anacleti qui habetur. 22. di. c. sacrosancta vltra medium. vbi sic habetur. inter beatos apostolos quędā fuit discretio potestatis:

& licet oēs essent apostoli, petro tamen a do
A mino cōcessum est (& ipsi inter se voluerunt idipsum) vt reliquis omnibus præesset apostolis. Istam. n. potestatem a christo & non ab apostolis emanasse, expresśius ponit ille tex. in prin. &. c. omnes eadem di. Et potestatis huius emanatio probatur ex suprascriptis.

¶ Nec obstat etiam paritas quam videtur inducere beatus ambro. inter petrum & paulū/ dicens. inter illos quis cui præponatur incertum est: puto enim illos æquales esse meritis qui æquales in passione fuerunt: vt habetur 2. q. 7. beati. Quia dictio meritis soluit contrarium: nam prelatione impares fuerūt. Vnde hiero. super epistolā ad gala. (& est ea. causa. &. q. c. paulus el. 2.) ait. paulus petrum reprahendit, quod non auderet nisi se non imparem sciret. & sequitur hoc non de officio ecclesiasticæ dignitatis sed de puritate vitæ & sanctitate conuersationis intelligitur: solus enim petrus inter apostolos primatum gerebat. hæc ille. Hanc autem petri potestatem in ordine dignitate iurisdictione & administratione (licet non in cumulo meritorum / miraculorum ac puritatis & sanctitatis) transfundit christus in omnes & singulos veros & ca
B nonice intrantes petri successores & vniuersalis ecclesiæ summos pontifices christi vicarios. & quod petro quo ad hoc dictum est/ dictū fuit in persona eius successoribus ipsius, in quos solos est deriuata potestas ecclesiæ: dicente domino ioan. 10. fiet vnum ouile & vnus pastor, qui eandem quā petrus in iurisditione & ordine ad regimen huius ouilis habebit potestatem. Absonum enim esset dicere q christus ecclesiam suam (quam sanguine suo sibi in sponsam copulauerat, & cuius membris & suppositis id est fidelibus suis ex quibus ipsa constituitur. promiserat illud qđ habetur matth. vlti. ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq ad consummationem seculi) solam & absq regimine dimiserit: cum illud non posśit intelligi solum de apostolis & discipulis ibi præsentibus, qui non erant vsq ad consummationem seculi in hac præsenti vita permansuri. Itē dixit omnibus diebus/ non particulariter vestris. & ita necessario intelligēdum est de omnibus fidelibus eius qui ecclesiam constituerunt & qui in ea omnibus diebus vsq ad consummationem seculi erunt. imo tunc omnes erūt tales: quia fiet vnū ouile & vnus pastor. Et ideo par est potestas quo ad hoc successorum petri, licet non merita paria.

¶ Et istam consiāderationem habuit tex. in. c. C
1. de homi. in. 6. & inno. in. c. ad apostolicę de re iudi. in vlti. glo. non enim (vt ipse cum reuerentia loquendo dicit) videretur dominus fuisse discretus si post mortem petri humanā naturā a se creatā sine regimine vnius personæ reliquisset. Et adde illud quod ipse notat de foro compe. cap. licet el. 1. in glo. magna. Ridiculum enim esset aliter opinari, imo euacuaretur fides & sacramenta ecclesiæ sine quibus non est salus, si post petrum non remansisset habens ad hoc potestatem, quod de alio dici non potest q̄ de eius successore qui fungitur vice illius cui successit. Nec de pluribus hoc potest dici: quia christus vnico suo ouili vnicum decreuit pastorem, & cuilibet politiæ vnicus debetur præsidens: vt supra dictum est. Hæc autem ecclesiæ fides quæ non est alia q̄ fides petri deficere nō potest: dicēte domino lucæ. 22. ego rogaui pro te petre vt non deficiat fides tua &c. per illud tua intelligens eam fidem quæ in cunctis fidelibus vsq ad mundi cōsummationem futura erat, & ponens singulare pro plurali/ & temporale pro quasi perpetuo vel saltē æqualis cum hoc seculo durationis. Sic etiam in ista materia posuit finitū pro infinito matth. 18. dicens D
nō solum septies &c. quod exponitur id est totiens quotiens. Cum enim christus ita suā ædificauerit ecclesiam vt portæ inferi non valeant præualere aduersus eam (vt habetur matth. 16.) necesse fuit claues ligādi atq soluendi sine quibus ecclesia nō staret remanere post petrum: aliter portæ inferi aduersus eam præualerent.

¶ Et hæc potestas data petri successoribus/ tradita fuit sub figura deute. 17. vbi sic ait dominus populo israel. Si difficile & ambiguū apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinē / causam & causam / leprā & nō lepram, & iudicū intra portas tuas videris verba variari: surge & ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus, venies q ad sacerdotes leuitici generis & ad iudicem qui fuerit illo tēpore, quæres q ab eis/ qui iudicabunt tibi iudicii veritatē: & facies quodcunq dixerint qui præsunt loco quem elegerit dominus / & docuerint te iuxta legem eius: sequeris q sententiam eorum / nec declinabis ad dexteram vel sinistram, qui aūt superbierit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tēpore ministrat domino deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille, & auferes malum

feres malum de medio israel, Nota quod
A dicit sacerdotis imperio, in hoc enim exprimitur figura potestatis traditæ summo sacerdoti qui pro tempore præest in ecclesia. Et glo. ibi ait christus sacerdos in æternum secundum ordinem melchisedec, vicarios sibi constituit quibus ait qui vos audit me audit & qui vos spernit me spernit: iure ergo damnationis sustinet sententiam, qui contemnit diuinitatis potentiam. De prædicta authoritate pleniushabetur in. c. per venerabilem qui fi. sint legi.

¶ Et ber. ad euge. papam inquit, age indagemus adhuc diligentius qui sis/ quam geras pro tempore personam in dei ecclesia, quis es? sacerdos magnus/ summus pontifex/ tu princeps episcoporum / tu hæres apostolorum, Et infra potestate petrus/ vnctiõe christus: tu es cui claues traditæ, cui oues creditæ sunt. sunt quidẽ & alii cœli ianitores & gregum pastores: sed tu tanto gloriosius quanto & differentius vtrũq; præ cæteris nomen hæreditasti. habent illi sibi assignatos greges singuli singulos, tibi vniuersi crediti / non vni vnus, nec modo ouium sed & pastorum tu pastor esse ctus. Et infra. ergo iuxta canones tuos alii
B in partem solicitudinis tu in plenitudinem potestatis vocatus es. aliorum potestas certis arctatur limitibus: tua extenditur & in ipsos qui potestatem super alios acceperunt, nõne si causa extiterit tu episcopo cœlum claudere/ tu ipsum ab episcopatu depõnere & tradere satanæ potes? stat ergo inconcussum priuilegium tuum tibi, tam in datis clauibus q̃ in ouibus cõmendatis, Et subdit. cũ quisq; cæterorum habeat suam, tibi vna commissa est grandissima nauis/ facta ex omnibus ipsa vniuersalis ecclesia toto orbe diffusa.

¶ Ad idem sunt decreta agathonis & symmachi summorum pontificum de quibus 19. di. sic omnes &. 40. di. non nos. & iura fere innumera in quibus narratur cuiusli bet summorũ pontificum decreta esse inconcusse tenenda, tanq̃ diuina ipsius petri voce firmata. Licet. n. omnis potestas sit a deo (vt habetur ad romanos. 13.) potestas tñ papæ singularius & magis immediate est a deo q̃ alia quæcũq;: quia sicut deus generaliter est in omnibus rebus creatis per essentiam prñtiam & potentiam/ in suis aũt fidelibus est speciali quodam modo p grã tiam & charitatẽ, sic licet in electione oĩum
C potestatum deus operetur/ quodam tñ singulari modo operatur in electiõe summi pontificis. & ab illo deriuatur oĩs alia potestas & status qui est in ecclesia quãtum ad dationem iurisditionis nõ ordinis: vt late psequitur aug. de anco. i. li. de eccle. po. q. 1. ar. 5. in corpore eiusdẽ. quinimo. 1. 2. 3. &. 4. ar. eiusdem qõnis. Et. q. 45. &. 46. prosequitur qualiter oẽs principes ei subiciãtur saltem quantũ ad mandatorũ ipsius obseruatiõem: imo secũdum q habet in toto orbe terrarũ spiritualium & tpalium vniuersalem iurisditiõem, licet administratio nẽ immediatam tpalium non recipiat nisi in certis territoriis. vices. n. illius gerit in terris solus quẽ deus fecit hęredem vniuersorũ, & qui existens in hoc mundo fuit verus naturalis & vniuersalis dñs & rex nr̃. de quo prius dictum fuerat per prophetã deus iudiciũ tuum regi da &c. & illud postula a me & dabo tibi gentes hereditatem tuã & possessionem tuam terminos terræ psal. 2. &. 71. Et ille est verus intellectus illius tex. ita dicit inno. in. c. licet ex suscepto in glo. magna de fo. compe.

¶ Plus dicit præfatus doctor aug. in pœmio dicti libri in forma. error est vt puto
D pertinaci mẽte non credere romanũ pontificem vniuersalis ecclesiæ esse pastorẽ/ petri successorẽ & christi legitimũ vicarium, supraq; spiritualia & tpalia vniuersalẽ nõ habere primatũ. Et subdit. in quẽ errorem multi labonẽ ex dictę potestatis ignorãtia: quæ cũ sit infinita (eo q magnus dñs & magna virtus eius & magnitudinis eius non est finis) omnis creatus intellectus in eius perscrutatiõe inuenitur deficere. Hęc ille. quẽ præsertim in eo quod de tpalibus dicit non prosequor: quia hic nõ agitur de hoc. & quod de infinitate dixit/ hyperbolice dixit per respectum ad quamcunq; aliã creatam potentiam.

¶ Petrus ẽt de palude in trac. de iurisditiõe ecclesiasticæ ptãtis in. 4. ar. principali (vbi late psequitur de potestate papę) ponit tres cõclusiones de hoc. vnam videlicet q ptãs papæ est a solo christo & immediate. secũdã q non est ab ecclesia aliqualiter. tertiãq; ab ipso & sub ipso est & emanat oĩs iurisditio ecclesiastica & tpalis. Quæ ipse multũ diffuse probat authoritatibus & ratiõibus multis. Ex cuius potestatis plenitudine supra dei ecclesiã & eius quoscunq; status

singulares potest statuta vniuersalia & per A petua seu particularia localia & personalia cōdere ac statuere/ & ea, put ei visum fuerit reuocare: cū nec sua(.ff.de.ll.l. princeps) nec suorū prædecessorum(quia par in pa rem nō habet impium) nec totius ecclesię (quia inferior est ipso) lege ligetur: vt ap parer per iura cōia. Q̄m vt dicit beat⁹ tho. in prima secundæ.q.96.ar.5.in respon. ad tertiū argu. princeps qui superiorem non habet solutus est ab oi lege sua & alterius saltem quo ad vim coactiuā: nam quantū ad vim directiuam princeps nō est solutus a lege, sed debet voluntarius non coactus eā implere, tñ eam mutare potest & circa eam dispensare & de nouo statuere totiēs quotiens. Quod verum est dūmodo nihil statuat contra ius naturale/ quod in nouo & veteri testō continetur: quia legem dei & superioris infringere non potest. Et si di ceret se aliquid posse contra legem & præ sertim articulos fidei, erraret & tunc defice ret omnis potestas eius: quia præcisus es set ab ecclesia. & per hoc desineret esse ca put: illius dicente domino deute. 17. non poteris alterius gentis hominem facere re gem qui non sit frater tuus. frater aūt no B ster esse desineret(& per consequens rex & caput) si in fide erraret. quia extra ecclesiā non possunt esse claues ecclesiæ: nec pōt esse caput qui non est de corpore, cum ca put sit pars corporis.

¶ Et licet per hæresim abscinderetur a cor pore ecclesiæ eoipso quo ad deum & eccle siam triumphantem, tñ quo ad militantem (quæ non iudicat de occultis & humanū requirit declaratorium iudicium) ante sen tentiam toleraretur: adeo q̄ etiā accusatus de hæresi si ante sententiā spoliaretur vel ei obedientia subtraheretur/ esset restituen dus.2.q.7.nos si incompetenter/ versi. itē symmachus.ad quod.c.nōne.8.q.4. Et sic tali casu non esset sibiipsi papa sed nobis sic/ propter tolerantiam & communem errorem quo creditur & teneri debet vt papa ante iudicium in eum latum per cō cilium generale, ad quod pertinet, & in ca su illo esset synodus maior papa, & orbis vrbe.40.di.si papa.& notatur.15.di. sicut sancti.&.19.di.anastasius.&.9.q.3.nemo 24.q.1.quodcunq̄.&.25.q.1.sunt quidā cum simil.

¶ NEC per paulo ante dicta (scilicet de non discessu a papa ante sententiam) discessus a papa qui per populi acclama tionem fuisset creatus papa restitutionem C requirit: quia acclamatio populi & impres sio notoria faciunt q̄ non requiratur sentē tia, sed de facto expelli debet vt de facto p violentiam se ingessit. 79.di. si quis pecu nia/ ibi liceat cardinalibus. & infra ibi a se de apostolica pellere. &.16.q.7. sane. Q̄d prosequitur gratianus.3.q.1.§.patet. vbi arguit q̄ speciale est in intruso in sedem a postolicam/ q̄ non restituitur licet quili bet alius violentus & prædo sit restituen dus. ¶ Et de intellectu illius.c. si quis pecu nia.&.d.§.patet vide ad plenū supra in ar ti. an sit sufficiens causa si papa passim cō mittat simoniam congregandi concilium. & in illo sed quæro vlterius pone q̄ obii citur contra papam aliquis defectus ratio ne cuius dicitur q̄ non sit verus papa &c. vtrum ex hoc debebit congregari concili um. & ad propositum in illa quæstione ad quē spectet cōgregare conciliū/ in versi. se cundo casu quando sunt duo vel plures contendentes de papatu &c.

¶ Alias autem claue non errante est ei ob temperādum, & singuli inferiores ordina tioni eius resistere non possunt: cum eius potestas & ro. eccle. a nullo alio q̄ ab ipso D christo immediate, pcesserit.21.di.q̄uis.& di.22.c.1.&.ca. sacrosancta. & alii omnes status ecclesiastici & cunctæ aliæ inferio res ecclesiæ a papa sunt instituti & ordina tionē acceperunt. Licet enim christus creā do apostolos & discipulos creauerit statū episcoporum & curatorum qui in eorum locum succedunt(.21.di. in nouo) tamen papa & prædecessores eius instituerunt ec clesias cathedrales, ciuitates dioeceses & ter ritoria distinguendo/ & dignitates cathe drales erigendo de nouo/ & illis de perso nis idoneis prouidendo. Et ita non solum instituerunt personas in ecclesiis sed ipsas cathedrales sedes & præsidentiam in illis ac honorem & iurisditionem eis compe tituram, & ita cæteri inferiores prælati hęc oīa a papa immediate acceperunt: prout confitetur clemens. 80. di. ca. in illis & seq. Et grego. inquit, sancta ro. ecclesia ita vices suas impartiuit aliis ecclesiis vt in partē es sent vocatę solicitudinis nō in plenitudinē ptātis. Et iulius papa/ ipsa ecclesia quæ pri ma ē ita religs ecclesiis vices suas credidit

A largiendas vt in partem &c. 2. q. 6. de decreto/ &c. qui se scit. & di. 19. ita dominus/ ibi vt ab illo quasi a quodã capite &c. extra de vsu pal. ad honorem. ¶ Et quemadmodum status istos statuit romana ecclesia & ordinem inter eos dedit, ita eũ ei videtur illos destituit & reuocat & ordinem mutat: sicut apparet de sede alexandrina quæ erat secunda post romanam & nunc est tertia. & de constantinopolitana quæ non erat inter sedes apostolicas patriarchales/ & nunc est prima inter eas. 22. di. sacrosancta &c. c. qua traditione/ &c. c. renouantes.

¶ Et si dicatur ꝙ erectio sedis constantinopolitanæ fuit facta per synodũ in constantinopoli celebrata, hoc esse non potest: quia licet factum fuerit in synodo non tñ authoritate synodi sed authoritate papæ ad supplicatiõem imperatoris & prælatorũ in synodo constituto rũ: vt apparet in. d. c. renouantes/ ibi petimus. Quinimo adde ꝙ in calcedonen. cõcilio leo papa hanc translationem præter eius scientiã & voluntatem factam expresse improbauit: vt patet in gestis ipsius concilii. licet in sexta synodo constantinopolitana (de qua in. c. renouantes. 22. di.) postea statutum fuerit ꝙ esset prima post romanam. de quo etiam vide B cardi. de turre cre. in quæstione quam iurisdictionem habet concilium.

¶ Præterea deponit ipsos ep̃os & restituit. 3. q. 6. accusatus. & 2. q. 6. ideo. Diuidit vnũ episcopatũ in duos & duos in vnũ vnit. 16. q. 1. præcipimus. &. c. & temporis qualitas. Eximit episcopos & abbates a potestate suorũ ordinariorũ / & etiam cæteros clericos inferiores 16. q. 1. frater noster. de priui. si papa in. 6. & notatur in. c. 1. de transla. episcopi. & in. c. antiqua de priui. Religiones & ordines nouos instituit & destituit. c. fi. de relig. do. in. c. vno eo. ti. in. 6. ¶ Imo etiam dispensat contra apostolum, non tamen in iis quæ articulos fidei concernunt. & contra generale statutum ecclesiæ: vt apparet in. c. non debet de consan. & affi. & notatur in cap. sunt quidam. 25. q. 1. vbi plene de hoc. Et inno. in c. post translationem iu fi. de renun. ponit ꝙ dispensat contra quattuor concilia & contra euangelii verba sed non contra mentem. & per ostien. in summa de rescrip. §. quas vires/ versi. si sit destructiuum. & per specu. in ti. de dispensa. §. nunc breuiter dicendum. & per archi. in. præallegato. c. sunt quidam. Licet forsan fatendum esset ꝙ vbi vellet vniuersalem statum ecclesiæ turbare non posset: prout no-

tatur. 9. q. 3. per principalem / & in. d. ca. sicut sancti. & per inno. in. c. inquisitioni in glo. fi. C de sen. exeom.

¶ Et ex ista superioritate & præeminẽtia quã habet super omnes ecclesiasæ ministros & suppositaipsarum, infertur necessario ꝙ non põt ex quacunq; causa crimine vel delicto p quemcunq; hominem iudicari/ quantuncũq; sit grauissimi scandali causa: quia cunctos iudicat / ipse vero a nemine iudicatur. 40. di. si papa. neq; enim ab augusto neq; ab omni clero neq; a regibus neq; a populo/ cunctorũ iudex papa iudicatur. 9. q. 3. nemo &. c. aliorũ &. c. cũcta per mũdum. Vnde sicut dicit glo. in. d. c. nemo/ &. 4. di. in istis/ &. d. c. sicut sancti. &. c. quodcunq;. 24. q. 1. si totus mundus esset in opinione cõtra papam/ opinio solius papæ præualeret contra totum mundum nisi in materia fidei: quia tũc esset præcisus ab ecclesia/ vt superius dixi.

¶ Et hoc ratione humana & diuina nititur ꝙ superior per inferiorem iudicari non possit 21. di. c. inferior cum seq. Vnde inferioris in superiorem sententia quantumcunq; sit iusta & a vera causa ꝑcedat nulla est ipso iure. nec de eã vel veritate ordinationis inferioris cõtra superiorem inquiritur: vt ea. di. c. fi. ¶ Sed D quod plus est licet in causa fidei papa superiorem habeat (totam. s. ecclesiam / vt superius est dictum) tamen conuicto marcellino papa per propriam confessionem de idolatria, nullus in eum ausus est ferre sententiam: sed eimet remiserunt sententiam/ dicẽtes tuo ore iudica causam tuam ea. di. c. nunc autem. eo ꝙ prima sedes (vt superior & a qua aliæ processerunt) a nemine iudicari potest. vnde isaiæ. 10. nunquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea &c. vbi multa ponuntur ad propositum nostrum materialia exempla.

¶ Sed licet nõ possit ab homĩe puniri, nõ ob hoc euitabit diuinam vltionem, sed quãto aliis superior est tanto grauius punietur. 9. q. 3. aliorum. 40. di. nõ nos &. c. homo christianus 25. q. 1. nullis fas. Quinimo glo. in præallegato. c. aliorum/ dicit ꝙ debet sine venia puniri, quod intelligitur dictum ob difficultatem dationis veniæ & quia maximæ ei infligentur pœnæ: quoniam iudicium durissimum fiet iis qui præsunt, sapientiæ. 6. Ad quod est glo. super illud psal. 50. tibi soli peccaui &c.

A EX præmisſis igitur infertur ꝙ non pōt
quis ſubtrahere obedientiā ex ſolo ſuo
ſenſu/ nullo iuris adminiculo ſufful,
tus. Quia non debet quis inniti prudentiæ
ſuæ: vt in.c.ne innitaris de conſti.q̄ ſunt ver,
ba hiero. Et de iſta ſuperioritate papæ vide
quod dico in arti.quis ſit maior/ papa an con
cilium. Et cōtra contrariantes canonibus/ vi,
de verba tex.beati clementis.37.di. relatum.
& tex.iuncta glo.in.c.violatores.25.q.1.vbi
ſunt verba damaſi papæ.4.(qui incœpit præ
ſidere anno dñi.1371.)in concilio generali.
& tex.ī.c.nulli fas.19.di.vbi ſūt plura verba
beati grego.& idē grego.in.c.inſtitutiōis &
in.c.de eccleſiaſticis / & in.c eccleſiæ/ & in.c.
imperiali.25.q.2.Et verba ſancti hilarii.25.
q.1.nulli.de cuius authoritate vide in.c.ſan,
cta romana.§.iam nunc.15.di. Et aug.in li.
de doc.chriſtiana.de quo.19.di.in canonicis.
Ad idem etiam verba adriani primi(qui pręe
fuit anno dñi.771.)in cōcilio generali romę
celebrato anno.774.vbi etiam de regibus &
principibus ſecularibus fit mētio.25.q.1.ge
nerali. Ad idem quoq; verba nicolai primi in
concilio generali (qui præfuit anno.858.&
fuit vir ſanctisſimus, cui poſt beatum grego
rium vix vllus comparandus eſt).25.q.2.c.
ſi quis dogmata. Et idem nicolaus clero con,
B ſtantinopolitano.20.di.c.decreta. Et idem ni
colaus ſcribens epiſcopis gallicanæ eccleſiæ
19.di.c.ſi romanorum. Et idem ſcribens mi,
chaeli imperatori & igmato archiepiſcopo in
c.ſcit ſancta &.c.ridiculū.12.di. Ad idē ſunt
verba beati hiero.quæ habentur.24.q.1.hęc
eſt fides: & idem hiero.ſcribens ad lucianum
12.di.c.illud. Ad idem verba beatisſimi leo,
nis papæ.61.di.ſtatuimus. Et plenius.19.di.
c.1.vbi in fi.ſunt notabilia verba nicolai. Ad
idem verba agathonis(qui p̄fuit anno. 678.
& miraculis claruit & martyrio coronatus
eſt).19.di.c.2. Ad idem verba ſtephani quin
ti(cuius meritis galli eo tempore de normā,
nis triumpharunt anno dñi.885).19.di.ca.
enimuero. Ad idem verba in concilio mel,
den.vt in.c.1.de conſti. Ad idem verba gela,
ſii papæ: qui præfuit anno. 494. vt habetur
15.di.c.ſancta romana.

¶ Hæc dicta ſint vt diſcant tacere ignari cano
num, arbitrantes ꝙ canones & decretales vt
loquuntur fuerint & ab eo tempore authori
tatem receperint quo tyrānis curiæ romanæ
aliena vſurpare vendicare/ & ſuis non contē
ta finibus quos paritas dignitatis & ordinis
æquales fecerat ſubiicere conata eſt: vt dicit
egi.in.d.c.in fidei.¶ Quinimo vltra pręmiſ,
ſa ſi attendant iſidorum in prooemiali epiſto C
la conciliorum, cœperunt canones condi
tempore apoſtolorum/ & a tempore clemen
tis primi qui petro ſuccesſit publicari apud
fideles: licet vt ipſe ait in.6.etymo.li.ante tem
pora ſylueſtri primi & conſtantini imperato
ris non daretur facultas generalia concilia ce
lebrandi: vt patet.15.di.c.canones,&.16.di.
c.placuit.§.item primus.

¶ Attendant igitur prædicti canonū impug,
natores verba & decreta ſanctorum patrum:
qui vt inquit beatus petrus apoſtolus nō vo,
lūtate humana ſed ſpiritu ſancto inſpirati lo
quuti ſunt.2.pe.1. Et ex hac inſpiratione ſpi
ritus ſancti & poteſtate data petro per chriſtū
per illud matth.16. tu es petrus & ſuper hāc
petram ędificabo eccleſiā meam,& poſt quod
cunq; ligaueris ſuper terram &c. & per illud
ioan.vl. paſce oues meas, data eſt omnibus
petri ſucceſſoribus poteſtas condendi cano,
nes/ ita vt quod per eos ordinatū fuerit perin
de habeatur ac ſi a beati petri ore emanaſſet.
quin potius ac ſi a chriſto ipſo, qui ſolus ro,
manam fundauit eccleſiam & talem dedit vi
cariis ſuis in alios poteſtatem: quam qui au,
ferre vel diminuere conatur pertinaciter con
trariū aſſerendo / fidem violat & in hæreſim D
labitur: vt patet ex verbis ſanctorum docto,
rum eccleſiæ & aliorum patrum, quorū infi,
nitę ſunt authoritates.19.di.ſic omnes / cum
pluribus capi.illius di.&.22.di.per to.& ma,
xime tex.in.c.ſacroſancta ea.di.&.24.q.1.
c.manet / &.c.quodcunq;.&.c.cum bea,
tisſimus &.c.hæc eſt fides &.c.ſi petrus cum
multis aliis ea.cau.&.q. Ad idem de tranſla.
præla.c.1.de elec.fundamenta in.6. Et ideo
glo.24.q.1.in.c.ille qui, dicit ꝙ ſexto modo
dicitur hæreticus qui vult auferre priuilegiū
ro.eccleſiæ.22.di.omnes. & ſeptimo qui trāſ
greditur pręcepta ſedis apoſtolicæ. Ad idem
glo.25.q.1.violatores.&.19.di.nulli fas.&
ioan.an.in.c.generali in glo.in verbo inhibe
mus de elec.in.6. Tales enim veniūt cōtra
articulum fidei vnam ſanctam eccleſiam.pro
quo.23.di.c.q̄q̄.

¶ Iſta autem ſint inſerta (quæ fere ad verbū
ſunt egidii in.d.c.in fidei de hære.in.6.&.d.c.
vnico de iniu.) ad oſtendendū ꝙ ſubtrahere
ſe obedientiæ romani pontificis nihil aliud
eſt q̄ ſe a fide ſeparare & a chriſto qui caput
eſt eccleſiæ ſe ſubtrahere. Et quia pauci ſunt
qui opera egidii habeant, ideo pono fere ad
verbum eius dicta aliquibus additis.

A QVid dicẽdum? Vt tactum eſt ſupra in quæſtione ad quem ſpectet congregare concilium, aliter dicendum eſt in vno indubitato papa & aliter in duob⁹. contendẽtibus de papatu & fouentibus ſchiſma. quia ſi ſit vnus indubitatus papa & papatus poſſeſſor, nullus princeps poterit eum compellere neq; terminum aliquem ei præfigere ad congregandum concilium/neq; obedientiam illi ſubtrahere, per rationes & iura proxime adducta: ſed ſi cauſa eſſet neceſſaria pro vniuerſali eccleſia & in cauſa hæreſis contra eum, bene poſſent principes eum requirere & apud eum inſtare vt congreget concilium (ſed non ſtatim obedientiam ſubtrahere) & ipſo detractante & diffugiente/ per viã deuolutionis aliis negligentibus congregare concilium, & alias per omnem aliam viam procurare vt ab aliis congregetur: vt dictum fuit in ſupradicta quæſtione.

¶ Et de iſta materia quando poſſit ſubtrahi obedientia romano pontifici, remitto ad eã quæ dixi ſupra de cardinalibus qui diſceſſerunt a iulio. 2. & concilium ei intimarũt. Vbi quando poſſit a papa vel inferioribus diſcedi propria authoritate, colligo ex dictis doc. in. c. anaſtaſius. 19. di. & in. c. ſacerdotes el. 1. 2. q. 7. & in. c. nerui. 13. di. maxime domi. & B poſt ioan. an. in. c. vr̃a de coha. cle. & mulie. & per oſtien. in. c. per tuas de ſimo. & doc. in. c. conſtitutus de appel. 24. q. 1. c. 1. & in. c. 1. de ſchiſma. in. c. cum non liceat de præſcrip. C &. 8. q. 4. nõne. & ibi bona glo. in ſumma e⁴. cau. & q. ibi vide. ¶ Et alia circa præfixionem termini ad congregandum concilium quæſtio/fuit tractata ſupra per plura dubia quando eſt vnus indubitatus papa. Sed qñ ſunt plures contendentes de papatu, etiam in ſupradictis ad plenũ colligitur q; ex quo vnus ex contendentibus eſt verus papa licet incertus/& in papa vero eſt ſuprema poteſtas, nõ poterit aliquis princeps eis præfigere aliquẽ terminum nec ſubtrahere obedientiam ſub comminatione/niſi ceſſerint vel concordauerint. Poterunt tamẽ induci ad ſedãdum ſchiſma per alia remedia quæ pono infra in quæſtione quando ſunt duo vel plures contendẽtes de papatu & non curant ſedare ſchiſma, vtrum poſſint per concilium deponi. Et ſi requiſiti nolunt congregare concilium/& tentatis omnibus remediis non curant vel negligunt vel nolunt ſedare ſchiſma, tunc poterit eis ſubtrahi obedientia/& per eos ad quos eſſet facta deuolutio congregari concilium/ & ſubtrahi obedientia ita ab illo qui eſt verus papa qui non curat tollere ſchiſma ſicut ab illo qui cõtendit de papatu & occupat. De quo dic vt ibi. & in quæſtione vtrum ad tollendũ ſchiſma poſſit etiam verus papa cogi ad cedendum. D

¶ Libri ſeptimi finis.

mādato vel rogatu cōgregegato accuſari. Et
A hāc opinionē reperio approbatā in certis al
legationibus factis in fauorem eugenii quar
ti/ incipiunt etſi plurimi quas credo fuiſſe bri
xienſis. Et ita intelligitur quod dicitur ꝙ con
cilium cognoſcit de hæreſi papæ: vt fuit ob
ſeruatum tempore clementis quinti: vt ponit
abb. in ru. de hære. & ſpecu. in ti. de accuſato
verſicu. item papa. & marti. lauden. in trac.
concilii in prima quæſtione. & dixi ſupra &
infra late dicam. & dicitur in. c. ſi papa, & in
d. c. in fidei de hæreti. in. 6. videlicet quòd in
cōcilio diſcutitur an ſit hęreticus & pertinax:
& cum per concilium declaratur talis, eſt ab
eo diſcedendum & alius eligendus. Et ſic in
telligitur tex. in. d. cap. licet, & iura per quæ di
citur ꝙ papa poteſt accuſari de hæreſi. 79. di.
ſi duo in glo. & notata in. c. in fidei de hære. in
6. & oſtiē. in ſumma de accuſa. §. quis accuſa
ri poteſt, & quod legitur & notaē. 93. di. legi
mus. & 4. di. in iſtis. & 15. di. ſicut in. fi. 19. di.
anaſtaſius. & 24. q. 1. pudenda, & 2. q. 4. man
daſtis, & quæ ſcripſit archi. in. d. c. anaſtaſius.
Et ſic poteſt intelligi quod dicit inno. in. c. ex
parte el. 1. de verbo. ſigni. cū dicit ꝙ ſi aliquis
vult aliquod crimē obiicere papę/ de hoc nul
lus cognoſcere poteſt niſi agatur de hæreſi. &
B cardi. flo. ibidē. & oſtiē. & ioā. an. in. c. propo
ſuit de conceſ. præbē. Ad quod facit illa glo.
2. q. 7. in. c. ſicut laudabile: quæ vult ꝙ conci
cilium iudicare poteſt de papa ſed non dam
nare. & ſic poterit de hæreſi in concilio ac
cuſari. An autē poſſit ſe ſubiicere iuriſditio
ni concilii, vide ſupra late in loco proprio. Et
per hoc etiam dicit egi. ꝙ ſi papa ſubiiciat ſe
quo ad hoc iuriſditiōi cōcilii generalis autho
ritate ipſius congregati, poterit per cōcilium
iudicari: argu. notatorum. 40. di. ſi papa. 2. q.
7. nos ſi incompetēter, & d. c. mandaſtis. ff. de
iuri. omnium iudi. l. eſt receptum, & xi. q. 1. ſi
clericus. & argu. eius quod ſcripſit hugo. 73.
di. in ſynodo. & archi. in. d. c. in fidei, & ibi cō
muniter per doc. ¶ Intelligendo tamen iuxta
præallegatam diſtinctionem quando extraiu
dicialiter & nō per viā iudicii ordinarie pro
ceditur, alioquin dicit idem egi. verā eſſe opi
nionem illorum qui tenent contrarium per
notata in. d. c. nos ſi incōpetēter. & per ea quæ
legūtur & notātur in. §. hinc etiā. 17. di. & c.
nunc autē. 21. di. iunctis notatis. 24. q. 1. c. 1.
ea potiſſimum ratione, quia aut hoc fieret per
modum commiſſionis & hoc non: quia non
habet iuriſditionem in ſeipſum, aut per mo
dum verbalis ſimplicis commiſſionis, & hoc
etiam non, quia non poteſt ſic renūtiare pri
uilegio ſuæ dignitatis/ de foro compe. ſi dili C
genti, & c. cum tēpore de arbi. Et ſic ex his vi
detur ꝙ papa non poteſt iudicialiter accuſari
in cōcilio ſed tantum extraiudicialiter. & idē
concludit per omnia in ſimonia, ſemper ſe
quens ſuam opinionē ꝙ poſſit papa de ſimo
nia accuſari.

¶ Ipſe tamen egi. in. d. c. licet in. 32. char. po
nendo quæſtionem vtrum electus a duabus
partibus & receptus (qui prætextu cuiuſcūꝙ
criminis in eum obiecti vel exceptionis vel
cōtradictionis a papatus adminiſtratione im
pediri non poteſt) poſſit accuſari in concilio
generali de aliquo crimine vel defectu maxi
me notorio quod reddat papalem electionē
nullam ipſo iure, & vtrum de hoc in conci
lio conuictus vel confeſſus poſſit per con
cilium deponi ſeu declarari intruſus & ordi
nari de deiectione ipſius: ipſe remittēdo ſe ad
prædicta dicit ꝙ licet quo ad iudicialem exa
minationem diſcuſſionem ordinationē ac fi
nalem deiectionē videatur hoc poſſe fieri in
concilio, tamen de veritate ipſe eſt valde du
bius, nam licet vniuerſale concilium vniuer
ſalem eccleſiam repræſentet, tamen ſupra vel
vltra vniuerſalem eccleſiam nihil habet nec
poteſt/ & tamen illud vniuerſale concilium
arctat vniuerſalem eccleſiā ad habendum ta D
lem pro papa etiam ſi papa non ſit. igitur nō
poteſt eum non habere pro papa ſeu ordina
re de eo non habēdo pro papa, nec examina
re vel diſtinguere an ſit vel debeat haberi pro
papa. & ſi debet eum habere pro papa/ igitur
pro ſuperiore, igitur non poteſt in eum iuriſ
ditionem exercere. 21. di. inferior. de maio. &
obe. cum inferior. Itē talis examinatio diſcuſ
ſio vel ordinatio abſꝙ authoritate ſuperioris
fieri non poteſt: & tamen dicit tex. in. d. c. licet
ꝙ nō poteſt ad ſuperiorem haberi recurſus.
hoc caſu ergo ceſſabit ratio conſtitutionis, c.
licet: & conſequenter cōſtitutio ſuper falſa &
erronea ratione dicetur fundata. ¶ Item non
obſtat ſi dicatur ꝙ quia fuit edita in concilio
generali, non debet includere ipſum conci
lium. l. inquiſitio de ſolu. & ideo per conciliū
edita per conciliū tolli poteſt, de regu. iu. om
nis res. Quia reſpondetur ꝙ facta fuit in con
cilio cum papa. Ideo licet poſſit per conciliū
cum papa reuocari, tamen a ſolo concilio nō
poterit: vt notat archi. in. c. vbi periculum de
elec. in. 6. & paul. in cle. ne romani eo. ti. nec
eſt verum concilium illud in quo papa non
reſidet nec eius authoritate celebratur. Et

forte dici posset speciale esse in hæresi pro,
A pter periculum in fide catholica:in aliis,n.vi,
tiis non tantum versatur periculum. Et sic vi
detur velle egi.ꝙ speciale sit in hæresi,& sen,
tire cōtrarium eius quod supra dixit. Et vide,
tur seipsum cōfundere:inquantum vult quo
ad iudicialem examinationem hoc posse fieri
in concilio,cum tamen supra dixerit penitus
contrarium. Per quæ concluditur ꝙ quo ad
iudicialem examinationem non possit,sed se
cus quo ad extraiudicialē (vt supra dictum)
est etiam quo ad totalem depositionem & ele
ctionem alterius papæ. Vnde vere potest di,
ci sicut ipsemet dicit ꝙ in ista materia fuit du
bius, nisi dicamus ꝙ in primo casu loquitur
quando est indubitatus papa/ & ꝙ tunc non
possit accusari iudicialiter: sed secus quando
est dubium vtrum sit verus papa / & ꝙ tunc
possit accusari. Et loquitur sub dubio: & ma,
xime quia similiter videtur innuere contra,
rium eius quod simpliciter concludit in simo
nia, in qua idem voluit quod in causa hære,
sis.

¶ Ipse tamē egidius in.c.si papa.40.di.in suo
remissorio super dictionibus / in versi. item
quæro an papa possit istum casum exclude,
re (videlicet quòd nec de hæresi possit accu,
B sari) dicit ꝙ de facto bene potest excludere
volentem eum accusare de hæresi/ sed nō de
iure: quia sic doceret hæresim. Item si papa
esset hæreticus publice/ & de hoc non posset
accusari, confunderetur tota ecclesia & peri,
clitaretur generalis status ecclesię.15.di.sicut
25.q.1.sunt quidam. ¶ Similiter idē egi.in di
cto suo remissorio in.d.c.si papa/in versi.pri,
mum dubium,refert opinionem archi. in.c.
in fidei de hære.in.6. vbi tenet ꝙ papa possit
accusari de hæresi etiam si hæresis huiusmodi
sit occulta/dummodo probari possit,& istam
dicit esse communiorē & eā sequitur. In qua
opinione refert concordare glo.in.d.c.si pa,
pa/& ioā.de ficto & ioan.ioannis in.d.c.si pa,
pa,qui dicunt ibi esse casum. Sed ipse egi.di,
cit ꝙ tex.ille non loquitur expresse de accusa
tione: sed bene sequitur opinionē archi.tanꝗ
communiorē,& remittit se latius ad dicta sua
in.d.c.in fidei in.2.q. & in cle.dudum in.4.
nota.de sepul. Etidem concludit ipse egi.in
simonia ibidē in dicto remissorio (scilicet ꝙ
possit de illa accusari) in.d.c.si papa/in versi.
sed nunquid de simonia/& in versi.quintum
dubium. In quibus locis refert aliquos dice,
re ꝙ papa nec de simonia nec de alio crimine
potest accusari etiā si sit notorium: quia quod

canon non excipit nec nos excipere debe, C
mus.& quia si papa est hæreticus, non sibi so
li nocet/sed toti mundo: præsertim quia sim,
plices & idiotæ facile sequerentur illam hære,
sim / cum crederent non esse hæresim. sed in
crimine simoniæ/furti/fornicationis & simili
bus criminibus sibi soli videtur nocere: cum
omnes sciant ꝙ nulli licet fornicari furari vel
simoniam committere & huiusmodi. Et ta,
men ipse concludit & tenet contrarium: vi,
delicet ꝙ de quolibet crimine notorio papa
possit accusari & condēnari si admonitus nō
vult cessare.quia enim publice furatur/publi,
ce fornicatur/publice committit simoniā/ pu
blice habet concubinam/publice eam cogno
scit in ecclesia iuxta vel supra altare/& admo
nitus non vult cessare, non accusabitur / non
eiicietur/non condemnabitur? nonne sic scā,
dalizare ecclesiam est tanꝗ hæresim commit,
tere?

¶ Item considerat egi.ꝙ contumacia est hæ,
resis.81.di.si qui presbyteri, & contumax di,
citur infidelis.38.di.nullus. Vnde dicit idem
esse in quocunqꝫ alio crimine notorio quod
est in hæresi. Et respondet ad tex.in.d.c.si pa,
pa/ꝙ loquitur de hæresi gratia exempli non
ꝙ non posset de aliis criminibus notoriis ac,
cusari. Dicit tamen ꝙ forte in eo posset esse D
differentia inter hæresim & alia crimina no,
toria ꝙ de crimine hæresis papa potest accu,
sari si hæresim publice prædicat & non vult
desistere quis tale crimen non sit notoriū,sed
de alio crimine non potest accusari nisi sit no
toriū: ergo de occulto crimine nō potest ac,
cusari. Et sic si recte inspiciamus, vix intelligi
tur quid sibi velit egi.in.d.c.si papa in suo re,
missorio in.d.versi.sed nunquid de simonia.
quia videtur dicere inter se cōtraria: dum po
nit papam hæreticum publice hæresim præ,
dicantem non esse notorium hæreticum sed
occultum: & sic ꝙ illud quod fit publice dici
tur occultum. Præterea conclusio quæ habe,
tur ex dictis eius non est in simplici crimine
simoniæ & aliorum, sed in crimine per quod
scandalizatur ecclesia, qui casus est diuersus
a casu hæresis/qui simpliciter ponitur: videli,
cet ꝙ papa hæreticus potest accusari: vt infra
latius ostendetur.

¶ Vnde ipse egi.in.d.c.si papa/in versi.quin,
tū dubium,ponendo quæstionē vtrum papa
de alio crimine ꝗ de hæresi (puta de simonia
vel adulterio) possit accusari, refert opinio,
nes quorundam antiquorum. ¶ Et primo hu
gonis: qui generalius loquēs recitata opinio,

A ne quæ habet ꝙ non/ ſiue ſit crimē notorium ſiue occultum, finaliter dicit ſe credere ꝙ idē ſit de quolibet alio crimine quod de hæreſi: videlicet ꝙ papa poſſit de tali accuſari & damnari ſi admonitus nō vult ceſſare, ita ꝙ ſit incorrigibilis. Et ſic hugo cum duabus modificationibus vult ꝙ papa poſſit accuſari ſcilicet ſi crimen ſit notorium & ſi papa ſit incorrigibilis. ¶ Secūdo refert opinionem ioannis de ſicto: qui cōcordat cum hugone/ niſi ꝙ addit tertiam modificationē ſcilicet ſi crimen illud eccleſiā ſcandalizaret. Et dicit ꝙ hanc limitationē ſequitur ioā. theutonicus in glo. ¶ Tertio refert opinionem ioan. ioannis qui addit aliam limitationem/ videlicet ſi ſcandalum illud verſatur circa fidem catholicam: vtputa ſi quia papa in crimine ſimoniæ notorie peccat & incorrigibiliter perſeuerat/ ortum eſt circa fidem ſcādalum in eccleſia ꝙ plures ſunt qui tenent ꝙ conferre ordines & beneficia per ſimoniam aut venalitatem nō eſt peccatum quia papa notorie hoc facit & in hoc incorrigibiliter perſeuerat. dicunt enim forte ꝙ ſi peccatum eſſet/ papa hoc non faceret præſertim tam publice/ vel ſaltem ſuper hoc admonitus ſe emendaret: cum de papa non debeamus præſumere niſi bonum: vt in.c.nō
B nos. 40. di. Et tūc. n. eſſet periculum ſtatus eccleſię quia per hoc ad hæreſim deuenitur, credere enim non eſſe peccatum quod per eccleſiam reputatur eſſe malum & damnatum/ & quod per eccleſiā prohibetur & punitur tanꝗ peccatū (ſicut credere ꝙ vſura non ſit peccatum) error eſt & hæreſim ſapit: vt patet in cle. ex graui. §. ſane de vſu. in ratione ſui. quæ generalis eſt. ¶ Quarto tandem egi. innixus authoritatibus prædictis ponit primo regulā ꝙ papa ſi non ſit a fide deuius de nullo crimine accuſari poteſt, ſumendo eam ex tex. d. c. ſi papa. Sed ait ꝙ talis regula fallit concurrentibus tribus limitationibus: videlicet ſi crimē eſt notoriū & papa incorrigibilis & per hoc ſcandalizatur eccleſia circa fidem catholicam. Et cū tot graues doctores (hugo/ ioannes de ſicto/ ioan. gloſator/ ioan. ioannis) hoc ſentiāt/ nec bartholomæus nec petrus nec quicunꝙ alii gloſatores contradicant/ & iſta opinio habeat in ſe magnam æquitatē & rationē, dicit ꝙ non præſumit diſcedere ab eorum opinionibus. Vnde ſequendo tres primos doctores dicit poſſe teneri ꝙ fallit etiam dicta regula dum eſt huiuſmodi crimē notorium in quo papa incorrigibiliter perſeuerat & ex quo eccleſia ſcandalizatur & ſubuertitur vel peruertitur ſtatus eccleſiæ: vt puta ſi papa ad ordines & beneficia per venalitatem & ſimoniam indiſtincte promoueret, & propterea multi epiſcopi & electores præſentatores aliiꝙ collatores malum eius exemplum imitantes attentarent ſimilia, ſicꝙ eccleſia pro magna parte regeretur per intruſos. ex quo ſequeretꝰ magna ſubuerſio ſtatus eccleſiæ: & ideo de hoc accuſari poſſet, quia non debet permitti aliqd facere per quod generalis ſtatus eccleſiæ deformetur. 25. q. 1. ſunt quidam. C

¶ Idem etiam tenet in ſimonia abb. ſiculus in c. ſignificaſti in. 4. colum. de elec. qui limitādo glo. in. d. c. ſi quis pecunia intelligit dummodo non ſit talis ſimonia quæ induceret peccatum notorium & ſcandalizaret alios & in ea eſſet incorrigibilis per notata in cap. ſi papa 40. di. Et idem ſentit idem abbas in allegationibus concilii baſilien. quoniam veritas/ in pluribus locis: intelligendo glo. in. d. c. ſi qs pecunia quando ſimonia eſſet occulta, ſed ſecus ſi notoria & quaſi in conſuetudinem deducta propter ſcandalum vniuerſalis eccleſiæ. Et idem dicit in quolibet alio crimine ſcādalizante eccleſiam de quo eſſet incorrigibilis: ſcilicet ꝙ poteſt accuſari. Et ita dicit ꝙ ipſe ſemper tenuit in. d. c. ſignificaſti in. 3. col. ꝙ ſi papa eſt notorio crimine inuolutus & ſcandalizat alios & eſt incorrigibilis/ poteſt puniri vt hæreticus, allegat. d. glo. in. d. c. ſi papa, quam dicit ab omnibus communiter approbatam. D

¶ Imo plus idem egi. in. §. hinc etiam. 17. di. dicit ibi eſſe tex. ꝙ quando papæ impingitur crimen per quod ſcandalizatur eccleſia, tunc epiſcopi de diuerſis prouinciis debent cōgregari in concilio ad prouidendum & curandum vt tollatur ſcandalum eccleſiæ & vt corrigantur quæ fuerint corrigenda. Item ꝙ tūc epiſcoporum cōgregatio poterit fieri authoritate principis ſecularis, ſi forte papa hoc negligit & epiſcopi hoc per ſe facere non curāt vel non audent vel non poſſunt. Ex quo apparet ꝙ etiam ratione criminis notorii per quod ſcandalizatur eccleſia/ debet congregari concilium etiam ſi non interuenerint alia præmiſſa. Quod vt credo voluit intelligere quando requiſitus & monitus vt deſiſtat/ eſt incorrigibilis. Quinimo idem egi. dicit in. c. ſi papa. 40. di. in verſi. ſextum dubiū, ꝙ quādo papa qui contēderet cum alio de papatu eſſet admonitus vt pro ſedando ſchiſmate cederet iuri ſuo vt tertius eligeretur ad hoc vt ambobus cedentibus ceſſaret diuiſio & ſcandalum

in ecclesia cui per aliam viam non posset pro uideri: si admoniti cedere nollent/ possent ex
A hoc accusari in concilio, quia scandalizarent & peruerterent bonum statum & vnitatem ecclesiæ, & inducit ad schisma quod fuit tempore benedicti. 13. & bonifacii noni. Ex quo apparet ꝙ erit legitima causa cōgregandi cōcilium, de quo aliquid diximus supra in arti. ad quē spectet congregare concilium. Et per hoc cōsidera vnum quod ipse videtur velle: ꝙ quando sunt duo contendentes de papatu possunt admoneri vt cedant, & si nolunt/ ratione scandali possunt in cōcilio accusari tanꝗ nutritores schismatis. ¶ Ipse tamen egi. in c. 1. de renun. in. 6. in versi. quarto queritur, vbi esset vnus papa qui etiam esset factus hæreticus/ concludit ꝙ non potest cogi ad cedendum etiā si se submisisset concilio & ante sententiam pœnituisset: sed si de hæresi cōstaret/ posset declarari si esset pertinax ipsum amisisse papatum: iuxta. c. cum secundum de hære. in. sexto. de quo supra aliquid diximus & infra latius dicemus.

¶ Et ex his apparet ꝙ egi. voluit aliud esse in crimine hæresis, quia in illo sequendo cōmuniorem opinionē vult ꝙ possit papa accusari siue sit notorius hæreticus siue occultus dūmodo possit probari secundum opinionem
B archi. & sequentiū in. d. c. in fidei vt supra retulit: sed ꝙ in crimine simoniæ & aliis criminibus non possit accusari papa nisi concurrentibus saltem illis tribus modificationibus: videlicet ꝙ crimen sit notorium/ & papa incorrigibilis/ & ꝙ scandalizetur ecclesia circa fidē catholicam. Vnde hic sentit contrarium eius quod supra dixit in. d. c. licet & d. c. si papa, cū de simonia idem quod de hæresi sentire videbatur: quia nūc idem sentit de simonia quod de aliis criminibus / sed de hæresi aliter ꝗ de aliis criminibus. Quæ varietas insurgit propter paucitatem iuriū de ista materia loquentium. Istam opinionem quam dicit egi. communiorem in papa hæretico (scilicet ꝙ propter hæresim possit accusari) post archi. tenet ioan. an. in nouella/ petrus de ancha. dominicus/ philippus & alii scribentes in. d. c. in fidei.

¶ Collectarius in. c. olim de accusa. primo arguendo ꝙ non possit accusari / dicit ꝙ papa cum nō habeat iudicem supra se non potest accusari simpliciter loquēdo: nec imperator qui non habet superiorem nisi ratione peccati corā papa. sed de hæresi dicit allegādo hugo. posse papam accusari cōuocato concilio generali: quod non iudicabit eum, quia eo ipso ꝙ apparebit ipsum esse hæreticum priuatus erit omni iure & priuilegio. 8. di. quo iure. Refert postea opinionem ioā. & lauren. ꝙ concilium est iudex competens ad condemnandum papā de hæresi, de quo infra dicemus. Et sic vult ꝙ possit coram concilio accusari: & idem archi. & domi. & moder. in. d. c. si papa. & eandem tenēt communiter doc. in c. proposuit (maxime abb.) de cōces. prçben. & idem abbas in. c. cum venissent in. 3. colū. de iudi. & in. c. significasti, 2. colum. de elec. & vbiꝗ in suis allegationibus & disputationibus. & est communis omnium opinio in. d. c. si papa & c. proposuit de concess. præben. & in. d. c. in fidei. ¶ Et istam opinionem sequitur rosel. in sua monar. & cardi. de turre cre. de potestate papæ circa fi. & idem etiam egi. in. d. capitulo in fidei & latius in cle. 2. de sepul. & est (vt tactum est) communis opinio scribentium in. d. ca. si papa & in. d. c. in fidei: quam etiam tenet aluarus de planctu eccle. li. 1. ar. 5. Quod intelligitur in hæresi etiam si sit occulta dummodo probari possit: vt in. l. eos. C. de appel. quia tunc secundum veritatem tale crimē dicitur manifestum: secūdum quod legitur & notatur. xi. q. 3. eorum. Cum etiam dicatur quandoꝗ occultum & secretū quod quinꝗ sciunt: vt legitur & notatur de pœni. d. 2. §. e contra/ versi. filii nanꝗ: vt dicit archi. & refert ioan. an. in. d. c. in fidei. vbi etiā dicunt ꝙ isto casu iudex erit conciliū. & idē egi. ibi in. d. c. si papa/ versi. secundum dubiū, & in. d. c. in fidei in. 2. quæstione. D

¶ Et idem esset de papa nutriente schisma inueteratum: quia tunc potest procedi contra eum sicut contra papam hæreticum, nam fouens schisma inueteratum potest dici hæreticus: quia facit contra illum articulū fidei vnā sanctam catholicam ecclesiam (vt notatur in cle. ad nostrū de hære. & c. 7. q. 1. c. 1. non autē in glo. magna) secundum pe. de monte in sua monar. in quæstione an & quando conciliū sit supra papam. qui assignat rationem quia schismaticus intendit sibi constituere ecclesiā & vniuersalem ecclesiam impugnat. c. inter hæresim. 24. q. 3. & ibi glo. ponit. s. tho. in secunda secūdæ. q. 39. arti. 1. Nutrire autē schisma & persistere non paratus corrigi dicitur ille qui quantū in se est schisma euellere non curat. c. 2. in fi. de sum. tri. in cle. 1. §. porro in verbo pertinaciter eo. ti. in glo. & 24. q. 1. c. schisma, cum duobus sequen. & c. pudenda. Pro quo facit quod ponit cardi. in. cle. ad nostrū. §. cum autē de hære. Nec obstat. c. ne

A mo.9.q.3.quia ille tex. loquitur in papa fideli & catholico.

¶Dicit tamē idem egi.in.d.c.si papa/ ꝙ postquā probatū est crimen hæresis contra papam, conciliū non debet ipsum condemnare sed ipsemet seipsum per d.c.nunc autem.21.di. Quod intelligit verū quando ipsemet vellet seipsum condēnare & conciliū consentiret, sed secus si conciliū non consentiret. Et ita videtur velle idē egi. in.d.c. in fidei de hære. in 6. vide abb. in.d. cap. proposuit de concess. præben.

¶SED an propter simoniam & alia crimina notoria papa possit accusari/est valde ambiguū, de quo in.d.c.si papa, & dicemus infra in loco suo. Archiepiscopus floren.in.2. par. sum.in titu.3.de superbia.c.xi. versi. schisma autē/dicit ꝙ papa non potest iudicari a quoq̄ (quia nemo iudicat primam sedem: vt in.c. nemo cum.4.sequen.9.q.3.)nisi in tribus casibus. Primo in foro pœnitentiæ: quia tūc iudicatur a confessore/qui tenet locū dei in terris. Secundo cū se sua sponte submittit iudicio ecclesiæ/ concilii vel alterius: sicut accidit in symmacho papa & leone: vt.2.q.4.auditū 2.q.7. nos si incōpetenter. Tertio in crimine hæresis per.d.c.si papa. Et hoc verum est si se

B non vellet emendare: nam vbi se emendaret, nec tunc deponeretur propter quoddā decretum factū in concilio constantien. Addit & quartū casum scilicet in casu schismatis.quod dicit intelligendū in schismate dubio: videlicet cū est dubiū quis sit verus papa, quia duo sunt pontifices creati & ignoratur vter sit verus papa. Et finaliter concludit ꝙ pro nullo peccato possit papa deponi excepta causa infidelitatis. Sed de his infra latius dicetur.

¶SED pro nunc loquendo in casu hæresis dic ꝙ si tractaretur de hæresi quæ impingeretur papæ iam defuncto qui accusaretur, tūc eius cognitio spectaret ad successorē: vt dicit egi. & doc.in.c.in fidei.de hęre.in.6.& doc.in c.1.24.q.1. nec esset opus congregare conciliū isto casu. Sed collectarius in.d.ca. olim tenet ꝙ successor siue concilium erit iudex cōpetens: quia post eius mortem cessat principatus. Quinimo isto casu ex quo agitur de damnanda memoria, non admittetur via denunciationis delicti vel querelæ: sed debebit fieri inscriptio ad pœnā talionis, vt puniatur ea pœna si deficiat in probando qua punitus fuisset ille si superuixeret & condēnatus fuisset. Ita lau. & ioā. & alii.24.q.2.c.sane in glo. & doc.maxime egi.in cap. filii vel in prin. de hære.in.6.

C ¶Et vide omnino quæ allegat albericus de rosata vtrum cognitio sit successoris an concilii in ru.C.de hære.qui dicit hoc contigisse tempore clementis quinti coram quo impugnabatur de hæresi memoria bonifacii.8. procurante rege franciæ, existentibus accusatoribus dominis gulielmo nogareno & gulielmo plasiano. ¶Et tunc fuit magna concertatio vtrum papa an concilium haberet cognoscere: quia dominus ricardus de senis diacon° cardinalis sancti eustachii defendebat memoriā papę bonifacii. & allegabat ꝙ clemens non poterat cognoscere, quia par in parē nō habet imperium: vt in.c.innotuit cum simil. de elec. & propter scandalū quod sequi poterat propter multos prælatos per eum promotos: & vbi timetur scandalū tunc vindicta dei iudicio reseruatur.4.di.c.deniq.1.q.7.c.quotiens.23.q.4.non potest &.c.ipsa.& notat hugo in.d.c.deniq. Et si viuente bonifacio conciliū cognouisset (vt.17. di. c. hinc etiam cū simil.) multo fortius eo defuncto: quia grauius delinquitur in defunctū q̄ in viuentē, arg. ff.de sepul.violato.l.qui sepulchra. Et vltra allegabatur ita seruatū fuisse in hæresi nestorii in prima ephesina synodo damnata. deinde in calcedonen.15.di.c. sancta romana. C. de

D hære.l.damnato, &. l.quicunq; in prin. Et ꝙ idē fecerat alexander.3.qui congregauit concilium lateranen. vt in.c.1.de schisma. Et ex his & quibusdam aliis rationibus ibi pereū adductis fuit materia valde difficultata.

¶Et ista eadē refert petr° de mōte in sua monar. in quęstione vtrū papa sit maior concilio an ecōtra in.2.char. & secūda cōclusione, nulla facta mentione de alberico super dicta ru. Quorum vterq; concludit præmissis nō obstantibus seruatum fuisse contrariū (videlicet ꝙ successor cognoscat & ꝙ non sit opus congregare conciliū)per dictū archidiaconi in.d.c.in fidei de hære.in.6. ¶Pro cuius opinione facit ꝙ post obitum eius de cuius memoria tractatur, non conuenit dicere ꝙ par in parem non habet imperium: quia illo defuncto cessauit in eo dignitas pontificalis.c.si gratiose cum simil.de rescrip.in.6. Et ad alia potest facile responderi. & communiter ioā. an. & alii post archi. tenent ꝙ coram successore & ꝙ non sit necesse congregare conciliū. sed quando fuit damnata memoria formosi fuit congregatum concilium: vt legitur in platina de vitis ponti. Et hic adde quæ dixi in ar. quid qñ papa efficit inutilis vel furiosus.

¶ De papa autē non defuncto vtrum possit accusari de omni hæresi, dic φ si est hæresis damnata per ecclesiam/ & talis forte quæ directe est contra articulos fidei, clare tunc procedunt prædicta φ de tali hæresi stricte sumpta potest accusari: sed si est hæresis quæ non sit declarata/ sed forte articulus dubius & quem papa negat esse hæreticū, tunc nō poterit accusari donec per ecclesiam id est per conciliū generale fuerit declaratum φ articulus ille sit hæreticus: vt ponit hugo archi. & alex. in. d. c. si papa/ in verbo deuius. & refert egi. in versi. tertium dubium. Sed postꝗ̄ erit declaratū per concilium, si non desistat poterit accusari. Ita alex. in. d. c. si papa. Adde tamen vnum dictū anto. in. c. cū venissent de iudi. in penul. col. φ eo casu quo quis vult conuenire papā, nō poterit contra eū agere sine eius permissione & nisi petita venia. Sed ego intelligo dictum anto. in aliis causis in quibus esset agendū cōtra papā quas ipse alii cōmitteret, & non in causa hæresis.

SED hic quæritur quæ sit illa hæresis dānata. Circa hoc considerandū est primo φ tribus modis dicitur hæresis damnata secūdum egi. in. c. anastasius. 19. di. Primo cum sacra scriptura eam specialiter vel generaliter damnat: vt. 24. q. 3. c. quidam. & de hære. excōmunicamus. Dicuntur autē sacræ seu canonicæ scripturæ vetus & nouum testamētum, & concilia generalia per romanā ecclesiam approbata, & opuscula sanctorum patrū & doctorū ecclesiæ approbata a romana ecclesia & recepta: vt. 15. di. sicut enim & c. sicut romana. & 16. di. per to. præsertim. c. sancta octo/ & c. prima autē. Et etiam decretales epistolæ seu constitutiones romanorum pontificū: vt. 19. di. per to. & præsertim. c. in memoriam. c. nulli. c. in canonicis & c. ita dominus. ¶ Secundo modo dicitur hęresis dānata quādo est patēter cōtraria doctrinæ seu determinationi alicuius sanctæ seu canonicę scripturæ, in iis quæ pertinent ad sacrā scripturam & fidem catholicā/ vel ad saluationem animarū/ vel ad potestatē seu authoritatē ecclesiæ/ aut ad veritatē & approbationē sacrarum seu canonicarū scripturarū per ecclesiā receptarum & approbatarum. Exemplum de iis quę spectant ad fidem catholicā: vt si quis pertinaciter aliquid assereret contra articulos fidei & contra sacramenta ecclesiæ aut circa pertinentia ad illa per sacras seu canonicas scripturas determinata: vt in. c. dānamus de summa tri. ni. Exemplum de iis quæ tangunt saluationē animarum: vt si quis pertinaciter assereret nō esse peccatū quod per scripturā sacram seu canonicā determinatur esse peccatum: vtputa vsuram non esse peccatū: vt in cle. 1. §. sane de vsu. Exemplum de iis quæ pertinent ad ecclesiæ potestatē vel authoritatē: vt si quis potestatem ligandi vel soluendi datam a christo ecclesiæ & petro & apostolis & in persona petri & aliorū apostolorū eorū successoribus romanis pontificibus/ episcopis & sacerdotibus pertinaciter negaret, aut pertinaciter assereret petro & in persona petri successoribus eius romanis pontificibus nō fuisse concessum a christo vicariatū generalem ac principatum vniuersalem super omnes catholicos/ maxime in spiritualibus: vt in extrauaganti bonifacii. 8. vnam sanctam. similiter si quis negaret romanum pontificē virtute prædictæ potestatis datæ a christo posse decretales vel statuta ædere, vel teneret decretales vel statuta romanorum pontificū inter scripturas sacras canonicas vel authoritatiuas non annumerādas. c. nulli fas. 18. di. Exemplum de iis quæ pertinent ad veritatem & approbationē sacrarum & canonicarum scripturarum: vt si quis pertinaciter assereret φ scripturis quæ continentur in canone bibliæ veteris vel noui testamenti/ aut in cōciliis per ecclesiam receptis & approbatis/ aut in decretalibus decretis epistolis vel canonibus romanorū pontificum / aut in opusculis quattuor doctorū ecclesiæ & aliorum sanctorum patrū ab ecclesia receptis/ aut aliquibus eorundem, non debet fides adhiberi: vt. 15. & 16. d. c. prima aūt/ & tribus sequen. Quod intellige de dictis eorum non correctis: quia talibus non est standum. Item intellige nisi dicta sint inter se cōtraria: quia tunc liceret eligere quod placeret, de quo in. c. ne innitaris de consti. ¶ Item dicitur hæresis damnata quādo eius damnatio vel reprobatio patenter & clare potest inferri ex iis quæ per sacrā scripturam seu canonicā sunt determinata expresse, licet verba scripturæ sacræ seu canonicæ casum talē expresse non tangant: quia damnans aliquid tanꝗ̄ erroneū/ etiam damnare videtur quæ per cōsequentiam necessariam sequūtur ex illo. C. de legibus. l. non dubium. & ff. de regu. iu. cum quid.

¶ Hæresis autem non damnata est illa super cuius damnatione vel reprobatione ecclesia seu sacra vel canonica scriptura nihil expresse disposuit nec super veritate illi contraria aliquid ordinauit seu determinauit: & cuius reprobatio

A reprobatio ex dictis ordinatis dispositis seu determinatis per scripturã sacram patẽter & clare inferri nõ põt: & cuius determinatio est adeo dubia ꝙ sententiæ authoritate ecclesiæ ca tholicæ sup hoc ferẽdæ reseruatur secũdum egi.in.d.c.anastasius.1 9.di.Et quod dr̃ de hæ resi/dr̃ de idolatria:vt in.c.nunc aũt.2 1.di.& semp p̃sumitur cõtra aliquẽ qui facit actus hæreticales vel idolatricos:&ex illis põt indu ci ad se purgandũ. Dicuntur aũt actus hæreti cales vel idolatrici qui sunt cõtrarii vel oppo siti actibus quibus solet fieri professio fidei& religiõis christianæ & cultus diuini: sicut est genuflexio corã sacramento altaris & ingres sus tẽpli & similia.Et in hoc multũ valet vsus hominũ talia signa accipiẽtium. Vnde si quis exhibet talia in honorẽ machometi vel ido lorũ/aut si oppositis factis detestatur sacramẽ tum altaris & tẽplum dei & sacras imagines/ & similia facit,haberi debet de hæresi vel ido latria suspectus.& hoc secundũ ꝙ causę plus vel minus aggrauaũt:vt dicit ioan.gerson in trac.de auferibilitate papæ ab ecclesia in.1 8. consideratione.

¶ Et in hæresi quæ non esset directe cõtra ar ticulos fidei licet alias dãnata, quis p̃fati doc. voluerint eũ posse accusari(maxime qñ est B notoria hæresis)& voluerint in.d.c.in fidei ꝙ conciliũ sit iudex,tñ limitãdo intelligo in exe quẽdo in casu quo se nõ corrigeret/ vt infra dico.nõ ꝙ conciliũ sit iudex in condẽnando (quia propter hæresim est a iure cõdemna tus) sed partes cõcilii sunt in declarãdo eum hæreticũ qñ ipse non vult in seipsum sniam ferre:vt in.d.c.nunc aũt.2 1.di.& d.§.hinc ẽt 1 7.di. Accusari igitur põt simpliciter sed nõ dãnari simpliciter a cõcilio:vt infra latius di co in arti.an possit deponi.¶ Et si dicat, si põt accusari in cõcilio conciliũ est iudex & supe rior.R̃ndetur ꝙ hoc casu põt intelligi ꝙ sit iu dex sicut quilibet alius princeps potentissimus: vtputa impator,qui via facti cõprimit & deii cit hæreticũ qui desiit esse papa propter hære sim:vt dicitur in.d.c.si papa. Et hoc modo le gimus plures põtifices eiectos per impatores. de quo vide q̃ infra latius dico in arti.ex qui bus causis possit papa deponi. Et ibi vide quo modo per viã cuiusdã ordinatiõis declarãdo papam depositũ quia cõfessum vel conuictũ de hæresi/possit per cõcilium procedi. Et quo ad hoc põt dici ꝙ cõcilium plus possit in cau sa papæ heretici q̃ quicunꝙ princeps.nam& cõcilium est iudex inter duos contendentes de papatu(vt in.d.c.si duo) non aũt impera

tor vel alius princeps.d.§.hinc ẽt.&.9 6.di.c. C bene quidẽ, cũ pluribus sequen.quia nõ pos sunt se quoquo modo intromittere de papa: vt in.c.futurã.1 2.q.1.&.d.§.hinc etiã.nec de rebus spiritualibus.c.si.de rebus eccle.non alie.&.c.sacrosancta &.c.massana de elec.cũ simil.

¶ Arti. 2.

SED PONE ꝙ papa postq̃ est accusatus de here si cõfiteatur errorẽ suum & reddat se corrigibilẽ & para tũ ad mãdatum ec clesiæ reuocare er rorẽ,an tunc indi stincte poterit reti nere papatũ sublata accusatiõe? Et dicẽdum est ꝙ si hæresis in quã papa dr̃ lapsus non est per ecclesiã damnata,tunc debet expectari tẽ pus sententiæ ferendæ:vt.1 7.di.§.hinc etiã.& 8.q.3.nõne.Et tunc post sententiam latã per quã damnabitur hæresis,si papa se corrigeret (dicẽdo postq̃ video hãc opiniõem quam te nui tanq̃ erroneã & hæreticam per ecclesiam fuisse dãnatam/paratus sum corrigi & illã re uoco) sufficeret ẽt ad retinẽdũ statum suũ:vt D ponit glo.& doc.in.c.nunc autem.2 1.di.

¶ Si aũt hæresis in quã lapsus est erat dãnata per ecclesiã,tunc si ante admonitiõem de qua in.c.dixit apostolus.2 4.q.3.& ad ti.3.& ante depræhẽsionem in ipsa hæresi de qua in.c.ex cõicamus el.2.§.si qui aũt de here. ipm pœ nituerit & se correctũ reddiderit/sufficiet etiã ad retinẽdum statũ suum per.d.c.dixit aposto lus.&.§.si qui aũt.Et in hoc ẽt casu procedit glo.in.d.c.nunc aũt/secundum egi.ibi.q̃dicit ꝙ si papa paratus est corrigi non deponetur. quia tũc talis opinio occulta vel dictũ occul tum ante publicationẽ censetur magis ex ani mi leuitate aut sacrarum literarum obliuiõe aut mala attentione q̃ ex infidelitate ortũ.pro quo facit tex.in.c.vt officiũ de here.in.6.¶ Et licet archi.in.d.c.nũc autẽ/ voluerit ꝙ.c.dixit apostolus intelligatur in ignorante sacrã scri pturam & non intelligente id quod tenet es se hæreticũ,& propterea ꝙ ille tex. non excu set papã qui habet iura in scrinio pectoris.c. 1.de consti.& ideo ꝙ ille tex. nõ loquatur in papa(in qua opinione fuit etiam lau. secun dum ꝙ refert do.in.d.c.nunc autem:qui etiã dicunt ꝙ factum cum marcellino in.d.c.nũc autem/processit ex dispensatione) tamen nõ

videtur verum, & contrarium innuit ibi glo.
A & glo. in. d. c. dixit apostolus. & egi. & domi.
ibi in. d. c. nunc autē. qui dicit ꝙ qualitercūq;
quis lapsus sit in hæresim si paratus est corri-
gi nō debet vt hęreticus damnari. allegat. 50.
di. presbyteros in fi. &. 1. q. 7. maximum. 17.
di. nec licuit. Facit tex. in. c. schisma. 24. q. 1.
post prin. quod & ponit idem egi. in. c. electio
nem. 79. di. Et idem etiam alua. de planctu ec
cle. li. 1. ar. 5. & dicit glo. in. d. c. si papa/ referē-
do hugonem idem tenentem, allegatq; tex. in
c. aperte. 24. q. 1. &. c. ait.

¶ Nec obstat ꝙ papa dicitur habere iura in
scrinio pectoris secundum egi. quia sępe fal-
lit eum iurium obliuio. 23. di. præterea. 30.
q. 1. c. 1. &. q. 4. quod autem. Et quia illud in-
telligitur pręsumptiue vel propter iuris inter
pretationem: vt in. c. 1. de consti. in. 6. Et quia
frequenter homines maioris scientiæ qa plus
de se pręsumunt & quia plus sciunt & pos-
sunt defendere opiniones suas, efficiūtur per
tinaciores & facilius incidunt in errores. Et
aduertendum est ꝙ domi. ibi simpliciter vult
ꝙ qualitercunq; commissa sit hæresis in pa-
pa, si paratus est corrigi/ non debet vt hæreti-
cus damnari. Quod etiam videtur voluisse
hugo & ioan. de fi.cto & ioā. ioannis, secun-
dum ꝙ refert egi. in. c. si papa. 40. di. Qui e-
B tiam volunt ꝙ poterit retinere statum suum
sublata accusatione de hæresi cōtra eum. Vn-
de dicit guliel. de pontelemo/ & refert egi. in
c. filii de hære. in. 6. in. 5. quæsito ꝙ malum &
periculosum est papam accusare, quia inde
posset accidere accusatori malū. allegat. 24.
q. 1. c. 1. Sed illud intelligo referri ad factum/
& non ad ius: quia de bono opere non debet
quis lapidari. Sed egi. ibi in. d. c. nunc autem
intelligit si se correxit ante admonitionem &
depręhensionem: & sic dicit debere intelligi
c. dixit apostolus. quod & sequitur alex. ibi in
d. c. nunc autem.

¶ Si vero papa incidit in hæresim iam dam-
natā & in illa fuit depręhensus & postea vult
corrigi & redire, dicit egi. ibi ꝙ debet admitti
ad condignam pœnitentiam peragendam:
quia ecclesia nunq̄ claudit gremium redeun
ti: vt in. c. super eo de hære. in. 6. sed non suffi
cit ad hoc vt recuperet statum suum videli-
cet papatum quem per huiusmodi lapsum in
hæresim iam amiserat, sed detrudetur in per
petuum carcerem ad pœnitentiam peragen-
dam. & sic dicit ꝙ recte loquitur. c. excommu
nicamus el. 2. §. si qui autem/ cum notatis ibi
in glo. de hære. Qui debet intelligi etiam in
papa & addi ad alios duos modos quos po- C
suit ibi glo. & ostien. in verbo deprachēsi: quia
iste modus non est minoris authoritatis q̄ a-
lii qui sumuntur expresse ex verbis apostoli
ad ti. 3. in fi. transsumptiue in. d. c. dixit aposto
lus. 24. q. 3. Quinimo idem egi. in. d. c. nunc
autem, §. sed quæ res/ versi. quarto dico, dicit
ꝙ si papa inciderit in hæresim iam damnatā/
& correctus seu admonitus fuerit vt de tali
errore se corrigat & ipse talem correctionem
seu admonitionem contemnens se non cor-
rexerit sed in eodem errore perseuerauerit/
censetur peruersus hæreticus proprio iudi-
cio iam damnatus, & sic tanq̄ pertinax hære-
ticus est censendus: & per consequens si po-
stea ad gremium ecclesiæ redire voluerit, nō
est ei restituendus status suus / sed ad pœni-
tentiam peragendam est in perpetuum carce
rem coniiciendus: quia tunc censetur in hu-
iusmodi hæresi sufficienter deprahensus, &
habet locum. d. §. si qui autem. c. excommuni
camus. Et sic videtur intelligere quod supra
dixit: videlicet ꝙ postq̄ est depręhensus in hę
resi/ non recuperat papatum sed debet detru
di in carcerem si voluerit redire & se corrige-
re. vt intelligatur in illo qui ante fuerat ad-
monitus & ipse talem admonitionem con-
tempsit. Et idem videtur velle idem egi. in. c. D
si papa in versi. tertio dico in fi. vbi vult ꝙ si
accusatus papa de hæresi & per suam confes-
sionem vel alias legitime in concilio conui-
ctus fuerit, poterit per concilium tanq̄ sim-
plex homo iam propter hæresim potestate pa
pali priuatus declarari hæreticus & iudicari
& damnari & in carcerem perpetuum detru
di ad peragendam pœnitentiam. 24. q. 1. c. 1.
&. d. c. excommunicamus. §. si qui autem.
Quod intelligit etiam si dicat velle pœnite-
re & se corrigere & errorem suum reuocare/
& petat se per concilium ad pœnitentiam ad
mitti: quia talis conuictus vel confessus ad-
mittetur ad pœnitentiam sed papatum non
recuperabit. imo per concilium ad carce-
rem perpetuum condemnabitur pro pœni-
tentia peragenda: vt. d. c. excōicamus in. §. si
qui autē. & vide ad hoc ioan. de ana. in. d. c. ex-
cōicamus in prin. & tex. & doc. ibidem.

¶ Si aūt papa incidit in hæresim dānatam &
confessus vel cōuictus adhuc ptinax nō vult
corrigi nec emēdari, tūc deponēdus est & pu
niēdus vt qlibet alius hęretic⁹: vt. d. c. excōica
mus &. d. c. dixit apl'us. qa in cā fidei nō repi-
tur aliqd specialiter dispositū in papa quo mi
nus puniat̄ sicut de aliis clericis ē dispositum.

A ex quo enim est hæreticus depræhensus & damnatus, non censetur papa sed vt priuata persona i vt.d.ca.si papa.40.di.& .c.achatius ibi glo.24.q.1.faciunt quæ dicūtur in.c. anastasius.19.di.&ponit alex.in.d.c.nūc aūt. ¶ Et pro præmissa distinctione facit quod ponit cardi.in cle.ad nrm in.§.nunc autem in 2.quæsito de hære.& ioā.de immol.ibidē clarius. Qui dicunt ꝙ dr̄ esse pertinax qñ corā inqsitore psistit in suo errore:&ꝙ licet postea vel propter probationes vel quia videt se cōuictum velit mutare propositū& redire &cōfiteri veritatem,nihilominus oio habetur pro hæretico& tanq̄ hæreticus puniri debet:vide licet quo ad pœnam perpetui carceris/ vt dicit ibi ioā.de immol.Et virtualiter hoc idē videtur velle doc.maxime ioan.de ana.in.c.ad abolēdam de hære.& in.c.vt commissi eo. ti. in.6.& præsertim lanfrancus,qui dicit tex. in c.nunc aūt qui loquitur in papa/habere locū in aliis episcopis& clericis. Qui etiam vr̄ velle ꝙ semper ante sententiā recuperet statum suum redeūdo,de quo ibi latius per doc.post archi.qui considerant pertinacē qñ post tempus gratie rediret. Et de inferioribus aliquid decius in.c.at si clerici.20.col.de iudi. ¶ Imo plus videtur ꝓ qñ est hæreticus & damnatus B & incorrigibilis/non solū dicitur minor quolibet christiano(vt dictis iuribus) sed deberet acrius & grauius puniri:quia quanto fuit in maiori dignitate tanto grauius est peccatū eius. Facit quod dicitur in.c.homo christianus.40.di.& quod ponitur post glo.in.c.cū quidam de iureiu.

¶ Depræhensus aūt in hæresi tūc dicetur qñ publice deprēhēsus fuit ita ꝙ notoriū est:hoc est qñ notorietas facti tales depræhēsos,i.manifestos esse denotat:vt si papa in publico sermone facto ad clerū vel populū aut in publico consistorio errorē suum huiusmodi publice prędicaret aut defenderet secūdum egi. in d.c.nunc aūt post glo.& ostiē.in.d.c.excōicamus.§.si qui aūt,in verbo dephensi.Facit qđ dicitur in.c.euidentia de accusa.& quæ ponit bar.in.l.4.ff.de fur.& quod dr̄ in.c.vestra de coha.cle.& muli. ¶ Vel alio modo si de hoc fuit per sn̄iam condēnatus:quia sn̄ia facit notoriū.l.emptorē in prin.ff.de act.empti. Vel ēt alio & tertio modo qñ in iudicio est cōfessus vel cōuictus de hæresi,p ea q̄ ponit inno. in.c.cū speciali in.§.porro de appel.& in.c. tua de coha.cle.& muli.& in.c.quoniā &in.c. constitutus de fi.præsby.secundum car.alexan.in.d.c.nunc autem.

¶ Pro quo ad pmissa vide oīa q̄ dicuntur in arti.ex qbus causis possit papa deponi 1 & inuenies bene examiatum intellectū.d.c.nunc aūt.Et vide alexan.ibi.qui vltra dicit ꝙ ad procedendū contra papā hæreticū non requirtur trina monitio.nam cū per viā denuntiatiōis euāgelicæ pcedatur cōtra ipsum papā hæreticū(vt vult glo.in.d.c.si papa,& ostiē.in.c.posuit de cōcef.pben.post glo.i.c.si papa.40. di.& doc.in.c.nouit de iudi.& doc.in.c.licet de accusa.in.c.magnæ de vo.& q̄ dicuntur in cle.nolētes de hære.) sufficit ꝙ fiat denūtiatio euāgelica in priuato iuxta formā.c.si peccauerit.2.q.1.videlicet primo inter denūtiantē solū & papā.secūdo adhibito pdenuntiantē vno alio cōteste vel duobus.& postea denuntietur ecclesiæ.i.cōcilio gn̄ali.ad quod in isto casu hæresis spectat iudicare papā.Et vltra addit referēdo cardi.sancti sixti(hoc ibi dicentē p illū tex.in.d.c.nūc aūt)ꝙ si sumus in casu in quo notorie cōstat de hæresi papæ/conciliū conuocabit seipsum:quia prælati confluent ad cōcilium,& alius aliū vocabit. Vel etiā qñ dubitaretur de hæresi papæ,pōt inuitari vt con uocet cōcilium,ꝙ si noluerit cōuocare/cōuocabūt plati seipos vt dictū est. ¶ Et qlibet christianus poterit hāc denūtiatiōem euāgelicam facere papæ secūdum abb.sicu.&anto.de bu. D in.c.nouit de iudi.&ostiē.& ioan.an.in.c.pro posuit de cōcef.pben.Vbi.n.agr̄ de fide,oēs sumus in christo fratres& pximi.c.ad mensā xi.q.3.&glo.in.c.si papa.40.di.Ideo quilibet poterit ēt contra papā vti denūtiatiōe euāgelica in cā hæresis: vt in dictis locis,& ēt ponit ioā.an.anto.& alii in.c.licet de accusa.& ioā. an.in.c.magnæ de vo.qđ & ponit abb.in disputatiōibus factis in cōcilio basilien.& ludo. in consi.523.incipit quæstio discutiēda. Faciunt quæ dicta sunt supra in arti.quis congregat concilium.

¶ Verūtamen & egi.in.d.c.nūc autē,videtur velle ꝙ ille qui vult admonitiōe euangelica vti/debet esse talis cuius admonitio debeat mouere animum ipsius admoniti/ & quē admonitus rationabiliter debeat audire & eius admonitiōem ponderare. Si enim admonēs esset fatuus aut simplex vel ignarus & admonitus esset magnus platus& magnus doctor, certe talis admonitio modicū operaretur:& maxime vbi monēs nullam ratiōem adduceret. Item ꝙ debet ēt attendi ad formam admonitionis:quia debet admonitio cōtinere declaratione erroris de cuius correctiōe agitur & sententiā seu determinatiōem quā ecclesia tenet,

& exorare de correctione erroris & de scien-
A tia seu determinatione ecclesiæ amplectẽda.
Et in hoc casu aliqui dicunt ꝙ admonens de
bet esse superior vel talis cuius intersit & in
quo ecclesia reputari potest.

¶Et quod dictum est supra ꝙ sufficit in casu
hæresis contra papã vnica denuntiatio, egi.
distinguendo dicit in.d.c.nunc aũt/ꝙ aut quæ
rimus an sufficiat vnica admonitio ad eũ de-
uitandum: & dicit ꝙ sic per glo.in.d.c.dixit a
postolus. Aut q̃ritur vtrũ sufficiat ad hoc ꝙ
admonitus & nõ acquiescens admonitiõi, pti
nax & verus hæreticus ac in hæresi depræhẽ
sus censeatur. & tũc non sufficit vnica nisi sit
alias hæreticus notorius vel condẽnatus. Ad
quod facit quod dicit apostolus ad ti. 3. circa
fi. ibi hæreticum hominẽ post primã & secun
dã admonitionẽ deuita. & transumptiue in.c.
dixit apostolus. 24.q.3.&.c.q̃ dignior in fi. &
23.q.5.non vos. Cum aũt triplex sit admoni
tio euãgelica (prima quã admonens facit in-
ter se & admonitũ solum. secũda quam quis
facit adhibito vno vel duobus testibus postq̃
primæ admonitiõi non acquieuit. tertia qua
post duas priores spretas dicendũ est ecclesię:
vt in.c.si peccauerit.2.q.1.& in.c.nouit de iu
di.) primis duabus denuntiatiõibus papa su-
biicitur sicut quilibet alius. Circa tertiam aũt
B cõsiderandum est ꝙ si loquimur de crimini-
bus & casibus in quibus papa potest accusari,
põt fieri contra eũ ꝙ dicatur ecclesiæ.i.conci-
lio: q̃a sicut põt accusari poterit quod est mi-
tius denũtiari. Si aũt loquimur in casibus in
quibus papa nõ põt accusari, tunc ẽt non po
terit denũtiari ecclesiæ.i.cõcilio secundũ egi.
in.c.si papa.40.di. Et eo casu quo non põt ac-
cusari nec denũtiari cõcilio, tunc authoritas
dic ecclesiæ intelligitur. s. orando deũ pro e-
mendatione ipsius secũdum ostien.ioã.an. &
alios in.d.c.proposuit de conces.præben.

¶Dicit etiam egi. ꝙ qñ accusatur papa de hę
resi/debet fieri in concilio gñali: quia nullus
mortaliũ põt se de hoc intromittere nisi eccle
sia vniuersalis, quæ ad hoc expediendũ debet
vocari. C. de autho.prestan.l.vl. & regula qđ
oẽs in.6. quæ vniuersalis ecclesia repræsenta
tur in concilio generali tantũmodo. Sed si pa
pa non accusaretur de hæresi sed de alio cri-
mine de quo accusari posset, tunc concilium
non põt ferre sententiã iudicialem cõtra eũ:
quia nullus est supra verũ christi vicariũ. nec
conciliũ generale habet huiusmodi p̃tatem:
quia papa est supra cõciliũ: vt in.c.proposuit
de conces.præbẽ. & in.c.significasti de elec. cũ
aũt nõ accusatur de hæresi remanet verus pa C
pa & verus christi vicarius cũ sua plenissima
potestate, qua nullũ crimen eũ priuat nisi sola
hæresis. P[illegible]osset tñ ipse papa ferre contra se
sententiam. quæ non proprie dici põt senten
tia sed ordinatio: quia in se vel supra se iuris-
ditionẽ non habet. Erit ergo quædã extraiudi
cialis ordinatio, ad quã ordinationem facien
dã ipse erit naturaliter obligatus. facit quod
dr̃ in.c.nunc aũt.21.di. Si aũt hoc nolit facere
tunc cõcilium generale per modũ ordinatio
nis proceder quãtum ad hoc sicut spiritussan
ctus eidem suggeret: & ipse papa ordina-
tioni concilii stare tenebit̃. & ad hoc propria
sponsione se obligare debebit. Et si hoc fece-
rit/bene erit: sed si hoc spõte facere noluerit,
tunc deliberabit & ordinabit conciliũ quid vl
terius faciendũ sit: & vtrum ac qualiter suę or
dinatiões mandandæ sint executiõi. Ita dicit
ipse egidius in.d.c.si papa/in versi. quarto di
co. Quod qualiter procedere possit/latius in
fra dicemus/in quæstione quid agendũ quan
do papa est incorrigibilis.

¶ADDE tñ circa id quod dicitur de denũ
tiatiõe euangelica qñ peccatũ proximi est ita
occultũ vt probari nullo modo possit, ꝙ licet
glo.i.c.si peccauerit.2.q.1.& in.c.nerui.13.
di. dicat tũc non habere locũ denuntiatiõem D
euangelicam/tñ beatus tho.in.4.sen.di.19.
q.2.arti.3. tenet cõtrarium, quod & cõiter se
quũtur doc. Vnde dicit alexã.in.d.c.nerui/ ꝙ
si delictũ est oĩno occultum ita ꝙ nullomo-
do probari põt, tunc erit locus primæ admo
nitioni inter te & ipsum solũ, & secundæ ad-
hibito tecum vno vel duobus testibus inter
quos stabit secretũ oẽ verbum, non tñ fiet ter-
tia admonitio hoc est dic ecclesiæ: cũ nõ pos-
sit deficiente probatione peccatũ siue crimen
probari: & per consequens nec ecclesia pos-
set cõtra eum procedere & ipse diffamaretur.
Vnde isto respectu idem iudicamus in papa
quod & in quocunq; alio proximo inferiore:
quia cũ in duabus primis monitionibus pos
sit cum papa procedi sicut cũ aliis, & in tertia
similiter isto casu idẽ erit sicut in aliis. In hoc
aũt melioris conditionis est papa/ꝙ etiã si cri
men põt probari præterq̃ in causa hæresis nõ
põt dici ecclesiæ: vt dicunt doc. post ostien. in
c.proposuit de conces.præben. & egi.in.c.a-
nastasius.19.di. & præterq̃ in casibus in qui-
bus potest accusari secundũ egi.in.d.c.nunc
aũt, & supra proxime retuli & infra dico in se
quentibus. Et de huõi denuntiatione euan
gelica vltra dicta/vide doc.in.c.nouit de iudi-

A & in.c.si peccauerit.2.q.1.& in specu.in ri.
de denuntiatione: & adde gabrielem biel in
expositione missæ in lectiõe.74.Ex quo vide-
tur inferri ꝙ in casibus in quibus potest ac-
cusari in illis etiam põt concilium congrega-
ri,& erit sufficiens causa congregandi conci-
lium. Et licet non semper ad deponendum,
tamen saltem ad corrigendum siue reformã-
dum per modos quos infra dicam quãdo pa-
pa est criminosus & incorrigibilis.

¶ Adde etiam premissis quod dicit idem egi.
in.c.1.in versi.quarto quæritur de renũ.in.6.
ꝙ si papa fiat hæreticus/non propterea potest
cogi ad cedendum etiam per concilium gñā-
le.quod an sit simpliciter verũ, infra latius di
co.Et adducit rõnem quia nec in casu hære-
sis papa ab aliquo iudicatur.adducit.c.nemo
9.q.3.& hoc quia statim cũ fuit pertinax hæ-
reticus nec corrigi paratꝰ, ipso facto desiit es-
se papa.vnde non deponitur papa:sed potius
tanq̃ ꝑsona priuata is qui dudũ erat papa de
claratur amisisse papatum,& deponitur qua-
tenus de facto occupat regimẽ ecclesię.Quę
quidẽ depositio ad factum refertur,argu.c.cũ
secũdum de hære.in.6.& in.l.sicuti.§.sed si
quæratur.ff.si seruitus vendi.Hæreticus.n.
pertinax est totaliter præcisus a corpore ec-
B clesiæ.24.q.1.alienus,nec potest participa-
re in aliquo virtutibus corporis. Facit tex.
24.q.1.c.quoniã vetus.& patet leui.20.c.in
prin. vbi ipse deus hæreticos condemnat &
executionẽ præcipit fieri.& apostolus ad titũ
c.vl.dicit ꝙ hæreticus iam est proprio iudi-
cio condẽnatus. cõcordat.c.ad apostolicę de
re iudi.& facit.24.q.3.dixit apostolus.Item si
vir efficitur hæreticus,ipso iure perdit omnẽ
ptãtem & administrationem ac ius quod ha-
bet in vxore.28.q.1.si infidelis.ipso iure dico
videlicet diuio,vt ibi patet.& de diuor.c.q̃to.
Igitur & per has leges quæ etiã papam ligant
ipse etiam perdit omnem potestatẽ & admi-
nistrationem ecclesiæ ipso facto/& depositus
est.Facit quod dr̃ in.c.licet de elec.& infra in
arti.ex quibus causis possit papa deponi.&
vtrum possit cogi ad cedẽdum infra dicetur.
Et hæc quo ad crimen hæresis.

Restat vidẽdum an & in simonia & a-
liis criminibus in quibus papa repe-
ritur incorrigibilis & monitus mõ quo
supra nõ vult desistere/possit accusari:& non
facio differentiã inter crimen simoniæ & alia
capitalia crimina notorie cõmissa & ecclesiã
scãdalizantia.Licet egi.(vt patet ex ꝑmissis)
aliq̃n voluerit simpliciter ꝙ de simonia possit
accusari.Et idẽ abb.in allegatiõibus factis in
cõcilio basilien.incipiunt qñ veritas, in pluri- C
bus locis maxĩe circa fi.intelligẽdo qñ ipsam
simoniã deduxit in cõsuetudinẽ. Et respõdet
ad glo.in.c.si quis pecunia.79.di.(quæ vult
ꝙ papa nõ possit accusari de simonia qa stri-
cte & ꝓprie simonia nõ est hęresis)ꝙ illa glo.
debet intelligi qñ simonia esset occulta:qa de
delicto occulto papa nõ accusatur,cũ præsu-
matur pro eo:vt in.c.1.40.di.in glo.q̃ in hoc
ponit differentiã inter hęresim & alia crimina:
qa de occulta hæresi põt accusari(vt etiã dixi
supra)sed nõ de alio crimine occulto.sed se-
cus cũ simonia est notoria & scandalizat eccle
siam/& illã deduxit in consuetudinẽ & sic est
incorrigibilis.Vnde dicit ꝙ glo.in.d.c.si quis
pecunia (q̃ loquitur in simonia ꝙ papa non
possit accusari)debet limitari per aliã glo. in
d.c.si papa.quę vult qñ est incorrigibilis in de
licto notorio scandalizãte ecclesiam ꝙ possit
accusari. Imo glo.ponẽdo exemplũ in simo-
nia & adulterio limitat seipsam.Et idẽ etiã re
plicauit abbas in.d.c.significasti de elec. & ad
hoc in dictis allegatiõibus pluries allegat illã
glo.pro singulari in.d.c.si papa,quã dicit cõi-
ter approbari.& ita dicit limitari debere dicta
ostien.& ioã.an.in.c.proposuit de conces.pre
ben.Et idẽ dicit in quolibet alio crimine scã- D
dalizante ecclesiã.Et plus in.d.c.significasti di
cit ꝙ si papa est in notorio crimine & scanda
lizat alios & est incorrigibilis/põt puniri tanq̃
hæreticus per.d.glo.in.d.c.si papa.& idem ab
bas in.c.quotiens de simo. & in.c.cum ve-
nissent in.3.col.de iudi. & idem petrus de an
cha.in trac.schismatis in.4.quæsito. Et idem
abb.in.c.sicut el.2.de iureiu.vbi vult ꝙ ex eo
ꝙ papa est incorrigibilis/& ecclesia nõ habet
quod faciat contra eũ,imperator posset cõtra
personã eius indicere bellum sed non contra
ecclesiã.de quo remittit ad.c.in noĩe dñi.23.
di.& in.c.princeps & in.c.regũ.23.q.5.& ca.
nec licuit.17.di.& in.c.non vos/& in.c.de li
guribꝰ.23.q.5.& glo.in.c.tua de deci.Idẽ vo
luit ludo.põtanus in cõcilio.523.incipit quę
stio discutiẽda.Et cum illa glo.in.c.si papa vt
transire domi.ibi circa fi.cum eam refert.

¶ Eandem etiã tenet dñs mathesil.in additiõi
bus factis ad tractatũ schismatis dñi antonii
de butrio in.5.char.cũ respondet ad obiecta.
vbi dicit eam communiter teneri a doctori-
bus:& ꝙ adeo sibi placet authoritas illius
glo. ꝙ concilium generale posset illam ap-
probare & de ea facere vnum canonem siue
textum,cuius determinationi standum esse &

quia errare non potest.24.q.1.a recta.& notant doc.in.c.a nobis el.2.de sen.excom.& A ostien.& ioan.an.in.c.vl.de præscrip. ¶ Et vltra rationes positas per illam glo. ipse iuuando eam addit aliam rationem. nam papa qui perseuerat in notorio graui crimine ex quo multum scandalizatur ecclesia, dicitur turbare vniuersalem statum ecclesiæ & in subuersione & periculo grauissimo ponere populū. ergo non debet sustineri, sed propter hoc deponi.24.q.1.memor.25.q.1.quæ ad perpetuam. Et adducit alias rationes, quibus dicit probari opinionem illius glo.esse veram. & respondet ad id quod notat ostien.in.c.proposuit de conces.præben. ꝙ illud dictū ostié. non est simpliciter verum, sed restringitur ad crimina ex quibus non multum scandalizatur ecclesia.

¶ Idem etiam tenuit petrus cardinalis cameracen.in quodam suo trac.de po.eccle. & pa. qui incipit christi nomine inuocato &c. in 9.char.qui dicit hoc fuisse practicatum in cōcilio generali in depositione ioannis.23. in concilio cōstantien. cuius determinationi cō tradicere non licet secūdum eum. ¶ Idem videtur tenere dominus catal. de boncompagnis in quodam trac.ad ioā.23. incipit rei sub expressione in.10.char. vbi dicit ꝙ sic fuit cō B gregatū concilium contra ioan.12.ad deponendum eum, non propter hæresim sed propter incorrigibilitatem quia venator & lubricus erat. Et idem dicit guliel.ockam in li.contra errores ioannis.22.in vl.c. Qui ioannes 12.quia venator & lubricus erat & publice fœminas tenebat, præsidio imperatoris de papatu destitutus est & communi voto leo papa electus: vt legitur in chronicis in vita ipsius. Ad idem abb.in dictis allegationibus allegat cardi.in trac. schismatis in versi. quintus modus. Et idem voluit anto. de butrio in quibusdam dubiis in tractatu schismatis circa fi. cum ponit intellectū.c.si papa. Item hoc idē tenuerunt per dictā glo.doc. magistri & vniuersitas cracouien.in quibusdam allegationibus directis episcopo cracouien.contra eugenium pro cōcilio basilien.in penul. quæstiōe illarum allegationū. Illam etiam glo. allegat & sequitur idē abb.in. c.proposuit in penul. col.de conces.præben.limitans quod dicit ibi ostien.ꝙ intelligitur quando delictum est occultum & non quando est notorium, & dicit ꝙ illā glo.sequitur totus mundus. Idem etiā abb.in disputatione quæ incipit ep̄us, & aliis allegatiōibus suis factis pro concilio basiliē.

¶ Idem etiam dicit ioan.milis in quibusdam suis reportatis ad intellectum constitutionis C frequens in.4.q.dicens illam glo.veram & esse magnæ authoritatis & ꝙ nullus eā reprobat. Et dicit ꝙ illa duo quæ ponit glo. sunt addenda ad dictum innocentii & ioan.an.in.c. inquisitioni de sen.excom. qui voluerunt ꝙ non sit obediendum papæ quādo aliquid pręcipit ex quo sunt ventura mala & turbatio status ecclesiæ: videlicet ꝙ illud factum sit notorium & papa incorrigibilis. Et in effectu etiā tenet feli.in.c.nihil de pręscrip. dum dicit ꝙ ratione scandali potest papa deponi per illā glo.in.d.c.si papa. ¶ Idem alex.17.di.in sum. qui plus dicit ꝙ ratione scandali si per cardinales esset concilium conuocatū & papa vocatus vt iret & corrigeret se, si neq; ire neq; authoritatē concilio præstare vellet vel se corrigere recusaret/tanq; suspectus de hęresi posset deponi. Licet ipsemet aliter videatᷣ velle post cardi.de turre cre.in.c.si papa.40.di. Et idem vr̄ velle domi.in dicto.c.si papa: dū vult ꝙ cōtumax qui viuit in delictis cū rebelliōe & obstinatione perseuerādo & recusando bona agere & se nolendo corrigere/ pōt dici hæreticus.28.di.c.fi. & inducit ad decisiōem eorum quæ facta fuerunt in concilio sequendo glo.illam in.d.c.si papa. Idem etiam milis in D repertorio in verb.papa nemini in fi. Idē etiā bal.in.c.olim de rescrip. qui dicit ꝙ papa pōt deponi propter notoriū enorme crimen. & inducit ꝙ allegabatur periurium cōtra gregorium.12. Vnde magis late loquitur, & allegat ad idem hugonem in.c.si duo.79.di. Idem ēt sequuti fuerunt plures parisienses: vt fuit gerson cancellarius parisie. qui dicit ꝙ dicta glo. non tantum habet authoritatem ab vno glosatore sed a christo immediate, & expresse ita dicit in.22.di.in.23.ar.contra petrum de luna. Quam conclusiōem quomodo fundet non intelligo, & propter illam glo. fuit generatum magnū scandalum in ecclesia tpe eugenii: quia in ea concilium basilien. faciebat fundamentum magnū: vt vide alex. in.c.si papa in.2.col.40. di. & eam sequitur decius in consi.151.in.3.col.

¶ SED contra glo. sunt multi prestantissimi doctores: vt petrus de palude/aug. de ancona / archiepiscopus floren. ioan. de imol.pe.de monte/cataldinus de boncompagnis in quodam alio suo tractatu pro eugenio, & rosellus: & quidam alii quos referā infra cum aliquibus rationibus in illa quæstione vtrum papa propter crimen de quo est

A incorrigibilis possit deponi: vbi ponuntur hincinde rationes ad longũ. Pro quibus (scilicet ꝙ nõ possit accusari) videtur casus in.c. oues.2.q.7. Item quod dicit ostien.in.c. non debet in prin.de consan.& affi.ꝙ non mordetur papa sine peccato: vt in.c.1. de maledicis, & in.c.contracto.§.verum de cogna.spiri. & 6.q.1.c.ex merito &.c.deteriores. Ex quo videtur ꝙ nõ ita de facili pro quocunq; delicto possit morderi & accusari. Alios idem tenentes non curo hic referre.

¶ Crederem tamen posse teneri saluo saniori iudicio ꝙ papa posset accusari de crimine propter quod scandalizatur status vniuersalis ecclesiæ concurrentibus illis quę supra retuli post egi. videlicet ꝙ crimẽ sit notorium/ ꝙ sæpius admonitus/ ꝙ sit generatũ magnũ scandalum in ecclesia vniuersali circa fidem/ & ꝙ sit incorrigibilis. Et ꝙ possit accusari/ facit ꝙ vt scandalum tollatur episcopus remouetur ab ecclesia: vt ponit inno.in.c.cum pridẽ de renun. Facit quod dico in illa quæstione an papa pro vnione vniuersalis ecclesiæ possit cogi ad cedẽdum. Ad idem illud quod dicitur in.c.illud sane.24.q.3.quod allegat illud euangelicũ si oculus tuus scandalizat te &c. & glo. supplendo ad tex. dicit intelligi
B de penitus incorrigibili. Ad idẽ facit ꝙ propter delictum notorium & incorrigibilitatẽ facile generatur in mentibus hominum scandalum, qui dicere possunt vbi est deus clericorum.c.magnæ de vo. ¶ Item facit quod dicunt doc. post inno.in.c. inquisitioni de sen. excom. circa fi.ꝙ vbi ex notorie iniusto præcepto verisimiliter præsumeretur statum ecclesiæ perturbatũ iri vel alia mala esse ventura, non deberet illi obediri: vt in simili dicitur in.l.prohibitum.C.de iure fisci li.10. & post inno.dicitur in.c.si quando de rescrip.& dicit dinus in regula quod quis de regu.iu.in.6. Facit quod dico de remediis tenendis quãdo papa est incorrigibilis. Itẽ omnes illæ rationes quæ ponuntur in quæstione illa vtrũ papa possit deponi quia vendit passim beneficia & scandalizat ecclesiam & est incorrigibilis quæ ponuntur ad partem affirmatiuã. Item facit ꝙ non licet papæ turbare vniuersalem statum ecclesiæ.8.q.1.apostolica.c. literas de resti.spolia.9.q.3.c.per principalem.c. proposuit de concess. præben. Igitur si est pertinax in turbando poterit accusari. Illud enim quod dicitur ꝙ papa non habet superiorem a quo possit iudicari, non videtur dictum in casu quo est adeo criminosus & incorrigibilis & scandalosus ꝙ propter eum periclitaretur ecclesia: quia hoc videtur illi cõcessum in C
fauorem ecclesiæ vniuersalis, ideo non debet redundare in noxam.& propterea dico ꝙ potest talis papa accusari. ¶ Nõ propter ea tamẽ dico ꝙ possit deponi: quia quid de hoc sentiã/ dicã infra in loco suo. & hoc videtur voluisse alex.in. c.synodum.17.di.in.2.col.

¶ Ad hoc tenendum moueor: quia alioquin posset hæresis suscitari, contra quas potius prouideri debet ne oriantur: vt in. c. maiores 24.q.1. & de hære. per to. Nam vt dicit tex. in.c.resecandæ.24.q.3.arius in alexãdria vna scintilla fuit, sed quoniã nõ statim oppressus est/ eius flamma totũ orbem populata est. Et ideo scabiosa ouis a caulis repellenda est ne tota massa putrescat: vt ibidem dicit tex.& in c.corripiantur ea.cau.&.q. ¶ Itẽ moueor a simili. metropolitanus. n. a prouinciali concilio nõ iudicatur cuius ipse est caput (vt in.c. graue ibi doc.de præben.) & tamẽ potest ab eodem reformari. hoc probat tex. iuncta suprascrip.2.q.7.sicut el.2.&.9.q.3.si autẽ & c.saluo. Item glo.in.d.c. si papa/ non dicit ꝙ pro crimine notorio de quo est incorrigibilis possit deponi, sed ꝙ potest accusari. Et licet effectualiter videatur in ratione sua idem voluisse (cum allegat ꝙ contumacia sit hæresis) tamẽ nõ loquitur de depositione. Et quo D
ad illos qui tenent ꝙ tantum de hæresi possit accusari (vt fuit catal, & multi ponunt in. c. si papa/ & in.d.c.si quis pecunia) intelligo ꝙ loquuntur de accusatione ad deponendũ nõ ad corrigendum. Et isto modo etiam intelligit & restringit glo. alex. in.c. synodum, 17. di. ¶ Item (sicut supra dictum est) interdum congregatur concilium pro reformatione licet non possit contra papam procedi/ vt saltẽ prouideatur indemnitati ecclesiæ prout spiritus sanctus ordinabit, quod diuersimode fieri posset puniendo vel impediendo participes sceleris, pro quo vide quod dico supra in arti, ex quibus causis possit cõgregari concilium/ in versi, item quarto congregari potest concilium. Ex hoc videtur ꝙ glo.in.d.c.si papa cũ dicit ꝙ via denũtiationis in papa erit inutilis, licet vera sit eo respectu quia nõ habet superiorẽ qui eũ corrigat, tamen ex cõgregatione concilii absq; ipsius papæ coactione poterit esse per indirectũ causa correctionis. Et ideo talis accusatio non tam erit accusatio quàm quædam canonica intimatio: sicut in simili dicit abb.in.c.1.4.col.de iureiu.vel potius quędam publica & generalis denuntiatio cano-

nica: iuxta illud quod ponit specu.in titu.de denun.§.2.versi.canonica.ex quo ex tali ac-
A cusatione non potest sequi sententia contra accusatum. Et propter periculum accusatoris potest dici q accusator non tam accusator q̄ denūtiator siue promotor existimandus est: iuxta notata in.c.cum dilectus de calum. Et licet cōcilium non sit iudex supra papam quo ad corrigendum & deponendum ipsum papam, erit tamen iudex contra alios & prouidebit indemnitati ecclesiæ per indirectum: arg. tex.in.l.papinianus.§.quarta aūt/ versi.cū igitur.ff.de inoffi.testa.vbi licet pater nō possit filium fraudare quarta/dando seruis libertatem illam minuit. Faciūt quæ infra in proxima quæstione dicuntur. Et forte isto modo posset denuntiari concilio/ etiam si non esset tale scandalum q esset contra fidem.

¶Articulus .3.

SED SI PAPA accusatus esset omnino icorrigibilis, quid erit faciendū? Hoc casu si attendimus ostien.in.d.c.proposuit, dicendum erit ecclesiæ (hoc est orādus est deus vt eū emē-
B det) non tamen aliquid fieri poterit: quia nemo iudicat primam sedem, sed solius dei iudicio reseruatur: vt in.c.nemo & in.c.aliorū 9.q.3.

TVDIC q dantur diuersa remedia a doctoribus. Primū erit humilis admonitio & fraterna charitatiua correctio, quæ etiam habet locum in papa: vt dictum est supra, & dicitur in.c.nouit de iudi. & in.d.c.proposuit/& in.d.c.si papa.&.2.q.1. si peccauerit. Et fiet ista admonitio humiliter tam per dominos cardinales q̄ alios notabiles prælatos & doctos religiosos, cōmemorādo etiam q ipse debet esse exemplum sanctitatis & adducendo aliqua de sacra scriptura: iuxta illud quod dixit dñs apostolis matth. 18. & illud gregorii.in.c.præcipue.xi.q.3. & similia.

¶Secūdum remedium erit deuota oratio ad deū vt illum illuminet & emendet vel tollat de medio secundum beatum thomam in.4. di.19.q.2.ar.2. quæstiuncula.3. ad secundū argu. quia multum valet deprecatio iusti assidua. iacobi.5. Et infinita sunt exēpla in veteri lege: vt de niniuitis & assiduis orationibus moysi. Et si possibile est vniuersi fideles pro
C hoc orent, vt dici possit exaudita est oratio tua. Vñ beatus tho.in li.1.de regimine principum.c.6. dicit q si omnino contra tyrannū non potest auxilium humanū haberi, recurrēdum est ad regē omnium deū qui est adiutor in oportunitatibus in tribulatione. Et hoc remedio adiuta est ecclesia contra anastasiū 2. qui cum esset impœnitens, deus ad orationes iustorū sustulit eū de medio: cūm enim ventrē exonerare vellet, emisit intestina. 19. di. anastasius.ibi glo. Sic & hilarius contra liberium orando præualuit.

¶Tertium remedium vbi præmissa nō sufficerēt, erit illi resistere in faciem per dominos cardinales/mala eius opera exprobrādo ac rationibus conuincendo & se opponendo: sicut paulus restitit petro quia non ambulabat ad veritatem euangelii: vt in.c.testes in.§.paulus.2.q.7. Et sicut subditi resistunt prælato: vt in.§.item eum bahalam ea.cau.&.q. Et sicut exemplificat pe.de palu. si papa thesaurum ecclesię aut illius patrimonium parentibus suis dare vellet aut ecclesiam sancti petri destruere & palatia ædificare vel aliquid huiusmodi facere (quod non est verisimile posse contingere) non esset ei permittendum sed re-
D sistendum & non obediendum/sine tamen ipsius depositione. Similiter si vellet omnes episcopos deponere vel aliquid cōtra vniuersalem statum ecclesiæ attentare aut similia ex quibus turbaretur vniuersalis status ecclesiæ. glo.in.c.per principalem.9.q.3. innocē.in.c.q̄to de consue.& in.c.inquisitioni de sen.excom. Et hoc modo dicunt innocen.ostien. & archi. q non esset papa sustinendus hoc est permittendus hoc facere, sed esset ei cum humilitate & reuerentia resistendum. Et ideo dicit bal.in.c.olim de rescrip. q si papa nō vult vti ratiōibus vbi tractatur de periculo mūdi, debet compesci armis. C.de iudæ.l.nullus. Et dicit referendo archi. q volentes dirigere virgam tortuosam plicant per contrariū: & hoc non potest fieri nisi igne, & per ignem humiliatur illa virga sicut panis in igne posit⁹. Vnde subiūgit vtendū esse primo verbis, vt in.c. nouit de iudi.deinde herbis, tertio lapidibus: & vbi non sufficit virtutis ingeniū ibi valeat armorum præsidium & tutela. ¶ Et dicit etiā petrus de monte q si papa totum thesaurum ecclesiæ (qui est distribuendus pauperibus 12.q.2.autū.glo.in cle.ne romani de elec.) parentibus aut propinquis suis daret seu patrimonium ecclesiæ indebite alienaret, non

A esset permittendus sed esset ei resistendũ: nõ tamen ad eius depositionem procedi posset. Facit glo. in. c. 1. de renun. in. 6. quæ sonat ꝙ papa propter insufficientiam non est deponẽdus. & probatur in. c. si papa. 40. di. dũ loquitur de papa negligente & remisso: quod est damnatissimũ in papa secundũ alexã. & æquiparatur delicto (allegat. c. fi. de supplen. negli. prælat.) secundum eum in summa. 15. di. vbi ista omnia ponit. Facit quod in simili dicim⁹ ꝙ iudicib⁹ facientibus aliquid de facto extraiudicialiter / licet de facto armata manu eis resistere. l. prohibitũ. C. de iure fisci li. 10. notat inno. in. c. si quando de offi. delega. bal. in. l. vt vim in. 7. q. ff. de iusti. & iu. Cy. in. l. 1. C. vnde vi in fi. & bal. in. d. l. 1. C. eo. in. 14. col. glo. in l. nõ videtur. §. qui iussu. ff. de regu. iu. & doc. in regula quod quis mãdato de regu. iu. in. 6. & alex. de immol. in cõsi. 142. in. 2. volu. incipit post redditũ. Et bar. in trac. qui sint rebelles in verbo rebellando. facit tex. in. c. fi. de consti. in. 6. & late feli. in. d. c. si quando. Sicut etiam potest resisti quando præcipitur aliquid illicitum: vt patet in. c. iulianus & in. c. qui resistit. xi. q. 3. Pro hoc facit quod dicit cardi. in clemen. 1. in fi. de celebra. mis. & abb. in. c. cõquerente de resti. spolia. Constat autẽ ꝙ prælatus dicitur insufficiens quãdo dilapidat bo- B na ecclesiæ vt habetur in cap. 2. §. fi. de statu mona. Idẽ si viuit incontinenter: vt in. c. grandi de supplenda negli. præla. in. 6. Ergo secũdum illam glo. in. d. c. 1. si propter insufficientiam non est deponendus, est ei tamen resistendum.

¶ Quartum erit remedium, quod dat bal. in c. dilectus col. 3. de appel. vt per confessorem reprehendatur papa de erroribus suis, neqꝫ absoluatur nisi se emendet & prouideat ecclesiæ suæ. Sed istud forte remedium si papa esset iracundus / non esset bonum pro confessore.

¶ Quintũ remediũ est (quia vt dicit. s. tho. in secũdasecũdæ. q. 100. ar. 1. ad. 7. argu. & in. 4. sen. di. 25. q. 3. ar. 3. ad. 2. argu. papa põt icurrere simoniam sicut quilibet alius homo) nõ acceptare ea quæ male & contra reuerentiam & legem dei gesta essent per eũ: vt non acceptare promotiones prouisiones & collationes beneficiorum manifeste simoniacas. quoniam sic promoti nõ per christũ qui est ostiũ sed aliunde ecclesiam intrare præsumpserũt, qui nõ pastores ecclesiarũ sed fures & latrones arbitrãdi sunt: iuxta illud ioan. 10. amen amen dico vobis qui non intrat per ostium in ouile ouium sed ascẽdit aliunde, ille fur est & latro. & grego. talium ordinationes iudicat C falsas. 1. q. 1. ordinationes. Istud tamen remedium est particulare, scilicet cõtra simoniam committentes tantum.

¶ Sextum remedium est conuocare conciliũ generale. quæ conuocatio esset facienda per cardinales vbi ipse papa nollet illud congregare, aut illis negligentibus per alios: vtputa secundum aliquos primum per patriarchas 18. di. si episcopus. postea illis negligentibus per imperatorem, deinde in eius defectũ ipsimet prælati congregabunt seipsos & faciẽt concilium: vt de his late dictum est supra. Et ista congregatio non erit ad deponendũ papam: quia secundum ꝙ supra diximus talem potestatem concilium habere non posset secundum cardi. de turre cre. & alexan. in sum. 15. di. & petrum de monte in. q. 8. in. trac. cõcilii: vbi ponit ista remedia ad obuiãdum incorrigibilitati papæ, & allegat petrũ de palu. idem dicentem. Idem cardi. de turre cre. in trac. de po. pa. li. 2. ca. 106. in. 5. remedio. vbi ponit omnia ista remedia quæ de verbo ad verbũ habuit alex. ab eo. ¶ Qui dicũt ꝙ ista congregatio fiet ad tria cum maiori solennitate & authoritate faciẽdum: videlicet primo ad admonendũ & exhortandum papã de cor D rectione sua, denunciando ei qualiter perniciose vitę suæ exemplo vniuersã ecclesiam scandalizat & conturbat. quæ exhortatio sic a tota ecclesia facta non dubium quin magnæ virtutis & efficaciæ esset ad eius animum in bonum cõmouendum. Hoc remedio vsum videtur conciliũ congregatũ contra marcelli nũ de quo in. c. nunc autẽ. 21. di. Qui cũ audiret patres cõgregatos sciscitãtes si res ita se haberet sicut fama ad eos deduxerat ꝙ idolis thurificasset, ille cum omni humilitate cõfessus est reatum suũ adiiciens se paratũ obedire & ea facere quæ illi voluissent imponere. Secundum quod conciliũ facere deberet vbi primum non sufficeret est deuotissimis precibus & ieiuniis & operibus bonis aures diuinæ clementiæ pulsare vt dignetur ecclesiæ suæ misereri & eius pontifice aut illuminare & corrigere aut eidem ecclesiæ suæ vt expedire nouit prouidere. si. n. iuxta illud math. 18. duobus in nomine domini congregatis fiet quicquid petierint, quanto magis credendum est vbi sunt tot patres vniuersalem ecclesiam repræsentãtes & vnanimes pro subleuatione ecclesiæ / ꝙ exaudientur? Et si priora ex aliquibus causis nobis occultis nõ sufficie-

rent,tunc concilium sic coadunatũ innocabit A brachium seculare (vtputa imperatoris vel aliorum principũ) ad prouidendum de modo & forma resistendi malis quæ papa facere tētaret/ne ecclesia periclitaretur. Pro hoc. 79. di. si quis pecunia. 63. di. adrianus. el. 2. &. c. in synodo. Vnde tali pontifici volenti destruere ecclesiam debent omnes christiani resistere. 24. q. 1. c. memor. 43. di. ca. si rector. 7. q. 1. §. cum vero. Et ex his apparet ad quid prodest congregatio concilii quādo papa est criminosus licet non possit deponi. De qua congregatione supra pluries diximus.

¶ Et ad istud sextũ remedium facit quod dicit cardi. in. 23. notabili in. c. solitæ. de maio. & obe. cum notat differentiã inter pontificiam authoritatem scilicet iudiciariã ad discernendum & iudicandum, & regiam potestatē scilicet executoriam ad perficiendum. & ideo ad hoc designandum pontifex vngitur in capite sed rex in armo: vt de sacra vnc. c. vnico. §. vnde in veteri. Et allegat ad propositũ ostien. ibi in. d. c. vnico dicentē ꝙ in multis locis secularis gladius factus est sacerdotalis iudicans clericos & ecclesiastica sicut laicos & temporalia. & ꝙ spiritualis interdũ etiã ex le B gitima causa mouet guerras & nutrit, & sic factus est militaris, contra iura. c. 1. de treu. & pa. de voto ex multa. §. de clericis. 23. q. 8. in sum. & sex. c. sequentibus. Et dicit ꝙ non deficiet pestis ista donec quisꝙ suis terminis sit cōtentus de sepul. c. 1. super quæ dicit ꝙ esset salubre condere constitutionem specialem. ¶ Ex quibus ipse cardinalis dicit sæpe dixisse ꝙ esset necessarium ꝙ in concilio generali fierent constitutiones ita regulantes potestatē papæ ꝙ non absorberetur potestas aliorũ prælatorum: per quod ecclesiasticus ordo confunditur, de offi. ordi. pastoralis in glo. 1. in fi. Et refert se idem dixisse in tractatu schismatis: videlicet vbi tractat de vnione ecclesiæ faciendà in. 8. modo. Et dicit se multum super hoc institisse apud nōnullos qui ibāt ad conciliũ pisanum. subiungens ꝙ sperabatur aliqua bona conclusio. Et inter cætera dicit ꝙ deberet statui per concilium ꝙ tales constitutiones nō possent reuocari nec interpretari nisi per aliud concilium ad hoc vt daretur occasio cōuocandi concilium, quæ conuocatio fuerat omissa per centum annos scilicet a tempore concilii viennen. ex quo multæ deformitates inualuerant inter catholicos quæ non inualuissent vel fuissent sublatæ si fuissent cōcilia debitis temporibus celebrata. & ꝙ etiam super hoc esset de tempore statuēdum. ¶ Et sic C sentit ꝙ quando papa absorbet potestatē aliorum prælatorum/debet congregari conciliũ. Credo ꝙ si cardinalis vidisset ista tēpora quibus etiam præsidente cōcilio passim annihilatur iurisdictio prælatorum, longe magis admiratus & turbatus fuisset. Sed quis est qui possit facere constitutiones regulantes supremam potestatem papæ/quæ est a deo: vt in cle. pastoralis in fi. de re iudica. Cui nihil resistit: nam omnem legem positiuã superat: & sufficit in papa pro ratione voluntas. bal. in. c. 1. de consti. & in. l. 2. C. de serui. & aqua. & prouidere spectat ad deum.

¶ Septimum remedium vbi occulto dei iudicio omnia præcedentia nō haberent locum, esset ad tempus patienter tolerare quod diuina iustitia tolerat: quia non est verisimile ꝙ talis diu a deo toleraretur, sicut exemplum de ioan. 12. experiētia nos docet. vnde psal. 36. inimici domini mox vt honorificati fuerint & exaltati / deficientes sicut fumus deficient. Huiusmodi autem patientiæ habendæ causa posset assignari: quoniam vt inquit grego. li. 25. moraliũ pro qualitatibus subditorum disponuntur acta regentium, vt sæpe pro malo gregis etiã boni delinquat vita pastoris: quia secundum meritũ plebium disponuntur cor D da regentium. Vnde idem grego. in. c. ex merito. 8. q. 1 ait. ex merito plebis nonnunꝗ episcopi deprauantur, & secundũ merita aut demerita populorum disponitur a iusto iudice vita prælatorum. Vnde in vltionē peccati populorũ deus quandoꝙ permittit regnare malos: secundum illud osee. 13. dabo vobis regem in furore meo. & iob. 34. dicitur qui regnare facit hominem hypocritã propter peccata populi. Et idem dicit hiero. in. c. audacter 8. q. 1. Merito ergo tolerādum esset, tũ quia forte tale malum in capite, in ecclesia meritis subditorum eueniret, tum quia vt dicit augu. non est magnum tolerare eum qui a domino toleratur. Nec etiam timenda videtur ex huiusmodi tolerantia periclitatio totius ecclesiæ vniuersalis: sicut aliqui arguunt per illam glo. in. c. si papa, quia non est verisimile quòd ob turpem vitam seu mores vnius summi pontificis ipsa vniuersalis ecclesia (cum qua christus pollicitus est se futurum tanꝗ protectorem fortem vsꝗ ad consummationem seculi) debeat omnino perire.

A ¶ Articulus .4.

SED quia vt dictũ est quã-
do scandalizatur ecclesia in
causa fidei propter delictum
notoriũ & incorrigibilitatẽ
papę posset in concilio accu-
sari, quæro quando dicatur
scandalizari ecclesia? hoc.n. mihi semper fuit
dubium. Abb.in.c.proposuit de conces.præ-
ben.dicit ꝙ vix potest esse delictũ notoriũ in
papa per quod non scandalizetur ecclesia: iu-
xta illud prophetæ. si is qui est vnctus pecca-
uerit faciet populum delinquere scilicet pro-
pter malum exẽplum: vt in.c.magnæ de vo-
to. Sed per hoc nõ est mihi satisfactum: quia
si præsupponimus delictum notorium vni-
uersali ecclesiæ, tunc verũ erit quod dicit ab-
bas: sed hoc videtur impossibile si capimus
vniuersalem ecclesiã pro collectione fideliũ
vt in.c. ecclesia de consecra.di.1.quia quo ad
minores artifices & illos qui nunq̃ cognoue-
runt papam, quomodo scandalizabũtur qui
notitiam non habent nec habere curant? Et
semper erit maior pars istorum q̃ eorum qui
scandalizabũtur de delictis papæ, propter ip-
sorũ propria delicta & forte maiora. Et eccle-
sia cõtinet bonos simul cũ malis. 23.q.4.hæc
B autem,&.c.quidam cum bonorũ. Facit quod
ipse dixit in cap. significasti de elec. ꝙ ecclesia
quæ non errat est in omnibus fidelibus orbis.
Et sic intelligẽdo in proposito, nũq̃ casus oc-
curreret ꝙ per delictum papæ scandalizare-
tur ecclesia.

¶ Non reperio aliquem qui tãgat istam diffi-
cultatem, nec aliquis quod viderim declarat
super illã glo.in.c.si papa. Ego aũt saluo me-
liori iudicio/credo.d.glo.intelligendã de cri-
mine quod deductũ est in notorietatẽ apud
præsidentes & prælatos ecclesiarum pro ma-
iori parte & apud maiores & potiores in ec-
clesia etiam si sint laici. Et per hoc apparet nõ
esse verũ quod dixit abbas, ꝙ vix potest esse
crimen notoriũ quin scandalizetur ecclesia:
quia posset esse notorium in palatio vel in vr
be vel terris ecclesiæ immediate subiectis, ex
quo nõ esset scandalum vniuersalis ecclesiæ:
quia vltramõtani & alii non scandalizarẽtur
etiã si audirẽt papã criminosum, quia nõ cre-
derent non videntes. ¶ Quòd autem eccle-
sia capiatur aliquãdo pro præsidẽtibus in ea,
probat illud matth.18.vbi dicitur si peccaue
rit &c. dic ecclesię. vbi glo. chryso. exponit ec-
clesiæ.i.iis q præsunt. Ad idẽ glo.2.q.1.si pec
cauerit &c. exponit ecclesiæ id est sacerdoti.

¶ Similiter ꝙ pro maioribus siue potioribu
capiatur siue sint clerici siue laici, probat illud C
3.regum.8.vbi dicitur conuertit rex faciem
suã & benedixit omni ecclesiæ israel. vbi ec-
clesia non accipitur pro vniuerso israel (cum
totus populus non fuerit ibi præsens) sed vt
ex principio capituli colligitur, pro maioribꝰ
natu & principibus tribuum qui tunc erant
ibi congregati. Ad idem est quod dicitur.1.
parali.29. in prin. locutusq; est dauid rex ad
omnem ecclesiam. & tamen soli primates il-
luc cõuenerant. Et idem ad ephe.3. ibi vt in-
notescat principibus & potestatibus in cœle
stibus per ecclesiã. vbi glo. exponit.i. per apo
stolos in ecclesia prædicantes. Facit quod idẽ
abbas dicit in.d.c. significasti de elec. ꝙ conci-
lium dicitur ecclesia, licet in veritate in eo nõ
sit tota ecclesia sed repræsentatiue. in quo cõ-
cilio interueniunt habẽtes vocem decisiuam
vt cardinales/archiepiscopi/ episcopi/ patres
abbates & similes de quibus supra dictũ est.
vbi etiã potest interesse imperator & reges.
Vnde tunc satis dicitur scandalizari ecclesia
quando delictum est deductum in notorieta
tem pro maiori parte eorum qui possunt in
cõciliis generalibus interesse. Facit illud act.
15.placuit apostolis & senioribus cũ omni-
ecclesia eligere viros ex eis. vbi glo. supplet D
præter apostolos & seniores. Et sic de aliis vl-
tra episcopos: vt sunt inferiores his, qui ali-
quando reperiuntur interfuisse conciliis. Et
tunc cum res siue crimen deductum est in no
torietatẽ apud pręsidentes & pręlatos & alios
potiores pro maiori parte, si affert scandalum
(quia est delictum horrendum & graue) ve-
rũ erit quod dicit abbas/quòd vix potest esse
crimen notorium in papa quod non scanda-
lizet ecclesiam. & sufficit ꝙ pro maiori parte
præsidentes scandalizentur: quia tunc vide-
tur ꝙ ecclesia scandalizetur. sicut in simili di-
cimus factum esse ab ecclesia quod est factũ
a maiori parte capituli ipsius ecclesiæ: vt in.c.
1.& per to.de iis quæ fiunt a maio.par. Et sic
dicitur factum a concilio quod est factum a
maiori parte concilii: vt diximus supra in ar-
ticulo quot constituant generale concilium.
Et notorium facti dicimus quod cõmissum
esse non dubitatur a populo vel maiori par-
te populi. nõ enim exigitur totius populi no
titia, sed sufficit notitia maioris partis secun-
dum vin. & refert calde. & anto.in.c. vestra de
coha. cleri. & muli.

¶ Et ex his apparet quod dico ꝙ papa potest
accusari propter delictũ notorium: quia vix

potest cõtingere similis casus, videlicet ꝙ de-
A lictum sit notorium & papa incorrigibilis &
perseuerãs & scãdalosus in ecclesia circa fidẽ.
Tñ quia ad effectũ notorietatis debet esse tale delictũ quod non in occulto cõmittatur/nec quod vnico vel bino vel trino actu fuerit cõmissum. nã vt dicit bal. in authen. quod locũ in vl.q. C. de colla. notoriũ dicitur quod omnes cõtinuo vel sæpe videnr vel videre possunt. & ponit vbertus & refert anto. in repetitione. c. vestra de cohabita. cle. & muli. Et idem bal. in. l. cum fratrẽ. C. ad silleia. dicit ꝙ notorium est quod de sui natura oẽs sciũt vel eos scire est verisimile: & proprie dicitur in facto permanẽte. Bar. in authen. qui semel. C. quomodo & quando iudex. Et maxime in proposito in quo requiritur perseuerantia & incorrigibilitas & scandalum circa fidem. nõ videtur autem posse contingere ꝙ ex delicto & peccato cõmisso per papam ipse inducatur ad credendum licitum esse peccare. Sed qñ dicat̃ incorrigibilis, vide omnino doc. in c. cũ non ab homine/maxime abba. de iudi.
¶Pro ista opinione reperio augustinum de anco. in trac. de po. pa. q. 5. ar. 4. in respon. ad tertium argu. vbi dicit ꝙ aliquem esse incorrigibilem dupliciter intelligi potest. primo
B per ipsius criminis vel peccati cõtinuationẽ, quia monitus non desistit. secũdo modo per ipsius criminis pertinacem defensionem: vt quia defendit aliquod crimen quo est inuolutus (puta simoniam vel adulterium) non esse peccatum. Et hoc secundo modo dicitur papa incorrigibilis & scandalizans ecclesiam, & de tali crimine posse deponi: quia talis incorrigibilitas æquipollet hæresi. ¶ Et hãc opinionem reperio approbatã in quibusdã allegationibus factis pro eugenio/incipiũt etsi plurimi circa fi. secũdæ principalis quæstionis, cuius authorem credo fuisse petrum de monte episcopum brixiensem. Qui dicit ꝙ tunc papa dicitur per suam incorrigibilitatem scandalizare ecclesiã vniuersalem quando est incorrigibilis in defendendo suum peccatum: puta si diceret adulterium simoniã vel aliud peccatum simile iure diuino prohibitum & damnatum non esse peccatum. ad hoc tex. in cle. 1. de vsu. Quia talis ĩcorrigibilitas æquipollet hæresi: & deberet de tali pertinacia seipsum damnare sicut dicitur de hæresi. quod si postponeret requisitus, posset ab eo subtrahi obedientia secundum modos supra datos in duabus præcedentibus quæstionibus: & infra in arti. incipiente nunc successiue quæro/ papa vendit epatus & beneficia passim & notorie & est incorrigibilis & scandalizat ecclesiam &c. C

¶Articulus 5.

AMPLIUS quæro vtrũ papa possit accusari schismatis. Et aduertendũ est ꝙ schisma dicitur a scissura, quia per schisma fit in vnitate scissura. Et bal. in. c. pastoralis de rescrip. dicit ꝙ est vnũ monstrũ in natura sicut quando vnũ corpus habet duo capita. Potest autem multipliciter considerari: quia vt dicit tex. in. c. inter hæresim. 24. q. 3. inter hæresim & schisma hoc interest ꝙ hæresis peruersum dogma habet, schisma post episcopalem discessionem ab ecclesia pariter separat: tamen nullum est schisma nisi sibi aliquam hæresim confingat vt recte ab ecclesia recessisse videatur. Vnde distinguitur inter schisma & hæresim sicut inter genus & speciem & inter dispositionẽ & habitum. Quapropter omnis hæreticus est schismaticus sed non conuertitur: vt dicit ibi glo. & glo. fi. in. c. non afferamus ea. cau. q. 1. D
Et vt dicit astexanus in. 2. par. in ti. de pace articu. 6. hæresis proprie opponitur fidei, schisma vero vnitati ecclesiasticæ charitatis: & ideo sunt diuersa vitia. Et idem dicit sanctus tho. (quem omnino vide) in secunda secundæ. q. 39. ar. 1. Et archiepi. floren. in secunda par. sum. in ti. 3. ca. xi. incipit schisma autem ex superbia/cum sequenti versi. Vnde aug. in li. quæstionum euãgeliorum dicit ꝙ malum catholicum facit morum & vitæ prauitas, hæreticum facit fidei diuersitas, sed schismaticũ facit disrupta societas. Quod & refert augu. de anco. in trac. de po. pa. q. 25. ar. 2. & ibi vide vnde dicatur schismaticus & vnde hæreticus. De qua differẽtia vide etiam late per egi. in. c. in fidei de hære. in. 6. & summistas in locis propriis. Vnde hæretici proprie dicuntur zizania. sicut enim zizania cum frumento non habent communem radicem, sic nec hæretici communem fidem cum veris catholicis habent. mali catholici autem vera credentes & non vt credunt viuentes dici debent palea, & schismatici dici debent aristæ: quia aristæ & palea communem radicem habẽt cum frumento. Ita aug. de anco. vbi supra. & ibi vide ar. 4. de grauitate criminis. & glo. in. c. afferamus

A ramus.24.q.1.Quot aūt modis dicaturquis hæreticus, vide bo.glo.in.c.illi qui.24.q.3. ℂ Adde ꝙ id quod dr de differētia inter schis ma & hæresim sicut inter dispositionē & habi tum, intelligitur capiendo nomen schismatis largo mō & generaliter: non aūt capiēdo pro prie prout dicit recessum cū ptinacia ab obe dientia ecclesię, quantūcunq.n. simul cōcur rat cum hæresi, distat tamē sēp specie ab ea, cum sint peccata specie distincta: quod non est de dispositione & habitu/ genere & spe cie. licet schisma etiam proprie sumptum via sit ad hæresim: quoniam schismaticus diu es se non potest nisi sibi aliquam hæresim con fingat in defensionem dissensionis suæ. Ita di cit car. de turre cre.in.1.par.li.4.de po.pa.ca. 4.improbando glo.& doc.in.d.c.inter hære sim. Et vide albe.in ru.C.de hære. vbi dicit quod hæresis dicitur diuisio sicut schisma: & dicitur quasi eiesis ab eligo eligis quia aliam a fide eligit opinionem, allegat apostolum ad gala. si angelus de cœlo vobis aliud euangeli zauerit anathema sit. Vide tamen abb. in.c. firmissime in fi. de hære.& ibi vide vnde dr. ℂ Vnde capi potest schisma generaliter/ mi nus generaliter & stricte. Generaliter quidem

B capiendo schisma ponit diuisionem animo rum (siue licitam siue illicitam) ab vnitate siue vniuersitate. Et ita pōt sonare in bonum sicut in malum: iuxta illud ioan.9. vbi iudæis vario modo interpretantibus miraculum fa ctum per christum de cæco nato, dicitur ꝙ schisma erat inter eos. Sed hic non loquimur hoc modo de schismate, si enim aliquis discē dat vel se diuidat illicite ab aliqua particulari hominum congregatione, licet largo modo interueniat schisma / non tamen illud per quod quis videtur discedere ab vniuersitate vniōis ecclesiæ. ꝟ Minus generaliter capitur pro quacūq͂ illicita diuisiōe seu dissensiōe. & hoc mō capitur.1.ad corin.1. idipsum dicatis oēs & non sint in vobis schismata. Et sic dicit ray. in sum. in ti. de schismate, ꝙ est illicita discēs sio inter eos inter quos vnitas esse debet, vel est illicit^a ab vniuersitate seu vnitate discessus. Vtrum autem hoc modo capiendo schisma/ papa possit accusari schismatis si per hoc scā dalizatur vniuersalis ecclesia & est incorrigi bilis, dicerem idem quod diximus in præce denti articulo quando accusatur de crimine notorio scandalizāte ecclesiam vniuersalem circa fidem de quo est incorrigibilis: quia iste casus comprehenditur in illo. Vnde beatus tho. in secūdasecundæ.q.39.ar.1.dicit quod

ecclesiæ vnitas in duobus attenditur: scilicet in connexione seu communicatione mem C brorum adinuicem / & in ordine omnium mēbrorum ad vnum caput. De qua vnitate leo papa in.3. sermone ordinationis suæ di cit. licet vniuersa ecclesia dei distincta & ordi nata sit gradibus vt ex diuersis membris sacra ti corporis subsistat integritas, nos tamen om nes sicut apostolus inquit in christo iesu vnū sumus: nec quisq͂ ab alterius ita est diuisus officio vt non ad connexionem pertineat ca pitis cuiuslibet humilitas portiōis. ꝟ Schisma autem stricte sumptum secundum beatum tho. super illud.1.ad corin.1.non sint in vo bis schismata / est quando vel propter diuer sam fidei confessionem vel propter diuersas sentētias de agendis homines vnius collegii se in diuersas separant partes: secundum il lud isaiæ.22. scissuras ciuitatis dauid videbis quia multiplicatæ sunt. Vnde ostien. in sum ma dicit ꝙ schisma est illicita diuisio per ino bedientiam ab vnitate ecclesiæ facta. Anto. in tu. de schisma. dicit ꝙ schisma strictissime sumptum intendit hæresim: pro eo ꝙ omnis schismaticus intendit sibi ecclesiā constituere & vniuersalem impugnare/ quæ vna est.24. q.1. loquitur. vnde peccat in articulum fidei & vnam sanctam catholicam ecclesiam. D ℂ Abb. in ru. & anto. cap.1. eo. ti. dicunt schis ma quadrupliciter sumi. Et largissime qui dem omnes constituti in peccato mortali di cuntur schismatici.24.q.3. dixit.13.q.1. a postolicæ.1.q.1. sacerdotes. Large dicuntur excommunicati.xi.q.3. cum excommunica to &.c. seq. Ex quibus aliqui peccant aliqui non, licet sine peccato non debeat excommu nicatio ferri. de resti. spo. literas. de sen. excō. hiquisitioni. Hi tamen sunt a deo & ab eccle sia seu cœtu fidelium diuisi: sed constituti in peccato tantum/a deo & non ab ecclesia. sunt enim existentes in peccato adhuc in commu nione ecclesię. Item excommunicati possunt dici strictius diuisi, quia facilius reconcilian tur peccatores q͂ excommunicati: vt in.c. cū desideres &.c. a nobis de sen. excō. &.c. oīs de pœni. & remis. His duobus modis capiendo clarū est ꝙ papa non posset accusari: vt supra dictū est. ꝟ Stricte dicūtur schismatici qui cō iurationes faciunt cōtra epūm propriū. Et isti nō sunt suspēsi sed suspēdendi secundū inno. & ostien. & anto. in rubrica. Itē magis stricte schismatici dicuntur qui proprium episcopū eiiciūt de sede episcopali/ eam sibi occupātes & presbyteros suos facientes & etiam consti

tutiones.7.q.1.scire.24.q.3.inter hæresim.
A Et etiam hi casus non conueniunt in papa.
¶ Sed strictissime schismatici sunt illi qui di-
uidunt se ab vnitate romanæ ecclesiæ consti-
tuendo sibi ecclesiam & ordinando clericos
& sacerdotes & faciendo sibi constitutiones
7.q.1.nouatianus.24.q.1.loquitur.24.q.3.
inter hæresim. Vnde abb.in.c.atsi clerici in
15.col.de iudi.dicit ꝙ aut aliquis credit ec-
clesiam esse penes alterum tantum / quando
aliqui se gerunt pro summis pontificibus. &
potest esse schisma sine hæresi.allegat glo. sin
gularem.24.q.1.§.1. Aut credit ecclesiam
posse consistere penes duos in solidum. &
est schisma cum hæresi. Et idem ipse replicat
in ru.de schisma. de quo aliquid infra clarius
dicitur. Glo.tamen.24.q.1.in summa dicit
ꝙ schisma non potest esse sine hæresi nisi in
summo pontifice si duo crearentur & quili-
bet contenderet ecclesiam apud se esse. &
idem milis in verbo schisma. Quod credo
intelligi de schismate strictissime sumpto. &
idem abb.in.c.firmissime de hære. Capiendo
autem isto & vltimo modo vtrum papa pos-
sit accusari schismatis, videtur ꝙ non: quia
nō potest seipsum separare ab vnitate eccle
siæ, quia nullus potest a seipso separari. Vn-
B de cum papa sit caput ipsius ecclesiæ (secun-
dum ꝙ dicit ostien.& sanctus tho. in opuscu
lo contra errores græcorum.c.66.) non pōt
in eum cadere huiusmodi schisma/ loquēdo
in vno vero & indubitato papa. Item in eum
in quo & apud quem est ecclesia (sicut est pa
pa.24.q.1.loquitur/&.c.didicimus) non ca-
dit schisma. imo per separationē ab eo incur-
ritur schisma secundum illud cypriani in.c.
scire.7.q.1.
¶ Quid dicendum? Clarum est ꝙ si loqui-
mur de schismate quod habet inclusam hæ-
resim, non dubitandum est ꝙ papa potest ac
cusari.40.di.c.si papa. quando enim papa per-
sistit in schismate vel fouet illud longo tem-
pore, tunc non tam dicitur schismaticus ꝙ̄
hæreticus: vt vult illa glo.in.c.inter hæresim.
24.q.3.& ponit sanctus tho. in secūda secun
dæ.q.39.ar.1. ponit & sequitur petrus de
monte in quæstione an papa sit maior conci-
lio, in.2.conclusione in.3.char. in sua monar-
chia. Sed dubium est quando non habet hæ-
resim inclusam: in quod non videtur papa
posse incidere: cum ipse sit caput ecclesiæ, vt
dictum est. Sed dic ꝙ quantūcunque ipse sit ca
put ecclesiæ, potest fieri schismaticus. Primo

hoc probatur in duobus contendentibus de C
papatu quorum vterque se credit verum pa-
pam. nam hi sunt schismatici & non hæreti-
ci: vt vult glo.in summa in versi. qui ergo in
fine ipsius.24.q.1. Item si duobus contendē
tibus etiam ille qui esset verus papa (licet a-
pud aliquos dubius) esset pertinaciter negli-
gens ad procurandum vnionem ecclesiæ &
nollet facere quod in se esset pro vnione ec-
clesiæ redintegranda, talis videretur nutritor
& fautor schismatis & argueretur schismati-
cus: vt fuit dictum de benedicto.13.& gre-
gorio.12. Item probatur sic. papa potest sepa
rare se sine aliqua rationabili causa sed ex sua
pura voluntate a corpore ecclesiæ & collegio
sacerdotum per non obseruantiam eorum
quæ vniuersalis ecclesia ex traditione aposto
lorum obseruat.xi.di.ca.ecclesiarum. aut per
non obseruantiam eorum quæ per vniuersa
lia concilia aut apostolicæ sedis authoritate
sunt vniuersaliter ordinata / maxime ad cul-
tum diuinum: quia forte non vult seruare il-
lud quod vniuersalis ritus ecclesiasticorum
seruat: vtputa qa nō vult celebrare in vesti-
bus sacris aut locis sacratis aut cum luminari
bus aut signare se signo crucis (sicut reliqui
sacerdotes faciunt) & similia quæ sunt gene-
raliter ordinata ad perpetuam vtilitatem: D
contra.c.quæ ad perpetuam &.c.violatores
&.c.sunt quidam &.c.contra statuta.25.q.1.
Ergo videtur ꝙ papa in talibus diuidendo se
ab obseruantia vniuersalis ecclesię cum per-
tinacia / possit in schisma incidere. Ita dicit
car.de turre cre. in prima parte quarti li. de
po.pa.ca.xi. Qui respondet ad contraria su-
pra allegata, ꝙ non tantum committit schis-
ma qui se subtrahit ab obedientia papæ sed
qui se subtrahit ab obedientia capitis prin-
cipalis ipsius ecclesiæ/ hoc est christi. vnde pa
pa bene potest se separare per inobedien-
tiam a capite hoc est christo/ & ab institutio-
ne apostolicę sedis, inquantum se diuidit ab
obseruantia eorum quæ sancti patres in sede
apostolica ad communem ecclesiæ vtilita-
tem constituerunt. & ideo dicitur quòd pa-
pa potest incidere in schisma se subtrahen-
do ab vniuersali ecclesia. ¶ Ad id autē quod
dicitur quòd apud eum est ecclesia, dicit ve-
rum esse quando ipse manet subiectus capi-
ti christo cuius est vicarius: recognoscendo
suam potestatem dependere ab eo / & obser-
uantiis vniuersalis ecclesiæ ipsius christi spō-
sæ se conformando.

A ¶ Item hoc clarius posuit etiam egi.in.d.ca:
in fidei de hære.vbi referendo dicta cuiusdã
fratris santii de muleriis magistri ĩ theologia,
dicit possibile esse vt papa sit schismatic⁹. An
tecedens patet:quia papa habet libertatem ta
lia faciendi & peiora. Consequentia proba-
tur:quia vt dicit sanctus tho.in secũda secun-
dæ.q.39.ar.1.in corpore arti. schismatici di-
cuntur qui subesse renuunt summo pontifi-
ci & qui membris ecclesiæ ei subiectis com-
municare recusant. ergo ab opposito etiam
schismatici dicuntur qui subsunt antisum-
mo pontifici vt bono capiti & eius membris
tanq̃ catholicis communicãt. In quo casu ve
rus papa esset diuisus a se inquantum est ca-
put ecclesiæ, non autem esset diuisus a se in-
quãtum est homo. Et per hoc respõdetur ad
argumen.ꝙ ideo papa non potest esse schis-
maticus quia non potest esse a seipso diuisus.
¶ Et hoc etiã ponit expresse petrus de ancha.
in trac.de schismate in.1.q.in.3.char.ponen-
do exemplum in papa qui aliquid attentaret
contra quattuor euangelia & contra decreta
4.conciliorum. Et allegat in exemplum quæ
dicuntur in.c.q̃to de consue. per inno. & in
c.sunt quidam.25.q.1.&.c.sicut.15.di.&.1.
q.7.c.etsi illa, & quod notatur de sen.excom.
B nulli. Cum vt ipse dicit sint multa in quibus
non habet potestatem: vt in specu.in ti.de di-
spensa.in.§.nunc breuiter per totum illum
§.quia ex talibus redditur suspectus de hæ-
resi: vt in.c.anastasius.19.di.&.5.q.1.quidã,
ibi archi.in verbo errare.quia dicitur tunc er
rare cum aliquid statuit contra articulos fidei
vel contra statum vniuersalis ecclesiæ.
¶ VNDE cum quæritur vtrum ipse pos-
sit accusari de schismate, considerandum est ꝙ
si capimus schisma largo modo/non sonat in
hæresim, & in illo dicendum est prout dixi-
mus de alio crimine notorio scandalizante
ecclesiam de quo est incorrigibilis.vbi volui
ꝙ si sit tale scandalum etiam circa fidem, po-
test accusari/licet non deponi. ¶ Si vero capi
mus schisma strictissime, tunc aut vult consti
tuere aliam ecclesiam oĩno se diuidẽdo ab ec
clesia romana. & isto modo fit schismaticus
schismate quod sonat in hæresim: vt potest
poni exemplum secundum ꝙ supra proxime
diximus, & sicut faciunt græci. quia tunc est
hæreticus, & venit contra illum articulum fi-
dei & vnam sanctam catholicam ecclesiã: vt
dicit abb. in ru.de schisma, & anto. de bu.in
c.1.co.ti. & idem abb.in.c.at si clerici in prin.
in.15.col.de iudi. Et isto modo pcedunt quæ
dicuntur ꝙ schisma non est sine hæresi: vt in
dicto.c.inter hæresim. Et isto modo dicit hie- C
ro.nullum esse schisma quod non aliquã hæ
resim confingat vt recte ab ecclesia videatur
recessisse. Et isto modo poterit accusari, quia
hæreticus.d.c.si papa. ¶ Si vero nõ constituit
aliã ecclesiam imo credit totã ecclesiam esse
apud se (vt contingere posset qñ duo vel plu
res contendunt de papatu: nam tunc quilibet
eorum credit vnitatem ecclesiæ & illam esse
apud se, nec impugnant romanam ecclesiam.
& tales sunt schismatici & non hæretici: vt di
cit abb.in.d.ru.& anto.in.d.cap.1.) isto ca-
su vtrum possit accusari de schismate, dico ꝙ
si est schisma inueteratum/istud transit in hæ
resim: quia tales videntur inducere nouũ ri-
tum prorsus diuersum a ritu antiquo populi
christiani: videlicet nutriendi infantes excres
cẽtes ad duo capita velut monstrũ: hoc est ad
duos summos pontifices (& ad duo collegia
cardinalium) cum nõ possit esse nisi vnus.7.
q.1.factus est cornelius.& ioan.10.factum
est vnũ ouile & vnus pastor, ponit glo. in cle
ad nostrum de hære. Et cum res inueterascit,
possunt credere christiani ꝙ papa non sit ve-
rus dei vicarius & ꝙ non gerat vicem ie-
su christi in terris, & parit derisum & vilipen
duntur censuræ: nam vnus excõicat & inter- D
dicit fauẽtes alteri & alius ecõtra: & propter
huiuscemodi cõtrarietates sequuntur multi
errores, maxĩe ex promotionibus episcopo-
rum & aliorũ prælatorũ. Ita dicit mathesil.in
additione ad trac. schismatis anto.de bu.in.7.
argumento pro parte affirmatiua. Et idem in
responsiõe ad obiecta, vbi dicit ꝙ quãdo schis
ma est inueteratum est hæresis, & venit con-
tra articulum & vnam sanctã catholicam ec-
clesiam. Nec vt ipse dicit tuetur eos ꝙ nõ crẽ
dunt posse esse duas ecclesias vel duos põti-
fices & duo collegia cardinalium, sed credũt
esse vnum licet sit hæsitatio de subiecto.i.an
sit hoc vel illud, quia hoc est illudere legi diui
næ ex quo tam longo tempore talem perple
xitatem passi sunt, & diuisionem nutritam fo
uere dicuntur vt fixis altius radicibus plus du
rare possit. Vnde propter prauam intentionẽ
cum opere subsequuto sunt puniẽdi sicut hæ
retici: vtpote qui de facto non minus diuidũt
ecclesiam q̃ si docerent posse esse plures ec-
clesias argu.c.nuper &.c.fi.de biga.
¶ Idem etiam dicit goffre in ti.de schisma.
in summa: scilicet ꝙ schisma radicatum, est
hæresis. Idem etiam raymundus de penna
forti, ꝙ schisma quod diu durauit incidit in

hæresim in ti.de schisma. Idem etiam ostien.
A in summa eo.ti.in. § .vnde dicatur. Et idem
astexanus in.3.parte in ti.de pace arti.6. Idē
etiam petrus de ancha, in trac. de schismate
in. 1. &.2.q. vbi non solum ipsos dicit esse
schismaticos sed etiam omnes illis adhæren-
tes ratione tam inueterati schismatis. Et idem
petrus de ancha. in responsione facta in con-
cilio ad oratores regis in.3. char. allegat no-
tata.24.q.1. non afferamus. & ea.cau.q.3. in-
ter hæresim. similiter tex.24.q.1. vbi sana. &
c.in nomine domini.23.di. Imo idem pe. de
ancha.in.d.trac.dicit tales in hæresim vel sal-
tem in suspitionem hæresis incidisse. Et ad
præmissa de inueterato schismate, per illum
tex.c.in nomine domini.23.di. dicit tales
antichristos inuasores & destructores chri-
stianitatis nuncupari. tex. est hiero.in.d.c. in-
ter heresim & ibi dicitur.24.q.3. & aug.in li.
contra cresconium grammaticum, que infra
latius refero.

¶ Nunc ergo si schisma est inueteratum, ex
quo transit in hæresim/ poterit accusari vt hæ
reticus.d.c.si papa. Et ita legitur factum tem-
pore schismatis gregorii.12. & benedicti
13. & ioannis.23. qui in concilio constan-
tien. fuerunt priuati tanq̄ nutritores antiqua
ti schismatis: licet gregorius præueniendo
B cesserit. Et ita ꝙ possint etiam tanq̄ suspecti
de hæresi accusari, ponit petrus de ancha. de
eis in.d.trac.schismatis in.2.q. vbi dicit ꝙ hāc
conclusionem vidit approbatam sub sigillis
collegiorum omnium magistrorum theolo
giæ & doctorum iuris canonici & ciuilis ciui
tatis bononiē. & vniuersitatis parisiensis. Et
idem (ꝙ possit papa accusari de tali schisma-
te) ponit egi.in.c.si papa in versi. sextum du-
bium.40.di. Et rosellus in sua monar.in.q. an
dignitas papatus semel quæsita possit perdi
in.5.char. Et hoc modo potest limitari quod
dicit abb.in.d.c. at si clerici: videlicet nisi esset
schisma inueteratum. Et similiter dico ꝙ po-
terit accusari tanq̄ schismaticus si se papam
contenderet credendo ecclesiam posse habe-
re duos romanos pontifices: quia esset hære-
ticus, & necessario crederet duas ecclesias/ cō
tra illud & vnam sanctam catholicam eccle-
siam. Ita dicit.d.anto.in.d.ca.1.de schisma. &
abb.in.d.cap. at si clerici. vbi dicit sic intelligi
glo.7.q.1. non autem.

¶ Sed si non esset schisma inueteratum/ & re
quisitus faceret quicquid posset ad tollēdum
schisma / & esset paratus facere omnia quæ
per sacrum icumenicum concilium ordina-
rentur pro sedando schismate, tunc non cre- C
derem eum posse accusari/ maxime si nō fuis
set author exorti schismatis. Facit quod dicit
ꝙ schismatici redeuntes semper sunt recipiē
di, sed non hæreticus postq̄ est relapsus: vidi
cit aug.de anco.in.d.trac.de po.pa.q.25.ar.
4. Seu si detractaret sedare schisma vel in hoc
esset remissus seu negligens, credo arguēdo
a minori ꝙ posset accusari per illam glo.in
d.c.si papa (vt dictum est supra) propter scā-
dalizationem vniuersalis ecclesiæ. Et istud
etiam videtur velle rosellus in.q. an dignitas
papatus semel quæsita possit pdi. de quo vide
quod dico infra an papa possit deponi prop-
ter schisma. Imo contra talem schismaticum
potest imperator indicere bellum: vt ponit
abb.sicu.in.c.sicutel.2.de iureiu. & idem pe.
de ancha.in regula accessorium in.82.col.in
fi.de regu.iu.

¶ Sed contra illud quod dictum est supra (ꝙ
qñ schisma est inueteratū / transit in hæresim
& de eo pōt accusari) facit ēt quod dicit abb.
in ru.de schisma.in fi. vbi quando quæstio est
dubia de pontificatu & maxime ex facto in-
tricato & diuturno, exemplificando in schis-
mate ioan.gregorii & benedicti/ dicit ꝙ tunc
tales non essent excommunicati & euitarent
excommunicationē & peccatū: argu.l. regu D
la &.l.2.ff.de iuris & facti igno. &.c. ad aposto
licę de cle.excō.minis. &.c. vt animarū de cō-
sti. in.6. & idem refert ibi ioannes de ana.
¶ Hoc idem per plures ratiōes ponit archie.
flo.in.2.par.summæ in ti.3. de superbia.c.xi.
§.sed quid cum duo, tum ex ignorantia facti,
tum ex ignorantia iuris: quia dubitabatur
apud peritissimos an in electione vrbani.6.
fuisset talis metus qui caderet in constantem
virum, & vtrum fuisset purgatus. Et ibi ponit
de iacob qui cognouit liam non vxorem pro
rachele vxore sua. Ponit quoq; quando igno
rantia facti vel iuris excusat. & dicit ꝙ illi qui
habuerunt notitiam & peritiam facti & iuris
in illo schismate, fuerunt vere schismatici.
& illi qui non ex conscientia quia sic crede-
bant adhærebant nunc vni nunc alteri solum
ducti cupiditate rerum temporalium, nō ex-
cusabantur a peccato. Et ibi multum ad
longum refert totam seriem illius schisma-
tis.

¶ Adde ꝙ idem in simili ponit bal.in.l. mag
nam in prin. C. de contra. & commit. sti
pu. & bar.in.l.si quis delegauerit. ff. de noua-
tiōibus. & in.l.si cui de lega.1. & dy. in regula
imputare de regu. iu. in.6. videlicet quod

A vbi est factum de longinquo & intricatum, quis excusatur. Vnde dicit bal.in.l.cum ita, tus.C.de ordi.cogni.quòd tempore schismatis quis potest esse neutralis. Et idem bal.in cap. cum contingat circa fi.de rescrip. dicit quòd quando ratio est obscura, neutri est parendum/ & non cogitur quis præstare præcipitem obedientiam nec gratificari ancipiti via. allegat cap.domino guerram/ hic finitur lex. & inducit pro regibus qui sunt indifferentes tempore schismatis. ¶ Et idem videtur vel le abb.in.c. firmissime de hære. in dicente se papam & alium antipapam. Cuius dicta dicerem posse intelligi in duobus nouiter in discordia assumptis quorum vterq; credit se papam. vel intelligi in persona illius qui post inueteratum schisma nouiter assumitur in papam ex vna parte, qui nouus non fouet schisma & propter factum intricatum credit illum fuisse verum papam in cuius locũ ipse successit, sed facit quantum est in se ad sedandum schisma: & non in illis qui diu steterunt in schismate. vel loquitur respectu adhærentium & subditorum qui propter factum intrigatum credunt papam suum esse verum & indubitatum papam: vt dicit abbas

B in.d.cap. firmissime de hære. Et ita intelligo quod dicit egi.in cle.dudũ in prin. de sepul. & ioan.de ana.in ru.de schisma.

¶ Qualiter autem etiam in istis admittatur excusatio, dic vt dicit car.de turre cre.(cuius dicta mihi placent)in.1.par.4.li.c.14.de po. pa: vbi ponit quinq; veras propositiones quas optime probat. & respondet ad illos qui similiter volunt tales adhærentes & subditos excusari: vide eum omnino.

¶ Et etiam vide omnino archie. flo.in.d. versi.sed quid cum duo. vbi similiter in fi. ad propositum elicit plures alias conclusiones cancellarii parisiensis approbatas per doctores totius vniuersitatis. & ibi etiam de sententiis & censuris quæ fulminatæ fuerant ab vtraq; parte contra alteram/ dicit quòd non erant curandæ tanquàm a non suo iudice fulminatæ. ¶ Et ibi preterea recitat quattuor documenta eiusdem doctoris. Primum est q; inter homines eiusdem obedientiæ expedit adhærere sententiis latis a suo superiore credito. Et hoc primum placet ei: quia alias sequerentur multa inconuenientia & confusio magna. Secundum documentum est de casibus reseruatis papæ(de dispensationibus & aliis in foro conscientiæ vel iudiciali) q; possunt homines secundum credulitatem suę partis tenere & scipsos quietare: neutrales aũt possunt recurrere ad ordinarios suos, C sed hoc vltimum de neutralibus nõ placet archiepiscopo. Tertium documentum(quod similiter ei non placet) est q; ad quancunq; ecclesiam quis venerit, illius morem seruabit si non vult cuiq̃ esse grauis nec quenq̃ sibi: iuxta illud ambro.de ieiunio. 12.di. ca. illa. Quod improbat ratione vnitatis iurisditionis, quæ debet esse in vno vel vero vel præsumpto pon. a quo in alios deriuetur 24.q.1.cap. loquitur. Quartum documentum est quòd vbi homo nihil in se sentit carnale vel tenebrosum trahens eum ad tenendum istam partem vel illam non debet sibi seruare scrupulos. Quæ omnia intelligit in dubio schismate & non in euidenti & eo quod clare a non passionatis facile percipitur. allegat illud pelagii.24.q.1.c.schisma.

¶ Et ad præmissa facit quod dicit rosel.in monar. in.q.vtrum papa possit perdere dignitatem semel quæsitam in.6.char. Qui allegando glo.24.q.1. in summa & glo. 2. ca. cau.&.q.cap.didicimus (quæ voluerunt q; duobus contendentibus de papatu neuter sit schismaticus)dicit quòd est contra tex. in cap.1. de schisma. vbi guido & octauia, D nus qui contendebant cum alexandro de pontificatu fuerunt schismatici, & alexander non. Ideo dicit q; illę glo. debent intelligi q̃n quilibet de pontificatu contendens ex probabili dubio mouetur ad se prætendendũ papã tunc enim quilibet excusatur a schismate.l.1. §.cæterum(vbi bonus tex.).ff.de ven.inspi. l.de ætate. §.ex causa.ff.de interro.act.l.qd si fugitiuus. §.apud labeoẽm.ff.de ædi.edic.& videtur tex.in.l.penul.ff.de adul. Et etiam si ambo nullum ius haberent in papatu/ probabiliter tamen arbitraretur alter eorũ q; esset papa, in nullo delicto taliter ius papatus prosequens deberet iudicari. Et ad.d.c.1. respondet q; ibi alexãder erat verus papa & octauianus & guido iniuste se opponebant. & ideo illi q; iniuste se opponebant sunt iudicati schismatici: quia non erat in eis aliquod probabile dubium q; aliquis ipsorum posset esse papa: quia constabat q; alexander erat verus papa. Et idem allegat de symmacho de quo.17. di. §.hinc etiam. Voluit tamen finaliter q; tũc non excusentur q̃n moniti non curant, & timentes ne deponantur protrahunt. Vide eũ late de hoc. & iunge quod infra dico vtrũ papa possit deponi propter schisma.

¶ Alioquin non esset verum quod dicit abb. A quia schisma inueteratum transit in hæresim: vt omnes volunt, & tex. & ibi doc. in d. c. inter hæresim. Quod & ponit sanctus aug. cōtra cresconium grāmaticum dicēs, inter schisma & hæresim magis eam distinctionem approbo qua dicitur schisma esse recens cōgregationis ex aliqua sentētiarum diuersitate dissensio: nec enim fieri potest nisi diuersum aliquid sequantur qui faciunt: hæresis etiam est schisma inueteratum. ¶ Quinimo petrus de ancha. multum exacte discutiendo istum articulum in prima quæstiōe tractatus de schismate, cōcludit tunc fuisse verū schisma & ambos fuisse schismaticos ꝑprie. Et ibi respōdet ad glo. in summa. 24. q. 1. & ad rationē de excusatiōe varietatis opinionū, ꝙ nulla pōt eē excusatio vbi plura dātur capita: nec excusat si credatur quod verum est in fide, allegat tex. in. c. aduocauit. 24. q. 1. & ait ꝙ nec glo. loquitur in schismate inueterato. Et per hoc patet quomodo debeat intelligi dictum abbatis. Item alio modo intelligit glo. quando duo de recenti sunt creati & probabiliter dubitatur vter eorum sit papa. Vnde patet ꝙ debet abb. intelligi vt infra. ¶ Imo idem petrus de ancha. est de directo contra dictum abba. etiā respectu adhærentium: nam per particularia B cōsilia peritissimorum virorū qui in illo schismate fuerunt multum contrarii (vt patet ex bal. in. l. 1. C. si quis aliquem testa. prohi.) eos non excusat, ex quo duo inspiciebantur capita in ecclesia/contra illum articulum & vnam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam: & quia istud iudicium erat concilii vniuersalis siue icumenici. & ita etiam in schismate inueterato quis non excusatur. ¶ Seipsum limitat abb. in. c. quia diligentia de elec. & dicit tempore dicti schismatis fuisse respōsum ad illam glo. in summa. 24. q. 1. vt dixi supra. Et ad ista adde quæ dicuntur supra in quæstione vtrum cardinales quidiscesserunt a iulio proprie dicantūr schismatici.

¶ Arti. 6.

CONSEQVENter quæro hic quid si romani admitterēt papam schismaticum, vtrum roma posset priuari omnibus priuilegiis & immunitatibus ꝓ romanos pontifices concessis vel saltem ab eis suspendi: Hanc quæstionem ponit albe. in. l. iubemus. C. de sacrosan. ec. C cle. & dicit eam occurrisse de facto tempore ioannis. 22. quia tunc populus romanus recepit ludouicum de bauaria qui se gerebat pro imperatore contra processus domini papæ, & idem populus ac clerus ro. elegerunt in antipapam quendam fratrem petrum de corbario ordinis minorum, a quo multi cardinales creati sunt. Vbi etiam connumerat varia priuilegia ecclesiæ romanæ.

¶ DE QVO schismate multa scribit ioannes aluarus in suo tractatu de planctu ecclesiæ & de. ioan. 22. qui ex his commotus voluit priuare vrbem romam omnibus priuilegiis saltem ad tempus. Et habito consilio cum doctissimis viris (maxime cum oldrado) fuit responsum ꝙ non licebat nec debebat nec expediebat. Et hæc probat per bonas rationes, & sunt de verbo ad verbum cōsilium oldradi. 62. incipit & circa. Et ibi concludit expediens esse ꝙ prædicetur crux contra tales tanꝗ schismaticos potiusꝗ roma priuetur priuilegiis suis. Et ibi dicit ꝙ licet similis pestis fuerit multotiens in vrbe, nusꝗ reperitur ꝙ per processus & ademptionē priuilegiorum cessauerit: sed semper similes schismatici in sedem intrusi fuerunt humano auxilio expulsi. ¶ Et adducit multa exempla. pri D mū de leone & adriano quando carolus cepit desiderium/ vicit longobardos & ecclesiā restituit. 23. q. 8. hortatu. & 63. di. adrianus el. 2. Itē de leone ab vrbe expulso & creato bñdicto: qui ab othone postea capt⁹/ missus est exul in saxoniam. 63. di. in synodo. Item de ioan. 12. qui expulsus fuit per crescentiū patritium: quo fugato per othonem tertium creatus fuit gregoius. 5. qui erat de genere othonis. Et postea reuerso crescētio gregorius expulsus est & creatus ioānes episcopus placentinus, quem nicolaum quintum nuncuparunt: qui per othonē vna cum crescentio captus membratim laceratus fuit.

¶ Omnia ista ēt refert catal. in trac. facto pro ioan. 23. contra gregorium. 12. ponens etiā de guidone & octauiano qui iniuste cathedrā occuparunt. Fuit autem octauianus vocatus victor, & vixit annis. 9. mensibus. 7. in cathedra. cui successit guido, qui vocatus fuit paschalis. Quorū facta damnantur de schisma. c. 1. Similiter de octauiano cōtra papā alexādrū ponunt doc. de elec. quia diligentia. Similiter de roberto & vualdemario schismaticis: vt in. c. a nobis de sacra. nō iterā. Item federi

A cus primus contra innocentium.3.schisma mouit,& similiter otho quem inno.excōmunicauerat. Idem fecit federicus.3. contra gregorium.9. qui per innocentium.4.fuit in cōcilio lugdunen.depositus: vt in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6. Vltimate ponit de ladislao rege & ecclesiæ feudatario: qui schismaticus aduersus ioan.23.insurgebat. Et contra eum multa adducit quæ accepit ex eodem oldrado in.d.consi.62.& concludit ꝙ contra eum erat crux prædicanda & indulgentiæ concedendæ.23.q.8.c.omni timore.

¶Et si quis voluerit habere notitiā oīm schismatū in veteri & nouo testamēto, videat ioā. gerson cancellariū parisien. qui in prima parte sui trac. omnia connumerat. Et vide cardi. de turre cre. qui enumerat.22.schismata quę fuerūt in ecclesia i trac. schismatis.c.9. Habeo etiam trac. doctissimi viri cuius nomen ignoro, in quo enumerantur.23.schismata.

¶Nec quia finis belli dubius est/omitti debet quin etiam personaliter eis opponatur.24. q.1.memor. &.23.q.8. omni timore.& ibi promittitur salus æterna mouentibus pro fide bellum.& in.c.omnium.23.q.5. ¶ Et quia ecclesia veritatem sequitur, semper vincit & præualet in perpetuum.3.esdræ.3.&.4.&.8.

B di.c.consuetudo. Est enim fundata super solidam petram. & ideo ruere non potest.24. q.1.c.loquitur. Et licet nauicula petri possit fluctuare, tamē non potest perire.24.q.1.nō turbatur. Nam vera religio casui subiacere non potest: vt in epistola inter claras. Et schismatici licet inter vitia feruēāt, incrementa tamen habere non possunt.7.q.1.nouatianus. ¶ Idē etiā ponit quod ipse oldradus ioannes de ana.& sequitur in ru. de schisma. Et huius exemplo allegat idem fuisse factū per eugenium quartum anno domini.1445. qui hortatus est delphinum vt faceret bellū contra basilienses.

¶ET AD præmissa facit quod dicitur ꝙ papa non potest mutare sedem suam de roma ad alium locū, quia mandato domini sedes de antiochia trāslata fuit romā.24.q.1.c. rogamus.& sic esset cōtra præceptum dñi. Et hoc tenet archi.in.d.c. rogamus & in.c.fundamenta de elec.in.6.& dicitur in.c. ego. N. de iureiu. per abb. facit tex.in.c. mutationes 7.q.1.& idem abb.in.c. per venerabilem qui filii sint legi. Et idem etiam tenuit ockam in 2.par.li.5.c.21.qui dicit ꝙ.xi.anni fluxerant a passione domini quando sedes fuit translata romā. septem enim annis sedit petrus antiochiæ: &.4. annis ante tenuit cathedram absꝙ appropriatione alicuius ecclesię.& ideo ecclesia antiochena illis.7.annis habuit principatum super alias ecclesias. Et albericus in l.gloriosissimo in prin. C.de summa trini. vbi dicit ꝙ aliquando de facto fuit translata: vt patet in clemente quinto qui transtulit eam vltra montes & ibi permansit longo tempore. propterea ludouicus dux bauariæ/postea se gerens pro imperatore, fecit legem ꝙ non liceret transferre sedem de roma. Sed iste bauarus fuit tyrannus non imperator/vt tactum est supra: ideo non potuit valere lex eius. & alioqui non valuisset quia posuisset falcem in messem alienam: vt dicit petrus de monte in.1.q.suæ monar. ad hoc.c. venerabilem de elec. Facit quod dicitur in.c. cum ad verū.96. di.& in.c. ecclesia de cōsti. ¶ Et de istius tyrannide etiam ponit aluarus de planctu eccle. in prin. operis. Qui etiā dicit ibidem in.31.arti. ꝙ licet papa non possit trāsferre sedem de roma in aliam ciuitatem propter translationē factam mādato domini de antiochia (vbi sederat petrus annis septem) in vrbem romā d.c. rogamus.24.q.1. (quia non est discipulus super magistrū.24.q.1.cum beatissimus. nec seruus maior domino suo ioā.13.& maiori potestati semper est obediendum.xi.q.3. qui resistit/&.c. si is qui præest) ob hoc tamē papa nō cogit̄ stare romę.& hoc probat pluribus rationibus. Nec a romana ciuitate vel sede iurisditionem recipit sed a deo.22.di.c. 1.21.di.c. in nouo/&.c. q̄uis. Nec vocatur papa romanus sed vniuersalis ecclesiæ, quæ est sponsa eius sicut christi. Large tamen appellatur papa romanus: vt in.c. ego. N. de iureiu. & in authē. de ecclesiaſ. ti. in prin. §.1.colla. 9. ibi sanctissimū senioris romæ papā.&.97. di. victor in prin.22.di.c. vl. Et quandoꝙ dicitur romanus pontifex.c.1.de consti. in.6. Et quantumcūꝙ habeat specialem episcopatum romæ & specialem ac determinatā diocesim sicut alius quisꝙ præsul (in qua etiam facit suum vicarium, qui est vicarius episcopi romani & non papæ: vt in.c. sua de officio vica. vbi de hoc) tamen est papa vniuersalis ecclesiæ. quia licet dicatur romanus pontifex, sonat tamen in plenitudinem potestatis vniuersalis ecclesiæ: vt in.c. ad honorem de autho.& vsu pal.2.q.6. si quis putauerit/&.c. qui scit. Et quod dicatur romanæ & vniuersalis ecclesiæ pontifex est tex. in.c. in nomine domini.23.di. in prin.

¶Verūtamen sanctus grego. scribens alexā C D

drino patriarchę qui eum vniuersalis ecclesię
papam appellauerat, ex humilitate rescripsit.
A peto nõ faciat mihi hoc vltra dulcissima san-
ctitas vestra, quia vobis subtrahitur quod al-
teri plusq̃ ratio exigit præbetur. 99. di. c. ecce.
Sic etiam ex humilitate loquitur in singulari:
vt in. c. nihil de præscrip. De hoc tamen vtrũ
dicatur vniuersalis ecclesiæ vel romanæ ec-
clesiæ papa & quomodo, vide quod dico in-
fra in arti. an papa sit maior concilio.

¶ Et quo ad id quod dicit alberi. de clemente
5. ꝙ de facto transtulit sedem vltra montes,
respondetur ꝙ nõ fuit proprie trãslatio: quia
sedes romana non fuit priuata sua prioritate
& constituta siue facta prima sedes auinionẽ,
sed tantum dicitur non fecisse residentiam in
ecclesia romana. Vnde legitur in vita grego
rii. xi. ꝙ cum argueret quẽdam prælatũ qua-
re non resideret in ecclesia sua, ille respondit
& tu pater sancte quare non resides in eccle-
sia tua/ loquens de romana ecclesia: qua de te
e gallia ad vrbem rediit/ & curiam ad vrbem
reduxit. ex quo habetur ꝙ licet traheret mo-
rã in gallia, non tamen ob id dicebatur sedes
romana translata auinionem.

¶ Ego tamen non credo simpliciter verum
quod dicit aluarus (ꝙ licet non possit sedes
B romana alio transferri/ non tamen propterea
cogitur papa stare romæ) quando pontifices
vellent perpetuo stare absentes & trahere mo
ram alibi q̃ in vrbe. tum ad periculum schis-
matis vitandum: vt dictum est de bauaro su-
pra, cuius tempore propter papæ diutinam
absentiam causatum est schisma. tum quia
virtualiter & per indirectum esset transferre
sedem: quod fieri non potest/ vt dictum est.
Item quia & quilibet episcopus & archiepis-
copus tenetur residere in ecclesia sua: vt in. c.
ex tuæ/ & c. qualiter de cleri. non resi. Et cardi
nalis ob non residentiam in ecclesia & paro-
chia sua (quia quinquennio fuerat absens) a
concilio deponitur: vt in. c. ex gestis eo. ti. A
pari & papa in patriarchio suo. ad hoc est
quod dicitur in. d. epistola inter claras in ver.
victor.

¶ Et ꝙ non possit sedes transferri de roma
ponit pe. de monte in sua monar. in fine pri-
mæ quæstionis. qui dicit ꝙ si propter aliquã
rebellionem populi romani vel incursus ho
stium aut aliquam probabilem causam papa
vellet se personaliter cum curia sua ad alium
locum transferre, hoc posset: & vbi ipse esset
diceretur esse romana ecclesia saltem potesta
tiue. Quod vltimum voluit aluarus. de plan

ctu eccle. in. 30. ar. qui adducit ad hoc. 24. q.
1. c. quodcunq. Et ecclesiam petrus repręsen C
tat non ecclesia petrum: vt ibi. Et papa succes
sor est christi/ nõ ecclesia: vt in. c. 1. de homi.
in. 6. Vnde vacante papatu non succedit ec-
clesia. cle. ne romani de elec. Et ecclesia roma
na fundata est in petro/ non ecõtra. 19. di. ita
dominus, & c. fundamenta de elec. in. 6. Pe-
trus autem a petra christo super quam funda
ta est ecclesia dictus est/ non christus a petro
d. c. ita dominus. ℣ Ecclesia enim nõ dicitᷣ de
parietibus vel muris sed est collectio catholi
corum, de consecra. di. 1. c. ecclesia. Et eccle-
sia est corpus christi mysticum. 23. q. 5. de li-
guribus, & q. 7. quemadmodum. Vnde talis
ecclesia est vbi est caput eius scilicet papa. ad
hoc quod dicitur in. c. ego. N. post innocẽ. de
iureiu. ꝙ ibi sunt limina apostolorum vbi pa
pa. Et ad præmissa facit glo. in. c. q̃uis. 21. di.
vbi dicit ꝙ vbi sunt boni ibi est ecclesia.

¶ Ad idem oldra. in. d. consi. 62. & alberi-
cus in. d. l. iubemus. vbi videntur sentire con
trarium, ꝙ proprie intelligatur de ecclesia in
vrbe propter adiectionem romana. nam licet
vniuersalis ecclesia vnica sit & indiuisibilis
(24. q. 1. loquitur) tamen volunt vbi sermo
est de romana/ ꝙ distinguatᷣ inter illã & alias
& ꝙ sit sermo de ecclesia materiali quæ est in D
vrbe, quæ est caput oĩm aliarũ. 12. di. præce-
ptis. 3. q. 6. dudũ. 22. di. c. sacro sancta. d. c. bea
ti. & c. rogamus & c. q̃uis. & sunt iura infini-
ta quæ semper de romana loquuntur. allegãt
in simili. c. cũ clerici de verbo. sig. ℣ Sed hoc
quod ipsi dicunt (ꝙ romana ecclesia materia
lis sit caput) potest cõcedi cum agitur de ma-
teriali ecclesia, per dicta iura: prout poterat
intelligi in casu illo vbi erat quæstio an pos-
sint ab vrbe auferri omnia priuilegia. Vbi au
tem non conuenit materiæ subiectæ ꝙ roma
na ecclesia accipiatur pro materiali, tunc se-
cus: vt patet in exemplo/ ad romanam eccle-
siam omnes oppressi confugiunt & appellãt
vt in. c. ad romanam. 2. q. 6. Et cum dicitur ꝙ
ecclesia romana nunq̃ errauit sed semper im
maculata permansit domino concedente &
beato petro apostolo & c. (vt in. c. hæc est fi-
des. 24. q. 1. & c. cum beatissimus) & ꝙ eccle
sia romana a nullo potest vocari in iudiciũ (vt
in. c. qua traditione. 22. di. & in. c. nemo. 16.
q. 3. cum simil.) non potest intelligi de eccle-
sia materiali nec de muris & parietibus eccle-
siæ, sed de papa in quo repræsentatur vniuer
salis ecclesia/ vt dictum est.

¶ Sed quo ad id quod dicit pe. de mõte ꝙ pa-

A pa propter incursum hostium & aliam probabilem causam potest relicta roma se transferre ad alium locũ cum sua curia, reprobat felin. in postilla quadam in. d. loco ad petrum de de monte. Qui dicit ꝙ hoc ipse nõ admittit, cum papa non debeat deserere ecclesiam suã propter timorem mortis secundũ admonitionem tactam in. c. per venerabilem qui filii sint legi. ibi vado romam iterum crucifigi. & ideo dicit ꝙ papa propter periculum mortis non potest deserere ecclesiam suam: & ideo ꝙ non potest sedem transferre, quod & tenet cardi. de turre cre. in. d. c. rogamus. 24. q. 1. Quinimo debet curare omni conatu ecclesiam suam pacatam reddere & vrbem romam principum auxilio a rebellione cõprimere. Facit quod dicitur in cle. 1. de fo. cõpe. ¶ Istam eandem rationẽ inter alias per. d. c. per venerabilẽ adducit oldra. in. d. cõsi. 62. & albericus in. d. l. iubemus/ad probandũ ꝙ papa nõ potest priuare ecclesiã romanã nec romã priuilegiis suis nec illam deserere nec sedem transferre, ad quod faciunt omnia illa iura per. d. oldra. & albericũ adducta. Debet enim pro ecclesia cõtra schismaticos se opponere etiã vsq; ad mortẽ: vt in. c. oĩs. 23. q. 8. & ea. cau. q. 5. omniũ. & bonus tex. 7. q. 1. c. aduersitas in. §. cum vero. Vnde leo papa cum

B audisset saracenos in portum romanum furtiue venturos, praecepit congregari populũ & egressus personaliter romã/descendere ad littus maris decreuit. 23. q. 8. c. igitur.

¶ Potest dici ꝙ illud quod dicit pe. de monte intelligitur qñ papa non potest resistere/ nec assequi suum iustum intentum / nec ex eius discessu generatur scandalum: hoc est ꝙ possit tunc ad tempus ab vrbe discedere cum curia non animo deserendi romam, ad hoc tex. in. c. temporis qualitas. 7. q. 1. & d. c. aduersitas ea. cau. & q. & aliter non posset sine peccato morari extra romam. Nec obstat tex. in. c. nos qui/ & ca. non loca. 40. di. quia sonant quod non locus hominem sed homo locum sanctificat: vt in cap. multi ea. di. Similiter non obstat tex. in. c. nouit. 12. di. nec tex. in. c. legimus. 93. di. quia in aliis terminis loquuntur: nec probant ꝙ papa non teneatur stare romae. Et licet probent loca non cõmendare hominẽ & posse episcopum in aliis locis sanctum esse, non tamen sonant episcopum extra proprium episcopatũ residere posse, cum in eo residere teneatur: vt. 7. q. 1. peruenit. & in. c. qualiter & in. c. ex tuę de cle. nõ resi. Imo si sine causa extra propriam sedem romanã traheret moram/ & eius absentia scandalum

C pareret/ & vocatus ad suam ecclesiam redire nollet, esset fortassis sufficiens causa congregandi cõcilium ad prouidẽdum indemnitati ecclesiae & ad obuiandum scandalo: quia sine causa (ex sola sua libidine) stando extra vrbem/ peccat mortaliter: vt bal. consulendo dixit gregorio. xi. vt legitur apud volateranum in vita gregorii. ¶ Quod autem dicitur per c. per venerabilem, intelligitur cum agitur de salute vniuersalis ecclesiae: quia forte fides impugnatur. tunc enim vt dicit ille tex. in. d. ca. aduersitas in. §. cum vero. 7. q. 1. necesse est vt ex aduerso accedat & in die belli seipsum murum opponat pro domo dei.

¶ Adde etiam quod dicit archie. flo. in. 3. parte sum. ti. 23. ca. 5. §. septima & vltima potestas/ in. 3. col. ꝙ ex quo iubẽte domino trãslata est sedes apostolica romam (vt dicit tex. in c. rogamus. 24. q. 1.) non potest a papa transferri. Dictus autem domini iussus fuit quando dictum est petro vado romam iterum crucifigi: vt probat tex. in. c. per venerabilem qui filii sint legi. vbi videtur plus probari ꝙ petrus fugiens volebat sedem mutare. christus autem voluit ipsum martyrii corona ecclesiã romanã cõsecrare/ & ibi sedẽ apostolicã finaliter permanere. Et sic probat ꝙ potius papa

D debet mortẽ sustinere q̃ sedem pro quocunq; periculo etiam mortis deserere. Facit tex. in c. fundamẽta de elec. Vnde electio sedis in vrbe fuit a deo & non a petro: vt in. c. sacrosancta. 22. di. & ideo vt tactum est nõ potest ab aliquo mutari vel transferri ex quacunq; causa. Sicut nec summo sacerdoti licuit templũ facere alibi: quapropter peccauit eliachim in aegypto templum faciens simile ierosolymitano: vt refert iosephus. Vnde dicit archi. vbi supra ꝙ sine assensu generalis concilii super hoc specialiter conuocati & dei reuelatione super hoc inuocata non esset translatio haec facienda: quia non nisi contraria dei iussione mutãdũ est quod semel iussit: cũ nec propter transgressionem nec propter captiuitatẽ populi dei per. 70. annos licuerit locum templi quem dominus elegerat immutare. Nec est simile de mutatione sedis ex antiochia: quia petrus elegerat antiochiã motu proprio. Nec etiam est simile de mutatione sedis imperialis: quia eius potestas est a populo. insti. de iure na. gen. & ci. §. sed quod principi. Et ꝙ nõ possit transferri/ concludunt doc. in. d. c. fundamenta. vide ioan. an. in data sexti in mercurialibus.

¶ Articulus .7.

A SED HIC QVAERO
vtrum eccleſia romana ſem
per habuerit principatum?
Et videtur ꝙ non, quia poſt
aſcenſionē domini fuit ſub-
iecta alteri eccleſiæ, nec ha-
buit primo principatum a conciliis nec a col
legio apoſtolorum ſed tantum a beato petro
per tranſlationem de antiochia: vt in. c. roga-
mus, 24. q. 1. Item eccleſia ieroſolymitana vi
detur habuiſſe primatum: quia poſt paſſionē
domini petrus manſit ieroſolymis quattuor
annis, & ſic illo tēpore ieruſalem habuit pri-
matū. poſtea fuit petrus antiochiæ annis ſe-
ptem, vnde tunc vt videtur eccleſiæ antioche
næ ſubiecta erat eccle. romana.

¶ Sed dic ꝙ eccleſia romana habet principa-
tum a deo & non ab apoſtolis: vt eſt tex. in
c. ſacroſancta. 22. di. Et ad id quod dicitur de
ieroſolymitana, dic ꝙ ibi nullam ſedem pe-
trus elegit: ſed primo antiochiæ: poſtea autē
iubente domino tranſtulit primatum romā
tanquam is qui primatum tenebat inter apo
ſtolos: vt in. d. c. ſacroſancta/ & in. c. mutatio-
nes. 7. q. 1. Ita dicit okam in li. 5. primæ par.
c. 21. ibi vide eum, qui plura adducit. Et pro
B hoc eſt tex. in. c. ſquis. 21. di. &. 22. di. c. om-
nes. & in. c. ad romanam/ & in. c. decreto iun-
cto. c. ſequen. 2. q. 6. c. dudum. 3. q. 6. c. nemo
9. q. 3. &. c. cuncta per mundum. c. rogamus
24. q. 1. cū multis ſimil. Et vide archie. flo. in
3. par. ſum. ti. 23. c. 5. §. ſeptima & vltima po
teſtas &c. & infra in arti. an papa ſit maior cō
cilio. Et ad hoc etiam eſt extrauagans bonifa-
cii. 8. incipit ſacroſancta romana eccleſia quę
diſponēte domino ſuper alias ordinarie ob-
tinet principatum.

¶ Articulus .8.

QVAERO HIC
vlterius vtrum po
terit papa accuſari
de apoſtaſia. Et pri
mo videtur dicen-
dum ꝙ non: quia
nullibi reperit iu-
re cautum ꝙ papa
poſſit de hoc accu
ſari. Quinimo tex.
in. c. ſi quis pecunia. 79. di. qui vult eiici om-
ni conatu apoſtaticum, intelligit de intruſo
ſine canonica & concordi electione. ex quo
videt ꝙ papa qñ eſt in quaſi poſſeſſione paci
fica papatus/ nō poſſit accuſari de apoſtaſia.

¶ Sed tu concludendo dic ſecundum inno.
& glo. in. c. 1. de apoſtatis/ ꝙ triplex eſt apo- C
ſtaſia. vna eſt irregularitatis ſcilicet cum quis
a ſtatu ſumptæ religionis recedit. de qua in
c. fi. de apoſtatis. & notatur de tempo. ordi. c.
ex parte. Et iſta fit multis modis: vt dimittēdo
tonſuram vel coronam/ accipiendo vxorem
abiiciendo veſtem religionis vel clericalem/
redeūdo ad ſeculum. 20. q. 3. c. 1. 2. &. 3. 27.
q. 1. omnes. & in. c. 1. de apoſtatis. Vnde dici-
tur prouer. 6. homo apoſtata vir inutilis, gra
ditur ore peruerſo/ annuit oculis/ terit pede/
digito loquitur/ prauo corde machinatur ma
lum/ & omni tempore iurgia ſeminat. ¶ Se-
cunda apoſtaſia eſt inobedientiæ: ſcilicet quan
do quis tranſgreditur præceptum prælati vel
ſacris canonibus non obedit. 3. q. 4. alieni. de
maio. & obe. ſi quis. Et intellige ꝙ non obe-
dit non quia non credit eſſe obediendū: alio-
quin eſſet hæreticus & ſchiſmaticus. 19. di.
nulli. & ponit abb. in. c. ego. N. de iureiu. &
diximus ſupra in arti. vtrum cardinales po-
tuerint ſubtrahere obedientiā papę. Iſtis duo
bus modis dic ꝙ papa non poteſt accuſari/ qa
non habet ſuperiorem coram quo poſſit ac-
cuſari: vt in. c. licet de elec. ¶ Tertia eſt apoſta
ſia perfidię, quando quis recedit a fide: vt. 2. q.
7. non poteſt. D

¶ Et iſto vltimo caſu poteſt accuſari tanq̄ infi
delis. 19. di. anaſtaſius/ &. d. c. ſi papa. & de iſta
apoſtaſia loquitur totus titulus. C. de apoſta-
tis/ ſecūdum bar. ibi. Facit quod dicit oſtien.
& refert ioan. de ana. in. c. 1. de apoſta. ꝙ iſti
puniuntur vt hæretici: quia ſunt vere hæreti
ci, eo ꝙ receſſerunt a fide. & habent locum iu
ra de hereticis loquentia. Et ad hoc eſt bonus
tex. in. l. fi. C. de apoſtatis. ¶ Item ſicut hæreti-
cus, poteſt etiam apoſtata a fide accuſari poſt
mortem & eius memoria damnari, dummo-
do fiat intra quinquennium: vt in. l. 2. C. eo.
Vbi dicit bar. ꝙ iura ſonātia ꝙ hæreticus po
teſt damnari poſt mortē, debent intelligi mo
do intra quinquennium de hæreſi cognoſca-
tur. quod dicit menti tenendū propter inquiſi
tores qui publicant bona: ait tamen ꝙ neſcit
quid obſeruent. Tu vide dicta in. c. 2. de prę-
ſcrip. in. 6. ſecūdum ioan. de ana. vbi videtur
ꝙ etiā poſt quinquennium. quod tene men-
ti: quia ſalicetus idem vult quod bar. in. d. l. 1.
C. de apoſta. Facit quod dicitur ſupra ex qui-
bus cauſis poteſt congregari concilium. vbi
dicitur ꝙ quando opponitur exceptio iuris
diuini vel naturalis per quam cauſatur inha-
bilitas & impeditur ius poſſidendi/ illa poteſt

A obiicit: puta quo ad exceptionem iuris diuini ꝙ est hæreticus/iudæus/paganus. quo ad exceptionem vero iuris naturalis/ꝙ est infans/furiosus/mulier/& similes. ¶ Ex quo patet ꝙ si potest talis exceptio opponi electo nondum recepto & præsidente concilio electo & recepto (vt volui in quæstione vtrum ratione simoniæ per papam cōmissæ quia vendit ordines & beneficia/habeatur sufficiens causa ad congregandum conciliū. & in quæstione quis congregat concilium) videtur ꝙ etiā de talib⁹ poterit accusari: quia tales exceptiones inficiūt electionē & dicunt illum nō esse papam, & tunc tractatur causa papatus: vt in c. si duo. 79. di. & iudex est concilium, vt ibi. Vnde videtur dicēdum ꝙ sicut accusatur de hæresi, ita etiam accusari potest ꝙ est iudæus & seruat ritus iudæorum/vel ꝙ est paganus, & consequenter de apostasia & perfidia: & similiter ꝙ est furiosus vel mulier. ga ista vulnerant titulum papatus.

¶ Nec obstat. c. si quis pecunia: quod videtur velle ꝙ nō debeat accusari sed eiici omni conatu. Quia ad illum tex. responde ꝙ loquitur in illo qui propria temeritate se intrusit in pōtificatū sine aliqua cardinalium electione. talis. n. debet eiici non accusari ex quo notorie est intrusus. Facit. c. in nomine domini B 23. di. & expresse dicit tex. in. §. patet. 3. q. 1. qui tex. manifestat ꝙ. c. si quis pecunia/loquitur eo tātū casu quo sedes apostolica per violentiā occupatur. Vnde non potest ille tex. induci ad probandum ꝙ electio papæ per simoniam facta sit nulla, quia requirit etiam violentam occupationem. quod nota ad opinionē egi. quā supra retuli in illo articulo an papa illaqueetur crimine simoniæ vēdendo beneficia.

¶ Et ex isto tex. cap. si quis pecunia colligitur vnum ꝙ non solum apostaticus dicitur ille qui deuiat a fide & aliis modis supra expressis, sed etiam dicitur apostaticus ille qui se intrudit in papatū & per violentiam illū occupat: quia vt dicit tex. in. §. patet nō inuenitur iudex qui illum apostaticum possit excludere. Ex tali enim intrusione arguitur ꝙ male sentiat de fide. & ideo iura appellant eum apostaticum. Et ita videtur velle ioan. de ana. in ru. de apostaten. dum allegat tex. illū in. c. si quis pecunia.

¶ Et de intellectu illius tex. dicit ibi egi. ꝙ aliqui intelligūt illū loqui de electione facta per alios ꝙ per cardinales: & ꝙ in electione facta a cardinalibus non vendicat sibi locum sicut nec. c. in nomine domini secūdum eos a quo extrahitur (licet in eo plura omittant de illo tex. c. in nomine dñi & plura addant) C & ꝙ loquitur de electione facta sine cōcordi & canonica electione cardinaliū. Et istum intellectum firmant notatis per hugo. in glo. 1. ibi circa prin. ibi & loquitur hic de eo qui per simoniam electus est ab illis qui non habent potestatem eligēdi/non a cardinalibus. ¶ Sed egi. dicit nunꝗ sibi placuisse istum intellectū: quia sequeretur ꝙ illa verba pecunia vel gratia humana vel populari tumultu/superfluerent vel saltem deberet addi dictio maxime. Item quia. c. in nomine domini (a quo reuera aliquibus additis est extractū. c. si quis pecunia) loquitur etiam de electione a cardinalibus celebrata. Item quia illa verba pecunia gratia humana populari seu militari tumultu/ibi ponuntur valde studiose: & in. d. c. in nomine domini fit valde studiose mentio de simoniaca hæresi & de venalitate, ibi circa prin. & in versi. nouit/& in versi. nimirū præcauentes, & in. §. ꝙ si prauorum ibi pura atꝙ sincera & gratuita. item ibi in. §. ꝙ si quis/valde studiose ponuntur illa verba per seditionem præsumptionem aut quodlibet ingeniū. Vnde non est verisimile ꝙ verba ibi posita careant effectu. de priui. si papa. &. l. si quādo de lega. 1. Et quia si per alios ꝙ per cardinales fuisset facta electio. fuisset nulla ex defectu potestatis. c. licet de elec. Nec cōuenit per D suppletionem dictionis maxime saluare tex. sed magis in dubio debent verba retineri in sensu proprio. l. 1. §. is qui nauem de exerci. ¶ Item propter illa verba in tex. posita sine cōcordi & canonica electione: quæ verba cum sint copulata coniuncta & qualificata, non debent diuisim vel simpliciter absꝙ aliqua qualitate recipi seu ponderari. facit glo. in ver. pacta in cle. dudum de sepul. Non enim dicit tex. simpliciter absꝙ electione cardinaliū: sed loquitur coniunctim de electione cardinaliū qualificata per illa duo verba concordi & canonica. & ideo consequenter talis inthronizatus est apostaticus quia absꝙ canonica & cōcordi electione cardinaliū inthronizatus. Itē quia. d. c. si quis pecunia est extractum ex illo c. in nomine domini. & quia non apparet per quem alium sit extractum/creditur ꝙ per gratianum. & quia illa verba absꝙ concordi & canonica electione cardinalium non fuerunt posita in. d. c. in nomine domini, credi debet ꝙ per gratianum fuerint addita/vt. c. istud sic extractum & in hac distinctione collocatum.

faceret ad materiam ipsius distinctionis. Vn-
A de cũ extractũ plusq̃ principale a quo extra-
ctũ est extendi non debeat seu restringi (quia
debet illud continere saltem in effectu: vt pa-
tet ex iis quæ ponũtur in.c.vl.de fide instru.)
debet itelligi eo modo quo intelligit illud.c.
a quo extrahitur. Et ideo dicta verba absq̃ cõ
cordi & canonica electione cardinalium / nõ
debent sic interpretari vt casus & intellectus
d.c.in nomine domini immutetur: sed secun
dum illud interpretari: & sic de electione fa-
cta a cardinalibus.

¶ Et per hoc dicit esse responsum ad illud
quod posset opponi φ si intelligeretur de ele
ctione facta per cardinales nõ faceret ad ma-
teriam distinctionis, quia imo reuera satis fa
cit: quia loquitur de vtraq;, videlicet de facta
a cardinalibus & de facta per non cardina-
les. Et ex hoc infert φ illud verbum in tex.
positum (scilicet gratia humana) intelligitur
de gratia ad extra deducta per pactũ vel cõ-
uentionem dando vel recipiendo vel promis
sione alicuius pecuniæ vel rei temporalis vel
fauoris vel seruitii temporalis. Vnde dicit in
telligi de illa humana gratia quæ alias electio
nem vitiaret: iuxta notata in.c.si.de simo.&.c.
penul.de elec. & maxime quia quo ad hoc nõ
B reperitur aliquid specialiter statutũ in electio
ne papę. & quia illa verba humana gratia nõ
sunt in.c.in nomine domini, sed sunt addita
per gratianum in.d.ca. si quis pecunia. Et ex
præmissis infert illud quod sępius dixit / φ ele
ctio papæ facta per simoniam est nulla. ¶ Et
per hoc idem egi.in.c.in nomine domini.23.
di.in versi.secundo quæritur in prædicto. §.
φ si quis, quærit vtrũ verbum electus in illo
versi. positum intelligatur de electione facta
a cardinalibus. refert φ aliquos dixisse φ non:
quia electo a cardinalibus si habet duas par-
tes nulla potest opponi exceptio per.c. licet.
Sed ipse dicit φ debet intelligi generaliter: vi
delicet siue per cardinales siue per alios fuerit
celebrata electio. sed si per cardinales sit cele-
brata, tunc si per seditionem impressionẽ aut
per simoniam contra decretum illius tex. erit
nulla. & φ tenentes contra decipiuntur quia
adhuc non emanauerat.c.licet de elec. Sed si
per alios q̃ per cardinales fuisset celebrata,
tunc omni casu esset nulla etiam si impressio
& simonia cessassent.

¶ Et ex istis videtur φ etiam ille qui est ele-
ctus a duabus partibus cardinalium per simo
niam dicatur apostaticus: & φ iuxta omnia
iura alias supra relata quæ appellant simoniã
hæresim, stricte & proprie diceretur hæresis
illa simonia quæ esset commissa in electione C
papali: ex quo (vt supra dictum est) apostatæ
a fide puniuntur vt hæretici, quia vere sunt
hæretici. Nisi tunc diceremus φ illud verbũ
apostaticus ibi in tex. positũ fuerit ad exagge
rationẽ & detestationẽ criminis, nõ φ proprie
dicatur apostata / quia vere non errat in fide.
¶ Item facit tex. ibi dum dicit non apostoli-
cus sed apostaticus habeatur. non dicit φ ve-
re sit apostaticus. Et similibus verbis vtitur
tex.in.c.1.eadem di.79. Sed gratianus in.§.
hoc autem / vocat apostaticum per apostaliã
electum. Et sic videtur φ ille tex.c.si quis pe-
cunia nõ loquatur de apostatico proprie, sed
φ ita in detestationem vocet. sed in.§. patet
3.q.1. simpliciter appellatur apostaticus.

¶ Sed quicquid sit quia opinio egidii non te-
netur sed glo. ibi, si sequamur aliũ intellectũ
erit apostaticus ille q erit ordinatus a nõ cardi
nalibus: qui vere videtur suspectus de hæresi
maxime hodie per tex.in.c.licet de elec. Et de
isto intellectu egidii vide qd̃ late dico in arti.
vtrum cadat simonia in papã & vtrum valeat
electio facta per simoniam. Et vide omnino
illum tex.in.§.patet.3.q.1. vbi simpliciter ap
pellat apostaticum illum qui violenter occu
pat papatum. & ille.§.in versi.illi ergo / mul- D
tum probat opinionem egidii: quia loquitur
alternatiue. Sed coniungendo cum fine / vi-
detur quòd nõ sufficiat sola simonia nisi in-
teruenerit violenta occupatio. Et de intelle-
ctu illius tex. etiã dicitur infra in quæstione
an papa sit maior concilio. & supra in quæ-
stione vacante sede ad quem spectet electio
papæ / ad concilium ne an ad cardinales quan
do est priuatus. & in quæstione an cum papa
passim committit simoniam sit congregandũ
concilium. & alia quæstione de papa quan-
do esset factus furiosus vel inutilis. & alia
quæstione de defectibus papæ in electio-
ne ex quibus potest congregari concilium.

¶ Articulus .9.

SED HIC consequēter quæ-
ro vtrũ papa pos-
sit accusari φ sit hæ-
reticus vel φ habeat
vxorem & sic de si-
milibus defectib'
insurgentibus ex
iure positiuo. Et
dic φ nõ (quia &
petrus erat coniugatus quando fuit consti-

A tutus pontifex, vt dicit abb. in. c. licet de elec.) nisi ratione scandali in ecclesia generati / & quãdo nollet ordinari: quia postq̃ est in quasi possessione pontificatus/ nõ potest ei opponi aliqua exceptio nec de aliquo accusari per quod deducatur impedimentũ cõsurgens ex iure positiuo: quoniam ex quo ipse est papa formiter electus & in possessione papatus, est supra ius & non ligatur iure positiuo. c. proposuit cum materia de cõces. praeben. nisi vt dixi esset scandalum exortũ & adesset incorrigibilitas. Et ideo in similibus casibus erit dicẽdum sicut dictũ est de aliis criminibus in genere quando est incorrigibilis & scandalizatur vniuersalis ecclesia. Et de istis exceptionibus ꝙ sit laicus vel vxoratus dictum est supra. de quo plene per doc. in. d. c. licet & in. c. vbi periculum in. §. caeterum de elec. in. 6. & in cle. ne romani eo. ti. & post glo. in. c. si quis pecunia. 79. di. C

¶ Libri octaui finis.

DOMINICI IACOBATII CARDINALIS. S. CLEMENTIS: DE CONCILIO LI. NONVS.

¶ Arti. 1.

NVNC SVCcessiue quaero ex quibus causis possit papa deponi. Et primo de haeresi proprie loquẽdo. Quae autẽ sit huiusmodi haeresis, vide glo. & doc. in c. firmissime de haere. & glo. & doc. in. §. quia vero. 24. q. 3. Sic enim depositus legitur alchimus summus sacerdos quia coinquinatus fuerat sacrificiis gentilium. 2. macca. 14. c. B

¶ Super quo dic ꝙ aut papa est notorius haereticus de damnata haeresi (quęq̃ sit diximus supra) & monitus non curat desistere. & tũc nõ indiget depositiõe sed tantũ declaratione ipsum esse a iure priuatũ: vt dicit rosel. in monar. sua in trac. concilii in. 5. char. vbi dicit ꝙ ita intelligit. c. achatius. 24. q. 1. vbi achatius nõ diffitebatur errorẽ suum/ vel erat ita notorius ꝙ nõ erat aliqua defensiõ. c. olim de re iudi. Vnde tũc declarabitur incurrisse poenas a iure inflictas cõtra haereticos. c. cũ secundum de haere. in. 6. Et idẽ ponit egi. in. c. eiectiõem 79. di. qui dicit ꝙ talis sic notorius & monitus & incorrigibilis nõ damnatur per concilium, sed ipso facto fuit dãnatus diuinitus p os apostoli, & est ꝑcisus ab ecclesia: vt in. d. ca. achatius/ & desiit esse caput ipsius ecclesiae. Vñ dicit ꝙ tunc cõcilium gñale habet super his inquirere veritatẽ: & si reppererit eum haereticũ notorium inemẽdatũ, habet curare ꝙ tota ecclesia recedat ab eo tanq̃ ab ecclesia reprobato & eiecto. & põt praecipere ꝙ nullus ꝑticipet cum eo: vt dicit hugo in. c. anastasius 19. di. Et vltra habet curare ne gregem dñi inficiat/ vt perpetuo inuitetur ad poenitentiã peragẽdam: vt in. c. excõicamus. §. si qui autẽ de haere. vel si in errore adhuc ꝑtinaciter perseueret, forsan finaliter ex ordinatiõe concilii debebit degradari & tradi curie secularis iuxta notata in. c. cũ non ab homine de iudi. & in. c. degradatio de poenis in. 6. Et rñdet dando intellectum ad illum tex. c. eiectionem. 79. di. D idem egi. (dum vult ille tex. ꝙ eiectionẽ summorũ pontificum dñs sibi reseruauit) ꝙ non propterea cõcilium isto casu eũ eiicit sed iam eiectũ declarat ex quo desierat esse papa: quia iam nudatus nõ exuitur. c. frequens de resti. spolia. in. 6. Et ideo dicit ꝙ in nullo casu imaginabili & ex nulla causa possibili quantumcunq; magna papa q̃diu est verus papa põt per quemcunq; deponi vel eiici.

¶ Hanc etiam conclusionem reperio per oĩa positam in quibusdã allegatiõibus factis pro eugenio quae incipiunt etsi plurimi: cuius authorem ignoro, credo aũt ꝙ sint petri de mõte. Et probat ꝑ verba tex. d. c. nunc aũt. 21. di. in pluribus partibus, & c. nemo. 9. q. 3. & authoritate sancti tho. in. 4. sen. di. 19. in. q. de frña correctiõe. Ad quod facit q̃d dicit bal. in l. rescripta. C. de precibus impera. offe. vbi dicit ꝙ papa a nemine cogitur etiam si dicatur haereticus. allegat. 22. di. c. quatraditione. Et facit quod ponit albericus de rosate in ru. de haere. in illa quaestione vtrum haereticus possit capi propria authoritate.

¶ Subiũgit tñ idem egi. ꝙ de vero papa false de haeresi accusato cognoscit concilium vt

absoluatur vel purgetur si reperitur inno-
A cens. pro quo adduco tex. in. § . hinc etiam di. 17. vbi ita reperitur factū in symmacho. Sed si per falsos testes probetur nocens cum sit innocens & catholicus, si feratur sententia condemnatoria per concilium ex falsis probationibus / talis sententia tanq̄ erronea non transibit in rem iudicatā nec habebit vim depositionis / licet forsan pro veritate habeatur l. penul. ff. de iusti. & iu. l. ingenuum. ff. de statu homi. l. res iudicata. ff. de regu. iu. allegat simile de matrimonio in. c. literas de resti. spolia. Et. c. lator &. c. consanguinei de re iudi. dicit φ si papa in conspectu concilii perseueret in errore / non est verisimile φ concilium generale debeat errare in fide: sed si ipse confiteatur fidem catholicam & neget se in hæresim lapsum & non sit notorium, tunc concilium non poterit procedere vlterius contra ipsum: quia tunc non agitur de dubio super fide propter quod concilium debeat se intromittere, sed solum obiicitur ei crimē præteritum in quo non perseuerat & de quo non scādalizatur ecclesia / quia non est notorium sed dubium, in quo casu concilium non habet authoritatem iudicandi secundum eum.

¶ Ponit vero idem egi. in. c. nunc autem 21. di. φ si papa inciderit in hęresim iam dam
B natam / & correctus seu admonitus contemnat admonitionem & se non corrigat, tunc censetur subuersus & in semetipso damnatus & tanq̄ pertinax hæreticus. & si postea voluerit redire ad gremium ecclesiæ, isto casu non erit audiendus nec recuperabit statum suum sed detrudendus erit in perpetuum carcerem ad pœnitentiam peragendam. & habebit locum quod dicitur in. c. excommunicamus el. 2. §. si qui autē de hære. Et isto vno modo dicitur papa deprahensus in notoria hæresi. & hoc ex verbis apostoli ad titum. 3. transsumptiue. c. dixit apostolus. 24. q. 3. ¶ Et similiter si papa inciderit in hæresim iam dānatam & fuerit in ea deprahensus / sed nō sit pertinax & incorrigibilis & velit corrigi & redire, debet admitti ad peragendam condignā pœnitentiam (qnia ecclesia non claudit gremium redeunti) sed non recuperabit statum suum seu papatum, sed conicietur in perpetuos carceres ad peragendum perpetuam pœnitentiam. Et isto etiam casu habet locum d. §. si qui autem, quantumcunq̄ non loquatur in papa. ¶ Dicitur autem quis deprahensus in hæresi secund hostien. & glo. in. d. c. excommunicamus el. 2. § . si qui autem in glo. in verbo deprahensi, quando publice deprahensus fuit / ita φ notorium est: hoc est quan-
C do notorietas facti talem deprahensum. i. manifestum esse denotat: vt si papa in publico sermone facto ad clerum & populum aut in publico consistorio errorem suum publice prędicet seu defendat. c. accusatus de hę re. in. 6. c. euidentia de accusa. &. d. c. excommunicamus. & quod ponit bar. in. l. 4. ff. de fur. Item dicitur deprahensus in hæresi quādo de hoc fuit per sententiam condemnatus forte anteq̄ esset papa & in sua opiniōe factus papa persistit: quia sententia facit notorium l. emptorem in prin. ff. de act. empti. & ostiē. in. d. c. excommunicamus. Ex quo apparet φ non solum condemnatio sed etiam notorietas facit ne incidens in hæresim iam damnatam possit post pœnitentiam recuperare statum suum. Item apparet φ solus lapsus in hæresim iam damnatam cum notorietate sequuta, absq̄ alia sententia seu declaratione sufficit in papa ad hoc vt ipse dignitatem pontificalem amittat ipso facto irrecuperabiliter. Et ex hoc patet responsio ad. c. nemo. 9. q. 3. quia videlicet a iure diuino & per solum lapsum & nequitiam huiusmodi iudicatus est: vt 24. q. 1. c. 1. &. c. dixit apostolus ea. cau. q. 3.

¶ Et idem per omnia ponit alex. in. d. c. nunc autem. qui addit etiam quando in iudicio est D
confessus vel conuictus de hæresi vt tunc dicatur deprahensus per ea quæ notat inno. in c. cum speciali in. §. porro de appel. & in. c. vestra de coha. cle. & mulie. & in. c. quoniam & in. c. constitutus de filiis presby.

¶ Sed videtur φ quantūcunq̄ quis sit confessus vel conuictus de crimine hæresis in iudicio / si paratus est corrigi non debeat vt hæreticus dānari: vt in. c. presbyteros in fi. 50. di. &. 1. q. 7. maximum, &. 17. di. nec licuit. & dicit do. post glo. in. d. c. nunc autem. Qui improbat opinionem illorum qui voluerunt φ illud quod fuit factum cum marcellino fuit ex dispensatione, quia. c. dixit apostolus loquitur in illo qui committit hæresim ignorāter, seu qui nō intelligit illud quod credit esse de se hæreticum. & ait φ non fuit ex dispensatione, sed quia confessus fuit paratus corrigi. Et sic videtur φ quantūcunq̄ quis sit deprahensus in hæresi si sit paratus corrigi nō debet vt hæreticus damnari & retinebit statum dignitatis pontificalis: vt dixi supra in arti. an papa possit accusari de hæresi in versi. sed pone, nisi hoc sit post admonitionem: quia si se non correxit ante sed postquàm confes-

A ſus vel conuictus eſt de crimine eſt paratus
corrigi, licet tunc non debeat vt hæreticus dã
nari/ illud debet intelligi eſſe verũ reſpectu
pœnarum impoſitarum a iure contra hære,
ticos: videlicet vltimi ſupplicii & aliarum de
quibus poſt glo. in. c. excommunicamus in
prin. Et ſic fuit in marcellino: quia non fuit
declaratus incidiſſe in pœnas contra hæreti,
cos a iure inflictas, ſed vt dicit glo. etiã ex alio
fuit in eo ita factũ. ſ. quia metu mortis thuri
ficauerat idolis. Sed quo ad hoc ꝙ retineat ſta
tum ſuum non parcitur ei: quia non poterit
retinere pontificatum. Et hoc voluit glo. in. c.
excommunicamus el. 2. in verbo deprehenſi
de hære. & dicitur infra.

¶ AVT papa incidit in hæreſim iam dam
natam/ & ante admonitionem de qua loqui,
tur tex. in. c. dixit apoſtolus. 24. q. 3. & ante
deprahenſionem de qua loquitur. c. excom,
municamus. §. ſi qui autem ipſum pœnitet
& ſe correctum reddit. & hoc ſufficit etiam
quantum ad retentionem ſtatus ſui: quia nõ
poterit deponi per. d. c. dixit apoſtolus/ & d.
§. ſi qui autem. Et ſic intelligitur glo. in. d. ca.
nunc autem/ & in. c. ſi papa. 40. di. Quæ di,
cunt ꝙ papa paratus corrigi non deponetur:
quia tunc talis opinio occulta vel dictum oc
B cultum ante publicatiõem eius reuocatum/
cenſetur magis ex indeliberatione vel animi
leuitate vel obliuione ſacrarum ſcripturarũ
vel inconſideratione vel mala attentione q̃
ex infidelitate proceſſiſſe ſecundum eundem
egi. Qui in hoc reprahendit lau. & archi. in
d. c. dixit: qui voluerunt ꝙ non habeat locum
in papa, cum loquatur ille tex. de non intelli,
gentibus ſacram ſcripturam & non in papa
qui præ cęteris debet ſcire ſacram ſcriptu,
ram. Quia ſæpe fallit obliuio: vt dicitur in. c.
licet de conſti. in. 6. 23. di. cap. præterea. 30.
q. 1. c. 1. & q. 4. quod autem, & quia videtur
inconueniens & crudele/ quod conceditur
aliis inferioribus ſe corrigentibus denegare
ſummo paſtori. Et ex his videtur velle egi. ꝙ
illę glo. loquantur in hæretico occulto. Sed
ſi bene aduertatur, relatæ ad tex. loquuntur
nõ ſolum de occulto ſed etiam de illo quem
conſtat in hæreſim damnatã incidiſſe. Quin
imo glo. in. d. c. nunc autem/ loquitur expreſ,
ſe in illo qui eſt confeſſus ſe incidiſſe in hære
ſim. Vnde poteſt dici ꝙ licet loquantur de il,
lo quem conſtat incidiſſe in hæreſim & eſt
manifeſtus hæreticus per confeſſionem, ta,
men quia ſtatim facta confeſſione pœnitet
& paratus eſt corrigi/ euitat pœnas cõtra hę,
reticos inflictas: vt dictum eſt. Non ſic de no C
torio & incorrigibili hæretico: quia talis re,
ſpectu notorietatis nõ euitat aliquas pœnas:
vt in. d. ca. excommunicamus in. §. damnati.
Et ad præmiſſa facit quod dicitur in. c. veſtra
de coha. cle. & mulie. Et iſto modo vt credo
etiam loquitur egidius.

¶ Aut papa incidit in hæreſim nondum dam
natam per eccleſiam, & tunc debet expectari
tempus ſententię ferendæ per concilium: vt
patet. 17. di. §. hinc etiã. &. 8. q. 4. nõnc. Et ſi
fuerit declaratũ illud quod papa tenebat eſſe
hæreſim/ & ſtatim poſt ſententiam papa di,
cat poſtq̃ video hanc opinionem quam te,
nui eſſe erroneam & hæreticam & per eccle,
ſiam nunc damnatam/ illam reuoco & para,
tus ſum corrigi, etiam iſto caſu procederet
glo. ꝙ non poſſet deponi. & ratio eſt quia nõ
conſtabat ei an ſua opinio erat bona, & ideo
magis aſcribitur fatuitati. nec poteſt dici hæ,
reticus nec pertinax nec incorrigibilis, & reti
nebit pontificatum.

¶ Aut opponitur hæreſis occulta damnata/
quæ tamen probari poteſt (vt in. l. eos. C. de
appel.) & accuſatus de illa conuincitur. Et ſi,
militer dic ꝙ deponetur ſiue declarabitur pri
uatus, ex quo ſententiam expectauit & fuit
pertinax & factum eſt notorium/ & ipſe no, D
torius hæreticus. Et tũc ẽt detrudetur in carce
rem ad agendã pœnitentiam: ſicut dictũ eſt
quando eſt deprahẽſus & vult corrigi. Et ita
vult archi. ioan. an. & alii in. c. in fidei de hæ,
re. in. 6. quia licet talis hæreſis ſit occulta, ex
quo poterat probari dicitur manifeſta: ſecun
dum illud quod legitur & notatur in. c. eo,
rum. xi. q. 3. dicitur enim occultum ſeu ſecre
tum quod quinꝙ ſciũt (de pœni. di. 2. §. con
tra/ verſi. filia nanꝙ) ſecũdum archi. in. d. c. in
fidei de hære. in. 6. & idem archi. in. c. ſi papa
40. di. Et iudex erit concilium. quod deponet
de facto papam a pontificatu ſiue declarabit
eum hæreticum & priuatum pontificatu ſe,
cundum notata in. d. c. excommunicamus. &
poſtea illũ amouebit: quia habita cognitione
criminis & eo conuicto/ ſatis eſt a iure priua,
tus: vt. d. c. excommunicamus & d. ca. dixit a,
poſtolus. 24. q. 3. & voluit archi. i. d. c. in fidei.
Et ſic ex hoc pur vr̃ velle ꝙ concilium con,
damnet papam, niſi dicamus ꝙ intellexerit
ꝙ concilium iudicare poterit factum (videli,
cet an inciderit in hæreſim vel non) ſed non
condemnare pertinaciam papę. Sed hoc ſimi
liter videtur vna chimera. ſ. n. poſt declara,
tionem põt conciliũ mandare ipſum detrudi

in carcerem, satis condemnat. nisi dicamus
A ꝙ postq̃ est declaratum factum, quia tunc nō
est vlterius papa sed desiit esse / incarcerat il-
lum vt priuatam personam. Et sic vno modo
restringetur tex. in. c. electionem. 79. di.
¶ Hugo tamen in. c. in synodo. 63. di. voluit
ꝙ cardinales poterunt papam deponere. Sed
dic ꝙ contrarium est verum: quia non cardi
nalium erit iudicium in papam sed concilii:
vt dicit archi. & alii post cum in. d. ca. in fidei,
& ostien. ioan. an. & alii in cap. proposuit de
conces. præben. & inno. in. c. ex parte de ver-
bo. sig. Vbi autem est ferenda sententia super
crimine, si papa voluerit in seipsum illam fer
re / erit mos illi gerendus: vt fecit marcellinus
in. c. nunc autem. 21. di. Qui (vt legitur in
gestis romanorum pon. & refert ibi egi. in. d.
cap. nunc autem) cum thurificasset idolis, si-
cut ibi dicitur congregato concilio romæ in
conspectu omnium confessus est errorem
suum / dicens se paratum facere quicquid illi
imponerent. qui dixerunt collige causam tuā
in sinu tuo / & ore tuo te iudica. & statim tu-
lit sententiam in se & seipsum deposuit di-
cens / ego marcellinus ob scelus idolatriæ
quod infœlix commisi iudico me deponen-
dum & anathematizo etiam quicunq; tradi-
derit corpus meum sepulturæ. & statim per-
B gens ad diocletianum vltro confessus est se
esse christianum / & capitalem suscepit sentē
tiam. cuius corpus per. 30. dies iacuit inhu-
matum: postea autem beatus petrus apparuit
marcello qui ei in papatū successerat, & præ-
cepit ei vt corpus marcellini sepeliret iuxta se
& sepeliuit illud secus pedes beati petri secū-
dum hugo. & refert egi. archi. & domi. in. d.
c. nunc autem. Et istam practicam & formā
condemnandi seipsum / ponit etiam anto. de
butrio in cap. cum venissent in. 2. col. de
iudi.
¶ Ex quibus apparet ꝙ ipsemet papa habet
in seipsum sententiam ferre & non concili-
um. & sic potest quis esse iudex in causa pro-
pria etiam in pronuntiando cōtra seipsum.
de quo in. d. c. cum venissent, & per inno. &
alios in. d. c. ex pte de verbo. signi. Sed glo. ibi
dicit in. d. c. nunc autem ꝙ iudex hic impro-
prie dicitur. i. arbitrator. Et sic videtur velle ꝙ
ipsemet marcellinus tanq̃ arbitrator tulerit
contra se iudicium. cum quis possit esse ar-
bitrator in causa propria: vt in. c. quintauallis
de iureiu. Vel secundum hugo. ibi in. d. c. nūc
autem / quis potest esse iudex in causa pro-
pria in qua non requiritur ordo iuris. & ita
dicit fuisse factum ibi. Vnde dicit ibi domi. ꝙ
hoc potest intelligi factum ex eo ꝙ eo existē
te coram concilio confessus est crimen suū: C
& sic notorie constitit: in causa notoria autem
bene potest quis esse iudex in causa propria:
quia tunc quis potius videtur esse executor
eius quod ius disponit q̃ iudex: vt ponit in-
no. in. c. ex parte cl. 1. de verbo. signi. & ita e-
rit pro illo dicto inno. casus in. d. ca. nunc au-
tem.
¶ Sed potest dici ꝙ in papa nō habet locum
tex. in. l. 1. C. ne quis in sua causa, quia bene
pōt esse iudex in causa propria: vt dicitur in
d. c. cū venissent de iudi. & ibi hoc dicit abb.
in. 3. col. & in. d. ca. ex parte. & diximus supra
in arti, ad quem spectet congregare concili-
um. Dicit tamen domi. in. d. c. nunc autem / ꝙ
ibi non dicitur ꝙ iudicialiter in seipsum sen
tentiam dicat: sed ꝙ quis dicitur in seipsum
sententiam ferre quando confitetur se com-
misisse delictum depositione dignum. allegat
xi. q. 3. placuit, &. 6. di. c. sed pensandum / ver-
si. & necessaria. Vnde exponit tex. ibi teipsum
iudica. i. considera qualiter puniendus es. Et
ex hoc infertur ꝙ q̃uis concilium cognoscat
de qualitate delicti vtrum sit hæresis vel non,
tamen non poterit sententiā ferre. facit quod
dicitur in. c. cum contingat de rescrip. & erit
vna fallētia ad illam regulam quòd iudex de D
qua re cognoscit de ea iudicare debet. l. de
qua re. ff. de iudi. &. c. cum ecclesia de cau. pos.
& proprie. Item ex hoc infertur aliud / ꝙ non
sit verum ꝙ ille tex. probet ꝙ nullus potest
contra papam ferre sententiam & ꝙ ipsemet
habet seipsum condemnare. imo & contra pa
pam hæreticum potest ferri sententia per cō-
cilium / & est iudex concilium ipsum. Et hoc
etiam tenet ipsemet domi. ibi in. d. cap. nunc
autem. & probat tex. in. §. hinc etiam. 17. di.
vbi concilium dedit sententiam absolutori-
am pro symmacho. & similiter tex in. §. item
symmachus. 2. q. 7. & glo. hugonis in. c. si pa-
pa. Et idem tenet ipse do. in. d. c. si papa & ar-
chi. ibi. & idem videtur velle inno. car. & alii
in. d. c. ex parte de verbo. signi. & idē archi. &
ioan. an. & alii in. d. cap. in fidei de hære. in
6. Et ostien. in cap. proposuit de conces. præ-
ben. dum dicit quòd papa non potest iudica
ri a quoquàm nisi in casu hæresis. Et idem &
clarius abb. sicu. in. d. ca. proposuit. & in casu
hæresis in. c. cum venissent in. 3. col. de iudi-
ciis. licet aliud videat̃ sentire in aliis crimini-
bus diuersis ab hæresi: quia in illis debet seip
sum condemnare. allegat archi. in. d. ca. nunc

A autem . 21 . di . Et idem petrus de monte in
ſua monar . in quæſtione an papa ſit maior
concilio in.2.char.&.2.concluſione , allegat
ſpecu. in ti . de accuſato/ verſi . item papa . &
oſtien.in ſumma de accuſa.in.§ .quis accuſa
ri poteſt, verſi.excipitur.&glo. 15.di.ca.ſicut.
& glo.25.q.1.c.ſunt quidã.19.di.anaſtaſius
& ibi glo.&.21.di.c.nũc autem. Sed iſte tex.
inducitur contra.

¶ Reſponde autem ꝙ non obſtat.d.ca.nunc
autem: quia vltra iam dicta datur alia reſpon
ſio quæ fuit hugonis,& ponit idem domi . in
c.ſi papa in prima oppo.40.di . ponẽdo prius
aliorum ſolutiõem (per quam approbatur il
lorum opinio qui tenent cõcilium poſſe fer
re ſententiam contra papam) ꝙ q̃uis ibi no-
luerint condemnare tamẽ poterant ſi voluiſ-
ſent. Sed quia hæc non congruit illi tex. ideo
tranſit cum illa hugonis: videlicet ꝙ non po
tuerunt nec debuerunt. quia enim ibi ſponte
confeſſus eſt errorem ſuum/ non debuit de-
poni: quia tunc demum eſt deponendus quã
do pertinaciter perſeuerat in errore ſuo & co
natur illũ approbare.24.q.3.dixit apoſtolus:
ſed ſi paratus eſt corrigi , tunc deponendus
non eſt ſecundum eum . ℣ Vel dic vt ſupra
B dixi,ꝙ licet ſit a iure depoſitus propter hære-
ſim/non tamen eſt puniendus pœnis contra
hæreticos a iure inflictis. quod credo verius,
ex quo eſt conuictus vel confeſſus de hære-
ſi. ℣ Poſſet dari alia ſolutio ꝙ idolatria mar-
cellini fuerat notoria: quia non poterat in tẽ-
plo thurificare (ſiue grana thuris ſuper pru-
nas ponere) quin eſſet notorium, argu.c .de-
cet de immuni. eccle.&.l.ſacra . ff. de rerum
diui . Sed quia coactus id fecerat ſecundum
alium intellectum glo. ibi , propterea qa hoc
latebat in mente ipſius an metu id fecerat &
paratus erat corrigi / fuit ei dictum tuo te
ore iudica. bene facit tex.in.d.c.dixit apoſto-
lus.24.q.3.

¶ PETRVS autem de monte in.d.2.cõ
cluſione dicit ibi proceſſum fuiſſe cũ marcel
lino ex diſpenſatione, vel ꝙ ibi marcellinus
paratus erat corrigi: eccleſia autem non clau
dit gremium redeunti : vt in . c . ſuper eo de
hære.in.6. ℣ Sed huic repugnat ꝙ licet recipi
debuiſſet correctus, nõ tamen debuiſſet reti-
nere pontificatum/ vt ſupra dictum eſt. Ideo
ipſe dat aliam & tertiã ſolutionem ꝙ ibi mar
cellinus nõ fuerat hæreticus licet idolis thuri
ficaſſet, quia hoc nõ fecerat volũtarie ſed coa
ctus: ſed quia latebat in aĩo eius an metu du-
ctus thurificaſſet , ideo ei dictum fuit tuo te
ore iudica. quod enim dependet ab animo a- C
licuius probatur medio iuramento ipſius: vt
in.c.ſi vero el.2.de ſen.excõ . poterat ſiquidẽ
facto oſtendiſſe vnum & corde aliud geſſiſſet
ſicut exitus oſtendit. ℣ Verum hæc ſolu-
tio non vr̃ poſſe ſtare: quia ille tex.c.nunc au
tem/ dicit ꝙ coactus a paganis thurificauerat.
Item ille tex. tendit ad oſtendendũ ꝙ illi qui
ſunt inferioris gradus non iudicant ſuperio-
res: vt patet in ſui principio . Item factum ꝙ
thurificaſſet erat notorium nec erat recurren
dum ad animum . Item quod dicitur ꝙ cum
eo fuit diſpenſatum / eſt diuinare . & hoc ꝙ
fuit ei dictum ꝙ ſeipſum iudicaret / oſtendit
ꝙ non fuit cũ eo diſpenſatum: ſed potius fuit
ſolicitatus vt ſeipſum quia non habebat ſupe
riorem condemnaret . Vnde videtur verior
ſolutio ꝙ quia coactus thurificauerat, conci-
lium noluit eum condemnare : & reliquit eũ
ſuo arbitrio.

¶ Sed tunc obſtat ꝙ principale intentũ illius
tex. eſt ꝙ non potuerit a concilio iudicari: vt
patet in prin.& in fi. cum loquitur de ſixto. Et
certe hoc contrarium multum ſtringit cõtra
opinionem archi.& aliorum qui volunt ꝙ cõ
cilium iudicat de papa in cauſa hæreſis: quia
videtur ꝙ non poſſit etiam in cauſa hæreſis
condemnare papam ſed ꝙ ſeipſum habeat iu D
dicare. & ad hoc facit tex.in.c.electionem.79.
di.& alia iura.9.q.3. quæ ſimpliciter loquun-
tur. Tex. tamen in.c.ſi papa.40. di. ibi niſi de-
præhendatur a fide deuius / oſtendit ꝙ in cã
fidei papa poteſt condemnari. niſi dicamus ꝙ
verba quæ ſequuntur intelliguntur orando
pro eo: vt voluit oſtien.in.c.propoſuit de cõ-
ceſ.præben. ℣ Sed ad contrarium poteſt reſ-
ponderi vt infra dico . Item recte intuenti ex
pręmiſſa ſolutione hugonis (quam ſequitur
domi.in.d.c.ſi papa/ & in.d.cap . nunc autem
& alii de quibus ſupra) infertur vnum quod
videtur contrariari ei quod ipſe dixit: videli-
cet ꝙ papa poſſit damnari & deponi per con
cilium/ & ꝙ concilium poſſit ferre ſententi-
am contra papam. videtur enim ꝙ illud tan-
tum habeat locum) quando papa qui lapſus
eſt in hæreſim eſt incorrigibilis: alioquin quã
do eſt paratus corrigi non debet nec poteſt
per concilium damnari ſecundum eũ . Ex
quo ſequitur ꝙ ex quo papa incorrigibilis in
ſua hæreſi deſiit eſſe papa/ non videtur a con
cilio damnari ſed a iure damnatus.24.q.1.c.
achatius.&.19.di.c.anaſtaſius . Et ideo vide-
tur concordare cũ opinione illorum q volue
rũt ꝙ nõ ſit dare caſum quo papa exiſtẽs papa

posit per aliquem (ne per concilium quidē) damnari: vt refert egi.in.d.c.electionem.79. di.& dixi supra. ¶ Quam opinionem etiam reperio tenere petrum de palude in trac.de po.pa.quem nunc non habeo apud me. qui voluit q̄ q̄diu manet papa cum sit maior concilio generali & sit vicarius dei/etiam pro hæresi non potest a concilio nec a toto orbe deponi: sed si sit notorie hæreticus & nolit se corrigere/desinit esse papa, & non est necessaria nec poterit fieri aliqua depositio: cum sit depositus ipso iure & priuatus: vt in.d.ca. si papa/&.d.cap.achatius.sed tūc domini cardinales ab ipso recedere debent & alium eligere. Quo casu synodus vel successor potest eum (cum non sit papa) de facto deponere & eiicere. Et isto modo dicunt procedere iura in.d.§.item symmachus, &. §.hinc etiā.17. di.& glo.in.d.c.si papa.

¶ Et istam opinionem reperio tentam ab aliquibus præterq̄ ab egi.qui dicunt q̄ in.c.nūc autem / ex quo marcellinus erat adhuc papa (quia post cōfessionem erat paratus corrigi/ & coactus thurificauerat) licet ipse iudicauerit seipsum deponendum, illud fuit magis quędam renuntiatio q̄ depositio: cum nullus seipsum deponere possit. Facit quod dicitur in.c.fi.de insti.& glosa ordinaria in verbo ex ore in.d.c.nunc autem. Ad quod facit q̄ prælatus hæreticus q̄diu non est in notorium deductum q̄ sit hæreticus / quicquid facit valet 24.q.1.in summa.facit quod dicitur in.l.barbarius.ff.de offi.præto. & .c.ad probandum de re iudi. Item per prælatum hæreticum acquirit ecclesię: vt dicit glo.in.c.1.de schisma. Sed hoc non procedit: quia nos loquimur in notorio hæretico sicut erat marcellinus. Item si a concilio generali posset papa pro hæresi deponi, sequeretur incōueniēs q̄ ipse qui est vicarius christi & supremus in ecclesia militāte iudicaretur ab inferiore contra notata in.c. cum inferior de maio.& obe.

¶ Et pro certo ista videtur vera opinio: quia q̄diu manet papa non potest ab aliquo iudicari: quoniam non habet maiorem in mundo supra se, vt.d.c.nemo.9.q.3. ¶ Et tenendo istam opinionem, plane procedit tex.in.d.ca. nunc autem / q̄ ideo marcellinus non fuit a concilio iudicatus quia concilium non habet potestatem iudicandi papam quantumcunq̄ hæreticum nec deponendi eum a papatu/sed ipso iure censetur depositus propter hęresim de qua est conuictus. Poterit tñ concilium ipsum declarare notoriū hęreticum vel de hæresi conuictum: ex qua sententia sequitur esse, ctus/ipsum ex sententia apostoli esse priuatū papatu propter hæresim. Ad quod facit quod dicit archi.3.q.6.accusatus.vbi dicit q̄ licet non possit archiepiscopus deponere epm/poterit tñ declarare ipsum esse priuatum. facit 2.q.6.c.biduum.

¶ Et istam opinionē in effectu habuit petrus de monte in.d.2.conclusione, qui dicit q̄ sententia concilii ferenda contra papam hæreticum magis est declaratiua potestatis iam ab ipso papa abdicatæ q̄ inductiua depositionis vel abdicationis: quia ex quo papa est hæreticus desiit esse papa & caput ecclesię: iuxta illud deute.17.nō poteris alterius gētis regē facere q nō sit de fratribus tuis. Itē quia extra ecclesiam non possunt haberi claues ecclesię vt dicit notabiliter tex.in.c.audiuimus.24. q.1.pro quo etiā facit quod notatur post glo. in.c.fi.de ordi.ab episc.q renun.episc. Et sic pōt intelligi quod dicit abb.in.c.graue in vl.notabili de præbē. q̄ sicut metropolitanus nō pōt puniri per cōcilium prouinciale quia ipse est caput, ita nec papa per concilium generale cuius ipse est caput.

¶ Et per hæc pōt responderi ad.c.si papa dū ponit exceptionē nisi fuerit a fide deuius, non enim sonat ille tex. q̄ tunc conciliū eum iudicabit, sed q̄ vel declarabit eū priuatum vel declarabit ipsum commisisse hæresim non aliter declarando eū priuatum, vel q̄ quia paratus est corrigi suo ore habet seipsum iudicare. Et probatur conclusio ista vltima per.d.§. hinc etiā.17.di.iūcto.§. item cū balaham.2. q.7.in versi.item symmachus: qa vt ibi patet impingebatur symmacho hęresis, & tñ illi de concilio nō fuerunt ausi eū condemnare. & quod fuit factū in versi.item symmachus fuit de facto, & ꝓpterea fuit restitutus. ¶ Sed obstat, quia in.d.§.hinc etiam/dicitur q̄ pronūtiauit symmachū immunem ab oppositionibus qbus impetebatur, impingebatur aūt el hæresis.& sic dedit conciliū absolutoriam. vt aūt q̄ sicut pōt conciliū pronuntiare absoluē do/ita possit etiam condemnando. Sed respōdetur q̄ illa absolutio non fuit in forma sententiæ sed declarationis & cuiusdam ordinationis/quia se purgauerat.

¶ SED pro certo salua correctione sanctæ matris ecclesiæ mihi videtur q̄ istud sit facere vim in verbis & non in re: quia ex isto intellectu videretur sequi vnum magnum inconueniens / quòd papa esset hæreticus & non posset propter hæresim a papatu amo

ueri si ipse nollet in seipsum sententiam ferre: cum tamen tunc ipse dicatur minor quolibet catholico. c. homo christianus. 40. di. & glo. in. d. c. achatius. Vnde rosellus in illa quaestione an papa propter haeresim perdat papatum ipso iure, dicit ꝙ aut papa labitur in haeresim iam damnatam scienter & voluntarie, & tunc est priuatus ipso iure. per. d. c. achatius &. 19. di. c. anastasius. & tūc etiam si vellet poenitere / non euitat poenas depositionis. nec tūc erit iudex suae causae: quia dignitatē perdidit, nec ex poenitētia tollit̄ poena quam ipso iure incurrit. l. qui ea mente. ff. de fur. nec ad concilium spectat papam eligere ipso deposito. l ta dicit in. 3. char. de conciliis.

A

¶ Vnde posset dici ꝙ aut loquimur in sententia depositionis per quam pronuntiatur papa depositus quia in haeresim damnatam lapsus est. quae licet sit tantū declaratoria delicti per papam commissi, virtualiter tamen continet damnationem cōtra personam: vt dicitur in l. viro atqꝫ vxore. ff. solu. matri. & in. l. quid tamen. §. si arbiter. ff. de arbi. Et isto casu potest saluari dictū illorum qui volunt ꝙ non possit hanc sententiam aliquis de mundo ferre contra papā, sed ꝙ ipsemet debeat seipsum damnare. Et ita procedit. d. c. nunc autem. & procedit glo. in. c. sicut laudabile. 2. q. 7. quae dicit ꝙ concilium potest iudicare de papa sed nō damnare. Si autem conuictus vel confessus haeresim / nolit se emendare nec ferre sententiam in seipsum, crederem ꝙ cōcilium possit declarare eum esse lapsum in haeresim & priuatum papatu: quia postq̄ est cōfessus & incorrigibilis & de haeresi cōuictus, est effectus notorius haereticus / & desiit esse papa. 24. q. 1. achatius. Et tunc concilium non dicitur iudicare papam sed priuatum papatu, & vt personam priuatam eum iudicat.

B

¶ Nec obstat ꝙ par in parem &c. quia vt dicit ibi glo. hoc ipso quod est haereticus est minor quolibet catholico. 12. q. 1. scimus. & lex factum notat. l. palam. §. si. ff. de ritu nup. Imo damnatur vt diabolus. 2. q. 4. praesul in glo. Vnde virtualiter est magis sententia executionis quàm pronuntiationis: quia modicum refert hoc casu verum concilium prouideat vt cardinales ab eo recedant & alium eligant & ipsum tradant curiae seculari / an pronuntiet & exequatur: quia exequendo plus facit in effectu q̄ pronunciando. Et hoc in effectu videtur velle egi. in. §. hinc etiā. 17. di. dum dicit ꝙ contra papam non potest ferri sententia nisi in casu haeresis &c. Et isto vno modo procedit opinio illorum qui volunt ꝙ concilium iudicat de papa in causa haeresis. & hoc videtur velle glo. in. c. praesul. 2. q. 5. & probat ille tex. in. §. hinc etiam. 17. di. & in. §. itē symmachus. 2. q. 7. quia symmacho obiiciebatur haeresis, & concilium pronuntiauit illū immunem & liberum: vt dicunt doc. post archi. in. c. in fidei de haere. in. 6.

C

¶ Nec obstat ꝙ in illo tex. dicitur cuius causam totam dei iudicio reseruamus: quia per illa verba ostenditur ꝙ si papa est haereticus / non potest a quoq̄ iudicari q̄diu manet papa sed dei iudicio reseruatur: vt in. c. nunc autē. 21. di. in fi. & in. c. si papa. 40. di. & in. c. nemo &. c. aliorum. 9. q. 3. ¶ Et ita potest intelligi quod notat abb. in vltimo notabili in. c. graue de praeben. videlicet ꝙ papa nō potest puniri a concilio cum sit supra concilium, sicut nec archiepiscopus a concilio prouinciali quia ipse est caput eius: sed debet denūtiari superiori vt ibi dicit tex. sic papa quandiu manet in papatu si sit incorrigibilis & criminosus, eius punitio reseruatur deo. d. c. aliorū.

¶ Et sic potest responderi ad. c. nunc autem ꝙ loquitur in papa haeretico / non incorrigibili sed potius poenitente. Sed si papa est confessus seu cōuictus & pertinax & incorrigibilis, tunc bene potest concilium eum deponere: quia tunc vere desiit esse papa & non habet locum ratio illius tex. ꝙ inferior non iudicat superiorem ad quod principaliter est factus ille tex. cum adducit exemplum de marcellino & sixto. Et hoc videtur velle tex. in. d. c. si papa in. d. ver. nisi deprahēdatur a fide deuius. Et idem in effectu (ꝙ q̄diu manet papa etiā si sit haereticus / non iudicatur a quoq̄ sed in seipsum sententiam fert) vult egi. in. d. c. si papa / in versi. 4. dico. vbi dicit quòd si ferat in se sententiam non erit iudicialis nec habebit vim rei iudicatae (quia in se iurisditionem non habet) sed habebit vim cuiusdam ordinationis extraiudicialis. & si ipse nollet sentētiam ferre, tunc concilium similiter per modum cuiusdam ordinationis procederet ad amouendū eū a papatu. ¶ Si vero esset cōfessus haeresim dānatā & esset paratus corrigi, tūc procederet quod dicitur ꝙ non iudicat a quoq̄ de mundo sed suo se ore iudicare debet. ꝙ si non vult & est pertinax & incorrigibilis / vel si dicit se paratum corrigi sed non in tempore quia diu fuit pertinax, tūc nulla requiritur sententia: ex quo confitetur se in haeresim lapsum, & in confessum nullę sunt par

D

tes iudicis nisi in exequendo: vt in.c. nos in
quenq̃.2.q.1. Sed ex quo expectauit donec
A depræhenderetur in hæresi damnata/& perti
nax non vult resipiscere nec seipsum suo ore
damnare, detrudendus est in carcerem perpe
tuum ad peragendam pœnitentiam: vt dicit
illa glo. in verbo depræhensi. & non punitur
pœnis a iure inflictis cõtra hæreticos de qui,
bus in.c. excommunicamus de hære.

¶ Aut loquimur in sententia declaratoria in,
cursus pœnarum contra hæreticos inflicta,
rum iuxta notata in.c. cum secundum / & cũ
post suam damnatam hæresim est incorrigi,
bilis. Et hoc modo concilium poterit iudica,
re: quia non proprie papam deponit vel con
demnat, sed magis declarat depositum vel
condemnatum a iure & ore apostoli ad titũ
3. Et isto alio modo procedit opinio illorũ
qui volunt ꝙ concilium in causa hæresis iu,
dicat & deponit papã. ¶ Si vero papa lapsus
est in hæresim nondum damnatam/ & est in
papatu quia nondum iudicatum est per con
ciliũ de crimine, tunc nullus eum iudicat nec
potest ferre in eum sententiam: quia non ha
bet superiorem, c. licet de elec. Et cum ipse sit
caput concilii non iudicatur a concilio: vt in
c. significasti de elec. & ꝓcedit quod dicit ab,
B bas in. d. c. graue in vl. nota. Sed si postq̃ cõci,
lium cognouit de crimine & declarauit esse
hæresim non resipiscit, tunc dicet illi teipsum
tuo ore iudica. quod si facere noluerit, conci,
liũ eum declarabit hæreticum & depositũ vt
supra dictum est. Et quod dicitur ꝙ de hæresi
papa deponitur & iudicatur, intellige de stri,
cta hæresi: puta si erraret in articulis fidei/ vel
in aliquo alio quod saperet hæresim alias
ab ecclesia damnatam. & non de hæresi lar,
go modo sumpto vocabulo: vt est simonia.
Ita tenẽt omnes & dicit domi. i. c. si papa. 40.
di. & glo. in. c. si quis pecunia. 79. di. ¶ Quã,
do autẽ dicatur hæresis notoria/ & vtrum ad
procedendum cõtra papam & vt dicatur de,
præhẽsus debeat vna vel plures monitiones
præcedere, vide quæ dicta sunt supra in arti.
vtrum papa possit accusari de hæresi vel simo
nia. & in quæstione siue versi. sed pone quòd
postq̃ papa est accusatus &c. Quę omnia ibi
dicta adde hic pro pleniori huius materiæ
expeditione. & maxime in quæstione quæ in
cipit sed pone ꝙ postquàm papa est accusa,
tus de hæresi, fatetur errorem &c. quæ omni,
no vide.

¶ Sed adhuc cõtra apparet ꝙ papa possit dã,
nari non solum de hæresi sed etiam de aliis
criminibus: vt videtur tex. in. c. sane profer,
tur/ in versi. itẽ romanorũ. 24. q. 2. vbi diosco C
rus papa anathematizatur q̃uis nõ fuisset hę
reticus. Sed dic ꝙ ibi est sermo de patriarcha
cõstãtinopolitano/ q appellatur etiã papa. &
ita dicit glo. & do. ibi in. c. si papa. 40. di. Quę
vltra etiam opponit de. c. non liceat. 12. q. 2.
vbi papa videtur iudicare de successore. Sed
dic ꝙ non videtur proprie iudicare de succes
sore qui prohibet alienare res ecclesiæ: vt di,
cit ibi glo. & do. qui videntur velle ex hoc ꝙ
non possit papa damnari.

¶ Quo autem tẽpore hæreticus possit pœni
tere vt euitet pœnas, vide doc. in. c. ad abolẽ,
dam & in. c. excommunicamus el. 1. in prin.
& in. c. penul. post glo. fi. ibi de hæreti. & in. c.
vt cõmissi de hære. in. 6. &. 8. di. c. quo iure, &
21. di. c. nunc autem. l. manichæos. C. de hæ,
re. l. si quis. C. de epis. & cle. Vide etiã in trac.
ioan. de ligna in. c. de hæreticis seu credenti,
bus & pertinacibus. & gundi. de villa diego
in. 20. quæsito. & ostien. in summa de hęre. &
cardi. in cle. ad nostrum co. ii.

ITEM adde ꝙ eadem quæ dicta sunt de
hæresi/ dicenda etiã sunt de schismate stri
ctissime sumpto / quod habet admixtam
hæresim: quia ita poterit papa deponi pro,
pter tale schisma (quod in effectu est hęresis) D
vt propter hæresim. 24. q. 1. achatius. 1. q. 1.
si quis inquit. 19. di. anastasius. Schisma enim
strictissime sumptũ videtur hæresis, quia ra,
ro potest esse schisma sine hæresi.

¶ Sed quando duo contendunt de papatu &
vterq; credit pontificatum ad se spectare (vt
dicit glo. 24. q. 1. in summa, & abb. in. c. quia
diligentia de elec. & car. in. c. licet in. 24. quæ,
sito eo, ti.) tunc non erit schisma strictissime
sumptum, sed schisma sine hæresi: vt ibi per
eos. Tunc autẽ est schisma strictissime sum,
ptum (quod dicitur hæresis) cum quis venit
contra articulum fidei vnam sanctam catholi
cam ecclesiam, constituendo sibi aliam eccle,
siam/ & diuidendo se ab ecclesia romana: vt
fecerũt grę ci, & tũc proprie etiã schismaticus
dicit̃ hęreticus: vt dicit abb. in ru. de schisma.
ad hoc. 24. q. 3. inter hæresim. & abb. de iudi.
c. at si clerici. §. de adulteriis/ in versi. item du,
bitatur. Et ita est ipso iure papatu priuatus
propter schisma quod habet in se hæresim si,
cut propter hæresim, d. c. achatius. Ita dicit ca
tal. in dictis allegationibus factis pro ioã. 23.
in. 5. char. versi. circa primum. quia schismati
cus venit contra articulum fidei & vnam san
ctam catholicam ecclesiam. 24. q. 1. aduoca,

uit/cum.4.capitulis sequen.& praecedétibus,
A & fere per totam distinctionem illam. Et idé tenet ostien.in.ti.de schisma.§.2.in fi. Idem quoq; dicit bal. & refert barbatius in.c.olim de rescrip. q obstinatus schismaticus est hæreticus. Vnde sicut hæreticus dicitur ab electione.24.q.3.hæresis/quia contépta doctrina christiana vel apostolorũ vel romanæ ecclesiæ eligit sibi aliquã nouã & falsam credulitatem (contra quos dicit apostolus ad gala.1.si etiam angelus de cœlo euãgelizet vobis præterq̃ quod euangelizauimus vobis/ anathema sit) sic etiã schismaticus dicitur scissus & separatus ab ecclesia,& schisma dicitur scissura: vt in.c.schisma.24.q.1. Et merito quia (vt dicit cyprianus in epistola ad cornelium papam) non aliunde nata sunt schismata nisi inde q sacerdoti dei non obtemperatur/ nec vnus in ecclesia sacerdos & iudex vice christi cogitatur.

¶ Inde est q quando scribit papa schismaticis nõ vtitur verbo salutationis cõsuetæ bene dictionis,sed dicit spiritum cõsilii sanioris secundum ioan.an.in proœ.decre.per.c.admonere.33.q.2.nisi aliter fieret ad captandũ beniuolentiam vt fecit gregorius.12.scribens fautoribus benedicti, secundũ q dicit ibi.d.
B anto. Vnde non tuetur schismaticũ q eundé deum colit: vt est tex.in.c.deniq;.7.q.1.nam vt dicit ibi tex.core datham & abiron cum sacerdote aharon & moyse eundem deum nouerant/ pari lege & religione viuentes vnum & verum deum qui colendus atq; inuocandus erat inuocabant,& tamé quia loci sui ministerium transgressi/contra aharon sacerdotem sacrificandi sibi licentiam vendicauerunt diuinitus percussi sunt: & thuribula eorum iussu domini conflata & in signum perpetuũ altari affixa sunt.quia vnitas non capit diuisionem.24.q.1.loquitur. Et vide illum tex.in d.c.deniq;.qui ponit plura exempla veteris legis cõtra schismaticos,& est tex.cypriani martyris. Quem vide omnino in epistola ad magnum,& contra nouatianũ. vbi ostendit baptizatos a nouatiano schismatico esse male baptizatos/tanq̃ ab eo baptizatos qui non est in ecclesia: quia qui in ecclesia non est/diligi aut ablui aut lauachro purgari a christo non potest. Vnde qui dicit apud nouatianum baptizari & sanctificari aliquẽ posse,prius ostendat & doceat nouatianum in ecclesia esse aut ecclesiæ præsidere. Et est pulchra epistola cõtra schismaticos: quæ ostendit ecclesiæ vnitatem. Sed quod dicit baptizatum a schismatico non esse baptizatum, oportet intelligere quando non fuit baptizatus in forma ecclesiæ: quia alias esset vere baptizatus: vt in.c.
C aliud/&.c. nullus &.c.quomodo de cõsecra.di.4.&.1.q.1.in.c.dedit/&.c.sicut vrgeri. Vide quæ dicuntur in.§.verum.32.di.maxime per domi.& partem eiusdem epistolæ cypriani vide in.c.si quis inquit.1.q.1.& quæ dicũt in.c.sacramenta &.c.sicut ficti.ea.cau.&.q.

¶ Et hoc fuit de schismaticis obseruatum in concilio constantien.in quo ad sedandum antiquatum schisma omnes tres fuerunt depositi a põtificatu videlicet ioannes.23.benedictus.13.& gregorius.12. Et ibidem in.d.cõcilio fuit statutum in constitutione frequens q papa non solum pro hæresi sed etiam pro schismate possit a concilio iudicari. Quod & refert archie.flo.in.3.parte summæ in ti.24.c.2.§.notat abb.siculus ad fi. Pro quo facit q hæreticus & schismaticus æquiparãtur: vt est tex.& ibi ponunt doc.in.c.firmissime de hære.& bene probat tex.in.c.1.de schisma. cum appellat schismaticos hæresiarchas. Hoc etiã ponit & tenet mathesil.in suis addi.ad trac.anto.de bu.in versi. restat modo respondere ad obiecta. Idẽ etiã cardi.in.c.licet in penul.col. in fine versiculi quarto quæro. Idem quoq; pe.de ancha.in trac.schismatis in quarto quæsito circa fi. Et idem in effectu in responsione
D facta in concilio ad oratores regis franciæ in.5.char.in versi.per prædicta: dũ ponit intellectum ad.c.cum secundum de hære.in.6. dicens q cum illi fuerint schismatici & sint condemnati per sacros canones/non est necessaria alia sententia declaratoria hominis. & q.c.cum secũdum de hære.in.6.debet intelligi cum in bonis facienda est executio,secus cum in pœnam afficit personam: quod nota.

¶ SED rosellus altius exordiendo istum passum quando possit propter schisma papa deponi,tandem in effectu ponendo illa quæ dicta sunt supra (maxime in arti. vtrum papa possit de schismate accusari) concludit q aut aliquis intrudit se in apostolatum temerarie nullo iusto ductus errore. & tunc talis intrusus in papatum sic temerarie / dicendus est schismaticus & apostaticus / & ipso iure anathematizatus: vt in.c.in nomine domini 23.di.coniuncto.c.licet de elec.&.79.di.c.si quis.probat tex.& ibi ponit cardi.in.d.c.1.de schisma. Et talis eiiciendus est omni conatu: vt in.d.c.si quis pecunia.79.di.&.d.ca.licet. Ille autem papa qui cum tali sic temerarie in-

truſo contenderet de papatu, ex eo ſolo ꝙ li‑tigaret & contenderet de papatu nõ eſſet cen

A ſendus ſchiſmaticus: vt in. c. 1. de ſchiſma. Quod intelligo etiam ſi non conſtaret clare ꝙ iſte contendens cum temerarie intruſo ſit verus papa: quia ſi de hoc conſtaret, tũc poſtq̃ electio reperitur canonice facta/ ſi ſuperueniat bellica tempeſtas & qualiſcunq; hominum conatus qui malignitatis ſtudio impediant ne is qui eſt verus papa in ſede apoſtolica inthronizari poſſit/ omnino verus papa authoritatem habet regendi eccleſiam romanam & adminiſtrandi: vt in. c. in nomine domini. 23. di. Si vero intruſus in cathedrã petri aliquo iuſto errore ducitur qui eum etiã a culpa excuſet/ tũc talis nõ eſt ſchiſmaticus ex hoc ſolo ꝙ contendit de pontificatu argu. no ratorum in. l. ſi. ff. de adul. Et idẽ dicit ſi ſit in ſo la culpa & non in dolo: quia licet de culpa puniri poſſit (vt dicitur in. d. l. ſi.) tamen non debebit iudicari ſchiſmaticus. & minus papa verus cum eo contendens/ quantũcunq; etiã in parte ſciſſa papatum regat. Sed ſi non ſolũ ſunt in ſciſſura & papatũ in ſchiſmate regunt vel mundum ſciſſum tenent ſed etiam ſchiſma nutriunt nolentes adhibere remedia vel fingentes & procraſtinantes vnionem & ad

B finem non perducentes, tunc iudicabuntur ſchiſmatici etiam ſi alter ſit verus papa: vt dicit roſel. Et ſi contingat in tali ſchiſmate ipſos inueterari iudicabuntur hæretici. 24. q. 3. inter hæreſim. Et hoc caſu poterit papa deponi propter ſchiſma. Quod intelligo in vero papa ſchiſmatico, ſicut dictum eſt ſupra de hæretico.

¶ Vnde quãdo eſt ſchiſma largo modo (prout ſi papa foret mortaliter peccans ſolũ) tunc non eſt deponendus nec poſſet per conciliũ deponi: quia tãtum propter hæreſim proprie ſumptam deponitur, vt. 40. di. ſi papa. Sed ſi eſſet ſchiſmaticus ita ꝙ eius ſchiſma prolaberetur in hæreſim ſtricto modo ſumptã, tunc deponendus eſſet/ & eadem eſſet pœna ſchiſmatis & hæreſis: quia tũc ſchiſmaticus eſt hæreticus dicit oſtiẽ. in ſumma in ti. de ſchiſma. §. qua pœna, verſi. nec obſtat. & in. §. vnde dicitur/ verſi. differt autem. ponit ioan. an. in c. firmiſſime de hære. ¶ Quinimo delictum ſchiſmatis grauius videtur omni delicto etiã hæreſis. 24. q. 1. nõ afferamus in ſi. & ex perſeuerantia ſit hæreſis. 24. q. 3. inter hæreſim. Facit quod dicit. 24. q. 1. aduocauit. vbi dicitur ꝙ fides nõ poteſt eſſe in ſchiſmate: quia etſi forte ſchiſmaticus fidem tenet in deum, tamen erga dei eccleſiã ſchiſmaticus fidem nõ

C tenet. eſt enim vna eccleſia ſponſa chriſti pulchra ſine macula & ſine ruga, ortus cõcluſus/ fons ſignatus & puteus aquæ viuæ. 24. q. 1. c. quoniam vetus/ & c. omnibus. Ipſe enim ſe ſeparat ab vnitate ſanctæ romanæ eccleſiæ, a qua qui ſciſſi ſunt nõ videntur chriſto fidem exhibere debitam: a quibus euacuatur paſſio eius atq; diſtrahitur. d. c. aduocauit. 24. q. 1. & c. loquitur. E ſic veniunt ſchiſmatici contra articulum & vnam ſanctam eccleſiam & c. plures quodãmodo eccleſias conſtruere ſatagentes: vt ſi duo de papatu contenderent & eſſet dubium vter eorum eſſet pontifex/ & vterq; partem non modicam chriſtianorũ ad ſe traheret/ & in parte chriſtianorum ſciſſa & ſibi quæſita vterq; diu ſtaret & gauderet fouẽdo ſciſſurã, tales eccleſiam ſcinderent & in hæreſim ſtricto modo ſumptam inciderent: vt dicit glo. in authẽ. de priui. do. hæreticis mulie. non præſtan. ibi ad omnes qui non ſunt mẽbrum. Nam cum hac ſponſa vnus ſolus debet reſidere qui ſit vnicus ſucceſſor petri & vicarius ieſu chriſti & eccleſiæ ſponſus: ſi autẽ ei duo præſint, conſtituunt in eccleſia duo capita tanq̃ monſtrum/ cõtra tex. c. per venerabilem qui filii ſint legi. de offi. ordi. quoniam in pleriſq;. Et vterq; eſt ſchiſmaticus. Item

D ipſam eccleſiam vnicam corrumpere videntur/ ei duos vt ita dixerim viros attribuendo & ſeipſos ambos eccleſiæ viros faciendo. vnde non conſeruant eam pudicam & incorruptam ſed adulterã deſignant, ſicut mulier quę duos viros habet adultera dicitur: arguẽdo a matrimonio carnali ad ſpirituale. 7. q. 1. ſicut vir. c. inter corporalia de tranſla. præla. Vnde non dicitur chriſtus in eorum cordibus habitare. 24. q. 1. audiuimus. nec poſſunt habere deum patrem qui eccleſiæ non habent vnitatem. 24. q. 1. alienus. Eccleſia enim eſt vnica & incorrupta / vnius cubilis ſanctitatem caſto pudore cuſtodiens. 24. q. 1. loquitur.

¶ Vnde ex præmiſſis patet ꝙ cum ſchiſmaticus ſtrictiſſime ſumptus ſit hæreticus, ſicut hæreticus ipſo iure perdit papatũ ſic & ſchiſmaticus. quapropter ſicut pro hæreſi deponitur ſiue depoſitus declaratur ſic etiam pro ſchiſmate. Ad quod facit tex. in. d. c. ſi papa: qui non dicit ſimpliciter ꝙ papa tantum pro hæreſi deponatur, ſed dicit ꝙ deponitur cum reperitur deuius a fide. quod intelligere oportet per concilium, quod cognoſcit de cauſa papatus: vt in cap. ſi duo. 79. di. Sed ille qui quærit eccleſiã ſcindere dicitur a fide deuiare.

24.q.1.alien⁹.&.1.q.1.teneamus.&.16.q.fi.
A e.ficut dñi.Ergo ficut hæreticus fic & fchifma
ticus perdit dignitaté papatus, & poteft a pa,
patu amoueri. ¶ Et idem quod de fchifmati,
cis ftrictisfime erit quãdo multi erigerent ca,
pita contra romanam eccle.facientes nouam
fectam & noua ftatuta:vt funt fratricelli.funt
enim & ipfi fchifmatici:vt vide abb. in.c. at fi
clerici in. 5. char. §. alium cafum de iudi.
Et idem videtur dicendum de papa fi ipfe eft
paganus vel iudæus vel non baptizatus nec
volẽs baptizari:quia fatis dicit̃ a fide deuius,
nec eft capax papatus:vt fupra dictum eft ex
dictis in.c.licet de elec. & talis poteft per con,
cilium iudicari(fiue fit iudęus fiue paganus)
& a moueri a pontificatu: quia in tali non eft
minor ratio q̃ in hæretico.
¶ Et per hoc tollitur cõtrarium quod poteft
obiici ex dictis abbatis poft oftien.in.c.firmif
fime de hære.videlicet cum dicunt ꝙ proprie
hæresis dicitur folum in duobus cafibus: fcili
cet quando quis aliter fentit de articulis fidei
q̃ fentit romana ecclefia.24.q.1.c.hæc eft fi,
des.& quando quis male fentit de facramen,
tis ecclefiæ:vt in.c.ad abolendam de hære. in
princi.Quia refpondetur ꝙ fchifma capitur
multis modis:fcilicet large/ftricte & ftrictisfi
B me.Primis duobus modis fchifmaticus non
dicitur hæreticus, fed vltimo modo fic: nam
qui fe diuidit ab vnitate ro.ecclefiæ conftituẽ
do fibi ecclefiam ac clericos & facerdotes or,
dinãdo,eft hæreticus proprie dictus/quia ve
nit contra illum articulum fidei & vnam fan,
ctam ecclefiã:vt dicit abb. in ru. de fchifma.
Et in dubio appellatione fchifmatici intelli,
gitur de ftrictisfimo modo fumpto: vt notat
abb.in.c.fraternitati de fchifma.

SED QVID fi papa eft omnino in,
utilis & infufficiens ad pontificatum re,
gendum,vtrum poterit deponi? Domi.
dicit ꝙ non in.c.fedulo.38.di. quia non po,
teft pro aliqua caufa deponi nifi propter hæ,
refim: vt ipfe ibi dicit. De quo vide quæ dicta
fuerunt poft quæftionem an ratione fimonię
quam papa committit debeat concilium con
gregari/in quæftione fed quæro vlterius po,
ne &c. & in alia quæftione quid autem fi pa,
pa efficiatur furiofus vel demens &c.
¶ Idem etiam forte effet dicendum de papa
idolatra(fcilicet ꝙ poffet ficut de hæretico di
citur deponi) capiendo idolatriam vt fonat
in hærefim:ficut adorare creaturam pro deo.
Facit quod dicit.s.tho. in fecunda fecundæ.q.
94.ar.1.& quod dicit̃ in prææallegato.c.nunc
autẽ.21.di.& quod dicit domi.in.c.deniq; in
fi.7.q.1. & in ca. presbyteros. 50.di. & in ca. C
quæro.6.q.1.

¶ Articulus .2.

SED PONE ESSE
duos contendentes de papa,
tu & alterum ex eis effe verũ
papã fed diu fteterunt in cõ,
tentione tenentes fciffuram
inter chriftianos(quia vtriq;
paret magna pars chriftianorum)& non cu,
rant tenere vias per quas tollatur fchifma &
forte nolunt fed fingunt velle tollere & non
adimplẽt:cum dixerimus ꝙ ifto cafu dicitur
fchifma tranfire in hęrefim, vtrum ita poterit
deponi ille qui eft verus papa & non curat
tollere fchifma ficut ille qui contendit & nõ
eft verus papa? Et videtur dicendum ꝙ non
per fupradicta: quia verus papa licite quærit
ꝙ contendens cum eo eiiciatur penitus & ip
fe vnicus remaneat: vt in.d.c.in nomine do,
mini.23.di.& aliquid fupra dixi. Et cum ipfe
non conftituat aliam ecclefiã/ imo credat ro,
manã ecclefiam effe apud fe,licet dici poffet
fchifmaticus non tamen hæreticus: vt dicit
abb.in ru. de fchifma. ad quod facit glo.24.
q.1.§.1.quæ eft prima poft glo.fummæ.
¶ Sed contrarium eft verum fecundum ro, D
fellum in fua monar.in quæftione vtrum di,
gnitas papatus femel quæfita posfit perdi, in
7.char.Quia ex quo vterq; detractat quære,
re vnionem ecclefię nec conuocẽt concilium
(forte timẽtes ne de fuis fedibus deponãtur)
& ftant in negligentia gaudentes quilibet in
fua parte fciffa,funt habendi fchifmatici am,
bo & vterq; debet a papatu amoueri: quia ec
clefia vnica effe debet, & oportet ꝙ habeat
fponfum vnũ & non plures/ & ꝙ in fua vni,
tate permaneat,& ipfi hanc vnionem fumme
quærere deberent & affectare.24.q.1.c.lo,
quitur.& præfertim papa cui primũ præ om,
nibus chriftianæ religionis onus incumbit
24.q.1.ca. officii &.c. memor fum. vbi dicit
tex. intelligo mihi aliter non licere q̃ vt om,
nes conatus meos ci caufæ in qua vniuerfa,
lis ecclefiæ falus infeftatur impendam. Vnde
fi vias tollendi fchifma non quęrũt(quia hoc
cafu pro bono ecclefiæ etiam verus papa re,
pelli poteft: vt vult glo.fingularis in.c.fi forte
63.di.) grauisfime peccant. Et ideo fi (vt di,
cit rofel.) moniti nõ quærunt ecclefiam vni,
re fed detractant, vterq; eorum hoc cafu non
folum fchifmaticus fed hæreticus eft dicen,
dus.allegat glo. in.c.fi papa.40.di. Et quòd

nõ solum non sunt discipuli veritatis sed erroris magistri: vt in. c. nos si incompetenter A 2.q.7. nam si christus descẽdit de coelis ad redimendum gregem suum perditum & mortem subiit temporalem (vt in.c.1. de homi. in.6.) quanto magis quisq̃ in cathedra petri praecipue verus summus põtifex curam debet habere gregis dominici, & ipsum perditũ non solum redimere renũtiando papatui sed etiam morti naturali se subiiciẽdo. Facit tex. in.c.aduersitas.§.cum vero.7.q.1. Quod etiã ponit abb.in.c.quia diligentia de elec. quãdo schisma est inueteratum: quia tunc censentur haeretici, ex quo scindunt ecclesiã nec curant vnionẽ ipsius. Facit glo. in.§. quia vero.24. q.3. & in.c. firmissime de haere. & dictum est in quaestione praecedenti in versi. item adde ꝙ ista quae dicta sunt de haeresi &c. Deberent ergo vel papatui cedere vel per sortes litem ipsam de papatu dirimere vt dicit rosellus. de quo (an scilicet per sortes esset haec contentio dirimenda) dictum est supra. & fuit opinio cardi.in.c.licet de elec. & in consi.150. incipit quaesitum. Vbi ponũtur etiam alii modi per quos posset tolli schisma de ecclesia dei. & plures alii ponuntur per gerson. & alios vide apud egi. de bellamera in.c. in fidei de haere. B in.6. & alios ponit cardi. de turre cre. in.4. li. c.10. Nam (vt inquit rosel.) quẽadmodũ fuerunt positae sortes super vestem domini inconsutilem ne diuideretur, multo magis poni debent vt scissa redintegretur. Et si dicti cõtendentes istam vel aliã viam redintegrationis & recõciliationis non amplectuntur, etiã si iustam habeant causam litigandi dici possunt a fide alieni, 24.q.1. alienus. Et fallunt fraternitatẽ/ & veritatem fidei perfida praeuaricatione corrũpunt. 24.q. vl. ca. loquitur.

¶ Sed certe quicquid dicat rosel. cõclusio eius non videtur vera ꝙ etiam verus papa debeat eiici: quia ex quo est verus papa nõ potest ab aliquo iudicari, & habent locum iura. c. nemo. c. aliorum/ &. c. facta/ & alia similia. 9.q.3. cum non habeat superiorẽ, in allegato saepius. c. licet in si. de elec. Et faciũt quae dicũtur in regula vtile in.6. & in alia regula. c. qui scãdalizauerit eo. ti. in anti. Nisi dicamus ꝙ loquitur in illo q detractat tollere schisma nec vult congregari conciliũ sed illud fouet gaudens in sua parte scissa, ita ꝙ virtualiter est causa scissurae & inueterati schismatis: cum tũc possit dici haereticus vt supra dictum est. de quo arti. clarius vide infra in.15. modo sedandi schisma.

¶ Articulus .3.

SED QVID C si pro qualibet parte inueniantur volẽtes intrare ignẽ, vt diciẽ tẽpore gregorii aliquos se obtulisse? Dic ꝙ tale iudiciũ est omnino prohibitum: vt in ti. de purga. vulga. per to. Possent enim ob alia peccata succũbere omnes eo. ti. c.2. Et per hoc deus tentari videretur, eo. ti. c. si. infiniti nanq̃ mortales pro fide christi interfecti sunt ꝑ quibus deus nullum miraculum ostẽdit. Vnde dicitur ꝙ hoc est tentare deum, & ideo prohibitũ.

ALIOS modos sedandi schisma reperio positos in quibusdã scriptis quę incipiũt praemissa debita protestatione: quae credo esse ioannis de lignano, quia habent conformitatem cum scriptis eius in c. licet/ in multis fere de verbo ad verbũ. q̃uis in istis scriptis sint multa quae non sunt in d. c. licet. Qui ioan. secũdum ꝙ dicit dominus nicolaus in. c. at si clerici de iudi. si non fuisset bigamus fuisset factus cardinalis: sed quia papa nõ dispensat cum bigamis ad cardinalatũ/ D non fuit promotus. Ita etiam refert martinus de laude in trac. de cardinalibus. q.77. Vel sunt cardinalis florentini.

¶ Et ibi poniẽ ꝙ primus modus erit per conciliũ generale: quod hoc casu est iudex. 79. di. c. si duo. Per istum modum conciliũ fuit sedatum schisma inter vrsinũ & damasum: nã vrsinus de vrbe expulsus/ neapolitanus episcopus constitutus est, & damasus in pontificatu cõfirmatus. Item hac via sedatũ est schisma quod fuit inter symmachũ & laurẽtium: vt in. §. hinc etiã. 17. di. Et sic in concilio constantien. fuit sedatum schisma: nam priuato benedicto & ioanne ac cedente gregorio electus fuit martinus quintus.

¶ Secundus modus est vt contendentes de papatu cõmittãt aliquibus potestatem discutiendi iura eorum (vtrum ipsorum aliquis sit verus papa necne) & super hoc pronunciandi, cum cautione quòd stabunt eorum sententiae. Adducitur. c. nos si incompetenter. 2. q.7. & ibi glo. 1. & ff. de iuri. omnium iudi. l. est receptum. & videtur glo. aperta in. c. in synodo. 63. di. Hoc modo sedatum est schisma inter bonifaciũ primum & eulaliũ presbyterum vrbis romae. quia iussu imperato-

ris ambo

A ris ambo contendentes vrbem egressi sunt: & facta inquisitione de veritate electionis amborum/ & reperto ꝙ bonifacius a maiori & saniori parte fuerat electus, in papam susceptus est & eulalius reiectus. ¶ Aliqui istam viam impugnant, quia isto casu concilium est iudex: vt dictum est supra, & in. c. anastasius 19. di. & 15. di. c. sicut sancti ad fi. & supra dictum est ꝙ papa non potest se submittere alterius iudicio. Sed quando est controuersia inter duos, pro sedando schismate inueterato aliter videtur dicendum: dic vt ibi dictum est.

¶ TERtius modus est ꝙ isti contendẽtes cõpromittant in arbitros vel arbitratores: & cũ hoc statuant ꝙ pronuntiatio det titulum & ius alterius habeatur pro translato in illum pro quo fuerit laudatum. ¶ Quidã etiam hãc viam impugnant, quia de titulo beneficii non potest compromitti, c. nisi essent de præben. nec transigi, c. super eo de transac. Sed alii respondent ꝙ hoc non habet locum in papa qui est supra ius, c. proposuit de concess. præben. & hoc super quo compromittitur est de simoniacis quia prohibitis. 1. q. 3. saluator. & de offi. delega. ex parte cum simil. Item super matrimonio spirituali fieri potest cõpromissum, de elec. c. cum inter canonicos. de ar B bi. c. ex parte. Vnde poterit fieri tale compromissum in laicos ex quo papa non ligatur iure positiuo. & tales arbitri poterunt cogi ad arbitrandum etiam per clausuram in conclaui sicut fit de cardinalibus in. c. vbi periculum de elec. in. 6. Et ꝙ etiam fieri possit in laicos constat, quia eodem modo fuit sedatum quintum schisma per compromissum factum in theodoricum regem: qui pro symmacho papa sententiam tulit.

¶ QVARtus modus est via recognitionis erroris, vt antipapa ductus conscientia cedat suo prætenso iuri & verum papam in suum verum pastorem recognoscat. Sic fuit sedatum. 13. schisma: quia benedictus. 10. qui per violentiam romanorum intrusus fuerat, conscientia ductus renuntiauit papatui, & electus fuit nicolaus. 2. Item schisma inter alexandrum secundum & cadulum: qui deficiente sibi fauore henrici imperatoris destitit a prosecutione papatus. Item schisma nouissimum inter nicolaum. 5. & amadeum ducem sabaudiæ, qui fuerat creatus papa in concilio basilien. & felix vocatus: qui cessauit a prosecutione papatus recognoscens in verũ pastorem ipsum nicolaum.

¶ QVINtus modus est via cessionis: hoc est vt omnes de papatu contendentes cedant & conueniant omnes cardinales & si qui essent anticardinales & faciant insimul vnam iustam & canonicam electionem. Nec poterit opponi ꝙ aliqui sint anticardinales & inhabiles: vt satis patet ex tex. c. licet. de elec. & cle. ne romani eo. ti. vbi tollitur omnis exceptio insurgens ex defectu personarum eligentium. Et hoc in renũciatione voluntaria: quia papa potest renũtiare papatui: vt est tex. in. c. 1. de renun. in. 6. Et debet hoc facere pro vnione ecclesię, ne plus temporalẽ honorem ꝙ̃ æternam salutem affectare videatur: vt in c. nisi cum pridem, in. §. pro graui de renun. Quę ratio ita militat in papa sicut in aliis bonis episcopis. bonus enim pastor non solum pontificatum sed animam suam dat pro ouibus suis. ad hoc quod notat ioan. an. in. d. §. pro graui. Non solum enim papa vel papatum prætendens tenetur omne consilium & opus impendere vt pax & vnitas in dei ecclesia subsequatur & inducta conseruetur, sed & omnis christicola hæc ipsa summoopere quærere debet, vt omnes simus vnum cor & anima vna in christo. Nam christus non habitat in cordibus illorum qui superbiæ singularitatem secuti a corporis christi compage semetipsos abrumpunt. 24. q. 1. audiuimus. & qui nec vnitatem spiritus nec coniunctionem pacis obseruat, & se ab ecclesiæ vinculo separat & christiani nomen habere non potest. 7. q. 1. nouatianus. Et quia christus ædificauit ecclesiam super vnum, vt esset vna non plures. 24. q. 1. loquitur. Tales igitur eam a sua vnitate scindentes, a fide deuiant & deponi possunt, etiam si alter sit verus papa cum sit a fide deuius, 40. di. si papa/ secũdum eundem rosel. Quia qui crimina quæ emendare potest non corrigit, ipse illa committere intelligit, 23. q. 8. c. ꝓterea. Ad hoc est tex. in. c. error, & in. c. consentire. 83. di. & c. negligere. 2. q. 7. vbi dicitur ꝙ qui potest errori occurrere & non facit, videtur ipsum fouere & nutrire.

¶ SEXTVS modus est, ꝙ vno ex contendentibus mortuo vel canonice deiecto, collegium ipsius defuncti vel deiecti expectet deiectionem vel mortem alterius, vel aliorum contendentium si sunt plures: & tũc ex omnibus collegiis fiat electio summi pontificis. Et vtilis erit constitutio ꝙ interim donec expectatur mors seu deiectio alterius, collegium defuncti vel deiecti possit administrare, ne

AA

per hoc obedientia eius detrimentū patiatur.

A ¶Septimus modus erit ꝙ per contendentes fiat vna constitutio ꝙ vno mortuo vel canonice amoto alius cōtendens superstes post sit ius verū vel prætensum defuncti vel deiecti administrare vel ipso facto acquirat absꝙ vlla electione. ℣ Sed huic videtur obstare ꝙ papa non potest sibi successorem eligere. 8. q. 1. cap. 1. &. 2. cum sequentibus. & notat glo. 79. di. c. si transitus. Potest dici quòd hoc tolerari potest pro vna vice vt tollatur schisma. Nec papa de plenitudine potestatis agens ligatur illis constitutionibus quanquā factæ sint in concilio. ipse enim constitutionibus concilii derogare potest: vt patet in. c. statutum de rescrip. in. 6. & notat ioan. an. in cap. significasti de electione. & glo in cap. vbi periculum in verbo concilio in. 6. Vel potest dici quòd per istam constitutionem non eligit sibi successorem sed tantum suam obedientiam in administrationem concedit. quod videtur tolerabile: sicut quando inter duos contendentes vnus cederet ad tollendum schisma / & alius de eius voluntate eligeretur. Ad quod facit quòd licet dicatur ꝙ papa non potest sibi eligere successorem / tamen bene potest statuere de electione successoris. 23. distin. capitulo in nomine domini. & cap. licet de electione. & cap. vbi periculum eodem ti. in. 6. & clemen. ne romani eo. ti. Potest enim papa deliberare cum fratribus de successore: vt in cap. 1. in glo. 8. q. 1. &. 79. di. c. si transitus. B

¶Octauus modus erit ꝙ contingente morte alterius ex contendentibus alter superuiuens eligatur. Sic sopitum est schisma inter siluerium & vigilium: quia siluerio in exilio pro fide christi mortuo vigilius est in papam receptus. Item inter fœlicem & liberiū: quia fœlix martyrio coronatus est: liberius autē alio nomine vocatus leo occupauit pontificatū pluribus annis: quo tandem mala morte mortuo damasus electus est.

¶Nonus modus erit quòd per contendentes fiat vna constitutio quòd post eorum cessionem vel mortem alius ex eis pro hac vice eligi non possit. Huic modo minus obstat quā superiori / quod dictum est de eligendo successorem: quia hic nullus certus eligitur successor, sed coarctatur electio ad vnum de cæteris personis: quod fieri potest non solum per papam sed etiam per consuetudinem: vt in capitulo cum dilectus de consue.

¶Decimus modus est quòd vterꝙ de contēdentibus cum suo collegio decernat quòd se moriente vel cedente nō possint cardinales ad electionem alterius procedere & quòd electio sit nulla: sed teneantur vel adhærere superstiti & eum habere pro papa / vel expectare quòd etiam cedat vel decedat: & tūc vtrunꝙ collegium conueniat romam vel in locum vicinum si ibi esse non poterunt ad eligendum alium. Et istum modum ponit cardi. in versicu. sextus modus in dicto capitulo licet. Et quamuis iste modus non tollat schisma incontinenti, satis est quòd schisma tolletur aliquādo: & eo citius quo ambo fuerint seniores. Et isto casu mortuo altero istorum / quousꝙ alter cedat vel decedat potest ordinari quòd primus cardinalis illius collegii vel ipsum totum collegium administret in iis quæ non possent commode reseruari in tempus successoris. Ita dicit cardina. vbi supra. ℣ Sed iste modus mihi non placet: quia per hoc non tollitur schisma, & est deterius quòd vnus cardinalis administret papatum / maxime in iis quæ sunt supremæ potestatis: contra tex. cap. vbi periculum. §. iidem quoꝙ. nisi admitteretur pro sedando schismate aliquo tempore in posterum. C

¶Vndecimus modus est vt contendentes de papatu aliquos sibi fidos eligant qui post eorum cessionem soli seclusis omnibus cardinalibus possint papam eligere. Hic modus etiam tolerari potest vt schisma tollatur, quanquam nullus ex contendentibus hoc ambire deberet. ℣ Non obstat quòd cardinales excludantur: quia papa ex plenitudine potestatis hoc statuere potest saltem pro vna vice & ex causa tam graui vt tollatur schisma. ad hoc. 63. distinct. capit. secundo. & c. sequen. Nec est absonum: quia non est de iure diuino quòd cardinales eligant sed de iure positiuo capitulo in nomine domini. 23. distin. D

¶Duodecimus modus est via reconciliationis cum papa & imperatore & principibus quorū fauore schisma fouetur. Hoc modo sopitum est schisma inter alexandrum secundum & cadulum, & schisma inter alexandrum tertium & alios quattuor antipapas. Et iste esset bonus modus hodie tollendi imminens schisma: hoc est vt fieret pax inter sanctissimum dominum nostrum iulium secundum & regem francorum: quod deus pro sua bonitate fieri concedat.

¶Tertiusdecimus modus est per capturam

A intrusi vel intrusorum. Sic sopitum fuit schis
ma inter calixtũ secundũ & burdinũ antipa-
pã. nã calixtus cæpit in sutrio burdinum, &
schisma sedatum est. Et eodem modo inter
ioannem. 22. & petrum de corbario: qui fuit
captus & ductus ad ioannem. 22. & cessauit
schisma.

¶ Quartusdecimus modus est, via armorũ
adhibita contra intrusos. Et hac via multa
schismata sopita sunt: sicut schisma inter eu-
genium secundum & aduersariũ eius. Item
schisma inter leonem quintum & christopho
rum. Item schisma inter leonem octauum &
benedictum quintum: & sic de multis aliis.

¶ Alium modum posuit cardi. in. c. licet de
elec. videlicet per iudicium sortis. Sed de hoc
vide quod supra dixi in quæstione principali
ad quẽ spectet cõgregare concilium/in versi.
sed hic quæro pone ꝙ ambo.

¶ QVINTVS decimus modus est vt coga
tur cedere tã papa q̃ antipapa, & ꝙ si nolint
subtrahatur eis obedientia: vt sic per indire-
ctum ad vnionem compellantur. quoniam
vnionem subterfugientes, sunt digni omni
pœna: cum propter ambitionẽ infinitas ani-
mas perdant. Et hanc viam approbat pe. de
B ancha, in suo trac. schismatis in. 3. q. & in re-
gula accessorium in. 77. char. de regu. iu. &
ibi ostendit ꝙ illa verba si & quatenus bene-
dictus cedat non sunt conditionalia sed mo-
dalia. ¶ Istam etiam ponit car. in. d. c. licet in
versi. quintus modus: quia ratione scandali
prælatus cogitur cedere. c. nisi cum pridem.
§. propter malitiam de renun. ibi in verbo co
gitur. & quod notatur. 7. q. 1. c. scias in glo. fi.
& c. episcopus de loco, in glo. fi. & ibi per ar-
chi. & per eundem. 58. di. c. 1. & doc. in. c.
quæsitum de rerum permu. & archi. in. c. sug
gestum. 7. q. 1. & abb. in. c. 1. de elec. Et ludo.
in consi. 332. in vl. col. cum concor. vbi di-
cit ꝙ constitutio constantien. de non transfe
rendis episcopis inuitis/intelligitur nisi subsit
iusta & rationabilis causa. Et dicit iustam qñ
fit pro bono pacis & ratione scandali vitãdi.
de quo etiam per feli. in. c. quę in ecclesiarum
in. 37. col. versi. per istam declarationem de
consti. Qui licet loquantur in inferioribus
(videlicet in ꝓlatis) ratione tamen schismatis
videtur maior ratio in papa propter vtilitatẽ
vniuersalis ecclesiæ. 7. q. 1. mutationes/ & c.
scias. & c. sequenti. ¶ Nec obstat quod dicit
inno. in. c. licet de elec. ꝙ nullus cogitur renũ
tiare rei in qua se credit ius habere: quia intel
ligitur sine causa. Facit quod dicitur in. c. nõ
C est de sponsa. & de vo. & in regula sine culpa
de regu. iu. in. 6. Itẽ aliud est cogere vt quis
simpliciter renunciet: aliud vt dimittat vnum
& accipiat aliud: vt dicitur in. d. §. propter
malitiam. Si autem papa vel alius prælatus
ex causa necessitatis vel vtilitatis cogitur cede
re, prouidendum est ei vñ honeste possit sta-
tũ suũ sustinere. Ita dicit car. in. d. versi. quin-
tus modus. Facit qđ dicit in simili rosellus
(qui etiã hoc tenet) vbi supra. Quia vtilitas
publica est ꝓferenda priuatę, & sñia multorũ
sentẽtiæ vnius. 7. q. 1. c. scias. 8. q. 1. in scriptu
ris: & ideo propter publicã vtilitatẽ põt quis
re sua priuari inuitus. l. lucius. ff. de euic. Vn
de & populus põt propter maximã cõmunẽ
vtilitatẽ & necessitatem regem deponere: vt
nota. in. l. non ambigitur. ff. de. ll. ¶ Istam etiã
partem tenere videtur mathesil. in dictis addi
tionibus ad trac. anto. de butrio.

¶ Et pro eadem parte faciunt quæ dicũtur in
c. si forte. 63. di. vbi duobus in discordia ele-
ctis ad episcopatũ, is metropolitani iudicio
alteri præferẽdus est, qui maioribus iuuatur
studiis & meritis: ita tamen vt nullis detur in
uitis & non petẽtibus, ne plebs inuita episco
pũ non optatũ contẽnat aut odiat. Et glo. ibi
dicit ꝙ si timet̃ scandalũ vtriusq; electio cassa
tur: vt. 78. di. c. si duo. Vñ propter scãdalum D
vitandum & ne inuitis detur, epũs priuatur
suo iure quod ei fuerat ex electione quæsitũ.
Ad quod facit quod dicitur in. c. consideraui
mus de elec. in glo. fi. & ibi doc. ꝙ ꝓpter scan
dalum vitandũ põt licite fieri prohibitio ne
quis eligatur in certa ecclesia, licet ipse in nul
lo deliquerit. Sic videtur dicendum in propo
sito ad vitandum scandalum & ne remaneat
pontifex a plebe contemptibilis & odibilis.
Item confirmatur per illud. 3. reg. 3. & quod
habetur in. c. afferte. de præsump. vbi illa mu
lier maluit filium proprium dari aduersariæ
q̃ diuidi. Sic in proposito papa debet potius
cedere q̃ permittere ꝙ populus christianus
remaneat scissus & diuisus. Item omnis chri
sti actio nostra est instructio: filius autem dei
omnipotentis cuius papa est vicarius in ter-
ris, pro humani generis redemptione serui
formam accipiens se vsq; ad mortem exina-
niuit vt schisma quod ex inobedientia pro-
toplasti fuerat exortum inter deum & homi-
nes aboleret, multo magis igitur papa pro sa
lute periclitantium animarum ratione schis-
matis debet posse compelli cedere papatui.
Item faciunt omnia illa quæ fuerunt supra
adducta in quinto modo tollẽdi schismatis.

¶ Et istam etiam tenuit gerson in trac. schis
A matis in prin. in versi. nono notetur. & maxime vbi fuisset iuratum. Sed idem ẽt est scelu so iuramẽto vbi per sessionem habetur vnio ecclesiæ, & non potest humanus prouideri/ & nisi fiat cessio sequitur malum mortiferum animarum. ¶ Ad idem facit quod dicitur in. c. 1. ibi glo. 8. q. 1. & alex. ibi. vbi clemẽs qui fuerat electus successor per petrum cessit vt euitaretur scãdalum quod posset oriri si pontificatus obtineretur per successionem. Tamen aug. de anco. in quarta quæstione per plures articulos ostendit ꝙ papa possit cedere papatui. & idem archi. flo. in. 3. parte summæ ti. 23. c. 5. §. 4. Sed non dicunt ꝙ possit cogi ad cedendum. Sed de hoc ꝙ possit si velit cedere, habemus tex. in. d. c. 1. de renun. in. 6. Quod & ponit ioan. an. ibi ꝑ plura motiua, quibus vt dicit ibi domi. cum difficultate respondetur.

¶ SED IN CONtrarium ꝙ papa etiam vigente schismate non possit cogi ad cedendum, ponit egi. multum late per plures trac. plurium clarissimorum doctorum in consi. 99. Et idem etiam tenuit bal. in cap. pastoralis de rescrip. & egi. in cap. in fidei de hære. in sexto. Pro qua parte facit quòd papa non potest ex vlla causa vel crimine deiici
B nisi cum est a fide deuius: vt sæpius allegato ca. si papa. 40. di. Licet enim electionem summi põtificis deus commiserit clericis & religiosis, deiectionem tamen suo duntaxat arbitrio reseruauit. 79. distin. in summa. & per ostien. in summa. §. quis possit in prin. de consti. & per archi. in capitulo in fidei de hæreti. in sexto, & de electione ca. licet. Vnde pro nullo crimine quantumcunq; magno deponi potest excepta hæresi etiam si foret ecclesiæ inutilis negligens & remissus: vt dicit glo. in dicto. c. 1. de renun. in sexto. ¶ Sed quo ad id quod dicitur de inutili, contrarium videtur tenere archi. & refert ibi domi. in capitulo si papa in fi. 40. distinctione: videlicet quòd si papa efficitur inutilis potest deponi. allegat. 15. q. 6. alius, & de re iudi. cap. ad apostolicæ. Quæ iura loquuntur de rege & imperatore. & in dicto capitulo si papa / similiter glo. ibi loquitur de imperatore in finalibus verbis: videlicet quòd pro quocunq; peccato de quo est incorrigibilis potest deponi. Et ibi addunt archi. & do. nam si est inutilis deponitur. vnde loquitur in imperatore & non in papa. Et de papa contrarium est verum. Quod & tenet illa glo. in verbo insufficientem de renun. in. 6. C
quia si propter insufficientiam posset deponi, frustra dubitaretur an eo casu possit renuntiare ex quo inuitus posset deponi. Et hanc partem tenuit alexan. in dicto. c. si papa, & communiter omnes. & dictum est supra in articulo proprio quando papa est effectus inutilis vel furiosus vel est captus a piratis. Et ista insufficientia vt dicit illa glo. potest cõtingere ex illiteratura / senectute & infirmitate. in quibus casibus posset aliter prouideri per coadiutorem: vt dicitur in capitulo primo de cle. egro. in sexto, vide quæ dicta sunt supra in quæstione ex quibus causis possit concilium congregari/ in dicto versi. sed quid si papa efficitur inutilis. ¶ Non obstat tex. in dicto. c. alius/ cum concordan. quia illa iura loquuntur in inferiori a papa secundum illam glo. in dicto. c. 1. in ver. insufficientem.

¶ Secundo etiam pro ista parte (quòd papa non possit cogi ad cedendum) facit quòd ex quo maxime fuit dubitatum an papa volens sponte cedere papatui possit (vt patet ex dictis ioan. an. in dicto capitulo primo & diximus supra. quod refert augustinus de ancona & archie. flo. propter quod emanauit ille tex. in dicto cap. 1.) frustra videretur dubi- D
tandum an posset renuntiare, ex quo propter schisma posset cogi: & ex quo in illo tex. non dicitur quòd aliquo casu etiam inuitus possit cogi, non videtur ꝙ possimus ex nostro sensu hoc præsupponere.

¶ Tertio facit quod in dubio nunquam potest quis cogi renuntiare iuri suo: vt patet per totum in titu. quod metus causa & in ca. super hoc de renũ. l. nec emere. C. de iure deli. & in. l. 1. C. de episcopali audien. l. cum de indebito. ff. de proba. cum similibus. Igitur qui vult dicere quòd papa potest compelli ad resignandum papatum, ostendat iura hoc dicentia. l. ab ea parte. ff. de proba. Saciunt quæ dicuntur in. l. 1. C. ad. l. corneliam de sicariis. & quæ dicuntur in. l. ancillæ. C. de fur.

¶ Quarto facit quòd ex quo papa est maior concilio (vt infra dicetur cap. significasti de electione: quia concilium sine eius authoritate non consistit, ca. nec licuit ca. regula. c. multis cum aliis. 17. distin. intãtum quòd etiam in iis quæ ad articulos fidei spectant dicitur esse supra concilium. glo. 15. distin. cap. sicut. cum & ipse solus generalia concilia interpretetur & abroget. d. cap. nec licuit

A & ibi notatur.&. 9.q. 3 .nemo, vbi dicitur standum esse sententiæ papæ etiam si totus mundus sentiret contrarium. facit tex.in ca. statutum de rescrip.in.6.&.c.constitutionem &.c.statutum de sen.excom.eo.li. & de elec. cle.ne romani, §. sane.& ioan.an. in.d.cap. significasti) non ligatur constitutionibus conciliaribus. Item si de hoc esset constitutio pontificalis non ligaret successorem.l. digna vox. C. de.ll.sicut nec seipsum ligare potest.l.si quis in principio.ff.de lega.3. Nec ligatur decretis sanctorum patrum: cum ipse eandem potestatem habeat quam habuit petrus apostolorum princeps. Vnde & contra præcepta apostoli dispensat: vt notatur per ostien.in summa de consti.§.quis possit. & de resti.spolia.literas. facit quod dicitur in cap.de libellis.20.di. Vnde non videtur ꝙ possit alicuius constitutionis audhoritate cogi ad cedendum.Facit quod dicitur.12.q.2. cap.non liceat. & per ioan.an.in.c.cum ad monasterium de sta.mona. Quinimo non est superior qui possit eum cogere, neq; enim ab augusto neq; ab omni clero neq; a cuncto populo iudicabitur: vt in.c.nemo. 9. q.3.in.c.cuncta per mundum/ & in cap.per

B principalem ea.cau.&.q.nisi in causa hæresis vt dictum est.d.ca.si papa, vel nisi se submittat: vt in cap.nos si incompetenter.2.q.7.Sed de hoc dic vt dictum est in ꝓpria quæstione. ¶ Item facit ꝙ si esset verum papam posse cogi ad cedendum, possent sequi magna mala: quia si vero papę daretur contradictor apostaticus de facto, posset ex hoc verus papa cogi ad cedendum vt schisma tolleretur. & sic esset dare vel aperire viam fraudibus contra notata in.c.ex tenore cum vulga.de rescrip. facit quod dicitur in.l.penul.ff.de consti.prin. ¶ Item pro hoc facit ꝙ licet multa fuerint schismata in ecclesia, nunq̃ legitur aliquod sedatum per coactionem cedendi.

QVID dicendum: Si loquimur in casu in quo verus papa fouet schisma cum schismatico/nec requisitus vult prouidere/& maxime vbi essemus in schismate inueterato: isto casu ex quo tenet ecclesiam in scissura (quia requisitus gaudet tenendo ecclesiam scissam & non vult dare ordinem ꝙ sedetur) videtur tale schisma sapere hæresim, ex qua potest deponi vt supra dictum est.Et si potest deponi, multo magis poterit cogi ad cedendum. Et ita procedere põt quod dicit rosellus vbi supra, Vbi vero esset schisma quod non videretur imputari, dum alteri ex contendentibus de papatu(vt puta si ille qui est verus papa offerret se paratum ad sedandum schisma,& alter detracta te omnes alios modos per quos posset schisma sedari/& malitiose diceret se paratum cedere modo alter cedat: & ille qui nollet cedere esset verus papa, & amplecteretur omnes alios modos pro vnione facienda,& esset periculum si cederet ne intrusus remaneret in papatu propter eius potentiam) si tunc nollet cedere ille qui est verus papa crederem per rationes supra pro ista parte adductas ꝙ non posset cogi,ex quo ipse est verus papa& alius potentia & iniuste fouet schisma ad hoc vt verus papa cedat papatui,nam iura sonant ꝙ ille quem constat esse intrusum debet eiici omni conatu: vt in.c.si quis pecunia 79.di.& in.c.in nomine domini.23.di. vbi patet ꝙ propter alicuius impressionem non debet dimitti quo minus verus papa administret pontificatum. Sicut etiam fuit factum tempore symmachi qui contẽdebat cum laurentio: quia fuit cognitum per concilium de eius iure: vt patet in.d.§.hinc etiam.17.di.& non fuit coactus cedere. C

¶ Et si dicatur ꝙ si alius schismaticus est in sua potentia & non potest eiici/nec sententia concilii imponeret finem schismati nisi verus papa cederet. Respondeo ex verbis beati cypriani, qui in epistola de schismate inter nouatianum & cornelium (vt refert car.de turre cre.in.2.par.li.4.ca.13.) dicit. Quid ergo quia honorem cathedræ sacerdotalis nouatianus vsurpat, nunquid idcirco nos cathedræ renunciare debemus: & quia nouatianus altare collocare & sacrificia offerre contra fas nititur,ab altari & sacrificiis cessare nos oportet ne paria & similia cum illo celebrare videamur: vanum prorsus & stultum est vt quia nouatianus extra ecclesiã vendicat sibi veritatis imaginem/ecclesia relinquat veritatem. Sic ergo nec scandalum debet esse causa deserendæ veritatis: vt in regula qui scandalizauerit de regu.iuris cum materia. Nec propter malitiam eorum qui scandala cõcitant sunt dimittenda tẽporalia: quia hoc noceret bono communi,vt dicit. s.tho. in secunda secundæ. q.43.ar.vi.ergo multo minus quis potest compelli cedere dignitati. Vnde ait tex.7.q.1. quàm periculosum sit in rebus diuinis vt quis cedat iuri suo, & potestati, scriptura sacra declarat &c. D

A ¶ Si autem loquimur in casu quo existente schismate in ecclesia plures assumerentur ad pontificatum in diversis obedientiis (sicut fuit tempore gregorii. 12. & benedicti. 13.) & quo ante assumptionẽ ad pontificatũ quilibet iurasset & vouisset in conclavi si opus foret pro vnione ecclesiæ & omnium obedientiarum & tollendo schismate cedere, credo salua veritate & determinatione ecclesiæ ꝙ quilibet posset compelli ad cedendum. Ratio est quia nullus potest dici verus papa, tum propter dubium, tum quia sunt nutritores schismatis & hæretici. Et ita intelligo illos qui tempore illius schismatis cõsuluerunt ꝙ possent compelli. quod & videtur voluisse anto. de bu. in cap. 1. de consti. Et isto vno modo teneri potest quòd papa qui iurauit & vouit aliquid tempore assumptionis/tenetur illud obseruare & potest astringi ad obseruandum: videlicet quando est iuratum pro sedando schismate / & obseruantia iuramenti habet sedare schisma. de quo (scilicet quando papa teneatur obseruare capitula conclauis quæ iurauit & vouit) dictum est supra latius. Et nonnulli ex illis qui tenuerunt quòd benedictus non tenebatur obseruare iuramentum nec poterat cogi ad cedendum, vt

B euitarent obseruationem iuramenti & promissionis fundabant se in schedula conclauis/ dicentes eam conditionatam & non necessario astringentem ad cedendum: vt potest videri hic in. d. consi. 99. ipsius egi. & in d. cap. 1. de iniu. in. 6. & in. d. cap. in fidei de hære. co. li. Et ex his patet ꝙ si verus papa non potest cogi ad cedendum papatui pro se dando schismate vbi ipse non est in culpa nec detractat illud sedare per omnem viam possibilem, multo minus poterit in casu quo est vnus verus papa & nullum schisma / pro quocunq magno scandalo cogi ad cedendũ: quia vt dicit veritas matth. 18. væ homini illi per quem scandalum venit, & paulo ante expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius & demergatur in profundum maris. vnde non debet scandalum imputari vero papæ.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ propter vitandum scandalum episcopus debet cedere dato æquali cambio: vt in. d. cap. nisi cum pridem. §. pro graui. Quia vt dictum est loquitur in inferioribus prælatis a papa, quibus potest compensari de melioribus ecclesiis. Nec est verum quòd ratione maioris vtilitatis & grauitatis causæ debeat habere locum in papa, tum quia in papatu nõ est dare cambium, tum quia non est dare superiorem: vt in cap. licet de elec. tum quia in papa subest ratio in contrarium propter perniciosum exemplum quod sequi potest: quia parabitur via qua romanus pontifex inuitus ex cõfictis causis compellatur cedere. Confingetur enim aliqua hæresis in eum vel minus canonica electio opponetur: sicq exigetur apostaticus aliquis, qui tandem inducetur ad cedendum vt verus papa cedere cogatur. Proinde archi. in cap. q periculosum. 7. q. 1. dicit quòd vbi cessio tangit solum personam cedentis, quilibet potest iuri suo renuntiare: vt in. c. ad apostolicam & cap. statuimus de regula. &. 2. q. 4. mandastis. sed vbi cessio tangit non solum personam cedentis sed etiam alios, tunc non potest nisi ex iusta causa & superiore ratum habente. Facit quod dicitur in cap. si diligenti & in ca. significasti de foro compe. & in. l. ius publicum. ff. de pac. Potest & alio modo responderi ad. d. §. pro graui, quòd ibi non dicitur ꝙ compellatur, sed ꝙ licet episcopo petere cessionem. Et licet. §. præcedens (videlicet. §. propter malitiam) videatur velle quòd potest cogi, non tamen dicit quòd cogatur cedere, sed quòd propter plebis maliciam cogitur ab ipsius regimine declinare. vnde potest plebem per alium regere. Facit. 7. q. 1. cap. aduersitas. §. hoc tunc. & cap. fi. ea. causa & q. D

C

¶ Non obstat. c. si forte. 63. di. potest enim responderi vt supra quòd loquitur in inferioribus a papa. Item ꝙ loquitur de electo non confirmato: nos autem in vero papa & possessore, clarum est autẽ ꝙ facilius impeditur promouendus q̃ iam promotus. c. accedens de accusa. c. inter dilectos de exces. præla. Facit quod dicitur in. c. quemadmodum de iureiu.

¶ Ad illud quod dicitur ioan. 10. quòd bonus pastor ponit animam suam pro ouibus suis. respondetur ꝙ illud est verum non cedendo sed pugnando pro ouibus suis: quia pastor qui videt lupum venientem & relinquit oues/ est arguendus: vt in cap. aduersitas. 7. q. 1. & 8. q. 1. sunt in ecclesia. & in. d. cap. nisi cum pridem in. §. propter maliciam. Item christus pro salute ouium suarum (scilicet humani generis) licet se humiliauerit vsq ad mortem, non tamen cessit dignitati suæ. Item christus pro salute humani generis se humiliauit vsq ad mortem sua sponte & voluntate & non coactus. vnde di-

A citur isa.c.53.oblatus enim est quia ipse voluit. Vnde posito ꝙ ex hoc posset sumi exemplum quod papa posset si vellet cedere, non tamen sumitur ꝙ debeat cogi.

¶Ad illud salomonis afferte gladiũ &c. respondetur ꝙ mulier illa non coacte sed sponte petiit proprium filium dari alteri mulieri & non diuidi cum videret filii diuisionem imminere.

¶Non obstat quod dictũ est supra in.5.modo ꝙ error cui nõ resistitur approbatur, quia nõ dicitur ꝙ quis cõpellatur cedere iuri suo. Quinimo secundum sanctum.tho.in secunda secundæ.q.43.ar.7.&.8.quis non tenetur dimittere bona spiritualia imo nec temporalia propter aliquorum scandalum. quia dicitur scandalum pharisæorum / quod est contemnendum: vt docet nos veritas math.15. Item patet exemplo sancti thomæ archiepiscopi cantuariẽsis: qui nõ obstante scandalo regis angliæ perstitit in repetitione rerũ ecclesiæ. Et præmissa intelligo de scandalo passiuo nõ de scandalo actiuo.qa nihil est cũ scãdalo actiuo faciẽdũ,dicit tex.i.c.nihil de præscrip. & sanctus tho.in.d.7.ar.in responsione ad primum argu. ¶ Quid autem sit scandalum & vtrum sit peccatũ & quibus competat & quæ

B sint dimittẽda propter scandalũ, vide sanctũ tho.i.4.sen.di.38.q.2.& ioã. an.in.d.c.nisi in penul.& antepenul. col.de renũ.& alios ibi. nico.de.lira math.17.circa fi.in verbo liberi. & doc.post glo.in.c.qui scandalizauerit de regu.iu.in anti. & in.c.sane de tempo.ordi.

QVID autẽ si papa nihil fecit propter quod posset deponi / tamen si renũtiaret extingueret maximũ scãdalum, vtrum debeat renuntiare? Allegatur immol.in.c.nisi cum pridem in.16.col.de renun.quem non habeo in.d.cap. nisi,sed quid sit respondendum,ex dictis doctorum ibi & ex supradictis satis patet.

¶Articulus .4.

SED PONE QVOD duobus contendentibus de papatu fiãt ab eisdiuersi processus & priuationes / & ꝙ deinde sedato schismate cõfirmẽtur gesta eorum (sicut fuit factum in concilio constantien.de gestis per gregorium.12.)quid faciendum erit de dignitatibus ademptis vigore talium priuationum? Ad hoc est bonum consilium domini ci de.s.gemi.88.incipit innocentius papa. Et vide mathesil.in additionibus ad trac.domini anto.de bu.in penul.char.vbi omnia videtur reseruare determinatiõi successoris in pontificatu. C

SED QVID SI alter ex schismaticis contendentibus de papatu in sua obedientia priuat vnum prælatum sua ecclesia vel aliqua commenda quia deficit ab eo & prouidet alteri,vtrũ valeat priuatio,& vtrum gesta per talem in sua obedientia teneant? Vide domi.loquentem de gregorio tẽpore quo erat caietæ & caieta erat sub eius obedientia.& vide eũ in consi. 8. incipit super præmissorum.qui concludit ibi ꝙ sic.

SED QVIA dixi de duobus contẽdentibus de papatu,quæro quid de duobus contendentibus de imperio? vt quia duo sunt simul electi imperatores & contendũt de imperio/ & vterꝙ dat priuilegia & gerit se pro imperatore,vtrũ valeãt? De hoc ponit ioan.an.in addi.ad specu,de rescrip. præsen.in.§.fi.& bal.in proce.decre.& car.in cle. 1.in.§.porro de iureiu.& late albe.in.l. bene a zenone.C.de quadriẽ.præscrip. Et vide oldra consi.12.&.23.

QVID autem si tempore schismatis vnus ex iis qui se gerunt pro vero pontifice/ in sua obedientia priuet aliquem cardinalem abbatia & alteri conferat, & causa desuper committatur ad instantiam cardinalis cõtra prouisum in generali concilio,& postea conciliũ velit esse valida gesta omnia per ipsum pontificem pro sedando schismate: vtrum cardinalis poterit recuperare abbatiam? Vide domi.in consi.8. incipit quidam: vbi concludit ꝙ non. D

¶Item vtrum gesta per papam intrusum valebunt,si conniuentibus oculis fuit toleratus? Bal.in.c.nihil de elec.dicit quod nõ. pro quo est tex. in.c. si quis pecunia.79.di.

¶Articulus .5.

SED QVIA DICItur ꝙ papa debet pro vnione ecclesiæ renuntiare papatui, an hoc facere poterit per procuratorem? Et dicendum est ꝙ sic per tex.in.d.c.1.de renũ. in.6.qui tex.absolute dicit papam posse renũtiare. & regula est ꝙ potest quis per alium quod potest facere per seipsum/in regula potest de regu.iu.in.6. Sicut & in matrimonio carnali: vt in. c.fi.de procu.in.6.Nec hoc (scilicet ꝙ papa resignet per procuratorem pontificali aut alteri cuilibet dignitati vel beneficio) reperitur prohibitum. Nec potest assi

gnari ratio cur papa hoc minus posſit quàm
A alii.

¶ Et poterit papa vnum vel plures procura-
tores constituere inſolidum vel coniunctim,
& clericum vel laicum. de procu. c. 1. in. 6. &
notat glo. in cle. cum illuſio de renun. Imo
maxime videtur procedere in papa, qui iuri
poſitiuo non ſubiicitur. de conceſ. præben. c.
propoſuit. Poterit inſuper procuratorem
abſentem vel pſentem/ſimpliciter vel ſub cō
ditione & vſq ad diem & in perpetuum con
ſtituere. ff. de procu. l. 1. & l. item/cū. l. ſeq.
inſti. mandati. §. mandatū. & l. 1. ff. mandati.
Et ita fuit ſeruatum in concilio constantien.
vbi gregorius. 12. ceſſit papatui per procu-
ratorem (videlicet carolum malateſtam) in
14. ceſſione.

¶ Et iſtud quod de conditione dicitur, mul-
tas amputauit dubitationes tēpore eiuſdem
gregorii. Nam ſi papa conſtituat procuratorē
ad ſponte cedendum ſub conditione quate-
nus alius tunc exiſtens antipapa vel alii anti-
papæ ſimili modo ſponte & libere cedāt per
ſe vel procuratorē idoneū, timeri non pote-
rit de fraude vel violentia quicūq conſtituat
procurator/ etiam ſi vnus ex cōtendentibus
per alium cum hac conditione fieret procura
B tor. quia ſi fieret ceſſio contra formam man-
C dati, oīno nihil valeret: vt de reſcrip. c. cum
dilecta. de officio delega. c. cum olim abbas.
C. de procu. l. ſi procurator. & l. diligenter. ff.
mandati. & de reſti. ſpolia. c. piſanis, cū ſimil.
& tenent doc. in. d. cle. 1. in glo. in verbo libe
re de renun.

¶ Nec obſtat ſi dicatur φ alter poſſet decipe-
re alium ſi poſt reuocaret procuratorem ſuū/
& hoc celaret. quia non valeret in præiudiciū
alterius: vt notatur in. l. 1. in glo. ff. de contra-
hen. emp. & bal. in. l. mandatum. C. mandati.
& dicitur in. d. cle. 1. & in. c. ex parte decani
de reſcrip. & ioan. an. in. c. quoniam abbas de
offi. delega. vide quæ dicuntur in. c. quanuis
de procu. in. 6. Et maxime in extraiudiciali-
bus: vt ponit milis in verbo procuratoris mā
datum. Sed de remediis ad euitandum ſuſpi-
tionē deceptionis/late infra in quæſtione ſed
quia dictum eſt.

¶ Item non obſtat ſi dicatur φ papa ex quo
non habet ſuperiorem/ non habet renuntia-
re in manibus alterius: vt dicit ioan. an. & alii
poſt eum in. c. 1. de renun. in. 6. per verbum
libere ibi poſitum, nec in manibus cardinaliū
nec in manibus concilii. Quia reſpondetur
φ ſi loquimur in ſedando ſchiſmate tunc con
ciliū eſt iudex: & coram concilio procurator
cedet & valebit ceſſio, non vt concilium ad- C
mittat talem ceſſionem ſed vt conſtet conci-
lio de expreſſione & declaratiōe volūtatis reſi
gnantis. & cardinales poterunt procedere ad
alterius electionem. Et hoc probatur in. d. c.
1. Et idem ſi fieret ceſſio coram cardinalibus:
vt ibi.

¶ Articulus .6.

SED QVID ſi papa cōſtituat pcuratorē ad renun
tiādum/deinde ipſū reuocet nec de
reuocatiōe ipſum certificet aut illos
cum quibus habet renuntiare/deinde
pcurator renūtiat, an renuntiatio valebit? In inferioribus a pa-
pa clarum eſt φ valebit per tex. in. d. cle. cum
illuſio de renun. Sed in papa aliud videtur
quia non ligatur iure poſitiuo. c. propoſuit
de conceſ. præben. quod nota. Et hoc eſt ve
rum indubie in vno indubitato papa papat⁹
poſſeſſore: ſed in duobus nutrientibus ſchiſ-
ma aliter tenerem per dicta ſupra: quia in nu
trientibus ſchiſma non eſt dare verum papā D
qui dicatur eſſe ſupra ius.

¶ Articulus .7.

SED QVID SI papa poſt renuntiationē
dum cardinales proce-
dūt ad alterius electio-
nē neget ſe ceſſiſſe, quid
agendum? Dic φ ſi ceſ-
ſio eſt notoria/ nihil ei
prodeſſet nec faceret rē
dubiam: vt ponit ioan.
de immola & do. in. d. c. 1. de renun. in. 6. per
notata per inno. in. c. ex parte el. 1. de verbo.
ſig. Ad quod facit quod ponit ioan. an. in. c.
vbi periculum in verbo decē diebus de elec.
in. 6. Si autem ceſſio non eſſet notoria, dicit
ioan. an. in. d. cap. 1. non eſſe veriſimile quòd
deus permittat talē caſum euenire. Et ſi con-
tingeret/dicit φ iudicium eſſet concilii: & φ
eſſet congregandum per clerum & populū
romanum. 65. di. c. ſi forte. Domi. autem di-
cit φ eſſet ſtandum concilio generali, ſed nō
dicit per quem congregaretur. De quo dic vt
dictū eſt ſupra in quæſtione propria: & vide
quod dicitur in. c. licet de elec.

¶ Articulus .8.

A CONSEQVENter ad pdicta quęro quid si papa existente in vna ciuitate cum sua curia fiat renūtiatio in alia ciuitate per procuratorē, vbi debebit fieri electio successoris/ an in loco vbi est facta cessio? Nā si moritur papa in alia ciuitate q̄ vbi curia residebat ibi fieri debet electio.c.vbi periculum. §. porro de elec.in.6.& in cle.ne romani in glo.eo.ti. constat autem ꝙ vbi est facta cessio per procuratorē,ibi vacat ecclesia & non in loco vbi moratur ille cui⁹ nomine facta est cessio per procuratorē.vt est glo.1.in.cle.1.vt lite pen. in verbo collatio.& notat archi.in.c.2.de præ ben.in.6.Per cessionem.n.fingitur quodammodo mortuus quo ad illam dignitatem. 7. q.1.§.ecce in quibus.Aequiparātur.n.mors ciuilis & naturalis quandocūq; eundem effectū producūt mors naturalis & ciuilis:vt dicit bar.in.l.ex ea parte.§.penul.ff.de verbo,obli. Et pro hac parte vide expresse glo.in cle. ne romani in ver.moriente de elec. Facit quod
B dicitur per cardi. in. cle.fi. in. 14. quæsito de procu.& ludo.consi.374.& deci.376.in nouis in ti.de procu. incipit item fuit dubitatū vtrum clementina.

¶ Sed in contrarium aperte videtur quod notatur in.c.susceptum de rescrip. in.6. in glo. penul.vbi dicitur ꝙ mors ciuilis nunq̄ æquiparatur naturali nisi in casibus a iure expressis.& sic dispositio. c. vbi periculum non debet habere locum in morte ciuili. Et propterea vtile esset ꝙ per ipsos contendentes de papatu ante cessionem hoc terminaretur ad tollendum omne dubium. Sed si hoc non esset factum,omnino crederem vacationem inductā in loco in quo renuntiatio esset facta per procuratorem. Et ita fuit in gregorio.12.cuius procurator cessit in concilio: & conciliū admisit cessionem. Ad quod facit etiam ꝙ ibi vacat beneficiū vbi fit depositio siue vbi quis priuatur,& nō in loco beneficii vel vbi persona moratur:vt est deci. in anti. in ti. de præben.incipit nota. Et sic fuit etiam in eodē concilio constantien.seruatum, in quo fuit priuatus ioannes.23.& gregorius per procuratorem cessit, & deinde martinus in papam electus est.

¶ Nō obstat quod dicitur in.d.c. susceptum: quia illud est verū nisi sit eadem ratio de vno casu & alio:vt dicit.d. deci. item fuit dubitatum vtrum clemen.in ti.de. procu. in nouis. & dicitur in.d.c.susceptum. C

¶ Articulus .9.

SED TVNC QVAEro qualiter post renuntiationem contendentium de papatu/fieri debet electio? Dic ꝙ ipsimet ante cessionem habilitare poterunt & dare voces in electione futuri pontificis illis qui prętendunt se cardinales in aliis obedientiis: & illi cum protestatione poterūt admittere hāc habilitationem.& tunc eligetur alter ex contendentibus vel alius tertius per vtrunq; collegium cardinalium secundum cardi. in.d.c. licet.i versi.quartus modus. Vbi plus dicit ꝙ ex quo vterq; habetur pro papa vtrunq; collegium habet ius in electione: maxime quia in electione papæ non admittuntur exceptiones contra cardinales ad excludendum eos ab electione:quę tamen admittuntur in aliis casibus,vt in cle.ne romani.& hoc ad sedandum schisma & vt celerius prouideatur de futuro pōtifice vero. Et per admissionem inhabilis in electionem pontificis/ nō vitiatur electio:vt in.d.cle. ne romani.maxime si fiat cū protestatione,argu.c.cum ecclesia sutrina de causa pos.& proprie. D

¶ Articulus .10.

SED VTRVM POterit sic astringi in constitutiōe procuratoris vt nō possit illū reuocare? Bar. in aliis q̄ in papa loquendo dicit ꝙ non in.l.cum precario. ff.de preca.quia hoc pendet a voluntate constituētis. Sicut dicimus in testamento. nā facere nō possumus quin nobis liceat voluntatem nostram mutare:vt in.l.si quis in principio testamenti.ff.de lega.3. Posset tamen astringi iuramento ꝙ nō reuocaret. & astringeretur ad obseruandum iuramētum:quia valet tale iuramētum,ex quo potest seruari sine interitu salutis æternæ. Et ita dicit ioan. an. in regula quod semel de regu.iu. in.6. in mercu. in testamentis:ꝙ si aliquis facit testamētum & iurat se illud nō reuocaturū/ tale iuramentum valet.sed si non obstante iuramento reuocet/ valet reuocatio,sed est periurus. Et ita videtur in ꝓposito per ea quæ dicuntur in.d. cle. 1.de renun.& est bona glo.in.c.vltima volū

tas.13.q.2. Et est videnda illa materia de qua
A in.c.dilecto de præben.an & quando actus factus contra iuramentū teneat: quæ est materia brocardica.

¶Articulus .xi.

SED QVIA DICTVM est q̄ volēs cedere papatui potest cedere per procuratorē, quid agendum est vt in cessione facienda vitetur omnis deceptio / & in primis ne si vnus prius resignat alius dicat postea se nolle resignare? Dicit matheu. in.d.trac. in versi. ad octauū / q̄ possunt conuenire in vnū locum qui sit communis vel neutralis amici habitis literis saluicōductus vel obsidibus cōpetentibus. & q̄ cum agatur de se humiliando siue de resignando hincinde papatu & nō de ipso acquirēdo, non videtur habenda tanta suspicio: & videtur cessare qđ dicitur in.c. accedens vt lite non contest. q̄ non tenetur q̄s se credere saluocōductui inimici. Et ipsis cōuenientibus poterit res expediri. Primo si ad interrogationem tertii an ambo renuntient prætenso iuri / ambo respondeant ita. hoc.n. sufficeret.l.1.§.si quis ita.ff.de verbo.obliga. & insti.de duobus reis.§.1. Item possent am
B bo simul respondere scripto.l.1.§.fi.&.l.seq. ff.de pac. Item posset vnus primo incipere & renuntiare conditionaliter: dicēdo si talis ex aduerso renuntiabit papatui ego renūtio, vel econtra.

¶Nec obstat si dicatur q̄ renuntiatio conditionalis posset reuocari anteq̄ purificaretur conditio. Respondetur enim q̄ hoc periculū cessaret si ambo eodem momento & in codē loco vel modico tēporis interuallo renuntiarent sic q̄ essent tam propinqui q̄ non posset vnus cū alio loqui quin alius ex aduerso intelligeret. ¶ Itē si renuntiatio fieret in diuersis locis eiusdem ciuitatis, posset renuntians remanere in conditione de præterito: dicendo si talis renuntiauit papatui pure vel sub cōditione si ego renūtiabo iuri quod habeo in papatum nec reuocauerit talem suam renuntiationem / ego renūtio. Si enim reperiretur ista cōditio de pręterito falsa, secunda renūtiatio haberet pro non facta. l. cū ad pñs. ff. si cer. pe. &.l. cum in secundo.ff.de iniusto testa. Itē ad maiorem cautelam is qui prior renūtiauit poterit iterum renuntiare sub conditione de præterito: scilicet si alter renūtiauit iuri suo.

¶Nec ostat si dicatur q̄ hic potest esse periculum ne exprimens verba apta ad renuntiā dum nō habeat animum ad renuntiandum. Quia respondetur q̄ similiter huic periculo C potest de facili prouideri: scilicet q̄ secundus renuntiet sub conditione de pręterito si alter renuntiauit nec reuocat dictam suam renuntiationem, & si talis renuntiatio fuit vera & non simulata nec vlla pręcesit protestatio cōtraria. Item posset in renuntiatione conditionali vel pura renuntians expresse vti his verbis / reuocando omnē protestationē sub quacunq̄ verborum forma si quam aliquo tempore ꝓpinquo vel remoto appareret me fecisse per quam animus renuntiandi abesse videretur & præsens renuntiatio impediretur l. si quis in principio testamenti.ff.de lega. 3. &.l. pacta notissima. C.de pac. ¶ Similiter etiam via cessionis esset plana si fieret per procuratorem ab vtroq̄ constitutum, vel si vnus faceret per se & alter per procuratorem. nam per conditiones de præterito tolli possent omnia pericula: quia si postq̄ vnus renuntiasset timeret ne procurator esset reuocatus, vte retur hac forma verborum si talis procurator non est reuocatus & habet sufficiens mandatum ad renuntiandum &c. vt.d.l. cum ad præsens.ff.si cer. pe. Ita dicit matheū. de quo etiā aliquid supra in quæstione quæ incipit sed quia dicitur q̄ papa.

QVAE autem & quot fuerint schismata in ecclesia dei, vide omnia connumerata per cardi. de turre cremata. D
in pma par.li.4.de ecclesia.c.9. & p gerson in trac. schismatis / in quæstione quot fuerunt schismata in veteri & nouo testamento.

VTRVM autem papa accusatus de apostasia possit per concilium deponi postq̄ est conuictus, dic q̄ loquēdo de apostasia quæ proprie cadit in papam (videlicet de apostasia perfidiæ: vt.2.q.7.c.non potest, &.19.di.c.anastasius) de ista est dicendū per oīa sicut dictum est supra in casu hęresis

QVID autē si reperiatur q̄ est mulier & accusatus est & cōuictus, credo q̄ poterit per cōcilium deponi. Tum quia in mulierē non cadunt claues ecclesiæ: vt in.c. noua de pœni. & remis. nec cadit in eam ius habendi seu possidendi pontificatum: vt dicitur in.c. licet de elec. Tum etiā quia nō cadit in eam officiū iudicandi, quod est officiū virile.3.q.7.§.tria.l.2.ff.de regu. iu. dicitur in.c. dilecti de arbi. Vnde non poterit in se papam sentētiam ferre nec suo ore seipsam iudicare. & cessat quod dr̄ in.c. nūc aūt.21.di. Item ratione scādali in vniuersali

A ecclesia. de quo dicendū est vt infra in proxi-
ma quæstione. Ideo poterit per conciliū dam
nari & amoueri & declarari nō fuisse capax
pontificatus, iuxta notata in.c.licet de elec.
SED quid si esset infans: Ista potest di-
ci fatua inuestigatio: quia cum ætas illa
etiam quod videt ignoret nec habeat cō
sensum (vt in.l.q̄uis la. 1.§. infans. ff. de ac-
qui.pos.) & discretiōe careat (vt in.c.ex eo de
elec.in.6.) non est verisimile ꝙ cardinales fa-
cerēt tam indiscretā electionem, nisi miracu
lose a spiritu sancto procederet: vt dicit anto.
in.c.licet de elec. & bal. ibidem dicit de her-
maphrodito/muto & surdo. Et propterea nō
oportet de hoc quærere.

¶ Articulus .12.

NVNC SVC-
cessiue quarto: pa-
pa vēdit episcopa-
tus & beneficia pas
sim & notorie / &
monitus non vult
desistere & est in-
corrigibilis / & sic
scādalizat vniuer-
salem ecclesiā, vtrū
ex hoc posset deponi in concilio: quia vt su-
B pra vidistis conclusi ꝙ ista est sufficiens cau-
sa congregandi cōcilium/ & accusandi eum
de huiusmodi simonia in concilio ea accusa-
tione vt dixi quæ potius habet vim cuiusdā
publicæ denunciationis.
¶ Et videtur primo dicendum ꝙ sic, nam cū
glo.in.c.si quis pecunia.79.di. dubitet vtrum
papa possit accusari de simonia non notoria
vbi non est incorrigibilis & vbi nō scandali-
zatur ecclesia/ & hoc propter grauitatem cri-
minis (de quo possunt bene inspici q̄ dicta
sunt supra in arti. vtrū ob hoc ꝙ papa est si-
moniacus possit concilium congregari) vide
tur omnino tenendū ꝙ possit accusari & de-
poni propter incorrigibilitatem notorietatē
& scandalum quod facit in ecclesia dei. Facit
quod dicitur per abb.in.c.at si clerici in prin.
in.15.col. & in.c.cū non ab homine per alios
de iudi. videlicet ꝙ licet pro simplici homici-
dio clericus non debeat tradi curiæ seculari,
tamen si cū homicidio cōcurrat alia qualitas
(puta ꝙ interfectus erat presbyter vel pater
vel ꝙ fuit ꝑ assasinos iterfectos & sic de simi
libus) debet tradi curiæ seculari. Et sil'r tex. &
ibi dicta in.l.si adulterium cum incestu.ff.de
adul. Facit illud vulgare/quę nō ꝓsunt singu
la, multa iuuāt. & per bar.in.l.1.§. itē corne
lio.ff. de quæstionibus. & in.l.1.C.q numero C
tutelarū. Vñ licet cautio priuata nō ꝓbet per
se, ꝓbat tñ cū aliis adminiculis: vt in.l.instru-
mēta.C. de proba. Itē si glo.in.c.si papa/vult
ꝑ quocūq; crimine de quo est incorrigibilis
eū posse accusari & deponi quia contumacia
facit hęresim, q̄to magis pro crimine simonię
(qd' est grauissimū & appellat̄ simoniaca hæ
resis: vt in.c.patet.1.q.7. & pluribus iuribus
vbi supra allegatis) cum qua cōcurrit noto-
rietas delicti incorrigibilitas & scādalū in vni
uersali ecclesia: Facit quod ponit abb. in.d.c.
at si clerici in.15.col. ꝙ licet depositus ratiōe
alicuius delicti non debeat statim tradi curiæ
seculari (vt in.c.cū non ab hoīe eo.ti.) tñ si cū
crimie cōcurrit incorrigibilitas/aliud erit: q̄a
tradet̄ curiæ seculari/vt ibi dicit̄. Facit ad idē
qd' dr̄ de data facultate dispēsandi cū incestuo
so & cū adultero/ꝙ non poterit dispēsari qñ
in eadē ꝑsona cōcurrūt ambo defectus. vide
anto.in.c.at si clerici in.§.de adul.de iudi.cir-
ca fi. Et multa similia possent adduci sub illo
brocardico qñ sub simplici contineat̄ mixtū,
& ꝙ funiculus duplex difficilius rūpitur: vt
in.c.1.de treu.& pa.
¶ Secūdo facit ꝙ si vt supra dictū est ad sedā-
dū schisma verus papa secūdū aliquos potest
cogi ad cedēdū vel saltē cōuenit ꝙ cedat, mul D
to magis vbi cū scandalo vniuersalis ecclesiæ
cōcurrit crimē atrocissimū in eius persona/&
incorrigibilitas per quam videtur prę se ferre
quandā infidelitatem (vt dicit dicta glo.in. d.
c.si papa.40.di.) debet posse cogi & deponi.
¶ Tertio facit in argu.tex.in.c.cū nō ab hoīe
in fi.de iudi.q dicit ꝙ qñ clericus est incorrigi
bilis & venit in profundū malorū & cōtēnit,
q̄a ecclesia nō habet vltra quid faciat/ne possit
esse vltra perditio plurimorū per seculatē cō
primendus est ꝑtātem &c. Ex quo hr̄ ꝙ incor
rigibilis est ꝑditio aliorū: vt & in sil'i est tex.
in.c.si papa dū dicit innumerabiles populos
cateruatim secūducit prīo mācipio gehennę
cū ipso vapulaturus. Itē dr̄ positus in profun
do malorū: ex quo vr̄ similis hæretico. Facit
quod dr̄ in.c.fert.1.q.1.& bene tex.in.c.nulli
19.di.& in.c.violatores.25.q.1.vbi tales vio-
latores canonū dicuntur blasphemare spiritū
sanctum. Et propter multitudinē & grauita-
tē criminū de quibus quis est incorrigibilis/
efficitur de fide suspectus: vt.38.di.c.si.&.81.
di.c.si qui sunt, & est tex.in.c.fi.de pœnis. fa-
cit tex.in.c.ad apl'icæ de re iudi.in.6. Et si mo
nitus est incorrigibilis & pertinax, videtur ꝙ
possit contra eum procedi propter scādalum

A causatum in vniuersali ecclesia, ne sit perditio animarum multarum. Facit q etiam leuia indicia siue signa sufficiunt ad præsumēdum aliquē hæreticū. ita inno. in. c. sicut el. 1. de simo. Et archi. in. c. vt officium de hęre. in. 6. dicit q nihil est quod magis faciat aliquē hæreticum q error & pertinacia: vt in cle. 1. de vsu. in fi. & in cle. 1. §. porro de sum. tri. 24. q. 3. dixit apostolus. ibi archi. ¶ Ad hoc ē quod legitur in epistola beati clementis successoris petri ad iacobum fratrem domini. qui referens verba per beatum petrū sibi dicta in sui promotione ad summum apostolatum sic inquit. Si enim mundialibus curis fueris occupatus, & teipsum decipies & eos qui te audiunt. non enim poteris quæ ad salutem pertinent plenius singulis distinguere: & ex eo fiet vt & tu tanq qui non docueris quæ ad salutem pertinēt deponaris, & discipuli per ignorantiam pereant. Ex qua authoritate videtur probari q non solum quando delinquit & scandalizat ecclesiam possit papa deponi, sed etiam quando est negligens & remissus in docendo quæ ad salutem pertinent, ne discipuli per ignorantiam pereant. Et de ista authoritate beati clementis sæpius facit mentionē ludo. ro. in trac. qui incipit dixerit forte

B quispiam. & in sermone q incipit in dei omnipotentis. vbi dicit q illa epistola beati clemētis non est obscuræ notitiæ: quia habetur formaliter in eo volumine quod nuncupamus librum conciliorum isidori, & ex ea sumpsit gratianus multa decreta: vt in. c. si inimicus 93. di. & in. c. te quidem, & . c. sicut. xi. q. 1.

¶ Quarto facit q contumacia dicitur hæresis & qui monitus vt desistat a criminibus nō vult corrigi dicitur ariolari & cōmittere peccatum idolatriæ: vt in. c. si qui presbyteri. 81. di. Et quælibet contumacia quantumcūq minima digna est excommunicatione: vt dicit glo. in. c. duo sunt quippe. 96. di. quam dicit in hoc singularem abb. in. c. 1. de iudi. & tamē non est maior pœna in ecclesia dei ipsa excōmunicatione: vt in. c. corripiantur. 24. q. 3. & dicit deci. 34. incipit item si quos, & est xi. in ti. de sen. excō. Ergo multo magis imputaē delictū contumaciæ qn consurgit occasiōe delicti notorii de quo quis est incorrigibilis & scandalizatur ecclesia dei, & non immerito dicitur talis hæreticus, quia est contumacia in in deum, & ideo etiam contumax dicitur infidelis. 38. di. nullus. Et isto mō arguit illa glo. in. d. c. si papa. 40. di. quæ hoc tenuit.

¶ Quinto ostenditur, nam si papa stat in crimine notorio scandalizante totam ecclesiam C & monitus non vult desistere, incidit in suspitionem hæresis. Hoc probatur in. c. nullus 38. di. vbi dicit q qui rebelliter viuit & discere atq bona agere recusat magis diaboli q christi membrum esse ostenditur, & potius infidelis q fidelis esse mōstratur. Ad idē. c. si q sunt. 81. di. vbi dicit q inobedientię ē peccatū ariolandi & idolatriæ & paganitatis. Ad idem. 8. q. 1. sciēdum. vbi dicitur. ariolandi peccatum inobedientia esse monstratur: sola enim est quæ fidei meritum possidet obedientia, sine qua quisq infidelis ostenditur etiam si fidelis esse videatur. Et de hoc q qs ex tali repugnātia & contemptu mandatorum ecclesiæ dicatur incurrere suspitionem hæresis, est tex. in d. c. si. de pœnis, & dicit. s. tho. in. 4. sen. di. 21. q. 1. ar. 1. quæstiuncula. 1. in corpore. & hæresis est species infidelitatis: vt dicit idem tho. in secunda secundæ. q. xi. ar. 1.

¶ Sexto ad idem est tex. in. c. nouit de iudi. & in. c. sed illud. 45. di. & in. c. omnibus. 23. q. 1 In quibus iuribus patet q est ethnicus & publicanus & sic infidelis ille qui monitus ab ecclesia non acquiescit/nec recipit correctionē & emendationem criminis. Et dicit ille tex. in d. c. sed illud/q non est misericordia vni parcere & omnes indiscrete in discrimen adducere: D quia ex vno peccatore populus polluitur/sicut ex vna oue morbida vniuersus grex inficitur. Quæ maxime videntur vera in papa: quia præest vniuersis fidelibus & debet esse exemplar bonorum morum. Facit tex. in proœ. cle. in. §. qa. expedit enim vt vnus moriatur pro populo ne tota gens pereat. Vnde dicit tex. in. c. sicut. 2. q. 7. ne totum quod absit corpus morbus inuadat si non fuerit languor in capite curatus. Et tex. 7. q. 1. c. q̄uis/dicit ne languescente pastore grex quod absit insidiatoris dētibus laniandus exponatur. Ad quod facit q federicus imperator propter obstinationem in delictis (qui more aspidis surde aures obturauerat) & ob suā incorrigibilitatē tanq de hæresi suspectus, a papa deponitur in c. ad apostolicę de re iudi. Et ibi dicit glo. q si talis suspectus de hæresi propter suam pertinaciam & incorrigibilitatem/ in delictis per annum sic perseuerat & se non emendat nec se purgat, punitur vt hæreticus: vt in. c. excōmunicamus el. 1. §. qui autem de hære. Et idem etiam dicit glo. in. d. c. si. de pę. in eo qui propter suspitionem hæresis excommunicatus/per annum in excommunicatione perseuerat, ad hoc. c. cum contumacia de hære. in. 6.

in §. ꝟ Accedit ꝙ vita pastoris debet esse exē
A plo subiectis. 2.q.7.c.cum pastoris. Et ne pro
pter malos mores eius vita despiciatur, nam
cum eius qui præsidet vita despicitur/ eiusdē
etiam iussio contemnitur. 3.q.7.c.infames. §.
fi. Et ne qui positus est vt aliorum errores cor
rigat/dicatur præ cæteris errorum magister/
2.q.7.c.nos si incompetenter. nā quod a præ
latis agitur/facile trahit a subditis in exemplū
c.magnæ de.vo.nam sunt positi tanq̄ signum
ad sagittam/de accusa.c. qualiter & qñ. Ideo
tot mortibus capita digna sunt quot ad sub/
ditos suos perditionis exempla transmittunt
xi.q.3.c.præcipue. Et quis eum quē paulo an
te iacētem viderat veneretur antistitem? 61.
di.c.non negamus. Et magna erit in oībus
confusio si quod requiritur in membris nō re
periatur in capite ea.di. miramur. Irreprēhen
sibiles.n.esse conuenit quos præesse necesse
est corrigendis.c.in sacerdotibus. 61.di.quia
capite vulnerato/ facile singula membra cor
poris debilitantur. 6.q. 1.c. sunt plurimi. §.
verum. Et vulnerato pastore quis curandis
ouibus adhibebit medicinam? aut quomodo
populum orationis clypeo tueatur qui iacu/
lis hostium semper se feriēdum exponit, aut
qualem fructum de se producturus est cuius
B graui peste radix infecta est? 1.q.3.c.fertur. si
ne causa enim conatur quis ramos incidere
si venenosam radicem non quærit euellere. de
pœni.di.2.c.quia radix. Et nemo in ecclesia
amplius nocet q̄ qui peruerse agens nomen
vel ordinem sanctitatis & sacerdotis habet:
delinquentē nanq̧ hunc redarguere nullus
p̄sumit, & in exemplū culpa vehementer ex
tenditur qñ pro reuerentia ordinis peccator
honoratur. 83.di. c. nemo quippe. qui enim
positus est ad gubernationē populorū nō de
bet fieri ruina multorū.xi.q. 3.c.ita corporis.
¶ Septimo facit ꝙ petro scādalizante gētiles
in obseruatiōe legaliū paulus publice eū re/
præhēdit, vt.2.q.7.paulus el.2. Multo magis
igitur papa pōt corrigi & repræhendi, si scā
dalizat ecclesiā. & si pōt rephēdi ne inutilis sit
rephensio (vbi ille non acquiescit, sed est in
corrigibilis nec desinit ptinaciter in delictis p
seuerare & ecclesiā scādalizare) debet posse de
poni: vt ī.c.nec licuit. 17.di. Et ēt per potesta
tem secularem cum ecclesia non habet vltra
quid faciat, debet posse coerceri ne sit alio/
rum perditio: vt dicit ibi tex. nā malos quos
non potest ecclesia corrigere/ debet secularis
potestas coercere. c.principes &c. incestuosi
23.q.5. facit tex. in.c.cum non ab homine de

iudi. Et hoc valde bene ostēdit tex. in.c.illud
sane. 24.q.3. dum allegat illud euangelii mat C
thei.c.5. si oculus tuus dexter scandalizat te
erue eū & proiice abs te &c. inquiens melius
esse oculum pedem vel dexterā manū a com
page corporis auferri & his in seculo mem/
bris carere q̄ cum ipsis in æterna supplicia ire,
intelligens per membra compage corporis
coniuncta corpus mysticum ecclesiæ, in quo
si sunt mali debētab ecclesia eiici. Et subiūgit
nam superflue extra ecclesiam positis resisti/
mus, si ab iis qui intus sunt in eis quos deci/
piunt vulneramur: quibus igitur prodesse
non poterit correctio non parcat abscisio. Et
si textum euāgelii deducimus in eū sensum,
videtur notandum ꝙ primo ponit de oculo
tanq̄ de excellentiori membro/ quod est in ca
pite, & sic videtur ꝙ etiam caput ecclesiæ id
est papa vbi per illud scandalizatur vniuersa
lis ecclesia a compage corporis auferēdū sit
ratione scandali & periculi perditionis aliorū.
Facit illud matth. 6. lucerna corporis tui est
oculus tuus: si fuerit oculus tuus simplex to/
tum corpus tuum lucidū erit, si autem ocu/
lus tuus neq̄ erit/totum corpus tuū tenebro/
sum erit. Et licet ibi intelligatur de oculo inte
riori munditiæ cordis, tamen ponitur oculus
pro nobiliori & principaliori membro corpo D
ris, per quod illuminatur vel obtenebratur to
tū corpus. Sic āt & per papam perseuerātem
in criminibus & incorrigibilem & ecclesiam
vniuersalem scandalizantem etiam subditi
obtenebrātur / & cateruatim innumerabiles
populi cum eo ducuntur in gehennam: vt in
c.si papa. 40.di. Vnde ne totū corpus putre/
scat abscīdi ab hoc corpore debet, dicit tex. in
c.sed illud. 45.di. & in.c.ecce autem. 24.q.3.
Et ne totum corpus lāguor inuadat si non fu
erit in capite curatus. 2.q.7.c.sicut. & ne posi
tus ad gubernationem populorum efficiatur
ruina multorū: vt dicit tex. in.d. c. Ita corpo/
ris.xi.q.3. ꝟ Addo ꝙ ratione scandali etiam
superior potest deponi, p illud quod dicitur
matth. 18. in illa hora accesserūt discipuli ad
iesum dicentes, quis putas est maior in regno
cœlorum? & aduocans iesus paruulum statit
it eum in medio eorum, & dixit, amen dico
vobis nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut
paruuli non intrabitis &c. qui autem scanda
lizauerit vnum ex pusillis istis qui in me cre
dunt, expedit ei vt suspendatur mola asinaria
in collo eius & demergatur in profundum
maris. Et deinde replicat si manus tua aut pes
tuus scandalizat te &c. & postea subiicit vide/

te ne contemnatis vnũ ex his pusillis:dico.n. vobis ꝙ angeli eorum semper in cœlis vidẽt
A faciem patris mei. Et interposita postea parabola de oue quæ perierat, subiungit doctrinam de correctione fraterna / si peccauerit in te frater tuus &c. Ex quo apparet ꝙ christus voluerit quẽlibet scãdalizantẽ vel peccantem in fratrẽ subditũ esse correctioni ecclesiæ, & ꝙ etiã intellexerit de petro/ qa erat cũ aliis discipulis. Et clariꝰ quia cũ dixisset discipulis de sua passione futura in ierusalẽ, petrus cœpit cõtradicere dicẽs absit a te dñe hoc. qui côuersus dixit petro vade post me satana/ scandalũ mihi es, quia nõ sapis ea quæ dei sunt sed hominũ. & tñ antea in. 16. ca. illi dictũ fuerat tu es petrus & tibi dabo claues regni cœlorum, vnde erat iam ei concessa vel promissa authoritas præsidentiæ. Et quis petrus non dixerit illud peruersa intentione sed potius ex quadam charitate, nihilominus/ ex huiusmõi scandalo sequutũ videtur peccatũ vel saltem correctio petri: vnde nominatus fuit satanas & dictũ est ei ꝙ non saperet quæ dei sunt sed hominũ. Vnde si ratione scandali in pusillum etiã nõ malo animo præstiti expedit demergi in profundũ maris, multo magis hoc habebit locũ in scãdalizante vniuersalẽ ecclesiam.
B Et notandum est ꝙ primo vult illum corrigi fraterna correctione, postea deferri ecclesiæ, postea demergi in profundũ maris: quæ pœna erat de cõsuetudine palestinorum. vnde si scandalizanti siue ex intẽtione siue ex inaduertẽtia pœna imponitur, q̃to magis notorio criminoso incorrigibili & scandalizanti ecclesiã imponẽda est? Et notãdũ est ꝙ verba dicta sunt petro & apostolis qui de dignitate contẽdebãt secundũ glo. ordi. ibi. Ex quo sequitur ꝙ etiã papam cõprǽhendit de pontificatu cõtendentẽ. Imo etiã sequitur ꝙ si propter contentionẽ dignitatis generatur scandalum in ecclesia & est incorrigibilis, debet amoueri. Quod patet ex continuatione & cõnexitate parabolarũ de scandalo/ nõ solũ in cõmittendo sed etiã in omittẽdo. nã primo dicit de scãdalizante etiã vnũ ex pusillis. secundo de parabola ouis deperditæ, quod est scandalũ pastoris negligentis. tertio de parabola peccantis in fratrẽ. Quæ omnia dicta sunt discipulis, & cõsequẽter prǽlatis ecclesiæ/ qui i illorũ locũ succedũt: & petro & cõsequenter papæ. Itẽ dicta sũt pœnã etiã iurisditiõis cõtẽtiosę quod ostẽdit cũ dicit dic ecclesiæ. q̃ ecclesia de necessitate est cõciliũ: qa ĩpossibile est ꝙ vniuersalis ecclesia congregetur. Vñ hr̃ ꝙ propter scãdalũ quis debet mori qñ monitus est incorrigibilis, qa aũt ecclesia militãs nõ imponit pœnã sanguinis succedit depositio loco
C pœnę mortis, vt dr̃ i. c. cũ nõ ab hoie de iudi. & in. c. ad audientiam de cri. fal.

¶ Octauo facit ꝙ sicut põtĩfice magni scãdali epũs ab ecclesia amoueri & cogi ad cedẽdũ in publicã vtilitatẽ (vt in. c. nisi cũ pridẽ. §. p grauide renũ.) a pari vr̃ idẽ dicendũ in papa ex quo p eũ scandalizat̃ vniuersalis ecclesia: qa eadẽ rõ est de toto ad totũ q̃ de pte ad partẽ: vt in. l. q̃ de tota. ff. de rei vẽdi. cũ simil. Imo maior rõ vr̃ in ꝑposito rõne maioris scãdali vniuersalis ecclesiæ. facit qd̃ dr̃ in. c. bonæ de postu. pla. & in. c. licet de regula.

¶ Nec obstat si dicat̃ ꝙ papa iudicat̃ a deo: vt in. c. facta. 9. q. 3. Quia ẽt deus reseruauit sibi iudiciũ de epĩs: vt est tex. ĩ. c. oues. 6. q. 1. Imo vt dicit ibi tex. deus elegit eos vt essent oculi sui. Vñ ꝑpheta ait. q tetigerit vos tangit pupillã oculi mei zacha. 2. c. & ponit hugo & domi. in. d. c. oues. Ad qd̃ faciũt illa q̃ dicta sunt in arti. vtrũ papa possit cogi ad cedẽdũ papatui. facit ẽt qd̃ dicit tex. ĩ. c. de iis. 50. di. ꝙ scãdalũ populo dei est tales ꝑsonas supra se positas habere quas vltra modũ vitiosas esse constat. Et alibi dicit tex. ꝙ nihil magis abhominabile esse põt populo chr̃iano q̃ si idẽ chr̃i in mẽbris
D q̃ri si illa in capite ecclę nõ replat̃. nã & totius familiæ dñi stat̃ & ordo nutabit, si qd̃ regrit̃ ĩ corpe nõ ĩuenit̃ ĩ capite. 63. di. c. miramur.

¶ Nono ad idem facit illud euangelii matth. 18. si peccauerit in te frater tuus &c. ꝙ si te nõ audiuerit dic ecclesiæ: & si ecclesiã nõ audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus: vt 2. q. 1. c. si peccauerit. & c. sed illud. 45. di. & c. nouit de iudi. & c. quẽadmodũ de iureiu. & 24. q. 1. c. oĩbus. Per quæ verba ostenditur ꝙ ille qui est incorrigibilis & nõ audit ecclesiam & correctionẽ est hæreticus. Et ita exponit glo. in. d. c. omnibus. vel ethnicus. i. gentilis secũdũ glo. in. d. c. quẽadmodũ. & glo. ibi matth. 18. & late abb. in. d. c. nouit. vbi ponit quare dicatur ethnicus & vnde. Et licet ostiẽ. in. c. proposuit de concess. præben. dixerit ꝙ in papa illud dic ecclesiæ/ intelligendũ est de ecclesia triũphante/ quasi illa sola iudicet papã (vt in. c. nemo & c. aliorum & in. c. facta. 9. q. 3.) vel si de ecclesia militanti accipitur dictũ, ꝙ intelligatur dic ecclesię scilicet vt oret deũ pro eo tamẽ nõ videtur fundari aliqua probabili ratione cur alio modo interpretetur in papa & alio modo in aliis, tum quia eadem authoritas nõ debet diuerso iure censeri

c.cum in tua de deci.c.quia circa de priui.12
A q.2.cognouimus.l.iam hoc iure.ff.de vulga.
& pupil.&.l.in teſtamēto.C.de teſta.mili.cū
ſimil. Tum ēt quia gñaliter prolatū.l.de pre⸗
cio.ff.de publiciana.&.c.vt circa de elec.in.6
Tum ēt quia dñs verba illa dixit petro ſimul
cū aliis apoſtolis,cū dixit qui.n.ſcandalizaue
rit vnum de puſillis iſtis expedit ei vt ſuſpen⸗
datur mola aſinaria ī collo eius & demergatē
in profundū maris.Vñ glo.ordi.ibi dicit.etſi
hoc gñaliter dicitur contra oēs,tñ hic ſpeciali
ter contra apoſtolos.Et ſubiūgit,quicunq̧ er
go ſpeciē ſanctitatis hñs verbo vel exemplo
cæteros deſtruit,melius eſſet ei vt cū ſub exte
riori habitu ad mortē terrena acta conſtringe
rent q̄ ſacra officia cæteris in culpa imitabilē
oſtenderent:quia ſi ſolus caderet,tolerabilior
eum pœna cruciaret.Et glo.nicolai ibi dicit
ſcādalizare aliquē eſt facere eū ruere in mor
tale peccatū ex dicto vel facto ſuo malo.Hu
iuſmodi aūt eſt papa qui ex notorio delicto
ſcandalizat eccleſiā & eſt incorrigibilis.igiē
& in eo ſicut in cæteris habet locū prædicta
authoritas,nec aliter interpretāda eſt in eo q̄
in aliis:cū ita ſubiiciatur papa doctrinæ euan
gelicæ ſicut alii:vt in.c.ſunt qui.Iam.25.q.1.
¶ Poſſet etiam intelligi authoritas oſtien.cū
B peccatum eſt occultum & non ſcandalizatur
eccleſia. Quinimo magis vr̄ habere locum
in papa q̄ in cæteris:quia ſicut grauius ſuo ex
emplo ſcandalizat ſubditos ſic eſt grauius pu
niendus.Vn dicit tex.in.c.præcipue.xi.q.3.
referendo verba beati gregorii,q̧ prælati tot
mortibus digni ſunt quot ad ſubditos ſuos
perditionis exempla tranſmittunt:vnde ne⸗
ceſſe eſt vt tanto ſe cautius a culpa cuſtodi⸗
ant q̄to per praua quæ faciunt non ſoli mo⸗
riuntur.Facit in propoſito q̧ illa authoritas
matth.18.(videlicet ſi peccauerit in te frater
tuus &c.) ita conuenit in papa ſicut in aliis
proximis.Nam & papa frater noſter eſt:cum
vnus pater (.ſ.deus) & vna mater.ſ.eccleſia
oībus fidelibus ſit,ergo ſequitur q̧ & ad ip̄m
ſe extendat dicta authoritas ſimpliciter ſicut
ad alios.& quia ſub noīe fratris quilibet chri
ſtianus intelligitur:vt.xi.q.3.c.ad menſam.
& glo.in.d.c.ſi papa.40.di.¶ Non obſtat ſi di
catur q̧ papę nō poteſt dici cur ita facis?quia
illud eſt verum per coertionem pœnalē:ſed
bene per fraternam correctionem,quæ ad
omnes ſe extendit:vt declarat.s.thomas in ſe
cunda ſecundæ.q.33.ar.4.
¶ Decimo facit q̧ validum eſt argumentum
a corpore myſtico eccleſię vniuerſalis ad cor
pus materiale hoīs:vt ī.c.illud ſane.24.q.3 &
ponunt doc.in.c.cū non liceat de p̄ſcrip.&.c. C
non decet.12.di.Sed ſic eſt q̧ ratione ſcādali
in corpore materiali quis deponitur ab admi
niſtratione eccleſiæ & ab offi.ſacerdotali:vt
in.c.presbyterum cum duobus ſequentibus
de cle.ægro.&in.c.1.de corpore vitiatis.ergo
a pari,imo multo magis debet amoueri pa⸗
pa qui ſcandalizat eccleſiā vniuerſalem.Facit
bene in argu.tex.in.c.ecce 24.q.3.
¶ Vndecimo facit q̧ multa ſunt quæ ad vitā
dum ſcandalum fiunt & multa q̄ omittuntur
vt vide tex.& glo.in.c.cum ex iuncto de no.
ope.nun.glo.in.c.cum quis.23.q.4.&roma.
in.l.ſi vero in.§.de viro in.7.fallē.ff.ſolu.ma.
Intm̄ q̧ alias promouendus ad vitandū ſcan
dalū non promouetur:vt in.c.cū teneamur,
&.c.cum non ignores de præben.&.c.3.de
iu.pa.& in.c.cum olim de cle.coniuga. Et p̄
ſcandalo vitando eccleſia tolerauit ep̄os in
aliorum locū de facto ſurrogatos:vt in.c.hęc
quippe.3.q.6.Et vt ſupra dixi poteſt remo⸗
ueri ep̄us ab eccleſia ad vitandū ſcandalū:vt
in.d.§.pro graui,in.c.niſi cum pridē de renū.
& archi.in.c.ſuggeſtum.7.q.1.& abb.in.c.
1.de elec.Et multas remiſſiones oſtendentes
q̧ ratione pacis inducendæ & ſedandi ſcanda
li præcepta iuris relaxantur,ponit ludo.cōſi. D
332.incipit quo ad primū in fi.et feli in.c.
nihil de p̄ſcrip.Et licet alias lite pendente q̧s
non debeat priuari ſua quaſi poſſeſſiōe iuris
eligendi vel pñtandi(vt dicitur in.c.cumana
de elec.& in.c.2.de in integ.reſti.) tñ ad vitā
dum ſcandalum prohibetur eligere:vt dicit
abb.in.d.c.2.allegat.l.equiſſimū.ff.de vſufru.
Et p̄miſſa dicuntur in caſibus vbi ſcandalum
nō inducitur in vniuerſo ſed in p̄ticularibus
locis & rebus:item vbi ſcandalum non dire
cte gñatur in animis ſed in corpore.in caſu
āt quo papa notorius crimino ſus ſcandalizat
vniuerſalē eccleſiā gñatur ſcandalū in animis
q̄a per hoc inducūtur ſubditi ad credendū q̧
ip̄e non cōmitteret illa ſi eſſet peccatū ea con
mittere.xi.q.3.p̄cipue.c.qualiter & qñ de ac
cuſa.quales.n.inquit plato ſunt principes ta
les ſolent fieri ciues.& idē dicit cicero in ſuis
familiaribus,& boetius in.1.de conſolatione
Vñ quanto anima eſt precioſior corpore eo
grauius eſt ſcandalum vniuerſale in papa q̄
in aliis inferioribus,c.ſolitæ de maio.& obe.
c.p̄cipimus.12.q.1.c.ſi habes.24.q.1.c.ſedu
lo.28.di.Itē eo grauius eſt quo vniuerſalius
c.ſi papa.40.di.ibi innumerabiles ſecū popu
los &c.Si igr̄ ep̄us ex eo q̧ vſuras exercet/nō

desistẽs deponitur(vt in.c.episcopus.47.di.) & idẽ si homicidiũ cõmiserit (vt in. c.si qs ho
A micidiũ.50.di.) & idẽ si capitale crimẽ cõmi serit aut chartã falsauerit aut falsum testimo niũ dixerit(vt in.c.si quis eps ea. di.) & idẽ quando ipse est incorrigibilis(vt in. c.1.ibi glo.& in.c.tantis daniel.81.di.)& sic de simi libus ex quibus nõ scãdalizat ecclesia vniuer salis,q̃to magis videtur dicẽdũ in papa ratio ne vniuersalis scandali(quia est notorius cri minosus & incorrigibilis)ꝙ debeat posse de poni/& ꝙ vera est glo.in.d.c.si papa.

¶Accedit quod dicit glo.in.c.si quis pecunia 79.di. ꝙ si coniugatus eligitur in papam va let electio,sed si vxor nõ potest induci ad vo uendum continentiam/ oportebit eum renũ tiare papatui & reddere debitũ vxori. Et hoc quia si vellet tenere papatum & reddere de bitũ vxori,ex hoc multũ scandalizaretur ec clesia propter malũ exemplũ quod daret car dinalibus & aliis.c.licet de elec.Et secundum quod dicit mathesil. in addi. ad trac. anto. de bu.in.3.char.si eo casu papa nollet renũtiare posset propterea deponi a papatu per conci lium:quod est valde notandum ad illã glo. Et ita dicit ꝙ posset saluari quod ponit ioan. an.in.c.nulli de sen.excom.dum vult ꝙ papa
B non posset in totum tollere canonem si quis suadente sine cõcilio generali:quia potest in telligi quando totus clerus ex hoc multũ scã dalizaret. & tunc si cassasset illũ tex.deberet cassationẽ reuocare vt cessaret tale scãdalum per tex.in.d.c.cum ex iniũcto & d.§.p graui

¶Accedit quod ponit feli.in.d.c.2.de pscrip. in.3.col.ꝙ ratione scandali euitandi si reperi untur duo electi ad pontificatum/concilium potest vtranq; electionẽ cassare per glo.(quã dicit singularem)63.di.in.c.si.quæ est glo.si. dum allegat.c.si duo. 79.di. Quam pro sin gulari etiam allegat abb. in sæpius allegato sermone quoniam veritas,qui habit⁹ fuit per eum corã federico imperatore pro iustifica tione gestorum in concilio basilien. contra eugenium.Quæ glo. secundum eum intelli gitur etiam si altera electio tenebat,alias nihil operaretur consideratio scãdali. Et hæc glo. vt dicit feli.in.d.c.2.nõ fuit gustata nec a bal do nec a saliceto qui scripserunt super schis mate vrbani.

¶Duodecimo facit.d.c.si papa.40. di. a quo dependet oĩs ista machina, per quẽ tex.dicũt doc.in.c.in fidei de hęre.li.6.ꝙ papa potest de poni tantũ pro cã fidei stricte sumptæ.Qui tex.si bene inspiciat nõ dicit ꝙ papa nõ possit deponi nisi tantũ pro crimine hæresis stricte sumptæ,sed tantũ dicit ꝙ non possit papa iu dicari nisi deprehendatur a fide deuius. Sed C
ita est ꝙ a fide dicitur deuiare ille qui subuer tit vniuersalem statum ecclesiæ.probatur in c.si ea.25.q.2.& melior tex.in.c.generali.25. q.1.& in.c.violatores ea.cau.& q.Papa enim censetur positus non ad destructionem, sed ad cõstructionem: vt dicit tex.in.c. memor vigesimaquarta,quæstione.1.& dicitur.2. ad corin.10.&.13.Ergo & eo ꝙ papa crimino sus notorius scandalizat vniuersalem ecclesiã ipse potest deponi. Facit quod legitur ioan. 15.si quis in me non manserit, mittetur fo ras sicut palmes & arescet & colligent eũ & in ignẽ mittent & ardebit.& notant doc.in.c. ad abolẽdam.§.1.de hære.nam si pastor effi citur lupus rapax oues non tenentur eum au dire/quia est mercenarius & nõ pastor:vt le gitur ioan.10.Et considerandũ est ꝙ tex.in d.c.si papa/tantum loquitur per dictionẽ de notantem singularitatẽ personæ & non vni uersitatem personarum: quia dicit huius cul pas istic redarguere præsumit mortaliũ nul lus.Vnde etsi nullus mortaliũ presumit eum redarguere,nõ sequitur si est notorius crimi nosus & incorrigibilis & scandalizans eccle siam ꝙ conciliũ non possit eũ redarguere & deponere. Quod maxime apparet,qa nõ in D
cõuenit ꝙ collegium exerceat iurisditionẽ in singularẽ personã de collegio:vt in.c.irrefra gabili.§.excessus de offi.ordi.&.c.dilecta de exces.pla.l.fi.cũ simil.C.de iuri.omniũ iudi.

¶Tertiodecimo facit ꝙ plus est facto aliquid agere q̃ verbo:vt in.c.dilecti de appel.l. si ta men.§.ei qui.ff.de ædili edic.l. de quibus in fi.ff.de.ll.Sed q̃uis regulariter sit papę obediẽ dum,tñ si aliquid graue & intolerabile præci piat per qd scandalizaret vniuersalis ecclesia/ nõ est ei obediẽdũ sed resistendũ.Ita dicit in no.quẽ oẽs sequũtur in.c.inquisitioni de sen. excõ.& abb.in.c.si qñ de rescrip.& in.c.cũ te neamur de pbẽ.& in.c.ex parte de verbo.sig. & cardi.consi.150.in.6.quæsito/incipit sæpe quæsitũ.& idem in.c.licet de elec.& glo.in.c. literas de resti.spolia.& glo.in.c.per principa lẽ.9.q.3. Facit illud apostoli (quod ponitur 45.di.in.c.sed illud) peccantẽ corã oibus ar gue.Et ꝙ paulus restitit petro i faciẽ/ad gala. 2.de quo.2.q.7.c.paulus el.2.Nõ.n.põt papa aliquid facere vel mãdare per qd turbaret vel destrueretur vniuersalis status ecclesiæ:vt in c.quæ ad perpetuã ibi glo. & in. c. sunt qui dã ibi archi.in si.25.q.1.& in effectu idem

A etiam ponit inno.& alii post eum in.c.quanto de consue.I ntantum q abb.sicu. in.d.c.in quisitioni dicit q cardinales qui discesserant a gregorio 12 .non tenebantur citati comparere / ratione scandali quod imminebat. Ergo cum ratione scandali liceat resistere papæ & ei non obedire,a pari quando papa est notorius criminosus & incorrigibilis & scadalizans vniuersalem ecclesiam poterit ratione scandali deponi. Paria enim sunt aliquem esse depositum a papatu & esse papam sine obedientia:argu.l.in lege.ff. de contrahen. emp. &.l.rutilia.ff.eo.& in.c.cum super de concess. præben.cum simil. Et paria sunt aliquid non esse & inutiliter esse:vt in.c. inter corporalia de transla.prela.

¶Non obstat si dicatur q licet possit ei resisti tñ ipse non potest iudicari quia nemo iudicat primã sedem/& q facta papæ a dño iudicantur.c.nemo &.c.aliorum &.c.facta,9.q.3 &.d.c.si papa.Quia illud priuilegium q non possit ab alio iudicari,non videtur habere locum in casu quo scandalizatur ab eo ecclesia vniuersalis: argu.c.suggestũ de deci.vbi priuilegium non habet locũ quando inde scandalum resultaret.Et ista videtur mens illorũ iurium:quia talis præsumitur mens rescribẽ
B tis qualis esse debet,dicit bal.in.l. ex facto in prin.ff.de vulga.& pupil. Non enim est veri simile q voluerint eum qui cõmittit in legem gaudere beneficio legis.C.de iure deli. l. scimus.§.si vero.ff.quod metus cau.l.isti quidẽ, &.c.quia frustra de vsu. Facit quod dicit de priuilegio in.c.priuilegium.xi.q.3.Nec vr q voluerint illa iura priuilegiare personam papæ in scandalum & præiudiciũ vniuersalis ecclesiæ:cũ magis videatur hñda ratio ecclesiæ vniuersalis q papę.arg.c.si gratiose de rescrip. in.6.& quod dicitur in.c. ne aliqui in glo. fi. de priui.eo.li.& in.c.si de rescrip.etiã in.6.

¶Quartodecimo facit illud quod dicit abb. in.c.proposuit de conces.præbẽ.vbi ait q dictum ostien.quo in papa exponit illud euangelicũ dic eccl'iæ de ecclesia triumphante/nõ habet locum in crimine scandaloso notorio, & q idẽ dictũ intelligitur in delicto occulto. & ideo si papa scandalizat vniuersalẽ ecclesiã poterit de hoc accusari & deponi, ex quo est notorius criminosus & scãdalizat ecclesiã.

¶Quintodecimo probatur arguẽdo a sufficienti partiũ enumeratione:vt.l.patre furioso ff.de iis qui sunt sui uel alie.iu.l.cum ii.§.si p tor.ff.de transac.cum simil. Aut enim ponimus papã notoriũ criminosum non posse deponi qcumcunq incorrigibilẽ & scandalizantẽ eccl'iam eo respectu quia non habet superiorem;vt in.c.licet de elec. & in.d.c.si papa. vbi dr q a nemine iudicatur,& in.§.patet.3. q.1.& in.c.nemo cũ seq.9.q.3. Et hoc videtur cessare:quia qua ratione conciliũ iudicat de papa in vno casu(vt i casu hæresis de quo est tex.in.c.si papa) eadem ratione vr q potest esse superior ad iudicandũ de eo in alio casu:ga non reperitur in sacra scriptura q deus dederit maiorẽ potestatẽ ecclesię i causis fidei q in aliis,imo visus est verbis generalibus: vt delicet qcunq alligaueritis &c,matth.18.Facit illud quod legitur ad gala, 2. & act. xi. in prin.& in c.paulus el.2.&.c.testes.§.itẽ paulus.2.q.7.Si enim paulus potuit eum reprehendere , multo magis ecclesia, & maxime quando casus est inferior hæresi , vt in proposito: argumen.c. cum in cunctis de elec. cum similibus regula cui licet de regu. iu. in.6.

¶Quod ostendit ratione:quia aut volumus papã tñ in casu hæresis posse deponi ratione grauitatis peccati.Et hoc non põt procedere: quia habere deũ odio est grauius peccatũ q sit hæresis vel infidelitas:vt ponit.s.tho. in secunda sẽcũdæ.q.34.arti.2.Aut ratione maioris scandali in ecclesia quasi papa hæreticus D plus scandalizet ecclesiã q si aliter delinquat. Et hoc ẽt non procedit:quia doc.oẽs in.d.c.si papa.40.di.& in.c.in fidei de hære.in.6. volunt q ẽt de occulta hæresi possit papa accusari.& tñ nulli dubiũ q si papa est occultus hæreticus & viuit exterius tanq bonus catholicus/ecclesia non scandalizatur : quia ecclesia non iudicat de occultis:vt in.c.sicut el.2.de simo.c.a nobis.el. 2.de sen.excom.2.q.5.consuluisti.not.in.c.2.de offi.ordi.Sed qñ est notorius criminosus & incorrigibilis & intolerabilis,tunc bene generatur scandalũ:vt in.c. qualiter el.2.de accusa.

¶Aut ponimus eũ nõ posse deponi qa non reperitur statutũ q ratione incorrigibilitatis & scandali in ecclesia possit deponi. Et similiter non videtur procedere:quia si loquimur in veteri lege, reperimus quosdam ratiõe scãdali & incorrigibilitatis non solũ in cõmittendo sed ẽt in omittendo fuisse a deo punitos: vt patet de heli summo sacerdote:qui q̃uis in se bonus esset,quia tñ filiorum excessus efficaciter non corripuit, & in se pariter & in ipsis animaduersionis diuinæ vindictam excepit,dum filiis eius in bello peremptis ipse de sella corruens fractis ceruicibus expirauit,c.

licet heli de simo. & c. legāt. 37. di. Quinimo
A vt innuit glo. nicolai. 1. reg. 8. hæc negligētia
heli & nōnulla ēt forte samuelis fuit occasio
vt terminaretur regimen per iudices & reges
institueretur. Ex quo patet ꝙ a papa ratione
solius negligētiæ quæ scandalizat populū de-
bet auferri dominiū & regimen administra-
tionis pontificatus. Ad quod facit ratio tex. in
d. c. si papa: cum dicit ꝙ quando papa est ne-
gligens & remissus in suis operibus, officit
sibi & omnib⁹ & innumerabiles populos se-
cum ducit in gehēnam. merito igitur videtur
amouendus ab administratione pontificatus
quem nescit gubernare. ¶ Si autē inspicimus
legem naturæ, ratio naturalis dictat quòd ob
scandalum in ecclesia & delictum notorium
de quo est incorrigibilis debeat & ipse papa
deponi sicut quilibet alius. imo tanto ma-
gis quanto maiori præfulget dignitate: vt in
c. cum quidam de iureiu. & in. c. homo chri-
stianus. 40. di. Imo ex quo propter eius deli-
ctum ponitur in periculo vniuersalis ecclesia
melius est vt ipse abiiciatur & amoueatur q̄
vt tota gēs pereat: iuxta illud ioan. xi. expedit
vobis vt vnus moriatur pro populo &c. ¶ Si
attendimus legem canonicam, & illa quādo
quis est incorrigibilis de delicto vult eū de-
poni: vt in. c. cum non ab homine de iudi. cū
B simil. quod licet non loquatur præcise in pa-
pa, tamen a simili arguimus eandem in diuer
sis personis conclusionem quando lex nō re-
peritur quæ casum decidat: vt in. c. trāslato de
consti. cum simil. Ergo sicut ratio legis arguit
vnum inferiorem deponendum, a pari & su-
periorem: in quo maior subest ratio propter
excellentiam dignitatis quæ dehonestatur in
illius persona, & ex cuius transgressione ma-
ius generatur scandalum in vniuersali eccle-
sia: cum sit positus tanq̄ signum ad sagittam:
vt in. c. magnæ de vo. & in. c. qualiter & quan
do de accusa. Vnde suo exēplo inducit alios
ad malum faciendum: iuxta illud apostoli ad
gala. c. 2. si tu cum iudæus sis gentiliter viuis
& non iudaice, quomodo gētes cogis iudai-
zare? vbi glo. supplet ad verbum cogis/ non
docentis imperio sed cōuersationis exēplo.
¶ SEXTODECIMO facit ꝙ cōtra-
riorū eadem est disciplina (. l. 1. ff. de iis qui
sunt sui vel alie. iu. l. sciendum. §. fi. ff. qui sa-
tisda. cogan. 8. q. 1. sciendum/ ibi archi.) & ea
dem iuris dispositio: vt in. l. 1. ff. solu. matri. &
l. penul. C. de solu. & l. fi. C. de fruc. & litis ex-
pen. Et vna ac eadem res non debet diuerso
iure censeri. 12. q. 2. c. cognouimus. & de de-
ci. c. cum in tua. de priui. quia circa. & in. l. eū C
qui. §. fi. ff. de vsucapi. Sed inter papam & vni
uersalem ecclesiam contractum est matrimo
nium, ergo non debent ad imparia iudicari
c. gaudemus de diuor. clarū est autem ꝙ pa-
pa potest renūtiare papatui quando videt se
inhabilem ad gubernandum papatum: vt in
ca. 1. de renun. in. 6. Igitur & ecclesia debet
posse abiicere sponsum criminosum & male
viuentem & scandalosum ipsi ecclesiæ. Facit
tex. & quę ibi dicuntur in. c. q̄to & in. d. c. gau
demus de diuor. Vbi enim vxor non potest
viro cohabitare sine contumelia creatoris,
non est seruituti subiecta secundum aposto-
lum: vt in. c. si infidelis. 28. q. 1. Sic igitur &
ecclesia habens sponsum eam scandalizantē
debet posse eum a se abiicere & repudiare.
¶ Decimoseptimo faciunt iura volentia pa-
pam criminosum teneri ad se purgādum: vt
in. c. mandastis. 2. q. 4. de sixto. & in. c. audıtū
ea. cau. & q. de leone. Et de damaso in. c. nos si
incompetenter. §. item hieronymus. 2. q. 7.
& legitur in eius vita. qui de adulterio accu-
satus, in synodo cum. 42. episcopis se purga-
uit: concordius autem & calixtus eius accusa
tores damnati sunt. Et de symmacho ea. cau.
& q. & c. §. item symmachus. Indicitur enim
purgatio vbi quis infamatus est/de aliquo cri D
mine scandaloso: vt in. c. inter solicitudines
de purga. cano. Constat autem ꝙ cum quis
in purgatione deficit/ debet deponi: vt in. c. cū
P. manconella, & in. d. c. inter solicitudines, &
c. cum dilectis de purga. cano. Ergo sequitur
ꝙ & papa ratione criminis de quo est incorri
gibilis & ex quo ecclesia scandalizatur, pos-
sit deponi. ¶ Confirmatur hoc per tex. in cap.
si quis super his. 2. q. 7. vbi est tex. grego. qui
dicit. si quis nos redarguere vel extra authori
tatem nos facere contenderit, veniat ad sedē
apostolicā quantenus ibi vnus ex nobis sentē
tiam suscipiat suam. Patet autē ex verbis hu-
ius tex. dum dicit extra authoritatem &c. in-
telligi depositionē, quæ non est aliud q̄ quæ-
dam exauthoratio: vt est tex. in. c. degradatio
de pœ. li. 6. Facit tex. in. l. 2. ff. de iis qui notan
tur infa.
¶ Decimooctauo facit authoritas petri q in
epistola beati clementis ad iacobū inquit cle-
menti. si enim mundanis curis fueris occu-
patus, & teipsum decipies & eos qui te audi-
unt: non enim poteris ea quę ad salutē per-
tinent plenius singulis quibusq; distinguere,
& ex eo fiet vt tu tanq̄ qui non docueris quæ
ad salutem hominū pertinent deponaris. Et

quo patet ꝙ possit deponi pro alio q̃ crimine
A hæresis. ¶ Hoc idē confirmatur ex illa autho
ritate matth.5.de sale infatuato,quam decla-
rat hiero.& refert gratianus. 2.q.7. non om-
nes,vbi dicitur in persona beati petri & disci
pulorum sal .i.stulti prælati insipidi in prædi
cādo & fatui in delinquēdo,ad nihilum pro-
dest nisi vt proiiciatur foras id est deponatur,
& conculcetur a porcis id est a dæmonibus
qui dominātur malis p̄latis quasi pecori suo:
vt dicit ibi glo.allegat tex. 24.q.1.§.his au-
thoritatibus. ¶ Idē etiā confirmatur per illud
ioan.15.ad omnes apostolos inter quos erat
& petrus.ego sum vitis vera &c.omnem pal-
mitē in me non ferētem fructum(scilicet per
traditionem doctrinæ)tollet eum. & infra. si
quis in me non manserit mittetur foras sicut
palmes & arescet,& colligent eū & in ignem
mittēt & ardebit &c.Igitur si insipidus platus
eiicitur foras id est deponit/ & palmes vt erat
petrus & consequēter quis eius successor nō
ferens fructum mittendus est in ignem vt ar
deat,cōsequētur & papa incorrigibilis & insi
pidus & non ferens fructū erit deponēdus.
¶ Decimonono facit ꝙ tota ecclesia militans
est vnum corpus ordinatum per christum:
iuxta illud ad ro.12.multi vnum corpus su-
mus in christo. Istius autem corporis caput
B est papa:vt dicit sanctus tho.in.3.par.q.8.ar.
6.& tex.in.c.sacrosancta.22.di.&.c. cum bea
rissimus.24.q.1.Vbi ergo caput scandalizar
vniuersalem ecclesiam,si non posset deponi/
sequeretur quod non fuisset sufficienter ꝓui
sum corpori eclesiæ/ne ip̄m capite langueſcē
re pereat: quia cum caput dolet cætera mem
bra languent. Cum ergo christus non defe-
cerit in necessariis ecclesiæ militanti, sequi-
tur ꝙ per ecclesiam papa illam scandalizans
deponi possit.¶ Quod etiā demōstratur qua
dam naturali ratione:quia q̄uis caput in cor-
pore humano sit ordinatum ad directionem
& gubernationem membrorum nec mem-
bra debeāt recedere a capite,tamē si caput in
corpore humano efficiatur languidum licitū
est membris illud ligare & cauterizare,ne to
tum corpus languor inuadat si dolor nō fue-
rit in capite curatus:vt in.c.ecce autem.24.q.
3.Sic etiam si papa efficeretur furiosus/& ha
bens ensem in manu exiret palatium & occi
deret omnes sibi obuios,vtiq; tūc liceret sub-
ditis eum capere & ligare,alioquin si ponere-
mus papam homicidā/nullā præ se ferentem
religionem/persequentem bonos/ tyrannidē
exercentem / venena ministrantē / religiosos
& cardinales trucidātem/ altaria & res sacras
spoliantem/cum iudæis conuersantem/bene-
ficia episcopatus & ecclesiarum bona venden C
tem/ & quæcunq; crimina citra hæresim cō-
mittentem / & incorrigibilem & notorie ista
committētem: si non posset deponi nec esset
dare remediū contra talem papā, nihil aliud
esset q̃ ponere ecclesiam dei in discrimine/&
dicere ꝙ christus non perfecte & sufficienter
ter prouiderit ecclesiæ suæ. Vnde dicit inno.
in.c.quod super de vo.ꝙ christus non fuisset
diligens paterfamilias nisi vicario suo quem
in terra dimittebat plenam potestatem super
omnes dimisisset. Facit quod dicitur per eun-
dē in.c.ad apostolicæ de re iudi.& in.c.ꝓ hu-
mani de homi.in.6.vbi est bonus tex. Dicere
aūt ꝙ christus non perfecte prouiderit eccle-
siæ suæ/est hæreticū:cū dei perfecta sint ope-
ra deute.32. Nec dicēdum est ꝙ ecclesiā suā
in aliquo dereliquerit: vt dicit in simili glo.
in verbo vacante in.c.1.de schisma.in.6. Et si
deus ecclesiam suam vtpote sponsam sibi di-
lectissimam instituit & ordinauit optimo re-
gimine gubernandam / & si de synagoga de
qua minus videtur dixit dn̄s quid vltra debui
facere vineę meę & nō feci ei:(vt dicit isa.5.)
q̃to magis videtur dicēdum ꝙ prouiderit ec-
clesiæ suæ & ꝙ non dimiserit eam in casu tāti
scandali sine remedio: quam dimisisset dereli D
ctam si contra talem papam notorie talia cō-
mittentem & incorrigibilem non posset pro
cedi ad depositionem.¶ Accedit ꝙ verum ca
put ecclesiæ est christus:vt in. c. vnico de sa-
cra vnc.& dicit glo.in cle.ne romani de elec.
nam ecclesia est corpus christi: vt dicit apo-
stolus in plerisq; locis.& tex.in.c. schisma in
fi.& in.c. aduocauit 24.q.1.
¶ Vigesimo facit ꝙ nihil tam naturale est q̃
vnumquodq; eodem genere dissoluere quo
colligatum est.l. nihil tam naturale. ff. de re-
gu.iu. Et omnis res per quascunq; causas na
scitur,per easdem dissoluitur.c.1.de regu.iu.
Sed sic est ꝙ dignitas papatus acquiritur per
electionē a cardinalibus:vt in.c. licet de elec.
& in.c.vbi periculum eo.ti.in.6.c.in nomine
domini.23.di. & clemē.2.de elec. Ergo sicut
suadentibus meritis fuit in arbitrio cardina-
lium decernere ipsum eligendum,ita suaden
tibus demeritis & incorrigibilitate debet in
eorundem car.arbitrio esse decernere ipsum
deponendū: quia eius est destituere cuius ē
instituere.c.cum ex iniuncto de hære.18.q.
2.c.abbas. Et eius est absoluere cuius est liga
re:vt in.c.inferior ibi glo.21.di.&.c.cum in-

ferior ibi glo. de maio. & obedien. ¶ Accedit
A quod dicit s. tho. in li. de regi. prin. φ si ad ius alicuius communitatis pertinet sibi prouidere de rege, ab eadem rex institutus si fuerit in tyrannum cõuersus poterit destitui. Et si nolumus hoc spectare ad cardinales, saltem spectet ad concilium cum cardinalibus qui sunt pars concilii. Nec est absonum φ collegium exerceat iurisditionem in singularem de collegio: vt in. c. irrefragabili. §. excessus de offi. ordi. & in. c. dilecta de excess. prela. & l. fi. C. de iuri. omnium iudi. Et sic φ concilium exerceat iurisditionẽ in papam tanq̃ vnũ de concilio, declarando ipsum subuersum & proprio iudicio condemnatum.

¶ Vigesimoprimo facit φ deficientibus authoritatibus recurrimus etiam ad exempla & chronicas: vt dicitur in. c. inter dilectos de fide instru. & in. c. de quibus. 20. di. Sed in gestis antiquarum historiarum reperiuntur plures romani pontifices priuati ob aliud q̃ hæresim: vt fuit christophorus, qui malis artibus pontificatum adeptus/ de illo deiectus est. Et in veteri testamento alchimus, qui pontificatum sibi vsurpauerat: vt patet. 2. macca. 14. ibi glo. nicolai. Item benedictus quintus &
B benedictus nonus/ gregorius. 6. ioannes. 12. & multi alii, & in concilio constantien. ioannes. 23. benedictus. 13. & gregorius. 12. & nouissime in basilien. eugenius quartus, qui omnes nõ ex causa hæresis, sed aliis de causis reperiuntur depositi. Sic & in veteri lege rex salomon priuauit abiathar pontificatu eo φ secutus fuerat partes adoniæ contra eum: vt legitur. 3. regum. 2.

¶ Vigesimosecundo facit φ omne quod debemus papæ pro vitãda morte corporali, debemus ei pro vitanda morte spirituali: sed in casu quo papa iniuste & sine causa quacunq; vellet proximum interficere, quilibet tenetur & potest de iure papã impedire. Ergo vbi papa notorie scãdalizat ecclesiam potest ab alio impediri: & si aliter impediri nõ potest (quia est incorrigibilis) debet posse deponi.

¶ Vigesimotertio pro ista parte adducitur illud ioan. 19. non haberes potestatem aduersus me vllam &c. Vnde colligitur φ pilatus qui gerebat vices imperatoris, habuit iurisditionem coactiuam in christum vt hominem mortalẽ. sed papa non est magis exẽptus a iurisditione imperatoris q̃ fuerit christus: ergo & ipse subiectus est, iurisditiõi imperatoris: ergo poterit ab eo deponi. ¶ Cõfirmatur per tex. in. c. cõstantinus. 96. di. vbi patet φ principatus fuit datus papæ a constantino, ergo erat ipso papa supior. ¶ Ad idẽ facit φ petrus C
& paulus fuerunt equaliter subditi imperatori, sed paulus appellauit ad cæsarem: vt legitur actuum. 25. c. ergo etiam petrus fuit illi in iurisditione subiectus, ergo & successores qui nõ sunt magis exempti q̃ petrus. ¶ Ite in veteri testamento ptãs summi sacerdotis fuit a deo instituta: vt patet exo. 28. & 29. & tñ hoc non obstante abiathar qui erat summus sacerdos, fuit (vt paulo añ diximus) depositus p salomonẽ eo φ cõspirauerat cũ adonia. Ergo a pari videt φ papa possit iudicari ab imperatore de aliis criminibus q̃ hęresis, ex quo ei subest in iurisditione coactiua. Et de hoc videtur tex. in. c. nos si incõpetenter. 2. q. 7.

¶ VIGESIMOQVARTO etiam pro ista parte adducitur authoritas illius glo. in. d. c. si papa quæ hoc vult. Et licet dicat quãdo est incorrigibilis eum posse accusari & nihil dicat de depositione: tamen in se bene intellecta etiam secundum rationes quas allegat sentit φ ex accusatione possit deponi. Et ita multi doc. intelligunt illam glo. quos infra refero. & est communiter approbata. ¶ Nec obstat φ aliqui voluerunt improbare glo. in ratione sui φ ideo papa potest deponi quando est notorius criminosus & scandalizans ecclesiã quia est in contumacia quæ contumacia est hęresis secundum illam glo. cum secundum eos cõtumacia proprie non sit hæresis stricte & proprie sumpta secũdum φ loquitur tex. d. c. si papa. & sic videtur φ ratio sua per quã se fundat non sit bona, & consequenter conclusio glo. falsa. Quia respondetur φ D
illa glo. ponit duos casus in quibus papa potest accusari. primus est in hæresi stricte sumpta prout est in articulis fidei & in aliis damnatis ab ecclesia. secundus est non in casu hæresis proprie & stricte sed largo modo sumptę cum qualitate scandali, alias glo. non diceretur ponere duos casus sed vnum: quia secũdus comprehenderetur in primo, quod non intendit illa glo.

¶ Non obstat etiam φ tex. in. d. c. si papa/ primo ponit regulã generalem φ papa a nemine potest iudicari, & deinde ponit exceptionem præterq̃ in casu hæresis: quasi exceptio firmet regulam in omnibus aliis casibus non exceptis. l. quæsitũ. §. denique ibi bar. ff. de fundo instruc. l. nã quod liquide in fi. ff. de penu lega. l. legata inutiliter/ ibi bar. ff. de lega. 1. & bal. in. l. 1. C. de posthu. hæredi. insti. & bar. in. l. generali. §. vxori. ff. de vsufruc. lega. &

A glo.in ru.de regu.iu.in.6.3 2.q.7.c.domin9. de coniu.lepro.c.2.in.fi.cũ simil. Quia illud est verũ in casibus dissimilibus ab exceptis, sed secus in similibus.abbas in.c.cum dilecta de confir.vti.vel inuti.& in.c.iurauit de proba.& in.c.ad audientiam de cle.nõ resi.& bal. in.c.post translationem de renun.Sed iste casus incorrigibilitatis est similis hæresi,saltem largo modo vt dictũ est.ergo non cõprehenditur in regula sed sub exceptiõe illius tex.Et idem videtur dicendũ de similibus criminibus quæ largo modo dicuntur hæreses: vt est simonia/ contumacia/inobedientia & auaritia(quæ dicitur idolorum seruitus)& similia.si in his notorie delinquit & est incorrigibilis & scandalizatur ecclesia.

¶ Accedit etiã ꝙ tex.in.d.c.si papa,cum ponit regulã loquitur in ac papa quando est negligens fraternæ salutis inutilis & remissus in opibus suis & a bono taciturnus.Ex quo apparet ꝙ regula nõ ẽ gñalis nec conuenit in papa committente delictum notoriũ & scandalosum & de quo sit incorrigibilis,sed tantũ qñ est delictum in omittendo & in negligentia consistens.Grauius aũt est crimẽ commissionis q̃ omissionis.l.si mora.ff.solu.matri.ibi glo.16.q.3.placuit in glo.& glo.16.q.6.si

B episcopum.l.iubemus.§.iconomus.C.de sacro sanc.eccle.& in regula delictũ cum simil. de regu.iu.in.6.Et ideo non valet argumentum a delicto omissionis ad delictum commissionis:vt dictis iuribus.& ponit bar.in.l. licet.§.fi.ff.de peculio.tex.in.l.argẽtarius.§. cũ autẽ ibi bal.ff.de eden.& ita dicit abb.sicu. intelligendũ illum tex.d.c.si papa in suis allegationibus incipientibus quoniã veritas &c. Itẽ exceptio solum firmat regulam in iis quę alias compræhenderentur sub regula,sed secus in iis quæ non cõpræhenderentur.bar.in d.l.quæsitum in.§.deniq.& ludo.consi.259. incipit in casu proposito.& clarius glo.in.d. ru.de regu.iu.in.6.Sicut si diceretur omnis homo currit excepto equo titii,& si diceretur omnes libri sunt mei excepta domo:secundum bar.in.l.in iis.ff.de.ll.Hic enim proprie nõ est exceptio:quia id quod sequitur dictionem exceptiuã non compręhenditur sub eo a quo fit exceptio.Vnde in proposito vt exceptio posita in.d.c.si papa cõueniat regulæ ibi positæ,requiritur ꝙ sit hæresis quã incurrerit ex negligentia & remissione: vt in exemplo quia nõ vult ministrare sacramenta/non vult cõfiteri nec celebrare,quia fortassis credit hęc esse superflua & minime necessaria.ex his.n.

posset papa accusari & deponi.secus si ea in quibus sit negligens & remissus non concernant fidem:quia non poterit ab aliquo accusari.Et hic videtur intellectus illius tex.d.c.si papa. C

¶ Et si dicatur ergo quãdo esset a fide deuius in committendo & non in negligendo non posset accusari vel deponi.Dico ꝙ non sequitur:quia non est facta regula generalis in illo tex.de quocũq; genere criminis siue in cõmittendo siue in omittendo.& propterea nõ põt dici ꝙ exceptio firmet regulã in aliis quę non continẽtur in regula:& sic in hæresi quã incurreret committendo.Quinimo dico ꝙ potius probatur cõtrarium:hoc est ꝙ in aliis ab iis quæ consistunt in omittendo,quodcũq; erit crimen commissionis siue sit hæresis siue non/poterit de eo accusari quando erit incorrigibilis & scandalizans ecclesiã: quia in isto casu non loquitur tex.in.d.c.si papa.

¶ Vnde subtilius considerando intellectum illius tex.inuenitur ꝙ potest induci pro glo. ibi:quia ille tex.est pro eo quod cõcludit ibi glo.Et inducitur hoc modo.primo ponderãdo verba illa innumerabiles populos cateruatim secũ ducit,/ex quibus patet ꝙ loquitur in crimine notorio & scandalizante ecclesiam. Item ponderando illa verba si suæ & fraternæ salutis negligens depræhenditur &c. ex quibus colligitur ꝙ sit incorrigibilis.Vñ tex. ille loquitur & ponit regulam in crimine notorio de quo scandalizatur ecclesia & de quo est incorrigibilis,licet solum ponat regulam de crimine quod consistit in omittendo & in negligẽtia.Deinde oñdendo ꝙ ille tex.ꝓbat sensum glo.hoc modo validũ est argumẽtũ a cõtrario sensu in iure.25.di.c.qualis.45.di. c.disciplina.glo.in.c.cũ apostolica de iis quæ fiunt a pręla.l.1.§.huius rei cum vulgaribus ff.de officio eius cui man.est iurif.Sic ergo in crimine negligentiæ & quando est inutilis & remissus in suis operibus & a bono taciturnus/nullus mortaliũ eum redarguere potest quia minus delinquit.Et cõsidero verba illa ꝙ tunc magis officit sibi licet & omnibus consequẽter.nam ex quo sibi magis, videtur magis excusandus & cẽsendum ꝙ nullus eũ accusare possit:cum non præsumatur ꝙ quis seipsum lædere velit. Vnde videtur magis redarguendus de ignauia & pusillanimitate q̃ de malitia.Sequitur ergo a contrario quando non est criminosus negligendo sed committendo scelera & crimina per quæ scandalizatur ecclesia & est incorrigibilis,ꝙ possit D

A cuiq; ius sibi dicere. Dato ergo ꝙ papa etiam in casu incorrigibilitatis non habeat superiorem, tamen si criminibus suis induceret ecclesiam in perditionem nec posset aliter corrigi liceret iure naturali illum expellere: quia nõ dicitur pontifex qui abutitur pontificali potestate, nec videtur voluntate dei cõstitutus ex quo est malus & incorrigibilis. Facit tex. in. c. audacter. 8. q. 1. vbi hiero. adducit exemplũ de saule: qui licet fuisset electus a domino, tamen quia præuaricatus fuerat iam non habebat eum pro rege: sed dixit contra populum fecerunt sibi regem & nõ per me, principem & non per consilium meum. Sic in proposito si electus in papam sit criminosus & incorrigibilis, iã apparet electionẽ nõ esse secundũ dei voluntatem factã/ & ꝙ eligentes errarunt eligẽdo talem. igitur tanq̃ sal infatuatũ quod ad nihilum valet vltra nisi vt mittatur foras & cõculcetur ab hominibus / eiiciatur & deponatur.

¶Cum ista opinione (ꝙ propter simoniam vel aliud crimen de quo est incorrigibilis & propter quod scãdalizatur ecclesia possit per concilium deponi) sunt vltra dictam glo. in d. c. si papa/ omnes illi doc. quos supra retuli in arti. an papa possit accusari de simonia / in B versi. restat dicendum. Vbi refero abbatẽ hoc in pluribus locis tenentem. & petrum de ancha. & ludouicum pontanum in pluribus locis, & maxime in sermone habito per eum in pſentia ducis sabaudiæ / incipit in dei omnipotentis. & dominicum & mathesil. & petrũ cardi. cameracen. & cataldinum de boneompagnis, & vniuersitatem cracouien. & ioannem milis, & felinũ & alexandrinum & baldum & gersonem. Quibus adde ioã. de imol. in. c. proposuit in. xi. col. super glo. in verbo dispensare de concess. præben. & bal. in. c. olim de rescrip. in duobus locis. Nam primo in. 4. col. referendo hugonem dicit ꝙ cardinales possunt authoritate dei deponere papam, & tamen non sunt maiores papa. allegat hugo. 63. di. cap. in synodo. & c. si papa. 40. di. Postea ĩ vi. col. allegat huguitionẽ in. c. si duo 79. di. ad hoc ꝙ papa potest remoueri propter notorium crimen enorme. Et infert ad schisma quod tunc vigebat dicens. tene menti, & de facto est: qa dicitur ꝙ quidã ex eis est notorie periurus de elec. venerabilem. Et sic sentit ꝙ ob notorium periurium papa possit deponi. Qui omnes dicunt glo. in. d. c. si papa communiter approbatam.

¶Et istam opinionem videtur tenere glo. in c. si forte. 63. di. quã allegando glo. in. c. si duo 79. di. dicit ꝙ ratione scandali vitandi si reperiuntur duæ electiones de diuersis personis factæ ad papatum/ potest concilium vtranq; cassare. Et debet intelligi ꝙ altera tenebat: alias ibi nihil operaretur consideratio scandali. Et idem videtur tenere feli. in. capitulo ad audientiam de præscrip. allegando abbatẽ in c. cum venissent de iudi. qui etiam dicit ꝙ cũ papa alienat res ecclesiæ/ non præsumitur in eo causa, licet alias in principe semper præsumatur causa: vt in cap. quæ in ecclesiarum de consti.

SED in contrarium faciunt omnia illa iura quæ dicunt ꝙ facta papæ tantum a deo iudicantur: vt in. d. c. si papa & in. d. c. facta. 9. q. 3. & c. aliorũ ea. cau. & q. vbi tex. dicit aliorum hominum causas deus voluit per homines terminare sed sedis istius præsulem suo sine quæstione reseruauit iudicio. & qui dei iudicio reseruatur, ab humano iudicio iudicari non potest: vt in. c. quorundam 23. di. Ad idem. c. cuncta per mundum eadem cau. & q. & aliis pluribus. Quod dicit glo. in ca. si quis pecunia. 79. di. & tex. 17. di. §. hinc etiam. & in. d. c. nunc autem. 21. di. cũ simil. Nec responsiones datæ supra ad dicta iura videntur satisfacere. D

¶Et quo ad primam de. c. suggestum, ibi est longe diuersa materia. qa loquitur in priuilegio cõcesso loco & personis: quod reuocatẽ cessante causa ipsi⁹, & quod amittitur in multis casibus: vt ibi glo. & doc. & in. c. tuarũ de priui. Sed in proposito sumus in præeminentia dignitatis acquisita cum dignitate perdenda & non in aliquo priuilegio per superiorẽ concesso, quod de facili amittitur & reuocatur per superiorem. Item ibi est sermo de priuilegio cõcesso a supiore inferiori: hic nos sumus in reuocanda dignitate superioris ab inferiore, quod est penitus contrarium.

¶Ad secundam responsionem dicitur ꝙ est magna ratio diuersitatis inter casum hæresis & alterius criminis: quia in primo casu desinit esse papa q̃primum est hæreticus, & efficitur minor quolibet catholico: vt in. c. achachius. 24. q. 1. ideo non tam damnatur q̃ declaratur dãnatus: vt dicit̃ in. d. c. si papa, & supra sæpius dictũ est. In aliis aũt criminibus requiritur depositio & deiectio: quæ a nullo hominũ fieri potest, quia eã sibi dñs reseruauit vt. c. eiectionẽ, 79. di. Itẽ quo ad alia crimina nullibi reperitur hoc statutum ꝙ possit papa amoueri sicut in hæresi: vt in. d. cap. si

papa. ideo est longe diuersa ratio de vno &
A alio.
¶ Ad tertiã responsionem dicitur ꝙ iura non tantũ per dictiones distributiuas loquunt̃ sed etiã per vniuersales. Quod patet prio in.d.c. nemo.9.q.3. dũ dicit ꝙ neq̃ ab augusto neq̃ ab oĩ clero (quod glo. ibi exponit.i. cõcilio) nec a regibus nec a populo iudex iudicabit. & sic nec a cõcilio potest iudicari. Et similiter in.c.nunc autẽ.21.di.& in.§.hinc etiam.17. di. agitabatur causa in concilio, & respondetur ꝙ non est concilii de papa iudicare. Item tex. clare probat in.d.c. electionem. vbi dicit ꝙ licet electionem papæ deus concesserit bonis sacerdotibus & spiritualibus populis, tamen electionem ipsius sibi reseruauit. & sic nec boni sacerdotes nec spirituales populi ex quibus consistit concilium possunt illum deponere. ¶ Et cũ dr̃ ꝙ nemo nullus & similia distributiua nõ possunt conuenire nisi singularibus personis. respondetur ꝙ illud non est verum simpliciter: quia quãdo illis nominibus adiũgitur dictio collectiua (vt puta populus vel clerus &c.) tunc nõ distributiue & singulariter sed collectiue simul & cõmuniter sumuntur: iuxta illud ad hebræ.3. & moyses quidem fidelis erat in omni domo eius. i. in tota domo. i. synagoga iudæorum. Ad idẽ
B est illud.3.regũ.8. conuertitq̃ rex faciem suã & benedixit omni ecclesiæ israel. Item illud 1.parali.29. præcepit autem dauid vniuersæ ecclesiæ benedicite domino deo nostro, & benedixit omnis ecclesia dño deo patrũ suorũ. Et illud matth.2. turbata est oĩs ierosolyma cũ illo. i. tota ierosolyma. De quibus distributiuis & collectiuis per bar. in.l.hoc articulo & ibi bal. angelus & immol. ff. de hæredi. insti. & bar. in.l.q̃ filiabus.§.1.ff. de lega.1. & bal. in.l.fi.C. de impuberũ & aliis substi. ¶ Itẽ ꝙ non obstante ꝙ aliqua iura loquuntur distributiue, intelligatur etiã ꝙ de papa nullus etiã clerus populus vel conciliũ iudicat / probat tex. in.d.capi. si papa. vbi dicitur quòd papa a nemine potest iudicari nisi depræhendatur a fide deuius. si enim caperemus a nemine singulariter tantum (videlicet ab illo vel illo: vt puta a petro vel ioanne singulariter) tunc sequeretur ꝙ fuisset dubitatũ an vnus tantum posset papã a fide deuiũ iudicare, & ꝙ nõ fuisset dubitatũ an a concilio posset iudicari. hoc aũt est falsum: vt patet ibi in.d.c. si papa post glo. & in.c.nunc autem.21.di.
¶ Ad quartã respõsionẽ cum dicitur ꝙ iudicium concilii est iudiciũ dei, dicitur ꝙ aliquẽ iudicari dei iudicio põt intelligi duobus modis. vno mõ immediate ab ipso deo sine alicuius hominis ministerio. & de isto iudicio loquuntur iura præallegata ꝙ solus deus iudicat papam, & isto modo iudicium concilii non est iudicium dei. Alio modo mediate: vt est iudiciũ potestatis a deo alicui datæ. Et sic conuenit etiam simplici sacerdoti: vt est tex. in.§. sed quem de pœni. di.3. quia quẽ sacerdos iudicat, deus dicitur iudicare cuius personam gerit. & tex in.c.nemo.xi.q.3. vbi dicit̃ nemo contemnat ecclesiastica vincula: nõ.n. homo est qui ligat, sed christus qui hanc potestatẽ dedit. Et hoc modo istud dicitur iudicium dei per homines. & sic iudicium concilii dici põt iudiciũ dei. Et de isto iudicio mediato ex potestate a deo data non loquuntur illa iura. quod ostendit ille tex. in.c. electionẽ 79.di.
¶ SECVNDO pro ista parte facit tex. in c. electionẽ.79.di.&.9.q.3. nemo cum pluribus sequen. alio modo inductis cũ dicunt ꝙ nemo papã iudicat. & c. si papa.40.di.&.2.q.7. oues.&.6.q.1. oues.&.21.di.c.nunc autẽ. &.17.di.§.hinc etiam.&.21.di.c. in tantũ. & c. licet de elec. & in extrauagãti bonifacii vnã sanctam. Et ideo ꝙ papa quantũcunq̃ notorius criminosus & incorrigibilis & scandalizans ecclesiã non possit deponi, arguunt omnia illa iura / dum volunt ꝙ papa a nemine iudicatur. & iura quæ volunt ꝙ non habet superiorẽ: vt in.d.c. licet de elec. & in.§. patet.3.q.1. Quia si non habet superiorẽ non habet qui eum iudicet, cũ inferior nõ iudicet superiorẽ: vt in.c.cũ inferior de maio. & obe & c. inferior.21.di. Facit tex. in.c. bene quidem / & in.c. vbinã & c. deniq̃ & c. satis euidenter, & melior tex. in.c. quis dubitet.96.di. Inferior enim non potest iudicare superiorẽ nisi se submiserit: vt.2.q.7. nos si incompetenter. & in.l. est receptũ. ff. de iuri. omniũ iudi. An autem papa possit se submittere alterius iurisditioni vt possit etiã deponi, dicitur late supra. & videtur ꝙ non possit per notata ioan. an. in.c. ecclesia de consti. & in.c. significasti ibi abb. de foro cõpe. ¶ Et faciunt etiã pro ista parte omnes rationes & authoritates quas adducit cardi. de turre cre. in articulo ꝙ romanus pontifex extra casum hæresis nõ habet iudicem superiorem in terris, qui arti. est in 2.li.cap.93. Et ad hoc facit tex. in.c. graue & quod ibi notat abb. in vl. nota. de præbẽ. vbi dicitur ꝙ quia metropolitanus est caput concilii prouincialis non potest iudicari siue puniri ab

niri ab ipso prouinciali concilio, sed denunti
A atur & relinquitur iudicio superioris: vt dicit
tibi tex. A pari arguit ibi abb. ꝙ papa non po
est puniri per concilium generale, quia ipse
est caput eius in. c. significasti de elec. relin-
quit ergo iudicio superioris sui, hoc est dei:
vt. d. c. aliorum. 9. q. 3.

¶ Tertio faciunt pro ista parte omnia iura &
rationes quæ infra adducuntur ad proban-
dum papam maiorem concilio.

¶ Quarto facit illud quod dicit ostien. in. c.
proposuit de conces. præben. videlicet ꝙ il-
lud euangelicum matth. 18. dic ecclesiæ nõ
habet locum in papa. Et idem simpliciter vi-
dentur velle archi. & do. in. d. c. si papa. 40. di.
supplentes enim ad glo. dicentem ꝙ non po
test denuntiari crimen ipsius papæ, dicunt ꝙ
ideo est quia non habet superiorem. Et idem
ostien. in. c. magnæ de vo. & in. c. per tuas
de simo. & in. c. licet de accusa. secundum
do. in. d. c. si papa. Et idẽ dicit glo. in. c. si pec-
cauerit. 2. q. 1.

¶ Et per hoc patet quòd non obstat quod di
citur in. 9. & 14. motiuis supra pro parte
opposita adductis: quia ex quo illa authoritas
dic ecclesiæ intelligitur. i. prælato secundum
glo. nico. ibi, & ponunt doc. in. c. nouit de iu-
B di. non põt intelligi in papa: quia non habet
prælatũ supra se, nec per inferiores est arguen
dus. Facit illud apostoli. 1. ad timo. 5. & trãs-
sumptiue. 2. q. 7. paulus, seniorem ne increpa
ueris. & illud. 3. q. 6. non liceat, & illud exodi
19. omnis qui montem tetigerit lapidabitur.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ ita sit subiectus
papa legi euangelicæ sicut quilibet alius chri
stianus: quia illud est verum in iis quæ ei con
ueniunt: sed illud dic ecclesiæ non conuenit
in persona papæ, qui non habet cui delictum
eius deferatur, sicut si diceremus ꝙ præceptũ
honora patrem tuũ & matrem, nõ conuenit
in eo qui caret patre & matre.

¶ Non obstat ꝙ verba illa dirigantur petro:
quia diriguntur ei tanq̃ capiti ecclesiæ & apo
stolis simul. Itẽ oportet ea intelligere in petro
secundum ea quæ pñi personæ eius conueni
re: vt est prima pars illi⁹ præcepti, sed secus de
illa dic ecclesiæ: quæ ei non potest conuenire
passiue sed tanq̃ capiti ecclesiæ & iudici.

¶ Non obstat quod dr̃ ꝙ imo quia sicut gra
uius suo exemplo scãdalizat subditos ita gra
uius est puniendus. quia respondetur verum
esse ꝙ grauius est puniendus sed non ab ho-
mine, sed à deo: vt. d. c. nemo, &. c. aliorũ &. c.
facta. Quinimo vt dicit glo. in. d. c. aliorũ est
puniendus sine venia sicut diabolus, qui ma-
ximus cõparatione aliorũ creatus est: vt de C
pœni. di. 2. c. principiũ. Idem ẽt dicit glo. in. c.
præsul. 2. q. 7. Et de ista authoritate dic eccle-
siæ vide quod late examinatur in arti. an pa-
pa sit maior concilio.

¶ Quinto pro ista pte facit textus met in. d. c.
si papa. vbi vult papam tm̃ in crimine hæresis
posse damnari, & ponit istam tãtum exceptio
nem ad regulam ꝙ papa à nemine dãnatur.
ergo stat firma regula ꝙ nec pro crimine de
quo esset incorrigibilis & scandalizaretur ec
clesia.

¶ Nec obstãt in contrariũ supra adducta ar-
guendo a contrario. quia dictũ argumentum
a cõtrario est sumptũ ex illis verbis remissus
inutilis & taciturnus quæ sunt in prin. tex. ex
quibus recte intelligendo illum tex. ne resul-
tet contrarietas ad iura simpliciter volẽtia pa-
pam a nemine iudicari non debet sumi regu
la a qua deriuetur exceptio ibidem posita nisi
quando est a fide deuius. & sic non debet in-
telligi tex. tantũ in criminibus quæ consistũt
in omittendo. Sed debet sumi regula in illo
tex. ex illis verbis hui⁹ culpã istic redarguere
præsumit mortaliũ nullus, quia cũctos ipse iu
dicaturus a nemine est iudicandus: quæ ver-
ba cõplectuntur ẽt crimina quæ sunt in cõ- D
mittẽdo. Et ab ista regula sequitur exceptio
nisi dephẽdatur a fide deuius. alioquin seque
retur inepta exceptio ad casum hæresis quæ
cõmitteretur in negligẽdo: & non esset perfe
cta exceptio sed potius exceptiõis restrictio:
cum tñ exceptio illa nisi sit a fide deuius, com
prehendat hæresim simpliciter siue in cõmit
tendo siue in omittendo. Et licet tex. in prin.
loquatur in papa qui culpatur de negligen-
tia, tñ rõ ex qua sumitur regula & exceptio ẽ
generalior. & ideo quantumcunq; dictum sit
speciale, ex quo rõ est generalior debet gñali-
ter intelligi tex. in. l. regula & ibi bar. ff. de iu-
ris & fac. igno. l. eum pater. §. dulcissimis. ff.
de lega. 2. ad hoc tex. & glo. in. l. generaliter
ff. de in ius vocan. Facit tex in l. fi. C. de sen.
pas. ibi quod est maxime absurdũ eodem tpe
nec in patris nec in sua quenquã fuisse ptãte.
Quæ rõ conuenit in captis ab hostibus & re
uersis iure postliminii: vt in. §. si ab hostibus
insti. quibus mo. ius pa. po. sol.

QVid dicẽdũ? In hoc arti. vt magis e-
lucesceret veritas, visũ est ad vtrãq;
ptem arguere. Porro nõ possum nõ
mirari de iis qui fuerũt in illa opinione ꝙ pa
paratione notorii criminis de quo est Incor-

rigibilis,& p quod scãdalizatur ecclesia possit
A deponi,nitentes sensu vnius glosæ quæ loqt̃ titubãdo per verbũ credo.Et licet rñsio docto ris per verbũ credo æquipolleat rñsioni per verbũ affirmo(.l.si qs filio.§.irritũ & ibi bal. ff.de iniusto rup.& irri.testa.)& si variat sit erubescendũ(vt in.l.eos.C.de modo mulctarũ,& bal.i.l.de tutela.C.de in integ.resti.mi.) tñ minus dicit qui dicit se credere q̃ qui affirmat.bar.in.l.marcellus.§.1.ff.rerũ amo.l.inter eos.§.recte.ff.de fur.Et maxime ad id e͂est quod ponit calde.in.cõsi.4.de cõfes.& refert domi.in.c.1.de cõfes.in.6.Facit quod dr̃ in.l. mutus.ff.de pcu.& in.l.si duo.ff.de arbi.post glo.ibi.Et glosator ipse dixit contrariũ in.c.si qs.79.di.(.ꝙ tm̃ in casu hæresis stricte sũptæ pap põt accusari.Et cũ velint papã esse supra oẽs canones & leges(vt in.c.ꝓposuit de concess.pbẽ.& solutũ oĩbus legibꝰ(vt.l.princeps &.l.digna vox.ff.&.C.de.ll.) ipsum conãtur lligare authoritate vnius glosellæ:cũ tñ nec illius ratiões cõcludãt.Fundat.n.glosa primo in tex.38.di.c.nullus.vbi dicit ꝙ q rebelliter viuit & discere atq; agere bona recusat potiꝰ diaboli q̃ christi membrũ esse oñditur,& potius infidelis q̃ fidelis esse mõstratur. Secũdo fundatur tex.c.si qui presbyteri.81.di.vbi dr̃
B ꝙ peccatũ paganitatis incurrit q sedi apostolicæ obedire cõtẽnit & quasi scelus idolatriæ est nolle acqescere. Qualiter aũt hoc debeat intelligi,glo.in.d.c.si qui presbyteri ibi in verbo cõtẽnit/remittit ad.c.nulli fas.19.di.& ad c.oẽs.22.di.Et in.d.c.nulli fas declarans oĩa hmõi iura,dicit ꝙ qui asserit romanã ecclesiã nõ esse caput nec posse condere canones/est hæreticus:sed si quis aliter transgreditur eius mandatũ non est hæreticus,licet peccet,eodẽ modo glo.in.c.generali in verbo inhibemus de elec.in.6.Coniungẽdo ergo oẽs glosas simul & intelligẽdo vnã per aliã,ita demũ criminosus qui facit cõtra canones & est pertinax & incorrigibilis incurrit crimẽ hæresis si dicit romanã ecclesiã nõ esse caput nec posse condere canones:alias secus/ licet peccet. Et ad hoc fere per totum sunt omnia illa iura 25.q.1.

¶ Item certũ est ꝙ contumacia & incorrigibilitas de se non est hæresis/nisi quando negatur potestas clauium:vt dictũ est:& præsertim non est hæresis stricte sumpta id est contra articulos fidei,propter quam solam potest papa deponi, & non propter hæresim large sumptam:vt dicit in.d. glo.in.d.c. si quis pecunia.79.di.& glo. 15.di. c. sicut sancti. & in ca.anastasius.19.di. Tex. autem in dicto ca. omnes.22.di.(ad quem remittit glo. præd.
C di.c.si qui presbyteri)dicit ꝙ qui romanæ ecclesiæ priuilegium ab ipso omniũ summo ecclesiarum capite traditum auferre conatur hic proculdubio in hæresim labitur & est hæreticus dicendus.Omnia igitur huiusmodi iura loquuntur de inferioribus a papa qui agunt contra canones & contra sedem apostolicam. ¶ Præterea si attendatur ratio illius glo.in.d.c. si papa quæ solum fundatur super contumacia,videtur ꝙ etiam de crimine nõdum notorio & de quo non scandalizatur ecclesia posset papa accusari dum tamen sit incorrigibilis:& iura quæ allegat indistincte loquuntur siue crimen sit notoriũ siue non/siue exinde scandalizetur ecclesia siue non. cuius contrarium tenet eadem glo.dicẽs ꝙ propter hæresim occultam potest accusari nõ autem propter aliud crimen occultum.

¶ Nec obstat quod dicit archi.in dicto. cap.si papa circa fi. glo. qui videtur velle ꝙ si esset criminosus & incorrigibilis & scandalizans ecclesiam/ videretur docere hæresim, quia illa verba archi.non sunt posita super quæstione illa glosæ/vtrum pro crimine notorio de quo est incorrigibilis & scandalizatur ecclesia possit deponi : sed super penultima quæ-
D stione glosæ,in versi. item nũquid papa posset statuere ꝙ non possit accusari de hæresi. & ad responsionem glosæ quòd non quia ex hoc periclitaretur tota ecclesia,supplet archi. nam sic doceret hæresim/vnde videretur sub uertere vniuersalem statum ecclesiæ. Alioquin dictum archidiaconi non esset verum si intelligeremus ipsum ꝙ inquantũ papa esset criminosus & incorrigibilis videretur docere hæresim. nec illa verba archi.conuenirent ad illam partem glo.in versi.item nunquid supra positam : quia criminosus qui nihil statuit & nihil prædicat & nihil studet, non potest dici docere hæresim.

¶ Et ex his patet responsio ad. 24. motiuum in contrarium. quia non est verum dicere quòd crimen notorium iunctum cum incorrigibilitate & scandalo ecclesiæ / sit casus similis hæresi de qua loquitur exceptio dicto capitulo si papa. quia licet peccet talis incorrigibilis criminosus non tamen est hæreticus : vt dictum est. Et licet glo. ponat duos casus, tamen secundus est omnino dissimilis a primo nec fundatur iuribus quæ allegat. Et si esset vera cõclusio in secundo casu(ꝙ qui cum crimine quod largo modo hæresim sapit

interuenit qualitas scandali/ ex hoc posset pa
A pa deponi) idem diceremus in simonia/ quæ largo modo appellatur hæresis: vt supra di. xi, & patet in pluribus iuribus. 1. q. 1. Idem quoque esset de auaritia, quæ dicitur idolorum seruitus: vt in. capi. saluator. 1. q. 3. & capi. idolatria. 28. q. 1. idem & de inobedientia: vt in. d. capitu. si qui presbyteri. 81. di. & his similibus. Et tamen glo. in. d. cap. si quis pecunia 79. di. non vult propter simoniã posse papam accusari, sicut nec aliæ glo. supra allegatæ.

¶ Et per hoc patet quod bona est etiam ratio illorum qui improbantes glo. in. d. c. si papa/ dicunt quod ratio glo. non est bona dum dicit quod contumacia est hæresis qa non est verum quod sit hæresis proprie, de qua tex. in. d. ca. si papa vult posse papam accusari/ & de qua doc. loquuntur in. c. in fidei de hære. in. 6. Comprobatur quia papa non potest accusari (& minus deponi) de hæresi non damnata per ecclesiam, sed solum de damnata & vera hæresi vt dicit hugo/ archi. egi. alexã. & ali iin dicto ca. si papa. Sed simpliciter capiendo aliquem criminosum contumacem & incorrigibilem & scandalizantem ecclesiam, non dicimus eũ incidere in hæresim damnatam/ si non credit quod illa contumacia & incorrigibilitas illius cri
B minis non sit peccatum & quod per ecclesiam non potuerit decerni esse peccatum: vt dicit illa glo. & doc. in. c. generali in verbo inhibemus de elec. in. 6. Quod probatur per tex. in c. cum contumacia de hære. in. 6. vbi vult quod ob contumaciã excommunicatus & per annum pertinaciter in excommunicatione persistens, tunc demum potest condẽnari vt hæreticus quando est excommunicatus ex causa hæresis. si ergo contumax ex alia causa est excommunicatus, etiam post annũ non damnatur vt hæreticus, licet alias habeatur suspectus de hæresi: vt est tex. & ibi glo. in. c. si. de pœnis. possetque ex hoc indici purgatio, in qua si deficeret locus esset tex. in. c. excõmunicamus el. 1. §. credentes de hære. Vnde hæc suspitio esset probabilis & non violenta: vt dicit car. i. d. c. fi. post. inno. Quapropter sola contumacia & incorrigibilitas nõ dicitur vera hæresis, & ideo non potest papa ex tali delicto de quo est incorrigibilis deponi, & maxime quia hoc nullo iure cauetur. c. illa ne sede vacan. c. is qui de sen. excom. in. 6. l. illam. C. de colla.

¶ ITEM quod ista conclusio sit vera/ ostendiẽ aliis rationibus vltra pmissas. Clarũ est in primis quod papa nõ habet ptãtẽ a cõcilio sed a deo
C vel saltẽ principaliter a deo & secũdario a cõciliis iussu & authoritate dei: vt est tex. in. §. hic etiã 17. di. & ibi glo. ergo nõ debet esse in ptãte concilii seu ecclesiæ hanc authoritatem ab eo auferre vel tollere: & consequenter nec eum deponere siue exauthorare. Facit quod in simili dicimus papam habere duplicem gladium/ spiritualem & temporalem: spiritualem in habitu & exercitio, sed temporalem in solo habitu. Exercitium autem est commissum imperatori etiam iussu dei secũdum quod notatur. c. nouit de iudi. ex quo sequitur quod papa non potest tollere exercitium iurisditionis temporalis ab imperatore, quod exercitium in eum contulit iussu dei: vt notant doc. in. d. c. nouit. ¶ Hoc idem probatur exemplo dauid: qui cum homicidium & adulterium commisisset, non est a deo damnatus, nec ilico depositus sed missus est propheta nathan qui illum argueret: vt habetur. 2. q. 7. §. item cum dauid.

¶ Item & clarius ostenditur exemplo. nam legitur. 2. reg. 6. quod cum arca domini reduceretur de gabaha in ierusalẽ/ a bobus recalcitrantibus arca inclinata est, cui cum oza leuita manum adhiberet vt eam erigeret/ a do
D mino percussus interiit. per arcam prælati intelliguntur: per ozam subditi: per inclinationem arcæ casus intelligitur prælatorum: per illum qui manum adhibuit intelliguntur repræhendentes vel accusantes vitam doctorum/ qui a domino percussi intereunt. ita dicit tex. 2. q. 7. c. plerunque. §. de his, versi. item legitur. Si autem hoc de inferioribus papa dicitur/ multo magis idem dicendum est de papa. Vñ & in papa idem clarius ostenditur. nã legitur in exodo quod maria soror aharon quæ prima post trãsitum maris rubri sumpto tympano hymnum cantare meruit, postea murmurans in moysen eo quod æthiopissam duxerat vxorem a domino lepra percussa est. Per mariam autem synagoga intelligitur quæ in moysen. i. in christum murmurauit, quia æthiopissam. i. ecclesiam de gentibus sibi copulauit: quos lepra perfidiæ & erroris sordidos fecit ea. cau. & q. §. de his. versi. item obiicitur. & §. his ita. versi. moyses. Synagoga autẽ cõgregatio dicitur (vt dicit archi. i. c. ecclesia de consecra. di. 1. & ioan. de ana. in. c. iudæi de iudæis, & ioan. an. in. c. fundamenta in prin. de elec. i. 6. (cui nõ licuit iudicare de christo: igitur nec cõcilio licet de papa iudicare. ¶ Et p hoc facit tex. in. c. oues. 2. q. 7. vbi dr quod oues

suum pastorem nec repræhendere nisi a fide A deuiauerit nec accusare possunt. Quod opti me competit papæ. ipse enim est pastor omnium, & conciliũ generale est ouile: iuxta illud ioan. 10. erit vnum ouile & vnus pastor. Ad idem. 6. q. 1. oues. & tex. in. c. nolite. 21. di.

¶ Confirmatur hoc: quia si ratione alicuius criminis de quo sit incorrigibilis papa posset deponi, frustra a doctoribus prodita essent diuersa remedia qbus prouideri debeat quando papa est notorius criminosus & incorrigibilis & scandalizans ecclesiam: vt dixi supra, vbi recitaui septẽ remedia data a doctoribus/ post illam quæstionem an papa posit accusari de crimine notorio de quo est incorrigibilis. Et vbi est dare remedium sine depositione nõ debet procedi ad deponendum, argu. l. & si quis. §. diuus. ff. de religi. & sump. fune. bal. in. l. nemo martyres. C. de sacrosan. eccle. & maxime ad euitandum scandalum quod posset ex priuatione oriri. possent enim inde nasci schismata, quæ vt plurimũ in simili casu sunt exorta. ratione autem vitandi scandali receditur sæpius a regulis iuris: vt dicit lu. do. in. l. si vero. §. de viro in. 7. fallen. ff. solu. matri. Ad hoc glo. in. c. latores de cle. excom. minis. c. cum ex iniuncto de noui operis nũ.

B Et maius esset scandalum schismatis q̃ sit ex hoc ꝙ papa est criminosus & incorrigibilis. Vnde in simili dicit tex. in. l. 1. & in. l. maritus ff. de quæstioni. non esse a quæstionibus inchoandum, & tex. in. l. de minore in. §. tormẽta eo. ti. dicit ꝙ in excutienda veritate plurimum vox ipsa & cognitionis subtilis diligentia confert. & considerare oportet cuius existimationis quisꝗ in ciuitate sua sit, & nõ ilico ad tormenta procedere. Quapropter in simili vbi est dare aliud remediũ, semper iura volunt per tutiorem viam procedi. Sic etiã tex. in. l. vnius in. §. in ea eo. ti. dicit, tormenta nõ facile adhibenda sunt, sed instandum accusatori est vt quod intendit ꝓbet. ¶ Vnde in proposito ex quo prodita sunt alia remedia cõtra papam notorium criminosum & incorrigibilem, non debet deueniri ad depositionem: maxime cum nullibi reperiamus cautum ꝙ ex dicta causa posit papa deponi. Erubescimus autem sine lege loqui. l. illam cum simil. C. de colla. Nec ex proprio sensu debemus procedere ad aliquem condemnandum: maxime cum tex. dicat in. c. ne innitaris prudentiæ tuæ de consti. quòd prudentiæ suæ innititur qui in iis quæ ei agenda dicẽda ue videt iudicium suum patrum decretis præponit. sicut proprie est in proposito: cum sentientes papam deponendum dicant directe contra illa iura in cap. nemo & in cap. aliorum & in ca. facta & cap. ipsi. 9. q. 3. vbi patet ꝙ papa non potest ab aliquo hoie iudicari sed a solo deo. Nam ipse vicem veri dei gerit in terris: C vt in cap. quanto de transla. præla. Et habet cœleste arbitrium ca. 1. in fi. de summa trini. & idem consistorium siue tribunal cũ christo: vt ibi dicunt doc.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ papa est subiectus correctioni euangelicæ sicut & cæteri: quia patet responsio quòd licet sit subiectus, non tamen quo ad depositionem/ etiam si illa verba dic ecclesiæ intelligerentur id est cõcilio. Quamuis enim posset concilium congregari eo respectu ad resistendum & prouidendum per alios modos/ nõ tamen per depositionem: quia in hoc non subest concilio nisi in casu hæresis, vt supra dictũ est. Pro quo facit ratio: quia potestas papæ est a deo. sacerdotium enim fuit translatum de aharon in christũ & a christo in petrum: vt notatur in ca. translato de consti. & probatur. 21. di. in nouo. & ideo dicitur tenere caput & principium apostolatus. 22. di. sacrosancta. Et ꝙ sit a deo est tex. in ca. nouit de iudi. & in. §. hinc etiam. 17. di. quia a solo deo iudicatur, D vt ibi. Q d' ãta deo est homines non possunt dissoluere/ ne forte videantur deo repugnare: vt habetur actuum. 5. Ergo sequitur quòd non potest ob quodcunꝗ crimen a quoquã deponi præterquàm in casu hæresis per. d. c. si papa. & est bona glo. in. c. 1. de renun. in. 6. in verbo insufficientem. & sic nec a concilio, quod & probat tex. in. d. c. sacrosancta. 22. di. Subiicitur ego correctioni euangelicæ, sed non propterea depositioni. Facit quod in simili dicitur quòd cui commissa est correctio non poterit deponere. 50. di. c. contumaces. de statu monachorum capitulo ea quæ. §. quòd si abbas. ff. de officio præsidis l. legatus. glo. in. c. quærenti de verbo. signi.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ vna & eadem res non debet diuerso iure censeri/ & ꝙ ita est frater papa sicut cæteri. quia respondetur ꝙ est ob diuersitatẽ rationis. Quia enim est omnium superior nec est cui facta eius deferantur sed tantum deo reseruantur (vt in. c. facta. 9. q. 3.) ideo propter diuersitatẽ rationis in subiecto non est absonũ ꝙ vna & eadem res diuerso iure censeatur.

¶ Nec obstat ꝙ verba illa fuerint directa petro simul cũ aliis: qa hoc potius facit pro. nã si

sunt dicta petro sunt illi dicta tanquam capiti
A cui competit alios corrigere & non corrigi: vt.2.q.7.c.maiorum/ &.c. oues cum simil. Et considerandum est ꝙ dicitur in singulari sit tibi sicut ethnicus & publicanus,nõ.n.dicitur sit vobis sicut ethnicus & publicanus,sed dicitur sit tibi quasi capiti & superiori ad quẽ spectat correctio. Et sic intelligendo potius faceret ꝓ papa ꝙ̃ contra. Ad quod facit quod dicit,s.tho.in secunda secundæ.q.xi. ar.4. ꝙ dominus paulo inferius ibi non dico tibi septies &c. loquitur petro de peccato in eum commisso/quod est semper dimittendum vt fratri redeunti parcatur:non autem de peccato in deum vel in proximum cõmisso, quod nõ est nostri arbitrii dimittere secũdũ hiero. sed in hoc est a lege modus statutus secundũ ꝙ congruit honori dei & vtilitati proximorum.

¶Sed si volumus præmissa verba(petro directa) impersonaliter capi in quocunꝙ fideli (vt capiuntur in.d.c.nouit de iudi.&.2.q.1. si peccauerit, & vt cõmuniter intelliguntur) tunc verba illa dic ecclesiæ & alia sit tibi sicut ethnicus & publicanus non possunt conuenire in persona superioris respectu inferioris in foro iudiciali:quia inferior non iudicat
B superiorem.c.inferior.21.di,&.c. cum inferior de maio. & obe. cũ simil. Vñ dicit archi. in.d.c.si peccauerit(& refert abb.in.d.c.nouit) ꝙ authoritas illa euangelica inquantum concernit actum iusticiæ nõ pertinet ad subditos respectu prælati, sed bene inquantum est actus charitatis.Idẽ & latius ponit.s. tho. in secunda secũdæ.q.33.ar.3.vbi dicit ꝙ vna est correctio quæ est actus charitatis,quæ specialiter tendit ad emendationem fratris delinquentis per simplicem admonitionem,& hæc pertinet ad quemlibet charitatem habentem siue sit subditus siue prælatus.24.q.3.c.tã sacerdos.alia est correctio quæ est actus iustitiæ per quam intenditur bonum commune: quod non solũ procuratur per admonitionẽ fratris sed etiã interdum per punitionem, vt alii a peccato timentes desistant.& talis pertinet ad solos prælatos,qui non solum habent admonere sed etiam corrigere puniẽdo. Idẽ etiam & clarius ponit nicolaus de lira matth. 18.vbi etiam dicit ꝙ ibi in illa authoritate saluator loquitur de correctione quæ est actus charitatis quæ conuenit cuicunꝙ fideli:& nõ de illa quæ est actus iustitiæ,& tendit ad pœnam temporalem.

¶Hoc idẽ posuit in effectu car. de turre cre. in.2.li.de.eccle.c.98.vbi dicit ꝙ licet papa sit
C frater noster cõformitate naturæ & fidei religione/est tamen princeps & caput totius vniuersalis ecclesiæ. Vnde licet inquantum est frater/ad eum se extendat prædicta authoritas in ea parte in qua tangitur simplex frater na correctio quæ est actus charitatis,inquantum tamen est princeps & caput supremam habens iurisdictionem in ecclesia/non se extẽdit ad eum dicta authoritas in ea parte in qua contra non suscipientem fraternam correctionem iubetur fieri denuntiationem. Ad quod adducit alber.magnum in.4.senten.di.19. &.s.thomam ibidem.qui dicit ꝙ si non est superior est recurrendum ad deum orando ut cum emendet aut de medio tollat. Et ad idẽ adducit vlricum in summa theologiæ li. 6. trac.3.c.15.vbi dicit ꝙ quidam accusari nõ possunt propter excellentiã dignitatis: vt papa,q nõ potest accusari nisi de crimine hæresis:vt legitur in gestis bonifacii martyris, & est ille tex.in.c.si papa.40.di.Et idem vlricus eo.li.& trac.c.17.

¶Et ideo verum est quod dicit ostien.in.d.c. proposuit de conces.præben, & dixi supra in 4.argu.ꝙ illud dic ecclesiæ non conuenit in papa in actu iustitiæ & iudiciali.Et hoc videtur tenere abb.in.d.c.nouit. vbi reprahendẽdo glo.in.d.c.si papa(quæ voluit ꝙ denuntiatio euangelica in papa non habeat locum nisi de tali crimine de quo possit accusari quia
D alias esset inutilis)ipse dicit se credere ꝙ debeat fieri hæc denuntiatio etiam si sit tale crimẽ de quo non possit accusari/ saltem in secreto & in præsentia aliquorum testium, licet postea non possit fieri talis denuntiatio superiori quia fortasse corrigeretur per talem admonitionem, & sic denuntians lucraretur animam eius.allegat in simili tex.in cle.2.§.notarii de hære. vbi notarii admonent inquisitores hæreticæ prauitatis in secreto quando excedũt in suo officio. ¶Quinimo idẽ.s.tho. in secunda secundæ.q.33.ar.7.dicit ꝙ si peccatum est publicum tunc est publice arguẽdum:quia non tantum est adhibẽdum remedium ei qui peccauit vt melior fiat sed etiam aliis in quorum notitiam deuenit vt nõ scandalizẽtur:iuxta illud apostoli primæ ad timo. 5.peccantem coram omnibus argue vt cæteri timorem habeant. quod intelligitur de peccatis publicis,vt aug.dicit in li. de verbis domini.Et idem in effectu dicit nicolaus de lira in verbo vade & corripe.

¶Vnde sequitur solutio ad cõtrarium supra

signatū ꝙ ita sit papa subiectus illi dispositioni euangelicæ & ita dicatur frater sicut quilibet alius, nam aliter conuenit in eius persona qui superiorem non habet q̄ in aliis inferioribus. Et ad idem est ioannes in summa confessorum li. 3. ti. 9. §. 9. & ad idem petrus de palude & aug. de ancona: vt refert cardi. vbi supra. ¶ Et ꝙ illa verba dic ecclesiæ intelligātur id est publice argue, sentit fœlix papa in epistola responsiua ad athanasium & episcopos ægyptiorum thebaidorū & libicorum in alexandrina synodo cōgregatos, cum dicit & si eos non audiuerit dic ecclesiæ, i. accusa eum publice & non prius. (A)

¶ Differentiam autem inter admonitionem charitatiuam siue euangelicam & iudicialem siue iustitiæ & in quibus conueniant, ponit abb. in dicto ca. nouit. & specu. in ti. de denuntiatione in. §. 2. versicu. vt autem. & summa angelica in verbo denuntiatio. Et de prædicta authoritate dic ecclesiæ in papa vide quæ dicuntur late infra in articu. an papa sit maior cōcilio. Et vide pulchra dubia examinata per cardi. de turre cre. in. d. c. si peccauerit. 2. q. 1. circa materiam istius denuntiationis euangelicæ.

¶ AD IDEM (ꝙ papa non possit deponi ob crimē de quo sit incorrigibilis) facit illud quod legitur. 1. reg. 24. & 26. vbi dicitur ꝙ licet saul esset factus indignus regno propter notorias suas iniquitates de quibus erat incorrigibilis & scandalizabātur subditi / & pluries esset datus in manus dauid quē ipse persequebatur, nunq̄ tamen dauid voluit insurgere in eum, quinimo appellabat eum dominum suū & christum domini dicens nisi dominus percusserit eū aut dies eius venerit vt moriaī aut descendēs in præliū perierit propitius sit mihi dominus ne faciam hanc rem domino meo christo domini vt mittam manum meā in eum / quia christus domini est. Vnde reliquit eum iudicio dei. Quod cōuenit ad illud quod dicit ostien. ꝙ illud dic ecclesiæ in papa intelligiī. s. vt oret deū pro eo vel vt eū de medio tollat. Eius enim facta dei iudicio reseruantur: vt in. c. facta. 9. q. 3. Dicāt ergo subditi papæ vt dauid dixit sauli. iudicet dominus inter me & te, & liberet me de manu tua & de omni angustia. ¶ Facit etiā quod dicitur in. c. nunc autem. 21. di. vbi licet marcellinus scandalizasset ecclesiam, non tamen depositus est ob notoriū & scandalosum crimen. Item q̄uis petrus prius dixisset & si omnes scandalizati fuerint in te ego nunq̄ scandalizabor (vt patet matth. 26.) & postea christum negasset, non tamē reperitur depositus. (B) (C)

Sed ad illud respondetur ꝙ neuter ipsorum fuit incorrigibilis: quia si fuissent incorrigibiles potuissent deponi, quia erat crimen hæresis: vt in. d. c. si papa. & præter hoc petrus secū dum quosdam nōdum tunc constitutus erat pontifex. Et ideo illi tex. nō cōueniūt in ꝓposito dubio. ¶ Exēplo aūt dauid pōt responderi ad illud quod dicitur de petro · notorie scandalizante ecclesiam & inducente gentiles ad iudaizandum (vt dr̄ ad gala. 2. & 2. q. 7. paulus) ꝙ paulus restitit illi in faciē. respōdetur ꝙ hoc facit pro: quia nō dicitur ibi ꝙ paulus conuocato concilio apostolorum & aliorum petrum cogentem gētiles iudaizare deposuerit, sed ꝙ illi restiterit in faciem. Ratio autem vt dicit pe. de mōte in sua monar. q. 8. cur eum non deposuerint / fuit quia cum illi spiritusancto ducerētur sciebāt se non posse quod a christo institutum fuerat quouis modo immutare. Et ideo vbicunq̄ papa tale crimen committit propter quod ipse non sit alienus ab ecclesia (sicut est omne crimen aliud ab hæresi) non potest etiam a toto mūdo deponi. Potest tamen exemplo pauli papæ turbanti ecclesiam resisti & obuiari ne contaminet seu scandalizet eam. (D)

¶ Item pro ista parte facit authoritas. s. tho. in. 4. sen. di. 19. q. 2. ar. 2. quæstiun. 3. ad. 2. argu. vbi ait ꝙ q̄uis prælati sint a subditis corripiendi / non tamen est eis pœna infligenda: sed recurrendum est ad superiorē denuntiando: vel si non habet superiorem recurrēdum est ad deum, qui eum emendet vel de medio subtrahat. Sed papa non habet superiorē: ergo quo ad eum si est incorrigibilis nullū est aliud remedium q̄ recurrere ad deum.

¶ Hoc aūt recurrere ad deum vt eum emendet vel vt prouideat ecclesiæ suæ prout nouit magis expedire placet mihi. nā vt dominus dicit lu. 18. oportet semper orare & non deficere. & mar. 13. dicit / vigilate & orate qa nescitis quando tēpus sit. Et iacobus in sua epistola. c. 5. dicit. infirmatur aliquis in vobis, inducat presbyteros ecclesię & orēt super eum. & post pauca, orate pro inuicem vt saluemini: multum. n. valet deprecatio iusti assidua. ¶ Sed nunq̄ placuit quod dicitur orandū vt deus eum de medio tollat: quia istud est contra institutum ecclesiæ, quæ orat pro persecutoribus & hæreticis & infidelibus: vt patet in collectis ferię sextę in parasceue. vnde math. 5. dicitur, orate pro persequētibus vos, item

A ibidē diligite inimicos vestros. & lu. 6. orate pro calumniantibus vos. & dominus in cruce dixit dimitte illis quia nesciunt quid faciūt. Item hoc videtur impossibile in ecclesia vniuersali φ omnes orent vt tollat eum de medio propter distantiam locorum & ignorantiā incorrigibilitatis papæ. & sic ecclesia esset diuisa in orando: quia vna pars illorum qui ignorarēt orarent vt conseruaret eum: vt patet in collecta pro pontifice. item intra secreta missæ cum dicitur in primis quę tibi offerimus pro ecclesia tua sancta catholica, quā pacificare custodire adunare & regere digneris toto orbe terrarum vna cum famulo tuo papa nostro. Itē quia contingere posset vt breui corrigeretur: iuxta illud ioā. xi. nonne duodecim sunt horæ diei? ergo euenire posset vt post correctionem quis oraret vt deus tolleret eum de medio: quod esset orare vt tolleret de medio iustum, quod non est orandū.

¶ Et φ quia incorrigibilis papa nō possit deponi, tenet aug. de anco. in trac. de po. pa. q. 5. ar. 4. Eandem etiam tenet. s. tho. vt tetigimus in. 4. sen. di. 19. in fine. 2. quæstionis. Idē etiā archie. floren. in. 3. par. sum. in ti. 23. capitulo 5. versi. vtrum papa possit deponi. & idem archie. eo. li. ti. 24. c. 2. versi. notat abbas de sicilia. & idem archie. in. 2. par. sum. in titu. 3. de

B superbia in. c. xi. in versi. schisma autē. Idem quoque tenuit martinus de laude in trac. de cardinalibus. q. 77. Idem etiā tenuit pe. de palude: vt refert idem archiepiscopus in ambobus locis primo adductis.

¶ Dicit tamen augu. de anco. φ posset saluari illa glo. in. d. c. si papa / intelligendo eam loqui quando crimen quod cōmittit de quo est incorrigibilis & quod de se est peccatū, ipse credit & dicit pertinaciter nō esse peccatū. Tunc enim proprie esset hæresis. facit tex. in cle. 1. de vsu. & supra dixi. ☞ In hūc etiam sensum accipit illam glo. rosellus in trac. concilii in q. an sententia papæ præferatur sententiæ cōcilii: vt videlicet intelligatur qñ illud quod papa committit quod de se est peccatū / ipse facto & verbis defendit non esse peccatum. quia tunc esset hæresis, & esset locus illi glo. in. d. c. si papa.

¶ Istam etiam (vt supra diximus) tenet car. de turre cre. in. 2. li. de po. pa. c. 98. Quam firmat authoritate beati bernardi: qui scribens innocentio papæ dicit, quis faciet mihi iustitiam de vobis: si haberem iudicem ad quem vos trahere possem, iam nunc ostenderē vobis (vt parturiens loquor) quid mereamini extat quidem tribunal christi, sed absit vt ad C illud appellem vos &c. Et ad idem allegat alios plures idem tenentes: vt vlricum in summa li. 6. trac. 3. c. 15. & ioan. in summa cōfessorum li. 3. ti. 9. §. 9. & eundem vlricum vbi supra. c. 17. & albertum magnum in. 4. sen. di. 19. Et idem videtur replicare in trac. schismatis. c. 13. col. 2. Et idem videtur velle imol. in cle. ne romani. 17. colū. de elec. Idem etiam ponit per multas rationes idem cardi. de turre crema. in. d. c. si papa. & respondet ad plura obiecta. Istam eandem opinionem tenet pe. de monte in suo trac. concilii. q. 8.

¶ Istam etiam tenet rosellus in sua monar. in 2. trac. de forma eligendi papam in. 9. charta. vbi in effectu videtur idem velle quod aug. de anco. videlicet φ ex delicto quantumcūque grauissimo etiā notorio & scandaloso, si non sapit hæresim stricto modo sumptā / papa deponi vel accusari non debet per. d. ca. si papa 40. di. &. c. nemo &. c. aliorum. 9. q. 3. &. c. sane. 24. q. 2. si vero non solum in tali crimine est & persistit sed ipsum non esse crimen verbo defendit / quod tamen iure diuino vel naturali damnatum sit (non dico iure positiuo: quia huic iuri posset derogare, cum ipse non sit ei subditus: vt in allegato sæpius. c. proposuit de concess. præben.) tunc non de ipso cri- D mine sed de hac assertione & hæresi damnari poterit: quia talis assertio hæresis est: vt. c. penul. & fi. 30. di. & dixi supra ad intellectū glo. in. d. c. si papa. Et sic apparet φ rosellus idem sentit quod aug. de anco. ☞ Subiūgit tamē rosel. idem se credere si peccatum habet causam successiuam vel reiterabilem, & papa sæpius monitus semper tale peccatum reiterat / vel in ipso successiue spernens tales monitiones persistit pertinaciter / & vniuersam ecclesiam scandalizat. cum enim tunc videatur asserere ipsum peccatum non esse crimen siue delictum, quia mēdacia & assertiones ita operationibus & factis fiunt sicut verbis (vt de appel. c. dilecti. de accusa. c. inquisitionis. §. nec ad petitionem in verbo afferunt. &. ff. de ædili. edic. l. si tamē. §. ei qui. &. 22. q. 6. c. cauete) isto casu quia forte propter tale peccatum facit populos a fide deficere, videtur tanq̄ hæreticus non recipiēs admonitiones accusandus esse & deponendus: quia par est a fide exorbitare & alios exemplo vel verbo a fide deiicere. 2. q. 7. c. quis ex vobis alias. c. paulus. facit de pœnis. c. fi. & de præsump. c. literas. Hoc enim casu vt ipse dicit non solum sibi nocet sed toti mūdo: præsertim quia idiotæ & sim-

plices facile imitarentur sic errantem & talia
A committentē peccata. Et subiungit ꝙ hoc casu potest ab imperatore interrogari si vult talem vitam sequi, vel de fide super hoc interrogari potest ivt. 25. q. 1. satagendum, & si perseuerat in crimine poterit vt hereticus iudicari. adducit. c. cum contumacia de hære. in. 6. Et ideo inquit/ tempore sacrilegi schismatis papa qui iurauerat & vouerat ad redintegrandū vnionem renuntiare papatui, quia sæpe monitus implere iuramentū nō curauit sed spreuit & diu in sua obstinatione stetit a concilio constantien. & prius in pisano pro hæretico est damnatus: quia monitionibus factis de ipso adimplendo & ipso in peccato persistente, de hæresi suspectus erat tanq̄ non crederet id esse peccatū qđ erat: ideo merito extitit depositus & damnatus. Vnde post effusionem multorum verborū cōcludendo dicit ꝙ pro nullo crimine papa accusat siue deponitur nisi pro hæresi stricte sumpta vel pro notorio crimine vniuersalem ecclesiam scandalizante/ in quo papa monitus vt desistat perseuerat vel ipsum reiterando cōtinuat: quia tūc de hæresi est suspectus, videlicet ꝙ nō credat deum esse criminū vltorem siue esse aliā vitā. & sic est suspectus in articulis fidei. Et hoc modo dicit posse verificari glo. in. d. c. si papa:
B quia tex. ibi non dicit ꝙ pro sola hæresi possit iudicari, sed cum deprehēditur a fide alienus. Item papa sic peccando & pertinaciter perseuerando in crime perturbat statum vniuersalis ecclesiæ & in subuersione & grauissimo periculo ponit: igit̄ sustineri non debet, 24. q. 1. c. memor sum, &. 25. q. 1. quæ ad perpetuam, & ea. cau. q. 2. si ea. alias videretur ei licere ecclesiam destruere: quod papæ nō licet 2. ad corin. 13. dum dicitur ibi secundū potestatem quæ data est mihi ad ædificationem & non in destructionem. ¶ Et idem in effectu replicat & tenet idem rosellus, in trac. concilii in. q. an sententia papæ præferatur sententiæ concilii, in. 20. col.

¶ Sed certe si bene considerentur verba præcedentia roselli, ipse videt̄ sibipsi cōtrariari. nam in principio vult ꝙ pro quocunq; delicto grauissimo notorio & scandaloso in quo persistit si non defendat ipsum nō esse peccatum/ non possit deponi: & postea vult ꝙ si delictum habet causam successiuam & reiterabilem & monitus non desistit/ possit deponi. Ista aūt sunt contraria: quia si est delictum de quo scandalizatur ecclesia & in quo persistit, non potest non esse successiuum & non momētaneum, nisi dicatur ꝙ in principio loquitur in delicto vnico actu cōmisso de quo nō C pœnitet: super quo non formatur quæstio eius nec loquitur glo. in. d. c. si papa: quia non loquitur nisi quando persistit & est incorrigibilis. Item cum adducit de priuatione papæ quia iurauerat cedere, ibi fuit actus momentaneus & in illo concludit ꝙ fuit depositus. Sed si bene aduertatur, causa depositionis nō fuit inobseruantia iuramenti tantum (quia actus illius inobseruantiæ nō erat hæresis) sed fuit quia fouebat schisma antiquatum & detrahebat vnionem ecclesiæ: ex quo cōmittebat in articulum fidei & vnam sanctam catholicam ecclesiam. Item protulerat verba hæretica & quæ nutriebāt schisma, & ideo fuit depositus. Itē dubiū erat in illo schismate apud doctissimos viros quis ipsorū esset verus papa: iuxta. c. si duo. 79. di. & ideo illa allegatio non conuenit. Item si diceremus ꝙ ex eo ꝙ crimen de quo qs est incorrigibilis habet causam successiuam/ ipse est hæreticus, multi essent hæretici: quia multi sunt perseuerantes in crimine & idem delictum sæpius iterātes. qui tamen non dicuntur hæretici, nec ꝙ sint iure probari potest. & iura quæ allegat non tendunt ad hoc ꝙ talis dicatur hæreticus. Vnde quan:umcunq; sit crimen habens causam D successiuā & reiterabilem & de quo quis sit incorrigibilis, non facit eum hæreticum nisi pertinaciter asserat illud non esse peccatū vt si quis assereret ꝙ iurare semper & indifferenter est peccatum: vt in. c. excōica mus el, 1. §. adiicimus in fi. de hære. & propter hanc causam olim fuerunt damnati humiliati vt hæretici: vt notat glo. in. c. olim el. 1. de resti. spolia. Item si quis teneret portare calciamēta in pedibus esse peccatum propter verba christi lu. 10. esset hæreticus: vt in ca. quidam in fi. 24. q. 3. Item qui dicunt homines non posse saluari nisi ppriis renūtiauerint: vt in. d. c. quidā. & sic de multis aliis exēplis quæ ibi ponūtur, & in cle. ad nostrum de hære. & bene tex. in c. si. 30. di. ¶ Nec est ita simpliciter intelligendum ꝙ sit par a fide exorbitare & alios exemplo vel verbo a fide deiicere, vt dicit tex. in. d. §. item paulus. 2. q. 7. quia intelligitur q̄n exēplum & verbum quod alios inducit ad hæresim est in se hæreticum, & non quādo exemplum vel verbum de se non est hæreticum: sicut in casu nostro. Et hoc ostendit tex. in. d. c. si papa, qui loquit̄ in crimino notorie & scandaloso propter quod innumerabiles populos cateruatim secum ducit in gehennam, & tu

A men tex. ibi dicit ꝙ propter hoc nullus mor‑
talium eius culpam poteſt redarguere niſi ſit
a fide deuius.
¶ Concedi tñ ſecundũ aliquos forte poſſet
ꝙ ſi papa propter ſuam pertinaciã in notorio
delicto ſcandalizaret eccleſiam/ & ſæpius mo
nitus ab eo deſiſtere nollet ſed obſtinatius il‑
lud committeret (ita ꝙ appareret eum veniſ‑
ſe in profundum malorum & nunq̃ pœnitẽ
tiam acturũ) & delictum eſſet contra ius na‑
turale ſeu diuinum/ & requiſitus vt ſaltem cõ
ſulens ſubditis declaret ſe non credere crimẽ
quod committit nõ eſſe peccatum ſed crede‑
re ſe ſic faciendo peccare & fragilitate quadã
illud committere hoc declarare nollet/ vel re‑
quiſitus vt declaret an illud cõmittere ſit pec
catum necne (cum hoc declarare ad eum ſpe
ctet: vt in. c. hęc eſt fides. 24. q. 1.) vt ſic depre
hẽderetur an in hoc male ſentiret de fide hoc
etiam declarare nollet, quia tunc faceret ſe ſu
ſpectum de hæreſi poſſet contra eum proce‑
di non tamen ilico deponitur. c. grauẽ de pœ
nis, &. c. ad apoſtolicæ de re iudi. in. 6. & eius
quod dicunt doc. in. c. propoſuit de conceſ.
præben, maxime immol. Vnde poſſet ex hoc
congregari concilium vt dictum eſt, & mo‑
neri per concilium vt reſponderet quid ſen‑
B tiret de fide quam habet in authoritate eccle‑
ſiæ. Pro hoc eſt. 25. q. 1. c. ſatagẽdum. vbi rex
cogit papam reſpondere quid ſentiat de fide.
Et ſi ſic etiam nõ corrigeret ſe/ & nollet ſuper
hoc etiam pluries requiſitus reſpondere, tunc
quia eo magis faceret ſe ſuſpectum de hæreſi
poſſet ei indici purgatio debita ſeruato eo
quod dicitur in. c. primo. 2. q. 1. & purgari poſ
ſet iuxta formam. c. omnibus. 2. q. 5. &. c. in‑
ter ſolicitudines de purga. cano. Et hoc fieri
non eſt abſonum: vt patet in ſixto & leone. c.
mandaſtis &. c. auditum. 2. q. 4. & oſtendit il‑
le tex. in. d. c. ſatagẽdum: qui vult ꝙ debet re‑
ſpondere vt tollatur omnis ſuſpitio. vbi autẽ
non reſpondetur/ ſuboritur maior ſuſpitio:
ideo eſt indicenda purgatio. Imo ille tex. inſi
nuat ꝙ in hoc caſu ſacræ ſcripturæ innuunt
papam eſſe ſubditum imperatori vel regi vt
cogatur reſpondere. vñ eo nõ reſpondente li
cebit in eũ vti ſuperioritate ad hoc vt ſe pur‑
get. Et ſi ſic adhuc eſſet pertinax & incorrigi‑
bilis & detractaret purgationem, liceret ei re‑
ſiſtere/ & poſſent adhiberi omnia alia reme‑
dia ſupra poſita ad eum reducẽdum. Et ſi ad‑
huc eſſet pertinax & eſſet cauſa generãdi ſcã
dalũ in vniuerſali eccleſia circa ea quæ cõcer
nunt fidem, tunc forte poſſet procedi con‑
tra eum iuxta formã generalis concilii. c. ex‑ C
cõmunicamus el. 1. de hære. quia ex quo ge
neraret ſcandalum circa fidem & deſineret illi
obuiare, eſſet vehemens præſumptio hæreſis
proprie dictæ: quia nõ caret ſcrupulo ſocieta
tis occultæ qui manifeſto facinori deſinit ob‑
uiare: vt in. c. error. 83. di. Vnde dicit tex. in
c. 2. de hære. ꝙ qui alios cum poteſt ab erro‑
re non reuocat ſeipſum errare demonſtrat.
ad idem. 23. q. 3. c. qui poteſt cum ſimil.
¶ Et hoc mõ poſſet admitti quod dicit Iudo.
in cõſi. 523. incipit q̃ſtio diſcutiẽda in. 5. col.
ꝙ poſſet excõicari: & ſi in excõmunicatione
pſiſteret per annũ, forte tunc tanq̃ hæreticus
poſſet deponi per illum tex. in. c. cum contu‑
macia de hære. in. 6. &. d. c. excõmunicamus
el. 1. in. §. qui autem (ibi glo. & doc.) eo. ti. in
anti. Quia ex quo eius delictũ notoriũ cum
incorrigibilitate generat hæreſes in eccleſia
vniuerſali & non curat / vel defendit delictũ
iure naturali & diuino dãnatũ dicendo illud
non eſſe delictum, ſatis videtur a fide deuius.
Tunc enim non tam deponeretur pro crimi
ne notorio ſcandalizante eccleſiam q̃ pro hæ
reſi quæ redundat ex pertinacia in excommu
nicatione in eum fulminata ob ſuſpitionem
hæreſis qua depræhenditur vetus hæreticus
præſumptione iuris & de iure, quæ non ad‑ D
mitit probationem in contrarium: vt in. c. is
qui de ſponſa. in glo.
¶ Et ſi dicatur ꝙ papa nõ ligatur illis iuribus
quæ pręſumunt & ſtatuunt talem haberi pro
hæretico/ nec datur in illis facultas excõmuni
candi ſuperiores ab inferiori & maxime pa‑
pã. Reſpõdetur ꝙ licet papa non ligetur pœ
nis illis iuribus inductis (cum ſit ſupra ius:
vt in. d. c. propoſuit &. l. princeps legibus. ff.
de. ll.) ligatur tamẽ dictamine naturalis ratio
nis illorũ iurium, iuxta notata in. c. 1. de pro
ba. & in. l. cæſar. ff. de publi. &. l. digna vox. C.
de. ll. & præter hoc in propoſito eſt præſum
ptio hæreſis ex cõtemptu & pertinacia in de‑
licto & cenſuris & ex denegatione reſponſio
nis, facit tex. in. c. 2. de confeſ. in. 6. Et conci‑
liũ tunc efficitur iudex, quia ẽ cauſa hæreſis.
Et ex quo concilium eſt tũc ſupra eum, pote
rit procedere ad cenſuras contra eum. Et hoc
maxime in propoſito ſuadet denegatio pur
gationis & tolerantia ſcandali circa fidem: cũ
tamen ad eum ſpectet ponere animã pro oui
bus ſuis (vt in. c. aduerſitas. 7. q. 1. & in. c. ſit re
ctor. 40. di.) & gerere curã & cuſtodiã domi
nici gregis, & ſoliciris ſtudiis animarũ ſaluti
ſubditorum inuigilare & ipſorũ animas deo

lucrifacere: vt in.c.1.de homi.in.6.& ad eum
A spectat hæreses extirpare & non fouere: vt in
cle.ad nostrum de hære.
¶Et si dicatur q si non ligatur pœnis indu-
ctis per illum tex.ergo non debet posse depo
ni.dicendū est q illa pœna nō tā est inducta
per illum tex.q̄ etiam per legem diuinam: vt
in pluribus capi.24.q.1.& ea.cau.q.3. Vnde
dicit apostolus ad titum.3. hæreticum homi
nē post primam & secundā admonitionē de-
uita, sciens q subuersus est qui eiusmodi est/
& delinquit cum sit proprio iudicio condem
natus. Item ille tex.est constitutio conciliaris
disponens circa ea que sunt in fauorem fidei.
Facit quod dicitur post ioan.an.in.c.nulli de
sen.excō.& post glo.in.c.si imperator.96.di.
& cardi.in.c.perpendimus de senten.excom.
& quod dicit q in iis quæ sunt fidei papa nō
dispensat cōtra quattuor cōcilia: vt in.c. sunt
quidam.25.q.1. Bene etiam facit tex.in cle.
1.de vsu. Et bonus est tex.in.c.si.30.di.vbi est
tex.q si quis non pro abstinentia sed pro exe-
cratione escarum abstinet a carne, debet re-
quiri vt degustet: si autē spernit & degustare
non vult, debet tanq̄ de hæresi suspectus de-
poni. & est constitutio conciliaris.
¶Et istam opinionem (q possit deponi quā-
B do generatur scandalū in ecclesia circa fidē)
tenuit etiam egi.in.d.c.si papa. Qui dicit istā
fuisse opinionem ioānis teuthonici, (quæ est
glo.ibi) & bartholomæi & ioānis ioānis. Sed
car. (cū quo transit alexan. in.d.c.si papa) vi-
detur tenere simpliciter etiā si sit notoriū de-
lictum de quo sit incorrigibilis & per quod
scandalizetur ecclesia etiam circa fidem/ q nō
possit propterea a quoq̄ deponi: quia non ha
bet superiorē qui possit eum deponere: vt in
d.ca. licet de elec.&.c.hinc etiam.17.di.&.c.
nūc autē.21.di. & d.c.si papa.&.3.q.1.in.§.
patet.&.79.di.electionem.&.9.q.3. nemo.c.
aliorum &.c.facta cum simil. Pro quo etiam
facit q videmus conciliū prouinciale ita fieri
contra archiepiscopū sicut contra alios præla
tos, sed non potest concilium prouinciale pu
nire archiepiscopū: vt in.c.graue de præben.
& in.c.fi.de sta.mona. sed debet denūtiari su-
periori vt ibi. a pari idem videtur dicendū in
papa/ q non possit pro quocunq̄ crimine pu
niri per concilium. Vnde dicit ibi petrus de
ancha.in.8.notabili. ideo statutū est in archie
piscopo vt licet cognoscat concilium prouin
ciale de eius delictis nō possit illum propter-
ea punire, ne per consequentiā videretur con
cessum papā per conciliū generale puniri.

¶Et pro certo si bene cōsideretur, ista vltima C
opinio est verior in pūcto iuris. & pro ea est
casus in.d.c.si papa, qui tex. solum vult papā
a cōcilio iudicari in casu hæresis stricte sum
ptę. & hoc prob. ille tex. dū dicit a fide deuius:
quia intelligit de hæresi in articulis fidei. Licet
aliqui in ea parte allegent pro se in contrariū
illum tex. vt fuit mathesil. & rosel. quasi mi-
nus sit esse a fide deuiū q̄ esse hæreticū: cum
sit penitus contrarium: nam sunt multæ hęre
ses quæ non sunt stricte & directe contra arti
culos fidei de quibus in symbolo. Fateor ta
men q etiam dicitur a fide deuius qui incidit
in aliquam hæresim ab ecclesia damnatā. Et
de illa potest intelligi quod vbi supra dicit au
gu.de anco. q si papa diceret & assereret illud
quod de se est peccatum lege diuina nō esse
peccatum/ & de illo alias iudicatum fuisset q
tenere illud nō esse peccatum est hæreticum
& hoc non obstante ipse assereret contrariū,
posset accusari & deponi: qa est a fide roma-
næ ecclesiæ deuius q in illas dānatas hæreses
incidit, facit quod dicitur in.d.c. sunt quidā
& in.c.cōtra statuta.25.q.1.& in.c. acharius
24.q.1.& in.c.anastatius.19.di.& in.d.cle.1.
de vsu. Licet aug.de anco. simpliciter dicat q
si assereret illud non esse peccatum quod le- D
ge diuina est peccatū / posset tanq̄ hæreticus
deponi, non considerando an alias iudicatū
sit illam assertionem esse hæreticam.
¶ET ista vltima opinio (videlicet q etiam
si esset notorius criminosus & incorrigibilis
& scādalizaret ecclesiā etiam circa fidem suo
exemplo vitioso non prædicando aliter vel
asserendo contra fidem, non possit deponi)
est etiam tutior: quia si potest papæ turbanti
vniuersalem statū ecclesiæ de facto resisti vt
supra dictum est / & si non est ei parendum
quando præcipit aliquid iniustum per quod
turbaretur status vniuersalis ecclesiæ (vt in
c.per principalem.9.q.3.in glo.&.d.ca. nulli
post ioā.an.& in.c.quæ ad perpetuam in glo.
& in.c.sunt quidam per archi.25.q.1.& per
abb.sicul.in.c.2.de maio.& obe.) nō est opus
venire ad depositionem, satis est enim q non
est ei obediendum cū pręcipit aliquid iniustū
vel quod continet hæresim/ vel ex quo vehe
mēter p̄sumitur turbatū iri statū ecclesiæ vel
alia mala esse ventura: vt notat inno. ostien.
ioan.an.& anto.in.c.inquisitioni de sen.excō.
& idem inno.in.c.quanto de consue. Et quā-
do turbaretur status vniuersalis ecclesiæ, idē
dicit glo.in.c.per principalē.9.q.3. facit quod
dicit feli.in.c. ad audientiam de præscrip. Sic

A etiam non videtur ei obediendũ quando vniuersaliter dispẽsar cõtra generale statutũ ecclesiæ: vt glo. 25. q. 1. quæ ad perpetuã. & ar chi. in. c. si papa. 40. di. & 15. di. sicut. & glo. in §. his omnibus. 8. q. 1. Licet sit secus si nõ vniuersaliter sed particulariter facit contra statutũ ecclesiæ: vt dicit archi. 25. q. 1. c. sunt quidam. Et aduertendum est ꝙ aliud est facere cõtra generale statutum ecclesiæ (vt loquitur glo. in. d. c. quæ ad perpetuã) aliud contra statum ecclesiæ (vt loquitur archi. in. d. c. sunt quidam. 25. q. 1.) vbi decoloratur status vniuersalis ecclesiæ. De quo etiam milis in verbo papæ nõ est obediendum. Facit quod dicitur in. c. iulianus cum seq. & c. non semper & c. qui resistit. xi. q. 3.

¶ Et procedit hoc quod est ei resistendum & nõ obediendũ maxime in concernentibus fidem. Et tunc satis est ꝙ ista via potest prouideri, & tanꝗ tutior est amplectenda: quia per istam viam non potest oriri aliquod schisma in ecclesia sicut quando procederetur ad depositionem. Item posset contingere ꝙ etiam omnibus modis supra tactis requisitus esset incorrigibilis & turbaret vniuersalem statũ ecclesiæ circa fidẽ & tamen ipse non esset hæreticus. & tamen vt sæpius dictum est nõ potest de alio damnari: quia in aliis non habet B superiorem. quando autem est hæreticus est minor quolibet christiano & est ipso facto exutus papatu: vt dicit in. d. c. si papa. Quin, imo si recte cõsideretur, tex. in. d. c. si papa nõ probat ꝙ propter hæresim (seu quia factus a fide deuius) papa possit deponi, sed tantum ꝙ potest redargui & ꝙ ecclesia orare debet pro eo. Licet per alia iura hoc probetur: vt in. c. achatius. 24. q. 1. & dicitur in. d. c. nunc autẽ. 21. di. & in. d. c. si papa, & in. c. in fidei de hæ re. in. 6. & supra late dixi quando papa est ipso facto exutus papatu propter hæresim & quando non.

¶ Ex quo infertur ꝙ cum etiam in casu hæresis iura & doc. dubitent vtrum concilium possit papam deponere (cum aliqui velint ꝙ debeat seipsum deponere & in seipsum sentẽtiam ferre. aliqui autem ꝙ ipse ex hoc sit ipso facto exutus titulo papatus & ꝙ tantum expectetur sentẽtia declaratoria ferenda per cõcilium: vt examinant doc. in. d. c. in fidei, & in. d. c. si papa, & in. d. c. nunc autẽ, & in. d. §. hinc etiam. 17. di. & dictum est supra in quæstione vtrum papa propter hæresim possit a concilio deponi) & nõ ob aliud dubitẽt nisi quia electio & damnatio papæ dei iudicio reserua tur (vt in. c. electionem. 79. di. & c. nemo alio C rum & c. facta cum aliis simil.) quia non habet superiorem / vt in. d. c. licet de elec. cũ concordan. & in hoc videtur cõcordare doc. omnes post ostien. in. c. proposuit de concess. præben. cum volunt papam non posse damnari pro aliquo crimine præterꝗ pro hæresi (excepto cardinale flo. quem ibi refert immol. & excepto abbate sicu. qui volunt ꝙ etiam pro quocunꝗ crimine notorio scandalizante ecclesiam possit damnari, de quibus dictũ est satis supra) sequitur ꝙ pro quocunꝗ alio crimine quantumcunꝗ notorio & scandaloso etiam circa fidem nisi alias clare depręhẽdatur a fide deuius & hæreticus / nullo modo potest deponi: cum nullibi de iure reperiatur ꝙ aliquod aliud crimen notet & iudicet eum & exuat ipsum titulo papatus nisi sola hęresis proprie sumpta. Et si nulla veteris vel noui testamenti aut sacrorum canonum de hoc reperitur authoritas, fatuum est hoc confingere ex proprio sensu sola authoritate vnius glossæ contra tex. in. l. illam. C. de colla. Et imperator dicit in authen. de triẽte & semisse. §. consideremus / ꝙ cum aliquid nõ lege agit erubescit: & ibi glo. dicit non valere responsionẽ quæ lege non probatur.

¶ ISTAM etiam opinionem habuit frater ioãnes parisinus doctor in tractatu de potestate papæ / in quæstione vtrum sit reprahẽ D sibile iudicare de factis papæ. vbi dicit ꝙ etiã si papa suo ipsius nouo & iniurioso sẽsu asserere aliquẽ hæreticũ q teneret aliquid de quo sunt opiniones, nihilominus esset cũ patiẽtia tolerandus quantum fieri posset sine præiudicio iustitiæ & veritatis (iuxta illud matth. 5. quicũꝗ angariauerit te mille passus vade cũ illo & alia duo) & quòd deberet ad deum haberi recursus: quia cor regis in manu dei est, & potest quo vult illud inclinare. Si tamen esset reipu. periculum ex mora (puta si traheret populum ad malam opinionem, vel si esset periculum rebellionis eo quòd indebite commoueret populum per abusum spiritualis gladii) in hoc casu ecclesia deberet moueri contra papã & agere in ipsum: & princeps posset violentiam gladii papæ repellere per gladium suum cum moderamine. Nec in hoc ageret contra papam, sed contra hostem suum & contra hostem reipublicæ: sicut aioth hebræus qui eglon regem moab interfecit eo quòd graui seruitute populum dei premebat, non est reputatus interfecisse rectorem sed malum hominem & hostem,

hoc enim agere vt ipse dicit non est contra ec A clesiam agere sed pro ecclesia: quia sic etiam commendabiliter populus zelo fidei cõmotus constantinum papam qui erat ecclesiæ in scandalum oculis priuauit & deposuit. Sic & henricus imperator romã veniens benedictũ nonum & alios duos qui contẽtionibus suis scandalizabant ecclesiam/imperiali & canonica cẽsura deposuit, & clementem secundum romanæ ecclesiæ præsulem constituit: vt dicit legi in chronicis romanorum.

¶ Mihi placet dictum ꝙ papæ scandalizanti ecclesiam vniuersalem & incorrigibili potest resisti & non deponi nec iudicari, quia nõ habet superiorem. sed non placet exemplũ per eum positum si papa asserat aliquem hæreticum qui teneret aliquid de quo sunt opiniones & si papa teneret hæreticum esse assereret regem franciæ non esse subiectum, tum quia hoc iudicare vbi sunt opiniones est propriũ papæ: vt in. c. maiores de bap. tũ quia ex hoc non dicitur generari scandalũ in ecclesia, nec in hoc papa committit quippiam cur debeat corrigi vel deponi. Similiter nõ placet exẽplũ de rege moab/ & de constantino papa/ & de benedicto nono: quia nõ conuenit dicto: nã illud non est resistere sed vim inferre: vt in. l. B vt vim. ff. de iusti. & iu. l. scientiam. §. qui cum aliter. ff. ad leg. aquil. cle. 1. de homi. c. significasti el. 2. de homi. & ibi doc.

RESTAT nunc respondere ad adducta in cõtrarium. Et ad primum (cum dicitur psi glo. dubitauit in. so la simonia/ multo magis cũ aliis qualitatibus) respondetur ꝙ consequentia non est bona, si qualitates inhærentes non sunt tales ꝙ ꝑpter omnes simul vel earũ aliquã posset alias deponi. Ad hoc tex. in. d. l. 1. C. qui numero tutelarũ. vbi plura imperfecta non faciunt vnũ perfectũ: quia ex pluribus diuersis nunq̃ resultat vnũ integrale. ff. de solu. l. vbi fideiussor. In iis enim quæ sunt diuersi generis & formæ (in quibus termini sunt distincti) non habet locũ regula quæ non prosunt singula, vt dicit ibi bal. nam omnia simul iuncta nõ tendunt ad perficiendũ vnum totum/ hoc est ad faciẽdum papã hæreticũ: quia oĩa simul non ostẽdunt eum hæreticũ. & ideo sicut singula non prosunt ita nec simul iũcta, dicit bar. in. d. l. 1. §. idẽ cornelio. ff. de quæstionibus. & angelus insti. de excusa. tuto. in. §. itẽ tria. Sic etiã hñs plures gradus quorũ nullus sufficit ad præcedentiã non præcedet virtute omniũ: vt ludo. consi. 334. incipit quo ad primũ. & feli. in. ru. de maio. & obe. in. 2. col. Faciunt ad hoc quæ C ponũtur a doctoribus de singularitate testiũ in. c. licet ex quadam de testi. & in. c. cũ dilectus/ & in. c. bonæ el. 1. de elec. & in. c. licet de pba. & c. qualiter & quãdo de accusa. & in. l. ob carmen. ff. de testi. & in. l. testiũ. ff. eo. & in l. data opera. C. qui accusa. nõ pos. & in. l. admonendi. ff. de iureiu. cum concordan. ¶ Ad illud ꝙ pro qualificato delicto clericus traditur curiæ seculari, respondetur ꝙ nihil facit: quia iura adducta loquuntur in personis quæ subiectæ sunt dispositioni legali imponenti pœnam depositionis & degradationis & traditionis curiæ seculari. nos autem loquimur in papa, qui non ligatur legibus & qui pro nullo crimine deponitur excepta hęresi vt sępius dictum est. Et ideo qualitates aggrauãtes delictum nisi sapiant hæresim cum non ligant. facit quod dicitur in. l. ille a quo. §. tẽpestiuum. ff. ad trebel. & in. l. nam magistratus. ff. de arbi. c. innotuit de elec. cum simil.

¶ Ad secũdũ rñdetur ꝙ nõ obstat qđ dicit ꝙ si papa põt cogi cedere papatui pro sedando scandalo schismatis/ multo magis vbi ipse est notorius criminosus & incorrigibilis & scandalizans ecclesiam: quia illa conclusio nõ vẽdicat sibi locum in vero papa quẽ constat esse verum papam, vt supra dictũ est. Item illa cõ D clusio intelligitur quando papa fouet schisma inueteratũ quod sapit heresim. ideo eo casu posset etiam deponi, vt dictũ est. Sed nos sumus in casu vbi delicta nõ sapiunt heresim proprie.

¶ Non obstat tertio quod dicitur de. c. cum non ab homine: quia propter hoc ꝙ est incorrigibilis licet possit esse perditio plurimorũ, non tamen reperitur iure cautũ ꝙ possit deponi. Imo directe in cõtrarium est tex. in. d. c. si papa. vbi licet sit remissus & negligẽs (ex quo posset sequi perditio multorũ) tamen dicit ibi tex. ꝙ a nemine iudicatur nisi sit a fide deuius. ¶ Ad id quod dicitur ꝙ positus in profundo malorum est similis hæretico, respondetur ꝙ sufficit ꝙ non sit hæreticus. ¶ Quod autẽ dicitur ꝙ violans canones dicitur committere in spiritum sanctũ, conceditur ꝙ peccat, sed non dicitur hæreticus nisi crederet canones non esse seruandos & non potuisse disponi hoc esse peccatum: vt dicitur in glo. in c. generali de elec. in. 6. & in. c. generali & c. omnia. 24. q. 1. & d. c. si q. 81. di. in fi. ¶ Ad illud quod dicitur ꝙ propter incorrigibilitatẽ efficitur suspectus de hæresi. respondetur ꝙ ex sola suspitione non potest deponi. & licet esset

esset suspectus posset esse ꝙ in se non esset hæreticus. Et tex. in. c. excõmunicamus el. r. circa principium de hære. non vult aliquem A ex suspitiõe hæresis dãnari, sed prius purgari & deinde exeõicari, & idẽ tex. in. d. c. fi. de pœnis. ergo nec deponi. ¶ Et si dicatur ergo si nõ potest deponi statim/poterit contra eum procedi vt tandem deponatur, respondetur ꝙ papa non potest cogi ad se purgandum de quocunq crimine: vt patet in. c. mandastis & melius in. c. auditum. 2. q. 4. ¶ Ad authoritatem clementis referentis monitionẽ beati petri respondetur ꝙ non dicit ꝙ debeat deponi a cõcilio: sed potius loquutus est petrus spiritualiter. cum. n. esset spiritusancto plenus, cõmonens dixit illa verba: videlicet tanq̃ qui nõ docueris quæ ad salutem pertinent deponaris. s. adeo & non ab homine, cui papa nõ est subditus: vt in. c. nemo & in. c. facta. 9. q. 3. Et ꝙ ita loqueretur beatus petrus, patet ex eius verbis, dum dicit. si enim mundanis curis fueris occupatus &c. Item non est loquutus per modum decernentis & statuentis, sed per modum instruentis & admonentis. Item illud verbum deponaris potest referri ad factum, quasi dicat ne per violentiam abiiciaris de facto. Et ista ẽ vera solutio, licet ludouicus semper dixerit illam authoritatem notandam literis aureis contra papam. Ad quod vide etiam B quod dicitur in responsione ad. 18. argu.

¶ AD Quartum ꝙ contumacia dicitur hæresis. respondetur ꝙ hoc est largo modo & non proprie. Et ob talẽ heresim papa non potest deponi, sed solum ob proprie & strictè sumptã: vt dictũ est supra in intellectu. c. si papa. & ex ibi & supra dictis patet responsio.

¶ AD Quintũ sextum & septimũ respondetur ꝙ non sequitur quod ibi dicitur ꝙ sicut paulus restitit petro ita & papa potest corrigi & potest ei resisti ab ecclesia/ & ne sit inutilis resistentia debet propterea posse deponi. Non sequitur dico, tum quia hoc non reperitur factum in petro, tum etiã quia papa a nemine iudicatur. d. c. si papa. ¶ Ad illud de imperatore in. 6. argu. facilis est respõsio. est. n. disproportio de papa ad imperatorem: quia papa non habet superiorem: vt in. c. licet de elec. imperator autem sic: vt in cle. pastoralis de re iudi. & in. c. ad apostolicæ eo. ti. in. 6. & in c. si imperator. 96. di. ¶ Ad ea quæ dicũtur de oculo eruẽdo a cõpage corporis propter scãdalum/ & de scandalizante vnum de pusillis & de oue perdita, respondetur ꝙ non inferũt necessario ꝙ illæ authoritates conueniant in proposito/ nec ꝙ papa propter scandalum debeat deponi a concilio. & sunt magis intelligendæ quo ad bonum animarum & in foro C poli q̃ in foro fori.

¶ De præcepto correctiõis fraternæ qualiter intelligatur & vtrũ conueniat in papa, dicẽdũ sicut supra dictum est/ & sicut dicit ost. in d. c. proposuit quem sequuntur cõiter doc. qui vult ꝙ illud dic ecclesiæ non cõueniat in papa nisi per modũ orandi ad deum pro eo. Sed formalius rñdendo dico ꝙ illa authoritas nõ fuit dicta petro peccanti in alium, sed qñ alius peccasset in petrum. & cõsequenter cũ aliquis scandalizat fratrẽ dicẽdum est post monitionẽ plato/ & consequenter papæ tanq̃ summo prælato ecclesiæ. sed qñ econuerso papa peccat in fratrẽ, illa authoritas nihil facit/ maxime qñ scãdalizatur ecclesia: quia ex quo tunc ecclesia est læsa, non posset habere locũ illa authoritas. sequeretur. n. ꝙ ecclesia diceret ecclesiæ, & sic esset iudex in cã ppria. Similiter si papa peccat in fratrẽ, nõ põt habere locũ illa authoritas. nã si volumus intelligere ꝙ illud dic ecclesiæ intelligat de cõcilio, tunc resultat magnum inconueniens: ꝙ si inferior a papa scandalizat fratrẽ. i. proximum/ ob hoc sit congregandum concilium. hoc aũt est impossibile: cum quotidie sint in ecclesia vniuersali mille qui scandalizant proximũ. Et propterea oportet intelligere dic ecclesiæ: hoc est D prælato & superiori habenti superioritatem potẽtiam & iurisditionem. Itẽ similiter dicẽdum est ꝙ non conueniat in papa: quia si pro quolibet scandalo illato vni personæ particulari per papã esset congregandũ conciliũ papa esset deterioris cõditionis q̃ quilibet priuatus, & semper oporteret ꝙ conciliũ teneretur, quia quotidie aliquæ particulares personæ scandalizantur de papa propter multitudinẽ negociorũ quæ habet papa exeq in subditos. Item glo. & doc. in. d. capi. si papa tenentes illam opinionem, volunt ꝙ qñ papa scandalizat ecclesiã possit a concilio deponi siue accusari: & non loquuntur qñ scandalizat vnum pusillũ, vñ in quancunq partem vertamus illã authoritatem, vera est opinio ostien. ꝙ illa authoritas non habet locum contra papam. Imo si bene inspiciat, illa fuit principaliter dicta in fauorem petri cui verba dirigebantur: videlicet quòd si aliquis eum scandalizaret/ primo eum corriperet: & si non desisteret diceret ecclesiæ/ hoc est concilio: hoc est omnibus aliis prælatis & principibus christianis & catholicis vt sibi subuenirent, ad quod

tenentur. c. cum ad verum. 96. di. & in capi-
A tulo principes. 23. q. 5. Et ideo dicendum est
ꝙ illa authoritas dic ecclesiæ est intelligenda
id est superiori prælato, quem papa nõ habet
supra se: ideo non conuenit in eum.

¶ Ad octauũ respondetur ꝙ nõ obstat: quia
tex. in. §. pro graui loquitur in episcopo (cu-
ius amotio nõ est ita periculosa) & in eo qui
habet superiorem. ⁋ Non obstat etiam quod
dicitur in. c. oues. 6. q. 1. ꝙ epi sunt iudicandi
a deo sicut & papa, quia exponit ibi tex. a deo
id est ab ecclesia. xi. q. 1. §. item constantinus.
&. 2. q. 7. c. accusatio. po[n]it domi. in. d. c. oues.

¶ Ad nonum contrariũ patet ex supradictis
responsio.

¶ Ad decimum argumentum a corpore my-
stico ad corp⁹ materiale seu naturale hominis
respõdetur ꝙ illud argumẽtũ procedit respe-
ctu separationis & condecentiæ / nõ respectu
dignitatis subsistentiæ & finis: quia non eodẽ
fine terminatur corpus mysticũ quo natura-
le. Vnde sicut non licet separare mẽbra a ca-
pite naturali quia corpus extingueretur, ita nõ
decet separare mẽbra a capite mystico. Nõ sic
aũt est respectu dignitatis subsistẽtiæ & finis:
qa nõ eodẽ fine vel dignitate terminantur: quia
B sine capite hoc est pastore sine papa põt stare
corpus mysticũ quod est ecclesia: vt patet qñ
sedes vacat: vt in cle. 2. de elec. licet tũc caput
sit christus, vt dicitur in. c. 1. de schisma. i. 6. hoc
aũt nõ est in corpore naturali, quod nullomo-
do potest subsistere siue capite / & desinit sepa-
rato capite. ⁋ Item secũdo respondetur ꝙ ra-
tione scandali non separatur corpus natura-
le a capite / sicut per depositionem papę fieret:
quia separaretur a corpore mystico. Itẽ dici-
tur ꝙ ista non est bona argumẽtatio a corpo-
re naturali ad mysticũ: quia concluderet quã-
do inferret depositionem totius corporis my-
stici, vt sicut deponitur corpus naturale ita de-
poneretur corpus mysticũ: sed non infert ni-
si depositionẽ personæ papæ. Et ideo cõgruẽ-
tius argueretur a capite mystico inferiori ad
caput mysticum superius: hoc est ꝙ sicut de-
ponitur rector ab ordine vel administratione
ecclesiæ ratione scandali ita & papa. hoc autẽ
nõ potest procedere ob disproportionẽ capi-
tis ad caput: quia non eodem modo iudica-
tur superior quo inferior: vt in. c. oues. 6. q.
1. facit quod dicitur in. c. cum inferior de ma-
io. & obe. cum simil. Item datur diuersitas in-
ter corpus naturale & mysticũ: vt vide quod
dicitur in fine responsionis ad. 19. argumen.

¶ Ad vndecimum inquantũ dicitur ꝙ ratio-
ne sedandi scandali iuris præcepta relaxantur C
& maxime si est scandalum circa animã / & ꝙ
papa quo est cęteris sublimior eo grauius &
vniuersalius est scãdalum ab eo datum / & ꝙ
ob multa delicta & maxime ratione incorri-
gibilitatis eius deponitur, conceditur ꝙ ista ag-
grauãt delictũ in papa: sed iura non dicunt pa-
pã ob hæc deponendũ. ⁋ Ad id quod dicitur
de glo. in. c. si quis pecunia. respõdetur ꝙ non
dr̃ ꝙ ꝑ hoc possit deponi. Vñ dicit mathesil.
ꝙ si papa reperitur habere vxorẽ / tenebitur red-
dere debitũ si mulier nõ põt induci ad seruã-
dã continentiam, vel cedet papatui & cum ea
habitabit. nõ dicit ꝙ cogetur cedere & ꝙ ꝓpter
ea deponetur. Quinimo anto. in. c. licet in. 7.
col. de elec. i versi. q̃ro quot testes / dicit ꝙ si nõ
poterit induci vxor ad cõtinẽtiã seruandã red-
det debitũ & erit papa. nec hoc cõtrariatur sub-
stãtię papatus: qa & petr⁹ habuit vxorẽ, & ho-
die ꝑsbyteri gręci habẽt vxores: vt in. c. olim
de cle. cõiuga. facit qđ dicitur. 27. q. 2. agathosa.
Quinimo aliqui voluerũt ꝙ electio facta de
papa q̃tũcunq̃ notorio vxorato / nõ retractetur
sed ꝙ vxor priuetur suo iure petendi debitũ. de
quo vide alex. in. d. c. si qs pecunia circa fi. vñ
satis est in proposito ꝙ nõ cogitur cedere nec
ex hoc potest deponi.

¶ Ad illud ꝙ qñ in discordia electi sunt duo D
ad pontificatũ / ad vitandũ scandalũ vtraq̃ ele-
ctio cassatur etiã si altera sit bona. Responde-
tur ꝙ hoc intelligitur ante admissionẽ & rece-
ptionẽ ad põtificatũ: quo casu facilius ratione
scandali vitãdi qs nõ admittitur (vt dr̃ in. d. c. ni-
si de renũ.) q̃ postq̃ est receptus & in pacifica
possessione põtificatus. Facit regula vulgaris
c. quẽadmodũ de iureiu. videlicet ꝙ turpius
eiicitur q̃ non admittitur hospes. & dictũ fuit
supra in. q. an quando papa cõmittit simoniã
possit contra eũ de ea excipi / & in. q. an quan-
do passim cõmittit simoniam possit cõgrega-
ri conciliũ. Itẽ non dicit illa glosa ꝙ etiã si cõ-
staret alterã esse bonã / vtraq̃ deberet cassari:
sed fuit additio ex opinione abbatis & felini
qui dixerũt sic illã debere intelligi. Quod nõ
credo verũ esse qñ cõstaret alterã esse bonã:
qa sic esset amouere verũ papã a pontificatu
quod vt sæpius dictũ est nemini licet per ca.
facta / & alia concor. 9. q. 3. sæpius adducta.

¶ Et posset intelligi glo. qñ nõdũ esset cogni-
tũ vter eorũ sit verus papa, & qñ tãta est incer-
titudo vtra electio sit bona vt non possit sine
magni scandali periculo erui veritas: & non
postq̃ constaret alteram electionem esse bo-
nam. Et hoc ostendit ex tex. quẽ allegat vide-

licet.c.si duo 79.di.qui loquitur de duobus q
A temeritate concertantium contra fas fuerunt
ordinati,&sic vbi neutrius erat bona electio.
Item ille tex.in.c.si forte loquitur in inferio-
ribus prælatis a papa:licet glo.alleget concor
dantem illum tex.c.si duo,in hoc ꝙ vult vtrã
q; electionem debere cassari: & tex.in.d.c.
si forte/vult ꝙ ex duobus in discordia electis
archiepiscopus possit alterum præferre qui
maioribus meritis iuuatur, ita tamen vt nul-
lus detur inuitis & non petentibus in episco-
pum ne plebs illũ odiat &c.Et ideo ex scãda-
lo glo.sumit argu.ꝙ vtraq; electio cassabitur
quia non stabitur propter scandalũ iudicio ar
chiepiscopi. Hoc tñ de stando iudicio archie
piscopi hodie est correctũ per tex.in.c.qa pro
pter de elec.dicit glo.9.q.3.in sum. & domi.
ibi & in.d.c.si forte.Et ideo non videtur abb.
bene ponderare illam glo.dum trahit eam
ad electionem de duobus ad summum pon
tificatum in discordia factam,&dicit ꝙ vtraq;
cassari debeat etiam si altera esset bona.Et vi-
detur ꝙ.d.glo.non fuerit male gustata a do-
ctoribus/contra feli.in.d.c.2.de præscrip.qa
non fuit mens illius glo.nec ibi ad hoc ab ali
quo fuit declarata,loqui in duobus in discor
dia ad papatum electis.
B ¶ AD Duodecimum cum dicitur ꝙ.c.si pa-
pa. loquitur quando est deuius a fide/ & ꝙ sa
tis dicitur deuius a fide qui subuerterit statum
ecclesiæ, respondetur ꝙ illa iura quæ allegã
tur non probant hoc, sed tantum loquuntur
de subuersoribus canonum qui appellantur
præuaricatores fidei & plasphemi spiritus san
cti:quod non est in casu nostro.Item .c. si pa
pa/loquitur quando est a fide deuius proprie
hoc est quando errat in articulis fidei. & ita
loquuntur doc.in.d.c.in fidei de hære. in.6.
¶ AD Tertiumdecimũ cum dicit per notã in
no.ꝙ papę turbãti vniuersalẽ statum ecclesię
non est obediendum/ & ꝙ paria sunt non es
se & esse sine obedientia. Respondetur nõn
esse verum quòd sint paria in proposito:quia
non est obediendum illi sed resistendum in
eo tantum in quo turbat vniuersalẽ statum
ecclesiæ,sed in aliis est ei obediendum. Et ita
intelligitur nota inno,& aliorũ in.d.c.inqui-
sitioni & in.d.c.sunt quidam cum aliis ibi al-
legatis.ꝟ Ad illud quod dicitur de.c.sugge-
stũ est alias responsum.Et quod dicitur ꝙ nõ
est verisimile ꝙ iura voluerint priuilegiare
illum qui cõmittit in legẽ. respõdeo ꝙ priui
legium ꝙ non possit ab aliquo iudicari nisi a
deo/datum est a deo dignitati & non perso-
næ.& ideo non potest illo priuari q̃diu est in
dignitate papali.Facit quod dicitur in.c.si di- C
ligenti &.c.significasti de foro cõpe.cũ simil.
¶ QVO ad quartumdecimum de dicto ab-
batis, quomodo intelligatur dictum ostien.
dictum est supra.
¶ AD Quintumdecimũ a sufficienti partiũ
enumeratione sumptum, respondetur ꝙ ex
omnibus illis & aliis rationibus nõ potest ra
tione scandali papa deponi/propter indecen
tiam & periculum futuri schismatis. & quia
nullo iure reperitur cautum hoc fieri posse.
& quia a solo deo iudicatur,& aliis ratiõibus
supra pro ista parte adductis. ꝟ Non obstat
ratio prima:videlicet quòd qua ratione iudi-
cat concilium in causa hæresis eadem ratio-
ne debet iudicare in aliis, quia respondetur
ꝙ in causa hæresis ratio est quia tunc papa est
minor quolibet catholico: vt dicitur in.d.c.si
papa,&in glo.i.c.præsul.2.q.4.& in.c.aliorũ
9.q.3.& dicitur in.c.in fidei de hære.in.6.
ꝟ Ad illud ꝙ nõ reperitur data maior pote-
stas concilio iudicãdi in causa fidei q̃ in aliis.
respondetur ꝙ etiam non reperitur in sacra
scriptura ꝙ data fuerit facultas cõcilio iudicã
di de papa præterq̃ in causa fidei.imo potius
contrariũ:vt in.d.c.si papa.ꝟ Ad illud ꝙ ma-
ius est peccatum odio habere deum q̃ hære- D
sis.respondetur ꝙ qui odio habet deum non
ita est scandalosus ecclesiæ sicut hæreticus,
qui vt dicit tex. habent caudas colligatas: vt
in.c.excommunicamus de hære. Et sophis-
matibus suis & arte diabolica sępe opprimũt
ecclesiasticos: vt dicit tex.in.c.transferũt.24.
q.3.Item hæreticus est separatus ab ecclesia
& a fide: vt in.c.de illis ibi glo.23.q.3.quod
non est in illo qui odio habet deum,& ideo q
non est fidelis non potest esse caput fidelium.
Facit quod dicitur in .c. illud sane ea.cau.&
q.& est bonus tex.in.c.nemo quippe.83.di.
&.xi.q.3.c.pręcipue.& de vo.c.magnæ.Ideo
non absurde dr̃ ꝙ talis tanq̃ ab ecclesia præci
sus a concilio iudicatur.Item quia hæresis est
morbus contagiosus: vt in.c.resecandæ &.c.
corripiantur &.c.ecce.24.q.3.Non sic aũt est
de eo qui odit deũ:qui sibi ipsi nocet & non
inficit alios.Vnde iudas odio redemptorem
habuit cum eum vendidit & mox laqueo se
suspendit: vt in.c.qui studet.1.q.1.ꝟ Ad
illud quod arguitur de heli. respondetur
ꝙ ipse fuit punitus a deo, cuius etiam iudi
cio crimen papę reseruatur: vt in dicto ca
pitulo facta. 9.q.3. Et ad hoc potest latius
responderi per id quod dicetur infra de abia

thar in responsione ad vigesimútertiū argu. quia deus voluit ꝙ regimen transferretur in
A reges propter peccatū filiorū heli & ipsius he li. ¶ Ad illud quod dicit̄ de ratiōe naturali ꝙ dictet papā debere deponi/ & ꝙ melius sit ip sum abiici ꝙ totam gentē perire, respōdet̄ ꝙ ex crimine scādaloso papæ nō perit vniuersa lis ecclesia, quæ nūꝙ pōt errare & ꝓ qua chri stus orauit: vt in.c.a recta.24.q.1.&.c.maio res de bap. Itē nō semper ꝓ quocūꝙ crimine debet qs scādalizari nec iudicari: sicut dicim⁹ de homicidio samsonis, licet.n. alias homici diū sit de se malum, tamē interpretamur illud fuisse nutu dei factū. Ad qd̄ facit quod dicit tex.in.c.absit.xi.q.3.& in.c. in scripturis.96. di.ꝙ nō est qcq̄ sinistrū de sacerdotibus arbi trandū, multo minus igit̄ de papa. vñ nisi ap pareret hæreticus, nō est ilico procedēdū cō tra eū nec præsumendū malū de eo. nā & pe trus negauit christū & pœnitētia ductus fide lior fact⁹ est: vt in.c. fidelior.50.di. Et quo ad rationē naturalē illa magis dictat nō esse de ponēdū ne deterius inde cōtingat. & hoc oñ dūt rōnes inductæ ꝓ ista parte, quæ sunt fun datæ in rōne naturali & authoritatibus sacræ scripturæ. & authoritas illa q̄ loquit̄ de chri sto verificabatur qa nisi fuisset mortuus non
B fuisset redēptio generis humani vniuersalis. qd̄ nō pōt cōuenire in ꝓposito: quia per deli ctū papæ nō pōt perire vniuersa gēs. ¶ Ad id quod dicitur de iure positiuo, respondetur ꝙ illud quod adducit̄ loquitur in inferioribus & papa non astringitur illo.

¶ AD DECIMVMSEXTVM quod est difficile motiuum, respondetur ꝙ in proposi to nō est paritas de vno casu ad aliū: videlicet de cessione quæ fit volūtarie / ad depositionē quæ fit coacte. & ideo dicere ꝙ licet papa pos sit cedere ecclesiæ ecclesia nō pōt eū depone re, nō est iudicare papā & ecclesiā ad imparia: sed si diceret̄ ꝙ papa deponit vniuersalē ec clesiā & ecclesia nō deponit papā, tūc iudicare tur ad imparia. Et hoc nō pōt esse: quia papa non pōt vniuersalē ecclesiā destruere: vt dicit̄ in.c.cū qdā.25.q.1.& qd̄ dicit inno.in.c.inq̄ sitioni.de sen.excō.& ioā.an.in.c. nulli eo. li. Sed secūdū quid hoc nō esset absurdū/ratiōe superioritatis: qa papa est supra cōciliū: vt in c.significasti de elec.& est caput & rector vni uersalis ecclesiæ: vt in.c.nouit de iudi.& in.c. vbi periculū.§.cæterūde elec.in.6.2.q.6.oēs/ cū.c.sequēti.&.c.ad romanā el.2.Et glo.7.q.1. c.nō aūt. vbi dicit ꝙ q dicit posse esse duos pa pas vel papā nō esse caput ecclesiæ/errat con

tra illū articulū fidei & vnā sanctā catholicā
C ecclesiā &c. ¶ Nec obstat quod dicitur ꝙ nō debet eadē res diuerso iure cēseri: quia ex di uersis rōnibus pōt vna & eadē res diuerso iu re cēseri: vt dicit̄ in.d.c.cū i tua. ¶ Et similiter nō obstat qd̄ dicit̄ ꝙ cōtrariorū eadē est iuris dispositio. rñdet̄.n.ꝙ illud ē verū qñ ē eadē ra tio: sed si est diuersa rō/tunc nō est eadē iuris dispositio sed cōtraria.l.fi.ff.de calū.l.fi.§.fi.ff. de lega.3.ponit dy.in.l.1.ff.solu.matri.& an gelus insti.de iis q sunt sui vel alie.iu.in prin. ¶ Et si dicatur arguēdo a matrimonio carna li ad spirituale (vt in.c.iter corporalia de trās la.pla.) ꝙ licet etiā mulier sit subdita viro (vt 33.q.5.c.hęc imago &.c.mulierē) tñ nō iudi catur ad imparia cū viro: vt in.d.c.gaudemus de diuor. vñ sicut nō pōt mulier dimittere vi rū excepta causa fornicatiōis (vt in.c.2.de di uor.) ita nec vir vxorē: vt in.c.ex parte de spō sa.32.q.1.in cōiugio.&.q.5.si vxorē.&.c.p̄ ceptū. qa quicquid viris præcipit̄ hoc redun dat ad fœminas: vt in.c. p̄cepit.32.q.5. igit̄ eodē modo dicendū est in matrimonio spiri tuali ꝙ sicut papa pōt cedere pōtificatui & di mittere ecclesiā ita & ecclesia ꝑpter crimina pontificis potest dimittere eū. ad quod facit ꝙ qñ vir scandalizat vxorē vxor potest dimitte re virū: vt in.c.de illa & i.c.q̄to de diuor. Re D
spondet̄ ꝙ nō est in oībus par ratio de matri monio spirituali & matrimonio carnali: quia difficilius dissoluit̄ mr̄imoniū carnale q̄ spiri tuale: q carnale dissoluit̄ authoritate dei: sed spūale/authoritate papæ: vt dr̄ i.d.c.inter cor poralia. Vñ licet mr̄imoniū spirituale dissol uat̄ cōsensu & cessiōe, nō pōt solo cōsensu & cessiōe dissolui carnale: vt in dictis iuribus & c.sup eo de eo q cog.cō̄san.vxo.su.c.porro de diuor.&.l.cōsensu.C.de repu. & diuor. Facit vna rō quā adducit ioan.an.in.c.1.de renun. in.6.vbi dicit ꝙ cū arguit̄ a matrimonio spi rituali ad carnale, transit̄ in sacramentū eccle siæ ꝑpter quod ex cōsensu sequit̄ indissolubi le vinculū, quod nō est in spirituali cōiugio. Cuius dicti rōnē assignat qa spirituale cōiu giū inter prælatū & ecclesiā respicit bonū pu blicū & cōmune: si igitur insufficiēs vel inha bilis cedere nō posset/sequeret̄ malū reipub. & q̄to maior est prælatus/eo maius bonū rei publice respicit, & tanto maius esset malū. itē quia quod ex charitate institutū est cōtra cha ritatem militaret: nam si præsidens inutiliter non posset resignare, hoc ad malum & confu sionem ecclesiæ & damnum animæ præsiden tis redundaret. Carnale autem coniugiū res

picit priuatum bonum, & si confunderetur
A ipsius dissolutio, forte ipsi viro esset bo- num (quia meliorem acciperet vxorem) sed sequeretur ex hoc vniuersale malum: quia cum communiter plus ducat homines con- cupiscentia q̃ ratio, multi vxores dimitterent nec sic de prole haberetur cura vt nunc. Et hoc vltimum dicit tex. in. d. l. consensu. Vn- de ex præmissis patet magnam esse differen tiam inter matrimonium carnale & spiritua- le/& non procedere argumentum de vno ad aliud respectu dissolutionis. ¶ Cum dicitur igitur ꝙ non debent papa & ecclesia ad impa ria iudicari/& ꝙ sicut papa potest dimittere ecclesiam ita & ecclesia papam sicut dicitur de viro & vxore. respondetur ꝙ non est dare ca sum quo papa cedat pontificatui & dimittat vniuersalem ecclesiam ratione defectus in ec clesia (quia illa semper est immaculata & sine ruga: vt in. c. omnibus. 24. q. 1.) loquendo de ecclesia non repræsentatiue (vt est conci- lium/quod potest errare) sed de ea quæ non potest errare, vt dicit abb. in. c. significasti de elec. & ratione cuius papa recipit potestatem a christo: vt in. c. quodcunq;. 24. q. 1. Sed si ce dit hoc contingit ex defectu in propria perso na ipsiusmet papæ, vel quia sentit se insuffici-
B entem vel inhabilem ad gubernandum eam: sicut si vir separaretur ab vxore quia esset fri- gidus, vt in. c. fraternitatis de frigi. & male. Vnde non minus potest dici papa repudiari ab ecclesia q̃ ipse repudiare eam. Et ideo non conuenit dicere ꝙ iudicentur ad imparia eo ꝙ papa cedit ecclesiæ & ecclesia non dimittit papam: quia non est defectus in ecclesia sicut in viro & vxore, nam sicut vir propter adulte rium per eum commissum repudiatur/sic & vxor propter adulterium per eam commis- sum repudiatur. & sicut vir repudiatur quia est frigidus, sic & mulier repudiatur quia est arctata vt. d. c. fraternitatis. Quod autem ec- clesia repudiet papam, hoc fieri non potest ni si causa fornicationis spiritualis/quia papa fit hereticus. d. c. si papa. sicut. n. consummato matrimonio carnali non potest dimitti con- iunx nisi causa fornicationis, ita nec ecclesia potest dimittere papam nisi propter fornica- tionem spiritualem. i. hæresim.

¶ Sed prædictis obstat ꝙ si papa sine aliqua causa ex nuda tantum voluntate cederet, ces- sarent prædicta & viderentur omnino ad im paria iudicari. Sed ad hoc respondetur ꝙ se- cundum iura hoc non potest contingere ꝙ quis resignet sine aliqua causa saltem intrinse ca. Imo præsumunt ꝙ nullus sponte sine ma- gna causa renunciet beneficio multis labori
C bus acquisito: vt in. c. super hoc de renun. Et nullus præsumitur tam fatuus vt velit iacta- re suum. l. cum de indebito. ff. de proba. & iu- ra non fundantur super non verisimilia vt est tex. in. d. c. super hoc, & in. c. qa verisimile de præsump. ¶ Sed videtur obstare tex. in. c. 1. de renun. in. 6. cũ dicit libere. & glo. iuncto tex. ibi cum dicit maxime, quasi etiam si non ad sit insufficientia/possit si velit resignare. Sed quo ad verbum libere respondetur ꝙ intelli- gitur sine alicuius cõsensu, vt ibi, quo ad ver- bum autem maxime dicitur ꝙ non excludit alias causas.

¶ Quo ad id quod dicitur ꝙ vxor potest di- mittere virum si eam scandalizat, respondet ꝙ iura adducta loquuntur in scandalo quod prouenit ex hæresi & infidelitate viri: quo ca su etiam papa scandalizans ecclesiam per hæ resim & infidelitatem dimittitur ab ecclesia: vt. d. c. si papa.

¶ AD DECIMVMSEPTIMVM respon detur ꝙ inferioribus indicitur purgatio ratio ne scandali: vt. d. c. inter solicitudines. sed nõ est qui possit papæ indicere purgationem: quia non habet superiorem qui possit eum cogere ad se purgandum. Et purgatio papæ D de qua in iuribus allegatis, fuit facta sponte & non necessitate aliqua. Et hoc probat ille tex. in. d. c. auditum in fi. 2. q. 4. & ideo ex illis iu- ribus infertur ꝙ non possit deponi ob aliqd crimen. ¶ Ad tex. in. c. si quis super iis respon det ibi archi. ꝙ ibi gregorius vel loquitur ex humilitate vel culpabatur de hæresi. Sed do. ibi dicit ꝙ nõ fuit causa hæresis, & ꝙ gregori us scripsit ex humilitate. & idẽ dicit ibi hugo secundum eum. Facit quod dicitur in. c. nihil de præscrip. vbi dicitur de gregorio ꝙ loque batur in singulari (licet esset papa) ex humili tate. ¶ Facit ad prædicta tex. in. c. petrus. 2. q. 7. vbi dicitur ꝙ petrus querimoniæ factæ cõ tra eum cur ad gentes intrasset/non ex pote- state officii (qua potuisset dicere oues pasto- rem suum non accusent nec reprahendant) sed ex authoritate diuinæ virtutis qua genti- les acceperant spiritum sanctum respondit. Et ibi gratianus dicit cum ergo petrus potuerit ex officio repellere querelas sed noluit, non hoc exemplo prælati coguntur suscipere re- prehensiones subditorum.

¶ AD DECIMVMOCTAVVM de epi stola beati clementis ad iacobũ respondetur ꝙ aliqui tex. habent loco verbi deponatis ver

bum puniaris. Sed vtcunque sit, debet intelli
A gi a deo cuius iudicio papa est reseruatus: vt in capitulo facta. 9. q. 3. Et quòd ita intelligatur deprehenditur ex capi. electionem. 79. di. qui est tex. anacleti/ q successit statim post clementem. Item cum dicitur deponaris/ intelligitur in casu in quo potest deponi, vt in casu hæresis. quod potest deprehendi ex verbis ibi tanq̃ qui non docueris quæ ad salutẽ hominum pertinent: quod est dicere si nõ docueris quæ ad salutẽ pertinent sed hæreses & errores. Ad quod adde quod dictũ est supra in responsione ad tertium argu.

¶ Ad decimumnonum respondetur ꝙ satis est prouisum per alia remedia quando papa scandalizat ecclesiam vt supra dictum est (& maxime per viam resistentiæ) absq; eo ꝙ deponatur. alioquin idem possemus dicere in quocũq; delicto papæ ꝙ christus minus sufficienter prouiderit ecclesiæ suæ, ex quo nõ reliquit iudicem qui papã corrigeret & in eum iurisditionẽ haberet: cum tamen voluerit suũ vicariũ omnibus esse superiorẽ/ & vt quicqd voluerit soluere vel ligare possit super terrã: vt in. c. quodcunq;. 24. q. 1. &. c. nouit de iudi. cum simil. Sicut enim in ordine totius vni
B uersi quo ad esse naturæ in genere mobilium & mouentium non est processus in infinitũ nec ordinis retrogradatio sed deuenitur ad vnum quod sic omnia mouet ꝙ a nullo alio mouetur in genere illo, vt dicit aristo. sic videtur dicendum in ordine vniuersalis ecclesiæ quo ad esse disciplinæ ꝙ sit deueniẽdum ad vnũ cuius sit omnes corrigere & iudicare & qui a nemine iudicetur, qui est papa. Pro hoc est bona glo. in cle. ad nostrum de hære. quæ parificat ecclesiã militantẽ ecclesiæ triumphanti: vt sicut in triumphanti vnus summus est princeps deus/ sic & in militanti vnus præsit princeps videlicet papa, cui omnes alii obediant necesse est: vt patet in extrauaganti vnã sanctã. Nec pręscindẽdus est a corpore ecclesiæ, sicut nec caput naturale a corpore naturali: quia ab illo pendet sensus motus & virtus corporis, & sine eo corpus nõ viuit. Hinc est ꝙ christus matthæi. 18. inter membra ratione scandali abscindenda nõ nominat caput, sed membra illa cum quorũ abscisione stat vita sensus & motus corporis. a papa autem pendet post deum salus vniuersitatis fideliũ: vt in allegato. c. si papa. 40. di. Et q̃tumcunq; papa sit caput ecclesiæ, nõ efficitur malis moribus membrũ putridum: quia non potest totum corpus vniuersalis ecclesiæ inficere, non permittente hoc spiritu sancto/ quo ecclesiæ
C corpus & viuit & vegetat & a quo salus eius principaliter dependet: quia christus est pollicitus se semper cum corpore suo mansurũ/ dicens ego vobiscum sum vsq; ad cõsummationẽ seculi, matth. vl. Et pro ista ecclesia christus rogauit: vt in. c. a recta, 24. q. 1. & ideo lãguescente capite membra non inficiũtur. Ad quod adde quod dictum est in respõsione ad decimum argu.

¶ Ad vigesimum contrarium respõdetur ꝙ regula illa habet locum in iis quorum dissolutio dependet a potestate contrahentis: sicut est in contractibus, q solo consensu conficiũtur & contrario cõsensu dissoluuntur. l. sicut C. de act. & obli. l. 1. C. quãdo liceat ab emp. rece. Sed in iis quorum dissolutio non dependet a potestate partis, nõ potest quid eodẽ modo dissolui quo colligatũ est, vt est in proposito: quia postq̃ quis electus est in papam, non habet vltra aliquem in superiorem sed ipse est omnium supremus: vt in sæpe allegato, c. licet. Et ideo q̃uis matrimonium carnale contrahatur nudo consensu non dissoluitur nudo consensu: quia non depẽdet a coniugibus dissoluere quod dei volũtate coniunctũ est. quos enim deus coniunxit homo non separat. c. quos deus. 33. q. 2. & rationem assi
D gnat glo. in. c. qua propter. 27. q. 2. Sic dicendum est & in matrimonio spirituali. Et idem videmus in ordinibus & in baptismo: quia sacramenta semel habita nunq̃ amittuntur. c. q. 1. quod quidam. Ad idem facit tex. in cap. licet &. c. magnæ de vo. & quod dicitur in. c. statuimus de regula, & in. c. 2. de transla. prælа. Et istas & similes fallentias ponunt glo. & doc. in. d. c. 1. de regu. iu. ¶ Ad illud ꝙ eius est destituere cuius est instituere, respondetur ꝙ illud pcedit in subiectis dispositioni iuris cõmunis: vt dicit abb. in. d. c. cum ex iniunctо. papa autem est supra ius: vt sæpe allegato. c. proposuit de concess. præben. Item cardinales non proprie instituunt papam: sicut nec canonici qui eligunt episcopum possunt deponere eum: quia hoc spectat tantum ad papã: vt in. c. 1. &. 2. de transla. præla. &. c. ꝙ translationem de offi. lega. ¶ Ad id quod dicit. s. tho. de rege, respondetur ꝙ habet superiorem cũ efficitur tyrannus: ideo potest amoueri. facit quod dicit in. l. si cũ cornelius. ff. de solu. Sed non est dare superiorem papæ, vt sæpius dictum est: ideo est dei iudicio relinquendus. c. facta. 9. q. 3. &. c. nemo cum simil.

¶ Ad vigesimumprimum de exemplis maio

A rum respondetur ꝙ licet multi reperiantur
depositi, illi aut non erant indubitati pontifi-
ces aut de facto & non legitime fuerunt de-
positi. Non enim est per exempla iudicandū
(vt in. c. de quibus ibi bona glo. de hoc. 20.
di. l. nemo. C. de sen. & interlo. omnium iudi.
l. sed licet. ff. de offi. præsi. c. cū ex iniuncto de
hære. c. magnæ in verb. trahitur in exemplū
de vo. c. ex merito. 6. q. 1. l. de quibus ibi glo.
ff. de. ll.) nisi quo ad deū & p euitādo peccato:
vt dicit glo. in authen. vt omnes obe. iudi. §.
1. colla. 5. Vbi enim est ratio non attendun-
tur exempla: vt dicit tex. in. c. sana. 9. di. Pro-
pterea dicit cardi. in. c. venerabilem de elec.
ꝙ licet multa ingenia laborauerint inuestigā
do initiū monarchiæ terrestris & de monar-
chia prodierint multi libri, nulla tamē dispu-
tatio potest esse minus vtilis. Et ideo argumē
tum ab exemplis chronicarum non est om-
nino solidum: quia multæ impressiones &
violentiæ fuerunt factę ab imperatoribus cō
tra pontifices. ¶ Ad id quod dicitur de ioāne
12. qui legitur congregato concilio deposi-
tus & suffectus leo, respondetur ꝙ cōstat hoc
etiam de facto actum fuisse. vnde & postea
restitutus fuit, congregata synodo romæ/ vbi
& leo & omnia eius gesta dānata sunt: vt pa-
B tet apud vincen. historialem li. 25. c. 86. non
multo post autem in adulterio depræhensus
confossus interiit. Alii dicunt eum nutu dei
periisse, vtpote qui tantum dei iudicio depo
nendus reseruabatur. Sunt etiam qui dicant
eum malis artibus pontificatū occupasse. fue
runt enim gesta illorum temporum negligē
tia scriprorū non parum cōfusa: vt legitur in
eius vita apud historicos. Et de similibus exē-
plis vide car. de turre cre. in. 2. li. c. 103. ¶ Itē
potest dari alia responsio ꝙ in casu nostro nō
deficit ius, quia habemus iura ꝙ papa a nemi
ne potest iudicari nisi fiat a fide deuius: vt in
d. c. si papa.
¶ Ad vigesimumsecundum respondetur ꝙ
non valet consequentia/ potest aliqua ex cau
sa resisti papę ergo pōt deponi, qa resisti sem-
per potest quādo præciperet aliquid quod es-
set peccatum lege diuina (vt in. c. iulianus. &
cap. qui resistit. xi. q. 3.) & tamen non potest
deponi nisi in casu hæresis: vt in. d. c. si papa.
¶ Ad vigesimūtertium respondetur ꝙ chri-
stus non fuit subiectus iurisditioni pilati vel
cæsaris nisi inquantum ipse voluit. vnde isaię
53. dicitur oblatus est quia ipse voluit. ¶ Ad
id quod dicitur de constantino, respōdetur ꝙ
tex. nihil dicit de papa ꝙ subiiciatur impera-
tori. Imo ibi potius dicitur contrarium in. d. C
c. constantinus. nam potestas papæ est a deo:
vt in. c. in nouo. 21. di. cum concordan. ¶ Ad
illud de paulo respondetur ꝙ ex hoc ꝙ ap-
pellauit ad cæsarem, non designatur ꝙ cæsar
esset eius iudex sed potius illius a quo fuerat
iniuria affectus/ & tanq̄ actor voluit sequi fo
rum rei. c. cum sit de foro compe. cum simil.
¶ Ad illud de abiathar respondetur ꝙ illud
fuit factum dei volūtate, qui hoc futurū præ-
dixerat: vt legitur ibidem. 3. reg. c. 2. vbi dicit
textusmet illud factum vt impleretur sermo
domini quem loquutus est super domū heli
in silo. Et ibi supplet glo. nico. scilicet ꝙ eiice
retur a sacerdotio, vt habetur. 1. reg. 2. Item
vt dicit ibi glo. abiathar sacerdotio expulsus
non tamen occisus/ significat iudæos: quorū
sacerdotium licet sit abolitum, ipsi tamē pro-
pter eos qui in fine mūdi ex eis crediturі sunt
deleti non sunt.
¶ AD VIGESIMVMQVARTVM
de glo. in. c. si papa est supra responsum. Ad
illud quod dicitur ꝙ & episcopi sunt tantum
a deo iudicandi sicut papa/ & nihilominus
sæpius reperiuntur & in concilus & a pontifi
cibus depositi, ergo. c. nemo & seq. sonātia ꝙ
nemo iudicat papā intelligūt in foro conscię
tiæ. respōdet ꝙ non obstat. Et primo quo ad D
tex. in. c. accusatio cum dicit ꝙ episcopi a deo
iudicantur, respondetur ꝙ ibi per iudiciū dei
intelligitur iudiciū ecclesię, & perinde est di
cere ꝙ iudicantur a deo atq; dicere ꝙ iudicā-
tur ab ecclesia: vt in. c. ꝙ suspecti. 3. q. 5. ibi
iudicia diuina id est ecclesiastica. Et si dicatur
quare nō sic exponi debet in iuribus quæ lo-
quuntur de papa, respondetur tum quia non
habet superiorem. tum etiam quia iura clare
dicūt ꝙ in foro iudiciali non iudicat a quoq̄
sed dei iudicio reseruat: vt in. c. nūc aūt 21. di.
cū simil. ¶ Ad illud qđ arguit de. c. cito turpē
ex grauitate pœnæ, rn̄detur duobus modis.
primo ꝙ illud de quo ibi fit in detestationem
criminis, nō ꝙ mai⁹ sit delictū simoniæ q̄ ido
latriæ. Et hoc patet ex eodē tex. vbi appellat
crimen inexpiabile, & tamē in hoc seculo qđ
libet peccatū mortale est remissibile & expia
bile. de pœni. di. 7. nemo. Et reperitur in ve-
teri testamento sæpius maximas pœnas infli
ctas fuisse p minori delicto: vt patet de mur-
muratione populi nu. 14. & de anania & ei⁹
vxore act. 5. & 12. q. 1. dilectissimis. & sic de
similibus. Vel secundo respōdetur ꝙ ibi tex.
loquitur in simonia quæ est proprie hæresis:
quia giezi voluit emere gratiā spiritussancti

pecuniā, et ideo errauit in fide committendo
A in iis quæ sunt prohibita quia simoniaca: vt in.c.ex parte de offi.delega.& supra dictū est in arti.vtrum electio papæ per simoniā facta teneat/ & an papa illaqueetur crimine simoniæ.

¶ Ad argumētum a simili de archiepiscopo qui iudicatur a concilio prouinciali, respōdetur ꝙ non est omnino simile de archiepiscopo & papa: quia a concilio prouinciali potest recurri ad papam/ & archiepiscopus habet superiorem: vt in.c.quanuis.c.multū &.c.dudū cum sequē.3.q.6.& tex. de archiepiscopo in c.graue de præbē. Sed secus in papa: vt in. §. patet.3.q.1.&.c.licet de elec. Item responderi potest alio modo ꝙ ibi in.d.c.sicut fuit iudicatum ex commissione & auctoritate papæ vt dicit ibi hugo & refert do. ¶ Vel tertio (vt dicit ibi glo.) conciliū potest cognoscere sed non iudicare de causa archiepiscopi. Et ideo sumitur ibi per glo. argumētū ꝙ conciliū generale potest cognoscere de causa papæ sed non iudicare. Et idem videtur sentire glo. in ca. mandastis.2.q.4. Licet in causa hæresis sit glo. in contrarium.c.nemo.9.q.3.& dicit inno.in.c.ex parte de verb.sig.& archi. & alii in c.in fidei de hære.in.6.& dicitur in loco suo.

¶ Item quarto respondetur ꝙ concilium aut
B iudicat de persona archiepiscopi ad effectum admonendi ipsum archiepiscopum vt se corrigat & emendet/ & via cuiusdam denuntiationis vt ipso postmodū se non emendante causa deferatur ad papam. & hoc modo poterit, & ꝑcedit quod dicitur in.d.c.sicut. Aut ad finem iudicandi personam archiepiscopi. & nullo modo potest, vt i.d.c.graue: & sentit ibi alex.in.d.c.sicut. Et non obstat nec procedit argumētum a simili ab archiepiscopo ad papam per præmissa. Quando autem possit appellari ab archiepiscopo ad concilium ꝓuinciale, vide ibi in.d. ca. sicut & in.c. multis 17.di. & in.c. primates.2.q.1. Et ibi tradunt doc.ꝙ nec episcopus potest dānari per primates nisi ex commissione papæ: vt dicit ibi do. tex. tñ ibi probat contrarium qñ rite proceditur per primates: alias retractatur de facto eorū sententia per synodū. vide ibi glo.& doc.

¶ Ad vltimum respondetur ꝙ lex si cum cornelius &.c.ne quis/ loquuntur quando facultas reuocandi actum dependet a nuda voluntate agētis: vt est in domino constituente ꝓcuratorem: qui potest illū reuocare, vt dicit in.c.mandato de procu.& in.c.2.eo.ti.in.6. ¶ Ad illud de.c.ne quis/ respondetur ꝙ procedit in eo qui habet facultatem retinendi gladiū: sed in proposito non est in posse concilii retinere facultatem supremam pontificis quā non habet, nō negatur tamen quin ꝑ viā monitionis & alia remedia supra dicta possit ei resisti, sed non deponi. ¶ Nec concludit in proposito illud quod subiicitur/ ꝙ vbi deficiunt magistratus redimus ad ius primæuū naturale: quia istud si militaret in papa, ita haberet locum quando esset corrigibilis sicut quando esset incorrigibilis: quia nunꝗ habet superiorem: vt in.c.licet de elec.& eius causæ reseruantur dei iudicio: vt in. c. aliorum.9. q.3.cum simil. ¶ Et quo ad id quod dicitur de saule, etiā ipse fuit punitus dei iudicio (vt patet.1.reg.31.) & non depositus. C

EX HIS apparet absoluta quæstio ista. Ex quibus cōcluditur ꝙ papa pro crimine quocūꝗ etiam notorio & scandalizante ecclesiam & de quo est incorrigibilis modo non sit crimen hæresis non potest deponi. Et vltra predictos doctores supra pro ista parte adductos, alios idem tenentes adducit cardi. de turre cre. in.2.li.c.93.in fi. videlicet hugonem de sancto victore, dictū albertum, alexandrū de ales, bonauenturam, petrum de tarentasio/ innocentium quintum in quarto/ dictum vlricū in summa/ ricardum de media villa in quarto/ petrū de palude patriarcham ierosolymitanū/ herueū & alexandrum de alpidio in trac.de eccle.po.itē inno. ostien.ioannem an. guidonē/ archidiaconū. D Qui omnes volunt papam verū & indubitatum extra casum hæresis strictissime sumptæ nullum in terris iudicē habere superiorē, sed tantum deum in cœlis cuius vices ipse gerit in terris.

¶ Et si bene aduertatur, ista est cōmunis omnium scribentiū opinio/ quicquid dixerit decius in quodam suo cōsilio nouiter impresso numero.151.incipiēte maximi ponderis. Et ꝙ ista sit cōmunis, vltra alios supra adductos tam theologos ꝗ canonistas etiam ostendūt omnes præcipui doctores canonistæ, cum dicunt ꝙ papa non potest ab aliquo iudicari nisi pro hæresi: vt voluerunt maxime inno. in c.ex parte de verb.sig. ioan.an.anto.& car. & idem ioan.an.post ostien.& anto. de bu.car. & alii in.c.proposuit de concess.præben. Et aliqui idem replicant in.c.licet de elec.& in. c. in fidei de hæreti.in.6. Et licet nō ponant istā quæstionem in forma (videlicet quid quādo papa est incorrigibilis de crimine notorio scādalizante ecclesiam) tamen recte intuēti hoc

A volũt, ex quo excludunt omnes alios casus & tantum casum hęresis ponunt in quo posſit procedi contra eum.

¶ Adde tamen vnũ ꝙ incorrigibilitas interdũ colligitur ex verbis non directe & expresſe sonantibus incorrigibilitatẽ, sed solũ tacite & per indirectũ. Hoc cõsuluit car. consi. 53. incipit proponebatur casus: vbi dicit ꝙ clericus quidam poterat dici incorrigibilis ex eo ꝙ confitendo se voluisse dare castrũ sancti angeli vni colũnensi qui cũ viris armatis ingrediens faceret tumultum, dixit ꝙ res habuisset effectũ si non fuisset vilitas animi vnius illorum qui fuerant requisiti/ & obiurgabat reuelatorem de vilitate animi: nam per hæc verba ostendebat se non pœnitere: ergo erat incorrigibilis. Et illud dictũ refert feli. in. c. rodulphus. in. 27. col. versi. lltima primo.

VTRVM autẽ sint alii casus in quibus concilium possit iudicare de papa vltra hęresim: schisma/ idolatriã & similes causam fidei concernentes, vide gerson in trac. de auferi. pa. ab eccle. in. 19. cõsideratiõe vbi ponit sex alios casus, de qbus dictũ est supra vbi agitur de exceptio. quæ opponuntur cõtra papã/ vel ibi de quibus potest accusari.

¶ Et ex his apparet quid dicendũ si papa pasſim committit vsuram & permittit alios pu-

B blice eã exercere & approbat contractus vsurarios ex quo scandalizatur ecclesia. patet. n. ꝙ non potest statim per concilium deponi sed debet prius moneri, si autem non desistat nec reuocet similes contractus, poterit interrogari an credat ꝙ exercere vsurã & facere similes contractus vsurarios sit peccatum necne. Et si teneret vel assereret non esse peccatum & posse fieri similes cõtractus sine peccato, tunc ex quo & lege diuina & humana vsura est interdicta poterit tanq̃ hæreticus & de fide male sentiẽs iudicari: vt probat tex. in cle. 1. de vsu. qui est conciliaris. Et idẽ posſumus dicere in similibus casibus (in quibus post monitionẽ & perseuerantiam sentiret illud quod generat & est peccatũ non esse peccatũ) ꝙ posset procedi contra eũ tanq̃ de hæresi suspectum vt supra dictum est/ & posset vt pertinax damnari ex quo non resipiscit.

¶ Articulus .13.

SED QVIA dictum est quando & ex qua causa posſit papa deponi, quæro quot testes sufficiant cõtra papã? Glo in. c. præsul. 2. q. 5. dicit ꝙ duo, & ad hoc consueuit allegari singularis. Et subiungit eadẽ glo. in hoc papam esse deterioris conditionis, quia ipse sine comparatione creatus est maior aliis & ideo sine spe veniæ condemnandus est vt diabolus, de pœniten. di. 2. principium. Sed

C in contrariũ facit tex. ibi, quia si in cõdemnatione cardinaliũ requiruntur aliquando. 72. aliqñ. 64. aliqñ. 27. ad minus, multo magis videretur idem dicendum in papa: argu. eorum quæ ponuntur in. c. fœlicis de pœnis & cle. 1. eo. ti. Et ex ista ratione per illum tex. dixit aug. de ancona in trac. de po. pa. q. 5. ar. 5. ꝙ tex. in. c. præsul habet locum etiam in papa quicquid dicat glo. ibi, quam dicit procedere in casu quo papa impeteretur de hæresi quæ esset ita aperta & manifesta ꝙ non posset aliqua tergiuersatione celari. Et cũ eo transit etiã feli. in. c. per tuas de maiori. & obe.

¶ Quibus non assentior: cũ ille tex. patiatur varios intellectus, quos ibi & in. d. c. per tuas ponunt doc. & supra retuli in quæstione qui præferantur in concilio/ cardinalesne an patriarchæ. tum etiam quia restrictio quę datur ad glo. nõ videtur bona: quia si hæresis est notoria/ non indiget testibus ad cõuincendum papam aliter: quia sufficit notorio ꝙ allegetur: vt dicit glo. reputata singula. in cle. appellanti de appel. & doc. in. c. 2. in glo. 1. vt lite

D non contes. Vnde cũ dominus dixerit matth. 18. ꝙ in ore duorum vel trium stat omne verbum, & ioan. 8. ꝙ duorum hominum testimonium verum est (de quo in. c. in omni negocio de testi. &. 1. ioan. 5. tres sunt qui testimonium dant in cœlo &c.) testimonium duorum vel trium omni exceptione maiorũ contra quancunq; personam/ plenũ est: alioquin nunq̃ posset conuinci papa de hæresi/ si tot testes requirerentur.

VTRVM AVTEM gesta per papam depositum ante declarationẽ teneant, bal. in. c. olim de rescrip. circa finẽ videtur dicere quòd gesta ante tenẽr. Vnde dicit quòd aut papa est intrusus, & nullæ eius promissiones tenent. C. de sacrosan. eccle. l. decernimus. Aut est extrusus idest ex post facto remotus, & tunc valent quæcunq; fecit antequam priuaretur. ff. de mino. l. emilius. Ista est materia. l. barbarius. ff. de offi. præto. & cap. ad probãdum de re iudi. cum similibus.

A

DOMINICI IACOBATII CARDINALIS . S. CLEMENTIS : DE CONCILIO LI . DECIMVS.

C

¶ Articulus .1.

VLTERIVS quia clarum est ꝙ a concilio recte appellatur ad papam (vt est tex. in. c. cuncta per mundum .9. q. 3. & in. c. sicut excellentiam. 23. q. 4. & 2. q. 6. ca. ad romanã) quæro vtrum etiam a papa possit appellari ad concilium? Videtur ꝙ iste articulus hodie superflue examinetur (vt patebit ex infra dicẽdis) sed ad ostẽdendũ ꝙ absq; aliqua declaratione nõ licebat ad cõcilium appellare/arguam ad vtranq; partem. Nec ab re hoc fiet/ad ostẽdendum ꝙ qui declaratoriam ediderunt non nudam voluntatem sed veritatem secuti sunt. Et erit vtile ad excitandũ ingenia: sicut in simili facit ioã. an. in. c. 1. de renun. in. 6. vbi examinat ad longum vtrum papa posset renuntiare papatui
B seclusa illa constitutione cap. 1. de renun. in sexto.

¶ Et videretur dicendum ꝙ sic. Primo quia cõcilium videtur esse maioris authoritatis q̃ papa solus. Quod probatur, quia in concilio generali non solum interest papa sed omnes prælati orbis: vt in. c. 1. & per to. 17. di. & per concilium repræsentatur tota ecclesia vniuersalis: vt patet act. 15. &. 15. di. ca. sicut in fi. & supra sæpius dictũ est. item in concilio constantien. fuit declaratũ ꝙ quilibet etiã si sit papalis dignitatis tenetur obedire concilio. Sed nulli dubium est quin tota ecclesia simul iuncta cum capite suo/ sit maioris authoritatis q̃ solus papa, igitur. Probatur assumptum: quia potestas clauium fuit data toti ecclesiæ ita ꝙ per papam exerceretur tanq̃ per caput ecclesię: vt in. c. manet. 24. q. 1. & in. c. ita dominus 19. di. cum simil. Et ꝙ sit maioris authoritatis probatur, quia constitutio totius cõcilii in quo papa pręest est maioris authoritatis q̃ solius papæ: vt in. c. 1. & ibi archi. 20. di. Sed sic est ꝙ appellatio est de minori ad maiorẽ prouocatio: vt patet ex diffinitiõe ipsius data per abb. in ru. de appel. & per summistas in ti. de appel. &. 2. q. 6. anteriorũ cũ simil. igiť. Alioqn si aliter diceretur, videreť ꝙ deus deseruisset fideles: quia non esset qui eos appellantes releuaret. quod est contra illud quod dicitur ad hebrę. 13.

¶ Secundo quia solus papa potest errare & esse hæreticus: vt. 40. di. si papa. & insufficiẽs ad regimen papatus: vt in. c. 1. de renun. in. 6. Sed ecclesia vniuersalis non potest errare: vt ĩ. c. a recta. 24. q. 1. & ĩ. c. maiores de bap. Ideo conueniens est ꝙ ab eo qui potest errare appellari possit ad eum qui non errat: quia appellatio est prioris sententiæ impugnatio & reformatio: vt patet in dicta diffinitione. Igitur.

¶ Tertio faciũt pro ista parte omnia illa motiua quæ adducuntur cõtra papam in arti. an concilium sit supra papam.

¶ Quarto adducitur illud quod fuit statutũ in cõcilio calcedonen. ꝙ ab electa synodo nõ appelletur, & in toletano concilio/ vt a sentẽtia synodi non appelletur. D

¶ Quinto arguitur a simili. sicut enim idem est consistorium episcopi & capituli in quo episcopus vt prælatus præsidet, pariformiter videtur idem consistorium cõcilii & papæ in quo papa præsidet. Sed sic est ꝙ de gestis in capitulo in quo episcopus vt pręlatus pręfuit non appellatur ad episcopum: vt in. c. a collatiõe de appe. &. c. 2. de cõsue. Ergo de gestis in concilio in quo papa præfuit/non erit appellandum ad papam. & si non ad papam, ergo quo ad remedium appellationis papa est minor concilio. ergo debet posse appellari a sententia papæ ad concilium: quia non est dare alium superiorem. d. c. si papa. 40. di. facit tex. in cap. licet in fi. de elec. &. §. patet 3. q. 1.

¶ Sexto sic. sicut ab archiepiscopo appellatur ad synodum prouincialem in quo archiepiscopus præsidet, ita si appellatur a papa qui præest concilio generali/appellandum est ad concilium. Quòd autem ab archiepiscopo appelletur ad concilium prouinciale, ostẽdit tex. iuncta glo. in. c. multis. 17. di. & tex. iũcta glo. in. c. sicut. 2. q. 7. & est tex. bonus in. c. primares. 2. q. 1. in fi. vbi si primates male condẽnant episcopum, eorum sententia retractatur

A per synodū,& glo.in.d.c.a collatione. Quòd autem idem dicendum sit de papa, ostēditur a simili sicut supra proxime dictum est. ¶ Ad quod facit ꝙ act.25. paulus quantumcunqꝫ haberet potestatem ligandi & soluendi pari consortio cū petro (vt in.c. loquitur. 24.q.1. &.c.in nono.21.di.) tamen cum festus quęsisset ex eo an vellet remitti ierosolymam & ibi iudicare &c. respondit ad tribunal cæsaris sto, & iterum cæsarem appello. Si igitur paulus appellauit ad cæsarem, cur non eodē modo licet appellare ad concilium.

¶ Septimo quia a sententia concilii non potest appellari. vnde in cōcilio aphricano carthaginen. vbi præfuit augustinus, patres scribentes celestino papæ/dixerunt non recipiēdas appellationes a concilio, quia ita statutū fuerat in concilio niceno. Quod corroboratur quia a dei præcepto nō appellatur: sed canones editi in cōciliis a sanctis patribus/sunt editi instinctu spiritussancti: vt est tex. in ca. violatores.25.q.1. & tex.in.c. maiores.24.q.1. Imo tex.in.c.cōtra statuta.25.q.1. dicit cōtra statuta patrum aliquid condere vel mutare nec huius quidem sedis potest authoritas &c.& est tex. zozimi papæ. ergo si ab eorū constitutionibus non licet appellare, consequenter nec a conciliis appellare licebit. Et si

B a concilio non licet appellare, sequitur ꝙ sit maius: merito igitur si a papa sit appellandū/ appellari poterit ad concilium.

¶ Octauo concilia dederunt authoritatem sedi apostolicæ saltem secundario: vt dicit tex. iuncta glo.in.§.hinc etiam.17.di.& glo.3.q.6.dudum.& dixi plene supra in propria quęstione. vnde sequitur ꝙ concilium sit maioris authoritatis q̄ papa: alias non potuisset dare potestatem. quia nemo dat quod non habet: vt in.c.daibertum.2.q.7.&.c.quod autem de iure pa. Ad hoc tex.& glo. in.c. inferior. 21. di.&.c.cum inferior de maio.& obe. Ergo videtur quòd a papa ad concilium legitime appelletur.

¶ Nono probatur per tex.in. c. cum ex literis de in integ. resti. vbi contra sententiam papæ datur restitutio in integrum,& ibi dicitur non negamus sententiam romanæ sedis posse in melius cōmutari. Ad idem tex.in. c. sententiam.35.q.9.&.c. veniam ea.cau. &.q.&.c.cum olim de re iudi. Ergo si tanq̄ erronea & male lata cōmutatur, potest retractari. Sed hoc non potest ab aliquo melius fieri q̄ a concilio. tū quia velatus error facilius inuestigatur a multis q̄ a paucis,& sic facilius in cōcilio generali.c.de quibus.20.di.c.prudenti iā de offi.delega.C.de fideicom.l.fi.&.C.de ingenuis & manumis.l.2.tum etiam quia papa in rebus arduis in quibus dubitat, congregat generale concilium & illi se submittit: vt in.c.de eo.50.di.96.di.c.bene quidem.35.q.5.in.c. ad sedem. ¶ Item papa dum efficaciori modo vult aliquid constituere contra vitia/curat vt omnes in concilio existētes sententias subscriptionesqꝫ proprias accommodent. 35.q.9.c.quod quis. Similiter cū contra delinquentes non habet vltra quid faciat, pro potiori remedio habet congregare ecclesiam aduersus eosdem.xi.q.3.c.præcipue ad fi. Videmus.n. ꝙ etiam quando papa non citata parte nulliter & de facto ꝑcedit & facit iniustitiā, quod minus recte fit retractatur/disputat glo.in extrauaganti rem nō nouā. & faciunt quæ dicūtur per abb.in cle.1.in fi.de proba.& ludo.cō si.350.& quæ dicuntur in.c. cum olim de re iudi.

C

¶ Decimo probatur sic. nō licet appellare ab illo iudicio quod est vltimū & supremū/quasi examinans oīa alia. sed iudicium concilii est huiusmodi: vt patet per augu. in epistola ad glorium & eleusium & fœlicem grammaticum. Et si ab eo nō appellatur, bene ad ipsum tanq̄ supremum prouocatur. est enim gradatim appellandum: vt in.c.dilecti de appel. Super quo vide quod dico in responsione ad vigesimum contrarium/in arti. an papa sit maior concilio. vbi respondetur ad authoritatē augustini. D

¶ Vndecimo pro hoc adducitur tex. in.c.1. in.§.solent. ff. quando appellan. sit. vbi licet præses sit de ordine, tamen si appellatur ab ordine/appellatur ad præsidem. a pari licet papa sit præsidens concilio, si ab eo appellatur/ poterit ad concilium appellari. vide glo. in. d.c. a collatione de appel.

¶ Duodecimo probatur per tex.in.c. legimus 93.di. vbi hiero. dicit ꝙ orbis est maior vrbe, & ibi glo. colligit argumentum ꝙ statutum concilii præiudicat statuto papæ si sibinuicē contradicant. Si ergo concilium est maioris authoritatis q̄ papa solus, merito ab eo appellari poterit ad concilium.2.q.6. anteriorum. ¶ Quod etiam probatur ex authoritate apostoli ad gala.2.& transsumptiue in.c. paulus el.2.q.7. vbi dicit tex. ꝙ paulus reprahēdit petrum quia inducebat suo exēplo alios ad iudaizandum. nā cum primo comederet cū gentibus/& non discerneret inter cibos sicut discernebant iudæi: postea cum venissent an-

A tiochiam quidā a iacobo iudæi, subtrahebat se a gentibus & discernebat inter cibos sicut faciebant iudæi. & ideo paulus eū repræhendit. Et subiungit ibi tex. ꝙ hoc paulus non fecisset si se parem petro non cognouisset. Et ad idem tex. in. §. iᵉ paulus ea cau. &. q. Vnde quod vni conceditur, bene debet concedi vniuersali ecclesiæ. posset. n. contingere casus in quo papa turbaret vel cōfunderet vniuersalis ecclesiæ statum: quo casu si ab eo nō posset appellari/ posset ecclesiā & omnia subuertere, quod non est dicendum, cum in arduis maxime concernentibus statū vniuersalis ecclesiæ debeat recurri ad concilium sicut in causis fidei: vt in. c. anastasius & quod ibi dicitur. 19. di. & in. c. sicut. 15. di. ¶ Et facit quod dicitur act. 15. vbi cum fuisset dubitatum an cōuersi ad fidem deberēt circuncidi, missum est non ad petrum tantum sed ad eum cū tota ecclesia quæ erat ierosolymis: & omnes cōmuni cōsilio declararunt non esse necessariā circuncisionem. Ergo cum opus erat recurrebatur ad concilium etiam inter illos qui erāt pleni spiritusancto & informati de potestate papæ (id est petri) & ecclesiæ. vnde merito dicendum est si ab eo contingat appellari ꝙ appelletur ad concilium.

B ¶ Terriodecimo pro ista parte facit illa authoritas euangelica matth. 18. & in. cap. nouit de iudi. &. 2. q. 1. c. si peccauerit. vbi postq̄ in fraterna correctione quis non vult audire, dicitur ꝙ si te non audierit dic ecclesiæ. Quæ authoritas etiam habet locū in papa: vt dicitur in glo. c. si papa. 40. di. & doc. in. c. ꝓposuit de concess. præben. Sed nullus est melior modus dicendi ecclesiæ q̄ p viā appellationis: ergo a papa appellatur ad conciliū, attento maxime ꝙ iudicat de papa iuxta. d. c. si papa.

¶ Quartodecimo adducitur ꝙ ea quæ sunt iuris naturalis princeps siue papa non potest tollere. cle. pastoralis. c. quæ in ecclesiarū cūmateria de consti. §. sed naturalia insti. de iure na. gen. & ci. Sed sic est ꝙ appellatio est quædam defensio: vt in. c. cum inter de excep. & in. c. significauerunt eo. ti. Defensio autem est de iure naturali. l. & vim. ff. de iusti. & iu. l. sententiam. §. qui cum aliter. ff. ad legem. aquil. &. c. significasti de homi. & d. cle. pastoralis. Si autem diceremus ꝙ non liceat a papa appellare ad concilium, esset tollere defensionē: quia ad nullum alium potest a papa appellari: quia nullum habet superiorem: vt in. c. licet de elec. &. d. §. pater. 3. q. 1.

¶ Quintodecimo hoc videtur decidere aug. in epistola ad glorium & eleusium. vbi inter C cætera contra quosdam donatistas qui fuerāt reprobati & quidā cecilianus episcopus absolutus per sententiam melchiadis tūc romanæ vrbis episcopi & quorundā aliorum collegarum ab imperatore ad donatistarum preces deputatorum, sic inquit. Quòd si diceretur malos & peruersos fuisse iudices, quæ vox est omniū malorum litigatorū cum fuerint etiam manifestissima veritate superati & c. Et subdit. ecce putemus illos episcopos qui romæ iudicarunt non bonos iudices fuisse: restabat adhuc plenarium vniuersalis ecclesiæ concilium, vbi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, vt si male iudicasse conuicti essent/ eorum sententiæ soluerentur. Ex qua authoritate infertur ꝙ a sententia romani pōtificis vel quam ecclesia tulisset cum summo pontifice/ potest haberi recursus ad conciliū: & per ipsum conciliū sententia papæ reprobari potest si conuincitur iniusta. Facit quod legitur & notatur in. c. anastasius. 19. di. & in c. cū aliquis. 24. q. 3. ¶ Et si dicatur ꝙ in casu prædicto papa cognouit ad instantiā imperatoris & tanquā ex delegatione eius: vnde fuit postea appellatum ad imperatorem. Respondeť ꝙ ex quo imperator scripsit papæ de pertinentibus ad ipsius met papæ iurisditionē, po- D tius videtur iurisditionē eius excitasse q̄ potestatē delegasse: vt dicitur in. c. licet de offi. ordi. & ideo ibi aug. in. d. epistola in. 2. col. appellat illud iudicium ecclesiasticū. Nec obstat ꝙ fuit appellatum ad imperatorem: quia de facto illud processit, nec aug. hoc ibi approbat. Et in istis conciliis multum valet cōsuetudo & authoritas sanctorū. Nam vt dicit idē aug. in li. de fide christiana (& est tex. in. c. catholica. xi. di.) catholica ecclesia per orbem diffusa tribus modis probatur existere. quicquid enim in ea tenetur, aut authoritas est scripturarū aut traditio vniuersalis aut certe propria & particularis institutio: sed authoritate tota constringitur, vniuersali traditione maiorū nihilominus tota. Ad idem tex. eiusdem aug. in. c. omnia. 27. di.

¶ Sextodecimo facit ꝙ cōciliū habet superioritatē etiā contra papā: vt. d. c. si. papa. 40. di. & in. c. anastasius. 19. di. & dicit glo. in. c. sicut 15. di. Et in cōcilio cōstantien. dicitur ꝙ quilibet etiā papatus dignitate præfulgēs teneť cōcilio obedire. quod cōuinciť ratione: qa ptās ecclesiæ in isto vel illo papa moritur, sed in concilio & in tota ecclesia non moritur. pro hoc. c. si gratiose de rescrip. in. 6. ¶ Et si dicať ꝙ. c. si

A ꝙ.c.si papa cum aliis concordan. supra adductis loquuntur in causis fidei in quibus concilium est supra papam: & merito tunc admitti posset in tali causa ꝙ a papa appellarẽ ad concilium, vt voluit abb.sicu. in allegationibus incipien. qm̃ veritas &c. in decima ratione. Posset videri prout ẽt ipsemet abb. respondet in disputatione quæ incipit cpus in secunda.q. ꝙ hæc specialitas ꝙ tantum in causa fidei conciliũ sit supra papam, non probatur iure diuino. Nõ enim legitur ꝙ in causis fidei deus dederit ecclesiæ vel conciliis maiorem potestatem q̃ in aliis causis vel q̃ papæ. nã christus in translatione potestatis vsus est verbis generalibus: & ante passionẽ matt. 16. cum dixit petro/tu es petrus & super hãc petram ædificabo ecclesiam meam. quod est dicere super istum articulum fidei quem confessus es rñdẽdo me esse christum filium dei viui/ędificabo ecclesiam meam: vt notat glo. in.c.ita dominus. 19.di. Et post resurrectionem cum christus fecit petrum principẽ (vt notatur in.c.considerandum/ & in.c. fidelior 50.di. & in.c.in nouo.21.di) dixit pasce oues meas ioan.vl. Similiter & ante passionem generaliter loquendo dedit eis potestatem (vt habetur matthæi. 18.) dum dixit apostolis B si peccauerit in te frater tuus &c. & postea subiunxit tamen dico vobis quodcunq; ligaueritis super terram erit ligatum & in cęlis, & quodcunq; solueritis super terram erit solutum & in coelis. Et post resurrectionem cum eandem potestatem recensuit, insufflauit primo in apostolos & dixit accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis, vt habetur ioan.20.&.c.significasti de elec. Demum in assumptione cum dedit oĩbus exercitium dixit ite & prædicate euangelium omni creaturæ matth.vl.& marci vl. in pentecoste vero per missionem spiritus sancti omnia confirmauit. Vnde ex pręmissis apparet ꝙ generaliter fuit data potestas nõ plus petro q̃ ecclesiæ vel apostolis vel econtra, nec magis in causis fidei q̃ in aliis. Cũ ergo ecclesia vsa sit hac potestate in causa fidei etiam supra papam, sequitur ꝙ & in omnibus aliis arduis vbi papa iudicio vniuersali erraret/ vti potest: qa qui potest maius (videlicet in causa fidei) multo magis quod minus est. e. ex parte el.2.cum simil.de deci. Si ergo concilium repręsentans vniuersalem ecclesiam (vt sæpius dictum est) iudicat de papa in causa fidei (vt in.d.c.si papa & dicitur in.c.in fidei de hære.in.6.post archi.) sequitur ꝙ ptãtem recipit a deo, a quo est omnis potestas.23.q.2. C e.quid culpatur. facit illud euangelicum nõ haberes potestatẽ aduersus me vllam nisi tibi datum esset desuper. Ergo sequitur ꝙ concilium habens ptãtem vel quod vtitur ista ptãte in papam est superior ex præmissa authoritate christi. & consequenter a papa ad concilium appellari potest. Facit quod dicitur in.c. cum inferior de maio.& obe.

¶Decimoseptimo facit ꝙ secũdum aug. bonum commune præfertur cuilibet bono priuato.c.bonæ el.1.de postu.prælа.c.licet de regula.7.q.1.scias.dicitur in.l.1.ff. solu. matri. Sic etiã illud quod prodest pluribus, præfertur ei quod prodest paucioribus.l.actione. §. labeo ibi glo.ff.pro socio. l. vnica in fi. C. de cadu.tollen.vbi imperator dicit communem subditorum vtilitatem præferendam suę proprię vtilitati.& in authen.de non alie. §. quia vero verisimile in fi. Sed sic est ꝙ generale cõcilium repræsentat bonum commune, quia ad commune totius ecclesiæ bonum congregatur. igitur papa cum sit persona priuata merito subesse debet authoritati & potestati cõcilii,& consequẽter debet posse ab eo ad concilium appellari: quia alioquin posset omnia subuertere si reprehẽsorẽ qui ausus eius comprimeret non haberet. D

¶Decimooctauo ad idem facit ꝙ communitas errare nõ potest. vnde & ecclesia quæ per concilium repræsentatur/ errare non potest: vt in.c.a recta.24.q.1.c. maiores de bap. Vñ dicitur ꝙ cõitas excommunicari non põt.c. romana. §. in vniuersitatẽ de sen. excõ. in. 6. Papa vero errare põt. sed ab oĩ deuio & obliquo appellari põt ad rectũ & regulatum. igit̃ a papa ad conciliũ põt appellari. Et est motiuũ aug.de anco. in trac.de po.pa.q.6.ar. 6.

¶Decimonono facit ꝙ act.25. paulus appellauit ad cæsarem: & sic maior ad minorem. igitur fortius licet a papa appellare ad cõciliũ

¶Vigesimo facit ꝙ si non liceret appellare a papa ad conciliũ, viderentur fideles christi a deo derelicti/eo ꝙ nõ esset q eos ab oppressionibus releuaret: cõtra illud ad hebrę.13 nõ te deserã neq; derelinquam. & quod dicit glo. in verbo vacante in.c. vnico de schisma.in.6.

¶Vigesimo prĩo facit ꝙ iudicia hũa sũt variabilia.c.nõ debet de cõsang.& affi.& papa pleruq; decipit̃ & eius iudiciũ offuscat̃. esset ergo ineõueniẽs esse fideles sine rectore.2.q.6. liceat. ¶ Ad hoc apost. iacobus.c.5. ecce merces operariorum vestrorum &c. clamat ad me &c. Sed appellatio nõ est aliud q̃ clamor

ab inferiore ad superiorem, igitur.

A ¶ Vigesimosecūdo de hoc videtur tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in sexto: vbi papa dicit quòd erat paratus conuocare cōcilium & de concilii consilio satisfacere imperatori ac reuocare sententiā si quā contra eum iniuste tulisset. Ecce ꝙ in reuocatiōe sentētię papę adit concilium, ergo a papa appellat ad concilio. ¶ EX PRAEMISSIS igitur ludo. romanus consi. 321. incipit circa propositam. & abbas siculus in sua disputatione quæ incipit episcopus in casu suo. & idem abb. simpliciter in allegationibus quæ incipiunt quoniam veritas in decima ratione, dixerunt recipiendam appellationem a papa ad concilium. ¶ Et pro ista parte facit quod dicitur in vltima sessione concilii constantien. vbi oratores regis poloniæ & ducis lithuanię petierunt a papa & concilio vt anteq̄ concilium dissolueretur damnaretur libellus fratris ioannis falkenberg, qui continebat diuersos errores & hæreses: subiungentes quòd alioquin appellabant ad futurum concilium. Et papa tunc approbauit omnia gesta per illud concilium & conclusa in materia fidei. Ex quo videtur ꝙ si talis appellatio non valeret non fuisset admissa protestatio de appellando ad futurum concilium, sed potius impugnata: cum in eodem concilio iam præsideret martinus papa paulo ante creatus.

B IN CONTRARIVM (ꝙ a papa ad concilium nō possit appellari) primo videtur tex. in cap. cuncta per mundum. 9. q. 3. vbi dicit tex. romana ecclesia fas habet iudicādi de omnibus, neq; cuiq̄ de eius licet iudicare iudicio. Vnde si de ea non licet iudicare, nec per viam appellationis. & ideo subiungit tex. siquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum est, ab illa autem nemo est appellare permissus &c. Ad idem tex. in cap. ipsi sunt ea. cau. & q. ¶ Quinimo impossibile est ab eo appellare: quia non est dare ad quem, nec substantialia appellationis possent aliquo modo seruari: quia appellatio non potest fieri nisi ad superiorem. ff. de mino. l. præfecti. §. fi. & ff. de appel. l. imperatores. & patet ex diffinitiōe appellationis quā ponit ostien. in sum. in ti. de appel. §. 1. Cum ergo papa sit supra omnes & nullum supra se habeat (d. c. cuncta & c. nemo) patet ab eo appellari non posse. Vnde licet tolerari possit appellatio a pari ad parem interposita errore interueniente (l. 1. §. penul. ff. de appel.) emissa tamen a maiori ad minorē non tenet etiā si

C error interuenerit, vt ibi. Imo nec valet consuetudo ꝙ talis appellatio teneat: quia est interposita cōtra substantiā appellationis: vt in c. non putamus de consue. in. 6. Cū igitur vt tactū est ipse sit supremus omnium, fidelium & infidelium (vt ponit inno. in. c. quod super iis de vo. & dicitur in extrauagāti vnā sanctam) ab eo appellari nō potest. ¶ Accedit ꝙ regulare est vt a sententia imperatoris vel principis nō appelletur. l. 1. ff. a quibus appel. non licet. Ab illo enim qui nō habet superiorem nō licet appellare: vt. 2. q. 6. anteriorum. & glo. in summa ea. cau. & q. Sed huiusmodi est papa: vt sæpe allegato. c. licet in fi. de elec. sicut enim imperator est dominus in tēporalibus, & in eis ab eo nullo modo licet appellare, pariformiter nec a papa qui est dñs in spiritualibus (vt i. c. solitæ de maio. & obe.) licet appellare. ¶ Quinimo nec a sentētia regis nō recognoscētis superiorē licet appellare: vt per cy. in. l. fi. C. de dona. inter vi. & vxo. Nec a rege recognoscente superiorē. bal. in. l. 1. ff. de offi. præfec. præto. & in ru. ff. in. 3. col. Nec a senatu. l. 1. in prin. §. 1. ff. a quibus appel. nō licet. Similiter nec a sentētia præfecti prætorio licet appellare: vt in. l. a procōsulibus. C. de appel. & in. l. 1. C. de offi. pfec. preto. De quo videdū in specu. in ti. de appel. in. §. videdum restat. Ex quo videtur ꝙ nec a snia cardinalis possit appellari, cū equipáretur præfecto prætorio: vt in. l. 1. ibi glo. ff. de offi. prefec. preto. & in. c. 2. de offi. lega. Quod aliqui intelligūt qñ reperitur ei causa cōmissa appellatiōe remota, alioquin secus per notata in. c. rainutius & c. rainaldus de testa. & bal. in. d. l. 1. & specu. in ti. de legato. §. superest, versi. illud aūt. Sed quicquid sit, saltē a cœtu siue collegio cardinaliū nō appellatur, sicut nec a sentētia senatorū: vt in. d. l. 1. ff. a quibus appel. nō licet. quia ecclesia senatum habet. 16. q. 1. ecclesia. D

¶ Secundo facit ꝙ qui appellat ab aliquo, in causa appellationis eximitur a iurisditione eius a quo appellat. c. proposuit. c. cum teneamur & c. ad hæc de appel. Sed nullus christianus aliquo casu est exemptus a iurisditione papæ: quia quando christus dixit petro pasce oues meas, nō distinxit inter oues nec aliquas excepit vt in. c. solitę de maio. & obe. & in extrauaganti vnam sanctam.

¶ Tertio facit ꝙ ab illo non licet appellare a cuius obedientia non licet recedere: quia appellans recedit ab obedientia illius a quo appellat. & ideo dicitur ꝙ ab obedientia non licet appellare: vt in capitulo ad nostrā el. 1. de

A appel. Sed nulli christiano licet recedere ab obedientia papæ: vt in.c. præceptis. 12.di. Ergo nulli christiano licet a papa appellare.

¶ Quarto concilium fit ex multis personis/ vt per illas proponant diuersæ viæ ex quibus ille qui præest concilio possit vnam præ aliis eligere. nam secundū damas. electio est multis præexistentibus vnum præ altero eligere. et apud aristo. 3. ethi. electio est determinatio consilii. Sine papa ergo vel eius authoritate in concilio nulla potest fieri electio de iis quæ proponuntur. Ideo dicitur. 17. di. ꝙ authoritas congregandorū conciliorum penes apostolicam sedem residet: quia absq; romani pontificis authoritate concilium nec authoritatem nec firmitatem habet. Ergo a papa ad concilium non licet appellare: quia esset appellare ab eodem ad ipsummet cōtra notata in capi. a collatione de appel. iu. 6. ca. si a subdelegato de offi. delega. eo. li. & late doc. in. c. super quęstionū. §. si vero de offi. delega. ¶ Accedit ꝙ nullibi legitur a concilio introductū ꝙ liceat ad ipsum a papa appellare/ vel ꝙ tali appellationi aliquod priuilegium dederit. Igitur talis appellatio est frustratoria & nullum habet effectum nec suspēsiuum nec deuolutiuum, nec reuocarentur ea quę fierēt

B contra per modū nullitatis vel iniustitię. nec est dare aliud remediū: nam deest superior & efficacia appellatiōis. Facit qđ ponit collectarius in. c. quæ multotiēs de regu. iu. de appellatione emissa a papa ad deum/ & quod dicitur infra in proximo contrario

¶ QVINTO appellatio debet fieri a minori ad maiorem, & non a maiori ad minorē vel de pari ad parem / nisi vt supra dictū est: vt in. c. anteriorum. §. illo. 2. q. 6. Siue ergo dicamus prout est veritas ꝙ papa sit maior concilio (vt i. d. c. significasti de elec.) siue dicam' ꝙ sit par, quia par in parem non habet imperium. c. innotuit de elec. nunq̄ appellare licebit a papa ad concilium. ¶ Et pro ista parte faciunt omnia illa motiua quæ habent ꝙ papa sit maior concilio, & ꝙ a sententia papæ non licet appellare, & ꝙ inferior non tollit legem superioris: vt in cle. ne romani de elec. quę fuit edita in conci. vbi ioan. an. dicit illud maxime esse verum vbi inferior ab illo superiore recipit potestatem. Et idem dicit esse de concilio per. c. significasti de elec. &. 3. q. 9. c. cuncta per mundum &. c. nemo/ &. c. sancta &. c. ipsi cum pluribus aliis in. d. q.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ illa iura sunt familiarę testimonium ab ipsismet pontificibus. quia hoc dicere est sacrilegium: vt patet in. c. C licet ex suscepto de fo. compe. & in. c. nulli fas. 19. di. constat enim nunq̄ hoc fuisse reuocatum in dubium, licet post illa iura multa fuerint celebrata concilia. ¶ Idem etiam si cōtenderetur ꝙ concilium sit superius papa, quia appellatio est de iure positiuo & iuris positiui priuilegio introducta, licet redditio iustitiæ sit de iure naturali. cle. pastoralis de re iudi. & inno. in. c. quæ in ecclesiarum de consti. nam quando tollitur appellatio, quæ fiunt contra appellationem non reuocantur tanquàm attentata & innouata, sed per modum iniustitiæ: vt ibi notatur. Facit quod ponitur de clausula appellatione remota & illius effectu in ca. vt debitus &. c. pastoralis de appel. Vnde cum totum ius positiuum sit submissum romano pontifici (nam ipse est supra illud: vt in sæpius allegato. c. proposuit de conces. præben.) sequitur quòd non poterit sibiipsi legem dicere a qua non liceat recedere/ sicut nec legitur dixisse. Igitur sequitur quòd appellatio quatenus est de iure positiuo ab eo fieri non possit, & si fieret priuilegia iuris positiui non haberet.

¶ SEXTO facit quòd ordinem rerum naturalium in regimine naturali nullus potest immutare nisi deus, & in regimine morali ordinem iudiciarium nemo potest immutare nisi papa q gerit vicē dei in terra. facit quod dicitur in. c. si. de hære. in. 6. vbi inferior a papa non potest committere causam summarie nec alterare ordinem iudiciarium. Sed sic est quòd ordo iudiciarius qui vertitur inter homines præsupponit authoritatem papæ ad concilium in conuocando & authoritatem tribuendo & modum appellationis vnius ad alterum ordinando. Ergo sequitur quòd ridiculosa esset appellatio ad concilium, cum ordinē iudiciarium in regimine ecclesiæ concilium immutare non possit absq; authoritate papæ. Ergo a papa ad ipsum non licet appellare. D

¶ SEPTIMO non licet appellare ab illo ad quem est ab omnibus si oppressi fuerint appellandum: quia nō licet eidem in eadem causa appellare ab aliquo ad ipsummet. Sed omnis oppressus appellat ad papam. 2. q. 6. quisquis. c. omnis &. c. ad romanam. Ergo nulli qualitercunq; oppresso licet appellare ad concilium a papa, ad quem omnes oppressi appellant. & de hoc est bonus tex. in. c. ideo el. 1. 2. quæstione. 6. vbi tex. dicit ꝙ ideo sedi apostolicæ priuilegia sunt concessa tam

de congregandis conciliis & iudiciis ac re-
A ſtitutionibus epiſcoporum quàm de ſum-
mis eccleſiarum negociis, vt ab ea omnes op
preſſi auxilium & iniuſte damnati reſtitutio-
nem ſumant. Facit quòd in romano põtifice
eſt ſuprema poteſtas. xi. di. c. nolite, &. 2. q. 6.
decreto &. c. qui ſe ſcit. Et tex. in. c. dudum. 3.
q. 6. vbi dicitur decretum a ſanctis apoſtolis
eorũq; ſucceſſoribus in antiquis ſtatutis non
licere præter cõſcientiã romani pontificis cõ
cilia celebrare vel epm damnare, quoniã ſan
ctã romanam eccleſiã primã omniũ eccleſia-
rũ eſſe voluerũt. ex quo ſequitur ꝙ apoſtoli
qui cõſtituebãt cõciliũ (vt patet act. 6. & . 15.)
voluerunt ꝙ papa haberet ſupremã poteſta-
tẽ. & idẽ innuit tex, in. c. in nouo. 21. di. dicẽs
ꝙ ipſi voluerunt petrũ eſſe ſuũ principẽ. De-
inde ſubiũgit idẽ tex. in. c. dudum. & ſicut bea
tus petrus apoſtolus primus fuit omniũ apo
ſtolorũ, ita & hæc eccleſia eius nomine conſe
crata dño inſtituente prima ſit & caput cętera
rum. Et ſequitur. & ad eam quaſi ad matrem
atq; apicem omnes maiores eccleſiæ cauſæ
& iudicia epiſcoporũ recurrant & iuxta eius
ſententiã terminum ſumant: nec extra roma
num quicq̃ ex his decerni debere pontificẽ.
Ergo ſolus romanus pon. omnes alios iudi-
cat nec ab aliquo iudicatur: vt in. d. ca. nemo
B &. c. aliorum &. c. facta. 9. q. 3. vbi dicitur ꝙ
de eius perſona iudicare ẽ ſolius dei. Si enim
petrus pro omnibus claues recepit (vt in. c.
audiuimus. 24. q. 1.) ſequitur ꝙ omnibus eſt
ſuperior. Et intellige diſtributiue & collecti-
ue: vt ponit egi. conſi. 99. Non enim accepit
authoritatem a conciliis ſed a deo: cõcilia au
tem ab eo receperũt. d. c. ſignificaſti &. c. regu
la &. c. nec licuit. 17. di. Ad idem. c. futuram
12. q. 1. Idem in. c. ſi papa. 40. di. Idem in. c.
nunc autem. 21. di. Idem in. §. verum. 17. di.
Et bene tex. in. c. patet. 9. q. 3. vbi dicitur. ſe-
dis apoſtolicæ (cuius authoritate maius nõ
eſt) iudicium a nemine eſt retractandũ neq;
cuiquã de eius licet iudicare iudicio: ſenten-
tiamq; illius conſtituerunt canones nõ opor
tere diſſolui. Si autem eius iudicium non po-
teſt retractari nec diſſolui, ſequitur ꝙ nõ po
teſt ab eo appellari / quod eſt remedium retra
ctatiuũ. Ergo a ſententia papæ ad concilium
non poteſt appellari, tum quia a tali ſenten-
tia non appellatur. tum quia deeſt cõcilio po
teſtas de ea iudicandi.
¶ Nec dicatur ꝙ iura illa loquuntur in roma
na eccleſia quæ conſtat etiam ex cardinalibus
& aliis prælatis: vt patet in. c. ad apoſtolicę de
re iudi. in. 6. &. c. fundamenta. §. ne autem de C
elec. eo. li. &. c. antiqua de priui. & cap. ſacro-
ſancta. 22. di. cum ſimilibus: aliud autem eſt
apoſtolica ſedes aliud romanus pontifex: vt
probatur in. c. enimuero &. c. nulli fas. 19. di.
&. c. ſi gratioſe de reſcrip. in. 6. Tũ quia tex. in
cap. dudum & in. c. aliorum & in. c. facta &. c.
futuram & cap. ſi papa &. §. verum / &. c.
nunc autem clare loquuntur de romano põ-
tifice. Tum quia illud quod facit papa dicitur
facere ſedes apoſtolica & e contra: vt dicit io-
an. an. in ca. ſi abbatem de elec. in. 6. & ponit
cardi. floren. in. cle. quia contingit in. 5. quæ-
ſtione de religi. do. Sic ergo patet ꝙ ſi admit-
teretur appellatio a papa ad concilium, nihil
aliud eſſet quàm ponere licere appellare a ca
pite ad membra: quia papa eſt caput vniuer
ſalis eccleſiæ (vt in in. c. rogamus. 24. q. 1.)
& cæteri epiſcopi & alii exiſtentes in cõcilio
dicuntur membra: vt in. c. ita dominus. 19
di. & in. d. c. fundamenta.
¶ OCTAVO SICVT epiſcopi &
vicarii idem eſt tribunal (vt in cap. primo de
offi. vica. in. 6. & in cap. 2. de conſuetu. eodẽ
li.) eodem modo chriſti & papæ qui eſt eius
vicarius. capitulo vbi periculum. §. cæterum
de electiõe in ſexto: &. c. ad apoſtolicæ. §. nos D
itaq; de ſententia & re iudi. in. 6. &. c. 1. de ho
mi. eo. li. & in. c. quanto &. c. licet de tranſla.
præla. cum ſimilibus. Vnde chryſo. ſuper il-
lud ioannis vl. paſce oues meas dicit. id eſt lo
co mei præpoſitus eſto & caput fratrum tuo-
rum, vt ipſi loco mei te aſſumentes vbiq; ter-
rarum te in throno tuo ſedentem prædicent
& confirment. vnde ſicut idem eſt appellare
a vicario epiſcopi quod appellare ab epiſcopo
(. d. ca. 2.) ſic appellare a vicario chriſti idem
eſt quod appellare a chriſto. Item nihil
aliud eſſet dicere q̃ ꝙ tribunal chriſti ſit in-
ferius tribunali concilii. hoc autem eſſet hæ-
reticum dicere. c. 1. de ſumma trini. ergo. Fa-
cit quòd papa vicem dei gerit in terris: vt in
cap. vnico vt eccle. benefi. ergo ad deum &
non ad alium eſſet appellandum: cum non
conſtet quòd aliud tribunal ordinauerit. Imo
fortius dicit oſtien. & ioan. an. quòd a papa
ad deum non poſſet appellari quia idem eſt
conſiſtorium dei & papæ. & ipſe vicem dei te
net in iudicando, claue tamen non errante: vt
in. c. q̃to de trãſla. præla. Itẽ ſi poſſet appellari
ad concilium, duo dicerẽtur eſſe generales vi
carii chriſti: quod aſſerere eſſet hæretici: dicit
oſtiẽ. & ioã. an. in. c. per venerabilẽ. §. rationi-
bus / qui filii ſint legi. ſicut ponere duo prin-

cipia est hæreticum.24.q.si.c.penul.versi.cer
A doniani. Ne igitur hæreticus videaris hæc
sit tua fides ꝙ sicut deus est immutabilis (de
sum.tri.c.1.) sic vnus est vicarius eius in ter
ris generalis qui præest oibus, sicq; inferior
hierarchia conuenit superiori: dicit ioan.an.
in.d.§.rationibus. Facit glo. in cle. ad nostrũ
de hære. Præterea petro dictũ est pasce oues
meas, in quo plenitudo vicariatus fuit ei con
cessa: quam non legimus datam concilio.
¶ Nono ab eo ad quem omnes causæ etiam
fidei sunt deferendæ/non est etiam in causa fi
dei appellandum: quia per appellationem
impeditur causarum cognitio (vt per totum
ff. nil innouari appel. pendẽ.) & potius rece-
di dicitur ab eo & impediri ne causę ad eũ de
ferantur: vt in.c. eum qui de dolo & contu.
in.6. Ad papam autem deuoluuntur omnes
causæ etiam fidei: vt in.c. maiores de bap.24.
q.1.c.quotiens.17.di.multis.3.q.6.dudum,
& in.c.1.de transla.præla. Ergo a papa nõ li-
cet appellare ad concilium.
¶ Decimo clarum est ꝙ a concilio appella-
tur ad papam: vt in ca. cuncta per mundum
9.q.3. Et papa iudicat de concilio & reuocat
eius gesta: vt late dixi in quæstione vtrum pa
pa possit tollere constitutiones conciliares,
& ponit alex. in ru. de appel. in.13.col. Ergo
B a papa qui est iudex appellationis a concilio
non potest appellari ad conciliũ.d.c.anterio-
rum.§.illo.2.q.6. Vnde.s.tho. in quæstioni-
bus de po.q.10.ar.4.ad.13.argu. dicit ꝙ sola
ro. pontificis authoritate synodus congregari
potest, & ab eo sententia synodi confirmatur
& ad ipsum a synodo appellatur, quæ omnia
patent in gestis calcedonen. concilii.
¶ Vndecimo facit ꝙ nullus appellat a senten
tia papæ: vt in.c.1.de transla. præla. & in.c. si-
cut vnire/de excess. præla. & vtrobiq; glo. vn-
de versus/trãsfert & mutat appellat nullus ab
ipso. Si ergo ab ipso nullus appellat, sequitur
ꝙ ad concilium a papa non possit appellari.
¶ Accedit ꝙ remedium appellationis est iu-
ris positiui. l.1. C. de sen. præfec. præto. cui
papa non subiicitur: vt in.c. proposuit de cõ
cess. præbẽ. l. digna vox. C. de legi. & ideo dici
tur ꝙ papa potest per suum rescriptum tolle
re remedium appellationis: vt dicunt doc. in
c.1.de rescrip. & in ru. de appel. & moderni
in.c. cum inter de excep.
¶ EX HIS & aliis rationibus doc. moderni
(maxime alex. in. ru. de appel.) tenent ꝙ nul
lo modo licet appellare a papa ad cõciliũ. Et
hoc idẽ tenet car. de turre cre. in.3.li.c.47. &
abb. sicu. in dicta disputatione dicit idem, præ
terq̃ in tribus casibus: videlicet in casu hære- C
sis, similiter in casu in quo ex facto papę deco
loratur seu immutatur status vniuersalis ec
clesiæ, vel quando ex eius præcepto vehemẽ
ter præsumitur secuturum scandalum in vni
uersali ecclesia, quo casu licebit appellare (sal
tem vt cõcilium resistat papæ ne confundat
dei ecclesiam per notata per inno. in.c. q̃to de
consue. Et ex hoc dicit in casu suo (videlicet
quãdo papa priuaret episcopum sine aliqua
causa sed solum nuda voluntate) ꝙ posset ap
pellari ad concilium, quia hoc casu non iu-
dicatur papa sed poti⁹ ei resistitur. de quo ar
ti. (vtrum sine causa papa possit amouere &
deponere episcopum) vide late barbatium
in.c. ꝙ trãslationem/de offi. lega. Tertio casu
quando papa consentit ꝙ appellatio defera-
tur ad concilium cui se submittit ex quo ip-
se est præsens per.c. nos si incompetenter cũ
concordan.2.q.7. ¶ Dicit tamen ꝙ bene ad
mitteretur appellatio a papa male informato
ad eundem bene informatum, ad hoc vt cor-
rigeret errorem suum. Facit tex. in.c. ad apo-
stolicę de re iudi. in.6. vbi papa dicit se para
tum reuocare gesta contra imperatorem si in
aliquo eum læsisset, & imperator dicit/ non
erubescimus si quid melius etiam horum
quæ ipsi prius diximus adinueniamus hoc D
sancire & competentem prioribus impone-
re correctionem: vt in authẽ. de nup. in prin.
colla.4. Ad idem.c. tum ex literis de resti. in
integ. Et istud non proprie erit appellatio (qa
non suspendit iudicatum nec deuoluit cau-
sam ad superiorem) sed est appellatio large
sumpto vocabulo: quia per eẽ prouocatur ip
semet papa vt diligentius negocium exami-
net secundum abb. in.d. disputatione eꝑus.
¶ Ockam tamen li.6. primæ partis, c.17. cũ
pluribus sequen. tenet ꝙ a papa hæretico vel
qui sententiam hęreticalem tulisset vel publi
ce hæresim dogmatizaret/liceret appellare
ad concilium ¶ Augustinus de anco. q.6. ar.
6. tenet ꝙ nõ licet appellare nisi eo casu quo
esset hæreticus, quia tunc posset haberi recur
sus ab eo ad concilium. Et idem in effectu te
net gerson li.3. in trac. an liceat in causis fidei
a summo pontifice appellare seu eius iudiciũ
declinare. & ad hoc allegat constitutionẽ mar
tini quinti in concilio constantien. editam an
no primo pontificatus eius: videlicet nulli fas
est a romano pontifice christi vicario in terris
appellare &c. Idem egi. in consi.99. in.18.
q. quartæ partis: qui refert plures idẽ tenẽtes.

Quod & sensit.s.tho.in. secunda secundæ.q.69.ar.3.&.4. qui dicit q̄ tales
A præsumuntur appellare causa moræ afferendæ & ne sententia iusta contra eos proferatur. ideo eorũ appellatio nõ tenet sed puniendi sunt secundũ eum.

¶ Quinimo idem egi.in.d.consi. dicit q̄ cauere debẽt sibi tales qui dicunt q̄ a papa possit appellari ad concilium, quia videntur in ecclesia dei ponere duo capita: minus a quo appelletur, & maius ad quod appelletur, & sic errarent in illo arti. vnã sanctã &c. prout plene hęc materia deducitur in li. de ecclesiastica potestate secundũ eum. Vnde concludit q̄ talis appellatio etiã pręcedens nõ suspendit supremã potestatẽ papę: quia ex quo nõ põt appellari, nõ poterit operari aliquẽ effectũ. regula 1. ò pręstat in.6. quia iura quę dicũt per appellationẽ causari suspẽsionẽ loquuntur quãdo appellatio tenet. c. pastoralis de appel. c. nõ solum eo. ti. in.6. c. per tuas de sen. excõ. Vnde si sententia transiuit in rem iudicatã, nihil operatur appellatio. ff. a quibus appel. nõ licet l.1.§.fi. c. quo ad consultationem de re iudi. &.l.1.&.2.C. quorum appel. non reci. &.2.q.6.§. sunt ẽt quorũ. Nec appellantes iuuantur aliqualiter per talem appellationẽ.

B ¶ Plus adhuc dicit egi. ibi & in.d.consi.q.20. ait enim q̄ si tales dogmatizantes (q̄ possit a papa appellari ad concilium/ & q̄ sentẽtia papæ propter talem appellationem non sit timẽda nec debeat seruari) hoc pertinaciter assererent/ essent habendi de fide suspecti: quia determinatum est per ecclesiam q̄ credere omnem creaturam subesse romano pontifici in spiritualibus est de necessitate salutis: vt in extrauaganti quæ incipit vnam sanctam &c. Sed credere a papa ad cõciliũ appellari posse est credere illum ad quẽ appellatur esse superiorem papa. Igitur sic etiam credere sententiam papę non ligare propter appellationem interpositam ab eo in iis quæ ad papam pertinent in spiritualibus/ est contra legem diuinam & male sentire de potestate papæ, & maxime in mere positiuis. xi. q.1. cap. quicunq̄. Et cum tales separent se ab vnitate ecclesię, dicuntur schismatici. schisma autẽ sonat in hæresim. 24. q.1. schisma. &. q.3. c. inter hęresim. Imo ex eo solo q̄ subiici renuũt romano põtifici sunt schismatici: vt plene prosequitur. s. tho. in secũda secundæ. q.39. ar.1. Et propterea barba. in. c. super quæstionũ in. §. si vero in 6. col. dicit q̄ disputare vtrum a sententia papæ possit ad concilium appellari, esset ponere os in cœlum: & q̄ stat determinationi põtificali factę mantuæ vna cũ cardinalibus per
C pium secundum, q̄ a sententia papæ non licet appellare ad concilium futurum. de qua etiã meminit alex. in ru. de appel. 12. col. & Et istã opinionem (q̄ non liceat nec possit appellari a sententia papæ ad concilium) tenet martinus de laude in trac. de principibus. q.266. allegat albericũ idem tenẽtẽ in. l.1. ff. de offi. præfec. præto. & ange. in. l.1. ff. de. feriis.

¶ Et hodie illa cõstitutio pii est innouata per iulium secundum: qui declarauit schismaticos appellantes a papa ad futurum cõcilium vltra pœnas per piũ inflictas. Tenor autem bullæ iulii sequitur & est talis.

IVLIVS epũs seruus seruorũ dei ad perpetuam rei memoriam. Suscepti regiminis nos cura solicitat vt eorum malitiis & audaciæ quorum scæleris cæcitas & damnandæ ambitionis improbitas animos occupantes/ discodiarum satore ac schismatum inuentore & aliũno humani generis inimico procurãte eos in illam temeritatẽ impellunt vt quę sibi a iure interdicta & a sanctis patribus ẽt i cõgregatiõe fideliũ pro huius sanctæ sedis dignitate & ecclię vnitate seruãdis ad schismatis occasionẽ tollendã (quo in dei ecclesia pniciosior morbus inueniri vix põt) spiritu san-
D cto cooperãte non minus prouide & salubriter q̄ necessarie decreta & statuta esse nouerint, damnata audacia & exquisitis artibus & fraudibus attẽtare temere conentur & eis cõtrauenire cõtendant, nũc nouorũ editione iuriũ nũc antiquorũ innouatione & declaratione/ nunc vero extensione & nouarũ pœnarũ adiectione (prout salubriter expedire cõspicimus) solicitis studiis obuiare curemus. Sane licet olim fœlicis recordationis pius papa secundus prædecessor noster de fratrũ suorum sanctæ romanæ ecclesiæ cardinalium cũctorũq̄ prælatorũ ac diuini & humani iuris interpretum curiam romanã sequentium in dieta seu cõgregatione mantuana existentium approbatione, matura prius & graui pręmissa discussione & de eorundem congregatorũ vnanimi consilio & assensu ac ex certa scientia prouocationes ad futurum concilium efficacissimis & palpabilibus rationibus tanq̄ erroneas & detestabiles dãnauerit ac sub excõmunicationis latæ sententiæ & interdicti pœnis pręceperit ne qua persona cuiusuis dignitatis siue etiam vniuersitas aut collegiũ quouis quæsito colore ab ordinationibus sententiis seu mandatis quibuscunq̄ suis ac succes-

A forum suorũ appellationẽ huiusmodi interponere auderet, & contrafacientes vna cum fautoribus suis & consilium auxiliumue præstantibus (siue hi tabelliones essent siue testes siue aduocati siue alii quicunq;) non solũ pœnis & censuris prædictis sed etiam iis quæ læsæ maiestatis & hæreticę prauitatis reis impo nuntur obnoxios esse statuerit: leonardus tamen lauredanus dux/rogatiac generale consilium & commune venetiarum omnesq; & singuli patritii & ciues cõmunis eiusdẽ vna cum prouisoribus potestatibus commissariis & reliquis officialibus suis quorũ authoritate industria consilio opera aut fauore ciuitates oppida castra arces ad nos & sanctam romanam ecclesiam legitime pertinentes occupatæ fuerant aut detinebantur, de fratrum nostrorum consilio a nobis requisiti & moniti vt intra certum terminum sub pœnis tunc expressis nos & sanctam apostolicam sedem plene & omni ex parte in concessa sibi authoritate & libertate cum obediẽtia recognoscerent & redintegrarent, ac rauennam ceruiam ariminum fauentiam sarsinam ciuitates cum oppidis castris terris & districtu ipsarũ cumq; cesenatẽ. forliuiẽ. ac immolẽ. territorii castris oppidis terris & locis quæ occupabant integre & expedite nobis & dictæ romanæ eccle

B siæ cuius iuris esse noscebãtur relaxarent atq; inde recederent nec impedirent quominus illorũ ciues & habitatores ad piæ matris suæ romanæ ecclesiæ obedientiam reuerterentur, omnes eorũ fautores ab auxilio in talibus pręstatione deterrendo: ita q; requisitioni monitioni & mandato nostro huiusmodi non parentes, maioris excõmunicationis sententia de simili consilio eo ipso innodati censerẽtur a qua præterq̃ in mortis articulo cõstituti per alium q̃ per romanum põtificem etiam prætextu cuiuscũq; facultatis cuicũq; pro tẽpore concessæ absolui nõ possent (quam quidem excommunicationis sententiam in huiusmodi non paritionis euentum iteratis etiam vicibus aggrauauimus) paternis monitis & salutaribus iussis obsequi prout debebant indebite recusantes ceu qui iuri proprio diffidunt & superioris mandata contumaciter obaudiunt vt quæ minus iuste vsurparunt indebite etiam cum animarum suarum detrimento retineant, ad prohibitum atq; damnatum remedium cõfugientes a requisitione monitione & mãdato ac sententiis censuris & pœnis prædictis nulla constitutionis pii prædecessoris hoc expresse vetantis habita ratione ad futurum conciliũ temere vt accepimus prouo

C carũt: prout etiam perditionis filii quondam ioannes bentiuolus & eius nati cum eos a tyrannica oppressione dilectæ ciuitatis nostræ bononiæ expellere decreuissemus damnabiliter fecisse dicuntur, videlicet ad futurum cõcilium prædictum appellasse & prouocasse. Nos igitur q̃ detestãda sit eorum peruersitas attendentes qui propriis innixi commodis & nefariis cupiditatibus mãcipati/salubria decreta patrum & superiorum iussa spernentes inconsutilem christi tunicã scindere aut etiã scissionis causam præbere contendunt, & ecclesiæ vnitatem diuidere/prædictæ sanctæ sedis apostolicæ principatum tollere & contra tot sanctorum patrum & sacrorum conciliorum decreta venire non erubescunt & contrafacere non verentur, asserẽtes inter cętera consulentes persuadentes determinãtes seu determinationi huiusmodi interessentes sola consilii præstatione seu persuasione deliberatione aut determinatione q; aliquibus casibus a romano pontifice seu eius sentẽtia vel decreto ad futurum concilium generale appellari posse/dicta pii prædecessoris cõstitutione nõ ligari nisi in ipsa actuali appellatione & illius interpositione vel scripturæ compositione se

D immiscuerint: ne de cætero tali assertione se excusare/ac tale quid inposterum præsumere impune valeãt/opportunã tam immani & periculoso morbo medelam adhibere volentes, hac generali & in perpetuum valitura cõstitutione ex certa nostra scientia & potestatis plenitudine de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ romanæ ecclesiæ cardinalium cõsilio promulgata, sancimus cõstitutionem pii prædecessoris præfatam tam citra q̃ vltra mõtes & in vltramontanis partibus quo ad omnes tã ecclesiasticas q̃ seculares personas etiã regali dignitate ac cardinalatus honore fulgẽtes capitula vniuersitates cõmunitates & collegia congregationes & synodos ac parlamẽta valuisse valere & perpetuo valiturã declaramus, cum suppletione solennitatis cuiuslibet etiã publicãdi constitutionis omissę cuius in illa edẽda vel publicãda defectus prætẽdi posset quę iuxta illã fieri requirebatur eamq; ex præterito nunc & in posterum inuiolabiliter obseruari mãdamus: ipsius violatores cuiuscunq; dignitatis existãt pœnis & censuris in eadẽ expressis quocũq; tempore subiacere statuentes, cõtraria consuetudine seu potius corruptela nõ obstãte: decernentes & declarantes vltra pœ

nas impositas(quas ipso facto dictos violato
A res& contrauenientes incurrere volumus)ip
sos & eorum quelibet pro veris & indubita,
tis schismaticis & incõsutilis tunicæ domini
nostri iesu christi violatoribus & dissipatori,
bus ac de catholica fide male sentientibus ha,
bendos & reputandos, pœnisq; canonicis &
legalibus contra tales impositis subiacere &
cum dathan & abiron partem & damnationẽ
habere. ipsasq; etiã pœnas & earũ quamlibet
omnes illos incurrere volumus cuiuscũq; cõ
ditionis existãt & gradus prærogatiua fulge,
ant, qui in senatu consiliis parlamentis cõgre
gationibus etiã synodalibus & puincialibus
vel alias quomodolibet tacite vel expresse vo
ce vel scripto per se vel aliũ cuiuscunq; timo
ris vel reuerentię velamine vel prætẽsa excu
satione & superioris mãdato non obstãtibus
decreuerint consuluerint seu deliberauerint
vel aliorum dicta approbauerint consiliũ aut
vocem dederint vt ad futurum vniuersale cõ
ciliũ a nobis vel successoribus nostris roma,
nis pontificibus contra prædictã constitutio,
nem appellare liceat possit vel debeat, dictas
pœnas ad ipsos & eorum quemlibet contra,
uenientem in pręmissis tenore præsentiũ ex,
tendentes & locum habere declarãtes omni
ambiguitate cessante. Et nihilominus prouo
B cationes & appellationes tã per leonardum
ducem / rogatos consilium & commune ve,
netiarum factas huiusmodi q̃ per quoscunq;
alios prædictos pro tẽpore faciendas & inde
secuta quæcunq;(vt pote contra pũ prædictã
ac præsentem constitutiones attentatas) nul,
las prout sunt & inualidas nulliusq; roboris
vel momenti fuisse & pro tempore fore au,
thoritate scientia & potestate similibus statui
mus decernimus& declaramus: ac pro potio
ri cautela cassamus & annullamus. Et vltra
supradictas pœnas quas contra constitutio,
nis huiusmodi violatores in suo robore per,
manere decernimus, loca quæcunq; ad quæ
violatores ipsos declinare & in quibus scien,
ter stare permitti contigerit ecclesiastico sup,
ponimus interdicto: decernentes illud quan,
diu ipsi violatores inibi scienter steterint vt
pręfertur & per triduum post eorum inde di
scessum firmiter obseruari. Ac præsentes lite
ras in quinterno cancellarię etiã describi mã,
damus, non obstantibus præmissis ac consti,
tutionibus & ordinationibus apostolicis cæte
risq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo om,
nino hominum liceat hãc paginã nostræ san
ctionis declarationis/ mãdati/ statuti/ decreti/
voluntatis/extensionis/ cassationis/ annulla, C
tionis & suppositionis infringere vel ei ausu
temerario contraire: si quis autem hoc atten,
tare præsumpserit, indignationẽ omnipoten
tis dei ac beatorum petri & pauli apostolorũ
eius se nouerit incursurũ. Datũ romæ apud
sanctum petrum anno incarnationis domini
cæ millesimo quingentesimo/ nono kalen. iu
lii, pontificatus nostri anno sexto. Ia. quæstẽ,
berg. sigismundus.

¶ E I q; sit hæreticum dicere simpliciter q;
a papa liceat appellare ad concilium, ostendi
tur: quia quicunq; priuilegiũ romanæ eccle,
siæ a christo traditum auferre conatur, est hæ
reticus: vt est tex. in. c. omnes, 22. di. Sed di,
cens & tenẽs q; liceat appellare a papa ad cõ,
cilium, aufert priuilegium romanę ecclesiæ a
christo traditũ: ergo hoc dicens est hæreticus.
Quòd autẽ auferat siue auferre conetur pri,
uilegium romanæ ecclesiæ, patet quia cona,
tur auferre priuilegium capitis & principali,
tatis quod est in papa: vt in. c. rogamus, 24. q.
1. & in. c. non decet. 12. di. & . c. præceptis ea.
di. cum simil. Item conatur auferre priuile,
gium plenitudinis potestatis quæ est in solo
romano pontifice: vt in. c. decreto & . c. qui se
scit, 2. q. 6. & in. c. ad honorẽ de autho. & vsu, D
pal. & . c. proposuit de conces. præben. Itẽ co,
natur auferre priuilegium superioritatis pa,
pæ ad concilium: quia papa dat robur conci,
liis: vt in. c. significasti de elec. Itẽ conatur au,
ferre priuilegium q; a nullo iudicatur nisi a
deo: vt in. c. nemo & . c. aliorum. & . c. facta. 9.
q. 3. & . c. si papa. 40. di. & . §. hinc etiam. 17.
di. cum simil.

¶ Et per istum modum argumentãdi archie,
fio. in. 3. par. sum. ti. 24. c. 2. §. quoniã quidã,
tenuit esse hæreticum dicere q; a papa possit
appellari ad futurũ conciliũ. & idem dicit q;
nec ad successorem. Et respõdet q; licet papa
posset errare & posset fieri hæreticus, tamẽ a
nullo hominum potest per modum iudicii
condemnari. Quinimo etiã si in hæresim pa
pa laberetur notorie, adhuc tamen non esset
a papa appellandum ad cõcilium/ sed primo
monendus esset a cardinalibus: qui si vellet
se corrigere/ eũ iudicare non deberent, sed ip,
semet ab errore desistens seipsum deberet pu
nire: sicut alias supradictum est de marcelli,
no in. c. nunc autem. 21. di. Sed si pertinaciter
vellet in hęresi persistere, tunc esset ipso facto
a papatu deiectus. 24. q. 1. audiuimus. & mi,
nor quolibet catholico: vt dicit glo. 24. q. 1.
in prin. nõ. n. potest habere summi capitis di,

gnitatem si fidei nõ tenuerit vnitatem:vt.24.
A q.1.d.c.audiuimus &.c.alienus. Ergo voluit ꝙ nullo casu possit appellari a papa recepto ad concilium nec a papa ad successorem: & qualiter tenere ex prædictis sit hæreticum. Et hæc opinio placet:quia tẽdit maxime ad euitandum contemptum sedis apostolicæ & scãdalum quod inde posset oriri.

¶Et hanc opinionem tenet collectarius in.c. quæ multotiens de regu.iu.Et idem egi.in.d. consi.99.qui refert quendam gulielmum benedicti eandem tenere & probare duplici ratione. Primo quia non solum est hæreticus qui tenet contra catholicam fidem siue articulos fidei pertinaciter,sed etiam ille qui peruersum dogma pertinaciter dogmatizat/ vel falsas vel nouas opiniones gignit & sequitur 24.q.3.c.hæreticus &.c.inter hæresim.& cle. vnica.§.fi.de vsu. ¶ Vnde aug. contra manichæ,qui in ecclesia christi morbidum aliquid prauumq; quid sapiunt, si correcti vt sanum sapiant resistunt contumaciter/ suaq; pestifera & mortifera documenta emendare nolunt sed defensare persistũt,hæretici sunt. c. qui in ecclesia.24.q.3.sed tales hoc ptinaciter dogmatizantes dicũtur peruersum dogma & pestifera & mortifera documẽta dogmatizare:
B quia contra dispositionem legis diuinæ & positiuæ,vt supra ostensum est. Igitur &c. ¶ Secundo ostendit ratione quã supra posui:quia conantur auferre priuilegium principalitatis romanæ ecclesiæ,& incidunt in extraua. vnã sanctam. Pro hoc.21.di.c.omnes.glo.in.c.1. 24.q.1.& in.c.didicimus.ea.cau.&.q. & glo. in verbo ecclesiæ in cle. ad nostrum de hære. Ad quod etiam allegat sanctum thomam in secunda secundæ.q.xi.ar.2.

RESTAT NVNC respondere ad contraria. Et ad primum negatur assumptum:quia licet in concilio præsit papa, tamen quando appellatur a papa ad concilium/tunc concilium iudicat sine papa: & vbi conciliũ est sine papa,non dicitur maius imo inferius papa. Ad constitutionẽ constantien. dicitur ꝙ non potuit subiicere papã concilio:vt supra dictum fuit. ¶ Nec obstat ꝙ deus non dereliquit fideles suos:quia verum est ꝙ non ita derelinquit quin eos per preces & orationes exaudiat & cor præsidentis quandoq; immutet, non autem per viam cõtradictionis siue appellationis:vt ibi gene. 43.deus autem meus omnipotẽs faciat eum vobis placabilẽ &c. Nec humana iustitia in hoc seculo semper benediscutitur sed in futuro:vt in.c.a nobis de sen.excom.

¶Ad secundum(ꝙ quilibet potest errare)dicitur ꝙ ita potest errare cõcilium sicut papa: vt supra in aliis dictum est.c.placuit &.c.tria 36.q.2. Et in materia appellationis non consider an qs potest errare vel non, sed habetur respectus ad maioritatem & superioritatem:quia ad quem appellatur/ ostenditur superior:vt in.d.c.anteriori.2.q.6.&.§.illo. C

¶Quo ad tertium/ respondetur illis contrariis in quæstione sua propria.

¶Ad quartũ conceditur ꝙ non appellatur a concilio quando est legitime congregatũ cũ præside papa:quia si appellaretur ab eo appellaretur a papa & ad ipsummet: quia non est dare alium superiorem:vt in. c. licet de elec. &.d.c.aliorum &.c.nemo &.c.facta.9.q.3. Et appellatio ab eodem ad seipsum non admittitur,d.c.non putamus de consue.in.6.&.c.1. de offi.vica.eo. li.& dicitur in.d.c.super quæstionum/in.§. si vero de offi. delega. & in.d. §.illo. Et cum concilia dicunt non appellari a concilio,intelligitur in quo præest papa. vnde in.6.actione eiusdẽ calcedonen.concilii dicitur ꝙ in omnibus synodis apocrisari apostolici decretas sententias primo propter auctoritatem sedis apostolicæ confirmabant:& alias nullum robur habebant. Vnde in concilio antiocheno dicitur ꝙ perfectum conciliũ D dicitur in quo interfuit archiepiscopus:& perfecta synodus & plenaria est in qua etiam episcopus metropolitanus interfuit. igitur & cõcilium vniuersale tunc erit perfectum & plenarium quãdo in eo papa interuenit. Præterea etsi a concilio nõ appellatur/ etiam a papa non appellatur:nec sequitur si a concilio nõ appellat sicut nec a senatu(vt in.l.1.ff. a quibus appel. non li.) ꝙ a papa ad ipsum sit appellandum/ sicut nec ab imperatore ad senatum.

¶Ad quintum respondetur ꝙ non est idem iudicium de episcopo & capitulo quod de papa & concilio:quia papa non habet superiorem sicut episcopus.nec consequentia ibi posita est bona.

¶Ad sextum datur similis responsio ꝙ nõ est eadem ratio de archiepiscopo qui habet superiorẽ/& de papa q nullum habet superiorem. Item quod dicitur de paulo qui appellauit ad cæsarem / nihil facit ad hoc ꝙ a papa debeat appellari ad concilium.

¶Ad septimum datur eadem responsio quæ supra ad quartum. Nec est verum ꝙ maius sit iudicium concilii ꝙ papæ: vt dixi supra in

quæstione cuius sententia præferatur papæne an concilii,& ponitur in propria, q. de superioritate papæ ad concilium. Et a papę authoritate cõcilia sumũt robur: vt in.c. significasti sepius allegato de elec. Nec est bona cõsequẽtia: sicut nec esset si diceretur, a præfecto prętorio non appellatur ergo debet ab imperatore appellari ad præfectum prætorio vel ad senatum.
A

¶ Ad octauum responsio patet in quæstione an concilium sit supra papam.

¶ Ad .9. dicitur ꝙ licet a sententia papę possit supplicari& peti restitutio ĩ integrũ & possit in melius reformari, non tñ dicitur ꝙ per cõciliũ. imo iura ibi allegata innuũt ꝙ per papã & ꝙ oĩs retractatio fit eius authoritate. Facit quod dicitur in.c. qualiter & quando de accusa. & quod dicitur supra in.xi. motiuo pro parte negatiua. ¶ Et licet papa congreget sæpius pro peragendis concilium, non ex hoc sequitur ꝙ sit inferior vel ꝙ ab eo sit appellãdum ad concilium.

¶ Ad decimum respondetur ꝙ nõ dicitur iudicium cõcilii supremum eo ꝙ a papa seu iis a quibus appellare licet/ad ipsum appelletur: sed quia in concilio ẽst papa, & tũc est supremum propter supremam papæ potestatẽ. & ita loquitur aug.
B

¶ Ad vndecimũ respondetur ꝙ probat in simili ꝙ a concilio appelletur ad papam & nõ e conuerso. Et hoc est verum: vt ponit alexã. in ru. de appel. col. 1 3. Faciunt quæ dicuntur in.c. postulastis de concess. præben. &. c. irrefragabili. §. 1. de offi. ordi.

¶ Ad duodecimum dictum est supra in quęstione quãdo papa derogat constitutioni cõcilii. ¶ Et licet paulus reprehenderit petrum, non sequitur ꝙ a petro debuerit appellari ad paulum, & dictũ est quando possit resisti superiori, vnde oues pastorem non reprehendant nisi fiat a fide deuius: vt in.c. oues. 2. q. 7. & in.c. oues. 6. q. 1. Paulus enim erat inferior petro in administratione: vt in.c. in nouo. 21. di. & ideo non poterat ab eo petrus iudicari: vt in.c. in sancta. 2. q. 7. sed impediri ne iudaizaret. Facit quod dixi de remediis tenendis cõtra papam scandalizantem ecclesiam. ¶ Et similiter ad illud act. 1 5. respondetur ꝙ si recurrerunt ad ecclesiam/etiam recurrerunt ad petrum qui præerat ecclesię. & hoc non negatur quando appellatur ad concilium (cui papa præest) ab inferioribus.

¶ Ad tertiumdecimũ respondetur vt sæpius dictum est ꝙ illa authoritas dic ecclesiæ/non habet locum in papa: vt late dicunt doc. post ostien. in.c. proposuit de concess. præben.
C

¶ Ad quartumdecimũ respondetur ꝙ ista ratio militat contra omnes a quibus appellare non licet, & ideo non concludit. ¶ Itẽ si propter alicuius dignitatem ab eo nõ licet appellare, propter hoc non sequitur ꝙ tollatur defensio: quia sunt alia remedia/vt supplicatio: vt in authen. quæ supplicatio. C. de preci. imperа. offe. & d.c. tum ex literis. & alia supra deducta in arti. quando papa est incorrigibilis. ¶ Item ex hoc motiuo non infertur ꝙ sit appellandum a papa ad concilium.

¶ Ad quintumdecimũ respondetur ꝙ authoritas augu. cũ dicit ꝙ restabat adhuc plenariũ ecclesiæ vniuersalis concilium/intelligitur de concilio authoritate papæ congregato & cui papa præest: vt. 17. di. per to.

¶ Ad sextumdecimũ ꝙ sicut ecclesia vsa est superioritate contra papam in causa fidei sic in aliis videtur vendicasse superioritatẽ. respondetur ꝙ nullibi reperitur etiam in causa fidei ꝙ concilium per viam appellationis receperit potestatem iudicandi de papa, nec hoc dicitur in.c. si. papa. 40. di. ¶ Itẽ ꝙ potestas fuerit data generaliter omnibus apostolis/non obstat: quia pricipalius petro: vt in. c. omnes &. c. sacrosancta. 2 2. di. & in cap. ita dominus 1 9. di. & in.c. rogamus & in.c. loquitur. 24. q. 1. & in.c. fundamenta de elec. in. 6. cum simil.
D

¶ Ad decimũseptimũ respondetur ꝙ licet cõmune bonum præferatur priuato, tamen negatur ꝙ hoc sit commune bonũ ꝙ a sentẽtia papæ appelletur ad concilium. Vnde aug. super illud gene. 1. vidit deus cũcta quę fecerat & erant valde bona/dicit omnia a deo producta bona quidẽ erãt in se sed valde bona propter ordinẽ quem adinuicẽ retinent. Cum ergo totius ecclesiastici ordinis dux & caput sit ipse papa, sicut per appellationẽ tolleretur talis ordo ita tolleretur tale bonum: quia cũ bonum exercitus non sit nisi propter bonũ ducis & bonum ecclesiæ non nisi propter bonũ papę, maius bonũ est bonũ ducis ꝙ̃ totius exercitus & bonũ papę maius ꝙ̃ totius ecclesię. Ita respondet augu. de anco. in. d. quæstione. 6. ar. 6.

¶ Ad decimumoctauum (ꝙ ab omni deuio & obliquo appellari potest ad rectũ) respondetur hoc esse verum modo rectum sit superius obliqui. quia appellatio est ad superiorẽ prouocatio: vt dicitur in ru. de appel. sed cõcilium non est superior papæ: igitur. Itẽ errare

potest conciliũ sicut & papa. & ideo non plus
A dicitur rectum vel obliquum iudicium con-
cilii q̃ papę. ¶ Et si dicatur ꝙ quando papa es-
set hæreticus, eius iudicium esset deuium &
obliquum: vt in. c. si papa. 40. di. & cõcilium
de eo tũc iudicat: vt in. d. c. si papa. & doc. in. c.
in fidei de hæreti. in. 6. Respondetur ꝙ non
per viam appellationis iudicialis sed cuiusdã
prouocationis vt se emendet: sicut dicitur ꝙ
appellatio extraiudicialis est quædam prouo
catio ad causam: vt in. c. cũ sit romana de ap-
pel. & c. bonæ eo. ti. & cle. causam de elec. & si
se non emendet, datur concilio iudicium de-
clarandi eum talem & papatu propter hære-
sim priuatum ipso iure: sicut alias supra di-
ctum.

¶ Ad decimũnonum respondetur ꝙ non va-
let consequentia. Item papa maior est aposto
lo: vt in. c. sunt quidam. 25. q. 1. ca. proposuit
post glo. de conces. præben.

¶ Ad vigesimum responsum est in solutione
primi argumenti. Et ad vigesimumprimũ re-
spondetur vt ad secundum. Ad vigesimũse-
cundum de. c. ad apostolicæ/ respondetur ꝙ
ibi nõ dicitur ꝙ a sentẽtia papę appelletur ad
conciliũ: sed ꝙ ipsemet papa erat paratus re-
uocare suam sententiam de consilio concilii,
hoc modo quo & per viam supplicationis re
B uocat papa suam sententiã: vt in. c. tum ex li-
teris de resti. in integ.

¶ Ad vltimũ (quod repetitur factum in con
cilio cõstantien. in vltima sessione) posset re-
spõderi ꝙ illud fuit potius quædã protestatio
de facto q̃ appellatio, & non directe cõtra pa
pã sed potius contra cõciliũ. & ideo illud nõ
fuit discussum quia iam concilium erat disso
lutum & dicta missa spiritussancti cum lita-
niis & aliis ceremoniis, & dictum existẽtibus
in concilio domini ite in pace/ & per eos re-
sponsum amẽ. Item vt dictum est martinus
contrarium statuit in eodem concilio.

¶ Articulus .2.

VLTERIVS
quæro vtrum a conci
lio debeat appellari ad
papam? Et circa hoc
tex. est ꝙ sic in. c. cun-
cta per mũdũ. 9. q. 3.
Tum quia papa est su
pra cõcilium: vt in. c.
significasti de elec. &
sæpe dictum est. Tum quia ipse confirmat ge
sta concilii. 25. q. 1. c. confidimus. & ab eo cõ
cilia authoritatẽ accipiunt: vt in. §. his ita. 25.
q. 1. cap. significasti de elec. & c. bene quidem
96. di. Illa interpretatur & tollit. d. c. significa- C
sti. 23. q. 5. de liguribus. 17. di. c. nec licuit. &
supra in sua quæstione dictum est. Ipse etiã
restituit depositos a concilio. c. conuenientibus
1. q. 7. & d. c. cuncta per mundum. Et ipse cõ-
firmauit concilium arelatense. c. de obserua-
tione iuncta suprascrip. de consecra. di. 3.

¶ Sed in cõtrarium facit glo. in. l. nemo mar-
tyres in verbo reuoluere. C. de sum. tri. quæ
vult ꝙ a sententia concilii nõ licet appellare.
Et illam glo. notat pau. de cas. in. l. si quis. C. de
preci. impera. offe. Sed responde ꝙ ibi est ser
mo de cõcilio cui papa præfuit vel alius eius
nomine. loquitur enim de iis quæ erant circa
fidem disposita per cõciliũ calcedonen. quod
fuit tentum authoritate leonis papæ. & ideo a
tali sententia & decreto in causa fidei ibi sanci
to non licet appellare: cũ sit quasi ius natura-
le secundum quod dicit ibi glo. Non tamen
ibi dicitur simpliciter ꝙ in nullo casu liceat a
cõcilio appellare. Vnde concluditur ꝙ a sen-
tentia cõcilii licet ad papam appellare. Et istã
conclusionẽ ponit alex. in ru. de appel. in. 13.
colum.

SED huic cõclusioni videtur obstare ꝙ
sicut a sententia senatus nõ potest appel
lari (vt in. l. 1. ff. a quibus appel. nõ licet) D
ita nec a sententia concilii quod est quidã se-
natus. Sed ad hoc respondetur ꝙ aut præsup
ponimus concilium legitime congregatum
authoritate papæ cui ipse pręest. & nullo mo
do potest appellari: quia tunc actus attribui-
tur papæ: vt in. c. ad apostolicæ de re iudi. in
6. & papa non habet superiorem ad quem li
ceat appellare: vt in. c. licet de elec. Est. n. ne-
cesse ꝙ appellatio fiat a minori ad maiorem:
vt in. l. pręfecti. ff. de mino. & in. §. illo. 2. q. 6.
Et est adeo de substãtia appellationis ꝙ nul-
lomodo potest tolli: vt in. c. non putamus de
consue. in. 6. & l. 1. §. penul. & ibi ange. ff. de
appel. & idem ange. in. l. 1. in prin. ff. a quibus
appel. non licet. ¶ Aut præsupponimus con
cilium legitime congregatum non præsiden
te papa. Et tunc sie st in casu in quo est cõgre
gatũ contra papam (vtputa in causa hæresis
papæ vel quia est contentio de papatu) dicã
a sententia cõcilii non appellari: quia ex quo
illo casu concilium habet superioritatẽ in ec-
clesia (quia nõ est aliquis eo superior, ex quo
papa non habetur) ipsum iudicat de papatu:
vt in. c. si papa. 40. di. & in. c. si duo. 79. di. Ideo
ab eo non potest appellari. Aut loquimur eo
casu quo conciliũ est cõgregatum sine papa.

Et tunc ex quo nō est bonum concilium nec
A ratum seu validum. 17.di. per to. poterit appellari ab eo non tanq̄ ab eo qui habeat aliquam iurisditionē (quia non entis nullę sunt partes) sed tanq̄ ab eo qui de facto procedit reclamabitur ad papā vt rescindat male gesta ipsius cōcilii, vel melius vt declaret nulla esse gesta p tale conciliabulū & illud dissoluat: vt in.c.multis. 17.di. Vbi autem concilium est legitime congregatū de voluntate papæ/ licet in illo papa non præsit, semper poterit ab eo ad papam appellari.d.c.cuncta per mundum 9.q.3. & dictum est supra. ¶ Item & iis a quibus propter eorum dignitatem non licet appellare (vt a sententia præfecti prætorio: vt in.l.1.ff. de offi. præfec. præto. & senatus & similium) tamen omnino licet supplicare: vt in.l.vnica.C.de senten.præfec.præto.& in.l.si quis.& authen.quæ supplicatio. C. de preci. impera.offe. Et eo casu supplicabitur non ad eundē prætorē vel eius officiales, sed ad imperatorē tanq̄ eo superiorē: vt dicit pau. de cas. in.d.authen.quæ supplicatio in prin. per tex. in.d.l.vnica.C.de senten.præfec.præto. Et in hoc differt a papa/ qui non recognoscit superiorem: quia non appellatur ab eo, sed si supplicatur/ ad eundem met papā est
B supplicandum: vt in.c.auditis & in. c. tum ex literis de in integ. resti. & eam supplicationē non tenetur admittere si nolit: vt dicit bal. in.l.fi.C.de.ll.

¶ Articulus .3.

AN AVTEM LIceat appellare a papa ad cardinales, quęstio videtur resoluta ex p̄missis ꝙ nō: quia de substantia appellationis (vt dictum est) est ꝙ fiat a minori ad maiorem prouocatio.d.l.1.§.penul. ff. de appel. &.d.§. illo.2. q.6. Sed cardinales subsunt papæ & a papa deponuntur: vt in cap.1.de schisma.in.6. Igitur.

¶ Istam quæstionem mouet aug. de ancona q.6.arti.5. Et ibi concludit ꝙ papa comparatur ad cardinales sicut cœlum ad terram, & ꝙ non licet a papa ad eos appellare. Bar. tamen in.l.vbi absunt.ff. de tuto. & curato. datis ab iis/ videtur innuere contrarium: dum vult quòd si appellatur a potestate/ appellandum sit ad ordinem decurionū vbi in ciuitate non est iudex appellationis: & quòd vacante episcopatu succedat capitulum/ & vacante papatu succedant cardinales in iurisditione. & quòd si vacante sede esset ad papam appellatum/ talis appellatio deuolueretur ad cardi- C nales, quasi cardinales habeant eandem iurisditionem quam habet papa. Per quod videtur dicendum ꝙ vbi a papa appellatur & sic eius iurisditio suspenditur, appellandum sit ad cardinales penes quos remanet iurisditio pontificalis. Sed dic ꝙ illud quod dicit ibi bar. de cardinalibus non est verum: & est contra tex. in cap. vbi periculum in.§.iidem quoq; de elec. in.6. & in cle. ne romani de elec. Et p dicta iura doctores impugnāt opinionē bar. ibi in.d.l. vbi absunt. & vide ibi alexā. de imol. & dic vt de his dixi in illa quęstiōe quid quando papa esset factus furiosus vel omnino inutilis.

AN AVTEM LICEAT appellare ad papam successorem, idem augustinus quærit in dicta.6.q. in.4.arti. Et ibi concludit quòd cum non minor sed maior & perfectior sit papa viuens (quia est in actu) quàm futurus (qui est solum in potentia) non tenet talis appellatio: sicut supra dictum est idē tenere archie. floren. in.3.par. ti.24.c.2.§. quoniam quidam.

¶ Articulus .4.

SED AN ERIT LE- D gitima appellatio si appelletur a papa ad deum? Istam quæstionem mouet idem augu. de ancona, in dicta sexta quæstione per tres articulos videlicet primum / secundum & tertium. Et ibi concludit ꝙ a papa non potest appellari ad deum ordine iudiciario: sed bene via supplicationis & orationis petendo vt deus immutet cor iudicis de iniustitia ad iustitiā & de malo ad bonum. Sicut in simili legitur de iacob gene. 43. cum dixit. deus autem meus omnipotēs faciat vobis eum placabilem, & remittat vobiscum hunc fratrem vestrum & eum quem tenet in vinculis. Quinimo dicit quòd talis appellatio non est admittenda: tum quia appellans subterfugit iudicium a deo institutum & ordinem diuinæ iustitiæ. Imo etiam talis sic appellans a papa ad deū/ dicitur appellare cōtra deum: quia vult subterfugere ordinationem diuinam, & resistit diuinæ voluntati/ quæ ordinauit vt homo iudicet in præsenti seculo. Vnde glo. super illud apostoli. 1. ad corin. 4. mihi autem pro minimo est vt a vobis iudicer aut ab humano die

A no dic/dicit duo esse genera iudiciorũ.vnum humanum,quo homo iudicat hominem in præsenti vita:quod apostolus appellat diem hominis.aliud diuinum/quo iudicabit deus in fine seculi:quod apostolus appellat diem dei. Vnde talis sic appellans refugit ordinatio nem diuinam. ideo dicitur appellare contra deum. ¶ Tum etiam quia talis appellatio re pugnat determinatiõi tẽporis: quia deus præ fixit diem determinatam in qua oẽs iudican dos per ipsum/oportet præsentari ante tribu nal ipsius vt recipiat vnusquisq̃ prout gessit in corpore:sicut dicit apostolus.2.ad corin.5. Cum ergo appellatio sit remedium iuris,qui cunq̃ in hac vita vult appellare ad deũ/ vult via iuris ante diem iudicii qui erit post hanc vitam procedere in iudicio/ & vult via iuris præuenire diem iudicii a iudice ordinatum. Vnde appellare ad christum iudicem est ap pellare contra iudicem. Vide aug. de anco. vbi supra in primo.2.&.3.arti.

¶ Adde etiam q̃ merito non est admittenda appellatio a papa ad deũ,quia sapit præsum ptionem & temeritatem in appellante: quia præsumit de deo tanq̃ de homine siue iudi cio hominis.& præsumit de seipso: quia præ supponit certam suam iustitiam. secũdum
B apostolum autem ad ro.10.quærentes suam iustitiam statuere iustitiæ dei non sunt subie cti. Et temere appellans punitur.l.eos.§.ne. temere.C.de appel.bal.in.l.2.C.de episc.au. bar.in.l.ab executore.C.quorum appel.non reci.Item talis appellãs committit in legem: quia prohibitum est appellare a papa.d.l.1. ff.a quibus appel.non licet.& in legem com mittẽs non vtitur legis beneficio.l.non du biũ.C.de.ll.c.quia frustra de vsu. Quinimo talis committens in legem peccat mortaliter & incurrit pœnam:vt in.c.si quis de maio.& obe.Imo collectarius in.c.quæ multotiens de regu.iu.dicit q̃ appellans a papa ad deum dicitur incidere in hæresim,quando senten tia papæ fuisset iusta.Et alex.in.c.non decet 12.di.simpliciter referendo collec.dicit q̃ ap pellans a papa ad christũ est hæreticus,quia virtualiter negat papam esse vicarium chri sti. ¶ Sed tu vide ibi collec.qui multa ponit in d.c.quæ multotiens. Et distinguit q̃ aut sententia papæ est iusta aut iniusta.& aut in iustitia illa est contra ius positiuum .& tunc etiam incideretur in hæresim:quia in talibus qui tangunt claues & papæ potestatem (ma xime vbi sacra scriptura esset aperta,de qua non licet dubitare) sunt infideles: vt in.c.1. de hære.in.6. Aut sententia papæ est contra C deum vel legem euangelii vel naturæ.& tũc si appellans innititur appellationi vel suppli cationi,esset magis erroneum:quia deus pre cibus non viribus humanis superatur de poe ni.di.1.c.importuna & sequen.si autem non innititur appellationi vel supplicationi sed recurrit simpliciter ad deum exprimendo do lorem & affectum mentis suæ & referendo in deum,tunc non noceret sed iuuaret. Vide tur tamen concludere q̃ ad hoc vt dicatur in cidere in hæresim/requiritur q̃ perseueret & sit pertinax in sua appellatione vel supplica tione per cle.1.de vsu. ¶ Et ibi etiam ponit an liceat supplicare ad deum a sententia pa pæ. Et concludit q̃ non/ loquendo de suppli catione iuris.ibi vide eum.

Arti. 5.

SED QVID SI sit contro uersia inter duos de papatu in concilio, vtrum poterunt appellare a sententia conci lii. Dicerem q̃ non: quia nõ poterunt ad seipsos appella re:quia non est alius superior ipso concilio isto casu:& appellatio debet fieri ad maiorẽ, vt sæpius dictum est.c.2.de cõsuc.in.6. ¶ Et istam opinionem repperi tentã in quibusdã D reportatis factis tẽpore schismatis quorũ au thorẽ ignoro. Vide quod dico supra in quæ stione vtrum a concilio possit appellari ad papam.

Arti. 6.

SVCcessiue quæro vtrum pa pa possit pro libito volunta tis concilium dissoluere vel ad alium locum trãsferre. & loquor de indubitato papa. Et videtur prima facie dicen dum q̃ non: quia omnis variatio prohibita est:vt in cle.cum illusio/de renun.& ibi dicit car.q̃ præsumitur in dubio cõtra variantem q̃ velit deuiare a veritate. facit quod dicitur in.c.1.vt eccle.bene.& regula quod semel cum concor.in.6.Item dicit rex.xi.q.3.cer tum,& 18.di.si quis autem/q̃ si quis ante fini tas agendorum examinationes a synodo abi re præsumpserit debet excõicari. ¶ Quod enim semel approbatum reperitur/ non po test amplius reprobari. glo.4.dicto cap. in istis.8.q.2.c.dilectissimi.32.q.5.c.horrẽdus ff.qui satisda.cogan.l.ab arbitro.4.q.3.c.si. & ibi archi.de elec.cum vintoniensis.& quod notat inno.in.c.cũ venerabilis de excep. Vi

detur. n. quod ſemel approbauit tranſiſſe in
A contractū cū patribus in concilio cōgregatis.
& ideo non poſſe reuocari.l.digna vox.C.de
ll.c.1.de pba.Sicut nō poſſum reprobare mo
res quos ſemel approbaui.c.veniēs de ſi.preſ-
by.facit quod notatur in cap. de illis de eo.ti.
A pari vr̄ dicendū ꝙ nec ipſe papa locū im-
mutet,ne ei dicatur patere legē quā tu ipſe tu-
leris.c. cū oēs de conſti.Indecens.n.omnino
probatur prius ſoluere militiæ cingulū q̄ ce-
dat victori aduerſitas prçliorū: vt in.c.1.de re
nū.Et magis delinquit qui interruptā cauſam
dimittit q̄ qui nūq̄ ad cauſam peruenit: vt in
authē.de litigi.§.omnē colla.8.& dicit tex.in
l.1.C.de eme.codi.iuſti.ꝙ nihil magis impro
priū eſt pricipi q̄ ab eo cœptū imperfectū re-
linqui.Præterea vbi ex aliquo ſurgit decolo-
ratio ſtatus vniuerſalis eccleſiæ/ papa illud fa
cere non debet.8.q.1.apoſtolica.9.q.3.c.per
principalē in glo.Nec ĩ illo poteſt diſpēſare:
vt dicit archi.in.c.ſunt quidā.25.q.1.allegar
1.q.7.c.etſi illa.vbi idē archi.& fuit dictū ioā
nis in.§.niſi rigor ea.cau.&.q.Et iſta eſt ratio
quare non poteſt ſibi eligere ſucceſſorē,quia
turbaret bonum vniuerſalis eccleſiæ: vt dicit
glo.8.q.1.§.his omnibus.& idē vult glo.1.q.
3.c.ex multis.Et eadem ratione non diſpēſat
cōtra quattuor principalia concilia,quia tan-
B gunt generalē ſtatū eccleſiç: vt in.c.ſicut.15.
di.Hoc aūt contingit ex diſſolutione concilii
quia cū omnes catholici expectent reforma-
tionē in eccleſia,ſi re infecta viderēt conciliū
diſſolui/oēs turbarētur.Inde dicit inno.in.c.
inqſitioni de ſen.excō.ꝙ papa nō pōt pcipere
id ex quo vehemēter prçſumeretur turbādus
ſtatus eccleſiæ.Idē dicunt doc.in.c.q̄to de cō
ſue.& glo.in.c.propoſuit de cōceſ.prçben.Et
inde dicitur ꝙ nō poteſt papa tollere clericis
priuilegiū ꝙ ſub iudice ſeculari nō poſſint cō
ueniri: vt dicit flo.in repe.c.perpendimus de
ſen.excō.& doc.in.c.nulli eo.ti.quia illud pri
uilegiū habent a deo: vt in.c.ſi imperator.96.
di.& turbaretur ſtatus vniuerſalis eccleſiæ ſe-
cundum flo.in.d.c.perpendimus.& idē doc.
in.d.c.nulli de priuilegio canonis ſi quis ſua-
dēte.17.q.4.Facit tex.in.c.cum teneamur de
præben.vbi dicit papa ſe ſuſtinere æquo ani-
mo ſi ſua mandata non exequātur inferiores
quç ſcādalū eſſent allatura.facit quod dicitur
in.c.ſi quando de reſcrip.Et ſic ratione ſcanda
li videtur ꝙ non poſſit concilium transferre.
Si enim aliter diceremus,haberet papa pote-
ſtatem exponendi periculo vniuerſalem ec-
cleſiā: quia poſſet ſe ad vnum locū ſuç volun-
tati accōmodum transferre/ in quo patres cō C
cilii iuſto metu ductos cōpelleret ad ſibi pla-
cita q̄uis iniquā ſtatuendum. quod eſſe non
debet: ſicut nec poteſt ſtatuere ꝙ ipſe de hære
ſi non poſſit accuſari: quia periclitaretur ſta-
tus vniuerſalis eccleſiæ,vt dicit glo.in.c.ſi pa-
pa.40.di.

¶ Item in cauſis fidei maior eſt ſententia con
cilii q̄ papæ: vt in.c.anaſtaſius ibi glo.19.di.
& in.d.c.ſicut.15.di.& dicitur in.d.c.ſi papa:
& ſupra diximus in propria quæſtione.Ergo
nō debet eſſe in poteſtate papæ cōciliū diſſol
uere, maxime quia vt plurimū concilia cele-
brantur ad extirpationē hæreſum: vt patet in
quattuor principalioribus conciliis: ſicut pa-
tet in cap.ſexta.§.1.cum ſequentibus.16.di.

¶ Item ſi eſſet in facultate papæ pro libito vo
luntatis diſſoluere vel trāſferre conciliū,num
q̄ poſſet cōtrā eum aliquid fieri niſi pro velle
eius: quia quando videret concilium declina-
re in aliquam ſententiā quæ ei non placeret,
ilico diſſoluendo cōcilium impediret.Et fru-
ſtratoria eſſet ſemper conciliorum congrega
tio,quç q̄ maxime neceſſaria eſt.12.di.c.illa,
& præſertim contra papā cum deuiat a fide:
quia nullum habet ſuperiorem: vt allegato.c.
ſi papa.40.di. D

¶ Item facit ꝙ ſi ipſe poſſet diſſoluere conci
liū pro libito voluntatis,tunc reſpectu perſo
næ papæ non eſſet verū ꝙ iudicium redditur
in inuitum: contra tex.& ibi dicta.l.inter ſti-
pulantē.ff.de verb.obli.facit bene tex.in.l.ſi le
gationis.ff.de iudi.vbi licet alias legatus durā
te legatione non poſſit conueniri,tamē ſi ſer-
uum vel rem aliam emerit vel ex aliqua cau-
ſa poſſidere cœperit/ poterit etiam durante le
gatione conueniri.Et aſſignat tex.rationem:
quia aliter darēt poteſtas legatis ſub hac ſpe-
cie res alienas domum auferendi.Sic in pro-
poſito licet alias papa nō poſſit ab aliquo cer-
to loco conueniri,propter delictum tamē ex
quo ſcandalizaretur eccleſia videtur dicendū
ꝙ poſſit certo loco conueniri/ & ꝙ non ſit in
poteſtate eius locū iudicii mutare ſed ꝙ de-
beat inuitus cogi ſubire iudicium.

¶ Item facit illud quod dixi ſupra in illo arti.
ad quem ſpectat congregatio concilii.vbi di-
xi quòd non videtur conueniens quòd iudi-
caturus & iudicans concurrant/ & quòd actio
& paſſio ſunt incompaſſibiles. vbi etiam di-
co ꝙ poſtq̄ conciliū eſt congregatū & papæ
authoritas interuenit,authoritas papæ poſtea
confunditur cum concilio & remanet for-
ma concilii: & authoritas papæ congregantis

A finitur facta congregatiõe/saltem vt non pos sit illud dissoluere: & concilium cognoscit de facto ipsius papæ,sicut in simili dicitur de iudice recusato, ꝙ non potest iuste cognoscere: & tñ si delegat alteri ante recusationem ille potest cognoscere,& quicquid facit subdelegatus facit authoritate delegati: vt in ca. iudex de offi. delega. in. 6. Facit quod dicitur in.c. suspitionis &c. c.super quæstionum in prin.de offi,delega,& in simili quod dicit. in.c.si a subdelegato eo.ti.in.6. Et si hoc est,sequitur necessario ꝙ papa postq̃ cõcilium est congregatum non põt vlterius illud transferre sine voluntate concilii. Et sic fuit seruatum in cõcilio constantien. vbi eũ conciliũ fuisset semel cõgregatũ præsidente ioan. 23. q̃tum cunq̃ postea fugam arripuerit/ omnino oĩs potestas remansit in cõcilio & priuauit eum iuridice. Et in dicto concilio fuit edita constitutio frequens quæ aperte disponit ꝙ postq̃ deputatus est locus pro futuro concilio, papa non possit illum mutare sine euidenti necessitate & de consilio fratrum,quod si est anteqũ concilium est congregatum, q̃to magis postq̃ est congregatũ censendum est ꝙ non possit dissolui. Vnde abb.sicu.in allegationibus qm̃ veritas obiiciendo eugenio ꝙ cona-
B batᷣ conciliũ basiliense dissoluere & transferre ferrariam,adducit decretũ factum in.xi.sessione basileæ,quod vt dicit ipsemet eugenius in sua adhæsiõe approbauerat,in quo cauet ꝙ si papa in futurũ p̃sumeret concilium quoquo modo de facto mutare impedire prorogare vel dissoluere/& infra quattuor menses cũ realisatisfactione non resipisceret,ex tunc a papali administratione foret suspensus: & si pœnã prædictã p duos menses post dictos quattuor animo sustineret indurato, vsq̃ ad priuationẽ inclusiue contra eundẽ per sacrũ concilium ,pcederetur. Ita dicit abb.sicu.in dictis allegatiõibus qm̃ veritas circa fi.in versi. restat postremo &c.in. 4.char. & disputat in 7.8.9.10.&.15.ratione. & latius postea per alias decẽ rationes a versi.nunc decẽ rationes subiiciã vsq̃ ad versi. sed ne aduersariorum. Et rosellus in. 4. principali q̃one conciliĩ in 10.col.circa fi.& latius in.16.q. quanto tempore debeat durare concilium.vbi videtur tenere ꝙ congregato concilio non possit per papam dissolui sine concilii voluntate.

¶ Item facit ꝙ cõcilia sunt inuenta ad instruendos christianos & ad docendũ populos disciplinas & mores, ne christicolæ in hæresim dilabantur:vt.15.di.c.1. Sed si q̃n expedit habere conciliũ propter pullulatiões hæresum vel scandala in ecclesia dei insurgentia papa posset conciliũ dissoluere re imperfecta existente,tunc remaneret res in ambiguo: & cõcilio iuste contradicente/remaneret confusio in mentibus hominum, & scandalizaretur vniuersalis ecclesia. Et ideo vt ista cessent dicamus non esse in facultate papæ dissoluere conciliũ sine volũtate cõcilii. Facit q̃d paulo ante adduximus ex inno.in.c.inquisitioni de sen.excom.& quod dicitur in.c. cum ad monasteriũ de sta.mona. & in.c.sunt quidã. 25. q.1. ¶ Accedit ꝙ postq̃ concilium est congregatum/est vnum corpus cum papa. Et ideo sicut quæ spectant ad vniuersum corpus non põt per particulare membrũ ministrari aliis membris reluctantibus(vt in.c. singula. 89. di.) sic videtur ꝙ non possit solus papa (qui est caput)sine prælatis/qui sunt mẽbra. ¶ Itẽ facit ꝙ quando iudicium deberet fieri per cõcilium de papa,si papa posset dissoluere concilium vel illud transferre/esset in potestate rei positum in quo loco deberet conueniri. quod est absurdũ:vt dicit tex.in. l. non vtique ff.de eo quod certo loco. ¶ Item quando in concilio est tractandũ de papa,non conuenit ꝙ cognitio fiat in loco quẽ papa voluerit sed potius econtra: cum naturali quoq̃ iuri con D uenit quos res exegerit iudicialibus ad iudiciũ vocari sententiis,nõ ipsos iudices (quod dici ẽt iniustũ est) ad subiectos deduci: vt in l.iubemus in.§.oẽs de epis.& cle.& in.l.2.§. si p̃ses.ff.quis ordo in bonorũ pos.seruetur. ¶ Itẽ facit ꝙ vbi tractatur cã fidei vel schismatis extirpandi vel reformatiõis in capite,synodus est iudex: vt in.c.anastasius ibi glo.19.di. & in.c.sicut ibi glo.15.di.& in.d.c.si papa.40 di.cum aliis simil. Vnde in eius p̃tate est locũ iudicii eligere vbi cã debeat agitari. sicut & episcopus eligit locũ iudicii in sua diœcesi: vt in.c.cũ ep̃us de offi.ordi.in.6. Igiť & loci mutatio in synodi p̃tate esse debet.c. statuimus de offi,delega,in 6.

¶ Nec obstat si dicať ꝙ si papa põt concilium conuocare(vt.17.di. per to.)ergo & dissoluere,sicut qui potest instituere potest & destituere: vt in.c.cum ex iniũcto de hære. Quia respondetur ꝙ vbi inter conuocationem & dissolutionem est ratio diuersa non est verũ dicere ꝙ si potest conuocare potest & dissoluere. nã & ep̃us sacerdotibus atq̃ ministris solus honorẽ dare põt,sed solus auferre non põt.15.q.7.ep̃us,optime tex.i.c.sexta actiõe ea.cau.&.q. Pro hoc etiam facit quòd si papa

possent sua authoritate dissoluere concilium,si
A militer posset prohibere ne vnquam celebra/
rentur concilia vniuersalia. imo hoc per indi
rectū sequeretur:quia per dissolutiones non
tenerētur.Sed nō potest facere ꝙ concilia nō
teneantur in causis necessariis:puta fidei & si/
milibus,1 9.di.c.anastasius.quia eius potestas
est ad ædificationem non ad destructionē:vt
inquit apostolus ad ephe.4.&.2.ad corin.1 0.
destructio autem sequeretur ex prohibitione
celebrationis conciliorum:quia esset in euer/
sionem fidei/ruinam ecclesiæ & perturbatio/
nem populi christiani. nam tot posset disso/
lutiones facere ꝙ nunquam concilia teneren
tur:maxime quando esset congregandū con
cilium contra eum,quia forte esset hæreticus.
Ideo non est dicendum ꝙ possit illud pro li/
bito dissoluere : & maxime quia possent con
tingere casus in qbus ex dissolutione cōcilii
destrueretur status ecclesiæ:vt si per dissolu/
tionem sequeretur malum vniuersalis eccle/
siæ cum concilium esset congregatū pro bo
no ecclesiæ vniuersalis.puta si hæretici nollēt
conuerti nisi per concilium,si papa dissolue/
ret tale cōcilium/remaneret hæresis quæ alias
tolleretur per concilium.hoc autem non po/
test facere : sicut non potest facere statutū ꝙ
ipse non accusetur de hæresi, & illud quod
B est peccatū non sit peccatū vt dicitur. 40. di.
c.si papa.
¶ Et ꝙ papa non possit conciliū congregatū
dissoluere vel trāsferre,tenuit ludo. pōtanus
in quodā sermone coloniæ per eū habito qui
incipit illustrissime & gloriosissime princeps
& abb.siculus in allegationibus quoniā veri/
tas in.8.&.1 0.ratione/& aliis locis supra alle
gatis.& rosellus in.d.4.&.1 5.q.Et idē etiā te
nuit pe.de ancha.in cōsi.6 5.incipit pro decla
ratiōe.vbi dicit ꝙ gregorius tenebatur ire ad
locū saonæ postq̄ semel illū locū elegerat pro
concilio.& maxime dicit abbas post inchoa/
tū processum cōtra papā.Hoc idē videtur te/
nere cataldinus de boncōpagnis in trac.edito
cōtra basilien.conciliū ad impugnādum mo
nitoriū per conciliū decretū contra eugeniū:
inqtum dicit ꝙ eugenius ratione ęgritudinis
potuisset trāsferre in ferrariā,ex quo videba/
tur necessaria pręsentia papę in cōcilio ad se/
dandū errores græcorū in fide. Videtur ergo
ꝙ nisi fuisset vrgentissima causa ægritudinis
non potuisset transferre concilium.
¶ Item facit quòd postq̄ est facta semel ele/
ctio loci concilii & in concilio decretatus lo/
cus,sicut vno contradicente non posset seip
sam synodus transferre ita nec a solo papa si/ C
ne patrum consilio. ¶ Primum probatur per
tex. singularem in authen.de defenso.ciui.ad
fi.vbi si vniuersitas ad reeligendum magistra
tū ciuitatis cuius officiū expirauerat procede
re velit,vno solo cōtradicente non potest. Et
ita limitatur.l.quod maior.ff.ad municipa.&
c.1.de iis quæ fi.a ma.par.ca.De quo per abb.
& lanfrancū in.c.constitutus de appel.& iaso
nē in.l.iuris gentium in.§.si.de pac.& feli. in
c.cum omnes de consti.in.1 6.col. ¶ Itē facit
ꝙ maior pars vniuersitatis minore contradi/
cēte nō potest aliquid statuere in præiudiciū
minoris cui quæsitum est ius ex aliqua ordi/
natione præcedente constitutionē ipsam : vt
est tex.in.c.cū oēs de consti.notat bal.in.l.ve/
terem.C.de autho.præstan.vbi dicit ꝙ maior
pars vniuersitatis nō potest statuere contra id
quod prius ordinatū fuit ab omnibus.Vnde
ex quo semel electio loci fuit decretata ,re/
scindi nō potest sine omniū consensu nisi ex
causa publicæ vtilitatis. Pro hoc ē tex.notabi
lis in.l.quod semel ordo.ff.de decre. ab ordi.
faci.canonizata. 2 5.q.2.c.institutionis & ca.
cūpię.6.q.4.c.quod bene. ¶ Secundū proba/
tur.quia decretatū per papā cum concilio/nō
videt̄ sine cōcilio posse reuocari:vt dicit glo.
in.c.vbi periculū de elec.in.6.in.ver. cōcilio. D
¶ Et his & pluribus aliis rationibus cōsuluit
ludo.in consi.3 5 2.(incipit quæritur)ꝙ syno
dus basilien. nō poterat se transferre auinio/
nem.Sed contra ludo.tenuit abbas in sermo/
ne q incipit maximū & insupportabile onus.
de quo dic vt dixi supra in quæstione quādo
est differentia inter patres concilii,quorū sen
tentia debeat præualere.

IN contrarium(ꝙ imo papa possit dissol/
uere & transferre conciliū)facit primo re/
gula generalis ꝙ eius est tollere cuius est
condere(vt in.l.fi.C.de.ll.& eius est destitue/
re cuius est instituere:vt in.c.cū ex iniūcto de
hære.in fi. & eius est absoluere cuius est liga/
re.c. cum inferior ibi glo.de maio.&obe.&.c.
inferior.2 1.di.& omnis res per quascūq; cau
sas nascitur per easdē dissoluitur.c.1.de regu.
iu.C.qñ liceat ab ep̄.disce.l.1 .& nihil tā natu
rale ē q̄ eodē gñe vnūquodq; dissoluere quo
colligatū est.l.nihil tā naturale.ff.de.reg.iu.C.
de act. & obli.l. sicut, & de baptis.c.maiores.
Sed sic est ꝙ ad papā spectat concilii cōgrega
tio:ergo ad eundem spectat illius dissollutio
siue trāslatio.¶ Itē facit ꝙ ad papā spectat no
ua editio symboli & cōgregare gñalē synodū
& omnia alia facere quæ ad vniuersalem ec/

A clesiam pertinent: vt dicit.s.tho.in secunda secundæ.q.1.ar.10.& late per alex.in.c.canones.15.di.vbi late quomodo illud intelligatur.& diximus supra in quæstione propria. Ergo multo magis & eiusdē cōcilii dissolutio ad eum spectat.

¶ Item papa est super omnia concilia generalia,& concilia ab ipso sumūt authoritatem & ab eo confirmantur.25.q.1.c.1.17.di.c.1 & c.regula & c.concilia.&.21.di.c. in nouo. &.96.di.c.bñ quidē, &.c. significasti de elec. Ergo in eius potestate similiter esse debet auferre concilio potestatem & illud dissoluere & transferre.ad hoc bene facit tex.in.c.in sancta.2.q.7. ¶ Item pro hoc facit illud matth. 16.&.c.solitæ de maio.& obe.&.c. ad apostolicæ de re iudi.in.6. vbi christus dixit petro quodcunq; ligaueris super terrā erit ligatum & in cœlis,& quodcunq; solueris super terram erit solutum & in cœlis.ergo concilium soluere vel trāsferre est in potestate. papæ cuius est soluere & ligare.

¶ Item facit q; quotiens aliqua de vniuersali synodo aliquibus dubitatio nascitur,ad recipiendam de eo quod non intelligunt rationem ad apostolicam sedem pro recipienda ratione conueniant: vt dicit tex.in.c.nec licu-

B it.17.di. Sed huiusmodi est papa in quo repræsentatur sedes apostolica,& maxime congregato concilio: vt dicit cardi.in cle. quia cōtingit de relig.domi.in quinto quæsito. & io an.an.in.c.si abbatē de elec.in.6. Ergo. ¶ Ad idem facit tex.17.di.c. regula. vbi dicit, nec vllum ratum est aut erit concilium quod nō fuerit authoritate papæ fulcitum. quod verbum erit/ si loquimur de eodem concilio, referri debet ad successum in concilio: quasi deficiēte in eo papæ authoritate nō fit conciliū.

¶ Item papa (vtpote totius ecclesiæ iudex) potest concilia non rite celebrata authoritate sua sine alicuius alterius consensu cassare: vt in.c.cuncta per mundum el.2.9.q.3.vbi inquit tex.quorumlibet sententiis ligata pontificum sedes beati petri ius habet dissoluendi, vtpote quæ de omni ecclesia ius habet iudicandi.&in.c.præcedenti(incipit etiā cuncta) inquit.sed nec illa præterimus q; apostolica sedes sine vlla synodo præcedente & soluendi quos synodus inique damnauerat & damnandi nulla existente synodo quos oportuit habet facultatem. Sic videmus q; papa restituit quos concilium damnauerat: vt in.c.conuenientibus.1.q.7.&.50.di.c.ioannes.§.asclepius &.§.fi.¶ Ad idem facit tex.in.c.concilia.17.di.vbi dicit q; concilia valitudinem

C perdiderunt quia præsentiam papæ non habent. Vnde videtur dicere de concilio quod fuit in esse & postea deficit in eo potestas papæ/q; definit esse concilium. Et licet ibi glo. dicat q; perditur etiam illud quod nunq̄ est habitum, quasi ideo concilia dicantur perdidisse valitudinem quia præsentiam papæ nō habent: tamen congruentius videtur intelligi tex.de conciliis in quibus papa præfuit, sed quia in progressu concilii desiit papæ præsentia concilium perdidit valitudinem.verbum.n.perdiderunt præsupponit habitum. l. nam etsi sub conditione.§.rumpendo. ff. de iniusto rup.& irri.testa.c. ad dissoluēdum de desponsa.impu. ¶ Quod probatur: quia papa est caput vniuersalis ecclesiæ: vt in.c.sacrosancta.22.di.&in.c.rogamus.24.q.1.&.c.loquitur ea.cau.&.q. Remoto autē capite a mēbris necesse est corpus & sic concilium dissolui: quia simulatq; papa se separat a concilio, concilium & patres in eo remanentes dicuntur acephali,& sic monstrum.c.per venerabilem qui filii sint legi.est enim acephalum concilium sine præsentia papæ: vt in.c. submittitur.21.di. Ergo potest quandocunq; vult illud dissoluere/ præsentiam suam a concilio separando & contradicendo ipsi concilio. Et

D hoc videtur verum etiam si totum concilium contradiceret: quia sententia papæ præfertur sententiæ concilii.c.in istis ibi glo.4.di. &. c. nemo.9.q.3.& dictum est supra in quæstione propria. censetur enim in omnibus statutis concilii excepta authoritas papæ: vt in.c.significasti de elec.& glo. in. c. vbi periculum de elec.in.6.& in.§.his ita.25.q.1. Ergo solus tanq̄ caput potest cōcilium dissoluere & transferre.

¶ Et q; hoc possit,ponit alex. in ru. de appel. allegat glo.hoc dicentē in. c. vbi periculū in verb. cōcilio de elec.in.6.& in.c.licet/in fi.de elec.& in.c.bene quidem.96.di. Et idē alex. in summa.15.di.in vltima charta: vbi vult subsistente causa(& mō nō turbetur status ecclesiæ) posse concilium per papam transferri & dissolui. Et idē cardi.de turre cre.li.3.c.67. Idem etiam tenet archie.flo.in secunda parte sum.ti.3.§.xi.versi.schisma aūt. Idem quoq; dicit fuisse tentum tempore eugenii.4.andreas siculus in.c.translato in.3.col.de consti.qui dicit q; licet eugenius se obligasset non annihilare concilium basilien. nihilominus fuit p eum translatum.quod dicit potuisse fieri p dicta per eum in. dicto.c. translato.vbi dicitur

ꝙ potestas condendi legem fuit in christo, & A a christo translata est in petrum & consequenter in ecclesiam.

QVID DICENDVM: Mihi videtur ꝙ non reperiantur doc. qui bene dilucident quæstionem. propterea arbitror distinguendũ ꝙ aut papa procedit prorogando tempus vel mutando locũ per modum translationis concilii iam cõgregati, aut prorogando tẽpus concilii tenendi non congregati sed intimati vel mutando locum, aut dissoluendo concilium iam congregatum.

¶PRIMO CASV (QVO loquimur de congregato) aut concilium est congregatum ex causa quam solus papa posset sine concilio expedire. Et tunc si papa mouetur bona ratione & cessat omnis dolus & prorogatio seu translatio nõ est allatura periculum circa statum ecclesiæ & circa fidem, dico ꝙ sine dubio papa solus poterit etiã renitentibus patribus concilium prorogare: quia prorogans nihil dr̃ immutare. l. sed & si manẽte. ff. de precario. bar. in. l. 3. ff. de dã. infec. bal. in. l. si constãte. C. de dona. aute nup. glo. in. ver. pœnas in cle. ne romani (ibi pe. de an cha.) de elec. inno. in. c. 1. &. c. requisisti de appel. Vnde dicit iureconsultus, nõ omne quod B differendi causa optima ratione fit / moræ est annumerandum. l. sciendum. ff. de vsuris. Si enim contingeret casus in quo difficile esset papæ interesse concilio & non confideret ꝙ res in sua absentia esset bonum exitum habitura (vt puta si ei superueniret infirmitas, sicut allegabatur in eugenio contra basilien. cõquerentes ꝙ conaretur cõcilium transferre) tunc certe non esset quod posset papæ imputari si concilium prorogaret. non enim dicitur fecisse moram qui iusta causa impeditus non soluit. l. cum quidam. §. si pupillo. ff. de vsuris. Pro hoc est regula non est in mora de regu. iu. in. 6. &. l. nihil interest &. l. nulla. ff. eo. ti. Facit tex. in. l. 2. & quod ibi dicitur. ff. si quis cau. & in. l. quæsitum. ff. de re iudi. &. c. ex ratione eũ materia de appel. &. c. ex transmissa de præscrip. cũ simil. Quinimo hoc casu quo esset legitimũ impedimẽtum vel subesset rõnabilis causa, nõ solũ prorogare sed transferre atq; dissoluere posset conciliũ etiã contradicentibus patribus. Si enim contingeret ꝙ ad eorum hominũ impietatẽ synodus esset deuoluta quorũ studia priuata ad euersionem fidei / pacis & vnitatis ecclesiæ tenderent (vt dicit leo papa de secũda synodo ephesina) vel si papa videret ꝙ multitudo inferio- C rum machinatione seditiosa contempto iudicio episcoporum (qui dicuntur patres & columnæ ecclesiæ in cle. multorum de pœ.) hierarchicũ ordinẽ confundere moliretur, vel si videret synodum in tyrannidem conuersam / vel ꝙ aliqui in concilio nouis ausibus pertinaci animositate conarentur vsurpare iura apostolici principatus / vel synodum fauorabilem ecclesiæ hostibus, vel si synodus gloriæ suæ augendę causa affectaret perpetuitatem, vel si locus concilii desineret esset tutus propter potentiam principis ipsius loci, vel si aliqui conciliases maliciose id agerent vt adueniente romani pontificis decessu ad eos futuri pon. electio deuolueret: certe his & similibus casibus semper papa poterit ẽt patribus inuitis non solum concilium prorogare vel transferre sed ipsum dissoluere. Et hoc probat ille tex. qui in contrarium est adductus in l. quod semel ordo. ff. de decre. ab ordi. faci. vbi subsistente causa publicę vtilitatis permittitur sine omniũ cõsensu rescindi illud quod prius ab omnibus fuerat statutum.

¶Non obstat constitutio frequens in concilio constantien. edita: quæ vult hoc nõ posse fieri sine consilio fratrum. Tum quia illa fuit D edita sede apostolica vacan. nec interuenit authoritas papæ / nec reperitur approbata per papam: cum tamen omnia statuta conciliorũ expectent approbationẽ papæ: vt in. c. concilia. 17. di. & in. c. cuncta per mundũ. 9. q. 3. & c. significasti de elec. 3. q. 6. dudum. &. 2. q. 6. ideo. 25. q. 1. c. 1. ¶ Licet enim martinus approbauerit gesta concilii cõstantien. hoc fuit in iis quæ fidem cõcernebant (vt patet in. 45. sessione) & non aliter, vt ibi patet. Item posito ꝙ specifice approbasset, non valuisset in præiudicium successorum: quia par in parẽ non habet imperiũ: vt in. c. innotuit de elec. & in cle. ne romani de elec. l. nam magistratus ff. de arbi. Quinimo nec sibimet potuisset legem imponere a qua non licuisset sibi recedere. l. si quis in principio. ff. de lega. 3. Nec propria lex principis ligat ipsummet principem: vt dicitur in. l. dignã vox. C. de legib⁹ & in. l. princeps legibus. ff. de. ll. &. c. nulli de sentẽ. excom. Nemo enim potest sibiipsi imperare l. penul. ff. de arbi. Et minus potuit ligari lege concilii: cum ipse esset supra concilium. d. c. significasti. c. cum inferior de maio. & obe. &. 21. di. inferior. Et de hoc est casus in. d. ca. innotuit. vbi papa refert statutum papæ & cõcilii, & dicit ꝙ non ligat successorem papæ,

Et ad hoc facit quæstio ioan.an.in regula cui
A licet de reg.iu.in.6.in mercu.de episcopo qui
directe propria lege vel statuto non potest se
ligare:l.ille a quo.§.tempestiuum.ff.ad tre,
bel.tex.in.l.ex imperfecto.ff.de testa.¶ Quin
imo etiam si cōstitutio fuerit edita pro bono
vniuersalis ecclesię,papa subsistente causa po
test contra illam dispensare:vt in.c.sunt qui,
dam.25.q.1. Nam & contra statuta concilii
papa disponit: vt in.c. non debet de consan.
& affi.& diximus supra in propria quæstiōe.
Item quis dicta cōstitutio respiciat statū vni,
uersalis ecclesiæ,nihilominus papa contra ta,
les dispensat:vt in.c.sunt quidam.25.q.1.Et
maxime in proposita constitutione: quia illa
quæ in ea statuuntur concernunt statum vni
uersalis ecclesiæ in iis quæ procedunt a iure
positiuo.in quibus papa potest dispensare,vt
patet.78.di.per to. quia potest dispensare in
omnibus quæ non sunt contra fidem: vt no,
tat ioan.an.post ostien.in.c.proposuit de con
cess.præben. dum tamen non foueat peccatū
quod sit contra legē diuinam. secus si esset ex
contrauentione legis canonicę vel humanæ:
vt in.d.c.proposuit & in.c.cum ad monaste,
rium de sta.regula.Et talis est constitutio fre,
quens,quæ est lex positiua. vnde merito pa,
pa potest cōtra eam dispensare pro libito vo,
B luntatis & sine causa:qa ī his solus motus p,
prius papæ habetur pro causa:vt in.c.cū no,
stris.§.nos vero de concess.præben. Vnde di
ctam cōstitutionem tollere poterit (quicquid
dixerit roselius) vt infra proxime dicam. Et
propterea ipsemet martinus qui interfuit con
cilio constantien. (vtpote qui fuit in eo crea,
tus papa) non obstante dicta cōstitutione fre
quens,dedit pręsidentibus suis in concilio se,
nen.potestatem transferendi cōcilium etiam
nulla facta mentione de consensu concilii.Si
militer etiam & eugenius eius successor illa
non obstante cōcilium transtulit.& facere po
tuit:quia vt dictū est non potuit ligari a præ,
decessore.& quia etiam in cōcernentibus sta
rum vniuersalis ecclesiæ in iis quæ sunt iuris
positiui papa potest disponere: vt patet.78.
di.per to.cum sit supra ius positiuum:vt in.c.
proposuit de cōcess.præben.etiā si cōcernerēt
peccatū quod procederet a lege positiua & hu
mana.quia tales leges tollere potest secundū io,
an.an.post ostien.in.d.c.proposuit & in.c. cū
ad monasteriū de sta.mona.&.6.di.per to.&
ostien.in.c.1.de treu.& pa.¶ Et ex hoc patet
quantum errant illi qui ita illam constitutio,
nem frequens extollunt & allegant contra pa

pā ac si esset euangelium:cum tamen papa quo
tidie dispenset contra conciliares constitutio C
nes:vt in.c.vbi periculum in glo.in verb.con
cilio de elec.in.6. & in.c.ad apostolicæ de re
iudi.eo.li.ibi ioan.an.& in cap.fi.de consue.
eo.li.

¶ Si vero papa sine aliqua rationabili causa
concilium iam congregatum transferre vel
mutare vellet,tunc si ipse vellet prouidere &
ante mutationem prouideret iis propter quæ
concilium esset congregatum/crederem simi
liter φ posset illud transferre & dissoluere:qa
papa potest moueri ex aliqua causa aliis inco
gnita. & ideo dicitur φ in principe quando
aliquid facit etiam quod sit in præiudiciū ter,
tii/ semper in dubio præsumitur causa: vt in
l.item si verberatum.ff.de rei vendi.& in.l.lu
cius.ff.de euic.&.c.quę in ecclesiarum de con
sti.Et hoc quando posset prouidere causæ cō
gregationis concilii & prouidisset ante muta
tionē/ & mutatio fieret sine scandalo vniuersa
lis ecclesiæ. tunc enim ex quo satisfactū esset
causæ propter quam concilium esset congre
gatum & cessaret ratio tenendi concilii, meri
to posset dissolui.c.cum cessante cum vulga
tibus de appel.Hoc enim fieri posse videmus
exēplo petri: qui apostolicā sedem olim pe,
nes antiochiam existentē iubente domino ro D
mam transtulit,24.q.1.c.rogamus.7.q.1.ca.
mutationes.Et causa ipsius translationis assi,
gnat in.c.beati.2.q.7.& in.c.quis.21.di.& in
ca.sacrosancta.22.di.& in.c.fundamenta de
elec.in.6.

¶ A V T causa propter quam est congrega
tum concilium non dependet solum a papa
nec ab ipso solo potest expediri: puta si sit cō
cilium congregatū in causa fidei & ad diffini,
endum aliquas magnas causas & difficulta,
tes in fide in quibus necessaria est concilii cō
gregatio,iuxta.c.maiores de bap. vtputa pro
extirpanda hæresi quæ scandalizat vniuersa,
lem ecclesiam & de qua est dubium vtrum
sit vere hæresis.vel si sit congregatum contra
papam qui dicitur hereticus vel schismaticus
iuxta.c.si papa.40.di. vel si sit congregatum
pro causa papatus, eo φ duo contendunt de
papatu/& controuersia est exorta in ipsa ele,
ctione:sicut fuit tēpore vrbani.in quibus casi
bus est necessaria diffinitio conciliaris: vt in.
c.si duo.79.di.&.c.anastasius.19.di.&.d.c.si
papa.¶ Et istis casibus dicerē φ papa nō pos,
set pro libito voluntatis sine cōsensu concilii
ipsum transferre nec dissoluere ante expedi,
tam causam:quia cū hæc determinatio prin,

cipalis dubii spectet ad concilium, similiter ad concilium spectat determinare locum.l.ædi- A les la.1.§.sciendū.ff.de ædilitio edic.l.si quis. ex aliena.ff.de iudi.&.l.terminato.C.de fruc. & litiū expen.c. præterea de offi.delega. facit quod dicitur in cap. super literis de rescrip. Ad idem est quod dicitur in.l.iustissime.ff.de ædilitio edic.&.l.ad rem mobilem &.l.ad lega tum.ff.de procu. Alioquin si esset papæ facul tas ipsum transferendi & dissoluendi, posset per indirectum contra.l. hoc modo.ff.de con di.& demonstra.&.c.quanto de priui.& regu lā cū quid de regu.iu.in.6. Itē quia ista disso- lutio esset cōtra bonum vniuersalis ecclesiæ, ad hoc glo.8.q.1.§.his.&.1.q.3.c.ex multis. Vnde ante finitam disputationē de fide & hæ resi papæ, nō posset papa illud dissoluere nec transferre/ maxime inchoato processu: quia tunc agitur de bono vniuersalis ecclesiæ, ideo solus papa nō potest disponere sine concilio: vt dicit inno.&.d.anto.in.c. quanto de cōsue. & idem inno.in.c.inquisitioni de sen.excom. ¶ Et isto modo procedit quod dicit abbas si- cu.in dicto sermone quoniā veritas. & quod dicit rosellus in dictis.4.& 15.q. supraallega- tis. Et hoc nisi superuenisset aliqua noua cau sa notoria & legitima.arg.c.cum cessante cū B similibus de appel.

¶ Si autē in concilio non tractatur causa pa- patus nec de hæresi contra papam/ sed est cō gregatum concilium ad extirpandum hære- sim iam per ecclesiam damnatam, tunc nō est necessaria authoritas concilii ad finē vt iterū damnetur talis hæresis: quia sufficit antiqua damnatio etiam quo ad eos qui nouiter in il- lā laberentur.24.q.1.c.1.2.&.3.vbi dicit ge lasius, achatius non est factus inuentor noui erroris sed veteris imitator: atq; ideo nō erat necessarium vt aduersus eum noua sententia prodiret sed antiqua tantummodo renouare- tur: factus sum itaq; executor veteris consti- tuti non promulgator noui &c.& ideo maio res nostri præcauerunt vt quod semel syno- dus pro fidei cōmunione & veritate catholi- ca promulgasset/non sinerēt nouis postea re- tractationibus mutilari, ne prauis occasio præ- beretur quæ medicinaliter fuerant constitu- ta pulsādi. Quinimo.25.q.1.c. nulli, dicit q nulli fas est sine status sui periculo diuinas cō stitutiones vel apostolicæ sedis decreta teme- rare. Et dicit tex.in.c.1.ea.cau.&.q. q vniuscuiusq; synodi constitutum quod vniuersalis ecclesiæ probauit assensus/nulla sedes magis exequi debet q̄ prima. Et ideo si papa hoc ca- su vellet ne desuper fieret noua disputatio cō cilium dissoluere, posset etiā inuitis patribus: C quia ex quo sententia papæ concurreret cum decisione concilii alias facta, præualeret sen- tentia papæ ipsi concilio: vt diximus supra in quæstione propria. & dicitur in. c.in istis.4. di. Vnde dicit tex.in.l.nemo.C.de sum.tri. q iniuriam facit synodo si quis semel iudicata & recte disposita reuoluere & publice dispu tare contendit.

¶ Dicit tamē rosel.in sua monar.in.66.char. in.q. quanto tempore duret conciliū & quis illud dissoluat, q si hæretici iterum vellent se subiicere concilio & reuerti aliter non reuer- suri nisi per manus concilii/ papa inuitis pa- tribus de concilio non posset ante hæretico- rum correctionem dissoluere cōcilium: quia si correcti volunt redire sunt admittendi. 23. q.1.c.glo 1.§.c.maiores.24.q.1.& vult.s.tho. in secunda secundæ.q.xi.ar.4. imo si correcti & emendati venire volunt / admittendi sunt in concilio generali: vt in.c. conuenientibus 1.q.7. ¶ Idem etiam dicit q si hæretici vellēt se subiicere disputatiōi & determinationi cō cilii (non tamen temere de fide disputantes/ sed vt docerentur vel vt ipsis ostenderētur eo rum errores/vel ad reprobandum prauā hæ- reticorum opinionem) posset tunc conciliū D cum ipsis subire certamē & iterū atq; iterum cum ipsis disputare. Nam illis de concilio li- cet ad confusionem hæreticorum de fide pu- blice disputare.l.quicunq;.C.de epis.& cle.& d.l.nemo.C.de sum.tri. & glo.in.c.nos ad fi- dem.96.di.&.in.c.quis nesciat de sum. tri. & idem tenet.s.tho.in secunda secundæ.q.10.ar ti.7. Nec hoc casu liceret papæ dissoluere cō- cilium, & hoc exemplo syluestri, qui cū.12. scribis iudæorum publice de fide disputauit: vt refert vincen.histo.li.14.c.1.& li.16.c.1. Item refert idem vincētius q.26.annis post damnatam hæresim arii in concilio niceno, a- thanasius iterum cum ario disputauit & eum conuicit. Et idem lib.21.c.25. refert q syno- dus calcedonen. iterum nestorium anathema tizauit, quem antea ephesina synodus damna uerat. Et idem de euthice damnato & conui- cto in synodo cōstantinopolitana, qui antea damnatus fuerat in nicena.

¶ Sed hoc qd' dicit rosellus nō admitterē ita simpliciter, quia si papa videret q in concilio non essent episcopi talis literaturæ vt possent cōfundere & superare hæreticos/ & q ex dispu tatione posset potius augeri hæresis q̄ extin- gui, crederem q papa etiam resistentibus pa-

tribus posset concilium differre in aliud tem
A pus donec cōgregaret peritos & idoneos qui essent sufficientes ad conuincendū hæreticos argu.l.fi.C.de compensa.& l.3.§.ibidem.ff. ad exhibendum. ¶ Idem dicerem de translatione: quia si papa videret locum non vsq quaq liberum ad votandum pro patribus cōcilii propter potentiam domini loci qui faueret hæreticis, tunc posset concilium transferre in alium locum.

¶Non obstat quod voluit petrus de ancha. in consi. 15. incipit pro declaratione. in quo voluit ꝙ postq̄ gregorius papa elegerat locū saonæ pro concilio ad sedandum schisma, licet allegaretur locus nō vsquequaq tutus papæ/nihilominus tenebatur ire ad locum illū propter bonū quod expectabatur ex illo concilio. vbi debebant omnes cedere & vnus papa eligi. & sic prohibebatur translatio: quia in casu illo cōciliū tendebat ad sedandū schisma contra illos qui gerebant se pro pontificibus & longo tēpore fouerant schisma: & cōcilium non timebat aliquam impressionem: sed gregorius detractabat & allegabat multas excusationes vt nō induceretur ad cedendum sicut iurauerat. quod apparuit in concilio constantien. in quo omnes fuerunt depositi & creatus martinus. Sed in casu nostro est
B totum cōtrarium: quia loquimur quando locus non est tutus concilio simul cū vero pontifice vnito ad sedandam hęresim/& locus est fauorabilis hæreticis. & propterea non obstat.

¶Si autem vellet dissoluere in totum nulla subsistente causa, nō posset patribus contradicentibus. Vnde licet possit cōcedi ꝙ posset aliquo modo illud differre, non tamen ꝙ posset in totum tollere. Faciunt in argumentum ea quæ ponuntur in.l.quotiens. C.de precibus impera.offe.&.c.ex parte el.2.de offi.de lega.&.c.pastoralis de appella.vbi licet princeps nunq̄ censeatur tollere ius alterius (vt in c.ex multiplici de deci.l.2.§.si quis a principe &.§.merito.ff.ne quid in loco publico, cū simil.) tamen bene cōcedit dilationem & tollit friuolas exceptiones: vt in.c.ex parte el.1. de offi.delega.& appellationes: vt in.c.pastoralis de appel. nec per hoc dicitur tollere ius alterius. Ad idem est quod dicitur quando fit mentio per papam de iure quæsito conseruādo/ꝙ intelligitur de perpetuo mansuro & puro & non de temporali & cōditionato: vt voluit ludo.consi.256.incipit approbo.& calde. consi.8.de rescrip. Sicut etiam dicitur de clausula dummodo non sit alteri ius quæsitum/ꝙ intelligitur de iure in re vel ad rem considerabili & non de quęsito ex sola acceptatione. de quo per feli.in.c.causam quæ de rescrip.& in c.super literis.12.col.eo.ti.& in.c.cum bertoldus de re iudi.& egi.deci.157. C

¶INTERDVM autem reperitur intimatum concilium pro bono vniuersalis ecclesiæ, non tamē pro causa fidei sed forte pro reformatione ecclesiæ in capite & in membris vel pro pace cōponenda inter principes christianos/vel pro pace ecclesiæ: vt in.c. ad apostolicæ de re iudi.in.6. Et tūc si loquimur ante congregatum cōcilium, papa poterit ex nuda voluntate sua differre in aliud tempus concilium/si talis dilatio non est allatura scādalum in vniuersali ecclesia circa fidem. Ratio est quia in iis quæ sunt iuris positiui circa correctionem morum/in papa est pro ratione voluntas: vt in.l.digna vox.C.de.ll.&.l. princeps legibus.ff.de.ll.&.c.ꝓposuit de concess.præben. Et in iis quę concernunt moralē philosophiam papa potest dicere sic volo & sic iubeo, dūmodo nō pręcipiat aliquid quod sit peccatum: vt dicitur in.c.ad aures de tēpo. ordi.& in.c.qui resistit & in.c.iulianus.xi.q.3. quia est supra ius: vt.d.c.proposuit. Et ideo dicitur ꝙ motus proprius ipsius est omniū optimus artifex/omnem habens virtutem & omnia prospiciēs. Ita vt aliquādo ea quæ sunt iuris naturalis & diuini voluat & reuoluat: sicut patet in matrimonio, quod est de iure naturali & diuino: vt in.c.1.de vo.in.6. in quo etiā personas inhabiles habilitat: vt in.c.is qui de sponsa.&.c.non debet de consan.& affi.& dicitur in.c.cum ad monasterium de sta.regu. & in.c.2.& in.c.ex publico de conuer.coniuga. De hoc per guliel.de monte lau.& doc.in cle.si romanus de sen.excom.& dicitur in.d. c.proposuit. D

¶Et hoc intelligo verū dūmodo non dolose differat vt impediat reformationem: vt si forte pluries prorogasset/& procrastinando cōtinue differret malitiose vt nunq̄ conciliū teneret/& longior dilatio esset allatura scandalum in ecclesia. quia tunc ex quo tendit ad nocendum/nō esset audiendus.l.in fundo.ff.de rei vendi. Et tunc forte ex quo cōcilium esset indictum, posset per seipsum congregari & congregatum per seipsum teneri vel per eos ad quos deuoluitur procuratio congregationis/requisito papa vt authoritatem interponat. alioquin vt sit contra incorrigibilem & turbātem bonum vniuersalis ecclesiæ posset

ei resisti per modos traditos supra quando papa est incorrigibilis, per ea quæ ponuntur in vulgari.c.si papa. A

¶ Quinimo plus voluit rosellus in præallegata quæstione. voluit enim ex quo in concilio cōstantien.statutum est vt teneatur conciliū de decennio in decenniū pro reformatione ecclesiæ vniuersalis (quæ in schismata & hæreses prolabitur si non riformatur) & ex quo hoc statutum concernit bonum vniuersalis ecclesiæ & eo non seruato status ecclesiæ discoloratur (quia notorium est ꝙ in aliquibus partibus clerici incedunt in habitu seculari magis cōuenienti satrapis & militibus ꝙ̃ regularibus personis/ & intendunt venationibus & aucupationibus magis ꝙ̃ diuinis officiis: vnde si non reformantur discoloratur status vniuersalis ecclesię) ꝙ papa solus illud statutum constantien.non possit tollere. Et allegat magistrū senten.in primo li.di.42. dicētē ꝙ illud quod dicitur deū posse omnia/ intelligitur præter ea sola quibus dei dignitas læderetur & eius excellentiæ derogaretur: quia illud non esset posse sed non posse. Et idem videtur dicendum in papa qui tenet vicem dei in terris: vt in.c.1. de trāsla.præla.cum simil.

¶ Dicit tamen ꝙ super loco & abbreuiatione B vel prolongatione temporis forte posset dispēsare nō obstan.dicta cōstitutione frequēs: quia in vno vel duobus etiam concernentibus statū vniuersalis ecclesiæ (dummodo is nō discoloretur) papa potest dispēsare: vt notat archi.in.d.cap. sunt quidam.25.q.1. Facit quod dicit glo. in.c.cuncta per mundū.9.q.3. ꝙ licet possit deponere vnum vel duos episcopos/ non tamen omnes totius orbis. ¶ Ex quibus videtur innuere ꝙ non posset in totū dictam constitutionem tollere. vnde in proposito videtur similiter dicendum ꝙ non possit in totum concilium dissoluere, licet possit differre & transferre. Ergo multo magis quādo concilium nondum est congregatum: eo ꝙ minus læditur siue discoloratur bonū vniuersalis ecclesiæ, dummodo nō fieret in fraudem/ vt dictum est.

¶ Quod autem dicit rosellus (ꝙ papa non posset in totū tollere constitutionē frequens) pro nunc non admitto. imo credo contrariū esse verum, per dicta in illo arti. vtrum papa possit tollere constitutiones conciliares (vbi late examino) & per dicta supra proxime in ista quæstione. Quod & tenet cardi. de turre cre.in trac.de po.pa.li.3.c.66. vbi respondet ad id quod obiicitur de.c.sicut.15.di.ꝙ loquitur in iis quæ de fide (puta circa articulos fidei & sacramēta) per dicta quattuor cōcilia diffinita sunt. C Et si rosellus vidisset (vt hodie fit) prælatos vacare venationibus & incedere cū vestibus laicalibus & sotularibus velutatis, forte subiecuisset exemplum de clericis.

¶ Si aūt papa vult transferre vel differre post congregatū cōcilium & postquam incœpta est reformatio in capite & in membris & cōtra voluntatē concilii, tunc aut subest apertissime causa grauis & legitima. & potest trāsferre & prorogare, vt supra dictum est. Nam & ex causa dispensat in gradibus diuina lege prohibitis: vt dicit ioan.an.in.c. per venerabilem qui filii sint legi. & refert abb.in.c. literas de resti.spolia. Et in aliis quæ sunt iuris diuini: vt in.c. ex publico de conuer. coniuga. in c.cum ad monasterium de statu mona. Et cōtra dictum apostoli: vt in.d.c.proposuit de cōcess.præbē. & in.c.sunt quidā.25.q.1. ¶ Item differt tempus a concilio statutum ex causa: vt in.c.licet canon iūcto.c.cum ex eo de elec. in.6. Item ex causa facit mutationes sedium: vt in.c.mutationes.7.q.1.&.c.nisi cū pridem de renun. Et sanctorū loca ex causa transmutantur: vt de consecra.di.1.c. tribus ex causis. Et monasteria de loco ad locū transfert. 16. q.7.c.si quis vult. Et electio ex causa transfertur ad alium locum celebranda: vt in.c.bonæ D de elec.23.di.c.in nomine domini. Et ratione non tuti loci transfertur iudicium ele. 1. de fo.cōpe.&.c. statuimus de offi. delega. in.6. Facit quod dicitur in.c.ex parte de appel. cū simil. Et multa his similia fiunt. ¶ Et credo ꝙ non solum semel sed bis vel ter posset prorogare & transferre causa vera seu necessaria subsistente.

¶ Aut nulla subsistēte causa graui sed ex leui & friuola causa vult conciliū trāsferre vel differre. Et tūc hoc aut in nullū redundat scādalū in ecclesia/ nec prorogatio vel mutatio affert aliquod præiudicium: quia forte res vel causa ob quam erat facta concilii congregatio/ est in eo statu vt possit expectare decretū concilii. Et poterit prorogare & mutare, quia ad eum spectat: vt vult glo.in.c.vbi periculū de elec.in.6.&.c.significasti eo.ti.& supra dixi. Quia papa solus habet plenitudinem potestatis (vt in.c.decreto cum sequen.2.q.6.c. ad honorem de autho. & vsu pal. & in cle.1. vt lite penden.) quæ nullis iuris vinculis subiecta est: vt.d.c.ꝓposuit. Et sicut pastor habet ꝓtātem transferendi gregem suum prout gregi pascendo cognouerit expedire, ita & papa

qui est pastor vniuersalis ecclesiae (vt in.c. Io. litae de maio. & obe.) poterit transferre concilium, per quod repraesentatur vniuersus christi grex & vniuersa ecclesia/ vt saepius dictum est.

A

¶ Aut prorogatio seu translatio est allatura praeiudicium siue scandalum in vniuersali ecclesia: quia forte imminet periculum maxime stragis inter christianos/ ex qua infideles efficerentur potentiores ad peffundandum christianos: vel quia malus modus viuendi ita inualuit apud clericos quod nisi celeriter prouideatur/ sequetur scandalum in laicis & forte periculum in ecclesia circa fidem: vel quia coeptum est procedi in aliquibus pro reformatione in capite. Et his & similibus casibus dico quod papa non potest neque prorogare neque transferre concilium nisi de consensu concilii, & si faceret non esset ei a concilio obediendum. 1.q.7.c. etsi illa. Et hoc tenet alexan. 15.di. in sum. circa. fi. ponens exemplum quando papa maliciose vellet transferre concilium in locum in quo ipse haberet potentiam/ & patribus non esset libertas votandi. tunc enim esset illudere ecclesiae & spiritui sancto, qui ad subueniendum laboranti ecclesiae concilium adinuenit. facit actuum. 5. 6. &. 15. c. Et hoc est etiam quod ponunt abbas & rosellus supra allegati.

B

¶ Et predicta intelligo nisi papa per seipsum prouidisset causae illi propter quam congregatum erat concilium: puta si ipsemet reduxisset clericos ad rectam normam viuendi/ vel pacem composuisset inter principes christianos & seipsum reformasset/ nec tantum distulisset quod pertinacia ipsius ei obesse posset sicut dictum est in arti. quando est incorrigibilis: puta si non expectasset vsque ad talem pertinaciam quod haberetur suspectus de fide & permisisset prius formari processum, quia tunc quando consuluisset indemnitati ecclesiae per seipsum, ex quo haberetur id propter quod congregatum esset concilium/ satis posset concilium non solum prorogari & transferri sed etiam dissolui. xi.q.3.c. certum. &. 18.di. c. si quis autem. nisi superuenisset concilio durante alia causa de nouo quae indigeret conciliari decisione: argu. c. pastoralis de excep. &. c. insinuante de offi. delega. ff. de interroga. act. l. de aetate. §. ex causa. facit quod dicitur in. l. 1. &. 2. C. de ordi. cogni. &. c. tuae eo. ti. Alioquin si expectasset formationem processus, tanquam contra suspectum de fide propter eius pertinaciam in delicto (quia forte assereret tale quid quod lege diuina esset prohibitum, puta committere vsuram non esse peccatum) non posset tunc transferre concilium per dicta ibi supra per alexan.

C

¶ AVT LOQVIMVR in dissolutione concilii. Et dico quod in omnibus illis casibus in quibus dictum est non posse concilium differri nec transferri/ in omnibus illis non poterit dissolui: quia si de quo minus &c. authen. multo magis. C. de sacrosanc. eccle. Finita autem causa propter quam concilium est congregatum, semper in potestate papae est illud dissoluere & remittere patres de concilio in pace: vt legitur factum in concilio constantien. in. 45. sessione. Ad papam enim ad quem tanquam capiti spectat congregatio (vt saepius dictum est) spectat & dissolutio. l. iudicium soluitur. ff. de iudi. d. glo. in. c. vbi periculum de elec. &. c. significasti eo ti. Item posset absoluere concilium quando ipse solus per seipsum plene prouideret omnibus propter quae concilium esset congregatum. l. iudex postquam. ff. de re iudi. c. in literis de offi. delega. cum simil. Item posset dissoluere concilium vbi videret ex continuatione concilii oriri discordiam & scissuram in ecclesia, nec per prorogationem vel translationem aliter prouideri posset. Et generaliter subsistente causa apertissime legitima & vtili seu necessaria, semper papa poterit dissoluere concilium. ¶ Si autem nulla subesset causa dissolutionis nec finem accepissent in concilio deducta propter quae concilium esset congregatum, non posset illud dissoluere / ne congregatio fieret ludibrio & ridiculosa & nullum bonum exitum afferens. d. c. si quis autem. 18. di. & de consecra. di. 1. omnes el. 2. & de poeni. di. 3. c. in cassum. &. d. c. certum. xi. q. 3. facit quod dicitur in. c. 1. de iudi. Et hoc etiam modo procedit quod dicit rosel. in locis supra allegatis. ¶ Et ex istis apparent solutiones ad contraria.

D

¶ ET EX his quoque colligitur quanto tempore debet durare concilium: quia debet durare vsque ad finem & determinationem causae propter quam est congregatum per iura proxime adducta: & quia princeps nihil debet imperfectum dimittere. l. 1. C. de iusti. codi. Quia nihil censetur actum cum aliquid restat agendum. l. fi. C. de iis quibus vt indig. 7. q. 1. nihil. 38. di. ca. quae ipsis. Et imperfectum opus non nouit deus: vt in. c. maiores §. sed adhuc de baptis. & bene tex. in. c. vbi periculum ibi donec eadem prouisio subsequatur de elec. in. 6. vbi nisi finita electione non dissoluitur conclaue. Magis enim deliquit qui interruptam causam dimisit quam qui nunquam ad causam peruenit: vt in authentico de litigi. §.

omnem colla. 8. Et melius est non incipere
A q̃ ab inceptis turpiter desistere, l. inter omnes
C. de prædiis mino. Et quod quis nō cogitur
incipere, postquam incœpit cogitur consum
marc. l. 3. §. 1. ff. de arbi, l. in commodato. §.
sicut. ff. commodati. l. si fideicommissum. ff.
de iudi.

Arti. 7.

DEINDE QVAE ritur an concilium sit supra papam. Et videtur dicendum q̃ sic: quia cōcilium deponit papam per tinacem. 40. di. si pa pa. ponit ioan. an. post archi. in. c. in fi dei de hære. in. 6. Idem archi. post hugo. in. c. nunc autem su per glo. sed videtur. 21. di. Ad hoc. c. anasta sius. 19. di. & c. achatius. 24. q. 1. & c. si duo 79. di. in quibus iuribus concilium iudicat papam. Facit quod notat ostien. in summa de accusa. §. quis accusari potest. versi. excipitur vnum.

¶ Secundo facit q̃ conciliū cognoscit de cau
B sa papæ. 2. q. 4. c. mandastis. imo & imperator cognoscit de causa papæ ea. cau. q. 7. c. nos si incompetenter. igitur papa subiicitur conci lio. Idem in casu schismatis: vt. d. c. si duo. 79 di. & bo. glo. in. c. si forte. 63. di. quæ allegan do. d. c. si duo / vult q̃ ratiōe scandali sit vtraq̃ electio de duobus facta cassanda. quod intel ligit per conciliū iungendo glo. in. d. c. si duo quæ dicit q̃ cōcilium est iudex quando duo contra fas reperiuntur electi. 2. q. 7. nos si in competenter. § item symmachus. & 21. di. c. nunc autem. 17. di. § hinc etiam. 2. q. 4. c. auditum. 2. q. 7. c. si quis super his cum simil. in quibus concilium iudicat de papa, quod non faceret si non esset maius. Et. 2. q. 7. c. si cut inquit. vbi dicit glo. q̃ concilium iudicat de papa / & maxime in causa fidei: vt in. c. si pa pa. 40. di. Et ostendit tex. act. 15. cum esset or ta quæstio de legalium obseruatione: in qua omnes apostoli conciliariter iudicarunt & non solus petrus. ¶ Non obstat tex. 24. q. 1. c. quotiens & de bap. maiores. quia licet dicat causas fidei ad petrum referendas, non per hoc excludit concilium generale sed inferio res: vt in simili facit tex. 18. q. 2. c. nullum. vbi dicit tex. q̃ ad abbatem spectat tota potestas monasterii: & tamen per hoc nō excluditur potestas superioris id est episcopi, sed inferio
C rum id est monachorum. Ad idem faciūt illa quæ ponuntur infra in. 33. contrario.

¶ Tertio facit q̃ orbis est maior vrbe. 93. di. c. legimus. vbi glo. sumit argumētum q̃ sen tentia concilii præferenda est sententiæ papæ. Igitur maius est concilium (quod repræsen tat totum orbem) ipso papa.

¶ Quarto probat glo. in. c. sicut. 15. di. & glo. in. c. proposuit de conces. præben. & glo. in. c. sunt quidam 25. q. 1. vbi glo. videntur velle q̃ papa in iis quæ cōcernunt vniuersalem ec clesiam non dispensat nec ea tollit. Ergo ma ior est vniuersalis ecclesia, & cōsequenter cō cilium quod repræsentat vniuersam ecclesiā: vt est tex. in. c. si quis presbyter. 2. q. 4. & in. c. significasti per abb. de elec. & per eun. ī dispu tatione eg̃us & in allegationibus quoniam veritas &c. Et ponderanda sunt verba tex. in d. c. sicut cum dicit quia in his velut in quadra to lapide sanctæ fidei structura consurgit / & cuiuslibet vitæ atq̃ actionis norma consistit. quæ verba non solum concernunt veneratio nē conciliorum in causa fidei / sed etiam in o mnibus concernentibus salutem animarum: & sunt verba sancti gregorii. Ex quibus ver bis innuitur q̃ papa debet venerari conciliū non solū in iis quę concernunt fidem sed etiā
D in iis quę concernunt salutē animarum. Vn de ex textu met videtur innui quōd maius sit concilium q̃ papa. Nec videtur q̃ possit dari ratio aliqua diuersitatis quare si papa est ca put ecclesiæ vniuersalis possit iudicari a con cilio in causa fidei magis q̃ in aliis concernen tibus reformationem & normam viuēdi: nā quando christus præfecit petrum cæteris apo stolis (24. q. 1. cum beatissimus, & infra late ostenditur) nō apparet fecisse hanc exceptio nem q̃ in causa fidei esset inferior. Igitur aut sit superior quo ad omnia, aut sit superior q̃n seruat rectam normam viuendi.

¶ Quinto probatur, quia videtur q̃ papa re cipiat potestatem ab homine, hoc est ab ele ctione cardinaliū: vt in. c. licet de elec. & in. c. in nomine domini. 23. di. cum simil. Sed cōci lia recipiūt eam a deo: vt patet in concilio cō stātien. in primo ca. quartæ sessionis. Ad hoc tex. in. c. violatores. 25. q. 1. & 24. q. 1. c. maio res. & tex. in. c. si quis diaconus. 50. di. vbi di cit q̃ gesta a sanctis patribus in concilio, cen sentur decreta instinctu spiritussancti. Ad idem facit quod dicitur de rege franciæ quōd confirmat electionem papæ: vt in. c. adrianus el. 2. 63. di. confirmare autē est proprium su

perioris

A perioris: vt in.c.nihil eſt ſimil.de elec.bal,in.l. h.C.de.ll.oſtien.in.c.1. de locato in verbo cõfirmatam. Si aũt hoc eſt in rege fráciæ,multo magis idē dicendũ eſt de cõcilio quod eſt maius:argu.authen. multo magis.C. de epis & cle. ¶ Accedit ad idē tex.i.d.c.ſicut.15.di.vbi papa ſequit̃ ſtatuta cõcilii, & illa quę per illa ſtatuta ſunt dicit ſe amplecti/ & quæ reſpuũt reſpuere.ſubiũgens quia dum vniſunt conſtituta conſenſu,ſe & non illa deſtruit quisquis præſumit abſoluere quos ligant aut religare quos abſoluunt. Ergo papa tenetur ſeruare ſtatuta cõcilii nec eſt ſolutus legibus concilii ergo eſt minor concilio:quia ſupior non ligatur ſtatuto inferioris.c. cum inferior cũ vulgaribus/de maio.& obe. Et pbatur act.15.& infra in.10.motiuo latius dico. & ille tex. ſumitur ex 1.li.regiſ. grego.c.24. Item tex. papę zozimi in.c.cõtra decreta.25.q.1.dicit contra decreta patrũ condere aliquid vel mutare,nec huius quidē ſedis põt authoritas.vnde ibi videtur tex. ꝙ concilia & eorũ decreta ſunt maioris authoritatis q̃ papa. Ad idē tex. in.c.confidimus,ibi vniuſcuiuſq; ſynodi cõſtitutum nullam magis exequi ſedē prę cæteris oportere q̃ primam.& tex. in. c. ideo & tex. in.c.quæ ad perpetuam,& in. c. prima &.c.a
B ſanctis ea.ca u.&. q. in quibus patet ꝙ etiam papa debet ſeruare ſtatuta a ſanctis patribus edita, Et de pluribus iuribus his ſimilibus infra in.35.oppoſitione. & maxime quia aliud & maior eſt ſedes apoſtolica q̃ papa, qui habet ſeruare eius decreta. facit. c. ſi gratioſe de reſcrip.in.6.

¶ SEXTO facit authoritas ioan.mo.in.c.ſuper eo de hære.in.6.vbi vult ꝙ papa nõ poſſit aliqua ardua ex ſe facere ſine conſenſu cardinalium.& propterea multa fuerunt caſſata per bonifacium quæ fuerant facta per celeſtinum prędeceſſorē eius,quia fuerāt facta ſine conſenſu cardinaliũ. Ergo authoritas papæ. q̃ ſubiicitur cõſenſui car.quia minus libera q̃ ipſius concilii videtur inferior ipſo concilio.

¶ SEPTIMO facit ratio,quia omne totum qualibet ſua parte maius eſt. ſed papa eſt pars concilii (nam papa tripliciter dicitur caput,primo videlicet eccleſiæ vniuerſalis: ex quo dicitur ſummus põtifex. ſecundo reſpectu eccleſiæ romanæ: ex quo appellatur romanus pontifex.tertio eſt caput concilii: vt in.c. ſignificaſti de elec.) ſicut caput eſt pars corporis. Igitur totum concilium eſt maius papa: & conſequenter totius concilii authoritas eſt maior authoritate papæ. Vnde dicit ſanctus hieronymus ſcribens ad euandrum in.c.legimus.93.di.ſi authoritas quæritur/ orbis maior eſt vrbe. C Quapropter glo.ibi ſumit argumentũ ꝙ ſtatutum concilii præiudicat ſtatuto papæ. Quod pulchre oſtendit gregorius in .4.li.regiſtri epiſtola. 92. circa medium/ſcribens ioanni epiſcopo conſtantinopolitano & dicens.certe petrus apoſtolorum primus membrum ſanctæ & vniuerſalis eccleſiæ eſt:paulus andręas ioannes quid aliud quàm ſingularum ſunt plebium capita? & tamen ſub vno capite omnes membra ſunt eccleſiæ.atq; vt cuncta breui cingulo locutionis aſtringam:ſancti ante legem ſancti ſub lege ſancti ſub gratia,omnes hi perficiẽtes corpus domini in membris ſunt eccleſiæ conſtituti. ¶ Accedit quòd eccleſia romana (quæ repræſentatur per papam) eſt vna de particularibus eccleſiis vniuerſalis eccleſiæ: vt in.d.c. legimus, & in .c. quamuis.21. diſtinctione. Vnde tex. in. c. nouatianus. 7. q. 1. dicit quòd vna eſt eccleſia per totum mundum in multa membra diuiſa. Ad idem. 24. q. 1. c. loquitur. & in .c.quæ dignior dicit,quæ dignior domus apoſtolicæ prædicationis ingreſſu quàm ſancta romana eccleſia. Sic & romanus pontifex licet ſit ſingularis & eminentior in eccleſia, tamen de vniuerſali eccleſia D eſt: vt concludit glo.in.c. ecce. 99. di. Item eſt vniuerſalis eccleſiæ membrum/ quanuis dignius: vt in .c.ſignificaſti de elec. Plurimũ enim intereſt inter dicere papam eſſe maiorem in eccleſia/ vel maiorem eccleſia.nam in primo dicto eſt cõparatio partis ad alias partes eccleſiæ: In ſecundo autem eſt comparatio ad totum corpus. ita etiam videtur dicendum quo ad clauium poteſtatem in beato petro apoſtolo,in quo chriſtus eam principaliter collocauit. nam verbum illud principaliter refertur ad alios apoſtolos prout ſingulariter conſiderantur: & cõceditur ꝙ petrus eſt maior quolibet eorum. ſed non ſequitur ergo omnibus maxime conſideratis vt ſunt cõgregatio fidelium,quæ eſt ipſum totum corpus. Ad quod etiam facit quod dicitur infra in.27.contrario.

¶ OCTAVO facit quod legitur act.1.6.8.15.&.21.vbi in omnibus geſtis apoſtolorũ licet eſſent conciliariter congregati,nunq̃ aliquid geſtum fuit noie petri q̃uis ipſe fuerit pñs. Vnde & iacobus non a ſolo petro ſed cũ apoſtolis ordinatus eſt epiſcopus.66.di.c.1. §.de epiſcopis. & in electione matthiæ non ſolus petrus ſed oẽs fuerunt: vt legitur act.1.

& in.c. non statim & in.c. non exemplo. 26.
A q.2. vnde etiam non dicitur statuit petrus sed
statuerunt, quæ omnia arguunt conciliũ fuis-
se supra petrũ. Sicut in simili videmus quòd
quando aliquid fit in concilio authoritate pa-
pæ ascribitur papæ: vt in.c. 1. & in.c. non sa
tis de simo. & in.c. ad apostolicæ de re iudi. in
6. & in.c. vbi periculum de elec. eo. li. cum si-
mil. multis. Similiter cum congregato cœtu
fidelium ageretur de legalibus veteris testa-
menti seruandis vel non (quę erat quæstio tã
gẽs fidẽ) iacobus episcopus ierosolymitanus
tulit sententiã dicens/ ego iudico: vt patet act.
15. quod nõ fecisset petro præsente/ si petrus
habuisset primatũ. Et sic etiã factum est cum
elegerunt viros boni testimonii qui diacono
rum officium exercerent: vt scribitur act. 6. c.
&. 93. di. c. diaconi. & . 21. di. c. decreto.
Quinimo (quod plus est) concilium misit
petrum & ioannẽ act. 8. ad quod tex. in.c. 1
de sa. vnct. Et cõsiderandũ est ꝙ duo sunt mis-
si. si ãt petrus fuisset maior nõ fuisset missus,
& sub nomine eius omnia fuissent conscri-
pta: cuius contrarium ibi apparet. Ad quod
facit illud ioan. 13. cap. non est seruus ma-
ior domino suo neq; apostolus maior eo qui
misit illum. Nec dicatur ꝙ missus fuerit con
B sultiue sicut quis mittitur ad bellum, quia co
pula &/ ostendit quòd cum pari potestate pe
trus & ioannes fuerũt missi. ¶ Similiter in di
uisione possessionum non solus petrus fuit:
vt patet actuum. 4. &. 12. quæstione. 1. cap.
dilectissimis. Quinimo in dicto capitulo. 15
vbi iacobus iudicauit dicitur visum est spiri-
tui sancto & nobis nihil vltra vobis impone-
re. Ex quo ostenditur quòd illud quod fit per
concilium fit instinctu spiritussancti. Et quòd
spiritussanctus præsit concilio, facit tex. in
capitulo violatores. 25. quæstiõe. 1. &. 50. di.
cap. si quis diaconus. &. 25. q. 2. ca. igitur. Et
pro ista parte faciunt siue hoc confirmant om
nia illa iura quæ dicũt ꝙ synodus statuit: quæ
sunt relata supra in quæstione sub cuius no-
mine sit edenda constitutio in concilio.

¶ Nono facit ꝙ papa potest errare sicut quæ-
libet alia priuata persona: vnde dicitur ad he-
bræ. 5. omnis pontifex circundatus est infir-
mitate id est pronitate peccandi, sicut & pe-
trus errauit: vt patet ad gala. 2. & quod dicit in
c. paulus el. 2. secũda. quæstione. 7. &. §. item
paulus eadem causa &. q. Sed concilium
(hoc est ecclesia per concilium repræsenta-
ta) non potest errare: vt in.c. a recta. 24. q.
1. ipsa enim firmam & stabilem veritatẽ con
tinet. vnde dicitur. 1. ad timo. 3. hæc autem C
scribo vt scias quomodo oporteat te ĩ domo
dei conuersari quę est ecclesia dei viui colum
na & firmamentũ veritatis. Facit ꝙ id quod
christus dixit petro lu. 22. (& transsumptiue
ca. maiores de bap.) ego pro te oraui vt non
deficiat fides tua, non fuit dictum de fide per-
sonali petri, qui defecit in fide quando eum
negauit: sed de fide vniuersalis ecclesiæ. vnde
& matth. 16. dicitur & portæ inferi non præ-
ualebunt aduersus eam scilicet ecclesiam: &
nõ dicitur nõ pręualebunt aduersus te. Et idẽ
manifeste ostenditur ex matrimonio spiritua
li inter christum & ecclesiam. Vnde aposto-
lus ad ephe. 5. dicit, nemo vnquam carnem
suam odio habuit sed nutrit & fouet eam, si-
cut & christus ecclesiam: quia membra su-
mus corporis eius de carne eius & de ossibus
eius. propter hoc relinquet homo patrem &
matrem & adhærebit vxori suæ, & erunt
duo in carnem vnam. sacramentum hoc ma
gnum est: ego autem dico in christo & in ec
clesia. Ex quo patet perpetua vnio ecclesiæ cũ
christo: qui cum non erret, nec ipsa potest er
rare. Vnde dicit glo. in dicto capitulo a recta
24. q. 1. quòd cum dicitur quòd ecclesia nõ
potest errare non intelligitur de papa quia D
potest errare. item quia nomine ecclesiæ non
venit vnum solum sed multa membra diffe-
rẽtia virtute & operatiõe, quod patet ad ephe.
1. ad colo. 1. ad ro. 12. primæ ad corin. 12. &
1. ad timo. 3. itẽ matth. 16. &. 18. Vñ dicitur
de ecclesia ꝙ est cõgregatio fideliũ, de cõsecr.
di. 1. c. ecclesia, quę per cõciliũ repręsentatur:
vt in.c. significasti ubi abb. de elec. & in vltima
bulla martini in concilio constantien. adepta
est.n. ecclesia perpetuã & ineffabilẽ firmitatẽ
cũ dictũ illi fuit super hanc petrã ædificabo
ecclesiã meã & portæ inferi non præualebũt
aduersus eam. Si autẽ posset errare, non esset
firma & portæ inferi præualerẽt aduersus eã,
nã portæ inferi sunt vitia & hæreses secundũ
hiero. Et ista vniuersalis ecclesia est de qua di
citur ꝙ non potest errare, romana aũt ecclesia
bene possit errare: vt dicit ioã. an. in.c. a nobis
el. 2. de senten. excom. facit quod dicitur in.c.
pudẽda. 24. q. 1. Alioquin si ecclesia posset er
rare, desineret esse sancta. hoc autem est im-
possibile: quòd patet ex symbolo ibi & v-
nam sanctam catholicam & apostolicam ec-
clesiam. cum enim ipsa regatur a spiritu san
cto qui non potest errare, consequenter nec
ipsa. Quod autẽ regatur a spiritu sancto, patet
ioan. 14. ego rogabo patrem meũ & aliũ pa

A racletum dabit vobis spiritum veritatis. Item paracletus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit oīa & suggeret vobis omnia quæcunq; dixero vobis. Item ioan. 16. adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo: cū autem venerit ille spiritus veritatis/ docebit vos omnē veritatē. Et φ sit perpetuo mansurus spiritus veritatis in ecclesia, constat quia vbi supra ioan. 14. dñs dicit ego rogabo patrem & alium paracletum dabit vobis vt maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis: quem mundus non potest capere quia non videt nec scit eum: vos autē cognoscetis eū quia apud vos manebit & in vobis erit. Hoc autem de apostolis solum dictum intelligi non potest: quia ipsi non manserunt in hoc modo inæternum. Vnde pro ecclesia dictum intelligi oportet.

¶ DECIMO facit φ vna est fidelium vniuersalis ecclesia extra quam nullus omnino saluatur, in qua christus est sacerdos & sacrificium: vt dicit tex. in. c. firmiter in. §. vna de sum. tri. Vnde inquantum papa sicut nec quiuis alius non saluatur extra ecclesiam vniuersalem, patet quòd vniuersalis ecclesia est maior & dignior papa & quocunq; alio membro ipsius ecclesiæ/ arguēdo a dignitate saluatoris ad dignitatē saluati & sic inferioris: sicut argui potest a dignitate creatoris ad dignitatem creaturæ, quæ minor est dignitate ipsius creatoris. ¶ Nec dicatur hoc intelligi (vt quidā confinxerunt) de primitiua ecclesia quę tota erat spiritualis, & non de moderna/ in qua est pompa vanitatum & temporalium ambitio & fere in totū abiectus cultus diuinus: adiiciētes a multo iam tempore spiritualem ecclesiam defecisse & carnalem regnare. cum christus dixerit se cum illa mansurum vsq; ad consummationē seculi: vt patet matth. vl. quia vt dicit tex. in. c. pudenda. 24. q. 1. & ibi archi. nulla hominum malitia etiam si ab ecclesia toleretur valet ecclesiam extinguere. Et tex. ibi clare probat cum dicit/ quòd si nullo modo recte potest dici ecclesia in qua schisma est restat vt (quoniam ecclesia nulla esse non potest) ea sit quam in apostolicæ sedis per successores episcoporum radice constitutam, nullorum hominum malitia etiam si nota excludi non possit sed pro temporis ratione toleranda iudicetur/ vllo modo valeat extinguere. Et quod dicitur de ecclesia vniuersali debet dici de concilio generali in spiritu sancto legitime congregato & ecclesiam vniuersalem repræsentante: attento φ præeminentia & honor qui debentur repræsentato/ debentur repræsentanti illius vices gerenti. 97. di. c. nobilissimus. & de offi. delega. c. cum olim el. 2. ibi glo. 2. q. 5. c. habet in fi. & 93. di. c. fi. in fi. 2. q. 7. c. accusatio. glo. in. c. cum voluntate de sen. excom. cum simil. Quòd autem per concilium repræsentetur vniuersalis ecclesia, satis supra pluries dictum est. quod & ponit abb. in disputatione episcopus, & in sermone quoniam veritas, & in. d. c. significasti. Et habetur in concilio constantien. in decreto quartæ sessionis: cuius verba sunt φ ipsa synodus in spiritu sancto congregata legitime generale concilium faciens ecclesiam catholicam militantem repræsentans/ potestatem a christo immediate habet. Et hoc etiam probatur act. 15. vbi dicitur placuit apostolis & senioribus cum omni ecclesia &c. & tamen clarum est φ ibi non erat vniuersalis ecclesia. & acta illius concilii etiam attribuūtur spiritui sancto cum dicit placuit spiritui sancto & nobis &c. & dixi supra in. 8. contrario. ¶ Quòd autem concilium habeat potestatem a christo, probatur matth. 18. transsumptiue in. c. audiuimus 24. q. 1. & in. c. de quibus. 20. di. vbicunq; duo vel tres congregati fuerint in nomine meo in medio eorum sum. Quod & declarat calcedonen. concilium in. 10. actione cū dicit. si. n. dñs duobus simul episcopis promisit se interesse, q̄to magis pluribus? Idem probatur ex gestis in octaua synodo, vbi patres concilii damnantes fotium dixerunt. fotium resistentem & inobedientem/ huic vniuersali synodo repulimus & anathematizauimus atq; a tota catholica & apostolica ecclesia fecimus alienum/ per datam nobis potestatē in spiritu sancto a primo & magno pontifice nostro & deo liberatore & saluatore cunctorum. Item quia christus dixit apostolis simul congregatis quæcunq; ligaueritis super terrā matth. 18. in quorum locum succedunt episcopi simul in concilio congregati. c. in nouo 21. di. c. ecclesiæ. 35. di. Item probatur ex illo ioan. 20. accipite spiritum sanctum. Item ex illo deute. 17. de quo in. c. per venerabilem qui filii sint legi. si difficile & ambiguū apud te iudicium esse perspexeris &c. venies ad sacerdotes leuitici generis, qui præsunt loco quem elegerit dominus deus tuus, vbi glo. interli. dicit hoc quoq; in ecclesia seruandum esse. Per eum autem locum in ecclesia aptissime intelligitur locus concilii: & per eum

qui præest loco præsidentes in concilio. Item
A in epistola vniuersalis synodi constantinopolitanæ posita in vltima actione ipsius synodi dicitur. quis enim nesciat quòd in medio huius sanctæ ac vniuersalis synodi fuit christus ac dominus noster qui dicit vbi sunt duo vel tres in nomine meo ibi sum in medio eorum &c. Item psal. 81. dicitur. deus stetit in synagoga deorum id est prelatorum & iudicum, in medio autem deos diiudicat, id est iudices & prelatos conciliariter congregatos. Quòd autem dii vocentur prælati, insinuant sequentia verba ego dixi dii estis & filii excelsi omnes, dirigens verba sacerdotibus. Vnde psalmo. 104. vocantur christi domini, cum dicit nolite tãgere christos id est vnctos meos. Ad idem tex. in cap. futuram & cap. scimus 12. q. 1. Idem tex. in. c. cum ex iniuncto de hæreticis, ibi diis non detrahes. & in dicto. c. futuram/ dii enim vocati estis, & ideo non potestis ab hominibus iudicari. ☞ Hoc idem quòd spiritus sanctus sit in concilio ostendit etiam isidorus in li. conciliorum in gestis tertiæ synodi toletanæ: vbi ponens verba celestini papæ dicit, valde necessarium esse perspexi vestram in vnum conuenisse multitudinem, habens sententiæ diuinæ fidem quæ dicit vbi duo vel tres congregati fuerint in no
B mine meo &c. credo enim beatam sanctæ trinitatis diuinitatem interesse huic sacro concilio, & ideo tanquam ante conspectum dei in medio vestrum fidem meam protuli. Et celestinus papa in epistola ad synodum ephesinam dicit, spiritus sancti præsentiam indicat congregatio sacerdotum, nec ibi putandum est deesse trinitatem quæ sanctificat concilium & sanctum reddit. Cum ergo papa subiiciatur spiritui sancto & legi diuinæ (vt in. c. sunt quidam. 25. q. 1.) sequitur q̃ subiiciatur concilio cuius potestas est a spiritu sancto.

¶ Vndecimo facit quòd licet petrus apostolus primus papa appropinquante tempore suæ passionis sibi elegisset in sede apostolica successorem clementem, concilium generale apostolorum ecclesiam vniuersalem repręsentans considerans hoc ad bonam politiam eccclesiæ non conuenire, electionem per petrum de persona clementis factam per modũ reformationis reprobauit/ & linum & postea cletum petri successores in administratione papatus ordinauit: vt patet in chronicis. hoc quoq; vniuersalis ecclesia approbauit & tolerauit: quod non fecisset si concilium generale nõ esset supra papam. Nec obstat. c. si petrus C
8. q. 1. quoniam verba illius tex. intellecta secundum glo. non faciunt contra. Nec obstat quòd dicit ibi glo. de clemente q̃ renunciauit. qm̃ ideo renũciauit qm̃ cõcilium apostolorum electionẽ per petrum factam tanq̃ nõ conuenientẽ statui ecclesiæ reprobauit, & deinde linum in romanũ pontificẽ elegit. quod non fecisset si supra petrum potestatem non habuisset: quia qua ratione non habuisset potestatem reprobandi dictam electionem, eadem non habuisset potestatem eligendi linum & deinde cletum. Non obstat quòd aliqui dicunt in dicto. c. si petrus quòd ecclesia tunc non erat congregata. quoniam q̃ tunc publice non congregaretur/ erat propter metum infidelium: vt patet actu. 12. vbi dicitur quòd oratio fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deũ pro eo. Ex quo apparet q̃ bene congregabatur/ licet non publice, pro hoc tex. in. c. sexta. 15. di.

¶ Duodecimo facit quod dicit beatus gregorius in registro li. 4. cap. 92. scribens episcopo constantinopolitano circa fi. vbi post allegatã authoritatẽ illam euangelii si peccauerit in te frater tuus &c. matth. 18. dicit, ego itaq; per responsales meos semel & bis verbis humilib' hoc quod in tota ecclesia peccatur corripere studui, nũc per me scribo: quicquid facere humiliter debui non omisi: sed si in mea D
correptione despiciar restat vt ecclesiã debeã adhibere. Ecce quòd ipsemet papa denunciat ecclesiæ: ergo ad eam tanquam ad maiorem recurrere velle ostendit. ☞ Ad idem est tex. in c. præcipue. xi. q. 3. qui est tex. nicolai papæ: qui monens lotharium regem vt communionem gualdradæ pellicis eius excommunicatæ vitet/ inquit, cæterum præcaue ne quando nobis secundum domini præceptum duos aut tres testes adhibeamus, imo vero hoc sanctæ ecclesiæ dicamus: & quod non optamus de cætero fias cunctis sicut ethnicus & publicanus. ☞ Ad idem multum clare tex. in c. ecce. 99. di. sumptus ex. 7. li. registri. c. 30. vbi gregorius scribens eulogio patriarchæ alexandrino ostẽdit se minorẽ ecclesia vniuersali, & q̃ in solo papa repsentatur vniuersalis ecclesia. Et ad propositum ibi dicit, vobis subtrahiẽ quod alteri plusquàm ratio exigit præbetur. Et subiungit. nec honorem esse deputo in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco: meus nanq; honor est honor vniuersalis ecclesiæ. Et infra, si enim vniuersalem me papam vestra sanctitas dicit,

A negat se hoc esse quod me fatetur vniuer-
sum. ¶ Ad idem est gregorius in li. 4. regi-
stri. c. 76. scribēs mauritio augusto. Idem eti
am eo. li. ca. 80. in epistola ad eulogium epi
scopum alexandrinum & anastasium episco
pum antiochenum, Idem quoq; eo. li. c. 92.
in epistola ad ioannem episcopum constan-
tinopolitanum.

¶ TERTIODECIMO facit quod legit in con
cilio. 8. constantinopolitano. vbi dicitur ꝙ si
synodus vniuersalis fuerit cōgregata & facta
fuerit etiā de sancta romana ecclesia quæuis
ambiguitas & controuersia, oportet venera-
biliter & cum conuenienti reuerentia de pro
posita quæstione sciscitari & solutionem acci
pere/ & proficere aut profectum facere, non
tñ sententiā audacter dare contra summos se
nioris romæ ponti. Ex quo patet ꝙ synodus
vniuersalis aduersus romanum pontificem
possit sententiam ferre, dummodo cum con
uenienti reuerentia & non audacter. Ergo
patet quòd synodus quæ iudicat papam est
superior. Et ad hoc est tex. in. c. si papa iun-
cta glo. 40. di. & in c. si duo cum glo. & in. c.
si quis pecunia. 79. di.

¶ QVARTODECIMO facit quòd in conci
lio constantien. martinus approbāte eodem
B concilio condēnans articulum illum nō esse
de necessitate salutis credere romanam eccle
siam esse superiorem inter alias ecclesias, di-
cit erroneum articulum si per romanam ec-
clesiam intelligatur vniuersalis ecclesia aut
concilium generale/ aut pro quanto negaret
primatum summi pontificis super alias eccle
sias particulares. Ex quo apparet quòd conci
lium legitime cōgregatum est supra omnes
ecclesias & rectores illarum: & consequenter
supra papam.

¶ QVINTODECIMO facit quod legit act.
15. vbi cum quæstio fieret super obseruatio
ne legalium inter apostolos in concilio, tunc
petrus volens dare votum surgens ait &c. Ex
quo patet ꝙ petrus in signum reuerentiæ, as
surrexit: quia assurgere est signum exhibitio
nis reuerentiæ, vt dicit glo. 93. di. in summa.
Ex quo videtur ꝙ concilium apostolorum
fuerit superius petro. ¶ Ad idem facit. 2. q. 7.
cap. petrus/ & act. xi. vbi petrus accusatus ꝙ
iuisset ad viros præputium habentes & man
ducasset cum illis, in cōspectu apostolorum
ecclesiam repræsentantium se purgauit. Vn
de dicit ibi tex. in. d. c. petrus/ quòd non ex
potestate officii sui (qua dicere potuisset o-
ues pastorem suum non accusent) sed ex

authoritate diuinæ virtutis qua gentiles ac- C
ceperant spiritum sanctum respondit, quasi
dicat se excusauit virtute diuinæ authoritatis
quæ est si peccauerit in te frater tuus &c. &
non declinauit iudicium prætextu plenitudi
nis pastoralis officii, licet ibi gratianus aliter
exponat, & forte minus bene. ¶ Ad idem fa-
cit quòd papa dicitur minister christi & ec-
clesiæ sponsæ eius: vt in. c. quodcunq;. 24.
q. 1. Si ergo ecclesia est domina, sequitur ꝙ sit
maior ministro suo. Ad quod est illud quod
legitur lucæ. 22. maior est qui recumbit q̄
qui ministrat, cum ergo papa sit minister &
ecclesia sit illa quæ recumbit, sequitur quòd
ecclesia est maior papa/ & consequenter con-
cilium. Et facit magis ibi tex. nam cum esset
orta contentio quis eorum esset maior, non
fuit tunc designatus maior petrus: & frustra
fuisset orta talis discordia si petrus fuisset ma
ior cæteris apostolis. Ad idem est ꝙ matth.
23. dicitur. omnes vos fratres estis/ & patrem
nolite vocare super terram, vnus est enim pa
ter vester qui in cęlis est. nec vocemini mgr̄i.
quia mgr̄ vester vnus est christus. qui maior
est vestrū erit minister vester &c. Ecce ꝙ no-
luit aliū esse præpositum q̄ christū, sed voluit
oēs esse ęquales. Et consideranda sunt illa ver
ba: quia dicta fuerūt ad repræhensionē ambi D
tionis scribarum & pharisæorū qui volebant
habere primos recubitus in cœnis & primas
cathedras in synagogis. Vñ christus vt dicit
ibi glo. ordi. duplici ratione ab his cauere iu-
bet: ne eorum simulatione seducamur / & ne
emulatione inflāmemur. propterea non vult
aliquem ex discipulis suis vocari rabbi, quia
vnus est omnibus illis magister christus: sed
vult vt omnes vocentur fratres (quasi in ma-
teria generatiua scandali omnes ęqualiter ha
beant subire iudicium) & vt qui primatum
ambit etiā si sit maior fiat minister aliorum.
ac si dixisset ꝙ cæteri alii iudicium de illo fa-
cerēt & ipse tanq̄ minister iudicium subiret.
Inde est vt dicit glo. nicolai ibi ꝙ papa se no-
minat seruum seruorum dei.

¶ Sextodecimo facit ꝙ hilarius papa cum cō
gregato concilio constitutionem contra vitia
edidisset, voluit vt deinceps illa tenacius cu-
stodiretur/ synodus sententiam & propriam
subscriptionem accōmodaret vt synodali iu
dicio aditus clauderetur illicitus. Ita dicit tex.
in. c. quod quis. 35. q. 9. Ex quo apparet ꝙ
papamet dicit iudicium synodi potentius &
firmius q̄ suum/ tanq̄ supremi tribunalis.

¶ Decimoseptimo sunt plures authoritates

sacræ scripturæ. Et prio matth. 18. veritas di
A xit petro si peccauerit ī te frater tuus &c. De
inde sequit dic ecclesię: & si ecclesiā nō audie
rit sit tibi sicut ethnicus & publicanus. In qua
authoritate pcipitur petro vt dicat ecclesię: er
go ecclesia est maior petro: & cōsequēter con
ciliū. Ad quod facit ꝙ albertus magnus illud
dic ecclesiæ exponit id est prælato vel syno-
do. Et ioan. chryso. inquit dic ecclesiæ id est
iis qui præsident ecclesiæ. Vel dic toti ecclesiæ
vt maiorem erubescentiā patiatur. vel dic ec
clesiæ id est concilio quod repræsentat eccle-
siam secundum archi. in. c. præcipue. xi. q. 3.
Ad quod facit ꝙ concilium iurisditionē exer
cet nomine ecclesiæ excōmunicando diffini-
endo vel statuendo: vt in. c. certum. xi. q. 3. &
in. c. osius de elec. & in. c. 1. de sponsa. & in. c.
si quis episcopus de hæreti. & in. c. 1. de iudi.
Ex quo apparet ꝙ nō sit bona expositio glo.
in. c. in nouo. 21. di. & illorum qui voluerunt
ꝙ solus petrus receperit potestatē iurisditio-
nalem / alii vero apostoli parem potestatē in
ordine: quia cōtrarium innuunt verba salua
toris cum dicit dic ecclesiæ, quæ verba aperte
sapiunt iurisditionē contētiosam: nam prius
monuit vt inter se & ipsum solū corriperet, &
deinde adhiberet vnū vel duos vt in ore duo
rum &c. insinuans ꝙ per testimonium duorū
B est postea cōuincendus coram ecclesia. Et ex
verbis quæ subsequuntur (videlicet si ecclesiā
non audierit sit tibi sicut ethnicus & publica-
nus) apparet ꝙ est iudicium vniuersale: quia
neminē excepit a iudicio ecclesiæ, sed voluit
iudicium ecclesiæ esse supremum. Et cū ver-
ba dirigatur in petrum & loquatur per ver-
bum frater, apparet ꝙ nec papā excepit: quia
& ipse dicitur frater. Vide in. c. ecce ibi doc.
99. di. & patet lucæ. 22. & ibi vos oēs fratres
estis, & act. 1. viri fratres. & ipse dicit pater
noster &c. Et hoc tenuit glo. in. c. nemo. 9. q.
3. quæ dicit ꝙ cū papa peccat potest eius pec
catum ecclesiæ denuntiari, & idem in. c. si pa-
pa. 40. di. Et hoc videtur clarum: nam in con
stantien. concilio ita fuit tentum, quia iudica-
uit de papa. vnde aliter dicere esset arguere il
lud conciliū de hæresi. Accedit ꝙ vt ostende
retur illa authoritas dic ecclesiæ intelligenda
etiam de papa & de prelatis singulariter (sicut
videntur velle glo.) subiicitur amen dico vo
bis quæcūq; alligaueritis super terram erunt
ligata & in cœlo, vnde manifeste apparet il-
lud dictum omnibus apostolis, per quos tūc
vniuersalis ecclesia repræsentabatur. Et hoc
sentit. s. tho. in secunda secundæ. q. 33. ar. 4.

¶ Et ꝙ ita debeat intelligi dicta authoritas ēt C
in papa, ostendit grego. lib. 4. regis. in epi-
stola. 92. in fi. directa contra constantinopo-
litanum episcopum qui se vocabat vniuersa-
lem episcopū. Dicit enim de seipso sic. & nos
quidē in quos talis tantaq; per ausum nepha-
rium culpa cōmittitur, seruamus quod veri-
tas præcepit dicens si peccauerit in te frater
tuus &c. ego itaq; per responsales meos se-
mel & bis verbis humilibus hoc quod in to-
ta ecclesia peccatur corripere studui, nūc per
memetipsum scribo: quicquid humiliter fa-
cere debui non omisi, sed si in mea correptio-
ne despiciar restat vt ecclesiam debeam adhi-
bere. Ecce ꝙ ecclesia est supremum tribunal
in terris, cum papa pro iustitia ministrāda ad
illam recurrat, sicut & in defectum papalis au
thoritatis recurritur ad cōciliij authoritatē. Et
circa medium dictæ epistolæ hoc ostendens
dicit. petrus apostolorum primus membrū
sanctæ & vniuersalis ecclesiæ est: paulus / an-
dreas / ioannes quid aliud q̄ singularium sunt
plebium capita: & tamen sub vno capite om
nes membra sunt ecclesiæ, atq; vt cuncta bre
ui cingulo locutionis astringam, sancti ante
legem sancti sub lege sancti sub gratia omnes
hi perficientes corpus domini in mēbris sunt D
ecclesiæ constituti. Per quod ostenditur ꝙ ca
put ecclesiæ est christus / & papa membrū ec-
clesiæ, ex quo patet ecclesiam esse maiorē pa-
pa. Fortius etiam per dicta verba ostenditur
ꝙ nusq̄ reperitur dictū ꝙ post iudicium ec-
clesiæ remaneat iudicium petri vel papæ, siue
ꝙ a iudicio ecclesiæ sit ad papā recurrendum
sicut econuerso. Et clarius ostenditur: quia cū
dicit ꝙ si ecclesiā nō audierit sit tibi sicut ethni
cus & publicanus, ostēdit ꝙ non est aliud su-
perius iudiciū ad quod post ecclesiam possit
recurri: alioquin dixisset ꝙ si ecclesiā non au-
dierit recurre ad papam, & ideo quia iudiciū
papę non est supra ecclesiam, dixit post habi-
tum autē recursum ad ecclesiam sit tibi sicut
ethnicus & publicanus, nō enim statim post
iudicium ecclesiæ esset habendus vt publica-
nus si posset adhuc recurri ad iudicium alte-
rius.

¶ Decimooctauo facit quòd verba dicta pe-
tro quæ denotant præeminentiam / pro ma-
iori parte toti etiam ecclesiæ seu eius nomine
dicta fuere: vt patet matth. vl. data est mihi o-
nis potestas in cœlo & in terra: euntes ergo
docete omnes gentes baptizātes eos &c. quæ
verba non soli petro sed omnibus dicta sunt.
Et iterum ibi. d. c. vl. loquens omnibus apo-

ſtolis ſimul congregatis/dixit ego vobiſcum
A ſum vſq; ad conſummationẽ ſeculi, quæ ver-
ba ſecundũ origenẽ nunq̃ chriſtus dixit niſi
apoſtolis ſimul cõgregatis, & dixit vobiſcum
ſum, & nõ dixit petro tantũ tecum ſum. ¶ Itẽ
ioan. 20. inſufflauit & dixit eis, accipite ſpiri-
tum ſanctũ quorũ remiſeritis peccata &c. &
quorũ retinueritis retenta ſunt. Quæ verba
dicta fuerunt a chriſto omnibus apoſtolis.
¶ Item vt ſupra tactũ eſt, quod dicitur lu. 22.
ego pro te rogaui vt non deficiat fides tua/in-
telligitur de fide eccleſiæ (quia eccleſia in fide
nunq̃ deficiet) & non de fide petri, qui defecit
in fide. Et hoc eſſe verum oſtendit ioan. 17.
cũ dixit pater ſancte ſerua eos in nomine tuo
quos dediſti mihi, vt ſint vnũ ſicut & nos. Et
infra. non pro eis autẽ rogo tantũ ſed pro eis
qui credituri ſuõt per verbum eorum in me
&c. ¶ Item mar. 3. dicitur ꝙ dedit apoſtolis
poteſtatẽ curandi infirmitates & eiiciẽdi dæ-
mones. & lu. 10. reuerſi a prędicatiõe ſeptua-
ginta dixerunt/etiã dęmonia ſubiiciuntur no-
bis. ¶ Itẽ ioan. 20. volens chriſtus poſt reſur-
rectionẽ confirmare poteſtatem datam eccle-
ſię in perſonis apoſtolorũ, dixit ſicut miſit me
pater & ego mitto vos accipite ſpiritum ſan-
ctũ. vbi non dixit mitto te petre, ſed mitto
vos, & hoc cum eadem poteſtate qua miſerat
B eũ pater. Vnde leo papa in quodã ſermone
de apoſtolis tractans illud matth. 16. tibi da-
bo claues/dicit, tranſiuit in alios apoſtolos ius
iſtius poteſtatis, & ad omnes eccleſiæ princi-
pes decreti huius conſtitutio cõmeauit: petro
enim hoc ideo ſingulariter creditur quia cun
ctis eccleſiæ rectoribus petri forma præponi
tur. Item matth. 10. dicitur apoſtolis, infirmos
curate/mortuos ſuſcitate/leproſos mundate
24. q. 1. audiuimus. Vnde cum dominus de-
derit omnibus diſcipulis parem poteſtatem,
petro pro omnibus claues regni cœlorum ſe
daturum promiſit/dicens tibi dabo claues re
gni cœlorum & quodcunque ligaueris &c.
Quapropter per petrũ demonſtratur vnitas
eccleſię: a qua qui fuerit alienus execrare po-
teſt/conſecrare non poteſt, nec excõmucatio
nis vel reconciliatiõis poteſtatẽ habet. Vnde
vere dicit ꝙ petrus ſignificat vnitatẽ & ꝙ pro
oĩbus claues accepit, & ꝙ oẽs eas acceperunt
in petro, & ꝙ petro dãtur vt vnitas ſignifice-
tur: ſicut dicit cyprianus papa in ca. loquitur
24. q. 1. ¶ Ad idem aug. in ſermone in vigilia
apoſtolorũ petri & pauli de eo quod ſcriptũ
eſt ioan. vl. ſimon ioãnis diligis me plus his/
dicit, per ſingula dicebat dominus ieſus petro
dicenti amo te paſce agnos meos/paſce oui-
culas meas: in vno petro figurabatur vnitas C
omniũ paſtorum, ſed bonorũ qui ſciant oues
chriſti paſcere chriſto non ſibi. Vnde & tex.
eiuſ. aug. in. c. quodcunq; ea. cau. &. q. dicit. pe
trus quando claues accepit eccleſiam ſanctã
ſignificauit. Et idẽ in ſermone. 10. ſuper io-
an. loquendo de poteſtate ligandi & ſoluen-
di dicit. hoc petrus pro omnibus tanq̃ perſo-
nam gerens ipſius vnitatis accepit. Et iterum
idem in li. de agone chriſtiano. c. 30. dicit. nõ
ſine cauſa inter omnes apoſtolos eccleſiæ ca-
tholicæ perſonam ſuſtinet petrus: huic enim
eccleſiæ claues regni cœlorum datæ ſunt: &
cum ei dicitur ad omnes dicitur amas me pa
ſce oues meas. Et ſubiicitur in ſequenti. c. nec
eos audiamus qui negant eccleſiam dei om-
nia peccata poſſe dimittere: itaq; miſeri dum
in petro petram nõ intelligunt/& nolunt cre
dere datas eccleſiæ claues regni cœlorum, ip
ſi eas de manibus amiſerunt. Et idem in ſer-
mone apoſtolorum petri & pauli dicit. pe-
trus totius eccleſiæ gerebat perſonã: propter-
ea audire meruit tibi dabo claues regni cœlo
rum: has enim claues non ipſe vt homo vnus
ſed vnitas eccleſiæ accepit. Et ſubiungit. hinc
ergo petri excellentia prædicatur, quia ipſius
vnitatis & vniuerſalis eccleſiæ figuram geſſit D
quando ei dictum eſt tibi dabo claues regni
cœlorum, quod omnibus traditum eſt. ¶ Et
idem in. 1. li. de doc. chriſ. ca. 18. dicit. has igi
tur claues dedit eccleſiæ ſuæ vt quæ ſolueret
in terra eſſent ſoluta in cœlo, & quæ ligaret
in terra eſſent ligata & in cœlo. ¶ Et idem in
pſal. 108. dicit. ſunt enim quædam quæ ad a-
poſtolum petrum proprie pertinere videtur,
nec tamen illuſtrem habent intellectum niſi
cum referuntur ad eccleſiam cuius ille agno-
ſcitur in figura geſſiſſe perſonam. Idem li. 2.
quæſtionum noui & veteris teſtamẽti. q. 79.
¶ Ad idem tex. in. c. ex his itaq; de pœni. di. 1.
Et vide inno. in. c. nouerit de ſen. excom. qui
dicit ꝙ priuilegium ligandi & ſoluendi dedit
chriſtus petro in perſona eccleſiæ. Et iterum
act. 20. attendite vobis & vniuerſo gregi in
quo vos ſpiritus ſanctus poſuit epiſcopos
regere eccleſiam dei quam acquiſiuit chriſtus
ſanguine ſuo. Item & actuum. 15. vbi dicitur
placuit apoſtolis & ſenioribus cum omni ec-
cleſia eligere viros ex eis & mittere in antio-
chiam. Ex quibus omnibus authoritatibus
deſignatur ꝙ non ſolius petri ſed vniuerſalis
eccleſiæ eſt pręeminentia. ¶ Nec dicat aliquis
ꝙ pręmiſſæ authoritates reſpectu fundamẽti

iurisditionis intelliguntur de ecclesia vniuersali & non de concilio, quia de concilio christus non fecit mentioné. nam licet fundamentum iurisditionis sit in ecclesia vniuersali, tamen quia impossibilis est illius congregatio (quia omnes fideles non possunt congregari) ideo ecclesia vniuersalis exercet iurisditionem suam per concilium: per quod ipsa vniuersalis ecclesia repræsentatur, vt alias dictũ est & patet act. 15.

A

¶ Decimonono facit tex. in cap. quæ dignior 24. q. 1. vbi ambrosius dicit quod nulla est dignior domus apostolicæ prædicationis q̃ sancta ecclesia: ergo est dignior domo ipsius papæ: & consequẽter concilium illam repræsentãs (vt dictum est) est dignius. ¶ Ad quod idem ambro. in epistola. 79. vbi (vt vult cardi. de turre cre. in. li. 3. de ecclesia. c. 45.) referens epistolam beati damasi papæ directã iudicibus deputatis a capuen. synodo in causa bonosi episcopi/ sic dicit eum dixisse. accepi literas vestras quibus vel pro veritate vel pro modestia nostram sententiam sciscitari voluistis/ sed cum huiusmodi fuerit concilii capuani iudicium vt finitimi bonoso ac eius accusatoribus iudices tribuerent̃, aduertimus q̃ nobis iudicandi forma competere non posset, nam si integra hodie esset synodus, recte de iis quæ comprehendit vestrorum scriptorũ series decerneremus. vestrum est igitur qui hoc recepistis iudicium/ sententiã ferre de omnibus. Et subiungit. neq̃ contra sententiam vestram tentandũ est aliquid. Et infra. & ideo primum est vt ii iudicent quibus iudicandi facultas est data: vos enim totius cõcilii vice decernitis: nos quasi ex synodi authoritate iudicare non conuenit &c. Ex his autem innuitur papam non posse se intromittere de causa per synodum delegata. quam si esset superior posset quandocunq̃ vellet ad se aduocare & cõmittere: vt in. c. vt nostrum de appel. Ergo patet q̃ synodus est maior papa. ¶ Ad quod rursus idem ambro. in quadã præfatione dedicatiõis maioris altaris ecclesiæ mediolanen. vbi dicit. per christum dominũ nostrum qui eminentiam potestatis acceptæ ecclesiæ contulit, quam pro honore suscepto reginam cõstituit & sponsam, cuius sublimitati vniuersa subiacent &c. Ex quo arguitur q̃ si eminentiã potestatis acceptæ cõtulit ecclesię omnia eius potestati subiiciens/ necessario sequitur q̃ in eandem transtulerit supremam præeminentiam. ¶ Et ad idem ambro. in lib. de dignitate sacerdotali. 1. 2. circa finem ita dicit/ sic a

B

domino dicitur petre amas me, & ille tu scis domine q̃ amo te: & cum tertio fuisset interrogatus repetitum est a domino tertio pasce oues meas. quas oues non solum tunc beatus petrus suscepit, sed nobiscũ eas accepit & cũ illo nos eas accepimus omnes. Et iterũ ideo dicitur ecclesia apostolica quia per apostolos gubernata & administrata: ipsi enim ecclesiæ ordinatores/ ipsi dispensatores/ ipsi pastores/ ipsi doctores/ ipsi principes/ ipsi pontifices/ ipsi reges/ ipsi duces: & ipsi sunt duodecim fundamenta ecclesiæ de quibus loquitur ioan. apoca. 21. ¶ Et idẽ super lucã dicit. magna christi gratia qui omnia sua vocabula donauit discipulis suis. Ego sum, inquit, lux mundi: & id tamen de quo ipse gloriatur discipulis nomen indulsit/ dicens vos estis lux mundi. ait ego sum panis viuus, & nos omnes vnus panis sumus, dixit se vitem veram, & alibi dixit plantaui te vitem fructuosam. petra est christus: & iam discipulo suo huiusmodi gratiã non negat vt ipse sit petrus/ & vt de petra habeat soliditatem constantiæ & fidei firmitatẽ. Et ideo idem in dicto li. de dig. sacer. inquit. christus saluator noster ecclesiæ suæ potestatem absoluendi & ligãdi tradidit. Ecce ex his patet authoritatem ligandi & soluendi datam vniuersali ecclesiæ. Inde & paulus apostolus act. 20. ad vniuersalis ecclesiæ sacerdotes dicit attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos vt regatis ecclesiam dei quã acqsiuit sanguine suo &c. quæ verba ponuntur. 93. di. c. legimus.

C

D

¶ Vigesimo ad idem sunt plures aliæ authoritates aug. vltra recitatas: vt patet in epistola eiusdem. 162. ad glorium eleusium & felicẽ grammaticum. vbi dicit. ecce putemus illos episcopos qui romæ iudicarunt nõ bonos iudices fuisses restabat adhuc plenariũ vniuersalis ecclesiæ iudicium vbi etiã cum ipsis iudicibus causa poterat agitari, vt si male iudicasse conuicti essent eorum sententiæ soluerentur: scilicet per vniuersale concilium. Vnde patet q̃ concilium habeat potestatem ligandi & soluendi & sentẽtias episcoporũ qui romæ iudicant retractãdi. Item idẽ aug. super illud act. 10. surge & manduca. inter cætera dicit. animalia illa gentes sunt quæ immundæ erãt erroribus & superstitionibus & concupiscentiis anteq̃ veniret christus, ipso ãt adueniente peccatis mũdæ factæ sunt. vnde post remissionem peccatorũ quare non recipiantur in corpus christi quod ecclesia dei est/ cuius petrus gestabat personam. in multis enim locis

A apparet ꝙ petrus personam gestat ecclesiæ & ecclesia corp⁹ est christi: recipiat in se in escã suã iam mundatas gentes quibus peccata dimissa sunt. Item idẽ aug.li. 6. de bap. contra dona.c. 39. eugenius ab amme clera dixit/& hoc idem ego censeo hæreticos baptizandos esse. cui aug. respondet sed hoc non censet ecclesia cui deus iam in plenario etiam concilio reuelauit. ¶ Item idẽ in. 1. li. de doc. chris. ca. 16. & 18. dicit. est ecclesia corpus christi sicut apostolica doctrina cõmendat, quæ etiã coniux eius dicitur. Et paucis interpositis sequitur. has igitur claues dedit ecclesiæ vt quæcunqꝫ solueret in terra soluta essent in cœlo, & quæ ligaret ĩ terra ligata essent & in cœlo. ¶ Item & idẽ super ioan. c. 21. de ecclesia sic dicit cuius ecclesiæ apostolus petrus propter apostolatus sui primatũ gerebat figurata gñalitate personã. quod enim ad ipsum proprie pertinet natura, vnus homo erat: sed qñ ei dictum est tibi dabo claues regni cœlorum & quodcunqꝫ ligaueris &c. vniuersam significauit ecclesiam: quæ in hoc seculo diuersis tentationibus velut imbribus fulminibus tempestatibusqꝫ quatitur & nõ cadit, quoniã fundata est super petram: vnde & petrus nomen accepit &c. Ecclesia ergo quæ fundatur ĩ christo claues ab eo regni cœlorũ accepit in pe-
B tro, id est potestatẽ ligandi & soluendi. ¶ Itẽ idem in li. de fide ad petrum dicit. nunq̃ indicta esset peccãti pro peccato deprecatio si deprecanti non esset remissio concedenda: sed pœnitẽtia peccatorum tũc prodest si eam in ecclesia catholica gerat, cui deus in psona petri ligandi soluendiqꝫ tribuit potestatẽ dicens quodcunqꝫ ligaueris &c. Quòd autẽ petrus nomine ecclesiæ claues receperit habetur in tex. c. 1. de summa tri. circa fi. & in. c. a nobis de sen. excõ. & in. c. noua quædã de pœni. & remis. vbi patet ꝙ apostolis omnibus dateᷓ sunt claues & eorũ successoribus. ¶ Itẽ idem aug. li. 2. de bap. cõtra dona. & transsumptiue in. c. quis nesciat. 9. di. dicit ꝙ licet per concilia reprehẽdi si quid in scripturis vel dictis episcoporũ forte a veritate deuiatũ est. Et vltra sequitur in tex. quod non fuit positũ in. d. c. quis nesciat. & ipsa concilia quę per singulas regiones vel pꝛuincias fiũt pleniariorũ cõciliorũ authoritati quę fiunt ex vniuerso orbe christiano/sine vllis ambagibus cedere debẽt &c. cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat/& cognoscitur quod latebat, sine vllo typo sacrilegæ superbiæ/sine vlla inflata ceruice arrogantiæ/ sine vlla conten-

tione liuidæ inuidiæ/cũ sancta humilitate/cũ pace catholica cũ charitate christiana. ¶ Item idem ad ianuarium & transsumptiue in. c. illa C 12. di. illa quæ non scripta sed tradita custodimus (quæ quidem toto orbe terrarum obseruantur) datur intelligi vel ab ipsis apostolis vel ex plenariis conciliis (quorũ est in ecclesia saluberrima authoritas) commendata atqꝫ statuta retineri &c. ¶ Item idẽ aug. in li. quæstionum noui & veteris testamenti, q. 75. inquit. dicũt ergo exactores didrachmorum ad petrũ/magister vester non soluit didrachma? quo dicto magistrũ vt pro omnibus discipulis solueret conuenerunt. saluator autẽ cum pro se & petro dari iubet/ pro omnibus exoluisse videtur: quia sicut in saluatore erãt omnes causæ magisterii, ita & post saluatorẽ in petro omnes continentur: ipsum enim cõstituit caput eorũ vt pastor esset gregis domi nici. nam inter cætera dicit discipulis suis vigilate & orate ne intretis in tentationẽ: & petro dicit ecce satanas expostulauit vt vos ventilet sicut triticũ, ego autẽ rogaui pro te vt non deficiat fides tua, & tu tandẽ cõuersus confirma fratres tuos. quid ambigitur? pro petro rogabat & pro iacobo & ioanne non rogabat? vt cæteros taceã manifestum est in petro omnes cõtineri: quia & in alio loco dicit/ ego pro iis D rogo quos dedisti mihi pater, & volo vt vbi ego sum & ipsi sint mecum. Ex quo apparet declarari per verba pręmissa ꝙ pro omnibus rogbat. pro quo tex. in. c. decretis, 21. di. & de pœni. di. 1. c. petrus. ¶ Item idem aug. li. 2. de bap. contra dona. loquendo de se & de cypriano inquit. nec nos ipsi tale aliquid auderemus asserere nisi vniuersalis ecclesiæ concordissima authoritate firmati, cui & ipse sine dubio cederet si iam illo tẽpore quęstionis huius veritas declarata per plenarium concilium solidaretur. Ecce ꝙ aug. & cyprianus cedunt concilio. ¶ Et idẽ aug. de mori ec. dicit ꝙ in re dubia valet authoritas ecclesiæ. Item idẽ aug. super epistolã ioan. homilia. 10. dicit. vbi fit remissio peccatorũ ibi est ecclesia: quoniam illi datæ sunt claues regni cœlorum vt quæ soluerentur in terris essent soluta & in cœlis, & quæ ligarentur in terris essent ligata & in cœlis. ¶ Itẽ idẽ aug. in sermone. 13. super math. inquit. euangeliũ quod recitatũ est de apostolo petro qui ambulans super aquas timendo titubauit, & diffidẽdo mersus confidendo rursus emersit: admonet nos intelligere mare pñsens seculũ esse, petrũ vero apostolũ ecclesiæ vnicæ typum. ipse enim petrus in apostolorũ

ordine primus/ in christi amore promptissi-
A mus/saepe vnus respondit pro omnibus.ipse
denique domino requirenti quemnam homines
dicerent eum esse/ & opiniões varias hoium di-
scipulis respondentibus/rursusq; domino in-
terroganti & dicenti vos autem quē me esse
dicitis? respódit petrus tu es christus filius dei
viui:vnus pro multis dedit responsum/ vni-
tas in multis. Et iterū infra.simon quippe an-
tea vocabatur: hoc autē nomen ei vt petrus
appellaretur a domino impositum est, & hoc
vt ea figura significaret ecclesiam.

¶ Vigesimoprimo ad idem adducuntur au-
thoritates aliae hiero. Et primo hyeronymus
in quadā epistola de septem gradibus ecclesię
loquēs de ordine episcopali ait.de hoc officio
amplius disputare non possum: quoniā quic
quid in clericis consecratum est praedixi epi-
scopum solū habere: manifestū est in illis par
tes & mēbra virtutū/in episcopo plenitudinē
diuinitatis corporaliter habitare: atq; ita est vt
in episcopis dcū/ in presbyteris apostolos re-
cognoscas. Et infra.oēm enim potestatē deus
discipulis dedit, & moysen deum dici voluit
pharaonis. Ex quo sequitur q; si deus dedit o-
mnē potestatem discipulis & apostolis con-
gregatis quorum vices repręsentant episcopi
B in concilio congregati/etiā est data supra pa-
pā quia qui omne dicit/nihil excludit.c. quia
circa de priui. eū simil. Vnde & apostolus lo
quens de christo ad hebrae.2.inquit.in hoc q;
ei omnia subiecit, nihil dimisit non subie-
ctum ei.

¶ Item glo.eius hiero. super illud quodcūq;
ligaueris inquit. habent quidem eandē iudi-
ciariam potestatem alii apostoli, quibus post
resurrectionē dominus ait accipite spiritum
sanctum quorū remiseritis &c. habet etiā &
omnis ecclesia in episcopis presbyteris & cle
ricis: sed ideo petrus specialiter accipit vt om
nes intelligant q; quicunq; ab vnitate fidei &
societate eius se separauerit, nec a peccatis sol
ui nec coelum potest ingredi. ¶ Ad idē hie-
ro. in.c.omnibus. 24.q.1. vbi dicit. quae do-
mus claues accepit ac potestatē ligandi & sol
uendi: hanc domū si quis corrigentē corripiē
tēq; contempserit sit tibi inquit tanq̄ ethnicus
& publicanus. Ecce q; apud ecclesiā est pote-
stas iudiciaria ligandi & soluendi. Et ex ver-
bis hiero. satis aperte innuitur non esse verū
q; iurisditio ecclesiastica sit in ecclesia tanquā
thesaurus in arca/ & q; petrus receperit cla-
ues vt aperiret arcā quādo ei videretur: quasi
exercitium potestatis sit concessum soli petro

sed potestas in habitu concessa ecclesiae, quia
illa verba hanc domū si quis corrigentē cor- C
ripientemq; contēpserit sit tibi tanq̄ ethnicus
& publicanus/ ostendunt ecclesiā habere ex-
ercitū clauiū quando vult illis vti. Et per hoc
videtur q; non sit vera opinio petri de palude
in trac.de po.pa.q.8. arti. 2. qui voluit quòd
alii apostoli nō immediate a christo sed a pe
tro receperint potestatē iurisditionalē. ¶ Idē
probatur per tex. iuncto eo quod dicit ostiē.
ibi in fi.in.c.noua de poeni.& remis. vbi enim
tex. dicit claues regni coelorū datas apostolis,
ostien. ponit duas claues: videlicet alteram fo
ri contentiosi & alteram fori poenitentialis.
& sic vtranq; datā apostolis: & sic etiam iuris-
ditionalē. Quod etiā videtur voluisse scotus
in.4.sen.cum dicit q; duplex est forū in eccle
sia: aliud secretū/aliud publicū. Quod (vide-
licet q; apostoli habuerint clauē iurisditionis
immediate a christo, clarius probatur p illud
matthaei vltimo. nam christus dixit discipu-
lis suis euntes in mundum vniuersum prędi-
cate euangeliū omni creaturę baptizātes eos
&c. in quo datur intelligi data potestas etiam
de aliis sacramentis: cum baptismus sit ianua
sacramentorū, c. veniens de presby. nō bap.
& dicit glo. 77. di.c. quicunq;.& glo. matth.
18. & tex. in capitulo. 2. de cogna. spiri. in. 6. D
quorū sacramentorū ministratio ad iurisdi-
tionē pertinere videtur, nam praedicare & sa-
cramenta conferre in aliena parochia sine li-
centia nemo potest: vt per to. de paro. irē glo.
& doc. in. c. nouit de offi. lega. saltem volun
tariae iurisditionis, vt ibi. Facit quod dicitur
in.c. aqua de conse. eccle. vel alta. & in.c. quan
to de cōsue. Facit quoq; q; paulus excōmuni
cauit corinthiū: vt in.c. per principalē. §. vl. 9.
q. 3. &.c. cum sit romana de appel. & c. audiui
mus. 24. q. 1. ¶ Ad qd̄ ēt ambro. super illud
lucae. 6. c. christus elegit. 12. ex discipulis quos
apostolos nominauit. vbi exponendo addit/
quos ad propagandum auxiliū salutis huma
nae p terrarū orbē satores fidei christianę desti
naret. Quae omnia bene & decenter fieri nō
poterāt sine aliqua iurisditiōe & potestate. Vn
de videmus q; conciliū nomine ecclesiae exer
cet iurisditionē tam excōmunicando q̄ alias
diffiniendo & statuendo. c. certū &. c. si quis
episcopus. xi. q. 3. & in. c. si quis episcopus de
haereti. & in. c. osius de elec. & in. c. 1. de iudi.
Vnde etiam paulus apostolus perambulans
syriam & ciliciam mandabat seruari praece-
pta apostolorū & seniorū: vt legitur act. 15.
Quod verbum praeceptum sonat iurisditio-

nem contentiosam:vt in authen.de heredi.& A fal. §. si quis vero cap. in iis de verb. signi. c. quisquis. 14.q. 1. Item ponderadum est verbum seniorũ: quia non solum mandabat seruari præcepta apostolorum sed & seniorũ aliorum & presbyterorũ. Sic etiã act.co.c.dicitur visum est apostolis & senioribus & toti ecclesiæ. ¶ Similiter act. 16. dicitur ꝙ paulus & timotheus trãseũtes per ciuitates tradebãt eis custodire dogmata quæ erant decreta per apostolos & seniores. verbũ autem decretũ sapit iurisditionẽ contentiosam: vt notatur in c.fi.de tẽpo.ordi.& in.c.1.de iudi.4.di.§.hæc etsi. ¶ Ad idem facit quod habetur matth. 19. dum dominus dicit discipulis suis amẽ dico vobis ꝙ vos qui secuti estis me sedebitis super sedes. 12. iudicantes. 12. tribus israel, vnde apparet eis data potestas iudicandi in hac ecclesia militanti. Quapropter nõ immerito ipsi apostoli canones salubres de directione vniuersalis ecclesiæ condiderunt: vt. 1. q. 7. c. ipsi apostoli. &. 25. q. 1. c. sunt quidam. 16. di. c. sexaginta &. c. canones. Sic & vniuersales synodi: vt. 31. di. nicena &. 17. di. ca. habeo librum.

¶ Ad quod etiam optime tex. lucæ. 22. vbi christus ait apostolis, ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnũ: hoc est re- B gnũ in ecclesia mea. Hoc videtur sentire glo. nicolai ibi. dicit enim hoc posse intelligi dupliciter. primo de regno militãtis ecclesiæ/cuius regimen christus tradidit apostolis. & secundo de regno triũphantis ecclesiæ, ad quod erant apostoli assumendi post laborem vitæ ꝑsentis. Constat autẽ datã esse ecclesię omnimodam iurisditionẽ. c. nouit de iudi. & c. eam quã qui filii sint legi. sunt enim iura terreni & cœlestis imperii ecclesiæ demandata: vt in. c. 1. 22. di. Et super illud matth. 16. & quodcũq; ligaueris &c. dicit glo. habent quidem eandẽ iudiciariã potestatẽ alii apostoli quibus post resurrectionẽ ait accipite spiritũ sanctũ quorum &c. habet etiã omnis ecclesia in presbyteris & episcopis: sed ideo petrus specialiter accepit vt omnes intelligant ꝙ quicunq; ab vnitate fidei & societate eius se separauerit/ nec a peccatis solui nec cœlum potest ingredi. Et ꝙ dicta authoritas intelligatur de potestate iurisditionis contentiosę per censurã ecclesiasticã, patet ex glo. īterlineari quæ matth. 18. ad illud quæcunq; alligaueritis/ addit vinculo anathematis. Et ex glo. beati hiero. ibidẽ. vbi ait, potestatẽ tribuit apostolis/ vt sciant qui a talibus condẽnantur humanã sententiã diuina sentẽtia roborari. Et bene deprehendi- C tur cũ ibidem post verba si ecclesiam nõ audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus subiungitur quæcunq; alligaueritis, ad ostendendum ꝙ per illa verba data fuit apostolis potestas excõmunicandi. quod est iurisditionis cõtentiosæ: vt in. c. quanto in glo. 1. de consue. & in. c. aqua de consecra. eccle. vel alta. & in. c. nouit de offi. lega. sicut legitur factũ per apostolum qui excõmunicauit corinthiũ: vt dicitur in. c. cum sit romana de appel.

¶ VIGESIMOSECVNDO facit ꝙ maioritas alicuius potest considerari multis modis: vt in. c. his omnibus. 21. di. & in. c. cũ inferior de maio. & obe. & late dixi supra in q. de ordine sedendi in concilio. Sed in proposito videtur dicendũ ꝙ si loquimur de maioritate potestatis clauiũ, per prcmissa videtur ꝙ claues a christo datæ sint ecclesiæ/ & ꝙ potius resideat ista potestas in ecclesia q̃ in petro solo. Quod etiam vltra prædicta satis innuitur ex præfatione ecclesiæ in solennitate apostolorum: videlicet vt gregẽ tuũ pastor æterne non deseras sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias, vt iisdem rectoribus gubernetur quos operis tui vicarios eidẽ contulisti præesse pastores &c. Vnde colligitur ꝙ omnes apostoli erãt pastores/ & ꝙ pa- D stura fidei ad omnes pertinebat. Item ꝙ omnes erant vicarii operis christi: & consequenter hodie omnes episcopi qui in eorũ locum successerunt. c. ecclesiæ principes. 35. di. & in c. videntes. 12. q. 1. Et ꝙ episcopi dicãtur christi vicarii/ est tex. 33. q. 5. capitulo mulier el 2. in fi.

¶ Pro his faciunt illa iura quæ volunt cæteros apostolos parem cum petro potestatẽ accepisse: vt in. c. in nouo. 21. di. & in. c. loquiẽ &. c. audiuimus. 24. q. 1. Ex quo infertur potestatem non solum datã esse omnibus in cõcreto & sic ecclesiæ, sed etiã singulis & per singulos exercendam. Quod probatur per apostolum ad gala. 2. vbi loquendo de apostolis ait/ mihi nihil contulerũt. Ex quo colligit glo. ꝙ paulus nõn fuit illis inferior. & tamen petrus erat inter illos. Item declarat ibi idẽ apostolus cum subiungit/ cũ vidissent ꝙ creditũ est mihi euangeliũ præputii sicut & petro circũcisionis. vbi glo. interli. ad verbũ creditũ est mihi/ addit ita ꝑcipaliter sicut petro. Itẽ idem declarat apostolus cũ dicit/ dexteras dederunt mihi & barnabæ societatis. vbi licet inter eos esset petrus/ non nominatꝰ maior sed socius. si aũt petrus fuisset supior cæteris apostolis/ cũ

maiori reuerētia fuisset de illo loquutus. Quod
A etiam apostolus demonstrauit cū restitit ei in
faciem dicens/cum autē venisset petrus antio
chiam in faciē ei restiti quia reprahensibilis
erat, ibidem ad gala. 2. Ad hoc tex. in. c. pau
lus el. 2. &. §. item paulus. 2. q. 7. vbi dicitur ꝙ
paulus petrum reprahendit, quod non fecis
set si se imparem cognouisset. ¶ Et act. xi. re
prahenditur petrus ab iisqui ex circuncisio
ne erant ꝙ intrasset ad viros praputiū haben
tes & manducasset cum illis: vt in. c. petrus. 2.
q. 7. Similiter cum intrasset ad cornelium re
prahensus fuit a fratribus qui erant in iudea:
vt. c. testes. §. fi. ea. cau. &. q. Vnde patet ꝙ apo
stoli erant pares in potestate. Et si petrus poni
tur fuisse primus (vt alicubi videtur innui)
fuit primus in societate/non in superioritate.
ideo dicitur ꝙ petrus erat primus, & ꝙ claues
recepit prę omnibus & pro omnibus: vt dicit
tex. in. d. c. audiuimus. 24. q. 1. & ponit gratia
nus. 21. di. in summa. in fi. Ipse enim quia fuit
prępositus cæteris apostolis (vt dicit tex. in. d.
c. in nouo) & caput fuit ecclesiæ (vt in. c. roga
mus ea. cau. &. q.) non pro se tantū sed pro to
ta ecclesia claues recepit. Vñ tex. i. c. ita domi
nus. 19. di. dicit ꝙ ita dominus noster iesus
B christus saluator humani generis instituit vt
veritas quæ antea legis & prophetarū præco
nio continebatur, per apostolicam tubā in sa
lutē vniuersitatis exiret: sicut sciptū est in om
nē terram exiuit sonus eorū & in fines orbis
terræ verba eorum: sed huius muneris sacra
mentum ita dominus ad omnium apostolo
rum officiū voluit pertinere vt in beatissimo
petro apostolorum omniū summo principa
liter collocaret, vt ab ipso quasi a quodā capi
te dona sua velut in corpus omne diffunde
ret. Et paulo post subiungit, hanc etiam eccle
siā ca firmitate corroborās vt illam nec huma
na temeritas posset appetere nec portæ inferi
contra illam præualere. Ex quibus verbis pa
terꝙ non petro tantū sed petro vt capiti pro
vniuersali ecclesia datę sunt claues. Quod &
clarius probat tex. in. c. fundamenta in prin.
de elec. in. 6. vbi recitatis in parte illis verbis
d. c. ita dñs/ subiungit. hunc enim in consor
tium diuinæ vnitatis assumptū id quod ipse
erat dominus voluit nominari dicendo tu es
petrus &c. Vñ probat ille tex. verba tu es pe
trus dicta fuisse ei vt in cōsortium indiuiduæ
vnitatis assumpto/hoc est vnitati vniuersalis
ecclesiæ. Quod etiam ostendit tex. in. c. loqui
tur. 24. q. 1. vbi dicitur loquitur dominus
ad petrū ego dico tibi ꝙ tu es petrus & super
hanc petram ædificabo ecclesiam meā: super
vnū ædificat ecclesiam. & quanuis apostolis C
omnibus post resurrectionem suam parē po
testatem tribuat & dicat sicut me misit pater
& ego mitto vos accipite spiritum sanctū, ta
men vt vnitatem manifestaret / vnitatis eius
dem originem ab vno incipientē sua autho
ritate disposuit. hoc vtiqꝫ erant cæteri aposto
li quod petrus fuit pari cōsortio præditi ho
noris & potestatis: sed exordium ab vnitate
proficiscitur vt ecclesia christi vna mōstretur
&c. Ecce ibi tex. quòd verba dicta petro dicta
sunt pro omnibus, sed ideo vni vt ecclesiæ v
nitas designaretur. Et hoc late ponit ioan. an.
in. c. ad liberādam de iudæ. Et de hoc videtur
tex. in. c. noua quędam de pœni. & remis. vbi
dicitur ꝙ claues regni cœlorum cōmisit apo
stolis: ergo non magis petro ꝙ̄ aliis. Vnde pa
tet ꝙ in ecclesia est fundamentaliter potestas
clauium. ¶ Ad idem etiā tex. in. c. quis. 21.
di. vbi dicit ꝙ quis vniuersę per orbē catholi
cæ & apostolicæ cōstitutæ ecclesiæ vnus tha
lamus christi sit, tamen sancta ro. ecclesia ca
tholica & apostolica nullis synodicis constitu
tis cæteris ecclesiis prælata est, sed euangelica
voce domini & saluatoris nostri primatū ob
tinuit: tu es inquiens petrus & super hanc pe
tram &c. Et sic pondera tex. ꝙ verba tu es pe D
trus dicta sunt pro vniuersis ecclesiis sed ro
mana ecclesia prælata est cæteris, vt sic per il
la verba denotetur vnitas ecclesiæ & princi
palitas romanæ ecclesiæ. Et sic possunt intelli
gi iura quæ sonant ꝙ per verba directa ad pe
tram tu es petrus &c. ipse prælatus sit omni
bus: vt in. c. sacrosancta. 22. di. &. in. c. fidelior
50. di. cum simil. videlicet intelligendo ꝙ etiā
dicta fuerūt pro omnibus, & vniuersali eccle
siæ data fuit potestas / & ipse petrus designa
tus caput ipsius vniuersalis ecclesiæ. Si enim
hæc verba dicta fuissent tantum pro petro &
ei tantum data potestas, nō diceret ecclesia in
symbolo & vnam sanctā catholicam & apo
stolicam ecclesiā, sed potius vnum sanctum
petrum apostolicum christi vicariū &c. cuius
contrarium non sine mysterio de ecclesia vni
uersali simpliciter dicitur.
¶ Et sic redeundo ad propositum si considera
mus maioritatem potestatis clauium, non vi
detur ꝙ sit maior potestas papę ꝙ̄ concilii sed
potius econtra. Si vero consideramus maiori
tatem dignitatis, adhuc videtur dignior eccle
sia vniuersalis ꝙ̄ papa. quod colligitur ex di
ctis augustini super symbolū, & ideo de eccle
sia fuit dictū non de petro ego pro te rogaui
vt non

A vt non deficiat fides tua. Quod (vt supra di-
ctum est) intelligitur de fide ecclesiæ, quia ec
clesia nūq̄ deficit nec pōt errare: vt in. c. a recta
24. q. 1. & dicit archi. i. c. ita dn̄s. 19. di. in glo.
Et non intelligitur de fide petri, qui in fide de
fecit: vt legitur matth. 26. & in. c. fidelior. 50.
di. Nec dicatur dictū fuisse pro petro perso-
naliter respectu finis, quia non perseuerauit
in errore sed conuersus fuit. cum dicatur ꝙ
rogauerat vt non deficeret fides eius: vnde eo
mortuo non erat defectura. & in aliis pluri-
bus pontificibus defecit: quia mortui defece-
runt in fide. Vnde non pro papa (in quo pōt
deficere fides) sed pro ecclesia dictū fuisse o-
stenditur. Et hoc etiam cōfirmat supradicta:
qa sicut ista verba (ego pro te rogaui petre)
licet sint directa in petrū tñ pro ecclesia dicta
intelligimus, ita & illa de quibus supra tu es
petrus &c. Similiter nec de successoribus
petri: quia etiam multi ro. pontifices a fide defe
cerunt. c. nunc aūt. 21. di. de quo dictū est su-
pra in nono contrario. Et ꝙ sit dignior eccle-
sia probat ille tex. in. c. quæ dignior. 24. q. 1.
supra allegatus. Item dicitur dignior quia ec
clesia est corpus christi, quā diligit super oēm
creaturam/ iuxta doctrinam apl'i ad ephe. 5.
¶ Si intelligamus de maioritate stabilitatis &
B durationis, non potest intelligi maior papa
ipsa ecclesia siue concilio ecclesiam repræsen
tante: quia ecclesia semper est duratura & sta
bilis: vt in. c. pudenda. 24. q. 1. & in. c. hæc
est fides ea. cau. & . q. papa autē potest multis
modis deficere, vel morte (vt in. c. si gratiose
de rescripti. in. 6.) vel renuntiatione: vt in
c. 1. de renun. eo. li. & aliis multis modis, vt
supra in progressu dictum fuit. ¶ Si loqui-
mur de maioritate meritorum, non potest di
ci ꝙ papa sit maior: quia ecclesia est sine ma
cula & sine ruga. 24. q. 1. c. omnibus. & chri
sti sponsa incorrupta & pudica, quæ adulte-
rari non potest: vt in capitulo loquitur. 24.
quæstione. 1. ¶ Nec dicatur quòd papa sit
maior ratione assistentiæ spiritus sancti &
christi regentis ecclesiam nec permittentis
eam errare in iis quæ sunt fidei & ad salutem
necessaria. quia de ecclesia dictum est & non
de papa ego vobiscum sum vsq; ad consum
mationē seculi matth. vl. vbi dicit glo. nico.
ex hoc patet ꝙ fides catholica non deficiet
vsq; ad finem seculi. vnde origenes super il-
lud ad roma. 15. inquit quòd nulli vnquàm
apostolorum nullius fidelium singulariter
voluit christus dicere quod multitudini ec-
clesiarum pluraliter dixit/ecce ego vobiscum
sum omnibus diebus vsq; ad consummatio- C
nem seculi: nunquàm dixit ego tecum sum.
Ex quo patet quòd non intelligitur de assi-
stentia eo modo quo communiter deus est
cum omnibus siue in omnibus creaturis:
cum specialiter hoc verbum dictum fuerit
apostolis omnibus pro ecclesia. Vnde matth.
24. non præteribit generatio hæc donec o-
mnia fiant, & ibidem cœlum & terra transi-
bunt, verba autem mea non præteribunt.

¶ VIGESIMOTERTIO facit ꝙ
ecclesia fundata est in christo: quia petra erat
Christus inquit apostolus. 1. ad corin. 10.
Vnde a petra hoc est a christo petrus nomen
accepit, & non a petro petra. 21. distinctio-
ne capitulo primo circa fi. de consecra di. 2.
reuera. sicut non a christiano dictus est chri-
stus sed christianus a christo, ideo dixit super
hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Vn
de fundamentum ecclesiæ est christus præ-
ter quod nemo aliud potest ponere. 1. quæsti
one. 1. cum paulus. ¶ Ad quod gregorius
in epistola octogesimasecunda in. 4. li. regis.
vbi dicit. certe petrus apostolorum primus
membrum sanctæ & vniuersalis ecclesiæ
est, paulus & andræas ioannes quid aliud
sunt quàm singularium plebium capita, & D
tamen sub vno capite omnes membra sunt
ecclesiæ. Ex quo patet quòd christus est ca-
put & fundamentum ecclesiæ. ¶ Et apo
stolus ad ephe. 1. omnia subiecit sub pedibus
eius & ipsum dedit caput super omnem ec-
clesiam quæ est corpus ipsius. Cum ergo chri
stus super se petram ecclesiam fundauerit,
subiungendo & portæ inferi non præuale-
būt aduersus eā, significauit ꝙ eo ipso ꝙ ædifi
cata esset/habitura esset virtutem intrinse-
cam & potestatem se in suo esse conseruandi
& aduersantibus resistendi. quod augustinus
notat in sermone. 1. super psal. 103. vbi ex
ponens illud qui fundasti terram super stabi-
litatem suam dicit, & sic stabilitas & firmitas
sua inhæret ei intrinsece, & sic non per de-
pendentiam a papa. ¶ Sic etiam dicitur per-
fecta & terribilis vt castrorum acies ordina-
ta, nō esset autē terribilis & pfecta si ad se cō-
seruandum nō haberet a seipsa virtutem sed
haberet ab extrinseco subsidium quærere. Et
ex hoc sequitur quòd ecclesia claues ex se si-
ne papa exercere possit: cum ecclesia sit sine
papa / sed non papa sine ecclesia, & ecclesia
habeat potestatem intrinsecam seipsam con-
seruandi. / ¶ Sic etiam dicitur quòd ecclesia

quæ fundatur in christo claues recepit a chri-
A sto, & non solus petrus. Vnde raba. super illud quodcunque ligaueris inquit, hæc autem ligandi atque soluendi potestas quanuis soli petro data videatur/a domino tamen & cæteris apostolis datur necnon & nunc epscopis presbyteris & omni ecclesiæ: sed ideo petrus specialiter claues regni cœlorum & principatum iudiciariæ potestatis accepit, vt omnes per orbē credentes intelligētes intelligant quicunque ab vnitate fidei vel societate ipsius quoquomodo semetipsos segregāt, tales nec a vinculis peccatorū absolui nec ianuam possunt cœlestis regni ingredi. Ad idem temigius ibidem. huiusmodi ligandi & soluendi potestas quanuis soli petro donata videatur, veruntamen cæteris apostolis datur/ necnon episcopis curatis & toti ecclesiæ. Item & origenes homilia. xi. super hiere. ait. omnes imitatores christi petræ sunt, & petra est ille qui docuit.

¶ Vnde ex præmissis authoritatibus in. 17. 18. 19. 20. 21. 22. motiuis apparet quod nō obstat si dicatur quod christus claues ecclesiasticæ potestatis & discretionis dederit soli petro: vt dicitur matth. 16. & tibi dabo claues &c. & in d. c. in nouo, & d. d. c. loquitur &. c. aliorū. 9. q.
B 3. quasi sequatur si ipse accepit claues supra omnes/quod a nemine possit iudicari: quia inferior non iudicat superiorē. c. cum inferior de maio. & obe. nec parē. c. innotuit de elec. Nā vt patet ex præmissis authoritatibus, non soli petro data fuit potestas, nec per illa verba tibi dabo claues fuit data aliqua potestas sed promissa, quæ verba fuerunt ei dicta tanq̄ gerenti typū siue figuram ecclesiæ: vt patet in præmissis authoritatibus. Ad quod est etiā authoritas leonis papę in sermone de apostolis. vbi dicit quod ius huius potestatis & decreti constitutio ad omnes principes ecclesię cōmeauit, sed non frustra vni cōceditur quod omnibus intimetur. Ecce quòd omnibus datæ sunt claues. ¶ Ad idem tex. in cap. noua de pœnitē. & remiss. vbi dicitur quod licet beata virgo fuerit excellētior apostolis, tamen nō ei sed istis christus tradidit claues regni cœlorū. ¶ Ad quod facit quod dicit siculus in sermone quoniam veritas, dicens fuisse opinionem multorum clarissimorū magistrorum petro non fuisse datas claues sed promissas solū per illa verba tibi dabo claues, nec legitur quod illas singulariter vnq̄ postea ei tm̄ dederit, sed postea illas cōtulit matth. 18. per illa verba quæcunque alligaueritis super terram. Vnde apparet quod illa promissio per verba tibi dabo claues/ fuit facta petro nomine omnium apostolorum & consequenter ecclesię: & quod cōfessio petri fuit nomine omniū: quæ secundum rabanum fuit causa dandi potestatem, quæ vt congrua sit responsio ad interrogata/ita oportet intelligi. Quod patet per illud matth. 16. dixit illis, vos autem quem me esse dicitis. Vnde & exitus demonstrauit quando omnibus apostolis dixit amen dico vobis quęcunque alligaueritis super terrā &c. Et sic sunt omnibus datæ simul & non petro pro oibus, sed tantum promissæ pro omnibus/ & postea omnibus simul datæ. Sed quæcunque harū opinionum vera sit (siue quòd sunt petro datæ pro omnibus siue quod tantum omnibus) satis est quod ecclesię vniuersali datæ reperiuntur claues & iurisdictio. Ex quo innuitur ecclesiam vniuersalem & consequēter concilium illam repræsentans esse supra papam: & quòd ipsa potestas clauium & plenitudo potestatis est in ipsa vniuersali ecclesia tanquam in fundamēto, sed in papa tanquam in capite ipsius vniuersalis ecclesiæ/ siue in papa tanquam in principali instrumento per quod hæc potestas explicatur præcedente claue discretiōis: vt dicit glo. in cap. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & innocen. in cap. quod super iis de voto. & melius in cap. quanto de iureiu. ¶ Ad D idem facit quòd si dicta verba tibi dabo claues dicta fuissent soli petro, frustra postea fuisset orta contentio inter apostolos de maioritate, quæ ter orta post hæc verba reperitur: vt patet matth. 18. &. 20. & lucæ. 22. etiam in vltima cœna. non enim totiens de maioritate contendissent si per verba illa tu es petrus aut illa ioan. 1. tu vocaberis cephas intellexissent petrum constitutum principem super se ipsos aut ei soli traditam potestatem principaliter ad regendum ecclesiam. Vnde necessario oportet dicere quòd verba dicta per christum petro & responsio petri sint dicta pro omnibus: & consequenter quod in ecclesia sit hæc potestas.

¶ VIGESIMOQVARTO idem probatur per argumentum ab absurdo, clemen. cum sit de magistris. nam posito quòd papa per sua mala opera subuerteret statum vniuersalis ecclesiæ, & ipsam ecclesiam & populum christianum notorie scandalizaret, si concilium generale non haberet potestatem compescendi eum esset in potestate vnius dissipare & destruere eccle-

A siam & non esset remedium: quod est maxime absurdum, non enim est verisimile quòd christus voluerit dimittere ecclesiam in tali casu sine remedio. Sicut in simili dicitur quòd quando christus dedit claues petro licet nullam fecerit mentionem de successoribus/ tamen sub nomine petri etiam comprehendit successores: cum non sit verisimile quòd mortuo petro voluerit ecclesiam remanere sine successore: sicut dicitur post glo. in verbo desereret in. c. p humani de homi. in. 6. Adducitur in simili exemplum si rex peregrinaturus dimisisset reginam gubernatricem/ & quia non conuenit honori reginæ discurrere singulis diebus per vniuersum regnum dimisisset vnum ministrũ generalem qui nomine regis & reginæ administraret: estne verisimile si talis minister male administrando destrueret regnum/ ꝙ rex noluerit reginam posse illum amouere & punire & alium bonum ministrũ deputare: certe non, argu. l. si hominem. ff. mandati. Hoc corroboratur; quia ecclesia dicitur regina: iuxta illud psal. 44. astitit regina a dexteris tuis in vestitu deaurato circundata varietate.

¶ VIGESIMO QVINTO ad idem facit decretum constantien. concilii in. 4. sessione, B vbi declarauit ꝙ synodus ipsa in spiritu sancto congregata legitime/ generale concilium faciens & ecclesiam catholicam militantem repræsentans, potestatem a christo immediate habet cui quilibet cuiuscunq; status etiam si papalis existat obedire tenetur in iis quæ pertinent ad extirpationem schismatis & reformationem generalem ecclesiæ dei / in capite & in membris. Item in quinta sessione idem replicando subiungit ꝙ quicunq; cuiuscunq; conditionis status dignitatis etiam si papalis qui mandatis statutis seu ordinationibus aut præceptis illius sacræ synodi & cuiuscunq; alterius concilii generalis legitime congregati super præmissis seu ad ea pertinẽtibus factis vel faciendis obedire contumaciter cõtempserit, nisi resipuerit condignæ pœnitentiæ subiiciatur/ & debite puniatur. Ecce quòd concilium est supra papam: quia habet potestatem immediate a christo/ quia papa tenetur ei obedire / & quia concilium potest exercere iurisditionem contentiosam in eum ¶ Et considera bene illa verba & cuiuscunq; alterius concilii generalis: quia per hoc tollitur contrarium ꝙ tantum de concilio cõstantien. dictũ fuerit propter antiquatũ schisma ob quod nõ poterat deprehendi ꝙ aliqs esset verus papa: & ideo quilibet cuiuscunq; C etiam papalis dignitatis subiici debebat, nam & de aliis conciliis legitime congregatis idem dictum apparet per dicta verba cuiuscunq; alterius concilii generalis. Et quòd generaliter accipiatur potestas pro iurisditione ostenditur illud ioan. 19. nescis quòd habeo potestatẽ dimittere te &c. Et illud decretum replicatur etiam in concilio basilien. in. 12. sessione. ¶ Corroboratur hoc per glo. 15. di. sicut. quę vult ꝙ papa nõ potest destruere statuta concilii. & per glo. in. c. anastasius. 19. di. quæ dicit quod papa est inferior cõcilio in concernentibus fidem. ¶ Ad idem glo. in. d. c. sunt quidam. 25. q. 1. quæ dicit ꝙ papa subiicitur cõcilio in iis quæ sunt fidei & concernunt bonum vniuersalis ecclesiæ. Et contrariũ faciẽdo status ecclesiæ decoloraretur &c. ad hoc rex. in. c. etsi illa. 1. q. 7. Ad idem dicitur in. c. in istis. 4. di. ꝙ sententia concilii præfertur sententiæ papę, quia orbis maior est vrbe: vt in. c. legimus. 93. di. Et ad idem glo. in c. si papa. 40. di. cũ vult quod conciliũ iudicet papam quando scandalizat vniuersalem ecclesiam.

¶ VIGESIMO SEXTO facit ꝙ papa est propter ecclesiam sicut pastor propter gregem (iuxta illud. 2. ad corin. 10. potestatem D dedit nobis in ædificationem non in destructionem) & non ecõuerso. Accedit ꝙ glo. in terlinearis super illud. 2. ad corin. 13. vt non præsens durius agam secundum potestatem quam dominus dedit mihi in ædificationem & non in destructionem, supplet qui aliter agunt non habent potestatẽ a deo. ergo &c. Consequẽtia patet: quia semper deterius est gratia melioris secundum aristote. in politicis.

¶ VIGESIMO SEPTIMO facit ꝙ ecclesia dicitur esse corpus quoddam & singuli fideles membra illius. Vnde dicit apostolus ad ro. 12. multi vnum corpus sumus in christo singuli autem alter alterius membra. & ioan. 15. ego sum vitis & vos palmites. Tũc sic, papa est membrum ecclesiæ & non totum corpus, ergo sequitur ꝙ vniuersalis ecclesia quę est ipsum corpus ecclesiæ sit amplioris virtutis & potestatis q̃ ipse papa. Cõsequentia patet: quoniam mẽbrum cũ dicat particularitatẽ, minoris est virtutis & pfectionis ipso toto corpore. Et hoc motiuũ conuenit cũ septimo pcedẽti ad illius corroborationẽ. Preterea nõ sufficienter esset prouisũ corpori si membrũ quod efficitur putridum & totum corpus in

ficit non posset abscindi.c. resecãdæ.24.q.3. A eum tamen dei perfecta sint opera deutero. 32.

¶VIGESIMOOCTAVO facit ꝙ qui dicit se habere ptãtem super alios & cõcessionẽ potestatis sibi demãdatam illud docere debet c.cũ in iure de offi.delega.maxime in iis quæ sunt suprema & non consueuerũt concedi.c. ꝙ translationẽ de offi.lega.& in.c.quod super iis de fide instru. Sed nõ legitur ꝙ petrus acceperit claues super ecclesiã vniuersalem/nec per cõsequens super conciliũ illam repræsentans,sed super singularia membra ecclesiæ secundum opinionẽ theologorũ,& probatur in c. quanuis. 21. di. ergo sequitur ꝙ papa non est supra concilium.

¶VIGESIMONONO facit quòd ecclesia vniuersalis dicitur mater omniũ fideliũ.vñ eccle. 24. dicitur mater pulchræ dilectionis. Et ad gala.4. illa autem quæ sursum est ierusalem libera est quæ est mater nostra.glo.in.terli. ibi exponit id est credentiũ. Et prouer. 1.dicitur ne dimittas legẽ matris tuæ id est ecclesiæ.Ad hoc.c.cũ de diuersis de priui.in. 6. 3.q.6.c.dudum.&.2.q.6.ad romanam.Item ad hoc tex.in.c. fundamenta in versi. ne autẽ ipsa mater ecclesia in congregatione & pastura fidelium &c. de elec.in.6.& in.c.alma ma- B ter de senten.excom.in.6.&.16.q.1.c.vos autẽ.&.12.di.c. non decet.Et in.c.fi. de fo.compe. vbi ro. ecclesia dicitur mater & magistra omniũ ecclesiarũ.ꝟ Tũc sic papa dicitur filius ecclesiæ.quod patet quia nullus est pater matris suæ. vnde & matthæi.23. dicitur ꝙ vnus est pater qui in cælis est. Sic autẽ & in terris vna est ecclesia quæ est mater omniũ fideliũ & consequenter papę.probat tex.in.c.qui abstulit.12.q.2. vbi anacletus papa dicit mater vero nostra ecclesia est.Sequitur ergo ꝙ papa tanq̃ filius subsit ecclesiæ tãq̃ matri:& ꝙ ecclesia sit maior excellentia dignitatis & superioritatis filio suo papa.vnde bernar.in li.4.de cõsidera.in fi.dicit consideres ante omnia sanctã romanã ecclesiam esse dco authore præes matrem esse non dominã/& te non dominũ episcoporum sed vnum ex eis.quod exponit archi.12.di.c.1.& domi.ibi.&est bonᵘ tex.in.c. esto subiectus.96.di.Facit capitulũ mutationes.7.quæstione.1.ibi non propria cuiusꝗ voluntate aut dominatione. Et eadem verba ponũtur in effectu in dicto capitulo esto subiectus & in capitulo prædicator.16. q. 1 .Facit quod dicitur lu. 22. reges gentium dominantur eis & qui potestatem habẽt super eos beneficí vocantur.& infertur vos autẽ non C sic. Ex quo patet quòd apostolis interdictus est dominatus. Et sic papa non dicitur dominus. facit quod dicitur in cap. 2. de dona. & dicto capitulo non decet. 12. di. ꝟ Ad idem augu. in sermone petri & pauli(incipit filioli)dicit. mater nostra pariendo non discernit ætates:ipsa genuit petrum, ipsa parturiuit & paulum vt ex lupo fieret agnus. Ecce ꝙ ecclesia est mater & petrus ab ea genitus:ergo maior est ecclesia petro:& consequenter maius concilium illam repræsentans petro ab ea genito.

¶TRIGESIMO ad idem facit ꝙ ecclesia vniuersalis dicitur domina iuxta illud threnorum.1. domina gentium.79.di.c.oportebat. ponit ioan.de ana. in rubrica de schismа. Sed maior est potestas in domino quàm in seruo. ergo maior est potestas ecclesiæ vniuersalis quæ est domina quàm papæ: quia papa & alii prælati non sunt domini sed ministri & dispensatores secundum apostolum.1. ad corin.4. ad hoc quod legitur in cap. 2. de dona.

¶TRIGESIMOPRIMO facit ꝙ ecclesia dicitur esse regina: iuxta illud psal. 44.astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Tunc sic. potestas D est in ecclesia sicut in regina, in papa autem non sicut in rege:quia regimen papæ respectu ecclesię nõ videtur regale sed politicum: iuxta illud matth.20.c. scitis quòd principes gentium dominantur eis,& qui maiores sunt potestatem exercent in eas. non ita erit inter vos: sed quicunꝗ voluerit inter vos maior fieri sit vester minister. Ergo sequitur quòd potestas in vniuersali ecclesia tanq̃ in regina est maior q̃ potestas papæ.

¶TRIGESIMOSECVNDO facit ꝙ vbi maior est sapiẽtia & charitas ibi videtur esse superioritas: sed in ecclesia est maior sapientia & charitas q̃ in aliqua alia creatura/siue sit papa siue alia quæcunꝗ persona:quia ecclesia non potest errare(vt in.c.a recta.24. quæstione.1.)sicut potest papa: vt in.c.si papa.40.di. igitur maior est ecclesia siue concilium q̃ papa.

¶TRIGESIMOTERTIO probatur ex eo quòd concilium iudicat de papa.vnde christus loquendo ad omnes apostolos inquit/vos estis sal terræ &c.quòd si sal euanuerit ad nihilũ valet vltra nisi vt mittatur foras & cõculcetur ab hominibus.Ex qua authoritate hiero.ad heliodorũ(&trãssumptiue

A 2.q.7.non omnes episcopi) dicit.non est facile stare in loco petri & pauli,scilicet tenere locum iam cum christo regnantium:infatuatum sal ad nihilum prodest nisi vt proiciatur foras & cōculcetur a porcis,i.deponatur. Et ibi loquitur de omnibus prælatis/nec excipitur papa.Et glo.in.c.sicut inquit.2.q.7.inuit ꝙ vbicunq reperitur papā posse iudicari de hæresi,si non dicitur per quem debet intelligi per concilium generale. Er ita intelligunt doc.in.c.si papa.40.di.& in.c.in fidei de hære.in.6.& glo.in.c.nunc autem.21.di.& glo.in.c.si duo.79.di.cum ergo concilium iudicet papam,sequitur quòd sit maior ipso ¶ Et si dicatur ꝙ illa iura loquuntur in causa fidei.respondetur quòd non reperitur quòd in causa fidei deus dederit maiorē potestatem ecclesiæ q̄ in aliis causis:quia quando dedit potestatem vsus est verbis generalibus quæcūq alligaueritis &c. Quinimo suadet ratio ꝙ si potest procedere in causa fidei vbi est maius periculum,multo magis in aliis causis minoribus:quia cui conceditur maius/videtur concedi & illud quod est minus.c.ex parte de deci.ad idem faciunt illa quæ dicta sunt supra in.2.motiuo.

¶TRIGESIMOQVARTO facit ꝙ ecclesia dei dicitur sponsa:vt patet apo.21.vi-B di sanctam ciuitatem ierusalem nouā descendētem de cœlo tanq̄ spōsam ornatā viro suo & in.c.loquitur in fi.& in.c.omnibus.24.q.1.Papa autem non est sponsus sed paranymphus sponsæ:vt dicit bernardus de cōsidera.ad euge.sic & apostolus.2.ad corin.xi.vbi glo.nico.super illud despondi enim vos &c.dicit.fuerat enim apostolus paranymphus matrimonii inter corinthios & christum per veram fidem.Cum ergo maior sit authoritas in sponsa q̄ in paranympho sponsæ,sequitur ꝙ in ecclesia sit maior authoritas q̄ in papa. ¶ Quinimo dicit tex.in cle.1.de sum.tri.ꝙ est vnica & immaculata ac virgo sancta mater ecclesia coniunx christi.clarum est autem ꝙ plus est coniūx q̄ vicarius(sicut est papa)si ue locumtenens:vt in.c.quanto & in.c.licet de transla.præla.cum simil.

¶TRIGESIMOQVINTO facit quod dicit apostolus ad ro.13.omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit &c.vt in.c.2.de censi.a qua vniuersitate nec papæ anima excipitur,ergo & papæ anima potestati alterius subdita est.sed nulli potest esse subdita q̄ vniuersali ecclesiæ:sequitur ergo ꝙ ecclesia sit maior ipso papa. ¶ Ad quod facit ill

la authoritas hiero.in.c.legimus.93.di.cum dicit quòd orbis maior est vrbe:ostendens C ecclesiam romanam esse de corpore ecclesiæ vniuersalis.ad hoc bene tex.iuncta glo.in.c.ecce 98.di.sequitur ergo quòd ecclesia vniuersalis sit maior ecclesia romana,& quòd in ipsa vniuersali tanquàm in fundamento sit potestas ecclesiastica principaliter.si autem vniuersalis est maior,ergo & concilium iam repræsentans.& sic concilium est maius papa. Accedit quod dicit ioan.an.in.c.a nobis el.2.de sen.excom.quòd ecclesia romana potest errare sed non ecclesia vniuersalis:& consequenter nec concilium quod illam repræsentat.Accedit etiā ꝙ fuerunt aliæ ecclesiæ ante romanam.fuit enim ecclesia ierosolymitana quæ fuit metropolis iacobi fratris domini.66.di.c.porro. ¶ Item & antiochena recta apetro/in qua primum discipuli appellati sunt christiani.

¶TRIGESIMOSEXTO ad idē facit tex.in.c.bene quidem.96.di.vbi symmachus papa in concilio præsidens cum tractaretur de validitate certæ scripturæ basilii de electione romani pontificis quā nullus antistes romanæ ecclesiæ subscripserat,iussit eam deferri in medium vt ex ipsa lectione cognosceretur cuiusmodi posset habere substātiam: D addens nolle se disputare de eode quo statim poterat iudicare conciliū. Ex quo videtur in nui conciliū esse maioris authoritatis q̄ papa ¶ Ad idem & fortior est tex.in.c.quod quis 35.q.9.vbi papa petit subscriptionem synodi vt synodali iudicio aditus claudarur illicitus. Et ꝙ papa fateatur sanctam synodum iudicare posse super eo quod abusum continet & diminutionem ecclesiasticæ libertatis,probatur.2.q.7.§.item symmachus.&.17.di.§.hinc etiam.vbi patet causam symmachi papæ delatam esse ad conciliū,tam cum ageret de restitutione papatus(quo se spoliatum affirmabat)q̄ cum se oppressum assereret.& sic maius est tribunal concilii q̄ papæ:ergo maius est concilium q̄ papa. Idem etiam in.c.nunc autem.21.di. Ad idem quoq tex.in.c.concilia.17.di.vbi dicitur ꝙ authoritas papæ tradita est a conciliis.ergo conciliū est supra papam:quia superiora agunr in inferiora non econtra.Ad idem tex.in.c.vrbes 80.di.& in.c.prouinciç &.c.nulli.99.di.vbi patet ꝙ apostoli simul cū .s.petro diuiserunt prouincias per orbē & posuerūt primates ad quos episcoporum negocia & maiores causæ post apostolicā sedē referrentur.ergo cœ

tus apostolorũ erat maior petro in iurisdictio
A nei & consequenter conciliũ maius papa. Ad
idẽ tex.in.c.quilibet.8.q.vl.& 21.di.in.sum.
Ad idem tex. in. c. requiritis. 1.q.7.vbi dicit
papa se non posse decreta a conciliis tollere,
siue illis contraire. Ad idem tex.in.c.primæ se
dis.99.di.vbi concilium aphricanũ diffiniuit
vt primæ sedis episcopus non appellaretur
summus sacerdos neq; princeps sacerdotũ.er
go concilium est maius primæ sedis episco
po/hoc est papa. Ad idem adducitur tex.in.c.
quis.21.di. alias inductus / aliomodo nunc
ponderando.vbi dicit tex.q; quis vniuersę ec
clesiæ christi sit vnus thalamus, tamen sancta
romana ecclesia catholica & apostolica cæte
ris prælata est.24.q.1.c.omnibus.vnde patet
q; vniuersæ ecclesiæ includendo romanã est
vnus christi thalamus : qui christi thalamus
est vniuersalis ecclesia & consequenter con
cilium, ergo concilium tanquàm continens
romanam ecclesiam est maius,& ecclesia ro
mana tanq̃ contenta est minor. ¶ Ad idem
tex.in.c.puto.2.q.7.vbi bene ꝓbat tex. dicẽs
cum petrus a paulo licet esset posterior corri
gatur,quanto facilius & fortius quod per vni
uersæ ecclesiæ statuta firmatum est/ vel vnius
episcopi authoritati vel vnius prouinciæ cõ
cilio præferendum est. Ex quo tex.apparet vt
B consequentia valeat q; cum de petro a paulo
correcto loquitur, intelligi debet illa authori
tas non solum de aliis inferioribus episcopis
(q; eorum concilium non sit præferendum
iudicio vniuersæ ecclesiæ)sed etiã de episco
po romanæ ecclesiæ,& sic de papa. ergo con
cilium est maius papa. Et de pluribus simili
bus iuribus vide in.4.5.&.14.oppositione.
¶ Ad idem facit tex.in.c.q̃uis.3.q.6.vbi pa
tet q; a cœtu apostolorum quem synodus ge
neralis repræsentat diffinitum est vt non nisi
per romanum pontificem diffiniatur episco
porum accusationes.ergo patet maius esse cõ
cilium papa:cũ decreta cõcilii dederint papæ
sublimitatẽ & præeminentiã.Ad idẽ in simili
etiã tex.in.c.dudum ea.cau.&.q. vbi a sanctis
apostolis statutũ fuit nõ oportere absq; sciẽtia
romani pontificis concilia celebrare.vnde cõ
cilium quod cœtum apostolorum repræsen
tat,maius est papa:quia transtulit præeminẽ
tiam in papã/quã nõ reperitur a se abdicasse:
vt est tex.optimus in.c. quisquis.4. q. 5. Ad
idem tex.in.c.si quis.2.q.7.vbi beatus grego
rius dicit. si quis super hoc nos arguere vo
luerit vel extra authoritatem facere nos con
tenderit,veniat ad sedem apostolicam vt ibi

ante confessionẽ beati petri mecum iuste de C
certet/quatenus vnus ex nobis suscipiat sen
tentiam suam.vnde patet q; papa habet iudi
cem superiorem sedem apostolicã: ergo mul
to magis concilium. Item ad idẽ tex.in.c. ma
net & in.c. memor.24.q.1.vbi probatur q;
contra vniuersalem statum ecclesiæ papa nõ
potest aliquid facere: quia tunc eius iudicium
non procedit ex æquitate. Item ad idem facit
glo.in.c.proposuit de concess.præben.vbi di
cit q; papa non potest immutare vniuersalẽ
statum ecclesiæ. Ad idem glo. in.c. literas de
resti.spolia.vbi dicit q; papa nõ dispensat cõ
tra quattuor concilia,& glo.in.c.cum ad mo
nasteriũ de statu regula. Ad idem. 1.q.6.c.
etsi illa.&.25.q.1.c.quæ ad perpetuam/&.c.
sunt quidã.vbi papa nõ dispensat contra vni
uersalem statũ ecclesiæ. Ad idẽ tex. sicut san
cta.12.di. vbi dicitur q; romana ecclesia ha
bet diuersas cõsuetudines quas seruare debe
mus si illis non obstant canonica instituta. in
ter quæ sunt conciliaria.igitur. Ad idem tex.
in.c.illud &.c.ridiculum ea.di. vbi dicitur q;
ridiculum est & abominabile dedecus vt tra
ditiones quas antiquitus a patribus suscepi
mus infringi patiamur, ergo papa qui tene
tur ad obseruantiã illarum non est maior. D
¶ TRIGESIMOSEPTIMO valet argu.
a dictamine rationis naturalis vt in.l. cum ra
tio.ff.de bonis dã.& q̃ñ lex deficit ratio pro le
ge habet. Vnde seneca si vis omnia tibi subii
cere te subiicias rationi.dicit glo.in.c.ex eo de
elec.in.6. est enim anima legis, quia lex est
omne quod ratione consistit.1.di.c.consuetu
do. Et deficiente lege allegatur ratio naturalis
l.in summa.§.item varus.ff.de aqua plu.arcẽ
l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa.tuto.
Sed ratio naturalis suadet q; maior sit ecclesia
vniuersalis in qua multi sunt catholici & san
cti viri q̃ papa. vnde licet papa sit supra legẽ
(l.digna vox.C.de legibus)tamen & viri san
cti qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege:
quia lex nõ est posita iusto.c.licet de regulari
bus. Et magis sequendum est quod melius a
spiritu sancto reuelatum est. 8.di. ca. frustra.
¶ Ista autem ratio naturalis q; maior sit eccle
sia vniuersalis & consequenter concilium il
lam repræsentans sumitur ex multis. pri
mo quia rectius est consiliũ quod plurimo
rum sententiis roboratur.l.vl.C.de fideicom.
ca.prudentiam de offi. delega. Secundo quia
ecclesia vniuersalis bene subsistit siue papa :
quia illius caput semper est christus: vt dictũ
est supra.ponit glo.post ostiẽ.in.c.1. de schis

ma.in.6.sed papa sine vniuersali ecclesia nihil
A esset,argu.l.2.§.post originem.ff.de orig.iu.
Tertio quia non præsumitur pro potestate & iurisditione nisi qui illam prætendit ostendat: vt in.c.cum iure de offi.delega.& maxime in suprema: vt in.c. ꝙ translationē de offi. lega. Quarto quia hoc suadet ratio/propter incōuenientia quæ sequi possent si dictum vnius præferretur vniuerso orbi:ꝗa posset esse malus & destruere ecclesiam. Vnde si non esset aliquis superior qui malū papā haberet corrigere,iam non esset sufficienter prouisum ecclesiæ:contra illud isaiæ. 5. quid est quod vltra debui facere vineæ meæ & nō feci ei:quasi dicat nihil. Et multæ his similes adduci possent rationes: maxime quia vniuersalis ecclesia comprehensiue non est in papa solo / sed bene papa est in vniuersali ecclesia,de conse. cra.di.1.c.catholica.

TRIGESIMOOCTAVO ostenditur quia christus post resurrectionem suam volens confirmare potestatem datam ecclesiæ in personis apostolorum/dixit sicut misit me pater & ego mitto vos accipite spiritum sanctū &c.vbi nō dixit mitto te petrum sed ego mitto vos, scilicet cum eadem potestate qua pater me misit. Vnde suam potestatē ad ecclesiā ad regimenꝗ ecclesiæ transmisit,pro hoc tex.
B 24.q.1.c.loquitur.vbi dicitur ꝙ parem potestatem tribuit apostolis. & ꝙ hoc erant apostoli quod petrus fuit pari consortio præditi honoris & potestatis:sed vt vnitatem manifestaret,vnitatis eiusdē originem ab vno(scilicet petro)incipientem sua authoritate dispo. suit. Ex quo patet ꝙ non solus petrus potestatem accepit,sed ipsa ecclesia/& consequenter concilium.

TRIGESIMONONO facit ꝙ concilium exercet iurisditionem circa ea quæ sunt de suprema potestate, nā deponit cardinales: vt in.c.1. de cle. non resi. Iudicat & deponit episcopos.2.q.1.c.scelus.4.q.5.ca. quisquis. vbi ad concilium defertur causa episcopi.Itē facit statuta generalia de electione papę & de salute animarū.c.in nomine domini.23.di.c. ex multis.1.q.3.cap. virgines.20.q.4. c. visis 16.q.2.Item dedit primatū ecclesiæ romanæ 17.di.c.hinc etiam.3.q.6.c.dudū.9.q.3.aliorum. Transfert in papam iurisditionē etiam priuatiue ad alios episcopos.patet in.c.quanuis.3.q.6.ibi sicut ab apostolis eorumꝗ successoribus multorum cōsensu episcoporum diffinitum est.&.d.c.dudum ea.cau.&.q.&.c. sacrosancta.22.di.&.c.cum ex eo de pœni.& re.Item iudicat de persona papæ: vt dictum est in primo motiuo per iura ibi allegata. C

QVADRAGESIMO facit ꝙ papa sequitur ordinata per concilia: vt patet in.c.no lite.xi.di.& in.c.requiritis.1.q.7. & in. c. priuilegia.25.q.2.& in.c.contra ea.cau.q.1.iuncto.c.sicut.15.di.Et bonus est tex.in.c. confidimus.25.q.1.ibi vniuscuiusꝗ synodi cōstitutum quod vniuersalis ecclesiæ probauit assensus nullam magis exequi sedem ꝗ primā. Si ergo tenetur exequi & sequi statuta concilii,sequitur ꝙ maius est concilium papa.

QVADRAGESIMOPRIMO adducitur ꝙ omnes apostoli fuerunt fundamenta ecclesiæ apoca.21.vbi murus ciuitatis.i. ecclesiæ habet duodecim fundamenta, & in ipsis sunt nomina.12.apostolorum.ad hoc etiā c.fundamenta de elec.in.6.Et eis (vt sæpius dictum est)demandata est cura populorum, per illud matth.vl. euntes docete omnes gentes &c.& ioan. 20. quorū remiseritis peccata &c.Illis etiam traditæ sunt claues matth. 18. & supra dictum est.Et eis commissum est docere vita exemplari matth.5.sic luceat lux vestra coram hominibus &c.Et inter apostolos non semper petrus ponitur primus: vt patet in epistola pauli ad gala.2.ibi & cum cognouissent gratiam quæ data est mihi iacobus & D cephas & ioannes qui videbantur columnæ esse,dexteras dederunt mihi & barnabę societatis. Vnde patet ꝙ tā ratione fundamenti ꝗ ratione potestatis & ordinis cognominandi non ostenditur ꝙ magis sit tribuendus primatus petro ꝗ cæteris apostolis. & idem consequenter videtur dicendum in papa. Vnde ex hoc magis potest argui ꝙ concilium sit supra papam ꝗ econtra:sicut videmus ꝙ collegium habet potestatē supra singulos de collegio.c.dilecta de exces.præla.l.fi.C.de iuri.omnium iudi.facit quod dicitur in.c. irrefragabili in.§.excessus de offi.ordi.

QVADRAGESIMOsecundo ostenditur.quia sententia romani pontificis examinatur in conciliis vniuersalibus.Patet primo in depositione dioscori facta per leonem papā, quæ fuit examinata in concilio calcedonen. secundo in depositione pyrrhi & sergii facta per martinū papam in synodo romana, quæ fuit examinata in synodo constantinopolitana. tertio in depositione fotii constantinopolitani facta per nicolaum & adrianum romanos pontifices, quæ fuit examinata in. 8. synodo. Ergo videtur quòd concilium sit supra papam.

¶QVADRAgesimotertio facit ꝙ in gestis octauæ synodi legitur ꝙ zacharias episcopus contra sententias nicolai & adriani summorũ pontificum dixit ꝙ canon princeps est, & ꝙ contra illum agẽtes nihil faciunt quod decet: cum vero extra hunc quispiam facit (siue papa nicolaus siue alius) non acquiescimus. Ergo videtur ꝙ concilium est supra papã: cum disponat extra canonẽ non acquiescendũ sententiæ papæ.

A

¶QVADRAGESIMOquarto facit authoritas euangelica matth. 20. & mar. 10. cũ christus dixit apostolis scitis ꝙ principes gentium dominantur eis, & qui maiores sunt potestatẽ exercent in eas: non ita erit inter vos: sed quicunꝙ voluerit inter vos maior esse sit vester minister, & quicũꝙ voluerit inter vos primus fieri sit vester seruus. vñ patet ꝙ inter ap'os fuit ꝓhibitus ꝓmatus ne essẽt ad instar ꝓncipiũ secularíũ. Et sic eos reliqt sub directione spiritus sancti, qui est in. s. ecclesia in vnũ cõgregata: & sic in concilio. Et ideo dicit in. c. loquit. 24. q. 1. & in. c. in nouo. 21. di. ꝙ apostoli omnes hoc idem erant quod petrus pari consortio præditi honoris & potestatis. Ergo papa non potest esse maior concilio/ cũ sit par existentibus in concilio.

B ¶QVADRAGESIMOquinto facit tex. in. c. de quibus. 20. di. vbi datur ordo in solutione alicuius quæstionis, vt primũ recurratur ad scripta noui vel veteris testamenti, secundo ad canones apostolorum vel conciliorum, tertio ad decreta summorũ pontificũ. Ex quo patet ꝙ canones conciliorũ præferuntur decretalibus pontificum.

¶QVADRAGESIMOSEXTO facit ꝙ si concilia nõ essent maioris authoritatis ꝙ̃ papa/ & si papa posset tollere cõcilia, esset frustratoria congregatio conciliorũ: quia frustra a concilio expectaretur alicuius canonis vel decreti euẽtus qui nihil operaretur, dicit ioã. an. in regula nullus ex consilio in mercu. in 3. oppoli. de regu. iu. in. 6.

¶QVADRAGESIMOseptimo addduci tur ꝙ ille potius debet dici maior inter apostolos qui successit immediate christo in ecclesia quam ipse rexit: quia ille est dignior qui magis adhæret primo: vt in. c. de constantinopolitana. 22. di. Sed militantẽ ecclesiã christus rexit in vita mortali in ierosolymitana, & in illa successit ei iacobus alphei. & sic iacobus dicitur potius successor christi ꝙ̃ petrus. & si excludimus petrũ/ ergo & successores. & si successores, ergo quod dicitur ꝙ papa non habet maiorem supra se (vt in cap. licet de elec.) non est verum. si autẽ habet superiorem, nullus melior quàm cõcilium: ergo conciliũ est maius.

C

¶QVADRAGESIMOOCTAVO facit quod dicit sanctus tho. in li. de regimine prin. ꝙ si ad ius alicuius cõmunitatis pertinet sibi prouidere de rege/ & ab eadẽ rex institutus fuerit in tyrannũ conuersus, poterit destitui & refrenari eius potestas postꝙ̃ tyrannice abutitur potestate regia. vnde in simili cũ ad cõmunitatem ecclesiæ spectet per cardinales ius eligendi papam, ergo ad eandẽ spectat eum corrigere & punire vbi ipse efficeretur tyrannus & incorrigibilis. Facit quod dicitur ꝙ eius est destituere cuius est instituere: vt in c. 1. & c. 2. de cappel. mona. & in. c. cum & plãtare in. §. in ecclesiis de priui. & in. c. cum ex iniuncto de hære. in glo. fi. Sed si sic est, papa habet iudicem superiorem in terris: hoc est ecclesiam, & sic concilium.

¶QVADRAGESIMONONO facit regula si vinco vincentẽ te/ vinco te. c. authoritate de concess. præben. in. 6. sed imperator iudicatur a concilio & est suppositus concilio: vt ipsemet dicit in. l. 1. C. de summa tri ni. & in authen. de eccle. ti. in prin. & est tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. ipse autem iudicat & habet potestatem in papam: ergo multo magis concilium iudicat papam. Quòd autem imperator habeat potestatẽ in papam & sit iudex eius, probatur quia papa non est magis exemptus a iurisditione imperatoris ꝙ̃ fuerit christus inquantũ homo mortalis. sed christus inquantũ homo fuit subiectus imperatori: vt patet ioan. 19. cũ dixit pilato nõ haberes potestatẽ aduersus me vllã nisi tibi datũ esset desup. ergo multo magis papa qui est christi vicarius. d. ca. ad apostolicæ & in. c. licet de transla. præla. & in. c. 1. de homi. in. 6. cũ simil. quia minor est vicarius illo cuius vices gerit: vt patet de offi. vica. per ro. Item papa habet potestatem ab imperatore. & imperator dedit papæ priuilegium principalitatis. 96. di. c. constantinus. Item & petrus & ceteri apostoli fuerũt subiecti imperatori: quia in hoc erant pares petrus & alii apostoli. sed paulus tanꝙ̃ subiectus appellauit ad imperatorem: vt patet act. 25. Item sicut in nouo testamento potestas summi sacerdotis dependet immediate a deo (vt in. c. nouit de iu di.) sic & in veteri testamento præeminentia summi sacerdotis fuit instituta a deo: vt patet exo. 28. Sed non obstante prædicta eminẽtia

D

summus sacerdos in veteri lege potuit ab ho
A mine iudicari & deponi: vt patet de abiathar
qui erat verus & legitim⁹ summus sacerdos,
& tamen fuit eiectus de sūmo sacerdotio per
salomonē, non propter hæresim sed quia eō-
spirauerat cū adonia: vt patet. 3. reg. 1. &. 2. c.
ergo a pari idem dicendū est in nouo testamē
to de papa. Et si papa iudicatur ab imperato-
re/ & imperator iudicatur a concilio, multo
magis conciliū iudicabit papā. authen. multo
magis. C. de sacrosan. eccle. ergo conciliū est
maius papa & imperatore, & iudicabit de pa
pa sicut de imperatore. ¶ Accedit ꝙ quicunq̃
soluit alicui tributum non videtur eo maior
esse sed magis subesse ei cui soluit tributum,
sicut dās decimas minor est recipiēte vt dicit
ap̄ls ad hebræ. 7. facit. c. fi. de cēsi. de causa pos.
& ꝓprie. & c. cū apostolus. de cēsi. & l. 1. & . 2.
de cēsi. li. xi. per siculū consi. 9 8. Sed papa sol-
uit tributum imperatori. xi. q. 1. si tributū. vbi
dicit papa ꝙ si imperator petat tributum non
negam⁹. Ergo papa est minor imperatore: &
consequenter concilio quod iudicat de impe
ratore/ vt dictum est.

¶ QVINQVAGESIMO facit ꝙ
petrus licet fuerit vicarius christi (vt in. c. ita
dominus. 19. di. & in. c. in nouo. 21. di. & in
c. inter corporalia de transla. præla.) papa ta-
B men dicitur vicarius petri: vt in. c. ego ludoui
cus. 63. di. & tex. in. c. memor. 24. q. 1. &. 1. q.
7. quotiens. &. 1. q. 1. non quales. & legitur in
legenda ioan. papæ & martyris: vbi similiter
vocatur vicarius beati petri. Sed vicarius non
potest facere vicariū: vt in. c. clericos de offi.
vica. Ergo papa ex suo vicariatu tanq̄ nullo
respectiue ad christum non consequitur pri-
matum supra ecclesiam, maxime cum etiā pe
trus hunc primatum habuerit ab apostolis &
sic ab vniuersali ecclesia: vt in. c. in nouo. 21.
di. & in. c. sacrosancta. 22. di. & in. c. dudū. 3.
q. 6.

¶ QVINQVAGESIMOPRIMO
probatur ista maioritas concilii ex authorita-
te euangelica matthei vl. vbi dicit̄ ego vobis-
cum sum vsq; ad consummationē seculi. Sed
si plenitudo potestatis esset in papa, non dice
retur esse nobiscum vsq; ad consummationē
seculi: quia papa est mortalis, & sic in eo ple-
nitudo potestatis nō potest esse perpetua. Er-
go dicendū est ꝙ sit in ecclesia vniuersali quæ
nunq̄ moritur. c. turbatur. 1. q. 4. nam vt dicit
aristo. 3. poli. c. 8. regimen ciuitatis consistere
debet apud valentiorē partē ipsius ciuitatis se
cundum ordinatam politiam. Ergo etiam re-

gimen ecclesiæ debet esse apud vniuersalem
ecclesiā tanq̄ valentiorem partē potius q̄ apud C
papā, qui potest decipi: vt in. c. præterea. 23.
di. & potest peccare & errare: vt in. c. a recta
24. q. 1. & moritur, vt in. c. vbi periculum &
in cle. ne romani cū simil. de elec. Cuius con-
trarium est in ecclesia vniuersali: vt in. d. c. a
recta & . d. c. loquitur: quia illa non potest esse
nulla: vt in. c. pudenda. 24. q. 1. & glo. in. c. ita
dominus. 19. di.

¶ Et si dicatur ꝙ potestas papæ adhæret eccle
siæ intrinsece & ꝙ ecclesię ad papā est essentia
lis ordo (non quidē ad hunc vel illum papā
personaliter accipiendo sed generaliter: vide-
licet nomine papæ intelligendo illam supre-
mā potestatē quæ in papa residet) quia cū de
ratione ecclesiæ sit esse corpus vnum & ordi-
natum/ ordo autē sit per respectū ad aliquod
principiū, hoc intelligi non potest nisi per il-
lud primum papa intelligatur/ qui est primus
in ecclesia & per respectū ad quē omnes alii
ministri dicuntur esse ordinati siue habere or
dinē. Vnde q̄uis, quādo moritur papa tunc sit
dare tēpus in quo ecclesia est sine persona pa-
pæ, eo tamen tempore verū est dicere ꝙ in ec
clesia est dignitas papalis. q̄uis enim persona
eligatur quæ habeat illam dignitatem, non ta
men dignitas illa de nouo instituitur in eccle
D sia. Multū enim interest vtrū in aliqua ciuita-
te de nouo instituatur dignitas episcopalis &
præficiatur in ea episcopus, an dignitas quæ
iam ab antiquo ibidē creata erat & per mortē
vacauerat / conferatur alicui. nam per mortē
episcopi non dicitur ciuitas aut ecclesia per-
dere dignitatē episcopalem. Sic igitur dicēdū
est de ecclesia respectu papæ ꝙ est vnius ad
alterum ordo essentialis/ ita ꝙ alterum sine al-
tero intelligi aut esse non potest. ¶ Quia ad
hoc dici potest ꝙ ipsa obiectio trahit solutio-
nem secum: quia facit differentiam inter pa-
pam & dignitatē papalem siue inter sedem ro
manā & sedentē, quorum alterū dicit in eccle
sia semper manere/ alterū vero nō semper sed
quandoq;. Vnde conceditur ꝙ suprema po-
testas quam christus ecclesiæ suæ concessit
ad se tuendam & regendā & cuius iudicio &
dispositioni omnes acquiescere tenentur, sem
per i ecclesia manet nec est assignare aliquod
tēpus in quo absq; huiusmodi potestate intel
ligatur stare, & si per dignitatē papæ aut ro-
manā sedem intelligitur hæc suprema pote-
stas, non est dubium hanc in ecclesia semper
permanere: sed hæc suprema potestas cuius
dicitur esse ordo essentialis ad ecclesiam (vt

patet ex canti.6, vbi dicitur ꝙ est terribilis vt
A castrorum acies ordinata) hoc respectu non
est solum in papa sed in ecclesia,nā papa mor
tuo ecclesia manet ordinata:qa de ea omni tē
pore dicitur ꝙ est terribilis vt castrorū acies
ordinata.Nec pōt dici ꝙ tunc solū cōpetat ei
ordinatio habitualiter/videlicet habito respe
ctu ad papam futurū:quia non solum poten-
tialiter vel habitualiter sed actualiter est ordi-
nata:cū eo tēpore de ipsa dicatur ꝙ est corp⁹
vnicū & sponsa christi,& pat uo tpe suū per-
dit ordinē & decorem.Cum ergo hæc supre-
ma potestas intelligatur esse in ecclesia & in
papa/alia tamen & alia habitudine,equidē in
ter hanc potestatem & ecclesiam videtur esse
habitudo necessaria:quia impossibile est vnū
ab altero separari/præsupposita videlicet ordi
natione,vnde videntur se habere sicut subie-
ctum & proprium eius. sed inter hanc pote-
statem & personam papæ non necessaria ha-
bitudo sed contingens esse dicitur: cum hæc
potestas possit esse sine papa(vt sede vacan-
te) & persona papæ etiam absque illa: vt
est antequam eligatur/ vel cum esset depo-
situs a papatu.Ergo cum possint ab inuicem
separari,sequitur ꝙ quandiu manet papa/nō
necessario sed contingenter dicitur hæc po-
B testas ei inesse.Ex quo apparet ꝙ hęc potestas
primo & principaliter est in ecclesia,secūda-
rio vero in papa:nā quandocunq̄ aliqua vir
tus siue proprietas inest duobus ita ꝙ vni ne-
cessario & alteri contingēter, principaliter in
est illi cui competit necessario potius q̄ illi cui
competit contingenter:sicut dicimus de calo
re ignis,qui ei necessario inest/aquæ aūt & a-
liis contingēter. Sic etiā videmus esse de ipsa
summa potestate quæ competit ecclesię & pa
pæ; quia ecclesiæ inest habitudine necessaria
& intrinseca,papæ autē extrinseca & contin-
genti.ex quo.n. ipsa suprema potestas potest
esse sine papa, sequitur ꝙ ad papam est cōtin
gēs siue extrīseca habitudo.Et si sic est,maior
est ecclesia/& cōsequēter conciliū q̄ papa:cū
christus ecclesiam fundauerit super se petrā,
& dederit illi virtutē & potestatē qua seipsam
in suo esse possit cōseruare & regere & aduer
santibus siue conantibus ad eius destructio-
nem resistere & sc tueri:cum dixerit ꝙ portæ
inferi non præualebunt aduersus eam,acsi di
xisset ꝙ eoipso ꝙ ædificata est/ habet in se vir
tutē & potestatē intrinsecā aduersantibus re-
sistēdi & se in suo esse conseruandi: sicut cui-
libet creaturę de⁹ dedit propriā virtutē intrin
secā qua possit se in suo esse cōseruare & re-
gere/& aduersantibus siue conātibus ad eius
destructionem resistere. vnde augusti. super C
psal.103.exponēs illud qui fundasti terrā su-
per stabilitatē suā/ dicit. & sic stabilitas & fir-
mitas eius inhæret ei intrinsece.Quā stabili-
tatem siue fundamentum super quod ecclesia
est fundata/dixit esse christum:iuxta illud pri
mæ ad corin. 3.&.1.q.1.cum paulus.

¶QVINQVAGESIMOSECUNDO facit
ꝙ papa repræsentat ecclesiam romanā: vt in
c.quis.21.di.&.c.sacrosancta.22.di.quattuor
enim modis accipitur ecclesia romana:aliquā
do pro papa,aliquando pro iurisdictione tem-
porali,aliquādo pro ecclesia cathedrali latera
nen.aliquādo pro ecclesia.s. petri:vt dicit bal.
in authē.quas actiōes,C.de sacrosan.eccle. ar
chi.in.c.2.de præscrip.in.6.& in.c.fundamen
ta de elec. eo.li. Sed romana ecclesia non est
vniuersalis sed de vniuerso: vt dicit tex. gre-
go. in. c. ecce iuncta glo. 99. di. Igitur vni-
uersalis ecclesia maior est papa:& consequē-
ter concilium illam repræsentans.

¶QVINQVAGESIMOtertio facit tex.
in.c.constantinus.96.di.vbi dicitur ꝙ constā
tinus contulit romano pontifici vt omnes in
toto orbe romano pōtifices vel sacerdotes ita
hunc habeant sicut iudices regē. Ex quo pa-
tet ꝙ primatus papæ emanauit a constantino
imperatore.sed imperator est suppositus con D
cilio:vt est tex.in.l.1.C.de sum.trini. & in au
then.de eccle.ti.in prin.Ergo multo magis e-
rit subiectus papa ipsi concilio. Ad idem fa-
cit quod dictū est supra in.49. contrario de
tributo.

¶QVINQVAGESIMOquarto facit ꝙ
multa sunt quæ ostendunt præeminentiā in
ecclesia.patet ex dicto augu.contra epistolam
manichæi(quam vocant fundamenti) in. 5.
ca, vbi dicit. ego euangelio non crederē nisi
me catholicæ ecclesiæ commoneret authori-
tas,quod probatur ex dicto christi mar.1.pœ
nitentiā agite & credite euangelio. i. euange
lizantibus.Ex quo dicto sequitur ꝙ maior est
authoritas ecclesiæ q̄ euangelii,cum tamen
euangeliū sit præstantissimū inter omnia di-
uina scripta.¶ Etsi dicatur ꝙ authoritas eccle
siæ consurgit ex euangelio & est idem quod
euangelium,respondeo ꝙ differunt:sicut ap-
pellatione noui testamenti non venit liber
quattuor euangeliorum nec scripta apostolo
lorum:vt notat domi.in.c.de quibus. 20.di.
Item ad ecclesiā spectat declarare sensum re-
uelationum & canonum bibliæ & verborū:
vt in exemplo euangelii si manus tua vel pes

tuus scandalizat te abscinde eum & proiice A abs te. Item similiter si quis te percusserit in dexteram maxillam/ præbe ei sinistram. Item matth. xi. cæci vident/ claudi ambulant &c. Quæ si tantum considerentur verba, non videntur vera nec verisimilia. ¶ Item videmus ꝙ quicunqꝫ doctores ecclesiæ (etiam sancti & pontifices) in quibuscunqꝫ suis opusculis semper se submittũt iudicio ecclesiæ, & profitentur se potuisse in suis scriptis errare: vt patet in pluribus epistolis augu. ad vincentium donatistam. Item in epistola. 7. ad marcellinum. vbi de seipso dicit: vos autẽ qui me multum diligitis, si talem asseritis vt me nusꝗ̃ scriptorum meorum errasse dicatis, frustra laboratis/ non bonam causam suscepistis/ facile in ea meipso iudice superamini: quoniam non mihi placet cum a charissimis meis talis esse existimor qualis non sum: profecto enim nõ me sed pro me alium sub meo nomine diligunt, si non quod sum sed quod non sum diligunt. Et post pauca, hoc potius de hominibus dei qui spiritu sancto acti locuti sunt credendum est. Et circa principium epistolæ, vnde si aliquid vel incautius vel indoctius a me positum est quod non solum ab aliis qui videre id possunt merito reprehendatur verum etiam a meipso (quia & ego saltem postea vi B dere debeo si proficio) nec mirandum est nec dolendum &c. Secus autem est in ecclesia & authoribus sacræ scripturæ, qui expresse asserunt suis doctrinis infallibiliter esse credendum, quod patet per apostolum in multis locis: vt ad gala. 1. si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis anathema sit. Et augu. in epistola. 165. oportet te apostolicæ sententiæ memorem fieri, qui ait licet nos aut angelus de cœlo vobis euangelizauerit præter id quod euangelizauimus vobis/ anathema sit, quæ sunt verba apostoli ibidem ad gala. 1. ad hoc. xi. q. 3. si is qui præest. 24. q. 3. c. cum ergo. Et primæ ad timo. 6. si quis aliter docet & non acquiescit sanis sermonibus domini nostri iesu christi & ei quæ secundum pietatem est doctrinæ, superbus est/ nihil sciens sed languens &c. Item prouer. 30. ne addas quicquam verbis dei ne arguaris & inueniaris mendax. Et apoca. 22. si quis apposuerit ad hæc/ apponet deus super illum plagas scriptas in libro isto: & si quis diminuerit de verbis libri prophetię huius/ auferet deus partem eius de libro vitæ &c. Vnde aug. in epistola. 56. ad dioscorum circa fi. dicit. sed iste fidei imperator clementissimus & per conuę-

tus celeberrimos populorum atqꝫ gentium C sedesqꝫ ipsas apostolorũ arce authoritatis muniuit ecclesiam, & per pauciores pie doctos et vere spiritales viros copiosissimis apparatibꝰ etiam inuictissimę rationis armauit. Ecce patet ex istis ꝙ maior est authoritas ecclesię ꝙ̃ papæ. ¶ Accedit ꝙ ecclesia dicitur coniũcta christo & vnita spiritualiter sicut vir vxori, q sunt duo in carne vna. Vnde apostolus. 2. ad corin. xi. loquẽs de ecclesia dicit, despondi enim vos vni viro virginem castam exhibere christo. Quapropter rex, appellat ecclesiam coniugem christi in cle. 1. de sum. tri. & ad ephe. 5. nemo vnꝗ̃ carnem suã odio habuit sed nutrit & fouet eã sicut & christus ecclesiam: quia mẽbra sumus corporis eius, de carne eius & de ossibus eius: propter hoc relinquet hõ patrem & matrẽ &c. Quæ desponsatio & vnio perpetuo est duratura & inseparabilis. Vnde dicitur osee secundo. & sponsabo te mihi in æternum & sponsabo te mihi in fide, & scies ꝙ ego dominus. Cum igiẽ ecclesia sit in christo & christus in ecclesia/ & non sit sic dictum de papa vel alia singulari persona, sequitur ꝙ quando loquimur de ecclesia vniuersali/ virtualiter loquimur de christo: & ꝙ sicut christus est maior/ ita & ecclesia quæ est de corpore christi. Et ostenditur hæc præeminentia ex D ratione coniunctionis & dilectionis a deo: quia plus dilecta est ecclesia post passionem christi ꝙ̃ fuerit synagoga tempore suo. quod patet ex mysterio redemptionis actualiter exhibitæ/ fidelium multiplicatione/ sanctorum multitudine & ampliatione diuini cultus. Sed synagogam intantum dilexit ꝙ nunꝗ̃ eam deseruit. multo minus igitur ecclesia (quæ maiori dilectione christo est annexa) ab eo deseritur. Et de synagoga, dicitur isa. 49. dixit sion/ dereliquit me dominus & dominus oblitus est mei. nunquid obliuisci potest mulier infantem suũ vt non misereatur filii vteri sui: & si illa oblita fuerit, ego tamẽ non obliuiscar tui. ecce in manibus meis descripsi te. muri tui coram oculis meis semper, & cætera quæ sequuntur: quæ etiam ecclesiæ cõueniunt. Et infinitæ sunt authoritates de dilectione & cõiunctione christi ad ecclesiam. ¶ Accedit huic præeminentiæ quod dicit apostolus ad ephe. 3. ꝙ per ecclesiam innotescit multiformis sapientia dei principibus & potestatibus in cœlestibus. Si autem ecclesia tantæ est authoritatis ꝙ ei tribuitur docere beatorum angelorum agmina, sequitur ꝙ nullus viator possit asserere standum esse suæ diffinitioni potiusꝙ̃

ecclesiæ: & sic nec papa. ⁊ Ad idem est quod
A dicit apostolus primæ ad corin. 6. nescitis ꝙ
angelos iudicabimus: ad quod tex. in. c. per
venerabilem qui filii sint legi. Si autem iudi-
cat angelos/ergo & papam.

¶ QVINQVAGESIMO quinto facit
tex. in. c. per venerabilem qui filii sint legi. vbi
dicitur ꝙ in veteri testamẽto quãdo aliquod
difficile & ambiguum iudiciũ erat faciendũ,
recurrendum erat ad sacerdotes leuitici gene
ris: in quorum locũ successerunt hodie epi
scopi & cardinales, vt dicit ibi tex. Ex ipsis au
tem episcopis constat esse concilium: vt in. c.
1. & 2. 15. di. & dictum est supra in. q. qui ha
beant vocem decisiuam in concilio. ergo ad
concilium spectat diffinire causas difficiles:
& consequenter causas tangentes personam
papæ, ergo maius est conciliũ q̃ papa. ¶ Con
firmatur hoc ex pluribus. nam episcopi ho-
die sunt loco apostolorũ: vt in. c. ecclesiæ. 35.
di. & c. in nouo. 21. di. sed apostolis data fuit
potestas supremi iudicii. ergo hodie episco-
pis, & consequenter concilio. Quòd autẽ da
ta fuerit potestas supremi iudicii apostolis, p
batur ex multis. Tũ ex plenaria potestate eis
cõcessa a christo ioan. 20. sicut misit me pater
& ego mitto vos &c. accipite spiritũ sanctum
B quorum remiseritis peccata remittuntur eis
& quorum retinueritis retenta sunt. Data est
ergo potestas discipulis cognoscendi & iudi
candi: nam cui datur potestas puniendi & in-
dulgendi seu remittendi, datur consequenter
potestas cognoscendi & judicandi tanquam
quoddam præambulum, l. oratio. ff. de spon-
sa. & l. illud. ff. de acqui. hæredi. ⁊ Nec dicatur
ꝙ illa authoritas tantum habet locum in fo-
ro conscientiæ, nam matth. 18. paulo anteq̃
dicatur amen dico vobis quæcunq; alligaue-
ritis super terrã &c. præmittitur si peccauerit
in te frater tuus/ corripe eũ inter te & ipsum
solũ: si at te non audieritis adhibe tecũ vnum
vel duos: ꝙ si eos non audierit dic ecclesiæ.
Quæ autem fiunt in foro conscientiæ, fiunt
tantum in secreto/ & non adhibentur duo vel
tres: nec dicitur ecclesiæ militanti tanq̃ ha-
benti iudiciariam potestatẽ. Igitur loquitur
etiam in foro contentioso & iudiciali. ⁊ Item
patet ex cõmissa specialiter discipulis actio-
ne: vt legitur matth. 14. & mar. 6. & lu. 9. &
ioan. 6. quando christus pauit turbas per ma
nus discipulorum, qui distribuerunt populo
panem refectionis ad demonstrandum ꝙ ad
discipulos pertineret diuidere & distribuere
panem sacræ scripturæ. Et ꝙ ille sit sensus illo
rum verborum, patet matth. 14. cum dicitur
vespere autem facto accesserunt ad iesum di- C
scipuli eius dicentes/ desertus est locus & iam
hora præteriit dimitte turbas vt euntes in ca-
stella emant sibi escas. iesus at dixit eis, non
hñt necesse ire date illis vos manducare. Vn
de ad discipulos pertinet dare cibum vitę nec
est necesse ad alios ire, acsi dictũ esset ꝙ post
iudicium discipulorum non est aliud quærẽ-
dum. ⁊ Idem etiã probatur ioã. vl. cum dñs di
xit petro pro omnibus pasce agnos meos, se-
cundum ambro. in sermone de sacerdotibus
& augustinũ de agone christiano. & dictum
est supra in. xl. motiuo. Quod & ecclesia ostẽ
dit in præfatione de apostolis dicens. vt gre-
gem tuũ pastor æterne non deseras/ sed per
beatos apostolos tuos continua protectione
custodias, vt eiisdem rectoribus gubernetur
quos operis tui vicarios eidem contulisti
præesse pastores: vt dictũ est in. 22. motiuo.
Idem ostendit petrus primę epistolę canoni-
cę. c. 5. pascite qui in vobis est gregẽ dei/ pro-
uidentes non coacte sed spontanee. Et apo-
stolus. 1. ad corin. 4. sic nos existimet homo
ministros christi & dispensatores mysteriorũ
dei. Quod & dicit tex. in. c. 1. de sum. trini. cũ
dicit ꝙ sacramentum corporis christi nemo
potest conficere nisi sacerdos qui rite fuerit
ordinatus secundum claues ecclesiæ quas cõ D
cessit apostolis eorumq; successoribus iesus
christus. Item patet ex ipsorũ apostolorũ vo-
catiõe, cum dicitur matth. 4. & mar. 1. venite
post me faciã vos fieri piscatores hominũ. de
quo fuerat prophetatũ iere. 16. ecce ego mit-
tam pastores multos dicit dominus & pisca-
buntur eos.

¶ Item patet eorũ præeminentia ex missione
ipsorũ ad prædicandum regnũ cœlorũ genti
bus, & docendum viam qua sit ambulandũ:
vt patet lucæ. 10. post hæc autem designauit
& alios. 70. discipulos & misit illos binos an-
te faciẽ suam in omnẽ ciuitatẽ & locum quo
erat ipse venturus: & dixit illis, messis quidẽ
multa sed operarii pauci. Similiter ioan. 20. si
cut me misit pater & ego mitto vos. Itẽ apo-
stolus secundę ad corin. 5. inquit, pro christo
legatione fungimur tanquam deo exhortan-
te per nos. Vnde patet ꝙ immediate a christo
data est apostolis ista authoritas, & ostenditur
quædam vnio & connexitas inter christum
mittentem & apostolos nuncios siue missos.
Vnde matth. 10. qui recipit vos me recipit;
& q; me recipit recipit eũ qui me misit: vt in
c. in nouo. 21. di. Item ioan. 13. amen amen

A dico vobis qui accipit si quē misero me acci-
pit, & qui accipit me accipit eū qui me misit.
Et rursus lucæ. 10. qui vos audit me audit, &
qui vos spernit me spernit: qui aūt me sper-
nit spernit eum qui misit me. ¶ Item eorum
authoritas patet per illud mar. vl. euntes in
mundū vniuersum prędicate euangeliū om
ni creaturæ, qui crediderit & baptizatus fue-
rit saluus erit/ qui vero non crediderit condē
nabitur. Et matth. vl. euntes docete omnes
gentes baptizantes eos in nomine patris &
filii & spiritussancti/ docentes eos seruare o-
mnia quæcunque mandaui vobis. Ex quibus
patet quòd discipuli habuerūt authoritatem
docendi omnes vniuersaliter/ non solum in
iis quæ pertinent ad cōuersionem, sed etiam
quantum ad omnia quæ pertinent ad legem
dei. Vnde ad eos spectabat authoritas instru-
endi/ dirigendi/ informandi/ diffiniendi & de
terminandi. Vnde tex. aug. in. c. quorum vi-
ces. 68. di. dicit ꝙ patres missi sunt apostoli/
pro quibus nati sunt episcopi iuxta illud psal
mi. 44. pro patribus tuis nati sunt tibi filii,
constitues eos principes super omnem terrā.
Quapropter omnes episcopi simul accepti/
habent iurisditionem super omnem terram.
Quod & ostendit apōst. ad colos. 1. dicēs my
B sterium quod absconditum fuit a seculis &
generationibus: nunc autem manifestatum
est sanctis eius, quibus voluit deus notas fa-
cere diuitias gloriæ mysterii huius in genti-
bus/ quod est christus in vobis spes gloriæ,
quem nos annunciamus corripientes & do-
centes omnem hominem in omni sapientia
vt exhibeamus omnem hominē perfectum
in christo iesu. Vnde ad apostolos & conse-
quenter ad episcopos qui successerunt in eo
rum locum (vt. d. c. quorum. & c. ecclesiæ
35. di. & c. in nouo. 21. di. & c. si quis. 2. q.
4. vbi patet ꝙ episcopi in ecclesia gerunt vi-
ces discipulorum christi) pertinet corripere
& docere omnem hominem in omni sapi-
entia. Ex quo patet quòd nec papa excipitur
a correctione episcoporum in concilio con-
gregatorum/ & ꝙ standum est determinatio-
ni concilii per vniuersum orbem. Quod cor
roboratū ex dicto. s. thomæ in secunda secun-
dæ q. 77. ar. 1. in respon. ad. 2. argu. vbi dicit
ꝙ in doctrina apostolorum continetur præ-
ceptum de solutione decimarum. Ex quo
colligitur illorum præeminentia & superio-
ritas: cum papa non possit facere constituti-
onem per quam tollatur præceptum de solu

tione decimarum: vt in. c. a nobis ibi glo. C
& doc. de deci.

¶ Accedit quod dicitur matth. 5. & . 2. q. 7.
c. non omnes. vos estis sal terræ: quod si sal
euanuerit/ in quo salietur? ad nihilum valet
vltra nisi vt mittatur foras & conculcetur ab
hominibus. Cum ergo sal communiter in sa
cra scriptura sumatur pro discretione seu sa-
pientia (vnde in catechizatione dicitur acci-
pe sal sapientiæ. & apostolus ad colos. 4. di-
cit/ sermo vester semper in gratia sale sit con
ditus) intelligitur quòd sal id est discretio in
in agendis pręeminebat in discipulis christi.
& sicut sal est condimentum ciborum, ita di-
scipuli christi sunt condimentum discretio-
nis & sapientiæ totius orbis præseruatiuū ab
omni corruptione falsæ doctrinæ ac tribuēs
sanitatis saporem doctrinis insulsis vt possint
esse omnibus fidelibus nutrimentum & re-
fectio salutaris. Inde est quòd lucas. 14. dici
tur. bonum est sal: si autem sal euanuerit in
quo condietur? nec in terram nec in sterqui-
linium vtile est sed foras mittetur. Vnde con
siderandum est quantæ dignitatis & præemi
nentiæ sit iudicium discretionis in apostolis
super aliorum doctrinam: cum discretio siue
sapientia ipsorum dicatur sale condita, alio-
rū vero terræ comparetur & sterquilinio. Et D
paulo post in matth. seq̄ vos estis lux mun
di, non intelligendo de luce corporali sed de
luce sapientiæ. Ex quo clare apparet ꝙ su-
prema authoritas instruendi/ illuminandi, di
rigendi/ & informandi omnes fideles erat in
discipulis & apostolis: & consequēter in epi
scopis, qui tenent eorum locum in ecclesia
& consequenter in concilio: vt est tex. cla-
rus cornelii papæ in concilio triburien. in. c.
si quis presbyter, secunda quæstione quarta.
vbi papa connumerat se cum aliis episcopis
vicem discipulorum christi in ecclesia geren
tibus. Vnde non tam ad papalem dignita
tem quàm episcopalem respicit: vt intelliga
mus quòd in omnibus & singulis dubiis &
quæstionibus religionis christianæ ab omni
bus fidelibus standum est eorum discretioni
declarationi & diffinitioni. ¶ Et consideran-
dum est quòd ipsi non dicuntur in seipsis lu-
cidi, sed lux mundi in abstracto. ex quo sequi
tur impossibile esse eos obtenebrari per ali-
quam ignorantiam culpabilem. illud enim
quòd est lucidum potest obscurari, sed lux
ipsa nunquàm potest obscurari. Sic ergo
cum apostoli dicantur lux mundi quæ non

poteſt per aliquam ignorantię cęcitatem ob-
A tenebrari / & ab eis non niſi veritas deſcen-
dat, ſequitur a ſimili q & epiſcopi in concilio
ſimul congregati (qui vt ſæpius dictum eſt
ſunt loco apoſtolorum) in ſua communi ſen
tentia non permittuntur a deo errare / & eo-
rum ſententia debet prævalere aliorum om-
nium iudicio / & eſt maior quocunque alio iu-
dicio ſpeciali & in cōcreto. ¶ Similiter ad hoc
eſt alia authoritas ioan. 15. ego ſum vitis ve-
ra / & pater meus agricola eſt: omnē palmi-
tem in me non ferentem fructum (ſcilicet
per doctrinæ traditionem) tollet eum. Et pau
lo poſt ſequitur. ſi quis in me non manſe-
rit, mittetur foras ſicut palmes & areſcet &c.
Quæ verba petro cum apoſtolis directa/cō-
prehendunt etiam ſucceſſores petri, qui ali-
quando propter malum regimen ſunt mittē-
di foras. Cum igitur pontifices ſint aliquan-
do mittendi foras/ & hoc non poſſit fieri con
gruentius quàm per concilium (quia nullus
alius quantumcunque eminens potentatus po
teſt in eum iuriſditionem exercere) ſequitur
quòd hoc eſt ſoli concilio reſeruatum: & con
ſequenter concilium eſt maius papa.
¶ Accedit quòd non omnibus datum eſt o-
mnia noſſe, vt patet matth. 19. vbi cum chri
ſtus dixiſſet non licere vniuerſaliter dare li-
B bellum repudii, diſcipulis ſuper hoc repli-
cantibus dixit non omnes capiunt verbum
iſtud ſed quibus datum eſt. Quod intelligē
dum eſt quantum ad myſterium regni cœ-
lorum, quod noſſe datum eſt diſcipulis: vt
patet matth. 13. & mar. 4. & lu. 8. vbi cum
chriſtus dixiſſet parabolam de eo qui exiit ſe-
minare ſemē ſuum, ſciſcitantibus diſcipulis
quare in parabolis loqueretur turbis reſpon
dit quia vobis datū eſt noſſe myſterium dei,
illis autem non eſt datum: qui enim habet
dabitur ei & abundabit, qui autem non ha-
bet etiam quod videtur habere auferetur ab
eo. Ex quo ſequitur quòd apoſtolis data eſt
authoritas cognoſcendi diffiniendi & decla-
randi quæſtiones: & nemo putare debet ſua
intelligentia poſſe conſequi notitiam myſte-
rii dei ſed quibus ſpecialiter datum eſt vt
fuerunt diſcipuli. Vnde apoſtolus primæ ad
corinthios ſecundo. ſpiritus omnia ſcrutatur
etiam profunda dei: quis enim ſcit hominum
quæ ſunt hominis niſi ſpiritus hominis qui
in ipſo eſt? ita & quæ ſunt dei nemo cogno-
uit niſi ſpiritus dei. nos autem ſpiritum non
huius mundi accepimus, ſed ſpiritum qui
ex deo eſt vt ſciamus quæ a deo donata ſunt C
nobis: quæ & loquimur non in doctis hu-
manæ ſapientiæ verbis, ſed in doctrina ſpi-
ritus ſpiritualibus ſpiritualia comparantes. a-
nimalis autē homo non percipit ea quæ ſunt
ſpiritus dei. ſpiritualis autem iudicat omnia/
& ipſe a nemine iudicatur: quis enim co-
gnouit ſenſum domini, aut quis inſtruxit
eum? nos autem ſenſum chriſti habemus.
¶ Item ad idem ſecundę ad corinthios tertio.
fiduciam talem habemus per chriſtum ad
deum: non quòd ſufficientes ſimus cogita-
re aliquid a nobis quaſi ex nobis ſed ſuffici-
entia nr̄a ex deo eſt / qui & idoneos nos fe
cit miniſtros noui teſtamenti non litera ſed
ſpiritu. ¶ Item eiuſdem epiſtolæ capitulo de-
cimo, in carne autem ambulantes non ſecun
dum carnem militamus: nam arma militiæ
noſtræ non carnalia ſunt ſed potentia deo ad
deſtructionem munitionum, conſilia deſtru
entes & omnem altitudinem extollentem ſe
aduerſus ſcientiam dei, & in captiuitatem re-
digentes omnem intellectum in obſequium
chriſti, & in promptu habentes vlciſci om-
nem inobedientiam cum impleta fuerit ve-
ſtra obedientia. Ecce quomodo apoſtolis da
ta eſt poteſtas deſtruendi conſilia & vlciſcen D
di omnem inobedientiam. Ex quo patet
quòd propter eorum præeminentiam & au
thoritatem / ipſorum iudicium præferri de-
buit cuicunque alteri iudicio. Nam & idem
apoſtolus dicit primę ad corinthios tertio. v-
nuſquiſque autem propriam mercedem acci-
piet ſecundum ſuum laborem: dei enim ſu
mus adiutores. ex quo ſequitur quòd colle-
gium apoſtolorum accepit immediate pote-
ſtatem a deo, cum etiam fuerint eius coad-
iutores. igitur & concilium quod ex epiſco
pis conſtat (vt ſæpius dictum eſt) habet po
teſtatem immediate a deo ſupra omnem crea
turam.
¶ Item idem (ſcilicet quòd ſupremum iudi
cium datum fuerit eccleſiæ in perſona apo-
ſtolorum in quorum locum ſuccedunt epi-
ſcopi) oſtendit paulus ad epheſios. 4. cum
dicit. ſolliciti ſitis ſeruare vnitatem ſpiritus in
vinculo pacis: vnum corpus & vnus ſpiri-
tus ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocationis ve
ſtræ. vnus dominus / vna fides / vnum ba-
ptiſma: vnus deus & pater omnium. Poſt-
ea ſubiungit. vnicuique autem noſtrum da-
ta eſt gratia ſecundum menſuram donatio-
nis chriſti. Et poſt pauca ſubiungit. & ipſe

A dedit quosdam quidem apostolos/quosdam autem prophetas, alios vero euangelistas/ alios pastores & doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in aedificatione corporis christi donec occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filii dei in virum perfectum in mensuram aetatis plenitudis christi. Ecce quomodo demonstratur q data est ecclesiae potestas & iurisdictio suprema. Vnde glo. nicolai in verbo & ipse qdem dicit. hic consequenter ponitur dictae distinctionis conditio. sicut enim diuersis membris ecclesiae data est ad mensurā gratia plus & minus, ita constituta sunt in diuersis gradibus & officiis/sicut in corpore naturali distincta membra habent distincta officia. & hoc est quod dicitur & ipse dedit quosdam quidem apostolos. scilicet duodecim ad ordinandum ecclesiam & regendum. quosdam autem prophetas ad futura praedicendum: vt patet actuum vndecimo & decimotertio. Et glo. ambrosii super illum tex. quosdā autem prophetas dicit. in nouo testamento propheta dicuntur explanatores scripturarum. Et idem ambro. super illud alios vero euangelistas dicit. qui & diaconi quia etsi non sacerdotes/tamen euangelizare possunt. Et super illud alios autem pastores & doctores/dicit nico. pastores

B quidem ad curam animarum: doctores vero ad informandum in moribus populum, & hoc ex officio sibi iniuncto siue ex commissione. Et super illud ad consummationem sanctorum/dicit idem nico. i. perfectionem fidelium in moribus & fide. Et super illud in aedificationem corporis christi/dicit idem nico. scilicet mystici quod est ecclesia: in qua apostolis succedūt episcopi, prophetis autem habentes gratiam scripturarum sanctarum obscura interpretandi: euangelistis archidiaconi & diaconi: pastoribus (per quos intelliguntur septuaginta discipuli) sacerdotes curatis doctoribus autem quicunq exercentes debite actum docendi seu praedicandi. Cum vero subiungitur donec occurramus, ait glo nico. hic consequenter ostenditur dictae distinctionis duratio. f. vsq ad iudicium. ¶ Et aduertendum est q ista commissio quam tangit apostolus cū dicit ascendēs in altū &c. est vltima facta per christum. & videtur eadē cum illa matth. c. vl. vbi datur facultas docēdi oēs gentes per vniuersum orbē. sed hic magis specifice exprimitur quibus data fuerit cōmissio: f. episcopis & aliis supradictis. Nec pōt dici q intelligatur tm̄ de apostolis & euangelistis q

C tunc erant: quia illi mortui sunt, & sedē quibus loquitur durabūt vsq ad consummationem seculi. Vnde oportet intelligere de illis & de iis qui in illorū locum succedunt. Et ex hoc q ista fuit vltima cōmissio, hr̄ q per illā authoritatem pasce oues meas ioan. vl. nō potest intelligi data potestas solum petro & successoribus, ita q iudicium vnius praeferri debeat iudicio omnium aliorum de corpore ecclesiae simul in concilio generali congregatorū: quia illos quos ad opus ministerii & aedificationē ecclesiae instituit vltimate, voluit durare in ministerio vsq ad consummationem seculi.

¶ QVINQVAgesimosexto pro ista parte facit authoritas bernar. ad eugenium papam in li. 3. de considera. vbi dicit, erras si vt summam ita & solam institutā a deo vestram apostolicam dignitatem existimas: si hoc senatis dissentis ab eo qui ait non est potestas nisi a deo ad ro. 13. & infra. deniq idem ait/oīs anima sublimioribus potestatib⁹ subdita sit: non ait sublimiori tanq̄ in vno sed sublimioribus tanq̄ in multis. non ergo tua sola potestas a deo: sunt & mediocres sunt & inferiores. Ex quo patet q non solus papa est superior, & q ista superioritas non est in vno tm̄ sed in multis: & consequenter in concilio. D

Quod demonstratur ex eo q cū petrus esset antiochiae & in obseruatione legalium cogeret non imperio sed facto gentes iudaizare (ex eo q ipse petrus qui prius cū gentibus edebat non obseruando ritū iudaeorū, postea cum venissent quidā a iacobo iudaei se subtrahebat a gentibus comedendo cum iudaeis & discernēdo inter cibos/timens ne hi qui ex circuncisione erant scandalizarentur & subtraherentur a fide christi in quam simulationē etiam caeteri iudei & barnabas ducebant) hoc faciebat petrus quia ei erat datū officium ad praedicandū iudaeis, paulo aūt ad praedicandū gentibus. & propterea paulus videns q ex simulatione petri multi ex iudaeis & gentilibus scandalizabantur/credentes talem abstinentiam a cibis in lege prohibitis esse necessariam ad salutē, restitit petro in faciem: vt legitur ad gala. 2. & ponitur in. c. paulus petrum/& in. §. item paulus. 2. q. 7. Sed quia ante publicationem euangelii legalia licet essent mortua tamen non erant mortifera/ licitum erat cōuersis de iudaismo illa seruare, & ideo petrus peccauit (si peccasse dici potest) magis in modo faciēdi q̄ facto ipso, quia in hoc nimiā diligentiā adhibebat ne iudaeos

offenderet: vt dicit ibi nicolaus de lira & re-
A fert cardi. de turre cre. in dicto.c.paulus.2.q.
7. Si igitur soli paulo licuit repræhendere pe
trũ, credendum est ꝙ multo magis omnibus
apostolis simul conciliariter congregatis hoc
licuisset, & consequenter a pari idem videtur
dicendum de concilio erga papam: scilicet ꝙ
habet superioritatẽ in eum & potestatem re-
præhendendi ipsum quãdo dignus est repræ
hensione. Et considerandum est ꝙ act.15. de
cisio quæstionis de seruandis legalibus fuit fa
cta per totum concilium apostolorum, licet
petrus proposuerit: quia erat causa fidei. & sic
videtur dicendum concilium superius papa.
¶ Sed videtur obstare ꝙ gratianus in dicto
c.paulus referẽdo verba hierony. dicit quòd
paulus sentiebat se non imparem petro, sub-
iungens hoc de puritate vitæ & sanctitate cõ
uersationis non de officio ecclesiasticæ digni
tatis intelligi: & sic præsupponit ꝙ quo ad of-
ficium dignitatis pontificalis petrus erat ma-
ior. Sed in hoc repræhendit gratianum vlri-
cus argentinen. in li.6. sui operis.t.23. vbi di
cit expositionem gratiani non consonare ver
bis tex. quia redarguere coram omnibus/spe
ctat ad officium ecclesiasticæ dignitatis. illi
enim peccantem coram omnibus arguunt vt
cæteri timorẽ habeant iuxta sententiam pau-
B li.1. ad timo.5. & ponit tex.45. di.ca. sed il-
lud. Et pro sua opinione adducit authorita-
tem ambro. in epistola.79. cum refert epi-
stolam beati damasi de qua facio mẽtionem
& illam adduco supra in.19. contrario. ¶ Sed
adhuc videtur obstare quod dicitur act.15.
vbi petrus dicit viri fratres vos scitis ꝙ ab an-
tiquis diebus deus in nobis elegit per os meũ
audire gentes verba euangelii & credere. &
subiungit & nihil discreuit inter nos & illos
fide purificãs corda illorũ. Verũ nec hoc repu
gnat: quia cũ hoc ꝙ petrus prædicauerat gen
tibus/ stat ꝙ & paulus prædicaret eisdem, &
ꝙ petrus qui remanserat ierosolymis prædi-
cabat iudæis tunc fidem christi. & licet petrus
subtraheret se a gentilibus ne recederent a fi-
de iudæi conuersi videntes eum conuersan-
tem cum illis qui non discernebant inter ci-
bos & qui erant incircuncisi, tamen ipse sen
tiebat abolita esse legalia & prædicandam es-
se fidem christi etiam gentilibus. Vnde dicit
hiero. ad augustinũ & ponit ibi glo. ad gala.
2. petrus aũt fuit huius decreti author legem
post euangelium non esse seruandam: qui
post visionem lintei/ad cornelium intrauit &
cum gentibus comedit: qui etiam quæstio-
nem de hac re soluit: vt patet actuũ.15. Qua C
solutione per petrũ proposita, iacobus & cæ-
teri apostoli iudicarũt non inquietari eos qui
ex gentibus cõuertuntur ad deum: & vt cessa
ret discordia inter eos & iudæos qui dicebãt
ipsos nõ posse saluos fieri nisi circũciderẽtur
& obseruarẽt legalia, apostoli decreuerũt nõ
imponi quidem iugum circuncisionis genti-
libus sed quòd abstinerent ab iis quæ fuissent
immolata idolis & a fornicatione & suffoca-
to & sanguine, quia si comedissent immo-
lata idolis/facile potuissent suspicari iudæi
quòd vellẽt ad idolatriam reuerti, & quia eti-
am ab esu suffocati & sanguinis iudæi ab-
horrebant, ideo propter amicabilem socie-
tatem fuit scriptum gentilibus vt abstinerent
ad tempus a talibus, fornicationem vero gen
tiles communiter non credebant esse pecca-
tum: ideo necessariũ fuit eam prohibere.
¶ QVINQVAGESIMO septimo facit
quod dicit hiero. & transsumptiue gratianus
24.q.1. in.c. omnibus, puto me nõ temere di
cere alios ita esse in domo dei vt etiã ipsi sint
eadem domus dei quæ dicitur ædificari super
petrã quæ vnica columba appellatur. Et post
pauca, quæ domus claues accepit atq; potesta
tem soluendi & ligandi: hanc domum si quis D
corrigentẽ corripientemq; contempserit, sit ti
bi inquit sicut ethnicus & publicanus. Ex qui
bus verbis colligitur ꝙ episcopi simul conci
liariter congregati ita dicuntur esse in domo
dei vt ipsi proprie sint domus dei: hoc est ꝙ ip
si sint vniuersalis ecclesia & illã repræsentent.
quod & probat tex. in.c. si quis. 2. q.4. qui est
tex. cornelii in concilio. quæ ecclesia dicitur
ædificata super firmam petram. & hanc eccle
siam (id est episcopos cõciliariter congrega-
tos) si quis corrigentẽ corripientẽq; contem-
pserit, sit tibi tanq̃ ethnicus & publicanus id
est (vt supplet ibi glo.) hæreticus. A qua au-
thoritate nec papa videtur exemptus: cũ non
minus q̃ quiuis alius catholic⁹ sub dominico
præcepto includatur & ad illius obseruantiã
astringatur: vt dicit tex. in.c. sunt quidam.25.
q.1. Et aduertendum est ꝙ vrbanus papa.24
q.3. c. notandum, intelligit per illa verba sit ti-
bi sicut ethnicus & publicanus/dominũ iussis
se vt frater qui corripitur ab ecclesia & non
obedit excõmunicetur. Ex quo videtur ꝙ cõ
tra contẽnentẽ cõciliũ poterit conciliũ ferre
excommunicatioẽ etiã si sit papa, ex quo non
ostẽditur exẽptus ab illa authoritate. ad quod
facit quod dictum est in articu. quando pa-
pa est incorrigibilis vtrum possit concilium

A ipsum deponere.

¶ Quinquagesimooctauo facit illud isa. 22. dum de clauibus ecclesiæ inquit, & dabo tibi clauem domus dauid (.i. scientiam scripturarum) super humerum eius. vbi dicit glo. domum dauid vocat domum domini in qua erat aurea clauis. Et deinde sequitur & aperiet. s. sacram scripturam vnde aperuit illis sensum vt intelligerent scripturã. & non erit qui claudat: & claudet, & nõ erit qui aperiat. & figam illum paxillum in loco fideli. i. iuxta glo. interli. in ecclesia vbi conuentus fidelium.

Item iob. 12. c. si destruxerit nemo est qui ædificet, si incluserit hominem nullus est qui aperiat, ꝙ autem prædicta verba intelligi debeant de clauibus concessis ecclesiæ vniuersali, determinauit octaua synodus constantinopolitana ad fi. vbi dictas authoritates applicat vniuersali ecclesiæ & synodis generalibus. Ex qua authoritate datur intelligi quòd supra vniuersalem ecclesiam non est dare maius tribunal. nã si secus esset, sine dubio quod ipsa ligaret/potestas quæ maior esset soluere posset: quod per prædictam propheticam scripturam expresse negatur. Vnde vniuersalis synodus maior est papa. Quinimo dicit tex. 16. di. sancta, quòd romanus pontifex

B vsq; ad vnum apicem decreta octo conciliorum immutilata seruare/ & pari honore & veneratione digna habere/ & quæ prædicauerunt & statuerunt omnibus modis sequi & prædicare/ & quæcunq; condemnauerũt ore & corde condemnare profitetur.

¶ Quinquagesimonono adducitur canon constantinopolitanæ synodi octauæ cuius partem refert gratianus in. c. diffinimus. 22. di. In quo canone sic dicitur, si synodus vniuersalis fuerit congregata/ & facta fuerit etiã de sancta romana ecclesia quæuis ambiguitas & controuersia, oportet venerabiliter & cum conuenienti reuerentia de proposita quæstione sciscitari & solutionem accipere & aut proficere aut profectum facere: non tamen audacter sententiam dicere contra seniores romæ summos pontifices. Vnde apparet quòd vniuersale concilium dummodo hoc non faciat audacter sed cum conuenienti reuerentia possit aduersus roman. pontificem sententiam proferre si fuerit accusatus. Ergo cõcilium (vtpote quod iudicat) est superius papa/qui iudicatur.

¶ Sexagesimo facit quòd etiam si ponamus papam maiorem concilio quando papa est bonus & viuit secũdum ꝙ conuenit summo pontifici (quia tunc non indiget reformatione, & vere tunc dicitur nullum habere superiorem: vt in. c. licet de elec. & in. §. patet. 3. q. 1. & sic frustratoria esset cõcilii potestas & authoritas quo ad eum) tamen quando est criminosus & malus dispensator rerum spiritualium, quia indiget reformatione tunc merito dicendum est concilium maius. C

Ad quod facit quod dicit bernardus in. 2. li. de consideratio. paulo ante medium dicens. quod habuit petrus hoc dedit, solicitudinem s. sup ecclesias. nunquid dñationẽ? audi ipsm, nõ dñantes ait in clero sed forma facti gregis 95. di. c. esto. 16. q. 1. c. prædicator. Et vlterius post allegatum illud euangelii reges gẽtium dominantur eis &c. vos autem non sic, infert, planum quòd apostolis interdictus est dominatus. i ergo tu, & tibi vsurpare aude aut dominans apostolatum aut apostolicus dominatum, plane ab alterutro prohiberis: si vtrunq; similiter habere voles/ perdes vtrunq;. Ecce ꝙ qui gradum summi apostolatus tenet, si non ministrare velit solicite sed dominari vtrunq; perdere dicitur: apostolatum. s. & dominatũ. Merito igitur tunc cõcilium debet dici maius. Vnde tex. xi. q. 3. ipse ligand. & capitulo plerunq;/ dicit. ipse ligandi soluendiq; potestate se priuat qui hanc D pro suis voluptatibus & nõ subditorum moribus exercet.

¶ Sexagesimoprimo facit ꝙ moyses fuit maior aharon in potestate: nam potestate ipsius moysi aharon in sacerdotem electus est iuxta illud exodi. 28. applica quoq; tibi aharon fratrem tuum cum filiis suis vt sacerdotio fungantur mihi. 21. di. §. 1. in prin. 71. di. c. 1. versi. & moysi. Sed moyses qui fuit ductor populi israelitici videtur imperatorẽ representare: vt dicit beatus augu. aharon aũt qui fuit summus põtifex representat papam. Videtur ergo ꝙ potestas imperatoris sit maior potestate papę. sed sic est ꝙ cõcilium iudicat de imperatore: vt supra sępius dictũ est, & cle. pastoralis de re iudi. c. & ad apostolicę co. ti. in. 6. Igitur concilium est maius papa.

¶ Sexagesimosecũdo facit quòd illa potestas non est vniuersaliter maior oĩ alia ad cuius iudicium nõ defertur omnis appellatio. Sed a sententia lata a iudice seculari appellatur ad imperatorem non ad papam. c. si duobus. §. deniq;. ff. de appel. cũ simil. Igitur papa non est vniuersaliter superior, sed conciliũ quod iudicat de papa & imperatore: vt probat tex. in. d. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6.

¶ Sexagesimotertio quorũ est idē immediatũ
A principiũ/ neutrũ ab altero dependet. Hmōi autem sunt papa & imperator : vt probatur in.c.cum ad verum.96.di.Igitur papa nōest' supra imperatorē:& consequenter nec supra conciliũ quod iudicat de imperatore.

¶ Et postremo pro ista parte possunt adduci omnia illa motiua quæ afferuntur pro parte imperatoris in quæstione quæ sit maior potestas,papæ an imperatoris : & in illa an papa habeat vtrunq; gladium, & an potestas imperialis dependeat a sacerdotali: Item.19.rationes multis authoritatibus suffultas videre poteris in monar.roselli in princi.& quæ dicuntur in.c.nouit de iudi.& qui filii sint legi.c.causam quæ est.2.&.c.per venerabilem.& quæ dicuntur super extrauagan . vnam sanctam.& bar.in.li.i.ff.de requi.reis.item glo.& doc.33.q.2.inter hæc.& in eadem monarchia rosel. in prosequutione eiusdē quæstionis a versi.ne prolixius vsq; in finem.Quæ omnia motiua quia militant etiam contra concilium, nō duxi adducenda.

EX HIS & aliis moti plures doctores tam theologi q̃ iuristæ tēpore eugenii.4.tenuerunt pro concilio basilien. q; concilium esset maius papa:dicentes q; id quod sanctus thomas & bonauentura dicunt
B de superioritate papæ, Intelligitur in cōparatione ad alios singulares fideles vel ad singulares & particulares ecclesias, non in ordine ad generale conciliũ quod repræsentat vniuersã ecclesiã:& ponētes papã esse caput ministeriale aliarũ ecclesiarũ respectu romanæ ecclesiæ,eo q; ratione ministerii petro cōmissi ipse habet præeminentiã & superioritatē circa ipsas ecclesias particulares,nō q; quo ad vniuersalem ecclesiam dicatur caput ministeriale.

¶ Et ad iura quæ dicunt romanã ecclesiã cæteris ecclesiis esse prælatã/respondent hoc intelligendũ esse de cæteris ecclesiis particulariter consideratis & ab eadem romana ecclesia distinctis.& q; sic intelligitur.c.quis.21.di.& c.considerandum.50.di.&.c.ii qui.§.sed exēplo ea.di.ibi totius ecclesiæ,exponendo id est omniũ particularium ecclesiarũ. Idem ad ca. petrus.2.q.7.ibi regni potestatē acceperat:scilicet quo ad particulares ecclesias,non quo ad corp⁹ vniuersalis ecclesiæ quæ est corpus mysticum cuius caput est christus. Et q; non acceperit potestatē vniuersalis ecclesiæ,probant per tex.gregorii.in.c.ecce.99.di.Eodem modo rñdent ad.c.fidelior.50.di. dicentes q; verba illius referuntur ad guberniũ particulariũ ecclesiarũ. Similiter ad.c.beati.2.q.7.dicitur q; C verba illi⁹ debet referri ad principatũ particulariũ ecclesiarũ in toto orbe cōstitutarum,nō autē ad vniuersalē ecclesiã quæ est corpus mysticum ecclesiæ:supra quod dicunt ecclesiam romanã nullum vnquã habuisse principatũ. Idem etiam dicitur ad.c. est aliud. 24.q.1. q; illius verba sunt referenda ad piscaturã omnium ecclesiarũ aliarũ quibus ecclesia romana fuit prælata,nō ad piscaturã vniuersalis ecclesiæ prout est corpus mysticum. Similiter ad.c.puto.2.q.7.cum dicit q; potestas petri sit firmata per statuta vniuersalis ecclesiæ/ respōdetur q; facit contra. Nec ex hoc sequitur q; petrus sit caput vniuersalis ecclesiæ quæ est corpus mysticũ:quia caput eius est christus. Sic & ad.c.in istis.80.di.cũ dicit q; vnus apostolorũ præfuit omnibus,dicunt debere referre ad ministeriũ particulariũ ecclesiarũ, non ad vniuersalem ecclesiã prout est corpus mysticũ.Sic ad.c.nō decet.12.di.cũ dicit ecclesiã ro. esse matrem,dicũt debere intelligi scilicet aliarũ ecclesiarũ ab ea distinctarũ & non vniuersalis ecclesiæ quæ est corpus mysticũ . Sic & ad.c. præceptis.12.di. & ad.c. quis nesciat xi.di.&.c.cum beatissimus.24.q.1.&.c.si petrus ea.cau.&.q.&.c. antiqua de priui. Et idē respondetur ad omnia iura quæ innuunt papã & romanã ecclesiã esse caput. Et isto modo semper intelligit abbas in omnibus suis D allegationibus. ¶ Itē & alia ratione, quia papa non est perfectior vniuersali ecclesia:& cũ sit vnus & romana ecclesia vna de isto corpore,nō potest illius esse caput:quia nemo sui ipsius potest esse caput.

¶ Eandem conclusionē tenuit cardinalis cameracen.in.trac.de po.eccle.dicens q; ecclesia habet obedire petro & eius vicario tanq̃ capiti suo in iis quæ pertinent ad ecclesiæ ædificationē & non ipsius ecclesiæ destructionē/secũdũ apostolũ.2.ad corin.10. ideo licet vbi papa vtitur potestate sua in ædificationē ecclesiæ multa specialia priuilegia habeat, illa non habet in destructionem ecclesiæ.25.q.2.c.si ea. Vnde concludit q; tam de iure humano q̃ diuino papa potest ab vniuersali ecclesia & concilio generali ipsam repræsentãte in multis casibus iudicari & condēnari:scilicet in casibus ecclesiæ destructionem tangentibus.

¶ Istam etiã opinionem tenuit ioan. gerson cancellarius parisien.in tracta. de po.eccle.in pluribus considerationibus.vbi vult q; concilium gñale potest exercere authoritatiuã iurisditionē in papam sicut lex quædam diuina

& indeuiabilis ad reducendum ipsum & cor,
A rigendum & cōpescendum ne noceat vel ec
clesiæ vel sibimet tanq̄ phreneticus. sicut dicit
aristo. 5. poli. φ ad tota communitatē spectat
principis correctio vel reprahensio & etiam
destitutio si se non emēdat. Vnde inquit φ ra
tionabiliter procedet limirando plenitudinē
papalis potestatis non quidē illam tollendo
vel diminuendo in se vel suis partibus, sed in
vsu suo virtuoso licito & expedienti pro tota
ecclesia, accipiendo iudicium virtuosum hu,
ius potestatis in vsu suo prout ecclesia & con
cilium illam repræsentans iudicabit. Et idem
doctor in omnibus fere illis cōsiderationibus
præfert authoritatem concilii authoritati pa,
pæ, præsertim in quarta cōsideratione, vbi di
cit φ potestas ecclesiastica coactiua in foro ex
teriori quæ valet exerceri in alium, data fuit a
christo ecclesiæ per illud matth. 18. cum di,
ctum est petro vice omniū si peccauerit in te
frater tuus &c. Super quam authoritatem di,
cit fundari iurisditionē ecclesiæ excōmunicā
di & iuterdicendi: sicut fecit apostolus excom
municando corinthiū, & ostendit scribens ad
titū. 3. hæreticū hominē post primā & secun
dam admonitionē deuita, & primæ ad corin.
5. si is qui nominatur inter vos &c. & sequi,
tur cū huiusmodi nec cibū sumere. In qua au
B thoritate matth. 18. dicit omnē christianū vo
cari fratrē, & consequenter etiā papā subiici
nec excipi debere cū dicitur dic ecclesiæ / intel
ligēdo id est papæ: cū christus loqueretur pe
tro, qui non dixisset sibiipsi. Et si non haberet
ecclesia talem potestatem in papā, frustra di,
xisset christus dic ecclesiæ: quia potuisset im,
pune non audiri, contra illud quod sequitur
si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus
&c. Vnde dicit φ licet ecclesia nō habeat hāc
iurisditionē coactiuā vt sparsim considerata
nisi in quodā materiali siue potentiali, tamen
congregatio & vnitio, quæ fit in concilio ge,
nerali dat ei formā: sicut potest poni exemplū
in aliis cōmunitatibus. Sicut etiā dicit aug. φ
claues datę ecclesię sunt datę vnitati: nec hoc
impedit vt ipse dicit quin claues dicantur da,
tę petro tanq̄ monarchę & successorib⁹ eius,
tamen principalius ecclesiæ, tum ratione in,
deuiabilitatis, quia portæ inferi non præuale
būt aduersus eam nec deficiet fides eius: non
sic autem in papa, tum ratione regularitatis,
quia habet regularē vsum potestatis papalis:
non sic econuerso. tum ratione multiplicita
tis, q̄m ecclesia continet quālibet potestatē ec
clesiasticā etiam papalem: non sic in papa / prę

sertim in extensione, tum ratione obligabili,
tatis: quoniā ecclesia potest cōdere leges obli C
gātes & regulantes etiā ipsum papā tam quo
ad personā q̄ respectu vsus potestatis: nō sic
autem econtra papa potest iudicare totā ec,
clesiā vel vsum potestatis eius limitare. Imo
si papa condat leges vel canones, obseruabi,
tur quod dicit aug. leges instituuntur cū pro,
mulgantur / firmantur autē cū moribus vten,
tiū approbantur. ¶ Et idē doctor in. 7. consi,
deratione dicit φ quærere an papalis authori
tas sit maior ecclesiastica vel econuerso / est
idem qđ petere vtrū totū sit maius sua parte
vel an pars sit maior suo toto, considerando
ecclesiā in suis partibus essentialibus & pma
nētibus: sicut sunt papatus / cardinalatus / patri
archatus / archiepātus / epātus / sacerdotiū &c.
Similiter idē doctor in. 8. &. 10. cōsideratione
dicit conciliū habere ptātē supra papā etiam i
ad deponēdū eum. Idē in. xi. &. 12. cōsiderat
ōe. vbi dicit φ ptās gñalis cōcilii legitime con
gregati dicitur maior in amplitudine vel extē
sione, maior in infallabili directiōe, maior in
morū reformatione in capite & in membris,
maior in coercitiua potestate, maior in causa
rū fidei difficiliū vltima diffinitione, maior de
niq; quia copiosior: amplectit enim virtuali,
ter omnē potestatē & omne politicū regimē D
papale, imperiale / regale / aristocraticū / & de,
mocraticū. ¶ Idem etiā sentit idem doctor in
trac. de auferibilitate papę ab ecclesia in añpe
nul. & penl. considera. dū vult papā in plu
ribus casibus ibi per eū notatis posse per con
cilium deponi. Item etiā ponit pluries idē do,
ctor in sermone pro viagio regis romanorū,
maxime in. 3. parte, vbi dicit conciliū sic esse
supra papā & alium quemlibet de ecclesia / φ
ipsum papā pōt deponere etiā p crimine alio
q̄ heresi, & p crimine simonię & alioquocūq;
scandalizante ecclesiam. Item etiā dicit φ li,
cet concilium non possit tollere plenitudinē
potestatis papæ, nihilominus potest vsum po
testatis illius certis legibus & statutis limitare
in ædificationē ecclesiæ. Et idem tenet. d. ger,
son in sermone qui incipit pro spiritu. vbi di
cit φ constitutio frequens in concilio constā
tien. edita / in hoc habenda est pro lege: & φ
concilium potest pro quocunq; crimine de
quo scandalizaretur ecclesia deponere papā,
& ita dicit fuisse practicatū in ioanne. 23. qui
fuerat etiam conuictus φ esset notorie simo,
niacus. Et idem replicat in sermone qui in,
cipit factæ sunt, & cōcludit φ nec. s. thomas &
bonauentura qui tribuūt supremam ptātem

& plenitudinē ptātis ipsi papę/cōtrariantur in A hoc:quia ipsi illud dicunt in cōparatione ad fideles singulares & particulares ecclesias: sed si posuissent cōparationē ad authoritatem ecclesiæ conciliariter congregatæ, subiecissent papam & vsum potestatis eius ecclesiæ tanq̄ eius matri.

¶ Item q̄ conciliū sit supra papā videtur tenere ockam in.6.li. primæ partis:licet videatur qui de papa hæretico. ¶ Istam etiā parte q̄ consiliū sit supra papā tenuit nicolaus de cusa/ postea cardinalis sancti petri ad vincula in trac.de concordantia canonica, maxime in.2.li.c.vl.quod est. 34. ¶ Idem etiā tenuit abb.sicu.in sermone quoniā veritas, & in disputatione episcopus in.2. dubio. & in sermone per ipsum habito basileæ incipit maximum &c. Et idem etiā abb.in.c. significasti de elec.restringendo tamen ad tres casus: videlicet ad casum hæresis, itē ad casum concernentem statū vniuersalis ecclesię/ & ad casum incorrigibilitatis scandalizātis vniuersalem ecclesiā. Idem etiā tenuit abb.in.c. quanto in. 3. col.de consue. & idem abb. in.c. proposuit de concess. præben. in casu hæresis/ & vbi est incorrigibilis & scandalizatur ecclesia. Et idē abb. tam in locis præallegatis q̄ in.c. ossius de B elec.vbiq̄ voluit q̄ ista potestas clauiū fuerit data ecclesię fundamentaliter vniuersaliter & in concreto cum papa, sed data papæ tanq̄ capiti & ecclesiæ tanq̄ corpori per tex. in. c. ita dominus.19.di.principaliter, & in.c.loquitur 24.q.1. & in.c.in nouo.21.di. ¶ Item in casu hæresis istam cōmuniter sequuntur doc.in.c. in fidei de hære.in.6. & in.c. si papa. 40.di. & in.c.proposuit de concess.pręben. Et istā tenet immol.in.c.cū inferior de maio.& obedien. & idem immol. in ca. quanto de transla.prælato.

¶ Hanc eandem opinionē (q̄ conciliū sit supra papā) tenuit vniuersitas studii cracouien. in quibusdam allegationibus directis episcopo cracouien.d.studii cancellario. Istā quoq̄ opinionem tenet cardinalis floren. qui etiam voluit q̄ plenitudo potestatis principalius sit in ecclesia & in cōcilio, licet etiā in papa tanq̄ in ministro ipsius vniuersalis ecclesię/per quē explicatur præcedente claue discretionis. Ita vult ipse in repeti.c. licet in. 18. col. in versi. oppo. ad hoc, cum quæstione sequēti quæ est 45. de elec. ¶ Istam etiā opinionē tenet ludo. romanus in tribus vltimis cōsiliis. idem & in consi.421.incipit circa propositum. & idem in trac.de potestate vniuersalis ecclesiæ/ incipit dixit forte quispiā. & idē virtualiter in con C si.180. incipit quæstio.cū vult collationē pa pæ contra statutum concilii basilien. non valere. Et idē videtur sentire in consi.332.in fi.incipit quo ad primum.

¶ Istam etiam tenet quidam episcopus gaden. in quibusdam allegationibus cōtra eugenium in concilio basilien. vbi approbat dicta gersonis & improbat petrum de palu. Et in casu hæresis siue in iis quæ ad fidem spectant & salutem & generalem statum ecclesiæ, dicit q̄ generalę concilium potest imponere legem papæ/ & quōd papa non possit in istis casibus destituere siue reuocare statuta concilii. Et ad istud propositū allegat hugonē & archi. glo. & domi.in.c.sicut.15.di. per quē tex. (ibi & cuiuslibet vitæ cōmunis atq̄ actionis norma consistit) vult q̄ papa teneatur necessario approbare statuta cōciliorū respiciētia fidem & normam informationis vitæ christianæ. & ad hoc allegat.tex.in.c. habeo librū 16.di.qui loquitur per verbū oportet/ quod importat necessitatē. & tex.in.c. illa. 12.di. In aliis autē concernentibus correctionē morū & punitionē criminum posset contra statuta cōcilii disponere. Et ita cōcordat plures glo. in.c.aliorū. 9.q.3. & in.c.in istis.4.di. & in.c. vbi periculum de elec. in.6. Et ad idem alle D gat hugonē & dominicum in.c.sancta.15.di. & eundē hugonē & archi.in.§.hoc autē.19. di. Quæ inducit contra eugenium ad ostendendum q̄ non poterat dissoluere conciliū: & q̄ tenebat parere decreto frequens in concilio constātien. edito/ & approbationi domini martini de concilio celebrando in septennium & de non mutando loco & non prorogādo tempore. Et ad idem allegat archi. 25. q.1.c.sunt quidam. Refert etiā ad idem anto. de butrio in trac.schismatis & mathesil. in additionibus ad illum/ponere. 7. casus quibus papa est infra concilium & potest a concilio deponi. primus est vbi est probabile dubium iuris vel facti vter ex duobus sit verus papa. secundus in criminibus hæresis & aliis concernentibus fidem. tertius in materia nutriente schisma inueteratum. quartus in crimine scādalizante ecclesiam. quintus vbi contingeret turbari vniuersalem statū ecclesiæ. sextus vbi papa reperitur a fide deuius. septimus vbi induceretur nouus ritus prorsus diuersus a ritu antiquo in quo nutritus est populus christianus. Et ad idem adducit petrum de ancha. & petrum paulum de ancona in suis tractatibus.

A ¶ ISTAM eandem conclusionem etiam tenuit vniuersa synodus basilien. quã per plu res rationes & authoritates sacrę scripturæ re perio fuisse examinatam cum cõmissarii do mini eugenii papæ petierunt se admitti in cõ cilium vt præsidentes vigore bullæ eiusdem eugenii: quibus concilium respondit de rigo re non esse admittẽdos vt præsidentes, sed de honestate & pro honore papæ admiserũt car dinalem sanctæ crucis & cardinalẽ sancti an geli cum certis conditionibus. ¶ Hanc autẽ maioritatem probabat ipsa synodus quadru plici ratione. Primo ex dignitate. secundo ex authoritate qua generalia concilia vsa fuere a principio quo celebrata fuerunt. tertio ex decretis & gestis concilii constantien. quarto ex decretis & gestis in eodem concilio basi lien.

¶ Ex dignitate quidem probat, quia ecclesia est mansura vsq; ad finem seculi matth. vlti. Item quia est sponsa christi: vt ad ephe. 5. & apoca. 21. Item quia christus non permittit illam errare lu. 22. Item quia ei assistit. d. ca. vl. math. Item quia ædificauit eã super se fir mã petram, & voluit q portæ inferi non præ ualerent aduersus eam: tanq in seipsa recepe rit potestatem seipsam in suo esse conseruan di & aduersantibus resistendi. Et q in seipsa B virtutẽ intrinsecam contineat, voluit aug. in sermõe primo super psal. 103. quia nemo po test ponere aliud fundamentum ecclesiæ præ ter id quod positũ est quod est iesus christus 1 ad corin. 3. &. 1. q. 1. cũ paulus. ¶ Et virtua liter ad ostendendum qualiter ista potestas sit in papa, adducit illa quæ dicta sunt in. 51. mo tiuo: videlicet q potestas papæ adhæret ec clesiæ intrinsece: & q ecclesiæ ad papã est qui dam essentialis ordo, non ad hunc vel illum papam singulariter accipiendo sed generali ter intelligendo nomine papę illam supremã potestatem quę residet in papa. & sic vnius ad alterum est quædam habitudo essentialis, sic vt alterũ sine altero intelligi aut esse non pos sit: quia hoc facit differentiã inter papam & di gnitatem papalem/ quæ semper manet in ec clesia, papa vero quandoq; deficit. nam supre ma potestas quam christus concessit ecclesiæ suæ ad se tuendum & regendum & cuius iu dicio omnes tenẽtur acquiescere/ semper ma net in ecclesia. nam & mortuo papa ecclesia semper manet ordinata: quia de capto omni tempore dicitur q est terribilis vt castrorum acies ordinata, & nõ solum potentialiter vel habitualiter sed actualiter. sed ad personã pa pæ non est necessaria habitudo sed contin gens: quia hæc suprema potestas potest esse C sine papa: vt sede vacante/ vel anteq̃ eligatur/ vel si deponatur a papatu. cum ergo possint abinuicem separari, sequitur q hęc ptãs pri mo & principaliter sit in ecclesia & secũdario in papa. nam quandocunq; aliqua virtus siue proprietas inest duobus ita q vni necessa rio & alteri contingenter, principaliter inest illi cui competit necessario: vt superius dixi mus. Sic ergo patet q ad hanc dignitatẽ siue supremam potestatem/ inest ecclesiæ habitu do necessaria & intrinseca, personę autem pa pæ extrinseca & contingens.

¶ Item ex dignitate etiam probatur, quia po testas clauium principaliter data est ecclesiæ: vt supra in. 18. &. 19. oppo. dixi. Quod vide tur etiã probari ex tex. euãgelii. nã matth. 16. christus dixit petro tu es petrus & tibi dabo claues regni cœlorum &c. & deinde. c. 17. in fi. mandauit christus petro vt solueret staterẽ pro se & pro eo. Vnde quia ex his videbatur constituere eum capitaneũ super alios, statim continuatiue additur. c. 18. in prin. in illa ho ra accesserunt discipuli ad iesum dicẽtes quis nam maior est in regno cœlorum: ex quo pa tet q proprie loquitur euangelista de superio ritate. Et tunc quibusdam interiectis christus D in eodem. c. subiungit si peccauerit in te fra ter tuus &c. & additur q si non audierit dic ecclesiæ: si autem ecclesiã non audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus: amẽ dico vobis quæcunq; alligaueritis super terrã erunt liga ta &c. Ex qua authoritate dicebant quattuor notari. primum q claues regni cœlorum de quibus supra dixerat tibi dabo/ sunt ecclesiæ concessæ. quod patet quia cum eadem verba sub qbus facta fuerat promissio hic exprimã tur/ nec in toto canone sacræ bibliæ reperia tur locus expressior in quo legatur q potestas clauium sit data vel concessa a christo petro aut ecclesię, sub eisdẽ verbis quibus promissa fuerit petro/ est exhibita ecclesiæ. Secundo no tatur q concessio hęc est in omni stabili firmi tate, patet ex verbo amẽ quod in datione præ mittitur, quod notat iuramẽti siue assertionis veritatem. Tertiò q in his verbis intelligitur concessa potestas ecclesiæ non limitate & in certis casibus sed in omni plenitudine, patet ex signis vniuersalibus quęcunq; alligaueri tis/ & quodcũq; solueritis. Vnde si ex illo ver bo quęcunq; ligaueris super terram notatur in papa plenitudo potestatis, notabitur etiam plenitudo potestatis in ecclesia ex hoc q dicit

tur discipulis quæcunq alligaueritis: vt ad A quæcunq se extendit potestas papæ se etiam extendat potestas ecclesiæ, nec a potestate papæ excedatur potestas ecclesiæ talias nõ competeret ei verbũ quæcũq alligaueritis. Quarto colligitur ꝙ iudicium ecclesiæ sit maius: quia huic iudicio etiam submisit ipsum petrũ cum dixit dic ecclesiæ: nusq̃ autem reperitur ꝙ iudicium ecclesiæ remiserit ad petrum, sicut econtra in hoc loco, & si iudiciũ petri fuisset maius, dixisset ꝙ si ecclesiam non audierit dic petro: quod non dixit, sed sit tibi sicut ethnicus & publicanus. ¶ Itẽ ex dicta authoritate denotatur infallibilis assistentia spiritus sancti, cum insufflauit & dixit accipite spiritũ sanctum. Item & libera potestatis executio: quia sine aliqua limitatione dixit quorum remiseritis peccata &c, quæ non apparent sic dicta petro cũ cõcessa est ei potestas. Itẽ colligitur preeminentia in ecclesia ratione permanẽtiæ & stabilitatis perpetuæ: cum non sit assignare diem aut horã vel momentum in quo deficiat hæc potestas ecclesiæ, & est duratura vsq ad consummationẽ seculi: vt in, c. pudenda. 24. q. 1. non sic in papa: cum non semper viuat & possit priuari. Ex quo constat ꝙ potestas inest ecclesiæ necessario & intrinse- B ce, non sic autẽ papæ, omne autẽ permanens & continuum præfertur variabili & temporali. Item quia in ecclesia est omnis cognitio veritatis/specialiter quæ necessaria est ad salutem: iuxta illud ioan. 16. cum venerit ille spiritus veritatis/docebit vos omnem veritatem. & primæ ad timo. 3. scias quomodo te oporteat in domo dei conuersari quæ est ecclesia dei viui columna & firmamentum veritatis. quæ duo verba (videlicet columna & firmamentũ) denotant manifeste inobliquitatẽ iudicii. papa autem sæpe indiget ab aliis edoceri etiam de veritatibus necessariis ad salutem. per ecclesiam vero innotescit multiformis sapientia dei non solum hominibus sed principatibus & potestatibus in cœlestibus secundum apostolũ ad ephe. 3. Habet ergo se authoritas ecclesiæ vt mensura & regula actionum papæ: quia rectum est iudex sui & obliqui, & omne quod obliquabile est & deficere ac errare potest/regulari & ordinari debet per aliquid inobliquabile & indeficiens.

¶ ITEM ex habitudine quadruplicis causæ probatur hæc maioritas: videlicet causæ finalis/efficientis/formalis & materialis. Primo ex habitudine finis. Licet enim omnium quæ sunt a deo constituta ipse sit vltimus & principalis finis, tamẽ constat etiam in his quædam ordinari ad suos proprios fines, clarum est au- C tem ꝙ inter hæc duo (scilicet esse alterius finẽ & ordinari in aliud tanq̃ in finẽ) primũ potius cõuenit ecclesiæ q̃ papæ. id. n. finis dicitur alterius ad cuius bene esse alterũ ordinatur, ecclesia aũt nõ ordinatur ad bene esse papæ, sed econuerso papa omnes actiones suas ordinare debet ad bene esse ecclesiæ. vnde tunc actiones papæ sunt bene ordinatæ quando ex ipsis prouenit bonũ ecclesiæ: male vero quando ab hoc fine deficiunt siue eidem contrariantur. Hoc autem videtur dicere apostolus primæ ad corin. 3. omnia enim vestra sunt, siue paulus siue apollo siue cephas, siue mundus siue vita siue mors, siue præsentia siue futura: omnia enim vestra sunt, vos autẽ christi/non puri hominis: & ideo non in homine gloriamur sed in christo cuius sumus creatiõe & recreatione. Hoc autem ideo videtur dicere apostolus vt sicut hæc nobis seu propter nos concessa sunt & subiecta/ita nos christo subiiciamur. Vnde manifeste apparet ꝙ cephas potius est ecclesiæ & ad eam ordinatur tanq̃ ad finem & ipsius iudicio subiicitur q̃ ecõuerso. Ita etiã dicit apostolus. 2. ad corin. 10. & 13. & ad ephe. 4. ꝙ potestas est a christo in ædificatione ecclesiæ. ita ꝙ ædificatio aut bene esse D ecclesiæ est finis potestatis cõcessæ. quicquid enim in ecclesia iubetur & statuitur, si innititur veritati & tendit in ædificationem ecclesiæ dicitur fieri bene: si autem vtrunq vel alterum eorum deficit, cum deuiet a sua regula directiua/non dicitur recte fieri. Vnde si papa fundat intentionẽ suã super falsum aut mendacium, iuxta authoritatem apostoli videtur potestas illi nõ suffragari sed deficere. Et ponderandum est ꝙ non dicit non debemus aut nõ licet nobis aduersus veritatem dicere, sed dicit non enim possumus aliquid contra veritatem. dicit etiam ꝙ potestas data est a christo in ædificationem ecclesiæ. vnde apparet ꝙ ecclesia siue bonum ipsius sit finis potestatis cõcessæ.

¶ Ex ex hoc sequitur secundo ꝙ ecclesia se habet in ratione efficientis saltem principalis: sicut anima cum sit finis corporis/se habet ad omnes operationes & motus eius in ratione principalis efficientis. Cum ergo huic corpori quod est ecclesia multæ competant operationes quæ habent exerceri per mẽbra eius ad finem siue bene esse huius corporis & ipsius virtute, sequitur ꝙ ipsum corpus se habet ad ipsas operationes in ratione principa-

lis agentis,membra vero eius vt minus prin
A cipalia siue instrumenta:sicut potētiæ animæ dicuntur esse quasi quædam instrumenta ad operationes eius.Papa igitur licet sit nobilissimum ipsius ecclesiæ membrum,quia tamen in ipsius corporis virtute & fide & ad eius finem operari habet/non ei competit respectu ecclesiæ habitudo principalis agentis sed habitudo minus principalis agētis aut instrumēti. Quod autē habet se ad aliud in ratione principalis agētis præfertur ei quod se habet in ratione agentis secundarii siue instrumenti.Cū igitur potestas instrumenti siue agētis minus principalis non sit maior q̄ potestas principalis agentis,sequitur ꝙ sicut plenitudo potestatis est in papa/ita a fortiori sit in ecclesia.& ꝙ licet papa sit principale organū operationis ecclesiæ/etiam absq; eo vel ipo inuito ecclesia possit exercere suam iudicialem potestatē: cū etiā nullo papa existēte illam exerceat,& quia sunt alia organa per quę operari possit.

¶Tertio probatur hoc idem ex habitudine causę formalis:quia omne iudicium quod se habet inconcusse & inobliquabiliter ad rectitudinem veritatis siue legis/est forma illius iudicii quod potest ab huiusmodi rectitudine declinare.sic autem est de iudicio ecclesiæ respectu actionum papæ:quia ecclesia nunquā
B deuiat nec potest deuiare a recta fide,papa vero frequenter.igitur.

¶Quarto probatur idē ex ratione causæ materialis siue subiecti.papa enim & omnia alia membra inferiora sunt subiectū siue materia iudicii ecclesiæ:quia ecclesia potest omnia membra & etiam ipsum papā iudicare/ deponere/ suspendere perpetuo vel ad tempus.papa autē respectu ecclesiæ hoc non potest.nec enim potest statuere aut etiam præcipere ꝙ nullus in ecclesia oret/laudet deum vel baptizet/ & sic de aliis.Cū ergo ecclesia possit papam priuare siue suspēdere ab actionibus quæ ei inquantum talis est competunt,constat ꝙ papa se habet vt subiectum siue materia super quā exercere potest ecclesia iudiciū/ nō aūt econuerso.Materia autē habet rationem inferioritatis vt notū est:ergo sequitur ꝙ ipse est inferior ecclesia.Quod autē ecclesia propria authoritate in summos pontifices exercuerit cerebro depositionis & suspensionis iudicium,patet ex antiquis historiis.

¶SECVNDO modo fundatur hæc maioritas in authoritate qua generalia concilia vsa fuere in suis diffinitionibus in quibus dicitur aliquid diffinirī vniuersali cōsensu. cōmuniter.n.dicitur sacra synodus vel sanctū cōcilium/statuit/diffiniuit/declarat/anathema- C tizat:aut placet vel placuit sanctæ synodo vel per similia verba.Similiter in subscriptionibus episcoporū dicitur. ego .N. episcopus diffiniens (vel iudicans vel statuēs) subscripsi.& idē in subscriptionibus legatorū. Et ita reperitur factum in quattuor principalioribus conciliis:quæ vt dicit grego.custodire oportet sicut quattuor euāgelia.Et in pluribus patet ꝙ papa petit diffiniri a patribus in concilio existentibus.3 5.q.9.quod quis,& in pluribus his similibus supra allegatis.Ex quibus concluditur ꝙ conciliū generale sit supra papam.¶Tertio & quarto fundaē in gestis cōcilii cōstantien.& basilien.in quibus dicunt statutum ꝙ concilium sit supra papam.Et ex his breuiter collectis concludunt concilium esse supra papam.

¶Et ad.c.significasti de elec. (quod videē clauis in ista materia pro papa) potest responderi ꝙ non obstat ille tex.vbi dicitur ꝙ concilia non possunt præfigere legem ecclesiæ romanæ/& ꝙ omnia concilia per ecclesiæ romanæ authoritatē & facta sunt& robur acceperunt/ & ꝙ in eorum statutis romanę ecclesiæ excipitur authoritas.Quia cōceditur ꝙ concilia non possunt præfigere legem romanæ eccle- D siæ/& ꝙ sumunt robur ab ea:quia romana ecclesia est caput cunctarum ecclesiarum:dicente domino tu es petrus & super hanc petram edificabo ecclesiam meā:vt dicit tex.in.c.q̄uis 2 1.di.2.q.6.c.ad romanam el.1.&.24.q.1. rogamus.glo.in.c.1.de trāsla.præla.Imo etiā caput & cardo.2 2.di.c.sacrosancta in fi.Imo & nutrix ac curatrix.c.1.ibi ioan.an.de immu. eccle.in.6.Imo etiam mater & magistra omniū aliarum:vt in.c.fi.de fo.compe.c.fundamenta.de elec.in.6.1 2.di.c.non decet.2.q.6. ca.ad romanam el.2.de sum.trini.c.damnamus in fi.de priui.antiqua.& in.c.fœlicis de pœnis in.6.Imo omnes ecclesiæ pertinēt ad romanam ecclesiam.c.si papa de priui.in.6. Nec valēt statuta conciliaria si non habuerint robur ab ecclesia romana:vt in.c.bene quidē circa fi.96.di. Sed ex his non sequitur ꝙ papa sit maior cōcilio:quia aliud est papa/aliud sedes apostolica siue romana ecclesia.c.si gratiose de rescrip.in.6.¶Sic etiam respondetur ad.c.cuncta per mundum,9.q.3.cum dicit ꝙ sedes apostolica sine vlla synodo præcedente facultatem habet & soluendi quos inique synodus damnauerat & dānandi nulla existēte synodo quos oportuit: & hoc propter ipsius

sedis principatū. quia respōdetur q̄ loquitur de sede apostolica & non de papa. Et per istū modum respondeē ad multa iura quæ adducuntur pro papa: vt est tex. in. c. quodcunq̄ 24.q.1.&.c.quāuis.21.di.&.c.nemo &.c.aliorum.9.q.3.&. c.ad romanam el.1.&.2. 2.q.6. Quæ vt apparet/loquuntur non de papa sed de romana ecclesia: sicut &.c. sacrosancta. 22.di.&.17.di.c. synodū.c.regula.c.huic cap. nec licuit cum simil.adductis supra.quæ etiam loquuntur de romana ecclesia & non de persona papæ.

IN contrariū tamen q̄ imo papa sit supra conciliū facit q̄ non potest subsistere concilium sine papa: vnde dicit tex. in.c. multis.17. di. q̄ qui celebrat conciliū sine romano pontifice/non concilium sed conuenticulum siue conciliabulum celebrat. Et intantū est hoc verum q̄ etiam si papa sit impetitus,nihilominus ipsemet habet dare authoritatem concilio: vt est tex. in. c. concilia in. §. hinc etiam.17.di.ibi suggesserunt ipsum qui dicebatur impetitus debere synodum conuocare,& supra diximus. Sed clarum est maioris esse authoritatis & præeminentiæ qui dat esse rei q̄ sit res ipsa.l.iulianus.§.si quis.ff. ad exigendum.l.adeo.§. cum quis.ff. de acqui. rerum domi.& insti.de rerū diui.§.cūex aliena.Ergo sequitur q̄ romanus pōtifex est maior concilio. vnde dicit glo. in.c. sicut. 15. di. q̄ concilium non potest imponere aliquam legē papæ. ¶ Ad idem facit q̄ confirmate est proprium superioris.l.fi.ibi bal.C.de. ll.& in l.non ambigitur.ff.eo.& ostien. in.c.1. de locato.in verbo confirmatam.Sed papa confirmat gesta conciliorum non econtra: vt probat tex. in.c.sicut & in.c.sancta octo.15.di.& i.c.sexta synodus.16.di.& late disputat cardi. de turrecre.in.d.c.sacrosancta. & cōfirmat cō firmatione authoritatiua: vt in dictis iuribus. Sequitur ergo q̄ papa est superior cōcilio: vt probat etiā glo.in.c. frater noster.17.q.4.quę dicit confirmationē authoritatiuā dare rei cōfirmatæ vt non possit retractari sine confirmātis consensu vel licentia. & glo.in.c. quis nesciat.xi.di.in verbo authoritate.tex. cū supra scrip.de cōsecra.di.3.c.de obseruatiōe. & leo confirmauit gesta cōcilii calcedonen.

¶Secundo facit illud quod dicitur Iu. 5. & tex.in.c.non turbatur.24.q.1.ibi etsi aliis apostolis imperatur vt laxent retia sua soli tamen petro dicitur duc in altum.per quod designatur maioritas in petro respectu aliorum apostolorum: & consequenter in papa respectu aliorum prælatorum & concilii. Vnde & tex.in.c.est aliud ea.cau.&.q.dicit.est aliud piscandi genus quo genere solum petrū piscari dominus iubet/dicens mitte hamū & eum piscem qui primus ascenderit tolle. & glo. ibi per hamū intelligit iurisditionem quā petrus præfuit aliis. ad quod tex.in.c.in illis.80. di.& de hoc per feli.in.c.translato in.7.col. in fi.de cōsti.Vnde disputare de eius maioritate & potestate est instar sacrilegii. 18.q.4.cap.si quis.Item dicitur ponere os in cœlum: vt in ca.intantum.21.di.

¶Tertio pro ista parte faciunt omnia illa motiua quæ supra adducta sunt pro sententia papæ in arti.quæ sententia debeat præualere/papæ an concilii.

¶Quarto facit motiuū ab authoritate cessante.si enim concilii authoritas tandiu durat q̄ diu illi præest papa vel alius eius nomine/ & eius authoritas cessat cessante præsidentia veri papæ vel alterius nomine eius, sequitur q̄ concilium nullam habet authoritatē sine papa: vt in.c.regula.16.di. cum simil. & io.c. significasti de elec. Si autem concilium dissoluatur ex se de facto,non propterea deficit authoritas pontificis: quia papa cum eadem potestate remanet quā habebat ante dissolutum concilium.Sequitur igitur q̄ cōcilii potestas tanq̄ temporalis & dependens, minor sit q̄ potestas papæ tanq̄ perpetua & principalis. & consequenter q̄ maior sit papa q̄ concilium: cum concilium non sit siue papa,sed bene papa sine concilio: quia solus papa sine cōcilio facit & edit canones vniuersales: vt in.c.1. cū simil.de consti.in.6. Item conciliares reuocat modificat/ & contra eos dispensat: vt dicitur post glo.in.c.proposuit de concess.præben.& glo. in verbo concilio in.c. vbi periculum de elec.in.6.& dictum est supra in proprio arti. Non sic autem concilium cōtra constitutiones pontificales.ergo.

¶QVINTO faciunt multa iura: quæ licet ab aliquibus in ista materia respuantur, istud tamen nihil aliud est q̄ negare fidem negando decreta sanctorum patrum: vt in.c.generali & in.c. omnia cum pluribus aliis. 25. q.1. Vnde cū iura de his loquentia tanq̄ spiritus sancti instinctu dictata respui nō possint sine blasphemia spiritus sancti.illis stare oportet: vt in.c.violatores.25.q.1. Igitur pro ista maioritate papæ ad cōciliū facit tex.9. q. 3.c. cuncta per mundū.&.2.q.6.c.placuit&.c.ad romanā.vbi dicitur q̄ a snia papæ non appellaē ad aliquē. sequitur ergo q̄ papa in terris non habet

A non habet ſuperiorem. Et plus dicitur in. d.
cap. cuncta per mundum / ꝙ papa abſoluit
quos ſynodus ligat. Et glo. ibi intelligit de ſy
nodo vniuerſali & generali. Ad idem & for-
tior tex. in. c. ipſi ſunt. 9. q. 3. vbi dicitur ꝙ ap
pellationes totius eccleſiæ deferuntur ad pa-
pam. Sed vt ſæpius dictum eſt concilium eſt
tota eccleſia repræſentatiue: ergo a concilio
ad papam appellatur. & ibi dicitur ꝙ nunq̃
prorſus appellatur a ſententia papę. Sequitur
igitur cum ſit appellandum ab inferiore ad
ſuperiorem (vt in. l. 2. ibi bar. ff. de appel. c. 2.
de conſue. in. 6. cum ſimil.) quòd concilium
ſit inferius papa: & ex quo nunq̃ prorſus a
ſententia papę appellatur / quòd papa non ha
beat ſuperiorem. ¶ Et in. d. q. 3. & in. c. li-
cet in fi. de elec. in cap. patet. 3. q. 1. ſunt
plura iura hoc demonſtrantia. nam in. c. ne-
mo dicitur nemo iudicabit primam ſedem,
neq; enim ab auguſto neq; ab omni clero iu
dex iudicabitur. & ſic nec a cõcilio / per quod
repræſentatur vniuerſalis clerus. Et in. c. alio
rum dicitur. quicquid vbiq; fidelium eſt illi
ſubmittitur / dum totius corporis caput eſſe
deſignatur. Et in. d. c. licet de elec. dicitur ꝙ in
romana eccleſia aliquid ſpeciale ſtatuitur
B quia non poteſt haberi recurſus ad ſuperio-
rem. ergo ſequitur quòd concilium non põt
eſſe ſupra papã, cui⁹ cauſa ſolius dei iudicio
reſeruatur vt dicit tex. in. d. c. aliorum. Et in
c. ſignificaſti de elec. dr̃ clare ꝙ concilia hñt
authoritatẽ a papa & non papa a conciliis.
¶ Item ad hoc facit tex. in. c. oſius. 6. quæſtio
ne. 4. qui dicit ꝙ concilia præſtant reueren-
tiam eccleſiæ romanæ & papæ. Et ſtari de-
bet de geſtis per concilium determinationi
ipſius papę, & quod probauerit vel improba
uerit ſequendum eſt. Sic glo. in. c. quodcunq;
24. q. 1. dicit ꝙ ſententia romanæ ſedis præ
ferenda eſt ſententiæ totius eccleſiæ. Hæc au
tem ſententia ro. ſedis non poteſt intelligi de
concilio ſed de ſententia papæ cuius ore ſen-
tentia profertur. quod probat tex. in. c. maio-
res de bap. in prin. iuncto etiam eo quo decla
rat concilium toletanum inno. 3. ibi. Ex quo
etiam arguitur ꝙ papa eſt ſuperior, cum de-
claret concilium illud. eccleſia enim romana
habet prærogatiuam & excellentiam ſuper
oẽs alias eccleſias vt. 9. q. 3. per to. xi. di. c.
quis neſciat. Et oĩm mater eſt & magiſtra / de
ſum. tri. c. 2. 12. di. c. 1. &. 2. 22. di. omnes. Et
eſt caput & dña aliarum eccleſiarum: vt in. c.
fundamenta de elec. in. 6. dicit oſtien. in. c. per
venerabilem qui filii ſint legi. & tex. in proœ.
6. in prin. 2. q. 7. beati. Et eſt oĩm mater & re C
gina: vt in epiſtola inter claras. C. de ſum. tri.
Et fundata non ab apoſtolis ſed a deo. c. ſacro
ſancta. 22. di. ponit ana. ĩ ru. de ſchiſma. in vl.
col. Et omnes oppreſſi ad eam velut ad ma-
trem appellant. c. ad romanam el. 1. &. 2. 2. q.
6. Eſt vnum caput / vna origo / vna mater co-
pioſæ fœcunditatis. adulterari non poteſt
ſponſa chriſti: incorrupta eſt & pudica, vnam
domũ nouit / vnius cubiculi ſanctitatẽ caſto
pudore cuſtodit. c. loquit̃. 24. q. 1. quæ vnica
columba appellatur: quæ ſponſa pulchra ſine
macula & ruga & hort⁹ cõcluſus / fons ſigna
tus / puteus aquæ viuæ & paradiſus cum fru
ctu pomorum. 24. q. 1. c. omnibus. Sic tex. in
c. q̃uis. 21. di. vbi dicitur ꝙ romana eccleſia
nullis ſynodicis cõſtitutis cæteris eccleſiis prę
lata eſt, ſed voce euangelica dñi & ſaluatoris
noſtri primatum obtinuit. & ibi pelagius pa
pa loquitur vniuerſis orthodoxis. Ecce ꝙ ſy-
nodica cõſtituta ſubſunt iudicio ro. ec. & pa
pæ. idẽ probat tex. in. c. ſacroſancta. 22. di. Et
ꝙ ſub nomine ro. eccl. etiã papa ſolus intelli-
gatur qñ eſt catholicus, probat tex. iũcta glo.
in verbo pontificalis in. c. præceptis. 12. di. di
cit car. in cle. quia contingit in. 5. q. in fi. de re
ligio. domi. & ioan. an. ĩ. c. ſi abbatem de elec.
in. 6. Nec contrariatur tex in. c. ſi groſe de re- D
ſcrip. in. 6. quia nõ loquor de papa contẽplã-
do perſonam ſed dignitatẽ. Vnde conſidera-
ta dignitate papali etiã ſub noĩe ſedis apoſto.
venit papa. & in terminis illius tex. idem eſ-
ſet ſi dictũ fuiſſet ad beneplacitum pontifica-
lis dignitatis & ſedis apoſt. Et hoc videt̃ velle
domi. ibi in. 3. col. in verſi. nunquid cõceſſio.
& clarius poſt glo. in verbo ſedis apoſtolicæ
ibidem. & probat tex. in. c. loquitur. 24. q. 1.
cum mixtim loquitur / aliqñ de petro aliquan
do de eccleſia ſimul. & ponit vnũ caput vni-
uerſalis eccleſię. Vnde marſilius de padua
qui dixerat chriſtum nullũ caput dimiſiſſe ec
cleſiæ. condemnatus eſt per ſedem apoſto. vt
patet in extrauaganti ioan. 22. quæ incipit li-
cet iuxta doctrinam apoſtoli.
¶ Ex quo ẽt ſequitur ꝙ ſi eſt caput & conciliũ
quod conſtat ex epĩs membra, patet de ma-
ioritate papæ ad conciliũ. Et ꝙ ipſe ſit caput
tex. eſt in. c. rogamus. 24. q. 1. ponendo papã
ſucceſſorem petri apoſtoli: vt vult tex. in. c. 1.
de homi. in. 6. & in. c. quãto &. c. licet de trãſla.
præla. Idem etiam clare probat tex. iũcta glo.
in. c. 1. 22. di. qui plus probat ꝙ eſt hæreticũ
negare papã eſſe caput vniuerſalis eccl. Hoc
etiam dicit tex. in cap. decretis. 21. di. vbi di

cit quòd christus petrũ in summum sacerdo-
A tem elegit dum ei præ omnibus & pro om-
nibus claues regni cœlorum tribuit, & a se
petra petri nomen ei imposuit, atq; pro eius
fide se specialiter rogasse testatus est, & vt ip-
se cæteros confirmaret subiunxit dicens ego
pro te rogaui petre vt non deficiat fides tua
& tu aliquando conuersus confirma fratres
tuos. Ad idem glo. in cle. ad nostrum de hæ
reti. quæ vult quòd qui pertinaciter asserit pa
pam non esse caput vniuersalis ecclesiæ / est
hæreticus. Hoc idem ponit sanctus thomas
in tractatu contra errores græcorum ca. 65.
66. & 67. vbi dicit ꝙ dicere papam non ha-
bere primatum vniuersalis ecclesiæ est error
similis errori dicentium spiritum sanctum a
filio non procedere. Et idem tho. in trac. con
tra impug. reli. c. 4. & aliquid in tertia parte
q. 8. arti. 6. Et quòd papa sit supremus & ha
beat supremam potestatem & iurisditionem
tam in fideles quàm in infideles, ponunt com
muniter doctores omnes post innocen. in. c.
quod super iis de vo. & ibi omnes dicunt po
testatem papæ datam a deo. Ad quæ etiam fa
ciunt quæ dicuntur in. c. nouit de iudi. in ca.
causam quæ post glo. qui filii sint legi. & in
cap. solitæ de maioritate & obedientia, & in
cap. si duobus post glo. de appel. & cap. licet
B ex suscepto de foro competen. & cardi. in ca.
venerabilem de elec. cum concordantibus, in
quibus tractatur quòd papa habet vtrunque
gladium & superioritatem super omnes, de
quo arti. infra in fine ponitur.

¶ Et hanc superioritatem bene ostendit beda
matth. 28. cum dicit loquens de christo, af-
fuit quondam confortaturus suo spiritu eccle
siam cum ab infidelibus premeretur & ad pu
blicum venire ac dilatari prohiberetur: adest
eidem & nunc cũ inclinato ad fidem culmine
regali terror quieuit persecutionis, & omnis
mundi sublimitas apostolicis est subdita ve-
stigiis &c. Ad hoc faciunt omnia iura quæ lo
quũtur de primatu & superioritate petri. De
quo infra in proximo motiuo plura dicũtur.
quæ omnia vẽdicant sibi locum in papa: quia
dicta de petro dicta censentur de successori-
bus eius. c. solitæ de maiori. & obedien. c. per
venerabilem qui filii sint legitimi. c. ad apo-
stolicæ de re iudi. in. 6. cap. 1. de homi. eo. li.
Vnde bonifacius in extrauaganti vnam san-
ctã dicit. porro subesse romano pontifici om-
ni humanæ creaturæ declaramus esse de ne-
cessitate salutis. Et idem etiam clarius probat
tex. in. c. quis nesciat. xi. di. cum ponit ꝙ illud
quod a principe apostolorum petro traditũ C
est romanę ecclesiæ, custodiri ab omnibus de
bet: cum sit manifestum nullum instituisse
ecclesias nisi eos quos venerabilis apostolus
petrus aut successores eius constituerunt sa-
cerdotes &c. Et subdit. oportet eos sequi quod
romana custodit ecclesia a qua principiũ eos
accepisse non dubium est, ne dum sermoni-
bus peregrinis student caput institutionum
videantur amittere. ¶ Sic tex. in cap. nolite
ea. xi. di. vbi dicit nolite variis & extraneis do
ctrinis abduci: instituta apostolorum & a-
postolicorum virorũ canonesq; habetis / his
fruimini. Et subdit. indignum est quenquam
vel pontificum vel ordinum subsequentium
hanc regulam refutare quã beati petri sedẽ &
sequi viderit & docere. multũ enim conuenit
vt totũ corpus ecclesię in hac sibi obseruatio-
ne concordet, quæ inde authoritatẽ habet vbi
dominus ecclesiæ totius posuit principatum.
Ecce ꝙ tex. sonat ꝙ pontifices ro. pręsunt om
nibus fidelibus, & ꝙ totũ corpus ecclesiæ in il
lorũ obseruatione cõcors esse debet, & sic po
nit maioritatem papę ad concilium. Ad idem
ca. cum beatissimus petrus. 24. q. 1.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ christus est caput ec
clesię: vt dicit tex. in. c. vnico de sacra vnct. & D
cle. 1. in prin. de iureiu. Quia respondetur ꝙ
christus est immediatũ caput ecclesiæ, sed pa-
pa mediãte christo a quo principatũ recepit:
quia christus ascensurus in cœlũ tanq̃ bonus
paterfamilias & dominus ne ecclesiã sine capite
relinqueret / decreuit petrũ & successores eius
pastores & principes ecclesiæ. Et hoc sentit
glo. in cle. ad nostrũ in verbo ecclesiæ de hæ-
re. pbat tex. in cle. 1. in prin. de iureiu. Et ideo
bene loquitur tex. in extrauaganti vnã sanctã
cũ dicit. igitur ecclesię vnius & vnicę vnũ cor
pus & vnũ caput non duo capita quasi mon-
strum: christus videlicet christiq; vicarius pe-
trus petriq; successor. Ad quod vide quæ late
dicta sunt in arti. quæ sentẽtia præferat̃ / papæ
ne an cõcilii in responsione ad. 6. arg. in versi.
nõ obstat quod dicit̃ ꝙ ecclesia haberet plura
fundamẽta. Et hoc clare demõstrat tex. in. c. 1.
de homi. in. 6. Et. s. tho. in. 4. cõtra genti. c. 76.
vbi sic inquit. si autẽ quis dicat ꝙ vnum caput
& vnus pastor est christus qui est vnus vnius
ecclesiæ sponsus non sufficienter respondet.
manifestum est enim ꝙ omnia sacramenta
christus ipse perficit. ipse enim est qui bapti-
zat ioan. 1. ipse est qui peccata dimittit / ibidẽ
ioan. 1. ipse est verus sacerdos qui se obtu-
lit in ara crucis, & cuius virtute corpus eius

A in altari quotidie consecratur, de summa tri. c. 1. §. vna, de conse. di 2. c. quia corpus, sed quia corporaliter non erat cū omnibus fidelibus permansurus, elegit ministros per quos prædicta fidelibus ministraret, oportuit igitur vt alicui curam ecclesiæ committeret. ideo dixit petro pasce oues meas ioan. vl. & tu ali quando conuersus confirma fratres tuos lu. 22. Adde quæ dico infra de petra an accipiatur pro christo an pro petro/ & ibi dicitur de christo in secundo & tertio fundamento.

¶ Ad idem est tex. qui hoc in indiuiduo probat in capitulo bene quidē. 96. di. Vnde hieronymo de obitu siue ortu sanctorum noui testa. dicit. petrus in christo ecclesiæ firmamētum, cephas corporis christi princeps & caput est. Et in. d. capitulo benequidem/ dicit tex. quòd si cuiuslibet prouinciæ sacerdotes intra suos terminos concilio habito quicquid sine metropolitani sui authoritate tractauerint/ irritum esse debere sancti patres sanxerunt: quanto magis quod in apostolica sede nunc extante præsule qui merito beati petri apostoli per vniuersum orbem primatum obtinens sacerdotii statutis synodalibus consueuit tribuere firmitatem &c. Ecce quòd tex. ibi dicit quòd papa habet primatum in vniuersali ecclesia

B & dat firmitatem conciliis: ergo concilia sunt eo inferiora. Sic & tex. 3. q. 6. dudum/ qui dicit tam de romana ecclesia q̄ de papa quòd obtinet primatum/ & ꝙ eius tantum authoritate concilia celebrari debent. & sic loquitur indifferenter de romana ecclesia & de papa.

¶ Et de primatu papæ (hoc est ꝙ sit caput & prælatus vniuersalis ecclesiæ) ponit. s. thomas in trac. contra errores græcorum. c. 65. & 66. de primatu aūt ro. ecclesiæ (hoc est ꝙ sit mater cunctarū ecclesiarum) est tex. in. c. nō decet. 12. di. Et ꝙ ad papam spectet cōciliorum congregatio & sine eius authoritate nequeāt congregari, dictum est supra & probatur per to. 17. di. Et ꝙ negas romanam ecclesiā esse caput aliarum hæreticus sit censendus, dicit glo. i. c. nulli. 19. di. & glo. in. c. hęc ē fides. 24 q. 1. & tex. 22. di. c. 1. Ex quibus colligitur ꝙ maior est papa ipso concilio. ¶ Et de ista maioritate & principalitate papæ & plenitudine ptātis eius, vide plura bona dicta quæ sunt ad propositum adducta per feli. in. c. canonū circa prin. de consti. Et de primatu petri vide infra in. 8. motiuo latius & in. 13.

¶ SEXTO FACIT quòd solus papa tenet locum dei in terris, cuius authorita te nullius authoritas seu potestas maior est. & ei sibi in beati petri persona dictum est C quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis, & quodcunq; solueris super terram erit solutū & in cœlis: vt matth. 16. & 24. q. 1. c. quodcunq;/ & in. c. per venerabilem qui filii sint legi. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in. c. solitæ de maio. & obe. ¶ Et quòd teneat vices dei est tex. in capitulo ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in. c. 1. de homi. eo. li. & in. c. vt nostrum vt eccle. bene. & in cle. 1. de magist. & in. c. quanto de transla. præla. Et abb. in. c. omnis de censi. in. 2. nota. dicit ꝙ nō potest præscribi contra supremam potestatem papæ: quia sicut non potest præscribi contra deum ita nec contra eius vicarium, quia papa tenet vicē & locum veri dei in terris. Item & ipsius papæ potestas est a deo: vt dicit tex. in. c. nouit de iudi. & bona glo. in cle. ne romani de elec. Item papa est eius vicarius qui est sacerdos in æternum secūdum ordinem melchisedec constitutus a deo iudex viuorum & mortuorū: vt in. d. c. per venerabilem. Ipse non puri hominis sed veri dei vicem gerit in terris. c. quanto de transla. plato. Ipse christi vicarius & petri successor dicitur. c. licet de transla. prælato. Intantum quòd dicit ostien. in. d. c. quanto/ & abb. in. c. licet in. 4. col. de elec. & in. c. ve D nerabilem eo. ti. ꝙ papæ & dei est idem consistorium. Vnde aug. super illud psal. 49. deus deorum locutus est & vocauit terram, de christo loquens dicit. deinde quadragesimo scilicet ascensionis die commendauit sancto petro ecclesiam .i. vocatam terram a solis ortu vsq; ad occasum, ne haberent excusationem qui volunt in schismate deperire. Ipse quoq; dispensat cum bigamo, & sic contra dictum apostoli. 2. ad timo. 1. Similiter dispensat in iuramento & voto. & euangeliū interpretatur & illi addit. secunda quæstione. 4 c. præsul. & de testi. c. in omni. Nec (vt supra tactum est) ab homine sed a deo potestatem recipit: vt in. c. sacrosancta. 22. di. &. c. nouit de iudi. Et dummodo contra fidem non veniat (contra quam nulla est dispensatio) potest dicere & facere quicquid ei placet: vt dicit ostien. in dicto capitulo super eo de biga. Et ad ostendendum papæ primatum & super omnia potestatem dicitur corporalis in orbe deus. Vide ad saturitatem barbatium in. c. fi. de consti. ¶ Si ergo papa tenet vicem veri dei in terris, sequitur ꝙ sicut contra deū quis exercere non potest aliquam iurisdictionem ita nec contra papam: quia sicut deus & domi

nus noster iesus christus in mundo exñs prin
A ceps omnium erat nec cuiquã subditus (iu-
xta illud psal. omnia subiecisti sub pedibus
eius, & dicit glo. in cap. magnum. xi. q. 1.)
ita & papa dicitur esse princeps & dominus
oĩm & nemini subiectus. Ipse enim habet
vtrunq; gladium. glo. in cap. omnes. 22. di.
vnde & recte dicitur imperator. 12. q. 1. cap.
futuram. ¶ Nec obstat si dicatur quòd chri-
stus iussit solui tributum cæsari: vt dicit tex.
in cap. magnum. xi. q. 1. & matthæi. 22. &
mar. 12. Quia illud non ex debito sed ne
scandalizarentur alii factum est: vt dicit glo.
in dicto. c. magnum. & tex. 28. q. 1. c. iam
nunc. ¶ Istud autem non dicitur de cõcilio:
scilicet quòd gerat locum dei in terris. Et
licet concilium dicatur congregatum in spi-
ritu sancto (quia in medio congregatorũ in
nomine domini/ est dominus. c. audiuimus
24. q. 1.) non propterea dicitur quòd con-
cilium non subsit papæ, sicut dicitur de papa
quòd omnium princeps est & nemini subie-
ctus. ergo sequitur q; papa est supra conciliũ.
Ad quod facit quod dicit sanctus thomas in
tractatu contra errores græcorum ca. 67. si-
cut christus accepit a patre sceptrũ super o-
mnem principatum & potestatem / & super
omne quod est (vt ei cuncta curuentur) ple-
B nissimam potestatem, sic & petro & eius suc-
cessoribus plenissime commisit: & etiam nul
li alii quàm petro quod suum est plenum sed
ipsi soli dedit. Et multæ aliæ ad propositum
notabiles authoritates adducuntur ibidẽ per
sanctũ thomam etiam in duobus præceden-
tibus & duobus sequentibus capitulis: quas
non refero. ¶ Non obstat si dicatur q; alibi
papa dicitur petri vicarius: vt in. c. ego ludoui
cus. 63. di. &. 1. q. 1. c. non quales. &. 1. q. 7.
quotiens el. 1. Quia est impropria loquutio
vel exponitur. i. gerens vicariam quam gessit
petrus: quia vicarius non dat vicarium ca. cle
ricos de offi. vica. Ita dicit glo. & ioan. de im
mol. in cle. 1. in prin. de iureiu.

¶ SEPTIMO Facit quòd sicut in infe-
rioribus ecclesiis videmus archiepiscopos in
prouinciis & episcopos in ciuitatibus habere
superioritatem in suos (vt. 9. q. 3. c. per sin-
gulas. 6. q. 3. cap. scitote, & in. c. episcopus
80. di.) ita a pari debet esse vnus sũpior qui
præsit in vniuerso: argu. l. quæ de tota. ff. de
rei vendi. alioquin ecclesia vniuersalis esset
acephala, quod non est dicendum: cum chri
stus in omnibus prouiderit ecclesiæ suæ: iu-
xta illud isa. c. 5. quid vltra debui facere vineę
meæ & non feci ei? quasi diceret nihil reliqui C
quod non fecerim ecclesiæ meæ. Vnde verisi
mile est q; tãquam bonus paterfamilias ascen
surus in cœlum reliquerit vnum qui ecclesiæ
præesset. hoc probat tex. in. c. 1. de homi. in. 6.
& dicit glo. in. c. 1. de schisma. in. 6. Iste au
tem superior ecclesiæ vniuersalis alius esse
non potest quàm papa/ cui data est suprema
potestas: vt in cle. pastoralis de re iudi. & in
cap. proposuit de conces. præben. glo. in cle.
ad nostrum de hæreti. cum simil. Igitur pa-
pa qui est superior totius vniuersalis eccle-
siæ (vt in extrauaganti vnam sanctam) di-
cendus est supra concilium, quod ecclesi-
am repręsentat. Pro hoc facit quod scribit bea
tus gregorius ad mauritiũ impera. in. 4. li. re
gis. c. 76. dicens. ecce petrus claues regni cœ
lestis accepit, potestas ei ligandi & soluendi
tribuitur, cura ei totius ecclesiæ & principa-
tus committitur: & tamen apostolus vniuer-
salis non vocatur.

¶ OCTAVO FACIT (& hic osten
demus superioritatẽ petri etiam ad alios apo
stolos) quòd si diceremus ecclesiam repræ-
sentatiue siue concilium esse maiorem & q;
pontificalis potestas ac dignitas detur ab ec-
clesia, sequeretur q; & ecclesia repræsentatiue
(hoc est concilium) posset tollere papalẽ di D
gnitatem: quia eius est tollere cuius est con-
dere. l. 1. C. de legibus cũ similibus. Hoc au
tem est falsum: quia ecclesia non potest ali-
quid facere per quod destruatur eius vnitas,
cum sit a deo instituta: vt. 24. q. 1. loquitur.
& ioãnis decimo erit vnum ouile & vnus pa-
stor. glo. in dicta clemen. ad nostrum de hæ
reti. & in. d. extrauaganti vnam sanctam. in
capitulo primo in. §. vna de summa trinitate.
Sequitur ergo quòd ista dignitas papalis nõ
ab ecclesia sed a deo petro & successoribus
data est (vt dictum est supra) dicẽte domino
pasce oues meas & quodcunq; ligaueris su-
per terrã &c. vt dicto. c. nouit de iudi. &. c. soli
tæ de maioritate & obedientia. Hoc autem
clare ostendit tex. in cap. ita dominus. 19. di.
vbi dicit quòd euangelici muneris sacramen
tum ita dominus ad omnium apostolorum
officium pertinere voluit vt in beatissimo pe
tro apostolorum omnium summo principa-
liter collocaret, vt ab ipso quasi a quodam
capite dona sua velut in corpus omne dif-
funderet. Et post pauca. hunc enim in con
sortium diuinæ vnitatis assumptum id quod
ipse erat dominus voluit nominari, dicendo
tu es petrus & super hanc petram ædificabo

A ecclesiam meam. Ad quod etiam idem leo in sermone. 2. de natiuitate apostolorũ petri & pauli inquit. ppter quod dr̃ beato petro apostolo tibi dabo claues regni cœlorum, & quęcunq ligaueris super terram erunt ligata & cœlis, transiuit quidem in apostolos alios ius istius potestatis, sed nõ frustra vni commendatur quod omnibus intimetur: petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis ecclesiæ rectoribus petri forma proponitur. Ecce ꝙ petrus est summus & caput totius corporis vniuersalis ecclesiæ: & consequenter quilibet petri successor, vt ab ipso quasi a quodam capite dona domini in corpus omne ecclesiæ diffundantur. Ad idem tex. in. c. loquitur ante. fi. 24. q. 1. & in. c. fundamenta de elec. in. 6. Vnde. s. tho. in. 4. sen. di. 24. q. 3. ar. 2. quæstiun. 3. ad primum argu. dicit ꝙ q̃uis omnibus apostolis data sit communiter potestas ligandi & soluendi, tamen vt in hac potestate ordo aliquis significaretur / primo soli petro data est, vt ostendatur ꝙ ab eo in alios debet ista potestas descẽdere. Et idem s. thomas in 4. contra gen. c. 76. dicit quòd dominus soli petro promisit tibi dabo claues regni cœlorũ vt ostenderetur ꝙ potestas clauiũ erat per eum ad alios deriuanda ad conseruandam ec-

B clesiæ vnitatem. Si ergo est caput totius corporis ecclesiæ vniuersalis, multo magis partis repræsentantis istud corpus / & sic concilij, & si vt caput diffundit dona & authoritatem in corpus, ergo est maior concilio quod ab eo sumit authoritatem: vt 17. di. per to. & c. significasti de elec. Vnde & leo papa in sermone. 3. de anniuersario suæ assumptionis die / ait de petro, vt cum multa solus acceperit / nihil in quenq̃ sine eius participatiõe transierit. Et sequitur. de toto mundo vnus petrus eligitur, qui & vniuersarum gentium vocationi & omnibus apostolis cunctisq ecclesiæ patribus præponatur: vt q̃uis in populo dei multi sacerdotes sint / multiq pastores omnes tamen regat petrus / quos principaliter regit & christus. magnum & mirabile dilectissimi huic viro consortium potentiæ suę tribuit diuina dignatio, & si quid commune cæteris esse voluit principibus / nunq̃ nisi per ipsum dedit quicquid aliis non negauit. ¶ Et de ista præeminentia & plenitudine potestatis papæ vide dicta egidii quæ pono supra in quæstione sed vltra prædicta quæro pone quòd aliqui principes volunt præfigere terminum papę. vel in illa vter duorum contendentium de papatu debeat congregare concilium &c. Item etiam ad hoc faciunt C illa quæ dicta fuerunt de potestate clauium (quæ principaliter & proprie datæ sunt petro & successoribus & non tantum significatiue & figuraliter) in quæstione vtrum concilium cognoscat de tribus causis quæ occurrunt. & in alio arti. quæ sententia præualere debeat papæne an concilii. & in alio ar. vtrum sede vacan. possit concilium exercere reseruata papæ. & in alio vtrum concilium sede vacãte possit creare cardinales. Et quòd petro principaliter non tantum figuratiue datæ sint claues, ostendunt verba matth. 16. & tibi dabo claues regni cœlorum, & quodcunq ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis &c. vbi non dicit vobis in plurali. ¶ Nec obstat quòd matth. 18. (quando datæ fuerunt claues) omnibus apostolis dicit: dico enim vobis quæcunq alligaueritis super terram &c. quia ex hoc non sequitur ꝙ petro datæ fuerint significatiue & figuraliter tantum & non effectualiter proprie & principaliter. Quinimo & matth. 18. cum dominus dando apostolis potestatem clauium dicit dico enim vobis, loquitur etiam petro. Vnde aut volumus intelligere per illa verba datam oĩbus in concreto simul & collegialiter (& non aliter) explicandã istã ptãtem cla- D uium. & hoc non potest stare: quia sic non recepisset, quilibet singulariter potestatem ligandi & soluendi sine aliis. quod contrariaretur euangelio ioan. 20. cum dominus dicit sicut misit me pater & ego mitto vos: & hæc cum dixisset insufflauit & dixit eis, accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis & quorum retinueritis retenta sunt / vbi licet loquatur in plurali, dat illis potestatem singulariter cum dicit ego mitto vos: vt exitus demonstrauit. non enim eos simul sed separatim ad prædicandũ veritatem per vniuersum orbem misit: iuxta illud marci vl. euntes in mundum vniuersum prædicate euangelium omni creaturæ. & in fi. illi autem profecti prædicauerunt vbiq domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. Si ergo non in concreto & collegialiter tantum exercenda data fuit ista potestas clauium, ex quo petrus erat etiã vnus de illis quibus loquebatur dñs, sequitur quòd petro non tantum figuratiue & significatiue sed etiam effectualiter & proprie ac principaliter & vere data fuerit potestas siue pmissa sicut & cæteris aliis. quinimo sequitur ꝙ huiusmodi potestas nõ fuerit data

exercẽda sine papa in concilio. Et ex quo nõ
A in concreto tantum data est apostolis, conse-
quẽter nec ecclesiæ vniuersali: quia alioquin
si vniuersali ecclesiæ esset hoc modo data, se-
queretur ꝙ etiam laicis & pueris & mulieri-
bus esset data / qui sunt de isto corpore vni-
uersalis ecclesiæ: vt in.c. ecclesia de conse.di.1.
quibus clarum est non competere potestatẽ
ligandi & soluendi. ¶ Aut singulariter & par
ticulariter cuilibet datam dicimus, & tunc se-
quitur ꝙ quilibet apostolorum potuisset iudi
care de petro, & consequenter quilibet episco
pus de concilio posset iudicare de papa: cum
non plus authoritatis datum sit in cõcreto &
collegialiter q̃ singulariter per dicta verba.
Hoc autẽ est omnino absurdum ꝙ vnus so-
lus episcopus iudicet papam: vt in.c. intantũ
21.di. Si autem singuli de concilio non iudi-
cant de papa, sequitur ꝙ nec concilium siue
in concilio coadunati. Ergo per illam autho-
ritatem concilium nullam authoritatẽ vel su-
perioritatem iudicandi de papa recepit, imo
potius contrariũ: q̃a principaliter data fuit ibi
potestas petro: vt infra ostẽdetur, & supra di-
ctum est. Et si diceremus ꝙ q̃a singulariter &
particulariter data est vnus non poterat iudi-
care de alio (quia par in parem non habet im-
perium: vt in.c. innotuit de elec. cum simil.)
B sequeretur ꝙ nec papa posset iudicare de epo.
cum ipsi repræsentent apostolos & illis suc-
cesserint: vt. 35. di. c. ecclesiæ cum simil. Et sic
nec petrus inter apostolos potuisset iudicare
si erant paris authoritatis & præeminentiæ.
Hoc autem est falsum: quia papa promouet
& deponit quotidie episcopos: vt in cap. per
principalem. 9. q. 3. & in. c. 1. de transla. prela.
in. c. nisi cum pridem de renun. abb. in. c. si. de
confir. vti. vel inuti. & in. dispu. episcopus. Et
petrus fuit caput apostolorum & maior cæte
ris apostolis. glo. 24. q. 1. c. loquitur in verbo
pari. tex. 3. q. 6. c. dudum. 22. di. c. 2. vbi dicit
tex. ꝙ inter apostolos distinctio potestatis fuit
& ꝙ a domino concessum est petro vt præes
set cæteris apostolis & esset cephas &c. Inde
augu. in sermone. 5. apostolorũ petri & pau-
li dicit. hic est quoꝗ beatus petrus in illa cœ
lestium discipulorum schola præcipuus. Et
infra. interpres legis / assertor gratiæ / destru-
ctor synagogæ ecclesiæ reparator: & ideo so-
lus inter apostolos meruit audire amen dico
tibi ꝙ tu es petrus & super hanc petram ædifi
cabo ecclesiam meam. Eriterum in sermone
4. eorundem apostolorum. ex piscatore fecit
dominus apostolorum principẽ. Et in. 2. ser-
mone eorundem apostolorum inquit. quis C
enim non audiuit ꝙ primus apostolus petrus
sedenti ad speciosam portã &c. Ad idem glo.
in. c. in illis. 80. di. Sic. 2. q. 7. c. ã. paulus. §. hoc
nõ de officio. de celebra. mis. c. cũ marthę. de
maio. & obe. solitæ cum simil. Imo tex. in. d.
§. hoc non de officio / dicit ꝙ paritas inter pe-
trum & paulum denotatur ex puritate vitę &
sanctitate conuersationis, solus. n. petrus inter
apostolos primatum gerebat. Et intantũ fuit
maior (ꝙ vt dicit ricardus radulphus archiepi
scopus armachanus in summa de quæstioni-
bus armenorũ li. 7. c. 6. & 7.) petrus potuit
in omnibus aliis quo ad multa ligare & cohi
bere ordinis potestatem, ita vt alii illam pote-
statẽ ordinis non vbiꝗ exercerẽt nec in quas-
cunꝗ personas / nec quantum vellent aut pos
sent ex ordinis potestate: sic ꝙ peccatũ inobe
dientiæ cõmisissent si petro non obediuissent
in licitis & vtilibus ad salutẽ. Oportet igitur
intelligere potestatem datam petro (& conse
quenter successoribus eius) principaliter &
singulariter & cum apostolis (& consequen-
ter illorum successoribus / hoc est episcopis)
vbi voluerit collegialiter exercendam, & da
tam apostolis siue illorum successoribus hoc
est, episcopis collegialiter, cum capite siue
de ipsius consensu etiam singulariter exer- D
cendam, & datam vniuersali ecclesiæ (& con
sequenter concilio) per petri & apostolorum
successores simul conciliariter exercẽdã. Sicꝗ
cessat quod de pueris & mulieribus dicitur,
quibus non est data potestas. c. 1. §. vna in fi.
de sum. trini.

¶ Et ꝙ proprie & principaliter vere & effe-
ctualiter datæ fuerint claues petro, ostendit
dominus ioan. vl. cum præsentibus apostolis
dirigens verba in petrum dixit simon ioannis
diligis me &c. pasce oues meas. non dixit pa-
scite. Ex quo liquet ꝙ petrus fuit factus pa-
stor & gubernator vniuersalis ecclesiæ. pasto
ris enim cura est non tãtum pascere oues, sed
etiam gubernare: vt in. c. quanuis de regu. iu.
Et pascere contingit temporaliter & spiritua
liter: vt in. c. inter cætera de offi. ordi. vnde &
dauidi fuit dictũ. 1. parali. xi. tibi enim dixit
dominus deus tuus / tu pasces populum meũ
israel & tu eris princeps super eũ. Idem. 2. re-
gum. 5. Vnde non tantum recepit potestatẽ
ligãdi & soluẽdi (& sic ordinis) sed etiã iuris-
ditionis administrationis & superioritatis in
omnes: quia nemini reperitur dictum pasce
oues meas nisi petro, & soli petro reperitur di
ctum & ego dico tibi ꝙ tu es petrus & super

A hanc petram &c.math.16. & ei soli dictum
est tu aliquando conuersus confirma fratres
tuos,& ei a christo petra petri nomen impo-
situm est.21.di.c.1.Et quod dictum est con-
iunctim petro cũ apostolis, dictum videtur
de dimittendis peccatis:quia ioan.20. dicitur
quorũ remiseritis peccata &c. Et mat.18. vbi
dicitur quæcunqꝫ alligaueritis super terram
&c. oportet intelligere datam parem pote-
statẽ paritate consortii sed nõ omnibus æque
principaliter:quia principaliter data est petro
tanq̃ capiti, vt dicit tex.in.c.in nouo.21.di. &
d.c.1.22.di.&.d. c. dudum.3.q.6.&.2.q.7.
puta.&.24.q.1.c.loquitur.vel data est par po
testas respectu ordinis & consecrationis sed
secus respectu administrationis, vt dicit glo.
in.d.c. in nouo.& glo. in.c.in illis in fi.80.di.
& glo.in.d.c.loquit̃.Quod patet vltra autho-
ritates adductas,quia in eo.ca.18. math. su-
pra & incontinenti ante/verba diriguntur in
petrum cum dicitur si peccauerit in te frater
tuus &c. & cum sequitur/quotiens peccabit
in me frater meus & dimittam ei,vsqꝫ septies
&c.Ex quo patet ꝙ principaliter loquebatur
petro tanq̃ capiti. Item potest dici ꝙ fuerint
pares secundum ꝙ dicit tex. in. c. paulus. 2.
q.7.§.hoc non de officio ecclesiasticæ digni-
B tatis sed de puritate vitæ & sanctitate conuer-
sationis intelligitur,quia solus petrus inter a-
postolos primatũ gerebat. Et sic ille tex.pro-
bat illud quod dicunt illę glo.supra allegatæ/
ꝙ petrus præcellebat in administratione. Ad
idem tex.in.§.item paulus.2.q.7. ibi itẽ pau
lus petrum reprehendit qui princeps aposto
lorum erat.Hoc etiam probatur per tex.in.c.
beati ea.cau.&.q.cum loquẽs de beato petro
& paulo dicit ꝙ fuerunt pares meritis. Hoc
idem probat tex.in.c.petrus ea.q. vbi dicitur
ꝙ quærimoniæ contra petrũ factæ ꝙ ad gen-
tes intrasset, ipse non respondit ex potestate
officii:quia ex potestate officii & sic ex admi-
nistratione quam ipse habebat potuisset cæte
ris dicere / oues pastorẽ suum non accusent.
¶ SED vlterius inuestigando de ista parita
te inter petrum & paulum & principalitate
petri ad alios apostolos:licet glo. in.d.c. pau-
lus(vbi dicit tex. ꝙ paulus petrum reprehen
dere non auderet nisi se non imparem sciret)
suppleat scilicet meritis nõ tamen administra
tione,non videtur bona responsio : quia licet
paulus sciret se esse in charitate & multa me
rita habere , non tamen constat quòd sciret
se esse parem beato petro in meritis.imo pro
babile est quòd tanquam vere humilis repu

tauerit beatum petrum se præcellere in san-
ctitate. nec legitur habuisse reuelationem C
ꝙ non esset impar beato petro. nec ad hoc ꝙ
quis reprehendat alterum requiritur paritas
meritorum, vnde tex.aug. ibi videtur velle ꝙ
fuerit par beato petro potestate & in omni-
bus. Et idem ipse aug. in sermone.3. aposto-
lorũ petri & pauli inquit,ergo beati petrus &
paulus eminẽt super vniuersos apostolos/ &
peculiari quadam pręrogatiua pręcellunt:ve
rum inter ipsos quis cui præponatur incertũ
est. puto enim illos æquales esse meritis qui
æquales sunt passione,& simili eos fidei deuo
tione vixisse quos simul videmus ad marty-
rii gloriam peruenisse. non enim sine causa
putemus factum ꝙ vna die vno in loco tyran
ni vnius tolerauerunt sententiã, vna die passi
sunt vt ad christum pariter peruenirent: vno
in loco ne alteri roma deesset: sub vno perse-
cutore/ vt æqualis crudelitas vtrunqꝫ cõstrin-
geret,dies ergo pro merito/locus pro gloria/
persecutor decretus est pro virtute &c. Ecce
ꝙ idem aug. dicit incertũ esse vter alteri præ-
ponatur.¶ Et ad idem per eadẽ verba est tex.
ambro.in.c.beati.2.q.7. Vnde ipse paulus a-
postolus ad gala. 2. ait.mihi autem qui vide-
bantur esse aliquid nihil contulerunt. Dicit q
videbantur esse aliquid/id est principales apo D
stoli,nihil contulerunt scilicet in notitia euan
gelii:sed econtra scilicet contuli eis. Ita expo-
nit nico. Et subditur magis exprimẽdo/ cum
vidissent ꝙ creditũ est mihi euangelium præ-
putii sicut & petro circuncisionis:qui enim o
peratus est petro in apostolatu circuncisionis
operatus est & mihi inter gentes. & cũ cogno
uissent gratiam quæ data est mihi iacobus &
cephas(id est petrus)& ioannes qui videban
tur columnæ esse, dexteras dederunt mihi &
barnabæ societatis. Si igitur qui operatus est
petro in apostolatu operat⁹ est & paulo/ hoc
est christus,sequitur ꝙ paulus huiusmodi of
ficium nõ suscepit a petro. Vbi glo. aug. hoc
amplius exprimens inquit. illi qui vide-
bantur esse aliquid scilicet petrus & alii qui
fuerunt cum domino,nihil contulerunt id est
addiderunt mihi:in quo apparet ꝙ non sum
inferior illis,quia ita a domino perfect⁹ sum
vt nihil esset quod in collatiõe perfectioni ad
derent. Ecce ꝙ paulus non fuit inferior petro
nec aliis. Et consequenter ad hanc intentionẽ
subiungit glo. nico. cum vidissent ꝙ creditũ
est mihi euangelium præputii id est officium
apostolatus ad prædicandum euangelium gẽ
tibus, sicut & petro circũcisionis id est officiũ

apostolatus ad prædicandū iudæis, qui enim
A operatus est petro &c. ab eodem enim vterq; vocatus est ad fidem & ad apostolatu. Ecce q; æque principaliter missus fuit paulus atq; petrus, & non a petro aut apostolorum aliquo sed a christo immediate. Et benequadrat qđ sequitur/cum autē venisset cephas antiochiā in faciem ei restiti quia reprehensibilis erat. vbi supplet glo. quod non auderet nisi se nō imparem sentiret, sicut dicit tex. in. d. ca. paulus.

¶ Item in prin. eiusdem, 2. capi. super illud ascendi autem secundum reuelationē & contuli cum illis euangeliū quod prædico in gentibus, glo. aug. ait. iam enim ab ipsis prædicabat quando per reuelationē christi ipsum verbum eorum paulus acceperat: & per verbū hoc (etsi non per eos) cum accepisset a deo illud credidit paulus. vnde & contulit cum illis euangelium & dexteras accepit: quia idem verbum cum eis (etsi nō per eos) habuit. Ecce q; paulus fuit par officio & dignitate ipsi petro/non inferior: licet petrus fuerit ætate senior & tempore prior pastor. ¶ Rursus etiā ad gala. 1. super illud neq; per hominem sed per iesum christum & deū patrem, glo. eius. aug. dicit. non per hominē mortalem sed per
B eum iam iesum suscitatū: qui non vt hō homines paulatim sed totū simul per spiritū docuit, vt per hoc sit maior per quod videbatur minor. cæteri enim apostoli videbantur esse maiores quia priores: iste minimus quia nouissimus. sed inde apparet dignior: quia priores constituti sunt per christum adhuc ex parte hominē, i. mortalem nouissimus vero paulus per christū iam totū deum, i. ex omni parte immortalem. Et vt deum patrē qui hoc fecit per filium aperiret, dixit non per hominē sed per iesum christum & deum patrem qui suscitauit eum a mortuis. & ita dignius constituit me per immortalem christum q̄ alios per mortalem. Et paulo post eo. 1. c. ad gala. subiungit. notū enim vobis facio fratres euāgelium quod euangelizatū est a me q; nō est secundum hominem: neq; enim ego ab homine accepi illud neq; didici, sed per reuelationē iesu christi. Ecce q; neq; petrus neq; alius apostolus aut homo quisq̄ elegit misit aut instituit paulum ministrū euangelii. vnde patet paulū nō esse minorem petro etiam iurisditione, ipse enim excōmunicauit corinthiū: vt in. c. cū sit romana. §. fi. de appel. Et. 1. ad timo. 1. asserit se quosdam tradidisse satanæ. Et. 1. ad corin. 5. dicit. ego quidem absens corpore præsens autem spiritu, iam iudicaui tan
C q̄ præsens eum qui sic operatus est. Item. 2. ad corin. 12. dicit se raptū vsq; ad tertium cœlum & audisse arcana verba, quæ nō licet homini loqui. Ad quod tex. 13. q. 2. fatendum. Et paulo circumfulsit lux, & vocatus ac factus est vas electionis: vt patet actuū. 9. 22. & 26. c. quod non legitur de petro nec de aliis apostolis. Et multa possent notari quæ magis cōueniunt paulo q̄ aliis apostolis.

¶ Et idem quod dicitur de paulo/ videtur dicendum etiam de aliis apostolis: scilicet q; petrus in eos nullam iurisditionem vel potestatē coactiuā recepit immediate a deo. Quinimo cū nullibi legatur beatum petrū assumpsisse sibi aliquam authoritatē supra reliquos apostolos/ sed contrarium (quæ enim gessit, vt plurimū ex communi apostolorū deliberatione gessisse dicitur: vt patet actuum. 15.) sequitur q; nullam possumus dicere potestatem coactiuam vel iurisditionalē ei datam in apostolos. Quinimo videtur innui contrarium ex præcepto christi: vt patet matth. 23. ne vocemini rabbi: vnus est enim magister vester christus, omnes autē vos fratres estis. Item matth. 20. scitis q; principes gentiū dominantur eis & qui maiores sunt potestatem exercent in eos: non ita erit inter vos. Itē mar
D ci. 10. iesus vocans apostolos ait illis. scitis q; ii qui videntur principari gentibus dominantur eis, & principes eorum potestatē habent ipsorum: non ita est autē in vobis. Item lu. 22 reges gentiū dominantur eis, & qui potestatem habent super eos benefici vocantur: vos aūt non sic. ¶ Item si qua potestas data fuisset beato petro a christo super alios apostolos, hoc maxime fuisset per illa verba ioan. vl. pasce oues meas: sed non constat q; per illa verba data fuerit aliqua potestas siue principatus super alios apostolos: ergo principatū super alios apostolos non accepit a christo. Maior patet. minor probatur: quia spiritualiter pascere oues nō contingit nisi tripliciter: scilicet salutari doctrina/ & vita exemplari & disciplina siue correctione regulari. sed quilibet istorum modorum pascendi oues christi communis fuit omnibus apostolis. vniuersi enim apostoli omnes oues christi doctrina pascere debuerunt: vt patet matth. vlti. euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris & filii & spiritussancti, docentes eos seruare omnia quæcunq; mādaui vobis. & mar. vl. euntes in mūdum vniuersum prædicate euāgeliū omni creaturæ. Omnes etiā

A debuerunt pascere vita exemplari, christo eis dicente matth. 5. vos estis lux mundi, & sequitur sic luceat lux vestra corã hominibus vt videant opera vestra bona & glorificent patrẽ vestrum qui in cœlis est. De modo pascendi correctione & disciplina regulari habetur ioan. 20. vbi christus dixit omnibus apostolis quorũ remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retẽta sunt. ¶ Item videtur ꝙ christus nullũ apostolorum cæteris apostolis præposuit, & ꝙ quantum ad dignitatem sacerdotalem essentialem vel quãtum ad aliam potestatem nullus fuit aliis superior. Hoc ostenditur luce. 22. nã christus tribuens apostolis potestatẽ eucharistiæ consecrandæ dixit eis. hoc est corpus meum quod pro vobis datur, hoc facite in mei cõmemorationẽ. i. hoc faciendi potestatẽ habete, proferendo tamen verba consimilia quando actũ hunc exercere debetis: videlicet hoc est enim corpus meũ. Nec dicta fuerunt dicta verba plus ad petrum q̃ ad alios. ¶ Idem videtur dicendum de potestate clauiũ, nã ioan. 20. post q̃ dixit apostolis sicut misit me pater & ego mitto vos, insufflauit & dixit eis accipite spiritũ sanctũ quorũ remiseritis peccata &c. Non dixit mittore & tu mitte alios, nec dixit acci-
B pe spiritũ sanctũ & tu aliis trade, nec dixit in sufflauit & dixit ei, sed eis. vnde semp loquutus est in plurali vt ostenderet ꝙ omnes erant æquales.

¶ SED prædictis non obstantibus dicendũ est ꝙ petrus præcellat in administratione & iurisditione. Et ad tex. in. d. c. paulus respõdetur ꝙ textus mer respondet ꝙ illa paritas non intelligitur de officio ecclesiasticæ dignitatis, sed de puritate vitæ &c. Item glo. hierony. super illum tex. ad gala. 2. dicit. paulus in petro non potuit repræhendere quod ipse fecit, nec arguere simulationẽ cui⁹ & ipse reus erat: sed fuit hæc repræhẽsio dispensatoria/ non vera, nec petrus peccauit/ nec paulus procaciter arguit. Dicitur autem fuisse dispensatoria / hoc est propter aliud facta q̃ propter illud quod petrus faciebat. scilicet vt per hoc scirent gentes non esse iudaizandum videntes petrum reprahendi in huiusmodi. Augustinus tamen videtur velle ꝙ fuerit vera repræhensio. Sed potest dici vera secundum alex. in. d. c. paulus. i. verũ esse ꝙ paulus petrum reprænhendit & quòd erat dignus repræhensione, non propter factũ petri sed propter id quod inde sequebatur. & vt dicit aug. in glo. ipse petrus exemplum maioribus prębuit vt nõ dedignentur etiã a minoribus corrigi. Ita dicit ibi alexan. adducit. tex. in. c. petrus potestatẽ C
2. q. 7. ¶ Et dicit ibi cardi. sancti sixti in. d. cap. paulus ꝙ petrus non peccauit: quia licet legalia ante publicationem euangelii essent abolita & mortua / non tamen erant mortifera, & ꝙ ideo petrus fuit redargutus, quia nimiã diligẽtiam adhibebat ne iudæos offenderet: ex quo sequebatur ꝙ gentiles credebãt necessarium esse obseruare legalia seruando in cibis ritum iudæorum, vt dixi supra. Ex quibus ostenditur ꝙ talis reprehensio non fuit ex authoritate & superioritate, sed ꝙ paulus tanq̃ minor reprehendit petrum maiorem. Vnde vt dicit ipse cardi. sancti sixti, petrus audito periculo gentium acquieuit reprehensioni pauli/ præbens exemplum maioribus vt non dedignentur corrigi a posterioribus sicubi reperiütur aberrare. & allegat ad hoc aug. ¶ Ad illud aug. in sermõe. 3. apost. rñdetur ꝙ nõ obstat: quia licet dicat incertũ esse quis cui præferatur, tamen dicit eos esse æquales meritis martyrii/ nõ iurisditiõe & administratione: vt infra clarius dicetur. Et de ista repræhensione pauli in petrũ vide quod dicitur supra in. 56. motiuo cõtra papam. & infra in responsione ad illud.

¶ Itẽ ad illud qđ dicit. apost. ad gala. 2. rñdetur ꝙ intẽtio pauli cum dicit mihi enim qui videbantur aliquid esse nihil cõtulerunt, fuit D
ostendere quòd ipse quantum ad doctrinam non fuit inferior petro neq; reliquis apostolis, nec fuit primo missus ad prædicandum a petro: quia antea prædicauit tanq̃ immediate missus a christo. non propterea tamen sequitur ꝙ in aliis non fuerit inferior petro. Vnde conceditur ꝙ officium prædicandi siue apostolatus paulus nõ suscepit a petro sed a christo. sed ex hoc non sequitur ꝙ ipse non fuerit inferior petro. Sicut si quis habuit potestatem prædicandi a prædecessoribus papæ & non a papa hodierno, non sequitur ꝙ hodiernus papa nõ sit supior illo/ vel ꝙ non sit prælatus ei⁹: quia officium fuit ei datum a prædecessore. ¶ Ad authoritatem aug. ibi respondetur ꝙ secundũ aug. petrus & alii apostoli qui fuerunt cum domino nihil contulerunt. i. addiderunt paulo quantum ad doctrinam euangelicam. & ꝙ ideo in doctrina non fuit inferior petro nec aliis apostolis: quia ita a domino fuit perfectus factus in doctrina ꝙ doctrinæ eius nihil addere potuerũt. Vnde inferioritas quam negat aug. in paulo/ intelligitur de inferioritate doctrinæ euãgelicæ de qua loquitur ibi

paulus. & ideo dicitur ꝙ æque principaliter
A fuit missus paulus sicut petrus ad prædican-
dum. & hoc intendit tex. apostoli ad gala. 1.
in prin. paulus apostolus non ab hominibus
neq̃ per hominem &c. Et sic intelligitur etiã
glo. ambro. ꝙ tunc apostolus nõ fuerat mis-
sus neq̃ ab anania neq̃ ab aliquo puro homi
ne sed a deo.
¶ Sed obstat his ꝙ non solũ paulus fuit mis-
sus immediate ad prędicandum a christo, sed
etiam oẽs alii apostoli habuerunt potestatem
prædicãdi immediate a christo vt patet mar.
vl. & matth. 10. & vl. & lu. 6. 9. & 10. & latius
infra dico. Igitur nihil ex hoc ostenditur spe
ciale in paulo plusq̃ in aliis apostolis propter
quod ipse debuerit dicere neq̃ ab hoibus ne
per hoiem. sicut nec ex eo qd' glo. ꝙ dicit ap
paruit dignior aliis quia priores cõstituti fue
runt per christum adhuc ex parte hominem
mortalem, & ipse nouissimus per christũ iam
totũ hominẽ immortalem. Item ipse dicit in
2. c. ꝙ ii qui videbantur aliquid esse nihil si-
bi contulerunt, q̃ãt nihil dicit nihil includit.
ergo nihil etiã respectu potestatis & apostola
tus. Quod magis ostenditur, cum subiungit
qui operatus est petro in apostolatu operatus
B est & mihi, quasi dicat eadem potestas data est
mihi in apostolatu quæ data fuit petro. ¶ Sed
ad hoc potest responderi ꝙ de paulo magis
videbatur ꝙ missus fuisset ab aliquo homine
ad prædicandum: puta ab anania/ a quo fue-
rat baptizatus, & hoc propterea quia iã chri-
stus ascenderat in cœlum, & paulus non fue
rat cũ aliis apostolis quando illis data fuit po
testas prædicandi: quia conuersio pauli fuit
post ascensionem domini: vt patet act. 9. & ad
gala. 1. & act. 22. & ideo merito fuit dicendũ
nõ ab hoibus neq̃ per hominẽ sed per iesum
christũ &c. Vnde vbicunq̃ a sanctis dicitur
ꝙ paulus fuit par petro (vt dicit aug. in. c. pau
lus, & ambro. in. c. beati. 2. q. 7.) nõ debet in-
telligi ꝙ fuerit par per omnia, sed quantum
ad doctrinã & authoritatẽ prædicandi a chri-
sto datam sicut & petro, & quoad merita & in
passiõe, & q̃ ita fuerat institutus apostolus a
christo immediate sicut petrus & alii. secũdo
quia ita erat instructus a deo in euangelio si-
cut ipse petrus. Vnde ad gala. 2. dicit ꝙ
post. 14. annos a passione christi ascendit ie-
rosolymam & contulit cũ petro & aliis cũ eo
existentibus euangelium quod prædicabat in
gentibus. & ostendit ꝙ de his apostoli nihil
correxerunt vel suppleuerunt, & ꝙ eũ in so-
cietatẽ susceperunt tanq̃ verũ apostolũ. Ideo

vt dicit ibi glo. ordi. non fuit inferior aliis sed
ita perfectus sicut alii: nõ tamen dicit paulus C
ꝙ non habuerit aliquid authoritatis a petro.
Vnde in his erat æqualis aliis apostolis. ¶ Itẽ
secundũ ꝙ dicit. s. tho. ad gala. 2. in lec. 2. pau
lus fuit par petro in executione authoritatis
non in authoritate regiminis. Conceditur ta
men secundum ꝙ dicit idem sanctus. 2. ad co
rinth. 12. in. 3. lec. ꝙ paulus in sex fuit excel-
lentior aliis apostolis. primo quantum ad spe
cialem electionem qua a domino electus est:
vt patet act. 9. vas electionis &c. Secũdo quã
tum ad secretorũ dei cognitionẽ: quia in. d. c.
12. dicit se raptum in tertiũ cœlũ &c. Tertio
quantũ ad maiorum per pessionem: vt patet
2. ad corin. xl. Quarto quantum ad virgina-
lem integritatẽ: vt patet. 1. ad corin. 7. volo o-
mnes esse sicut meipm. Quinto quãtũ ad bo
norum operationem: quia abũdantius omnĩ
bus laborauit. 1. ad corin. 15. Sexto quantum
ad maximam scientiam in qua emicuit, & in
pluribus aliis similibus. nõ quo ad prælationẽ
& potestatẽ iurisdictionalẽ fori cõtentiosi siue
administratiõis & gubernii pastoralis seu põ
tificalis. ¶ Et ita etiã respondetur ad illud ad
gala. 1. notum vobis facio &c. quia per illud
declaratur parilitas eius cũ petro quoad pote
statẽ euangelizandi datam immediate a chri-
sto. Vnde hiero. in epistola ad aug. quæ inci- D
pit tres simul/ait. deniq̃ tantæ authoritatis pe
trus fuit vt paulus in epistola sua scripserit
deinde post annos tres veni ierosolymam vi
dere petrum, & mansi apud eum diebus. 15.
Rursusq̃ in consequentibus, post annos. 14.
ascendi iterum ierosolymã cum barnaba/ as-
sumpto & tito: ascendi autem secundũ reuela
tionem, & exposui eis euangelium quod præ
dico in gentibus. ostendens se non habuisse
securitatem euangelii prędicandi nisi petri &
cæterorũ apostolorũ qui cũ ipso erant fuisset
sententia roboratum.
¶ Ad illud quod dicitur ꝙ non inuenitur in
scriptura petrum assumpsisse sibi aliquam po
testatẽ supra cæteros apostolos sed magis ip-
sum seruasse cum eis æqualitatẽ, potest respõ
deri sicut respõdet ockam in. 4. li. primi trac.
tertię par. ca. penul. ꝙ multa fecerunt aposto
li quæ non reperiuntur in biblia, quorum ta-
men multa per scripturas discipulorum apo-
stolorum ad nos peruenerunt. nec ex hoc ꝙ
legitur aliquando ipsum seruasse æqualitatẽ
eum aliis potest inferri ꝙ nũq̃ fuerit vsus sua
authoritate seu potestate. ¶ Sed potest & ali-
ter responderi, ꝙ si recte inspiciatur & in acti-

A bus apostolorum ostēdit superioritatē supra alios. quod patet, quia primus semper faciebat verba 1 vt patet act. 1. Item faciebat miracula ipsis præsentibus: vt patet act. 3. 5. & 15. Similiter ad vmbram petri sanabantur infirmi, d.c. 5. & ideo dicit ibi glo. hoc factum fuisse ad ostendendum ꝙ erat principalis apostolus. ¶ Itē potest respōderi ꝙ ideo non fuit vsus superioritate: quia nō occurrit necessitas vtendi. Et ꝙ apostoli non legūtur sibi assumpsisse aliquā præeminentiā iurisditionalē nec aliquā maioritatē ostendisse, hoc potuit contingere inter apostolos qui erant pleni spiritu sancto: quia qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege, c. licet de regula.

¶ Ad authoritates euangeliorū matth. 20. & lu. 22. de contentione inter apostolos quis eorū esset maior, & de illo matth. 23. nolite vocari rabbi. Respondetur ꝙ illa verba intelligenda sunt pro tēpore illo pro quo dicta fuerunt a christo: cum dicta fuerint eo tempore quo nondū petrus factus erat prælatus omniū nec exaltatus super reliquos apostolos, cum tunc solus christus esset prælatus omniū. Potest & 2. modo responderi ꝙ christus non intendebat imponere eis equalitatē excludentē superioritatē prælationis saltē pro tēpore futuro: sed ipsos ad humilitatem exhortans imponebat eis omnem æqualitatē excludentē omnem superioritatē superbæ asperæ iniustæ & tyrannicæ potestatis, sicut sapiens ecclesiastici 32. rectori superioritatē concedit & quandā æqualitatē iniungit, cum dicit, rectorē te posuerunt/ noli extollit esse in illis quasi vnus ex ipsis. Sic & christus exemplo suo qui maior existens se minorem exhibuit, suadet non solum æqualitatē maiori sed etiā minoritatem quandā: vt patet lu. 22. qui maior est in vobis fiat sicut minor, & qui præcessor est sicut ministrator. nam quis maior est/ qui recūbit: an qui ministrat? nonne qui recumbit? ego autem in medio vestrū sum sicut qui ministrat. Nec illud matth. 23. (oēs vos fratres estis) obstat: cū & inter fratres detur maioritas vt legitur de ruben gene. 49. Vnde per præmissas authoritates nō tollitur potestas prælationis.

B

¶ Ad illud ioan. vl. respondetur ꝙ per prædicta verba pasce oues meas/ petrus recepit secundum communē opinionem potestatē clauiū super alios apostolos: sed ioan. 20. per illa verba quorū remiseritis &c. data est potestas ordinis petro simul cum aliis apostolis. Vnde quod dicitur ꝙ spiritualiter pascere oues intelligere oportet, vita exemplari doctrina salutari & disciplina siue coertione regulari concedi: ut: sed apostolis data fuit talis potestas pascendi in foro conscientiæ tantum & coertione spirituali ligando vel soluē do sibi subditos quo ad peccata, sed quo ad coertionem iudicialem sibi subditorū ipsi receperunt tantū per deriuationem a petro: vt supra dictum est per. c. ita dominus. 19. di. cū concordan. Sed authoritatiue & via superioritatis soli petro concessa fuit coertio, quia solus electus siue designatus fuit pontifex secūdum communiorē per illa verba tu es petrus secundū tancredum in. c. significasti de elec. & ibi ponit cardi. de quo in. c. translato de cōsti. sed p verba pasce oues meas data est ei potestas executiuæ administrationis, siue secundum communiorē opi. tunc factus est pontifex administrator & gubernator ecclesiæ, & concessa est ei potestatis plenitudo in omnes de ecclesia. Et cū fuerit indefinita locutio/ & potestas pascendi etiā competat tanq̄ superiori, igitur data est non solum pastura doctrinæ salutaris/ vitæ exemplaris & coertionis regularis, sed & superioritatis & gubernii quæ requiruntur in pascere debente.

C

¶ Ad illud lu. 22. cum christus tribuit potestatem conficiendi eucharistiā. c. 1. §. vna de sum. trini. respondetur ꝙ potestas conficiendi corpus christi omnib⁹ apostolis quos christus ante passionem suam elegit data fuit immediate a christo: quia ipse eos sacerdotes ordinauerat. & quantum ad hanc potestatē omnes apostoli erant pares: quēadmodū omnes sacerdotes nunc in hoc sunt pares papæ, licet ex causa papa possit hoc officium conficiendi eucharistiam ipsis sacerdotibus interdicere & executionē huius potestatis prohibere. ¶ Sic potest responderi ad illud quod dicitur ioan. 20. sicut misit me pater &c. ꝙ ideo dominus non dixit petro mitto te & tu mitte alios, quia tunc petrus non adhuc erat factus pontifex, nec factus prelatus secundū cōmunionē sententiam: sed postea ibi vl. quando dixit ei dominus pasce oues meas/ dedit ei potestatē mittendi alios. Vel & melius respondetur ꝙ illa missio fuit respectu clauiū fori pœnitētialis, in quo omnes erant æquales: vt supra sæpius dictū est. Et ꝙ maior in administratione fuerit petrus paulo, tenent doc. anto. cardinalis & cęteri in. c. super eo de biga.

D

¶ NVNC redeundo ad principalem quęstionem ꝙ principaliter datæ sint claues petro, probat tex. in. c. legatur. 24. q. 1. ibi cū lo